Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Prima [-Quarta] pars Speculi domini Guilielmi duranti.

https://hdl.handle.net/1874/461259

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

pe exierit non debet absq; speciali mandato redire.
¶Quid q̄ si legatus renocat' forte: vel ob aliā cām p̄ncia egredit' animo nō redeūdi: ꝑ audita morte pape potius vult in loco pascue manere q̄ ad applicam sedem redire: nunq̄d potent ad ꝓincia redire. r ibi legatiōis officiū reassumere: Rñ. p3 ex p̄missis q̄ nō: nam egrediendo illam aīo nō redeūdi punatus ē dignitate r exercitio iurisditōnis. ff. de offi. ꝓsi. l. iij. §. nūc dicam³ ver. quid si legat⁹ vel dic vt. §. §. supest ad fi. vers. ß pone q̄ aura r se. ¶Tercio ecḡ aliq̄ negociū retulit ad ap. sedem q̄ ad illud negociū eius iurisdi. ē finita: vt. §. §. nūc ostendendum. ꝑ. xxvij. vbi etiam alij modi ponuntur.
¶Quarto morte ipi⁹ legati vel illius q̄ eum misit et ß qñ p̄sonalis est legatio p̄m do. me. extra de p̄sum. mandata. nō tñ quo ad causas ceptas: vt in p̄dic. decre. gratum. r eo. ti. relatū quia q̄ ad illas remanet legat⁹ nō obstante morte mittentꝫ si aūt rōne dignitatis cōpetit legatio tūc morte alterius nō expirat: vt extra de offi. le. c. j. ¶Pone q̄ q̄ legat⁹ generalis missus est ad aliquaz ꝓincia eo ibi exercente iurisditōes papa mouit' queritur vtrū vlterius poterit de causis cognoscere ꝑ ap. vel p̄ simplicē querelā. Et videt ex p̄missis q̄ nō. Sup hoc no. Jo. de deo in gōnibz suis. H. Li. j. q. ij. Z. q̄ poterit ecḡ in vniuersum incepit vti sua iurisdi. sicut als dicitur in indice delegato in cui⁹ p̄missione ꝓtinet' clausula illa quidā alij et reby alijs. q; si quo ad expssa viuente mandatore ꝓpetuat' iurisditio. r q̄ ad ꝓtenta sub predictis clausulis intelligeet esse ꝓpetuata vt le. r no. extra de rescrip. pastoralis Boff. aūt no. in sum. sua eo. tit. id q̄ do. me. §. x. ꝓ. dixit q̄ videlicet morte mādatoris expirat legatōnis officiū nisi q̄ ad causas ceptas. papa x̄o no. extra de offic. lega. licet q̄ iurisditio legato⁹ aplice sedis r etiā alioz durat etiā post mortē ei⁹ q̄ eum misit. Et hoc puto simplr verū esse r sic seruari videm⁹. arg. extra de r in integ. resti. cum ex lris. ꝓpe pain. ibi officium legatōnis denuo ꝛ. fm q̄ dictio illa denuo determinat verbū illud p̄missit qō ibi sequit'. est enīz legatus aplice sedis vt patet in omnibz iuribz de hac materia loquentibus at illa nunq̄ mouit' vt. xij. q. ij. liberti. ij. hoc hodie expeditū est q̄ ꝓstitut. Cle. pape. iij. co. ti. ex parte. H. Quā habes q̄ ad mentē eo. ti. q. ij. vj. Z. Ubi dicitur q̄ legatus ordinar⁹ est sicut r ꝓconsul. r alij ꝓncie rectores vnde nō expirat obitu mādatoris. ¶Item etiam videt fm Uin. H. co. ti. relatū. Z. in quolibz cui causaz vniuersitas in genere p̄missa est vt morte mandatoris ei⁹ iurisditio nō expiret. vt. ff. de iurisdi. om. iudi. et q̄. r sunt hec in ar. ad gōnem illam de qua peritos dubitare vidi si papa ꝓcessit alicui q̄ possit punire in sua dioce. vel ꝓncia abusores litteraz aplicaz vtrum mortuo ipo papa ꝓcesso bmōi expiret: r sunt in arg. q̄ non ad idem extra de ꝓce. ꝓhibē. q: cūctis q̄ indubitatū est quo ad causas ceptas. vt. §. ar. ꝓtra. j. §. videndū. vers. quid si is cui. H. Vide q̄ ibi dicā. Bal. Hec tecisio. Buil. hic. ꝓcedit in terminis suis sed si p̄missio esset facta nō habenti territoriū tūc iste esset delegatus non ordinarius fm Ja. but. Sed q̄d si p̄missio discrepat a iure cōi in ordine ꝓcedendi puta p̄mittit' ep̄o cā suorum subditoz que erat ordinaria vt summarie cognoscat: r fine debito decidat'. dic q̄ in cognoscēdo erit delegatus ß in iudicando erit ordinar⁹ q̄ ꝛ. ꝗtum ad p̄cessum mādatum discrepat a iure cōi sed nō ꝗtum ad fiam fm Ja. but. ff. de ꝓcura. l. q̄. pcu. dat. vnde a ꝓcessu appellatur ad papā a fiia ad metropol. fm Ja. but. Ego dico eū in totū delegatū nec diuerso iure censeri. ff. de iusti. r iure. l. ius ciuile r qō ibi p̄ glo. z. d. l. q̄. ꝓcura. dat. r arg. ff. de vsu. l. eum q̄ edes cum si. Hec opi. ꝓbatur q̄ no. in. c. licet de offi. or. ꝓ Jnno. r alioz dct. vbi habet q̄ si in nullo adijciat' iurisditioni ordinarie q̄ remanet ille cui est facta p̄missio ordinar⁹: q; non videt' p̄missio nouiß iurisditōis excitatio ex q̄ apparet q̄ si aliq̄d adij

ciatur sicut in casu nostro valet q̄ ꝓcedat summarie qō nō poterat vigore iurisditōis ordinarie q̄ erit delegatus nō ordinar⁹. Nec obstat' q̄ p̄missio videt' in parte diserepare sic valet in mō ꝓcedendi r q̄d hoc sit delegatus r q̄ ad sententiā remanet ordinarius: q; in ꝓposito nō est vrū. nam iurisditio qualificata in mō ꝓcedendi alteratur natura iurisditōnis ordinarie etiā in ꝓposito q̄d totum ꝓcessum r etiā quo ad fiiam quū ipla sit de ꝓcessu tex. est r no. dec. in. c. q̄m. ꝓtra de ꝓba. r actoritz appellatōne ꝓhendit' no. glo. ff. de iure fi. l. in fraudē §. neq; in fi. glo. ꝓpie nō debet igit' aliud dici de ꝓcessu r aliud de fiia in totū igit' erit delegatus. Bal. not. Z. ¶Sed q̄d si papa mittens legatū ꝓius mouit' q̄s legatus intret ꝓncia sibi decretā videt' q̄ expiret legatio arg. ff. de offi. ꝓconsul. l. iij. §. fi. q̄ verum credo. H. Contrariū no. e. ti. c. ij. li. vj. in glo. penul. Contraria autem que sequunt' inducit ad id q̄ res nō erat integra. Z. ar. tñ ꝓtra. extra de elec. in causis. §. fi. extra de offi. deleg. gratum. ¶Sed pone de facto papa de ꝓsilio fratrum suoz misit legatū ad ꝓtes vltramarinas r in franciam signo crucis ei dato: de legatione tñ transmarina nulla littera facta fuit dum intrasset regnū francie r ꝓcessit vti legatōnis officio p̄dicando crucē homines crucē signando r aliis modis mortuus est papa. ¶Queritur vtrū saltem q̄ ad terā vltramarinā legatio expiret r vi detur q̄ sic q̄ ad illā res est integra. extra de offi. delegratum. r. c. relatū. r. c. licet. infti. man. §. recte. r quia sine littera legatōnis nō est admittend⁹ franc⁹ legatus vt §. §. supest. ꝛ. q̄d si delegati. r. ꝛ. sed nunq̄d sufficit. arg. extra q; non est res integra cū iam legatus sit in cruce signatus r se ꝓparauerit ad transfretandū. C. de inofficiosa testa. si pater. ff. de condi. cā data. si pecuniā. r. l. dedi. legatio cū francie qua vsus est ꝓparatoria est ad aliā. arg. ff. de ꝓcura. l. ad rem mobilem. r. l. ad legatum vel ei cōnexa. arg. ff. de nego. gest. cum actum. ff. de mino. etiaz si patre. §. j. hinc est q̄ legatus in pluribus ꝓincijs negocia vnius ꝓincie pōt in alia tractare: vt extra de offic. lega. nouit. ꝓterea hoc nō videt' simplex mandatū: ß potius missio siue ꝑceptum quod etiam re integra non expirat: vt in autē. col. ix. vt nulli iudici. §. ad hec ꝛo iuremus. r. §. si vero etiā ꝑcepta. r banc fiiam do. m. amplectit' vt no. in ꝓcedi. decre. cum ex lris. H. Ibi scripsi super vers. denuo. Z. ¶Sed nunq̄d sede ap. vacante cetus cardinalium potest renocare legatū a papa missum videtur q̄ non. ar. extra de maio. r obe. cum inferno. ff. de mino. l. minor: magistratus. cuz cīa a papa te cōsilio cardinalium missus fuerit necesse est q̄ ab omnibz renocatur. arg. extra de regu. iur. c. j. ff. de pactis. ab eius ꝓtione. expectetur ergo successor: vt extra ne sede vac. c. j. arg. contra extra de maio. r obe. hiis q̄dē. r. c. cū olim. super hoc not. do. me. H. vbi. §. Z. q̄ renocare pōt ex magna r euidenti causa. r non aliter bene enim renocat aliquando minor: factū maioris. l. d. accedēs. H. Ho die non possunt per clem. de elect. ne romani. vers. ut autem. Z. ¶Item aduentu legati maxime auctoritatis ceteri suspenduntur. extra eo. volentes. ergo multi fortius aduentu pape: vt extra de ꝓnūt. antiqua. §. dominice de quo dic plene: vt. §. §. superest. ver. illud etiam. r ver. seq. ¶Item ecḡ to portam rome ingredit' imperium deponit. r nō ꝓius sicut nec ꝓconsul. ff. de offi. ꝓconsu. l. fi. j. rñ. non tñ imperare pōt nisi in ꝓncia sibi decreta ꝗtum ad exercitiū: vt. c. ti. l. j. r fi. nam extra ꝓnincia existens r renocatus ꝓmatus est q̄d exercitius imperij: vt. §. ver. quid q̄. Uidi rñ do. Rudol. bōn. me. albañ. ep̄m delegatōne Apulee redeuntē cum intraret ciuitatem Uiterbiēn. vbi do. pa. Cle. erat ꝑsens ꝓ vias r vicos populo benedicere. cum tamen ibi roma sit vbi papa est: vt. xcij. disti. legimus ꝓpe fi. sed illud fit de consuetudine vel mandato domini pape potius q̄ de iure. ¶Finis autem predictis modis finatur legatio

statuta tñ per legatum facta ꝓpetuo durant. §. §. restat ꝑ. pōt etiam. ¶Sz pone legatus de latere fecit ꝓstitutionē q̄ nullus recuperet beneficiū ecclīasticū nisi ibi faceret residentiā ꝑsonalem alioquin dans r recipiēs ipso facto esset excōicatus: ꝓstitutio tñ nō fuit in scriptis recta. ꝓcessu epis postq̄s legatus exiuit ꝓncia metro pol'. eiusdem ꝓuincie fecit se'eligi in canonicū cuiusdā ecclesie ꝓtra ꝓstitu. legati queritꝫ vtrum sit excoicatus. Jo. de deo. nō. in gōnibz suis. H. lib. j. q. iij. Z. q̄ sic si fuisse. extra de pol. p. c. j. H. Hanc qōnem plene videas sup regu. nemo pōt de reg. in. li. vj. r ibi in fi. Rñdet sequens primū ꝓtrariū. scōm nō obstat vt ibi in contrario nō. in glo. secus. Z. ar. ꝓtra q; snia excoicatōnis ferenda nō est sine scriptis. extra de treu. et pa. c. j. extra de sen. excom. cum medicinalis rñ. j. Item epi r superiores nō incurūt sententiā suspensionis generaliter ꝓlatam nisi expressim nominent: vt extra de snia excom. q; periculosuz. li. vj. ¶Sz nunq̄d legatus de latere seu etiā ꝓstitutus pōt renūciare legationi r recedere de ꝓncia sibi ꝓuisa r redire sine licētia illū mittentꝫ: Rñ. nō. ff. de otig. iur. l. ij. §. r cum placuisset. nam r legat⁹ cesaris abdicando se nō amittit imperiū: vt. ff. de offi. ꝓc. l. penul. r ar. in ꝓco. ꝓstis. §. eo. §. nūc ostendendum voluntarie decrēs: vt. ff. de leg. l. j. vñ quidam legati ad cautelā indulgentiā obtinēt vt pactis negocijs sibi impositis. H. Qñq̄ limitat' tps puta post annū r sic habuit do. ꝛo nacen. Z. Possint redire alia licentia nō petita ultra illud. A. Lobie. xij. ad fi. Z. tps est vt reuertat ad eum qui me misit. ¶In summa notandum est q̄ ꝓincepe mittendo posteriorē legatū ad aliquā ꝓuinciam nō videt' ꝓhibuisse ꝓiorē. ar. xx v. q. ij. in gallia. ꝑ. fi. H. Ubi idem nō. Jo. Z. Et ar. ff. de lega. l. ij. §. cessatio. Bal. Et. C. de offi. ꝓfec. vbi. l. j. Z. Sicut als simile ꝛtingit in duobz tutoribz: vt. C. de testa. tu. l. ij. secus aūt est in. ꝓcurato. vt. ff. de ꝓcu. si q̄s cum ꝓcuratore. §. fi. r extra eo. ti. nō inuste. ad idem extra de offici. deleg. pastoralis. §. ꝓterea. sed nec legatus renocat⁹ deponit imperiū r officiū legatōnis nisi velit ꝓmittꝫ et ꝓstitutus ꝓuinciam ingrediat': vt. ff. de offi. ꝓconsu. memisse. rñ. j. ff. de offi. ꝓsecre. aug. l. vnico. ¶Item nota ei q̄ semel fuit legat⁹ semꝑ reuerētia debet' in memoriam pristine dignitatis. Hinc est q̄ cū qui ꝓincie gubernaculis Comes ꝓrimi ordinis esse meruit vicarie dignitatis post deposita administratōnez ꝓuilegio frui oportet: vt. C. li. xij. de comitibz qui ꝓuincia regunt. l. vnica cum suis ꝓco. r ar. extra de so. ꝓpe. ex ꝓte in fi. et de ep̄o qui resig. ep. c. j. r de transla. int'. ¶Nec ē omittēdum q̄ defuncto vel renocato legato successor ei⁹ in legatione vel dōs papa tenet' bñficiare r remunerare seruitores r socios legati q̄ sibi nō remuneraūt. arg. ff. de offi. assess. diem. vbi dict' diem functo legato cesaris salarīū comitibz residuū ꝓis debet'. r ar. xij. q. ij. hui⁹ placiti. r. c. quicūq; suffragio. r. c. se. ¶Et iunge ꝟ q̄ nō. §. §. nūc dicamus. ꝛ. quid si legatus r se.

¶De dispensatōnibz rubrica.

DRemissimus que circa fozū ꝓtentiosiū ad legati ꝓuinciū nunc autē dicendum est que sit illi in dispensando potestas. Uerū q; materia de dispensationibz vtilis est r frequens: r tam legatis q̄ aliis ꝓlatis est opportuna plurimū sup qua dubia oriri vidimus infinita r sapientes plurimū adinuicem discrepare: iccirco super ea quadā noua r vtili doctria plane ac plene ꝓuidimus disputare. H. Jo. de deo ꝓposuerat super hoc libellū tractans in eo de xij. dispensatōibz videlicet de diuina: papali: legatoꝝ: patriarcharū: archiepoꝝ: epoꝝ: abbatū: ꝓsbiteroꝝ: regū: vl' ꝑn. sociorū. Z. dicentes ꝑmo.
¶Quid sit dispensatio. Unde originē habuit. Et q̄re fiat.
¶Quod sunt genera seu species dispensationū.
¶Quid sit irregularitas? quid iuris de ea sit.
¶De dispensatione eꝑorum.
¶De dispensatone legti aplice sedis.
¶De dispensatōne dñi pape.
¶De dispensatione abbatis et ꝓncipis r quarūdā aliarum ꝑsonarum.
¶Qualiter et q̄n sit dispensatio facienda.
¶Quid iuris sit de dispensatione sup bñficiorū pluralitate et quis sit dispensationis effectus.
¶His igitur ita sparsis ea per ordinem ꝓsequamur.
A. Sciendū est q̄ bosti. in summa ß rubrica de pen. posuit rubricellā de dispensatōnibz ex q̄ auctor ꝑmū. §. sumpsit tñ aliq̄bz addit'. ¶Duns etiā tractauerat hic Ray. li. iij.

DIspensatio est ꝓui
da iuris cois relaxatio vtilitate siue necessitate pensata. ¶Uel sic dispēsatio ē rigoris iuris p̄ei ad quē spectat canonice facta relaxatio. vtra q̄s diffinitio colligit. j. q. vj. §. nisi rigor. r. c. seq. r in. §. genera. Bal. Dispensatio ē rigoris mitigatio vel penalitatis moderatio ꝑ hītem auctem facta suadēte publica vtilitate vel alia rōnabili equitate quā lex ciuilis indulgentiā vocat. Z. ¶Qñq̄ tñ dispensatio improꝑ sumit' ꝑ iuris declaratōne: vt extra de iureiurā. quinta. nallis. H. verbū dispensatōnis ibi nō est nec erat in antiq̄. aliquiter facit decre. r fi ꝛpc. eo. ti. in fi. r q̄ ibi no. in vltima glo. ß magis. ꝓpie facit decre. q; de tomea. quaz allegat. j. ꝛ. penul. in fi. Z. Uocat' aūt dispēsatio vulnus q; ius vulnerat: vt. xxiij. q. iij. ipa pietas circa finē. vocat' etiā miscōdia. vt. j. ꝛ. ß nunq̄d. ibi ego dico. r. j. §. fi. in fi. ideo dixi. ꝓuida. nam ꝓuida deliberatione est in dispensatōnibz. ꝓcedendū: vt extra de transac. c. fi. alioquin potꝰ dissipatio q̄ dispensatio ē dicēda ad q̄d accedit q; dns nō vult sil' effundi opes ß dispensari. H. Idem distribui sic etiā ponit'. xlij. di. dispensatio. Z. Et. lxxxvj. di. nō satis circa mediū. H. Quō dispesatio ꝓtra ius cōe r q̄ sup rōne fundat' possit esse rōnabilis plene scripsi de ꝑben. de multa in fi. Z. ¶Circa q̄ tres regule sunt notande. ¶Prima est q̄ peccās mortaliter post baptismū. ꝓmoueri nō pōt. xxv. di. primuz. xlvij. di. q̄m. l. di. illud. j. q. vij. si quis omnē. ¶Secūda est q̄. ꝓmotus post fiā. ꝓmotionez mortaliter peccans deiciē siue deponitur. l. di. qui semel. r. c. si epo. r. c. si pꝰ ordinationem. lxxxj. di. diacon⁹. ¶Tercia est q; ꝓpositus ab ordine non restituit'. l. di. c. j. et. ij. r. c. ꝑuenit. et c. postq̄. Ne tres regule colligi possint. l. vi. vt constituerētur. Ubicunq; autem mitius agitur q̄ dicte tres regule dicant dispensatio dici potest q̄d. ꝑsequere ꝓut no. l. dist. in summa. ¶Et scias q̄ ꝓtra duas primas regulas possunt epi dispensare in adulterio r in minoribus criminibus adulterio. sed in maioribz illo non nisi in casibus a iure expressis: vt extra de iudi. at si clerici. Exprimunt' enim quidam casus maiores adulterio in quibus potest eꝑs dispensare: vt in bereti. l. di. ꝓsbyteros. in sacrilegio. e. di. si quis ꝓsbyter. i matrimonio contrabendo qñq̄. xxiij. q. ij. antiqui. et qñq̄ in simonia r homicidio r in scismatico. r in quibusdaz aliis: vt infra. §. nunc de eꝑo. vel pōt dici q̄ ꝓte. c. presbyteros hodie nō habet locus q; heretici hodie incarcerant': vt extra de hereticis. c. penul. Item ꝑdic. c. si quis ꝓsbyter. nō ob. quia illud sacrilegium de quo ibi dicit nō est maius: immo minus crimen adulterio et sic de aliis. Con-

L. fol.
801

RARIORA

Cm

Cm

L. fo.
801

286. **Guilelmus** Durandus (Durantis), Speculum judiciale cum additionibus Joh. Andreae et Baldi, a Francisco Moneliensi correctum et editum. P. I, III, IV. Neurenberg, Ant. Koberger 2 Mei, 2 Juni 1486. 2 dln. 2o.

L. 2o. 801, 802

Typen 8 (82 m.M.), 9. — Rubr. *α*. — H* 6512. — BMC II p. 429. — Peddie II p. 233. — Pell. 4530. — Pr. 2048.

Uit het kapittel van den Dom (S. Maarten) te Utrecht.

Repertorium Hungarii.

¶Hoc est repertoriuz iuris. ¶A. monarche dñi Guil. durantis: quod ab ipo in opere suo in nonullis locis z ab alijs viris illustribus aureu gematuq nucupat qd quale quatuue expediat: vt verbo Hieronymi necno z ipsius auctoris vtamur in. §. igit in proemio suo: no est opus verbis exprimere: itaq quisq sis bunc librum charu pcipuuq semp habeas.

Hec prepositio a. puatiue seu exclusiue tenet ti. de citatione. §. iij. ℣. ite no. circa fine. Aaron. An aaron q fuit maximus sacerdos possit hodie conferre ordinez ti. de eta. z qualita. ℣. si. iij. Abbas. an abbas iurisditione z cobertionez habeat. j. particula pme partis ti. de arbi. §. fi. ℣. sed q ro. Abbas non est dns sed procurator monasterij. an aute z quado abbas possit ferre testimoniu: z an iurabit de calu. in causis monasterij. ij. par. titu. d iur. calu. §. iij. ℣. si. quid si aliquid. An sigillo abbatis credat. ij. particula secude ptis ti. de pbat. §. iij. ℣. x. z. ℣. si aute. An ad inquisitione abbatis sint alij abbates vocandi ti. de inquisitioib. §. iij. ℣. porro. De monacho accusante abbate eo. ti. §. fi. Quib possit abbas pferre tosuram ti. de eta. z quali. in fi. Si abbas velit agere contra epm pro subiectione alicuius ecclesie qliter formabit libellum ti. de offi. or. §. fi. ℣. autem abbas. Et si abbas cotra monachu velit agere eo. ti. ℣. eodem etia. Qualiter abbas iuret epo ti. de iureiu. ℣. qliter abbas. Qualiter abbas petit monachu ti. de couer. in fi. De abbate priuilegiato q possit benedicere cum mitra anulo z alijs pontificalib vti ti. de priuil. ℣. non est etiam z se. An cum abbas vel abbatissa impetrat litteras apostolicas cotra aliquos vel aliqui cotra eos sufficiat dicere dilecte in christo filie abbatissa z quentus talis loci. no facta de ipsoz mona. vel ordine mentone ti. de rescrip. presen. §. iiij. ℣. item benedicere. An valeant littere impetrate cotra abbatem de couentu non habita metioe eo. ti. §. ij. in fi.

Bolitio. Quid sit abolitio. quotuplex est abolitio. scilicet generalis: et specialis. z priuata z legalis quid sit et a quo: et quando illa vel ista: et qualiter fiat et quid ista vel illa operetur. et de multis alijs facientibus ad hec ti. de abolitione. §. j. Quid iuris si accusator a reo pecunia corruptus ablitione petisse dicatur ti. de inq̄siti. §. ij. ℣. ij. De senatusconsulto turpill. quod habz locum cum quis non impetrata abolitone ab accusatioe discedit ti. de calunia ℣. est etiam

Brasio. quado z qualiter subueniat possessori per abrasione bene no. ti. de expen. §. j. ℣. an aute z sequetib.

Bbreuiatura. ¶An tabellio debz ponē plus vel minus in instrumento qd inuenit in abbreuiatura. An tabellio potest alteri suas abbreuiaturas legare z qualiter d abbreuiaturis fient publica instrumeta z q iura qnq ponūt abbreuiaturas ti. de instru. edi. §. iiij. ℣. quid si aliquis. z prece. ij. z ij. se. z. §. ix. ℣. item opponit. Qui tabelliones a periculosis debent abbreuiationibus abstinere. eo. §. ℣. si. sed nunquid.

Bsens z absentia. An valeat rescriptū qd precipit aliquid fieri parte absente ti. de rescripti psen. §. fi. ℣. item non valet si iudex citauit absentē z quia non veniebat excoicauit eudem ipse tamen absens habebat absentie iustā causā: an ille debeat reputari excoicatus: vel an talis sententia sit nulla: z an ille tenetur satisfacere aduersario de expensis ti. de citatione. §. v. ℣. quid si non veniens. An absens cotra quez processum est: quia citatus non coparuit restituat sine difficultate probata absentie iusta cā ti. de cotumacia §. j. ℣. fi. An contra absentē cā reipublice fiat missio in pos. ti. de pmo z secūdo decre. §. iij. ℣. sed pone q. P. pupilli. z ℣. quid si re⁹. An absentia psertim iusta illi⁹ qui missus est in poss. ppter contumaciā rei obstet ipsi reo volēti satisfacere iuri quo minus possessionē ipsam recuperet. eo. ti. §. v. ℣. quid si excoicatus. Qualiter p cedatur ad interpositionē secūdi decre. cotra absentez ex cā quacūq pbabili vel no pbabili necessaria vel voluntaria. ¶Et qn absens latitare dicat. e. ti. §. viij. ℣. illud autem. Cotra absentem reipublice causa no pot peti venditio rerū eius in quib missio erat facta. e. ti. §. ix. ℣. sequit videre. An absens contra quē processum est ad interpositionē secūdi decre. si non fuit defensus z habuit absentie iustam causam. vel si redierit iudice adhuc p tribunali sedēte. e. §. ℣. qd si ille. Post scdm decre. interpositū dns qui cā reipublice fuit absens pt dicere q non fuit cauendū illi cui est preceptū caueri: vt eo. ti. §. xij. in fi. Absens in casib pro presente habetur: vt ti. de coparitioe in termino. ℣. attedas etia. An absens possit ratificare quod in eius absentia factū est z q vbi absenti no preiudicat: eius psentia no requiritur pti. j. ti. de dil. §. iij. ℣. ß pone ecce. An z qn procurator absentis habeat dilationē ad dominū consulendū ti. de dilationib. §. iiij. ℣. sed quero. An stipulatio vel verboz obligatio inter absentes cocepta valeat. ¶Et an per talē obligationē vel promissionē factam iudici vel tabellioni vtilis actio acquirat absenti ti. de satisdatio. §. iiij. Jte querit an valet snia lata cotra absentem reipublice cā vel al's. z de. v. generib absentiaz. ij. p. ti. de sententia. §. viij. ℣. est etia nulla. z. §. ix. ℣. posse porro. Qui fuit absens reipublice cā restituit q̄tra p̄scriptionē. ij. par. in ti. de in inte. restitu. §. ij. ℣. ß pone. Qualit coputet tpus cū restitutio datur ei q fuit absens. e. ti. §. iiij. ℣. ceterū. Qualiter pcedatur q̄tra absentem in via accusatiois. ¶Et an absens cotumax p cofesso habet secūda particula ti. d accu. §. vj. in pn. et sequetibus bene vsq ad mediū. §. An cotra absentem ex iusta cā pot inquiri ti. de inquisi. §. j. ℣. qualiter. Si accusatus absens habet excusationes legitimas qs accusator bene nouit sed eas tacet quid erit ti. de noto. cri. §. j. ℣. quid si absens. Qualiter z per quā actionem sb ueniatur illi qui ppter suā absentiam est lesus. q qn quis est absens ex causa pbabili et necessaria. qnq ex necessaria tm. qnq ex probabili tm. ¶Qualit autem in vtraq via formen positiones quado se absentant p curatores dimittere teneatur. ¶Et que sint iuste cause absentie. ¶De positionibus absentiū contra quos vsucaptum est. ¶Et de positionib absentiū qui q̄tra alios vsuceperūt ti. de in inte. resti. i. §. j. Quado aliqs dicat presens vel absens z q nullū habens domiciliuz pro absente habet ti. de prescriptis. ℣. quado aliquis. Seru⁹ absentis cui⁹ possessio est ablata potest petere restitutionē: vt ti. de pegrinantibus.

Bsolutio. Delegatus interdum absoluit excoicatum licz no sibi spāliter sit demādatum ti. de iudi. de l. §. v. ℣. potest etiam. An delegat⁹ potest post annū absoluere quā pus legauit. e. ti. §. viij. ℣. ite q no pot. An p pcuratorē absolutō peti possit z dari. j. p. ti. de pcu. §. j. ℣. ite opponit. Lutius ē absoluere pdēnandū qs cōdemnare absoluendum ti. de aduocato. §. viij. in prin.

DOMEIN-ARCHIEF TE UTRECHT.

Promptiores debemus esse ad absoluendū q̄z ad cō-
demnandum. j. par. in quarta pticula ti. de teste. xij. ℣ si.
¶ Sed q̄d si tot ī dubio debem⁹ poti⁹ absoluere q̄z cō-
demnare. ij. par. ti. de pba. §. iij. ℣. ß pone. ¶ An eo ipo
pbet q̄s excōicatus q̄ petit absolui. ¶ Quid si absolu-
tionē petijt ad cautelā. e. ℣. §. sed nūquid. Semp in-
nocēs petit absolui ti. de dif. 7 all'. §. iiij. ℣. sic igit'. For-
ma absolutiōis a sn̄ia excōicatiōis et suspēsiōis ac int'-
dicti. ¶ Siue q̄s vna excōicatiōe siue pluribꝫ sit ligat⁹
an iniusta absolutio teneat. ¶ Jtē q̄d si iudex q̄ absol-
uit nō sit pbyter. ¶ Jtē si ille delegatus q̄ reū excōica-
uit mortu⁹ ē: vel valde remot⁹, q̄s absoluet ipm excōi-
catū. ¶ An iudex ap. pōt absoluere ad cautelā. 7 q̄liter
fiat absolutio ad cautelā. ¶ An habeat locū in sn̄ia in-
terdicti. ¶ Qđ in absolutiōe a minori excōicatiōe nō
exigit' iuramētū. ¶ Q̄n 7 ī quibꝫ casibꝫ hi qui p se. ap.
tm̄ debent absolui possint p aliquos 7 p quos et sub q̄
forma absolutiōis bn̄ficiū obtinere. ¶ Jtē de epis ab-
batibꝫ 7 alijs ecclesiar⁹ plat̄is. ¶ Jtē de ipis regularib⁹
si inciderint in excōicationē ꝓpter iniectionē manuū in
clericos violentā a quib⁹ 7 q̄liter absolueñt'. ¶ Jtez si
epus ī casu sibi cōcesso nō vult absoluere. vel si est ab-
sens quid erit de denūciatiōe absolutiōis qualiter fiet.
¶ Et de excōicatis plurib⁹ excōicatiōib⁹ q̄ a se. ap. ad
ordinariū remittit' absolut⁹: 7 de multis alijs penis cir
ca materiā absolutiōis ab excōicatiōe. ij. par. ti. de sen-
tētia. §. vj. ℣. porro 7 sequētib⁹ vsq̄ ad vr. postremo.
Petēti nō debet absolutio denegari. ij. par. ti. de ap. §.
x. ℣. sed si. An absolut⁹ recuperabit fructus bn̄ficij q̄s
tpe excōicatiōis vel suspensiōis perdidit ti. de expen. 7
interesse. §. fi. circa fi. ℣. quid si aliq̄s. An sententia vel
absolutio impediat accusationē vel inq̄sitionē sequē-
tes ti. de inq̄si. §. j. ℣. itez obijcit'. An inq̄sitores possint
absoluere ꝓmotores inq̄sitionis vel testes vel inq̄sitio
impediat'. e. ti. §. iij. ℣. verū 7 se. Utrū absolutiōis sen-
tētia lata in cā inq̄sitiōis causa denūciationis vel exce-
ptionis ꝓiudicet volētib⁹ accusare. e. ti. §. iij. ℣. vltio
querit'. 7 se. Sed sede vacante capitulū pōt absoluere
quos excōicauit epus dū viuebat: vt ti. ne se. va. in fi.
Abbas nō pōt absoluere tpe probatiōis monachū qui
excōicatus religionē intrauit ti. de regula. in fi. Melⁱ⁹
est nocentē absoluere q̄z innocentē ꝓdemnare. ¶ Jtez
in dubio ē absolutio faciēda de homi. ℣. pone. In qui-
bus casibꝫ subdit⁹ suffraganei possit absolui a Metro
politan̄. vel etiā ipe suffraganeus. 7 ex quib⁹ causis fit
absolutio ad cautelā ti. de sen. excōi. ℣. item in quibus.
An valent lr̄e absolutiōis generales nō faciētes men-
tionē de articulo vel de omnib⁹ articulis ꝓ quib⁹ impe
trans fuit excōicatus: vel in q̄bus cōmittit' absolutio
nō facta mentiōe de cautiōe p̄standa 7 de forma absō-
lutiōis: 7 an tot absolutiōes sint necessarie quot p̄ces-
serunt excōicationes ti. de rescrip. p̄sen. §. ix. ℣. item q̄
littere 7 se. Jtē an valeant litere q̄bus impetrator q̄ ē
notoriū asserit occultū: 7 impetrat literā q̄ absoluatur
p̄stita cautione. e. ti. §. ix. vel fi. ℣. item q̄ impetrator.
Omnia iudicia sunt absolutoria ti. de citatiōe. §. iiij. ℣.
ceterū. Papa solo verbo aliquē absoluere a sententia
alteri⁹ pōt. e. ti. §. v. ℣. quid si iudex. Q̄n vn⁹ possit ab
soluere a sententia alterius. e. §. in fi. Quā solennitatē
habet seruare iudex q̄n reū p̄sentē propter actoris cō-
tumaciā absoluit a termīo vel ab instātia iudicij. ¶ Et
an ꝓpter has absolutiōes iudicis iurisditio pereat vel
tollat' ti. de cōtumacia. §. ij. ℣. fi. An excōicatus p̄ cō-
tumacia vel offensa offerens cautionez idoneā standi
iuri: vl' satisfactionē dz absolui nō vocata pte ad cui⁹
instantiā excōicatio lata fuit: 7 si fiat an absolutio talis
teneat: et quid si ille ad cuius instantiā excōicatio lata
fuit se absentat vt absolutio differat': 7 an absens ex h̄
poterit appellare: 7 qualiter absolutio fieri debeat. co.
ti. §. iiij. ℣. sed pone 7 se. Qđ absolutio ab excōicatōe
dilationē non capit: 7 ideo omni tpe fieri pōt vbi cau-
se cognitio non requirit' ti. de fer. §. ij. ℣. pōt autē. 7 ℣.
porro. An eoipo q̄ iudex reuz nō ꝓdemnat illū absol-
uisse videt' ti. de excep. 7 repli. §. ij. ℣. sed quid si iudex.
Contra exceptionē excōicatiōis pōt replicari de absō
lutiōe vera vel p̄sumpta: vt eo. ti. §. v. ℣. item no. vbi
iura partiū sunt obscura reus absoluit' non probante
actore: vt. e. ti. de satisdationib⁹. §. iij. ℣. ß qualiter. 7 ti.
de petitorio 7 poss̄. §. j. ℣. quid si peto. de cautiōe quā
p̄stat absoluēd⁹ ab excōicatiōe ti. de satisda. in fi.

Absurditas. Tolerat' minor absur
ditas vt maior vitet'
ti. de instru. edi. §. vj. ℣. sed cū dicis. Acceptila-
tio iudiciū finitur acceptilatiōe ti. de iudi. dele. §. xj. ℣.
item finitur. ac de acceptilatiōe ti. de pac. 7 trāſ. vr. ge
nerale. Qualiter fiat acceptilatio et de eius effectu ti.
de obli. 7 sol'. §. j. ℣. aquiliana. Qualit' acceptilatione
debitor liberatur et qualit' petat' reuocatio acceptila-
tionis facta in fraudez creditoris ti. de re. eccle. nō alie.
Acceptilatiōe tollitur omnis obligatio: vt ti. de excep.
7 repli. §. j. ℣. defensiones. 7. §. iij. ℣. sed pone. Qđ per
acceptilationē tollitur omnis obligatio tam ciuilis q̄z
naturalis 7 q̄ exceptio acceptilatiōis est de re finita q̄
competit contra litteras: et lit. contest. impedit. eo. §.
versi. et vt plenius.

Accessio. quādo accessiones proueni-
entes ex re petita petant iure
actionis: et quādo iudicis officio veniāt in cō-
dem. ti. de expen. §. iiij. ℣. hoc quoq̄z.

Accessoriū. Si principale non tenet
nec accessoriū. j. parti. ti.
de arbi. §. viij. versi. sed nūquid processus idez
iuris est in accessorio qđ in p̄ncipali. j. parti. ti. de teste.
§. iij. ℣. sed cū sup̄ excep. Cui cōmittit' p̄ncipale acces-
soria intelligant esse ꝓmissa. e. ti. §. xiij. ver. sed q̄s coget
Cui permittit' principale 7 accidētia vel accessoria in-
telligūtur esse permissa ti. qđ sta. reg. ver. quid ergo. An
sublato principali tollatur 7 accessoriū ti. de ꝓpe. iudi.
aditiōe. §. j. ver. sed q̄d in dele. Qđ iuris statuit' in p̄n-
cipali 7 idem in accessorijs esse debet' ti. primo 7 secūdo
decre. §. iij. ℣. quid si in reali.

Accidere. inspiciendum
est qđ accidere potest titu. de loca. 7 conduct.
§. vj. ℣. Sexto querit'.

Accrescere. An int' executores ha-
beat locū ius accrescen-
di sicut habet int' vsufructuarios ti. de instru.
edi. §. xiij. ver. q̄d si sunt. §. plures. 7 ver. et si alter. An
etiā habeat locū int' electores ti. de elec. §. j. ver. quid si
maior. Jura de iure accrescēdi loquētia tangunt' ti. de
loca. §. vj. ℣. lxix. 7 se. 7 ver. lxxv. Qđ ī ꝓtractibꝫ inter
vinos locū habet ius accrescēdi. e. §. ver. lv. An int' va
sallos vel coheredes vel bonoꝝ possessores vel fructu-
arios vel donatarios 7 in q̄bus casib⁹ locū habeat ius
accrescēdi de feudis. §. ij. versi. xxxvj. An inter donata-
rios vel vsufruc. vel in ꝓtractibus int' vinos locū hēat
ius accrescēdi ti. de dona. circa p̄n.

Acta. Luz in tercia instantia iudicij actus
pereat lapsu triennij querit' an tunc
omnia acta pereant ti. de iu. dele. §. vj. ver. sed
nūquid. Per quem iudex debet facere scribi acta ti. de
offi. iu. §. vj. ver. ante li. Si ꝓcessus annullet' vl' nullus
pnūciet' q̄ egit fili⁹ sine patris volūtate an valebūt ni-
hilomin⁹ attestatiōes 7 alia iudicij acta ti. qđ actore. ℣.
ß nūqd. An acta habita cor̄ arbitro a p̄decessore va-
leant cor̄ iudice cū herede. j. p. 7 p̄ma pticula ti. de ar-
bi. §. iiij. versi. q̄d si sit. An vni iudici credat' sup̄ actis
tis cor̄ se. j. par. ti. de testi. §. j. ℣. q̄d si ad duo. Quali
ter succurrat' ei q̄ casu acta iudicij p̄didit eo. ti. §. viij.

ℵ.sed q̄d si testib⁹. Apud quē attestationes ⁊ alia acta originalia debeant remanere.e.ti.§.ix.in p̄n. Que acta iudicialia dicant forensis scriptura ti. de salar.§.ij.ℵ. sed quid erit. An acta facta cor̄ arbitrio valeant postea cor̄ iudice.ij.par.ti.de lit.p̄test.§.iiij. in fi.⁊ ti. de p̄fess̄.§.iij.ℵ.quid de p̄fessione. An attestatiōes ⁊ alia iudicij acta in vno iudicio habita valeant in alio.e.§. circa p̄n. An acta vnius iudicij faciūt fidem in alio. An acta cor̄ arbitro faciūt fidem coram iudice vel ecōtra. ¶ Et q̄ acta ꝑpetua sunt.ij. par.ti. de p̄oba.§.fi.ℵ. ℌ quoq; ⁊ se.⁊ ti.de instru.edi.§.iiij.ℵ.⁊ scias.⁊ ℵ. in q̄bus. Qualiter libellus ap. scribat in actis ti. de instru. edi.§.ij.circa fi. Qualiter acta iudicialia debent scribi ⁊ qualiter exēplari.et partib⁹ tradi: sine hoc fiat p notariū qui ea scripsit siue per aliū eo.ti.§.iij.in fi.⁊.iiij.in p̄in.⁊ ℵ si. vidim⁹. An acta perpetuā habeant firmitatē:⁊ in dubio statur actis originalib⁹.§.iiij.ℵ.sed nunquid.⁊ ℵ si.se. An credat actis factis p tabellionē sine testium subscriptione:⁊ quādo ē necessaria publicatio actor̄ ti. de instru.edic.§.iiij.ℵ.⁊ scias. Qualit̄ iudex acta publica exhiberi iubebit: ⁊ an arbiter exhibitionē actor̄ vel instrumēto⁊ fieri faciet eo.ti.§.v.ℵ. in summa ⁊ se. An delegationes subdelegatiōes ⁊ ꝑcurationes ⁊ alia huiusmodi instrumēta sint in actis inserenda ⁊ si sint inserta an faciāt fidem ita q̄ nō sit necesse vlterius ipa originalia exhiberi. An semp agi pōt ad editionem actor̄.⁊ nota quādo instrumēta originalia apō acta ꝑducta sint restituēda ꝑducenti vel debeant penes iudicē remanere eo.ti.§.v.ℵ.illud ⁊ se. An acta iudicialia sint instrumēta cōmunia:⁊ an vna pars ea teneatur alteri exhibere.e.ti.§.vj.ℵ. ex p̄missis. Qua actione acta petant.e.§.circa finē. ¶ Publicū instrumentū dicit q̄d in iudicio scribit apud acta publica:ℌ an valeat per quēcūq; scriptū sit. eo.ti.§.vij. circa p̄n. ¶ Qō actis cuiuslib⁹ iudicij credit eo.§.ℵ. in summa. Actis iudicialib⁹ scriptis p manū tabellionis creditur: licet nō habeāt testiū subscriptionē dūmodo tabellio diem apponat:⁊ hoc ē verū inter easdē ꝑsonas ⁊ in eodem iudicio ⁊ nō in alio eo.ti.§.viij.ℵ.sed cū litteris in fi.§. Quid aūt si vnus tabellio scripsit acta:⁊ alter scripsit sentētiā.⁊ q̄d si idem an erit necessaria subscriptio ⁊ publicatio cū iudicis auctoritate dicto ℵ.fi. An acta sint ꝑpetua:⁊ valeant in alio iudicio eo.ti.§.x. An allegatiōes ⁊ disputatiōes sint in actis iudicialib⁹ inserēde j.ti.de allegatiōe. An ⁊ quādo credat iudici vel iudicibus de actis cor̄aꝫ se ti. de remissiōibus.§.v.circa fi. Si cā de nouo agat:q; sentētia in ea lata fuit nulla an fiet noua lit.p̄test.⁊ alia vel ꝑcedat ex eisdē actis.ij.par.ti. de sentētia.§.ix.ℵ. sed si cā. Appellari potest si nō fiat actor̄um editio.ij.par.ti.de dolo ⁊ cōtumacia.§.ij.ꝑpe p̄in. De pena cor̄rūpentiū acta iudicij ti. de dolo ⁊ cōtu.§.ij.ꝑpe p̄in. An acta iudicij pereant reo ab instantia iudicij ꝓpter actor̄is cōtumaciam absoluto ti. de cōtumacia.§.ij.in fi.

Actio. Utrū sit specialiter nomīe intentāda ℌm leges vel canones q̄ nemo sine actione experit. q̄ ineptā actionē ꝑponens debet succūbere. An debet quis ab initio eligere actionē q̄ interdū ex vno facto eligit tm̄ vna actio. Interduꝫ plures contrarios etiā effectus habentes.an volēs nomen exp̄mere actionis sit admittēdus. q̄ interdū exponitur actio.i.petitio.⁊ si sit statutū i aliqua ciuitate ne actiōes ꝑponant:an qui accusat criminaliter genus criminis exp̄mere teneat.⁊ quid iuris sit cū inepta ꝑponitur actio ti. de actione seu petitiōe.§.j. Videndū est legaliter de actionib⁹ seu petitionib⁹ qualiter ⁊ q̄ cautela ℌm diuersitatē casuū ⁊ factor̄ fieri debeāt seu ꝑponi ⁊ quid agens exp̄mere debeat in libello ⁊ qualit̄ declarare que petit siue agat vniuersali actiōe siue generali siue singulari vel speciali ꝑsonali vel reali ⁊ que actiones dicant vniuersales generales vel singulares reales vel ꝑsonales:⁊ que ac qualis specificatio seu declaratio faciēda sit in libello vel in sentētia quādo agitur vel actum est ex eis. et quid si quis generaliter egit causa vel actione aliqua nō exp̄essa.ℌ de distinctione actionū.e.ti.§.ij.circa p̄n.⁊ se.vsq; ad ℵ.⁊ scias. ¶ Qō in nulla reali actione debet quis dicere peto mihi rem restitui:sed tm̄ peto rem ip̄am vel hereditatē. ¶ Item vbicūq; iudicij officiū implorat loco p̄incipalis actionis nō debet quis dicere ago ꝓ tra te: sed debet iudicis officiū implorare. Itē q̄ ꝑponens actionē nimiū generalē seu ambiguam ⁊ ꝑfusam cause certitudinē nō continentē vel incōpetentē repellēdus est. ¶ Item q̄ vbi est tale negociū ex quo plures actiones insurgūt melior ⁊ plenior actio est eligenda ⁊ tunc altera alteri⁹ electione tollit. Si autē actor nō elegerit actionē fiet cōdemnatio ℌm illaꝫ que minorē penā infligit. q̄ si actor nolit eligere sed ꝑponit duas actiones copulatiue vel alternatiue nūquid ad eligendū per iudicē est cogēd⁹ ¶ Itē vsq; ad qō temp⁹ pōt eligere.e.ti.ℵ.⁊ scias ⁊ se. ¶ Qr si quis vtraq; ꝓpositā nō eligit ⁊ fert sententia ℘ eum.vel etiā cōtra reum in cā ap. ip̄e vult eligere nūquid pōt. ¶ Itē nūquid videt eligere p libellū p̄test. vl per solā libelli oblationē. ¶ Itē vna electa nūquid potest ampli⁹ variare. ¶ Item qō in casu l. C. de fur. l.j. et l.fi.ℵ. tale itaq; habetis q̄ si de mādato serui tui quis sciens te id nollet de pecunia tua prediuꝫ emerit eligere debes an velis agere ꝓ tra eum actiōe furti ad penā:an ꝓditione furtiua ad pecuniā:an actiōe mādati ad prediū emptum. Quid ergo si dñs intentauit actionē mādati cōtra mādatariū demū succubuit nunc vult intentare contra illū actionē furti.ille ℵo excipit de re iudi. querit an possit. ¶ Item nota q̄ origo obligatiōis nō titulus actiōis inspicit. ¶ Itē quid si ille satisfecit domino in parte nec dixit ex qua actiōe soluebat dñs ℵo nūc cōuenit eū actione furti ad residuū vel cōdit.furtiua:ille ℵo dicit q̄ soluit ex causa mādati nūquid est excipiens audiēdus. ¶ Item si aliquid possit peti ex duabus actionib⁹.vna.f.famosa altera nō famosa:si solutū fuerit ex qua actione videat solutū. ¶ Itē quid si dñs pactus est cōtra eum nō agere furti nūquid poterit ad huc agere mādati. ¶ Itē nūquid actio furti per pactū tollitur ip̄o iure. ¶ Itē si alicui ꝑpetūt de iure cōi due actiōes nūquid vna intentata pōt postmodū alia intētari. ¶ Itē quid si vna ꝑpetit de iure cōi ⁊ altera de beneficio p̄toris. Item quid iuris siue ille actiōes sint penales siue rei p̄secutorie.⁊ nota de duabus vel pluribus actionib⁹ cōpetentib⁹ alterā eligendā si omnes ex vno negocio oriant quid autē si ex diuersis. ¶ Itez quid si dubiū est an due oriant vel non. ¶ Itez q̄n quis obligat nomē sui debitoris suo creditori tunc datur vtilis actio alicuius:nescimus tamē vtrū vtilis hypothe. vel vtilis que competebat obligāti directa:vnd tūc actor debet factum p̄oponere se habens ad vtrāq;:⁊ si cogat eligere videtur esse melius eligere vtilem ꝑsonalē que cōpetebat obliganti: vt.e.§.ℵ.quid siquis vtraq; et se. De cōtrarijs actionibus eligendis.eo.§.ℵ. sed si quis. ¶ Itē nota q̄ si actor habet rem ab aliquo ex iusta causa dominū transferendi nescit tamē an ille fuerit dominus necne tunc illius rei possessione omissa in dubio duas potest intentare actiones.s.rei ven.⁊ pu.et cum iste actiones contrarie sint ⁊ diuerse videtur altera eligenda quia si cōtrarias ꝓponeret repelleret et ideo eligere debet nisi fori consuetudo repug. sed quā eliget. Nūquid p̄imo egit rei ven.⁊ succubuit nūquid poterit ad pu.redire. ¶ Item nunquid p̄opter ambiguitatem dictarum actionū tutius erit actori agere cō ditione ex canone.iij.q.j.reintegranda vel ex decre.sepe de resti.spo. Si autem actor velit intentare actionē in rem vtputa rei ven.directā aduertat q̄d oportebit

eum ꝓbare. aduertat etiã actor rei ven. intentans an res sit corporalis. Nam ꝓ incorporali non datur rei vendicatio. ⁊ an sit singularꝭ vel vniuersalis. ¶ Itẽ aduertat vtrũ reus possideat rem que petit vel dolo desierit possidere. ¶ Item nota qualiter agat̃ procedat̃ et ꝓnũciet̃ contra illum qui cadit a possessione. ¶ Item queritur vtrũ is qui ciuiliter tm̃ possidet possit ꝙueniri rei vendicatiõe. ⁊ si cõueniat̃: an hoc sit ꝓiudiciale ei q̃ naturaliter possidet si sciat causam illã agi. ¶ Itez q̃d iuris sit si cõuentus rei vendicatiõe si actiõe in rem vel noxali vl̃ huiusmodi negans se possidere ꝙuincat̃. Itẽ quid si quis se vltro rei petite defensioni offert. Item quid cum species vel quãtitas vel extimatio petitur. e. §. ℞. itẽ no. ⁊ se. An actio ad exhi. ⁊ rei vẽ. possint ī eodem libello intẽtari. ¶ Quod actio ad exi. ẽ ordinaria. ¶ Qualiter ī ea libellus formari debeat ⁊ ꝓcedi. ¶ Et quãdo exhibitio fieri debeat. ſ. an ante lit. ꝓtest. vl̃ post eo. ℞. ⁊ nõ ⁊ se. ¶ Item an in eodem libello possint peti restituto. ⁊ rescissoria vel res metu ꝓdita etiã in quadruplum. ¶ Item quid si ago cõtra te rei vendi. ⁊ formo sic libellu. peto talem rem a te quã dico meã fuisse nũquid videlicz talis petitio ⁊ an hoc ꝓbato ꝓsumet̃ mea esse vere nisi cõtra. ꝓbet̃ a te qui eaz tenes. ¶ Item quid si ago contra ter rei ven. ad rem quã dico me apud te deposuisse. tu ℞ negas dicens me eam tibi ꝙmodasse nũquid teneris ad restitutionẽ. ¶ Item nũquid rei vendica. tm̃ dño cõpetat. ¶ Item nũquid hoc aliquãdo fallat. ¶ Itẽ nũquid mulier agit rei vendica. ꝓ rebus dotalib⁹ licet eas viro tradendo in eaz transtulit dominiũ. ¶ Item si misi pastorem meum ad montana cum ouibus meis ⁊ aliquis eas auferat in totum vel in partẽ nũquid possum eas vendicare. ¶ Itẽ nũquid res vel extimatio simul peti possint. ¶ Itẽ nũquid petens ecclesiam vel beneficiũ seu aliquã dignitatem ecclesiasticã vel secularem vel ius patronat⁹ vel ciuitatẽ vel castrum aget rei vendi. ¶ Item nota q̃ petens legatum sibi relictũ tres habet actiões. ſ. ꝓsonalez ex testamẽto rei vẽdica. ⁊ hypothecariã sed q̃n iste cõpetant. ¶ Itẽ nũquid põt simul vti ꝓsonali ⁊ reali. vel ꝓsonali ⁊ hypothecaria. ¶ Item ꝙ quã actionẽ potest peti legatum ꝑm canones. ¶ Item que actio detur fideicõmissario ad petendã hereditatẽ sibi restitui. e. §. ℞. sed nũquid põt ⁊ se. ¶ Que insuper habeat considerare volens intẽtare publicianã ⁊ q̃. v. sunt necessaria ad hoc vt cõpetat publiciana. ¶ Itez que habeat considerare ⁊ que petere volens intentare hypothecariã ⁊ quãto tempe hypothe. tollat̃. Item que habeat considerare volens agere ꝓsonali ⁊ vnde personalis actio nascat̃. ¶ Item qua actione agendũ est ꝓ delicto cõmisso siue de dolo in cõtractu siue extra contractuz vel quasi cõmisso. ¶ Item qua actione agendum est volẽti agere ex edictis ꝓtoꝝ: ⁊ q̃n agendum sit directa vl̃ vtili actione. ¶ Item que habeat ꝓsiderare volens intentare actionẽ vniuersalem puta petitionẽ hereditatis vtilẽ vl̃ directam ⁊ super quibus habeat interrogare illum contra quem vult agere ante libelli oblationẽ vel saltem ante lit. cõtes. ¶ Item q̃ intentans simpliciter actionẽ videt̃ intentare directam. ¶ Itez qualiter in actionib⁹ vniuersalib⁹ vel generalibus vl̃ specialib⁹ vel cõibus iudicijs libelli concipiant̃. ¶ Item q̃ quatuor sunt vniuersales actiones. ¶ Item q̃ habeat considerare volens intentare iudiciũ dimissorium puta fami. hercis. vel cõi diuꝰ. e. §. ℞. q̃ si velis intẽtare publi. et se. ¶ Dõ actionũ seu iudiciorũ aliud vniuersale aliud generale ⁊ aliud speciale: ⁊ q̃ hoc vl̃ illud ⁊ qualiter ſ inter se differant: ⁊ que in eis veniant ⁊ quare sic dicatur hoc vel illud: ⁊ q̃n ⁊ qualis expressio sit facienda in istis vl̃ illis: ⁊ qualiter libellus concipiat̃ in istis vl̃ illis ⁊ an valeat petitio si peto quicquid habes ⁊ possides ī tali villa. ¶ Item quid habet considerare volẽs intentare actionẽ in rem scriptã: vt q̃d metꝰ causa ⁊ similes vl̃ volens intẽtare negatoriam vl̃ confessoriã: vel volens agere aliquo interdicto vtili vel directo. ¶ Item q̃ actio in factum surrogata est loco cuiuslibet interdicti. ¶ Item q̃ vbi iura dari suadẽt actionẽ non tamen dant specialẽ locum habet actio in factum. ¶ Item q̃ actio in factum. alia generalis. alia specialis. alia generalissima. ⁊ in quib⁹ casib⁹ ꝓpetit hec vel illa. ¶ Itez q̃ actiones cõpetant ꝓ contractibus innominatis. ſ. do vt des ꝛc. vl̃ ꝓ pactis in traditiõib⁹ apositis. ¶ Itẽ quãdo dubitat̃ de actione circa contractũ. ¶ Item de speciali actione in facto subsidiaria legis aquil̃. ¶ Itẽ q̃ actor volens recurrere ad condit. ex. l. causam multiplicẽ põt inuenire: ⁊ quomodo cognoscit̃ q̃n cõdic. ex le. sit agendum ⁊ qua. l. ¶ Item quãdo sit agendũ condic. ex moribus nõ scriptis. vl̃ condic. ex iure canonico vel diuino siue ciuili: ⁊ de condic. ex canone reintegrãda. iij. q. j. ⁊ an vsure possunt repeti ꝙ condic. simplicit̃ ¶ Item qualiter vtenduz est iudicis officio vbi negociũ ꝓponitur quod tale est. q̃ ex eo non datur actio vel quasi actio. e. §. ℞. ⁊ no. q̃ iudiciũ ⁊ se. Item attendendum est an is qui alieno nomine est in iudicio sit tutor vel curator vel actor vl̃ administrator persone vl̃ vniuersitatis: vt sic habeat actionẽ ꝓponere vtilem vl̃ directam: nam si proponat vtilem qui directaz ꝓponere debuit vl̃ econtra succũbit ⁊ reus absoluitur. sed licet sit absolutus nihilominꝰ poterit postea proponi apta sed nũquid tenetur quis dicere vtrũ proponat vtilem vel directam. ¶ Item q̃ actionuz turbari non debent officia. ¶ Item q̃ diuersi sunt effectus actionis vtilis ⁊ directe: ⁊ tali ⁊ in talẽ datur vtilis cui ⁊ in quã nõ daretur directa. ⁊ ꝓ tali re datur vna ꝓ qua altera non daretur. ¶ Item vna nõ datur ex mente altera ex verbis ⁊ de multis alijs differentijs inter actiones vtiles et directas. ¶ Item non solum substãtia verumetiã tempus ⁊ qualit̃ actio est in libello ponẽda. sed an sufficiat causam proponi licz non exprimat̃ an agatur actione vtili vl̃ directa vel al⁹ nomen actionis. ¶ Item in quibus casibus datur ab initio vtilis. ¶ Item si actor ꝓ posuit aptam causam sed ineptam actionez vel etiam ecõuerso. Nũquid videlicz talis petitio nũquid est admittendus talis libellus. ago contra talez qui molendinũ vel domũ in tali loco in ꝓiudicium meũ facere nitit̃ ⁊ an potest agi ꝓtra volẽtem edificare anteq̃ edificet ⁊ qua actione. e. §. ℞. si. in summa. ⁊ se. Item in formato actore in ꝓponẽdo actionẽ seu petitionẽ in. §. ꝓcedẽti informat̃ reus in defendẽdo se que habeat cõsiderare siue contra eum agatur actione reali siue mixta in rem scz in ꝑsonam siue ī rem scriptam siue reus rem de qua agitur possideat nomine ꝓprio siue etiã alieno ⁊ nota qualiter agitur seu procedit̃ contra illum qui cadit a possessione. Instruit̃ etiam reus que habeat facere si cõueniatur petitiõe hereditatis vel quorũ bonoꝝ que sunt mixte. siue in rem actionis. vel si cõuenit̃ ꝑsonali actione ex delicto vel quasi. vel locato vel deposito vl̃ mutuo vel ꝓmissione vl̃ quo cũq̃ alio cõtractu vl̃ q̃si ⁊ nota q̃ inanis est actio quam inopia debitoris excludit. ¶ Item q̃ cõuentus de re empta vel quasi põt ante litis cõtes. petere dilationẽ vt denũciet vẽditori. ¶ Itẽ si in libello sint plures cause vl̃ actiões reus põt petere q̃ actor eligat̃. ¶ Item si actor mutauerit causam vel actionẽ reus põt ad dilatorias exceptiões redire: vt de his plene habet̃. e. ti. §. iij. ¶ Dicto in. §. ij. ⁊ iij. de actionib⁹ ⁊ petitionib⁹ ciuilit̃ tangit in. §. iij. de his canonice ⁊ potissime de petitionibus beneficiorũ de quibus j. ti. de bñficio. ⁊ ti. de executore. ⁊ ti. de receptiõe. ¶ An illi qui petũt se recipi in canonicos alicui ecclesie possint inter se agere. ꝓ ꝑsonali actione nõ possint aliq̃ inter se agere q̃n alter ex cõtractu vl̃ quasi vel maleficio vl̃ q̃si non ẽ alteri obligat⁹ ⁊ q̃ reali actioni ꝓ illum

agi non potest qui non possidet.e.§.iiij.℟.sed nūquid. Quod oportet agentē probare cōfessoria eo.§.℟. sed quid oportet. Qualit agatur petat 7 pcedat in causis electionū 7 puisionū cum in eis appellat eo.§.℟. et hec sufficiāt. Quod actōnū alie sunt ptorie alie ciuiles 7 de nominibus istaꝝ 7 illaꝝ.7 q ptorie continēt inter dicta 7 edicta 7 q ciuiles cōtinent cautiones stipulatōnes. Multiplex officiū iudicis bonoꝝ possessiōes. Itē senatusc̄ōsulta 7 cōstitutōnes. ¶Itē q loco cuilibet interdicti est in factū actio subrogata. ¶Item de nominibus edictoꝝ 7 aliis predictis huiusmodi cū remissione qualiter ī p̄dictis omnib⁹ actionib⁹ formentur libelli e.ti.§.v.seu fi. ¶De cessione actionis.e.ti.p totū.7.j.ti. de cessione. ¶Qd rei vēdi.ē actio in rem.actio ℟o qd metus cā est actio psonalis in rez scriptā ti. de cessione actionis.§.j.℟. vt autē. An per actionē in factum tollatur directa vl vtilis in rem.eo.§.℟.sed an p actionē. ¶An vbicūqꝫ quis actionem hz vel potest se obligare pōt procuratorē in rem suam facere.eo.§.℟.7 scias. An tutor sine pupillo pōt actionem mandare.e.§.℟.item queritur. Quare dicit actio vtilis.e.§.℟.sed nūqd. Si bona alicui⁹ ꝓpter aliquod maleficiū sunt cōfiscata 7 ī bonis illius erant actiones puta habebat creditores nūquid actiones transeūt ipo iure in fiscum. ¶Item pone emptor nominis vendit alij queritur quā actionē secūd⁹ emptor habebit. ¶Item si habēs directā actionē eam vendidit nūquid eam trāsfert:7 an qui habet vtilē actionē prefert ei.e.§.℟.quid si bona eo.ti.ij.se. ¶An appellatiōe bonoꝝ cōtineant actiones.e.§.℟. illud etiam. An rōne actionis realis psonalis seu mixte quis efficit de foro alterius ti. de cōpetent. iudic. aditione.§.j.℟. vij.7 ℟.xl viij. ¶Qd actio ex empto ē bone fidei.eo.§. ℟.qd si rusticus. ¶Qualiter libellus debet continere tria quoꝝ vnum est actio. ¶Item in qualibet actione tria cōueniūt.s.factuz siue causa ꝑm alleg. ex illo facto descēdens. Terciū actio que ex obligatōe tanqꝫ ex matre descendit. Nā actio est ius psequēdi ꝛc. vt ti. de libelloꝝ conceptiōe.§.v.℟.generaliter. ¶An 7 vsqꝫ ad qd tpus actio in libello contenta possit mutari.e.ti.§. viij.circa prin. ¶An iudiciū sit aliud actiōe mutata.e. §.℟.sed 7 si. ¶Qꝫ officium iudicis nō est actio.e.ti.§. x.℟.viij. ¶An querela inoffi.test.sit actio 7 an in ea sic in ceteris actionib⁹ necessari⁹ sit libellus.e.§.℟.sed nūquid in querela. An nomīe cautiōis damni infecti cautio cōtinet.vel per actionē in factū hec cautio postuletur 7 an in hac actione sicut in ceteris necessarius sit libellus eo.§.℟.xxxiij. ¶Qd p̄latus ecclesie suo nomīe nō habet aliquā actionē vtilē vel directam.e.ti.§.xiij. ℟.si ℟o p̄latus. ¶Qualiter libelli cōcipiant in actiōibus vniuersalib⁹ generalib⁹ vel specialib⁹ eo.§.℟.qliter libelli. Qd non valet libellus cōtrarias actiones cōtinens.an in psonali actione causa petendi sit semp exprimēda.7 quid sit cā apta.sed actio inepta ꝓponatur 7 an in actionib⁹ generalib⁹ vl vniuersalib⁹ sufficit generalit petere sine cause exp̄ssione. et qualis expressio facienda est cum vestis vel pannū:bos vel equus petūtur rei vendi.vel publiciana.e.ti.§.xv.℟.item non valet 7 se.sed nūquid.7 se.℟.sed si et se. ¶An in actione reali debet actor dicere in libello peto talem rem mihi restitui.q nulla realis actio factū cōtinet imo agit cōtra eū qui nullo interest obligatus. q restitutō fit ī realib⁹ non iure actionis sed officio iudicis:7 q officiū iudicis actioni deseruit 7 non est actio. q cuz actio intentatur debet dici in libello ago ꝓtra talem.secus cū iudicis officium implorat 7 q nomē auctoris generalissime etiā iudicis officiū ꝓtinet.e.ti.§.fi.℟. hoc autem notādū.7 ℟.scis etiā. ¶De actiōib⁹ generalib⁹.s.pro socio vtili 7 directa negocioꝝ gestoruz directa 7 ꝛ̄ria tutele vtiliz directa atqꝫ ꝛ̄ria.7 petitiōis subiectiōis general, 7 de actiōe de rōcinijs distrabēdis qñ q̄bus ꝛ̄ q̄s 7 p q̄bus reb⁹ cōpetant 7 qualit in eis libelli et positiōes formen p.iiij.ti. de iudicijs.§.ij. ¶Que sūt spāles actōes 7 q vna de illis ē actio mādati 7 d ipa actōe mādati directa 7 ꝛ̄ria:qñ cui et ꝛ̄ quem cōpetat. 7 qualiter in ea libelli 7 positiōes formen.e.ti.§.ij. ¶De cōibus actionib⁹ siue iudicijs.s.finiū regūdoꝝ famil herciſ.cōmuni diui. de vtilib⁹ 7 directis quib⁹ cōpetant 7 qñ etiaꝫ ꝓtra quos 7 qualiter in eis libelli 7 positiōes formēt.7 de multis vtilib⁹ qōnibus 7 vtilib⁹ notabilib⁹ faciētib⁹ ad materiā predictoꝝ cōium iudiciorū seu actionū.eo. ti.§.iiij. De actione ad exhibendū cui qñ 7 cōtra quez competāt 7 qualiter in ea libelli 7 positiōes formen 7 qualiter actio ad exhi.7 rei vendi. possunt simul in eodem libello proponi.eo.ti.§.v.sive fi. Qꝫ quatuor sunt actiōes p̄iudiciales 7 in rem quaꝝ due sunt pretorie:7 due ciuiles.per quarū vltimā.s.in rem p̄iudicialem pater agit cōtra filium reuerētiam sibi denegantē:7 eam vendicat 7 dn̄s contra subditum:7 abbas vel prior cōtra monachū:7 dn̄s ꝓtra vasallū sibi obedire 7 respōdere iuribus suis nolētem. ¶Item de p̄iudiciali ī rem rei ven. p quā filius qui ab alio detinet inuitus a patre petitur qualiter in istis libelli et positiones formen ti. de maio.et obed.℟.no.quasi vsqꝫ ad fi.ti. ¶Actio qd metus cā est psonalis in rem scripta.7 de actione descēdente ex edicto ptoris de alie.mu.iudi.cā fac.℟. qñ locum habeat. ¶Qualiter in ea formen libelli 7 positiones de alie.mu.iu.cā fa.per totū. ¶De rei ven.p quā bona ecclesiastica 7 iura alienata ad ecclesiā reuocant 7 de quatuor actiōib⁹ ꝛ̄uocatoriis.s. pauliana fauiana 7 caluasiana.7 in factū pauliana pretoria p quas reuocant alienata in fraudem creditoruū vel in fraudem patronoꝝ vel in fraudem arrogatoruū 7 d differentia int istas actiōes ti. de rebus eccle.nō alie.p totū. ¶An sup pluribus actiōib⁹ realib⁹ vel psonalib⁹ possit quis coram diuersis iudicibus conueniri vel recōueniri eodē tpe vel diuersis qōnibus sup hoc ti. de rescrip.presen. §.ix.℟.si.item q ad diuſos 7 se. ¶Qd interdicta sunt actiones psonales in rem scripte. ¶Qd actio depositi 7 cōmodati ad certam rem datur 7 q actio.l.aquil.et ex stipulatu est psonalis nō in rem scripta ti. de citatione §.j.℟.quid si partes. ¶Si plures actiones penales de eadem re ꝓcurrant an se inuicem impediant et an vna cōsumat aliaz ti. de cōtu.§.iiij.℟.sed pone. ¶Qualit interdū re perempta vl vsucapta agit insubsidiū actione negociorum gestorum.e.§.℟.ß nūqd.§.facta. ¶Qualiter pcedatur ꝓtra ꝓtumacē in actionibus priuilegiatis vt si quis petit aliquē tanqꝫ filium vl tanqꝫ seruum vel tanqꝫ libertum vel tanqꝫ vasallū vel tanqꝫ colonū vel tanqꝫ ascripticiū et similib⁹ ti. de p̄mo et secūdo decre.§.iij.℟.q si agatur. ¶An generaliter primū decre. interponit in actionib⁹ tam realibus qꝫ psonalib⁹ et in his que vicem obtinēt actionū. ¶Item de simplicib⁹ actionibus psonalib⁹.e.§.℟.generaliter et p̄ce. ¶Cū agitur actione reali in aliquibus dico rem meaz esse in alijs dico mihi ius in re cōpetere:nec dico tunc psonā mihi obligatam contra quam ago: sed ideo ago cōtra illam quia talem rem possidet. que autem sit ratio q missus in personali non possidet. In reali ℟o sic.eo.ti. §.v.℟si.sed que est ratio. ¶Omnis conditio est personalis omnes autez actiones psonales fere durant vsqꝫ ad.xxx.an.7 nō vltra.e.§.℟.sed nūquid iste. ¶Quod ꝑm decre.interponitur ꝑm distinctionē et qualitatem actionis qua agitur et qua distinctione seu diuisione est opus hoc casu eo.ti.eo.§.x.℟.sed nūquid in illis.et ℟. premissa.et ℟.sed nūquid in duplicibus. ¶Quod actiones mixte sicut petitio hereditatis et alie q̄stū ad aliqua personales dicūtur ibidem. ¶Que est ratio diuersitatis quare ꝑm decre.interponitur in personalib⁹ actionibus 7 non in realibus 7 quid actor intelligatur petere agens personali actione.et quid reali: et quare

in realibus nõ transfertur dominiũ anno elapso quasi secundo dcre. interposito. ⁊ quid sit ratõ personalis et quid realis. e. §. ℞. sed que est rõ ⁊ se. ¶ Per quã actionẽ ſm dcre. actor postulat interponi ⁊ q vbi nomen actiõis expssum non est actõ in factũ vel iudicis officiũ locũ habz. e. ti. §. xj. in fi. ¶ Cuilibet excõicato actõ dc negatur. ¶ Itẽ nihil interest an ipso iure quis nõ habe at actionez an habeat sed per exceptionem repellit ti. dc excep. ⁊ repli. §. ij. ℞. idem quoqz. ⁊ ℞. quid si proba tur. ¶ Actio semel extincta amplius nõ reuiuiscit: vt ti. ꝺ excep. ⁊ repli. §. iij. ℞. rursus. ¶ Ex turpi promissio ne vel ex nudo pacto nõ datur actõ nemo aũt sine acti one experitur. vt eo. ti. §. iiij. ℞. tu ergo. ¶ Quadaz cõ sideratõe omnis actio est exceptio. Mã in modũ excep tiõis põt obijci actio: vt in eo. §. ℞. itẽ sub tali. ¶ De friuolis impetrationib⁹ actionũ sublatis ti. dc interro. q̃ fiunt ante litis cõtes. §. j. ℞. illꝺ aũt. ¶ An actio que pmo fuit directa efficiat postmodũ vtilis rõne dcti ¶ An propter factũ alterius actio mea mutet vt nora lis mutet in directam vel econuerso vel potius qualitas actionis mutet. e. ti. §. ij. ℞. quid ergo. ¶ An actio realis vel psonalis tollatur p primã sententiã ti. ꝺ recõ uentiõe. §. ij. ℞. ℔ quid si agebã. ¶ Si alicui plures cõ trarie competũt actiones eligere cogit vt vni⁹ electio ne altera tollitur. ¶ An autem ante iuramentũ calum. quis cogatur ⁊ an pluribus actio. ciuilib⁹ vel criminali bus ex vna ciuili alia criminali contra vnum vel plures quis agere simul possit dc incidentib⁹. j. dc or. cog. ℞. ce terũ ⁊ se. ¶ Si duo ad agenduz vnus contra alterum simul cõcurrant: an ille pfertur qui habet actionem tẽ pore perituram: ⁊ an boc casu siue agendo siue recon ueniendo sufficit ad ppetuandam actionem libellum porrigere secuta per executorem cõuentione ti. dc pe titorio ⁊ possessorio. §. j. ℞ si. sed pone. ¶ Ex iure tercij iuri meo non subiecti mibi actio nõ competit: vt eo. §. ℞. item nũquid. ¶ Item dc eadem spoliatione põt agi in eodem iudicio vt ab eadem psona per modũ actiõis ⁊ exceptionis: vt eo. §. ℞. sed nõ. an proponẽs actionẽ in eadem dcbeat psistere vsqz in fi. eo. §. ℞. sed quid si cõfiteor. ¶ Maior actio nostra dcbet esse instructio in proemio. ℞. ceterũ. ¶ Actio est ius psequẽdi in iudicio quod sibi dcbetur. ij. p. dc li. cõcep. §. ij. ℞. sed nũquid. ⁊ ti. dc postul. pla. in prin. ¶ An que iure actiõis petũ tur valeant dcmãdari. j. p. ti. dc iurisꝺ. om. iu. ℞. causam. ¶ Cum iudicis officiũ succedit loco actionis sine qua nemo experit eius naturam dcbet imitari. ¶ An autẽ rescissoria iudicis officio expediatur: ⁊ ꝺ natura ipius ti. dc of. om. iudi. §. ij. ℞. si ℞o. ¶ Qualiter iudicis offi ciũ implorat loco principalis actiõis in quinqz casib⁹ ⁊ dc actione confes. ⁊ dc negatoria vtili vel directa. eo. §. ℞. item implorat. ¶ An etiã officiũ iudicis cõpetit vbi alia supest actio. e. §. ℞. itẽ opponit. ¶ An ⁊ qñ iudicis officium sit actio vel quasi actio vel loco actionis et dc diffinitiõe actiõis. eo. ti. §. iij. ℞. sed queri qualiter iu dicis officiũ dcseruit ciuilib⁹ ⁊ actionibus. qualiter in dex edi faciat actionẽ. ⁊ q plenius dcseruit in actioni bus bone fidei. ⁊ que ex testamento dcscendũt: quia in his iudex ex qualibet mora ex officio suo facit venire fructus ⁊ vsuras. ⁊ qualiter in actionib⁹ bone fidei ma gis exuberat bona fides. ¶ Item qualiter iudicis offi cium dcseruit in actionib⁹ arbitrarijs. qualiter in acti onib⁹ stricti iuris. et qualiter ante lit. cõtest. ⁊ qualiter post. e. ti. §. vj. in prin. ¶ Qualiter reus dcbet absolni si actor ineptam proposuit actionẽ ⁊ an actor corã in dice ordi. vel dcle. postea pponere potest aptam: et an iudex potest etiã volente aduersario ex officio libellu reicere si euidenter ineptam contineat actionem: vt q vendicans fundum pponit ad boc negatoriam q̃ dat neganti rem esse alterius: ⁊ quid si ab initio id erat du bium: an. s. actio proposita esset apta vel inepta. quid si libellus ineptam cõtinens actionem per iudicem est admissus. ⁊ actor plene probauit qꝺ in tali petebat li bello quid fiet. Item querit pone q clericus traxit lai cum corã iudice seculari et ineptam actionẽ proponẽs succubuit postmodũ ℞o impetrat litteras a se. ap. sup eadem causa volens aptam pponere actionẽ nulla de priore ⁊ processu habita mentiõe: quid erit dc his. e. §. ℞. in sentẽtie ⁊ sequẽtibus bene p vnã colũnã. ¶ Licet iudicis officiũ pro actione proponat non tamẽ ẽ actio sed in eius locum succedit: vnde ipius ꝺz imitari natu ram. sed que vis est in boc: an. s. imploret vt actio vel nõ vt actio dc his. e. ti. §. vij. ¶ Nõ videt in iudicẽ cõ sentire qui genus sibi edi postulat actiones ti. dc recu. §. iiij. in fi. ¶ An per lit. cõtest. que nõ valet actio ppe tuetur. Actio iniuriaruz cum detur ad vindictam est odiosa ⁊ ideo restringẽda nec in ea datur minori resti tutio: vt ti. dc actione. ℞. quid si filius. ¶ Qualiter im pediatur agens rei ven. vel noxali actiõe furti iniuria rum actione reali. e. ti. ℞. item excipitur ⁊ sequentibus. ¶ Proponens actionẽ nimis generalem seu ambiguã vel cõfusam vel actiones cõtrarias seu diuersas repel litur: sed an pluribus actionib⁹ in eodem libello agere possit vel per vnam petere quod per aliam electã non potuit. ⁊ dc actione triticaria et dc publiciana eo. ti. ℞. item repellitur ⁊ sequẽtibus. ¶ De cõuentione vel re cõuentione que fiunt inter easdem psonas super pluri bus personalibus actionibus. e. ti. ℞. item si super plu ribus ⁊ sequẽtibus. Qui nulla tenetur actione cõueni ri nõ dcbet ti. dc reo. ℞. item is circa fi. ti. ¶ Cui interdi catur accusatio ⁊ popularis actio ti. dc accusa. ℞. item q est infamis. ¶ An nuda quasi traditio actionis que fit per cessionẽ trãsferat actionem vel directam. ¶ An agens ex iure cesso a creditore videatur intentare dire ctam seu vtilem vel atrãqz. ¶ Utrũ habens vtilẽ actio nem pferatur habenti directam. ¶ An agens ex iure cesso teneatur exprimere an agat vtili actione suo no mine vel directa nomĩe cedentis et an agens simplicit videtur intentare directam qñ etiã cui cessio facta est agat vtili vel directa actione. ¶ Item vnde nascat vti lis quid si mihi obligasti nomĩe dcbitoris nũquid prius qz cõueniam te principalẽ directa cõueniam illum vti li dc his. j. p. ti. dc procu. §. fi. in prin. ⁊ ℞ si. sed queritur ⁊. ij. se. ¶ Sine actione nemo experit ti. dc aduo. §. vij. ℞. studeat. ¶ Ubi ex eodem facto plures cõpetũt acti ones vt in arboribus succisis: an postqz vna illarum est actum altera excludat. j. p. ti. dc teste. §. viij. ℞ si. illud. ¶ Cui damus actionẽ multofortius exceptionez ti. dc sala. §. iij. ℞. ℔ pone. ¶ Per lit. cõtest. perpetuat actio psonalis ⁊ eius natura imitatur. ¶ Quid autez sonet ppetuatio actionis. ij. p. ti. dc li. cõcep. §. vj. ¶ An ante iuramentũ dc calũ. quis cogatur eligere actõnem. ij. p. titu. dc iura. calũ. §. j. in fi. ¶ Si quis post iuramẽtum calum. mutauerit actionẽ an iteruz iurabit. eo. ti. §. ij. ℞ si. sed queritur. ¶ Remittẽtibus actiones suas non est amplius regressus ad eas. pone q egi cõtra te actio one. l. aquil. tu negasti te damnũ dcdisse postea vis pe nitere ⁊ confiteri ad euadendum penaz dupli nũquid põt. ij. p. ti. dc cõfes. §. iij. ℞. vlti. querit. ⁊ ℞. quid si egi ¶ Actio semel extincta non reuiuiscit ti. dc instru. edi. §. iij. ℞. ℔ nũquid. ¶ De actiõe ex testamẽto cui detur ⁊ ad quid eo. ti. §. vj. ver. boc quoqz. ¶ Qua actiõe pe tant abargẽtario rõnes vel petunt acta iudicialia eo. ti.. §. circa finẽ. ¶ Per sacerdotẽ ⁊ aliã publicã psonã queritur vtilis actio. e. ti. §. xiij. ℞. item potest. ¶ Cum alicui cõpetit actio: nec est cautũ quo genere actionis agatur competit conditio ex. l. vel actio in factum. e. §. versi. sed q̃ iure. ⁊ ℞. illud. ¶ Actiões voli furti iniuria rũ ⁊ met⁹ fũt famose ti. dc iura. dcla. ver. ij. ¶ An iudex põt ptra naturã actiõis ferre snĩaz ti. dc disputa. ⁊ all. §. vj. ver. breuiter. ¶ Si q̃s petit funduz iure dominij

vel quasi nullam in bello exprimẽs actionez totum ius suum videtur in iudiciũ deduxisse:is postea interrogatus quã ad hoc actionẽ intentabat. Rñdit q exercitoriam vel aliam ad vendicationẽ ineptã certe iudex nihilominus pronũciabit ac si rñdisset rei ven.e.§.ℵ.se. ¶ Actio infactũ cõpetit ex variis figuris causaruz ti. de renũ.z cõclu.ℵ. item actio. ¶ In psonali actione si egi vna cã expressa possum postmodũ agere alia.ij.p. ti.de in inte.resti.§.ij.ℵ.itẽ sup eodem. ¶ Actio.l.aq̃. actũ desiderat ex quo actio oriaꝰ ti.de crimi.z eoz cog. in fi. ¶ Hoc facit lex in criminalibꝫ qđ actio in ciuilibꝫ ij.p.ti.de accusa.§.j.circa pn. ¶ Inanis est actio quaz inopia debitoris excludit.e.ti.§.vj.ℵ.sed quid si pauper. ¶ De actionibus de pecul.de in rez verso.z quod iussu ti.de libel.cõcep.§.xiij.ℵ.ad hoc. ¶ De actione serui corrupti ti.de seruis nõ ordi.ℵ.sed z serui. ¶ De actione mandati directa z ꝓtraria ti.de ꝓcura. ¶ De actionibꝫ qđ metus cã.ad exhibendũ caluisiana z pauliana:z q interdũ psonales actiones naturã realiũ imitant. ¶ Item de vtili rei vendicatiõe ti.de bis q vi metusue cã fi. ¶ De actiõe rescissoria.q licz officiũ iudicis non sit actioꝛtñ idem operaꝰ qđ actio.q interdum fit vtilis que primo fuit directa:z de quibusdã aliꝫ ti.de in inte.resti.§.j. ¶ De actione infactũ surrogata in locum interdictoz ti.de cã posſ.in multis locis.z ti.de resti.spoli.similiter z multis. ¶ De actione aquiliana sbsidiaria ti.de cã posſ.§.iij.ℵ.item vicino. ¶ Qualiter in actionibꝫ psonalibꝫ vtputa ꝓtra eũ cui mutuũ factũ est.vel ꝓtra eũ qui promisit aliquid facere vel in realibus vt in rei ven. vtili vel directa. q in qualibet reali actione requiriꝰ q reus possideat ti. de ꝓprietate.§.j. vsq; ad ℵ.ceterũ ꝓ iurisditiõe. ¶ De alia rei ven.que datur ꝓ iurisditõne constituta vel constituẽda eo.ℵ. ceterũ ꝓ iurisditiõe. ¶ De alia rei ven.que datur metum passo z de quatuoꝛ actõnibꝫ ꝓiudicialibꝫ in rem.e. §.est z alia. ¶ Item iura suadent actionẽ dari nõ tamẽ dant aliquã specialẽ quo casu cõpetit actio infactum sbsidiaria de qua eo.§.ℵ.item iura. ¶ Qđ rei ven.soli domino cõpetit. ¶ Item z de publiciana.e.ti.§.ij.circa prin.z sequẽtibus. ¶ De electione etiam actionis et actoꝛ vnam solũ possit ꝓponere actionem vel ratione incertitudinis duas.eo.§.ℵ. sed opponit de actione infactũ surrogata in locũ actionis de dolo ti.de dolo.§.j. ℵ.est z actio. ¶ De actionibꝫ que oriũtur ex cõfessione ti.de cõfes. ¶ Qđ quedã actiones dicunt arbitrarie et quare z q quedã veniũt in iudiciũ vel cõdemnationẽ ex natura actiõis ti.de iureiurã.ℵ.sed opponiꝰ. ¶ De actione infactũ habeꝰ in multis ti. sed illa actio oritur ex diuersis cõtractibus siue factis. ¶ Duabus actionibus simul vnitis actio vnita retinet qđ melius fuerat ĩ vtraq;:vt ti.de cle.coniug.ℵ.quid si clericus. ¶ Que actiones oriaꝰ ex cõmodato z ad quid directe vl vtiliter ti.de cõmodato.§.ij. ¶ Itẽ in ti.de ꝺeposito z aliꝫ similibꝫ hypothecaria actio nõ habet locũ vel effectuz nisi venerit dies vel cõditio eius debiti ꝓ quo facta ẽ: vt ti.de emp.z ven.§.j.forma secũda sup verbo sb pena dupli. ¶ Qđ de euictiõe tenet actio eundẽ agentem repellit exceptio.e.ti.§.iij.in.v.forma.z ℵ.sed nũquid potest confirmari. ¶ De redibitoria z quãto minoris z quibusdã aliꝫ actiõibꝫ insurgẽtibꝫ ex cõtractu emptionis vel venditiõis.e.ti.§.vj.z.vij. per totũ.j.§. ¶ An vtilis actio ꝓfertur directe.e.§.ℵ.sed pone statutum. ¶ De actiõe infactum ꝓscriptis verbis.e.ti.§. vij.in prin. ¶ De actione ex stipulatu ꝓ evictiõe eo.ti. §.vij.ℵ.si ℵo. In actionibꝫ bonefidei multa veniunt de quibus actuz nõ est ti.de loca.§.j.in fi. ¶ De actiõe omnes aduersi.e.ti.§.ℵ.cõductoꝛ. ¶ De seruiana.eo. §.ℵ.porro. De quasi seruiana.e.§.ℵ.se. ¶ De publiciana eo.§.ℵsi.ceterũ. ¶ De vtili rei ven.eo.§.ℵ.z nõ z ℵ.lüj. ¶ Luz vnica est obligatio vna tñ naſcit actio eo.§.ℵ.xlj. ¶ In rem actio soli dño cõpetit.e.§.ℵ.xlj. ¶ Personalis actio nõ sequit possessoꝛẽ sed ꝓtrahentem.e.ti.de loca.§.vj.ℵ.ix. ¶ De publiciana sunt multa.e.§.lvj.z se.z multis aliꝫ.ℵ. ¶ Actio hypothecaria est in rem z datur ex sola cõuentiõe.e.§.vj.ℵsi.clxxxij. ¶ De actiõe pscrip.verbis ti.de rerũ pmu.§.ij. ¶ Qđ in actione noxali quilibz teneatur insolidum ti.de feu. §.ij.ℵ.ij. ¶ Propter modicam rem non debet quis sustinere magnã actionẽ.eo.§.ℵ.xxij. ¶ Ex cõsuetudine sicut ex.l.oritur actio.e.ti.§.iij.ℵ.ceteꝛ. ¶ De actione pignoraticia hypothe. z quibusdã aliꝫ ti. de pignoribus.z ti.đ obligationibꝫ z solutionibus. ¶ De actionibus descendẽtibus ex stipulationibus.e.ti. de pig.§.ij. ¶ Actio.l.aquiſ.crescit ꝑ inficiationẽ ti.đ fideiusso.§. j.ℵ.sed pone egi. ¶ Rem in bonis habere dicimur cuius nomĩe actionẽ habem⁹.rei vẽdicationẽ aũt nõ habet qui nõ est dñs nec publicianã qui titulũ nõ hz ti.de obli.z solu.§.j.ℵ.sed quid. ¶ De exercitoria z institoria.e.ti.§.iij.in prin. ¶ De in rem verso q iussu de peculio de constitu.pecu.negocioꝛ gestoꝛũ ex stipulatu. siquis cum aliꝫ actionibꝫ ex stipulatu.e.§.ℵ.viij.et se. et.§.iij. ¶ De actione extimatoria.e.§.iij.in fi. ¶ Nõ q cum per.l.inducitur obligatio nec est cautũ.e.l.quo genere actionũ agitur cõditio ex.l. locum habet eo.ti. §.v.ti.de testa.§.iij.ℵ.vlti.sequiꝰ. ¶ Qđ omnis conditio est actio psonalis. ¶ Qđ actõ psonalis nõ daꝰ nisi ꝯobligatũ ex ꝯctu vel q̃si ex maleficio vel q̃si q obligatio ẽ mater actiõis dicto ℵ.vltio sequiꝰ. ¶ De actõne ifacm̃ ex edicto đ moꝛ.infe.đ actõe funeraria z q̃busdã aliꝫ ti.de sepul.ℵ.ẽ z actioꝛ sequẽtibꝫ. ¶ De actõe infactũ q̃ descẽdit ex edicto si messoꝛ falsũ modũ dixerit ti.de paroch.ℵ.z quia. ¶ Que actio ꝑ decimis competat ti.de deci.in prin.z sequẽtibus. ¶ De ꝓiudiciali actõne in rem per quã queriꝰ:an quis sit filius ti.de cõuer.infi.ℵ.item quis. ¶ Actio semel extincta amplꝰ nõ reuiuiscit ti.de sta.regula.ver.xiij. ¶ Quis ꝓ rebus spiritualibꝫ z cõsecratis locũ habet directa vendicatio vtilis tamẽ in rem actio ꝓ talibus competit ti.đ reli. đ.ver.illud aũt. ¶ Cui non competit actio ius habz z non cõpetit ei iudicis officium z hec actio z hoc beneficiũ est vniuersale cum intentatur ꝓ dignitate ecclesiastica vel seculari.e.ti.§.porro. ¶ De actiõe ex stipulatu pſumpta. ¶ De actõne ex edicto de publicanis ti. de censi.§.j.circa prin.z in.§.ij.circa prin. ¶ Plerũq; cõsuliꝰ alicui ꝑ retẽtionẽ cui actio nõ daretur ti.de spõsal.z mrimonio.§.j.ver.itẽ queriꝰ. ¶ Qua actiõe vxor petaꝰ.e.ti.§.iij. ¶ De actõe in rem piudiciali:z đ illiꝰ ꝓtraria:z de multis aliꝫ actionibꝫ ti.de nati. ex li.ven. ꝑ totũ. ¶ De actiõe in rem piudiciali pꝺtoria ĩ quibꝫ casibus locũ habeat ti.qui fi.sint le.circa pn. ¶ De duplici actione ex stipulatu et de actiõe de dote cui cõpetat z quibusdã aliꝫ ti.đ dona.inter vi.z vxo.§.ij.ℵ.z nõ z quibusdã aliꝫ. ¶ Qui actionẽ habet rem habere videtur.eo.§.versi.illud etiam. ¶ Actio semel competẽs postea nõ desinit.eo.§.versi.sed pone. ¶ Actio vi bo. rap.z actio infactum que datur ꝓtra dantem damnũ datur post annũ in simplũ que prius erat ĩ quadruplũ z in duplũ. ¶ Item de actiõe infactum ex edicto prętorio đ incendio ruina naufragio ti.de rap.incẽ.z violẽ. ¶ De actione furti manifesti z non manifesti.an in eodem libello due possint actiones proponi.z de actiõne infactum ex illo ti. aduer.nau.can.sta.z quot.z que ex hoc edicto actiones naſcanꝰ. z de actione rerũ amotarum. ¶ De actione arborũ furtim cesarũ z quibusdam aliꝫ actõnibus ti.de furtis per totũ. ¶ De actiõe iniuriarũ z vtrũ ipa perpetuet ꝑ litꝰ.ꝓtes.factã ꝑ filium talis sine patris consensu ti.de iniu.§.j.ver.vtruz actio. ¶ De actione.l.aquiſ. directa z vtili vel infactũ subsidiaria: z đ actiõe infactũ de pauperie:z đ actiõe đ pastu pecoris: đ vtili actõne ꝑ socio vel de actione infa-

ctum descendẽte ex illo edicto. de his que dieceruñt de actione arbor furtim cesarũ. ¶De noxali 7 ō actione ex cõducto. eo. ti. §. ij. p totũ. ¶De actionib de quib hic nõ fit mẽtio in Rub. decre. iuxta materiaz exigentiã inuenier ad plenũ. ¶De actore.

Actor in causarũ discussionib por est qz reus ipe eñ cãm ampliare nitit. pt autẽ esse actor quicũqz nõ prohibet. ¶Cõtra actorẽ possunt opponi. xx. exceptiones vel circa. Primo. s. de etate circa quã exceptionẽ multa notant. e. ti. de actore in pn. vsqz ad ver. item opponit bene p duas col. ¶Item opponit ptra actorẽ q est prodigus: demens: surdus: vel mutus: fatuus: vel orphanus: vel alis talis q̄ sine curatore in iudicio esse nõ potest. Sed nũquid prodig⁹ 7 mente captus admittũtur pro se 7 pro alijs in iudicio anteqz eis bonor administratio fuerit interdicta. quid de mliere luxuriosa. 7 q̄d de viro luxurioso nũquid pñt esse in iudicio sine curatore de his. e. ti. §. item opponit 7 se. ¶Item opponit ptra actorẽ q est excõicatus quid de minori excõicatione. Itez q est deportat⁹ vel q alis ciuitatẽ amisit. ¶Itẽ ō spoliatiõe ¶Itẽ de apostasia. ¶Quid de infamia. ¶Itẽ de piurio. Item de renũciatiõe. ¶Item de multis alijs opponitur ptra actorẽ de quib vsqz ad fi. e. ti. ¶De actore vniuersitatis qualit constituat et in quib concordet cũ sindico 7 differat ab eodem ti. de his q̄ ali. no. inc̃ue. in iudi. ver. sindicus 7 se. ¶De actore ab vniuersitate seu a tutore vel curatore pstituto. ¶Que exceptiões ptra tales actores obiici possunt. An talis actor teneatur defendere dñm si recõueniat que vniuersitas et qualiter constituat actorẽ. ¶An cõstitut⁹ ab vniuersitate sindicus, pcurator 7 actor potest istis officijs tribvti. ¶Qualiter cõstituant actores p̄dicti ab vniuersitate tu. vel curatores 7 de ipor officio 7 potestate. 7 de actore constituto a plato ecclesie. ¶Qr actores tutor vltra latrociniũ peccãt si male pcurauerint res pupilli 7 de multis alijs circa materiã istor actorũ. e. ti. scz de actore ab vniuersitate ꝛc. per totũ. ¶Actor debet laborare ad ampliandã cãz suã 7 licz reus ī duob casib obtineat actor tñ in vno tm̃. s. si reus sibi cõdemnet: vt ti. de aduo. §. vij. in prin. ¶Idẽ iuris debz esse ī actore 7 reo ti. de teste. §. q. ℣. als. ¶Actoris 7 rei equa debet esse conditio. ij. p. ti. de lit. cõtest. §. ij. ℣. sed nunquid. ¶An actore nõ pbante reus debet absolui. 7 an actor fauorabilior in iudicijs sit qz reus ti. de iura. del. ℣. sed cui 7 se. ¶Reus in excipiẽdo fit actor: actor ℣o in pbatiõe deficiẽs succũbit ti. de loca. §. vs. ℣. lij. ¶Onus actoris ē designare res petitas. e. §. ℣. lx. ¶Actore nõ probante reus debet absolui: vt ti. de actione seu petitione. §. iij. ℣. sed 7 si. 7. §. iiij. ℣. reus quoqz. ¶Qr actoris nomẽ generale sit ti. de cessione actionis. §. j. ℣. sed nũquid. ¶Qualiter formet cõtra actorẽ ecclesie vniuersalis ti. de libellor cõceptione. §. xiij. ℣. ptra sindicum. ¶Non debet licere actori quod reo nõ liceat nec econtra ti. de citatiõe. §. iiij. j. ℣. ¶Qualiter ꝛ actorez cõtumacem procedat 7 qualiter puniatur tam in actione ciuili qz criminali. sine spirituali sine ante lit. ptest. sine post. sine fuerit cõtumax in primo 7 secũdo termino: sine in peremptoria. et an actor in principio cause se debet obligare ad expen. damna 7 interesse lit. si deficiat. 7 an actor excusabit a predictis si probauerit iustũ impedimentũ quare venire non potuit. 7 an magis offendat actor cõtumaciam in cõmittendo qui causam debet ampliare qz reus cuius est fugere 7 causam extenuare. ¶An debet actori licere quod reo licet. 7 qualiter procedet iudex quãdo propter absentiaz actoris absoluit reum a termino. ¶Et qualiter 7 quãdo absoluat eum ab instantia iudi. ti. de cõtumacia. §. ij. ¶An in eadem causa quis possit esse actor et testis. e. ti. §. iij. ℣. porro. ¶An actor 7 reus ad imparia iudicent 7 an actor cõtumax plus puniatur qz reus. e. ti. §. iiij. ℣. sed nunquid excõicatus. ¶An in causa sua quis possit esse actor 7 testis ti. de primo 7 secũdo decre. §. iij. ℣. sed q̄liter. ¶De solicitudine quaz debet actor habere circa litem quã mouit seu mouere intendit ti. de cõparitione in termino. ¶Si reus impetrauerit dilationẽ pro reqrendis pbationibus illa etiã prodest actori. ¶Quid si reus petita 7 obtenta dilatiõe ad pbandum vide q actor omnes dilatiões habuit 7 nil probauit: 7 ideo timens q actor suã probet intentionẽ ex beneficio legis potende penitet volens vti dilatõne obtenta: nũquid potest penitere de hoc ti. de dila. §. iiij. ℣. in summa. et ℣. q si reus. ¶Preterea excõis actor in qua cũqz pte litis potest ab agendo repelli ti. ō excep. 7 repli. §. ij. ℣. idem quoqz. ¶Actore nõ pbante reus 7 si nihil pstiterit absoluit. e. ti. §. iij. ℣. illud quoqz. ¶Reus in excipiendo fit actor: vt ti. de excep. 7 repli. §. iij. ℣. sed nunquid iudex. ¶Quas cautiões actor reo pstare ī libelli exordio teneat de iure. ¶Et de actore qui in termino ad quẽ citari aduersariũ fecerat cõparere neglexit ti. ō satisda. §. j. ¶An actor vniuersitatis vel actor pstitutus ab epo vel a curatore teneatur cautionẽ de rato pstare eo. ti. §. iij. ℣. et nõ. ¶An actor vniuersitatis quasi dñs intelligit 7 qui sustinet vicem vniuersitatis 7 de calũnia iurat in animã suam teneatur de iudicato sol. cautionẽ pstare eo. ti. §. iiij. ℣. actor. ¶Licet actore non probante reus 7 si nil prestiterit absoluatur nõ tamẽ propter hoc sequit q res ipa sit rei: vt in ti. de petitorio 7 possessorio. §. j. ℣. quid si is. ¶Actus. ¶Act⁹ legitimi diem vel conditionem non recipiũt ti. de sta. regula. versi. xxxij.

Accusatio. ¶Accusator. accusatus. ¶An qui vult aliũ accusare euz pmo admonere charitatiue 7 familiariter teneat vt se emendet de crimine quod commisit. ¶An per accusatorẽ agatur ad penã potius qz ad correctionẽ. 7 an qui vult agere ciuiliter pro fundo vel pecunia vel seruitute debet pmonere illum quẽ vult ciuiliter cõuenire ti. de iudicij pparatiõe. ℣. item circa partes 7 se. ¶Quod iudex pson̄ accusatoris debz examinare. s. cui⁹ extimatiõis vel opinionis sit qua intentiõe qua fide accusat ꝛc. ¶Ō bi qui nõ recte fidei 7 conuersatiõis sunt: 7 q̄z vita accusabilis est quor fides et libertas vita nescit: 7 viles persone non admittũtur ad accusandũ. q accusatio psumitur fieri malo zelo: qr est genus illaudabilis intentiõis. ¶Ō vbi agit actione iniuriarũ etiã si criminaliter agat iudex debet laborare vt partes cõponant et idem debet facere si ciuiliter agatur: vt. e. ti. ℣. circa iudicez 7 se. ¶Si sit statutũ in aliqua ciuitate ne actões ꝓponant: an qui accusat criminaliter criminis genus exprimere teneat ti. de actiõe seu petitiõe. §. j. regulare est vt de crimine per viam accusationis agat: tunc autez ex crimine ad accusationẽ procedit cum illud in actũ procedit alioquin cogitationis penaz nemo meretur nec inde accusatio procedit ¶Accusatio eñ actũ desiderat: vt tercia pte de criminib 7 eor cognitionib in pn. ¶Qualit in accusatiõe pcedendũ sit: an in accusatiõe offerat libellus. ¶Ō accusare volẽs multa debet attẽdere. s. an habeat probatiões paratas que in talib plene ac clarissime requirũtur. ¶Itẽ an crimẽ sit publicũ an sit priuatũ. Itez si publicũ debet attẽdere qua lege debet deferre. qr hoc facit lex in publicis vel criminalib⁹ qō actio in ciuilib⁹ ¶Si ℣o sit priuatum debet attendere: an illud crimẽ habeat certũ nomẽ vl nõ: quia si nõ habet debz accusare crimẽ stellionat⁹. ¶Itẽ quid expediat sibi magis. s. accusare. l. ciuili vel municipali vel vtraqz. ¶Sed q̄d si cogatur eligere. ¶Deinde ℣o q accusare volẽs debeat iudici dicere et quid iudex sibi respondere. ad q̄d accusare volens se debeat obligare et qualiter et quã-

do accusatus pñs vel absens sit citandus vl exhibēdus vel capiendus. ¶Item nota q in accusationib⁹ maius est periculuz qz in actionib⁹ ciuilibus: z ideo est magis tenaciter ꝓcedendum in illis. ¶Qđ si accusator sit filius ſa. nūquid debz habere patris ꝓsensum et qualiter hic cōsensus scribetur vel an accusatus possit recōuenire suū accusatorē: z qñ ille cōsensus debet interuenire. z an de hoc debet fieri mētio in libello accusationis. an accusatus de furto vel de alio crimine capitali vel đ graui scelere sit fideiussorib⁹ cōmittendus vel incarcerandus: z qualiter in carcere custodiēdus. z q quātuz hoc graue scelus dicat ea.p.ti.đ accusa.§.j.in pn. vsqz ad .x. cū aūt. ¶Qualiter accusator debet iudici libellū accusatiōis offerre z qualiter z qñ accusat⁹ libello porrecto debet dare fideiussores. z de quo vel est i carcerē detrudendus z nōnunqz in cōpedibus ponēdus. z vide qñ. z qualiter fieri debeat hoc vel illud. z qualit accusatus sit in carcere custodiēdus. z q inducie ac quāte ad deliberandū accusato dabunt. z si accusatus nō cōparuit citatus qualiter procedit ꝓtra eum: z an defensor admittatur in iudicio pro accusato absente: et si sic quā cautionē ille defensor prestabit etiam qualit accusator oblato libello et indultis inducijs accusato siue clericus fuerit siue laicus debet se obligare ad penam talionis: z q nomine pene hoc cōtinet. ¶Jtez in quibus casib⁹ fallit qđ dictū est de obligatiōe ad penā talionis z in quibus casibus inscriptio non est necessaria. z qualiter z sub qua forma debet accusator dare securitatē de lite ꝓsequēda. z an etiam hec securitas debet prestari prius qz offerat libellus qūo possit. hic iudex ꝑcipitet reo q securitatē: z qualiter hoc ꝑceptum debeat in actis redigi z qualiter securitas debz formari qñ cōmittatur pena promissa. ¶Si fideiussores accusatum nō repsentent z qualiter iudicis officio interdum z accusato iniūgunt vel ꝑcipiūtur securitates iurare. z qualiter sub qua forma interdū cuz crimen tale est q psonalem exigit detentionē. ¶Judex tradit accusatum custodiēdum custodi vel executori carceris si est ꝑsens. z qualiter si est absens z ꝓ eo fuerit admissus defensor ipe satis dare debet. z qualit cum principali si postmodū ꝓpareat ꝓcedendū est. e. .x. cum autē et se. ¶Qualiter postmodū accusatus opponere debet dilatorias si quas habet. z si libellus accusationis sit inepte cōceptus: an accusator infra statutum tpus ex integro accusabit. et si accusatus dilatorias nō hz nūquid fiet lit. ꝓtest. z in inquisitiōis negocio procedet ita vt si re⁹ cōfessus vel cōuictus fuerit ꝓdemnet et pena legitima feriet⁹. z q erit illa pena z qliter accusati confessio est scribenda. z si per cōfessionē accusati veritas haberi nō pōt: an accusator exponet tormentis z qñ talis ꝓfessio ꝓiudicet. vel nūquid si accusatus de furto ꝓfessus est i tormētis se accusatori furtū fecisse z post tormēta i cōfessione pseuerauerit: sed tñ prius qz ꝓdemnaret mortuus est: queri⁹ an heredes illi⁹ teneant z cōueniri pñt occasiōe furti đicti. ¶Jtē qualit cōfessio acerbitate tormētoꝝ extorta scribat. z qñ accusatus sit subijciendus tormētis. z qliter interrogādus sit a iudice accusatus. vel alius q exponit tormētis siue interroget de facto suo siue de alieno. qđ si accusat⁹ nihil cōfessus fuerit vel suā legitimā defensionē ꝓbauerit vel nihil ꝓbauerit accusator nūquid est accusatus absoluēdus q accusatus est apertissimis ꝓbationib⁹ ꝓuincēdus. ¶An accusator eoipso calūniari videt q nihil ꝯ accusatum probat. z q non eoipso q qs accusat reus sē sed qui cōuincit. ¶Qđ accusat⁹ pōt exceptiōes pemptorias ponere. ¶Qđ si nō ꝓposuit vel si ꝓposuit z non ꝓbauit debet ꝓdemnari. ¶Qđ accusatus ꝓdemnatus pōt appellare vel alius ꝓ eo etiā inuito: sed an poterit per ꝓcuratorem appellare vel appellatiōis cām ꝓ ꝓcuratorem ꝓsequi z q accusatus ꝓfessus z cōuictus nō audit appellans ¶Et qualiter in đictis formet sentētia cōdenatiōis vel absolutiōis. e. §. .xvi. post đ z se. ¶Quid de ꝑmissis obseruet cū crimē tale est q accusans z accusat⁹ fideicōmissoribus ꝓmittūt z qđ si accusat⁹ i carcere detineret. ¶An accusat⁹ dz ex carcere libe z ex vicula cora iudice dicere cām suā pterqz in seruo. z an accusatus ꝯ quē nihil probat nisi q remanet infamatus debz ad purgationē compelli. q accusatio factū deliderat. ¶Jtē requirit accusatorem sine quo nemo damnat: siue sit crimē publicū: siue priuatū nisi in casib⁹ spālib⁹ siue in accusatiōibus vel causis criminalib⁹: siue agat de crimīe ciuilit: siue criminaliter necessarius sit libell⁹ nisi in casib⁹ spālibus. ¶An in accusatiōib⁹ sit ordo iudiciarius obseruādus. l. vt accusator sit legitim⁹. iudex idoneus. accusat⁹ criminosus accusatio legitima i scriptis facta citatio peremptoria deinde inducie q alius sit accusator z alius testis z quedā alia. ¶Sunt etiā quidam vt nocturni custodes iurati z multi similes qui cū ex officio sibi cōmisso aliquos quos denūciant non est opus vt accusent vel de calūnia iurent. ¶Qualit aūt in accusatiōe matrimonij ꝓcedat. ¶Jtē qualit aduocatus se i accusatiōis ꝓsecutiōe habebit. e. §. .x. ꝑmissa autē vsqz ad finē. §. ꝓcedat. ¶Qđ accusatio nō ꝓcedit nisi ex crimine publico vel priuato ordinario z que sint ista vel illa z qre sic dicant. z q qñqz de illis agitur criminaliter ad penā corporalē qñqz ad pecuniariā infligendā et que pena ꝓ hui⁹mōi crimin⁹ debeat. qliter z qñ z qs cuz accusatis seu cōdēnatis valeat dispēsare z que sint crimina in quib⁹ sine accusatore ꝓcedit. eo. ti. §. ij. ¶Qui ad accusationē criminū admittāt. ¶An admittitur ad accusandū nisi cui⁹ interest. ¶An infamis: an criminosus: z an đicti admittant si suam vel suoꝝ iniuriam prosequant. z qui qztum ad hoc nomine cōtineātur suoꝝ. ¶Jn quibus laici cōtra clericos admittant. ¶An accusatus de crimine admittatur ad accusandū. ¶Qui admittant ad accusationē clericoruz vel monachoꝝ. ¶Qr accusatio ordo z testimoniū paribus passibus ambulant vt qui nō admittit ad vnū nec ad reliquū admittat. qualit autē regularis admittatur ꝓtra abbatē suū ad accusandū. ¶An et qñ accusatus accusatori ministrabit expen. eo. ti. §. ij. ¶Qra quibus sit criminalis actio faciēda: an z quādo z a quo cause huiusmodi delegent. quot epi requirūtur in cā criminali epi pbyteri vl diaconi i cognoscēdo vl sententiādo. ¶Et an in huiusmodi causis obtinet sententia plurimoꝝ. illud sciendū aūt qñ solus epus possit procedere ꝯ clericū z qñ sit necessari⁹ numer⁹ epoꝝ distinguit. ¶Naz qñqz exit⁹ de crimīe ad depositionē ordinis. qñqz ad depositionē officij. qñqz agit in modū exceptionis. qñqz ad excōicationē. qñqz ad suspensionē. ¶Jtem cum agit ad depositionē ordinis. qñqz deponitur cū solēnitate. Jtē qñqz sine solēnitate. e. ti. §. iij. ¶Qualiter procedat contra accusatorē absentē ante lit. ꝓtest. vel post. accusato legitimo cōparente: z an citabitur accusator z qualiter prius qz absoluat accusatus. z qualiter vltra absolutionez huiusmodi accusati accusator amplius punietur. ¶Et an videt ab accusatione destitisse qui reū nō ꝓsequit in termino a iudice cōstituto: z vsqz ad qđ tpus pōt accusator ab accusatōne desistere sine pena. ¶Et qñ nō q incidat i turpil. q accusator ꝓtumax nō audit appellās. ¶Utrū aūt z qñ z in qua liceat ab accusatiōe recedere p transactionem vel gratiā vel p pecuniā. ¶Et q regulariter nemo sine accusatore damnat. e. ti. §. v. ¶De ꝓtumacia accusati: z qliter ꝯ eū hz legē vl canonē i maioribus vl minoribus crimib⁹ procedat siue fuit ꝓtumax añ lit. ꝓtest. siue p⁹ siue liqat de cā siue nō. ¶Et an accusat⁹ ꝓtumax fictione iuris videat de crimine cōfiteri. z qliter z sub q forma accusatus in alia iurisditōne degens citabitur. z vsqz ad quod tps accusatus qui ab inuio absens erat

vel contumax auditur super crimine vel super bonis. ¶Et quid si accusatus post maleficiū perpetratū alie nauerit bona. Et quid si ante maleficiū cōmissum alienauerit bona sua in fraudē. ¶Et quid si accusatus cō tumax ante lit. cōtes. nō habeat bona que valeant annotari: vel ita paup q nō ꝓt etiā mulctari. ¶Jtē an talꝫ potuit bāniri 7 q̄d si accusatꝰ ē talꝫ q ñ ꝓt dare fideiusso rē vl̄ accusatio talꝫ q accusatꝰ ñ ē fideiussoribꝫ mittēdꝰ vl̄ forte ꝓscia ipm remordet ꝺ ꝓmisso maleficio: nūq̄d in istis casibꝫ veniet ad iudicē accusatꝰ de his. e. ti. §. vj. vel fi. a ꝑn. vsq; ad ℟. ceterū si reus 7 se. quasi p totū. §. ¶Qualiter etiā ꝓcedat contra reum cōtumacē post lit. cōtes. vel ꝓpe sententiā 7 si dedit fideiussorē de standō iuri qualiter ℈ ipm fideiussorꝫ ꝓcedet. ¶Et q̄d si fideiussor nō potest accusatū i iudicio exhibere vult tñ eum defendere 7 in se iudicium suscipere vel vult ad illū ꝓsentandū inducias habere q̄d erit: Jtē queritur ecce. b. promisit psonā accusati sb̄ certa pena certa die in iudicio ꝓsentare vl̄ ꝓdēnationē soluere. Sed infra illam diem accusatus bānitus est propter illud maleficiū: quia non se repsentabat: die ℟o elapso cōuenit qꝫ eum non repsentauit. ¶Nūc queritꝫ an hoc fieri possit ¶Et quid si ille accusatus infra dictā diem ꝓpter aliꝺ malū fuit bannitus. vbi autē neuter. s. accusans vel accusatus ꝓtumax fuerit sed vterq; adest qualiter proceder. ¶Jtē in locis 7 in casibꝫ in quibꝫ accusatoꝛ absens in bannū ponit qualiter banni forma scribet. ¶Jtem si accusatus citatus nō venit sed executorē mittit an debeat admitti: 7 an accusatus notorie ꝓtumax sit citandus. 7 qualiter bannū debeat cācellari. et cuiꝰ mādato cū hoc faciendū occurrit 7 que pena ꝓbato crimine iponi debeat accusato. Jtem pono q. a. fuit ꝺ morte. t. accusatus 7 citatus nō venit se defendere ꝓpter qꝺ bānitus est 7 demum ꝓpter cōtumaciā condemnatꝰ nunc captus per curiā queritur an debeat mori. ¶An ꝓpter ꝓtumaciā haberi debeat ꝓ cōfesso. ¶Jtem quid si accusatus citatus non venit se defendere ꝓpter qꝺ bannitus est banno simplo qꝺ incurrit postea cōparuit: q̄ritur an ex tali banno 7 p̄sumptiōe 7 nullo alio ꝓbato possit ꝓtra eum indici duellum. et an videt accusatoꝛ sui factus ꝓpter fugā. ¶Jtē quid si. a. fuerit. a. b. publice interfectus accusatoꝛ. b. dicēs hoc eum mādasse qꝺ volo per duellum probare queritꝫ an possum. ¶Jtem quid si bānitus ob aliquod maleficiū inculpat de alio maleficio: 7 citat in domo vbi cōsueuerat habitare nō venit nūquid iterū poterit in banno poni: an ab impetratione defīciēs eo ipo calūniari videat: et qualiter sit circa hoc distinguēdū. 7 qualiter debet calūniatoꝛ vel deficiens in accusatiōe puniri 7 an calūnia p̄sumatur vel nō p̄sumit ex qualitate accusatoris dicto. ℟. ceterū 7 se. vsq; ad fi. §. ¶Quid vel que libellus accusationis debeat cōtinere. qualiter libelli accusationū formentꝫ 7 qualiter accusatoꝛ debet scribere vl̄ subscribe 7 casus in quibꝰ nō est necesse inscribi. par. iij. ti. de accusa. §. j. ¶Qualiter formentꝫ libelli. sup. l. fauia ꝺ plagiarijs: 7 qualiter super. l. iul. repetūdarū. 7 q licet vir agat ciuiliter ad thoꝛi sepatōnē ꝓpter adulteriū omnē solēnitatem inscriptiōis debet seruare nisi q ad penaꝫ se nō obligat talionis: vt. e. ti. §. ij. ¶Qualiter formet libellus ℈ accusatoꝛē qui calūniose accusauit. et quam actionē habeas ℈ illū qui alicui dedit pecuniā vt te de calūnia accusaret. ¶Que actio datur cōtra illum pecuniā dantē 7 que actio det ꝓtra illum qui nō impetrata abolitione 7 ab accusatiōe discedit: 7 si accusatoꝛ p bauit sed ex aduerso ꝓbatū est testes eius infames: 7 sic iudex accusatū absoluit nūquid ꝺꝫ de calūnia accusatoꝛ puniri. ꝺ. ti. de calū. p. iij. ¶De his qui ab accusatione desistunt qñ in turpil. incidāt. ¶Jtem q accusati non possunt ab aliquo de eodem crimine accusari si al. fuerint absoluti. ¶An sit idem si fuerint absoluti per viam inq̄sitionis. ¶Qꝺ inq̄sitio in locū accusationis 7 infamia in locū accusatoris succedat. an hoc sit verū non solū si p̄ sententiā fuerint absoluti: sed etiā si per dispensationē fuerit crimē remissum. ¶Quid si reus fuerit absolutus ab obseruatiōe iudicij vl̄ si crimē fuerit remissum a pte vel p abolitionē vel p occultā ꝓfessionē seu p̄ sententiā. Jtem in quibꝫ casibꝫ fallat q accusatus 7 absolutꝰ p̄ sententiā de aliquo crimīe nō possit de eodē crimine iterū accusari. ¶Jtē qualiter circa bꝫ ignorātia probabit 7 an sit idem si reꝰ fuerit absolutus p iusiurādum delatū vel p pactū ac si per sententiā esset absolutus. et vtrum sententia lata p modū inq̄sitionis obstet accusare volēti. ¶Quid si accusatus de aliquo crimine opposuit cū accusatoꝛe nūquid poterit iudex in accusatiōe ꝓcedere q accusatio est illaudabile genꝰ intētiōis 7 q regulariter nemo cogit accusare vel agere ¶Jtem pone q ꝓcessum est ꝓtra aliquē in iudicio accusationis vsq; ad sententiā: 7 tunc probat accusatus de illo crimine penitentiā se egisse nūquid inuito accusatoꝛe poterit epūs dispēsare cuꝫ tali. ¶An accusatoꝛ in probatiōe deficiēs calūniari videt 7 qua pena debꝫ puniri. an possit dispensari cū accusatoꝛe in ꝓbatione deficiente: 7 an postq̄ est accusatus 7 de crimīe cōdemnatus possit dispensari cū eo: 7 q̄liter puniat citra absolutionē ab accusatiōe desistens: 7 qualiter 7 q̄bus modis per absolutionē ab accusatiōe discedit. ti. de abolis. 7 pur. §. j. ¶Pone. t. accusauit. p. nō potuit aduersus eum nisi de sola fama probare inducta fuit accusato ꝓpter infamiā purgatio in qua quia defecit deposit⁹ est ¶Queritur an accusatoꝛ debeat pena talionis puniri Jtem queritꝫ an post purgationē receptā ad accusationē aliquis admittet de his. e. ti. de abolitione 7 purgatione. §. ij. ¶An libellus accusatiōis possit mutari ti. de libelloꝛ ꝓceptiōe. §. viij. ℟. libellus. ¶An in accusatiōe apostasie necessariꝰ sit libellus. e. ti. §. x. ℟. xiij. ¶In q̄bus criminibus damnat aliq̄s sine accusatoꝛe. e. §. ℟. xviij. ¶An cū vir accusat vxorē ꝺ adulterio iure mariti vel in accusatiōe de crimine ambigeatus vel quotiēs aliquis de necessitate iuris ꝓsequit accusationē necessarius sit libellus. e. §. ℟. xxix. x. li. 7. xliij. ¶Si in accusatiōe ineptus libellus concipit: an accusatoꝛ intra statuta tpa ex integro accusabit. eo. ti. §. xiij. ℟. quid sit. ¶Nō valet libellus accusatiōis vbi crimi aliter agit si i eo ad talionē se nō obligauerit accusatoꝛ vl̄ si ꝓtinet plura crimina nisi sint sigillatim specificata. e. ti. §. xvj. circa ꝑn. ¶An plures i vno libello possint accusari. e. ti. §. xvj. ℟. sed pone. ¶Ad accusationē suspecti tutoris quilibet admittit: vt ti. de iudicij. §. ij. ℟. ecōtra pupillus. ¶Ñq; iudex p̄figit terminū ad accusandum: vt. p. ij. ti. de dila. ℟. fi. ¶Exceptiōes que opponūtur ℈ electum sunt quasi quedā accusatiōes: vt ti. de excepti. 7 repli. §. j. ℟. defensiones. ¶Accusatoꝛ i quacūq; parte iudicij ꝓtextu excōicationis repellit ab accusando: vt ti. de excep. 7 repli. §. ij. ℟. idem quoq;. ¶Qualiter proponat illa exceptio q accusatoꝛ fuerit socius criminis. e. ti. §. iiij. ℟. qualiter aūt. ¶De accusatoꝛe qui nō venit in termino ad quem citari aduersariū fecerat ti. de satisda. §. j. ¶An vnus de pluribus questionibꝫ criminalibus possit vnum in eodem libello insimul accusare ex diuersis factis vel etiam ex eodem: 7 qualis specificatio criminis in libello accusatiōis sit facienda cōtra accusatū. Si accusatoꝛ in ꝓbatione vnius criminis de quo agit defecerit: an in sequētibꝫ admittet: 7 quid si non defecerit. quid si plures actiones criminales velit quis contra duos ꝓponere ex factis diuersis: 7 an occasione vniꝰ crimis potest quis accusare. 7 si vnus de eodem crimine velit cōtra vnū agere ciuiliter 7 ꝓtra aliū criminaliter pendēte prioꝛi iudicio vel etiā econuerso nūquid finito ꝓꝛi iudicio pōt q̄s ad aliꝺ hīe recursus siue vtraq; q̄stio ꝓpter rem familiarē ꝓponat siue nō. 7

quid in publicis iudicijs ⁊ quid etiã in priuatis.⁊ quid si tam criminalis q̃ ciuilis actio cõpetant ad vindictã ⁊ quid si plures ⁊ diuersi agũt ꝓtra vnũ vnus.s. primo et alter secũdo ⁊ ambo agant ciuiliter vel criminaliter ⁊ quid si simul agant ciuiliter.⁊ quid si plures agãt ciuiliter ⁊ quid si plures agant criminaliter cõtra vnum nũquid iudex eligit magis idoneũ ti. de incidẽtib⁹ que stionib⁹ ⁊ de ordi.cog.℣.porro.j. ⁊ se.¶ An accusatus lic̃.ꝓtesta. vel an de maiori crimine seu minori seu pari possit suũ accusatorẽ recusare: vel saltem inscriptionẽ deponere accusatiõe pendẽte ⁊ postea cã finita illa tractare.¶ Itẽ nũquid criminis accusatus põt accusatorem repellere ab agẽdo.⁊ quid si agebat̃ de crimĩe excepto ⁊ ꝙ q̃ excipit non accusat.e.ti.§.porro.¶ Quid etiã iuris cũ plures actiones criminales simul cõcurrũt ex diuersis partib⁹ que cui p̃iudicet.et quid si accusat⁹ vult suam iniuriã prosequi vel suorũ.e.ti.℣. vidimus.¶ De q̃stione spoliationis in modũ actionis vel exceptionis cõtra accusatorẽ proposita ⁊ de huiusmodi exceptionis effectu. de qua spoliatione possit excipi contra accusatorẽ ⁊ de multis alijs circa hoc de petitorio ⁊ possessorio.e.ti.§.j.℣.illud autẽ ⁊ se.¶ Eadem seruãt̃ in accusatiõe serui que in accusatiõe liberti ti. de actore.℣.item ꝙ est seruus.an ⁊ qualiter monachi possunt accusare abbatẽ.e.ti.§.itẽ excipit̃. In crimĩalib⁹ ĩ accusatore intentio deuiatur si accusatus criminosum ostẽdat.e.ti.℣.item in reali.¶ An monachus possit accusari ti. de reo.§.sed an monachus.¶ De pluri⁹ volẽtib⁹ accusare iudex eliget magis idoneum ti. de offi.iudi.§. vj.¶ Viso qui nõ possint accusare ꝓ consequẽs patet qui possint accusare. hoc enim edictũ est prohibitoriũ vt quilibet admittat̃ qui nõ prohibet̃.excipit̃ autẽ cõtra accusatorẽ qui nõ est legitim⁹. Sed an possit quis in eodẽ libello seu diuersis de eodẽ facto vel diuersis plures eodem tpe accusare.¶ An vna accusatio ꝓ alteras impediat̃.¶ An possit vniuersitas de maleficio accusari: an in eodem libello põt quis de pluribus criminibus accusari.an de eodem crimine potest agi criminaliter ⁊ ciuiliter ⁊ in eodem libello.¶ An pluri⁹ concurrentibus ad accusationẽ vnius iudex eliget magis idoneũ.an accusatus ab vno lic̃.pendẽ.vel finita possit ⁊ q̃n ab alio accusari ⁊ de quibusdã questionib⁹. ⁊c.¶ Utrum qui renũciauit possit accusare.¶ Pone.a. accusauit.b. de vulnere de quo facta pace.a.ex illo vulnere morit̃.querit̃ an heredes poterũt.b. de occiso accusare de histi. de accusatore in p̃n.par.ij. et post bene per vnam colũ.¶ Quid si vulneraſti.p.animo occidẽdi ⁊ actũ est ꝓtra te de vulnere ⁊ absolutio vel cõdemnatio subsecuta ⁊ post idẽ.p.ex illo vulnere morit̃ nõne accusari poteris item de occiso.¶ Quid si p̃mo de vulnere actũ fuit accuso.b.qui me gladio pcussit ⁊ peto eum puniri: et an hec causa sit ciuilis vel criminalis quid si iudex ip̃m.b.pro dicto vulnere in certa summa pecunie nõ corporaliter cõdemnauit.¶ Item quid si vulneratus recepta pecunia iniuriã remisit nũquid ꝓ impensis in vulnere factis adhuc agi poterit de his.e. ti.℣.quid si vulneraſti.⁊ tribus ℣.se.¶ Itez opponit̃ contra accusatorẽ qui innitus accusat.q̃d si nullus audet accusare homicidã ꝓpter eius potentiam nec põt ĩ eo.crimine ex officio procedi:nũquid põt frater occisi cogi accusare.¶ Item querit̃ quare quis potest accusare plures ⁊ non plures vnum:⁊ ꝙ deficientes in accusatione ad vindictã possit similitudo supplicij.¶ Item repellit̃ ab accusatione qui fuit socius vel ꝓticeps criminis.cauendũ est tñ in modo ꝓponendi hanc exceptionem sed nũquid ꝓpter simile vel par crimẽ accusator põt repelli.¶ Quid si te vocaui latronẽ et tu me nunquid ex hoc possumus nos mutuo accusare de hiseo, ti.℣.opponit̃.⁊ ℣.se.¶ Itẽ ꝛpellit̃ accusator si trãsigit vel pactus ẽ de crimĩe; ß de quo crimine licet trãsigere vel paciſci.¶ Itẽ an tales exceptiões debent ꝓponi añ lit̃.ꝓtes. vel post.¶ Itẽ si fecit pactũ vt non accuset de crimĩe iam cõmisso.¶ Nũquid ergo clericus tacite paciſci potest vel exꝑsse ne ꝑlatum suũ de crimine iam cõmisso accuset.¶ Itẽ si spoliauit ⁊c.¶ Itẽ si est vel fuit criminosus.¶ Itẽ si est vilis ꝑsona.¶ Item si est frater vel soror accusati. sed in quib⁹ criminib⁹ hoc habet locum.¶ Itẽ q̃d de affinit.¶ Itez quid de patre vel matre.¶ Item si aliquis interfecit patrẽ vel tutorẽ meum ⁊ postea penitet ⁊ fit bonus nũquid eum potero accusare.¶ Itẽ nũquid filius priuatur hereditate paterna si nõ accusat vel vindicat mortẽ patris.¶ Itẽ nũquid accusator repellit̃ si ex odio ad accusationẽ procedat ¶ Item ꝙ accusatus fuit al̃.⁊ ab eodẽ crimine absolutus.¶ Item ꝙ altero accusatore mortuo vel al̃s impedito.xxx.dies vtiles sunt elapſi.¶ Itẽ primo cepit alĩ⁹ accusare.¶ Item ꝙ est apostata vel filiuſſa. vel monachus.¶ Itẽ si accusat coram iudice suspecto.¶ Itẽ ꝙ est mulier que nõ admittit̃ ad accusandũ nisi in casib⁹: vt eo.ti.℣.item repellit̃.⁊ se.xij.¶ Itẽ excipit̃ contra accusatorẽ ꝙ est pupillus vel impubes nisi in casibus vbi quid de pubere minori.xxv.annis.¶ Item ꝙ est miles nisi in casib⁹ ⁊c.sed de quo milite id intelligit̃.¶ Itẽ ꝙ est magistratus nisi in casib⁹.sed ꝺ quo magistratu hic intelligit̃.¶ Item ꝙ est infamis nisi in casibus:sed de qua infamia id intelligit̃.¶ Itẽ ꝙ est hereticus vel paganus vel huiusmodi.¶ Quid de illo qui recepit pecuniã ad accusandũ.¶ Item ꝙ est semel calũniatus vl̃ est de calũnia suspectus nisi in casib⁹ ⁊c.¶ Itẽ ꝙ semel ab accusatiõe p̃ter abolitionẽ defecit.e.ti.℣.itẽ excipitur ⁊ se.xj.℣.¶ Cui autẽ interdicat̃ accusatio ⁊ popularis actio: vt.eo.ti.℣.item ꝙ est infamis.¶ Accusans vel agens de adulterio quib⁹ exceptiõibus repellatur. excipit̃ q̃q̃ contra accusatorẽ ꝙ est pauper.¶ Item ꝙ est libertus vel filius ⁊ ꝺ multis alijs de quib⁹ ⁊ infra qꝺ temp⁹ possit quis accusari.e.ti.§. item ꝓtra agentẽ ⁊ alios vsq̃ ad fi.ti.¶ Accusari põt q̃ nõ inuenit̃ ꝓhibitus.¶ Sunt autẽ multi qui non possunt accusari de quibus ti. de accusato per totũ.¶ An accusatus de crimine possit pendẽte accusatiõe esse procurator.j. par. ti. de ꝓcu.§.j.versi. item ꝙ accusatio ⁊ versi.itez ꝙ est ¶ Qui accusare vult ꝓbatiões debet habere paratas ti. de aduo.§.ij.℣.facta autẽ.¶ Non statum qui accusatur reus est sed qui ꝙincitur.e.ti.§.vij.in p̃n.¶ An accusatus accusatiõe pendẽte in testez recipiat̃.j.par. ti. de teste.§.j.℣.item opponit̃.⁊ ℣.itẽ ꝙ pendet.¶ An infames ad accusationẽ ⁊ testimoniũ admittant̃.eo.§. ℣.item excipit̃ ꝙ est infa.¶ Qualiter accusatio testimoniũ ⁊ ordo paribus passibus ambulant.e.§.℣.item in cã cri.¶ Dispensatio accusationẽ excludit.ij.par.ti. de ꝓbat.§.j.in fi.¶ Si ꝯ aliquẽ crimen per modũ exceptionis obiecit̃ eum postmodũ potero de eodem crimine accusare ti. de instru.edic.§.ix.℣.penul.¶ An ⁊ a quo executor testamẽtari⁹ possit accusari ꝺ suspecto et an hec actio sit popularis sicut actio tutoris.e.ti.§. xiiij.℣.põt añt.¶ Si accusat⁹ aufugit an possit ꝺdemnari.p.ij.ti. de ꝑsump.§.ij.℣si. violẽta.¶ De dispẽsatiõe q̃ fit cũ accusatore ĩ ꝓbatiõe deficiente ne infamis remaneat:⁊ de causis inducẽtib⁹ hãc dispẽsatõnẽ.ij.p. ti. de sñia ⁊ q̃ se.§.vj.℣. si ꝙo iudex.¶ Infra qꝺ tp̃us vir possit accusare vxorẽ iure mariti.ij.p.ti. de ap.§.v, ℣.ß nũqd dies.absenti reipublice cã lapsu tp̃is ab accusatione excluso subueniat̃ p restitutionẽ vt accusare possit.¶ Idẽ in eo q̃ furore.vl̃ etate obstãte.j.tp̃us debitũ nõ accusauit.ij.p.ti.ꝺ ĩ inte.resti.§.ij.℣. ß pone.tẽ pus tñ ad accusandũ cũ sit vtile ip̃o iure ñ currit ibidẽ ¶ Prescriptio.lx.diex q̃ dant̃ ad accusandũ iure mariti currit minori: vt.e.§.℣.vt añt.¶ Accusatio actum desiderat: vt ti. de cri.⁊ eor cogni.in fi.¶ Accusatio et canonica denũciatio equiparãtur de denũci.§.ij.℣.eq

nonica. ¶An denũciatio vel inq̃sitio pendẽs impediat accusationẽ sequẽtem: ⁊ an post accusationẽ denũciatio admittat' ti. de inquisi. §. j. ℣. item obiciat. ¶An in accusatiõe monitionẽ precedere sit necesse. eo. §. ℣. sed nũquid poterit. ¶Fama in cã inquisitiõis loco accusatoris habet' alʒ regulariter nemo sine accusatore damnat': vt. e. §. ℣. postremo. ¶Quid iuris si accusator a reo pecunia corruptus abolitionẽ petiuisse dicat'. e. ti. §. ij. ℣. ij. ¶In quib' casib' sine accusatore quis ꝓdemnetur. e. §. ℣. itez fit. ¶Accusatio est periculosa. ¶Itẽ est illaudabile gen⁹ intentiõis. ¶Sed an volẽs subire accusationẽ possit vitare inquisitionẽ. e. §. ℣si. porro. ⁊ seq. ¶Exquo quis semel apparuit inter accusatores nõ põt ille amplius esse testis. e. §. ℣. in hac igit'. ¶De quibus inquiratur in accusationibus clericorũ. eo. §. ℣. in summa. ¶Qualiter crimen per modũ accusationis probatum puniat' bene nota. eo. ti. de inquisi. §. iij. circa princi. ¶Quenemo sine accusatore damnatur nisi in casibus ibidem. ¶An quis possit accusare illos contra quos ad eius est denũciationẽ seu promotionẽ inq̃situm. q̃ accusatio est ordinaria via ad crimina puniẽda. inquisitio ℣o extraordinaria. ¶An denũcians accusatiõi renũciasse videtur ⁊ qñ sentẽtialiter absoluit' valeat de crimine eodẽ accusari. ¶Utrũ sentẽtia lata in via inq̃sitionis denũciationis vel exceptiõis preiudicet volẽtibus accusare vel agere de eodem. ¶An accusator accusatiõe pen. ⁊ an accusa. pen. in capite ⁊ ĩ mẽbris aliquis de ecclesia valeat ꝓmoueri. e. §. ℣. vlti. q̃ritur vsq̃ ad fi. §. ¶Quis debet prouidere monacho volẽti accusare abbatem. ⁊ quid de clerico seculari volente accusare ꝓlatũ. ⁊ quid si mulier vult virum accusare. ¶An monachus volens accusare abbatem ẽ statim admittendus: ⁊ an in accusatiõe sit semper necessaria cause cognitio priusq̃ admittat' accusans. e. ti. §. fi. per totũ. ¶Si accusatus absens habet accusatiões legitimas quas bene nouit accusans sed eas tacet q̃d erit ti. de noto. cri. §. j. ℣. quid si absens. ⁊. §. forma iuramẽti accusatoris. ver. si illud autem ⁊ se. ¶Qui admittũtur ad accusationẽ matrimonij vel nõ vel ad testificandum in ea qualiter accusatio illa fiat. ⁊ qualiter ꝓcedatur in. e. ti. qui ma. ac. pos. per totũ. ¶An in accusatione vroris quaz facit vir ꝓpter adulteriũ ad thori sepationẽ seruatur solennitas inscriptiõis et alia hui⁹ modi ti. de accusat. §. ij. ℣si. fi. ¶An canonici suũ prelatum vel patroni vel parochiani suum sacerdotez de symonia vel adulterio seu de alio crimine valeant accusare ti. de si. parũ ante mediũ ti.

Dam. ¶De expulsione ade de paradiso in procemio circa princi. de cõpe. iudicio.

Aditio. ¶De cõpetenti iudice adeũdo cuius iudicium actor adire debz qualiter actor in adeundo iudicem se debeat habere ⁊ quis sit aditionis effectus ti. de cõpeten. iudi. aditione. ⁊ ti. de iudice. et ti. de foro. ¶Quis iudex debeat adiri dicto ti. de cõpe. iudi. adi. §. j. in ꝑn. ¶Qualiter actor vel aduocatus ⁊ qua hora debet adire iudicem. e. ti. §. iij. ¶De multiplici effectu aditionis an faciat morã vel cõtumaciã iam cõmissam purgari. ¶An interrũpat ꝓscriptionẽ ⁊ an aditio maioris iudicis vel rei eximit vocatũ a minori iudice vel super minori re. Item aditio iudicis liberat aliquem a mulcta que non venienti infligi poterat. Item si dum adit impeditur quelei ex hoc actio requiritur. ¶Item an ⁊ quãdo facit aduersariũ cadere in edictuz de alie. mu. iudi. causa fac. ¶Item an faciat iudicis aditio eum esse iudicẽ qui non erat. ¶Item an facit stipulationez cõmitti. ¶Itẽ an tribuit potestatem manumittendi. ¶Item an per eam impediatur actus adoptandi vel emancipandi et de quibusdaz alijs effectibus huiusmodi aditionis eo. ti. §. fi.

Dministratio. ¶Ad iudicis officiũ ptinet suspectos de administratiõe inquirere ac eas ab administratiõis officio remouere ti. de offi. o. iudi. §. ij. ℣. iudi. offi. ¶Qualiter procedit ꝯ aliquẽ ad interdicendũ ei administrationẽ bonoꝝ tanq̃ prodigo. e. ℣. si porro. ¶Prodigo ⁊ mẽtecapto non est ipo iure bonorũ administratio interdicta sed debet p iudicẽ interdici. ¶Itẽ ĩ mliere luxuriosa. q̃d de masculo luxurioso ti. de actore. ℣. item opponit' ⁊ se. ¶An sit in volũtate administratoꝝ vtpote tutorũ ⁊ curatoꝝ vel similiũ psonarũ defendere illos quoꝝ gerũt administrationẽ vel administratiões dimittere. e. ti. ℣. sed queri'. ¶Si durante administratione tutor vel curator de his que ad mistrationẽ ptinẽt agat noĩe suo tm̃ vl etiã noĩe suo et ei⁹cui⁹ administratõez gerit an repellit'. e. ti. ℣. itẽ durãte. ¶Finito aũt officio hui⁹ administratiõis maxie necessarij vtpote tutores ⁊ curatores ⁊ alij siles nõ ꝓueniũt ex cõtractibus ab eis bona fide initis nomĩe coꝝ negocia quorũ gesserũt nec agunt durãte tm̃ officio respondere tenent' alioq̃n remouent' ti. de reo. ℣. item tutor. ¶An dicẽs se administratorẽ alicui⁹ psone ecclĩastice vel dignitatis vtpote dicens se tutorẽ vel curatorem sindicũ vel actorẽ vel huiusmodi seu epm̃ vel abbatez ⁊ agẽs eo nomĩe tenet' prius q̃ ad agendũ admittatur ꝓbare reo petẽte se eẽ talẽ vel saltẽ ĩ possessiõe huiusmodi administrationis esse. e. ti. de actore. ℣. sed pone. ¶An clerici ꝓuentualiũ ecclesiaꝝ sacerdotes ecclesiarũ ⁊ siles psone habeãt legitimã administrationẽ: ⁊ an tales possunt res suarũ administrationũ alienare vel ĩ iudicium deducere eo. ti. ℣. quid de clericis ⁊ se. ¶Oĩs administrator recte vocat' ꝓcurator ti. ꝺ his qui ali. no. interue. in iudi. in fi. ¶Cessio facta tutori vel curatori administrãti durãte non valet. j. ꝓ. ti. de ꝓcu. §. j. ℣. item q̃ si facta. ¶Prelatus bz legitimã et qsi ordinariã administrationẽ: vt ti. de actore ab vni. vel tu. seu cura. dato. ℣. itẽ q̃ excedit. ¶Indignũ est vt alteri⁹ fiat administrator q̃ suus defensor legitimus et rerũ ꝓpriarũ moderator nõ est vel esse nescit ti. ꝺ instru. edic. §. xiij. ℣. quid de minore. ¶Nullo ꝓuilegio gaudere debet q̃ male administrãdo suos ꝯcubinales affecit in ti. de accusatiõe. p. iij. §. vj. ℣. porro. ¶Forma instrumẽti reddite administratiõis ti. de obli. ad ra. in fi. ¶An rõne administratiõis sortiat' quis forũ ti. de cõpetentis iudicis additiõe. §. j. ℣. xxxix.

Doptio ⁊ arrogatio. ¶An ꝓ competent. iudicũ aditionẽ impediat' actus adoptãdi ti. de competent. iudicis aditione. §. fi. ¶De adoptiõe plene no. j. ti. de arrogatione. ¶Adoptatio est voluntarie iurisditiõis vñ põt fieri etiã tpe feriato: vt ti. de feri. §. ij. ℣. porro. ¶Si p⁹ cõditũ testamentũ testatoꝝ adoptet vel arroget rũpit' testamentum de instru. edic. §. xij. versi. quid si vnus. ¶An libertus adoptatus vel arrogatus a patrono iura ingenuitatis propter hoc ꝓsequatur de dif. ⁊ all'. §. iij. ℣. in summa. ¶Restituit' minor si passus ẽ se a malo vel pauꝑe homĩe arrogari. ij. ꝓ. ti. de resti. in inte. §. ij. in ꝑn. ¶An cõtractus emphiteosis vel ali⁹ celebrat⁹ a patre ꝓ se ac filijs ⁊ nepotib' suis extẽdat' ad adoptiuos ti. de loca. §. vj. ℣. lxviij. ¶Arrogatus bz similitudinẽ cum homĩe. ¶Per arrogationẽ aũt trãsit q̃s cũ omĩb' suis reb' in alteri⁹ potestatẽ ti. de feu. §. ij. ℣. v. ¶Quid debeat ꝓmittere arrogator arrogato cuz fit arrogatio. q̃d iurꝫ bz arrogat⁹ ĩ bonis arrogatoris. cuius etatis ⁊ cui⁹ iuris debet esse q̃ arrogat' ⁊ de libellis ⁊ positiõib' circa materiã istã ti. de pig. §. ij. ℣. arrogator ⁊ sequẽtib'. ¶An q̃s ad successionẽ patrꝫ adoptiui ab intestato vocet' ti. de testa. §. iij. ℣. est ⁊ quedã. ¶Qualiter adoptiui succedant. e. §. ℣. hodie ⁊ ti. de succes. ab

inteſt.℣.nūc ad naturaliū. ¶Si habes filium legitimū ⁊ ex illo arrogatū ⁊ inſtituis arrogatū an valeat inſtitutio ti.de ſucceſ.ab inteſt.℣ſi.quid ergo. ¶Qualiter fiat arrogatio ⁊ qliter adoptio⁊ qliter formen inſtrumēta de iſtis.que differētia inter arro.⁊ adop.⁊ an arrogatio vel adoptio impediāt matrimoniū ꝓtrahēdū vel dirimāt iam cōtractū ⁊ qliter libellus formet cū matrimoniū ꝓpter huiuſmodi impedimētū petit ſepari.⁊ quid iuris hz filius adoptiuus vel arrogatus in bonis patris adoptantis vel arrogātis:et an pōt aliquis adoptari vel arrogari in filiū vel nepotē. et que veniunt in cauſe cognitiōe cū aliquis petit arrogari.et de cautione ab arrogatore pſtanda.⁊ quid iuris ſi arrogator bona ſua alienauit in fraudē vel p̄iudiciū arrogati ⁊ q̄ ſint illa.vij.vel.viij. q̄ deſiderant in arrogatiōe ad hoc vt ſit legitima. ¶Item q̄ ſint cauſe ꝓpter quas arrogatio cenſet illegitima ⁊ qualiter in p̄dict̄ materijs libel. ⁊ poſitiones formen ti.de cog.lega.p to.⁊ ti.de rebus eccle.nō alie.℣.ceterū ⁊ ſe.

Acquiſitio. ⁊ acquirere. ¶Per liberam ꝑſonam nobis non acquiritur actio.j.p.ti.de ꝓcu.§.iiij.℣ſi.et nō. ¶Incorporalia difficilius acquirūt q̄ corporalia eo. ti.§.fi.circa p̄n. ¶An paterfamilias poſſit filijs vl' alijs etiā extraneis dominiū vel poſſeſſionē alicui⁹ rei acquirere ti.de loca.§.vj.℣.lxvij. ¶De homine alteri⁹ an ⁊ cui acquirat ti.de feudis.§.ij.℣ſi. ſed nunquid homo. ¶Aliud eſt acquirere aliud non admittere ti.de vſur. ℣.B pone iudex. ¶Quicūq; ex cautiōe p̄ſtita cor̄ eo illi pro quo cautio prestita eſt acq̄rit vtilem actionem ⁊ qualiter ille aget ex ſtipulatiōe hui⁹ cautiōis ceſſa ſibi vtili actiōe:⁊ an p liberā ꝑſonam nobis acquirit ob ligatio ti.de p̄mo ⁊ ſecūdo decre.§.v.℣ſi.ſed nunquid cor̄ā.⁊ ℣.ſed premiſſis.

Auerſarius. ¶An adūſario ſuo quis credere teneatur ti.de actione ſeu petitiōe.§.iiij.℣.itē videt ⁊ ti.de cita.§.iiij. circa p̄in. ¶Aduerſarij ⁊ inimici facile mentiūtur ibidē. ¶Quod intereſt mea ne mihi aduerſarius meus potētior molestior vel malicioſior conſtituat ti.de alie.mu.iudi.cā fac.

Aulatio. ¶A blandicijs abſtinē philoſophicū eſt tempamētuz adulatiōibꝫ vacare reꝑhēſibile: q; nihil illo paſtu miſeri⁹ ⁊c. vt ti.de aduo.§.vj.℣.aduocat⁹ igit̄ ac.

Aulterium. ¶Od crimē adulterij eſt eccleſiaſticū ti.de compe.iudi.adi.§.j.℣.ij.in crimiꝫ ⁊ hoc verū videt cum agitur ad ſeparationē cōiugum propter adulteriū:vt.e.§.℣.xviij. ¶Qualiter formen libelli in materia de adulterijs:ſiue aliquis accuſet de adulterio ad penam capitalē:ſiue vir accuſat vxorē de adulterio ad thori ſepationē ſiue ad aliā penā:⁊ q̄ pena punitur vir accuſans vxorē de adulterio ſi deficiat in p̄batione:⁊ an vir ⁊ vxor cenſent pari iure q̄tum ad accuſationē vel penam adulterij:⁊ an vxor pōt virum de adulterio accuſare:⁊ ſi laicus ꝓſequit ſuaz iniuriā vel ſuorum clericum de adulterio accuſando q̄liter formabit libellū ⁊ q̄liter ſcribet.⁊ ſi tibi ancillā vendo vl' trado eo pacto ne ipam ꝓſtituas ſi hoc feceris ipſo facto ſit libera q̄liter ipa ſup hoc formabit libellū. ¶Itē qualiter cōſulit ancillis ⁊ filiabus in ptāte cōſtitutis quibꝫ dñi peccādi neceſſitatē imponūt.⁊ qualit̄ tales formabūt libellos ⁊ ꝓtra q̄s ti.de adult.p totū. ¶An heredes mariti mortui poſſunt vxoꝝ dotē ſuā repetēti opponē exceptionē adulterij:⁊ an poſt mortem vxoris agat̄ de ipius adulterio ꝓpter bona:⁊ an maritus q̄ de reliquit accuſationē adulterij cōtra vxorē poſtmodū ꝓtra eaz vt extrane⁹ admittat̄. ¶Et an lucrat̄ marit⁹ dotē ꝓpt̄ vxoris adulteriū niſi eā accuſet ⁊ inſcribat ti.de excep. et repli.§.iij.℣.item querit̄ ecce. ¶Patet magiſtratū etiā maiorē ſeu de maioribꝫ cū filia inuentū impune occidi poſſe ti.de accuſatore.℣.itē q; ē magiſtrat⁹. ¶Victoria adulterij ꝓficit adultero ⁊ ecōtra. quibꝫ autem exceptionibꝫ repellat̄ agens de adulterio.eo.ti ℣.item ꝓtra agentē. ¶Si impubes vel carēs genitalibꝫ adulterū cōfitet̄ nō nocet ſibi.ij.p.ti.de confeſſ.§.ij.℣.xj. ¶An ſeruus accuſatus de adulterio cōmiſſo cum dña poſſit heres inſtitui ⁊ de pena eius de inſtru. edic.§.xij. ℣ſi.ij.op. ¶Quibꝫ exceptiōibꝫ repellat̄ vir de adulterio accuſans vxorem ti.de crimine in modū excep.ꝓpo. ℣.excipit̄. ¶Qñ in accuſatōne adulterij neceſſari⁹ ſit libellus ti.de libel.cōcep.§.x.℣ xxxix. ¶Qualiter clericus cōiugat⁹ cuſtodiet vxorē ſuſpectā de adulterio ti. de ſpon.⁊ matri.§.v.℣.ſi forte. ¶Qualiter formen libelli ⁊ alia cum vir vxorē de adulterio accuſat ti. de dot. ¶An propter adulteriū filie debet perdere pater dotē.e.ti.§.iij.℣.ſed nūquid.

Aduocatio. ¶De aduocatiōe cauſe q̄n valeat vel non: et ad ſi fuit appellatū ⁊ littere nihilomin⁹ aduocatorie p̄ſentent̄ ti.de remiſſionibꝫ.§.iij.

Aduocatus. ¶An quis poſſit eſſe iudex delegatus vl' ordinarius i cā in qua fuit aduocat⁹ ti.de iu.del'. §.vij.℣.ſi fuerit. ¶Quid ecōtra ſiquis velit eē aduocatus i cā in qua fuit iudex nūquid pōt.e.§.℣.q̄d ecōtra. ¶An poſſim iudicē recuſare ſi aduocat⁹ aduerſe ptis eſt cōmenſalis ipius.e.ti.§.fi.℣ſi.item q; aduocatus. ¶Judex aduocatū nō habenti ex officio dare debet. ¶Itē dz aduocat⁹ patient audire. ſed an debeat diſtributionē aduocatorꝫ equalē facere ti.de offi.ordi. iudi.§.vj.℣ſi.ante lit.p̄teſt. ¶An ⁊ qñ aduocatus dicat̄ hīe q̄ſi caſtrenſe peculiū vt p̄m hoc illud hēat precipuū qđ lucrat̄ ti.de actore.℣.item cū agit. ¶Defenſor⁊ aduocatus ꝑ eodem ſonāt: vt ti.de his q̄ alie.no. in iudi.int̄ue.℣. defenſor. ¶An q̄s poſſit eſſe aſſeſſor i cā in qua p̄mo fuit aduocatus ti.de aſſeſſo.§.fi. ¶De aduocato. ¶Qđ aduocati dicūtur milites ⁊ aliqua q̄ poſſint obijci ꝓtra aduocatos no.e.ti.§.j. circa qđ no. q; quidā ꝓhibent poſtulare tā p ſe q̄ꝫ p alijs quidam pro alijs ſed non pro ſe quidam nec pro alijs nec ꝑ ſe. ¶Itē multi poſſunt aduocare in fo.ec. q̄ nō poſſunt i foro ſeculari.⁊ multi in cā ſpūall vel ciuili qui non p̄ſt in criminali. ¶Itē quidā repellunt̄ ab aduocatiōe ꝓpter ſexū:quidā ꝓpter etatē:quidā ꝓpter ꝑſonaꝫ conditionē:quidā ꝓpter ꝓfeſſionē:quidā ꝓpter crimē:quidam ꝓpter defectū:quidā ꝓpter beneficiū qđ habēt ab eccleſijs vl' alijs et quidā ex alijs multis cauſis. ¶Sed an in aliquo caſu poſtulare ꝑ aliquo q̄s cogat̄. ¶Itē de iuramēto aduocatorꝫ ⁊ de multis alijs circa hoc.e.ti. §.j ¶Quales veſtes ⁊ quē habitū portare debent aduocati. ¶Aduocati dicunt̄ ſacerdotes. ¶Iterū dicūt̄ milites. ¶Item dicunt̄ togati ⁊ de quibuſdā alijs circa hoc.e.ti.§.ij. ¶Qualiter aduocatus ſe debet habere cum clientulo ſuo. ¶Quod fruſtra aduocatuz querit qui cām non hz.q; malā cām ſeu deſperatā aduocatus fouere non debet nec ſuis allegationibꝫ colorare ⁊ q̄liter debeat a principio de ſalario cōuenire. ¶Quod ſecreta cauſe ſue nō debet alijs reuelare. ¶Sed nūq̄d poſtq̄ꝫ denūciaſti mihi ſecreta cāe tue cōtra te potero aduocare. ¶Item ſi fui pro te aduocatus in negocio principali nunquid in cauſa appellationis eſſe contra te potero aduocatus:et an pro eodem ſalario tenetur aduocatus defendere cauſam principalem et appellationis eo.ti.§.iij. ¶Si in aliqua parte cauſe pro te aduocat⁹ fui in eadez cauſa ꝓtra te aduocat⁹ eſſe nō poſſum. ¶Alioquin crimine p̄uaricatiōis inuoluor niſi in caſibus ſpecialibus:vt in eo.§.℣.ſed nūquid. ¶Qualiter aduocatus ſe debet habere cuz aduocatis alterius

partis vel etiã sue partis. ¶ Qd̃ non debet obprobrijs sed legibus certare alspunit'. ¶ An clientulus põt revocare cõfessionẽ aduocati. ¶ De cautelis etiã aliquibus aduocatorũ 7 qui aduocati sint alijs pferendi.e.ti. §.iiij. ¶ Qualiter aduocatus se debet gerere cum primo iudicem aggreditur: 7 de moribus eius. et qualiter iudicem cõmendabit in quacũq; dignitate sit ille. ¶ A quibus debet abstinere 7 que facere vel dicere 7 q̃ allegationes aduocatorũ plerũq; trahunt iudices ad suã sententiam eo.ti.§.v. ¶ Circa exordia 7 arẽgas aduocatorum octo sunt notanda. ℙrimo quedam oratorũ vicia proponũtur vt aduocati ab illis cautius studeãt pcauere: vt eo.ti.§.vj.versi.ante omnia 7 se.vj. ¶ Secundo qualiter se in orando aduocati habebũt de cautelis circa hoc 7 a quibus aduocati debeant abstinere. ¶ Item q̃ ordo postulantiũ est a iudice obseruandus eo.§.℟.suppositis 7 se.xj. ¶ Tercio de pfatõnibus aduocati actoris.e.§.℟.vt autẽ 7 se. ¶ Quarto de pfationibus 7 responsionib9 aduocati rei.e.§.℟.post hoc.7 se.et.xj. ¶ Contra aduocatos allegantes dialeticas argumẽtationes poetas vel naturalia ibidem. ¶ Quãto de replicationib9 aduocati actoris vtrum autẽ audiat' aduocatus rei volens iterũ replicare eo.§.℟. postmodum 7 se. ¶ Sexto de cõibus pfationibus vtriusq; aduocati.eo.§.℟si.potest quoq; 7 se.xv. ¶ Septimo de pludijs quibus aduocati vtũtur quãdo facta arenga ad factum descendũt.e.§.℟.cum autẽ et se. ¶ Octauo de pfationib9 7 exordijs quib9 vterq; aduocatus in diuersis iudicij articulis vtitur. ¶ Sed nũquid aduocatus leges allegans 7 canones debet iudici vel parti hoc petenti materna lingua exponere. ¶ In quib9 aũt casibus leges vl' canones sint allegãdi 7 an allegatiões omissas possit quis repetere eo.§.℟.porro 7 se.vsq; ad fi.§. ¶ De cautelis et officio aduocati actoris.eo.ti.§.viij. ¶ De cautelis et officio aduocatorum vtriusq; partis. ¶ An aduocatus põt clientulũ in facti responsionibus informare. ¶ Qd̃ ptra aduocatũ instruentẽ partẽ vel testem prodituꝛ est senatusc̃sul. limbanianũ 7 q̃ põt aduocatus quatuor modis decere clientuluꝫ. ¶ Et de aduocato falsam seu abrogatã legem vel canonẽ allegante. ¶ Et de aduocato falsam scripturã vel falsum testẽ legente. ¶ Item q̃d iuris si pars p aduocati imperitiã cãm perdat. ¶ Et quid de aduocato cãm ex industria prorogante vel alterã partẽ ex industria ledẽte de his 7 multis alijs.e.ti.§.ix. siue fi. an aduocatũ alterius partis põt q̃s si voluerit admittere in testẽ.j.p.ti.d̃ teste.§.j.℟.q̃d si aduersari9. ¶ Procurator dicit' aduocatus 7 ecõtra et q̃q; hec duo equipant' ti.de sala.§. ij.℟si.hoc etiaꝫ nõ. ¶ De salarijs aduocatorũ an licet aduocatis vendere patrocinijũ. ¶ Quod cãm iniustã non debet assumere imo susceptã debet deserere. ¶ An 7 quãdo grat' patrocinijũ impendere teneat'. ¶ Qꝛ nõ licet aduocato pacisci de certa lite. ¶ Qꝛ nomie palmarij.i.victorie põt aliquid stipulari. ¶ Quãtũ põt de salario recipere aduocat9.e.ti.§.iij. in p̃n.7 se. ¶ Si litigator transigit cum aduersario: vel si ꝓpter mortẽ vel aliũ casum lis perijt vel defluit ante finẽ vel al's p aduocatum nõ stetit quo minus causam duceret vsq; ad finem an integrũ habebit salariũ.e.§.℟.sed pone. ¶ An pro codeꝫ salario tenet' aduocatus in ap. causa patrocinari. ¶ Quid in causa restitutiõis. ¶ Item q̃d si actor succubuit ob ineptã 7 actor vult postmoduꝫ ꝓponere aptã. ¶ Item an aduocato mortuo ante finẽ tunc poterit salariũ habitũ repeti ab eius herede. ¶ Item quid si aduocatũ infirmari al's impediri cõtingat quo minus possit patrocinari 7 de multis alijs circa materiã de salarijs aduocatorꝫ.e.§.℟. sed nũquid aduocatus et sequẽtib9 vsq; ad finẽ.§. ¶ An rũsio aduocati p̃iudicet vel ꝓsit 7 valet qd̃ fit p aduocatũ clientulo p̃nte et nõ contradicẽte.ij.p.ti.de lit.ptest.§.iij. ¶ Aduocatus testis est iurisꝫ. an autem aduocatus põt partẽ aduersam interrogare. ¶ An põt positiões facere vel positionib9 rñdere. ¶ An aduocati hodie iurent 7 quid iuris de interrogatiõibus et alijs que fiunt p aduocatũ clientulo p̃sente. ¶ An in rñsionib9 positionũ vel alterius facti possit clientulus vti cõsilio aduocati. ¶ An debet esse p̃sens aduocat9 in rñsionib9 facti. ¶ An libellum positiones et huiusmodi talia formare valeat aduocatus. ¶ Et de pena aduocati docentis clientulũ falso respõdere ti.de positiõibus.§.iij.℟.sed patron9 7 sequẽtib9. ¶ An cũ cliẽtulus rñdet positiõibus aduocat9 debeat esse p̃sens.e.ti.§.v.℟.oblatis. ¶ De aduocato q̃ clientulũ docet falso respondere: 7 q̃ aduocat9 põt clientulũ docere rñdere quatuor modis.e.ti.§.ix.℟. itẽ nota. ¶ De cõfessione que fit p aduocatũ clientulo p̃nte sciente ac intelligẽte an noceat clientulo vsq; ad qd̃ tp̃us possit 7 qualit' aduocati cõfessio reuocata: an qd̃ dicit aduocat9 in iudicio clientulo p̃nte ac intelligẽte p̃inde fit ac si per ip̃m clientulũ diceret'.ij.p.ti. de confess'.§. iij.℟.si fit p aduocatũ. ¶ An credit' aduocato i causa de qua aduocat.ij.p.ti.d̃ ꝓba.§.fi.℟.hoc quoq; nota. ¶ An aũt aduocatus põt esse tabellio ti.d̃ instru.edic. §.viij.℟si.quid de liberto. ¶ An formatio aduocati et q̃n debeat esse p̃sens sentẽtie vel nõ ti.de requisi. cõsilij in fi. an teneat snia lata ꝯ fiscũ eius aduocato absente. ij.p.ti.de sententia 7 que se.§.viij.℟.item est nulla ratione ligati. ¶ Si victor in cã gratis habuit aduocatum vel p industriã suam vel alterius obtinuit ac si aduocatũ habuisset nũquid poterit expen. petere q̃s al's in aduocatis fecisset ti.de expen.§.vj.℟.quid si victor 7 se. ¶ Qualiter formet' libellus ptra illuꝫ qui contra ecclesiam a qua beneficiuꝫ obtinet postulauit ti.de postulãdo. ¶ Qualiter super salario aduocati cõcipiat' libellus: 7 an aduocat9 dꝫ ante lit.ptest. de salario cum clientulo cõtrauenire ti.de magistris. ¶ Qualit' aduocatus debet esse caut9 circa formationẽ libelli ꝓpositionem actionis: 7 cause petiõis exp̃ssionem ti. de actione seu petitiõe.§.ij.℟.si autẽ velis et de quibusdã alijs.℟. eiusdẽ.§. ¶ Interdũ q̃n aduocat9 succũbit cõfusus recedit vt fecit venia ti.de libelloꝫ cõcep.§.iij. ¶ Qualiter se debet habere aduocatus cõparens i termino cũ clientulo suo. ¶ Et quid debet ꝓponere 7 q̃ reus veniens in termino põt petere inducias pro aduocato sibi querẽdo. Que si negate fuerint reus põt appellare ti.d̃ cõparitiõe in termino.℟.ceterũ 7 se. ¶ De inducijs p q̃rendis aduocatis. ¶ Item auxiliatorie inducie dicũtur q̃ dant' ei qui petit' in vasallum ad querẽdũ aduocatũ p.ij.ti.de dilat.§.j.℟.circa inducias.et ℟. auxiliatoria. ¶ An aduocat9 infamis q̃ ad litẽ fuit cõtestãdã admissus possit post lit.ptest.p̃textu infamie ab aduocando repelli ti.d̃ excep.7 repli.§.ij.℟.ß q̃re. ¶ De cautel' aduocatoꝫ circa excep.ꝓponendas 7 q̃ aduocatus iudicẽ exasperare nõ dꝫ.e.ti.§.iiij.℟.q̃dã aũt 7 se. ¶ Qualiter aduocati p excep.7 ap.possint cãs differre. ¶ Item qualiter aduocatus malitiose litem ꝓtrahẽs debet puniri 7 qualiter aduocati circa clientulos suos peccant. eo.§.℟.item nota.

Affectio ¶ Affectionis rõ ẽ hñda ti. de treu. 7 pa.℟. q̃d si q̃libet.

Affinitas ¶ An affinitas repellitur a testimonio.j.p.ti.d̃ teste.§. j.℟.ß nũquid p̃mo frater 7 se. ¶ De affinitate 7 de libellis 7 multis curiositatib9 circa ß de cõsang.et affi. ¶ An affinis p affini 7 vsq; ad quem gradũ possit lr̃az impetrare ti.d̃ rescrip.p̃sen.§.v.℟.ß q̃d de affinibus 7 se. ¶ Cũ citat9 nõ inuenit' an sint affines citãdi ti. de p̃mo 7 secũdo decre.§.ij.℟.itẽ vbi citatus.

Afflictio ¶ Afflictio non debet addi afflicto de feu.§.ij. ver.vij. ¶ An filius possit recedere a patre vel subdi-

t' a dño si eũ fame vel verberib⁹ vl' alȝ nimis affligat ti. de ma. et obe. circa finẽ. §. fi. ℣. reus.

Here. ¶ Si actor q̃ cor̃ iudice delegato cui p̃nceps cãz criminalẽ ꝓmisit cepit agere crimĩaliter ꝫ reũ ꝛesistit ꝛvult agere ciuiliter corã eo nũq̃d põt ti. ꝺ iudi. dele. §. viij. ℣. q̃d si p̃nceps. ¶ Quicũqz non ꝓhibet admittitur ad agẽdũ. vt ti. de actore in prin. ¶ Nemo inuit⁹ agere vl' accusare cõpellit' e. ti. ℣. itẽ nemo. ꝛ plen⁹ ℣. itez excipitur iurta finẽ. ti. e. añt ti. ꝓ totũ plene tractatur. ¶ Que psone repellantur ꝓpetuo vl' que ad tps agendo vel ꝓ se vel ꝓ alijs sine simpl'r siue cõtra certas psonas. ¶ De eadẽ re nõ põt q̃s ciuiliter eodẽ tẽpore et criminalit' agere. e. ti. ℣. itẽ q̃ de eadẽ. ¶ Priores et ceteri rex eccl'iaꝝ administratores p̃nt agere ꝓ administratiõib⁹ suis. ¶ Sz an tũc requrẽt ꝓsensũ pl̃a totũ suoꝝ vl' cõuẽtuũ. ¶ Itẽ an agit pl̃at⁹ sine cõsẽsu capituli vl' ecõtra. e. ti. ℣. itẽ excipit'. ꝛ ℣. itẽ etiaz ꝛ se. ¶ De regularib⁹ et an et qñ admittãtur ad agẽdũ. e. ℣. itẽ excipitur. et se. ¶ Aliqui nõ p̃nt agere q̃ tñ possũt agẽtib⁹ etiã inuitis assistere. e. ti. ℣. itẽ tutor. ¶ An vn⁹ canonic⁹ vel cleric⁹ põt agere ꝓ ecclesia. ꝛ an tũc tenetur de mãdato docere. ¶ An tenetur ecclesiam defendere si re⁹ veniat. e. ti. ℣. itẽ siv⁹ et se. ¶ An etiã epi ꝛ abbates. et oms psone legitimã administratõez habentes vt tutores et similes possint agere et cõuenir̃ sine cõsensu alteri⁹. vel capitulũ sine cõsensu pl̃ati ꝛ q̃d de clericis cõuentualiũ eccl'iaꝝ. ¶ Quid de sacerdotib⁹ capellaꝝ de monachis monasterioꝝ de p̃cepto ribus et his similibus psonis. e. ti. ℣. breuiter. ꝛ sequẽtib⁹ ¶ Qualit' cõiũcte psone admittãt' ꝓ cõiũctis ad agẽdũ. j. ꝓ. ti. de ꝓcu. §. j. ℣. itẽ qꝺ nõ habz. ¶ De hac etiã ꝛ q̃ sint ille cõiuncte psone et q̃d habẽt facere ad hoc q̃ admittantur ad agenduz sine mãdato. ¶ An clericus sit de psonis cõiunctis eccl'ie. ¶ An cõsors litis sit q̃tũ ad hoc coniuncta psona. an etiã ꝛ qñ cõiuncta psona admittatur ad agendũ pro cõiuncta cõtra mandatũ et q̃bus exceptiõib⁹ repellatur agẽs ꝓ cõiuncta psona ti. ibidẽ sequẽti. s. de coniuncta. ¶ Pone egisti nomine meo sine mãdato lit. cõtes. nolo ratum habere qꝺ fecisti ĩmo reprobo tu tñ vsq̃ ad fi. nihilomin⁹ psenerãs. Demũ lata snĩa volo ratũ habere nũq̃d possuz de ℔ ti. de defensore. ℣. sed pone. ¶ Qui agere vult ꝓbatiões ꝺz habere paratas ti. de aduo. §. iij. ℣. facto autem. ¶ Nil dicitur esse factũ dum restat aliq̃d agẽdũ ti. de salarijs. §. iij. ℣. sz nũq̃d aduo. ¶ An q̃ est legitimus ad agendũ sit admittẽdus ad iurãdũ de calũ. et ad hmõi alia. et q̃ ille vr̃ agere cui⁹ auctoritate agit' ꝓ. q̃. ti. de iura. calũ. §. iij. ℣. ℔ cũ pubes. ꝛ ℣. q̃d g̃. ¶ An q̃libet de populo possit agere cõtra executoreꝝ testamẽti ꝓ cõplendis legatis ad pias cãs ti. de instru. edit. §. xiij. ℣. ℔ nõne. ¶ An ei qui ñ põt agere currat p̃scriptio ti. de p̃scrip. ℣. sed an ei. ¶ Interdũ statuitur ali cui a iudice cert⁹ termin⁹ ad agẽdũ post quẽ non auditur ti. de emp. et ven. §. vj. ℣. sed nũq̃d idẽ erit ꝛ se. ¶ An in agendo directus ꝺominus p̃fert' vtili vl' ecõtra. ti. de locat. §. vj. ℣. lj. ¶ Ad q̃d et qualit' p̃nt agere cõtra dñm q̃ cũ ei⁹ filio seruo vl' homie cõtraxerũt ti. de obli. et sol. §. iij. ℣. porro. ¶ Que annua sũt ad agendũ ꝓpetua sũt ad excipiẽdũ ti. de dona. int' vi. et vxo. §. iij. ℣. q̃d si mulier. ¶ Utrũ is q̃ cõtra aliquem vult agere ipz debeat ꝓmonere. j. ti. ꝺ mõitõe. ¶ Supra ti. de actiõe seu peti. sũt aliqua q̃ factũ ad ti. istuz ¶ Quod nemo inuit⁹ agere cõpellit' ti. de aboli. §. j. ¶ Cõtra quẽ debes agere si vis agere cõtra pupillum vel minorẽ. ꝛ q̃ infans vel furiosus nec ꝓ se nec etiã ꝓ alijs agit ti. de libellorum cõcept. §. iij. ℣. porro. et se. ¶ Tũc ad factũ agit' cũ aliq̃d fieri ẽ in obligatiõe. e. ti. §. fi. ℣. hoc añt. ¶ An p litteram impetratã sup pecunia possit agi de castrensi vl' sup maiori sũma q̃ in lra exprimatur ꝺ rescrip. p̃sen. §. ix. ℣. itẽ queri'. ¶ Ante lit. cõtes. nõ ꝺr̃ q̃s agere ꝫ agere velle ti. de citatõe. §. vj. et ti. de excep. et repli. §. j. in fi. et ti. de satisdatiõib⁹ §. iij. ℣. ꝫ pone. ¶ Nota q̃ lz dñs dederit ptãtez ꝓcuratori suo agẽdi tpalia non ꝓpter hoc dedit sibi in spiritualibus aliquã potestatẽ ti. de primo et scꝺo decre. §. ij. ℣. q̃d si reus. ¶ An p̃iudicz sibi ille cui primũ alicuius rei actio vel defensio cõpetebat vt si emphiteota vel feudatarius vl' vir in cã ꝺotis nominauit ꝺominũ ĩ iudicio si ille dñs fuit cõtumax vl' succubuit. e. §. ℣. q̃d si emphiteota. ¶ Cũ q̃s agit ad factũ vt qñ aliq̃d fieri ẽ ꝓmissum actor põt petere p̃cise factũ vel si malũ erit interesse. e. ti. §. x. ℣. itẽ queri'. ¶ Qñ iudex p̃figit terminũ ad agẽdũ. ꝓ. ij. ti. de dilatõib⁹. §. j. ℣. fi. ¶ An aliq̃s ꝓ ecclesia sua alijs negligẽtib⁹ agere possit ad alienata repetenda vel pro libertate ipsius. et si egerit si recõueniatur nomĩe ecclesie nũq̃d tenetur defendere in cã recõuentiõis. vel si agit nũq̃d tenet' satisdare de rato vel ꝺ iudicato sol. ti. de recõuẽtiõe. §. iij. ℣. fi. ¶ De spoliatiõe contra agentem in modũ actionis vel exceptiõis ꝓposita. ꝛ de effectu hmõi exceptõnis et cuius rei spoliatio. et a quo facta ab agẽdo eum repellat de petitorio et poss. §. j. ℣. illꝺ añt et se. ¶ An petitorio et possessorio. §. j. ℣. illud añt et se. ¶ An petitorio et possessorio insimul agi possit. e. §. ℣. vt añt.

Gens. ¶ De agẽtib⁹ in rebus. j. ꝓ. ti. ꝺ testẽ. §. xj. ℣. itẽ in prorogatõe.

Ger. ¶ Ager est locus q̃ sine villa ẽ. ij. ꝓ. ti. de ꝓbat. §. j. ℣. q̃d si nõ ẽ. ¶ De agrorũ depopulatore. iij. ꝓ. ti. de accusatiõe. §. j. hoc tñ fallit. ¶ Qualiter agat' cõtra illum q̃ facit viam in agro in eo. ti. de cau. pos. §. iij. versi. item vicino.

Gnatus. ¶ Differẽtia inter cognatos ꝛ agnatos ti. de testa. §. iij. ℣. si. sed nunq̃d et versi. est etiam. et quibus ꝺ a m alys sequentibus

Gnoscere. ¶ Materia de liberis agnoscẽdȝ ti. qui fi. sint legi. Agricolarũ alij sunt ascriptitij alij cẽsiti ℟. quod dic vt ti. de feu. §. iij. circa finem.

Gricultor ꝛ agricultura. ¶ An agricultores sint de foro eccl'e ti. de compe. iu. adi. §. j. ℣. xxviij. ¶ Serui et boues aratores nõ capiũtur ꝓ executiõe rei iudicate vel missionis in poss. que fit propter contumaciam q̃diu alia supsunt ti. de primo et secundo decre. §. iij. ℣. si. et scias.

Grimessor. ¶ Fines de quibus ẽ questio debent per agrimessores de iudicis mãdato distingui. vt ti. de primo et scꝺo decre. §. x. ℣. in actiõe autẽ. ¶ De agrimessore sũt m'lta ti. de paroch. ℣. et quia.

Lapa. In statuto ciuitatis cõtinet' q̃ quis ꝓ alapa soluit. x. libras. nũquid dans tres alapas soluet. xxx. ti. ꝺ iniu. §. j. ver. quid si in statuto.

Lbum ¶ De edicto de albo corrupto ti. de actiõe seu petitione. §. v. ℣. nunc dicamus. ¶ Quis locus dicatur albũ p̃toris. ꝛ q̃liter olim ibi actiões sciebãt et ꝓponebantur ti. de citatiõe. §. iiij. ℣. et nota. ¶ De edicto de albo scribendo vel de albo corrupto et eius pena ti. de ꝺo. et cõtu. §. ij. circa prin. et se.

Lienatio. ¶ Qualiter reus ꝺz vitare ne cadat in edictum de alie. mu. iudi. cã fac. ti. de actione seu petitiõe. §. iij. circa prin. ¶ Quando habeat locum edictuz vl' titulus de alie. mu. iu. cã fa. et cui cõpetat ꝛ cõtra quẽ actio infactum ꝺescendens ex p̃dicto edicto. et quid actor per actiõem hmõi consequatur et q̃ ad hoc vt

actio cõpetat ꝓdicta tria ſũt neceſſaria. ⁊ an ꝓ actionẽ infactũ tollat directa vl vtilis in rẽ. ¶ Jtẽ qñ ceſſet ꝓ dictũ edictũ vl nõ habeat locũ. ¶ Jtẽ qualiter decre. de alie. mu. iudi. cã fac. leg enda ſit et intelligẽda ti. de ceſſiõe actiõis. §. j. ℣. vt autẽ et ſe. ¶ An etiam ſola iudicis aditio faciet aduerſariũ cadere in edictũ de alie. mu. iudi. cã fac. vl etiã requiratur litis cõteſtatio ti. de cõpe. iudi. adit. §. fi. ¶ Qui nõ põt rẽ alienare nõ põt rem in iudicium deducere ti. de libellor cõcep. §. xiij. ℣. ſi ℣o ꝓlatus. ¶ Quando edictũ de ali. mu. iudi. cã fac. locũ habeat ⁊ q̃liter in actiõe q̃ deſcẽdit ex eo formentur libelli et fiant poſitiões de alie. mu. iud. cã fac. ꝓ totũ. ¶ Miſſus in poſſeſſionẽ bonor rei ex ṕmo decre. agit cõtra alienãtem actiõe infactũ ex illo edicto de alie. mu. iudi. cã fac. et alienator ꝯdemnabit aduerſario ad omne dãnuz et intereſſe. vt ti. de ṕmo ⁊ ſcdo decre. §. v. ℣. ſed pone. ¶ Qualiter libelli formẽtur in repetitõe rer eccleſiaſticar alienatar. ⁊ q̃lit a creditore poſſũt ꝓ actiõem pauliană reuocari bona corporalia ſeu incorporalia alienata a debitore in frandẽ ipi creditoris tã ab alienatõe q̃ ab eo in quẽ alienatio fcã ẽ. ¶ Et qualiter in hoc caſu libelli et poſitiões formẽtur ſiue ille debitor fuerit pure ſiue in diẽ vl ſub cõditiõe. ¶ Jtẽ q̃liter patrono ꝓ actiõem ſaluianã ſuccurritur liberto alienãte bona in fraudez patroni. ¶ Et qualiter in hoc caſu libelli et poſitiões formẽt. ¶ Jtez que ſint illa que per alienatiõem tã in iſto caſu q̃ in p̃cedenti poſſent rationabiliter excuſare. ¶ Jtẽ q̃liter per vtilẽ actionẽ calui ſianã vel ſaluianã vel vtilẽ infactum ꝓtoriã arrogatus petit reuocatiõem alienator per arrogatorẽ in fraudẽ ipi arrogati. et q̃liter in huiſmodi caſib libelli et poſitiões formẽtur. ¶ Jtẽ q̃ ſi libertus vel debitor alienat in fraudẽ patroni vl creditoris poſſũt alienata ꝓ actiõez infactũ reuocatoriã vl caluiſianã vel ꝓtoriã reuocari. ¶ Jtez ⁊ de quarta actiõe reuocatoria. ſ. infactũ paliană ꝓtoriã per quaz a p̃dictis p̃ſonis alienata i fraudẽ reuocãtur. ⁊ de differẽtia inter iſtas actiões. et qualiter in eis libelli ⁊ poſitiões formẽtur. ¶ Jtẽ de interdicto fraudatario qđ cõpetit creditori in cui fraudẽ debitor alienat. et de differẽtia iſtius ad p̃cedẽtes actiões. ¶ Jtem q̃d iuris ſi intẽdens cõmittere velle maleficia in fraudẽ alienauit bona ſua. et quid iuris de ſubmittẽtib bona eccleſiarum regibus vel alq̃s magnatibus ⁊ de recognoſcẽtibus ea ſe ab illis tenere. qne quidẽ alienatio ẽ ti. đ rebus eccle. non alie. ꝓ totũ. ¶ An decretũ interponere ſup alienatiõe rerũ minorũ ſit mixti imperij ti. de iur. om. iudi. ℣. mixtũ. ¶ Seruus ſtatuliber leſe maieſtatis reus ⁊ heres intra tẽpus deliberatiõis alienare nõ poſſũt. ¶ Jdẽ in tutore accuſato de ſuſpecto ⁊ ꝓlato ſuſpecto de dilapidatione. vt ti. de actore. ℣. item q̃ eſt ſeru et ſe. ¶ An babens legitimã adminiſtratiõez põt alienare vel in iudiciuz deducere. et qualiter illa cta ſe habeat videlicet qui non põt rẽ alienare nõ põt rem in iudicium deducere e. ti. et. ℣ q̃d de clericis ti. de actione in vltima colũna et ſequẽti. ¶ An canonicus alicuius eccleſie ſine conſenſu prelati poſſit agere ad repetitionez rei eccle. quã dicit ꝯ iuris formam eſſe alienatã. j. ꝓ. ti. de ꝓcur. §. ij. ℣. q̃d ſi ea. ¶ Jũdicis et tutoris requiritur auctoritas in alienatiõe rei pupilli ti. de tutore. §. v. ℣. q̃d ſi pupill. ¶ An executor vltime voluntatis põt alienare bona ipius cure cõmiſſa ti. de inſtru. edic. §. xiij. ℣. ſed querit. ¶ Si agat p̃ſonali actõe vt exempto vl ſimili et res petita alienetur an teneat alienatio. ij. ꝓ. ti. de appel. §. xj. ℣. j. ¶ Quid ſi actũ erat reali ibidez. ¶ An etiã teneat alienatio rei petite lite pẽdente. e. §. ℣. verũ. ¶ An teneat alienatõ bonorum que erant cõfiſcata vel cõfiſcãda ꝓpter maleficiuz perpetratũ. ¶ Et q̃d ſi in fraudẽ q̃s bona ſua alienauit ante maleficium ꝓpetratũ. iij. ꝓ. ti. de accuſa tione. §. vj. ℣. ſi. q̃d ſi poſt. ¶ An teneat cõtra teſtatoris vel cõtrahentis volũtatẽ vl a furioſo vl eo cui bonorum eſt interdũ facta alienatio. iiij. ꝓ. ti. de ꝓprietate. §. j. ℣. ceterum ſi peto in fi. ¶ Nulla ẽ ipo iure a p̃lato ſine conſenſu capituli alienatio facta de rebus eccleſiaſticis. vt ti. de bis que fiũt a p̃lat. ſine conſenſu capituli circa ꝓin. ¶ An res aliena vel cõmunis põt aliẽari ti. đ emp. et vẽ. §. j. forma. xxj. ℣. plerũq̃. ¶ An res dotalis vl i donatiõe ꝓpter nuptias aſſignata alienari valeat aliquo caſu a viro ſeu muliere et de iuramẽto ſup bis interiecto et de cõfirmatiõe. ¶ An vir ſit dñs rei dotalis et de multis alijs circa hmõi alienationem rerũ dotaliũ ti. de emp. et vẽ. §. iij. ℣. ſed et ſi. ¶ An vbi p̃hibita eſt alienatio et ꝓ q̃ñs p̃hibita ſit in dotẽ datio ibidẽ. ℣. quid ergo. nũquidd debeatur p̃ſone conſentienti iam facte alienationi legi vel ſaltim narrari teneor inſtrumenti alienationis et de hoc plene certificari. vt. e. §. ℣. ſi vero abſens. ¶ An ei cum q̃ lis eſt conteſ. põt inhiberi ne alienet lit. penden. e. ti. §. vj. ℣. ſz nunq̃d ei. ¶ Emphiteoſis ẽ genus alienatõis ti. de locat. §. ij. ℣. et no. ¶ An eccleſia põt rem emphiteoticariã alienare. ¶ Donatio eſt alienatio. e. §. ℣. cvij. ¶ Interdũ alienatur fundus dotalis ꝓpter dolũ vel culpã viri. e. §. cxj. ¶ An heredes inſtituere vl legare ſit alienatio. e. §. ℣. cxij. ⁊. cxiij. An appellatiõe alienationis etiã emphiteoſis cõtinetur eo. §. ℣. ſi. cxxv. et clxv. ¶ Permutatio ⁊ emphiteoſis ſũt genera alienationis ti. de rerũ ꝓmu. §. j. ℣. itẽ in hac forma et ſequẽ. ¶ Quod alienari non põt p̃ſcribi nõ põt ti. de feu. §. ij. ℣. iij. ¶ An vaſallus meus homo meus vel curialis vel filiuſſa. vel libertus poſſint alienare. ¶ q̃ in caſib in quibus poſſũt alienare minus vtilia ſũt alienãda ¶ q̃ q̃ nihil habet nõ põt alienare. e. §. ℣. xix. ¶ Quãdo alienatio p̃ſumatur facta in fraudẽ ti. de dona. ℣. item pone. ¶ Minor eſt alienatio interdicta ti. đ ſtatu reguł. ℣. xlv. ¶ An mulier poſſit alienare res viri ſi bi aſſignatas pro dote ſua. q vir ad inopiã vergebat ti. de dona. inf vi. ⁊ vxo. §. fi. ℣. q̃ ſi mulieri. ¶ An pignoratio cõtineatur ſub verbo alienationis. an liceat clerico beneficium ſuum vel ius vel fructus beneficij alienare ti. de here. ℣. in fauorem.

Alienigena. ¶ Alienigena repellit ab accuſatiõe ti. de accuſatore. ℣. item q̃ eſt alie.

Alienum. ¶ Agris tuis ſitiẽtib alieni irrogandi non ſũt ti. de aduo. §. j. ℣. ſed nunquid clericus. ¶ In fcõ alieno probabilis eſt ignorantia. vt probatur ti. đ depoſitionib. §. vj. in prin. et ℣. ſz nũquid. ⁊. §. vij. ℣. xj. ¶ An de facto alieno teneatur quis rñdere. e. ti. §. vij. ℣. uij. ⁊. §. ix. circa fi. ¶ In quibus caſibus mihi detur facultas inſpiciendi domũ vel arcã alienã ti. de iſtru. edic. §. vj. ℣. pone. ¶ An res aliena poſſit vendi vl alienari ti. de emp. et vẽ. §. j. forma. xxj. ℣. plerũq̃. q̃ interdum poſſum cõdicere alienuz ti. de loca. §. vj. ℣. cliij. dans alienum es nõ ꝓmutat de rerũ ꝓmu. §. j. ℣. item in hac. Multũ. n. intereſt de ſuo lucrũ non tribuere et aliena non capere ti. de vſur. ℣. ſed pone.

Alimentũ. ¶ Sextus effectus primi decre. eſt vt miſſus i poſſeſſionez bonor rei ex ipis alatur. vt ti. de ṕmo et ſcdo decre. §. v. ℣. j. ¶ Cum mulier in poſſeſſionẽ nomine ventris mittitur ſcdm decre. ñ interponitur. quia tunc non agitur vt dominium vel poſſeſſio acquiratur. ß vt mulier nomine ventris alatur vnde debet dari bonis curator qui eam alat. Jdez eſt in carboniano edicto cum videlicet agitur vt alimenta p̃ſtentur puero vſq̃ dũ de filiatiõe agnoſcat. Sz nũquid hoc ẽ ſpeciale vt miſſus in poſſ. ex ſe. decre. habeat veraz poſſeſſionem alimenti cauſa. e. ti. §. x. ℣. ſi. ve-

rum cū mulier ꝛ ſe. ¶ An cauſa alimētoꝝ poſſit dieb⁹ feriatis tractari ti. de fer. §. ij. ℣. porro. ¶ An alimētorū trāſactiōes facere q̄s poſſit nō coram habēte merum īperiū ti. de iuriſ. om. iu. ℣. notādū. An tranſactio ſup alimētis plenā cauſe cognitiōem deſideret. An iudex officio expediatur et an valeat demādari eo. ti. ℣. cā. an alimētoꝝ trāſactio ſit mixti imperij eo. ti. ℣. mixtū. ¶ Que cauſe cognitio requiraꝫ cū filiꝰ a p̄e petit alimēta ti. de offi. om. iu. §. viij. ℣. iij. ¶ Qualit̄ admittatur minor a tutore petēs alimēta. ¶ Et ꝙ q̄ō elementorum dilationē non capit ti. de actore. ℣. q̄d si petat ¶ An in cauſa alimentorum admittaꝫ agēs filius contra patrē. e. ti. ℣. itē ꝙ ē filius. ¶ An de cauſa alimētorū p̄ōt cōpromitti. j. p̄te ti. de arbi. §. iij. ℣. item de pu. ¶ Victricus p̄ōt eē tutor priuigni. nō tñ p̄ōt apd eū ali ti. de tutore. §. iiij. ℣. verū tñ neceſſitas p̄bendoꝝ alimētoꝝ executorē ad exquēdū cōſtringit ti. de inſtr. edic. §. xiij. ver. ſꝫ si diſtat. ¶ Qualit̄ alimēta determinātur. ij. p. ti. de ſentē. §. vj. q̄liter etiā. ¶ Qualiter etiā decernātur alimēta p̄ſtari et nūq̄d a tali appellet decreto. ij. p. ti. de ap. §. j. ℣. ſed nūq̄d. ¶ In q̄b⁹ caſib⁹ aliq̄ ſint alēdi ti. de expē. §. j. in quib⁹. ¶ An impetratione alimētoꝝ neceſſarius ſit libell⁹ ti. de lib. cō. §. x. ℣. q̄d. ¶ Si poſt ſup aliq̄ re alimēta alicui ſint relicta res ē effecta in cōmiſſū ti. ō loca. §. vj. ver. lxxx vj. ¶ Qualiter mulier petit mitti in poſ. bonoꝝ quōdā viri nomīe vētris et ſibi cōſtitui alimēta ti. de teſta. §. ij. ℣. ſequē. ¶ An nati de nephario ſeu inceſtuoſo coitu ſint alēdi ti. de ſucceſ. ab inteſ. ver. ſꝫ cum dicatur. ¶ Reuocaꝫ libertus in ſeruitutē et filius emancipatꝰ in patriā ptātem ſi patrono vel patri negauerit alimēta ti. de na. ex li. ven. ver. ſꝫ et liberti. materia de alimētis et a quibus alimēta petātur et qualit̄ ti. qui. fi. ſint le. p. v. colū. ¶ De pena nō p̄ſtantiū alimēta quibus debēt et vbi filiꝰ ali debeat ibidē. ¶ An de alimētis valeat cōpromitti et multa alia bona de alimētis. e. ti. per totū. ¶ An ꝛ qñ et q̄liter vxor ali debeat a viro vl̄ de bonis viri. et an bona viri ſint obligata p alimētis vxori p̄eſtandis ti. de dona. inter vi. et vxo. §. fi. verſi. ſꝫ nūquid bona. ¶ An vir bannitus vl̄ excōicatus alaꝫ de bonis ſue vxoris tñ p dote ſua aſſignatis. e. §. ver. quid ſi vir. ¶ Qualiter filius libertus vel ſeruus propter alimenta negata liberantur a patria vl̄ dñica poteſtate ti. de infan. et lan. expoſitis.

Filius. ¶ Qui p alium legit per ſe legere videtur. j. p. ti. de iudice deſ. §. ij. ver. ſed nunquid ibidem. ¶ Non admittit quis p̄o alio q̄cq̄ ſed p̄o ſeipſo admittatur licet q̄cq̄ quis admittatur p̄o ſe et non p̄o alio vt de actore ver. ß an aget. ¶ Quicūq̄ p̄ōt p̄o ſe eē in iudicio p̄ōt et pro alio. j. p. ti. de p̄cur. §. j. in fi. ¶ Quod q̄s p̄ōt p ſe et per alium poteſt. e. ti. §. ij. ver. item ꝙ conſtituēs contra et ibidem. ¶ Qui p alium facit p ſeipm facere videtur. quedā tñ ſūt q̄ p alios fieri nequeūt. j. p. ti. de arbi. §. fi. ver. ſed q̄d si tercio. ¶ Res inter alios acta non valet alijs nocere. vt ti. de aduoca. §. fi. ver. quid si per impu. ¶ Non debet alteri per alterū iniqua aferri cōditio. vt ti. de ſalar. §. j. ver. quid si alicui alteri ſtipulari vl̄ paciſci nō p̄ōt ti. de loca. §. vj. verſi. lxxiij. ¶ Ex alterius p̄ſona conſequitur quis quandoq̄ q̄ ex ſua conſequi non poteſt. e. §. ver. clv. et ti. de dilat. §. iiij. ver. in ſumma. et ver. ꝙ si reus. ¶ Qñq̄ alteri p alterum queratur. e. §. ver. clix. ¶ Hec dictio alius vel alia non ſemper relationem facit vel implicat vl̄ includit ti. de deſpon. et mīi. in p̄in. ver. quid si ita ¶ ꝙ res inter alios acta p̄iudicat alij qui cauſam ſuam agi ſciuit et non venit defenſurus ius ſuum ti. de acti. ſeu peti. §. iij. ver. nota agitur. ¶ Gerere dicitur qui per aliū gerit. vt ti. de ceſ. ac. §. j. ver. item queritur. ¶ Factum vnius alteri nocere nō debet vt ti. de primo ꝛ ſe. decre. §. ix. ver. q̄d si alius. ¶ An quis factū poſſit p̄o mittere alienum. ¶ Et ad quid hoc qui fecerit obligatur. ¶ Quid iuris de illo qui ſe facturū et curaturum p̄omittit ti. de ſatiſdat. §. iij. ver. ſi agitur et. §. iij. ℣. ſi. item queritur.

Allegatio. ¶ In q̄b⁹ cauſis leges vl̄ canones ſint allegādi ꝛ de multis alijs de hac materia agit̄ i ti. de aduoc. ¶ Peractis in iudicio eis que ad factuꝫ p̄tinet ē iuris allegationib⁹ inſiſtēdū. vt. ti. de diſpu. et all̄. ad no. in p̄in. ¶ Quid ſi p̄ſit allegare ſeu diſputare ꝙ allegatio ſeu diſputatio fieri debet ſup teſtib⁹ ꝛ alijs actitatis. nec poterit quis illū de allegationis nitore habere ſubſidium. ꝛc. ¶ Et ꝙ p ſubtiles allegatiōes lis interdum indebite p̄orogatur. e. ti. de diſput. et all̄. §. j. ¶ Quis ordo in allegatiōibus ſit ſeruādus et quotiēs poſſit allegari in cā. e. ti. §. ij. ¶ Qualiter faciē de ſint allegatiōes ¶ Et qui allegat ꝙ p̄o illo allegāte iudicabitur p̄o quo plures faciunt rationes et de q̄buſdā alijs circa hoc eo. ti. §. iij. ¶ ꝙ q̄buſdā allegationib⁹ rñdet̄ p interēptiōem. e. §. ℣. et generalit̄ alijs diſtinguēdo et mīt̄is alijs modis. e. §. p totū. ¶ Qualiter aduocatus actor cōtra allegatiōes rei habeat replicare. ¶ An allegationes et diſ. inter acta iudi. debēt ſcribi. ¶ An aduocatꝰ teneaꝫ allegare in vulgari vt ab aduerſario intelligat̄. ¶ De eo qui falſā legem legat vel falſum inſtrumētū vel teſtē legit. ¶ An miles vel minor q̄ in cā cōpetentes all̄atiōes omiſit eas poſt ſnīam p̄ponere poſſit. ¶ An aduocatus cogitur expīmere nomē vel mētē canonis vel legis vel ſufficit dicere legem vel mentem legis. ¶ Utrū leges in fo. ec. vel canones in fo. ſeculari ſint allegādi. ¶ Et ſi male intelligens ius p̄o ſe aliquod allegat. et illud inueniatur facere contra eum an ſibi p̄iudicet. §. v. per totuꝫ ¶ ꝙ pertineat ad officiū iudicis allegationes audire ꝛ qualiter iudex in audiendo allegatiōes debeat ſe hē e. o. ti. §. vj. per totū. ¶ De ſentētia falſis allegatiōib⁹ lata. e. §. ℣. itē ſi aduocatus. ¶ An iudex p̄ōt allegare leges omiſſas. an poteſt omiſſis all̄atiōibus iudicare e. §. ℣. p̄o. ¶ ꝙ iudex debet iudicare ſm allegata ꝛ p̄bata. e. §. ℣. licet. ¶ An rubrice legum decretalium vel decretoꝝ ſint allegande. e. §. ℣. et no. et p̄ce. ¶ ꝙ iudex alleg atiōes et replicationes partium p̄ōt facere ſibi dari ti. de renū. et cōclu. ℣. auditis. ¶ Impeditur executio ſententie ſi per doloſam allegationez ſit lata ti. de exe. ſenten. §. vj. ℣. xiij. Reſtituitur minor ad aliegationem omiſſam. ij. p. ti. de reſti. in inte. §. ij. ī prin. ¶ Nullus apud deum habebit de allegationis nitore ſubſidium. vt ti. de excep. et repli. §. iiij. ℣. item nota. ¶ Allegare et allegatum non probare equiperātur ti. de interro. que fi. ante lit. cōteſ. §. j. ℣. ſciendum ¶ Alchimiſta an puniendus ſit de falſo Jo. an. in addi. ſpe. de cri. fal. in rubrica.

Allodius p̄o allodio dat̄ directa rei vēdi. ti. de actore. ver. quid ergo.

Alternatio. ¶ An libell⁹ poſſit formari ſub alternatione vel diſiunctiōe. ¶ Et an vbi p̄omiſſio facta eſt ſub alternatione vnum poſſit peti p̄eciſe ti. de lib. concept. §. iij. ℣. et no. ꝛ ſe. ¶ Cum aliqua diſiūctiue vl̄ alternatiue mādāt̄ur vel ſtatuūtur vel debēt̄ur. an ſufficit alteruꝫ ſoluere vel cōplere vel obp̄uare. ¶ Et an rei eſt electio cū illa res aut illa p̄omittit̄. ¶ Et an in alternatiuis per ſe electio ē citati ti. de cita. §. iij. ℣. fit ergo et. ver. quid si tres et ſe. ¶ An teneatur quis p̄obare omnes exceptiōes alternatiue p̄opoſitas ti. de excep. et repli. §. iij. ℣. porro. ¶ Cum quis teneꝫ alternatiue ad alterū duorum p̄eſtādo q̄ voluerit liberatur. vt ti. de ſatiſda. §. iij. circa p̄in. ¶ An valent

articuli vel positiões alternatiue formati.ti. de posi. §.vij.ℵ.illud et ℵ.xx. ¶ De alternatiuis locoꝝ ꝛ foꝛi et reꝝ et hmõi ti.de plꝰ pe.ℵ.si autẽ es et se. ¶ ꝙ appellatio possit sub alternatõe formari ti.de ap.§.j.ℵ. ꝙ si vnus. ¶ An cũ libellꝰ sub alternatiõe formaꝫ sit ī volũtate rei sup qua pte alternationis fiat petitio ti. de ob.et sol.§.iij.ℵ.quid si li.

Ambages. ¶ Ambages reprobant ti.de aduo.§.vj.ℵ.vl ita sunt nonnulli.

Ambitio. ¶ Post scõm decre.int po sitũ põt si vult dñs dicere ꝙ non fuit cauendũ illi cui est preceptum caueri. Si per ambitionem interpositum fuit vt ti.de primo et secundo decre.§.fi.in fi.

Amicitia. ¶ Amicus amoꝛ.nullus est amoꝛ qui vincat paternuꝫ j.p.ti.de ꝓcur.§.ij.ℵ.sed qñ. ¶ An qñ ex supuenienti ĩimicitia se põt ne sniam ferre cogaꝫ arbiter excusare. ¶ An eodẽ mõ id possit fieri ex supueniẽti. Amicitia.j.p.ti.d arb.§.vj.ℵ.itẽ ꝙ inimicitie. Amicitia ñ debemꝰ dcipi ꝫ iuuari.e.ti.§.fi.ℵ.sz nũqd arbiꝛtoꝛ.nã facꝫ ꝙ amoꝛ maioꝛ sit intꝛ filiuꝫ et patrẽ qꝫ inter eũ et patriã ti.de aduo.§.j.ℵ.qd si pater. ¶ An q̃ vel qualis amicitia repellat a testimõio.j.p.ti.de teste.§.j. in prin. ¶ De illo qui tibi dedit pecuniã vt te amiciti oꝛẽ faceret.an possit solutũ repetere si nõ fecit.ij.p.ti. de lit.cõtes.§.ij.ℵ.pater. Rõe amicitie cessat actio q̃ alꝫ cõpeteret ti.de fur.ℵ.qd si amicꝰ. ¶ Si reꝰ nõ inueniꝫ vt citatio ꝓuenire ad eũ possit.an cõsanguinei amici eius de eadẽ prouincia vl etiã de aliena sint reꝙ rendi.et qualiter requirãtur ad defensionẽ ipi reꝰ ti. de citat.§.iiij.ℵ.ꝫ nũ qd cõsanguinei ꝛ.ℵ.ꝫ nũquid sufficit.

Attere. ¶ Qualiter creditor ꝓba bit se pignus amisisse.ij.p. ti.de ꝓba.§.ij.ꝓpe pn. ¶ Si is ꝙ sup exceptione ꝓbationes induxit se casu eas asserit pdidisse an admittet ad probãdũ qd amiserit ti.de excep.e.§.ĩ fi. ¶ Qualiter ꝓbet amissio ĩstrumẽti.e.ti.§.fi. circa fi. ¶ An instrumẽto a casu amisso tabellio qui illud scripsit põt illd ꝓpria auctoꝛitate reficere. ¶ Et an erit necesse amissionẽ ꝓbari et q̃liter bmõi amissio ꝓbabiꝫ ti.de instru.edic.§.iij.ℵ.si.si ergo et se.ℵ.vt aũt. ¶ Si culpa mei aduersarij pdidi instrumẽtũ ꝙ vsurꝰ erã.an mihi sufficit ꝫ ꝓbare ad obtinẽduꝫ qd petebã. ¶ Et qd si culpa nõ aduersarij mei ꝫ alteriꝰ pdidi.vbi autẽ instrumẽtũ pditũ ẽ põt qs ꝓbare intẽtiõem suaꝫ p testes nisi in casib.e.t.§.viij.ℵ.illud quoꝙ. ¶ Licet interdũ de iure ciuili amiseriꝫ rẽ.de iure tñ ptoꝛio remanet in bonis meis ti.de integ.resti.§.j.ℵ.sed nõ videt. ¶ An qui nõ põt rẽ alienare põt eã amitter.t. de loc. §.vj.ℵ.xv. ¶ Jus semel amissũ vl ꝓditũ ñ põt reintegrari.e.§.vj.ℵ.xliij. ¶ Nemo põt dicere amissũ vl ꝓditũ quod retinet in bonis.e.§.vj.ℵ.xliij.

Amplus. ¶ Vide verbum.

Anathema. ¶ Totius syn odi vnũ ẽ anathema.t.d electione.§.j.ℵ.et no.

Anima. ¶ Nota animã pcioꝛẽ coꝛpoꝛe.t.de in integ.resti.§.j.ℵ. ꝫ quid. ¶ Anima cunctis rebꝫ pferenda.t.de aduo.§.iij.ℵ.facto aũt. ¶ Pꝛiꝰ optet animas deide linguas fieri eruditas.e.ti.§.vj.ℵ.postmodũ. ¶ Qualiter iuratur in aiam cõuẽtus vl alteriꝰ et an cõuentꝰ hꝫ aiaꝫ.ij.p.ti. d iura.calũ.§.iij.ℵ.fi.nil pdest homi si vniuꝛsuꝫ mundũ lucretur ꝛc.ti.de posi.§.v.ℵ.oblati. ¶ Dãnũ aie inestimabile ẽ.e.ti.§.ix.ℵ.itẽ no.

Animal. ¶ De aialibus alas hñtibus senas.et interpꝛetationeꝫ seu expositiõeꝫ. illoꝝ in ꝓmio speculi iudicialis circa prin. ¶ Qualiter cõtra immittẽtẽ aialia in segetes meas ti.de of.om.iudi.§.ij.ℵ.itẽ iploꝛatur. ¶ Pone ꝙ inueni pecudẽ tuã in segetẽ meã damnũ dantez. nũqd auctoꝛitate ꝓpꝛia illã possũ capere ac donec de damno satisfeceris detinere ti.de actoꝛe.ℵ.sed pone. ¶ Qualiꝫ agã cõtra illũ q̃ in fundũ meũ mittit aialia sua ti.de cã pos.§.iij.ℵ.ꝫ et si circa fi. ¶ Que actio cõpetat ꝛ q̃liter agiꝫ cõtra eũ q̃ i loco q̃ iter est publicũ habet canez moꝛdentẽ aliud ve animal quod nocere potest ti.de empt.et vendi.§.vj.ℵ.iij.§.competit. ¶ Ecce ꝙ locaui tibi boues meos custodiẽdos certa mercede tibi data.tu dimisisti in pascuis in q̃bus cõiꝫ solebãt animalia dimitti.fur vel lupus eos abstulit vl occidit nũqd teneris.de hoc ti.de locat.§.v.ℵ.si.qd si locaui. ¶ Qualiter subueniatur mihi cõtra te qui pã no rubro fugasti armẽta mea vel iumẽta ꝛ fugerunt. ¶ Vel si inclusisti pecoꝛa mea et ex hoc moꝛtua sunt fame ti.d iniu.et dãno dato.§.ij.ℵ.qñqꝫ ℵo. ¶ Qualiter subueniaꝫ mihi cõtra te cuius animalia nocuerũt q̃litercũqꝫ et de multis bonis qõnlb circa ℔. ¶ ꝙ animalia cũ sensu careant nõ possũt iniuria dãnuꝫ dare. an ꝓpꝛia auctõitate possũ animal tuũ tenere mihi dãs dãnum.e.§.ver.pozzo.et sequentibus.

Animus. ¶ No.animũ cõsiderari vt aliqs cadit in penã.j.p.ti.de arbi.§.fi.ℵ.sz pone arbiꝛ. ¶ In cõtestãdo li. animꝰ et sciẽtia desideꝛãt.vt.ij. p.ti.de lib.ꝓcep.§.ij. ℵ.illd ar.ℨ.e.§.ℵ.se. ¶ De his etiã.e §.ver.ex premissis et se.vbi ẽ illud ꝙ nemo extimãdus est aliud in animo gerere q̃ verbo exp̃sit ꝙ etiam animus desideꝛet in conꝛ.litem.sicut et alꝫ in adeunda hereditate. ¶ ꝙ plurimuꝫ põt et patet animi destinatio.e.§.ver.ꝛ no. ¶ In quibus casibus teneatur venditoꝛ de vicio animi serui venditi ti.de empt.et ven.§.vj.ver.hoc autẽ ¶ Nouatio nunq̃ fit nisi exp̃sse dicatur in promissiõe ꝙ fit animo nouãdi ti.de obliga. et sol.§.j.ver. consequenter.

Anona. ¶ De.l.iul.de annona ti.d accusatoꝛe ver.itẽ ꝙ ẽ muliꝛ er et ver.item excipitur et alijs ꝛc.

Annotatio. ¶ Contra rescriptum principis opponitur ꝙ nõ sunt ibi annotationes questoꝝ.vt ti. de rescript.p̃sẽ.§.iiij.ver.idẽ ꝙ ibi. ¶ Qualiꝫ et quãdo fiat annotatio et de eius effectu.iij.p.ti.de accusatiõe §.vj.vsqꝫ ad medium.§.

Anomala. ¶ Que exceptiones dicantur anomale et quare t. de except.et repli.§.j.ver.anomale.

Antiquitas. ¶ Quod ãtiqua seu vetera reddere debẽt nouis.et ꝙ debẽt honoꝛari antiqui in prolatiõe. ¶ Non erubescit antiq̃tas si quoddã melius horum que ipsa tradidit nouitas adinuenit.sed nũqꝫ nouitas male negligat quod bene statuit vetusta necessitas veneranda ibidem. ¶ Antiquioꝛes sunt pferendi vt ti.d aduo.§.iiij.ver.iunioꝛes. ¶ Antiquitati debetur reuerẽtia.e.ti.§.iiij.ver.quidam modus. ¶ In facto antiquo pꝛobabilis est allegatio obliuionis ti.d posi.§.vj.versi.sed nunquid.

Anulus ¶ ꝙ ius ciuile vocat anulum.ius canonicum vocat sigillum.ij.par.ti.de ꝓcu.§.iij.ver.illud etiam ¶ Qualiter subuenitur mihi contra te qui anulum aureum de manibus meis extulisti vl eieciꝰti ꝛecidit

in flumē ti.de iniu.et dam.dato.§.ij.ℛ.qm̄ a corpore

Annus. ¶ De anno vtili qui habet locū in interdicto qd vi aut clā ti. de resti.spo.§.j.ℛ.et si nō possidet. ¶ Annus vtilis non currit ignorāti ti.de loca.§.vj.ℛ.xviij.ī fi. ¶ Quilibet annus suum incipit vsum .j.e.§.ℛ.xlj. ¶ De anno vtili ti. de fur.§.porro. ¶ Qñ incipiat currere annus.j.quem passus missionem in pos.possit eam recuperare ti.de contu.§.iij.ℛ.si vero.

Apocha. ¶ Creditor debet apochā facere debitori d instr.edic. §.iij.ℛ.q si solui.

Apostata. ¶ An apostata in iudicio stare possit ti.d actōe .ℛ. itez q ē apostata. An possit heres istitui ti.de here.instī.§.xij.ℛsi.ij. ¶ De crimine apostasie absq accusatore inquiritur ti.de inqui. §.ij.ℛ.xij. ¶ An in accusatione.apostasie necessari² sit libell² ti. de libel. concept.§.x.ℛ.xiij.

Apostolus. ¶ In omnē terrā exiuit sonus eorum apl'orum ti.de sum.tri.circa fi. ¶ Apl'os legimus negociatos fuisseet victuz manibus pro prijs quesiuisse.vt ti.de cl'i.coniu.ℛ.sed quā. ¶ Formas apl'or super diuersis formis appl'.babes.j.ti.de ap.

Appellatio. ¶ Ab executore pōt appellari si cause cognitiōem assūpsit vt ti.de act.seu peti.§.iiij. ℛ.pdicto. ¶ Qualiter agat' petat' et pcedat' in causis electiōuz et proiuisionū cū i eis appellat'.e.§.ℛ.7 h̄ sufficiāt. ¶ An et qñ ab executore bñficiali valeat appellari. ¶ Et qd si propositis legitimis exceptiōibus et repulsis appelletur et nihilomin² puideat executor qñ cassabitur qd ē factuz p eūdem. ¶ Et qñ sufficiat appellanti se offerre probaturū exceptiōes vt de ℛita te doceat e.ti.§.iij.ℛ.hoc quoq. ¶ An a sentētia nō sui iudicis cōcordit' electi valeat appellari.et ad quem a tali iudice appellabitur.et an gradatim ē appellādū. e.ti.de cōpe.iudi.adi.§.j.ℛ.sed an a snīa et.q.et se.Si iudex a quo,appellaui me post ap.excōicauit qualis cōclusio debet fieri in litteris sup appellatiōe hmōi īpetratis ti.de rescri.p̄sen.§.iiij.ℛ.obijcitur ğ. ¶ De obiectu cōtra litteras īpetratas ab appellato qui appellā tem ī impetrādo p̄uenit. ¶ Et q reuocatū p vltimos iudices factū ē post ap.ab illato grauamīe interiectaz s.super obiectio.vel exceptione de litteris impetratis veritate tacita non admissa debet procedi in cā ap.a diffinitiua sentētia īteriecte in cuius appl'.psecutione 7 impetrās nō fuit negligēs vel remissus alioqn fiet remissio ad vltimos iudices a qb² nūc vltimo fuerat appellatū vt.e.§.ℛ.ē 7 casus. ¶ q valida snīa appel.remedio subleuatur.p.ij.ti.de ap.in prin. ¶ Quis possit appellare.an ois oppressus vel iniuste grauatus qui cūq̄ sit.an excōicat².an is cuius interest lz parū eis interfit an alius q̄s is cui² interest.an ꝑcu.vl' negociorū gestator.an coheres,p coherede.an fideiussor p principali.an fideiussor vēditoris victo emptore.an victo pellare. ¶ Utrū fideiussor teneatur appellare. ¶ Itez si procurator victus non appellauit.an dñs possit appellare. ¶ Itē emptore victo.an pōt ap.vēditor vl' ecō tra. ¶ Itē an ꝑcu.victus q̄ litē est cōt.pōt aliū ꝑcu. cōstituere ad appellandū.an ipe tenet' appellare.an tenetur ap.,psequi vl' sufficit ex h̄ dño nūciare. ¶ Itē si ꝑcu.ꝓpter cōtumaciā cōdemnat'.an pōt dñs appellare. ¶ Itē vbi alieno nomīe ap.infra qd temp² id debz ratificare ille cuius nomīe appellatū ē. ¶ Itez an post x.dies pōt appellari. ¶ Itē an emptor causā ap.exercere tenetur. ¶ Itez pone curator alicui² mioris post lit.cōtes.fecit ꝑcu.q̄ ꝑcu. victus appellauit queritur an valeat talis appellatio. ¶ Itē an nomīe ipius mioris vl' potius curatoris debeat appel.īterponi. ¶ Itē an in ciuilib² et criminalib⁹ et in spiritualib⁹ pdicta vē dicēt sibi locū. ¶ Itē in criminalib⁹ pōt regulariť nisi in qbusdā casib⁹ spālib⁹ appellari. ¶ Itē an nō solū cō demnat² de crimīe capitali.sz etiā qlibz extraneus admittit' ad appellādū etiā ꝑdemnato inuito. ¶ Itē an consors nature pī vel mr̄ possit ꝓ cōsorte vel ꝓ condemnato filio appellare. ¶ Itē an vn² possit ꝓ alio appellare. ¶ Itē qñ appellatio vnius cōsortū eiusdē litis alijs ꝓsit. ¶ Itē q si ille cōsors q̄ appellauit cōposuit cū actore nūq̄d alt' consors q̄ nō appellauit pōt p seq̄ ap.illā. ¶ Itē pone peto.c.ab adūsario meo iudex cōdēnat illū in.l.7 absoluit in alijs q̄nquaginta.ille appellat et non ego nūq̄d cora iudice appellatiōis potero petere integre.c. ¶ Itē an seruus cōdemnat² de crimine appellabit vl' dns ꝓ eo vel ali² nomine dñi .et si nullus sit ꝓ eo appellās q̄d erit. ¶ Itē an extrane⁹ audiatur appellās ꝓ cōdēnato ī causa ciuili. ¶ Itē an epūs vel dns siue speciali mādato appellat ꝓ ciuitate sua vl' ꝓ subditis suis. ¶ Itē an capitulū appellat pro cā epi. e.ti.de ap.§.j. In q̄bus casib⁹ et ex q̄b⁹ causis valeat appellari. ¶ q in omni causa et ex omni grauamīe pōt appellari nisi vbi app.ē inhibita a iure. ¶ q xxxvij.sūt casus aut cause in q̄b⁹ ap. ꝓhibet'.e.ti.§.ij.in prin. et postea bene p vnū folīū. ¶ An 7 qñ cōtumax audiatur appellās aut non. ¶ De quibus crimin⁹ cōdemnatus non auditur appellās.et an in omnibus crimin⁹ locum habeat q nō audiatur appellās etiam si sit argumentis supatus et testibus cōuictus atq confessus et an hec tria debēt cōcurrere vl' sufficit sola confessio vt q̄s non audiatur appellās.7 an a ꝓcepto iudicis facto illi qui cōfessus ē possit ap.vl' ñ.et an officiat' curie cōdemnat² ratiōe administrationis ī qua deliquit.an etiaz is a quo fiscalis calculi satisfactio aut tributarie sumptiōis vel euidētis et conuicti debiti publici vl' ꝑquati redditio exposcitur.et an in tributis vel decimis audiatur appellās.e.§.ij.vsq ad ℛ.quāto. ¶ An 7 qñ ab executore vel executiōe snīe vel ꝓcepto facto eidē pro executiōe faciēda valeat appellari.7 an cū appellatur ab executiōe snīe sit in absolutōe cā rōnabilis expriměda. ¶ Itē pone q aliq̄s post snīam cōtra se latā ante executiōem opponit exceptiōem quā de iure oppōere pōt iudex illā ñ admittit nūq̄d ꝓpt' h̄ poterit appellari. ¶ Et an iudex q̄ d hui² ap.cog̃scet poterit cog̃scere,de meritis p̄ncipalis cause,vl' de exceptiōe sōlūmodo nō admissa q a denegato beneficio appellat'. ¶ An cum agitur vel actum est de mōētanea possessiōe vel cōstitutiōe si quis in tantam valeat appellari. ¶ Item an appellet' a nomīe et nominatione publici muneris qd ē vtilitate priuatum.7 quid si sit publicū auctoritate et vtilitate. ¶ Itē an appelletur qñ res dilationem non capit puta ne excōicat² absoluat' vel ne testamētum aperiatur vel ne scriptus heres in possessionē mittat'.vel ne frumētum in subsidiuz milicie transmittatur.vel ne fiat id qd edicto ꝑpetuo cōtinetur.vel ne pignus a creditore vēdatur.vel ne.fum² sepeliatur. ¶ Itē an appellatur a decreto iudicis vt quia decernit alimēta p̄standa vel aliq̄d aliud simile. ¶ Item an appelletur a snīa lata vt annone dētur vl' vt alimēta p̄ste utur. ¶ Itē an appelletur vbi agit' iudicis officio inter patrē et filiū.vel inter patronuz et libertū.vel de cautiōe damni infecti.vel vbi reus condemnat² ē in actiōe ad exhibendum vel in possessorio ¶ Itē q̄d si appellatiōi renunciatum est tacite vel expresse de bis.§.j.e.ti.ℛ.v.et se. ¶ An in delictis notorijs appellatio admittatur.siue sit notoziuz iuris.siue facti.et quid si sit notoziū solum ꝑ famam publicam ¶ Item q appellatio non debet esse presidiuz iniquitatis. ¶ Itē an confessus possit appel.in cā criminali

vel ciuili. ¶ Itez an a correctiõe vel disciplina possit appellare secularis vel regularis. ¶ Itẽ an possit app. qñ in rescript. appellatio inhibet et an solus pncps hoc põt facere. ¶ Et quid remotio ap. in rescrip. hodie operetur. ¶ Itẽ a quibus personis nõ appellatur ¶ Item an ab interlocutoria ffm. l. vel ca. appelletur. et an põt appellari qñcunq; qs grauatur. et an possit tercio appellari. ¶ Item an appelletur ab arbitro vl a iudice cõiter electo. et quid si conuenitur inter ptes nẽ a snĩa liceat appellare. ¶ Itez an appelletur a snĩa excõicationis vel interdicti. et an talis ap. impediat renũciationẽ excõicatiõis et qd talis ap. operet vl pfit ¶ Et qd si epus pcipit alicui de sua dio. q faciet vel prestet aliquid ad quod de iure cõi tenetur. ille vero dicit se nõ teneri rõe ꝓuilegij vel pscriptõis vl alia de cã et appellat. sed epus illũ nihilominus excõicat post talem ape. sine cause cognitõe nũquid tenet talis snĩa q̃ nulla ẽ ratiõe modi vel ordinis non seruati vel de effectu iurisditõis vel ex aliqua cã sit necesse appellare. ¶ Itẽ an valeat appellatio post citatiõez inpposita sine cã. e. §. ℣. x. et se. ¶ An valeat appel. ab eo qõ maior ps facit vel ne quis in sua ecclesia residere teneatur vel ne fiat electio vel id qõ iure cõi fieri debet vel id quod edicto ꝓpetuo cõtinetur. ¶ Itẽ an appelletur ab epo in quẽ cõpromissũ ẽ ffm. l. ¶ Itẽ an valeat appellatio generalis vel in minimis causis. An tenet appellatio quã is qui pstito iuramẽto ffm formã ecclesie ab excõicatione est absolutus interponit priusq; sibi aliquid iniungatur. ¶ Itẽ an cõtumax qui iuratoriã de standoiuri prestitit cautionẽ possit amplius appellare. ¶ Itẽ an valet appellatio si iudex reuocauit grauamen propter quod extitit appellatum. vel si sit ab eo qui appellare nõ potest vel si cõdemnat² de falsa moneta appellat. ¶ Item an potest appellare qui terminum recepit ad procedendũ vel ad aliquid soluendũ vel alꝰ pcessu vel snĩe acquieuit vel si lata snĩa petijt dilatiõem iuris ad appel. ¶ Item an valet appel. ne relapsus i bereseꝫ curie seculari tradatur. vel in casibus in quib audientia denegatur vel interposita ab eo q ipe appellãs facit vel fieri pcurat. ¶ Item an põt qs appellare propter iniquitatem psone quam ipse in iudicem elegit vel ab eius iniqua snĩa. ¶ Item an is ꝓ quo lata est snĩa põt appellare pro eo tm̃ q iudex nõ adiudicauit sibi expensas vel pro eo q adiudicauit sibi insufficiẽtes. ¶ Item si victus appellans renunciet appel. quod potest nunquid victor poterit agere ad suptus. ¶ Item si victus in cã non appellauit nunqd victor propter sumpt² poterit appellare. ¶ An excõicatus possit ap. vel prosequi appellatiõem. ¶ An post sit post decẽdium appellari vel ꝓpter grauamẽ illatuz vel cõminatũ vel propter minas iudicis. e. §. ℣. xx. z se. ¶ An valeat ap. a correctiõe vel super ecclesiarũ ordinatiõe vel ne fiat electio vel prouisio vel nevtilitas ecclesie ꝓcuretur in indicio vl extra vel ne fiat q edicto ꝓpetuo continetur. ¶ Itẽ an in indicio ante lit. cõtes. vel post ante snĩam valeat appellari nisi causa. rõnabilis appellãdi sit exꝑssa. ¶ Itẽ an sit cã rõnabilis appellãdi vbicũq; iudex grauat cõtra ius scriptũ vel denegat iuris beneficiũ. puta si negat restitutõem spoliato prius q̃ de proprietate cognoscat. vel si negat q̃rtã productionem testium cum solẽnitate legali. vel si citat ad locum suspectũ. vel si non admittit recusatiõez exiusta cã vel si non facit in libello exprimi res petitas vel si cogit ptes coram se litigare suspecto vel si excedit fines mandati. vel si executor modum excedit. vel merito fit suspectus. vel si duo ex tribus iudicibus causã tercio irrequisito delegauerit. vl si delegatus ordinario inuito vult minus idoneuz substituere. vel si exceptiones legitime non admittantur. vl si iudex incipiat a peremptorio; vel in casibus exꝑssis in. c. non solẽt: vel si inferior velit cognoscere de causa ad superiorẽ delegata. vel si tercia persona appellet. vel si non admittitur exceptio de suggestiõe falsi. vl nisi fiat actorum editio. vel si iudex mandat solui pecuniam non expectatis curatoribus. vel in casu legis si quis. vel vbicũq; interest alicuius appel. vel vbicunq; sentẽtia seu factum iudicis continet iniquitatem. vel vbicunq; iudex denegat dilationẽ. vel non admittit exceptiõez vel grauat contra ius. et an in p̃dictis casibus et similibus appellatur etiam si appel. sit inhibita in rescript. ¶ Item si del. cui cã est ap. re cõmissa cõmittat aliis vices suas. an poterit ap. ab illo. ¶ Item an post sentẽtiam diffinitiuam licite appel. a quocunq; z ꝑ quẽcunq; etiam sine cause rationabilis exꝑssiõe nisi i casib⁹ in qb⁹ nõ lz ap. ¶ Itẽ an põt ab interlocutoria ffm l. vel ca. vl a beneficijs denegatis p iudicis vel executoris iniuriã appellari. e. §. ℣. ad huius materie. ¶ Si quis extra iudiciũ ap. causa tuendi ius suum nunquid talis ap. admittetur nisi fuerit frustratoria. ¶ Item nunquid attemptata post talẽ ap. reuocabũtur postq; constiterit legitimã ap. quid si quis appellat ne vẽdat talẽ rem qꝛ sua ẽ. ¶ Itẽ quid si aliquis dicat cum ego sim in possessiõe custodie talis ecclesie appello ne quis me molestet in ea nunquid valent tales ap. an in p̃dictis casib⁹ in quibus ap. legitia ẽ dicta vz ap. etiaz si sit inhibita in rescrip. q ap. frustratoria nunq; ẽ admittenda. et si ap. non sit in rescrip. remota immo iuxta eam perimit. quid operetur in rescript. illa cla. ap. re. ¶ Qz hodie siue ap. sit in rescript. remota siue nõ. nõ potest appel. nisi causa probabili exꝑssa talividelicz q si foret ꝓbata deberet legitima reputari. sed ex illa potest. siue ex causa expressa in iure siue nõ. ¶ Itẽ cui appellationi debeat deferri. ¶ Item si iudex non detulit appellatiõi ex causa rationabili interiecte an nibilominus iudex ap. grauamẽ illatũ poterit emẽdare. ¶ An q̃tum ad p̃dicta sit differẽtia inter iudicem ordinarium et delegatũ. ¶ Item que sunt exempla de causis rõnabilibus appellationũ nõ exꝑssis in iure. ¶ Item decre. vt debitus z decre. pastoralis de appel. z hmõi. z quãdo ap. interiecta a sentẽtia impediat executiõem ipsius sentẽtie. ¶ Qualiẽ omissis medijs põt ap. ad papã et qñ ad quẽ appelletur a subdel. siue sit delegatus generaliter: siue ad causam siue ad vnũ articulum tm̃. e. §. ℣. ceterum vsq; ad fi. §. ij. ¶ A quib⁹ valeat appellari et a quibus non. ¶ Item a quorum sentẽtijs non appelletur. ¶ Item an ab executore ap. ¶ Item vtrum appelletur a iudice communiter electo. et ad quem. e. ti. §. iiij. ¶ Item ad quam sit appellãduz. an ffm. l. vl ca. potest omissis medijs ap. et si appelletur a metropol. procedente sil auctoritate ordinaria et dele. ad quẽ appellabitur. ¶ Itẽ ad quẽ appel. ab ordi. vel dele. principis vel alterius. siue fit dele. ad vnaz cãm tm̃. siue ad vniuersitatẽ causarum. siue a subdele. ¶ Itẽ ad quez ap. a vicar. vel offic. quid si de facto ap. appelletur a vicar. epi ad epm qui cãm cõmittit. et ptes scientes commissionem non tenere litigant coram tali dele. an valeat processus etiã si iudex recusat² subdelegat ad quẽ appellabit ab hmõi subdel. ¶ Itẽ ad quez appellabitur ab arb. ad coꝫscẽduz d cã recusatiõis electis. Itez si eps vnã cãz alicui subdelegat an ad ipz appellabit ab hmõi subdel. et an eps cãz ap. ad se delegatã possit aliꝭ subdelegare ne ap. veniãt ad superiorẽ. et an tz excõis sen. per modum cõstitutiõis a metropol. in genere promulgata contra talia faciẽtes. ¶ Item iudex appellationis cãm ap. hz necesse p se audire. e. t. §. iij. circa prin. vsq; ad ℣. ceterum. ¶ Ad quẽ appel. a subdel. cuiuscũq; sit subdel. et qualitercunq; fit delegatus. ¶ Itẽ qualiter intelligatur decre. sup questionũ §. porro. de offi. dele. ¶ An ad papam possit appella

a subdel̃.p̄termisso del̃.eo.vſ.ceterū ꝛ ſe. Sed pone duo ſunt delegat.ꝛ vnus cōmittit tercio totaliter vices ſuas alter cōmittit alicui ſed nō in totū. queriť ad quē appellabiť ab iſtis:eadē eſt qō ſi vnus del̃.cōmittit alterius deleg.vices ſuas aliquid ſibi de iuriſditione reſeruans. ¶Idem etiam eſt ſi ſint tres iudices quid ſi ſint tres delegati et duo ſubdelegati.duo añt ſubdel̃.procedunt cum tercio dele.ad quē appellabiť ab iſtis. Item quid qñ dele.cōmittit tm̄ cōdele.principiū cauſe q̄ de pari ad parē nō appellať.q̄ iudex a q̄ ap.eſt nō pōt cognoſcere de cā ap. ¶Item quid ſi alter p̄dele.cōmittit tm̄ tunc principiū alteri extraneo vel totā cām.vel aliquem certū articulū.quid ſi lata ſnīa a qua nō eſt ap.iudex cōmittit alicui executionez tm̄ a quo executore qꝛ ſuſpectus eſt ap.ad quē ap. ¶Quid iuris ſit ſi p errorē alius p alio appellet maior.equalis vel minor q̄ ad papam pōt omiſſis medijs ap. ¶Sed nūquid eſt idē in legato q̄ legatus p̄textu dignitatis pōt cognoſcere de cauſis ſubditorū ſuffraganeorū ſuorū p app.delegatis ad eū. ¶An ad patriarchā omiſſis medijs ap.e.§.vſ.§ pone duo ſunt ꝛ ſe. ¶Item pone aliquis ita dicit appello ad archiep̄m.ap.ad legatum.ap.ad papā.queriť an talis ap.valeat. Item ad quē talis intelligiť appellaſſe. Item q̄ ad papā omiſſis medijs ap. Item quid ſi a ſnīa ſuffraganei vna ps ap.ad legatū alťa ad metro poł.vel vna ad lega.ꝛ altera ad papā.quid ſi appellās dicat ap.ad lega.vel ad papā mihi optione reſeruata coꝛam q̄ malo p̄ſequi ap. ¶Item q̄ app.q̄ interponiť ſup̄ p̄poſitione debet in cur.ro.tractari. Item an debet eſſe certum ad quē ap.vel alś.teneat p̄ceſſus habitus cōtra appellantē. ¶Item nō licet appellanti variare vł negari cum alterius detrimento. Item quid ſi quis dicit ſimpl̃r ap.nec dicit ad quem q̄ de natura ap.eſt q̄ gradatim p̄cedit.quid ſi appellans ab eō dicit ap.ad maiorē iudicē ꝛ quis tunc maior iudex intelligiť in hoc caſu ꝛ quis minor. ¶An debet fieri cōtra cum interpretatio qui ap.ſuam potuit aptius declarare. ¶Quid ſi appellatū ſit a ſnīa epī ad metropoł.demū mortuo archiepō.eps ille in locum eius ſubſtituiť.queriť an ipſe ſubſtitutus de illa qōne cognoſcet vel eam alteri delegabit. Item ad quē debet ap.ab eō in tpalibus.quid ſi cā feudalis agiť vel etiā de iniuria facta in re feudali coꝛam partib̄ curie.queriť ad quez appellabiť de his eo.§.ỽ.ſed pone aliquis.vſq̄ ad fi.§. ¶Quando ꝛ intra qđ tp̄s ſit appellandū an pōt ap.ſtatim qñcūq̄ gravamen inferť vel inferri putať p quēcunq̄ iudicialem p̄ceſſum.vel p interlocutoriā.vel p diffinitiuā.vel extra iudicium. ¶An etiā poſtea pōt ap.vſq̄ ad.x.dies. vel ſupplicari vbi nō pōt appellari.ꝛ qñ incipiunt currere hmōi.x.dies.ꝛ an hoc tp̄s ſit vtile vel continuuz.ꝛ an dictum tp̄s currat ignoꝛanti.ꝛ quid vtile vel continuum.ꝛ an dictū tp̄s currat ignoꝛāti.ꝛ quid ſi ignoꝛās fuit cōtumax. Item quid ſi is qui abſens cōdemnatus eſt fuit p̄ p̄cur.defenſus nec p̄cur.ap. Item an currat illud decendiū ei qui nō habet in publico ptātem adeundi iudicem a quo vult ap.dūmodo id fuerit p̄teſtatus vel etiā eum ad quē app.intendit.an ſit idem qñ extra iudiciū ap.vt.ſ.illud tp̄s ſit vtile q̄tum ad ſui principium ſed continuū q̄tum ad ſui p̄ceſſum. Item an hoc tp̄s currit illi qui ptātem nō habet experiēdi. Item an dies q̄ ap.vel de cuius.x.dierū numero cōputeť.et an dicta.x.die poterit app. ¶An illud decendiū dať ad liberandū vtrū expediat ap. Item an illud decendiū cōputeť de momento ad momentū.an cōputeť illud tp̄s a tēpe ſiue ab hoꝛa p̄lationis ſnīe.ꝛ qualiter illi.x.dies debeant cōputari eo.ti.§.v.vſq̄ ad ỽ.ſed quid dices. ß q̄d dices in ap.q̄ a gravamine interponūť abſq̄ alia interlo.vel diffi.ſnia.quia iudex cōminať nunquid eſt infra decendium ap.vel ſi iudex aſſignat locum nō tutum nec vult aſſignationē hmōi revocare.vel ſi cōminatur.vel al̃.gravat verbo vel facto.vel ſi exceptōe neglecta p̄cedit nunquid bis caſibus poſt.x.dies poterit ap.niſi forte coꝛam eo iudice gravatus poſtea conſenſerit litigare. Quid ſi citatus cui p̄petebat exceptio de loco nō tuto vel foꝛi nō excipit nec app.poſtea iterum citatur ad eundem locum vel foꝛum nunquid poterit de nouo excipere ꝛ ſi nō admittať ſua exceptio appell̃. Item vbi continuať gravamen ꝛ durat nunquid ſemper poteſt ap.gravatus. ¶Item vbi p interlocutoꝛiam leditur quis ꝛ continue gravať nunquid poſt.x.dies q̄diu durat gravamen a p̄latiōe interlocutoꝛie vel alio gravamine poterit ap. Item ſi ſemel paſſus ſum me p reſcrip.ap.trahi vltra duas dietas nūquid iterato tractus potero excipere ꝛ ſi neceſſe fuerit ap. Item in ap. extraiudiciali puta in electionibus ꝛ preſentationibus nunquid habet locum q̄ debeat infra decendium app. vel poterit ap.poſt quouſq̄ electio fuerit confirmata Itē an a cōfirmatione vel a cōſecratōe. ꝛ infra qđ tp̄s valeat appellari.ꝛ an extra iudiciū in his que nō ſiunt a figura iudicij pōt poſt decendiū ap.an p̄m.ll.vel cano. pōt ante ſnīam ap. Item pone lata eſt contra me interlocutoꝛia ꝛ iudex vult in cā ante decendium p̄cedere ꝛ ſnīam interlo.exequi.ego dico dñe cum habeam.x.dies ad ap.non p̄cedatis in cā vſq̄ ad illud tp̄s quia forte appellabo queriť quid iuris. Item quid ſi hoc idem dico cum cōtra me fuerat ſnīa diffi.plata de his dico ỽ.quid ſi dices vſq̄ ad fi.§. ¶Qualiter ap.fieri debꝫ et qualiter appellans agere debeat.ſiue ap.a ſnīa diffi. incōtinenti.ſiue ex poſtfacto.ꝛ qñ ap.a diffi.debeat fieri in ſcriptis vel ſine ſcriptis.qualiter etiam debeat fieri ap.ab interlo.vel gravamine in iudicio vel extra. et an tales ap.ab interlo .vel gravamīe aliquo aut in iudicio vel extra debent fieri in ſcriptis cauſa rationabili exp̄ſſa. Item qualiter debet fieri app.que interponiť a ſen. excom. Item an ſufficit appellanti ap.in ſcriptam reddere iudici a quo ap.cuius coꝛam eo non legatur. Itē q̄ interdum ſolo facto ap. Item quales ap.in diuerſis articulis ſint formande.ꝛ quid debet appell̃.continere. an nocet ap.ſi nomen aduerſarij nō continet in ea.et ſi appellans plures habet aduerſarios ꝛ in ap.quoꝛundā nomina non expreſſit.an ideo ei p̄ſcribitur quo minus ap.ſuam poſſit p̄ſequi contra eos. Item ſi vnus ex pluribus condemnatis ap.an ideo videnť alij appellaſſe q̄ app.fruſtratorie puniť. ¶Item qualiter ſit formanda app.interiecta ab electione facta vel facienda. ¶Item qualiter ap.debet apoſtolos petere ꝛ quid ſi eos habere non poteſt. ¶Item qualiter apoſtoli formenť. Itē de cautelis quas ap.ante ſnīam debet ſeruare quarum quedam ſunt de eſſe quedam de bene eſſe. ¶Quod decem ſunt que appellans debet ſeruare. ¶Primo vt proponat in ap.cām gravaminis illati vel cōminati.ſed an extra iudiciū pōt ſine cauſe exp̄ſſione a gravamine ap. vt ſi eps mihi imponit aliquam pecuniam ſummā poſſum ne dicere nō teneoꝛ quare ab hmōi impoſitiōe appello. ¶Secundo q̄ appellet infra.x.dies. ¶Tercio q̄ cauſa ap.ſit vera. ¶Quarto q̄ facit iudicem ſuper exceptione p̄poſita interloqui vtrum velit eam admitere vel non.q̄ ſi iudex non vult p̄nunciare ſup̄ exceptiōe ſed ea neglecta in principali p̄cedit nunquid poterit app.quid ſi dicat quis peto iſtud fieri q̄ ſi nō feceritis ap.nunquid valet talis ap. ¶Item nūquid pōt a futuro gravamine ap.vel ſaltim a preſenti. Item quid ſi iudex quod petiť negat vel contra id facit ꝛ ap.hoc modo peto p vos revocari gravamen alioquin niſi hoc feceritis appello nūquid valet talis ap.de his eo.ti.§.vj. vſq̄ ad ỽ.item cautus. ¶Quinto dꝫ eſſe cautus appellās vt appellet coꝛā iudice vel ap.ab eo interpoſitā ſibi notificet.quid enim ſi timens a ſuo iudice gravari appellet in abſentia iudicis.nunquid talis app.anteq̄ ad iudicis appellati noticiam peruenerit p̄tegit ap.

¶Sexto appellans app.suam suo notificare debet aduersario aliquin non ꝓcedetur in curia contra illum. ¶Item q̃ ap.q̃ defert cām ad curiam est quedam citatio.si illi fuerit ap.intimata ꝓcedit contra illum tanq̃ contra contumacē.sed nunquid semp ap.extraiudicialis est citatio vt nō oporteat ap.de nouo citari. ¶Item q̃ si ꝓcuratori ap.fuerit denunciata ap.aduersarij.vel quid si ipse ꝓcu.ap.dño ignorante.nunquid in istis casibus scientia ꝓcur.ꝑiudicat dño ignoranti vt intelligatur citatus.ꝛ sic contra eum valeat in cā sine noua citatione ꝓcedi. Item cum talis ap.sit loco citatōis.nūquid sufficit q̃ ad ꝓcu.noticiā puenerit.An ꝓcura.tenetur ap.vel saltem denunciare dño q̃ ap. ¶Item pono q̃ ꝓcessum est in curia contra ap.absentem postmodum ille venit.nunquid admittet ad ꝓsequendā ꝛ defendendā cām suā.ꝛ si sic in quo casu admittet. ¶Itē quid si vult ap.iudicem recusare dilatorias forꝛ ꝓponere.vel petit libellum sibi dari nunquid debet admitti. ¶Septimo debet ap.in scriptis.sed infra qd̃ tp̃us debent apl̃i peti ꝛ qualiter. ¶Octauo si appellatus velit debet appellans venire instructus.vel mittere ad totaz cām als reputabit nō appellans. Nono debet appellās ꝓcurare q̃ ap.cā finiat infra annum. ¶Decimo q̃ in ap.nomen aduersarij exprimat.vt dicto ℞. Item cautus ꝛ se.Sunt quoq̃ ꝛ alie cautele.ꝛ sunt de bene esse vt q̃ appellans offerat se paratum statim ꝓbare cām ꝓpter quam appellat.ꝛ quale sit cōmodum hmōi oblationis an ꝓpter hoc releuet appellans ab onere ꝓbatōnis veritatis cause ap.coram iudice ipsius app.ꝛ qualiter tunc appellatio debet formari.ꝛ an verba hmōi oblationis debeant p̃cedere verbum ap. ¶Item qñ offerens se ꝓbaturum coram iudice a quo appellat.vel appellare intēdit cām ap.esse verā releuet ꝓpter hꝰ a ꝓbatiōe veritatis esse ap.coꝛā iudice ap.siue exceptio ꝓposita sit p̃ptoria vel dilatoria.siue multū ꝑiudicialis.siue nō multū. ¶Et quid in exceptōibꝫ ercōis p̃scriptionis pacti de nō petendo ad longum tp̃us et similibus. ¶Item q̃ cautus debet esse appellans vt attendat. an sibi expediat assignare terminum ad ꝓsequendā ap. vel non.q̃ hoc potest facere appellans ꝛ qñ sibi expediat assignare terminum breuem vel longum q̃ vltra annum assignare non potest. ¶An annus qui indulget a iure ad ꝓsequendum ap.incipiat currere donec appellantis terminus sit elapsus.ꝛ an infra illum possit si velit in ap.cā ꝓcedere. ¶Item q̃ debet esse cautus appellans vt curet q̃ eius ap.admittat a iudice vel comꝓbetur a parte. ¶Item qñ sufficit appellanti ꝓ ꝓsecutione ap.mittere ꝓbatoꝛem ad curiam ad impetrandū et contradicendū. Et qñ necesse habeat ꝓsequi cām ꝓ se vel ꝓ ꝓcur.sufficientem ad cām ap.cām secundi principalem. ¶Item qñ appellatus nullomodo teneat ꝓsequi cām ap.in curia nisi velit. ¶Et qñ teneat venire vel mittere sufficienter ad cām ap.ꝛ principalem.ꝛ de pena appellantis vel appellati qui non ꝓsequunt iuxta p̃missa vt debent. ¶q̃ in cā ap.ꝓceditur contra absentem ꝓ contumaciam ac si esset p̃sens. ¶Item an admissio iudicis vel aꝓbatio partis faciat q̃ cā ap.debeat tractari in curia.ꝛ si sic ꝛ ꝓnunciet bene appellatum.an etiam ibi debebit principalis questio agitari. ꝛ si sic.an tunc noue inducie concedent ad poꝛtandū acta ꝛ munimenta ꝛ tunc.an tunc noue fient citationes. ¶Item an in causis electionū vel ꝓuisionum terminato appellationis articulo sine noua citatione ꝓcedetur in negocio principali.q̃ in electionum ꝛ ꝓuisionū negocijs ap. est solum ꝓmotio ad cām sine citatio. Et q̃ plerunq̃ in talibus casibus simul tractat ap.cā ꝛ negocium principale. ¶q̃ si appellatus cām in curia noluerit agitari hoc debet expresse dicere cum appellat.q̃ appellans debet de hoc facere fieri publicum instr̃m ne ap.possit postea peniterez cām de curia extrabere. ¶Quid si dum appellaret appellatus ap.nō ꝓbauerit nec expresse dixerit se velle cām in curia agitari. postea vero timens vult q̃ cā in curia agitet nunquid appellans poterit super ap.impetrare nō obstante contradictione appellati. et q̃ ea que dicunt de amissione iudicis vel aꝓbatione partis q̃ faciunt ad curiā causas deferri tam in ciuilibus q̃ in criminalibus locum habent.electionum aūt et ꝓuisionum cause ꝓ simplicem ap. absq̃ receptione indicis ꝛ ꝓbatione partis ad curiam deferunt.pone q̃ vtraq̃ pars in curia sit presens ꝛ appellatus dicit volo q̃ omisso ap.articulo ꝓcedatur in negocio principali. licet ap.ꝓ ipsum als non fuerit aꝓbata nec etiam dixerit q̃ cām volebat in curia tractari nunquid appellā te inuito tunc sup̃ principali aget. Quid si post hmōi ap.aliqua sunt extra negocium principale in appellantis p̃iudicium attemptata.vt quia fuit ex cōicatus vel in expen̄.condemnatus nunquid iudex ap.anteq̃ ꝓcedat in principali ap.articulo p̃misso necesse habebit attemptata hmōi reuocare de his.eo.§.℞.sunt quoq̃ et se. ¶An ap.interposita sine cā vel frustratoꝛia manifeste deferat cās ep̃atuum ꝛ supꝛiorum dignitatū ad curiam.et an talibus ap.possit renunciari. Item q̃ dictū est.s.q̃ aꝓbatio partis vel receptio iudicis operat vt quis sufficienter causam in cu. ꝓsequi teneat in quib ap.locum habeat.an videlicet in ap.ante snīam.ꝛ ante lit.contest.interpositis.ꝛ an in ap.a sententia diffinitiua interiectis refert vel non.an ap.admittatur a iudice vel aꝓbetur a parte vt hoc solum attendat vtrum terminus sit a iudice vel a parte p̃fixus.ꝛ qualiter tunc vtraq̃ pars causam ꝓsequi teneatur.ꝛ qualiter si hoc nō fecerit puniat.ꝛ q̃ talis terminus habet vim p̃emptoꝛij.an iudex ap.a diffi.snīa interiecte teneat deferre.an in tali ap.queriť ex qua cā ap.an iudex potest p̃figere terminū ad ap.ꝓsequendam.ꝛ an hoc p̃fixio artet ap.ad cām ꝓsequendam sufficienter. vel sufficit ei mittere ꝓcur.ad impetrandum ꝛ contradicendum.an idem sit si ap.p̃figat terminum ap.nō aꝓbante ap. et quid p̃fixiones hmōi operent. item q̃ impetrare est ꝓsequi ꝛ initium exercitij ap.quid aūt si parte aꝓbante.ap.a snīa interiectam terminus p̃figitur a iudice vel ap.qualiter tunc pars cām ꝓsequi teneat an terminus p̃fixus ad ap. ꝓsequendam possit p̃uenire. Itē q̃ dilatio iudicis interdum non operat q̃ partes teneantur ire vel mittere sufficienter ad cur.ꝓ tota cā vt si excipiť contra iudicem dele.q̃ non potest esse iudex ex aliqua cā ipse vero hoc non ob.ꝓcedit quare ap.ab eo et ipse defert ap.licet em̄ talis delatio cām ap.ad cu.deferat ibi tractandam.non tn̄ causam principalez.quid si quis ita dicat ꝓclamo vel ꝓuoco ad ap.se.nūquid hoc habebitur ꝓ ap.nunquid in talibus potius attenditur mens q̃ verba de his eo.§.℞.si.illud autem vsq̃ ad fi.dicti.§.vj.j.que tp̃a debeat ap.exerceri. q̃ tp̃s illud est regulariter annus.vel ex iusta cā biennium.si iudex a quo app.breuius tempus fuerit moderatus lapso vero termino iuris vel hominis app.annulat.ꝛ manet rata snīa que fuerat ap.suspensa. sed nūquid idem est in sententia excōis.an p̃dictum tp̃s habet locum in ap.interpositis in iudicio vel extra ante snīam vel post.ꝛ q̃ terminus statutus a iudice vl̄ a pte vicē obtinet p̃ptoꝛij.ꝛ q̃ ꝓdictū tp̃s non currit legitīe impedito qñ post hec ap.hmōi ꝓsequi valeat.item quod dicat impedimentum legitimum in hoc casu. ¶Item quantum habebit de tpe sequenti qui fuit infra tp̃s legitimum impeditus.ꝛ qñ p̃dictum tp̃s currat ei qui causam appellationis ꝓsequitur in consistoꝛio principis vel in cu.ro. ¶Quid si appellatoꝛ fuit infirmus nec habet testes super hoc nunquid suo stabitur iuramento. ¶Item nūquid est impedito necesse docere ipsum agere voluisse sed ex cā aliqua nequiuisse de his eo.ti.§.vij.a prin.vsq̃ ad ℞.item fallunt. ¶An dictū tp̃s ꝓsequende appel

lationis currat tpe quo partes iuerunt ad arbitros. an tunc etiã post biennium cã reduci poterit ad iudicem app. An in talibus sola negligentia imputet. ¶An imputet appellatori cui modicum restat de anno si appellans eam non incipiat infra annum. licz nullo modo in anno valeat terminari. ¶An annus vel biennium pse quende vel finiende ap. possit abbreuiari. vel progari ab appellante vel appellato. vel a iudice a quo appellat ¶An lre impetrate ab appellante vel appellato non facientes mentionem de termino statuto a iudice vel ab appellante. valeant. z vbi nullus terminus est prefixus ab homine nunquid infra terminum iuris potest appellans vel appellatus lras impetrare z causam appellationis psequi. z qñ appellatus potest petere confirmationem sententie p eo late. ¶Item an coram iudice appellationis z coram subdelegato suo potest tam appellãs qz appellatus psequi causam appellationis etiam nõ expectato mense iuxta si. anni vel etiã diu. ¶An is cõtra quem opponit q nõ fuerit psecutus ap. infra terminũ iuris potest pbare si vult priusqz fiat litis contestatio eum in causa ap. impeditum fuisse infra terminum illũ iuris z ante hmõi pbationem in causa appellatõnis lit. contesta. fiet. ¶Item q terminus iuris pueniri potest nõ hominis z quis est terminus iuris cõiter in causis. z quis in electionibus postulationibus z puisionibus. z qualiter appellantes se habeant. z omnes quorum interest in hmõi causis electionũ. z cum causas ipsas prosequi teneat. z infra que tpa. ¶Et an is qui illa tpa nõ seruauit potest si est pens petere vt contra absentem pcedatur. ¶Et an potest opponere contra aduersariũ q tpa non seruauit. ¶Sed nunquid videt tpa obseruasse qui infra ea obtinuit auditorem licet aduersariũ in audientia citari nõ fecerit. ¶Quid si apparet auditorem obtentum. non tñ constat q fuerit obtentum p principalem psonam vel eius pcuratorẽ. nunquid suficit de his eo. ti. ꝟ. item fallunt z se. ¶Sed pone auditor vel iudex a quo appellat prefixit. x. dies ad psequẽdam ap. z infra hoc tps appellatus impetrauit iudicem vel auditorem in causa appellationis. z fecit appellantẽ citari qui tñ non comparuit infra illos. x. dies postea vero comparet volens appellationem suam psequi coram eo quem aduersarius impetrauit. opponit ei q nõ dz audiri cum infra. x. dies ap. suã nõ fuerit psecutus querit an sit audiendus. ¶Item pone prefixus fuit a iudice a quo appellatum est terminus partibus in quo se coram iudice ap. presentent. partiby ergo coraz eo in termino constitutis appellans dicit volo adhuc prosequi appellationem cum habeam adhuc annum vel biẽnium querit quid iuris. ¶An iudex qui dictum terminum potuit pfigere partibus potuerit eis tps sibi a iure indultum auferre. z an appellatus tunc saltem poterit libellum offerre z petere confirmationẽ sue snie vel partis alterius app. cassari. ¶Quid si statutus est a iudice terminus appellato ad psequendam ap. ipse vero venit diu ante terminum. nũquid ante ipsum terminũ coget appellanti coram app. iudice. rndere et an iudex appellationis habet iurisditionem ante ipsum terminũ ¶Et an appellans ante ipsum terminum potest appellationi sue renunciare tacite vel expresse. z an iudex appellationis ex officio suo põt partiby pntibus terminũ puenire sicut z iudex a quo appellat põt ex cã abbreuiare terminum vel plongare. ¶Item quid si pars que pfixit terminum ad psequendam appellatõnem mittit procuratorem ad psequendum ille tñ non psequit. nũ quid mittens excusat. ¶Nota q qñqz pfigitur terminus a iudice a quo ap. partibus ad iter arripiẽdum qñqz ad psentandam se iudici appellationis. qñqz ad terminandum cãm appellationis. sed hoc tñ a lege et non ab hoie. an pfixatus terminus a lege vel ab hoie possit pfigi ita q partes redeant a psecutione appellationis

¶q vbi datur terminus ad psequendam appellationem sufficit infra illum iter arripere. ¶Sed pone appellans veniens ad iudicem ap. negat se appellasse. processu vero tpis vult illam ap. psequi. querit an possit. ¶Item quid si pcu. rei condemnatus. appellans in curia nõ vult appellatõnem psequi sed dicit se hoc velle absenti z valde remoto dño nunciare. ¶Nota q a psecutione ap. excludit quis diuersis ex causis. ¶Item nota q qñqz vnus appellat z alius appellationẽ prosequit vt eo. §. vij. ꝟſ. sed pone vsqz ad fi. ¶Quotiens appellandum sit z q regulariter sup quolibet articulo. vel grauamine. vel a qualibet interlocutoria. vel diffinitiua snia bis ab eadem parte tm̃ z nõ tercio appellat ¶Item q cum multa sint capla interdum in cã añ lit. contesta. põt sup quolibet caplo appellari. post snĩam añt bis tm̃ ab eadem parte. altera etiã pars sup eodem caplo vel snia põt appellare bis. z ꝑm hoc sup quolibz articulo põt quater appellari. vt patet in exemplis. qli ter añt intelligat q non licet tercio appellare. z de cautela p quam datur via ad pluries etiam centies appellandum. ¶Sed pone tu babuisti p te duas snias confirmatorias. ego p me alias duas. querit nostruz quis erit potior cum nulli nostrum liceat tercio appellare. ¶Qz iudices appellationũ plerũqz in peius reformant snias. z q licet tercio nõ appellet tñ in integrum restitutio petitur z supplicat contra res bis iudicatas. ¶Itẽ q appellatio in maioribus hec restitutio in minoribus operat. est tamen aliud iuris in vno qz in alio quia petens restitutionem vtitur iure speciali z singulari appellans vero iure cõmuni. ¶Item q licet bis sup eo. articulo possit appellare restitutio tñ non datur nec supplicatio admittit bis. sed semel tm̃ contra res bis iudicatas. ¶Item licet bis regulariter possit appellari qñqz tñ tm̃ semel appellat. vt eo. ti. §. vij. quid sup officium iudicis z qñ teneat appellationem deferre. et qualiter ꝑm legem vel canonem puniat iudex et eius officiales qui non deferunt legitime ap. z an noceat appellanti si eius appellatio legitima non admittit. q nõ debet noceri iudici si non deferat ap. quam recipere non debuit. qualiter puniat temere vel frustratorie appellans ꝑm ll. vl ca. ¶Et qualiter iudex talem ap. admittit. ¶q iudicare an causa in ap. expressa sit probabilis siue insta spectat ad appellantem quantum ad appellandum ad appellatum quantum ad recipiendum. ¶Ad iudicem a quo appellat quantum ad deferendum. ex postfacto autẽ iudicare. an bene vel male sit appellatum spectat ad iudicem ap. ¶Et nota q in dubio iudex a quo appellatur debet appellationem deferre. ¶Item q cõsulitur appellanti q supplicet iudici vt deliberet cum petitur an sit admittenda vel non ap. quod si negauerit hoc ipso grauat nisi frustratorie appareat euidenter. ¶Item nota q quedã appellatio est manifesta rõnabilis z legitima vt patet quibusdã exemplis. z tali appellatiõi defert a iudice z a iure. quedã vero est manifesta frustratoria z irrõnabilis vt ꝑz exemplo pisanoru z quibusdã alijs z tali nõ defert a iudice nec a iure. Quedã vero est latens frustratoria. vt patet quibusdam exemplis z hic admittitur a iudice vsqzquo veritas patefiat sed reprobatur a iure. ¶Quedam quoqz est media siue dubia. siue neutralis. vt patet quibusdã exemplis et cum querit an tali debeat appellatiõi deferri. distinguit an appellet ab ordinario. an a delegato. z si a delegato subdistinguit. an causa sit ei commissa appellatione remota vel nõ. z si tali ap. iudex nõ deferat grauatus tñ nihilominus poterit appellare z p superiorẽ grauamen poterit emendari siqz videt ex superioris arbitrio dependere in tali casu. an appellatio frustratoria vel legitima iudicet. sed vbi opponitur recusatio dubia. an tunc ad arbitros dz iri. z an eorum dicto stabit in ꝟ casu. Et si pars ex hoc appellet an appellatõi sue debet

ferri. Vel an potius iudex a quo appellatur deliberabit an deferat vel nõ deferat. Item an in dubio iudex debet appellationi deferre. ⁊ an in dubio potius deferre appellationi q̃ſ ſnĩe eo. ti. §. ix. vſq; ad ver. recepta añt. ℂ q̃ recepta ap. iudex a quo appellat' debet dare apl'os appellanti etiã non petenti et de illorum forma. Item qualiter debet ad ꝓſequendã app. terminũ aſſignare. ℂ Item an hec cognitio ſit recipienda ap. nec ne precedat cognitionem illam ſit iuſta appellatio vel iniuſta. ℂ Item q̃ ap. pendẽte. ſiue ſit recepta. ſiue non. iudex nõ deberet aliquid in appellantis ꝓiudicium attemptare nec excuſationẽ facere niſi in no. caſibus. ⁊ hoc ſi certum eſt ap. tenere vel etiã in dubio. ſecus añt ſi certum ſit ap. iniuſtam vt patet quibuſdã exemplis. ℂ Et no. qualiter intelligant' iura que dicunt nihil innouari ap. pendente. ℂ Item nota quõ põt eſſe certũ appellationem eſſe recipiendã vel nõ. ℂ Item cui debet appellatio porrigi cũ appellat'. ℂ Quid ſi in inſtro ap. tabellio ita dicat quã ap. iudex benigne recepit nũquid ꝓ hoc ꝓbatur appellationẽ ipſum iudicem detuliſſe. Item q̃ iudex dicit' appellationẽ recipe multis modis eo. ℣. recepta vſq; ad fi. §. ℂ De offi. iudicis ad quẽ appellat' ⁊ quid debet ab initio talis iudex inſpicere cum ſibi appellatio pñtatur. ℂ Qualiter debet vbi ante ſnĩam appellat' videre ex qua cã fuerit appellatu. ⁊ q̃ ad hoc dr ptes citare niſi q̃n terminus eſt ad ap. ꝓſequendã pfixus. qr talis terminus loco pẽptorie citatiõis haberet'. ℂ Qualiter conteſtat' iurat' ⁊ de veritate cauſe inquiritur. ⁊ qualiter iudex debet ꝓnunciare. ſiue bñ appellatum inuenerit. ſiue male. ℂ Et q̃n debet cognoſcere de negotio principali ⁊ q̃n ptes remittere ad iudicem appellatũ. ⁊ iudex ap. cum eſt appellatũ a diffi. debet procedere ac ꝓnunciare. ⁊ q̃ verba ſufficiant in appellando cum appellat' a diffinitiua. ⁊ q̃liter in ap. qd primo nõ oppoſitũ põt opponi ⁊ oppoſitũ nõ ꝓbatũ ꝓbari. ℂ Item de reuocatõne attemptatorũ ⁊ q̃liter ſe iudex habebit ſi altera ps ſe cõtumaciter abſentat. Et vtruꝫ ſuccumbens in cã ap. ſiue ſit appellans. ſiue appellatus cõdemnabit' in expenſis. ℂ Item quid faciet iudex appellationis ſi videt male appellatũ ⁊ bene ꝓnunciatũ. et videt etiã appellantẽ paratũ plures cauillatões opponere ⁊ appellare. pone petij fundũ a. ℙ. ille appellauit pendente ap. ꝓcipit fructus. nũquid app. cõdemnabit. p. ad fructus medij tpis. ℂ Quod põt iudex appellationis nõ ſolum ꝓnunciare ſnĩam iuſtã vel iniuſtam immo etiã põt illi addere ſed an debet litigatorũ cõſuetudinẽ ſequi eo. ti. §. x. a prin. §. vſq; ad ℣ſi. ſed querit' q̃n iudex. ℂ Q̃n iudex app. ſiue ſit delc. ſiue metropolitanus. ſiue etiã epũs. ſiue ſit appellatũ extra iudiciũ. ſi ue in iudicio. ſiue añ ſnĩam. ſiue poſt poſſit ꝓhiberi prior iudici ne ꝓcedat in cã vel ne ſnĩam exequatur. An ad hanc inhibitionẽ faciendaꝫ debeãt ptes vocari. Et an index ap. cui eſt inhibitũ ne ꝓcedat debeat ſupſedere ⁊ q̃n. ⁊ de forma inibitionis huius. ⁊ qualiter app. pñtatam iudici ap. notarius debet ſcribere in ſuo quaterno vel cbartulario. ℂ Et qualiter iudex appellationis recepta ap. debeat ꝓcedere. ſiue velit eam ꝓ ſe audire. ſiue alteri delegare. ⁊ q̃liter cõmiſſio illa fiat. ℂ Itez ſi quis nõ põt coram ſuo iudice appellare qr nõ põt copiam eiuſdẽ habere. ⁊ ideo appellat coram alio. Qualiter inſtrm de ap. conficiet' eo. ℣. ſed querit' ⁊ ſe. ℂ Itez querit' ſi dum cã ap. vel etiã negotij prĩcipalis tractat' fit noua lex nũquid iudex app. vel tunc etiã principalis iudicabit ſm illam nouã. l. ℂ Et nota cum appellat' ad ſuperiorem ⁊ ille vult cãm appellationis delegare qualiter cõmiſſio formabit. ſiue fuerit appellatũ a diffinitiua ſnĩa. ſiue ab interlocutoria. ſiue a grauamine. ſiue a ꝓceſſu. ſiue vna pars tm̃ appellet. ſiue ambe. ⁊ primo q̃n a diffi. ſnĩa appellat'. ſ. q̃n iudex poſt app. a diffinitiua ſnĩa interiectã ſpreta ap. appellãtẽ excõicauit. ℂ Item q̃n poſt latam diffinitiuam infra decendiũ pure ⁊ ſimpliciter excõicat. ⁊ poſtmodum. x. dies ab huius ſententie condemnatus appellat. ℂ Item ⁊ ſi poſt latam diffinitiuam excõicatio ſub cõditione ferat'. ſ. niſi diffinitiue ſnĩe infra certum tps pareat litigator. et infra idem tps ⁊ decendiũ fuerit appellatũ. Item ſi appellatio ꝓcedit diffinitiuã de in iuſta excõicatione ſecuta querit' cõdemnatus qualiter cõmiſſio fiat vel q̃n ap. ante diffinitiuam interponit' ⁊ diffinitiua ſubſequit' eo. §. ℣ſ. ſed quid ſi cum cã ⁊ ſe. ℂ Item qualiter formet' cõmiſſio cum in cauſa matrimoniali eſt appellatum a diffi. ſen petat' ſnĩa confirmari. ſiue appelletur ab ea. ſiue excõicatio fuerit ſubſecuta. ſiue non. Item qualiter cum in alia cã talis habitus eſt ꝓceſſus. ℂ Item qualiter cũ appellatum eſt a ſnĩa diuortij lata ꝓ iudices dele. ⁊ iudices ap. in contumacia partis latam ſnĩam confirmarent demũ pars abſens a iudicis pñtiam veniens ⁊ abſentiam ſuã excuſans infra decendiũ appellauit. ℂ Itẽ qualiter ſi diuerſe ſnĩe diffinitiue in cauſa matrimoniali ſint late. ℂ Item qualiter ſi appellans a ſentẽtia delegati appellationem non ꝓſequitur infra tpus a iure ſtatutum. ſiue fruſtratoria fuerit. ſiue bona. ℂ Item q̃liter cum eſt ab ordinario appellatũ. ⁊ qualiter ſi vnus iudex tulit ſnĩam diffinitiuã ⁊ alius datus in cã appeleam confirmat. ſiue hoc contigerit in cã matrimoniali. ſiue in alia. ℂ Et nota q̃ iudex appellationis nõnunq̃ ſnĩam in peius reformat. ℂ Item qualiter appellationis cõmiſſio formet' ſi diffi. ſen. lata fuerit contra nõ citatum ⁊ excõicatio ꝓmulgata. ℂ Itẽ qualiter ſi iudex cauſis cõuentionis ⁊ reconuentionis viciſſim tractatis fert ſnĩam partis ꝓ aliquo. ⁊ partim etiã contra eum ⁊ ille in eo q̃ eſt contra eum lata appellat. ℂ Item qualiter poſt appellationẽ a diffinitiua interiectã iudex appellatns ſnĩam exequat'. ⁊ q̃ concluſiones ſup reuocatorijs q̃n appellat' a diffinitiua ſm diuerſitatem negotiorum diuerſimode variant'. eo. §. ℣ſi. q̃ ſi in cã matrimoniali et ſe. ℂ Qualiter etiã forment' cõmiſſiones. ſ. appellationũ interpoſitarũ ante ſen. diffi. vr ab interlocutoria vel illato grauamine ſeu ꝓceſſu cum eſt app. a dele. ſedis apo. vel ſubdele. eius vel a deleg. legati. aut ab ordinario ꝓcedente iure ordinario vel ſubdelegato ſeu ab eo qui ex ſua iuriſditõe vel nõ ex aplica dele. cognoſcit ſiue ſit appellationi delatũ. ſiue nõ. ℂ Item qualiter cum appellat' ſup exceptionib; peremptorijs vel dilatorijs vel fori declinatorijs nõ admiſſis tam in cauſis beneficialib; q̃ alijs. ſiue ante lit. conte. ſiue poſt fuerit appellatum. ℂ Item qualiter ſi in ꝓſonam actoris vel ꝓcuratoris vel in ꝓſonam iudicis exceptio excõicationis ꝓponebatur ⁊ propter hoc extitit appellatum. ⁊ qualiter ſi poſt ap. fuerit excõicatio ſubſecuta. ⁊ qualiter ſi poſt ap. ⁊ iudicis inhibitionem aliquid fuerit innouatum. ℂ Et qualiter cum occaſione exceptionum oppoſitarũ contra reſcrip. de falſi ſuggeſtione. vel veri ſuppreſſione. vel iuriſditõis pruentione fuerit appellatum. ℂ Item qualiter cum eſt appellatũ qr iudex nõ faciebat copiã de ſua iuriſditõe ⁊ poſt appellationẽ ſuſpendit ⁊ excõicauit. ℂ Item qualiter ſi appellat' qr iudex nõ vult audire reum volentẽ recõuenire actorem. eo. §. ℣. nunc dicamus ⁊ ſe. bñ ꝓ quatuor calũnias ⁊ fere vſq; ad fi. §. ℂ Ad quẽ iudicem debeat fieri remiſſio cum inuenit' minus bñ appellatũ et q̃liter fiat cõmiſſio cum appellans appellationẽ nõ ꝓſequit' tpe cõpetẽti. et appellatus impetrat cãm appellatõis cõmitti. e. §. ℣. ceterũ ⁊ ſe. ℂ Item qualiter forment' ꝓmiſſiones appellationũ cum appellat'. qr reus ſe offert liti vt proceſſus cõtra ſe habitus reuocet'. puta qr dicit contra ſe tanq̃ contra contumacẽ admiſſionẽ in poſ. vel excõicationẽ ꝓceſſum. ⁊ offerens infra annũ ſtando iuri coram iudice idoneam cautionẽ ac parti alteri ſatiſfactionẽ ꝓ grauam expenſarum petit excõicationis ſnĩam relaxari vel

in rei petite pos.reponi.7 quia iudex id facere denegat appellat. ¶Item qualiter in casu econuerso vt qz conquerit aliquis q excõicatio in eius aduersarium iuste lata p contumacia. vel quia diffinitiue parere nolebat sit in eius piudicium relarata nulla cautione vel satisfactiõe recepta ppter quod opponit. ¶Item qualiter si clericus qui conuentus fuisset a quibusdam sup quadam pecunie summa allegauit impotentiam 7 obtulit cessionem 7 quia nõ admittebat appellauit. Item qualiter si citatus coram ordinario sup crimen excipit qz nõ ad eum sed ad capl'm spectat de hoc cognoscere et quia nõ audit appellat ordinarius tñ nihilominus eũ excõicat. ¶Item qualiter si appellat quia iudex sine libello vult de cã cognoscere vel aplos negat 7 appellantem excõicat. ¶Item qualiter si quis se iniuste excõicatum 7 ppter hoc damna grauia ptulisse asserens eo absoluto de excõicatione conquerit. aduersarius vero excipit conquerentẽ excõicatum foze. 7 quia hmõi exceptio non admittit appellat. ¶Item qualiter si delegatus sine cã excõicat aliquẽ nõ confessum in iudicio nec cõuictum nec se cõtumaciter absentantẽ ppter qd appellat. ¶Item qualiter si appelletur qz iudex admittit aliquẽ ad cãm sine mandato. iudex vero nõ vult aplos concedere immo appellantẽ excõicat 7 suspendit eo. §. ꝟsi. 7 qm̃ de excõica. 7 se. ¶Quid etiã si quis super aliquas lras impetrare vult considerande sunt psone litigantium 7 res vel cause sup quib agebat 7 multa alia vt his consideratis sciri possit vtrũ iuste vel iniuste appellans vel impetrans conquerat. ¶Item in lris q̃ super ap. impetrant in narrationib verba cõsueta nulla tenus obmittant exemplũ de cõuento qui tps allegauerat feriatũ. vñ videndũ est que regule debent opponi. ¶Item cum quis de pcuratoze conquerit nõ admisso et propter hoc appellat qualiter formet commissio. ¶Cauere in sup debent officiales curie sup quib aplre impetrent vt diligẽti consideratione habita sint interdũ faciles interdum difficiles ad lras concedendas. ¶Si quis aũt dicit aduersariũ suum aliam causam in lris suis confixisse q̃ qua appellauit quid erit. ¶Item qm̃ dicit appellatum a diuersis iudicib ab vtraq; parte quid fiet. vel cum dicit appellatum ante sniam. vel a snia. vel cum appellans dicit suos iudices ap. nõ cognito de ap. partes remisisse ad iudicem appellatum 7 ideo appellasse se dicit. ¶Item cum ppter duo grauamina dicit appellatũ. nunquid sup ambobus vel sup altero lre concedent. ¶Item que erit forma cum in lra gravamen illatũ exprimit. ¶Item quid si appellans a diffinitiua diceret q iudex ap. sepe requisitus cãm p annum 7 amplius tenuit in suspenso petat causam alij delegari. ¶Idem quid si missus in poss. non potuit anno iam elapso nãcisci possessionez rerum in quibus missio facta fuit. ¶Item que erit forma si decano suspensoz prioze datis executoribz prioze absente nec se excusante de decanus pcedit ppter quod prioz absens appellat. ¶Item quid si duo de tribus tercio absente irrequisito nec se excusante in cã pcedunt ppter quod impetratoz appellat. ¶Item quid si appellat ab executoze formam excedente mandati eo §. ꝟsi. inferunt etiam 7 se. ¶Si pcurator appellans non sup grauamine propter qd fuerat appellatum sed sup alio p errorem lras impetrauit sicq; oportuit appellantẽ ad curiam venire. vnde lapsus est annus 7 vltra etiã duos menses quare supplicat apllans sibi sup hoc puideri que erit forma ¶Item quid si vir auctoritate propria vroze dimissa impetrat contra eaz lras ad iudices sup impedimento consanguinitatis. ea vero petente coram eis ante omnia viri restitutionẽ ipsi solum sup principali cognoscere volunt ppter quod ipsa appellat. ¶Item quid si iudex delegatus ppter contumaciam rei. res de quib agitur in quib potius facienda erat missio sequestrauit 7 reo petente sibi res restitui. actor excipit iurisditionez in dicem nõ habere qz cã alij ẽ cõmissa licet in huius cõmissione de prioribz lris nulla mẽtio fiat. ¶Item quid si appellatum fuit. quia iudex in cã criminali in scriptis redigi non faciebat pcessum. ¶Item quid si appellans ab ordinario convicto aliquo grauamine appel. iudex detulit impedimento cessante ap. non psequitur infra tps. ¶Item quid si iudex contra quem causa suspitionis ponitur requisitus nõ vult arbitros dare qui de suspitõne cognoscãt. ¶Item quid si cã committit monacho simplici qui cum in lra prioz vocat 7 idem monachus causam alteri delegat coram quo subdel'. excipitur q nõ potest p huius lras falsitate suggesta obtẽtas pcedere. 7 quia exceptio non admittit appellatur. ¶Item quid si subdelegatus cõmittit alteri totaliter vices suas ppter quod is contra quem lre obtente fuerint appellat. ¶Item quid si cuz questio inter aliquos verteret aliquis coram iudice se obtulit 7 petit se admitti ad docendum de interesse 7 iure suo. 7 quia nõ fuit admissus appellauit. ¶Sed an valet ap. commissio in qua nomen nõ exprimit iudicis appellati. an in appellatione 7 in aplis debet contineri nomen iudicis a quo appellatur. ¶Et q sunt quedam a quorum sententijs nõ appellat. ¶Item si constat p testes vel confessionẽ aduersarij me appellasse a sententia cõtra me lata nunquid sufficit hoc vt videat etiam pbasse q infra decẽdium appellaui vel oportet pbare q infra tpus legitimum decendij appellauerim. ¶Item nũquid intelligetur legitime appellasse exq̃ appellatio pbatur. ¶Item iudex appellationis pnunciabit ne fm ius cõe vel fm consuetudinem 7 fm quam. eo. §. ꝟsi. item si pcurator et se. vsq; ad fi. eiusdem. §. decimi. ¶De effectu ap. et est vnus effectus q ap. pendente nihil est innouandum excipiunt tñ quidam casus in quibus appellatione pẽdente aliquid innouat qui sunt. iij. vel circa de quibus et qualiter illud intelligat q appellatione pendente nihil est innouãdum bene notat eo. ti. §. ix. in prin. Qualiter 7 qñ iudex a quo appellatum est in iudicio vel extra ante snĩam vel post debeat supsedere. 7 si nõ supersedeat sed pcedat an valet quod facit. ¶Et an 7 qñ debeat cassari pcessus primi iudicis qui pendente superioris iudicis cognitione pcedebat in negocio principali forsitan ignoranter q superior pcederet in cã appellationis vel forte scienter. 7 an cã ap. sit maior q̃ prin. et q ap. nõ debet aliquem sua possessione priuare. 7 de institutione plati facta post ap. 7 ap. pendente. 7 quid operet quantũ ad reuocationem attemptatorum vel reuelationẽ alterius pbationis factam ab eo qui appellauit in iudicio vel extra coraz iudice a quo appellauit vel coram aduersario. et de reuocatione attemptatorũ post appellationem vel appellatione pendente. ¶Qñcunq; fit app. iudicialis videlicet vel extraiudicialis. sine etiam ante sen. sive post fuerit appellatuz. sive post de his 7 multis alijs bonis facientib ad pmissa eo. §. ꝟ. sed supra 7 se. ¶Quid operet ap. in electionib. Item an electio que fit post ap. sit nulla vl' annullãda. ¶Itẽ si fiat aliquid post appellationẽ in electionib interiectam. an cassabit' soluz id quod fit ante ap. an etiã alia que postea in electione fiunt. Et vtrum attemptatorũ reuocatio causa cognita fiat. 7 qualiter appellans formabit suam petitionẽ sup reuocatione attemptatorũ in iudicio vel extra. ¶Et q ad iudicem ap. principaliter spectat cognoscere 7 diffinire de appellatione ꝫ rõne accessorij spectat ad eum recipe petitionẽ de reuocatione attemptatorũ. ¶Qualiter iudex pnũciabit sup attẽptatis. 7 qñ 7 sup quib et de multiplici effectu ap. extraiudicialis 7 qliter intelligat illd qd ap. nõ dz quẽ q̃ sua possessiõe puare. ¶Et de alienatõe vl' bñficij collatõe facta p̃ appellatiõz. 7 an pẽdẽte ap. alicui sit sua possessiõe auferẽda. ¶Et an iudex cui papa scribit re-

uocans in irritum ℣. debet ꝓcedere cum cause cognitione. ¶ Et an ab interlocutoria ⁊ primo nota formaꝫ appel. q̄ interponi᷑ a grauamine. ⁊ an in cā ap. pōt compensatio obici. pone petij in libello sn̄iam tanq̄ iniustā reuocari. ⁊ attemptata post appellationeꝫ ante oīa retractari. lite vero sup hoc libello cōtestata reuocari peto ex officio attemptata sicut petierā in libello. queritur an sim audiendus. ⁊ vtrum aūt reuocato in causa ap. vno articulo libelli ꝓtextu ap. ceteri omnes reuocati intelligant᷑. ⁊ vtrum iuuet se aliquid ap. nō solum eam ꝓsequendo sed etiā excipiendo ex ea. ⁊ vtrum reuocari debeāt q̄ finnt post iter arreptum vel post nunti missionē sicut q̄ fiunt post appellationē eo. §. ℣ſ. q̄d operet᷑ vsq̄ ad fi. ¶ Qualiter ⁊ quib⁹ modis impugnetur appellatio iudicialis vel extraiudicialis exhibita in iudicio coram iudice ap. saltē ꝓpter bona. ¶ Et an magis sit cōtumax qui a iudicis pn̄tia recedit appellans q̄z si nō appellando recedit. q̄n̄ valeant vel nihil valeant que fiunt post appellationē. ¶ Et an valeat ꝓcessus iudicis factus post ap. ⁊ cui ipse iudex duxerat deferendum. licet appellatio als non valeret eo. ti. §. iij. ℣. quid si quis recessit. ¶ An teneᷓ quis recedere aduersario dicente se contra eum appellasse nisi eidem instrumentuꝫ appellationis ostendat. ¶ Et an appellatio vim habeat citationis eo. ti. §. iiij. j. ℣ſi. ¶ Si superior ad quē cā commissa est sup̄ principali citauerit appellantē de ap. non habita mentione. an sufficit illi appellanti mittere excusatorem. ¶ Et quid si tempus appellationis prosequende transiuisset eo. §. ℣ſi. fi. ¶ An potest a citatore appellari eo q⁹ copiam delegationis principalis non fecit ei quem citat. ¶ Et an a mero executore valeat appellari eo. ti. §. v. ℣ſ. sed pone. ¶ Si altera parte appellante a delegato ipse delegatus causam remittit ad superiorem qui cām delegauit. superior vero ad quez cā missa est citat appellantē sup̄ cā principali de ap. menti one nō facta. an hoc casu sufficit appellanti excusatorē mittere. Et an tenet citatio. ⁊ an ille superior p̄t in principali ꝓcedere. ¶ Et an iste appellans teneᷓ ostendere talem qualem appellationē fuisse emissam. An appellās teneᷓ probare veritatem cause appellationis ⁊ si tp̄s prosequendi ap. transiuisset. an tunc tenet citatio iudicis appellati vel superioris cui remissio facta est. ¶ Et si tē pus nō transit ⁊ superior ad quem cā remissa est mandat vt citet sup̄ principali facta mentione de appellatione. an talis citatio tenet. ⁊ an artet citatū. ¶ In quibus casibus cā appellatiōis ⁊ negocij principalis debēt simul tractari. ¶ Et q̄n̄ anteq̄ inchoet᷑ negotium principale debet ap. articulus expediri. ¶ Et an vbi debet quis excusatorem mittere. nec mittit tenet ꝓcessus cōtra eum sup̄ principali habitus. ¶ Et quid si iudex appellatum ignoret. ⁊ aduersarius aliquid dolose nō egit ¶ Et quid si iudex citans sup̄ principali scit appellatū fuisse. vel aduersarius subticuit de ap. dolose. ⁊ an citatio facta a delegato de appellatione mentione nō facta teneat donec citatus doceat de appellatione emissa eo. ti. §. vj. ℣ſi. quid si altera. ¶ Q̄n̄ contumax audiat᷑ appellans vel non. ¶ Et an si ꝓcurator est cōtumax possit dn̄s appellare bene nota ti. de contumacia. §. j. ℣ſ. et nota. ⁊. §. iij. ℣ſ. si vero. ¶ Si excōicatus absoluit᷑ non vocato illo ad cuius instantiā excōicatio lata fuit. an ex hoc ille absens poterit appellare ⁊ an ꝓcuratore propter contumaciam condemnato dn̄s poterit appellare eo. ti. §. iiij. ℣ſi. sed nunquid absens ⁊. ℣. quid si ꝓcurator. ¶ An a sn̄ia possessionis sicut in alijs appellet᷑ ti. de primo ⁊ se. decre. §. iij. ℣. sed quare. ¶ An debitor ꝓtra quē lata est sn̄ia de rebus suis vendendis cum in veritate nō liceret vendere valeat appellare. e. ti. §. viij. ℣. illud aūt in fi. ¶ In cā ap. pōt ob partis cōtumaciā lite nō cōtest. ꝓcedi. vt ti. de cōpari. in ter. ℣. attendas ꝛc. ¶ Reus cōparens in termino si iudex requisitus sue iurisditionis copiam sibi nō fecerit vel si ꝓ aduocato q̄rendo req̄situs inducias ei nō dederit. vt si libellū interpellat⁹ porrigi sibi nō fecerit poterit appellare. vt ti. de cōpa. in ter. in fi. ¶ Item si iudex pnunciauit libellum nō recipiendū vel non dandū nisi in casibus in quib⁹ libellus nō est necessarius. an locus sit ap. ¶ Idem si iudex deneget reo terminū ad deliberandum. ⁊ deinde ad dilatorias ꝓponendas locus est ap. vt p. q. tit. de libelli oblatione. ℣. quō facto ⁊ se. ¶ Parte appellata volēte cām appellationis in curia agitari debent ptes cum instrumentis ⁊ actis ad cām venire ad curiā sufficienter instructe. ⁊ nota qualē debēt ferre instructionē hoc casu. vn̄ si curia neget aliquid ad ꝓbandū ap. extra curiam dilationē nō habebit appellans. est aūt appellandū in scriptis. sed pone q⁹ appellans cōtra appellatū dedit libellum in q̄ petijt suam appellationē iustam pnunciari. ⁊ reuocari attemptata post eam li. cōtest. sup̄ hoc libello nulla facta ꝓtestatione. ⁊ nulla exceptione cōtra ap. ꝓpositam in positionib⁹ appellatus negat appellatū fuisse. nunc queri᷑ vtrū appellans ⁊ q̄n̄ ⁊ ad quid ad ꝓbandum extra curiaꝫ appellatio hmōi admittat᷑ de hoc p. ij. ti. de dilationib⁹. §. j. ℣. illud q̄z. ¶ De inducijs appellatorijs que dant᷑ ad appellandū ⁊ de ꝓsecutorijs q̄ dant᷑ ad appellationem ꝓsequendam quanti tp̄is sint et cui currant ⁊ q̄n̄ eo. §. ℣. appellator ⁊ se. etiā ℣. ⁊ breuiter. ¶ Si iudex dilationes a iure statutas prolongauerit. vel abbreuiauerit sine cā locus est ap. ¶ Appellans aūt ⁊ si libellum appellationis porrexit penitere pōt p. ij. ti. de dilationib⁹. §. iiij. ℣. item nota. ⁊ ℣. quod si reus ¶ An possit appellari tpe feriato in qualibz cā. ⁊ an possit causa appellationis tractari ti. de ferijs. §. ij. ℣ſ. pōt aūt. ¶ An in causa ap. exceptionē seu replicationē in principali nō appositam vel non approbatam possum opponere vel ꝓbare. ⁊ quid si exceptio quā nunc in ap. causa ꝓpono fuerat p iudicis interlocutoriam in causa principali reiecta de bisti. de excep. ⁊ repli. §. iij. ℣. post sn̄iam ⁊ se. ¶ Cum ab interlocutoria vel diffi. sn̄ia non appellat᷑ vel si appellat᷑ non infra dies. vel vbi appellās ap. sue renunciauit tacite vel expresse interlocutoria vl̄ diffi. sn̄ia rata manet ⁊ appel. est extincta nunquid ergo tales exceptiones in iudicio ap. sunt ꝓponende ante lit. contest. De hoc eo. §. ℣ſi. sed pone q⁹ in causa appellationis ¶ Iudex non debet admittere appellationē frustratoriam manifeste. vt eo. ti. §. iiij. ℣ſi. facta igitur. ¶ Si reus exceptionib⁹ coram iudice ꝓpositis dicat. ⁊ si eas nō admiseritis ex hoc sentiēs me grauatum in his scriptis appello talis ap. non valet. quia non est interiecta ab aliquo grauamine illato vel cōminato. ¶ Si autem iudex interlocutus fuerit ipsas exceptiones non esse admittendas vl̄ eis omissis in causa processerit tunc potest appellari. debet ergo reus expectare responsionem vel interlocutoriam iudicis super exceptionibus ꝓpositis. nec sufficit ad hoc vt valeat ap. excep. fuisse ꝓpositam. immo oportet probare eas expresse vel tacite fore negatas. ¶ Quid si iudex non recipit nec repellit exceptōes. ¶ Item quid si iudex sit secularis nunquid propter exceptiones nō admissas ab eo poterit appellari. ⁊ si pronunciatus sit idoneus qui non est. nūquid appellari potest in hoc casu et similibus de iure ciuili. ¶ Et de cautela quā iudex debet habere circa exceptiones ꝓpositas vt viam ap. precludat. ⁊ de formis appositis in casibus antedictis eo. §. versi. quidam autem et seq. ¶ An ab interlocutoria lata super exceptionibus possit appellari ⁊ si sic. an non obstante huiusmodi appellatione iudex ap. suam interlocutoriam vel processum poterit reuocare. parte appellante inuita ⁊ in principali procedere. Et an hoc potest facere appellante ignorante. ¶ Et an ipsius appellantis ignorantia eum a cōdemnatione releuet expensarum. ⁊ an puniendus sit iudex qui reuocat illam ignorante appellante in fraudez

ipsius. ¶ Et quid iuris sit de grauaminib⁹ p iudices re-
uocandis a quibus extitit appellatū. ¶ Et qualiter bu-
iusmodi reuocatōes faciet. 7 q̄liter ꝓcedet si se bñ cre-
diderit ꝓcessisse l3 ab eo fuerit appellatū. 7 si iudex par-
ti appellanti terminū assignauerit ad grauamina reuo-
canda et appellans in termino non cōparuit: an extunc
poterit iudex appellatus ꝓcedere in negocio principa-
li. 7 si iudex credit se bñ ꝓcessisse an debet ap. ab ipso in-
terposite copiam petere 7 habere. Et qualiter respon-
debit. 7 si dubitat iudex an bñ vel male ꝓcesserit. 7 ab
eo appelletur qualiter se habebit. ¶ Item qualiter iu-
dex appellatus appellantes vocabit ꝓ reuocatōe gra
uaminis vel responsione facienda sibi. 7 q̄ appellās co-
ram iudice a quo appellatum est petens terminū ad ꝓ-
cedendum vl' dicens se paratum ius suum ꝓsequi coram
eo ap. sue renūciasse videtur. 7 an ab interlocutoria pos
sit appellari post. x. dies. ¶ Et an post. x. dies vel ante
possit iudex reuocare interlocutoriaꝫ suam: siue ab eo
fuerit appellatuꝫ siue non. ¶ Et quid si appellans ap-
pellationi hui⁹ non cōsentiret. ¶ Quādo iudex a quo
appellatum est desinat esse iudex. ¶ Et quid si appellās
fecit sumptus ꝓ sua appella. 7 misit vl' iuit ad curiam
ꝓ ipsa ꝓsequēda: 7 iudex nihilominus vult grauа-
men vl' interlocutoriam reuocare. et an licet appellanti
redire ad iudicem appellatum aduersario inuito ꝓuis-
q̄ alteri sit cōmissa. eo. §. ver. ab his autem. 7 se. bñ p du
as columnas. ¶ Qualiter per appellatōnem possit ne-
gocium progari. 7 vsq̄ ad quod tempus iudex a cuius
interlocutoria est appellatum ipsam valeat reuocare.
¶ Item q̄ appellans coram iudice appel. potest dice-
re sententiam esse nullam. 7 si iudex ꝓnunciauerit eam
iustam vel aliquam vel iniustam vel nullam poterit ap
pellare: 7 iterum coram iudice ap. dicere eam nullam. et
sic poterit centies facere. nec dicitur tercio ꝓuocasse cū
nullam ap. fuerit ꝓsecut⁹: 7 semper possit dicere sen-
tentiam esse nullam. ¶ Qualiter frustratorie appellans
punitur. 7 de quibusdaꝫ aliꝫs circa hoc. e. §. ℣. item no-
ta. ¶ Utruꝫ ꝓcura. in causa ap. debeat ap. satisdare iu
dicatis solu. 7 vtrum ꝓcura. cogatur appellare vel ap-
pellationem ꝓsequi ti. de satisda. iiij. §. 7 se. ¶ An causa
ap. iudicialis vl' extraiudicialis sit eadem cuꝫ principa-
li vel alia. ¶ Et an coram iudice ap. sit locus recōuenti-
oni. ti. de recōuentione. §. ij. ℣. sed nūquid coram iudi-
ce. ¶ Cū causa ꝓuentōis 7 recōuentōis pari iure censeā
tur si nō potest appellari supᵛna nec sup alia. ¶ Sꝫ po
ne q̄ appellat in cōuentōe: nūquid recōuentioi supse-
debit vl' ecōtra. e. ti. §. iiij. ℣. hoc quoq̄. 7 se. ¶ Si is cō
tra quē lata est sentētia in petitorio appellauit: nūquid
ap. pendēte poterit peti q̄ sentētia sup poss. ꝓ se lata a
qua non extitit appellatū executōi mandet. 7 q̄ appel-
latio non extinguit: ß suspendit ꝓnunciatū. ¶ Et qua-
liter intelligat q̄ ap. pen. nihil est īnouandū. ti. de peti.
7 pos. §. j. ver. q̄d si is. ¶ Non valet q̄d fit a iudice post
ap. eo. ti. §. ij. ℣. fi. ¶ Per appellatōem legitimam sim-
pliciter iurisditio cognoscit vel. naꝫ is q̄ de eadē cogno-
scit hꝫ ꝓfirmare vl' infirmare: 7 medio tpe dicit suspen-
sa iurisditio prioris iudicis. ¶ Itez simpl'r iurisditio de-
legati si detulit ap. vt ti. d̄ iudi. del'. §. vj. circa p̄n. ¶ An
possim iudicē recusare a q̄ in illa vel alia causa appella-
ueram. 7 si epus a quo ad archiepm appellaueraꝫ fact⁹
sit archiepus ad quē appellauerā an ipe de hac ap. po-
terit cognoscere. e. ti. §. vij. ℣. itez si ab eo. 7 ℣. itez si pri
us. ¶ An iudex ap. potest cāꝫ alij delegare. eo. ti. §. viij.
℣. item q̄ est iudex app. ¶ Qz a papa vel impatore non
appellat ti. de iurisdi. om. iudi. ℣. hoc tñ. ¶ An in q̄stio
ne de patre ac filio 7 de patrono 7 liberto. 7 i cautōe dā
ni infecti sit appellatio admittēda. ¶ Et an ap. pen. ala
tur qui fuerit alendus. ti. de offi. om. iu. §. ij. ℣. sed an in
eisdem. ¶ Qualiter interdū vt in casu in quo vertit pe
riculuꝫ anime vl' ecclesie appellat. 7 cum vtraq̄ ps de-
fert appellatōeꝫ ꝓsequi iudex potest ex officio terminū
ꝓfigere ad ap. hmōi ꝓsequēdam. e. ti. §. ij. ℣. fi. ¶ An in
causa ap. lis sit cōtestanda ex quo cōtestata est in nego
cio principali. e. ti. §. vj. ℣. j. ¶ Judex ex officio reuocat
attēptata post appellatōem a diffi. sen. interiecta. Itez
reformat pos. post ap. turbatā. Item interdicit appel-
lanti ne faciat id ꝓpter qd̄ appellauit. e. §. ℣. sed queri
tur. 7 ℣. post li. ¶ Quādo ab interlocutoria fm. l. liceat
appellare. e. ti. §. ix. ℣. iij. 7. ij. p. ti. de sindico. ℣. sed nun-
quid. ¶ An vbi interdicit appellatio admittat recusa-
tio: an appellatio 7 recusatio paribus passibus ambu-
lent. ¶ An potest appellari quādo inhibita est appella-
tio in rescripto. ¶ An alius q̄s princeps possit cāꝫ ꝓmit
tere ap. remota. ¶ Qz a papa non appellatur. 7 an papa
possit causam cōmittere quo min⁹ liceat appellari. ti. de
recusa. §. ij. ℣. sed quid si causa. 7 se. ¶ Non omis a quo
appellat: sed iudex appellatōis debet cognoscere an ap
pel. causa sit sufficiens siue iusta vel non. e. ti. §. v. circa
prin. ¶ Appellatio 7 recusatio pficiant. e. ti. §. vj. circa
prin. ¶ Ad quē ab arbitris recusans appellet. ¶ Et an
in causa ap. dabit libellus 7 fiet litis cōtestatio. e. §. ver.
quid si ab eis. 7 ℣. quis ꝓuidebit. 7 ℣. ß nunquid. ¶ In
ap. a sentētia diffi. non est necesse causam exprimi speci
alem. ¶ Item appellatio non admittit in notoriis. e. §.
℣. itez quid. 7 ℣. licz 7 nota. In causa ap. pōt nō primo
oppositū opponi: 7 non pbatū pbari. j. p. ti. de pcu. §. j.
℣. quid si ꝓcurator. An ꝓcurator victus in causa potest
facere aliū ꝓcuratorē ad appellandum coram iudice ap.
¶ Itē an mortuo appellāte ꝓcedat in causa ap. saltē p-
pter bona. ¶ Itē an valet illi⁹ appellatio q̄ non detulit
aduersarij ap. ¶ Itē qualiter intelligat: 7 qñ vꝛ sit: qd̄
si non detulit ap. tue ꝓtra me interposite tu non teneris
deferre mee ꝓtra te interiecte. Itē qualiter q̄s renūciet
ap. sue tacite vel exprese. ¶ Itē qñ valeat pactū de non
appellādo. e. ti. de ap. §. xij. seu fi. ¶ Qz varijs ex causis
cōtingit appellatiōes emitti. qz vbicūq̄ quis se grauari
cognoscit locus est ap. ¶ Appellationū aūt forme nun-
cupant libelli. ¶ Notandū est q̄ ad hoc vt appellatio
i iudicio ante sententiā valeat requirunt in ea. x. ¶ Itē
nota q̄ libellus appellatōis debz ꝓtinere. iiij. noīa 7 vl-
tra id diem late sentētie ap. emisse. vt. p. iiij. ti. de ap. in
prin. ¶ Circa formas appellationū iudicialiū est notā-
dum q̄ aut appellat ante sententiā: aut post. Si añ sen
tentiaꝫ aut a grauamīe: aut ab interlocutoria. 7 primo
nota formā ap. que interponit a grauamīe puta a ꝓmi-
natione seu monitōe iudicis. ¶ Et nota appellari pos-
se si iudex vult ꝓpellere partē ad rñdendum positōi in-
epte. ¶ Item nota quādo a cōminatōne iudicis valeat
appellare. ¶ Item qualiter in p̄dicto casu apostoli sint
formādi. ¶ Item nota quare in p̄dicta forma ponit in
his scriptis. 7 quid si illa verba non ponerētur: sed nota
rius diceret appellās in his scriptis. ¶ Secūdo nota for
mam appel. cum appellat ab eo qui cognoscit ap. remo
ta. 7 nota appellari ab assignatōe loci non tuti 7 ab aliꝫs
grauaminib⁹ in iure expressis. ¶ Itē nota quales 7 qua-
liter apostoli sunt ꝓcedendi hoc casu. ¶ Tercio no. for
mam ap. cum quis appellat ꝓ eo q̄ ipe offerens se para
tum probare exceptiōem legitimam non fuit admissus.
¶ Quarto nota diuersas formas ap. cum appellat ab
interlocutoria. 7 qualiter apostoli tunc formātur d̄ his
eo. ti. §. i. a prin. vsq̄ ad ℣. sin autez a sentētia. ¶ Quin
to nota formaꝫ ap. que interponit a sen. diffi. illico ap̄.
acta. ¶ Sexto nota formam ap. que interponitur a sen.
diffi. non apud acta: sed ex interuallo in. x. dies. 7 que in
ea sint exprimenda. ¶ Septimo nota formā ap. quādo
vnus vl' duo appellant. ¶ Octauo quādo vnus ꝓ alio
appellat. 7 nota an talis libellus ap. sit admittendus ta-
lem sententiā contra me lataꝫ dico nullam. 7 si esset ali-
qua appello ab ea ad talem. ¶ Item an appellatio pos
sit formari alternatiue. ¶ Item nota q̄ a sententia que

nulla est non est necesse appellari. ¶ Item si quis appellat a sententia que nulla est: an possit eam postea dicere nullã: z an sententia nulla efficiat aliq̃ p ap. ¶ Item an viam nullitatis z iniquitatis possit quis simul in vno libello psequi: z si plures vna sententia ꝯdemnent z vn⁹ solus appellet z obtineat an hoc alijs pdest. ¶ Itez nota qualiter notarius de ap. quãdo sit debz conficere instrumentũ. ¶ Nono nota formã appel. quãdo is q̃ vult appellare iudicis vl partis grauantis vel interloquẽtis copiam habere non potest. z quales apostoli dent hoc casu. ¶ Item qualiter appellãs debet denũciare iudici a quo appellauit z aduersario suaz ap. z qualiter de hac ap. z notificatõe fiat publicũ instrumentuz vel litera sigillata sigillo illius coram quo id fecit. ¶ Decimo nota formã ap. vel ptestatõis quã debet facere qui ppter iustum metũ a iudice appellare non audet: et infra qd tẽpus fieri debeat. Sz si appellans vl ptestans modo predicto postmodũ coraz illo iudice litiget metu durante: an ppter hoc ap. sue renũciare videtur. ¶ Item qualis debet esse metus in casu pdicto ad hoc vt talis appellatio vel ptestatio sit efficax. ¶ Undecimo nota formam innouatõis ap. quãdo quis appellauit vel alius pro eo. postmodũ pcessu temporis ipe vult ap. hmõi innouare. z nota que verba sint ibi ponenda ad hoc q̃ appellans se possit de illa innouatõe iuuare si prima ap. non tenebat de his eo. ℣. sin autem: vsq̃ ad fi. §. ¶ Circa appellationes extraiudiciales notandũ est q̃ quãdo appellat q̃n̄q̃ puocat. appellat autem diuersimode. z nota primo formã ap. cum quis appellat ne fiat qd fieri non debet: vt ne criminosus eligat vel hmõi. ¶ Et nota qualiter apostoli dentur hoc casu. ¶ Secũdo nota aliam formã circa idem vl alios actus extraiudiciales. z nota ex quibus casibus ab electõe facta nõ valeat appellari. ¶ Itẽ nota quid debeat obseruare appellãs contra electiõem postulatõem vel puisionem. Tercio nota formã ap. cũ appellat: tum quia superior electõem vel psentatõem factam renuit admittere vel confirmare. ¶ Quarto nota formã ap. cum quis timet q̃ alius sibi dicendo ius vl super re vel possessione aliqua iniuriet eidem. ¶ Quinto nota formã aliam circa idez: vt. e. ti. §. ij. a prin. vsq̃ ad ℣. si autez iudex. ¶ Sexto nota formã ap. que interponitur quãdo iudex cognoscere vult de eo qd ad eum de iure cõmuni ptinet: ꝑ ptextu priuilegij exemptõis vl alterius de illo cognoscere non possit vt quãdo episcop⁹ petit procuratorem a monasterio exempto vl aliquid huiusmodi. z nota q̃ appellãs potest hoc casu statuere terminuz ei contra quem appellat ad ap. hmõi psequẽdã. ¶ Septimo nota formã ap. questiõe interposita a pmination extra ius facta. z quales apostoli dentur hoc casu. ¶ Octauo nota formã ap. que interponit extra iudicium a iudice vl domino qui vult cõtra te procedere ratione excessus quẽ notoriũ dicit esse. z nota quales apostoli dentur hoc casu. ¶ Nono nota formã, puocatõnis que fit extra iudiciũ ipo facto. z an sit necessariũ eam in scriptis fieri. z an de ipa debeat fieri instrumentuz. z an apostoli tunc dabuntur vel aliud loco apl'oz. ¶ Decimo nota formaz ap. que fit quãd o inquisitor non vult copiam articulorũ facere reo: vl suuz interrogatorium facere recipe. ¶ Undecimo nota formã ap. que interponitur cum inquisitor dicit aliquẽ infamatũ z sic vult inquirere contra illuz: ille ℣o id negat petens prius super infamia inquiri: ꝑ superior bis omissis inq̃rit. ¶ Nota q̃ appellatio extraiudicialis ppue fit a futuro grauamine vl instanti. ¶ Judicialis ℣o a ꝓterito seu illato vl cõmitato: vt dicto ℣. si aũt: vsq̃ ad fi. §. ¶ Circa apl'os seu libellos dimissorios q̃ als dicũtur litere dimissorie. z post ap. dari debẽt. ¶ Nota q̃ apostoloz alij sunt cõuentionales: alij testimõiales: alij dimissorij: alij refutatorij: alij reuerẽdi. quare sic dicant: vnde dicant: in quibus casibus locũ habeat tam in iudicio q̃ extra: quãdo z qualiter peti debẽt: z a quibus dari. ¶ Quid si nõ petantur: vl si non detur q̃liter in singulis casibus formẽtur tam in iudicio q̃ extra: z quid apostoli debeant cõtinere. ¶ Et nota q̃ cuz a grauamie vel ab interlocutoria ap. z appellatio approbat iudex a quo appellat⁹ est debz in apostolis remittere partes ad iudicẽ ap. z eis certum terminũ statuere quo cum actis z munimẽtis cause compareãt coram eo sic parati q̃ expedito ap. articulo vel de partiũ voluntate omisso, pcedi valeat in negocio principali. hoc tamẽ qd dicit de partiũ voluntate omisso coraz papa tantũmodo locum habet non coram alijs in causis clericoz. ¶ Sz nũquid cum ante sententiã appelletur iudex a quo appellatus debz depositiões testium z alia cause munimẽta mittere sub sigillo suo iudici ad quem appellat. ¶ Item nota in dubio ap. potiꝰ deferendum esse q̃ non deferendũ. ¶ Itez q̃ iudex ap. deferens potest terminũ partibus pfigere ad ap. psequẽdaz. sed nũquid, pcessus post ap. habitus a iudice q̃ apostolos cõcedere noluit nullus est ipo iure. de his et alijs facientibus ad pdicta. e. ti. §. iij. p totũ. ¶ Circa libellos i causis appellatiõis formãdos notandũ q̃ quãdoq̃ appellatur in iudicio: quãdoq̃ extra. de libellis formãdis in causis ap. iudicialiũ: siue appellet ante sententiaz: siue post a sentẽtia qualit formãtur libelli tam ex pte appellãtis q̃ ex parte appellati: bñ no. e. ti. §. iij. ¶ Qualiter formẽtur libelli in appellatiõibus extraiudicialibꝰ tam in bñficialibus q̃ in alijs bene nota. eo. ti. §. v. circa iij. no. z. §. queritur. ¶ An in libello ap. debeat peti renocatio attemptatoz. ¶ Itez an in eo debeant peti expense z alia accessoria. ¶ Item an in libello ap. a sententia possit peti sententiã pnunciari nullam vel si est aliq̃ remedio ap. infringi. ¶ Itez qualiter iudex i causa ap. debz pnunciare: z qualiter petat renocatio attemptatoꝝ tam excõis q̃ executõis z alioz post ap. factoz̃. ¶ Item an appellando post sententiam videat ab ap. pcedẽti recessum dicto. §. iij. circa fi. ¶ Nota qualiter expense in libello extraiudiciales petantur: et qualiter in causa appella. extraiudicialis formabitur petitio sup renocatõe attemptatoz nota dicto. §. v. ¶ In summa nota q̃ quãdoq̃ petitur in libello sententiã post ap. latazꝫ pnunciari nullã. quãdoq̃ infirmari. quãdoq̃ renocari executõem sentẽtie a qua extitit appellatũ. quãdoq̃ simpliciter sententiã non tenere. quãdoq̃ processum post ap. habitum esse nullum. quãdoq̃ quicq̃d fit post ap. pnunciari irrituz z inane. quãdoq̃ quicq̃d fit contra ap. debere reduci in statuz pristinũ. ¶ Quãdoq̃ in statum debitum. quãdoq̃ renocari in statum pristinuz quicq̃d post ap. extitit attemptatũ. z de quibusdaz alijs modis. ¶ Sz nũquid est vtilius petere pnunciari appinstam siue bñ appellatum esse. z si sic pnuncietur: nunquid a potiori huius sentẽtie erit vt non solum que facta sunt post ap. renocare: verũetiam ipam sententiam vbi a sentẽtia fuerit appellatũ de his. e. §. circa fi. ¶ De ap. que iterdũ ab arbitratore qui als dicit recursus ad arbitriũ boni viri. j. p. ti. ꝺ arbitro. §. j. ¶ Q̃ accusatus cõdemnatus potest appellare vel alius p eo etiam inuito. ¶ Sed an potuit p procuratorem appellare vl appellationis causam per procuratorem psequi. ¶ Et q̃ accusat⁹ confessus z cõuictus non auditur appellans. p. iij. ti. de accusatõe. §. j. ℣. si accusatus. ¶ An a sentẽtia cõditionali possit appellari conditõe pen. eo. ti. §. fi. ℣. vt autem. ¶ An libellus appellatorius possit mutari. ¶ Et an vbi appellat ab electõe postulatõe vel puisione vel earũ occasione tali ap. possit renũciari. z q̃ talis appellatio nihil aliud est q̃ citatio ad cãm. ¶ An talis ap. eq̃liter appellantẽ z appellatũ astringit. ¶ Et q̃ extraiudicialis appellatio nõ semp est citatio ti. de libel. cõ. §. viij. ℣. porro. ¶ An a mometanea possessione appellet. e. ti. §. x. ℣. xxvj. ¶ An in causa appl. extraiudicialis vl iudicialis ante sententiã vel post sit libellus offerẽdus. z lit.

contesta.faciēda. ¶ Et q̄ appel.extra iudicialis est tm̄ ꝓuocatio ad causam.z an causa ap.sit eadem cuz ꝓn-cipali. Et an in causa ap.fozment̄ libelli.e.§.x̄.sed nun quid. ¶ Cum exceptio legitima a iudice nō admittitur potest legitime appellari.e.ti.§.fi.x̄.tantus. ¶ An ꝓcu rator cōstitutus ad ꝓsequēdam ap.poterit sup̄ ipa ap. vbi causa non est in curia literas impetrare.et an impe-trare sup̄ ap.sit ꝓsequi ap.ti.de rescrip. pn̄.§.v.x̄.ß nūquid cōstitutus. ¶ An causa ap.sit remittēda ad eum a quo noscitur appellatū.e.ti.§.vj. ¶ An valent litere ab aliquo impetrate de sua ap.mentōe non facta: vel nō fa cta mentōe de termino ad ꝓsequēdam ap.ꝓfixo: vel si sunt ante ip̄m terminū impetrate.e.ti.§.viij.x̄.itez exci pitur.z x̄.itez q̄ tacuit.z x̄.itē q̄ impetrate. Vel si im petrans infra tempa debita ap.non extitit ꝓsecut⁹.e.ti. §.fi.x̄.item q̄ non est. ¶ An valet citatio facta sup̄ ꝓn-cipali p̄ iudicē ap.z an valet ap.citari ad locū min⁹ insi-gnem. ¶ Et an talis ap.defendit appellantē ab excōmu nicatōe sequēti.ti.de cita.§.j.x̄.item non valet.z x̄.sed quid si citatus. ¶ Item pone.p.finxit se appellasse ī cau sa in qua metū habebat cum nō appellasset vl' ap.nō te nebat.iudex x̄o nihilomin⁹ citat me: nūquid teneoꝛ ire z si non iero nūquid tenebit sentētia p̄ euz contra me su per ꝓncipali lata: nec queret̄ postea an fuit appellatū vel non.de hoc.e.§.x̄.item pone. ¶ An possit appellari a iudice nisi iuste inducias citatorias moderet̄.e.ti.§.ij. in fi. ¶ Si reus a p̄sentia iudicis recessit appellās: an in eadem causa absens ad sententiā vel ad articulos est ci-tandus: an sit cōtumax iudicandus.qꝛ recessit appellās z an valet sentētia excōmunicatiōis vl' alia postmodū a iudice appellato ꝓlata.e.§.x̄.quid si ꝓcura. ¶ An ipse idem potest si voluerit appellare q̄ iuitus appellat⁹ ap. ꝓsequi non cogitur: sed tenetur dño nunciare. volens quoq̄ ꝓsequi eam potest. ¶ Sz pone ꝓcura.rei absen-tis valde remoti existens in curia appellās non vult ꝓ-sequi ap.sed hoc vult dño nūciare: nūquid est audien-dus. vl' hoc non obstante potest aduersarius petere sen tentiā ꝓfirmari.e.x̄.z se. ¶ An statuens ꝓcuratoꝛez ad impetrandū literas sup̄ aliqua ap.videatur de ip̄a p̄ cō sequens cōfiteri. ¶ Et an p̄ vnū testem et confessionem quaz facit talis ꝓcuratoꝛ in litera quā sup̄ ap.impetrat appellatio ip̄a videat̄ ꝓbata: vel saltez ratōe talis ꝓn-sumptōis habebit locum delatio iuramēti.z q̄d fiet q̄n in ro.cu.ꝓcuratoꝛ tale mandatū occultat ne sic ap.pos-sit ꝓbari. ¶ Et an ꝓcuratoꝛ datus ad impetrandū z cō tradicendū qui sup̄ apostolicas literas impetrabat ad-uersario dicente literas hui⁹ non debere trāsire admit-tatur ad litigandū. ¶ An aūt negociū sit in curia vl' nō e.ti.§.iiij.x̄.cetez in audientia.z tribus se. ¶ Renūcia-re vel pacifici possum ne appellem.j.par.ti.de arbi.§.fi. x̄.itez quid si cōꝛomissuz. ¶ An ab interlocutoꝛia fm l.vel ca.appellar̄.e.§.x̄.ß infra q̄ tempus. ¶ An q̄ fu-it aduocatus in causa ꝓncipali p̄ vna ꝑte possit ī cau-sa ap.ꝓ alia postulare ti.de aduoca.§.j.x̄.item q̄ fuit aduo. ¶ De hoc etiam z an causa ap.sit eadem cū cau-sa ꝓncipali.z an p̄ codē salario defendet aduocat⁹.eo. ti.§.iij.in fi. ¶ Ab eadē sen.potest vtraq̄ pars appella-re.j.p.ti.de teste.§.j.x̄.quid si p̄ vtraq̄. ¶ Si appellet a iudice ante sententiā: an postea in eadē causa poterit is iudex esse testis.e.§.ver.quid si appellet. ¶ Qualiter auditoꝛ cause ap.interdicat ordinario ne in nego.ꝓn. ꝓcedat ti.de cita.§.fi.x̄.pozzo. ¶ Si a sentētia lata cō-tra me et te tercia ꝑsona appellat: an possit in causa ap. testes sup̄ antiq̄s articulis ꝓducere.j.p.ti.de teste.§.iiij. ver.quid si a sentētia. ¶ An valet talis ap.ne recipiant tales testes quos volo ꝓbare crimiosos nisi statim offe-rat se ꝓbaturū.e.ti.§.ix.ver.hoc ergo. ¶ Non videtur cōdemnatus qui appellauit. ¶ An causa ap.est eadem cum ꝓncipali vl' alia. ¶ An aduocatus ꝓ eodem sala-rio aduocabit in causa ap. ¶ An ꝓcuratoꝛ datus in ne gocio ꝓncipali tenet̄ appellare z ap.ꝓsequi ti.de sala.§.iiij.x̄.ß nūquid aduocat̄. ¶ An z quib⁹ verbis z q̄li-ter in ap.causa lis debeat ꝓtestari.ij.p.ti.de lit̄.cōtesta.§.ij.x̄.sed cū. ¶ An in ap.cause iuret̄ de calūnia.ij.p.ti. de inꝛa.calū.§.j.ver.in casib⁹. ¶ An in ap.causa sit dan-dus libellus lit̄.contest.facienda iurādū de calū.an cau-sa ap.sit eadez cū ꝓncipali vl' alia. ¶ In quib⁹ casibus potest cōiuncta ꝑsona a ꝓdemnatōe alterius appellare. ¶ Et quis in hmōi causa ap.iurabit de calum.e.ti.§.ij. x̄.quid de causa ap.z se. ¶ An cōdemnatus pena iuris qꝛ noluit de calū.iurare potest appellare.e.ti.§.v.in ꝓn. ¶ Contumax non audit̄ appellans: nec alius eius nomi ne. ¶ Quid si appellat sup̄ alio articulo q̄ sup̄ eo ī quo ꝓtumax fuit ꝺ bis ti.de ꝓposi.§.viij.ī fi. ¶ An in causa ap.potest quis coꝛrigere erroꝛē habitū in causa ꝓnci-pali. ¶ Et q̄ ap.suspendit̄ ꝓnunciet q̄ non pōt dici ne gociū finitū p̄ sententiā a qua est appellatū.vel tūc etiā non potest dici res iudicata. ¶ Item ī causa ap.nouis de-fensionib⁹ z allegatōib⁹ vti possum. ¶ Et in causa ap. possuz ꝓponere ꝑemptoꝛiā excepť.omissaz in negocio ꝓncipali.ij.p.ti.de cōfess.§.fi.circa fi. ¶ Quis habeat ꝓbare in causa ap.ij.p.ti.de ꝓba.§.j.ver.sed quid ꝓbat̄. ¶ Qualiter libellus ap.scribet̄ in actis.z qualiter foꝛ-mabit̄ cum ī p̄ntia iudicis alterius appellat̄ non eius a quo ap.interponit̄.ti.de instru.edi.§.ij.circa fi. ¶ An ī causa ap.sup̄ nouis articulis pendentib⁹ ex veteribus pos sunt testes z instrumēta ꝓduci. ¶ Item pone q̄ appel-lans in causa ap.offert libellū: z appellato negāte appel latum foꝛe fit fides iudici de ap.p̄ publicū instrumentū de quo petet appellatus copiā sibi fieri ꝓiusq̄ rñdeat libello: queritꝛ quid iuris. ¶ Itez queritꝛ an negādo ap-pellatū vl' non iuste appellatū fiat lit̄.ꝓtes.in causa ap. z ante lit̄.cōtest.pti vl' iudici seu ei qui de ap.cognoscit sit fides de ap.faciēda. ¶ Et an idem sit si ab interlocu-toꝛia seu grauamīe ante sententiā seu extra iudiciuz ap pelletur. ¶ Item pone coꝛā iudice ap.peto sentētiā cō-tra me latā cassari vl' cassam nūciari. respondet aduer-sarius exhibe sententiā: ego dico non habeo ip̄am scri-ptam.qꝛ iudex noluit mihi facere copiā vel qꝛ perdidi: queritur an appellās eam exhibere cogatur.e.ti.§.v.cir ca ꝓnn. ¶ Delegata est alicui causa ap.vt si rite inuene rit appellatū ꝓcedat in causa ꝓncipali iuxta ip̄aꝝ cōti nentiam literaꝝ: queritꝛ an ꝓmus iudex debeat mittere isti bullā: vel sufficiat sibi mittere transcriptū.e.ti.§.vj. x̄.ß pone. ¶ Cōdemnatus ad mortē ciuilem vl' natura lem non potest testari nisi a cōdemnatiōe appellauerit. eo.ti.§.xij.x̄.xj. ¶ An z quādo renūciatio vl' ꝓclusio fa cta in causa ꝓncipali extendat̄ ad cām ap.ti.de renū.z cō clu.x̄.hoc autez. ¶ Quādo possit appellari a iudice qui ꝓtibus copiā relatiōis non facit ti. de relat̄.§.iiij.in ꝓn. ¶ De renūciatiōe facta post ap.z an valeat.z q̄d de attentatis post hmōi ap. ¶ Item q̄d iuris si inter iu-dicem datū in causa ap.z iudicē remissiōis vl' iudicē cui est causa relatōis cōmissa fuerit ꝓtentio de iurisditione. ¶ Item q̄n iudex a quo est ap.possit ꝓcedere ap.nō ob stāte vel habeat cessare ti.de remis.§.ij. ¶ Quando iu-dex a quo ap. est possit t̄minū p̄figere appellāti ad app. ꝓsequendā.z quādo non valent qui fiunt post ap.etiā ab ignoꝛāte.z quid iuris si supioꝛ ad quem est causa re-missa citet appellātem.eo.ti.§.iiij.in ꝓn.z se.bene per j.colum. ¶ Quādo liceat partibus appellare z sup̄ ap. literas impetrare non facta mentōe de remissione.eo.§. x̄.z scias. ¶ De remissiōibus z formis remissionuz que fiunt a superioꝛib⁹ ad inferioꝛes iudices quādo appel-lare cōtingit.eo.ti.§.vj. ¶ Quid appellatiōn.sentētia debeat cōtinere. ¶ Et an in ip̄a sit iuris oꝛdo seruādus z an a p̄cepto valeat appellari.ij.p.ti.de sen.z que se.§. ij.x̄.diffinitiua.z se. ¶ An a pena vl' mulcta appelletur eo.§.x̄.est z quarta. ¶ In causa ap.fertur sentētia ge-neralis quādoq̄ reducit̄ quis ad statū in quo erat tem-

pore ap. emisse. eo. ti. §. v. ℞. item nō queritur in ap. In
sententia causa inseritur quādo prior sentētia retracta-
tur. eo. §. ℞. in quibusdaz. ¶ Qualiter iudex appellati-
onis pronūciabit super attentatis: § quādo 7 super qui
bus. eo. ti. §. vj. ¶ Item qualiter iudex ap. habeat sentē
tiare. 7 quid ad eius officium ptineat: siue a sententia si
ue a grauamine appellatū sit: tam super ipsa causa ap.
ꝙ̄ super expensis 7 alijs. ¶ An iudex ap. potest cōdem-
nare appellatum qui per priorem iudicez fuerit absolu
tus. ¶ An iudex ap. pnunciādo priorem sententiā iniu-
stam 7 ap. legitimā videtur ꝑ consequēs ꝓdemnasse. an
dabitur libellus in causa ap. ¶ An iudex ap. a quo sen-
tentia vl' processus petitur infirmari vl' nulla pronūcia-
ri possit cōfirmare vl' aliquā pronūciare appellāte de fi-
ciente in prima ꝓbatione. pone in causa principali pro-
ponitur excepc'. pemptoria. sed non ꝓbatur quare sen-
tentia cōtra excipientē proferc': postea ℞o in causa ap.
exceptio illa probatur: nunc queritur an iudex ap. pro-
nunciabit primuz iudicem male pronūciasse: cum tamē
ille bene iudicauerit ꝑm acta coram eo. ¶ Item quali-
ter iudex appellatiōis pnunciabit cum is cuius interest
sententie se opponit. 7 ꝓbat in causa app. eo. ti. §. vj. ℞.
in iudice autem ap. 7 se. bñ per vnam columnā. ¶ Sen-
tentia lata post ap. legitimā est nulla. eo. ti. §. viij. ℞. est
etiam. ¶ Quid iuris cum a sentētia que nulla est appel
latur de facto: 7 iudex ap. eam cōfirmat. e. §. ver. ß quid
si. ¶ Quid si ap. ante sententiā vel extra iudicium nibi
lominus tamen postmodū fertur sententia contra me a
qua iterum appello: nūc queritur an per posteriorē ap.
videatur renūciasse priori: 7 sententiam cōtra me lataz
ratificare. ¶ Et an a sententia lata in ꝑsonam falsi pro-
curatoris: vel que alꝫ nulla est appellando eā videor ap
probare. ¶ An coram iudice ap. possim causam prose-
qui nullitatis: 7 si appellans a sententia que est nulla nō
ꝓsequor ap. an sententia valebit. ¶ An admittatur ta-
lis libellus peto talem sententiā nullam ꝓnunciari. et si
est aliqua peto eam bñficio ap. infringi: an etiā talis ap.
admittatur. ¶ An causa ap. 7 nullitatis possint corā eo
dem iudice tractari. ¶ Et quis cognoscet de ista: 7 quis
de illa. 7 si iudex appellationis inuenerit sententiam esse
nullam qualiter ꝓnunciabit. eo. §. ℞. quid ergo si appel
lo. 7 se. vsqꝫ ad fi. §. ¶ De restituc'. in integrum que fit
ad appellandum. eo. ti. §. ix. ℞. porro. ¶ An in causa ap.
quis teneatur ꝓbare de ordine iuris seruato vl' non ser-
uato in causa principali: vl' priorem sententiam esse iu-
stam vel iniustaz. eo. §. ℞. in summa. 7 se. ¶ Qz quando
est ap. interposita non est sentētia executiōi mandanda
7 ꝙ eoipso ꝙ papa causam appellationꝫ cōmittit vide-
tur iurisditōem priorū iudicum revocare vt interim ꝛc.
de effectu clausule ap. remotōis. ¶ De revocatione at-
tentatoꝝ post ap. ꝙ appellatio a diffinitiua admittitur
ꝙ sine causa. pone ꝙ agebatur cōtra te simul poss. 7 pe-
ti. lata est sentētia ꝑ me in possessorio pro te in peti. ego
appellaui tu non: vnde peto sententiā pro me lataz exe
cutioni mandari cum in rem trāsierit iudicataz. 7 execu
tionem sententie contra me late ꝑ ap. suspense differri.
de hiſti. de execu'. sententie. §. j. fere ꝑ totum. ¶ An et
quādo ab executore liceat appellare. ¶ Et an 7 quādo
ꝑ ap. ab executore interposita in casu concesso executio
sententie suspendetur. 7 an in totum vel solū sup eo su-
per quo est appellatū. ¶ An in ap. que fit ab executore
sit causa rationabilis exprimēda. ¶ Et si iudex ap. sen-
tentiam prioris iudicis cōfirmat quis eam executiōi mā
dabit. ¶ Item si ab interlocutoria appellet' 7 iudex ap.
pronūciet male appellatum remittens ad priorem iudi-
cem appellantem. 7 eum in expensis cōdemnans queri-
tur quis banc condemnationem executioni mandabit.
¶ Item queritur an a sentētia doctoris vl' episcopi lice
at appellare. e. ti. §. ij. ℞. quid si iudex. 7 se. bñ ꝑ vnā co-
lumnā. ¶ Procurator ante sententiā ap. malicioſe cō-

demnatur in expensis: queritur in cuius bonis fiet exe-
cutio. e. ti. §. iij. ℞. ß quid si ꝓcura. ¶ An a sententia que
fertur sup executōe facienda possit appellari. eo. ti. §. v.
℞. ß si cum. ¶ Quādo 7 vsqꝫ ad quot tempus executio
nem sentētie impediat appellatio interiecta. ¶ Et que
excusent ne app. tempe fatalia currant. eo. ti. de for. exe.
sen. §. vj. in prin. ¶ Tempora que dant' ad appellandū
currūt minori 7 eccl'ie: contra hoc tamē datur eis in inte
grum restitutio. ij. ꝑ. ti. de in integ. restitut'. §. ij. ℞. vt au
tem. ¶ Speciale est in causa ap. vt in ea possit lit'. nō cō
testa. ꝓnunciari. e. §. ℞. quid ergo. ¶ An minor qui ap
pellauerit a sentētia contra se lata possit ap. pen. petere
restitutōem. e. ti. §. iiij. ℞. quid si minor. ¶ Judex a cui⁹
sententia est appellatum de illa ap. cognoscere non po-
test ti. de ap. §. v. ℞. 7 nota differentiā inter appellatio-
nem 7 supplicatōem. ¶ Et ꝙ seruus ꝑ domio appella-
re non potest. ti. de supplicatōe. §. iiij. ¶ Quādo appel-
lantem frustratorie vl' contra formā iuris iudex appella
tionis vel iudex a quo appellatū est in expeñ. debeat cō
demnare. ti. de expens. §. iij. ℞. vij. ¶ Quid iuris sit de
expeñ. factis in causa ap. iudicialis vl' extraiudicialis. et
de pena calūnioſe vl' temere appellantis. ¶ Qz causa ap.
habz per acta prioris iudicij expediri. ¶ Qz in causa ap.
vt frequētius inducūtur non ꝓbationes facti: sed iuris
allegationes quādo non presumat' non calumnioſe ap
pellatum. ¶ Et qualiter error ꝓbabilis appellantez ex-
cuset. ¶ An in ap. causa de calū. iuretur. ¶ Potest esse
quādoqꝫ ꝙ sententia fuit ꝑm acta prioris iudicij rite la
ta: 7 tamē tractatur ꝓpter exceptōnem in ap. causa ꝓpo
sitam 7 probatam quādo appellans possit renūciare ap
pellatōi vt expensaruz condemnatōem euitet. ¶ Qz iu-
dex ap. succedit iudici negocij principalis. 7 ei licz adde-
re minuere detrahere ac supplere. ¶ Qz extraiudiciales
appellationes sunt ꝓuocatiōñ. ad causam. ¶ Qz puni-
tur iudex qui ap. legitimaz non recipit: 7 pars que ipaz
non approbat. ¶ Quis iudex condemnatōem debz fa-
cere expensarū i causa appel'. ¶ Et si appellatio plures
articulos cōtinebat: 7 in aliquibus succubuit de expeñ.
quid fiet. ¶ Et an remissio cause fieri debet ad iudicem
appellatum. de his 7 multis alijs circa hoc. e. ti. §. v. per
totum. ¶ An potest appellari a sententia taxatōis expē
sarum. ¶ An omittens ap. 7 condemnatōem expensarū
potest eadem die petere vel facere in causa ap. 7 vtrum
victor in causa potest appellare: quia iudex sibi nō ad-
iudicauit expensas. 7 a quo tempe iudicātur expense in
causa ap. eo. ti. §. vj. ℞. illud. 7 p̄ce. 7 ver. ß quoqꝫ. ¶ An
in corrigendis excessibus ap. admittitur. ¶ Qz ap. nō est
inducta ad p̄sidium iniquitatis. ¶ An vbi ap. renuncia
tur recusatio sit remota. ¶ Et an ap. remotio frustrato
riaz tm̄ excludat. ¶ An ap. 7 recusatio sint paria. ¶ Et
ꝙ ꝑ ap. appellans eximitur a iurisditione iudicis appel-
lati. ti. de inqui. §. j. ver. item ꝙ est. ¶ An 7 quādo cōtra
processuz inquisitoris ap. admittitur. eo. §. ℞. item si po
test. 7. §. iij. ℞. hoc ergo. ¶ Si is cōtra quem lata est sen
tentia in causa inquisitiōis petat in causa ap. sentētiam
latam vl' processuz contra se habitum revocari: non est
necesse illum qui ꝓsecutus est inquisitōem vocari: vt. e.
§. ℞. item potes. ¶ Quando possit appellari vl' non ab
eo qui inquirit infamia non p̄cedente. eo. ti. §. ij. ℞. licz
autem. ¶ An valet ap. emissa ꝑ aliquem ne contra eum
inquiratur: vl' ne visitetur: vl' ne corrigatur. eo. ti. §. iij.
℞. quid si ꝓlatus. ¶ An valet sentētia lata post ap. i no
toriis. ti. de notorio crimīe. §. j. ℞. quid si auditis. ¶ An
in notorio facti vl' iuris auditur appellans. eo. ti. §. viij.
7 ℞. testes quoqꝫ. ¶ Minor 7 eccl'ia interdum restituñ-
tur ad ap. omissam. ti. de in integ. restitut'. §. ij. circa p̄n.
¶ Si is qui a sententia contra se lata appellauit fructus
dissipet possunt ab eo rationabiliter sequestrari. ti. de se
questra. possess. 7 fruct'. circa prin. ¶ An tenet iuramen-
tum ne appelletur. ti. de iureiurā. in prin. ¶ Ei qui pro

pſequẽda ap. ad ſe. ap. interiecta iter arripuit ſi rebus ſuis fuerit ſpoliatus ſubuenit bñficio decre. de pegrinã tibus. ꝛ poteſt illud beneficiũ ꝓcedi p ordinariũ etiaꝫ ſi ad ſedem p̃dictam fuerit appellatũ. poteſt etiaꝫ hoc pe ti p ſeruũ ipius appellãtis: vt. eo. ti. de peregrinantibus ¶ An emptor contra quẽ ſup re empta eſt ſentẽtia la ta teneat non ſolũ cauſam principalẽ defendere: ſ etiã appellare. ꝛ ap. pſequi ad hoc vt de euictõe agere poſ ſit. ti. de emp. ꝛ vendi. §. j. forma ſecũda. ſup verbo remiſ ſa exnũc. ¶ Si excõmunicat⁹ poſt ap. legitimã vult in tereſſe diuinis. epus ỽo illã ap. non reputãs legitimam hoc nõ patit: ꝛ ſic diuinũ officiũ pturbat quid erit: ꝛ in quib⁹ talis debꝫ vitari vl nõ ap. pen. ti. de ſen. ex. cir. fi.

Pprobatio ¶ Noſtrũ facim⁹ qđ ma pte in pemio circa fi. in ỽ. pat ergo. ¶ Qđ ſemel approbaui amplius reprobare non poſſum. con tra ſalon. j. p. ti. de arbi. §. viij. in prin. Si approbaui ali quem in his que p me dixit: an in his que ꝓtra me dicit eum etiã tenear approbare. ti. de aduo. §. iiij. ỽ. ex pmiſ ſis. An is quẽ ſemel approbaui vel nõ reprobaui poſſim vlteri⁹ reprobare. j. p. ti. de teſte. §. penul.

Qua. ¶ Qualiter agã cõtra turbantẽ mi hi vſum quẽ habeo percipiendi vel hauriendi vl ducẽdi aquã. ti. de of. o. iudi. §. ij. ỽ. item implorat. de hoc etiã ti. đ cau. poſſ. ꝛ ppri. §. iiij. ỽ. aliud quoqꝫ. ꝛ ſe. ¶ Siquis citra ſeruitutẽ p domum meã aqueductũ ptraxerit poſſum ppria auctoritate ei interdicere: vt ti. de actore. ỽ. item qđ vult. ¶ De aqua quoti. ꝛ eſti. de aqua plu. ar. de aqua ex caſtello ducto: ꝛ multa alia de aqueducto. ti. de can. poſſ. ꝛ ppre. §. iiij. in multis ỽ. ¶ Qualiter agam contra illuꝫ qui non patit me ducere aquam p fundũ p quem ius habeo aquã du cendi. ti. de ppri. §. iij. ỽ. q ſi non pmittit. ¶ An ſeruit⁹ aqueducẽde p eundẽ riuũ pluribus poſſit cõſtitui. ti. de feu đ. §. ij. ỽ. xj.

Arbiter ¶ Arbiter poteſt citare p nũ cium vel p epl'am ꝛ legendo p alium ipe legere videtur. j. p. ti. de iudi. vel. §. ij. ỽ. ſed nũquid ſubdeleg. ¶ An de tempe triẽnij quo du rat inſtãtia iudicij deducat tempus quo ptes coram ar bitris forte fuerũt ſicut ꝛtingit in anno pſequendo. app. e. ti. §. vj. ỽ. ß nũquid. ¶ In quib⁹ caſibus arbiter ſentẽ tiam dicere non tenet. e. §. ỽ. item non finit. ¶ An mu lier arbiter eſſe poſſit. eo. ti. §. viij. ỽ. item q eſt mulier. ¶ Judicis officiũ petitur vt arbiter pnũciare cogatur. ti. de of. o. iudi. §. ij. ỽ. ß an in eiſdez. ¶ Nemo cogit ad arbitrũ ire. ti. de recuſa. §. vj. ỽ. ordinarius. ¶ De arbi tris recuſatorijs multa notant. j. vbi agitur de recuſat. quãto plures ſunt arbitri tanto facili⁹ diſſentiũt: dicto §. vj. ỽ. ſed nũqđ. ¶ An coram veris arbitris offerat libel lus. an coram arbitris fiat recõuẽtio. ¶ An infamis arbi ter cogatur recipe cõpromiſſuꝫ. e. §. vj. ỽ. ſed nũquid. ꝛ ỽ. ſe. ꝛ ver. quid ſi arbiter. ¶ An filio coram arbitro agẽ ti pater cõſentiet. ¶ Et q arbitria ad iudicior indagi nem ſunt redacta. ti. de actõe. ỽ. ß an filio. ¶ Or arbitria ad iudiciorũ indaginem ſunt redacta. j. p. ti. de arbi. in prin. ¶ Quid ſi arbiter: qualiter ꝛ quãdo ſtetur ſenten tie arbit'. quid ſit arbitriũ. de differentia inter arbitrium ꝛ cõpromiſſuꝫ. ¶ De differẽtia inter arbitrũ ꝛ arbitra torem. an appellet' ab iſto vl abillo. ¶ Itez quis eſt bo nus vir ad cui⁹ arbitriũ recurrit' cum fert iniquã ſentẽ tiam arbitrator. ¶ Et quid ſi iuramentũ interuenit vel ſi renunciatũ fuit recurſui ad arbitriũ boni viri. ¶ Et ſi a tempe recurſus habiti ad arbitriũ boni viri lapſus eſt ann⁹: an extũc audietur recurrens. ¶ An talis recurſus habeatur p ap. ꝛ ſi arbiter iniquã fert ſententiã an faci at litẽ ſuam: ꝛ ſi ſic in quo faciet litem ſuã. ¶ Quis poſ ſit eſſe arbiter vl arbitrator. an aliquis iſtor poſſit p al terum pnũciare: ꝛ an poteſt alteri delegare. ti. đ arbi. §. j. ¶ Quis poſſit eſſe arbiter. ꝛ certe quicũqꝫ non phibe tur. phibetur autem mulier niſi in caſibus ꝛc. ¶ Quid ſi cõpromittens in mulierem iurauerit non cõtraueni re. ¶ Itez phibetur ſeruus: quid de ſeruo ꝛ libero. Itẽ nũquid ſeruus poteſt eſſe arbitrator. ¶ Quid ſi cõpro mittatur in duos liberos ꝛ vnũ ſeruũ: an valet quod fit a maiori pte arbitror. ¶ Item phibentur ſurdus: mu tus: furioſus: ꝛ pupillus ſine tutore. ¶ Item minor. xx. annis quid ſi pendente compromiſſo factus eſt maior. ¶ Item phibetur laicus in ſpiritualib⁹. ſed nõne cũ cle rico poteſt. ¶ Item nũquid auctoritate iudicis delega ti vl ordinarij poteſt de ſpiritualibus in laicum cõpro mitti. ¶ Item phibetur excõmunicatus. ¶ Sed nun quid in iudicem del. vel ordinariũ compromitti poteſt. quid de filioſa. quid de libertino. quid de infami. ¶ An aliquis in re ſua ſiue in totum ſiue in partez arbiter eſſe poſſit vl etiam arbitrator. ¶ An abbas in rebus mona ſterij venditor in re vendita arbiter eſſe poſſit. ꝛ ſi i ven ditorem eſt cõpromiſſum ꝛ ipe pronũciauit contra em ptorem: an tenebitur ſibi de euictõe. Sed de hoc quod obiçitur cõtra arbitrũ quis cognoſcet. ¶ An premiſſe exceptões de ſeruitute ac ſexu habent locum in arbitro electo ad tempus. quid ſi ſit actũ vt nulla exceptio op ponatur. ꝛ an in irregulare valeat cõpromitti. e. ti. §. ij. ¶ De quibus rebus cauſis ꝛ negocijs valeat cõpromit ti. ꝛ per quos vel a quib⁹ et cum quibus. e. ti. §. iij. ¶ In quibus arbitrium differat a iudicio. ¶ An tenet ſenten tia arbitri lata p precium vel per ſordes. an a ſentẽtia ar bitri appellet' ¶ An coram arbitro recõuentio locũ ha bet. ¶ An cõpromiſſum vel arbitrariũ ad cõpromittẽ dum extendatur ad ſucceſſores. ¶ An acta coram arbi tro habita cum cõpromittẽte valeant in iudicio cuꝫ he rede. ¶ Arbitri non pronunciant altera parte abſente. ¶ Quis exequitur ſententiam arbitri. ꝛ quãdo in arbi trio non purgatur mora in eo non venit niſi q dictum eſt q veniat. ¶ An arbiter poteſt cõtumacẽ punire vel teſtes cogere. ¶ Or arbitri recuſatorij habent iuriſditi onem de cobertõe. ¶ An arbiter poſſit citare niſi ad lo cum in quo compromiſſuꝫ eſt. ¶ An poteſt arbitriũ de legare: an coraꝫ arbitro preſtet' cautio de lite proſequẽ da. ¶ Arbitri ſententia non infamat. ¶ An valet pactũ de nõ appellãdo vl non reclamãdo ab arbitrio. ¶ In uitus quis non cogitur cõpromittere. ¶ An ex ſenten tia arbitri actio vel exceptio oriatur. ¶ An arbiter poſ ſit aſſignare diem ad ſententiã audiendam. ¶ An arbi ter poteſt cognoſcere de excep. ſpol'. ¶ An coraꝫ eo po teſt peti reſtitutio incidẽter. ¶ Et an poſſim opponere exceptiõem contra arbitrũ quem ſcienter elegi. eo. ti. §. iiij. vſqꝫ ad medium. §. ¶ An excõmunicatus poſſit eſſe arbiter vel bannitus. ¶ Or arbitriuꝫ eſt contractus: an quicqđ in iudicijs ſtatutũ eſt debet in arbitrijs obſerua ri. ¶ Or ſimilia ſunt arbitria ꝛ iudicia in libelli oblatio ne: litis conteſtatõne: p ſcriptionis interruptõe: iuramẽ ti preſtatõe: in alior capitulorũ ordinis iudiciarij ob ſeruatione: in ſententie prolatiõe. iuxta qđ queritur an idiota arbiter eſſe poſſit. ¶ Item valent in iudicio atte ſtationes coram arbitris recepte. ¶ Item parificant' ar bitria ꝛ iudicia in feriarum obſeruatõe. ¶ Item ſi arbi ter ad locum non veniat deſtinatum pars non veniens non reputatur cõtumax. ¶ Item arbiter litez faciat ſu am. ¶ Itez minor. xx. annis vl mulier non poteſt eſſe ar biter. ¶ Item contra ſententiã arbitri ex cauſa dat' re ſtitutio. ¶ Quanto tempore duret cõpromiſſuꝫ. ¶ An poteſt arbiter cognoſcere de fructib⁹ ꝛ expenſis. An co gitur facere ſententiã. ¶ Item ſunt ſimilia arbitria ꝛ iu di. in dilationum cõceſſione et multis alijs de quibus. e. §. iiij. ỽ. item ſm eum: vſqꝫ ad fi. §. ¶ An arbiter poteſt cognoſcere de cauſa reſtitutõis in integrũ principaliter vel incidẽter. eo. ti. §. iij. circa prin. ¶ Finitur autem ar bitrium ſi de omnibus ſit pronũciatum. ſecus ſi de qui-

busdam nisi aliud dictuz sit.ti. de arbit'.§.finit' in prin. Item lapsu temporis. Item si litigatores ad iudicium vel ad aliud arbitrium veniunt. Item morte arbitri vel alterius litigatorum nisi aliud dictum sit. ¶ Nunquid idem in arbitratu quod arbitratus non est. ¶ Utrum compromissuz seu arbitrium sit idem. ¶ Item si in compromisso fit mentio de herede non intelligitur de cohe rede. ¶ Q̃ autem dicitur q̃ heres non succedit in compromisso verum est ante sententiam: secus post sententiam. ¶ An prelatus succedat in compromissuz factum a prelato ecclesie sine consensu superiorum. ¶ Item expirat compromissum multis alijs modis. illud autem est certum q̃ licet pendente causa coraz iudi. ꝛelega. vel ordina. compromittatur non ob hoc expirat iurisditio iudicis: immo finito compromisso libere reditur ad eum. si tamen ab arbitro temere recedendo reditur ad iudicem ordinarium pena cõmittitur. secus si cõmuni concordia partium id fiat. non autem videtur recedi a iudicio: sed quasi de vno arbitro ad aliuz eundo videtur a priori recessum: non autem videt recedi a iudicio ad arbitrum accedendo. Nota q̃ cum receditur accedendo ip̃e nisi aliud dictum sit nõ potest cogere partes ad arbitrium obseruandum: vt eo. titu. §. v. ¶ Excipitur autem contra arbitruz seu arbitrium de multis: videlicet ratione persone illius in quẽ est cõpromissuz. Item ratione rei de qua compromittit'. Item ratione forme compromissi. Item q̃ arbiter se excusat ne sententiã ferat: qd̃ potest multis causis. Item ratione pronũciationis. Item ratione temporis. Item ratione loci z multis causis alijs: de quibus. eo. titu. §. vj. ¶ Juxta hoc nota de compromisso facto cum pena vel sine pena. Item multa de prorogatõne compromissi. Item ad quid agitur arbitrio non seruato: siue pena apposita fuerit in cõpromisso: siue non. Et an in compromisso interueniat iuramentuz. ¶ An possit agi q̃ compromissuz transeat ad heredes arbitri sicut potest agi q̃ transeat ad compromittentiuz heredes. ¶ Q̃ arbiter non potest mulctare. ¶ Item licz arbiter suam sententiam exequi non possit: potest tamen solutioni faciende terminũ assignare: de his et multis alijs. eo. ti. §. vj. ¶ Item pone. t. dedit tutorem filio suo. p. debitoruz suum. tutela finita cõuentus est. p. actione tutele: tandem est generaliter cõpromissum z arbiter cõdemnat. p. de male gestis z omissis. nũc pupillus cõuenit. p. actione ex stipulatu pro debito paterno: ille excipiet q̃ cum cõdemnatus sit in. xxx. pro male gestis z omissis in alijs intelligitur absolutus: querit' quid iuris. eo. §. y. sed pone. t. ¶ Item pone q̃ litigantes de digesto compromittũt in. t. qui sic pronunciat. cõdemno te ad. ff. restitutionem. x. prius ab aduersario receptis: queritur an valeat istud dictũ. eo. §. ver. sed pone. ¶ Diuersas formas compromissi z formaz arbitrij seu pronũciationis. ¶ Item qualiter arbitri recusatorij pronũciabunt. ¶ Item q̃ singula verba in compromisso posita sunt ponderanda. ¶ Item q̃ quãdoq̃ fit cõpromissuz in arbitrum tm̃. quãdoq̃ in arbitratorem tm̃ quãdoq̃ in vtrunq̃ simul. eo. ti. §. vij. per totum. ¶ An arbitruz quem voluntarie elegi valeam repbare. ¶ Et si plures sunt arbitri z duo vl' plures condemnant reuz in. c. z vnus in. v. an preualeat vnus hoc casu: an omnes isti arbitri videant' tunc concordare in v. ¶ Et q̃ intelligantur arbitri discordare quo ad hoc vt tercius assumatur quãdo vnus vult absoluere alter condemnare. In absoluendo autem vel cõdemnando maiori parti stabitur arbitroꝝ. ¶ Pone q̃ vnus ex tribus arbitris condemnat in. x. duo in. xx. protestantes q̃ non consentiũt condemnationi de. x. imo absoluũt condemnatũ ab illis. x. nũquid hoc casu valet sententia duorum. ¶ Quid si omnes tres arbitri cõcordant in summa condemnatõnis: sed discordant in termino solutionis. ¶ Nota q̃ vbi sunt tres arbitri valet sentẽtia duorum lata presente tercio licz dissentiat. secus si eo absente nisi aliud sit actum. etiam si actum est q̃ duo possint tercio absente, pcedere ille terci9 erit vocandus z expectandus: nisi aliud sit actum. videlicz ꝛc. ¶ Valet autem compromissuz factum de omnibus litibus presentibus z futuris cum non inueniatur prohibitum. ¶ Pone compromissuz est in. p. tanq̃ in arbitruz vel arbitratorem seu amicabilem compositorẽ pena apposita demuz pronũciat. nunc queritur an valebit dictuz eius in re arbitrij tm̃: vel arbitratoris tm̃: vel vtriusq̃ vel neutrius. z pdest hoc querere. quia arbitrio semper standum est siue sit equũ siue iniquũ. ¶ Arbitratus ꝛo reducitur ad arbitrium boni viri si fuerit iniqu9. Juxta hoc nota q̃ non itur ad arbitros causa inducendaruz litium: sed dirimendaruz. vt eo. ti. §. vij. seu fi. in prin. et post bene q̃ tres col'. ibi in ver. sed pone. ¶ Pone compromissuz est in aliquem arbitratorem seu amicabilem cõpositorem. iste incipit cognoscere vt arbiter iuris ordine obseruato: postmoduz vult mutare z cognoscere ac pronũciare vt arbitrator vel etiam econuerso: nunquid potest. ¶ Quid si sit in aliquem compromissuz vt possit procedere iudiciario ordine seruato z non seruato intelligitur electus vt arbiter vel vt arbitrator. et si processerit vt arbiter dictum eius non redigitur ad arbitrium boni viri. secus si vt arbitrator. z siquis eligitur in arbitrũ non intelligitur electus in arbitratorem. nec econtra nisi ex verbis compromissi appareat de contraria voluntate. Que differentia sit inter arbitrum z arbitratoreꝝ z de sententijs eoruz z de effectu earum. z qualiter cognoscetur. z de emologatione sententie vtriusq̃. q̃ arbiter z arbitratores debent cogi pronũciare: nisi noua superuenerit ex quo compromissuz receperũt. z intelligũtur recepisse si presentes vel absentes q̃z primo sciuerũt in se ꝙpromissuz nõ ꝺixerũt. ¶ Quid si actũ est inter ꝙpromittẽtes ne arbiter ferre sniam cogi possit: nunq̃d valet. de his. e. §. y. q̃d si ꝙpromissuz. z y. se. ¶ Cõpromissum aũt z arbitrũ ad hoc fiũt vt lites finiant'. vt ibi de y. q̃d si actuz. ¶ Nota q̃ si sunt duo arbitri cogẽdi sunt p ordinariũ sententiã ferre vel terciũ aduocare. ꝛ p quẽ cogent' si sunt diuersaꝝ iurisditionũ. Itez q̃liter cogent'. ¶ Itẽ no. q̃ si int' ꝙpromittẽtes ab initio nõ fuit actũ de tercio assumẽdo hz locuz qd̃ primo dictũ est. ¶ Si aũt fuit actũ z de certo valet. si de incerto non valet. ¶ Quid si dicat' in ꝙpromisso q̃ arbiter pnũciet de ꝙsilio alicui9 certi sapiẽtis. vel cũ ꝙsilio z volũtate illi9. vel q̃ tali perito placebit. ¶ Q̃ si duo arbitri sunt electi hoc acto exp̃sse q̃ terci9 nõ assumat' tale pactũ nõ valet ¶ Et nota q̃liter cogent' sententiã ferre vl' terciũ aduocare. ꝛ si isti arbitri discordãt oĩno in tercio assumẽdo: nũquid p̃tor põt terciũ eligere z cogere alios cõsentire in istũ. iste autez terci9 sic dat9 an erit arbiter vel iudex. Et q̃d si alij arbitri ꝙcordãt in sentẽtia vl' discordãt cũ illo. Et an iste terci9 coget' negociũ recipe nisi velit. Et q̃d si vn9 ex duob9 cũ isto tercio ꝙcordet q̃ stat' sentẽtie maioris ptis arbitroꝝ. z q̃d si omes discordãt. de his et quibusdã alijs. e. §. y. hoc quoq̃. z se. ix. y. ¶ Sz pone q̃ i eligẽdo terciũ duo arbitri p se ꝙcordãt z eligunt et oẽs tres ꝙcordem ferũt sniaz. nũquid valz. z dato q̃ nõ nũquid valẽt posiões ꝙfessiões z ali9 ꝓcessus habit9 coram eis. ¶ Quid si arbitri terciũ elegerũt vel terci9 a iudice est dat9: tm̃ litigatores nolũt q̃ cũ isto tercio alij ꝓcedãt. Arbitri nõ volũt ꝓcedere ptib9 inuitis: certe nõ possunt. ¶ Et nota q̃ duob9 arbitris electis a partibus in vnam nequeũtibus sentẽtiam ꝙcordare: ipi duo possunt terciũ aduocare. qd̃ si facere noluerint ordinarius coget eos ad terciũ eligendum vl' assumendũ quem ip̃e elegerit. ¶ Quid si actuz fuerit in compromisso q̃ nulla exceptio opponatur. ¶ Item q̃ si compromissum est tanq̃ in arbitrum et arbitratorem: et actum et iuratuz ne ad boni viri arbitriũ recurratur. vel ne nulla dicatur

sententia vel iniqua q̄ hoc casu recursus ad arbitriū boni viri vicem obtinet ap. ¶ Quo iure et qualiter petatur reductio ad arbitriuz boni viri qđ non petitur ꝓ re modica sed ꝓ magna. an habet locū hec reductio tam in arbitro q̄z in arbitratore. ¶ Quid si posui me in arbitrio alicuius vt super beneficio arbitretur. ipse vero arbitratur inique. nunquid possim recurrere ad arbitrium boni viri de his. e. §. fi. ℣. sed pone q̄ in eligendo 7 vers. quid si 7 se. ¶ An in abbatem vel priorem vel prepositū regularem. an in simplicem monachum predicatorē vel fratrem minorem tanq̄z in arbitrum vel arbitratorē valeat cōpromitti. ¶ An in famosum cōpromittit. an potest esse arbiter quicūq̄z nō prohibetur. 7 q̄ quicūq̄z repellitur ab arbitrādo 7 ab iudicando sed nō conuertit. ¶ An sacerdos arbiter esse potest. ¶ An cōpromissum expiret morte. ¶ Q̄z arbitri habent seruare iuris solēnitates. secus de arbitratoribꝫ. quid de episcopo. ¶ Item quid si vnus ex tribus arbitris iam electis ingredit monasteriuz nūquid nibilominus cogetur pronūciare. Itē quid si abbas vult 7 precipit q̄ pronūciet. ¶ Itez quid si vnus ex arbitris sit ab hostibus captus vel in carcere inclusus. ¶ Item nunquid abbas potest esse arbiter in causa mona. ¶ Item an ex sententia arbitri actio 7 exceptio vel actiones 7 nouationes oriantur. ¶ Item quid si actum sit vt ex arbitrio actio 7 exceptio oriantur. qualiter emologetur arbitriū. 7 ad quid agatur si arbitri sententie non pareatur. e. §. ℣. sed quero 7 se. ¶ Consueuit queri an nascatur actio vel exceptio quando cōpromissum est cum pena 7 sententia taciturnitate. x. dierum cōfirmata iuxta qđ notandū q̄ tribus modis cōcipitur cōpromissum. Primo cum pene interpositione. Secūdo simpliciter. Tercio nudo pacto sine stipulatōe 7 sic quā doq̄z arbiter cogetur pronūciare. quādoq̄z vero etiā agitur vno modo qñq̄z alio. 7 an actio nouet per sententiā arbitri. ¶ Item quid iuris sit si dictum sit in cōpromisso vt soluta pena ratum maneat arbitrium. vel vt pena soluta vel non arbitriuz in sua maneat firmitate 7 quid verba huiusmodi operētur. Et an vtrūq̄z peti possit. s. vt soluatur pena 7 stetur arbitrio. 7 qualiter arbitrium emologetur tacite vel expresse. e. §. ℣. consueuit 7. ℣. se. ¶ Si de iniuria in titium est cōpromissum hoc acto ab iniuriam passo q̄ si iniuriātem cōdemnari cōtingat condemnetur tali hospitali non iniuriā passo. ꝑ tale pactuz vel factum actio non acquiritur hospitali. ille tamē post condēnationē posset hospitali cedere actiones. vt. e. §. ℣. sed pone. ¶ Si plura in cōpromisso copulatiue continent 7 sit pena promissa 7 altera partiū facit vel venit contra vnū. c. nūquid pena in solidum cōmittetur. 7 qualiter potest agi vt ꝓ quolibet. c. pena in solidū ꝓmittatur. e. §. ℣. quid si plura. q̄ si dictuz fuerit in cōpromisso q̄ pena pluries cōmittatur si pluries fiat cōtra nūquid pena semel soluta solutū est cōpromissum an vero durat sine ante sententiā. siue post sit factum ꝙ. ¶ Quid si stipulatus est arbiter sententie sue stari nulla pena promissa nūquid tenet cōpromissum. 7 quid si arbitriū fuit a ꝑtibus probatum ꝓpter taciturnitatē. x. dieruz. ¶ Item nūquid incidit in penā qui ad citationē arbitri non venit. ¶ Item an arbiter mittet in possessionē causa rei ꝑuande propter cōtumaciam. ¶ Q̄z arbiter non habet iurisditionem sed notionē de his. e. §. ℣. quid si dictum et iuꝝ. se. ¶ Hoc quoq̄z nota q̄ si ex altera parte tm̄ stipulatio pene cōmittitur non cogitur arbiter sententiā dare. Quid si pene stipulatio interuenit sed inequaliter. Vel quid si ego ꝓmisi cū pena 7 fideiussoribꝫ. ¶ Quid si tu iurasti ego non. ¶ Quid si cōpromisi cum adulto. 7 ipse iurauit ego non. An in cōpromisso licite interueniat iuramentum vel arbitroruz vel partium. ¶ Et si cōpromissum est fidei interpositione vallatum an pars veniens contra sit periura 7 infamis. ¶ Quid si quis iurauit contra arbitrium non venire 7 posīmodum cedit alteri actiones qui nititur cōtrauenire. nūquid cedens est periurus. Quid si post tale prestitum iuramentum vna pars facit aliam coram iudice citari. citatus vero confitens de cōpromisso iurato non cōparet propter qđ a iudice excōmunicat nūquid sit excōicatus penaz petat repelletur pretextu excōis. 7 nūquid citans sit infamis. e. §. ver. hoc quoq̄z et se. viij. ¶ Porro si res vel quantitas de quibus est lis sint apud arbitrum deposite illo pacto vt det ei qui vicerit. vel q̄ det alīs de quibus nō est questio. si arbitrio non pareatur cogendus est arbiter pronunciare. sed si simpliciter data sunt sibi pignora ipse illa non poterit retinere immo tenetur ea restituere vincenti vel arbitrium obseruanti. vt. e. §. ℣. porro. ¶ Circa arbitroruū sententias est sciendum q̄ si plures fuerint arbitri aut omnes pronunciant aut nullus. ¶ Quid si vnus legit sententiā alīs p̄sentibus. Juxta hoc nota q̄ in cōpromisso omnia procedunt ꝑm cōuentionem litigatorum. ¶ Item nō valet sententia si duo tercio absente pronūciant 7 tamē valet sententia maioris partis si oēs fuerint p̄sentes. e. §. ℣. pone ergo. ¶ Quid si ex quatuor arbitris duo absoluūt 7 duo condēnant. ¶ Quid si duo tercio absente pronūciant cum tamē in cōpromisso dictum non esset q̄ duo tercio absente vel mortuo pronunciarent. nūquid tercius superueniens poterit ratam habere duoruū sententiā 7 valebit. Quid si vno ex arbitris se maliciose absentante ne p̄sentes pronūciare valeant. 7 sic tempus ꝓpromissi inutiliter elabatur. ¶ Quid si tercio absente duo presentes de ipsius licentia pronūciant. ¶ Item quid si dictum est in cōpromisso q̄ concorditer pronūcient. nūquid valet tunc sīa maioris partis. ¶ Quid si ex tribus arbitris duo p̄sentes qui valde periti erant absente tercio imperito pronūciantur. nunquid eoz sentētia valet de his. eo. §. ℣. postremo 7. ix. se. ¶ Nota nō valere cōpromissum vt certa ferat sentētia ¶ Quid si actum fuit vt possit pronunciare vsq̄z ad. x. et non amplius vel vsq̄z ad. x. et non vltra. ¶ Item nota q̄ si de pluribus cōpromissum est non videtur pronūciare nisi super omnibus pronunciet. immo pronūciare super alīs est cogendus. ¶ Quid si de quibusdam pronunciat 7 post eadem die pronūciat de omnibꝫ alīs nūquid valet sententia. ¶ Item queritur de illis verbis q̄ arbiter possit pronūciare quotiens voluerit quid operētur. ¶ Item querit an 7 quādo 7 qualiter 7 vsq̄z ad qđ tempus arbiter possit suā sententiā in totū vel in partez corrigere vel mutare vel interp̄tari seu declarare vel iterum cognoscere vel iterū pronunciare. ¶ Item in quibꝫ casibꝫ sentētia arbitri est ipo iure nulla. 7 de cōpromisso facto de questionibꝫ p̄teritis 7 futuris. e. §. ℣. item nō valet 7 se. xiiij. ¶ In quo loco possint arbitri procedere vel pronūciare 7 de quibusdam dubitabilibꝫ circa ß. ¶ Nota q̄ si id quod arbiter infra certum terminum dari iussit non detur licet post terminum offeratur pena cōmittitur nisi acceperit is cui offertur. eo. §. ℣. de loco autem sci. 7 in ver. sciendum quoq̄z. ¶ Quid si ille recepit salvo iure suo. 7 quid si is cui pecunia per arbitrium debebatur eam noluit recipere in termino constituto. 7 quid si postea petat illam. pone arbiter condēnat. t. ad reddēdum sempronio. L. de quo extitit compromissum titius restituit sempronio. L. illa. sed postea illa aufert eidē an cōmittitur pena. iuxta hoc nota q̄ facit illud sententia arbitri in cōpromisso quod facit exceptio rei iudi. in iudicio. eo. §. ℣. sed pone. ¶ An arbiter possit super expēsis vel fructibus seu vsuris pronunciare vel de pena vel interesse cōpromissi. vel de his que contenta in compromisso coherercent cognoscere. vel diem solutioni prefigere facienda. e. §. in ℣. sed an de pena 7 pre. ¶ An etiaz p̄ot arbiter a partibꝫ spoztulas petere vel dz gratis suū officium exhibere de his 7 quibusdaz alīs facientibꝫ ad premissa. e. §. ℣. sed nūquid arbiter a partibus. ¶ An arbiter potest punire testem qui falsum dixit testimoniuz

coram eo.j.par.ti.de teste.§.ℵ.quid de arbi.¶ An in arbitro sufficit q ipse sit etatis.xx.an.j.par.ti.de executore ver.potest autem.¶ An coram arbitro sit litis contestatio facienda.7 an talis contestatio 7 talia iudicij acta valent postea coram iudice.7 ad quid.ij.par.ti.de lit̃.cõtes.§.iiij.in fi.¶ An litis contestatio facta coraz arbitro interrũpat prescript.e.ti.§.vj.¶ Duobus arbitris diuersas sententias ferentiby neutra tenet.ij.p.ti.de cõf.§.iiij.ver.sed pone.¶ An cõfes.attestationes 7 alia acta corã arbitro faciant fidem coram iudice.7 an acta in vno iudicio faciant fidem in alio. Et an acta coram iudice faciant fidem coram arbitro. An iudiciũ sit dignius arbitrio.et q arbitria iudicij habent instar.p.ij.ti.de proba.§.fi.ℵ.hoc quoq 7 sc.¶ An arbiter editionem instrumentorũ fieri faciet ti. de instru.edic.§.v.ℵ.sed nũquid arbiter.¶ Arbitri sententia non infamat.e.ti.§.viij.ℵ.sed pone.¶ Si testator dicit q ad voluntatẽ seu arbitrium sui executoris fiat distributio 7 solutio legatorũ. an heres huius executoris sequi arbitriũ teneat. Quid si ille male fuerit arbitratus. Item quid si prius moriatur q̃ arbitretur.¶ Item quid si ille viuens non vult arbitrari. an cogi poterit arbitrari de instru. edic.§.iiij.ℵ. quid si testator 7.iiij.se.¶ In coactionibꝫ faciendis vbi certus modus non exprimitur in iure arbitrium iudicis locum habet.e.§.ℵ.queritur autem. Idem vbi tempus non est a iure determinatum.vt eo.§.ℵ.illud. Idem circa delationẽ iuramenti q̃q vt ti.de iure del̃.ℵ.si autem sit ciuilis.7 vbicũq deficit determinatio iuris statur arbitrio iudicis ti.de libel.cõ.§.v.ℵ.tercio.¶ Arbiter habet notionẽ non iurisditionez ti.de dispu.7 allega.§.vj.ℵ.sed quis iudex.¶ An arbiter potest supplere vt iudex an vices iudicis sustinet.7 an arbitria ad iudiciorum indaginẽ sint redacta.e.§.ℵ.se.an arbiter potest mulctare.q.p.ti.de sententia 7 que se.§.ij.ℵ.est 7 quarta.¶ Arbiter de causa criminali vel matrimoniali cognoscere nõ potest.e.ti.§.viij.ℵ.ratione iudicis.¶ Quis 7 quando arbiter sententiã exequitur ti.de execu. sententie.§.ij.in prin.7.ℵ.sed pone.¶ A sententia arbitri non appellat̃.ij.p.ti.de ap.§.iij.¶ Ad quem appellet̃ ab arbitris recusatis ad cognoscendũ electis.e.ti.§.iiij.ℵ. sed ad quem.¶ An arbiter in integruz resti.vel de resti.potest cognoscere pncipaliter etiã vel incidenter.ij.p.ti.de in inte.resti.§.v.¶ An omnes arbitri simul debeant pronũciare. vel sufficit q vnus pronũciet alijs mandantiby vel pñtibus 7 tacentiby licet non mandantiby ti.de elec.§.ij. in prin.7.ℵ.cõpromissarij.¶ Contra sententiã arbitri datur restitutio licet sentẽtie nomen nõ mereatur habere ti.de in inte.resti.§.j.ℵ.hoc etiam scias.¶ Si alicui⁹ dicto consilio voluntati vel dictamini me supposui. et ille dixerit dictauerit vel cõsuluerit aliter q̃ deberet.possuz recurrere ad arbitriũ boni viri.vt ti.de empt.7 ven.§.j. ver.sed quid si in instrumento.¶ Sententia arbitri incerta vel incertam cõtinens quãtitatem nõ valet ti.de loca.§.vj.ℵ.lit̃.¶ Quod arbiter habet iurisditionem ex partium cõsensu. Sed an cogatur pronũciare ti.de cõpe.iud.ad.§.j.ℵ.sed an is.¶ An coram arbitro vel arbitratore necessarius sit libellus. Et que sit differentia inter arbitrum 7 arbitratorem. Et quis istorum habet iuris ordinem obseruare.7 q arbitria sunt ad instar iudiciorum redacta 7 q arbiter 7 iudices equiparantur ti.de libel.concep.§.xj.¶ Qualiter formetur libellus cum altera partium nõ vult arbitrium obseruare.¶ Et an ab iniqua sententia arbitri vel arbitratoris seu amicabilis cõpositoris possit recurri ad arbitrium boni viri. Et q̃liter in illo recursu seu reclamatione formetur libellus.¶ Et an agitur ad penam in cõpromisso contentam ex arbitrio vel potius ex stipulatione titu.de ar.per totum.¶ Qualiter scribat curia romana quãdo contẽditur arbitrium esse nullum vel quãdo petitur eius confirmatio siue arbitrium sit pena vallatuz.siue non.¶ Et q curia romana non dat literam super obseruatione arbitrij nisi dicatur iuramẽto vel pena vallatum ti.de rescrip.presen.§.iiij.ver.item q̃q.¶ Item qualiter scribit cu.rolit.cõtes.7 attestationiby publicatis coraz arbitris assumptis vt infra certum terminũ litem de iure dirimat.7 infra illum terminũ causa expedita non fuerit propter qđ petitur a domino papa vt ipe super hoc puideat 7 q in optione est partis cõtra quã coram taliby arbitris testes recepti sunt.7 si attestatones fuerint publicate an velint eas ratas habere vel q denuo producãtur.e.§.ℵ.item si lit.contes.¶ An arbiter potest citare per totam diocesi.an potest citare vt ordinarius vel dele.qui potest vsq̃ ad duas dietas.¶ Quod ad instar iudiciorum arbitria sunt redacta.¶ Et q ppter distantiã arbitri compromissum finitur 7 quid si est in cõpromisso cautũ vbi partes debeant cõparere. Et quid si de hoc ibi cautum non est ti.de cita.§.j.ℵ.sed nũquid arbiter.¶ An stetur arbitrio boni viri quis locus dicatur insignis.¶ Et an arbitrium boni viri intelligatur arbitriuz iudicis super inducijs 7 citatorijs moderãdis.e.ti.§.ij.7 versi.sed que loca.¶ An valet pactum a partibus factum q arbiter possit pronunciare parte vel partibus non citatis.¶ Et q arbitria sunt ad instar iudiciorum redacta.e.ti.§.iij. vers.sed pone.¶ An credatur arbitro dicenti se aliquez citasse.e.ti.§.iiij.ℵ.sed nũquid credetur.¶ An arbit̃ potest citare per nũcium vel per epistolaz.e.§.ℵ.7 nota ꝑm Uber.¶ An arbitrio iudicis statur postq̃ tempus ab interpositione primi decreti interponitur.l.redeunda insolutum vendenda ti.de primo 7 se.decre.§.j.¶ Sequitur videre in duplicibus iudicijs.l.famil̃.hercis. et alijs si vnus ad diuisionem pronocat et aduersarius venire detractet.an super hoc arbiter assumetur qui iurare faciat partes 7 sortem pro pñti proijciet 7 absente.in ti. de secũdo decre.§.iij.ℵ.sed quid in duplicibus.¶ Iuder dilationes suo arbitrio dare potest si tamen eas prorogauerit vel abbreuiauerit sine causa locus est appellationi.vt ti.de dilatio.§.iiij.ℵ.item no.¶ Item cautões quas actor in litis pncipio debet reo prestare coram arbitro sint prestande ti.de satisda.§.j.¶ an cautio de rato arbitrijs locum habet 7 q arbitria sint ad instar iudiciorum redacta eodem ti.§.iij.ℵ.item querit̃.¶ Apud arbitrum recõuentio fieri non potest quia nõ potest iudicare nisi de his que continẽtur in cõpromisso.vt ti.de recõuen.§.j.in prin.sed nũquid coram arbitro de causa suspitionis cognoscente fiet recõuentio.e.ti.§.ij.ℵ.sed nũquid coram arbitro.

Arbor. ¶ Que actiones mihi competant contra illum qui arbores meas succidit. Et an si egi vna illarum possim agere altera pncipaliter vel in causa appellationis.j.p.ti.de teste.§.viij.ℵ.illud 7.s. vbi agit̃ de actõe.¶ Qualiter agam cõtra illum cuius arbor nocet domui mee ti.de causa poss.7 propri.§.fi.ℵ.est etiam 7 se.¶ Item si fructus arboris mee cadunt in fundo tuo.7 tu me volentez colligere non permittis qualiter agaz contra te eo.§.ℵ. si.item si tue.¶ Si dominus locauit fundum ad mediũ nulla facta de arboribus mentione. an colonus habebit arbores vel fructus arborum vel partem eorum.¶ Et si colonus destruit arbores an tenetur. an maritus habet in fructu arbores rei dotalis.¶ Et quid d̃ fructuario an appellatione frugum arbores continentur.¶ Qvmbra arboris nocet frugibus terre.¶ Et quid si colonus plantauit arbores titu.de locato.§.j.ver. illud autem et sequen.¶ De actione arborum furtim cesarum.¶ De interdicto de arboribus cedendis.¶ Et qualiter succurritur mihi si fructus arboris mee in agro tuo cadentes mee colligere non permittis titu.de iniu.7 dam.dato.§.ij.ver.item si quis.¶ Si quis in fundo meo arbores incidat ex hoc facto plures actiones nascũtur scilicet interdictum quod vi aut clam 7 actio.l.aquil̃. et etiam acti.

ar.fur.ce.vt ti. de actio. seu peti. ante medium. ¶ Qualiter petatur damnū datum in arboribus ti. de libel. concep. §. xiiij. ℞. sed nūquid.

Archidiaconus. ¶ An archidiaconus ordinariā habeat iurisditōnez. j. p. ti. de of. or. §. j. ℞. p̄missis 7 ti. de iur. o. iudi. ℞. sed casu. ¶ Si extraneus deliquit in archidiaconatu tuo. An ꝓpter hoc tu poteris eū excōmunicare. ¶ Et an est iurisditio illi cui archidiaconat⁹ est ti. de cōpe. iudi. aditione. §. j. ℞. vj. ¶ Que iura archidiaconalia ex ꝓsuetudine indicant'. Et qualiter sup eis formant' libelli. siue agat' p̄ eis petitorio. siue possessorio. ¶ Et qualiter eps contra archidiaconū iura episcopalia vsurpantē formabit libellus. ¶ Et que ad archidiaconū de iure cōmuni ꝓpetāt ti. de offi. archi. per totum. ¶ An iura archidiaconalia in genere nullo specificato peti possint ti. de rescrip. p̄sen. §. iiij. in forma cōquesti sunt nobis. ¶ Eps petit ab archidiacono iura episcopalia que archidi. possidet. dicit archidia. q̄ nō tenetur libello epi rn̄dere donec ad ius examinandi clericos ad ordines promouēdos quo ip̄m spoliauit eps fuerit restitutus. 7 sup hoc contra ep̄m offert libellū queritur quis libellus in cognitōe p̄cedere debet. ¶ Itē queritur si eps petit iura episcopalia ab archi. 7 ipe nō vult rn̄dere libello epi nisi restitutus ad capl'm illud de clericis examinādis. an tūc vterq; libellus ꝓcedet de bis ti. de petitorio 7 poss. §. j. ℞. circa hāc materiā.

Archiepiscopus. ¶ Archiepiscopus n̄ habet iurisditionē in subditis suffraganeorum nisi in certis casibus ti. de instru. edic. §. xiiij. ℞. item nūquid archiepiscopus. ¶ Quid faciet archieps cum epi prouinciales in sentētiando discordāt. ij. p. ti. de sententia 7 que se. §. viij. ℞. si. quid si inter. Item negligentiaz epi in inquirendo supplet archiepiscopus. vt ti. de denun. §. ij. ℣r. iudicialis.

Archiepiscopi 7 etiaz prouincia terraconē. aquen. 7 arelaten. subsunt archiepo narbon̄. ti. de auc. 7 vsu pallij in fi. ¶ Qualiter archiepiscopus formet libellum contra suffraganeū suum sibi obedire nolentez ti. de maio. 7 obe. ℞. archiepiscopus. ¶ Que possit facere archiepiscopus ante pallij receptōnē bene habent' in concor. signāter ti. de rescrip. p̄sen. §. fi. ℞. item q̄ obtentum est ab imperatore.

Archipresbyter. ¶ An archipsbyter hz iurisditionē ti. de iuri. o. iu. ℞. ꝑm ea. ¶ De iuribz archipresbyteralibz 7 libellis super eis. 7 qualiter formetur libellus contra archipresbyterū in officio suo remissum ti. de offi. archip̄sbyteri.

Area. ¶ Si cōduxi aream 7 post in ea posui superficiem qualem p̄ solo actionem ita talem p̄ soli superficie dominus poterit intentare ti. de actore. ℞. si. quid ergo. ¶ Si area legata desijt esse area 7 post ad pristinuz statum redeat reintegratur legatū ti. de tuto. §. iiij. ℞. quid sit iuris. ¶ Area vbi teritur granuz habet priuilegium ne vicinus possit murando vel edificando ventum impedire. vt. l. fi. §. fi. C. de seruit. 7 aqua.

Arena. ¶ An arenarius accuset arenarium. j. p. ti. de accusa. ℞. sed nunquid de bis. ¶ De illo qui fuit missus in arenam causa pugnandi cum bestia detenta. e. titu. ℞. item quod fuit missus.

Argentum. ¶ Si peto argentū vel aliam speciem in iudicio formam vel pecuniam exinde factam vel aliq̄d huius qualiter petam titu. de prop̄rie. §. j. ℣r. ceterum si peto.

Argentarius. ¶ Qua actione cogitur argētari⁹ edere rationes ti. de instru. edic. §. vj. ℞. fi. ¶ Quis dicatur argentarius. e. ti. §. vij. ℞. v. primū. Si sint plures argentarij vel omnes edant vel vnus subscribat ti. de elec. §. j. ℞. 7 nota. ¶ An argentarius ibi cogitur reddere rationem vbi argentariā exercuit ti. de cōpe. iudi. aditione. §. j. ℞. xxxix.

Argumentum. ¶ Iuris ratōne ac exēplis argumentamur ti. de aduoca. §. iiij. ℞. verū. ¶ Valida argumenta in fine sunt reseruāda. vt. e. §. ℞. iunio res. ¶ De multiplici rn̄sione ad argumēta 7 circa argumentuz a simili si ego arguo a simili 7 tu negas simile cui probatio incūbat. ¶ De ar. a cōtrario sensu quādo habeat locum vel non. 7 de multis alijs circa materiaz argumentandi 7 argumentationib⁹ rn̄dendi ti. de dispu. 7 alle. §. iiij. per totū.

Arma. ¶ Judex nō debet pati ad arma 7 rixas venire quos sua potest iurisditione cōpescere ti. de iur. om. iu. §. vij. circa p̄n. ¶ Interdū fit sequestratio in interdicto vti pos. ne ptes ad arma veniāt ti. de seque. pos. 7 fruc. ℞. sed nūq̄d. ¶ Judex ex officio suo debet ptes ne ad arma veniāt cohibere. vt ti. de peti. 7 poss. §. j. ℞. in summa.

Arre instrumenta. ¶ De promissione arrarum ti. de emp. 7 ven. §. j. in p̄ma forma. Quādo perdantur arre eadem forma circa fi. ¶ Qualiter arre petātur ti. de sol'. §. v. ¶ De promissione arraruz sponsaliaz ti. de spon. 7 matri. §. j. in diuersis. ℞. 7. §. ij. sil'r in multis. ℞.

Ars. ¶ De illo qui artem ludicraz exercuit. p̄ima parte ti. de accusatore. ℞. itez q̄ artem. ¶ Sic ars deluditur arte tit. de aduoca. §. iiij. ℞. hic tamen. ¶ Unicuiq; in arte sua expto credēdum est. q. p. ti. de proba. §. fi. ℞. hoc quoq; nota. ¶ Experientia facit artem 7 omne artificium ꝛc. in prohemio quarte partis. ¶ Qualiter fiat instrumentum vel quentio de aliquo in aliqua arte instruendo tit. de loca. §. iiij. ℞. quid si fiat.

Artifex. ¶ Non imputat' artifici cū est vicium materie non ipsius titu. de aduo. §. vj. ℞. post hoc. ¶ Artificiū. omne artificium recipit p̄ gradum exercitiū incremētum in p̄mio ℞. hinc ergo. 7 in p̄mio. ij. quarte ptis.

Articulus. Judex ex officio articulos a parte vel partib⁹ datos examinat. an sint tales qui probati releuent dantem titu. de of. om. iu. §. vj. ℞. si. post li. ¶ De articulis super quibus testes producūtur 7 formis eoz 7 omnibus alijs ad hanc materiaz facientib⁹. j. p. ti. de teste. §. v. per totum. ¶ An articuli sint sub disiunctione formādi ti. de posi. §. vij. ℞. illud.

Ascripticius. ¶ An ascriptici⁹ admittatur ad agēdū p̄ tra dn̄m vel ecōtra ti. de actore. ℞. itez q̄ est ascrip. An ascripticius possit cōdere testm̄. An sit melioris vel deterioris p̄ditōnis q̄z seruus. ¶ Et si ascriptici⁹ me⁹ intret religionē an bona sua erūt mea vel cui⁹ ti. de instru. edic. §. ij. circa p̄n. ¶ An vbi agit' p̄ ascripticiū fugitiuū sit necessari⁹ libellus. Et an ascriptici⁹ sit seruus ti. de libel. p̄cep. §. x. ℞. xxiiij. ¶ Qualiter agā p̄ tra illū qui meum impedit ascripticiū vel colonū ti. de cā pos. 7 proprie. §. ij. ℞. si aūt. ¶ Qualiter possit q̄s se p̄stituere ascripticium ti. de feu. §. ij. ℞. p̄mo aūt. ¶ Ascripticius autē sine gleba pacto acquiri non pōt. e. §. ℞. iij. queritur. ¶ Uxor mei ascripticij mea ē ti. de feu. §. ij. ℣r. xx. ¶ Qualiter p̄ redditib⁹ sibi debitis agent dn̄i p̄ tra ascripticios vel colonos tit. de censi. ℞. ecōtra. ¶ Ascripticius nō est liber ti. de natis ex li. ven. ℞. actor ergo.

Aspect' atror. Atror iniuria cor poris integritas etas ꝙtentio ex aspectu probant'. ij. p. ti. de proba. §. iij. ℣. quarto p euidentiã.

Assessor. ¶ An assessor vel iudex ꝓ iti nere suo iuste salariuz recipit et pignora pro eo. ti. de salarijs. §. j. ver. si vero. ¶ Quid si cõcluso in negocio partes ante snĩe prolatõ nem cõponũt. Nũquid iudex poterit partes cogere vt satisfaciant assessori. ¶ De assessorum salario. e. §. ℣. q̃d si concluso. ¶ An assessor presidem mortuo totius anni salarium recipit. e. ti. §. ij. ℣. sed pone. ¶ An assessore mortuo ante tempus suũ finitum salarium ab eodẽ receptuz repeti poterit ab herede ipsius. vel heres petere poterit integraliter non solutum. eo. tit. §. fi. ℣. quid in rectore. ¶ An infamis potest esse assessor ti. de iudice del'. §. viij. ℣. item q̃ est periurus. ¶ De assessore rubrica quid sit assessor. j. par. eo. ti. §. j. ¶ Quis eum debet eligere. §. ij. ¶ Qualis esse debet. ¶ Quid sit eius officium. §. iij. de salario assessoris. §. v. ¶ An ordinari⁹ potest habere assessorem ꝙ pro eo salarium petere ibidez. ¶ De pena assessoris in officio delinquentis. e. ti. §. vij. ¶ An in eadez causa q̃s assessoris aduocati vel iudicis officio possit vti. ¶ Et si quis factus sit assessor in causa in qua primo fuerat aduocatus an valet sententia per eum lata eo. titu. §. fi. ¶ In causa in qua quis fuit assessor postulare non debet titu. de aduoca. §. j. ℣. si. itẽ q̃ fuit as. ¶ An ꝙ quãdo assessor possit interrogare ti. de positionibus. §. iij. ℣. item ꝙ assessor.

Baritia. Cõtra auarũ sunt mlta pulchra in canone posita tit. de instru. edit. §. iiij. ℣. idem cũ panis.

Bctoritas. ¶ Auctoritas sua facit pro aliquo ti. de iudice dele. §. fi. ℣. item si negatur. ¶ Quod prestare auctoritatẽ manumittere volentibus ꝙ adoptare etiã sit iurisditionis ꝙ competit magistratibus municipalibus ti. de iu. om. iu. ℣. porro. ¶ Rustici garrulitatem auctoritatez putant. vt ti. de aduoca. §. vj. ℣. verũtamẽ. ¶ Et si auctoritas tuberonis excellens fuerit tamen iurisconsultus propter hoc a sermone suo non dissentit. e. §. ℣. vel tali forma callida quidem. ¶ Qualiter iudex suam ponat auctoritatem in inuentario tutorum ti. de instru. edi. §. fi. ℣. hoc autem. ¶ An auctoritas persone faciat quod alicui credatur vbi alteri non crederetur ti. de citatione. §. v. ℣. sed pone. ¶ Quod auctoritas iudicis excusat a cõtumacia. p. ij. ti. de dilationib. §. iij. ℣. sed pone iudex. Rustici garrulitatem putant auctoritatẽ. e. p. ti. de excep. ꝙ repli. §. iiij. ℣. item nota.

Bdire. Hoc dicimus scire q̃ ab aliꝭ audiuimus ti. de citatione. §. q̃r to. ℣. ꝑmo.

Bdientia. Modus ꝙ audiẽtia postulanda ti. de aduoc. §. v. ℣. si. deinde. ¶ De hoc etiam ꝙ perit sermo cui benignus nõ prestatur auditus iuxta illud nemo inuito auditore libent' refert. e. ti. §. vj. ℣. suppositis. ¶ An appellatio admittatur in casibus in quibus audiẽtia denegatur. Et qui sunt illi casus. ij. par. ti. de peti. ꝙ poss. §. ij. ℣. sed queritur.

Bditor. Quis sit vel quis dicatur auditor. An habeat cognitionẽ vel cause decisionem. An ꝙ quando valeat recusari. An sit de assensu partium deputandus. An ꝙ quando ab auditore valeat appellari. Et an auditor sit ordinarius. Quid spectet ad officium auditoris. Et que exceptiones opponi valeant auditori. ¶ Et an ea que de assessore vel arbitro dicuntur ad auditorem valeant applicari. j. par. ti. de auditore per totum. ¶ An auditores pallacij citationes committant. Et an causas possit sine speciali diffinire mandato ti. de iudice dele. §. ij. in prima forma. ¶ An auditores sacri pallacij generales sint ordinarij ꝙ de auditore camere. Et an ille vel alij suam iurisditionem valeant exercere sede vacante. j. par. ti. de offi. or. §. j. ¶ Qualiter auditores probare habent mandatum vel commissionem sibi factam. ij. par. ti. de proba. §. iij. ℣. quid de auditoribꝫ. ¶ An auditores pallacij possint sententiare sine licentia speciali ti. de relatõne. §. iiij. in fi. ¶ An auditores pallacij in curia romana excõmunicent vel pronũcient incõfessos qui se sue iurisditẽ e submittunt ꝙ de forma. ij. p. ti. de sentẽtia ꝙ que se. §. vj. ℣. si. nunc dicamus et. ℣. in romañ. ¶ Forma snĩe auditoris dñi pape. e. §. ℣. ceterum. ¶ Forma denũciationis excõmunicationis quã in audiẽtia fieri faciũt auditores. e. §. ℣. sed ꝙ auditores. ¶ De auditoribꝫ sacri pallacij quare dicantur generales vbi citent ꝙ vsq; ad quẽ locum citent. Qualiter citent. ꝙ an eorum creditur literis vel sigill'. ¶ Item qualiter auditor se habebit si ille cui citatõnem faciendã cõmisit eam facere noluit. Et qualiter ille qui ad mandatũ auditoris citauit sibi super facta citatione rescribere debet. ꝙ qualiter ꝙ quãdo auditor suscepit causam appellationis vel negocij principalis inhibet ordinario ne de cã ipa se intromittat. ¶ Qualiter mandet etiã inhiberi alteri parti ne aliquid in ꝓiudiciuz alterius partis attentat ti. de cita. §. vj.

Bferre. Non est idem tua tibi nõ auferre et lucra non reddere ti. de vsuris in fi. ¶ Augmentum dotis in ti. de donis inter virũ ꝙ vxorẽ per totum.

Bris. Qui aurem alicuius tetigit totuz eum tetigisse videtur titu. de salarijs. §. iij. ℣. sed pone. An sit suspectum auriculare partis ad iudicem colloquium tit. de posi. §. vij. ℣. quid si ponens.

Brum. ¶ Aureus ponitur pro solido ꝙ econtra q̃q; ti. de iurisditione om. iudi. ℣. porro. ¶ Pauper dicit' qui non habet. l. aureos in bonis prima parte ti. d' accusatore. ℣. item excipitur cõtra accusa. ¶ Lxxij. aurei faciunt libraz auri. vt ibi. ¶ Causa dicitur vilis que est minor duobus aureis ti. de libel. ꝓcep. §. x. ℣. altero.

Brilium. ¶ Odiu ordinariũ auxilium petit non est ad extraordinarium recurrendũ cõtra ti. de of. om. iudi. §. ij. ℣. sed opponitur de hoc ꝙ. e. ti. §. vj. ℣. sed queritur. ¶ Cum iudex ecclesie per se non potest exequi q̃d incũbit potest vocare auxiliũ brachij secularis ti. de exe. sen. §. ij. ℣. penul. ¶ Auxilium ordinariũ est extraordinario ꝓponendũ ti. de inquisiti. §. iij. ℣. vltimo querit. ¶ Frustra legis implorat auxiliuz qui cõmittit in. l. ti. de ap. §. iij. iiij. p. ℣. alij dicunt ref. ¶ Qualiter iudex ecclesiasticus contra laycũ qui diu excoicationẽ sustinuit invocabit auxiliũ brachij secularis ti. de rescript. presenta. §. iiij. ℣. si autẽ laycus. ¶ De tristi auxilio serui ti. de appel. §. j. ℣. item seru⁹. ¶ De auxiliatorijs iudicijs. p. ij. ti. de dilationib. ℣. alia auxiliatoria.

Bannum. An bannitus possit cõpromittere. ¶ An bannitus comparetur deportato vel relaxato. ¶ An banna bannitorum sint publicanda. ¶ Et que bannitis vel deportatis sint prohibita que permissa. j. parte titu. de arbit. §. iiij. ver. quid de bannito. ¶ Excipitur contra actorem q̃ est bannitus qui deportato comparatur ti. de actore. ℣. item q̃ est bannitus. ¶ An bannitus possit cedere iuribus suis tit. de cessione actionis. §. j. ℣. illud etiam queritur. Ubi valeat conueniri bannitus et vbi domicilium intelligatur habere ti. de compe. iudi. ad. §. j. ℣. sed pone. ¶ Propter contumaciam etiam in ciuilibus quis interdum bãnitur titu. de contumacie punitione. §. iiij. ver. sed quid

et ti. de primo 7 se. decre. §. ij. ℣si. verum. ¶ De hoc etiam 7 de forma bannimenti. e. §. ℣. hoc autem. An bannitus possit testari ti. de instru. edi. §. xij. ℣. quid de bannito. ¶ Quãdo bannũ habeatur loco deportationis ibidem 7 in ti. de deportatione. ¶ Qualiter contra accusatum cõtumacem procedatur ad bãnum. iij. p. ti. de accusatione. §. j. ℣. si autem 7. §. vj. ℣. sed quid si paup. ¶ In illis autem casibus in quibus accusatus absens in bannum ponitur. ¶ Qualiter banni forma scribetur. ¶ Et nota q̃ cum banna cancellantur debet scribi causa quare 7 cuius mandato cancellentur. e. §. ℣. in illis quoq; casibus 7 se. ¶ Pone. a. fuit de morte. t. accusatus citatus non venit propter qd̃ est bãnitus. 7 demũ propter cõtumaciam condẽnatus nunc captus est per curiam queritur an debet mori. ¶ Quid si accusatus citatus nõ venit se defendere propter quod bãnitus est bãno simplo qd̃ incurrit postea cõparuit. queritur an ex tali bãno 7 p̃sumptione nullo alio probato possit contra eum iudicari duellum. e. §. ℣. sed pone 7 se. ¶ Quid si bannitus ob aliqd̃ maleficiuz de alio maleficio inculpatur citatur in domo quã inhabitare consuevit nõ venit nũquid iterum poterit in banno poni. ¶ Quod bannitus in civitate esse nõ potest. e. §. ℣. quid si bannitus 7 sequentib; vsq; ad fi. §. ¶ Si extraneus in aliqua civitate portat cultellum contra formam banni an incidat in bannum 7 debet puniri ti. de constitutionib; circa finem. ¶ An vir bannitus aletur de bonis sue vroris pro dote 7 propter nup. assignata. ¶ Et an viro bannito vror cõmunicabit impune bona sua 7 cohabitabit ti. de dona. inter vi. 7 vx. 7 de do. p̃ diuor. ref. §. iij. ℣. quid si vir. de bandearijs villarum et aliorum locorum. Utrum eis debetur credi vide. j. vbi agitur de custodia.

Bellum. ¶ An delegatus possit bellũ indicere ti. de iudice dele. §. v. ver. sed nunquid potest. ¶ An alius q̃; princeps indicere possit bellum ti. de primo 7 secũ. decre. §. fj. vltra medium. ¶. j. ti. de exercitu sunt aliqua que faciunt ad titu. istum.

Benedictio. ¶ Multi cũ iniqua egerint tamen benedicunt. ij. p. ti. de excep. 7 repli. §. iiij. parũ ante. ℣si. postremo. ¶ Maior est vis benedictionis q̃; nature et maiori tribunali reseruatur ti. de elec. §. iij. circa prin. ¶ De privilegio quod habent quidam abbates q̃ possint habere benedictionẽ super populum vel eam effundere ti. de privile. ℣. non est etiam.

Beneficium iuris nemini est auferẽdum vel restringendũ. immo est large interpretandum tit. de iudice de le. §. v. ℣. sed nũquid delegatus et ti. de instru. edit. §. iij. ver. 7 bis autem 7 ti. de delegato. §. iiij. ℣. ex bis autem et in multis alijs locis eiusdem libri. ¶ De hoc etiam quid iuris beneficium non debet esse alicui occasio damni ti. de expen. §. iij. ℣. quid si suspensus. ¶ Juris licentia seu beneficium nõ est angustanda vel angustandum. ij. par. ti. de expeñ. §. iiij. ℣. sed pone. ¶ Omne beneficiuz legis est ampliandum. j. par. ti. de actore. ℣. quid si filius. Nemo cogitur de suo facere beneficiũ ti. d̃ salarijs. §. iij. circa prin. 7 ℣. quid si clericus. ¶ Invito beneficium non confertur. ij. par. ti. de except. 7 repli. §. iij. ℣si. sed quid econtra. ¶ In beneficijs larga est interpretatio faciendа ti. de peni. et remi. ℣. quid si eidem. ¶ De beneficijs quibus quotidie in instrumentis renũciatur. ij. par. ti. de renũ. quasi per totum. ¶ Circa petitiones beneficiorum ecclesiasticorum primo notantur multa circa illam formam per quã scribitur capitulo vt aliquos debeant recipere in canonicos 7 in fratres per quã executori tm̃ scribitur vt compellat non tamen scribitur vt capitulo. 7 d̃ multis alijs circa hoc. ij. par. ti. de actione seu petitione. §. iij. in prin. 7 post bene per vnaz colũ. ¶ De his qui p

electionem seu collationem vel investituraz se dicunt in aliqua prebenda vel beneficio ius habere qualiter possint inter se agere. 7 qualiter contra capitulum aliumue quẽcũq;. sive nullus istor beneficium de quo agit possideat. sive alter vel aliquis alius possideat. 7 quid agentẽ probare oporteat in istis casibus 7 de exceptionibus proponẽdis. ¶ An iudex ex officio potest in talibus supplere quod est a parte omissum. 7 sic adiudicare vel abiudicare beneficium de quo est actum. ¶ An petens ecclesiam vel prebendam vel aliquã dignitatem ecclesiasticaz vel secularem vel ius etiã patronatus intentabit rei vẽ. vel quã actionẽ proponet 7 qualiter. 7 de modo sentẽtiãdi 7 effectu sententiarũ. 7 in talib; casib; de executoribus datis ad ꝓuidendũ de beneficijs. 7 de apellationib; a talibus executorib; interiectis. e. §. ℣. sed nũquid petens 7 se. ¶ An omnes cõtendẽtes de vno beneficio ad vnũ et eundem iudicem remittent. de his 7 multis alijs facientibus ad p̃dicta. e. §. ℣. sed queritur 7 se. vsq; ad ℣. in summa. ¶ De executore quoq; dato ad ꝓuidendũ alicui in aliqua dioce. de beneficio si qd̃ vacat ibidem. alioquin de proximo vacaturo qualiter procedere habeat 7 quid si in litera prouisionis ap. erat conditio inserta. 7 quid si non obstante processu executoris ordinarius beneficiuz conferat 7 alij se opponant. 7 q̃ prouisor iuxta tenorem litere app. debet suũ moderari processum. e. §. ℣. in summa 7 post bene per vnaz colũ. ¶ An executor datus ad prouidendũ potest prouidere illi ad quem spectat collatio non monito vel vocato. e. §. ℣. hoc quoq; sciendũ. ¶ Quid si anteq̃; prouideatur proponantur exceptiones contra rescriptum vel contra impetrãtis personam 7 de quibusdam alijs circa hoc. e. §. ℣. hoc quoq; et seq. ¶ An executor datus ad prouidendum possit subdelegare. ¶ An prouisor datus vt prouideat de prebẽda vl̃ de beneficio in aliqua civitate vel dioce. possit in cathedrali ecclesia prouidere. ¶ Item de forma per quã scribitur alicui vt prouideat de beneficio ad suam vel alterius collationem spectante. q̃ per literas super prouisione impetratas non potest quis cogi ad prouidendum d̃ pensione. 7 de forma per quaz aliquibus scribitur vt nõ obstante statuto vel numero vel privilegio quando tales litere vel receptio per literas illas facta intelligat̃ auctoritatis vel facultatis. e. §. ℣. item si scribitur 7 se. ¶ An scholaris primam nondum habens tonsuram potest sic per beneficio literam impetrare. 7 si post impetrationez tonsuretur an litere convalescunt. 7 quid si in litera mãdatur prouideri de tali qui ascribi desiderat militie clericali. et q̃ de tonsurato non tamen per episcopum vel abbatem qui super beneficio vt clericus literam impetravit. et si papa concedit alicui beneficium tenendum vsq; ad sue beneplacitum voluntatis quantum illa voluntas durabit. et de illo cui mandatur prouideri nulla facta mentione de acceptatione possit acceptare. e. §. ℣. sed nunquid scholaris. ¶ An prouisor potest reservare primum beneficium vel vlterius. ¶ An acceptatio vel investitura debet fieri de certo beneficio. ¶ An acceptatio impetrantis facta sine presentia executoris valeat 7 de pluribus impetrationib; similem gratiam obtinentibus si ad vnum cõcurrant beneficium quid sit iuris. eo. §. ℣si. itez is qui. ¶ An executor potest de beneficio spectante ad p̃sentationem patroni layci prouidere 7 vsq; ad qd̃ tempus. 7 cui potest parochialis eccl̃ia p̃mendari ¶ Qualiter legatus se debet habere in beneficiorum p̃visionibus faciendis. ¶ Item de illo cui mandatur q̃ p̃videat cum consilio alicuius. ¶ Prouisor datus vt p̃videat de beneficio spectante ad collationem vel presentationem abbatis 7 conventus non potest prouidere de beneficio ad alterius partis tm̃ collationẽ vel p̃sentationem spectante nisi in cõmissione dictum fuerit cõmuniter vel divisim. eo. §. ℣si. is quoq;. ¶ Item prouisor datus ad prouidendũ de beneficio ad alicuius collationez

ſpectante de beneficio ad illius pñtationẽ 7 nõ collatio
nem ptinente ꝓuidere nõ poteſt. ¶ Itẽ executores da
ti ad ꝓuidendũ per literas generales inhibitiones face
re nequeunt generales ordinarijs 7 quibuſdam alijs cir
ca hoc.e.§.ℵ.vltimo tamen nota 7 ſe.7.ℵ.item executo
res vſq; ad fi.§. ¶ Beneficijs nos iuuari oportet nõ de
cipi. ¶ De multis autẽ exceptionib; que poſſunt oppo
ni contra impetrãtes literas ad beneficia.et an executor
beneficialis de illis cognoſcere poſſit ti.de reſcript. pre
ſen.§.v.ℵ.ſed quid econtra 7 ſequentib; quaſi vſq; ad
fi.§. ¶ De aliquibus etiam exceptionib; contra impe
trantes ad beneficia.e.ti.§.viij.ℵ.item ſtatutũ 7 ſequen
tibus.7.§.ix.ℵ.item non extenditur. ¶ Miſſio in poſſeſ
ſionem cauſa rei ſeruãde petite nõ habet locum vbi agi
tur de beneficio eccleſiaſtico vt de beneficio obtento vel
obtinẽdo petitorio vel poſſeſſorio iudicio. ꝓceditur ta
men aliter contra cõtumacem.vt in decre.eum qui de eo
qui mit.in poſ.cã rei f.li.vj.7 nota qualiter illa decreta
lis intelligatur. ¶ Item quib; iuribꝫ vel actionib; poſſeſ
ſio beneficij perdita repetatur.q; ad beneficia eccle.in
greſſus vicioſus patere non debet. ¶ Item q; beneficia
eccleſiaſtica ſine canonica inſtitutione poſſideri nõ poſ
ſunt ti.de cõtumacie punitione.§.iij.ℵ.illud añt. ¶ Ita
violente ꝓſumptiones eſſe poſſunt cõtra exceptiones ꝓ
poſitas contra prouiſionẽ ſeu collationẽ beneficij q; eis
repulſis prouiſio ſeu collatio executioni mandabit ti.d
excep.7 repli.§.iij.ℵ.7.no. ¶ De exceptionib; que op
ponũtur cõtra reſcriptũ beneficia quãdo ſint ꝓponen
de 7 an lis ſit in eis cõteſtanda.e.§.ℵ.ſed quere 7.ℵ.ſed
quid ſi gratis 7 ſe. ¶ Poſſeſſor beneficij qñq; defendit
contra petitorẽ ex iure tercij vt ti.de peti.7 poſ.iudi.§.j.
ℵ.item nũquid. ¶ Pone ſpoliaſti me beneficio cũ cura
7 poſtea recepi aliud cũ cura.nũquid ſi me cõuenis pote
ro cõtra te opponere de ſpoliatione.7 an recipiendo ſm
cum cura videor renũciaſſe priori.e.§.ℵ.ſed ſi ſpoliaſti
¶ Cuꝫ quis petit aliquẽ ab aliqua eccl'ia remoueri quã
detinet cõtra iura vel cũ petit electionẽ ſuã ad aliqd be
neficiũ cõfirmari qualiter poſitiones formabit ti.de po
ſitionib;.§.v.ℵ.iij.iiij.7 ſe. ¶ In quib; caſibus liceat ali
cui tenere plures eccleſias cũ cura 7 qualiter po.for.e.§.
ℵ.in quarto. ¶ Preſumit ius q; nullus beneficium pro
minoris vel q; de maioris dignitate tranſeat ad minorem.
ij.par.ti.de ꝓſump.§.ij.ℵ.violenta. ¶ An de iure cõmu
ni vel ex diſpenſatione epi vel cuiuſuis quis poſſit habe
re plura beneficia ſine cura vel plures prebendas.7 que
cauſe diſpẽſationẽ in pluralitate beneficiorꝫ inducant.
7 q; ſolus papa in pluralitate beneficiorꝫ cũ cura vel di
gnitate diſpẽſat.ij.p.ti.de ſen.7 q̃ ſe.§.vj.ℵ.fi. ¶ Qua
liter debeat cõcludi in literis apoſtolicis cum ſup̃ benefi
cio obtinendo litere fuerant impetrate.ij.p.ti.de ap.§.x.
ℵ.ſi autẽ per emptoria. ¶ Ad excipiendũ cõtra impetrã
tes literas ad beneficia non eſt laxanda facultas vt pro
batur.e.§.ℵ.caueãt. ¶ Beneficiũ eccleſiaſticũ 7 cetera
iura ſimilia nõ ſunt in noſtris bonis 7 ideo de ipſorꝫ do
minio lis nõ videt eſſe poſſe. Sunt tamẽ in quaſi bonis
noſtris 7 quaſi poſſident. ¶ An añt lis pẽdens de bene
ficio illius collationẽ impediat per ordinariũ faciendaꝫ.
¶ Et an in beneficijs eccleſiaſticis locũ habeat vicium cõ
tractus litigioſi.e.ti.§.xj.ℵ.verũ 7 ſe. ¶ An eccleſia liti
gans cũ aliquo ſup̃ beneficio reſtituat poſt terminũ per
empto.ad opponendũ crimina vel defectus.7 an propter
crimen in modũ exceptionis probatum quis a beneficio
excludat.ij.p.ti.de in inte.reſti.§.ij.ℵ.ſi. ſed pone. ¶ Si
minor renunciat beneficio eccleſiaſtico. an poſſit petere
reſtitutionẽ. Et quid ſi epus illud beneficiũ alteri contu
lit. ¶ Et qualiter agam cõtra epm qui mihi qd nõ pote
rat contulit beneficium. ¶ Et an minor in beneficijs ec
cleſiaſticis cenſet maior.e.ti.§.iij.§.quid ſi mior. ¶ No
ta q; inquirit ſine infamia qualiter epus ſe habeat in be
neficijs cõferendis. ¶ Quid añt inquirere 7 agere debꝫ
is cui ſcribitur ſup̃ alicuius prouiſione ſi eſt idoneus.iij.
p.ti.de inquiſitione.§.iij.in fi. ¶ Qualiter cõcipiatur li
bellus cõtra eum qui propter pluralitatẽ beneficiorũ di
citur ineligibilis ti.de elec.§.j.ℵ.ſi.fi.7 penult. ¶ Quali
ter formet libellum impetrans beneficium qd̃ ab alio aſ
ſerit reſignatum vel renũciatum.iij.p.ti.de renũc.circa
prin. ¶ Qualiter ſuperior formabit libellum cõtra infe
riorem qui circa collationẽ beneficij fuit negligens ti.de
ſupplen.negli.prela.7 in ti.de pben.7 de cõ.pre. ¶ Qua
liter formetur libellus contra quẽlibet qui exiſtens excõ
municatus irregularis vel patiens defectũ in ordinibus
vel etate vel alis inhabilis ex quacũq; cauſa beneficium
quod cũq; extitit aſſecutus ti.de eta. 7 qua. ¶ Qualiter
formen' libelli in interdicto adipiſcẽde poſ.circa bene
ficia eccleſiaſtica quecũq; ſint illa ti. de cã poſ.et propri.
§.j. Et qualit' in interdicto reti.e.ti.§.ij.circa pn. Qua
liter in recuperande ti.de reſti.ſpo. in.§.j.7.ij. ¶ An pe
tens eccleſiam vel dignitatem vel beneficiũ eccleſiaſticũ
intentabit rei vn.ti.de proprie.§.j.ℵ.ſed nũquid petẽs.
¶ Qualiter in appellationib; beneficialib; prout varij
occurrunt articuli varij formẽtur libelli.iij.par.ti.de ap.
§.fi.per totum. ¶ Clerici coniugati non poſſunt bene
ficia eccleſiaſtica retinere. ¶ Quid ſi vxor vel ſpõſa cle
rici beneficiati ante carnis copulam intrauit religionez.
nunquid poterit beneficiũ obtinere quod antea obtine
bat ti.de cleri. coniu.in fi.ti. ¶ De generibus literarum
que ad beneficia impetrãtur monitorijs preceptorijs vel
executorijs 7 q; per iſtas vel illas ius nõ acquiritur in be
neficio ſed ad executoris officium implorãdum inuenta
ſunt. ¶ Et qualiter in his concipiantur libelli.ſiue bene
ficium pro quo ſcriptum erat alteri ſit collatum.ſiue nõ.
ſiue prebenda ſit. ſiue aliud beneficium ti.de preben. et
dig.§.j. ¶ Qualiter etiam formentur libelli in cauſis be
neficialibus tam in romana curia q̃ extra in diuerſis ca
ſibus 7 articulis. et de priuilegio quod habet imperator
circa collationem beneficiorꝫ.e.ti.§.ij. ¶ An licet clerico
beneficium ſuũ vel eius fructus alienare. ¶ An fructus
beneficij poſſunt in pignus vel pro debito capi. ¶ An
cruceſignati contra hereticos vel in ſubſidium terre ſan
cte poſſunt ad tempus beneficiorꝫ ſuorum fructus vn
dere vel alienare. Et an tenent' ſumptus neceſſarios ec
cleſijs relinquere. Et an abſentes quotidianas percipi
ent diſtributiones ti.de here.ℵ.in fauorẽ 7.ℵ.fi. ¶ De
diſpenſationib; circa pluralitatem beneficiorꝫ 7 de mul
tis bonis dubitabilibus circa beneficia.j.p.ti.de diſpen.
¶ Multa bona circa diſpẽſationes beneficiorꝫ que fiũt
a legatis ſe.ap.j.ti.de legato.

BIgamus. ¶ Qualiter contra biga
mum promotuꝫ cõ.li.ti.d
biga. ¶ Bigami carent omni priuilegio clerica
li 7 ſunt de foro ſeculari ti.de cle.cõiu.circa fi.ti.

BLadum. Statutum eſt in aliqua ciui
tate ne qs inde extrabat bla
dum vel aliqd aliud alioquin extrabẽs bladum
7 animal perdat.ecce aliquis forenſis extrabit inde bla
dum.queritur an incidat in penam predictam.de hoc ti.
de cõſtitutionib;.ℵ.pone ergo. ¶ Si ex cauſa precij ſo
luti ꝓmittat bladũ ad tempus qualiter inſtrumentũ cõ
ficietur ti.de obli.7 ſolu.§.j.ℵ.ſi vero debitũ.

BOnum. ¶ Bono melius inuenitur in
j.p.in prohemio.ℵ.ceterum.ℵ.
fi. ¶ Pone q; nihil immẽſum bonum eſt eo.p
emio.ℵ.ſi.ſi igitur 7.ℵ.fi. ¶ Bonum 7 optimum eligen
duꝫ eſt.e.prohemio.ℵ.ceteri 7 in.ℵ.non eſt grano igitur
vtilitatis 7.ℵ.pce.ibi nempe pro viribꝫ. ¶ Bona damna
torum non publicantur ti.de actore.ℵ.item q; eſt de
portatus. ¶ Appellatione bonorum cõtinent' etiã actõ
nes titu.de ceſſione actionis.§.j.ℵ.illud etiam queritur.
¶ Qualiter formabit' petitio qñ creditor petit poſſeſ
ſionem bonorꝫ debitoris nõ ſoluentis vel qñ petitur fie-

ri sepatio bonor ti. de. j. r. ij. decreto. §. j. ℣. pn. ¶ Qualiter r qñ bona p creditorē petunt iudicis officio separari ti. de eo. qui mit. in pos. rei peti. cā rei ser. ℣. porro. ¶ Quilibz psumitur bonus. ij. p. ti. de satisda. §. iij. ℣. sed adhuc. ¶ Absit ne ea que ppter bonū r licitum facimus nobis debeant imputari. Si quid preter nr̄am voluntatē inde ptingat ti. de requi. §. ℣. consiliarij aut̄e. ¶ Qñ accusator ppter absentiā suā puniat in quarta pte bonor. iij. p. ti. de accusatione. §. j. circa prin. r post ante ℣. r si queras. ¶ Qñ pfiscantur bona accusati p pter ptumaciā eo. ti. §. vj. circa prin. ¶ Qñ fiet bonor euocatio r qualiter denotentur bona q̄ dantur in censum. ¶ An in confiscatione bonor sit snīa necessaria. ¶ q. xx. annis illa bona ptra fiscū pscribunt: r an tenet alienatio facta de illis bonis. ¶ Et an bodie seruentur ascendētib⁹ r descendētib⁹ illa bona. e. §. ℣. q̄liter fiet r se. ¶ Qualiter fiet bonor collatio ti. de elec. §. j. ℣. publicatione. ¶ Qualiter formet instrumentū finis refutationis transactiōis r pacti de vlterius nō petēdo aliqd i bonis pīis vl mr̄is viuor r mortuor. ¶ Et quādo talia pacta valeāt vel nō ti. d pactis r transac. ℣. instrumētū. ¶ Bonis eius q̄ cedit bonis vel q̄ decedit sine herede vel cū herede qui nō vult adire dat curator p officium iudicis ad instantiā creditor ti. de iudi. §. ij. ℣. itē bonis. ¶ Bona sua intelligunt illa quor venditōnem quis habz. ¶ Appellatiōe bonor etiā emphiteosis cōtinet ti. de loca. r ꝓduc. §. vj. ℣. diu r ℣. clviij. ¶ Eo ipso q̄ quis psonā suā principaliter mihi subiecit videt p ꝓsequens mihi subiecisse oīa bona sua ti. de feu. §. q. ℣. xvij. ¶ An sit licitū homini meo de bonis suis testari vel vendere vel donare siue als ptrahere. ¶ q̄ in stum ē vnicuiq̄ cōmittere bona sua. e. §. ℣. xix. ¶ De duplici bonorum possessione vz edictali et decretali. e. §. ℣. xxvij. ¶ Si pluribz defertur bonor possessio si alter repudiat ceteris accessit portio eius. e. §. ℣. xxxvj. ¶ Obligans simpliciter bona sua obligasse intelligit tā psentia q̄ futura. ¶ Sed si specialiter debitor aliquā rē obligat r ꝓsequenter oīa bona sua. Sed q̄diu sibi potest de speciali pignore satisfacere creditor ad alia non recurret. ¶ Qñ vero res dicat esse in bonis alicuius r de quibusdā que circa hec r que in bonis debeant computari ti. de obli. r solu. §. j. sup verbo oīa eor bona et ℣. sed quādo r sequenti r ℣. quid si debeo. ¶ De bonor pos. vnde liberi ti. de rescript. presen. §. ij. circa princi. et ti. de testa. §. ij. circa princi. ¶ De bonorum pos. que plures sunt: cuius vero sint quibus competant contra quos coram quibus peti possunt: r ad quid r qualiter in eis formēt libelli r positōnes: r de multis bonis q̄ circa hoc. e. ti. §. iij. p totum. ¶ Bona sunt accessoria personis: an autē viro per vxorē a religione reuocato bona ipsius viri reuocata p consequēs videantur ti. d statu regula. ℣. xliij.

Breuitas ¶ Pro breuitate in arengis r pfationibus seruanda sunt multa ti. de aduo. §. vj. ℣. deinde accedit. ¶ q̄ illa breuitas debz esse talis vt nil de contingētibus omittatur. e. ti. §. vij. ℣. ad eius. ¶ q̄ in breuib⁹ litibus non fit lit. contes. §. v. ℣. quid de breuib⁹.

Bulla. ¶ Qualis debeat esse bulla papetio bullar fiat ti. de rescp. psen. §. iij. ℣. fiet aūt. r q̄d debeat ptinere: r q̄liter collatar

Calciamentum. ¶ An nomentorum vel victus vel cibariorum legatorum calciamenta contineantur tit. qui fi. sint legi. ℣. in summa.

Calculus. ¶ De sentētia lata per errorem calculi seu male computationis. ij. p. ti. de sententia r que se. §. vij. ℣. j. r. §. x. ℣. item non valet.

Calumnia. ¶ Calumniātes ad vindictam poscit silitudo supplicij. j. p. ti. de accusatore. ℣. sed ꝫm premissa. ¶ Qui semel fuit calumniatus psumitur iterum velle calumniari. e. ti. ℣. item q̄ semel. ¶ Infamis est qui calumniator pronunciatus ē. ij. p. ti. de sen. r que se. §. vj. ℣. si vero iuder. ¶ An calumniari psumat qui nō probat ti. de expen. §. iij. ℣. quid si ē talis. r ℣. ceteruz. r. §. vj. ℣. ex pmissis. ¶ An r qñ in pbatione deficiens psumatur calumniari vel nō. ij. p. ti. de accusatione. §. vj. i fi. ¶ q̄ grauius punit calumniator q̄ denunciator. de pena calumniatoris in via accusatiōis r denūciatōnis. Et an denunciās punit de calumnia. ¶ Si iuder d denunciatione ad inquisitionē transiuit. iij. p. ti. d denū. §. ij. in fi. ¶ An in causa etiā inquisitionis punit d calū. qui deficit in pbando. e. ti. de inquisitionib⁹. §. iij. ℣. pbata. ¶ In crimine calumnie iuder sine accusatore potest tpe sentētie penā infligere ti. de libel. ꝓcep. §. x. ℣. si. xviij. ¶ De edicto de calumniatore quib⁹ modis quis calumnietur r de penis calumni. iij. p. ti. de accusationibus. §. ij. r ti. de fur. ℣. sic etiam.

Campana. ¶ De pulsatione campanarum ti. de elect. §. ix. ℣. bis igitur r ℣. consequenter.

Candela. ¶ Candelis platōne excommunicatōnis extinctis non est ad aliud vtendum sed sunt proiciēde foris. ij. p. ti. de sententia r que se. §. vj. ℣. illud autem.

Canon. ¶ Qñ r vbi canonib⁹ in iudicijs sit vtenduz plene nō. ti. d dispu. r allega. §. v. ℣. sed nūquid in causa.

Canonicus r canonica. ¶ An canonicus secularis possit agere nomine pbende siue ti. de actore. ℣. sic. ¶ An canonicus pro ecclesia vel pro canonico sine mandato valeat impetrare r q̄ inter canonicos est spūalis primitas ti. de rescrip. presen. §. v. circa principiū. ¶ Inter canonicos quis debeat alteri preponi ti. de cītatōne. §. v. ℣. porro r sc. ¶ Qualiter canonicus agens pro sua prebenda concipiet libellum ti. de libel. cōcep. §. xiij. ℣. si vero prelatus. ¶ An in electione canonicorum ad pbendas sit necesse seruare formam electōnum ti. d elec. §. fi. in fi.

Capella. ¶ Si plebanus agit ptra capellas p subiectōne vel si aliquis in aliq̄ capella p rectore se gerit in piudicium plebani: qualiter plebanus formabit libellū de capell. monachor per totum maxime in secunda forma.

Capitulum. ¶ An r qñ plat⁹ admittatur ad agendū sine cōsensu capituli vel econtra ti. de actore. ℣. item etiam obiicitur prelator se. ¶ An in hoc iudicī cōsuetudo eo. ti. ℣. breuiter autem r se. ¶ Et quid si post lit. contes. cum prelato accedat consensus capituli. e. ti. ℣. fi. ¶ An prelatus sine consensu capituli vel econtra economū sindicum vel actorem vel procuratorem constituere vel per seipsum agere vel defendere possit. j. p. ti. de procura. §. ij. circa prin. et ti. de sindi. ℣. item q̄ nō est r se. ¶ Quid autem si causa est inter prelatum r capitulū. ¶ Sindicus sine consensu prelati a collegio cōstitutus contra tercium in causa processit: an plato postea ratificāte valebit qd factum est: r an debz fieri sindicus de ipo collegio vel potest fieri aliunde ti. d sindi. versi. sed quid si causa r in versi. quid si sindic⁹. ¶ Appellatione ecclesie capitulum continetur. ¶ Item sede vacante capitulum iurisditionem exercet tit. de instru. edic. §. xiij. versi. item circa legitimas. ¶ Canonici episcopales debent esse presentes quādo episcopus debet sententiare. ij. p. ti. de sen. et que se. §. v. versi. itē adesse. ¶ An et quando capitulum appellat r agit pro causa

epiſcopi.ij.p.ti.de ap.§.j.in fi. ¶ In cauſis criminalib clericoꝝ epiſcopus ſine conſenſu capitoli nihil pōt. iij.p.ti.de accuſatione.§.iiij. ¶ De his que fiunt a prelatō ſine ꝓſenſu capituli vel econtra. ¶ Et quid ſi dat ꝓlatus aliquid de mēſa ſua ſine ꝓſenſu capituli vel etiā cum ꝓſenſu vel ſi dat capitulo vel ſi capitulū dat aliqd ſine ꝓſenſu ꝓlati. ¶ Et an ſufficit ꝓſenſuꝫ ex poſtfacto interuenire vel ſit neceſſe q̄ ab initio interueniat ti. de his que fi.a prela.ſine ꝓſenſu ca.per totū.7 ti.ō his que fi.a maiori parte capituli per totū. ¶ An in locatōnib 7 in emphiteoſim ꝓceſſiōibus quas plerūq; prelati faciunt capituloꝝ requirātur ꝓſenſus 7 qualiter ꝓſentientium nomīa ſcribātur ti.de loca.7 ꝓduc.§.ij.

Aptio. ¶ In quib caſib quis poſſit aliquē hominē vel poſſeſſionem vel animal auctoritate ꝓpria 7 ſine iudicis auctoritate capē ti.de actore.℣.item q̄ vult 7 ſe. ¶ Nullus capiendus eſt in ſermone ti.de poſi.§.vij.℣.xvij. ¶ In q̄ bus caſib quis poſſit abſq; iudicis p̄cepto alium capē 7 iudici exhibere.iij.p.ti.de accuſatione.§.j.℣.hoc tamen. ¶ An tpe captiuitatꝭ capto p̄ſcriptio currat.iij. p.ti.de in inte.reſti.§.j.℣.ſequit. ¶ Si nuncius quem mittebā ad aliquē locū captus eſt a latronib an ille poterit agere ꝓtra me ꝓ redemptiōe vel ꝓ intereſſe vel ꝓ expen. Eadē eſt queſtio de illo quē ꝓ me ad erercitum miſi de his ti.de iudi.§.iij.℣.illud aūt 7 ſe. ¶ An miles captus debeat habere ſtipēdia ꝓ tpe quo eſt captus ti.de loca.7 ꝓduc.§.v.℣.quid ſi mercenarius.

Ampſor. ¶ An ſcripture campſoris credat ꝓ ſe tit.de inſtru. edic.§.vij.℣.licet autem.

Aput. ¶ Capitis diminutiōe rumpitur teſtamentum ti.de inſtru. edit.§. xij.℣.iij.7.℣.quid ſi aliquid. ¶ Capite langueſcente ꝛc.et quedā pulcre ꝓcordātie ad hoc.iij.p.ti. de inqui. §.iij.ante ℣.ſ autē. ¶ Oꝛ cū capite quis debeat ſepeliri ti.de ſepultu.℣.7 hoc qñ agit. ¶ An ingreſſus monaſteriū intelligat capite diminutus ti.de ſtatu regula.℣.j. ¶ Quot capita tot ſentētie. ¶ Item a capite incipiendum eſt ti.de elec.§.j.℣.publicatione.

Arcer. ¶ An imittere delinquentes in carcere ac vinculis ſit meri imperij.ti.de iu.om.iudi.℣.notādū. ¶ Qualiter reus ſit incarcerādus.iij.p.ti.de accuſatiōe.§.j.℣. 7 nota q̄ accuſatus. ¶ An reus in carcere dicet cauſam ſuam vel ad iudicis p̄ntiam adducet.e.§.℣.p̄miſſa. ¶ An accuſatus de publico crimīe puta de homicidio incarceretur ſi det fideiuſſoꝛē ti.ō treu.7 pa.℣.ſ pone. ¶ Poſitus in carcere iuſtū metū pōt allegare ti. ō his que vime.ue cau.fi.℣.ſi.actoꝛ. ¶ An ꝓ debito pecuniario reus incarceretur ti.de ſequeſtra.℣.ſed pone. ¶ Alēdus eſt is qui in carcere detinet in ti.qui fi.ſint legi.℣. quid de adoptiuo.

Ardinalis. ¶ De prerogatiua cardinaliū.j.p.ti.ō legato. §.iij.circa prin.7 ti.de aduocato.§.v.℣.vel fit coꝝ cardinalibus 7 ti.de teſte.§.xj.circa prin. ¶ Qualiter coꝝ epiſcopo p̄ſbytero vel diacono cardinali cō cipiātur libel.ti.de libel.ꝓcep.§.xiij.℣.ſi vero fueris coꝝ epiſcopo cardinali 7 ſe.

Aritas. ¶ Charitas ordinata incipit a ſeipſo ti.ō aduoca.§. j.℣.ſed nūquid clericus. ¶ Quid ſit charitas et quid charitatiua monitio.ij.par.ti.de moni.§.ij.℣ſ. quid ſi moneꝛs.

Aro. ¶ Nemo naturaliter odit carnē ſuā immo plus dz diligere carnales amicos q̄ alios ti.ō aduo.§.j.℣ſ.item q̄ poſtulat.

Aſtaldio. ¶ Forma caſta'dionatus titu.de vicecomite in fine.

Aſtigatio. ¶ An magiſtratus municipales poſſint leuiter caſtigare ti.de iuriſ.om.iudi.℣.q̄d de dilatione.

Aſtitas. ¶ Lupanaria nō infamāt caſtitatē.j.par.ti.de arbi.§.viij. verſ.ſed quid ſi ſpōte. ¶ De cōmēdatiōe caſtitatis ti.de aduo.§.v.verſ.cōmēdet. ¶ Concubitus cuz vroꝛe caſtus eſt titu.de eo qui mit.in poſ.verſ. poꝛro.

Aſtrum. ¶ An dato caſtro videatur datum merum imperium in eo.ti.de ciuitate. ¶ An caſtrum eodē iure cenſeatur cum ciuitate ibidē. ¶ An ꝓ caſtro vel villa vl ſimilibus poſſit rei vendicatio intentari ti.de ꝓpie.§.j. verſi.ſed nūquid petens eccleſiam.

Aſtratio. ¶ De hoc et ſimilibus impedimentis matrimonij tit. ō frigidis et maleficiatis per totū. ¶ Quanto gradus altioꝛ tāto caſus grauioꝛ ti.de aduo.§.vj.verſ. vel ſicut ait ſeneca. ¶ Caſus aduenticij non ſunt computandi ti.de ſatiſda.§.fi. ¶ Inflexa dicuntur nomia in omnibus caſibus p̄ter nominatiuo 7 vocatiuo ti. de inſtru.edi.§.xiij.verſ.iij. ¶ Caſus fortuiti non debent alicui imputari titu.de iudi.§.iij.verſ.illud autem 7 ſe. ¶ Quando caſus fortuiti conductoꝛi vel alteri debent imputari plene ac bene nō ti.de loca.7 cōduc.§.iij. ¶ An ſi tibi ad ſpeciē teneoꝛ et eam tibi offero liberoꝛ a caſu.e.§.verſ.ad euidētiā. ¶ Nō tenet quis de ꝓtingenti caſu.e.ti.§.vj.verſ.crix. ¶ Cauillatio et poſitio cauilloſa nō dz admitti.q̄d āt ſit cauillatio et q̄ poſitio cauilloſa dicat ti.de poſi.§.vij.verſi.xviij.7 verſ.xvij.

Supo. ¶ De actione que datur aduerſus nautas caupones 7 ſtabularios titu.de fur.verſ.alia quoq; et ſe.

Autela. ¶ Quod infirmari vel vituperari poteſt precaueri debet titu.ō aduo.§.vj. ¶ Pro cautela habenda ti. de reſcrip.preſen.§.iiij.verſ.item excipitur lo primo et ſecundo. ¶ Cautela prodeſt ti.de inſtru.edi.§.vj.verſ. j. ¶ Abundans cautela non nocet.iij. par.tit.de ap.§. iij.et.§.iij.verſ.ſi vero a ſententia.

Auſa. ¶ Cauſaꝝ alie ſunt infime alie medie alie maxime. ¶ Quis autē magiſtratus et de iſtis vel illis poſſit cognoſcere. ti.de iuriſ.om.iudi.in fi ¶ De diuerſis generibus cauſarum et que ſolennitates et que probationes in earuꝫ ſingulis requirantur plene no.de offi.om.iudi.§.fi.7.j. ti.de cognitione. ¶ Morbi cauſam ignoꝛās curare nō poteſt ti.de aduo.§.iij.circa prin. ¶ Que ſit differentia inter cauſam et litem ti.de reſcrip. p̄ſen.§.iij. verſi. item q̄ queſtio. ¶ q̄ cauſarum alia criminalis alia ciuilis alia mixta alia ꝛc.ij.par.ti.de contu.§.iij. prope p̄n. ¶ An ceſſante cauſa ceſſet effectus vel conceſſio facta ex cauſa que nunc ceſſat. ¶ Et ſi cauſa ſit impulſiua.ij. par.ti.de feriis.§.j.iuxta fi.et melius ti.de inſtru.edi.§. xj.verſ.item q̄ fuit et ti.de diſ.et allega. §.iiij.verſ.vel illud ſtatutum fuit ex cauſa. ¶ Cauſe continentia diui non debent.ij.par.titu.de ſententia et que ſe. §.viij. verſ.ſed quid ſi negocium. ¶ An ſtipulatio fideiuſſio vel promiſſio facta ſine cauſa vel ex cauſa que nulla eſt teneat vel obligatiōem cum effectu inducat de feudis. §.ij.verſ.iiij.queritur. ¶ De conditionibus ob cauſas diuerſas titu.de ſol.§.v. ¶ Que cauſa dicatur finalis que impulſiua. Item q̄ cauſa proprie dicitur de preterito res de futuro.q̄ improprie ponit cā pro eo qd futurum eſt. Et de quibuſdam aliis circa hoc.eo.tit. §.v.

Autio. ¶ Si aliquis veriſiliter ſit ſuſpectus q̄ vocatus ad preſentiam ō legati velit offendere delegatuz: delegatus poteſt illū ſi etiam ſit extraneus cogere ad cauēdū idonee ō ſecuritate.j.par.ti.ō iudice dele.§.v.verſ.quid ergo.

¶An iubere caueri sit meri imperij ti. de iur. om. iudi. ℞. notandum. ¶An iubere cauere vel cautionem recipere sit meri imperij vel mixti eo. ti. ℞. mixtum. ¶Qualiter iudicis officium implorat̃ vt caueat̃ de dam. infec. ¶De legatis 7 de fideicõmissis soluendis 7 similibus: 7 an in talib̃ necessarius sit libellus ti. de offi. om. iudi. §. ij. ℞. item agitur vel melius in ℞. item implorat̃. ¶Quando 7 qualiter prestetur cautio rati ti. de actore ℞. sed pone. ¶An tenetur cauere de rato agere volens prelatus sine ꝓsensu capituli. Tutor decurionum administrator actor vniuersitatis maritus i causa vxoris vel in cõmuni. Consors in causa consortis 7 huiusmodi eo. §. ij. ℞. ad presentis vel melius in. §. sed queritur. ¶De cautione de rato 7 quid eius nomine intelligatur ad quid possit agi ex ea. Item de cautionibus de iudicio sisti: 7 de iudicato soluendo 7 quid de earu3 nomine intelligatur. j. ꝑ. ti. de procu. §. iiij. ℞. 7 nota et se. ¶De cautionibus 7 stipulationib̃ que sint ti. de act. seu peti. §. v. ℞. sequit̃ de cau. ¶Qualis debz esse cautio de parendo iuri. Cui sit prestanda cautio an. s. iudici an parti. ¶Et quid sufficiẽtis cautionis nomĩe continetur. ij. ꝑ. ti. de cõtu. §. iiij. ℞. sed nũquid excoicatus. ¶De cautione quã habet prestare passus missionem anteq3 recuperet possessionẽ ti. de. j. 7. ij. decre. §. ij. ℞. si. porro 7. §. v. ℞. vl. nõ 7 se. ¶Qz sola prestatio cautionis non restituit possessionẽ sed solũ interrũpit prescriptionẽ annalẽ. Cui hec cautio debet prestari. ¶Qz ꝑ nõ cauto habetur quotiens viciose est cautũ 7 de multis circa hoc. e. §. ℞. sed nũquid iste miss. 7 se. ¶De cautione quã habz actor prestare in initio litis vel quando fuit contumax ti. de satisda. §. j. per totũ. de cautõe quã habz prestare reus in prin. cause. ¶An clerici a cautionum prestationib̃ sint imunes. ¶Et de cautione quã habz prestare debitor vel reus conuentus super re mobili vel se mouẽte vel reus volens vti iure reuocãdi domũ. Et de cautione quã habz prestare contumax et de multis alijs vtilibus circa p̃missa eo. ti. §. ij. ¶De cautionibus procuratoris actoris 7 an cautio de rato debeat prestari etiam coram arbitris 7 quando prestari debeant huiusmodi cautiones procuratoris actoris. De formis cautionis huiusmodi 7 quis debeat recipe cautiones illas. ¶An actor vniuersitat̃ tutor vel curator an canonicus agens pro ecclesia sua ceteris negligentibus satisdare teneatur. 7 de multis alijs circa premissa, eo. ti. §. iij. ¶De satisdatione procuratoris rei 7 de releuatione domini 7 quis reus procuratorẽ suum a satisdando valeat releuare. q̃d importet cautio iudica. solui. ¶An actor vniuersitatis tutor vel curator caueret de iudicato sol. ¶An procurator qui satisdedit de defendendo cogatur precise defendere. ¶An reus extra iudiciũ procuratorẽ suu3 a satisdando valeat releuare obligando se ad illud. ¶Qualiter satisdatio procuratoris rei formetur 7 qualiter releuatio domini. ¶An ꝑ curator rei non releuatus a satisdatione admittetur ad ea que precedunt lit̃. contes. ¶De satisdationibus an venditor emptorẽ defendẽs caueat de iudicato soluendo. ¶An procuratore a domino reuocato procuratore dico qui cauit fideiussores 7 pignora liberẽt. ¶An pater agens pro filio teneatur cauere. ¶Quid contineatur nomine cautionis de rato. ¶De effectu ipsius cautionis de iudicato sol. ¶De cautionibus tutorum 7 curatorum. ¶Et qualiter in causa criminali accusat9 7 eius defensor satisdare teneatur. 7 de multis alijs circa premissa eo. ti. §. iiij. ¶De cautiõe quando fit sequestratio rei mobilis de qua controuersia est 7 illa est penes personam suspectam 7 de cautione de damno infecto 7 de cautione de opere demoliendo vbi nouũ opus nunciatum est 7 de cautione vsufructuarij. Et q̃d contineatur nomine sufficientis idonee vel plene cautõnis. ¶Qualiter libelli super diuersis cautiõibus concipiantur. ¶De cautione quã prestat absoluendus ab excõmunicatione 7 de multis alijs circa premissa eo. ti. §. v. ¶An etiã canonicus agens pro ecclesia teneatur de rato cauere ti. de recõuentione. §. ij. in fi. ¶De cautionibus quas habẽt prestare accusans et accusatus vide vbi agitur d̃ accusatore 7 de accusato et specialiter. iij. p. ti. de accusationib̃. §. j. ℞. bis igitur 7 se. 7 ℞. cũ autẽ. 7 ℞. porro 7 se. ¶De cautiõe quã habz p̃stare defẽsor eo. §. ℞. si aũt 7 ℞. 7 hoc obtinet. ¶An in petitiõe cautionis de legato vel fideicõmisso solus necessarius sit libellus vel expediat̃ q̃ iudicis officiũ ti. de libel. ꝓcep. §. j. ℞. sed si petit̃. ¶Itẽ quid in petitiõe cautõnis damni infecti eo. §. in ℞. xxxij. 7 se. ¶Qz reus nõ tenet̃ libellu3 recipe nisi actor caverit eo. ti. §. xij. ℞. sit 7 cautus reus. ¶De vna cautiõe que in curia romana interdũ ab impetratione p̃stat̃ eo. ti. xvj. ℞. itẽ cautus. ¶De pena illius qui facit in plus q̃ debeat 7 illud postea petit ti. de plus peti. ¶Impeditus in sua possessiõe põt intentare possessoriũ retinẽde ac petere sibi caueri ne in posteru3 impediat̃ ti. de cã pos. §. ij. circa p̃n. ¶De cautionibus quas habẽt p̃stare qui in possessoria vel negatoria contemnant̃. Quales esse debẽt huiusmodi cautiões. q̃ noĩe cautiõis simpliciter posito intelligit̃ nuda p̃missio. Qualiter ꝺemnati ad p̃stãdas cautiões huiusmodi compellant̃ ti. de cã pos. §. ij. in fi. ¶De cautiõe quã p̃stare debz citatus qui non possidet imobilia. ¶Et de pena actoris qui sup hoc fideiussorẽ idoneũ nõ admittit ti. de dolo 7 ꝓtu. §. ij. ℞. notandũ. ¶Ei qui possidet interdũ precipit̃ cauere ne hereditatem peioret titu. d̃ sequest. ℞. sed nũquid. ¶Ubi agitur nomine plene vel idonee cautionis intelligũtur pignora vel fideiussores. ti. de emp. 7 ven. §. j. ℞. quid si actũ. ¶Ubi aliquis sibi cauit lex ei non cauet ti. de pig. §. j. ℞. pone. ¶De cautione quã prestat tutor et eius fideiussores. ¶De cautione quã prestat ꝓiuncta persona vel alius qui alteri9 noĩe agit de cuius mandato dubitat̃. de cautiõe quam prestat procurator rei licet ꝓstet de mandato vel defensor. ¶De cautiõe damni infecti 7 de opere demoliendo et de cautionibus quas prestat vsufructuarius vel fructuarius. ¶Item de cautione quã prestat heres legatarij 7 econtra. ¶Item de cautione quam arrogator arrogato vel seruo publico pro eodẽ prestat. ¶Itẽ de cautõe quã prestat rogatus restituere hereditatem. ¶Item de cautiõe de iudicio sisti: et de illa que p̃ euictione in morbo prestat̃. ¶Et qualiter predictis cautionibus libelli et positiones formen̄t̃ ti. de pigno. §. ij. ꝑ totum. et melius in ℞. arrogator quoq3. 7 tit. de cog. le. in fi. ¶Quid si timeo de aliquo q̃ mihi insidietur possum agere contra eum vt mihi caueat ne me offendat. eo. §. ij. ti. de pigno. ℞. quid si timeo. ¶Cuiusmodi cautiones petant̃ in libellis in quibus petitorio vel possessorio agitur pro censibus vel seruitu. titu. de censi. §. j. ¶Quã et qualiter cautionẽ prestabit vxori vir quem ipsa habet suspectum de seuicia tit. de sponsa. et matri. §. v. ℞. iurabit. ¶De cautõe que p̃stat̃ ab eo cui opus denunciatũ nouũ est et quicquid potest dari de ea ti. d̃ no. op. nũ. §. j. ℞. qualiter autem et se. vsq3 ad fi. ¶De cautione damni infecti eo. ti. §. ij. ¶Qdiu durare debeat cautio damni infecti ti. de causa pos. 7 ꝓpie. §. iij. ℞. sed et ꝓhibitio.

Cecitas. ¶An cecus possit testari. An dignitatẽ retinet quã ante cecitatẽ habebat. j. ꝑ. ti. de teste. §. j. ℞. sed nũquid. cecus et se. ¶An cecus vel ꝓpter crimen exoculat9 possit testari vel codicillari ti. de instru. edit. §. xij. ℞. xvj. et se. 7 §. xiij. ℞. illud quoq3 in duob̃ locis.

Celeritas. ¶Celeritas improbatur ti. de instru. edi. §. vj. ℞. itẽ nõ exhibeas 7. ij. par. ti. de ap. §. vij. ℞. item iusta. ¶Qualiter intelligatur celeriter. j. ti. de verbo. oblig.

¶An in his que celeritatem desiderãt requiratur libellus ti. de libel. ꝯcep. §. x. ℣. xxxij. ¶Quando emphiteota intelligatur sibi celeriter prouidere tit. de loca. §. vj. ℣. lxxxiij. ¶Judicium ō dam. infec. Jtē de mor. infer. celeritatem desiderant vnde eadem die vel etiã incontinenti debet finiri: vt ti. de sepul. ℣. 7 si eis. ¶Alimētorum causa celeritatē desiderat ti. qui fi. sint legi. ℣. sꝗd de adoptiuo. de celeritate ti. de verbo.

Cellula. ¶Quid iuris sit de cellulis vacuis traditis ij. par. ti. de proba. §. iij. vers. illud etiam.

Censura. ¶Quid contineatur nomie censure. j. p. tit. de teste. §. xiij. ℣. sed qualiter cogentur.

Census. ¶Utrum episcop⁹ petēdo ius episcopale intelligat petere censum qui loco inrisditiōis ep̄alis successit titu. ō loca. 7 cond. §. vj. ℣. lv. ¶Census ignorantie nec diuinis nec humanis legibus muenitur. e. §. ℣. lxij. ¶Cui⁹ conditionem sequatur filius censiti. s. an patris vel matris de feu. §. ij. ℣. v. ¶Qualit̄ censitus agit ꝯtra dñm si eũ grauat vltra debitum 7 ꝙ vasallus nō est censitus eo. §. ℣. sed et si dñs. ¶Qualiter formentur libelli vbi petitorio vel possessorio agitur ꝓ censibꝫ vel seruitꝫ. iij. p. tit. de censibꝫ. §. j. ¶Qualiter etiam colonus vel censitus agit ꝯtra dñm qui ab eo maiorē censuꝫ vl̄ seruitiũ extorquet qꝫ debeat. e. ti. de censibus. §. ij. ℣. sepe. ¶Qualiter etiã agant dñi cõtra censitos vel colonos nolentes soluere qđ debēt. e. ti. §. j. in fi. 7 ij. ℣. econtra. ¶Qualiter is qui dicitur censitus in libertatem se ꝓuocet ti. de natis ex li. ven. vers. in ascripticio.

Centum. ¶Maior centenario dicitur qui habet vltra centum aureos in bonis ti. de re. eccle. non alie. ℣. ceterum.

Certitudo. ¶Nō certius vel tutius est tenendum ē ti. de actore ℣. porro. ¶Tene certum et dimitte incertũ ti. de re iudi. ℣. sed et si quis. ¶An qui certus ē ampl⁹ debeat certiorari. ¶Et an certificatio facta ab alio qꝫ ab eo cuius interest prosit ei cuius interest vel nocet ei cui facta est. j. par. ti. de procu. §. fi. circa fi. ¶Nō debet quis se asserere forte certum vbi certus esse nō potest ti. de aduo. §. iij. ℣. caueat. ¶Jncertis non certis locus ē coniecturis ti. de. j. 7 ij. decre. §. ix. in fi. ¶Cogendus est quis tercium in iudicio respondere. iij. par. ti. de libel. concep. §. ij. vers. quid si pe. ¶Qui ponit debet certuꝫ ponere 7 certum debꝫ responsum habere ti. de posi. §. vj. ℣. item qui ponit. ¶Curare habet iudex vt certum ponat et certũ rñdeatur. e. ti. §. vij. ℣. xj. 7 hoc vt certã possit ferre sniam. eo. ti. §. ix. ℣. sed quid si quis. ¶Nō snia debeat ferri certa. ij. p. ti. de snia et que se. §. v. ℣. item debet esse snia certa. ¶Jnterdū aũt petitio incerta recipitur ti. de li. ꝯcep. §. xv. ℣. itē qđ debet designare. ¶De facto suo quilibet debet esse certus ti. de posi. §. iij. ℣. item et assessor.

Cessio. ¶Jurauit aliquis contra cõuentionem vel arbitriũ non venire postea suas cedit alicui actiones vt per illũ modũ molestet aduersarium: nũquid incidit in periurii. de ℣ j. p. ti. de arbi. §. viij. ℣. quid si iurauit. ¶De cessiõe iurium vel actionum et multis dubitabilibꝫ 7 notabilibꝫ circa materiã illã multa bona notantur. j. p. ti. de ꝓcu. §. fi. per totum. ¶Lex docet fieri cessionem vt pro eo cuius cessio facta est possit testificari qđ ante vtpote i facto proprio facere non poterat. j. p. ti. de teste. §. j. ℣. pone mutuaui. ¶De cessione iuris vel actõnis qui qñ valeat vel nō et de pena cedentis in casibus nō concessis. et si minor vel ecclesia passi sunt iacturam ex eo ꝙ cesserunt potentiori: an poterunt restitui 7 ō omnibus his questionibꝫ que dici possunt circa materiã de cessione actionis 7 circa intellectum decre. ex ꝓte de alie. mu. iu. cã fac. plene notat̄ tit. de cessione ac. §. j. per totum. ¶Vij. bone forme super cessionibus actionũ circa qs et circa huiusmodi materiã bona tanguntur eo. ti. §. ij. ꝓ totũ. ¶Sed pone ꝙ cessi tibi actiões quas habeo cõtra. p. nũquid nihilominus ab eo potero exigere 7 vsqꝫ ad qđ tp̄us et de beneficio reddendaꝫ actionũ eo. §. ij. ad fi. ¶An agens ex iure cesso de instrumento cessionis ante lit̄. contes. reo copiam facere tenetur. ¶ꝙ si agẽs alterius personam in iudicio repꝛesentat ꝙ talis persona fungitur vice procuratoris 7 de quibusdam alijs circa hoc ti. de instru. edi. §. v. ver. sed quid ecce. ¶De beneficio cedendarum actionũ plene notatur ti. de renũ. 7 condu. ℣. nota ergo 7 se. ¶An ille cuius cessio a iudice non admittitur cuꝫ deberet valeat appellare 7 q̄ erit forma cũmissionis ap. ij. p. ti. de ap. §. r. ℣. ꝙ si clericus. ¶ꝙ cessiones nō valent nisi iustam causam vel titulum ꝓtineant ti. de pac. ℣. finis. ¶Qualiter ille cõtra quem facta est cessio agit et ponit contra cedentem ti. de alie. mu. iu. cau. facta per totũ. ¶Omnis fere actio creditur ti. de dolo 7 ꝓtu. §. v. ℣. emphiteota. ¶Jnterdum ago ꝓtra aliquem vt mihi cedat actionem quam habꝫ contra alium ti. de pig. §. j. ℣. quid si tibi. ¶De hoc etiam et de exceptione reddendaꝫ actionũ ti. ō solu. §. j. ℣. fi.

Cherubin. ¶Jntelligitur scientie plenitudo in premio circa pn. super verbo animalia. j. par.

Circiter. 7 citra. Vide verbum.

Circuitus. ¶Nota circuitus euitandos ti. de libel. concep. §. xiij. ℣. iudex autem.

Circũcisio. ¶Nam iudeis circũcidere permissum est ꝑm legem suam. ij. par. ti. de iura. calum. §. iij. ver. sed pone iudeus. ¶Qui quia ꝑm legem suam baptism⁹ circũcisioni successit eius debet imitari naturã ti. de posi. §. iij. vers. et nota.

Circũstantia. ¶Nota a teste de singulis circũstantijs inquirendis. j. par. ti. de teste. §. vj. ℣. interrogatorium. ¶Primo debet constare de re et postea de circũstantijs eius queri. ij. par. ti. de ma. qui. et de or. cog. vers. ceterum.

Cirurgia. ¶An cirurgicis sit credendum de his que pertinent ad artem suam. ij. par. ti. de proba. §. fi. ver. hoc quoꝙ nō.

Cistercienſium. ¶Cistercienſibꝫ lr̄e appel. non conceduntur super ecclesijs castris hominibus seu vasallis nisi ꝛc. ti. de rescrip. presen. §. iij. ℣. si. idem cister.

Citatio. ¶An subdelegatus delegati a principe vel ab alio qꝫ a principe qui non est delegatus ad vniuersitatē causaꝫ possit citationē cõmittere. Et qualiter pōt ꝑ aliuꝫ citationē facere. j. p. ti. de iudice dele. §. ij. ℣. sed nunqđ si delega. ¶Si sup duobꝫ articulis prius diuersis delegatus ē iudex: et ipse citauit sup vno 7 anteqꝫ citatur sup alio mortuus ē delegatus. An iurisditio sit perpetuata q̄ ad ambos. Eadē est qō de psonis si vna fuit citata vinēte mādatore alia nō. e. ti. §. vj. vers. quid sup duobꝫ. ¶Excipit̄ ꝯtra iudicē ꝙ citatus nō est ō sua iurisditione. e. ti. §. vij. vers. itē ꝙ citatus. ¶An incidit in penã qui ad citationē arbitri nō comparet. Et qualit̄ citabit arbiter. ¶Et an sit ꝓueniēs ptes citare ad snias audiendã ante lit̄. ꝓtest. j. p. ti. de arbi. §. viij. vers. ℔ nũquid incidit et se. ¶An ps certa de die assignata sit citanda eo. §. ver. quid ℔. ¶Si iudex citet aliquē sup eo

de quo cognoscere non potest impune non paretur si-
bi ti. de iuris. om. iudi. ℣. 7 breuiter. ¶ In quo loco de-
bet ante lit. contes. citatio fieri ti. de offi. om. iudi. §. vj.
℣. ante lit. ꝓtes. ¶ De in ius vocādo et quib⁹ exceptio-
nes et que cōpetant ne vocent in ius vel ne citent ti. de
reo per totū. ¶ An p̄sumatur quis citatus exquo in m
dicio inuenitur. ¶ Et an is cui ꝓceditur ne infra certū
tp̄us ꝓueniatur vel citetur infra illud tenebitur rn̄dere
eo. ti. ℣. item si quis. 7 ℣. item is. ¶ An qui in vno arti-
culo cause fuit ꝓtumax vlterius sit in eadē causa citan
dus. j. ℣. ti. de teste. §. ij. in fi. ¶ Quomō vnus iudex ci-
tare debeat subditū alienū ti. de compe. iudi. adi. §. j. ℣.
sed qūo. ¶ Vbi aūt debeat cōueniri et qualiter q̄ post
contractum celebratū domiciliū mutauit eo. §. ℣s. qd
si debitor et se. ¶ Qualiter volens agere debz petere ci
tationem aduersarij coram iudi. ordi. vel dele. eo. ti. §. iij.
¶ An lre citatorie que transeunt per audientiā recipi-
ant contradictionē. ¶ Et quid si contra impetrantem
vel eius dn̄m excoicationis exceptio opponatur titu. d̄
rescrip. pn̄ta. §. iij. ℣. item lre et se. ¶ Quia citatio ē or-
dinis iudiciarij fundamentū: vt ti. de citatione in prin.
¶ Ideo dicendū q̄ contra citationē multa p̄nt oppo
ni. ¶ Et primo q̄ fit vltra duas dietas circa qd̄ mlta q̄
runtur et notantur eo. ti. §. j. ī prin. 7 vltra bene p vnā
columnā. ¶ Secundo q̄ fit extra prouinciā. ℣s. itē qd̄
fit. ¶ Tercio d̄ clausula generali quidam alij circa quā
multa notantur. ℣si. item per clausulam. ¶ Quarto q̄
actor procurauit ne reus ad iudiciū ueniret. ℣. item ex-
cipitur q̄ actor. ¶ Quinto de errore nomine iudicī cir
ca qd̄ multa nō. ℣. item q̄ citatus. ¶ Sexto q̄ erāt plu
res iudices et alter tātū citat. ℣. item excipitur q̄ erant
duo iudices. ¶ Septimo de loco inhonesto. ℣. item q̄
fit. ¶ Octauo de occupatione circa rem rusticā. ℣s. itē
q̄ ci. re. circa. ¶ Nono de modico tp̄is spacio. ¶ Deci-
mo de infirmitate vel alio simili impedimento. ¶ Un-
decimo de vocatione ad maius tribunal. item q̄ voca-
tus ꝓ. prie. ¶ Duodecimo et vltimo de multis alijs de q̄
bus. e. §. j. per totum. ¶ Juxta que queritur pone pa-
pa mādat mihi sic moneas talem q̄ infra quindecim di
es restituat tale beneficium tali: alioquin cites eum vt
infra tres meses compareat coram nobis ego vero mo-
neo illum vt infra decem dies restituat illi beneficium
illud. alioquin extunc cito eum ꝛc. nunc queritᵉ an ta-
lis citatio teneat eo. §. ℣si. sed pone papa. ¶ Item op-
ponitur contra citationem d̄ tempore feriato circa qd̄
multa nō. e. §. ℣. item excipitur q̄ citatio et se. ¶ Item
de loco minus insigni circa qd̄ multa nō. e. §. ℣. item q̄
fit ad locum. ¶ Item opponuntur multa contra citati-
onem ratione persone citate. e. §. ℣. itē nō valet. ¶ De
quibusdā etiam alijs contra citationē notātur vsq̄ ad
fi. §. ¶ De tempor interuallis inter vnā citationem et
aliam tā in ciuilib⁹ q̄ in criminalib⁹ eo. ti. §. ij. ¶ De p-
emptorio mittendo edicto 7 quicquid dici p̄t de per-
emp. eo. ti. §. iij. per totum. ¶ Sed an qui in prima cita
tione dixit se nolle comparere vel recessit appellans vl
terius sit citandus. ¶ Item si in snīa dicatur q̄ talis fu
it citatus quid erit et qualiter. j. ij. 7. iij. citatio nūcupen
tur. ¶ Item q̄ dies receptiōis litterar citatoriar non
computantur in vno die in citatorio contentorum. de
bis et multis alijs bonis. eo. ti. §. iij. ¶ Sequitur videre
qualiter sit citatio facienda et quidam dicunt q̄ fit ali
quando per viuā vocem et hoc multis modis. fit enim
aliqñ per ipsum iudicem qñq̄ per notariū seu tabellio
nem et tunc ipsemet scribere poterat se citasse talē. Fit
interdū per aduersariū sed altera pars nisi velit sibi cre
dere non tenetur. Fit etiā citatio aliquādo per p̄conē.
Item fit aliquando per nunciū circa quā multa bona
notantur et fit etiam per clamationem de his plene. e.
ti. §. iiij. fere per. iij. colum. ¶ Fit quandoq̄ citatio per
edicta per nunciū et per epistolam et vide qui iudices
possunt citare hoc modo vel illo. ¶ Arbiter autem per
nunciū et per epistolā citat. ¶ Et nota q̄ in criminali-
bus et maioribus causis solēniores debent fieri citatōes.
¶ Et qualiter fit citatio per edicta quo etiam ordine 7
vbi citādus sit aliquis sufficit citationē fieri publice ac
solenniter. Et an sufficit denunciare domi vel familie.
¶ Et an sint ad defensionē absentis citandi cōsangui-
nei vel amici. ¶ An notorie cōtumax sit citādus. ¶ Et
si iudex qui citauit moritur: an successor citabit iteruꝝ.
¶ Et si papa vel alius tibi mandat q̄ cites om̄es qui se
volunt opponere. Qualiter citatio fiet. circa hoc et si-
miles formas multa nō. de his autē et multis alijs circa
hoc. e. §. iiij. ℣. et no. ꝑm Aber. et se. bene per duas co-
lum. ¶ An contra citationē possit aliquid ꝓbari. ¶ Et
quid habeat facere appellatus si superior ad quē ē cau-
sa remissa citet appellantē super negocio principali de
ap. non habita mentione. é. §. in fi. ¶ De citationibus
lr̄alib⁹ iudicū ordi. et delegator ac subdelegator et de
om̄ibus que circa illā materiā dici possunt eo. tit. §. vj.
per totū. ¶ De citationibus auditor sacri palacij tam
in curia romana q̄ extra: et de om̄ibus que circa ipsas
possunt dici eo. ti. §. vj. ¶ De quibusdā tamē materijs
generalibus citationū eo. §. vj. ī fi. ¶ De citatōe sunt
multa. ij. par. ti. de contu. §. j. et se. ¶ Et qualiter debe-
at quis citari priusq̄ fiat missio contra eū. ¶ Et si cita
tus non inuenitur an sint vocandi consanguinei et affi
nes ti. de. j. et. ij. decre. §. ij. ꝑpe prin. melius in versi. item
vbi. ¶ An et quis iudex et quando possit aliquē citare
personaliter. ¶ Quando citatus debeat et qualiter cō
parere. et de multis alijs ad hunc. t. facientibus ti. de cō-
pari. in termino. ¶ q̄ de citatione debet fieri publicum
instrumentū et vbi debet fieri citatio cum citandus in-
ueniri non ꝓtest ti. de instru. edi. §. iij. ℣. qualiter aūt
et se. ¶ An in exemplatura instrumenti que fit per no-
tarium auctoritate iudicis sit pars citāda eo. §. ℣. et vt
hoc plenius. ¶ Si sententia lata est contra absentē an
presumitur citatus vel sit necesse probare illum fuisse ci
tatum: et an potest quis probare se non fuisse citatum.
ij. p. ti. de sen. 7 que se. §. vj. ℣. 7 nō. ¶ Si pars citata nō
venit die statuto ad sentētiā: an ea die vel sequēti sen-
tentia profertur eo. ti. §. viij. ℣. quid ergo. ¶ Si citat⁹
cui de loco vel foro exceptio cōpetebat eam non oppo-
suit. an in alia citatione sibi preiudicet. ij. p. ti. de ap. §.
v. ℣. et nota. ¶ Terminus seu citatio iuris habetur p
termino peremp. eo. ti. §. vj. ℣. cautus etiam. ¶ Et va-
lent que contra absentē acta sunt. ¶ Et admittet post
terminū citatus iure in eo statu in quo causam inuene-
rit: vt ti. de expe. §. iij. ℣s. quid si est talis. ¶ Quid iuris
si citatus cōparet in loco vbi iudex stare consueuit 7 ip
se mortuus est alter non cōparet eo. ti. §. vj. ℣. tu autē.
¶ Quid iuris si filius vel libertus sine venia in ius vo-
cauit parentē vel patronū ti. de penis temere litigātiū.
℣. j. ¶ Qualiter et qñ et quotiens sit in via accusatio-
nis vel actionis citatio facienda. iij. par. ti. de accusatio
ne. §. j. in prin. et ℣. nec mirū et ℣. qualiter autem et se.
¶ Presens dicitur ille quē citatio apprehendit et si p̄
citationē recedat procedetur contra eū. iij. par. titu. de
inquisi. §. j. ℣. queritur. ¶ An in notoris sit necessaria
citatio ti. de noto. crimi. §. j. ℣. j. et se. 7. §. viij. ℣. in his.
¶ An monitio habeatur loco citatiōis eo. §. j. ℣s. quid
si iudex. ¶ An ap. extra iudicialis habeatur loco citatō
nis. Et an tali citationi possit renūciari. iiij. par. ti. de li-
bel ꝓcep. §. viij. ℣. porro. ¶ An reus non citatus qui ca
su erat coram iudice libellum alicuius conquerentis d̄
ipso recipe teneatur eo. ti. §. xiiij. ℣. item dicūt. ¶ De
citatione ad electionē bene nota ti. de elec. §. j. in prin. 7
post bene p vnā colum. ¶ De citatiōe que olim fiebat
in albo pretoris et d̄ pena illius qui citat vel vocat ī ius
eum quē sine venia vocare non licet. ¶ Et quid si ī ius
vocatus non ierit 7 de pena eius qui vocat aliquē coram

non suo iudice:et de cautione quam habet facere citatus qui non possidet immobilia. ¶ Et de pena eius qui in ius vocatum vi eximit:et de eo per quem factum est quo minus quis in iudicio sistat ti. ō dolo et contu. §. ij. quasi per totum.

Ciuitas. ¶ De defensores ciuitatū sunt de infimis magistratibus ti. ō iurisd. om. iudi. §. infimi. ¶ Rectores vero ciuitatū sunt clarissimi ℞ si. pone. ¶ An rex comes vel alius dando alicui ciuitatem vel castrum ei dedisse merū imperium videatur eo. ti. ℞. que autē. ¶ Qui amisit ciuitatem agere nō potest ti. de actore ℞. item q̄ est deportatus. ¶ Ciuis efficitur et priuilegiū ciuis habz qui. x. annis moram in ciuitate traxit: vt ti. de reo. ℞. sed quid si scholaris. ¶ Quoddā speciale in venditione rerum ciuitatis. j. par. ti. de sindi. versi. item opponitur q̄ nomina. ¶ Ciuitas preponitur ordini sed ordo dioce. tit. de rescrip. presen. §. iiij. versi. item in calum. ¶ Ciuitas est in prouincia eo. ti. §. ix. versi. quid si dicetur. ¶ Ciuitas per ministros suos possidetur ti. de pe. z pos. §. j. ℞. sed pone vacante. ¶ Quis iuret de cal'. in causa ciuitatis z dū ciuitatis res venditur sacramentū omniū possessor desideratur. Et similiter dū tractatur de defensore ciuitatis eligendo. ij. par. ti. de iur. calum. §. iij. circa prin. ¶ Ciuitas perdit priuilegiū propter delictum ciuiū ti. ō instru. edi. §. xj. al's vj. ℞. opponetur q̄ priuilegiatus. ¶ An coram defensore ciuitatis fit aperitio testamenti e. ti. §. xij. ℞. iij. ¶ Maior solēnitas req̄rit ī testm̄ qō fit ī ciuitate q̄ ex. e. t. §. xiiij. ℞. ad fi. ¶ An ciuitas fungat iure mioris vel eccie vel reipublice. ¶ An res ciuitatis dicat respublica. ¶ An defensor ciuitatis eius noīe potest restitutionē petere. ¶ An castra ville burgi et huiusmodi loca equiparentur ciuitati. Et de quibusdam aliis circa hoc. ij. par. ti. de resti. in inte. §. ij. ℞. sed qualiter z se. ¶ An statutum alicuius ciuitatis vel bannū liget aliū de venientes ti. de consti. ℞. z nō. z se. vsq̄ ad finem ti. ¶ Ciues romani sunt liberi ti. ō seruis nō ordi. ℞. generaliter in duabus formis. ¶ Qualiter aliqs vendicetur in ciuem ti. de offi. ordi. versi. per hanc z titu. de conure. infi. ¶ An ciuitas restituatur dum est lesa ti. de loca. §. vj. z xv. z versi. xvij. ¶ An factū defensoris prein dicet ciuitati eo. §. versi. xxvj. ¶ Ciuitas quo ad quedā loco priuati habetur eo. §. ℞. cxiij. ¶ Ciuitas destruit ꝓpter delictū ciuiū et propter eor delictū episcopali dignitate priuatur ti. de do. ℞. quid si quis baro. ¶ Quā potestatē habeat potestas in ciuē ti. ō statu regu. versi. xij. ¶ De statuto q̄ ciuitas castrum vel villa in qua vl' eius territorio fit rapina illam emendet:et si fiat ī confinio duorū locorū ambo emendent ti. de rap. et incen. versi. sed pone.

Clades. ¶ An propter cladem rei vel domui contingentem locate fi et z inquantum diminutio pensionis quantuz intelligatur z qualiter tunc clades ti. de loca. z conduc. §. vj. versi. item si is.

Clamores. ¶ An clamor contra latrones aliq̄d iuuet: et an protestationes z clamatōnes equiparantur ti. de pigno. §. j. ℞. et nō.

Clarissimus. ¶ Minimi magistratus dicuntur clarissimi ti. de iurisd. om. iudi. ℞. minimi. ¶ Qui dicantur clarissimi ꝑm canones eo. ti. ℞. minimi sunt cla.

Claritas. ¶ Claritas approbatur. j. p. ti. de teste. §. j. ℞. si. item q̄ testis obscure.

Claudicare. ¶ Compromissuz qō claudicat non valet. j. par. ti. de arbi. §. vj. circa prin. Compromissum non debet claudicare sicut nec iudicium eo. ti. in fi. Itē nec contractus ti. de emp. z ven. §. j. prima forma super verbo que omnia.

Clandestinum. ¶ De clādestina desponsatione eo. ti. per totū.

Clausula. ¶ Clausula q̄nq̄ ponit in litteris potius ad cautelam quia plus solet timeri qō specialiter iniūgitur q̄ qō generaliter. Q̄nq̄ de iuris necessitate. j. par. ti. ō iudice dele. §. v. ℞. sed nūquid pōt. ¶ De clausula q̄ si non omnes ꝛc. eo. §. ℞. z sic si sunt. z in versi. vtrum ꝑpe si. ¶ De clausul'. si preces veritate nitant' z si est ita. et q̄ huiusmodi clausule in rescrip. ap. subintelligunt' etiam si non apponantur ti. de rescrip. presen. §. viij. ℞. j. ¶ Clausula in rescripto posita et transposita alibi q̄ deberet debet intelligi nō vbi est posita sed vbi debuit poni. ij. p. ti. de lit'. ꝓtes. §. ij. ℞. sed pone peto. et melius ti. de instru. edi. §. xj. versi. item excipe q̄ talis clausula. ¶ Q̄ clausula posita in prin. in medio vel in fi. respiciat omia p̄cedentia vl omnia sequentia vel tm̄ proxime posita. ℞. Item excipe z valde plene z tit. de dispu. z alle. §. iiij. ℞. j. in prin. ¶ De effectu clausule que frequenter ponitur in testamentis. scilicz si non valet iure testamenti valet iure codicilorum ꝛc. ti. ō instru. edi. §. xij. versi. item vide. ¶ De clausula vocatis qui fuerit euocādi. ¶ Item de illa q̄tum de iure poteritis. ¶ Itē de illa alioquin q̄tum de iure poterimus procedemus. et de quibusdam aliis titu. de dispu. et allega. §. iiij. ℞. item clausula. ¶ Clausula si ita est frequenter in litteris apostolicis inserunt licet de iure subintelligatur. ij. par. ti. de appel. versi. fi. ¶ De clausula procedat simpliciter et de plano. iij. par. ti. ō inqui. §. iij. ver. quid ergo.

Clericus. ¶ An clericus coniugatus potest ō causa spirituali cognoscere vl' priuilegio clericali gaudere. j. par. ti. de iudi. dele. §. fi. versi. quid si causa. Quid autē si an contractum matrimonij cepit de causa illa cognoscere ibidem. ¶ Clericorum sunt bona per eos post clericatum etiam acquisita et ea possunt licite vendicare sine consensu patris ti. ō actore. ℞. sed cum clericor. ¶ Clerici possunt a suis iudicibus pro criminibus verberari. ti. de accusatore. ℞. item q̄ nō est. ¶ An clerici possunt esse procuratores maxime pro laicis in causis ecclesiasticis vel secularibus et de multis circa hoc. j. par. ti. de p̄cura. §. j. versi. item q̄ est episcopus. ¶ Qui dicantur proprie clerici alicuius ecclesie. ¶ Et qui clerici debent perdere beneficia ecclesiarum contra quas aduocant. ti. de aduocato. §. j. ver. item q̄ aduocati. ¶ Clerici nō debent esse prompti ad litigandum ti. de proprie. iudi. versi. fi. ¶ An et quando clericus dicatur potentior laico ti. de ces. ac. §. j. et ti. de rescrip. presen. §. ix. versi. q̄ si quis nominauit. ¶ An et qualiter clericus possit in nō suum iudicem consentire ti. de compe. iudi. adi. §. j. ℞. z in versi. in clericis et se. de his etiam et de pena clerici vel laici conuenientis clericum coram iudice seculari. z de pena clerici se coram eo patientis conueniri et quid de clerico coniugato. ¶ Item quid de laico clerici fidei iussore de bis et quibusdam aliis circa hoc eo. §. ℞. porro z se. bene per vnam colum. ¶ An clerici possunt esse tabelliones publici vel huiusmodi publica officia exercere ti. de instrum̄. edi. §. viij. ver. quid ergo si tabellio. ¶ An nomine clericorum episcopi contineantur tit. de rescrip. presen. §. ix. versi. quid si in rescrip. ¶ A quarum satisdationum protestationibus clerici sint immunes. supra vbi de cautione. ¶ An clerici possunt esse testamentorum executores seu ministri laicorum vel procuratores in rebus eorum. ¶ Q̄ appellatione sacerdotis diaconus et subdiaconus et omnes clerici: z nomie clerici presbyter diaconus et oēs inferiores ordines cōtinentur eo. ti. §. xiiij. versi. quid de prepositis. ¶ An cle-

rici renūciare possint priuilegio fori. ¶ Q̄ publice vtile est omnibus vt clerici in ecclesijs cantent vl̄ psallēt diuina. ¶ Q̄ clerici populi peccata comedūt. ¶ Et q̄ laici clericis oppido sunt id est infesti.ij.par.ti.de renun. et conclu.vers.cui autem. ¶ Bona clericorum et ecclesiarum eodē gaudent priuilegio.ij.par.ti.de resti.in inte. §.iij.vers.sed nunquid clericus. ¶ Clericis laici oppido sunt id est infesti.iij.par.ti.de inquisi.§.ij.versi.vt autē. ¶ Contra clericos peregrinos qualiter formantur libelli. Et quales littere debent dari clericis volentibus peregrinari vel per aliam diocesim volentibus transire ti.de peregri. ¶ De vita et honestate clericorum et mulierum eo.titu.per totum. ¶ De clericis coniugatis negociationibus et questibus secularibus intendentibus. ¶ De clericis coniugatis et non coniugatis clericaliter viuentibus et eorum priuilegijs. ¶ An bona clericorum et quorūcūq; eodem gaudent priuilegio. ¶ An in clericis non viuentibus clericaliter monitio sit necessaria anteq̄ perdant priuilegium clericale. ¶ An clericorum filij mercenarij vel homines et vxores gaudent priuilegio clericali. ¶ De laicis qui clericis vel eorum bonis tallias seu collectas imponunt seu banna vel prohibitiones contra clericos faciunt. ¶ Que negociatio honesta et clericis licita seu illicita reputetur. ¶ Itē de bonis paternis vel alijs que consueuerunt talliari si veniant ad clericos an talliabuntur. ¶ Item de bonis clericorum et cum fratribus suis laicis cōmunibus an a tallijs excusentur. ¶ Q̄ bigami non possunt gaudere priuilegio clericali. ¶ Q̄ clerici coniugati beneficia ecclesiastica dimittere compelluntur. ¶ Quid autem si sponse ante carnis copulam moriuntur vel religiōem ingrediuntur. De his et quibusdam alijs circa hoc ti.de clericis coniu.per totum. ¶ De clericis non residentibus in ecclesia vel prebenda eo.ti.per totum. ¶ De clerico egrotante eo.ti.per totum. ¶ An quicquid habet clericus presumitur de bonis ecclesie acquisisse ti.de loca.§. vj.in.xxvj. ¶ Si is cui facta est substitutio si decesserit sine liberis efficiatur clericus:an substitutio euanescat ti.de statu monachorum.in.xv. ¶ An clericus sit in potestate constitutus. ¶ Et an clerici seculares possint testari. Et de quibus bonis ti.de statu monachorum.in.lij.z.lviij. ¶ Ne clerici vel monachi secularibus negocijs se immisceant eo.ti.per totum. ¶ Qui clerici vl̄ volentes minime contrahere possint eo.ti.qui cle. vl̄ vo. per totum. ¶ Clerici de bonis ecclesie debent ali.ti.qui fi.sint legi.in.econtra. ¶ An et quando clericus possit laicum accusare et qualiter tunc formabit libellum tit. de adul.in.si autem laicus. ¶ De clerico venatore de clerico percussore de clerico maledicto.de clerico excōmunicato depositio vel interdicto ministrante.de clerico per saltum promoto de clerico non ordinato ministrante in suis ti.s̄.de clerico.

Cloaca. ¶ De interdicto de cloacis refi.ti.de causa pos. et proprie.§. iij.in fi.z.§.iiij.in.porro. ¶ An autem mihi liceat facere cloacam inter edes meas et tuas vel super viam publicaz. Et quid si tu aliquid facis propter quod vsus mee cloace impeditur eodē.§.versiculo sed nunquid.

Coactio. ¶ Ubi aliquis est ad aliquid iure cogendus vt ad munera personalia vtputa tutelam et similia et modus coactiōis nō est a iure expressus iudicis arbitrio relinquitur.et ponuntur diuersi modi huius coactōnis. ¶ Et an fiet huiusmōi coactio mero iudicis officio vl̄ iuris ordine obseruato ti.de instru.edi.§.xiij.in. queritur autem. ¶ Q̄ volens facere quis qđ nō potest nec inuitus facere cōpellitur ti.de loca.§.vj.in.xv. ¶ Inuito etiam quod melius est prestari nō potest eo.§.in.xxij. ¶ Jus alicui acquisitum eidem inuito auferri non potest. Et intelligitur inuitus qui nōn consensisse probatur eo.§.in.ixxv.

Coadiutor. ¶ De coadiutore q̄ detur suspecto de dilapidatione.iij.p.ti.ō inqui.§.iiij.in.vel dic tercio. ¶ De coadiutore qui regibus ducibus baronibus et alijs iurisditionem habentibus datur interdū:z ex quibus causis per quos et ad quorum instantiam hoc fiat et ad quid coadiutor vel curator huiusmodi teneatur ti.de fen.§.ij.in fi.

Codicillus. ¶ De codicill' vide vbi agitur de testamento et specialiter ti.de instru.edi.§.xiij.in multis ver. z vbi agitur de donatione causa mor.specialiter dicto ti.§.xv.in multis in.sf.quicquid autem de codicillis dici potest plene nō.eo.ti.§.xvj.per totum. ¶ Qualiter sit per testamento vel codicillo fiat transactio ti.de pac.z transac.in.si autem. ¶ In codicillis hereditas neq̄ dari neq̄ adimi pōt. In codicillis aūt sufficiunt. v.testes ti.de indi.§.j.in.si vere. ¶ Quas actiones habet volēs petere legatum ex codicillis ti.ō testa.§.j.in.ex codicillis. ¶ Qualiter petatur exhibitio codicillorum eo. tit. §.ij.in principio.

Cogitatio. ¶ Iniquum est pacto perimi id de quo cogitatuz non docetur.j.p.ti.de arbi.§.vj.vers.sed pone. ¶ Nemo extimandus est dixisse qđ mente non cogitauit ti.de pos'.§.x.in.sed pone.

Cognatio. ¶ De differētia inter cognatos et agnatos tit.de tutore.§.ij.in prin.et melius.§.iiij.in prin. ¶ Q̄ cognatio spiritualis fortior est carnali ti.de resc̄p̄ psen. §.v.ppe prin. ¶ Quib⁹ modis spiritualis cognatio cōtrahatur et qualiter per ipsa matrimoniū impediatur z dirimatur et formas libellor⁹ z petitionū circa hoc ti. de cogna.spi.per totū. ¶ De cognatione.s.de arrogatione et adoptione ti.de cog.lega.per totū.

Cognitio. ¶ De quib⁹ possint cognoscere magistratꝰ magni maiores maximi minimi et alij titu.de iurisdi.omindi.vers.iudicum z se.z vers.et breuiter. ¶ Interdum cognoscit vt delegatus tamen pronunciare non potest eo.ti.versi.sed z que sint. ¶ Que cause plenam et que semiplenam desiderent cognitionem eo.ti.versi.cause vero melius.in.item nulla. ¶ An eoipso q̄ alicuius cause cognitio cōmittitur etiam modica cohertō intelligatur esse cōmissa eo.ti.vers.modica. ¶ Si iudex citet aliquem super eo de quo cognoscere non potest impune non paretur sibi eo.ti.vers.z breuiter. ¶ In quib⁹ plenissima cognitio exigatur z de multis facientibus ad h̄ ti.de offi.om.indi.§.viij.vers.j. ¶ In quibus plena z q̄ exigantur in illa eo.§.versi.ij. ¶ In quibus semiplena siue summaria et in quibus extra ordinem procedatur eo.§.vers.iij. ¶ Utrum et in quibus summaria cognitio differat ab extraordinaria vel plenaria eo.§.versi. iiij. ¶ Utrum in summarijs libellus vel litis contestatio exigantur eo.§.vers.v.z se. ¶ In quibus ē ista summaria cognitio et quid per hoc debet intelligi eo.§.in. vj. ¶ Utrum in concedendis dilationibus summaria cognitio locum habeat eo.§.ver.vij. Qualiter fiat hic summaria cognitio eo.§.vers.viij. Que vel quales probationes:et an alia in predictarum cognitionū singulis exigatur.et in quibus de illis appellatio admittat' vel non in singulis predictor⁹ versuū continet'. ¶ Utrum legatus vel alius possit cōmittere causam summarie audiendam dicto in.sf.iij. ¶ De qua re cognouit iudex de illa et non de alia pronunciabit.j.p.ti.de teste.§.v.rn.ℓ pone ago. ¶ Qualiter fiat summaria cause cognitio que p̄cedit missionem in possessionem.ij.p.ti.de contumacia.§.iij.in.porro z ti.de.j.z.ij.decre.§.ij.in.sed nun-

quid precedet ⁊ multis alijs locis eo.titu. ¶ Ubicunq; desideratur cause cognitio debet fieri vtraq; pte psente.e.ti.§.iij.circa prin. ¶ Ea que cause cognitionē desiderant debent per libellū expediri.e.ti.§.fj.circa p̄n. et melius.ij.p.ti.de dila.§.iij.ℵ.sed pone. ¶ Quū plures in iudicijs q̄ones emergunt si cuius cognitio precedere debeat dubitat circa qđ tñ distinguit q̄ aut ambe ille q̄ones sunt principales aut altera principalis ⁊ altera incidens. Si ambe sīt p̄ncipales sūdistingue nā aut ambe ciuiles aut ambe criminales. Si crimiales aut eq̄les aut inequales. Itē q̄nq; vna est principalis ⁊ alia incidens. Itē nota q̄ q̄nq; ciuilis q̄ incidit ciuili:q̄nq; ciuilis criminali:q̄nq; criminalis crimiali.⁊ p̄m hoc q̄nq; simul cognoscitur de ambabꝰ: q̄nq; de vna prius ⁊ alia posterius:vt.ij.p.ti.de inci.q.⁊ de or.cog.in prīc.⁊ post bene p vnā colū.deinde ponit alia de magna et pulcra q̄one circa materiā de or.cogni.vsq; ad fi.co.ti. ¶ Illa cognitio seu discussio pro plena accipit que de partiū voluntate procedit.ij.p.ti.de snīa ⁊ que se. §.viij. vers. quid si ꝺ partiū. ¶ De qua re cognouit iudex ꝺ ea est p̄nūciare cogendus.ij.p.ti.de ap.§.x.ℵf.si aūt dempt. ¶ Per minorem causam non debet preiudicari cognitioni maioris.e.ti.§.fj.ℵ.sed cum. ¶ Cum papa scribit reuocatis in irritū vel statum debitum ⁊c. an iudex debet tunc cum cause cognitione procedere.e.ti.§.fj.ℵ. sed quero. ¶ De non de principali sed de exceptionib⁹ est primitus cognoscendum.iij.par.ti.de inqui.§.iij.ℵ. quid si. ¶ An libellus sit necessarius in illis casib⁹ in quibus summaria cognitio requirit. Et qui sint illi casus ti.de lit.contes.§.x.ℵ.xxxij.⁊.xxxiij. ¶ Cum alicui scribitur q̄ cognoscat de plano quid hoc importet.e.§.ℵ. xlij.⁊ s.ti.de clausula. ¶ De ordine cognitionū et an in p̄iudicialib⁹ det libellus. Et qualiter p̄nunciat in eis ⁊ de alijs circa hoc ti.de or.cog.p totū. ¶ Ubi ē summaria cause cognitio non admittuntur positiones nec vt videtur exceptiones ti.de testa.§.iij.ℵ.si autem.

Cobertio. ¶ An modica cobertio intelligitur esse commissa eo ipso q̄ cause alicuius cognitio demandatur ti. de iurisd.om.iudi.ℵ.modica.

Collatio. ¶ Interduz prodest etiā cū minus peritis conferre ti. de aduo.§.iij.ℵ.habito. ¶ De collatione in negocio electionis qualiter et quando et per quos fiat ⁊ de collatione bonorum ti.ꝺ elec.§.j.ℵ.publicatiōe. ¶ De priuilegijs regulariū quomō pure ⁊ sine oīmi oneris impositione debent ꝓferre ti.de capel.mo.in fi. ¶ Si aliq̄ vniuersitas est debitis obligata:an quilibet de vniuersitate teneat ꝓferre ad debiti solutionē ⁊ de multis alijs circa hoc ti.de censib⁹.§.ij.ℵ.quid si aliqua ⁊ se.⁊ supra ti.de collecta multa ponuntur de hoc.

Collegium. ¶ Supra ti. de capitulo sunt aliqua q̄ faciūt ad hunc ti. ¶ Collegiū p̄sumitur licitū nisi probet illicitū ti.de actore ab vni.vel tu.vel cura.dato.ℵ. item coīter. ¶ An ꝓtra sindicū me nomine alicuius collegij reconuentē possum excipere de spoliatōne per aliquem de collegio facta ti.de peti.et pos.spo.§.j. ver. item nunquid contra sindicum. ¶ Tres faciunt collegium ti.de noto.crimi.§.viij.ℵ.⁊ hoc. ¶ Propter delictum a collegiato collegium destruitur ti.de dona.ℵ. quid si aliquis baro.

Collecta. ¶ Qualiter iudicis officiū intentatur contra collectores vel dominos in collectis grauantes nimiū homines ti.de offi.om.iudi.§.ij.ℵ.item implorat contra collectorē. ¶ Qualiter agant subditi cum collecta eis imponitur vltra vires tit.de censi.§.ij.versi.porro. ¶ Si aliqua vniuersitas est debitis obligata an pro solutōne illorum debitorum fiet collecta cōmunis. Et an quilibet de vniuersitate in illa collecta contribuere teneatur.pone q̄ reginus habz predium in dioce.Parmen̄.nūq̄d soluet collectas in ciuitate parmen̄. ¶ Pone q̄ aliqua ciuitas tenetur prestare singulis annis alicui domino certam collectam ipse dat priuilegium alicui de ipsa vniuersitate ne ad collectam huiusmodi teneatur nunquid fiet diminutio collecte pro rata illius vel vniuersitas integram collectam persoluet. ¶ Item pone quedam vniuersitas vel vicinia habz puteum clibanum vel porticum cōmunem que eget refectione vl purgatione:nunc quidam de illa vniuersitate vel vicinia vult renunciare vsui vel cōmodo siue iuri illius rei vt euitet contributionem collecte nūquid potest:⁊ an ecclesia vel aliquis alius priuilegio dignitatis a contributione talium collectarum que pro cōmuni fiunt vtilitate se valeat excusare.q̄ tales collectiones seu collecte nō exiguntur a personis sed a domibus.Exquo nō inquilinus sed dominus debet soluere huiusmodi collectas.Etiam dominus domus debet soluere si ad aliam se transferat ciuitatem. ¶ Quid si vniuersitas facit pactum alicui rustico de non petendo ab eo collecta nunquid valet ¶ Si q̄s venit ad inhabitādū in ciuitate iā debitis obligata vl inde recessit nunquid tenetur contribuere. Et si vniuersitas haberet aliqua bona ex collectione nunquid ipe inde partē suā habebit. ¶ Quid si damnū datur alicui ab vniuersitate sua nūquid ipse contribuet ad collectionem que fiet pro emendatione huius damni. ¶ De īmunitate ecclesiarum ⁊ clericorū quo ad collectas et huiusmōi. ¶ Et si fiat collecta p̄m extimationē bonorum cuiuslibet an extimabit quis bona vxoris et pro illis soluet.eo.§.versi.quid si aliqua et se.vsq; ad fi.§.j.titu.de immu.eccle. ¶ Habentes patrimoniū ad collectas tenentur ti.de vsur.ℵ.sed pone.

Colonus. ¶ Qualiter iudicis officium intentatur contra colonos seu ascripticios redditus dominis soluere recusantes ti.de offi.om.iudi.§.ij.versi.item contra colonos. ¶ Qualiter iudicis officio subuenitur colono qui sine culpa sua casu fortuito afficitur graui damno eo.ti.§.v.et.§.iiij.versi.ad petitiōem. ¶ An coloni contumacia preiudicet domino. Et quid si non est contumax sed in se iudicium suscipit non nominando dominum tit.de.j.et.ij.decre.§.iij.versi.quid si colonus ⁊ se. Si colonus meus est contumax in causa quem moneo contra eum qualiter procedetur eo.§.versi. ceterum si peto. ¶ An colonus possit testari et an sit liber titu.de instru.edi.§.xij.versi.dicitur enim. ¶ Qualiter coloni vel ascripticij qui impediuntur agere possint:et an dominus pro eis aget ti. de causa pos.et proprie.§.ij.versi. si autem coloni et se. ¶ Qualiter formabo libellum si colonus meus nō vult illum admittere cui vendidi fundum meum vel locaui. Et qualiter si colonus meus fuit de fundo a me locato expulsus titu.de restitu.spo.§. j.versi.si autem tu et se. ¶ Quid iuris si colonum meum qui mihi singulis annis caponē vel libram cere vel aliquid dare aliud debet pro pensione impedis quominus det:vel si mihi aufers seruitia que ego recipere cōsueueram a colono eo.ti.§.ij.versi.sed quomodo et se. ¶ Si colonus stetit.xxx.annis an dominus possessionē amittat et si colonus.xxx.annis a solutōe pensionis cessauit an postea pensio possit peti. ¶ pone colonus domino ignorante vendidit et tradidit fundum conductum soluit tamen domino pensiōem et emptor fundū annis.xxx.possedit:et colonus a pensionis solutōe cessauit dñs hoc videns vult agere rei vendicatione ꝓtra emptorem queritur vtr̄ possit.An colonus fundū tradendo dñm possessione priuauerit. ¶ Quid si colonꝰ vendidit fundū et emptori tradidit aut a solutiōe pensionis annis.xxx.cessauit nunc dominus cōtra emptorē agere cepit. Emptor vero pensiōem presentis temp⁹

obtulit: sed dñs nisi et p̄teriti temp̄is pensionē emptor offerret se soluturū eam recipere recusauit qđ emptor facere nolunt nūc queritur an dñs agere possit. ¶ Quid si post cōpletā p̄scriptionē se solutur̄ p̄misit. ¶ Quid si colonus singulis annis deberet decē p̄o pensione solvere triginta annis tātūmodo soluit. v. nūquid in reliquis. v. p̄escripsit de his ti. de p̄escrip. x. quid si colonus ꝛ se. x. ¶ q̄ colonus nullā habet possessionē. ¶ q̄ fructus non sunt coloni sed dñi p̄uisq̄ percipiātur a fundo. ¶ An colonus partionarius habet partem de fructibus arbor̄ fundi conducti. ¶ q̄ colonus tenetur si destruit arbores. ¶ q̄ fructuarius qui naturaliter possidet plus iuris habet in re q̄ colonus qui nullo modo possidet. ¶ q̄ colono datur actio furti p̄o fructibus. ¶ Quid aūt si colonus plantauit arbores ti. de loca. et condu. §. j. x. sed pone ꝛ se. vsq̄ ad fi. ti. ¶ De materia huius ti. habentur alia. j. vbi de conductione. ¶ Si colonus res obligatas dño p̄o pensione tradere sibi vel retradere nolit qualiter contra eū agetur eo. ti. ꝛ p̄du. §. v. x. ad hoc ꝛ se. ¶ Colonus dño possidet ꝛ ei tenetur actiōe locati eo. ti. §. vj. x. xliij. ¶ Colon⁹ partionarius biennio a pensionis solutiōe cessando expellit eo. §. xl. lxix. ¶ Stans p. xx. annos in fundo meo efficit colonus meus ti. de feudis. §. ij. xl. iij. ¶ q̄ coloni mei filius meus est colonus. e. §. v. x. ¶ Colonus vi dr̄ assimilari seruo. Et dñs cogit colonū debitis obsequijs fungi. ¶ An autē colonus possit sistere in iudicio vt actor vel accusator aut etiā reus. e. §. x. xxiij. s. ti. de censi. sunt aliqua que faciūt ad hunc titulū.

Ommenda. ¶ Qui et vsq̄ ad quod tempus possit parochialis ecclesia cōmendari ti. de actōne seu peti. §. iiij. x. item ecclesia.

Ommendatio. ¶ Nō commendatio nō est necessaria q̄ cōmendatio p̄ se patz. ¶ Item plenitudo nulla requirit cōmendatōnis argumenta in p̄ima. p. in p̄oemio. x. igitur speculū ꝛ ti. de aduo. §. j. x. tali vel cum super vacuis. ¶ De modo cōmendandi aliquem ꝛ de quibus sit aliquis cōmendandus eo. ti. de aduo. §. iiij. in p̄in. ꝛ vltra ꝛ. §. v. x. cōmēdet. ¶ Nō debet quis causa se cōmendandi aliquid dicere quo minor alius fiat. e. ti. §. vj. x. vel sic sicut ait seneca. ¶ Nō debet quis aliquem tm commendare vel honorare vnde alius scrupuloso corde moueatur cuz nimiū cōmendat alium vituperat. de dispu. ꝛ alle. §. vj. circa p̄incipium. ¶ De cōmendationibus electorum ti. de elec. §. j. x. sacris.

Omes. ¶ Qui comites sint illustres qui spectabiles et de quib⁹ magistratibus sint comites ꝛ qui sint maiores: an comites an duces an quicquid est in comitatu aliquo dicatur intelligatur esse de iurisditiōe comitis nisi contrarium ostendatur ti. de iurisd. om. iudi. x. magni sunt ꝛ se. ¶ An comes vnū imperium specialiter vel generaliter in alium possit transferre. e. ti. vers. que autē. ¶ An comes possit accusare ti. de accusatore. j. p. x. qđ ergo. ¶ An comes sit maior epō vel econtra ti. de rescp. p̄sen. §. ix. vers. sed nūquid.

Ommination. ¶ Comination non habz vim sententie ti. de disputa. ꝛ alle. §. iiij. vers. vel illud ē cōmination. ¶ Qualiter appelletur a cōminatiōe extra ius facta p superiorē. iiij. p. ti. de ap. §. ij. x. a monitiōe.

Ommodatum. ¶ Cōmodatum aūt vsuz expletum reuocari non potest ti. de actore x. item excipitur contra locatorem. ¶ An cōmodatarius possit petere restitutionē. ¶ q̄ rei cōmodate possessionem ꝛ p̄prietatē retinemus ti. de peti. ꝛ pos. §. j. ver. sed nūquid depositarius. ¶ An pōt agere rei vendicatōne contra detinentē eo. §. vers. sed nūquid pōt. ¶ Qualit̄ instrumenta in cōtractu cōmodati fomentur. Et qualiter libelli ꝛ positiōes ꝛ ad quid vel de quo cōmodatarius teneatur ti. de cōmo. §. j. ꝛ. ij. ¶ q̄ rei commodate possessionē ꝛ p̄prietatē retinemus. ¶ Quando commodatum valeat reuocari. ¶ Quando etiam ꝛ ad qđ ꝛ qualiter cōmodatarius possit agere contra cōmodatorem eo. §. ij. ¶ Qualiter intelligatur q̄ res cōmodata non videtur si deteriorata reddatur ti. de loca. ꝛ cōduc. §. iij. vers. ad euidentiam. ¶ Si cōmodatarius boues meos perdidit ꝛ vult mihi consimiles reddere: ego vero meorum extimationem peto quid erit ti. de obli. ꝛ solu. §. iiij. in fi.

Ommodum. ¶ Que sequuntur cōmoda vel incōmoda vel onera sequi debent ti. de feud. §. ij. vers. ix. ad fi.

Ommune. ¶ An cōmunia castrorum villarum ꝛ ciuitatum restituātur ꝛ censeantur eodem iure. ij. p. ti. de resti. in inte. §. ij. x. idem quoq̄. ¶ An videat esse meū qđ mihi ꝛ alij est cōmune ti. de cleri. coniuga. vers. quid si clericus. ¶ An res coīs possit p̄o parte alienari ti. de emp. et ven. §. j. xr. plerūq̄. ¶ Magis obediendū est ei qui certat p̄o cōi bono q̄ ei qui certat p̄ p̄priato ti. de feu. §. ij. vers. xvj.

Ommunio. ¶ Jure naturali omnia sunt cōmunia in pemio vers. sane placitandi. ¶ Quid habeat intendere volens cōmuni di. agere ti. de act. seu peti. §. ij. vers. sed et si ius et melius x. si autem velis intentare. ¶ Qđ cōmuniter seruatur tenendum est ti. de posi. §. ix. vers. veruntamē. ¶ Nemo cogitur ad cōmunionem ¶ Naturale viciū est negligi qđ cōmuniter possidet vt fit ti. de libel. ꝓcep. §. xvj. vers. sed pone. ¶ De cōib⁹ iudicijs ti. de iudi. §. iiij. per totū. ¶ q̄ coīo discordiam parit. e. §. circa p̄in. ¶ q̄ nemo cogitur esse in cōmunione. e. §. vers. item heredes. ¶ Pone q̄ duobus habentibus bona coīa coione durante per alterum illor̄ contractum est es alienum. postmodum illi veniunt ad diuisionem nūquid illud debitum soluetur de cōmunib⁹ bonis. ¶ Et an qđ occasione rei cōmunis acquirit̄ debet illis quor̄ est ratio cōmunis res coīcari. e. §. vers. q̄ si duo ꝛ vers. quid si alter. ¶ Qualiter de diuisione rei coīs partibus concordantibus fiat publicū instrumentum. e. §. vers. porro. ¶ Sed an illa diuisio p̄eiudicet creditoribus cōmunib⁹ quin possint contra quēlibet illorum agere. ¶ Jtē q̄ hec diuisio rer̄ cōmunū diuersis nominib⁹ nuncupat̄. ¶ Jtem quid si vnus de socijs seu consortibus velit diuidere et non alter. ¶ Et qđ si dolo vel culpa vnius er socijs vel p̄sortibus res desijt esse coīs ꝛ de li. et positionib⁹ in casibus huiusmodi faciēdis eo. §. vers. potest esse vsq̄ ad fi. §.

Onceptio. ¶ De tempore concep̄tionis spectando ti. de feu. §. iij. ante medium.

Oncessio. ¶ Quod non inuenitur p̄hibitū intelligitur esse concessum p̄ima parte titu. de arbi. §. iij. vers. sed quero. ¶ Quod de vno p̄hibetur de alio conceditur ti. de aduo. §. j. vers. sed si. ¶ Cui conceditur qđ est maius qđ minus est videtur etiam esse concessuz. ij. p. ti. de concessione. §. ij. x. sed nunqđ dilatorie. ¶ Papa scribit sic alicui archidi. vices nostras in tali p̄uincia tibi duximus committendas: queritur an id intelligatur concedi persone an etiam dignitati ti. de instru. edi. §. xj. vers. quid si papa. ¶ Sepe conceditur qđ de iure cōmuni cōpetit licet superfluū sit p̄cib⁹ impetrare qđ competit de iure cōmuni. ij. p. ti. de appel. §. ij. ꝑ fi.

¶ Qualiter formabit libellum ille cui superior contulit beneficium. ¶ Qui scit iuxta statuta lateran. cōcili. ꝛeuolutum. ¶ Item qualiter contra illum formabitur qui tenet beneficium conferri regularibus consuetum cum sit ꝛetinens secularis. ¶ Item qualiter cum alicui facta p̄hebende collatō impugnatur. ¶ Item qualiter contra eum qui habet pluralitatem beneficiorum ꝛel contra eum qui dicitur ineligibilis tit. ꝛe concess. p̄ben. per totum. ¶ Lex in prima concessione apposita in secunda intelligitur repetita ti. ō loca. ⁊ conduc. §. vj. ℞. lxxv. ¶ Omnia cuiqꝫ intelliguntur esse p̄cessa sine quibus id esse non potest ti. ꝛe sta. regula. ℞. iiij.

Conclusio. ¶ An ⁊ quādo post causse conclusionē possint p̄duci instrumēta ꝛel aliq̄d in causa ualeat mutari ti. ꝛe instru. edi. §. v. in prin. ¶ Qualiter ⁊ quando sit renuntiandum ꝛel concludēdum in causa. ¶ Et q̄d si una pars concludat ꝛel concludere ꝛelit et altera nō q̄ post conclusionē nulla admittitur exceptio facti. Allegatio ꝛel p̄batio nisi in casibus nec post renunciationem ꝛel conclusiōem potest aliquid facere super eo qꝺ conclusum est. ¶ Sed nūquid iudex potest ex officio partes ꝛel partem interrogare post conclusionem. ¶ An eoipso q̄ est allegationibus renunciatum intelligatur in causa conclusum. ¶ Et an quodlibet istorum renunciatio ⁊ conclusio sit actus per se. ¶ An renunciatio ꝛel conclusio facta ī negocio p̄incipali extendatur ad causam appel. nisi hoc sit dictum expresse ꝺ his. ij. p. ti. ꝺ renun. ⁊ conclu. in prin. bene per unam colū. ¶ An ⁊ quando terminus loco conclusiōis habeatur. ij. par. ti. ꝛe sententia ⁊ que ipsam se. §. iiij. ℞. fi.

Concordia. ¶ Nulle sunt p̄tes iudicis inter partes inuicem concordantes ti. ꝛe homi. p̄pe fi.

Concubina. ¶ An sortiatur forum uiri concubina titu. ꝺ compe. iudi. adi. §. j. ℞. xliij.

Concursus. ¶ Ꝛ duo ad idem petendum se concurrētes mutuo impediunt. §. ij. ℞. xij. in ti. ꝛe feu.

Concussio. ¶ Concussioni superior inferiorem in p̄curatōnibus inhumaniter non grauat. j. p. ti. ꝛe legato. §. iiij. ℞. sl. illud quoqꝫ. ¶ Qui aliquid recipit p̄o eo qꝺ gratis facere tenetur ut concussor punitur: ut ti. ꝛe recusatione. §. fi. ℞. sed quis p̄uidebit. ¶ Quis teneatur ꝛe crimine concussionis titu. ꝛe executore. ℞. si. sed nunquid tenetur ⁊ ꝛe salariis. §. j. ℞. sed quid si ꝛelegatus. ¶ Item qui aliquid recipit ad accusandum ꝛel nō ut concussor punitur. j. par. ti. ꝛe accusatore. ℞. item q̄ ipse recepit.

Condemnatio. ¶ Eo ipō q̄ iudex non p̄demnat absolui ꝛidetur. ij. par. ti. ꝛe except. ⁊ repli. §. ij. ℞. sed quid si iudex. ¶ Sanctius est nocentē impunitum relinquere q̄ innocentem cōdemnare. ij. par. tit. ꝛe p̄sump. §. ij. ℞. sl. ꝛiolenta in fi. ¶ Ꝺe bñficio ut q̄s condemnetur inquantū facere potest habita ratiōe ne egeat plene no. ti. ꝛe renun. ⁊ conclu. ℞. sl. item beneficiū ut quis p̄demnetur. ¶ Si iudex ex eodem ꝛelicto condemnat tres in centum an ꝛideantur ꝛiriliter condemnati: ⁊ an iudex in sententia possit exp̄imere q̄ quilibꝫ insolidum teneatur. ¶ Nota q̄ si tres conueniātur ad c. ⁊ iudex eos condemnat simpliciter non ꝛidetur ꝛe toto sententiaꝫ ꝺicere quia in residuo eos non absoluat. ij. par. ti. ꝛe sententia ⁊ que ipsam se. §. ij. in fi. ¶ An cū res petitur condemnatio possit in quantitate fieri ꝛbi sit illa petita ti. ꝛe iureiuran. ℞. si opponitur.

Condictio. ¶ Ꝺe condictione certi. id est condictione generali que competit ex omni causa et obligatione ex qua certum petitur. j. par. ti. ꝺ arbi. §. viij. ℞. ad huiusmodi. ¶ Qualiter ⁊ quando agatur condictiōe ex canone re integrāda ti. ꝛe offi. om. iudi. §. ij. ℞. item agitur ꝛe certi condictione ti. ꝛe salarijs. §. ij. in p̄rin. ⁊ titu. ꝛe ac. seu peti. §. ij. in p̄rin. ⁊ multis alijs ℞. ¶ Ꝺe condictōnibus multa no. eo. ti. ꝛe ac. seu peti. per totum. ¶ Ꝺe condictione ex. l. C. ꝛe bo. au. iudi. poss. aut. ⁊ qui iurat. ¶ Et q̄ omnes condictiones sunt personales tit. ꝛe p̄mo et secundo ꝛecre. §. v. ꝛersi. sed nūquid iste. ¶ Quotiens alicui competit actio non tamē est iure cautum quo genere actionis agatur competit condictio ex illa lege ti. ꝛe instru. edi. §. xiij. ℞. sed quo iure. ¶ Ꝺe condictione indebiti ꝛe condictione incerti ꝛe condictione sine causa ti. ꝛe renun. ⁊ conclu. ℞. sunt ⁊ alia. ¶ Ꝺe condictione ex ꝛecre. sepe. et ex condictione reintegranda plene habetur ti. ꝛe restitu. spo. §. j. ℞. si certum ⁊ se. ⁊ quibusdam alijs locis eo. ti. ¶ Ꝺe condictionibus supradictis ⁊ multis alijs habetur in diuersis ti. ꝑm exigentiam materiarum. ¶ Ꝺe condictione ex. l. zenonis ꝛe condictione ex. l. iusti. ꝛe multis alijs condictionibus ti. ꝛe loca. ⁊ condu. maxime. §. v. ⁊. vj. ¶ Ꝺe condictione ꝛe moribus ti. ꝛe feu. §. iij. circa medium. ¶ Ꝺe certi condictōne generali ⁊ speciali ⁊ ꝛe condictione furtiua eo. ti. §. iiij. quasi per totū. ¶ Ꝺe condictiōe ob causam. ¶ Ꝺe condictione causa data causa non secuta. ¶ Ꝺe cōdictione ob turpem causam. ¶ Ꝺe condictione indebiti. ¶ Ꝺe condictione sine causa. ¶ Ꝺe certi condictōne ex stipulatu. ¶ Ꝺe condictione ex lege que locum habet quotiens per. l. inducitur obligatio nec est cautum ea. l. quo genere actionis agatur. ¶ Ꝺe p̄dictis condictionibus quando locum habeant et qualiter lib. ⁊ poſormentur eo. ti. §. v. per totum. ¶ Ꝺe certi condictione generali qua ex causa ꝛetur ti. ꝛe ꝛona. ℞. ꝛonatarius. ¶ Ꝺe certi condictione ex mutuo ti. ꝛe pecu. cleric. ¶ Quedā condictiones p̄ponuntur ad hoc ꝛt aliquid fiat ꝛel ꝛetur ab aduersario ⁊ ille non intentantur nisi contra obligatum. Quedā intentantur ad solā possessionē ⁊ in illis non requiritur obligatio nisi ℣. ti. ꝛe testa. §. iij. ℞. sequitur.

Conditio. ¶ Is qui sub conditiōe aliquid stipulatur creditor ē etiā anteqꝫ ipsa sit. cui sub conditiōe aliquid legatur interim non est in numero creditorum ti. ꝛe actore. ℞. item excipitur. §. ℣tra ac. q̄ nimis mature. ¶ Conditiones que ipso iure intelliguntur non ꝛiciant contractum si non exp̄imuntur. j. par. tit. ꝛe p̄curatore. §. iij. ℞. item excipitur. ¶ Ꝺebitum conditionale ante conditōnem extantem ꝺubium est sed ex postfacto ꝛeterminatur nec solutum ea pendente repetitur titu. ꝛe compe. iudi. adi. §. j. ℞. quid si sit. ¶ An per conditionalem responsionem fiat lit. contes. eo. ti. §. ij. ℞. sed nūqd per condi. ¶ An per secundū testamentū conditionale p̄mū pure factū rumpat. ¶ Et ꝛe ꝺifferentia inter conditionē ꝛe p̄senti ⁊ ꝛe p̄terito ⁊ ꝛe futuro tit. ꝛe instru. edi. §. xij. ℞. sed quid si p̄imo. ¶ Ꝺe institutus sub conditione repudiando ante conditionē extantē nihil agit contra quia si ꝺatur mihi sub conditiōe ⁊ sic spem tantū illam spem possum alteri ꝺare. ij. p. ti. ꝛe renū. et conclu. ℞. quid si quis renuntiat. ¶ An p̄pter conditionalem cyrographū interiectum ꝛel p̄opter conditōnales exceptiōes exhibendas executio sme ꝺiffereat ti. ꝛe sen. excom. §. vj. ℞. nono. ¶ An libellus conditionalis admittatur ti. ꝛe libel. concep. §. xv. ℞. item libellus conꝺi. ⁊ ti. ꝛe iureiuran. ℞. si. ꝛt autem. ¶ Cuius conditionem sequitur filius hominis mei coloni ascripticij curialis murileguli serui censiti ꝛel alterius huius tit. an patris an matris que libera forsan erat ti. ꝛe feu. §. ij. ℞. v. ¶ Uxor ꝛiri conditionē sequi ꝛebet et q̄ status legiti-

mi diem vel conditionem nō recipiunt ti. de regula. ℣. xxxiij. ¶ De conditionibus appositis in matrimonijs et alijs ꝓtractib et de multis dubitabilib circa hoc eo. ti. per totum. ¶ Aliquis obligauit alicui ꝑ pignoꝛe rē aliquam sub ꝓditione: secundo alteri eandem rem obligauit pure queritur que obligatio alteri ꝑiudicet ti. de obli. et solu. §. j. ℣. illud etiam.

Conductio. ¶ An et in quibus casibus conductoꝛ a re cō-ducta potest ante vsum completū expelli ti. de actoꝛe. ℣. item excipitur contra locatoꝛem. ¶ ꝙ in locum vnius conductoꝛis alter eius heres succedit. ¶ Et ꝙ conductoꝛ rem cōductam alteri eque idoneo potest ad eundem vsum locare ti. de iudi. §. ij. ℣. circa b. ¶ Si in vna domo sunt duo inquilini et vnus alium impediat studere vel simile quid facere potest impeditus agere contra locatoꝛē actione ex conducto ⁊ ipe agat actione ex locato contra impedientem vt cessat ab impedimento: vt. c. §. ℣. vtilis. ¶ Ei qui conducit ad non modicum tempus datur vtilis rei vin. ti. de ꝓpꝛie. §. j. ℣. est ⁊ alia. ¶ De eo qui conduxit equum ad certum vsum quando de culpa vel casu fortuito teneatur et de multis alijs circa materiam istam plene nō. titu. de loca. et conduc. §. iij. ¶ An autem conductoꝛ teneatur ad refectionem domus ⁊ coꝛruit ⁊ ad serta tecta ⁊ alias ⁊ similes expensas eo. titu. §. v. ℣. sed queritur. ¶ Si locatoꝛ domum vel fundum conductum non tradat colono vl inquilino vel tradat sed non ꝓstat que debꝫ qualiter ꝓtra eum agetur ti. de loca. et conduc. §. v. ℣. verum.

Confessio. ¶ Et an ꝓiudicet confessio per tormenta extoꝛta. ij. p. ti. de iura. calum. ℣. pe. ¶ Facilius fiunt confessiones cꝫ testium ꝓductōnes: ⁊ postcꝫ quis est confessus testes non sunt necessarij contra eum quia ꝑ iudicato habetur. ¶ Et per confessionem res fit notoria ti. de positionibus. §. ij. in fi. ¶ Confessio non valet nisi fiat super re de qua agitur eo. ti. §. v. ℣. hoc tamen certum. ¶ Posuit. a. contra me ꝙ. x. mutuassem. b. cuius ego sum heres si illud simpliciter confiteoꝛ videoꝛ de mutuo confiteri: nō autem ꝙ sim heres. b. quia illud videtur dictum demonstratiue non affirmatiue vt eo. ti. §. vij. ℣. xj. ¶ Confessio nihil operatur in his q̄ sunt certa de iure. ¶ Item confessio contra ius facta nō valet. e. §. ℣. xij. ¶ Ponens videtur confiteri qđ ponit. Item confitēs positionem ⁊ hec vera sunt nisi certis remedijs succurratur confesso vel quasi confesso de quibus remedijs eo. ti. §. viij. in prin. ⁊ ℣. se. ⁊ §. x. ℣. quid si actoꝛ. ¶ Quando tacens vel nolens positionibus respondere habeatur ꝓ confesso eo. ti. §. ix. per totum.

Confessio. ¶ Si quis facit alicuius loci homines confiteri ꝙ sunt sue iurisditionis vel sunt sui homines seu vasalli: vel ab eis sacramentum fidelitatis extoꝛquet et facit eos renuntiare vel abiurare domini iurisditionem priꝰis non ꝓper hoc iurisditionis possessionē acquirit nec ꝑiudicat priꝰi domino ti. de iurisd. om. iudi. ℣. illud etiam. ¶ An ⁊ ad quid cōfessio vnius de socijs criminis contra alium vel alios admittatur ti. de accusatoꝛe ℣. item repellitur. ¶ An ⁊ quando confessio ꝓcuratoꝛis ꝑiudicet domino prima parte ti. de procuratoꝛe. §. iiij. ℣. si. certum ⁊ se. ¶ De duobus tutoꝛibus si vnus confitetur ⁊ alter negat cui stabitur. Et ꝙ negatio quandoqꝫ dicitur confessio ti. de tutoꝛe in fine. ¶ An clientulus possit revocare confessionem aduocati ti. de aduo. §. iiij. ℣. ex premissis. ¶ De oībus videtur confiteri qui iudicium subterfugere querit ti. ꝺ aduo. §. vj. ℣. vel ita cum de omnibus. ¶ An aduocati cōfessio ꝑiudicet clientulo. ¶ Et cautela responsionis aduocati ne videatur de intentione partis alterius cōfiteri eo. ti. §. ix. ℣. sit cautus nę facile. ¶ Si testis ꝙ modum exceptionis crimen obiectum confessus fuerit an sibi credetur: ⁊ an sibi vel soluꝫ ꝑiudicet ꝓducenti. j. p. ti. de teste. §. vj. ℣. sed nūquid queraꝫ. ¶ Propter confessionem factam in iudicio vno potest quis in alio condemnari ti. de actiōe seu peti. §. iiij. ℣. reus. ¶ Nō exceptionem opponens videatur vel non de intentiōe alteri⁹ partis ꝓfiteri. ij. p. ti. de excep. ⁊ repli. §. iiij. versi. est igitur ⁊. ij. ⁊ se. ¶ An possit quis suam confessionē reuocare ti. de interro. §. ij. versi. in princi. et. ij. versi. se. ¶ Quid si is qui confessus est se furtum fecisse decedit ante liꝫ. ꝓtes. nūquid nihilominus heres tenetur ex q̄si contractu eo. §. versi. quid si is. ¶ An per confessionē aduocati presertim illicitam contestatio litis fiat. ij. p. de liꝫ. contes. §. iij. ¶ An in criminalibus nolens iurare de cal. habeatur ꝓ confesso eo. ti. §. x. versi. sed pone. ¶ An conditionaliter confitens videatur simpliciter confiteri nisi ꝓbet confessionem. ¶ Et quādo aliq̄s plura ꝓfitetur quoꝝ aliquod est ꝑ se ⁊ aliquod ꝓtra se an accipiatur ꝺ sua ꝓfessione sibi damnosum ⁊ sibi vtile refutaꝫ. e. §. x. versi. sed pone. vbi de hac materia valde plene vsqꝫ ad fi. ti. ¶ Quis sit effectus confessionis an confessus ꝑ convicto habetur. ꝙ in confitentē nulle sunt partes iudicis. ¶ ꝙ certum debet quis confiteri alꝫs non habetur quis ꝓ confesso. ¶ Quando in causa ciuili vel criminali cōtra confessum sit necessaria sententia vel preceptum. ¶ Quando incipiat currere cōtra confessum tempus datum a lege id est soluendū de bitum condemnato. ¶ ꝙ non est cōfessi causa tuenda rei. ¶ Et quid si reus confitetur narrationem actoris opponit tamen exceptionem contra petitōnem eiusdē. ¶ Et an confessio per toꝛturam extoꝛta ꝑiudicet. ij. p. ti. de confessionibus. §. j. ¶ Impugnatur autem cōfessio primo ratōne etatis. Juxta qđ queritur an miꝰ per confessionem restituatur. Secundo ratōne metus tormentoꝝ vel violentie siue fraudis. Tercio ratiōe erroꝛis circa qđ aliqua ponuntur. deinde ponunt alie. xiij. tunc per quas confessio impugnatur iter que queritur. ¶ Vir accusatus de stupro cum puella cōtracto cōfitetur ⁊ ipsa similiter esse matrimoniū inter eos post verba puella petit illum in virum ille negat matrimonium queritur quid iuris. ¶ Item de confessione facta in criminali eo. ti. §. ij. ¶ Que confessio et quando in iudicio vel extra in causa spirituali ciuili vel criminali inter viuos vel in vltima voluntate ꝑiudicet vel non. ¶ An confessio facta in vno iudicio vel coꝝ arbitris ꝑiudicet in alio. Et de confessione ꝓcuratoꝛis ⁊ de multis alijs bonis dubitabilibus circa hoc eo. titu. §. iij. ¶ Que ⁊ quando ⁊ qualiter in ciuilibus vel criminalibus confessio valeat revocari. ¶ De confessione aduocati ꝓcuratoꝛis. ¶ An taciturnitas habeatur ꝓ confessione. ¶ Et quid si duo sunt ꝓcuratoꝛes vnius vnus ꝓfitetur ⁊ alter negat. ¶ Et de confessione tutoꝛis ⁊ curatoꝛis ⁊ de multis alijs circa hoc eo. tit. §. iiij. ¶ Si quis ad positionem rñdens ꝓfiteatur qđ in positione continetur adijcit tamen conditiōem vel aliud sic stabit ꝓfessiōi sue ꝺ se nisi ipse ꝓditiōez ꝓbet ti. de posi. §. ix. ℣. ꝑ pone sic. ¶ Per ꝓfessiōes ptiū fit ꝓbatio ⁊ tūc ꝑsumit iterrogatōez p̄cessisse. ij. p. ti. de ꝓbat. §. iij. in pn. ¶ Si i instrumēto mlier sit ꝓfessa se ꝑ intercessiōe pecuniā recepisse ꝺ tale instrumētū testes nō admittūt ti. ꝺ instru. edi. §. viij. versꝫ. ⁊ nota. ¶ Nemo melius ꝓfiteꝫ cꝫ ꝓpria manu scribēdoꝝ ⁊ ꝓfessio in scriptis facta p̄iudicat ⁊ ꝓfitens ꝺꝫ ex tali ꝓfessiōe puniri lꝫ ad hoc nō fuerit actū ꝓtra. e. ti. §. ix. versꝫ. sed pone. ¶ Cōfessiones valēt ꝓpetuo si sunt publicate. e. ti. §. x. vltra mediū. ¶ Si tutoꝛ vel curatoꝛ ꝓfessi fuerint plus esse i bonis pupilli vel adulti cꝫ sit: an ⁊ quando talis ꝓfessio eis vel alijs ꝑiudicet. ¶ Et ꝙ regulariter cuilibet confessioni credit ꝓtra se. eo. ti. § xvij. versꝫ. j. ¶ In ꝑsonali actione tempus datum a lege ꝓdemnato ad soluendū

debitū currit ꝓtra ꝓfessum a die confessionis. ¶ Quid aūt in criminali de sen.excō. §.iiij. ℣.porro. ¶ An ex sola ꝓfessione def actio.e.ti.§.v.℣.sed cū. ¶ An et qñ cōfessus a p̄cepto sibi facto valeat appellare.ij.p.ti.de ap. §.ij.℣.sed nūqd ħ tria. ¶ An valz ꝓfessio mioris facta sine tutore vl curatore. ¶ An ꝫ ꝓfessiōez factā curatore p̄te minor restituef.ij.p.ti.ꝺ resti.i integ.§.ij.i p̄n. ¶ An etiā minor vel ecclesia restituat ꝓtra ꝓfessionem nō ꝓbato errore: vel an maior ꝓbato errore.e.§.ij.℣.ħ nūquid ecclesia. ¶ Qualiť ꝓfessiōes accusatoꝝ vel criminosoꝝ scribāť: z de ꝓfessione q̄ fit in tormētis vl metu tormētoꝝ plene no.iij.p.ti.de accusatōne.§.j.in ℣. accusati aūt et se. ¶ An etiā heredi noceat ꝓfessio p̄decessoris facta de crimine. ¶ Et q ex ꝓfessiōe orť actio ac si snīa lata essz. ¶ Itē ꝓfitens q ex quasi ꝯctu tenef. e.§.℣.quid si latro. ¶ Cōtumax de cā criminali ꝺ iuris fictione videf de crimine ꝓfiteri.eo.ti.§.vj. circa p̄in. ¶ An ꝓfesso de crimine ꝫ se credaf ꝓtra alios qs dicit eiusdē criminis pticipes extitisse.iij.p.ti.de inquisi.ij.§. ℣.vij. ¶ Qualiter scribaf ꝓfessio. Que actiōes ex confessione nascanf. ¶ Qualiter positiōes z libelli formētur in eis.iiij.p.tit.de ꝓfessione p totū. ¶ Non interest an nullo mō an incerte quis ꝓfiteaf ti.de loca.et ꝓduc. §.iij.℣.lxij. ¶ An staf ꝓfessioni ꝫiugū ꝓtra mrīmoniū ti.qui ma.ac.pos.℣.si vero. ¶ De ꝓfessione sacramēta li.j.ti.vbi ꝺ penitētia.

Confessor. ¶ An ꝓfessori de cōfesso credatur.ij.p.ti.de ꝓba. §.fi.℣.hoc quoq notādum.

Confessoria. ¶ Qualiter formentur libelli in confessoria vel quasi ꝓfes.et de negatoria et cui z cōtra quē et p̄ quibꝫ reb vel causis competat ꝓfes. vel negatoria. Qualiter ꝓnunciabiť in eis z quicqd p̄t dici ꝺ ꝓfes.negatoria ti.de ꝓprie.§.iij.p totū.iij.p. ¶ De cōfessoria et quasi ꝓfes.ti.de religi.do.in diuer.℣.

Confirmatio. ¶ Qualiť electionis ꝓfirmatio petitur per iudicis officiū ti.ꝺ offi.om.iudi.§.ij.℣. si vero. ¶ Qualiter formef ꝓfirmatio in forma cōmuni vel ex certa scientia: z que sunt q̄ non ꝓfirmanť ti.de rescrip.p̄sen.§.iiij.℣. sequitur videre et se. z ℣.x. item qñqz et.§.ix.in p̄in. ¶ Infra qꝺ tp̄us debet electus petere ꝓfirmationē.ij.p.ti.de diť.§.j.℣.sť z alie. ¶ Que requiranť ad hoc q electio debeat ꝓfirmari colligiť ex ti.de positionibꝫ.§.v.℣.nūquid. ¶ An possit ꝓbare cōfirmationē nisi probetur ꝓcessio principalis. ¶ An qui confirmat videatur donare. ¶ An quicquid confirmatur intelligitur confirmari si iuste quesitū est. ¶ Et an nunqz valet confirmatio licet non tenuerit concessio. ¶ Et de differentia de confirmatione in forma cōmuni et de confirmatiōe ex certa scientia: et an aliud sit p̄uilegium et aliud sit cōfirmatio et de quibusdam alijs circa hoc ti.de instru.edi.§.xj.℣.itē oppone z se. ¶ An a sententia excōmunicationis confirmata per papā inferior iudex qui excōmunicauit absoluere possit.ij.p. ti.de sententia z q̄ ipsam se.§.vj.℣.quid si papa. ¶ Si a sententia nulla fuit appellatum de facto et eam iudex ap.confirmauit nunquid etiam poterit dici nulla.e.ti. §.viij.℣.sed quid si a sententia. ¶ De inquisitiōe quā superior facit in confirmatiōe electi ti. de inquisi.§.iij. ℣.in summa. ¶ Cum petitur confirmatio nullo se opponente non est necessarius libellus nec liť.contesta.ti. de libel.concep.§.x.℣.vj.et.℣.xxxij. ¶ De petitōne ac tempore confirmationis electionis ti.de elec. §.j.℣.sacris et melius.§.ij.℣.item nota z.℣.ceterum. ¶ An in electione que fit per viam inspiratiōis sit necessaria examinatio et confirmatio eo.ti.§.iij.circa p̄in. ¶ Qualiter appelletur a superiore electionem sibi p̄sentatā vel p̄sentationem factam confirmare nolente. iiij.p. ti.de ap.§.ij.℣.si vero superior. ¶ Qualiter petaf sententia confirmari vel infirmari eo.ti.§.iiij.z se. ¶ Aliud est dare aliud confirmare. ¶ De confirmatione autem vtili vel inutili eo.ti.§.fi. ¶ De confirmatione autem vtili vel inutili eo.ti.per totum. ¶ Dare interduz exponitur.id est datum cōfirmare ti.de fur.℣.de p̄ma.

Confiscatio. ¶ Quando bona alicuius confiscātur an in confiscatione bonorum sit sententia necessaria.q.xl.annis contra fiscum bona huius p̄scribuntur. An tenet alienatio de bonis ipsius facta. ¶ An bo die bona illa ascendentibus et descēdentibus reseruentur bene colligitur.iij.p.ti.de accusatione.§.vj.in p̄in. z post fere per duas colum.

Confrontatio. ¶ De confrontationibus rei petite in libello ponendis titu. de p̄propie.§.ij.in principio.

Confusio. ¶ Presens confusum presentis non tenet vsum tit. de cita.§.iiij.℣.quid de illis. ¶ Si creditor debitori succedat p̄o parte i qua successit intelligitur facta confusio p̄mi iuris titu. de loca.et conduc. §.vj. ℣.lxxv.

Congregatio. ¶ Duo faciūt congregationem titu. de noto.crimi.§.viij.℣.ad hoc.

Coniectura. ¶ In certis non certis locus est coniecturis ti.de loca.et conduc.§.vj.℣.centesimo.

Coniunctio. ¶ Coniuncte persone que sint et an z qñ et qualiter admittuntur p̄o coniunctis personis plene habetur.j.p.per totum ti.de coniuncta persona z supra vbi ti.agere qui est penul.z ti.de aduo. §.j. ℣.sed iuste z ti.de rescrip.p̄sen.§.v.in p̄in. ¶ Ad veritatem coniunctiue oportz vtrāqz partē esse veram ti. de cita.§.iij.℣.sed quid si.ij.p.ti.de excep. z repli.§.iiij. ℣.et nota. ¶ Ubi habetur q vbi aliqua proponūtur copulatiue omnia sunt p̄obanda secus in alternatiuis seu disiunctiuis.e.§.℣.si.porro. ¶ Ubi plura in libello copulatiue narrantur vno falso existente posset totus libellus negari: secus in disiūctiuis.ij.p.ti.de libel.obla. §.ij.circa p̄incipiū. ¶ Coniunctim creātur duo rei stipulandi vel p̄omittendi ti.de elec.§.ij.℣.et nō.

Coniugium. ¶ De cōiugio leproꝝ eo.titu.per totum. ¶ De coniugio seruorum eo.ti.per totū.

Coniunx. ¶ An vxor in causa viri vel econtra in testimonium admittatur. Et quid si aduersarius in hoc cōsentiat q vir et vxor sunt vna caro. ¶ q vxor est quodā modo domina bonorum viri constante matrimonio.j. p.ti.de teste.§.j.℣.sed quid de vxore et sequen.

Coniuratio. ¶ De hoc.j.vbi agitur de conspiratione.

Connexitas. ¶ Propter factoruz cōnexitatem sit quod als non fieret titu.de senten.excom.§.ij.℣.sed pone.

Comparatio. ¶ An sit sufficiens p̄batio que fit per comparationem littere vel scripture.ij.p.ti.de p̄proba.§.fi.℣.instrumentorum et ℣.vltimo nō. ¶ De comparatione huius eo.par.titu. de instru.edi.§.ix.℣. et p̄imo.

Comparitio. ¶ Nota cautelam rei citati q̄ hora debeat comparere qui et tūc agere ti. de aduo. §. viij.℣.in p̄imis vel.℣.ij. ¶ Qualiter vbi et qñ citat? a

iudice debeat comparere. Et quid tūc agere debeat siue actor fuerit siue reus. ¶ Et qualiter ipsa comparitō scribi debet et multis alijs facientibus ad materiam de comparitione ti. de comparitione in termino per totuz supra ti. vbi de citatōne sunt multa bona que faciūt ad titu. istum.

Qompendium. ¶ Cauendum est ne per nimium ꝓpendium ad magnū dispendiū veniat ti. de aduo. §. vij. ver. ad eius.

Qompensatio. ¶ Cōpensatio pleruſq; facit vt min⁹ quis ꝓsequat qđ sibi deberet. ti. de offi. o. iudi. §. v. in fi. ¶ In quibus compensatio locum habeat. L. de actore. ver. item excipitur ꝓtra ac. de compen. ¶ An petenti restitutionē possit opponi ꝓpensatio tit. de peti. ꝛ pos. §. j. ℣. Ḃ etiam. ¶ Actor petit. x. a reo reus opposuit compensationē ℣. x. iudex nihilominus ꝓdemnauit reū in. x. nunquid videtur actorez absoluisse a. x. ꝑ modum ꝓpensatōnis oppositi. ij. ꝑ. ti. de sententia. §. v. ℣ si. quid si peto. ¶ An in causa appellatōnis vel cuz ex causa iudicati aliquis est ꝙuentus ꝓpensatio potest opponi ¶ Et an in causa principali potest pronunciari esse faciendam ꝓpensationem que fuit proposita in modū exceptōnis. ij. par. ti. de ap. §. xj. ver. sed nunquid in causa ap. ¶ Paria delicta mutua cōpensatōne tolluntur tit. de crimine in modum excep. propo. ver. j. ¶ Et vide de hoc passu in quibus casibus fiat compensatio ipso iure sine facto hominis. C. de compensati. l. si constat. ꝛ. l. si quid de fideius. ff. eo. ti. l. fi. ¶ Licet ipso iure compensatio fiat tamen hominis obiectio necessaria est. t. de loca. ꝛ conduc. §. vj. ver. xlvij. ¶ Compensatio admittit ipso iure postq; ab homine apposita fuerit ti. de teste. §. j. ℣. pone lectā. ¶ Qui ꝓpensat soluere videt. ℣. ß pone ti. de vsuris.

Qompositio. ¶ Iudex ad ꝓponēdum inducere debet partes ti. de offi. om. iudi. §. vj. ver. et generaliter ꝛ titu. de prepa. iudi. ver. circa iudiciū ꝛ sequen. Et potest aliquando partem terrere vt per hoc ad eam componendum inducat: vt. j. par. titu. de teste. §. xj. ver. fi. ¶ Qualiter scribatur super compositione obseruanda titu. de rescrip. presentat. §. iiij. ver. item si questio. ¶ Qualiter per officium iudicis petatur compositio obseruari titu. de offi. omni. iudic. §. quinto. ¶ Qualiter etiam conficiatur super compositione vel cōcordia instrumentū titu. de treu. ꝛ pace. per totum. ¶ Sed an talia fieri possunt per procuratorem sine speciale mandato eo. ti. ver. hoc quoq; nota. ¶ An amicabilis compositio possit in spūalib⁹ interuenire eodez ti. de pac. ꝛ transac. ℣. amicabilis.

Qompromissum. ¶ De hac materia. ℣. vbi agit de arbitro. ratōne aūt ꝓpromissi sortitur quis forꝛ ti. de ꝓpe. iudi. adi. §. j. ver. xxv. ¶ De forma cōpromissi ꝑ quam interdum in electōne ꝓcedatur ti. de elec. §. ij. ꝑ totuz. ¶ Qꝛ ꝓpromittentes possunt ponere in ꝓpromissis modum ꝛ formam vt volunt dū tamen licitū ꝛ honestum sit. ¶ An valet quod fit a maiori ꝑte ꝓpromissariorum eo. §. circa prin. ¶ Qꝛ nemo cogitur ad ꝓpromittendum eo. §. vers. sed nunq̄d. ¶ An sup alimentis futuris valeat ꝓpromitti ti. q̄ fi. sint legi. ver. ß nunquid.

Qonsanguinitas. ¶ Que consanguinitas repellit testem vel excusat aliquem ne ꝓtra consanguineum deponere compellatur. j. parte. titu. de teste. §. j. versi. sed nunquid ꝛ sequen. ꝛ ℣. sed nunq̄d frater agnati. ¶ Qualiter testes sint interrogandi de consanguinitate eo. titu. §. vj. ver. hoc etiā nota. ¶ An ratione consanguinitatis euitetur pena litigiosi contractus vel presumptio est contra presentes cedentes actiones titu. de ces. ac. §. j. versi. sed nunquid ratōne bulle. ¶ Qui pretextu consanguinitatis accusationem adulterij repulit postea contrahat cum illa de qua accusat⁹ fuerat potest quasi cōfessus de adulterio puniri. ij. par. titu. de presumpt. §. ij. versi. violenta. ¶ An consanguineus possit petere restitutionem pro consanguineo sine mandato. ij. par. titu. de restitut. in integrū. §. ij. vers. prelatus. ¶ Inter consanguineos naturale fedus nil ꝑmittit seui criminis suspicari. iij. par. titu. de inquisit. §. iij. versic. quid si reus. ¶ Consanguinitas est notoria presumptio titu. de noto. crimi. §. viij. circa principium. ¶ Differentia inter veternos agnatos consanguineos et cognatos titu. de testa. §. iij. vers. sed nunquid homo idem. ¶ De eo qui cognouit consanguineam vroris sue eo. titu. per totum. ¶ De impedimētis consanguinitatis ꝛ affinitatis ꝛ de multis curiositatibus circa hoc titu. de consanguini. et affinitat. per totum. ¶ An consanguineus pro consanguinea causaz matrimonij agere possit ti. de sponsali. ꝛ matrimoni. §. secundo. versi. si autem.

Qonscientia. ¶ Qui dicit vel facit ꝓtra ꝓscientiam edificat ad gehennam ti. de aduo. §. ix. ver. item caueat ne falsam legem. ¶ Purgatur quis per sacramentum cum de mala ei⁹ conscientia quasi ti. de fur. ver. q̄d si peregrinus.

Qonsecratio. ¶ Qꝛ virginum ꝛ ecclesiarum consecratō et ecclesie consecrate reconciliatio sunt ꝑm canones meri imperij titu. de iurisdi. om. iudi. versicu. sed ea. ¶ Infra quod tempus electus in episcopum debeat petere consecrationem. ij. par. titu. de dila. §. j. ver. sunt ꝛ alie. ¶ De inquisitione quam facit consecrator in cōsecratione episcopi. iij. par. titu. de inquisiti. §. iij. versi. in summa. ¶ De vocatione aliorum episcoporum ad consecrationem noui archiepiscopi cum in prouincia supereſt episcopus vnus solus. ij. par. titu. de probatio. §. iij. ℣. x. ¶ De petitione ꝓsecratōnis electi ti. de elect. §. j. ℣. sacris.

Qonsequētia. ¶ Si pronunciat me esse patronum ꝑ consequens ꝓnunciat te non esse titu. de elect. §. j. ℣. illud autem. ¶ Ad idem facit quod est in positione rei ti. de ser. nō or. ℣. ſ. ꝛ hec vera sunt ꝛ in multis alijs locis.

Qonseruator. ¶ Nullus pōt esse conseruator depputati sibi ꝓseruatoris. j. par. ti. de iudi. de lic. §. vij. versi. item si vnus. ¶ De potestate conseruatoris quis possit esse conseruator: an cōseruator possit subdelegare ꝛ ꝺ quibus possit cognoscere ꝛ de pena ei⁹ si se ꝺ alijs q̄ deberet intromiserit: vt eo. ti. §. fi. ℣. item q̄ nō est testis ꝛ sequentib⁹.

Qonsensus. ¶ Arbiter exquo cōsentit compromisso in se facto cogitur negocium diffinire. Consensisse autem videtur si presens est eoipso q̄ in se patitur cōpromitti. Si vero absens statim cum cognouit debuit contradicere alioquin consensisse videtur. ꝛ nota cōsensus litigatorum facit licitum quod alꝫ non liceret: vt. j. par. titu. de arbi. §. viij. versi. sed nunquid ꝛ se. ¶ An consensus a pluribus diuersimode quorum consensus requiritur successiue perinde valeat ac si simul prestitus esset. j. par. ti. de sindi. versi. quid si vnus. ¶ Infra quod tempus debet consentire electus electioni de se facte. iij. par. titu. de dila. §. j. versic. sunt et alie. ¶ De modo et tempore quibus electione de se facta consentire debet electus titu. de electi. §. j. versi. sacris. ¶ Quando taci-

turnitas habeatur p̄o ꝓsensu vel non eo. titu. §. ij. ver. item nunquid. ¶ Ex consensu tacito vel expresso nascūtur obligationes ti. de p̄opr̄ie. §. iij. iuxta prin. ¶ Ubi alicuius ꝓsensus requirit an sufficiat ꝙ interueniat expost facto titu. de bis que fi. a p̄ela. sine ꝓsen. ca. 7 titu. de emp. 7 ven. §. iij. ver. si p̄o absens. ¶ Non intelligit consentire qui erat ti. de loca. 7 ꝓduc. §. vj. p̄sic. lxxiij. ¶ Inuitus intelligit qui nō ꝓsensisse p̄bat eo. §. versi. lxxv. ¶ Nota ꝓsensus omniū requirendus quor̄ interest eo. §. versi. lxxvj.

Consilium. ¶ An ꝓsilium morte finiatur j. par. titu. de iudi. deleg. in. §. vj. ver. item mortuo. ¶ An iudex potest a partibus leuare expensas factas in consiliarijs vel p̄ ꝓsilio petendo. Et q̄d si ad vnius p̄tis tm̄ consilium petitur ti. de assessore. §. v. ver. fi. ¶ An valet ꝓmissum factum vt dele. de ꝓsilio alicuius certi sapientis p̄nunciet: 7 an tūc talis arbiter tenetur sequi illius consilium sapientis vel sufficit ipsum requiri. 7 an sit necesse ipsum esse p̄sentem. ¶ Quid iuris sit cum causa committit. Item quū ita q̄ p̄m consilium alicuius p̄nunciatur. j. par. titu. de arbi. §. viij. versi. sed quid si dicatur. ¶ Consilium capit personam patris p̄ filijs ti. de actore. versi. sed nunquid edictum. ¶ Q̄ omnia sint cū consilio facienda multis p̄batur auctoritatib̄ titul. de aduoca. §. iij. ver. habito. ¶ Interdum autem petit consilium ab aliquo non vt acceptet sed vt consulere ille postea parti alteri erubescat eo. §. ver. ß nunq̄d. ¶ Quid iuris sit si p̄uisio vel electio vel aliquid aliud mandetur fieri de consilio alicuius titu. de acti. seu peti. §. iiij. vers. quid iuris eo. titu. de requi. consi. in fi. ¶ Non est turpe in melius mutare consilium. ij. par. titu. de excep. 7 replica. §. iiij. ver. vt autez. ¶ Si mandetur heredi a testatore vt legata soluat consilio alicuius. An valeat solutio legatorum facta per heredem illius consilio non requisito vel non expectato vel non secuto: 7 quid si ille nolebat dare consilium. Et an possit cogi ad dandum consilium titu. de instru. edi. §. xiiij. versic. sed quid si dixit.
¶ De requisitōne consilij ꝙ iudex auditis partium rationibus 7 discussis peritos debet super p̄nunciatione consulere facienda. ¶ Qualiter hoc facere debet quibus expensis q̄ licitum est p̄o iusto consilio premium recipere. De pena iudicis consiliuz spernentis. Si per imprudentiam causam ledit. Et quid si partes in consiliarijs eligendis discordant. ¶ Et de pena consiliarior̄ male consulentium vel corrupte. ¶ Qualiter intelligatur illud ꝙ nemo ex consilio obligatur. ¶ Et quid iuris de sententia iudicis ordi. vel dele. seu arbitri lata de cōsilio sapientum pecunia corruptorum. ¶ Itez quid habent facere p̄tes cum eis consiliarij fuerint p̄ iudicē nominati. An isti consiliarij iurabunt recte consulere. An possunt cogi ad ꝓsulenduz. An valeant recusari. ¶ An iudex vel eius successor tenetur ꝓsiliariorum consilium sequi electorum. ¶ Item forma consilij. ¶ Et quid habeat facere iudex si videt consilium sibi datum contra ius esse. Item quid si iniuste iudex iudicat tamen iuxta consilium sibi datum et de multis alijs circa premissa.
¶ Item qualiter potestas vel rector alicuius ciuitatis debet p̄oponere ac consiliuz petere a consiliarijs in cōsilio constitutis titu. de requi. consi. per totum. ¶ Imputatur ei qui peritos consulere potuit 7 non fecit titu. de expo. §. v. iuxta p̄in. ¶ Bone rei dare consiliuz 7 p̄sentis vite habetur subsidium 7 eterne remunerationis premium cernitur expectari titu. de ser. non or. vers. instrumentum. ¶ Qualiter coram consiliario p̄uinciali ageꝭ ꝓtra epm indignis vel alienigenis bn̄ficia conferentem ti. de institutōnib̄.

Consors. ¶ Qualiter et quando consors litis ad agendum p̄o cōsorte admittatur titu. de actore. versi. item con sorz 7 versi. ad p̄sens 7 diuersis locis 7 titu. de coniuncta persona circa principium. ¶ Si plures eiusdem litis consortes fuerint condemnati et vnus appellauit 7 obtinuit quando illius victoria ceteris p̄osit: et si sic an b̄ habeat locum siue omnes fuerint in solidū requisiti cōdemnati: siue quilibz p̄o parte. ¶ Et quid si appellans composuit cum actore nunquid alter poterit appellationem exercere. ij. par. ti. de appel. §. j. p̄. item si plures et sequenti.

Conspiratio. ¶ An cōspirator admittatur ad accusandum titu. de accusatore. versicu. item q̄ est inimicus. 7 versi. item q̄ est conspirator. An ad testificandum. j. par. ti. de teste. §. primo. versi. in princip. et. v. q̄ est conspi. de bis duobus. iij. par. titu. de accusatōne. §. quarto.

Constantia. ¶ Constans et leuis vt res expostulat esto. ij. par. titu. de restitutio. in integ. §. fi. ver. penult. iuxta fi.

Constitutio. ¶ De constitutionib̄ diui adriani diui marci. si quis in tantam et alijs multis titu. de actione seu peti. §. v. ad fi. ¶ De constitutione epistole diui adriani noue consti. de fideiuss. 7 noue constitutōnis de duobus reis. Et cedendarum actionum ad quid valeant 7 qualiter inter se differant. ij. par. titu. de renunc. 7 conclu. versi. nota ergo. ¶ Si negocij principalis vel appellationis causa pendente lex vel constitutio noua fiat an p̄m eam iudex iudicare debebit. j. par. titu. de appel. §. x. versi. sed quid si dum causa. ¶ Qualiter cōtra constitutionum spiritualium 7 generalium violatores libelli formentur: 7 a quo tempore constitutio et que et cuius et quos astringat vel artet. ¶ Q̄ constitutio que non fuit moribus vtentium approbata non ligat. ¶ Q̄ constitutiones generales ab omnibus sunt sciende.
¶ An constitutio specialis alicuius ciuitatis liget doctores vel scholares 7 alios extraneos seu forenses.
¶ Item de litigante seu contrahente vel delinquente i aliqua ciuitate queritur an iudicabitur p̄m illius cōstitutionem ciuitatis. ¶ An constitutōnes facte super his que sunt de iurisditione voluntaria trahantur ad ea q̄ sunt de iurisditione contentiosa de bis 7 de multis alijs circa premissa titu. de consti. per totum. ¶ De constitutione duorum fratrum Seueri et Antbonini missa ad maximum vbis titu. de ser. non or. ver. 7 quia. ¶ An intentata in libello constitutione si quis in tantam reus ad penam ipsius constitutionis debeat condemnari et de ipsa constitutione titu. de restitu. spoli. §. j. ver. item quidem. De ipsa vero constitutione: an 7 quando 7 cōtra quem 7 ad quid competat 7 qualiter sit libell'. et pogendum ex ea eo. §. ver. quintum. ¶ De constitutōne inuasorum de constitutione cum querebatur et qualiter et ad quid agatur ex eis. eo. §. versi. item septimum. 7 sequen. ¶ De constitutione si quis in tantam vtili vel directa eo. titu. §. ij. versi. sed et si et quibusdam alijs locis eiusdem titu. ¶ Jura varia ex personis constituuntur titu. de loca. et conduct. §. tercio. verficu. ad audientiam.

Consul. ¶ De consulibus et q̄ ipsi sunt magistratus maximi 7 super illustres titu. de iurisdi. om. iudi. ¶ An vn⁹ de pluribus consulibus sine alijs agere possit. j. par. titu. de p̄cura. §. iij. ver. quid si plures. ¶ An possint consules dare executores p̄ ꝓplendis volūtatib̄ defunctor̄ ti. de instru. edi. §. iiij. versi. datiui.

Consultatio. ¶ Per consultatiõez facta3 supiozi finitur iurisditio delegati. j. par. ti. de iudi. deleg. §. vj ꝑ. item ꝑ remissionem.

Consuetudo. ¶ An cõsuetudo valeat vt prelatus agat sine consensu capituli vel econtra supza ti. vbi capitulum. ¶ An valeat vt conuersi vocentur vel admittãtur ad consentiendum in sindicatu monasterij vl' mulieres in sindicatu vniuersitatis prima parte. tit. de sindico. versicu. quid de conuersis 7 seq. ¶ Transgressio consuetudinis penam habet titu. de aduocat. §. vj. versi. vel tale quid med. ¶ Consuetudo est optima legum interpres prima par. titu. de teste. §. vj. prope ꝑn. ¶ An et que consuetudo sit in iudicijs seruanda an indicis vel actozis vel rei ti. de compe. iudi. adi. §. j. versi. quid si biterrensis. ¶ De hoc etiam melius: 7 an cõsuetudo aliena aliquem liget. ij. par. titut. de fer. §. j. versic. sed pone. ¶ An valet consuetudo ꝙ libellus non detur 7 ꝙ sine ipso contestatio litis fiat secunda part. titu. de lit'. contesta. §. v. in princip̃. ¶ Consuetudo facit sigilla autentica 7 eis credi que al's non essent. ij. par. ti. de probatio. §. tercio. versi. x. ¶ An stetur consuetudini ꝙ indicio 7 huiusmodi talia i instrumentis non ponant' tit. de instru. edi. §. ij. versi. post annos. ¶ An consuetudo valeat circa creationem et potestatem tabellionum eo. titu. §. viij. versi. sed quis potest 7 sequen. xv. ¶ An de consuetudine possint testamentozum solennitates remilti quo ad numerum testium 7 alia. An in hoc sufficiat sola consuetudo regionis vel alicuius loci. Et an ꝓsuetudo alicui⁹ loci liget alienigenas casu ibi testãtes vel solum incolas. ¶ Et an consuetudo specialis legi p̃ iudicet generali titu. de instru. edi. §. xij. versi. sed nunquid de ꝓsuetudine 7 se. ¶ An valet cõsuetudo ꝙ tutozes' vel curatozes non faciunt inuentariũ e. ti. §. ij. x. q̃d si sit. ¶ Sic cõsuetum est fieri et ideo sic ẽ seruãdũ. ij. q. titu. de sniã et que ipsam se. §. ij. x. sed nunquid iudex. ¶ Quam consuetudinem sequatur iudex in iudicando vel in sententiando scilicet suaz vel actozis vl' rei vel loci contractus eo. titu. §. primo. versi. debet cum duobus se. ¶ An iudex appel. debet litigatozum consuetudinem sequi. ij. par. titu. de appel. §. x. versi. debet quoꝙ de hac tamen sen. ꝑm quam consuetudinem iudex debeat iudicare eo. §. in fi. ¶ Vnius actus inducit consuetudinem in delictis. iij. par. titu. de inquisiti. §. primo. ver. sed qualiter. ¶ An super libelli conceptione al's oblatione stetur consuetudini titu. de libel. concept. §. decio. versicu. iij. 7 versic. xxj. ¶ Item ꝙ libellus formand⁹ est ꝑm consuetudinem mozum illozum inter quos conuersatur iuxta illud. Cum fueris rome romano viuito⁹more eodem titulo. §. xvj. versi. primo. ¶ Qualiter in materia consuetudinum vel seruitiozum consuetozum p̃stari formentur libelli. ¶ Item de litigante contrahente studente seu al's ad tempus mozante. ¶ Item de delinquente in aliqua ciuitate an iudicabitur ꝑm illi⁹ consuetudinem ciuitatis. ¶ Itẽ si iudicis actozis 7 rei 7 loci 7 contractus diuerse sunt consuetudines ꝑm quas iudicabitur. quanto tempoze consuetudo prescribatur. An talis prescriptio interrumpatur. Et de differentia inter consuetudinem 7 prescriptionem titu. de consuet. per totum. ¶ An circa electiones faciendas stetur consuetudini. ¶ Et ꝙ id quod longa consuetudine est obtentum est obseruandum titu. de elect. §. primo. versic. si ergo. ¶ In consuetudine non solum requiritur tempus immo etiam est ibi necessarius consensus tacit⁹ vel expressus illius qui ex consuetudine tangitur 7 alia plura. ¶ Et nota ꝙ per illa verba que quandoꝙ in libellis ponuntur. scilicet consueuerunt interesse possessozium et petitozium in iudicium deducuntur. ¶ Item ꝙ consuetudo est ius 7 facit 7 dat ius. Item ꝙ consuetudo non procedit sine prescriptione nec prescriptio sine possessione titu. de proprie. in princi. 7 post bene per vnam colum. ¶ Consuetudo quanto tempoze prescribatur 7 si post completam prescriptionem consuetudinis semel vel bis in contrarium actũ sit an propter hoc consuetudo interrumpatur: et que sit differentia inter consuetudinem 7 prescriptionem titu. de prescrip. versicu. de consue. 7 se. ¶ Q̃ consuetudo est optima legum interpres. ꝙ immutat naturam contractus. ¶ Q̃ circa contractuum solennitates consuetudini statur. ¶ Itez ad valozem consuetudinis sufficit si ecclesia romana cõsuetudinem dissimulet 7 patet titu. de loca. et conduct. §. sexto. versic. quinto. ¶ Consuetudo legem interpretatur 7 eam imitatur eo. §. versicu. cxvij. 7. cxxviij. ¶ Consuetudo vniuscuiusq; regionis pro lege seruanda est titu. de feud. §. ij. versicu. xix. ¶ Cum consuetudo de homagijs fit in plerisq; regionibus ex ea sicut ex lege oritur actio eodem titu. §. iij. post medium. ¶ An circa decimarum solutionem consuetudo vendicet sibi locum titu. de dec. versi. in specie 7 versic. vltimo querit'. ¶ An valet consuetudo ꝙ abbas solus recipiat vel faciat monachos titu. de sta. re. versi. xx. ¶ Qualiter formen' libelli 7 posi. cũ ecclesia petit a subditis aliq̃d ratione ꝓsuetudinis ꝑ p̃stitis ecclesie sacramẽtis ti. ō simo. ver. quid si laici 7 se.

Contemptus. ¶ Ex cõuersatione inequali ꝓtemptio nascitur dignitatis. j. par. titul'. de legato. §. iiij. versi. in summa. ¶ Qualiter contemptus in causa electõnis formabit libellum ti. de elec. §. j. ver. ad hoc 7 sequen.

Contestatio. ¶ An valet litis contestatio facta coram eo qui credebatur habere iurisditionem cum in veritate tunc non haberet licet postea nanciscatur Et an per talem lit'. contesta. sit prescriptio interrupta j. par. titul'. de iudi. deleg. §. viij. versiculo quid si comites.

Continentia 7 incontinentia. ¶ Qualiter probetur incontinẽtia clericozum. ij. par. titu. de probatio. §. iij. versi. iij. ¶ Concubitus coniugalis in causa continentie permittitur vt maius malum vitetur ti. de dispu. 7 alle. §. iiij. ver. 7 generaliter.

Continuum ¶ Qualiter probet' continua possessio. ij. par. titu. de probatio. §. j. versi. sed queritur. ¶ An valet testamentũ quod non fit cõtinue. tit. de instru. edi. §. xij. ver. iij. ¶ In matrimonijs 7 stipulationibus ꝓtinu⁹ actus requirit' ti. de spon. 7 matri. in princ̃. 7 ver. secus aũt.

Contractus. ¶ An sufficit probare de aliquo ꝙ sic agebat 7 sic contrahebat. j. par. titu. de iudi. deleg. §. viij. versi. item ꝙ hoc etiam 7 titu. de tutoze. §. fi. ver. quid si pupillus. ¶ In iudicijs 7 compromissis q̃si contrahitur. j. par. titu. de arbi. §. ij. versi. quid si pen. ¶ Cõtractus ex conuentione legem accipiunt eodem titu. §. viij. versi. sed quid si duo. 7 versi. item quid. ¶ Vbi deficit lex contractus iudex de bono 7 equo facit quod sibi videtur titu. de offi. iudi. ordi. §. primo. versic. officium. ¶ Ex inutili contractu transfertur dominium titu. de actoze. versi. sed nunquid. ¶ Qualiter fiat contractus in scriptis titu. de teste. §. primo. versic. item ꝙ non fuit. ¶ An in contractibus omnia presumantur solenniter acta eo. §. versicu. quid ergo. ¶ Cõtractus falsus ab initio non valet postea. eo. §. versicu. Item ꝙ in

integ. ¶An testes de loco initi contractus debeant con
cordare eodem ti.§.sexto.versic.item de tempore.
¶De contractibus ex quibus dominium transfertur.
ti.de acti.seu peti.§.ij.versi.quid si primo. ¶Quid ha
beat facere volens agere ex contractu siue certa ex eo
competit actio siue non eo.§.versi.verum. ¶Que acti
ones competant pro contractibus in nominatis eo.§.
versi.sed ꝛ vbi. ¶In contractibus stricti iuris ea tm̃ ve
niunt de quibus actum est titu.de ces.acti.§.primo.cir
ca finem. ¶Ratione contractus quandoq; quis nō co
ram suo iudice conuenitur titu.de compe.iudi.adi:§.j.
versicul.quinto. ¶Ibi dicitur quis contrabere vbi se
constituit soluturum eo.§.versi.quid si sit debitor ꝛ se.
ꝛ versi.item quid si narbonus. ¶Qz in contractibus si
cut in delictis fiat remissio ti.de primo ꝛ secundo decre.
§.quarto. vltra medi. ¶Judicis iussus facit vt teneat
contractus qui als non teneret ti.de pe.ꝛ pos.§.primo.
versi.in summa. ¶Que superabundant non solent vi
ciare contractus ti.de pos.§.septimo.versi.et nota.
¶An in contractibus debita iuris solennitas adhibi
ta presumatur.ij.par.titu.de probatio.§.primo. vers..
sequitur. ¶Quando dicatur in scriptis contrabi eod.
§.versi.sed q testes. ¶An tabellio teneatur facere in
strumentum de contractu ad solum mandatum vnius
contrahentium titu.de instru.edi.§.tercio. versic.item
nunquid. ¶Non est contractus nec distractus nisi am
bo consentiant vt ibidem. ¶Solus consensus partiū
sine iudice sufficit ad faciendum instrumentum sup cō
tractu vel super confessione contractus: vt eodem titu.
§.quarto.versic.hec etiam nota. ¶In omni contractu
ex quo de euictōne contra actorem actum est instrumē
torum exhibitio petitur per actionem ex eo contractu.
vt ti.de instru.edic.§.sexto.versi.hoc quoq; pretere.
¶Quibus scripturis circa contractus fides adhibeat
eo.ti.§.vij.versic.priuatum. ¶Licet data sit a contra
hentibus tabellioni potestas addendi ꝛ minuēdiz̄c.nō
tamen poterit contractus substantiam immutare eodē
ti.§.ix.versi.quid si contraben. ¶Non subuenitur mi
nori ex contractu patroni et si mortuo patre tempo
re solutionis incidat in tempus minoris.ij. par.titul.de
restu.in integ.§.ij.versic.ceterum. ¶Contractus bone
fidei desiderat moram que est causa quare agitur ex cō
tractu.iij.par.titu.de crimi.in modum ex.oppo.in fi.
¶In iudicijs quasi contrabitur.iij.par.ti.de accusatio
ne.§.primo.versi.quid si latro. ¶Non debet esse quis
ignarus conditionis illius cum quo contrahit.titu.cō
sti.versic.ꝛ nota. ¶Qui dicantur legitimi contractus
titu.de emp.ꝛ vendi.§.primo.illa forma super verbo fi
deiussoris prestatione. ¶Contractus ꝛ actio locati con
tractus bone fidei sunt ꝛ plura veniunt in eis de quibus
non est actuz titu.de loca.ꝛ conduct.§.primo.in fine.
¶Contractus ex conuentione legem accipiunt eodez.
titu.§.tercio.versi.ad euidentiam. ¶Ex iure gentium
introducti sunt omnes pene contractus. ¶Qui autez
contractus sint bone fidei ꝛ qui stricti iuris eodem.tit.
§.sexto.in princi.ꝛ versi.tercio queritur. ¶De solenni
tatibus in contractibus obseruandis statur consuetu
dini. ¶Qz pactum ꝛ consuetudo vocantur minimi con
tractus ibidem. ¶An et quando contractus pena val
latus post exactionez pene in sua maneat firmitate eo.
§.versicu.xxxvij. ¶Actio personalis competit ratōne
cōtractus non ratione possessionis eodem.§.versi.liij.
¶Ex eo contractu quem non seruaui frustra dico mi
hi competere auxilium actionis eodem.§.versi.lxvj.
¶Licet contractus ex conuentione legem accipiant si
tamen pactum quod non est de iure apponitur in con
tractu reducetur ad ius commune eodem.§.ver.cxiij.
¶Sicut contractus communi consensu celebratur sic
non potest nisi communi consensu dissolui eodez. §.v.
cxxviij. ¶An valeat pactum contra matrimonium cō
tractum appositum eodem.§.ver.cxxviij. ¶An con
tractus qui sine scriptura vel instrumento fieri non po
test deficiat instrumento deficiente eo.§.versi.cxxix.
¶An contractus facti a malefactore cuius bona erant
publicanda teneant cum effectu ti.de bona.ver.itez po
ne aliquis. ¶Si in contractibus fit mentio de heredib
etiam de extraneis intelligitur ti.de testa.§.primo. ver
si. ¶Quid iuris de contractu religiosi: siue ante ingres
sum: siue post contraxit ti.de sta.regu.ver.porro.ꝛ ver
sc̄o. ¶Qualiter petat pena in contractu cōpromissi.
q illa non potest petiisi pars vtraq; ptractu stare nolit
ti.de penis per totum.

Contra. ¶Contra me aliquid facere vl
dicere non compellor prima parte ti.de teste.§.
iij.versi.post hoc. ¶Instrumentum qd quis per se reci
pit vel inducit tenetur recipere contra se ti.de instrum̃.
edi.§.vj.versi.illud autem. ¶Nemo potest contra fa
ctum suum venire ti.de emp.ꝛ vendi.§.iij.versicu.item
pone contra habetur eo.ver. ¶An quis propria aucto
ritate possit destruere vel amouere quod contra se fa
ctum est ti.de loca.ꝛ conduct.§.sexto.versi.xlviij.
¶Qd quis prestat aduersus alios multofortius cōtra
se prestare debet titu.de obli.et solu.§.j.iuxta finem.
¶Ex contractu testamento instrumento vel iuris con
tra quod feci vel veni me iuuare non possuz ti.de loca.
ꝛ conduc.§.vj.lxvj.versi.

Contrarietas. ¶Visio vno con
trariorum noscitur ꝛ reliquum.j.par.tit.de ar
bi.§.ij.in prin.ꝛ ti.de actore.§.primo. ¶Proponēs vl
petens vel allegans contraria non auditur titu.de recu
sa.§.fi.versi.quid si reus eodem ti.de aduo.§.vij.versi.
item studeat. ¶An ꝛ quando quis audiatur contra fa
ctum suum titu.de actore.versi.item repellitur. ¶Con
trarias actiones proponens repellitur eodem ti.versic.
item opponens. ¶Contrarietas testiū debet si fieri po
test ad concordiam reuocari.j.par.titu.de teste. versic.
porro. ¶Uno contrariorum electo alteri renunciari vi
detur sc̄da parte tit.de excep.ꝛ repli.§. quarto.xv.illud
autem. ¶Instrumentuz continens in se contraria non
valet titu.de instru.edi.§.ix.versi.item q instrumentū.
¶Jurium contrarietas soluitur.lvij.modis de quibus
titu.de disput.ꝛ alle.§. quarto. versi.potest autem.
¶De vna defensione sine exceptione transitur ad ali
am etiam contrariam.iij.parte titu.de inquisitio. §.v.
versi.nunquid abbas. ¶Non dicuntur contraria licet
diuersa que contrarios non habent effectus titu.de p
prie.§.sc̄o in fi. ¶Eadem debet esse ratio contrariop
ti.de emp.ꝛ vendi.§.primo.in fi. ¶An aliquid probe
tur eoipso q contrarium nō probat ti.de pigno.§.pri
mo.versi.sed quis ꝓbatur.

Contumacia. ¶Si arbiter vel in
dex ad locum destinatum non venit pars non
veniens non debet contumax iudicari.j.parte titul. de
arbi.§.iiij.versi.item si arbiter. ¶Contumax pro presen
te habetur eodem ti.§.ix.versi.quid ergo titu. de teste.
§.viij.prope princip̄. ¶Quid debet facere contumax
prius q̄z absoluatur titu.de actore.versi.item q fuit con
tumax. ¶An qui semel in causa fuit contumax sit vlte
rius in eadem causa citandus prima parte titu.de teste.
§.secūdo in fi. ¶Non sufficit aliquem dicere contuma
cez nisi modus contumacie exprimatur titu. de rescrip.
pres.§.quarto.versicul. non circa. ¶De contumacia
sunt multa notanda vbi agitur de citatione. ¶An au
tem contra contumacem possit sine alia citatione pro
cedi. ¶Et an respondens citationi se nolle comparere

vel qui recessit appellans debeat contumax reputari et de aljs multis titu. de citatione. §. tercio. versic. dicunt etiam quidam 7 seq. ¶ Quot modis dicatur quis contumax 7 vere titu. de contumacia. §. primo per totum. 7 titu. de expen. §. tercio in princip̃. ¶ Qualiter contra actorem contumacem procedatur plene nota. eo. titu. de contu. §. ij. Et qualiter contra reum contumacez p. cedatur. §. tercio per totum. Qualiter tam actoris q̃m rei iudicialis contumacia puniatur. Et qualiter contumacia extraiudicialis seu inobedientia iudicis seu magistratus. ¶ Et q̃ crescente contumacia crescere debet et pena. ¶ Et in contumacia persistentibus nos oportet esse severos. ¶ Et quid habet facere excommunicatus pro contumacia priusq̃ absolvatur. Et qualiter sit huiusmodi absolutio facienda. ¶ An propter contumaciam procura. actoris dominus possit puniri. An cõtumacia procuratoris noceat domino. Et si procurator propter contumaciam suam fuerit condemnat⁹ an possit dominus appellare. ¶ An minor propter contumaciam tutoris vel curatoris possit puniri. An minor possit esse contumax vel contumaciam ratam habere. ¶ An iudex in preiudicium partis potest parcere contumacie et multa alia de contumacia eodem titul'. §. iiij. ¶ In titu. de primo 7 secundo decreto habentur multa que faciunt ad titu. istum tam de missione in pos. bonorum que fit contra contumacem q̃m de aljs. ¶ An autez contumacia procuratoris noceat domino eodem titu. §. tercio. versi. si reus. ¶ An contumacia coloni preiudicet domino eodem. §. versic. quid si colonus. ¶ Qualiter etiam procedetur contra contumacem in casibus in quibus missio fieri non potest: puta quia petitur aliq̃s in filium vel in seruum 7 similibus. Qualiter in multis aljs actionibus 7 interdictis procedatur eodem. §. ver. quid si agatur 7 seq. vsq̃ ad fi. §. ¶ An in re communi pluribus contumacia vnius noceat aljs eodem. §. versi. quid si nomine. ¶ Titulo de comparitione in termino sunt multa que faciunt ad titulum istum. ¶ De cautione quam habet prestare actor contumax titul'. de satisdat. §. primo in fi. ¶ Vere contumax dicitur qui respondet se nolle respondere vel nolle venire titu. de posi. §. ix. parum ante versic. item illud nota. ¶ Vere autem 7 manifeste contumax non est vlterius expectand⁹ nec est altera dilatio eidanda titu. de instru. edi. § xiiij. versicu. penul. ¶ In quibus actionibus iudex vel arbiter potest contumacem mulctare secunda parte titulo de sẽtẽtijs 7 que ipsam sequũt'. §. ij. ℣. sed nũq̃d. ¶ Crescente contumacia crescere debet pena eo. titu. §. vj. ℣. verum. ¶ An contumatia procuratoris ecclesie vel tutoris noceat ecclesie vel pupillo. Et an minor p̃t eẽ p̃tumax ti. de sententia excõmunicatõnis. §. iij. ℣. quid si p. cura. 7. ℣. sed pone. ¶ Qualiter intelligatur q̃ p̃tumax nõ audit' appellãs secunda parte ti. d' appel. §. ij. ℣. j. et se. titu. §. ij. versi. in quinto. ¶ Qualiter iudex appellatõis contra contumacem procedet eodem titu. de appella. §. x. versi. sed qualiter. ¶ Si propter contumaciam ad excommunicationem vel missionem in possessionem contra aliquem sit processum: et ipse veniens infra annum offert cautionem idoneam stando iuri 7 satisfactionez congruam expensaruz petens excommunicationis sententiam relaxari 7 se in pos. reponi si iudex hoc non admiserit poterit appellari. ¶ Que autem erit forma appellationis commissionis. ij. parte titu. de appellat'. §. x. versi. 7 quoniam. ¶ Contumacia non debet alicui prodesse 7 contumax pro presente habetur eodem tit. §. xj. versicu. sed cum supra. ¶ Qualiter procedatur contra contumacem in causa restitu. in integ. ij. par. ti. de resti. in integ. §. ij. versi. fi. ¶ De expensis que petuntur propter contumaciam titu. de expen. §. tercio. fere per totum, 7. §. quarto. versi. porro. 7. §. vj. versi. hoc quoq̃. 7 versi. cum autem. 7 versic. porro. ¶ Qualiter procedatur contra contumacem in causa criminali 7 accusatore per contumaciam absente. iij. par. titul'. de accusatione. §. quito per totuz. Qualiter accusato contumace. §. sexto per totum. An notorie contumax sit citandus. An habeatur contumax pro confesso 7 quedã alia de contumacia eodem. §. vj. ¶ De contumacia in via inquisitionis. iij. part. ti. de inquisi. §. ij. versi. q̃ si is. ¶ Sententia 7 processus factus contra eum qui contumax putabatur revocatur si probetur absentie iusta cã titu. de noto. crimi. §. primo. ℣. j. 7 cum multis simili. ¶ Qualiter petit quis mitti in possessionem bonorum rei contumacis. Et quid petet si ad pos. sibi decretam non admittatur. ¶ Item quid petet missus in possessionem si p̃tumax non venit infra annum. Et qualiter ĩ talibus pnunciabitur tit. de eo qui mit. in pos. rei pe. causa rei ser. per totum.

Contumelia. ¶ De cõtumelia debet quis puniri non immunitatez habere titu. de ieu. §. ij. versi. xxvij. 7 ver. fi.

Conuentio. ¶ De hac multa supra. vbi titu. de citatione. ¶ De effectibus autẽ cõuentionis executionis titu. de executione vltra mediuz per totum. ¶ De intellectu decre. dispendia. §. reus q̃. q̃. extra de rescrip. lib. vj. vbi dicit vel conuentionis beneficio si litteras ꝛc. notantur aliqua bona titu. de recõuentione. §. primo.

Conuersio 7 cõuersus. An conuersio simplex sit minus q̃m monachatio. Et qualiter fiat conuersio simplex titu. de regu. versicu. conuersio. ¶ De conuersione coniugatorum qualiter vir petat vxorem conuersam vel econtra. ¶ Et q̃liter vir conuersus ab heresi vxorem suam repetat. ¶ Et qualiter vir conuersus ab vxore ad seculum revocatus repetet bona sua. ¶ Et si coniugatus religionem intrauerit vel ordinem sacrum susceperit q̃d erit. ¶ Et quid si is qui cum aliqua contrahere iurauit postea iurat conuerti 7 in religionem intrare titu. de cõiu. per totum. ¶ De conuersione infidelium 7 qualiter vir conuersus petat filium ab vxore in infidelitate remanẽte titu. de conuer. infi. ¶ An conuersus possit bona sua licite retinere. Et an possit condere testamentum titul'. de statu regula. versicu. lviij. ¶ Conuersus gaudet priuilegio clericali titu. de senten. excom. versi. quid si verbero.

Corpus. ¶ Incompositio corporis q̃litatem indicat mentis titu. de aduo. §. secundo. versicu. fi. ¶ Liberum corpus non recipit extimationẽ titu. de satisda. §. fi. ¶ Corporis integritas per aspectũ probatur. §. tercio. versi. quarto. ¶ Corpus preferendum est rebus. iij. par. ti. de accusatione. §. vj. ver. quid si non potest. ¶ De corpore viciatis eodem ti. per totum. ¶ Illud dicitur corporale q̃d tangitur vel videri potest. Alia dicuntur incorporalia que non possidentur nec vendicantur titulo de can. possess. et proprie. §. primo versiculo ceterum. ¶ Per quas actiones corporalia 7 per quas incorporalia repetantur ti. de rebus ecc le. non alie. versi. differentia.

Correctio. ¶ Qui alium vult reprehendere seipsum corrigere primo debet titu. d' aduoca. §. sexto versicu. postmodum. ¶ Papa corrigit suã sententiã 7 suũ factum. Item ecclesia. Itez imperator. Item quilibet sapiens hoc facere debet secun-

da par.ti.de excep.z repli.§.iiij.versic.vt autem. ¶An iudex ordinarius vel delegatus sententiam a se latam vel alium actum a se factum possit corrigere vel mutare et malefactum iterum benefacere.ij.par.ti.de sen.z que se. §..quinto versi.hoc quoq;. ¶An in excessibꝫ corrigendum appellatio seu recusatio admittatur.iij.par. titu.d inqui.§.primo.versi.item q; est. ¶Correctio illudi nō debet eodem ti.§.iij.versi.hoc autem. ¶Sive plectendo sive ignoscendo hoc solum bene agitur vt vita hominis corrigatur eodem ti.§.quinto. versi.sed nunq; abbas.

Corruptio. ¶Non est confidenduz de illis qui pecunia consueruñt corrumpi ti.de peti.sententie z cau.p.item nota. ¶Contra corrūpentem seruū meum vel filium vel filiam que actio z qualiter z quantum mihi detur titu.de ser.non ordi.ver.sed z seruus z seq. ¶De pena illius qui corrupit albū pretoris z quis dicat ipsum corrumpere ti.de do.et ptu.§. ij.iuxta prin.

Credere. ¶An legato abasiatori vel nuncio sine cōmissionis litteris sit credendum. §.par.ti.de iudi.dele.§.viij.ver.item excipitur z ver. itez quia dicit. ¶An vni vel pluribꝫ iudicibus credatur de actitatis coram eo.§.par.ti.de teste.§.j.versi.quid si ad uo. ¶An credatur executori dicenti se citasse vel denūciasse: vel cardinali seu alteri excellenti pſone se legatuz esse vel aliquid aliud asserenti eodem ti.§.xj.vers. xviij. z seq. ¶An aduersario de citatōne vel appellatōne vel aliquo alio simili credere teneatur quis ti.de cita.§. iiij. in prin. ¶An autem credatur vni nuncio circa citationes z huiusmodi eo.§.versi.z dicit Uber.et se. ¶Qui iuranit de veritate dicenda de credulitate non cogitur respondere:secus de illo q; de cal.iuranit.ij.p.ti.de iura. calū.§.iiij.p.item dixit. ¶Ubi responsio vni⁹ pendet ex facto alteri⁹ipse pōt credulitatē informare ad sic vel nō.ti.de posi.§.vj.in prin.vsq; ad p.hoc tamē certum ¶Eque aūt preiudicat confessio de credulitate sicut d veritate cuius aliud sit in dicto testis. Scire et credere non differunt quo ad partes licet differant quo ad testes. Lex enim appellat scientiam credulitatē. ¶Quid aūt importet plus an credulitas an extimatio. Et q; inter credere z non credere est mediū.s.dubitare eo.§.p. hoc tamen certis z se. ¶An sit differentia inter simpliciter negare z nō credere eo.ti.§.ix.p.sed nunquid. ¶Communis opinio idem est q; credulitas. ¶Anima po non debet esse facilis ad credendum sed tm̄ p̄cedente ratōne.ij.par.ti.de pba.§.j.ver.illud autem. ¶Quibus litteris vel sigillis creditur.ij.par.ti. de pbati.§.iij. ver.x. In eodem aūt.§.sunt multa de materia hui⁹ titu. scilicet q; expertis. Item cuilibet de his que ad suaz sciētiam. Item confessori z de multis alijs est credendum. ¶An litteris cardinalis vel abbatis credatur. ¶Et q; cuilibet contra se credit titu.de remis.§.v.versi.de officio. ¶Prelatus po non debet esse facilis ad credendū iij.par.ti.de inqui.§.j.versi.item q; tm̄. ¶Facilis em̄ est qui de facili credit eo.ti.§.ij.ver.vt autem. ¶An teneor credere denūciationi aduersarij mei ti.de emp.z vēn. §.sexto.versi.fi.

Creditor. ¶An possit capere auctoritate sua debitorez fugientem.s. vbi agitur de captione. ¶An creditor possit pmenire fideiussores priusq; principalem excusserit debitorem ti.de actore. ver. item repellitur creditor. ¶Qualiter creditores absentis qui non defenditur:sive sint creditores pure: sive in diem sive sub conditione possunt petere mis.in pos.bonorum debitoris diuersimode tamen tit.de primo z secundo decreto.§.quarto. vltra medi. ¶Creditor conuentionalis participat fructus eo.titu.§.v.versi.missus ergo. ¶Creditor missio vnius creditoris alijs pdest eodem.§.vers. est. ¶Qualiter creditores mittantur ex secundo decreto in pos.bonorū debitoris pximacis. Et de effectu huiusmodi secundi decreti z de multis circa hoc eodē ti.§. viij.versi.bis positis z multis se. ¶Nota creditori dari actōnem contra corrumpentem seruū suum pignori obligatum titu.de ser.non or.versi.z hec vera sunt. ¶Creditor ius habet in re titu.de iudi.§.iiij. versic. habetur etiam. ¶Qualiter agant creditores cōtra curatorem datū bonis in diuersis casibꝫ.j. vbi agit de curatore. ¶De pena creditoris qui auctoritate ppria occupauit rem sibi obligatam ti.de resti.spo.§.j.vers.vj. ¶Qualiter petit creditor possessionem bonorꝫ debitoris non soluentis vel separatōez bonorꝫ debitoris z vsz ad quod tps ti.d eo qui mit.in pos.rei pe.causa rei ser. versi.item creditor z se. ¶Qualiter creditor petat ea q; in fraudem ipsius sunt alienata ti.de re.ecc.nō alie.ver. porro.ver.ad hoc z p.est etiam.

Crimen. ¶Q; propter crimen repellat iudex a iudicando: ¶Et de quo crimine possit cognoscere deleg.j.par.ti.de iudi.dele.§.viij.vers.item q; compromisit z se. ¶Quorum criminum punitio sit meri imperij ti.de iurisd.om.iudi.ver.qnid de relegatione cū ver.p̄. ¶Qualiter p pena officio iudicis in prius criminibus imponenda agitur. ¶Quot z quare illa dicuntur extraordinaria crimina z que sint illa titul. de offi.om.iudi.§.ij.versi.item agitur. ¶An etiam implozetur in criminibus ecclesiasticis ciuiliter intentatis eodem.§.ver.e. ¶Item crimina debent puniri eodem titu.§.j.p.sic.z generaliter. ¶In criminibus plenissima cause cognitio z dilatōnes maiores qꝫ in ciuilibus inq; runtur eodem ti.§.viij.p.si primo. ¶In leuibus tamē criminibus de plano proceditur.qd qualiter intelligat notā.eo.§.versic.ij. ¶Expedit nē crimina seu maleficia remaneant impunita prima par.titu.de accusatore versi.quid si nullus. ¶Que sint crimina excepta notātur.viij.eodem ti.versi.fi.nec tamen in illis capitales inimici admittuntur ad accusandū vt ibi. Sepe falso crimina opponuntur titu.de aduo.in prin. ¶Qualiter et quando pretextu criminis z cuius a testamento repellatur quis. ¶Et q̄liter pt quis probare d crimine se emēdatum.prima par.ti.de teste.§.primo.versi.item opponitur q; est criminosus z seq. ¶De socio criminis eodē §.versi.item q; est socius. ¶An qui semel probatus est criminosus adhuc presumitur criminosus eodem. §.p. si.item q; olim. ¶An a teste queratur an sit criminosus. Et si queratur an ipse ad hoc respondere teneatur z si confiteatur an sibi credetur. ¶Et an quis tenetur prodere crimen s[illegible]m eodem titu.§.sexto.versi.sed nunqd queretur. ¶Crimina vndecunq; claruerunt puniendasunt titu.de proprie.cau.pos.z versi.ceterum. ¶Interdum ex eodez facto plura crimina oriuntur titu. de accseu peti.§.primo.in fi. ¶Que crimina dicantur ecclesiastica titu.de compe.iudi.adi.§.primo.versic.secundo. ¶Qualiter ratione criminis quis sortitur forum z efficitur quandoq; de aliena iurisditione z de multis dubitabilibus circa hoc eodem.§.versi.sexto. z seq. z versi. sed pone. ¶Qualiter punitur iudex qui ad locum delicti non facit remissionem cum facere ipsam debeat titul. de primo z secundo decreto.§.quarto. vltra medi. ¶Q; propter crimen in modum exceptionis probatum non est aliquis condemnandus.ij.par.titu.de exceptio. z repli.§.iiij.versic.premittendum ¶An z quando qs super crimine teneatur quod ab eo dicitur perpetratū sive agatur de crimine per modum accusationis seu inquisitionis seu exceptionis titu.de posi.§.sexto. versic.

xix.⁊ sequen. ¶Dicit impator non crimina sed vindicta prius ad vos debuit peruenire. ¶Judex autem potest punire crimen vbicunq; contingit causa de q̃ agit etiam sine accusatore titu. de relationibus. §. secundo. ¶An ⁊ quando condemnati de crimine sint infames. ¶An hodie omnia crimina extra ordinem agantur et non cum antiqua solennitate. ¶q in aliquibus criminibus imponitur mulcta et non pena. ¶q qui pacisciatur de crimine sit infamis. ¶Que dicantur leuia crimina. ij. par. ti. de sententia ⁊ que se. §. secũdo. versic. quid de iſtis ⁊ sequen. ¶Publice vtile est ne crimina remaneant impunita. ij. par. ti. de resti. in integ. §. secũdo parum ante versi. item denegatur. ¶Qualiter de criminibus agitur quinq; modis. ¶Quid est crimẽ ⁊ quid cõtineatur criminis appellatione. ¶Propter que crimina est aliquis deponendus. ¶q de crimine quod nõ processit ad actum non potest aliquis accusari. iij. par. titul. de criminibus in prin. ¶Propter que crimina sit aliq̃s mutilãdus vel vltimum supplicium patiatur. ¶Et in q̃bus criminibus sit reus vel non fideiussoribus committendus. ¶Et qualiter sit in criminibus citatio facienda. ij. p. ti. de accusatõne. §. primo. versi. qualiter autez ⁊ se. ¶In quibus etiam casibus reus fideiussoribus cõmittatur vel non eodem. §. versic. cum autem. ¶Que crimina exigant penam pecuniariam que sanguinis. e. §. versic. si autem. ¶Que crimina detentationem exigant personalem ⁊ que non. eo. §. versicu. porro sepe ⁊ se. ¶Ubi pro crimine certa pena infligitur a iure illa ẽ imponenda alioquin iudicis arbitrio relinquit eodem. §. versi. quid si accusatus. ¶Quales probatõnes in criminibus requirantur bene nota. eodẽ. §. versic. quid si accusatus. ¶De quibus criminibus põt quis sine accusatore damnari. ¶Et an in criminib⁹ necessari⁹ sit libellus vel ordo iudiciarius obseruandus eodem. §. ℣. in summa. vsq; ad fi. §. ¶Super quibus criminibus accusatio procedit. ¶q quandoq; agitur de crimine criminaliter ad penam corporalem quandoq; ad pecuniariam infligendam. ¶Item criminum alia sunt publica alia priuata. Itez publicorum alia ordinaria alia extraordinaria. Item criminum alia capitalia alia nõ capitalia. Item que sint ⁊ quare sic dicantur ista vel illa. Et que pene imponentur pro istis vel pro illis. ¶q in sententia que fertur de crimine debet qualitas commissi criminis declarari. ¶q quandoq; pro vno crimine simul a pluribus perpetrato plus punitur vnus et alter minus ⁊ quare. ¶Item in quibus criminibus procedetur sine accusatore eodem ti. §. ij. per totuz. ¶Qui ad accusationem criminum admittant⁹ vel nõ contra clericos vel laicos quecunq; sint illa. ¶Item que sint excepta crimina. Item que criminum accusatio testificatio ⁊ ordinum susceptio ambulant pari passu eodem titul. §. tercio. per totum. ¶Lozã quibus iudicibus sint cause criminum tam contra clericos q̃ contra laicos pertractande an tales esse valeant delegati. ¶Quot iudices ⁊ quales in causis episcopoz clericozum criminalib⁹ requirantur. ¶Quot modis de crimine contra clericos agitur eodez ti. §. iiij. ¶Qualiter procedatur in criminibus accusatore per ꝓtumaciam absente. ¶An p eodem crimine possit quis duplici pena puniri. ¶An de crimine eodem vnius hominis sepius sit querendum. ¶Et vtrum in causa criminali liceat aliquando a lite discedere per gratiam per transactionem vel p pecuniam eodem titu. §. v. ¶Et qualiter contra accusatum contumacem. ¶Et an in criminibus interueniat procura. ⁊ de multis alijs dubitabilibus circa hoc eo dem titu. §. sexto. ¶De criminibus in modum denunciationis propositis. iij. p. ti. de denun. per totum. ¶Nemo debet esse proditor criminis eodem ti. §. ij. super ℣. bo lucratus eris fratrem tuum. ¶Ad probandũ q̃ criminosus criminosum denunciare non potest facit versus. Nil claudus manco nil catellina cethego. eo. §. versi. item opponitur. ¶De criminibus in modum inquisitionis intentatis. eo. p. ti. de inquisi. p totum. ¶An in criminibus appellatio vel recusatio admittatur. ¶Et q̃ in criminibus maius periculum imminet ⁊ ideo in eis cautius est agendum eodem ti. §. primo. versi. item q̃ est. ¶Alia est pena criminis in via accusationis ⁊ alia ī via inquisitionis eodem. §. in fi. ¶Crimina extinguũt mor te eodem. §. iiij. iuxta fi. ¶De crimine in modum exceptionis opposito contra accusatorem actorem vel testem promouendum etiam vel iam ꝓmotum. ¶Quez effectum habeat tam in eo contra quem probatur q̃ in eo qui deficit in probando ⁊ de multis circa hoc. iij. p. t. de criminibus in modum excep. oppo. per totum. ¶De criminibus notoriis manifestis famosis ⁊ occultis ⁊ pene occultis ⁊ multis bonis ptinentibus ad hoc ti. de noto. cri. §. tercio. p totuz. ¶Licet crimen desinat esse per penitentiam non tamen desinit esse notoriuz facti trãseuntis. ¶In quibus criminibus specialis abolitio non concedatur ti. de aboli. §. j. ℣si. j. ¶An ⁊ quando possit contra aliquem de eodem crimine accusatio vel inquisitio iterari plene nota titu. de aboli. §. j. versi. porro. et se. ¶Qualiter intelligatur q̃ non debent remanere crimina impunita. ¶An per dispensationem remittatur crimen. ¶Et an hanc dispensationem possit superior inuito accusatore facere accusato. ¶Et vtruz de crimine liceat transigi. eo. §. ver. quid si accusatus ⁊ seq. vsq; ad fi. §. ¶Quandoq; in criminibus habeat locuz purgatio ⁊ qualiter iudicatur eo. ti. §. ij. ¶In quib⁹ criminibus procedatur sine libello ⁊ sine accusatore ti. de libel. concep. §. x. versic. xv. ⁊ sequẽ. ¶In quibus criminibus non requiratur libellus ⁊ que sint leuia crimina eo dẽ. §. versi. xl. ⁊ se. ¶De quibusdam que attendunt⁹ in libellis qui formantur super criminibus eo. ti. §. xv. iuxta princ. ¶Post mortem agitur interdum de crimine propter bona ⁊ ꝺ crimine interdum per modũ exceptionis agitur de bona. inter vir. et vxo. et de bote post diuoz. rest. §. fi. ver. q̃d si mulier. ¶De publicis ⁊ extraordinarijs criminibus. Item de publicis et ordi. ¶Item de priuatis ⁊ qualiter in his concipiantur libelli ⁊ de q̃busdam alijs circa hoc. iiij. par. titu. de accusatõne. §. ij. ¶De forma iuramenti quod prestat qui conuertitur ab hereſi vel alio horrendo crimine titu. de hereti. versi. de forma. ¶Qualiter in priuatis criminibus concipiãtur libelli. ¶Et an pro eodem crimine ciuiliter et criminaliter agi potest ⁊ an in eodem libello titu. de fur. versic etiam.

Crisma. ¶Crismatis confessio ꝺm canones est meri imperij ti. de iurisd. om. iudi. versi. ꝺm canõ.

Crudelitas. ¶Non est crudelis: q̃ minister legis qui malos percutit ti. de aduo. §. vij. in fi.

Crux. ¶Qualiter scribatur pro crucesignatis ti. de rescrip. p̃sen. §. iiij. versic. nunc dicamus ⁊ versi. item cum dicitur. ¶Nota in inuẽtarijs premittendum venerabile signum crucis tit. de instru. edi. §. xvij. versi. huius autem ⁊ quibusdam alijs. ¶Qualiter formet libellum archiep̃s contra alium archiepiscopum qui infra suam prouinciam crucem porrauit ti. de aucto. ⁊ vsu pal'. ¶De ꝑuilegio crucesignatorum contra hereticos et de multis dubitabilib⁹ circa hoc ti. de hereti. ver. in fauorẽ ⁊ se.

Qcurbita. ¶Iniuriam facit qui aliquem vocat cucurbitam titu. de natis ex lib. ver. versicu. sed et liberti.

Qulpa. ¶Culpa est immiscere se rei ad se nō ptinenti ti. de aduo. §. j. versi. item q̄ nō habet. ¶Culpa cum culpa ꝑpensat' ti. de expen. §. vj. ver. tu autem. ¶Canonica districtio culpaꝫ feriat delinq̄ntis. iij. par. ti. de accusatōne. §. j. ℣. demum. ¶Reum q̄ culpa caret in damnum vocari nō ꝓsumit ti. de locat'. z condu. §. vj. ver. lxxj. ¶Lata culpa ꝓpe doluꝫ est eo. §. versi. fi.

Qupiditas. ¶De hoc aliqua. s̄. vbi de auaricia. ¶Nota libero iudicio ꝓsonam sibi preferendam examinat mens quam cupiditas ligat ti. de elec. §. j. versi. hoc confecto.

Qurator. ¶Quis magistratus possit dare curatores ti. de iurisdit. om. iudi. ¶Qualiter iudicis officiuꝫ implorat' vt curatores repellant' agere z si male excusati sunt vt reducantur in gestionem z de multis alijs que faciūt ad hunc ti. j. vbi de tutore. ¶Et qualiter tūc a creditoribꝫ petitur vt curator detur bonis eius qui bonis cedit vel qui sine herede decedit ti. de offi. om. iudi. §. ij. ver. item implorat̄ offi. ¶In qua etate datur curator pupillo bonis vel ep̄o impotenti petitur ꝑ officium iudicis dari. Et an tunc necessarias sit libellus vel petitio eoꝺ. §. ver. porro. ¶An filiussa. minor. xxv. annis maior tamē. xiiij. volens agere de peculio castren. vel quasi castren. debet petere curatorem. ¶Oꝛ q̄nq̄ datur curator bonis z non ꝓsone. ¶q̄ ei qui in alterius potestate est nō datur curator qꝺ verum est quo ad ꝓsonam secus quo ad rem siue litem. ¶An autē talis curatoris auctoritas sufficiat filiossa. sine patris consensu. ¶Et an z quādo coguntur defendere curatores. ¶Et quando def' curator bonis minoris z quando curator ad litem z quantū duret huius officiū ti. de actore. ℣. sed quid si filius. ver. sed si dubitaꝫ. ver. fi. ℣. se. ℣. z. quid si nullo modo z sequen. z ver. quid si filiussa. ¶Quib⁹ detur curator ti. ꝺ his qui alie. no. iniu. int'. circa fi. ti. ¶Actor vel curator ꝓstituit' ad litem ad quam tutor dari non pōt ti. ꝺ actore ab vniūsitate ꝛc. ver. actor. ¶Puberes z pupilli nō infantes tenentur ad lites assumere curatores. ¶Curator vero indistincte datus ad oms lites datus videtur. ¶Qui autez curatores teneantur iuramentū aliquod prestare vel ad inuentarium faciendum. ¶Et de diuersis speciebꝫ curatoꝝ. ¶An vir possit dari curator vxori. ¶Que possunt excipi ꝓtra curatores. ¶Qui curatores dicantur adiutores. ¶An curator suo periculo constituat actores z formas instrumentoꝝ curaruꝫ eo. ti. ver. puberes vsq̄ ad fi. ti. ¶De quibusdam etiaꝫ exceptionibꝫ contra curatores. ¶Et qui curatores satisdare teneantur z qualiter ti. de tutore. §. iij. circa princ. z vlti. ¶Que sint iuste cause dandi curatores regibus vel alijs principibus secularibꝫ eo. §. in fi. ¶Contra curatorem possunt opponi multa vt de etate et de multis alijs. ¶q̄ curator non potest adulti bona ministrare nisi primo tria fecerit. ¶An curator inuentariū facere teneatur. An curator potest vendere vel alienare ꝛc. An curator dari potest tutorem habenti. ¶q̄ interduꝫ ponitur tutor pro curatore. ¶An potest aliquis dari tutor vel curator. ¶An oportebit eum si agere velit eligere. ¶An agat vt tutor vel curator. ¶q̄ curator quā doq̄ facit actorem ad causam. ¶An cura eisdem modis finitur quibus z tutela. Et qui sint illi modi. ¶q̄ curatores a tutoribus parum distant sed in q̄ differant z quando cura finiatur. ¶An curator ꝓtanus cō tra curatorem durante officio agere possit. ¶Vbi curatores peti qui dare z qui dari curatores possint z ad quid z de multis alijs circa premissa eo. ti. §. fi. ꝑ totum. ¶Qui dare curatores possunt bene nota ti. de cura. §. j. per totum z. iiij. z. v. ¶Quibꝫ detur z qui. eo. ti. §. ij z. iiij. ¶Que sit curatoꝝ potestas eo. ti. §. iij. z. iiij. ¶Quibꝫ exceptōnibus seu cauillatōnibꝫ curatores ab agendo repellant' eo. §. ti. iiij. z. v. ¶Quibus modis cō stituantur curatores z de formis instrumentoꝝ curarum eodem ti. §. v. ¶An curator possit cessionem facere actionum ti. de ces. ac. §. j. ver. patet ergo. ¶De inuētario curatoris dati bonis absentis. Et quid ille curator habeat facere titu. de primo z secundo decre. §. viij. versi. q̄ si nullus z seq. ¶Qualiter datur curator bonis defuncti q̄ mulierem nomine ventris alat eo. ti. §. x. ver. verum. ¶q̄ curator bonis datus iuret de cal'. ij. ꝑ. ti. de iura. calū. §. iij. versi. quid ergo. ¶Per quā actionem petat adultus instrumenta a curatore ti. de instru. edi. §. vj. ver. fi. ¶Curator ante li. contest. non pōt constituere ꝓcuratorem eo. ti. §. xiiij. ver. sed nunquid ante lit. contesta. ¶An curator bonis datus possit alienare eodem. §. vers. sed an executor. ¶An talis curator potest agere pro debitis repetendis eodem. §. versi. illud. ¶An iste reconuentus a debitore tenetur defendere vl' satisdare eo. §. ver. sed nunquid iste. ¶An curator possit transigere vel paciscī vel liberationeꝫ prestare vel agere eo. §. versi. de illo. ¶An tenetur inuentarium facere z ratōnem reddere eo. §. vers. sed an tenetur et seq̄n. ¶Si de duobus curatoribꝫ alter mortuus est vel non potest vel non vult facere qꝺ incumbit: an alter solus hoc poterit eodem. §. ver. sed si alter. ¶An pluribꝫ tutoribus simul datis quilibet per se agere poterit. ¶Et an curator ꝓpter suspitionem pōt recōueniri a curatore eodem. §. ver. sed nunq̄d. z ver. quid si executor. ¶An aliquis inuitus curator detur bonis eo. §. versi. b etiam. ¶De inuentario cuiuslibet curatoris plene not. eo. ti. §. xvij. per totum. ¶Curator nō debet calumniosam proponere actionem q̄ si fecerit sumptus nō repetet a minore ti. de sen. excō. §. iij. ver. sed quid si procur. ¶Si curator datus hereditati iacenti ꝺemnatus est an fiet executio contra ipsuꝫ non obstante q̄ heres qui post dictam condemnationem hereditateꝫ adijt se opponit dicens curatoris officium esse finitum eodem. §. versi. item pone. ¶Curator alicuius minoris post li. cōtesta. constituit ꝓcuratoreꝫ qui condemnatus curatoris nomine appellauerit vel forte cuius nomine non expressit queritur an valeat talis appellatio. ij. par. titu. de appel. §. j. versi. sed pone curator. ¶An in petitione tutoris vel curatoris requiritur libellus. iiij. par. titu. de libel. concep. §. x. versi. xxvj. ¶Qualiter contra curatores vel tutores cōcipiātur libelli eodem ti. §. xiij. ver. ne igitur. ¶Priusq̄ tutori vel curatori tradatur libellus actor potest exigere probationem officij ꝛc. eodem ti. §. xvij. versi. penul. §. xvj. versi. item cautus. ¶Cum aliquis est tutor vl' curator z ego gero negocia que ille ex officio suo gerere debebat que actio locum habet.

¶Item quid si aliquis credens se tutorem cum non esset vel sciens se esse sed se non esse fingit titul'. de iudi. §. ij. versi. ceterum z seq. ¶Si plures vnius curatores fuerint z omnes etiam soluendo tempore depositi officij nullus eoꝝ pro parte sua poterit ꝓueniri eo. §. ver. nostra. ¶q̄ minor agit auctoritate sui cura. contra suum tutorem quondam eodem. §. versi. posset et se. ¶Tres casus in quibus ad instantiam creditorum datur bonis curator. z quis curatorem dare possit eo. §. ℣. item bonis z sequen. ¶Quid iuris de venditōne facta a minore. xxv. annis sine curatoris auctoritate titu. de empt. et vendi. §. iiij. ℣. si. hec etiam. ¶Quid autem de curatore surdi muti vel huiusmodi eo. §. versi. z nota. ¶Si mi-

nor sit religionem ingressus ꝛ se monachum negat ꝛ sic est qō an teneat monachar? an debeat habere curatorē in lite ti. de sta. regu. versi. xxxj. Et si minor habens tutorem fit monachus causa finitur eodez ti. ꝛ. §. ver. xxxv. ¶An tutor vel curator ꝓ pupilla causaz matrimonij possit agere. ti. de spon. ꝛ matri. §. iij. ℣. si aūt.

Curia. ¶Curialis seu officiatus fugiens sine iudice capi potest ti. de actore ℣. item q̄ venit. ¶An curia curiali succedat ti. de instru. edi. §. xij. ℣. sed quid si homo. ¶An cum agit de conditione alicuius curie astricti necessarius sit libellus. ti. de libel. concep. §. x. versic. xvij. ¶Filius curialis videtur esse curialis ti. de feu. §. ij. ver. v. ¶An curialis in peculio suo possit ꝓtrahere. ¶Et an ei agnati succedant vers. xix. ¶An a curia liberetur monachus de sta. regu. ver. xij.

Curialitas. ¶Si circa ea que ex curialitate fieri creduntur prescriptio allegetur: non sufficit probare tempus nisi etiam titulus probetur in ti. de prescrip. versi. hec etiam.

Custodia et custos. ¶De custodia et exhibitione reo. supra. vbi agit de carcere: ꝛ de crimine ꝛ. j. p. t. d̄ reo. ꝛ. iij. p. ti. de accu. §. j. ¶De custodiby nocturnis ciuitatum. castroꝝ vel alioꝝ locoꝝ q̄ excubiatores dicūt. ¶Et de custodiby passuū vel portuū q̄ custodiūt ne boies trāsferant: vel ne merces ꝓhibite transferat: ꝛ d̄ custodiby predioꝝ qui alr Banderij nuncupant ꝛ omnium predictoꝝ custodum offi. an ꝛ inq̄tum eis credat. iij. part. titu. de act. §. j. in fine. ¶Qr custodes ciuitatum ad hoc deputati possunt sine libello delinquentes denūciare ti. de consti. ver. in prin. ¶Si de custodia bonorum meoruz mercedē tibi ꝓstitur: ꝛ ipōs dimittente in pascuis vl locis in quibus alia animalia ꝓsueuerūt dimitti ꝛ veniet fur vel lupus vel eos abstulit vel occidit nunquid teneris. ¶An pastor tenetur de custodia. Item an q̄ mercedem recipit tenetur de culpa ti. de loc. ꝛ ꝓduc. §. v. ℣. quid si locaui.

Damnatio ¶Suspensus vl damnatus ab imperatore: vel eius superiore restitutionez ex vna parte petere pōt. ij. p. tercie pticule tit. de resti. in integ. ij. §. ver. in summa.

Damnum. ¶An in cautione dāni infecti debeat appellatio admitti. j. p. de offi. o. iu. §. ij. ℣. sed an in eisdem. ¶Si mihi damnū datū sit p fures vel alio mō: ꝛ nescio p quē sacerdos me petente pōt ex officio suo excoīcare actorē damni incertū est eo. §. ℣. s. porro. ¶Pro dāno dato ab executore tenet nō ipse sed qui eum eligit titu. de executore. ℣. est aūt. ¶De actione. l. aqui. que habz locum cum damnū datur de non corpore in non corp? titu. de ac. seu pe. §. ij. versicu. sed ꝛ vbi. ¶De cautōne damni infecti ꝛ de multis dubitabilibus circa eam ti. de satisda. §. v. ℣. item est: ꝛ sequēti. ti. §. j. ¶Que interrogationes fiant cum agitur de dāno infecto: vel cū quadrupes damnū fecisse dicitur ti. de interroga. §. primo. ¶Potior est q̄ certat de damno vitando q̄ qui certat de lucro captando. ij. p. ti. de in integ. resti. §. ij. ℣. sed q̄liter eo. §. ti. de proba. §. iij. ver. sed pone. ¶Item pone statutum esse in ciuitate q̄ quicunq̄ damnum dederit in vineis vel in predijs vel huiusmodi credatur iuramēto domini possessionis. ¶Aliquis dicitur damnū intulisse alicui qui paratus est iurare opponitur ei q̄ ipe nō est dominus rei licet sit dñs possessionis quero quid iuris eo. §. versi. sed pone. ¶Qualiter damnū probetur. eo. §. iurta fi. ¶Damna ꝑm ca. peti possunt ti. de fruc. ꝛ interesse. §. ij. in princ. ¶Commune interesse extimat non in lucro sed in dāno: vñ obtinenti in causa reficit oīnis extimatio dāni q̄d sustinuit. ex eo q̄ id q̄d dari vel fieri debebat nullo modo vel nō vt debet datum vl factum est eo. ti. §. v. añ medium. ¶De differentia inter damna ꝛ expensas eo. ti. §. vj. ℣. si. in summa. ¶Qualit forment libelli in causa damni dati. iiij. p. ti. de libel. cōcep. §. xiij. sed nunq̄d ꝛ seq. ¶Qui occasionem damni dat damnū dedisse videtur. ti. de iudi. §. iij. prope finē. ¶Propter modicum damnū non recedit a iure ti. de loca. ꝛ con. §. vj. ver. vt autem in fi. ¶Qualiter formētur libelli in stipulatōne damni infecti. ti. de pig. §. ij. ℣. ceterum. ¶Si damnū datum est alicui ab vniuersitate sua ꝛ ipse petit emendationem damni nunquid ipse cōtribuet cum alijs. ti. de censi. §. ij. versi. sed quid si damnum. ¶Que actio mihi ꝓpetat cum mihi damnū datur a turba coadunata ti. de rap. ℣. verum. ¶Et quid si datur incendio ruina vel naufragio eo. ti. ℣. ceteruz. ¶Non est idem damnū inferre ꝛ lucrum non capere. tit. de vsur. in fi. ¶De cautōne damni infecti plene notat ti. de no. ope. nunciatōne. §. ij. ¶Alia est extimatio iniurie ꝛ alia damni. ti. de iniu. §. j. in fi. Circa titulum de dāno dato nota q̄ qñq̄ damnum datur a corpore in non corpus rei tue. quandoq̄ a nō corpore in non corpus. Et de his ponuntur multa exempla ꝛ multi casus ex q̄bus varie competūt actōnes et in quiby vario modo libelli ꝛ positōnes formantur. ¶Et nota qualiter intelligatur. Qui occasionem damni dat damnū dedisse videtur. ¶Item ꝛ de extimatione damni dati. Et an mihi licet accipere animalia dantia mihi damnū ꝛ de mul. q. que nota. circa materias de damno dato ti. d̄ iniurijs ꝛ damno dato. §. ij. p totum.

Dare ꝛ datum. ¶Gratis date gratis accepistis. ti. de sol. §. iij. ꝓpe prin. ¶De illo qui dedit pecuniam alteri vt eum amiciciorem faceret: ꝛ non fecit: vel qui dedit vxori alterius pecuniam vt eā induceret ad pficiendum secum et non fecit. An possit data ex huiusmodi causis repetere. ij. par. de li. contest. §. ij. ver. patet. ¶Quare non daret aliquid q̄d alij ꝓdest ꝛ sibi non obest. ti. de instru. edi. §. iij. ver. q̄ si debitor. ¶Dare simul ꝛ confirmare sibinuicem cōtradicūt eo. ti. §. ix. versi. Item q̄ instrumentum ꝓtinet. ¶Arg. contra quia qui continet confirmat donare videt eod̄ ti. §. xj. versi. Item oppone contra confirmationem. ¶Si datur mihi sub conditōe ꝛ sic ipse tm̄ illam spez possit alteri dare. ij. par. secunde particule ti. de renun. ꝛ conclu. versic. quid si quis renun. ¶Quid sit petendum circa rem certam vel incertam: vel spem dari que est in obligatione: scilicet an res vel extimatio eius vel interesse titu. de fruc. ꝛ interesse. §. vj. versi. qui autem. ¶Si autem quis primo petierit rem sibi dari: vel opus fieri: ꝛ plus sit interesse q̄ sit per primam sententiā assecutus vel econuerso adhuc eadem vel actione alia agere poterit. adhuc id quod resiouum est in altera eodem §. versi. hoc etiam nota. ¶Quare in instrumentis quādoq̄ ipse ꝓprie ꝛ quandoq̄ improprie ponitur titu. de emp. ꝛ vendi. §. j. ver. primo autem. ¶Dare insolutum est simile emptioni eo. ti. §. vj. versi. sed pone. ¶Remittere idem est quod dare. ¶Pupillus autem donare non potest ti. de homicidio. §. illud. ¶Dare exponitur. idest confirmare. ti. de fur. versicu. de primo. ¶Omne datum optimum: ꝛ omne donum perfectum desursum est. ij. par. prime particule in proemio de act. seu pe. in prin. ¶Dare est alienare ti. de loca. ꝛ condu. §. vj. ver. viij.

Debitor et debitum. ¶Ille dicitur debitor a quo inuito exigi potest tit. de actore. versi. Item excipitur contra actorez q̄ nimis mature. in fi. ¶An debitor possit agere de proprietate rei pignorate eo. ti. ℣. Item impediunt. ¶Si

mihi obligasti nomen debitoris tui: vnde quid priusq̃ queniam principalem queniam illũ vtili actione.j.p.ti. de pcura.§.fi.ℵ.quid si mihi. ¶ Ecce debitor negat pecuniam sibi numeratã fuisse:creditor vero ptrariũ probat qđ facere debet:nunqđ creditor volens postmodũ dicere soluisse est audiend⁹. ¶ Quid econtra.ij.par.ti. de excep.7 repli.§.iiij.ℵ.sed qđ si debitor et se. ¶ Nuda ratio debitorem nõ facit.ij.par.ti.de pfess.§.iij.ℵ.qđ si ex contractu. ¶ Potior debet esse debitor qui certat de lucro captando.ij.par.ti.de p.§.iij.ℵ.sed pone. ¶ Sz qđ si debitor iurauit se non probaturũ solutõez nisi p instrumentum incissuz.e.§.ℵ.se. ¶ Si debitor hereditatis cui⁹nomen legatũ est conueniat ab here. nunqđ potest petere q ipse heres satisfdet q,eum seruabit indemnem. ¶ Item si idem debitor soluat heredi nunqđ liberator ab executore testamenti 7 econtra. ¶ Item q ille debitor tenetur heredi directis actionib 7 executor vtilibus.t.de instru. edic.§.iiij.versi. Itẽ nunquid heredes 7 seq. ¶ Si duo sunt insolidum debitores:an vno soluente alter liberetur.ij.p.ti.de sen.exc.§.vj.ℵ.q si fuit p duo. ¶ Debitorem meum ex maleficio fugientẽ possum vinctũ ducere nõ occidere.iij.p.ti.de accu.§.j.ℵ. hoc tamen. ¶. Si quis tres vel plures in eodem instrumento habeat debitores:an contra quemlibet dabit libellũ ti.de libel.pcep.§.fi.ℵ.si.eadem. ¶ Qui mihi obligat bona sua nomen debitoris sui intelligitur obligasse ti.de pigno.e.§.ℵ.ß pone. ¶ Qualiter formabo libellũ qñ quemo debitorem debitoris mei.e.§.ℵ.qualiter formatur. ¶ Quando creditori bona debitoris obligata intelligantur.ti.de obli.7 sol.§.j.ver.ad primum. ¶ Si ago contra aliquem actione in rem pro re mihi pignori obligata: an habeo probare debitorem meum esse pignoris dominũ eo.§.ℵ.sed pone.7 seq. ¶ Qualiter formetur libellus qñ conuenio debitorem debitoris mei: et qñ debitor dicitur esse conuentus. ¶ Et q debitore absente queniam pignoris possessorem.e.§.versi.qualiter forma 7 sequen. ¶ Reus qui debitum confitetur et paratus est soluere non cogitur iudiciũ suscipere.sed si p parte fitetur pro illa etiam non cogeꝫ.ti.de reo. in fi. ¶ Si heres institutus erat debitor defuncti et rogatus hereditatem restituere ipsam restituit nõ videꝫ restituisse nisi debitũ restituerit ti.de acti.seu peti.§.ij.ℵ.quid si heres. ¶ An 7 quando nomine foristfactorum debita ptineant an peccet creditori debitor statuto tempe nõ soluendo.ti.de instru.edi.§.xiiij.ℵ.si.hoc autem. ¶ De duob reis debendi vel pmittendi ti.de renũ. et conclu. ℵ.sequit 7 seq. ¶ An nomine mobiliũ ptineant debita ti.de fructib 7 interesse.§.j.ℵ.ij.queriꝫ. ¶ Illud qđ alteri debeo mihi abesse videꝫ ti.de iudicijs.§.ij.ℵ.porro in positõne actoris. ¶ An ex tempe debitum ꝓstituatur vel põsumaꝫ. Et an presumiꝫ debitũ nisi probeꝫ ti. de resti.spo.§.ij.in fi. ¶ De pena illi⁹ qui suũ pro debito pecuniario inuitũ retinet debitorem.t.de pigno.§.j.vers. Item cum obes. ¶ Qualiter instrumentũ formetur in cõtractu debiti ex cã cambij ꝓtracti:et qualiter si in ipo ꝓtractu fideiussor vel debitor subinstituaꝫ.ti.de fideius. in prin.cũ remissione ibi posita. ¶ Quelibet forma debiti sex habet capitula de quib ti.de obli.7 sol.§.j. ver. no. ¶ De diuersis formis instrumẽtor sup ꝓtractu debiti fm q ex diuersis causis debita ꝓtrahunꝫ.eo.§.fere per totum.

Decima. ¶ Qualiter habeant testes deponere ad pbandũ pceptõem decimaꝝ inducti. ¶ Et quid si vnus testis diꝯ se vidisse decimã pcipi siue solui de fabis.alter de ordeo vel silꝫ.j.p.ti.de teste.§.vj.versi. Item de tpe. 7 se.§.xij. ver. qđ si testis. 7.iij.p.ti.de in qui.§.j.ℵ. Item si inducãtur. ¶ Cã decimaꝝ ad ecclĩasticũ iudicẽ ptinet.t.de cõpe.iudi.adi.§.j.ℵ.xvj. ¶ Forma lr̃aꝝ aplicaꝝ sup decimis ti.de rescrip.p̃sen.§.iij.ℵ.si aũt. ¶ Qđ cã decimaꝝ maior est qđ aliq̃ tpalis:7 qđ nõ decime. ¶ Lr̃e an valeant p qs laico decime ꝓfirmentꝫ.e.ti.ℵ.si.ix.ver. Item q facta eis 7 ver.item q in eis. ¶ An cã decimarum possit agitari tpe feriato.7 q decime sunt tributa;egentiũ animaꝝ.ij.p.ti.de ferijs.§.ij.ver. Item qđ de cã decimarum ¶ Cã decimaꝝ coram seculari iudice p modũ quentõnis vel recõuentõnis tractari nõ põt.ti.de recõuentõne.§. ij.ℵ.7 trado. ¶ Qualiter pbentꝫ decime noualium vel improbentꝫ.ij.p.t.de pba.§.j.ver.vltimo queriꝫ. ¶ Quediu duret priuilegiũ de decimis noualiũ pcipiendis vel nõ soluendis. ¶ Et qñ desinat.7 quid si locus ille veniet ad alios qui eodem gaudẽt priuilegio. an deficit esse nouale. ¶ Et qđ si postea reuertaꝫ ad primos 7 de multis alijs dubitabilib circa hoc.§.eo.ℵ.circa.l.nouale et se.ver.hoc etiam. ¶ Priuilegiũ de nõ dandis decimis est ius publicũ auctoritate:ß priuatũ vtilitate 7 tali iuri bene renunciaꝫ ti.de renun.7 ꝓclu.ver.cui aũt. ¶ An in decimis q̃ sunt tributa egentiũ animaꝝ appellatõ admittatur.ij.p.ti.de ap.§.ij.ver.iiij. ¶ Laicus decimam nec possidere nec prescribere potest:sed ecclesia eaz bene possidet 7 p̃scribit ti.de prescrip.ver. Item licet laicus. ¶ An decima vel ei⁹ fructus possunt pignori obligari.ti.de pig.§.j.in fi. ¶ Si peto decimas alicuius loci vel territorij:an hec petitio sit generalis vel spãlis.ti.de sepul.ver.vtrũ is. ¶ De varijs formis libelloꝝ in diuersis casib decimarum. ¶ Utrũ decima bladij possit ĩ garba peti:7 de multis alijs q̃ circa factũ decimaꝝ.ti. de decimis per totum.

Deceptio. ¶ Implorat iudicis officium deceptus qđ se supposuit gratie capituli suas eis litteras reddendo si capitulum malum quasi vnitũ hz. ¶ Item qđ decept⁹ renũciat iuri suo.7 qui deceptus est qꝝ nõ seruat ei aduersari⁹ qđ pmisit.j.p.ti.de offi.om.iudi.§.ij.ver. Itez agit. ¶ Nõ videꝫ deceptus qđ sciuit.t.de emp.7 ven.§.v.ver.eodez etiã modo. ¶ Auctoritate legis nõ dz quis decipi.ti.de actore.ℵ.ß pone q fili⁹.

Decretum. ¶ De origine canonũ seu decretoꝝ.et quib nomib nuncupantur in proemio circa prin.p col.vnã ¶ Decreta iudicantiũ delusoria esse non debent.j.parti.de arbi.§.viij.ver.econtra videtur. ¶ Judex volens decretũ interponere d̃ multis habz inquirere. ¶ Quid autem si nulla inquisitione premissa iudex decretum interposuit nunquid valet. ¶ Et an decretum interponere sit actus iudicialis.j.par.ti.de procura. §.j.versic. quid ergo 7 seq. ¶ Decretum perperam interpositum pro non interposito debet haberi.ti.de tutore.§.v.ver. quid si pupillo. ¶ Circa primum et secundum decretũ est notandum q decretum dicitur duobus modis. ¶ Item q primum decretum dicitur respectu secundi. Item q qñqz interponitur primum et nõ secunduz:vt ti.de primo 7 secundo decre.§.j. ¶ Qualiter 7 quando sit intʳponẽdũ primũ decretũ: 7 d̃ diuꝫ formis primi decreti taz in actõe reali qz in psonali. ¶ Et an interposito primo decreto sine in reali siue personali.citabitꝫ iterum absens de gratia vt veniat defensurus possessionẽ seu tenutam ex primo decreto dandam corporaliter actorum. ¶ Et qualiter citatio illa fiat: et quid fiet siue ipse absens venerit siue non: 7 qualiter dabitur illa possessio corporalis 7 ad quid 7 qualiter auditur vlꝫ admittitur reus veniens.j.annum vel post. ¶ Et quid fiet.et qualiter procedetur si nihil inueniatur de bonis absentis in qua missio fieri possit. ¶ Et quid creditores vel actores petere possint. ¶ Hec in possessionẽ missio bonorum absentis impediꝫ si aliquis pereat qui defendat absentem. ¶ De bis 7 multis alijs circa hoc.eo. titulꝫ.§. ij. ¶ Quod ex varijs causis fit missio in possessionem bonorum alicui⁹. ¶ In quibus actionibus locum habeat primum decretum:7 in quib reb primo 7 secũdario.

fiet missio ex primo decreto. & de quibusdam dubitabilibus circa hoc. ¶ Et si reus veniens infra annum petat restitutionem possessionis et actor neget rem suam esse quid erit. ¶ Et quid si actor vult incontinenti docere de iure suo ad impediendum restitutionem. ¶ Et si filiussa. sit contumax an & in quibus rebus fit missio cõtra eum. ¶ Et quid de vasallo. de vsufructuario. de superficiario. & de pupillo adolescente & quibusdam alijs personis: & an fiat missio contra dominũ propter contumaciam procur. ¶ An missus vtetur fructibus vel bonis in quorum possessione missus est. ¶ Qualiter missus ex secundo decreto possidere possessionem accipiet. de his & multis alijs ad hoc fa. e. t. §. iij. ¶ A quibus iudicib⁹ primum decretum postuletur & interponatur. ¶ An iudex qui primum decretum interposuit debet tuen missum in possessionem. ¶ Qualiter vnus iudex interponet primum decretum q̃tum ad bona que sunt alterius iurisditionis. & qualiter faciet executionẽ primi decreti: & qd faciet iudex si sit dubium vbi sint bona debitoris quenti eo. ti. §. iiij. ¶ De multiplici effectu & efficacia primi decreti: tam in actõne reali q̃ personali: & si missus in possessionem ex primo decreto alienat rem. j. annum. ¶ Quaeritur reo. j. annum venienti ad iudicẽ p̃soluetur. ¶ Item quis tenebit & excolet terras in quib⁹ facta est missio ex primo decreto: & vsq; ad quod temp⁹ passus missionem veniens auditur super possessione vel proprietate rei in quam facta est hec missio. ¶ Et quid si res in qua facta est missio non erat rei sed alterius. ¶ Item qualiter subuenitur misso a possessione deiecto: vel ad possessionem sibi decretam non admisso: an tenet decretum interpositum p̃tra legitime non citatũ coram quo reus veniẽs j. annus p̃stabit cautionem: & faciet alia necessaria ad recuperandũ possessionem & si coram iudice nõ potest ea facere qualiter & vbi faciet ea vel p̃stabit ad interrumpendã p̃scriptionẽ annalẽ. ¶ Et vsq; ad quod tẽpus poterit postea repetere possessionem post talem interruptionẽ. ¶ Item an missus post talem interruptiõs poterit p̃scribere. ¶ Q̃n incipiat currere annus ad recuperandã possessionẽ datus. ¶ An minor vel ecclesia restituat̃ ad hoc temp⁹. ¶ Et quid si iudex reo. j. annũ venienti restituit possessionem actore nõ vocato. ¶ Et quid faciet iudex si actor vocatus ad hoc p̃tumaciter se abñat. ¶ Item quid si semel passus missionẽ possessione recuperata sit iterum p̃tumax de his & de quibusdam alijs facientib⁹ ad hoc. e. ti. §. v. ¶ Quid sit decretũ p̃m eo. ti. §. iij. ¶ Qualiter petatur et qualiter interponat̃. ¶ Et de formis necessarijs ad hoc: & aliqua de executõe & efficacia secundi decreti: & de quibusdam dubitabilibus circa hoc. e. t. §. viij. ¶ Q̃n et infra qd̃ temp⁹ scdm decretum sit interponendũ & de modo exceptõnis ipsi⁹ & de multis dubitabilibus circa hoc eo. ti. §. ix. ¶ In q̃bus actionibus & rebus locum habeat scdm decretus: & in quib⁹ sit necessarium et in quib⁹ nõ. e. ti. §. x. ¶ Quo iure vel qua actione & a quibus iudicibus postuletur & interponatur scdm decretum. eo. ti. §. xj. ¶ Quis sit effectus secũdi decreti & qd̃ ius acquiratur ex eo. e. ti. §. xij seu fi. ¶ An decretum in alienatione minoris solennius feriarum interpositum valeat. ¶ Et q̃ causa cognita et q̃ iudice p̃o tribunali sedente debet interponi. ij. p. ti. de feriis. §. ij. ¶ De cautione quam habet p̃stare in fi. passus missionem in reali vel personali veniens infra annum & satisfacere volens. t. de satisdat. §. ij. ℞. porro ¶ An a sententia iudicis appellet. ij. p. ti. de ap. §. ij. ver. sed nunquid. ¶ Differentia est inter sententiã & decretum. ij. p. ti. de restit. in integrum. §. ij. in fi. ¶ Qualiter et quod formentur decreta in factis electionum. ¶ Et an decretum p̃bet. ti. de elec. §. j. ℞. celebrata. & seqnen. & §. ij. ℞. electiõ. & sequen. & §. iiij. ℞ sic. tunc ergo. ¶ Q̃ alienatio rei pupillaris debet fieri cum decreto iudicis. ¶ De forma ipsius decreti: & qd ipsum decretũ in hmõi alienatõnib⁹ obtur. ¶ Q̃ decretũ iudic[nõ dz eẽ deluso:iũ. ¶ q̃ debet aliqd opari: quid aũt si iudex interposuit decretũ sine cause cognitõne. ti. de emp. & ven. §. iiij. ℞. hoc quoq; & seq.

Decurio. ¶ q̃ administrator decurionũ volens agere pro eis non tenetur cauere de rato. ¶ Et q̃ decurioni cõparat̃ platus. ti. de actore. ℞. ad p̃tis. ¶ An decurio possit esse aduocatus. ti. de aduo. §. j. ℞. Item excipit̃ ptra aduocatum q̃ est decurio. ¶ An decurio possit esse tabellio. ti. de instru. edic. §. viij. ℞. qd deliberto. ¶ Decuriones dant vnũ & se tutorem. ti. de iurepa. ℞. sed nunquid factus. ¶ Decurio est alendus a re pu. ti. qui fi. sint leg. ℞. quid de adoptiuo.

Defectus. ¶ Quis defectus vel q̃ taciturnitas obstet litteris ad lites tam in principali q̃ in causis ap. vel ad priuilegia siue ad beneficia impetratis. de rescrip. p̃n. p totum fere & maxime vni. ¶ Qualiter fiant positõnes super defectu ordinis scientie vel etatis. ti. de positõnib⁹. §. viij. ℞. fi.

Defendere. Defensor. Defensio. ¶ An etiã & qualiter tutor curator p̃curator et defensor: & huiusmodi admistratores illis in ciuilibus quorũ sunt administratores in ciuilibus vel criminalibus defendere cogantur: & si administratõnibus noluerint abstinere an possunt huiusmodi p̃pulsionem euitare titu. de actore. ℞. sed queritur vtrum pater. ¶ An platus cogi vel nolens admittit̃ ad agendum: vel defendendum p capitulo suo. eo. ti. ℞. Item obiicitur in plato & sequẽ. ¶ Quid iuris si quis vltra rei petite defensioni se offerat. ti. de act. seu pe. §. ij. ℞. Item si quis. ¶ Si dũ possideo rem aliquam aliquis p illa re me incipiat p̃uenire: & ego emo ab aliquo ius siue actionẽ: qua mediãte possum rem illam defendere valeat cessio: nec p̃sumitur simulata: vt ti. de cessione actõnis. §. j. ℞. verũ. ¶ An consanguinei & amici absentis sint & qui citandi ad defensionem eiusdẽ ti. de citatõne. §. iiij. ℞. si. sed nunqd sufficit & se. ¶ Q̃d minor nõ põt esse ptumax: qr non põt se defendere. ij. p. ti. de ptu. ꝑpe fi. ¶ Defendi videt̃ qui per absentiã suam in nullo decreto rem facit aduersarij tm̃: d. t. de satisda. §. iiij. ℞. Item quoq;. ¶ An aliqs se possit in iudicio defendere ex iure tercij ti. de peti. & pos. §. j. ver. Item nunquid. ¶ Rñsio eius qui absq; mãdato defendit non p̃iudicat principali ti. de positõnibus. §. vj. in fi. ¶ Non videtur defendisse qui in totũ nõ defẽdit ti. de instru. edi. §. xvij. ℞. sed si omnia. ¶ Potest aliquis se alterius hominem facere: vt defendatur ab eo ti. de feu. §. ij. versic. v. in fi. ¶ De quibus magistratib⁹ sint defensores ciuitatum: & de quibus cognoscere vel ĩtromittere se possint. t. de iurisd. om. iu. §. predicti omes. ¶ Qui dicatur defensor. & quibus nominibus vel officijs nuncupet̃. ti. de his qui ali. no. in iudi. interue. vers. defensor. ¶ An defensor qui cauet de iudica. sol. possit p̃curatorem constituere ante li. conte. ¶ An defensor est dñs cause. ¶ An comodum vel incõmodũ cause ptineat ad eundem. ¶ An defensor iuret de calum. ¶ An defensor facit litem suam. ¶ An possit conueniri ex causa iudicati. ¶ An contra eum mandabitur sententia executioni. ¶ Quod defensor si ex cautione iudicatum soluit non habet contra quẽ experiat̃. q̃ actore inuito potest dñm defendere p̃curator nisi ꝛc. j. p. ti. de p̃curatore. §. j. ℞. sed nunquid defensor & ver. et nõ. ¶ Alique p̃sone que p̃hibẽtur ne defendere possint no. eo. §. ℞. si. Item q̃ reipu. ¶ Quis dicat̃ defensor. ¶ Que possunt obiici contra defensorem. ¶ A quo possit constitui. ¶ An post sententiam possim ratũ habere quod p̃o me factum est per meum defensorez qd̃ tamen ante nolueram approbare. an ad vnam diem tm̃

admittat defensor. ¶ An reo inuito quis ad eius defensionem admittat. ¶ An minor possit defendere patrem. ¶ Que cause pnt vel non pnt p defensorem tractari. ¶ Ñ defensor satisdare teneat. ¶ Ñ in psonam defensoris snia sit ferenda. ¶ Et de quibusdam aliis. ti. de defensore p totum. ¶ An procurator mandato eius reprobato admittat in spualibus ad defendendū. ¶ Et an admittat defensor p illo q̄ iussus noluit positōnibus rndere ti. de excusatore. ¶ Ad defensionē eccl'ie minor pars admittit 7 pōt pstituere procuratorē. j. p. t. de sindico. ℣. j. ¶ Null' in alienatōne legitim' est defensor sine satisdatione. ¶ Quā aūt satisdatōez pstare hēat ille q̄ se in alteri' defensionē offert sine mādato 7 de quibusdā dubitabilibus circa ℬ ti. de satisda. §. iiij. ℣. porro.

Defensor. ¶ An defensor iuret de calū. nia. ij. p. t. de iura. calū. §. iiij. ℣. qō de defensore. ¶ An pfectio defensoris pindicet principali. ij. p. ti. de confec. §. iiij. ver. si vero. ¶ Publicatio 7 exemplatio instrumentorū fieri potest coram defensore ciuitatis ti. de instru. edi. §. iiij. ver. fiebat. ¶ An et qualiter defensor ciuitatis possit mulctare 7 in quibus habeat iurisditōez. ij. p. ti. de snia. §. ij. ℣. sed nunqd. ¶ Cā illegitimati p defensorē pōt agi. ¶ Sed an in psonā defensoris ferat snia. e. ti. §. iij. ℣. si autem. ¶ Qualiter 7 ptra quē mandabit executōni snia ptra defensorē. lata ti. de sententie executōne. §. iij. ver. si quid si sentētia. ¶ Defensor ciuitatis pōt noie vniuersitatis sine speciali mandato petere restitutionē in integrum. Fungitur em̄ vice tutoris vel curatoris. ij. p. ti. de resti. in integ. §. ij. ℣. platus. ¶ Quando 7 ad quid in causa criminali admittat defensor. iij. p. t. de accu. §. j. versic. si autem. ¶ Quā cautionem prestabit. e. §. 7 ℬ ob. ¶ In cui' psona formabit defensor libellum. ¶ Et an qui cauit defendere necesse hz defendere. iiij. p. ti. de libel. concep. §. tiij. ver. quid si aliquis. ¶ Factū defensoris ciuitatis interdū preiudicat ciuitati: 7 idem videt in eccl'ie defensore ti. de do. 7 ptu. §. vj. ℣. xxvj.

Defensio. ¶ Quod solutio. acceptilatō. renunciatio: 7 similes veri' dicuntur defensiones q̄z exceptiones. ij. p. ti. de excep. 7 replicatio. §. j. ver. defensiones. ¶ An contra defensionem detur replicatio iteratura defensionis est p nulli negef. ¶ Cui autem proceditur defensio 7 per consequens omnia sine quibus defensio fieri non potest. e. ti. §. fi. ℣. item no. ¶ De termino 7 que datur actio ad suas defensiones pponendas. iij. p. ti. de accusa. §. j. ver. porro. ¶ Defensio legitima cuilibet q̄tumcunq̄z in alio quo iudicio reseruatur: an autem de vna defensione liceat transire ad aliā. iij. p. t. de inqui. §. fi. ¶ Quod etiam in notoriis defensio admittatur. ti. de noto. crimi. §. j. ¶ Nomine exceptōnis iuris vel facti quelibz defensio ptinet. ti. de emp. 7 ven. §. j. ver. primo autem. ¶ Qui 7 qualiter ad defensionem matrimonij admittant. ti. qui ma. ac. pos. ℣. si vero.

Defendere. ¶ Que pson̄e ñ admittant ad defendendum. j. p. ti. de accusatore. ℣. dixim' 7 seq.

Defunctus. ¶ Usq̄z ad qō tps nō cōueniant noie defuncti eius heredes filij 7 parentes 7 alie hmōi pson̄e. ti. de reo. ℣. Item heres.

Degradatio. ¶ De q̄ foro sit clericus degradatus: an scilz seculari vel eccl'iastico: 7 an gaudeat priuilegio clericali. ti. de ppe. iudi. adi. §. j. vers. in quibusdam. ¶ De materia hui' ti. de depositōne.

Delegatio. ¶ Quid sit delegatio 7 q̄liter instrumenta formen. in ea. ti. de ob. 7 sol. §. ij.

Delegatus. ¶ Qz delegatus saltim a principe inter iudices sup̄mum obtinet locum. j. p. ti. de iudi. deleg. ¶ Quid sit delegat'. quid subdelegatus. 7 an executor dicit dele. e. ti. §. j. ¶ Quis possit delegare vel subdelegare. ¶ An in casibus in quibus iudex potest delegare vel subdelegare hoc potest facere ptibus etiā inuitis. e. t. §. ij ¶ De forma pmittendi citationem testium examinationem: vel aliquid hmōi a subdelegato vel alio qui cl'ariter subdelegare nō pōt eo. §. ij. vltra mediū vsq̄z ad finem. §. ¶ Quis possit pstitui delegatus: 7 quis nō. e. ti. §. iiij. ¶ Que possint delegari. e. ti. §. iiij. 7 ti. de inrisdi. om. iudi. ver. que aūt meri imperij et seq. ¶ Quid pti neat ad officium legati principis ordinarij: vel alteri': 7 que possit facere delegatus: 7 de multis bonis dubitabilibus 7 notabilibus circa officiū 7 ptātem iudicis delegati cuiuslibet. e. ti. de iudi. dele. §. v. ¶ Cui 7 vbi delegat' potest subdelegare 7 de multis formis delegationum et subdelegationum ibidem. ¶ De. xxij. modis vel circa quibus finitur iurisditio delegati. eo. tit. §. vj. circa que multa queruntur. ¶ Primo pone q̄ cā committitur tribus modis scilicet. Episcopo. Abbati et prepositō. ¶ Prepositus non est in rerum natura. ¶ Queritur an valeat commissio quo ad alios. ¶ Et nota q̄ vbi causa tribus est commissa duo possunt procedere ac sentētiare pśente tercio 7 ōdicente: secus si absente. vt. eo. §. ver. quid si causa. ¶ An delegatio impetrata ptra pdecessorem ad successorem transeat vel heredē. e. §. ℣. q̄d si imperaui. ¶ An iurisditio delegata seu p̄ceptus seu mandatum factum a iudice delegato expiret morte delegantis: vel mādantis re integra. ¶ Et quid si delega. ignorans delegant' mortem citat re integra vel pcedit. ¶ Et quid si dele. super diuersis articulis ante mortem delegantis citauit super vno: vel si delegatus ptra plures citauit vnum: nunquid super aliis et quo ad alios ē iurisditio ppetuata. de his. e. §. ℣. Item mortuo mādatore. 7 seq̄. ¶ An acta habita cora iudice delegato pereant eius iurisdictione per lapsū triennij vel alio modo finita: 7 de quibusdam aliis circa hoc. e. §. ℣. ß numq̄d oīa vsq̄z ad fi. ¶ De. xxx. causis vel circa ex quib' iudex delegatus potest recusari et de quibusdam dubitabilibus circa hoc. e. ti. §. vij. ti. de iudice sunt multa alia de his. ¶ Hec exceptiones vel circa que possunt cōtra delegatum vel aliū iudicē opponi et multa bona dubitabilia circa eas et quasi tota materia. e. ti. §. viij. seu fi. ¶ De perpetuatōne iurisditōnis delegati sunt aliqua. j. p. ti. de legato. §. viij. ℣. pone ergo. ¶ Quid iuris si causa delegatur alicui. vt secundum alicuius consilium pronunciet. j. p. ti. de arbitro. §. viij. ℣. sed q̄d si dicatur ¶ An delegatus suā sententiā possit corrigere vel mutare. e. §. ℣. vt autē et sequenti. ¶ Que iurisditio delegata dicatur. ti. de inris. o. iu. in prin. ¶ De quibus iudicibus sint delegati a principe. eo. ti. versi. sunt et alij. ¶ Que sint illa que delegari possunt vel non possunt in foro eccl'esie vel seculari. eo. ti. ver. que aūt. et sequen. vsq̄z ad fi. ti. ¶ Qualiter fiat delegatio vel cōmissio iurisditionis. e. ti. ℣. qualiter autem. ¶ Si pponēs coram iudice delegato. actionē ineptam succubuit: an coram eo postea proponere pōt aptaz. ¶ Et q̄ omnia ad causaz spectantia: et sine quibus causa expediri non potest. intelligantur delegato cōmissa. ¶ Et an delegatus solum pnūciando vel sententie lata bene vel male desinat esse iudex. ¶ Et quantū duret iurisditio del'. j. p. ti. de inre. om. iu. §. vj. ver. quid si pponēs. ¶ Qualit' habeat fieri delegatio vel cōmissio receptionis testiū: 7 quis et cui ß valeat delegare vel subdelegare. j. p. ti. de teste. §. iij. ℣. scribz aūt. 7 seq̄n. bñ p. j. col. ¶ Quis cui pmissa ē testiū receptio sup̄ principali nō pōt testes recipe sup̄ reprobatōe testiū nisi sibi spāl'r sit pmissū. ptestatōz tū sup̄ re

pbatione bene debet recipere. ¶ Qualiter etiam pōt notario cōmitti testiū receptio. ¶ Et q̄ iudex nō debz esse nimis facilis ad huiusmodi cōmittēda. ¶ Et qualr iste sbdelegatus hz remittere testiū receptionem a se facta.e.§.ℵ.ß qualiter opponunt.7 seq.fere p.j.collat. ¶ De bis etiam.s.an 7 quando 7 qualiter possit iudex testiū receptionē vel examinatōem sbdelegare.e.tit. §. vij.ꝑpe prin. ¶ Quas expēsas possit exigere a delegato.7 quādo.t.de sal.§.j.si est del. ¶ An reuocata iurisditione delegatus p delegantē reuocet. p consequens iurisditio acq̄sita in aliqua cā de ptium consensu. ¶ Et an ordinarius cām ex ꝓsensu ptium audiens eā poterit delegare.ti.de compe.iudi.adi.§.j.ℵ.ß nunq̄d ordinarius. ¶ Pactum factum coram delegato de iurisditōe non declinanda valet 7 delegat 7 ipe gerit vicez pape. vt eo.§.ℵ.porro. ¶ Diuersas formas delegationū habes specialiter ti.de rescrip.pñ.§.iiij. ¶ Verbū dubiū in rescripto ꝓtentum debet p delegantē declarari. e.ti. §.ix.ℵ. Itez q̄ est ibi. ¶ Si cā sit delegata duobz citatio tm̄ ab vno facta. 7 si tribz citatio a duobus facta ñ tenet.ti.de citatione.§.j.ℵ.item q̄ erat.7 ℵ.itē q̄ duo. ¶ Qualiter citet iudex delegatus.e.ti.§.iiij.ℵ. vtꝝ āt. 7 se.§.v.ℵ.porro. ¶ Delegatus in litera citatōnis dz inserere tenorē delegatōnis 7 se p̄mittē illis quibz scribat.q̄ ꝓsonam delegātis repñtat.7 maiz ē illis quorū cām suscipit terminandam. ¶ Unde quo ad causaz si bi commissam ē quasi delegans honorandus.e.tit.§.v. ℵ.viso. ¶ Cum causa ē tribꝰ iudicibꝰ delegata. ¶ An 7 quando citatio a duobus facta vel ꝓcessus factus tenet. ¶ Et q̄d si tercius ß postmodū ratificet. ¶ Quid si sentētiam a duobus latā tercius ratificet. ¶ Et quid si dicens se delegatum ab aliquo nulla p̄cedēte delegatione sentētiam tulit.nunq̄d p ratihabitōnem superioris qui delegans dicebatur confirmabit. ¶ Qualiter etiam duo citabūt tercio non veniente.7 qualr iudicez absentē citabūt tercio non veniente vel qualr iudicem absentē citabūt. ¶ Qualr citatio fiet cū duo vel tres sūt delegati.7 sunt remoti ita q̄ ad citatōnē faciēdaz non p̄nt ꝓmode ꝓtrauenire. ¶ Et an citatus a delegato tenetur comparere vel is cui mandatur citatio facienda teneatur citare nisi facta sibi copia iurisditōnis. ¶ Et quid si huiusmodi delegatus excōmunicet non cōparentem.vel citare nolentem. Et qualiter delegatus excōmunicet nolētes sibi in bis casibus obedire. ¶ Et q̄d faciet delegatus si excōmunicatus ab eo postmodū veniet 7 alleget absentie iustam cām. ¶ Et quid si delegatus excōmunicat eum de quo constat sibi q̄ non est de sua iurisditione.vel si excōmunicet exemptum.vide de bis 7 quibusdam alijs facientibus ad hoc eo.§.ℵ. hoc autē 7 se.vsq̄ ad fi.§. ¶ Pone q̄ altera ꝑte appellāte a delegato delegatus causam ad delegantē remittit.delegans autem citat appellantē ꝓcessurus in negocio p̄ncipali mentione de app.non facta.quid erit an expedit citato in hoc casu vel simili mittere excusatorem 7 si nō venit vel excusatorem non mittit citatus an tenebit ꝓcessus habitus contra eum. ¶ Itē pone delegatus quide causa cognouit citauit peremptorie partes ad sententiam audiendam deinde delegat alteri sentētie prolationē.nūq̄d ille tenebit̄ iterato citare de bis.eo.ti. §. vj. ¶ Delegatus etiam ab alio q̄ a principe post litez conte.pōt causam alij delegare.ij.p.ti.de libel. concep. iuxta finem. ¶ An delegatus possit delegatiōem sibi factam ꝓbare p testes vel sit necesse illam probare per testes literas.ij.p.ti.de proba.§.iij.ℵ.principium. ¶ Sigillo delegati creditur in his que sunt iurisditōnis.eo. §.ℵ.iij. ¶ An delegatus habet post lit̄.cont̄.ꝓbare suam delegationē si a ꝑte altera id petat. ¶ Et qualr delegatōnes 7 sbdelegatōnes ꝓbent̄ ti.de instru. edic.§. v.ℵ.fi.7.§.viij.ℵ.qu.d si hz sigillū. ¶ Delegatꝰ hz notionē iurisdi.ti.de dispa.7 alt̄.§.vj.ℵ.sic.quid si iudex.

¶ An delegatus possit pecunialiter mḱtare.ij.p.t.d sētētia'7 que ipam.se.§.ij.ℵ.ē 7 quarta. ¶ Circa delegationem p quam lis infra certum terminū decidi mandat̄ aliqua bona notantur.eo.ti.§.iiij. ¶ An is cui delegatꝰ alicui mandat vel precipit sibi obedire tenetur nisi viderat literam apostolicam. vel transumptū per manum publicam.eo.ti.§.vj.ℵ.porro. ¶ An delegatus possit absoluere excōmunicatuz a suo subdeł.vel eius iurisdi. ad se reuocare.eo.§.ℵ.ß pone. ¶ Judex delegatus cōmittendo simpliciter vices suas in totum cōmisisse videtur.e.§.ℵ.ß pone aliquis. ¶ An stetur sentētie delegati nisi constet de delegatione.7 qualiter fiet vides de delegatione.7 quid si dixerit se delegatum epi cuz essz delegatus archi.eo.ti.§.ix.ℵ.si autem.7 ℵ.quid si dixit. ¶ An delegatus ab ordinario vel a principe vł a sbdelegato principis suam sententiam vel quis executiōi mādabit. ¶ An huiusmodi del̄.vel subdel̄.possint i possessionem mittere.7 missum defendere. ¶ An ordinarꝰ 7 quando teneatur sententia exequi delegati vel sbdelegati et de multis dubitabilibus circa hoc. tit. de sententie excu.§.ij.in prin.7 post bene p.j.colum.7.§.sexto ℵ.v. ¶ Ordinarius vel alius nisi papa ñ pōt pꝰ cognoscere de sententie vel processu delegati principis q̄z illius iussu exequit̄ vel eam reuocare. cum delegatꝰ maior sit eo.7 mortuo delegato pape causa redit ad ipsuz eo.§.ℵ.vt autē.7 ℵ.sed pone. ¶ Delegatus suam sentētiam post annū exequi non potest.eo.ti.§.iiij.in fine. ¶ Ad quem appelletur a delegato principis vel alterius sive sit delegatus ad vniuersitatem causarum sive alis. ¶ Item non valet delegatio cause etiam consentientibus partibus ab illo facta qui eam delegare non posset ij.p.t.d app.§.iiij.ℵ.quid si appellet̄.7 se.7 ℵ.q̄d si de facto. ¶ Circa appellatōnes que quandoq̄z in diuersis casibus interponuntur a sbdelegatis multa queruntur 7 no.in eo.§.ℵ.vt autem in hoc articulo.7 sequē. vsq̄z ad finem.§. ¶ Non valet delegatio facta monacho in qua idem prior dicebatur.eo.t.§.x.ℵ.q̄ si causa. ¶ Eadem ratio que delegatum mouit debet delegantē mouere.non tamen sequitur q̄ qui est infamatus apd delegantem q̄ fit apud delegatum etiam infamatus.iij. p.ti.de inq̄sit̄.§.ij.in fi. ¶ Qualiter procedatur in inq̄sitione coram delegato.eo.ti.§.iij. ¶ An possit abolitō delegari ti.de aboliti.§.j.iuxta princi. ¶ An ordinarꝰ potest reuocare attētata post iter arreptum ab eo qui appellauerat a delegato.ti.de peregrinantibꝰ in fi.

Deliberatio. ¶ In dubijs ē deliberādum tit.de aduoc.§.iij. ℵ.habito.vbi multa bona d̄ hoc. ¶ Qr 7 qualr ieiuno stomacho vł post somnū sit deliberādū ti.d petitōne sen. ¶ An iuramēti de cal.del̄ tps ad deliberandum.ij.p.ti.de iura.cal.in fi.

Delictum. ¶ Paria delicta mutua cōpensatōe tolluntur .ij..tp.d arbitris.§.viij.ℵ.sed quid si vterq̄.7.e.p.t. d accusatore.ℵ.q̄d si reuo.vbi melius de hoc. ¶ Delinquens in vno facto est omniū reus.j.p.t.de teste.§.j.ℵ. Itē q̄ in alijs. ¶ An ex iteratōne delicti circa eandē rē vel aliam pena debeat iterari ¶ Et q̄ delictū ob aliud delictum non minuit penam.ij.p.ti.de contumacia.§. iiij.ℵ.ß pone iudex. ¶ In delictis ignorantia p̄tēdi nō pōt.ti.de consti.ℵ.fi. ¶ An in delictis publicis vł priuatis possit agi ciuiłr 7 criminałr.ti.de iureiu.§.j.ℵ.ß queritur.

Delusio. ¶ Decreta iudicantium deluso ria esse non debent.j.p.ti.d arbitro.§.viij.ℵ.econtra videt̄. ¶ Judiciū deluso riume non dz ti.de comparitōe in t̄mino.ℵ.ceteruz. ¶ Pretoris impium non dz eē delusoriū.ij.p.ti.d sen. §.ℵ.ß nunquid.

Demonstratio. ¶Falsa demonstratio veritatē nō tollit.ij.p.ti.de cōf.§.iiij.℣.q̄d si ex certo.

Denunciatio. ¶An in denūciatiōe quaz q̄s pseq̄t̄ sit necessaria lit̄.conte.j.p.ti.de of.om.iudi.§.ij.℣.in bis ergo. ¶An in cā denūciatōnis infames ad testamē tum admittant̄.ij.p.ti.de teste.§.j.℣.item excipitur q̄ est infamis. ¶Ante denunciatiōem debet p̄cedere charitatiua monitio.ti.de p̄parat̄.iudi.℣.si āt vl̄t. ¶Tres denūciationes seu citati ones sufficiūt lz de pemptozio nil dicat̄.ti.de citatōne.§.iij.℣.sic ergo. et ℣.al's autē. ¶An cuilibet citanti vel denuncianti ille cui fit citatio vel denunciatio teneat̄ credere.e.tit.§.iiij.iuxta princi. ¶Et an et qñ credat̄ nunciis vel officialibz curie circa denunciatōes criminū.e.§.℣.sed nunq̄d credit̄. ¶Excōmunicatio pōt contra denūciantē quādocūqz opponi.ij.p.ti.de excep.7 repli.§.ij.℣.idē quoqz. ¶An p denunciationē publicaz psonaz fiat pbatio.ij.p.ti.ō pba.§.iiij.℣.xj. ¶An 7 quādo 7 inqz̄tum credat̄ denunciationi custodum nocturnoz ciuitatū castroz vl' aliorum locoz.vel etiam custodū passuū vel etiā p̄dioz.iij.p.ti.de accusa.§.j.in fi. ¶Sepe alioz crimina supiozibus denunciāt̄.iij.p.ti.de denūciatōne in prin. ¶Quid sit denūciare.e.ti.§.j. ¶Quis possit denūciare.an possit quis denunciare p̄ p̄curatorem. ¶Que opponātur contra denūciantem vel denunciatōnem siue agatur ō criminibus siue de matrimonio. ¶Et an denunciatiōz criminalem debet charitatiua monitio p̄cedere. ¶Et qualiter quotiens 7 coram quibus illa monitio fieri debet. ¶Et qualiter exponitur auctozitas illa euangelica que de illa charitatiua monitione loq̄it̄.s.si peccauerit in te frater tuus. ¶Et qualiter illa monitio dicatur charitatiua. ¶Et q̄d fiat si volens charitatiue monere non audet venire ad p̄ntiam illius quē vult monē Item q̄ denūciationū alia ē euangelica alia iudicialis alia canonica. ¶Et qualiter p̄cedatur in illa vel illa. ¶Et p̄m legem iudex ad solam denunciatōnem nō instituta accusatōne p̄cedit.Q̄z grauius punitur calūniator q̄z denunciator. ¶Et q̄ lz p̄cessus sit inceptus p viam denūciatōis.si tñ ibi appareat difficultas trāsitus ad viam inq̄sitōnis.nec tunc denuncians de calūnia puniet̄.vt eo.ti.§.ij. ¶Qualiter in denunciatōne p̄cedatur plene habet̄.e.ti.§.iiij. ¶An denūciatio p̄cedēs impediat accusationē. ¶Et an post accusatōem vel inq̄sitōnē denunciatio admittat̄.iij.p.ti.ō inq̄sitōe.§.j.℣. itē obiciat q̄ al'. ¶Quādo denūciatōez p̄cedere debeat charitatiua monitio.eo.§.℣s.sed nunquid poterit. ¶Quando ad denunciationē alicuius fiat inquisitio vel non.eo.ti.§.iiij.℣.ceteꝛ. ¶Qualiter puniatur crimen p̄ modum denunciationis p̄batum. ¶Et an qui denunciauit possit postmodum accusare. ¶Et an denunciat⁹ denunciatione p̄cedente valeat promoueri. eo.ti.§.iiij. ¶An denunciat⁹ habebit expensas ab ecclesia cuius prelatum denunciat. ¶Et q̄ de denunciatione transit ad inquisitionem eo.ti.§.iiij. ¶Denuncians sine inscriptione auditur.ti.de noto. cri.§.fi.℣.pe. iiij.p. ¶An in denunciatione compositio admittat̄.ti. de libell.concep.§.x.℣.quid si accusatus. ¶An ī denūciatione necessarius sit libellus.iiij.p.tit.de libel.conce. §.x.℣.ij.7.§.xv.℣. Item si denunciato. ¶An in crimi nibus que per officiales denunciant̄ detur libellus.eo. §.℣.lx. ¶Si denunciaui tibi q̄ nolebam opus facē certo loco.7 tu non interdixisti mihi ammodo non poteris contra me agere vt opus illud tollam.ti. de restitu. spoli.§.j.prope fi. ¶De denunciatione que fit int'dū alicui ne emat rem talem.quia non est illius qui eā vult vēdere 7 de eius effectu. ¶Quid huiusmodi p̄dicationes vel denunciationes operentur 7 de illa denunciatione que fit alicui ne vendat talem rem postea vendens dicatur dolo possidere. 7 de pena p̄ponentium huiusmodi denunciationes.7 qualiter consuletur illi contra quem hmōi denunciationes fiunt.7 de pena denunciātis cum p̄pter suam denunciatōnem damnificatus ē is cui denunciatio facta fuit.vt quia p̄pter eam emere vl' vēdē cessauit. ¶Et an denūciāti is cui fit denūciatō credere teneatur.ti.de emp.7 ven.§.v.℣.vltimo no.7 seq. vsq̄z ad fi.ti. ¶De denunciatione quam hz emptoꝛ facere venditoꝛi ad hoc vt ei de euictiōe teneat̄.e.ti.§.fi. ¶Qual'r fiat denūciatio impedimēti matrimonij post banna in ecclesia edita.ti.de clā.despon. ¶Falsa denūciatio p̄z non denunciatione habet̄.ti.de lo.7 condu. §.vj.℣.cxij. ¶Mulier.j.xxx.dies p⁹ diuoꝛtiū dz denūciare viro se p̄egnantē.eo.ti.q̄ fi.sint legi.℣sic.in illa. ¶Qual'r 7 qñ 7 a q̄bus fiat denunciatio cōtra mīmo. ti.q̄ ma.accu.poss.in.§.fi. ¶Qualiter fiat denūciatio criminis vel excessus.7 de pena eius.iiij.p.ti. de accusatione. ¶De pena calumnie in denunciando ti.de calū. iiij.par.

Deportatio. ¶Deportatio.s.ti.de bannito. Deportat⁹ ñ agit nec cōuenit̄ suo nōie.j.p.ti.de actoꝛe.ver. Item q̄ est deportatus. ¶Q̄z deportatus non pōt constituere p̄curatorem. ¶Q̄z bannitus impetrū p̄z deportato 7 p̄ mortuo habet̄.j.p.ti. de p̄curat.§.ij.circa prin. ¶Deportatus nō potest heres instituī nec ei p̄t legari.ti.de instru.edic.§.xij.℣.sunt autē. ¶De deportatione in insulā cuius auctoꝛitate fiat ti. de relatiōib⁹ §.iij. ¶De illius relationis forma.eo.ti.§.iiij. ad finez ¶Depositio compatur deportationi in ti.t de depositione.

Depositio. ¶An depositus sit infamis 7 an pōt eē p̄curatoꝛ j.p.ti.de p̄cura.℣. Item abbas. ¶An clericꝰ depositus sit de foꝛo seculari. ¶Et an clericaliter viuere teneatur.ti.de compe.iudi.ad.§.j.℣.in q̄busdaz. ¶Si agat̄ contra aliquē in dignitate vel officio cōstitutum vt remoueat̄ vel deponatur 7 ipse contumaciter abest qualiter p̄cedat̄ contra eū ti.de p̄mo 7 secundo decreto.§.iij.℣.quid si. ¶Si iudex erat depositꝰ 7 re⁹ in termino dato ad p̄ponendas actiones hmōi tacuit an vlterius hoc poterit p̄ponere.ij.p.ti.de excep.7 repli.§.ij.℣.quid si iudex. ¶Quibus olim licuit 7 q̄bus hodie liceat epōs deponere.ti.de dispu.7 alle.§.iij.℣. vel hoc vetus. ¶Rigoꝛ est vt p̄sbyter deponat̄ post lapsum.eo.ti.7.§.ver.7 generaliter. ¶Qualiter ferat̄ sententia depositionis vel degradationis.ij.p.ti.ō sen. 7 que se.§.vj.ver.nōnūq̄z. ¶Sentētia a p̄lato deposito lata non tenet.ti.de sen.ex.§.j.ver.fi. ¶Depositꝰ solenniter seu degradatus a solo papa restitutionem de miscōia petere potest.ij.p.ti.de resti.in integrum.§.ij. ver.in summa. ¶De forma depositionis 7 degradationis 7 eius effectu 7 executōe. ¶Et q̄ depositio comparatur deportationi.7 degradatio capitis diminutioni. ¶Et quot epi sint necessarij in ista vel i illa. ¶Et an depositus vel degradatus tenetur viuere clericaliter 7 gaudet p̄uilegio clericali. ¶Et de restitutione depositi vel degradati.iij.p.ti.de accusa.§.ij.ver. Item terminū 7 se. ¶De depositione etiam clericoꝝ.7 q̄ interdum depositio p̄z suspensione ponitur.eo.ti.§. iiij. ¶Si excōmunicatus celebrat debet deponi. an autem contra p̄latos vel clericos possit p̄opter eoꝝ contumaciam ad depositōnem ei⁹ p̄cedi.e.t.§.v.ver. pozro. ¶Qualiter petitur q̄ depositus incoꝛrigibilis degradet̄.7 curie seculari tradat̄.ti.de homicidio.p pe prin.

Depositum. ¶An depositoꝛi ꝯ depositarium detur p̄ rē depositā rei vendicatio. ¶Et si reus negat rem depositam.sed asserit commodatam. ¶An actoꝛi

pbatio incũbet ti. de actiõe seu pe. §. ij. ver. hoc quoq;. ¶ In causa depositi cessat recõuentio. ti. de conuẽtiõe. §. ij. ver. ß quid si agebaz. ¶ An depositarius possit petere restõnem rei depposite que fuerat sibi violẽter ablata. ¶ Et q; rei depposite z ꝯmodate possessionẽ z ꝓprietatem retinemus ti. de peti. z poss. §. j. ℞. sed nunquid. ¶ Ad rem depositam vel cõmodatam possuz agere rei ven. contra eũ q̃ detinet. e. §. ℞. ß nunquid. ¶ Qualit fiant depositiones cum depositum reperit. ti. de positionibus. §. v. ver. i tercio. ¶ Qualiter fiat instrm depositi inter ponentem z depositariũ. ti. de instrum. edic. §. vij. ver. primatum. ¶ Si lis est cont. in actione depositi actoz ℞o non ꝓbat se deposuisse ß se cõmodasse. q̃ritur an seq̃tur ꝯdemnatio. ij. p. ti. de sñia z que seq. §. v. ver. quid si lis. ¶ Quando vsus pecunie depposite cessus depositario videat ti. de libel. concep. §. xv. vers. Item non valet si aux. ¶ Qualr instrumẽta forment in casibus diuersis depositi. ti. de deposito. §. j. ¶ Qualiter libelli forment in eis. eo. ti. §. ij. ¶ Qualiter faciet depositum pecunie in edem sacram is qui certo t̃mino alicui pecuniam vel pẽsiones soluere tenebat. z ex aliq̃ causa non soluit illi ß deponit. vt fortе penam in cõtractu interiectam euadat. ti. de emp. z ven. §. viij. z no. eo. ti. de loca. z ꝯduc. §. vj. vers. xxviij. ¶ Quid in ris siqs res deponat in domũ vicini sui occasione incẽdij ruine vel naufragij. ti. de rap. ad finem.

DElistere. ¶ Delstitisse videtur qui factum non ꝓsequit. iij. p. ti. de accusatõe. §. v. añ medium.

DEtentatio. ¶ Possidẽti z non detinenti dat rei vendicatõ. nam rõne solius detẽtationis detur contra euz qui detinet rei vendicatio. ti. de peti. z poss. §. j. ver. sed nunquid.

DEtractio. ¶ Contra detractozes sũt aliq̃. j. p. ti. de accusato. ver. Itẽ q; ẽ conspiratoz.

DEus. ¶ Dd est: z quare nomẽ dei sit i principijs inuocandum in proemio. vers. hoc ergo. ¶ Vile est propter salarij numum contemnere deum. ti. de aduo. §. ix. ver. Itez caueat ne falsam. ¶ Dd z qualiter sit in instrumẽtis nomẽ domini ꝓponendum. ij. p. ti. de instru. edic. §. ij. iuxta princi. ¶ Quos deus coniunxit homo non separat. ti. de cõiug. ꝓpe prin.

DIctio. ¶ Eadẽ dictio q̃nq; ꝓprie q̃nq; improprie ponitur.

DIcere vel dictuz. ¶ Non videtur quis dixisse quod mẽte non cogitabatur. j. p. ti. de arbitris. §. viij. ver. dd ergo si cuz ꝓpno. z ti. de positionibꝫ. §. x. ver. sed pone. ¶ Qui em dicit aliud q̃ vult nec hoc dixisse videtur quod dixit. nec hoc quod voluit vt ibi. ¶ Interdum vnũ dicendo q̃s duo dixisse videt. z de illo dicto accipitur quod est contra dicentem z respicit quod ẽ pro eo dictũ. vt dicto. §. x. ver. sed pendente lite. ¶ Ex personis hominũ dicta pensant. ti. de instru. edic. §. viij. ver. quid si pducitur. iuxta fi. ¶ Interdum psumitur plus scriptum et minus dictum. ti. de loca. z conduc. §. iij. ver. ad euidentiam iuxta fi.

DIes dieta. ¶ Si de pluribus questiõnibus est compromissum hoc acto q̃ arbiter simul de omnibꝫ pnunciet valet pnunciatio si eadẽ die lz diuersis horis pnũciatũ sit. j. p. ti. d arbitro. §. viij. ver. quid ergo si de quibusdam. ¶ Luz quis citatur vt compareat. xx. die a die receptõnis literarum vel citationis computãda. vel simile dies recepti onis vel citationis in illo dierum numero non ꝓputat. vt tit. de citatione. §. ij. iuxta finem. ¶ Cum aliquis citatur ad certum diem tota dies ei cedit. vt ti. de cõparitione i t̃mino. ver. fit autẽ. z. ij. p. ti. de dila. §. fi. ℞. illd. z. ij. p. ti. de teste. §. viij. ver. quid ergo. ¶ Si mandatur aliquid fieri certo die an poterit facere vltia hora diei ¶ Et si mandetur aliquid fieri in terciam diem. an vltima die fieri poterit. ¶ Et si mãdatur aliquid fieri certa die et illa dies non ẽ ad hoc cõmoda an poterit die sequenti fieri. de bis z de quibusdam alijs dubitabilibus similibus. eo. titu. de dila. §. nunc videamus. vers. sed pone iudex z se. ¶ Quot dies habeat quilibet mensis. ti. de instrumen. edic. §. ij. ver. post diem. ¶ An valet instrumentum in quo dies nõ continetur eo. ti. §. ix. ℞. quid ergo. ¶ Qualiter computantur. x. dies que dantur ad ap. vel. viij. qui dant ad exceptõnem excõmunicationis ꝓbandam z quidam alij similes. ¶ Itez quid si promisi aliquid infra vel ante decem dies facere. nunq̃ dsuffic̃ si illud decia die fiat. De bis. ij. p. ti. de app. §. v. ver. sed nunquid dies. ¶ Si quis mãdauit mihi aliquid facere infra certum diem z ego non feci tunc. sed postea mandatoz acceptauit perinde est ac si die statuta fecissem. ti. de do. z contu. §. ij. ver. sane in fi. ¶ Cũ aliquid debetur in diem sufficit vltima parte diei soluere ti. de do. z con. §. v. ver. sed querit. ¶ A quo loco cõputantur due diete de quib fit mentio de rescriptis i decre. nõnulli. de q̃bus dictis illud intelligat. ti. de citatõe §. j. circa prin.

DIes. ¶ Si vltima dies t̃mini ẽ feriata accidit in die sequẽtẽ non feriatã. vid in ti. de dila. §. j. ver. sed pone. z extra d dila. c. conquestus.

DIffamatio. ¶ Qualit agã cõtra illũ qui statum meum diffamat. ti. de natis ex li. ven. z ver. quarti.

DIfficultas. ¶ Difficultas non viciat obligatiõem. iij. p. ti. de accusatõe. §. vj. ver. idẽ querit. z. iiij. p. ti. de do. z ꝓtu. §. vj. ℞. cij. z ti. d feudis. §. ij. ℞. xij. ¶ Qd non põt fieri sine difficultate perinde ẽ ac si fieri ñ possit. ti. de obliga. z solu. §. iij. parum ante ver. ad vberiorem.

DIgnitas. ¶ An ꝓ dignitate seculari vel ecclesiastica possit rei vẽdicat. intentari ti. de reli. do. ver. porro. eo. tit. d rei ven. ver. q̃ rõne iudi. adi. §. j. iuxta fi. ¶ Q̃ rõne dignitatis sortit q̃s fox. ti. de cõpe. iudic. adi. §. j. iuxta fi. ¶ Suspensio dignitatis viciat rescriptũ. ¶ Quid autem si cum impator duas dignitates haberet. vnã expressit z aliã tacuit. ¶ Itẽ quid si tacẽs dignitatez quã habebat tpe impetratõnis literaz ante tps pñtatõnis eam pdidit vel dimisit. nunquid valebunt litere. ¶ Itẽ quid si tẽpore impetratõnis non habebat dignitatẽ. ß tempore mote litis habet ti. de rescrip. presen. §. versi. itẽ q; si scripsit z se. ¶ Per clausulam generalem in rescripto ꝓtentam non ꝓueniunt digniores psone q̃s sint ille que in litera exprimũtur. nec sup maioribus nec dignioribus negocijs. ¶ Que aũt persone sunt digniores z que negocia dignioza multa super hoc no. eo. tit. §. ix. iuxta pn. ¶ Qui dignitatẽ a pncipe habuit quolibet anno existente in simili dignitate maioz z dignioz reputatur. vt ti. de citatione. §. v. ver. porro. ¶ An habeat locum missio in possessionẽ rei petite causa rei seruande cum de ecclesia vel seculari dignitate litigatur. ij. par. ti. de contu. §. ij. ver. illud. ¶ Peccatum est infamem sustinere in dignitate. titu. de positionibus. §. vij. ver. ix. ¶ Commissio facta persone in dignitate cõstitute potius videtur facta dignitatis intuitu q̃s persone. ideo illa mortua transit ad successorem. z si nomẽ proprium in ipsa sit cõmissione expressum. quia lz persona moriatur. dignitas tamen nunq̃ moritur. titu. de instru. edic. §. xiij. ver. sed quid erit in prelato. ¶ Ho-

nestius ẽ minus dignũ cõprehendi sub digniori q̃ ecõtra.ti.de disputa.7 allega.§.iiij.ℵ.vel ibi masculinum. ¶Qualiter formentur libelli super dignitate 7 multa alia de dignitatibus.ti.de preben.7 digni.per totum. ¶Augenda est vtilitas ꝓpter dignitatẽ de statu regu. ℵ.xxvj.

Dilapidatio. ¶Prelatus de dilapidatiõe suspect⁹ nõ potest suspitione ꝓbata alienare.nec rẽ in iudicium deducere.vt ti.de actore.ℵs. Item q̃ est tutor. ¶Si suspectus de dilapidatione fuerit spoliat⁹ an poterit restõnem petere cũ effectu.ti.de peti.7 pos.§.ij.circa prin. ¶An cã dilapidatõnis possit lit.non cont.precedi.iij.p.ti.de accusatione.§.vj.ℵ.porro. ¶Qualiter dilapidatõ improbet.iij.p.ti.de inquisi.§.ij.ver.quid si reus.

Dilatio. ¶Cum petit restõ ẽ danda dilatio si petat.ij.p.t.d̃ offi.ordi.iudi.§.iij.circa fi.7.ij.p.ti.de resti.in inte.§.iiij. ℵ.j. ¶De termino assignando ad oẽs dilatorias ꝓponendas. ¶Et qualiter iudex dz bũc terminũ moderare.e.ti.de offi.om.iudi.§.vj.ℵ.ante li.cont. ¶Utrũ in ꝓcedendis dilationib⁹ in ciuilib⁹ vel criminalib⁹ sit et que cause cognitio sit facienda. ¶Et q̃ maiores dilationes in criminalib⁹ q̃ in ciuilib⁹ ꝓcedũtur. ¶Et an ĩ his que non requirũt plene cause cognitõnem aliq̃ dilatio ꝓcedat.e.ti.§.fi.7 ℵ.ij.7 ℵ.vij.7.§.vbi agit de cognitõne. ¶Frustratorie dilatões petende non sũt.ti. de aduo.§.ix.ℵ.caueant etiam. ¶De dilatõibus sunt aliqua.j.ti.de iudicijs. ¶Dilatões quãtũcũq̃ sint scripte in iure.arbitrio tamen iudicis relinquit qui eas põt moderare vel ꝓrogare cum viderit expedire. ¶Et nisi moderent cum causa subest poterit appellari.vt ti. d̃ citatione.§.ij.in fi.7.§.vj.in fi. ¶Circa materiam dilationũ est sciendum q̃ dilationũ sunt.xxxviij.species vt circa de quib⁹.ij.p.ti.de dilatione.§.j.per totuz. ¶Circa põdicta nota q̃ si datus est terminus simplr ad oẽs dilatorias ꝓponendas ille terminus peremptorius intelligitur lz de peremptorio nil sit dictum. ¶Circa istũ aũt terminũ datum ad dilatorias proponendas multa bona notantur.e.§.ℵ.7 no.7 se. ¶Oz in causis que apud sedem apostolicam ventilantur non dãtur dilatio ad ꝓbandum extra curiam dilatorias exceptões. ¶Quid de excõicatione de dilatione.viij.dierum qui dãtur ad ꝓbandam exceptõnem excõmunicatõnis. ¶Multa q̃runtur.e.§.ℵ.illud quoq̃.7 se.e.ãt.§.p totũ multa bona notãtur 7 queruntur circa materiam dilationũ ex q̃cũq̃ causa petant quis dilationes concedat.eo.t.§.ij. ¶Quando 7 qualiter dilatões ꝓcedant. ¶Et an lapso termino dato ad omnes exceptões dilatões vel peremptorias proponendas iudex valeat prorogare 7 de quibusdam que queruntur circa terminũ datuz vel dandum ad oẽs exceptiones dilatorias ꝓponẽdas. e.ti.§.iij. ¶Quib⁹ 7 quotiens 7 qualiter dilatões cõcedant a quocunq̃ concedant. 7 de multis bonis circa hoc.e.ti.§.iiij.seu fi. ¶Materia dilationũ dandarum amputanda est.ij.par.ti.de excep.7 repli.§.ij.ℵ.ceterũ ¶Nõ differtur non aufertur.ij.p.ti.de iuramen.calũ. §.j.in prin. ¶In causis in quibus iuratur de calumnia non datur dilatio pro responsione facienda.vt.e.§.iuxta finem.contra.e.ti.ĩ.§.fi. ¶Si procurator agit vel defendit nomine absentis datur dilatio ad denũciãdũ dño vt veniat 7 iuramen.calum.pstet.e.ti.§.ij.ver.q̃d ergo. ¶An detur dilatio procuratori ad dñm cõsulendum.ti.de positiõibus.§.vj.iuxta fi.ℵ.in sũma. ¶Nemo est onerandus sup vacua dilatõe.e.ti.§.vij.ℵ.7 nõ ¶De iudicijs que dantur accusato in causa criminali ij.p.ti.de accusatione.§.j.ver.cum autem.7 ver.in sũma. ¶An ex mutatione additione vel detractione vel declaratione libelli reus nouam dilationem habebit, iiij.p.ti.de lib.concep.§.viij.ℵ.ß 7 si.7 se. ¶Sine dilatione quis imperet.ti.de verbo.

Dilecto. ¶Qualiter intelligat⁹ q̃ ita q̃s dz diligẽ ꝓximũ suũ sic seipsum.iiij.p.ti.de denũciatiõe.§.ij.

Diligentia. ¶Non debet esse alicui nociua sua diligẽtia.j.p.ti.de arbi.§.viij.ver.quid si sit pena. ¶Diligẽtia mater est omniũ virtutum in suo opere.ti.de aduo.§.v.ver.cõmẽdet autẽ.7.ix.ℵs. Item caut⁹ sit antiqu⁹ ¶Non imputatur ei qui in rebus alienis adhibuit diligentiam quam in ꝓprijs adhibuisset.ti.de pig.§.j.ℵ. 7 nota.

Directum. ¶Interdũ fit ꝑ obliquũ quod non põt fieri directe.ti.de positõib⁹.§.vij.ℵ.verũtamẽ. ¶Quedam concedunt ꝓsequentiã que directe non ꝓcederent.ti.de feudis.§.ij.ℵs.xxxj.

Discretio. ¶Est mater omniũ virtutum.ti.de aduo.§.v.ℵ.cõmendet autem.

Disiunctio. ¶In disiũctiuis sufficit partem alterã esse veraz ti.de salarijs.§.iij.ℵ.ß pone. ¶Cum duo ſb disiũctione debent sufficit alterum impleri.ti.de citatõe §.iij.ℵ.quid si tres. ¶Disiunctio interdũ admittitur ĩ libellis 7 tunc sequit responsio generalis.secus si copulatiue.de his.ij.p.ti.de libel.concep.§.ij.iuxta principiũ ¶Disiuncta an incertitudinem notat . an ℵo plura poni possunt in vna positione vel articulo coniũcte vl disiuncte.ti.de positionib⁹.§.vij.ℵ.xj.ad finem.7 vers. illud.

Dispendium. ¶Nõ dz habẽ q̃s dispendiũ vñ meretur premium.iij.par.ti.de inquisit.§.fi.iuxta principiũ.

Dispensatio. ¶Tractatus d̃ dispẽsationib⁹ tractat sub titulo de legato.§.ix. 7 se. ¶Ad euidentiã aũt tractatus de dispensationib⁹ est videndum quid sit dispensatio.vnde originem habuit 7 q̃liter fiat. ¶Tercio quot sũt genera seu spẽs dispensationũ. ¶Quarto quid sit irregularitas 7 quid iuris de ea. ¶Quinto de dispensatõe episcopoꝝ. ¶Sexto de dispẽsatõne legatoꝝ ap.se. ¶Septimo d̃ dispen.pape. ¶Octauo d̃ dispensatõne patriarche. Archiepiscopi. Abbatũ.pncipis 7 capituli 7 huiusmodi. ¶Nono qualiter 7 quãdo sit dispensatio facienda. ¶Decimo quid iuris sit de dispensatione sup pluralitate beneficioꝝ. ¶Undecimo quis sit dispẽsatõnis effectus. vt dicto.§.ix.et sequentibus.xj.tit.etiã de legato 7 ti.de regularitatib⁹ sunt mala que faciũt ad ti.de dispensatiõib⁹. ¶Papa põt statuere seu dispẽsare q̃ piurus seu in mortali cõstitutus non repellat⁹ a testimonio ferendo vel ab ordinis susceptiõe.j.p.ti.de teste.§.j.ℵ.sed queri. ¶Utr̃ pape dispensatio impediat accusatõnem.ij.p.ti. de probationibus.§.j.ad fi.7 ti.de aboli.§.j.ℵ.porro. 7 seqntibus.vbi sunt multa de huiusmodi dispensationibus. ¶Ex nouem modis vel circa fit dispensatio. ¶In quibus casibus possit dispensari 7 per quos. ¶Quid iuris sit de dispẽsationibus 7 de varijs formis dispensationum.ij.par.titu.de sententia 7 que sunt.§.vj. versi. postremo.7 se.vsq̃ ad finem.§.

Dispositio. ¶Licitum ẽ cuilibet q̃ libet cũq̃ placuerit d̃ rebus suis disponere.ti.de instru.edic.§.xij. ver. quid si quis iurauerit.

Disputatio. ¶Ubi de bõa fide agitur non est de iuris apicib⁹ disputandũ. ¶Uerborũ disputatõ ẽ pti-

nacibus relinquẽda. curiosus em dicit qui de his de q̃-
bus non expedit facile disputat ti. de aduo. §. vj. ℣. vel
sputatio. 7 q̃t disputatões 7 allegationes fieri debeãt
sup testiby 7 alijs actitatis ti. de dispu. 7 al. §. j. ¶ Quo
tpe vel in qua pte litis debeant fieri eo. ti. ¶ Quot di-
sputatões 7 allegationes debent inseri in act'. eo. ti. §.
v. ver. 7 nota. ¶ Imperitus matheseos. i. ideota aduer
sus mathematicos. i. sapientes disputans risu patebit
eo. §. in fi.

Dissensio. ¶ Natura ꝓna ad dissen-
•tiendũ est in ꝓmio in ver.
sane. 7. j. ꝑ. ti. de arbi. §. viij. ℣. hoc quoq; notã-
dum. ¶ Dissentio inducit desolatõem gentis ti. de ad-
uo. §. iiij. in fi.

Dissimulatio. ¶ Dissimulatio lo
•co ꝓhibitõis hĩ. ti.
de lo. 7 ꝓdu. §. vj. ℣. si. vj. queritꝫ. ¶ Sola dis-
simulatõne iniuria remittit'. ti. de iniur. ꝓpe ꝓin.

Distantia. ¶ Propt' viaꝝ distãtiã fit
•qd̃ alꝫ ñ fieret. ij. ꝑ. t. d' vna
col. §. iij. ℣. q̃d ergo ad finẽ.

Distinctio. ¶ Ubi ius nõ distinguit
•nec nos distinguẽ debem⁹
l. ꝑ. ti. de iudi. dele. §. fi. vers. sed nunquid idem
in ordine 7 in ceteꝛ silibus. ¶ Iurũ ꝙtrarietates disti-
guendo soluũtur. ti. de dispu. 7 all'. §. ij. iij. 7. iiij.

Distributio. ¶ De equa distributi
•one boim ꝙ diuersa ꝑ
dia faciẽda. ti. de cã pos. 7 ꝓpie. §. iiij. ver. sed 7
si tuũ ꝙ cãm in fi. diutius vide verbũ.

Diuersitas. ¶ Ubi diuersa ẽ rõ di-
•uersa iura sunt censẽda
l. ꝑ. ti. de teste. §. j. ℣. q̃d ergo si dicit'. ꝓpe finez
¶ Diuersitas ꝓsonaꝝ diuersam accipit medicinã. ti. d'
loca. 7 con. §. iij. ver. ad euidentiã vltra mediũ.

Diuitie. ¶ Melius ꝑsumit' ꝙ diuitibus
•q̃ ꝙ pauꝑib⁹. ¶ Qui aũt dicũ-
tẽ excipit'. ¶ Qꝛ etiam melius ꝑsumatur ꝙ diuitib⁹ q̃
ꝓ pauperibus. ¶ Et ꝙ diuitie releuent hominez ab
onere satisdandi. ti. de instrum. edic. §. xiij. vers. quid si
heres.

Diuinatio. ¶ Qui vadũt ad sortile-
•gos 7 diuinos comparãt'
homicidis 7 fere omnib⁹ alijs criminib⁹ irretit'
j. ꝑ. ti. de accusatoꝛe. ver. itẽ ꝙ est homicida. ¶ Nõ im-
putat' alicui si nõ diuinat. ij. ꝑ. ti. de except. 7 repli. §. ij.
ver. quid si ꝓbat'.

Diuisio. ¶ Que habeat cõsiderare qui
•vult iudiciũ diuisoꝛiũ intẽtare.
ti. de actione seu peti. §. ij. ver. quat' aũt. ¶ An
diuisoꝛ distributoꝛ 7 dispẽsatoꝛ sint idẽ ti. de instrum.
edi. §. xiij. ℣. porro. 7 ℣. 7 an distributoꝛ. ¶ De diuisi
one parochiaꝝ 7 possessionũ ac hereditatis 7 huiusmo
di. ¶ Et an quilibet põt ꝓuocare ad diuisionem. ¶ Qꝛ
iura sunt indiuidua. ¶ Et si cõione manente inter fra-
tres vel alios ab altero eoꝛum ẽ es alienũ contractum.
An tpe diuisionis illud de bonis communib⁹ ꝑsoluet'.
Et q̃d si cõe manẽte dos ẽ ab altero eoꝛũ recepta. 7 de
multis silib⁹. ¶ Et q̃d diuisionis tpe veniet i diuisiõe
Et quicquid põt dici de iudicijs diuisoꝛijs. ti. de iudici.
§. iiij. ver. de diuisione. 7 se. vsq; ad fi. §. ¶ Ea que i iu-
re ꝙsistunt incoꝛporalia sunt. ¶ Res autem incoꝛpora
les diuisionẽ non capiũt. ti. de ꝑscrip. ver. ß pone miles
¶ An aliquis cogatur ad diuisionez rei quam cũ alijs
habet cõmunẽ ti. de cleric. coniu. versi. quid si clericus.
Iudiciũ cõi di. non bz locum vbi res desinit esse cõis.
¶ Quãdo aũt locũ hẽat cõi vtile di. iudicium. ti. de lo.
7 conduc. §. vj. ver. lxx. ¶ An heredes rem emphiteoti
cam. vel fundũ vectigalẽ inter se diuidere possint. e. §.
ver. lxxij. ¶ Nou valet pactũ ne res cõmunis diuidat'.
Sed ne ad tempus diuidatur bene valet. e. §. ℣. lxxix.
¶ Pactum de non diuidendo non valet. ¶ Prescri-
ptio autem impedit diuidere cupientem. t. de feudis. §.
ij. ver. iij. ¶ An opera vel eius executõ diuidi possit. e.
§. ver. ix. ¶ Comitatus Marchionatus 7 Ducatus di
uidi non debent ti. de feudis. §. ij. ver. xxix. ¶ Utrũ va-
salli possunt diuidi. 7 vtrum domini possunt int' se di-
uidere feudum. e. §. ver. xxxj. ¶ Utrum vasalli possint
inter se feuda diuidere. ¶ Qꝛ diuisio vicẽ obtinet em-
ptionis 7 ꝓmutationis. ¶ Utrũ feudum iurisditõis di
uidi possit. ¶ Seruitutes non diuidunt' nec stipulatio
nes. vsufructus tamẽ bene diuidit'. eo. §. ver. xxxj. 7 se-
quenti.

Domini iuris. ¶ De dñi iure. ti.
•de iuris. om. iu. ver.
visum 7 melius. ij. par. ti. de sen. 7 que se. §. ij. ℣.
sed nunquid.

Duortium. ¶ Qualiter formet' li-
•bellus: cũ mulier petit
fieri diuoꝛtiũ inter se 7 virũ suũ ex eo ꝙ dicit' il-
lum ꝓius cum alia viuẽte matrimoniũ contraxisse. tit.
de spon. 7 ma. §. iiij. ver. sixo. ¶ De diuoꝛtio impetu
um 7 ad temp⁹. ¶ Et ex quibus causis pueniat. 7 qua-
liter in eis foꝛmentur libelli. 7 qualiter si ecclesia per er
roꝛem inter cõiuges diuoꝛtium tulit. ¶ Et de iuramen
to coniugum cum diuoꝛtiuz ꝓmulgatur. ti. d' diuoꝛ.
ꝑ totuz.

Docere. ¶ Doctoꝛ doctrina. ¶ Fas est
•ab hoste docere. ij. ꝑ. ti. de ꝓba.
§. ij. ver. fi. ¶ Instrm dicit' documẽtũ. quia do-
cet. e. par. ti. de instru. edic. §. j. in ꝓinci. ¶ De ꝓmile-
gio seu immunitate doctoꝛum legum in se 7 vꝛoꝛib⁹ et
liberis ac reb⁹ eoꝛum ne conueniantur ti. de reo. ver. itẽ
grãmaticus. An liceat doctoꝛi legere per substitutum.
ti. de aduoca. §. j. ver. sed pone abbas in fi. 7 ti. de sala-
riꝭ. §. fi. iuxta fi. ¶ An etiam doctoꝛe mortuo restituẽ-
tur salaria habita. ibidẽ pauloante. ¶ De mala doctri
na 7 de docentibus 7 audientibus malam doctinã sunt
multa. ij. par. titu. de except. 7 replica. §. iiij. versi. Item
nota.

Dolus. ¶ Dolus futurus remitti nõ põt
•j. par. ti. de arbi. §. viij. ver. quid si
expꝛessum. ¶ Non videtur dolũ facere qui eũ
excludit. eo. §. ver. sed et si. ¶ Dolus suus alicui ꝓdes-
se nõ debet. e. q̃d ergo si. se. 7 ti. de ces. ac. §. j. ver. ex pre-
missis. ¶ Dolus ꝙ euidentiã facti ꝓbatur. j. par. tit. de
teste. §. qualiter aũt. versi. ß quo. ¶ Dolo facit q̃ petit
qd̃ restituturꝰ ẽ. t. de sala. §. iij. ver. ß pone. ¶ De actõ-
ne de dolo quãdo ꝓpetat. ti. de actione seu peti. §. ij. ℣.
verum. 7 versi. ß 7 vbi. ¶ Qualiter ꝟbenit' actoꝛi con
tra reum qui rem petitam dolo desijt possidere. t. d' ces.
ac. §. j. ver. ad hoc. 7 se. ¶ Obest dolus ab initio adhibi
tus titu. de rescri. pñ. §. vj. ver. quid si impetrãs. ¶ Nõ
caret dolo qui magistratui non obedit. ti. de citatiõe. §.
iiij. ver. sed quid si tres. ¶ Qui per dolum ledit aduer
sarium infamis est scienter. ij. par. ti. de contu. §. j. iuxta
ꝓinci. ¶ Reus opponẽdo exceptionẽ doli scient' se ob-
ligat. et sic confitet' intentionem actoꝛis nisi doceat de
dolo. sed hoc fallit in dote per dolum ꝓmissa vbi nul-
la oritur obligatio. ij. par. ti. de excep. 7 repli. §. iiij. ver.
tu q̃. ¶ Juder dꝛ ꝓtes a fraude ac dolo cohibere. ¶ Et
iudex q̃ aliq̃d fac̃ i iudicio fraudulẽt' i ꝑiudiciũ ꝑt dꝛ
puniri. e. §. ver. ß q̃d si iudex. ¶ An ℈ exceptõez doli de
tur replicatio doli. e. ti. §. fi. ver. ß nunq̃d ℈ exceptiõez.
¶ Cõtra dolũ cõmttentẽ dat' dolũ passo actio de do-
lo ti. de satisda. §. iiij. ver. sed adhuc. ¶ Dolus ꝑ pos-
sessoꝛe habetur. hec enim paria sũt scilicet possidere et

dolo telq̃sse possidere.ti.de interrogationib⁹.§.ij. verſ. q̃d ergo.7 se.¶An actio de dolo ꝓpetuet̃ p li.conte.ij. p.ti.de li.cont̃.si iuxta.¶An exceptõi doli possit renũciari ti.de renũ.7 ꝯclu.ℵ.item exceptio doli.¶Scienti dolus non infert̃.ij.p.ti.de in integrũ resti.§.ij.ℵ. ß nõ quid econtra.¶Dolosus non restituit̃.e.§.ij.iuꝛ fin. ¶Dolus ex pſpicuis indicijs ꝓbatur.ti.de expen.§.fi. ℵ.si.tu aũt.vltra mediũ.§.¶Non videt̃ dolo dedisse q̃ ideo dedit vt litem effugeret.iij.par.tit.de inigui.§.iiij. ℵ.quid si pendente.¶De actõne de dolo q̃n cui 7 cõtra quem competat q̃ntum d uret 7 qualiter in ea libelli formen̄ 7 q̃d iuris cum dolus dat cãm cõtractui.vel incidit in ꝓtractu.¶Et q̃ scienti 7 nolenti non infert̃ dolus ti.de dolo.7 ꝓtu.§.j.p totum.¶Dolus post litẽ conte.admissus valde spectat ad officiũ iudicis.ti.d iureuran.ℵ.ß opponũtur.¶Dolus nõ facili p̃sumit̃ dolus 7 p possessore habet̃ ti.de cleri.cõiu.ℵ.q̃d si clericus.¶Dolus dolo cõpensat̃.ti.de empt̃.7 ven.§.vj. ℵ.quid si vendo.¶Qualr formet̃ libellus cũ dol⁹ intercessit in venditõne.e.§.ℵ.si autẽ dolus.Sufficit dolum semel esse cõmissum ti.de dolo 7 ꝓtu.§.vj.ℵsi.xcix. ¶Lata culpa ꝓpe dolũ est.e.§.ad finem.¶Doli exceptio obstat ei q̃ sine cã vel cã non exp̃ssa stipulatus est. ti.de feudis.§.ij.ℵ.iiij.¶Qui dolũ allegat ipm ꝓbare tenet̃.ti.de pign.§.j.ℵ.sed quis probabit.¶Uniuersitas bene committit dolum.ti.de dona.ver.quid si aliquis baro.

Domus. Domiciliuꝫ 7 domesticus.Si incendiũ immineat possum auctoritate propria vicini mei domuꝫ destruere. ¶Sed vicini debent contribuere p damno resartiendo.ti.de actore.ℵ.item q̃d vidit papa.¶De iure reuocandi domũ 7 quib⁹ psonis hec exceptio competat 7 q̃bus non 7 de quibusdam dubitabilib⁹ circa hoc.tit.de reo.ℵ.Item delegati.§.ij.7 se.¶Qualiter agatur cõtra illũ qui domũ in p̃iudicium meũ edificare nititur.t. de actio.seu pet.§.ij.ver.fi.¶De domo ruinosa vl̃ alio edificio quid agendum sit vide in ti.de satisda.§.fi.ℵ. circa.¶Stipulatio illius non valet qui stipulatus est fieri sibi domum si non est dictum vbi fieri debeat.ti.d compe.iudi.adi.§.j.ℵ.quid si fit.¶Ubi debeat citari qui plures domos habet ti.de citatione.§.iiij.ℵ.quo facto.¶An reo inuito intrabit q̃s domũ suam cã citatõnis faciende.e.§.ℵ.ß an reo.¶De cautõne quam habet prestare is qui reuocat domũ.j. de satisda.§.ij.ver. illud quoq;.¶De cautione damni infecti q̃ hꝫ locum cum edificium domui mee vicinũ minatur ruina supra ti.de damno.¶An licet mihi aliquo casu domũ tuam te inuito intrare.e.ti.de instru.edic.§.vj.ℵ.ponam instrumenta¶An sufficiat citatio facta domi.7 in q̃ domo debet quis citari.iij.par.ti.de accusatõne.§.j.ℵsi.ß nunquid sufficit.¶Que domi fiunt non bene nisi per illos de domo ꝓbantur.iij.par.ti.de inquisi.§.j.ℵ.hoc etiam nota.¶Qualiter formetur libellus cuꝫ domus petitur tm̃.vel domus 7 res existentes in domo.titu.de libel.concep.§.xv.ℵ.si autem 7 se.¶Si ꝓductor aree ibi domum fecit qualiter agetur contra eum.iiij.par. ti.de ꝓba.§.j.ℵ.est vtilis.¶Pone habuisti aream p̃pe domũ meam p.xxx.an.nunc vis ibi edificare ego p̃hibeo queritur quid iuris.¶Item pone habeo domũ ex vna parte vie publice.et tu ex altera:concedis mihi q̃ possum ibi facere vel etiam econtra ego habeo domum ex vtraq; pte nũquid potero parietẽ facere.e.ti. §.iiij.ℵ.ß pone habuisti.7 se.¶Pone q̃.p.cauit vicino suo sub certa pena non habere vel edificare vel facere p se vel p alium feneſtras in muro domus sue.pt⁹ hec.p.vendidit domũ illam nũc queritur vtr̃ ẽptor fenestram ibi poterit facere vel habere ti.de empt.7 ven. §.j.ℵ.ß pone.¶Qualiter conficiatur instrumẽtũ cuꝫ domus p̃ certa pensione locatur.tit.de loca.7 con.§.j. circa prin.¶Que domus dicatur superficiaria.eo.§. ℵ.si ℵo quis in fi.¶Omnia inuecta 7 illata in domũ locatam sunt pro pensione domus 7 damno dato locatori obligata.ß quando id sit verum.eo.ti.§.v.ℵ.porro.¶Una est domus viri 7 vxoris.ti.de feu.§.ij.ℵ.xx. 7 qui fi.sint legi.ℵ.sed pone non cogitur.¶Debet q̃s domum reficere si eam velit pro derelicto habere.ti.de censi.§.ij.ℵ.quid si vniuersitas.¶An appellatõne domus contineatur 7 porticus.7 q̃ appellatõne dom⁹ domicilium continet̃.ti.de iniur.§.j.ℵsi. pone in statuto. ¶De domo moribunda ti.de do.7 contuma.§.vj.ℵ. Item si res.¶Ratõne domicilij sortitur quis forum si ibi intelligitur domicilium quis habere non autẽ videtur vagabundus qui habet domicilium.¶Item seruus non potest dici habere domicilium.ti.de compe.iudi. adi.§.j.ℵ.xl.7 se.7.§.ij.¶An autem q̃s plura domicilia possit hr̃e.e.§.ij.¶De p̃missis etiã ti.de citatõe.§.j.ℵ. quid si ptes.¶Qui nullum hꝫ domicilium p̃ absente habet̃.põt autẽ q̃s habere domicilium in pluribus locis ti.de prescrip.ver.quando aliquis.¶Uxor sequit̃ domicilium viri ti.de feudis.§.ij.ver.xx.¶Que dicantur persone domestice 7 que extranee ti.d aduocato.§.vj. ℵ.ß si iste.¶Qui dicantur domestici 7 an qui fuit domestici vel fuerunt in testimonium admittantur.j.par. ti.de teste.§.j.ver.Item excipitur q̃ est domesticus p̃ pernam col.¶Instrumentum factum a persona domestica ẽ suspectum ti.de instru.edic.§.ix.ℵ.itẽ q̃ ẽ domesticus.

Dominium. 7 dominus.¶Nuda traditione 7 sine causa facta in rebus corporalib⁹ non transfert̃ dominiũ.j.par.ti.de procu.§.j.in prin.¶Nuda traditio non transfert dominiũ ti.de positionib⁹.§.vij.ℵ.xv.d hoc etiam.ij.par.ti.de confes.§.iij.ℵsi.porro.Sine rei traditione non acquiritur dn̄ium.j.par.ti.de teste.§.ij. ver.quid ergo.¶Interdum dominiũ transit sola traditione sine scriptura.Interdum non titu.de sat̃.§.iij. ver.illud autẽ.¶Interdum possum petere iure dominij vel quasi vt ti.de actione seu peti.§.ij. ver.qui autẽ. ¶Q̃ multis modis 7 quib⁹ dominiũ acquiratur.eo.§. ver.si autem.¶Nudis pactis dominiũ non transfert̃. nec amitto dn̄ium lꝫ rem habeam p̃ derelicto.ij.par.t. de confes.§.iij.ver.porro.¶Si tamen rem meã tibi ex aliqua causa concedo cuius vsufructum mihi retineo: an illius rei dominiũ transfero.eo.§.ver.quid si confiteor.¶Solum rõne dn̄ij vel soli dño competit rei vẽdicatio.ti.de libel.concep.§.xv.ver.nunq̃d dꝫ.¶An p̃ p̃scriptõnem directum vel vtile dn̄ium acquirat̃.ti.de p̃scrip.in prin.¶Q̃n in cõtractibus dn̄ium trãsferat̃ vel non ti.de emp.7 ven.§.j.ver.illud aũt.7 ver.ad cuius dentiam.7 versi.ß et si plures.7 verſ.fi.7 ver.hoc quoq; notã dũ.ℵ.fi.7 ver.plerũq;.ver.fi.7.§.iij.ℵ.ß nũq̃d pt. ¶Q̃ dominiũ habeat emphiteota in re 7 an quis simul̃ possit habere directum 7 vtile dn̄ium.¶Itẽ directuꝫ dn̄m facit.ß vtile facit quasi dn̄m.ti.de loca.7 conꝺ.§. vj.ver.flv.¶Quis autẽ in agendo alteri p̃feratur:an sc̃z habens directum dn̄ium an vtile.¶An p instrumẽtum emphiteosis ꝓbetur dominium dantis.7 de multis modis acquirendi 7 ꝓbandi dominiũ.¶Q̃ prescriptione etiam longissimi tp̃is non queritꝫ dn̄iũ directũ ß vtile.¶q̃ probatio dn̄ij est difficilis.Itẽ illud quod ecclesie in dominio acquirendo est a.l.concessum ẽ p̃ privilegiũ contra regulam iuris inductũ 7 ideo ad ꝓseqũtam non ẽ trahendũ vt.e.§.ver.hoc.7 se.bene.p.ij.col. ¶Qui semel fuit dn̄s vel habuit dn̄iũ alicuius rei adhuc eẽ p̃sumit̃ vel habere.¶Per extraneũ etiam dominiũ queri potest.e.§.ver.lxvj.7 se.¶Pactũ in directo dominio factũ in vtili nocere non dꝫ.e.§.ver.lxxv. ¶Si ecclesia habꝫ maius dominiũ in aliquo loco. oẽs pensiones 7 census quos hꝫ ibi p̃sumit̃ habere ratione

ipſius dominꝫ.alſ ꝓſumit habere intuitu eccl̃ie. eo.§. ver.lxxxvj. ¶Cum ago actione in rē etiam contra eum qui a me cauſam habet.ipſe poteſt mihi referre dominꝫ queſtionem.qui autem fuit feudi dominus adhuc ꝓ ſumitur dominus niſi contra probetur titu.d obli. 7 ſolu.§.j.ver.ſed pone.t.7 ſeq. ¶Eccleſia acquirit dominium rerum ſibi donatarum.licet tradite non ſint.idez in alijs ſi res que donantur ſint p̃ſentes.titu.de ſta. regula.ver.xlvj. ¶Qualiter 7 quando reus conuentus ratione poſſeſſionis vel realis etiam actionis liberet̃ dominiū in iudicio nominādo.ti.de acti.ſeu peti.§.iij. circa princ. ¶Verus dominus ad quē res ſua ab alio poſſeſſa reuertit̃ 7 poſt tempora longiora retentionis debet commodū obtinere.titu.de Rp.pñ.§.ix.ver. Itez quē obtēt̃. ¶Qualiter prouidebit̃ hominibus de domino ſuo denunciātibus talia que ſunt manifeſta 7 famoſa qualiter timent q̃ dñs plus ſolito eos grauet. iij. q. ti.de denunciatione.§.ij.ℵ.quid ſi homines. ¶Qualiter.dñs formabit libellū ꝓtra ſuū hominē vel vaſallum qui ſibi obedire recuſat. ¶Et qñ dñs poſſit ſuos homines talliare.ti.de off.or.7 de maiorit̃ate 7 obe.ℵ.eodem modo. ¶Poſſeſſor rei fit dñs rei p̃ vſucapionē.7 primus dñs deſinit eſſe dñs.iij.p.ti.de in inte.reſti. §.j. ℵ.ſed nota. ¶Utrum dñs poſſit agere p̃ colonis vel ruſticis ſuis.ti.de cauſa poſſ.7 ꝓpri.§.ij.ℵ.ſi autē colonus exigit.qualiter eis ſubueniet̃.iij.p.tit.de ꝓpri.§.j. ver. ſi ℵo dominus. ¶Bona forma p̃m quā ſeruiēs debz ſe obligare iurare dño ac cauere.ti.de lo.7 conduc.§.iij. ℵ.ſi ℵo quis. ¶Duo nō p̃ñt eē dñi eiuſdē rei inſolidū nec p̃ōt quis duob dñis ſeruire.ti.de feu.§.ij.ℵ. 7 contra.e.§.ℵ.xij. ¶An p̃ceptū dñi excuſet ſubditū. eo. §. ℵ.xv. ¶Quid iuris habeat dominus in homine.eo.§. ℵ.xvj. ¶Or hō vitā ſuā vite dñi ſui p̃ferre nō debet. ibidē. ¶Qualiter dñs petat vaſallū.tit.de cōuer.infi. ¶Qualiter ſubueniat̃ vaſallo vel colono a q̃ dñs plꝰ debito exiget.ti.de cēſi.§.ij.ℵ.ſepe. ¶Quid i caſu conuerſo.e.§.ℵ.ecōtra. ¶Qualiter agant dñi ꝯ vaſallos vel dñi ꝓtra dños libertos negātes q̃ debēt p̃ſtare vel ecōuerſo.ti.de natis ex libero vētre.

Donatio. ¶Nemo p̃ſumit donare.j.p.ti.de ꝓcu.i prin. ¶An donationē factā eccl̃ie vl̃ p̃uate p̃ſone ab impatore vel rege ſeu alio ipe donator vel ſucceſſor eius valeat reuocare.ti.de inſtru.edic.§.xj.ℵ.quid ſi impator 7 paulo añ. ¶Donatio cauſa mortis computat̃ int̃ vltimas voluntates.filius autē famil̃. de volūtate patris p̃ōt cā mortis donare.licet teſtari nō poſſit.e.t.§.xij.ℵ. quid ſi filius. ¶De his plene 7 de diuerſis formis donationis cauſa mortis facta donatō euaneſcat. ¶Q̃ q̃nq̃ teſtes ſufficiant in ea. ¶Q̃ in donatione cā mortis nō requirit̃ iudicij inſinuatō.nec poſſeſſionis traditō.nec bonorum aditō. ¶Sed ſtatim a mortuo in donatariū transit dñium. ¶Itē de optimis formis donationis inter vinos.7 quid fiat in hmōi donationibus de inſinuatione iudicis. ¶Itē inſtrumentū ceſſionis ex cā donatōnis facte.7 inſtrumentū ex cā do.inſolutū.7 inſtrm donā.quam facit de oīmibus bonis ſuis qui monaſteriū ingredit̃. ¶Et q̃ donatores nō debēt multis cōditōnibꝫ ſeu obligatōibꝫ implicari. ¶Et q̃ donatō excedēs ſūmā quingentoꝝ aureoꝝ abſq̃ iudicis inſinuatōne nō valet.eo.ti.§.xv.p̃ totū. ¶Qualiter formet̃ inſtrumē tū cū vſufructus donat̃.ti.de emp.7 vē.§.j.ℵ.ß ſivſufructus. ¶An 7 quādo valet vel nō valet a p̃lato ſine cōſenſu vel cuz conſenſu capituli facta donatō. ¶Et quid de donatōe facta caplo a p̃lato.tit.de his que fi.a p̃la.ſine cōſen.capituli.ℵ.fi. ¶Qui donauit aliquos reddit̃us nec dixit de quibus poſſeſſionibꝫ de bis q̃ bēt p̃ſumit donaſſe.ti.de do.7 con.§.vj.ℵ.lxxvj. ¶Utrū emphiteota rē emphiteoticā poſſit ſine domini requiſitōe donare. ¶Q̃ dare extraneo eſt alienatō.dare aūt filio non. ¶Q̃ in donatione non interuenit precium. ¶Utrum poſſit eam filie dare in dotem.vel filio i donatione propter nuptias.q̃ datio in dotem ē donatio ¶Et q̃ legatum nihil aliud eſt q̃ donatio a teſtatore facta.eo.§.ℵ.cviij.7 ſe.iij. ¶Si dediſti aliquid alicui ob cām qualiter poſſis repetere.ſi tamē nō eſt cauſa ſecuta. ¶Et ſi aliquid dediſti alicui 7 ſoluiſti ob turpem cauſam ex ipſius parte interuenientē qualiter poſſis repetere.titu.de ob.7 ſolu.§.v.ver.porro.7 verſi.ſi vero ¶Qualiter agam contra donatorem vt mihi tradat rem donatā.eo.§.in fi. ¶De diuerſis formis inſtrumēti donationū cauſa mortis.7 inter vinos.7 illius quaz quis facit mona.cum ingreditur.7 illam quaz latius facit habens iuſpatronatus aliquibus clericis vel collegium conferēda. ¶Et de varijs formis libellox circa materiam donationū 7 reuocationū ipſaz.ti.de donatione p̃ totū. ¶Si pluribus aliquid eſt donatū.7 alter eorum repudiat donationē an eius portio ceteris accreſcat. ¶Itē pone plura pater donauit in poteſtate alicuius conſtituto.nō tamē fuit donatō inofficioſa poſt modū cū pater teſtaret̃ dixit q̃ nullā alicui fecerat donationē.querit̃ an p̃ hoc videat̃ donationē huiuſmodi reuocaſſe. ¶Itē donatio in ſola donātis poteſtate conſiſtit. ¶Q̃ donatio habet vim legati. ¶Et ſic ſola nuda voluntate videt̃ tolli.7 ſi pater emancipās filiuz dat ei partē ſuā an ſit ibi neceſſaria inſinuatio. ¶Q̃ nemo cogit̃ dare.q̃ nō eſt donatio cū debitum ſoluitur. ¶Pone aliquis dat alicui omnia bona ſua 7 dicit̃ in inſtrumēto donationis q̃ ſi illa bona valēt vltra quingētos ſol.tot intelligant in eis donatiōes quot ſunt res. 7 aliqua eaz nō valet vltra dictam ſummā. nūquid p̃ hoc euitatur pena legis que p̃hibet fieri donatōnes vltra p̃dictā ſummā abſq̃ inſinuatione. ¶Et ſi plures res ſimul donauit an ſint tot donationes quot ſūt res vel eſt vna donatio cum fiat vno contextu. ¶Item ſi actum ē in donatione ne p̃ter ingratitudinem vel cauſam aliquā reuocet̃ nūquid nihilominus poterit p̃ ingratitudinē reuocari. ¶Quid ſi aliquis baro edificauit 7 donauit aliquid monaſterio.tūc abbas et monachi ſunt ingrati cū inimicis eiꝰ forte amicitias copulando.nūquid bona monaſterio collata poterit ꝓpter ingratitudinē reuocare. ¶Itē de donatione que fit a volēte cōmittere maleficiū ne maleficio cōmiſſo inueniatur aliquid habere. ¶An qui allegat donationem in fraudē factam hoc habet p̃bare de bis.eo.tit.p̃ totum. ¶De donatione quā pater facit nepoti ſuo.ſcilicet filio ſpurij ſui. ¶Et an iuramentū a donatore in donationē apoſitus fraudis p̃ſumptionē excludit.ti.d ſuc. ab intеſta.§.fi.ℵ.ß nūquid donationes. ¶Utz poſſit pater donare filio ſuo illegitimo quē nō p̃ōt beredē inſtituere.e.§.ℵ.ſed cum dicat̃. ¶Forma donatōis quā ingreſſus monaſteriū facit monaſterio.ti. de regularibus. ¶Eccleſia acquirit dominū rex ſibi donatarum licet non fuerint ſibi tradite. ¶Itē ex pacto donatōis naſcit̃ actio ti.de ſtatu regu.ℵ.xlvj. ¶Perfecta donatio conditionē nō recipit.ti.qui fi.ſint legi.ℵ.ß nunq̃d ¶Qualiter ſup donatōe ꝓpter nuptias inſtrumenta formen̄t.7 vſq̃ ad quā poſſit fieri quātitatē. ¶De donatōe quā interdū ſpōſus facit ſponſe 7 econtra q̃ talis donatio tacitam habet conditionem annexam q̃ talis donatio p̃opter nuptias ſoluto matrimonio reuertit̃ ad virum.ti.de do.inter vir̃ 7 vxorē.7 de do. poſt diuor.reſti.§.j. ¶Qualiter libelli formen̄t in repetitione donationū ꝓpter nuptias 7 de multis vtilibus circa hoc.e.ti.§.iij.

Dns. Donec. Vide verbū 7 dotaliū. ¶An filia ſine p̃is p̃ſēſu ſit audiēda i repetitōe dotꝭ vl̃ econuerſo. ¶An etiā mulier p̃ſtāte mr̃imonio poteſt. et in

quibus casibus dotem vel res dotales petere ab aliquo possidente. ¶Qz si pater egit actione de dote. z fundus datus est ei insolutum pro dote qui postea ipsum alienauit. z demū obijt. Nunc filia que non est heres petit fundum. queritᵉ an possit: de hoc ti. de actore. ℞. Itē filia. z sequen. in penultima charta. in. ij. colum. in principio. ¶Penes quē sit dominiū rei dotalis. an scilicet penes virum vel penes vxorem. z an vxor potest rei ven. pro rebus dotalibus intētare. eo. ti. de actione seu petitione. §. ij. ver. hoc quoq;. ¶Quando z in qua forma ſre mulieri pro se vel simul cum viro concedant̄ p dote. tit. de Rp. pñ. §. iiij. ver. item mulier. ¶Infra quod tempus teneatur vir vel eius heres vxori vel eius heredi reddere dotē. solu. ma. ij. p. ti. de excep. z repli. §. ij. circa prin. ¶An contra mulierē repetentē dotem ab heredibus mariti possint eius heredes opponere exceptiōz adulterij. eo. ti. §. iiij. ver. item queritᵉ. ¶Ex promissione dotis facta p volum non nascitur actio in ti. de dolo ¶Usq; ad quod tēpus possit opponi exceptio non soluᵗ. dotis. dicto ti. de excep. z ti. de renunci. z concl. §. ß z marito. ¶Si matrimonio soluto ab herede viri defūcti vxori superstiti dotem repetenti opponitur q; ipsa virum viuentē rebus ꝓprijs spoliauit quid fiet titu. de peti. z poss. §. j. ver. quid si matrimōio. ¶Dos sine matrimonio esse nō potest. ti. de positionibus. §. vij. ℞. xv. ¶An p̄iudicet confessio de dote recepta. ij. p. ti. de confess. §. ij. ver. xvj. §. iij. ℞. quid autē. ¶Quid iuris si maritus leganit seu promisit dare certam dotem quaz dicit se accepisse. quam tamen vere non accepit. ti. de instru. edi. §. xj. ℞. Item oppone contra confirmationem. ¶An sufficit patri filiam instituere in sola dote. e. ti. §. xiij. ℞. vez. z ℞. sed frater. ¶An dos sit ꝓprium vl quasi ꝓpriuz patrimoniū mulieris. z quare sic dicatᵉ. ¶An dos sit in bonis patris an in filie legitima computetur. ¶Et an patre moriente dos cuius dñium prius erat ī bonis ipsius patris ad filiam reuertatᵉ dicto ℞. sed sup ¶Omnia bona viri sunt. p dote tacite obligata vxori ß huic iuri bñ potest vxor renunciare. ti. de renūciatione z conclu. ℞. Itē bñficium. ¶In cuius psona forma bitᵉ libel. si pater repetat dotē filie. iiij. p. ti. de libel. concep. §. xiij. in fi. ¶Si cōione inter fratres manēte dos ab eorum altero ē recepta. postea tēpore diuisionis q̄d fiat. ℞. e. ti. de diuisione. ¶Si dos repetatᵉ ante tēpus a lege statutū. an habet locum pena plus petitōis. ti. de plus pe. ¶Pone vxor viro consentiente alienauit p̄dium dotale z se z bona eius de euic. obliganit z vir sub pena p̄misit nō contrauenire nunc vir ipse vēdicat illud. ¶Primo queritᵉ an hoc facere possit. ¶Secūdo an in penam incidit vēdicando. ¶Tercio si euincitur an possit mulier de euictione conueniri. ¶Itez queritᵉ an possit talis alienatio confirmari. ¶Itez pone q; vir alienat p̄dium dotale pro quo dedit aliud in cambiuz vxori. ¶Nunc vir penitēs vult predium vēdicare. q̄ritur an possit. ¶Q; mulier fundum dotalē dicitᵉ naturaliter possidere. ¶Q; eius est patrimoniū. ¶Q; fundus ꝓmutatus succedit in locum dotalis z efficitur dotalᵉ. ¶Et si vir de consensu vxoris fundū dotalē dedit filie in dotē nunquid vxor viro ad inopiam vergente fundum petere poterit. vel etiā ipe vir dicēdo q; ꝓtra ius factum est q; vir ē dñs rei dotalis. ¶Q; vbi ē prohibita alienatio p consequēs in dotē datio. q; mulier indotata remanere nō debet. ¶An fundus dotalis a cōi vtilitate ad piā causam dari pōt q; causa dotis est ꝓpetua. ¶Q; certi sunt casus in quibus fundus dotalis a cōi voluntate ad piā cām dari potest. ¶Q; certi sunt casus in q̄bus fundus dotalis potest alienari. ¶An vir vel mulier vendicat fundum dotalem. ¶Bonum est consilium pro mulieribus cum maritantᵉ. nec postmodū consensus earum sit etiam cum iuramento obligationis in alienatione rei dotalis. ti. de emp. z ven. §. iij. ℞. ß pone vxor z se. bñ p. j. colum. ¶Licet maritus dicitᵉ dñs rei dotalis non tamen hēbit fructus arborꝫ dotalium nisi sint cedue. ti. de lo. z con. §. j. ver. illud autem. ¶An emphiteota possit rē emphiteoticam dare filie sue in dotem sine dñi voluntate. ¶Et q; datio in dotē donatō est. ¶Q; vxor est domina rei dotalis. ¶Et an dolꝰ vel negligentia viri preiudicat vxori in re dotali. Et si sic an vxor contra virum recursum habebit. ¶Et an fundus dotalis alienetur. e. ti. §. vj. ℞. cxj. z se. ¶Infra qō tempꝰ possit mulier repetere dotē soluto matrimonio ti. qui fi. sint le. ℞. sed nunquid vxor. Et q; sicut mulier dat dotez viro sic vir debet vxori donationē propter nuptias facere. z quid iuris si hoc non fecit. ¶Et q; soluto matrimonio dos reuertitᵉ ad mulierem. tit. de donatione inter vi. z vx. z de do. post di. resti. §. j. ¶Forma instrumentorꝫ sup assignatōibus dotiū z earꝫ restitutionibus. ¶Quis fundus dicatᵉ dotalis. ¶An pro dotis restitutione possunt dari fideiussores. ¶Itē q̄liter instrumentū formetᵉ sup dotis augmēto. ¶Itē de quietatione bonorꝫ paternorꝫ z maternorꝫ quā facit filia cum dotatᵉ. z de multis aliis. e. ti. §. ij. ¶Qualiᵗ formentᵉ libelli in repetitōne dotᵉ. z de multis vtilibꝫ circa hoc. e. ti. §. iiij. ¶An sit declarādus libellus cū petitᵉ fūdus iure dotaliū nec dicitᵉ cuiᵖ. ti. de libel. cō. §. v. ℞. q̄d si in libello.

Dubium. ¶In dubio accipitᵉ quod vtilius ē. j. p. ti. de arbi. §. v. ij. ℞. sed quid si arbiter. ¶In contractibus z aliis sepe plura tollūᵗ tollēde dubitatōis causa. e. §. ver. quid ergo ꝑm pmissa. ¶In dubio est iudici obediendum. ti. de aduocato. z eo. tit. ver. sed nunquid cogi. ¶In dubijs est deliberandum. in ti. de deliberatione. ¶Nihil tāindubitatū est quod nō recipiat quandam dubitationē. ti. de aduo. §. vij. ℞. Itē caueat. ¶Dictū testis dubitantis vel titubantis nō valet. q̄a dubitans p ignorāte habetᵉ. j. p. t. de teste. §. j. ℞. Itē q; testes sūt varij. ¶De actione dubitata z indubitata. tit. de cessac. §. j. ℞. si autē. z se. ¶Qualiter intelligatᵉ illud q; p negationē res efficitᵉ dubia. tit. de cessione actionis. §. j. ver. sed opponitᵉ z melius ti. de satisda. §. iij. ver. ß qualiter. ¶Dubitanti datur tempus ad deliberandū. ti. de positionibus. §. v. ver. oblatis. z ver. quid si. ¶Dubitare est mediū inter credere z non credere. ¶Quādo autē interrogatus vt de aliquo respondeat possit dubitare vel non. e. ti. §. vj. ver. sed nunquid. ¶In dubijs recurritᵉ ad arbitrium iudicis. ¶Judex ℞o equitatem in dubio sequi debet. ¶Dubia positio nō debz admitti. z ortᵉ dubietas ex multis. vt eo. ti. §. vij. ℞. z nō. z ℞. tercio. ¶Dubia in meliorē partē interꝑtari debemus. ij. p. ti. de ꝑsump. §. ij. iuxta ꝑn. ¶In dubio nō est recedendū a iure cōi. ij. p. ti. ō ap. §. iiij. ℞. ß quid si q̄s ¶In dubijs accipitᵉ quod minimū ē. ti. de lo. z cond. §. vj. ℞. lis. circa mediū.

Duellum. ¶An et quando et a quo duelluz potest indici. ij. p. ti. de accusatione. §. vj. ver. quid si. z se. duplicatio. ¶De duplicationibꝫ. ij. p. ti. de excep. z repli. §. fina. in prin.

Duplicitas. ¶Interdū expedit duplicibus verbis vti. tit. de aduo. §. iiij. ꝓpe prin. z §. vij. ℞. itē cautus. ¶In eadē cā nō valet quis duplici fungi officio. ij. p. ti. de iure calum. §. iiij. ℞. quid si aliq̄d. z tit. de dispu. et alle. §. vj. ℞. porro. ¶De duplicibꝫ iudicijs. e. t. ō iuramentᵉ. §. iiij. ℞. nō ō positōibꝫ. z §. vij. ℞. xx. ¶Si ī instrō dicitᵉ simplr sub pena dupli nō adiecto cuius dupli illud duplū referetᵉ ad p̄ciū cōuentū nō ad rei bonitatez que pluris ē q̄ꝫ p̄ciū. ¶De duplici aūt stipulatione ti. de emp. z ven. §. j. ℞. sed quid si ī instru. sup verbo super pena dupli.

Oratio. Nõ durans nõ videt factũ
.j.p.ti.de arbi.§.fi.ℵ.ß pone
arbiter. ¶Tradita non videtur tradita que tradi
ta non durauit.nec videtur versum quod non durat
versum.ti.de do.7 contu.§.vj.ℵ.cxx. ¶Non videtur
satisdat.nisi duret cautum satisdatum.ti.de fideius.§.
j.ℵ.ß qualiter.

Dux. ¶Duces sunt d̃ medijs iudicibus
.7 dicuntur spectabiles.ti.de iur. om.
iudi.ver.medij. ¶Quis sit maior vel dignior
an scz episcopus vl̃ dux.titu.de rescrip.presen.§.ix.ℵ.
sed nunquid.

Brietas. Propter vnicã ebri-
etatẽ non deponit̃ cle
ricus.nec suspẽditur.iij.p.ti.de accusatio
ne.§.ij.ℵ.7 nõ.

Ecclesia Est thronus dei in premio ī p̃n
cip. ¶Causa ecclesie non dici-
tur causa p̃lati sed eccl̃e.v ñ non potest tamen
p̃latus testificari in ea. ¶Itẽ p̃latus non ẽ dñs rerum
eccl̃ie ß procurator. Nunquid ergo consanguineus p̃
lati poterit recusari si detur iudex in causa illius 7 eccle
sie.j.p.t.de iudi.del̃.§.vij.ℵ.quid si p̃latus. ¶Ecclesia
nunq̃ moritur.e.p.ti.de arbi.§.v.ℵ.quid si prelatus.
¶Ecclesiarum correctio ꝓsecratio 7 reconciliatio sũt
meri imperij 7 solis epis competunt.ti.de iurisd.om.iu.
ℵ.ßm canones. ¶Ad officiũ iudicis ptinet eccl̃iaꝝ dã
nis occurrere.j.p.ti.de offic.o.iu.§.q.ℵ.si.primo. ¶Si
eccl̃ia rẽ immobilẽ ex pmutatione transtulit in princi-
pẽ.7 eandẽ princeps transtulit in priuatũ.tunc econo-
mus eccl̃e põt auctoritate ppria rẽ illã ap p̃bẽdere 7 ad
eccl̃iam deducere.ti.de accusatore.ℵ.itẽ q̃ vult. ¶An
rector eccl̃ie post dimissam eccl̃iam possit repetere fru
ctus sibi tẽpore sui regimis p predonẽ subtractos. eo.
ti.ℵ.itẽ tutor. ¶An 7 quando p̃latus agat vel defen-
dat p eccl̃ia sine consensu capituli.7 qñ consensum ca-
teneat̃ hãe. ¶Et an vnus canonicus vel clericus agat
vel defendat p eccl̃ia sua.7 qualiter 7 de prioribꝫ recto
ribus p̃ceptoribus eccl̃iarum 7 archidiaconis p̃posit̃
7 alijs eccl̃iarum administratoribus. ¶Quãdo 7 quali-
ter admittant̃ ad agẽdum vel defendẽdum p ecclesijs
vel administrationibus suis.7 de multis alijs circa hoc.e.
ti.ℵ.itẽ si vnus.7 sequẽtibus. ¶An epũs vel alter sup
or pro eccl̃ia vacante agere possit.eo.ti.ℵ.itẽ episcop9
¶Procurator vl̃ defensor eccl̃iarum rerum quãdoq̃
dicit̃ defensor qñq̃ castaldus. ¶Itẽ aduocat9. ¶Itẽ
iudex. ¶Itẽ vicedñs.vt ti.de bis qui ali.no. in iudicio
interue.in prin. ¶Ubi est vnicus rector eccl̃ie ille põt
constituere procuratorẽ qui iuret de calum.in cã.ecc.j.p.
ti.de pcu.§.ij.ver.itẽ q̃ constitutus. ¶An p̃latus vel
clericus eccl̃ie possit aduocare p se vl̃ p parẽtibus suis
contra eccl̃iam suã vl̃ potius econtra. ¶Qui tales nõ de
bẽt plus sanguinẽ suũ diligere q̃ eccl̃iam q̃ ipsos dño
sociauit.ti.de aduo.§.j.ℵ.ß nũquid clericus. ¶Quali
ter debeat formari libellus cũ petit̃ eccl̃ia cũ suis ptinẽ
tijs.ti.de actõe seu peti.§.ij.iuxta p̃n. ¶An et quomõ
7 ad q̃ rustici 7 serui 7 coloni eccl̃iaꝝ sint de foro eccl̃i-
astico. ¶Et an cõducturas rex eccl̃iasticaꝝ illi priui-
legio possint renũciare.ti.de compe.iudi.adi.§.j.ℵ.xx.
vij. ¶Delictũ psone in dãnũ eccl̃ie redũdare nõ dz.ti.
de ℞p.pñ.§.iij.circa materiam. ¶An habeat locum
missio in possessionẽ ꝓpter contumaciaꝫ cũ agit̃ de ec-
clesia.ij.p.ti.de contumacia.§.iij.ℵ.illud. ¶Si eccl̃ia
sit passa missionẽ in possessionẽ.an post annũ p bñficiũ
restitutõis recupabit eandẽ.ti.de primo 7 scdo decre-
to.§.v.ℵ.quid si minor. ¶Pone aliqs agit p ecclesia
cũ alij sint negligẽtes forte repetẽdo alienata vl̃ p libe
ration ipius eccl̃ie nunc querit̃ an talis teneatur cauẽ
¶Itẽ an si nomine ecclesie reconueniatur ipe eam de-
fendere tenc̃atur.ti.de conuentione.§.ij.ℵ.ß pone.
¶Possessio rerum vacantis eccl̃e non dicitur vacua.
nã eccl̃ia licet vacet possidet.eccl̃ia em̃ nunq̃ morit̃.ti.
de peti.7 poss.§.j.ver.ß pone vacante. Si impator vel
rex de bonis imperij vel regni fundat 7 dotat mltas ec-
clias 7 multa priuilegia eis confert an ei9 successor pote
rit reuocare.ti.de instru.edi.§.xj.in fi. ¶Eccl̃ia nõ põt
eẽ nulla.e.ti.§.xiij.ℵ.sed quid erit. ¶Appellatione ec-
clesie capl̃m continet̃.e.§.ver.itẽ circa. ¶Qualiter fe-
ratur sñia cum eccl̃ia petit̃ cum suis ptinẽtijs. ¶Et q̃-
liter petit̃ cum subiectis eccl̃ie.ij.p.ti. de sñia a q̃ se.§.
v.ver. Itẽ debet esse. ¶Nõ valet appellatio ne quis in
ecclesia sua residere cogat̃.iij.p.ti.de appel.§.ij.ver.xj.
¶Eccl̃ia restituit̃ ad instar minoris.ij.p.ti.de in integ.
resti.§.ij.iuxta p̃n. ¶An 7 quãdo eccl̃ia restituatur ad
appellandum. ¶Qr eccl̃ia fungit̃ iure minoris. ¶Que
prescriptiones currant contra eccl̃esiaꝫ. ¶Et an ꝓtra
prescriptionem vel contra sñiam vel ad exceptionem
omissam eccl̃ia restituatur.e.§.ver.itẽ sup eodẽ 7 in se.
7 in ver.hoc autẽ. ¶Eccl̃esia iure minoris semp debꝫ
illesa seruari.eo.§.ver.porro. Que sunt tempora qui-
bus eccl̃ia ipso iure seruatur illesa an currant. 7 q̃ sunt
que currant si eccl̃ia restituit̃.e.§.v.vt autem se. ¶Ec
clesia 7 respublica equiparantur.eo.ti.§.iij.ver.ß idẽ.
¶An cum inquiritur vel agitur de statu eccl̃ie qd̃ po-
test fieri multis modis sit necessarius libellus vl̃ lit̃.cõ-
test.iij.p.ti.de inquisit̃.§.iij.ver.sed certe. ¶An p̃latus
sindicus vl̃ actor petẽs res eccl̃ie formabit libellum no
mine ipsius eccl̃ie. ¶Et q̃ p̃latus ẽ in eccl̃a 7 eccl̃ia ī p̃-
lato.ti.de libell̃.con.§.xij.ver.si ℵo p̃latus.7.§.xv.ℵ.
itẽ non valet. ¶Eccl̃ia dicit̃ res inanimata.eo.t.§.xiij.
ver.contra sindicum. ¶Qualiter epũs petat iura epa
lia in eccl̃ia.7 qualiter epũs vl̃ abbas eccl̃ias contra ali
um epm.7 de alijs circa hoc.ti.de offi.ordi. ¶Possessi
ones eccl̃iarum a tallijs 7 pedagijs psonaꝝ secularium
sunt immunes.ti.de coniuga.iuxta prin. ¶Satis quis
habẽ debet fructum sue militie in eccl̃ia in qua suam
transegit etatẽ.ti.de insti. ¶Qualit̃ formantur libelli
cum aliquis petit eccl̃iam vel p̃bendam sibi a sup̃iore
iure deuoluto collatam.ti.d̃ concessi.p̃bẽ. ¶De rebus
eccl̃ie non alie.e.ti.p totum. ¶Quid iuris sit de sub-
mittẽtibus bona eccl̃iaꝝ regib̃ vl̃ alijs secularibus.eo.
ti.in fi. ¶An a solẽnitatibꝫ quas iura circa ecclesiasti-
caꝝ rex alienationẽ p̃cipiunt obseruari possit recedi.
ti.de dolo 7 contu.§.vj.ver.vj. ¶Si res q̃ ab eccl̃ia te-
net̃ aliquo casu donationis vl̃ aliquo casu venerit ad
monasteriũ an monasteriũ absq̃ voluntate eccl̃ie rẽ il
lã poterit retinẽ.e.§.ver.cxx. ¶Quicquid acquirit re
ctor vl̃ p̃latus eccl̃ie totũ acquirit eccl̃ie.7 iõ si ipe acq̃
rẽs in aliũ rẽ acquisitã transit a successore poterit vẽdi
cari.tit.de peculio cleri.in princi. ¶Circa petitionẽ ca
nonice portionis quaꝫ plerũq̃ facit eccl̃ia parochialis
multa notant̃ ti.de sepul. ¶De petitione subiectõnis
eccl̃ie.vel simplicit̃ petitõis eccl̃ie cũ iuribus ac ptinen
tijs suis.vel cum dicit̃ eccl̃ia ad aliquẽ in spiritualibus
vel tẽporalib̃ ptinere.an patronus clericus vel laicus
eccl̃iam petere põt. ¶Quis recte possit eccl̃iam cũ su
is ptinẽtijs vẽdicare.7 de multis alijs ad petitionẽ eccle
siarum spectantibus.ti.de relig.do.p totum. ¶De ab
batibus etiã 7 de alijs inferioribus p̃latis qualit̃ eccle
sias petant.ti.de capel.mo. ¶De immunitate eccl̃iaꝝ
q̃ ꝓsistit ī multis 7 de immunitate clericoꝝ ī se 7 reb9 su
is.ti.de immu.ec.ti.de cleri.cõiug. ¶Qui teneãtur ad
reparationẽ eccl̃iaꝝ 7 qualit̃ contra eos ageat̃.ti.d̃ ec.edi.
in prin. ¶Que eccl̃ia dicat̃ simplicẽ curã animaꝝ ha
bere.ti.de cle.vel mo.

Dereet editio. ¶Si seru9 vel
filiusfam. argẽ
taria exercuit pater vl̃ dominus offi. iudi. ede-
re coget̃.titu.de offi.vica.§.ij.ver. sed an. ¶Quando

debet fieri editio instrumētoꝝ.eo.ti.§.vj.ℵ.post li.cō. ¶Qualiter instrumētum edi debeat ꝛ de positionibus circa hoc.ti.de posi.§.vij.ℵ.xiij. ¶Non videt edidisse qui in totum non edidit.ti.de instru.edi.§.xvij. ver. ß si omnia. ¶Unica solum actio debet edi.sub ti. de pꝛi.§.ij.ℵ.ß opponitur. ¶De edicto vel de edēdo.ꝛ q̄liter petat instrumētoꝝ editio fieri.ti.ō instru.edi.ꝛ ti. de fi.instru.p totū.

Dictum. Edicta iudi.vel pretorum deluforia eē nō debēt.ti. de arbi.§.viij.ℵ.sed quid si arbiter.ꝛ ti. de aduo. §.vj.ver porro. ¶De edicto diui adri.j.p.tit. de offi. om.iu.§.ij. ver.sed an. ¶In quibus casibus locum habeat edictū de in ius vo.ti.de actore.ver.sed nūq̄d edictum. ¶Edicta de accusando.de postulando.de matrimonio contrahendo.de procuratoribus. de testibꝰ sūt prohibitoria.vt scilicet quilibet admittat qui non prohibetur a iure.ij.p.titu. de accusatore.in prin.ꝛ ti.ō aduo.§.j.ver.quid si quatuor. ¶Qualiter agatur ex edictis pꝛorum.titu.de accusatione seu pe.§.ij.ver.porro. ¶De edicto ꝛ albo.preto.corrup.ꝛ de alijs edictis.eo. ti.§.v.ver.nunc dicamus. ¶De ali.mu.iudi.cā fa.ti.ō ex.actōis.§.j.ver.ij. ¶De eodē edicto vel de actione in factum descēdente ex eo cui contra quem ꝛ quando competat ꝛ quādo cesset.e.§.ver.vt autē.ꝛ sequētibus. ꝛ ti.de compe.iudi.adi.§.fi.ꝛ ti.de satisda.§.fi.ver.verum quia. ¶De citatione que fit p edicta.ti. de citatione.§.iiij.ver.ꝛ nō. ¶De circumductiōe edicti.ij. p.ti. de contumacia.§.j.circa prin.ꝛ se. ¶De carbo.edicto eo.ti.de primo ꝛ secūdo decreto.§.iij.ℵ.hoc aūt.ꝛ.§.x. ver.ad quē. ¶De edicto ne vis fiat ei qui i possessionē missus ē.e.ti.§.v. ver.in reali. ¶De hoc edicto ꝛ eius auxilijs cui ꝛ contra quem competat ꝛ de quibusdaꝫ alijs circa hoc.e.§.ver.ꝛ nō.ꝛ sequētibꝰ. ¶Nō valet appellatō ne id fiat quod edicto ppetuo cōtinet.ij.p ti.de app.§.ij. ver.viij. ¶An cū petit heres possessionē bonoꝝ hereditatis ex edicto diui adri.tollēdo necessari? sit libellus ti.de libell.concep.§.x.ver.xxviij. ¶De edicto de alie. mu.iu.cā fa.e.ti.p totū. ¶De edictis de albo corrupto ꝛ de albo scribēdo an ꝛ quādo locū habeāt.ꝛ qualiter i eis forment libelli.ꝛ q̄ licet verba edicti deficiāt. tamē sñia locū habet.ti.de dolo.§.ij.circa prin. ¶De edicto si quis ius dicēti non obtemperauit quādo locum habeat.ꝛ qualiter in eo formet libelli.e.§.ℵ.sane. ¶De edic.de minus.vo.similit.eo.§.ver.sed ꝛ vocatis. ¶De edicto si quis in ius vocatus non ierit. de edicto in ius vocatus vt veniat aut satisdet.eo.§.ver.verum.ꝛ seq. ¶De edicto ne quis eaꝫ qui in ius vo.fuerit vi eximat ¶De edicto de eo p quem factum ē quo minus in iudicio sistat.§.v.ver.Item sepe.ꝛ se. ¶De edicto ne vis fiat ei qui in poss.mit. ¶De edicto pretoris. ¶De bo. auct.iu.poss. ¶Et de edicto si mulier nomine ventris tit.de eo qui mit.in poss.re.pe.causa rei seruande.per totum. ¶De edicto edēn.titu.de fide instru.in prin. ¶De edilicio edicto titu.de emp.et ven.§.vj.ℵ. quid si venditor.ꝛ ver.ē ꝛ actio. ¶De edicto si quis omissa causa testi.ti.de testa.§.j.ver.itē plerūq̄. ¶In q̄ differat interdictū quorum le.ab edicto diui marci. eo.ti.§. ij.ver.sed in quo. ¶Qualiter formētur libelli in edictꝫ diui adri.ꝛ carbo.ꝛ alijs huiusmodi.eo.ti.§.iiij.ver.expedit.ꝛ seq. ¶De edicto de mortuo inferēdo.titu.de sepul.ver.ē ꝛ actio. ¶De edicto ō liberali causa p quod subuenitur emptori eius qui passus ē se vendi ad precium participandū.ti. de natis ex li.ven. ver. sciendum. ¶De edicto de calumniatoribus. titulo de calumnia. ¶De edicto ptoris cuius dolo malo damnuꝫ in turba factum esse dicet.ti.de raptoribus.ver.ver. ¶De edicto ptoris de incē.rui.nau.ibidē.ver.ꝛ se. ¶Ex illo autē edicto tres oriunt actiones. de quibus plene eo. tit. ℵ.ceteꝝ. ¶De edicto ptoris si quis test. liber eē iussus ē eo.ti.ver.porro. ¶De edicto de his qui deiecerūt vl effuderunt. ¶Et de edicto ne quis habeat aliq̄d positū in subgrunda.ti.de imuī.ꝛ dam.dato.§.ij.ver.q̄ si te.ꝛ seq.ver.ad hoc.

Edificium. ¶An ex quo sit apparatus ad edificandum potest etiā anteq̄ edificetur agi ne edificet ꝛ quo iure.ti.de actione seu peti.§.ij.in fi. ¶Edificium quādo ē ruinosum quid agēdum sit contra dñm edificij vide in ti.de satisda.§.fi.ver.circa hoc queritur. ¶Ubi fundamentū non ē superedificari nō potest.ij.p.ti.de libellorum obla.circa princ. ¶An illi qui bona fide edificauerunt in solo alieno edificio euicto p sñiam competat pro expē.in edificatione factis actio vel excepī. ij.p.ti.de accept.§.iij.versi.sed pone edificaui. ¶Per edificia probatur aliquid.ij.p.ti.ō probat.§.j.ver.q̄d si non ē. ¶Pone q̄ bona fide in solo tuo edificaui cōdemnatus sum tibi ad restitutionē. Nec opposui exceptionē expēsarum quod potui.nunquid potero in exe cutione opponere.ti.de sen.exe.§.fi. ver. quid si bona. ¶Quando quis dicatur edificium de nouo facere vl reficere.ti.de expē.§.j.ℵ.si autē. ¶De expēsis facti ab eo qui in solo alieno edificauit.eo.ver.ꝛ se. ¶Nota lapides ꝛ ligna parata ad opus edificij nō contineri nomine mobiliū.ti.de fruc.§.j.versi.in quanto. ¶De illo qui edificat in flumine publico vl in mei p̄iudiciū molēdinum.ti.de cā poss.ꝛ propri.§.iij.ver.sextū. ꝛ seq̄n. ¶Pone habuisti areā p.xxx.annos iuxta domū meā. nūc vis ibi edificare.ego phibeo quid iurī. ¶Et q̄ volēs edificare dꝰ seruare formā ꝛ statutū edificioꝝ antiquoꝝ sub ti.de propri.§.iij.ver.sed pone. ¶Qualiter agam contra illum qui tignū in edificiuꝫ meum immittit.ti.de edifi.ver.ꝛ quia.

Effectus. ¶Condēnatum debemus intelligere cum effectu.tit. ō sē.execu.ver.ij.ver. quid ergo. ¶Verba cū effectu sunt intelligēda.ij.p.ti.de appel.§.x. iuxta finē. ¶Cessante causa cessat effectus cause.ij.p.ti.de in integ.restl.§.ij.ver.sed cum. ¶Interdum propter modicum effectum obmittit quod esset alīs faciēdum.ti.ō libel.ob.§.x.ver.sed nunquid dādus. ¶Effectus inspicitur ti.de calum.ad fi.

Egere. ¶Judex in condēnando debet habere respectum ne reus egeat. .p.ti.de offi.om.iudi.§.v. ¶De beneficio vt quis condemnetur inquantum facere potest .i. habita ratione ne egeat.cui cōpetat ꝛ an ei possit renunciari.ti.de renunci.ꝛ conclu.ver.itē bñficium.

Egregius. ¶Presbyter ꝛ diaconus dicunt psone egregie ad quas mittitur p testimonio vel pro calum. infra.j.p.ti.de teste.§.iiij.ver quid de p̄sbytero.

Electio. ¶Cum alicui competunt due actiones.vnam eligendo alteri renūciare videtur.j.p.ti.de arbi.§. viij. ver. quid si compromittitur.ꝛ melius titu. de instru. edi.§. xiiij.ver.ex his. ¶Mala electio est in culpa.titu. de executore.ver.est autem. ¶Imputetur sibi qui talem elegit.ti.de sal.§.iij.ver.quid si reus. ¶De electōne actionis cum ex eodem facto plures competunt.et q̄ vna electa eligens alijs renunciare videtur.titu.de actione seu peti.§.ij.ver.notandum ꝛ se. ¶Qualiter aget electus ad aliquam dignitatem ec. vel secularē si non admittit ad eandem.titu.de primo ꝛ secundo decre.§.x. ver.quid si clericus. ¶Que dilationes vel termini circa factum electionis ꝛ dependētia ex ea debeat attendi.ij.p.ti.de dila.§.j.ver.electorie.ꝛ se. ¶An cause electionis possint diebus feriatis tractari.ij.p.ti.ō ferijs. §.ij.ℵ.quid de causis. ¶Qualiter fiant positiones cū quis petit suā electionē cōfirmari ꝛ vocere vult cano-

nicam eam esse ꝛc.t.de posi.§.v.ℵ. quando petit suam electionem.7 ver.in quinto. ¶ Valet electio a maiori parte facta. ¶ Itē valet electio illorum qui erāt ī qua si possess.eligendi licet ipsi ius eligendi in veritate non haberent. ¶ Itē electores vel canonici qui sunt de minori parte bn possunt accedere ad illos qui sunt de maiori parte.vt dicto.§.in quinto.eo.titu. ¶ An in facto electionis possit scribere vota vel alia tabellio laicus. ¶ Et an laici possunt electionibus interesse. titu.de instru.edi.§.viij.ver.quid ergo. ¶ Cum vltima voluntas in iudicio ostēditur exhibēs tenetur añ lit.contes. eligere an velit ea vti tanqꝫ testamentis vel tanqꝫ alia vltima voluntate.nec potest vlterius variare.eo.ti.§. rij.ℵ.7 nota. ¶ In electionibus debz considerari quis melior.quis dignior 7 quis pstantior.ti. de iura. deleg. ℵ.quartum. ¶ In his que sunt ad electionis substantiam potest superior de facto supplere.et de his proprio motu inquirere.7 ē ratio.quia ibi tractatur communis vtilitas.titu.de dispu.7 alle.§.vj.ℵ.7 qualiter breuit. ¶ In causa electionis inquiritur ex officio etiam nulla infamia p̄cedente.iij.p ti.de inquisitione.§.iij.ℵ.ī summa. ¶ De effectu criminum in modum exceptionis oppositorum electo habētur multa.infra titu.de except. ¶ An recipiatur talis libellus peto talem electionē tāqꝫ minus canonice celebratam cassari nulla alia expōssione facta.ti.de libell.concep.§.fi.ad fi. ¶ Qualiter formetur libellus contra electum contra eccl'ie consuetudinē.ti.de consue.in prin. ¶ Circa titulū de electiōe primo vidēdum de termini ad agēdum assignatiōe. ¶ Et qualis ille terminus erit.an illi qui interfuerint termini assignationi vl' qui interesse voluerint.vel qui obitum plati sciuerunt sint vlterius ad electōs vocādi. ¶ Ubi a quibus 7 qualiter fiat vocatio illa vbi debēt canonici conuenire.7 vbi electio fieri debz.deliberatio electionе forma7 instrumēta sup his de electionis scrutatione.7 datione potestatis ipsorum 7 de omnibus alijs que in forma scrutinij sequi debēt. ¶ De collatione electionis ac ipsius publicatione.et de omnibus alijs que sunt necessaria vsqꝫ ad formationē decreti.ti.de electi. §.j.vsqꝫ ad ℵ.celebrata ergo. ¶ Celebrata ḡ 7 publicata electione necessariū ē decretū cuius diuerse sunt forme.iuxta quod nota diuersas commendationes electi. ¶ Itē de tēpore pñtationis electionis. ¶ De tempore ac forma cōsensus electi. ¶ Et qualit' confirmatio electionis petat'. ¶ Itē nota formas subscriptionū decreti tam eligentium qꝫ tabellionis ex qua decerni potest. ¶ De tēpore electionis a quo tēpore et vsqꝫ ad quod tēpus habeat computari. ¶ Ꝙ decreta in facto electōnis p scrutiniū requirant'. ¶ Et an decretū pbet 7 qliter decretum vel instrumentū formabit' sup electiōe a patronis in rectorē alicuius eccl'ie celebranda.dicto ℵ. celebrata.7 se.vsqꝫ ad ℵ.ceterꝫ. ¶ Ceterꝫ si de electione in iudicio contēdatur qualiter formabunt' libelli tam contra electi partē qꝫ pro parte ipius plene tractat'.dicto ℵ.ceterꝫ.7 ℵ.si de electione.7 sequē.vsqꝫ ad fi.§.j. ¶ Circa formā compromissi ē dicēdum de forma seu modo vandi eisdē compromissarijs potestatē. ¶ Et de modo pronunciationis ipsorꝫ 7 de diuersis formis decreti in via compromissi. ¶ An etiam decretum sufficiat ad petitionē confirmationis.7 de forma instrumēto rum ad p̄dicta necessariorꝫ. 7 de multis alijs circa formā compromissi. de quibus plene tractat' eo.ti.de elec. §.ij.p totum. ¶ De electione per viam inspirationis. ¶ De formis decreti ac libellorum in hac via.7 de alijs necessarijs ad banc formā.eo.ti.§.iij.p totum. ¶ In solo casu negligentie ad superiorē proximū potestas devoluitur eligēdi. ¶ Itē in canonicorum electionibus ad p̄bēdas requiritur solēnitas forme.ß sufficit solus cōsensus.vt dicto.§.iij.añ fi. ¶ Qualiter agent clerici dicentes se debere nitesse electiōi ecclesie cathedralis. ¶ De consuetudine contra electionē eis non admissis. ¶ An valeat talis libellus.peto talem electionē confirmari vl' infirmari.quia p̄m vel contra consuetudinē facta est. ¶ Ꝙ electio potest ad aliquos de iure.consuetudine ex constitutione vl' ex priuilegio ptinere. ¶ An p talē libellum cum consueuerimus interesse electionibus episcoporꝫ talis eccl'ie petimus electionē factaz de tali nobis absentibus 7 cōtemptis cassari ꝛc. vl' si petatur tm̄ electio infirmari.vel si dicatur q̄ ad me ptinet.vl' si dicatur.petimus talē electionē confirmari vel cassari.ḡa ad nos pertinet electio de iure communi. petitorium 7 poss.vel tm̄ eorum alterum intēdet'. ¶ Et an iudex ī casibus predictis feret sniam non solum sup eo q̄ petitur electionē scilicet infirmari.sed etiam sup causis. ¶ An valet talis libellus peto talem electionem cassari. quia apud me est ius eligēdi. ¶ Et quid si dicat.quia apud me ē possessio eligēdi.q̄ causa proprietatis non ē causa sufficiens ad confirmandā vel infirmandam electionē.sed causa possessionis bn̄. ¶ Et q̄ negatoria cōpetit canonicis negantibus in electione clericos ius habere sub titu.de proprie.§.iij.in princi.bene p vnam coll'. ī ver.negatoria. ¶ Que 7 qualiter iuret electus. titu. de iureiuran.ℵ.eo. ¶ Diuersas formas appellationum in factis electionum 7 intellectum decre.Brego.vt circa id habes.iij.p ti.de appel.§.ij.in princi. ¶ Pone q̄ aliquis in eadē cuitate ad duo officia ē electus. queritur qō retinebit. ¶ Itē pone aliquē electum in potestate alicuius loci.quidam se huic electioni opponunt. q̄ritur an iste lite pē.officium suum exercebit. ¶ Quid de in platum electo ti.de cē.§.ij.iuxta fi. ¶ An electus confirmatus añ consecrationē indulgētias dare possit ti.de peni.7 re.

EMancipatō.

¶ Emancipatio ē actus volūtarie iurisditionis. ¶ Coram quibus autē magistratibus emancipationes fieri possint.ti.de iur.om.iudi.ℵ. ad huius.7 ℵ.porro. ¶ Si patri ē legatū relictū vt filiū suū emanciparet.7 ipe non vult eū emancipare.qualiter cogetur.ad hoc.j.p ti.de offi.om.iudi.§.ij.ℵ.item imploratur. ¶ In quibus casibus pater cogitur filium emancipare. ¶ Et an filius emancipatus potest stare ī iudicio contra patrē.ti.de actore.ℵ.itē q̄ ē filius famil'. ¶ Emancipatio ē voluntaria iurisdi. 7 pōt fieri omni tēpore.ij.p tit.de feriis.§.ß.ℵ.porro. ¶ Nota aliquid posse dari vt emancipatio fiat. ¶ Itē q̄ emancipatio voluntaria debz eē ti.de offi.or.ℵ.reus ℵo. ¶ An filij emancipati cum suis equaliter in bonis paternis succedant. ¶ Et qualiter hereditatē petant. tit.de iudi. §.j. ℵ.ē 7 alia. ¶ Emācipatione soluit' arrogatio. ¶ Sed an inuitus quis possit emancipari. ¶ Et quid in bonis arrogatoris habeat arrogatus si eum emancipauerit sine causa.ti.de pig.§.ij.ℵ.arrogator. ¶ Si pater filium emancipans eidē dederit partē suam. an in tali donatione sit insinuatio necessaria.ti.de donat.ℵ.quid si tēpore. ¶ Filius emācipatus pōt cōdere testamētū. ti. de testa.§.iij.ℵ.alia quoqꝫ. ¶ Ꝛtum ad successorē sublata ē dignitia emācipatōis ac patrie potestatis.ti.ō succe.ab intesta.ℵ.rōne. ¶ Sicut filius spurius nō potest heres a pe instituī. Sic nec nepos ex illo filio si nō ē a pe emācipatus.e.ti.ℵ.q̄d si habēs. ¶ Forma emācipationis quando pater filiū emancipare cogat' 7 qualiter contra eū agat' qui habuit legatū vt emāciparet 7 non fecit 7 quedā alia de emancipatione ti.de natis ex li.vē. ℵ.fi.p vnā colum. ¶ Filius emācipatus ptē habuit suam de bonis paternis 7 iurauit nil amplius petere ī bonis patris nunc eget.q̄rit' an hoc nō obstāte petere possit alimēta a pe. ¶ Et an emācipati sint a patre alēdi. ti.qui fi.sint legi.ℵ.quid si is.7 se. ¶ Unus casus ī quo pater cogit' filium emancipare ponit' ti.de adulte.ver. itē q̄ constitutio.

EMolumentum. ¶Dignus ē vt recipiat emolumētum qui ꝑstat obsequius ti. de sala. §. iiij. ℣. quid si clericus.

EMphiteosis. ¶An domin⁹ possit agere de ꝓprietate rei in emphiteosi⁊ date. ti. de actore. ℣. itē impediuntur. ¶An emphiteota conuentus liberetur dominū in iudicio nominando ti. de primo ⁊ secūdo de cre. §. iij. ℣. ß nunquid. ⁊ seq. ¶Si emphiteota conuēto dominus vult in se iudiciū suscipe. actor ℣o nō vult quid erit. ¶Qz emphiteota possidet naturaliter ⁊ dominus ciuilit'. ¶An inuito actore dominus possit iudicium suscipe ī se vt defensor. ¶Et quid si dñs ē clericus vel cēsualis eccl'ie ⁊ causa agitur coram iudice seculari De his et quibusdam alijs. eo. §. ℣. quid si feudatario ⁊ sequētibus. ¶An preiudicet talis confessio scilicz cōfiteor me talē rē a te in emphiteosim tenere. ij. p. ti. ō cōfess'. §. iij. ℣. quid si confiteor. ¶Qz emphiteota agit iudicio finium regundorum ti. de iudi. §. iiij. ℣. j. ¶Utilis rei vendicatio datur emphiteote. res autez mobilis potest in emphiteosim dari sub ti. de ꝓprie. §. j. ℣. est ⁊ alia vtilis. ¶Qualiter emphiteota spoliatus formabit libellum ti. de restit'. spol. §. j. parum añ ℣. pro iurisditione. ¶Si emphiteota cessauit in solutione canōis p. xxx. an. pena poterit peti p canonez. ¶Pone q⁹ emphiteota domino ignorante vēdidit ⁊ tradidit fundus emphiteo. domino tamē soluit canonē sicut prius. emptor iste. xxx. an. fundum possedit. nunc ℣o ipse emphiteota cessat in solutiōe canonis. hoc vidēs domin⁹ agit contra emptorē rei ven. queri' an possit. ti. de ꝑscript'. ℣. quid ergo si colonus ⁊ seq. ¶Res emphiteotica ab ipso emphiteota tradi seu iure ꝓprio vendi non potest quia ad eum ꝓprietas non ꝓtinet. nec in eum dominiū rei transit. sed sola possessio ⁊ vtile dominiū ti. de emp. ⁊ vē. §. j. in prima forma sup verbo dare. et in secunda forma ibi iure emphiteotice conditionis. ¶Itez nota contractum emphiteoticum fieri eo pacto vt quando q̄z remouetur. ¶Itē quid in emphiteosi dicta forma secunda q̄ incipit dicto. §. j. ℣. nūc formā. ¶Cōtract⁹ emphiteosis nec vēditio nec locatio ē dicēdus. eo. ti. §. nunc dicendū. ℣. quid de concessione. ¶Res emphiteotica potest dari ab emphiteota sed non vēdi. e. §. ℣. ß pone statutū. ⁊ ℣. itē res in emphiteosim data. ¶Si ecclesia vl' monasteriū aliquā rē ꝓcedat in emphiteosim qualit' instrm formet'. ⁊ q̄ solēnitas in huius concessione seruabit'. ¶De forma contractū emphiteoticuz revocandi. ¶Qz emphiteosis ē gen⁹ alienatōis. ¶Instrumētū etiā pmutationis facte de re eccl'iastica emphiteotica, p alia re emphiteotica. ¶Et si pēsio rei emphiteotice pro pluribus annis soluatur. ¶Qualiter instrumentū fiat ⁊ de multis alijs ꝓtinētibus ad p̄dicta. tit. de lo. ⁊ con. in. §. ij. ¶Si emphiteota vel libellari⁹ nō vult domino soluere pensionē vel in pēsionis solutione cessauit qualit' concipiat' libellus. ¶Et qualiter emphiteota contra eccl'iam vt sibi tradat possessionē rei quā in emphiteosim cōcessit eidē. ¶Et qualiter emphiteota cui res fuerat vel etiā si nō fuerat tradita aget contra aliū possidentē. e. ti. §. v. ℣. ī pmis. vij. formis. ¶Qz vtilis rei vē. dat' emphiteote. e. §. ℣. ⁊ nota. ī ti. e. ſ. de lo. ⁊ cō. §. vj. seu fi. examinātis de iure emphiteote. clxxiij. q. p̄ncipalit' ⁊ plures alie incidēter ⁊ multa bona notā tur ibidē p q̄ p̄nt omnia dubitabilia declarari circa materiā de iure seu de ꝓtractu emphiteotico. ⁊ valēt etiaz ad alia multa. ¶Cū eccl'ia rē aliquā dat in emphiteosim alicui ⁊ heredibus suis de liberis tm̄ intelligit' de testa. §. j. ad finē.

EXptio et emptor. ¶Exceptō q̄ cōpetit contra venditorē ꝓtra emptorē etiam cōpetit. ij. p. ti. de excep. ¶Emptor nō p̄t agere exempto priusq̄z p̄cium soluat vel offerat vēditori. ¶Nec p̄t agere cōtra venditorē priusq̄z res ab eo p̄ sniam sit euicta nisi sit emptor bonefidei q̄ agit exempto cōtra venditorē aliene rei etiam anteq̄z res euincat' ab eo ti. de actore. ℣. itē repellit' vēditor. ¶Pone vēdidisti alicui rē ad me ꝓtinentē ego cōuenio emptorē. tu visi te iudiciū me inuito transferre nunquid potes: ti. ō defen. ℣. sed pone. ¶Interdū ex eodē facto competunt due actiones contrarios habētes effectus. ⁊ tūc altera eligi debet vt si emi fundū de tua pecunia mandās seruo tuo. tibi due competūt actiōes. vna criminis. ſ. furti. alia bone fidei scilicet mādati. vt ti. de actione seu peti. §. j. circa mediū. ⁊ melius ⁊ latius de illa materia. e. ti. §. ij. ℣. notandū ⁊ se. ¶Si quis ex contractu emptōnis se velit alicuius rei dicere dñm. quatuor oportet ī illo cōtractu interuenire. e. §. ℣. si autem. ¶An in actione ex empto interponat' secundū decretum. Et an vēditor tenetur emptorē facere dñm ti. de primo ⁊ secūdo decre. §. x. ℣. sed nūquid in actione. ¶Pone petij a te de cē actione exempto ꝑ p̄cio vini quod tibi vendidi. fertur sn̄ia pro me nunquid in executione sn̄ie poterit opponere q⁹ res vendita non fuit tradita. de hoc. ij. p. t. ō excep. §. iij. ver. sed pone petij. ¶An emptor qui tractus in iudicium sup re empta noluit iurare de cal. qa ex primo facto rei habuit conscientiam aliene ⁊ iō cautam ꝑdidit. poterit agere de euictione. ij. p ti. de iur. calum. §. v. versi. quid si emptor. ¶Qualit' agit emptor contra venditorē vt rei vēdite exhibeat instrumēta ti. de instru. edi. §. vj. ꝑpe fi. ¶De emptione quam quis facit a viro vxore nō consentiēte vel forte ex postfacto cōsentiēte ti. de renū. ⁊ ꝓclu. ℣. ß pone emi ⁊ se. ¶Qualiter subueniat' emēti ignorāter rē morbosam vel vitiosam. e. ti. ℣. sunt. ⁊ se. ¶Pone emptor ꝑdēnat⁹ē venditori agēti ad p̄ciuz rei que sn̄ia in rē transiuit indicatā. ⁊ dū executioni mandat' intēdit opponere de re nō tradita ad impediēdum executionē. queri' an possit. ¶Itē q⁹ emptor habet actionē ad rē petēdaz ti. ō sen. exe. §. fi. ℣. itē pone. ¶Emptore sup ꝓprietate victo potest appellare vēditor ⁊ econtra. ij. p̄ ti. de appellat. §. j. iuxta prin. ¶Et tenet' emptor exercere causam appellationis nisi aliud conuenerit inter eos. ¶Fit autē venditio causa vēditoris ⁊ emptoris. e. §. ℣. sed nunq̄d emptor. ¶De illo qui emit ab eo quē sciebat in fraudem vendere creditorum. Vel qui sciēter emit cōtra legū interdicta. vel qui emit a fisco non solēniter vendente ti. de fructibus. §. j. ℣. si ℣o. ¶An cū agit' ad rē actiōe exempto fiet etiam condēnatio ad interesse ti. de iure iur̄. ℣. sed opponere. ¶In titulo de emptione ⁊ vēditione ponitur primo forma instrumēti quādo quis promittit alicui aliquā petiam terre vēdere. ⁊ emptor soluit vl' vēdit arras. ¶Circa quam formā nota qualiter ꝑficiatur vēditio. ⁊ q̄ tam ex parte emptoris q̄z ex parte vēditoris debēt interuenire in vēditione. ¶Itē fit q̄dam vēditio in scriptis. ⁊ quedam sine scriptis. ¶Itez nota quando ⁊ a quo res dicatur proprio iure vendi. ¶Et quando vēditor emptori pro emptione fideiussorē teneatur p̄stare. ¶Itē quando ⁊ inquantum venditor de euictione teneatur. ¶Et que vēditio dicatur in scp̄tis fieri. ¶Itē quādo vēditor obligatur q⁹ alius habēs in re consētiat vēditioni q̄ fuit ō natura actionis exempto. ⁊ ad quid vēditor teneatur ō iure. ¶Qz in contractu emptionis possunt pena ⁊ iura interuenire. ¶Qualiter sup forma huius instrumēti concipiantur libelli. ⁊ de multis alijs circa materiā istam. titu. de emp. ⁊ vē. §. j. in prima forma. ¶Forma instrumēti cōcessionis in emphiteosim vel als in genere quedam pacta valde vtilia continētis. q̄ sepe in⁊ partes agi solent cū appositione pene ac renūciatōibus multis ⁊ euictōibus valida, pmissione bēs eo. §. j. ī secunda forma que

incipit in ver.tūc formā. Juxta que no.q̄ si vendo tibi certā petiā t̄re ꝓfinitā cuz omnib⁹ que.j. p̄dictos fines ꝓtinent̄.intelligit̄ de his que rei vendite accedūt nō d̄ alijs. ¶Jtē no.qd opent̄ illa verba cū accessib⁹ 7 egress sib⁹ suis et q̄d illa cū oīb⁹ 7 singulis q̄ būt.s.vel ifra vel int̄ sez̄. ¶Vbi ē dōia it̄ rustica p̄dia7 vrbana. ¶Jtē quid illa cū omni iure 7 actione. ¶Et que actiones vl̄ obligationes transeant in emptorē. ¶Et no.vendito rem debere p̄stare oīa q̄ī venditiōe dixit adesse al̄.te net̄ ad id. ¶Item sciasad intellectū litterarū forme q̄ quinq̄ modis ius siue ordinatio rei vēdite ponit̄ i instrumentis. ¶Jtē q̄ nulla emptio sine p̄tio esse pōt de his7 multis alijs bonis ea.forma sc̄da. ¶Et si eī emptor velit corporalē apprehensionē hīe fiant instr̄a vt sub eadē forma sc̄da hz. ¶Si vero vēdat̄ equus vl̄ si milis res ꝓficiat̄ instr̄m.vt in tercia 7 quarta formis hr̄ e.§.j.ver.si vero. ¶Forma vēditiōis libri.et quid si liber venditus est inuentus mendosus.v.forma.ver.porro. ¶Ceterū si fenū vel alius fructus in futurū p̄cipiēdus vendit̄.vj.forma. ¶Qz si fructus futuri vendunt̄ ꝛdari certo t̄mino p̄mittūt̄.vij.forma. ¶Si āt vsufructus ad plures annos vēdit̄.viij. ¶Sed si actus 7 iter vēdat̄.ix.forma de his.e.§.ver.ceterū 7 se. ¶Ad hoc si ꝓditio seu ius tignorū in pariete mittendoꝝ. vel si solarei ꝓprietas vel dominiū. vel si ps alicuius rei ꝓindiuiso vel ꝓ diuiso. Vel si plures res diuerso iure plurib⁹ vel a plurib⁹ vendant̄.7 de sequentib⁹.xij.formis.e.§.j. ver.ad hoc 7 se.vsq̄ ad fi.§. ¶Juxta istas formas no. q̄ duo insolidū vendere nō p̄nt vt in forma.xv.ver.ſz si plures. ¶An 7 quis ꝓcurator emere vel vēdere possit et teneat̄ de euictione.eo.§.forma.xix.ver. q̄ si res. ¶Dominium rei vendite ac tradite procuratori meo mihi queretur. ¶Et q̄ rē alienā quis possz vēdere nō tñ alienare. ¶Et quis emptor vocet̄ superficiarius.e. §.ver.plerūq̄. ¶Jtem q̄ si venditio fit ad mensuram 7 postea inueniat̄ plus vel minus p̄tiū minuit̄ vel augebit̄ habita tamen di. ¶Jtem in fundo vendito adherent latera.vt vie publice.aut nemus publicū non accedūt in mensuram.licet in commodū emptoris redūdet vt.e.§.ver.fi. Multa alia bona ꝓ que patet q̄ requirātur in emptione 7 venditione ponūtur.e.§. ¶De securitatibus que p̄ter formas p̄dictas in venditionibus 7 traditionib⁹ apponūt̄ q̄nq̄.e.ti.§.ij. ¶Qz venditionibus vel traditionib⁹ que ꝓ aliquos fiunt q̄nq̄ babent alique alie ꝑsone ꝓsentire ad ipsius firmitatē cōtract⁹ iō scd̄m diuersas ꝓditiones ꝑsonarū huius diuerse forme circa huius p̄stationem consensus ponunt̄.eo.ti. §.ij.ꝓ totum. ¶Jurta p̄missa multa notant̄ de ꝓsensu vxoris in alienatione a viro facta de alienatione fūdi dotalis.e.§.fere ꝓ totū. ¶Circa venditiōes rerū minorum 7 ꝑsonarū ecclesiasticarū ponūtur.vj.forme vl̄ circa.7 multa bona circa eas.e.ti.§.iij.ꝓ totū. ¶Libellos in actionib⁹ empti 7 venditi 7 positiōes sup eas habes.e.ti.§.v. ¶Que aūt faciūt valere 7 non valere emptionem vel venditionem.7 que requirantur in eis bñ colligit̄ ex positionib⁹.j.e.§.formar. ¶De rescindendis emptionib⁹ 7 venditionib⁹ siue hoc contingat ꝓpter viciū rei vendite mobilis vel immobilis ꝓ quibus cōpetunt redibitorie.7 quāto minoris quedam alie actiones siue hoc contingat ꝓpter deceptionem vltra dimidiam iusti p̄cij vel ꝓpter donationē nimij p̄cij. vbi ſm diuersas locū habent actiones diuerse siue ꝓpt̄ dolū.7 de actiōe edilitia que competit in multis casib⁹ circa materiam huius titu. vel si hoc cōtingat quia locus sacer vl religiosus ꝓ puro vēdit̄ vel q̄ cōtractus venditionis dicit̄ simulatus vel ꝓ metuz dicit̄ eē fact⁹ ¶Et quid operent̄ p̄dicationes que interdū fiūt volentib⁹ emere vl̄ vendere ne emant a tali q̄ vult vendere.quia res ille sue non sunt vel ne vendant 7 de multis dubitabilib⁹ circa hec 7 an ei cū quo lis est cont.sup ali qua re possit inhiberi ne vēdat vel alienet. ¶Et in quibus casibus locum habeat.l.ij.C.de rescin.ven.ꝓ quaz succurrit̄ deceptis vltra dimidiā iusti p̄cij.an habeat locū in contractu p̄mutationis vel transactionis vl̄ alt̄s bmōi.7 de multis alijs vtilib⁹ circa materiam huius eo. ti.§.vj.ꝓ totū. ¶De statuto alicuius loci q̄ si quis rez suam vendiderit vel vendere voluerit liceat ꝓpinquioribus rē illā emere,ꝓ eodē p̄cio ifra certū tp̄s 7 q̄ datio insolutū est similis emptōi.e.§.x.sed pone. ¶Si ancilla vendita fuerit ne p̄stituat̄.e.§.x.ceterū. ¶Si messor fines rei vendite renūciauit falso m3.e.§.ver.itez si messor. ¶De actiōe p̄scriptis verbis que habet locū interdū ex contractu emptionis 7 venditiōis.e.ti.§.fi. per totum. ¶De euictione plene eodem titu. §.fi.per totum.

Ꝑiscopus 7 episcopale. ¶Unū ꝓuilegiū ep̄i quando causa sibi est vna cū alijs delegata.j.ꝓ.ti.de iud. de le.§.v.ver.7 sic sunt. ¶Si ep̄s est comes et ep̄s.et causam ad euz rōne comitatus spectantem committit hoc modo. ¶Ego talis ep̄s tibi talē causam committo an valet commissio.e.§.v.ver.quid si ep̄s. ¶Si archiep̄s ꝙquerit̄ coz̄ā suffraganeo suo de subdito ip̄ius suffraganei an poterit ip̄e suffraganeus recusari eo.ti.§.vij. ver.item si est suffraganeus 7 se. ¶Episcopi funguntur christi legatione.j.ꝓ.ti.de legato.§.j.in p̄in. ¶Q 7 q̄liter episcopis a romana curia venientib⁹ p̄cessionaliter obuiat̄.e.t.§.iij.in p̄in. ¶Cause episcopales sūt de maioribus.e.ti.§.iij.ver.ſz quid dices. ¶Si aliqui spōte communi consensu conuenerint coram ep̄o litigare ipse more arbitri cognoscet.j.ꝓ.ti.de arbi.§.fi.x.in sūma. ¶Ep̄i dicūtur ſpectabiles 7 interduz dicunt̄ summi sacerdotes ti.de iurisdi.om.iudi.versi.ſm canones. ¶Qualiter soli ep̄i dicunt̄ habere merū imperiū in suis diocesib⁹ 7 dicuntur summi pontifices 7 sacerdotes. ¶An ep̄i possint causis sanguinū interesse. ¶An possint merum imperiū delegare 7 que 7 quib⁹ possint ep̄i delegare.e.t.ver.hoc tñ 7 multis sequētib⁹. ¶Ordinarius in foro seculari nō recusabitur sed loci illius ep̄us ei adiungit̄.ti.de recusa.§.ij. in p̄in. ¶Quid si causa sit ep̄i.e.§.ver.cum dixeris. ¶Nullus nisi ecclesia dicitur ꝓprie heres ep̄i ti.d̄ rescrip.p̄esen.§.iiij.x.circa materiā vo. ¶Nunq̄d sup iuribus ep̄alibus vel militib⁹ ꝓcedit̄ lr̄a aplica nisi saltim vnum exp̄imat̄ ibidem.e. §.ver.sequit̄ videre vltra mediū. ¶Q contra ep̄os nō scribit curia sicut contra alios.e.§.ver.itē cū scribitur. ¶Nō valet delegatio facta ab episcopo vel archiepo extra suam dioce.vel p̄uinciam existente.eo.ti.§.vj. ¶An expresso ep̄o vl̄ archiepo in littera possint rex vl̄ imperator dux comes vel alie persone huiusmodi conueniri.an littera constitutio vel mandatū facta vel factum generaliter vel simpliciter de clericis ep̄os cōprehendat.e.t.§.ix.ver.sed nunq̄d 7 se. ¶Quis ep̄orū alteri debeat ꝓpōi ti.de citatōe.§.v.ver.porro. ¶Qualit̄ scribāt ep̄is sacri palatij auditores.e.t.§.fi.ver. porro. ¶Circa questionē que erat inter ep̄um 7 archi.De iuribus episcopalib⁹ aliqua bona no.ti.de peti.7 poss.§. j.ver.circa. ¶Qualiter iuret ep̄s.ij.ꝓ.t.de iura.calum. §.iij.ver.itē no. ¶Si relinquit̄ ep̄o intuitu ecclesie p̄ sumit̄ esse relictū nisi ip̄e aliud p̄obet. ¶Jtem si ep̄us petit ab aliquo ecclesiam infra dioceſ.sitā quā alt̄ detinet non agenti ep̄o sed reo possidenti p̄obatio incūbit.ij.ꝓ.ti.de ꝓba.§.j.ver.ſm. ¶Q littere sigillo ep̄i sigillate ꝓbent.e.ti.ver.iij.versi.x.7 de instru.edi.§.viij. ver.sed cum. ¶Appellatione ep̄i p̄esbyter 7 oēs inferiores ordines ꝓtinent̄. ¶An autē ep̄i.7 sup̄iores possint esse executores testamentarij tutores et hmōi talia exercere. ¶Q ep̄i nihil agere dēnt ꝓ qđ pōtificalis vilescat auctoritas. 7 quedā alia de epo.e.ti.§.xiij.ver.de ep̄o 7 p̄esbyte. ¶Ep̄us est executor a iure testamentorū

ꝛ ipe succedit executori testamētario.e.§.in fi. ¶Qualiter formetur sñia cuz ī aliqua ecclesia iuraepalia sunt petita.ij.p.ti.de sñia ꝛ que se.§.v.ver. itē nota ꝛ prece. ¶De absolutone epi qui manus iniecit in clericum temere violentas. ¶Et q archiepus est ordinarius episcoporum sue prouincie.e.ti.§.vj. ver.quid si episcop⁹ ¶Episcopus non pōt condēnari in causa criminali sine pape spāli mandato.nec vnus solus episcopus pōt clericum constitutum in sacris deponē. ¶Ubi episcopus.cum capitulo suo ꝺ aliqua q̄stione cognoscit.An omnes canonici sint iudices vel ipīmcapl'm.e.ti.§. viij. ℟.ratione iudicis ꝛ ver.quid si inter. ¶Doctor cōparatur epō ti.de sen.executiōe.§.ij. ver.sed nunquid ab illa. ¶Epus sine spāli mandato appellat pro ciuitate sua ꝛ p subditis.ij.p.ti.ꝺ appella.§.j.iuxta fi. ¶An ab epō in quē compromissum est possit ꝑm.l.vl.ca.ap. eo. ti.§.ij.ver.xxxij. ¶De epō q excommunicat post appellationem qz sibi nō pstat qꝺ petit de iure communi j.ti.de excommunicatione.ver. an et quādo. ¶Si epūs meus mihi imponat aliquā pecunie summam possū dicere nō teneor.Quare ab hac impositione appello certe valet talis appellatio sine alia cause expressiōe dicto ti.de appel.§.vj.ver.decem sunt. ¶Anū priuilegium epoꝝ ponit' ti.e.§.x.℟.sciendū.Aliud ti.ꝺ penis temere liti.ver.penul.Aliud.ij.p.ti. de accusatiōe.§.iij. ℟. sed nunquid debēt. ¶Quot epi requirant' in cā criminali epi pbyteri ꝛ alioꝝ inferioꝝ.Et an oēs in sententia debent concordare. ¶Quis possit deponere epōs. ¶An vnus solus epūs pōt deponere suspendere vel excommunicare clericos sibi subditos vel de ipoꝝ causis criminalibꝫ vel ciuilibꝫ solus cognoscere. ¶Et de quibusdam alijs circa hoc.e.§.p totū. ¶Epūs non ꝺz cōcubinā habere nec ad tabulas ludere.nec magnam familiaritatem cum mulieribꝫ iuuenibꝫ etiam de sua parentela habere.e.p.ti.ꝺ denunciatione.§.ij. ver.sed qualiter ¶Tria priuilegia episcopoꝝ circa causas audiēdas sine libellis habes ti.de libel.conc.§.x.ver.iij.ꝝ ver.v. ꝝ ℟.vij. ¶Qualiter formabit libellū epūs qui petit ius epāle ab aliqua ecclesia quam confitet exemptā.e.ti.§. xv.ver.si autem epūs. ¶Episcopi sunt vicarij christi et successoꝝ apostolorum ti.de elec.§.j.ver. hoc facto. ¶An epūs q cleri peregrini sine litteris suoꝝ epōrum commendaticijs in sua dioceſi admittātur valeat dispensare ti.de cleri.peregri.ver.penul. ¶Qualit' petat episcopus iura episcopalia vel ecclesias vel monasteria sue dioceſ.ꝝ qualiter abbas contra epūm petat eccl'iaz ti.de offi.oꝝ.ver.episcopus ꝝ sequētibꝫ. ¶Qualiter ꝝ que iuret epūs archiepiscopo ti.de iureiu.versi.e. Episcopali sede vacante nō valet quicquiꝺ fit de bonis vel causis episcopatus quia ecclesia fūgitur iure minoris ti.ne se.va.ver.ꝝ no. ¶q in alienationibus reruz monasterioꝝ ꝛ ecclesiarum requiritur consensus dioceſani. vide vbi ponunt' forme venditionum ꝝ cōcessionum in emphiteosim rerum ecclesie ti.de rerum permu.§.j.ver.fi. ¶Utrum episcopus petendo in genere ius epāle intelligat' petere sensum q̄ in loco iuris epāl' successit.ti.de lo.ꝝ con.§.vj.ver.j.ꝝ.v. ¶Qualiter formētur libelli,cum inter duos epōs de iure epāli questio ventilat' ti.de parochi.℟.q si fit.ꝝ ti.de reli.ꝺo. vbi mlta de iurīū epāliū petitiōe notant'. ¶De monacho vel alio regulari facto epō cui acquirat.ti.de statu mona. ℟c.ver.xxiij. ¶An papa vel epūs de penitentia sibi p sacerdotem iniuncta possit remittere sibipsi ti.ꝺ pe.ꝝ re. in fine.

Epistola. ¶An implorans beneficium epistole diui adr.ꝺabit libellum.j.p.ti.ꝺ offi.om.iu.§.iij.℟.ꝝ se. ¶De bñficio epl'e diui adri.ti.de actore.℟.itē repellit' creditor ¶Utrū epistola probet sine mādato.j.p.ti.de pcura. §.iij.ver.sed q̄d in mandato. ¶De exceptiōe beneficij epl'e diui adriani ꝝ eius renunciatōe ti.ꝺ renun.ꝝ ꝓclu. ver.no.ꝝ se.

Equalitas ꝝ equitas. ¶Ad indicis officiū ptinet vt potiꝰ sequatur equitatē ꝝ misericordiā q̄z rigorem.j.p.ti. de offi.om.iu.vi.§.vj.versi.item si.ꝝ ℟.generaliter.ꝝ ti. de posi.§.vij.℟.verūtamen. ¶Nō omniuz equalis est gloria.nec omnes equali prudentia vel scientia mīstrāt ti.de aduo.§.iij. ver.hoc aūt. ¶In iudicijs equalitas ē seruanda.ij.p.ti.de vila.§.iij. ver.sed nunquid termini. ¶Iuder ꝺz attendere equitatē ti.de posi.§.vij.℟. ꝝ nō.in fi. ¶Ubi est eadē equitas idem ius ꝺz esse.ij.p. ti.de proba.§.j.ver.ꝝ no.ꝝ ti.de loca.ꝝ con.§.vj.℣si.lij. Equitas semper prefertur rigori iuris.e.§.ver.x.c.vj.

Equipollentia. ¶Non refert q̄d ex equipollentibꝫ fiat.ij.p.ti.de sñia ꝝ que se.§.vj.℟.ꝝ no.ꝝ de ℟. ℟.item pone.

Equus ꝝ equa ꝝ eq̄tate. ¶Qualiter agam cōtra detinentem equam meam penes quē ꝓcepit. ꝝ peperit ad petendū equam ꝝ fetum.j.p.ti.de offi.o.iudic. §.ij. ver.itē implorat. ¶Si forensem qui equum meuz p locum meū ducit cōuenio rei vendicatione quam satisdationem ipse debet prestare. ¶Et q̄d si libello porrecto ante lit.conte.reus alibi mutet equam ti.de satisda.§.ij.circa pn. ¶An tenet sñia lata a iudice equitante vel super equum sedente.ꝝ an equitans videatur sedere ꝝ quasi sedere vel verius bainlari is.ij.p.ti. de sñia ꝝ que se.§.viij.e.ti.ver.ꝝ sunt. ¶Qualiter agam ꝓtra illū qui detinet equā meā que penes eum peperit.ti.de causa pos.§.iiij.parū ante ver.porro. ¶Si peto equū qualiter formabo libellū sub ti.de proprie.§.j. ver.ceterum. ¶De vicijs equoꝝ multa no.ti.de emp.ꝝ vendi. §.vj. ¶Forma venditionis ꝝ redibitionis equoꝝ. vbi agitur de emp.ꝝ ven. ¶Si quis locat alicui equū suuz ad equitandū qualiter instrumentuz ꝓficiatur ꝝ de q̄busdam bonis.q.circa hoc ti.de loca.et cōduc.§.iij. in forma.j.

Ermofroditus. ¶An ermofrodit⁹ possit esse testis in testō.ti.ꝺ instrumen.edi.§.xij.ver. quid si vnus.

Error. ¶Error pnominis nō nocet.j.p. ti.de iudice dele.§.v.ver q̄d si episcopus. ¶Errare est vnū pro alio putare.j.p. ti.ꝺ arbi.§.viij.℟.quid ergo cū ppoſi. ¶Error ille cōmunis sic agebat sic cōtrahebat nō pīudicat fauori pupilli.ti.de tutore.§.§.ver.quid si pupillus ī fi. ¶Error litigantiū facit ius ti.de rescrip.pīsen.§.iij.ver.penulti. ¶An error nominis noceat ti.de citatione.§.j.℟. item excipit' q citato. ¶Non presumit' q quis errauerit nisi boc expresse appareat ti. de primo ꝝ ij. decre.§.ij.℟. sed pone. ¶De errore ignorante ꝝ titubantia.ti.de posi.§.vij.ver.xij. ¶Error si pbat' nō preiudicat ignorā ti.e.ti.§.viij.in prin.ver.j. ¶Errantis consensus nullꝰ est.nec tenet errantis ꝓfessio.e.§.℟.sed pone confess⁹. ¶Quid sit error. An preiudicet alicui facta ꝓfessio p errorem. ¶Error facti vel iurisan excuset. ¶Et vsqz ad quod tps possit sua vel aduocati ꝓfessio erronea revocari.ij.p.ti.de confessionibꝫ.§.ij.℟.iij.ꝝ.§.iij.℟.si sit ¶De bis etiam ꝝ an in cā appellatiōis possit error corrigi. ¶Et q error corrigere ē patemēter exceptiōz ponere.e.§.ver.penul. ¶Veritas rerum errore gestorum nō viciat'. ¶Et q in iure errans se pōt corrigere. nec si pīudicat ti.de dispu.ꝝ alle.§.v.ver.penul. ¶Erroneus ꝓsensus nō valet.ij.p.ti.ꝺ sententia ꝝ que se.§. viij.ver.penul. ¶Nulla est sentētia errorē in se ꝓtinēs manifestū.ij.p.ti. de sentētia ꝝ q̄ se.§.viij.ver.itē ē nulla rōne ma. ¶Quid iuris si per errorem alius pro alio

appelletur.ij.p.ti.de appel.§.iiij.℣.sed quid si p errorē. ¶Quis dicatur error probabilis q̄ appellantē a condē natione expensarum excuset. ti.de expensis.§.v. iuxta prin.z.§.vj.ver.ex p̄missis. ¶Error nominis nō nocet dum tamē de corpore constet.ti.de libel. concep.§.xv. ver.q̄ si boiem. ¶In suo etiam patrimonio q̄ñq̄ quis errat ti.de lo.z cō.§.vj.ver.lxv. ¶Nō intelligit cōsentire q̄ errat.e.§.ver.lxxiij. ¶De errore psone ac cōditionis z quis error viciet matrimonium. ¶Et q̄ nihil tam contrarium est cosensui sicut error ti.de conuugio seruorum.

Ebse. ¶Dō nō ē pbari nō p̄t.ij.p.t.dō dila.§.iiij.ver.z sunt.

Ebtas. ¶An estatis calores a cōparēdo citatū excusent ti. de citatiōe. §.j. ver.itē q̄ valitudiñ.

Eas. ¶In qua etate possit aliq̄s dari iudex.j.p.ti. de iudice dele.§. viij.ver. item q̄ est minor. ¶An corporis aspectus probet etatem vel saltim transferat onus pbandi ti.de actore ver.si ergo. ¶An is qui veniam etatis impetrauit possit agere p procuratorem.j.p.ti.de pcura.§.ij.versi. itē masculis z ver.itē q̄ impetrauit. ¶De etate testis vide vbi agitur de teste. ¶De etate executores vbi agit dō executore. ¶Qualiter pbat etas bñ notatur.ij.p.t. de pba.§.j. ver.restat videre.§. iij.ver.iiij.z ver.penl. ¶Qui etatis veniaz impetrauit nō restituit sup his q̄ postea facit.ij.p.t.de integ.resti.§.ij. ver.ceterū. ¶An minor possit renunciare bñficio minoris etatl.e.t.§.iij. ver.sed nunquid minor. ¶Qualiter formetur libellus contra eum qui patiens in etate defectum fuit beneficium ecclesiasticum assecutus ti.de etate z quali. ¶Que sit etas pubertatis z matrimonij ti. de desponsa. impu. in princi.

Evenire. ¶Inspicere debem⁹ q̄d euenire pōt ti.dō aduo.§.vj.ver. sic in fi.

Evictio. ¶An venditor de euictiōe teneat emptori rei si res ipsa euicta fuerit nō p iudicē sed p arbitrū. Et quid si ipse venditor fuit arbiter qui rem illaz adiudicauit ab emptore de his.j.p.ti.de arbi.§.ij.iuxta fi. ¶Quando emptori de euictione venditor teneatur ti. de interro. que fiunt ante lit.conte.§.fi.versi.sed qualit. ¶Si emptor bonefidei sciens ex postfacto rem alienam conueniatur.quid faciet si iuramentuz calum.exigitur ab eodem vt sibi euictionis stipulationē conseruet.ij.p.ti.de iura.calum.§.v. ¶An heres de euictione legatario teneatur ti.de instru.edi.§.xiiij.℣.sed queritur. ¶De euictione habent multa vbi agit de emptio.z vē. ¶Quē de euictione tenet actio eundē agentē repellit exceptō ti.de emp.z vendi.§.ij.ver.item pone. ¶An vir vel vxor teneatur emptori rei dotalis de euictione.eo.§. ver. sed in casu.z se.de euictionibus plene no. eo.titu.§. fi. per totum.

Evidentia. ¶An z qualit aliq̄d per euidētiā facti,pbet.ij.p. ti. de pba.§.iij.℣.iiij.

Evangelium. ¶Lex neminem ad pfectōnē iduxit euāgeliū aūt salutē dat omni credēti in premio añ ℣.porro sup verbo senas habent alas.

Exactio. ¶Bona fides nō patit vt bis idem exigat ti.de instru.edi.§. xiiij.℣.denuo. ¶Si dñs a vasallo vel colono plus debito exigat quod ibi facient.z q̄ pretor phibet vetitas exactiones sub ti.de proprie.§.j. ver.si vero dominus cū re ibi posita. ¶Cōtra actiones z spāl'r in clericis vel bonis eoz sūt aliqua ti,dō clericis ꝓiug. ¶Melius est exigere ab vno q̄ a duob⁹ ti.de lo.z cō.§,vj.℣. lrix. ¶De actionib⁹ z libellorum formationib⁹ sup eis ti.de censib⁹.§.ij.

Examinatio. ¶De materia huius ti.sunt aliqua.s.ti. de cognitione. ¶Qualiter debet fieri summaria examinatio que precedit mis.in pos.ij.p.t. de contu.§. iij.ver.porro.z ti.dō primo z scdo decreto.§.ij. ¶Qualitas scientie pbat p examinationē.ij.p.ti.dō pbat.§.j. ver.restat videre. ¶Habens indulgentiam nihilominus examinatur ti.de elec.§.iij.

Exercitium. ¶Omne artificium p̄ptinuum exercitiū recipit incrementum ti.de libell.concep.prope p̄n. vbi sunt multa p exercitatis.

Exercitorz exercitoria. ¶De his ti.de obli.z solu.§.iij.in prin. z ti.de ferijs.ver.alia quoq̄ z ver.ceterum.

Excommunicatio. An perit iurisditō delegati si delegans excommunicet.j.p.ti.dō iudi.de le.§.vj.ver.quid si sūt. ¶Vicarij z officiales domini suis existentib⁹ excommunicatis sua nequeūt officia exercere vt ibidē. ¶An excommunicatus possit aliquid in iudicio petere excommunicatione durante.j.p ti.de arbi.§.viij.℣. quid si post. ¶Excommunicatio ē meri imperij ti.dō iu.om.iud.℣.significa. ¶Excommunicatus iudicis officio repellit ab agendo.j.p.ti.de off. om.iudi.§.ij.in fi.z.§.iiij.ver.itē post cum multis similib⁹. ¶Quid,si iudex nō repellit ab officio excōicatum actorem nūquid facit male z nunquid reus ex hoc poterit appellare de his.e.ti.§.iiij. ¶Q̄ nunq̄ licuit laico anathema dare. ¶Q̄ excommunicatio est mucro epi. ¶An excommunicatio iudici opposita pbabitur corā arbitris.z si corā iudice recusatio z contra actorē excō municatio ꝓponitur de qua primo cognoscet. ¶Et q̄ p litteras impetratas ab excommunicato nō dat iurisditio ti.de recusa.§.vj.ver.sed nunquid z se. ¶An excommunicatus repellitur ab agendo in qualibet parte lit. ¶Et an excōmunicatus potest in iudicio vel extra appellare an appellationez prosequi. ¶An super appellatione possit litteras impetrare an potest reconuenire An in negocijs pōt cōtradicere. An potest restitutiōz petere An hec exceptio contra impetrantem in audiētia admittatur. ¶Et an z quando minore excommunicatione quis ab agendo repellatur ti.de actore.ver. itē q̄ est excommunicatus z se. ¶Excommunicatus comparatur seruo qui non conuenit sed conuenit.e.ti.℣. item q̄ est seruus. ¶De excommunicatione circa procuratorem multa queruntr.z no.j.p.ti.de pcura.§.j.i p̄n. ¶Absens excommunicari potest per litteras z absolui c.§.℣.itē opponunt. ¶Si excōmunicatus mihi cedit actionem animo donandi potero agere priusq̄ etiā cedens fuerit absolutus.z si vendat mihi villam in q̄ ius obtinet patronatus potero presentare.z potest excommunicat⁹ delegare posse suū siue debitorē alij. z ille statim aget.pōt etiā alij obligari sed nō ali⁹ sibi.e.ti.§. fi. ver.q̄d si excōmunicat⁹. ¶Excōmunicatio fertur sub ꝓditio q̄ñq̄ ti.dō aduo.§.j.ver.q̄d si dicit. Excōmunicatio repellit a testimonio. ¶Quid si testis olim fuit excommunicatus sed nunc est absolutus. ¶An etiam excommunicatus contra excōmunicatū admittat. Et an ꝫ exceptionē excōicatiōis det replicatio excōicationis ¶Et si oēs de vniuersitate sint excōicati an vn⁹ ꝫ aliū admittet.j.p.t.dō teste.§.j.℣.itē q̄ ē excōmunicat⁹ z se. ¶In exceptiōe excōicatiōis vī q̄ statim sit eius pbatō admittēda ppter piculū cōionis. ¶An aūt pbata exceptiōe excōicatiōis ꝫ testē ipe iurabit.e.§.℣.recepta. ℣.q̄ si mō. ¶Excōicato quelibet legitima defensio reseruat ti,dō actiōe seu petitiōe.§.iij.℣.re⁹ q̄z. ¶Excō-

municatus est ipo facto q̄ aliquid addit mutat vel cor rigit in lr̄is apostolicis ti. d̄ rescrip. p̄sen. §. iij. iuxta p̄n. ¶ Cū papa scribit excōmunicat̄ eos nec filios nec fra tres appellat. e. ti. §. iiij. ℣. 7 no. ¶ De mō 7 forma curie. R̄n. scribende sup facto excōmunicationis siue petat̄ excōmunicationis sn̄ie executioni mandari seu p̄firmā ri vel obp̄uari vl̄ reuocari vel aggrauari. ¶ Vel cū pe tit̄ q̄ sp violentā iniectionez manuū incarcerari vel in iuria alia excommunicatus denunciari 7 d̄ multis alijs circa conclusiones de facto excommunicationis in litte ris apostolicis apponēdis. e. §. ver. nūc circa sententias 7 sequentib 7 ℣. nūc dicamus 7 se. ¶ De illa ēt cl̄a, pui sionē in p̄sonā talis excōmunicationis. vel eius terram interdicti sn̄ias, pferas ℟. e. ti. ver. nunc dicam? ¶ An exceptio excommunicationis admittat̄ p̄tra impetran tez. et si sic non erit ibi p̄batio facienda. ¶ Et si tu es excōmunicatus ad instantiam meam 7 tu impetras cō tra aliū an excōicationis hm̄oi p̄textu ego te potero ab impetrando repellere. e. §. ver. sed si p̄ procura. 7 se. ¶ Contra impetrantem excipitur q̄ est excommunica tus vel ab excōmunicato constitutus nisi impetret sup appel. vel sup ipsa excōmunicatione. ¶ Quid de p̄cessu habito per litteras ab excommunicato ad lites obtē tas nūquid valet si non excipiat̄. ¶ Sed pone q̄ epūs habens suspectū aliquem clericum q̄ ip̄m debeat accu sare eum coraz aliquibus secrete tn̄ excommunicat. cle ricus hoc ignorās p̄ epm̄ litteras impetrat certe valēt lz ab excōmunicato tenet nisi clericus ille ante excōmu nicationem iter arripuisset ad sedem ap̄licam veniēdi. ¶ Epūs tn̄ p̄ tali excōmunicatione illi clerico ad interes se tenet̄. e. ti. §. v. ver. ad fi. ¶ Per excōmunicationem nouam iudicis perditur rescriptū ad tēpus. e. ti. §. vj. ¶ Quid iuris sit de sn̄ia excōmunica. que fert̄ hoc mō mando tibi q̄ venias tali die vel q̄ cites talē alioquin te noueris excōmunicatū. ¶ Quid si iudex talis tulit sē tentiam exco. in non obtēperā. et illa habuit iustam ex cusationem. ¶ Item quid iuris sit si iudex excommuni cat p̄pter p̄tumaciam nō sibi subditū vel exemptū. de his 7 quibusdam alijs circa hoc ti. de citatiōe. §. v. ad fi nem. ¶ Interdum p̄opter contumaciam fertur excom municatio. ¶ Huius autē excōicatōis formam denun ciationis h? excōmunicationis. 7 qualiter excommuni catus p̄cedet in absolutione petenda 7 iudex in dāda 7 formam instrumenti absolutionis et eius denuncia tionis 7 tempus 7 forma aggrauatiōis. ij. p. ti. de cōtu. §. iij. versi. sed pone ticius 7 se. 7. e. p. ti. de sen. 7 que se. §. vj. ver. iuxta 7 se. vbi sunt multa bona de excōmuni catione 7 absolutiōe. ¶ An excōmunicatus p̄ p̄tuma cia absoluat̄ nō restitutis expēsis 7 aduersario n̄ voca to. ¶ Idem querit̄ de excommunicato. p̄ offensa d̄ his plene. ij. p. ti. de p̄tumacia. §. iij. ¶ Si re? missionē pas sus veniens. j. annū petit sibi reddi possessionē satisfa cto de expensis 7 p̄stita cautione idonea litandi iuri. et actor obijcit q̄ reus est excommunicat?. an p̄pter hoc possessionis restitutio differat̄. ¶ An dn̄s p̄pter cōtu maciam p̄curatoris vel an minor p̄pter contumaciaz tutoris possit excōmunicari. ¶ Et q̄ minores bene inci dūt i canonē late sn̄ie. Et possūt interdū excōmunica ri ibidem. ¶ An dn̄s excōmunicetur vel condemnetur in expensis p̄pter p̄tumaciā sui p̄cur. ti. d̄ p̄mo 7 scd̄o decreto. §. iij. ver. q̄ si re?. ¶ An exceptio excōis obstet petenti scōm decre. e. ti. §. viij. ver. quid ergo. ¶ Circa exceptionem excōmunicationis multa bona notant̄. j. ti. de exceptione. ℣. si. de termino et versi. de exceptione excommunicatiōis 7 quibusdā alijs 7 ti. de excep. §. fi. ¶ Iudex pōt q̄nq̄z aliquē a cōmunione tm̄ fideliū et n̄ a p̄ticipatōe sacramentoz si voluerit separe. ij. p. ti. de excep. §. iiij. ver. sed q̄m. ¶ An valeāt littere ab excō municato impetrate saltim eo absoluto. e. §. ver. prefixo. ¶ Iniuste suspēsus vl̄ excōmunicatus an oīa restituē dus est si hoc petat ti. de pe. 7 pos. §. ij. ver. j. in fi. ¶ An excōmunicatus petens restitutionē vxoris audiat̄. e. §. ver. sed etiam. ¶ An teneat̄ rn̄dere positioni que ponitur me vel iudicē aut executorez meū eē excōmunicatū ¶ Q̄z excommunicatio non debet infligi nisi p̄o mor tali. 7 tn̄ nō semper infligit̄ p̄ crimine. q̄ excommunica tio medicinalis est non mortalis. ¶ q̄ sn̄ia canonis sem per ligat 7 est iusta. secus in sn̄ia hominis. ¶ Et q̄ sn̄ia post appel. est nulla ti. de posi. §. vij. ver. quid si pono 7 se. ¶ An p̄betur quis excōmunicat? eo ipso q̄ petit ab solu. ij. p. ti. de p̄ba. §. iij. ver. sed nunq̄d p̄obat̄. ¶ An teneat instrumentū p̄fectū ab excōmunicato. ti. d̄ istru. edi. §. viij. ver. quid si mstr̄m. ¶ Quid si testis inscript? in instr̄o est excōicatus. e. ti. §. ix. ℣. quid si testis. ¶ An excōmunicatus possit condere testm̄. e. ti. §. xij. ver. q̄d de excōmunicato. ¶ Qui semel fuit excōmunicatus an adhuc p̄sumitur excōmunicatus. ij. p. ti. de p̄sump. in fi. Iudex excōmunicatū ab agendo 7 ab officio p̄cu ratoris repellit ti. de dispu. 7 alle. §. vj. ver. et breuiter. ¶ Sn̄ia excōis 7 interdicti impropue d̄ sn̄ia. 7 potius p̄t dici pena q̄z diffinitio. ij. p. ti. d̄ sn̄ia 7 q̄ se. §. j. ¶ Sē tentia excōis suspensionis 7 interdicti requirit iurisdi tionē. Sn̄ia autem excōmunicationis magis trahit ad naturā int̄locutorie q̄z diffinitiue sn̄ie. e. ti. §. ij. versi. diffinitiua. ¶ De premissis duob versib 7 q̄ sentētia excōis nō trāsit i rē iudicatā. 7 q̄ iudex tam ordinarius q̄z delegatus vel eius successor pōt sn̄iaz excōis male la tam reuocare corrigere vel mutare vel quasi de nouo p̄ferre. e. ti. §. v. ver. quid g̃ si sn̄ia. ¶ q̄ i sn̄ia excōis de bet exp̄mi cā. e. §. ℣. in quibusdam. ¶ De sn̄ia excōis que plerūq̄z fertur in contradictores 7 rebelles q̄d iurt̄ sit de ea q̄ p̄ eam ligentur 7 quis eam ferre possit. e. tit. §. vj. ver. 7 no. q̄ nullus. ¶ De absolutiōe tam iuris q̄z iudicis si ibi sit ordinarius siue delt̄. vel etiam subdele 7 eius forma. e. §. ver. 7 no. q̄ vbi 7 multis ver. se. ¶ q̄ q̄ semel fuit publice excommunicatus 7 publice denūcia tus perpetuo p̄sumit̄ excommunicatus nisi p̄betur absolutus. e. §. ℣. absolutione. ¶ Qualiter crescēte cō tumacia sententia excōis aggrauet̄. e. §. ver. verum q̄a ¶ An teneat sn̄ia lata p̄ excōmunicato vel contra eu? e. ti. §. viij. Item est nulla ratione litigatoris. ¶ Nō te net sn̄ia lata p̄ excōmunicatū q̄ tn̄ bonus communiter putabat̄ q? nulla iurisditio cadit in excōicatū. e. t. §. ix. ℣. vt aūt. ¶ Sn̄ia excōis secū trahit suā executōnē mā dat̄ tn̄ executiōi q̄z tū ad denūciationē 7 aggrauatōnē vt ti. de sn̄ie executōe. §. j. ℣. itē sn̄ia. ¶ Excōicatus vel suspensus ab vno ab omnib ē vitandus. e. t. §. ij. ℣. sed pone iudex peritissimus. ¶ Nō valet appellatio ne ex communicatus absoluat̄. ij. p. ti. de ap. § ij. versi. viij. ¶ An 7 quando a sn̄ia excōis vel interdicti absoluetur vel appellet̄. ¶ q̄ sn̄ia excommunicatiōis suspendi non pōt q? secū trahit suam executionē. ¶ An excōmunica tus possit in vel extra iudiciū appellare. ¶ An appella tio ab excommunicationis sn̄ia interiecta impediat vel non denunciat actionem sequentem. ¶ Et quid talis appellatio operet̄ ¶ Et si episcopus p̄cepit alicui de sua dioc. q̄ faciat vel p̄stat aliquid ad quod de iure communi tenetur ille vero dicat se ad hoc ratione pri uilegij. vel p̄scriptionis vel ex cā alia nō teneri 7 ap pellat. sed epūs illū nihilominus sine cause cognitōe ex cōmunicat an tal̄ sn̄ia tenet. e. §. ℣. xviij. 7 se. 7 ℣. xxxv. ¶ De excōmunicatione generaliter p̄omulgata p̄ me tropolitanū cōtra suffraganeū q̄ in fraudē appellatio nū ad ip̄m deuoluēdarū cās suas singl̄arit̄ vel gn̄aliter p̄mittūt. e. t. §. iiij. ℣. ß p̄m p̄missa. ¶ An appellatio ab excōicationis sn̄ia interiecta sine iuste cause expressiōe teneat sicut tz cū a diffinitiua sn̄ia int̄ponit̄. e. ti. §. vj. iuxta p̄n. ¶ Utrū excōicatio postq̄z vel añq̄z ē appella tū rata manet si ap. i t̄p̄s legitimū ap. suā nō fuerit p̄se cutus. e. t. §. vij. circa p̄n. ¶ In dubio pot? deferr̄ appel

lationi q̄ꝫ excōicatiōi.e.ti.§.ix.ver.circa huius in fine. ¶An litera ad lites impetrata ab excōicato sit nulla ipso iure. ¶An impetratore absoluto pōt p eam pcedi. ¶Qualiter formet lr̄a in cā appellatiōis cū exceptione excōis in pson̄ actoris opponit cū tpis determinatiōe vt qr dō excōicatus tpe impetrati rescripti vel si objci atur absq̄ tpis determinatōe. vel si objciat ꝯ person̄ actoris ita q̄ litteras nō tangat. vel si objciat cōtra p sonā pcuratoris vel si ꝯ psonam iudicis vl̄ subdelegati exceptio ꝓponat. ⁊ qr huius exceptiōes vel earū pbationes nō admittunt appellatur. ¶Q̄ si pcurator tē pore ꝓstitutiōis erat excōicatus lz postea absoluat. nō tn̄ p pcuratoriū illud in iudicio stare poterit. ¶Q̄ sententia publice excōicati nō tenet qr in eū nō cadit iurisditio. e.ti.§.x.ℵ.ceterū si in psonā. ⁊.§.iij. ver.se. ¶Itē qualiter formet littera qn̄ fuit appellatū ab eo q̄ p ptumacia fuerat excōicatus q̄.ī.annū offerens cautionem standi iuri idoneā ⁊ satisfactionē cōgruā expensarū petit iuxta iuris formā absolui. ⁊ nō fuit admissus. vel qn̄ q̄s ꝓqueritur q̄ excōicatio in ei⁹ aduersariū iuste lata fuit in eius p̄iudiciū nulla cautiōe vel satisfactione recepta ꝯ iusticiā relaxata. ¶Itē q̄ nō dz denegari absolutio postulanti cū petit prout dz. ¶Itē qualis det lit tera si iniuste absolutus est q̄ iuste p ptumacia vel diffinitiōe fuerat excommunicat⁹. ¶Et quid si quis se iniuste excommunicatū ⁊ ꝓpter hoc damna grauia ptulisse asserens. eo absoluto de excommunicatiōe cōqueritur. ille vero excipit ꝓquerentē excōmunicatuz iuste fore. ⁊ qr exceptio nō admittat appellat. ¶Et quid si delegatus sine cā excōmunicet aliquem propter quod appellatus est. e.§.ver. ⁊ qm̄ ⁊ quibusdā se. ¶Si excōmunicatus a sn̄ia excōicationis appellat nihilomin⁹ p⁹ appellationem pōt denūciari excōicatus. e.ti.§.ix. ⁊.xj. iuxta p̄n. ¶Interdū nō tenet in veritate sn̄ia excōmunicationis ⁊ tū est seruanda ti. de expen̄.§.iij. ver. sed quis tunc. ¶Si excōicato vl̄ suspēso sint subtracti fructus bn̄ficij sui cū sn̄ia durāte illos nō debeat pcipe nū quid p⁹ absolutōz recupabit eos ti.ō fructib⁹ ⁊ interesse.§.fi.ℵ.q̄d si aliq̄s. ¶In criminalib⁹ interdū excōicatur q̄s p ptumacia nec audit⁹ p⁹ annū sup crimine. sed excōicatio aggrauat⁹ p⁹ annū. ¶Et si p cōtumacia excōmunicatus celebrat deponit. iij. p.t.ō accu.§.vj. ver. porro. ¶Excōicat⁹ pōt iterū excōicari. e.§.ℵ.q̄d si bānitus. ¶Cū ī aliq̄ eccl̄esia inquirit. si inq̄sitor aliq̄s ibi excōicatos inuenerit vl̄ suspēsos vel a suis administrationib⁹ amotos eos dz añ oīa restituere ne inq̄sitionis negociū pturbet. q̄d si ante ceptū negociū fuerāt excōicati. ¶Itē q̄d si abbas vel alius p̄latus ferat sn̄iam excōmunicationis in subditos. si statuz monasteriū vel eccl̄esie sue manifestauerint diocesano vel alij p quē possit ad diocesani noticiā puenire. ō his. iij. p.ti. de inqui. §.iij.ℵ.verū ⁊ se. ¶An exceptio excōicationis possit p bari p vnū testem ⁊ famā. q̄ tūc nō agit⁹ ad penā. q̄ tūc testes possunt cogi q̄ talis exceptio est odiosa ⁊ iō non est laxanda facultas. ¶Et q̄ excommunicatio non ifligitur nisi p mortali ti. de notoriis cri. §.iij. ver. fama āt ¶Qualiter formetur libellus ꝯ eum q̄ in excommunicatione positus fuit beneficiū eccl̄esie assecut⁹ ti.ō eta. ⁊ qua.or. ¶Forma iuramenti eius q̄ ab excommunicatione absoluit⁹ ti. de iureiu. ver. forma iuramenti eius. ¶Utrum clericus possit iurisditionē non hn̄s p̄scribere ius excōicandi ti. de p̄scrip.ℵ.itē verū. ¶Interdum fertur excōmunicatio in canonicos alicuius eccl̄ie noīatim exceptis aliquib⁹ q̄ officia faciant in eccl̄ia. iiij. p.ti. de ap.§.fi. satis iuxta fi. ¶Si lata est contra te sentētia excōicatiōis nisi mihi. x. solueris vsq̄ ad pascha. si ego reputo mihi satisfactū esse licet in veritate nō solueris nō es excōmunicatus. t. de obli. ⁊ solu.§.ij.ℵ.q̄d si lata. ¶Qualiter formet libellus si cadauer excommunicati vel similis persone in cimiterio sit sepultum ti. de sepulturis.ℵ.quid si cadauer. ¶An excommunicati monachatio teneat. ¶Et an bn̄ faciunt qui talem recipiunt ⁊ si receptus fuerit an. j. p̄bationis annū possit per abbatem absolui. ti.ō regula. in fi. ¶An tenet matrimōium per excommunicatum contractum ti. de sponsalib⁹ ⁊ ma. circa p̄n.ℵ.sed nūquid. ¶Uiro excommunicato vxor ⁊ cōmunicare tenet. ti. de dona. inter vi. ⁊ vxor.§. iij. ver. quid si vir. ¶De clerico excōmunicato ministrāte. e.ti.p totū. Qualit̄ pcedet cū excommunicationis sn̄ia petitur ꝯfirmari vel grauari. ¶Uel si quis ꝯqueritur de excommunicatione p̄lati sui dicens eā nullā vel iniustā. vel si quis petet aliquē tanq̄ excommunicatū vitari. ¶Uel si q̄s petat excōmunicari. ¶Itē ī quibus casibus subditi suffraganeoꝝ p̄n̄t a metropolitāo excōicari vel absolui. de excōicato post ap. in q̄b⁹ sit vitandus. ⁊ de multis alijs notabilib⁹ circa excōicatiōz ti. de sen. excon. p totū.

Excubie. ¶Officiū excubiarū publicū est. nec debet quis ab illo officio reuocari. iij. p.ti. de accusatione. §. v. iuxta finem.

Excusatio et excusator.

¶Judicis officiū locū hz cū vocant⁹ ad officia q̄ excusatiōz bn̄t. j. p.ti. de offi. om. iudi. §.ij.ℵ. sed añ. ¶Quis dicatur excusator ti. de his qui alieno noīe. in iu. interue. in principio. ¶Quis dicat⁹ excusator. que possint excipi cōtra excusatorem et quando excusator mitti debeat. ¶Et vtrum teneat processus habitus cōtra illum qui excusatorem mittere debuit et non misit. ⁊ q̄d sit excusator officiū. t.ō excusatore p totū. ¶Q̄n quis excusatorem mittere teneat⁹. ti. de citatiōe. §.j.ℵ fi. itē q̄ erat infirmus. ⁊.§.vj. ver. q̄d si altera. ¶Mo. vtile fore citato mittere excusatorē. iij. p.ti. de accusatione §.vj.ℵ.sed quid si citatus. ¶Generaliter re⁹ excusationē pōt ꝓponere si quā hz. e.p.ti. de inquisi. ver. ⁊ generaliter.

Executio et executor.

¶Quis delegatus suā possit exequi sn̄iam. j. p. ti.ō iudi. delegato. §.ij. in fi. ¶Ordinarius suā vel iudicis subdelegati sn̄iam pōt manu exequi militari. e.ti.§. v. ver. pōt etiā dare. ¶Suā vel sui delegati sn̄iam ⁊ delegatoꝝ p̄incipis si ei iniunctū fuerit pōt exeq̄. ⁊ debz ordinari⁹. j. p.ti. de iudice or. §.iij. ¶An arbiter vel potius ordinarius exequit⁹ sn̄iaz ipius arbitri. ⁊ qn̄. e.p.t. de arbi. §.iij.ℵ. Item nō exequit⁹ ⁊ se. ¶An executio sn̄ie arbitri vel delegati valeat demandari. ti. de iurisd. o. in. ver. cā. ¶Infra q̄ tempus dz sn̄ia executiōi māda ri. ⁊ an tempus circa hoc a iure statutū possit ꝓgari a iudice vel artari. j. p.t. de offi. om. iudi. §.vj.ℵ. p⁹ sententiam. ¶An delegatus recusatus mandabit executōni ea que sunt ab arbitris iudicata ti. de recusa. §.vj. ℣. verum. ¶Sententia mandatur executioni contra defensorem q̄ cauit de iudi. sol. j. p.ti. de pcu. §.j. ver. ß nū quid defensor. ¶In cuius bonis sit sententia executōi mādāda an. s. tutoris vel curatoris siue pupilli ti. de curatore. §.fi. iuxta fi. ¶Executor q̄nq̄ ponit⁹ p tutore vel curatore vel p silib⁹ psonis. j. p. ti. de teste. §.j. ver. quid si aduocatus. ¶Si a sn̄ia lata inter me ⁊ te. tercia persona appellat vel executori contradicit an poterit in ap. cā testes sup antiquis articulis pducere. e. titu. §. vij. ver. quid si a sn̄ia. ¶Quid sit executor. j. p.ti. ō iudi. delega. §.j. De hoc etiam ⁊ quis possit esse executor a quo eligendus seu substituendus sit. q̄ō sit eius officium ⁊ quis sit executoris effectus. ⁊ q̄ executor ī iure diuersimode nominat⁹. ⁊ q̄ officium executoris publicuz est. q̄ sibi soli creditur. q̄ de facto executoris is qui eū elegit tenetur. q̄ ille titulus loquitur de executore litis nō de executore sententie de quo alibi. ⁊ de executore

beneficiali. De executore testamenti similiter alibi.
¶ Qz iudices possunt punire huius executores si male fecerint officiū suū. ¶ Et qualiter de multis alijs facientibz ad ℔ ti. de executore p totū. ¶ Sup ti. de bñficio sc̄t multa que faciunt ad. t. de executore bñficiali. ¶ Quis exequit sn̄iam iudicis alieni in quē ptes ꝓsenserūt ti. ō ppe. iudi. adi. §. j. ver. sed quis. ¶ Si sn̄ia excōicationis vel alia simul seu sepatim petant executioni mandari. Qualis erit conclusio ti. de rescrip. p̄sen. §. iiij. ver. nūc dicamus. An executor datus ꝛ aliqs religiosos vt eos inducat ad aliquem recipiendū habeat cohertionē si ℔ in cōmissione ptinet. eo. §. ℣. no. q qñ. ¶ An executor cui mandat q faciat citationē vel vt sn̄iam exequatur teneatur hoc facere nisi facta sibi fide de iurisditiōe. ti. de citatiōe. §. v. ℣. ß pone. ¶ Maiores iudices minorū sn̄ias exequūt. ij. p. ti. ō ꝓtumacia. §. iiij. ℣. ß an maior. ¶ Qualiter gradatim fit executio rei iudicate. s. primo in mobilibz ꝛc. vt ti. de. j. 7 ij. decreto. §. iij. j. ℣. ¶ Qualiter iudex vnius ciuitatis exequat sn̄iam suā in alia ciuitate p iudicē illius ciuitat. e. ti. §. iiij. ℣. 7 no. ¶ Que dūa sit vtrū vēdat res vel in solu. det vel alienet ex se cūdo decr. vl p int'lo. vel diffinitiuā sn̄iam cū eā iudex mādat executiōi. e. ti. §. viij. ℣ si. sed que est dūa 7 p̄ce.
¶ De tpe executionis finiende. e. ti. §. ix. ℣. sequitur.
¶ An del. suam possit sn̄iam exeq̄ tā in rebz clericorum q̄z in rebz laicoꝝ. Et q̄d si hoc nō pōt fieri sine armis. e. t. §. ix. ¶ De iudicijs executorijs. ij. p. ti. de dila. §. j. ℣. executorie. ¶ In septē casibz post sententiā q̄ in rē trā, siuit iudicatā. pōt exceptio pemptoria ꝛ executorē p, poni. ij. p. ti. de excep. §. iij. ℣. ℔ tñ fallit. ¶ Si p vno lata est sententia in petitorio 7 p altero in possess. cū protroq̄z actū esset. an is p quo lata est in possess. possit petere illam executionem demandari. Et quid si ille contra quē lata est sn̄ia sup peti. appellat de his ti. de petit. 7 pos. § j. versi. quid si p vno 7 se. ¶ q contra sententiā ad ipsius executionem impediendam exceptionez nullitatis opponens statim sine litis contest. debet eā pbare ij. p. ti. de lit. ꝓtest. §. v. ver. quid de causa nullitatis.
¶ Pone vniuersitas quedam debebat mihi. x. ratione salarij Sindicus vniuersitatis ꝓfessus fuit in iudicio ō communi omniū consensu 7 in eo consensu se illa debere ex causa mutui. quare iudex condemnauit mihi illū ad. x. ex causa mutui 7 tanq̄z sindicū 7 etiam suo nomīe Nūc queritur an sn̄ia mandabit executioni contra eū ij. p. ti. de confessionibz. §. iij. in fi. ¶ De executoribz testamentorum circa illam materiam est videndum ꝑmo qui dicantur 7 qui esse possint executores. secūdo quibus nominibus nuncupentur. terciō quot sunt species huiusmodi executorum. quarto qualiter constituātur quid sit eorum officium se potestas. ad quid ipsi teneātur. et quid fiet si nullus executor est a testatore relict⁹ vel si omnes vel alter executorum huiusmodi moriantur seu negligentes seu discordes fuerint seu suspecti aut alis impediti. Et quid ō ipsorum expensis vel quelegantur ad pias causas. vel foris factorum nomīe cōtinentur. Circa istam materiam nota. magister. B. du. in speculo. C. questiones titu. de edi. instrumentorum. §. nunc vero de vltimarum qui. §. est. xiij. e. ti. ¶ Qualiter executor superiori faciet relationem vel remissionem ti. de remis. §. v. versi. penul. ¶ Circa sententias q̄s plerunq̄z ferunt executores p̄sertim beneficiales contradictores 7 rebelles excommunicationis vinculo innodantes. ¶ Quid iuris sit de hac sententia 7 qui p eā ligentur quis eas ferre possit. ij. p. ti. ō sentētia 7 que se. §. vj. versi. 7 nota q nullus. ¶ Que possint opponi cōtra petentem executionem post sententiam eo. tit. §. ix. versi. item si petatur executio. ¶ De sententie executōne. ij. p. ti. de sententie executione per totū. ¶ Que sententia sit executioni mandanda. eo. titu. §. j. per totum
¶ Defert aūt sententie executio appellatiōe pen. 7 circa hoc multa notant. Sed nunquid idem supplicatione vel restitutionis causa pen. de his. e. ti. §. j. p totum.
¶ Sententiam per vnū p̄latam alter exequit. Nam sententia contra aliquem clericū pvnuz p̄latum lata de crimine alter p̄latus sub quo ille clericus beneficium obtinebat p̄uare illū beneficio potest. Qō qualiter fiet no. e. ti. §. j. ad fi. ¶ A quibus mandet sententia executioni siue sit sententia iudicis ordi. siue delegat. principis. siue subdele. ipsius siue deleg. ordi. siue arbi.
¶ Et quid si delegatus mandet ordinario q suam sententiam exequatur 7 ordinari⁹ habet conscientiam q illa sentētia sit iniusta. ¶ Et no. q iudex secularis exequitur sententiam iudicis ecclesiasticiz econtra. ¶ An vero sit executor mer⁹ is cui mandat. ¶ Et q mihi tribuat possessionem alicuius rei amoto inde quolibet illicito detentore. vel sit iudex vt nō solū de notorijs sed etiam ō alijs possit cognoscere iuris ordine obseruato de p̄missis 7 quibusdaz alijs circa p̄missa eo. ti. §. ij. vsqz ad versi. vt aūt. ¶ Deinde no. de executione mera 7 mixta. ¶ Item que exceptio contra executionem vel sententiam opposita impediat executionem. ¶ Et an ō huiusmodi exceptionibus possit iō executor cognoscere. vel quid fiet cū exceptiones huiusmodi opponūtur de his eo. ti. ver. vt aūt. ¶ De quibus merus executor cognoscere possit 7 de quibus non. ¶ Et quid si appeletur ab executore ne sententiam exequatur. an 7 qualiter ab executore liceat appellare. Et an per appell. huiusmodi executio suspendat in totum vel in partem ō his eo. §. versi. in sentētia. ¶ Deinde ponit multas questiones de sententijs latis vel sup principali vel cā causa appella. vel super expensis q̄ huiusmodi sententias vel condemnationes exequitur. ¶ Item p quam actionē petatur sn̄ia vel condemnatio executioni mandari.
¶ Et an is a quo executio petit cognoscet an sit bñ vl male p̄nunciatum. e. §. ver. sed pone q iudex appel. vsqz ad ver. itē no. ¶ No. q iudices p executores in criminalibus suas sententias exequunt. an illi executores peccent truncando membra vel occidendo vel huiusmodi faciendo. ¶ Quibus nominibus executores huiusmodi sententie. appellent an qui non potest als sententiam exequi possit inuocare auxiliū brachij secl'aris
¶ Et q si executor dubitat de mandato donec fides ei fiat non tenet exequi quod mandat. e. §. ver. itē no. vsqz ad fi. ¶ In quibus rebus 7 qualiter 7 contra quas p sonas fiet executio in cuiuscūqz p̄sonam lata sit sententia 7 de multis bonis dubitabilibz circa hoc. e. tit. §. iiij.
¶ Post quod tempus sit sententia executioni mandāda 7 de quibusdam bonis circa hoc. e. ti. §. iij. ¶ Qualiter 7 quo iure sententie executio petatur 7 fiat. ¶ Et quomodo executio cōsistit in facto 7 de multis alijs circa hoc. e. ti. §. v. ¶ Que sint illa que sententie executionem in ciuilibus impediunt que sunt. xvij. vel in criminalibz differūt. ¶ Et an executor possit cognoscere de exceptione falsi vel similibz 7 de multis alijs circa hoc. eo. ti. §. vj. ¶ In quibz casibus sententia lata sup crimine nō obstante ap. statim mandat executioni. ij. p ti. de ap. §. ij. ver. ij. ¶ Quas exceptōes possit vel debeat admittere executor. 7 si nō admittit admittēdas an possit appellari. ¶ Et quādo ab executiōe liceat vel nō appellari. e. §. ℣. v. 7 se. 7 ver. ß quid dices. ¶ Ab executionis bñficio denegato licite appellat. e. §. ver. ß nunqd pōt.
¶ Qñ p̄cedēs appellatio impediat vel nō impediat executionē sequētē. ¶ Et qñ executio post appellationez facta aūt oīa debeat retractari vel non. e. §. ver. verum.
¶ Delegatus q̄ causam subdelegauit donec vices suas duceret reuocandas pōt ēt p⁹ sn̄iam a subdelegato latā ad se reuocare executōnē. ¶ Qz an a subdelegato executoris bñficialis ad ip̄m executorē vel ad papā appellat poti⁹. e. tit. §. iiij. ℣. ß ad quē. ¶ Si lata sn̄ia a q̄ appellatū nō ē iudex cōmunicat alicui executiōz tātū. 7

ab illo executore appellet i casu ꝓcesso a iure ad quem appellabit̃.e.§.v.qd si lata. ¶Snīa diffinitiua nō pōt j.x. dies executiōi mādari.secus in interlocutoria.e.tit. §.v.ℵ.fi. ¶Si capitulū appellet ab executore ne coga tur ex aliq̄ cā ad receptionē ti.vel ne sibi ꝓuideat in ec clesia sua.vl̄ simle aliq̄d tūc cā appellatiōis ꝛ negociū ꝑncipale sil̄ tractant̃. q̄ in cā ap.venit ipm negocium ꝑncipale.e.ti.§.vj.ver.iij.ī fi. ¶An pēdente appellatō ne q̄ recepta nō ē iudex dz snīam exequi a qua ē appel latū.e.t.§.ix.ver.itē appel. ¶Qualiter formet̃ littera appellationis a diffinitiua interiecte.cū iudex nō obstā te ipa appellatiōe est executionē snīe assecutus.e. tit.§. ℵv.ℵ.si vero. ¶An executor bñficialis q̄ d̄ pbēda d̄ q̄ nō poterat ꝓuidit possit postea d̄ alia ꝓuidere ti.d̄ ex penſ.§.v.ℵsi.ß pone. ¶No.q tm̄ in re promissa man datur executōi snīa.cuius ꝓmissor paratꝰ sit solue int̃ esse.vt ti.de fruc.ꝛ interesse.§.fi.ℵ.itē dicimus. ¶Ubi agitur de bñficio auctoritate aplica optinēdo ꝓcedet executor sine libello ꝛ bz ibi lr̄a aplica ꝑ libello ti.de li bel.ꝓcep.§.v.ℵ.vj. ¶An cū petit̃ snīa executiōi man dari necessarius sit libellus.ꝛ qualit̃ id petat̃ plene no. e.§.v.xcij.ꝛ ℵ.xxv. ¶Obiectus de nullitate snīe nō im pedit executionē ipius nisi ꝓbatio sit in ꝓmptu.e.t.de libel.cō.ꝛ.e.§.iuxta fi. ¶Qualit̃ aget ꝛ formabit libel lū petens executiōz snīe ꝑ se late. ¶Et in illa petiōe sit ꝓte.ꝛ alia solēnitas obseruāda ti. d̄ snīa ꝛ re iu.ī ꝑn. ¶Qualit̃ snīa ꝑ ꝑte petat̃ executiōi mādari.ꝛ qualit̃ petit̃ reuocari executio snīe a qua fuerat appellatū.iij. ꝑ.ti.de ap.§.iij.ver.pe. ¶Forma instrumenti cū execu tor testamentorū vendit ti.de emp.ꝛ ven.§.j.versi. in terdum.

Excellentia.

¶Rone excellētie ꝓso ne fit qd̄ alꝫ non fieret j.ꝑ.t.d̄ arbitro.§.ij.v.j.

Exemptio.

¶An snīa ꝺ exemptuz ꝑ ordinariū lata sit ipo iure nulla.ij.ꝑ.t.de sen.ꝛ q̄ se.§.viij.v.itē ē nulla rō ne li. ¶An exēpti hñtes ꝓuilegiū q̄ possint a q̄ malue rint epo recipe ordies ℔ possint facē ab aliq̄ epo extra suā dioceſim. ꝛ qd̄ d̄ suo offō ex efficatia hꝰ ꝓuilegij. ¶Itē an exempti possint clericos aliaꝝ dioceſum reci pere sine lr̄is cōmendaticijs suo or epor ti.d̄ clericis pe regri.vltra mediū. ¶Quid debeat fieri cū ordinarius vult vti iurisditione sua ī eū q̄ se dicit exemptuz.iij.ꝑ. ti.de appel.§.ij.ver.si autem iudex. ¶Qualiter formēt libellos exempti seu ꝓuilegiati contra ordinarios sua ꝓuilegia infringentes ꝛ econuerso. ¶In quib casibꝫ ordinarij iurisditionem habeant in exemptos ꝛ de itel lectu decre.cum persone. ¶Et quedam alia notabilia de exemptis ꝛ eor donatis ꝙuersis ꝛ familiaribꝫ sūpta tam ex antiquis decre.q̄ ex nouis titu. de ꝓuilegijs ꝑ totū.

Exemplar ꝛ exemplum

¶Res mali exempli vitanda est ti. de aduo.§. vij.ℵ.ceterū si cā. ¶De dīia int̃ exemplar ꝛ exemplu ꝛ de scriptura exemplata q̄n ꝛ qualit̃ ꝛ a q̄ cui⁹ auctori tate ad cui⁹ instantiā qualit̃ fieri debeat ꝛ quā fidē fa ciat ꝛ de ei⁹ effectu ti.de instr̄or.edi.§.iij.ī ꝑn. ꝛ ℵ.vbi añt ꝛ se.ꝛ.§.iiij.ꝑ totū.ꝛ.§.vij.fere ꝑ totū.ꝛ.§.ix.ꝛ ver. itē q̄ nō est. Non est exemplis sed legibꝫ iudicandū ti. de dispu.ꝛ alle.§.iij.parū ante ver.iuribus. ¶An snīa ferri debeat ꝑm exemplū.ij.ꝑ.ti.de snīa ꝛ que se.§.v.v. debz quoq̄. ¶Multis crassantibus opus est exemplis vt pena vnius alior sit metus.iij.ꝑ.ti.d̄ accusationib. §.ij.ver.ordinarium. Christi exempla quātū possum⁹ imitari tenemur.et debemus.e.ꝑ.t.de inquisi.§.iij. ver. hoc agitur.

Exceptio.

¶Sunt legitime exceptio nes a iudice admittēde q̄n tūcū q̄ ꝑcise scribāt̃.j.ꝑ.ti.d̄ iudice vel.§.v.v. itē legitimas. ¶Exceptio notoria ꝓbatiōe nō indiget e.ti.§.vij.xr.itē si ē. ¶Que exceptiōes possint ꝓponi ꝑ iudicē.e.ti.§.viij.ꝑ totū. ¶An exceptiōes de ipoten tia iuris vel facti de criminibꝫ vel d̄ excōicatiōe ꝑ dele gatū vel ordinarium admittant̃.j.ꝑ.t.d̄ iudi.or.§.iiij. ¶Sepe ꝑ petentē cōpetit exceptio ꝛ tñ nō est qui eaz opponat.j.ti.de arbi.§.fi.ver.penul. Si excipiendo vel replicando restō vel iudicis officium imploretur vel si ꝑ modum exceptionis vel replicatōis aliud ꝓponat̃ an dabit̃ libellus.j.ꝑ.ti.de offi.o.iu.§.iij.ver. sed queri tur.ꝛ aliꝫ se. ¶Sup exceptionibꝫ ante lit.contest.ꝓ positis iudex interdū ex officio suo facit prestari mali cie iuramentū. Ante vero q̄ exceptiones declinatorie. vel dilatorie iudicis ꝓponant̃ iudicis officium locum non hz.e.t.§.vj.ver.illud aūt ꝛ prece. ¶Exceptiones a iudice sunt artande.e.§.ver.et generaliter. An in ex ceptionibus requirat̃ plena cause cognitio vl̄ sufficiat semiplena.e.ti.§.viij.v.ij. ¶De exceptiōe recusatiōis ti.d̄ recu.ꝑ totū.an exceptio recusatōis sit ꝑ ceter⁹ ꝓpo nēda.e.t.§.iiij. ¶De exceptōe excōis sūt aliq̄.s.t.d̄ ex cōmunicatiōe. ¶Exceptio que obstat vēditori obstat ꝛ emptori.e.ti.d̄ recusa.§.vj.ℵ.ß q̄d. ¶De hmōi exce ptionibꝫ que interdū ꝓponunt̃ ꝑ actores.s.tu nō es beres nō es dñs nō es tutor nō es sindicus ꝛ similes. vel tu nō es prelatus tu es seruus tu es filius ffa.ꝛ huiusmo di quando ꝛ qualiter admittant̃ ꝛ an lit.ꝓte.impediūt vel retardent. ¶Itē de illis que opponuntur cōtra pla tos agentes nomine ecclesie.s. q̄ non habent consens⁹ capli. vel ꝑ canonicos vel clericos agentes vel defen dentes nomine ecclesiarū.s.q̄ non habent mandatum. vel litteras de rato ꝛ huiusmodi.j.ꝑ.ti.de actore.versi. sed pone quidaz ꝛ se. ¶De his exceptionibus que q̄n q̄ ꝓponūtur ꝑ accusatorē.s.q̄ transegit vel pactus est de crimine an sint peremptorie ꝛ ante lit.conte.sint ꝓ ponende.j.ꝑ.ti.de accusatore.ver.item repellit̃. ¶Cō silium q̄ exceptiones peremptorie ꝓponantur añ li. ꝓte.ꝛ post ꝓbatio reseruet̃ ibidem. ¶An obijciens turpem exceptionē contra aliquem si eam non probet possit iuriarum actiōe ꝓueniri. ¶Et q̄ filius vel liber tus contra parentes vel patronos doli vel exceptionē aliam ꝓponere non debent q̄ si fecerit iniuriarū tenet̃ actione.e.ti.ver.sed pone. ¶An exceptōes semel repul se vel non ꝓpositę.j.terminū ab homine vel a iure sta tutum vlterius in eadem causa vel in causa ap. possint ꝓponi.j.ꝑ.ti.de ꝓcu.§.j.ver. sed pone capitulū et se. ¶Omnes exceptiones que obstant vēditori obstant ꝛ emptori.e.ti.§.fi.ver.sed nunq̄d contra ꝓcuratorem. ¶Aduocatus q̄ post lit.ꝓte.ꝓponit exceptionē dila toriam debet in vna auri libra puniri tit. de aduocato. §.j.v.item q̄ post lit.ꝓte. ¶An possit testificari is con tra quem pendet exceptio criminalis.j.ꝑ.ti. de teste.§. j.ver.item q̄ pendet. ¶An sup exceptionibꝫ productō quarta detur. ¶Q̄ exceptio est accessoria negocio ꝓnci pali.ꝛ q̄ exceptiones sunt odiose.e.ti.§.iij.ver.sed cuz queri t̃. ¶Quando exceptio peremptoria opponi de beat et probari plene no.e.§.ver.sed oppo. ¶Si erci piens dicat super exceptione sua tm̄ admittendas pro bationes cum ea probata principalis questio sit pem pta admitti debet si ipse intentionē aduersarij confitet̃ alꝫ nō.e.ti.§.v.ver.ꝛ no. ¶Cui competit actio multo fortius ꝛ exceptio.ti.de exceptiōibus.§.iij.ver.ſz pone ¶Personales exceptiones ad alias nō transferuntur reales sic.ti.de competentis iudi.adi.§.j.ℵ.ß pone cle ricus in fine. ¶Exceptio est actionis exclusio ti. de re scrip.presen.§.iiij.versi.ß pone. ¶Utrum in rescripto debeat fieri mentio de exceptionibus peremptorijs vl dilatorijs.eo.ti.§.viij.iuxta fi. ¶An exceptio contra

citationē de duab dietis possit post lit.cont. ꝓponi.ti. de citatiõe.§.j.ver.q̄d si reus. ¶De t'mino dato ad dilatorias oēs ꝓponēdas. Et an dilatio ex̄ curiā cū in ea litigat' del' ꝑ exceptionib dilatorijs vel peremptorijs ꝓbādis. ¶Jtē de termino q̄ dat' ad exceptiões ꝓponēdas ꝛ ꝓbandas. ꝛ de tpe ꝓponēdarū exceptionū. Jtē ꝛ de exceptione excōis in curia ꝓbāda vl' extra. Et d' termino.j.quē hmōi ꝓbari dz excōis exceptio ꝛ de intellectu decre.pia.ꝛ de multis dubitabilib ꝛ notabilib circa p̄missa.ij.p.ti.de dil'.§.j.ver.ꝛ no.ꝛ se.bñ p duas colūnas ꝛ vltra. ¶De t'mino etiā.j.quē debeāt dilatorie exceptiões ꝓbari multa bona no.e.t.§.iij.ver.ī summa ꝛ.§.iij.v.ꝛ no. ¶Post emptoriū datū ad instr̄a ꝓducenda exceptio emptoria ꝓponat'. An p instr̄a ꝓbari poterit.e.§.ver.q̄d si p⁹. ¶No.q exceptionū alie sūt emptorie ꝛ alie dilatorie.alie anomale ꝛ alie mixte ¶Jtē no.q̄re exceptio emptoria dī peremptoria. Jtē emptoriarū alie dicūt' simpl'r emptorie exceptiones alie vero exceptiões defensiões vocant' de his oīb plene.ij.p.ti.de excep.§.j.vsq̄ ad ver. dila. ¶Jtē no. q̄re exceptio dilatoria dī dilatoria. Jtē q dilatoriarū alia est dilatoria solutiōis alia dilatoria iudicij ꝛ ß cōpetit multis ex cāis d' q̄b plene dicto ver.dilatorie. ¶Que exceptiões dicūt' anomale.ꝛ q̄ mixte ꝛ quare sic.ꝛ qualiter ꝓponant' ꝛ qñ.e.§.ver.anomale ꝛ se. ¶q dilatorie exceptiões nō ꝓprie dicūt' exceptões.ß large ꝛ quare ß.e.§.v.fi. ¶Qñ dilatorie exceptiões iuris vel iudicis vel declinatorie iudici sint ꝓponēde. Et an int' ceteras dilatiões recusatio iudicis sit p̄mo ꝓponēda. Et d' termino q̄ dat' ad exceptões dilatorias ꝓponēdas. Interdū a iudice q̄ hoc facere pōt ꝛ dz excipiētiū malicijs obuiādo interdū a iure vt ī exceptõe excōis ꝛ q̄busdā alijs. ¶An aūt ad oēs pemptorias ꝓponēdas possit terminus assignari. ¶q renūtians oīb exceptiōib nō itel ligit' renunciasse illis quas sibi cōpetere ignorabat. ¶An valeat generalis renūciatio exceptionū. ¶An decretalis de excep.pastoral'.ī foro habeat locū seculari. ¶An ꝛ qñ excipiēte iudex cogere pōt q iuret de malicia ꝛ de malo ꝓponēdi vel ꝓtestādi exceptiões. ¶Et q̄d iuris si p⁹ terminum pemp.vel post lit.ꝓte.exceptio dilatoria incipiat cōpetere.vel si añ ꝓpetēs p⁹ ad rei noticiā incipiat venire. Et an sit idem in exceptiōib facti ꝛ iuris. Et an dilatorie omisse poterūt p⁹ sñiaz opponi ī casib ī q̄b pemptorie tūc admittūt'. ¶Et de cautela aduocati inducētis iudicē ne ꝓnūciet sup exceptiōib ꝓpositis ⁊bo ß facto de p̄dictis ꝛ d' multis alijs circa ea.e.t.§.ij.vsq̄ ad ver.porro. ¶De exceptiõe excōis contra iudicē vel ꝓtem seu procuratorem vel testez qualit' opponat' ꝛ qñ ꝛ.j.quod tempus probari debēt ꝛ qualiter super ea pronunciet'. Et q iudex ex officio suo debet excommunicatum repellere ab agendo ꝛ quid iur' si hoc nō faciat. q iudex secularis exceptionez excōmunicationis admittere dz. ¶Et si exceptio hec ab initio vel infra terminum ad proponendas exceptiones dilatorias assignatū nō ꝓponit' an ꝛ quando proponi poterit. An hec exceptio est similis exceptioni falsi procura.an facit iudicium retro nullum.ꝛ quare reus non potest licite cōicare actori excōicato sic ecōtra. An deficiens in ꝓbatiõe huius exceptiōis ꝯdemnari debeat ī expeñ. ¶Et si ꝓbetur exceptio ꝛ aduersarius probet absolutionem an habebit locum condemnatio expensarū ¶An qui semel fuit excommunicatus semp p̄sumit' excōicatus nisi absolutus ꝓbetur. ¶q nihil refert an ipso iure quis nō habeat actionem.an hz sed ꝑ exceptionem repellatur. ¶Quis cognoscet d' exceptione excō municatōis cū ꝓponitur ꝯ iudicem. ¶Et si iudex q̄ ꝓnunciat exceptionem excōis non esse ꝓbatā committit excipientem ꝯdemnari in expensis. ¶An aduersari⁹ expensas postea petere potest. ¶An iudex qui non condemnauit in expensis videtur absoluisse ab illis. ¶An exceptio excōis tollatur replicatiõe alterius excommunicatōnis.ꝛ de qua prius cognoscetur. ¶q opponenti exceptionem sibi incumbit ꝓbatio. ¶An deficiens ī ꝓbatione exceptionis condemnari debeat in expensis. ¶Quando etiam peremp.except.ꝓponi debeant ꝛ ꝓbari vel econtra. ¶An exceptio peremptoria ī vim dilato.proponi valeat vel econtra et d' exceptionibus renunciationis rei iudicate ꝛ alijs huiusmodi. ¶Item de his exceptionibus.ſ.q iudex est infamis vel seruus vel femina vel impubes vl' furiosus ꝛ similib⁹. ¶Et an huiusmodi exceptiões vl' q Jmperator est infamis vl' criminosus possint ꝯ rescriptū opponi ꝛ de lr̄is impetrat' ꝑ excōicatū vel a nō excōicato ꝑ excōicato. ¶An nō debet iudex del'.exceptionē recipe priusq̄ reus libellū receperit.de pena aduocati ꝓponentis exceptio dil.post lit.conte. ¶De cautela aduocati excipientis contra curatorem sindicum tutorem vel al's similes personas. ꝛ ꝓcurantis per iudicem pronunciari eos non obstantib huiusmodi exceptionibus esse admittēdos. ¶Nota q talis cautela valet ad iudicij firmitatem. ¶Qualiter superior ad quem propter exceptiões ñ admissas extitit appellatum formabit commissionem qñ causam committit. ¶An ille contra quem exceptio ꝓponit' potest petere q excipiēs prestet cautionē de soluendis expeñ. vel circa penā si defecerit in probando. ¶Et q aliquando p̄t esse ita p̄sumptiones violente contra exceptionē q exceptiones repellētur omnino. de p̄dictis ꝛ multis alijs facientib ad predicta.dicto ⁊. porro.et se.vsq̄ ad fi. ¶Quando exceptiões peremptorias habeat quis proponere vel protestari et qñ probare. Et quis est ordo proponendi ꝛ ꝓbandi excep.dila.vel peremptoriā tā in cā ciuili q̄ criminali. ¶An per obiectū exceptionis peremptorie contra libellu fiat lit. conte. ¶Utrum possit statui terminus ad exceptiões oēs ꝓponendas perēptorias. ¶Quid si post talē terminum vel post terminum datuz ad dandū articulos in quib exceptiones emptorie proponunt' vel ad ꝓponendū qnicquid ꝓponere.partes voluerint pars altera vl' ei⁹ procur.ꝓponit aliqua que dicit de nouo ad suam vel domini sui noticiam pueniſſe nunquid ꝛ qualiter debz admitti. ¶Nota q si contra excipientem presumat' ipse dz se ad certā penā obligare. immo posset esse tanta presumptio ꝯ eum q exceptiones repellerentur.sed ß precipue ꝯ exceptiones criminū vel defectuuz locū habet.ꝛ an attestationibus publicatis possit opponi vel ꝓbari peremptoria exceptio. ¶An probata exceptione proponi ꝛ probari debeat vel possit replicatō. ¶An ēt post sententiam vel in causa appel.exceptio peremptoria possit ꝓponi. ¶Quid iuris si procur.militis vl' minoris omisit exceptionem dño competentem. ¶Item vtrū exceptio peremptoria procuratoria dilatoria sit ꝛ quot modis dicatur ꝛ quid iuris sit si eam fideiussor omittat. ¶Item si quis tutus exceptione perpetua soluit an solutū poterit repetere. ¶Item d' exceptione feminarum. ¶Item de exceptione non numerate pecunie. ¶Item de exceptionib mixtis. ¶Item de exceptõne beneficij epistole diui adri. vel constitutionis noue ꝛ duobus reis. ¶Item de exceptione que competit fideiussoribus vel pignoris possessoribus. ¶Quid de illis non es prelatus non es dominus non es heres ꝛ similibus. ¶Quid de illa que competit tutori vt inter eum ꝛ curatores actio diuidatur. ¶Quid d' illa non habes patris assensum cum sis filiussa. ¶Quid de exceptionibus falsi procuratoris. quid de illa que proponitur contra sindicum. ¶Quid de illa que proponitur contra tutorem. ¶Pone q condemnor tibi ad restitutionem edificij quod bona fide in tuo solo feci.non excepi de factis sumptib.querit' an in executione sententie hoc possum facere.ꝛ an post sententiam latam ī actiõe exempto possit opponi exceptio q res que dicitur em-

ta tradita ñ fuit. ¶An ꝯ mulierē dotē repetētē marito mortuo possint heredes opponere exceptōnē adulterij ⁊ an de crimine in modū exceptiōis ꝓposito possit queri post mortē. ¶Et q̄ ea q̄ tpalia sūt ad agendū perpē tua sūt ad excipiendū. e. §. iij. vsq; ad ℣. ß quero q̄ ē cir ca mediū. §. ¶De exceptiōibꝫ que opponūtur ꝯ rescri pta bñficialia vel ꝯ puisiões. ¶Que exceptiões pemptorie lit. ꝓte. impediant vl̄ retardent ⁊ q̄ ꝓtingant ne gociū p̄ncipale. ¶Itē qualiter peremp. differat̄ in possessorio vel etiā ꝓtra lr̄as. ¶Itē vtrū de pempt. vl̄ dil̄. exceptiōibꝫ sit in rescripto mentio faciēda ⁊ q̄d iuris si nō fiat. ¶Itē d̄ exceptiōibꝫ que ꝓponunt̄ ꝓtra ap. vt q; nō d̄z fuisse appellatū vel. j. x. dies vel alijs hmōi que iudicis iurisditionē tangūt. ¶Itē de exceptiōibꝫ rei iudicate transacte vel al's finite. ⁊ qualiter intelliguntur ⁊ qualiter repellant̄ d̄ exceptiōibꝫ p̄scriptōis ⁊ facti pacti de non petendo q̄ excep. pemptorie p̄māt naturalē obligationē tm̄ q̄ ciuilē tm̄ ⁊ que vtrāq; ⁊ d̄ dila. solutiōis ⁊ qualiter intelligatur. ¶Q̄ p obiectū exceptionis pemp. fiat lit. co nte. de exceptiōe iurisiurādi. ¶Et q̄liter p̄nūciabit̄ super exceptiōibꝫ añ lit. ꝓtesta. ꝓpositis ⁊ ꝓbatis tam pemp. q̄ dila. ¶Et qualiter ipe exceptiones habēt ꝓponi ⁊ dari in script. e. §. ℣. ß q̄ro ⁊ sc. vsq; ad fi. §. ¶Quia exceptio sicut ⁊ actio q̄nq; iepte ꝓponit̄. Ideo videndū qualiter seu q̄bꝫ verbis ⁊ a q̄bus ⁊ q̄ ordine ꝓponātur exceptiões vt. e. ti. §. iiij. ¶Circa qd̄ no. qd̄ lex ꝓcipit verba exceptionis ⁊ replicationis. ¶Itē q̄ ī verbis ⁊ de ordine verborꝫ ꝓponēde exceptionis ē magna vis. Nā si affirmatiue ꝓponat̄ exceptio d̄z ꝓbare q̄ reus in excipiendo sit actor nisi in casibus secus si ꝓponat̄ negatiue vñ no. bonas formas ꝓponēdi exceptiões. ¶Itē no. an reus excipiēdo videat̄ d̄ intentiōe ptis alterius ꝓfiteri. ¶An ꝓ obiectū exceptiōis pemp. ꝓditionale fiat lit. ꝓte. ¶Et si reus neget simpliciter se teneri an post lit. ꝓte. poterit opponere exceptionē pemptoriam. ¶Itē no. q̄ si excipiens deficiat in probatione exceptōis nō ꝓdemnabit̄ in expensis nisi actor suā ꝓbet intētionē vt. e. ti. §. iiij. vsq; ad ℣. sup exceptō ne nō nu. pec. Sup exceptiōe numerate pecunie ⁊ wotis etiā nō solute multa bona no. ¶Itē q̄ exceptio d̄z ꝓponi p̄nte aduersario ⁊ ī scriptis ⁊ apud iudicē ⁊ in p̄sentia testiū rogator. ¶Quid si debitor negauit pecuniā numeratā sibi fuisse. creditor vero ꝓtrariū ꝓbauit nunq̄d debitor volens postmodū opponere solutiōis exceptionē hoc facere poterit. q̄d econtra. Juxta hoc no. q̄ nemo ꝓhibetur pluribus exceptiōibus etiam cōtrarijs vti. ¶Itē nota cautelā rei iudicate respondendo. vt postea possit exceptiōibꝫ vti rei iudi. ¶Itē q̄ q̄dam exceptiões cōpetūt vni que nō cōpetūt alteri. vt exceptō leonocinij que cōpetit libero ⁊ nō ſuo. ¶Excommunicato autem ꝓbene competunt dilatorie ac pemptorie in defendendo nō in agēdo vel reconuenendo. ¶Itē no. ꝓsiliū ne reus pemptoriā exceptionē ꝓponit donec ptis viderit attestatiões aduerse q; forte nō erit opus exceptione. ¶Item no. ordinem ꝓponendi declinatorias iudicij ⁊ formam dilatorias proponendo. et an exceptio suspitionis concurrat cū alijs. ¶An videor in iudicē ꝓsentire cū peto q̄ ipe ꝓnūciet sup aliq̄ exceptiōe vel alias coꝛā eo ꝓcedo. ¶Itē si q̄s copulatiue multas exceptiões ꝓponat oēs ꝓbare tenet̄. ß si succūbat ī vna an d̄z ī alijs oīb̄ succūbere. ¶Et qualit̄ ꝓcedatur in excep. pemp. ꝓbata ⁊ qualiter in ea ꝓbatio formet̄ ⁊ qualiter sup ea ꝓnuncietur. ¶Itez qualiter vna exceptione proposita debz probare excipiens ⁊ testari ita q̄ excipiens agere videatur. ¶An super dila. est ostendendus libellus ⁊ de cal̄. est iurandum ⁊ de forma proponenda ad dilatoriam de his dicto ver. super exceptione ⁊ se. vsq; ad ver. sed quoniam. ¶Forma ꝓponendi exceptionē excommunicatiōis tā cōtra partē ß contra iudicem ⁊ multa bona circa hoc. e. ver. ß qm̄.

excōicationis. ¶Notarius autem propositis exceptionib̄ qualiter scribere habet ⁊ qualiter contra testes vl̄ accusatores exceptio proponatur. an valet appellatio quā quidam faciūt statī ꝓpositis exceptiōibꝫ dicētes iudici si eas nō admiseritis ap. ꝛc. vel an debet potiꝰ expectare. et quid faciet excipiens si nō pōt habere copiā iudicis ⁊ terminus datus ad exceptōnes ꝓponendas labitur. ¶Item quid faciat iudex propositis exceptionibus tam circa iuramenti prestationem q̄ circa alia. ¶Q̄ punitur iudex qui exceptiones legitimas non admittit q̄tumcunq; precise sibi scribatur q̄ pōt a iudice appellari q̄ interloquendo vel in negocio ꝓcedēdo exceptiões legitimas nō admittit. ⁊ an propter exceptiones non admissas appelletur a iudice seculari. ¶Et nota cautelam iudicis circa approbationem vel admissionem exceptionum ⁊ circa termini assignationem ad eas probandas. ¶Et quod reo instante et excipiente actor super ipsis exceptionibus cogitur respondere. ¶Item nota formam p̄nūciandi super exceptiōe probata vel non ꝓbata. Item qualiter ⁊ quando deficiēs in ꝓbatione exceptionis in expensis debeat cōdemnari ¶Item q̄ ab istis pronūciationibus factis super exceptionibus pōt appellari. ¶Itē quando iudex huiusmodi pronunciationem valeat revocare d̄ his ⁊ multis bonis facientibus ad hoc. e. §. ver. notarius autem ⁊ se. vsq; ad ver. sed quis debz proponere. ¶Quis debeat excep. peremp. rei cōtra habentes vel etiam dilatorias probare. e. §. ver. sed q̄d si debitor. ¶Et q̄ nemo ꝓhibetur vti pluribꝫ exceptionibus etiā cōtrarijs. ¶Q̄ fere omnes exceptiões ꝓpetue sunt licet etiaz descendāt a temporalibꝫ actionibus quas excludunt. q̄ que temporalia sūt ad agendū perpetua sunt ad excipiēdū. Et quare exceptiones dicunt̄ perpetue q̄ nunq̄ excipit̄ nisi agatur. ¶Item nota cautelam aduocati de differē d̄ ꝓexceptiones negō de quo diffidit. e. §. v. in summa ⁊ se. ¶An plures sint exceptiones q̄ actiones. ¶Q̄ q̄dam consideratione omnis actio est exceptio. e. §. ver. postremo ⁊ se. ¶Item nota q̄ dilatorie post lit. conte. possunt opponi si de nouo competant. ¶Item cū actio vel causa mutatur potest redire ad dilatorias etiā ꝓpositas. ¶Item ꝓbato crimine in modum actionis ꝓposito non est quis condemnandus. ¶De diuersis etiaz exceptiōibus reo cōpetentibus. e. §. ver. itē no. ⁊ sequē. ¶An contra exceptionem doli detur replicatio doli. ¶Et an ꝓtra replicationem actoris possit duplicari a reo de excōmunicatione. ¶Q̄ in exceptionibus ⁊ replicationibus nō ꝓceditur nisi vna tangat substātiā alterius. ¶Q̄ replicatio ꝯ exceptionem opposita debet ēsse ptinens. ¶Q̄ replicatio nō debet admitti nisi ꝓbata tollat exceptionem. ¶Q̄ exceptionibus renunciatur tacite ⁊ expresse ⁊ de qua prius cognoscatur. s. an de exceptione vel de replicatione. e. ti. §. v. vel fi. ¶An sup exceptionibus lis debeat contestari ti. de inciden. questi. ℣. et vt. ¶De qua cognoscatur primo an. s. de principali questione vel de exceptione. ¶Q̄ qui excipit nō accusat. ¶Et q̄ de crimine in modum exceptionis ꝓbato nō fit condemnatio. e. ti. §. ver. ceterum ⁊ se. ¶Circa exceptionē spol̄. multa bona notant̄ ⁊ queruntur ti. d̄ peti. ⁊ pos. §. j. bene. p. ij. vel. iij. colum. ¶An in notoris exceptio spoliationis admittatur. c. titu. §. iij. versi. j. ¶Qualiter respondens libello pōt de exceptionib̄ ꝓtestari. ij. p. ti. de lit. contesta. §. ij. ver. ⁊ scias. ¶An qui excipit contestet̄ litem. e. §. ver. sed si. ¶An ꝓ exceptionem pemptoriam petitioni oppositā litis cōt. fiat. ¶Q̄ exceptio est actionis exclusio. ⁊ q̄ a lit. cōte. vsq; ad cāe conclusionez possunt pemptorie exceptiones proponi. ¶Q̄ interdum peremptoria exceptio est intentiōis exclusio. ¶An exceptio pemptoria añ lit. conte. proponi valeat ⁊ ꝓbari. e. §. ℣. sed nunquid et sequen. ¶An sup exceptionibus debeat lis contestari ⁊ de cal̄. iurari.

e.ti.§.v. ¶Q̃ post lit.p̃te.nulla exceptio dilatoria posſit ꝓponi.e.§.in fi. ¶De iuramento qđ p̃stat̃ sup̃ exceptionib̃ que p̃ iudicẽ vel p̃ ptem vel p̃ testes vel al̃. p̃ ꝓponũtur.ij.p.t.de iura.cal̃.§.j.v.in casib̃ 7 se.7.§.ij.in p̃n.v.qđ vbi 7 v.pone 7 ver.ß nunqđ. ¶An 7 qñ sup̃ exceptionib̃ sit iurandũ. ¶Et q̃ sup̃ exceptionib̃ int̃ dũ añ lit.p̃te.fiũt positões ti.de positionib̃.§.iiij.ī p̃n. 7 circa 7.e.§.v.v. ¶q̃ exceptionẽ pemptoriã in cã p̃n cipali omissaꝫ possum in cã ap.ꝓponere.7 q̃ errorẽ corrigere ẽ excipe pemp.ij.p.ti.đ ꝓfes.§.fi.v.plato. ¶Si reus affirmatiue excipit exceptionẽ ꝓbare tenet̃.quia reus in excipiẽdo fit actor secus si excepit negatiue vt. p.ij.ti.de ꝓbatiõib̃.§.j.v.p̃muꝫ est. ¶An exceptio rei iu. possit ꝓbari p testes.e.ti.§.iij.v.qđ de except. ¶Si in modũ exceptiõis dixi instr̃m esse falsum an postea ipsum potero accusare de falso.7 an ꝓbata falsitate ī modũ exceptiõis seq̃tur ꝓdẽnatio ti.de instru.edi.§.ix.v. pe. ¶In ꝓponẽdis 7 ꝓbãdis exceptõib̃ reus fungitur vice actoris.q̃.n.excipit ꝓbare tenet̃.t.de dispu.7 alle. §.ij.ver.pe. ¶An exceptio excõicationis possit p̃ cause ꝓclusionẽ opponi. ¶Et qđ iuris sit đ illo q̃ in aliq̃ cõtractu renũciauit oib̃ exceptiõib̃ ẽ.ti.đ de renũ.et cõclu.ver.7 scias.7 se.bñ.p.j.col̃.7 vltra. ¶De excꝯtõe cedendarũ actionũ sũt aliq̃ ti.de renũ.7 ꝓclu.v.ß põe cũ se. ¶De excep.nõ nu.pe.7 đ totis nõ solu.sſ multa e.ti.ver.itẽ excep.nõ nu.pecu.7 se. ¶An exceptio rei iudicate ꝓsit vel obsit alijs q̃ eis p quib̃ vel p̃ quos lata est.ij.p.ti.de snia 7 q̃ se.§.vij. ¶Etiã excipiẽdo due cõtrarie nõ admittũt̃.e.ti.§.viij.ver.ß nunqđ talis libel. ¶Oẽs exceptiões sint ꝓpetue p̃ter duas.e.§.ver.fina. ¶Que exceptiões p̃nt opponi p̃ snīam absq̃ appellatiõe vel restitutõe.e.ti.§.ix.ver.itẽ generaliť. ¶Que tpalia sunt ad agẽdũ ꝓpetua sũt ad excipiendũ.e.§.v. 7 no. ¶Que exceptiões possint post snīam obijci. 7 q̃s exceptiões possit vel debeat admittere executor 7 si nõ admittat admittẽdas an poterit appellari.ij.p.ti.đ ap. §.ij.ver.v.7 se. ¶Si citat̃ cui cõpetat exceptio đ loco nõ tuto vel fori nõ opponit eã sibi p̃iudicat saltem ī illa instantia.e.ti.§.v.ver.7 no. ¶De exceptõe nõ nu.pec. an 7 qñ currat vel currere incipiat p̃ eccl̃iam vel minorẽ.7 an p̃ eã vl̃ ad eã opponẽdã ecclesia restituiť vl̃ minorē.ij.p.ti.de ī inte.resti.§.ij.ver.hoc añt 7 se. ¶Judex interdum denegat iuste excipienti dilatoriã ad ꝓbandam exceptionem nisi prestito iuramento de malicia vl̃ nisi sub conditione vt.ſ.condemnetur si in probatione defecerit in expen. ¶Item quando deficiens in exceptionis probatione in expen.debeat condemnari ti.de expen.§.iij.et.iiij. ¶Quot et quando in criminalibus sic̃ et in ciuilibus exceptiones dila.locum habent.iij.p.ti. đ accusatione.§.j.ver.post hoc. ¶Jdẽ de peremptor. e.§.ver.quid si accusatus. ¶Dicẽdo enim quocunqꝫ nullum excipit.e.ti.§.iiij.ver.sed nunquid in fi. ¶Exceptio competens principali competit fideiussori.e.t.§. vj.ver.itẽ queritur. ¶In causa ctiã inquisitionis non debet simul cognosci de principali. 7 de exceptionibus contra inquisitorẽ vel prosecutorẽ propositis vel aljs .iij.p.t.đ inquisitionibus.§.iij.versi. quid sit inquisitor ¶Exceptiones 7 replicationes legitime sť admittẽde e.§.ver.debꝫ añt. ¶De crimine p̃ modum exceptionis ꝓbato.e.ti.§.iiij.ver.pe. ¶De vna exceptione vel defensione transitur ad aliã etiã contrariã.e.t.§.fi.ver.fi. ¶Circa crimen in modum exceptionis contra accusatores vel testes vel instrumenta vl̃ p̃mouẽdos vel electos vl̃ alios quoscũq̃ ꝓpositũ ẽ videdũ quẽ effectum crimen habeat sic obiectũ. ¶Jtẽ qualiter procedat̃ in eo 7 qualiter sit puniẽdus tam is contra quem ꝓbatur q̃ etiam qui deficit in probando de his plene.iij.p.ti.đ criminibus in modum exceptionis propo. per totum. ¶An exceptio excõicatõnis possit probari p̃ vnum testem 7 famam 7 quedam alia bona de hac exceptiõe.đ. ti.de excep.ver.e.vꝫ in excep. ¶An sup̃ exceptiõnibus sit necessarius libellus .e.§.in fi. ¶Post confirmatam electionẽ non admittitur quis ad agẽdum p̃ modũ exceptionis contra electum nisi se obliget ad aliquam penam extraordi.e.ti.§.xv.iuxta p̃in. ¶Qualiter p̃opter exceptiones omissas detur restitutio eccl̃ie vl̃ minori ti.de resti.in inte.§.ij.circa p̃n. ¶An imputatur fideiussori si omisit exceptionez sibi ex p̃sona principali competentẽ titu.de iudi.§.iij.versi.quid si fideiussor. ¶An in exceptionibus sit necessaria lis contest. vl̃ ordo iudiciarius obseruandus. ¶Et q̃ interdum cognoscit de exceptione qui non cognoscit de negocio principali.iiij.p.titu.de ordine cognitio. ¶De vtili exceptõne sub ti.de propri.§.j.ver.vlti.7 ti. de iureiuran.ī p̃n. ¶An p̃ exceptionẽ int̃rumpatur p̃scriptio. ¶q̃ q̃ excipit non petit nec p̃ exceptõnẽ debꝫ aliquid adiudicari.t.de p̃scriptiõib̃.ver.7 no. ¶Quid operentur in instrumẽtis cõtractuũ illa verba sine aliqua except. iuris vl̃ facti ti.de empti.7 vẽ.§.j. in prima forma. ¶Int̃dũ ẽ aliquid nullum 7 irritum ipso iure 7 tamẽ ẽ exceptio. vl̃ obiectio exceptionis necessaria vt ti. de lo. 7 condi. §.vj.ver.xlvij. ¶An de alieno facto vl̃ iure quis possit excipe.e.§.ver.lxvj. ¶Exceptio que competit reo cõpetit 7 fideiussori.ti.de fideiusso.§.j.ver.7 nota. ¶Pactum hoc q̃ non opponatur exceptio.non nu.pec.non nocet quin possit opponi.j.tꝑs iuris habꝫ tamen alium effectum huiusmodi renunciatio siue pactum.ille quoq̃ qui fecit pactũ de nõ opponendo aliquam exceptiõꝫ contrariam legitimas exceptõnes nihilominus opponere põt 7 illud pactuꝫ restringi ad malicioſas dumtaxat ti.de obliga.7 so.§.j.in prima forma.ver.se q̃t̃. ¶Oñs exceptiones que obstant creditori obstant 7 ei qui causam habet ab eo.e.§.ver.fi. ¶Et vide in ti.de procura. §.sequitur p̃ totum.7.ff.de dolo.ex.l.apud celsum.§.de auctor.

Exheredatio. ¶Forma exheredationis no.ti.đ istru. edi.§.xiij.ver.si autẽ. ¶An filius hominis mei exheredatus a p̃e remaneat me[r]hõ. ¶Et an filio exheredato p̃ põt dare tutorẽ vel aliq̃d onus imponere ti.đ feu.§.ij.ver.vij.queritur.

Exhibere et exhibitio. ¶Cũ agit̃ ad exhibendũ semiplena siue summaria distinctio sufficit.j.p.t.de offi.o.iu.§.xiij.versi. iij. ¶De actione ad exhibendũ an cum rei ven.in eo.li bello concurrat 7 multa alia de illa actione titu.de actione seu pe.§.ij.versi.7 no. Quando debeat fieri exhibitio.e.§.ver.sed nunquid. ¶De iudicijs exhibitorijs ij.p.ti.de dila.§.j.circa p̃in. ¶Quando quib̃ 7 a quibus adhibenda sunt instrumenta et qualiter 7 de multis facientibus ad hoc ti.de instru.edi.§.v.7.vj.p̃ ambos. ¶Cum vltima voluntas in iudicio extenditur debet añ litis conte.exhibens eligere an velit ea vti tanq̃ testamento vel tanq̃ alia vltima voluntate nec potest vlterius variare.e.ti.§.xij.ver.7 no. ¶Exhibere est copiã videndi 7 palpandi facere.interdũ tamen aliter põnitur exhibere ti.de dispu.7 alleg.§.iiij.ver.in summa. ¶Utrum 7 quando condemnatus in actione ad exhibẽdum valeat appellare 7 q̃ tale iudiciuꝫ non debꝫ mora dilationis differri.ij.p.ti.de ap.§.ij.versi. sed nũqđ in actione. ¶Quinq̃ vel vj.sunt casus in quibus possunt rei etiam inuiti absq̃ precepto iudicis exhiberi alias regulariť nullus capiendus est vel exhibendus absq̃ iudicis precepto de quibus.iij.p.ti.đ accusatione.§. ſ.versi.igiť 7 se. ¶An cum agitur iudicis officio pro testamenti tabulis exhibendis necessarius sit libellus tit. de libel.concepti.§.x.ver. sed si petiť. ¶An in actione ad exhibendum requiratur libellus eo.§.versi.quid de actione. ¶Actor in actione ad exhibẽduꝫ potest dice-

re peto mihi rẽ exhiberi ꝛ exhibitã vẽdicio.t.ꝺ his q̃ vi metuſue cã fi.circa ꝓn.ꝛ ſub ti.ꝺe ꝓpꝛi.§.j.ℵ.alie ſt̃ re⸗ales vltra mediũ ¶Actio.n.ad exhibẽdũ ꝛ rei vẽ.in eo ꝺem libello ꝓñt ꝓponi ꝙ modũ tã dictũ ti.ꝺ ĩ inte.reſti. §.j.ver.ſed nũquid. ¶De actiõe ad exhibendũ tã quo ad perſonas q̃s q̃ ad res tractat ti.ꝺe iudi.§.v.ꝙ totuꝫ ¶Qualiter res petita exhiberi petat ꝛ ſi tua intereſt ti bi exhiberi teſtm̃ ab aliquo ꝓditũ qꝺ ab alio ꝓtinet q̃li ter petit exhiberi ꝙ interdictum ꝺ tabulis exhibendis. ¶Et qualiter inſtr̃a vel rõnes exhiberi petant.ti.ꝺe fi. inſtru.ꝙ totũ. ¶Qualit is cuiꝰ intereſt petet teſtm̃ vel codicillos exhiberi.ti.ꝺe teſta.§.ij.in fi.

Exilium. ¶Qualt fiat relatio ſup exi⸗lio ꝺeputando ti.ꝺe regula.§. iiij.ver.ceterum.

Exorciſta. ¶Quis exorciſta vicat ꝺefen ſoꝛ ꝛ quid ad eius officium ꝓtineat ti.ꝺe his qui alie.no. in iudi.interue. in principio.

Expenſe. ¶Gratis ꝛ ſine expeñ.ꝺoꝫ ius reddere oꝛdinarius.j. ꝙ.ti.ꝺe iudi.oꝛdi.§.iij. ¶Judicis officiũ cõpetit ꝓ im penſis ſiue ꝺe nouo ſiue ĩ refectiõe factis.j.ꝙ.ti. ꝺe offi. om.iu.§.ij.ver.ß an iuxta fi. ¶Pñ põt ꝺetrahere ꝺe be reditate filij emãcipati expẽſas q̃s fecit ꝓ milicia ipius filij. ¶Itẽ expẽſe facte interdũ retinent ꝙ modũ cõpen §.v. ¶Exceptionẽ ꝺil.calũnioſe ꝓponẽs ꝺoꝫ in expen⸗ſis iudicis officio ꝓdemnari. ¶Circa quãtitatẽ vꝛo ex penſaꝝ ꝛ dãnoꝝ iudex ꝺefert iuramẽtũ q̃ñq̃.e.t.§.vj. ver.itẽ poſt ſñiam.ꝛ ver.pꝰ lit.ꝓte. ¶Expẽſe iudicis of ficio expediũt.e.ti.§.vij.iuxta fi. ¶Dñs nõ recupat a colono niſi reſtitnat qꝺ ab ipo colono ĩ ea re bono aio eſt expẽſũ.ti.ꝺe actoꝛe.ver.itẽ q̃ no. ¶Procur.et ne⸗gocioꝝ geſtoꝛ poſſunt vti retentione expenſarũ quas fecerũt.e.ti.ver.itẽ q̃ vult. ¶An vniuerſitas vꝛ babe re ratũ factũ ſui ſindici ſoluendo expẽſas ab eo factas. ¶Et ſi ſindicus non erat legitimus ꝛ nihilominus egit an ipſe tenebitur ad expenſas.j.ꝙ ti.ꝺe ſindico ver. ſed pone ꝛ ſe. Teſtis expenſas ꝺebet a ꝓducente habere j.ꝙ.ti.ꝺe teſte.§.j.verſi.item opponitur in fi. ¶Qualiter habent ꝺeponere teſtes inducti ad ꝓbandum ex penſas.eo.ti.§.vj.verſi.qualiter. ¶Si in cauſa ꝓrinci pali omiſi petere expenſas an in cauſa appellatiõis eas potero petere.e.t.§.viij.ver.illud aũt in fi. ¶Quis ꝺe legatus vel ſubdelegatus huiuſmodi expenſas ꝛ a qui bus exigere poterit.ꝛ ꝺe expenſis pedanei iudicis et ꝺe expenſis iudicis oꝛdinarij vel ꝺelegati ſui ꝛ ꝺe expenſis que recipiunt etiã nomine aſſeſſoꝝ ꝛ ꝺe multis ꝺubita bilib; circa premiſſa ti.ꝺe ſalar.§.j.per totum. ¶q̃ dñs tenetur ꝓcuratori ad expenſas eo.t.§.ij.in fi. An me dicus ſuis expenſis tenetur infirmum curare. ¶Et q̃ ab eo cuius negociũ vtiliter geſſi poſſum expenſas re⸗petere.ti.ꝺe ſala.§.iiij.ante mediũ. ¶De expenſis que ꝓeſtantur citato eo nõ comparente multa no.ti.ꝺe ci⸗tatione.§.iij.ℵ.item licet ꝛ ſe.ꝛ.§.iiij.ver.quid ꝺe illis. ¶De condemnatione expenſarum ꝓpter contumaci am vide vbi agitur ꝺe contumacia ꝛ ti.ꝺe.j.ꝛ.ij.ꝺecre⸗to.§.ij.ꝛ.iij. ¶De expeñ.que ꝺebent pſtari a paſſo miſ⸗ſionem cũ vult recuperare poſſeſſionẽ. ꝛ ꝺe expenſis fa ctis a miſſo circa cuſtodiã rei ꝛ huiuſmodi.e.ti.§.v.ver ſi.vl.no.ꝛ ver.quid ſi excommunicatus.ꝛ.§.ix. ver.qꝺ ſi reus ꝛ ſe. ¶De expenſis ꝓeſtandis a ꝺeficiente in ꝓ batione exceptionum multa no.ij.ꝙ.ti.ꝺe exceptio.§. iiij.ver.ꝛ ſi reus. ¶De hoc etiã ꝛ qualiter ꝛ qñ habeat fieri taratio ꝛ ꝓdemnatio expenſarum plene no.ij.ꝙ.ti. ꝺe excep.§.iiij.ver.quid ſi reus. ¶De ſatiſdatõne quã recipiũt iudices a partib; ꝓ expenſis cauſe.ꝛ an iudi⸗ces eccleſiaſtici expẽſas a partibus licite recipiũt. ¶Et an iudices ſeculares vel eccleſiaſtici ꝓ expenſis licite recipiunt ꝺecimaꝝ partẽ lit.ti.ꝺe ſatiſdatõe.§.ij. ¶De effectu culpe que quandoq̃ in inſtrumentis inſerit.ſ. q̃ credat q̃tum ad expenſas verbo ſimplici creditorꝫ ij.ꝙ ti.ꝺe ꝓba.§.iij.ver.quid ſi ibi ꝺicitur. ¶Qualit petantur expenſe ti.ꝺe petitione ſententie in fi.et ti.ꝺe diſpu.ꝛ alle.§.iij.ver.pe.ꝛ.§.iij.ver.ſic igitur expẽſas. ¶Si petitio vel condemnatio expenſarum fuit omiſſa an iudex poterit hoc ſupplere in cauſa ciuili vel crimi⸗nali ꝛ vſq̃ ad quod tempus.e.ti.§.fi.ver.q̃ꝺ ſi ꝺ fructi bꝫ. ¶Qualiter fiat ꝺilatio ſuper ꝺubio expeñ.t.ꝺe rela tionib;.§.ij.in fi.ꝛ.§.iij.in fi. ¶An his qui negociuꝫ.j. certum tempus inſtruendum committi impetrauit cõ⸗ꝺemnabit in expenſis ſi infra illud tempus nullam ꝓ bationem fecerit vel is q̃ contra relationem ſeu remiſſi onem aliquid temere obiecit ti.ꝺe remiſſionibus.§.iij. ver.ſed nũquid iudex.e.t.§.v.in ꝓin. ¶Valet.tal ſen tentia ꝓdemno te ad expenſas ſi in ꝓbatione ꝺefeceris ij.ꝙ.ti.ꝺ ſnĩa ꝛ que ſe.§.v.ver.itẽ no. ¶Si iudex nõ cõ ꝺẽnet victum in expenſis ꝺoꝫ cãm exprimere qnare ceſ⸗ſat.e.§.ver.in quibuſdaꝫ. ¶Judex tpe ſententie victũ ꝺoꝫ in expenſis condemnare.põt tñ iparum taxationeꝫ ſibi inpoſterũ reſeruare.e.t.§.vj.ver.cũ ferꝛ. ¶Qua⸗liter fiat condemnatio expenſarũ in cauſa appel.eo.§. ver.in iudice. ¶Deficiens in appellatione condemnat per appel.iudicem in expenſis. ¶Quis autez condem nationem huiuſmodi exequet ti.ꝺ ſen.excu.§.ij.ver. quid ergo. ¶Si bona fide in ſolo tuo edificaui ꝛ tupe tis illud poſſum tibi exceptionem opponere expenſarũ ſ.ti.ꝺe edificio. ¶An victoꝝ cauſe poſſit appellare ꝓ⸗pter expenſas ſibi non adiudicatas vel quia inſufficiẽ⸗tes ſunt ſibi adiudicate. ¶An ſit in optioue iudicis ex⸗penſas adiudicare vel nõ adiudicare.et an poſt ſenten tiam põt eas adiudicare. An victor qui petijt expen. poteſt ad eas agere contra iudicem qui eas adiudica⸗re omiſit ꝛ ꝺe quibuſdam alijs circa hoc.ij.ꝙ.ti.ꝺe appel la.ij.ver.xxxiij.ꝛ.ij.ſequentibus. ¶De expeñ. ꝺicẽꝺũ eſt q̃ alie ſunt extra iudicium.alie in iudicio.vt ti.ꝺ ex⸗pen.in ꝓinci. ¶Expenſarum autem que fiunt extra iu ꝺiciumꝫ alie ſunt neceſſarie. alie vtiles. vtile volũtarie. ꝛ vide que ſunt iſte vel ille.e.ti.§.j.in ꝓinci. ¶Item ex penſarum quedam fiũt gratia fructuum percipiendo⸗rum.quedam gratia ꝓſeruandoꝝ et oẽs iſte ꝺeducunt a quolibꝫ poſſeſſoꝛe nec aliquis poteſt caſus interueni re qui hoc genus ꝺeductiõis impediat qꝛ nõ cenſet fru ctus niſi qꝺ ſupeſt ꝺeductis expenſis. ¶Quid ſi expen ſe excedant fructus ꝺe his.e.§.ver.ꝛ be expenſe quidã ꝛ ſe. ¶Si autem impenſe fiunt circa negociũ principa le aut fiunt in nouo faciendo. aut in reficiendo. ¶Itẽ aliquando fiunt neceſſarie aliq̃ vtiles aliquando vo⸗luntarie. ¶Item interdum fiunt a bone fidei poſſ.inter terdum a male ꝛ ſic aliquando ſubueniꝛ ei qui fecit ex⸗penſas ipſas aliquando non iuxta qꝺ no. ꝺe expen.fa⸗ctis ab eo qui edificauit in ſolo alieno.e.§.ver.ſi autez ꝛ.ij.ſe. ¶Item vide qualiter ꝺebent peti expenſe extra iudicium facte. ¶Item no.valere conſuetudinem per quam taratũ eſt q̃ntũ iudex ꝺebet habere ꝓ libra ꝺ eo quod petitur ꝺe expenſis factis in cauſis electionũ. ¶Item ꝺe factis a creditoꝛe ꝙ cuſtodia rei in cuiꝰ poſſ. miſſus fuerat. Itez ꝺe expen.ꝓcura. ¶In quibus ca ſibus ſumptus miniſtrandi ſiue aliqui alẽdi ſũt. ¶Itẽ no.q̃ ſicut iudex officio ſuo condẽnat in ꝓincipali ita etiam eodem officio aliquo ꝺenuncianti ſiue aliqꝺ ne⸗gociũ conſequenti reſtitui faciet expenſas ſi illius int̃⸗fuit ꝺenũciare ſiue ꝓſequi vt.e.§.ver.ꝛ no.ꝛ ſe.vſqꝫ ad fi.§. ¶Circa expenſas iudiciales eſt notandum q̃ alique fiunt ante lit.conte.vtputa circa exceptiões di⸗latonias vel ꝓ contumacia vel alias ꝺe quibus et ꝺe multis ꝺubitabilibus circa ea. ¶Et ſi ſuſpenſo petito⸗rio quis recurſus habeat ad poſ. an condemnabitur in expenſis eoꝺẽ.titu.§.ij.ꝛ.iij. ¶De expenſis que fiunt

in iudicio post lit.cont.7 ꝺ multis ꝺubitabilibus circa eas. ¶An minor cuius curator calumnioſaꝫ litē mouit ꝓdemnabit ad expenſas.qñ ꝺebeat quis aduerſario in expenſis ꝓuidere.e.ti.§.iiij.℟.vtrū aūt. ¶Utrū arbit in expen.valeat ꝓdemnare 7 qñ7 qualiter ab eo fiat cō dēnatio expenſarū.e.t.§.iiij. ¶Quid iuris ſit ꝺe expē. in cā ap.factis ſiue appellet an ſniam ſiue poſt in cauſa ſpirituali ciuili vel criminali.ſiue agat crimināliter ꝺe crimine ſiue ciuiliter tā in appellāte qꝫ ī appellato et ꝺe multis bonis ꝺubitabilib circa hoc.e.t.§.v. ¶Quan ꝺo 7 qualiter ſit expenſarū ꝓdemnatio facienda in qua cunqꝫ cā.e.ti.ī.§.vj.℟.j. ¶Uſqꝫ ad qꝺ tp̄s poſſūt peti expenſe. ¶Qualit ꝺebent eſſe expenſe 7 ꝺe multis alijs bonis ꝺubitabilib circa eas quales expenſe iudicis ꝺebent eſſe. ¶De expenſis legatorum a quo tp̄e cōputē tur expēſe ī cā appel.ꝓtumacie vel exceptiōis vl hmōi ¶No. qꝺ q̄ nō pōt ſatiſſacere ꝺ expēſis punit al's arbitrio iudicis. ¶Itē qꝺ generaliter verū eſt qꝺ fatigās indebite aduerſarium condemnatur in expenſis. ¶Item qꝺ quedā expēſe petūt ꝓpter ꝓtumaciā quedā ob calūniā 7 quedā ob temeritatem litigādi. ¶An 7 qñ iudex poſſit ꝓdemnare ad expenſas faciendas. ¶Itē no.qꝺ ñ agit ad expenſas is cuius nō intereſt aduerſariū fuiſſe p̄ntem. ¶Qñ ꝺebeat fieri ſatiſfactio expenſaruꝫ. ¶Qꝛ q̄nqꝫ ſunt genera expenſarū q̄ in iudicio fiūt.ſ.teſtium aduocatorū notariorū iudicū 7 executoꝝ.7 vide a quo ſint iſte faciende vel ille ꝺ his 7 multis circa ℔.e.ti.§.vj. ℟.fi. ¶Itē no.ꝺ ꝺāia int ꝺāna 7 expenſas factas.ti.ꝺe fruc.7 intereſſe.§.fi.℟.in ſumma. ¶Qualit ꝓbent expenſe ī iudicio vel extra iudiciū facte bñ no.e.§.℟.7 vt ¶An ꝺenunciās vel accuſans vel inquiſitōꝫ ꝓſequēs vel alias vtilitatē eccl'ie ꝓcurās ꝺꝫ hꝫe expēſas a ſuo p̄ lato quē accuſat ꝺenūciat vel ꝑ quē inquirit. vel ab eo cuius vtilitatē ꝓcurat.iij.p.ti. ꝺe ꝺenūciatione.§.tj.℟. j.in fi.7 ti. ꝺe inquiſitione.§.j.ver.an autē.7.§.iij.ver. quod ſi añ 7.§.fi. ¶In quo.§.fi.multa tractant ꝺ materia iſta. ¶Quid ꝺe vxore cum matrimonium accuſatur. ¶Quid ſi prelatus iam eſt aliquo proſequente ſuſpēſus ſiue remotus nunquid ab eccleſia repetet expēſas. ¶Item quid ſi abbas inquirit contra aliquem monachum nunquid 7 illi miniſtrabuntur expenſe. ¶Et quid ſi aliquis agat cauſam propriam an habebit expēſas a prelato.7 an iſte expenſe in cauſa accuſationis vl inquiſitionis vel alijs ſupradictis miniſtrabunt cauſa cognita vel ſine dicto.§.fi. ¶An ex mutatiōe libelli fiat condemnatio expenſarum ti.ꝺe libellorum ꝓcept.§. viij.℟.j.7 ℟.ß 7 ſi. ¶Qualiter expenſas ſocius in ſocietate vel negocioꝝ geſtorū vel alie perſone ſimiles factas in negocijs que geſſerunt repetent.vt.t.ꝺe iudi.§. ij.in multis ver. ¶An ille qui pro alio init ad exercitū 7 ibi captus multas fecit expenſas ipſas poſſit repetere a mittente. ¶Et qꝺ mandato finito mandator tenetur mandatario ad expenſas cōtraria mandati ti.ꝺe iudic. §.vj.verſi.ſimiles. ¶Qꝛ in iudicio finium regundoꝝ habetur ratio expenſarum eo.ti.§.j.in ver.j. ¶Itez in iudicio communi.diui.e.§.℟.ſi vero alter. ¶Expenſe interduꝫ petuntur ex conditione ex.l.ff.ꝺe iudi.eñ quē temere vl ex.l.C. ꝺe fruc.7 lit.expen.non ignorat ti.ꝺe dolo.§.fi.verſi.verum. Interdum actione in factum ꝺeſcendente ex edicto p̄toris ꝺe bo.auct.iudi.poſ.ti.ꝺe eo qui mit.in poſſ.rei peti.cauſa rei ſer.verſi.ſi autem. ¶De expenſis in cauſa appellatōnis preſtandis vl nō notantur aliqua bona.iiij.p.ti.ꝺe appel.§.iiij.verſi.j.7 ſe.7.§.v.ante medium 7 etiam poſt. ¶Qualiter ī libello expenſe facte petant 7 qualiter fiat proteſtatio ꝺ faciend.ti.ꝺe commo.§.ij.7 ti.ꝺe ꝺepoſito in p̄in. ¶Ad quas expenſas factas circa rem commodatam commodator vel commodatarius teneatur. ¶Et qꝺ propt expenſas factas in re commodata pōt eam cōmodatarius retinere.e.ti.ꝺ commodato.§.ij. ¶Qua actione repetam expenſas quas feci p̄o alicuius funere ſepeliendo.et que requirantur ad hoc qꝺ eas repetere poſſim. ¶Item qꝺ in taratione expenſarum attendatur rō tē poris 7 eius ꝑ quo expenſe fiunt ꝺignitas 7 facultas ti. ꝺ ſepul.℟. porro. ¶An vir tenetur ad expenſas quas vxor fecit ab eius ꝺomo auctoritate p̄opria recedens ti.ꝺe ſpon.7 ma.§.v.ver.j. ¶Expenſas factas p̄o ſeruicio ſibi impenſo quis non repetit ti.qui fi.ſint legiti. ℟.nūc ꝺicimus. ¶Ecce mulier repetit ꝺotez ab heredibus viri illi volunt ꝺeducere expenſas a viro factas in ꝺefenſione ac exactione rerum ꝺotaliuꝫ q̄ritur an poſſint. ¶Et nota que expenſe ꝺicuntur neceſſarie q̄ vtiles.que voluntarie.neceſſarie vero et vtiles expēſe ſūt reſtituende. ¶Victus autem victori condemnatur in expenſis. ¶Qꝛ ſi per culpam iudicis ſit omiſſum victor agere poterit contra ipſum.q̄ vero malam cauſam ꝺuxit 7 inutiliter expendit expēſas repetere nō valebit ti.ꝺe ꝺona.iuter vi.7 vxo.§.fi.℟.illud etiā. ¶Aliud eſt lucr et aliud ſumptus quos quis facturus erat ti.ꝺe vſu.℟. ſed pone.

Expectatio. ¶Quātū abñs vl infirm ꝺebeat expectari an teqꝫ fieret contra eum proceſſus.7 qꝺ melius eſt expectare qꝫ longas vias peragere ti. ꝺe expen.§.fi.℟. tu autem.

Experientia. ¶Supplet illiteratu ram.j.p. ti. ꝺe iudice ꝺ leg.§.viij.℟.itē qꝺ ē illiterat. ¶Experto credendū eſt.j.p.ti.ꝺe teſte.§.vij.℟.ß qz. ¶Ad iuris 7 iuſticie regimen experientia valde neceſſaria eſt.iiij.p.ti.ꝺe libello.ꝓcep.circa p̄in.

Exponere. ¶De pena p̄ris q̄ filiū expoſuit.ti.ꝺe actore.℟. ſed nunquid edictū. ¶Qualiter filius ſeruus vel libertus infans vel languidus expoſitus formabit contra patrē vel ꝺominū exponentem libellum ti.ꝺe infan. 7 lan.ex.

Expreſſio vel extenſio. ¶Quādo ꝺ perſona ꝓſtat id hꝫ loco ꝓpriꝫ noīs ti.ꝺ libel.ꝓce.§.v.℣.ß 7 a quo 7.§.xv.℟.qꝺ ſi hominem ¶Qꝺ int ꝑhentes tacite agit ꝑ expſſo hꝫ ti. ꝺe loc.et cond.§.iij.j.ver.

Extimatio. ¶Utraqꝫ ſimꝫ peti poſſunt res vel extimatio et qualiter extimatio peti poteſt ti. ꝺ actione ſeu pe.§.ij.e.ver. ¶Interdum fit miſſio in poſſeſſionem iuxta extimationis intereſſe. ¶Qꝛ p̄o extimatione poſſeſſionis agi poteſt. ¶Et qꝺ ſpiritualia non recipiunt extimationem ti.ꝺe.j.7.ij.ꝺecreto.§.iij.verſi. quid ſi agit 7 ver.queritꝫ 7 ℟.ſed in ſumma. ¶De extimatiōe bonorum abſentis cum agitur contra curatorē bonis datum.e.ti.§.viij.℟.bis paractis. ¶Cauſe ſpirituales vel libertatis vel ſubiectionis non recipiūt extimationem etiā vel ſatiſda.ti.ꝺ ſatiſd.§.iiij.℟.ſūma. ¶De eſtimatione ac p̄ccio rei 7 qñ res vel extimatio et qualis extimatio peti poſſit. ¶Et ꝺe extimatione intereſſe et de multis alijs circa hoc ti.ꝺe fru.et int eſſe. ¶Ubi agit ꝺ intereſſe an poſſit peti ſub alternatione res vel eius extimatio ti.ꝺe libel ꝓcep.§.xiij.ver.itē tal.7 ℟.itē no.§. xvj. ¶Qñ peti poſſit res vel extimatio ti.ꝺe plus pe.iuxta fi. ¶Qualit ponit extimatio ī ꝯctu cōmodati ti.ꝺ cōmodato circa p̄in. ¶An extimatio fac venditionez ti.ꝺe loc.7 cond.§.iij.j.forma.7 ti.ꝺe ꝺona.inter virū 7 vxo.§.ij.℟.7 no. ¶Diuerſas formas petēdi rē 7 eī extimationē bēs ti.ꝺ loc.7 cond.§.v.ver.fi. ¶De petitione etiam rei vel extimationis et quo iure petatur extimatio 7 an re petita poſſit pronunciari ſup extimatiōe illius 7 ꝺe multis alijs bonis tantgentibus petitionem. 7 p̄nūciationē ſup extimatione 7 ꝺ actiōe extimatoria

ti.de obl.et solu.§.iiij.℣.ad hmõi vsq; ad fi.§.¶ An heres liberetur dãdo extimationẽ legati ti.d testa.§. j.℣.an heres.¶ Si res p dote dentur inextimate ille res ꝓprie dicũtur dotales.si extimate tũc extimatio est dos.ti.de dona.int' vi.et vxo.§.ij.℣.porro.¶ Qualiter fiat extimatio in actiõe iniuriaruz ti.de iniur.§.j. ℣.in hac.et se.¶ Alia vero ẽ extimatio iniurie seu cõtumelie.et alia dãni vt ibidem in fi.¶ De extimatione damni qualiter fiat et inquantum multa notãtur.iij. ℟.ti.de accusatione.§.j.℣si.sed pone.

Extorsio ¶ De pena extorsionis tit. •de salar.§.j.℣.sed nũquid.

Extraneitas ¶ Que psone dicã •tur extranee.t.d aduo.§.j.℣.ß si extraneo. ¶ Dare est alienare ti.de loc.et conduc.§.vj.℣.cvij.

Fabule ¶ Quidius nulluz tem •pꝰ fu t nobis morosuz in fabulis conficiendis.¶ Itẽ per oblectationez fabulare mens ad inertiam libidinum excitatur ti.d aduo.§.vj.℣.vl'ita noti sũt.

Factum et facere ¶ Fa •ctũ in iudicio proponi debet et ad factũ respondẽdũ nõ p principales psonas nõ p aduocatos nisi in casibꝫ .j. p.ti.de offi.om.iu.§.vj.℣.ante lit.cõ.circa m ediũ.z ti. de aduo.§.ix.℣.ß nũqd.¶ Quod nõ fit legitime z.put dz pro nõ facto habet'.ti.d actore.℣.qd si filiusfa. ¶ Multa fieri nõ debẽt facta tũ tenẽt.j.p.ti.de pcu. §.j.℣.ß qd si solũ.et ti.de instr.edi.§.xiij.℣.qd si sũt ¶ Quedã ipediũt faciẽda q̃ ñ impediũt vl' retractãt iã facta ti.de actore.§.v.℣.qd si eaz. ¶ Ex facto ius oritur et sepe ex ꝓuissima facti mutatiõe totũ ius mutat'.ti.de aduo.§.iij.iuxta prin.¶ Quod qs sibi fieri ñ vult alteri facere nõ dz.e.ti.§.iij.parũ an ℣.cautꝰ. ¶ Licet ius qd statutũ ẽ et certũ nequeat variari factum tñ variatur frequenter.e.ti.§.vj.℣.cum autem ¶ Prius debet constare de facto q̃ disputetur de iure.¶ Ex facto enim ius oritur.j.par.ti.de teste.§.v. ver.et no.et ti.de dispu. et alleg.§.iij.in pñ.¶ Ea q̃ in facto consistũt et ꝓcepta iudicis qtiens malefacta sũt possũt p ipos iudices renocari.ti .de.j.et.ij.decre. §.v.parũ ante ℣.et nõ.¶ Qui agit ad factũ petit p̃cise factũ vl' interesse si voluerit.e.ti.§.x.℣. Itẽ q̃ritur ¶ Positiões factũ respiciũt et iõ in respõsiõe positionũ vl' alteriꝰ facti nõ dz ps vti cõsilio aduocati nisi sit valde simplex .¶ De facto.n.suo debet qlibz eẽ certus ti.de positiõibꝫ.§.iij.¶ Interdũ dat' alicui dilatõ ad deliberãdũ in facto etiã ꝓpio int'duz nõ fit habita distinctione an factũ sit antiquũ an recẽs.e.ti.§.vj.parũ añ ℣.itẽ nõ ẽ.¶ Nõ cogitur qs ꝓbare ius scriptũ sz factũ ex quo ius orit'.eo.ti.§.viij.℣.xiij.¶ Mdiu qs habet.ꝓbabilẽ cãm dubitatiõis in his que sũt facti nõ cogit' rñdere p̃cise.e.§.℣.vij.¶ Spectãdũ est q̃ fiat cõiter ti.de instru.edi.§.viij.℣.qd si in aliq̃.¶ Quod incaute factũ ẽ ꝓ infecto habetur.e.§.xvij.℣.sz si oia ¶ Differẽtia ẽ inter facere ac reficere.ij.p.ti.de expẽ. §.j.℣.si añt.¶ Obtinenti in cã reficitur oẽs extimatio dãni qd sustinuit ex eo q̃ id qd dari vel fieri debebat nullo mõ vel nõ debet datũ vel factũ ẽ ti.de fruc.et ĩ §.v.℣.hoc añt.¶ Ubi factũ ẽ in obligatiõe ante mora agi non põt.¶ Quid añt si tãtũ de tẽpore trãsierit q̃.j.illud tempꝰ id nõ possit cõpleri.de bis et q̃busdã aliꝫs circa hoc.e.ti.§.vj.℣.si añt. ¶ Accusatio factuz desiderat.iij.p.ti.de accusatõe.§.j.℣.in sũma.¶ Nulla realis actio factũ cõtinet.tunc añt ad factũ agit' qñ aliquid ẽ in obligatiõe ti.de libel.cõcep.§.xvj. ℣.hoc añt.¶ Libertas est naturalis facultas eius qd cuiq; facere licet.ti.de treu.et pa. ℣.sz pone.¶ Qualit' z ad qd agã cõtra illũ qui mihi ꝓmisit certo tẽpore aliqd facere et ñ fecit ti.de ꝓprie.§.j.iuxta pn.¶ Que actõ cõpetit mihi cõtra illũ qui mihi aliqd certuz vel incertũ promisit facere et non fecit.ti.de obli.et sol'.§.iij.℣. itez cõtra promittẽtem. ¶ Plus ẽ facto ostendere q̃ facto declarare.e.ti.§.fi.℣.itẽ pone pater.nihil in't est verbis an factis quis voluntatem suam declarat ti.de suc.ab intest.℣.pone quidam.

Falcidia ¶ De beneficij.l.falci.ij.p. ti.de excep.et repli.§.iij. ℣. z vt.¶ Testatoz põt ꝓhibere heredez de tra here falci.de legatis.ti.de instru.edi.§.xiij.℣.sequitur ¶ Executoz testamẽtarius nõ detrahit falci.eo.ti.§. xiij.℣.et scias.¶ Qualiter fiat instrumẽtũ cũ vẽditur res alicuius hereditatis in qua falcidia spectat ad vẽditorẽ quã rẽvenditoz ꝓ falci.eligit ti.de emp.et vẽ. §.ij.℣.si vero.¶ Quãdo sit locꝰ detractioni falcidie et de quibus sit falcidia detrahenda.t.de testa.§.j.℣. quando fideicõmissarius.z ℣.pone q̃dã.¶ Qualiter ponitur falcidie suppleme tũ.e.ti.§.iij.parũ ante ℣.viso.¶ Utrum heres deducet falci.de alimentis vxori legat'.ti.qui fi.sint le.in fi.

Fallacia •fallacia equocatiõis accidẽ tis et ꝑm qd'et simpliciter siue per aliter z per simpliciter aliud et per scõm aliud qualiter p eas iurium contrarietates soluuntur.ti.de dispu.z alle.§.iiij. ℣.in summa.

Falsitas ¶ Si falsitas opponit' instru •mẽto illud plene probari debet.j.p.ti.de offi.om.iud.§.fi.℣. tercio dicendum.¶ Falsitas ẽ imutatio veritatis ti.de aduo.§.ix. itẽ sit caut'.¶ Punit' vt falsariꝰ q̃ falsã scripturã in iudicio producit.¶ De modis añt deprehendendi falsitatẽ.e.§.℣.itẽ sit cautus.¶ Aduocatus etiã qui falsum instrumẽtũ vel testes scienter legit in iudicio punitur vt falsarius.e.§.℣.qd si aduocatus.¶ Qualit' ꝓbetur falsitas testiũ.j.p.ti.de teste.§.x.℣.sed qualit' ¶ Quid sit falsitas et que pena et qualiter punit' ministerialis vel falsam referẽs ambassiatã.j.p.ti.de executore.℣.sed queritur.¶ Quibus modis falsitas rescripti appellatiõis cognoscatur ti.de rescrip.p̃sen.§. iij.quasi per totũ et valent que ibi notantur ad cognoscendũ falsitatẽ aliarum scripturarũ.¶ Quid si exceptũ ẽ de falso cõtra litteras et iudex de hoc agit et cognoscens pronunciat eas veras cuz tñ in veritate sint false et per eas proceditur ad snĩam nũqd vz processus.¶ Itẽ queritur de instrumento in iudicio producto de falso añt queritur etiã post snĩam vt.e.§.ad fi. ¶ Falsarius est qui in litteris quas impetrauit tacuit vel exp̃sserit tale quid quo tacito vel exp̃sso litteras ñ obtinuisset.e.ti.§.viij.ver.item quod tacuit.¶ Exceptio falsi procuratoris põt opponi etiã post snĩam q̃ in rẽ transiuit iudicatã ad executiõem ipediẽdã.Secꝰ si dicitur latas p falsas allegatiões.ij.p.tit.de except. et repli.§.iij.ver.hoc tñ fallit.¶ Falsũ asserere ẽ pctm cuiꝰ añt propositiõis aliq̃ particularis ẽ falsa ei' vniuersalis similit' ẽ falsa.ti.de positiõibꝫ.§.vij.ver.xj.q̃ falsa asseueratio vel falsa rñsio in iudicio ponitur.e.ti.in §.viij.ver.sz ꝑm.§.ix.ver.itẽ illud. ¶ Horũ. vj.par ẽ conditio scz falsũ cõfitẽtis falsũ negãtis tacentis non respondẽtis obscure'respõdẽtis et doluz circa rẽ de q̃ agit' cõmittẽtis.e.ti.§.ix.in pñ.¶ Cũ contra instrumẽtũ agitur vel excipitur de falso interdũ reo habita tñ distinctõe incũbit ꝓbatio.ij.p.ti.de proba.§.j.℣. ix.et seq.¶ Qualiter probetur falsitas testiũ vl' instrumẽtorũ et an bene p eos qui falsũ tulerũt testimoniũ aliquid possit ꝓbari.¶ Et q̃ probato vicio falsitatis snĩa per eam lata et quicqd secutũ ẽ ex ea vel ob eam penitus retractatur et quedã alia de vicio falsitatis.e. ti.§.fi.ver.in sũma.et se.¶ Materia fabricandi falsuz tollẽda ẽ ti.de instru.edi.§.iij.ver.sz nunquid si creditorum.¶ Totũ instrumẽtũ cassatur in quo aliquid

falsitatis inuenit inſertū.e.§.xr.et no. ¶ Poſt ſnīaz
pōt agi de falſo vl opponi.e.titu.§.v.xr.q̄d ſi actor.
¶ Quid dicet in iudicio ille q̄ ſine pēa in iudicio vult
vti inſtrumento q̄ dicit eē falſuz.e.ti.§.vj.xr.q̄d ſi
velis. ¶ Faciēda ē inſtrumētor in iudicio pductorū
editio ſine die ac cōſule ne det materia falſū fabrican
di niſi q̄s velit de falſo arguere inſtrumētū .q̄lit autē
tūc edet et q̄t pbationes cōtra ipm et p ipō etiaz ad
mittētur. ¶ Qualit falſitas inſtrumēti pbat vſq; ad
q̄ tp̄s.q; etiā in pncipio cāe poſſū petere inſtrumētū
mihi oſtendi vt videā ſi ē vex vel falſū et de q̄buſdaz
alijs circa hoc.e.§.xr.faciētia. ¶ q; pducēs inſtrumē
tū ſuſpectū dz,pbare illd forevex alsvt falſari⁹ puni
tur. ¶ Calūnioſa.n.ſcriptura nō dz vim in iudicio ob
tinere. ¶ Si vero nō apparet ſuſpectū tūc incūbit p-
batio accuſanti et hoc cū ciuilit agit. Si vero crimia
liter tūc vteq; pbabit.eo.ti.§.viij.iuxta pn. Inſtru-
mēti falſitas bene probat p teſtes.e.§.xr.exp̄miſſis.
¶ Qualiter cōtra inſtrumētū objcit q; ſit falſū 7 ſi in
dex inſtrumētū falſū pnūciauerit eē vex q̄d erit.e.ti.§.
ix.xr.itē objcit et ſeq. ¶ Pone q; arbitri cōit electi
ta pnūciāt decernim⁹ talē hereditatē de qua in nos
erat cōpromiſſū debere ptinere ad talē nō obſtāte tali
teſtamēto vel inſtrumēto corā nob exhibito q̄d falſū
pnūciam⁹.ip̄e idē notari⁹ q̄ cōfecerat inſtrumētū ſcri-
bit uſtā pnūciatiōem nil pteſtādo vl cōtradicēdo. q̄-
ritur an hec pnunciatio ſibi p̄iudicet vt ex ea valeat
cōdēnari q; videt q; hoc crimez ſine accuſatore puni
tur et acerrima indagatio ſit in eo.p̄terea de hoc non
potuit cōpromitti.e.§.xr.ſz pone tabellio. ¶ Falſuz
ē inſtrumētū q̄d cōtinet eſſe p̄ſentes q̄ erāt abſentes.
¶ Et no.q; q̄tuor modis agit de falſo. ¶ Quid ſi di
xi inſtrumētū falſū in modū exceptōis nūq̄d ip̄z poſt-
modū potero accuſare de falſo vl iudex ex officio ſuo
illud poterit punire. ¶ Utq; aūt teneat.l.cor.de falſis
qui ſcienter illicito vtitur inſtrumento. Et an pro-
ducens inſtrumentum poſſit dicere ipſum falſum vl
dicere contra ea que in eo continent vl ip̄z inſtrumē-
tū nō facere cōtra ſe.e.§.xr.item opponit vſq; ad fi-
nē.§. ¶ Nulla ē ſnīa lata in pſonā falſi pcuratoris.ij.
p.ti.de ſnīa et que ſe. §.viij.xr.itē ē nlla. ¶ De ſnīa
lata p falſos teſtes vel p falſa inſtrumenta vl p falſas
allegatiōes vel de falſor vel de corruptor cōſilio ſapi
entū.e.ti.§.ix.xr.itē q̄d de ſnīa et ſe. ¶ De his etiam
et q̄lit pbat falſitas teſtiū 7 inſtrumētor,et quot mo
dis agit de falſo.7 vſq; ad q̄ tp̄s 7 q̄liter 7 q; iure re-
tractet ſnīa p falſitatem lata. Itēvſq; ad q̄ tp̄s pōt
objci exceptio falſi pcuratoris vl de hoc agi. Et ſi p-
curator ſucceſſit dño nūq̄d poterit dicere ex hoc iudi
ciū fore nullū de his.e.§.x.ī ſūma.et de mltis ſe. ¶ Si
corā executore dato ad ſnīam exeq̄ndā opponit ſnīaz
eē latā p falſos teſtes vl p falſa inſtrumēta. An execu-
tor illā exceptiōem admittet vl q̄d faciet et an talis ſē-
tētia ſit nlla 7 de q̄buſdā alijs circa hoc ti.de ſen.exec.
§.fi.in fi. ¶ Falſator monete pōt abſq; p̄cepto iudicis
capi 7 iudici exhiberi.iij.p.ti.de accuſ.§.j.x.hoc tamē
¶ Si cui p falſaz chartā ſcriptā mutilat man⁹.e.ti.§.
vj.x.ſz q̄d ſi fideiuſſor. An in accuſatione falſi gene-
rali abolitiōe crimē tollat.ti.de aboli.§.j.x.itē nota.
¶ Itē An in accuſatiōe falſe charte ac falſi teſtis co-
rā iudice pducti ac in accuſatiōe falſe monete 7 ī cri-
mīe falſi etiā incident moto iudex ſine libello 7 ſine ac
cuſatione procedi debeat ti.d libel.cōcep.§.x.x. xiiij.
xvj.et.xix. ¶ De crimīe falſe mōete ac ei⁹ pena. ¶ De
falſarijs litteraz aplicaz 7 eor pena. de falſarijs etiā
litteraz et ſigillor regū ducū 7 alior. ¶ Itē cū agitur
de falſo ciuiliter. ¶ Item de eo qui nō falſat litteras ſz
vtitur falſis ſciēter. ¶ Itē de illo qui falſat vel corrū-
pit albū p̄torīs vel quaternos curie.et de mēſore q̄ fal
ſuz modū refert.7 de illo q̄ falſo inſtruit aduocatū te-

ſtes vl alia hmōi et de illo q̄ falſādo delenit chirogra
phuz.7 de mltis circa p̄miſſa ti.de cri.falſi p totū.

Fama ¶ Qui negligit famā ſuā crude-
lis ē ti.de aduo.§.iij. parum ante
x.habito. ¶ An fama cū vno teſte pbet.j.p.
ti.de teſte.§.v.x.hoc tn falſ. ¶ Qualiter fama pbet
e.ti.§.xij.x.q̄d ſi teſtes. ¶ An fama pbet.ij.p.ti.de p-
ba.§.iij.x.vj. ¶ Que ſint actiōes ciuiles 7 famoſe. et
q; in eis cōdemnat⁹ efficit infamis de iure ex ſnīa etiā
ſi ciuiliter ſit actū ti.de iura.delatiōe.x.fm. ¶ Magis
delectādū ē in odore bone fame ſubditor q̄z in mala
ti.de rel.§.j.x.ſ pone.vñ debem⁹ defendere famā ali
cuius.ij.p.ti.de ſnīa et q̄ ſe.§.ij.x.quid de iſtis. ¶ Nō
debz eē q̄s pdigus fame ſue qz q; famā ſuaz negligit
crudelis ē 7 poti⁹ debem⁹ in odore bone fame q̄ in in-
famia delectari.iij.p.ti.de denūciatiōe.§.ij.x.ſz q̄lit
¶ Aliq̄d dr manifeſtū p famā.iij.p.ti.de inquiſi.§.j.
x.fi. ¶ Quādo;is cōtra quē inq̄rit poſſit ſe pbare bo
ne fame vel nō. ¶ Et q; teſtes infamā pbātes eē de-
bent bone fame.e.ti.§.iij.x.q̄d ſi ille. ¶ Duo pbant
famā ti.de notorijs criminib.§.j.x.ſed q̄lit. ¶ Quid
ſit fama vñ pcedat an fama p ſe vel cū alijs adminicu
lis 7 cū q̄buſ probet. ¶ Qualit fama pbet. ¶ De ef-
fectu fame circa matrimōia et alia. ¶ Et multa alia de
fama.e.tit.§.iij.p totū 7.ij.ſequē. ¶ Seruicia affictus
et redditus interdū p ſolā famā probātur.ti.de reſtit.
ſpo.§.ij.parum ante x.ſed adhuc.

Familia 7 familiaris. ¶ An iudex poſ-
ſit recuſari propter familiari
tatem quā cū altera pte habet.j.p.ti. de iudi-
ce del.§.vij.iuxta pnin. ¶ Familiaris nō admittit con
tra dominum ad accuſandū. Sed quid ecōtra.j.p.ti.
de accuſatore.x.item q; ē libertus. ¶ Nulla peior pe
ſtis ad nocendū q̄ familiaris inimicus ti.de aduocato
§.ix.x.itē ſtudeat. ¶ Domeſtici et familiares a teſti-
monio repelluntur.qui aūt dicantur domeſtici vel fa
miliares.j.p.ti.de teſte.§.j.x.itē excipitur q; ē dome-
ſticus et ſequentibus.iij. vel.v.x. ¶ Valet conſue-
tudo que domino dat iuriſditionem ſuper familiam
ſuam ti.de compe.iudi.adi.§.j.x.xxiij. ¶ An autem
datur illud intereſſe q; familia mea non habuit qd̄ co
mederet propter qd̄ fame perijt.ti.de fruc.et intereſſe
§.vj.x.in ſumma et ſe.§.j.x.in ſumma et ſequentib
¶ Qualit fiat inquiſitio cum dñs a familia quocūq;
modo dicitur occiſus.iij.p.t.de inquiſi.§.ij.iuxta pn.
¶ Qualiter agam cōtra illum cuius familia vim vl vi
olentiam mihi fecit ti.de reſti.ſpo.§.j.x.ſi vero.et x.
item circa. ¶ Nota me poſſe agere p his que a familia
mea ſunt exacta ſicut pro exactis a meipſo.ti.de eēſi.
§.ij.circa prin. ¶ Una eſt familia vir vel vxoris.ti.q̄
fi.ſint le.x.q; ſi viro. ¶ Q̄ dominus teneat de facto
familie. ti.de fur.x.alia quoq;,et ti.de iniur.et dam.
da.x.antepenul.

Familiehercīſcūde. ¶ Qui-
acto fa
miliehercīſcunde ē vna de q̄tuor vniuerſalib
quando locum habeat 7 qualiter intētet ti. de actiōe
ſeu pe.§.ij.in x.et nota q;.iij. ¶ Licet regulariter p
ſententiam ius non conſtituatur ſed declaretur in iu-
dicio tū familieherc.et ſimilibus p adiudicationē ius
conſtituitur.e.ti.§.iij.x.ceterum. ¶ An in iudicio fa
mil.herciſ.et ceteris duplicib actor mittitur in poſ.ſi
aduerſarius ad diuiſionē venire detractat vel quali
ter procedetur in eis ti.d.j.7.ij.decreto.§.x.x.ſed q̄d
in duplicibus et ſequētibus. ¶ De iudicio ſeu actio,
ne famil.herc.qualiter in ea libelli et poſitiōes formē
tur et de multis bonis dubitabilibus circa hoc tit.de
iudi.§.iij.x.item heredes et ſe.

Fauor ¶ Quod in alicuius fauorez in
troductum eſt in eius leſionez re

dundarenō dz.j.p.ti.de teste.§.q.ꝛ.al.añ. ¶ Fauorabiliores sūt rei qꝫ actores nisi in casib. ¶ Quid añ si p vtraqꝫ pte sit fauor. fauor vero in dubio ꝛ ī impitate opatur als nō.e.t.§.xij.ꝛsi.ß qd si tot.et se. ¶ Fauores sūt ampliandi et odia restringenda ti.de dispu. et alle.§.iiij.ꝛ.vel in masculinū. ¶ Js in cuius fauorē dicitur aliqd nō valere pōt facere vt valeat.ti.de do. et cōtuma.§.vj.versi.xiij.

Femina. ¶ Femina iudex eē nō pōt ß añ lit cōtes. cōtra eā exceptuz nō fuerit ß post tñ snia p eā lata nō tenet. ¶ Femia.n.ꝛ seruꝰ qꝫtū ad hoc ipedimētū similes sūt.ij.p.t.d excep.ꝛ repli.§.ij. ꝛ.ß quero. ¶ An femia possit eē testis in maleficijs ti. de teste.§.j.ver.itē q est mulier.

Ferie. ¶ An arbitriuz vel iudiciū feriatis diebus valeat exercerī. et si actū est in cōpromisso q arbiter dieb⁹ feriatis possit pcedere de qb⁹ ferijs hoc itelligit. ¶ Amicabilis añ cōpositor pnūciare poterit feriatis dieb⁹.j.p.ti.de arbitrio.§.fi.ver.in forma et se. ¶ Tēpe feriato nisi ī casib⁹ specialib⁹ iudiciū ipedit.t.d actiōe.ꝛ.itē ꝛ tēpe ꝛ ti.de reo.ꝛ.itē excipiet. ¶ An citatio facta die feriato ad diē nō feriatā valeat. q pcessus habitus die feriata nō valet ti.de citatiōe.§.j.ver.itē excipit q facta ē. ¶ Si alicui datus ē termin⁹ ad ꝓponēdas oēs exceptiōes suas vel ad reddēdū in scriptis vsqꝫ ad viij.dies vl infra.viij.dies vel octaua die et illa vltima dies iueniat feriata nūqd ipa die vl sequēti poterit eas ꝓpōere vel dare in scriptis.ij.p.ti.de dila.§.j.ver.ß pone.idex ꝛ se. ¶ Si iudex dedit dilatiōez alicui et illa in frias incidit repētinas. Utr ad id tps debz fieri restitutio tū q tales ferie ī probāt.e.ti.§.fi.iuꝛ fi. ¶ Quot sūt genera feriarū.ij.p.ti.de ferijs.§.j. ¶ Quid in eis agi possit vl nō et qbus ferijs possit renūciari ꝛ qb⁹ ñ e.ti.§.iij.val de plene tractat. ¶ An exceptō feriaꝝ possit post lit.cōtes.opponi.ij.p.ti.d excep.ꝛ repli.§.iij.ꝛ. qd de excep. ¶ De recenti spol. vel rixa pōt cognosci etiā die feriato.ti.de petito.et pos.§.j.sat. iuxta prin. ¶ Quib⁹ ferijs possit renūciari vl ñ.ti.de renū.et cōclu.ver.pone g. ¶ Exceptio feriaꝝ nō potest in omni qōne ꝓponi.ij.p.ti.de ap.§.x.ver.itē in litteris.

Festum. ¶ Bonū ē statutū pena vallatū q nullus absit a sua ecclesia die festo ti.de cōsti.ver.actor. ¶ Festinare.q ad vtrūqꝫ festinat neutꝫ bene pagit ti.d e assessore.§.fi. ¶ Contra nimium festinantem in loquendo vel respondendo vel etiam faciendo habes aliqua ti.de libel.cōcep.§.xiij.ver.sit etiā.

Fetor. ¶ Ex nimia ingurgitatiōe olet os ij.p.ti.d teste.§.vij.ver. de odoratu

Feudum. ¶ Dñs nō pōt agere de proprietate rei in feudū vel in emphiteosiz date ti.de actore ver.itē ipediūt ¶ Pone q datū ē feudum alicui iurisperito vt pstet patrocinū. mortf iurisperitus. nūc querit vtr ad feudū transeāt ei⁹ heredes et an liceat vasallo seruicium feudi p aliū et p quē facere ti.de aduo.§.j.ver.ß pone abbas. ¶ Ratione feudi sortit qs forꝫ szꝫ qliter ꝛ qua rōne et de multis alijs dubitabilib⁹ circa boc ti.de cō petētis iudi.adi.§.j.ver.viij. ¶ An ꝓpter cōtumaciaz vasalli extraneus actor mittet in poss.feud.ex primo decreto. ¶ Et qd tūc primi decreti interpositio opabitur ti.de.j.et.ij.decreto.§.iij.ver.ꝛ idē in vasallo ꝛ se. ¶ An feudatari⁹ vl emphiteota cōuent⁹ liberet dñz in iudicio nominādo. ¶ Quid si dñs nominat⁹ et cōuētus fuit cōtumax nūqd p hoc feudatario vl emphiteote fit prīudiciū. ¶ Jtē si feudatario vl emphiteote rei ven. ꝓuento dñs vult iudiciū in se suscipere actor vero magis vult feudatariū vl emphiteotā rōne naturalis possessiōis quā hz qꝫ cōtra dñm q solā ciuilez hz cōuenire certe nō auditur dñs nomīe suo ß vt defensor sic. ¶ Quid si dñs ē clericus q vasallus sinū vel emphiteotā in foro seculari cōuentū vlut defendere. ¶ Jtē qd si sindicus alicui⁹ capituli ad defensionem sui emphiteote vēiat vel vasalli. de his ꝛ qbusdā alijs circa ß.e.§.ver.qd si ēphiteota ꝛ pcedētib⁹ ꝛ seqntib⁹ ¶ An ꝓpter cōtumaciā vasalli cōtra quē dñs agere volebat qd pōt in multis casib⁹. dñs mittit in poss. feu di.eo.§.ver.porro. ¶ Nū cōfessio illius q cōfitet rem aliquā se ab alio tenere in feudū sibi prīdicet. ij.p.ti.d cōfess.§.iij.ver.qd si cōfiteor. ¶ Si cōdemnat⁹ debitor non habet nisi feudum qualiter fiet executio ī bonis ipius ti.de sen.exec.§.iij.in fi. ¶ Si rens cortā delegato tacitus excipit de fori exceptiōe dicēs rē eē feu dalē et qr ei⁹ exceptio nō admittit appellat qliter fiat cōmissio hui⁹ appellatiōis.ij.p.ti.de app.§.x.ver.si igitur. ¶ De prīscriptiōe annali q currit ei q ñ accepit in uestituram fendi vt repellat post annū. queritf an currat pupillo vl adulto.e.p.ti.de restitutōe in itegrū.§. ij.ver.qd de prīscriptione. ¶ An.l.C.de rescin. vē.l.ij. p quā vēditio iu q ē deceptio vltra dimidiā iusti pcij rescinditur vl qd dest de iusto pcio supplet hēat locū in cōcessiōe fendi.t.de emp.et vē.§.j.ver.sz nūquid locū. ¶ Jn quo differat ab emphiteosi feudū ti.de locondu.§.vj.ver.iiij.feudatarius hēt vtile domi.nō directū.ti.de lo.ꝛ cōdu.§.vj.ver.xlv. ¶ Qꝫ feudatarius naturaliter possidet ꝛ.c.§.ver.se. ¶ An vasall⁹ possit feudo renūciare sine dñi volūtate et an emphiteota possit rem emphiteoticariā in feudū dare sine dñi volūtate. e.§.ver.cxxviij.et se. ¶ Si annuā pensionez quā.p.p feudo qd a me tenet soluere tenebat. tu annis aliquib⁹ pcepisti an potero illā a te repetere.e.§.ꝛ.cxxxvij. ¶ Forma instrumēti sup feudi cōcessiōe et forma iuramēti qd vasallus pstat dño et forma iuestiture quā vasallus a dño recepit. ¶ Et q qua fidelitate tenetur vasallus dño eadē tenet dñs et vasallo.ti.de feud.§. j.ver.j. ¶ Forma cōfirmatōis feudi a pdecessore cōcessi et forma iuramēti qd tunc pstat vasallus. ¶ Forma instrumēti recognitiōis feudi et pmisse fidelitatis.e.§. ver.porro.ꝛ se. ¶ Pro feudo nō solū sacramēta fidelitatis immo etiā homagia interdū etiā a platis pstantur. Nos vero prouinciales nobiles feudatarios vasallos plebeos vero vulgariter nostros boīes appellam⁹.e.t. §.ij.in prin.et post per dimidiā col. ¶ De illo qui alti subiecit bona sua accipiēdo illa in feuduz ab eo.e.§. ver.v. ¶ Pro diuersis feudis pōt qs eē hō diuersor dñor. ¶ Si añt inter se illi dñi habēt guerrā quē iuabit.e.§.ver.xj. ¶ An feudū pōt dari vl legari ecclesie.e.§.ver.ß nūqd feudū. ¶ Jn quo feudo mulier succedat et qualiter tūc fuiat dño. ¶ Et an feudatarius seq dñm ad exercitū suis sūptib⁹ tenet.ꝛ q pacta feudatalia sūt seruāda.e.§.ver.xxj.et se.xvj.alie pncipales et multe alie incidentes qtidiane ac valde vtiles questiones et quedā alie forme iuramēti ꝑm qs in diuersis locis et terris vasalli dominis suis iurāt et multa bona dubitabilia circa materiā feudor habentur sine interpellatōe dicto.§.ij.ver.xxv.ꝛ se. vsqꝫ ad fi.§. ¶ Qualiter in diuersis casibus cōtra vasallos dñi vl contra dños vasalli forment libellos ꝛ an ꝓpter felloniam vl ꝓpter delictū patris filius pdat feudū et de q busdam alijs circa hoc.e.t.§.iij. ¶ An feudum cadet in generali obligatiōe ti.de pigno.§.ij.iuxta finē.

Fictio. ¶ De ficta cōtumacia.ij.p.ti.d cōtumacia.§.j.ver.et no. ¶ Locus ē fictiōi seu simulationi. ij.p.tit.de pba.§. ij.iuxta finez.

Fictus. ¶ De cōcessiōe ad fictū vl de eius forma habet ti.de loc.et conduc.§.iij.in prin. et post.

Fides. ¶ Ut sit fides catholica circũ-

fecta muro inexpugnabili bella torũ ꝛc. p quã puenit ad vitã eternã ī premio j. p. j. ℣. ¶ Fidei pstatio et iuramẽtũ equipollẽt. ¶ Et inter simplicẽ fidẽ ⁊ iuramẽtũ nẽ differẽtia q̃ ad dñm lz maior pnia ponat frãgẽti iuramẽtũ q̃z frãgẽti fidẽ ¶ Just⁹. n. ex fide viuit. j. p. ti. de arbi. §. fi. ℣. ß pone. ¶ Frãgenti fidẽ fides frãgat eidẽ ti. de actore. ℣. itez q̃ si actor nõ seruauit. ¶ Qui nõ ẽ recte fidei fideles accusare nõ põt. j. p. ti. de accusatore. ℣. itẽ qđ ẽ suspectus. ¶ Hũili ac blãdo sermõe ifideles ad fidẽ trahũtur inxta illđ Pãphili. excitat ⁊ nutrit facũdia dulcis amorẽ. ti. de aduo. §. v. pax ante. ℣. cõmendet. ¶ Nihil magis in principe splẽdet q̃ recta fides. e. ℣. cõmẽdet ¶ Omne qđ nõ ẽ ex fide pctũ ẽ. ¶ Ignoscẽdũ est illi q̃ bonã fidẽ agnouit. e. ℣. §. ix. ℣. itẽ caueat. e. ℣. itẽ etiã caueat. ¶ Ubi bona fides agit nõ ẽ de iuris apicib⁹ disputãdũ. iij. p. t. đ renũciatõe. §. ij. ℣. euãgelica ¶ Ubi fides nõ ẽ iusticia locũ habere nõ põt. Nam pma salus ẽ recte fidei regulaz custodire. ¶ De fide qũt nõ ẽ publice disputãdũ ⁊ vbi de fide disputatur ẽ sedes ap. cõsulẽda. ¶ Et no. q exorbitãs a fide puniri dz. Quid si hoc facit p ignorantiã de his ti. de sũma tri. et fide catho. p totũ. ¶ Bona fides sẽp psumitur donec cõtrariũ pbet ti. de pig. §. j. ℣. sz q̃s. ¶ Bona fides pbat eoipo q cõtrariũ nõ pbat ti. de ppne. §. ij. circa. fi. primi libelli. et. ℣. itẽ q̃ritur. ¶ Fidẽ malã hẽt q̃ rei bz conscientiã aliene. ¶ Unde nõ vsucapit ppter lõgã vel breuẽ vsucapionẽ si ab initio habuit malã fidẽ secus si ex postfacto qr in initio cõtractus requiritur bona fides. e. §. ℣. sz opponit ¶ An mala fides vẽditoris noceat bone fidei emptori ti. de pscrip. ℣. qđ si debitor. ¶ Mala fides alicui⁹ pbat p indicia ti. de emp. et ven. §. vj. iuxta fi. ¶ Graue ẽ fidẽ fallere ti. de loc. ⁊ cõdu. §. iij. ℣. ad euidẽtiã.

Fidelitas ⁊ fidelis. ¶ Sa-

cramentũ fidelitatis repsentat q̃ndam speciẽ seruitutis. j. p. ti. de teste. §. j. ℣. sz nũqđ vasallus. ¶ Fideli totus mũdus diuitiar ẽ. infideli nec obolus. s. ti. de posi. §. v. ℣. sublatis. ¶ Forma iuramẽti fidelitatis qđ prestet vasallus dño quere vbi agitur de feudo. ¶ Prima fidelitas ẽ seruãda ti. de feu. §. ij. ℣. xij. ¶ Cui debeo potius subuenire an pri meo infideli vl extraneo. fideli. ti. qui fi sint legi. ℣. quid si pater. ¶ Qualiter fidelis qui cũ infideli ptraxit eã credẽs eẽ fidelem ad dinortiũ ꝓuocabit ti. de diuortijs ante mediñ.

Fideicõmissum. ¶ Quãdo

ꝓpetat actio fidei cõmissaria ti. đ actõe seu pe. §. ij. ℣. ß qñ.

Fideiussor. ¶ An possit cẽ iudex in

causa debitoris. an cã debitoris sit ꝓpria causa fideiussoris. ¶ Qđ interest fideiussoris vt debitor liberetur etiaz si fuerit soluendo. ¶ An cõmodũ vel incõmodũ cause debitoris spectat ad fideiussorez. ¶ Et q fideiussor debet a debitore recuperare qđ solnit vel pstitit pro eo. j. p. t. de iudice deleg. §. vij. ad fi. ¶ Si fideiussores dati ad inopiam vergant iudex faciat iterum satisdari. j. p. ti. de offi. om. iudi. §. vj. ℣. ante lit. cõtes. vltra medium. ¶ An fideiussor possit agere vt liberetur a fideiussiõe prius q̃z solnat ti. de actore. ℣. itẽ excipitur cõtra fideiussorem. ¶ Repellitur creditor volens cõuenire mãdatorẽ vel fideiussorẽ vel pignorũz possessorẽ nisi prius principalẽ excusserit debitorẽ. eo. ti. ℣. si. Itez repellitur creditor. ¶ Fideiussore recusato cõpetit actio iniuriarum contra recusantẽ. j. p. ti. de accusatore. ℣. sz pone. ¶ In populari actione interuenit fideiussor. j. p. ti. de procuratore. §. j. ℣. sed pcedẽs. et ℣. vj. in actõne. ¶ Reo latitãte fideiussores cõstituũt procuratorem. ¶ Fideiussores aũt si ex cautiõe soluerint iudicatum habent contra reum recursuz Secus in defensore. eo. §. ℣. sz nunquid defensor. ¶ Fideiussori omittẽti exceptionẽ ꝓcuratoris que duplex est. mãdati actio non negatur. e. ti. §. iij. ver. Itẽ nota. ¶ An fideiussorẽ datũ a patre cuiusdaz minoris ipe minor cum tutoris auctoritate põt defendere maxime q talis pro suo ꝓcuratore põt fideiubere. ¶ Qr mulier videtur fideiubere cũ defendit eum qui habiturus ẽ contra eam regressũ ti. de defensore. versi. ß pone vendidisti el. iij. ¶ Negocio transacto fideiussor non cogitur reum in iudicio sistere ti. de salarijs. §. iij. sed pone. Si tribus fideiussoribus mihi datis a debitore meo vnũ inuenio. an contra reliquos et inq̃tuz sibi teneor cedere actiones. ¶ Quid si debitor meus mihi dederit fideiussorẽ et mihi obligauit omnia bona. post ego consensi venditioni bonorum suorum et volo fideiussorem pro debito cõuenire quid erit ti. de cess. actionis. §. j. ver. sed pone et sequentibus. ¶ An cedens iura contra debitorem et contra fideiussorem cedere videatur. e. §. ver. sed nunquid. ¶ Fideiussor negatur idoneus qui potest vti fori pscriptione. t. de compe. iudicis aditione. §. j. ver. qđ si fit pactuz. ¶ An fideiussor clerici possit cõueniri coram iudice seculari in causu in quo ipse clericus non posset eo. §. ver. sed pone. ¶ Reus ppter contumaciã cogitur dare fideiussorem de lite. pseqnda ti. de primo et secundo decreto. §. ix. ver. quid si reus. ¶ Fideiussor habet priuilegiũ de cedẽda sibi actione a tutore. ⁊ si hãc exceptionẽ ante sniaz nõ opposuit nihilominus poterit eam post sententiam que in rem transiuit iudicatam opponere ad executionem impediendam. ij. p. ti. de excep. et repli. §. iij. ver. hoc tamẽ fallit. Quid de exceptiõe quã ponũt fideiussores vel pignorum possessores q primo principalis psona ẽ conuenienda nũquid lite contes. est hec exceptio proponenda. e. §. ver. qđ de exceptiõe. ¶ Quis et qualis sit recipiendus fideiussor in cautiõe iudicio sisti. ⁊ q minus idoneus interdũ admittitur proprer defectũ idonei. ⁊ an ex cautione fideiussor iudicio sisti lata sententia liberatur. ¶ Et q priuilegiatus vl difficilis ad cõueniendũ potest recusari pro fideiussore. ¶ Et qualit reus formabit libellum contra actorem qui fideiussorem idoneũ recipere recusauit ti. de satisda. §. ij. ver. Quid si scholaris ⁊ sequẽ. vsqz. ad fi. §. ¶ Multe forme dandi fideiussores ponuntur. e. ti. §. iij. ⁊. iiij. ⁊. v. ¶ Fideiussor simpliciter obligatus in omnez videtur causam fideiubere. e. ti. §. iiij. ver. sz queritr. ¶ Si mulier cõfessa sit in instrumento se fideiubere ⁊ pecuniaz se recepisse tũc contra testes in instrumẽto nõ possunt opponi ti. de istr. edi. §. v. ℣. ⁊ nota. ¶ De beneficijs iuris quibus fideiussores iuuantur ⁊ de eorum renuntiationib⁹ ti. de renunciatiõe ⁊ conclusiõe ver. nota ergo §. iiij. ⁊ sequẽtibus multis. ¶ An sentẽtia lata contra fideiussorem mandabitur fine alia sententia executioni contra confideiussores. ¶ Et quando lata sentẽtia contra reum fideiussoribus ꝓiudicet vl non. ¶ An restituto minore fideiussores itelligantur restituti ti. de sententie executione. §. iij. ver. quid si sentẽtia. ¶ An debitore condemnato fideiussor valeat conueniri. e. §. ver. sed pone. ¶ Fideiussor potest pro eo pro quo interuenit appellare. ¶ Itẽ fideiussor venditoris inuito venditore appellat. ¶ Utrum autez fideiussor teneatur appellare. ij. p. ti. de app. §. j. iuxta prin. ¶ Ubi subuenitur principali subuenitur etiam fideiussori. e. p. ti. de resti. in integrũ. §. ij. iuxta princi. ¶ An restitutio data minori prosit fideiussoribus. e. t. §. fi. ver. hoc quoq̃. ¶ Accusatus in quibus criminibus vel casib⁹ sit fideiussoribus cõmittẽdus. iij. p. ti. de accusatione §. j. ver. sed pone ⁊ ver. cum aũt ⁊ ver. premissa. ¶ Nñ aũt cõmittantur ꝓmissa si fideiussores illum non rep-

sentauerit eo.§.x.qñ aũt. ¶ De forma hmõi fideiussiõis eo.§.x.se. ¶ Qualiter ꝓcedat cõtra fideiussores q̃ reũ nõ repsentãt cuius erit pena ꝓpter hoc commissa. Et q̃d si fideiussores reũ repsẽtare nõ possũt et de mltis alijs circa hoc.e.ti.§.vj.x.fz si dedit et seq. ¶ An fideiubẽdo ꝓ aliq̃ quẽ tu accusas videor pacẽ quã fecerã violasse. ¶ Quod graue ẽ fideiussorẽ inuenire 7 ꝙ nõ dz alicui ꝓhiberi facultas fideiubẽdi ti.ð treu.7 pa.x.fz pone. ¶ Qualit̃ agit fideiussor cõtra ꝓncipalẽ ꝓ q̃ fideiussit et debitũ soluit vl̃ nõdũ soluit sed agit in casib⁹ q̃bꝫ põt vt a fideiussiõe hmõi liberetur. ¶ Et an ĩputet̃ fideiussori ꝙ omisit exceptiõem cõpetẽtẽ ex ꝓncipali psona et de q̃busdã alijs circa hs ti.de iudi.§.iij. ¶ Actor q̃ respuit in cautõe iudicio sisti fideiussorẽ idoneũ oblatũ a reo punit̃ in.l. aureis. ti.de do.et cõtu.§.fi.x.notãdũ. ¶ Cõmissa vero stipulatiõe cõtra reũ fideiussor cõueniri põt ꝑm dictã.l. et cõuentionẽ. ¶ An aũt is q̃ ꝓmisit aliquẽ iudicio sisti sit fineussor vl̃ principalis.e.§.x.fz pone. ¶ Uenditor nõ tenet̃ emptou dare fideiussionẽ ꝓ euictione nisi hoc exꝑsse sit actũ si tñ promisit dare tenet̃ idoneum. Quid aũt si ꝓmisit dare certũ 7 ille nõ vult fideiubere vel decessit ti.de emp.et vẽ.§.j.x.hs q̃d si ĩ instrumẽto et ꝓce.7 se. ¶ Forma fideiubẽdi ꝓ mioꝛi vẽdente ti.e.§.iiij.in prima forma. ¶ Fideiussor eius q̃ sine causa ꝓmisit se põt exceptiõe tueri.ti.de fendis. §.ij. x.iiij. ¶ Qualit̃ format̃ libellus cõtra eũ q̃ ꝓmisit ꝓ tutore vl̃ alio rẽ pupilli vel alteri⁹ saluã fore ti.de pig. §.ij.x.cõtra fideiussorẽ. ¶ Uarias 7 vtiles formas instrumẽtorũ sup fideiussoribus et fideiussorũ obligationib. ¶ De differẽtia inter constitutorẽ fideiussorem et mãdatorẽ. ¶ An in duriorẽ causã fideiussor se valeat obligare an teneatur ad vsuras et de mltis alijs dubitabilib circa materiã fideiussoris ti.ð fideiuss.§.j.ꝓ totũ. ¶ Qualiter formẽt̃ instrumẽta sup cõseruationib⁹ indẽnitatis q̃ plerũq̃ ꝓstantur fideiussorib⁹ 7 de q̃bus fideiussoribꝫ et alijs notabilib circa hoc.e.ti.§. ij. ¶ Forme varie libelloꝛ fideiussoꝛ tã contra eos ꝓ q̃bus fideiusserũt q̃z creditorũ et alioꝛ cõtra fideicõmissores no.e.t.§.iij. ¶ Fideiussori q̃ donãdi animo fideiussit nõ ꝓdest pactũ factũ de nõ petẽdo ti.de obli. et solu.§.j.x.si.ponet. ¶ Si fideiussor debitoris qui etiam creditoꝛi obligauerat bona sua satiffecit creditori actionibus sibi cessis 7 factus ẽ debitoꝛ nõ soluendo an fideiussoꝛ agere poterit cõtra pignoꝛũ possessores. ¶ Oꝛ q̃ñ obligatio fideiussoris 7 obligatio possessoris rei creditoꝛi simul facte fuerint int̃ fideiussorẽ 7 possessorẽ obligatio diuidit̃ ti.de obli.7 solu.§.j.in fi. ¶ Qualiter fieri põt cautela ꝓ dote cõtra.l.dicẽtẽ ne fideiussores dotium dentur ti.de donat.inter virum et vxorẽ.§.ij.x.si.illud quoq̃.

Figura. ¶ De figura iudicij et quid illa verba procedas sine strepitu iudicij et figura in cõmissiõis litteris operentur ij.p.ti.de inquisitione.§.iij.x.si.q̃d g̃.

Filius. ¶ An filiusfamil̃.in causa pris vel alia iudex vel arbiter eẽ põt l.p.ti.de arbitro.§.ij.ver.Itẽ põt. ¶ Judicis officio agit̃ cũ filiꝰ petit̃ q̃ a nemie detinet̃. ¶ Itẽ cũ filius petit emancipari a pre tit.de. off.om.iudi.§.ij.x. itẽ agit̃ off. ¶ An q̃ñ et q̃lit̃ filiꝰ ꝺ̃ prez in ciuilibꝰ vl̃ criminalibꝰ .vel ecõtra q̃ñ filiꝰ cõtra aliũ q̃ patrẽ agere possit vel cõuenire vel in iudicio stare et in q̃bꝫ casibꝫ pater cogitur filiũ emãcipare. ¶ Oꝛ pater intra domũ interdũ exoꝛtas inter se et filiũ dz dirimere questiões ¶ Qualiter pater filiũ petere debet ꝙ ex positione repellitur pr̃ ꝙ filius cogitur alere patrẽ. ¶ Oꝛ cõsilium capit patria potestas ꝓ filijs. ¶ Qð dictũ de filijs ĩ nepotibus et alijs descẽdẽtibus locũ habet. ¶ Oꝛ filius minoꝛ interdũ lz minoꝛ censet̃ maioꝛ. ¶ An ꝓ patre vt cõiuncta ꝑsona filiꝰ ĩ iudicio stare possit. ¶ An qð filius acq̃rit de bonis pris acq̃rere ꝑsumat̃. ¶ In quibus casibus in bis q̃ filio obuenerint pri acq̃ratur vsufructus. ¶ Et q̃ñ et ad q̃d filio etiã in patris ptãte constituto sit dandus curatoꝛ. ¶ An pater cogatur defẽdere filium. ¶ Itẽ q̃d fiet si pater noluit cõsentire filio agenti in casibus in quibus eius cõsensus req̃ritur et de multis alijs circa hoc. ¶ Oꝛ pater gerit legitimã administrationẽ tanq̃ tutoꝛ in bonis filio delatis. ¶ Et quid fiet si filius citatus in casibus in quibꝰ patris cõsensus requiritur nõ cõparet. ¶ An filiusfa. in casibus in quibus possit agere possit etiam procuratoꝛem constituere. ¶ An filiusfa.sine consensu patris possit constitui procuratoꝛ. ¶ Et ꝙ filius ꝓ se agere non possit sine patris consensu in eius fauoꝛẽ ẽ introductum. ¶ An tutoꝛ ꝓ filio aget sine patris consensu in casibus in quibus agit filius contra patrẽ. ¶ An tenet ꝑceptũ factũ filio ante litis cõtest.vel post sine pris consensu. ¶ An filio agenti coꝝ arbitro pater cõsentiet.et si ꝓ post litis cõtestatiõem non ante pater cõsentit filio agenti an sufficit et an valent acta habita cum filio sine patris cõsensu. ¶ An actio iniuriarũ ꝓpetuetur litis contesta.facta cum filio sine patris consensu ¶ Utrum filiusfa.potest facere pactũ de morte pris ¶ Et q̃d si pater dedit filio generale mandatum vel generalit̃ ꝑsensit vt ageret vl̃ se defenderet ꝛc. ¶ Itẽ an sufficit vnus patris consensus in initio litis pstit⁹. vel requiratur in q̃libet actu vel articulo litis. ¶ Itez an legi dicenti non valere iudicium filiusfa.sine patris consensu filius possit renunciare cuz pena vel iuramẽto et qualiter,illa lex fuerit inducta. ¶ An pater possit retractare quod filius egit eo absente. ¶ Et an valet hoc quod sine patris consensu actuz est cum filiofam.quuz talis ignoꝛabatur et de quibusdam alijs circa hoc.quando exceptio sine patris consensu non babito possit proponi et de quibusdam alijs dubitabilibus circa hmõi exceptionem. ¶ ꝙ sufficit filio probare ꝙ longo tempoꝛe vt paterfamili.fuit et si pater inẽuit monasterium vel filius et non pater an filius in patris remanet potestate. ¶ Item an in casibus in quibꝰ minoꝛ potest esse in iudicio sine tutoris vel curatoris auctoꝛitate vel censetur maioꝛ poterit etiaz esse filiusfamil.vel censetur maioꝛ sine patris consensu. ¶ An pater in casibus põt cedere exercitium actionum filio ¶ ꝙ pater in rebus filio acquisitis agit per se et ꝓ curatoꝛem. ¶ Quid de filiofa.existente in scholis. Et quid si scholaris ẽ minoꝛ. ¶ Et quid de filiofa.q̃ post clericatum multũ acquisiuit an in illis requiret cõsensum patris. ¶ Et ꝙ pater filio agenti vel fugienti debet consentire de bis et multis alijs facientibus ad p̃missa ti.ð actore.x. Item ꝙ ẽ filiusfa.7 seq̃n.bñ ꝓ.vj. vel ꝓ vij.colũ.vsq̃ ad ver.item excipitur cõtra actorẽ. ¶ Pater agit pro filio quem habet in potestate.e. §.ver.item repellitur qui alienas. ¶ An filius possit in causa famosa eẽ iudex patris vel econuerso.e.ti.versi. itẽ si pater. ¶ Filiꝰ nõ ẽ cõueniẽdꝰ q̃diu est in potestate patris nec tenet̃ de rato cauere.e.ti.ver.ad pñtis ¶ Filius ad accusationẽ nõ admittit̃ cõtra pr̃em.j.p. ti.de accusatoꝛe.ver.item ꝙ ẽ libertus. ¶ An filiusfam. possit accusari.j.p.ti.de accusatoꝛe.ver.filiusfa. ¶ Cuius conditionem sequatur filius an patris vel matris. j.p.ti.de procura.§.j.ver.econtra. ¶ An filiusfa.possit constituere ꝓcura.e.§.ver.item ꝙ ẽ filius. ¶ Filiusfa.non põt cõstituere procuratoꝛẽ ad agenduz.cũ exercitiuz suarum actionũ ad patrẽ ꝓtineat nisi in certis casibus. ¶ In rebus autem filio delatis patri acq̃ritur vsufructus,7 administratio.vnde ꝓ se vel procuratoꝛem in rebus illis agere potest et plus hz pater in rebus filij q̃z tutoꝛ vel curatoꝛ in rebus pupilli vl̃ adolescentis.e.ti.§.ij.ver. Itẽ ꝙ cõstituẽs et ver. et no.et

se. ¶ An filius ingressꝰ monasteriuꝫ remaneat in pris ptāte. ⁊ an ei tutor dari debeat vl̄ curator. ¶ Et qui sunt casus ī quib⁹ filiꝰ liberat⁹ a patria ptāte ti. de cuto re. §. iij. ℞. ſꝫ queritᵉ. ¶ Si filiusſa. habēs causā ⁊ allegās pris abūtiam petat ipi cause dari ꝓcuratorē qm̄ aliter in iudicio eē neq̄t q̄litᵉ ꝓficiet instrumētū cure. ti. de curatore. §. v. ℞. vetera. ¶ Qui ꝑes habꝫ filios ē ꝓferēd ꝰ ti. de aduo. §. iiij. paꝛ anteᵉ ℞. caueāt. ¶ An pr̄ in testamento filij vel ecōtra pr̄ ⁊ filiꝰ in testamēto vel negotio alicuiꝰ extranei vel filius in testō pris vel ecōtra vel pater et filiꝰ in testō in quo pr̄ ē heres vale at eē testis. j. ꝙ. ti de teste. §. j. ℞. pr̄ aūt et filius. ¶ An etiā parētes cōtra filios vel ꝑ eis vel filij ꝓ parētib⁹ vel cōtra eos testificari valeāt. e. §. ℞. p̄. ⁊ ℞. Jtē q̄ est parēs et seq. ⁊ mlta post. ℞. ſꝫ pone mutuaui. ¶ Vox pris ē vox filij et ecōtra. et vna ꝑsona pr̄ et filiꝰ esse cē sentᵉ dicto ℞. Jtē q̄ ē parēs. ¶ Aliquis petit aliquē tā q̄ filiū suū in patria ptāte cōstitutū ille reꝰ ē cōtumax queritᵉ q̄liter ꝓcedetᵉ cōtra eū cū hec actio seu petitio sit ꝓuilegiata. q̄ pr̄ non ꝑsumitᵉ filiū odisse. ¶ Quid ecōtra sit si agat filiꝰ cōtra pr̄eꝫ dicēs se filiū ñ eē vl̄ se fore emācipatū. ⁊ pr̄ ē cōtumax. q̄d fiet de bis ti. de. j. ij. decreto. ℞ si. quid si agatur. §. iij. et se. ¶ An illa exceptio nō habēs pris assensū cū sis filiusſa. possit post lit. contest. opponi. j. ꝙ. ti. de excep. ⁊ repli. §. iij. ver. q̄d de illa. ¶ Si agenti cōtra te actione reali vel ꝑsonali opponis excipiēdo q̄ ꝑ vim te tuo filio spoliauit. nū quid tal̄ exceptio admittitur. ¶ Quid si aliq̄s cōqueritur de alio q̄ impedit eū suū filiū baptizare vl̄ sepelire nūquid contra talē admittitᵉ exceptio spol. ti. ō peti. et poss. §. j. ℞. ⁊ q̄d si agenti. ⁊ ℞. quid si aliq̄s. ¶ Si filius agit cōtra pr̄em in cuiꝰ ptāte ē non tenetur pater respondere q⁊ non ē iudicium inter eos. e. ti. §. vij. ver. vij. ¶ An confessio patris facta in vltima voluntate ꝓsit vel noceat filio. ij. ꝙ. tit. de cōfess. §. iij. ver. sequitur ⁊ seq. ¶ An etiā cōfessio filij noceat patri. et an pater possit ex cōtractu filij cōueniri. e. §. ℞. vltio queritᵉ. ¶ An filius in cā patris possit eē iudex vel testis ti. de instru. edi. §. ix. ver. Jtē q̄d si filiusſa. ¶ An filiusſa. de volūtate patris vel sine possit cōdere testamentum vel cā mortis donare vel legare. e. ti. §. xij. ℞. vj. et se. ⁊ ℞. quid si vnus ⁊. §. xv. in princi. ¶ Nō valꝫ testū in quo filius sine causa exp̄ssa exheredatᵉ. §. xij. ℞. q̄d si vnꝰ. ¶ Si pr̄ tēpore mortis bēbat ꝑles filios vl̄ et vnū solū et ꝑles nepotes ex filio p̄mortuo oēs illi nepotes ꝑ vno filio cōputāt q̄ ad aui successiōꝫ e. ti. §. xiij. ℞. iij. ¶ De ſcatuscōsul. macedo. s. ne filiusſa. ex mutuo obligetur. et an ei possit renunciari ti. de renuncia. ⁊ cōclu. ver. cur aūt. ¶ An filiusſa. sit ꝓ ab solutione ad se. ap. destinandus. ¶ An iussus pris eū ab cōicatiōe excuset. ¶ Et q̄ filiusſa. non est sui iuris ij. ꝙ. ti. de sn̄ia et q̄ se. §. vj. versi. q̄d de filiosa. ¶ Nulla ē sn̄ia contra filiumfa. lata sine patris consensu. ij. ꝙ. ti. de sententia. §. viij. ver. Jtem est nulla. ¶ Si accusatorꝰ vel accusatᵉ sit filiusſa. habere debet patris assēsum. et hoc in litis initio. Qualiter autem hmōi assensus scribetur. iij. ꝙ. ti. ō accusa. §. j. ver. quid si. ¶ Qualiter ꝓbetur filiatio. ⁊ q̄ is filius ē quē nuptie demōstrant ti. ō no. criminalib⁹. §. viij. iuxta pr̄. ¶ Si filiusſa. agere velit pater tenetur sibi consentire licet patri nihil q̄ratur ti. de libel. cōcep. §. xiij. ver. verū. ¶ Qualiter formetur libellus cōtra filios sacerdotū q̄ ecclesias tenēt. ti. de filijs p̄sby. per totū. ¶ Qualiter agam contra illum qui filium vel filiam meam corrupit ti. de ser. non or. ver. sed serui. ¶ Qualiter agam contra filium meum qui mihi negat obedientiā et reuerentiaꝫ exhibere ti. de maio. et obe. ver. vltimo no. ¶ Qualit̄ etiā agetur et ponetur cum filiusſa. facit controuersiam sui vl̄ si quis filiū meum inuitū detinet et nolentez

¶ Qualiter ꝓbetur q̄s filius et qualiter aget filiꝰ contra patrem cum male tractantem. eo. ti. ver. modo. ¶ Quod relinquitur filio in potestate patris cōstitutꝰ patri relictum esse videtur ti. de iudi. §. iiij. ver. q̄d si isti. ¶ De diuisiōe hereditatis vel bonorū alicuius defuncti. que plerūq⁊ fieri oportet inter ip̄ius defuncti filios et de multis bonis dubitabilibus circa hoc. e. §. ver. agitur ō iudicio fami. herci. Si filiusſa. asserit se sui iuris esse nō potest dū cōuenitur vti beneficio mace. ti. de emp. et ven. §. iiij. ver. hoc etiam. ¶ An nomine filij vel filiorum in testamentis vel contractibus posito intelligātur legitimi tm̄. vel etiam naturales ⁊ adoptiui. ¶ Et q̄ pater pro se ac filijs acq̄rit ti. de loca. et conduc. §. vj. versi. xlvij. et se. De bis et quibusdaꝫ alijs circa hoc. et q̄ appellatione familie filij continentur. e. §. ver. lxxviij. ¶ Filius eadem persona cum patre censetur. e. §. ver. vij. ¶ Pone q̄ aliq⁊ accepit aliquam rem in emphiteosim pro se ac suis filijs masculis. nunc super ē nepos ex filia queritur an deferatur ad illum. ¶ Q̄ appellatione filiorum continentur filij et nepotes. s. in patria potestate constituti. ¶ Ac filius filie non ē in potestate patris. vnde filius ex femina vel aliquis ex eius linea non admittetur ad emphi. e. §. ver. cxlvj. ¶ Si aliquis accepit aliquam rē in emphiteosim pro se ac filijs fratris sui quā partem habebunt inde illi filij fratris. ¶ Jtem aliquis accepit in emphiteosiꝫ pro se ac filijs suis et nepotibus. ille post modū intrat monasteriū queritur an illa cedet filijs vl̄ monasterio et an ecclesia loco filij habeat. e. §. ver. clij. et. cccij. et seq̄. ¶ Cum pater paciscitur filijs tanq̄ heredib⁹. si nō sint heredes nō dūt ea habere. Bō tm̄ sē per ꝑsumitᵉ cū ex voto oīa liberis pemus. e. §. ℞. clviij. ¶ An naturalᵉ filiꝰ excludat freꝫ defūcti. e. §. ℞. clxxij. ¶ Filiꝰ ꝑsumitᵉ q̄s ex tēpore ti. de feudis. §. ij. ver. iij. Utꝛ filiꝰ hominis serui coloni ascripticij vel censiti n tñ ex tali matre sꝫ libera sit homo seruꝰ colonꝰ ascripticius vel censitus meꝰ. et cui⁹ cōditiōem seq̄tᵉ filiꝰ. s. an pr̄is vl̄ matris. q̄ filiꝰ murilegule ē murilegus. ¶ Jdē in liberti filio et curiali. Jtem pater et filius eadem ꝑsona reputantur. ¶ Et q̄ filius est ꝑs paterni corpis vnde qualis pater talis filius ꝛc. ⁊ ꝓ arrogatiōem efficitur quis filius meus cum filijs etiam suis. ¶ Quis enim ferre debet pr̄em a filio separari. ¶ Jtem si patᵉ sit senatorꝰ vel alterius dignitatis. non debet dedigna re paternaꝫ sequi filius dignitatem et cū ꝑtus dicitur pars viscerum matris et ideo qualis mater erit etiā talis partus. ¶ Jtem si propter delictum patris filius non debet perdere bona multominus statū ⁊ honorē ꝑdere debet. q̄ pater ꝑsumitur ita velle filio ꝓuidisse vt sibi. ¶ Et sicut pater pōt filio prouidere paciscēdo ⁊ stipulando. ita etiam constituendo se hominem alicuiꝰ ptātis vt ab eo ip̄e et eius liberi defendantur. magnum est enim ius patrie potestatis. nam propter famē filiū vendere pōt pater et eū impubere sub tutoris constituere potestate. Et in dubio ex homagio patris filij sunt astricti. ¶ Et si ex homine vno meo plures sunt filij omnes homines mei erūt. sed an quilibet tenebitur mihi in solidum. ¶ Q̄ non debet plus transferre in filios q̄ fait in pr̄e defuncto. ¶ Q̄ filij liberorū operas exhibent pro virili. et tñ onera paterna ad filios transeunt. ¶ An autem filius hominis mei exheredatus vel qui ab hereditate abstinuit sit homo meus. ¶ Q̄ filius exheredatus pro mortuo habetur. ¶ q̄ pater filium exheredatum non potest exonerare legēdo vel alᵉs. et tamen potest sibi dare tutorē. de his eo. §. ij. ver. v. vj. vij. viij. ac nono. ¶ Preceptum patris excusat filiū eodē. §. ver. xv. ¶ Filius patre inuito admittit peculium pro sue libito voluntatis. ¶ Jtem si filius cogitur et corrigitur a parente. ¶ Jtez filiusſa.

qui habet ptātem in aduenticijs nō pōt illa alienando transferre.eo.§.ℵ.xviij.⁊ se. ¶An filius ꝑpter delictuꝫ patris ꝓdat feudum.vel alis puniat sūt multa ar.⁊ alia bona.§.ij.eo.ti.ℵ.xxv.vsqꝫ ad fi.§.sunt multa faciēda ad materiā de filio. ¶Hocipso ꝙ constat aliquē filiū meum esse patet ꝙ est in mea ptāte nisi emācipatus ꝓbet ti.de obli.⁊ solu.§.iij.ℵ.quid si filius aliquis. ¶An donatio facta filiofamilias intelligat reuocata eoipso ꝙ donans faciens postmodū testm dixit ꝙ nullā alicui fecerat donationē ti.de obli.⁊ solu.§.fi.ℵsi. Item pone pater. ¶An in donatione quā pater facit filio sit necessaria insinuatio. ¶Qꝛ pater tenet alere filiū et ꝙ filius viuente patre est ꝙsi dns rerum paternarū ti.de donationibus.ℵ.quid si pater. ¶Pro filijs ac nepotibꝫ est interptatio facienda ti.de testa.§.j.ℵ.pone. ¶Qualiter ꝓbetur quis filius vel improbet colligit ex positiōibꝫ primis actoris ⁊ rei.e.ti.§.ij.⁊ ti.de ꝙuer.infi.ℵ.porro. ¶Filius in bonis matris et mater in bonis filij habent successionē.e.ti.de testa.§.iij.ℵ.sit etiā filius⁊ se. ¶De successionibꝫ filiorum naturaliū tm. et de successionibꝫ illigitimorū tm.⁊ q̄ sint necessaria ad hoc ꝙ filius naturalis dicat. Et ꝙ appellatiōe filiorū cōtinent nepotes. ¶Item de legitimatis ꝓ principē. ¶Item de successionibus fratrū ac filiorū fratrū. ¶Et de donatiōibꝫ ⁊ vēditionibꝫ q̄ interdū fiunt filijs illegitimis qui alis instituti non pnt.⁊ de multis bonis dubitabilibꝫ circa ꝑmissa ti.de successionibꝫ ab intesta.ꝓ totū. ¶Qualiter petam filium meū qui ab alio detinet.ti.de cōuer.infi.ℵ. porro ⁊ se. ¶An filius pōt ꝓueniri in loco paterne origīnis ti.de censi.§.ij.ℵ.sed an. ¶Qualiter filius ingratus a patre reuocet ad patriā ptātem ti.de natis ex libe.ven.ℵ.sed ⁊ liberti.⁊ se. ¶Qualiter ꝓbetur quis filius. Qualiter aget filius cōtra patrem.vel ecōtra qui eum suū nō recognoscit filiū vel sibi denegat alimenta. ¶Qꝛ iudicis officiū recte intentat ꝓ filijs vendicandis et etiam ecōuerso ⁊ ꝓ alimentis pstandis ⁊ econuerso. ¶Item qualiter ꝓbetur quis filius vel pater vel etiaꝫ improbet ti.qui.fi.sint le.in prin.⁊ se. ¶Cui debeat filius subuenire an patri infideli.vel extraneo fideli. et ꝙ pater pōt exheredare filiā.⁊ sibi alimēta negare si peccat in corpus suū.eo.ti.ℵ.qui si pater.⁊ ℵ.quid si filia. ¶Apud quē ali debeat filius inter parentes diuortio facto eo.ti.ℵsi.⁊ no. ¶An pīudicet filio si pater remittit iniuriā sibi factā. ¶Et ꝙ in publicis crimibꝫ filius patre pōt interesse inuito ti.de iniu.⁊ dam.da.§.j.ver. sed nunquid nocet.

Finis. ¶Ubi ceptum est iudiciū ibi debꝫ finire.⁊ qui posuit iniciuꝫ ponere debet finē.j.ꝓ.ti.de offi.om.iudi.§.vj.ℵsi.quid si ꝓponens. ¶Aliud est dicere sine debito et aliud sine canonico ti.de rescrip.pīsen.§.iiij.ℵsi. Itē ꝙ vbi ⁊.ij.ꝓ. ti.de snīa ⁊ que se.§.vj.ℵsi.ceterū. ¶Exceptio de re finita pōtante lit.contest.opponi.⁊ litis cōtestationē impedit⁊ retardat.Sꝫ qualiter res intelligat finita bene no.ij.ꝓ.ti.de excep.⁊ repli.§.iij.ℵ.sed pone. ¶Qꝛ in cā finis est litibꝫ imponendus eo.ti.§.iiij.ℵ.sed nunquid iudex. ¶Ea q̄ in principio ponunt ad mediū ⁊ ad finē ea vocata ⁊ q̄ in medio ponunt sepe referunt ad principium ⁊ ad finē ti.de dispu.⁊ alleg.§.iiij.ℵ.vel in prī. ¶Finis sine principio esse nō pōt.ij.ꝓ.ti.de snīa ⁊ que se.parū ante.ℵ.sed ecce. ¶Finis designat q̄lis sit res cēsenda ti.de fruc.⁊ interesse.§.j.versi.sed quid si debeo. ¶De iudicio seu actiōe finiū regun.qualiter in ea fomēt li.seu positiones⁊ quicquid de hoc dici pōt ti.de iudi.§.iiij.in prin. ¶Fines pdij eo ꝙ petit sunt in libello ponendi ti.de cā pos.⁊ ꝓpie.§.ij.iuxta princ. Idem in venditionibꝫ qd qualiter fiat no.ti.de emp.⁊ ven.§. j.ver.sed si dicit.

Firma. De hoc supra ti.de ficto.

Fiscus. ¶De priuilegijs fisci quibꝫ prefert alijs vendicantibꝫ rem ⁊ creditoribꝫ ti.de reo.ℵsi. Item si fiscus. ¶Fiscus loco heredis habet.⁊ ideo bonis alicuius cōfiscatis iura ⁊ actōes in fiscū transeūt ipso iure.ti.de cess.actōnis. §.j.ℵ.quid si bona. ¶Que actōes cōpetant fisco ⁊ cōtra fiscū eo.§.ℵs.illud etiā. ¶Nota fiscū cōueniri qui tenet bona banniti.ti.de cōpe.iudi.adi.§.j.ℵsi.quid si aliquis. ¶Fiscus habet pecuniā depositā in edē sacraꝫ quā debitoꝛ se debere.⁊ creditoꝛ sibi debitā nō esse iurauit.ij.ꝓ.ti.de excep.⁊ repli.§.iiij.ℵsi.sed quid econtra. ¶Unū priuilegiū fisci circa editionē instroꝛum no.ti. de instru.edi.§.vj.ℵ.faciēda. ¶De inuētario fisci.e.ti. §.fi.in fi. ¶Multa spālia sūt in fisco.ti.de dispu.⁊ alle. §.iiij.ℵ.vel illud spāle. ¶Nulla est snīa cōtra fiscū lata eius aduocato abnte.ij.ꝓ.ti.de snīa ⁊ q̄ se.§.viij.ℵs. Itē est nulla. ¶Minoꝛ bn restituit cōtra fiscū.e.ꝓ.tit. de rest.in inte.§.ij.ℵ.item no. ¶An faciat fructus suos qui emit a fisco nō soleniter vendēte.ti.fruc.⁊ interesse §.j.ℵ.si vero certi. ¶Qualiter bona rei accusati ꝓpter cōtumaciā annotata cōfiscant post annū. An in cōfiscatione bonoꝛū sit necessaria snīa. ¶Qꝛ.xr.an.illa bona pscribant ꝙtra fiscū. ¶An tenet alienatio de bonis illis facta ⁊ de quibusdā alijs circa hoc.iij.ꝓ.ti.de accusatō e.§.vj.ℵ.sed q̄liter fiet. ¶Mn fiscus vēdidit rem alterius hypothecatā vt suā tollit hypothecaria quadriennio ti.de pscrip.ℵs.sed de hypothecaria. Quāto tpe cadat a iure suo emphiteota fisci si cessauerit in solutione canonis ti.de lo.⁊ cōduc.§.vj.ℵs.iiij. ¶Fiscus priuato succedēs pstet onera q̄ priuatus pstabat ti.de feudis.§.ij.ℵ.xxiij.Spāle est in fisco ꝙ prioꝛibꝫ etiaꝫ creditoꝛibꝫ pferat ti.de obli.⁊ solu.§.j.ℵ.Itē pone obligasti. ¶Fiscus nō retinet bona nisi fuerint publicata eo.ti.§.ij.ℵs.illud aūt. ¶Fisco applicant ea q̄ alienata sunt in fraudē ipsius ti.de donat.ℵ.Itē pone aliquis.

Flamines. ¶Prelatoꝛū seu iudicū ecclīasticoꝛū apud gentiles hec erāt noīa. Alij dicunt flamines. Alij archiflamīes. Alij ꝓtoflamīes ti.de iurisd.o.iu.ℵ.fuit q̄ꝫ.

Flumen. ¶De interdicto de flumine et ne quid in flumine pub.fiat ripa ve eius q̄ peius nauiget.⁊ d interdicto ne quid in flu.pu.fiat q̄ aliter fluat q̄ꝫ prioꝛi estate fluxit. ¶Et de interdicto vt liceat ripā fluminis reficere vel munire. ¶Et de interdicto vt liceat in flumīe publico nauigare vel piscari.vel in stagno publico vl lacu pu. vel fossa publica. ¶Qualiter in pdictis interdictis foꝛment libelli ⁊ positōnes.⁊ de ptinentibꝫ ad pdicta titulo de cā pos.⁊ ꝓpri.§.iij.ℵ.vj.⁊ se.vsqꝫ ad fi.§. ¶An liꝫ mihi aquā de flumine vel fonte ad pdiū meū ducere. eo.ti.§.iiij.ℵ.aliud q̄ꝫ ꝛc.

Fons. ¶An liceat mihi aquā d fonte ad pdiū meū ducere.vel ibidē aquaꝫ haurire. ¶Et de interdicto de fonte ti.de causa pos.⁊ ꝓprie.§.iiij.ℵ.aliud q̄ꝫ.⁊.ℵs.porro. ¶Omnis puteus est fons.sed nō conuertit dicto.ℵs.porro.

Frefactū. ¶Que ptineāt noīe forefactoꝛum ti.de instru.edi.§.xiiij.ℵ.de hoc.

Frma. ¶Judex dꝫ formā sibi ēditaꝫ diligēt ꝛnāē.j.ꝓ.t.d iudice del. §.j.ī.ꝑn. ¶Res īformata ꝑulegio caret tit.de aduo.§.v.ℵ.cū aūt. ¶Ex forma dēphēdit falsitas lre aplice.ti.d rescrip.pīsē.§.iiij.ī ꝑn.vbi si q̄d d sba forme omittit nō vꝫ qd agit ti.de īstru.edic.§.iiij.ℵ.ß nūq̄d.

Frnicatio. ¶Habeat vnusq̄sq̄ꝫ suā ꝓpter fornicatōꝫ.s. vitandā non ꝓmittendā vt iuramētū calum.s. vitandū.ij.ꝓ.ti.de iura.calum.§.j.ℵsi.iij. ¶Si quis sepe inuenit solus cum sola in loco secreto .⁊ sunt psone

ſuſpecte p̄ſumit' fornicatio.e.p.ti.de pba.§.ij.xſ.violenta.7 melius eo.p.ti.de p̄ſumptio.§.ij.x.violenta. ¶Qualiter ꝓpter fornicationē vel fornicationis ſuſpitionem ſeu infamiā contra clericum ꝓcedatur.iij.p.ti. de inquiſit'.§.iij.x.q̄ ſi crimen.

Adrum. ¶Ex quib' cauſis ſortiat' q̄s forū.j.p.ti.de iudice vel.§.viij xſi. Item q̄ nō eſt iuder. ¶Ex quib' cauſis forum alicuius iudicis valeat reuocari ſeu declinari.e.§. xſi. Itē q̄ ſum pupillus. ¶Clericus trahi nō p̄ōt ex cā ciuili vel criminali ad iudiciū ſeculare ſiue trahens fuerit clericus ſiue laic⁹ ti.de actore.x. Itē ſi trahit. ¶Coram q̄ iudice ſit miles cōueniēdus vel clericus 7 de qui buſdā dubitabilib' circa hoc. vel ſcholaris vel mḡr et de multis alijs ꝑſonis.q̄ nō niſi ſub certis indicib' ꝓueniunt' vel q̄ p̄nt forū declinare ꝓpetuo.vel ad tp̄s.iiij. p.ti.de reſcrip.p totū. ¶Actor ſiue clericus ſiue laicus fuerit ſequit' regulariter forū rei.hoc tñ in multis caſibus fallit in quib' laici ſūt de foro eccliaſtico. ¶In qui buſdā etiā iudex ſecularis cognoſcit ỽ reb' eccliaſticis et ꝑſonis.et iuxta illa nota multos caſus in quib' quis forū alienū ſortit'.q̄ nota q̄liter rōne cōtractus vel criminis vel multis alijs rōnib' quis forū ſortit'.7 circa illa multa notant'. ¶Idē de iuriſditōe ꝓrogata.7 q̄ñ aliqui cōſenſerūt coram nō ſuo iudice litigare multa bona q̄runt' 7 notant'. ¶Itē de illo qui ſe alicubi ſoluturū ꝓmiſit. ¶De clerico etiā qui nō coram ſuo iudice ꝓuenit' multa bona no.7 breuiter de his caſib' in quib' forum quis ſortit' 7 de multis bonis dubitabilib' circa eos.ti. de cōpe.iudi.adi.§.j.p totū qui totus.§.eſt de materia extra in multis caplis de for.cōpe. ¶Per lr̄as aplicas nō dz quis ſub eccliaſtico iudice cōueniri ſup his q̄ ad forū eccleſiaſticū nō ſpectant.ti.de reſcrip.p̄ſen.§.iiij. xſi. Itē multi. ¶Pone q̄ aliquis eſt de diuerſis foris qđ bñ p̄ōt eſſe in multis caſib' citat' ab omnib' coraz q̄ cōparebit ti.de cita.in fi. ¶Qz ad forū cōtractus delicti fit q̄nq̄z remiſſio 7 de pena iudicis qui nō remittit cum remittere debet.tit.de.j.7.ij.decre.§.iiij.iuxta fi. ¶Qñ declinans vnū forū teneat' cauere q̄ rñdebit coram alio coram q̄ rñdere tenet' ti.de ſatiſda.§.ij.xſi.illud q̄z 7 ſe. ¶Clericus nō p̄ōt renūciare priuilegio fori. Immo ſi hoc fecit punit'.ti.de poſitio.§.vij.x.ij.de pacto facto ab aliquo vt poſſit in foro q̄libet conueniri an valeat. ¶Et an clericus poſſit renūciare ꝓuilegio fori.ti.de renun.7 cōclu.x.ſed p̄m hoc.7 x.cui añt. ¶De bñficio ſeu ꝓuilegio fori tam ſeculariū q̄ aliorū.e.ti.x. Itē eſt et bñficiū 7 ſe. ¶An etiā clericus poſſit in alienū iudicē cōſentire. ¶Et q̄ ſi iudex iuriſditionē habet ſup re de qua ſnīam ꝓfert valet eius ſnīa lz añ lit.ꝓteſ.potuiſſet p exceptionē eius iuriſditio declinari.ij.p.ti.de ſnīa 7 q̄ ſe.§.iij.iuxta fi. ¶Actor forū iura 7 cōſuetudines 7 ſtatuta rei ſequi dz ti.de conſti.x.7 no. ¶Qualiter in cōtractib' 7 obligationib' renunciet' foro.tit.de cōpe.iudi.aditio.x.circa hoc 7 ſe.7 tit.de lo.7 cō.§.iij.parū añ xſi.illud quoq̄ 7 multis alijs locis.

Frater 7 ſoror. ¶An frater ꝓ fratre vel ꝯ eum vel duo fres in teſtō in eodē teſtimoniū admittant'. Et an frater cōtra fratrē coget'.j.p.ti.de teſte.§. j.xſi.ſed nūquid frater 7 pre. ¶Inter cōcanonicos eſt vinculū fraternitatis.ti.de reſcrip.p̄ſen.§.v.xſ.ſed an ꝓ canonico. ¶Oēs xp̄iani ſum⁹ fratres.iij.p.ti.de renunc.§.ij.x. Item opponit'. ¶De diuiſione hereditatis vel bonorū 7 de collatōne ſeu cōione bonorū q̄ plerūq̄z fieri habet inter fratres multa bona q̄runt'.et no. ti.de iudi.§.iiij.x.item heredes 7 ſe. ¶An fratres 7 qui et q̄ñ habeāt querelā inoffi.teſt.ſi fuerunt exheredati vel p̄teriti. Et no.dicam inter fratres cōſanguineos 7 vterinos.ſz an q̄ ad ſucceſſionez ſit inter fratres dicta 7 ſorores ti.de teſta.§.iij.xſi.illud quoq̄ 7 ſe. ¶De ſucceſſionib' fratrum adinuicem 7 filiorum fratrum tit.de ſucceſ.ab inteſ.x.nunc de collate.

Fraus. ¶Qui admittant' ad accuſandum in crimin̄ib' fraudati cenſus vel fraudate annone.et q̄ñ illa etiā dicant' cōmitti.j.p.ti.de accuſatore in fi. ¶Fraus 7 dolus non debent alicui patrocinari.7 qui forū eccleſie in fraudez ꝓcurat p̄ōt coram ſeculari iudice cōueniri ti.de ceſ.ac.§. j.x.ex p̄miſſis. ¶Fraudib' eſt obuiandū tit.de inſtru. edi.§.iij.x.pone ergo. ¶De fraude ſua nō dz quis cōmodū deportare. ¶Qui añt fraudē allegat eam ꝓbare tenet'.ij.p.ti.de ap.§.iiij.xſi.ꝑ p̄m p̄miſſa. ¶Que in fraudē geſta ſunt rata haberi nō debēt.7 no.interdum fraudē p̄ſumi.et ꝓpter hmōi fraudis p̄ſūptionē aliquē ad iurandū cōpelli.nec iuuāt aliquid ea q̄ fecit in fraudem ti.de cle.cōiug.vltra mediū. ¶Qualiter creditor reuocat ea q̄ debitor alienauit in fraudez ipſius. ¶Et q̄liter ſuccurrat' patrono in cuius fraudē libertus alienauit bona ſua. ¶Et de in'dicto fraudario ti.de reb' ec.nō alie.x.porro.7 ver.ceterū ad hoc.7 x.eſt 7 inter dictū. ¶Si donator fructus ꝓcipit rei donate donatio in fraudē p̄ſumit' eſſe facta. ¶Qui tñ allegat donationem factā in fraudē hoc debet ꝓbare ti.de dona.verſi. Item pone aliquis.

Frigiditas. ¶Qualiter ꝓbet' frigiditas q̄ eſt impotētia coeūdi.j.p.ti.de teſte.§.vij.xſi.hoc q̄z iuxta fi. ¶Infra qđ tp̄s ꝓbetur frigiditas.j.p.ti.de dilatio.§. j.x.alie experitorie. ¶Qualiter formet' libelli cum ꝓpter frigiditatē diuortiū poſtulat' 7 quanto tpe ꝓbet' frigiditas ti.de frigidi.7 maleficia.p totum.

Fruges. ¶Frugum appellatōne arbores cedue continent'. Et vmbra arborū nocet fructib' terre.tit.de lo.7 conduc.§.j.ver.pe.

Fructus. ¶Qualiter agam ꝓ fructibus rei mee cōtra detinentē eam.j.p.ti.de offi.om.iu.§.ij.parū añ ver. item implorat'. ¶In actionib' bone fidei veniūt fructus ex mora.e.ti.§.vj.in prin. ¶Si p.xx.an.ſteti q̄ ad fundū nō iui nec iuſtā cām habui nō eūdi ad eius poſſeſſionē ꝓ meā negligentiā videor ꝓdidiſſe poſſeſſionē niſi tunc fructus ꝓceperim ex eodē.nam fundi fructus ꝓcipiēdo poſſeſſionē intelligor retinere ti.de actōe ſeu pe.§.ij.x. quid ſi ago. ¶In rei vendicatōe veniūt fructus eo.§. ver.7 no.q̄ iudiciū. ¶In quib' caſib' miſſus in poſſ.ex primo decreto vtet' fructib'.ti.de.j.7.ij.decre.§.iij.x.B añt nota. ¶Non videt' res reſtitui niſi reſtituant' fructus.poſt p̄m añt decretum miſſus vtitur fructib' vt.e. §.ver.quid ſi in reali.7 ſe. ¶Miſſus in poſſ.ex.j.decre. ꝓcipit fructus ſicut 7 creditor cōuentionalis reo tñ venienti.et infra annū ſatiſfacienti vt debet reſtituit eos. eo.ti.§.v.ver.miſſus ergo.an miſſus in poſſ.vtet' fructibus eo.ti.§.xij.ver.ſed nūquid miſſus. ¶Quid cōtineatur noīe fructuum.ti.de interro.que fi.ante lit.conte. §.ij.verſ.verum. ¶Quis ꝓbat continuā poſſeſſio.rei exquo ꝓbat q̄ ſingulis annis fructus eius ꝓcipiebat. ij.p.ti.de ꝓba.§.j.verſ.ſed queri'. ¶An iudex p̄ōt de fructibus ſupplere ac iudicare ỽ expenſis ſi fuit omiſſū in ſententia. ¶Et an 7 q̄ñ arbiter pronunciabit ſuper fructib'.ti.de diſpu.7 alle.§.fi.ver.ſed nūquid de fruc. et ſe.7 ver.verum arbiter.7 ti.de expenſis.§.iij.in fine. ¶Qualiter ꝓnuncietur ſup fructib'.ij.p.ti.de ſnīa et que ſe.§.vj.ver.ſi vero reali. ¶Fructus poſt lit.cont. ꝓcepti veniunt officio iudicis.ij.p.ti.de ap.§.x.verſ.ꝑ pone pecu.7 ti.de expen.§.iiij.ver.hoc q̄z. ¶Non cenſetur fructus niſi qui ſupereſt deductis expen. ¶Q̄ñ autem illi qui in alieno edificauit ſubueniat' p retentionē fructuū. ¶Et q̄ etiā interdum bone fidei poſſeſſor nō lucratur fructus.ti.de expen.§.j.verſi.expenſe.et ſeq.

¶Fructus est qui supest deductis expēsis. ¶Fructuū aūt alij sunt naturales alij industriales. Item fructuū alij sunt pcepti alij pcipēdi. Itē pcepti dicunt duobꝫ modis. ¶Et pcipiēdi duobꝫ. ¶Item possessiones multis modis dicunt ꝛ ꝑm hoc aliqui possessores aliqs fructus faciūt suos aliqs nō. immo tenent ad restitutionē eorū habita dis. possessi. ꝛ fructuū. ¶Qui aūt fructus ptineāt ad ꝓlatū defunctū. ꝛ qꝫ fructus qꝫdiu coberet solo ps fundi esse censet. post sepationē aūt ꝛ in ipsa separatiōe mobilibꝫ annumerant. ¶Qualiter petant fructus ꝛ qua actōe. ¶Utrū index sup eis pnūciabit ꝛ de multis alijs circa pmissa. ti. de fruc. ꝛ interesse. §. j. p totum. Qualiter in rei ven. ꝛ quibusdā alijs actionibꝫ fructus a possessore petunt ti. de cā pos. ꝛ ppri. §. j. ℣. porro. ꝛ se. ¶Fructus veniūt in publicū sed ꝗliter petant co. ti. §. ij. in. ij. li. vel melius tercij. ¶Si fundū locatum colono ad mediū vendidi an colonus habebit ptē fructuū vl̄e mptor oēs. ꝛ qꝫ fructus añ pceptōꝝ sūt dñi nō colo ni. ¶An colonus partiarius habeat fructuū ptez arborū. ¶An etiā maritus fructus arborū vxoris facit suos. ¶Q̄ generalior est appellatio redditus qꝫ fructus qꝛ in fructu nō continet ptus ancille. sed in redditu sic. ¶Et qꝫ colono dat actio fructuū ꝑ fructibꝫ ti. de lo. ꝛ cō. §. v. ℣. sed pone ꝛ se. ¶An fructus veniāt in restitutione fideicō. ꝛ an cōputent in q̄rta trebel. ti. de testa. §. j. ℣s. an fructus. ¶Fructus est ps fundi. ¶Itē palea est in fructu. ti. de dec. ℣si. vltimo quer. ¶Prelatus alienare pōt ecclesie sue fructus. emptores aūt oēs qui fructus pcipiūt ecclie necessarias expēsas pstare tenēt ope vero nō sūt in fructu. ti. de beret. iuxta prin. ¶Nomine glādis intelligit oīs fructus ti. de iniurijs ꝛ dāno dato. §. ij. ℣. porro. ꝛ ℣. itez si fructus cadētes in agro tuo ex arbore mea me colligere nō pmittis.

Fuga. ¶Contra fugientes psumit. ti. de matri. in termino. ℣. reum. ¶Ubi cōueniat qui fugit de terra sua ppter guerram no. vbi habet de guerra. ¶Per fugā fit pbatio semiplena. ij. p. ti. de pba. §. fi. ℣. vlt. no. ¶Pro seruo fugitiuo rimari pnt cubicula senatorū. ti. de instru. edi. §. vj ℣. pone instru. ¶Debitorē meū fugientē capere possū auctē mea. sed an ex pacto hoc possim ti. de renū. ꝛ conclu. ℣. item est bnficium. ¶Debitorē meū ex malicia fugientē licet mihi auctē ppria capere ac vinctū iudici pntare. nō tn occidere. iij. p. ti. de accusatōe. §. j. ℣. hoc tn. ¶Quid de boue meo fugiēte qui licet sit in fuga eius tn dnium ꝛ pos. retineo ibidē. ¶Qñ agit contra ascripticium vel seruos alios fugitinos iudex sine libello procedit. iiij. p. ti. de libel. concep. §. x. ℣. xiiij.

Fullo. ¶De fullone tit. de sen. executio. §. vj. ℣. x. ꝛ ti. de fructibꝫ ꝛ interesse. ℣. sed nunquid in eodem.

Fundamentum. ¶Ubi non est fūdamentum nullum opis boni supest edificiū ti. de adnullū boni opis est. ti. de instru. edi. §. j. ℣. ante oīa ꝛ ti. de sum. trī. ꝛ fi. ca. in prin.

Fundus. ¶An fundū petens teneat cām exprimere q̄re petit et de fundo semproniano ti. de libel. cōcep. §. xv. ℣. sed nūquid. ꝛ ℣s. nō valet. Non valet talis libellus peto talem fundū nō obstante venditione ꝛ traditione facta ab aduersario ti. de cle. §. j. ℣. si vero due.

Funiculus. ¶Triplex funicul⁹ difficile rumpit tit. de diſpu. ꝛ alle. §. viij. ℣. iudicat.

Funus. ¶Una species legatorū est impensa funeris ex illis tribus tit. de instru. edi. §. xiij. ℣. circa. legata. ¶De expēsis ꝑ sepultura funeris factis quō reputēt ti. de sepul. ver. porro. furiosus nec ꝑ se nec ꝑ alios agere pōt ti. de acto. ℣si. Item qꝫ est furiosus. ¶Dum furor in curſu est currenti cede furori. ti. de aduo. §. v. ℣. item stando ¶Furiosus ꝛ indiscretus a testimonio repellunt tales em̄ ꝑ absentib⁹ habent. j. p. ti. de teste. §. j. ℣si. Item qꝫ est furiosus. ¶Infans parū distat a furioso tit. de. j. et ij. decre. §. iij. ℣. sed pone qꝫ pupilli. ¶Confessio facta a furioso nō valet. ij. p. ti. de cōfes. §. ij. ℣si. xij. ¶Furiosus nō pōt condere testm̄ ti. de instru. edi. §. xij. ℣. verū ¶Titulus habitus a furioso habet ꝑ nō titulo. j. vbi tit. de titulo. ¶Nulla est snīa cōtra furiosum lata. ij. p. ti. de snīa ꝛ q̄ se. §. viij. ℣. item est nulla. ¶Furiosus vel mētecaptus nec ꝑ se nec ꝑ alios agit. qꝛ nō cōsentit. sed agit eorū curator ꝑ eis ti. de libel. cōcep. §. xij. ℣s. item in fi. ¶De illa q̄ cōtraxit cū furioso quē sanemētis credebat. Qualiter libellū formabit ti. de spon. ꝛ matri. §. ij. in fi. ¶Nunciatio facta furioso tenet de no. ope. nū ci. §. j. iuxta fi.

Furtum. ¶Fur nocturnus pōt a quolibet capi nō tn occidi nisi defensionis cā. ti. de actore. ℣. itē qui vult. Itē furē in furto inuentū capere possum. Talis ei dī manifestus. e. ti. ℣. ß pone nemo. ¶Quib⁹ repellat exceptōib⁹ furti agēs. e. ti. ℣. itē excipit cōtra volentē ¶Si furtū in societate q̄ritur due inde actōnes nascunt. s. ꝑ socio ꝛ furti ti. de actōe seu pe. §. j. añ mediū. ¶Si is qui cōfessus est furtū fecisse decedit añ lit. ꝓte. eius heres nihilominus tenet ti. de interro. q̄ fiunt añ li. ꝓte. §. ij. ℣. quid si is. ¶Si reus cōuentus de furto ciuiliter sit cōfessus an ꝓdēnabit ex illa cōfessiōe in iudicio crimīali ꝫ euz postmodū instituto. ij. p. ti. de cofessio. §. iij. ℣. pe. ¶Qualiter ꝛ p qs ꝓbabit res surreptas esse. e. p. tit. de pba. §. ij. in fi. ¶Non pōt facere iudex quin condēnatū de furto sequat infamia. ij. p. ti. de sen. ꝛ que se. §. ij. ℣s. e. ¶Et qꝫ actio furti ꝑ solis mobilibꝫ ꝙpetit ti. de fruc. ꝛ interesse. §. j. ℣. ß pone ꝓlatus ¶Furē les aūcte ppria capere ꝛ iudici pntare nō tn occidere nisi in casib⁹. ij. p. ti. de accusatōe. §. j. ℣si. hoc tn. ¶An accusatus de furto sit fideiussoribꝫ cōmittēdus. Et de pena furti. e. §. ℣. sed pone. t. ¶Is qui dedit ꝙsilium vel auxiliū qꝫ furtum fieret nō tenet actōe furti si furtū factū nō sit eo. ti. §. fi. ℣. sed quid si. a. ¶Qui rez alienā mobilē in ppios vsus cōuertit nō tn aio furādi nō tenet actōe furti ti. de iudi. §. ij. ℣. porro. ¶Si rem cōmodatā cōmodatario cōmodator furripiat. ꝛ iō cōmodatarius cōmodatori pciū soluit an ß cōpto actio furti cōpetit cōmodatario ti. de commodato iuxta fi. ¶De illo qui tpe incēdij. Ruine vel naufragij furat. vel dat damnū. t. de rapto. ℣. ceterū. ¶Qualiter ꝑ furto manifesto vel non manifesto siue agat ciuiliter siue crimīaliter libelli ꝛ positōes formēt. ¶De pena furti ꝛ de actōe furti aduersus nautas caupones ꝛ stabularios. de actōe q̄z rerū amotarū q̄ cōpetit cum vir furat res vxoris vel ecōtra. ¶De actōe arborū furtī cesarū. et de q̄busdā alijs actōibꝫ descendētibꝫ ex furto. ꝛ quib⁹ cōtra qs ꝛ inquantū pdicte cōpetent oēs actōnes. ꝛ de multis bonis ad materiā de furtis facit. t. de furtis ꝑ totum. ¶De actōe arborū furtī cesarū q̄liter in ea libelli ꝛ positōes formēt. ti. de iniu. ꝛ dā. da. §. ij. ℣. Itē si quis

Fustigatio. ¶An fustigatio sit meri imperij. tit. de iurisd. omn. iudi. ℣. quid de relegatione.

Futurum. ¶Futuris ꝑspiciendum est in ꝓmio ℣si. nouissime. prima parte. ¶An iudicium vel cōpromissum esse valeat de futuris. j. p. ti. de arbi. §. fi. ℣. quid ergo. ¶Q̄ procuratorū factū generaliter ad omnes causas de pītibus vel futuris nō habita mentōe extendat etiā ad futuras. ¶Et qꝫ in obligatōe generali cōprehendunt bona tam pītia qꝫ futura. ¶Et qꝫ dicendo om-

ne argentum intelligit nō solum id qđ in pñti habeo. sed etiā in futurū.idē in lumine generaliter.j.p.ti.de p curatore.§.iij.℣.sz qđ si pcuratoriū.¶Rescriptū ap. nō extēdit ad lites futuras.ti.de rescripti.pśen.§.ix.℣. itē excipit q est ad futuras 7 in fi.§.¶Judicis interest impedire lites futuras ti.de pe.7 pos.§.j.ver.sed nūquid intentati.¶Omne futurū censet incertū ḡre dubitationē inducit ti.de ren.7 conclu.versi.quid si quis. ¶An aūt futuris exceptiōib vel futuro iuri quis possit renunciare ibidem.

Ostaldus. ¶Quis dicatur gastaldus ti.de bis qui alieno iudicio inr'ue.℣.gastaldus¶.Benus 7 generale.Plus solet timeri qđ spāliter iniungit q̄z qđ generaliter imperat j.p.ti.de iudice dele.§.v.ver.sed nūquid pōt.¶Qđ dictum vel scriptū est generaliter dz intelligi generaliter j.p.ti.de arbitro.iuxta fi.7 ti.de pcur.§.ij.vers.sed qñ. ¶An tm̄ valeat generale mandatū quantū spāle sunt ar.p7 cōtra ti.de actore.ver.sed quid si pr̄.¶Sufficit aūt generale mādatū nisi dicat q spāle exigat vt ibidē et se.¶In quib vero casib nō sufficit generale mandatum sed spāle exigat.j.p.ti.de pcu.§.j.℣.Itē opponitur.¶Et licet tantū valet generale in omnib quātū spāle in singulis.e.ti.§.iiij.℣.sed opponit.Cautela est aduocatorū q generalib ambiguis 7 duplicib verbis vtant'.ti.de aduo.§.vij.ver.Item cautus.¶Que sint actiōes generales q̄liter in eis formen' petitōes 7 sñie et q in tali petitiōe veniunt oīa q̄ possunt intelligi sub natura ꝓposite actionis ti.de actōe seu petitōe.§.iij.in prin.¶De dīa inter vniuersale ac generale iudiciū.7 q̄ actiōes generales dicant 7 q̄ in eis veniāt eo.§.ver. et nota.¶Et iudiciū rn̄sio generalis oīa intentōis capitula complectit.iij.p ti.de libel.cōcep.§.ij.iuxta prin. ¶An positio generalis sit admittēda.¶Et q gnerales parit obscuritatem ti.de positionib.§.vij.ver.ix.7. ver.illud aūt.¶Nec est nouū vt quibusdā spāliter premissis generalis clausula subsequat eo.ver.illud.¶Si negaui aliquid in genere nō teneor rn̄dere tibi ponēti postmodū in spē.§.e.versi.xv.¶Si iudex dicit pti generaliter nō recedas donec omnib positionib sit rn̄sū. ac generaliter dz intelligi tam de datis q̄z dandis.e.ti. §.ix.ver.Itē pone.¶Tantū valet genus in omnibus quantū species in speciēb.ti.de instro.edi.§.xj.ver.et scias.¶Qñ masculinū genus cōprehendat femininū vel etiā ecōuerso ti.de dispu.7 alleg.§.iiij.vers.vel ibi masculinū.¶An valet renūciatio generalis ti.de renū. 7 cōclu.ver.pone ergo.¶Libellus generalis nō admittitur.ti.de libel.cōcep.§.xv.℣.Item nō valet.¶Que generaliter dicunt' neglecta vident' nisi spāliter exprimant' ti.de treuga 7 pa.in fi.¶De generalib iudicijs. vel actionib plene habet' tit.de iudicijs.§.ij.¶Quod facit speciale q̄ ad speciem idem facit generale quo ad genus.¶Clausula vero generalis trahit tm̄ ad specificata.¶De generali aūt renunciatōe casuū fortuitorū ti.de loca.7 cōduc.§.iij.parū ante.℣.si aūt.¶Verbuz generaliter ꝓlatum est generaliter intelligendum ti.de feu.§.ij.℣.xv.¶Sed speciale derogat generali eo.§. ℣.xvj.¶Ubi casus non excipit' a regula standū est generalitati ti.de offi.om.iu.§.viij.℣.dicamus.

Gestus. ¶Gestus boni viri debz esse tardus 7 grauis nō ꝓceps vel celer. ti.de aduo.§.v.℣.cum aūt.

Grere. ¶Qui p aliū gerit p se gerē vr̄ ti.de cessio.actio.§.j.℣.Itē q̄rit

Glans. ¶De glāde legēda.7 q noie glādis itelligit oīs fruct' ti.de iurijs 7 dāno dato.§.ij.℣.porro.7 se 7 ℣.itē si fruct'

Gloria. ¶Apostolus. expedit mihi magis mori quā vt gloriā meā quis enacuet ti.de not.crimini.§.iij.in prin.

Gratia. ¶Non oim gratia est cōis.7 dicisiones gratiarum sunt prima qte in ꝑmio parū ante ℣.sane.¶Gratiosus id est qui libenter flectit ad gratiā.repellit ab accusatione.j.p.ti.de accusatore ver.item q est gratiosus.

Gratificatio. ¶Iudex interdum gratificare pōt pti. ti.de incidētib qōnib ver.q si plures.7 est locus gratificationi ti.de iura.delat.ver.quid si actor.et ti.de feudis.§.xij.7 ver.xj.7 se.

Grauamen. ¶Qui in vno grauat in alio debet releuari. j.p.ti.de teste.§.j.ver.sed qđ si admissus.¶Semel grauatus amplius grauari non debet.¶Et qui in vno grauamine tacuit nō sequit q in alio debeat consentire ti.de accusa.§.ij.melius ti.de ex.§.ij.parum añ. ver.Idem q̄z.¶Forma scdm quā iudex debet renocare grauamen a se illatum pti.7 q melius est q ipsemet reuocet q̄z alius 7 q de hoc verecundari nō debet.ij.p. ti.de excep.7 replicatio.§.iiij.ver.vt aūt.¶Imputet sibi q grauamen elegit.iij.p.ti.de inquisitiūib.§.v.ver. Item pone abbas.¶Grauati leuamen accipiunt 7 qđ p criminosa cōmenta est impositū eis.iij.p.tit.de censi. §.ij.ver.que autem.

Gremium. ¶Ecclesia nunq̄z claudit gremiū recurrentib ij.p.ti.de in integrum restitutionem.§.iij.in fi. ¶Ubi cōueniet qui ꝓpter guerrā extra domū suā moratur.ti.de cōpe.iudi.aditio.§.j.ver.quid si aliquis.

Gualdana. ¶An qđ accipit gualdana Impatoris iuste alienetur vide glo.in.l.neminē.C.de sucrosan.ec.

Habere. ¶Qui nihil habet nihil amittere pōt.ti.de indi.de lega.§.fi.℣.sed q̄rit.¶Facilius impedit habiturū q̄z habitū pdat' ti.de tutore.§. iij.℣.quid si tutelā.¶Frustra postulat qđ quis habet ti.de primo 7 scdo decre.§.x.ver.verū si agit.¶Is nō habet cui habere de iure nō licet.7 a quo res pōt annotari de iure ti.de emp.7 ven.§.j.℣.ad euidentiam.¶Sepe transfert quis in aliū qđ nō habet ti. de locat'.7conduc.§.vj.ver.xlv.¶Qui nihil habet nihil alienare pōt.eo.§.vers.xix.¶Qui habet actionem ad rem ipsam rem habere videt' ti.de donati.inter vi.7 vxo.§.iij.versi.illud etiam.

Heres 7 hereditas. ¶An per tratas contra pdecessorē heres valeat conueniri.j.p.ti.de iudi.de leg.§.vj.ver.quid si impetrauit.¶An vbi fit mentio de herede intelligat' tm̄ de primo vel etiam de alijs vsq̄z in infinitū.¶Et q heredis heres in infinitū testatoris est heres.j.p.ti.de arbi.§.j.ver.sed vbi. ¶An cōpromissum vel arbitriū extendat' ad compromittentiū vel arbitrorū heredes eo.§.ver.Itē morte 7 versi.q si actum.¶An ex pfonis heredū obligationis conditio mutet' eo.ti.§.viij.ver.sed nūquid obligatio. ¶Heres cogit' adire hereditatē vt eam vel legata restituat alijs.Sed an tunc sit dandus libellus ti.de offi. om.iudi.§.ij.ver.Item implorat'.¶Heredi intra deliberationis tpa constituto est rerum alienatio interdicta p leges.vnde sup eis actiones exercere nō pōt ti.de actore.§.Item q est heres.¶Heres ab heretico instituto agere ꝓ hereditate nō potest eo.ti.ver.Item q est ab heretico.¶Si heres damnatus est fideicōmissario de restituenda hereditate recepta ab eo certa pecunie quantitate vel si institutus est sub conditione noisfer endi vel alia possibili 7 honesta oportet eam impleri vel fieri equipollens eo.ti.vers.Item excipit contra fideiuss.¶Repellit ab agendo qui libertatē vel aliud

petit ex̄ testō contra heredē scriptū qui suscepit vel sus
cipere sperat iudicium petitionis hereditatis. ¶ Item
qui se dicit heredē repellit̄ ab agēdo nisi dicat an testō
vel ab intestato. ¶ Et si dicit ex testō ꝛ altera ps id ne
gat nō tenet̄ incontinenti ꝓbare. sed in ꝓcessu ꝓbabit
et iterum rñdebitur sup principali eidem. ꝛ tñ cōtra ꝓ
ponentem se heredem ꝛ ob hoc familie hercis. actione
agentē obstat exceptio q̄ nō est heres. sed illud est spe
ciale ne fiat ꝓiudicium petitioni hereditatis q̄ de sui na
tura ꝓcedere debet ꝛ ℞. Item repellit̄ qui libertatem ꝛ
℞. Item qui se dicit ꝛ ℞. sed pone quidā. ¶ Heres nō
conuenit̄ ante confectionē inuentarij ti. de reo ℞ſ. Itē
si vis heres. ¶ Licet petitio hereditatis sit vniuersalis
tñ ꝑ vna re competit ꝛ ꝓponitur ti. de tutore. §. fi. ver.
quid si quis. ¶ Qualiter debeat deliberare is cui dela
ta est hereditas an adeat vel nō ti. de aduo. §. iij. ℞. ha
bito. ¶ An contra heredē actione reali vel ps̄onali añ
hereditatē aditā agi possit titulo de actione seu petitō
ne. §. ij. ℞. sed q̄n. ¶ Qualiter cōcipit̄ libellus sup̄ cau
tionibus heredi ꝓstandis a legatario vel ecōtra eo. §.
℞. qualiter añt. ¶ Que actio detur fideicōmissario ad
petendam hereditatē sibi restitui ꝛ si heres erat credi
tor defuncti ꝛ rogatus restituere hereditatē eam resti
tuit. an post modū a fideicōmissario debitum repetere
poterit. Et qua actione ꝛ an potius hereditatis aditio
ne actio erit extincta. Et q̄ in casu cōuerso sc̄z cum ta
lis heres erat debitor defuncti et restituit hereditatem
nunquid ꝛ qua actione ꝛ q̄n aget fideicōmissarius con
tra eum. ¶ An etiam facta restitutione in vna re intelli
gatur in omnib⁹ esse facta. Et an ꝓcuratori fideicōmis
sarij possit fieri restitutio de his ꝛ quibusdaz alijs circa
p̄missa. eo. §. ℞. que añt ꝛ se. ¶ Que añt debeat attēde
re ꝛ de quib⁹ debet cautus esse qui vult petitionē here
ditatis directam vel vtilem intētare. Et q̄ simpliciter
intentando petitionē hereditatis videt̄ intentare dire
ctam. ¶ An qđ facit hereditatis petitio in potentibus
illud faciet iudicium fami. her. in diuidendo. Et an he
reditatis petitio inter vtilia ꝛ generalia iudicia compu
tent̄ eo. §. ℞ſi. sed ꝛ si. ꝛ se. ¶ Quid añt si ꝓposuit dire
ctam hereditatis petitionē qui vtilem ꝓponere debuit
et an tenet̄ quis exprimere an directam vel vtilem ꝓpo
nat eo. §. ℞ſi. quid ergo ꝛ se. ¶ Q̄ actio petitionis here
ditatis est mixta siue in rem scripta. ꝛ de doctrina defen
sionis rei qui hereditatis petitione conuenit̄ eo. ti. §. iij.
ver. si añt. ¶ Hereditas ꝑ aliū puta ꝑ ꝓcuratorem re
stitui p̄t ti. de cess. act. §. j. ℞. Item querit̄. ¶ Aditio iu
dicis cōpetentis facit querelam in heredē transire qua
licunq̄ denunciatōe vel ꝓtestatione secuta ti. de cōpe
ten. iudi. adi. §. j. ¶ An heres possit cōueniri ꝑ lr̄am im
petratam contra p̄decessorē ti. de rescript. p̄sen. §. vij.
ver. Item q̄ is. ¶ Q̄ actio petitionis alicuius heredi
tatis est mixta q̄ partim realis partim ps̄onalis habet.
¶ De dzia vero int̄ hereditatis petitōz ꝛ rei vēdicatōz
ij. ꝑ. ti. de ꝓtūacia. §. iiij. ℞. q̄ si forte. ¶ An ꝛ q̄n teneat̄
legatarius ex edicto ꝓtoris ne vis fiat ei qui in pos. mis
sus est vel actione in factū descendēte ex eo edicto si he
res eos ꝓhibuit in possessiōe venire. ¶ Et an hec actio
detur heredibus ꝓhibiti contra heredes ꝓhibentis ti.
de. j. ꝛ ij. decre. §. v. ℞. hoc quoq̄ no. ꝛ ꝓte. ¶ Qualiter
fiat missio contra contumacē in petitione hereditatis.
eo. ti. §. iij. ℞. verum. ¶ Quō index faciet diuisionem
hereditatis inter plures coheredes. q̄ diuisio facta cuz
non legitimo herede nō p̄iudicat. ¶ Et qualiter ad in
stantiam vnius coheredis ꝓcedetur contra aliū veni
re ad diuisionē contumaciter recusantis eo. ti. §. x. ℞ſ.
quid nidu. ¶ Quanta fit dilatio deliberatoria que da
tur ꝑ hereditate adeunda vel nō. ij. ꝑ. ti. de dila. §. j. ℞.
deliberatorie. ¶ De interrogationib⁹ q̄ fiunt ante lit̄.
contes. cum agit contra aliquē tanq̄ contra heredē. q̄
ꝑeos qui nostro sunt iuri subiecti vel ꝑ hereditatē q̄n
potest interrogari. ¶ Q̄ in petitione hereditatis quis
cogit̄ dicere titulum sue possessionis. Vel vtrum here
ditas quā petit sit sua. Idem de specialib⁹ interrogati
onibus que fiunt reo in petitōe hereditatis. ¶ De dif
ferētia inter heredem ꝛ ꝓheredem ꝛ de pena rei qui in
terrogatus an possideat hereditatē q̄ petit̄ negat se cū
possideat possidere tit. de interrogationib⁹ que fi. an
te lit. contest. §. j. ¶ Si is qui confessus est se factum fe
cisse decedat etiam ante litis contest. vel ante condem
nationē nihilominus eius heres ex quasi contractu te
netur eo. ti. §. vij. ℞. quid si is et melius. iij. ꝑ. ti. de accu
sa. §. j. ℞. quid si latro. ¶ Si quis tanq̄ heres petit de
bitum hereditariū ꝛ postea vult inquiri an ipse sit he
res vel nō talis petitio ꝓpostera est ti. de incidentib⁹. q.
℞. ceterū. ¶ In adeunda hereditate desiderat̄ animus
ij. ꝑ. ti. de lit. cōtes. §. ij. ℞ſ. ꝛ nota. ¶ Heres eadē ps̄ona
cum defuncto censet̄. ij. ꝑ. ti. de iura. calum. §. ij. ℞. ß nū
quid heres. ¶ Qui aliq̄ tpe rem post defuncti mortez
possedit. ꝓ illa petitionē hereditatis intentare nō p̄ot.
ti. de positiōib⁹. §. v. ℞. in summa. ꝛ melius. §. x. ℞ſ. hoc
quoq̄. ¶ Si filius qui se ab hereditate paterna absti
nuit trahit̄ in iudiciū tanq̄ heres ꝛ ponit̄ contra eum
ipsum esse heredē. An cogit̄ respōdere p̄cise. Et quid
iuris si tacet. an sc̄z ꝓ negante habebit̄ vel confessio. e.
ti. §. vij. ℞ſi. vij. ¶ Posuit te esse heredē ticij tu negasti
deinde pono te esse heredē ticij ꝓ parte. certe nō coge
ris respondere. nam negando te esse heredē negasti eti
am in totum ꝛ in partem te esse heredem. secus si ab ini
cio posui te esse heredem in totū. eo. §. ℞. xv. ¶ Qualis
ter agit legatarius contra heredez vt exhibeat instrm̄
rei legate. ꝛ qualiter heres contra heredes vt exhibeāt
cautionē vel instrm̄ vel tabulas ad faciendā fidē rei ge
ste. ti. de instru. edi. §. vj. ℞ſ. hoc q̄z. ¶ Qui nō possunt
heredes instituī vel esse legatarij cum hec duo equipa
rent̄ eo. ti. §. xij. ℞. oppo. ꝛ se. ¶ De heredib⁹ instituēdis
habent̄ multa vbi agit̄ de testamentis. ¶ An sufficit si
filia heres instituat̄ in totem. ꝛ qualiter debet instituī
ti. de instru. edi. §. xiij. iuxta prin. ꝑ vnam coll̄. ꝛ poste a
℞ſi. sed sup̄. ¶ In suo patrimonio heres instituī nemo
p̄t eo. ℞. sed sup̄. ¶ De heredis institutōe directa fi
deicōmissaria seu obliqua vbi qualiter ꝛ quib⁹ verbis
fiat eo. §. ℞ſ. iij. dicendū. ¶ Heres institutus nō cogit̄
hereditatē adire. ¶ Hereditatis em̄ aditio in solo ani
mo consistit. vñ ꝑ ꝓcuratorem adiri nō p̄ot. ¶ Inter
dū tñ heres cogit̄ ꝑ tabellionē adire ꝛ restituere. ¶ Itē
p̄t renūciare falcidie. q̄nz nō heres ß dispēsatoz ē loco
heredis. ꝛ in aliquib⁹ plus ē. in aliquib⁹ minus q̄z heres
¶ Item q̄ hereditas est in omnibus q̄nq̄ de his ꝛ mul
tis alijs circa hoc eo ti. §. xiij. ℞ſ. Item pone q̄ aliquis
et se. ¶ Si heres scriptus nō vult vel nō p̄ot heredita
tem adire quid fiat de legatis. vel etiam ad pias causas
relictis. circa hoc multa no. eo. §. ℞. quid si heres ꝛ seq.
¶ An executor testamentarius possit contra heredem
agere eo. §. ℞. ad fm̄. Vtrum talis executoris officiuz
transeat in heredem suum eo. §. ℞ſ. insup̄. ¶ An in co
dicillis possit heres instituī vel destituī. e. ti. §. xvj. iuxta
prin. ¶ De inuētario heredis eo. ti. §. fi. ℞. nūc dicam⁹
et se. bene ꝑ. ij. col̄. vbi multa bona notantur circa hoc.
¶ Infra quod tempus heres debeat adire vel repudi
are hereditatem ibidem. ¶ De crimine expilate here
ditatis ti. de iura. calum. versi. qualiter. ¶ Substitutus
potest heredi remittere conditionis incertum ti. de re
nun. ꝛ conclu. ℞. Item beneficium conditionis. ¶ La
ta sententia contra curatorem datum hereditati iacen
ti ꝛ petita ꝑ creditores executione sententie. Quidam
ab intestato hereditatem illam ab herede scripto repu
diatam adiens se opponit dicte executionis petitionis
dicens se rñdere paratum creditoribus illis certe audi
endus est. cum em̄ paratus sit docere q̄ ad eum ptinet
ꝓpetuo adire p̄ot. ꝛ hereditate ꝑ istum adita curatoris

officium est finitū. ti. de sñie executõe. §. iij. ℣ſ. item po ne ad peti. ¶ Sñia lata cõtra heredes extẽdit ad alios possessores. e. §. ℣. se. ¶ An condẽnato herede coheres vel condẽnato coherede legatarij ꝛ qui libertatẽ acce perunt valeant appellare. ij. ꝓ. ti. de ap. §. j. iuxta ꝓinc. ¶ Non valet appellatio ne scriptus heres in pos. mitta tur eo. ti. §. ij. ℣. viij. ¶ Heres pendente deliberatõne aditiõis alienare non põt. ij. ꝓ. ti. de in inte. resti. §. ij. ℣. ꝑlatus. ¶ Heres q̃ emit hereditatẽ a bonefidei posses sore imputet ei q̃ ipse fuisset de suo patrimonio expen surus ti. de expenꝫ. §. vj. ℣. quid si ab emptore. ¶ Pro ceditur ad inquisitõz ex officio quotiẽs heres aliquid de hereditate subtraxit. iij. ꝓ. ti. de inquisitõe. §. ij. ℣. v. ¶ An sit dandus libellus vel q̃si cum heres petit se mit ti in possessionẽ bonorũ hereditatis vel cum agit querela in offi. contra heredẽ. Et an ꝓ hmõi actionẽ peta tur hereditas ti. de libel. concep. §. x. ℣. xxviij. ꝛ. ℣ſ. sed nunquid in querela. ¶ An sit dandus libellus cum pe titur vt heres rogatus adeat hereditatẽ. e. §. ℣. sed nũ quid dandus. ¶ Heres tenet vindicare necem defun cti. e. §. ℣. xliij. ¶ De multiplici hereditatis possessiõe. et quib ꝛ contra quos. ꝛ inquantũ hereditatis petitio cõpetat ꝛ qualiter libelli ꝛ positões formen in eo. ti. de iudicijs. §. j. ꝓ totum vbi sunt multa bona de multiplici hereditatis petitione. ¶ Heres socij nõ succedit in he reditate socij. e. ti. §. ij. ℣. circa hoc. ¶ Vacanti vel iacẽ ti hereditati dat curatorꝫ ad instantiã creditorũ. Qua liter aũt creditores cõtra illũ agant. e. §. ℣ſ. Itẽ bonis. ¶ Si oẽs heredes vel vnus volunt hereditatẽ diuidi qualiter volentes agant cõtra nolentes. e. tit. §. iij. ℣ſi. Item heredes ꝛ se. ¶ De debitis aũt cõtractis expẽsis factis ꝛ lucris acquisitis diuersis ex causis ab altero co heredũ cõione manẽte quid fiet tpe diuisionis. ꝛ quid in hmõi diuisione veniet. ꝛ qualiter ipsa diuisio fiet ꝛ de multis alijs circa p̃missa. e. §. ℣. quid si duo ꝛ se. bñ ꝓ ij. col. ¶ Qualiter formẽt libelli in possessorijs hereditatis ti. de cã pos. ꝛ ꝓprie. §. j. ¶ Qualiter in petitõe he reditatis a possessore fructus petãt. ti. de ꝓprie. §. illud ℣. porro. ¶ Ei quẽ etiã certũ est possidere interdũ cau sa fedandi scandalũ partium p̃cipit iudex caueri ne he reditatẽ peiorꝫet. vt ti. de sequest. pos. ꝛ fruc. circa mediũ ti. ¶ Cum petitione hereditatis agit condemnatio fit etiã ad ea que postmodũ sunt possessa. ti. de iureiuran. ℣. sed opponit ¶ Hereditate iacente p̃scriptio currit. ti. de p̃scrip. ℣. Item nota. ¶ Ex ꝑsona heredis obliga tionis conditio nõ mutat ti. de clericis cõiugatis parũ post mediam ti. ¶ Regulariter obligationes transeũt in heredes licet expresse de ipsis nihil sit dictũ. ¶ Re sumit enim quis suis heredibus velle ꝓuidere vt sibi. ni si in contrariũ sit actum. ti. de emp. ꝛ ven. §. j. supverbo ꝓ se eorumq̃ heredes ꝛ ti. de obli. ꝛ solu. §. j. supverbo cum heres cum defuncto in cuius locum successit eadẽ censeat ꝑsona. ¶ Scire ꝓsumitur heres id qđ defun ctus sciebat ti. đ lo. ꝛ ꝑduc. §. vj. ℣. xviij. ¶ Hereditas durioris est conditionis q̃ꝫ heres q̃ hereditas nõ adi ta gerit vicem defuncti. eo. §. ℣ſi. xx. ¶ Si ecclesia vel alius concessit aliquam rem in emphiteosim alicui ꝛ he redibus suis. an heredes extranei admittent ꝛ qui he redũ noie contineant. ¶ An ꝛ qñ in heredẽ extraneũ rem conferre sit alienatio vel nõ et de multis circa hoc eo. §. ℣. cxiij. ¶ Cum pater paciscit heredibus tanq̃ꝫ fi lijs si nõ existant heredes non debent ea habere. ¶ An aũt p̃sumamus patrem filijs tanq̃ꝫ heredibus paciſci. si als nõ constat. eo. §. ℣ſi. clviij. ¶ An pluribus heredi bus a patre relictis ex facto patris quilibet in solidũ te neatur. ti. de feudis. §. ij. ℣ſ. ix. ¶ Absurdum est dicere aliquẽ cogi plus soluere q̃ꝫ sua pars hereditatis ascen dat ¶ Que autẽ onera transeant ad heredes ibidem. ¶ An eoipso q̃ aliquis hereditatem hoĩs mei adĳt sit homo meus consendus. ¶ Qꝛ aditio hereditatis nõ fa cit heredem possessorem. ¶ Ex sola vero aditione he reditatis tenet quis creditoribꝫ hereditarijs. Et eoip so q̃ aliquis adit hereditatez solo animo est heres. Et eoipso q̃ est heres eadem ꝑsona fingit esse cum defun cto ti. de feudis. §. xij. ℣. xxvij. Anvno ex coherediby he reditatẽ repudiãte illius portio ceteris accrescat eo. §. ℣ſi. xxxvj. ¶ Heredes q̃ꝫ legata soluere nolunt vñ agunt legatarij contra eos vt ꝓ eis p̃standis caueant. q̃ꝫ econtra. scz heredes cõtra legatarios. Qualiter in talibus ꝓcedat bene habet ti. de pig. §. fi. ℣. sed etiã heres ꝛ multis se. ¶ Qualiter etiã caueat heres roga tus restituere hereditatẽ eo. §. ℣ſi. rogatus. ¶ Obliga tio fideiussoria soluit ꝓ aditionẽ hereditatis ti. de fide iusso. §. j. iuxta finem. ¶ Bona heredis in obligatione defuncti nõ cadunt. nec ipse iure defuncti vtitur q̃ ad ea ti. de obli. ꝛ solu. §. j. parũ ante. ℣. sed pone cõtra. ¶ Cum vnus heredum soluit insolidũ ꝓ parte tm̃ eidẽ actiones cedunt eo. ti. §. j. in fi. ¶ Qualiter succurrat legatarijs contra heredẽ qui frustratorio animo adĳt hereditatez ab intestato quam poterat ex testõ adire. ¶ Et si faciens testm̃ interrogat⁹ si velit facere heredẽ rñdens q̃ sic nũquid valet testm̃. ¶ Et an heredis insti tutio possit in alterius arbitrio vel voluntate cõmitti. ¶ Item si nullus adĳt hereditatem ex testõ vel ab inte stato nũquid legata fideicõmissa nihilominus peti pos sunt. ¶ Et q̃ heres adeundo hereditatẽ q̃si contrabe re videt ti. de testamẽtis. §. j. ℣. Item plerũq̃ eo. §. ℣. Item. a. ꝛ se. vsq̃ ad fi. §. ponunt bñ. xxx. dubitabilia ꝛ notabilia circa materiã huius ti. ¶ De quibusdã inter dictis ꝛ que competunt heredi eo. ti. §. ij. ¶ De varijs bonorum pos. que cõpetunt heredibus diuersis respe ctibus. ꝛ de querela inoffi. testa. que cõpetit diuersis ꝓ sonis. e. ti. §. iij. vbi multa notant circa p̃dicta. ¶ Quo ad hereditatis delationem sublata est differẽtia serus et emancipationis ac patrie potestatis eo. §. ℣. sed nũ quid homo. ¶ De diuersis senatusconsultis ꝛ constitu tionibus que cõpetũt heredibus ex causis diuersis eo. ti. §. iiij. ¶ Nullus est ꝑlatus ecclesie heres ꝓximior q̃ꝫ ipsa ecclesia que illu dño sociauit ti. de successi. ab inte sta. in ꝓin. ¶ Qualiter hereditas ex testõ vel ab inte stato aliquib deferat. ¶ Qualiter qui dicit testamen tum nullum agit contra scriptum heredez. ¶ An suus heres p̃sumatur se immiscuisse hereditati. vel abstinu isse. ¶ An possessio hereditatis transeat ad suos here des si nõ fuerit apprehẽsa. ¶ An heres qui ab hereditа te se abstinuit possit eam post apprehendere ac iterum abstinere. Et de quibusdam alijs circa p̃missa eo. ti. in ꝓin. ꝛ se. bene ꝓ vnam col. Qualiter conficiat instrm̃ q̃ñ aliquis se abstinet ab hereditate vl eam repudiauit eo. ti. in fi. ¶ Si hereditas defert monacho an nisi ade at eam acquirat monasterio ti. de sta. mona. ℣. verum. ¶ Si quis cõdito testõ et herede instituto ingreditur mõasteriũ quis habebit hereditatẽ. e. ti. ℣. lj. ¶ Qua liter filius adoptiuus petat hereditatẽ p̃ris ti. de ꝓing. le. ¶ Pater põt exheredare filiã si peccauit in corpus suũ. Quid si penituit de petõ ti. qui fi. sint le. ℣ſ. quid si filia. ꝛ se. ¶ An heredi ꝛ cõtra heredẽ det actio infa ctum descendens ex edicto nau. cau. sta. ti. de fur. parũ ante v er. de prima.

Hereticus. ¶ Judex ex officio suo re pellit hereticũ ab agendo testificãdo aduocãdo ꝛ silib ti. de off. om. iudi. §. iiij. ¶ Heres ab heretico institutus agere ꝓ hereditate nõ põt ti. de actõe seu pe. ℣ſi. Itẽ q̃ est ab heretico ¶ Publica pnia de duob supportandis imponit credentib fautoribꝫ ꝛ receptatoribꝫ ꝛ defensoribꝫ hereti corũ. ꝛ tales infames sunt vñ nõ admittũt ad testimo niũ. ¶ Idẽ crimen heres eos publicũ est. j. ꝓ. ti. de teste. §. j. ℣. qđ de portãtib. ¶ Forma inq̃sitorij generalis ꝛ hereticos. e. ti. §. vij. ℣. porro vltra mediũ ¶ Heretico

impetrare non pōt ti. de rescrip. pſen. §. v. ℣. Itē q̄ impetrator. ¶ An valeat instrumentum ab heretico confectum & q̄ tabellio q̄dit officiuz qui p̄ heretico conficit instrumentum ti. de instru. edic. §. viij. ℣. quid si confectum sit. ¶ Heretici credentes receptatores fautores & defensores eor̄ sūt intestabiles actiue & passiue. eo. ti. §. xij. ℣. quarto ꝓhibet. & ℣. ij. oppono. ¶ Forma iuramenti ab heresi reuertētis ti. de iureiurā. pax̄ vltra medium. ¶ An tenet matrimoniū cū heretico ꝓtractū. ti. de diuor. ℣. eo. mō. ¶ Propter supuenientez heresim matrimoniū separat quo ad thor̄ eo. ti. ℣. itē fit. Itez de accusationib⁹ hereticor̄ & penis eor̄ & d̄ priuilegijs crucesignator̄ ꝓtra hereticos & quibusdā alijs dubitabilib⁹ circa ea. ti. de hereticis p̄ totum.

Hermofroditus. ¶ An hermofroditus possit eē testis. j. p. ti. de teste. §. j. ℣. item q̄ est hermofroditus.

Hodie. ¶ Hodie ꝓstat hodie agat. ti. de frigi. & male. ℣. q̄ autem.

Homicidium. ¶ An is q̄ occidēdi aīo p̄cussit non tamē occidit puniat. vt homicida. j. p. ti. de accusator. ℣. quid si primo. ¶ Qualiter clericus vel laicus ꝓpter homicidiū ꝓdemnet. ij. p. ti. de snia & q̄ ipsaz se. §. vj. ℣. si aūt. ¶ Executor ad mandatū iudicis capita vel mēbra truncādo non peccat sicut nec iudex. imo q̄ malos interficit minister dei est. si tamen q̄s spōte interficit quē a iudice occidendū peccat & homicida ē. ti. de sen. execut. §. ij. ℣. item nota. ¶ De homicidio & q̄liter in hac materia libelli & po. formen. tam ꝓtra clericos q̄ contra laicos in foro etiā seculari vel ecclesiastico ti. de homicidio p̄ totuz. ¶ Pono quatuor homines erant in vna domo. vnus istor̄ ꝓiecit lapidē & ꝓtereundo occidit non tñ cōstat q̄s ex illis quatuor. sed constat q̄ vnus ex eis hoc fecit. queritur an omnes vel nullus vel quis ex eis de homicidio teneatur. ¶ Item queri. vtz pupillus d̄ morte patris possit facere pacem. eo. ti. ver. pone quatuor & sequen. ¶ Qualiter & ad quid agā cōtra illum qui seruū meum occidit vel vulnerauit. et an ꝓ liberto homine occiso agi possit. & ad quid & de q̄busdam questionibus circa hoc ti. de iniurijs & damno dato. §. ij. in prin. & post bene per dimidiā colū. ¶ Pone inimicus tuus cui forte patrem occidisti incendit domum tuam mee vicinam ex quo incendio mea cōbusta est. queri. an possum agere contra te. l. aquil. e. §. vers. sed pone.

Homo. ¶ Si quis facit homines alteri⁹ ꝓfiteri q̄ sunt sue iurisditōis vel sacrm fidelitatis ab eis extorquet. vel facit eos renūciare vel abiurare domini iurisditionē prioris nō ꝓpter hoc in eos possessionē iurisditōnis acquirit. ti. de iurisdi. om. iudi. ℣. vltimo nota. ¶ Qualiter fit eq̄ hominū distributio cum ex cā de loco in loco mutātur. ti. de offi. om. iudi. §. ij. ℣. item imploratur. ¶ Si hō meus intret religionē an mihi obueniant bona sua. ¶ An homo meus possit de bonis suis disponere vel testari. ti. d̄ instru. edi. §. ij. ℣. sed quid si homo & sequen. ¶ Homines sunt proni ad malū. ti. de petitōne snie. ℣. item nota. ¶ Formauit deus hominē de limo terre ad imaginem & similitudinē suam. iij. p. prin. proemij. ¶ Qualiē fiat instrumētum cū aliquis vult hominē suū liberare. ti. de seruis non ordi. ℣. ponro. ¶ Qualiter formabo libellū contra hoīem meum qui mihi obedire recusat. Et i q̄busmihi homo meus tenet. ti. de offi. ordi. & de maio. & obe. ℣. eodē modo. ¶ Pro meis hominib⁹ rusticis vel colonis qui ab alio impediuntur. vel si illi me turbēt in possessionē sui vel in quasi poss. iurium mihi debitorum & similib⁹ ti. de cā poss. & ꝓprie. §. ij. ¶ Qualiter petitur equa hominū distributio fieri eo. ti. §. iij. parum ante ℣. ponro. ¶ Liberi hominis nullū ē cōmertiū. vnde vēdi vel donari non pōt. ti. de feudis. §. ij. ℣. iij. ¶ Conditio hominis mortui nulli astricta est. eo dem. §. ℣ si. vij. ¶ Quia sup homagijs & fidelitatib⁹ questiones oriuntur frequenter. ideo Speculator lz sup his principales xl. disputat q̄ones tam principalr q̄ incidēter etiā sup his dubitabilia vel notabilia valde bona ponit. cciij. vel circa dicto. §. ij. de feudis & sequētib⁹. ¶ Hō repetendus est si sit in obligatione & tamen iudicis offō prestabit extimatio. & ad eam fiat condēnatio si homo p̄stare non possit ti. de obliga. & solu. §. iij. ℣. ad vlteriorem. ¶ Decē hoīes faciūt turbā vel plebē. ti. d̄ rap. parum a ñ ℣. ceterū.

Honestas. ¶ Nō oē quod licet ē honestum ti. de aduo. §. j. ℣ſ. ß nūquid potest. ¶ Pro homine honesto & bonefidei vel fame p̄sumitur q̄ nihil faciat fraudulenter ti. de cessio. actionis. §. j. ℣. sed opponit. ¶ Mandatuz debet esse honestum ti. de iudici. §. in sacris. iuxta prin. ¶ Qualiter propter impedimentum iusticie publice honestatis matrimoniū separatur ti. de consang. & affi. ℣. si ℣o.

Honor. ¶ Non dz alicui tantus honor exhiberi vñ alij scrupuloso cor̄ de moueanr. j. p. ti. de legato. §. ij. ℣. pax̄ a ñ ver. patet g̃. ti. de disputa. & allegat. §. vj. circa prin. ¶ Honorez quē sibi quis cupit fieri impedit alteri ti. d̄ aduo. §. iiij. ver. deferat. ¶ Naturaliter homo appetit honorari. ti. d̄ cita. §. quinto. ver. delegatus quoq̄. ¶ Quāto aliquē honoramus tāto eū possumus onerare. ti. de instrumētor̄ editiōe. §. xiiij. ver. item pone. ¶ Or aliq̄s honorat patrē & matrem. t. de testamen. §. iij. ver. illud quoq̄.

Hora. ¶ Grata supueniet que non spera bit hora. ti. de excepti. & repli. §. iij. ver. item nota.

Hospitale & hospitalitas. ¶ An per stipulatōem a priuata p̄sona factaz ꝓ aliquo hospitali actio acq̄rat. j. p. ti. de arbitro. §. viij. ver. ß pone. ¶ Cōmissum ꝓ clericis sanis nunq̄z scribat papa i domib⁹ leprosor̄ vl' alijs hospitalib⁹ nisi sit alicui⁹ ordinis. ti. de rescrip. p̄ta. §. iij. ver. itē nūq̄z. ¶ Si abbas oīno exemptus a potestate epi p̄stitit epo ꝓ curatorē. xl. annis an videt hoc causa hospitalitatis fecisse vt sibi nullū p̄iudicium parauerat vel potius ex iure episcopi vt sic sit contra abbatez p̄scriptum. ti. de instru. edi. §. xj. ver. quid ergo. ¶ Orphanotropbi seu hospitalarij sunt quasi tutores pupillorum seu curatores adultorum. vnde & ipsi faciunt quasi inuentarium. eo. ti. §. fi. ver. sunt etiā. ¶ Ubi aliquid creditur causa hospitalitatis vel curialitatis non sufficit probare tēpus nisi. t. probetur ti. de p̄scrip. ver. hoc etiam nota. ¶ Si quis se dat alicui hospitali nulla de bonis suis habita mentione. an etiā sua videat dedisse ti. de sta. mo. ver. xxxiij. ¶ An hospitalarij habentes vxores p̄sone ecclīastice censeant. e. ti. versi. xxxvj. ¶ Si nauta caupo vel stabularius gratis aliquē hospitat vel amicus amicuz & hospitatus pdat alīq̄s res immissas an hz locū actio infactū descēdēs ex edicto nauticaupo stabu. vel alia ti. de fur. ver. quid de prima. & ℣. quid si amicus.

Hostis. ¶ Qui apud hostes ē testari nō pōt. ti. de instru. edi. §. xij. ℣. xv.

Humanitas. In humaniorē ptez ē interp̄tatō faciēda j. p. ti. de arbi. §. viij. ver. econtra. ¶ Pro condemnato criminaliter pōt quilibet etiam extraneus appellare. et hoc est causa humanitatis inductum. ij. p. ti. de ap. §. j. ver. & p̄missa. ¶ Humana natura prona ē ad malum. iij. p. p̄emij in prin.

Humilitas. ¶Nihil in prelato vel in principe clarius? preful get qz hūilitas.ti.de aduo.§.v.ver.cōmendet. ¶Qualiter orator vel aduocatus se debet humiliare suam insufficientiam allegando.eo.ti.§.vj.ver.aduocatus ergo.

Iactantia. ¶Omnis iactātia a bonis dz cē moribus aliena.7 tñ princeps se iactat in prima pte in ꝓemio ver.hoc igit'.q nō dz aliq̄d fieri cā iactantie.e.ꝓoemio.ꝙ.hoc igit'.ad hoc multa ti.de aduo.§.vj.ver. vel sic sicut ait Seneca. ¶Non ꝑsumit' q̄ qs pecuniā suā iactet ti.de peti.7 pos.§.j.ver.quid si peto.

Iactura. ¶Non dz qs locupletari cū aliena iactura.ij.p.ti.de confess.§.iij.ver.vltimo querit'. Qd̄ habet' 7 cōtrariū.7 obiectio 7 solu.ti.de dispu.7 allegati.aduo.§.iij.ver.in summa.

Iconomus. ¶An economus possit institui a ꝑlato vl' constitutus agere sine consensu ca.eo.ti.de actore.ver.qd̄ de clericis. ¶Quid est economus in q̄bus locū habeat q̄ Ypocrisarius quādoq̄ ponit' ꝓ economo. ¶Differētia inter sindicum 7 economum 7 vicedominū.j.p.ti.de his qui alie.nomine in iudi.interue.ꝙ.economus.7 pce. ¶De salario economi 7 an economus pōt ꝓtra eū cuius ē economus postulare.tit.de aduocatis.§.j.ꝙ.ß nunquid pōt. ¶Qualiter economus ꝓtra alium vel alius contra eū formabit libellum ti.de li.cōce.§.xiij.ꝙ.ꝓtra sindicum.

Idoneitas. ¶Appellare pōt etiam de iure ciuili si pnūciet' idoneus q̄ non ē ti.de excep.7 repli.§.iij.ꝙ.sed si sit. ¶Si eiusdē duo domini sunt ꝓcuratores alt' cōstitet' 7 alter negat stat' pl' idoneos.ij.p.ti.de ꝓcess.§.iij.ꝙ.ß pone feci. ¶Quilibet ꝑsumit' idoneus nisi ꝓtrarium ꝓbet'.ij.p.ti.de ꝓba.§.j.ꝙ.restat. ¶Qui promisit dare fideiussorē tenet' dare idoneū.ti.de emp.7 ven.§.j.ꝙ.primo autē iuxta fi.

Ieiunium. ¶Nota ieiuno stomacho fit iusiurandū.ti.de aduo.§.iij.ꝙ.habito iuxta finē.q; tūc melius? vigēt sēsus de peti.sñie.ꝙ.nota ergo.

Ignorantie. ¶Accusatus accusatorē ab accusatōe repellit allegādo se ignorare fore ꝓhibitū id de quo accusat'.j.p.ti.de accusatore.ꝙ.itē excipit' ꝯ accusatorē. ¶Turpe est patritio ignorare ius in q̄ versatur ti.de aduo.§.j.ꝙ.itē q̄ non pōt. ¶Ignorantia facti sepe peritissimos fallit.e.ti.§.iij.iuxta prin. ¶Boetius? tot sunt hostes quot sunt ignorātes 7 vitupatio artis ē testis ignorātie.7 ꝑm Hiero.nemo bñ iudicat qd̄ ignorat e.ti.§.vj.ꝙ.vl' ita.for.sicut ait boetius. Ignorans ignorabit'. ¶An aūt ignorans iura possit esse iudex.e.§.ꝙ.ß nunquid. ¶Eis qui certant de damno vitando non de lucro captando iuris ignorātia lapsis ꝑsuenit'. eo.ti.§.ix.ꝙ.sit etiam. ¶Ignorātia facti excusat.eo.§.ꝙ.Item sit cautus. ¶Sed qualiter cōstare poterit de scientia vel ignorantia.eo.§.ꝙ.ß qualiter. ¶Litubans ꝓ ignorante habet'.j.p.ti.de teste.§.j.ꝙ.Itē q̄ testes. ¶In alieno facto ꝓbabilis est ignorātia.eo.§.ver.itez articuli.7 tit.de actio.seu peti.§.ij.ver.Item nota non tamen ē iusta sui actoris ignorātia vt ibidem. ¶Quādo ꝑsumat' scientia vel ignorātia.ti. d' cōpe.iudi.adit'. §.j.ꝙ.ß nunquid ꝑsumitur. ¶Exceptio declinatoria iudicij siue fori pōt etiā post sen.ab ignorāte proponi. ¶Et renuncians omnib exceptionib nō intelligit' illā renūciasse quas sibi cōpetere ignorauit 7 ꝓbabit ignorantiam ꝓ ꝓprium iuramētum.ij.p.ti.de excep.7 repli.§.ij.ꝙ.cetex.7 ver.potest etiā. ¶Nemini licet ius ignorare e.§.ꝙ.ß quid si velit. ¶Ignorātia facti alieni ꝓbabilis secus de ꝓprio nisi sit ātiquū.ti.de positio.§.vj.pax ante ꝙ.Item non ē. ¶Differētia inter errorē 7 ignorantiam.e.ti.§.vij.ꝙ.xij. ¶An sint puniēdi q̄ ꝑ ignorantiam peccant in fide. ¶Qz non licet alicui ignorare qd̄ omnes sciunt. ¶Itē ignorātia iuris naturalis nullū excusat.imo ignorans quātumcūq; sit homo siluestris ignorabit' nec pōt ignorantiam ꝓtendere qui a peritis potuit erudiri.ti.de summa tri.7 fi.ca. ¶Decretum vel constitutio non ligat ignorātes. ¶Quid si veniens ad aliquā ciuitatē 7 eius statuta ignorās faciat aliq̄d ꝓtra illius ciuitatis statutū nunq̄d puniet'.videtur q̄ sic.qz quilibet ꝑsumit' ignorans nisi ꝓbet' sciens nec dz esse quis ignarus cōditionis eius cū qua cōtrahit. ¶Ignorans non incidit in edictū ꝓtra.qz in delictis non pōt ignorātia ꝓtendi. ¶Itē crassa ignorātia non excusat.ti.de consti.Metus dz in se iustā ignorantiā cui? li.habent' ti.de his que vi metusue cā fiūt iux fi. ¶Qz ignorantia excuset sunt multa ti.de emp.7 vend̄. §.iij.ꝙ.sed pone vxor.7 ver.sed in casu. ¶Scientia et ignorantia obligatur. ¶Qui autem in alterius locum succedit iustam habet ignorantie cām.ti.de loca.7 conduc.§.vj.ver.xvij.contra eo.§.ver.xj. ¶Absens ꝑsumitur ignorās nisi ꝓtrarium ꝓbet'.ti.de fur.ver.ceterum ¶Furiosus dicit' magis ignorans q̄ aliquis tit.de noope.nun.§.ij.ver.pe. ¶Quilibet ꝑsumit' ignorans nisi ꝓbet' sciens ti.de iniu.7 dam.dato.§.ij.ver.actor ergo sic po.

Illegitimitas. ¶Qualiter pnūciet' 7 ꝓcedatur i causa illegitimitatis ducta ꝑ defensorē 7 de effectu illius sententie.ij.p.ti.de senten.7 que se.§.vj.ꝙ.si aūt agit'. ¶Qualiter fiet dispensatio cū illegitimis eo.§.ver.porro. ¶Causa illegitimitatis debet semper coram ec.iudi.tractari.ti.de ordi.co.in prin. ¶De successione filioꝝ 7 nepotū illegitimoꝝ quo ad patrez vel mātrez vl' et' ad alios 7 d' mltis boīs dubitabilib circa ß ti.de testa.§.iiij.ver.nūc de naturalib 7 sequen.vsq; ad finez.§.

Illustris. ¶Illustris persona nō per se ß ꝑ ꝓcuratorē agere pōt. ¶Qui aūtē in foro eccle.dicunt' illustres.tit. de actore.ver.item illustris.7 plenius vbi agit' de iurisdom.iudi. ¶Illustris persona 7 eius fili? non tamē filius ꝓstituit ꝓcuratorem in actione iniuriaꝝ.j.p.ti.de accusatore.ver.hoc tamen fallit.7 ti.de procura.§.j.ver.regulariter.7 vers.ß ꝓcedens. ¶Pro illustri ꝑsona pōt in criminibus procurator interuenire.iij.p.ti.de accusatione.§.vj.ver.ß quid si. ¶In connētōne illustrium ꝑsonarum libellus requirit'.iij.p.ti.de libel. conceptōe.§.x.in prin.

Imperator. ¶Qualit' corā imperatore iusticia postulet' ti.d' aduo.§.vj.ꝙ.vl' tali corā ipatore. ¶Vsucāte impio papa vel eius delegatus cognoscit de feu. imperiali.ti.de compe.iudi.adit'.§.j.ver.xxxj. ¶Quale debeat eē sigillum impatoris ti.de rescrip.pñta.§.iij. ver.porro. ¶An electus in impatorē aū ꝓfirmatōnem vel coronationē suā possit dici impator.An possit administrare donare vl' priuilegiare vel ea facere que sint volūtarie vel ꝓtētiose iurisditionis. Et an valuit donatio quā Rodulphus elect? in impatorē aū coronationē suā fecit ecclesie romane de bononia.e.ti.§.ix.ꝙ. itē q̄ obtētis. ¶Qz impator sit mūdi dñs.7 oēs principie oēs natōnes 7 oēs principes ꝑter regē francie ß eo sunt.7 oīa in eius sint potestate non tñ ad euz omissis medijs appellatur.ij.p.ti.de app.§.iiij.iuxta prin. ¶Oia sunt impatoris quo ad iurisditōem.ipe eñ ē mūdi dñs ti.de feudis.§.ij.ver.xiij.

IMperium. ¶Ad hoc deus impiũ de celo cõstituit vt difficilibꝫ qõnibus ꝛ negocijs imponat q̃ apd eu3 sunt bona.i.bonas solutiões ꝛ decisiones aptet ꝛ leges ꝑm nature varietatẽ in ꝓmio ℞.ceterum.j.ꝙ. ¶Non hz imperiũ par in parẽ multominus minoꝛ in maioꝛẽ.ſ. ꝙ.ti.de iudice delega.§.ij.℞.ß ꝑm ꝓmissa.ꝛ.iiij.ꝓte ti.de in inte.resti.§.j.℞.ß nota. ¶An ea que sunt meri impe rij valeãt delegari.e.ti.de iudi.dele.§.fi.℞. Itẽ q̃ est de leg.ꝛ se. ¶Mittere in possessionẽ ꝓpter ꝓtumaciaz est meri imperij.j.ꝙ.ti.de arbi.§.viij.℞ſ.ß an mittet. ¶De mero ꝛ mixto impio ꝛ q̃d sit de isto vel illo ꝛ cui compe tat istud vel illud.ꝛ qualiter de hoc vel illo agã.ꝛ d̃ mꝫ tis boꝫs dubitabilibꝫ circa ista plene nota.ti. de iu.om. iudi.℞.nondũ.ꝛ ℞.mixtum quasi ꝙ totũ ti. ¶Qualiꝫ habẽt testes deponere ad ꝓbandũ mez impiũ inducti. j.ꝙ.ti.de teste.§.xij.ver.quid si testes.de hoc etiaz ti.de iurisditõne. ¶Impiũ ſp manet.ti.de instru.edi.§.xiiij. ℞ſ.ß quid erit in ꝑlato. Nota ius impij vel auctoꝛitas excipi in sacꝛo fidelitatis q̃d ꝑstaꝫ alteri.t.de feudis.§. ij.℞.ꝛ nota q̃ ẽ homagiũ.

IMmunitas. ¶De immunitate seu priuilegio eccle siaꝝ ꝛ clericoꝝ ꝛ iugatoꝝ vel non ꝛiugatoꝝ clericaliter vel seculariter viuentiũ ꝛ in ꝑsonis suis ꝛ ro ribus filijs ꝛ omnibꝫ ac bonis quo ad tallias et alia. Et an ꝛsuetudo circa hoc aliquid operet. ¶Et quid iurꝫ sit de rusticis qui directe ipsos clericos ad hoc cogẽ vo lunt statuẽtes ne quis ea violet eo vt alꝫs his similia.ti. de clericis ꝛiugat.fere per totum. ¶Ex pena nõ debet quis immunitatem consequi ti.de feudis.§.ij.℞ſ.vij.et ℞si.ꝓ.vij.

IN quibus consistit immunitas ec clesiaꝝ et ecclesiasticarũ ꝑsonaꝝ ꝛ qualiter libelli cõtra huius imunita tis violatoꝛes fomentꝫ ti.de immu.eccle.ꝙ totũ.

IN. ¶Multe significatões huius ꝓpositio nis in.no.ti.de disputa.ꝛ allꝫ.§.iij.versi. vel in.

INcendium. ¶Qualiter positio nes ꝛ libelli fomẽtur contra illũ q̃ oꝛto incẽdio dat dãnũ. ꝛ q̃d cum aliq̃s timoꝛe incẽdij deponat res aliquas in domũ vici ni sui ti.de rap.℞.ceteꝝ.ꝛ se.

INcertitudo. ¶Incertitudo re probat ti. de tutoꝛe §.j.℞. Itẽ q̃ est incertus. ¶Ad incertum peni tus quis non cogit rñdere ti.de posi.§.vj.℞.itẽ ad pe nitus. ¶Incerta ꝑsona non põt heres instituꝫ nec ei põt legari ti.d̃ instr.edi.§.xj.℞.ß opꝓno. ¶Quãdo q̃ ĩcerta fertur snĩa.ij.ꝙ.ti.de snĩa ꝛ que ipam seq.§.v. ℞. Item debet esse. ¶Incertitudo viciat cõtractũ ob ligationẽ snĩam arbitriũ ꝛ multa alia ti.de loca.ꝛ ꝙ du. §.vj.℞.lix.ꝛ ℞.lxij. ¶Incertitudo interdũ adijcit etiã in libellis ti.de fideiuss.§.iij.℞.potes.

INcestus. ¶Incestuosus ab accusã do ꝛ testificãdo repellitur. j.ꝙ.ti.de actoꝛe.℞. Itẽ q̃ est incestuosus. ¶In cestuosus non põt heres instituꝫ nec ei põt legari.ti. de instru.edi.§.xj.℞ſ.iij.

INcitare. ¶Imputaꝫ ei q̃ ad iracun diam aliq̃ẽ incitauit.ti.de iniu.ꝛ dam.dato.§.ij.℞.quid si tuuz.

INcola. ¶Moꝛando in aliquo loco cã studij vel alia fit incola illiꝰ loci. ti.de ꝓpe.iudi.adi.§.j.℞si.xlv.

INcontinenti. ¶Non videt re cessisse qui inconti nenti redijt ti. de sala. §.iiij.℞.j. Que incõtinẽ fiunt inesse videnꝫ titu. de posi. §.x.℞si. sed post litꝫ.

¶Qualr intelligatur illico vel incontinẽti.ij.par.ti. d ap.§.vj.in prin.

INcorporale. ¶Quod incoꝛpo rale ẽ moueri non põt ti.de fruc.ꝛ interesse.§.j.℞ſ.sed quid si de beo. ¶Incoꝛpale dicit q̃d tãgi vel videri non põt.de cã poss.ꝛ ꝓpꝛie.§.j.ver.ceterum. ¶Jurisditio ꝛ alia que in iure ꝑsistunt incoꝛporalia sunt. ¶Incoꝛporalia ℞o diuisionẽ nõ capiũt ti.de ꝑscrip.ver.ß pone.

INdebitum. ¶Si q̃s repetit in de bitũ cui incũbit ꝓba tio.ij.ꝙ.ti.de ꝓba.§.j.ver.q̃ntã.ꝛ se. Item.t.de solu.sunt aliqua que faciũt ad ti.istuz.

INdicare. ¶An ꝛ q̃n quis aliũ indi care vel testari cogat.j.ꝙ. ti.d̃ teste.§.xiij.ver.itẽ dicit Baga.

INdicium. ¶Per indicia indu bitata fit ꝓbatio.ij.ꝙ. ti.de ꝓba.§.iij.ver.xiij. ¶Et q̃t indicia ꝓbent j.ꝙ.ti.de emp.ꝛ ven.§.vj.in fi.

INdictio. ¶An valeat instrumẽtum vel rescriptũ ĩ quo ñ ponit indictio.ti.de rescri.pñ.§.iij.ver.itẽ ꝙ non est ¶De indictõne q̃ sit ꝛ vñ dicaꝫ qualr cõputeꝫ ꝛ inue niaꝫ q̃n annus indictõnis incipiat. ꝛ qualiter in instrꝫ ponaꝫ ꝛ alia q̃ circa materiam hãc dici põt ti.de instru. edi.§.ij.versꝫ.post ãnos.ꝛ se.

INdirecte. ¶Aliq̃d indirecte ꝓbaꝫ ꝛ indirecte fit q̃d aliꝫ nõ fieret.ti.de posi.§.vij. ver.viij.ꝛ se.

INdulgentia. ¶Qualiꝫ sunt re cipiẽdi a rectoꝛibꝰ eccl'iaꝝ questoꝛes portãtes lr̃as indulgẽtiarũ. ¶A quibꝫ ꝛ quoꝛe vel q̃t ipse indulgẽtie dari põt q̃bꝫ ꝛ quantũ indulgẽtie ipse ꝑsunt. ¶Qualiter fomentꝫ lr̃e indulgẽtiaꝝ ꝛ de quibusdã alijs circa hoc ti.de pe.ꝛ remissio.ꝙ totum.

INdustria. ¶Ille ñ põt ꝑdelegare cuius industria est electa ti.de sala.§.fi.ver.pe.

INequalitas. ¶Propꝫ inequa litatẽ oẽ viciaꝫ com promissum.j.ꝙ.ti.de ar.§.viij.ver.q̃dẽ si ego.

INfamia. ¶An infamis possit esse in dex vel assessoꝛ ꝛ d̃ q̃busdã alijs circa hoc.j.ꝙ.ti.de iudi.dele.§.viij.iuꝛ ꝓn. ¶Infamis põt esse arbiter ß non iudex. ¶Arbitri aũt snĩa nõ infamat.e.ꝙ.ti.de arbi.§.iij.ver.item eius snĩa. ꝛ ver.infamis. ¶Si infamis q̃ non ꝓ se nec ꝙ certis ꝑ sonis postulare non põt petat iudicis offõ restitui ad famã qualr in negocio ꝓcedeꝫ.i.ꝙ.ti.de offi.om.iu.§.j. ver.si ℞o. ¶Judex ex offõ infamẽ repellit ab agẽdo.e. ti.§.iiij. ¶An aũt infamis in cã ciuili vel criminali agẽ possit bñ no.t.de acto.ver.itẽ q̃ ẽ infamis. ¶Infames ñ põt esse iudices nec arbitri r̃ecusatoꝛij ß eẽ arbitri veri bñ põt ti.de recu.§.fi.ver.ß nunquid põt eẽ infames. ¶An infamis possit agere vel accusare ꝛ de ĩfamia iu ris vl'facti plene no.j.ꝙ.ti.de accusatoꝛe.ver.itẽ q̃ ẽ in famis.ꝛ se. ¶An obꝛcies infamiã ꝙ aliq̃ẽ si non ꝓbat possit cõueniri actiõe iniuriaꝝ.e.ti.versꝫ.ß q̃ obꝛciens. ¶An infamis possit eẽ ꝓcuratoꝛ.j.ꝙ.ti. de ꝓcura.§.j. ver.itẽ q̃ ẽ infamis. ¶An possit eẽ aduocatus.t.de ad uoca.§.j.ver.itẽ q̃ ẽ infamis. ¶Aduocatꝰ efficit infa mis si peccat in offõ suo si ꝙ vili ꝑcio postulat ꝛ si cũ cli entulo de certa ꝑte litis ẽ pactus.e.§.ver.itẽ q̃ ẽ symo niacꝰ.ꝛ ℞.se. ¶An ꝛ q̃ infamia r̃pellat a testõ vl'accusa tione ꝛ q̃ dicaꝫ infames ĩfamia canonica. ¶Et q̃ sint infamib⁹ inꝛdicta.j.ꝙ.ti.de teste.§.j.ver.itẽ excipit q̃ ẽ infamis.ꝛ ver.itẽ excipit q̃ ẽ fur. ¶An pꝰ moꝛtẽ testis possit eiꝰ infamia ꝓbari.e.§.ver.ß nũquid pꝰ moꝛtem.

¶An infamis cõtra infamẽ ad testimoniũ admittat.c.
§.x.ß nunquid excõicatus. ¶Qz portãtes crucẽ ppt̃
beresim 7 alij publice penitẽtes 7 credentes receptato-
res 7 defensores hereticoꝝ 7 oĩs qui xpiane legis nor-
mam abijciant. ¶Jtẽ de crimine pub. ꝑdẽnati sũt infa
mes et a testimonio repelluntᵉ. ¶Qz infamia canonica
ꝓtrahit̃ ꝑ peccatũ. ¶q infamia canonica vel ciuil tol-
latᵉ ꝑ pñiam.c.§.x.quid de portãtib. De illa exceptõe
q̃ iudex vel impator ẽ infamis qñ possit ꝓponi ti.ď ex-
cep.7 repli.§.ij.x.ß quero. ¶An actões furti 7 iniuri
ax infamẽt ti. de reo.§.ij.ver.7 nota. ¶Peccatũ ẽ i di-
gnitate sustinere infamẽ.ti. de posi.§.vij.xſ.xix. ¶Ju-
dex infamem ex offõ repellit a iudicio.e.t.§.x.iuxta ꝑn.
¶Qualiter ꝓbetᵉ infamia.ij.ꝑ.ti. de ꝓba.§.iij.in fine.
¶Non põt facere iudex q̃n ꝑdemnatũ de furto sequa
tur infamia. ¶An autez a iudice mulctatꝰ vel ꝑ arẽga
publica ꝑdẽnatus vel extr̃ ordinẽ iurĩ punitꝰ. ¶Et qñ
ex ꝑdemnatõe iudicis ꝑdemnatus efficiatᵉ infamis vel
non. ¶Et q papa quo ad foꝝ anime infamiã irrogare
vel tollẽ põt. ¶Sz an epͣs vel alius iudex eccliasticꝰ ß
possit.ij.ꝑ.ti. de snia.§.ij.fere ꝑ totum.7.§.vj.x.q si is
7 se. ¶Temere litigantes efficiuntᵉ infames interdu ꝑ
sniam 7 ipso iure qñq. ¶Que aũt actiones infament
ti. de penis teme.liti. ¶An infames ad accusatõnem vel
testiñ admittãtur.iij.par.ti. de accusa.§.iij. ¶Qñ quis
efficiatᵉ infamis ꝑ sniam 7 qñ ipso facto co.ti.§.vj.x.sz
qualiter. ¶Jnfamatus amplius infamari non põt.co.
§.versſ.quid si bannitus. ¶An infames admittantᵉ ad
denũciandũ ti. de denũciatõne.§.ij.ver.ß nũquid infa-
mis. ¶Qualr ꝓbetur infamia 7 multa alia de infamia
tangunt̃ vbi agit̃ de inq̃sitione. ¶An infamia loco ac
cusationis habeat̃ ti. de aboli.§.j.x.porro. Abolitio pe
nam remittit ß infamiã non tollit.ti. de aboli.§.j. versſ.
pe. ¶An 7 qñ infamatus sit ab officio suspẽdẽdꝰ ¶Et
qualr sit ad purgatõnem cogendus 7 vnd oz infamia
ꝓcedere 7 a quibus ad hoc vt purgatõnem exposcat.
¶Et vbi qualiter 7 cũ q̃bus infamatus debeat se pur-
gare 7 qñ.e.ti.§.ij.ꝑ totũ de hoc vide in reptorio spe-
culi.in ti. de snia.§.species.

Infans. ¶An infans possit cõueniri 7
in iudicio eẽ ti. de.j.7.ij. decret.
§.iij.ver.ß pone q pupilli.

Infidelitas. ¶Qualr vir de infi-
delitate ꝙersus ad fidẽ
petet filiũ ab vxore q̃ remãsit in infidelitate.t.
de conuer.infi.in prĩ. ¶Si ď duob cõiugib alt trãse-
at ad infidelitatẽ qualiter remanẽs ĩ fidelitate petet se-
parari ab eo.ti. de ꝙer.ꝓiu.§.is aũt.ij.libello.in ꝓin.

Infinitas. ¶Jnfinitas reprobatᵉ.t.ď
cess.acti.§.j.xſ.q̃d si bona.
¶Non licet abire in infinitũ ti. de instru.edic.
§.v.ver.illud autẽ.

Infirmitas. ¶An medicꝰ infirmũ
ꝑ eodẽ salario tenea-
tur curare de recidiuo.7 q non videt infirmi-
tas recessisse q̃ immediate redijt.7 medici ẽ curare.ti.ď
sala.§.iiij.x.j. ¶Jnfirmitate detẽtus ꝙeniri non põt.
ti. de reo.ver.pe. ¶Jtẽ infirmus citatus non tenet̃ ve-
nire ß oz excusatorẽ mittere.ti. de cita.§.j.x.itẽ q erat
infirmus. ¶An mercẽnariꝰ habebit salariũ ꝑ tpe quo
infirmus ẽ.t. de lo.7 con.§.v.ver.quid si mercẽnarius.
¶Si quis timore ingruentĩ infirmitatis facit se mona
chum an teneat monachatus ti. de sta.mo.x.xij.

Ingenuitas. ¶Quis dicatᵉ inge-
nuus ti. de re.ec. non
alie.x.cetez liberto.

Ingerere. ¶Qui se ingerit est suspe
ctus tit. de instru.edic.§.ij.
ver.sed pone.t.

Ingratitudo. ¶Propter ingra
titudinẽ petunt̃ ꝛu
dicis officio liberti vel etiã q̃ donata sũt revo-
care.j.ꝑ.ti. de offi.om.iudi.§.j.x.itẽ agit̃. ¶De ingra-
titudine q̃rit̃ pꝰ morte ti. de exce.7 repli.§.ij. ver.item
q̃rit̃. ¶Exheredatio in penã ingratitudinis ẽ inducta
ti. de feu.§.ij.ver.vij. ¶Jngratitudine donatio revo-
catᵉ. ¶Quid autẽ si dictũ est in instrõ donatõis ne ꝓ-
pter ingratitudinẽ vel cãm aliã revocetᵉ. ¶Et si aliqs
magnus baro ꝓstruxit aliqđ monasteriũ vl donauit vl
multa bona illi dedit.nunq̃d ꝓpter ingratitudinẽ mo-
nachoꝝ donatões poterũt revocari 7 monasteriũ de-
strui debis.t.ď dona.x.q̃d si actũ.7 se. ¶Jniquũ ẽ ex-
timare filiã ingratã quã pr̃ nõ extimauit ti. de testa.§.j.
ver.pone.a. ¶Et quib causis libertꝰ vel filij reputentᵉ
ingrati. Et qualr cõtra eos li.7 po.formentᵉ ti. de natis
ex li.ven.ver.ß 7 liberti.7 se.

Inhibitio. ¶Forma ꝑm quaz iudex
app.inhibet ꝓtiori iudici
ne ꝓcedat 7 qñ io facere põt possit vel debeat
vel iudex inhibet seu inhiberi mãdat ꝓti ne in alterius
ptis ꝓiudiciũ q̃d attẽtet.7 q̃d iuris sit de ist is inhibitõ
nib ti. de citatõne.§.fi.ver.porro.7.ij.ꝑ.ti.ď ap.§.x.x.
ß q̃rit̃.7.§.xj.x.ß tamẽ sup.

Initium. ¶Et qđ ab initio non valet
tractu tpis nõ qualescit arg.
tũ contra.j.ꝑ.ti.ď arbitro.§.ij.versſ.qđ si pen-
dente. ¶Qui posuit initiũ ponẽ dz 7 finẽ.j.ꝑ.t.ď offi.
om.iudi.§.vj.versſ.qđ si ꝓponẽs. ¶An sufficit tutori
vl curatori ad hoc q̃ possit administrare vl in iudicio
eẽ q̃ inceperit facẽ inuẽtariũ tit.ď tutore.§.v.xſ.q̃d si
cesset.

Inimicitia. ¶An inimicitia pꝰ recõ
ciliatiõe secuta repellat
iudicem.j.ꝑ.t.ď iudi.delt.§.vij.versſ.itẽ qđ q̃ndã. ¶An
q ẽ vl fuit inimicus vl cũ inimicis ꝙerſat̃ ab accusatõ
repellat̃ vl alijs hmõi.7 q̃ inimicitie repellãt 7 qñ habe
ant ꝓbari.7 an q me accusat vl cũ inimicis meis ꝙer-
satur meus ꝓsumitᵉ inimicus 7 de quibusdã alijs circa
ß.j.ꝑ.ti.ď accusatore.ver.itẽ q cũ inimico.7 se. Eadez
notãtᵉ circa testẽ.j.ꝑ.t. de teste.§.j. in ꝓin.7 ver.quid si
ab initio.7 ver.itẽ q cohabitat. ¶Qui cõtra me in cã
tulit testimoniũ talis meus ꝓsumitᵉ inimicus.eo.§.ver.
itẽ q in alia. ¶Propt̃ nouã inimicitiã possum repellẽ
testẽ contra me nũc inductũ quẽ añ ꝓo me induxeraz.
eo.ti.§.x.ver.7 nota. ¶Accusare possum locũ vbi sũt
inimici mei vel eoꝝ domestici vl amici ti.ď cita.§.j.xſ.
Jtẽ qđ fit. ¶Consiliũ ab inimicis requirendũ non ẽ.t.
ď requisi.consilij.ver.tu ergo. ¶Jnimici 7 ꝙspiratores
ĩ nullo casu ad accusationẽ vl testimoniũ admittãtur.
iij.ꝑ.ti.ď accusatione.§.ij. ¶Idem ẽ esse meũ inimicuz
7 esse aduersarij mei vel inimici spãlẽ amicũ.iiij.ꝑ.titu.
de ap.§.j.x.si ꝙo appellet̃. ¶Punit̃ q̃s se inimicꝫ do-
mini sui copulãdo ti.ď dona.ver.q̃d si aliqs.

Iniquitas. ¶Jniq̃tas oĩa p̃cipitat
ij.ꝑ.ti.ď ap.§.vij.x.itez
iusta.§.j.ver.ß nunq̃d legatis.

Iniuria. ¶Quibus modis iniuriaruz
actio remittat̃.ti.ď actore.x.
itẽ excipit̃ ꝛ volentẽ. ¶Si vulneratus remisit
iniuriã pecunia recepta an nihilominꝰ ꝑ impensꝫ ꝓo
vulnere factis potuit agẽ.l.aquil.actõne. ¶q ex iniu
ria due ꝓpetunt actões vna ad penaz altera ad rem
Et pacta vna reliq̃ nihilominus agi põt.j.ꝑ.ti.ď accu
satore.ver.quid si vulneratus. ¶An licet iniuriam ꝛ
iniuriã retorq̃re 7 eã ꝓpulsare vt si te vocaui latronez
7 tu me sibiter.vel si te ad iniuriã.ꝓuocaui 7 tu mot̃ ira
mibi feciſti iniuriã vl dixisti.an potero cõtra te agẽ in-
iuriaꝝ.eo.ti.x.q̃d si te vocaui. ¶Illustris ꝑsona cõsti
tuit ꝓcuratorẽ in actõe iniuriaꝝ. ¶An obijciens infã

mia vl turpem exceptoz ꝑ aliquē si eā ñ ꝓbat iniuriaꝝ actōne valeat ꝓueniri. ¶ Qꝫ iuris executio non bz iniuriam. ¶ Qꝫ fideiussore recusato cōpetit iniuriarū actio ꝑ recusantem. ¶ Itē iniuriat qui aliū dicit latron ez vl ſeruū de his. c. ti. ℞. hoc tñ fallit. ꝛ ℞. ß pone qꝫ obijciēt ¶ Atroꝛ iniuria ex magnitudine vulneris iudicat tit. de aduo. §. vij. ℞. fi. Iniuria atroꝛ ex aſpectu ꝓbat. ij. ꝙ. ti. de ꝓba. §. iij. ℞. quarto. ¶ Iniuria auget ex loco. vt ſi alicui in loco iudicij verba iniurioſa dicant. ij. ꝙ. t. de ſen. ꝛ q̄ ipam ſe. §. vj. ver. ſi ℞o iudex. ¶ Nemini fac iniuriā q̄ vtit iure ſuo ti. de aboli. §. j. ver. ß cum ſupra. ¶ Qui ꝑ aliquē libellū criminoſum ꝓmerit et poſtea teſtitit illi iniuriarū actione tenet ti. ꝺ libel. con. §. vij. ¶ Iniuriā nemo reijcere cogit. immo bñ facit q̄s actione iniuriaꝝ agēdo ti. de treu. ꝛ pa. ver. no. ¶ Qualit in actōne iniuriaꝝ libelli ꝛ poſitōes formen. ¶ Ex q̄bus cauſis actio iniuriaꝝ naſcat. quāto tpe duret q̄t ꝛ quib mōis de iniuria poſſit agi. Quis ꝛ ꝑ quem poſſit agere actione iniuriaꝝ. An actio iniuriaꝝ ꝓpetuet per li. conte. factam a filioſa. ſine pīs ꝙſenſu. ¶ Qualit in actione iniuriaꝝ ꝙdemnatō fiat. ¶ An pater poſſit remittere iniuriā filio irrogatā ꝛ de multis alijs circa materiam iniuriaꝝ. ti. de iniuri. ꝛ dam. dato. §. j. ꝓ totum. ¶ Qui ſenſu caret iniuriā facere non poteſt. eo. t. §. ij. ver. q̄d ſi ſine.

Inouatio. ¶ Si pars contra ꝓtez aliq̄d innouet pⁿ iudicē citatōnem añ terminū vel poſt circa negociuz ꝓncipale qualr ꝛ qñ debeat ꝓ officiū iudicis in ſtatuz debitū reformari. j. ꝓ. ti. de offi. om. iu. §. v. ℞. ß querit. ꝛ ℞. iſtud autē in fi. §. ¶ Qualiter iudex et qñ reuocat inchoata lite vel pendente. e. §. ℞. poſt lit. ¶ Pendēte relatione vel ꝙſultatione nihil innouandū ē alⁱs irrituz eſt q̄d agit ti. de relatione. §. v. in ꝓn.

Inperitia. ¶ An imperit⁹ poſſit eſſe aduocatus. ¶ Et q̄ ipe ritus matheſeos aduerſus mathematicos diſputans riſui patebit ignorans eoꝝ dogmata ti. de aduo. §. j. ℞. itē q̄d non bz. melius ver. ſequēs. ¶ De pena iudicis ꝛ aduocati ꝓ cuius impitiam cā ledit vel cedit. ¶ Et q̄ fatuus ꝛ ſibi dz imputare q̄ ꝙſiliariū eligit imperiū. ti. de requi. cōſilij. v. ꝛ nota. ꝛ ſe. ¶ Q̄d fit ꝓpter imperitiam iudicis ꝓti non dz ꝑiudicare. j. titu. vbi. de iudice.

Impedimentum. ¶ Non ꝓſtat impedimentū q̄d de iure non ſortit effectū. j. par. ti. de teſte. §. j. ℞. q̄d ſi comptū. ¶ Quid oz actoꝛē ꝓbare q̄ ꝙqueritur ſe ab altero impediri. ¶ Et an controuerſia quā reus facit litē ꝓteſtando ꝛ ſe in iudicio opponēdo ſufficiat vt videat impedimētum ꝑſtare. ti. ꝺ actōe ſeu peti. §. iij. ℞. ß oportet. ꝛ ſe.

Impetrare. ¶ Qualiter formet libellus ꝓtra dolosos impetratoꝛes aliquos malicioſe fatigant. iij. par. ti. de reſcꝑ. in ꝓn. ꝛ ſ. in ꝓn.

Impetus. ¶ Contra impetuz habes infra vbi ti. iudicare in ꝓn.

Impoſſibilitas. ¶ Impoſſibilitas ſtipulationis nō viciat ipam. non autem dz ad impoſſibile obligari. titu. de aduoca. §. iij. verſ. ad euidentiam.

Impotentia. ¶ De impotētia iurisdicē. j. ꝓ. ti. de iudice de leg. §. v. ver. vel. et ꝛ ex multis cauſis ꝓcedit ꝛ qualiter in eis lib. ꝛ po. formen. ti. de fri. ꝛ male. ꝙ totum.

Impubes. ¶ Impubes nō admittit ad teſtimoniū nō pōt iurare niſi in caſib. ¶ Sed nunqꝺ pubes factus poſſit teſtificari de his que vidit in pupillari etate. j. ꝓ. ti. de teſte. §. j. ℞. Item excipitur qꝺ eſt impubes. ꝛ ſeq. ¶ Quis dicatur impubes tam maſculus qꝫ femina. et qñ deſinat eē impubes. ¶ Qꝫ impubes ante penultiā diem impubertatis ſue teſtificari non poteſt. t. de inſtru. edi. §. xij. ℞. vij.

Imputari. ¶ Ei cui nihil pōt imputari ꝑiudicari non debet tit. de excep. ꝛ replica. §. ij. ℞. ſi. poteſt etiam in duob locis.

Inquilinus. ¶ Qualiter inq̄linus aget contra locatoꝛez ex interdicto de migrando qui eū ꝓhibet recedere ꝛ a domo ſua vel ꝑdio remouere res ſuas ti. de lo. ꝛ conduc. §. v. ℞. ceterum inq̄lino. ¶ Ad hoc ſi inquilinus tuus rem ſuam in domū tuam immiſit que ab eo vl ab alijs poſſidentur potes petere poſſeſſionem rex illarum ꝓ precio tibi obligatarum per interdictū ſaluianum vt. e. §. ℞. ad hoc. ¶ Qualiter agatur contra inquilinum interdicto deꝓrecario. e. §. ver. ſi eū. ¶ Inq̄linū poteſt dominus ex cauſa de domo ſua repellere. e. ti. §. vj. ver. xliij.

Inquiſitio. ¶ Si plures ad ꝓmonēdam vel ſequēdā inq̄ſitionē ꝓtra aliquē cōcurrāt. an iudex eligit idoneioꝛez vel plures admittat. j. ꝓ. ti. de offic. om. iu. §. vj. ver. ante li. ꝙte. ¶ In cā inq̄ſitōnis fit atteſtationū copia. j. ꝓ. ti. de teſte. §. ix. in ꝓn. ¶ An in cauſa inq̄ſitōis recōuentio locū habeat ti. de recōuen. §. iij. ver. ß quid An is contra quē inquirit cogat rñdere ſup crimine ꝺ quo inq̄rit cōtra ipm. ti. de poſitōnib. §. vij. verſi. xix. ¶ Qñqꝫ ad denūciatōem alicuius vel aliquoꝝ tenet ſupioꝛ ꝓcedere ad inq̄ſitōnem ꝛ de via denūciatiōis ſi ēibi difficultas trāſit ad viā inq̄ſitionis. ti. de denūciatione. §. ij. ver. iudicialis. ꝛ ver. vltimo. ¶ Circa materiam inq̄ſitionis nota ꝓmo q̄ ex multis cauſis inq̄ſitio impugnat. ſ. q̄ infamia non ꝓceſſit. qñqꝫ tñ fit inq̄ſitō nulla infamia ꝓcedente. Itē q̄ ille q̄ vult inquirē nō bz iuriſditionē in illū contra quē vult inq̄rere. Itē q̄ crimina de q̄bus ſupioꝛ vult inquirere ſint lenia: iuxta q̄ nota de quib⁹ criminib⁹ ſit inq̄rendū ꝛ q̄ tñ ſemel nō ſepe clamoꝛ ꝓuenit ad inquirēdū volentē. Iuxta que nota qualiter accipit hec dictio ſepe in decretali qñ ꝛ q̄liter. Itē q̄ alⁱs fuit de ß inq̄ſitū ꝛ abſolutio ſ̄ſecuta de eo. ¶ Et an in iudicio purgatōnis impediat inquiſitionem vel inq̄ſitio ꝓcedēs ſequentē accuſatiōem. ¶ Et ſi ciuiliꝫ ꝓ fuit actū vel exceptū an interim poſſint inquiri de illo. ꝛ an poſt accuſatōem vel inq̄ſitionē denuncia tio admittat. ¶ Item opponit q̄ volēs inquirere non eſt talis q̄ ex ſui iuriſditōne poſſit inquirere iuxta quē no. q̄ iudices poſſint inquirere ꝛ aui nō. Et an officiales eoꝝ ꝛ ꝓtra quos poſſint inquirere. ¶ Et nota q̄ ab eo q̄ auctoꝛitate aplica vult inq̄rere ꝓt appellari niſi copiam de ſua iuriſditione faciat requiſitus. ¶ Itē opponitur q̄ inquiſitoꝛ ē criminoſus. Item q̄ ē ſuſpectus. Sz quis cognoſcet de cauſa recuſationis. ¶ Itē ꝛ impetrantes vel ꝓmouētes inquiſitōem multa poſſint excipi ꝛ ꝓponi. ¶ Sed nunquid contra talez pōt poſt moꝛtem excipi q̄ non ꝓmouerit vel q̄ eſt vel erat excōmunicatus iuxta hoc nota diuerſas formas commiſſionis inquiſitionuz. ¶ Item ꝛ teſtes in cā inquiſitiōis vel ad ꝓbandum infamiam ꝓductos multa poſſūt excipi. ¶ Itez contra quem inquiritur formet interrogatoria. ¶ Item qualiter ꝓbatur infamia. Itez quales teſtes admittant in cauſa inquiſitionis ſiue fiat inquiſitio generalis in eccleſia tam in capite qꝫ in membris ſiue contra ſingularem perſonam. ¶ An is cōtra quez

inquirit põt ꝓbare suas exceptões vel innocẽtiaꝫ per suos familiares. et si impetrator inquisitionis ẽ ex aliq̃ cã remotus an alter vel iudex ex officio suo ꝓseqũ possit eam. ¶ An inquisitores primo recipiant probationes super exceptionibus q̃ꝫ inquirant. an illi quibus a sede apostolica mãdat' q inquirant sup aliquo negocio veritatẽ sint inquisitores vel iudices. ¶ Ad petitiõem vniuersitatis interdũ inquisitio cõmittit'. ¶ An ī causa inquisitionis interueniat ꝓcurator. ¶ An inquisitores datos a papa põt legatus cogere vt procedant. ¶ Et nota q ꝫ inquisitor sup aliquib' pnũciauerit ñ ido expirat eius potestas quo minus possit super alijs pnunciare. ¶ Sed nunqd contra abñtem cã studiorũ vel alia possit inqri. ¶ An extraneus possit inquisitioꝫ implorare de his plene ti. de inquisitõne. §. j. ¶ Inquisitio ꝺo differt ab alijs iudicijs in sex e. §. ꝺ. fi. ¶. xiij. vel. xv. casus in quib' fit inq̃sitio ꝺm. l. no. eo. titu. §. ij. ¶ An in causa ciuili vel in causa iurium ecclesiasticorũ vel singularum psonarum possit p viam inquisitõis procedi. eo. §. ꝺ. q etiã in causa ciuili. ¶ Quando 7 in quibus causis ꝓlatus possit contra sꝺditos ad inquisitõeꝫ ꝓcedere. Et an 7 quãdo possit hoc facere nisi infamia ꝓcedente circa inquisitionem faciendam. eo. §. ꝺ. scias ergo. 7 sequen. quatuor. ¶ q contra contumaceꝫ testes recipiuntur in causa inquisitionis. eo. ti. §. j. in fi. 7. §. ij. ꝺ. q si is. ¶ De differentia inter solennem 7 ꝓparatoriam inquisitionem. 7 qualiter ꝓcedat inquisitio ordinaria quam facit ꝓlatus dum visitat. 7 qualiter etiam fiat 7 in quibus casib' inquisitio ꝓparatoria eo. §. ij. ꝺ. vt autem 7 se. vsq̃ ad fi. Qualiter in inquisitõne ordinaria vel solenni sit ꝓcedendum in quo loco sit inquisitio facienda. ¶ Et nota primo qualiter ꝓcedatur tam a ꝺlegato q̃ꝫ ab ordinario cum aliquo ꝓsequẽte sit inquisitio sup statu alicuius monasterij vel ecclesie tam ī capite q̃ꝫ in membris. ¶ Et qualiter testes tunc recipiẽtur. ¶ Item nota: q solo ꝓlato diffamato potest fieri inquisitio generalis tam in capite q̃ꝫ in membris. ꝺ bis plene eo. ti. §. iij. vsq̃ ad ꝺ. si añt inquirat'. ¶ Deinde nota qualiter ꝓcedatur sup excessibus alicuius ꝑsone singularis quñ inquiritur siue hoc fiat aliquo ꝓsequẽte siue ex officio suo nemine prosequente. ¶ Item nota q inquisitio que fit contra singularem psonam differt ab illa que fit tam in capite q̃ꝫ in membris vel sup statu ecclesie in tribus. ¶ Item nota an 7 qualiter sit primo inquirendum de infamia singularũ ꝑsone cõtra quam inquisitio dirigit' quã de criminũ veritate. ¶ Et quando is contra quez inquirit' possit se ꝓbare bone fame 7 quando non. Item quot testes 7 qualiter infamiã ꝓbent 7 quando de his 7 multis alijs bonis dubitabilib' circa hoc. §. iij. vers. si autem inquiratur. 7 sequen. v sq̃ ad ꝺ. porro. ¶ Porro vbi agitur de ꝓlato est ibi de ei' infamia inquirendum. ¶ Cum autem in literis apostolicis dicitur tali significante accepimus q talis sit graviter ꝺ tali crimine diffamatus. vel cuꝫ dicitur talis cõtra talem opposuit q talibus sit criminibus irretitus. Quid si in litera non fiat mentio de aliquo nunciante ꝺ dicitur ad audientiam nostram pervenit. vel dicitur multorum ad nos clamor queuit nunquid ꝑmissis casibus tenetur de infamia inquirere ꝺlegatus. Et an superior cassabit inquisitionem factam infamia non invẽta. ¶ q ordinarius 7 ꝺlegatus potest quandoq̃ ꝺ criminis veritate inquirere nulla premissa sup inquisitõe infamia prosequente dicto ver. porro 7 quatuor seq̃n. Qualiter proceditur ad inquirendum de criminũ veritate. ¶ An superior anteq̃ ī inquisitiõe ꝓcedat ꝺbet ꝑfigere terminũ volentibus accusare. ¶ An sit in electione superioris vel inquisitoris ad inquirendum cõtra infamatum procedere vel sibi purgatõnem ꝺferre ¶ Quid si reus dicit nolo q inquirat sed terminũ accusare volentibus prefigatis 7 accusatore ꝺficiẽte paratus suꝫ me purgare nunqd est audiendus. ¶ Quos ꝺbet vocare secuꝫ superior qñ contra subditum ad inquisitionem procedit vbi ꝺbet inquirere. ¶ An is contra quem inquiritur teneatur iurare veritatem. 7 ꝺ forma iuramenti 7 inquisitionum interrogationũ tam testium qui producuntur in causa inquisitionis q̃ꝫ illorũ contra quos inquiritur siue inquisitio fiat aliquo prosequente siue ex officio siue contra singularem persõnam siue generaliter siue in aliqua ecclesia taꝫ in capite q̃ꝫ in membris siue inquirat ordinarius siue ꝺlegatus. ¶ Et si reus habet inquisitorem suspectum ipsum poterit recusare. ¶ Quid si reus vult probare contra articulos de quibus inquiritur contra ipsum. ¶ Sed nunquid publicatis attestationib' potest super eodeꝫ crimine alios testes inducere inquisitor. ¶ q si inquisitor minus bene processit potest illud revocare 7 iteruꝫ bene procedere. ¶ Qualiter fiat inquisitio super notorijs. 7 quid faciet inquisitor si crimen plene vel semiplene vel nullo modo nisi per infamiam probatum fuerit eodem. §. versi. probata ꝺo. 7 sequenti. vsq̃ ad ꝺs. hoc autem scias. ¶ De inquisitione super infamia et quando reus possit ꝺ bona sua fama docere. ¶ Et si inquisitor ad locum veniens non specificat an ex officio vel ad alterius instantiam ad inquirendum procedat quid erit eodem. §. versi. hoc autem. 7 sequenti. ¶ Circa quas personas inquisitionis ordo ꝺbet observari. ¶ Et quid si inquisitor aliquos ꝺ promouentibus inquisitionem excommunicatos inuenerit vel suspensos a suis administrationibus vel remotos. ¶ Et quid ꝺ prelatis impedientibus ne ad superioris sui noticiam status suus vel ecclesie sue valeat peruenire. ¶ q inquisitore contra prelatum procedente teneantur ei subditi obedire 7 ꝺ expensis prestandis pro seruitoribus inquisitionis. 7 quid si in litera inquisitorum continentur summarie simpliciter 7 ꝺplano sine strepitu 7 figura iudicij. eodem. §. versic. verum. 7 sequentibus. et de multiplici specie inquisitionis. An et qualiter in earuꝫ qualibet procedatur. eodem. §. ꝺ sic. sed ait. ¶ Qualiter etiam procedatur in alicuius inquisitione que fit ad alicuius ꝺnunciationem. 7 quando ad alterius ꝺnunciationem inquisitio fieri ꝺbeat. eodem. §. ꝺ. ceterum ¶ Qualis inquisitio fieri ꝺbeat vbi agitur de electo confirmando in translatione postulatione beneficiorum collatione ac similibus actibus. eodem. §. versi. in summa 7 sequenti. vsq̃ ad finem dicti. §. iij. ¶ Qualiter crimen per modum inquisitionis probatum puniatur. eodem titu. §. iiij. ¶ An si ad ꝺnunciationem meam iudex contra aliquos inquisiuit ego potero illos vlterius de eodem crimine accusare. ¶ Et vtrum sententia lata in via inquisitionis preiudicet alijs volentibus de eodem crimine agere. 7 pendente inquisitõe nõ poteris contra quem inquiritur promoueri. ¶ Quid si contra collegium inquisitio sit commissa. 7 si pendẽte inquisitione in aliquo monasterio tam in capite q̃ꝫ in membris abbas in episcopum eligatur. et p̃ archiepiscopum confirmatur nunquid istum tãq̃ꝫ in iam in risditionem preuentum poterunt illi inquisitores suum officium exercere. ¶ Item an inquisitione pendẽte ipm promotor valeat promouere contra formam illam cũ fit inquisitio in capite 7 in membris aliqua bona querũtur 7 no. eo. §. ꝺ. vltimo querit' vsq̃ ad finez. §. ¶ De expensis factis vel fiendis in causa inquisitionis. eo. ti. §. fi. per totum. De inquisitõne que fit cum certum est aliquod maleficium perpetratum. sed quis illud fecerit ignoratur multa bona nota. titu. de noto. crimi. §. j. versi. hoc autem. ¶ Si per viam inquisitionis aliquis fuerit de crimine absolutus an vlterius poteris agi de eodem crimine contra illum titu. de aboli. §. j. ver. porro. ¶ An in causa inquisitionis requiratur libellus vel aliud loco libelli. ti. de libel. con. §. r. ꝺ. ij. ¶ Qualiꝫ ab

inquisi tõe in diuersis casib appellat. §. ij. iiij. q. ti. de appel. ℣. ceterum ꝛ seq.

INscriptio. ¶ Ab accusatione repellitur qui se nõ inscripsit hoc tamen fallit in multꝫ casibus in quibus nõ requiritur inscriptio. j. q. titulo d accusatore. ver. Jtez ꝙ non recte. De hac etiam inscriptione. iij. parte. titulo. de accusatione. §. j. ver. ij. ꝛ. iiij. parte. titu. de accusationibus. §. j. versi. vltimo. accusatore. ꝛ sequen. ꝛ titu. de adul. ver. hodie. ꝛ ℣. sed queritur. ꝛ vbicunqꝫ agit de accusatione.

INsignis. ¶ Quis locus dicatur insignis titu. de citatione. §. j. ℣. sed que loca.

INsinuatio. ¶ Qualiter fiat insinuatio que habet fieri in donationibus valentibus summam quingentorum aureorum. titulo de instrumen. edic. §. xv. versi. fina. ¶ In donatione vsqꝫ ad debitum bonorum subsidium non requiritur insinuatio. ¶ Quid autem si in instrumento donationis in qua requirebatur insinuatio dicatur ꝙ si illa bona valent vltra quinqꝫ sol. tot intelligantur donationes facte. ita ꝙ neutra illarum dictaꝫ summã excedat nunquid sufficit de his tit. de dona. ℣. quid si pater. ꝛ seq.

INsolidum. ¶ Duo eandem rem vendere non possunt. ¶ Quando autem hec dictio insolidum proprie ponitur. titu. de empti. ꝛ vendi. §. j. versi. Jtem nota. ¶ Que seruitia debita ꝛ omnia talia ad heredes trã seant insolidũ vel viriliter. titu. de fruc. ꝛ interesse. §. ij. ver. nono.

INspiratio. ¶ De electione que fit ꝓ viam inspirationis. ti. de elec. §. iij. ꝓ totũ.

INstantia. Est mater omnium virtutum in suo opere. titulo d comparitione in termino. ver. scripta. vnde in de standum est. als negligentia imputatur. ti. de pe. seu actõe. ℣. Jtẽ nota.

INstitutio. ¶ Beneficia ecclesiastica sine canonica institutione possideri non possunt. Immo etiam petẽs restitutionez beneficij habet prius ꝙ restituatur de sua canonica institutione docere. ꝛ licet aduersarius ei de ꝓprietate referre nequeat questionem. j. parte titu. de teste. §. v. versi. sed pone ago. ¶ De institutiõibus ꝛ substitutionibus vide vbi agitur de testamentis infra. ¶ Si is qui aliquem tenetur instituere illum ex causa ingratitudinis velit exheredare qualiter faciet. ¶ Et ꝙ nemo in suo patrimonio potest instituere. titu. de instru. edi. §. xiij. ver. si autez. ¶ Qualiter archidiaconus hũs de consuetudine institutionẽ ecclesiaꝫ sui archidiaconatus formabit libellũ contra prelatũ qui eũ impedit in eisdem. ¶ Et qualiter format libellus contra ꝓlatum qui indigenas vel alienigenas instituit in ecclesijs suis bonibus dignis ꝓtermissis. ti. de insti. ꝓ totũ. ¶ Qualiter formentꝫ libelli ꝓtra institutos in ecclesijs sede vacã te. ti. ne se. va.

INstitoria. ¶ Qualiter institoria actione li. ꝛ po. formentꝫ. ti. d obli. ꝛ sol. §. iij. ℣. itẽ frequẽter.

INstructio. ¶ Maiorum ꝛ predecessorum nostrorum actio nostra debet esse instructio in proemio. ℣. cetez. j. ꝓte.

INstrumentum. ¶ Si in alicuius contineatur ego talis episcopus vel procurator talis ꝛc. an ꝙ hoc probetur me esse episcopum vel procuratorem nisi als constet. ¶ Et an instrumentuꝫ faciat fidem super eo negocio super quo principaliꝫ nõ est factum. j. par. titu. de procura. §. j. ver. illud quoqꝫ. ꝛ facit bene ad hoc quod nota. eo. titu. §. iij. ver. ceterũ. ꝛ sequen. ¶ Ubi in instrumento procurationis falsitas in modum exceptionis opponitur non admittitur procurator etiam cum cautione nisi verum instrumentum probetur contra vtentem tali instrumento distinguit eo. ti. §. ij. ℣. Jtẽ ꝙ nõ sunt. ¶ Qꝫ in instrumẽtis et talibus est ponenda data dies consulis ꝛ similia. eo. §. versi. sed quid si in mandato. ¶ Non est vis vtrum instrumentum per verba de preterito vel de presenti vel in ꝓpria persona vel in tercia conficiatur. eo. titu. §. iij. ver si. non est ergo vis. ¶ Si in instrumento procurationis contineatur ꝙ ego facio. t. procuratorem meum ad impetrandum in tali causa appella. an per hoc vel qualiter probabitur appellatio. dicto ver. ceterum. ¶ Standum est instrumento donec contrarium probetur. t. de sindico. ver. quid si in aliquo. ¶ Qualiter parti vel iudici fieri debet editio instrumenti. ꝛ de quibusdam alijs pertinentibus. ad hoc. j. par. titu. de teste. §. iij. versi. eadem questio ꝛ sequen. ¶ Qui de mandato alterius vel recipit instrumenta vel testes debet rescribere cuius auctoritatis cuius fame cuiusue sit ꝙditionis. ꝛ de alijs circumstantijs. eo. titu. §. vij. versi. hoc autem scias. ¶ An possum reprobare testes subscriptos in instrumento. et ꝙ alique sunt psone que si subscribantur in instrumẽto nõ valet. ¶ Et ꝙ sufficit tempore inscriptiõis testes fuisse bone opinionis. eo. titu. §. x. ver. sed nunquid possum. ¶ Jnstrumentũ ꝓ me inductum teneor recipe contra me. eo. §. ver. ꝛ nota. ¶ Jnstrumenta producens cõmunia vel aduersa sibi preiudicat. eo. §. ver. quid si induxi. ¶ Si dubitatur de instrumento an sit publicum solus tabellio fidem facit. eo. titu. §. xj. ver. hoc tamen. ¶ Si testũ in instrumento scriptoꝫ vnus etiam solus eidem instrumento contradicat eius fidẽ debilitat is cõtradicens. eo. titu. §. xij. ver. si autem vnus. ¶ Si iudex instrumentũ contra quod excipit de falso pronunciet esse verum cum tamen in veritate sit falsum. et ꝓ istud sententiet contra me tenet sentẽtia nisi fuerit appellatũ titu. de rescrip. presen. §. iij. i fine. ¶ Licet instrumentorum nomine testes contineant. cum tamen datur dilatio ad instrumenta producenda testes non possunt produci. ¶ Quid si data est dilatio ad probandum. nunquid tũc vel postea possunt instrumenta ꝓduci. de his ꝛ multis alijs dubitationibꝫ circa ꝓductiones instrumẽtoꝝ. Et ꝙ quis nõ cogit edere instrumẽta nisi quãdo est eis vsurus. ij. ꝓ. ti. de dila. §. iiij. ℣. Jtẽ nõ. ꝛ seq. fere ꝓ. j. colũ. ¶ An valeat instrumentũ factũ tempore feriato. ij. ꝓ. ti. de feriis. quid si in feriis. ¶ An credat instrumento cũ dicit non esse tabellionem eũ qui illud dicit cõfecisse. tit. de satisda. §. iij. ver. sed qliter põt. ¶ Prima facie standũ est instrumento. titu. de posi. §. vij. ℣. veruntamen licet. ¶ Si quis dicat sciant omnes ꝙ ego debeo tali. L. vt patet per instrumentũ quod est apud illum. vel lego vꝛou mee. L. que mihi debit sicut continet in tali instrumento non preindicat nisi instrumentum exhibeat. ij. ꝓ. titu. de confessis. §. iij. ℣. sed nũquid patris. ¶ Ad probanduꝫ. L. que a te peto produco instrumentũ ꝙ tu arguis de falso queritur cui incumbat probatio. ij. ꝓ. ti. de proba. §. j. ver. sed pone ecce. ¶ An post datũ terminũ ad probandũ possent instrumẽta ꝓduci. eo. titu. §. ij. ver. vtrum post. ¶ Probatio fit per instrumentuꝫ ꝛ tunc ꝑsument solẽnitates debitas processisse. ¶ Pone ꝙ dictuꝫ est in instrumẽto ꝙ nõ possit pbari solutio vel pactũ de non petẽdo debitum nisi per ipsum instrumentũ redditũ vel cãcellatũ vel ꝙ aliud instrumẽtum nũquid hoc poterit pbari per testes. ¶ Jnstrumenta ꝛ testes parẽ vim habent. ¶ Contra et quid

si debitor iurauit se non probaturum solutionem nisi prius p instrumentū inciſum. ¶ Item q instrumentū confert onus probationis in aduersarium.eo.tit.§. iij. ℣.ij.ver.ſed pone.7 ver.ſed quid ſi debitor.7 ℣. q̄nto

¶ Quibus modis probetur falſitas inſtrumenti.eo.§. ℣.inſtrumentor̄. qualiter probetur aliquem deleniſſe vel ꝓdidiſſe inſtrumentum.e.§.iuxta fi. ¶ Quid ſit inſtrumentū 7 vnde dicatur.q inſtrumentuz alio modo dicitur documentū quia docet.alio modo munimentū.quia munit partē.7 q largo modo inſtrumentoruz appellatione teſtes 7 omne id quod iudicē inſtruit continet.ti.de inſtru.edi.§.ſ. ¶ Qualiter inſtrumentū publicet 7 fiat publicū. quare dicatur publicum. ¶ Sūt ix.regulariter que inſtrumentū faciunt publicum ſcilicet inuocatio nominis domini.nomen principis ⁊c.de quibus eo.titu.§.ij. ¶ Quo autez ordine 7 quomodo illa in inſtrumentis contractuum ſententiarum 7 alīs querantur. ¶ q notarius debet eſſe rogatus q confici at inſtrumentum an valeat aliter inſtrumentū an credetur ſibi ſoli q fuerit rogatus. Et quid ſi fuerit rogatus aperte vel ſecrete. Et an notarius de contractu vl facto quod vidit fieri poteſt facere inſtrumētū ſi poſtmodum rogetur. ¶ Qualiter tabellio ſe inſtrumentis proprijs vel alienis ſubſcribet.7 ſignum ſuum apponet ¶ Et q non refert an inſtrumentū conficiatur per verba de p̄ſenti vel de p̄terito vel in prima vel in tercia pſona.eo.§.ij.p totum. ¶ Qualiter propria ſcriptura exēpletur.publicet ſeu reficiat.an licet tabellioni ex eadē rogatione vel vocatione plura facere inſtrumēta eiuſdem tenoris eodez tempore vel diuerſis 7 tradere vni parti. ¶ An licet habere alicui plura inſtrumenta eiuſdem tenoris. ¶ An licet tabellioni cum de ſuis notis vel rogationibus confecerit inſtrumēta formas ipſoruū inſtrumentor̄ in ſuis chartularijs retinere. ¶ An caſu p dito inſtrumento tabellio qui illud ſcripſit poteſt illud reficere ad ſolam petitionem perdentis. ¶ An in conficiendo inſtrumentum requiratur q tabellio de hoc rogetur vel mandet. ¶ An ſufficit rogatus vel iuſſus vnius partis vel extranei vel requirit vtriuſq̄ partis mādatum. et ſi in inſtrumento non continetur aliquid de mandato nihilominus preſumitur mandatum. ¶ Et an tabellio poteſt aliquid in inſtrumēto ponere niſi id de quo mandatū eſt licet ipſe hoc viderit. an etiam inſtrumentum prodeſt alteri q̄ mandanti. ¶ Si debitor ſoluit debitum creditor reddere tenet inſtrumentū debiti cancellatum.quia p hoc probatur ſolutio vel facere inſtrumentuz de ſolutione dicitur hoc eſſe ſecurius. ¶ Quid ſi creditor debitori ſoluēti reſtituit inſtrumētum debiti nunc debitor nihilominus petit inſtrumentum de ſolutione debiti.nunquid obtinebit. ¶ Quid ſi extraneus velit exempluz auctentici inſtrumenti a te conſcripti. ¶ Qualiter probetur amiſſio 7 fiat refectō inſtrumenti.7 de quibuſdam dubitabilibus circa hoc. ¶ An debitor probat debitum ſolutum eoipſo q oſtēdit inſtrumentū debiti cancellatum. ¶ Et qualiter fiat inſtrumentū ſi altera partiū velit in publica forma copiam iudicialium actionū.de premiſſis 7 multis alīs ad ea facientibus.eo.titu.et eo.§. p totum. ¶ Qualiter 7 quando aliena ſcriptura exempletur vel publicetur vt fidē faciat extra iudicium vel etiam in iudicio.7 ō multis dubitabilibus circa hoc. ¶ Qualiter etiam rogationes ſeu prothocolla notarij qui deceſſit p alīū notarium in formā publicā redigentur. ¶ Quid autez ſi vn⁹ tabellio legat alteri tabellioni ſuas abbreuiaturas. Et quid ſi abbreuiature defuncti ſic ſunt breues q nō poſſunt bene intelligi quod contineatur in eis. ¶ Et ex q̄bus cauſis inſtrumenta exemplari vel reuocari petant 7 qualiter ei cuius intereſt fiat copia inſtrumenti in totum vel in partē. Et ſi aliqua contrarietas vel falſitas inuenitur in inſtrumento.an propter hoc totuz inſtrumentū annulletur. ¶ De predicta ꝛō publicatōne ſeu exemplatione inſtrumentoruū 7 actoruū videnduz eſt apud quem fiat.p quem.in quibus caſibus. et qualiter fiat.7 quis ſit eius effectus. 7 qualiter impugnet.et de multis alīs facientibus ad predicta.eo. titu.§.iiij. p totum. ¶ Quando 7 vſq̄quo inſtrumentuz exhibeatur tam in cauſa principali q̄ appella.tam a parte volente q̄ a nolente. ¶ Et an inſtrumentuz procurationis vel aliud ſemel in iudicio productum ſit neceſſarie iterum exhiberi vel ſufficit ad fidem faciendam q in actio.iudicialibus ſit redactum. ¶ Et an etiam tale inſtrumentum in actis cauſe redactum ſit reddendum producenti ſi petat.vel an debet apud iudicē vel apud notariuz remanere.7 de multis alīs circa premiſſa.eo.titulo.§.v. ¶ Qualiter inſtrumenta 7 que 7 cui 7 quo loco debeant exhiberi.7 qualiter cum inſtrumentū dicit eſſe falſum exhibebitur ab eo qui vult eo vti ſine pena falſi.7 debet facere ac prenidere volens producere inſtrumēta.nam contra eum qui producit contraria imputatur ¶ Qz tabellio cogēdus eſt exhibere rogationes ſiue inſtrumenta cuz neceſſe fuerit recepto competētl ſalario pro laboze. ¶ q tribus modis petitur cautio inſtrumēti. ¶ Quid habet facere q̄ vult arguere de falſo inſtrumentū 7 de multiplici ſpecie inſtrumentoz. ¶ Que inſtrumenta dicantur priuata 7 que cōmunia. ¶ Pone q inſtrumenta mea que quondā patris mei fuerint dicuntur eſſe in archa tua.ego peto a iudice q archā tuā faciat aperiri.7 inſtrumenta mea mihi reddi quid fiet. 7 quibus actionibus in diuerſis caſibus petant editiones inſtrumētoz. 7 de multis facientibus ad premiſſa. eo.titu.§.vj.p totū. Qz due ſunt ſpecies inſtrumentorū ſcilicet publicum 7 autenticū 7 priuatū. 7 q hoc vel illud dicatur.7 q 7 q̄ 7 contra quē fidem faciat de predictis 7 de multis alīs facientibus ad premiſſa. eo.titu. §.vij.p totum. ¶ Quibus inſtrumentis fides adhibeatur 7 quanta. ¶ Quibus modis inſtrumentū redditur ſuſpectū. ¶ q ſi iudex de inſtrumento ſuſpecto non inquirat cuz producitur veritatē ipſe tanq̄ falſarius punietur. ¶ Et nota quando accuſanti inſtrumentum de falſo incumbat probatio.7 quando aduerſario. ¶ Itē nota q contra inſtrumentū quantumcunq̄ publicum teſtes admittunt niſi in caſibus certis. ¶ Quot teſtes p. iudicant in inſtrumento. ¶ Quid ſi producit aliquod inſtrumentū in longinqua regione confectū.nec conficientis habetur aliqua noticia.7 quid ſi aliqui ex teſtibus inſcriptis contradicunt inſtrumento.7 que ſit validior probatio an p teſtes an per inſtrumenta. ¶ Itez cui magis credet an inſtrumento publico vel literis epiſcopi ſeu alterius iudicis. ¶ Et quid iuris ſi inſtrumenta contraria vel aduerſa ab eadem parte vel a diuerſis producantur. ¶ Item quid iuris ſi per factum aduerſarij mei vel alterius perdidi inſtrumentū quo erat vſurus. ¶ Qui etiaz 7 ſuper quibus 7 vbi poſſunt confiere inſtrumenta. ¶ Et quid ſi is qui inſtrumentum confecit negetur eſſe publica perſona. ¶ Et quid ō inſtrumento confecto ab excommunicato. vel ab eo qui als eſſe tabellio prohibetur .vel ab illo qui credebatur eſſe tabellio 7 non erat. vel ab illo qui officiū perdidit ex certis cauſis. ¶ Et an ad dicta alterius contrahenti um poteſt tabellio conficere inſtrumentū. ¶ Qualiter probabitur illum qui fecit inſtrumentū eſſe vel fuiſſe tabellionem vel pro ſe tabelliōe falſo geſſiſſe. ¶ Nota q licet inſtrumentuz plura contineat.tamen tabellio qui dicit ſe his interfuiſſe intelligit ſolum dicere ō his que in illo loco 7 ea die principaliter acta ſunt. vtpote loco ſententie exemplo 7 quibuſdam alīs exempl. ¶ Quid ſi in aliquo inſtrumēto contin q.a.promiſit ſoluere b.x.que ſibi debebat ex cauſa venditionis cuiuſdā equi put continetur in inſtrumēto manu talis notarij facto viſo et lecto a me tali notario. nunquid hoc inſtrm fa-

cit fidem.licet primum originale non appareat.de pre-
missis ⁊ multis alijs facientibus ad p̄missa.eo.ti.§.viij.
p totum. ¶Qualiter impugnet instrumentū vel rati-
one tenoris siue contractus vel facti in eo contenti. vl
ratione scripture.vt quia dicit q̄ tabellio instructus si
ue inscriptus illud non scripserit. ¶Et circa hoc nota
de compatione lr̄e vl notione illius tabellionis q̄ illud
scripsit. ¶Et quid si ille tabellio instrumentū sui tabel
lionatus amisit.vel si est questio ꝺ quasi possessione of
ficij sui. ¶Item ratione falsitatis apposite vel ratione
defectus temporis contractus vel annorum domini vl
diei vel consulis vel alⁱs huius. Sed nunquid confe-
cto instrumento sine die ac consule vel sine loco vl ali-
quibus alijs per obliuionem omissis poterit tabellio si
bene recordetur de illis illud reficere auctoritate pro-
pria vel iudicis saltem de partium voluntate. ¶Et q̄d
si in prothocollo erat dies sed non in instrumento. vel
ratione alicuius omissionis de necessarijs. vel ratõe ra-
sure.cancellature.vituperationis. ¶Et si instrumen-
tum inuenitur vicioſum in parte.nunquid totum red-
ditur vicioſum. ¶Quid si instrumentum non cõtinet
causam contractus vel obligationis. vel si opponit q̄
res aliter fuit gesta q̄m̄ scripta. ¶Qr tabellioni licz pone
re in instrumento ea que faciunt ad naturã contractus
substantia non mutata licet in prothocollo non ita ple
ne fuerit scriptum. ¶Qr in instrumento sñie debet iu-
dex loqui in propria psona. in alijs non refert an tabel
lio loquatur p verba prime vel tercie psone.vel p ver
ba de pterito vel de p̄senti. ¶An instrumentum perdi
tum debet refici verbis primi non mutatis. ¶An licet
tabellioni per alium scribere instrumenta. ¶Quid si
probas p instrumentum me tali die tibi promisisse. L.
narbon̄.nunquid p aliud instrumentū vel p testes po-
tero probare me illa die Rome fuisse. ¶Si i instrumẽ
to continetur q̄.a.filius.R.mihi tali die centū promi-
sit.⁊ illa die erat. R. mortuus non propter hoc minus
valet instrumentū. ¶Item opponitur in instrumento
q̄ producens dixerat coram iudice non vsurum se illo
¶Item impugnatur multipliciter ratione testium.
¶Si est probatum vnum instrumentum factum p ta
lem notarium esse falsum.an nihilominus valent alia in
strumenta facta p illum. ¶Et si p arbitros coram qui-
bus de successione agebatur defuncti pronunciatum ẽ
hereditatem ad partem alteram ptinere non obstante
instrumento testamenti p alteram partem producto.
¶Qr si instrumentum ipsi arbitri falsum pronunciaue
rint ⁊ tabellio qui prefatum confecerat instrumentum
illam pronunciationẽ scripsit ⁊ tacuit.nec in aliquo cõ
tradixit an ꝓpter hoc probet falsarius. ¶Item an iu-
dex potest comburere instrumentū falsum coram se ex
hibitū. ¶Q̄ instrumenta p notas ⁊ signa scribi non de-
bent. ¶Sed quid de titulis et alijs abbreuiationibus.
¶Quid de instrumento in facto ꝓprio confecto vel a
filio in facto patris vel domestico in causa dñi.⁊ sic de
quibusdaz alijs. ¶De iuribus quibus consueuit renũ
ciari in instrumentis. ¶Et si dixi p viam exceptiõis in
strumentū esse falsum nũquid hoc idẽ postmodum po
stea potero dicere p viam accusationis. ¶An produ
cens instrumentū ipm̄ postmodũ possit impugnare vl
dicere q̄ ipsum nõ intelligebat. ¶Itẽ si instrumentuz
quod pduxit probet falsum an p̄iudicabit mihi de pre
dictis ⁊ multis alijs oppositionib⁹ contra instrumentũ.
eo.ti.§.ix.p totum. ¶De impugnatione forensiũ scri-
pturaꝝ vel instrumentoruz ⁊ que dicant forenses scri
pture.eo.titu.§.x.p totum. ¶Quando dictum i prin
cipio instrumenti positum respiciat contracta sequen
tia.vel positum in medio ad precedẽtia.⁊ ad sequentia
vel ad alteram p artem tm̄modo referatur vel posituz
in fine respiciat omnia precedentia vel proxime dictuz
tm̄.eo.titu.xj.ver. Item excipe. ¶An heres vel execu-
tor legatorum. ⁊ an heres venditor emptori tenentur
dare instrumenta ptinentia ad rem legatam vel em-
ptam.eo.titu.§.xiij.ver.sed queritꝰ an heres. ¶Si ap
pareat chirographum cancellatũ ius presumit debito
rem liberatuz.ij.p.ti.de presump.ver. violenta. ¶De
renunciationibus que instrumentis habent apponi. ti.
de renunci.⁊ conclu.p totum. ¶In instrumento causa
est inserenda.ij.p.titu.de sen.⁊ que ipsam se.§.v.versi.
verum instrumento creditur.eo.titu.§.vj.ver.⁊ nota.
¶Pretextu instrumentorum noviter reptorum non
retractatur sententia.eo.titu.§.vij. iuxta principium.
¶Pone.r.que tibi debebam p publicũ instrumentuz
solui tibi.⁊ tu feciſti apocham seu instrumentũ solutio-
nisnõ restituisti mihi instrumentũ debitũ.deinde tu pe-
tisti a me illa.r.⁊ probasti p instrumentũ.ego ℣o solu-
tionẽ probare nõ potui.quia solutionis pdideram in-
strumentũ. vnde lata est sententia contra me de debito
p̄soluendo.post hoc ego inueni instrumentũ solutiõis
vnde peto sententiã retractari.queritꝰ quid iuris.titu.
de sen.execu.§.fi.℣.illud autem. ¶De interesse quod
mihi competit contra illum qui mihi mea instrumenta
subtraxit.titu.de fruc.⁊ interesse.§.fi.ver. in summa.
¶An crimen possit p instrumenta. probari.ij .p.titu.
de accusatione.§.j.ver.quid si accusatus. ¶Diuersas
formas instrumentorũ inuenies in diuersis titu. huius
libri. ¶Si quis habet mea instrumenta propria vl cõ-
munia vel rationes cõmunes qualiter petam ea mihi
exhiberi vel edi.titu.ꝺ instru.edi.in.§.vj.in prin. ¶In
strumẽto pu.stat donec contra probet quod verum ẽ
q̄ntum ad ea sup quibus conficit principaliter.secus si
de alia scriptura fecerit mentionẽ.iij.p.titu. de appell.
§.j.ver.⁊ notabiliter. ¶Qualiter notarius de ap. faci
et instrumentũ.eo.§.ver.cetex. ¶Que debeant poni
in instrumentis ⁊ quandoq̄ ꝓprie. quandoq̄ impro-
prie ponit.titu.de emptio.⁊ ven.§.j. ver. primo antẽ.
¶Possessio acquirit p traditionẽ instrumentorũ emp-
tõis ipⁱ⁹rei.e.§.ver.sed quid si instrumento. ¶Si in
aliquo instrumento continet q̄.t.recepit ab aliqua ec-
clesia rem aliquam in emphiteosim vel in feudum tan
q̄m a domina standum est illi instrumento.nec ille.t.con
tra illud audietur.verum si ecclesia per se ostendat ali
quod instrumentum continens concessa sibi fuisse iam
sunt.L.anni et vltra omnia que talis comes habebat
in tali castro illud instrumentum non iuuat ecclesiam
nisi illa probentur fuisse comitis qui concessit.t.de lo.et
con.§.vj.ver.iij.⁊ ver.lviij. ¶Ex instrumento contra
quod feci vel veni me iuuare non possuz.eo.§.℣.lxvj.
¶An amisso instrumento contractus emphiteotici te
neat ipse contractus.⁊ an idem sit in alijs contractibus
in quibus instrumentum requiritur vel scriptura.ver.
cxxviij. ¶Utrum pdito instrumẽto emphiteota pos
sit a domino petere instrumẽti nouationẽ.⁊ si dominꝰ
petat sibi edi instrumentũ ab emphiteota an cogetur
edere.℣.cxl. Et si emphiteota petat dominũ iurare q̄
malicioſe dñs nõ petat editionẽ instrumẽti an sit audi
endus.℣.cxlj. ¶An instrumentũ quod ego facio meis
sumptib⁹ fieri dicat meũ ita q̄ ego nõ tenear aduersa
rio illud edere.e.§.℣.cxlij. ¶An ꝺ eodẽ cõtractu duo
possint confici instrumẽta.scz vnum pro vna parte.al-
terum pro altera parte.titu.de rerum pmu.§.j.ver. ce
terum.si ecclesia.in fi.⁊ ti.de dona.inter virum ⁊ uxorẽ
§.ij.i p̄ma forma. ¶Forma instrumẽti debiti.vj.hẽt ca
pitula.de quib⁹ ti.de obli.⁊ sol.§.j.℣.⁊ nota. ¶Qua-
liter agat contra illũ qui delevit instrumentũ. Et qua
liter testes habẽt deponere in hoc casu.ti. de crimie fal
si.℣.hoc etiã nõ.⁊ sequẽ.

INtegritas. ¶Quando res dicit integra vel nõ.j.p.ti.ꝺ
iudi.dele.§.v.℣.gotfridus. ¶Integre rẽ pfectã significat.ti.de here.in fi.

Intellect⁹. ¶Qui nō bñ intelligit non bñ refert. ti. de adno. §. vj. ℞. postmodū. iuxta illud salomonis. ꝑ ns intellige ⁊ tūc increpa. priusꝙ scruteris nō reprehendas. ibidē. ¶Verba dubia sunt intelligēda ꝑm intellectum eius qui ea ꝓtulit. e. ti. §. vij. ℞. Itē cautꝰ. ¶Legere ⁊ nō intelligere negligere ē. j. ꝑ. ti. de teste. §. j. ver. Itē q nō prohibet. Communē intellectum verborū sequi debemus. j. ꝑ. ti. ō teste. §. vij. ver. quoq. ¶Quedam sunt q magis intellectu ꝓcipi ꝙ locutione expimi possunt. ti. de. j. ⁊. ij. decreto. §. ix. ver. sequit. ⁊ tit. de fatis. §. iij. iuxta fi. ¶Clausula in eadē oratione posita nō debet ad diuersos intellectus referri. ti. de dispu. et all. §. iij. ℞. iiij. in principio.

Intentio. ¶Cautela est aduocati q eius intentio agnosci non possit. ti. de aduo. §. vij. ℞. Item cautus. ¶De intētionibus siue articulis testium ⁊ formis eorum. j. ꝑ. ti. de teste. §. v. ꝑ totum. ¶Nota intentionē loquentis fore considerandam. ij. ꝑ. titu. de litis cont. §. ij. ꝑ totū. maxime. ver. illud etiam. ⁊ ver. ex p̄missis. ¶Cū priuilegium ē dubium ad intentionē recurrit concedētis. t. de instru. edi. §. xj. ver. si autē dubium. ¶Ex coniectura apparet intētio alicuius. ti. de libel. ꝓcep. §. xiij. ℞. sed cum ex his.

Interrogatio. Et interrogatorium. ¶De interrogationibus quas iudex añ lit. cont. habet facere ⁊ alijs quas potest facere in quacunq; pte lit. quādoq; sibi expedire videt. j. ꝑ. ti. de off. om. iudi. §. vj. ℞. sed queritꝰ quando. ⁊ ver. ante litis contesta. ¶Qualiter ⁊ quibus interrogationibus iudex faciet responderi. e. §. ver. post litē. ¶Si dubitetur de aliquibus interrogationibus an debeant fieri vel nō summarie ō hoc queritꝰ quia melius ē quandoq; aliquas friuolas recipi vel fieri q̄ vnam necessariam respui. eo. ti. §. fi. ver. tercio. ¶Qualiter iudex interrogabit testē. ⁊ q interduꝫ interrogatio iudicis habetur ꝑ articulis. j. ꝑ. ti. de teste. §. v. ver. sciendū. ¶De interrogatorijs que facit is cōtra quē testes ꝓducunt. ⁊ de oib⁹ dubitabilib⁹ faciēdis ad ℔. et qualiter ⁊ de quibus testibus debet interrogari bñ nota. eo. titu. §. vj. ꝑ totum. ¶Judicantem oportet cuncta rimari. ⁊ rerum ordinem plena inquisitione discutere. eo. §. ver. interrogatorium. ¶Interrogatō captiosa est abijcienda. eo. §. in fi. ¶Quando ꝑ terminū via ponēdi ⁊ probandi alicui est precluſa nihilominus iudex ex officio suo potest interrogare si sibi videbitur expedire. ij. ꝑ. t. ō vila. §. iiij. ver. Itē q si dat⁹. ¶Quibus casibus ⁊ qualiter ⁊ quo loco ⁊ apud quē iudicem fiant interrogationes. ¶Qr gnāliter potest iudex semper interrogare añ litis cont. ⁊ post ⁊ vbicunq; ipsum equitas mouet etiam postq̄ fuerit in causa conclusuꝫ. ¶Q in. ꝛ. specialibus casibus fiunt interrogatōes añ litis cont. ¶Q ī petitione hereditatis fiunt spāles interrogationes ⁊ necessarie. ¶An vsus p̄dictaꝝ interrogationū vel interrogatoriaꝝ actionuꝫ ab aula recessit. ¶An de eodē facto potest quis pluries interrogari. et de modo interrogationibus respondēdi. ¶Et quid si sine interrogatione respondeat. ti. de interrogationibus que fi. añ litis cont. §. j. ¶De effectu interrogationū. eo. ti. §. ij. ¶Judex sup positōibus pōt interrogationes facere. ti. de posi. §. j. ¶De differētia inter positiones ⁊ interrogationes. ⁊ quis ⁊ quando possit interrogatiōes facere. ⁊ sup quibus ⁊ quis eis debeat respō dere ⁊ de multis alijs circa p̄missa. eo. ti. §. iij. ⁊. iiij. et. v. in prin. ¶De responsionibus ad positiones vel interrogationes multa bona dubitabilia declarantur. eo. titu. §. vj. ¶Quibus modis positiones ⁊ interrogationes impugnent ⁊ reprobent sic q ad eas respondere aduersarius non cogat. ⁊ quando cōgat. eo. titu. §. vij. ꝑ totum. ¶Licet negatiua non possit poni a parte. iudex tamē qui habet ex officio cuncta rimari ⁊ veritatē modis omnibus inquirere quibus potest ⁊ debet ex officio si viderit expedire partē sup negatiua interrogare poterit. maxime vbi vtile piculum anime. ¶Interrogat etiam iudex interdum ex officio vbi pars ponere vel interrogare non posset cum esset in causa concluſum. eo. §. ver. vel. licet fere omnia que in positionib⁹ debēt attēdi habēt etiam interrogationibus considerari. vt patet eo. ti. de posi. fere ꝑ totum. ¶Cum quis in iudicio ē confessus p̄sumit interrogationē p̄cessisse. ij. ꝑ. ti. de pba. §. iij. ℞. sed o. ¶De interrogatōnibus q̄ fiunt reo quando ponit in tormētis. iij. ꝑ. ti. de accusatione. §. j. ver. quid si latro. ¶De interrogationib⁹ q̄ fiunt tam reo q̄ testibus in cā inquisitōis. §. vbi agit. ti. de inquisitione.

Intercessor. ¶Quis dicatur visitator ⁊ quis intercessor. ⁊ quid ad eoꝝ spectet officiū. j. ꝑ. ti. de legato. §. j. ver. quis aūt.

Interdictum. ¶De interdictis ciuilib⁹ ⁊ que habeant considerare volētes agere aliquo interdicto vtili vel directo. ¶Q licet interdictoꝝ solēnitas sit sublata ⁊ loco cuiuslibet int. dicti actio ifactū sit surrogata. effectus tamē interdictoꝝ remanet. ti. de actōe seu pe. §. ij. ℞. rursus. ¶Q int. dicta sunt ꝓtoria. ¶Q loco cuiuslibet interdicti infactū actio surrogata ē. ⁊ de xxxvij. int. dictis vel circa. eo. ti. §. v. ī p̄n. ⁊ post fere ꝑ j. col. ¶Int. dicta sunt psonalia tm̄ i rē scripta. ti. ō cel. actōis. §. j. ℞. vt aūt. ⁊ ti. de p̄mo ⁊ scdo decre. §. iij. ver. ℔ pone ego. ¶Qualit ꝓcedat contra contumacē int. dicto de libero homine exhibēdo ⁊ int. dicto vti pos. et vtrobi. ⁊ vñ vi. ⁊ in alijs interdictis. j. ꝑ. ti. de contumacia. §. iij. ver. porro. ⁊ se. ⁊ tit. de p̄mo ⁊ secūdo decre. §. iij. ver. sed pone. ⁊ se. ¶De int. dicto ne vis fiat ei qui i pos. mis. ti. de primo ⁊ secūdo decreto. §. ij. ver. q̄d si b. ¶Qualit fiat missio contra contumacez cum agit de itinere actuq; priuato vel de aqua quo. ⁊ esti. e. ti. §. iij. ver. quid si agat. ¶An missus in pos. ex primo decreto pōt agere int. dicto vndevi vel vti pos. e. ti. §. v. ver. q̄d si missus. ⁊ ver. ⁊ nō. ¶Qualit procedat ꝓtra cōtumacē. ⁊ q̄d sit officiū iudicis in possessorijs int. dictis. ⁊ q ꝓhibitorijs int. dictis tm̄ petit interesse. ¶Utꝝ in possessorijs interdictis tm̄ lapsus anni missū faciat possessorē. ⁊ ad quid passus missionē veniēs infra annū admittet. eo. ti. §. x. ver. Itē queritꝰ. ij. vel. iij. se. ¶Pro his q̄ possident directū ꝑ bis ℞o que quasi possident vtile interdictū dat. ¶An vero interdictis reci. ⁊ peti. simul agi possit. ti. de peti. ⁊ poss. §. j. ver. sed nūquid pōt. ¶Quid oportet probare agentē int. dicto vñ vi. ti. de posi. §. vij. ver. ij. cōsiderandū. ¶Lex dicit q cōtra interdictū q̄d vi aut clā aliqua exceptio nō oponit. ⁊ tamē posita in multis in subsequētibus plures exceptōes admittunt. ti. de renū. ⁊ cōclu. ver. pone ergo. ¶An in interdictis requirat libellus ⁊ q interdictoꝝ solēnitas est sublata. ti. de libel. concep. §. x. ver. xxvj. et se. ⁊. xxix. ¶De interdicto ne quid fiat ī loco publico. vel vt q̄d factū est tollat. ⁊ quādo locum habeat. eo. §. ver. xxxj. ¶Interdicta sunt ꝓtoria. ti. de cā pos. ⁊ ꝓpri. §. j. ī p̄n. ¶Que sint interdicta adipis. pos. et qualiter in eis fiat libelli. e. ti. §. j. ¶Que sunt int. dicta recipi. pos. seu defendende. ¶Quando et quibus et cōtra quos competāt et qualiter in eis li. et posi. fo. e. ti. §. ij. ¶Itē interdictorum quedaꝫ sunt publica quedam priuata. ¶Publica sunt. ix. scz interdictum de libero homine exhibēdo. Interdictū ne quid fiat in loco sacro. ne q̄d fiat in loco publico. et si factū sit q tollatur. de via publica et ō itinere publico reficiēdo. vt liceat ire vl agere ꝑ viaꝫ publicā et ne nulla sibi violētia inferat. ne q̄d

fiat in flumine publico vel in ripa eius quo mīꝰ nauiget aut vt aliter fluat qꝫ in priori estate flueret. ¶ Vt liceat ripam publici flumīs reficere vl' minuere. ¶ Vt liceat ī flumine publico nauigare vel piscari vl' stagno publico vel lacu pu. vel fossa pu. ¶ Nonuꝫ ē ꝑm quosdam vt liceat reficere cloacas publicas. ¶ Qualiter ī ꝓdictis interdictis ꝛ positiones formētur ꝛ libelli. e. tit. §. iij. ¶ Priuata interdicta sunt. xxviij. in quibus qualiter positiones ꝛ libelli formētur. eo. ti. §. iij. ¶ De interdicto vide vi vtili ꝛ directo cui. contra quē ꝛ ī quibus casibus ꝛ vsqꝫ quo competat ꝛ qualiter in eo ꝛ diuersis casibus libelli ꝛ positiones formētur. ti. de restit. spo. §. j. vsqꝫ ad ℞. ceterum. ꝛ. §. ij. ¶ Similiter de interdicto quod vi aut clam. eo. ti. §. ℞. cetez. vsqꝫ ad fi. §. ¶ De interdicto ne vis fiat ei qui in poss. missus fuit. ¶ Et qualiter ī eo libelli ꝛ positōes formen'. ¶ Itē an interdictum vñ vi competet expulso de possessione quā tenebat ex primo decreto. ti. de eo qui mis. in poss. cā rei ser. ℞. porro. ¶ An vbi agitur interdicto vti possidetis possit iudex sequestrare vsum possessionis ꝛ illū partibus interdicere. ti. de sequestra. poss. fruct. ¶ De interdicto de tabulis exhibēdis ꝛ qualiter in eo libelli ꝛ positiones formen'. ti. de fide instru. ¶ De interdicto fraudatorio. tit. de re. ec. non alie. ver. ē ꝛ interdictum. ¶ De interdicto de p̄car. tit. de p̄car. ¶ De interdicto de migrando directo ꝛ vtili. ti. de lo. ꝛ con. §. v. ℞. cetera inquilino. ¶ De interdicto saluiano. e. §. ℞. ad hoc ¶ De interdicto de precario. eo. §. ver. si em. ¶ De interdicto quorum bonorum quorum legatoꝝ ꝛ d' tabulis exhibēdis vtilibus ꝛ directis quibus contra quos ꝛ quando competant ꝛ qualiter in eis po. ꝛ li. for. titu. de testa. §. ij. ¶ Per interdictum vniuersale quorum bonorum interdum res petit singular. eo. ti. §. iij. ℞. ß nūquid. ¶ De interdicto de mortuo inferēdo ꝛ qualit' li. ꝛ pos. for. e. ti. de sepul. ℞. porro ꝛ seq. ¶ De interdicto de sepulcro edificando. eo. ti. ℞. verum. ¶ De interdictis de vxore exhibēda de vxore deducēda. ti. de ꝙuer. coniug. ver. Itē de iure ꝛ ti. de spon. ꝛ ma. §. iiij. ℞. si autē. De interdictis de liberi. exhibi. de liberis deducendis ꝛ de libe. ho. exi. ꝛ qualiter in eis libel. ꝛ posi. fomentur ti. de conuer. infi. ver. porro. ꝛ seq. ¶ Que res veniant in interdicto vnde vi. ti. de reli. d. ℞. debēt etiā. ¶ De interdicto ne quid fiat mittaturue in loco sacro. ꝛ qualiter in eo libel. ꝛ posi. formēt. eo. tit. ℞. porro si in loco. ¶ De interdictis de no. oper. nū. quod vi aut clā. ꝛ vt liceat edificare ei cui nunciatū ē si satisfecerit. Et qualiter in eis lib. ꝛ posi. for. ti. de no. op. nun. §. j. ¶ De interdicto ne quis habeat aliquid ita positū ī domo vel cenaculo vel alibi. qd' si caderet nocere posset. ꝛ si quis cō trafecerit puniat' in. x. aureis. ti. de iniu. ꝛ dam. dato. §. ij. ℞. ad hoc. ¶ De interdictis ꝛ de arboribꝫ cedēdis de glande legēda ꝛ quibusdam aliis circa hoc. e. §. in multis. ℞. ¶ De interdictis ac forma sñie interdicti ꝛ absolutionis ab ea. ij. p. ti. de sen. ꝛ q̄ ipsā se. §. vij. ℞. iuxta p̄ missa. ¶ An sñia interdicti ad cautelam valeat relaxari. e. §. ℞. ꝛ nō. ¶ Utrum episcopus valeat ecclesias interdicere sine monitione ac cause cognitione. iij. p. ti. d' accusatione. §. j. ℞. vtrum epūs. ¶ Qualiter agat' contra illum qui celebrat interdictus. ti. de cle. excom. mis. ¶ De illa clausula q̄ frequēter in lr̄is aplicis inseri'. s. ꝓuiso ne in terrā talē interdicti sñiam ꝓferas nisi sup hoc mandatū recepis spāle. ti. de Rp. pñ. §. iiij. ℞. nūc dicamus.

Interesse. ¶ An interesse veniat ī iudicio iudicis officio vl' in re actionis. j. p. titu. de offi. om. iu. §. vj. ver. itē promisi. ¶ Quomodo interesse probetur. j. p. ti. de testē. §. viij. ī fi. ¶ De interesse quod quis consequit ꝑ actionem in factum descendentē ex edicto pretoris de alie. mu. iudi. causa facta plene nota. titu. de cessi. ac. §. j. ver. vt autem. ¶ De interesse missi in possessionē qui propter dolum ꝛ potentiam aduersarij non potuit rez custodiēdam nanciscī. ij. p. titu. de contu. §. fi. ℞. ß nunquid facta. ¶ Qualiter fiat missio in possess. contra cōtumacē cum agitur de interesse. titu. d'. j. ꝛ ij. decreto. §. iij. ver. Item si agatur. ¶ De interesse quod competit actori contra reum contumacē in diuisoriis iudicijs. et qualiter probabitur. eo. titu. §. x. ver. in actōne. ¶ Dō in prohibitoriis interdictis tm petitur interesse. ꝙ pro interesse tm̄ agitur in psonam. ¶ Qui agit ad factuꝫ petit p̄cise factum ꝛ interesse si voluerit. ¶ Et vbi agitur d' retinenda poss. qualiter agit ad interesse actor contra reum contumacē. eo. §. ver. Itē queritur. ꝛ eo. ti. §. ij. ꝛ sequē. ¶ An in causis ecclesiasticis petiualeat interesse ti. de fruc. ꝛ interesse. §. ij. ¶ Quid dicatur interesse. et quid veniet ꝛ computetur in eo. eo. tit. §. iij. ¶ Sūt autem tria genera interesse. nam aliud conuentum. aliud commune. aliud singulare. ti. de conuēto. eo. titu. §. iij. ¶ De commune interesse quare sic dicatur quid in eo veniat vel computetur ꝛ qualiter ꝓbet'. e. ti. §. v. ¶ Qz interesse singulare dicatur ꝛ quid in eo veniat. ¶ Qualiter interesse probetur ꝛ petat'. qualit' in eo condēnatio fiat. ¶ De multiplici diuisione interesse. ꝛ de multꝫ dubitabilibus circa hoc. eo. ti. §. fi. ¶ Qualiter petaꝫ interesse contra illum qui mihi aliquid promisit dare vl' soluere ꝛ nō fecit. ti. de plus peti. §. penul. ¶ De interesse quod petitur quia res vēdita nō tradit'. ti. de emp. ꝛ vē. §. j. ver. iuxta princi. ¶ De interesse ℞o quod petit' loco vsuraꝝ. eo. §. ad fi. ¶ De interesse quod petit'. ꝙa res conducta nō tradit'. ¶ Qz cuꝫ interesse nō ē in obligatione nō pōt peti licꝫ veniat in condēnatione. ti. de lo. ꝛ con. §. v. ℞. vez. ¶ An cōsensus oīm quoꝝ interest sūt inquirēdi. e. ti. §. vj. ℞. lxxxvj. ¶ De interesse qd' competit ex diuersis formis ꝛ causis habet' in suis ti. ꝑm congruētiam tituloꝝ.

Interlocutoria ¶ An iudex possit vl' debet aliquā interlocutoriā reuocare. j. p. ti. de off. ordinarij. §. iij. ꝛ ti. de of. om. iu. §. vj. ℞. post sñiaꝫ. ¶ Cū queritur an ab interlocutoria valeat appellari seu reuocari. vel nō distinguit' an sit talis q̄ ꝑ diffi. sen. reuocet' an non. vt in primo casu non appellet' in. ij. casu. sic. e. ti. de offi. om. iudi. §. fi. ℞. iij. ¶ Faciliter ꝛ ꝑ aliū ꝛ sine magna cognitione interlocutoria reuocat'. e. §. ver. vj. ¶ Iudicis interlocutoria non debet eē delusoria. ti. de primo ꝛ sc̄o decreto. §. iij. ℞. ß nonne. ¶ Peremptoria habet vim interlocutorie. ac interlocutoria pōt ferri pte absente. ij. p. ti. de dila. §. iij. ℞. ß pone. ¶ Cū aūt talis terminus sit ꝙ ꝑ interlocutoriā illā ius ptibus acquirit' sine cāe cognitione reuocari nō debet. ti. de excep. ꝛ repli. §. iij. ℞. Itē pone datus. ¶ De formis interlocutoriaꝝ an ab interlocutoria iudicis liceat ap. an ꝛ qualiter vsqꝫ ad qd' tēpus iudici liceat suam interlocutoriā reuocare. e. t. §. iij. ℞. generalit'. ꝛ se. multꝫ. ¶ Interlocutoria ē vna de quatuor spēbus sñie. ꝛ nō quid sit interlocutoria ꝛ q̄ drīntia ē inter interlocutoriā ꝛ diffiniti-
uā sñiam. ¶ An interlocutoria transit in rē iudicatam ¶ An et qñ ab ea qui eam tulit valeat reuocari. ¶ Et ꝙ interlocutoria requirit iuris ordinationē. ij. p. tit. de sñia ꝛ q̄ ipsā se. §. ij. a pñi. vsqꝫ ad ℞. ē quoqꝫ. ¶ Qualiter interlocutorie in diuersis casibus formēt'. ¶ Et an lata interlocutoria ꝑ iudicē possit ꝛ qualit' reuocari ꝛ q̄liter tunc sup expēsis pronūciabit'. eo. ti. §. vj. iuxta ꝓnc. in multis ℞. ¶ An interlocutoria sit de necessitate i scriptis ferēda vel in actis redigēda. ¶ Et an vna pte pñte ꝛ altera absente ferri possit. e. ti. §. viij. ℞. quid de interlocutoria. ꝛ ℞. quid de interlocutore. ¶ Nō reuocat' sine cause cognitione qd' fit post ap. ab interlocutoria interiectā. quia p̄sumitur ꝑ ipa interlocutoria. ti. d' sñia excom. §. j. ℞. quod autē. ¶ Interlocutoria transit

in rē iudicatā 7 ex ea dat actio 7 exceptō. ¶Que autē auxilia dantur p ea seruāda. e. ti. §. v. ℞. ß cum ex snīa. ¶Ab interlocutoria nō appellat ꝑm. l. nisi ī casib. secꝰ ꝑm canones. ij. p ti. de ap. §. ij. ℞. xiiij. 7 ver. ß nūqd pōt interlocutoria. ¶Cōtumacis grauamē nō trāsit in rez iudicatā p lapsum. x. dierum. eo. ti. §. v. ℞. 7 nō. ¶Int locutoria nō transit in rē iudicatā q̄tum ad iudiciū. e. §. in fi. ¶Si iudex post exceptionē propositam ea non obstante procedit ī causa. pinde ē ac si iudex interlocutus fuisset exceptionē non admittēdam. ¶Qualit aūt appellet ab interlocutoria. iiij. p. t. de ap. §. j. ℞. si autē. 7 ℞. si ℞o. §. iiij. ℞. fi.

Interpretatio. ¶An iudex vel arbiter suā possit interptari snīam q̄ eius ē interptari cuius ē cōdere. Et q̄ qui interptat videt corrigere. j. p ti. ō arbi. §. viij. ver. ß nūquid verbū. ¶Qz iudex ex officio dubia interptat. de offi. om. iudi. §. vj. ver. post litē. 7 ver. gnāliter. ¶Qz p actore fit interptatio. e. §. ver. in snīc. ¶Dubiū verbū testis iudex pōt interptari. Et in dubio fiet interptatio vt res potius valeat q̄ pereat. ¶Fiet etiā interptatio p reo contra pducentē nisi in casib. notatis. j. p. ti. de teste. §. j. ver. Itē qō testes obscure. §. ti. vbi de intellectu 7 vbi de interesse sunt aliqua de materia huius ti. ¶Nō valet interptatio facta nō vocatis illis quos negociū tangit. ti. ō Rp. pūtatione. §. ix. ver. Itē q̄ ad rescrip. ¶In priuilegijs confirmationib. et concessiōibus fit plena interptatio. ti. de īstru. edi. §. xj. iuxta prin. ¶In dubijs fit interptatio vt res potiꝰ valeat q̄ pereat. e. ti. §. xij. ver. itē vide. ¶In testamētis est benigna int̄ptatio faciēda. e. t. §. xiiij. ver. q̄d si sūt plures. ¶In bñficijs larga dz interpretatio fieri. ij. p. ti. de sen. 7 q̄ ipsam se. §. vj. ver. ß pone aliqs. ¶Cōtra eū fit interptatio q̄ appel. suā potuit aptius declarare. ij. p. t. de ap. §. ß quid si quis.

Interruptio. ¶Per litis contestationē factaz sine libello non fit interruptio. ti. de executore. ℞. ß nūquid. ¶An 7 qñ p libelli oblationē fiat pscriptionis interruptio. ti. de libel. concep. §. ix. 7. §. xvj. ver. Item ꝑm quosdā. 7 ti. de in integz resti. §. j. ℞. fi. ¶An p exceptionē vel litis cont. corā non suo iudice vel corā arbitro factā fiat pscriptōis int̄ruptio. ti. de pscrip. ver. 7 nō. 7 se.

Intrusio. ¶Qualit̄ ꝯ intrusuz fortme tur libellus. ti. de elec. §. j. ℞. ꝯ intrusum 7 bñ. ti. de eta. 7 quali.

Inuentarium. ¶Curator ad litē vel certam rē datus inuentariū facere non tenet. qualiter fiat inuentarium dicitur in reptoriis. ¶An curator datus ad alia debita exigenda vel ad sola pdia admīstrāda. vel datus vētri vel bonis faciat inuentariū. titu. de actore ab vniuersitate vel tu. vel cu. constituto. ver. puberes. 7 ij. se. ¶Orphanotrophus tenetur inuētarium facere. ti. vbi de orphanotropho. ¶An tutores vel curatores añ factum inuētarium valeant ministrare vl̄ iudicium exercere. An sufficiat inchoasse. ¶Et qualit̄ et quando inuētarium fieri debeat tam a tutore vl̄ curatore q̄z etiam ab herede titubanti. ti. ō tutore. §. v. ver. Itē q̄ tutor 7 se. minor. ¶Qz curator datus bonis inuentarium facere teneat. ti. de curatore. §. v. ver. Item nota. ¶De formis inuētariorum gnāliter. e. §. in fine. ¶An executor testamētarius orphanotrophus episcopus volens exequi voluntatē defuncti tutor 7 curator tenētur inuētarium facere 7 apud quē. ¶Et q̄ inuētariū gratis conficiendum ē. ¶Et q̄ qui facit inuentariuz reddere tenetur rationē sed cui reddetur. ¶Qz añ factum inuētariū dicte psone administrare nō debent. ti. de instru. edi. §. xiiij. ver. sed an tenetur. 7 se. 7 ver. ce terum. ¶De pdictis etiā 7 de inuētarijs tutoꝝ 7 curatoꝝ orphanotrophoꝝ platoꝝ heredum fisci 7 aliorum qui ad inuētarium faciēdum tenētur et eorum formis. 7 de multis dubitabilibus circa ea plene nō. e. ti. §. xvij. p totū. ¶Curator seu coadiutor datus regi seu alteri principi seculari ꝓpter ipsius simplicitatē vel impotentiā habet inuētariū facere. ti. de feudis. §. ij. ī fi. ¶Bñficiū inuētarij faciēdi in iniuriā nō porrigit̄ aliorū. ti. de feudis. §. j. ver. penul.

Inuidia. ¶Propter inuidiā inter filios tollendā interdū pater revocat donationē quā vni fecerat eorundē. tit. de dona. ver. Itē pone pater.

Inutus. ¶Multa bona prestant̄ inuitis. titu. de sala. §. iiij. ver. sed quid si infirmus. ¶Jus alicui acquisitum eidem inuito eo auferri non potest. ti. de obli. 7 sol. §. j. ver. itē pone.

Ocus. ¶An ea q̄ iocose vel causa iocifiunt debeāt imputari. ti. de ser. nō or. paz añ. ver. Et quia.

Oseph. ¶Licet Joseph qui cognominatus est iustus consanguineus esset sex apostolis non tamen erat electus ab illis. quia erat vir quietus. sic ēm interptat Joseph immo elegerunt mathiā qui vir solicitudinis interpretatur. ti. de elec. §. j. ver. in publicatione.

Potheca. ¶Quid habeat considerare volēs hypothecariā intētare. 7 quanto tēpore tollatur hypothecaria. ti. de actōe 7 peti. §. ij. ver. cetez. ¶An valeat cessio hypothece sine pncipali. ti. de ces. ac. §. j. ver. ß quid si cessi. Qualiter pcedat̄ cōtra ptumacē i hypothecaria. ij. p ti. de cōtuma. §. iij. ver. ß nunquid hodie. et se. 7. §. x. ver. nunquid autē. ¶Quid debet creditor pbare in hypothecaria. ij. p. titu. de proba. §. ij. ver. quid debet. ¶De bñficio iure hypothece. ti. de renun. 7 pclu. ver. Itē bñficiū iur̄ hypothece. ¶Quāto tpe tollit̄ hypothecaria. 7 de quibusdā alijs circa hoc. ti. de pscp. ver. ß de hypothe. 7 se. vsqz ad finē tituli. Qualit̄ i hypothecaria li. 7 po. formen̄t. titu. de pig. §. j. ver. cetez. 7 seq. ¶An mulier pferat̄ habētib. hypothecā 7 expressam Et q̄ regulariter habēs specialē 7 expssaz hypothecā pferr̄ gnālē habenti. ti. de donat̄. inter vir 7 uxo. §. iij. ver. an mulier. 7 se.

Pocrisarius. Quandoqz pnit̄ p sindico q̄n doqz p economo. j. p. ti. ō his qui al. no. in iudi. interueniunt. ver. sindicus.

Ra. ¶Si ego te dicto vel facto ad iracūdiā puocaui 7 tu ira cōmotus mihi fecisti iniuriaz vel diristi mihi ex hoc condēnari nō debes. ¶Quod ēm fit calore iracūdie imputari nō debet. j. p. tit. de accusatore. ver. q̄d si te vocaui. ¶Ira impedit animū ne possit cernere verū. 7 cōmotiōis tpe instrumēti putat omne qō dicit. Vñ cautela est aduocati de aduersario puocādo ad irā. ti. ō aduocat̄. §. iij. ver. verū. ¶Furor 7 ira seu indignatio humili non tractant̄ sermone. 7 ideo in omnib. reprobant̄. eo. ti. §. v. ver. deinde. ¶Quod calore iracūdie dictū ē imputari nō debet. ij. p. ti. de pjum. ver. ß pone. ¶Differunt executio snīe quā princeps iracundia motus tulit. titu. de snīc execu. §. iiij. ver. porro.

Regularitas. Tractatus de irregularitatibus ponitur. iiij. §. sub tractatu de dispensationibus qui tractatus de dispen. ponitur. j. p. titu. sub titulo de legato. vel melius ponetur in titu. de dispen. in §. iiij. per totum. Habet autem tractatus de irregularitatibus. iiij. in quorū primo agitur. Quid sit irregula-

ritas ꝛ vnde dicat'. In.ij. Quot modis accipiat ur irregularitas ꝛ vnde ortū habuit an.s.a iure canonico vel diuino. In tercio in q̄bus modis ꝛ in q̄bus casibus irregularitas contrahat'. Et q̄s ꝛ q̄n circa eā valeat dispēsare. de p̄dictis ꝛ multis alijs bonis in predicto tractatu tractat'. ¶ Ab irregularitate q̄s cogit' se purgare. t. de obli. §.ij. ℣.itē nota.

Irritatio. ¶ An ali⁹ q̄z p̄nceps possit decernere irritū quod ꝑ suū fiat mādatū. j. p. t. de lega. §. v. ℣. Itē delegat⁹. ¶ Interdū petit' irritari qđ est irritum ipso iure titu. de testa. §.iij. ℣.est ꝛ alia.

Istrio. ¶ Istrio ab accusando ꝓpellit ur. j. p. titu. de accusatore. versi. Itez q̄ est istrio

Iter ¶ De forma illa post iter arreptū. j. p. t. de iudicio. ver. an seruabit'. ¶ An tenet excōmunicatio ab ordinario in subditū lata postq̄z iter arripuit ad sedē apostolicā accedendi. ti. de rescrip. p̄sen. §. v. in fi. ¶ An debeāt reuocari q̄ fiunt post iter arreptū. ij. p. t. de ap. §. xj. ℣. penul. ¶ De itinere publico nō impediendo ꝛ de itinere actuq̄z priuato et alijs hmōi quere vbi agitur de interdictis. ¶ Qualiter agā contra illū q̄ me ire impedit p fundū p quē habeo ius eundi. ti. de causa poss. ꝛ ppie. §.iij. ℣. q̄ si. ¶ Qualiter formet' libellus in forma post iter arreptū ti. de peregrinantib⁹. ¶ Qualiter formet' instrumentū si actus ꝛ iter vendunt' ti. de emp. ꝛ ven. §. j. ℣. sed si act⁹. ¶ Qualiter agat' contra illū qui eo loco quo iter vulgo fit hz cauere ap̄ū rursum vl' aliud simile vel aliq̄d supp̄ositū quod si caderet nocere posset. e. ti. §. vj. ℣. iij. ꝛ de iniu. ꝛ dam. dato. §. ij. ℣. ad hoc.

Iudex. ¶ Iudicū alij sunt delegati. alij ordinarij. alij auditores. alij assessores. alij arbitri. alij arbitratores. j. p. ti. de iudice delegato in principio. ¶ Omnis aūt delegatus ab alio q̄z a principe dicit' pedaneus. eo. ti. §. ij. ꝛ ℣. j. in fi. ¶ An iudex possit punire impedientē suā iurisditionez vel iniuriā sibi a partib⁹ vel ab alijs dictam. eo. §. v. ℣ si. Itē ad eius. ¶ Iudex delegatus ꝓpter causam sibi cōmissam ꝓpria negocia committere nō tenetur. e. ti. §. ij. ¶ De multis causis ex q̄bus iudex potest recusari. et q̄ ꝛ in q̄bus causis iudex esse possit ꝛ q̄bus exceptionibus iudex possit repelli vel rōne sui vel rōne cōmittentis vel rōne littere cōmissionis vel rōne cause vel rōne loci vel rōne temporis vel quacunq̄z alia rōne ꝛ de multis alijs bonis dubitabilib⁹ circa p̄missa. e. ti. §. vij. ꝛ. viij. ꝑ totū ¶ Q̄ apud iudicē non debet esse acceptio p̄sonarū. ¶ Q̄ non debet iudex dici in quo non est iusticia. ¶ Et q̄ nō est p̄sumendū q̄ iudex inique ꝓcedat. e. ti. §. viij. ℣. Itē q̄ est odio ꝛ multis sequentib⁹. ¶ De quib⁹ questionibus pedanei seu minores iudices possint cognoscere. e. §. ℣. Item q̄ estis ꝛ se. ¶ Minor causa repellit iudicem q̄z testē quia facilius inuenirentur centū iudices q̄z vn⁹ testis. eo. §. in fi. ¶ De officio ac potestate iudicis ordi. j. p. de off. ordi. ꝛ j. vbi de ordi. p totum. ¶ Officium cuiuslibet iudicis latissimū est debet em̄ cuncta diligenter inquirere ꝛ rerum ordinem plena inq̄sitione discutere alienam necessitatē suam extimare delinquētes canonice punire. ꝛ alia multa de q̄bus dicto. t. de officio ordi. §.iij. per totū. ¶ Si consensi in iudicē non meū an ante litis contes. valeam resilire. e. t. §. iiij. j. ℣. ¶ An ꝛ quando filius in cā patris valeat esse iudex. j. p. t. de arbittro. §. ij. ℣. Item potest. ¶ Quicunq̄z repellit' ab arbitrando ꝛ a iudicando nō econtra. e. ti. §. viij. versi. sed quero ¶ An ꝛ quādo iudex suā possit sententiam corrigere vel mutare. e. §. ℣. sed nunq̄d: verbum ꝛ sequēti. ¶ Priuatorum consensus nō facit iudicem. e. §. ℣. quid si in cōpromisso. ¶ Iudex non tenetur sedere diebus feriatis sed ipsis tamen potest si vult ex quo partes consenserūt quia non quicq̄d iudicis potestati permittitur iuris necessitati subijcitur. e. §. v. sed nunq̄d tenetur. ¶ Iudicū alij sūt maiores alij minores. Itē iudicū alij sunt ordinarij alij delegati. ¶ Item ordinarij alij sunt consules alij p̄sides alij questores. ¶ Item iudicū alij sunt maximi qui super illustres dicuntur alij magni qui diuntur illustres alij medij qui sunt spectabiles. Alij minimi qui sunt' clarissimi. Alij ifimi alij pedanei ꝛ vide qui sunt isti vel illi ꝛ quid possint hi vel illi tam in foro seculari q̄z ecclesie tam etiam ꝑm. l. q̄z etiam ꝑm canones. t. de iure o. iudi. a principio vsq̄z ad ℣. notandū etiam per totum. t. ¶ Quid pertineat ad officium cuiuslibet iudicis. ¶ Q̄ iudicis officium latissime patet ¶ Q̄ vbi deficit lex contractus iudex de bono ꝛ equo facit qđ sibi videtur. Et q̄ iudicis officium quandoq̄z ꝓponitur principaliter loco actionis quādoq̄z incidenter quādoq̄z impedit actionem quandoq̄z detrahit actionē quandoq̄z actioni deseruit. j. p. ti. de offi. om. iu. §. j. per totum. ¶ De primo mēbro huius di. s. q̄ quando iudicis officium loco principalis actionis directe contra certaz p̄sonam vel contra incertā vel contra nullā vel etiam inuitis partibus ꝓponatur ꝛ in q̄bus casibus litis cōtestationē exposcat ꝛ in quibus no. e. ti. §. ij. ¶ De. ij. iij. ꝛ iiij. membris. d. s. quando iudicis officium incidenter implorat̄ per modū petitionis exceptionis vel replicationis recte. ¶ Itē quādo iudicis officium impedit actionē siue in p̄ncipio siue in medio siue in fine siue ad instantiam partis siue proprio motu iudicis. ¶ Item quādo iudicis officiū detrahit actioni. i. diminuit actionem vel per se vel ad instantiam partis. Qualiter in predictis casibus ꝓceda-tur. e. t. §. iij. iiij. ꝛ v. ¶ Q̄ iudicis officium videt extraordinarium auxilium dicto. §. iij. ¶ Item qualiter procedatur in. v. membro dicte distinctionis. s. quando iudicis officium actioni deseruit siue in citatione siue post citationem siue ante lit. contestationez siue in ipsa litis contestatione siue post lit. cont. siue ante sententiā siue in prolatione sententie siue post sententiā ꝛ generaliter in qualibet ꝑte litis. ꝛ q̄ pendēte dilatione iudicis officium conquiescit. e. t. §. vj. ¶ Potest ꝛ aliter distingui de officio iudicis est em̄ latissimū iudicis officium. nam quandoq̄z in iudicijs quādoq̄z extra iudicium exercet'. ¶ Item vigor iudiciarius ideo est inuentus ne quis sibi audeat sumere vltionē. ¶ Et q̄ ad iudicis officium pertinet violentias prohibere a prouincia malos homines extirpare ac similia facere. ¶ Et q̄ iudicis officium aliud est merum pur̄ ꝛ generaliter. aliud solenne aliud mixtum seruiens seu ministrās ꝛ aliud anomalum summarium seu planariuz ꝛ exempla de omnib⁹ edictis. ꝛ q̄ iudicis officium licet interdū ꝓponatur ꝑ actione nō tñ est actio q̄n etiā sit in iudicis voluntate iudicis officiuz concedere vel negare ꝛ quādo necessario tenet' ad aliquod. ¶ Et q̄ quedā sunt que efficacissime iudicis officium desiderāt ꝛ expostulant. eo. ti. §. vij. ¶ Oportet indicantem cuncta rimari ꝛ rerum ordinem plena inq̄sitione discutere eo. ti. §. fi. ℣. ij. videndum ꝛ de rescrip. p̄sen. §. j. iuxta princi. ¶ Quod iure determinatum nō est iudicis arbitrio relinquitur eo ti. §. vij. de off. om. iu. ante. ℣. hoc quoq̄z. ¶ Iudicis officiū nō dicitur actio sed quasi de acti. seu. pe. §. ij. ℣. si vero negociū. ¶ Per rescriptum pro aliquo beneficiādo obtentum implorat̄ iudicis officium. eo. ti. §. iiij. ver. non igit'. Item ꝛ p elec. cōfirmando vel cassando. e. §. ℣. sed queritur. Itez officium iudicis reuocetur vel obtinetur quod ad partis instantiam fieri nō potest. e. §. reus iuxta fi. de multiplici officio iudicis eo. titu. §. v. ℣. dicendum. ¶ De recusatione iudicis vide infra vbi agitur de recusatione. ¶ Non videtur in iudicez consentire qui sibi gen⁹ edi postulat actionis. t. de recusatione. §. iiij. in fi. ¶ Nota blandis verbis iudicis beniuolentiam obtinendā quia gratificare ꝛ alia multa facere poterit. eo. ti. §. v. ℣. licet

autem. ¶ Coram quo debet probari excõmunicatio iudici opposita. 7 q̃ quis in causa sua iudex esse non debz eodẽ titu. §. fina. versi. sed nun quid excommunicatio. ¶ An iudex qui recusatur vel de cuius conditione coꝝ arbitro vel alio agitur tenetur iurare de veritate dicenda vel super factis contra se obiectionibus respondere 7 q̃ hoc pendente pro iudice est habẽdus eodẽ. §. in fi. ¶ An 7 in quibus casibus quis potest esse iudex in propria causa vl' dicere ius. t. de actore. ver. Item q̃ vult. ¶ Repellitur ab agendo qui experitur coram iudice cũ quo degit sed an valet pactum quod actor fecit reo ne illum coram illo iudice conueniret eodẽ titu. ℣si. Item repellitur qui experitur 7 sequen. ¶ Apud pedaneum iudicez non potest quis de crimine accusari. j. p. titu. de accusatore. ℣si. Item apud. ¶ Pluribus iudicibus simul datis alter sine altero nihil potest nisi aliud in datione sit dictum. j. p. titu. de proba. §. ij. ℣. quid si duo. ¶ Quis admittatur in audientia ad conueniendum de iudicibus 7 an iudicem cum quo meus procurator concordauit valeam recusare eodẽ titu. §. iij. ℣. ceterum in audientia. ¶ Si iudex fuit hereticus extunc eius sentẽtia non tenet. ti. de aduocato. §. j. ℣si. Item obiicitur q̃ est hereticus. ¶ Quis est vl' fuit iudex in aliqua cã extũc in eadem aduocatus esse non debet nec etiam econuerso. eodẽ. §. ℣si. Item fuit olim. ¶ An sufficit ad iudicez remouendum q̃ altera pars ante cautionem eum super illa consuluerat questione eodẽ titu. §. iij. ℣. sed nunq̃d priusq̃. ¶ Aduocatus iuxta iudicem sedere non debet vt sit delectus aliquis inter eos. ¶ Debet autem aduocatus loqui que iudici crediderit cõplacere 7 caute eo. titu. §. v. ver. Item non sedeat 7 sequen. ¶ Et qualiter aduocatus coram iudice proponere debeat eo. §. versi. commendet 7. §. vj. ℣. vel sic generaliter 7 multis alijs. ¶ De reuerentia quoq̃ iudici exhibenda sunt multa eodẽ. §. v. in prin. ¶ Iudex debet esse iustus 7 equus eq̃lis medius 7 communis non declinans ad dexteram vel ad sinistram vel 7 ideo vocatur sedens in iudicio. ¶ Et vide quis iudex dicatur equus 7 quis non equus eodẽ. §. ℣si. commendet autem 7 ℣. equus ꝛc. ¶ q̃ in iudice debeat esse iusticia sunt multa eodẽ titu. §. vj. ℣. vel tali ad instantiã 7 versi. vel tali coꝝ imperatore 7 sequen. ¶ Judicem in qualibet parte litis oportet cuncta rimari 7 inspicere debet iudex quid euenire potest. Et ad iudicis officium pertinet lites dirimere eodẽ. §. versi. vel sic in qualibet 7 se. ¶ An illitteratus vel ignorãs possit esse iudex eodẽ. §. ver. sed nũqnid. ¶ Qualiter agatur contra iudicem qui male iudicauit eodẽ titu. §. ix. ver. Item queritur non datur. ¶ Depositio testis inuenta coram non suo iudice facta non impedit sequentem depositionem etiam primo factam contrariam coꝝ iudice compe. j. p. ti. de teste. §. j. ℣. quid si comptum est primum. ¶ An iudex in causa in qua est vel fuit iudex lite pendente vel postea in causa principali vel app. vel super iudicibus credetur de actitatis coram eo vel actitatis coram eo possit esse is iudex testis 7 an iudici vel eis siue vnus siue plures fuerint 7 de quibusdã alijs circa hoc eodẽ. §. ℣. quid si aduocatus. 7. ij. se. ¶ Si impetras in iudicem quẽ volebã producere in testem remouebitur a iudicando vt ferat testimoniuz nec poteris in psonã eius quẽ impetrasti aliquid opponere vt a testimonio repellatur. ¶ Qui in totum subdelegauit bene potest eẽ testis coꝝ suo subdelegato ſm Ber. licet alij contra Jo. ¶ Ordinarius etiã coram officiali suo in casu necessitatis potest esse testis. ¶ Judex vero q̃ in testẽ nominatus iurat se nihil scire de causa illa nihilominus remouebitur a iudicãdo nec creditur iuramẽto iudicis in piudicium partis. ¶ Judex eñ ante lit. contestatio. ex causa legitima recusat9 in causa illa poterit esse testis licet contradicatur sibi eodẽ. §. ℣. quid si impetras 7 sequen. ¶ An potest excipi contra testẽ q̃q̃ excipit̃ contra iudicem. ¶ Et minor cã repellit iudicem q̃ testem quia facilius inuenirentur mille iudices q̃ vnus testis. eodem. §. ℣si. Item ſm Goffredũ. ¶ Judex scribens alteri iudici non debet sibi p̃cipere sed rogare. ¶ Et qualiter vnus iudex scribet alteri cum vult habere testes de sua iurisdiõne 7 qualiter 7 cuius auctoritate iudex cui scriptum est illos testes examinabit eodẽ titu. §. tercio. ℣. scribet autem nunq̃d. ¶ Quod iudicis potestati p̃mittitur iure necessitati subij̃citur. Immo quod a lege omittitur a iudicis religione suppletur eodez titu. §. vj. ℣. datis. ¶ Ad iudicis officium spectet multitudinẽ testium refrenare partes ad concordiam etiam terroribꝰ iudicem reducere nullo etiam signo suam mentionem partibus declarare 7 lites abbreuiare eodẽ titu. §. xj. ℣. pe. 7 prece. ¶ Jn iudice refert an precio vl' gratia sentẽtiam ferat. t. de executore. ℣. sed queri̊. ¶ De salarijs 7 expensis extorsionibus 7 muneribus iudicis 7 penis abutentium 7 instantiam vendentium. t. de salarijs. j. §. 7 per totum. ¶ Judex potest cogere partes ad p̃sentandas sportulas aperitoribus 7 scriptoribus actorum. et ipse etiam iudex potest habere sportulas nisi pauperes fuerint litigantes eodẽ. §. ℣. si vero est ordi. ¶ Ad iudicis officium pertinet ptes releuare a grauaminibꝰ 7 expensis cuncta que litem seu litigatores impediunt emẽdare exactiones notariorum ac aliorum curialium refrenare ac exactores punire. eodẽ titu. §. ij. ℣. sed quid erit. ¶ Judex semp debet si potest partes ad compositionem 7 concordiam reuocare. ¶ Sed nunquid hoc potest facere etiam postq̃ sibi constat de iure alterius partis. t. de proprie. versi. circa iudicem 7 sequen. ¶ Circa materiã de competentis iudicis aditione videndum est primo cuius iudicis iudicium actor debet adire circa quod notatur fere tota materia de foro competenti 7 ex quibus causis quis sortiatur forum. ¶ Item materia de iudicis prorogatione. ¶ Item multa de citatione de quibus. ti. de compe. iu. adi. §. j. 7 per totum. ¶ Judex ecclesiasticus supplet negligentiam iudicis secularis eodem titu. §. j. ℣. xxiij. ¶ Quis iudex dicatur proprius vel ordinarius 7 quis alienus eodem titu. §. sedo ¶ Qualiter actor in adeundo iudicem se debeat habere eodem titu. §. tercio. ¶ Quis sit effectus additionis iudicis. ¶ Qualiter impugnatur rescriptum ratione iudicis ad quem impetratur ti. de rescrip. presen. §. sexto. ¶ An partes possint excipere de foro iudicum in quos ipse vl' earum procuratores consenserunt scienter ti. de citatione. §. j. ℣si. quid si partes. ¶ An teneatur comparere coram iudice quem constat esse inimicum vel suspectum vel qui citauit extra territorium suum vel contra quem alie competunt exceptiones. ¶ An stabitur arbitrio iudicis qui citauit vtrum locus ad quem citauit sit insignis. ¶ Et quando citatus a iudice quẽ suum esse non credit tenenea tur venire saltim allegatur9 priuilegium suũ. ¶ Et q̃ ratione dubij̃ iudex habet quando iurisditionem licet potuisset per exceptionem eliedi. eodem. §. versi. Item q̃ euidens 7 seque. quasi vsq̃ ad finem. ¶ Nunc̃ curie per quos quandoq̃ fiunt citationes qui quandoq̃ comparitores 7 quandoq̃ aliter nuncupantur possint propter voluntatem iudicis remoueri eodem titu. §. iiij. parum ante. ℣. 7 decet vtili. ¶ Judici vel arbitro non creditur de citatione facta eodem. §. ℣si. sed nunquid credatur. ¶ Si iudex tulit sentẽtiam nulla precedente delegatione per ratihabitionem ordinarij non potest cõualescere. ¶ Item si iudex iudicum duorum sententiam ratam habet. ¶ Qualiter autem citent duo iudices tercio absente 7 de quibusdam alijs circa hoc eodem titu. §. quinto. ℣si. quid si iudices 7 sequen. ¶ An is cui committitur citatio vel aliud simile faciendum ad mandatum illius qui se dicit iudicem nisi facta sibi fide de iurisditione hoc facere teneatur. ¶ Et q̃ iudicis assertioni non credatur.

eo.§.℟.sed pone q̄ is ⁊ sequētibus. ¶Quis iudex possit in possessionē mittere mulctare ⁊ pignorare ⁊ similia facere.ij.p.ti.de contumacia.§.iiij.℟. sed quid si etiā in prestanda mulcta ⁊ se. ¶Quandocunq; iudex contra iura ꝓcedit locus est appella.e.§.℟.sed nunq̄d absens. ¶Imperitia iudicantis nō potest mutare formam iurisditionis nec formā antiquitus constitutā.t.de primo ⁊ secundo decre.§.ij.℟. sed q̄d si apponatur. ¶Si non possum habere copiam iudicis cor̄ quo aliquid facere debeo non imputat̄ mihi debeo tamē id ꝓtestari eo.§. ver.porro.⁊.v.§.versi.sed cui ⁊ sequentib⁹. ¶De pena iudicis qui ad petitionē alterius iudicis suum subditū nō remittit cū ab eo rōne delicti vel alia causa legitima remissio postulatur eo.titu.§.iiij.vltra medium. Iudex interdum ne ptes ad arma vel ritas veniant possessionē de qua agitur sequestrat.eo.titu.§.v.versi. sed pone q̄ missus alias versi. Itez dicit lex. ¶Iudex bene vel male iudicando est officio suo functus. ¶An autē actorez ꝓ quo iudex indebite primū decretū interposuit re⁹ possit a possessione auctoritate propria prohibere. ¶Q̄ factum iudicis nisi sit legitimū non tenet vnde iudex tale factum potest reuocare. ¶At si iudex vendat bona nō latitantis tanq̄ si latitaret talis venditio nulla est ipso iure. ¶Talia vero que in facto cōsistunt ⁊ precepta iudicum que male facta sunt possunt ꝓ ipōs iudices reuocari ⁊ iterum bene fieri eo.§.℟.sed q̄d si iudex. ¶Quilibet iudex vtilem actionē ei pro quo stipulatur acquirit eo.§.℟.nunq̄d coram. ¶Quod sit officium iudicis in duplicibus iudicijs ⁊ possessorijs interdictis.eo.titu. §.x.℟. Item queritᵉ. ¶Q̄ iudex potest decernere missionem faciendā in bonis etiā non sue iurisditionis. ¶Et quis iudex potest facere missionem. Et q̄ iudicis officio huiusmodi missio postulat̄.eo.titu.§.xj. ¶Pars cōtra se iudicem exasperare non debet nec eum contemnere.nam iudex etiam nō suus casualiter eam ledet si quomodo iurisditioni preest. ¶Q̄ iudici non creditur nisi quatenus constiterit legitimis documentis. ¶Q̄ ps citata potest petere a iudice copiam sue iurisditōnis. si eam non fecerit tunc poterit appellari vt.t.de compari tione in termino. ¶Auctoritas iudicis excusat.ij.p.ti. de dilatio.§.iij.ver.sed pone iudex. ¶De his exceptionibus scilicet q̄ iudex est infamis seruus vel femina vel criminosus ⁊ similia quādo debeant ꝓponi. Et an ante vel post litis contestatio. vel post sententiā. Et quando ꝑ rescriptū possunt ꝓponi etiam si non excipiat̄.an valet q̄d agit̄ per tales.ti.de exceptioni⁹ replicatōni.§.ij. ℟.sed quere.⁊ sequenti. ¶Q̄ ante omnia debet de iudicis iurisditōne constare.⁊ de multis alijs circa hoc infra vbi de iurisditione. ¶Si peto iudicem ꝓnunciare sup litteris vel super alia exceptione vel cor̄ eo procedam an eum vlterius potero recusare. ¶Et q̄ iudex potest de sua iurisditione cognoscere ti.de exceptioni.⁊ replicationi.§.iiij.℟si.⁊ nota. ¶Q̄ iudex debet ꝓtes a grauaminibus defendere. Et qualiter illata grauamina reuocare. ¶Et q̄ iudex in quo alios iudicat seipsum cōdemnat.eo.§.℟si.sed si iudex. ¶An licet iudici seculari vel ecclesiastico certā partem litis vel aliquid aliud vel etiā cautionem ⁊ quā recipere ꝓ expensis.ti.de satisatione. §.ij. ¶An iudex per viam reconuentionis possit cognoscere de causa de qua ꝓ viam cōuentionis non posset ti. de reconuē.§.j.℟si.quid si coram.⁊.§.ij. in principio et vltra. ¶Jussus iudicis facit tenere contractum qui alis non teneret. ¶Debet autem iudex ex officio prouidere ne ptes ad arma vel ritas veniāt titu. de petitio. ⁊ possess.§.j.℟si.in summa. ¶Non valet.qō fit cōtra aliquē a non suo iudice. ¶De spoliatione facta vel excommunicatione lata a iudice suo vel nō suo eo.titu.§.ij. vltra medium. ¶Iudex semp debet habere pre oculis equitatē. ¶In dubijs statur arbitrio iudicis. ¶Iudex autem qui auris sibulum patitur alteri parti aduerse iuste suspectus habetur nisi quod audit in aurē ꝓferat publice. potest tamen ad aurem iudicem informare ti.de positioni.§.vij.℟si.⁊ nota. ¶Ad iudicis officium pertinet cuncta rimari ⁊ veritatem omnib⁹ modis inquirere quibus potest. ¶De interrogationib⁹ autem que iudex in causa facere potest ⁊ debet supra vbi de interrogatōne. ¶Judex habz ius dicere inter partes. Inde dicitur iudex quasi ius dicens titu. de posi.§.vij.℟si.xiij. ¶Quando iudex posset de facto vel de iure supplere. ¶Et q̄ factum est in iudicis potestate sed non ius liczᵉ iudex sit iuris minister titu. de instrumentorum editio. §.iiij. versi. quid si abbreuiatura. ¶Non quicquid iudicis potestati permittitur iuris necessitati subijcitur. eodē titu.§.v.iuxta principium. ¶Si plures sunt iudices ordinarij vn⁹ sine alio nihil agit eodem titu.§.xiij. versic. sed nunquid vbi plures. ¶Q̄ abbates ⁊ hniusmodi ꝑsone religiose possunt esse iudices eodē.§.versi. item quid de abbatibus. ¶Qualiter iudex in audiēdo allegationes aduocatorum debeat se habere. ¶Q̄ iudicis est sedere non stare interrogare ac cuncta rimari. ¶Motum animi sui non detegere partibus.⁊ earū aduocatos patienter audire potest. Etiam debet interdū de iure ac q̄nq̄z de facto supplere. Et nota. hec materia de supletōe iudicis ti.de disputatōnib⁹ ⁊ allegationib⁹ aduocator.§.vj.per totum. ¶Judex autem prebens aurem false allegationi legis tenetur crimine falsi eodē §.versi.ad eius. ¶Qualiter iudex ⁊ quando faciet in cā concludi titu. de renunciatione ⁊ conclusio.maxime circa principium. ¶Qualiter etiam post conclusionē deliberabit super sentētia ferenda vt recte possit pronunciare.⁊ de modo petendi consilium ⁊ de pena iudicis q̄ per dolum vel imperitiam causam ledit. ¶Quod vicium magnum est reipublice si iudices non ex se quid agendum sit sciant sed alium de iudicandi mēdicent honestate. ⁊ ab alijs querant que ipsos in iudicando eloqui decet. ¶Si tamen iudex est imperitus bene pōt assessorem habere vt titu. de requisitioni.consilij.in.§.j.in ꝓncipio ⁊ maxime per totum. ¶De pena iudicis qui maliciose fingit se dubitare de iure titu. de relationibus.§. ij.versi.porro. ¶De aliquibus causis ad iudicem recusandum. ¶Et q̄ non creditur ei qui se dicit iudicē nisi faciat de commissione fidem eodē titu.§.iiij.versic.q̄ si ius. ¶Quod fit ꝑ iudicis imperitiam parti preiudicari non debet titu. de remissionib⁹.§.iiij.versi.sed quid si fit. ¶Quidam sunt iudices qui plenam iurisditionem non habent nec est quis iudex priusq̄z incipiat iurisditione vti infra vbi de iurisditione. ¶An ⁊ qualiter vni vel duobus iudicibus referētibus superiori vl̄ remittētibus negocium credatur dicto titul̄.de remissio.§.v. ℟si.penul. ¶Non omnis vox iudicis habet auctoritatem rei iudicate secūda parte titu. de sentētia ⁊ que ipsam sequūtur.§.ij.℟si.⁊ nota. ¶An ⁊ quando ⁊ q̄s iudex potest mulctare ac iurisditionem suam penali iuditio defendere eodē titu.§.ij.℟si.tunc etiam quarta ⁊ sequenti. ¶An iudex potest per alium sentētiam proferre. ¶An cecus illitteratus vl̄ non videns possint esse iudices. Et ex quibus causis aliquis dicatur incompetēs iudex eodē titu.§.iij. ¶Qualiter iudex puniet iniuriaz alicui coram se dictam eodē titu.§.vj.℟si.si vero iudex ¶Multis modis ē nulla sententia ratione iudicis iuxta q̄ nota qui nō possint esse iudices. Itē de q̄bus nō pōt cognoscere iudex pedaneus. ¶Sed pone q̄ inter tres super vna re litigantes sunt vndecim iudices quinq̄z ꝓnunciant pro vno quatuor pro alio.⁊ duo pro reliquo queritur que sententia valeat. ¶Item nota q̄ ea que cause cognitionem desiderant fieri debent iudice ꝓ tribunali sedente. ¶Quid si iudex equitat vel non ꝑ sententiam per alium legat q̄ possit testificari de actitatis coram eo de bis ⁊ quibusdam alijs cum hoc eodez titu. §.viij.a principio.§.vsq̄z ad medium vl̄ circa melius in

.§. Item est nulla cum sequen. ¶ Ex iussu iudicis dat actio infactum titu. de sententie executione. §. quinto. versi. sed cum. ¶ Nemo debet esse iudex in causa sua secunda pticula tit. de appellationibus. §. iiij. versi. sed in illa. ¶ De bis que iudex vidit vt iudex nō habet requirere aliam probationem. secus de bis que vidit vt non iudex sed vt alius titu. de notorio crimine. §. v. ij. versi. petrus de sap. Judicis officium non est actio. Quādo autem intentetur loco actōnis 7 quando in eo exigatur libellus plene nota. titu. de libellorum conceptione. §. x. versi. octauo. 7. versi. xxv. 7 versi. xxxij. 7. iiij. p. titu. de in integrum restitutio. §. j. in 7a principium. ¶ Judices et arbitri equiparantur eodem titul. de libellorum conceptōne. §. sexto. ¶ Qualiter in iudicis officio formetur libellus. 7 q nomine actionis etiam iudicis officium cōtinetur eodem titu. §. fina. ℞. sit etiam cautus. ¶ Qualiter agatur contra iudicem litteris apostolicis abutentem. iij. p. titu. de rescriptis in fine. ¶ Si quis petit electionem suam vel processum confirmari non obstante electione alterius vl' processu. vel petat fundum aliquē non obstante venditione ac traditione facta aduersario. vel petat. c. ex causa mutui non obstante pacto de non petendo vel sententia contra eum lata qualiter in bis iudicis officium imploretur titu. de electōne. §. j. parum ante versi. illud autem. ¶ Qualiter in implorationе iudicis officij quod latissime patet formentur libelli titu. de officio omnium iudicum per totum. ¶ De edicto si quis ius dicenti non obtemperauerit 7 eius pena ¶ Et de illo si quis in ius vocatus non ierit. 7 de quibusdam similibus titu. de locato 7 conducto. §. ij. versi. sane. 7 versi. verum 7 alijs versi. eiusdem. §. ¶ Cum litis contestate causa ad iudicem pertineat potest omnibus suo officio prouidere titu. de sequestratione possessionis 7 fructuum. ¶ Quādo dicatur iudex officio suo functus titu. de iureiurando ℞si. sed opponit'. ¶ Qualiter agam contra iudicem qui pecuniam ad iudicandū vel non iudicandum receperit titu. de sententia 7 re iudicata. ¶ Judex potest ex officio cōminari. iiij. p. titul'. de appellationibus. §. ꝑmo in principio. 7 versi. si a grauamine. ¶ Judicialis possessio non valet si fiat sine cause cognitione. 7 altera parte irrequisita titu. de pignoribus. §. ꝑmo. ℞si. quid si iudex. ¶ De iudicis officio qđ appellatur notio pretoria titu. de conuersione infideliū versi. item sepe quis. ¶ Judicis officium interdū est vniuersale sicut hereditatis petitio ti. de reli. domibus ℞si. porro. ¶ Ubi nulla actio alia competit datur in subsidium iudicis officium titu. de censibus. §. secundo. versi. sepe. ¶ Nulle sunt partes iudicis inter partes ad inuicem se concordantes titul'. de homicidio' versicu. sed pone.

Judeus. ¶ Qualiter scribit' cōtra iudeos qui vsuras ab aliquo extorserunt vel qui tenet domos vl' possessiones. de quibus ecclesie consueuerunt habere decimas anteq̄ deuenissent ad eos. ti. de rescrip. presen. §. iiij. versi. circa materiam. ¶ Qualiter iudeus iurabit de cal'. vel al's. ij. p. titu. de iura. calū. §. iij. versi. sed pone iudeus. ¶ Ne iudeus christianum mancipium habeat. nec iudeus cum christiana matrimoniū contrahere potest. ij p. titu. de confes. §. ij. ver. xij. ¶ Judeus a iudeo ordinari non potest quia non habent ianuam sacramentorum nec fidei fundamētum. ¶ Et quia sacerdotiū est ab eis translatū titu. de eta. 7 quali. ¶ Qualiter formabit libellū iudeus vel paganus contra xp̄ianum sibi violentiā inferentem ¶ Q̄ iudei seruant legez moysi. q̄ iudei dicunt' agareni ab agar. ¶ Q̄ a cōione iudeoꝝ 7 saracenoꝝ debent abstinere xp̄iani ti. de iudeis.

Judicare. ¶ Uelox iniquitas ad nocendum occasionem suggerit. ¶ Lata vero virtus 7 cantatrix ante iudicat q̄ incipiat quid doceri 7 quid honestuz sit ti. de aduo. §. vj. ver. vl' tali tempore indigemus. 7 ti. de proprii. iu. iuxta prin. 7 titu. de libel. con. §. xiiij. versi. sit etiā cautus. ¶ Scōm consuetudinem loci iudicandum est 7 procedendum. j. p. ti. de test. §. v. versicu. sciendum. ¶ Per adiudicationem non constituit' ius nouum sed declaratur quod erat titu. de actione seu pe. §. quarto. ℞. ceterum. ¶ Scōm veritatem conuenit iudicari titu. de instru. edi. § vj. ver. quid si aliquis. ¶ Pro illo debet iudicari pro quo plures faciunt rationes titui de disputa. et alle. aduo. §. iij. versi. studeat. ¶ Omnis q̄. recte iudicat staterā in manu portat. eodem titu. §. quarto ℞si. sic igitur. ¶ Scire debet iudex q̄ non minus iudicabitur ipe q̄ iudicet. ij. p. titu. de sen. §. v. in princi. 7 melius. iij. p. ti. de inquisitione. §. iij. versi. si super statu. ¶ Ubi te inuenero ibi te iudicabo. ti. de libel. concep. §. xiiij. versic. item dicunt. ¶ Qualiter concipiatur libel. in. l. iul'. repetundarum contra illum qui pecuniam ob iudicandum vel non iudicandum recepit titu. de simo. versi. qualit' autem.

Judicatum ¶ Si actor succubuit 7 reus fuit absolutus quia actor ineptā proposuerat actionē 7 actor postmodū aptam proponit an obstabit sibi rei exceptio iudicate. ¶ Quid si reus fuit simpliciter absolutus. j. p. ti. de of. o. iudi. §. vj. versic. quid si reus 7 prece. ¶ An bona alicuius ex causa iudicati capi mādentur summarie inquiritur an illi sint condemnati eodem ti. §. fi. ver. iij. ¶ Cum ex eodem facto plures competunt actiones actor egit 7 succubuit. nunc agit alia. querit' an sibi obstet rei exceptio iudicate. ti. de actione seu peti. §. ij. ver. quid si in casu. ¶ Res iudicata pro necessitate accipit'. titu. de rescrip. presen. §. iij. versi. pe. ¶ An in actione infactum que ex re iudicata descendit necessarius sit libellus 7 qualiter procedatur in ea plene nota. ti. de libellorum concep. §. decimo. versi. xxv. ¶ Qualiter petatur iudicatum executioni mādari. ¶ Qualiter formabitur libellus contra iudicem qui recepit pecuniā ob iudicandum vel nō iudicandū. ¶ Et q̄ actio exorit' ex re iudicata. ¶ Et qualiter in ea libelli 7 positōnes formentur ti. de sen. 7 re iudicata p totum.

Judicium. ¶ Quot et a quibus circa traditionem 7 informationem ordinis iudiciarij olim fuerit a multis doctoribus diuersimode laboratum. q̄ iudiciorum ordo qualiter 7 placitandi vsus videtur in paradiso exordium habuisse 7 q̄ tam veteri q̄ a nouo testamento probari videtur in proemio. versi. ceterum 7 se. ¶ q̄ etiā ordo iudiciarius sit seruandus. ¶ Et q̄ non valet quod fit contra ipsum ti. de aduo. §. sexto. ver. vel ita iure probata. ¶ De personis que in iudicijs interuenire solent in prin. li. statim post proemiū. An instātia iudicij peat lapsu triennij 7 de quibusdam dubitabilibus circa hoc. ¶ Et qualiter intelligant q̄ vbi iudiciuz ceptum est ibi debet finiri. j. p. ti. de iudice dele. §. vj. ver. item si instantia 7 se. ¶ An legatus vel alius a principe possit cognoscere vel committere causam summarie ac sine iudiciorum strepitu 7 figure audiendā. j. p. titu. de delegato. §. quarto. ver. sed nunquid lega. ¶ Judicium sicut 7 arbitrium redditur in inuitum. ideo partes iudicis renūciare non possunt. Item nec arbitrio nisi communi de sensu. j. p. ti. de ar. §. v. iuxta fi. 7. §. viij. iuxta ꝑn. ¶ Omne iudicium est indiuiduum. §. eo. versi. vt autem. ¶ Et q̄ iudicium reddatur in inuitū nota. ti. de recusa. §. vj. ℞. ordinarius. ¶ Rigor iudiciarius ideo est inuentus ne quis auctoritate propria sibi sumere audeat vltionem j. p. ti. de off. om. iudi. §. vij. Aliter venit interesse in iudicijs bone fidei. 7 aliter in iudicijs stricti iuris. ¶ Stipulatio aūt stricti iuris est. ¶ Item in tribus autē iudicijs cōmunib' iudicis officium locum habet 7 quicqđ in eis

adiudicatur alteri parti statim fit eius eodē.ti.§.vj.℟. post sniam. ¶Si lex vel statutuz siue rescriptū dicat in aliquo casu summarie ꝓcedendū vel iuris ordine ꝓtermisso q̄d verba hmōi operent. 7 qualiter in hoc articulo ꝓcedetur eo.ti.§.fi.℟.hoc quoq̄z.ti.de libel.concep. §.xv.ver.7 generaliter.7 ℟.j. ¶Q̄ ordo iuris sit in omni causaꝝ singulis obseruādus plene habet vbi agitur de cognitione. ¶In iudicio quasi contrahit.ti.de actore. ℟.q̄d si curator. ¶Qui nō pōt alienare nō potest rē in iudiciū deducere.eo.ti.℟.itē q̄ est tutor.de hoc melius. eo.ti.℟.quid de clericis. ¶Nullus pōt agere iudicio famil.herc.nisi q̄ coheres est vel cōionē habet cū possesso re.eo.ti.℟.q̄ agens. ¶Differtur iudicium si impuberi qō status mouet.eo.ti.℟.item differtur. ¶Continētia cause vel iudicij diuidi nō debet. ¶Et an sup pluribus actionib⁹ possit reus in diuersis iudicijs vel cora diuersis iudicib⁹ cōueniri.eo.ti.℟.itē si continētiā 7 se. ¶Si quis aliquē sub certa pena ꝓmisit iudicio sisti ad hunc habet semestre tēpus a lege.ti.de reo in ꝑn.p.l.sancim⁹ C.de fideiuss. ¶De diuersis nota exceptionib⁹ que plerunq̄z aliquib⁹ cōpetunt ne ad iudiciū euocent vel ne in iudicio stare vel rūdere cogant.eo.ti.p totū. ¶Vbi te inuenio ibi te iudicabo.eo.ti.℟.siqs.vbi habet de iure reuocandi domū. ¶Tutius est actori ꝓcedere sine iudiciaria solēnitate q̄z cū illa. ¶Quedam tñ sunt negocia in q̄bus de plano ꝓceditur.ti.de aduo.§.vij.℟.studeāt. ¶Cautela est aduocati rei q̄ defectū quē viderit in iudicio taceat vsq̄z ad fi.eo.ti.§.viij.iuxta fi. ¶Substantialia iudicioꝝ vt lit.contes.7 similia cū non valent tēpore iudicioꝝ quo fiunt nō ratificent ꝑ consensum pti net tacitū vel exꝑssum.j.p.ti.de teste.§.vij.℟.debet q̄z. ¶Que sunt iudicioꝝ substātialia 7 que nō. ¶Q̄ lit.cōtestis.est fundamentū 7 iniciū iudicij. ¶Q̄ si q̄d de substantialibus omittatur vel ꝓposteret nullū est iudiciū ipso iure.secus in alijs vbi ordo a ꝓncipe iniungitur ille ē seruandus alioquin nō valet q̄d agit 7 vide quis dicatur ꝓprie ordo iudiciarius.ij.p.ti.in ꝑn.post.C.eiusdē partis. ¶De ꝓparatorijs iudicioꝝ tā circa ptes q̄z circa iudices. ¶Et an actor accusator vel denūciator debet ꝑmittere monitionem anteq̄z iudiciū incipiat 7 de multis alijs circa ꝑmissa.ij.p.ti.de ꝓparatorijs iudicioꝝ p totum. ¶Qualiter in vniuersalib⁹ generalib⁹ vel specialibus seu etiā cōmunib⁹ vel dimissorijs iudicijs forment libelli.7 qualiter in eis agatur 7 quid sit vniuersale iudicium 7 sic de alijs.ti.de actore seu pe.§.ij.℟.sed 7 si ius est se. ¶Qualiter etiā admittatur tercia psona in iudiciū veniens ante vel post sniam volens causam q̄ue int alios vertitur defendere vel agere eo ti.§.iij.in fi. ¶An seruabitur ordo iuris 7 qualiter ꝓcedetur in formis.j.scriptis siue scribatur illi qui ꝓcessit vel alienauit siue alij de quibus illi possunt se intromittere.s.in forma ea quē de bonis 7 post iter arreptū 7 post litem ceptam 7 vocatis q̄ fuerint vocandi ti.de rescrip.pōsen.§.iiij.℟.item q̄ in rescripto 7 se. ¶Judicioꝝ aliud criminale.aliud ciuile.aliud mixtū.aliud spūale.aliud ap. ¶Et qualiter cōtra contumacē ꝓceditur in istis.ij.p.ti.de cōtumacia.§. iij.iuxta ꝓin. ¶An infans vel alius minor maior tamē infante in iudicio 7 qualiter esse possit ti.de ꝓmo 7 secundo decreto.§.iij.℟.sed pone q̄ pupilli 7 se. ¶Qualiter ꝓcedatur contra contumacē in cōmunib⁹ 7 diuersoꝝ 7 alijs iudicijs.eo.ti.p totum. ¶Judiciū ex tribus constat psonis nec debet iudiciū esse delusoriū ti.de cōparitione in termino ℟.pe.interdū sine scriptura iudicium exercetur.ij.p.ti.de libel.obla. ¶Dare scripturaz non est actus iudicialis.ij.p.ti.de dila.§.j.℟.si.sed pone iu dex. ¶Assignare vero terminū ad ꝓducendū instrumenta vel huiusmodi talia est actus iudicialis. 7 ideo a ꝓcedente iudice vel parte absente fieri nō potest eo.ti. §.iij.℟.sed pone ecce ar.tamē contra ibidē. ¶In iudicijs equalitas est seruāda.eo.ti.§.iiij.℣.in ꝑsumma nota.

¶An sit de substantialib⁹ vel de solennitatib⁹ iudicioꝝ iudicē sedere cū dat dilationē vel alias ꝓcedit eo.§.℟. sed cum a ꝓcedente. ¶Quib⁹ temporibus iudiciū valeat exerceri.vide vbi agitur de ferijs. ¶Q̄ iudiciū redditur in inuitū de actore ex edicto de alie.mu.iudi.causa facta.7 q̄ iudicium delusoriū esse non debet ti.de interro.que fit ante lit conte.§.ij.℟.si. ponе ergo egi 7 se. ¶Instantia iudicij durat donec sit in causa cōclusum. ti.de reconuētione.§.iij.℟.an autē. ¶An autem instantia iudicij ꝑeat lapsu triennij.ti.de instru.edi.§.decimo ¶Quis in duplicib⁹ iudicijs habeat loco actoris ti.de inci.cōnibus.℟.videmus. ¶Differētia inter ordinem iudicioꝝ 7 actionū.ti.de peti.7 pos.§.j.℟.quid si ꝓmo. ¶Item vbi quis nō habet personam standi in iudicio nō valet q̄d cum eo agitur.ij.p.ti.de lit.con.§.iij. ¶In iudicijs fit ꝓ reo interp̄tatio.ti.de ꝓpo.§.x.ver.sed pone lit.con. ¶An confessio attestationes vel acta cora arbitro vel ī vno iudicio facta faciant fidē in alio vel econtra.ij.p.titu.de confes.§.iij.versic.quid de confessione. 7 e.p.titul. de probatio.§.tercio.versiculo.hoc quoq̄z. ¶Cui ꝓbatio in cōmunibus incumbat iudicijs.eodem titu.de proba.§.j.ver.vij. ¶De similibus simile debet esse iudicium ti.de instru.edi.§.xij.ver. sed cū deductio. ¶Quantū duret instantia in iudicijs ciuilib⁹ vel curialibus.ij.p.ti.de accusatore.§.v. ¶Si tercius veniēs ad iudicium q̄d inter duos agebatur ꝓ suo interesse vel iure petijt se admitti.7 quia non admittebatur.appellauit.qualiter sup hoc scribetur.ij.p.ti de ap.§.x.versi.si autē. ¶Qualiter citatus a iure veniens post terminuz ad iudicium in eo statu in quo causam inuenerit admittatur.ti.de expen.§.iij.ver.quid si talis. ¶Q̄ ordo iudiciarius in criminib⁹ obseruet.ij.p.ti.de accusatione.§. j.ver.in summa. ¶An mutato libello vel quādo intelligatur mutari iudicium ti.de libel. concep.§.viij.ver. sed quid si post.7 ver.sed 7 si. ¶Ubi de plano 7 sine figura iudicij agitur libellus non req̄ritur.eo.t.§.x.ver. j. ¶In iudicio in quo agitur ꝺ modica re ptes possunt sibinuicem remittere vt sine scriptis agatur 7 pnūcietur.eo.§.ver.iij.sed nunquid idem in magnis.eo.§.℟. ir. ¶Qui non potest rem alienare nō potest eam in iudicium deducere.eodem titu.§.xiij.ver.si vero ꝑlatus. ¶Quatuor sunt que rectum puertunt iudicium.ti.de elec.§.j.ver.hoc facto. ¶Judicioꝝ alia sunt vniuersalia alia generalia alia spālia alia cōmunia ti.de iudicijs in ꝓin. ¶Que sunt vniuersalia iudicia 7 qualiter ī eis libelli 7 positiones formen.eo.ti.§.ij. ¶Que sunt illa iudicia generalia 7 qualiter in eis libelli 7 positōnes formentur.eo.ti.§.ij. ¶Que sunt spālia iudicia 7 qualiter in eis libelli 7 positōes formen.eodem ti.§.iij. ¶Que sunt cōmunia iudicia 7 qualiter in eis libelli 7 positōes formentur eo.ti.§.iiij. ¶De illo edicto si q̄s ius dicenti non obtempauerit 7 de illo q̄ temere in ius vocat quem sine venia vocare non licet vt patronū vel parentem 7 de eius pena. ¶Et de illo edicto si quis in ius vocatus non ierit.7 de illo qui vocat in ius nō cora suo iudice. ¶Itē de illo qui ꝓmisit se vel aliquem alium iudicem sisti 7 de quibusdam dubitabilibus circa hoc 7 de edicto de eo ꝑ quē factuz est quominus quis in iudicio sistat per quē tam vocato exempto q̄ etiam vocanti cōsulitur contra exemptū.ti.de dolo 7 contu.§.ij.ver.sane vsq̄z ad finē.§. ¶Judicium fieri sub conditione nō potest.iiij.p.ti.de appel.§.j.ver.quid si vnus.ꝺ vtili cōmuni di.iudi.ti.de lo.7 con.§.vj.ver.lxx. ¶In iudicio quasi contrahitur ti.de feudis.§.ij.ver.j.autē. ¶Quedam sunt iudicia q̄ celeritatē desiderāt 7 vno die vl incontinēti debēt expediri vt interdictū de mortuo inferendo 7 cā dāni infecti.t.de sepul.℟.7 si eis.

Ꝑamentum. ¶Juramētū minoris representat maiorē. An aūt fidei inꝑpositio equipaleat

iuramento vt contrafaciens reputetur periurus. ¶An periurus sit infamis per quē sit iuraudum. ¶An in compromisso interueniat iuramentuz. ¶Si quis iurauit se contra arbitriū vel conuentionē non venturum z post contra illū cui iurauerat cedit alteri actiones vt sic euz fatiget vel ipsum facit citari. nunq̄d est periurus de bis j.p.ti.de arbi.§.viij.versi.quid si adulto.z.iiij.sequentibus. ¶Ad quē pertineat diffinire an iuramentū sit licitum vel illicitum seruandū vel non seruandū vel dispēsare in iuramento vel ipsum interpretari vel declarare vel iuramentū illicitū in melius cōmutare. ¶Q̄ in omni iuramento auctoritas pape intelligit excepta. ¶An is qui abiurauit res suas vel ecclesie possit auctoritate pape vel propria cōuenire. ¶Et an is cui super aliquo negocio est iuratū possit aliud remittere iuramentū. de bis.e.p.ti.de legato.§.vj.versi.xxiiij.z se. ¶An legatus possit tollere iuramentū vel dispensare in illo eo.ti.§.v.ℵ.sed si legatus. ¶Iudex ex officio sup vsuris non repetendis prestitū iuramentū relaxat. j.p.ti.de of.om.iu.§.vj.ver.ante lit.conte. ¶Quādo super q̄bus z a quo iudex facit prestari calūnie iuramentū vel de veritate dicenda. z q̄bus z super q̄bus deferret inramentū.e.§.ℵ. post lit.conte. ¶Multi sunt casus in q̄bus statur iuramento vnius eo.ti.§.fi.ℵsi.vj. ¶An in omnib⁹ summarijs sufficiat prestatio iuramenti z in q̄bus sufficiat ibidem z ℵsi.se. ¶Metu iuramenti calūnia refertur.ti.de recusatore.§.v.ℵ.ꝓposita. ¶Q̄ minoris iuramentū nō repsentat eū maiorē videtur ti.de actore in.§.q̄d si minor. ¶Qui iurauit non agere vel nō accusare non auditur volens cōtrauenire.eo.ti.ℵ.item q̄ iurauit agenti. ¶Si pater nolit agenti filio consentire in casibus in quibus est necessarius eius consensus z iurauit etiaz nō consentire. nihilominus officio iudicis captis pignoribus consentire cogetur. eo.ti.ℵ.sed quid si iurauit. ℵ.z ꝑce. ¶An dominus vel ꝓcurator iuret de calū.j.p.ti.de pro.§.fi.ℵ.quis autē iurabit. ¶An sindicus econom' vice dominus tutor z similes psone iurent de calū.ti.de actore ab vniuersitate. ¶An z cui iuramentū tutor vel curator prestare habeat ꝑ us q̄z administret ti.de tutore.§.v.ver.hoc autē.z ℵ.fiet autē. ¶Forma iuramēti q̄d habet prestare curator datus bonis.ti.de curatore.§.v.ℵ.item nota de iuramento aduocati.ti.de aduocato.§.j.ℵ.item excipitur q̄d non iurauit. ¶An temerarium iuramentū repellat testez vel accusatorē.j.p.ti.de teste.§.j.ver.item excipitur q̄ est infamis. ¶Impubes iurare non potest nisi in casibus.eo.§.ℵ.item excipitur q̄ est impubes. ¶Si quis agit contra aliquē aliq̄ actione z ei iuramentū defertur non fit condemnatio p propositam actionē. sed p actionem infactū ex illo iure.e.§.ℵ.sed pone ego. ¶Forma iuramēti illius qui quartā testium ꝓductionem vel dilationē exposcit. An hoc iuramentum pstabitur etiam si in causa illa de calūnia sit iuratum. ¶Q̄ in vna cā non est nisi semel iurandu z nisi in casibus specialibus. ¶Et q̄ ad oīa que emergunt in litem iuramentū calūnie se extendit. eo.ti.§.iij.ℵ.iiij. autem z se. ¶Qualiter testes in quacūq̄z causa producti debeant iurare tā clerici q̄z layci. ¶An valeat testimonium a quocunq̄z etiam religioso nō inrato prolatum. ¶Quid si testis deposuit non iuratus z postea iurat. ¶Itē quid si testis nō vult iurare. ¶Et q̄ iuramento prestito debet scribi dies qua est iuratū. eo.ti.§.iiij.p totum. ¶De forma etiā iuramenti testiū in cā inquisitionis. eo.ti.§.vij.in fi. ¶Unū. c. iuramēti calumnie est q̄ aduersarius non onerabit ꝓbatione. eo.ti.§.vj.ℵ.q̄d si ꝓncipalis. ¶Interdū statur vnius tm̄ iuramēto z interdum cū vno teste. eo.ti.§.xj.ℵ.hoc tamē. ¶Cū quis iurat nō ferre testimoniū in aliqua cā temerarium est iuramentū sed an sua vel cuius auctoritate possit cōtrauenire eo.ti.§.xiij.ℵ.quid si q̄s. ¶Quādo iudex propter defectum ꝓbationū debeat deferre iuramentum actori vel reo. eo.ti.§.xiiij.ℵsi. si tamē. causa in qua interuenit iuramentū est de foro ecclesie. ti.de compe.iudi.adi.§.j.ℵ.ij. ¶Qualiter ꝓceditur contra illū q̄ ab aliquo pecuniam vel pecunie promissionē extorsit z eum iurare fecit q̄ sup hoc non deponet questionem vel qui facit aliquem iurare q̄ vsuras non repeteret vel huiusmodi. ti. de rescrip. ꝓsen.§.iiij.ℵ. si aūt quis conquerit z se. si is q̄ iurauit infra certū terminū vel tēpus non exire domū interim citetur a iudice cōparere tenet. cū quia in iuramento intelligitur ius superioris exceptū cum tale iuramentum seruatū in alterius ꝓiudiciū redundaret. ti. de citatore.§.j.ℵ.pe. ¶Non est ꝓsumendū q̄ quis contra proprium veniat iuramentū. eo.ti.§.iiij.ℵ.sed nunq̄d credetur. ¶An z a quo iurabit de calūnia cuz fit missio in pos. contra contumacez vel ipsa possessio restituit. z q̄ interdū iuret de calūnia vna ps z non alia. ti.de primo z secundo decreto.§.ij.ℵ.interposito. z ti.de cōpitione in termino.ℵ.rez quoq⁹. ¶De iuramēto ad quod iudex potest excipientē cogere. ¶Et q̄ ignorātia per ꝓprium iuramentū probatur. ti.de excep.z repli.§.ij.ℵsi. potest etiam z se. z ℵ.porro. ¶An iuramentū de nō accusando vel simile ꝓiudicet litteris apostolicis impetrandis. ¶Q̄ papa nō est actor ꝓprius. ¶Et q̄ temerariū iuramentum vel per fraudē extortū non debet quis sine superioris auctoritate infrīngere. eo.ti.§.iij.parum ante. ℵ.se. quid si gratia. ¶De iuramēto de vlterius nō agendo. Q̄ iuramentū tollat naturalē z ciuilem obligationē. ¶Per iuramentū res dicatur finita. de quo iuramento intelligatur. ¶Q̄ iusiurandū minoris est auctoritatis z q̄ maiorē habet auctoritatē q̄z res iudicata. eo.§.ℵ.sed pone in cā z sequentib⁹ multis versi. bene per duas col. z vltra. ¶Principalis ꝑsona iurat de calū. z q̄ iurando videt omnia habere rata q̄ per suū procuratorem sunt acta. ti.de satisda.§.iij.ℵ.sed videt. ¶Actor etiā vniuersitatis iurat de calūnia in animā propriā eo. ti.§.iiij.ver.actor autē. ¶Licet relator iuramenti dicatur delator non tamē in eo idem ius constituit q̄ in delatore. ti.de reconuē.§.j.ver.itez pone. ¶Post lit.conte. debet ꝓstari iura.cal. z de veritate dicenda. ¶Et si lit. conte. omissa iuretur nō ꝓpter hoc lis intelligitur cont. ij.p.ti.de lit.conte.ver.quid si omissa.z.§.v. iuxta prin. ¶An autē in exceptionib⁹ z in q̄bus iuramentū z quod vel quale ꝓstetur dicto.§.v.ver.z no. ¶Incontinenti post lit.conte. de calūnia est iurandū. ¶Quid aūt si ab initio fuit omissuz tacite vel exꝓsse qualiter iurat. ¶Et q̄ in casibus ante lit.conte. iuratur. ¶De iuramento q̄d prestatur in exceptionib⁹ z de quadruplici iuramento. s. decisorio de malicia z de calūnia z de veritate dicēda z quādo istud vel aliud locum habeat. ¶Et que sit differentia inter ista. ¶Q̄ iuramentū calū. semel in initio litis prestitū ad omnia que postmoduz emergunt in lit. extenditur vnde semel in tota cā de calū. iuratur. de his z multis alijs facien. ad hoc. ij.p.t. de iura. calū.§.j. ¶In q̄bus causis iuretur de calū. ¶An hoc iuramentum possit remitti tacite vel exꝓsse. ¶An si plures sint questiones sup singulis sit iurandū. ¶An heres vel ꝓcurator qui in causa successit iurabit. sed quid si iudex vel actio mutetur. ¶Item si reus confitetur debitum. sed opponit exceptionem pacti de non petendo vel simile aliam quis primo iurabit an. s. actor vl' reus. ¶Item quid si iudicium renouetur quia instantia iudicij perierat lapsu triennij. ¶Et an in questionib⁹ incidentibus vel emergentibus vel ī declinatorijs exceptio. iurabit de calumnia z de quibusdam alijs circa hoc eodem titu. §.ij. ¶A quibus z per quos iuretur de calumnia. ¶Et quid de illo qui vouerat non iurare. quid de sindicis tutoribus z ceteris administratorib⁹. ¶Et an alius a ꝓncipali persona de veritate vel credulitate iurabit. z ad cuius expensas ad absentes iuramentum mittetur. z de multis alijs circa premissa. eodem titulo. §. tercio. per

totum. ¶Forma iuramenti de calūnia vel de veritate dicenda tam actoris qz rei tam in simpliciby qz duplicib⁹.iudicijs.e.t.§.iiij. ¶Qui iurauit de veritate dicē da nō tenet iurare de credulitate. secus in illo q̄ iurauit de calū. ¶Nota qualiter episcop⁹ iuret.e.ti.§.iiij. ¶De pena nolētis iurare de calūnia.vel de veritate dicenda in quacūqz cā. ¶Et an petenti tempus ad deliberandū p iuramento pstādo dilatō concedet.e.t.§. v. ¶An puniri q̄ nolūt iurare poterūt appellare. ¶Et quid de illo q̄ iurauit nullū facere iuramētū. ¶Et q̄d si ptes pepegerint inter se non iurare.7 de multis aliis circa p̄missa.e.§.v. ¶Utile ē in causa iurari tā de calūnia qz de veritate dicenda.t. de positionib.§.v.ver. oblat.7.§.ij.ℵ.7 nō. nisi tūc pars possit interrogare et rūdere cogatur tam de veritate qz de credulitate.vt.e. §.ℵ.7 nō. ¶Interdū ob reuerentiam iuramēti litigatoz cōfitetur qđ prius negauerat 7 ecōtra. 7 hoc licitū ē.e.t.§.vij.circa princ. ¶Interdū ex iureiur. datur actio 7 exceptio.e.§.ℵ.x. ¶Juramentuz a iudice reo delatū ab eo recusari nō debet. ¶Et pstituz siue sit delatū a iudice siue a pte loco p̄bationis hr̄.ij.p.t.de probati.§.j.ℵ.queritur.7.§.iij.ℵ.vij. ¶Forma iuramēti qđ prestat ta bellio in sua creatione hr̄.t. de instru.edi. §.viij.ℵ.sed q̄ro. ¶An licet alicui venire cōtra suum testamentū. vel elect. sepul. vel aliā ordinationem iuramēto firmatā. ¶Et iuramentū p̄tra leges pstitū nō obligat.7 q̄ omne iuramentū seruandū ē qđ seruari pōt sine interitu salutis eterne. Et redditio iuramēti est de iure naturali 7 in p̄cepto. vñ nullo mō ē frangendū.e. ti.§.xij.ℵ.q̄d si q̄s iurauit. ¶An qualiter 7 qñ executoz testamentari⁹ 7 similes psone iurare tenent. ¶Et q̄ in vno negocio ab eadē psona semel tm̄ iurandū ē nō pluries nisi ex cā.e.t.§.xiij.ver.ß nūq̄d ℔m dictum. ¶Ob defectū plene p̄batiōis defert a iudice iusiurādū qñqz actori.7 qñqz reo. pars etiaz pti defert iurandū. ¶Ad quoz euidentiā sciendū q̄ iuramentū aliud p̄missoriū. aliud assertoriū. 7 vide qđ dicat hoc vl̄ illud. ¶Item q̄ istoz assertorij nō plures sunt species. ¶Itē iuramentū aliud volūtariū. aliud necessarium. aliud iudiciale. ¶Jurta q̄ nota de singulis spēb⁹ predictis. ¶Itē qñ locū habeat delatio vel relatio iuramenti 7 cui 7 a quo 7 de effectu 7 iuriby premissoz.t.de iuramēti delatiōe p totū. ¶De iuramento qđ petit a cōsiliarijs. ¶Et q̄ nō ē de facili vel freq̄nter iurandū. ti.de req̄si.cōsi.ℵ.itē facit eos iurare. ¶Qualit̄ p̄nūcietur i iuramēto i litē.ij.p.ti. de sen.§.vj.ℵ.itē q̄liter. ¶Ex iuramento dat actio in factū.t. de sen.excō.§.v. ℵ.ß cū. ¶Oīne iuramentū seruandū ē nisi seruatū vergeret in aie detrimentū. licet aūt sentētia 7 sacrm pariby passib⁹ ambulent. qñqz tñ sentētia ē maioris auctoritatis qz iusiurādū.ij.p.ti.de resti. in integ.§.ij.ℵ.ß nūq̄d 7 p̄tra hoc. 7 v̄.ß nūquid cōtra hoc sacrm. ¶Juramē tū calūnie extendit ad oīa q̄ post lit.conte.emergūt in cā. ¶In cā ℵo appellationis iurat de calūnia.t. de expen.§.v.satis iuxta prin. ¶Forma iuramēti qñ subditus iurat p aliquo excessu stare mandat.curie vel indicij.7 de hoc dat curatores seu fideiussores.iij.p.t.de accusatiōe.§.j.ℵ.porro. ¶Nō ē piculū in remissione libelli sicut iuramēti calū.ti.de libel.cōcep.§.x. ver.ix. ¶Juramentū puberis qzuis al's sit minoz valet 7 obligat eū 7 facit valere cōtractū celebratuz cum illo.t.de pac.ex trāsac.§.ij.ℵ.7 nō.7 pce. ¶Idem etiā videtur si esset minoz 7 iurauit se maiorē.t. de in integ.rest.§.ij. in fi. ¶Qualiter formet libellus cōtra eū qui nō p̄stat vel facit cōtra p̄riū iuramentū. ¶Q̄ valet iuramētuz ab aliquo pstitū ne appellet. ¶Q̄ periurus debz puniri ¶Et si a te aliq̄d petij 7 te mihi iuramentū referēte iurauī q̄ actio mihi competat p̄tra te.7 qualiter cōtra te formabo.libellū 7 q̄ ecōtra si actor reo debeat 7 depositiōib⁹ circa hoc. ¶Quid si tibi detuli iuramētum vt iurares p euangeliū.7 tu iurasti p animā tuā vel p sanctos vel per aliud de his.t. de iureiur. in princi. vsqz ad ver. vt autem. qualiter in iuramēto illicito sint libelli 7 sententia formādi. ¶Et quando iuramentū sit deferēdum 7 super delato procedendū.e.t.7.e.ver. vt autez. 7 se. vsqz ad ver. illud autem. ¶Remissiones ad. xix. formas iuramentoz q̄ pstantur in diuersis casibus ab impatore 7 ab aliq̄s p̄sonis tam secularib⁹ qz ecclesiasticis.e. ver. illud aūt.7 se. vsqz ad ver.7 nō. ¶Qualiter olim iuramentum fuit et hodie iuret. ¶An is cui iuratū est possit remittere iuramentū. ¶Et si is q̄ aliquid mihi facere tenet infra certū terminū obtinet a me dilationē nūquid post tenebitur mihi p illud iuramentū per quod sit iuranduz. ¶An magis obligetur quis per iuramentū qz per fidem vel p̄ simplicem promissionē vel simplex verbū. ¶An qui aliquid iurauit sed postmodū per idem iuramentū p̄mittit an p hoc intelligat obligatus ex iuramento. e. ver.7 no. vsqz ad fi.t. ¶De iuramento quod interponit quandoqz ab vxoribus in alienatōnib⁹ rez mariti eisdem vxoribus obligatarz p̄ro dote vel in alienatione rei dotalis vl̄ in donationem p̄pter nuptias assignatas. ¶Q̄ iuramentuz minoris maiorē repsentat 7 ei aufert beneficiū restitutionis.7 de bono cōsilio intelligit ne obligentur ex iuramento prestito super alienatione rei dotalis vel aliosimili.t. de empt.7 ven.§.iij.ver. q̄ si vxor 7 se. vsqz ad ver. si ℵo solius ver. fi.7.§.iiij.ver. illud aūt. ¶Si venditor iurauit nō venire contra venditionē. nūquid nihilominus poterit vti beneficio legis p quā deceptus vltra dimidiā p̄tem iusti precij subuenitur. eo.t.§.vj. ver. quid si venditor. ¶Forma iuramenti fidelitatis. ti. de feudis.§.j.7 forma.7 in fi.§.7 plenius.§.ij.versi.ß etiā no.7 se. ¶Ecclesia interdū a iuramēto fidelitatis absoluit vasallū alicuius p̄pter delictū ip̄ius.e.§. ver. xiiij. ¶Juramentū non est statutū vt sit vinculū iniq̄tatis 7 iuramento intelligit auctoritas supioris. excepta.e.§.ver.xv. ¶Jusiurandū contra legem eliascentiam per patrem ex actis nō nocet filijs. e.t.§.iij.ver.ß queritur. ¶Qualiter iuretur p cōmuni alicuius ciuitatis.t. de obli.7 solu.§.j.ver. cetez iurta fi. ¶Petens se mitti in poss. iurabit de calūnia. ¶Regulariter em̄ in omni causa iuratur.t. de testa.§.iij.ver. sed nūquid petens. ¶Si quis iurat cum aliqua cōtrahere. postea iurat religionē intrare scd̄m iuramentū p̄iudicat.j.ti, de cōuer. cōiu. in fi. ¶Querit an possit religionez intrare. vel q̄d iuris de illo q̄ iurauit mihi librū scribere vel aliud opus honestū facere vel aliquid infra certū terminū facere. ¶Vel si potestas iurauit vsqz ad annū ciuitatē regere. vl̄ mgr̄ legere. vel p̄sbyter clericus vel seruiens vsqz ad certū temp⁹ seruire q̄ nō violat iuramentuz q̄ in melius illud cōmutat.ti. de statu mo. ℵ.xxviij.7 se. ¶Juramentū ne alimenta petantur vel p̄tra me naturale pstitū nō valet.t. q̄ fi. sint legi.ℵ.ß pone q̄dam. ¶Qualiter vir iurabit cū aliqui separantur. ¶Et qualiter cū recōciliat sibi vxorē.t. ō diuoz.§.pe. 7 vltra. ¶Juramento actoris credit̄ ex quo delictuz cōmittit̄.t. de fur.ℵ.quid si res.

IVS. ¶Jura sunt p oza p̄ncipis diuinitus p̄mulgata in p̄emio.ℵ.ceterū. ¶Scd̄m varietatem temporz iura sepe variantur humana.e. proemio.ℵ.huic ergo. ¶Paz esset nosse iura foze condita nisi persone quaz causa sunt p̄dita nota eēt. in p̄ī. libri statim post p̄emiū. ¶Extra territoriū ius dicenti impune nō paret.j.p.t. de iudice dele.§.ij.ℵ.sed ℔m premissa. ¶An 7 in quib⁹ casibus inferior a principe possit iuris solēnitates tollere. ¶Et q̄ solus p̄nceps pōt alicui ius suuz auferre.j.p. ti. de le.§.iiij.ver sed nūquid legatus. ¶De illis clausulis quantū de iure poteritis.7 de illa alioqn̄ quantum de iure poterimus procedemus.i.ti. de verb. obli.

Judex debet cuicꝫ ius suū reddere sine ꝓsonarū dele-
ctu.j.p.t.de ordi.iudi.§.iij. ¶Clausula generalis non
extendit ad id qđ de iure fieri nō pōt.j.p.ti.de arbi.§.
fi.ꝟ.in forma. ¶Qđ iure determinatū nō ē iudicātis
arbitrio relinq̄tur.j.p.t.de offi.om.iudi.§.fi.ante ver.
hoc quoqꝫ. ¶Nemo plus iuris potest in alū trāsfer-
re qꝫ ipe habet.t.de recusa.§.fi.ver.ß quid si is. ¶De
edicto de ī ius vocādo qū locū habeat vl nō.t. de acto
re.ver.item q̄ est filius. ¶An 7 in q̄bꝫ casibꝫ ius dicere
aliꝫs sibi possit vel in cā ꝓpria esse iudex.e.ti.7.e.§.ꝟ.
q̄ vult. ¶De in ius vocādo 7 q̄bꝫ exceptiōes cōpetāt
ne vocent in ius vl ne citent.e.t.p totū. ¶Jus qđ fi-
nitū 7 certuz ē variari nō pōt. ¶Ex facto aūt ius orit
ti.de aduo.§.vj.ꝟ.cū aūt 7 se. ¶Per rescriptū ꝓ ali-
quo bñficiādo obtentū nō dat ius in re ß ad rem.t.de
acti.seu peti.§.iiij.ꝟ.nō igit. ¶An valent lre impe-
trate ꝓtra ius diuinū vel hūanū. ¶Et q̄liter debēt lre
facere mentionez de iure positiuo ad hoc vt ei p̄iudi-
cent.7 quātū dānosa fisco nec iura cōtraria postulari
oz.t.de rescri.p̄sen.§.ix.ꝟ.itē q̄ p̄ ius. ¶Ubi eadē rō
ibi idem ius.t.de citatione.§.ij.ver. qđ si in lris legati.
¶Nō oēs articuli pñt in iure ꝓsequendi.ti.de p̄m o
7 secūdo decreto.§.x.ver.qđ aūt. ¶Supfluū ē postu-
lare qđ de iure cōmuni ꝓpetit.e.§.pax añ.ꝟ.ß que est
¶Nemini lz ius ignorare.ß.ti.de ignorantia. ¶Jura
naturalia sunt immutabilia.ti.de excep.7 repli.§.ij.ꝟ.
ß q̄ro. ¶Juris licētia nō ē nimiū angustanda.e.t.§.iij.
ver.ß pone totus. ¶Positioni iuris q̄s nō cogit rn-
dere.t.de positionibꝫ.§.vij.ꝟ.xij. ¶De his q̄ sunt cō
tra ius nec pactū nec cōcessio valet.ij.p.t.de concess.§.
ij.ꝟ.xij. ¶Ad ea q̄ freq̄ntius accidūt iura adaptātur.
e.t.§.iij.ꝟ.ß q̄ ē rō. ¶Si in iudicijs vel circa cōtractū
negat iuris solēnitas adhibita cui incūbat ꝓbatio an
sci q̄ dicit vel ei q̄ negat.ij.p.t.de ꝓba.§.ij.ver.seq̄t
videre. ¶Qualiter fiat ꝓbatio iuris.e.t.§.iij. ꝟ.p̄dicta. ¶Testamēti factio ē iuris publici. ¶Juri aūt pu-
blico renūciari nō pōt.ti.de instru.edi.§.xij.ꝟ.q̄ si q̄s
iurauit. ¶Qđ nō ē exp̄sse in iure statutū nō ē supsti-
ciosum adinuentiōibꝫ p̄sumēdū.et tū in similibꝫ idem
ius debet esse.e.§.ver.ß cū deductio. ¶Jus publicum
cōsistit in sacris sacerdotibꝫ.eo.ti.§.xiij.ꝟ.item pone.
¶Ex facto ius orit.t.ꝺ dispu.7 allega.aduo.§.j.ꝟ.ß
aūt. ¶Juriū ꝓtrarietas soluit in lvij.modis.e.t.§. po
test autē 7 se. ¶Cui iuri renūciari possit vel nō de iure
publico aūt ac vtilitate vel auctoritate tū 7 qđ dicat
hoc vel illud.q̄ ius constitutuz a principe oēs ligat
¶Et quis p priuilegiū possit aliqđ ius in genere vl in
specie tollere. ¶Et q̄ sunt iuris bñficia q̄bꝫ p̄cipue so
let instrumētis renūciari.t.de renū.7 cōclu.ꝟ.qđ si q̄s
renūciat.7 se.vsq̄ ad fi.t. ¶De pena iudicis q̄ malici-
ose se dic̄ dubitare de iure.t.ꝺ rela.iurꝫ.§.ij.ꝟ.porro.
¶Partes nō possunt suo cōsensu iuris regulas viciare.ij.p.t.de sentētia.§.viij.ꝟ.quid si de ptiuz. ¶Licet
supfluū sit impetrare qđ de iure cōi ꝓpetit interdū.tū
qđ de iure cōmuni ꝓpetit impetrat, nō aūt ē verisimile q̄ princeps vnico verbo velit tollere multa iura.ij.
p.t.de ap.§.ij.ꝟ.fi. ¶Appellatiōe iuris ius cōmūe intelligitur.e.t.§.iiij.ꝟ.cetez. ¶In dubijs nō ē recedēdū a iure.e.§.ꝟ.ß quid si q̄s. ¶Juri antiquo stat cuz
nouū nihil exprimit eo.casu.e.t.§.v.ꝟ.sed nūquid ß
tempus. ¶Nota q̄ 7 si iura non sint in bonis nostris.
sunt tamē quasi in bonis.e.t.§.xj.pax ante ꝟ.sed cōtra.
¶Jure suo sine culpa sua quis priuari nō debet.ij.p.
ti.de resti.in integ.§.vj.ꝟ.sed nūquid. ¶Añ iura ꝓ
dierint 7 qualiter facta sunt.iij.p.ti.de libel.cōcep.§.
vj. ¶Qđ sit maius an ius ꝓtoriuz an ius ciuile. ¶An
ꝓtor possit tollere ius ciuile qđ interdū in vno eodēꝫ
negocio vnū statuit ius ciuile 7 aliud ius ꝓtoriū.ti.de
in integ.resti.§.j.ver.sed nō videtur. ¶An habeat lo
cum interdictū vti pos.p iuribꝫ 7 seruitutibꝫ alijs p̄stitis
cum quis turbatur in illis.t.de causa poss.§.ij.ver.sed
queritur. ¶Jura nō vendicātur cū non possideantur
ti.de causa ꝓprietatꝫ.e.§.ver.alie sunt reales. ¶Qua
liter agatur ꝓ iuribꝫ vel contra impedientē iura.e.t.
§.iij.ver.porro 7 fi. ¶Qualiter aget qui spoliat iuri-
bus vel turbat in eis siue agatur possessorio tm. siue
agatur possessorio 7 peti. ¶Bene no.ti.de resti.spoli.
§.ij.7.iij. ¶De in ius vocando 7 de edictis ad hāc ma
teriā pertinentibꝫ supra ti.de cita.de edicto et de iudi-
cio. ¶Ea q̄ in iure cōsistunt sunt in corpalia vnō non
capiūt diuisionem.ti.de p̄scrip.ver.sed pone. ¶Jura
varie in psonis cōstituūtur.ti.de loca.7 con.§.iij.ver.
ad euidentiā. ¶Jus ciuile vt bonus artifex suo artifi-
cio vniuersa recte cōponit. ¶Et interdum plus iuris
transfert quis in aliū q̄ ipe habeat.ti.de lo.7.§.vj.ꝟ.
xlv. ¶Sepe in eo quod ipo iure fit factū hominis est
necessariū.e.§.ver.xlvij. ¶In cōgruū est q̄ quis in cā
sua ius sibi dicat.e.§.ver.xlviij. ¶De hoc sunt ar. p
7 ꝯ.ti.de feudis.§.ij.ver. viij. ¶Jus suū alicui inuito
auferri nō debet.e.t.§.vj.de loca.7 cō.ver.lxxv. ¶Ju-
ramentū vel pactū factum contra ius naturale nō va
let.t.qui fi sint legi.ver.sed pone quedam.

Jurisperitus. ¶Jurisperitꝰ de-
bet esse in cōsilio cautus in patrono fidelis et in iudicio iustus
quando de talento sibi tradito debet reddere rōnem.
ti.de aduo.iurta fi. ¶An licet iurisperito suū cōsiliuz
vēdere vl tm ipm gratis dare.t.de sala.§.ij.in princi.

Jurisditio. ¶Que sunt iurisditō-
nis seu iudicialia. ¶Q talia cause cognitionez desiderāt. ¶Q ea que
lege vel se.consul.specialiter tribuūt mandata iurisdi-
tione non transeūt.ti.de iurisditione delegati.j.p.t.de
iudice dele.§.ij.ver.sed nūquid 7 quasi p totū. ¶Cō-
missa iurisditione intelliguntur omnia cōmissa sine q̄
bus eadem non potest iurisditio expediri. vnde iudex
potest iurisditionē suaz penali iudicio defendere 7 pu
nire impedientes suam iurisditionez si als sunt de sua
iurisditione vel inrisditione etiam delegantis.eo.ti.§.
v.ver.item ad eius. ¶Idem in legato.j.p.t.de legato.
§.j.ver.sed nūquid legatus.7.t.de offi.om.iudi.§.vj.
in fi.7.t.de recusatione.§.fi.ver.qđ si arbitro. ¶Qu
bus modis delegati iurisditio finiatur.e.t.ꝺ iudice de
leg.§.vj.per totū. ¶Qualiter perpetuetur iurisditio
deleg.dicto.t.de legato.§.viij.ver.pone ergo in duo-
bus locis. ¶An perpetuetur p representationem re-
scripti.t.de cōpe.iudi.adi.§.iij. ¶Jurisditio datꝫ a le-
ge vel a superiore.j.p.7.j.ꝓticula.t.de arbitro.§.v.iu
xta finez. ¶Alicui 7 eius heredi iurisditio dari potest
eo.ti.§.vj.ver.quid si actum.

Judicium de futuris esse nō debet.
eo.t.§.viij.ver.quid ergo. ¶Quid sit iurisditio. ¶Et q̄ iurisditio-
nū alia est ordinaria alia est delegata. ¶Item q̄ iuris-
dictionū alia plena alia semiplena 7 cui cōpetat hec vel
illa.t.de iurisditi.om.iudi.circa prin. ¶Jurisditio alia
ē meri imperij alia mixti alia modica cohertio. cui aūt
cōpetat hec vel illa.7 quid sit de ista vel illa in foro se-
culari vel ecclesiastico.7 qualiter agat de ista vel de il-
la 7 de alijs que circa istaz materiā dici possunt.e.t.ꝟ.
notandū 7 se.per totū. ¶Qualiter deponere habeāt
testes tam videntes qꝫ ceci qui ad probandā iurisditi-
onem vel eius exercitiū inducuntur.j.p.ti.de teste.§.j.
ver.sed qualiter testificabitur.7.§.vj.ꝟ.item de pe.
¶Ratione dubij iudex habet iurisditionē vbi tamen
cōstat iurisditionē deesse nō valet qđ agitur vl ē actū
ti.de rescrip.presen.§.iij.ver.pe. ¶Magis certa 7 fir-
ma ē iurisditio ordinaria qꝫ deleg.7 magis astringit ei
subditus.ti.de citati.§.iiij.ꝟ.vt aūt. ¶Jurisditio non
debet esse delusoria.ti.de primo 7 secundo decre.§.fi.

An ea q̄ sunt iurisditionis cōtentiose vel volūtarie tē
pore feriato valeāt exerceri. et q̄ dicant esse volūtarie
iurisditiōis. ij. p.t. de ferijs. §. ij. ℣. q̄d si in ferijs. ℣ ver.
porro. ¶ Ubi iudiciū ordinat ante oīa debet de iuris-
ditione cōstare. ℣ añ oīa iudex debet decernere an sua
sit iurisditio. ¶ Et cognitio de iurisditione debet p̄ce
dere exercitiū iurisditionis. t. ō excep. ℣ repli. §. iij. ℣. ß
pone. ¶ ℣ in causa p libelli oblationē vel p citationez
fit iurisditiōis ꝓpetuatio. t. de recō. §. iiij. ℣. ℣ si reus.
¶ Quidā sunt iudices q̄ plenā iurisditionē nō hñt. t.
de remissiōib. §. ij. ¶ Nō est quis iudex p̄ius sc̄z inci-
piat iurisditione vti. e. t. §. iiij. ℣. in summa. ¶ Qualit
sentētia ē nulla rōe iurisditiōis. ij. p. t. de sñia. ℣ q̄ ipam
se. §. viij. ℣. item ē nulla sñia rōe iurisditōnis. ¶ Cum
iudex dicit aliquez eē de sua iuriditiōe ℣ debere sibi si-
cut alij subditi obedire hec qō sine libello ℣ litis conte
statione iudicis offō expedit. t. de libel. cōcep. §. r. ver.
xxvij. ¶ An petitio iurisditiōis sit generalis vel spālis
℣ q̄ sint exp̄imēda in ea. e. ti. §. vij. ver. q̄d si petantur.
¶ Alia iura constituuntur in voluntaria iurisditione
qz̄ in cōtentiosa. p̄ses añt nil statuere pōt in homines
alterius iurisditiōis. t. de cōsti. ¶ Qualiter agat q̄ tur
batur in pos. vel iurisditiōe. t. de cā pos. §. ij. ℣. porro.
¶ An iurisditio pōt vendicari. qualiter agatur pro ea·
¶ ℣ iurisditio ē genus. ℣ ē res incorpalis ℣ ideo possi
deri nō pōt. t. de cā pos. ℣ ꝓprie. §. j. ℣. cetez. ¶ Quali
ter agat̄ p iurisditiōe recuperanda. ti. de re. sp. §. j. ℣. p
iurisditōne. ¶ Pone miles q̄dam habebat castz vnū
℣ iurisditiōem in illo castro. sed in q̄busdam casib tm̄
vsus ē illa iurisditione ℣ in quibusdā non p. xl. annos
℣ amplius q̄ritur an ei noceat p̄scriptio in illis casibus
in quib non vsus. ¶ ℣ iurisditio est res incorpalis vñ
nō capit diuisionē. t. de p̄scrip. ver. pone miles. ¶ An
petitio iurisditionis in aliquo territorio vel castro sit
generalis vel ſspecialis. ℣ quid sit exp̄imendū in ea. ti.
de sepul. §. vtrum is.

Vssus. ¶ De actiōne ℣ iussu. t. de li-
bel. cōcep. §. xiij. ver. ad hoc si
petas. ℣. t. de obli. ℣ solu. §. iij. ℣. quid si aliq̄s.
¶ Jussus iudicis excusat. e. t. §. ij. ver. illud autem.

Vsticia. ¶ Summū bonū ī reb est
iusticiā colere ī p̄oemio ℣. hoc igitur. ¶ Juder debz esse iustus. ¶ Justo
em̄ n̄ aduersabit̄ q̄cqz̄ malignū. t. ō aduo. §. v. ℣. ꝓmē
det añt. de ß etiā bn̄ b̄. e. ti. §. vj. ℣. ß nūq̄d bn̄. ℣ ℣. vel
tali ad instantiā ℣ alio. ℣. vl tali coram impatore ℣ se.
¶ Nō iudicib licet vēdere iusticiā. t. de sala. §. j. ver. si
℣ o ē ordi. ¶ Ubi iusticia p̄clitatur fit q̄d alꝫ non fie
ret. ij. p. t. de cōtu. §. fi. ℣. ß nūq̄d. ¶ Facta finaliť iusti-
cia sub equo iudice valet ℣ invalescit. t. de dispu. ℣ alť.
aduo. §. j. in fi. ¶ Nota q̄ in executionib sentētiaꝝ ℣
ali. ita deferēdū ē maiorib p̄sonis q̄ iusticia nō peat.
ti. de sñie executiōe. §. iij. ℣. in sñia. ¶ Ubi fides nō ē
iusticia locū hr̄e nō potest. t. de summa tri. in princi.

Vuentus. ¶ Nō iuuenes aduo-
catos p̄mo p̄ponere de
bere. t. de aduo. §. iiij. ℣. iuniores.

Abor. ¶ Labor nō dz eē vacuꝰ a
mercede in p̄emio. ℣ ß g.
Nō sp labore seq̄t effectus. t. ō aduo. §.
iij. ℣. caueat. ℣. t. de sal. §. iiij. ℣. q̄d si iſir
mꝰ. ¶ Nō eū p̄ferēdū q̄ plꝰ ceteris labo-
da est iurta laborem. t. de positionib. §. vij. ℣. ß pone
procurator.

Aicus. ¶ Laicus nō potest eē iudex in
causa cleri. j. p. t. de iudi. de le. §.
viij. ℣. item q̄ estis. ¶ Laicus nō potest esse p
curator nisi in causa matrimoniali. in ciuili tm̄ pōt. j. p.
t. de ꝓcuratore. §. j. ver. item q̄ est laicus. ¶ Modieꝰ
clericus maior est maximo laico. t. ō rescrip. p̄sen. §. ix.
℣. q̄d si q̄s noīa. ¶ Laicus de spūalib p̄ncipaliter vel
incident cognoscere nō pōt. t. de reconuentione. §. iij. ℣
iij. ℣. et trado. ¶ An laicus possit esse tabellio in facto
electiōis. ti. de instru. edi. §. viij. ℣. q̄d q̄. ¶ Prohibet
omnib epīs sacerdotib ℣ clericis ne sint ministri laico
ruz aut ꝓcuratores in reb eoꝝ. ¶ Sed nūq̄d possint
esse executores in reb illoꝝ. e. t. §. xiij. ver. qui de p̄po-
sitis. ¶ In causa spūali iudex vl arbiter non potest eē
laicus. q̄. p. t. de sententia. §. iij. ℣. pe. ¶ Laicus ñ po-
test clericū accusare nisi ꝛc. ij. p. t. de accusatōne. §. iij.

Laqueus. ¶ Nulli ē laqus injiciēdus
t. de positionib. §. vij. ℣. r.

Largitas. ¶ Quid sit sponsalitia lar-
gitas. ℣ q̄liter libelli formēt
in ea. t. de dona. inter vir ℣ vro. §. j. ℣. j.

Latitare. ¶ Latitans ne valeat inue-
niri p citato hr̄. ij. p. ti. de cō
tumacia. §. ij. in princ. ¶ Si iudex vendit bo-
na non latitantis tanqz̄ si latitaret non tenet venditio
ipo iure. t. de primo ℣ secūdo decreto. §. v. ℣. sed quid
si iudex. et. §. viij. ℣. istud autem. ¶ Quid sit latitare.
¶ Qui intelligantur latitare. Et que persone latitare
etiaz possint ℣ qñ bona latitantis vendant̄. e. ℣. illud.

Latro. ¶ Ubi latro furca figat̄ vbi cras-
satus ē. t. ō cōpe. iu. adi. §. j. ℣. vj.
¶ Publicus latro absqz̄ p̄cepto iudicis ca-
pi potest. iij. p. t. de accusatione. §. j. ver. Hoc tamē fal-
lit. ¶ Cantabit vacuus coraz latrone viator. e. t. §. vj.
ver. quid si pauper.

Laudimium. ¶ ℣ q̄nquagesima
pars p̄cij pro lau-
dimio debet dari ꝓbat̄. t. de loca. ℣ cōduct. §.
vj. ℣. L. ¶ Quare laudimiū detur. qñ ℣ a quo ℣ cui di
uersa notabilia no. eo. §. ℣. Liiij. ℣ se. ℣. Lvij. ℣. Lx. ℣
ver. Lxiij. ℣. Lxxvj.

Laus. ¶ Lauda parce. vitupera parcius.
Seneca. t. de aduo. §. iiij. in p̄in. de
iudice laudando sunt multa. eo. t. §. v. ℣. item
humiliter. ℣. ver. deinde. De modo laudandi dicto. §.
iiij. in p̄in. ℣. §. vj. ℣. modus ergo ℣ se. ¶ Quomō ad
uocatus laudare debet iudicē vt parti sue sit ꝓpicius.
ti. de ac. seu peti. sen. ℣. nota g̃.

Ledere. ¶ Qui per dolum aduersariū
ledit infamis est. ij. p. ti. de con-
tu. §. j. iuxta p̄incipiū.

Legatus. ¶ Si legatus alicui aliquā
causam cōmiserit integ̃liter
pōt tn̄ eā si voluerit ad se reuocare cū et vni-
uersitas sit ꝓmissa. nā ℣ ad illū appellaret̄. ab. e. j. p. t. de
iudice delegato. §. v. ℣. itē cū ꝓmittēs. ¶ Legat̄ statu
to generalis ꝓcilij derogare nō pōt. e. t. §. viij. ℣. q̄d si
papa. ¶ An legato credat̄ sine lr̄is sue legatōnis. e. §.
℣. itē excipit̄ q̄ nō ondit. ¶ Excipit̄ p̄ delegatū legati
q̄ nō ostendit legatū iurisditōnē habere. e. t. §. v. ver.
item quia dicis. ¶ Legato ad euidentiā hui⁹ tituli est
videndū p̄imo quis sit ℣ esse possit legatus ℣ q̄liter sit
tractādus. ¶ Secūdo q̄liter cōstituat̄. ¶ Tercō quot
sunt spēs seu genera legatoꝝ ℣ de differentijs eoꝝ.
¶ Quarto q̄d ad delegati ptineat offm̄. ℣ q̄ sit ei⁹ iu-
risditio seu ptās. ¶ Quinto vtz̄ possit bñficia ꝓferre
¶ Sexto que sint ei interdicta et soli se. ap. reseruata.
¶ Septimo qñ ℣ vbi iurisditiōez suā valeat exercere.
¶ Octauo q̄liť ei⁹ ptās seu iurisditio finiat̄. ¶ Nono
q̄ sit illi dispensandi potestas. ¶ Quis dicat̄ legatus
q̄ pena illius q̄ pulsat legato etiaz ostiū. ¶ ℣ in h̄ titu-
lo tractatur specialiter de legatis ap. se. quib nō talis
potest vocari ℣ bonorand⁹ est pape legatus ℣ deuote
tractādus. ¶ Et quid si q̄s fecerit contra. ¶ ℣ eundo
vel redeundo est in suis necessitatibus ꝓuidendus.

q̄ hoc facere quilibet epūs in sua consecratione iurat
¶ q̄ honorandus ē legatus sicut ipe qui delegat. ¶ q̄
honor factus legato eius cuius legatione fungitur le-
gatus intelligit esse factus et iniuria facta legato fit ei
cuius legatus ē. ¶ Que sit pena illius qui legatu ap.
se. impedierit. ¶ Quis pōt esse legatus. qualiter p̄bet
legatus. quis 7 quotiens quis nō cōpellat legationem
suscipe. 7 qualis debeat esse legatus no. e. t. §. j. ¶ q̄ nō
debet legatus subditos in p̄curationib aggrauare.
¶ q̄ si modū in exigēdo excedat subditus iure poterit
denegare. al's nullus se pōt de p̄curatione huius ex-
cusare. cū cōtra p̄curationez hāc nō currat p̄scriptio
immo tamē p̄curandi forsan p̄scriptio locum habet.
¶ q̄ p̄curationes nisi ex causa in absentia recipe nō
debet. ¶ Et cum vna ecclesia ad p̄curationē istam nō
sufficiat plures iūgant in vna. ¶ Numerus p̄curatio
nū dier numer nō excedit. ¶ Et nota q̄ dicant mo de
rate p̄curationes seu expense in legatis maiorib. et
etiā in simplicib nūcijs pape. ¶ An legati 7 nūcij tran
seunt ad p̄curationes vl' expensas a p̄sonis ecclesiasti-
cis exigētes teneant' 7 qualiter teneātur facere fidē de
lr̄is suis. 7 an teneantur 7 qualiter teneant' dare tran-
scriptū lr̄ar suar. ¶ An etiā teneātur dare suas patē-
tes litteras. quantū 7 a quib recipiāt. 7 an transeūtes
possint p̄curationes vel alia recipe nisi ab illis p quo-
rum dioc. trāsitū faciūt no. e. t. §. iij. ℣. pōt etiam 7 se.
¶ Qr vltra vite necessaria nō debet legatus sibi quic-
q̄ imbursare de p̄curationib. ¶ An legatus ex suam
p̄uinciā p̄curationem recipiat trāseūdo. ¶ Et an le
gatus mortuus vel p̄uinciā deserēs. reddet sumptus.
¶ Et forma p̄m quā legati 7 nūcij pape litteras super
suis p̄curationib mittūt no. e. §. ℣. legatus aūt 7 se.
¶ An aliud ē se. ap. 7 aliud eius legatus. 7 an alia ē ec-
clesia ro. 7 eius legatus. 7 an dicatur a se. ap. emanare
q̄d ab eius legato emanat no. e. ti. §. q̄nto circa p̄inci.
¶ Qr ei qui semel fuit legatus reuerentia semp debet'
in memoria p̄distine dignitatis no. eo. ti. §. vij. circa fi.
¶ Qualit' p̄stituat' legatus p̄m moderna tp̄a vel ātiq̄
¶ q̄ lr̄a legatiōis dr̄ p̄tinē p̄ncipalē cām missiōis lega
ti. ¶ Qr plures legatōnes suscipe p̄hibitū nō ē si 7 sum
ptus 7 itineris p̄pendiū suadet. ¶ Et q̄ legatus gene
ralis de cōsilio collegij Cardinaliū 7 nō aliter ē mittē-
dus. no. ij. §. in p̄in. ¶ Quot sunt genera seu spēs le-
gatorū. ¶ Qr soli cardinales p̄m vsum Romane curie
dicant' laterales seu de latere. ¶ Qr de his intelligit' q̄
sunt honorandi sicut papa. ¶ Qr sunt maxime aucto-
ritatis. ¶ Qr nō est credēdū q̄ ipe aliter iudicet q̄ pa-
pa esset iudicaturus. ¶ Qr alij sunt minoris auctorita
tis. q̄ hi extra suā p̄uinciā nihil p̄nt. ¶ Qr legati cardi
nales excedūt alios in multis. ¶ Et nō q̄ p̄sente lega-
to de latere insignijs vtente cessant patriarche crucez
ante se portare. vt. e. t. §. iij. ¶ Quid ad legati p̄tineat
officiū. 7 q̄ sit eius iurisditio seu potestas plene no. e. t.
de offi. dele. §. iiij. ¶ Quid eius ad officiū p̄tinet. pro-
uinciam sibi decretā in pace 7 quiete tenere. 7 eam pur
gare malis hominib. q̄ habet euellere dissipare edifi-
care ac plantare. ¶ Qr causas p̄uincialiū suor potest
audire p ap. 7 per q̄relam simplicez nō solū exemptor
sed etiam nō exemptor q̄uis aliqui cōtradicant quo
ad nō exemptos. ¶ Quis legatus inter clericū 7 laicū
possit cognoscere 7 quis nō. ¶ Qr legatus ordinariaz
habet iurisditionez. ¶ q̄ delegatus a legato potest in
possessionem causa rei seruande mittere. ¶ q̄ a tali de
legato potest appellari ad papā. q̄ successor legati ab
soluit a tali sentētia delegati. ¶ q̄ facta delegatio a de
legato expirat si legati citatio ñ p̄cessit. ¶ q̄ legat' po-
test audire familie sue causas. ¶ An legatus possit co-
gnoscere de aliqua re vel causa vel eā cōmittere de pla
no 7 summarie sine strepitu 7 figura iudicij audiēdū.
¶ An possit legatus p̄m eq̄tatē p̄cedere. 7 an bēat co-
gnoscere 7 cōmittere cās iuris ordine seruato no. d. §.
iij. in p̄n. ¶ An legat' possit de cā criminali epi diffini
re. ¶ Et an de cā epatus int' duos de eo litigantes ap.
vl' simplicē q̄relā cognoscere. ¶ q̄ legat' ois pōt. que
metropolitan'. ¶ q̄ legat' de latere pōt electionē ar-
chiepi examinare ac p̄firmare. tū post q̄ electionē exa
minatā ad ap. se. remiserit de ea se intromittere nō po-
test. ¶ Utr ad legatū possit omissis medijs appellari.
¶ q̄ appellationi ab eo interiecte ad papā hūiliter de-
bet deferre. ¶ Quid si q̄s ita dicat appello ad archie-
piscopū. appello ad legatū. appello ad papā. vel q̄d si
dicat appello ad legatū vel papā ob cām coram q̄ malo
p̄seq̄ appellationē. ¶ Jtē q̄d si a snia suffraganei vna
p̄s ad legatu 7 archiep̄m alia appellet q̄s in his casib
de appellatione cognoscet. ¶ Jtē nūq̄d legat' pōt sūū
offm exercere i exemptos q̄ subsunt pape. 7 nūq̄d cau
sas p̄ ipos audire 7 etiaz ex cā aliaduertere in eosdem.
¶ Et q̄d si dubitet' de iurisditiōe legati. de his. e. ti. de
of. dele. 7. e. §. ℣. & nūq̄d. 7 se. ¶ q̄ legati i ingressu p̄o
uincie sibi decrete solēt legatiōis sue lr̄as publicare ne
q̄s deinceps possit ignorātiam allegare. ¶ An legato
cardinali vel alij noto 7 nō suspecto sit absq̄ lr̄e ostē-
sione credēdū in his q̄ ad legationis offm p̄tinēt vl' in
his q̄ mandatū exigūt spāle. ¶ Quid si lr̄e legationis
sint p̄dite an sufficiat p̄bare mādatū sine lr̄is factum
fuisse. ¶ Quid si q̄s cū nō sit p legato se gerat. an le-
gatus eccl'ie ro. possit cōcilium celebrare. ¶ An legati
possint absoluere p̄ iniectione manuū in clericos vio-
lenta. ¶ An possint abbatē vl' priorē exemptū trāsferre. ¶ Et q̄ vigilare debēt saluti 7 edificationi p̄pli sibi
cōmissi no. e. §. ℣. q̄d si delegati iurisditionē 7 sequen.
¶ An legatus possit reuocare vel irritū decernere q̄d
p lr̄as aplicas fuerit p̄ cā attemptatuz. ¶ An possit
pape mandatū interptari. An possit cōfirmare illius
electionē q̄ abiurato scismate ad eccl'ie redijt vnitatē
no. e. §. ℣. legatus quoq̄ 7 se. ¶ Legat' sup iuris du-
bijs papā cōsulit. 7 debet libēter rñderi a papa. de lega
tus ℣o legati ip̄m nō papā cōsulit super dubijs iuris.
¶ Jtem p̄ficit legatus de latere in abbatem irregula-
rem 7 in minoribus ordinib cōstitutū. ¶ Jtem subdele
gat etiā specialiter sibi cōmissum a papa vbi alius de-
legatus nō posset vt in crucis p̄dicatione. excōicatoz
absolutione. cū irregularib dispensatione. in positō-
ne in officio. 7 legationis absolutionez pōt cōmittere.
¶ Jtē pt statuta facē ppetuo duratura 7 ea interpta
ri 7 excōicatiōis pena vallare. habz eñ iurisditionē or-
dinariā legatus 7 imperiū in p̄uincia sua maius post
p̄incipē. ¶ Et an legatū cardinalē p̄consuli vel p̄fe-
cto p̄torio cōparemus. ¶ Alij legati p̄sidib cōparēt.
¶ An omes legati p̄sides possint dici. ¶ q̄ vniuersę
cāe sue p̄uincie tam ciuiles q̄ criminales deferunt' ad
eum. ¶ An 7 in quib casib indulgentias possit dare.
¶ An aūt ille sint ppetue. ¶ An iure legationis in lr̄is
indulgentiar. xl. dier numerū possit excedere no. e. §.
ver. facit' etiā legatus 7 se. ¶ An possit aliquem ex aliq̄
causa reddere inhabilem ppetuo ad bñficia eccl'ia-
stica obtinenda. ¶ An hoc idē in laico quo ad publi-
ca possit officia. ¶ An sub cōditiōe sentētias ferre pos
sit puta si quis sic fecerit talē pena patiat'. ¶ Oēs tam
epi q̄s alij de p̄uincia legato sb̄sunt 7 sibi obedire tenē
tur. ¶ Quid aūt si quis epūs ad vocationē cōtēpse-
rit venire legati. ¶ Jpe etiam debet cogere clericos su
os obedire p̄latis. ¶ Jtem debet corrigere ac emēdare
cū expedierit epor p̄cessus. creditur etiā sigillo lega-
ti de latere 7 p̄uilegijs suo sigillo sigillatis. ¶ Jtem po
test aliquos cogere ad beneficia dimittenda que mi-
nus canonice tenent confirmatione in forma cōmuni
se. ap. non obstāte. ¶ Que munera liceat legato reci-
pere et q̄ dare. ¶ q̄ debet ab illicitis exactionib abstī-
nere. ¶ q̄ pōt legatus ex cā dñi pape ac suoz p̄dece-

cessor indulgẽtias reuocare. ¶ Qꝫ nõ potest appellãtes ad papaz coꝛã se cogere vt litiget. ¶ Et qꝫ legatus de latere põt eccl̃iam inordinatã in pbendis 7 alijs ordinare 7 papa hoc debet etiã approbare no.e.§.x.nũqd hoc de cã inter duos reges cognoscere. ¶ Utꝛ legatus possit suspendere interdictũ in aliquẽ locũ vel personã platũ a sev̄l'a papa seu eius delegato vel aliquo inferiori plato. ¶ An possit legatus aliqbꝫ priuilegiũ cõcedere qꝫ ꝛ eis tpe interdicti interdictis 7 excõicatꝯ exclusis suppressa voce celebrare diuina. ¶ Quo ad quas sentẽtias priuilegiũ pderit. ¶ Qꝫ rõne pacis põt pcepta ac statuta facere ppetuo duratura. ¶ Itẽ põt etiã sine sit de latere regẽ 7 reginã cõiunctos minus legitime separe ß an delegati iurisditionẽ valeat impedire. ¶ An eius pcessum relaxare irritare vel de illo se intromittere possit. ¶ An delegati sentẽtiã possit confirmare vel infirmare. ¶ An ad mandatũ delegati eaz debeat executioni mãdare. ¶ An excõicatũ a papa vel ei⁹ delegato possit absoluere et si negligẽs fuerit is cui papa inq̃sitionẽ cõmisit. ¶ An legatus illi vt procedat possit pcipere. ¶ Quibꝫ psonis legatus causas valeat delegare an ipe vel eius delegatus possit vltra duas dietas citare. ¶ Et qꝫ papa debet qõ fit p suũ legatum ac si p eũ fieret obseruare no.e.§.x. potest etiã se opponere 7 se. ¶ Sententiã iniustã legati papa renocat 7 tñ qñqꝫ qõ factũ ẽ minus canonice p legatuz papa etiã cãm tolerat 7 ipe facere dr̄ qõ eius facit legat. ¶ Porro priuilegiũ ẽ legati mandati vt nõ possit cõueniri vel recõueniri nisi in casibꝫ.cõpromittere tamẽ põt.legato aũt tpus pdest exquo romã venit. ¶ Itez qui in legationibꝫ publicis sunt versati a ciuibꝫ muneribꝫ 7 honoribꝫ excusant.in trãsitoria aũt legatoꝛẽ per defuncti vacationẽ biennio hñt nõ tñ hi qui de primo obsequia reipublice videat exhibuisse. ¶ An aũt legato vel põsidi liceat excedere fines sue puincie. ¶ An in adeũdo se debeat facilẽ reddere. ¶ An familiarẽ puincialibꝫ exhibere an excãdescere cõtra eos quos malã cãm putat fouere. ¶ An pcibꝫ calamitosoꝛ illacrimari. ¶ Qꝫ dignitatem ingenio suo debet augere. ¶ Illicitas exactiones 7 violentas phibere ne potẽtiores hũiliores iniurijs afficiãt. ¶ An legati stilũ romane curie in citationibꝫ. dispẽsationibꝫ et hmõi seq̃ debeãt. ¶ Qꝫ quibusdã legatis plus cõcedit quibusdaz minus. ¶ Qꝫ ex tenoꝛe lr̄aꝛ apparet qꝫ si lr̄e legationis intermine te loquãtur plena ẽ interp̄tatio faciẽda. q̃dam tñ sunt q̃ in generali legatione nõ trãsierint. ¶ Et qꝫ legatus de latere nõ põt se subijcere nisi in foꝛo aĩe alicui infra papã no.e.§.x.illud aũt 7 se. ¶ An legat⁹ possit excõicare 7 punire eos q̃ sibi vel eis vel eius nũcijs iniuriam vel damnũ inferũt. vel eius iurisditionẽ impediũt no. e.tit.§.j.circa pncipiũ. ¶ Qꝫ ex vi tute lr̄aꝛ legationis potestas legatoꝛ depẽdet. ¶ Et qꝫ legatus vices dñi pape gerit no.§.vj.e.ti. ¶ An q̃libet patron⁹ cleric⁹ vel laic⁹ teneat coã legato de iurepatronat⁹ 7 alijs spũalibꝫ rñdere no.e.t.§.v.circa pncipiũ. ¶ Pone qꝫ legatus de latere cõcessit alicui eõ ppter eius pauptatem ius pcipiendi fructus cuiusdã pposite vel plebis p q̃nquẽniũ. mõ q̃ritur an hoc potuit facere. 7 si pposita nõ fuit collata q̃ritur an vacet. 7 si vacat q̃ritur an semestre tps qõ spectabat ad collationẽ epi sit elapsuz. ¶ Item q̃ritur an legat⁹ possit extinguere in ppetuũ vel ad tps aliquẽ in aliqua eccl̃ia dignitatẽ hñtez.t.e. §.v.x.ß quid eccl̃ie 7 se. multa q̃ faciũt ad hũc. §. notantur 7 summãtur.§.vj. ¶ An legat⁹ possit absolucre excõicatũ ab iniectione manuũ in clericos violẽta. ¶ Qꝫ circa hmõi potestatẽ est distinguendũ de triplici genere legatoꝛ iuxta tenoꝛẽ decre. excõicatis eo.ti. vt tñ circa secũdũ gen⁹ subdistinguat de subditis rõe domicilij 7 delicti vel alterius tñ. ¶ Et an sentẽtijs excõicationũ latis ab ordinarijs subditis legati possunt absoluere vel eas reuocare siue late sint ꝓtra certas psonas in genere siue in specie p modũ cõstitutionis tam intra puintiã qꝫ extra. ¶ Et quid si ille sentẽtie sint late p prouincie ordinarios aliene. ¶ De qua etiã violentia intelligatur qꝫ legatus possit absoluere excõicatos p iniectõne manuũ in clericos violenta. ¶ Et que iniuria quo ad hoc dicat enormis vel atroꝛ no.e.ti.§. vij.x.circa potestatẽ 7 sequentib⁹. ¶ Nec solũ potest legatus cardinalis excõicatos p iniectione manuũ in clericos violẽta absoluere immo etiã absoluti ab alijs in casibꝫ concessis a iure remittũtur ad eũ sicut ad ap. sedẽ. ¶ Sed nũqd hoc vr̄ũ ẽ tam de ꝓprio legato qꝫ de alieno. ¶ Et an poterit legatus illis mãdatũ iniũgere qui nõ sunt de sua delegatõne qui sic absoluti remittũtur ad eũ. ¶ Et vtꝫ legatus possit absoluere capiẽtem se.no.e.§.x.nõ solum 7 se. ¶ Utꝫ legatus possit bñficia cõferre 7 de multiplicibꝫ dubitabilibꝫ circa ß no.e.t.§.v. ¶ Qꝫ de vna pbenda duas facere vl' ad vnũ duos recipe nõ põt legatus. ¶ An possit legatus cardinalis vl' alius cõferre beneficia q̃ tanto tempe vacauerint qꝫ ꝑm statuta lateran. pcilij eoꝛũ collatio est ad sedem ap'licam deuoluta. ¶ An possit epõ vel capitulo auferre potestatẽ eligendi vel beneficia cõferendi. ¶ An possit tempe legationis reseruare potestatẽ eligendi vel cõferendi 7 aliqbꝫ interdicere collationem. ¶ Item q̃ forma facit legatus reseruationes 7 qualit̃ scribit executoribꝫ sup hoc 7 de multis alijs no.e.t.circa pncipiũ. ¶ Pone.a.receptũ auctoꝛitate legati. deinde v.auctoꝛitate pape quis eñ pferetur in prebenda postea vacante. ¶ An legatus possit dare ius in vacatura. ¶ An possit cõtra cõciliũ lateranense. ¶ Et quid si dictus.a.erat recept⁹ auctoꝛitate legati ex vigoꝛe specialis cõmissionis vel gratie sibi facte a papa in qua cõtinebat clausula non obstante statuto de certo canonicoꝛ numeroꝛ ꝛc. de his 7 multꝫ alijs circa hoc.e.§.x. sed si legat⁹ 7 se. ¶ Quid si.p.receptus auctoꝛitate legati vel ꝓprio motu a se.ap. litteras impetrat ad executoꝛẽ in quibꝫ papa facta narratiõe de illi⁹ receptõe approbat eam 7 mandat sibi conferre prebendã si qua vacat vel q̃ primo vacabit ꝓtradictoꝛes ꝛc. nũqd iste p. p̃fertur secũdo recepto auctoꝛitate pape. Sed ecce legatus ex officio sue legationis cõmittit mihi qꝫ prouideã. p. clerico de beneficio aliquo reseruando collationi sue beneficiũ dico primo vacatuꝛ cõtingit legatũ reuocari vel mori anteq̃s beneficiuz illud vacat vel post tamẽ ante collationẽ. q̃ritur vtꝫ potero post finitam legationẽ id executioni mãdare 7 ad quem hmõi bñficij collatio ptinebit. ¶ Quid si legatus mãdauit puideri de bñficio vacãte vel nõ vacãte cuz hr̄et sup hoc specialẽ potestatẽ. deinde anteq̃s fiat puisio finit̃ legatio. ¶ Quid erit si legatus mãdet alicui defectuz patienti vl' indigno al's puideri. nũqd valẽt hmõi littere. ¶ Quid si legatus scribit p me in aliqua ecclesia vt in canonicũ recipiar. ipis ꝛo id nolentibꝫ facere. papa mandat eis qꝫ iuxta formã mandati legati einsdez me recipiãt ꝛ dictoꝛes ꝛc. cuius auctoꝛitate intelligar esse receptus. ¶ Sed pone qꝫ pbendã a legato reseruatam ordinarius cõferat alteri reseruatiõe hmõi nõ obstãte. nũqd ordinarij tenet collatio. de his 7 de multis alijs.e.§.ver.qd si.p.7 se. ¶ Que sint interdicta legato 7 soli pape reseruata no.§.vj. ¶ Circa qõ q̃rit̃ an alicui⁹ generis legatus possit se intromittere de his q̃ in signũ vniuersalis dñij sunt sedis aplice reseruata ¶ Et an sup illis coã legato vel alio ordinario possit absqꝫ aliquo grauamine illato vl' cõminato ad se. ap. appellari. ¶ Sũt aũt.lxxxix.7 plura q̃ spectãt ad papã vt dicto.§.p totuz. ¶ Quãdo 7 vbi legatus suam iurisditionẽ valeat exercere 7 de multis bonis q̃stionibꝫ etiã no.circa ß.e.ti.§.vij. ¶ Supueniente legato ma

ioris auctoritatis minoris officiū cessat. ¶ Sed quid erit de causis coram primo inceptis de his & multis aliis bonis dubitabilib⁹. e.t. §. iiij. ℣. illud etiā & sequentib⁹ vsq; ad fi. §. et multa q̄ faciūt ad hūc. §. summātur. §. vj. & viij. ¶ Quādo legati seu delegator⁹ ip⁹i⁹ potestas seu iurisdictio finiatur. & de multis questōnib⁹ & no. circa hoc no. co. ti. §. viij. ¶ An finita legatione per mortem vel alio mō debeat legat⁹ restituere qd̄ sibi supest de procurationib⁹ vel sumptibus quos recepit no. iiij. §. ver. hoc etiā sciendū & seq̄ntib⁹. ¶ De sententia quā tulit legatus sub hac forma q̄ is qui furtum fecerit sit excōicatus queritᵉ an duret legatione finita. ¶ Item per quē absoluentur legatione finita violatores taliū sententiar⁹ & statutor⁹ penalium legator⁹ de his dicto §. ij. ℣. sed p quē & se. ¶ Item q̄ritur de sententia quā tulit legatus sub hac forma. si quis sic fecerit talem penam patiat an duret legatione finita. ¶ Et si legatus auctoritate legatiōis alicui aduocationis officiū intᵉ dicat an finita legatiōe talis poterit aduocare de his e. §. ℣. sed nūq̄d potest. ¶ Que sit delegatis dispēsandi facultas bene. no. e.t. §. ix. ¶ Multa etiaz notantur §. iiij. v. & vj. e.t. q̄ faciūt ad hūc. §. de dispensationib⁹ ¶ Legat⁹ ordinariā habet iurisditionē in ꝓuincia sibi decreta. ¶ Sed an mortuo mādatore ei⁹ finiatᵉ potestas. ¶ Et an possit p collegiū cardinaliū reuocari. j. p.t. de of. or. §. j. ℣. pe. ¶ Legati pñt dici supillustres. e.t. de iurisdi. om. iudi. ℣. ſm canones ¶ Eoipo q̄ ꝑn ceps vices suas vel plene legatiōis officiū ꝓmittit alicui in aliq̄ ꝓuincia vī illi oēm iurisditionē & oīe imperiū cōmisisse. ¶ Emancipatiōes aūt & alia q̄ sunt volūtarie iurisditiōis pōt legat⁹ etiā priusq̄ intret ꝓuintiā exercere. e.t. ℣. q̄liter aūt. & se. ¶ Judex ex offō suo dz statuta legator⁹ sedis ap. facere obseruari. ti. de of. om. iu. §. viij. ¶ An legat⁹ possit ꝓuenire vl' recōueniri & q̄ dicatᵉ vulgaritᵉ nūcupati legati. t. de actore. ver. itē illustris ¶ An & q̄ legati & qñ possint accusare vl' accusari. t. de accu. ℣. itē nec legat⁹ & se. ¶ Lr̄e legati eē pape intelligūtᵉ ti. de citatiōe. §. j. ℣. q̄d si i lr̄is. ¶ Legat⁹ nō tenetᵉ rn̄ dere sb̄ iudice ꝓuincie ad quā mittitᵉ. t. de excep. & repli. §. j. ℣. dilatorie. ¶ Non creditᵉ q̄s legat⁹ nisi hoc ꝓbet. ij. p.t. de ꝓba. §. iij. ℣. q̄d de auditorib⁹. ¶ An litteris vl' sigillo legati credatᵉ. e. §. ver. decimo. ¶ Qualit' creditᵉ legato si pdiderit lr̄as sue legatiōis ¶ Et q̄d si hz sigillū impatoris vl' bullā pape. t. de instru. edi. §. viij. ℣. q̄d si legat⁹ & se. ¶ Legat⁹ pcōsulis nō plenā & semiplenā hz iurisditionē. ¶ Item qñq̄ legatus pape negociū ad papā delatū examinat vt sup eo plenius papā informet licet in eo iuder non sit. t. de remissionib⁹. §. iij. ¶ Ubi legatio erit indeterminate cōmissa ꝓ ip⁹i⁹ ptāte plenissima ē interptatio faciēda. ij. p.t. de ap. §. iiij. ℣. q̄d si a. sn̄ia. ¶ Legat⁹ dr̄ interduz municipiū castri vl' ville & ille qñq̄ restituitᵉ si ē lesus. ij. p.t. de in integ. resti. §. ij. ℣. ad doctrinā. ¶ An legat⁹ possit p̄cipere inq̄sitoribus deputatis a papa et eos cogere q ꝓcedāt in negocio sibi cōmisso. iij. p. t. de inq̄. §. j. ℣. & pone. ¶ Si legatus decesserit in legatione nil reddit. t. qui filij sint legitimi. ℣. item alendus est.

Legatum. ¶ Sed quib⁹ casib⁹ legatum & fideicōmissum tacite reuocetᵉ. j. p.t. de iudice dele. §. viij. ℣. & nūquid. ¶ Que actiones & qualiter & ad q̄d mihi cōpetant ad petendū mihi legatū factū. an p generale legatū factū alicui legato speciali post facto alteri derogetᵉ vel' etiā ecōuerso. ¶ Qualiter cōcipiētur libelli super cautionib⁹ p̄standis heredi a legatario vel ecōuerso. ¶ Item quo iure quib⁹ qualiter & qñ executores testamentor⁹ exigāt legata. t. de ac. seu pet. §. ij. ℣. illud ℣o no. & ℣. vij. & se. ¶ Cū actio legatᵉ etiā vltima volūtate. q̄ritur quis aget p eo an. s. heres vel legatari⁹ de B. t. de cessiōe actiōis. §. j. in p̄n. ¶ Ubi legatū debeat peti vel solui. t. de cōpe. iudi. adi. §. ij. ℣. xxvj. ¶ Qualiter ꝓcedatᵉ cōtra cōtumacē vbi agitᵉ de legato vel fideicōmisso. t. de primo & secūdo decreto. §. iij. ℣. q̄d de legato. ¶ An in cā legator⁹ interponatᵉ secūdū decretū. e.t. §. x. ℣. & nūq̄d in illis. ¶ Causa alimentor⁹ legatorū tractatᵉ etiā tpe feriato. ij. p.t. de feriis. §. ij. ℣. porro ¶ Legatum factū a pre filio spurio nō valet. e.p.t. de confes. §. iij. ℣. sequitᵉ. ¶ Si testator dixit q̄d debeo sibi lego nihil valet legatum nisi debitū probetᵉ. e. §. ℣. sed nūquid patris. ¶ Testator potest aliquid legare cōficienti testamentū nūcupatiuū. nūq̄d ergo tabellio possit sibi illud ascribere. t. de instru. edi. §. ix. ℣. q̄d si ergo. ¶ An omnib⁹ testib⁹ qui sunt in testamento potest cōiter legari. ¶ Qualiter probabitur hmōi legatū. & an legatarius potest esse testis. e. §. ℣. & nūq̄d omnibus & se. ¶ Hec duo. s. heres instituī & legatarius fieri equipantur. ¶ Sunt aūt multe persone quib⁹ legari nō potest. e.t. §. xij. ℣. secūdo oppono. ¶ An tabellioni vl' testi pōt legari in testamento cui interfuit. ¶ Qui in numero septez testiū possunt cōputari legatarij si a dsint. e. §. ℣. iij. & p̄cedē. ¶ Legator⁹ triplex est species. ¶ Prima illicitorū restitutio nulla em̄ legata debent nisi ere alieno deducto. ¶ Secūda impense funeris et legata ad pias causas. ¶ Tercia legata vxoris & ꝓinquor⁹ de his. e.t. §. xij. l' circa legata. ¶ Circa materiā legator⁹ quorūcūq̄ & de executoribus ac solutionib⁹ eorūdem multa bona notantᵉ & declarantur vbi agitᵉ de executore testamentor⁹. e.t. §. xiij. p totū. ¶ Filius etiā patre permittente legare nō potest eo. t. §. xv. in prin. ¶ Cum heres cōuictus sup legato appellatᵉ nō defert eius appellatiōi immo debet cauere de ipso restituendo. ij. p.t. de ap. §. xj. j. ℣. ¶ Quid contineatᵉ nomine legati de modo facti plene no. t. de fructi. & interesse. §. j. ℣. sed pone ꝑlatus. & iiij. ver. se. ¶ An q̄ agitur ad legatum iudex possit cōdemnare ad interesse. e. ti. §. vj. ℣. quid autez. ¶ Si petatᵉ caueri de legato soluendo an sit libellus necessarius. t. de libel. concep. §. x. ver. quid si petatur caueri. ¶ Quib⁹ personis non possit legari t. de iudi. §. j. ver. est etiaz in poss. rei. ¶ Si aliq̄s in testamento militari sibi legatū ascribi locuz habet senatusc̄sultū liboniānū. t. de fide instru. ℣. ad hoc. ¶ Si legauī tibi vineaz vt si decederes sine liberis restitueres eam. t. certe sufficiūt ad cōditionis effectū q̄ relinqueres liberos naturales immo etiā q̄ plus est in seruitute conceptos. ti. de loca. & conduc. §. vj. ver. lxvij. ¶ Qui dominū distincte legauit si vnā rē tm̄ legasset & non dixisset quā de his quas habet. quid legasse videtur. ¶ Legare aūt sicut heredē instituere fauorabilis res est. e. §. ver. lxxvj. & se. ¶ Q̄ emphiteota pōt legare alicui extraneo domino irrequisito cū legatum nihil aliud sit q̄z donatio a testatore relicta. ¶ An legare vl' heredē instituere sit alienare. ¶ Et q̄ legatari⁹ ē quodammō &c. ¶ Si alicui legetur sub tali ꝓditione ne a certo loco recedat. vnde nō valet quia sic fieret quasi seruus. t. de feudis. §. ij. ver. primo aūt. ¶ Heres quicunq̄ tenetᵉ cauere legatario de legato soluēdo & cōtra. ti. de pig. §. ver. sed & heres & ver. se. ¶ Qñ autem possunt peti legata & qualiter eo. ver. sed & heres et se. bene p primam colū. & ti. de testamē. §. j. ℣. pone null⁹ & in multis aliis ℣. ¶ Legata & fideicōmissa nuda voluntate tollūtur. t. de donatᵉ. ℣. item pone pater. ¶ Donatarius causa mortis etiaz sine traditione agit actione in rem sicut & legatarius. talis em̄ donatio habet similitudinez cū legato. t. de dona. ℣. donatarius. ¶ Cū sepius legat quis quātitatē in testamēto eodē nō videtur multiplicare legatū nisi hoc ꝓbetᵉ de testa. §. j. ver. item pone. ¶ Adita hereditate dōium rei nō trāsfertᵉ ¶ Et nota q̄ si legatarius cōstituat legatū ad se nolle ptinere nō videtur ei relictū. ¶ Item nota vtr⁹ onera legator⁹ & fideicōmissorū diuidantᵉ inter fideicōmissa

rios ꝛ heredes. ¶ Itē an ꝓlegata veniant in restitutō ne. ¶ Etsi legatum ē tale de q̄ nō detrabat fal. puta ad ꝓios vsus. nūq̄d alij legatarij offēdāt. ¶ Itē nota vtz̄ heres q̄ poterat vti fal. et ab initio nō fuit vs⁹ sz incepit legata soluere sine deductine fal. mō penitet ꝛ vult vti fal. q̄rit an possit. ¶ Itē nota q̄ appellatō ne heredis ꝛ legatarij cōtinent. ¶ Itē q̄ heres in certis reb⁹ institut⁹ poti⁹ censet legatari⁹ q̄z heres de his eo. §. ℞. pone nullus ꝛ seq. q̄si vsq̄z ad fi. §. ¶ Si fili⁹ legatū p̄is agnouit vlteri⁹ hereditatē petere nō pōt e. ti. §. ij. ver. ē ꝛ alia. ¶ Nomīe alimētoꝝ legatoꝝ vestimēta ꝛ calciamēta intelligūtur. secus si cibaria sint legata. ꝛ secus cū de alimētis trāsigitur qui fi. sint legi. ℞si. in sūma et seq. ¶ Legata imitantur naturaz iudiciorum bonefidei. ti. de iura. ver. porro.

Legitimitas. ¶ An valet ꝓcuratoriū inq̄ cōtinet q̄ cōstituēs ꝓmittit se ratū ꝛ firmū ꝑpetuo baburū quicq̄d q̄ talē ꝓcuratorē suū fuerit legitime ꝓcuratū. j. p. ti de ꝓcu. §. ij. ℞. itez excipit q̄ in ꝓcuratore. ¶ An de cā legitimatōis p̄ncipaliť vl̄ directe iudex possit cognoscere secularis. ti. de recōuē. §. ij. ℞. et trado. ¶ Questio de legitimitate habet cōzā eccliasti co iudice tractari q̄liter aūt in ea formet libell⁹ ti. d̄ oꝛ. cog. ¶ An filij naturales ex cōcubina legitimi reputē tur. ¶ An inquātuz succedāt in bonis p̄is vl̄ matris. ¶ Quid de legitimatis ꝑ p̄ncipē. ¶ Et si babēs filiū ex dānato coitu ipetrauit illi⁹ legitimationē a p̄ncipe q̄ filios legitimos nō babebat postea vero habuit. q̄ritur an dicta legitimatō euanescat tit. de testa. §. iij. ℞. nūc de naturaliū et se. vsq̄z ad fi. §. ¶ Qualiter in causa legitimatiōis formētur libelli et positiōes. ¶ q̄ apponať siue p̄incipaliť. ¶ Utz̄ nati ex dānato coitu possūt legitimari et ꝑ quē qualiť et quo ꝛ ad que. ti qui filij sint legit. in p̄inci. et. ℞. vtrum nati.

Leitas. ¶ Leitas virtus ꝛ cūctatrix ante iudicat q̄z incipiat quid de eoꝝ ẽc. ti. de aduo. §. v. ℞. cū aūt. ¶ Cōstans et leuis vt res expostulat. esto. ij. ꝑ. titu. de resti. in integrū. §. fi. parū ante ℞. boc quoq̄z.

Lenocinium. ¶ Cōtra agētem de adulterio excipiť de lenocinio. Itē ꝓpter lenocinū repelliť q̄s ab accusatiōe. j. ꝑ. ti. de accusatore ℞. itē cōtra agētē ꝛ ℞. itē q̄ artē. e. t. de crimīe in modū excep. ꝓpo. j. ℞. ¶ Si pater vel dn̄s filie vl̄ ancille fuerit leno. cogiť eā emācipare vel manumittere ti. de adulteris.

Lepra. ¶ Nunq̄z ꝑ clericis sanis scribiť p̄sen. §. iij. ℞. item nūq̄z. ¶ De coniugio leprozum et qualiter in hoc libelli formentur et positiōes ti. de cōiu. leproꝝ. per totum.

Lex. ¶ De lex legibus et q̄bus tēporib⁹ leges huius facte sūt ꝛ q̄ post pactū confusa ē in homine lex nature. ¶ Et q̄ canō tm̄ duas ponit leges in ꝓemio supverbo senas habēt alas nulla lex in repu. sufficient videť ab initio ꝓmulgata e. ꝓemio ℞. ceterū. ¶ Ad offi. oꝛdi. spectāt ea q̄ sūt de dyoc. et interdic. j. ꝑ. ti. de off. oꝛdi. §. iij. in fi. ¶ Prefectus p̄torio pōt cōdere leges ac cōstitutiōes ti. de iuris. om. iudi. ℞. magis. ¶ Promptū ē leges legib⁹ coꝛdare ti. de actoꝛe. § j. ver. verū qm̄. ¶ Nō est lex imponēda verbis ꝟ rebus. j. ꝑ. ti. de ꝓcura. §. iiij. parū añ ver. verū. ¶ Patere legē quā tuipse tuleris ti. de aduo. §. iiij. ℞. hec cā. ¶ Leges ludibrio ē nō debēt. e. ti. §. vj. ℞. porro. ¶ Attēdendū ē q̄ mēte locut⁹ fuerit legislatoꝛ. ¶ An aduocatus leges q̄s allegat tenet linguā materna exponere aduersario id petēti. ¶ Et q̄ nemo lege aliq̄ obligať nisi ea que lex cōtinet sibi plene reseruētur. e. §. ver. vl̄ tali euident. et ℞. sed nunq̄d aduocatus. ¶ Leges sepe calūniant et possunt trahi ad diuersos effect⁹ vel intellectus ꝓut q̄sq̄z p̄sumit. e. ti. §. vij. ℞. itē caueat vt alleget. ¶ De pena aduocati qui falsaz legē allegat et iudice qui eam recipit. e. ti. §. ix. ℞. itē caueat ne falsam. ¶ Qd̄ cōtra legē fit non valet nec aliq̄d qd̄ sequatur ex ea. ti. de cōpe. iudi. adi. §. j. ℞. sz pone clericus. ꝛ [illegible]œ solu. §. j. ℞. iij. ¶ Frustra legis ip̄loꝛat auxiliuz q̄ committit in lege. ti. de rescrip. p̄resen. §. iij. ℞. circa materiam. ¶ Nulla lex pōt ꝓncipis curiam coartare q̄n possit quolibet tēpoꝛe ius reddere diebus etiā feriatis. ¶ Nā p̄inceps ē lex animata in terris. ij. ꝑ. de feriis. §. j. ℞. pen. ¶ Facultas nō dꝛ alicui dari leges eludēdi. q̄ nō fiunt ludibrio leges. j. ꝑ. ti. de iur. ca. §. v. ver. q̄d si reus. ¶ De cōfessione facta in actiōe. l. aquiť. ij. ꝑ. ti. de confess. §. iij. ℞. q̄d si egi ¶ Nō pōt quis legē imponere a qua sibi nō liceat resiliri ti. de instru. edi. §. xij. ℞. si q̄s iurauit. ¶ Si cōditoꝛ. l. d̄ trebel. sicut de fal. noluisset hoc ꝛ in hac vt nulla statuisset. e. §. ℞. cuz deductio. ¶ An in causa ecclesiastica possint leges allegari et canonibus deficiētib⁹ p̄m eas iudicari. ¶ An leges p̄iudicēt canonib⁹ vl̄ ecōtra. ¶ An in spūalib⁹ vel in materijs sacramētoꝝ sint leges allegāde. ¶ An pa. possit leges declarare vl̄ modificare ti. de disp. ꝛ alle. §. v. ver. sz nūq̄d ī cā. ¶ De pena inducentis falsaz legē vl̄ abrogatā ꝛ iudicis ad ꝟ auxiliū p̄bentis. e. ti. §. vj. ℞. item si aduocatus. ¶ Rubrice legū sunt autentice. vnde allegari p̄nt et ius ponūt. e. §. ver. et no. ¶ Q̄ legū coꝛrectio ē vitanda. ij. ꝑ. tercie ꝓticule. ti. de ap. §. ij. ver. veruz. ¶ Licz ꝓnceps nō astringať legib⁹ debz tn̄ viuere p̄m leges. e. ti. §. iij. iuxta p̄n. ¶ Si lite pendente fit noua lex an p̄m eaz iudicabit. ij. ꝑ. ti. de ap. §. x. ℞. sed q̄d si dū cā. ¶ Quicq̄d dicat rescriptū p̄ncipis iudex debz leges seruare. e. ti. §. xj. ℞. sed quero. ¶ Mitius agitur cū lege q̄z cū ministro legis. ti. de expensis. §. iij. ℞. q̄d si taľ. ¶ Utz̄ hodie locū habeant leges maleficia punientes ꝛ an statuta municipalia hmōi leges tollāt. tit. de penis teme. li. ℞. fi. ¶ Lex aquiľ. damnum desiderat ex quo ipsa oꝛiatur. p. iij. circa fidē. ꝓoe. et crescit ꝑ inficiatiōem in duplū ti. de fideiuss. §. j. ℞. sed pone egi. ¶ Hoc facit lex in crimīalib⁹ vel publicis q̄d actio in ciuilib⁹. ¶ Potest autem quis in lege municipali vl̄ ciuili alium accusare. ¶ Municipalis aūt vel posterioꝛ lex derogat p̄rioꝛi ea. ꝑ. ti. de accusatiōe. §. j. ver. illo. ¶ Qd̄ p̄inci pi placuit legis habet vigoꝛē. e. ti. §. iiij. in fi. ¶ De pena. l. coꝛ. de sic. e. ti. §. vj. ℞. sz pone. a. ¶ Leges semiplene de inq̄sitiōe tractant. e. ꝑ. ti. de inq̄sitiōe. §. ij. ℞. q̄d etiam. ¶ Qd̄ diu seruatū ē ꝓ. l. habendū ē ti. de noto cri. §. j. ℞. hoc autem. ¶ Utrū oꝛdinarij et administratoꝛes trāsgredi liciet possint legē. t. de consti. in fi. ¶ Quib⁹ ꝛ vbi ꝓhibitū sit leges audire. in ti. ne cle. vel mo. ¶ Qualiť formenť libelli in. l. fauia. de plagiarijs et in. l. inť. repetūdaz. iiij. ꝑ. de accusa. §. ij. ¶ Qualiť in. l. coꝛ. de sic. ti. de homi. ¶ Cōtra eū q̄ deleuit chirographū agitur. l. aquiť. ¶ Qualiť aūt in hoc crimīe deponāt testes ti. de crimīe falsi. ¶ De. l. coꝛ. que ciuilis ē. ti. de iniurijs. §. j. ver. iniuria. ¶ Nota de. l. aquiť. directa et vtili et infactū subsidiaria. l. aqui. ¶ Quib⁹ cōtra quos et ꝓ quibus cōpetant. ti. de libel. cōcep. et po. in illis plene habeť ti. d̄ iniur. §. ij. q̄si ꝑ totū.

Libellus. ¶ Qualiter in diuersis causib⁹ formať libell⁹ ꝑ singulos titulos ē querēdū. ¶ Qualiť ꝓcedeť contra incertā ꝑsonā que libellū facit vel ꝓducit tit. de offi. oꝛ. iudi. §. ij. ver. porro. ¶ An in petitione restitutionis in integrū/implꝛoratione officij iudicis ꝛ an in exceptionib⁹ replicatiōib⁹ ip̄loꝛatione beneficij epistole diui. Adꝛia. Et an in quocūq̄z casu deť libell⁹. ¶ Et q̄ interdū dať libell⁹ in forma petitōis ad instructōez

iudicis nō in modū libelli.e.ti.§.iiij.de his etiā.e.tit.§.vj.ℵ.fz nūqd. ¶ Quid si libell⁹ inept⁹ admiss⁹ ē p iudicē nō reiect⁹ actor tñ plene ꝓbat qđ in libello dui⁹ petebat nūqd fiet cōdēnatio.e.§.ℵ.qd si li. ¶ Plenissima cognitio cause ē in libello sine q̄ nemo in iudicio audit nisi in casib⁹ e.ti.§.viij.ℵ.prīo igit. ¶ Q̄ cā petitiōis exp̄mēda ē in libello.ti.de actore.ℵ.itē repellit ¶ Qui cām et cōfirmatiōez cū fūd⁹ petit.e.ti.ℵ.item petēti. ¶ Procur.ad proponendas exceptiōes dilatorias vl declinatorias vl aliqđ hmōi nō pōt libellus recipere.libell⁹ aūt semp in p̄n.lit.mittēd⁹ vl offerend⁹ reo dz.j.p.ti.de ꝓcu.§.iij.ℵ.qd si cōstitut⁹. ¶ An sit admittēd⁹ libell⁹ illi q̄ se dicit ꝓcuratorē vl nūciuz vl rogat eligere.e.ti.§.iiij.paz ante ℵ.vez. ¶ Caute la ē aduocati si pōt sine libello et iudiciaria solēnitate ꝓcedere ne libelli forma longas capiat disputationes ¶ Utz aūt de substātia sit libell⁹.t.de aduo.§.vij.ℵ.studeat insup. ¶ An executoris vl p̄ncipalis cōuētio vl litis cōtestatio valeat si libelli oblatio nō p̄cessit.ti.de executore.ℵ.ß nūqd ē ß verū. ¶ Que sint vl non in libello specificāda ti.de actiōe seu peti.§.j.in p̄n.et post. ¶ An in eodē libello possint intētari actio ad exhibēdū et rei vēdicatio restitutio et rescissoria vl res metu ꝓdita 7 q̄drupli.bñ no.e.§.ℵ.7 no.7.ℵ.ß nūqd possint. ¶ Qualit in actiōib⁹ seu petitiōib⁹ vniūsalibus et generalib⁹ formētur libelli.e.§.ℵ.ß q̄ ē differētia 7 se. ¶ Ultra libellū nō extēdit ptās iudicis.e.ti.§.iiij.ℵ.re⁹ quoqz. ¶ Q̄n sit offerēdus libell⁹ ti.d cōpe.iudi.adi.§.iij.circa medīū. ¶ A quo cui et q̄n sit libell⁹ offerēd⁹ et q̄lit recipiēd⁹ a reo. ¶ Et q̄lit iudex libello faciat respōderi. ¶ Et an ante libelli oblatiōem ab actore factū ꝓponendū sit verbo.ij.p.ti.de libelli oblatiōe p totū. ¶ Ea que cause desiderāt cognitionez p libellū.i.p sniam ptib⁹ absētib⁹ latā nequeūt expediri.j.p.ti.de dila.§.iij.ℵ.si.fz pone ecce. ¶ Quolibz tempore pōt libell⁹ offerri.e.p.de ferijs.§.ij.ℵ.j. ¶ An iudex debz dilatiōez exceptiōn recipere p̄iusq̄ re⁹ libellu z recipiat. ¶ Et q̄lit ꝓcedat cōtra reū volētē recipē libellū. ¶ An re⁹ sibi p̄iudicet recipiēdo libellū. ¶ Et an p hoc vr in iudicem cōsentire.t.de excep.7 repli.§.ij.ℵ.illō quoqz. ¶ Tenor rescripti ap.loco libelli q̄nqz habet.e.ti.§.iij.ℵ.itē verus. ¶ Qualit re⁹ q̄ exceptiōe p̄emptoria ēvsur⁹ debeat respōdere libello agētis.e.ti.in p̄in.bene p.j.col.vl p duas. ¶ An sup exceptiōibus dilatorijs sit dand⁹ libell⁹.e.§.ℵ.ß nūqd iudex. ¶ De satisdatiōe quā bz p̄stare actor ante q̄ ei⁹ libell⁹ recipiatur ti.de satisda.§.j.7.ij.iuxta p̄n. ¶ A p̄ncipio possuz in eodē libello sup pluribz meū aduersariū cōuenire ti.de recō.§.ij.in fi. ¶ Quot sunt in libello articuli tot sūt petitiōes.ij.p.ti.de lit.cōtes.§.ij.in p̄in.et ti.de pe.et pos.§.j.ℵ.7 scias. ¶ Judex interdū pōt cogere ad libellū offerēdū 7 pōt li.sine libello terminare interdū.e.§.ℵ.in sūma. ¶ An pōt iudicius sine libello ꝓcedi.ij.p.tit.de lib.cō.§.v.in p̄in. ¶ Si dubitare se dicit ꝓcur.absentis vel nolle respondere libello q̄d erit ti.de positiōib⁹.§.vj.ℵ.qd si ꝓcurator ¶ Ineptū libellū reicit iudex ex officio.e.ti.§.x.j.ℵ. ¶ Si in libello fit mētio de aliq̄ instrumēto an sit necesse illud exhiberi anteq̄ respondeat libello.ti.de instru.edi.§ v.ℵ.qd si q̄s. ¶ Si accusator ineptū libellū obtulit nihilomin⁹ intra statuta tpa accusabit.ij.p.ti.de accusa.§.j.ℵ.post hoc. ¶ In criminalib⁹ causis sicut in ciuilib⁹ necessari⁹ ē libell⁹.e.§.ℵ.fz nūqd in criminalibus. ¶ In denūciatione nō ē necessarius libell⁹ e.p.ti.de nūci.§.fi.ℵ.pe. ¶ Q̄n in causa inquisitōnis necessarius sit libellus.e.p.ti.de inquisi.§.viij.ℵ.si g̃.7 se. ¶ In notorijs nō offertur libell⁹ ti.de noto.cri.§.j.iuxta p̄in. ¶ Ad iuris 7 iusticie regimē 7 exercitiū perpetuū vt ei qui vocatur in iudicius offeratur libellus ¶ Quid aūt libellus debeat cōtinere. ¶ Q̄ exempta conceptione libelli ꝓditur causa. ¶ Q̄ in concipiendis libellis tota vis iudicioz cōsistit. ¶ Q̄ practici cū hoc i ueniuntur plene instructi. ¶ Et vbi diuerse libelloz forme legales in hoc speculo inueniāt inserte.t.de libcon.§.j. ¶ Quid sit libell⁹ et vñ dicat.e.ti.§.ij. ¶ Libelloz species sunt due.vna bz locū in criminalib⁹.alia in ciuilib⁹.quibus aūt isti libelli nominib⁹ nūcupātur e.ti.§.iij. ¶ Libelli nomē.xv.habet exceptōes.e.ti.§.iij. ¶ Quid libellus rite format⁹ debeat cōtinere 7 exempluz de hoc et que sint necessaria libello.e.ti.§.v. ¶ An libellus sit de substātia iudicij. ¶ Et an possit tacite vl exp̄sse remitti.e.ti.§.vj.7.x. ¶ Utrū accusator vel actor possit et qñ a ꝓsecutione litis desistere.e.ti.§.vij. ¶ An qualiter et qñ libellus in ciuilib⁹ vel criminalibus emendari valeat vel mutari vel etiā declarari et quando dicatur mutari. ¶ An ex mutatiōe vel declaratiōe libelli dabit nona dilatio et de q̄busdam dubitabilibus circa p̄missa.e.ti.§.viij. ¶ An interrogatiōes debent p̄cedere libelli oblatiōem qualit actor formabit libellū p̄iusq̄ sciat. ¶ Quid et an totū vel partē petere debeat.e.ti.§.viij.in fi. ¶ De effectu libelli. ¶ Q̄ fm libellū debet formari sntia. ¶ Qualiter libellus oblatus faciat lit.contes.vl interrūpit p̄scriptionē.7 de alijs hmōi.e.ti.§.ix. ¶ In quibus casibus ciuilibus vel criminalibus necessarius sit libellus plene ac prolixe no.e.ti.§.x.p totū. ¶ Interdum non datur libellus sed quasi libellus.e.§.ℵ.xxxij. ¶ Cur a quo et coram quo offeratur libellus eo.ti.§.xj.quādo et vbi et quo tēpore offeratur li.§.xij. ¶ Qualit fm varietatem regionū vel curiaz et psonarū q̄ agūt cōtra quos 7 corā quib⁹ agent.et rez de quib⁹ agit et in cuius psonam cōcipiantur libelli plene et prolixe no.et exemplificatur.e.ti.§.xiij. ¶ De cautelis actoris 7 rei necnon et aduocatoz vtriusq̄ partis et etiā iudicis circa libellos porrigendos et recipiendos. ¶ Et si libellus ꝓpter ineptitudinē sui reiciat an iterū poterit accusari vel agi.e.ti.§.xiij. ¶ Libelli ex causis pluribus impugnāt tam in ciuilib⁹ q̄ in criminalibus circa que multa bona notant.e.ti.§.xv. ¶ De cautelis et ꝓtestationibus circa cōfessionē libelloz adhibēdis. ¶ An in eodē libello possit agi cōtra plures ciuiliter vel criminaliter plene ac plixe no.e.ti.§.xvj.seu fi. ¶ Qualiter contra violatores constitutionū municipalium vl ciuiliū formentt libelli.ti.de cōsti. ¶ Eodez mō pōt p singulas rubricas decretaliū inuenire formas fm materiaz exigentiā libelloz.vt in singulis rubricis decretaliū patet.ij.p.hui⁹ libri p totā ptem. ¶ An libellus conditionalt valeat.ti.de iniur.ℵ.vt aūt. ¶ An in eodē libello possit de eodē crimīe agi ciuilit et criminaliter et in eodē libello possint due actiones simul ꝓponi ti.de fur.ℵ.sed nunquid et se.et ℵ.porro.

Liber ¶ Faciendi libros null⁹ ē finis ē pemio versi.ceterū. ¶ Per libros antiquos 7 p libros cēsuales fit ꝓbatio.ij.p.ti.de ꝓba.§.iij.ℵ.ix. ¶ An libri contineant nomine mobilium ti.defruc.7 interesse.§.j.versi.qd de libris. ¶ De interesse quod consideratur ratione libri visita ti.e.ti.§.vj.in principio et post.

Libertas Et libertinitas.an cā liberalis vel libertinitatis sit meri vel mixti imperij vel simplicis iurisditionis. ¶ An possit delegari 7 per q̄s iudices possit tractari ti.de iurisdi.om.iudi.sed ℵ.quid de causa liberali et ℵ.mixtū. ¶ Si libertas ex testamento pēdeat vl speretur moueri qō.iudex sūmatiz cognoscet an forte bona fide implorett iudicium de testamēto ti.de offi.om.iudi.§.viij.ℵ.tercio dicēdū. ¶ Quis dicat statu liber. ¶ Js cui libertas ē sub conditione relicta pēdente conditione ꝓ seruo habet. ¶ An aūt talt vt supra vl libertus cont patronū vl patronā vl parētes seu li-

beros eoꝝ in iudicio ſtare poſſit.ti.de actiõi.ℵ.itẽ q̃ ẽ ſtatu liber.7 ℵ.itẽ q̃ ẽ libertus.et ti.de accu.ℵ.q̃ eſt libertꝰ.7 ℵ.ß pone q̃ obꝟciẽs. ¶ Si patronꝰ cõſenſit vt liberta nubat vĩ opas remiſiſſe. ¶ Secꝰ in patrõa 7 filia 7 nepte patroni.j.p.ti.de ꝓcu.§.j.ℵ.econtra q̃ ß. ¶ Nõ põt cẽ libertꝰ teſtis cõtra patronũ q̃ eũ fecit hoiem.vñ ꝓſona patroni dꝫ liberto cãs videri.j.p.ti.d acto.§.j.ℵ.ß nũq̃d vaſallus. ¶ Papa põt aliq̃s liberos reddere inhabiles ad ordinis ſucceſſiões et matrimõia ſicut ſeruos vl̃ libertos.e.§.ℵ.ſed queriꝫ. ¶ Jure ꝓpetuo libertus nec volẽs ꝓtra patronũ vl̃ p eo audiꝫ nec cogitur ad teſtimõiũ.ß ꝓ aliꝟs et cõtra alios ſic. ¶ Jdẽ in filio liberti.ſtatu vero liber.ẽ is cui libertas ẽ ſub cõditiõe relicta.et cũ ſit ſeruus cõditiõe pendente teſtificari nõ põt. ¶ Quilibꝫ aũt p̃ſumiꝫ liber a natiuitate niſi cõtra.ꝓbeꝫ.e.§.ℵ.itẽ q̃ ẽ libertꝰ 7 ſe. et ℵ.q̃d de ſtatu li.7 ℵ.ß q̃d ſi diciꝫ. ¶ Libertꝰ ſeq̃tur foꝝ patroni.t.d cõpe.iudi.adi.§.j.ℵ.xlj. ¶ Qualiter ꝓcedaꝫ cõtra cõtumaceꝫ cuꝫ agiꝫ interdicto ti.de libo.exhi. ¶ Et q̃ libertas ẽ res inextimabiliꝫ.ij.p.ti. de cõtumace.§.iij.ℵ.porro. ¶ Qualiꝫ ꝓcedaꝫ cõtra cõtumacẽ libertũ vbi agiꝫ cõtra eũ p opis p̃ſtãdis vl̃ ñ p̃ſtitis vl̃ p ipo iurepatronatꝰ vl̃ ſi de libertinitate ille ꝓclamet in ingenuitatẽ.ti.de prio 7 ſcdo decre.§.iij.ℵ.ſi ℵo petaꝫ et ſe. ¶ Perſona libera poſſideri ñ põt eo.ti.§.v.ver.ſꝫ que ẽ rõ. ¶ Per liberã ꝓſonã non bis nõ acq̃riꝫ obligatio.e.§.ℵ.ſꝫ ꝑmiſſis. ¶ Cõtra libertatẽ nõ currit p̃ſcriptio etiã lx.annoꝝ.e.t.§.x.ℵ.ß ſi is. ¶ Judex pedaneꝰ d cã liberali p̃ncipaliꝫ vl̃ incidẽter cognoſcere nõ põt.t.de recõuẽtiõe.§.j.ℵ.q̃d ſi corã et.§.ij.ℵ.7 trado. ¶ An libertꝰ tabellio eẽ poſſit ti. de inſtru.edi.§.viij.ver.q̃d de liberto. ¶ Aſcripticiuꝫ et colonũ leges habere liberos nõ vetãt bñ p̃nt teſtari idẽ in liberto.relicta tñ patrono legitia portiõe. ¶ Liberto aũt religionẽ intrãti ſi nõ bꝫ filios ſuccedit patronus.e.ti.§.xij.ℵ.q̃d de aſcripticio et ſe. ¶ An valꝫ libertas a filioſa.relicta.e.ti.§.xvj.ver.itez opponitur. ¶ Si patronꝰ arrogat libertũ ſuuꝫ cõſeq̃tur ille iura ona ingenuitatis ti.de diſpu.7 alle.§.iiij.ver. in ſũma. ¶ An poſſit renũciari bñficio legis q̃ diciꝫ ne liber hõ ob es alienũ obligeꝫ ti.de renũci.7 cõdi.ver.itẽ ẽ bñficiũ. ¶ Fauore libertatis negaꝫ reſtitutio mioꝝ.ij.p.d reſtitu.in integ.§.ij.ver.itẽ fauore. ¶ Libertas ẽ naturalis facultas eiꝰ qd cuiq̃ facere licet ti.d treu.7 pace. parũ ante ver.vltimũ. ¶ Quelibet res p̃ſumiꝫ libera niſi ꝓbeꝫ ſerua.ti.de p.§.iij.ver.ſed iſte. ¶ De actõe doli q̃ daꝫ liberis et libertis a pre vl̃ patrono deceptꝰ ti.d dolo.§.j.ver.fi. Si babẽs plures ſeruos vni eoꝝ legauit libertatẽ nec tñ aliquẽ nomiauit nulli eoꝝ libertas debeꝫ ti.de loc.7 conduc.§.vj.ver.lxij. ¶ Libertus aſſignatus eo cui ẽ aſſignatus ſine liberis deficiẽte in familiã redit q̃ ſi duob fuit aſſignatꝰ et alꝫ deficiat ꝑs illius nõ redit in familiã ſꝫ cõſortꝰ accreſcit.e. §.ver.lxix. ¶ Nõ valꝫ legatũ vl̃ locatio p quã vl̃ p qd̃ fiat p̃iudiciũ libertati.nec aliqua tẽporis lõgin q̃tatis ꝓiudicat libertati.ti.de feu.§.ij.ver.ꝑmo aũt. 7 ver. tercio. ¶ Liberti mei filiꝰ nõ ẽ meꝰ libertꝰ eo.§.ver.ſi. quinto. ¶ Filij libertoꝝ opas exhibent ꝓ virili.e.§. ver.xj. ¶ Libertus liberti mei nõ ẽ meꝰ libertꝰ.e.§.ℵ. xiiij. ¶ Patronus obtinꝫ in liberto ne famoſã actiõez moueat cõtra ipm nec eũ vocꝫ in ius ſine venia.nec debet etiã eſſe aduocatꝰ cõtra euꝫ.§.e.ver.xviij. ¶ Nõ meꝰ cũ ſit liber põt teſtari ſicut et libertꝰ.eo.§.ver.xix. ¶ Liberto põt patronꝰ operas indicere conſuetas.e. §.ver.xxiij. ¶ Fauore libertatis fit q̃d alꝫ nõ fieret tit. de teſta.§.j.ver.pone nullus. ¶ Qualiꝫ agit patronꝰ ꝓtra heredẽ liberti q̃ libertꝰ eidẽ patrono tercia bonorũ ſuoꝝ partẽ nõ dimiſit.e.ti.§.iij.ver.ẽ 7 alia. ¶ De interdicto de libero homĩe exhibẽdo plene no.ti.d cõuerſi.in fide.ver.porro. ¶ Qualiꝫ in diuerſis caſibus agãt patroni vel dñi cõtra libertos vel ſeruos qui ꝓ liberis ſe gerũt et ecõtra 7 de multis facieñ.ad hoc ti. de nat.ex li.ven.fere p totum. ¶ Deferens ſaracenis arma ferrea vel lignamia ſeruus efficiꝫ capientis. nec ille dare ſibi poterit libertatẽ ſicut ſi ꝓnceps cõcedit latronẽ in ſeruũ tit.de iudeis 7 ſara.ver.ſi.ſed nunq̃d. ¶ Qualiter ſeruus ſe liberũ vel libertus ingenuum ſe petet ꝓnũciari ſi dñs vl̃ patronꝰ eũ infantẽ vl̃ lãgui dũ expoſuit vl̃ ſibi impie alimẽta denegauit ti.de ifã. et lã.expo. ¶ Si ancillã meã tibi vẽdo vl̃ trado eo pacto ne ipaz ꝑſtituas ſi hoc feceris ipo facto erit libera. ¶ Si aũt ipe dñs tradidit ſupponendã cogiꝫ eam manumittere.q̃liꝫ vero in bis caſib formeꝫ libellꝰ tit. de adulte. ¶ An 7 q̃liꝫ et ad q̃d et a quo 7 vſq̃q̃ agitur ꝓ libero homĩe occiſo vel leſo ti.de iniur.§.ij.

Licere. ¶ Non omnia que licẽt interdum expediũt nec honeſta ſũt j.p.t.de teſta.§.x.ver.porro.

Licitatio. ¶ De licitatiõe 7 de in integrũ reſtitutiõe.§.ij.iuxta ꝓncipiũ.

Ligare. ¶ Par ẽ ius ligãdi et ſoluẽdi iij.p.ti.de accuſatione.§.ij.ℵ. ſed nunquid tot.

Lignum. ¶ Forma inſtrumenti quo venduntur ligna ꝓ futuro tempore et ſtatim ſatiſſit de pcio.ti. de ſolutione.§.j.ver.ſi autem in fi.

Limes. ¶ Cõtentio limitũ diriꝫitur ꝓ inſpectiõez.ij.p.t.de ꝓba.§. iij.ver.iiij. ¶ Cũ agitur de limitiby q̃liter libelli et poſitiões formeꝫ ti.de parochijs. ¶ De queſtione de limitibus vel finibus mota ſi actor eos vſurpat perdit quod petebat et vltra eo.ti.ver.ceterũ.

Lingua. ¶ Prius animas poſtmodũ linguas fieri eruditas oportꝫ lubricum vero lingue nõ eſt ad conſequẽtiaꝫ contrahendum ti.de aduo.§.vj.ver .poſtmodũ.7.ℵ. vel tali tempore indigemus.

Littera. ¶ Si in aliqua littera vel inſtrumento contineaꝫ. Ego talis epus talꝫ loci vel ego talis ꝓcuratoꝝ ſindicus tutoꝝ vel curatoꝝ talis ꝛc.an ideo credetur me eẽ epm procuratoreꝫ ꝛc.niſi id probetur. ¶ q̃ littere alicuius creditur contra ſe nõ ꝓ ſe.j.p.ti.de ꝓcu.§.ij. ver.illud quoq̃. ¶ Litteris private ꝓſone nõ creditꝫ in facto alieno.ſecus in ꝓprio.e.ti.§.iij.ver.itẽ q̃ non ſunt. ¶ An 7 q̃liter ꝑ litteras conſtituitur procuratoꝝ e.ti.§.iij.ver.ſi aũt nõ põt. ¶ Cuius forme debeãt eẽ littere curie ratione vt ex forma littere falſitas cognoſcatur ti.de reſcrip.p̃ſen.§.iij.ver.et qñ.7 ver.itẽ circa lineas. ¶ Nõ valet lra ſi nõ cõtinet quo loco et q̃ tempore data fuit.e.t.§.iiij.verſi.item q̃ nõ ẽ. ¶ Que p̃nt opponi cõtra lras beneficiales vl̃ alꝟs bene habeꝫ e.ti.per totũ. ¶ Qd tẽpus in litteris inſpici debeat an ſ.date vel qd aliud tẽpus de reſcrip.p̃ſen.§.fi.verſi.in ſumma.et.t.de citatiõe.§.iiij.ver.quid de illis. ¶ An valent lre vbi nõ ẽ dies vel locus eo.ti.§.v. ver.caueant. ¶ An et ſuper quibus lris ſigillatis ſigillo legati epi capituli abbatis executoris vel alterius cuiuſcunq̃ credatur plene no.ij.p.ti.de ꝓbat.§.iij.ver.x.et ſe. bene.per.j.colꝫ. ¶ An ꝓbatio que fit per cõparationẽ littere ſit efficax et q̃s ꝓbabit cũ opponiꝫ contra litteras vel ſigillũ.e.§.ver.ĩſtrumentoꝝ et ver.fi. ¶ Qualiter ꝑ lras ꝓbeꝫ exemplũ vel ſumptuꝫ alterius littere vel inſtrumenti.ti.de inſtru.edi.§.iij.verſi.hoc autem ¶ Littere ꝓprie p̃indicant ſcribenti lꝫ ſit ꝓuata ſcriptura ti.de inſtru.edi.§.vij.ver.illud. ¶ Pedius dicit notas nõ eẽ litteras.e.tit.§.ix.ver.item opponitur. ¶ An litteris iudicũ qui faciũt cauſe remiſſiõez creda-

tur. ¶ Cuiusmodi sigillū oz habere lra ad ℞ vt ei credat'. ¶ An z qñ credat' lris iudicū vl executor vnius vl pluriū ti. de remissiōib. §. v. ℣. de officio z se. vsq; ad finē. §. ¶ Quid opant' in lra aplica illa ℣ba ꝓcedas in cā sūmarie et de plano sine strepitu z figura iudicij. iij. p. ti. de de inqsi. §. iij. ℣. qd g. ¶ De lris cōmēdaticijs siue pacificis de lris dimissoriis seu formatis de litteris ordinatoriis et huiusmodi et de quibusdā dubitabilibus circa hoc ti. de clericis peregrinis. per totum.

Litigator. ¶ Cōsensus litigator facit licitū qđ alis esset illicitū. j. p. ti. de arbi. §. viij. ℣. qd si act'. ¶ De faciliter litigāte z q nō debeant eē litigantes. j. ti. de liti. ¶ Qualiter snīa sit nulla rōne litigatoris. ij. p. ti. đ sētētia z q se. §. viij. ℣. itē ē nulla ratiōe litigatoris. ¶ De penis temere litigātiuz in ipō ti. per totū.

Lis et litigiosus. ¶ Bra diri mēdarū litium fit qđ alis nō fieret. j. p. t. de iudice dele. §. ij. vltra mediū. ¶ An in vna cā possiz iudicez recusare si litē habeo cū eodē in alia. e. t. §. vij. ℣. itē si vn⁹. ¶ Finis ē litib⁹ iponēd⁹. j. p. t. de ac. §. viij. ℣. qd si in cōpromisso. ¶ Qñ iudicis officiū lit'. cōt'. exposcat vl nō plene. no. de offi. ordi. iudi. §. ij. p totū. z. §. vj. circa pncipiū et multis alijs ℣. ¶ An in cā ap. sit lit'. cōt'. faciēda ¶ q lis incipit in citatiōe. ¶ q ea q̄ añ lit. cōt. fiunt vel niāt in iudiciū iure actionis. e. ti. in pn. ℣. sed queritur ¶ Boni ptoris vl iudicis ē lites minuere. e. §. ℣. in sētētie. Judex lite pēdēte defendere debz ptes ne se ad inuicē grauēt. e. §. in fi. ¶ Post lit' cōt'. nō ē locus deliberationi ti. de recusa. §. iij. in pn. ¶ Actor q̄ itez deserit litē inchoatam ipo iure ab oī cadit actiōe ti. de actore. ℣. itē actor. ¶ Facile litigans repellit' ab accusatōe ti. đ accusatore. ℣. itē qē suspect⁹. ¶ Euēt⁹ litis ē dubi⁹ ti. đ aduo. §. iij. ℣. fc ko āt. z ℣. caueat āt. ¶ Ad iudicē ptiet lites dirimere eo. t. §. vj. z ℣. ita euidēter. ¶ Litis cōtestatio ē initiū et fūdamētū iudicij. z iō nō valz qđ agit' in iudicio ipa cōmissa. ij. p. opis in pemio ℣. et no. ¶ Exquo actor aduersariū cōuenit optet ipsū litē psequi ti. de ꝓparatoriis iudi. pax ante ℣. item circa ptes. ¶ Nemini expedit q sit nimis pn⁹ ad litigandū et boc ꝓbat' multis rationib⁹. maxime de clericis z multoplus de religiosis. z litigio sos ꝓhibet apostolus ordinari. ¶ Itē litigās qui iurat ad pacē cū ꝓximo nō venire sacramēto bmōi nō tenet'. eo. ti. fi. ℣. si. ¶ Cōtrouersia quā reus facit litē cōtestādo z se in iudicio opponēdo actori satis sufficit vt videat' ipedimētū pstare ti. de actōe seu pe. §. iij. ℣. sz nūq̄d habet etiā. ¶ Pena litigiosi cōtractus nō euitat' ratione cōsanguinitatis. ¶ Qñ añt habeat locū tit. de litigiosis. q̄ sit ei⁹ pena z qd iuris de boc et q ille cōmendat' etiā ꝓ illo psumit' ti. de cess. acti. §. j. ℣. sz nūq̄d. z ℣. si. vt autē. z ℣. in sūma. ¶ Differētia inter cām et litē ti. de rescrip. psen. §. iij. ℣. itē q questio. ¶ Per lit'. cōt'. fraudulenter factā vt interrūpat' pscriptio ipa pscriptio nō interrūpit' vl si ē interrupta nō ꝓdest eo. ti. §. v. ℣. qd si q̄s vtit'. ¶ Lra sup relitigiosa ipetrata vl lite pēdente et tacito ipetrata nō valet e. ti. §. ix. iuxta pin. ¶ Litis cōtestatio dicit' initiū litis et añ litis cōtes. nō dr̄ q̄s agē sz agere velle ti. de cita. §. fi. ℣. z no. ¶ Qñ lis dicat' ꝓtestata vl q̄si cōtestata vl nll'o mō cō. ij. p. t. de cōtu. §. iij. ℣. si vero agit ante lit. cōte s. pōt mutari petitio ti. de prio z secūdo decreto. §. iij. ver. itē si agatur. ¶ Que exceptiōes ipediāt litis cōtestatiōem vel nō. et an lis debeat in exceptōib⁹ cōtestari. t. de excep. et repli. §. ij. in pn. et ti. de incidē. q. ℣. et vt. ¶ An per obiectū exceptioñ. pemptorie cōtestet' lis. ¶ Et an exceptio pemptoria sit ante litis cōtestationē ꝓbāda. e. ti. de excep. §. iij. in pn. ¶ Qñ contra rescriptū beneficiale opponit' obreptio nō ē necesse lit. cōtestari. nam teneor rescripti habet' ꝓ libello et exceptioñ. oppositio habetur ꝓ respōsiōe. e. §. ℣. itē. d. m. ¶ Lites snīa vl trāsactiōe sopitas nō vult pnceps q̄ suas lras suscitari. eo. §. ver. rursꝰ. ¶ An p obiectū exceptioñ. perēpto. cōtra petitiōez actoris lit'. cont'. fiat et de multis alijs dubitabilib⁹ circa ℞ e. ti. §. iij. iuxta pū. beñ ꝓ vnaz coll'. vel ꝓ duas. ¶ De pena aduo. qui maliciose litez protrahit. e. §. ver. itē no. ¶ An iudex decimā vl aliaz litis ptem recipere possit ti. de satisda. §. ij. ver. et nota ¶ Lis intelligitur mota per lit. cōtes. de his q̄ post lit. cōtes. tingāt noua interpellatiōe op⁹ ē ti. de interro. q̄ fiūt ante lit cōtes. §. ij. ℣. itē boc certū. ver. qd ergo. ¶ Judicis ē impedire lites futuras ti. de peti. et poss. §. j. ver. sed nunquid intētari. ¶ Litis cōtestatio ē initium siue exordiū litis. ij. p. tit. de lit. cont. in pncipio. ¶ Quid sit litis cōtestatio eo. tit. §. j. ¶ Qualiter in pncipali vl ap. causa sit facienda lit'. cōtestatō et q̄lit' sit respondendū libello ad boc vt plena litis cōtestatō fiat. ¶ Et qd si libellus plures articulos cōtinet copulatiue vel disiunctiue et de multis questionibus circa materiam istam. e. ti. §. ij. p totū vbi sunt multa bona. ¶ Per quos fiet litis cōtestatio et an fiet ꝓpter cōfessionē aduocati. ¶ Et qd de litis cont. facta p minorē e. ti. §. iij. ¶ Ubi z coram quo fiat litis cōtestatio z an facta coram arbitro valeat coram iudice vel ecōtra eo. ti. §. iij. ¶ Quando sit litis contestatio facienda et an valet litis cont. nisi pus fuerit porrect⁹ libel. ¶ An super exceprione dila. vel sup inciden. q. vl in causa nullita tis sententie vel in breuibus litibus vl summarijs fiat litis contestatio. ¶ In quibus casibus non sit necessaria lit. contes. an parte vna absente fiat lit. contes. ¶ Et de quibusaz cautelis aduocator circa lit. cōt'. e. ti. §. v. ¶ De multis effectib⁹ litis cōtestatiōis tractatur vtiliter eo. ti. §. vj. in fi. ¶ In quib⁹ casibus testes lite nō contesta. recipiant missionē ti. de positiōib⁹. §. iij. in prin. ¶ Utilius ē cuz aliqua ꝓtestatione litem abbreuiare q̄ cū varijs disputatiōibus protrahere. e. ti. §. vij. ver. et no. ¶ Lis inter dñm et seruū patrē z filium nō procedit. ij. p. t. de cōfes. §. ij. ver. xvij. ¶ Qualiter fiat publicatio lit. cōtes. ad quod ti. de instru. edi. §. iij. ver. et vt hic. ¶ Ante litis cōtestationē nō recipiuntur ꝓbatiōes sup principali vel etiā de voluntate aduersarij co. ti. §. v. ver. sed qd ecce lite pen. pōt fieri aduocatio cause q̄ facta nō debet in causa procedere prior iudex. ti. de renū. §. iij. ¶ Una lis alterius exordiū eē nō debet. j. p. ti. de sentē. §. v. ver. vez. ¶ In cā illegitimitatis fert' sententia etiam lite non cont. e. tit. §. vj. si añt. ¶ An de volūtate partiū tacita vel expressa possit lit. non cōtes. proferri z de quibusdam circa boc. e. t. §. viij. ver. quid si de partiū. ¶ Per lit. cōt'. ꝓpetuatur actio q̄ postea non tollitur nisi spatio. x. annoz eo. ti. §. ix. ver. et no. ¶ Cōtra mentē iuris ē q̄ litem ꝓrogent'. ij. p. t. de ap. §. vj. ver. z no. tercio. ¶ Si lite pēdēte fit noua lex an iudicabit' ꝑm eā s. e. ti. de lege. ¶ Litis motio vel appellatio nō debet aliquē sua possessiōe priuari. dicto ti. de ap. §. xj. ver. illud. ¶ De ℞ et qualit' intelligat' q̄ lite pendente nihil ē innouādū. ¶ An lite contra me sup aliqua re spūali vl alia pē dē. ego possiz illam alteri dare vel alienare. et quādo habeat locū ꝓtract⁹ litigiosi. e. §. ver. ver. cū se. ¶ Per lit cont. fit aliquis malefidei ti. de fru. et interesse. §. j. ver. quid de libris. ¶ Forma cautionis quā accusator debet ante libelli oblationem pstare de lite prosequenda. iij. p. ti. de accusatione. §. j. ver. porro. ¶ Unde et quando et in qua causa liceat a lite recedere p transactionem vel per gratiam seu pecuniam. e. ti. §. v. ver. pe. ¶ An in causa inquisitionis sit lit'. cont'. necessaria vel nō. bene no. iij. p. ti. de inqsi. §. iij. ver. si igit' et seq. ¶ Nō desipit dolo habere qui ob boc dedit vt litem

effugiat.e.ti.§.iiij.℣.q̄d si pēdēte. ℂ Nō ꝓprie pōt dici lis seu iudiciū int' monachū ⁊ abbatē.e.t.§.iiij.℣.sz nūq̄d abbas. ℂ Pretor nihil aliud agit nisi vt lites dirimat ti.de aboli.§.j.℣.q̄d si accusat⁹. ℂ De bonoꝝ poss.que dat' gr̄a litis agnoscēde ti.de libel.cōcep.§. ℣.xxx.de litigiosis ti.de alie.mu.iu.cā fac.ꝙ totum. ℂ Qualit' format' libell⁹ sup renocatiōe attēptatoꝝ lite pē.ti.vt lite pen.nihil innoueť. ℂ Cū litis cōtestatiōe cā ad iudicē ptineat pōt oīb⁹ suo officio puidere nā et ei quē certū ē possidere p̄cipit cauere ne heredi-tatē peiozet.mlta.n.fiūt cā reddendi tumult⁹ partiuz ⁊ ne ptes veniāt ad iras vl' arma licet sit ar.cōtra quia nō ē impediēd⁹ vsus vel possessio alicuius lite pen.ti. de sequeſ.poſ.⁊ fruc.℣.§ nūq̄d. ℂ An sufficiat actorem ius habere tempoze sententie nisi haberet tempe litis contes.ti.de his que fiūt a p̄la.si.cō.c.℣.sz pone. ℂ An ei cū quo lis ē cōt.pōt inhiberi ne alienet ti.de emp.et vē.§.vj.℣.sed nunq̄d. ℂ Lite pendente inter virū ⁊ mulierē sup matrimonio tenet matrimoniū cū alio cōtractū nisi primū matrimoniū probet' ti.d̄ spō. et matri.§.ij.ver.licet. ℂ Interest cuiuslibet vt litib⁹ et sumptib⁹ nō veretur ti.de bomi.℣.illud aūt.

Locatio. ℂ Nō ei q̄ opas suas locat siue sit aduocat⁹ medic⁹ pro curatoz vl' ali⁹ q̄cūq̄ merces vel salariū debet solui ti.de salarijs.§.ij.in fi. ℂ Q aduocato ⁊ iurisperito lz locare opas suas.eo.ti.§.iij.in p̀n. ℂ Impunet sibi q̄ p iter piculosū locat opas suas ad eūdē ti.de iudi.§.iij.℣.illud aūt. ℂ Locatio nulla ē sine p̄cio. q̄ aūt ad terminū aliquā rēvl' vsq̄ ad certū tp̄s cōduxit vltra illud ea vti nō pōt als ꝛc. ℂ Uex q̄lit' forment li.et positiōes cōductoꝛes q̄ ꝓhibent' reb⁹ vl' locis cō duc.frui.vl' vti plene no.d̄ cā pos.et ꝓprietatis.§.iiij.i primis lib. ℂ Q lex p quā rescidit' vēditio cū vēdēs vltrā dimidiā iust̄ p̄cij fuit decept⁹ habeat locū i cōtractu locatiōis ti.de emp.⁊ vē.§.vj.℣.sz nūq̄d p̀mo. ℂ Formas instrumētoꝝ sup locatiōe reꝝ se mouētiū et sup locatiōe opaꝝ plene ⁊ plixe habes ti. de lo.⁊ cō.§.iij. et.iiij. ℂ Pone locaui tibi fūdū ad dimidiū tu seminasti fundū ego ℣o postea vendidi ip̄m emptoz vult te expellere et fruct⁹ p̄cipere. q̄ritur q̄d iuris. ℂ Itē pone Q dn̄s locauit fūdū ad mediū nulla facta de arboꝛibus mētiōe.nūc queritur q̄s habet fructus arboꝛum. ℂ Nota Q actio et cōtract⁹ loca.et cōdu.fūt bone fidei et in his pla veniūt de q̄bus actio nō ē. ℂ Quid si colon⁹ plantauit arboꝛes in fūdo locato de his eo.tit. §.j.℣.sz pone et se.vsq̄ ad fi.§. ℂ Circa locationē reꝝ se mouētiū ⁊ q̄ꝝ bonoꝝ et oīm aliq̄ bona no.⁊ q̄runt e.ti.§.iij. ℂ Forme libelloꝝ ⁊ positionū plene ac plixe notētur.circa quas multa bona notant' et queruntur tā circa locationē reꝝ imobiliū et se mouētiū q̄ꝫ circa locatiōes opaꝝ.e.t.§.v. ℂ In quib⁹ differāt cōtract⁹ locatiōis ⁊ cōtract⁹ emphiteotic⁹ et vēditiōis.e.ti. §. vl.℣.iiij.queriť. ℂ Locatoz pōt ex cā de domo inqli nū expellere.e.§.℣.xlviij. ℂ Infra q̄d tp̄s debeat locatoz conductoz vl' inqlin⁹ soluere pensiōez.e.§.ver. lxxxvij.et se. ℂ An emphiteota rē alteri emphi.possit locare.et si locauerit ad nō modicū tp̄s interiz res illa redierit ad illū dn̄m an ip̄e stare locationi debebit.e. §.℣.xxiij.et se. ℂ Propter sterilitatē rei locate di minuitur pēsio.sec⁹ i emphiteotica.e.§.℣.cxxxvj. ℂ Si q̄s locauit q̄ꝫdiu vellet morte finit' locatio.e.§.℣.sed q̄d si moꝛtu⁹. ℂ Nō pōt q̄s impetuū opas locare ne fiat p̄iudiciū libertati ti.d̄ feu.§.ij.℣.primo aūt. ℂ Si cōductoz non vult id facere q̄d debet facere locatori pōt ab eo sua auctoꝛitate repelli.eo.§.℣.xviij. ℂ Si boꝛrea vel ostia dom⁹ cōductoris sint fracta p̄sumit Q sine culpa sua rē perdiderit locataz ti.de pigno.§. l.versi.et nota.

Locutio. ℂ Locutio scripturarū ꝑm cuiuslibet scripturaꝝ ꝓprietatez accipienda ē. ℂ Habet.n.oīs sciētia q̄dā ꝓprie locutiōis genera que cū in aliquā aliā transferuntur videntur absurda.ti.de aduo.§.vj.℣.q Si alt ℂ Oportet.n.quiꝛudes alloq̄tur eoꝝ ingenio se aptare. ℂ Et verbi oꝛdinē.p audiētiū capacitate dirigere e.§.℣.postmodū. ℂ De dulci locutione. s̄.vbi agit' de laude. ℂ Incauta locutio ptrabit in erroꝛē ti.d̄ excep.et repli.§.iiij.℣.itē no. ℂ Plural' locutio duoꝝ nūero ē cōtēta n̄ tñ vni⁹.iij.p.tit.de inq̄si.§.j.℣.sz q̄lit' et.ti.de lo.et cōduc.§.vj.℣.lxix. ℂ Pluralis locutio interdū resoluit' in singularē.e.§.versi.crlix.

Locus. ℂ Quis locus dicatur remotus.j.p.ti.de iudice deleg.§.v. iuxta p̀n.et ti.de cita.§.j.in p̀n. ℂ Excipit' cōtra iudicē q̄ citat ptem ap locū n̄ tutū.e.t.de iudi.delc.§.viij.℣.itez q Ptes. ℂ Ad officiū iudicis pertinet tutum locuz partibus assignare.j.p.titu.de off.oꝛ.§. iij.iuxta principium.⁊ titu.de offi.om.iudi.§.v.versi. ante lit.con. ℂ In quo loco arbiter possit cognoscere ac pꝛonunciare.e.tit.de arbi.§.viij.℣.de loco.⁊.t.de cita.§.j.℣.sed nūq̄d arbiter. ℂ De interesse illi⁹ q̄ certo loco soluere p̄misit vel dare et alibi cōuenit' ti.de of.om.iudi.§.vj.℣.itē si nihil ē. ℂ Jd in cui⁹ loco ponit' eius naturā debeat imitari eo.ti.§.vij.℣.vl.nota. ℂ Nō audit' volens agere| in loco inhoneſto vel vbi moze maioꝝ ius reddi nō consueuit.vl' vbi dictū non fuit tit.de actoꝛe ℣.item repellit' qui satagit. ℂ Propter loci oportunitatē trabit' q̄s ad aliā ꝓnciā ti.de cōpe.iudi.adi.§.j.℣.xiij. ℂ Nō valet instrumētū vel lr̄a si n̄ cōtiet locū vbi datū fuit ti.d̄ rescrip.p̄sē.§.iiij. ver.ſtē Q nō ē.et ti.de instru.edi.§.ij.ver.post no.⁊.§. ix.ver.q̄d si locus. ℂ Qui certo loco tenet' aliq̄d facere pōt hoc facere in censib⁹.i.in locis ꝓpinq̄s ti. de cita.§.j.ver.sed nūq̄d arbit'. ℂ Ratiōe loci citatio multipliciť impugnat'.e.§.ver.itē Q fit.⁊ver .itē Q ad locū et multis sequētib⁹. ℂ Quis locus dicat' insignis ibidē. ℂ Nō videť in loco fuisse q̄ ad tp̄s erat tit.de instru.edi.§.xij.℣.q̄d si de cōsue. ℂ Que dicātur pia loca e.ti.§.xiiij.℣.et scias. ℂ De obsidibus et scriptoribus q̄ certo loco stare vel scribere ꝓmiserūt ti.de renū.et concť.℣.itē ē bñficiū. ℂ Quis locus dicatur publicus.ij.p.ti.de sentē.et q̄ se.§.v.℣.itē Q snia ē nulla ratiōe loci. ℂ De exceptione loci nō tuti qñ et qualit' debz admitti.ij.p.t.de ap.§.x.℣.caueāt aūt. ℂ Quis locus dicatur vicinus ti.de expen.§.vj.parū ante.℣. pꝛo. ℂ In quo loco debeat fieri inq̄sitio.iij.p.ti. de inq̄si.§.iij.in prin.et post. ℂ An loc⁹ sit de substantia cōtractus. ℂ Et qñ testes habeant cōcoꝛdare de loco vl' nō.e.§.℣.Q si ille. ℂ Forma ap.a iudice q̄ assignauit locū nō tutū.iij. p.ti.de ap.§.j.℣.si aūt. ℂ Si alicui leget' sub tali conditiōe ne a certo loco recedat nō valet quia nō fieret q̄si seruus .s̄.ti.de legato. ℂ De interdicto ne q̄d in loco sacro fiat mutet' ve ti.de religio.do.℣.pꝛo. ℂ De illo etiā qui locū sacrū ꝓpriuz emit.et de illo qui vēdidit eo.ti.℣.itē sepe. ℂ Imputatur ei q̄ deiecit vel effudit in loco vñ vulgo ⁊ publice transitur.secus si p locū illū nullus trāsire consuenit nec vulgo inde iter fuit ti.de iniurijs.§.ij.parū añ ℣. sed sepe.

Loquela. ℂ Loquacitas actoꝛē suū coinquinat qui seruire auditorib⁹ ad vsū p̄fecti⁹ ignorat ti.de aduo.§. j.℣.itē Q ē nimiū. ℂ Loquela tua te manifestat eo.tit. §.iiij.iuxta principium. ℂ Cōtra loquacitatē sūt multa pulchꝛa.e.§.℣.hoc tñ et se.⁊.§.vj.ver.sūt etiaz qui dā et ℣.deinde accedat.et sequētibus.

Lucrū. ℂ In vltima volūtate ē meruz lucrū.j.p.t.de iudi.dele.§.viij.

ℵ.sed nūq̄d tacite rei intētate.tacite de dāno vitando nō de lucro captādo vñ subuenit eis ignorātia iuris lapsis ti.aduo.§.ix.ℵ.sit etiā caut⁹.¶ Ex pſōa cui⁹ q̄s lucrū sētit ei⁹ factū phoꝛrescere ñ debz.j.p.t.de teste. §.j.ℵ.q̄d si p vtraq; pte.¶ Melioꝛ ē cōditio ei⁹ q̄ nō certat de lucro q̄ eius q̄ certat.ij.p.ti.de cōfess.§.iij. ℵ.vl.queritᵉ.¶ Est melioꝛ cōditio illi⁹ q̄ certat de dā no vitādo q̄ eius q̄ certat de lucro captando.e.p.ti. de pba.§.iij.ℵ.sz pone.¶ An in cōdēnatiōe expensa rū habebitᵉ extimatio lucri qđ victoꝛ cū sit artifex fecisᵉ set nisi lis eū ipediuisset ti.de expē.§.vj.ℵ.q̄d si victoꝛ ¶ Certi sūt casus vbi habebitᵉ rō lucri nō ois sz quod cōitᵉ haberi potuissz ti.de fruc.et interesse.§.v.ℵ.sūt etiā.¶ An lucrū vn⁹ fratrū teneatᵉ cōicare in diuisione hereditatis ti.đ iudi.§.iiij.ℵ.vt aūt et se.¶ Respuendo vel nō habendo lucrū pōt etiā q̄s respuere on⁹ ti.de feudis.§.ij.ℵ.viij. ¶ Aliud ē lucrū et aliud ē sūptus q̄s q̄s erat facturus.¶ Aliud lucrari aliud nō p dere.¶ Aliud ē penam euadere et aliud aliquid lucratiue pcipere.¶ Nec ē idē dānū iferre et lucrū nō capere.¶ Nec ē idē tua tibi nō auferre et lucra nō reddere.ti.de vsu.iuxta fi.ti.

Ludus. ¶ Qđ pludū vl iocū dicitur nō dz ad iniuriā reputari tit. de iniu.§.j.ℵ.vnde actio.¶ De illo qui pcuſ sit transeuntē p ioculatoꝛiū vbi pcutiēs ludebat eo.t. §.ij.parū ante ver.poꝛro.

Lumen. ¶ Dicēdo lumē de q̄libz lumīe intelligitᵉ.j.p.t.de pcur. §.iij.ver.sed quid si pꝛocuratoꝛiū.

Luxuria. ¶ Qꝛ mulier luxuriosa non pōt i iudicio p se starᵉ.¶ Q̄ dand⁹ sibi ē curatoꝛ.¶ An idē sit in homine luxurioso.¶ Q̄ magis ardet in muliere stimul⁹ carnis q̄; i viro.¶ Et q̄ magis ē obpꝛobꝛiosa luxuria in muliere q̄ in viro tit.de acto .ℵ.si.sed vtrum masculo et pre.

Macedonianum. ¶ De senatusconsul. Macedoniano tit.de renu.z cōclu.cui aūt.¶ Si filiuſſa.asserit se sui iuris nō pōt dū q̄uenit vti beneficio macedo.ti.de emp.et vendi.§.iiij.ver.hoc etiam.

Magister. ¶ An magister sit suspectus in causa scholaris vel econtra.j.p.ti.de iudi.§.vij.ver.quid de magistris ¶ Magistermilituz est de medijs iudicibus vl magistratibus ti.de iurisdi.om.iu.ver.medij. ¶ An edictū de in ius vo.locū habet si discipulus magistrū sine venia in ius vocet ti.de actoꝛe.ℵ.sed nūq̄d edictū.¶ Q̄ magistro debeᵉ reuerētia ibidē.¶ Executoꝛ eligend⁹ ē p magistrū scholaris vel p magistꝝ sacroꝝ scrineoꝝ ti.de executoꝛe ver.ē aūt.¶ An si magister sit infirm⁹ vel moꝛtu⁹ nihilomin⁹ lucraᵉ salariū.§.iij.ℵ.q̄d si advocatus.z.§.fi.ℵ.q̄d de rectoꝛe.¶ Qualiter scribat magistro scholaris ti.de rescrip.pſen.§.iij.ℵ.itē cū dicitur.¶ Magistro credere de suo discipulo.ij.p.ti.de pba.§.iij.ℵ.quoq;.¶ De magistro census tit.de instru.edi.§.iiij.ℵ.fiebat.z.§.xij.ℵ.q̄d si vn⁹.¶ De sentētia doctoꝛis siue magistri queriᵉ q̄s eā executōi mādabit z ad quē appellabitᵉ ab ea.¶ An auctētica hīta C.ne fili⁹ p pa.locū habeat in scholaribꝰ tā clericis q̄ laicis.¶ Q̄ doctor siue magister epō cōpatur ti.de sētētie execu.§.j.ℵ.q̄d de snia.et se.¶ De magistris et qualitᵉ salaria sua petant.ti.de magistris.

Magistratus. ¶ Minoꝛes mgīatus nō cognoscant de magnis causis.j.p.t.de iud.dele.§.fi.ℵ.itē q̄ estis.¶ Judex pedaneus de magistratibꝰ magnis medijs minimis et infimis q̄ sūt et quā iurisditiōez vel potestatē habeāt isti vel illi tā ꝼm.l.q; ꝼm canones in foꝛo etiā ecclesiastico vel seculari.¶ Que vicaᵉ ꝓpetere iure magistrat⁹ plene habeᵉ ti.de iurisdi.om.iu. di.p totū.¶ An habens merū iperiū possit agere vel cōueniri tēpe sui mgīatus.e.t.ℵ.notādū.¶ An maiores vel minores magistrat⁹ possint durāte mgīatu cōuēire vl cōuēiri accusare vl accusari.z q̄ dicaᵉ maiores mgīat⁹ ti.de actoꝛe.ℵ.itē illustris z seq.z ti.de reo ℵ.itē ꝓsul.z ti.đ accusa.ℵ.itē q̄ ē mgīat⁹ z se.z.t.đ accusatoꝛe.ℵ.itē nō pōt.z ℵ.itē nec maioꝛ.z ℵ.itē nec legaᵉ.¶ Existēs in mgīatu ꝓcuratoꝛ eē nō pōt.j.p.ti. đ ꝓcu.§.ij.ℵ.itē q̄ ē i mgīatu.¶ Qui cuz mgīatu rei publice cā absūt ad testi.ñ cogūᵉ.j.p.t.de teste.§.xiij. in ꝑn.¶ Dolo nō caret q̄ mgīatui nō obedit de cita. §.iij.ℵ.sz q̄d si tres.¶ Si ꝑles silᵉ fuerint mgīat⁹. an vn⁹ sine altero vl altero moꝛtuo vl absente possit pcedere ti.đ istr.edi.§.xiij.ℵ.sz si altᵉ.¶ Qui magistratus possint mulctari et qui nō.vide vbi agitur de mulcta.¶ Q̄ pmissuz ē mgīatibus iurisditionē suā defendere penali iudicio.ij.p.ti.de sentētia et q̄ seq.§.ij.ℵ. sed nunq̄d.¶ Qualitᵉ ageᵉ cōtra mgīatū qui negligēs fuit in dando tutoꝛē pupillo nō habēti tutoꝛē vel dedit minus idoneū vl nō exegit satisdationē vel exegit minus idoneā ti.de iudi.§.ij.ℵ.itē pupillo.

Magis et minus. ¶ Sicut exceditur in eo qđ plus est.ita exceditur in eo quod ē minus tit. de aduo.§.v.ver.cum autem.

Magnitudo. ¶ Que causa dicatur magna vel parua notatur ti.de iura.dela.ver.si aūtē sit ciuilis.

Maiestas. ¶ Qui crimē lese maiestatis cōmisit repellitur ab agēdo ti.de actoꝛe.ℵ.itē q̄ cōmisit.¶ In crimine lese maiestatis ad accusandū et testificandum admittiᵉ socius contra socium.j.p.ti .de accusatoꝛe ℵ.item repellitur.¶ Frater fratrem et soꝛoꝛ soꝛoꝛem. Item et mulier. Item et miles pōt accusare in crimine lese maiestatis eo.ti.ℵ.item q̄ ē frater et ℵ.item q̄ ē mulier.z ℵ.itē excipitur q̄ ē miles.¶ De crimine lese maiestatis queritur post moꝛtē eo.ti.ℵ.itē q̄ reus. in crimine lese maiestatis vtriusq; partis testes admittūtur.ij.p. ti.de pba.§.j.ℵ.x.¶ Lese maiestatis reus testari non potest ti.de instru.edi.§.xiij.ℵ.xiij.¶ Crimē lese maiestatis dicitur graue.¶ Scelus quia in eo reus patitur vltimū supplicium.iij.p.t.de accusatione.§.j.ℵ.ħ pone.¶ Qui crimē lese maiestatis cōmisit testari nō potest ti.de iudi.§.j.ℵ.est etiam et alia.¶ Baro contra dominum insurgens videtur incidere in crimen lese maiestatis quia videtur contra principem fecisse ti.de feu.§.ij.ver.xv.¶ Qualiter in crimine lese maiestatis libelli fozmentur ti. de hereti.ver.ceterum.

Maioꝛ et minoꝛ.maioꝛibus et minoꝛibus in titu.đ arbi.§.viij.Sacramentū minoꝛez repꝛesentant maioꝛē.j.p.ti.de arbi.§.viij.ℵ. quid si cum adulto.¶ Qđ maioꝛibus iudicibus inuenitur concessuz videtur minoꝛibus denegatuz eo.§. ver.sed nunquid verbuz.¶ Sententia lata pro minore sine tutoꝛis auctoꝛitate valz.e.§.ℵ.pe.¶ Minoꝛ ñ restituitur contra sententiam pꝛefecti pꝛetoris nisi a ꝑncipe ti.de iurisdi.om.iudi.ver.magni sūt. ¶ An et q̄s minoꝛ et qualiter in iudicio stare per se vel per alium possit.¶ Et an pſumitᵉ maioꝛ vl minoꝛ et qualiter pbeᵉ quis maior.et de multis alijs dubitabilibus circa materiam istam de minore ti.de actoꝛe ver.et quidem et post bñ p.ij.colᵉ.¶ Minoꝛes magistratus vl iudices contra sententiam vel factū maioꝛū restituere nō pñt eo.ti.ver.item repellitur qui restitutionem.¶ An minoꝛ possit eē pꝛocuratoꝛ ad negocia vel ad lites.j.p.ti. de pꝛocu.§.j.ver.item q̄ ē minoꝛ.¶ An minoꝛ possit restituere pꝛocuratoꝛē eo.ti.§.ij.ver.ietm q̄ constituens.¶ An cōiuncta persona admittatur ad agendum

p minoꝛi.7 si sic qualiter habebit ratū minoꝛ ti. de cōiū cta ꝓsona ℞.item q̄ is 7 se.¶An qualiter minoꝛ possit fideiussoꝛē a patre datū defendere.¶An 7 qualiter va leat fideiubere ti. de defensoꝛe ℞.ß pone.¶An minoꝛ possit cōstitui sindicus.j.p.ti. de sindico.℞f.sed cuius. ¶An minoꝛes teneant assumere tutoꝛes vl curatoꝛes ad lites ti. de actoꝛe cōstituto ab vniuersitate vel a tu to. seu cura.℞f.puberes.¶Qui debeant in allegando 7 aliꝭ actib ꝓeire an maioꝛes an minoꝛes ti. de aduo. §.iij.℞.iunioꝛes.¶Circa maioꝛa maius ꝓiculum ver titur.7 ideo circa ea cautius est agendū.j.p.ti. de teste. §.vij.℞.item diligentius.¶Non ꝓsumit quis mō mi noꝛ ꝓmo maioꝛ lꝫ olim fuerit minoꝛ ti. de actione seu peti.§.ij.℞.quid si ego.¶An minoꝛ cum aucte tutoꝛis absq; decreto iudicis iurā sua possit cedere fideiussoꝛi vel alteri.vel rem suā ex necessitate vel alꝭ possit tit. de cess.ac.§.j.℞si.sed nūquid minoꝛ.¶Aditio vel citatio maioꝛis iudicis excusat citatū a rei minoꝛi iudice vel su per re minoꝛis ti. de cōpe.iudi.adi.§.fi.ti. de citatōne.§. v.℞.itē q̄ vocatus.¶Cum in lra ꝓsone minoꝛes vel vi liꝛes vel minoꝛa negocia exprimunt maioꝛes persone nō ꝓnt ꝓ clausulā generaleꝫ nec sup maioꝛib negociꝭ cōueniri.¶Que aūt dicant maioꝛes ꝓsone vel mino ra negocia 7 de quibusdā aliꝭ dubitabilib circa ß tit. de rescrip.ꝓsen.§.ix.℞.item q̄ in eo 7 se.7 ℞.item q̄rit. ¶Aliter agit cum maioꝛib 7 aliter cum minoꝛib ti. de cita.§.j. iuxta ꝓin.¶Maioꝛes 7 digniꝛes sunt in scri ptura minoꝛib ꝓferendi.e.ti.§.v.℞. poꝛro 7 duobus ℞.se.¶An minoꝛ ꝓpter cōtumaciā tutoꝛis vel curato ris vel ꝓcuratoꝛis possit excōicari missionē pati vel re rum suarū vēditionē.¶An minoꝛ possit esse in iudicio an esse cōtumax.an se defendere.an citari.an contra mi noꝛem sniā possit ferri.¶Et q̄ in quibusdā casib mi noꝛ censet maioꝛ.ij.p.ti. de cōtuma.§.iiij.℞.fi.7 ti.de.j. et.ij.decre.§.iij.℞.sed pone q̄ pupilli 7 se.¶An minoꝛ veniens post annū q̄ dat ad recupandū possessionē ad mittat ad eam.e.ti.§.v.℞.sed quid si minoꝛ.¶An va let decretū sup alienatōe rei minoꝛis interpositū dieb solenniū feriarū.ij.p.ti. de ferijs.§.ij.℞.fi.¶Si ꝓcura toꝛ minoꝛis omisit exceptionē an subueniet miꝛi. Et qualiter ti. de excep.7 repli.§.iij.℞si.quid si ꝓcuratoꝛ. ¶Aliud est dicere tu nō es maioꝛ.7 aliud tu es minoꝛ. eo.ti.§.iiij.iuxta ꝓin.¶Maioꝛ cā ꝑiudicat minoꝛi.ti. de inci.q.℞.qō vidimus.7 ℞f.poꝛro.¶Per minoꝛem aūt cām nō debet ꝑiudicari maioꝛis cause cognitiōi.ij. p.ti. de ap.§.xj.℞.sed cum.¶An minoꝛ cuius noīe liti gatur iuret de calūnia vel de veritate dicēda.¶An re stituat cōtra cōfessionē suā.ij.p.ti. de iura.calum.§.iij. ℞.sed nūquid minoꝛ.¶Minoꝛ dolī capax q̄ ad aliqua censet minoꝛ ti. de positiōib.§.viij.℞.sed scōm.¶Fa uoꝛe etatis minoꝛ qui dicit rem suā alienatam nō adhi bita iuris solennitate.sed tutoꝛe actoꝛe et cum decreto id nō ꝓbat immo rem reuocat nisi aduersarius doceat de solēnitate.ij.p.ti. de ꝓba.§.ij.℞.sequit.¶An minoꝛ xxv.annis possit cōstitui executoꝛ testamēti vel fieri ꝓ curatoꝛ vel stare in iudicio 7 de quibusdā aliꝭ circa ß. ti. de instru.edi.§.xiij.℞f.quid de minoꝛe.¶Si minoꝛ iuris allegationeꝫ omisit post sniam ꝓponere pōt eam cum dif.tñ ti. de disp.7 allega.§.v.℞.qd si omisit.Nul la est sniа lata cōtra minoꝛē.xxv.annis sine tutoꝛis vel curatoꝛis aucte in iudicio interueniente.ij.p.ti. de snia et q̄ se.§.viij.℞.item est nulla.¶Si snia debz executōi mandari cōtra minoꝛē habentē res mobiles 7 immobi les ac noīa.nūquid seruabit ordo qui seruat in aliꝭ ti. de sen.execu.§.iij.℞.quid si snia.¶Minoꝛ pōt esse cō tumax tñ restituit si ꝓpter hoc lata fuit snia ꝯtra eum eo.§.℞.sed pone.¶Quis minoꝛ in quib rebus vel ca sibus infra qō tps cōtra q̄s 7 qualiter restituat vel nō et qñ ipso iure seruet illesus.¶An minoꝛib fideiusso ribus subueniat.§.de miꝛe qui etatis venā impetra-

nit.q̄ etiam censet iure cōi minoꝛ.¶De minoꝛe.qui se maioꝛem dixit vel iurauit.¶Qualiter cōtra maioꝛem agat.¶An 7 q̄ ꝓscriptiones currant cōtra minoꝛē 7 de multis aliꝭ bonis.q.7 nota.circa minoꝛes.ij.p.ti. de restit.in inte.§.ij.7.iij.p totū.§.¶Qualiter agat 7 libel. concipiant contra minoꝛem cuiuscunq; sit etatis ti. de libel.cōcep.§.xiij.℞.poꝛro.7 se.bñ p mediā coll.¶Si ex facto in libello concepto plures cōpetant actiōes et aliter fiat cōdemnatio in vna q̄ꝫ in alia fert snia sup ea que minoꝛē cōdemnationē imponit eo.ti.§.xiiij.℞.sed cum ex his.¶De iuramento minoꝛis apposito in con tractu ti. de pactis.§.ij.℞.in diuersis 7 ℞. de restitutōe minoꝛis in multis casibus.7 diuersis 7 qualiter in eis li belli 7 positōes formen.iij.p.ti. de restit.in integ.§.ij. p totū.¶Minoꝛis xxv.annis donatio vel locatio sine ꝓtoꝛe nō valet ti. de ꝓprie.§.j.℞.est vtilis 7 se.¶Non tenet snia contra minoꝛē minus legitime defensuꝫ lata ti.ne se.va.℞.7 no.¶Minoꝛ centenario dicit qui ha bet vltra centum annos in bonis tit. de rebus ec.nō ali. ℞si.ceterum.¶De sacro 7 securitate minoꝛis.xxv.an. maioꝛis tñ.xiij.circa alienationē rerum suarū.¶Et q̄ iuramentū tale minoꝛem facit maioꝛē ti. de emp.7 ven. §.ij.in fi.7 in multis aliꝭ locis eiusdē ti.7 specialiter in §.iiij.℞f.illud aūt 7 se.¶Quid si miꝛ curatoꝛē habēs dixit se curatoꝛem nō habere vel se habere tacuit 7 de venditione minoꝛis.xiij.annis quid iuris eo.§.℞.hoc etiā 7 seq.¶An res minoꝛis incidat in cōmissum ꝓpter pensionem vel canonē nō solut.¶Q ecclesia 7 minoꝛ parificant 7 ideo pari iure censent ti. de lo.7 con.§.vj. ℞si.xiij.7 seq.¶Circa maioꝛa cautius agi debet eo.§. ℞.lix.¶Fundus emphiteoticar⁹ a minoꝛe sine decre to vendi nō pōt eo.§.℞.x.7.ix.¶Semp maioꝛ siue pri oꝛ dñs requirendus est cum emphiteota vult rem alie nare eo.§.℞.cv.Interest minoꝛis litibus 7 sumptibus nō vexari ti. de homicidio.℞.illud aūt.¶Quis minoꝛ ab in iuriarū actōe excusat ti. de iniurijs.§.j.ver.vtruꝫ actio.

Maledictio. ¶De maledictionibus q̄ interdū dicunt iudeis cum iurant.ij.p.tit. de calum.iura.§.iij.℞si.sed pone iudeus.

Maleficium. ¶Qualiter ꝓbet ma leficium exq̄ ꝓuenit ex impotētia coeūdi.j.p.ti. de teste.§.vij.℞.ß q̄ꝫ. ¶In omni maleficio vel q̄si ꝓsona principaliter obli gatur 7 ideo ꝓsonalis tm actio locum habet ti. de actio ne seu peti.§.ij.℞.sed quā vocas.¶Ratione maleficij sortitur quis foꝛum. Maleficia em impunita remane re nō debēt.ti. de cōpe.iudi.adi.§.j.℞.sed pone.¶Om ne maleficiū ꝓraue ꝓsumit actū.ij.p.ti. de ꝓsumpt.§.ij. ℞.illud etiā.¶Qualiter fiat inquisitio in maleficijs ti. de inquisitiōib.§.ij.℞.vij.¶In maleficijs quilibet in solidū tenet ti. de feu.§.ij.℞.ix.¶De illis qui dum ma leficia facere intendūt dant vel vendunt vel destruūt bona sua ti. de dōia ℞.sed pone aliquis.

Malicia ¶Pactum appositū ad malefi ciandum nō valet.¶Nec debet dari alicui occasio malignandi.j.p.tit. de arbi. §.viij.℞.quid si actū est eo.§.℞.quid igit.¶Malicijs hoīm nō est indulgēdum eo.§.℞.sed quid igit. sed po tius obuiandum ea.p.ti. de offi.om.iudi.§.vj.versi.fi. ¶Quia qui malignant exterminabunt.¶Quid aūt est q̄ homo semel deditus malicie nō adinueniat ti. de aduo.§.viij.parum ante ver.item recepto.¶Malicie iuramentum interdum indicitur alicui ꝓpter maliciam que ꝓsumit contra eum tit. de excep.7 repli.§.xj. ver.poꝛro.7 ℞.sed nunquid reus.¶Judex potest ma liciosam partem in expēsis exquo sibi cōstat de malicia condemnare.ti. de expen.§.iij.ver.in summa.

Malus ꝛ malum. ¶Omnis etas est ꝓna ad malum ti. de aduo. §. viij. parū añ ℞. item recepto Et ad ℔ sunt multe cōcor. ti. de excep. ꝛ repli. §. iiij. ℞ſ. item no. ꝛ ti. de peti. sen. pe. ℞. ¶Ubi malū cōtingit ibi moziat. j. ꝙ. ti. de teste. §. j. ℞. quid si aliquis bonoñ. ꝛti. de cōpe. iudi. adi. §. j. ℞. vj. ¶Qui semel fuit malus sp̄ p̄sumit esse malus eo. §. ℞ſ. quid de poztātib⁹. ¶Potius debemus oīa tēpalia mala pati q̄ malo spūali consentire ti. de actōe seu pe. §. iij. ℞. qō si forte. ¶Letant mali ꝛ in pessimis reb⁹ exultāt ti. de excep. ꝛ repli. §. iiij. ver. item no. ¶Qui semel fuit malus adhuc p̄sumitur malus ꝛ ecōtra. ij. ꝙ. ti. de p̄sump. §. iij. ℞. pe. ¶Humana natura ꝓna est ad malū ti. de ex. ꝛ re. §. iiij. ver. item no. ¶Non est crudelis sed dei minister qui malos pcutit vel interficit ti. de aduo. §. vij. in fi.

Manifestum. ¶Qualiter sit procedēdum in manifestis. j. ꝙ. ti. de offi. om. iudi. §. viij. ℞. quid de manifestis ¶Manifesta ꝓbatione nō egent ti. de actoze ver. sed quid si iste. ¶Inquisitio fit de manifestis ꝙ famā tit. de inquisi. §. j. in fi. ¶In q̄ differant manifestū ꝛ fama tit. de no. cri. §. iij. in ꝓin. ¶Quid sit manifestū vñ habeat oztum qualiter ꝓbetur ꝛ de quibusdaz alijs circa boc co. ti. §. v.

Manumissio. ¶Ingratus etiā minimus ville castri vel ciuitatis p̄t p̄stare auctē volēt⁹ mānittere ti. de iuris. o. iu. ℞. pozro. ¶Rōe mānumissiōis sortit q̄s forū ti. de cōpe. iudi. adi. ℞ſi. xlj. §. j. ¶Manumissio ē detectio libertatis ti. de rescrip. p̄sen. §. ix. ver. item ꝙ est obtentum. ¶De seruoꝝ manumissionib⁹ ꝛ instrīs manumissionū in diuersis casib⁹. ¶An manumissus ꝓtra manumittentē vel seruos agere possit. ¶Q oēs ab initio liberi nascebant. vñ tunc non erat necessaria manumissio cum ꝓuitus erat incognita. ¶Q manumissio interdum dat ꝓ precio. ¶Coram quo ꝛ quot testib⁹ p̄sentibus fiat manumissio. et si manumissus ingratus fuerit. qualiter cōtra eum concipit libellus. ¶Item qualiter liberabo vel absoluā hoiem meum ꝛ ꝙ est q̄si quedam manumissio ꝛ ꝙ liberata p̄sona liberant ꝛ bona tit. de seruis nō ozdi. ꝙ totum.

Manus. ¶Manus sepe fallitur ꝛ oculus obstetricū. j. ꝙ. tit. de teste. §. viij. ver. hoc q̄z. ¶An licet laico transferre in manū mortuā rem suam vt dicunt gallici quocunq; ti. tit. de lo. ꝛ con. §. vj. ver. cxvj.

Mandatum. ¶De dīa inter mādatum ꝛ miraculū ꝛ de mādatis diuinis in ꝓmio circa ꝓin. ¶An mādatum iurisditōis vel aliud possit ꝙ testes ꝓbari. j. ꝙ. ti. de iudice dele. §. viij. ℞. sed nunquid mandatū. ¶Forma mādata seruāda est ꝛ nō transponēda ea. ꝙ. ti. de arbi. §. viij. ℞. quid si actū est ꝛ ti. de citatōe. §. iij. ℞. q̄ facto ¶Si mandatū vel inhibitio iudicis contenit ad eius spectat officiū ℔ punire ti. de iuris. om. iudi. ℞. fi. ¶Tātum facit generale mādatū quantū speciale ti. de actore ℞ſ. sed quid si pater. ¶Itē generale mandatū semꝙ sufficit nisi dicat ꝙ speciale exigat. hic tñ distin. opus est eo. ℞. ꝛ se. ¶In. xxiij. casib⁹ mandatū exigit specia le. j. ꝙ. ti. de ꝓcu. §. j. ℞. item opponit ꝙ habeat. ¶Non intelligit habere mandatū qui nō habz integrū. j. ꝙ. ti. de sindi. ℞. sed quid si omisisti. ¶Mandatū factū cum cause cognitōe vim habet sñie tit. de actione seu pe. §. iij. ℞ſ. sed qualiter. ¶De lr̄is impetratis ꝓ aliquo sine mandato. qō ꝛ quale mandatū exigat ad impetrandū ꝓ alio. ꝛ q̄ ꝓsone possint sine mandato ꝓ alio impetrare ꝛ de multis dubitabilib⁹ circa ℔. ti. de rescript. p̄sen. §. v. primis. xj. ver. ¶Per mandatū generale nō ꝓhibentur nisi illicita nec ꝙ illud intendit papa alicui p̄ui-dicare eo. ti. §. viij. vers. itē excipit ꝙ rescriptū. ¶Ubi alicui duo mandant ꝛ si vnum facere nequit tenet alterum qō facere pōt tit. de remissionib⁹. §. iiij. ℞. in sūma ¶Cum aliquo mandante aliquid facio habet locū mādati actio. ti. de iudi. §. ij. parū añ ver. ex p̄dictis. ¶De actione mādati directa ꝛ cōtraria cui cōtra q̄s ꝛ q̄n cō petat ꝛ qualiter in ea li. ꝛ po. formēt plene no. ti. de iudi. §. ij. ꝙ totum. ¶Si post diem mihi mandatam feci opus ꝛ mandator acceptauit vlterius cōtra me nō agit ti. de dolo ꝛ cōtu. §. iij. parum añ ver. sed vocans.

Mansata. ¶De hoie de mansata quid sit mansata ꝛ q̄ eius cōditio ti. de feu. §. ij. ℞. sed nunquid bō meus.

Marchio. ¶De iurisditōe marchionis ti. de iuris. om. iudi. versi. que autem meri.

Margarita. ¶Non sunt proiciende margarite añ porcos tit. de aduo. §. vj. ver. postmodum.

Maria. ¶An festum cōceptōis beate Marie debeat celebrari. ij. ꝙ. ti. de ferijs §. j. iuxta principium.

Maritus. ¶Maritus supra ti. de cōiuge vide de boc ti. de actione vers. ad p̄ntis. ¶Maritus cauet de rato in cā vxoris. ¶Multa q̄ faciunt ad hunc ti. sunt. j. ꝙ. ti. de ꝓcu. §. j. ℞. regulariter. ¶Maritus nō admittit ꝓ vxore nisi ad hoc qō in ꝓcuratorio cōtinet eo. §. ver. item ꝙ est maritus. ¶Per generale mandatū querendi maritum nō fit matrimoniū. j. ꝙ. ti. de matrimonio.

Martyr. ¶Si martyres aliqua mādant que in lege scripta nō sunt ante hoc est vt sciamus illos a deo q̄ postulant impetrasse. ꝛ tunc facere qō mandant tit. de elec. §. iij. iuxta ꝓinci.

Mater. ¶Qualiter succedit filio vel filie. j. ꝙ. ti. de ꝓcur. §. j. ver. regulariter ¶An mater ad curam filij sicut ad tutelā vocetur. ꝛ ꝙ matrem nature ꝓius amor sine suspitōe circa filios facit ti. de curatore. §. v. ver. sed nūquid mater. ¶Materfamil. verbo tñ ꝛ nō re in ius vocat. ij. ꝙ. tit. de cōtu. §. iiij. ver. sed an maior. ¶Si frater postulat a sorore q̄ nubit securitatē de bonis matris mortue qualiter cōficiet instrm ti. de penis. §. ij. ℞. ꝛ nota. ¶Cuius conditionē sequat filius an. s. patris an matris ti. de feudis. §. ij. ver. v. querit ꝛ se. licet nō sit eadē ptās patris et matris eadē tñ reuerentia ꝛ pietas debet matri q̄ patri iuxta illud. honora patrē ꝛ matrē ti. de tes. §. iij. ℞ſ. illud q̄z. ¶Qualiter mater petet bo. pos. in bonis filij ab intestato defuncti eo. §. ℞ſ. sed hoc etiā. ¶Filius sequit conditionē matris. vt ti. de natis ex li. ven.

Mathematicus. ¶Ad accusandum ꝛ testificandum admittit socius criminis in mathematicis. j. ꝙ. ti. de accusatore ver. item repellit.

Mathias. ¶Mathias trabit in exēplū ꝙ eligendus est in ꝓlatum vir solicitudinis nō quietus vt Josep. ti. de elect. §. j. ver. publicatus est.

Matrimonium. ¶In denunciatiōe matrimonij indicis officio ꝓcedit. j. ꝙ. ti. de offi. om. iudi. §. ij. ℞. item implorat vt cogat. ¶In cōtrahendo matrimonio mandatū exigit spāle. naz ꝙ generale mandatū querēdi mariti nō fit matrimoniū. ¶An aūt ꝛ q̄n pater ꝓ filia possit matrimoniū cōtrahere sine mādato ea. ꝙ. ti. de ꝓcu. §. j. ℞. item opponit ꝙ licet habeat. ¶Cause matrimoniales ad ecclesiasticū forū spectāt ti. de cōpe. iudi. adi. §. ℞. j. ¶Qualiter fiat cōmissio cāe matrimonialis tam ꝓin. q̄ ap. ti. de rescrip. p̄sen. §. iiij. ℞. nūc ad

instructionem.7 ver.item qñ. ¶Qualiter ꝓcedatur in causa matrimoniali siue agat de federe matrimonij sicue nō ti.de.j.7.ij.decre.§.iij.ℵ.quid si agat 7 seq. ¶An cause matrimonij carnalis vel spūalis possint dieb⁹ feriatis tractari.ij.p.tit.de feri⁹s.§.ij.ℵsi.quid de causis. ¶De confessione circa matrimoniū aliqua bona tractanť.7 ꝙ iura nō admittūt matrimoniū inter iudeum et xp̄ianam.ij.p.ti.de confes.§.ij.ℵf.sed pone 7 se.vsq⁹ ad fi.§. ¶Si obijciat contra filios ꝙ nō fuit matrimonium inter parentes a quo 7 qualiter ꝓbatio fiet super hoc.ij.p.ti.de ꝓba.§.j.ℵf.verum. ¶Quatuor modis fit matrimoniū p̄sumptum de quib⁹.ij.p.ti.de p̄sumpt.§.ij.ℵ.necessaria. ¶Licet aliqui iungant matrimonia liter causa ꝓlis habende nō tñ separant q̄⁹ plemnequeant ꝓcreare. ¶In matrimonio aūt multa specialia obseruant ti.de dispu.7 alle.§.iiij.ℵ.illud. ¶Qualiter in causa matrimoniali ferat sn̄ia.ij.p.tit.de sn̄ia et que se.§.vj.ℵ.in matrimonio. ¶Duo fratres cū duabus sororibus contrabunt vnus frater ꝓbat bene cōsanguinitatē inter se et vxorem suam ꝓpter quod fert diuortium inter eos.alter frater ex eisdem ꝓbationib⁹ petit idem.certe nō p̄ot eo.ti.§.vij.ℵ.sed pone. ¶An minor qui matrimoniū contraxit cum vetula possit restitui. ¶Et ꝙ in matrimonialib⁹ minor annis tñ ad matrimonium censet maior.ij.p.tit.de restit.in integ.§.iij.ℵ.quid si quis. ¶In cā matrimoniali sup̄ consanguinitate possunt infames denunciare ti.de denun.§.ij.ℵ.in causa. ¶Qualiter eps̄ p̄ot inquirere in causa de impedimentis matrimonij ti.de inquisi.§.ij.ℵsi.ꝙ etiam. ¶An vxori matrimoniū accusanti vir expensas cogit ministrare eo.tit.§.fi.ver.quid si matrimonium. ¶An sola fama ꝓbet matrimonium ti.de no.cri.§.iiij.ℵsi.fama. ¶Si in causa matrimoniali ex officio ꝓcedit non requirit libellus ti.de libellor̄ concep.§.x.ℵ.decimo. ¶Item si xp̄ianus accusat cum iudea matrimoniū contraxisse vel etiam econuerso eo.§.ℵf.xliij. ¶An homo meus vel similes ꝓsone possint cōtrahere matrimoniū ti.de feu.§.v.ℵ.quito querit. ¶Quid sit matrimonium 7 p̄ que verba contrahat 7 de multis alij⁹ dubitabilibus circa hoc. ¶Q̄ tenet matrimonium p̄ excōicatum contractum quia sacramentum matrimonij commune est 7 eis qui sunt in ecclesia 7 eis qui sunt extra.7 q̄ matrimonium dicat inchoari q̄ perfici seu ratificari 7 q̄ cōsummari.ti.de spon.7 ma.in ꝓin. ¶An pene stipulatio arrarum datio vel pignor̄ traditio possunt in sponsalibus vel matrimonijs interuenire eo.ti.§.j.ℵ.ar.tñ contra 7 se.7.§.ij.ℵ.licet. ¶An teneat matrimonium lite pen.vel contra inhibitionē ecclesie contractum. ¶Et an sic contrabens debet puniri eo.§.ij. ¶Per que verba matrimonium contrahat. ¶Q̄ solus consensus de p̄senti facit matrimonium. ¶Et qualiter in causis matrimonialib⁹ in diuersis casibus libelli 7 positiones formentť eo.ti.§.iij.7.iiij.p totū. ¶Per quos iudices 7 p̄ quem ꝓcedendi modum de causa matrimoniali tam petitoria q̄ poss.tractari. 7 qualiter in ea ꝓnunciari et de publice honestatis iusticia que matrimonium impedit 7 dirimit. ¶Et ꝙ p̄sumitur ꝓ matrimonio publice in facie ecclesie contracto nisi cōtrarium ꝓbetur eo.ti.§.v.p totum. ¶Que etas conueniens matrimonio 7 ꝙ si maior contrabit cum minore 7 de quibusdam alij⁹ dubitabilibus sup̄ hoc ti.de spon.in ꝓin.p totum. ¶De clamdestino matrimonio ꝓtotum. ¶Qualiter in ti.de sponsa.duorum libelli 7 positiones formentť eo.ti.p totū. ¶De conditionib⁹ appositis matrimonio habita multiplici cōditōe multa bona no. eo.ti.p totum. ¶Qui clerici vel vouentes matrimonium contrahere possunt. ¶Et qualiter in hac materia libelli formentť eo.tit.per totum. ¶De eo qui duxit in ma.quā pol.p adul.7 de hmōi impedimenti efficatia 7 de multis dubitabilibus circa ipsum. ¶Et qualiter in hac materia libelli formentť eo.tit.p totum. ¶De coniugio leprosorum eo.ti.p totum. ¶De cōiugio seruorum 7 quis error impediat vel diuimat matrimonium. eo.ti.p totum. ¶De impedimento matrimonij ratione cognationis spūalis 7 qualiter in illa materia libelli et posiciones formentť ti.de cog.spi.p totum. ¶De impedimento matrimonij ratione cognationis legalis ti.de cogna.lega. ¶De impedimēto matrimonij ex eo ꝙ vir cognouit cōsanguineam vxoris sue ti.de eo qui cognouit con.vxo.sue p totum. ¶De impedimento matrimonij quod ꝓuenit ratione consanguitatis vel affinitatis vel de quibusdam alijs dubitabilibus circa materiam istam.7 qualiter in ea libelli 7 po.formentť tit.de consang.7 aff.p totum. ¶De impedimento matrimonij quod ꝓuenit ex frigiditate vel ex maleficio seu impotētia coeundi.7 qualiter in hac materia li.7 po.for.de frigi.7 malefi.7 impo.coe.p totum. ¶De matrimonio cōtracto contra interdictū ecclesie eo.tit.p totum. ¶Qui admittat ad accusandū vel testificandū matrimonium. ¶Qui ab accusatione vel testimonio hmōi repellant ex quacunq⁹ cā accusatio illa fiat et qualiter ꝓcedatur in ea. ¶An stetur confessioni coniugum in cā matrimoniali ꝓ vel contra matrimonium. ¶Q̄ obtentu patrie ptātis matrimonia legitime contracta dirimi nō oportet. ¶An in cā matrimoniali admittat et quis defensor. ¶Q̄ in matrimonio cōtrahendo nō habet locum accusatio sed denunciatio. qualiter fiat hec denunciatio an qui repellit ab accusatione matrimonij repellat a denunciatione eo.tit.qui matrimonium ac.pos.p totum. An vxoricidia vel matricida possit cōtrahere matrimonium et de impedimento matrimonij qđ ꝓuenit ex eo ꝙ vir machinatus est in mortem vxoris.7 de quibusdā dubitabilib⁹ circa hoc. ¶Itē de impedimento dispitatis cultus 7 de quibusdā dubitabilibus circa hoc. ¶Quid fiet si alter coniugū in sn̄ia matrimoniali asserat ecclesiā fuisse deceptā eo.ti.de diuortijs p totum. ¶Si vxor absentis qui credebat mortuus cum alio matrimoniū contraxit. a primo p̄ot repeti veniente ti.de secundis nuptijs. ¶Q̄ matrimonium bona gratia separi dicat.ꝙ matrimoniū nō debet contrahi sine dote ti.de dona.inter vi.7 vxo.7 de dote post di.re.§.iij.ℵ.bona gratia 7 se.

Maturitas. ¶In trib⁹ debet quis ostē dere se maturū vt sic ex ingenio suā auget sapientiaz.s.in vultu in gestu in voce ti.de aduo.§.v.ℵsi.cum aūt. ¶Maxime vide istud verbum.

Medicina. ¶Diuersitas p̄sonarū diuersam accipit medicinā ti.de lo.7 conduc.§.iij.ℵ.ad euidentiā circa medium. ¶An qui tenet alimenta p̄stare teneat tpe infirmitatis medicinas p̄stare titulo qui filij sint leg.ℵf.sed nunquid is. ¶Medicus qualiter qui passus est in oculis ꝓpter mala colliria que medicus apposuit ꝓpter hoc rem suam vendidit.rem petet a medico per offi.iudi.factus sanus.j.p.tit.de offi.om.iudi.§.iij.versi.item agitur.

Medicus seu ꝓbolanus nō p̄ot esse ꝓcurator.j.p.ti. de ꝓcura.§.j.ℵsi. item ꝙ est medicus. ¶Medicus nō debet salutem infirmo ꝓmittere. quia non est in medico semper vt eger releuet.iuxta illud. Nūquid medici resuscitabunt ꝛc.ti.de aduo.§.iij.ℵ.caueant. ¶De salarijs medicorum 7 de multis dubitabilib⁹ circa hoc tit.de salarijs.§.iij.ℵ.7 scias.7 se.7 plenius.§.fi.per totū.§. ¶Se pe quis moreret nisi medicaret eo.§.iij.versi.et nota. ¶Q̄ medici nō sunt maioris auctoritatis q̄ obstetrices.7 tñ plerūq⁹ in ordine ꝓpositionis patronis ꝓferunt causarum eo.§.fi.in ꝓin. ¶Euētus mortalitatis medico nō imputat quia nō est in medico ꝛc eo.§.ℵf.

languet ¶ Medico credit de sua medicina. ij. p. ti. de p ba. §. x. iij. ℔ q3. ¶ Medic⁹ fugit infirmū cū de vita de sperat ti. de actōe seu peti. in fi. ¶ Eodē mō agit medicus p salario suo sicut obstetrix vel nutrix. ¶ Porro si is qui in oculis patit rem suā vēdidit vel dedit medico qui tñ mala collyria in oculis posuit z nihilominus patiēs est curatus. qliter ꝺ medicū talis aget ti. de mgris.

Meditatio. ¶ Frequēs meditatio carnis est afflictio. iiij. p. tit. in pemio parum ante medium.

Medium. ¶ De medio eligēdo ti. de ad uo. §. v. x. cū aūt. Si pbo me qliqñ possedisse z nūc possideo p̄sumor medio tpe possedisse. p extrema eī tollit mediū. ij. p. ti. ꝺ pba. §. j. x. ℔ q̄rit. j. p. ti. de instr. edi. §. v. xſ. illud aūt. ¶ Ea q̄ in p̄ncipio ponunt ad mediū z ad finē referunt. z ea vero q̄ in medio ad finē z ad mediū referunt ti. de dispu. z alle. §. iiij. x. vl. in p̄n. ¶ Mediū p̄diū qꝺ nō seruit impedit seruitutē ti. de iudi. §. iiij. parū añ. x. si via.

Membrana. ¶ Jura abrogata frustra occupāt mēbranas qꝺ esse nō ꝺz ti. de cess. ac. §. j. x. ex p̄missis.

Membrum. ¶ Scelus ꝺī graue ex q̄ mēbri mutilatio sequit qꝺ nō est p̄ m. l. roman. nisi in casib⁹ no. in. j. p. ti. de accusatore. §. j. x. sed pone.

Memoria. ¶ Que ad ꝑpetuā mēoriā fiūt diligēter sūt p̄spiciēda nec sūt illa cōmutatiōe tp̄is variāda maxie vbi sūt potiꝰ p̄futura. j. p. ti. de of. o. iudi. §. j. in p̄n. ¶ Hominū mēoria labil' ē ti. de aduo. §. iij. x. habito. ¶ Que vltio dicunt melius mēorie cōmendant. e. ti. §. iiij. xſ. habito z x. inniores. ¶ Dim habere memoriā ꝛc. ti. de positōib⁹. §. vj. x. tñ in fine. ¶ Qualit̄ p̄bet p̄scriptio cuius memoria nō existat z vsq; ad qꝺ tps durat hois mēoria. ij. p. tit. de p̄ba. §. j. x. q̄d si testes z x. z no.

Mendacium. ¶ Lex nō ꝺocet mentiri. j. p. ti. ꝺ accusatore. x. itē repellit. ¶ An reprobet oīno testimoniū vel instrm in q̄ mendaciū inuenit. ¶ Et qꝺ mendaciū dicat' officiosū z qꝺ piū. j. p. ti. de teste. §. j. xſ. itē q̄ aliq̄d. ¶ Aduersarij z inimici facile mētiunt ti. de cita. §. iiij. xſ. p vnū. ¶ Propter mēdaciū fit q̄s interdū de possessore petitor ti. de. j. z. ij. decr. §. iij. x. q̄d si nolans ¶ Itē ꝓpter mendaciū interdū stipulatio fit. ij. p. tit. de vila. §. iij. x. sed pone iudex. ¶ Mendaciū punit' tit. de excep. z repli. §. iiij. x. ē ergo z x. q̄d si debitor ti. de posi. §. viij. x. ℔ p̄m. z. §. ix. x. itē illud. z ti. de renū. z ꝓclu. x. cessit aūt. z ti. de resti. in inte. §. ij. x. itē denegat. z de fruc. z interesse. §. fi. x. itē temere. ¶ Exq̄ aliq̄s inuentus est mēdax. postea ei nō credit' nec verbis eius. e. tit. §. iiij. x. quid si reus. ℣. Nemo ꝺz mētiri dicto tit. de po. §. x. x. qui si debes. ¶ Jniuria ē alicui dicere q̄ mentit' p̄ gulā. ij. p. ti. de sen. z q̄ se. §. vj. x. si vero iudex.

Mendax est puniendus. z tñ lex permittit mentiri ti. de cā pos. z ꝓpie. §. ij. iuxta p̄in. p mediā col. ¶ Non licet mentiri ti. de lo. z con. §. xvj. x. cij.

Mensis. ¶ Quot dies quot kl's q̄t ydus habeat quilibet mēsis ti. de instr. edi. §. ij. x. post indictionem.

Mens. ¶ Attendendū est qua mente locutus fuit legislator. ¶ Mens em̄ potius q̄ verba spectant' ti. de aduo. §. vj. vel ita euidenter intelligit. ¶ Quinq; status mētis colliguntur. l. ti. de po. §. vij. x. xij. ¶ Nemo est extimādus dixisse. qꝺ mente nō cogitauit eo. ti. §. x. ver. sed pone.

Mensura. ¶ In qua mēsura quisq; mēsus fuerit remetiet' ei. ti. de inqui. §. iij. xſ. si sup̄ statu. ¶ Non valet libellus si res mensurabilis petit'. nisi qualitas z numerus mensurarum exp̄imat' ti. de li. cōcep. §. xv. x. itē nō ꝺebz li. ¶ Qualiter agat' contra illum qui renūciauit z dixit falsam mensuram infra ti. de messore.

Mercatura. ¶ An absēs cā mercatu- re intelligat' absens ex cā p̄babili vel voluntaria. z q̄liter qui fuit absēs ex tali cā ponit libel. ipse z eius aduersarius. iiij. p. ti. de resti. in integ. §. j. x. sed quid de mercatore. ¶ Qui cōtra legū interdicta mercat' est rei p̄cio afficiēdus tit. de emp. z vē. §. iiij. x. sed in casu. ¶ Si ꝺebitū cōtrahat' p̄ soluēdo ad tps p̄cio mercationū emptori. q̄liter cōficietur instrm̄ z de quibusdā alijs dubitabilib⁹ circa hec. ti. de sol. §. j. x. si x⁰ ꝺebitū z. ij. se. z si mutuū ꝓtrahat' cā mercandi eo. §. x. si. quid si pecunia. ¶ De Iris quas mercatores cōcedunt plerūq; scholarib⁹ vel alijs clericis de pecunia eis in studio vel in curia reddenda eo. ti. §. iij. x. pone mercator. ¶ Mercatores sunt de foro ecclesie ti. de cōpe. iu. adi. §. j. ver. xxviij.

Merces. ¶ Pro meritis quisq; mercedes recipe ꝺebet ti. de excep. z repli. §. iiij. x. item nota iuxta finē. ¶ Qui mercedē recipit de piculo tenet' ti. de lo. z con. §. v. xſ. q̄ si locauit. ¶ Quo iure petat' merces. e. ti. §. vj. x. clxxj. ¶ De officio iudicis qꝺ dat' p̄ mercedib⁹ vel salarijs grammaticorū rethorū geometrū z medicorū aduocatorū z obstitricum ti. de mgris.

Mercēnarius. ¶ An qui nūc est vſ narius sit suspectus testis p ꝺño suo z de quo mercēnario id intelligat'. j. p. ti. de teste. §. j. x. item excipitur q̄ est ꝺomesticus. z. ij. se. ¶ Mercēnarius p tp̄e p quo infirmat' ꝺebet habere salariū sūū cum seruire intelligat' tit. de lo. z con. §. v. versi. quid si mercēnarius. ¶ Mercēnarij annales p̄uilegiatorū possunt a dioc̄esanis excōicari z illis eis ꝺecimas soluere tenent' tit. de p̄uile. x. quid de mercēnarijs. ¶ Si mercēnarius meus tibi damnū ꝺedit ego teneor tibi satisfacere. sed ego tñ recupabo ab illo ti. de inū. z dā. da. §. ij. x. in sūma.

Meretrix. ¶ Jniuria est alicui dicere q̄ est filius meretricis. vel mulieri dicere q̄ est meretrix. excusat' tñ hoc dicens si ipsa incedebat in habitu meretricis tit. de iniurij. §. j. in p̄in. z x. vtrum actio in po. rei.

Messor. ¶ Si altera p̄s se subtrahit die assignata ad mensurandū fines. mel sore ea absente p̄cedet. j. p. ti. de offi. om. iudi. §. vj. versi. sed nunquid in hoc offi. ¶ Messori credit' de suo officio. ij. p. ti. de p̄ba. §. iij. x. hoc q̄3. ¶ Si messor vel agrimessor renunciat falsum modum vel plus vel minus esse in re q̄3 sit vel renunciet falsam mensurā edificij bladi vel vini vel alterius rei ita q̄ altera partium ledit'. qualiter cōtra eum p̄cedetur vel aget' tit. de parochijs ver. z quia.

Metallum. ¶ Damnatus in metallum heres vl̄ legatarius institui nō ꝺebet ti. de instru. edi. §. xij. ver. oppono.

Metus. ¶ Qualiter subueniat' ei qui per metum rem suā tradidit. j. p. tit. de off. om. iud. §. ij. x. item agit'. An in eodem lib. possit peti res metu p̄dita z quadruplum ti. de actione seu pe. §. ij. versi. sed nunquid possunt. ¶ Actio q̄ met⁹ causa est p̄sonalis in rem scripta. e. §. x. ad hoc. z ti. de cessi. ac. §. j. versi. vt añt z ti. de ali. mu. iu. causa facta in p̄in. ¶ Metum non ex tractatiōibus tm̄ sed facti atrocitate probari conuenit. ij. p. ti. de p̄sump. versi. sed pone. ¶ Danus metus non excusat. q̄n aut̄ mine alicui⁹ iustum metum inducant. ij. p. ti. de ap. §. ij. versi. xxvij. ¶ Si ꝓpter metum nihil illatum res mea ad te p̄uenit eam mihi restituere teneris cum fetu z cum fructu per-

ceptor qui a me pcipi potuisset ti. de fruc. ꝛ intereſſe. §. ſi. ℞. ſi vero cũ ti. ¶ Juſtus metus excuſat accuſatorem ne incidat in turpil. iij. p. ti. de accuſatõe. §. v. circa medium. ¶ Qualiter in ti. ỽ bis q̃ vi metuſue cã fiũt libelli ꝛ poſitões formenť. ꝛ quicquid põt dici de actõe qỽ metus cã eo. ti. p totũ. ¶ Et p actionẽ qỽ metus cã aduocať res etiã ab eo qui metũ nõ intulit ti. de reſt. ſpo. §. fi. in fi. ¶ In actõe q̃ metus cã nõ eſt neceſſe deſignari pſonã q̃ metũ intulit in ti. de ỽlo. §. j. parũ añ ℞. eſt et actio. ¶ Quid habet facere is qui ꝓpter iuſtũ metuꝫ nõ audet a iudice appellare. ꝛ q̃ nõ videť renũciare appellatõni tali ſi metu durante coꝛã eodẽ iudice litiget qualis debeat eſſe hmõi metus. ꝛ an ſit credendũ ei qui dicit ſe non fuiſſe auſum ꝓpter metum appellare. iij. p. ti. de ap. §. j. ℞. poꝛro.

Meum ¶ Cm Senecaꝫ boies quietiſſime viuerent ſi hec duo ꝓnoia meũ ꝛ tuũ de medio tollerent in ꝓmio. ℞. ſane. j. p. ¶ Probato q̃ res quam peto olim fuit mea adhuc p̃ ſumitur eſſe mea niſi contra pbetur. ſecus in poſ. ti. de actõne ſeu pe. §. ij. ℞ſi. quid ſi ago. ¶ Erq̃ ꝓnunciatũ eſt rem eſſe aduerſarij mei p conſeq̃ns ꝓnunciatuꝫ eſt eam nõ eſſe meã de his ꝛ quibuſdã alijs facientiby ad hꝫ ij. p. ti. de ſen. ex. §. j. ℞. ſed pone agebã. ꝛ ti. de ſeruis nõ oꝛdi. ℞. ſed ꝛ fm in poſitione rei. ¶ Qỽ meũ nõ eſt ſcire debeo ad aliũ ptinere. ti. de reſti. ſpo. §. j. ℞. optatũ. ¶ Coloni mei vel liberti filius meus eſt colonus vel libertus. ti. de feudis. §. ij. ℞ſ. quito q̃rit. ¶ Poſito ꝛ cõceſſo q̃ res de qua agit eſt alterius. ergo nõ eſt mea. ti. de peculio clerici iuxta fi. in po. rei. ꝛ ti. de iniu. et dam. dato. §. ij. ver. q̃nq̃ vero in po. rei.

Milicia ¶ Ratõne militie ſortit quis forum ti. de cõpe. iudi. adi. §. j. ℞ſ. xliij. ¶ Non admittit appellatio ne frumentũ in ſubſidiũ militie tranſmittať. ij. p. ti. de ap. §. ij. ℞. viij ¶ Deſertoꝛ militie põt etiã inuitus in iudiciũ abſq̃ ꝓcepto iudicis exhiberi. iij. p. ti. de accuſatõe. §. j. ℞ſ. hoc añt. ¶ Habere debet quiſq̃ fructũ ſue militie in eccleſia in qua ſuã tranſegit etatẽ. ti. de inſti. circa mediũ.

Miles ¶ Quadã pnidentia militiby ſunt ſtipendia cõſtituta ne dum ſũptus querit ꝓdo craſſeť. j. p. ti. de legato. §. iiij. ℞. illud q̃ꝫ nõ eſt omit. ¶ De militiby ſancte Marie tit. de ſtatu regu. ℞. xxxvij. ¶ De magiſtromilitũ. ſ. ti. de magiſtro. ¶ Judex ex ſuo offõ militẽ a ꝓcuratiõe repellit et hoc ꝓpter publicã vtilitatẽ. j. p. ti. de offi. om. iudi. §. iiij. in fi. ¶ Miles nõ cõuenit nec accuſať niſi coꝛã magiſtromilitum nec ab alio punit tit. de reo iuxta ꝓinc. ¶ An ꝛ in quiby caſibus miles valeat accuſare. q̃ militꝫ debẽt ſcire potius arma q̃ leges. ¶ De quiby militi bus p̃dicta intelligant. ¶ Et de iuramento militũ. j. p. ti. de accuſatoꝛe. ℞ſi. item excipit q̃ eſt miles. ¶ Miles tñ durantiby ſtipendijs bñ defert ti. de accuſatoꝛe. ver. item nec maioꝛ. ¶ Miles niſi in caſiby ꝓcuratoꝛ eſſe nõ põt. ſed de quiby militiby hoc intelligať. ¶ De ſtigmatibus q̃ olim militiby imꝓimebant. de ipſoꝝ iuramento. de ipſoꝝ priuilegijs. de ipſoꝝ cõmeſtione q̃n induebant ꝛ de quibuſdã alijs circa hoc. j. p. ti. de ꝓcu. §. j. ver. item q̃ eſt miles. ¶ Aduocati dicunt milites. cauſa quare no. ti. de aduo. in ꝓin. de hoc etiã ꝛ q̃ milites habent inſignia militaria q̃ ſi eis detrabant ſunt infames eo. ti. §. ij. ℞. ꝓterea. ¶ Interdũ militi cã nõ exꝓſſa inſignia militie detrabunt. iij. p. ti. de accuſatõe. §. ij. ℞. et no. ¶ Quot teſtes in teſtamẽtis militũ requirant et an illa in militiby noſtri tꝑis locum habeant. j. p. ti. de teſte. §. xj. ℞. q̃ añt. ¶ Aſſertioni militis ab hoſtiby remiſſi credit ſuffragantiby meritis vite priozis. eo. §. ℞ſ. tñ fallit ꝓpe finẽ. ¶ Quare miles ad teſtimoniũ nõ cogať ¶ Qui añt de malitia ignominie cã miſſi ſunt in vrbem venire nõ debent eo. ti. §. xiij. in ꝓinc. ¶ In ſcribendo ꝓſbyter militi anteferť tit. de reſcrip. ꝓſen. §. iiij. ℞ſi. vt añt. ¶ Si ꝓcu. militis exceptionẽ omiſit. an ꝛ qualiter eidẽ militi ſubueniť ti. de excep. ꝛ repli. §. iij. ℞ſ. ꝛ quid ſi ꝓcu. ¶ Magiſtromilitũ creditť de ſuo milite. ij. p. tit. de ꝓba. §. iij. ℞. hoc q̃ꝫ. ¶ Qualiter teſtari poſſunt milites ti. de inſtru. edi. §. xij. ℞. ij. ꝛ ſe. ¶ Ex priuilegio militari põt miles in codicillis heredẽ inſtituere eo. tit. §. xvj. ℞ opponit. ¶ Judex a ꝓcuratõne repellit militẽ ꝓpter cõem vtilitatẽ ti. de diſpu. ꝛ alle. §. vj. ℞. ꝛ breuiter ¶ Miles huius exceptioni renũciare nõ põt ti. de renũci. ꝛ cõclu. ℞. põt ergo. ¶ Cum miles colonus efficit nõ requirit cõtra eum libellus ti. de li. concep. §. x. ℞ſi. xij. ¶ Interdũ quis ejcit de poſ. manu militari eo. §. verſ. xxiij. ꝛ ti. de eo qui mit. in poſ. cã rei ſer. ℞. pe. ¶ Preiudicat patrono ſi eo ſciẽte libertus ſuus factus eſt miles ti. de re. ec. nõ alie. ℞. ceterũ. ¶ An miles captus habebit ſtipẽdia ꝓ tpe quo eſt captus ti. de lo. ꝛ con. §. v. ver. quid ſi mercẽnarius. ¶ Miles cõductionẽ exercẽs ipſo facto a locatõe repellit. Itẽ miles ipſo iure a ꝓcuratoꝛe repellit ꝛ tñ bois obiectionẽ interuenire neceſſe eſt eo. ti. §. ij. ℞. xlvij. ¶ An in teſtõ militis locũ habeat fal. ti. de pig. §. ij. ℞. ecõtra in fi. teſtm militis qui in militia deceſſit nõ valet ſi patrẽ ꝓterijt ti. de teſta. §. iij. ℞. a q̃ꝫ in poſ. rei. ¶ Miles a republica eſt alendus ti. qui fiſint le. ver. quid de adoptiuo.

Militare ¶ Nemo cogit ſuis ſtipẽdijs militare ti. de recuſatõe. §. vj ℞. ſed quis ꝓuidebit. ¶ Reus interdũ de poſſeſſione manu ejcit militari ti. de. j. ꝛ ij. decre. §. v. ver. ſunt ꝛ alia. ꝛ §. viij. ℞ſi. his pactis. ꝛ ti. de ſnie execu. §. iij. verſ. q̃ ſi is cõtra quẽ. ¶ Nemo militaris deo ꝛc. tit. de inſtru. edi. §. xiij. ℞. ſepe. ¶ Si libertus meus me ſciente militauit eum vlterius ꝓ liberto petere nõ poſſũ. ti. de ng. ex li. ven. ver. poꝛro in po. rei.

Mine ¶ Comminatões a iudicibus poſt aſſignationẽ pẽptoꝝ fieri cõſueuerunt ti. de citatõe. §. iij. ver. ß queriť. ꝛ ℞. viſo. ¶ An ꝓbatis minis ꝓbetur factũ ſecutum. ij. p. ti. de ꝓſump. §. ij. ver. ſed pone. ¶ An ꝛ q̃n a grauamine comminato vel ab eꝑo ſeu iudice qui alteri partiũ eſt minatus valeat appellari. ij. p. ti. de ap. §. ij. verſ. xxxvij. ¶ Qz iudex ex officio habet cõminari q̃nq̃. ꝛ q̃nq̃ a cõminatione iudicis licite appelleť. iiij. p. ti. de ap. §. j. iuxta ꝓn.

Minimum ¶ Qminimũ ſequendũ eſt. j. p. ti. de arbi. §. fi. ℞. quid ſi arbiter. ꝛ ti. de lo. ꝛ con. §. v. ver. quid ſi queriť. ¶ Actio de ỽlo dať ꝓ minimo q̃nq̃. dicit añt cã minima q̃ eſt minoꝛ duoby aureis ti. de ỽlo. §. j. ℞ſ. ſic concipe libel.

Miniſter ¶ Miniſtro creditť in facto ſibi cõmiſſo. j. p. ti. de teſte. §. vij. ꝛ ver. ptꝫ ergo. ꝛ ij. p. ti. de ꝓba. §. iij. ver. ß añt. ꝛ ti. de recuſa. §. v. ver. de officio. ¶ Qualiter ꝛ q̃ iure puniať miniſterialis falſam referens ambaſiatam ti. de executoꝛe. ver. ſed queriť.

Minoꝛ ¶ De hoc ſupꝛa vbi de maioꝛe.

Minus ¶ De hoc ſupꝛa vbi de magis. ¶ Qui põt facere qỽ plus eſt põt etiam facere qỽ minus eſt ti. de. j. ꝛ ij. decre. §. ix. ver. ſequit. ¶ Et cui conceditť qỽ eſt maius conceditť qỽ eſt minus. ij. p. ti. de except. et repli. §. ij. verſi. ſed nunquid

Miraculum ¶ De differẽtia inter miraculum et mandatum ꝛ de mandatis diuinis ſupꝛa de mandato. ¶ Miracula ſepe fiunt per malos. ti. de elec. §. iij. iuxta ꝓinci.

Miſericordia ¶ Judex debet in coꝛrectõiby ꝛ penis miſericordiã adhibere. j. p. ti. de offi. oꝛ. §. iij. in

fi. ¶ In operib⁹ exhibendis miſericordie nō eſt habenda diſtinctio dierū. ij. p. ti. de ferijs. §. ij. ℞ſ. pōt autem. ¶ Miſericordia cōis eſt vſus ti. de inſtru. edi. §. xiiij. ℞. ſepe etiā. melius ē de miſericordia q̄ de ſeueritate reddere rōnem. ¶ Miſericordia em̄ ſuperaltat iudiciū. illi aūt ſunt digni miſericordia qui vicio alieno laborāt. ij. p. ti. de ſen. z q̄ ſe. §. vj. ℞. ſi igit̄. z. ℞. ſi aūt. ¶ Non valet ſnia q̄ miſericordiā vetat. e. ti. §. viij. ℞. itē eſt nulla. ¶ Miſericordie dei nec mēſuras ponere poſſumus nec tpa diffinire. ij. p. ti. de reſtitu. in integ. §. iiij. in fi. ¶ Si cā miſericordie ſeruū tuū cōpeditū ſolui z poſt ille fugit teneor tibi. ti. de iniu. z dā. dato. §. ij. ℞. q̄nq̄ vero.

Miſerabilis. Iudex debet ex officio pupillos viduas et alias pſonas miſerabiles ab oppreſſionib⁹ defēdere. ſ. p. ti. de offi. om. iu. §. vij. iuxta prin. ¶ Miſerabiles pſone ſi cōueniant̄ pnt iudiciū declinare. tit. de reo. ℞. item q̄ quentus. ¶ Que dicant̄ miſerabiles pſone plene no. ti. de aduo. §. j. ℞. ſed ſi iſte. ¶ Qualiter cauſe miſerabiliū pſonarū ad eccleſie forū ſpectāt ti. de cōpe. iudi. adi. §. j. ℞ſ. xix. ¶ Inter legata ad pias cauſas cōputant̄ etiā relicta quibuſcūq̄ miſerabilib⁹ pſonis q̄ in indicijs z extra quadā p̄rogatiua letant̄. q̄ aūt ſūt ille et q̄ pia loca dicant̄ in quib⁹ tales pſone recipiunt̄ no. ti. de inſtru. edi. §. xiij. ℞. z ſcias.

Miſſa. ¶ Que ſunt ſubſtantialia in celebratione miſſe z etiā de ſolennitate in pemio. ij. p. ℞. pe.

Miſſio. ¶ Contrafiliūfa. cōtumacē qui cō ueniebat̄ ſup aduenticio peculio fit miſſio. nam z fit interdū cōtra pupillū z etiā cōtra minorē. ti. de actore. §. ß quid ſi cōueniat̄. ¶ Qualiter fieri debeat ſummaria examinatio q̄ p̄cedit miſ. in poſ. ij. p. ti. de cōtu. §. ij. ℞. porro. z ibidē z q̄ſi p totū. ti. illum plene tractat̄ de miſſione in poſ. q̄ fit ꝓpter contumaciam cōtra quēcunq̄ actorē vel reum in quacunq̄ cā. ¶ Q̄n z qualiter a q̄ z cōtra quē fiat miſſio in poſſ. an miſſus vtet̄ fructib⁹ et de multis facientib⁹ ad hanc materiā tractat̄ in ti. de. j. z. ij. decret. ¶ Interdū mittit̄ quis in poſ. manu militari. ti. de li. cōcep. §. x. ℞. xxiij. ti. de eo qui mit. in poſ. cā rei ſeruande. ℞. porro. ¶ In eodem aūt ti. plene habet̄ de miſſiōe in poſſeſſionē. ¶ Tu quō ſcis an hec miſſio vel electio ſit celeſtis. ti. de elect. §. iij. iuxta prin.

Mixtura. ¶ In actōib⁹ mixtis inter reales z pſonales ſeruat̄ idē qđ in realib⁹. ¶ Que aūt ſint ille no. ij. p. ti. de cōtumacia. §. iij. ℞. quid ſi forte.

Mobile. ¶ Circa illum qui mobile ſuum legauit querūt̄ multa. ¶ Quid noīe mobilis cōtineat̄ z quedā alia. ti. de fruc. z intereſſe. §. j. ℞. ſed pone p̄latus z. iiij. ſe. ¶ Redditus ſeruitia vel q̄ſi z iura non ſunt immobilia q̄ cōparant̄ noīb⁹ q̄ nec mobilia ſunt ti. de reſt. ſpo. §. ij. ℞. ß adhuc.

Modicitas. ¶ Modicū incrementuz iudicē mouere nō debet. ti. de reſcrip. p̄ſen. §. ix. ℞. item querit̄. q̄ ꝓpter modicitatē cauſe omittit̄ ſolennitas iuris. ij. p. ti. de iura. calum. §. ij. ℞ſ. quid ſi cā. ¶ Que res dicat̄ modica vel magna. z q̄ interdū inſpectat conditōe pſonarum aliqua res dicat̄ magna q̄ alīs modica diceret̄. ¶ Et q̄ ꝓpter modicitatē rei fit qđ alīs nō fieret. ti. de iudi. delega. ℞. nō igit̄. vel ℞ſ. q̄ ſi cauſa de iura. calum. §. ij. p. ij. ¶ Pro modica leſione nō dat̄ reſtitutio. ij. p. ti. de reſti. in integ. §. ij. ℞. z ſcias. ¶ Propter modicū damnū nō recedat̄ a iure. ti. de lo. z cōduc. §. vj. ℞ſ. vt autem. ¶ Propter modicā rem non debet quis ſuſtinere magnam actionē. ti. de feudis. §. ij. ℞. xxij. ¶ Que res vel cauſa dicatur modica. nota. ti. de fur. verſi. ſed quid ſi nauta.

Modus. ¶ Modus vbicq̄ laudādus eſt iuxta illud. eſt modus in rebus zc. ti. de aduo. §. vj. ℞. modus igit̄. ¶ Interdū ſnia eſt nulla ſi eſt peccatū in modum. ij. p. ti. de ſnia et que ſe. §. viij. ℞. item eſt nulla. ¶ Non valet etiā qđ fit alio modo q̄ debeat ti. de fruc. z intereſſe. §. v. ℞ſ. hoc autem.

Moyſes. ¶ Moyſes dat̄ in exemplum de dño conſulendo. ti. de §. iij. ¶ Moyſes z Aron qui fuerunt ſacerdotes maximi nō poſſunt bodie conferre ordinē. ti. de eta te z quali. iuxta prin.

Molendinū. ¶ Admittendus eſt talis libellus. ago contra talē qui molēdinū vel domū in tali loco in meū p̄iudicium facere nitit̄ ti. de actione ſeu pe. §. ij. ℞ſ. fi. ¶ Qualiter agam cōtra illum qui facit opus in flumine. vñ meū moledinū impedit̄. ti. de iudi. §. iij. ℞ſ. quid ergo z prie.

Monachus. ¶ An monachus vel canonicus regularis poſſit eſſe iudex. z an ei cā valeat delegari. z de quibuſdā dubitatōib⁹ circa hoc. j. p. ti. de iudice delegato. §. viij. ℞. nūquid ergo monacho z ſeq. ¶ Quid ſi poſt cōmiſſionē fiat monachus. e. §. ℞. quid ſi fiat. ¶ An monachus poſſit accuſari. j. p. ti. de accuſ. ℞. filiola. ¶ An expēſas factas in monacho qui tū mortuus eſt qui eas fecit repetet ab abbate vel a q̄. ¶ An pater tenet̄ filiuz mōachū inſtituere. an tenet̄ eū alere vel poti⁹ mōaſterio cuius eſt ſeruus. z cui acquirit ti. de ſalarijs. §. fi. ℞ſ. qđ ſi mōachū. ¶ A q̄ abſoluet̄ monachus qui p̄cuſſit aliū monachū eiuſdē monaſterij vel alterius vel clericū ſecularem z q̄ abbati z eius cōuentui cōpetit actio z ſatiſfactio p iniuria facta monacho. ¶ Et an cā mōacho cōmittat̄ ti. de reſcrip. p̄ſen. §. iiij. ℞. ſi aūt quis. ¶ Cui ſcribat̄ p aliq̄ monacho vel monachādo z an ille habz cohertionē eo. §. ℞. nota q̄ qñ. ¶ An valet lr̄a p quam cōfirmat̄ monacho p̄rioratus eo. ti. §. ix. in prin. ¶ Per lr̄am impetratā cōtra clericos z cōtra laicos noīatosz quoſdā alios nō p̄t monachus cōueniri q̄ monachus nō eſt clericus. e. ti. §. ix. ℞. item nota. ¶ An monachus poſſit fieri executor in teſtō vel ſilibus. z q̄ monachi q̄ ad multa p mortuis habent̄ z de multis ſilibus ti. de inſtru. edi. §. xiij. ℞. ſepe etiā. ¶ Propter penuriā clericorum obtinuit tēpe Gregorij q̄ monachi p̄mouent̄ ad ſacerdotiū z ad curas animarū. ti. de diſpu. z alle. §. iij. ℞ſ. z generaliter. ¶ Qđ ſtatuit̄ de clericis. q̄tū ad accuſationē paſſiue idē de manachis intelligit̄. iij. p. ti. de accuſatōe. §. iij. iuxta fi. ¶ An monacho abbatē accuſanti de denūciati. vel cōtra eū inquiſitionē p̄mouē. ti. vel ſi abbas cōtra monachū inquirit. vel ſi mōachus cōtra aliquē aliū agit abbas teneat̄ miniſtrare expēſas et q̄liter cōtra monachū abbas inquirat z an tōc moachi appellatio admittet̄. ¶ Q̄ monachus in ſuo ingreſſu ſe z ſua dedicat deo. ¶ Q̄ mōachus dz abbati deuote ac humiliter obedire. ¶ Et an ad accuſandū abbatē vel inquiſitionē cōtra eū p̄mouendā monachus vel alius admittet̄ ti. de inquiſitōne. §. fi. p totū. ¶ Qualiter agit̄ contra illū qui tenet p̄rioratū qui dari monachis cōſueuerit. tit. de cōceſ. p̄ben. ij. li. in ti. de ſta. mo. ex cā. nam ponunt̄. clxxxvj. vel circa inter notabilia dubitabilia. et q̄ circa factū monachorū vide ibi. ¶ Qualiter monachis p̄ferri debeāt p̄rioratus ti. de capel. mo. in fi. ¶ Qualiter agat̄ cōtra monachū vel monachā vt propter ſimoniā in ſua receptiōe cōmiſſam de monaſterio expelleret̄ vel cōtra abbatē vel abbatiſſaz. ¶ Et an ſit licitū aliquē vel aliquā recipe ſub cōditōne ſi detulerit vñ viuat zc. iiij. p. ti. de ſimo. ¶ An aliquis invitus fiat monachus ti. de adulterio ℞. ſed opponit̄.

Monasterium. ¶ An ꝙuersi monasteriozū debeāt sindicatui ꝙsentire. et ꝙ tales dicūtur clerici. j. ti. de sindi. ℣. quid de ꝙuersis. ¶ Qualiter petet episcopus monasteria in sua dioc. sita. iij. ꝙ. ti. de offi. ord. ℣. eodē etiā modo. ¶ An donationes etiā factas monasterio possit donans ꝓpter abbatis ⁊ monachoꝝ ingratitudinē reuocare ti. de dona. ℣f. quid si aliquis laicus. ¶ Si monasteriū vnitur monasterio patronus vniti monasterij ꝓpter hoc in altero non erit patronus ti. de iurepatronatus in fi.

Moneta. ¶ In crimine false monete admittitur socius criminis ti. de accusatore. ℣. itē accusandū et testificandū adrepellitur. ¶ Condemnatus in falsa moneta nō appellat. ij. ꝙ. ti. ꝺ ap. §. ij. ℣. xxix. ¶ Falsarius monete potest etiā inuitus in iudiciū absq; ꝓcepto iudicis exhiberi. iij. ꝙ. ti. de accusatiōe. §. j. ℣. hoc tamen. ¶ Quam habeat imunitatē accusatoꝝ in crimine false monete ti. de libel. ꝓcep. §. x. ℣. xvj. ¶ De qua moneta debeat fieri solutō debiti vel cōdemnationis si moneta sit mutata vel sint due monete in vsu vna maioꝝ ⁊ altera minoꝝ ti. ꝺ obli. ⁊ solu. §. ij. ℣. fi. ¶ Impubes qui falsam monetā fabricandi fuit consciꝰ non punit ti. de dona. versi. quid si. ¶ Qualiter contra falsarium monete formatur libellus ⁊ que sit eius pena siue moneta sit aurea siue alia ti. de crimi. fal. in ꝓin.

Monialis. ¶ An sit dicēda monialis q̄ habituꝫ religionis in domo ꝓpria recepit non tamē ꝓfessionē fecit. ¶ Et an talis ꝓtrahere possit ti. de sen. excom. ℣. quid si ℣bo supra vbi habet ꝺ monacho sꝫ aliq̄ q̄ faciūt ad ti. istū.

Monitio. ¶ Sentētie excōmunicatiōis et interdicti sine monitione legitima ferri non debent. j. ꝙ. ti. de teste. §. xiij. ℣. qualiter. ⁊ ti. de. j. ⁊. ij. decre. §. iij. ℣. q̄d si reus qualiter. ¶ Que autē sit legitima monitio no. ij. ꝙ. ti. de sen. et q̄ ipam se. §. vj. ℣. ⁊ nō. ¶ An denunciationē ꝑcedere debeat charitatiua monitio q̄liter illa fiat: ⁊ de quibusdā aliꝭ circa hoc ti. de denū. §. ij. ℣. si. item opponit. ⁊ se. de his etiā ⁊ an in cā inq̄sitiōis vl̄ recusatiōis sit necessaria monitio ti. de inqui. §. j. sed nunquid poterit et se. §. iij. ℣. cetex. ¶ An monitio habeat ꝓ citatione. ⁊ ꝙ monitus nō tenet parere si iustā excusationē habet ti. de no. crimi. §. j. ℣. quid si iudex. qualiter appellet a monitōe. iij. par. ti. de ap. §. j. ℣. a monitione.

Monomachia. ¶ Monomachie sunt iterdicte. iij. par. ti. de accusatione. §. fi. ℣. sed quid si a.

Mons. ¶ Parturiēt mōtes nascet ridiculus mus. t. ꝺ aduo. §. vj. ℣. aliꝭ vero.

Mora. ¶ In arbitrio non purgatur mora cum dies ꝑfixus est ab boīe. sed in iudiciꝭ sic. j. par. ti. de ar. §. iij. ℣. item in arbitrio. ¶ In his que in numero pondere ac mensura consistunt fit per offi. iudi. ꝙdemnatio nō tm̄ in re sed etiā quanti plurimi fuit a tempore more. e. ꝙ. ti de offi. om. iudi. §. vj. ℣. in sententie. In summa nō que efficacissime ꝺesiderat officiū iudicis eo. ti. §. vj. ℣. fi. ¶ Mora sepe ꝑiculosa est ti. de aduo. §. vj. ℣. vel clerici. ¶ In mora modici tꝑis nō est periculū. j. par. ti. de teste. §. vj. ℣. datus. ¶ Additio iudicis competentis purgat moraꝫ ti. de compe. iudi. adi. §. fi. ¶ Ultima mora nocet ti. de citatione. §. iij. ℣. quid si primo. ⁊ ti. de expen. §. vj. ℣f. tu aūt ⁊ multis aliꝭ locis. ¶ Ubi nulla petitio nulla mora. ij. par. ti. de ꝓtumacia. §. iiij. in fi. ¶ Imputat ei qui erat in mora si res pereat ti. de interro. q̄ fi. ante li. ꝓtes. §. ij. ℣. vex. ¶ Qꝺ fit qꝺ alꝭ nō fieret vbi mora est periculū allatura: vel vbi periculum est in mora ti. de pe. ⁊ posꝭ. §. j. ℣si. sed nūquid ℣. e. ꝙ. ti. de ꝓba. §. j. ℣. sed vbi et ti. de instru. edi. §. xij. ℣. quid si de ꝙsuetudine. ¶ Si factū est in obligatōe ante moraꝫ agi non pōt: ꝫ posteaꝫ promissoꝝ facti fuit in mora in totū vel in partē agi pōt diuersim ode ti. de fruc. ⁊ interesse. §. vj. ℣. si aūt. ¶ Natura ꝙtractus bonefidei ꝺesiderat moraꝫ que est cā q̄re agit ex ꝙtractu. iij. ꝙ. ti. in ꝓoemio. ¶ Usure currunt a tpe more ti. de iudi. §. ij. ℣. porro.

Morbus. ¶ Morbo diuturno laborās si conueniatur potest iudiciū declinare ti. de reo. ℣. item ꝙ ꝫuenit. ⁊ versꝰ. pe. ¶ Qualit circa clericū morbosum seu corpe viciatū libelli formē ti. de corpo. vicia. ⁊ ti. de cleri. egro ꝙ totū.

Mors. ¶ An morte mandatoris vel mandatarij vel illius qui impetrauit vel fecit vel illius contra quē impetratū vel factū expiret mandatū iurisditionis vel ꝓcuratiōis vel legationis. ⁊ ꝙ morte ꝓsiliū non finit. j. par. tit. de iudice de lega. §. vj. ℣. item finit mortuo ⁊ se. ⁊ pce. ¶ Seruitus comparatur morti ti. de iurisꝺ. om. iudi. ℣. sed q̄d ꝺ causa liberali. ¶ Aliquis probatur mortuus per famā ti. ꝺ actore. ℣. sed quid si iste. ¶ Crimina morte extinguūt hoc fallit in multis criminiꝫ de quiꝫ querit post mortem vt in his qui morte sibi ꝙsciuerint ⁊ multis aliꝭ ti. de accusatore versꝰ. item ꝙ reus. ¶ ꝙ morte impetrātis vel eius ꝓ quo impetratū est re integra expirat rescriptum nō ipso iure sed exceptōnis ope. ti. de rescꝑ. ꝑsen. §. v. versꝰ. itē ꝙ impetrans et se. ¶ Quid si is ꝓ quo est impetratū mortuus erat tpe impetrationis eo. ti. §. vij. versꝰ. itē ꝙ is. ¶ An aūt is ꝓtra quē impetratū est morte illius re integra expiret mandatū eo. §. vij. iurta ꝑncipiū. ¶ Morte quoq; mandatoris vel eius cōtra quē impetratū est ipm̄ mandatū expirat eo. ti. §. ix. ver. ⁊ generaliter. ¶ An de vote vxoris vel de crimine vel ꝺ ingratitudine alicuius potest agi post mortē ti. ꝺ except. ⁊ repli. §. iij. ℣. item queritꝫ. ¶ Aliud ē dicere vel rñdere: non credo eū de quo ponit mortuū: quia ex hoc nō sequit ꝙ credat eū viuere. ⁊ aliud si dicat credo eū nō esse mortuū: tunc eīm bene sequitur ꝙ credit eū viuū ti. de positionib. §. vj. hoc tamen melius versi. sed nūq̄d vbi. ¶ Si dicat viuere qui cōmuni opīone boīm mortuus dicit: qualis ⁊ a quo hec ꝓbatio fiet. j. ꝙ. ti. ꝺ ꝓba. §. j. versꝰ. vex. ¶ Condemnatus ad mortē naturalē vel ciuilē testari nō pōt ti. de instru. edi. §. xij. ℣. xij. ¶ Morte crimina extinguunt ti. de inqui. §. iiij. versꝰ. sed nūq̄d tunc. ¶ An sola fama ꝓbet aliquē esse mortuū. ¶ Et ꝙ moꝝ necessario contingit ti. de no. cri. §. iij. versi. fama. ¶ De illo qui ꝓmisit sub certa pena mihi scribere libꝝ vel facere aliud opus infra annū et interim mortuus ē an beredib; nolētib; fieri opus ꝓ aliū cōmittat pena ti. de ꝓprie. §. j. versꝰ. quid si ꝓmisit. ¶ Si ab ecclesia duobus res data est in emphiteosim ita ꝙ post mortē illoꝝ res ad ecclesiā reuertat per mortē vnius res ad ecclesiam non redit sed alteri accrescit ti. de loca. ⁊ ꝙduc. §. vj. versi. lxix. ¶ De manu mortua supra ti. de manu. ¶ Taciturnitas vsq; ad mortē nō reuocat sed confirmat ꝑcedentē volūtatē et facit valere qꝺ alias nō valeret. ⁊ facit irreuocabile qꝺ poterat reuocari. ¶ Itē beneplacitū et volūtas pape expirat et ꝺesinit eo morieteꝰ nec vlterꝰ pōt id velle. nā moꝝ oīa soluit dicto. §. vj. ℣. cl. ⁊. ij. se. ¶ Hō exheredatꝰ ꝓ mortuo hēt. ¶ Hois aūt mortui ꝙditio nulli astricta ē ti. de feu. § ij. ℣. vij. q̄ ritur. ¶ Utꝝ pupillus possit ꝺ morte pīs pacē facere. ¶ An mādatū alicui de pace ac remissiōe faciēda factū a vulnerato expirat si aīt pacē factā sit mortuus vulneratus. ꝙ moꝝ oīa soluit. ¶ ꝙ q̄ mortuus ē iā nō pōt renocare mādatū. ¶ Quid si pace facta de vulnere obijt vulneratus: nūq̄d poterit vulneratoꝝ accusari de morte. de his ti. de homicidio versꝰ. istud autē et se.

Mos. ¶ Mos ē alicui gerēdus ti. de posꝰ. pe. ⁊. §. iiij. ℣. ß q̄d si aliq̄ ⁊ ℣. ß quoq; ⁊

ti. de ꝓba. §. j. ℣. factum. ¶ De ꝯditione et moribus in feudo ti. de feu. §. iij. ℣. sed queritur iuxta finem.

Mox. ¶ Mox exponitur infra decem dies. j. par. ti. de appel. §. j. iuxta principiuꝫ. ¶ De mox infra ti. de verbo.

Mulcta. ¶ Iudex delegat⁹ pōt mulcta re. j. p. ti. de iudice delegato. §. v. ℣. item ad eius. ¶ Propter contumaciā inducit mulcta interdū. ij. p. ti. de contumacia. §. iij. vers. sed pone titius. ⁊. §. iiij. ℣. in prin. ¶ Quis iudex potest mulctare ⁊ qualiter fiet executio mulcte ⁊ ꝺ quibusdā alijs circa hoc eo. §. iij. et post bene per dimidiam col'. ¶ An mulcta locū habeat secundo casu vt ibi sicut ht̄ ꝑm legem. e. §. ℣. sed nūquid facta. ¶ Procedit iudex qñꝫ ad aliquoꝝ compulsionem mulcta indicta tit. de instru. edi. §. xiij. ℣. queritur aūt. ¶ q mulcta ē vna species sñie. ¶ q iudex delegatus ordinarius ⁊ arbiter pñt mulctare. ¶ Sed qualiter, ⁊ qñ et de differentia int' penam ⁊ mulctā. ¶ Qui magistratus possint mulctare et qui nō. an mulcta infamet. q penale iudiciū dicit' mulcta: et de multis alijs bonis dubitabilib⁹ facientibus ad ti. de mulcta. ij. p. ti. ꝺ sen. et que ipam se. §. ij. ℣. ß nūqd ⁊ se. quasi vsqꝫ ad finē. §. ¶ Mulcta sentētialit' indicta remitti pōt a iudice ratione pauꝑtatis eo. tit. §. vj. ver. q̄d g̃. ¶ Forma mulcte. e. t. §. vj. ℣. si vero. q impetrās licz in expensis puniri possit ꝓ iudicē impetratū non tñ mulctari ti. ꝺ expen. §. iij. ¶ Si ante lit'. ꝓtes. aliqua ꝑs fit ꝓtumax mulctari pōt eo. ti. §. fi. ℣. porro.

Mulier. ¶ An mulier iudex esse possit. j. p. titu. ꝺ iudice delegato. §. viij. ℣. item q est mulier. ¶ Mulier luxuriosa per se in iudicio stare nō pōt. ¶ Sexus mulieris fragilior ē ⁊ debilior qꝫ viroꝝ ti. de actore ℣. itē opponit' ꝓ tra actorem q est ꝑdignus. ¶ Mulier ꝓpter verecundiā agere vl' accusare nō pōt nisi in casib⁹ ti. de accusatore ℣. si. item q est mulier. ¶ In triginta septē articulis est deterior ꝯditio mulieꝝ qꝫ viroꝝ. j. par. ti. de ꝓcura. §. j. ℣. regulariter et se. ¶ In. xj. casib⁹ vero est melior et in. xiij. ē eꝝlis eo. §. ℣. econtra et ℣. porro. ¶ An mulier pōt esse ꝓcuratrix eo. §. ℣. item q est mulier. an mulieres possint facere sindicū q mulier ciuilib⁹ non fungitur officijs. j. p. ti. de sindi. ℣. quid de mulieribꝫ. ¶ q mulieres ab oīmbus officijs ciuilib⁹ et publicis sint exempte ti. de curatore. §. v. ℣. sed nūquid mulier. ¶ An et in quib⁹ casib⁹ mulier possit esse testis vel nō. j. p. ti. de teste. §. j. ℣. item q est mulier. ¶ Qualiter ꝓbetur an mulier sit apta vl' als arta ad viriles amplexus eo. ti. §. vij. ℣. hoc quoqꝫ. ¶ Per quē absolui possit mulier si clericū percusserit. ti. de rescrip. ꝓsen. §. iiij. ℣. si aūt quis conquerit'. ¶ An q clausulā generalē et quidam alij clerici et laici possint mulieres ꝙueniri eo. ti. §. ix. ℣. sed queritur. ¶ Si mulier nomine ventris in pos. missa fuerit ꝛc. ti. de. j. ⁊. ij. decre. §. iij. ℣. hoc aūt. ¶ Mulier nō prestat cautiōes iudicio sisti ti. de satisda. §. j. in fi. ¶ An mulier possit procuratrix vel executrix testamentaria cōstitui ti. de instrumē. edi. §. xiij. ℣. quid de muliere. ¶ Si pbyter amplectit' mulierē presumit' id facere causa benedicendi vl' ad penitentiā exhortandi. ij. p. ti. de pōsump. §. ij. ℣. j. ¶ Propter garrulitatē calfornie ne mulieres postulēt est statutū ti. de dispu. ⁊ alle. §. iiij. ℣. vel illud. ¶ De senatus consulto vell'. qꝺ introductū est in fauorē mulieꝝ ti. de rennn. et ꝙclu. ℣. cui aūt. ¶ Ubicūqꝫ mulier admittit' ad accusandū nō est necessarius libell⁹ ti. de libel. ꝙcep. §. x. ℣. xx. ¶ Qualiter in ti. de coha. cleri. et mulie. formet' libell⁹ eo. ti. de coha. cle. ¶ Partus ē ꝑs viscer⁹ matris: vñ qualis erat mulier talis erit partus tit. de feu. §. ij. ℣. quinto queritur. ¶ Qualiter mulier ⁊ iuuenis patit' menstrua ti. qui fi. sint leg. paꝝ ante ℣. competit.

Multitudo. ¶ Ad multitudinem testium non oportꝫ semꝑ respicere sed ad sinceram fidem et qualitatem eoꝝ prima. p. ti. de teste. §. xij. ℣. quid si plures. et plenius vers. porro et se. ¶ Nota iudicem posse restringere multitudinem ti. de inquisitione consilij vers. scias ergo. ⁊ vers. quid si est ⁊ cetera.

Multiplicitas implicitas in positionib⁹ reꝓbat' ti. de positionib⁹. §. vij. ℣. xj.

Municeps. ¶ Municipes scire dicūtur qꝺ maiores sciunt. ij. p. ti. de ꝓba. §. j. ℣. vltimo queritur.

Munimentum. ¶ Qualiter instrumentum dicatur munimentū ti. de instru. edi. §. j.

Munus. ¶ Munera ꝓhibent' nō sumptus ti. de salarij. §. j. iuxta prin. ¶ Testificari ē munus publicū et necessariū: et ideo quis compellitur ad illud. j. p. ti. de teste. §. iij. iuꝛ finē. ¶ Que munera licite recipiat iudex ⁊ q̄ non plene no. eo. §. j. de salarijs ℣. sed quid si delegatus. ¶ Labellionatus dicit' munus publicū. ij. p. tit. de instru. edi. §. viij. ℣. istud aūt. ¶ Quisqꝫ potest cogi munera ꝑsonalia subeunda et que sint illa no. eo. ti. §. xiij. ℣. hoc etiā queritur de mulieribꝫ patrimonialib⁹ ⁊ ti. de cler. ꝙjuga. ℣. sl. ad huiusmodi. ¶ Que munera dicant' ꝑsonalia et realia et que mixta quib⁹ ꝑ quib⁹ et a quib⁹ imponātur ti. de censib⁹. §. ij. ℣. que autem ⁊ se.

Mundus. ¶ Quid prodest homini si lucretur vniuersuꝫ mūdum aīe vero sue detrimentum patiat'. infideli autē nec totus mundus est obulus ti. de aduo. §. fi. ℣. itē caueat ne falsam. ¶ De quatuor plagis mūdi ti. de emp. ⁊ ven. §. j. ℣. sed si.

Murilegus. ¶ Filius murilegi murilegulus est ti. ꝺ feu. §. ij. vers. quinto queritur.

Murus. ¶ Si duo cōmuniter muꝝ edificent qualiter cōficietur instrumentū. ¶ Et q socius nequit sociū ꝓhibere ne faciat id ad qꝺ mur⁹ factus ē ti. de iudi. §. ij. versi. quid si duo.

Mutatio. ¶ Nihil plene in semetipso manet sed currit. natura semper multas euoluēs mutationes quas neqꝫ previdere facile neqꝫ predicere: ⁊ nil est qꝺ mutabilitatem non sentiat in proemio vers. hinc ergo in. j. par. ¶ An infra qꝺ tempus arbiter vel iudex sententiam diffiniti uam vel interlocutoriam sine iussuꝫ possit porrigere vl' mutare. j. par. ti. de arbi. §. viij. ver. licet aūt et se. iij. vel v. ¶ Qualiter homines interdū mutantur de loco i locum vt saraceni dispersi in cecilia in apulia sunt mutati. j. p. ti. de offi. om. iudi. §. ij. ver. itē implorat'. ¶ Mutata causa mutatur effectus ti. de tutore. §. j. vers. itē q causa. ¶ Sepe ex breui facti mutatiōe ius mutatur ti. de aduo. §. fi. ver. item si cautus vt prius. ¶ De expresse non mutatur quare stare prohibetur. ij. par. ti. ꝺ feriis. §. j. ver. j. ¶ An mutato iudice mutatur iudicium vl' sit idem ea. p. ti. de iura. calum. §. ij. ver. q̄d si iudex. ¶ An is qui vnā in libello cām exp̄ssit postea possit eā mutare. ij. p. ti. ꝺ resti. in integ. §. iij. ver. sed si. ¶ Qꝺ diu obtentū ē mutandū nō est ti. de no. cri. §. j. ver. hic autem. ¶ Qñ dicat' et qñ possit mutari iudiciū vel libell⁹ ti. de libel. ꝙcep. §. viij. ver. ß q̄d si p⁹ li. ¶ An mutās teneat' ad ītersse aduersario. ⁊ expēsas. e. §. ver. ß et si. Qualiter ī ti. de alie. mut. iudi. cā fac. li. ⁊ po. fo. e. ti. per totū.

Mutuum. ¶ Egi ꝯ te ad. x. certi ꝙditi one ex mutuo testes a me iducti de numeratiōe nihil dixerūt ht̄ dixerūt se interfuisse ꝓfessioni a te facte de mutuo tibi facto: q̄rit' an sit ꝙdemnādus. de bis plene. j. p. ti. de teste. §. j. versi.

sed pone egi. ¶ Qualiter fiant positiones in causa mutui. ti. de po. §. v. ℣. in secundo ⁊ ℣. verūtamē. ¶ An creditur scripture nūmularij vel campsoris super mutuo quam dicit alteri se fecisse ti. de instru. edi. §. vij. ℣. licet autem. ¶ Forma mandati ad mutuū contrahendum. Itē forma instrumenti et submissionis que fit in curia super mutuo. ⁊ forma mandati ad mutuū in curia contrahendum ti. ō procura. §. vt autem ℣. mandatum ti. de renun. ⁊ conclu. ¶ Qualiter formabo libellum ꝓtra illum cui pecuniā mutuaui vt mihi satisfaciat ti. de ca. po. et proprie. §. ij. in prin. ¶ Ad hoc etiam et qualiter instrumentum super mutuo formetur. iiij. p. ti. de ꝓfes. in fi. prin. et post. ¶ An creditor pōt retinere debitorē ꝓ mutuo ti. de pigno. §. j. ℣. si. item cum obligat. ¶ In illo autem titulo sunt multa de pignoribus obligat. mutui rationi. ¶ v. vel vj. forme bone super mutuo cōtrahendo a diuersis personis et renunciationes continētes ipsarum formarum expositiones ⁊ circa ipsas alique questiones no. ti. de obli. et solu. §. j. i prin. et post bene per septem colum. et post ℣. illud etiam. ¶ Circa quas formas queritur an vxor in ꝓtractu mutui se et bona sua possit cum marito ac pro eo efficaciter obligare ō hoc. e. §. ver. sed q̄ritur an vr. et. iiij. §. et se. ¶ De certa cōditione ex mutuo que dat pecuniam mutuanti: vl' aliud qō consistat in pondere numero vel mensura eo. ti. §. iiij. ℣. est ⁊ tercia. ¶ Mutuū dātes nihil inde sperantes ti. de vsu. ℣. sed pone.

Mutus. ¶ An mutus testioniū ferre possit. j. par. ti. de test. §. vij. ℣. quid de mutuo.

Narratio. ¶ Instrumentum non probat ea q̄ in ipo narrantur narrando ti. de instru. edit. §. viij. ℣. in summa.

Nasci. ¶ Omnis res per quascunqꝫ causas nascitur per easdem dissolui merek. ij. p. ti. de confes. §. iij. ℣. vltimo queritur.

Natale. ¶ Qualiter quis natalibus restituatur. ij. p. ti. de sententia et que se. §. vj. ℣. q̄ is et ℣. porro.

Natiuitas. ¶ De nautis ex libero vel ꝑtre eo. ti. per totū. ¶ Qua liter in causa natiuitatis libelli et positiōes formentur ti. qui fi. sint legi. ℣. principiū.

Natura. ¶ Res de facili ad suam naturā reuertitur. j. p. ti. de iudice de legato. §. vj. satis iuxta fi. ¶ Natura imitatrix ē viciox et quotidie labit' ad delicta ti. de excep. ⁊ repli. §. iiij. ℣. si. item nō. ¶ Qz in alterius locum succedit eius debet imitari naturam ti. de posi. §. iij. ℣. et nō. ¶ Positio ꝓtra naturam non admittit' eo. titu. §. vij. ℣. xvj. ¶ Naturali credit' de naturis. ij. p. ti. ō proba. §. iij. ℣. hoc quoqꝫ. ¶ Maior ē vis benedictionis q̄ nature ti. de elec. §. iij. in prin. ¶ Natura actionis est ꝓsideranda ti. de obli. et solu. §. iiij. ℣. quid si ne. ¶ Qui filij natura les dicant' et de ipsoꝝ successione plene nō. ti. ō succes. ab intesta. ℣. nunc ō naturaliū et se. ¶ In his que sunt eiusdē nature: vel quoꝫ vnū naturā alterius imitatur idem iuris est censendū ti. de vsuris ℣. porro.

Naufragium. ¶ De rebus depositis repetēdis que ob timorem incendij ruine vel naufragij depposite fuerunt ti. ō depposito. §. ij. ¶ De edicto prętoris de incendio ruina naufragio et qualiter in eo libelli et positiones formentur ti. de raptu. ℣. cetex.

Nauis. ¶ Mare nauigantes sunt de foro ecclesie ti. de cōpe. iudi. adi. §. j. ℣. xxviij. ¶ An vbi agit' de naue submersa requirat' libellus ti. de libel. concep. §. x. ℣. xlix. ¶ De edicto nauta caupo. stabul'. et qualiter libelli et positiones formentur et de multis alijs dubijs circa hoc ti. ō furtis ℣. alia quoqꝫ et se. bene per. ij. colum.

Negligētia. ¶ Negligentia est erudi tiōis nouerca ti. ō aduo. §. ix. ℣. item cautus. ¶ Per negligentiam iudicis secularis efficitur laicus ō foro ecclesie ti. de compe. iudi. adi. §. j. ℣. xxiij. ¶ Non debet esse quis negligens sed inuigilans ti. de poli. §. vij. ℣. xvij. ¶ Naturale vicium ē negligi qō cōmuniter possidetur. ij. p. ti. de resti. in integ. §. ij. ℣. ad doctrinam. ¶ Negligentia comparatur dolo. §. eo. ℣. vt autem. ¶ Qualiter in ti. de sup. negli. prela. li. for. e. ti. per totum. ¶ Que generalit' dicuntur vel fiunt nisi specialiter exprimatur vel nisi diligenter notent' neglecta videt' ti. de treu. et pace iux' fi.

Necessitas. ¶ Alienam necessitatē debet quis propriam extimare. j. p. ti. de of. ordi. §. iij. ¶ Instrumētū gnāliter viciat' si qō ex necessarijs omittat' ti. de instru. edi. §. ix. ℣. itē generaliter. ¶ Hi q̄ p sedē apostolicā tm̄ debent absolui possint p alios in necessitatibꝫ absolui. ij. p. ti. ō sen. ⁊ que se. §. vj. ℣. istud quoqꝫ. ¶ Necessitas excusat a calum. iij. p. ti. de accusatōe. §. fi. pe. ℣. ¶ An libell⁹ requirit' in accusatōe quā accusans ō necessitate iuris p̄sequit' ti. de libel. ꝓcep. §. v. ℣. xliij. ¶ Necessitas officij excusat ti. de iudi. §. iij. ℣. illud autem.

Negatio. ¶ Negantis factū p rex natrā nulla ē directa ꝓbatio. j. p. ti. de teste. §. v. ℣. hoc quoqꝫ. ¶ Quendā modū ꝓbandi negatiuā habes. e. ti. §. x. ℣. porro. ¶ Per negationē res efficit' dubia ti. de cessio. actio. §. j. ℣. sed sed opponit'. de ꝫ plenius ti. de satisda. §. iij. ℣. qualiter. Negatiua nō ꝓbat' nisi indirecte ti. de rescrip. ꝓsen. §. v. ℣. sed cui. ¶ Negatio implicita vel indirecta idē facit qō expssa. ij. p. ti. de lit'. ꝓtes. §. ij. ℣. sed nūqd. ¶ Aliud ē si reus negat simplicit' se debere qō petit'. aliud si dicat se nihil debere ti. de depositiōibꝫ. §. v. ℣. i secūdo. ¶ An q̄ et qualiter positiōes negatiue admittāt' et ō negatiua implicita et explicita directa vel indirecta et extra ea. de ipsis. ¶ Et q̄ negatiua ꝓbat' vel nō. ¶ Q ꝓ iste dictiōes tm̄ et solā implicitā faciūt negatiuā plene nō. ti. de po. §. vij. ℣. viij. p totuz. ¶ Negato principali p ꝓsequēs negatiua sunt quecūqꝫ sequunt' vel dependent ex eo. ¶ Et negato ꝓncipali nō teneor rndere positioni q̄ sine ꝓncipali vera esse nō pōt. e. §. ℣. xij. ¶ Falsa negatio tollit priuilegiū qō in eodē facto quis haberet. e. ti. §. viij. ℣. sed ꝫm premissa. ¶ An et q̄ tacēs habetur pro negante vel ꝓfesso eo. ti. §. ix. ℣. itē illud. ¶ Nulli expedit veritatē negare imo nocet q̄ veritatem negans varijs afficitur penis. ¶ Et an sit differentia inter negantem et se non credere respondentē. e. §. ℣. item nō. et se. ¶ De multiplici negatiua facti iuris ⁊ qualitatis. Et an qualiter et q̄ et a quo ꝓbetur ista vl illa plene nō. ij. p. ti. de ꝓba. §. j. ℣. negatiua et se. bene p vnā colum. et dimidiā et ℣. xj. ¶ Presumptio q̄ꝫ transfert in negantem onus ꝓbandi ti. de instru. edi. §. viij. versi. in summa. ¶ Nullus se potest ex eo q̄ negauit iuuare ti. de instru. edi. §. xij. ver. vex. Interdum negatiua non ꝓbatur nisi per euentū cause ti. de expen. §. iiij. ver. cetex. ¶ De modo ponendi negatiuā ti. ō ꝓsti. ver. actor in po. rei. idem ti. de emp. ⁊ ven. ⁊ ti. de loca. ⁊ ꝓdu. in multis positiōibꝫ. ¶ In penam negantis q̄ꝫ transfertur possessio in aduersariū ti. de ꝓprie. §. j. p totum ante ver. est et alia. ¶ Et ꝓdemnatio crescit in duplum vt ti. de depo. §. ij. ¶ Negatiua qualitatis bñ ꝓbatur ti. de reb' eccle. non alie. p totū paz ante vers. ad hoc. ¶ Absurdū est aliquē venire cōtra id qō negauit ti. de loca. et condu. §. vj. vers. lxv. ¶ Negari potest qō irrationabiliter petitur ti. de feu. §. vij. ver. hoc etiam. ¶ Qō de vno conceditur de alio negatur ti. de cogna. lega. ℣. verum.

Negatoria. ¶ Negatoria possuz agere ꝓtra illū qui edificiū facere nititᵉ in ꝓiudiciū meū ti. de acti. seu peti. §. ij. in fi. ¶ Qualiter ꝓtra ꝓtumacē in negatoria ꝓcedatᵉ ti. de. j. z. ij. decreto. §. x. ℣. si. quid si agatur de negatoria vide supra vbi agitur de ꝓfessoria.

Negocium. ¶ Plura sūt negocia q̄ꝫ vocabula in. j. ꝑ. in ꝓoemio ℣. sane. ¶ Negociorᵉ gestor si sit talis q̄ sine mādato admittitᵉ ꝓsequi alienā litem potest ti. de actore ℣. item repellitᵉ qui alienā causam gerit ti. ō his qui alie. no. in iudicio interueni. in prin. ¶ q̄ ꝓcurator ad negocia generaliter ꝓstitutus intelligatur etiā ꝓstitutus ad causas z eas agere possit. ¶ Et q̄ negociū ponitur ꝓ causa criminali z ciuili. j. ꝑ. ti. de procura. §. j. ℣. pe. ¶ Quando pluribᵒ insolidū negociorᵉ administratio est cōmissa vnus sine alio agit. e. ti. §. iij. ℣. quid si duo. ¶ Nemo deo militans se negocijs secularibᵒ implicat cum hec vix sine nota peccati valeant exerceri ti. de ꝓpa. iu. in fi. ¶ Actio negociorᵉ gestorᵉ est generalᵉ. Qualiter aūt in ea libelli formentᵉ z po. ti. de ac. seu pe. §. ij. iuxta prin. ¶ Interdū negociorᵉ emergentiū qualitas quid sit agendū ostendit ti. ō rescrip. ꝓsen. §. iiij. ℣. illud quoq̄. ¶ Curatorᵉ adulto per vtilē z spontaneus gestor negociorᵉ per directā negociorᵉ gestorᵉ actionē exhibere cogitᵉ instrumenta tit. de instru. edi. §. vj. satis iuxta fi. ¶ Negociorᵉ gestor ei cui negocia gessit tenetᵉ reddere rationē. e. ti. §. xiij. ℣. sed an simplex. ¶ Negociorᵉ gestor non cogitᵉ negociū prosequi. e. §. ℣. hoc etiam. ¶ Executor testamētarius non pōt dici negociorᵉ gestor. ¶ Ille em̄ est verus seu merus negociorᵉ gestor qui sine mandato vel cura vel officio iniūcto alteriⁿ negociū gerit. e. §. ℣. ad primū. ¶ Quodlibet negocium ē monachis interdictū nisi monasterij exposcat vtilitasᶻᶜ. e. §. ℣. sepe. ¶ Nō sine magno icōmodo a nrīs negocijs euocamur. iij. ꝑ. ti. de accusatiōe. §. j. ℣. hoc autem. ¶ Qualiter fiat instrumentū societatis super negotionibᵒ ti. de iudi. §. ij. circa prin. ¶ De actione negociorum gestorᵉ directa z ꝓtraria quibᵒ z ꝓtra quos et q̄ competāt z qualiter in eis li. z po. formentᵉ. ¶ Et qualiter negociū dicitur alicuius multis modis ti. de iudi. §. ij. ℣. sequitᵉ videre de actiōe negociorᵉ gestorᵉ z post fere ꝑ duas colum. ¶ Sufficit negociū vtiliterᵉ esse ceptuz eo. §. ℣. vez impo. ac. eo. ti. §. iij. ℣. similis. ¶ Honesta negociatio clericis ē ꝓmissa. nā z apostoli negociati fuerunt. ¶ Que aūt dicatᵉ honesta vel inhonesta negociatio ti. de cleri. ꝓiuga. vsq̄ ad mediū ti. ¶ Qualiter i ti. de clericis vel monachis secularibᵒ ne se. va. in li. for.

Nihil. ¶ Eius qui nihil habet nihil periculo esse potestᵉ. iij. ꝑ. ti. de accusatōne. §. vj. ℣. sed quid si pauper.

Nisi. ¶ Hec dictio nisi aliquando non ponitur exceptiue ti. de condi. iuxta prin.

Nobilitas. ¶ Nobili creditᵉ potiⁿ q̄ꝫ alteri vt in ꝓcor. signatis. ti. ō cita. §. j. j. ℣. ¶ Item nobilis priuilegiatus ē vt defendat: z ne de facili ꝓueniatᵉ ti. de reo. ℣. itē nobilis. ¶ Aliter admittitᵉ ad homagiū nobilis q̄ꝫ ignobilis licet nobile feudum habens ti. de feu. §. ij. ℣. si. porro.

Nocere. ¶ Non debeo facere q̄ mihi non prodest z alteri nocet ti. ō j. z. ij. decreto. §. v. ℣. porro z si fecero vel facere voluero nō debeo audiri ti. de feu. §. ij. ℣. xj. nisi ℔ faciam animo ꝓsulendi mihi non animo nocēdi. e. §. ℣. xij.

Noluntas. ¶ Hec duo patria sitᵉ nolle. s. z nō posse ti. de instru. edi. §. xiij. ℣. sed si alter.

Nomen. ¶ Nota interdū aliq̄d fieri ꝑ pter alicuius gloriosuz nomē in eū memoriter retinēdū in ꝓemio ℣. nouissime. ¶ Si reperieris nec nomen habere mereris. j. ꝑ. ti. de iudice dele. §. fi. ver. itē q̄ nō est in eo. ¶ Non nocet testamentū diuersis nominibᵒ appellari. j. ꝑ. tit. de arbi. §. viij. ver. ecōtra. ¶ Scōm canones nō est vis in nominibᵒ ti. de his qui alie. no. in iudicio inter ue. in fi. ¶ Nomina debent esse ꝓsequentia seu ꝓsona rebᵒ ti. ō actore ab vniuer. vel cura. ꝓsti. vers. puberes. ¶ Error nominis excusat ti. de citatione. §. j. vers. item excipitᵉ q̄ citatus. ¶ Non imputatᵉ alicui si facit id a quo denomiatᵉ. j. ꝑ. ti. de ferijs. §. fi. in fi. ¶ Qualiter z q̄ñ nomina ꝑ pignore capiantur ti. de sen. execu. §. iij. ver. si autē. An omissio nominis iudicis appellati vel partis vel fundi viciet cōmissionem rescriptum vel instrumentum. ij. ꝑ. ti. ō appella. §. x. versi. sed pone. ¶ Nomina nec inter mobilia nec inter īmobilia ꝓtinentur: sed cadunt in terciam speciem ti. de fruc. z interesse. §. j. ver. secūdo queritur z supra vbi ti. de mobili.

Nominatio. ¶ An prosit actori se i libello rei quā petit ō mīnū nominare. Et an sola talis nomiatio ꝑsit vel obsit ti. ō libel. ꝓcep. §. xvj. ver. itē cautus. ¶ Nominationes que in electionibᵒ sine debito tractatu fiūt non valent ti. de elec. §. ij. ver. item nūq̄ꝫ.

Nostrum. ¶ Nostri essemⁿ si nostra non essent in proemio ver. sane in prima parte. ¶ Non est nostr q̄ ō nobᵉ debetur: sed id solum q̄ ō possumus vendicare ti. de fructibᵒ z interesse. §. j. vers. secundo queritur.

Nota. ¶ Instrumentū non debet ꝑ nota sine per signa: nā pedius scribit notas non esse litteras: z tamen a notis dicitᵉ notarius ti. de instru. edi. §. ix. ℣. itē opponitᵉ q̄ instrumentum scriptum.

Notarius. ¶ Qualiter probetur aliquem fuisse notariuz. ij. ꝑ. tit. de proba. §. j. versi. vltimo queritur. z versi. z nota. z vers. verum. ¶ Qualr notarium aliquis se ꝑbabit. e. §. ver. qualiter. ¶ Quare notarij dicantur notarij z quare tabellionesti. de instru. edi. §. viij. ver. sed quis potest. z supra vbi de notarijs. ¶ Et qualiter notarijs se subscribat in instrumētis. ij. ꝑ. ti. ō sen. z que ipsam se. §. vj. vers. notarius.

Notabiliter. ¶ Que notabiliter fiunt nisi diligenter notentur neglecta videntur ti. de of. om. iudi. §. j. in prin. z ti. qui matri. ac. pos. in prin.

Notio. ¶ Qualiter formetur libellus interdicto q̄ ō dicitur notio ꝓtoria ti. de ꝙuer. infide. in fi. ver. item quis.

Notorium. ¶ In notorijs non sunt necessarij testes. j. ꝑ. t. parū ante ti. de iudi. dele. ¶ Notoria exceptio nō indiget ꝓbatione: īmo nec etiam ꝓpositione dicto tit. de iudice delega. §. vij. ver. item si est suffraganeus. z ti. de citatione. §. j. ver. sed quid si citatus. ¶ An in notorijs sit locus recusatiōi vel appel. ti. de recusa. §. fi. versi. penul. ¶ In notorijs nō admittitᵉ exceptio spo. q: notorietas plus estᵉ q̄ꝫ litis ꝓtesta. ti. de peti. z posᵉ. §. ij. vers. j. ¶ De notorio facti iuris ac ꝑsumptionis z an z que ac q̄ñ probatio in hoc vel in illo requiratur. ij. ꝑ. ti. de probatio. §. iij. ver. iiij. ¶ An z quando in notorijs admittatur ap. vl non. ij. ꝑ. ti. de ap. §. ij. ver. x. ¶ In notorijs nō ē ordo iurᶻ seruādus ti. de expēsis. §. fi. ℣. fi. ¶ An notorius ꝓtumax sit citandus. iij. ꝑ. ti. de accusatiōe. §. vj. ℣. sed nūquid notorius. ¶ Quid sit notoriū. de multiplici specie notorij qualiter in notorijs ꝓcedatur qualiterᵉ probetur notoriū. ¶ De differentia notorij ad manifestum ad omnē opinionem z ad alia huiusmodi talia: et quicquid de notorio pōt dici ti. de noto. crimi. §. j. z plenius in viij. ¶ In notorio crimīe nō inducitᵉ purgatio

nec oblata suscipit nã talis põt absq; testib⁹ ꝙdemnari ti. de aboli. ⁊ pur. §. ij. in prin. ¶ In notoꝛijs non requiritur litis ꝓtes. quia in eis ex officio pꝛoceditur tit. de li. ꝓcep. §. x. ℞. xv. ¶ Qualiter appellabo a iudice q̃ vult ꝓcedere ꝓtra me ratione excessus quem notoꝛium esse dicit. iiij. p. ti. de ap. §. ij. ℞. si autem.

Quale. ¶ Qualiter pꝛobetur aliquid esse nouale. ij. p. ti. de pꝛobat. §. vltimo queritur. Quãdiu duret nouale. Quando desinat esse nouale. ¶ Qualiter intelligatur esse pꝛiuilegium de noualium decimis non soluendis ⁊ de aliquib⁹ circa hoc eo. §. ℞. circa nouale. ⁊ in se.

Quatio. ¶ Realis actio per sententiam non nouatur. De personali autem dubitatur. j. p. ti. de arbitris. §. viij. ℞. item quero. ¶ Nouatio nõ fit nisi vtraq; parte volente. j. par. tit. de pꝛocura. §. j. ℞. sed nũquid defensoꝛ. ¶ Nouatio non fit nisi hoc expꝛesse agatur ⁊ habet locum in contractibus: in iudicijs autem non est necessaria. ij. par. titu. de confess. §. iij. in fine. ¶ Interposito decreto nouatio facta esse videtur ⁊ actio pꝛima sublata titu. ꝺ instrumen. edi. §. xiij. ℞. ex his. ¶ Retardatur executio sententie si actio iudicati iuris nouationis introducta sit in nouam petitionem titu. de sententia executione. §. vj. ℞. iij. ¶ Impeditur executio sentẽtie si post eam nouatio intercessit titu. de senten. ⁊ re iudi. iuꝛta finem. ¶ Innouatio nihil tribuit noui iuris. iiij. p. titu. de appel. §. j. in fine. ¶ Quando ⁊ qualiter fiat nouatio ⁊ quid iuris sit de ea ti. de obliga. ⁊ solu. §. j. ℞. cõsequenter ⁊ se.

Quitas. ¶ Humana cupiditas nouatura humana nouas pꝛoperat edere formas ĩ pꝛoemio ℞. sane in. j. par. ¶ Pꝛo nouis aduocatis pꝛesumitur q̃ subtilius allegent titu. ꝺ aduo. §. ix. ℞. item cautus. ¶ Certi sunt modi pꝛobandi dominiũ nõ ergo est nouus adinueniendus titu. de loca. ⁊ condu. §. j. parum ante ℞. liij. ¶ Nouitates nõ sunt inducende titu. de feu. §. ij. ℞. hoc etiam.

Ora. ¶ In noꝛali actione fit cõdamnatio subalternatione scilicet in pecunia vel noxe deditione ti. de offi. om. iudi. §. vj. ℞. in sententie quoq;. ¶ Eliditur agens actione noxali si reus possidere se neget nisi pꝛimo possessoꝛ de mendacio fuerit redargutus titu. ꝺ actoꝛe ℞. item eliditur. ¶ In noxali actõe actoꝛis intentio deuiat si reus ostendit seruum noxosum ab alio cum satisdatiõe defensum eo. titu. ℞. si. item in reali. ¶ Qualiter fiat missio contra reum contumacem si noxali agitur iudicio titu. ꝺ pꝛimo ⁊ secundo decreto. §. iij. ℞. sed quid si ⁊. §. v. ℞. sed que est ratio iuxta finem. ¶ Verus dominus noxali actõne tenetur etiaꝫ si alius possideat noxam rem eodem titu. §. ix. ℞. sed an idem. ¶ Scꝺm decretum in noxali actione locum habet ⁊ facit missum verum dominum si absens erat dominus eodem titu. §. x. ℞. item locum. de ℔ etiam eodem titu. §. xij. in pꝛincipio. ¶ Que interrogationes in noxali iudicio ante litis contesta. fiant titu. ꝺ interrogat. que fit ante litis contesta. §. j. iuxta pꝛincipium. ¶ Si petantur. x. aut stichus in noxali actõe potest inder pꝛonunciare alternatiue. ij. par. titu. de sentẽ. ⁊ que ipsam se. §. v. ℞. item dicitur esse. ¶ Contra conuentos a multis noxali actione pꝛestandum seruum ei q̃ pꝛimo vincit ceteris postea vincentib⁹ iudicati actio denegatur. Idem est si quis in actione noxali condemnetur in extimatione damni seruũ intra quadrimestria tempoꝛa pꝛo noxa dederit titu. ꝺ sententie execu. §. vj. ℞. vndecimo. ¶ Cum quis a pluribus ex noxa eiusdem serui conuenitur dabitur ei qui pꝛius ad sentẽtiam venerit. ij. par. titu. de appel. §. viij. parum ante ℞. licet autem. ¶ In noxali actione si reus negat se possidere seruum vel animal qꝺ dedit noxam perdit illud titu. de penis temere litigan. ℞. si. item temere. ¶ Agens ante litis contesta. contra dominũ noxaliter potest post litis contesta. agere insolidum si velit eum de scientia redarguere titu. de li. concep. §. viij. in pꝛincipio. ¶ An dominus se liberet animalia nociua dando pꝛo noxa. ti. de iniu. de dam. dato. §. ij. ℞. sed nũquid dominus.

Uditas. ¶ Nec nudi cõtendere nec inermes inimicis opponere nos debemus ti. de ac. seu peti. §. iij. in pꝛincipio. ¶ Nuda ratio non facit aliquem debitoꝛem nec nuda ꝓstitutio aliquem obligat. ij. p. ti. de confes. §. iij. ℞. sꝺ si ex certa. ¶ Nunc vide istud verbum.

Ullitas. ¶ Qꝺ nullum est ipso iure ratificari non potest. j. p. ti. ꝺ iudice delega. §. viij. de quid si cõmitteres ti. de lega. §. iij. ℞. sed pone ecce. ¶ Judicis officium competit cum petitur nulla pꝛonunciari sententia vel pꝛocessus titu. de offi. om. iudi. §. ij. ℞. item agitur. ¶ Qui appellat a sententia potest coꝛã iudice appella. dicere sententiam nullam ti. de exceptio. ⁊ replica. §. iiij. ℞. sꝺ. item nota. ¶ In causa nullitatis sententie per modum exceptõnis opposite non fit lit. contesta. ¶ Qui enim opponit nullitatis exceptionem statim debet eam pꝛobare si executionem voluerit impedire. ij. par. ti. de libel. oblatõ. §. v. ℞. quid de causa: secus si de ipsa per modum actionis agatur titu. de libel. concep. §. x. ℞. penul. ¶ Qualiter pꝛonuncietur super nullitate iudicij. ij. par. ti. de sententia ⁊ que ipsam se. §. vj. ℞. ceterum. ¶ Sententia dicitur nulla decem ex causis de quibus plene nota. eodẽ titu. §. viij. per totum vbi etiam sunt multa de pꝛosecutione nullitatis ⁊ alijs. ¶ Qꝺ semel ruptum fuit amplius rumpi non potest titu. de dolo. §. j. ℞. si. j. Qꝺ semel nullus est amplius annullari nõ potest. ¶ Item si quis appellat a sententia que est nulla: an postea possit dicere ipsam nullam. ¶ Et an sententia nulla per appellationem efficiatur aliqua. ¶ Utrum etiam viam nullitatis ⁊ iniquitatis possit quis ꝓsequi in eodẽ lib. ¶ Et an appellans coꝛam iudice appellationis possit dicere sententiam nullam. iiij. p. ti. de ap. §. j. ℞. quid si vnus.

Ummularius. ¶ An scripturа nummulariorum sit publica vel pꝛiuata titu. de instru. edi. §. vij. ℞. pꝛiuatum.

Umerus. ¶ De quaterno numero fluminũ paradisi et q̃tuoꝛ euangelistaꝝ in pꝛoemio in ℞. in quarto ĩ parte pꝛima. ¶ Maioꝛ numerus includit ĩ se minoꝛem j. par. ti. de arbi. §. viij. ℞. notatur. ¶ Ubi maioꝛ est numerus maioꝛ pꝛesumit veritas. j. p. ti. de teste. §. xij. ℞. sꝺ. quid si omnes. ¶ Pluralis locutio duoꝛũ numero est contenta ⁊ duo debẽ cõtinere ad minus. ¶ Quãdoq; pluralis numerus restringitur ⁊ exponitur in singulare ti. de. j. ⁊. ij. decreto. §. v. ℞. sed nunquid sufficiens. ¶ Licet maioꝛ numerus in se comꝓhendat minoꝛem non tamẽ minoꝛ maioꝛẽ: imo vnus numerus q̃q; aliũ excludit ti. de positio. §. v. ℞. in secundo. ¶ Ubi maioꝛ est numerus maius pꝛesumitur esse zelus ti. de elec. §. j. ℞. publicatione.

Uncius. ¶ An ⁊ qñ nuncio sine litteris sit credendũ. j. p. ti. de iudice delegato. §. fi. ℞. item excipit q; nõ ostẽdit. ¶ Nuncius sedis aplice vel legatus ẽ devote ac benigne tractandus tanq̃ dñi pape vicem gerens: ⁊ si q̃s ꝓtra fecerit graviter punietur. e. p. ti. de lega. §. j. ℞. bonoꝛandus. ¶ Quis dicat nuncius qualiter debet pꝛoferre verba. An p ipsum dño actio acquiratꝛ ⁊ ad quid tenetꝛ dño. ⁊ de differentia inter dñm nunciũ ⁊ ꝓcuratoꝛem. j. p. ti. ꝺ ꝓcura. §. iij. ℞. ⁊ nota. ⁊ ℞. sed opponit. ¶ Qualiter ⁊ quo iure puniet nuncius falsam referẽs

ambassiatãti. de executore ℞. sed q̃rit. e. ti. ō executore sit aliq̃ alia q̃ faciũt bene ad materiã de nunciꝭ curiaꝝ. ¶ Citatio q̃nq̃ fit p nunciũ. An aũt fieri ℔ debeat per vnũ solũ aut per plures. ¶ Qualiter ī iure illi nũciꝭ nũcupent: an iudex possit tales nuncios cum voluerit ab officio remouere. ¶ An soli nũcio credatur circa citationes vel terminũ vel denunciatões vel alia. ¶ Quis nuncius dicatur publicus ꝛ quis certus. ¶ Qualit iudex ꝓcipiet nuncio fieri citationem. qualiter etiã nuncius eam faciet. ꝛ qualiter faciet relationem de citatiõe facta ꝛ multa alia de nũcio ti. ō citatione. §. iiij. a prin. vsq̃ post bene per duas colum. vel tres. ¶ De relatiõe etiam ꝓconis vel nuncij qualiter fiet ti. de. j. ꝛ. ij. decreto. §. viij. ℞. porro. ¶ Utrum reuocari debeant que fiunt post nuncij missionem. ij. p. ti. ō ap. §. xj. iuxta finẽ. ¶ An nuncij missio excuset ti. de expen. §. j. ℞. satis iuxta principiũ. ¶ Ecce mittebam nuncium aliquem ad locum p negocijs meis: ille in itinere captus est a latronibus: modo queritur an ille possit agere contra me vt illum redimam vel in redemptione aliquid contribuã. ¶ Etiã q̃rit an ille in latronum pressione existens mercedem suã lucretur ti. ō iudi. §. iij. ℞. illud autem ꝛ ti. ō loca. ꝛ ꝓdu. §. vj. ℞. lxix.

Uptie. ¶ Mulier infra tempus luctus nubens vel cum alio contrahẽs heres institui vl ei legari fm legem non potest ti. de instrumen. edi. §. xij. ℞. ij. ¶ Uendidisti vel etiam promisisti carnes in certa die dare: q̃d quia non fecisti non potui die illa nuptias celebrare: ꝛ sic vxorẽ bonaꝝ ꝛ diuitem perdidi: nũquid a te potero consequi hic interesse ti. de fructi. ꝛ interesse. §. vj. ℞. si. sed quid si ꝓpter hoc ꝛ ti. ō secundis nuptijs per totum.

Obedientia. ¶ Qui iudici iubenti non obedit potest ab eo puniri. iij. par. titu. de accusatione. §. vj. ℞. sed si credit. ¶ Qualiter pater contra filium: dominus contra subditum: potestas contra ciuem: abbas contra monachũ qui sibi obedire recusat for. li. titu. de offi. ordi. ꝛ ō ma. ꝛ obedi.

Oblatio. ¶ Qualiter scribatur contra iniuriantes ecclesie super decimis vel oblationibus titu. de rescrip. ꝓsenta. §. iiij. versi. si autem. ¶ Qualiter petantur oblationes. Et an in bonis ecclesiarum connumerentur titu. de decimis in principio.

Obligatio. ¶ Generali obligatiõe tã ꝓsentia q̃ futura bona comꝓhenduntur. j. par. titu. ō procura. §. iij. versi. sed quid si procurator. ¶ Quis possit se obligare eodem titu. §. finali ℞. item procurator. ¶ Obligatõ semel extincta non reuiuiscit titu. de sala. §. finali satis iuxta principium. ¶ Sola impossibilitas non difficultas voluntariam obligatiõem immutat: secus in necessaria obligatione eodem. §. in fine. ¶ Pone q̃ quis nomen sui debitoris obligat creditori suo: queritꝰ q̃ actio competat huic creditori titu. de actio. seu petitio. §. ij. versi. q̃ autem. ¶ An possit agi de futura obligatione vel super ea litteram impetrari eodẽ. §. in fine. ¶ Qui cunq̃ potest se obligare potest procuratorem in suam rem facere. qui autem possint se obligare titu. de cessio. actio. §. j. versi. ꝛ scias. ¶ In re sua non potest quis obligationem habere. Item res alicuius non potest eo inscio ab aliquo obligari ti. de. j. ꝛ. ij. decreto. §. v. ℞. si. sed queritur. ¶ Per liberam personam nõ acquiritur nobis obligatio. e. §. ℞. sed premissis. ¶ Solutiõe eius q̃ debetur ꝛ acceptilatõne tollitur omnis obligatio ti. de exceptio. ꝛ replica. §. j. ℞. defensiones. ¶ Per sententiam tollitꝰ ciuilis ꝫ remanet naturalis obligatio. ¶ Jusiurandum vero licet ipso iure tollat naturalem obligationem ciuilis tamen remanet: sed illa ope exceptionis eliditur. ¶ Sciendum autem q̃ exceptio peremptoria quedam perimit obligationem naturalem tm̃: quedaꝫ ciuilem tm̃: quedam vtrãq̃: quedam nullam de his plene notatur titu. de exceptio. ꝛ replicatio. §. iiij. ℞. vt autem. ꝛ sequen. fere per tres colum. ¶ De litterarum obligatione. e. ti. §. iiij. ℞. illud. ¶ Numeratione pecunie vera promissione vere solutionis ciuiliter debitor obligatur ti. de positio. §. v. ℞. in secundo. ¶ Per restituti onem sicut ꝛ per me iudicatã tm̃ eliditur ciuilis obligatio: sed remanet naturalis. ¶ Et an autem sublata obligatõne quo ad principale fideiussores sint liberati. ij. p. ti. ō resti. in integ. §. finali iuxta fi. ¶ Nota illum qui recipit seruitium fore ad antidora obligatum ti. de expẽ. §. vj. ℞. quid si victor. ¶ Id q̃ d est in obligatione si est certum facit eam certã ꝛ res que est in obligatione eam modificat ti. de fructi. ꝛ interesse. §. j. ℞. sed quid si debeo. ¶ Ad sciendum quando possit ex obligatione agi ad interesse distinguitur an rem dari vel opus fieri sit ī obligatiõe: ꝛ post ℟ distinguit multipliciter ꝛ bene ti. de fructi. ꝛ interesse. §. vj. ℞. quid autem ꝛ se. ¶ Obligatio est iuris vinculum ꝛ cetera ti. de libel. ꝓcep. §. v. ℞. generaliter. ¶ Qualiter petatur reuocari obligatio facta per metum ti. de his que vi. me. ue. causa fi. ℞. sed p dictis. ¶ Non obligatur quis nisi ex ꝓtractu vel quasi vel ex maleficio vel quasi. iiij. par. ti. de resti. in integ. §. j. ℞. sed non mix. ¶ Minor vel qui in alterius potestate est: obligari non potest titu. de iudi. §. iiij. in prĩcipio in po. rei. ¶ Tempus non est modus tollende nec inducende obligationis. ex consensu autem tacito vl expresso nascuntur obligationes ti. de ꝓprie. §. iij. satis iuxta ꝑncipium. ¶ Qui rem sibi obligataꝝ auctoritate propria capit captam restituit ꝛ actiõem amittit ti. de resti. spo. §. j. ℞. quintũ ℟si. sextum. ¶ Obligationes regulariter transeunt in heredes licet de ipsis nil expresse sit dictũ. ti. de emp. ꝛ vend. §. j. ℞. primo autem. Si promitto q̃ alius consentiet contractui non obligor: secus si promisi me facturum ꝛ curaturum q̃ sentiet eo. §. super verbo faciet ꝛ curabit. ¶ Differentia inter seruitutẽ ꝛ personalem obligationem. ꝛ q̃ seruitus sequitur rem. personalis autem obligatio sequitur personam eodem. §. ℞. sed pone. p. ¶ Bonorum obligatio vl ypothecaria actio non habet effectum: nisi dies vl conditio eius debiti que primo facta est venerit vl cesserit eodem. §. super verbo sub pena dupli. ¶ Omia bona coloni vel inquilini iniecta ꝛ illata sunt pro pensione ac damno domino fundi vel domus tacite obligata. ꝛ qualiter in illa materia libel. ꝛ posi. for. ¶ Item q̃ rem in qua ius non habeo obligare non possum ti. de loca. ꝛ cond. §. v. ℟si. porro. ¶ In generali obligatione non veniunt ea que quis non esset specialiter obligaturus eo. §. ℞. ceteruꝫ. ¶ Ex vna sola obligatõe vnica nascitur sola actio. eo. ti. §. vj. ℞. xlj. ¶ Cum super re incerta fit promissio tam ex parte spondentis q̃ ex parte stipulantis nulla cõtrahitur obligatio. ¶ Incertitudo autem viciat obligationem eodem. §. v. ℞. lix. ¶ Certi sunt modi tollẽde obligationis eodem. §. ℞. cxxxiiij. ¶ Non tenet obligatio que obligat in infinitum titu. de feu. §. ij. ℞. primo aũt. ¶ Tempus non est modus inducende obligationis eodem. §. ℞. iij. ¶ Si nulla causa subest stipulationi nulla obligatio constituitur cum effectu eodem. §. ℟si. iiij. ¶ Difficultas prestationis ex parte promissoris proueniens non viciat obligationem eodem. §. ℞. xij. ¶ Rei turpis nulla est obligatio eodem. §. ℟si. xv. ¶ Uxor ꝓ marito non obligatur eodem. §. ℞. xx. ¶ Una differentia inter specialem ꝛ generalem obligationem ti. de pigno. §. j. ℟si. sed pone in po. ac. ¶ Feudum non cadit i generali obligatiõe quia nec specialiter potest eodem. §. in fine. ¶ De multis fideiussorijs obligationibus cui

obligatõni possit accedere fideiussor: 7 an fideiussor in duriorem q̃ prĩcipalis causam se valeat obligare titu. de fideiusso. §.j.℣.multas 7 sequen. ¶Fortis obligatõ cum pena 7 precepto eodem ti.§.ij.in prima fo. ¶Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio ti. de obligatio. 7 solutio. in prĩcipio. ¶Diuerse forme sunt per obligatione mutui 7 multis alijs contractibus eodem titu.§.j. ¶Quando bona creditoris intelligãtur obligata debitori eodem.§. super verbo omnia eorum bona. ¶Circa materiam de obligationibus sunt multa bona dubitabilia 7 notabilia eodem.§.quasi per totum. ¶Si stipulatus sum duas res sub alternatõne in contractibus altera earum deberi non potest.altera q̃ deberi potest in obligatione erit eodem titu.§.iiij.vers. quid si li. ¶Cum per.l.inducitur obligatio nec est cautum ea lege quo genere actionis agatur: agetur conditione ex ea.l.e.titu.§.v.in fine. ¶Obligatio est mater actionis titu. de testa.§.iij.℣.sequitur.

OBliuio. ¶Ex longo tempore sequit obliuio ti. de peti. 7 pos.§.j. in fine. ¶De preteritis potest quis facilius obliuisci ti. de loca. 7 condu.§.vj.℣.lxv.

OBscuritas. ¶Obscuritas ẽ vitanda in proemio.p.j.℣.si. ceterum non est. 7 titu. de teste.§.j.℣. item q ẽ testis obscure. ¶Obscuritas reprobatur: ex quibus autem obscuritas proueniat ti. de posi.§.vij.℣.iij. ¶Generalitas parit obscuritatem 7 obscure positioni respõdendum non est eodem.§.ver.ix. ¶Obscure respõdẽs pro confesso habetur eodem titu.§.ix.ver. verũtamen. ¶Q̃d obscure dicitur pro non dicto habetur. ¶Obscure autem respondens clare cogitur respondere eodem.§.versi. sed quid si quis ℣si. finali. ¶Generalitas obscuritatem parit titu. de libel.concep.§.xv.℣s. quid si causa. ¶Vbi concessio est obscura de modicis 7 minimis intelligitur esse facta titu. de loca. 7 condu.§. vj. vers.lix.

OBsequium. ¶Dignum est vt pci piat emolumentum q̃ prestat obsequium titu. de sala.§.iij. vers. quid si clericus. ¶Qualiter procedatur cum agitur de obsequijs parentibus 7 patronis prestandis ti. de libel.concep.§.x.℣.xxxv.

OBses. ¶Obsides se possunt obligare p pactum q obligatione durãte certo loco morentur etiam impediti ti. de renun. 7 conclu.℣.item est beneficium.

OCasio. ¶Qualiter illud intelligatur qui occasionẽ damni dat damnum dedisse videtur ti. de iudi.§.iij.iuxta finẽ.

OCidere. ¶Si quis impetu vno pluries aliquem vulnerauit et occiderit tenetur solum de occiso non vulnerato.ij.p.ti. de contu.§.iiij.℣.sed pone index. ¶Quosdam malefactores licet etiã sine iudicis auctoritate occidere vt.iij.p.i. de accusatione.§.j.℣.hoc autẽ.

OCulus. ¶Primo debz quis eijcere trabem d̃ oculo suo q̃ festucam d̃ oculo fratris sui titu. de aduo.§.j. vers. postmodum. ¶Loca sunt interdum oculis subijcienda titu. d̃ primo 7 secundo decreto.§.x. ver. in actore. ¶Segnius irritant animum demissa per aures q̃ que sunt oculis subdita fidelibus ti. de consang. 7 affi. vltra mediu. ¶De patiente in oculis qui aliquam rem vendidit medico ti. de magistris ℣.porro.

OCultum. ¶Contra ea que occulte sunt vide in concor.sig.ij. par. titu. de sententia 7 que ipsam se.§.v. vers. debz autem. ¶Inquisitio non fit de occultis licet alia iudicia instituantur de occultis dum tamen possunt p bari titu. de inquisi.§.j. in fine. ¶De occulto 7 pene occulto quid sint 7 quid iuris sit de eis titu. de noto. crimi.§.vj. 7 vij. ¶An peccetur plus publice faciendo q̃ occulte ti. ne cle. vel mo. in fine.

OCupatio. ¶Ex occupatione perdebat quis ius suum q̃ habebat in re. quando autem videatur seu presumatur quis rem occupasse titu. de restitu. spolia.§.j.℣. iij. 7 vers. vj. 7 ver. viij. ¶Stulte agit qui q̃ potest occupare vel inuadere non pauescit titu. de loca. et condu.§.vj.℣.xlviij.

ODium. ¶Repellitur ab accusatione qui odit quẽcunq; j. par. titu. de accusatore ℣.item q odit. ¶Odia sunt restringenda.j.par.ti. de procura.§.j. versi. sed quid si nõ fuerit. ¶Qualiter 7 quis probare debeat odium cum testem dicitur odio nolle deponere ti. de teste.§.iij.℣s. sed quomodo 7 se. ¶Odio habentur peccata non homines eo. ti.§.iij. in principio.

OFfensa. ¶Offendẽs in vno factus est omniũ reus.j.p.ti. de teste.§.j. ℣.item excipitur q est fur. ¶An iudex a q̃ appellatur possit arbitrari. An offensa sit dubia vel notoria.ij.par.ti. de ap.§.ix.j.℣.

OFficialis. ¶Officiales suis dominis existentibus excõmunicatis sua nequeũt officia exercere ti. de iudi. dele.§.vj. ver. quid si super. ¶Curialis seu officialis fugiẽs sine iudice capi potest titu. de actore vers. item q vult. ¶Nulli officiali cõmittitur causa a sede aplica. nisi sit officialis ecclesie cathedralis titu. de rescrip. presen.§. iij. ver. item nullus. ¶An officialibus iuratis credatur super citationibus criminum denunciationibus 7 alijs huiusmodi titu. de citatio.§.iij. ver. sed nũquid credetur 7 bene de titu. d̃ noto. crimi.§.viij.℣.petrus d̃ sap̃. ¶De conuentione officialium qui sunt per nominationes seu electiones ad honores seu munera deputati ti. exceptio. 7 replicatio.§.iij.℣. quid de exceptõe. ¶Officialibus cesarien̄sibus alicuius bona tãq̃ fiscalia occupare volentibus non creditur sine litteris. ij.p.titu. de probatio.§.iij.℣. quid d̃ auditoribus. ¶Officiali curie puta executori vel tabellioni condemnato ratione administrationis in qua delinquit appellare non licet.ij.p. titu. de appellatio.§.ij. ver.iij. ¶Ad quem appelletur a vicario vel officiali episcopi qui ordinarius censet eodem titu.§.iij. ver. vt autem. ¶Officiales episcoporuz possunt ordinarie causas exaudire: non tamen possunt officij ratione contra abbates vel alios de criminib; inquirere vel eos punire titu. de inquis.§.j. versi. quid de officialibus. ¶In criminibus que per officiales nunciantur non requiritur libellus ti. de libel. cep.§.x.℣.xj.

OFficium. ¶Quisq; debz solicite q̃ suo incumbit officõ speculari in proemio ℣.prime partis igitur. ¶Officiales suis dominis existentib; excõmunicatis nequeũt sua officia exercere supra vbi de officiali. ¶Finit iurisditio delegati si bene vel male iudicando sit officio suo functus ti. de iudice deleg.§.vij.℣.itẽ q̃ funct⁹. ¶Valent q̃ fiãt ab ordinario licz crimiõso q̃diu ab eccia toleratur nõ de merito vite sed officij potestate. e.§.℣.ß nũquid idem. ¶Nemo in eadem causa diuersaq; pso naq; officio fungi debz ti. de assessore.§. finali i ̃pncipio. ¶Iudicis officiũ latissime patz ti. de offi. om. iudi. §.j. ℣.j. ¶Quid pertineat ad officiũ cuiuslibet iudicis et oĩa que possunt dici de officio iudicis. e. ti. per totum 7 sumãt s̃. vbi de iudice. ¶An tutores curatores, pcuratores 7 similes persone possunt agere vel conueniri officio finito de bis que fecerunt durante officio titu. de

actore ℣.item tutor.Promiscuis actib⁹ rex ne turben
tur officia.j.p.ti.d̄ sindi.℣.illud etiã. ¶Non oĩa mem
bra idem habent officiũ nec vnius officiũ est alteri attri
buendum titu.de teste.§.vij.℣.de odoratu. ¶Creden
dum est cuilibet in officio sibi commisso eodem. §.℣si.
hoc autem. ¶Qualiter 7 quibus horis 7 ꝑm cuius ec
clesie consuetudinem diuinum officium sit dicendum.
eodem.§.℣.antepenultimo. ¶Qui ratione officij ali
quid extorquet a subditis crimine concussionis tenetur
titu.de execu.ver.sed nunquid tenetur. ¶Officium su
um nemini debet esse damnosum titu.de sala.§.j.versi.
penultimo. ¶De multiplici iudicis officio ti.de actio.
seu petitio.§.finali ℣.dicendum. ¶Nemo duplici of
ficio debet vti.ij.par.titu.de iuramen.calum. §.iij.vers.
quid si aliquid. ¶Presumitur pro aliquo propter pu
blicum officium quod gerit titu. de instrumen. edit. §.
viij.vers.quid si dum. ¶Lex vetat scribas seu notari
os in alijs officijs militare eodē.§.℣.quid ergo. ¶La
bellio exquo semel est officō suo functus siue bene siue
male vlterius de negocio illo se intromittere nō potest
eodem titu.§.ix.vers.sed nunquid confecto. ¶Qui of
ficium iniunctum compleuit siue bene siue male se vlte
rius de illo intromittere non potest.Si autem pro par
te fecit cogitur consumare eodem titu.§.xiiij.℣si.quid
si male. ¶De officio iudicis multa no.titu.d̄ expen.§.
iiij. ¶Si agatur cōtra eos qui a suis officijs recesserint
ꝙ redeant ad ea non requiritur libellus ti.de libel.con
cep.§.x.vers.xxvij. ¶Qualiter in titulis de officio ar
chidiaconi d̄ offi.archipresby.7 alijs sequentibus libel
li formentur eodem titu.per totum. ¶Necessitas offi
cij excusat aliquem titu.de iudi.§.iij.versi.illud autem.
¶De illo qui in eadem ciuitate ad duo officia est ele
ctus quod officiuz exercebit. ¶Et si electo ad aliquod
officium in aliquo loco aliquis se opponit an electus li
te pendē.suum officium exercebit titu.de censi.§.ij.℣s.
quid si quis 7 sequen.

OFfne. ¶Non omnes per omnia sed cer
ti pro certa meliores aut deterio
res inueniuntur in proemio prime partis pau
ante versi.sane. ¶Qui omne dixit nullum excepit.j.p.
titu.de sindi.vers.quid si in aliquo. ¶Si mandetur ali
cui ꝙ citet omnes qui se opponunt vel opponere vo
lunt vel aliquid simile:qui et quot et qualiter per banc
clausulam sint citandi titu.de cita.§.iiij.vers.quid si pa
pa 7 sequentibus. ¶Qui omne dicit nihil excipit imo
omnia comprehendit etiam preterita 7 futura titu. de
posi.§.x.vers.item pone. ¶Omnis res transit cum one
re suo in quēlibet possessorem titu.de rescrip.presen. §.
vij.in vers.j.7 titu.de cleri.coniuga.vers.sed quā 7 ti.de
loca.7 conduc.§.vj.vers.clx.7 vers.clxvij. qd̄ verum est
de onere reali sed de personali in titu.de instrumen.edi.
§.xij.vers.xx.

OPera. ¶An ille qui locauit operas su
as vel promisit aliquod opus fa
cere hoc possit facere per alium titu.de sala.ad
finē. ¶De operis obsequialibus que consistunt in fa
ciendo 7 earum que consistunt in non faciendo et alia
rum tam artificialium ꝙm fabrilium titu. de seruis non
ordinā.vers.generaliter. ¶De illo qui locauit operas
suas duobus quid iuris. ¶De illo qui locauit operas
suas in perpetuum an sit obligatus. ¶Item de illo qui
locauit operas suas sed pluuia vel alio casu impeditur
quid de mercede conuenta habebit titu.de loca.7 con
duc.§.v.vers.quid si quis locauit 7 sequentibus. ¶Fi
lij hominis mei vel liberti tenentur mihi pro virili non
insolidum prestare operas quas pater prestabat :nec
obstat si dicatur ꝙ ipsa opera diuidi non potest: ergo
nec diuise videtur posse prestare:extimatio enim ope
re diuidi bene potest titu.de feu.§.ij.vers. nono queri
tur. ¶Vasallus operam seruitij potest per substitu
tum prestare eodem.§.versi.xij. ¶Opere non sunt in
fructu titu.de iudeis et sarracenis iuxta finem. ¶Cum
ergo agitur de homine occiso vl vulnerato fit cōdem
natio in extimatione operarum omissarum 7 omitten
darum vsq; ad tempus quo verisimile erat illum viue
re potuisse titu.de iniu.7 damno da.§.ij.vers. sed nunc
et sequen. Qualiter hoc casu libelli formentur eodem
§.vers.vl fecit 7 vers.si autem. ¶Si is qui mihi ope
ras prestabat dederit tibi damnum ego tibi reficiam il
lud 7 postmodum recuperabo ab illo eodem.§.vers. in
summa.

OPinio. ¶Quid sit communis opinio
qualiter probatur siue fiat pro
batio communis opinionis:et de huius proba
tionis effectu.ij.par.titu.de proba.§.j.vers.vltimo que
ritur 7 vers.illud autem 7 sequenti.bene per vnam co
lum. ¶Propter auctoritatem rei iudicate prefertur
opinio veritati.ij.par.titu.de sententia 7 que ipsam se
quun.§.ix.vers.vt autem. ¶Vbi diuerse sunt opinio
nes iudex potest sequi quam malit.ij.par.titu.de appel.
§.ix.vers.circa hec. ¶Quid sit communis opinio.dif
ferentia inter communem opinionem et notorium ma
nifestum 7 famam. ¶Et an 7 quando communis opi
nio probet vel habeatur pro veritate ti. de noto.crimi.
§.v. ¶An plus stetur opinioni ꝙm veritati sunt arg.p
7 contra titu.de emp.7 vendi.§.vj.℣s.sed nunquid ei.

OPprobrium. ¶Non opprobrijs
sed legibus est cer
tandum titu.de aduo.§.iiij.℣.hoc autem.

OPus. ¶Opus laudat artificem et opera
nostra nos cōmendant in proemio
℣.nouissime in primo par.7 titu.de aduoca.§.
iiij.in principio. ¶Verba debent aliquid operari.j.p.
titu.d̄ arbi.§.ij.℣.quid si in compromisso. ¶An in de
nunciatione noui operis sit exprimēda causa quare fit
j.par.titu.de procuratore.§.finali ℣.sed nunquid suffi
cit. ¶Si locum alienasti in quo feceras opus cuius ra
tione interdicto qd̄ vi aut clam vel actiõe aque pluuie
ar.mihi tenearis si tum scilicet ante alienationem tecuz
egissem tuis expensis id opus tollere debuisses:nūc ve
ro quia alienasti competit mihi actio aduersus illum q̄
possidet vnde opus sumptib⁹ meis tollam et sufficit ꝙ
opus tolli possidens patiat ti. de cessio. actio.§.j.℣s.vt
autem. ¶Missio in possessionem ꝓpter ꝓtumaciam fit
in edicto de no.ope.nun.sicut in reali actione ti.de.j.et
ij.de creto.§.x.℣.item queritur. ¶Forma cautiõis quā
debet prestare is cui opus nouū ꝓnunciatuz est si vult
edificare ti.de satisda.§.v.℣.cetez. ¶Sententia:ver
ba 7 alia huiusmodi debent aliquid operari vt in ꝓcor
dantijs signi.ti.d̄ peti.7 pos.§.j.℣.quid si is. ¶Expsis
legib⁹ statur super denunciatione noui operis etiam in
re ecclesiastica ti.de dispu.7 alle.§.v.℣s.sed nūquid in
causa. ¶In noui operis nunciatione sufficit ꝓbare ꝙ
obtulit quis cautionē de ope demoliendo.ij.p.ti.de ap.
§.xj.℣.istud quoqz. Qñ 7 qualiter 7 ad quid agi pos
sit cum opus nouū est in obligatione ti.de obliga. Fiat
quotiens opus erit ti.de denun.§.ij.℣.sed qualiter 7 ti.
de inqui.§.j.℣.sed qualiter. ¶Quib⁹ modis fiat nun
ciatio noui operis:7 an in ea requirat libellus et quali
ter ꝓcedat in ipsa ti.de libel.ꝓcep.§.x.℣.xxxij. ¶Qua
liter ꝓtra illum qui aliqd̄ opus infra certum tp̄us face
re ꝓmisit aget ad penam vel interesse vel ad opis com
plementū. ¶Et q̄d si ille q̄ ꝓmisit penden.termio mo
tuus est ti.de ꝓpte.§.j.iuxta prin. ¶Si ꝓtra vl ꝑter
tuã denūciationē vel te celāte qm̄ ꝓtrouersiã sibi suspi
cat motuz aliqs te inquietādo aliqd̄ opus in tuo fece
rit vi vel clam vel vi solū qualiter ꝓtra eū ages:7 quali
ter tuū intelligat hoc casu agat ꝓtra eum q̄ fecit vel fi
eri fecit 7 possederit siue ꝓ eū qui fecit 7 nō possidet si
ue ꝓtra eum qui possidet 7 non fecit 7 vsq; ad qd̄ tp̄us

possit de eo agi. ¶ Et quis hanc nunciationem facere possit ꝛ in quibus rebus hec locum habent tit. de restit. spo. §. j. ℣. ceteꝝ vsqꝫ ad finem. ¶ Qualiter in cautiõe ꝺ opere demoliendo quam prestitit is cui opus nouum est nunciatum li. ꝛ po. formentur ti. de pigno. §. ij. ℣. itẽ sepe. ¶ Qualiter in materia de noui operis nunciatiõe li. ꝛ po. formentur ꝛ quicquid est dicendum de illa ti. ꝺ ope. no. nun. quasi per totum.

ORator. ¶ De cõmunibus vicijs oratorum de ipsorum informatione que sunt que dant audaciam perorandi: et de primis oratorum prefatõnibus tam ex parte actoris qꝫ ex parte rei ti. de aduo. §. vj. per totum.

ORatio. ¶ In eadem oratione contenta non debent ad diuersos intellectus referri titu. de disputatio. ꝛ allegatio. §. iij. ℣. vel in principio.

ORbis. ¶ Diocesis maior est vrbe vt cõ. cor. fig. titu. ꝺ rescrip. pre. §. ix. vel finali ℣. quid si vagatur.

ORdo. ¶ In iure nihil debet esse inordinatum in proemio prime partis vers. igitur iuxta finem. ¶ Quis ordo iuris sit ĩ omnium causaruꝫ singulis obseruandus: vide vbi agitur de cognitione. ¶ Non tenet qꝺ fit contra ordinem iuris. qꝺ enim inordinate fit retractatur titu. de tuto. §. iij. ℣. quid si mater. ¶ Ex his que inordinabiliter acta sunt nihil potest ordinabiliter agi ti. de aduo. §. vj. parum ante vers. hec breuitatis. ¶ Ordo scripture quandoqꝫ seruatur quandoqꝫ non titu. de testa. §. vij. vers. ij. in examinatione. ¶ Que sint membra ordinis iudicialis vel ciuilis vel criminalis ordinarij vel extraordinarij in proemio secunde partis. ¶ Maior est qui a maiori recepit ordinem ti. de citatiõe. §. v. ℣. porro. ¶ Qualiter intelligatur quid legitur qꝺ ordo scripture seruandus est titu. ꝺ primo ꝛ secundo decreto. §. v. ℣. sed nũquid ordo. ¶ Vis est in verborum ordine facienda ti. de exceptio. ꝛ replica. §. iiij. iuxta principium. ¶ De ordine cognitionis vide supra vbi agitur de cognitione. ¶ Qui negatur ordinatus hoc debet probare. ij. par. titu. de probatio. §. j. ℣. restat. ¶ Si ei qui longo tempore ĩ aliquo ordine deseruiuit nouiter obijcitur qꝺ nõ fuit a suo episcopo ordinatus quid erit. j. par. ti. de presump. §. j. in fine. ¶ An in criminibus sit ordo iudiciarius obseruandus. ij. par. titu. de accusatione. §. j. vers. in summa ꝛ sequen. ¶ Que debeant recipere qui ad ordines promouentur eo. ti. §. ij. parum ante vers. sed nunquid tot. ¶ Accusatio ordo ꝛ testimonium paribꝫ passibus ambulant eodem titu. §. iij. in fine. ¶ In ordinatione episcopi ꝛ clerici cuiuslibet sic est etiam seruãdũ qꝺ ordinator etiam sine infamia potest inquirere de vita ꝛ moribus cuiuslibet ordinandi titu. de inquisi. §. ij. vers. in summa. ¶ In ordine iuris omisso nemini licet ignorantiam allegare. titu. de libel. concep. §. vj. in fine. ¶ An iudex hodie possit ordinare iudeũ. Et an moyses ꝛ aaron hodie viuerent possent conferre ordinem. ¶ Qꝺ nullus potest conferre ordinẽ nisi qui rite fuit ꝑm claues ecclesie ordinatus titu. de eta. ꝛ qualita. ꝛ ordine prefi. ¶ Forma per quam conceditur alicui qꝺ ab alieno episcopo ordinetur. ¶ De priuilegio quod habẽt quidã religiosi qꝺ possint a quo maluerint episcopo recipere ordines ꝛ de quibusdã dubitabilibus circa hoc. ¶ An sit ordinato necesse de quolibet ordine susceptolitteras exhibere titu. de consti. cle. ꝛ titu. de temp. ordi. ꝛ de consti. grego. eo. ti. ꝛ ti. ꝺ cleri. pe. ¶ Qualiter agã contra episcopum qui me sine titulo ordinauit titu. de preben. §. ij. ℣. item nota. ¶ Ordo habet votum continentie annexum titu. de statu regularium ℣. xxvij. de non ordi. mi. eo. ti. per totum.

ORdinarius. ¶ Qualiter ordinarius deleget. j. par. ti. de iudice delegato. §. v. ℣. si. quid si ordinarius. ¶ Ordinarius cuius iurisditio certa est ꝛ firma cognoscit an sit sua iurisditio. Item si contra delegatum ipsius talis exceptio proponatur eodem titu. §. vij. ver. sed quis cognoscet. ¶ Si excipiatur coram ordinario qꝺ citatus non est de iurisditione citãtis ipse ordinarius cognoscet de hoc. ¶ Item causa pendente coram ordinario non valet hoc tacito facta cõmissio delegato. ¶ Sicut econtra nõ debꝫ ordinarius se intromittere de causa coram delegato pendente. ¶ Item scias qꝺ cõtra ordinarium non potest excipi qꝺ sit criminosus: nam valet qꝺ fit ab eo qꝺiu ab ecclesia toleratur eodem. §. ℣. item qꝺ citatus ꝛ ℣. item qꝺ causa pendet. ꝛ ℣. sed nunquid idem. ¶ Quis dicatur iudex ordina. tam in foro ecclesie qꝫ seculari. ¶ Qꝺ cognitor datus ĩ vna causa nõ est ordinarius sed delegatus. ꝛ qꝺ papa est ordinarius singulorum. ꝛ qui habeant ordi. iurisdi. plene ac bene nõ. j. par. titu. de ordi. offi. §. j. ¶ Quis constituat ordinarium eodem titu. §. ij. ¶ Quid spectet ad officiũ ordi. eodem titu. §. iij. ¶ Quis possit esse ordinarius vel nõ. ¶ Et qꝺ executiones de impotentia iuris vel facti contra ordi. non admittantur qꝫdiu in dignitate vel officõ tolerãtur eodem titu. §. iiij. ¶ Que sit ordinaria iurisditio. ¶ Qꝺ iudicum ordinariorum alij sunt consules alij proconsules ꝛ cetera. ¶ Item qꝺ iudicum ordinariorũ alij sunt maximi alij medij alij magni alij minimi alij infimi. ¶ Et quid iuris sit de istis tam ꝼm leges qꝫ canones titu. de iurisditio. om. iudi. per totum. ¶ An ordinarij valeãt accusari titu. de accusatore. j. par. ℣. quid ergo. ¶ Qui dicantur iudices ordinarij sine admistratione titu. de curatore. §. j. vers. penultimo. ¶ Quis dicatur iudex ordinarius alicuius. ¶ Et qꝺ quis põt esse sub duobus iudicibus ordi. ¶ Et qꝺ papa est iudex ordinarius singulorꝫ titu. de cõpe. iudi. adi. §. ij. ¶ Quis etiam dicatur ordinarius titu. de primo ꝛ secundo decreto. §. vj. ℣. sed quis iudex. ¶ An et in quibus creditur ordinario. ij. par. titu. de probatio. §. iiij. ℣. x. ¶ An duobus iudicibus ordinarijs eiusdeꝫ tribunalis quod vnus cepit agere alter perficere potest ti. ꝺ instrumen. editio. §. xiiij. ℣. sed nunquid vbi plures. ¶ Qꝺiu ordinarius ab ecclesia in officio toleratur non potest pretextu criminis eius iudiciuꝫ declinari. recusari tamẽ potest etiam si habeat cõmissionem a papa tam sua qꝫ ordinarij auctoritate procedat. ꝛ tunc ꝺ causa recusatõ. per arbitros ꝛgnoscatur titu. de inquisitio. §. j. ℣. item opponitur ꝛ sequen. ¶ Ordinarius potest reuocare attentata facta post iter arreptum qꝫuis a delegato fuerit appellatum: vt ti. de peregrinantibꝫ in fine.

ORnatus. ¶ De ornatu aduocatoruꝫ tam in vestibus qꝫ in sotularibus sellis frenis ꝛ aliꝫs huiusmodi titu. de aduoca. §. ij. per totum.

ORphanotrophus. ¶ Quis dicat orphanotrophus titu. de his qui alie. nom. in iudicio interue. ver. orphanotrophus. Quid iuris sit de eo ꝛ que opponi valeant contra eum titu. de orphanotropho. ¶ Qꝺ ipse potest agere contra debitores administrationis sue titu. de instrumen. edi. §. xiiij. ℣. illud etiam. ¶ Qꝺ tenetur inuentarium facere eo. §. ℣. sed an tenetur. ¶ Quis dicatur orphanotrophꝰ de inuentario ipsius an possit agere ꝛ an ꝛ quando tenetur cautionem prestare eodem titu. §. xvij. ℣. sunt etiam.

ORigo. ¶ Origo facti consideranda est titu. de actione seu petitione. §. ij. vers. sed quam. ꝛ titu. de renunciatio. ꝛ conclu. vers. sed si. ¶ Item origo obligationis non titulus

non actio inſpicitur.e.§.ij.ver.q̄ ſi de caſu.rōne origi-
nis paterne vel ꝓprie quis foꝛ ſoꝛtitur q̄ qualiter intel
ligatur bene no.ti.de compe.iudi.adi.§.j.℣.xlij.z.ij.ſe.
¶ Originalis cauſa inſpicitur.ij.par.ti.de iura.calum.
§.ij.℣ſ.ſed queritur.

OB. ¶ Ex oꝛe tuo te iudico.ij.par.ti.de ꝓfeſ.
§.j.in principio.

OVis. ¶ Si paſtoꝛem meum miſi ad mon-
tana cum ouibus meis et aliquis ei
vnam vel plures ſeu oīes auferat ego poſſum
eas vendicare ti.de ac.ſeu peti.§.ij.℣.item nō.

PAtientia. ¶ Multa per patien-
tiam tolerātur que ſi
eſſent deducta in iudicium non deberent
aliquatenus tolerari ti.de loca.et condu.
§.vj.℣.vj.

PActum. ¶ Nemo cogitur transigere
vel paciſci .j.p.ti.de arbit.§.
viij.℣.ſed nūquid arbitratoꝛ. ¶ Nō valet pa-
ctum ꝓtra bonos moꝛes vel per q̄d quis inuitat' ad ma
le pronunciandū.e.§.℣.itē q̄d ſi cōpromiſſum. ¶ Pa
ciſci alteri nemo poteſt.e.§.℣.ſed pone cōpromiſſum.
¶ Pactū debz aliq̄d operari.e.§.℣.quid ergo. ¶ Pa
ctum in vna re factum non preiudicat in alia.iuri autē
futuro poteſt renunciari per pactū ti.accu.℣.ß pone.
¶ An valet pactum ne quis alium accuſet de crimine
plene nō.e.ti.℣.item q̄ fecit pactum et ſe. ¶ Qualiter
veſtiatur nudum pactum coherentia contractus ti.de
ſala.§.ij.iuxta prin. ¶ Pacta ſeruentur pacta cuſtodi
antur.e.ti.§.iij.℣.quid ergo ſi liti. ¶ Speciale concur
rit interdum vt ex nudo pacto agatur eo.§.℣.is ergo.
¶ Conſenſus partium dat iuriſditionem ſi pactuz de
ſtitutū fuerit inter ip̄as:ſed per pactum nudum nō an-
te lit' cōteſta.ti.de compe.iudi.adi.§.j.℣.ſed quid erit.
¶ Quando pacti de non petendo exceptio ſit propo-
nenda. ¶ Et que exceptio tollatur per pactum titu.de
exceptio.z replicatio.§.iij.℣.ſed pone z ſequē. ¶ Nu
dis pactis dominium non tranſfertur.ij.par.ti.de ꝓfeſ.
§.iij.℣.porro. ¶ Qd̄ non valet iure confeſſionis inter-
dum valet iure pacti z ecōtra eo.§.℣.in ſumma z pre.
¶ Non valet pactum contra iura nec contra publicā
vtilitatem nec contra bonos moꝛes. ¶ Pactum tamē
licitum z lex equiparantur. ¶ An autem valeat pactuz
ne probatio ſolutionis debiti poſſit fieri niſi per inſtru-
mentum vel niſi alio certo modo.e.par.ti.de probat.§.
ij.℣.ſed pone z ſequen. ¶ Plus valet pactuz q̄ repu
diatio ti.de renun.z conclu.℣.quid ſi quis. ¶ Quādo
valeat pactum de nō appellādo z de pacto qd̄ actoꝛ fe-
cit reo dicens ſi obtinuero nolo q̄ mihi tenearis an pa-
ctum iſtud habeat locum.ij.par.ti.de appella.§.fi.℣.et
nota z ſe. ¶ Pacta ſeruabo ti.de fructi.z itereſſe.§.iij.
¶ De crimine tranſigere vel paciſci non liceat titu.de
obliga.§.j.ī fi. ¶ Pacto poteſt libell' remitti. ¶ Et pa
ctum z conſuetudo equiparantur ti.de libel.concep.§.
x.℣.xxj. ¶ Pactum z ſtipulatio non pertinent niſi ad
perſonas in eis contentas ti.de treu.z pa.ī fi. ¶ Quid
ſit pactum z vnde dicatur. De differentia inter pactū
z tranſactionem z alia ti.de pac.§.j. ¶ Qualiter ſuper
pactis de vlterius non petendo vel refutationis vel re-
nunciationis bonoꝛum z aliis buiuſmodi inſtrumenta
z qualiter contra non ſeruantes pacta libelli z poſitio-
nes foꝛmentur eo.ti.§.ij. ¶ Pactum de incerta perſo-
na non valet ti.d̄ emp.z ven.§.j.℣.ſed quid. ¶ Quod
cunq; pactum in rei traditione apoſitum eſt ſeruādū
ti.de loca.z cond.§.iij.℣.ad euidentiam. ¶ Pactū qd̄
non eſt contra leges nec contra bonos moꝛes ſeruāduz
eſt. ¶ Pactū tñ frangenti nō teneoꝛ ſeruare pactū eo.
ti.§.vj.℣.xxxv.z ſe. ¶ Alteri ſtipulari vel paciſci nemo
p̄ot eo.ti.℣.lxxv. ¶ Pactū directi dominij non nocet
inuili eo.§.℣.lxxv. ¶ Pactū in vno caſu ſpecialiter fa
ctum non debet ad alia extendi. ¶ Pactum autem fa
ctum de alio faciendo vel non bene valet eo.§.℣.illud
autem. ¶ De pacto qd̄ fecit filius vel filia patri de non
petendis ab eo bonis paternis vel maternis z cetera ti.
de teſta.§.j.℣.ſed pone filius z ti.de dona.inter virū et
vxoꝛem.§.ij.in fi. ¶ Pactum eſt quedam donatio vñ
autem pactum dicatur ti.de homici.℣.illud.

PAlganus. ¶ Qualiter aget pagan⁹ cō
tra ſibi violentiam inferen-
tem ti.de iudeis in principio.

PAlea. ¶ Ventilabro recti indicij iudicis
granum veritatis a verboꝝ paleis
ſegregare ſolet ti.de aduo.§.vj.℣.vel tali pre-
fatione reus vtatur.

PAllium. ¶ Archiepiſcopus extra pro-
uinciam ſuā pallio vti nequit
ti.de inſtru.edi.§.viij.℣.quid de bis. ¶ Quali
ter in materia de vſupallij libel.z po.fomentur eo.tit.
de vſupallij per totum. ¶ Vſuſpallij delegari non poteſt
ti.de iuriſdi.om.iudi.℣.ſed canones.

PAllinarium. ¶ De pallinario ꝓ-
curatoꝝ z aduoca
toꝝ ti.de ſala.§.ij.℣.ſed nūquid ſalarium.et
§.iij.℣.illud autem z ℣.pone q̄ nomine.

PAnis. ¶ Panis quē auarus detinet eſu-
rienti panis tollitur q̄ ſi de cibo ſecurus iuſticiaz negli
gat ti.de inqui.§.fi.℣.item pone abbas.

PApa. ¶ Papa per ſuum reſcriptum non
intendit alicui damnum facere ti.d̄
iudi.delega.§.v.℣.Hoff.dicit. ¶ Papa q̄ ſim
plicem querelā poteſt adiri quia eſt oꝛdinarius ſingu-
loꝝ ti.de iudi.dele.§.iij.j.℣. ¶ Papa qui ſolutus ē
legibus accuſari non poteſt niſi d̄ hereſi z tunc a certis
tm ti.de accuſatoꝛe ℣.item papa. ¶ De prefatōnibus
faciendis coram papa ti.de aduo.§.vj.℣.vel tali ſi fue
ris coram. ¶ Papa poteſt ſtatuere vl' diſpenſare q̄ p-
iurus vel exiſtens in peccato mortali ad teſtimoniū ad-
mittatur vel ad oꝛdines promoueatur ſicut poteſt le-
gitimare z quo ad ſucceſſionem z quo ad matrimoniū
contrahendum vel non contrahendum: z reddere ali-
quos habiles vel inhabiles.j.par.tit.de teſte.§.j.℣.ſed
queritur. ¶ An papa ſibi alium in ſcribendo ꝓponat.
¶ Et quando in ſalutatione ſcribat in chriſto vel non
z de multis aliis que ſeruantur in ſalutationibus litte-
rarum apoſtolicarum ti.d̄ reſcrip.preſen.§.iij. in prin
cipio z poſt. ¶ An papa ante coꝛonationem z inſignio
rum papalium receptionem debeat ſe papam vocare z
temporalia z ſpiritualia miniſtrare nomen ſibi aſſume
re z integra bulla vti. ¶ Et an papa eoipſo quo eligi-
tur confirmatur eodem titu.§.ix.ver.item q̄ obtentū.
¶ Solus papa poteſt quem abſoluere ſolo verbo tit.
de cita.§.v.verſ.quid ſi iudex. ¶ Non p̄ſumitur q̄ pa
pa velit licet poſſit alicui preiudicare quia nō eſt actoꝛ
periurij titu.de exceptio.z replicatio.§.iij.ver.ſed que-
ro. ¶ Qualiter papa ſententiet. ¶ q̄ papa ſolutus eſt
legibus. ¶ Et q̄ eius preſentia omnem ſupplet ſolenni
tatem.ij.par.titu.d̄ ſentētia z que ip̄am ſequen.§.viij.
verſi.non valet. ¶ Et papa ſolo verbo reſtituit degra
datos.ij.par.titu.de ac.§.ij.vltra medium. ¶ An papa
preſcribat contra alios vl' alij contra eum. ¶ q̄ omnes
eccleſie ſunt pape z ipſe in earum qualibet habet pleni-
tudinem poteſtatis.iiij.par.titu.de reſcript.verſi.illud
etiam. ¶ Qualiter ſcribatur pape.iiij.par.titul.de ap-
pella.§.iij.verſi.alij ſunt. ¶ Exiſtentes in ſeruitio pa-
pe exeuſantur a reſidentia in beneficijs ſuis tit.de cleri.
non reſiden. ¶ An papa poſſit ſe ſubijcere iuriſditio-
ni inferioꝝ is t .de peni.z remiſ.ver.quid ſi papa.

Parens. ¶ Parentis appellatiõe pater ꝛ mater continentur ti. ď suc. ab intestato vers. sed an.

Paritas. ¶ Par in parẽ non habet imperium ti. de iudi. delega. §. ij. vers. sed ſm premissa.

Parrochia. ¶ Decem homines faciunt parochiam titu. de noto. cri. §. viij. ℞. ad hoc. ¶ Materia de parochijs et alienis parochianis diuersos habet articulos quare in eo vario modo tam in pos. cẽ in pet. ꝛa diuersonis personis li. et po. fozmentur ti. de patro. p totum. ¶ Parochiani suum sacerdotem possunt accusare ti. de simo. §. possunt.

Pars. ¶ Commissio non potest valere pro parte et pro parte non. ¶ Ratione partis totum viciatur: ratione tamen maioris partis valet totum titu. de iudi. delega. §. vj. vers. quid si causa. ¶ Qꝛ fit a maiori parte ad vniuersos refertur. j. par. titu. ď arbi. §. ij. ver. sed quid si compꝛomittatur. ¶ Quando pena committatur insolidum vel pro parte perinde est ac si ab omnibus fieret. j. par. tit. de teste. §. j. vers. quid si tenetur. ¶ An partẽ faciendo vel vsurpando totum vsurpasse videatur vel fecisse ti. de sala. §. iij. vers. sed pone ꝙ nomine. ¶ Quelibet pars fundi fit fundus si scindatur sed pars decisa sequitur naturã fundi a quo est decisa. Item antẽ de quo agitur potest esse pro parte nouale ꝛ pro parte non nouale. ij. par. ti. de proba. §. j. vers. quid si pars. ¶ An instrumentum ꝑ parte ociosum reputetur in totum vicioſum tit. de instrumen. edi. §. ix. vers. quid si aliquid. ¶ Nomine partis de dimidia intelligitur titu. ď libel. concep. §. xv. ℞. item debet. ¶ An soluens partem in totum excusetur a pena titu. de loca. et condu. §. vj. vers. xxix. ¶ An soluentes partem debiti totum debitum agnoscere videantur. e. §. versi. xlij. ¶ An pro parte nõ soluta tota pena committatur eodem. §. versi. lxxiij. ¶ Qui pro parte recipit pro parte tenetur ti. de sala. §. j. ℞si. sed pone.

Parvitas. ¶ Modicum siue paruum incrementum non debz mouere iudicem titu. de rescrip. presen. §. ix. versi. item queritur qui dicantur. ¶ Coram paruis iudicibꝫ et paruis causis non debet nimia solennitas obseruari titu. de cita. §. iiij. vers. ꝛ nota. ¶ In causis modicis siue paruis non offertur libellus ti. de li. concep. §. x. ℞si. iij. ¶ Que autem cause dicantur modice siue parue vide ti. de furtis ℞. sed quid si nauta.

Partus. ¶ Partus est pars viscerũ vnde sequitur partem ventris ꝛ q̃lis est mater talis erit partus ti. de feu. §. ij.

Passio. ¶ Quare passio christi dicat notoria ti. de noto. crimi. §. viij. versi. notoꝛium facti.

Pastor. ¶ Pastoꝛ tenetur de custodia titu. de ac. sen peti. §. ij. versi. itẽ nõ.

Pastus. ¶ De actione de pastu pecoꝛis. titu. de inin. et dam. da. §. ij. versi. poꝛro et sequen.

Pater et patronus. ¶ que bonus pater facit debet benotus filius imitari ī pꝛoemio pꝛi me partis vers. ceteruꝫ. ¶ Qualiter aget pater contra filium obedientiam vel reuerentiam sibi pꝛestare nolẽtem. vel si pater vel mater agunt contra filium vel filius contra eos pro alimentis. ¶ Item qualiter agetur cuꝫ inter patrem ꝛ filium disceptatur de patria potestate. ¶ Vel cum pater conqueritur de malo filio vel filius de patre duro. et an in his casibus requirantur li. ꝛ cause cognitio et an in his appellatio admittatur titu. de offi. om. iudi. §. ij. vers. si vero officium et se. bene ꝙ vnã colum. et. §. viij. versi. iij. supꝛa. vbi de filio sunt multa que faciunt ad titulum istum. ¶ An ꝛ in quibꝫ casibus pater vel mater possint filium de crimĩe accusare. ¶ Et ꝙ filius tenetur accusare occisoꝛem patris sui alis puniꝛ etur titu. de accusatoꝛe vers. item ꝙ est frater et sequen. ¶ Pater petit restitutionem pro filio condemnato ti. de coniuncta persona vers. quid ergo si sit. ¶ An pater pro filijs et filiabus suis potest constituere pꝛocuratoꝛem. et an tunc vel si ipse agit pro illis tenetur cauere ď rato titu. de sindi. vers. quid si pater et sequen. ¶ Pꝛesumitur ꝙ pater bene faciat pro filio et lex multum de eo confidit titu. de tuto. §. fi. vers. item excipitur contra tu. ¶ Cui magis teneatur quis an patri vel patrie sunt multa pro ꝛ contra titu. ď aduo. §. j. vers. quid si pater. ¶ Pater est domesticus filio et econtra: vnde vnus non admittitur in testem pro alio: sed cõtra bene si voluerit testificari non tamen compellitur. j. par. ti. de teste. §. j. vers. sed nunquid agnati. ¶ An pater iurabit ď calumnia in aduenticijs bonis. ij. par. titu. de iuramen. calum. §. iij. ℞si. sed an pater. ¶ An pater de bonis filij aduenticijs in quibus habet vsufructum facere inuentarium teneatur titu. de instru. edi. §. fi. ℞si. quid de patre. ¶ An detur li. cum agitur inter patrem et filium ti. de lib. concep. §. x. ℞. xxxv. ¶ Qualiter aget pater pro rebus filio acquisitis vel pro dote filie eo. titu. §. xiij. ℞. illud autem et sequen. ¶ In extimatõne interesse venit affectio quam habeo circa fundum qui fuit patris mei. titu. de fruc. et interesse. §. vj. in principio. ¶ An qđ filiosa. relinquitur vel donatur patri relictum videatur vel datum. ¶ Item filiussa. qđ acquirit teneatur communicare fratribus in potestate constitutis tit. de iudi. §. ij. ℞. quid si isti. ¶ De efficacia facti pacti a pãe pro se ac filijs ti. de lo. et ꝛdu. §. vj. ℞si. lxxviij. ¶ Si aliquid detur patri et filijs eius vel patruo et filijs fratris: tãtũ habebit pater vel patruus quãtũ filij. e. §. ℞. cliij. ꝛ ti. ď feu. §. ij. ℞. ix. ¶ Semper pꝛesumitur ꝙ ex voto omnia paremus liberis nostris dicto. §. vj. ℞. clviij. ¶ Pater et filius eadẽ persona reputant' et filius est paterni cotꝛis: vnde qualis pater talis filius ti. de feu. §. ij. ℞si. v. vbi sunt multa alia bis similia. ¶ ꝙ magis fauent iura patri q̃ matri. ¶ Cuius conditionẽ sequit' filius an. s. patris an matris. ¶ ꝙ filius nõ debet pro patre puniri. ¶ ꝙ pꝛesumit' ꝙ pater ita pꝛouidere velit filio sicut sibi. ¶ ꝙ magnũ ẽ ius patrie ptãtis. ¶ Et an pater põt filium eius exheredare vel eius conditionẽ grauare. e. ℞. et se. ¶ Pater filio inuito pro sue libito voluntat' admit peculiũ. ¶ Item filius cogit' et coꝛrigitur a parente. e. §. ℞. xviij. ¶ De pacto qđ fecit filius patri de non petendis ab eo bonis maternis ꝛc. supꝛa ti. vbi ď pactis vers. e. ¶ An pater possit cogere filium ad spõsalia vel matrimoniũ ꝛtrahendũ ti. de spon. ꝛ ma. §. j. ℞. arg. tñ contra. ¶ Qualiter aget filius ꝓtra patrem ipm male tractantẽ ti. de na. ex li. ven. ℞. eodem etiã mõ. ¶ Et q̃liter filius ꝓtra patrẽ vel ecõuerso sibi alimẽta negantem. ¶ Et an filius patri infideli subuenire teneat' ti. q̃ fi. sint legi. in multis ℞sibꝫ.

Patria potestas. ¶ An pater qui monasteriũ intrauit retineat filiũ in patria ptãte. ¶ Et an filius ingressus monasteriũ remanet sub patria potestate ti. de accusatoꝛe ℞. quid si pater. ¶ Certi st' modi quibꝫ liberat' quis a patria ptãte ti. de tu. §. iij. ℞. ß q̃ritur. ¶ Si patria ptãs casu adimit' cessante casu reintegrat' a iure. e. ti. §. iiij. ℞. quid si mr̃. ¶ An per religionis ingressum pr̃is vel filij perdat' patria ptãs ti. de statu regula. §. xij. ¶ Quid si pr̃ ingressus ẽ post exiuerit de licentia papeꝛ nũquid recupat ius patrie ptãtis. ¶ Nota qui in alterius ptãte est in sua aliuꝫ habere nõ põt. ¶ Qualiter monachus dicit' esse in ptãte abbatis: et q̃liter filiꝰ in potestate patris. ꝛ qualiter ciuis ī potestate

et rectoris ciuitatis eo.ℵsi.et se. ¶Qui in alterius potestate est de illius etiam voluntate testari non potest. eo.ti.§.liij.

Patria. ¶Cui tenetur quis plus an patrian pie sit multa p 7 ꝯ ti.de aduo. §.j.ℵ.q̃d si pater 7 ti.de feu.§.ij.ℵ.xvj. ¶An etiã licet alicui ꝯ patriã aduocare sunt multa.e.§.j.ℵ. sed ꝑm hoc 7 ℵ.pce. ¶No.seruãdos mores patrie in q̃ quis morat'.e.ti.de aduo.§.ij.ℵ.fi. ¶De defensiõe ei⁹ patrie sunt multa ti.de feu.§.ij.ℵ.xvj. ¶Vbi agitur ꝺ ꝓditore patrie vtriusq; ꝓtis testes admittunt'.hoc em̃ crimen in hoc equiparat' crimini lese maiestatis.ij.p.ti. ꝺ ꝓba.§.j.ℵ.x. ¶Crimen em̃ patrie ꝓdite dicit' graue scelus.iij.p.ti.de accusatione.§.j.ℵ.sed pone.

Patriarcha. ¶An patriarche constãtinopolitan⁹ alexandrinus possint epos deponere sicut papa ti.de lega.§.vj.ℵ.xvij.patriarcha põt dici supillustris. ¶q̃ aũt dicit' q̃ patriarcha 7 primas idez sunt: verũ est quo ad quedã: patriarcha tñ maioris est dignitatis et iurisditõnis ti.de iurisdom.iudi.ℵ.sed canones. ¶Ad quos patriarchas omissis medijs appelletur.ij.p.tit.de ap.§. iiij.ℵ.item non debet.

Patricius. ¶Patricius est superillustris et est de maximis iudicib⁹ sicut 7 princeps quia princeps vocat eum patrem ti.de iurisdom.iudi.ℵ.maximi.

Patronus. non habet ordinariam iurisditionem inter libertos j.par.ti.de offi.ordi.§.j.in fi. ¶Qualiter aget' si patronus ad inopiam vergens petit sibi per libertu⁹ vl' per ecclesiam prouideri. ¶Vel si patronus petit vt libertus sibi obsequium põstet: vel si conqueratur se ab eo contentum vel ab eo conuicium sibi dictum vel factum. Et an in predictis casibus requiratur libellus vl' appellatio admittatur ti.de offi.dom.iudi.§.ij.ℵ. si vero offi.7 se. ¶Libertus sequitur forum patroni ti.ꝺ cõpe. iudi.adi.§.vj.ℵ.xlj. ¶Patronus ad instantiam liberti citari non debet ti.de cita.§.j.ℵ.item ad q̃relã. ¶An datur libellus cum inter patronũ agitur 7 libertũ ti. de libel.concep.§.x.ℵ.xxxv. ¶Si pronũciatur me esse patronũ per consequens ꝓnunciatur te non esse ti.ꝺ elec. §.j.ℵ.illud autẽ. ¶Qualiter aget qui spoliatus ẽ possessione vel quasi iure patronatus ti.de resti.spoli.§.iij. ¶Liberto alienante bona in fraudẽ patroni vel creditoris: qualiter patrono vel creditori subueniatur 7 qualiter in his materijs libel.7 po.for. ¶Et quid patron⁹ in bonis liberti debeat habere de iure ti. de reb ec. non alie.ℵ.cetez et se.q̃ in alienatione eius rei patroni req̃ratur ꝓsensus ti.de emp.7 ven.§.iiij.ℵ.cetez. ¶Quib⁹ verbis debeat vti in instrumento laicus aliquibus clericis vel collegijs ius conferens patronatus titu.ꝺ dona. iuxta prin. ¶Qui abstinuit non excludit patronũ licz sit filius ti.de testamen.§.j.iuxta finem. ¶De bo.pos. cõtra tabulas que datur patrono preterito cõtra testamentum liberti et qualiter in ea li. et po.for. et quid iuris habeat patronus in libertum eo.titu.§.iij.ℵ.est 7 alia 7 ℵ.patrono ꝛc. ¶Quid et qualiter patroni clerici vel laici possint ab ecclesijs vel in ecclesijs petere ti.de reli.do. ¶Qualiter in materia ti.ꝺ iurepatro.lib. 7 po. for.et de potestate patronorum et de multis alijs dubitabilibus circa ea eo.ti.de iurepatro.p totũ. ¶Qualit' libertus petet a patrono alimẽta vel econuer.ti.qui fi. sint legi. ¶Patroni et parochiani suũ sacerdotẽ possunt accusare ti.de simo.ℵ.pos.

Paupertas. ¶An pauper possit accusare q̃ contra pauperes faciliter de corruptione presumitur. Et q̃ pauper dicitur qui non habet.l. aureos in bonis titul'. de accusatore vers.item excipitur contra ac.q̃ est pauper.7 plenius ti.de teste.§.j.vers.item q̃ est pauper.ar. contra quia paupertas non est de genere malorum vt ibi. ¶Non valet littera in qua impetrans se dicit pauperem cum sit diues eodem titu.de rescrip.presen.q.v. vers.item q̃ dixit. ¶Paupertas exornat a satisdatione tit.de primo et secundo decreto.§.ix.vers.quid si q̃s. ¶Contra pauperes de facili presumitur titu.de instrumen.edi.§.xiiij.vers.quid si heres. ¶An paupes ad petendum relicta pauperibus vel panem quẽ detinet aurus actionem habeant eodem.§.vers.sed an pauperes et se. ¶Propter paupertatem potest iudex remittere multa.ij.par.titu.de senten.et que se.§.ij.vers.est et.iiij. et.§.iiij.vers.quid ergo. ¶Paupertas prodest.contra nam paupertas nocet.iij.par.titu.de accusatõne.§.vj. vers.sed quid si pauper. ¶An paupertas excuset a cõmisso vel pena titu.de loca. et conduc.§.vj.versi.xix. ¶Pauperes possunt petere vnde viuant tit. de statu regula.ℵ.iiij.queritur.

Pauperies. ¶De actione de pauperie ti.de iniu.et dam.dato.§.ij.ℵ.porro et se.

Pax. ¶Omni tẽpore potest quis paci attendere reformande.j.par.ti.ꝺ arbi.§.viij. vers.sed nunquid amicabilis. ¶Qui iurat ad pacem cum proximo non venire iuramẽto huiusmodi non tenetur titu.ꝺ preparatori.iudi.in fine. ¶Fractorem pacis punire ad iudicem ecclesiasticum pertinet ti. de compe.iudi.adi.§.j.versi.ij. ¶Ratione pacis se intromittit ecclesia de qualibet causa eodem.§.ℵ.xxxiiij. ¶Qualiter instrumentum super pace cõficiatur 7 an videatur pacẽ fregisse qui licet non contra me sed vnũ alium aduersarium meum iuuat et de quibusdam dubitabilibus super hoc titul'.de treu. et pace per totum. ¶An pupillus potest et qualiter et cuius auctoritate facere pacem ꝺ morte patris. ¶Vnde dicat' par. ¶q̃ pacem faciens commendatur. ¶An mortuo mandatore re integra mãdatarius facere possit pacem. ¶Et si facta pace cum vulnerato obijt vulneratus: an vulnerator poterit accusari et de quibusdam alijs de pace ti.de homici.et ti.de iniu.7 dam.dato.§.ij.ℵ.quid iurs. vel melius.§.sed pone a in ti.de accusatore.

Peccatum. ¶Peccata suos debent tenere auctores ti.de sala.§.iiij.vers.pone ergo. ¶Qualiter illum qui in me vel meos peccauit debeo premonere iuxta doctrinam euangelicam: et qualiter is qui in me peccauit debet festinanter mihi per se vel alium satiffactionem offerre quam si recipere noluero non imputatur eidẽ tit. de preparatorijs iudi.vers.sed et si quis. ¶Non valet lex vel constitutio vel consuetudo que sine peccato seruari non potest titu.de disputa.et allegatio.§.ij.versi. sed nunquid in causa. ¶Si peccator velit subtilizare et remaneat in peccato non est a sacerdote ferend⁹ ti. de renuncia.§.ij.vers.euangelica. ¶Non fert opem q̃ adiuuat ad peccãdũ titu.de feu.§.ij.ver.xv. ¶Qualiter subueniatur ancillis et filiabus quib⁹ domini dant necessitatem peccandi.j.par.ti.ꝺ potestate.

Peculatus. ¶De crimine peculatus j.par.titu.de probat.§.j. versi.x.

Peculium. ¶De peculio castrensi et quasi castrensi redactũ est ad similitudinẽ castren.ti.de actore.ℵ.itẽ q̃ est fili⁹. ¶De peculio castren.7 quasi castren.pagano seu rusticano aduẽticio 7 ꝓfecticio. Et an et qñ filius sine patris consensu possit agere de peculio hoc vel illo per se vel alium eo.ti.ℵsi.item cum agitur et se.bene p vnã colum. ¶In actione de peculio hoc vel illo obtinet q̃ primo ad sententiam venit.ij.par.titul'.de appellat'.§. viij.ℵ.sed ꝺm p̃missa. ¶Pater filio inuito adimit pe-

culiuz ꝑ sue libito volũtatis ꝛ tñ absurdũ ẽ ꝙ hõ me nõ possit cũ peculio suo cõtrahere cũ seruus hoc possit ti. de seu. §. ij. ℞. xix. ¶ Qualit in materia de peculio clericoꝝ ꝓuoꝝ vel filioꝝ li. et po. formẽt ti. ꝺ peculio clericoꝝ ꝙ totũ. ¶ An ꝑ succedat filio ī peculio castrẽ. vel q̃si castrẽ. vel in aduentio vel ꝓfecticio titu. de suc. ab intestato ꝛsi. itez an pater.

Decunia. ¶ Ñ sit exceptio nõ nũerate pecunie ꝓponẽda ꝛ de quibusdã dubitabilibus bonis circa materiã istã ti. de excep. ꝛ repli. §. iij. ℞. q̀d de excep. ꝛ. §. iiij. ℞. sup exceptio. ꝛ. ij. seq. ¶ Nõ p̃sumit ꝙ aliq̀s pecuniã suã iactet ti. ꝺe. ꝛ pos. §. j. ℞. q̀d si peto. ¶ De illo qui pecuniã dedit vt recipiẽtẽ faceret amicitiorẽ. ij. ꝙ. ti. ꝺ oblatio. §. ij. ℞. patet. ¶ Nõ p̃iudicat cõfessio facta super pecu. nõ nume. ij. ꝙ. ti. de cõfes. §. ij. ℞. xvj. et. §. iij. ℞. qꝺ añt et ℞. ceteꝛ. ¶ Vltio queritꝛ cui incũbat ꝓbatio ꝓposita exceptiõe nõ nũerate pecũie. ij. ꝙ. ti. ꝺ ꝓba. §. j. ℞. primũ ẽ. ¶ Post bienniũ nõ põt eccl'ia opponere exceptionẽ nõ nũerate pecunie. ij. ꝙ. ti. de restitu. in integ. §. ij. ℞. hoc añt. ¶ Nullus ex pecũia ẽ fructus An interesse possit peti vbi pecuniã dari est in obligatiõe ti. de fruc. ꝛ interesse. §. v. in p̃n. ¶ Cum ꝺepositũ pecunie fit ad numeꝝ vꝫ vsus pecunie cõcessus. ti. de libel. cõceptio. §. xv. ℞. si. itẽ nõ valz. ¶ Qualiter petã pecuniã meã factã ꝺe meo argẽto ti. de cau. po. ꝛ ꝓprie. §. j. ℞. si. certũ. ¶ Qualiter fiat p̃sentatio seu oblatio et ꝺepositio pecũie in edẽ sacrã ti. de emp. et vẽ. §. fi. ¶ Si pecunia sit ad diẽ sub pena promissa ante diẽ mortuo ꝓmissoꝛe cõmittit' pena licz nõ sit ei⁹ hereditas adita. ꝺatur tamẽ restitutio ex clausula generali ti. de loca. et conduc. §. vj. ℞. xix. ¶ De pacto ꝙ nõ opponat' exceptio nõ nũerate pecunie ti. de solu. §. j. super verbo solutã vel nũeratã. ¶ Si pecunia mutuo recipiat' cã mercandi seu negociãdi qualiter formatur instrumẽtũ eodẽ. §. ℞. ꝙ si ꝺe actõe ꝺe cõstitu. pecu. eo. ti. §. iij. ℞. si. ceterũ.

Decus. ¶ Quid iuris si tu dedisti mihi ꝺamnum in pecoꝛibus meis vl' pecoꝛa mea tibi ꝺamnuz ꝺederunt et de multis actionibus venientibus ex p̃missis tit. de iniu. et dam. ꝺato. §. ij. per totũ.

Dedagium. ¶ A quibus et ex quibus causis noua pedagia colligentes ab bis qui per viã publicã trãseunt valeant prohiberi tit. de causa poss. et ꝓprie. §. iij. ℞. si. quid ꝺe colligentiꝫ. ¶ Qualiter aget qui spoliatur possessiõe vel quasi in pedagiuz colligẽdi ti. de resti. spo. §. ij. ¶ Qualiter fiat locatio pedagij. tit. de loca. et conduc. §. j. ℞. porro. ¶ Qualiter a pedagioꝝ solutione persone ecclesiastice sint immunes ti. de immunitate ecclesie per totum.

Dena. ¶ Quando pena in contractu inaliquo facto promissa vel apposita cõmittatur insolidum vel pro parte plene notatur. j. ꝙ. ti. de arbi. §. viij. ℞. quid si plura. et se. ¶ Maioꝛ pena reducitur ad minoꝛẽ si in cõpromisso vel stipulatione equalis pena promissa non fuit eo. §. ℞. si. § circa. ¶ Si quis sub certa pena tenetur aliq̀d facere ꝺare vel soluere certa ꝺie et si post terminũ fecerit penã ꝺebet. ¶ Quid si post terminũ aduersario ꝺatum solutũ recepit nunquid renunciauit petitiõi pene. q̀d si recepit sub protestatiõe ꝺe pena an possit vtrũq̃ peti. s. promissũ et penã et de quibusdã aliꝭ ꝺubitabilibus circa istã pene cõmissionẽ. e. §. viij. ℞. sciẽdũ q̃q̃ ꝛ se. ¶ Pena capitalis q̃ tripliciter contingit est meri imperij ti. de iurisdi. om. iudi. ℞. notãdũ. Et breuiter que pena sit meri vel mixti imperij vel inferioꝛis iurisditiõis bene notatur. e. ℞. si. et se. q. vsq̃ ad fi. ti. ¶ Iudex põt penã corporalẽ in pecuniariã cõmutare si loci consuetudo id hz vel alia cã rõnabili id fecerit titu. ꝺ accusatoꝛe. ℞. q̀d si iuꝺex. ¶ Reꝰ ī supplemẽtũ pene verberatur interdũ eo. t. ℞. itẽ ꝙ non ẽ qui propꝛium nõ habet in penã pecuniariã cõdẽnari non ꝺebet nec accusari ꝺe crimine pro quo pena pecuniaria imponat' ti. de accusatoꝛe. ℞. si. j. ¶ Pene sũt restrigẽde ti. de aduo. §. j. iuxta finem. ¶ Magna suadet rõ vt pena p̃stet' vt ꝓbat' multis ratiõib℘. e. ti. §. vj. iuxta finẽ ¶ Quando añt pena vel stipulatio cõmittatur si promitto me facturũ aliq̀ꝺ vel ꝺaturũ et si nõ fecero vel ꝺedero promitto penam et q̀d sit tũc in obligatione. ¶ Et si pro parte ꝺo vel facio. an pena insolidũ committatur. ¶ Item si promitto aliq̀d sub pena an peti possit vtrũq̃. et qñ possit peti p̃cise factũ in ius eẽ vl' vtrũq̃. ¶ Itẽ q̀d si plura sint capitula et in vno committat' et quid si quis petat penã et sorteẽ et iuꝺex pronũciat sup pena tm̃. an valet sententia. ¶ ꝙ pena ꝺe facili repellitur a iudice maxime iure canonico et multa alia ꝺe hmõi penis ti. de ac. seu petitio. §. ij. ℞. quã ꝺo añt et p̃ceden. et seq. ¶ In penis appositis in traditionibus habet locũ actio ꝺe ꝺolo eo. t. §. ij. ℞. ꝛ vbi ¶ Forma penã in cõtractibus interponendi ti. de cess. actio. §. ij. in prima ꝛ secũda forma. ¶ Q̃ alicui ẽ ꝺatuz ad penam non ꝺebet ad p̃miũ ei esse ti. de compe. iudi. aditio. §. j. ℞. sed pone q̃ꝺã. ¶ Illa pena que magis ẽ timenda ẽ a principio inferenda. et illa ꝺebet esse iuꝺex contentus ad alterã nibilominus processurus si hoc meruerit proteruitas contumacis quia crescente contumacia crescere ꝺebet et pena. ¶ An añt vbi diuerse pene sunt scripte pro eoꝺẽ facto in iure sit ichoandũ a minoꝛi vel sit in iudicis optione a qua maluerit inchoare. ¶ Et ꝙ nulla maioꝛ pena in ecclesia q̃ excommunicatio. ij. ꝙ. ti. ꝺe cõtu. §. iij. ℞. si. ceterum. ¶ Si ꝺuobus aliquid precipitur vel aliquod onus imponitur et vnus paratus est facere non tamẽ fit. nũ quid ille excusabit' a pena imposita pro parte sua si ꝙ eũ non stat quo min⁹ fiat. ¶ Itẽ pone iuꝺex precipit alicui ꝙ iuret stare mandatis suis vel aliquod faciat sub pena ꝺecem libꝛ. ¶ Sed quia ille non vult iurare nec facere iterũ precipit iꝺẽ sub pena .xx. libꝛ. et qꝛ nec sic ille obedit. tercio p̃cipit hoc sub pena .l. libꝛ. nec tamen ille ad hoc obedit. nũc queritur vtruz iuꝺex possit oẽs penas supꝛaꝺictas exigere. iurta p̃missa nota ꝙ crescente contumacia crescere ꝺebet ꝛ pena. ¶ Item ꝙ in vnius persone coꝛrectione bene potest tercia cõꝺemnatio sine pena inferri cõtinuatio peccati exigerit. quia ex iteratione ꝺelicti iterat' et pena. ¶ Delictũ ob aliuꝺ ꝺelictũ sibi minuit penã. ¶ Item actiões penales ꝺe eaꝺẽ re cõcurrentes nunq̃ vna consumit aliã et tamẽ si ex eaꝺẽ cã plures pene ꝺebeantur iuꝺex altera ꝺebet esse cõtentus. plures enim actiones penales se impediunt inuicẽ nisi quatenus plus est in vna q̃ in alia. ¶ Itẽ ꝺelinquẽs pluries circa rem eanꝺem non nisi semel punitur. ¶ Item plures pene non sunt ab initio infligende vbi tamen pro eoꝺem facto plures pene ꝺebentur iuꝺex imponere ꝺebet maioꝛez et illã exigendo viꝺetur recedere a minoꝛi. Quid si ꝓꝺictus vltimo p̃cepto paruit nunquid punietur quia non paruit primis ꝺe his eo. t. §. iiij. ī ver. quid si ꝺuobus et se. feꝛe per vnã colũ. ¶ Promissio pene inter absentes nõ valet sed bonoꝛum obligatio sic ti. ꝺe instrumen. eꝺi. §. xv. ℞. si. si autem. ¶ De pena in ꝺonatione interponenꝺa. ij. ℞. si. et sequen. ¶ De differentia inter penam et mulctam. ¶ ꝙ pena infamiam quã doq̃ irrogat et quanꝺoq̃ nõ. quia pene sunt restringẽde. ¶ Et q̀d iuris sit ꝺe iuꝺicib⁹ maioꝛes vl' mĩoꝛes penas iponentibus. ij. ꝙ. ti. ꝺe sententia et que ipsam sequũt'. §. ij. ℞. si. est ꝛ. iij. et se. bene ꝙ. j. colũ. ¶ Statuto ciuitatis cõtinetur ꝙ si quis alium pugno ꝓcusserit soluit. c. ecce aliquis vno impetu in vna rixa alium

decies ꝓcussit queritur an decies in.c. cõdemnabitur eodez.§.iiij.ver.põe. ¶Si petita ẽ sors et pena simul autem põt pronũciari.et super pena tm̃ eodem tit.§. iiij.ver.itẽ debet esse. ¶Prelato defertur in penis infligendis eodem ti.§.vj.ver.qñq;. ¶Non ẽ quis duplici pena puniendus ti.de expen.§.iij.ver.qd si talis ¶Qui stipulatus ẽ penã nisi certo die sistat ad banc penã agit et iaz lite principali finita nisi sit ꝓ trâsactionem finita.e.ti.§.vj.ver.porro. ¶An pena cõuentionalis vel legalis ꝑm.l.vel cano.peti possit ti.de fruc.z interesse.§.ij. ¶Quando possit peti pena conuentionalis vel legalis eodem ti.§.vj.ver.in pena. ¶De penis temere litigãtiũ.z quã penaz index imponat an.s. statutũ an.l.qua infligitur vt decreto cõsuetudine vl̃ statuto.ti.de penis temere litigan.per totum. ¶Ubi pro eodem facto diuerse pene infliguntur vna scilicz a lege ciuili altera a lege mũicipali index põt infligere quam magis viderit expedire.licet statutũ penam inducat ñ iõ tollitantiquã nisi expresse hoc dicatur.iij. ꝓ.titu.de accusatione.§.ij.ℵ.j. ¶Ubi certa pena est a iure statuta illa est infligenda a ꝙ committitur iudicis arbitrio eodem.§.ℵ.deinde. ¶De penis canonicis et legalib;. ¶Q; pena vnius debet esse metus multoruz. ¶Q; de iure canonico nõ imponuntur pene corporales. ¶Et quando liceat iudici penam statutã minuere vl̃ augere eodem titu.§.ij.per totum. ¶Durũ videtur ꝙ ex eodem delicto quis pena duplici puniatur et tamen hoc fit quandoq;.que autem pena sit maior.an scilicet corporal is vel alia eodem titu.§.v.per totum. ¶Regulariter qui propter penuriaz pecuniarum penam elidunt et in corpus torquentur eodez ti. §.vj.ℵ.sed quid si pauper. ¶Lex cornelia d̃ sicc̃ariis punit gladio vltorẽ eodem.§.ℵ.sed pone.j. ¶De pena non debet quis commodum reportare eodem.§. ℵ.quid si bannitus. ¶Que sit pena in causa inquisitionis titu.de inquisi.§.j.in fi. ¶Que pena et quando sit pro singulis criminibus imponenda siue agatur ꝓ modum accusationis siue per modum denunciatiõis siue inquisitionis exceptionis aut notorietatis et multa bona de penis eodem titu.§.iiij.per totum. ¶De pena calumniatoris.et ꝙ penã statutam a iure iudex infligere debet. ¶Et ꝙ pene persecutio non iudicis cõmittatur volũtati sed legis auctoritati reseruatur tit. de abolitio.§.j.ver.sed cũ supra. ¶Si ex bis que in libello continentur plures possunt consequi cõdemnationes vel pena.feretur sententia ex illa parte que minorem infligit penam titu.de libel.concep.§.xiij.ver. sed cum ex bis. ¶Valet talis libellus peto a te talem rem et si contradixeris peto penã eodem tit.§.xv.ℵ. item libellus. ¶An restitutus quo ad principalem obligationez intelligatur restitutus quo ad penaz in obligatione contentam titu.de restitu.in integrum.§.j. ver.etiam. ¶Sine dolo vel fraude pena non committitur titu.de ali.mu.iudi.causa facta in fi. ¶Qui penam pecuniariam non potest soluere luat in corpore. vnde qui non habet vnde quinquaginta aureos soluat torquetur in corpore titu.de do.et contuma.§. iij.ver.item si bodie. ¶De modo et effectu pene apposite in contractu titu.de emptio.et venditio.§.j.super verbo sub pena et super verbo et singula et super alio verbo sub pena et se.ℵ.et multis aliis titu.cõtractũ infra vbi de promissione sunt aliqua que faciunt ad istum titu. ¶Si contractus nõ tenet ergo nec pena apposita in contractu dicto titu.de emptio.z ven. §. iij.ℵ.sed pone vroz. ¶An debiti vel canonis partem soluens in totum excusetur a pena. ¶Q; pena ñ debet extendi vltra q̃ reperiatur in excedẽte delictũ z ꝙ pene sunt moliende ti.de loca.et conduc.§.vj.ℵ. xxix. ¶An in contractu in quo pena a lege imponitur vt in contractu emphiteotico pena cõuẽtionalis possit apponi.z si apposita fuerit an vtraq; locum habeat vel vnica vel altera et que. ¶Q; pena apposita non debet esse deluforia et de quibusdam alijs dubitabilib; circa hoc eodem .§.vers.xxxv.et multis versi.sequen. ¶An sors et pena peti possit titu. de solu.§.j. super verbo penam et sortem. ¶An et qualiter pena vel aliud loco pene in sponsalibus et matrimonijs possi. apponi tit.de spõsa.et matrimo.§.j. ¶Aliud est penam euadere aliud lucrari tit.de vsuris ver.sz pone. ¶Sz in penis potius debemus esse mitiores titu.de iniu.et dam.dato.§.j.j.quarta forma. ¶In statuto continetur ꝙ pro alapa quis solnat .x.pro pena .ecce aliquis dedit alicui.iij.alapas an debet soluere.xxx.e.§.versi. quid in statuto. ¶Qualiter materia titu.de penis libel.et positi.formen.eodem.ti.p totum.

Penates. ¶Quid est dicere comꝑponere mestos penates.iu. p.titu.de accusatione.§.j.versic.qualiter autem.

Penitentia. ¶Canones penitentiales arbitrarij sunt titu. de offi.om.iu.§.ij.versi.xij.ad fi. ¶Qualiter se probet quis penituisse de crimine.j.p. titu.de teste. §.j.versi.item opponitur quod est tibi et.§.xj.ver.hoc tamen. ¶An publice penitens possit testificari eodẽ. §.versi.quid de portãtibus. Ubi sunt aliqua bona de penitentia vide que infamia tollatur per penitentiaz et alia. ¶Cause penitentium ad ecclesiam pertinent titu.de cõpe.iudi.adi.§.j.xvij.ℵ. ¶Quomodo probabatur presbyterum deteriisse crimen in penitentia sibi dictum infra vbi de proba.ver.qualiter fiat. ¶Licet alicui penitere titu.de instru.edi.§.vj.ver.ꝙ si aliquis. ¶Quodlibet crimen desinit esse per penitentiam titu.de no.cri.§.viij.versi.notorius facti. ¶Per absolutionem factam in foro penitentie non tollitur accusatio titu.de aboli.§.j.versi.porro. ¶Juste penitudinis humanitas non debet alicui amputari titu.de libel.concep.§.viij.ℵ.porro. ¶An sit locꝰ pẽitẽtie ti. de feu.§.ij.ℵ.xvij. ¶Pro occulto peccato non ẽ publica vel solennis penitentia imponenda titu.de penis in fiñ. ¶An papa vel episcopus potest remittere sibipsi de penitentia sibi a sacerdote iniuncta. z an de penitentia per ipsum iniuncta potest sacerdos remittere vel econtra titu.de peni.et remis.in fi.

Pendere. ¶Qualiter in materia tit. vt li.pen.nihil sit inno.lib.et po.for.eodem titu. per totum. ¶An li.pen. de electione electi in potestatem ille.sunm officium. exercebit vide vbi de potestate z habetur de cen.§. ij.iuxta fi.

Pensio. ¶Dominus auctoritate priꝑia potest ejcere de fũdo colonum pensionem statuto tempore non soluentem titu.de actore versi.item ꝙ vult. ¶Executor datus ad prouidendum de beneficio de pensione proui dere nõ põt nisi hoc in littera exprimat̃ ti.de rescrip. pse̅n.§.ix.ver.itẽ ꝙ nõ extẽditur. ¶Qualiter ex q̃b actionib; pensiones petantur percepte vel percipiende ti.de propie.§.j.ver.est et nullus. ¶An propter deteriorationem rei diminuatur pẽsio cõstituta ti.de lo.et cõduc.§.vj.ℵ.sed queritur et se. ¶Que dicat̃ iusta.pensio. ¶Item a quo pensio sit petenda si emphiteota vendidit fructũ rei.e.§.ℵ.dicitur autẽ.zℵ. ix. ¶An minor vel ecclesia perdat rem quia inpensionis solutione cessauit.e.§.ℵ.xiij.et se. ¶An per receptionẽ pensionis post cessationem dominus renunciet iuri commissi.et de quibusdam alijs dubitabilibus circa ista.e.§.ℵ.xxij.et se. ¶Qualiter prescribat̃ so-

lutiõi penſiõis.e.§.ℵ.lxj. ¶ Quando ꝓ impoſitiõem pẽſionis res videatur affecta et quando videatur ꝓpetua et quo tẽpore penſio ſit ſoluẽda.e.§.ℵ.lxxxvj. et.lxxxviij.et.§.v.ℵ.ſed queritur.ꝛ.§.vj.in multis ℵ. ſũt multa alia de pẽſione. ¶ Quando ꝓ impoſita penſiõe res videatur affecta et quãdo ꝓpter ceſſionez ſolutiõis pẽſionis res incidat ĩ cõmiſſũ eo.§.ℵ.lxxxvj.

Percuſſio. ¶ Si te ꝓiaculatoꝝ vbi ſi nõ teneoꝛ ti.de iniu.ꝛ dam.dato.§.ij.ℵ.pa- rum ante ℵſi.ponꝛo.

Perdere. ¶ Nõ poteſt quis perdere qđ non hz.j.ꝓ.ti. de accuſa.

Peremne. ¶ Illud flumen dr̃ perem ne qđ ꝓtinue currit in hye me et eſtate.ti.de cã poſſ.et ꝓpri.§.iij.ℵ.qđ ĝ.

Perẽptoꝛiũ. ¶ Qđ et quare dicat perẽptoꝛiũ.qs iudex ꝓ emptoꝛie poſſit citare.qñ ꝓemptoꝛiũ ſit mit- tendũ et quid de effectu perẽptoꝛy et quicqđ de pem toꝛio dici põt ti.de cita.§.iij.per totũ ꝛ q̃ſi ꝓ totũ ti.de cita. ¶ Peremptoꝛiũ contra pupillũ ꝓpoſitũ nõva let.ij.ꝓ.ti.de contu.§.fi.ℵ.ſed nũquid minor. ¶ Ple nũq̃ dilatio intelligit̃ peremptoꝛia et ſi non ſit dictũ ij.ꝓ.ti.de dila.§.fi.ℵ.qđ ſi data. ¶ Cauſaꝛ vſus et ra vſũ peremptoꝛij inuenerũt vt litiũ finis eſſet tit.de excep.et repli.§.iij.ℵ.ſed pone datus.

Peregrinatio. ¶ Peregrini ſũt đ com.iudi.adi.§.j.ℵ.xxviij. Qualit̃ in ti.de cle ricis pegrinis li.et po.ac lr̃e dimiſſoꝛie foꝛ.e.ti.ꝓ totũ ¶ An abſens ex cauſa pegrinationis dicatur abſens ex cã ꝓbabili ti.de in inte.reſti.§.j.ℵ.ſed qđ de merca toꝛe. ¶ Qualit̃ in materia ti.de pegri.foꝛ.li.et ꝓquez et a quo põt peti reuocatio attẽdatoꝛis in ꝓiudicium pegrinantiũ ti.de pegri.ꝓ totũ. ¶ De pegrino q̃ res qs poꝛtabat ꝓdidit in naui vl̃ taberna vl̃ ſtabulo quã vel quod intrauerit et de multis dubitabilibus circa hoc ti.de fur.ℵ.quid ſi pegrinis ꝛ ſequen.

Perfectio. ¶ Nil ꝓfectum in hũanis inuentionib9 repitur. ꝛ im ꝓfectũ meuz viderũt oculi mei in ꝓemio.j.ꝓ. ℵ.ceterũ. ¶ Nil dcitur eſſe ꝓfectũ niſi ꝓfectiõis oꝛdi ne ſit ꝓfectũ ti.de ſala.§.iij.ℵ.ß nunquid aduocatus.

Perire. ¶ Ubi res eſt tẽpe ꝓitura fit qđ alſ ñ fieret ti.de pe.ꝛ poſſ.§.j.ℵ. ſed pone. ¶ Qđ duo coꝛã pſide ſup re tpe pi tura põt int̃ non ſubditos fieri lit̃.conte.j.ti.de pſide.

Periuriuz. ¶ Nõ debz via piurijs aperiri ti.đ of.om.iu.§. viij.ℵ.vj. ¶ An piur9 repellatur ab agẽdo.t. de actoꝛe.ℵ.itẽ q ẽ piur9. ¶ Periur9 nõ admittitur in teſtẽ.papa tñ ſup hoc bñ põt diſpenſare.j.ꝓ.ti.đ te ſte.§.j.ℵ.itẽ excipit̃ q ẽ infamis et ℵ.ſed q̃rit̃. ¶ Per iurũ nõ dz quis incurrere ꝓ cõmodo tẽpali ti.de ac. ſeu pet.§.iij.ℵ.qđ ſi forte. ¶ Punire piuriũ ad iudi cẽ eccleſie ꝓtinet ti.de cõ.iu.adi.§.j.ℵ.q. ¶ Qui in ali quo capĩo inuenit̃ periur9 non credit̃ ei in alio tit.de inſtru.edi.§.ix.ℵ.qđ ſi aliqđ. ¶ Nemo cogit̃ anceps ſubire piuriũ ti.de iura.cal.§.ceteꝛ.

Periculum. ¶ Circa maioꝛa manus ca ea cauti9 ẽ agẽdũ vt in cõcoꝛ.ſig.ti.de acto re.in fi. ¶ Utꝛ ꝓpt̃ piculũ euitãdũ poſſit ſine ifamia ad inquiſitionem ꝓcedi ti.de inqui.§.ij.ℵ.vtꝛ autẽ. ¶ Qui mercedẽ ꝓ cuſtodia recipit de piculo tenetur ti.de loca.ꝛ cõduc.§.j.ℵ.quid ſi locaui.

Permutatio. ¶ Permutatio initi um ẽ emptiõi imo eſt ſpẽs emptionis ti.de loca.et con.§.vj.ℵ.cxxj. ¶ Qualiter inſtrumenta ꝓmutationũ in diuerſis ca ſibus formentur. ¶ Quis poſſit ꝓmutare. ¶ Q ꝓmu tatio ſpẽs ẽ alienatõis et de mltis alijs circa h̃ ti.de re rũ ꝓmn.§.j. ¶ Qualiter in materia de reꝛ ꝓmutatio ne li.ꝛ po.foꝛ.e.ti.§.ij.

Poꝛare. ¶ Septẽ ſũt que audaci- am tribuũt poꝛandi et his contraria contrariũ operat̃ effectũ ti.đ aduo. §.vj.ℵ.in ſũma.

Perpetuũ. ¶ Quare exceptiões per emptoꝛie feꝛe oẽs dicãtur ꝓpetue ti.de excep.et repli.§.iiij.ℵ.itẽ nota ꝛ ij.ꝓ.t.de ſẽ.§.vij.ĩ fi. ¶ De ꝓpetuatõe actõis vbi agit̃ đ actõe đ ꝓpetuatõe iuriſditõis vide vbi agit̃ de iuriſ ditiõe. ¶ Perpetuũ dr̃ qđ durat vſq̃ ad.xxx. vl̃.lx. annos vt.đ.§.viij.in fi.

Perſona et perſonale. ¶ Pu9 ꝓſona q̃ rõ ẽ q̃renda in ꝑn.j.ꝓ. ante rubꝛicã. ¶ Uiciũ ꝓſonale nõ egredit̃ ꝓſonã ti.đ recu. §.vj.ℵ.ſed qđ ſi is. ¶ Que ſũt cõiuncte perſone ꝛ an et q̃n et qualit̃ admittãtur in iudicijs ꝓ cõiunctis ple- ne bẽtur ti.de cõiũ.perſo.ꝛ ſũmatur .s.vbi eſt agere. ¶ Perſonales exceptiões ꝓſonas nõ tranſgrediunt̃ ti.de compe.iudi.§.j.ℵ.ſz pone clerie9. ¶ De priuile gio ꝓſonali et reali.vide vbi agit̃ de priuilegio. ¶ Ex qualitate ꝓſone cã iuſta ꝓſumitur vel iniuſta ti.de re la.q.ij.ℵ.fi. ¶ Perſona mutata mutat̃ ꝛ ſtatus rei tit. de cle.cõiu.ℵ.ad huius. ¶ Plerũq̃ cõſequitur quis ex alterius ꝓſona qđ ex ſua cõſequi nõ põt ti.de lo.ꝛ con.§.vj.ℵ.clv.an eo ipo q̃ quis ꝓſonam ſuam mihi principaliter ſubiecit.videat̃ mihi bona per cõſequẽa ſubiecciſſe ti.de feu.§.ij.ℵſi.xvij.

Pertineze. ¶ Uerbũ ꝓtinere late pa tet ti.de li.cõcep.§.xv.ℵ. quid ſi in fi.imo latiſſime ti.de ꝓpie.§.j.ℵ.et alie ſũt reales.ꝛ.§.iij.ℵ.hoc etiã.

Pertinentia. ¶ Qualit̃ pertinen tia intelligat̃ et quid iuris ſit de illis.t.đ reli.do.ℵ.dicũt etiã.

Peruertere. ¶ Affectio dominãdi affinitatis et familiarita tis. Amoꝛ quoq̃ timoꝛ et ociũ et auaricia hu manos excecãt ſenſus et opiniones peruertũt titu. de requiſi.conſiliij.ℵ.tu igitur.

Pes et pedane9. ¶ De condi tione et ptãte pedanei iudicis ti.de iuriſdi.om.iudi.ℵ.in ſũ ma. ¶ Quas expenſas pedaneus iudex debet habere ti.de ſala.§.j.ℵ.ponꝛo. ¶ Qualiter pedaneus iudex citet tit.de cita.§.iiij.ℵ.et nota. ¶ De cauſa liberali iudex pedaneus non cognoſcit.ij.ꝓ.tit.de ſnĩa et que ipam ſe.§.viij.ℵ.ratione iudicis.

Petitio. ¶ Qui generalẽ poꝛrexit petiti- tionem totũ ius ſuũ videt̃ in iu diciũ deduxiſſe.j.ꝓ.t.de arbi.§.vj.ℵ.ſed po- ne.ti. ¶ Juxta foꝛmã petitiõis debet foꝛmari ſnĩatit. de of.om.iu.§.v.ℵ.item li. ¶ De quatuoꝛ modis pl9 petẽdi ꝛ de pena pl9 petẽtiũ in concoꝛ.ſig.t.de actoꝛe ℵ.itẽ q plus. ¶ Mñq̃ aliqua in genere petita in arti culis et ꝓbationib9 ſpecificantur declarãtur tolerã tur et ampliantur petitõis ſubſtãtia nõ mutata.j.ꝓ.t. de teſte.§.v.ℵ.ſcienduz et ver.hoc etiã no. ¶ Ex plu rib9 cãis aliqđ peti põt ti.de ac.ſeu pe.§.j.ver.poꝛro. ¶ Mñ in petitiõe ſit ſpecificatio faciẽda vl̃ non bene bẽtur.e.ti.§.ij.per totũ. ¶ An cã in petitiõe ſit exꝓi- mẽda et qđ ſi nõ exꝓimat̃ et de multis dubitabilib9 circa hoc. ¶ Itẽ qđ iuris ẽ ſi ex facto in petitiõe ꝓpoſi to multe cõpetũt actiões et de multis dubitabilibus crica h̃. ¶ Itẽ de multis actiõibus et cãis petitioñ.ibi-

dē. ¶ Ubi nulla petitio nulla mora. ij. p. ti. de cōtu. §. fi. ℣. ſz nūq̄d minor. ¶ Qualit formabit petitio qñ creditor petit bonor poſſeſſiōem debitoris. et qñ petitur fieri bonorū ſepatio ti. de. j. et. ij. decre. §. ij. ſatis iuxta prin. ¶ Imputet ſibi q̄ fatue petyt. e. §. ℣. q̄d ſi hoc fuit. ¶ Supfluū eſt petere qđ de iure cōi ꝓpetit et tali pōt dici. qđ petis intus habes. e. t. §. x. ℣. hoc q̄ q̄. ¶ Quot ſūt articuli in libello tot ſūt petitiōes ti. de expē. §. v. ℣. itē queritur. ¶ An ſoluz re ipa petita poſſit fieri ēt cōdēnatio ad int'eſſe 7 ad alia q̄ debebā tur cū re petita ti. de fruc. et intereſſe. §. v. ℣. hoc autē ¶ An res vel ei⁹ extimatio ſit petēda vel etiā intereſſe et de multis alijs circa ß eo. t. §. vj. ℣. q̄ aūt 7 ſe. ¶ Si quis petyt primo rē ſibi dari vel op⁹ fieri et pl⁹ ſit i int' eſſe q̄ p primaz actionez ē aſſecut⁹ vel ecōtra. adhuc eadē vl' alia actōe agi pōt ad id qđ reſiduū ē in altera ¶ Qñ aūt incerta petitio ſit admittenda. e. §. ℣. hoc etiā et ſe. ¶ De ſūmaria petitiōe ti. de li. cō. §. x. ℣. ß ſi petitur. ¶ Qui petit rem ſimplr totā petere videtur ¶ Qualit aūt pe tant' aur vl' argētū vl' pecūia. e. t. §. xv. ℣. itē debet et ſe. q̄lit in negotijs electionuz debet petitio formari de elec. §. j. ¶ Que et qñ in petitione iuriū ē aliū et alior ſuprior ſit ſpecificatio faciēda ti. de of. or. et de mato. et obe. p totū. ¶ Quot mōis pl⁹ petat' et de pena plus petētiū. et q̄lit in materia đ pl⁹ petitiōibus li. et po. for. ti. đ pl⁹ pet'. p totū. ¶ Fruſtra petit q̄s quod reſtitur⁹ ē ti. de lo. et con. §. vj. ℣. lxvj. ¶ Qñ et qualit' petat' rei extimatio titu. de ſol. §. iij. ¶ Qualiter petatur ep̄atus decanat⁹ vl' alia dignitas eccleſiaſtica vel caſtruz vel ciuitas vel aliud ſimile vel ſubiectio vl' iuſpa. eccleſie. vel aliđ ſimile titu. de re li. do. et ſe. ti. ¶ Fruſtra petit quis quod habet tit. de dona. inter virū et vxorē. §. iij. ℣. illud etiam.

Pignus. ¶ Pignoraticia actiōe ꝓp oſi-ta iudex ex officio ſuo iubet incidēter caueri de dolo. t. de of. om. iu. §. iij. in prin. ¶ Debitor nō agit pignoraticia añ ſolutiōez vl' debiti oblatiōez ſz añ ſniaz offerēs recte videatur egiſſe ti. de actore ℣. itē excipit' cōtractorē. ¶ Si poſſeſſor pignoris negat rē fore ei⁹ cui⁹ actor aſſerit eā eē ꝓbata vero actoris intētiōe dicit ſe empbiteotā vl' alio etiā iure poſſeſſorē optet a ſe poſſeſſionē auferri priuſ q̄ ſup iure ſuo audiat'. Itē debitor de proprietate rei pignorate agere nō pōt. e. t. ℣. itē eludit'. ¶ Tutiusē pignori incūbere q̄ agere in pſonā. t. de ſala. §. iiij. ℣. quid ſi infirmus. ¶ Pign⁹ rei ſue nō tz qr pign⁹ et dominū inſil' nō cōcurrūt ti. de ceſ. ac. §. j. ℣. ß q̄d ſi ceſſi et. ℣. ſz pone habeo. ¶ De ptorio ſeu iudiciali pignore. ti. de. j. et. ij. decre. §. ij. ℣. ß oppon'. 7. §. v. iuxta ꝑncipiū. et. ℣. ſz queritur. ¶ De exceptiōe q̄ cōpetit pignor poſſeſſori. ſ. q̄ pu⁹ ꝙueniat' ꝑncipalis pſona tit. de excep. et repli. §. iij. ℣. quid de excep. ¶ Poſſeſſor pignor aduerſ⁹ ſcđz creditorē ex iure primi nō defendit' creditoris ti. de p'. et poſ. §. ij. ℣. itē nūq̄d poteſt. ¶ Si tibi rē pignor aui et niſi certa die ſoluerē liceat tibi eā vendere ſi ad diē nō vendidiſti. et ego poſt diē offero tibi pecuniā. et tūc vendere nō valebis. ij. p. t. de lit. conteſta. §. ij. ℣. ſi. patet. ¶ An poſt adiudicatiōem rei hypotbece. tu cōtra quē ſnīa lata ē poſſis mihi offerre debitū niſi hoc in cōdēnatiōe ſit dictū et vſq̄ ad quod temp⁹ q̄libet poſſeſſor pignoris poſſit debitum offerre. ti. de ſen. ex. §. vj. ℣. itē q̄ ſi. ¶ Nō pōt appellari. ne pign⁹ a creditore vēdatur. ij. p. tit. de ap. §. ij. ℣. viij. ¶ An alicui poſſit pignus cōſtitui in re ſua ti. de loca. et cond. §. vij. ℣. xlv. ¶ Pign⁹ in bonis delictor manet. e. §. ℣. cxxij. Qualit' in materia de pignoribus 7 hypo. li. 7 po. formā. ¶ De differētia int' pignoraticiā et hypotbecariam. ¶ De differētia int' pign⁹ cōuentionale iudiciale et ptoriū. ¶ Que res pignori obligari poſſūt 7 a quo et de multis alijs dubitabilibz circa materiā de pignoribz et hypo. e. tit. §. j. p totum

¶ Si debitor aliquā rē pignori ſpecialiter obligat 7 conſequenter oīa bona ſua q̄diu de ſpeciali pignore ſatiſfieri ſibi pōt ad alia non recurret ti. đ ſolu. §. j. ſuperverbo oīa eor bona. ¶ Que res pignori obligari poſſint. ¶ Quid debeat ꝓbari p agētē pignoraticia vl' hypotbecaria et mlta alia bōa de pignoribz et hypono. t. de ſolu. §. j. ℣. itē q̄ res et ſe. vſq̄ ad fi. §. ¶ Qui tradit pignora p firmitatē cōtract⁹ nō ſe obligat ß illa pdit ti. de ſpon. et matri. §. j. ℣. itē queriť. ¶ Alienationis verbo pignoratio continetur fruct⁹ tn beneficij in pignus pro debito capi poſſunt ti. de here. ℣. in debitorem fauorez. ¶ q̄ creditor pōt agere furti pro pignore. 7 quomō probetur amiſſio pignoris ti. đ fur. ℣. in ſūma et ſequen.

Pipinus. ¶ Pipin⁹ pr̄ Caroli magni dedit bononiā et romanio lā eccleſie romane ti. de reſcrip. pſen. §. ix. ℣. ſi. item q̄ obtentum.

Pinguedo. ¶ Uenit' pīguis grosſū ſenſū generat ti. de peſen. et caute. j. ℣. ſi. j. ti. de piſcina.

Piſcis. ¶ De hoc infra vbi de puteo.

Piſcina ¶ An vendita piſcina intel-ligant' vēditi 7 piſces in ipa piſcina exītes ti. de emp. et ven. §. j. verſi. ad euidentiam.

Pium. ¶ Que loca dicant' pia ti. de inſtru. edi. §. xiiij. ℣. et ſcias. ¶ Pium ē eccleſiaſticū ñ ſeculare. Pias cās exercere et talia epiſcopis ſūt ꝓmiſſa. e. §. ℣. de epo.

Placere et diſplicere. ¶ Qđ ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt in cōcor. poſitis. j. p. ti. de arbi. §. viij. ℣. diſplicet. ¶ Diſplicz iprudēs vñ placē putz. j. t. đ prudētia ī ꝑn. dū is q̄ pz ad intercedendū mittitur tāto facilr ea pro quibus intercedit obtinetur et ecōtra dū is q̄ diſplicet ad intercedendū mittitur ad deteriora iratt animꝰ ꝓuocatur ti. de aduo. §. v. ℣. caueat etiā.

Plantatio. ¶ Qualiter agā contra illū qui non apte vineam plantauit ti. de proprie. §. j. in fi. ¶ Plantata ſata et edificata ſolo cedūt ptinentq̄ ad emptorez tit. de emp. et vendi. §. j. ℣. ad euidentiam.

Plebanus. ¶ Qualiter plebanus li. 7 po. formabit contra capellas ſibi ſubiectas vel cōtra illū qui in aliqua capellaz ſuaz in ei⁹ pīudiciū p rectore ſe gerit ti. de of. or. et. t. de ma. et obe. ℣. porro et ſe.

Plenitudo. ¶ Gratie adiectione ñ indiget plenitudo in ꝓ emio ℣. ceterū in. j. p. ij. et vj. q. j. omnia.

Pluralitas. ¶ Quod a pluribus q̄ ritur facilius inuenitur et integrum eſt iudiciū quod plurimoz ſenſibus compr̄obatur. et melius eſt eſſe duos q̄ vnum ti. de aduo. §. iij. ℣. habito et ſequē. ¶ Si poſitio vl' rubrica continet plura membra vno cōfeſſato vel probato non propter hoc ipſa poſitio vel regula confeſſata intelligitur vel probata. j. p. t. de teſte. §. ix. ℣. penult' ¶ Non plura delicta vel plura precepta ſed vnū tātum videtur que circa eandez rem fiunt vno contextu. ij. p. ti. de contu. §. iij. ℣. ſed pone iudex. ¶ Pro illo iudicatur pro quo plures faciunt rationes. et eius cauſa deterior eſt contra quem plures rōnes faciunt et vbi plura faciunt pro aliquo q̄ contra pro illo pronunciatur. t. de diſpu. et alle. §. iij. ℣. ſtudeat. ¶ Pluralis locutio duoz nūero ē contenta ti. de inq̄. §. j. ℣. itē q̄ tm̄. ¶ Quod pluries eodem inſtāti petitur ſemel tm̄ petitū vr̄. iij. p. t. de appel. §. iij. ℣. et debet.

Plus.7 minus. ¶ Hec adiectio .plus ad modicā quantitatē referť.j.p.t. de arbi.§.viij.ℵ.q̄d ergo. ¶ Cui plus lz et minꝰ 7 cui cōcedit plꝰ creditur et minꝰ.t.de instru.editio.§.xv.ℵ.et no.et.t. de statu regla.ℵ.q̄d §. ¶ De plꝰ peti.s.vbi de pe.ℵ.quot modis. ¶ Plꝰ soluit q̄ ante tēpꝰ soluit et q̄ facit pluſcꝫ debet bñfacit et q̄ laudandꝰ ē ß nō minꝰ si plꝰ ñ facit q̄ debet titu.de loca.et cōduc.§.vj.ℵ.xxxiij.

Poeta. ¶ Per figmēta poetaꝝ mēs incitatur ad incētiua viciorū. Vñ .hieronymus qz in talibus studebat ab angelo eſt correptꝰ ti.de aduo.§.vj.ℵ.vel si allegauit. ¶ q̄ licet vti verbis et versibus poetaꝝ sūt multa exempla e.§.ℵ.nil ita forma sicut ait Boetius.

Pollicitatio. ¶ Qñ et quibꝫ actionibus agam ex ea. ¶ Quid sit pollicitatio. ¶ Qñ et q̄bꝫ actiōibus agat ex ea distinguit et no.t.de sala.§.q̄.in prin. 7.§.iiij.ℵ.is q̄bꝫ. ¶ Polliciti dues q̄libz eē pōt ibidē §.xv. ¶ De pollicitatiōe.ti.de instru.edi.§.viij.versi. quandoqꝫ vero.

Pons. ¶ Nō licet mihi facere sup viam .publicam pontem de domo in domū sine principis auctoritate ti.de.ppue.§.iij. versi.item queritur.

Populus. ¶ Populus interdū sup .plet negligētiā epi.ij.p.tit. de proba.§.iij.ℵ.ix. ¶ Idē ē hodie populus ciuitatis fictiōe iuris q̄ erat mille sūt anni elapsi tit. de no.cri.§.viij.ver.notoriū facti. ¶ De actiōe popularī titu.de emptio.et ven.§.vj.ℵ.fi.iiij.

Porticus. ¶ An q̄ fit in portico domo sua. ¶ Et an liceat alicui in domo sua facere porticū sup viā tit.de iniu.7 dam.da.§.j.ℵ.pone in statuto.

Portio. ¶ Qualit̄ petat canonica portio de relictis occasione sepultur et quedā alia de hac petitiōe ti.de li.cōcep.§.v.ℵ.q̄d. ¶ Si aliquid deꝰ tit.et filijs fratris sui tātā portionē habebit ti.quātā oēs filij fratris tit. de dolo et contu.§.vj.ℵ.clij. ¶ De canonica portiōe ecclesie par ochialis et epi.ti.de sepul.p totū.

Positio. ¶ Judex ex officio positionibus .ri fecit si pertinentes sint.7 sup negatiuis qñ ꝫ et sup quolibet capitulo earū dē ti.de offi.om.iu.§.vj.ℵ.post litē. ¶ Qualis fiat discussio si cōtra positōnes opponat q̄ nō sūt admittēde qz sūt impertinentes vel alia rōne.e.ti.§.viij.ver.ij. ¶ Qualit̄ fiant positiones tam ex parte actoris q̄ ex pte rei. ¶ q̄ de positionibus negatis fiūt articuli et interdū positiōes et articuli simul fiūt. ¶ Et q̄ interdū positōes dubie|admittūtur saluo iure imptinētiū.j.p.ti.de teste.§.v.j.7 ij.ver. ¶ Reus actoris positiōibꝫ datis sup defectu ip siꝰ rei non cogitur respondere si ex defectu actoris se tuetur tit.de ac.seu peti.§.iiij.ver.rens quoqꝫ. ¶ An q̄ positiōes et respōsiōes ad eas fiat litis cōtestatio et quedam alia bona de positōibꝫ.ij.p.t.de litis cōtesta. §.ij.ver.quid si poscꝫ et se.vscꝫ ad fi.§. ¶ An ad positiones p procuratorē negatas cogatur dñs rñdere et qualiter.e.p.t.de iura.calūn.§.iij.parum ante ver.q̄d si plat. ¶ Circa materiā positionū sūt decē examinā da. ¶ Primū.s.quid sit positio et vnde trahit originē.iuxta quod no .formas aliāq̄ positionū in petitione hereditatis ti.de posi.§.j. ¶ Secdo videndū q̄liter fiant positiones et qualiter in locū probatiōis succedāt.e.ti.§.ij. ¶ Tercio in quo positiōes ab interrogationibus differāt.et a quo positiōes fieri debeant e.t.§.iij. ¶ Quarto qñ 7 quo tēpe sup quo vel quibꝫ positiōes sint faciende et quis primo debet ponere an actor vel reꝰ. ¶ Et q̄ ex quo vna pars rñdit vni positioni alterius partis illa alteri positioni respondere tenet. ¶ q̄ per iuramentū ē positionibꝫ rñdendū et de multis alijs.e.ti.§.iiij. ¶ Qualiter et qñ et sup quibꝫ positiones sint faciende et de formis positionū in diuersis casibus et exemplis. ¶ Cur et qualiter positiones sint offerende. ¶ Et quid iudex oblatis sibi positionibꝫ habet dicere actori quid reo et qualit̄ sit positionibꝫ respondendū. ¶ Itē que habet considerare q̄ ponit eas 7 de multis alijs circa p̄missa.e.t.§.v. ¶ De responsionibꝫ ad positiones et qualiter et qñ et a quo sit positionibꝫ respondendū et de multis alijs circa ß e.t.§.vj. ¶ Septimo videndū ē quibus modis positiones reprobentur vel impugnent iuxta que no.xxiij. eē considerāda in positionibꝫ faciēdis.ex quibus colligitur quales et qñ et qualiter et de quibꝰ positiōes sint faciende.et a quibus quādo et qualit̄ et quibꝫ sit positionibus rñdendū.e.t.§.viij. ¶ De effectu multiplici positionū et de pena nolentiū positiōibꝫ respondere et de multis bonis circa p̄missa.e.t.§.viij. ¶ De pena nō respondentis vel falsē vel obscure vel perperam positionibꝫ respondentis eo.ti.§.ix.et de multis alijs dubitabilibus circa hoc et circa p̄dictos.ix.e.§.t. et.§.x. ¶ Ultra p̄missa vide speciales formas positionum.iij.et.iiij.p.p singulos ti. ¶ Qualiter sit respondendū positionibꝫ bene no.t.de instrumē.edi.§.v.ℵ. quid si quis. ¶ Ex positionibꝫ actoris et rei bene colligitur que sint necessaria ad bmōi. ¶ Ad probanduz q̄ valeat cōstitutio seu statutū et qualit̄ impugnent. idē i alijs ti.q̄s speculatorꝫ psequitur poteris reperire. ¶ Qualiter habeat ponere volens astruere negatiuam bene colligitur ex positionibꝫ rei.ti.de emp.7 vē. et ti.de loc.7 condu.7 multis alijs.

Possessio. ¶ Quis delegatꝰ et q̄liter .pōt mittere in possessionē verā 7 causa custodie. ¶ Et q̄liter ordinarius pōt mittere in poss.ti.de iudi.dcle.§.v.ℵ.pōt etiā dare. ¶ In possessionē re ipa mittere ē meri ꝑij tit.de iurisd.om.iu.ver.notādū 7 ver.ßm canones.ij. ¶ Sex vel septē sūt bonoꝝ possessiōes q̄ ius tribuūt 7 in tali bon.possessi.petēda requiruntur magne solennitates licet aliqui dicāt cōtra. Est et alia bo.pos. que ē facti. An aūt.hec vel illa valeat delegari. ¶ Mittere insup in poss.ex primo vel secundo decreto competit iure magistratus. ¶ Sed an hec valeat delegari. Et an hec sint impery meri eo.ti.ver.ß an bono.possessio et sequen. ¶ Qualiter acquiratur retineat vel admittatur possessio iurisdi.vel iuris qđ alicui cōpetit iure cōsuetudinario vel statuti in aliqno vel in aliquibꝫ locis plene no.e.t.ver.vl.no. ¶ Judex potest bono. poss.dare et in possessionē mittere ti.de offi.om. iudi.§.j. ver.j. ¶ Judicis officiū cōpetit ne vis fiat ei qui in possessionem missus ē vel mitti iussus.et vt defendat si repellitur vel non admittitur eo.ti.§.ij.ver.itē imploratur vt cogatur. ¶ Per officiū iudicis pro tribunali sedēn. petit quis se mitti in bono.poss.ex testamēto vel ab intestato. ¶ Qualiter aūt aut ꝓtra quē in hoc casu agetur.e.§.ver.porro. ¶ Ex ꝑpuetate pōt ad possessionē recursus haberi eo.tit.§.vj.ℵ.post li. ¶ Sūmaria vel semiplena fit discussio cuz filius ex carbo.petit bono. poss.si negatur filius. Item cum mulier nomine ventris petit se mitti in poss. Item cum actor ꝑpter rei cōtumaciā petit in poss. missionem .e.titu.§.viij.ver.iij. ¶ Qualis fiat discussio cū actor ꝑpter rei contumaciā mittitur in poss.bonorum eius pro mensura debiti declarati eo.§.ver.vj. ¶ Judiciū momentanie possessionis potest per personam quālibet exerceri titu.de actore versi.et quid. ¶ Interdū fit missio in possessio

nem contra filiumfami.contra pupillum et contra mi
norem eodem titulo.versicu.sed ecce et seq. ¶ Pos-
sessio bonorum amittitur etiam a filio nisi petatur in-
fra legitimum;terminum eodem titulo.versicu.quid si
filius. ¶ Nihil possidet q̄ ab alio possidetur eodem ti
tu.versi.sed quid si spoliatur. ¶ Inuenies possessio
nem suam vacuam auctoritate propria ingredi po-
test eam eodem titu.versicu.item q̄ vult. ¶ In penaꝫ
negationis mendose aufertur interdum alicui posses-
sio. ¶ Item in reali actione actoris intentio deuiatur
si reus ante lit.contesta.in iudicio rei petite exhibeat
possessionē eodeꝫ titu.versi.item eluditur et ℞.sequē.
¶ Bonorum possessio contra tabulas non datur cō
tra testamentum mulieris. ¶ Et quod tempus detur
ad cognoscendum bono.possess.j.p.titu.de procura.
§.j.versi.econtra et sequen. ¶ Corporalia possident
incorporalia vero non possidentur sed quasi possidē-
tur eodem titu.§.fi.versicu.quid si mihi. ¶ Commo-
dius est possidere q̄ꝫ in rem agere. ¶ Potest autez de
pet.et pos.haberi recursus ad titulum de aduo.§.vij.
versi.cautus etiam. ¶ An agens possessorio admitta-
tur ad docendum de eius proprietate et de quibusdā
aliis circa boc.j.p.tit de teste. §.v.versi.sed pone ago
¶ Possidere ꝑm communem intellectum intelligitur
primo de facto tenere et rei corporaliter incumbere.
¶ Possessio enim habet multū facti et modicum iu-
ris eodem titulo.§.vij.versi.boc quoqꝫ. ¶ Res in cor-
poralis non possidetur nec vendicatur. ¶ Pro pos-
sessore habetur qui dolo desyt possidere. ¶ Qualiter
autem agatur pronunciatur et procedatur contra il-
lum qui tm̄ cadit a possessione. ¶ Et an contra illum
qui tm̄ ciuiliter possidet possit rei vendicatio intenta-
ri q̄ talis habet potestatem restituende rei .q̄ id non
preiudicat naturaliter possidenti. ¶ Et an qui se pro
bauit iam dudum possedisse presumatur adhuc posi
dere.titulo de actio.seu peti.§.ij.versi.item etiam cō-
sidera et se.bene per vnā colūnam. ¶ Quando etiam
ratione possessionis contra aliquem actio competat.
eodem titu.§.iij.in principio bene nota. ¶ Ratione
possessionis conuenitur quis sub iudice non suo titu.
de compe.iudi.adi.§.j.versi. vij.et.xx. z se. ¶ Littera
de proprietate tm̄ faciens mentionem ad pos.non ex-
tenditur vel ecōtra.nisi actor et reus eiusdem sint fo-
ri.commissio tamen eiusdez simpliciter facta trabitur
ad vtrūqꝫ.titu.de rescrip.presen.§. ix.versi.item q̄ fa
cit. Et tamen non valent littere si ad quosdam iudi-
ces super poss.et super proprietate ad alios impetren
tur eodem.§.versi. Item q̄ ad quosdaz. ¶ De missio
ne in pos.reruz rei propter ipsius contumaciā tā in re
alib⁹ q̄ ꝓsōalib⁹ actōib⁹ in spiritualib⁹ atqꝫ mixtisz in
terdictis etiam in rem scriptis qualiter fiat et quando
et de ipsius missionis effectu et vsqꝫ ad quod tempus
et qualiter reus possessionem ipsam valeat recupera-
re et de multis aliis bonis dubit abilibus circa premis-
sa.ij.p.titulo de contu.§.ij.versi.si vero agitur ciuili
ter et sequenti.vsqꝫ ad finem.§. ¶ An in restitutione
possessionis propter contumaciam adiudicate voca-
bitur missus.eodem titulo.§.iij.in principio. ¶ Si mis
sus in poss.propter dolum et potentiam rei nequit rē
custodiendam nanciscī .an reus veniens infra annuz
audietur et qualiter. ¶ Et an passus missionem veni-
ens infra annum et petens ꝑm iuris formam recupe-
rationem possessionis ab hoc excluditur excommuni
cationis pretextu. ¶ Et que expense in restitutiōe hu
iusmodi prestabuntur. ¶ An contra minorem propt̄
contumaciam tutoris vel curatoris.et an contra ma-
iorem propter contumaciam procuratoris fit in pos-
sessionem missio eodem titulo.§.iiij. versi.sed nunq̄d
facta et sequenti.vsqꝫ ad finem.§. ¶ Quando z qua
liter actor propter rei contumaciā tam in realibus q̄ꝫ
ꝓsonalibus mittetur in pos.bonoꝝ ipsius rei. ¶ Et de
modis z formis variis procedendis in huiusmodi mis
sione et eiusdem missionis effectu . ¶ Et qualiter cre-
ditores possūt petere mitti in poss.bonorū debitoruꝫ
et de multis bonis dubitabilibus circa p̄missa titu.de
primo et secundo decreto.§.ij.per totum. ¶ Nota q̄
variis expensis fit sepe in possessionem missio bonorū
alicuius. ¶ Fit enim quandoqꝫ propter legata. Quā-
doqꝫ causa damni infecti. Quandoqꝫ per contuma-
ciam cōuēti in reali vel ꝓsonali actiōe. ¶ Unde vidē
dum est in quibus rebus vel actionibus sit missio faci-
enda siue is qui conuenitur possideat nomīe proprio
siue nomine alieno.de quibus z multis bonis dubita-
bilibus circa premissa multa bona nota. eodem titulo
§.iij.z.iiij. ¶ A quibus iudicibus fiant huiusmodi mis
siones ex primo decreto eodē.§.iiij. ¶ De effectu mis-
sionis in possessionem que fit per primum decretum z
qualiter tradatur possessio. ¶ An per traditionez par
tis fiat traditio totius. ¶ Q̄ aliud est possidere aliud
in possessione eē. ¶ Et de pena illius qui possessionē al
terius interuertit. ¶ Q̄ libera persona possideri non
potest. ¶ An et quanto tempore missus in possessio-
nem ex primo decreto prescribit. ¶ Quid habeat fa
cere reus volens suam possessionem recuperare et de
multis aliis circa premissa eodem titulo.§.v.p totum.
¶ Qualiter tradatur possessio ex secundo decreto et
de multis aliis circa hoc eodem titulo.§.viij.p totum.
¶ Quando et infra quod tempus possessio ex secūdo
decreto tradatur.eodem titulo.§.ix. ¶ Qualiter fiat
missio in causa damni infecti.vel cum mulier mittitur
in possessionem causa ventris vel in carbo.edicto et
quibusdam aliis actionibus z iudicijs.§.x. ¶ Quis in
dex possit dare possessionem z mittere.z quam. ¶ Et
q̄ in possessionem mittere magis imperij q̄ꝫ iurisditio
nis est eodem titulo.§.xj.per totū. ¶ Quis sit effect⁹
missionis in possessi.que fit ex secundo decreto.§.xij.
¶ Forma cautionis quam debet prestare veniens in-
fra annum volens recuperare possessionez tam in rea
libus q̄ in personalibus titulo de satisdationi .§.ij. in
fine. ¶ Quid iuris de illo q̄ se offert tanq̄ꝫ possideat
vēditionē fūdi vl' alteri⁹ rei cū tm̄ ñ possideat. ¶ Et q̄d
si ille añ lit.ꝓtes.peniteat z se ñ possidere dicat. Item si
is q̄ possidet dicat se ñ possidē vt actōez euitet. ¶ Item
si re⁹ cōtra quē actū ē actiōe reali fuerit sententialiter
absolutus quia rem petitam non possidebat tempo-
re motę litis et tunc possideat nunquid agi poterit cō
tra eum. ¶ Item quid si tempore litis possidebat po-
stea vero tempore litis dolo desyt esse possidens. an
sint idem possidere ac dolo desyse possidere. et quo-
niam frequenter contingit reum cadere a possessione
rei petite.et multa bona circa premissa notantur titu.
de interrogationibus que fiunt ante litis ꝓtesta.§.ij.
per totum. ¶ An agens interdicto momentanee pos-
sessionis possit reconuenirī titu.de reconuentione.§.
ij.versic.sed quid si agebam. ¶ Ubi due questiones
possessorie proponuntur a diuersis et de diuersis re-
bus qualiter tractabuntur.vel si vtraqꝫ questio pos-
sessoria fit super eadem re. ¶ Et quid si vna questio
sit petitoria et alia possessoria. ¶ Et quid si vnus pri
mo agit petitoria et alter postmodum possessorio per
modum conuentionis vl' reconuentionis vel p modū
actionis et exceptionis . ¶ Qualiter sup iure eligēdi
petitoriū et possessoriū intentetur.z si impetro cōtra
te sup petitorio an sup possessorio cōtra me agere co-
ram eodem iudice poteris. ¶ Et quid si aliquo de pre
dictis modis causa criminalis et possessionis concur-
rāt. ¶ q̄ possessor interdū defenditur contra petitorē
ex iure tercij interduz non. ¶ An de petitio.ad possef.

possit recursus haberi. ¶Or possidenti non datur rei vendicatio pro possessione directum et p quasi quam possess. datur vtile interdictum quibus modis admittitur 7 sine vicio comprehenditur. ¶Or vbi iura parti um sunt obscura consuevit pro eo qui possidet iudicari. ¶De cautelis apprehendēdi 7 pbandi possessionē et multa alia bona de possessione titulo de peti. 7 poss. §.j.per totum. ¶Non cogitur iudicium subire qui nō possidet nec dolo desijt possidere.ij.p.titu.de iuramento calum.§.ij.versic.quid ergo. ¶Si quis etiam possidens confiteatur se non possidere eoipso perdit possessionem que solo animo amittitur.ij.p.titu.de confessi. §.iij.versi.porro. Non tamen solo animo acquiratur. 7 ideo si ego confiteor te possidere quod ego possideo non ob hoc tu possides.ego tamen possessionez perdo dominium autem aliter amittitur q̄z possessio eodez.§. versic.quid si confiteor et sequentibus. ¶Cum vterq̄z se asserit possidere vterq̄z habet probare.ij.p.ti.de probat̄.§.j.versi.viij. ¶Qualiter probetur continua possessio vel aliquem aliquid possidere. ¶Et q̄ possessio faciliter perditur.j.p.titulo de probatio.in.§.ij.versic. qualiter fiat. ¶An dominus possessionis intelligatur dominus rei. ¶An verbum possessionis pro nuda possessione ponatur. ¶Et dicit impropie dominus possessionis is qui eam tenet ea.p.titulo de probatio.§.iij. versicu.sed pone statutum. ¶In pari causa potior est conditio possessoris titu.de iudic.delega.versic.quid si actor. ¶Qualiter formanda sit interlocutoria de mittendo in possessione propter contumaciam.ij.p. titulo de sententia 7 que ipsam sequunt̄.§.vj.ver. Item qualiter. ¶Quis iudex possit mittere in possessionē. ¶Itē qualiter procedet is cui mandatur q̄ me mittat in possessionem alicuius rei amoto inde quolibet illicito detentore titulo de senten.execu.§.ij.in principio et post fere per vnam columnam. ¶An a sententia lata super possessione mometanea appelletur. ¶Et an possit appellare cōdemnatus quia dolo desijt possidere.ij.par. titulo de appellatione.§.ij.versic.vj.et versic.sed nunquid in actione. ¶Qualiter intelligatur q̄ lis vel appellatio non debet quenq̄z sua possessione priuari eodem titu.§.xj.versicu.verum. ¶Non debet quis commodo sue possessionis sine cause cognitiōe priuari eodem.§.versicu.sed quero. ¶An is contra quem fit missio in possessionem propter contumaciam ante litis cōtestat.perpetuo audiatur.ij.par.titulo de restitutionibus in integrum.§.ij.versi.fi. ¶Quas expensas debet soluere cum vult possessionem recuperare titulo de expen.§.vj versi.hoc quoq̄z. ¶Quis possessor lucretur fructus.7 quos. ¶Et quis possessor dicatur bonefidei vel malefidei.titulo de fruct̄.7 interesse.§.j. ¶Qualiter debet procedere iudex quando duo se contendunt eandem rem possidere 7 armis quilibet vult defendere possessionem suam. ¶Item qualiter cum missus auctoritate iudicis non admittitur in possessionem. ¶Vel quid si confirmatus vel inuestitus de aliqua ecclesia pbibetur eius possessionem nancisci.titulo de libel.concepet̄.§.j.versi.xxij.7 sequen. ¶An cum agitur momentanea possessione detur libellus 7 appellatio admittatur eodem.§.versicu.xxvj. ¶An etiam detur libellus cum quis petit se mitti in possessionem bonorum hereditatis vel cum petitur missio in possessio. ex primo decreto.vel cum ex aliqua causa quacunq̄z petitur bonorum possessio eodem.§.versicu.xxviij.7 versicu.xxx.et versi.xxxij.7 versicu.xlv. ¶Quando sit necesse q̄ quis petat bonorum possess.titulo de iudi.§.j.vers.est 7 alia ¶Ordinarium est q̄ prius tractetur causa possessionis q̄z proprietatis. ¶Item commodius est possidere q̄z petere titulo de causa possessio.et proprie t.§.j.in principio. ¶Qualiter in interdictis adipiscende possessionis tam rei ecclesiastice q̄z secularis libell.et positi. formentur et que sunt illa eodem tit.§.j. Et qualiter in interdictis retinende seu defendende possionis.§. ij. ¶Incorporalia seu iura non vendicantur cum nō possideātur.nam possessio subijcit aduersariū actioni in rem ti.de causa poss.et ppietatis.§.j.versi.alie sunt reales iuxta finem. ¶In qualibet reali actione requitur q̄ reus possideat si autem reus se negauerit possidere et actor hoc probauerit transfertur possessio in actorem eodem.§.versicu.est et vtilis in fine. ¶Non solum dicitur quis prosequi possessoriuz quando petit restitutionem possessionis. immo etiam quando se iuuat possessorie. ¶Et nota q̄ sine possessione p̄scriptio non procedit eodem titu.§.iij.versic.hoc etiam. ¶Cum agitur de libertate vel seruitute et queritur cui probatio incumbat distinguitur apud quē sit possessio seruitutis vel libertatis eodem.§.versic. sed ibi. ¶Duo nō possunt eandem rem simul insolidum possidere. ¶Non videtur violentiam intulisse qui possessionem recuperauit titu.de restitutioni. spoliato. §.j.vers. Item circa. ¶Qualiter agatur contra illuz qui possessionem alicuius vacantem auctoritate propria occupauit et de pena illius. Et q̄ videtur quis tunc occupasse nisi probet iustum initium sue possessionis eodem.§.versicu.octauum. ¶Illa verba possideo a te vi exponuntur idest violenter tibi abstuli eodem.§.in fine. ¶Qualiter aget qui turbatur vel spoliatus est vel ipsa possessione vel quasi reddituum seruiciorum et iurium. ¶Et q̄ huiusmodi cū sint incorporalia non possidentur.sed quasi possidentur. Qualiter fiat talium turbatio vel spoliatio. Et quid habet probare qui petit restitui ad huiusmodi talia eodem. titu.§.ij. ¶Q̄ iura et alia incorporalia non possidentur. sed quasi possidentur. ¶Qualiter formetur libellus cum simul agit peti.possessio. ¶Interdum petitur restitutio contra possidentem qui tamen nō spoliauit eodem titu.§.iij. ¶Qualiter actor aduersus reum contumacem petat mitti in possessionem bonorum ipsius rei contumacis tam in realib⁹ q̄z in personalib⁹. ¶Et si passus missionem non venerit et non satisfecerit infra annum quid petet actor missus. ¶Item q̄d petet missus in possessionem si impeditus non posset rem custodiendam nancisci. vel si missus expellitur. ¶Qualiter etiam passus missionem agat contra missum ad fructus perceptos et ad damna. ¶Et qualiter missus agat ad expensas factas in re in quam missus fuit. ¶Qualiter etiam creditor petit possessionez bonorum debitorum non soluentis. ¶Qualiter separationem bonorū. ¶Item qualiter subuenitur heredi contra mulierem quam nomine ventris in bonorum possessionem cuiusdam viri sui. vel contra eum in quem vel qui in possessionem se trāstulit. Et qualiter in predictis casibus 7 similibus libel.7 posit.formen.7 de multis dubitabilibus circa illum tit.de eo qui mitt. in poss.rei pe.causa rei seruande per totum. ¶Qualiter debeam appellationem formare cum timeo q̄ aliquis iniuriam mihi velit inferre super re quā possideo iij.p.titulo de appella.§.ij.versicu.si autem. ¶Qualiter autem appellat̄ cum possessio alicui turbatur vel impeditur eo.ti.§.v.in princi.7.se. ¶Si p vim vel alio modo absentis possessio turbata fuerit p absentis seruum reintegratio peti pōt ti.de pegrinātibus p totū. ¶Tenere intelligit̄ naturaliter et de facto. possidere vero ciuiliter 7 de iure.qz ciuilis possessio causa est dominij acquirendi licet possessio q̄nq̄z tm̄ sit naturalis 7 non ciuilis. vt illa quā habet emphiteota vasallus vel fructuarius ti.de empti.7 ven.§.j.ver.ad euidentiam. ¶Ille possidet cuius nomine possidetur eo.§. super verbo ꝓstituit possidere. ¶Qualiter possessio acqui-

ratur eo.§.versi.sed quid si. ¶Usufructus seruitutes et iura quasi possidentur eo.§.vers.sed si vsufructus. ¶Fructuarius naturaliter possidet.colonus vero nullo modo possidet tit. de loca.7 conduct.§.j.versi.illud. ¶Conductor non possidet naturaliter eo.titu.§.v.℟. sed nunquid finito 7.§.vj.versi.iiij. ¶Qualiter prouidebitur domino cuius colonus vel inquilinus vel p curator et huiusmodi negligenter vel dolose perdunt possessionem 7 alius eam ingreditur eo.§.versic.sane. ¶Colonus non possidet sibi sed domino. ¶Q nemo causam possessionis sibi mutare potest. ¶Et qualiter colonus vel emphiteota interuertat possessionem eo. tit.§.vj.versi.xliij. ¶Qualiter emphiteota possideat Et qualiter dominus 7 de possessione naturali et ciuili vel de possessione iuris 7 facti. Et qualiter vna possessio habet multum iuris 7 modicum facti.alia econtra. Et qualiter admittitur hec vel illa eo.§.vers.xvj.7 ℟. xlvj. ¶Qualiter intelligantur illa iura que illum puniunt amissione sui iuris qui alium de possessione ejecerit eo.§.versi.xlviij. ¶Plus iuris habet possessor in retinendo q̄ actor in in agēdo eo.ver.xlvj. ¶Possessor interdum p̄sumitur predo eo.§.vers.lxxvj. ¶Nihil habere videt qui seipsum non possidet sed ab alio possidetur ti.de feu.§.ij.versi.xix. ¶De duplici bonorum possessione scilicet edictali et decretali. et an bonorum possessio ius tribuat eo.§.vers.super hoc. ¶De bonorum possessione.s̄.vbi de bo. ¶An possessio morientis transeat ad suos si non fuit corporaliter apprehensa titu.de succes.ab intestato.versi.an melius in prin.tit. ¶Qualiter agat possessorio de matrimonio ti.de spō. et matrimo.§.iiij.

Possibilitas et impossibilitas. ¶Impossibile p̄ceptum nō obligat titu.de rescripti.presen.§. it.versi. Item q̄ non potest. ¶De damno quod mihi ex facto tuo contingit vel cōtingere possit possum agere contra te titu.de iniur. 7 dam.dato.§.ij.versicu.ad boc.

Posterius. De boc infra titu.vbi prius.

Postulare. ¶Infamis nisi p̄ se 7 pro certis personis postulare nō potest. ¶Item iudex potest ex officio a postulando repellere potestatem tit.de offi.om.iudi.§.ij. ver.si vero in offi. ¶Repellit ab agendo q̄ in eadē cā p̄ alia parte postulauit ti.de actore.℟si. Item excipit q̄ patrocinatus. ¶Qualiter contra clericum qui cōtra ecclesiam a qua bñficium obtinet postulet fo.lib.ti.de postulando p̄ totum.

Postulatio. ¶Quid ad probationem postulationis precedere debet. Et qualis inquisitio ti.de inquisiti.§.iij.versi.in summa. ¶Quid si postulatio.qualiter fiat 7 qualiter p̄sentetur supiori ti.de postulatione p̄latorum p̄ totum.

Posthumus. ¶Per agnationem posthumi rumpit testamentum ti.de instru.edi.§.xij.ver.pone qui dam fecit testamentum.

Potentia et impotentia. ¶De cessionibus que interdū fiunt potentioribꝫ 7 qui potētiores dicant.7 de multis bonis dubitabilibꝫ circa boc no.ti.de ces.act.§. j. ¶Quod potuit noluit 7 qđ voluit nō potuit ti.de.j. et.ij.decreto.§.ij.versi.sed quid si. ¶Impotentia excusat contumaciā eo.ti.§.ix.℟si.sed quid si quis. ¶Nolle et nō posse paria sunt ti.de instru.edi.§.xiij.℟si.sed si. ¶Sufficit homini facere qđ potest ti.de remissionibꝫ §.iij.℟.in sūma in fi. ¶Quibꝫ modis quis dicat potētior alio ti.de bis que vi metusue cā fiunt ℟.fi.

Potestas. ¶Potestas 7 certi rectores qui in italia eligunt or di.habent iurisditionē.j.p.ti.de offi.ordi.§.ij. Potestates huiusmodi sūt de infimis iudicibꝫ de ipsorum autem iurisditione habetur titulo de iurisdi.omiudi.versic.infimi. ¶Qui in alterius potestate est sub se alium habere non potest tit.de tutor.§.iij.versi.sed queritur. ¶Potestates dicunt esse speculum successoribus tit.de aduo.§.vij.iuxta fi. ¶An licet potestati regere per alium eque bonum titu.de salarijs.§.fi.versi. quid si doctor. ¶An titulus ille.ff.si quis ius di.nō obtem.habeat locum hodie in potestatibus et iudicibus nostri temporis. Et an tales habeant potestatem multctandi.ij.p.ti.de sententia 7 que ipsam se.§.ij.versi.sed nunquid titu. ¶An potestas nomine vniuersitatis potest petere restitutionem in integrum.q̄ ipse tenet defendere vniuersitatem. Et q̄ fungitur vice tutoris vel procuratoris.ij.p.titu.de restitu.in integrum.§.ij.versed nunquid prelatus.et sequen. ¶Nulla fides regni socijs omnisq̄ potestas impatiens consortis erit tit.de iudi.§.iiij.in prin. ¶Nomen potestatis pluribus modis accipitur titu.de feu.§.ij.vers.xiij. ¶Si contra electum in potestatē alicuius loci aliq̄ se opponāt an causa pendente ille potestatis officium exercebit tit.de cē si.§.ij.iuxta finem. ¶Qualiter subueniatur ancillis vel filiabus in potestate constitutis quibus domini imponunt necessitatem peccandi titu.de adul.versic. Item constitutio.

Prebenda. ¶Si petatur prebēda cū plenitudine iuris canonici non est necesse in libello vel instrumēto vel in sententia aliquod aliud specificari titu.de actio. seu peti.§.ij.in principio. ¶De bis qui per electionem collationem vel inuestituram in prebenda vel beneficio alio ius habere se dicunt qualiter inter se vel cōtra capitulum agere valeant plene nota.titu.de actio.seu peti.§.iij.versi.sed queritur 7 sequentibus. ¶De pluribus super eadem prebenda litigātibus queritur vbi debeant litigare titu.de compe.iudi.adi.§.j.versi.qualiter ego fiet. ¶Cum canonicus agit vel impetrat pro ecclesia prebende sue debet hoc facere nō nomine suo sed nomine prebende ti.de rescrip.presenta.§.iij.versi. Item cum aliquis. ¶Si pro me pronunciatum est contra te super prebenda 7 me mortuo agis contra alium cui est dicta prebenda collata.nunquid obstat tibi exceptio rei iudicate.ij.p.ti.de sententia 7 que ipsam seq. §.vij.versi. Item pone.t. ¶Agebam contra capitulum vt mihi prebendam vacantem assignaret qui auctoritate apostolica eram expectans ibidē lite pen.inter me et capitulum illud prebendam contulit alteri queritur an bec collatio anteq̄ constet de iure meo debeat reuocari.ij.p.ti.de apel.§.xj.℟.verum. ¶Qualiter canonicus agens pro pbenda sua formabit libellum titu.de li. concep.§.xiij.℟si.si vero prelatus. ¶Circa materiam titu.de pben.7 digni.primo ponunt li.qui coram executoribus literarum possunt excipi eo.titu.§.j.Secundo illi qui postq̄ dicti executores officio suo functi sūt coram superioribus offeruntur eodem titu.§.ij. ¶In titu.etiam de concess.preben.7 eccle.non vacan.ponūtur aliqui libelli bene facientes ad materiam de pben. et digni.

Precarium. ¶Precarium postq̄ finitum est prorogari nō potest ti.de recusa.§.vj.parum ante versi. verum. ¶Precario nō vtitur quis nisi q̄diu patitur qui concessit ti.de actore.ver. Item excipitur cōtra locatorem. ¶Quando fieri debeat precarie restitutio ti. de fruct.7 interesse.§.vj.versi.boc autem. ¶Precarium potest qui concessit quandocūq̄ voluerit reuocare ti.de causa pos.7 proprie.§.iiij.ver.est et.xij.iuxta fi.

¶De interdicto de pcario 7 qualiter in materia de pcarijs instru.libel.7 po.foz.ti.de pca.p totum.¶Qualiter in interdicto de pcario libel.foz.tit.de loca.7 cō.§.v.ℛsi.si enim.

Receptum. ¶An tenet preceptū factū filiofa. sine patris consensu. ¶An preceptum sit sententia. ¶Et an in causa in qua preceptum datur debeat fieri litis contesta.titu.de actore.versic.sed nunquid tenet. ¶Preceptum cum cause cognitione factum sentētie vires habet titu.de act.seu peti.§.iiij.versi.ceterum et eo.p.ti.de confes.§.iiij.in fi.melius.¶Impossibile preceptum non obligat.§.vbi de impossibilitate.versi.eo.§.vbi de pena ℛsi.si duobus sunt multa bona que faciunt ad ti.istum.¶Non plura sed vnum preceptum videtur si plura fiant in vno contextu.ij.p.ti.de cōtuma.§.iiij.ℛ.sed pone iudex.¶De precepto iudicis quod est vna species sententie.ij.p.tit.de sententia 7 que ipsam se.§.ij.versi.est quoqz 7 duobꝰ se.¶Qualiter fozmentur precepta iudicum et multa alia de huiusmodi preceptis eo.ti.§.vj.versi.nunc dicamus 7 duobus sequentibus.¶De executōne precepti iudicis que actio ex precepto huiusmodi oziatur 7 an iudex possit preciere confesso sub pena qꝫ soluat titu.de executi. sentē. §.v.ver.in premissa in fi.§.¶An a precepto valeat appellari.ij.p.ti.de appel.§.ij.versi.sed nunquid hec tria. ¶An preceptum domini excuset a peccato vel pena ti. de feu.ver.xv.

Reces. ¶Supfluum est pcibus impetrare qō de iure cōi cōpetit ti. de aduo.§.vj.ℛ.vel talis ad captādū.¶Precis vicium supplet vel superet pcantis affectus eo.§.ℛ. vel tali forma tpe indigemus.

Recium. ¶Nota si in instrumento venditionis nihil dicatur de titulo exquo de precio fit mentio satis resultat qꝫ fit emptio.ti.de cef.ac.§.ij.in pma forma.¶Nota subintelligi conditionem in contractibus si precium fuerit numeratum.ij.p.tit.de confes.§ iij.versi.vltimo queritur.¶Aliud est precium rei aliud possessionis tit. de resti.spo.§.j.versi.7 nota.¶Qualiter renuncietur exceptioni minoris precij non soluti vel in vtilitatem recipientis non conuersi vel non durantis vel alijs huiusmodi.titulo de empt.7 vendi.§.iiij.in pma forma. ¶Predo dici non potest qui precium numeravit infra vbi de pred.¶Locatio sine precio non procedit de loca.7 conduc.§.v.vers.porro in poss.rei.¶Precium ex re furtiua redactum non est furtiuum.¶Interdum aūt res succedit loco pcij. Interdum ecōtra ti.de vsur. ver.porro.

Recipitatio. ¶Repellit a iudicando qui suas sententias vel consilia nimis pcipitat ti.de iudi.de leg.§.viij.ℛ.Item qꝫ suas.

Reco. ¶Excusatur qui clamorem seu vocem preconis non intelligit titu.de citatione.§.j.versic. Item qꝫ clamorem. ¶Diebus festiuis vel feriatis pconis vox horrida cōquiescat eo.§.versi.Item excipitur.¶De citatione p clamatione 7 subastatione que fit per preconem eo.tit. §.iiij.vers.per viuam 7 ver.ceterum 7 se.7 ti.de primo et secundo decreto.§.viij.versi.quid si reus 7 vers.porro.¶Vor preconia paucis innotescit eo.ℛ.ceterum. et ver.hoc ordine.¶Preconizatum est publice per ciuitatem ne tale quid fiat tandem aliquis contra faciēs vult se excusare pretextu ignorantie nunquid potest. ij.p.ti.de sentētia 7 que ipsam se.§.ij.ℛ.quid si preconizatum.

Reda et predo.¶Judex alienū iurgium fugam nō putat esse pdam ti.de sala.§.ij.ℛ.si vero est ordi.¶Non potest dici predo qui precium numeravit ti.de emp.7 ven.§.vj in fi.¶Predo non debet esse melioris conditionis qꝫ alius iustus possessor ti.de loca.7 conduc.§.vj.ℛ.xliij ¶Possessor interdum presumitur predo eo.§.versic. lxxvj.

Redicator. ¶Illi suos iungūt in principium auditores qui eis nō salutaria esse que corrigant sed que illos delectent erronea pdicant in premio in prima parte ver.ceterum.

Redictio. ¶Quid pdictiones que interdum fiūt rem aliquā volentib emere operent ti.de emp.7 vend.§.vj.ℛ.quid autem.

Redium. ¶De pdijs rusticis 7 vrbanis.¶Et qꝫ medium predium qō non seruit impedit seruitutē.ti.de cā poss.7 ppri.§.iiij.ℛ.est 7 aliud ti.de ppne.§.iij.ℛ.§ tm. ¶Qualiter distinguant 7 designent pdia rustica vel vrbana ti.de emp.7 ven.§.j.ℛ.sed si.¶Ne transeāt cum predio rustico vendito vel vrbano eo.§.ℛ.ad euidentiam in fi.

Refatio. ¶De prefationibus ante propositionem principalis negocij premittendis et eorū formis sunt multa ti.de aduo.§.vj.ℛ.deinde 7 ℛ.vt autem 7 sequenti. ¶Antiquis prefationum placuit solennitas hodiernꝰ vero eas aspernitur vsus eo.§.versi.vel tali quidā modus.¶De prefationibus aduocatorum et oratorum sunt multa vbi agitur de aduo.¶Que in prefationib dicunt intelligunt in cōtractib repetita tit.de instru. edi.§.x.ℛ.Item excipit qꝫ talis clausula.

Refectus. ¶Prefectus pretorio 7 orientis 7 illirici 7 prefectus aphrice 7 pfectus vrbis sūt illustres 7 sūt de magnis iudicib.Et nota qꝫ si quid inter centesimū miliare amissum sit ad pfectum vrbis ptinet.¶Item qꝫ prefectus ptorio subest immediate principi 7 preest omnib alijs iudicib.7 est excellentior magistratibꝰ vniuersis.7 iste trina specialitate letat.¶Prefectꝰ aūt vigilum est spectabilis idem de pfecto egypti ti.de inrisd. om.iu.ℛ.magni 7 ℛ.medij.

Reiudicium. ¶Qualit formabo libellum cōtra illum qui in meum piudicium molendinum vel aliquod aliud simile facere nititur ti.de actio.seu peti. §.ij.in fine.

Relatus. ¶Ecclesiarū prelati debēt esse parati omni poscenti de fide reddere rationē in proemio satis iuxta principium in prima parte melius in.§.ij.¶Quilibet prelatus qui fit per electionem ordinariam habet iurisditionem exquo habet administrationem.j.p.tit.de offic.ordi.§.ij.¶Contra prelatum agentem excipitur qꝫ non fuit electus vel confirmatus.Sed 7 is qui tanꝫ prelatus agit contra me mihi debet in alijs respondere.¶Licet autem prelatus nomine ecclesie agat nō tamen tenetur ante litis contest.ostendere se confirmatum vel legitime institutum.vel in possessione administrationis esse ꝑm quosdam.sed nisi ante sentētiam aliquid horum ostendat absoluitur reus.¶An autem et qualiter prelatus sine consensu capituli possit agere vl defendere 7 econtra.¶Et quid si post litis cont.accedat consensus capituli.¶An cogat plātus defendere bona sui collegij.¶Qz plātus est maritus ecclesie.qꝫ legitimam habet administrationē et de multis alijs circa pmissa plenissime nota ti.de accusatori.ℛ.Item cōtra plātū 7 se.vsqz ad fi.ti.¶Prelatus si vocatꝰ in iudiciū noluerit rndere nō ꝓpter ꝺ remouet ab administratio-

ne licet aliud sit in tutoribus ꝛ alijs huiusmodi.titu.de reo.xvi. Item tutor ꝛ se. ¶An prelatus ante litis contesta.possit cõstituere procuratorem. ¶Qz prelatus nõ est dñs rerum ecclesie.q comparatur tutori procuratori ꝛ similibus habet tñ plenius ius q̃ illi vt patet in multis.j.p.ti.de pcu.§.ij. ¶Prelatus habet legitimã administrationem ti.de ac.ab vniuersi.consti.xvi. Itẽ q excedit. ¶In accusatiõe prelati ecclesie quilibet de collegio admittitur in testem titu.j.p.titu.de teste.§.j. versic.sed nunquid in causa. ¶Jura pro prelatis presumunt infra vbi de presumpt. versi.eodem. ¶Qualiter probetur aliquem fuisse prelatum.j.vbi de proba. ver.qualiter fiat. ¶An prelatus propter suspitionem a prelatura remoueat ti.de instru.edi.§.xiij.xvi.quid si executor. ¶Nomine prelati ecclesia intelligit eo.§. xvi.sed quid erit. ¶Prelatus de bonis ecclesie debet facere inuentarium.nam prelatutus ꝛ tutor equiparant eo.ti.§.fi.xvi.prelatus. ¶Prelato defertur in penis infligendis.s.vbi de penis eo.x. ¶Tenet sententia plati q̃diu ab ecclesia tolerat nisi in casibus tit.de sen.ex. §.j.ad fi. ¶Prelatus potest petere restitutionem in integrum.quia tenet ecclesiam defendere et fungit vice tutoris vel procuratoris.ij.p.ti.de in integrum rest.§. ij.x.sed nunquid prelatus ꝛ seq. ¶Cum platus moriꝫ querit qui fructus ptineant ad defunctũ ꝛ qui ad successorem ti.de fruc.ꝛ interesse.§.j.xvi.sed pone platus. ¶Prelatus est in ecclesia in prelato ti.de libell.cõcep. §.xiij.x.si vero platus. ¶Prelatus non inquiete.sed in sollicitudine debet esse ti.de elec.§.j.x.publicatione ¶De vendicationibus donationibus obligationibus et alijs contractiby factis sine cõsensu capti a plato vel econtra.ꝛ qualiter in illis materijs li.ꝛ po.for. ¶Qz prelatus pcurator est rerum ecclesie non dñs. ¶Et quid iuris de donatione facta capto a plato tit.de his que fi. a prela.sine con.ca. ¶An prelatus sine pterito presenti vel sequenti consensu capituli possit cõmissum remittere ꝛ pensionem recipere ti.de loca.ꝛ conduc.§.vj ver.xvj. ¶Prelati pstant fidelitatẽ ꝛ etiam homagiũ q̃q̃ principi seculari ratione tpalitatis tit.de feudis. §.ij.in prin.

Premium ¶Non debet quis habere dispendiũ vñ meretur pmium ti.de inquisi.j.x.porro.

Prepositio ¶Hec ppositio.a.tenet priuatiue tit.de cita.§.iiij.x.pe. ¶Hec ppositio de auget.ti.de renunci.§.j.

Prepositus et economus idem sonant ti.de his qui alieno in iudi.interue.x.economus.

Presentia ¶Presentia pris in aliq̃ facto fuisse dicit qui audiuit ꝛ intelligit qd factum est siue fuerit in eadem domo siue alibi.als nõ.j.p.ti.de teste.§.j.xvi.item q nõ phibet. ¶Presens consensus psentis non tenet vsum ti.de cita.§.iij.xvi.quid de illis. ¶Presentia sua interdum nocet alicui ti.de.j.ꝛ.ij.decret.§.viij.xvi.sed pone. ¶Presumit condemnatus in sententia fuisse psens.licet hoc idem non dicat nisi contra pbetur.ij.p. ti.de sententia ꝛ que ipsam se.§.vj.x.ꝛ no. ¶Presens reputat quem citatio apprehẽdit licet postea se absentet.ti.de inquisi.§.j.xvi.querit. ¶Quis intelligit presens quis absens.iiij.p.ti.de rescrip.x.qñ aliquis.

Presentatio ¶De psentatiõe rescripti vbi qualiter ꝛ quando fieri debeat ꝛ de multis alijs bonis dubitabilibus circa materiam illam ti.de rescrip.psen.per totum. ¶An tempus date vel psentationis inspiciat eo.ti.§.v.xvi.quid si impetrans ꝛ melius eo.ti.§.ix.xvi. in summa. ¶Capitulũ sede va.ad beneficia q̃ sunt psentatione prelati presentare non potest.quia per presentationem ius acquirit presentato.vbi autem psentatio nulla est admissio vel institutio epi nihil facit tit. ne se.va.p totum.

Preses ¶An ꝛ que ꝛ quãdo preses valeat delegare. ¶Et q preses est ordinarius ti.de iudi.dele.§.viij.xvi.item q est delegatus in causa criminali. ¶Preses est iudex ordinarius ꝛ est de minimis siue clarissimis ti.de iurisdi.xvi.iudicis ergo ꝛ x.minimi. ¶Merum imperium competit presidibus eo.ti.x.dic q quedam. ¶Coram preside super re tempore peritura potest inter nõ subditos fieri litis contesta.ij.p.tit.de litis contesta.§.iij. ¶Preses ex officio suo debet contra malos homines inquirere ꝛ eos de prouincia sua expellere ti.de inquisit. §.ij.ver.iij. ¶Nomen presidis generale est ꝛ pro quolibet iudice ponit.titu.de dolo ꝛ coutu.§.ij.xvi. Item si bodie.

Presbyter ¶Presbyter preponitur laicis cuz querela ponit vtroz̃q̃ ti.de rescrip.psen.§.iij.ver. Item psbyter ꝛ x.vt autem. ¶Presbyter semel ordinatus põt vbiq̃ celebrare saltẽ de licẽtia illius ad quẽ declinat vel tendit ti.de instru.edi.§.iij.x.quid de bis Pro psbytero multum psumit ius. An aũt eius testimonium plus valeat q̃ alterius testis eo.ti.§.xij.x.itẽ q ius. ¶Presbyter põt p altero stipulari vt in tit. de instru.edi.§.nunc vero aliqua ꝛ x. Item pone qd̃ quidem feneratꝛ.

Prescriptio ¶Contra nolentẽ accusare psbyterũ spacio.xl.annoruz nisi in crimine suppositi partus cui nunq̃ pscribitur ꝛ multofortius in ea que partum abegitat ne marito inimico partum pcreet tit.de accusatore xvi. Item q lapsi. ¶An in prescriptione pbanda exigatur q testes concordant de loco tẽpe ꝛ personis ꝛ consimilibus.j.p.ti.de teste.§.vj.xvi. Item de tpe ¶An ꝛ qñ executoris conuentio cõpetntis iudi.adi.libelli oblatio vel pcum etiam principi facta porrectio interrumpat pscriptionem tit.de executore.executoris et se.ꝛ de compe.iudi.adi.§.iiij.in prin. ¶Per litis cõtesta.dolose factam nõ fit prescriptionis interruptio. vel si est facta non prodest ti.de rescripti.psen.§.v.x. q si quis. ¶Qualiter per quasi litis cõtestationem interrumpat prescriptio.ij.p.ti.de contu.§.iij.x.si vero agitur ciuiliter. ¶Contra libertatem nõ currit prescriptio ti.de.j.ꝛ.ij.decre.§.x.versi.sed si is. ¶Quando exceptio pscriptõnis sit proponenda. Et an p prescripti onem omnis actio vel obligatio sit sublata. ¶Et quid si contra exceptionem pscriptiõis vel interruptiõis replicatio opponat ti.de excep.ꝛ repli.§.iij.x.sed pone ꝛ se.ꝛ x.hoc q̃ꝫ. ¶An prescriptionẽ opponẽs intelligat de intentione alterius partis confiteri. Et que requirãtur in pscriptione probanda eo.tit.§.iij.xvi.tu ergo. ¶Qñ ꝛ coram quo facta lit.conte.interrũpat pscripti onem.ij.p.ti.de lit.conte.§.fi. ¶Qualiter pbetur prescriptio tpis cuius memoria nõ existit. ꝛ de silibus.j.p. ti.de pbatione.x.qualiter fiat. ¶In bis ꝛ quibus vertitur piculum anime pscriptio locum habere non põt. ¶Prescriptio aũt.xl.an.omnem actionem ꝛ obligationem excludit.ij.p.ti.de snia ꝛ que ipsam se.§.fi.xvi.et nota. ¶Non currit pscriptio agere impedito.ij.p.tit. de ap.§.vj.x.ij. ¶Que pscriptiones currant vel non cõtra ecclesiã vel minorẽ bñ no.e.p.ti.de resti.in integ. §.ij.x.hoc aũt ꝛ se.bñ.p vnam coll.ꝛ.§.iij.xvi.in restitutione. ¶An valeat talis libellus minoris peto a tali talem fundum iure dominij vel quasi. et si reus excipit de pscriptione peto restitui contra pscriptionem qua concessa peto fundũ mihi restitui ti.de libel.concep.§. xiij.x.q si minor. ¶Qualiter in materia de pscriptio-

ne lib.7 po.for. ¶Quis quid 7 contra quẽm 7 quanto tempore prescribat. ¶Quid habet allegare ac pbare pscriptionem allegans. ¶De differentia inter prescriptionem 7 consuetudinem. ¶De interruptione pscriptionis 7 de alijs bonis dubitabilibus circa materiam pscriptionum ti. de prescrip. p totum. ¶Qualiter pẽsio pscribatur. ¶Et q actor non currit pscriptio. nisi postꝫ moueri potuerit actio. ¶Et q ex vnꝰ diei possessione pscriptio interrumpit tit. de loca. 7 conduc. §. vj. ver. xlj. 7. xliij. 7 vers. vj. ¶An directum dominium rei ecclesia pscribat contra alium ex eo q emphiteota ille recognitionem vnius rei fecit 7 ei longo vel longissimo tempore canonem soluit eo. §. versi. liij. et seque. ¶Plus operatur pscriptio qꝫ pactum tit. de feu. §. ij. et. iij. versi. argu. tamen contra ibidem. ¶Prescriptione tollitur omne ius 7 omnis actio 7 qui prescribit simili est soluenti. ¶Et quanto tempore 7 qualiter cõtra hypothecariam pscribatur 7 quedam alia bona de pscrip. ti. de solu. §. j. versi. Item pone debebas. ¶Presertim vide verbum hoc presertim versicu. de intellecto.

Restatio ¶Longa prestatio facit coniecturam 7 psumptionem ,p titulo vt oĩa videant solẽniter esse acta inducit ti. de loca. 7 cõ. §. vj. ℞. cxliij. 7 ti. de feu. §. ij. ℞. iij. ℞. ceterum 7 ti. de censi. §. j.

Resumptio. ¶Ex trãsacta in tempore vita discimus quid de tua sequenti conuersatione presumere debeamus tit. de loca. 7 conduc. §. ij. versi. vel sic mandata. ¶Non presumitur q aliquis sit immemor sua salutis vel q falsum iuret ti. de actore. ver. sed nunquid iudex ¶Extrinseca faciunt presumere de intrinsec. tit. de adnoca. §. v. ver. Item nõ rideat. ¶Pro alio vel contra aliquem psumitur ex diuitijs vel paupertate. Item ex eo q facere consueuit eo. ti. §. ix. ver. sed qliter. ¶Quilibet psumitur bonus nisi contrarium ,pbetur. 7 quisqꝫ psumitur liber in natiuitate. j. p. ti. de teste. §. j. vers. sed quid si dicit. ¶Unus testis inducit psumptionez eo. ti. §. xj. versi. hoc tñ. ¶Jura pro platis psumunt ti. de rescrip. pasen. §. iiij. versi. parũ ante ℞. nunc dicamus et versi. Item cum dico. ¶Interdum contra presumptionem que est contra aliquem indicitur ei malicie iuramentum. Interdum tamen hoc cessat quando vna psumptio per alteram tollitur titu. de except. et repli. §. ij. versi. porro. 7 versi. quid si probatur. ¶Omnia presumunt licere nisi probentur prohibita. ¶Quilibet psumitur idoneus et bonus nisi contrarium probetur. ¶Quando autem pro processu iudicis vel pro alijs solennitatibus presumatur. ¶Et q presumptio trãsfert onus probationis ab actore io reum. ij. p. ti. de probat. §. j. versi. sequitur videre 7 se. fere per vnam columnã. ¶Et licet presumptio iuris 7 de iure admittat probationem in contrarium tamen hoc nõ facit presumptio et de iure eo. §. versi. hoc etiam 7. §. iij. ver. iij. ¶An et quando presumptio probet vel in aliũ transferat onus probandi eo. §. versi. v. ¶Ratione psumptionis pmittitur quod alꝫ non permitteretur ti. de instru. edi. §. vj versi. in summa. ¶Ex personis 7 causis aliquid presumitur eo. tit. §. xiij. versi. sed quid erit. ¶Quid sit presumptio 7 vnde oriat. ij. p. ti. de presump. §. j. ¶Quot sunt presumptionum species. 7 de ipsarum effectibus 7 multa bona de presump. eo. titu. §. ij. ¶Interdum prima presumptio tollitur per sequentem titu. de expen. §. iij. versi. in hoc. ¶De notorio presumptionis titu. de noto cri. §. viij. p. totum. ¶In meliorem partem est interpretatio facienda. ¶Item qui semel probauit se dominum semper presumitur dominus titu. de loca. et con. §. vj. ver. lxvj. 7 se. Contra. quia in deteriorem partem fit interpretatio. nam possessor interdum presumitur predo. eo. §. versi. lxvj. ¶Nota alienationem fraudulẽtam presumi ex eo q alienator rem alienatam nõ desinit possidere tit. de dona. versi. item pone. Item ex alijs causis psumitur fraudulentia. titu. de donat. inter virum 7 vxo. §. ij. ℞. 7 sic nota.

Retor ¶Pretor et spectabilis et est de medijs iudicibus titu. de iuris. om. iudi. versic. medij. ¶Boni pretoris est lites minuere titu. de offi. om. iudi. §. vj. versi. in sententie. ¶De albo pretoris titu. de citatione. §. iij. versi. citatio autem. ¶Pretor est ordinarius titu. de primo et secũdo decreto. §. xj. in principio. ¶Pretor potest tollere ius ciuile titu. de in integrum restitu. §. j. versi. sed non vi. ¶De albo pretoris 7 q nomen pretoris generale est qđ pro quolibet iudice ponitur titu. de loca. et conduc. §. ij. ¶Decreta pretoris delusoria esse non debent titulo de emptio. 7 venditio. §. iij. versic. hoc autem.

Reuentio. ¶Non licet alicui aduersarius puenire ti. de rescrip. pasen. §. v. ℞. Item q minus ar. tñ contra vbi agitur de puentione iurisditionis eo. ti. §. ix. ℞. Item q sublatum 7 ℞. Item q impetrans 7 ti. de citatione. §. fi. ℞. pe.

Rimas. ¶Primas potest dici illustris. ¶Qꝛ autem dicitur q primas 7 patriarcha idem sunt verum est quo ad quedam .patriarcha tamen maioris est dignitatis et etiam iurisditionis titu. de iurisd. om. iudi. versic. sed canones. ¶De iuribus priuatis 7 qualiter in eis libelli formentur tit. de offi. ordi. 7 de maioritate 7 obedi. per totum.

Rimitie. ¶De primitijs 7 earũ petitione ti. de decimis.

Rinceps. ¶Solus prĩceps potest alicui ius suum auferre. Sed an possit iuris solennitates tollere tit. de legato. §. iiij. ℞. sed nunquid legatus. Licet princeps legibus sit solutus decet tñ eum iura seruare qđ fit cum ipse eis reuerentiã exhibet eo. ti. §. vj. ℞. si. xlvj. 7. ij. p. ti. de app. §. iiij. iuxta prin. ¶Eo ipso q princeps vices suas plene legationis officiũ alicui in aliqua ,puincia cõmittit vni ei omnẽ iurisditionẽ 7 imperium ,misisse ti. de iurisd. om. iudi. ℞. qualiter aũt. ¶Non habebo te in principẽ qui me nõ habes in senatorem tit. de aduo. §. iiij. ℞. hoc tñ. ¶Alijs pfertur qui a principe ordinẽ vel dignitatẽ recepit ti. de cita. §. v. ℞. porro. ¶Nulla lex põt principis curia coartare quin possit quolibet tẽpe ius reddere diebus etiam feriatis. nam ipse est lex animata in terris. ij. p. tit. de ferijs. §. j. in fi. ¶Qđ principi placuit legis habet vigorẽ. iij. p. ti. de accusatione. §. iiij in fi. ¶De iuribus principis põt inquirẽdo cognosci. ti. de inqui. §. ij. ℞. Item etiã. ¶Ad solum principẽ pti net concedere in loco publico edificare vel aliud facere ti. de cã pos. 7 ,prie. §. iij. ℞. tercium.

Rincipium. ¶A maioribꝰ est inchoandum titu. de in dic. delega. in principio. ¶Debile principium melior fortuna sequetur titu. de aduoca. §. vj. versi. nõ nulli. ¶In principijs est nomen domini inuocandum. eodem. §. versicu. superpositis. ¶Obest dolus in principio adhibitus titu. de rescript. prese. §. v. versi. quid si impetrans. ¶Omnia recte 7 competenter geruntur si rei principium fiat decens et amabile deo titulo de instru. edi. §. ij. versiculo ante omnia. ¶Ea que in principio ponuntur ad medium et ad finem. Ea vero que in medio ad principium et ad finem sepe referuntur. titulo de disputatio. et alleg. §. iiij. versicu. vel in principio. ¶Principium est spectandum. ij. p. titu. de rest. in integrum. §. ij. versic. sed cum etiam. ¶In principio

exigitur bona fides titu. de fruct. et inter. §. j. versi. sed quãdo. ¶ Sancta trinitas est vnum vniuersorum principium preter qđ aliud inueniri non põt ti. de sum. tri. in prin.

PRincipale. ¶ Principali sublato tollit᷑ 7 accessorium ti. de compe. iudi. adi. §. j. ℞. sed quid in delegato et ti. de instru. edi. §. xj. in diuersis ℞. s̃. vbi ti. de accessorio sunt multa que faciũt ad tit. istũ. ¶ Si gratia est surrepticia que principalis est p consequẽs et lra ab ea descendens debet surrepticia iudicari ti. de excep. 7 repli. §. iij. ℞. si. sed quid si gratia. ¶ Idem ius est in principali quod est in accessorio. ij. p. tit. de li. obla. §. ij. versi. Item nunquid. ¶ Qui pronunciauit de principali potest pronunciare de omnibus que sunt sequela ipsius principalis ti. de expensis. §. iij. in princ. ¶ Principali commisso committit᷑ 7 accessorium tit. de inquisitio. §. iij. versi. sed quomodo. ¶ Si principale non tenet nec accessorium titu. de empt. 7 vendi. §. iij. versi. si in casu. ¶ Interdum fit redibitio principalis propter accessoria eo. ti. §. vj. versi. iij. ¶ Cui concessum est principale eidem videnť cõmissa oia accessoria ti. de statu reg. ℞. quid ergo.

PRior. ¶ Qualiter prior cõtra monachos vel can õicos libellos 7 positiones formabit ti. de offi. ord. 7 de ma. 7 obe. ver. eo. etiam modo.

PRiuilegium. ¶ De priuilegijs pape non potest p alios iudicari tit. de iudi. delega. §. viij. versi. Item si agam. ¶ Priuilegia sunt perpetua titu. de rescrip. presen. §. iij. j. versi. ¶ Qualis debet esse titulus vel salutatio priuilegiorum eo. §. versic. Item titulus. ¶ Que clausule ponantur in priuilegijs concessis monasterijs vel locis exemptis confirmandis. vel in priuilegijs confirmationum. ¶ Et quando concedant conseruatores priuilegiorum eo. ti. §. iij. vers. Item nota. ¶ Non valet lra contra priuilegiatum impetrata nisi fecerit de priuilegio mentionem eo. ti. §. vj. vers. Item excipitur. ¶ Quis defectus vl᷑ que taciturnitas obstet priuilegijs impetratis eo. ti. §. viij. ¶ Quando proponantur exceptiones contra priuilegium competentes. de excep. 7 repli. §. iij. versi. si quero. ¶ Qualiter 7 quãdo 7 quare fiat publicatio exẽplata seu innouatio priuilegij titu. de instru. edi. §. iij. versi. sed quoniam 7 se. ¶ Qualiter aduerse parti sit copia priuilegij facienda eo. ti. §. vj. ℞. porro. ¶ Priuilegia sunt perpetua tit. de instru. edi. §. ix. versi. Item excipitur quod est vitu peratũ. ¶ Priuilegium continens ius priuatum 7 speciale persone vel vniuersitatis de facili ei prefertur ius commune et tamen in priuilegijs plena est interpretatio facienda. ¶ Nota q̃ aliud est priuilegium et aliud confirmatio. ¶ An ostensio confirmationis sine ostensione ipsius pricipalis priuilegij faciat fidem. ¶ Et superfluum est impetrare quod de iure communi competit. ¶ Qualiter priuilegium sit impetrãdum. ¶ Quod priuilegium dicatur personale quod reale. q̃ personale personam non transgredit᷑ secus de reali. ¶ Quibus modis perdatur priuilegium. ¶ Et quibus modis impugnetur eodem titu. §. xj. per totum. ¶ Quis possit tollere per priuilegium aliquod ius in genere vel in specie. titu. de renunci. 7 conclu. versi. quis autem constituitur. ¶ Priuilegiatus restituitur contra priuilegiatum. ij. p. titu. de restitu. in integrum. §. ij. versi. Item nota. ¶ Priuilegia singulorum non faciunt communem legem eo. titu. §. fi. ¶ Si quis impetret a principe priuilegium vt in loco publico edificet videtur sic concessum vt edificet sine incommodo alterius titu. de cã pos. 7 proprie. §. iij. versic. quid ergo. ¶ Si iudex velit cõtra me cognoscere de eo de quo nõ põt ppter priuilegium licet als de iure communi hoc possȝ. Qualiter appellationem formabo. ¶ Et qualiter allegans priuilegium debet de ipso facere fidem. iij. p. titu. de appel. §. ij. versi. si autem. ¶ Facilius tollitur priuilegium speciale q̃ ius commune titu. de loca. 7 conduc. §. vj. ver. xxv. ¶ Priuilegium datum aliquibus nõ transit ad alios titu. de suc. ab intest. versi. quid si aliquis. ¶ Priuilegium vni de vniuersitate concessum non intelligitur omnibus concessum vnde non debet ad vniuersitatem extendi. ¶ Non enim faciunt legem communez priuilegia singulorum titu. de censi. §. ij. versic. quid si vniuersitas. ¶ Qualiter priuilegiati contra alios vel alij contra eos formabunt libellum 7 multa de priuilegijs de quibus sunt facte decretales nouem in li. vj. tit. de priui. p totum.

PRius 7 posterius. ¶ Primo expediendum est quod primo mandatur tit. de iudi. delega. §. v. versic. Item q̃ officium. ¶ Posteriora derogant prioribus. j. p. titu. de teste. §. j. versic. quid si clericis. ¶ Vicium est preposterare titu. de citatione. §. v. ℞. porro. ¶ Licet regulariter primum dicatur respectu secundi non tamen semper titu. de primo et secundo decreto. §. j. ¶ Qui prior est tempore potior est iure. eodem titu. §. viij. versi. si autem. ¶ In quibus casibus locum habeat 7 in quib᷑ fallat illa regula qui prior appellat prior agat tit. de reconuen. §. iij. iuxta prin. et multo plenius titu. de inci. questio. versic. vidimus. ¶ Non attenditur prepositõ vel postpositio verborũ sed iuris effectus. ij. p. tit. de litis contesta. §. ij. versi. sed pone peto. ¶ Nota primam fidelitatem 7 primum pactum vel iuramentum si sit licitum obseruandum ti. de feudis. §. ij. 7 xij.

PRobatio. ¶ Que dicatur plena probatio. 7 in quibus plena requiritur 7 in quibus sufficit semiplena. titu. de offi. om. iudi. §. viij. quasi per totum 7 specialiter vers. vj. ¶ Qui accusare vel agere vult probationes debet habere paratas quia non multum prodest habere ius vbi deficit probatio iuris. Et probatiõe cessante interdum vindicte ratio conquiescit. ¶ Reum etiam oportet probationes habere paratas ad suas defensiones vel exceptiones probandas titu. de adno. §. iij. versi. facta autem. ¶ Volenti probare mos est gerendus. vnde non est tutum multa proponere que indigẽt probatione eo. titu. §. vj. ver. ad eius. ¶ Probandi facultas non est angustanda. j. p. titu. de teste. §. j. vers. sed quid de vroze. ¶ Qualiter probabit quis se de crimine emẽdatum eodem. §. versi. Item quod est opponit᷑. ¶ Obrepticia probatio improbatur a lege vnde non valet eodem. §. vers. quid ergo. ¶ Ei qui dicit incumbit probationis onus. Item ea que facti sunt debent probari. Item quotiens duo vel plura in aliquo negocio requiruntur nõ sufficit alterum tm̃ probari. ¶ Item vbi est questio de solennitate illa probanda est eodem. §. ver. quid ergo si dicitur. ¶ In criminalibus strictissime probationes ac dilucide requiruntur eodem tit. §. ij. in ta finem. ¶ Volens probare impertinens inutile vel superfluum seu aliquid non faciens ad causam non debet admitti. ¶ Item licet probatio sit faciẽda iudici sic tamen 7 parti 7 iudice mediante eodem ti. §. iij. in prin. ¶ Quandoq; aliqua in genere petita in articulis 7 probabilibus specificantur declarantur colorantur 7 ampliantur petitionis substantia non mutata eodem tit. §. v. versi. hoc etiam. nota. ¶ Non debet quis admitti ad probãdum quod probatũ nõ prodesset. ¶ Actore vero nõ probante reus 7 si nihil probauerit obtinebit. ¶ An autem agens possessorio admittatur ad probandum de proprietate ad colorandum suam possessionẽ eodẽ. §. versi. siue ergo. et versi. Item agens 7 sequen.

¶ Judex nō semp ad vnā pbatōis speciē applicat mē
tē suā ꝫ ex multis cōiecturis informat animi sui motū
e.ti.§.vj.℣.7 breuit. ¶ Nō dz adimi alicui⁹ facultas
pbādi eo.ti.§.xj.xr.penul. ¶ Qui renūciauit oībus
pbationibus in genere.et tūc testes vel instrumenta
seu etiā priuilegia producere nō pōt nec etiaz facere
positiōes q̄ in locū pbatiōis succedūt eo.t.§.fi.℣.etiā
no. ¶ Qui alteri⁹ sciētia allegat eā debet pbare ti.de
cōpe.iu.adi.§.j.℣.j.ꝫ nunq̄d p̄sumit. ¶ Circa dilati
ones que dātur ad probādū multe bone q̄nes notā
tur.j.p.ti.de dilationibus.§.fi.℣.q̄liter assignēt 7 se.
xij. ¶ Per positiōes fit pbatio et igit in locū pbatio
nis succedūt.e.§.℣.itē q̄d si datus. ¶ Interdū pbat
q̄s intētionē suā p̄ priū iuramētū ti.de excep.et rep.
§.ij.℣.pone etiā. ¶ Admittit rei exceptio si offerat p
batiōes in cōtinēti paratas q̄ alꝰ nō admitterētur.ij.
p.ti.de li.cōtes.§.ij.℣.q̄d si reus. ¶ Cui incūbat pba
tio. ¶ Q̄n et q̄liter iudex p̄figere debet terminuz ad
probādū vel reprobādū̄ et de efficatia illi⁹ termini.ij.
p.ti.de pba.in prin. ¶ Quis et qualiter debeat pba
re et qualiter negatiua probet.e.ti.§.j.vsq; ad versi.
nūc ad p̄positū. ¶ Multa sūt que on⁹ pbatiōis in reū
transferūt ab actore. ¶ Multi etiā sūt cas⁹ in quibus
babet ps vtraq; pbare. ¶ Itē lz regulariter pbatio
actori incūbat.et primo babeat pbare actor q̄; re⁹ tā
interdū re⁹ primo pbabit. ¶ Itē q̄s in causa appella-
tionis pbabit.vel cū dī aliquē furiosū.vel nō sane mē
tis fuisse.e.℣.nūc ad p̄positū vsq; ad.℣.vltimo queri-
tur. ¶ Qualiter fiat probatio cōis opiniōis vl' etiā p̄-
scriptōis tāti tēporis cui⁹ memoria nō existit. ¶ Qua
liter pbet aliq̄d eē nouale vel aliquē locū vl' memo-
riā hominū nō fuisse inhabitatū.vel aliquē īperatorē
vel regē aut notariū vel p̄latū fuisse. ¶ Et qualiter te
stes deponēt in talib⁹ q̄liter etiā quis se si negetur ta-
bellionem pbabit. ¶ Qualiter etiā inra vel seruitu-
tes probentur. ¶ Et qualiter pbet cōtinua possessio.
¶ An qui probat se aliq̄n possedisse pbet tūc per cō-
sequēs se possidere. ¶ Q̄d nō ē faciēda pbatō in trās-
cursu. ¶ Qualit pbabitur p̄sbyter detexisse crimē in
penitētia sibi dictū. ¶ Q̄d in criminib⁹ clare debēt eē
pbatiōes. ¶ Et q̄liter et p quos p̄sbyter res eē subre-
tas pbet.e.t.§.j.℣.vltimo q̄rit vsq; ad fi.§. ¶ Quid
et q̄n debet pbari 7 de multis bo.circa boc.e.t.§.ij.p
totū. ¶ De.xiij.specieb⁹ pbationū.s.de pbatiōe que
fit per testes vel p cōfessiōes ptiuz vel per instrumēta
per euidentiā facti p p̄sumptionē p famā per iura-
menti delationē vel p iuramētū in cōtractu appositū
vel p libros antiq̄s vel p scripturas antiq̄s scriptas in
lapidib⁹ vel colūnis vl' p līras sigillatas. Juxta q̄ mul
ta notant cui sigillo credat. ¶ Itē p denunciationez
publicaz p̄sonaz p cōem opinionē p indiciū indubi-
tatū. ¶ Itē qualiter ius probet an pbatiōes in vno
iudicio recepte valeant in alio. ¶ An pbationes coram
arbitro recepte valeant in iudicio vl' ecōtra. ¶ Qua-
liter pbetur iurisditio delegati vel auditoris palacij
vel exceptio rei iudicate vel testiū. ¶ An eo ipso q̄ iu-
dex nominat aliquē tutorē in sniā ille probetur tutor
¶ An sniā probet alia que in sniā incidenter ponunt
¶ An eo ipso pbetur q̄s ex cōicatus q̄ petit absolui.
¶ Qualiter probet falsitas testiū vel instrumētorum
de.vj.specieb⁹ semiplene pbationis. ¶ Qualit pbē-
tur ex pense et dāna et interesse. ¶ Qualiter probet
aliquē deleuisse instrumētū q̄liter infamia q̄liter amis
sio instrumēti qualiter etas.7 qualiter aliqui pbentur
per medicos et cirugicos vel alios in suis sciētijs exp-
tos et de quibusdā alijs ti.e.§.iij.p totū. ¶ Affirmans
babet probare nō negās. ¶ Onus aūt pbationis ple-
rūq; implicitū ē et graue. ¶ Et q̄nq; deficit pbatio li
cet ius nō deficiat ti.de instrumē.edic.§.iij .℣.porro.
¶ Añ litis cōtesta.nō recipiūtur pbationes sup̄ p̄nci
pali ēt vtraq; p̄te volēte.e.t.§.v.℣.fz q̄d ecce. ¶ Re
gulariter pbatio fit per testes et p instrumēta. ¶ Sūt
tñ.xxix.casus in q̄bus validior ē probatio p scriptūrā
q̄ p testes eo.ti.§.viij.℣.sed si alij. ¶ Duo testes faci
unt plenā pbationē.et vnus testis facit semiplenam.
¶ Actore nō probāte re⁹ absoluit nisi in quibusdam
casibus. ¶ Sed que scriptura facit semiplenā pbatō
nez. ¶ q̄ in criminib⁹ apertissime debent eē pbatiōes
et de multis alijs facientibus ad ti.istū de pbatiōibus
ti.de iura.delati.per totū. ¶ Judex dz p̄m probata p
cedere.ij.p.ti.de sniā.§.viij.xr.sed ecce. ¶ Quales
pbationes in criminib⁹ req̄rant.iij.p.t.de accu.§.j.℣.
quid si accusatus. ¶ Graue est probare et ad onera p
bandi venire. Probari aūt debēt que in libello ponū
tur nō tñ dz q̄s admitti ad petēdū vel probandū q̄d
probatū nō p̄dest ti.de li.cōcep.§.fi.xr.pen. ¶ Cui
pbatio incūbat cū agitur de libertate vl' seruitute ti.
de p̄pzie.§.iij.versi. sed iste. ¶ Nota probari bonaz
fidem eo ipō q̄ contrariū non probatur ti.de p̄scrip.
xr.item p̄scriptionum.

Processus. ¶ Judex debet p̄cede
re p̄m petita probata 7
allegata.j.p.tit.de teste.§.j.xr.sed pone egi.
¶ Pro iudicis processu nō p̄sumitur nisi quaten⁹ cō
stiterit legitimis documētis.j.p.ti.de li. conte.§.ij.℣.
quid aūt. ¶ Q̄n aūt pro iudicis p̄sumatur p̄cessu.et
qualiter constare valeat de processu.e.p.t .de proba.
§.j.℣.sequitur videre.e.t.de sniā.§.viij.℣.fz nunq̄d
et pleni⁹.§.fi.℣.in summa vsq; ad fi.tit. ¶ Presumit
p processu nisi cōtrariū probetur.ti.de sniē executiōe
§.j.℣.q̄ aūt. ¶ De effectu illoz verboruz p̄cedas in
cā de plano sūmarie sine strepitu et figura iudicij tit.
de inquisi.§.iij.xr.quid ergo. ¶ Cum iudex nō obstā
te excep.p̄ posita p̄cedit p̄ inde ē ac si interloqueretur
iij.p.ti.de ap.§.j.xr.si aūt et.§.iij.℣.fina.

Proconsul. ¶ Procōsul pōt com
mittere cognitiōez me
ri imperij fz nō sniam ti. de iudice delegato.
§.viij.℣.itē q̄ ē delegatus. ¶ In cā criminali p̄cōsul.
ē iudex ordinarius et ē specialis siue de medijs iudici-
b⁹ ti.de iurisdi.om.iu ℣.iudicis g̃ 7 ℣.medij. ¶ Pro
cōsul.nō bz iurisditionē donec ē p̄uinciā sibi decre-
tā ingressus ti.de cōpe.iudi.adi.§.iij.in fi.

Procuratio. ¶ De abbate exem
to qui epō p.xl.an-
nos p̄stitit p̄curationē ti.de instru.edi.§.xj.
℣.quid ergo. ¶ Qualiter aget et quid baberet proba
re qui se dicit spoliatū perceptiōe annuaz procuratio
num ti.de resti.spolia.§.ij.

Procurator. ¶ Procurator rō-
ne officij r̄q̄rit dño
vtilē actionē.j.p.ti.de arbitris.§.viij.ver.sed
quid si stipulatus. ¶ Si plures p̄curatores insoliduz
dati simul ad li.cōtes.cōcurrūt.iudex ex officio eligit
idoneiorē ti.de offi.om.iu.§.vj.℣.ante lit. ¶ Filiusfa.
pōt eē alterius procu.et p̄curatorē facere in casib⁹ in
quibus ipse pōt agere. ¶ Indiget tñ p̄ris assensu cuz
procuratoris nomine p alio agit. ¶ Oportet.n.eū sa-
tisdare de iudicato solue̅do et gerit p̄sonā eius pro q̄
agit ti.de actore ℣.licet aūt et se. ¶ An p̄curator of-
ficio.depositio possit agere īuito dño.e.t.℣.itē tutor.
¶ Qui procuratorē ad totā cām p̄stituit cū q̄ lis ē p̄te
stata.āmodo ipe ñ pōt agē nisi ex iusta cā fuerit p̄cur.
reuocat⁹.e.t.℣.itē q̄ p̄cu. ¶ Quis sit p̄cur ¶ Q̄ pro
curator nō dat̄ inuit⁹. ¶ Q̄ actor q̄nq; ponit p procu
ratore. ¶ Differūt tñ in quibusdā. ¶ Nō fit procura
tor ab vniuersitate que nō ē dña. ¶ Procurator dat̄
ante lit.cōte.et post. ¶ Itē procuratoris fit cōstitutō
vel stipulatio in personam eius.et lz ois administra-
tor rite procurator vocetur. Est tñ dīa inter p̄cura-

tozē actozē sindicū 7 alias psonas hmōi in ti. de his q̄ alieno nomine interuenerūt p totū. ¶ Int' ceteras psonas q̄ alieno nomīe in iudicio int'uenerūt pcu. frequētius interuenit. j. p. ti. de pcu. in p̄n. ¶ Rōne aūt sui et cāe opponūtur ꝑ pcuratozē. l. oppositiōes vl' circa. iuxta q̄ multa bona notātur. ¶ Qui et in q̄b cāis q̄liter et que possit cōstitui pcurator et in q̄b can. 7 q̄liter exigat' spāle mādatū vl' ñ eo. t. ℌ. j. p totū. ¶ Rōe q̄q̄ constituētis opponit' cōtra pcuratozē. xx. oppositiones vel cura. circa q̄s nota quis possit et q̄s nō possit constituere pcuratozē. ¶ Utr pcur. alicui' p̄lati vl' rectozis alicui' ciuitatis seu alteri' similis psōe dño mozt̄uo eē possit tractare. ¶ An reus valitudine īpeditus tenet' mittere pcuratozē et de ml'tis alijs. e. ti. ℌ. ij. p totū. ¶ Rōe forme cōstitutiōis opponūtur ꝑ pcuratozē oppositōes fere. xx. circa q̄s nō q̄lit' cōstituit' pcurator 7 q̄ debeāt in pcuratorio cōtineri. ¶ Et q̄lit' admittat' ille de cui' pcuratozio dubitat'. ¶ Quot modis dī exceptio pcuratozia. ¶ Quot mōis dī q̄s falsi' pcurator et de ml'tis alijs. e. ti. ℌ. ij ¶ Diuerse forme cōstituendi pcuratozē ad lites itē ad negocia ad īpetrādū 7 cōtradicēdū. ¶ Itē ad mutuū ꝑhēdū. Item forma reuocādi pcuratozē circa q̄s formas multa bona querūtur et notātur. e. ti. ℌ. iij. ¶ Et nota q̄ large q̄libet nūci' ē pcurator. e. ℌ. ver. et no. ¶ Quis dicat' pcurator in rē suā. ¶ Quis possit talē pcuratozē facere et de ml'tis exceptiōibꝫ q̄ cōpetūt cōtra talē pcuratozē. ¶ Que actio tali pcuratozi cōpetat 7 de multis alijs bonis dubitabilibꝫ et notabilibꝫ circa materiā istā. e. ti. ℌ. fi. et ti. de cef. ac. ℌ. j. ℣. et scias 7 se. vsq̄ ad fi. ℌ. et ℌ. ij. circa primā formā. ¶ Procurator bñ admittitur ad vnū diē tm̄. ¶ Itē nota q̄ actozē inuito p curator pōt dñm defendere ti. de defēsozē ℣. q̄d si defensor et se. ¶ Pone pcurator mādato ei' reprobato offert se defensioni p̄mittēs p̄m vsuz tūc sub certa pena dico sup hoc. p. fideiussozē q̄ ifra certū tp̄s habebit mādatū sufficiēs 7 q̄ domin' ratū hēbit qđ secū medio tpe actū erit. ¶ Demū in ipo termio nō offert mādatū. ß idē. p. fideiussor offert se defēsiōi p̄stare parat' idoneā. cautionē. q̄ritur an sit admittēd' ti. de executione ℣. sed pōe. ¶ Procu. pōt cōstitui ad lites futuras et ad incertas tit. de actozē ab vnirer. seu tu vel cu. cōsti. ℣. itē q̄ ē. ¶ Procu. vniuersitatis seu sindic' nō cauet de iudicato sol'. q̄ sustinet vicē vniuersitatis seu collegij et iurat in aīmā p̄priā et dz eē bone fame. ¶ Itē tutozes vel curatozes in animas pupilli vel adulti ante li. cōte. nō cōstituūt pcuratozes lz ipsi minozes cū eoz auctozitate hoc p̄nt. e. t. ℣. ē aūt. ¶ Procurator pupilli cā ex quo fieri pōt cōstituit pcuratozē auctozitate tutozis. e. t. ℣. cōtra quē. ¶ Marit' pōt eē pcurator vxoris. pcurator aūt ad vnā litē dat' potest ante li. p̄te. a dño reuocari. ß vniuersalis nō cuius officiuz certis modis finit'. ti. de curatoze. ℣. lz nūq̄d vij. ℌ. iij. ¶ Si pcurator fuit excōicat' vel heretic' ñ p̄pter hoc retractat' p̄cessus vel sn̄ia cū eo hītus ti. de aduo. ℌ. j. ℣. j. ¶ In pcuratoze req̄rit' etas. xxi. ānoz et ē rō q̄ pcurator obligat' actiōe mādati et ipe condēnatur. ¶ An cleric' bñficiat' possit cē pcurator cōiūcte psōe cōtra eccl'iam in q̄ bñficiū obtinet. e. ℌ. ℣. si. itē q̄ ē minor et ℣. lz nūq̄d cleric'. ¶ Propt' dolū vl' p̄uaricationem pcuratozis nō retractat' cā. ß agitur cōtra pcuratozē actiōe mādati. q̄ p lit. cōte. pcu. sit dñs litis. e. ti. ℌ. fi. ℣. lz queritur et se. ¶ De salarijs p curatoz et expēsis q̄tum debēt solni et q̄n. ¶ Et q̄ p curator nō pōt de certa p̄te litis paciſci. ¶ Qđ pcurator dī aduocat'. ¶ Et q̄ hec duo eq̄parent' q̄n̄q̄ ti. de salarijs. ℌ. ij. p totū. ¶ Licet pcurator vsq̄ ad terminū cām ducere debeat p̄ncipalē cām tamē ap. p sequi nō tenetur inuit'. e. t. ℌ. itj. ℣. lz nūq̄d aduocat' ¶ An pcuratozi fideicōmissarij possit fieri restitutio. ti. de actio. seu peti. ℌ. ij. ℣. itē an pcurator. ¶ Si instrumentū p̄rurationis falsū p̄nūciet' eē vex tū p̄cessus cū tali procuratoze habitus nō p̄iudicat ei cui' ille se asserebat pcuratozē nisi ille ratificauerit. ti. de rescrip. p̄n. ℌ. iij. ℣. fi. ¶ Cōtra pcuratozē impetratum in curia excipit' de excōicatiōe ipi' vl' dñi sui. ß p̄batō hz fieri ī curia. e. t. ℌ. iiij. ℣. ß q̄d si pcuratozē. ¶ Quis pcurator admittatur ad īpetrādā. e. t. ℌ. v. ℣. lz nūq̄d pcurator et se. ¶ An littera p pcuratozē impetratas vel iudicē p pcuratozē electū dñs valeat impugnare vel etiā recusare. e. t. ℌ. viij. in fi. ¶ An qui se absentat pcurctozē dimittere teneatur ti. de citatiōe. ℌ. iij. ℣. item hoc ordine. ¶ An propter cōtumaciā pcu. dñs possit excōicari suspendi vel missionem pati. ¶ Et an dñs pōt appellare si eius pcurator fuerit p̄pter suam cōtumaciā excōicatus vel cōdēnat'. ij. p. ti. de cōtu. ℌ. fi. ℣. vtrū p̄pter contumaciā. et. ij. se. 7 tit. de p̄mo et. ij. decreto. ℌ. iij. ℣. q̄d si reus. ¶ Si se absentās dimisit pcu. an ille habebit dilationem ad dñm cōsuleduz. ij. p. ti. de dila. ℌ. fi. ℣. sed quero. ¶ Exceptio falsi pcuratozis in q̄cūq̄ p̄te litis pōt opponi. ¶ Exceptio etiā excōicationis in quacūq̄ p̄te litis repellit pcuratozez siue sit procurator in rē suā siue nō etiā reo nō petēte ti. de excep. et repli. ℌ. ij. ℣. et no. 7 ℣. itē q̄q̄. ¶ Procurator fit dñs litis p litis contestationē. ¶ Quid aūt iurare habeat procurator petens post terminū datuz ad proponendas se exceptiōes admitti ad p̄ponendā exceptionē omissaz. ¶ Et q̄ sibi habet imputare dñs qui nō instruxit pcura. eo. tit. ℌ. iij. ℣. sed pone datus ¶ Falsi pcu. exceptio post sn̄iam pōt opponi lz sit vtpote dilatoria p̄ponēda aī litis cōte. ¶ Qđ exceptio falsi pcuratozis nō dicitur p̄prie exceptio. quia iudicium cum falso procuratoze habitum nullū ē ipo iure. et q̄ iuris sit et exceptionē necessariā omisit procumilitis vel minozis. e. ℌ. ℣. hoc tū et se. ¶ Qñ exceptō falsi pcuratozis sit p̄ponēd a. e. ℌ. ℣. q̄d de falsi. ¶ Aliud ē contra pcu. dicere nō hēs mandatū. et aliud dubito an habes mādatū. e. ti. ℌ. iij. iuxta p̄in. ¶ Reuocatio pcu. dz ad aduersariū vl' iudicē puenire. e. ℌ. ℣. et si iuder. ¶ Qñ et quā et cui pcurator actozis habeat cautionem p̄stare et de multis dubitabilibus circa ista ti. de satisd. ℌ. iij. p totū. ¶ Idē dī pcuratozi rei e. ti. ℌ. iiij. p totū. Qđ post litis contestationem procurator nisi ex cā reuocari. nō pōt. ¶ Q̄ post cā procuratoz et tutoz p̄nt cōstituere pcuratozē. ij. p. t. de li. con. ℌ. fi. ¶ Procurator post iuramētū calūnie cōstitutus dz iurare. ij p. ti. de iura. calū. ℌ. ij. ℣. sed nūq̄d heres 7 ℣. fi. ¶ An ad posītiōes a pcuratoze negatas cogat dñs rndere. ¶ Et an pcurator de cal'. iuret. ¶ Et q̄ sindici vl' economi q̄n̄q̄ vocātur pcuratozes. ℌ. ij. e. t. satisi iuxta p̄in. ¶ An confessio vel factū pcuratozis noceat dño. ij. p. ti. de cōfess. ℌ. iij. ℣. sed nūq̄d confessio. ¶ An confessio negligētia vel taciturnitas vel factum procuratozis et cuius p̄iudicet dño et quedam alia de cōfessiōe pcu. eo. ti. ℌ. iij. ℣. si vero et se. vsq̄ ad fi. ¶ De pcuratozio exhibito in iudicio 7 in actis redacto. ¶ An et qualiter 7 q̄n̄ faciat fidē ti. de instru. edic. ℌ. v. illud aūt et se. ¶ Dēs administratozes vocātur pcuratozes eo. ti. ℌ. xiij. ℣. porro. ¶ Qñ tutoz curator vel testamētarius executoz possint cōstituere pcuratozē. e. ℌ. ℣. sed nunq̄d ante litis contestationem ¶ An pcurator possit trāsigere vel paciſci. e. ℌ. ℣. de illo. ¶ Ubi dati sunt pcuratozes p̄les sil' melioz est cōditio occupantis. ¶ Et vno occupante alterius vicetur officiū expirasse. reuocatur aūt pcu. etiam post li. cōte. p̄pter suspitionē. e. ℌ. ℣. sed nūq̄d et ℣. se. ¶ Officiū procuratozis ex sola volūtate procedit. e. ℌ. ℣. hoc aūt etiā. ¶ An executoz testamentari' sit procurator quis dicat' procurator. ¶ An officiū pcuratoris mozte mandatozis re integra reuocatur. ¶ An procura-

tor possit agere cõtra dñm vel eiꝰ heredē vl̃ succesſorē. ¶ Et qñ ab eis valeat reuocari eo. §. ℟. ad secũdũ. ¶ Abbates ⁊ alij plati religiosi pñt eē procuratores e. §. ℟. itē q̃d d̃ abbatib. ¶ Procurator nisi i trib⁹ casibus nō pōt iusiurādū deferre tit. de iura. dela. in fi. ¶ Licet sit procurator q̃ aliena negocia mādato administrat non tñ ē procuratrix q̃ administrat negocia mādato dñi aliena. qz procuratiōis officiū ē virile tit. de dolo. et alle. §. iij. ℟. vel ibi. ¶ An in pſonā pcuratoris vel dñi, ſnia sit ferēda. ij. p. ti. de ſnia et q̃ ipſaz se. §. iij. ℟. ponꝛo. et. §. vj. ℟. si aũt agat et se. ¶ Nulla est ſnia in pſonaz falsi pcuratoris prolata. e. ti. §. viij. ℟. itē ē nulla. ¶ Pōt tñ a dño haberi rata. e. t. §. ix. ℟. itē retractatur. ¶ In cuius bonis fiet executio si ſnia in pſonā procuratoris sit lata. vl̃ si idē procurator ad suā contumaciā fuerit cōdēnat⁹ in expensis. ¶ Et an negligētia dol⁹ vel malicia procuratoris noceat dño ¶ Et q̃ si procurator interrogat⁹ rñdet se nescire q̃ ad cām ptinēt cōdēnatur in expensis ti. de ſnie. execu. tiõe. §. iij. ℟. ß ⁊ si ⁊ se. ⁊. vj. ℟. ¶ Qui procurator possit appellare vl̃ dñs procuratore nō appellāte. ij. p. t. de ap. §. j. in pn. et se. ¶ An notificatio vel sciētia procuratoris de appellatõe facta citet vel artet dñm. e. t. §. vj. ℟. q̃d si procuratori. ¶ Agit cõtra procu. ad int'esse si omisit exceptiõem dño cõpetēte. ij. p. ti. d̃ resti. in inte. §. ij. ver. ß qñ. ¶ An et q̃s procurator possit petē restitutionē in integrū p̃ncipaliter vel etiã incidēter. eo. §. ver. plat⁹ aũt et se. ¶ Imputat procuratori q̃ frustratorie appellauit vel q̃ nihil nouit de cã ti. de expē. §. v. ver. vtz. ¶ Ñ in crimin⁹ q̃ ad negociū p̃ncipale vel ap. interueniat procu. iij. p. ti. de accu. §. j. ver. q̃d si accusat⁹. ⁊. §. vj. ver. ß quid si fideiussor. ¶ In causa inq̃sitionis interuenit procu. ti. de inq̃si. §. j. ver. item pōt. ¶ Procurator epi agit nomie eccleſie. ¶ Qualiter aũt cōtra procuratorē recipiatur libellus ⁊ q̃liter ipſi cōcipiāt cōtra alios. ¶ q̃ oēs administratores dicuntur procuratores ſm canones. ß ſm leges ē differentia tit. de li. con. §. xij. ver. si ℟o plat⁹ et. ij. sequē. ¶ Qualiter in diuersis casib⁹ circa materiā de procuratoribus libelli formentur. iij. p. ti. de procu. p totũ. ¶ Ñ quis se absentat procuratorē dimittere teneatur. e. p. ti. de resti. in inte. §. j. ver. si vero actor sit absens et se. ¶ An et quis procurator possit emere vl̃ vēdere. ¶ Et q̃ actiõe teneat dñs ex cõtractu procuratoris ¶ Et an procurator de euictione tenetur. ¶ An dñi. um et possessio rei vẽdite mihi per procuratorez acq̃ratur ti. de emp. ⁊ ven. §. j. ver. no. g ⁊ ℟. itē nota.

Rodesse. ¶ Officiū iudicis ē cuilibet velle prodesse. j. p. tit. de offi. or. §. iij.

Roditio. ¶ De proditione patrie. §. ti. de patria. ¶ Nō dz quis alterius crimē prodere ti. de renũti. §. ij. ℟. itē opponitur.

Rodigus. ¶ Curator dat pdigo finē bz expensaꝝ titu. de curatore. §. ij. in p̃n. ¶ Prodig⁹ nō pōt cōdere testamētū ti. d̃ instru. edic. §. ij. ℟. ix. ¶ Qualit̃ petat alicui tãq̃ pdigo bonoꝝ suoꝝ administratō int̃dici tit. d̃ li. cōcep. §. x. ℟. xxxvj.

Rofessio. ¶ Qualit̃ et qñ fieri dz eius effectu plene no. ti. de regularibus et tit. de statu regu. §. xix. et ℟. xxxij. et. xxxvij.

Robibitio. ¶ Omnis q̃ nō pbetur pōt cōstitui ex p̃sse delegat⁹ sicut ⁊ procurator tit. de iudice. §. iij. ¶ Edictū etiã de accusãdo prohibitoriuz ē s. q̃ q̃libet admittat q̃ nō prohibet exp̃sse sicut edictū de postulãdo et edictū de matri. cōtrahẽdo. ¶ Quia q̃ nō ē a iure prohibitū intelligit eē cōcessū ti. de accu. in p̃n. ¶ Iudex pōt ex officio suo punire illos qui fecerūt cōtra prohibitionē suã. j. ti. de punitiõe. ¶ An prohibit⁹ a iudice postulare vel aliud facere prohibitus ꝑpetuo videat ti. de aduo. §. j. ℟. in sũma. ¶ Multa fieri prohibent̃. facta tñ manent. ij. p. ti. de cõtu. §. iij. ver. sed nũquid excõicatus iuxta finem. ¶ Melior ē conditio prohibentis. ij. p. tit. de confeſſ. §. iij. ver. si pone feci. ¶ Itē in re cõi melior ē cõditio prohibẽtis. ij. p. ⁊. ij. pticu. tit. de cõfeſſ. §. iij. ver. si pone feci. ¶ Item in re communi melior ē conditio prohibẽtis ti. de deci. ver. vltimo queritur. ¶ Si dico te aliquo iure prohibitū debeo illud probare. ¶ Omnia. n. p̃sumuntur licere nisi probentur prohibita. e. t. de proba. §. j. ver. sequit̃ videre. ¶ Quilibet pōt testari et cuilibet pōt legari qui exp̃sse nō prohibetur ti. de instru. edic. §. xij. ver. quid de exoculato ⁊ se. ¶ Q̃d nō inuenitur cōcessū intelligitur eē prohibitū. e. ti. §. xiij. ver. si. itē circa. ¶ Et ecõtra q̃d nō inuenit̃ prohibitū ⁊c. tit. de succeſ. ab inteſtato ver. hoc aũt. ¶ Quos prohibz ꝓtor in totũ prohibet ti. de renũcia. et cõclu. ver. pōt g ¶ Prohibita alienatiõe in dotẽ datio prohibetur. t. de emp. et ven. §. iij. ver. q̃d g. ¶ Qui in vno p̃mittit ẽ alijs prohibet ti. de lo. et cõ. §. vj. ver. clviij.

Romissio. ¶ De hoc sũt multa. t. de pollicitatiõe. ¶ De intereē q̃d petitur qz nõ feciſti q̃d mihi facere promiſiſti ti. de fruc. ⁊ intereē. §. vj. ver. extra rẽ ⁊ se. ¶ De illo qui promisit aliquẽ iudicio ſiſti vel certo loco pſentare. ti. de do. et cõtu. §. ij. vltra mediũ. ¶ De forma et effectu illius promiſſiõis faciã ⁊ curabo. vl̃ illius qui factũ promittit alienũ directe tit. de ẽp. et vẽ. §. j. ver. sed si et. §. iij. ver. sed si. ¶ Promittẽs sub pena de certa re nõ facere cõtrouersiã. si faciat etiaz extra tus penam incurrat in eo. t. §. j. superverbo litis vl̃ cõtrouersiã. ¶ Quod certa die promiſſũ ē statim solui pōt ti. de do. et cõtu. §. iij. ver. xxxij. ¶ Cuz super re incerta sit promiſſuz taz ex pte spondentis q̃ ex pte stipulantis nulla contrahit̃ obligatio. e. §. ver. lix. ¶ An vz facta promiſſio sine cã ti. de feu. §. j. ver. iij. ¶ Que actio cõpetat ex promiſſione vera vel p̃sumpta certa vel incerta. ¶ Et q̃ ex temporis diuturnitate p̃sumit̃ promiſſio proceſſiſſe. e. ti. §. ij. ver. ceterũ et ti. de solu. §. iij. ¶ Ex quo verbum stipulationis vel simile ē appositũ in contractu non vertitur in dubio. ¶ An promiſſio sit legitime facta ti. d̃ solu. §. j. sup verbo stipul̃. sol̃. premiſſa. ¶ Que actio nascatur ex promiſſiõe certa vel in certa. e. ti. §. iij. ver. itẽ contra promittẽtẽ ⁊ se.

Ronunciatõ. ¶ Nõ valet pactũ in quo quis inuitatur ad male pronunciandũ ti. d̃ pactis ℟. non valet. ¶ Interdũ cognoscit qui nõ pronunciat. ß alius ti. de iuriſdi. om. iu. ver. sed et q̃. ¶ De q̃ cognouit iudex debet pronunciare de ea. t. de offi. om. iu. §. vj. ver. item si. ¶ Interdũ vero iudex cognoscit de proprietate tñ nõ pronunciat sup ea sed super poſſeſſiõe super qua p̃ncipaliter est actum. j. p. t. de teſte. §. v. ℟. sed pono ago. ¶ Multas formas pronũciationũ in diuersis cãis hẽs. ij. p. ti. de ſnia et q̃ ipam se. §. vj. Si pronunciatur me ius habere in re petita per ꝓñs pronunciatur te non habere. e. ti. §. vij. ver. itẽ pone t. ¶ Qualiter fiat pronunciatio electionis postulationis et alia hmõi vide vbi agitur de electione et de postulatione ¶ Si pronunciatur me patronũ p cõsequẽs pronuntiatur te nõ esse. s. t. de pono. e. ver. ¶ Ñ possit pronunciari super extimatione an valet ſnia si pro te pro parte fuerit pronũciatũ et pro parte non ti. de solu. §. iij. ver. ad hmõi. et se.

Roprietas. ¶ An agẽs possessorio admittat ad pro-

bādā sūā pos.et si sic ꝙ possessor vocuerit de ꝓprietate an ꝓnūciabitur sup ea. ¶ Et ꝙ cā pos.nihil hz cōe cū ꝓprietate.j.p.t.de teste.§.v.ver.ß pone ago. ¶ An lra ipetrata sup vno istoꝝ ad aliud extēdatur.s.ti.de poss.ver.lra. ¶ De actionib ex ꝓprietate descēdentibus ti.de ꝓprietate p totū.

Prorogatio. ¶ An iurisditio delegati valeat progari. ¶ Qualit ꝙ qñ ꝙ an hoc possit fieri p procuratore ti.de iudice delegato.§.viij. ver.item quod est iurisditio. ¶ Partes in eum qui nulli ꝓeest iurisditioni iurisditionem ꝓrogare nō pñt.e.§.ver.itē ꝙ nō bētis. ¶ Utꝝ in cā meri vl mixti iperij fiat ꝓrogatio ti.de iurisdi.om.iu.ver.vtꝝ. ¶ Jurisditio q̄ nō ē prorogari nō pōt sicut nec p̄cariū ti.de recu.§.vj.paꝝ añ ver.vtꝝ. ¶ Circa materiā de iudice prorogato vl ex partiū cōsensu assūpto ponūtur bone et q̄tidiane.xv. vel.xvj.q.ti.de cōpe.iudi.adi.§.j.ℵ.q̄d si duo et se.p vnā colū.et vltra. ¶ Doctrina ꝓrogādi cās tāgit ti. de excep.et repli.§.iiij.ver.itē nota.

Proseneta. ¶ Proseneta partib⁹ cōsētientib cogit testificari.j.p.ti.de teste.§.j.ℵ.q̄d de ꝑseneta.

Protestatio. ¶ Maltū operat ꝓ testatio quā quis fac qñꝝ dicēdo alteri tu mētiris p̄missa ꝓtestationē ꝙ hoc nō dico cā inuriādi ß cōseruādi ius meuꝝ ti.de aduo.§.iij.ver.hoc tñ. ¶ De ꝓtestatiōe quā faciūt aduocat⁹ vl ꝓcu.p clientulo in iudicio vel etiaꝝ ipe client⁹.s.ꝙ vtilia p cliētulo p dictis habeantur et inutilia et nociua pro non dictis habeātur eodē.§. ℵ.ex p̄missis. ¶ De ꝓtestatiōe quā facit ps rea ꝙ salua sit eis exceptio tā dilatoria q̄ ꝑemptoria. et ꝙ per ea q̄ dicit vl ꝓponit nō intēdit in iudicē cōsētire.e.t.§. viij.ℵ.itē ꝙ si vobis et.§.ix.ℵ.itē si iudiciū. ¶ Nocet ꝓtestatio q̄ fit cōtra testē p̄iuscꝫ deponat.j.p.tit.de teste.§.j.ℵ.itē ꝙ hijs. ¶ Qñ añt ꝙ qlit dicta ꝓtestatō fieri debeat bñ no.e.ti.§.x.in ꝑn. ¶ Protestatio valꝝ ad multa ti.de citatiōe.§.v.ℵ.lris. ¶ De ꝓtestatiōe quā facit re⁹ li.seu petitōe aduersarij recipiē.ij.p.t.de li.obla.ver.q̄ facto et ti.de li.cōcep.§.xiiij.ver.j. ¶ Circa ꝓtestationē quā plerūꝫ facit reus petitiōi actoris rñdes.s.ꝙ hoc nō dicit animo cōtestādi litē.multa bona notant de ꝓtestatiōe.ij.p.ti.de li.cōte.§.ij.ℵ.patet ex p̄missis. ¶ Itē de protestatōe quā plerūꝫ facit aduocatus p cliētulo vl etiaꝝ ipe cliētul⁹.s. ꝙ p ea q̄ dicit aduocat⁹ cliētulo suo p̄iudiciū nullū fiat.e.§.parū ante dictū ℵ.pꝫ. ¶ De ꝓtestatiōib q̄ fiūt circa positiōes vl rñsiones ad eas vbi agit de positiōe. ¶ De virtute ꝓtestatiōis ti.de instru.edic.§.vj.ℵ. q̄d si velis. ¶ De ꝓtestatiōib generalib q̄ cōsueuerūt fieri in libel.titu.de libel.concep.§.fi.versicu. item consueerunt. ¶ An ꝓtestatio possit in receptiōe canonis vel pēsionis vt post cōmissionē peti possit ti.de lo.ꝙ cōdu. §.v.ver.xxv.

Protocollum. ¶ De protocollis tabelliōis defūcti p aliū notariū de mādato iudicis publicādis ti.de instru.edic.§.iij.ver.illud quoꝫ. ¶ Nihil dꝫ poni in istrumēto nisi qđ erat in ꝓtocollo. ¶ Qđ vnus tabellio pōt alteri suū protocollū legare .ille tñ legatarius nō poterit sine iudicis auctoritate facere istrumēta.s.e.ℵ.et se. ¶ Quō liceat tabelliōi ampliare ℵba ꝓtocolli seu abbreuiare.cū ea redigit in publicū instrumētū.e.t.§.ix.ℵ.itē opponit cont rescrip.

Prouincia. ¶ Ciuitas ē in ꝓuincia.ti.d rescrip.pñ.§.ix.ℵ. quid si dicitur.

Prouisio. ¶ Si in lra in q̄ mandauit alicui ꝓuideri illa clausula vos vel alter vestrū ꝓsequimini cōtinet vt alter altero irreq̄sito ꝓcedere pōt ti.de iudi.dele.§.viij. ℵ.q̄d si in rescrip. ¶ De potestate executoris dati ad ꝓuidendū de iurisdictione ꝓuisoriaꝝ.et q̄d bēbat facere vel petere is cui ꝓuideri mādat sine cuꝫ clausula de accepta siue al's et de multis alijs bonis dubitabilibus.circa ꝓuisionū materiā bñ no.ti.de acti.seu pe.§.iiij.ver.in sūma seq̄nti vsq̄ ad fi. ¶ Qñ sup ꝓuisione appellat cū principali sit appellatio expedit ti.de cita.§.fi.ver.q̄d si altera. ¶ Per lras apostolicas debebatur mihi q̄nta p̄benda in aliqua ecclesia. et sup illa executor meus fecerat ꝓcessū suū.cōtingit ꝙ illa p̄benda cū vacauerit fuit collata alteri p papaꝫ. q̄ritur an executor meus possit mihi ꝓuidere de sexta tit.de expen.§.v.ver.sed pone. ¶ Quid inq̄rere ꝙ agere debeat is cui scribitur ꝙ alicui ꝓuidet si ē idone⁹ ti.de inq̄sitio.§.iiij.in fi.

Prouocatio. ¶ Qualiter fiat ꝓuocatio.iiij.p.ti.de apella.§.ij.

Proximus. ¶ Primū debem⁹ cicā proximos et domesticos operari. ¶ Illa.n.est de ꝓbenda liberas vt ꝓmos tui nominis nō cōtēpnas tit.de aduo. §.j.ver.quid si pater et ver.itē ꝙ postulat. ¶ Cū loq̄mur de pascate de ꝓmo ē intelligendū ti.de instru. edic.§.vj.ver.ſz cū dies. ¶ Oēs cōsortes vere ꝓximi dicuntur.ij.p.ti.de ap.§.j.ver.sed et p̄missa. ¶ Qualiter debemus intelligere cum dī ꝙ debemus diligere proximū nostrū sicut nosip̄os tit.de renuncia.§.ij. ver.quid si mouens.

Prudentia Imprudentia. ¶ Nō dꝫ quis initi prudētie sue tit.de iu.dele.§.viij.versi.item ꝙ qđ nimis ¶ Displicet imprudens vnde placere putat ti.de aduo.§.v.ver.item stando.

Pubertas Pubes ꝛ ipubes. ¶ De impuberi sunt multa vbi agitur de pupillo. ¶ Confessio impeberis nō valet qꝛ ipse iure tutus est secus de pubere licet sit minoꝝ.xxv.annis.si tamen talis leditur ex confessione restituitur contra eam. ¶ In spiritualibus autem valet sententia lata contra talem.ij.p.titu.de confess.§.ij.in ꝓin. ¶ Differtur questio contra impuberem vsq̄ ad tempoꝛa pubertatis titulo de testa.§.iij.versicu.si autem.

Publicanus. ¶ Publicani ad testamentuꝫ nō cogūtur.j.p.titu.de teste.§.v.versi.in ꝓin. ¶ De publicanis et vectigalibus tit.de causa pos.§.iij.ver. xj. ¶ Qualiter contra publicanos qui vel quoꝝm familia exigunt quod non debuerunt.li.po.foꝛ.titu.de censibus.§.ij.

Publicatio. ¶ Qualiter et quando testes sunt publicandi et de publica.testium que fiunt ad eternam rei memoriam de effectibus istarum publicationum et de multis bonis dubitabilibus circa ista.j.p.t. de teste.§.viij.per totum. ¶ Qualiter instrumēta publicentur. ¶ Et ꝙ nouē sunt que faciunt instrumenti publicationem titu.de instrumen.edic.§.ij.in ꝓncipio et.j.versicu. ¶ Judicis ꝓsentia et auctoritas est de substantia forme publicationis.ideoq̄ valet quod agitur ea omissa. ¶ Que forme seruentur in publicādis seu exemplandis instrumentis.et que instrumenta debeant publicari. ¶ Qualiter note p notarium defunctum recepte debeant per alium de mandato iudicis publicari vel inpublicā formā redigi.e.ti.§.iiij.ℵ.sed nūqnid creditur.ℵ.ceterū et.ij.sequen. ¶ Circa publicationē testamētoꝝ litis cōte.instrumentoꝝ vel testium.et priuilegioꝝ ēvidēdū apud quē fiat p quez et in quibus casib et q̄liter. ¶ Et quid sit publicatiōis ef-

fectus et de multis dubitabilib⁹ circa hoc eo.§.ꝟsi.et qñ et se.vsqꝫ ad fi.§.j.ti.de publica.sunt aliqua q̄ faciũt ad ti.istũ. ¶Qualit⁹ fiat publicatō testiũ plene no. in.d.ti.de instru.edi.§.xiiij.ꝟ.mortuo.

QVbliciana. ¶De rei vē.z publiciana in quo differāt et qualiter debeāt intētari. Et an de vna possit hēri recurs⁹ ad aliā ti.acti.seu peti.§.ij.ꝟ.itez no.z se. ¶Que sũt necessaria ad hoc vt cōpetat publiciana.e.tit.in.§.ij.ꝟ.quid si vel⁹. ¶De publiciana q̄d sit cui cōtra quē p̄o quibus reb⁹ et qñ cōpetat.et q̄liter in ea li.pos.formētur ti.de ꝓprie.§.ij.per totum.

QVblicum Respublica accept.cō ꝟ.itē respublica. ¶Rōne publici officij p̄sumit⁹ p aliquo ti.de citatio.§.iiij.ꝟ.sz nunq̄d credetur ¶Per denūciationē publicataꝝ p̄sonaꝝ fit p̄batio ij.p.ti.de p̄ba.§.iiij.ꝟ.xj. ¶Quot mōis instrumētū dicat⁹ publicū ti.de instru.edic.§.vij.p totū.in.t.d̄ publicatōe sũt multa que faciũt ad ti.istū. ¶Et qd̄ fit in publico necessarij sũt testes.e.ti.§.viij.ꝟ.sed cum l⁹is ¶Qd̄ semel nō fuit publicū adhuc p̄sumit⁹ nō publicū nisi p̄bet⁹ publicū.e.§.ꝟ.et scias. ¶Propt⁹ publicā vtilitatē fit qd̄ al⁹s non fieret.e.t.§.ix.ꝟ.itē opponitur q̄ tabellio. ¶Tabellio et iudex sũt publice p̄sone e.t.§.fi.paꝝ añ ꝟ.et no. ¶De iure publico auctorita te et vtilitate vl⁹ altera tm̄ ti.de renūcia.et cōclu.ꝟersi. cui añt. ¶Respublica vtil⁹ iure minori. ¶Que añt dicat⁹ respublica.ij.p.ti.de resti.in integrū.§.ij.ꝟ.itē quoqꝫ. ¶De interdictis vijs fluminib⁹ et locis publicis ti.de cā poss.et ꝓprie.§.iiij.ꝟ.itē q̄rit⁹. ¶Qualiter agetur contra illū q̄ tenet leonē aprū vl⁹ aliud animal qd̄ nocere solet in loco publico ti.de emp.et vē.§.vj. ꝟ.iiij. ¶Que sacra sũt publico ꝓ appellatōe cōtinentur.res añt publica restituitur cū ē lesa ti.de lo.z con. §.vj.ver.xv.

QVer. ¶Puer nō ē aptus ad ip̄etrādū ꝓben.ti.de rescrip.pñ.§.v.ꝟ.impetrans.

QVgna. ¶Qui missus fuit in arena cū pugnandi cum bestia detenta accusare nō pōt ti.d̄ accu.ꝟ.itē qd̄ fuit.

QVnitio. ¶Repellit⁹ a iudicādo qui p̄misit tale crimē.q̄ ꝑm legē diuinā morte puniebat⁹ ti.de iudi.de lega.§. viij.ꝟ.itē qd̄ cōmisit. ¶Si mādatū vel p̄hibitio iudicis contēnit⁹ ad eius spectat officiū hoc pūire ti.de iurisdi.om.iu.in fi. ¶Nō ē q̄s puniēd⁹ ti.de tuto.§.iiij. ꝟ.quid si mī⁹. ¶Crimina vñcūq̄ clarueri⁹t puniēda sũt ti.de p̄pa.iudi.ꝟ.ceteꝝ. ¶Nō dz bis q̄sq̄ pūiri.t. de inci.q̄sti.ꝟ.porro. ¶Qui nō pōt satisfacere de expēsis ad q̄s tenet⁹ punit⁹ ad arbitriū iudicis ti.d̄ excess. §.vj.ꝟ.hoc etiā. ¶An vn⁹ p alio puniat⁹ ar.p et cōtra.iij.p.ti.de accusatōe.§.vj.ꝟ.sed quid si fideiussor ¶Si extrane⁹ in ciuitate deliq̄t an punitur ꝑm statuta ciuitatis vel ꝑm ius. ¶Et an liceat iudici adinuenire modū puniēdi aliū q̄ a iure statutū ti.de cōsti.iuxta fi. ¶In eo debet quis puniri in quo deliq̄t titu.d̄ locā.et conduc.§.vj.ꝟ.lxv.

QVpillus. ¶Pupillus nō pōt eē iudex ti.de iudi.dele.§.viij. ꝟ.itē qui estis. ¶Pupillus añ finitā tutelaz nō agit ti.de actore in p̄i.et.ꝟ.itē excipit⁹ cōtra actorē. ¶An pupillus aliquē accusare possit vel pupillarē actionē valeat intētare ti.de accusatore ꝟ.itē excipit⁹ q̄ ē pupillus. ¶An pupillus cōstituat procuratorē.s.ti.de ꝓcu.ꝟ.pupillus. ¶Si pupill⁹ sine tutoris auctoritate cōpromittit z fideiussorē p̄stiterit peti potest pena a fideiussore ad quā al⁹s pupill⁹ non teneret⁹ nisi fideiussorē p̄stitisset ti.de ꝓpe.iudi.adi.§.j.ꝟ.sed pone clericus. ¶An ꝓpter cōtumaciā tutoris vel dolū possit pupill⁹ missionē pati excōicari vl⁹ p̄iri. ¶An pupillus possit cadere in canonē late sñie.an possit delinquere. ¶An emptoriū cōtra pupillū ꝓpositū vel cōtra eū sñia lata tenet.q̄ pupillus nō possit eē cōtumax cū nō possit se defendere. ¶Qd̄ nō possit tutoris cōtumaciā ratā habere neqꝫ eā purgare neqꝫ in iudicio eē.ij.p.ti.de cōtumacia.§.fi.ꝟ.sed nūq̄d minor et seq.et tit.de p̄ro et scō decreto.§.iij.ꝟ.ß pone q̄ pupilli et se. ¶An pupillus agat auctoritate tutoris. ¶An iuret.an si lesus fuerit restituat⁹.ij.p.ti.de iura. calūnie.§.iiij.ꝟ.sed cū pupillus et se. ¶Cōfessio pupilli nō valet q̄ ipo iure tutus ē secus de pubere.ij.p. ti.de cōfessis.§.ij.in p̄in. ¶An p̄scriptio currat cont̄ pupillū.vide.s.ꝟ.p̄scriptiōes.vbi agit⁹ de p̄scrip.ꝟ. q̄ p̄scrip. ¶Pupillus d⁹ minor.xiij.annoꝝ ti.de iudi.§.ij.ꝟ.curator. ¶De stipulatōe circa rē pupilli saluam fore.de petēdo tutorē pupillo et de multis alijs bonis circa hoc.e.§.ꝟ.de stipulatiōe et se. ¶Forma venditōis rei pupillaris.§.iiij.ver.hoc q̄qꝫ et se. ¶An pupillus possit et q̄lit⁹ de morte p̄ris pacē facere donare vel alienare ti.de homicidio.ꝟ.illud.

QVrgatio. ¶Purgatiōis iurisditō ē meri imperij ti. de iurisditio.om.iu.ver.ꝑm canones. ¶Itē iudex malis hominib⁹ dz ꝓuinciā suā purgare. ¶Itē numer⁹ cōpurgatoꝝ arbitrarius est titu.de offi.om.iu. §.vij. ¶Quot testes req̄runtur in purgatione epi presbyteri vel⁹ diaconi.j.p.ti.de teste.§.xj.ver.itē in purgatiōe. ¶Infamato deficiente in p̄batiōe ē⁹ purgatio indicenda.ij.p.ti.de accusatōe.§.j.ver.p̄missa. ¶Vulgares probatiōes sũt interdicte.q⁹ deus vī in illis tētari.e.ti.§.fi.ver.sed quid si a. ¶An purgatiōis indictio impediat inq̄sitiōem vel accusationē sequētem ti.de inq̄.§.j.ver.itē obijciat.vn⁹ casus indicēde purgationis.e.§.ver.itē is. ¶Propt⁹ suspitionē p̄incipis vel alioꝝ dñoꝝ pot⁹ ē purgatio indicēda q̄z inq̄sitio faciēda.e.ti.§.ij.ver.ꝓpt⁹ suspitionē. ¶Circa istos articulos.s.q̄n sit purgatio indicēda et ex q̄b⁹ causis et de purgationis effectu multo bona nota.e.ti.§.iij.ꝟ. p̄bata et se.fere p totū.§. ¶Citatur infamat⁹ ad purgationē sibi indicēdā ti.de noto.cri.§.j.ver.q̄d si sit. ¶Innotorijs nō indicit⁹ purgatio ß fit cōdēnatio.e. ti.§.viij.ver.pe. ¶Q̄n et qualit⁹ purgatio indicat⁹ forma iuramenti purgatoꝝ.de effectu purgationis z de multis alijs ti.de aboli.§.ij.p totū. ¶Purgat⁹ quis p proprium iuramentū cum de eius mala cōsciētia q̄ritur ti.de fur.ver.quid si pegrinus.

QVteus. ¶Si ille qui hz ius hauriendi aquā de puteo vel piscina impedit⁹ haurire vel reficere. ¶Qualit⁹ agetur cōtra impedientē tit.de cā poss.§.iiij.ver.porro et se. ¶An vendita domo intelligat⁹ puteꝰ ad vsuz domꝰ deputat⁹ ti.de emp.et vē.j.§. ver.ad euidentiā.

QVadragesima. ¶Impedit⁹ actor tēpe q̄dragesime agere saltez in cā crimin ali ti.d̄ actore.ver.itē ipeditur. ¶Nā in q̄dragesima nō est criminale iudiciū exercēdū.ij.p.t.de ferijs.§.j.ver.porro

QVam. ¶Primum vide verbum.

QVarta. ¶Quarta deducit⁹ ꝑm consuetudinē loci in q̄ res de q̄b⁹ deducitur site sũt ti.de ferijs. §.j.ver.sed p̄oe. ¶An in legatis ad pias cās cessat deductio falci.quarte. ¶Q̄ tabellio sub nomine falcidie cōtinet⁹ de q̄bus et de q̄busdā alijs circa premissa tit. de instru. edic.§. xij.ver.sed cū deductio et.ij.se. ¶Q̄ heres rogatus restituere interdū duas q̄rtas deducit ti.de dispu.et alle.§.v.ver.sed nunquid in causa.

Quantitas. ¶ Quid iuris cū q̄ntitas vel extimatio petit̄ ti. de actōe seu pet. §. ij. ℣. itē q̄d iuris. ¶ Inter dū sn̄ia ē nulla rōe q̄ntitat̄ ti. de sn̄ia et q̄ se. §. viij. ℣. itē ē nulla. ¶ Quātitatis appellatiōe cōphēdit̄ q̄libet res singl'aris tit. de fruc. ⁊ inc̄ esse. §. vj. ℣. ℔ aūt. ¶ In maiori q̄ntitate mīor cōtinet̄. ¶ Que aūt sit pena ei⁹ q̄ maiorē q̄ debuit petūt dolose q̄ntitatē ti. ꝺ libel. cōcep. §. viij. ℣. emēdari. ¶ Qui vult petere q̄ntitatē ip sā ꝺz in libel. ꝺesignare. e. t. §. xv. ℣. cetex. ¶ ꝓ locoꝝ q̄ntitate diuisio fieri ꝺz ti. de rap. ver. sed pone.

Quasi. ¶ De q̄si litis cōte. ij. p. t. ꝺ cōtumacia. §. iij. ver. si ꝺo agit̄. ¶ Eq̄tas vī quasi ſedere ti. de sn̄ia et q̄ se. §. viij. ℣. et sūt. ¶ De q̄si libel. tit. de libel. cōcep. §. x. ver. xxxij. ¶ De q̄si societa. ti. de in. §. ij. ℣. dī. n. ¶ De q̄si dn̄io ti. de proprie. §. j. ℣. alie sūt reales. ¶ De quasi rei vē dica. e. t. §. ij. ℣. ſz opponit̄. ¶ De q̄si sequestratiōe. t. de sequestra. iuxta finē.

Querela. ¶ De q̄rela inofficiosi testa mēti vīde vbi agit̄ de testō.

Querere. ¶ Quod a pluribꝫ querit̄ facili⁹ inuenit̄ tit. de aduo. §. iij. ℣. habito. ¶ De admissiōe vni⁹ hominis nō ē sepe q̄rendū ti. de in q̄si. §. iij. ℣. vl. querit̄.

Questio. ¶ Q̄n in incidētibꝫ vl' emergētibꝫ q̄stiōibꝫ req̄rat̄ plena discussio ⁊ sufficiat semiplēa. ⁊ q̄n sn̄ia i p̄ncipali lata p̄iudicet in incidenti vl' nō tit. de offi. ordi. §. viij. ℣. ij. ¶ Repellit̄ actor si q̄stionē p̄iudicialē postponit ti. de actore. ℣. itē excipitur cōtra ac. q̄ p̄posterū. ¶ Itē qui facit p̄iudicū maiori q̄stioni de minori cā i iudiciū p̄ponēdo. e. ti. ℣. itē q̄ facit. ¶ Qualiter q̄stio ē vel facti vel iuris ti. de aduo. §. vj. ℣. vel sic q̄cunq̄z ¶ Sepe in iudicijs pl'es qōnes incidūt vl' emergūt. et dubiū ē cui⁹ cognitio p̄cedere debeat. ¶ Et an sup ipa incidenti vl' emergēti sit p̄nūciandū vl' nō. q̄ materia plire ac plene tractar̄ ti. de inci. qōnibꝫ p totū ⁊. ti. se. in p̄n. ¶ An sup incidentib⁹ qōnib⁹ fiat litis cōtes. ij. p. ti. de li. con. §. v. ¶ Non p̄iudicat cōfessio p questiōes vel tormēta extorta. nā qō ē res fragilis et picu losa et q̄ veritatem fallit. e. p. ti. de iuramen. calū. §. fi. versi. penultimo.

Questor. ¶ De questore q̄ p̄erat liberis p̄incipalib⁹ legēdis tit. de iurisdi. om. iu. ℣. magni. ¶ Opponit̄ cōtra rescriptū q̄ ibi nō sūt ānotatiōes q̄storis ti. ꝺ rescrip. pñ. §. iiij. ℣. itē q̄ ibi. ¶ De q̄storibꝫ elemosynaꝝ qui circuūt parochiales eccl'as q̄lit̄ sint recipiēdi. ⁊ q̄d licet eis p̄ponere. t. ꝺ pe. ⁊ remiſ. i p̄n. ¶ Quia vīde ℣ bū.

Ratio. ¶ Ꝺ rōe caret extirpare necesse ē in p̄emio ℣. cetex. ¶ Quo maiori quisq̄z nitit̄ rati tāto maioris auctoritatis ei⁹ verba eē vident̄ ti. de aduocatis §. v. ver. itē stando. ¶ Ubi rō eadē ibi idē ius ti. de teste. §. j. ℣. all'. ¶ Rō ē p. l. seruāda. e. tit. §. vij. ℣. q̄d de muto. ¶ An index rōnum faciat fidē ti. de instru. edi. §. vij. ¶ An et cui executor testamētari⁹ bēat reddere rōnez tutor curator vl' negocioꝝ gestor. t. de instru. edic. §. xuij. ℣. ℔ an simplex. ¶ Qualit̄ fit instrumētuz redditiōis rōe tutoris. e. t. §. xvij. ℣. porro. ¶ Qualit̄ cōtra illū q̄ rōcinijs obligat⁹ se fecit ad sacros ordīes p̄moueri li. ⁊ po. formēt̄. ¶ Et q̄ sūt q̄ rōcinijs obligātur ⁊ forma instrumēti reddende rōis ti. de ob. ad ra. p totū. ¶ De actiōe et rōnib⁹ distrahendis et q̄lit̄ in ea li. et po. formētur ti. ꝺ iudi. §. ij. ℣. porro. ¶ Seru⁹ iussus reddere rōnes ſz reliq̄ reddat nō tñ liberat̄ nisi rōnes reddat heredi. ti. de emp. ⁊ vē. §. fi. in fi. ¶ Due rōnes vincūt vnam ti. de feu. §. ij. ver. xvj.

Rationalis. ¶ Rationalis ē de infimis iudiciꝫ seu magistratib⁹ ti. de iurisdi. om. iudi. ℣. infimi.

Rancor ¶ Licet iniuriā nō teneat̄ q̄s remittere. rācorez tñ remittere tenet̄ ti. de treu. et pace. ℣. et nota.

Rapina. ¶ Usura eq̄parat̄ rapine. t. de feriis. §. ij. ℣. q̄ꝺ de cā. ¶ De raptorib⁹ virginū. iij. p. t. de accusatiōe. §. j. ℣. hoc tñ. ¶ Qualit̄ q̄ actiōe vsq̄z ad q̄ꝺ tp̄s possū agere cōtra illū q̄ mihi rapuit rē meā. ¶ Pone in statuto ciuitat̄ vel terre cōtineri q̄ ciuitas vel terra emēdet rapinam in suo districtu cōmissaz. ⁊ rapina cōmittit̄ in cōfinio dicte ciuitatis. q̄d erit ti. de rapto.

Raro. ¶ Ad ea q̄ raro accidūt iura nō adaptantur sed ad ea que sepe ti. ꝺ statis. §. iiij. ver. sed que est.

Rasura. ¶ An ⁊ q̄ rasura noceat instrumēto ti. de īstru. edi. §. viij. i p̄n.

Ratihabitio. ¶ An ratihabitio faciat valere q̄ꝺ ab initio nō valebat. sūt ar. p ⁊ cōtra ti. de iudi. de. le. §. viij. ver. q̄d si cōmitteres ⁊ bñ. e. p. t. ꝺ arbi. §. viij. ℣. ℔ pōe lata. ¶ Factū nomīe meo q̄ꝺ sc̄i ratū hēre volui vlteri⁹ nisi in meū p̄iudiciū ratū hēre nō possū. ti. de defensore. ℣. ℔ pone. ¶ Ratihabitio retrotrahit̄ ⁊ cōparat̄ mādato ti. de lo. et cō. §. vj. ℣. cxlviij. ℨ ti. de sindico. ℣. q̄ꝺ si vn⁹. ¶ Utz terci⁹ iudex possit ratū hēre q̄ꝺ a duob⁹ factū ē sīue sit citatō sīue ali⁹ p̄cessus sīue sn̄ia excōicatiōis sīue alia. ¶ Et an ordinari⁹ possit ratificare sn̄iaz latā ab eo q̄ se dicebat subdelegatū sunz. ¶ Et q̄lit̄ intelligat̄ q̄ ratihabitio mādato cōparat̄. ⁊ q̄n locū bz ti. de cita. §. v. ℣. hoc aūt no. et se. ¶ An ratihabitio absētis faciat valere id q̄ꝺ ī ei⁹ p̄n̄tia fieri ꝺebuisset. ¶ Et an faciat ad ratihabitiōis valorē q̄ faciens posuit spē in ratihabitiōe absentis ti. de vila. §. iij. ℣. ℔ pone ecce. ¶ An ratihabitio ordinarij faciat valere sn̄iaz a nō suo iudice latā ti. de sen. §. iij. ℣. q̄d si nulla. ¶ Ratihabitio ap. facta post decē dies nō valet tit. de ap. §. j. in p̄n. ¶ Pre iudicata alicui ratihabitio maleficij ti. de aboli. §. ij. j. ℣. ¶ Ratihabitio in electiōibꝫ locū hz vbi agit̄ de elec. ¶ Negociū aliq̄ꝺ ꝺī meū p ratihabitionē nō aūt possū hēre ratū q̄ꝺ meo nomīe nō ē gestū. §. iij. ti. de iudi. §. ij. ℣. ratihabitiōe. ¶ An ratihabitio certa faciat valere p̄cedentē cōtractū p̄lati tit. de his que fiunt a p̄la. si. con. capli. ¶ Ratihabitio retrotrahitur quo ad tp̄s quo obligatō facta fuit. q̄ꝺ verū ē si cā sit in eodē statu aliter non ti. de obli. et so. §. j. ℣. item pone et. ij. se. versi. ¶ Ratihabitio non valet q̄ facta ē eo tēpore quo id quo factū ē fieri nō potuisset tit. de homi. versi. sed pone. p.

Receptio. ¶ De lr̄is īpetratis super receptiōe alicui⁹ in canonicuz et in fratrem alicuius ecclesie. De iuribꝫ ⁊ impugnationibꝫ taliū rescriptorū. De potestate executorum beneficialium ⁊ de multis alijs bonis dubitabilibꝫ circa. q. beneficiales titu. de actione seu peti. §. iiij. per totum.

Rector Rectores ciuitatū et ecclesiarū sūt clarissimi et sūt de minimis iudicibꝫ seu magistratibus ti. de iurisdi. om. iudi. ver. minimi ⁊ ver. fm ea. ¶ De quib⁹ causis cognoscere possunt rectores p̄uincie alijq̄z rectores dicto. §. v. et versic. penul. ¶ An ecclesiarum rectores de ecclesijs agere per se possunt titu. de p̄ocu. §. ij. ver. item q̄ cōstitutus.

Recidiuum. ¶ An medic⁹ qui curauit infirmum de infirmitate tenetur p̄o eodem salario de residuo

curare ti. de salarijs. §. iiij. ver. j.

Escissoria. ¶ De rescissoria titu. de act. seu peti. §. ij. ℞ si. sed nunquid ⁊ valde plene. iiij. p. ti. de resti. in inte. §. j. in prin. ¶ An hec actio ꝓpetuet̃ ꝑ litis conte. §. vj. ver quid si de rescissoria.

Econuentio. ¶ Per modū recōuentiōis cognoscit iudex de eo de q̄ alīs cognoscere nō valeret. j. p. ti. de iudice dele. §. v. ℞. itē ad eius. ¶ Coꝝ arbitris recusatorijs vel alijs nō fit recōuentio ꝫ coꝝ iudicib⁹ sic ti. de recu. §. fi. ℞. ꝫ nūquid. ¶ Coꝝ q̄ fieri habeat recōuentio ti. de actore. ℞. itē reo. ¶ An agens noīe alieno tenet̃ illū defendere si eius noīe recōueniat̃. e. ti. ℞. sed nūquid taliter. ¶ Rōne recōuentionis quis sortit̃ forū ti. de cōpe. iudi. adi. §. j. ℞. ix. ¶ Apud vel coꝝ q̄ de quibus vel sup coꝝ quib⁹ reb⁹ vel causis ⁊ quis valeat recōuenīr vel nō ti. de recōuentōe. §. j. ⁊. ij. p to. ¶ Recōuentio an habeat locū. e. ti. §. ij. ℞ si. fi. ¶ Nū ⁊ q̄ tpe sit recōuentio faciēda. e. ti. §. iij. ¶ Qualiter in recōuentione ꝓcedat̃. de pena actoꝝ nolentis reo rn̄dere in cā recōuentōis ⁊ de multis alijs circa p̄missa. e. t. §. iiij. ⁊. v. ¶ An recōuentio locū habeat cuꝫ agit̃ de spoliatōe ti. de peti. ⁊ pos. §. j. in prin. ⁊. ℞. pozro. ¶ An ⁊ q̄liter in cā recōuentōis iuret̃ de calūnia. ¶ Et an testes ꝓducti in cā reconuentōis ti. de iura. calum. §. iiij. ver nota.

Ecognitio. ¶ An recognitō emphiteosis seu feudi ꝓcedi cet faciēti si aliter veritas se habeat tit. de dolo et contu. §. vj. ver. lij.

Ecusatio. ¶ An ꝓ recusatoꝝ finiat̃ iurisditio delegati. ¶ Et an post recusationē ꝓpositā possit cām subdelegare recusatus ti. de iudi. dele. §. vj. ℞. itē ꝓ recusationem. ¶ Quis valeat recusari. ¶ Et an canonicus socius vel mḡr̄ sunt recusabiles ⁊ de multis alijs recusatiōib⁹. e. ti. §. vij. in multis. ℞ si. immo ꝓ to. §. ⁊ se. ¶ Quid sit recusatio. j. p. tit. de recu. §. j. ¶ Quis possit recusari. ¶ An valet cōmissio facta ne iudex recuset̃. ¶ Nō appellatō et recusatio sunt paria ⁊ de multis dubitabilib⁹ circa p̄missa. e. ti. §. ij. ¶ Et quib⁹ causis iudex valeat recusari §. iij. ¶ Nū ⁊ vsq̄q̄ fieri valeat recusatio. §. iiij. e. ti. et ti. d vila. §. iij. ℞. pe. ¶ Qualit̃ ⁊ coꝝ q̄ recusatio faciēda sit ⁊ ꝓbanda plene no. ti. de recu. §. v. ¶ Quis sit effectus recusatōis. ¶ Quis cognoscet de p̄cipali iudice recusato. ¶ An iudex recusabilis vel recusatus possit cām subdelegare. ¶ Itē quicquid notari pōt de arbitris recusatorijs ⁊ de multis bonis dubitabilib⁹ circa p̄missa. e. ti. §. vj. ¶ An scholaris possit recusare iudices sibi datos a lege ⁊ de quibusdā dubi. circa p̄missa ti. de reo. ℞. itē nūquid scholaris ⁊ se. ¶ An ꝑs semel ꝓcuratorem approbās eū poterit vlterius recusare. j. p. ti. de ꝓcu. §. ij. ℞. sed nūquid ꝑs. ¶ Ordinario recusato associat̃ ep̄o ti. de cōpe. iudi. adi. §. j. ℞. xxxvj. ¶ An dn̄s possit recusare iudicē in quē ꝓcu. cōsensit ti. de rescrip. ꝓsen. §. viij. in fi. ¶ Nū sit recusatio ꝓponēda et q̄liter tacite renunciet̃ cidē. ⁊ q̄liter ꝓcedat̃ ⁊ ꝓnunciet̃ sup ea. ij. p. ti. de excep. ⁊ repli. §. iiij. ℞. ⁊ nota. ⁊ multis seq̄n tibus fere p. ij. colum. ¶ Inter ceteras exceptōes est iudicis recusatio p̄mittas ꝓponenda. ij. p. ti. de recusatio ne. ¶ Consiliarij iudicis pnt̄ vt ipsi iudices recusari tit. de requisi. cōsi. ℞. sed nūquid huius. ¶ Judicē a se vel a ꝓcuratore suo electū quis recusare nō pōt tit. de ap. §. ij. ℞. xxiij. ¶ Quid habeat facere iudex cū cōtra euꝫ ꝓponet̃ recusatio dubia de iure vt est cognitio spūalis et alia sit̃ eo. ti. §. ix. ℞. circa hoc. ¶ An ⁊ q̄liter inquisitor ordi. vel dele. valeat recusari. ¶ Et an ⁊ in quib⁹ appellatio ⁊ recusatio paribus passib⁹ ambulēt ti. de inquisi. §. j. ℞. item q̄ est iudex. ¶ In notoriis nō recusat̃ tit. de noto. cri. §. j. ℞. pe. de sap. ¶ Qualiter cōtra iudicē recusatio ꝓponat̃. iiij. p. ti. de offi. dele. ¶ An valeat pactū generale de nō recusando iudice factū an̄ etiā q̄ꝫ iudex fuerit impetratus ti. de obli. ⁊ solu. §. j. ℞. pozro.

Ecuperare. Nemo pōt recuperare q̄d nō amisit ti. de. j. et ij. decre. §. v. ver. si nota.

Eddere. ¶ Qualiter intelligat̃ q̄ res cōmodata reddita nō videt̃ si deteriorata reddat̃ ti. de loca. ⁊ con. §. iij. ℞ si. ad euidentiam.

Edemptio. Licitum est alicui ꝓximum sanguinē redimere in ti. de sanguine. ¶ Si nuncius quē mittebam captus a ꝑdonibus coactus est se redimere. an ego soluā sibi redemptionē vel saltim contribuā in illa ti. de iudi. §. iij. ver. illud.

Edditus. ¶ Differentia inter redditum ⁊ fructū ti. de loca. ⁊ cō. §. j. ℞. illud. ¶ An emptoꝛes reddituū ecclesiarum vel regis gaudeant illa immunitate q̄ ad pedagia leudas ⁊ hmōi qua ecclesia vel rex gaudet ti. de immunitate ecclesiarum in fi.

Edibitoria. ¶ De redibitoria cui contra quem ⁊ ad que cōpetat. ⁊ qualiter in ea li. ⁊ po. foꝛ. ⁊ eius renūciatione ti. de emp. ⁊ ven. §. j. parū ante. ℞. ⁊ nota ⁊ ℞ si. pozro ⁊ plenius. §. vj.

Edire. Non videt̃ recessisse qui inconti nenti redijt ti. de sa. §. iij. ℞. j.

Eferendarius. ¶ De referēda rijs ti. de supplicatione. §. j.

Efutatio. ¶ De refutatione repudiatione seu remissione. s. tit. de renunciatione.

Egimen. Inutilia essent iura nisi essent ꝓ quos regerent̃. ¶ Ad regimen aūt experiētia est summe necessaria in ꝓemio quarte partis in prin.

Egio. ¶ Nota cōsuetudinē regionis seruandā ti. de aduo. §. v. in prin.

Egnum. ¶ An quicquid est in regno vel comitatu aliq̄ intelligat̃ esse de iurisditōe regis vel comitis. nisi ꝓtrariū oñdat̃ ti. de iurisd. o. iu. ℞. magni. ¶ Roboꝫ regnū pdidit qꝫ sapiētes audire noluit. j. ti. roboā. ¶ Nulla fides regni socijs omnisq̄ ptās impatiens consortis erit nec gentib⁹ vllis credite ti. de iudi. §. iiij. in prin.

Egula. ¶ Cum casus nō excipit̃ a regula statur generalitati. j. p. tit. de offi. om. iudi. §. viij. ℞. v.

Egularis. ¶ An in regularez valeat cōpromitti. ¶ Nō regula res mortui sunt mūdo et eoꝝ vox est funesta. ¶ Nō aiam ⁊ corpus deo dedicant in ingressu. ¶ Nō serui sūt facti ar. ꝓ. nam si ꝑs erāt serui facti sūt q̄si ingenui. ¶ Nō regulares nō debēt esse disceptatoꝛes forensiū negocioꝝ. ¶ Itē nihil est eis cōe cū publicis actionibus. ¶ Nō debēt esse alieni a ꝓsortio laicoꝝ. ¶ Et q̄ nō pnt̄ viuere sine claustro sicut nec piscis sine aqua j. p. ti. de arbitris. §. viij. ℞. ꝫ q̄ro ⁊ se. ad ꝫ etiā, sūt multa ti. de actore. ℞. itē excipit̃. ¶ An regularis in aliq̄ casu possit agere vel accusare abbatē suū vel aliū. restōnem vel alia sil'ia petere ⁊ de multis dubitabilib⁹ circa ꝫ eo. ℞. ⁊ se. ⁊ ℞ si. monachi ⁊ se. vbi sunt multa bona de his. ¶ An regularis possit ꝙueniri vl' accusari ⁊ de multis bonis dubitabilib⁹ circa ꝫ ti. de reo. ℞. itē seruus et se. ¶ An qualiter ⁊ qñ regularis possit cōstitui ꝓcuratoꝛ. j. p. tit. de ꝓcur. §. j. ℞. item q̄ est monachus. ¶ An possit constituere ꝓcur. an agere vel similia facere. eo.

ti.§.ij.in prin.7.ℵ.item q̄ cōstitutus. ¶An filio ingredienti religionē possit dari curator. ¶Et an ingressus religionis liberet a patria ptāte 7 de quibusdā alijs circa ℔ tit. de tutore.§.iij.ℵ.si.sed queritᵉ. ¶An regulares possint postulare. ¶Q̄ opus misericordie illis imūgitᵉ et funesta est eorū vox quā interdici potius q̄ audiri optet ti. de aduo.§.j.ℵ.ℓ nūquid religiosus. ¶An regulares ad testimoniū admittantᵉ. q̄ eorū vox est funesta q̄ mortui sūt. ¶Q̄d interdū impregnāt etiā ꝓprias cōmatres ti. de teste.§.j.ℵ.itē excipitᵉ q̄d est monachus et.ℵ.quid de monacho. ¶Utrū regulares possint esse executores testōrum ti. de instru.edi.§.xiij.ℵ.itē quid de appel. ¶Forma inquisitōis q̄ fit cōtra regulares tit. de inqui.§.iij.ℵ.arguitᵉ. ¶Professio ligat hoiem vt in religiōe assūpta manere cogatᵉ. ¶Qualiter aūt cogatᵉ q̄n cui 7 a q̄ ꝓfessio fiat et de illius effectu. ¶An anno ꝓbatōis possit renūciari. ¶Dīa inter ꝓfessionē 7 cōmissionē. ¶Forma cōmissionis q̄n aliquis religiōi dat se 7 sua. ¶Itē de illo qui infirmus vel sanus factus est regularis. ¶Qualiter agatᵉ ꝓtra illū qui factus est regularis vel ille aget ꝓtra monachū illū q̄ nō vult recipere. ¶Itē de bonis q̄ regularis in fuga cōstitutus acquisiuit. ¶Itē de eo qui tpe ingressus erat excōicatus. et q̄liter in his li.7 po.for.ti. de regularib⁹ p to. ¶Circa statū fratrū regulariū tangunt bona dubitabilia et notabilia.clxxxvj.vel circa ti. de sta.reg.p to. ¶Regulares testari nō pñt.e.ti.7 ℵ.liij. ¶An regularis possit post ingressū bona sua inter filios suos diuidere 7 eos inuicē substituere eo.ti.lx.ℵ. ¶An illa psona sit regularis dicenda q̄ ad matrimoniū cōtrahēdū vel q̄ ad alia q̄ suscepit habitū regularē in domo sua ꝓpria nō tñ fecit ꝓfessionē ti. de sniā ex.ℵ.quid si verbo.

Reintegratio. ¶Si tutela legitīa casu amittitᵉ cessante casu reintegratᵉ a iure. ¶Idez in patria po. ¶Idem in area legata. ¶Idē in quibusdā alijs casib⁹ ꝓtra.qr iura semel pdita iterari nō debent ti. de tutore §.iiij.ℵ.quid si mater.

Rei vendicatio. ¶Si agatᵉ rei vē dicatione index post li.ꝓtest.ex officio suo iubet caueri q̄ reus nō impugnaret rem petitā vel q̄ nō manumittat si servus vēdicabatᵉ.j.p.ti. de offi.o.iu.§.iij.in prin. ¶Si tñ rem petitā reus alianauit ex cā subueniᵉ ei vt.e.§.ℵ.si. offm. ¶Rei vēdicatio datᵉ soli dño in ti. de actore.ℵ. sed cū nō aūt datᵉ nisi ꝓtra possidentē.e.ti.ℵ.itē eludit et se. ¶Agens rei vendicatōe se fore dñm an li.ꝓte.nō teneᵗ oñdere.e.ti.ℵ.ℓ pone quidā. ¶Qualiter p eadem re pñt intentari rei vendicatio et publiciana. et si actor agit vna illarū 7 succubuit an postea poterit aliā intentare. ¶Et breuiter quid sit rei vēdicatio cui ꝓtra quē 7 ad quid cōpetat.7 q̄liter in ea agatᵉ ti. de act.seu pe.§.ij.in multis.ℵ. ¶Rei vēdicatio nō datᵉ nisi dño ti. de ces.ac.§.j.ℵ.itē quid. ¶De dīa q̄ est inter petitionē hereditatis 7 rei ven.ij.p.ti. de ꝓtumacia.§.iij.ℵ.ſ. quid si. ¶Ad quid intēdat 7 quid cōsequi debeat agēs actōe reali. ¶Et an ſm decretū in realib⁹ locū habeat. ti. de.j.7.ij.decre.§.x.ℵ.hoc q̄z. ¶Que interrogatiōes fiant cuz agitᵉ rei vēdicatōe. ¶Q̄d si reus negat se possidere cum possideat hoc ꝓbato dabitᵉ res actori lz de iure suo nil ꝓbauerit. ¶Et q̄ titulū sue poss. vtrū res sit sua nō cogitᵉ quis dicere in rei vendicatōne ti. de interro.q̄ fi.an li.ꝓte.§.j.ℵ.in.x.tñ. ¶De his etiā 7 d̄ rei vendicatōe vtili 7 directa cui cōpetat q̄n 7 cōtra quez et de interrogatōib⁹ q̄ fiunt in rei ven.q̄ exiganᵗ ad ℔ q̄ ꝓtra aliquē rei vēdicatio cōpetat. ¶Et q̄n snīa lata in rei vendicatōe p̄iudicet vel nō actori p eadē re iterū agere volenti 7 de multis alijs circa p̄missa.eo.tit.§.ij. ¶Si petā fundū rei ven.7 interim cōdicā fructus ei⁹ ac si meus esset repellor ab hac petitiōe scd̄a.ti. de inci-

den.q.ℵ.ceterū. ¶Cui detᵉ vel negetᵉ rei ven.ti. de pe. seu pos.§.j.ℵ.si.sed nūquid. ¶Qualiter in rei ven.po. for.ti. de positionib⁹.§.v.ℵ.sup post. ¶Que sint cōsideranda voleti ꝓbare in rei ven.vtili vel directa eo.§. ver.in sūma. ¶An cā sit exprimēda cū agitᵉ rei vendi. ¶Et an q̄n is qui succubuit in rei ven.possit eandē rez iterū vēdicare ti. de li.cōcep.§.xv.ℵ.quid si in ali.7 seq̄liter tunc li.7 po.for.ti. de iudi.§.v.in princ. ¶De vtili rei ven.q̄ datᵉ superficiario ti. de cā pos.7 ꝓpr.§.iij.ℵ.est et.xij.7 rei ven.directa vel vtili cui ꝓtra quē 7 p quib⁹ rebus cōpetat 7 eius effectu 7 q̄liter in ea li.7 posi.for. iij.p.ti. de ꝓprie.§.j.7.ij.ti. de lo.7 con.§.vj.ℵ.liij.7.ℵ. cvij.7 ver.clxvij.7 se.7 ti. de testa.§.j.ver.7 no.7 tit. de rect.in multis. ver.7 ti. de regu.7 ti. de reli.do.

Relatio. ¶Per relationē factaz supiori finitᵉ iurisditio iudicis ti. de iudice delegato.§.vj.ℵ.itē p remissionē. ¶An relatio 7 remissio sint idē ti. de rela.in prin. ¶Quid sit relatio de quib⁹ fieri debeat 7 de quib⁹ nō.q̄n sit faciēda q̄liter fiat siue añ lit.ꝓte.siue post.siue añ siue post sniam et q̄s sit relatōis effectᵉ ti. de relatōib⁹.§.j.ij.iij.iij.7.v.

Relegatio. ¶An relegatō sit meri imperij ti. de iurisd.o.iu.ℵ.q̄d de relegatōe 7 se. ¶An relegati retinent bona ti. de cēl.ac.§.j.ℵ.illud. ¶Ubi relegatus 7 bānitus intelligatᵉ habere domicilīū ti. de cōpe.iudi.adi.§.j.ver.ℓ pone. ¶Relegatio cōparatᵉ suspensioni.iij.p.ti. de accusatione.§.vj.ver.j. ¶Licet pena relegatōis sit tpalis.aufert tñ extimationē eo.§.ver.ceterum.

Religio. ¶Religiosi nō debēt litigare ti. de prepa.iu.ad fi. ¶An religiosi possint ꝓdere testm̄ 7 quis succedit seruo ascripticio homini meo vel alijs psonis hmōi si religionem intrauerint ti. de instru.edi.§.xij.satis iuxta p̄n. ¶Illa q̄ dicit inuitā se religionē intrasse si pseueret p̄sumitur consensisse ti. de p̄sump.§.ij.ver necessaria. ¶Summa est rō q̄ p religione facit ti. de do.7 con.§.vj.ℵ.lxxxvj. ¶An religiosi habeantᵉ loco filij vel heredis eo.§.ver. cliij. ¶Per pactū pōt se quis cōstituere vel facere religiosum. ¶Religio vero est seruitus ti. de feu.§.ij.ver. j.ti. de regularib⁹ sunt multa q̄ faciunt ad ti. istū. ¶De religiosis do.capellis ecclesijs atq̄ locis vt epō sūt subiecta. 7 q̄liter in hac materia inferiores cōtra superiores vel ecōtra for.li.7 po.ti. de reli.do.p totum.7 se.ti. de appel.p totum.

Remissio. ¶Per remissionē cāe factā supiorū finitᵉ iurisditio iudicis ti. de iudice dele.§.vj.ℵ.item p remissiones ¶An fiat remissio extra curiā ad ꝓbationes recipiendas.ij.p.ti. de dila.§.ij. ¶An relatio 7 remissio sint idē. s.ti. de relatōe. ¶Quid si remissio. ¶Que sint cōsiderāda in remissione faciēda 7 quib⁹ casib⁹ sit remissio faciendā.7 q̄liter 7 q̄ tpe fieri debeat ti. de remis.§.j.ij.iij. 7.iiij. ¶Qualiter supior ad quē negocīū est remissum debeat se habere. ¶Et an fidem faciat iudicis remissio ad curiā missa vt lr̄is iudicis q̄ remisit credatᵉ eo.ti.§.v. ¶De remissionib⁹ que fiunt a superiorib⁹ ad inferiores iudices q̄nq̄z vel q̄n appel.est vl' alīs 7 de diuersis formis earū eo.ti.§.fi. ¶An de partiū voluntate li. vel iuramentū calum.possint remitti tacite vel exp̄sse ti. de li. con.§.x.in multis.ver. ¶De remissionib⁹ 7 indulgentijs ti. de pe.7 remis.7 ti. de indulgentia.

Remuneratio. ¶Remuneratio ē faciēda iuxta seruitium 7 laborē ti. de po.§.vij.ver.sed pone.

Renouatio ¶Q̄d paulatim labitur cōuenit renouari in premio.ver.hiec ergo. ¶Ex quib⁹ causis 7 qualiter instra renouentᵉ ti. de instru.edi.§.iij.versᵗ.breuiter

et ver.in quibus ꝛ se.

Renunciatio. ¶Juri sibi cõpeten-
•ti põt quis renuncia-
re ti.de recusa.§.fi.ℵ.item nũquid ꝛ ti.de acto re.ℵ.item q̃ cause.¶Qualiter fiat renunciatio ꝓdu-
ctõi testiũ ꝛ hmõi ti.de teste.§.xiiij.ℵ.ꝛ no.ꝛ se.¶Qui
bus ferijs põt quis renunciare ꝛ quõ tacite quis renun
ciat iuri suo.¶Et q̃ nemo põt renunciare iuri sibi nõ-
dum cõpetenti tit.de fe.§.fi.¶An valeat generalis re-
nunciatio exceptionis.¶Et q̃ generaliter exceptioni-
bus renuncians non intelligit renunciasse eis quas si-
bi cõpetere ignorabat ti.de excep.ꝛ repli.§.ij.ℵ.ceterũ
¶De effectu renunciationis seu cõclusionis in cã ti.de
pe.ꝛ pos.§.j.ℵ.ꝛ scias.¶Per electionẽ extraordinarie
vie nõ intelligit quis ordinarie renunciasse ti.de instru.
edi.§.xiiij.ℵ.ex bis.s.ti.de cõclusione. sunt multa que
ad hunc titulũ faciunt.¶An valet generalis renuncia
tio de nullis exceptionib⁹ opponendis.an iuri cõpetitu
ro possitis renunciare. vel q̃ quis nõ valet vel nõ põt
habere¶Quib⁹ ferijs possit renunciari ꝛ quibus non.
quib⁹ iuribus ꝛ quib⁹ constitutionib⁹ quib⁹ rebus possit
renunciari ꝛ multa bona de renunciationib⁹.ij.ꝑ.ti.de
renunc.ꝛ conclu.ꝑ totum.¶An minor ecclesia vel alia
hmõi pson̄e possint renũciare bñficio restitutiõis in in-
tegrum ti.de resti.in inte.§.iij.¶Qualiter impetrator
bñficij formet libellũ cõtra illum qui dicit eidẽ bñficio
renunciasse.iiij ꝑ.ti.de renun.dzia inter remis.refu.ꝛ re
nun.ti.de pac.ꝛ trãsac.§.j.¶Qualiter aũt fiant instrã
renunciationis vel refutatiõis seu quietatõis de bonis
paternis vel maternis vel aliarũ rerũ ꝛ de multis bonis
dubitabilib⁹ circa istã materiã eo.ti.§.ij.¶Ignorans
nõ intelligit renunciare sed sciens ti.de pscrip.ℵ.sed si
colonus ꝛ ti.de emp.ꝛ ven.§.j.ꝛ ij.in multis ℵsi.¶De
renun.que ponunt in instrãs emptionũ ꝛ venditionuꝫ
et aliorũ contractuum eo.ti.de emp.ꝛ ven.in multis lo
cis ꝛ ti.de obli.ꝛ sol.§.j.ꝛ alijs ti.¶Petẽdo vt recipiẽ
do ynũ renũciat quis alteri ti.de lo.ꝛ con.§.vj.ℵ.xxix.

Repetitio. ¶Que in pfationib⁹ dicũ-
•tur in sequẽtib⁹ repetita in-
telliguntꝰ ti.de posi.§.vij.ver.xvij.

Replicatio. ¶De qua prius cogno-
•scatꝰ an de replicatione an
de exceptõe ti.de excep.ꝛ repli.§.ij.vers.sed de
qua.¶Que replicatões possint offerri cõtra exceptio
nem rei iudicate vel transactõis vel pscriptionis.et de
qua prius cognoscatꝰ an.s.de excep.vel repli.eo.ti.§.iij
ver.hoc q̃z.¶Lex concipit verba exceptiõis ꝛ repli.e.
ti.§.iiij.in prin.¶Quid sit replicatio quid duplicatio
quid triplicatio ꝛ de diuersis triplicationib⁹.ꝛ qualiter
replicatões opponantꝰ ꝛ q̃n ꝛ an cõtra exceptionẽ doli
detur replicatio de dolo.et de qua cognoscetꝰ primo.s.
an de exceptõe vel repli.ꝛ multa alia de replicationib⁹
eo.ti.§.fi.ꝑ totum.

Reprehensio. ¶Salomõ prius in
•tellige ꝛ tunc increpa.prius-
q̃z scruteris nõ reprehendas ti.de adꝛ
no.§.vj.ℵ.ad oẽs.nemo recte reprehensoris psonã sus-
cipit vbi quis suis actibus errata condẽnat eo.§.vers.
postmodum.

Reprobatio. ¶Qd semel elegi vel
•approbaui amplius re-
probare nõ possum.cõtra solutio.j.ꝑ.ti.de ar-
bitris.§.viij.in prin.ꝛ qd semel reprobaui vlterius ni-
si in meum pindicium approbare nõ possum ti.de defen
soꝛe.ver.sed pone.

Repugnantia. ¶Non valet scri-
•ptura cõtinens re-
pugnantiã ti.de rescrip.psen.§.iiij.ℵsi.item q̃
rescripti repugnantia.¶Res inter alios acta nõ preiu
dicatꝰ alijs ti.de ado.§.fi.ℵ.quid si.¶Q̃ dicatꝰ dari
ius in re ꝛ q̃n ad rem ti.de act.seu peti.§.iiij.ℵ.j.¶De
actione in rem vbi agitꝰ rei ven.qualiter rõe rei sortiatꝰ
quis forũ ti.de compe.iu.adi.§.j.ℵ.vj.¶Non videtꝰ
res restituta nisi restituatꝰ ꝛ fructus ti.de.j.ꝛ.ij.decreto.
§.iij.ℵ.quid si.¶In primo debet constare de re ꝛ post
de circũstantijs eius queri.tit.de incidentib⁹ questioni-
bus ℵ.ceterum.¶Res nõ delinquit ti.de consti.ℵ.po-
ne ergo.¶Verbum rei cõplectitꝰ corpalia ꝛ incorpalia
ti.de emp.ꝛ ven.§.j.ℵ.primo aũt.¶Causa est de pteri
to res de futuro ti.de obli.ꝛ solu.§.j.parũ añ.ℵ.si vero.

Rescriptum. ¶Pluribus modis fi-
•nit rescriptũ seu coat
tributa ꝑ rescriptũ iurisditõ seu ptãs de quib⁹
ti.de iudice delegato.§.vj.in multis ℵ.¶An valet re-
scriptũ nisi de priori ꝓcessu faciat mẽtionẽ.j.ꝑ.ti.de of.
om.iudi.§.vj.ℵ.quid si p̃ponens.¶Papa p suum re-
scriptum non intendit alicui pindicium generare ti.de
sala.§.j.ℵ.quid si nec lites sopitas resiscitare.j.tit.de re
siscitatiõe.¶An ꝛ q̃n valeat rescriptũ a clerico vel lai
co contra laicũ impetratũ ꝛ de quibusdã dubitab⁹ ilib⁹
circa hoc ti.de cõpe.iudi.adi.§.j.versi.xxx.ꝛ se.¶An p
solam rescripti pñtationẽ siue citationẽ iurisditio iudi
cis ꝓpetuetꝰ.¶Et an puentio pñtatiõis rescripti locũ
habeat in lris bñficialib⁹ sicut in rescriptis ad lites.e.t.
§.iij.vltra mediũ.¶Qualiter debeat fieri iudici rescri
pti aplici vel alterius psentatio.ꝛ qualiter iudex ipsuꝫ
recipere debeat.¶Et quid habeat facere iudex si fal-
sum vel suspectum rescriptum psentetꝰ.¶Item quid
habet attendere actor rescriptũ psentans.¶Quid re
us contra quẽ fit psentatio.ꝛ quid notarius qui rescri
ptum debet ponere in actis vel de psentatiõe facere pu
blicum instrm.ꝛ ad quid tale instrm valet tit.de rescri-
pti psen.§.j.ꝑ totum.¶An rescriptum debeat integra
liter vel qualiter exhiberi.¶Et q̃ rescriptuꝫ ap.se.est
vtriq̃ parti cõe eo.tit.§.ij.¶Qualiter impugnetꝰ re-
scriptum rõne falsi.¶Qualiter deprehendatꝰ falsitas
rescripti vel rõne bulle vel rõne scripture vel alia rõne
¶Et de excõicatione illorũ qui aliquid radunt vel scri
bunt in rescriptis apostolicis.e.ti.§.ij.¶Qualiter rõ
ne forme impugnetꝰ rescriptũ ꝛ de formis varijs rescri-
ptorum.¶Quod rescriptũ speciale derogat generali
ꝛ de multis obiectõib⁹ contra rescriptũ ꝛ de formis illis
et ea que de bonis ꝛ post iter arreptũ.ꝛ quid post litez
ceptam ꝛ silibus ꝛ de diuersis dubijs circa illas de va-
rijs etiã formis cõclusionũ in rescriptis tam negociorũ
principaliũ q̃z causarũ appel.de modo etiam excipiendi
cõtra rescripta ꝛ de rescriptis sup executiõe snie impe
tratis.¶Item de rescriptis sup excõicationib⁹ sup vsu
ris ꝛ sup diuersis articulis alijs ꝛ de diuersis clausulis
in rescriptis ꝛ priuilegijs apostolicis inserendis eo.tit.
§.iiij.vsq̃ ad ℵ.se.videre.¶De confirmationibus ex
certa scientia vel in cõi forma ꝛ de quibusdam dubita
bilibus circa p̃missa eo.§.versi.sequit̃ ꝛ bene ꝑ vnam
columnam.¶De rescriptis in causis matrimonialib⁹
et diuersis questionib⁹ que inter virũ ꝛ vxorem multo
tiens vertunt̃.¶Item de multis alijs formis tam bñfi-
cialib⁹ q̃z cõtentiosis eo.§.ℵ.ad instructionẽ ꝛ se.vsq̃
ad fi.§.¶Ratione q̃z impetrãtis multis modis impug-
natur rescriptũ tam bñficiale q̃z contentiosum iuxta
que nota quis põt ꝑ se vel ꝑ alio impetrare.¶Item de
negligentia impetrantis et de multis alijs eo.titu.§.v.
¶Item impugnatꝰ rescriptũ multipliciter rõe eius cõ
tra quẽ impetratꝰ eo.tit.§.vj.in prin.¶Quis defectus
et que taciturnitas obstet rescriptis contentiosis tam
in causis principalib⁹ q̃z in causis appellationũ vel etiã
rescriptis beneficialib⁹ vel priuilegijs eo.ti.§.viij.¶Ex
cipitꝰ etiam contra rescripta rõne causarũ sup quibus
impetrantꝰ quod fit ex multis alijs causis iuxta que no.
de generali clausula quidam alij ꝛ de illa ꝛ quibusdam
alijs rebus et de multis dubijs circa illas.¶Item de

impetrante ad diuersos iudices sup pluribus psonalibus actiõibus 7 de multis alijs circa hoc. ¶Item nota circa pdicta q̃ qñq; in rescriptis attendit' tps impetrationis seu tps date. ¶Qñq; tps psentationis seu receptionis. ¶Qñq; tpus possibilitatis agendi. ¶Qñq; tps citationis ꝑm varias dubitatiões que oriunt' ex rescriptis eo.ti. de citatione sunt multa que faciunt ad titulum istum. ¶Nota ordinẽ in rescripto conceptũ fore seruandũ eo.ti. de citatione. §.v. ℣. porro. ¶Si mãdatum p qd̃ rescriptũ dñ impetratũ contra ipsum rescriptũ opponit' impetrans habet ꝓbare se illud p veras p̃ces impetrasse. & etiã opponẽs p̃t si velit illius cõtrariũ oñdere. ¶Que aũt exceptões contra rescriptũ admittant' añ litis cõtestationẽ 7 que nõ. 7 an valet rescriptũ ꝓ excõicato impetratũ vel de ꝓcessu nõ faciẽs mentionẽ 7 de alijs hmõi ti. de excep. 7 repli. §.ij. ℣. licz aũt 7 ℣. sed nunquid. ¶De exceptõibꝫ que opponunt' contra rescriptũ bñficiale vel priuilegiũ qñ sint ꝓponẽ de. eo.ti. §.iij. ℣. sed quero 7 se. ¶An de excep. dila. vel pemptoria sit in rescripto mentio facienda eo. §. vers. item vtrum. ¶De exceptionibꝫ que possunt cõtra rescriptum opponi eo.ti. §.iiij. ℣s. q̃ si reus. ¶An valeat rescriptũ impetratũ ab excõicato saltim eo absoluto. ¶Et qualiter ꝓnunciabit iudex si eam inrisditionẽ ex rescripto nõ habet eo. §. ℣si. ꝑfiro. ¶Mandat' iudici ap. vt si inuenerit legitimeappellatũ ꝓcedit in principali ꝑm tenorẽ prioris rescripti. modo querit' qualiter primus iudex tenet' iudici app. facere copiã prioris rescripti. ¶Item pone q̃ mandat' iudicibꝫ q̃ ꝓcedant in negocio ꝑm prioriũ continentiã lr̃arum. quid erit si prime lr̃e nõ apparẽt tit. de instru. edi. §. vj. ℣. sed pone. ¶De impugnatione rescripti vide vbi agit' de impugatione scripture. ¶Si rescriptũ sit suspectũ licet aduersarius admittat ipsum iudex tñ ex officio repellere ipsum põt ti. de snĩa 7 de his q̃ ipsam sequunt'. §.iij. ℣. quid si nescit. ¶An rescriptũ impetrans videat' ei renunciare si eo nõ vtit' infra annum tit. de resti. in integ. §.iij. ad fi. ¶An 7 qualiter põt ꝓ rescriptũ principis venire contra contractũ vel snĩas vel alia hmõi ti. de resti. in inte. §.fi. ℣s. quid si in causa. ¶Licet papa in suo rescripto ꝓpter occupationẽ vel impetratoris inopportunitatez de aliquibꝫ negocijs vel factis faciat mentionẽ nõ propter hoc intendit iuri cõi detrahere vel iuri alterius derogare ti. de fruct. 7 interesse. §.ij. ¶Rescripta sunt ad ius cõe reducenda ti. de inquisitio. §.j. ℣. quid si in lr̃a. ¶Uiciat' rescriptũ si nomen impetrantis qui erat excõicatus exprimat' in illo. e. §.j. ℣. quid si in lr̃a. ¶Non valet libellus coram iudice delegato porrectus si conclusio rescripti apostolici ipsum nõ patit' licet petitio pateret' ti. de lib. concep. §.xv. ¶Item nõ valet. ¶Rescriptum aliud priuilegiũ aliud ius cõe. ¶Qualiter autẽ contra abusores rescriptoriũ apostolicoriũ lib. 7 po. forment' ti. de rescriptis.

Residentia. ¶Qualiter contra non residentes in ecclesia lib. formak'. 7 qui residere intelligant' ti. de cler. nõ resi. in ecclesia vel ꝑbenda p totum. ¶In domo residere intelligit' qui ad tps residet ti. qui fi. sint le. ℣s. quid si mater.

Responsio. ¶Sepe ex responsionis penuria aliquis declinat certamen. ¶Qualiter aũt sit aduerse ptis rõnibꝫ rñdum ti. de aduo. §.vj. ℣s. vel ita nihil. ¶Nemo cogit' in iudicio rñdere nisi pñs p̃sentialiter intelligat que p̃ponunt'. ¶Nec obligat' quis ad verba nõ intellecta rñdere. e. §. ℣. sed nunquid. ¶Non est subito sed cum deliberatõe rñdendũ eo.ti. §. viij. ℣. itẽ sit. ¶Qualiter 7 qñ aduocatus possit clientulũ in rñsionibꝫ informare. ¶An principalis tenet' ꝓ seipsum rñdere eo. tit. §.ix. ℣. sed nunquid clientulũ. ¶Incerta rñsio non valet ti. de teste. §.iij. ℣si. quid ergo. ¶Idem de obscura rñsione q̃ certe ac clare rñdendum est. 7 q̃ valet rñsio facta etiã sine interrogatõe ti. de interro. q̃ fi. ante litis conte. §.j. ℣. hoc q̃z 7 fi. ¶Quod ad incertũ vel materie imptinẽs quis nõ cogit' rñdere. ¶Et quid iuris sit de falso rñdente ti. de posi. §. vj. ℣s. itẽ ad penitus 7 se. ¶Et responsionibꝫ ad positiones eo.ti. in multis locis. ¶Responsio ad id solum refert' sup quo principaliter facta est q̃ vel positio. eo.ti. §. vij. ℣. xj. ¶Eque pundicat rñsio de credulitate sicut de scientia eo.ti. §. ix. ver. pe. ¶De modo rñdendi allegationibꝫ vide vbi agitur de alle. 7 ti. de elec. §.j. ℣. 7 no.

Resuscitatio. ¶Causas vl' lites trãs actione vel alio mõ sopitas nõ vult princeps p suũ resuscitari rescriptum ti. de excep. 7 replica. §.iij. ℣. rursus.

Restitutio. ¶De causa restitutiõis integrũ cõpromitti nõ p̃t. an aũt restitutionẽ incidenter arbiter dare p̃t. j. p. ti. de arbi. §.iij. ℣. item de cã 7 se. ¶Minores nõ restituunt' contra snĩam p̃fecti p̃torio. de iurisd. om. iu. ℣. magni. ¶An cã restitutionis valeat demandari 7 cuius sit nature eo.ti. ℣s. que aũt meri. 7 se. ¶In quibꝫ casibꝫ detur restitutio tam de minoribꝫ ecclesijs q̃z de maioribus. ¶Et q̃n litis contest. exposcat vel non contestata siue principaliter siue incidenter intentet' ea. p. ti. de offi. iudi. §.ij. ℣. si vero 7 ℣si. porro 7 se. 7. §.iij. p totum. ¶Libertus contra patronũ vel filius contra patrẽ restitutionẽ petere ꝓhibet' ti. de actore. ℣si. item q̃ est libertus 7 eo.ti. ℣. itẽ q̃ est filius. ¶Natione odiosa nõ dat' minori restitutio eo.ti. ℣si. quid si filius. ¶Coram quo vbi petat' restitutio eo.ti. vers. item repellit' 7 seq. ¶Pater petit restitutionẽ ꝓ filio ti. de cõiuncta pso na. versi. quid ergo. ¶Minor qui petit se restitui debet probare. ¶Item spoliatus petens restitutionez alia duo ꝓbabit ti. de teste. §.j. ver. quid ergo. ¶Detens aũt restitutionẽ bñficij habet tria ꝓbare ꝑm quosdam eo.ti. §. v. ℣. sed pone. ¶Interdũ petit' restitutio in integrũ ad ꝓducendũ nouos testes eo.ti. §.iij. ℣. itẽ nota. ¶An possint sit' restitutio ad rescissoria in eo. lib. intentari ti. de acti. seu peti. §.ij. ver. sed nunquid. ¶De restitutõe facta in vna re intelligit' in omnibꝫ esse facta eo. §. ver. vtrum. ¶An minor vel ecclesia qui passi sũt iacturã cause q; potentiori actionẽ cesserunt. p̃t petere restitutionẽ. ¶Et q̃ nõ habet locũ restitutio in delic. ti. de ces. ac. §.j. ver. quid si minor. ¶Post simplicẽ postulationẽ restitutionis in integrũ nihil est innouandum tit. de cõpe. iudi. adi. §. fi. in fi. ¶Restõ nõ est nisi ptibꝫ p̃tibꝫ danda. q̃. p. ti. de cõtu. §.iij. vers. ℔ pone. ¶Restitutio dat' contra ea que nimis ꝓpere facit iudex ti. de. l. 7. ij. decre. §. viij. vers. j. ¶De restitutione q̃ dat' minori vel ecclesie ad ꝓbandum an ꝓsit aduersario ti. de dila. §.iiij. ℣s. in summa 7 se. ¶In criminalibꝫ negat' restitutio ti. de excep. 7 repli. §.iij. vers. sed pone. ¶De restitutione spoliatoriũ vide plene vbi agit' de spoliatõe. 7 frustra petit quis qd̃ restituturus est ti. de pe. 7 pos. §.j. ℣. quid si. ¶Restitutio illicite acquisitorum est vna de tribus speciebꝫ legatoriũ ti. de instr. edi. §.xiij. ver. circa. ¶De bñficio restitutõnis ex clausula generali. e. ti. §. fi. ver. quid si habes. ¶Forma restõnis natalibꝫ fame 7 alijs hmõi ti de snĩa. §. vj. ℣s. quid si is. ¶Licet tercio nõ appellet' tñ restitutio in integrũ petitur contra res bis iudicatas 7 quid app. in maioribus. restitutio in minoribus operat'. ¶Petens autem restitutionem vtitur iure speciali 7 singulari. sed appellans iure cõi. ideo vnũ in vno 7 aliud in alio. Uñ restitutio tm̃ semel dat' ti. de ap. §. viij. ver. pe. ¶Quis possit petere in integrũ restitutionẽ. ¶Et in quibꝫ rebus vel casibus 7 in quibus non et de multis dubitabilibus circa boc eo tit. §.ij. ¶Quid si restitutio in integ. ij. p. titu.

de resti.in integ.§.j.¶Qualiter petat restitutio in integrum vel agat de illa eo.ti.§.iij.¶Infra qō tpus sit danda restitutō 7 de multis dubitabilib circa h eo.ti. §.iiij.7 ti.de lo.7 cō.§.vj.℣.xvj.7 se.¶Quis possit restituere 7 ad quid 7 coram q̄ sit cā restitutōis tractanda eo.tit.de resti.in integ.§.v.¶De multiplici effectu restōnis.¶An pendente cā restitutōis in integrū sit ali quid innouādū.¶Et an in integrū restitutio ꝓpetuet ꝓ litis conte.7 de quibusdā causis in quib minor vel ecclesia pnt restitui eo.ti.§.vj.¶Restitutio fit in realib non iure actionis sed officio iudicis.¶Licet aūt mihi qnq̄ q̄q̄ restituat vel reddat qō nunq̄ habui. ꝓprie tn dr quis mihi restituere vel reddere qō aliqn̄ habui ti.de lib.cōcep.§.xvj.℣.hoc aūt.¶Qualiter sup restitutionib maiorū minorū ecclesiarū in diuersis casib li.7 po.for.7 in quib casib detur restitutio vel negef. de exceptiōib cōtra petentē restitutionē 7 multis alijs iiij.p.ti.de resti.in integ.§.j.7.ij.¶De resti.re.vel ver ti.de iudi.§.j.℣.est etiā in fi.¶Itē pōt restitui qui possidebat si veniens non admittit ac si spoliatus fuisset. ¶Qualiter aūt petat restitutio iurisditōis ti.de causa pos.7 ꝓprie.§.ij.℣.porro.¶Dubes cōtra ꝓpriū nō restituit iuramētū ti.de em.7 ven.§.iiij.℣.illud.¶Quid habet ecclesia cum restituit cōtra venditionē a prelato factā facere emptori.§.e.in fi.¶Restituit ciuitas7 respublica si est lesa.¶Sed in quantū tps 7 de restitutōe ex clausula generali ti.de lo.7 cō.§.vj.℣.xv.7se.¶Nō et qualiter vnus coniugū petit restitutionē alterius et de multis alijs dubitabilib circa ista tit.de spon.7 ma. §.iiij.7.v.p totum.

Retentio. ¶Interdū habet quis retentionē lz nō habeat hypothecariam ti.de ces.ac.§.j.℣.sed quid.¶In re mi bi obligata habeo cōmodū retentōis.ij.p.ti.de ꝓtumacia.§.iij.℣.sed pone.¶Idē vbi apprehēdi possessionē alicuius rei absq̄ vicio meo ti.de pe.7 pos.§.j.℣f.item nota.¶Plerūq̄ consulit alicui ꝓ retentionē cui actō nō daret ti.de spon.7 matri.§.j.℣.item queritf.

Retractatio. ¶Si ꝓpter imperitiā negligentiā siue dolū aduocati vel ꝓcuratoris cā sit pdita.an retractabit iudiciū tit.de aduo.§.fi.℣si.quid si imꝑu.et se. ¶Quod rite factū nō est nō debet ex supuenīeti retractari euētu ti.de teste.§.j.℣.quid si post.¶Retractat sniā contra absentē lata.si ꝓbetur absentie iusta cā.ij. p.ti.de cōtumacia.§.j.℣.7 nota.

Revelatio. ¶Revelat sepe mior qō maior nescit ti.de aduo.§. iij.℣.habito.

Reverentia. ¶Personas quibus reverentiaz debemus sine venia in ius vocare nō possumus ti.de actore. ℣.sed nūquid edictū.¶Nota iudici reuerentiā faciendam.¶Humanū est em illū vereri cuius voluntate ac iudicio quis nunc erigit nunc deprimit.¶Sed qualiter sit reuerētia facienda ti.de aduo.§.v.in prin.

Revisscere. ¶Obligatio semel extincta amplius nō revisscit ti.de sala.§.iiij.℣.j.7 ti.de ꝓba.§.l.℣.circa nouat.

Revocatio. ¶De hoc vide ti.de retractatōe.¶Illa q̄ in facto cōsistunt 7 pcepta iudicū q̄tiens malefacta sunt pnt ꝓ ipsos iudices revocari ti.de.j.7.ij.decre.§.v. ℣.sed quid si iudex 7.§.viij.℣.illud aūt in fi.¶An qualiter 7 qn̄ iudex possit suā interlocutoriā vel grauamē aliud illatū revocare.¶Quod papa 7 impator suū factum vel suā sniam plerūq̄ revocant et de multis alijs circa hoc ti.de excep.7 repli.§.iiij.℣.sed si iudex 7 se.bn̄ p.ij.colūnas.¶Nō qō ꝓ ꝓcuratorē actum est dn̄s vaㄱ leat revocare ti.de satisda.§.iiij.℣.hoc aūt.¶Nō licz alicui vel nō revocare confessionē suā ad interrogationem aduersarij sui factā ti.de interro.q̄ fiunt an̄ litis cōtesta.§.ij.in prin.¶Quid iuris sit de lris revocatorijs et de his q̄ fiunt ꝓ revocationē ti.de remis.§.ij.¶Qualiter habeat ꝓcedere iudex cui scribit q̄ revocatis ꝛc. ti.de appel.§.xj.℣.sed q̄ro.¶De actione revocatoria 7 p quā actionē revocent bona corpalia vel incorpalia alienata ti.de re.ec.nō alie.℣.est 7 quarta se.

Reus. ¶De multis exceptionib q̄ ex causis diuersis cōpetunt ad iudiciū eo ca.t.de reo p totum.¶Reus obtinet duobus modis actor vero vno solo tit.de aduo.§.vij.in princi. ¶Fauorabiliores sunt rei q̄ actores.¶Non statim q̄ accusat reus est sed qui convincit.¶Reorum est cām extenuare ac fugere.vnde reus vocat fugitiuus.¶De cautelis aūt aduocatorū rei sunt multa eo.t.§.viij.7.§. ix.℣f.sit etiā.¶Ubi sunt multa de favore rei.¶Actor em 7 reus non debent ad imparia iudicari.ij.p.in ti.de cōtumacia.§.iiij.℣.sed pone.¶Quod licet actori licz et reo ti.de teste.§.ij.℣.alias.nec debet licere actori qō reo nō licet ti.de citatione.§.iiij.℣f.p vinam.¶De informatōe defensionis rei cōtra quē est oblatus libellus ti.de acti.seu peti.§.iij.¶Actore non ꝓbante reus absoluit eo.§.℣.sed 7 si.¶Qualiter ꝓcedatur contra reum contumacē.ij.p.ti.de contumacia.§.iij.¶De cautela rei circa cōparitionē in termino tit.de cōparitione in termino.℣f.reum quoq̄.¶An dilatio que dat reo ad ꝓbandum vel als ꝓsit actori et de quibusdā dubitabilib cum hoc ti.de dila.§.iiij.℣.in suā 7 se.¶Actor sequit forum rei.¶Fauorabiliores sunt rei q̄ actores ij.p.ti.de ferijs.§.j.℣.sed pone.¶Rei fugientes appellantur a lege.vn non imputat eis si faciunt id a quo denominant eo.ti.§.fi.¶De bñficio noue cōstitutionis de duobus reis 7 q ꝓ reo fit interpretatio ti.de excep. et repli.§.iij.℣.quid de exceptionib 7 se.¶Non est deterior rei cōditio q̄ actoris.¶Et in dubijs stamus dicto rei ti.de posi.§.x.℣si.sed pone.¶In dubijs melior est conditio rei titu.de iu.dele.℣si.quid si actor habet. ¶Actor laborare debet ad intentionē cause sue ampliandā.reus vero ecōtra ad extenuandā.¶Itez reus in exceptionib fungit vice actoris ti.de dispu.7 alle.ad no.§.ij.¶De duobus reis debendi 7 de duob reis stipul.ti.de renun.7 cōclu.¶Si duo sunt rei debendi an cuilibet dat libellus.¶Et an quilibet utf in suis defensionib ti.de li.concep.§.xvj.℣.ij.¶De exhibendis et introducendis reis de custodia 7 exhibitione reorū. iij.p.ti.de accusa.§.j.in multis.℣.¶Duo rei stipulādi vel ꝓmittendi simul creant de quib tit.de obli.7 solu. §.j.℣.nota.7 se.

Rex. ¶Que sint iuste cause dandi regibus et alijs pſonis similib curatores tit.de tuto.§.iij.ad finē.¶Cui sit potius obediendū an.s.regi citanti an epō vel archiepō vel etiā pape ti.de citatione.§.j.℣.item q vocatus.¶Reges qui habent supmum 7 merū imperiū possunt tabelliones creare ti. de instru.edi.§.viij.℣f.sed quis pōt.¶Rex francie nō recognoscit superiorem in tpalibus ti.de ap.§.iij.¶An hoīes baronum hoīm regis sint hoīes regis 7 quē potius iuuare tenent an.s.regem vel baronem cuius sunt hoīes cum vterq̄ indiget.7 quid habz rex in hominib vel reb regni sui ti.de defen.§.ij.℣.xiiij.7 se.¶Regi et similib pſonis dantur coadiutores si nesciant regem. ¶Sed p quem.7 ad quid tales coadiutores tenent.e. §.in fine.

Rigor. ¶Defectus nostri tpis quib nō solum merita sed etiaz corpa defecerunt antiqua nō patit canonū manere censuram.¶Et melius est de misericordia q̄ de seueritate reddere rōnem ti.de snia 7 q̄ se.§.vj.℣.si agit.

Ripa. ¶Ut liceat ripã fluminis7 reficere vel munire ti.de cã pos.7 ppri.§.iij. ver.sed 7 phibito.

Risus. ¶Non est sine cã cor̃ã supiore ridendũ. Nam ꝑm Salomonem risus in ore stulti ti.de aduo.§.v.℟.item nõ ridet. Imperitus matheseos aduersus mathematicos dis tans risui ptz.e.ti.§.vj.℟.verum.

Riuus. ¶De interdicto de riuis ti.de cã pos.7 ppie.§.iiij.℟.sed si 7 se.

Ira. ¶De rixa agit etiã tpe feriato ti.de peti.7pos.§.j.in fi.prin.

Roboam. ¶Roboam regnũ pdidit qr noluit audire sapientes ti.de aduo.§.iij.℟.habito.

Rogatio. ¶De rogatiõibꝫ 7 ptbocol lis vide.s.vbi agit de ptbo collo.

Roma. ¶Roma cõis patria ti.d̃ legato §.iiij.satis iuxta princ. ¶Stilus romane curie est sequẽdus.nam ipsa tanqꝫ magistra ab omnibꝫ est sequẽda in ti.de stilo.

Rubrica. ¶Qualiter fiant attestantes rubrice.t.d̃ teste.§.ix. ¶An rubrice legũ decretaliũ vel decretor̃ũ sint allegande ti.de dispu.7 alle.§.fi.iuxta fi.

Ruina. ¶Nam cito sepe ruit qui super astra volat ti.de aduo.§.vj.℟. vel ita nõnullo. ¶Qualiter agat cõtra illum qui imminente incendio ruina vel naufragio damnuz dedit. ¶Item de illo qui in domũ vicini sui res posuit timore ruine imminentis ti.de rapto.

Rumor ¶Falsus rumor obesse vel p desse nõ dz ti.de instru.edi.§. xij.℟.quid si is. ¶Quid sit rumor 7 an ꝓbet ti.de notoriꝫ criminibꝫ.§.iiij.

Ruptura. ¶Quod semel nullũ vel ruptuz est amplius rumpi nõ põt ti.de dolo.§.j.℟.j.

Rusticitas. ¶Rustici garrulitatez auctẽ putãt ti.de excep' et repli.℟.itẽ no.iuxta fi. ¶In bis q̃ sunt iuris naturalis nõ excusat rusticitas vel simplicitas in tit.de simplici. ¶Qualiter aget dñs ꝯ rusticos eũ in possessione sua turbãtes vel in q̃si possessiõe seruitoris 7 iuriũ debitor̃ũ seu pstitor̃ũ ti.de cã pos.7 ppr.§.ij.℟.si vero7 se.7 de rest.spo.§.ij ¶Propter priuilegiũ rusticitatis lz qđ aliꝫ nõ liceret eo.§.℟.fi. ¶Rusticus nõ psumit a iure ciuili sine iusta cã soluere ti.de feu.§.ij.℟.iiij.

Sacerdos. ¶Sacerdotes legati sũt xpi vũ illor̃ũ iniuria ad xpm ptinet cuius legatione funguntꝫ ti.de lega.§.j.iuxta p̃n. ¶An sacerdos arbiter eẽ possit.j.p.ti.de arbitris.§. viij.℟.sed q̃ro. Quare epi dicuntꝫ sumi sacerdotes ti.de iurisdi.om.iudi.℟.ꝑm cano. ¶Aduocati dicuntꝫ sacerdotes. ¶Sacerdotes vero habere debent vestes suo officio cõgruẽtes quasnõ debẽt deserere sine cã ti.de aduo.§.ij.℟.pterea. ¶An sacerdos censeat̃ psona publica ti.de.j.7.ij.decre.§.v.℟.sed p̃missis. ¶De ordine sacerdotij qđ est rome quedã dignitas secularis. ti.de renun.7 conclu.§.cui autem.

Sacerdotium. ¶Qualitera iudeis sacerdotium translatum ti.de eta.7 quali.

Sacrilegium. ¶Sacrilegus repellitur ab accusando. ti.de accusatore ℟.item quis est homicida.

Saccus. ¶Non tenet̃ quis venire cum sacco paratus.ij.p.ti.de contumacia.§.iiij.℟.sed quid.

Salarium. ¶Qualiter aduocatus vel quicũqꝫ defensor mgr̃ nutrix obstetrix medicus7 hmõi psone iudicis officio salaria petãt.j.p.ti.de offi.o.iu.§.ij.℟.item agit̃. ¶Olim dabant̃ militibꝫ salaria de cõi.j.p.ti.de pcur. §.j.℟.item q̃ est miles. ¶De salariꝫ 7 expẽsis iudi.ordi.dele.7 aliorũ quorũcũqꝫ 7 de q̃busdã dubijs circa p̃ dicta ti.de sala.§.j. De salariꝫ pcuratorũ tabellionũ7 aliena negocia gerentiũ 7 de quibusdã du.circa ℣.§.ij. ¶De salariꝫ aduocatorũ 7 an aduocatus negocij p̃n cipalis p eodẽ salario patrocinabit̃ in cã appel.7 de quibusdã aliꝫ du.cum ℣.§.iij. ¶De salariꝫ medicorũ rectorũ 7 aliorũ operãs suas locantiũ 7 de quibusdã du. circa ℣.e.ti.§.iiij. ¶Qualiter sup petitione salarij pos. for. ¶Et q̃ salariũ solui dz ꝑm seruiciũ 7 laborẽ tit.de posi.§.vij.℟.ꝑ pone. ¶De salariꝫ grãmaticor̃ doctorũ geometricorũ medicorũ7 rectorũ aduocatorũ obstetricũ7 nutricũ 7 q̃liter in bis li.for.ti.de mgr̃is p totum

Salomon. ¶Salomõ trabit̃ in exemplum repilogationis propositorũ 7 allegatorũ ti.de renun.℟.auditis.

Salutatio. ¶Nota iudicẽ reuerenter salutandũ ti.de aduo.§.v. in prin. ¶Qualiter intelligat̃ verbũ dñi dicẽtis neminem p viam salutaueritis eo.ti.§.vij.℟.ad eꝫ. ¶De mõ salutationũ papaliũ cuicũqꝫ scribat ti.de rescrip.p̃sen.§.iiij.iuxta prin. ¶Quis cui debeant in salutatione p̃ferri cum plures sit̃ scribant ti.de citatione. §.v.℟.porro.

Salus. ¶Presumit̃ quis memor sue salutis ti.de teste.§.j.℟.sit.item opponit̃. ¶Non p̃sumit̃ quis immemor sue salutis tit. de excep.7 repli.§.ij.℟.quid si ꝓbetur.

Sanctitas. ¶Qui nõ sanctũ dicit eẽ sanctum vel econtra abominabilis est deo cuiꝰ societati eũ iũgit 7 xpm violat.ij.p.ti.de feriꝫ.§.j.℟.sit.solennes. ¶Sanctũ non debemus dare canibꝫ nec margaritas mittere añ porcos ti.de summa trinitate.

Sanguis. ¶Licitum est alicui ppriũm sanguinẽ redimere ti.de crimine.j.modũ excep.ppo.℟.ꝑ queritꝫ.

Sapientia. ¶Roboam regnũ pdidit qr noluit sapi'ces audire. et iudex ob hoc periit. ¶Auditor inaqꝫ sapientum vacandũ est. ¶Et punit̃ qui nõ suscipit cõsilia sapientũ ti.de aduo.§.iij.℟.habito 7 ti.de requi.cõsiliꝫ in prin. ¶Sapiens dz ex ingenio sapiam suã augere. eo.ti.de aduo.§.v.℟.cum aũt. ¶Sapiens nunqꝫ innocuis est sed semp habet in se amictũ prudentie 7 sapientie eo.§.℟.sit.cõmẽdet. ¶Da occasionẽ sapienti 7 sapiẽtior erit eo.ti.§.vij.℟.item habeat.

Saracenus. ¶Unde saraceni dicãtur.quid recipiãt de veteri testõ. qualiter for.li. saracenus contra xpi anum sibi iniuriã vel violentiam inferentem. ¶De pena illorum qui merces ꝓhibitas deferunt saracenis vel eos docent naues vel machinas ti.de iudeis 7 saracenis p totum.

Satisdatio. ¶Iudex officõ suo facit iterũ satisdari si fideiusso res dati ad inopiã vergerũt.j.p.ti.de offi.om. iudi.§.vj.℟.sit.an li. ¶Actor nisi satisdet repellit̃ ab agẽdo ti.de actore.℟.item qđ non dedit. ¶De satisdatiõe tutoris vel cura.7 quod locuples releuat̃ ab onere satisdandi ti.de tutore.§.iij.℟.horum autem 7 se. ¶Satisdatio nõ est de substantia eius qđ tutor habet necesse facere.quia põt tutelam recipe 7 administrare ante satisdationem nisi prohibeat̃ eo.ti.§.v.℟.sit.fiat autem.

¶ Qualit tutores 7 curatores satisdare ꝓpellãt ti. de teste. §. xiij. ℣. ß qlit. ¶ De satisdatiõe quã hz ꝑ stare reꝰ veniẽs infra annũ volẽs recuperare possessionẽ amiss sã ꝓpter cõtumaciã suã ti. de prõo 7 scõdo decre. §. ij. ℣. porro. ¶ Infra qõ tps hẽat heres satisdare legatarijs de legatis soluẽdis. e. ti. §. v. ver. cõpetit. ¶ Que satisdatio pstet ꝓpter cõtumaciã. e. ti §. ix. ver. qd si reus. ¶ Pubertas relevat a satisdatõe. e. §. ver. qd si qs. ti. de satisdatiõe ẽ summatus in tit. de cautiõe. ¶ Fides executoꝝ a testatore electa loco satisdatiõis habetur ¶ An aũt executor testamẽtariꝰ satisdare teneat ti. õ instru. edi. §. xiij. ver. quid si heres.

Satisfacere. ¶ Satisfacere ẽ sicut voluerit creditor ti. de obli. et solu. §. ij. ver. quid si lata.

Lãdalum. ¶ Propt scandalum fit qõ alꝰ non fieret tit. de inqsi. §. ij. ver. vtrũ autem.

Lientia. ¶ Omnis sciẽtia ẽ a deo. immo ipe xps ẽ sciẽtia ĩ ꝓmio ver. cetex. ¶ Quilibet hz suuz modũ loqndi. ¶ Sũt aũt qdã sciẽtie q nõ sũt sciẽtie pietatis. ¶ Itẽ sciẽtia iuris nõ subiacet regulis prisciani tit. de aduo. §. vj. ver. ꝙ si alter et ver. qõ si dixit ver. vl sic. ¶ Uigare. ¶ An aũt sit licitũ clericis in libris gẽtiliũ 7 philosophoꝝ studere. e. §. ver. postmodũ et seq. ¶ Tm̃ valet rñsio de credulitate sicut de sciẽtia. s̃. ti. de rñsiõe. ¶ Qualit ꝓbet qlitas sciẽtie de ꝓba. §. j. ver. restat. ¶ Non ẽ alicui de sua scientia cõfidendũ ti. de libel. concep. §. xvj. ver. item in fi.

Lire. ¶ Qõ vidimꝰ scimꝰ et qõ scimus qõ nota. ¶ An psumat qs sciẽs vl ignorãs ti. de cõpe. iudi. adi. §. j. ver. sz nũqd. ¶ Hoc dicimur scire qõ ab alijs audiuimꝰ ti. de citatõe. §. iij. ℣. p. vinaz ¶ Nõ põt qs iudicare de his q̃ scit nisi ea ciat vt index ti. de inqsi. §. iij. ver. hac g̃. ¶ Nõ valet hec argumẽtatio. scio hoc eẽ notoriũ g̃ scio ti. õ noto. crimi. §. fi. ver. et no. ¶ An pindicet alicui q sciunt malũ faciẽ dũ. et ñ ꝓhibuit ti. de aboli. §. ij. ver. j. ¶ An psumat qlibz scire valorẽ rei sue ti. õ ep. 7 vẽ. §. vj. ℣. eodẽ ẽt.

Lisma. ¶ Qualit forꝝ li. ꝓ illũ q a scismatico ꝛcepit ordies tit. õ scisma.

Chola. ¶ Si magister ꝓduxit scholas õ alꝰ postea ꝓducit alias devitino. ita q voces adinuicẽ se cõfũdũt. primus vltimũ repellere põt ti. õ ferijs. §. ij. ℣. põt aũt.

Cholaris. ¶ An mgr̃ sit suspectꝰ in cã scholaris 7 q mgr̃ est iudex in cã scholaris ti. de iudice delegato. §. vj. ver. qd de mgro. ¶ An scholaris possit mgr̃m sine venia in ius vocare ti. de actore ver. sed nũqd edictuz ¶ De tribz iudicibz cozã quo altero scholaris litigare teneat et de multis bonis dubitabilibus circa hoc ¶ Itẽ de mltis priuilegijs scholariũ ti. de reo. ¶ An scholaris se possit obligare q stet certo loco donec satisfecerit ti. de renũ. 7 ꝓclu. ℣. itẽ est. ¶ An scholaris q redit ad patriã possit aliũ scholarẽ in domo sua vl camera ponere loco sui. ¶ Et de societate q̃ ẽ inter scholares et qd in ea veniet. ¶ Itẽ si vnꝰ scholaris faciet aliqd in camera sua vñ alteriꝰ socij studiũ ipedit 7 de qbusdã alijs circa hoc tit. õ iudi. §. ij. ℣. circa ß et seq.

Criptor. ¶ De salarijs scriptorũ ti. de sala. §. j. ℣. si ℣o. ¶ An donec scripturã fecerit. et an põt interiz cõpediri ti. õ renũ. 7 cõclu. ℣. itẽ ẽ. ¶ Circa illũ q ꝓmisit alicui infra certũ tps aliq̃ bona. hec. q. no. iij. p. ti. de ꝓpie. §. j. in prin. ¶ Qualit formet instrumẽtũ cũ qs locat opas suas ad scribenduz tit. de lo. 7 cõdu. §. iij. in principio. ¶ Quid iuris sit de scriptore qui ad certũ tps locauit operas suas. et infra illud tps scribere non habebat an habebit mercedẽ ꝓ tpe quo non scripsit eo. ti. §. v. ℣. et scias.

Criptura. ¶ Sufficit q ita scriptũ ẽ. j. p. t. de recu. §. fi. ℣. ß nunqd bona. ¶ An scriptura faciat fidẽ in eo facto sup quo principaliter nõ ẽ facta mẽtio. j. p. ti. de ꝓcu. ver. illõ qqz. ¶ Cõsulitur aduocato q petat ĩ scriptis sibi dari ea q̃ opponũtur ꝓtra eũ vt possit cõsultiꝰ rñdere ti. de aduo. §. iij. iuxta pn. ¶ Locutio scripturaꝝ ꝑm cuiuslibz sciẽtie ꝓpietatã accipiẽda ẽ. ¶ Habet. n. q̃libet sciẽtia qdã locutiõis genera q̃ cũ in aliaz transferant vident absurda ti. de aduo. §. vj. ver. q si aliter. ¶ Quot testes req̃rantur in publica vel priuata scriptura. §. xj. t. de teste. ℣. itẽ in purgatõe. ¶ Nñ in translatione dñij requiruntur cũ traditiõe scriptura ti. de sala. §. iij. versi. illud et se. ¶ De mõ scribendi pape quicũqz scribat ti. de rescrip. pñ. §. iij. ĩ pncipio ¶ Qualiter intelligat q ordo scripture seruãdꝰ ẽ ti. de primo et scõdo decre. §. v. ver. ß nũqd ordo. ¶ Tradere iudici scripturã nõ ẽ actus iudicialis. ij. p. ti. õ dila. §. j. ℣. sed pone. ¶ Nota potius reuocari in scripta q̃z scripta. ¶ Primo cũ scriptura solũ fiat de solennitate ti. de posi. §. x. ℣. itẽ si ponens. ¶ Per scripturas antiquas que inueniuntur in libris antiquis vel lapidibz vel colũnis fit ꝓbatio ti. de ꝓba. §. iij. versi. nota ¶ At per cõparationẽ litteraꝝ vel scripture fiat plena probatio. et que inducant etiam in eadez psona diuersitatem scripture. e. §. ℣. instrumẽtoꝝ. ¶ De scripturis publicis et de priuatis tractantur mlta vbi agitur de instrumẽto ti. de instru. edic. ¶ Lasus. xxix. in q̃bus validioꝝ ẽ ꝓbatio p scripturã q̃z p testes eo. ti. de instru. edic. §. viij. ℣. sed si alit. ¶ An scripture iudicũ vel tabelliõis credatur sine testiũ inscriptiõe. e. §. ver. sz cũ lr̃is. ¶ Nõ in chartis abrasis nec in papiro sed in membranis faciẽde sũt publice scripture. e. ti. ver. porro. ¶ Qualit et q̃bus modis scriptura publica ipugnet rõe tabelliõis tẽporis loci et alijs multis modis. e. ti. §. ix. per totuz. ¶ An et q̃libet alicui pindicet ꝓpria scriptura. ¶ Et an scribere ꝓpria manu intelligat cõfiteri dicto. §. ix. ℣. sed nota. ¶ Per notas nec p periculosas abbreuiaturas publica faciẽda est scriptura. ¶ Quid de titulis. e. §. ver. itẽ opponit 7 se. ¶ Qualiter ipugnetur priuata scriptura. et que dicatur forẽ sis scriptura. et an iudiciali scripture sine testiũ scripti one credatur. e. t. §. x. ¶ Sufficit q ita scriptũ ẽ tit. de ap. §. viij. ¶ Qualiter scribatur pape archiepo vl ꝑuato ti. de elec. §. j. ver. celebrata. ¶ Interdũ psumit plus dictũ et minꝰ scriptũ ti. de lo. 7 cõ. §. iij. paz ante ver. si autem. ¶ In contractibus in quibz scriptura requiritur ptes debẽt subscribere et alie solẽnitates seruari. e. ti. §. vj. versi. iij. ¶ Scripture fiunt quia hominum memoria labilis ẽ ti. de donatione. ver. itẽ pone.

Crutinium. ¶ De scrutinio ĩ factis electionuz vide vbi agitur de electione.

Ecuritas. ¶ Nota accusatori dandam securitatem ℣. qd si nullꝰ. ¶ Ille securꝰ est q̃ nihil timet titulo de emptio. et vendi. §. j. ver. sz qd si.

Edere. ¶ An valet qõ fit a iudice nõ sedente ti. de dila. §. iij ℣. sed cũ a ꝑcedente. ¶ Equitans autem sedere vr̃ ti. de sententia et que se. §. viij. ℣. et sunt.

Emel. ¶ Sufficit dolũ semel fuisse cõmissuz et sufficit viã semel tradidisse tit. de lo. et cõduc. §. vj. ℣. xcvj. et. ℣. si.

Emen. ¶ Qualiter agam contra illuz ·q de plado meo seminauit agrū suū.iij.p.tit. de prope.§.j.in fi.

Emper ¶ Qualiter exponat hec di ·ctio semp ti.de restitu.in integrū.§.iij. vltra medium.

Enatus et senatoz. ¶ Cardinales in locū senatoz succedūt etiaz eccla hz senatū vt in ti.de legato.§.iij.satis iuxt pn. ¶ Senatores sūt illustres et sūt de magnis iudicibus seu mgrātib⁹ tit.d iurisdi.om.iudi.x.magni. ¶ A snia senatoz q nūero erāt.c. non appellabat ß a snia cuuslibet separatiz sic ti.de appel.§.iij.

Enatusconsultus. ·natocōsulto macedō.7 vell'.t.de excep.7 repli.§.iij.x. hoc fallit et.x.vt plen⁹ et ti.de renū .et conclu.x.cui aūt. ¶ De senatuscōsulto turpill'.et ei⁹ pena.iij.p.ti.d aboli.§.j.in multis.x. ¶ De senatuscōsulto trebell'. ti.de iudi.§.j.x.et. ¶ De senatuscōsulto liboniano qn locū habeat et q̄lit' libel. foz.in eo.ti.de instru.edic. x.ad hoc. ¶ Nn senatuscōsultus vell'.locū hēat tit. de aboli.et solu.§.j.x.ß querit'. ¶ De senatusconsul. tercul.ozfi.rubiano 7 alijs 7 qualiter in eis li.7 po.foz. ti.de testa.§.iij.p totū. ¶ De senatuscōsul.velleiano qd hz locū cū plēs cōueniūt in lite alicui monēda de liboniano et turpil'.ti.de calū.x.vij.et sequen.

Eneca. ¶ Seneca fuit vir eruditissim⁹ ·et consul.ti.de aduo.§.vj.x.si. postmodum.

Enectus. ¶ Juuenis senem sine ve ·nia in ius vocare nō pōt.t. de actoze.x.sz nunq̄d edictū. ¶ Qui dicant' senes tit.de teste.§.ij.x.sz quos et.§.xiij.in pn.

Ensus. ¶ Pluribz intentus minor est ·ad singula sens⁹ tit.de aduo.§. ix.x.item fit. ¶ De.v.sensib⁹ coꝛpis humani ti.de teste.§.vj.x.officiū et sequē.

Ententia. ¶ Qui p calūniā tulit in ·aliqua cā snias in alijs poteſt merito suspect⁹ bēri ti.d iudice delegato §.viij.x.itē q̄ p calū. ¶ Venalis snia iudicis nō valet.arbitri vero snia p sordes et pecunia lata tz.lz possit de dolo excipi cōtra eā.j.p.ti.de arbi.§.iij.in pn. ¶ An actio realis vl' psonalis mouet' p snīam 7 actio vel exceptio et snia oriat'.e.ti.§.viij.xx.itē q̄ro 7 seq. ¶ Si plures sūt iudices vel arbitri et vn⁹ alijs pntibz legit snīam an valet eo.§.x.postremo et se. ¶ Si arbiter iudex delegat⁹ vel ordinari⁹ tulit snīam que nō valet ex aliq̄ cā an possit itez snīare.e.§.x.q̄d si arbit' ¶ Qualit' iudicis officiū seruit snīe. ¶ q̄ iudex certā dz ferre snīam. ¶ q̄ interdū fert' snia subalternatiue. ¶ q̄ vbi inepta fuit petitio iudex pōt ferre snīaz duobus modis.s.absoluēdo ab inepta et absoluēdo a petitiōe iudicij. ¶ q̄ iudex in snīando poti⁹ dz seq̄ eq̄tatē 7 misericozdiā q̄z rigozē iuris. ¶ Debz snīare i scriptis sedendo.p tribunali nō stādo. ¶ Qd p̄m formaz petitōis formari dz snia. ¶ Et de q̄ recognouit iudex de ea dz snīare. ¶ q̄ in cōib⁹ iudicijs q̄cq̄d alteri parti adiudicat' statim fit ei⁹. ¶ Et qn̄ iudex in snia possit supplere.e.p.ti.de offi.iu.§.vj.x.si.in snie et se.vsq̄z ad fi.§. ¶ Snia nō ē p̄cipitāda. ¶ An aūt valeat snia quā plene cognitio nō p̄cessit. ¶ In q̄ cāe cognitiōe req̄runt'.vij.e.ti.§.viij.x.ij. ¶ Reprobādo articulos vel alio mō iudex añ snīam nō dz detegere animi sui motū circa negociū p̄ncipale ti.de teste.§.v.x.7 nota ¶ Refert q̄ ad penā an iudex ferat snīam p̄cio an grā ti.de executiōe.ver.sz querit'. ¶ Snia cōtra ius litigatoris lata tenet et ius dicit q̄z iniq̄ decernit ti.de actione seu peti.§.ij.x.sz qn̄. ¶ Per snīam nouz ius nō cōstituitur sz antiquū declarat'. ¶ Nn̄q̄z tn̄ p snīam ius cōstituit' eo.ti.§.iij.ver.cetez. ¶ An valet snia lata cōtra citatū nō pemptorie. ¶ Et q̄d si snia dr̄ altq̄ fuisse citatū vel p̄sentē. ¶ An valet pactū q̄ ptes ad snīam nō citent'. ¶ q̄ snia lata lite nō cōte.nō tz ti. de citatiōe.§.iij. ¶ An teneat snia lata cōtra minoreż ¶ Et q̄ interdū tz snia lz ferri nō debeat.ij.p.ti.de cōtumacia.§.fi.ver.pe. ¶ An delegat⁹ ab oz.diffi.snīam ferre possit ti.de p̄mo et sc̄do decreto.§.xj.satis iuxta p̄inci. ¶ An snia interlocutoria vel diffinitiua possit ferri pte absente. ¶ Et an vtraq̄z ps debeat ee p̄sn monitiōe que fit a iudice alteri parti q̄ interfit ferēde snie ti.de dila.§.iij.ver.sz pone ecce. ¶ An valet snia lata p feminā vel p seruū. ¶ Et q̄ snia facit ius inter ptes ti.de excep.et repli.§.ij.ver.sz quero.et ver.in sūma. ¶ In.vij.casib⁹ post snīam q̄ in rē transiuit iudicata pōt exceptio pemptorie cōtra executoꝛē ꝓponi 7 probari.e.ti.§.iij.x.boc tn̄. ¶ Judex ante snīam nulla interlocutione dz pandere q̄d sentiat de negocio p̄ncipali.e.ti.§.iij.ver.q̄d si reus. ¶ Js qui a snia appellauit pōt eam dicere nullā coram iudice appel. ¶ Et si iudex pronunciauerit eam iustam vel aliquā seu iniustam iterum poterit appellari et coram iudice appel.dicere illā nullā.et sic centies. ¶ Nec dr̄ tercio ꝓuocasse cū nullaz fuerit ap.p̄secutus et semp snīam dicere possit nullā.e.§.x.item no. ¶ De snia lata in rei ven di.qn̄ p̄iudicet actori vel nōne possit p eadē re vlteri us agere. ¶ Et de formis quarundā sententiarum in rei vēdi.ti.de interro.q̄ fiūt ante litis cōt.§.ij.in mītis ver. ¶ Interdū plēs snie dicūtur vna ti.de recōuēcōne.§.iij. ¶ Absq̄z petitiōe snia nō p̄fert'.hoc tn̄ fallit in papa tit.de litis cōte.§.ij.ver.pe. ¶ Nō valet snia lata p solidū ordinē iudiciorum ti.de iura.calū. §.j.x.sz q̄d. ¶ Nūq̄d est q̄s in criminali p cōdēnato habenda⁹ immo semper necessaria ē snia ti.de cōfes.§.j.versi.pe. ¶ In q̄b⁹ casib⁹ snia lata in vno obstet exceptio rei iudicate in alijs eo.ti.§.iij.ver.illud. ¶ Cōtra quē māda bitur executi oī sententia contra sindicū lata. ¶ E: q̄ preceptum factum confesso vim snie obtinet eo.§.x fi. ¶ An snia possit probari p testes.e.t.de proba.§.ij. ver.q̄d de excep. ¶ An eoipo q̄ aliquis in sententia dicitur tutoꝛ procuratoꝛ vel aliud hmōi probetur eū esse tutoꝛem ꝛc̄ .e.§.ver.sz pone tit.de instru.edic.§. viij.ver.in summa.vbi plene de hoc. ¶ De q̄bus in sētentia debeat fieri mētio eo.§.ver.fin. ¶ Probato vicio falsitatis rescinditur snia per eā lata. et quicq̄d in de secutū ē.e.§.ti.de proba.x.instrumētoꝝ. ¶ An alicui p̄iudicet snia quā scripsit si nō contra eū sz cōtra aliū vel inter alios actū erat. ¶ Et an snia inter aliq̄s lata p̄iudicet alijs tit.de instru.edic.§.ix.ver.sz pone. ¶ Qualit' aduocat⁹ actoris petet ferri snīam ti. d oī spu.et alle.aduo.§.iij.ver.pe. ¶ An valet snia iudicis vel arbitri lata de consilio peritoꝝ pecunia corrupto rū ti.de requi.cōsi. ver.q̄d ergo. ¶ Non debet iudex nimis ꝓperare ad snīam sed cum deliberatiōe ipāz ferre.e.tit.ver.q̄d si ē. ¶ De petitiōe snie et eius cautela mlta bona no.t.de peti.sen.7 ei⁹ cau.p totū. ¶ Quid sit snia et de his que ipsā sequūtur.§.j.t.de snie pronciatione. ¶ De quatuoꝛ spēbus snie.s.de interlocutoria et q̄ qn̄q̄z interlocutoria fertur sine solēnitate .q̄ pōt a iudice reuocari.et q̄ n̄ oīs voꝛ iudicis hz vim snie. ¶ Jtez de sc̄da spē que dicitur diffinitiua. ¶ Quid talis sententia debeat continere.7 an snia excōicationis hēat naturā diffinitiue vel interlo. ¶ Jtē de tercia specie q̄ dr̄ p̄cep.et multa de illa. ¶ Jtē de quarta specie.s.de mulcta et mlta de illa. ¶ An et qn̄ iudicis sententia cōdēnatur infamet eū.7 si iudex tres cōdēnauit in.c.an q̄libet insolidum teneat'.e.ti.§.ij. ¶ A quo sententia sit ferenda. Et an iudex possit p aliū sentētiare

¶ Et si plures sint iudices ordinarij vel delegati an vn⁹ alio absente sniaz ferre possit. ¶ An snia a nō cō petēti iudice lata possit ab ordinario hēri rata. ¶ Et q snia lata a iudice q̄ poterat recusari valet si cora illo lis extitit cōtestata.e.ti.§.iij. ¶ Et an valet snia iuris ordine nō seruato. ¶ Et q̄d si cā cōmittit infra certū terminū decidēda.e.tit.§.iij. ¶ Qualit snia sit ferēda et q̄ dz iudex cōsiderare et ꝑuare in snia,pferēda. ¶ Et quā cōsuetudinē dz iudex seruare in sentētiādo q̄b⁹ pntib⁹ et vbi et in cui⁹ pso na z quo tpe snia ferri dz. ¶ An iudex possit sniaz corrigere vl mutare formā snie. ¶ An iudex dz in snia exprimere cām q̄ ipm mouet ad sniam ferēdā. ¶ An valet snia si sit lata ꝑm formā petitiōis. ¶ De vj.que de bēt in snia cōtineri. ¶ Qz si ptes cōcordāt q̄d iudex pnūciet illud dz seq̄ et de multis alijs circa p̄missa.e.ti. §.v.p totū. ¶ Forma snie interlocutorie in diuīsis casib⁹.e.ti.§.vj.ℵ.q̄lit aūt. ¶ Forma sniaruz p̄ceptis in diuersis casib⁹.e.§.ℵ.nūc dicam⁹. ¶ Forma snie diffini.in diuersis casib⁹.e.§.ℵ.nūc transeam⁹. ¶ Forma snie arbitri in diuersis casib⁹.e.§.ℵ.sed q̄d si arbiter. Forma cōdēnatiōis in cā criminali et mulcte.e.§.ℵsi. porro si agā. ¶ Forma snie in cā ap.in diuersis casib⁹ e.§.ℵ.in iudice. ¶ Forme snie ercōicatiōis interdicti suspēsiōis depositiōis z degradatiōis z absolutionis in diuersis casib⁹.e.§.ℵ.iuxta. ¶ Forme snie dispēsa tionis in diuīsis casib⁹.eo.§.ℵ.postremo. ¶ De pmissis z multis bonis dubitabilib⁹ circa pmissa.e.§.ℵ.vj. p totū. ¶ De multiplici effectu snie. ¶ Et q̄n snia lata iter aliquos noceat alijs vl nō. ¶ An snia retractet ꝑtextu,pbationū repertaꝝ de nouo et de q̄busdā alijs circa ℬ.e.t.§.vij. ¶ Snia dr nulla.x.ex causis. ¶ Primo rōe iudicis multis modis circa qđ q̄ritur de plib⁹ iudicib⁹ diuersas snias pferētib⁹.e.t.§.viij.ℵ.in prin. ¶ Scdo ē nlla rōe defect⁹ iurisditiōis.vt pz mltis exemplis.e.§.ℵ.itē ē nulla rōe iurisditiōis. ¶ Tercio est nulla rōe litigatoꝝ.s.actoris z rei vt pz multis exēplis eo.§.ver.itē ē nulla rōe litigatoꝝ. ¶ Quarto rōe loci vt pz mltis exēplis.e.§.ℵ.itē ē nulla rōe loci. ¶ Quinto rōe tēporis vt multis modis. ¶ Sed nūq̄d poterit tūc iudex iteꝝ sniare.e.§.ℵ.ē nulla.ij.p.tit. ¶ Sexto rōe cāe vt qz nō cōtinet absolutionē vel cōdēnationē seu aliud q̄d eq̄pollēs. ¶ Septimo rōe q̄ntitatis z circa boc aliq̄ bona q̄runtur. ¶ Octauo rōe modi vt qz lata iudice nō sedēte vl sine scriptis vl alijs mōis circa qđ multa notātur tā circa formas ꝓnūciatiōis q̄ alis. e.§.ℵ.itē ē nulla rōe cāe et se.vsqz adver.itē ē nulla ratione ꝓcessus.ℵ.sed certe. ¶ Nono rōe ꝓcessus.vt qz lit.nō cōtes.vel parte legitime nō citata et alijs modis circa q̄s aliq̄ bona querūtur. vl qz lata ē post appell. legitimā. ¶ Et an iudex die ad sniam assignata z pte nō cōparente debeat sniare vel in diē alterā expectare dicto.ℵ.itē ē etiam et.ℵ.processus et se. ¶ Decimo dr nulla rōe manifeste iniq̄tatis circa ℬ queritur q̄d iuris dū appellat de facto a snia q̄ ē nulla.et cora quo et vsqz ad qđ tps possit agi de snie nullitate z de multis alijs circa hoc.e.§.ℵ.itē ē nulla rōe manifeste iniq̄tatis vsqz ad fi.§. ¶ Snia ordi.delegati vel arbitri valida in qua subleuat et ipugnat.vij.modis vl pluribus sed vide vsqz ad qđ tps. ¶ Itē vide de snia cōtra absentē lata. ¶ Itē de snia lata p falsos testes vel p falsa īstrumēta vel in psonā falsi,procuratoris et vsqz adqđ tps agat de illa. ¶ Et an et q̄n p snia vel ꝓcessu iudicis p̄sumat. ¶ Itē an appellās tenet ꝓbare sniam iniustā vel econtra de his et multis alijs circa hoc.e.tit. §.ix. ¶ Quia nō sufficit ferri sniam nisi in ipa executione mādetur.iō dicēdū ē q̄ snia ē executiōi demādanda vt.e.tit.de snie executōe in ꝑn.z.§.j. ¶ A quib⁹ sētentia sit executioni demādanda z de multis alijs dubitabilib⁹ circa hoc.e.ti.§.ij. ¶ In q̄bus rebus qualit et contra quē fiat executio snie et de multis dubitabilib⁹ circa hoc eodem ti.§.iij. ¶ De tpe executiōis sententie.e.ti.§.iij. ¶ Qualit et quo iure petat executō snie. ¶ Et qđ ius ex snia acq̄rat.e.ti.§.v. ¶ Decēseptē modis vel plurib⁹ executio snie ipedit. ¶ Sz an ꝑtextu instrumēti de nouo reperti snia retractet z de multis bonis dubitabilib⁹ circa hoc.e.tit.§.vj. ¶ An possit appellari a iudice post sniaz q̄ nō admittit exceptionē q̄ pōt post sniam opponi de iure.iij.p.ti.ꝺ ap. §.ij.ℵ.sed pone et ꝓce. ¶ A snia q̄ ē nulla nō appellat Est aūt nulla multis ex cāis.e.§.ℵ.xviij. ¶ Si tu habuisti ꝑ te duas snias cōfirmatorias.et ego ꝑ me alias duas cū nō licet tercio appellare vr potior is p quo prius snia lata fuit.q; pro snia presumit.et quia cū q̄s a plurib⁹ ex nora eiusdē serui cōuenit illi dabit q̄ ad sententiā prius venit.et idem in actiōe de peculio iux hoc. ¶ Nota q̄ iudices ap.plerūq; in penis reformāt sentētias.iij.p.ti.de appel.§.v.ℵ.scdz. ¶ An sentētia et iusiurandum paribus passibus ambulēt.vl snia sit maioris auctoritatis q̄ iusiurandū ti.de resti.in integruz §.ij.ℵ.sed nūq̄d bz. ¶ Circa sententiam conr absentem latā multa no.e.§.ℵ.verū z se.pro snia psumitur etiā si ab ea fuerit ap.ti.de expēsis.§.v.ℵ.q̄d de appellato. ¶ Snia q̄q; licite fertur incerta.e.ti.§.vj.versi. itē scias et ver.fi. ¶ Multi casus in q̄bus nō tenet sententia pluriū vel maioris ptis.iij.p.ti.de accusatione. §.iij. ¶ De sentētia ferēda sup notorio tit.de notor. cri.§.j. ¶ Sententie statur donec ei⁹ iniq̄tas detegat eo.ti.§.viij.ℵ.notoriū. ¶ An tenet sententia quā libelli oblatio nō precessit. ¶ Et an detur libellus cū petit sententia executioni mādari. ¶ Et q̄ interdū fit executio sententie manu militari ti.de li.concep.§.x.ver. xxij.z se. ¶ An cū snia dr nulla dabitur libellus vt ei⁹ executio differetur.e.§.in fi. ¶ Qualit ferat sentētia cū ex facto in libello cōtento diuerse pnt sequi cōdemnationes.e.ti.§.xiij.ℵ.sed cū. ¶ Aliqua expressio est in libello necessaria que in sententia non est necessaria.e. ti.§.xv.ℵ.itē debet designare. ¶ Quot capita tot sētentie ti.de elec.§.j.ℵ.publicatione. ¶ Sententia excōicati lz occulti nō tenet.eodem.§.ℵ.porro. ¶ An contra sententiam arbitri detur restitutio. Et q̄ talis sententia non meretur habere nomē sententie. ¶ q̄ restitutione data contra sententiaz intelligitur quis restitutus esse quo ad cōem obligationē ex snia contractā.iij.p.ti de resti.in inte.§.j.ℵ.boc etiā. ¶ Qualit in iuramēto in lite snia sit formāda ti.de iuramēto.ℵ. vt autem. ¶ Qualit petatur sentētia executioni mādari. ¶ Qualiter in causis appella.petatur sententia confirmari vel infirmari. ¶ Et qualiter alter cōiugū velit probare ecclesiam in sententiando in cā mrimoniali fuisse deceptā. ¶ Et qualit agetur cōtra iudicē qui ob sententiandū vel nō sententiandū pecuniā accepit. ¶ Et q̄ actio nascat ex snia vel re iudicata.z q̄liter in ea li.et po formētur tit.de snia et re iudicata p totum. ¶ An a snia que ē nulla valeat appellari etiā si fiat z de multis alijs circa hoc.iij.p.t.ꝺ appel.§.j.ver. quid si vnus et.§.iij.ℵ.si vero a sententia. ¶ Sentētia vel eius executio diuersis modis petit tractari.e. ti.§.v.ℵ.fi. ¶ Nota tps sententie spectādū ti.de his que fiunt a pla.sine cōsensu capli. ¶ An sit necessari⁹ libellus vbi dantur due sententie ti.de emp.z vē.§.j. ℵ.sed nūq̄d. ¶ Forma snie cū quis petierat vnū excōicari ti.de ob.et sol.§.iij.ver.sed quo iure. ¶ Sententie stat donec cōstet ꝛc.ti.de diuor.§.q̄ si mulier.

Pentire. ¶ Actor vero non videtur in iudicium deducere qđ nō sentit.nec reus videt fateri qđ non sētit. ¶ Quid autem si actor dicit se sensisse de vno et reus de altero cui stabitur ti.de posi.§.x.ver,sed pone.

Eparatio. ¶ Qualiter formet petitio qñ petit fieri bonor separatio ti. de primo et scdo decre. §. ij. iuxta pncipiñ de separatiõibz ti. de eo qui mit. in pos. rei peti. cã rei seruãde. ℣. porro.

Epe. ¶ Qualiter intelligat hec dictio sepe ti. de inqsi. §. j. ℣. ß qnaliter.

Epultura. ¶ An is q̃ solenit 7 sciẽter sepelit excõicatũ publice efficiat irregularis vl̃ peccet ti. de lega. et ti. de dispen. § . iiij. ℣. qd de illo. ¶ An ille qui elegit certo loco sepulturã 7 iurauit nõ ptrauenire possit vlterius variare ti. de instru. edi. §. xij. ver. q̃d si q̃s iurauit. ¶ Nõ vz appellatõ ne fun⁹ sepeliat. ij. p. ti. de appel. §. ij. ℣. viij. ¶ Qualit in materia de sepulturis siue agat ad funus siue ad funeraria siue ad vtrũq; siue ad canonicã portiõez siue ad aliq̃d aliõ qõcũq; sit illõ li. et po. formẽ. plene bẽtur ti. de sepulturis p totũ

Equestratio. ¶ Interdũ fit seq̃stratio ppter cõtumaciã rei. ij. p. ti. de cõtu. §. iij. ver. cetez. e. t. §. ij. ver. sed cũ. ¶ Qualit scribat iussus iudicis cũ ad petitionẽ alicui⁹ iubet res aliq̃s seq̃strari ti. de snia 7 que se. §. vj. ℣. boc ãt. ¶ Aliq̃ casꝰ in q̃b⁹ fit seq̃stratõ noti. de snie execu. §. ij. ver. q̃d si ab executõe 7 ti. de appel. §. ix. id et ti. de denũci. §. ij. ver. q̃d si hoies. ¶ Seq̃stratio ẽ odiosa 7 rstarit prohibita. ¶ Fit tñ in casib⁹ vt ti. de seq̃stra. poss. et fruc. p totum.

Ermo. ¶ Null⁹ ẽ in sermonib⁹ capiendus ti. de posi. §. vij. ver. xvij.

Erpens. ¶ De astutia serpentis. j. ti. de simplicitate.

Eruiens et seruitiũ. ¶ Qualit agatur cõtra illũ q̃ me ipedit ĩ possessiõez vl̃ q̃si seruitioꝝ mihi debitorũ vel alꝰ pstitorꝝ ti. de cã pos. et ppria. §. ij. ℣. cetez 7 se. 7 plenius de resti. spo. §. ij. ¶ Qualit formet instrumẽtum cũ q̃s pmittit alteri seruire ti. de lo. 7 cõ. §. iiij. ℣. sixo ¶ Qualit recuperabo qd̃ p dãno dato p seruiẽtem meũ solui. e. tit. §. v. ver. p hãc 7 tit. de iniurijs 7 dãno dato §. ij. ver. in sũma. ¶ Utꝝ q̃s bõ alteri⁹ efficiat pstãdo illi p. xxx. annos seruitia p homies litigiosos solita pstari 7 de q̃busdam alijs circa ß ti. de feu. §. ij. ℣. iij. ¶ An seruitia ĩsolidũ vl̃ virilit trãseãt ad heredes e. §. ij. ver. ix. vbi habẽtur bona deseruitorꝝ. ¶ Quid de illo q̃ pro plib⁹ feudis tenet diuersis dñis seruire. et q̃ nemo põt duob⁹ dñis seruire. e. §. ver. xij. ¶ Si aliq̃s a me seruitia exigebat vel exegit et extorsit q̃lit agã cõtra illũ p hmõi seruitijs repellendis vel exactis restituendis ti. de na. ex li. ven.

Eruitus. ¶ Seruit⁹ cõparat mortis ti. de iurisdi. om. iu. ver. sed q̃d de cã. ¶ Quis cognoscat de cã seruitutis ibidẽ 7 ver. mixtuz. ¶ Qualit aget seru⁹ cõquerẽs de nimia crudelitate dñi. vl̃ cũ dñs imponit ei necessitatẽ peccãdi. j. p. tit. de offi. om. iu. §. ij. ver. itẽ agere et seq. ¶ q̃ sit officiũ iudicis ĩploratũ in ferẽda snia sup seruitute. e. ti. §. vj. ver. post snias. ¶ An seru⁹ agat vl̃ cõueniat ciuilit vel criminalit et de q̃busdã dubitabilibus circa boc ti. de actore ver. itẽ q̃ ẽ seru⁹ et ver. item ẽm. ¶ Seruus põt cõqueri si eũ dñs multuz grauet. ¶ An aũt ꝓ⁹ aliq̃d possideat q̃ a dño possidet. ¶ An possit restitutiõem petere et de q̃busdã silibus. e. t. ℣. itẽ excipit et se. §. et ℣. monachus. ¶ An seruus possit cõueniri vel accusari et de q̃busdã dubitabilibus circa boc. ¶ q̃ q̃ negat se seruũ bẽre vel in ptãte sua eẽ nõ cõuenit reiven. vel noxiali actiõe ti. de reo ℣. item seru⁹ 7 ℣. itẽ is. ¶ An seru⁹ possit agere 7 an possit dominũ suũ vel aliũ accusare ti. de accusatore ver. itez q̃ ẽ libertus. ¶ An seruus valeat accusari et q̃ seru⁹ nihil habet. q̃ nõ ẽ ciuis. q̃ intelligit spuri⁹ et q̃daz alia de seruo ti. de accusatore iuxta pn. ¶ An ꝓcurator. j. p. ti. de pcu. §. j. ver. itez q̃ ẽ seruus. An possit constituere ꝓcuratorẽ. e. ti. §. ij. iuxta pn. an seruus ad testimoniũ admittat. ¶ Et q̃d si tpe quo testamentũ significauit vel signauit cõit vel a maiori pte putabat liber ti. de test. §. j. ℣. itẽ q̃ ẽ ꝓ⁹ 7 se. ¶ Seruus non põt eẽ testis nec executor nec publicũ gerere officiũ. si tñ ꝓ libero cõiter bẽbatur valẽt q̃ facit ti. de executore. ℣. põt. ¶ An seruus possit dici habere domiciliũ ti. de cõpe. iudi. adi. §. j. ver. sz pone. an seruus possit p se vel p altero ĩpetrare ti. de rescrip. pse. §. v. ¶ Qualit ꝓcedat cõtra cõtumacẽ cũ q̃s petit in seruitutẽ ti. de prio 7 scdo decreto. §. iij. ver. si ꝓo. ¶ Et q̃lit cũ agit pro vsufructu vel alijs seruitutib⁹. e. §. v. q̃d si agat. ¶ In noxali dñio seruum noxiũ defendẽte dat mihi actori adducendi facultas. e. ti. §. v. ver. sz q̃ ẽ rõ. ¶ Quid sit officiũ iudicis in ferẽda snia sup seruitute et q̃lit eã formabit. e. ti. §. x. ver. q̃d sit. ¶ Seruus 7 femia q̃ ad quedã sũt similes ti. de excep. 7 repli. §. ij. ver. sz q̃ro. ¶ Si seruus cõpromissus cõsequit libertatẽ licet postea seruus efficiat nõ reincidit in priorẽ obligationẽ ti. ꝺ ꝓba. §. j. ℣. circa nouale. ¶ Qualit ꝓbet q̃s seruitutẽ sibi cõstitutã fuisse. e. §. ver. breuiter. ¶ An seruo credat de facto suo. e. ti. §. iij. ver. ß q̃ß. ¶ Pro seruo fugitiuo rimari põt cubicula sentor ti. de ĩstru. edi. §. vj. ver. pone in strumẽta. ¶ Seruus nõ põt eẽ tabellio. e. ti. § viij. ℣. sz nũq̃d. ¶ Quicquid acq̃rit seruus dño acq̃rit. e. ti. §. xj. ver. itẽ oppõe ¶ An seruus ascripticiꝰ hõ me⁹ 7 hmõi psone possint testari. et q̃s eis succedet si religionẽ intrauerint. e. ti. §. xij. satis iuxta pn. ¶ An seruus cõdẽnat⁹ valeat appellare ti. de ap. §. j. ℣. itẽ seru⁹. ¶ Cũ q̃s ser nora eiusdem seruia pluribz cõuenit ei dabit qui prius ad sententiã venit. e. ti. §. v. ver. sed serui. ¶ An requirat libellus cũ agitur de seruis fugitiuis ti. de li. cõcep. §. x. ver. xxiij. ¶ Qualiter cõtra seruũ formet libell⁹. e. ti. §. iij. ver. ad boc. ¶ Quid sit exꝑmendũ in libello cũ seruus vel homo petitur. e. ti. §. xv. ver. q̃d si. et tit. de ꝓpria. §. j. ver. alie. ¶ Qualit in materia de seruis 7 eoruz manumissionib⁹ instrã positiões 7 lib. for. ti. de seruis nõ ordinãdis p totũ in q̃ sũt multa bona. ¶ Utile interdictũ vti. poss. cõpetit pro serui. ti. de cã poss. et ꝓpria. §. vj. ver. porro. ¶ Qualit acquirat possessio seruitutis. ¶ Et q̃ medium predium ĩpedit seruitutem. e. ti. §. iiij. ver. est 7 aliud. ¶ Interdictio ẽ species seruitutis ti. de propria. §. j. ver. ceterũ. ¶ Pro seruitutibus competunt confessoria 7 negatoria vide q̃liter in eis lib. 7 po. for. e. ti. §. iij. ver. plene de seruitutibus ¶ Qualiter spoliatur quis seruitutib⁹ 7 qualiter agatur 7 sentẽtiabitur pro eis. ¶ Et qualiter seruit⁹ amittatur vel acquiratur ti. de resti. spoli. §. ij. Seruus absentis potest pro dño petere restitutionem ti. de peregrinantibus ¶ Seruitutes non possidentꝰ sz q̃si possidentur. ¶ Qualit aũt fiat traditio in seruitutib⁹ cũ venduntur ti. de emp. 7 vẽ. §. j. ver. primo aũt. ¶ Seruitutes pdiales sequunt pdia q̃ illas hñt. e. §. ver. ad euidẽtiã 7 ver. itẽ no. ¶ Aliud ẽ fructus et aliud psonalis obligatio de boc. e. §. ver. sz pone. ¶ Nõ multũ distat a fructuario cui non dat facultas libera recedẽdi quo velit ti. de lo. et cõ. §. v. ver. q̃d si q̃s. ¶ Seruit⁹ non vere dicitur in emphiteota vel vsufructuario. e. ti. §. vj. ver. cxx. ¶ An p pactũ põt se quis facere hominẽ alteri⁹ vel ascripticiũ vl̃ seruũ. ¶ Qz religio ẽ fructus ¶ q̃ lex fructuos nros homines appellat. ¶ q̃ pactum ad seruitutẽ non sufficit indicendam. ß pscriptio sufficit ¶ q̃ qui a certo loco recedere nõ põt est quasi fructus. ¶ q̃ ex tpe fundi liber efficitur seruus. ẽ tñ fructus q̃ cãm non habz cõtinuã. 7 illa nõ pscribit tit. de feu. §. ij. ver. j. et se. ¶ Seruus et ascripticius 7 cẽsitus ma-

tris cõditiõez sequũt ti.de feu.§.ij.℣.v. ¶ Seruitus aq̃ducẽde p eũdẽ riuũ põt plib⁹ cõstitui ita tñ q̃ p diuersas horas ducat.e.§.℣.xj. ¶ Jtẽ hõ me⁹ ꝛ colon⁹ ẽ similis seruo. ¶ Jtẽ seru⁹ vocat dñm in iudiciũ si vltra debituz exegit ab eo. ¶ Seru⁹ põt in peculio suo contrahere eo.§.℣.xviij.et sequen. ¶ Seruitus non diuiditur eodẽ.§.℣.xxxiij. ¶ Seruitutes vrba.p̃dio rum nõ p̃nt pignori obligari sz rustice sic.e.t.de pignoribꝫ.§.j.℣.ß nũq̃d vsufructuari⁹. ¶ Qualit̃ ageꝛ cõtra dñm cũ cui⁹ seruo cõtractũ ẽ. ¶ q̃ in puo põt vsufructus hẽri ti.de solu.§.iij.℣.porro. ¶ Seru⁹ est in ptãte dñi nisi ꝑbet manumissus.e.§.ver.q̃d si aliquis ¶ Seruus ad agẽdũ in casibꝫ admittit̃ ti.de statu rla. ver.xxvj. ¶ De cõiugio seruoꝝ et q̃liter in illa materia de cõiugio seruoꝝ li.foꝛ.ti.de cõin .seruo. ¶ Si ecclesia vẽdicat aliquẽ in seruũ q̃ ẽ nat⁹ de ancilla mea ẽ seruus me⁹. ¶ q̃ res vl hõ ptim põt eẽ liber ꝛ ptim seruuz. ¶ De illo q̃ patit̃ se venũdari ad p̃ciũ participã dũ vt fiat seru⁹. ¶ Jtẽ de seruo p libero se gerẽte ꝛ tibi obedire nolẽte. ¶ Que sũt illa que aliquẽ faciũt seruũ alicui⁹. ¶ Jtẽ de illo qui de possessione ꝉuitutis ꝓclamat in libertatẽ. ¶ Jtẽ de coꝛrumpẽte animũ serui mei. ¶ Et q̃liter in seruitutẽ liberti ꝓpter ingratitudinẽ reuocentur ꝛ de q̃busdã aliꝫs circa p̃missa.ꝛ q̃lit̃ in bis li.ꝛ po.foꝛ.ti.de natis ex li.ven.p totũ. ¶ Si libertus patrono vl ei⁹ liberis negauerit alimẽta redigũtur in seruitutẽ ti.qui filij sint le.ꝛ ℣.ꝛ nota. ¶ Qui seruũ alteri⁹ vẽdidit tenet̃ l.fauia de plagiarꝫ.iiij.p.tit.de accusatiõibꝫ.§.ij.in p̃n. ¶ Qui defert merces ꝓhibitas saracenis seruus efficit̃ capientis.nec põt ab eo manumitti sicut si p̃ceps cõcedit latronẽ in seruũ ti.de iudeis et saracenis. ¶ Qualit̃ agã cõtra illũ qui seruũ meũ mibi subtraxit ti.d furtis.ver.alij sic. ¶ Qualiter agã cõtra seruũ qui spe libertatis dñi in testamẽto sibi relicte post moꝛtẽ dñi ante aditã hereditatez aliq̃d de bonis defũcti vl rẽ obligatã ei subtraxit.e.ti. versi. poꝛro. ¶ Si mi sericoꝛdie cã ꝉuũ tuũ cõpeditũ solui.ꝛ ille postea fugit.q̃liter postea agas ꝓtra me ti.de iniurijs et dã.dato.§.ij.℣.qñq;. ¶ Si vide hoc verbum.

Jgillum. ¶ Qd̃ sigillũ facit fidẽ.j.p.tit.de ꝓcu.§.iij. ver.itez q̃ nõ sũt et ver.qd̃ sigillũ et.§.iiij.et℣.itẽ nota sũt.et.§.iiij.℣.si aũt et se.ij. ¶ Qualiter rõe sigilli lra impugnet̃. ¶ Et q̃le debet esse sigillũ imperatoꝛis ti.de rescri p.p̃sen.§.j. ¶ Qualit̃ tabellio inserens in actis vl instrõ aliquã lram dz scribere formã sigilli ti.de cita.§.v.℣.lris. ¶ De mõ ꝛ cã apponendi sigilluz in lris vel instrumẽtis et q̃bus sigillis etiã fides adhibeat̃ et multa bona notabilia de sigillo.e.§.℣.in lris igit̃ ꝛ sefere p vnã colũnam. ¶ An p sigilla p vnũ vl plã ꝛ q̃z ꝛ qñ et qualiter fiat probatio. ¶ q̃ sigillũ in iure canonico ꝛ annulus in iure ciuili idẽ sũt .plene no.tit.de probã.§.iij.℣.x. ¶ Quis probabit cũ opponit̃ cõtra sigillũ.e.§.℣.fi. ¶ An sigillo ignoto credat̃ tit.de instru. edi.§.viij.℣.alia de sigillo.ꝛ ℣.q̃d si producit̃ ꝛ ti.de instru.edi.sunt multa alia de sigillis. ¶ An sigillo pape vel imperatoꝛis sine scriptura credat̃.e.§.℣.q̃d si bz. ¶ De multis impugnatiõibꝫ sigilli.e.ti.§.xij.ver. itẽ q̃d non ẽ ꝛ se. ¶ Sigillo ꝓprio debet quis sigillare si habet alꝫ debet sigillare cũ alieno.e.ti.§.xij.ver.illud ꝛ p̃cedentẽ. ¶ Qñ fit remissio cuz lris sigillatis in instrõ q̃d fit de remissiõis receptõe debẽt describi signa et carecteres sigilloꝝ. ¶ Quid si sigilla sũt incognita vnũ vel plura et cui vl cui⁹ sigillo credi debeat tit. de remiss.§.v.in multis ver. ¶ Litteris sigillatis creditur contra sigillantẽ.ti.de solu.§.iij.ver.pone.

Jgnum. ¶ De signo ꝛperialis nominis stodibus aqueduct⁹.j.p.ti.de ꝓcu.§.j. versi. itẽ q̃ ẽ miles. ¶ Signa rei mobilis q̃ petit̃ sũt in libello et in pasitiõibꝫ exp̃mẽda ti.de posi.§.v.℣.in tercio.

Jlẽtium. ¶ Qui⁹ iusticie silẽtiũ est ti.de aduo.§.vj.℣si.de.

Jmilitudo. ¶ De similibꝫ simile dz eẽ iudiciũ ti.de teste.§.j.℣.q̃d ergo. ¶ De similib⁹ ad similia p cedatur tit.de p̃imo ꝛ scdo decreto.§.x.℣.q̃dã aũt.

Jmonia. ¶ Quis possit cũ simonia co in ordine vel in bñficio vl ĩ religõe dispẽsare ti.de ꝛlegato.§.vj.℣. xxxiij.et seq. ¶ Forma dispensationis epi super beneficio simoniace ignoꝛanter tñ adepto ti.de snia ꝛ quese.§.vj.℣.si aũt eps. Qualiter multis modis ꝓmittit̃ simõia et de pena simoniacoꝝ.et qualit̃ in illa materia libel.foꝛ.ti.de simo.p totũ.

Jmpliciter. ¶ Uerbũ simplicit̃ positũ ad vnã tñ vicem refertur.j.p.tit.de arbi.§.vj.℣.sz quid si fuerit.

Jmplicitas. ¶ Habere dz q̃s simplicitatẽ colũbe ne fallat ꝛ serpẽtis astutiã ne fallat̃ ti.d aduo. §.vij.ver.item habeat. ¶ Simplicitati subuenitur.et simplicitas amica ẽ legum et veritatis ti.de posi.§.vij. ver.xvj. ¶ In bis q ue sũt iuris naturalis simplicitas vel rusticitas non excusat eo.ti.§.ix.ver.sed nunquid berẽgarius.

Jmul. ¶ Si in boc simul plura fecisse videtur qui ea fecit vna die licet diuersis horis.j.p.tit.de arbi.§.viij.versi. quid ergo.

Jmulatio. ¶ Simulatiões interdũ vtiles sũt et tollerãtur ti.de aduo.§.vij.ver.itẽ cautus ar.cõtrarium qua qd̃ fit per simulationez pro infecto debet haberi ti.de cõfes.§.iij.in fi.ꝛ ti.de dona.℣.itẽ pone.

Jndicus. ¶ Quis sit sindic⁹ ꝛ vnde dicatur de varijs nominibꝫ sindici. ¶ Et de dña sindici et actoris et alia hmõi ti.de bis q̃ alieno nomĩe in iudicio interue.ver. sindicus et se. ¶ De bis etiã ꝛ q̃ sindici mun⁹ ẽ psonale. Qd̃ ad hoc cogit̃ q̃s inuitus. ¶ Quis a q̃busvbi qñ et qualiter possit fieri sindicus et de multꝫ dubi.circa ista.j.p.tit.de sindico p totũ. ¶ An sindic⁹ caueat de iudicato soluendo. An cõtestetur litẽ.an iuret de colũ.an interroget̃. ¶ An stetur eius cõfessioni ¶ An facit omnia vt verus dñs. ¶ An sustinet vices collegij vel vniuersitatis. ¶ An sindici mãdatũ finit vt procuratoris. ¶ De dña int̃ sindicũ et actoꝛẽ ꝛ de quibusdã aliꝫs ti.de actoꝛe et vniuersitate ꝛc.ꝛ in multis versi. ¶ Post litis cõte.excipit̃ cõtra sindicũ q̃ in eius constitutiõe non fuerint due ptes vniuersitatis pñtes ti.de excep.ꝛ repli.§.iiij.versi.q̃d si post. ¶ An sindicus iuret de calũ.ti.de iura calũ.§.iij.ver.ß q̃d dices. ¶ Cõtra quẽ mandabit̃ executiõis snia cõtra sindicum vniuersitatis lata ti.de confes.§.iij.in fi. ¶ An sindicus fungitur vice procuratoris. ¶ Et an potest petere restitutionẽ in integrũ ti.de resti.in inte.§.ij.ver. prelatus. ¶ Qualiter sindicus debeat formare libellũ vel qualiter alius contra eum ti.de li.concep.§.iij.ver. si vero.ꝛ ver.contra sindicum.

Jngularitas. ¶ Et q̃ nõ psunt singula multa iuuant ti.de instru.edit.in.§.vij.

Jocietas. ¶ An soci⁹ q̃diu sit suspectus admittatur in cã socij ti.de iudice delegato.§.vij.ver.itẽ ẽ canonic⁹ et se.ꝛ ti.de teste.§.j.ver.sz nũq̃d soci⁹. ¶ Societas nõ transit ad heredẽ. tñ pro lucris ꝛ dãnis añ moꝛtẽ socij cõtingẽtibꝫ dat̃ actio heredi et cõtra heredez ti.de arbi.§.iiij.℣.quid si sit. ¶ Qualit̃ soci⁹ criminis

repellitur ab acculãdo ⁊ de q̃busdaz dubi. circa ff. j. p. ti. de accusatore vr. itẽ repellit' et seq. ¶ Ex furto in societate cõmisso diuise oriũt' actiões. ¶ De actõe aũt p socio ⁊ ei⁹ na. no. ti. de acti. seu peti. §. j. ℣. j. ⁊. §. ij. ℣. j. ¶ In societate statiz trãsit dñiuz ti. de cõfes. §. iij. vr. q̃d si de cõtractu socie. ¶ De societate et q̃si societat' cõtractiua et de incidẽte ⁊ de actõe vtili et directa. et qualit' in p̃dictis instr̃a li. po. for. ⁊ multa notabilia circa ista tit. de iudicijs. §. ij. in p̃n. ⁊ post bñ per duas col'. ¶ Societas habet ius fraternitatis. e. ti. §. iij. iuxta fi. ¶ De diuisiõe q̃ fit int' socios. eo. titu. §. iij ℣. porro. ¶ Viri ⁊ vxoris vna ẽ societas tit. de feu. §. ij. versi. xx. ¶ De societate que cõtrahit' inter aliq̃s cã negociãdi ti. de fideius. §. j. ℣. si aũt. ⁊ ℣. itẽ q ẽ miles. ¶ Qualit' agã cõtra mercatores bonnieses q̃uz societati tradita sũt. c. vniuersis nomie. A. scholaris sibi bonoñ. redden da. ti. de obli. et solu. §. iiij. vr. pone mercator.

Odoma. ¶ Ob crimen famosũ dãnatus puta de crimine sodomitico vl' ꝫ naturã testare ñ põt. tit. de instru. edi. §. xij. vr. xiij.

Ol. ¶ Sup vacuis laborat impendijs q̃ solẽ certat facibus ad iuuare ti. de aduoca. §. vj. vr. vel tali.

Olẽnitas. ¶ An legatus vl' alius iuꝛ dex possit tollere vl' omittere iurꝛ solẽnitates ti. de olega. §. iij. ℣. ß nũq̃d legatus. ¶ An sit p̃sumẽdũ solẽnitatẽ eẽ sublatã. j. p. ti. de offi. iudi. §. fi. vr. hoc q̃q̃. ¶ Qui solẽnitatẽ allegat eã dz pbare ti. de teste. §. j. vr. q̃d g̃. ¶ Qñ semp p̃sumatur iuris solennitatẽ fore adhibitã. ¶ Et qñ sit pbãdũ iuris solẽnitatẽ esse adhibitã si negef ti. de pb. §. j. vr. sequit' ⁊. §. iij. vr. iij. ¶ Nõ detrahit' solẽnitati legali nisi q̃tinus inuenit' exp̃ssuz. ¶ Et an de cõsuetudie possint solẽnitates remitti vel de partiũ volũtate et auctoꝛitate alterius q̃ꝫ p̃ncipis tit. de instru. edi. §. xij. ℣. itẽ p ius canonicũ duo testes et se. ¶ De solennitate substantiali ⁊ accidentali et q̃ possit omitti ⁊ q̃ ñ ti. de sñia et que se. §. viij. ℣. et sũt et ti. de ap. §. x. iuxta fi. ¶ Qñ in alienatõe reꝝ minoꝝ intelligat' debita solennitas adhibita ti. de emp. et vẽ. §. iiij. ℣. si. ⁊ breuiter. ¶ Utile ẽ minorẽ solẽnitatẽ seruari vt facilius possit negociũ expediri. t. de lo. et cõ. §. vj. ℣. vj. ¶ Lõga pꝛe statõ inducit cõiecturã vt oĩa videãtur solẽniter acta. eo. §. vr. cxlij.

Ollicitudo. ¶ Negociũ dr̃ eẽ meum causa sollicitudinis ti. de iudi. §. ij. vr. causa.

Olum. ¶ Plantata sata' ⁊ edificata solo cedunt et p̃tinent ad emptorem ti. de emp. ⁊ vẽ. §. j. ℣. ad euidentiã. ⁊ ti. de lo. et cõ. §. vj. ℣. xlix. ¶ Solum dr̃ eẽ liberũ vsq̃ ad celũ vnde sup̃ solum publicuz nõ dz fieri porticus ⁊ alia hmõi ti. de iniu. et dã. da. §. j. ℣. pone in statuto.

Olus. ¶ Plus valet qđ facit aliq̃s sol⁹ q̃ si faceret cũ socio nõ idoneo ti. de tuto. §. v. ℣. q̃d si pupill⁹. ¶ Ue soli tit. de aduoca. §. iij. ℣. habito.

Olutio. ¶ Non audit' debitor particularẽ volẽs facere solutionẽ. j. p. ti. de arbi. §. viij. ℣. ſz nũq̃d obligatio. ¶ Si pl'es tenebãt' de dolo an vno soluẽte ceteri liberent' ti. de actoꝛe. ℣. itẽ cõuent⁹. ¶ Cõiuncta psona nõ põt recipe solutiõez ti. de cõiũcta psona. ℣. itẽ cõiuncta. ¶ Aliq̃s ex diũsis cãis tenebat' alicui in aliq̃ sũma. pecunie soluit illi ptez nec exp̃ssit ex q̃ cã solueret. q̃rit' an sit in obligatiõe debitoꝛis vel creditoꝛis vel ex qua cã solutũ intelligatur ti. de actiõe seu peti. §. ij. ℣. q̃d si ille. ¶ An possit quis cõuenir̃ vbi se soluturuz p̃misit tit. de cõpe. iudi. adi. §. j. vr. melio⁹. ¶ Qꝫ tp̃s det' condẽnato ad debitũ soluẽdũ ti. d̃ pmo ⁊ sc̃do decreto. §. ix. ℣. sequitur. ¶ Solutiõe ei⁹ qđ debet' ⁊ acceptilatione tollit' oĩs obligatio ti. de excep. ⁊ repli. §. j. ℣. defensiões. ¶ De dilatoꝛia solutiõis. e. ti. §. q. in p̃n. ¶ Si tutus exceptiõe ppetua soluit an possit repetẽ. e. tit. §. iij. ℣. q̃d si q̃s. ¶ Qui soluit indebitũ eo animo q̃ repetat postea nõ repetat tãq̃ indebitũ. ¶ Itẽ si dedi tibi pecuniã vt te amicitioꝛẽ facerẽ q̃ si te amicũ facere ñ possez repetere volebã lz amic⁹ ñ efficiaris tñ solutũ tibi ñ repetã ti. de li. cõ. §. q. ℣. pz. ¶ Qñ is q̃ cõqueꝛit' indebitã pecuniã se soluisse; tenet' p̃bare q̃ indebite sit soluta ti. de pba. §. j. ℣. q̃ntũ. ¶ An solutio legatoꝛ fcta ab herede sine executoꝛe liberet soluẽtẽ. ¶ Et an intelligitur soluere q̃ nõ integre vl' alit' q̃ꝫ debeat soluit ti. de instru. edit. §. xuij. vr. x. ¶ Nil vr̃ soluisse q̃ totũ nõ soluit. e. ti. §. xvij. ℣. ß si oĩa. ¶ Si duob⁹ ⁊ cuilibet eoꝛuz insolidũ fit p̃ceptũ vt ip̃i. c. soluẽt vno soluẽte ali⁹ liberat' ti. de sñia. §. vj. vr. q̃ si opas. ¶ Quid si sciẽs se recusare posse petitas soluit an eas donare vr̃ alia tñ vice petitas nõ p̃stabit si nolit. nisi ad id se obligauerit ti. de ap. §. v. ℣. et nota. ¶ Circa materiã de eo qđ certo loco ⁊ tpe dari vel solui p̃missũ ẽ m'kta no. ti. de fruc. ⁊ interesse ℣. vj. ex̃rẽ. ¶ Cũ pl'es debitoꝛes vel al's obligati sũt soluẽdi nõ põt nisi p pte sua q̃libez cõueniri ti. d̃ iu. §. ij. ℣. verũ in fine. ¶ Cessauit emphiteota in solutione canonis p. vj. annos. deinde soluit p tribus. mõ q̃ ritur p q̃bus videat' soluisse an. s. p poriby vl' p posterioꝛibus. an soluẽdo ptem euitet totaz penã. ⁊ an q̃ ad certã; diẽ soluere dz possit inuito creditoꝛe soluere an tp̃s cũ añ tp̃s ad soluẽdũ cogi nõ possit ti. de do. et cõ. §. vj. vr. xxviij. et seq. ¶ Si de pluriby emphiteoticis vnius rei vn⁹ soluat canonẽ ⁊ nõ alter q̃d iuris. e. §. ℣. lxxj. ¶ Qui sciẽs soluit ĩdebitũ nõ repetit ti. de fideius. §. j. ℣. q̃d si fideiussoꝛ. ¶ Solutiõe ei⁹ qđ debet' tollit' omnis obligatio ti. de obli. et solu. in p̃n. ¶ Multe forme de solutionibus factis in totum vel in partẽ. ¶ Et nota q̃ si debitoꝛ plura ex diuersis cãis debebat. et soluit vnũ in voluntate creditoꝛis ẽpto quo debito sibi voluerit eẽ solutũ. ¶ Idem in eo qui diuersoꝛum annoꝛum pensionem debebat ⁊ si compulsus a iudice. r. que tibi debebam solui alij q̃ tibi. an sim tutus. ¶ Et si in me lata ẽ sñia excõicatiõis nisi in tali termino. c. tibi soluam. tu vero reputas tibi satisfactũ. an si nõ soluam sim excõicat⁹. ¶ Et de qua moneta debeat fieri solutõ debiti. e. ti. §. ij. ¶ Qualit' subueniat' ei qui soluit indebitũ. ¶ Et de illo qui pꝛomisit soluere certo loco q̃d iuris. e. ti. §. fi. ¶ Uidetur soluere qui compẽsat ti. de vsuris. vr. ſz pone. ¶ Qualit' intelligatur illud qđcũq̃ſz solueris super terram et cetera ti. de peni. et remis.

Ꝛdes. ¶ Qui in soꝛdib⁹ ẽ adhuc soꝛdescat amplius. iij. p. ti. de accusatione. §. fina. ver. quid si.

Ꝛs. ¶ Diuisiões reꝝ q̃q̃z fiũt p soꝛtẽ. ti. de iudi. §. iiij. ℣. et scias.

Ꝛtilegium. ¶ Quid sit soꝛtilegiuz. ¶ Quib⁹ modis cõmittatur. ¶ Que ei⁹ pena. ſ. Et qualiter contra soꝛtilegos p̃m. l. vel canones li. foꝛ. ti. de soꝛti. p totum. ¶ Soꝛtilegus repellitur ab accusando. j. p. tit. de accusatoꝛe. ver. itẽ q ẽ homicida.

Pecificatio. ¶ An quevel q̃lis ⁊ q̃ñ sit in libello vel sñia specificatio facienda rerũ petitarũ tam generalibus q̃ etiã specialibus petitionibus tit. de actiõe seu peti. §. ij. ¶ Qualis sit specificatio facienda in libellis et sñijs vide vbi agitur de li. cõ. et de sñia ⁊ de actione seu peti. ¶ Que specificatio sit facienda cum agit' de iuribus episcopalibus archiepalibus primicialib⁹ ⁊ alijs huiusmodi tit. de offi. oꝛdi. et de maioꝛi. et obedi.

Pecies vel spāle. ¶Tantū valet genus vl' generale in oīb' q̄tum spēs vel spāle in singulis vel in spēb'. j. p. tit. de ꝓcu. §. iiij. ℞. ß opponit' 7 ti. de instr. edi. §. xj. ℞. 7 scias. ¶Plus solet timeri qđ spāliter iniungit' ti. de teste. §. iij. ℞. sed q̄rit'. ¶Spāle derogat generali. §. ti. rescrip. ¶Quid sit exprimendū in libello cū spēs petit' ti. de li. concep. §. xv. ℞. item nō valet si a iure. ¶Qđ facit speciale q̄ ad spēs idē facit generale q̄ ad genus. ¶Interdum autē clausula generalis trahit' tm̄ ad specificata. ti. de lo. 7 con. §. iij. parum añ ℞. si autem.

Pectabiles. ¶Qui iudices vl' magistratus dicant' spectabiles ꝑm. ll. vel canoñ. ti. de iurisd. om. iud. ℞. medij. 7 ℞. ꝑm canones.

Peculum ¶Quare liber qui hic summat' hic dicat' speculum. j. p. in ꝓe. ℞. sig'. ¶Speculatorē te dedomui israel ibidem.

Pecus. ¶Quid si specus ti. de causa poss. 7 ꝓpie. §. iiij. ℞. sed 7 si.

Pes. ¶In cōditionalib' stipulatiōib' 7 obligatōib' spes est indebitū rei ti. de. j. 7. ij. decre. §. x. ℞. q añ. ¶Talis spes p̄t renūciari vel alteri dari ti. de renū. 7 cōclu. ℞. quid si q̄s. ¶Spes de futuro fac' valere qđ nō vz. s. de ratibabitōe

Pirītus sctūs. ¶Licet lex dicat spm̄ pter ß excludit quin a filio ꝓcedat. ij. p. ti. de cō tumacia. §. iiij. ℞. sed pone. vñ spūssanctus ꝓcedat tit. de sum. trī. 7 fi. ca. ¶No. in principijs electionū spūssancti gr̄am inuocandam ti. de elec. §. j. ℞. his igit'. ¶Que spiritu dei agunt' nō sunt sub lege eo ti. §. iij. in prin.

Pirituale. ¶Licet quis dederit alteri ptātem agendi tpa- lia nō tñ spūalia ti. de. j. 7. ij. decre. §. iij. ℞. quid si reus agit. ¶Spūalia nō recipiunt extimationē eo. §. ℞. in fūma. ¶In spūalibus minor agit 7 cōuenit' vt maior 7 reputat' maior. iiij. p. ti. de rest. in inte. §. iij. ℞. quid si minor 7 ti. de statu regu. ℞. xxxj. ¶An in causis mere spūalibus requirat' lib. cōcep. iiij. p. ti. de lib. ꝓcep. §. x. vers. xxiij. ¶An pactū transactio vel cōpositio possint in spūalib' interuenire ti. de pac. 7 transac. §. j. ¶Indignum est q̄ ꝑ spūalibus facere quis homagiū cōpellatur ti. de feu. §. ij. in prin.

Poliatio. ¶Spoliatus pōt spoliatorem incōtinenti ꝓtinuato bello dejicere ti. de actore. ℞. si. item q̄ vult. ¶An spoliatus possessione fundi vel domus possit ꝑ pte intētare interdictū vñ vi 7 ꝑ pte triticariā contra spoliatorē vel inuasorē eo. ti. §. quid ergo. ¶An spoliatus citatus añ restitutionē rndere cogat' ti. de citatōe §. j. ℞. item q̄ est spoliatus. ¶Qualiter sit ꝓcedendū cum quis potēs aliquē spoliat nec vult se ꝙponere nec excōicari pōt. 7 si pōt ille parū curat de excōicatione ti. de. j. 7. ij. decreto. §. iij. ℞. sed pone ago. ¶An missus in possessionē ex primo decreto spoliatus postmodū possit petere restitutionē eo. ti. §. v. ℞. sed quid si missus. ¶Ñ 7 qualiter tractet' cā spoliatōis siue agat' in modū recōuentionis siue actōis siue in modū exceptōis ¶Et an 7 de q̄ 7 qualiter 7 q̄ñ cōtra agentē de spoliatione 7 q̄ñ cōtra agentē de alia actōe q̄ de spoliatōe possit excipere. ¶De effectu spoliatōis in modū actionis vel exceptōis ꝓbande. ¶A quo 7 cōtra quē de spoliatione agi vel excipi vel replicari possit de multis bonis dubi. circa p̄missa ti. de peti. 7 poss. §. j. ꝑ totum. ¶. xxvj. casus in quib' spoliato restitutio denegat'. ¶Itē octo casus in quib' viro spoliato denegat' vxoris restitutio ¶Item an excōicatus repellat' a petitōe restōnis spoliatorum. ¶Item q̄ q̄ñq̄ spoliat' quis rebus q̄ñq̄ bñficio q̄ñq̄ officio et q̄ñq̄ cōione fraterna. ¶Et q̄ñ in his casibus cōcedat' spoliato restitutio vel neget' ei. e. ti. §. ij. ꝑ totum. ¶Qualiter aget spoliatus cōtra spoliatorem vbi agit' de libel. concep. ¶De spoliato rebus corpalibus q̄liter intelligat' quis spoliatus. ¶Qr octo remedia sunt spoliatis a iure cōcessa. ¶Et vide quib' et cōtra quos qualiter in eis li. 7 po. for. 7 de multis dubi. circa hoc ti. de resti. spo. §. j. ¶De spoliato in corpalibus puta iuribus seruitūs 7 seruitutib' et alijs hmōi. ¶Qualiter intelligat' spoliatus. 7 qualiter in diuersis casibus aget et de multis circa hoc eo. tit. §. ij. ¶Q̄ñq̄ spoliat' quis corpalib' sit 7 incorpalib'. vnde qualiter talis aget vel si petitorio 7 poss. agere sit' velit. ¶Et q̄liter ꝙtra eū aget' qui rem a spoliatore recepit. e. ti. §. iij.

Ponsa. ¶Si mulier cōtraxit cū duobus vno videlicet sponsalia 7 cum altero matrimoniū vel forte matrimoniū cum vtroq̄ qualiter in his casib' li. 7 po. for. ti. de sponsa. ꝑ totum. ¶An sponsus possit dare sponse vel contra ti. de dona. inter vi. 7 vxo. §. j.

Ponsalia. ¶Qualiter in cā sponsalium snietur. ij. p. tit. de snia 7 q̄ se. §. vj. ℞. in mrimonio. ¶Quid sint spōsalia. ¶Dria inter matrimoniū 7 spōsalia. ¶Qualiter 7 quib' verbis spōsalia cōtrahant' ti. de sponsa. et matrimonio in prin. ¶Qualiter instra sup sponsalib' in diuersis casib' conficiant'. ¶De arris sponsalicijs. ¶An pena vel arra possint in spōsalib' vel mrimonijs apponi ad firmitatē ipsorū eo. ti. §. j. ꝑ totum. ¶Qualiter sup sponsalib' in diuersis casib' vel sup arris spōsalicijs li. for. eo. ti. §. ij. ꝑ totum. ¶De cōditionib' appositis in sponsa. 7 matri. tit. de condit. appo. ꝑ totum. ¶Que etas sit apta sponsalib' vel matrimonijs. ¶Et quid si maiores. vij. annis impuberes tñ contrahunt et postmodū alter dissentit. ¶Et qualiter in his casibus li. for. ti. de despon. impu. ꝑ totum. ¶Non licet a sponsalibus sine iudicio ecclesie resilire ti. de cōiu. leprosorū in fi. ¶De spōsalitia largitate quid sit 7 qualiter in ea li. for. ti. de dona. inter vi. 7 vxo. §. j.

Portule. ¶De sportulis ti. de expē- sis. §. v. ℞. itē nō. 7 ℞. j. q̄ fiunt. ¶Etiā de sportulis ti. de sala. §. j. ℞. si ℞o.

Tabularius. ¶De edicte naute caupones stabularij 7 alijs q̄ circa materiā illā occurrunt dicēda et q̄liter in his li. 7 po. for. ti. de fur. ℞. alia q̄z 7 se.

Tare. ¶An valet qđ fit a iudice stando vel eundo ti. de instru. edi. §. iiij. ℞. sed cum a ꝓcedente. ¶Qđ ꝑ me nō stat mihi imputari nō dz ti. de salarijs. §. iij. ℞. sed pone.

Tatera. ¶Filij boīm mēdaces sūt in stateris ti. de aduo. §. vj. ℞. si. post hoc in fi. ¶Sūt quidā qui stateras dolosas afferunt qui nō rōnis sed volūtatis arbitrio qđ volunt appetunt eo. §. ℞. vel ita sunt nōnulli.

Tagnum ¶Ut liceat in stagno vel lacu vel flumine publico piscari ẓt. ti. de cā pos. 7 ꝓpri. §. iij. ℞. viij.

Tatus. ¶Differt' iudiciuz si cā status impuberi moueat' ti. de actore. ℞. si. item differt'. ¶An in cā status interueniat ꝓcu. §. j. ℞. item excipit'. ¶Incertus de statu suo testari nō pōt ti. de instru. edi. §. xij. ℞. v.

Tatutum. ¶Statutuz municipale tollit. l. itē statutū dz aliquid opari ti. de fruc. 7 interesse. §. fi. in fi. ¶De statuto multa habent'. s. vbi ti. de cōsti. ¶Quos liget statutū municipale. ¶Et q̄ statutū sedis ap. oēs ligat ti. de cōsti. ¶Ubi debeant scribi statuta ciuitatis. 7 q̄liter impugnent' ti. de do. 7 con. §. ij.

Stellionatus. ¶De crimine stellionatus.iij.p.ti. de accusatione.§.j.ver.j.

Stigma. ¶Qualiter olim militum bra chijs infligebãtur stigmata.j. p.ti.de pcuratore.§.j.

Stilus. ¶Stilus romane curie dz pro lege seruari.ti.de teste.§.ix.ℵ.dein de 7 ti.de rescrip.pñsen.§.iiij.in prin. ¶Nam romana curia tanq̃ magistra ab omnib est sequẽda ti.de appel.§.x.ℵ.vt aũt. ¶Qualiter ꝓbetur stilus romane curie.vide Ly.in.C.que sit longa cõsuetudo in.iiij.q. ¶Stilus cancellarie dñi pape fundat in iure cõi ti.de rescrip.pñsen.maxime.§.ij.ℵ.item exci.q cõtinet.

Stipendium. ¶Estote contenti stipẽdijs vr̃is tit.de sala.§.j.ℵ.si vero. ¶Justũ est vt cõsequat sti pendiũ qui repit pstitisse obsequiũ.e.ti.§.iij.ℵ.ß pone ¶An stipendijs debeat fieri executio sñie ti.de sen.exe. §.iij.iuxta fi.

Stipulatio. ¶In stipulatõe nõ subintelligit aliq̃ psona nisi de q̃ noiatim est actũ.j.p.ti.de arbi.§.viij.ℵ.ß nũquid iste. ¶Quot sunt capta in cõpromisso vel cõtractu tot diuisiones sunt vel ptes penalis cõstitutõis in eo apposite.Sicut 7 alꝫ qt sunt res tot stipulatões eo.§.ℵ.qd si plura. ¶Ubi in cõpromisso vel ꝯctu intt uenerit stipulatõ sine pena agit ex stipulatu ad intt esse eo.§.ℵ.ß quid si stipulatus. ¶Si stipulatꝰ fuero cẽtũ amphoras vini ex fundo ticij vel aretuse partum lz pura videat obligatio tñ ꝓpter tacitã conditionẽ q̃ ineſt expectare debeo donec nascat. ¶Js aũt q̃ sub cõditõe stipulat creditor est añq̃ ipsa existat ti.de actore.ℵ.itẽ excipit. ¶Stipulationẽ recipe põt tabellio p eo p q̃ recepit instrm ti.de curatore.§.v.ℵ.instrm.7.ℵ.porro. ¶Si stipulor annua.x.ß stipulatio pura ẽ ti.de aduo. §.j.ℵ.in sũma. ¶Aliter petit qd̃ est ꝓmissũ p stipulationẽ 7 aliter qd̃ est ꝓmissũ aliter ti.de sala.§.ij.satis iuꝛ prin. ¶Sepe in stipulatõib dubitat an sit agendũ exstipu.vel certi.cõditõe 7 q̃ agere sit melius ti.de ac.seu peti.§.ij.ℵ.qd̃ aũt. ¶Añ pena vel stipulatio ꝓmittat et de multis bonis du.circa ß.e.§.ℵ.qñ aũt.aliud ẽ stipulari rẽ suã dari sibi.7aliud rẽ suã sibi restitui.e.§.ℵ. qd si. ¶De cautõib 7 stipulatõib.e.ti.§.v.ℵ.sequit. ¶Si.B.noie.C.stipulet ñ aget.C.directo nisi demũ facta sibi cessione a.B.et vide formã cessionis ti.de cess. ac.§.ij.ℵ.si aũt. ¶Qualiter iudices 7 tabelliones interdum ꝓ alijs stipulant.Et q̃ actio ex illa stipulatõe acquirit ei p q̃ fit ti.de.j.7.ij.decret.§.v.ℵ.si.sed ꝑmissis. ¶Ne stipulatões vicẽ obtineãt actõis.7 an in illis interponat.ij.decretũ.e.ti.§.x.ℵ.ß nũquid in illis. ¶Interdũ plures stipulatões pluriũ rerũ dicunt vna stipulatio ꝓpter cõceptionẽ verboꝝ ti.de recõ.§.iiij.ℵ.sed ꝑm. ¶An in ptorijs stipulatõib iuret de calũnia tit.de iura.calũ.§.ij.ℵ.pe. ¶An valet ß stipulatõ.ꝓmittis ihodie dare.x.rome cũ simꝰ narbone.idẽ si pure.x.stipulor.7 tu sub cõditõe rũdes ti.de posi.§.x.ℵ.si.sed pone. ¶Tot sunt stipulatões qt sunt res ti.de instr. edi.§.v. ℵ.si.ß qd si ꝓducto. ¶Stipulatio p eplam fieri nõ pt. eo.ti.§.xv.ℵ.donatio. ¶Utrũ in ptorijs stipulatõib iuret in litẽ ti.de iura.de la.ℵ.vtrũ aũt. ¶Pactũ 7 stipulatio nõ ptinet nisi ad psonas in eis ꝓtentas. ¶Nec pt quis p extraneo stipulari ti.de treu.7 pa.in fi. ¶Licet interdũ pactũ vel transactio nõ teneat si tñ stipulatio interceſſit si cõtra fiat pena ꝓmittit ti.de pac.7 trãſ ac.§.ij.iuxta fi. ¶De certi ꝓditõe ex stipulatu sũt multa ti.de plus peti. ¶Quid sit stipulatio ti.de emp.7vẽ. §.j.ℵ.ꝓmo aũt. ¶Per q̃ verba cõcipiat stipulatio.e. §.ℵ.ß 7 si ꝓpe fi. ¶An sint tot stipulatões qt sũt anni p quib est ꝓmissa pẽsio. ¶Si igit plures sunt stipulationes tot actões ti.de lo.7 cõ.§.vj.ℵ.lxj. ¶Alteri stipulari vel paciſci nemo põt.e.§.ℵ.cxlviij. ¶Ex stipulatione facta sine cã nõ nascit obligatio tit.de fen.§.ij. ℵ.si.iij. ¶Stipulatões nõ diuidunt.eo.§.ℵ.xxxiij. ¶Quia cautões p stipulatiões vallant.iõ videndũ est de actionib seu cõditionib ex hmõi stipulatõib descẽdentib.ſ.ex stipulatõe pupilli re.sal.fo.rem ra.ha. Judicatũ solui.dãni infecti.de ope demoliendo et multis alijs. ¶Et qualiter in illis actionib 7 cõditionib.li.et po.for.plene no.ti.de pigno.§.ij.p to. ¶Verbũ stipulatiõis sp ẽ in ꝓmissionib apponẽdũ. qr postmodũ nõ ℵtit i dubiũ.an legitie sit ꝓmissio facta ti.de obli.7 sol. §.j.ℵ.ad pmũ. ¶Licz stipulet p se 7 fratrib nõ tñ fratres absentes cõsortes exigere poterũt nisi facta cessiõe tñ si vni eorũ soluat debitor liberat.7 nota q̃ aquit.stipulatio oẽs pcedentes stipulatões nouat 7 ꝓmit ipsaq̃ ꝓmit p acceptilationẽ 7 qualiter fiat vide.e.§.ℵ.si. forma p pcio.ℵ.aquiliana. ¶De multis actionib ex stipulatõne eo.ti.§.iij.ad fi.7.§.iiij. ¶Ex aquiliana stipulatione nõ oritt actio eo.ti.§.v.in prin. ¶De actiõe ex stipulatu pſumpta ti.de cens.§.j.in prin. ¶Verborum stipulatio vtroq̃ loquente cõtrahit ti.de sponsa. et ma.in prin.ver.secus.

Studium. ¶Cui concedit in studio cõcessa sine quib in studio commode stare nõ posset ti.de actore.ℵ.item excipit. ¶Accedens ad studium tenet in ecclesia vel terra sua dimittere pcurato rem si põt.alꝫ imputat ei. ¶Ille qui est in studio nõ tñ vacat studio sed illicitis p stante in studio non habet nec studentiũ priuilegio gaudet.iij.p.ti.de rest.in inte. §.j.ℵ.si vero actor sit absens. ¶Studẽtes in curia romana illi gaudent priuilegijs quib gaudẽt studentes in studijs generalib ti.de mgr̃is in fi.

Subastatio. ¶Subastatõ tollit ꝓsumptionẽ cõtra venditẽ ti.d̃ ces.actõis.§.j.ℵ.ß opponit. ¶Qualiter fiat subastatio rei pupillaris vendende ti.de cita. §.iij.ℵ.si vero.7 qualiter in alijs liberis7 rebus ti.de.j. et.ij.decr.§.v.ℵ.sed qualiter 7 se. ¶Quid sit subastatio.7 qualiter fiat ti.de empt.7 ven.§.iij.ℵ.si.hoc qz. quibusdam alijs.

Subsidium. ¶De actiõe infactũ subsidiaria.iiij.p.tit. de ꝓpie.§.j.in fi. ¶In subsidiũ fit qd̃ alꝫ non fieret.ij.p.ti.de cõtuma.§.iiij.ℵ.sed nunquid.

Suffraganeus. ¶An 7 vbi suffraganeus sit recusabilis in cã metropolitañ.ti.de iudice dele. §.viij.ℵ.si.itẽ si est suffraganeus 7 se. ¶Qualiter agat archiepꝰ cõtra suffraganeos p iuribus suis ti.de off.or. maxime in fi.7 de maio.7 obe.Accursius.

Suffragium. ¶Non est ad mẽdicata suffragia recurrẽdũ.j.p.in pe.ℵ.si.ceterũ. ¶Suffragiũ iudicis idẽ est qd̃ officiũ iudicis ti.de adul.ℵ.itẽ q cõstitutio.

Subgrũda. ¶De interdicto ne qs habeat aliqd positũ in subgrũda vel domo vel cenaculo vel alibi. qd̃ si caderet nocere posset.7 si qs contrafecerit puniat in x.aureis ti.de iniurijs 7 dam.dato.§.ij.ℵ.ad hoc.

Subiectio. ¶Qualiter agat 7 ꝓmit.tit. de sñie 7 q̃ ipsam se.§.v.ℵ.item dz 7 ti.de offi. or.7 de maio.et obe. ¶Añs tpalis vel spũalis põt pro subditis appellare ti.de ap.§.j.ℵ.item eps. ¶Qualiter añs petat subditos dicto ti.de maio.7 obedi. ¶Qualiter agatur de subiectione eccleſiarũ 7 locorũ religioso rum p superiores cõtra inferiores vel ecõtra tit.de re. domi.7 se.

Subscriptio. ¶Subscriptões diuersis ex causis in lris apponunt ti. de cita. §. v. ℣. lris igit. ¶An & qñ sit necessaria subscriptio tabellionis vel testiũ ti. de instru. edi. §. ix. ℣. itẽ q̃ nõ est. ¶Qualiter testes debeãt subscribere in testõ. e. ti. xiiij. ℣. illud & pce. ¶Qualiter notarius se subscribat in instro sñie. & quid hmõi subscriptio operet ti. de sñia & q̃ se. §. vj. ℣. nõrius. ¶Subscriptio requirit in libello ti. de li. con. §. xv. iuxta prin. ¶De subscriptõibꝫ in electõibꝫ vide vbi agit de electione pticulari ti. de elec. §. j. ℣. in sacris & se.

Substitutio. ¶An licet doctori legere scriptori scribere. vel alteri oparia opas facere & substitutũ ti. de sala. §. fi. iuxta fi. ¶Filius naturalis fratrẽ excludit in substitutõe ti. de lo. & cõ. §. vj. ℣. clxxij.

Subtilitas. ¶Sunt nõnulli quibꝫ est discretõis immoderata subtilitas qui dum extimari ebetes volũt et sepe se in quibusdã inquisitõibꝫ plus q̃ expediat exercentes ex nimia subtilitate fallunt. j. p. in pe. ℣. sic. ceterũ. ¶Ñ q̃ impitus videt subtilius q̃ pitus. j. p. tit. de arbi. §. viij. ℣. itẽ ex eo. ¶Interdũ subtilitas est dãnosa ti. de recusa. §. fi. ℣. item nũquid tres. ¶Et subtilitas reprobat ti. de aduo. §. vj. ℣. vel ita sunt nõnulli. et ti. de renunciatõe. §. ij. ℣. euangelica.

Successio. ¶Qualit mater filio morienti succedat cum filiꝫ vel filiabꝫ suis supstitutis vel cũ primis. ¶Qualiter etiã nepotes ex filia p̃mortua succedãt auo. j. p. ti. de pcu. §. j. ℣. qualiter. & ver. porro. ¶Qui in alterius locũ succedit eiusdẽ iuribꝫ vtit ti. de teste. §. j. ℣. sed pone. ¶An & qñ rescriptũ impetratũ cõtra pdecessorẽ extendat ad successorẽ ti. de rescrip. pisen. §. ij. verius habet in. §. vij. in prin. ¶An citatio a pdecessore facta valet q̃ ad successo. ti. de cita. §. iiij. ℣. & no. ¶Qui vel qñ in alterius locũ succedit eodẽ iure dz censeri & eius iuri naturã ti. de li. con. §. j. ℣. sed nũquid tit. de posi. §. iij. ℣. & no. ¶Quis succedit seruo meo ascripticio boi meo vel alij hmõi psonis si religionẽ intrauerint tit. de edi. instru. §. xvij. satis iuxta prin. ¶An executio testamenti trãseat ad successorẽ. eo. ti. §. xiiij. versi. sed quid. ¶Juri succedẽdi in posterũ põt pacto renũciari ti. de renũ. & cõclu. ver. sed quid. ¶Successor & pdecessor cẽsent eadẽ psona. ¶Et q̃ in eccl̃ia cessat ius succedenti ti. de sñia & q̃ se. §. vj. ¶Hodie emãcipati & sui equaliter succedũt ti. de indi. §. j. ver. est & alia. ¶Non dz ius immutari ex psona successoris & tñ cõtranũ in b̃ videt in herede qui fuerat creditor testatoris. q̃ solus p̃ pte sua in qua successit videt facta cõfusio primi iuris ti. de lo. & con. §. vj. ver. lxxj. & ℣. lxxv. ¶Qui in alterius locum succedit eodẽ iure vti dz. ¶An successio feudi sit filiis ceteris successionibꝫ. An mulier vel monachus succedãt in feudis. ¶Et in successione feudorũ seruet cõsuetudo locorũ ti. de feu. § ij. ver. xxiiij. & ij. se. ¶Quaeliter aget qui vult ex testõ vel ab intestato succedere. ti. de testa. §. ij. ver. earũ & se. p to. §. ¶De successiõibꝫ ascẽdentiũ & descendentiũ collateraliũ cõsanguineorũ naturaliũ & legaliũ legitimorũ & in causis secularibꝫ & ecclesiasticis & breuiter olim quoq̃ mõ succedere volẽtiũ plene habet ti. de succes. ab intes. p to. ¶An pentes succedãt filio religionẽ intrãti ti. de reg. ver. liij. ¶Vicia psonalia nõ transeũt ad successorẽ. ¶Succedit res loco p̃cij & ecõtra q̃ñq̃ ti. de vsuris. ℣. & pone vsurarius.

Sudor. ¶In sudore vultus tui vesceris pane tuo ī. j. p. in pe. ℣. sane

Summaria. ¶Qualiter habet fieri sũmaria cognitio cãe vbi agit de cognitõe. ¶Qualiter bẽat fieri sũmaria examinatio q̃ babz p̃cedere missionẽ in pos. ij. p. ti. de cõtumacia. §. iij. ℣. porro. ¶De sũmaria petitione & cognitõe ti. de li. con. §. x. ℣. sed a petat.

Superficies. ¶Superficiari⁹ agit rei ven. vtili ti. de posi. §. v. ℣. in summa. ¶De interdicto de superficiebus & de vtili rei ven. q̃ dat superficiario ti. de cã posi. et ppria. §. iiij. ℣. si. est & xij. & ti. de ppria. ℣. si. est & vtilis. ¶Que domus dicat superficiaria. ¶Cuius sit ei⁹ ppietas ti. de lo. & con. §. j. ℣. si vero. ¶Superficiarius possit de naturaliter & ppriet⁹ius ciuiliter. e. ti. §. vj. ℣. xl vj. ¶An superficiari⁹ possit ius suũ in aliũ trãsferre sine cõsensu dñi eo. §. ℣. cxxv.

Superfluitas. ¶Superfluitas reprobat immo punit. j. p. ti. de pcu. §. iiij. ℣. sed opponit & tit. de aduo. §. vj. ℣. deinde & ti. de posi. §. vij. in pn. & ℣. & nõ. ¶Dis superfluitas ẽ resecãda ti. de teste. §. vj. ℣. habita. ¶Securi⁹ tñ est superfluũ admittere q̃ necessariũ omittere q̃ superflua nõ viciãt ℈ctũ. d. §. vij. de posi. ℣. & nõ.

Superillustris. ¶Qui dicant superillustres tit. de iurisd. o. iu. ℣. maximi & ℣. fm canones.

Supplere. ¶Qualiter iudex p̃t supplere de iure vel de facto. j. p. ti. de offi. om. iu. §. vj. ℣. añ litẽ & ℣. in sñie. et ℣. post sñiam & plene tit. de dispu. & alle. §. vj. ¶Dõ a lege omittit a iudicis religione supplet ti. de teste. §. vj. ℣. datis. ¶Dõ añ a iure statutũ nõ est nos nõ debemus supplere ti. de. j. & ij. decre. §. ij. ℣. sed nũquid.

Supplicatio. ¶Post. x. dies non licet supplicare sicut nec appellare ti. de ap. §. v. in prin. ¶Licet supplicatio dr̃ p̃tra res bis iudicatas nõ tñ dat nisi semel ti. de ap. §. viij. ℣. pe. ¶In quibꝫ casibꝫ possit supplicari & quis cãm supplicatõis debeat examinare ti. de supplicatõe. §. j. ¶Ñ & ex quibꝫ causis valeat supplicari. eo. ti. §. ij. ¶In quo differt supplicatio ab appellatõne. ¶Ñ q̃liter & infra q̃ tp̃s debeat supplicari. ¶Quis possit supplicare. & quis nõ. ¶Q̃ pendẽte supplicatõne mandat tñ sñia executioni. ¶Ad q̃ ptendat supplicatio. ¶Et q̃ supplicatio tñ semel p̃stetur eo. tit. §. iiij. ¶De effectu supplicationis eo. ti. §. iiij.

Sum. ¶Nullus in re sua siue in totũ siue in partẽ arbiter esse põt. j. p. ti. de arbi. §. ij. ℣. itẽ nullo. ¶Que eccl̃ia intelligat sua ti. de aduo. §. j. ℣. item q̃ est clericus. ¶In re sua nõ p̃t q̃s obligatiõz bñe. ¶Itẽ res sua eo inscio nõ p̃t ab alio obligari. t. d. j. & ij. dec. §. v. ℣. & q̃rit. ¶Dõ suũ ẽ ãpli⁹ suũ fieri nõ p̃t. e. t. §. x. ℣. & q̃z. ¶Qui ꝓtinet ant noĩe suorũ. iij. p. ti. de accusatõe. §. ij. in pn. ¶Nemo p̃t in re sua vsufructũ vl̃ seruitutẽ bñe. & tñ illa alij dare p̃t ti. de lo. & cõ. §. vj. ℣. xlv. ¶Sua intelligũt bona q̃z q̃s vẽdicatõz hz. e. §. ℣. cliij. ¶Justũ ẽ vnicuiq̃ sua cõmittere & liberũ est cuilibet de suis cõtrahere tit. de feu. §. ij. ver. xix.

Surditas. ¶An surd⁹ vl̃ surdaster possint testificãi. t. d. teste §. vij. ℣. de auditu.

Suspẽsio. ¶An suspẽsi p gulã sint in cimiterio sepeliẽdi ti. d. lego to sb̃ ti. de dispẽ. §. v. ℣. lxxviij. ¶An suspẽsus testimoniũ ferre possit ti. de teste. §. j. ℣. q̃d de suspenso Forma sñie suspẽsionis in diuersis casibꝫ ti. de sñia & q̃ se. §. vj. ℣. iuꝛ. ¶De suspẽsiõe & q̃s & q̃liꝫ restituẽ possit suspẽsũ. iij. p. ti. de accusatõe. §. ij. in multis. ℣. ¶Interdum ponit dispositio p suspẽsione. ¶Quis aũt & q̃s suspẽdere possit. e. tit. §. iiij. ¶Quõ suspendit quis interdũ ꝓpter infamiã ti. de inqui. §. iij. ℣. quid si crimẽ et ti. de aboli. §. ij. in prin. ¶Qualiter li. foꝛ. cõtra eum q̃ suspẽsus celebrauit diuina tit. de cleri. excom. minis.

Aspitio. ¶Tutor cã suspitõis cõtra ipsũ mote durãte nõ põt alquẽ cõuenire lz ei nõ sit administratio interdicta ti. de tutore. §. v. ℞. si aũt. ¶Par affectõis cã suspitionẽ tollit ti. de teste. §. j. ℞. quid si testes. ¶Suspitio violẽta repellit a testimonio. e. §. ℞. itẽ q̃ est ꝓtra eum suspitio. ¶Executor testamẽtarius tutor curator procurator ꝓlatus iudex ⁊ alie ꝓsone sĩles ꝓpter suspitionem ex officio iudicis ab officio suo remouent ti. de instru. edi. §. xiiij. ℞. quid si executor ⁊ se. ¶Suspitio inquisitionem inducit de hoc vide vbi agitur de inquisitione ¶Itẽ inducit purgationẽ ti. de ob. §. ij. ℞. illud. ¶An suspitio ꝓbet ⁊ qualiter ti. de no. cri. §. iij. ℞. fama.

Tabellio. ¶Contra tabellonẽ opponit q̃ est ignotus seruus vilis vel deportatus. his obiectis vacillat fides instr̃i. ¶Sed a q̃ fiãt tabelliões. j. p. ti. de ꝓcu. §. iij. iuxta ꝑn. ¶Si testis negat se dixisse q̃ p tabellionẽ sunt scripta cui magis credet an. s. tabelliõi an testi. ¶Et an solus tabellio absq; iudicis pñtia põt testes examiare. j. p. ti. de teste. §. j. ℞. ß pone ecce. ¶Nõ valet instr̃m si tabellio aliq̃d addat d̃ suo. e. §. ℞. itẽ q̃ aliq̃d. ¶Pro tabellione ꝓsumit. e. §. ℞. qd g̃. ¶De salarys tabellionũ plene habet ti. de sala. §. ij. ¶Citatio põt fieri p tabellionẽ qui est publica ꝓsona. vñ ꝓ eo ꝓsumit ti. de citatõe. §. iiij. iuxta ꝑn. ¶Tabellio dr̃ publica ꝓsona qr publicũ offm̃ gerit ti. de. j. ⁊ ij. decre. §. v. ℞. ß quas. ¶Tabellio qui seruus publicus dr̃ in. l. stipulat interdũ ꝓ aliq̃ absente ⁊ cõtra illũ absenti vtilẽ actionẽ acquirit illi actionem cedẽdo. e. §. ℞. ß ꝑmissis ⁊ ti. de satisda. §. ij. ℞. satisda. ¶Tabellioni credit de his q̃ spectẽt ad offm̃ suum ij. p. ti. de ꝓba. §. iij. ℞. hoc q̃z. ¶Qualiter tabellio debeat ꝓficere instr̃m publicũ ⁊ q̃liter ordinare. q̃liter tabellio in instr̃o dr̃ ponere nomen suũ. ¶Qr tabellio nõ testificat de singulis in instr̃o ꝓtentis sed solũ de his que principaliter tunc agunt vt pz in sñie platõne ⁊ silibus. ¶Itẽ q̃ semp dr̃ tabellio dicere in instr̃o se rogatũ fuisse si tñ hoc non dixerit credit ei sup ß si vinit aliter incũbit de hoc ꝓbatio ꝓducẽti. dicunt tñ quidã q̃ semp ꝑsumit rogatus. ¶Itez dr̃ rogari publice si tñ rogatus occulte fecerit publicũ instr̃m valet instr̃m. ß ipse tabellio dr̃ puniri. ¶Nec dr̃ tabellio cõficere instr̃m mõ de his q̃ viderit ⁊ audierit nisi fuerit de his requisitus tũc ¶Et si nõ rogatus facit instr̃m suspectus est qr se ingerit. ¶Tabellio autẽ seruus publicus dr̃. vñ publice dr̃ seruire. ¶Item tabellio inter testes cõnumeratur. ¶Qualiter aũt tabellio se in instr̃is iam alias exemplatꝫ subscribat ti. de instru. edi. §. ij. ꝓ to. ¶An tabellio debeat requiri ab vtraq; ꝑte q̃ conficiat instr̃m vel sufficit q̃ ab altera ꝑte tñ. ¶De forma iuramẽti tabellionis ⁊ quedã alia de tabellione. e. ti. §. iij. ¶An credat tabellioni de his q̃ in instr̃o cõtinent. ¶Qr tabellio ꝓ seipsũ nõ ꝓ aliũ dr̃ facere instr̃m. q̃ aũcte iudicis de ꝓtocoll. notarij mortui tabellio viu⁹ põt cõficere instr̃a. ¶Qualiter hoc faciet ⁊ q̃liter tunc iurabit q̃ tabellio est publica ꝑsona. ¶Qr equiualet duabꝫ vel tribꝫ ꝑsonis ⁊ q̃dam alia de tabellione. e. ti. §. iiij. in multis. ℞. ¶Qua actione tabellio cogat edere instr̃a. e. ti. §. vj. ℞. si. ß q̃z. ¶Tabellio dr̃ ꝑnus publicus. itẽ dr̃ publica ꝑsona qr ꝓpter publicã vtilitatẽ eius officiũ est inuentũ eo. ti. §. vij. in ꝓn. ¶Alicubi dr̃ q̃ aũctas tabellionis equiualet duobꝫ testibꝫ. alibi q̃ tribꝫ. alibi q̃ vni. ¶Qr scripture tabellionis credit in iudicio lz nõ hebeat testiũ inscriptionem. ¶Qr ⁊ quare magis credit scripture tabellionis q̃ scripture epi vel iudicis. ¶Quis possit facere tabelliões. ¶Ubi ⁊ de quibꝫ tabellio possit facere instr̃a. ¶An. s. tabellio laicus possit facere instr̃m de spũalibꝫ vel ecõtra. ¶Qui possint fieri tabelliones vel tabellionatus officiũ exercere. ¶Qualiter ꝓbetur quis tabellio. ¶Et quid de instr̃is factis ab illo qui se cum nõ eẽt ꝓ tabellione se gerebat. ¶Ex quibꝫ causis tabellio ꝑdat officiũ. ¶An ad dictatum alterius maxime ꝓtis tabellio debeat facere instr̃a. ¶Sub qua forma fiant seu creant tabelliones. ¶An ꝓbetur quis tabellio eoipso q̃ in suis dr̃ instr̃is q̃ talis aũcte talis notarius tale fecit instr̃m. ¶Qr tabellio multas habet appellationes. ¶An tabellio teneat scire iura. ¶De quibꝫ testificetur tabellio in instr̃o suo. e. ti. §. viij. fere ꝓ totũ. ¶De multis exceptõibꝫ q̃ possunt opponi cõtra tabellionẽ. ¶Et quid si tabellio nõ põt ꝓbare se tabellionẽ. ꝓbatur tñ q̃ diu gessit tabellionatus officiũ. ¶Qr tabellioni creditur de his q̃ gessit. ¶An tabellio ꝓ aliũ possit cõficere instr̃m. ¶Pone q̃ tabellio cõfecit aliq̃d instr̃m. ꝛc inde illud instr̃m sñiatur falsum. ⁊ idez tabellio scribit sñiam illam ⁊ tacet hoc. nũquid ex hoc est falsarius iudicandus. ¶An quis possit opponere ꝓtra instr̃m contra se ꝓductũ. q̃ tabellio qui instr̃m dr̃ cõfecisse erat filius vel domesticus seu familiaris aduersarij. ¶Et q̃d si testator legat aliq̃d tabellioni qui testm̃ scribit d̃ bis et quibusdã alijs circa p̃missa. e. ti. §. ix. ¶Qualiter debeat esse tabellio in cã electõis ti. de elec. §. j. ℞. ß facto. ¶Si tabellio religionẽ ingredit põt cõficere instr̃a de notis quas primo receperat nõ aũt noua recipere. naz instr̃a facta ꝓ eum qui est in sacris tenent. nisi fuerit ꝓhibitus titulo de statu regula. ℞. xxvij.

Tabula. ¶De tabulis testamẽti quere. j. vbi agit de testõ. ¶De bonorum possessiõe ꝑm tabulas ⁊ cõtra tabulas valde plene ti. de testamentis. §. iij.

Taciturnitas. ¶Seneca. Si tibi ipsi nõ imperasti vt taceres quõ ab alijs silentiũ exigis ⁊ in canone qua libertate põt alios corripe dum tacite tibi rñdeas ea q̃ corrigis cõmisisse. ¶Itẽ si tacuisses philosophus fuisses ti. de aduo. §. vj. ℞. postmodũ. ¶Que taciturnitas obstet impetrantibꝫ ti. de rescrip. ꝓsen. §. v. ℞. qd si impetrãs ⁊ se. ¶Qui tacet cõsentire videt. Contra qui tacet negare videt. Contra qui tacet neq; negat neq; cõsentit de his plene ti. de posi. §. ix. ꝓ totũ. ⁊. ij. ꝓ. ti. de cõfess. §. iiij. ℞. si vero. ¶Interdũ fit tacite qd̃ exꝑsse fieri nõ põt. interdũ fit ecõtra. s. exꝑsse qd̃ nõ tacite. ⁊ tñ fieri põt qd̃ fit exꝑsse tit. de li. cõcep. §. vj. ¶Inbis q̃ me inuito fieri nõ pñt taciturnitas ꝓ cõsensu habet ti. de elec. §. ij. ℞. itẽ nũquid. ¶Qr tacite inter ꝓtrahentes agit ꝓ exꝑsso habet ti. de lo. ⁊ con. §. iij. parum añ ℞. si aũt. ¶Taciturnitas vsq; ad mortẽ habet effectum cõfirmationis eo. ti. §. vij. ℞. cl.

Talio. ¶Qñ ⁊ qualiter accusans se ad penam obliget talionis. iij. ꝓ. ti. de accusatione. §. j. ℞. porro.

Tallia. ¶An ⁊ qñ ⁊ ꝓ quibꝫ rebꝫ clerici cõiugati vel alij teneant cũ laicis ꝓtri huere ad tallias ⁊ collectas ti. de cle. cõin. ꝓ to.

Taratio. ¶Qualiter et qñ fiat taratio expensarũ. ij. p. ti. de excep. ⁊ replj. §. iiij. ℞. quid si reus. ¶Qualiter fiat taratio iniurie ti. de iniurijs. §. j. ℞. in hac aũt. ℞. in summa et. §. ij. ℞. si aũt corpus.

Telum. ¶Heu patior telis vulnera facta meis ti. de aduo. §. iiij. ℞. cautus tñ. ¶Tela nocent leuius visa volare prius eo. ti. §. vij. ℞. ad eius.

Temperamentum. ¶Modicũ tẽpus cum aliq̃ tpamento dr̃ intelligi. j. ti. vbi de tpe verſ. modicum.

Tentatio. ¶Deus tẽtari nõ dr̃. j. p. ti. d̃ accusatore. §. fi. ℞. qd si. a.

Tempus. ¶Infra vbi est de termino sunt aliqua q̃ ad hunc ti. fa-

ciunt ꝛ ecõtra. ¶Melius est añ tp̃us occurrere ꝫ post eãm vulneratã remediũ q̃rere ti. de actore. ℞. quid si mi nor. ¶Tp̃s facti ꝓcuratorij et cõsiliũ ẽ inspiciẽdũ. j. ꝑ. ti. de ꝓcu. §. j. ℞. ß pone caplm. ¶Tp̃s date ī lr̃is ꝛ instr̃is dꝫ ponit. eo. ti. §. iij. ℞. sed quid si in mãdato. ¶Tp̃s lo qndi est tp̃s tacẽdi. nam oia tp̃s habẽt ti. aduo. §. v. ℞. cum añt. ¶Sepe tp̃s ꝛ hora nõ patit plenius deliberã di ꝙsiliũ. e. ti. §. vj. ℞. vel sic. ¶Tp̃s cõtractus inspicit ti. de cõpe. iudi. adi. §. j. ℞. quid si debitor. ¶Cursu tp̃is efficit quis ciuis. ꝛ sic rõne tp̃is sortit quis forũ. e. ti. ℞. lj. ¶Tp̃s in cõmissionis lr̃is cõprehensũ cõputat a tpe ꝙ rescriptũ iudicibꝫ pñtatur ti. de rescrip. pſen. §. v. ℞ſ. itẽ nũquid. ¶Qđ tp̃s debeat attẽdi circa lr̃as aplicas eo. ti. §. ix. ℞. in summa ꝛ q̃si ꝑ totũ. §. ¶Modicũ tp̃us cũ q̃dã tpamento dꝫ intelligi. ¶Itẽ verbũ pñtis tp̃is dꝫ attendi ti. de citatõe. §. iiij. ℞. quid si nõ p̃fixis ꝛ ℞ſ. quid de illis. ¶Qui prior est tpe potior est iure ti. de. j. et. ij. decre. §. v. ℞. j. ¶Ex longo tpe sequit oblinio tit. de peti. ꝛ possſ. §. j. ℞. pe. ¶Qualiter positões ad ꝓbationẽ tp̃is fiant ti. de pos. §. v. ℞ſ. eadẽ. ¶Confessio añ matrimoniũ facta cõtrahit ad tp̃s mr̃imonij. ij. ꝑ. ti. de cõfes. §. ij. ℞. pe. ¶Tp̃s initi cõtract⁹ dꝫ poni in instro ti. de instr. edi. §. vij. ℞. subseq̃nter ꝛ. ℞. post indictionẽ ¶Hec dictio tunc extremũ tp̃s significat. e. ti. §. vj. ℞. quid si velis. ¶Ubi tp̃s nõ est determinatũ a iure stat arbitrio iudicis. e. ti. §. xiij. ℞. illud etiã. ¶Tpe indigemus vt aliquid maturius agamus ti. de requisi. cõsilij. ℞. quid si est statutũ. ¶Circa formã cõmissionis q̃ fiũt interdũ vt. ſ. negociũ infra certũ tp̃s instruat ꝛ decidatur vel instructũ remittat ti. de remiſ. §. iiij. ℞. in sũma. et plenius. ij. ꝑ. ti. de snia ꝛ q̃ ipsam seq. §. iij. ¶De tpe qđ dat ad appellandũ in iudicio vel extra ꝛ ad in interesti. petẽdã. ¶Qñ incipiat currere ꝛ sic an sit vtile vl ꝙtinuũ ꝛ quid iuris sit de illo. ij. ꝑ. ti. de ap. §. v. ¶Que tpa currant vel nõ currãt ecclesie vel minori. e. ꝑ. ti. de resti. in inte. §. ij. ℞. hoc añt ꝛ ℞. vt añt. ¶Distinguẽda sũt tp̃a vt ꝙcordãt variãtia iura ti. d expẽ. §. iiij. ℞. in sũma. ¶Infra qđ tp̃s cã delegati debeat terminari. iij. ꝑ. ti. de accusatõe. §. vj. in prin. ¶Qualiter allegat tp̃us ad ꝓbanda seruicia ti. de cã pos. ꝛ ꝓpri. §. ij. ℞. hec forma. ¶Tp̃s nõ modicũ dr̃. v. annorũ. iiij. ꝑ. ti. de ꝓpri. §. j. ℞. ceterũ in po. actoris. ¶Tp̃s nõ est modus inducẽde obligatõis. nec solũ tp̃s facit ꝙsuetudinẽ. e. ti. §. iij. ī ꝑn. ¶De hoc an tp̃s sit modus inducẽde obligatõis ꝛ q̃liter ꝑuitus ꝓbet ex tpe ti. de resti. ſpo. §. ij. ℞ſi. sed quõ ad fi. §. ¶Qđ vno cõtextu optat fieri nõ valet diuersis tp̃ibus actũ. interdũ añt spectat tp̃s li. cõte. interdũ tp̃s snie ti. de bis q̃ fi. a pla. sine cõsen. ca. ¶Ex pteritis pñtia metiunt ti. de lo. ꝛ cond. §. vj. ℞. xxvij. ¶An mutatio tp̃is mutet obligationẽ. e. §. ℞. cij. ¶Ex tp̃is diuturnitate pſumit aliq̃d ti. de feu. §. fi. parũ añ ℞. si añt. ¶Qñ sit inspiciendũ tp̃s li. con. qñ snie. qñ tp̃s cõtractus. qñ tp̃s diei vel cõditõis excõicantis. ꝛ qñ tp̃s more plene no. ti. de obl. ꝛ sol. §. iiij. ℞. ad hᵒ añt ꝛ se. ¶Prescium spectat ꝑm certa tpa. e. §. ℞. q̃d si libellus. ¶Tractus futuri tp̃is nõ spectat ad iudicẽ nisi in ꝑuitutibꝫ ꝛ annuis pſtatiõibꝫ ti. de deci. ℞. sed ei. ¶De hoc etiã et ꝙ tp̃s nõ est modus inducẽde obligatõnis nec inducit actionẽ sed parit exceptionẽ ti. de cẽsi. §. j. ¶Nota tp̃s §. j. ℞. in sũma in fi. ꝛ §. ij. ℞. qñq̃ ꝛ ℞. si añt corpus.

Terminus. ¶Pars nisi venit in termino a iudice vel arbitro statuto nec iter arripuit veniẽdi. ꝛ si venisset nihil actũ fuisset qr iudex vel arbiter medio tpe mortuus est. certe nõ incidit in penã qr nõ interest alterius ꝓtis illã venisse. j. ꝑ. ti. de ar. §. fi. ℞. fi. ¶Judex ex officio moderat tp̃s vel terminũ in stipulatõe appositũ ti. de offi. om. iu. §. vj. ℞. añ li. cõte. ¶Terminus ad ꝓponendum quicquid ꝑs ꝓponere voluerit dandus est. ¶Quedã interlocutoria q̃ transit in rem iudicatã. vñ post talem terminũ in eadẽ instantia iudicij nõ audit ꝑs ad objiciendum crimina vel defectus. sed in cã appel. bñ audit. ¶An terminus cõstitutõis statuimus tm̃ valet q̃tum terminus ad ꝓponẽdas exceptões p̃fixus. ¶Et q̃d terminus p̃dicte cõstitutõis operet ꝛ de quibusdam aliis dubitentibꝫ ad ß. j. j. ꝑ. ti. de pcu. §. j. sed pone caplm et se. ¶Quis terminus dicat breuis vel longus ti. de citatione. §. iij. iuxta prin. ¶Que debeat iudex cõsiderare in termis moderãdis. e. §. ī fi. ¶Quid sit necessariũ ad circũductionẽ termini. ij. ꝑ. ti. de cõtu. §. j. iuxta ꝑn. ¶Titulus de cõparitõe in termio sumat supra vbi est ti. de ꝙparitõe. ¶Q̃q̃ terminus intelligit pemptorius licz ß in assignatõe termini nõ sit dictũ. ¶De termino q̃t dato ad exceptões ꝓponẽdas vel ad testes ꝓducendos vel ad aliq̃d aliud faciẽdũ multa bona no. ij. ꝑ. ti. de dila. §. j. iij. ꝛ. iiij. in quibꝫ sunt multa bona de termino ꝛ ea. ꝑ. ti. de excep. ꝛ repli. §. ij. in prin. ꝛ ℞. an q̃t ꝛ ij. se. ꝛ ℞. idem q̃ꝫ ꝛ valde bñ. §. iij. ℞. sed datus ẽ ponꝛ seq. ¶Terminus ad cõparendũ corã superiore partibꝫ a remittẽte p̃fixus ꝑ pemptorio est habẽdus ti. de remiſ. §. ij. in prin. ¶Et põt hic termini assignatio falsa iudice remittẽte etiã si de hoc mentio nõ fiat in cõmissione. Nam ꝛ iudex a q̃ appellat põt terminũ p̃figere partibꝫ ad ap. ꝓsequendã. ꝛ hic terminus ꝑ pemptorio est habendus. eo. ti. §. iij. in prin. ¶Appellari põt si iudex inciat a termino pemptorio. ij. ꝑ. ti. de app. §. ij. ℞. sed qđ dices. ¶Terminus seu citatio iure habet ꝑ pemptorio eo. ti. §. vj. ℞. cautus etiã. ¶Idẽ de termino ad ap. ꝓsequendã a iudice vl ab appellante p̃fixo. ꝛ terminus ille ab alterutra partium ꝓueniri nõ potest ꝛc. eo. §. ℞. porro. ¶Interdum statuitur a iudice alicui terminus ad rem petendam ti. de emp. ꝛ ven. §. vj. versi. qualiter ergo.

Territorium. ¶Extra territoriuꝫ ius dicenti impune nõ paret ti. de iudice dele. §. ij. ℞. sed ꝑm.

Testamentum. ¶Non nocet testamentũ diuersis noibus appellari. j. ꝑ. ti. de arbi. §. viij. versi. ecõtra. ¶An insinuatões testõrum sint meri imperij ꝛ coram q̃ fieri debeãt ti. de iurisd. o. iu. ℞. notandũ. ¶Judicis offm̃ imploret ꝑ exhibendis tabulis testamẽti ti. de offi. o. iu. §. ij. ℞. item agit. ¶Ad iudicis offm̃ ptinet decernere vbi tabule testi ponant. eo. ti. §. vj. in princ. ¶Rescisso testõ p̃is legata soluunt liberis ꝛ parẽtibꝫ sine dõia serus. j. ꝑ. ti. de pcu. §. j. ℞. porro. ¶In q̃ testõ detur tutor. ¶Ex quibꝫ causis dicatur irritum testm̃. ¶Quid obijciat testõ. ¶Et ꝙ in testõ matris inter liberos nõ requirat solennitas testium ꝛ alia hmõi ti. de tu. §. j. ¶Volũtas testatoris superflua eẽ nõ dꝫ imo dꝫ ꝑ. l. seruari. eo. ti. §. iiij. ℞. sed nunquid matri. ¶In dubio fatet vltimis voluntatibꝫ. j. ꝑ. ti. de teste. §. j. ℞ſ. q̃d de codicillis. ¶Qr testes in testõ debent esse rogati. an p̃sumant rogati nisi ꝓbet. ¶Qr ꝑ testis est interpretatio faciẽda. e. §. ℞ſ. quid ergo. ¶Qui pñt esse testes in testõ. e. §. in multis ver. ¶Si legata petant actõne psonali ex testõ habet locũ. ij. decretũ vt in aliis psonalibꝫ. ti. de. j. ꝛ ij. decre. §. x. ℞. sed nũquid in illis. ¶Testator videt sensisse in fi. testi qđ in prin. sensit. ij. ꝑ. ti. de ꝓba. §. j. ℞. ß queritꝫ. ¶Testm̃ põt ꝓbari ꝑ instrm̃ duos vel tres testes ꝙtinẽs. e. ti. §. iij. ℞. an testm̃. ¶Qualit fiat legatarijs copia de pte testi ti. de instru. edi. §. iiij. ℞ſ. si añt. ¶De publicatõe testi corã q̃ ꝛ q̃liter fiet de hmõi publicatõis effectu. e. §. ℞. in quibꝫ ꝛ melius ver. ꝛ nota et se vsq̃ ad fi. §. ¶Utrũ ꝓducens testm̃ dꝫ eligere añ lit. contes. an velit eo vti tanq̃ testõ eo. tit. §. v. in fine. ¶Testamẽta sunt cõia ꝛ ideo sũt inter coheredes ꝛ legatarios exhibẽda. e. ti. §. vj. versi. ex p̃missis. ¶Qualiter editio instrorum q̃q̃ fit ꝑ actionem ex testõ vel ꝑ

interdictum de tabulis exhibendis.7 qualiter 7 qñ eo. §.x.hoc q3.Q2 testes debent subscribi in testō eo.ti.§. ix.x.item q testes.¶Quid iuris sit testator legat aliquid in testō tabellioni qui testm cōscribit.¶Et qualiter intelligat illa lex de his q̄ in testō sibi ascribūt.l.ij.e. §.x.quid ergo 7 se.¶Testm impugnat rōne testatoris vt qr est intestabilis qō in.xvj.casib cōtingit als testari pōt quicunq nō est phibitus eo.tit.§.xij.in prin. et post bene p vnā colum.¶Scdo rōne heredis instituti.s.qr est talis qui nō pōt heres instituj vel legatarius est talis cui non pōt legari.hec em duo equiparant sunt aūt.xj.psone eo.§.xs.ij.opponi.¶Tercio impugnat testm rōne forme vel solennitatis omisse.circa qō nota de solennitatib testōrum quo ad testes 7 quo ad alia 7 de multis dubi.circa illa.¶Et nota q cum vltima voluntas in iudicio oñditur dici dz ante litis cōte. exhibenti vt eligat an velit ea vti vt testō vel alia vltima voluntate.7 ipse tenet eligere nec pōt postea variare.¶Deinde nota de clausula generali q̄ frequēter in testīs apponi.s.si nō valet iure testamenti valeat iure codicillorum ꝛc.et de illius clausule multiplici effectu.¶An p fm testm rumpat primū in totū vel in ptem ¶Quid si quis condito testō iurauit nunq̄ cōtrauenire.postea vero facit fm testm.¶Et ī quib cessat falcidi.vel trebel.7 de multis alijs dub.circa p̄missa eo.§. x.ij.7 se.vsq; ad fi.§.¶De formis testōrum 7 aliarū vltimarū voluntatū heredādo vel exheredādo.de publicatōib testōrum 7 de multis bonis dubi. circa p̄missa plene ac plixe no.e.ti.§.xij.¶De executōib testōrum 7 aliarū volūtatū.e.ti.§.xiij.7.s.vbi de executore.¶In testīs benigna est interp̄tatio faciēda vt volūtas impleat defuncti.e.§.x.quid si sunt plures.¶In fidei cōmissis magis spectat volūtas testatoris q̄ verba nec est vis verbis.eo.§.x.pone testator.¶An 7 qñ legata peti pñt licet testm nō valeat.e.§.x.sed pone q ex eo.¶Filiusfa.etiā iussu patris testari nō pōt.e.tit.§.xv.in prin.¶In testō facto post codicillū dz fieri mentio de codicillo 7 ecōtra.eo.ti.§.xvj.in fi.¶Testator pōt aliquid heredi sub pena p̄cipere.ij.p.tit.de snia 7 q̄ ipsam se.§.ij.x.s nūquid iudex.¶Nulla est snia q̄ ptinet minorē annis posse testari.e.ti.§.viij.x.itē q est nulla rō ne ma.¶Si in snia talis infligit pena q̄ adimat libertatem vlterius p̄dēnati testm non valet nec etiā ex testō aliquid capiet de snie executōe.§.j.xs.fi.¶Non valet appellatio ne testm aperiat.qr nec res dilationē nō capit.ij.p.ti.de ap.§.ij.x.viij.¶Duo testes pbāt testm j.ti.de teste.x.duo.¶An in q̄rela inofficiosi testamēti. vel cū indicis offm opponi p exhibēdis tabulis necessarius sit libellus 7 quid p eam petat ti.de li.cō.§.x.xs. sed nūquid in q̄rela 7 se.¶De impugnatōe testamēti sunt alīq ti.de iudi.§.j.xs.est etiā in po.rei.¶Testator pōt phibere in testō ne res quā legat alienet.xiij.p.tit. de ppie.§.j.x.est.7 alia impo.rei.¶Senatusconsultū limbonian.habet locū cū quis in testō militari sibi legatum ascribit ti.de fi.instru.x.fi.¶Ex cā p̄teritionis fit testm irritū ipso iure 7 tn obiectio est necessaria ti.de loca.7 con.§.vj.x.xlvij.¶Cum cōcedit alicui factio testamēti intelligat de legitima et in testīs solennib.e.§. x.lxvij.¶Jus accrescēdi nō habz locū in testīs si testator duos filios instituit 7 dixit si vterq; sine liberis decesserit hereditatē Ticio restitui debere.primo ex liberis mortuo.scds si sine liberis decesserit restituere pte3 debet ticio.lz verba testamēti nō sic innuere videant. ¶Itē si creditor heres fuerit testatoris p pte sua solū in quā successit videt facta cōfusio primi iuris.e.§.xs. lxix.7.xs.lxxv.¶An hō alterius vel libertus possit testari ti.de feudis.§.ij.xs.i.xix.¶Minor.xiij.an.testari nō pōt ti.de pigno.§.ij.xs.verū impo.rei.¶Q2 clericis de reb intuitu eccl'ie acquisitis nō licet condere testm.¶Qualiter agat cōtra illos qui ex defūcti clerici testō tenent aliqua bona eccl'ie debita.¶Q2 hois testm p lege seruandū est.¶Qualiter agat contra executores desides in exequēdo defunctorū voluntates in testō relictas vel in codicillis qualiter peti pñt.¶Qualiter in actōe ex testō li.p.7 posi.fo2.¶Et q̄liter in actōe in factum descēdente ex illo edicto si omissa cā testamēti, vtili ex testō.¶Et q̄liter in q̄rela inofficiosi testamēti ¶Qui possit facere vl nō facere testamta.¶An testm solenne tollat p nō solenne.¶An qō factū est legatū vel ordinatū in testō tollat nisi in eodē testō vel alio solenni.¶Sane si is qui facit testm interrogatus si velit facere heredez rñdet q sic bñ valet testm.vñ si nullus adiuit hereditatē ex testō vel ab intestato legata et fideicōmissa peti nō pñt.¶Q2 filia in certa summa pecunie instituta legato in eodē testō postea sibi facto non tenet cōputare id in q̄ fuerat instituta.7 tñ cū sepius legat quis quātitatē in eodē testō nō videt multiplicare legatū nisi ls p̄bet.¶Q2 verbū relinq vel iudico bona mea.T.apposita sonant institutionē.¶Si p̄ in testō relinquit filio quicquid ad eū puenerat de bonis matris p hoc videt sublatū instm renūciatōis qō filius secerat p̄ri de bonis illis.¶Si de pluribus filijs vel nepotibus testatoꝛ vnū p̄teriit alij nō pñt rumpere testm lz p̄teritus illud approbet.lz ex cā p̄teritōis testm sit nullū. qr 7 p̄ nō intentat querelā inofficiosi testamēti si filius eam noluerit intentare.de his 7 multis alijs circa institutiones solutōes legatorū 7 fideicōmissorū tractatus nesq; trebel.ac.fal.ti.de testīs.§.j.p totū.¶Maior.xiij annis pōt 7 quilibet p̄sumit posse testari nisi cōtra p̄betur.¶Quis 7 q̄liter petat editionē testamēti vel codicill'.e.ti.§.ij.¶An regularis vel eps possit testari tit. de statu regu.x.xxiij.¶An p religionis ingressum vel p agnitionē posthumi vel capitis diminutionē rūpat testm.¶Et q testm p mortē testatoris vires capit 7 nō ante eo.ti.xsi.j.7 se.¶Per deportationē filij rumpit testm.¶Q2 qui est in alterius p̄tate etiā de voluntate filius nō pōt testari.¶Et q clericus in p̄tate cōstitutus testari pōt.e.ti.x.lij.7 se.¶Q2 clerici seculares 7 cōuersi qui sua retinent pñt testari.e.ti.x.lviij.¶An ingressus mōasterij possit testari vel bona inter filios dimidere.e.ti.x.lv.¶Quid iuris si vir in testō suo vroꝛē reliquit dñam 7 dñatricē vsuariā 7 vsufructuariā seu malsariam vl ei reliquit alimēta 7 de quibus dā alijs circa b ti.qui fi.sint le.x.quid si quis 7 se.fere p vnā co.

Testis et testimonij.¶Prelatus pōt esse testis in cā eccl'ie ti.de iudice vele.§. vij.xs.quid si p̄latus.¶Ubi testes recipiunt. vocandi sunt oēs q̄s negociū tangit.e.ti.§.viij.xsi.sed si negat.¶Generaliter quicquid opponi cōtra testē pōt opponi cōtra iudicē.minor tn cā repellit iudicē q̄s testem.qr facilius inueniunt centū iudices q̄ vnus testis.e.§.in fi.¶Judex cogit testes p̄hibere testimoniū veritati publicat eorū dicta 7 sup eis facit a partib discutari.¶Interrogat testes de singulis circumstantijs mittit ad eos qui egregij sunt seues et alios qui venire nō p̄nt.refrenat multitudinē testiū effrenatā.7 facit testes ex cā iterato requiri ti.de offi.om.iu.§.vj.x.postitem.¶Efficacissime ptinet ad officiū iudicis numerū testium moderari.e.ti.§.vij.in fi.¶Si testes petant p duci añ lit.cōte.qr dicunt seues vel valitudinarij semiplena vel sūmaria est discussio adhibēda.secus si testis dr inimicus vilis cōsanguineus vel infamis.¶Melius est aūt testes de quib dubiū est an sint admittendi saluis exceptōib cōtra eas admittere q̄s vnū necessarium omittere.eo.ti.§.viij.x.iij.¶Semiplena p̄batio fit p vnū testē immo q̄nq; credit vni testi.¶Testes aūt debent esse tales quib lux veritatis assistat 7 fides sincera.e.§.x.vj.¶Testis cogit 7 tn ei in expēsis a p̄ducente p̄uidetur.j.p.ti.de recu.§.vj.xs.sed unis p̄uidebit. ¶Testes regulariter nō debent lit.nō contest.p̄duci.

¶ Arbitri recusatorij possũt testes cogere eosq; si no lint nominatim deponere. vel si falsum testimonium dixerint punire. ꝛ fiant tres productiones testium co ram eis et totidem dilationes dabuntur et coram eis testes producentur et reprobabuntur et cõtra eos ex ceptiones proponentur. Et qui prius ĩducti fuerunt coram eis poterunt coram iudice iterato produci. eo. §. ℞sicu. sed nunquid coram eis. et versicu. et nũquid ¶. et versicu. item nunquid. ¶ Propter suspicionem calumnie repellitur quis ab accusando vt qui subor natus falsum tulit testimonium. j. par. titu. de accusa toze. versicu. item propter suspicionem. ¶ An possuz illum in testem producere ad meam intentionem pro bandam qui rem mihi dedit vel cessit. j. par. ti. de pro curato. §. fi. in fine. ¶ Non est malum querere a testi bus non tamen instruendo quid de causa sciant vt vo lens producere deliberet quid aget. ¶ Contra illum vero qui testes instruit proditum est senatusconsultũ limbonianum. titu. de aduo. §. ix. ℞si. item sit cautus et se. ¶ Contra testes possunt opponi centum excepti ones vel circa. ¶ Iurta que nota quis possit esse testi et quis non et contra quem et pro quo. ¶ Item nota intellectum decretalis de testi. super eo. ¶ Item quod tempus sit considerandum an scilicet tempus quo te stis iurauit vl' quo deposuit. ¶ Itẽ quando admittã tur probationes exceptionum contra testes. ¶ Itez an iudex vl' arbiter puniet testẽ q̃ vacillauit vl' falsuz tulit testimoniũ coraꝫ eo ꝛ de mlt̃is alijs bonis dubita bilib. j. p. t. de teste. §. j. p totũ. q̃. §. optim⁹ ẽ ad multa ¶ Qñ testes sũt recipiẽdi ex pte actoris vl' rei. ꝛ q̃ te stes actoris in. xxxvj. casib ꝛcipiũt lite ñ pte. ꝛ rlaz ge neralẽ. ¶ q̃ testes lit. ñ pte. ñ recipiũt. ¶ Et q̃ sit q̃tũ ad ℔ dra inter testes actoris ꝛ rei. e. ti. §. ij. ¶ Qualit testes sint producendi. ¶ Quid dz exprimere actor te stes producere volẽs. ¶ q̃ testes sunt citãdi. ¶ q̃ testes se ingerẽtes suspecti. Quot dilatiões vl' productiones dẽtur ad testes producẽdos. ¶ Forma solẽnitatis q̃ da tur in q̃rta productiõe vl' dilatiõe ꝛ an dabit vlterior. ¶ Quãtũ debẽt expectare testes añq̃ recedãt a iudi ce. ¶ q̃ testes ad expẽsas veniũt producẽtis. ¶ q̃ iudex securitatẽ testib dz dare. ¶ Et si dat⁹ ẽ termin⁹ ad te stes producẽdos. an sufficit q̃ iurẽt ifra terminũ. lz ifra illũ nõ deponãt. ¶ Et qñ testes de vna ciuitate vl' di oceſi vl' puincia i aliã producũtur vide tunc q̃lit iudex scribit vel ꝓmittet. ꝛ vide expositionem illi⁹ clausule. ¶ Testes añt q̃ fuerũt nominati si se gra vel odio ꝛc. ¶ Et qñ sup exceptiõe rei pempte sũt testes recipiẽdi ¶ Et no q̃ is cui ꝓmittit receptio testiũ nõ põt sup reprobatiõe testes recipe nisi fuerit sibi ꝓmissũ. ¶ Ad q̃s testes recipiẽdos iudex dz mittere. notariũ vl' aliũ. ¶ Qualit rescribet q̃ testes recepit. ¶ Vel qñ exami nabunt exceptiões oppositе cõtra testes. ¶ Et q̃ int dũ dat restitutio ad producẽdũ testes. ¶ Et vide q̃d iuris cũ receptio testiũ ꝓmittit infra certũ terminũ fa ciẽda de his ꝛ mlt̃is alijs. e. t. §. iij. p totũ. ¶ Forma iu ramẽti testiũ tã in cã ordinaria q̃z in q̃si. et de mlt̃ du bita. circa ℔. e. t. §. iij. ¶ De articulis sup q̃bz sunt p ducendi testes taz ex pte actoris q̃z ex parte rei. et de multis bonis dubitabilib circa ista eo. ti. §. v. ¶ De interrogatorijs que fiunt ab illo contra quem testes producũtur tam super articulis pro parte altera red ditis q̃z circa personas testium et alia. ¶ Item de di uersitate testium vel attestationuz ꝛ de mlt̃is dubita. circa p̃missa. e. ti. §. vj. ¶ Qualiter testes debeant ex aminari ꝑm diuersitatẽ negociorꝫ ꝛ. v. sẽsuz corporis hũani in. §. officiũ nãq̃z. e. ti. ¶ Qualit debẽt iurare ꝛ rñdere. ¶ Et que debẽt attẽdi tã circa examinatoreꝫ q̃ circa testẽ. ¶ Qualit dicta testiũ debẽt scribi ꝛ hoc tã in cã ordinaria q̃z in cã inq̃sitõis et de mlt̃is alijs cir ca p̃missa. e. ti. §. vij. p totũ. ¶ Qualiter dicta testiũ p ductorũ sint publicãda. ¶ Et q̃liter intelligat q̃ at testatiõib publicatis nõ debẽt ampli⁹ test es in causa produci sup eisdem articulis nisi in casib spãlib qui sunt. xx. vel circa. ¶ Sup nouis tñ possunt. qd intelli gitur quatuor modis de his ꝛ quibusdam dubit. circa hoc eo. ti. §. viij. ¶ Qualiter attestatiõibus publicatis datur reo terminus ad dicendum quicquid dicere vo luerit contra testes alterius partis. deinde dabitur ter minus ad disputandum sup dictis testium. Deinde fi ant rubrice de omnibus his que faciunt ad hoc eo. ti. §. ix. ¶ Qualiter ꝛ qñ ꝛ quõ testes pducti valeant repro bari plene nota. eo. ti. §. x. ¶ Quot testes in cã vl' nego cio quolibet requirant. ¶ Qz ad iudicis officium perti net multitudinem testium refrenare. Et qualiter ꝛ qñ fiet eo. ti. §. xj. ¶ Que fides sit testib adhibenda. ¶ Et quid sit faciendum cum testes testib contradicunt vel eiusdem partis vel diuersarũ eo. ti. §. xij. ¶ De testium cõpulsione plene nota. eo. ti. §. xiij. ¶ Qñ ꝛ qualiter fi at renunciatio pductioni testium tacite vel expresse. e. ti. §. xiiij. in fi. ¶ Testis nõ habet expensas. nisi cum eũ oportet pficisci ti. de sala. §. j. ℞. quid si alicui. ¶ Qui vult agere debet sibi cauere ne decipiat in testium pro missione ti. de prepa. iudi. ℞. circa partes. ¶ Qz testes in cã vsurarũ cogantur tit. de rescrip. pñ. §. iij. versicu. circa materiam. ¶ In quib casibus nõ ponat in com missionibus illa clausula testes añt ꝛc. eo. §. ℞. in quib. ¶ In optione partis contra quã testes sunt producti eti am attestationib publicatis est an velit attestationes coram iudice vel coram arbitro receptas ratas habere vel q̃ idem testes iterato producantur eo. §. ad finem ¶ De testibus sinodalib ti. de citatione. §. iiij. ℞si. sed nũquid. ¶ Non debet esse quis testis ꝛ actor in cã sua. ij. par. ti. de contumacia. §. iij. ℞. porro. ꝛ ti. de. j. ꝛ ij. de creto. §. iij. ℞. sed qualiter. ¶ Licet instrorum noie te stes contineant. in termino tñ dato ad instra producen da testes nõ possunt. pduci. ij. p. ti. de dilationib. §. iij. ver. item nota. ¶ An testis die feriata possit iurare vel examiari. si iurauerit die nõ feriata ꝛ de quibusdã alijs circa hoc. ij. p. ti. de ferijs. §. ij. ℞. quid si tũc. ¶ Testes non possunt cogi tpe rusticarũ feriarũ licet fuerit eis a partib renunciatum eo. ti. §. iij. ℞. quid si renunciant. ¶ Excõicatio põt contra testem opponi etiam post ter minũ datum ad oẽs exceptiones ꝓponendas eo. tit. de ex. ꝛ re. §. ij. ℞. idem q̃z. ¶ Non dz dari occasio subor nandi testes. ¶ An añt attestatiõib publicatis possint testes sup exceptõe pemptorie pduci eo. ti. §. iij. ℞. ℔ nunquid attestationib ꝛ seq. ¶ Qualiter ꝓponat illa exceptio q̃ testis fuit socius criminis vel alia quelibet contra testes eo. ti. §. iij. ℞. qualiter. ¶ Unus testis fa cit semiplenam pbationẽ ti. de satis. §. iij. ℞. sed q̃liter. ¶ Qualiter intelligat regula q̃ testes lite non conte. non sunt recipiendi. ij. par. titulo de lit. co ntesta. §. v. ℞si. ꝛ nota. ¶ Abbas põt esse testis in cã monasterij ni si ipse cãm duxerit p seipsum. e. p. tit. de iuramẽ. calum. §. iij. in prin. ¶ Testes in iudicio finiũ regũdorũ a qua cũq; pte pducant debent p vtraq; pte testari. als nõ pbarent. hoc añt nõ est in cã conuentõis ꝛ recõuentio nis necesse. e. ti. §. iij. ℞. cõputato. ¶ Graue est onus p bandi q̃ testes ꝛ facilius fiunt cõfessiones q̃z testiũ p ductõnes ti. de posi. §. ij. ad fi. ¶ Ita pbat dictũ testis de credulitate sicut de scia. e. ti. §. vj. ℞si. hoc tñ. ¶ An attestatiões in vno iudicio habite pindicent in alio. ij. p. ti. de cõfes. §. iij. ℞. quid de cõfessione. ¶ De termino ad pducendũ testes ꝛ ad reprobationẽ testiũ assignan do. ij. p. ti. de pba. in prin. ¶ In quib criminib admit tantur vtriusq; ptis testes. ¶ Et si vtraq; ps vel testes sup articulis suis pducere simul cõcurrãt quis primo pducet. ij. p. ti. de pba. §. j. ℞. x. ꝛ. ℞. sz vbi. ¶ Ubi agit de pbatione cõis opinionis vel pscriptiõis tanti tpis cuius memoria nõ extitit valet testimoniũ de alieno au ditu eo. §. ℞. vlti. querit. ¶ Non spectat ad testem di cere an factum de quo deponit sit iuste vel iniuste rati-

onabiliter vel in irrationabiliter factum. ¶ Quid si testes vtriusq; partis plene ꝓbant quib⁹ stabit'. ¶ Nota q; pauci testes ꝓbantes affirmatiuam ꝑm ius ꝓferunt' pluribꝫ ꝓbantib⁹ negatiuã 7 contra ius eo. §. ℣si. quid si testes. ¶ Quid ꝺebeat requiri a testib⁹ 7 quid nõ inductis ad ꝓbationẽ ꝓscriptionis tanti tꝑis cuius memoria nõ existit in contrariũ eo. §. ℣. breuiter. ¶ Si ꝓbetur ꝑ testes vel instrã aliud q̃ ꝺeductũ est in iudiciũ vel si testes inducti sup vno articulo ꝺeponãt sup alio nõ valent dicta eorũ. ¶ Quid aũt habeat facere pars que testes ꝓdurit si attestationib⁹ publicatis viderit se ꝓbasse vel nõ ꝓbasse eo. ti. §. ij. ¶ Prima spes ꝓbationis est illa que fit ꝑ testes. an aũt ꝺelegatus mandatum sibi factum põt ꝓbare ꝑ testes. ¶ Habent eñ parem vim testes 7 instrã immo videtur q; testes prevaleant. ¶ Et an ꝑ testes et ꝑ quot possit ꝓbari solutio ꝺebiti. cum actũ esset in contractu q; solutio ꝓbari nõ posset nisi ꝑ redditionem instri cancellati ℣. et ꝑ quot testes habeat ꝓbari solutio ꝺebiti in scriptis contracti. ¶ Qui corrumpit testes aduersarij ꝑsumit' malam cãm fouere. ¶ Qui testm̃ potest ꝓbari ꝑ testes. ¶ Qualiter et vsq; ad qꝺ tꝑs possit ꝓbari falsitas testium. ¶ Et magis credendũ est testi qui ꝺe aucte sua testificat' q̃ alteri. ¶ Qui ꝑ vnum testem fit semiplena ꝓbatio. ¶ Et q; testis contra suum ꝺnm nõ torquet' eo. ti. §. ij. ꝑ totũ. ¶ Qualiter tabellio ꝺebeat scribere nomia testium in instrõ. ¶ Et an 7 q̃n ꝺebet ꝺicere in instrõ q; sint rogati. ¶ Qui testis non rogatus possit testimoniũ ferre. 7 an testes ꝑsumant' rogati nisi hoc ꝓbet' a quo et qualiter ꝓbetur ti. ꝺe instru. edi. §. ij. ℣f. post locum 7 se. ¶ Appellatiõe instrumẽto⁹ testes cõtinẽtur. e. t. §. j. in fine. Testis nõ rogat⁹ ß fortuit⁹ põt testimoniuꝫ ferre. e. ti. §. iij. ℣. ß nũq̃d in cõficiẽdo. ¶ ꝺe publicatiõe testiũ tã ex ꝑte actoris q̃ ex ꝑte rei q̃n locũ habeat et q̃lit' fiat. e. ti. §. iiij. ℣. in quib⁹ et se. ¶ An vn⁹ testis ꝓbet cũ scriptura ꝓuata vel cũ iuramẽto. e. ti. §. vij. ℣. licꝫ aũt ¶ In. xxix. casib⁹ ẽ validior ꝓbatio ꝑ scripturã q̃ ꝑ testes. e. ti. §. viij. ℣. ſꝫ si aliꝫ. ¶ q; testes ꝑiudicẽt instrumẽto. q; cõtra instrumẽtũ q̃tucũq; publicũ testes admittuntur. ¶ Itẽ q̃d si testes oẽs vel aliq̃ cõtradicant instrumẽto in quo inscripti sũt. ¶ Itẽ q̃d si dũ testes publicãtur plures ex eis ꝺicãt se nõ audiuisse q̃ scripta sũt. ¶ q; testes singulares nõ ꝓbãt. ¶ q; quedã melius ꝓbãtur ꝑ testes q̃ ꝑ instrumẽta quedã ecõtra ¶ q; vbi ꝓditũ ẽ instrumẽtũ põt fieri ꝓbatio ꝑ testes nisi in casib⁹ inq̃b⁹ nõ fit probatio ꝑ testes. e. §. viij. in multis ℣. ¶ An crimẽ vel indignitas vl' excõicatio testiũ instrumẽto⁹ scripto⁹ viciant instrumẽtũ. ¶ Et q; testes se ꝺebeant subscribere in testamẽto. e. ti. §. ix. ℣. itẽ q; testes. ¶ Omnib⁹ testib⁹ q̃ sũt in testamẽto communit' põt legari. et poterit q̃libet eẽ testis pro altero nõ pro ꝑte sua q⁹ null⁹ ẽ testis idone⁹ in re sua. ¶ Idẽ ẽ in legatario qui nõ ẽ testis in cã q̃ inter ipm̃ vertitur 7 heredẽ. ſꝫ in cã q̃ vtit' inter alios 7 heredeꝫ. bñ põt esse testis. e. §. ℣. itẽ excipit'. et ℣. ſꝫ nũq̃d oñib⁹ 7 ꝺnob⁹ se. ¶ Attestationes valent etiã post lapsũ triẽnij q̃ ꝺurat instantia iudicij si testes mortui sunt. si aũt viuũnt pñt itẽ examinari. e. ti. §. x. ℣. fi. ¶ ꝺe nũero et idoneitate testiuꝫ in testamẽto et alijs vltimis volũtatib⁹ et ꝺe mlt̃is ꝺubi. circa hoc. e. ti. §. xij. ℣. iij. et se. ¶ Duo testes faciũt plenã ꝓbatõeꝫ et vn⁹ testis semiplenã. ti. ꝺe iudi. ꝺele. ℣. nõ g̃. ¶ In testib⁹ cõsiderat' q̃litas ꝑsonaꝝ. s. quis melior q̃s dignior 7 q̃s prestãtior videatur. e. t. ℣. querit'. ¶ Quãto plures testes cõcordes ꝑ se quis habuerit tãto meli⁹ erit ei. ¶ Itẽ numer⁹ 7 dignitas testiũ 7 bona fama cõfirmat rei ꝺe q̃ q̃ritur fiꝺẽ. ¶ Testes aũt cuꝫ ꝺiscordãt ꝺebent si fieri põt ad cõcordiã reuocari. ¶ Itẽ ꝑsumptiões et instrumenta cõfirmat testiũ fiꝺẽ ti. ꝺe ꝺispu. et alle. §. iij. ℣. ſꝫ 7 si. 7 ꝺnob⁹ se. ¶ Aliquos modos ipugnãꝺi ꝺicta testiũ et ꝑsonas habes. e. ti. §. iij. in prñ. ¶ Interꝺũ iudex apperit sibipsi ꝺicta testiũ et nõ ꝓtib⁹ titu. ꝺe remiss. §. v. in prñ. ¶ Nõ credit' testimoñijs nisi forte ꝓducer̃et in testes. e. §. ℣. pe. ¶ Attestatiões inter aliq̃s recepte inter alios nõ faciũt fiꝺẽ. ij. ꝑ. ti. ꝺe sñia et que ipaꝝ se. §. vij. ℣. sed pone ꝺuo. ¶ Iudex et tabellio pñt testificari ꝺe bis que in eoꝝ acta sũt ꝑsẽtia lꝫ nõ sint in actis redacta. e. ti. §. viij. ℣. ſꝫ pone q;. ¶ Si in cã minoris vl' ecclesie testes ꝑ eos inducti nil ꝑ eis ꝺicãt vl' cãꝫ ꝺicti sui req̃siti nõ reꝺꝺũt restituũtur lesiõe ꝓbata. ¶ Nũq̃ꝺ testes ad ℔ ꝓbãꝺũ inducti itẽꝝ ꝓducẽtur sup principali ꝺe bis. ij. ꝑ. ti. ꝺe resti. in inte. §. vj. ℣. q̃d si in cã. ¶ Testes in cã ciuili vl' criminali a ꝓducẽte alunt' tit. ꝺe expẽ. §. fi. ℣. in sũma. ¶ Sui ꝺicũtur q̃ ꝑ eo testimoniũ ꝺicere nõ pñt. qui aũt sũt illi ꝺide. ij. ꝑ. ti. ꝺe accusatiõe. §. iij. in ꝓn. ¶ Accusatio aũt oꝛꝺo et testimoniuꝫ parꝺ passib⁹ ambulãt. e. §. in fi. ¶ Qui testes et q̃les recipiãtur in cã inq̃sitiõis 7 q̃ cõtra testes pñt opponi. qualiter ꝺeponere ꝺebeãt testes inducti ad ꝓbandũ vl' ad improbãꝺũ merũ imperiũ alicuj⁹ loci vl' alicui⁹ infamiã. vl' ad probãꝺũ q; aliq̃s fund⁹ sit eccle ꝺecimalis vel aliq̃ꝺ aliud sile ti. ꝺe req̃si. §. j. ℣. itẽ põt opponi. 7 se. vsq; ad fi. §. 7. §. iij. i multis ℣. ¶ An testes cogãtur cũ crimẽ alicui in modũ exceptõis opponitur ti. ꝺe cri. in mo. excep. propo. iuxta fi. ¶ Duo testes ꝓbãt famã testamẽtũ et ꝓbãt notoriuꝫ vbi aũt testes recipiãtur ad cautelã pñt pte recipi nõ vocata tit. ꝺe noto. cri. §. j. vltra mediũ. ¶ Per vnũ testẽ 7 famã ꝓbat' exceptio excõicatõis. ¶ Et cogãt' testes cũ nõ agitur ad penã. e. t. §. iij. ℣. fama aũt. ¶ Quot testes req̃rant' ad ꝓbãꝺũ notoriũ. et qualit' ꝺebẽt ꝺeponere. e. ti. §. fi. ℣. in noto. et se. ¶ Nõ valet testimoñijs ab inimicis prolatum nec iudex ꝺebet ꝑm illud sñiare titu. ꝺe aboli. §. ij. ℣. quid si liquere. ¶ Libellus rlariter nõ reꝙritur in casib⁹ in q̃b⁹ testes li. nõ cõte. recipiunt' ti. ꝺe li. cõcep. §. x. ℣si. generalit' ad princi. in fi. §. ¶ In mainumissione requiruntur. v. testes ti. ꝺe servis nõ ꝛꝺi. ℣. generaliter ad fi. ¶ Senatusconsultuꝫ limboniañ hꝫ locum contra illum qui pecuniam recepit pro testibus instruendis. ti. ꝺe fide instru. ℣sicu. fi. ¶ Appellari põt si inq̃sitor non vult ei cõtra quem inquirit facere copiã ꝺe nominibus testiũ vel eius interrogatoria recipere cõtra testes alterius partis. iiij. ꝑ. tit. ꝺe ap. §. ij. ℣si. ceterũ. ¶ Qui admittantur vel non admittãtur ad testificandũ in cã mãimonij. ¶ An in cã matrimonij idem possit esse testis et accusator. ¶ q; in hac cã instrumentum testi remitti non põt 7 ꝺe quibusꝺã alijs circa hoc ti. qui matri. accu. pos. vel nõ per totũ. ¶ ꝺe senatusconsulto limboniano q̃ꝺ proꝺitum est contra instruentem testẽ. et qualiter ꝺeponẽt testes in crimine instrumenti corrupti vel ꝺeleti ti. ꝺe cri. falsi. ℣f. item sup. 7 ℣. sed quid ꝺicent.

Ignum. ¶ Qualiter agã cõtra illũ qui immittit tignum in parietẽ meũ. iiij. ꝑ. ti. ꝺe proprie. §. iij. ℣. et notes. ¶ Qualiter formetur instrumentum cũ ius tignoꝝ in parietẽ mittẽꝺoꝝ vẽꝺitur ti. ꝺe emp. 7 ven. §. f. ℣si. ad hoc. ¶ Qualiter agam contra illũ qui sine voluntate mea tignum meum conierit in edificium suum. ti. ꝺe ec. edi. ℣. et quia.

Imor. ¶ Si timeo ꝺe aliquo q; mibi insidietur an possum agere cõtra eũ vt mihi caueat ne me offendat. ti. ꝺe pig. §. ij. ℣. quid si timeo. ¶ Si timore ingruẽtis infirmitatis vel mortis imminentis quis ingreꝺitur religionẽ quid iuris ti. ꝺe statu regula. ℣. xxij.

Itubare. ¶ Pro ignorãte habet' j. ꝑ. ti. ꝺe teste. §. j. ℣. itẽ q; testis. ¶ Titubatio et quedam alia faciunt vt minus fiꝺei aꝺꝺibeatur testi. e. t. §. vij. ℣si. cõsiderare.

¶ De erroꝛe vl̃ ignoꝛãtia ⁊ titubãtia. ti. de poſ. §. vij. ℣ ſicu. xij.

Irulus. Interdũ titulus habet̃ ꝑ nõ titulo ti. de interroga. q̃ fiũt ante li. cõte. §. ℣. ſciendum. ¶ An inſtrumẽtũ poſſit ſcribi ꝑ titulos ti. de inſtru. edi. §. ij. ℣. ß nũ q̃d.

Dꝛmentum. ¶ Nota teſtẽ tremẽtẽ afficiẽdũ toꝛmẽti. j. ꝓ. ti. de teſte. §. vij. ℣ ſi. cõſiderare. ¶ Cõfeſſio facta metu cruciat⁹ vel toꝛmẽtoꝛ nõ ꝓiudicat niſi cõfitẽs ꝓſeueret. ij. ꝓ. t. de cõfeſſi onib. §. ij. ℣. ij. ¶ Nõ dꝛ q̃s toꝛq̃ri niſi ꝑceſſerint indicia cõtra eũ. ¶ Teſtis aũt cõtra dñm ſuũ toꝛq̃ri nõ debet. e. ꝓ. ti. de ꝓba. §. iij. ℣. vltimo nota. ¶ Ex ꝓſũpti onib⁹ exponit̃ q̃s toꝛmẽtis. ij. ꝓ. t. de ꝓſum. §. ij. ℣. ſed pone. p. ¶ An iudex qui vidit ſol⁹ q̃ndaꝛ hominẽ occidi poſſit ſine alijs indicijs expõere illũ homicidã. j. ꝓ. ti. de ſnĩa ⁊ que ſeq. §. v. j. ℣. ¶ Nũ ⁊ qualit̃ aliq̃s ſit exponend⁹ toꝛmẽtis. et q̃liter cõfeſſio facta in toꝛmẽtis ſit inſcribẽda. ⁊ an ex tali cõfeſſiõe moꝛtuo cõfitẽte ℨ beredẽ agat̃. iij. ꝓ. t. de accuſatõe. §. j. ℣. accuſati ãt.

Dtum. ¶ Idẽ iuris ẽ in toto q̃ ad totũ qõ in ꝑte q̃ ad ꝑtẽ. j. ꝓ. t. de arbi. §. v. ℣. q̃d ſi ꝑlatus eſt. ¶ Nõ iuris ẽ in toto idẽ in ꝑte. j. ꝓ. ti. de ꝓcu. §. v. ℣. ſed nũq̃d videt̃. ¶ Petẽs rẽ ſimpliciter intelligitur totã petere in. iij. ꝑte ti. de li. cõcep. §. xv. ℣. item dꝛ. ¶ Non põt totuꝛ petere cui vltra ꝑtem non inuenitur eſſe conſenſum. ti. de lo. et cõ. §. vj. ℣. lxix.

Rebellian. ¶ De trebelliana vide. §. vbi agit̃ d̃ teſtõ.

Raditio. ¶ Nuda traditiõe dñiuꝛ nõ tranſfert̃ ti. de poſi. §. vij. ℣. xv. qd̃ verũ ẽ niſi inſta cã ꝑcedat. ij. ꝓ. t. de cõfeſſ. §. iij. ℣. poꝛro. ¶ Qualit̃ accipiat̃ traditio ꝓ ꝓꝛie et q̃lit̃ ĩꝓꝛie. ¶ Et q traditio locũ hꝫ ĩ coꝛporalib⁹ ⁊ q̃ſi traditio ĩ incoꝛporalib⁹ ti. de emp. ⁊ vẽ. §. j. ſuꝑ ℣bo tradere. ⁊ ℣. ß ⁊ ſi plures. ſuꝑ hoc tamẽ nota. ¶ Sicut in trãſlatiõe dñij rei ĩcoꝛporalis traditio ita in trãſlatiõe rei incoꝛporalis req̃ritur ceſſio loco traditionis. ¶ Et nota q mihi q̃ritur dñiuꝛ ⁊ poſſeſſio rei vẽdite ⁊ tradite ꝓcuratoꝛi meo ſi tradẽs dñs erat. eo. §. ℣. item nota q dñiuꝛ. ¶ q eoiꝑo q ego ſum in poſſeſſiõe rei coꝛporalis ⁊ oñdo titulũ ꝓſumitur reꝛ mihi traditam fuiſſe. ¶ Itẽ q priuilegiũ eccl̃ie. ſ. q eccl̃a acquirat dñiuꝛ rei ſibi date ſine traditõe nõ extenditur ad q̃ſi dñiuꝛ ti. de loca. ⁊ cõ. §. vj. ℣. lviij. ¶ Actõe in rem ꝓ re nõ tradita agi nõ põt. cũ aũt res ꝓ indiuiſo tradita ẽ duob⁹ nullus eoꝛ in ꝑte accreſcẽte noua traditiõe indiget. e. §. ℣. lxx. ¶ Per traditiõem res efficitur eius cui tradita ẽ tit. de ſucceſ. ab inteſta. ℣. penul. ¶ Eccleſie competit rei vẽdicatio ꝓ reb⁹ ſibi donatis lꝫ non fuerint ei tradite ti. de ſtatu regl̃a. ℣. xlvj.

Ranſactio. Illicita ñ impedit ſcrip. ꝓſẽ. §. iij. ℣. itẽ ſi qõ. ¶ Exceptio trãſactiõis añ li. cõte. admittitur de q ⁊ de illius exceptiõis effectu. ij. ꝓ. tit. de excep. ⁊ repli. §. iij. ℣. ſed pone. q in ſniam facta ẽ tranſactio tit. de ſnĩe execu. §. vj. ℣. ſi. xij. ¶ Cũ ſimpl̃r trãſigit̃ de aliq̃ cã de expẽ. et de omnib⁹ alijs tranſactum videtur tit. de expen. §. fi. ℣. poꝛro. ¶ Utꝛ de crimĩe liceat paciſci vel trãſigere ti. de abo li. §. j. in fi. ¶ Quid ſit tranſactio ⁊ q̃lit̃ in materia de trãſactionibus inſtr̃a. ⁊ li. foꝛ. t. de trãſac. ꝓ totũ. ¶ An lex. C. de reſcin. vẽ. l. ij. q̃ loq̃tur de exceptiõe vltra dimidiã iuſti ꝑcij locũ habeat in trãſactõe ti. de ẽp. ⁊ vẽ. §. vj. ℣. q̃d de tranſactõe. ¶ An de alimẽtis poſſit trãſigi titu. q filij ſint legi. ℣. ſed queritur ⁊ ℣. ſecꝰ aũt.

Ranſactio. ¶ Nõ cautelaꝫ aug. de illo q patit̃ penuriã reſpõſionis. ſ. q curialiter ſe ad aliam materiã trãſferat ti. de aduo. §. iiij. ℣. vex. ¶ Quibus modis ⁊ titulis res vel rerum dominia tranſferantur ti. de emp. et ven. §. j. fere ꝓ totum. ¶ Trãſlatio epi de vna eccleſia ad aliam non põt eſſe nõ notoꝛia ti. de noto. crimi. §. viij. iuxta ꝑn. ¶ Qualiter contra tranſactiõem inꝛebitã foꝛ. li. ti. de trãſla. epi. vl̃ electi ꝓ totum. ¶ Nemo plus iuris põt in alium tranſferre q̃ ipſe habeat ĩ ſe. iiij. ꝓ. ti. de cau. poſſ. et ꝓpꝛie. §. j. ℣. ceteꝝ ĩpo. rei.

Ranſire. ¶ Res tranſit de vno in aliũ cũ onere ſuo titulo de feu. §. ij. ℣. xxx. et. ß. vbi de onerib⁹.

Ranſumptũ. ¶ Credit̃ tranſũpto iudicis auctoꝛitate facto ti. de aduo. §. ix. ℣. item ſit cautus. aliter̃ nõ niſi ipm̃ oꝛiginale obſidatur vl̃ niſi eius ꝓtinẽtia ꝓbet̃ ti. de inſtru. edi. §. ix. ℣. itẽ q̃d ñ ẽ ẑc.

Reuga. ¶ Ad officiuꝫ iudicis ꝓtinet treugas facere obſeruari. ti. de officio om. iudi. §. ij. in ꝓncipio.

Ribunal. ¶ Mains tribunal ẽ ꝑfe rendũ. t. de elec. §. iij. i ꝑn.

Ributum. ¶ De tributis agi poteſt tpe feriaꝝ. decime ℣o ſũt tributa egentium animarũ. ij. ꝓ. tit. de ferijs. §. ij. ℣. itẽ q̃d de cã. ¶ Uitari dꝛ ne cõfundatur ꝑſtatio tributoꝝ ti. de lo. ⁊ con. §. vj. ℣. lxxj. ¶ Nota ꝓ tributis ſemꝑ cõtra poſſeſſorẽ agenduꝫ. eo. §. ℣. ſi. cxxvij. ¶ An totum tributũ debeat ſolui ſi fundus tributarius ꝓ parte perit eodem. §. ℣. cxxxv.

Ributoꝛia. ¶ De tributoꝛia tit. de obli. ⁊ ſo. §. iij. ℣. ſi. poꝛro.

Rinitas. ¶ De ſũma trini. ⁊ fide catho. eo. ti. ꝑ totum.

Riticaria. ¶ De triticaria q̃n cui ⁊ cõtra quẽ ⁊ ꝓ q̃bus rebus competat. et qualiter in ea foꝛme. libel. titu. de obli. et ſolu. § iiij. ℣. quoq̃.

Umultus. ¶ Multa fiunt cauſa ſedendi tumultũ partium ti. de ſequeſtra. ⁊ fruc. ℣. ſed nũq̃d verũ ¶ Metus tumultus popularis excuſat titu. de poſi. §. ij. ℣. ſi aũt impo. actoꝛis.

Unc ¶ De hac dictiõe. ß. vbi de temꝑoꝛe infra vbi de verbo.

Urba. ¶ Qualiter agã cõtra illũ qui turba coadunata mihi dãnum dedit ti. de rap. ℣. ſi. verum.

Urpitudo. ¶ Inpari cauſa turpitudinis deteꝛioꝛ eſt cõditio petitoꝛis. j. ꝓ. tit. de arbi. §. viij. ℣. q̃d ſi poſt. ¶ Allegãs ſuã turpitudinem nõ auditur titu. de recuſa. §. vj. ℣. ſed nunquid excõicatio.

Utor. ¶ Pone. T. dedit filio ſuo tutoꝛẽ. p. debitoꝛẽ ſuum ⁊ ſic ꝑma actio deuoluta fuit in actionẽ tutele. ⁊ ille debuit a ſe exigere finita tutela cõuent⁹ ẽ. p. actione tutele. tãdem. p. ꝓ arbitrũ in quẽ fuit generaliter cõꝓmiſſum ẽ ꝓ malegeſtis ⁊ omiſſis cõdemnat⁹ in. xxx. ⁊ ab alijs petitionibus abſolutus. nunc pupill⁹ cõuenit. p. actione ex ſtipulatu ꝓ debito paterno ille excipit q ẽ cõdemnat⁹ ĩ. xxx. et ab alijs petitionibus abſolutus. queritur an poſſit conueniri. j. ꝓ. ti. de arbi. §. vj. ℣. ſed pone. t. ¶ Snĩa lata ꝑ minoꝛe ſine tutoꝛis auctoꝛitate valet ſecus ſi contra ipſum. e. ti. §. fi. ℣. pe. ¶ Tutoris datio lꝫ ſit mixti ĩperij tñ delegatur tit. de iuriſdi. om. iu. ℣. ſed que et ℣. cãruꝫ ⁊ ℣. ex p̃miſſis. ¶ Judex per ſe ex officio ſuo inquirit an tutoꝛ ſuſpectus ſit de tutela ti. de offi. om. iu. §. ij. j. ℣. ¶ Et imploꝛatur officium iudicis vt tutores et curatoꝛes gerere cõpellan-

tur ꝛ si mala fuerint excusati ꝙ in gestionē reducātur
e.§.ℵ.itē agit. ¶ Ubi iudicis officiū iploꝛat pro dā-
do tutoꝛe pupillis vel curatoꝛe puberib⁹ ñ est necessa
ria litis cōte.e.§.ℵ.poꝛro. ¶ Quid iuris qñ tutoꝛ fuit
in iudicio nō facto inuentario vl nō facta satisdatiōe
ti.de actoꝛe.ℵ.sz qd si minoꝛ.§.vbi de mioꝛe sūt mul-
ta de tutoꝛib⁹ et curatoꝛib⁹. ¶ Tutoꝛ accusat⁹ de su
specto nō agit vt tutoꝛ lz nō sit ei administratio inter
dicta nec etiā finito officio.e.tit.de actoꝛe.ℵ.itē ꝙ est
tutoꝛ. ¶ Auctoꝛitas tutoꝛis vel curatoꝛis operat vt
iudicium minoꝛis pinde habeat ac si esset maioꝛ.ꝛ dz
tutoꝛ pſentialiter cōsentire. ¶ Tutoꝛ agēs ꝓ pupillo
patrī sui ñ reqꝛet cōsēsū.et dz tutoꝛ ī qlibz pte litī pu-
pillo auctatē pſtare.e.t.ℵ.§ qd si dubitat.ꝛℵ.§ nūqd
potent.ꝛ ℵ.§ nūqd tutoꝛ et ℵ.sz nūqd sufficit. ¶ Tu
toꝛ vel curatoꝛ vel econom⁹ depoſito officio nō agit
inuito dño directis actionib⁹ durante officio sibi que
sitis qꝛ illi quoꝝ nomīe litigarūt in suis vtilitatib⁹ pꝛe
ferunt assistere tñ possūt in agētib⁹ īchoatis.e.tit.ℵsi.
itē tutoꝛ. ¶ Durāte administratiōe tutoꝛ vl curatoꝛ
pꝛohibet nomīe suo vel suo ꝛ pupilli cōtra actoꝛē vel
curatoꝛem actiōe tutele experiri.e.tit.ℵ. itē durante
¶ Tutoꝛ non tenet de rato cauere nisi cū dubitatur
an sit tutoꝛ cui plat⁹ ecclesie cō parat. ¶ Tutoꝛes aūt
et curatoꝛes cū legitimā habeāt administrationē pos-
sunt agere et cōueniri sine cōsensu alteri⁹.e.ti.ℵ.ad p̄
sens.ꝛ ℵ.breuiter. ¶ Cōtra infames vel minoꝛes.xxv.
annis vel furiosos ꝛ mēte captos ꝛ similes pſonas sine
tutoꝛis vel curatoꝛis auctoritate agi nō pōt nec ipi cō
tra alios agere pñt. ¶ Itē tutoꝛ vl curatoꝛ vel ali⁹ ad
ministratoꝛ maxime necessari⁹ finito officio nō cōue-
nitur de cōtractib⁹ bona fide cū eo initis nomīe eorū
quoꝝ negocia gesserit nec agit.durāte ℵo officio re-
spondere tenet alioqn ab administratiōe remouetur
¶ Quid si tutoꝛ nō vult defendere qꝛ scit pupillum
malam causaz fouere ti.de reo.ℵ.itē nō pōt ꝛ ℵ.item
tutoꝛ et.ℵ.itē si tutoꝛ. ¶ Punit qs si non cōsequitur
interfectoꝛē tutoꝛis sui.j.p.t.de accusatoꝛe.ℵ. quid si
aliqs. ¶ Tutoꝛ durāte officio bene differt.e.p.ti.de
accusatoꝛe ℵ.itē nec maioꝛ ꝛ melꝛ ℵ. item ꝙ ē magi-
stratus. ¶ Tutoꝛ dat pupillo.curatoꝛ adulto furio-
so ꝛ similib⁹ pſonis ti.de his q̄ alie.no.in iudicio inter
ℵ.tutoꝛ ꝛ seq. ¶ An pluribus tutoꝛib⁹ sil datis vnus
possit sine altero agere vel administrare.j.p.ti.de pꝛo
curatoꝛe.§.iij.ℵ.quid si duo. ¶ An tutoꝛ curatoꝛ et
similes pſone debeāt ante litis cōte.pꝛobare vel exhi
bere mandatū eo.ti.§.fi.ℵ.an aūt. ¶ De actoꝛe tuto
re seu curatoꝛe constituto et forma cōstituendi ꝛ qui
busdam aliis ti.de actoꝛe ab vni.seu tu.vel cura.con-
sti.p totum. ¶ Tutoꝛ cōtestatur litē iurat de calūnia
interrogatur et eius cōfessiōi statur eo.ti.ℵsicu.actoꝛ
¶ Tutoꝛ et curatoꝛ alij sunt testamētarij alij legitimi
alij datiui alij anomali ti.de tutoꝛe in pnci. ¶ Qualit
fiat īstrumentū tutele testamentarie. ¶ Que possunt
obij cōtra tutoꝛē testamētariuz. Quis a quo ꝛ in q̄
testamento possit dari tutoꝛ. et ad quid tenet tutoꝛ
testamentari⁹.e.tit.§.j. ¶ Quis dicatur tutoꝛ legiti-
mus.et qualiter fiat instrumentū tutele legitime.ꝛ qli
ter iudex habet suaz interponere auctoꝛitatez. Quis
possit vel debeat esse tutoꝛ ꝛ hmōi. Quid tutoꝛ legiti
mus facere tenet.itē ꝛ q̄ pñt obij cōtra tutoꝛem legi
timum. Qñ tutele legitime loc⁹ sit. ¶ Que tutela ali-
am excludat et de qbusdā dubitabilib⁹ circa hoc.e.ti.
§.ij. ¶ Quis dicat tutoꝛ datiu⁹ qs cui a q̄ ꝛ qlit possit
dari hic da.tutoꝛ.ad qd tuoꝛ datiu⁹ teneat. Qualiter
cōficiatur instrumentū tu tutela datiua. ¶ Qualiter
tutor se valeat excusarci ꝛ de forma instrī reddite
rōis et de qbusdā aliis faciētib⁹ ad ℵ.e.t.§.iij. ¶ Ano-
mala vel extraordinaria tutela dī matris ꝛ auie ꝛ vi-
de formā huius tutele circa quā ꝛ circa tutelā mulieri

cōmissaz mlta opponūtur ꝛ mlta bona q̄rūt ꝛ nota et
de finitiōe tutele matris et de his que dz mater filijs
circa factū tutele ꝛ de alijs.e.ti.§.iiij. ¶ Cōtra tutoꝛē
vel curatoꝛez possūt.xx.vel circa exceptiōes opponi ex
qbus colligit qs possit eē tutoꝛ ꝛ q̄ cōditiōes req̄ran
tur in tutoꝛe vl curatoꝛe. ¶ Itē qd debet facere tu-
toꝛ anteq̄ administret. ¶ Qualit inuentariū tutoꝛis
fieri habeat. ¶ ꝙ tutoꝛē habēti tutoꝛ dari nō potest.
¶ An aliqs cleric⁹ alicuius possit eē tutoꝛ vel curatoꝛ.
¶ Et nota qbus mōis tutela vel cura finit. ¶ Itē vbi
tutoꝛes vel curatoꝛes petant. ¶ Itē qui dare tutoꝛes
vel curatores possint. ¶ Itē si plures sint tutoꝛes.an
vn⁹ possit sine alio.ꝛ qd si faciāt cōtraria vt qꝛ vnus
cōfitet alter negat vel simile de his ꝛ mltis alijs faciē
tib⁹ ad pdicta.e.t.§.v.ℵ.fi. ¶ Quis habeat ius vl po
testatē dādi tutoꝛes vl curatoꝛes ti.d cura.§.j. ¶ Eo
ipo ꝙ aliqs ē tutoꝛ vel curatoꝛ certa actione tenetur.
¶ Itē qd hz iudex facere in datiōe vel cōstitutiōe tu
tele vel cure. ¶ An inuit⁹ cogit qs suscipere tutelam
vel curā. ¶ Itē nota formā cure que dat qñꝙ tutoꝛē
habēti. ¶ Itē a q̄ dat tutoꝛ vel curatoꝛ ꝛ cui.e.ti.§.v.
seu fi. ¶ Tutoꝛ dz pupillū suū iuuare cōtra oēs etiam
si prius ꝓ alio fuerit aduocat⁹ in causa illa ti.de ad-
no.§.j.ℵ.§ nunqd cleric⁹. vñ si aduocat⁹ ticij contra
meuiū mortuo meuio det tutoꝛ filijs ei⁹ ī eadē cā po-
terit ꝓ pupillis assistere cōtra ticiū.e.t.§.iij.ℵ.penul.
¶ Tutoꝛ ꝛ curatoꝛ debēt minoꝛē instruere qlit rñde
at et erit tutoꝛi officiū suū dānosū si pupillo aliqđ ide
dānum cōtingat.e.tit.§.ix.ℵ.sz nūqd clientulū. ¶ Im
putat tutoꝛi et pupillo ad interesse tenet si causā pu-
pilli desperatā ducat.ignoscendū aūt ē illi qui bonaz
fidē agnouit vel habuit.e.§.ℵ.itē etiā caueat. ¶ Pꝛo
pter quā etatē excuset qs a tutela.j.p.ti.de teste.§.ij.
ℵ.pe. ¶ Tutoꝛ dat⁹ se excusat si gerit alias tres tute-
las vel vnā ita negociosā vel diffusā ꝙ eq̄polleat illis
trib⁹.e.ti.§.viij.ℵ.illud aūt. ¶ Que debeat exprime-
re in libello agēs actōe tutele vel simili ti.de actōe seu
peti.§.ij.iuxta pn. ¶ Tutoꝛ q̄ gessit tenetur directa
actione tutele qui ℵo non gessit vtili. Quid si solum
inuentarium facit.e.§.ℵ.et nota. ¶ Tutoꝛ sine pupil
lo actionem mandare alteri nō pōt ti.de ces.ac.§.j.ℵ.
item queritur. ¶ Si plures sūt tutoꝛes diuersarū cō-
ditionū vel iurisditionū omnes potest cozā eodē iudi
ce cōuenire pupillus nec pōt cozam diuersis eisdē tu-
toꝛib⁹ inuitis.qualiter ergo fiet si tutoꝛes diuersos ha
bent iudices ti.de compe.iudi.adi.§.j.ℵ.xlvj.et duo-
bus sequen. ¶ An minoꝛ sciēs tutoꝛis vl curatoꝛis cō-
tumaciā ꝛ eā nō purgās possit propterea excommuni
cari et alꝛs puniri.ij.par.tit.de contumacia.§.fi.ℵsi.fi.
vel pe. ¶ An tutoꝛes vel curatoꝛes possint dari die fe
riato vel moneri ꝙ gerant.ij.p.ti.de ferijs.§.ij.ℵ.poꝛ
ro. ¶ Tutoꝛes plures excusationes habentes omnes
debent proponē infra.l.dies ꝛ post nō audiūtur.e.p.
ti.de excep.ꝛ repli.§.ij.ℵ.ceterū. ¶ An exceptio q̄ cō
petit tutoꝛi vt inter tutoꝛes actio diuidatur sit tēpo-
ralis vel ꝑpetua. ¶ Et ꝙ post li.cōte.possuz dicere tu
toꝛem inuentariū nō feciſſe vel nō satisdediſſe quia ꝓ
hoc contendo iudicium nec valuisse et sententiam cō
tra me latam non valuisse ipso iure.e.tit.§.iij.ℵ.quid
de illa excep.et.ℵ.quid si post li.conte. ¶ Peccāt tu-
toꝛes decipiendo pupillos.e.tit.§.iiij.parū ante.ℵsi.
postremo. ¶ Tutoꝛ vel curatoꝛ si de hoc constat nō
pstat cautionē de rato ti.de satisda.§.iij.ℵ.§ qs reci-
piet. ¶ Itē ꝛ ꝙ tutoꝛ intelligit dñs rerū pupilli.§.iij.
ℵ.actoꝛ. ¶ Omnes tutoꝛes iurāt de calūnia vel vnus
ij.p.ti.de iura.calū.§.iij.in prin. ¶ Pupillus agit au
ctoꝛitate tutoꝛis et tunc iurabit ipe vel tutoꝛ eo.§.ℵ.
sed cum pupillus. ¶ Pone iudex in snīa dicit cōdē-
no.t.tutoꝛem.p.quia satisdedit et inuentariuz fecit q̄-
roꝛ an.t.ex hoc pꝛobetur tutoꝛ ꝛ ꝙ predicta fecerit.ij.

p.ti.de pba.§.iij.ℵ.ſz pone. ¶ Forma dãdi tutorem in teſtamẽto ti.de inſtru.edi.§.xiij.pax añ ℵ.ſi aũt is. ¶ Si de pluribꝫ tutoribꝫ vnꝰ defunctꝰ fuerit vel remotus tutela ſupſtiti nõ accreſcit ſ in locũ defuncti iudex aliũ ſubrogabit niſi dati forẽt a teſtatore cũ illa clauſula ꝙ ſi nõ oẽs ꝛc.e.ti.§.xiij.xer.q̃d ſi ſint pſes ⁊ xer. ſed ſi alter. ¶ Tutor nõ tenet cauere pupillo de iplẽ da volũtate defuncti qr eiꝰ fides a teſtatore ẽ approbata.e.§.ℵ.q̃d ſi heres. ¶ Idez põt eẽ tutor ⁊ executor teſtamenti.tutor aũt hz legitimã adminiſtrationẽ et recõuentꝰ tenet defẽdere.e §.ℵ.ſz pone quedã.⁊ xer. ſz nũq̃d iſte. ¶ Tutor et curator nõ pſtãt liberatiõez remittẽdo lz agere poſſit.e.§.ℵ.xlij.de illo. ¶ Si plures ſũt tutores vl curatores q̃ſq̃ agere põt. ¶ Et qđ ab vno ceptuz ẽ alt pficere põt ſi ceptor ipediat.e.§. ℵ.ſz nũq̃d. ¶ Ubi ppter ſuſpitiõez tutor ⁊ curator removet.⁊ in locũ illoꝝ alij ſubrogãtur.e.§.ℵ.q̃d ſi executor. ¶ Accuſatio tutoris ẽ popularis ⁊ põt tutor ſuſpectꝰ abſq̃ accuſatore p iudicẽ remoueri.e.§.ℵ.põt aũt. ¶ Quiſq̃ cogi põt ad pſonalia mũera ſubeũda q̃lis ẽ tutela ⁊ ſimilia.e.§.xer.hoc etiã. ¶ Tutor teſtamentarius audit habẽs excuſationẽ legitimã. ¶ Tutor auctoritate ppria põt recipe res pupilli ⁊ adminiſtrare facto inuẽtario ⁊ nõ ante. ¶ Per quẽ aũt iudicẽ ⁊ q̃liter cogat tutor tutelã recipe cũ nõ ẽ de iuriſdictione eadẽ cũ pupillo.e.§.ℵ.cetez et ſe. ¶ Si plures ex cõtutoribꝫ cõcurrãt neut alteri pfert.e.§.ℵ.ſi eps. ¶ Qualiter tutor in codicillo dat releuet a cõditõe tutele.e.ti.§.xvj.ℵ.pe. ¶ De inuentario tutoris ⁊ curatoris et de multis bonis dubitabilibꝫ circa hoc.e.ti. §.xvij. ¶ Mater vel auia recipiẽtes tutelã filij vl nepotis renũciãt ſecũdis nuptijs ⁊ bñficio velt.ij.p.ti.de renũcia.xer.itẽ mater. ¶ Qualit nũciabit cũ petitur rõ adminiſtratiõis tutele.e.p.ti.de ſnia et q̃ ſequũtur. §.vj.ℵ.itẽ qualit. ¶ Tutor nõ exꝑſſa cã in qua datus ẽ in omnibꝫ cauſis pupilli intelligit eẽ datꝰ. e.§.ℵ.ſed pone aliq̃s. ¶ Quid ſi tutor legitimꝰ vl ſine inq̃ſitione datus nõ cauerit rem pupilli ſaluã fore. ¶ Si tutor inuentariũ nõ fecerit et in iudicio de re pupilli expertus ſniam cõtrariaz reportauerit.hec ſnia pupillo nõ officit eo.ti.§.viij.ℵ.itẽ ẽ nll rõe litigatoris. ¶ An ſnia lata cõtra tutorẽ nomĩe pupilli mãdabit executi oni in reb tutoris vl pupilli. ¶ Et an dolꝰ malicia cõ tumacia vel negligẽtia tutoris piu dicet pupillo tit.de ſnĩe executo.§.iij.ℵ.ſz pone litẽ. ¶ Tutor cõdẽnatus ẽ nomĩe pupilli nõ ſuo ⁊ pupillo pdeſt ſeu nocet ſnia vnde eius nomĩe dz appellatio interponi.ij.p.t.de appel.§.j.ℵ.ſ pone curator. ¶ Tutor debet ſe excuſare infra.l.dies ⁊ poſt appellatiõez ⁊ põt appellare niſi eius excuſatio admittat qr tutela ẽ munꝰ publicũ auctoritate ſed priuatũ vtilitate.e.ti.§.ij.ℵ.vij. ¶ Punitur mater ſi filio impuberi tutorẽ dari nõ petit. Idẽ in alijs agnatis de his.ij.p.t.de reſti.in integrũ.§.ij.ℵ. ſed ⁊ ſi mater et duobꝫ ſequẽ. ¶ Prelatꝰ ⁊ defenſor ciuitatẽ vice tutoris fungit eo.§.ℵ.platus. ¶ Subuenit minori per bñficiũ reſti.in integrũ cũ tutor ñ ẽ ſoluendo.e.§.ℵ.vt aũt. ¶ Cũ tutor accuſat vl ſe excuſat pcedit ſine libello.idẽ cũ petit dari tutor pupillo vl curator mĩori ti.de lib.cõce.§.x.ℵ.xj.⁊.xxxvj. ¶ De actiõe tutele q̃ ciuilis ẽ qualiter cõficiãtur inſtrumẽta tutele ⁊ cure.et ſi aliq̃s credẽs ſe tutorẽ cũ nõ ſit vl ſciẽs ſe eſſe ſed ſe nõ eſſe fingẽs gerat alicuius negociũ qualiter conueniatur actione ptoria pro tutela ⁊ quõ libel.et poſ.for. ¶ Itẽ qualiter petitur rõ adminiſtrationis p actionẽ tutele que cõtra tutores male adminiſtrantes pdita ẽ. Quid in hac veniat actiõe. ¶ Itez nota ꝙ actio tutele alia directa alia vtilis. ¶ Itez de forma inſtrumẽti reddite ratiõis. ¶ Itẽ de ptraria actiõe tutele q̃ cõpetit tutori cõtra pupillũ etiaz tutela durante. ¶ Itẽ qualiter pupillus accuſat tutorez vt ſuſpectũ ad quã accuſationẽ q̃libet admittit. ¶ Itez qualiter is qui putabat ſe tutorẽ cũ nõ eſſet qđ expendit in adminiſtratiõe pupilli bonoꝝ põt illud recuperare p actionẽ cõtrariã ꝙ tutela que ptoria ẽ. ¶ Itez quia plerũq̃ tutores res pupilli mobiles vel pecuniaz in pprios vſus cõferũt.ideo cõtra eos pdita eſt actio furti quandoq̃ ⁊ q̃ſq̃ de ratiocinijs diſtrahendis. ¶ Item de ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore a tutore pſtanda. ¶ Et qualiter cõtra eũ vel eiꝰ fideiuſſores agatur ex ea. ¶ Item qualiter agatur contra magiſtratus qui pupillo nõ habenti tutorem teſtamẽtarium vel legitimũ negligũt vel differũt dare tutorem vel dant minus idoneũ.vel cautionẽ non exigunt propter qđ bona pupilli dãnificentur. ¶ Item qualiter agetur contra illum qui doloſe et falſe ſe tutorem aſſerit cũ non ſit. Et qualiter in pdictis caſibus li.⁊ po. for.et ſententie ti.de iudi.§.ij.ℵ.ſequitur nunc videre vſq̃ ad finẽ.§. ¶ Qualiter tutor faciat venditiõez rei pupillaris ti.de emp.et vendi.§.iiij.ℵ.ſi igitur tutor. ¶ Cum dicitur aliquẽ nũero libellorũ a tutela excuſari intelligitur ſolum de legitimis ti.de lo.et cõdu. §.vj.ℵ.lxviij. ¶ Qualiter agatur contra tutorem vl eius fideiuſſores pro cautione rem pupilli ſaluam fore ti. de pigno.§.ij.in prin. ¶ Pupillus non tenet de facto tutoris ti.de dona.ℵ.quid ſi aliquis. ¶ Per ingreſſuz religionis minoris vel tutoris finiatur tutela vel cura. ¶ Et an cõuerſus poſſit eẽ tutor ti.de ſtatu regula.ver.xxxv.⁊ ſeq. ¶ An ingreſſus monaſterũ poteſt filijs dare tutorem vel quis dabit ei tutorem.e.ti. xer.lvj. ¶ Decuriones dant vnũ ex ſe tutorẽ ti.de in repatro.ℵ.ſed nunquid. ¶ Tutores ſũt loco parentũ non põt tñ tutor cogere pupillũ ad matrimõia vl ſpõſalia contrabenda ti.de ſpon.⁊ ma.§.j.ℵ.ar.tñ cõtra ¶ Qualiter aget tutor contra illum qui pupillam ſuam inuitam in vxorem trãſduxit eo.ti.§.iij.xer.ſi aũt. ¶ Qualiter aget pupillus contra tutorẽ ad alimenta titu.qui fi. ſint legi.xer.pupillus. ¶ De hoc etiam et qualiter tutor petit pupillo alimenta decerni.⁊ an tutor ſit alendus de bonis pupilli et qualiter hoc petet. e.ti.ℵ.item alendus ⁊ ſe. ¶ An pupillus de morte patris cuz auctoritate tutoris pacẽ facere pdium diſtrahere et ſimilia facere poſſit vel tutor pro illo ti. de homi.ver.illud aũt.

QUum. ¶ Imputat mihi ſi rem mihi commiſſam potui ponere in loco tutioi et ideo perdita eſt.ti.de loca.et conduc.§.v.xer.quid ſi locaui.

QUum. ¶ Si probo rem alterius eſſe ergo non tuam ti.de ſeruis nõ oz.xer.ſed et ſeruꝰ impo.rei.et idem probatur in multis aliꝭ poſi.diuerſorum tit. ¶ Qđ tibi debet non eſt tuum.et ideo illud vendicare non potes titu. de decimis.xer.attende.

VAcca ⁊ vitulus. ¶ An vacca petita niſi nominatim petitus fuerit in libello vitulus fiet etiaz condemnatio in vitulo ti.de expen.§.iij.in princi.

VAcatio. ¶ An vacante apoſtolica ſede camerarius pape vel eius auditor vel mareſcalcus ſacri palacij auditores vel alij hmõi auctoritate propria ſua poſſint officia exercere vel hoc faciant auctoritate collegij.j.p.t. de offi.or.§.j.xer.q̃d de auditoribus. ¶ Epiſcopus ⁊ qualiter ſuperior agere põt pro eccleſia vacante ſibi ſubiecta ti.de actore xer.item ꝙ eps. ¶ An ⁊ quis eccleſia vacante dabitur procurator.j.p.tit.de pcura. §.ij.xer.vtrum eccleſie. ¶ An ſindicus a plato aut capitulo conſtitutꝰ poterit mortuo plato p eccleſia in iudicio ſtare.vel an capitulũ ſede vacante poterit per ſe ſindicũ conſtituere.j.p.ti.de ſindico xer.q̃d ſi aliq̃.

¶ Licet ecclia vacet nō ꝓpter hoc eius possessiões dicuntur vacare seu vacantes ti. de peti. et poss. §. j. ℞. sed pone. ¶ Vacāte sede iurisditiōis executio apud capitulū residet tit. de instru. edit. §. xiiij. ℞. item circa legitimos. ¶ Ultra tres mensēs nō debet vacare ecclesia cathedralis tit. de elec. §. j. ver. sacris. ¶ Vacanti ecclesie nō currit ꝓscriptio ꝫ vacanti seu iacenti hereditati sic titu. de ꝓscrip. ver. item nota. ¶ Ne sede vacante vel ecclesia aliquid innouet et de multis bonis dubitabilibus circa hoc eodem titu. ne se. va. per totum.

Agari. ¶ Quis dicatur vagabundus ⁊ vbi vagabundus valeat conueniri ⁊ cuius loci esse censetur titu. de cōpe. iudi. adi. §. j. ver. sed q̄d si debitor et sequenti et titu. de rescrip. ꝓsen. §. ix. ℞. sicu. quid si agatur et sequē. ij. ¶ In quo loco citari debeat vagabundus. iij. q. titu. de accusatione. §. j. ver. sed nunquid sufficit.

Alere. ¶ Si non valet quod agitur vt ago vel in totū valeat vt valere pōt ꝓ ea pte q̄ pōt valē. ℞ ꝓbat. j. q. t. ꝺ iudi. delega. §. vj. ℞. quid si causa. ¶ Facienda ē interpretatio vt res potiꝰ valeat q̄ꝫ pereat. ¶ Si nō valet qꝺ ago vt ago valeat vt valere pōt. De hoc sunt multa exempla. ij. q. ti. de confess. §. iij. ver. sed nunquid patris et ver. in sūma. ¶ Is in cuius fauore aliquid dr̄ nō valere potest facere vt valeat titu. de loca. et conduc. §. vj. versicu. xiij. ¶ Non valet id quod quis facit eo animo ne valeat. licet alꝰ posset valere titu. de teste. §. j. ver. sed quid si quis.

Arietas. ¶ Varietas reꝓbat. j. q. titu. de arbi. §. viij. ver. qd si cōꝓmissū. ¶ Juxta diuersitatē coꝛpoꝛ varietas sepe sequitur animoꝛuꝫ et opinionum titulo de actore ver. ad ꝓsentis. ¶ Qui vnam actionem elegit vlterius variare non potest titu. de actio. seu peti. §. ij. versi. sed si quis. ¶ Contra varietatem ꝓsumitur titu. de relationibus. §. ij. ¶ An sit locus variationi. sunt argu. ꝓ ⁊ ꝯ ti. de inquisi. §. iiij. ver. vl. q̄ritur.

Asallus ⁊ vasallagium. ¶ Vasallus indebite aggrauatꝰ a domino potest iudicis officiuꝫ implorare prima. q. titu. de offi. om. iudi. §. ij. versi. item implꝛoratur. ¶ An vasallus possit esse testis contra dominum vel pro eo ¶ Et an possit esse iudex in causa sua. j. par. tit. de teste. §. j. versi. sed nunquid vasallus. ¶ Qualiter contra vasallum contumacem ad missionem in poss. ꝓpter eius contumaciam ꝓcedatur titu. de primo et secundo decreto. §. iij. versi. et idem in vasallo. ¶ An vasallus et alij similes liberent dominuꝫ in iudicio nominando eodem. §. versi. sed nunquid est ideꝫ. ¶ Vasallus ecclesie admittitur fideiussoꝛ ꝓ ecclesia etiam si sit minus sufficiens quia est coniūcta persona ecclesie titu. de satisda. §. ij. versic. quid ergo. ¶ Qualiter agat vasallus contra dominum dominus contra vasallum sibi obedire nolentem vel qui sibi debita seruicia vel iura dare contemnit et in quibus vasallus vel homo domino teneatur. iiij. par. titu. de offi. oꝛdi. et de maio. et obedien. versicu. eodeꝫ modo. ¶ Vasallagium Jtalice idem est qꝺ homagium gallice prouinciales vero nobiles feudatarios vocāt homines suos vasallos. plebeos vero vocant homines suos titu. de feu. §. ij. versi. quid autem et sequenti. ¶ Quid iuris habeat dominus in vasallo suo. et eius bonis eodē. §. versi. xvij. et multis sequentibus et quasi per totuꝫ. §. ¶ Qualiter aget dominus contra vasallum qui ei debita seruicia negat exhibere titu. de natis ex ilb. ven. versi. poꝛro. ¶ Qualiter agat vasallus vel homo contra dominum si dominus in exigendis seruicijs vltra debitū vel alꝰ indebite ipsum grauat titu. de cenſi. §. ij. versi. sepe. et sequen. ¶ An dominus potest petere alimenta a vasallo titu. qui filij sint legitimi versi. sed nunquid dominus. ¶ An possuꝫ agere ꝓ iniuria vasallo meo facta titulo de iniurijs et damno dato. §. j. ver. quid si sit.

Ectigal. ¶ Qualiter contra eum qui tenet vectigal ꝓpter cōtumaciam ꝓcedetur titu. de primo ⁊ secundo decreto. §. iij. versi. et idem iuris. ¶ Qualit aget is qui ad publica vectigalia alicuius ciuitatis conducendi accedit si in his rebus conducti impeditur titu. de cā possessio. et ꝓprie. §. iiij. versi. xj. ¶ Fundus vectigalis inter emphi. non diuiditur nam non debet regionibus diuidi ne confundatur prestatio vectigalis titulo de loca. et conduc. §. vj. versi. lxxij. ¶ Fundus vectigalis potest pignoꝛi obligari titulo de pignoꝛi. §. j. versi. sed nunquid.

Elocitas. ¶ Velocitas reꝓbatur infra vbi de virtute.

Enatio. ¶ De clerico venatoꝛe. e. tit.

Enenum. ¶ Qualiter fiat inquisitio contra familiam si dominus veneno dicatur occisus titu. de inquisi. §. iij. ver. j.

Enia. ¶ Facultas venie incentiuum tribuit delinquendi titulo de aduocatis. §. vij. in fi.

Enditio. ¶ Si q̄s non vult tradere rē quā vendidit sufficit reddere duplū arrarū. j. q. ti. de arbi. §. viij. versicu. quid si sit. ¶ De eo qui vinum vendidit et qui emit illud nō recepit infra vbi de vino. ¶ Repellitur venditoꝛ et eius heres vendicans ab emptoꝛe rem quam ei vendidit vel etiam si agat ex vendito anteq̄ res sit vendita vel tradita vel saltum oblata. ¶ Excipitur etiam contra emptoꝛem agentem ex empto priusq̄ precium soluat vel offerat venditoꝛi titulo de actoꝛe versi. itez repellitur venditoꝛ ⁊ versi. item impediuntur. ¶ De solennitate que solet adhiberi in venditione rei minoꝛis notantur aliqua. j. par. titu. de ꝓcurato. §. j. versicu. quid ergo et sequenti. ¶ Non omnes vēdere possunt eadem par. titu. de teste. §. vij. versi. quid ergo. ¶ Vēditor tenetur emptoꝛē conuentum defendere. ¶ An autem emptoꝛ sine voluntate venditoꝛis possit aliqs exceptiones dila. omittere vel omittendo possit nocere titu. de actio. seu petitio. §. iij. versi. sed ⁊ si. ¶ Lesio est venditio. ¶ Venditio autem per ꝓcuratoꝛē fieri potest titu. de cess. ac. §. j. versicu. item queritur. ¶ Omnis exceptio que obstaret venditoꝛi ⁊ cetera. eodem. §. ver. illud etiam. ¶ Vbi in cessione actionis fit de p̄cio mentio satis resultat q̄ sit venditio. Qualiter autem in cessione iuriū vel actionū foꝛ. instrumēta. e. ti. §. ij. ¶ Si quis ad foꝛū alteriꝰ loci poꝛtat bladaꝝ ꝓ monstro et ibi vendit certas mēsuras illius bladi non ideo tenetur eas ibi tradere nisi fuerit conuentuꝫ ti. de cōpeten. iudicis adi. §. j. versicu. quid si rusticus. ¶ De vēditiōe bonoꝝ debitoꝛis que cōtra ipsuꝫ contumacem fit interdum. ꝓ secundo decreto q̄n fieri debeat cōtra quē qualiter an teneat aliter facta q̄ꝫ debeat. ¶ An q̄n q̄liter ad cuiꝰ instātiam talꝭ vēditio reuocet. ⁊ que sit differentia vtꝫ res vendat vel insoluto dētur vel ex secundo decreto alienetur ⁊ de multis bonis et vtilibus circa hoc titu. de primo ⁊ secūdo decreto §. viij. ver. illud añt et sequen. vsq̄ꝫ ad finem. §. ¶ De premissis quoq̄ et quando fiet venditio reruꝫ ꝓ pignoꝛe captarum ⁊ de multis bonis dubitabilibus circa hoc eodem titu. §. ix. per totum. ¶ Venditoꝛ non tenetur emptoꝛem facere dominuꝫ. tamen tenetur ei rem venditam tradere eodem titu. §. x. versi.

cõtentionem.et si debitor tali creditori resistat vim facit ti.de pigno.§.fi.℣.illud etiam.

Visitatio. ¶Licet interdum papa cõmittat ordinario ꝙ taz sua ꝫ apostolica auctoritate visitet 7 corrigat nõ tamen ꝓpter ꝫ iuris remedia tolluntur ti.de inquisi.§.j.℣.item ꝙ est ibi.¶Qualiter 7 quando 7 de quibus habent inquirere archiepꝰ vel alius ordinarius vel etiam visitatores a ꝓuinciali consilio deputati dum visitationis officium exercent eo.ti.§.ij.℣.licet.7 ℣.vt autem.¶Visitans potest iuramenta de non dicenda veritate relaxare prestita.eo.ti.§.iij.℣.quid si ante.

Visitator ¶Quis dicatur visitator quis intercessor et quid ad eorum spectet officium.j.par.ti.de legato.§.j.versi.quis autem.¶An 7 per quem dabitur visitator vacanti ecclesie prima parte ti.de procu.§.ij.ver.vtrũ ecclesie infra vbi de visitatione sunt aliqua que faciũt ad titulum istum.¶De visitatore qui datur ecclesie vacanti quandoqz.¶Et ꝙ episcopus est a iure subiectarum sibi ecclesiarum vacantium visitator toto.titu.ne.se.vacan.

Visus. ¶Quandoqz testimonium licet auditu perceptum fuerit dicitur perhiberi ꝙ visum.¶Qr visus nomine sensus corporis intelligitur.j.par.titu.de teste.§.j.versi.item ꝙ non prohibet.¶Si testis dixerit nos vidimus talẽ ecclesiam semper in tali loco percipere decimas intelligendum est.i.bonis competentibus eo.titu.§.xij.vers.ꝙ si plures.

Vita. ¶Memoria hominum vel etiam vita non excedit regulariter.c.annos ij.par.ti.de proba.§.j.vers.quid si testes.¶Se qui debet quis moresillorum cum quibus viuit iuxta illud.Cum fueris rome romano viuito more tit.de lib.concep.§.xvj.in prin.

Vltio. ¶Ideo vigor iudiciarius est introductus ne quis ꝙ se sibi audeat sumere vltionem.j.par.ti.de officio om.iu.§.vij.in prin.7 tamen licet quandoqz alicui se vlcisci ea.par.titu.de accusatore.ver.sed pone obli.¶Ignoscitur ei qui prouocatus voluit se vlcisci ti.de crimi.in modum excep.oppositis ver.sed quere.

Vltimum. ¶Ultima voluntas hois dicitur ambulatoria ẽ vsqz ad mortem.j.par.titu.de arbi.§.viij.ver.sed nunquid verbum.de materia huius ti.vide supra vbi agit de testamento.¶Que vltimo dicunt melius memorie commendant tit.de dispu.7 alle.§.iij.in fi.¶Ultima mora nocet ti.de spon.7 ma.7.vj.j.ver.

Vltra. ¶Vide hoc verbum.

Vnguentum. ¶De illo qui emit vnguentum ad luxurie materiam titu.de solu.§.iij.versi.verum in po.ac.

Vnio. ¶Duabus actionibus simul iũctis actio vnita retinet quod melius fuerit in vtraqz quod probat quibusdã exemplis positis.ti.de clericis coniug.ver.quid si clericus.¶Si vnum monasteriũ vniat scdo qui erat patronus in primo,nõ ideo erit patronus in scdo sed tm̃ in primo ti.de iurepa.iuxta finem.

Vnitas. ¶Unitas non capit diuisionez ergo.¶Unũ factum reputatur quod fit vno impetu vel contextu et ad hoc sunt multe concor.ij.p.titu.de contumacia.§.iiij.ver.sed pone inder.¶Plures sententie dicuntur vna propter continuationes ꝓlationis.7 plures stipulationes dicunt vna propter cõtinuationem verborum ti.de reconuen.℣.quasi vna.¶Et tamen non tm̃ vnum sed etiã plura maleficia videntur si vno impetu aliquis in aliquem fecerit plures ictus.ij.par.titu.de sententia 7 que ipsam se.§.ij.versi.sed pone in statuto.¶Unica clamatio non sufficit ad inducendam inquisitionem.nec vnus actus sufficit ad faciendam condemnationem ti.de inquisitione.§.j.℣.item ꝙ tm̃.¶Plures requisitiones vno cõtextu facte quantumcunqz instanter habentur pro vna nisi ꝙ interualla saltim vnius diei sint facte.iiij.par.titu.de appel.§.iij.versꝰ.7 debent peti.¶An cum plures in vnius locum succedunt omnes censeantur tm̃ iure vnius tit.de feudis.§.ij.℣.ix.querit.

Vniuersitas et vniuersale.¶An vniuersitas possit constituere ordinarium.j.par.titu.de offi.ordi.§.j.¶Uniuersitatem possum accusare de maleficio contra me commisso etiam criminaliter.7 omnes si cõstat de maleficio puniuntur prima parte titu.de accusatore ver.sed nũquid potest.¶An possit vniuersitas accusari vel ciuiliter conueniri vel contra eam possit inquiri.¶An in aliquo de casibus predictis cõuenta possit sindicum constituere.¶An punitur tota vniuersitas vel illi tm̃ de vniuersitate qui delinquerunt.7 an ꝓpter delictum rectorum vel maiorũ vniuersitatis ipsa vniuersitas punietur eadem parte ti.de accusa.in fine.¶Uniuersitas etiam in causa criminali litigat per sindicum vel procuratorem.¶Uniuersitas autem ciuitatis vel castri et ecclesie equiparentur prima parte titu.de procura.§.j.ver.sed precedens.Indefinita locutio equipollet vniuersali eo.ti.§.iij.versi.sed quid si procuratorium 7 titu.de actore ab vniuersitate constituto.¶Qr vniuersitas interdum dissoluitur.ꝙ interdum vniuersitas rei integratur.et ꝙ tunc stat natura vniuersitatis.7 ꝙ licet homines alicuius vniuersitatis omnes sint mutati nihilominus remanet eadẽ vniuersitas non altera.¶Qualiter constituatur actor abvniuersitate.7 que vniuersitas actorem cõstituat 7 de quibusdã aliꝫ circa hoc titu.de actore ab vniuersitate constituto.per totum.¶An in causa vniuersitatis vel collegij quilibet de eo valeat esse testis pro 7 contra prima parte titu.de teste.§.j.ver.sed nunquid in causa 7 ver.quid si omnes.¶Que actiones sint vniuersales.et de modo procedendi.in eis.Et de differentia inter vniuersalia 7 generalia iudicia titu.de actio.seu petit.§.ij.ver.sed 7 si vis 7 sequentibus multis.¶Actor vniuersitatis cautionem de iudi.soluen.non prestat quia quasi dominus intelligitur 7 vicem sustinet vniuersitatis 7 de calum.in animã ꝓpriam iurat ti.de satisda.§.iij.℣.actor autẽ.¶An sindico noĩe vniuersitatis agenti obstet exceptio spoliationis facte ab aliquo de vniuersitate ti.de peti.ac.possef.§.j.℣.item nunquid.¶An et qualiter vniuersitas de calumnia iuret.ij.ꝙ.tit.de iura.calum.§.iij.in prin.7 ℣.sed nunquid minor.¶Cuius aliqua ꝑticularis est falsa similiter eius vniuersalis est falsa.vñ licet alia pars sit vera tota tm̃ potest negari ti.de posi.§.vij.℣.xj.¶Actor vniuersitatis reconuentus tenet defendere sed nõ satisda.ti.de instru.edi.§.xiiij.℣.sed nũquid iste.¶Quibꝰ noĩe vniuersitatis agere ꝓmittatur a lege eo.§.℣.sed nonne cuilibet.¶Si sententia ferat contra sindicũ vniuersitatis in bonis vniuersitatis fiet executio.¶Et si vniuersitas non habet bona singuli de vniuersitate cogent ad contributionẽ Si vero vniuersitas habet bona 7 vniuersitas dissoluatur quilibet de vniuersitate põt petere ꝓtem suã ti.de sen.7 execu.§.iij.℣.ꝫ 7 si 7.ij.7 se.¶An vniuersitas pistorũ cerdonũ vel alia lesa restituat in integrũ.¶Qr vniuersitas ꝓsumit de facili ledi qz in ea naturale vicium ẽ negligi qđ cõit possidet.¶Qr ois vniuersitas iudicẽ facit.¶ꝙ defẽsor ciuitatꝭ 7 actor vniuersitatis sine speci

ali mandato possunt petere restitutionem in inte.j.p. ti.de restitu.in integrum.§.ij.ℵ.ad doctrinam 7.ij.seq. ¶An petitionem vniuersitatis interdum committitur inquisitio ti.de inquisitione.§.j.ℵs.hoc etiam.¶Que sint vniuersalia iudicia vel actiones 7 qualiter procedatur in eis ti.de iudi.§.j.¶De vniuersitate iuris 7 facti.iij.p.ti.de proprie.§.j.ℵsi.alie sunt in po.act.7 rei. ¶Qualiter aget vniuersitas contra clericos secularia exercentes.Qui licet cōsuetudinibus priuilegijs 7 statutis vniuersitatis sicut laici velint gaudere nolunt tñ cum laicis contribuere quicq̄ de bonis patrimonialibus suis in talijs 7 collectis ti.de cleri.coniuga. ¶Multa transeunt cū vniuersitate que p se non transeunt ti. de loca.7 condu.§.vj.versi.cxij.¶Uniuersitas interdum incidit in edictum 7 committit volum ti.de dona. versi.quid si aliquis. ¶Si aliqua vniuersitas tenetur in quibusdam debitis nunquid tenetur conferre quilibet de vniuersitate ad solutionē debiti.¶Item an quilibet de vniuersitate soluet pro bonis etiam que habet alibi q̄ in territorio illius vniuersitatis. ¶Item si dominus cui vniuersitas tenet' soluere annuam collectaz priuilegiat aliquem de vniuersitate a contributiōe collecte nunquid pro rata illum contingente diminuetur collecta. ¶Item pone q̄ aliqua vicinia vel vniuersitas habet puteum vel cloacam 7 cum indiget refectione 7 tractat' de contributione facienda p illa refectiōe vnus de vicinia vel vniuersitate vult renunciari iuri 7 vsui suo in illo puteo vel cloaca vt contributionē euitet quid erit.¶Et an valeat pactum rustico ab vniuersitate factum de non petenda ab eo collectam ti.de censi.§.ij.ℵ.quid si aliqua 7 se.p vnam colum.¶Uniuersitas 7 collegium excōicari non debet quia non habet animam nec delinquit nec punit' ti.de sen.excom.versi. item nota.

Vocatio. ¶Qui sunt illi qui in ius vocari nō possunt nec accusari ti.de actore.ℵ.item repellitur eadem parte tit. de accusato.ℵs.item omnis.¶De in ius vocādo 7 quibus exceptiones competant ne vocentur in ius vel ne citentur bene habetur ti.de reo p totum.¶Ad interp̄tationem rescripti sunt quorum interest euocandi tit. de rescrip.p̄sen.§.ix.ℵ.item q̄ rescripti.¶Et vbi petitur aliquid omnes qui leduntur dum quod petitur fieri sunt vocandi.Sed an teneat quod fit nō vocatis vocandis.ij.p.ti.de contumacia.§.iiij.ℵ.sed pone excommunicatus.¶Per clausulam vocatis qui fuerint euocandi debent vocari omnes quorū interest ti.de dispu. et alle.§.iiij.ℵ.item clausula.

Voluntas. ¶Tacita voluntas prodest.j.p.ti.de teste.§.j.ℵs. sed nunquid ortodoxus.¶Quod potuit noluit quod voluit adimplere nequiuit.ti.de.j.7.ij.decre. §.ij.versi.quid si opponatur 7 titu.de instru.edi.§.xiij. versi.item pone q̄ aliquis.¶Si legislator hoc voluisset id dixisset eo.ti.de primo 7 secundo decreto.§.x.ℵ. quid autem.¶In facie legūtur cordis secreta volūtas titu.de peti.sententie 7 cautela circa medium.¶Concessio facta vsq̄ ad voluntatem concedentis expirat per reuocationem vl' mortem concedentis ti.de loca.7 conduc.§.vj.vers.quid si dominus 7 se.¶Nihil interest an verbis vel factis quis voluntatem suam declaret ti.de suc.ab intestato.ℵ.pone quidem.¶Absit vt ea q̄ preter voluntatem nostrā accidunt debeant nobis imputari titu.de iniur.7 dam.da.§.ij.versi.sed pone inimicus.

Votum. ¶Votus simplex impedit sed non dirimit matrimonium. solenne vero dirimit 7 impedit titu.de iureiurā. in fine.¶Qualiter agatur 7 a quo cōtra illum qui voluit intrare religionem 7 non intrat titu.de regularib versi.quid si nondum. ¶Qualiter agatur contra heredem qui votum testatoris non implet tit.de voto et voti redemp.

Vox. ¶Vox vel verbum videri non potest sed audiri sic q̄uis aristoteles dixerit q̄ voces alie sunt albe alie nigre.j.p.ti.de teste.§.vij.vers.de auditu.¶Una vox prefertur more tue.ij.par.titu.de proba.§.ij.versi.sed pone.¶Vox vnius vox nullius titu.de iura.dela.ℵ.igitur.¶Nota oīs vox iudicis auctoritatem habet rei iudicate.ij.p.ti. de appel.§.v.ℵ.sed quid dices.

Vrbs. ¶Si quid intra centesimum miliare admissum sit ad prefectum vrbis ptinet ti.de iurisd.om.iud.§.magni.¶Orbs maior est vrbe ti.de rescrip.p̄sen.§.ix.ℵsi.quid si vagatur.¶Judicis interest prouidere ne vrbs deformetur per domorum ruinam titu.de satisda.§.v.versic.circa hoc.¶Presumptio est contra illum qui se dicit in vrbe compulsum.ij.par.titu.de proba.§.iij.versi.vltimo nota.

Vsucapio. ¶Sine possessione p̄scriptio vel vsucapio non procedit titu.de.j.7.ij.decreto.§.v.ℵ.sed nūquid iste.¶An vsucapione vel prescriptione longi temporis bona fides 7 continuatio triennij 7 decennij requiruntur.ij.par.titu.de excep.§.iiij.versi.est ergo.¶An vsucapio currat contra ecclesiam.ij.par.titu.de restit. in integrum.§.ij.ver.vt autem.¶Qualiter subuenitur ei qui absens fuit ex causa necessaria vel vtili et eo absente vel post reditum res eius vsucapta est.¶Et q̄ possessor sit dominus rei propter vsucapionem de iure ciuili et de multis bonis dubitabilibus circa ista.iiij. par.titu.de restitu.in integrum.§.j.¶Qualiter petat quis rem per vsucapionem acquisitam.q̄ per vsucapionem quis efficitur dominus rei vsucapte.¶In vsucapione tam breui q̄ longa requirit' bona fides ab initio licet tñ ex postfacto desinat bona fides.¶Et q̄ res que nō potest vsucapi non pōt p publicianam peti et quedā alia de vsucapionib.ij.p.ti.de ꝓprie.§.ij.a principio vsq̄ ad medium.

Vsq; ¶Usq; tenet' exclusiue.i.circa tit. de citatione.§.j.ℵs.item excipit' q̄ citatio.de hoc etiam eo.ti.§.iij.ℵsi.item nota. Interdum tenet' inclusiue vt titu.de dis.7 alleg.iiij.§. ver.item clausula.iiij.par.ti.de accusationib.§.vj.ℵs. ceterum.

Vus. ¶Infra vbi de vsufructu sunt alia que faciunt ad titulum istum. ¶Interest reipublice ne quis re sua male vtat ti.de actore.ℵ.sed nunquid filius.

Vsus. ¶Usus quotidianus in causis approbandus est ti.de aduo.§.vj.ℵ. aduocatus igit'.¶Usus 7 ars docuit q̄ sapit omnis homo.iiij.p.in pemio post prin.

Vsufructus. ¶Quotidie constituuntur vsufructus licet aliud sit in proprietate prima parte titulo de offi.ordi.§.j.¶Abbas dicitur vsufructuarius eadē parte ti.de arbi.§.viij.ℵ.sed nunquid abbas.¶In pecunia 7 alijs rebus que vsu consumuntur non propriè constituitur vsufructus.¶Usufructus autem petit' per confessoriam.j.par.titu.de offi.om.iudi.§.vj.vers. quid si li.¶In peculio aduēticio filij pater habet vsufructū 7 filius ꝓprietatem.vnde propter contumaciaz filij nō fit missio in poss.talis rei nisi patre citato qui est legitimus administrator titu.de actore versic.sed ecce. ¶In rebus filio delatis patri acquirit' vsufructus.vnde pater per se vel per procuratorem in rebus illis agere potest.¶Usufructus autez est pars dominij prima parte ti.de procu.§.ij.ℵsic.7 nota 7 sequen.¶Abbas.

est vsufructuarius. vsufructuarius autem tenetur alere seruos ⁊ illi sibi acquirunt titu. de sala. §. iiij. ℣. quid si monachum. ℞ Non est permixta causa proprietatis et vsufructus titu. de actio. seu peti. §. ij. ℣. sed quid si legauit. ¶ Qualiter procedatur contra vsufructuarium contumacem. ⁊ an ⁊ qualiter fiat missio contra eum tit. de. j. ⁊. ij. decreto. §. iij. ℣. quid si reus. ¶ An vsufructuarius liberetur dominum in iudicio nominando eo. §. ver. sed nūquid est idem. ¶ Et si vsufructuarius agat contra aliquem pro vsufructu turbato qualiter cōtra eum contumacem procedetur eo. §. versi. quid si agat ¶ Vsufructuario vsufructu finito competit restitutō ad rem ad fructus ad interesse ⁊ ad alia huiusmodi ti. de petitio. ⁊ posses. §. j. ℣. sed si. ¶ Si rem meam ex aliqua causa tibi cōcedo cuius vsufructum mihi retineo statim video⁊ in te illius rei dominium transferre. ij. p. titu. de confes. §. iij. ℣. quid si cōfiteo⁊. ¶ Inter vsufructuarios habet locum ius accrescendi ti. de instru. edi. §. xiiij. ℣. quid si sunt. ¶ Vsufructuarius habet ius in re titu. de iudi. §. iiij. satis iuxta pun. in po. ac. ¶ Qualiter agam contra illum qui me impedit vti meo vsufructu titu. de causa poss. ⁊ proprie. §. ij. ℣. sed queritur. ¶ Qⁿ pro vsu vel vsufructu competant confessoria et negatoria quarta parte titu. de propu. §. iij. satis iuxta principium ⁊ multis versi. alijs eiusdem. §. ¶ Qualiter petatur restitutio vsufructus titu. de restit. spolia. §. j. versi. si vero. ¶ An ad reficiendam domum si corruit vel ad sarta tecta vel ad quas expensas vsufructuarius teneatur titu. de loca. ⁊ conduc. §. v. ℣. sed queri⁊. ¶ Qui fuit vsufructuarius tenetur reddere fructus a tempore vsufructus finiti eo. titu. §. vj. versic. decimo queritur. ¶ Vsufructus alternis annis vtendo nō perit quia quilibet annus suum incipit vsufructum eodē §. versi. xlj. ¶ Nemo in re sua potest vsufructum habere qualiter autem vsufructuarius possideat eo. §. ℣. sic. xlv. ⁊ se. ¶ Vsufructus potest diuidi titu. de feudis. §. ij. versi. xxxiij. ¶ Vsufructus potest pignori obligari titu. de pigno. §. j. versi. sed nunquid. ¶ Vsufructuarius quemadmodum caueat a quo cui ⁊ quādo ⁊ in quibus rebus vsufructus ⁊ qualiter cōstituatur detur vel vēdatur. ⁊ qualiter vsufructus finiatur ⁊ qualiter agetur contra vsufructuarium qui cauere noluit vel rem restituere eodem vsufructu finito ⁊ de multis alijs circa materiam istam eo. ti. §. ij. ver. porro ⁊ seq. bene per vnam columnam. ¶ Vsufructus transit cum ingrediente in monasterium ⁊ durat eo viuente ti. de statu regu. ℣. xlvij.

Vbura. ¶ Licet lex mosaica vsuras ab alienigenis sineret exigi lex prophetica contrarium dixit vt in proemie prime partis super ℣. senes habent alas. ¶ Contra vsurariū proceditur per officium iudicis. ¶ Item officium iudicis competit pro vsura in bonefidei iudicijs ⁊ in his q̄ limitantur iudicia bonefidei sicut in legatis. j. par. titu. de offi. om. iudi. §. ij. ℣. item imploratur. ¶ In actionibus bone fidei et que ex testamento descendunt iudex ex qualibet mora ex officio suo facit fructus et vsuras venire eo. titu. §. v. in pūn. ¶ Per quam actionem repetantur vsure. ¶ Et ꝙ omnis vsura est indebita iure diuino canonico ⁊ ciuili titu. de actio. seu peti. §. ij. ℣. sed quandoq;. ¶ Vsurarius potest excommunicari ꝓpter contumaciam in non comparendo sed tunc imponitur sibi pena contra vsurarios promulgata. ¶ Qualiter autem in diuersis casibus cōtra vsurarios vel eorum heredes lr̄e apostolice impetrētur ⁊ de multis bonis dubitabilibus circa materiam de vsuris titu. de rescrip. presen. §. iiij. ℣. nunc circa sententias ⁊ se. vsq; ad ℣. si. nunc dicamus. ¶ An reus in causa vsurarum citatus possit ferias allegare. ¶ Et ꝙ vsura ⁊ rapina equiparentur. ij. par. eq. tit. de ferijs. §. ij. ℣. si. quid de causa.

¶ An promissio sacerdoti ab vsurario facta vel preceptum ab eodem vsurario factum ei quem dat tutorē filijs suis de restituendis vsuris obligent heredes titu. de instru. edi. §. xiiij. ℣. si. item pone quidam ⁊ seq. ¶ Ex sententia iudicati petuntur vsure centesime tit. de sen. execu. §. j. ℣. sed dices. ¶ Crimen vsurarij manifesti dicitur notorium facti actu interpollati tit. de noto. cri. §. viij. ℣. notorium facti. melius in alio versi. notorium facti actu interpollati. ¶ Qualiter in actōne negocio. gesto. contraria veniunt vsure ex mora titu. de iudi. §. j. ℣. si. porro. ¶ Qualiter in materia de vsuris vel de cō tractibus vsurarum infraudem factis libel. ⁊ posi. for. ¶ Qⁿ in quibusdam contractibus veniunt vsure ex mora non tamen tanq̄ vsure sed tanq̄ interesse ⁊ de multis bonis dubitabilibus circa materiam vsurarum ⁊ cō tractuum vsuriorum vel in fraudem vsurarū factarum ti. de vsuris p totum.

Vt. ¶ Hoc vide verbum.

Vtilitas. ¶ An vtile per inutile vicietⁿ j. par. tit. de arbi. §. ij. ℣. si cōpromittatur ⁊ ti. de appel. vers. sed pone ꝙ imi. et eadem parte prima ti. de teste. §. j. ℣. sed quid si causam ⁊ titu. de. j. ⁊. ij. decreto. §. ij. ℣. si. sed quid si opponatur. ⁊. ij. par. titu. de sententia ⁊ que ipsam se. §. viij. ℣. sed quid si negocium ⁊ ℣. si. sed si causa. ¶ Ratione publice vel communis vtilitatis fit quod alⁱs nō fieret. ti. de dispu. ⁊ alle. §. vj. ℣. ⁊ breuiter. ¶ Publice vtile est ne maleficia remaneant impunita. in. q. parte in proemio in principio. ¶ Sufficit negocium vtiliter esse ceptum titu. de iudi. §. ij. ℣. si. verum. ⁊. §. iij. ℣. si. similis. ¶ Edictum vtile dicitur cum verba deficiunt sed sentētia locum habet titu. de loca. ⁊ conduc. §. j. in princ. ¶ Pretextu priuilegij clericalis nō debet publica vtilitas vacillare titulo de cler. coniu. ℣. si. quid si clericus. ¶ Publica vtilitas includens in se priuatam prefertur priuate titulo de feudis. §. ij. ℣. si. xvj. ¶ Ex qua persona quis habet vtilitatem eius onus suscipere debet eo. §. ℣. xx. ¶ Augenda est vtilitas propter dignitatē tit. de statu regu. ℣. xxiij.

Vlnus. ¶ Si actum est de vulnerato vel pax facta nihilominus si mortuus fuerit vulneratus agi poterit de occiso licet sit argumentum in contrarium. quia si pax de vulnere facta est videtur ⁊ facta de oīi eo quod ex eo nasci potest. ¶ Item aut talis erat letifere vulneratus et tunc videtur mor. aut non letifere ⁊ tunc videtur ex negligentia mortuus. Si tamen facta esset pax vel sententia condemnationis vel absolutionis lata de vulnere ⁊ omni eo quod ex eo sequi posset tunc amplius non posset de homicio accusari. ¶ Nota ꝙ eoipso ꝙ constat aliquem gladio vulnerasse p̄sumitur ꝙ hoc fecerit animo occidendi de consuetudine tñ talis non punit vt de morte licet in. l. cornel. de iure non spectet exitus sed vulnerantis voluntas. ¶ Et nota ꝙ si actum est p vulnere ciuiliter vt ad impēsas vulneris ⁊ ad extimatō nem operarum amissarū. nam aliter nō potest agi actione legis aquil. p libero homīe vulnerato nihilominus potest p morte agi postmodū criminaliter actōe legis cor. de sicca. vna tñ pendente alia intentari non potest ¶ Si vero actione iniuriarū p vulnere actum esset. lz ciuiliter postmodū agi non posse nō videt qr actio illa est pdita ad vindictam. ¶ Et nota ꝙ si actū est sic de vulnere accuso ticiū. qui me gladio percussit. ⁊ peto euz puniri. hō accusatō criminalis est ac pinde est ac si expⁿ se actiōe. l. cornel. de sicca. actum esset. vñ si reus fuerit absolutus vel condēnatus vlterius nō poterit accusari etiā si iudex illum p illo vulnere non corpaliter condemnaret vt de iure debuit ß in certa sūma pecunie cō dēnauit qr ß forte fecit de psuetudine terre vel ex alia

iusta causa. quod p̄sumitur. ¶ Et si vulneratus remisit iniuriam pecunia recepta iniuriarum actio intelligitur remissa nō autem actio legis acquil'. que cōpetit ꝓ expensis vulneris ⁊ extimatione operarū amissarum de his. j. ꝑ. ti. de accusatore. ℣. sed pone fere ꝑ vnam colūnam. ¶ Si quis pluries vno impetu aliquem vulnerauit ⁊ occiderit. tenet' solū de vulnerato nō de occiso. secus si fuerint impetus diuersi. ij. ꝑ. titu. de contuma. §. iiij. ℣. sed pone iudex. ¶ Melius est intactā causam seruari q̄ꝫ post cām vulneratam remedium querere. ij. ꝑ. ti. de appel. §. v. ℣. sed nunquid hoc tp̄us. ¶ Pone ticius vulnerauit. a. ꝓpter quod a curia captus est. deinuꝫ dedit fideiussorem et liberatus est. deinde. a. mortuo. t. aufugit. vnde iudex eum habuit ꝓ confesso. ⁊ condemnauit eum in mille libris que postmodum a fideiussore petūt'. ipse dicit q̄ nō fideiussit ꝓ morte sed ꝓ vulnere querit' quid iuris. ⁊ certe si fuerit vulnus mortale tenet' occisus eniꝫ videt' qui est letaliter vulneratus. secus si vulnus non fuerit letale. titu. de fideiuss. §. j. versic. sed pone. T.

Vulpis. ¶ Inter sollicitudines nostras illa debet esse p̄cipua. vt capiamus vulpeculas ti. de aduo. §. vij. ℣. si. item habeat.

Vultus. ¶ Vultus talis erit qualia mēte gerit ti. de aduo. §. v. ℣. iteꝫ non rideat. ¶ Marcus tullius ait in topicis. Sepe pallore vultus rubor ⁊ titubatio faciunt vt minus fidei habeat' alicui iuxta illud Ouidij. O q̄ꝫ difficile est crimen non ꝓdere vultu. j. ꝑ. ti. de teste. §. vij. ℣. si. considerare.

Vxor. ¶ Vide. s̄. vbi de viro ⁊ vxore. ¶ An illa quā quis tenet in domo sua debeat ꝓ vxore haberi ti. de suc. ab intesta. vers. annati.

Christus. ¶ Christus est scientia in ꝓemio prime ꝑtis. ℣. s. ceterū. Christi actio nostra debet esse instructio ti. de teste. §. j. ℣. quid ergo. ¶ Vbi christus nō est fundamētum nullius boni operis etiā nullum sup̄est edificium. ti. de sum. tri. in prin.

Christianus. ¶ Omēs christiani dicunt' esse fratres ti. de denunciatione. §. ij. ℣. item opponit'.

Actum Nurenberge hoc opus inclytū longeq̄ꝫ expolitū ex officina spectabilis prouidiq̄ꝫ viri Anthonij kobergers inibi ciuis ⁊ īcole. M. cccclxxxvj. xviij. ydus Junij. Imperante inuictoriosissimo romanorū imperatore Friderico. Regnāteq̄ꝫ Maximiliano romanorum rege illustrissimo.

¶ Francisci de monelia in reꝑtoriū a se castigatū epl'a.

¶ Dum magis atq̄ꝫ magis mecum reuoluo. quanti sit apud oēs censendū hoc opus. qd̄ nos speculū appellamus. etiā atq̄ꝫ etiā miror. ita vt tandē id audeā dicere. stude speculo. lege speculū. solo speculo ⁊ cesarei ⁊ pōtificij iuris doctus eris. nec tm̄ apud te charū p̄cipuumq̄ꝫ habeas. qui legū enigmata soluis. verūetiā causidici oēs ꝓcuratores notarij sine isto nullo penitus mō ꝓuinciā sibi traditā recte poterunt gubernare. vn̄ egregie speculi nomē sibi adeptū est. Speculari inquit poteris: q̄sq̄ꝫ sis: q̄d agēdū tacēdūq̄ꝫ fuerit: q̄d etiā: nihil in iuris vtriusq̄ꝫ voluminib' elimatū approbatū disceptatūq̄ꝫ: qd̄ hoc in ope nō decissum inuenias. Omnes em̄ articuli oīa argumēta ꝓcincte ac laute dicta ratioq̄ꝫ siqua reddi pōt data est. Ad hec habenda scrutandaue quid melius: quid salubrius: quid optabilius: q̄ ipsius speculi reꝑtorium habere ac intelligere. colligit em̄ quodq̄ꝫ miro quodā modo: eiusq̄ꝫ rei breuiter sententiā narrat: nec vllum etiā qd̄ minimū: p̄termittit. ita vt nō solum vnica via rem oēm poteris ꝑ lr̄as inuenire verumetiā alia atq̄ꝫ alia: quū ⁊ ꝑ titulos lr̄asq̄ꝫ ꝓsequitur: qd̄ facilius si aliquantulū versabere: poteris intelligere. Preterea quantipluris sit: q̄ꝫ q̄s antea vidimus facilius legēdo diiudicare poteris: que oīa hercule numerarem: nisi me eius rei plurimū turba fatigaret. hec em̄ nō liuoris aut maliuoli cā p̄posuimus: s̄ vt om̄ib' qui hanc rem minime ꝑcepere: his nostris cōsulamus: vt cognoscant quid in hac re p̄stantius sit: nec vlla res mihi erit iucundior: q̄ꝫ si alios his nostris cōparaueris. iudicabis em̄ hec: plurisq̄ꝫ dico. Accipe igit' hoc opus elimatum non manchū nō mendosum. Accipe diluci-dum ex inclyta officina ꝑspicacis viri Anthonij kobergers cuius imprimendi caracter alios facile sup̄eminet oēs. Expectabis ⁊ rapidissime speculū isdem ac melioribus lr̄is compositū ⁊ summe correctū: qd̄ vt oēs habeant: nō solum hortor: verūetiam moneo.

Registrum quaternorum Repertorij huius.

Primum vacat
Hoc est repertorium.
ℵ.ß quid
agi non potest

Impetrare nō
Imperium.
miam vel

tus a dño
rum cum mulier
in flumen

ritas ꝛ vnde
eo.§.ℵ.ß.
adiudicaꝫ alteri

ipsius. ¶Et
contesta. facienda
ꝓsequenda ap.

rios ꝛ beredes
beros eorum
effugiat eo.ti.

ri sepatio
¶An inbere
de quo cognoscere

Monasterium.
sed pone egi
nec oblata

Judice debeat
Consultatio
vel qui recessit

culium ꝓ sue
lutioni pensionis
Plus ꝛ minus

Pbatione bene
Pbatio incumbet
nacib relinquenda

¶Juder nō
tor possit
fectus ꝛ de

Incipit in ℵ.
appellet. ij. Q.
lationi cß

¶Qualiter tutores
¶Et si plures
tris conditionem

ti. de obli. ꝛ
dundare nō
sentauerint eo.

¶Arbitri
¶De error
ꝓ. ti. de ꝓba.
sed nunquid

Ad dñm Alexandrum neuum iuris vtriusq; monarcham Francisci moneliensis epistola.

Quum mecum animaduerto. Vir excellentissime huius libri pre ceteris p̄stantiam ac dignitatē nō possum nō commoueri. cōmuni oīm vtilitate aliqua his meis afferre. quantū em̄ sit Speculi nomen venerandū: ⁊ quanti habendū sit: oēs facile diiudicare poterunt. in hoc etenim vtrūq; ius speculat̄: se tuet̄: nulla mehercule sunt iuris enigmata: q̄ hic dilucida nō ꝑnoscamus. nullus articulus: nulla doctorū p̄termissa est opinio: quicquid est veri: hic reconditū inuenies. nullus p̄clarus doctor: nullus acutus scholaris: nullus famosus causidicus: nullus prouidus notarius h̄ ope carebit. habet em̄ in hoc quo contentū acutum famosumq; se omnib; reddat. Accepimus hec a maiorib; nostris: lege speculū: stude speculo: solo speculo doctus eris. Et vti apud Persium legimus. Fruge cleantea petite hinc iuuenesq; senesq;: finē animo certum: miserisq; viatica canis. Quid dicā: alios facile poteris postponere. si hunc noueris: ⁊ scrutatus fueris diligēter. Vñ Speculi nomen sibi digne vsurpauit: quum quodcūq; iuris vtriusq; sit poteris intueri. Preterea si nosceres quale: quātūue integerrimū haberes: ab quāti faceres. nō em̄ ceteros his nostris equiperares: verū floccipēderes. mirāda quidē q̄ addidimus: q̄ mutauimus: queue trāsposita inuenimus. Iamiam hec oīa patent: iamiam in manib; sunt doctissimorū. que ꝓfecto tibi enumerarē: nisi animaduerterē te tua diligētia oīa ꝑquisiturū ⁊ intellecturū. Nec mihi gratior iucundiorq; erit. q̄ si ceteros his nostris equiꝑaueris. nā quāto magis que veris: tanto gloriosius erit nomen nostri studiū atq; officiū. Habes hoc in ope aliud nō parū emolumenti: est eo imp̄ssum caractere: ita vt facile poteris mirari: hanc nouā celitus formā inspiciendo. Sunt em̄ miro quodaꝫ ordine ac diligentia imp̄ssa. multa em̄ in hoc fuit cura sollertissimi Anthonij kobergers Nurenbergensis imꝑialis ciuitatis incole ⁊ conciuis. vt oēs natiōes hec sua optarent: ⁊ venerarent̄. Non dubites itaq; quisq; scis: inter cetera huiusce artis volumīa hec tibi p̄cipua habere. ⁊ venerari. nam hec si studueris reddent te indies magis contentū atq; iucundū. Accipe queso vir celeberrime hoc opus tuo noīe dedicatū. Volui etenim huius nostras lucubrationes tibi fore attributas atq; adiunctas. vt virtutes tue immortale nomen assequant̄. Vale.

Rubrice prime partis Speculi.

De iudice delegato. folio iiij.
De legato. xiij.
De dispensationibus. xxv.
De officio ordinarij. xlij.
De auditore. xlij.
De assessore. xliij.
De arbitro ⁊ arbitratore. xliij.
De iurisditione oīm iudicum. lvj.
De officio oīm iudicum. lix.
De recusatione. lxvj.

Incipit secunda particula. ⁊ primo.
De actore. lxx.
De reo. lxxviij.
De accusatore. lxxx.
De accusato. lxxxv.

Incipit tercia particula. ⁊ primo.
De his qui alieno nomine in iudicio interueniunt. lxxxvj.
De procuratore. lxxxvj.
De coniuncta ꝑsona. xcvij.
De defensore. xcviij.
De executore. xcix.
De sindico. xcix.
Forma sindicatus. cj.
De economo. cj.
De actore ab vniuersitate seu tutore vel curatore constituto. cj.
Instrumentum actorie. cij.
De orphanotropho. cij.
De vicedomino. cij.
De vicecomite cij.
Instrumentū constitutionis vicecomitis. cij.
De tutore. cij.
Forma testamentarie. ciij.
Forma tutele legitime. ciij.
Forma tutele datiue. ciiij.
Forma petitionis materie. ciiij.
De curatore. cviij.
Instrumētum suꝑ cura furiosi. cix.
Instrumentum cure ad causas. cix.
Instrumētū generale cure ad cās ⁊ negocia. ix.
Instrumentū cure ad litē date p̄re absente. cix.
Instrumentū cure cū lis in publico mouet̄. cix.
Instrumentū qñ cura dat̄ habenti tutorē. cix.
Instrumentum cure ad bona. cx.

Incipit quarta particula. ⁊ primo. cx.
De ꝑsonis que nec agunt nec defendunt. cx.
De aduocato. cxx.
De teste. cxxxij.
Commissio receptionis testium. cxxxvj.
Forma articulorum. cxlj.
Forma inquisitionis. cxliij.
Forma excipiendi contra testes. cxlvj.
De tabellione. cxlvj.
De executore. cxlvij.
De salarijs.

Principiũ Speculi domini Guilhelmi duranti vna cum additionibus Joannis Andree. Necnon ⁊ domini Baldi suo in loco vbiq; ⁊ integralit distributis. hic qd quid est. tam pontificij q̃ cesarei iuris cõtinetur. ⁊ quelibet doctor opinio. ac vera demonstrat. Quisq; ergo vel iudex vel aduocatus vel procurator vel etiã notarius erudiri desiderat plurimũ. si hunc librũ apud se precipuũ nõ habuerit. Eo maxime quum expolite correctum sic inuenias. vt alios facile superminet omnes. Gaude preterea postea quia ritas. quãdo quidẽ questiones emergentes aliis in locis abstrusas hic suis titulis extemplo et luculẽter expositas inuenies.

Reuerendo

in christo patri suo domino Ottobono dei ẽ gratia sancti Adriani diacono Cardinali. Guilhelmus duranti domini pape Subdiaconus et capellanus. inter decretor professores minimus. cuius recõmendatione sui vtriusq; hominis sospitatẽ. ⁊ cũ debita correctione pspicaciter speculari. ac salubriter attendere psens opus. ℋ. Ego Jo. andree hui⁹ speculi speculationẽ assumens. illum speculoris qui est speculũ sine macula. ⁊ candor lucis eterne Sapi. vij. ipsumq; supplicit inuoco. vt iuxta verbuz Hieronymi ꝓtra Susannã in fi. mihi de suo fonte det gratiaz. per quã in ipo qui est veritas Jo. xiiij. sic scientia ⁊ possim veritatem scripturarũ hmõi speculi speculari. q̃ in illic stilo vel calamo a veritatis semita non diuertam. ⁊ sic effici merear sue magnitudis speculator. ij. Pet. j. ¶ Licet aũt hoc loco interposito videat incongrua. qr tn statim inchoabo ꝓcepta. hic illa iuste cogor exprimere que nec ꝑmittere volui. ob reuerẽtiã. n. auctoris sui opis principium cũ suo titulo finẽq; ꝑseruare disposui. Speculũ igitur hoc cui⁹ cõmendationẽ ⁊ cõmoditatẽ imitatione auctoris dicẽdas reseruo. j. de offi. iudi. §. vlti. in prin. q̃ ad decẽ reformare disposui. quor aliqua post factũ reputabunt fuisse facilia. cui⁹ cõtrarium suspicor experiri. ¶ Primo enim quotas oẽs biblie ⁊ morales mihi notas quas auctor omisit dare curabo. ¶ Scdo cum ponit dicta doctor saltem qui scripsere volumina ⁊ omittit vbi scripserint. id sepe supplebo. ¶ Tercio illa q̃ scripsit auctore ⁊ loco iupressis sepe vnde sumpserit ⁊ a q̃ auctore enarrabo. ¶ Quarto que post primã publicationẽ operis addidit declarabo. ¶ Quinto multa que scriptor vicio. vel auctoris inaduertẽtia sunt corrupta cum certo signo curiosius emẽdabo. ¶ Sexto licet que allegat pro ⁊ contra nõ soluã quia id esset duplicare volumen. ꝓtraria tamẽ que simpliciter signat ⁊ nõ soluit rndendo. vel remittẽdo soluere laborabo. ¶ Septimo in materijs saltem quas plenius auctore tractaui. vel cũ in illis ab ipso discordo ad nouellam remissiones dabo. ¶ Octauo in aliis si eius opinio nõ placebit id exprimã dicens quare. Et si placuerit opi. vel dictũ illa quãdoq; textu ratione vel opinione iuuabo. ¶ Nono addam sepe questiones affines materijs. quas si breuitatis causa non prosequar vbi haberi poterũt intimabo. ¶ Decimo ea que iura non bene corrigũt vel decidũt in suis materijs explicabo. Et q̃ in sexto sunt inserta sub illo signabo ⁊ de allegatis extra vagantib⁹ si reuocate. mutate. vel abbreuiate sunt certificabo. ¶ Et hoc tripartitũ ⁊ in ordine vltimũ festinantius ꝓsequar quia fuit inter mea motiua precipuũ exptus canonistas nõ prouectos meroscq; legistas in his errare sepissime ⁊ fortius notarios. quib⁹ etiã hui⁹ libri studium ꝓgruit. vt ipse auctor asserit. j. ℋ. igitur speculũ in prin. ⁊ ℋ. hoc aũt. ⁊ in rubrica de notario. nam ẽm senecam epistola. cviij. nõ est mirandũ ex eadẽ materia quẽq; suis studijs apta colligere cum in eodẽ prato querat bos herbaz. canis lepore ẽ ciconiaq; lacertam. ¶ Concludo q̃ offerre nõ audeo qđ cepi scilicet pdictis fore breuiloquiũ. quia testãte Hieronymo ad athletã. B. Rota currẽte sepe formar amphorã. qui vrceũ formare cõceperat. Cerno etiã supascripta prolixiora fore q̃ credidi que bis decẽ lineis putabã includere. summe tamen placet ⁊ inter huius fabrice motiua fuit hoc potissimuz. Quod in nouella breues remissiones huc addendo possum additiones in illa vitare prolixas. ¶ Sileant igitur precor reprehensores hui⁹ operis nõdũ nisi cũ aduertent quedã hic scripta ibi addi nõ potuisse sine difformitate voluminũ licet id agẽdo multor scuta defenderẽt inter quos noster auctor. vt. s. dixi. ℋ. iiij. ⁊ Hosti. qui q̃q; additiones integre charte fecit. vt in decre. a nobis d decimi. totũ. s. qđ ibi scripsi sup fi. ij. glo. ¶ Est aũt sciendum q̃ iste dns Ottobonus cui auctor hoc opus direxit fuit nepos dni Inno. iiij. vt. j. ℋ. nouissime. p quẽ Cardinalatus fuit. ⁊ demũ quinq; romanis pontificib⁹ intermedijs. s. quartis Alexãdro. vrbano. ⁊ clemẽte. gregorio. x. ⁊ Inno. v. electus fuit in papã. ⁊ assumpsit nomẽ Adriani. qđ cardinal in cognomẽ habuerat sed vixit solũ tribus diebz ⁊ sic spes digna ⁊ quasi certa hui⁹ auctoris ad cardinalatũ fuit cũ ipo papa sepulta. de ipo ℋo auctore q̃ benefecerit nomẽ suũ inscribẽdo vide in nouell. vj. in vlti. questione ⁊ ꝑcipue in vlt. colũna. ℋ. vij. ℨ.

Detrono dei procedũt

fulgura voces atq; tonitrua. ⁊ in circuitu ei⁹ die ac nocte clamãt animalia senas alas habẽtia hec legunt in Apocalypsi. ℋ. Inno. iiij. c. nõ tamẽ ad literã sed per saltũ. Scias q̃ hanc auctoritatẽ ⁊ partem psecutõnis ipius habere potuit auctor ex Jo. fauẽtino. Qui in sua lectura decreti que illo tpe summe nomen arripuit. ⁊ hucusq; seruauit in opis principio hanc auctoritatẽ assumpsit quã tamẽ ipo plenius auctor iste prosequit. ℨ. Et. xciij. di. legimus circa mediũ. ibi filius tonitrui ꝛc. de pe. di. ij. pẽnata. extra de elec. scriptũ est in prin. ¶ Sane tronus dei ecclesia est a qua ꝓcedunt fulgura miraculor voces mandator ⁊ suasionũ atq; tonitrua cõminationũ. ¶ Siquidẽ miracula sunt in ecclesia sticis sacramẽtis ⁊ aljs signis. vt de ꝓsecra. dis. ij. reuera. extra de cele. mis. cũ marthe. §. quesiuisti. j. q. j. teneam⁹. ¶ Mãdata sunt vt nõ occides. ℋ. Exodi. xx. ℨ. xxiij. q. v. §. j. ⁊. c. si nõ mechaberis. xxxij. q. v. non mechaberis questione. ij. q. v. c. fi. et. q. iiij. meretrices. ¶ Suasiones sunt quarũ transgressio penã non meret. vt. iiij. dis. §. fi. Cõminationes sunt. ⁊ ois arbor que fructũ nõ facit excidatur ⁊ in ignem mittat. ℋ. Mathei. vij. ℨ. Extra d decimis q̃uis. has quidẽ voces atq; tonitrua tam in die prosperitatis q̃ in nocte aduersitatis indefense clamãt siue pronũciant gialia. i. doctores eccle. vt. xlij. di. sit rector. vij. q. j. §. hoc tũc obseruãdũ. ⁊. §. se. extra de renũc. nisi cũ pridẽ. §. ꝓpter maliciã. quos diuina ꝓuidẽtia colũnas imobiles in sue fulcimẽtuz ecclesie stabiliuit. vt extra de here. cũ ex iniũcto. §. cũ igit. ⁊. c. sicut in vno. ⁊ extra de accusa. qualiter. ij. §. j. ℋ. ⁊ ideo sancti. ij. q. vij. accusatio. l. dis. fidelior. in fi. xix. di. ita dns deus. ad qđ designãdũ in gen. iij. in fi. legit q̃ cũ dns deus eiecisset adã de paradiso ꝓpter suũ peccatũ. vt. xl. dis. adam. de peni. dis. iij. adam. collocauit ante paradisuz voluptatis cherubin ⁊ gladiũ flãmeũ atq; versatilẽ ad custodiendũ viã ligni vite. nempe paradisus voluptatis ecclesia dei est de qua in gen. ij. plãtauit aũt dns deus paradisuz voluptatis a principio. cherubin vero qui interptat sciẽtie plenitudo. vt de peni. di. ij. principiuz prope fi. ordo doctor ẽ quor lingua flãmeus gladius dicit quia flãma charitatis ignita. iuxta illud ꝓphete. q̃ facit angelos suos spũs.

et ministros suos ignem vrentē. vt in p̄s. c. iij. atq; versatilis q; prompta ad omma ⁊ parata. nam omni poscenti de fide debent reddere rationē. vt. xxxvij. dis. §. ecce. ad fi. ℣. parati. extra de sacra vnc. c. j. §. quia vero. ℣. in vertice. bi ergo cherubin ad custodiendā viam ligni vite. i. veritatē fidei orthodoxe p quā pueniť ad vitā vt in pre allega. §. quia vero. ⁊. xxiij. q. j. ℣. sana. fuerūt in ecclesia collocati. vt fides catholica circūcincta tali muro inexpugnabili bellator possit resistere ascēdentib⁹ ex aduerso. vt extra ne cleri. vel mona. super specula. §. fi. xliij. di. sit rector in prin. vij. q. j. §. cū vero. j. q. iij. saluator. in p̄n. que si quidem animalia senas habent alas. p sex alas sex leges intellige. ¶ Prima est lex naturalis. Scōa mosayca. Tercia ꝓphetica. Quarta euāgelica. Quinta aplica. Sexta canonica. vt. xxv. q. j. omne qd̄. p̄mā de⁹ cōcess sit homini in p̄ma e⁹ creatōe. vt. v. di. in prin. iuxta illud ℍ. gen. ij. ℤ. Fecit deus hominē ⁊ inspirauit in eū spiraculū vite. legem. s. naturalem. vnde apostolus. ℍ. ad Ro. ij. ℤ. sunt qui habēt legē dei scriptā in cordib⁹ suis cum em gentes legem nō habent si naturaliter ea que legis sunt faciunt ipi sibi sunt lex. vt. xix. q. ij. due. ¶ Verum dyaboli inuidia succrescente post peccatū confusa est in homine lex nature quia p̄dere distorte malicie depressa est rectitudo iusticie. ⁊ erroris caligine obfuscatū est lumen iusticie. de pe. dis. ij. princeps. xvj. q. ij. visis. vt autem ex hac confusione aliquātisper infirmitas nostra cōsurgeret miserator deus illam coadiuuans. vt. xij. q. ij. redemptor. viuendi legē quā a seculo in hominis corde scripserat literis per moysen expressit. decēq; preceptis conclusit. vt. vij. di. moyses. de pe. dis. j. libenter. extra de sum. trinit. c. j. §. hec scā quā legem veterem seu mosaycā nūcupamus. vt extra de elec. cum in veteri. ⁊ extra de purga. post par. c. j. ⁊ etiam legis decalogus appellatur. vt d̄ pe. di. j. tres aūt sunt. huic quoq; tanq; modus lex accessit prophetica. vt in prealle. §. hec sancta. Nam cū mosayca vsuras cum ab alienigenis sineret exigi. vt. xiij. q. iij. c. ab illo. profecto talis permissionis vsum habere disuadet prophetica. ℍ. ps. xiij. ℤ. Dicens eum fore in tabernaculo dei mansurū qui pecuniā suam non dedit ad vsuras ⁊ munera ꝛc. vt. xlvij. di. quoniaꝫ. ⁊. xiij. q. iij. si quis oblitus. sed quoniam vt ait aplūs ad hebre. vij. lex neminem ad pfectum ducit. euangeliū autez salutē dat omni credenti. ⁊ ar. xxiij. q. v. ad fidem. cum aduenit plenitudo temporis misit deus filiū suū. ℍ. Ad gallat. iij. c. ℤ. legislatorē per quē nobis statuit legem vite. legez quidem imaculatā animas ꝙuertentē quā felici vocabulo euangelicā appellamus. vt. j. di. in prin. ⁊ in dicto. c. libenter. extra de constit. translato. Huic vero lex accessit aplica illam modificās in quibusdā. Nam qd̄ indulget dūs de pfectionis consilio vtat apostolus dicens. ℍ. p̄mo ad cor. vij. ℤ. Ego dico nō dūs. si quis frater iam nunc ꝛc. ij. q. j. multi. ad idem. xvij. q. j. iam nūc. ⁊ vbi dominus nō precipit in spiritu dei aplūs fideliter consulit. vt ibi de virginib⁹ preceptū non habeo consiliū autē do. bonum est si sic pmanserint. xxvij. q. j. sic enim neq; in p̄ma colū. ¶ Deniq; ecclesia deo actore crescente gradibusq; ac ordinibus rite in ea dispositis cum ad eos decernendos clericoꝝq; lites dirimēdas lex nō sufficeret euāgelica. vt infra in tractatu libell. de libel. concept. in p̄n. tam ab apostolis q; eorum vicarijs per temporum curricula statuta plura sunt edita. vt. j. ℣. sane. que generali vocabulo canones appellantur. vt. xv. di. c. j. xix. dis. c. j. in prin. iij. dis. canon. xxv. q. j. violatores. licet et multa alia specialia nomia sortiant. vt. xxv. q. ij. si quis dogmata. ⁊. xij. di. §. porro. quib⁹ siquidem sedulo consideratis vix quidam besitationis emergere poterit scrupul⁹ qui per eos nequeat explicari. vt extra de priuil. sup specula Canon tamen duas leges ponit tm̄. videlicet publicam id est canonicā ⁊ priuatam. vt. xix. q. ij. due. ¶ Porro super huius canonice legis exposition. ℍ. Notat ad ea que. j. dicam. ℤ. Varij iuris pfessores per varias temporum successiones diuersimode laborarūt. vt Rufin⁹ Siluester. Jo. Hyspanus. Jo. Fauentin⁹. Hug. Melendus. Pe. Hyspan⁹. Jo. galen. Damasus. Pe. Bohem⁹. Pe. papien. Alanus Anglicus. Pe. apul⁹. Lau. Vin. Lan. Jo. Teotonicus. Jo. d̄ Sittoria. Ja. de alb. Episcopus fauentinus. ℍ. hic fratrem Ray. de penna forti quez totiens allegat non debuit omisisse. ℤ. Bof. de trano Bar. brix. Jo. de deo. ⁊ B. permen. ℍ. Non mireris si omnes supra scriptos i proemio Nouelle nō descripsi cum ibi in. ℣. antiquarum solum de his q̄ scripserant super quinq; antiquis cōpilationibus vel altera illarum facerem mentionē. Hic vero loquendo de expositorib⁹ legis canonice omnia eorum scripta ⁊ volumina cōprehendit. ⁊ tamen de antiquis quos ibi scripsi pretermittit Bernardus papiens. credo tamē q; vbi. s. est Petrus papiē. debet esse. B. Jtē antiquū B. cōpo. de nouo nō conqueror quia secutus est istū. Jtē Ricardū angli. ⁊ Rodayeū bertrādū Buil. na. quē tamen allegat. j. ti. j. §. ij. ℣. sed nūquid. ⁊. §. sequitur. ℣. veruz. ⁊. §. restat. ℣. item mortuo mādatore. ⁊ ti. ij. §. nunc ostendendum. ℣. nono. ⁊ Pby. quē etiā allegat. j. de primo decr. §. nunc videamus in fi. ¶ Ecōuerso mihi noti non sunt Pe. Bohemus. ⁊ Pe. apulus. quos hic ponit illos ergo vel alios vt Jo. hyspa. ⁊ Fauent. Hug. ⁊ Mel. Jtez Bazianū ⁊ Bandulphū. quos duos auctor etiā omisit quor scripta super cōpil. illis nō habentur p modū summe lecture. vel apostillarū congrue pretermisi. de modo dixi quia Paulum vngaruz qui notabilia secūde ⁊ tercie cōpil. ordinate collegerat etiam non expressi. In his autem instando credens nō displicere quero quare ber. papien. Jo. Galen. ⁊ antiquū. B. compo. Et ibi prepositi, Rufino Siluestro. et alijs, qui fuerunt antiquiores dico id actum. quia fuerant cōpilatores non solum glosarum sed textuum vt ibi scripsi super. j. glo. Ipse ergo B. super Rubricis compil. quā fecerat ⁊ cui suū nomē inscripserat fecit summā que incipit profectus discipuli gloria magistri fecit etiam sup illa paucas glosellas. Jo. Bal. de quo auctor. j. de actōe vel petitōe. §. j. ℣. porro. Et per me de elec. q; sicut super fi. glo. sic patet. aliquas glo. fecit ⁊ ipsius fuit pars p̄me glo. decre. super hoc de renunc. b. compo. quia nō diu viguit sua compilatio nō habemus q; illam glosauerit sed legerat duas primas compilationes ⁊ apostillas dederat super illis cui certas legendo signabam. vt de ap. c. ij. ⁊ interpositionē faciendo. sciendum q; dum decretales legebam dabam signa antiquorū quor fuerant glo. q; propter breuitatē raro posui in nouella. qd̄ enim breuissime fiebat signo multū occupabat in scripto Rufinus de quo. ix. q. j. in summa. iij. q. iiij. in summa de pe. di. j. §. illud autē de biga. c. ij. in iij. glo. ⁊ Siluester cui⁹ fuerunt due prime glo. decre. ad nostram de ꝙsue. Jo. hyspanus fecerūt lecturas sup decreto. in quib⁹ nullam decre. allegant. Jdez dico de Jo. fauent. de quo not. xiij. di. nerui. xxvij. di. qd̄ interrogasti. iiij. q. j. in sūma. ix. q. j. c. ij. xvj. q. ij. Et. xiij. q. iij. in sūmis de iure pat. c. ij. de sen. ex. cum nō ab homine. prenenerunt enim cōpilationes de quib⁹ supra. dicunt tamen primi duo supuixisse. ⁊ certas cōpilationes legisse sic reportatas post eos aliquas apostillas. Hugo certū est q; vidit primā ⁊ secundā compila. in sua tamen summa rarissime decre. allegat. ⁊ si allegat vt facit. lvj. di. §. j. ⁊. c. j. nō tamen allegat sub compil. vel sub rubrica motus. vt puto quia nō fuerūt papales. q; illas viderit patet quia decre. in quadā de celeb. mis. ⁊ decre. quāto de diuor. directe fuerunt ad ip̄m tunc Ferrar. ep̄m ⁊ de ipso loquit decre. coram de offi. dele. vt ibi dixi que omnes in. ij. cōpil. postea redacte sunt inserte. Ricardi anglici. videtur fuisse glo. vlti. decre. ex literis. j. de spon. Rodoycus habuit cognomen modici passus. de ipso dixi post Vinc. de sepultu. fraternitatem super. iij. glo. sibi etiam multe

glo.signanꝫ inter quas est glo.plt.decre.ij.de ꝓiugio le-
proso.ibi ꝑpendens ꝙ horū posteri ipos allegando.vel
ipsoꝝ glosas signando ꝛ solam literā.R.sine vocali po-
nendo inter Rufinū Ricardū.ꝛ Rodoycū nos reliqueꝛ
runt incertos qui vocalibꝫ positis certi fuissemus ꝑpter
varietatē ipsaꝝ.De Melēdo no.xix.di.scōm.xxvj.q.j.
virginibꝫ.et de ser.non ordi.nullus.de accus.veniens in
prima glo.De Pe.hyspano de appel.pastoralis.in glo.
hec ratio.ꝛ.l.di.cōtumaces in summa.xj.q.iij.nemo con-
temnat.xxxiij.q.j.si quis acceperit.Et vide qđ de eo scri
psi de restu.ipo.literas in glo.ergo ecclesia ꝛc.Bertrād.
glo.fuerunt scđa in dec.nō est de spon.ꝛ prima in dec.se.
Damasus fecit summā super primā compil.ꝛ librū que-
stionum super multis decretalibꝫ.Et Brocarda ꝛ hunc
allegat glo.ij.decre.ad hec de rescrip.Alanus.Lan.vin.
Jo.Theu.ꝛ Lan.glosas abundanter habemus.Vin.
autē qui scripserat super.iiij.compil.facta cōpi.Grego.
glosauit illam.Lan.autem in antiquis compil.allegat
Vincen.Et ipe Vincen.in cōpilatione Grego.allegat
Lanc.Bazianum miroꝛ autem per auctorē omissum de
quo multe glo.loquūtur de cleri.egrotant.tua.ꝛ summe
distinctionis.ꝛ questionis.vij.in causa scđa ꝛ distinctō
nis prime de pe.q.q.j.qui studet.xxvij.q.ij.desponsataꝝ.
xxxj.q.vij.licite.xxxiij.q.v.mulier.de con.di.ij.c.ij.ꝛ dis.
iij.qui bis.de Gandulpho idē dico de quo auctor in.ꝟ.
porro de quo.ſ.ꝛ no.de ꝓsecra.eccle.vel al.c.vno lib.vj.
in.iiij.glo.ꝛ.xxxj.di.quoniā.j.q.j.detrahe.xj.q.iij.nō licꝫ
xxxj.q.j.dixit dns.ꝛ.q.ij.honorant.ꝛ.q.vij.licite.Guil.
Masonis reportatōes multas habuimus.ꝛ de ipo loqui
tur glo.decre.ad hoc quoniā đ appel.Ja.de al.magister
Hostien.glosauit honorianas quarū prima erat decre.
nouerint de sen.ex.ꝛ eius glo.ibi signaui ꝛ de eo scripsi đ
ap.ad hec si super glo.¶ Est autē sciendū ꝙ Grego.ix.
successit immediate Honorio tercio.quo creato statim
fuit fama ꝙ cōpilationē qua vtimur facere intendebat
ita ꝙ ꝑdicti antiqui nō curarunt.Honorianas glosare
et merito quia multe ex illis omisse vel resecate fuerunt.
Item sciendū ꝙ quedā glo.in decretis allegant Pe.mā
ducatorē.xxx.di.c.j.lxxxvj.di.non satis in prin.de pe.di.
j.in prin.in glo.Alanus.xxxiij.q.iiij.vir cum propria.al-
legant etiam cardinalē.xxxj.q.j.in summa.xxxiij.q.j.si ꝙ
sortiarias.Z.Hi siquidem pre ceteris clarioribꝫ sapien
tie preconꝫ coruscarunt quoꝝ nomina dignū duxim⁹
ad perpetuā memoriā recensenda.vij.di.moyses.ꝛ.c.fue
runt.et.j.ꝟ.proxi.tanta enim nobis antiquitati habita
est reuerentia.vt nomina sapientuꝫ taciturnitati trade
re nullo patiamur modo.sed vnusquisqꝫ coꝝ qui auctor
fuit opinionis nostris inscriptus ē dictis.vt.¶.de ve.iu.
e.l.tanta.ſ.tanta.¶ Nouissime autē due stelle lucidissi-
me nostris temporibꝫ mirifice rutilarūt videlicet sanctis
sime recordationis dns.Inno.papa.iiij.vester patruus
pī iuris.H.De cui⁹ promotione ꝛ cōmendatione infra
dicam sup rubrica.ne sed.vacant.Z.Et reuerēdus pa-
ter dns meus Henricus dei gratia Hosti.episcopus lu
men iuris.quoꝝ veneranda memoria fulget vt splēdor
firmamenti ꝑpetui velut stelle in eternitates ꝑpetuas ꝙ
mansure.H.Danielis.xij.Z.vt extra de magistris su-
per specula quoꝝ etiam dignitate nil est altius.vt.¶.li.
xj.de consul.l.j.cū cūctos incōparabiliter trāscenderint
cuiusqꝫ magnitudinē maiori excellētia obumbrantes.vt
de pe.di.ij.principiuꝫ prope fi.sicut eoꝝ opera indicant
euident.extra de sta.mona.ꝙ dei in prin.extra de re.iur.
estote.lxxxvj.di.tanta.quicqđ nāqꝫ alibi circa iuris theo
ricaꝫ queritur in eoꝝ scriptis pfectissime reperiē.xxxvij.
di.ſ.hinc etiaꝫ ꝟsus finem.¶ Ceterum cum eoꝝ actio
mea sit instructio.vt.xij.q.j.exemplū.quia que bon⁹ pa-
ter facit debet deuotus filius imitari.vt.lvj.di.dns no-
ster in fi.nec potest filius quicqꝫ a se facere.nisi qđ patrē
viderit facientē.vt de conse.di.vlt.c.fi.in fi.Ideo aiad-
uertens ego solicite ꝙ circa iuris practicā.s.tam circa li-
bellos aliasqꝫ formas iudiciales tradendas qꝫ circa iudi-
ciarum ordines a plurimis sit diuersimode laboratū.vi-
delicet a Pileo.Bagaroto.Tancredo.Rofredo.Be-
neuētano.Uberto de bobio.Uberto de bonacurso Jo
anne de deo.Bratia ꝛ Bonaguida.Aretinis.Jo.đ bla
nosto vel balscono.Egidio bon.et alijs plurimis.H.
de bis quos notos habui infra dicaꝫ.ꝛ ne per tot frustra
dicenda diuiderem reassumo de Pileo qui modicen sis
fuit quod Tanc.in prin.sui libelli de quo statum dicā di
xit ꝙ Ricardus anglicus quē nominat auctor de aduo-
catis.ſ.j.ꝟ.sed nunquid clericus.preuenit pileum leges
ꝛ canones pro vtraqꝫ parte sub.ſ.allegando qđ pileus
ciuili ordine paucos inducens canones in modū summe
ꝑfecit.Unde ipe Ricardus in distinctionibꝫ quas sup
decreto composuit.que inchoant patres nostri omnes
sub nube fuerunt dixit se summā ordinis iudiciorum vti-
lem ꝛ necessariam compilasse.Ricard.summā non vidi.
summa vero Pilei intitulata de ordine iudiciorum inci-
pit inuocato christi nomine rem aggredior difficilimā.
Et tractatū inchoat a cōfectione ꝛ correctione libelli.
¶ Scđus Bagarotus qui libellus composuit ꝛ incipit
precibꝫ ꝛ instantia.ꝛ tractatus qui incipit ab accusatore
cōposuit.ꝛ scōm cui cauillationē nomē imposuit ꝛ inci-
pit.cū periculosus sit mihi ꝛ de iudi.recusatione ꝑmittit
Scias tamen hoc quasi ꝙ omnia idem opus ad literam
cū opere Uberti de bonacur.de quo sequit quis horuꝫ
fur fuerit relinquamus illi cui⁹ est furta punire.alterius
igitur nomē quo ad illud opus expressuꝫ pro vtroqꝫ suf
ficiat.¶ Tercius Tancredi libellus incipit.Assiduis po
stulationibꝫ.ꝛ in quatuor partes diuidit ꝛ tractatus in-
cipit a iudice ordinario.Et hoc sciendū ꝙ Barto.brix.
hunc libellū solum in antiquarū cōpilationū allegatōni
bus reformauit reliqua ponens ad literā omisso tamen
Tancredi proemio.¶ Quartus Rofred⁹ bene.in vtro
qꝫ iure libellos composuit questiones vtiles circa ipsoꝝ
materiam prosequendo ꝛ opus incipit.Si considerarē
ingeniuꝫ ꝛ a iudicio.s.quid sit.Inchoat tractatum in iu
re vero canonico.incipit.super omnibꝫ actionibꝫ.allega
re autem primo semper intendo nisi exprimā de secūdis.
¶ Quintus Ubertus de bobio.cui⁹ opus incipit.quia
pietas patrni nominis.ꝛ inchoat ab aduocatis.fecit op⁹
ita cōfusuꝫ ꝙ particulariter difficile allegat.vt in ꝓces-
su patebit.¶ Sextus Ubertus.de Bonacurso.cuius
opus ab eo nomen suscepit de preludijs causaruꝫ ꝛ inci-
pit.cum de mandato imperialis maiestatis ꝛ inchoat ab
exceptione contra iudicē ꝛ vide qđ premisi vbi de Ba-
garoto sed cū allegabo simpliciter Ubertum intelligaꝫ
de primo.Idem vbicūqꝫ Jo.de deo coniungit.¶ Se-
ptimus Jo.de deo reformare volens libellum Uberti đ
bobio confusum vt dixi illum ampliauit ordinauit et in
septem libros diuisit.ꝛ illi nomen cauillationum impo-
suit.ꝛ incipit.Ad honorem summe trinitatis.Inchoat
autem sicut Ubertus ab aduocatis de quibꝫ est tot⁹ pri-
mus liber.sed ꝛ postea fecit libellū cuius nigrum incipit.
principio nostro.quem libellū iudic[illegible] vocauit a iudicibꝫ
ꝛ iudicijs inchoando illumqꝫ in quatuor partes diuisit.
multum etiam in illo fauit canonistis quia cum leges al-
legat annectit librorum partialium numerum.ꝛ distin-
guit tria volumina.ffoꝝ.vt sic legē possint facile inueni
re.rubricaꝝ etiā sepe quo ad partiales libros numerū ex
primēdo.¶ Octauus gratia Aretinus quē allegat au-
ctor.j.de ꝑcur.ſ.vt autē.ꝟ.ꝛ no.qđ si.ꝛ de iur.ca.ſ.nūc
dicamus.ꝟsi.item dixit quem quesitum nondū inueni.
¶ Nonus Bonaguida etiaꝫ aretinus.iste summā fecit
introductoriam aduocatorum ecclesiastici fori.ꝛ incipit
cū aduocatōis officiū ꝛ prima rubrica de diuisione ope-
ris.Scđa de moribꝫ aduocatorū ꝛ ipsam summam in.v.
partes diuisit.Composuit etiam margaritā satis vtileꝫ
sed inordinatā ꝛ que in repertorio suo ꝙ rubricas decre.
ordinato multum potuit iuuare.Guil.ipsam autem que

incipit.quoniam post inuentionem scientie.gēmam vocari voluit quā in tres partes diuisit ⁊ a iudicijs ⁊ iudicibus inchoauit.¶ Decimus Joan.de blanosco borgundus qui plene ꝓsequendo titulū de actionib⁹ sup ipsaꝝ singulis ponit libellos. premittens post ꝓlogum suum. ⁊ cōtinuationē materie an ante oblationē libelli sit aliquid faciendū. Incipit autē post titulū eius opus. Ego Jo.de blanosco.nec in reliquis nomen celat in omni em̄ libello se ponit auctorem.⁊ nostra iura nō vexat.¶ Undecimus Egidius bon̄.qui post inuocationē christi incipit. Ego Egidius ⁊ inchoat a ꝓsentatione rescriptoꝝ.⁊ libellum diuidit in.v.ptes.¶ De alijs autē quos auctor non exprimit ꝑmitto Bernardum dorna prouincialem qui scholaris fuit Azonis ⁊ libruꝫ de libelloꝝ concep.cō posuit.qui incipit.quoniam nefandia subdolaqꝫ hominum.tractatū autez inchoat querendo quid sit libellus de nostro iure parum allegans.¶ Secūdus sit Guil.de droreda anglicus qui legens exonie satis cōmendabilez ⁊ copiosum libellum composuit de iudicioꝝ ordine.quē in.vj.partes diuisit ⁊ inchoauit ab impetrādo. Incipit autē.cum omne artificiū.in eo autem satis nostris iuribꝫ vtitur.¶ Tercius sit albertus Galioti ꝑmenſ cui⁹ vtile opus licet margarita vocetur non tamē ab ipō.illud em̄ vocauit summul.questionū. Nec fuit margarita solum remittens.imo principalius ⁊ longe amplius decidit causidica ⁊ instruit aduocatos.incipit autem cum ego albertus.⁊ a procuratoribꝫ inchoat ⁊ in cōgruis materijs plenius qꝫ supra proxi.ruminauit nostra iura.Mirandum enim videt.ꝙ auctor supernus omisit eundē cum credā ꝙ de toto illius ope decem virgulas hic inserere nō omisit ⁊ illum licet nō semꝑ sepe tamen allegat.sed inter practicos ipsum ponere noluit quem practicum non putauit.¶ Quartus sit nepos de monte albano qui familiarius se exhibens nostro iuri opus suū quod incipit. Cuz plures libelli fugitiuū libellum voluit appellari.⁊ merito quia sue rubrice ꝑmuniter formant ꝙ contra. Inchoat ergo ꝓtra rescriptū prosequit contra scripturā ꝓtra iudicem contra arbitrū ꝛc. Et sic forma sua docet reos fugere vt etiam ipse dixit in fi.¶ Quintus sit Odof. qui summaz de libellis formandis super qualibet actione dicitur composuisse que incipit. Postqꝫ opus notarie.in qua primo tractat quid sit libellus.demū cōposuit ordinem iudiciarū. Qui incipit.quēadmodū christi fauente clemētia.⁊ tractat primo de editione actōis.¶ Sext⁹ sit Martinus de Fano.cuius opus incipit.quoniā pleriqꝫ principalem causaz qui distinguit.xj. tempora causarum. Cōposuit etiā aliud opus in quo in singulis actionibus ponit instrumēta breuissima quibꝫ coniungit breuissimos libellos.qđ opus etiā breuibꝫ glos.ornauit. Et incipit pars hic agens. Ego quidē Martinus ꝓfiteor ⁊ verū est.¶ Septimus Guido de suzaria.cuius op⁹ post inuocationem explicitam trinitatis incipit. sup causarū ordinatione primo videndū est inchoat autem instruere aduocatū actoris ⁊ nostroꝝ iurū sibi familiaritas nō fuit licet voluerit esse episcop⁹. vt scripsi de voto.c.vnoli.vj.super.iij.glo.fateor autem ꝙ in ipō opere duos canones ⁊ tres dec.allegat.¶ Habuimus Bonon̄.duos Rolandinos.s. Rolandinum de romancijs ⁊ Rolandinum pasagerium.primus fuit.ll. doctor ⁊ maximus aduocatus.⁊ composuit libellum de ordine maleficiorum. Cuius principiū post inuocationē dn̄i est. Incipit paruus libellus ⁊ tractatū inchoat ab accusatione. Secundus fecit summā notarie.quaz quasi totam inseruit hic auctor.⁊ hi multis additionibꝫ causam dederūt.¶ Habemus quatuor hui⁹ rei opera.⁊ auctoꝝ nomina ignoramus.opus.s. qđ incipit. Ut nos minores. que verba in progressu sepius repetunt ⁊ inquātuz ex cōtextu pcipere potui. Gallicus fuit auctor ei⁹ ⁊ post tempora Jnno.iij.fuit etiā iuris vtriusqꝫ peritus. Inchoauit autez distinguendo decē tempora causarū. Habemus etiam opus qđ incipit ad summariā noticiā cursus cōsueti causarum.qđ eodē modo.x. causarū tempora distinguit et tam breuissime prosequit ꝙ mihi mediā peciam excedit in modico.¶ Habemus etiā libellū qui vocat cōtentio actoris ⁊ rei.⁊ incipit.quidā literas impetrarunt.in quo posito quodā themate de citatione ⁊ multis causarū articulis de vtroqꝫ iure disputant. Reus citatus et actor. Jtem libellum qui dicit paruus ordinarius qui incipit quia decisio causarū.⁊ tractatuz inchoat quid sit causa quid iudiciuz ꝛc.verbis autem vtriusqꝫ iuris vtitur.sed nominatim iura aliqua non allegat.¶ Integraliter.iij. ista transcurri inquirendo si in formis vl aliter possem de auctoribus coniecturas habere.qui tamen ita loquūtur ꝙ nedum ipsorum nomina sed nec prouincias tercij ⁊ quarti mihi licuit coniecturari qꝛ tamen in personam Brego.pape ponūt formas vtriqꝫ.eos tpe Brego.decreti scripsisse ꝓcipio. Z. Nec adhuc sup his doctrina tradita fit ad plenū quia nulla lex in re publica sufficienter videtur ab initio ꝓmulgata.vt in auten.collat.vj.quimo.na.fi.effi.leg.in princi. H. Concor.pulchre Seneca epi.lxv.dicens.Multū adhuc restat operis multūqꝫ restabit nec vlli nato post mille secula precludit occasio aliquid adhuc adiciendi. Et Galienus sco de virtutibus naturalibꝫ dicit.ꝙ impossibile est eundem incipere ⁊ finire aliquā artem. Z. Nilqꝫ perfectū in humanis inuentionib⁹ repit.vt.C.de ve.iu.enu.l.ij.§.sed quia diuine.iuxta illud ps. H. cxxxviij. Z. Jmperfectū meū viderūt oculi tui.vt de conse.di.iij. si nō sanctificat. Jdcirco reuerende pater quē deus insigne luminare fulgore nempe rutilans mirifico super sue candelabrū ecclesie venustissime collocauit.cū sitis iuris lucerna radiās ⁊ auriga iusticie singularis.⁊ faciendi plures libros nullus sit finis.vt legit in libro ecclesiastes.c.xij. H. Quod est vltimum in fine. Z. Merito ad vestre honorem reuerētie vt.lxxxvj.di.quedam capitula sunt ac ad vestri glorioſi odorem nominis vbiqꝫ diffusum in eū memoriter retinendū.vt extra de re iudi. ad aplice in superscriptione. H lib.vj. Z. Et extra de verb.sig.in bis. ⁊ C.de testa. iubemus ꝑsi.sed ne aliqua.⁊ de cōsecra.di.ij. semel.⁊ ꝑsi.prior.bis vocare disposui ne qua iuris prudentie particula vestro tempore maneat indiscussa.vt.C.de ve.iuenuc.l.j.§.primū nobis.⁊ l.ij.§. boc igitur. Jmitatis sapientiss mū ecclesiasten.qui que fecerat inuestigans cōposuit parabolas multas quesiuit verba vtilia.⁊ scripsit sermones rectissimos ac veritate plenos vt in eius libro c.xij.habetur. et futuris prospiciens.vt.j. de offi.iudi.in ꝑn.scriptis tradere qđ spiritussancti gratia ministrauit. quodqꝫ iugis experientia ꝓbuit ac lectio docuit diuturna.de prato doctrine illoꝝ flores etiā aliquos colligēdo nec mirū cum de eodē fonte gratie discipulus biberit et magister.nec aliud doctus tradere poterit qꝫ quod a doctore suscepit.vt.xxiij.q.j.cū beatissimus. nemo em̄ debet viam ingredi quā a doctore nō didicit.vt.xxj.q.j.si clericatus in fi.⁊ C.de ali.pu.pre.l.ij.in fi.immo oportet scientiam ab eo discere scripturarū. qui eam a maioribꝫ ſm veritatem sibi traditam seruat. vt ipe eam quā recte suscepit possit asserere cōpetenter.vt.xxxvij.di.relatum ꝙ autem ex eodem fonte vt diri discipulus biberit ⁊ magister.patens est.cū omnis sciētia sit a deo.vt.xxxvij.dis. §.hinc etiam.et.j.q.ij.qꝫ pio.et omnis ler.vt.ff.de leg.et sen̄.cōsul.l.ij.immo.⁊ ipe xp̄c est sciētia. vt.xxxvij.dis. iusta.⁊ iura sunt diuinitus ꝓ ora principum ꝓmulgata vt.xxj.q.iij.nemo.xxv.q.j.violatores.⁊ q.ij. igitur.viij. di.quo iure.l.di.si quis diaconus.in prin.⁊ c.ij ille in fi. ⁊ lxxx.di.illud.⁊ C. de ꝓscrip.lon.temp.l.fi. ibi ideo em̄ ꝛc.quia deus imperiū ad hoc de celo constituit.vt in auten.de instrō cauti.⁊ fi.prope prin.§.quia igitur imperium.collat.vij.¶ Verum licet vtriqꝫ idez fons imbuat non ob hoc sequit ꝙ equaliter quisqꝫ sumat. hinc est ꝙ nō omniz cōmunis est gratia.vt de pe.di.iij.c.sed non

in pluribꝫ post. §. eoꝝ vero neqꝫ equalis gloria. nec omnes ministrant equaliter nec equali sciētia vel prudētia oēs sunt p̄dicti. sed in euāgelizādo ali⁹ alio melius opatur. Ideoqꝫ dici p̄t alius alio doctior. Etiā in ipa salutari doctrina. vt hec legunt de p̄sec. di. iiij. cū tātū. & prohibant. viij. q. j. licet ergo. & ix. di. quis nesciat. bono enim melius inueniē. ar. ff. si cer. pe. cū quid. H. Non eget argumēto quia lex. est. ff. de verb. ob. vbi autē nō apparet in prin. & facit de conse. di. v. nō mediocriter. Z. Quia nec omnes p omnia. sed certi p certa meliores aut deteriores inueniūtur. vt. C. de ve. iu. enuc. l. j. §. cūqꝫ hic. pluit nāqꝫ dñs super vnā ciuitatē & nō super alterā & eandē ciuitatē ex parte cōpluit & ex parte aridaz dereliquit. vt de pe. di. j. pluit. H. Et amos. iiij. c. Z. Hinc etiam est qꝫ legitur. j. ad cor. xj. diuisiones gratiaruz sunt & infra. Alīs quidē datur p spiritū sermo sapiētie. Alīs sermo scientie. Alīs fides. Alīs gratia sanitatū. Alīs prophetia. Alīs discretio spirituū. Alīs genera linguarū. Alīs interp̄tatio sermonū. & facit. j. q. j. teneamus. & quosdam dedit ap̄los. quosdaz prophetas. quosdā euangelistas. quosdā pastores & doctores. vt extra de here. cū ex inuncto in prin. & c. sicut in vno. ¶ Sane placitādi scientia q quaz est necessaria nam effrenata cupiditas ex humane conditionis corruptōne proueniens pacis emula mater litium & materia iurgioꝝ tot noua litigia generat qꝫ plura sunt negocia qꝫ vocabula. vt extra in proemio decre. & ff. de p̄script. verbis naturalis. extra de constit. nam cō cupiscentia. xlvij. di. bonoꝝ. in auten. collat. j. vt iudic. si ne quoquo suf. §. cogitatio versus fi. & natura prona est ad dissentiendū. vt extra de p̄secra. di. iiij. sicut in sacramentis. extra de p̄ces. p̄ben. quia in prin. ff. ad trebl. quia poterat. lxiij. dis. si forte. & nouas deproperat edere formas. C. de ve. iur. enu. l. ij. §. sed qz diuine. hinc est qꝫ iudicioꝝ ordo & placitādi vsus in paradiso videt exordiū habuisse. nam adam de inobedientia a dño redargutus quasi actori except. obijciens relationē criminis in cōiugem imo ex coniugis actorē cōuertit dicens. H. Beñ. ij. Z. Mulier quā mihi socia dediſti me decepit & p̄me di de pe. di. j. serpens. videt tamen qꝫ cum homines iure naturali regebant̄ sm qꝫ oīa cōmunia erant. xlvij. di. sicut. & di. j. ius naturale. & xij. q. j. dilectissimus placitandi nō erat vsus. nam sm Senecā. H. in prouerbijs sub litera. q. Z. homines quietissime viuerent si hec duo nomina meum & tuū de medio tollerent̄. Et alibi dicit. nostri essemus si nostra nō essent. Sed dic qꝫ & tūc aliquid erat p̄priū. Unde ade vbi supradictū est in sudore vultus tui vescēris pane tuo. vt. l. di. in capite a lege qꝫ vtere ordo iudiciarius videtur cōprobari. Fit em̄ Moyses H. Deut. xix. Z. In ore duoꝝ vel trium testiū ꝛc. ij. q. iij. §. j. extra de testib⁹ in omni. tunc etenī rerū dominia erant distincta. H. vide qđ no. ff. de iusti. & iur. l. ex hoc iure. Z. Unde dictū est. H. Exo. xx. Z. Non concupisces rem p̄rimi tui. in nouo etiā testamēto placitandi comprobat̄ vsus. vnde apostolus. H. j. ad cor. vj. a. Z. Secularia igitur iudicia si habuerintis ꝛc. xj. q. j. §. ex his hinc est qꝫ sup̄ litib⁹ dirimēdis tam ap̄li qꝫ eoꝝ successores varios canones ediderūt. vt. xvj. di. c. ij. iij. & iiij. & xv. di. scā. ¶ Igitur speculū iudiciale formabo in quo quidem iudices. aduocati. tabelliones. partes. testes cetereqꝫ p̄sone speculari valeāt qualiter in iudicijs ordinarijs & extraordinarijs ciuilib⁹ & crimīalib⁹ ac in singulis iudicioꝝ capitulis sua rite officia moderent̄. ar. xix. di. enim vero. debet nāqꝫ quisqꝫ sollicite quid suo incūbat officio speculari. vt. xxj. di. cleros. ℵ. episcopi. n. grece et quāqꝫ nō sit in speculo res que speculat̄ in illo. tamē quēadmodū materiale speculū cuiuslibet forme sibi oppositę imaginariā p̄fert similitudinē sive instar. vt ar. de peni. di. j. si em̄ inquit circa mediū. ℵ. si quis auditor. sic p̄fecto hoc speculū formas varias in iudicijs & extra necessarias recipiet & distinguet. quisquis ergo huiusmodi speculo caruerit p̄uilegio speculatōis carebit. vt. xvj. q. vij. sed hoc diximus ꝓpe p̄in. iuxta illud. iij. Eze. prophete speculatorē te dedi domui isr̄l. tantus. n. ac talis est liber iste vt absqꝫ illo si quis iuris peritiam sibi voluerit arrogare semetip̄m irrideat sicut als ait Hieronymus in ꝓlogo. paralip. quanta autez huius op⁹ vtilitas sit non est opus verbis exp̄mere. nam linguis tacentib⁹ se ipa rei veritas exhibebit. vt. ff. de in integ. resti. l. j. & plenitudo nulla requirit ꝓmēdationis augmēta. vt. vj. q. j. si omnia in fine. H. Elide qđ dicam. j. de offi. iudi. §. vlt. in p̄n. Z. Hoc aūt solū audacter asserо qꝫ huius soler⁹ inspectio quēuis quātūlibet in exp̄tum. peritū iudicē cautū consideratoz & tabulariū efficiet eruditū. hic etenī iudicialia plene p̄ viribꝫ explicabo. & cum omnis iactātia a bonis sit moribꝫ aliena. ar. xxj. q. iiij. omnis iactātia. & vj. q. j. imitare. & xj. q. iij. si quis vero. verecor siquidē principem imitari qui se iactat ea melius & plenius omnib⁹ ante se determinasse. in aut̄. coll̄. iij. de trien. & se. §. illud quoqꝫ. Sed qui rerū veritatē conjciunt nō facile ad culpandū veniēt si veritatez examinent diligenter. vt in auten. vt defun. seu ſa. eo. in princi. collat̄. v. nempe p̄ viribꝫ qđ effusum & immēsam est subticebo. qđ vero optimū & metitum subrogabo. vt in auten. colla. vj. de eccles̄iasticarum re. immo. alie. in prin. vt nullus hic immēsum neqꝫ inordinatum sit. vt in auten. colla. iiij. de cōsul. ib⁹. §. cuncta siquidem in prin. ij. colū. extra de accu. qualiter. j. quia pene nihil immēsum bonū est in aut̄. vt deter. sit nu. cler. in p̄n. coll̄. j. & ar. xciij. di. legim⁹ ꝓpe fi. xiiij. q. v. c. ij. & c. scriptū & C. de ve. iur. enuc. tanta. §. ꝓtrariū. ¶ Ceterū nō ē mei ꝓpositi iuris materias tam copiose ab alijs traditas refricare nam hoc esset aquā mari supaddere cum tamen auctione non indigeat plenitudo. vt in p̄re. c. si omnia. & xcvj. di. bene quidē in prin. nisi id forte qñqꝫ contingat vt addam aliquid vel vt aliter dicta p̄stringam. ad hoc enim sufficere censeo aureū reptoriū dudū a me labore eximio cōpilatū. solū ergo que ad exercitiū seu factū pertinent hoc stilo nouo & vtili enucleabunt̄. questiones qz plurime quas diuersis temporibus in causis & scholis ac concilijs examinari vidi in romana curia & alibi inseruntur. C. de questionib⁹ diuo. varie insup impugnationes singularū p̄sonarū in iudicio interuenientiū numerabūtur & monstrabunt̄. forme quoqꝫ singulorꝝ iudicialium actiū describent̄. formе etiā instrumentorꝝ tam in iudicijs qꝫ in cōtractib⁹ interuenientiū supponent̄. illis magistroꝝ dictis postpositis que varia ac vacua magis opinantur qꝫ auctoritate aliqua roborent̄. vt. xxvj. di. dein de. ℵ. quero. xxiij. q. vj. vides. quia qđ ratione caret extirpandū est. vt. lxviij. di. cor epi. nec est ad mendicata suffragia recurrendū. vt. C. li. xij. de palatinis sacrarū. lar. l. scrineis in prin. & in aut̄. de iudi. ꝓpe prin. ℵ. illi autem coll̄. vj. quidam em̄ in tantā ingressi sunt obscuritatē vt diuinādo magis qꝫ interp̄tando docuerūt. vt in aut̄. de testa. imp̄fec. ꝓpe fin. coll̄. viij. Alij vero sub quadā iusticie specie fucatis quibusdā inquisitis adinuentionib⁹ equitatē obruere studeant. xj. q. iij. ita corporis. Ex his eī que legunt verisimilitudines capiūt sensum alienū querentes extrinsice. quoq̄ modo ip̄m ex literarū auctoritate cō firmantes. vt. xxxvij. di. relatū. Sunt quoqꝫ nōnulli nullo dogmate fulti. vt. xvj. q. j. sunt nōnulli in prin. quibus est discretōnis īmoderata subtilitas qui dū estimari ebetes nolūt sepe se in quibusdā inquisitionib⁹ plusqꝫ expediat exercētes ex nimia subtilitate fallunt̄. vt hec legunt. xlix. di. hinc & em̄. ℵ. si. parvo autē. & ℵ. nasus etenim & hi in precipitiū suos mergunt auditores quib⁹ nō salutaria que corrigant sed que illos delectant erronea predicant. vt. ij. q. vij. secuti sunt ad fi. ¶ Grano igitur vtilitatis a paleis supfluitatis ventilabro mee solicitudinis segregato. vt. ij. q. j. multi. ℵ. de his autem. & xxxij. q. iij. recurrat ad fi. ver. sive in area ꝛc. & xxiij. q. vij. c. j. tam ex his que in eorum libellis semiplene sunt tradita. quā ex

bis que mibi scientie ministrabit modulus in vnum fasciculuz colligatis.vt.xij.di.nouit. ad institutionẽ lites exercentiũ duce deo prouidi cõponere hunc libellũ ipm quadrifariaz diuidendo. ¶ In parte prima de personis in iudicio interuenientiby disseretur. ¶ In secunda totus ordo iudiciarius in causis ciuiliby pstringetur. ¶ In tercia iudicia criminalia supponent. ¶ In quarta vero diuerse libelloz̃ forme cum positionib⁹ necnõ & instrumentoz in diuersis contractiby forme describentur. que in cuiusqz partis proemio luculentius monstrabunt. sicqz quaternario numero hec iudicialis consumabunt lectio. sicut & euangelica lectio instar quatuoz fluminum paradisi & quatuoz euangelistarũ testimonio cõfirmat. vt.xv.di.c.j. causa cõiugalis quoqz prohibitio quatuoz concludit gradiby quia quatuoz sunt humores in corpore qõ etiam cõstat ex quatuoz elemẽtis. vt extra de consang. & affi.nõ dz. H. Ubi de hoc numero plene scripsi sup. ℣. in corpore. Z. Et de cele.mis. in quadã ad finez. ¶ Huic ergo claritatis speculo iudicialia cedãt volumina antiquoz. iuxta illud recedãt vetera de ore nostro. vt in ps. Exultauit cor meũ ꝛc. H. Cauti⁹ allegauit hoc pro cantico. s. nõ pro psalmo. j. de aduo. §. nunc de exordijs. ℣. noti sunt & fuit sumptum. j. Reg. ij. c. Z. Unde dicit imperator vetustatẽ renouamus. vt in aut. coll. vj. de admini. circa prin. quiby licet reuerentia debeatur. vt in. lv. di. priscis in princi. & ff. de iure immu. semp. & extra de transac. quanto. & ix. q. iij. conquestus. & xxv. q. j. contra. nũc tamen fides eis in pluriby non habet. nam pm varietatem temporum iura variantur humana vt in predic. c. non debet. Et. xxxij. q. iij. §. his ita. sepe enim p necessitate vel vtilitate mutilantur & laxantur canonica pcepta. vt. j. q. vij. & si illa in fi. & qõ paulatim labitur conuenit reuocari. vt in aut. coll. vj. de questore circa prin. & nihil plene in semetipso manet sed currit semper natura multas euoluens mutationes quas neqz prouidere facile est neqz predicere. vt in aut. coll. vj. vt omnes obed. iudi. pro. §. si vero ille. alias in. §. arripiat. & nil est quod mutabilitatem non sentiat in aut. coll. ij. de nõ alie. aut permu. §. nos igitur. alias in. §. vt autem lex. & lxxxix. di. ad hoc. de consecra. di. v. ne tales accipi prope fin. sed et semper opere vacante consone causis leges ponũtur. cũ semper inopinabile emergat qõd antiquitas non agnouit. vt in aut. coll. v. vt defun. se. fu. e. non iniur. in prin. nec erubescat antiquitas si quid melius bonum que ipsa tradidit nouitas adinuenit. vt in aut. coll. iiij. de nup. in j. collũ. §. maiores. & ar. xcvj. di. esto in fi. nam paulatim ꝺ ad melius per eruditionem accedunt. vt in aut. coll. j. de monachis. §. fi. ℣. oportet. & omne artificiũ per exercitiũ recipit incremẽtuz. vt. ff. de leg. iij. legatis seruis. §. ornatricib⁹. & C. li. xij. de re mili. l. milites. sed antiquoz quidã vino inebriati sunt. vt. xxxvij. di. vino. quia non plenam scripturarũ noticiã habuerũt. vt extra de sac. vnc. c. j. §. fi. licet nõnunqz nouitas malꝝ negligat quod bene statuit vetustatis auctoritas veneranda. vt. ij. q. vj. §. anteriorum. ℣. illud. & in aut. coll. v. vt ordinarie pfecture & vr. in prin. plurima nãqz diffiniti iure tacita sunt & certã nõ meruerunt memoriam. sed vsus hoc percipiẽs in aliam transtulit figurã. vt in aut. coll. vj. de iudi. in prin. & iiij. di. §. leges. ¶ Hoc igitur opus aggredioz ad honorem dei & gloriose virginis matris sue. vt extra de vsu pal. ad honorem. H. nota p inuocationib⁹ & concor. j. de inst. edi. in. j. collũ. Z. que nempe pnũcio p singulos gradus meos vt de peni. di. ij. dum sanctã in prin. & accedit. C. de offi. pfec. pretoz affric. in nomine dñi in prin. & xxx vj. q. vlt. nõ obseruetis. & xxij. di. in nomine. & extra ꝺ testi. in nomine. ipe nãqz res desperatas ad esse pducit optatuz vt. C. de ve. iur. enuc. l. j. §. primũ. nobis cõmuni vtilitati nihilominus pspiciens. vt. C. de no. C. ppo. in prima cõsti. in prin. ubi cõibus ꝛc. & extra in proemio decre. §. sane. hac anime mee saluti cõsulere p hoc credens non eũ iusticie dei est vt obliuiscat bonoz operum & ministerij p pter nomen eius exhibiti. vt de pe. di. ij. si eñ inquit. circa med. & c. nõ est tamen iustus. & xxvj. di. deinde qz nec debet esse labor vacuus a mercede vt in auten. collat. vj. de iudi. §. ne autez. de peni. di. j. potest fieri. xij. q. ij. charitatem extra de pben. cum scdm. extra de renũ. nisi cũ pridem. §. quippe. nec irremuneratum apud eum remanet vllum bonum de peni. di. iij. pium ante. §. ex hoc sensu. & c. cauendũ. & de peni. di. v. c. j. in. ij. collũ. ℣. piuz. lxxxvij. di. diuina. extra de sen. pcurationes. Justiciam enim colere summũ bonum in reb⁹ est. vt. xij. q. ij. cum deuotissimam. nec pfecto ad hoc laus humana vel gratia me inducit ea nãqz veritatis est regula ne quid fiat gratia cõmendãdi. vt. xj. q. iij. si quis vero. & s. ℣. igitur qñis doctoz delectare valeat auditoribus doctrinã eius admirãtibus nõ quiditate cõsequende laudis sed charitate seminande veritatis. vt. xxxij. q. iij. obiciũtur. ¶ Pater ergo reuerẽdissime hoc opus queso suscipite ipmqz restituite approbando. vt. C. de ve. iu. enucle. l. j. §. sed neqz. & §. tanta aũt corrigẽtes que correctõe noueritis indigere. Eniuero negare nequeo quin aliqua huic sint inserta opusculo que possunt iusto iudicio nulla temeritate culpari. vt. ix. di. negare super operis impfectione humiliter veniam postulans & deuote. H. Expedire puto q non solũ rubrice vel mẽbra que pcedunt in trib⁹ partib⁹ ex quatuoz diuidentib⁹ hoc volumen qõd omissum in qrta causam habet notam. legistis meris ingratam. Sz etiam diuisiones & membra singularium rubricarũ semper scribantur in capite virgularũ. Cum eñ experientia sepe docuerit difficillime inueniri. que in hoc volumine allegantur consulo singulas huius voluminis chartas numero designari loco qui gratioz sit signanti dum tñ vniformis existat qui numer⁹ potest esse continuus vsqz ad vltimam chartã libri. Posset etiã pars quelibet suũ numerum chartarũ habere bene tamen possent in numero partes tercia & quarta cõiungi. Et licet nõ sint eque post de prima & scda fieri illud idem. Singulis aũt mẽbris descriptis. vt supra iungatur ante vel post numerus sue charte. Et si charta continet plura membra illa per virgulas numero coniungant de rubricis quo ad sua membra fiat idem. Sed bis adiungant duo nomen. l. §. & numerus charte sue coniungãtur etiaz numero charte rubrica quãdo in neutro paginarũ est rubrica descripta et in. §. hoc idem seruo. Iterũ in. §. hoc prolixius quacũqz parte charte prima colũna non integra finiatur. per alphabetuz signetur vna litera tm̃ singule quatuoz colũne integre que sequũtur. vt. s. in cornu quinte integre colũne ponatur. B. in prin. vero none ponat. c. & sic fiat de singulis quatuoz ordinatim & si post vltimas integras quatuoz supsit vna sola colũna vel minus trãseat sine signo si plus restat sua litera designetur. ¶ Quisqz vero prudens aduertit q hec prouisio licet cõis sit omnib⁹ voluminib⁹ in cõi. in numero tamẽ & locatione signoz intantum erit singulis voluminib⁹ singularis. q etiam p⁹ multum erit singulis voluminib⁹ singularis. q etiam p⁹ multorum annoz cursuz nõ reperient duo volumia que in bis in toto cõcordent nisi forsan ad vnius exemplũ pũctuatim aliud scriberet. ¶ Sint etiã informati studentes q hec ℣ba no. & scripsi vel dixi differũt quo ad sextũ Apparatus enim per primũ & eius nouella inducitur per scdm. ¶ Item sciendũ q inter diuersas signoz formas per quas deberent a verbis auctoris mea verba discerni he due prevaluerũt. s. vt inter rubei coloris. a. & z. vel inter Jo. & An. locari deberent. sed primũ vt brevius & minus pompe deferens pelegi. aliquib⁹ videbatur q inter ad & do includi deberent sed nõ assensi eo q additionib⁹ quas post publicatõez operis fecit auctor qs expedit scire nosse vt in pcessu patebit. Istud signũ licet non eiusdem coloris affigã. ¶ Istud licet mihi sumptuosum elegi. scz Speculũ cũ additis sic faciendo transcribi. volentes tamen preseruare libros iam scriptos & tãto sumptui

parcere additões parvas in marginibus. plixas autem ordinate describi faciant in quaternis in quibus charta rum numerus describat: vt de libro dictum est supõ. Et additionis signo iungat charta tali colũ. tali. Et sic facillime habent cui rei multuz confert si signa ad quaternos remittẽtia fiant ordinate per literas alphabeti semper resumendo finitum. quia ex varietate chartaꝝ non erit dare cõcursum. posset tñ a primo variari secũdum puta tractatũ postponẽdo pmissuz. a. a. ¶ Mihi autez non est grauis modus p quem additiões Odofredi ad summã Azonis i quaternis fuere descripte. ¶ Ultimo summe miror de his qui intantũ algorismuz abhorrent q illud de pecijs nouelle p Andruiciuz oportuit alterari. Male em̃ p septenniũ in iure pficient qui algorismũ reputãt difficilem in discendo: cum tamẽ id saltẽ quãtũ iuriste competit in vni⁹ hore parte septima vel ad plus in vna hora posset sciri plenissime. ¶ Mihi autem grauis est modus ille scribendi ppter duo. Primũ quia literis multũ opus abbreuiat vtens illo. In quo sciendũ q algorismi numer⁹ citra denariũ vnicam habens ſrãm in. xij. literis computato denario excedit a cõmuni. Itẽ ab. xij. vsq; ad. c. duas literas nõ excedit. omnes do cõmunes numeri limitatõis illius p̃ter octo. s. xv. xx. xl. l. lj. lv. lx. xc. literas duas excedũt: qui excessus cõsistit in duocentis triginta literis nisi fallat. nec dedebit hanc rationem qui visa constitutõe Jo. xxij. que incipit. Luz ad sacrosancte pcipiet q. LL. litere vnam lineam in apostolicis literis faciunt que ibi in vnius turonen ℔. parte quarta taxatur: ℔m q scriptores in illo minus falluntur z fallunt. z hoc deriuãt a primo. q; non sic in minori erratur numero vt cõmuniter in maiori.

¶ Prime añt partitõis capitula sunt hec.

¶ De iudice delegato.
¶ De legato.
¶ De ordinario.
¶ De auditore.
¶ De assessore.
¶ De arbitro z arbitratore.
¶ De iurisditõe omniũ iudicum.
¶ De officio omniũ iudicum.
¶ De recusatione.

Secunda particula.

¶ De actore.
¶ De reo.
¶ De accusatore.
¶ De accusato.

Tercia particula.

¶ De bis qui alieno nomine interueniũt.
¶ De procuratore.
¶ De cõiuncta persona.
¶ De defensore.
¶ De excusatore.
¶ De syndico.
¶ De economo.
¶ De actore vniuersitatis.
¶ De orphanotropho.
¶ De vicedomino.
¶ De vicecomite.
¶ De tutore.
¶ De curatore.

Quarta particula.

¶ De personis que nec agunt nec defendunt.

¶ De aduocato.
¶ De teste.
¶ De tabellione.
¶ De executore.
¶ De salarijs.

QVoniam paruz esset nosse iura fore pdita nisi psone quarũ causa sunt pdita note essent: vt insti. de iur. na. gẽ. z ciui. §. fi. Et q; prius persona q̃ ratio est querẽda: vt ff. de iur. codicil. quidam referũt. z. ff. cõmunia pre. venditor. extra de despon. impub. ad dissoluendum. z extra de re iudi. abbate sane. §. j. H. li. vj. Z. Ideo nobis de iudicijs tractaturis prius in hac prima parte necesse est videre de psonis q̃ in eis interuenire solent. Et de ipsarum cõstitutione z officio z impugnatõe que quidẽ generaliter sunt hec. sc; iudex. actor. re⁹. defensor. z testis. H. Cum hic non de probationib; z ipsaruz speciebus nec de personis tractet: satis patet q; nõ debuit instrumẽta exprimere. Item nec als pbationes causatas a facto partium. Z. vt extra de fi. sig. forus. §. in omni. z. iiij. q. iij. c. j. be psone necessario interueniũt in iudicio. s. ordinario. Nam in notorijs non sunt necessarij testes. H. sup. nec in his que aliter plene pbãtur. Z. vt. ij. q. j. de manifesta. z. c. manifesta. extra de iureiurã. ad nostram. iij. extra de accusat. cuidentia. z. c. qualiter. ij. Defensor quoq; quãdoq; interuenit: z quãdoq; non. vt patz extra de pcura. p totum. z. ff. e. l. j. ¶ Subdiuidit añt hec prima pars in quatuor particulas. ¶ In prima tractatur de iudicibus z eorũz iurisditione z officijs z recusatione. ¶ In secũda de actore reo z accusatore z accusato. ¶ In tercia de psonis que p alijs in iudicio interuenire solent. ¶ In quarta de testibus et tabellionibus et de salarijs.

¶ De iudice delegato. Rica.

H. ¶ Cuz auctor supra in pemio. §. ceteꝝ. ceteros practicos qui ante ipm̃ scripserant nominarit: quoꝝ volumina declaraui: cõcepi super singulas rubricas describere qui ex pdictis z vbi materiaz tractauerũt. sepe etiam de bis quos addidi cumulãdo. Et cum in pcessu tituli ex illis aliquos allegabo: dicendo talis vbi supra habebitur relatio ad rubricaz quod satis breuitati proficiet. ¶ Pyleus ergo sui operis parte secũda rubricaz posuit de delegatiõe causar. ¶ Lanc. hic in rubrica secũda. ¶ Roffre. in rubrica secũda delegatos z ordinarios miscuit. In tercia ſbdẽs q̃ cause delegari possint. ¶ Albertus de bonacur. de excep. contra rescriptũ z ꝑa delegatos. ¶ Jo. de deo. li. iij. cauſ. rubrica de excep. contra iudi. z se. s. cõtra rescriptũ. ¶ Bonaguid. rubricã qualiter reus excipiet contra iudicem z rubrica se. ¶ Egi. vij. primis rubricis que etiam alibi diuidenſ. ¶ Albert⁹ gal. ponit rubricã simul de ordinarijs z d̃ delegat. pro hac prima vice reliquos p̃termitto. ¶ Sit autem notum q; vbicunq; allegato Lanc. in ordine iudiciario submittere possem Barth. brix. quod omitto propter id quod diri in probemio. ver. tercius Lan. libellus. ¶ Est etiam sciendum q; hanc compilatiõem secuta est compilatio sexti. cuius cõstitutiones non vidit auctor. z sic nec illas huius tituli p̃ter primã que fuit Jnn. iij. z secundaz q̃ fuit Alexan. etiã quarti: de quib. j. ante fi. tituli. Sunt autem ibi sub hoc ti. xij. constitutões Bonifa. que aptissime z vtilissime multa bui⁹ materie dubia declararunt. Quatuor añt ex illis cõmunes sunt huic titulo z rubrice de appel. Quarũ prima vult q; cum cõcurrũt iurisditio delegata z subdelegata: semper appellet ad primuz delegantẽ. e. ti. si duo. Secũda vult q; a sbdelegato da-

to non in totuz appelletur ſudelegans quicquid ſibi reſeruauerit.eo.titu.ſi delegatus:in fi. Tercia vult q̄ excōmunicato ſubdelegante vel eius ſede vacante de ipō ſubdelegato non in totū appelletur ad papam.e.ti.ſi is cui. Quarta vult idem cum appellaꝫ ꝓpter id qđ negatur etiam ſubdelegantē iuriſdiꝫ.habere.e.ti.ſi a ſubdelegato. Hec ſunt dicta ꝓpter illos meros legiſtas q̄ ſolum ſtudent hunc libꝝ licz nouū. ¶ De reliquis omnibus locis cōgruis fiet idē met. ĵ. ſuppletio cōmēdabilis. Etiam eſt vnica clem̄.e.ti.que ſoluit duo dubia frequētata. ¶ Ad queſtiōes q̄tuoꝝ quas de hac materia diſputaui remittam.ĵ.§.reſtat.ſup.iiij.ℵ.in fi.et ℵ.queſtiōes autem.7 ſuper ℵ.item finitur.7.§.fi.ℵ.ſed nūquid.ꝓcuratoꝝ.7 in vltima colū.ſup.ℵ.item queriꝫ cū ſint. Z.

Xta ꝓmiſſionis

ordinem videndum occurrit de iudicibus Unde nota q̄ iudicum alij ſunt delegati: alij ordiarij:alij auditores: alij aſſeſſores: alij arbitri:alij arbitratores.vt.ij.q.v.§.q̄ ꝺ arbitris. de quoꝝ ſingulis ꝓ ordinem diſſeremus. Et quoniā iudex delegatus ſaltem a principe ſupremū inter iudices obtinet locum: vt extra de offi.or.paſtoralis. §.ꝓterea.et de off.deleg.ſi quādo.7 ar.xciij.di.c.fi.7.xciiij.di.c.j.ab eo merito ducimus inchoandū.vt.ff.de eden. argentariꝰ. §.j.7.l.diſ.q.ꝓpe ꝓin.dicentes.

¶ Quid ſit legatus.
¶ Quis eum conſtituat.
¶ Quis conſtituatur.
¶ Que delegari poſſunt.
¶ Qđ ſit delegati officiū iuriſdi.ſeu poteſtas.

H. Hoſti. i ſumma hic interpoſuit quibus modis eiꝰ iuriſditio ꝓgetur. qđ quare auctor omiſerit vide.ĵ. §.ſequitur:in fi. Tancre. autem in ſuo ordine iudi.rubrica ſecunda poſuit ſolum tria membra.ſcilicet primū quintū 7 ſextum. Z.

¶ Quibus modis finiatur.
¶ Ex quibus cauſis recuſetur.
¶ Et que cōtra eum excipi poſſunt.

Delegatus eſt is qui ex

alterius cōmiſſione alicuiꝰ cauſe recipit iudicialem cognitionem.extra eo.ti.ſup queſtionum.§.j.7.§. eius ergo.7.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſdi.l.j.in fi. ¶ Subdelegatus ℵo eſt is cui cauſa vl̄ aliquod de cauſe medijs a delegato ſecundo loco cōmittitur: vt ibidem. ¶ Sed 7 ſubdelegatus dicitur delegatꝰ de quo no.ĵ.§.pri. ¶ Item executor dicitur delegatus extra eo.c.fi.extra de cōceſ.preben.accedens. ¶ Itez is cui aliqđ de medijs cauſe ꝓmittit delegatus dicit: vt.ĵ. §.pri.ℵ.§ nūquid.ſed tūc ꝓprie dicit auditor: vt ī prealleg.c.ſuper queſtionū.§.vero.et.§.quem ℵo. H. vide tres queſtiones quas ſcripſi ſup rubrica.e.ti.quarum prima cōuenit huic ſituatōi.ſecunda eſt in hoc mēbro ſoluta.tercia.ĵ.§.ſequit:expedit. Z.

Am nunc diceduz eſt

quis poſſit ꝓſtituere. ¶ Et quidem conſtituere poteſt princeps: vt in p̄allega.§.eius ergo. ¶ Item ordinarius:extra de off.ordi.paſtoralis.rū. j.extra de appell.dilecti filij prior. vt ibi no.in fi.magne glo. ¶ Item delegatus a principe.7 talis dicitur ſubdelegatus reſpectu delegantis.extra eo.ſuper queſtionuz § nos autem.7.c.cuncte.et.c.paſtoralis. Et generaliter quicūq̄ ordinariam iuriſditionem habet ipſum conſtituere poteſt: vt.ff.de iuriſdi.om.iudi.ſolet.7 per totuz. C. de iudi.a iudice.C. qui pro ſua iuriſdiꝫ.iudi.dare da rine poſ.l. in cauſarum. Nam de iuriſdiꝫ.ordinaria eſt iudicem dandi licentia: vt.ff.de iuriſdiꝫ.om.iudi.l.more.niſi natura cauſe vel alia ratio delegationem impediat:que dic vt.ff.de off.eius cui manda.eſt iuriſdiꝫ.l.j.et ff.de offi.ꝓconſul.nec quicq̄.§.vbi. Et valet ita demū delegatio ſi fiat de cauſa 7 perſona que ad eius ptinent iuriſditōnem: vt in prealleganta.l.in cauſarum. H. ponit verba Roffre.in opere iuꝝ.ciuilis.titu.ij.ver.ita demuz. Sed indubitatum eſt vt etiam ibi no.q̄ bene valeat delegatio facta perſone non ſubiecte:alſ delegāti. ſed ille per delegantem non poteſt cogi vt recipiat.hoc probant iura ſequētia.7 facit.l.iij.ff.de offi.eius cui māda.eſt iuriſdiꝫ.7 ſic no.in.l.euz qui. ff.de iuriſdiꝫ.omni. iudi. Z.extra de offi.ordina.paſtoralis:in prin.extra de fo.competē.romana.§.j.7.ff. de iuriſdiꝫ.omni.iudi.l.fi. Delegatus autem ab alio q̄ a principe non delegat.C. de iudi.a iudice.extra de offi.delega.ſuper queſtionū.§. j. Nec dicas ſpecialis in legato proconſul̄.vt.ff.de offi. proconſul̄.7 leg.legatus:ꝑm vnam literaz. H. hoc intelliges.ĵ.ℵ.iij. Z.7.ff.de iudi.cum pretor. Certum ℵo articulum poteſt cōmittere ꝑm quoſdam: vt.ĵ.§.prori. Uel diſtingue.quia aut eſt lis conteſtata coram delegato:aut non. Alij dicunt q̄ aut eſt delegatus ad vniuerſitatem cauſarum alicuius ciuitatis vl̄ caſtri vel prouincie.aut ad vnam cauſam tm̄:que ꝓſequere vt no.extra de appellaꝫ.cum cauſam.7.ĵ.ℵ.ſed nūquid.7.ĵ.§.ſequitur.ℵ.item poteſt cauſam. Bal. Cauſa ſimpliciter commiſſa intelligitur cōmiſſa ciuilis 7 criminalis.de reſcrip. diſpen. Innocen. Z. Omnis autem delegatus ab alio q̄ a principe dicitur pedaneus. ¶ De iſtius poteſtate vide.ĵ.de iuriſdiꝫ.omni.iudi.ℵ.infimi. Z. C.de pedaneis.iudi.l.j.in auten.coll̄.v.vt defunctꝫ.ſeu fu.e.non in iure. §.illud. Bald. C.qui pro ſua iuriſdi.l.j.in fi. Z. In casibus autez vbi poteſt delegatus cōmittere cōmittet etiam partibus inuitis: vt videtur cum poteſtas cōmittendi ſit ei a iure conceſſa: vt extra de offi.delega.q̄uis.7.c. paſtoralis.in prin.7.c.fi.7 nemini facit iniuriam qui vtitur ſuo iure.extra de electꝫ.cum eccleſia vulterana.et.ff. de iniuꝝ.iniuriaruz.§.j.7.§.ſiquis.niſi ſe malicioſe velit exonerare.vt in p̄allegato.c. paſtoralis.et eo.titu.prudentiam.§.adijcimus.7 de reſcriptꝫ.ſciſcitatus. Uel dic q̄ vtraq̄ parte contradicēte non poteſt.ar.ff.de arbitꝝ. arbiter ita ſumptus. H. Non in delegato principis:ſz in arbitro loquitur cui poteſtas dependet a partibus. Z. quia eis debet prouidere potius q̄ grauare: vt extra de officꝫ.delegatꝫ.cuncte. H. vt ibi patet etiam ſubdelegare etiam poſſet partiuz prouiſio. Z. Altera ℵo tm̄ contradicente poteſt.ff.ꝺ arbitꝝ.non ex omnibus.§. j.7.l. non diſting. §. dies compromiſſi:ꝑm ho.bo. Uel dic vt.ĵ.§.ſequitur.ver.ſed nunquid. ¶ Quid ſi in delegatōne. H. ſup.alterius q̄ principis. Z. dicatur:delego tibi cauſam talem 7 do tibi poteſtatem aliam ante litꝰ.conteſtaꝫ.ſubſtituendi ſi tibi neceſſe fuerit:nunquid iſte delega.poterit alij ante litis conteſta. H. hoc dixit propter opini.que habet q̄ poſt litꝰ. conteſta.hoc poſſet ſuo iure de q̄.ĵ.§.ſequitꝫ.ℵ. item poteſt cām:in fi. Z. delegare dicunt quidam q̄ ſic.ar.ff.q̄ cuiuſq̄ vniuerſitaꝫ.item eoruz.§. decuriones.extra de dol̄.7 contuma.c.fi.in fi. Uberꝫ. de bobio contra:niſi expreſſum ſit de certo.ff. de procuratoribus.l.j.in fi.et.l.ſequen.et.ff. de teſtamē.tuto.tutor incertus. H. pro Uberto facit de offi.delegatꝫ.li.vj.vbi is cui cōmittitur prouiſio eccleſie fienda certe perſone delegat:alſ non.ſed in queſtione ego tibi tenui contrariuz in vltima glo.7 vide quod ſuper ea plene ſcripſi. Nec procedit q̄ dicit Uber. de procuratꝫ.per decre.ij. de procuratꝫ. lib.vj.ij. Reſpō.in fi. Z. Sed nunquid ſubdelegatus delegatus a principe cui tota cauſa ſubdelegata eſt: vel etiam delegatꝰ ab alio q̄ a principe qui non eſt ad vniuerſitatem cauſaꝝ delega.poteſt citationem vel quēuis alium certū articulum cōmittere:7 videtur q̄ ſic.vt in concor.que ſunt.ĵ. §.ſequitur.7 extra eo.ſup queſtionuz. §.j.ibi vel iudex q̄cunq̄ ꝛc. H. vbi vide ſup glo.ſi ergo. Z.7.e.ti.ex li-

teris.7.C.de sponsul.l.q̄.et quibus iuribus 7 alijs notauerunt Guil. Naso 7 do. Inno.iiij.et do.meus Hosti. q̄ tales possunt cōmittere certum articulū executorium sine iur. discussione. Unde si articuli et interrogatoria 7 alia plene examinata possunt testium receptiōem cōmittere. vt in p̄allegat. c.cuz bertoldus. de re iudi. secus si plene non sunt examiata: sed habent aliquā causę cognitionem annexā. extra de appell. cum causam. Possunt etiam cōmittere citatōem. vt in prę.c.pastoralis.§. item cum. vel denūciationē: vt eo. ti. ex literis. vbi etiam no. do. me. Hosti. H. vt ibi scripsi in gl. forte. Z. q̄ talis executor a talibus deputatus habet cobertionem cōtra omnes opponētes se sibi 7 iniuriātes illis quos mittit pro expeditōe articuli sibi cōmissi quez etiam articulum potest alij delegare quo ad denunciatōnem faciendam. ar. prę. decre. ex literis. Mihi videtur salua tantis viris debita reuerentia q̄ nullus subdelegatus nec etiā delegatus a legato vl' ordinario. 7 breuiter null⁹ delegatus ab alio q̄ a principe possit citationem vel lit. contesta. vel testium receptionem. Bal. secus in auditoribus camere vl' aule do. pape. tamen isti auditores nihil possunt diffinire sine speciali mandato pape: 7 facta prius relatione. vide.c.j. de offi. deleg. in cle. nō. Et an isti auditores dñi pape sint ordinarij vl' delegati: vide. j. de offi. iudi. §. j. ℣. quid de auditoribus. vbi tenet q̄ in audiendo habent ordinariam potestatez: secus in diffiniendo Itez an vacante sede apostolica possint iura eoruz exercere. Z. vel sentencie prolatōnem cōmittere: vt extra de appel. cum causam. que hoc expresse dicit de cōsang. 7 affini. c.j. quia talia sunt iurisditōnis seu iudicialia: vt extra de p̄bat. quoniā contra falsam. 7 causa cognitionem desiderant. vt. iij. q. iij. in pcedente. ff. de offi. pconsul. nec quicq̄. §. j. et. C. de dilat. a pcedente. quia forte opponetur citationē non tenere vl' eum non posse citare vel lit. contesta. non tenere: vel non esse faciendā vel testem habere causam criminalē cum eo contra quē p̄ducit. in aut. de testi. §. si ℣o. coll'. vj. 7 sic de aliis. q̄ quidem iudex admittere debet. vnde tales talia cōmittere non possunt. quia a iudice iudex datus iudicem dandi potestatem non habet. vt. C. de iudi. a iudice. ff. de offi. pconsul. 7 le. legatus: p̄m q̄ est ibi in litera nō. H. vna litera habz q̄ legatus iudicis dandi ius habet. alia litera habet ius non habz. 7 vide qđ ibi no. Z. 7. ff. de iurisdi. om. iudi. l. fi. vbi hoc videtur expressuz. extra de app. cum causam. Nam 7 tales dicunt non tam executores q̄ cognitores seu auditores qui habent notionē aliquā vt in prę. c. super. §. j. 7. §. porro. ff. de ver. signi. notionē. ff. de re iudi. ait prętor: in prin. 7 subdelegati vocantur: vt extra de re iudi. cum bertoldus. 7 in prece. c. cum causam. nec delegati olim citabant p̄ executores: sed per se. ff. de iurisdi. om. iudi. iubente. C. de iudi. sancim⁹. Preterea qua ratōe possunt vnuz articulum cōmittere eadem 7 totā causam: qđ fieri non potest vt in primis cōcor. Licz eē delegatus a principe vel legatus vl' ordinarius iurisditōem totam in aliuz trāsferre possint: nō tamen potestatē alij cōmittendi. ff. de iurisdict. om. iudi. l. iij. in fi. Et est ratio. quia illa potestas non habet' ex cōmissione: ꝑ lege vl' constitutōe. vt. C. de iudi. a iudice. ff. eo. cum p̄tor. Rñ. j. extra eo. pastoralis: in p̄n. 7. c. vlt. Rñ. j. et que specialiter lege vl' senatusc̄ōsul'. tribuūtur mandata iurisdi. nō transeūt. ff. de iurisdi. om. iu. l. j. nec ob. decre. pastoralis. §. j. qz ibi loquit' de delegato a p̄cipe qui hoc facere potest. Itez nec ob. decre. cū bertoldus. qz ibi sic de facto p̄tingit. nec cōditor iuris ad hoc se ibi retulit. vel rñde put ibi no. H. in glo. ß qualiter. 7 vide qđ sup̄ ea scripsi. Z. Nec decre. sup̄ questionū. §. j. qz qđ ibi dicit iudex quicūq̄ intellige de ordinario: vt 7 innuit glo. ibi posita. q̄ incipit ergo si ordinari⁹ ꝛc. Nec decre. ex literis. qz ibi p̄fiarcha non cōmisit publicationem sentētie: sed ipemet p̄ suas literas publicauit.

Item ibi patriarcha erat subdelegatus a delega. principis: qđ potest fieri. vt in p̄allega. c. super. §. j. 7 eo. ti. pastoralis: in prin. vnde habebat cobertionē vt ibi. et licet ibi faceret legi suas literas hoc non erat cōmittere. arg. ff. de arbit'. sed 7 si interpellat'. §. arbiter. 7. l. diē. §. j. vbi dicit' q̄ arbiter potest citare p̄ nunciū vel epistolaz. 7 legendo p̄ alios ipe legere videtur. ff. de admi. tut'. ita autem. §. gessisse. extra eo. pastoralis. §. p̄terea. Rñ. j. in fi. H. vide qđ scripsi de do. 7 contu. c. fi. ad fi. super verbo vel alios. Z. Non ergo potest mandare aliquez citari p̄ alium: ß potest sic alicui scribere. Forma. Noueritis nos subdelegationē talem recepisse. vnde nos citamus talem vt tali die 7 loco compareat coā nobis: quare rogo vt banc citationē sibi coram testibus intimetis. Vel etiam scribat ei quem citat: 7 de p̄sentatione litere ei facta fiat publicum instrumentū: vel in eius p̄sentia legatur. H. facit clem̄. de elect'. causam: in prin. Z. Eodez etiam modo per nunciuz. vt extra eo. prudentiā: in p̄n. 7 in hoc videtur cōsentire Lancr. in li. in rubrica de iudi. delega. circa prin. H. ibi loquitur de lega. principis. Z. 7 Uincē. extra de offi. deleg. c. fi. 7 Inno. eo. c. §. ceterum. Qđ autem diri veruz est de iure cōmuni. prius tamē dictum de facto seruatur 7 benigni⁹ est 7 sustinendum gratia dirimendarū litium. extra de resti. spoli. frequens: in prin. C. de iudi. pperandum. Nec enim tales semper possunt omnia p̄sonaliter expedire. 7 si velis prius dictum sustinere: dic q̄ si coram tali excipiatur contra citationē vel lit. contesta. vl' contra testes vl' huiusmodi: non ipe sed delegatus đ hoc cognoscit. vt in prę. c. super questionū. §. quem ℣o. 7 sic cessat premissa obiectio. 7 q̄ actus citandi non habent iurisditionem: sed citans est velut organuz vl' pica citantis et minister. ff. de rebus eo. qui sub tu. vl' cura. sunt. l. magis. §. ne tamē titulotenus. ff. de offi. p̄fec. vr. l. j. §. pe. xxiij. q. v. miles. et j. de pcura. §. vt autem. ℣. 7 nō. q̄ 7 idem posset dici in sententie executione. quia hec facti sunt. Qz autez dicit domin⁹ meus q̄ talis executor habz cobertionez nō placet: nisi datus esset a delega. a principe. 7 sic loquitur decre. ex literis. Itez q̄ dicit executor talis potest etiā alij cōmittere quo ad denunciationem non placet. quia sic res posset in infinitum abire: quod est vitandum. extra de rescript'. cum in multis. cū suis concor. H. li. vj. Z. Et quia talis deputatus est ad certum ministerium. vnde non potest alij cōmittere. extra de offi. deleg. quoniam. §. penult. 7 hoc nisi sibi mandatuz esset q̄ possz per se vl' per alium expedire. quia tunc posset extra de do. 7 cōtuma. c. vlti. in fi. Item non ob. si obijcis de auditoribus palacij do. pape qui citationes indifferenter cōmittunt. H. de hoc satis. j. de citatōe. §. vlti. Z. Nam ipsi sunt quasi ordinarij 7 vniuersitas causarum audiendarum totius mundi est ip̄is cōmissa ex generali cōmissione audiant vice domini pape causas appellat'. 7 vsq̄ ad duas dietas per simplicem querelam: nisi in prelaturis 7 maioribus dignitatibus. ff. de iudi. cum prętor. §. j. ir. q. iij. cuncta. 7. c. per principale. in aut'. de iudi. §. vetus. collat'. vj. Licz non possint aliquid sine eius speciali mādato diffinire. vt extra de testa. Raynucius. §. cum autem. scilicz ei facta prius relatiōe fideli. vt extra de re iudi. cum bertoldus. ℣. qui cū nobis. et de teci. dudum. §. prior aūt. 7 de app. intimasti. C. de relat'. p̄ totum. 7 vide j. ti. pri. §. j. H. Corrige secūdo et vide quod dicam j. ti. pri. in prin. Z. H Sed p̄m premissa quid si testes non sunt in loco vbi causa agitur. dic q̄ delegatus rogabit ordinariuz illius loci vt eos recipiat. C. de fide instrumē. auten. apud eloquentissimū. 7. l. iudices. 7 ille recipiet auctoritatem iuris p̄munis nō rogantis. extra de fide iusso. constitutus. 7 ad hoc tenetur. ff. de requi. reis. l. j. §. p̄sides. quam rogandi formā collige. j. in titu. de teste. §. qualiter autem. ℣. scribet autez. Nec em̄ ille isti cōmittere potest nec eum ad hoc cogere. quia extra ter-

ritoziumius dicenti impune non pareretur.ff. de iurisd. om.iudi.l.fi.iij.q.vj.neminez.et.c.sequē.7 par in parem ℣t.extra de elec. innotuit:cum suis concor.7 ideo caute dicitur in decre.q debet suis literis significare.extra de fideius.c.iij.in fi. Si ℣o p̄sentes sunt p se examinet eos 7 causam p se audiat.C. de iudi.aut. ad hoc.de cōsang. 7 affini.c.j. H. Tu dic p̄dicta ꝓcedere in delegato ordinarij que sunt falsa in delegato pape.de quo etiam videtur Guil.intellexisse p decre.iij.de fideius.quam allegat.que tamē apte ꝓbat contrariū cum ibi dicat significet vt eos vice tua.ꝓbatur idem de offi.ordi.significauit.7 ibi non accedūt.nec aliquos pro illoruz receptione transmittūt:7 de delegatis pape loquit vt ibi patet. bñ facit de rescript.statutum.§. penulti.li.vj. Petrus ergo dictum huius ℣.formabat in subdelegato:vt scripsi in decre.sup questionuz.eo.ti.super glo.si ergo. Z. C Item quid si receptio testium tribus cōmittitur.sed quia illi de facili non possunt in vnū locuz cōuenire vna pars eligit vnū alia aliuz:7 ipsi tres terciū qui testes examinent:dic q si in rescripto dicat q p se examinēt non potuit hoc fieri.vnde non valet talis testium examinatio.7 sic obtinuit.ar.ff.de iudi.l.ij.extra de offi.delega.c. fi.ar.tamē contra in his que no.j.de teste.§.nūc tractandum.℣.debz quoq. H. vbi datur alia remissio decre. fi.eo.ti. supius allegate. facit pro hoc contrario cum ille cui ꝓmittitur negociuz psonaliter exequenduz de cōsensu partiū deleget:nisi in casibus ibi positis.q quō puto hoc vltimū verum in delegato principis:primū procedat in delegato ordinarij. Et qd dixi de delegato principis intellige qui iudex est:non nudus minister:vt no. in clem.eo.ti.iudices.in prima glo. Z. C Et nota diligenter quatuor differētias inter delegatum a principe: 7 delegatum ab ordinario. Prima est.j.eo.§.iij.℣.item potest causam sibi. Secunda est quia delega.a principe olim poterat citare cum solēnitate edicti que cōsueuerat obseruari 7 non dele.ab alio.C. de iudi.sancimus.in fi.in aut. de litig.§.omnes. Tercia quia si delegat⁹ a p̄ncipe aliquid de iurisditōe sibi reseruat cum causam delegat ad eum tm̄ est appellandum.eo.ti. sup questionuz. §.porro.secus in alio a quo ad superiorem appellatur.ff. quis 7 a quo appel.l.j.7.ij.7 extra de ap.romana. H. li. vj. Z. Quarta quia suam sententiaz potest exequi:vt extra eo.significasti.7.c.querenti.alius ℣o non.ff. de re iudi.a diuo.extra d fo.competē.siquis contra clericuz. q. B.7 Jo.non admitti ūt.vt ibi no.ij.q.vj.quisqs. H. vide qd scripsi in pre.decre.siquis cōtra:super glo.hoc ideo.vbi posui duas has differentias quas habuit supra.B.7 Lancē.in suo libello huius titu.in fi.et Pe.et Abb.7 Bonagui. Z.

COnstituūtur aūt dele ga.omnes qui non prohibent.extra d sponsal.cum apud.ff. de ꝓcurat.mutus. Qui autem ꝓhibeant vide.j.eo.ti.§.penult.7.fi.

QEquitur videre que possunt delegari.sup quo vide.j. de iurisdic. omni.iudi.in.§. fi.in multis ver. H. Sic dictum.quia titulus ille non habet membra. Z. C Delegari autem potest generaliter principiuz cause:vt citatio.7 mediuz puta testium vel iureiurādi receptio.et finis vt sentētie ꝓlatio vel eius executio.extra.e.sup questionū.§.ver.7.§.se.7.c.pastoralis.7.c.ex lr̄is.d re iudi. cū bertoldus.7 de testi.cog.c.j.

QEquitur videre quod sit officium. H. In membro sup̄ interposuit 7 iurisditio. Z. seu potestas delegati. Et quidem ad officiū eius spectāt multa:de quibus dicam j. de offi.omni.iudic. Debet enim formam sibi traditaz diligenter seruare.extra de rescript. cum dilecta:ad fi. ff.māda.diligēter.alioquin non valet qd agitur:vt ibi 7 extra eodez:venerabili. Itez q per se causam audiat si potest.alioquin alteri cōmittat. C. de peda. iudi.l.ij. C. de iudi.aut. ad hec.extra eo.si pro debilitate.etiā partibus inuitis:cum hec potestas sit a lege concessa.extra eo.c.fi.C. de iudi.a iudice. nec se maliciose exoneret.extra eo.pastoralis.§.j. Is autem qui a parte vel a partibus communiter eligitur nō potest sine partis vel partiuz consensu alteri. H. cuicūq de collega.tamen plus dubitatur. Z. cōmittere. Item elect⁹ ab vna parte nō potest electo ab altera cōmittere. extra eo.quoniaz:fm do.me. H. ibi vide.j.respon.j. in glo.dicit Hosti. Z. in alio delegato contra:vt j. ver. item potest suo.quod plenius prosequere in summa eius eo.ti.§.quod sit eius officium.℣.item electus. Goffr.tamen contra. H. bene fatetur Goffre.q male facit delegat.sic cōmittendo sed dicebat ex eo appellari non posse.cuius dictum vide in summa eo.ti.℣.potest delegatus.omino vide Hostien. vbi sup̄ remisi. Z. C Sed nūquid delegatus a papa poterit subdelegare aliquibus remotis partibus inuitis:nō.quia nec ipe papa hoc feciss.extra de rescript. sup lr̄is:ꝓpe fi.imo ex hoc poterit appellari.ff. de iudi.si locus.ff. de arbi.si cū dies.§.si arbit.7 extra de ap.secūdo. §.iij. Remotos autem hoc casu intelligo vltra duas dietas cōstitutos.extra de rescript.nōnulli. Sed infra duas dietas posset saltem reo contradicēte. Actore autez cōtradicente dicunt quidam non posse ꝓmittere extra locum illum:vbi papa commisit ne sibi cōmoditas loci ex beneficio literarum apostolicaruz cōcessa auferatur. xxviij.di. de his.iij.q.vj.pegrina.extra de except.olim. de hoc sup̄.§.ij.ver. in casibus. H. bodie dic vt de rescript.statutum.§.in nullo.li.vj.per quez.§. videtur q etiam de expresso cōsensu partium non possit extra locum cōmissionis subdelegare.super quo vide quod ibi dixi super ver.quomodolibet. Z. C Item ad officium eius spectat primo expedire quod prius mandatur.C. de appellat.l.j.C. de rei ven.ordinarij. extra de rescript. cum dilecta. H. dic vt ibi no.in.iij.glo. Z. ff. de iudi. qui prior.extra de ordi.cog.c.ij.7 de cau.possess.7 ꝓprie. c.ij. C Item legitimas exceptiones admittere quātumcunq precise scribatur.eo.titu.ex parte.ij.7.c.super eo. C Item ad eius officium spectat omne id sine quo eius iurisdic. expediri non potest:7 quod potest per generalem clausulaz comprehendi.eo.ti.preterea.7.c.ex literis 7.c.prudentiam.in fi.ff. de iurisdic. om.iudi.l.ij.non tamen potest cognoscere de rebus vel personis in cōmissione non cōtentis.eo.ti.p.7. g.et.c.cum olim:in fi. H. excipit a rebus non a psonis:vt in pre. decre.p.7.g.et.p solut.contrariorū ibi remissionem dedi in fi:vltime glo. Z. per modum recōuentionis.extra de mut.pe.c.ij. q.viij.cuius.quia forma mandati ℣t.vt iam dixi. Item vt quemlibet contumacez impedientē suam iurisditionem compescat.extra eo.c.j.7.c.pastoralis.et de pe. romana. H. li. vj. Z. iurisdic. enim sine cohertione nulla est.ff. de offi.eius cui manda.est iurisdic.l.fi.7 extra.e.ex literis. Unde potest eos excōmunicare si est delega.pape vndecūq sint 7 etiam mulctare si al's non potest iuam iurisditiōem defendere:vt ibi.7 eo.titu. de causis:in fi. H. et ibi in fi.plene scripsi. de mulcta. Z. siquis ius di.non ob.l. vnica.quia omnes de sua iurisditiōe sunt. ix.q.iij.cuncta.7.c.per principalem. delega.℣o alterius nō potest nisi eos qui sunt de iurisdic. delegan. vj.q.iij. placuit.C. vbi de cri.agi opor.aut. qua in ꝓuincia.nec iniuriam sibi dictaz a partibus vl' alys punire:imo hoc fiet per superiorez:vt extra d penis:dilectus. C Quid ergo si altera pars occidetur vel verberetur vel spolietur vl' incarceret:nūquid deleg.poterit i tales animaduertere. H. Guil.angli.in.iiij.q. de rescript. quesiuit de verberatiby nunciū delegati p quē citat vl' aduocatuz

qui coram ipo patrocinatur' tenet' per tecre. j. eo. ti. per l. ij. ff. de iurisdict. om. iu. 7 de of. eius cui man. est iurisdi. l. fina. q illos punire non poterit ex suo officio nō iure actionis cuz sine illis eius iurisditio expediri non possit. inducit etiā. ff. de pcu. ad rez mobilē. 7. l. ad legatū. pce- dat hoc cū distinctõe que sequitur. Z. Ad hoc dico q aut excessus est notoz⁹: aut occult⁹. In primo casu po- test: si tñ fit vt ex hoc turbet' vel impediat' eius iurisdi- tio. vt qz offensus vocatus a delegatis veniebat: vl' alio modo: vt in palleg. pcor. xxiij. q. iij. siquis ro. 7. c. pater- narum. extra de treu. 7 pace. c. ij. vel etiā si fiat in iniuri- am delegati. ij. q. vj. siquis. xxiij. q. iiij. si illic vbi. 7. c. qui lisarius. extra. e. ex literis. ar. ff. de iniur. itez apud labeo- nem. §. siquis virgines. 7. §. generaliter. 7. §. ptor. 7 alijs multis. §. 7. l. iniuriaz. §. quidez. H. Sic etiam allegat Inno. ß ibi est ℞. 7 quidē. sub. §. si quem tñ. Z. extra de penis dicto. c. romana. H. li. vj. Z. 7 ß siue fiat a parti bus siue ab extraneis. 7 sic intelligo. ff. siquis ius di. non ob. l. vnica. extra de testi. cū causam. si aūt hoc fit ꝓpter inimicicias ignoras eū ad iudiciū venire forte nō sic. ar. ff. ex qui. cau. i pos. ea. fulcini⁹. §. j. 7. ij. ff. d bis q in frau. credi. ptor. §. ij. ff. solut'. matri. etiaz. §. j. in quib' innuit' q non tenet' nisi in dolū 7 iniuriā eius fecerit: licz quidā in hoc dicant cōtra. Si ℞o excessus est occult⁹: siue fi- at a partib' siue ab alijs nō cognoscet de hoc. nec coget eos coram se sup hoc rndere. nec puniet quia. nec sup oc- cultis iurisdict. hz. nec sup eis datus est iudex: ß ordina- rius de his cognoscet. ar. extra. eo. c. pastoralis: in fi. 7 de offi. ord. c. ij. et. ij. q. j. deus. Quidam tñ fatent'. H. dicit Inno. vbi j. forte non male. Z. eū posse de hoc summa tim cognoscere 7 mulctā inferre: non tñ penā ordinari- am: qd mihi non placet. qz nec certa accusatio vel actio de hoc coram eo instituit potest: nec ad hoc datus est vt iā dixi. C. de testi. nullū. alioqn ꝓtingere posset vt de omni bus illoz causis cognoscet: qd esse non debz. vt extra d rescrip. ad hoc. 7 de iurepat'. relatuz. C Ponto aūt hoc fateor q siquis etiaz extrane⁹ suspectus sit verisimiliter q vocatū ad causam velit offendere deleg. potest eū co gere ad cauendū idonee de securitate. ar. extra de testi. spol. literas in fi. vt lit'. non ꝓtesta. accedens. ij. extra de ap. ex parte. 7 melius. C. d bis q ad ec. ꝓfug. denūciam⁹. ℞. nam siquis. C. de sa. sanc. e. sancim⁹. ff. de edict'. edic. in stissime. ff. de offi. pfi. cōgruit. ff. de vsufr. equissimū. et. j de pig. §. sequit'. ℞. quid si timeo. nec excusat' impediēs: dicens delegatū non habere iurisdict'. maxime vbi par- tes de hoc non excipiūt. que ꝓsequere sm papam 7 do. meū extra. e. c. j. H. ibi scripsi in glo. quid si aliqua. Z. C Quid aūt si aliquis extraneus rem de qua coram dele- gato questio moneret auferat actori: dic q cū nulla iu risdict'. habeat in illū violentū non poterit eū punire. ar. ex de ap. cū romana. §. in alū. H. li. vj. Z. ß si cōmissio foret realis secus esset. qd dic sm papam vt no. extra de pen. dilectus. H. ibi scripsi in vlti. glo. p quā hoc intel ligas. C Sz nūquid seculare brachiū potest inuocare 7 eum cogere suam exequi sententiā: non videt'. qz si hoc posset supuacuo apponeret' in literis apostolicis: q ta- men sm iuris formā. pcedunt illa clausula inuocato ꝛc. Bal. Non addit: ß exprimit. Z. extra de excess. plat'. c. fi. in fi. Item certa pena statuta est a iure quā debz infli gere delegat⁹. s. excōmunicatio. vt extra. e. c. j. vnde illa debet esse cōtentus. extra. e. de causis. ex hoc tenent qui daz. Alij ꝓtra. ar. extra de offi. ord. c. j. 7. c. qm: in fi. 7 extra eo. Preterea: in fi. 7. c. sane. C. de epi. audiē. epale. ix. q. j. de psona. et. c. siquis cū clerico. xxiij. q. v. administratores. extra de sen. excō. dilecto. de cleri. excō. mini. c. ij. Et pre dicta clausula apponit' quādoqz qz pl⁹ solet timeri ꝛc. extra de here. si aduersus. xxiij. dis. cqz. Si em hoc po- test ordinarius facere: vt in pre. iuriby cum suis concor. bi cōmissaz maior est quolibet ordinario: vt extra d of. iudi. deleg. sane. de offi. lega. c. ij. 7 hoc videtur etiā pa- pa sentire extra de off. deleg. significasti. in glo. sua. H. vide quod ibi satis scripsi in glo. nūquid. 7 qd sequitur ibi vide in glo. etiam de ordinario vero a quo est appel- latum an inuocet scripsi de offi. ordi. c. j. sup glo. penlt. Z. Sed nūquid potest bellum inducere? Respondeo non. qz hoc solius principis est. xxiij. q. iij. c. j. 7. ij. C Po test etiam dare missionē in possess. causa custodie. extra de eo qui mit. in posses. cau. rei ser. c. j. 7. ij. 7 etiam veram posses. ar. extra de re iudic̄. cum aliquibus. C. de iudi. p- perandum. 7 hoc si sine armis 7 contentõe fieri potest. alioquin recurret ad ordinarium qui hec manu milita- ri exequatur. ff. de re iudi. a diuo pio. ff. de rei vend. qui restituere. 7 in predicto. c. administratores. ff. de iurisdi. om. iudi. iubere. de hoc. j. de primo 7 secūdo decret'. §. re stat. 7 hoc in delegato principis. alius enim non dat pos- ses. sed decernit dandam. vt in predic. l. iubere. 7 ordina rius etiam mittit. ff. de dam. infect'. l. iij. §. j. et in p̄dicta l. a diuo pio. §. j. C Potest etiam absoluere excōmuni- catum actorem: lz hoc non sit sibi specialiter demanda- tum. extra eo. prudentiam. §. sexta. H. vt ibi dicit' hoc verum si casus non est de reseruatis: 7 tunc facta pri⁹ re missione. 7 vide quod ibi dixi super. ver. excōmunicato- rem. Z. C Item potest causam sibi delegatam totā vel partem cōiunctim vel diuisim vni vel pluribus cōmit- tere absente vel ignorante reo. Cōiunctim vt cōmitto tibi vices meas. Diuisim vt cōmitto tibi vices meas vs qz ad lit'. contesta. vel si cōmittit aliquem certum articu lum extra eo. super questionum. §. nos autem. 7. §. se. qd intellige de delega. a principe. naz delegatus ab alio nō posset. C. de iudic̄. a iudice. nisi causarum vniuersitas es set sibi cōmissa. ff. de iudi. cum pretor. extra de appellat'. romana. li. vj. vel sm quosdam. H. quibus Guil'. con- sentire videtur. j. de lit'. contesta. in fi. vide quod ibi di- cam. Z. nisi coram eo lis esset contesta. C. de procurat'. neqz tutores. quod dic vt no. extra de re iudic̄. cum ber- toldus. H. ver. verum in prima glo. C Debet autez cō mittere personis in dignitate constitutis vel institutis in ecclesijs cathedralibus vel alijs collegiatis bonora- bilibus. extra de rescript'. presentē. H. quam hodie nō habemus. sed dic vt de rescript'. statutum. §. j. li. vj. Z. Posset etiam incertus articulum alijs cōmittere. 7 hoc innuit ipsa constitut'. dum dicit causam de partium ta- men assensu. C Item potest suo condelegato cōmitte re vices suas. ex eo. quis. Et hec st' vera si impedit⁹ iu re vel facto. extra de rescript'. sciscitatus. de offi. delega. si pro debilitate. et. c. pastoralis. alioquin ille nō cogitur subdelegatōnem huiusmodi suscipere. eo. titu. coram. imo ipe cōmittens ex hoc arguend⁹ est et puniēdus. vt in predic. c. sciscitatus. 7. c. prudentiā. §. adijcimus. For mam huius cōmissionis vide. j. de citat'. §. iam de citatio. ver. quid si. Tercius ℞o cum cōuenientia partium: vel ex officio auditoris contradictarū datus. Bald. vt no. ff. de iudi. obseruandum. Z. non debet alteri ex elect'. a partibus. sed nec vtriqz vel etiam alicui extraneo com- mittere vices suas: quod dic vt no. extra de offic̄. delega- t'. c. fi. respon. j. 7 supra in prin. huius. §. H. vbi ple- na remissio. Bal. vide quod no. ff. de arbit'. l. sicuti. vbi no. q animi motus non potest cōmitti. Z. C Item so- cius nō cogitur subdelegatiōem huius recipere si clau- sula q si nō oēs ꝛc. nō sit apposita in rescripto cū non li- ceat ei mandati fines excedere. vt extra de offi. dele. pru dentiam. 7 de rescript'. cum dilecta. H. vide quod scri- psi eodē titu. de offic̄. delegat'. c. fi. j. respon. super versi. valebit. Z. C Verū cum causa aliqua pluribus com- mittitur cum adiectione illius clausule q si non omnes ꝛc. Queritur an is qui non potest interesse possit alij vi ces suas delegare: et an coniudices subdelegatum ad- mittere teneāt̄: Ad quod dic q aut est impeditus im potentia iuris: aut impotentia facti. Impeditus impo-

tentia iuris.puta q̃ ẽst excõmunicatus vel ꝓiur⁹ vel infamis ⁊ hmõi nequit cõmittere.nam ⁊ si ꝑsens esset cognoscere non posset vel iudicare.nec alij tenent admittere subdelegatũ.extra de rescrip. scisitatus.⁊ extra de re iudi.ad ꝓbandũ.iij.q.vij.§.tria.⁊.j.§.fi.ℵ.item q̃ est crimiosus. ⁊ in hoc omnes cõcordãt. Si ℵo impotẽtia facti bñ valet cõmittere ꝑm Jo.q̃ tũc extat ꝓditio in rescripto ꝓtenta.ar.extra de offi.deleg.si ꝑ debilitate.⁊.c. q̃uis. ¶ Tanc.ℵo distinguit.q̃ aut impotẽtia est perpetua ⁊ tũc nequit ꝓmittere:q̃ extat iam ꝓditio.aut tẽporalis ⁊ tũc potest.ar.extra de offi.dele.pastoralis:ĩ fi. ⁊ de voꝯ.q̃ sup̃ bis.⁊.c.ex multa.⁊ postq̃ cessanerit impotentia cũ alijs ꝓcedere poterit.ar.C.de cur.furi.cuz alijs.extra de sta.mo.cũ ad monasteriũ:in fi.extra d ap. cum cessante. Guiꝯ. Maso ⁊ Jo.de deo ⁊ Innoc.iij.dicunt simplr q̃ bñ potest generaliter cõmittere vices suas. Sz socij nisi velint admittere non coguntꝯ.q̃ iã extat ꝓditio.ar.in p̃di.c.pastoralis.in pn̄.⁊.e.ti.sup̃ questionũ.§.si ℵo. Lauꝯ.⁊ Ja. de alba.dixerunt referre an delegat causa epo ⁊ alijs:an alijs sine epo. Si episcopo ⁊ alijs ⁊ adijcit illa clausula.tu frater episcope cũ eoꝝ altero ⁊c.tũc tenet subdelegatuz epi admittere:vt extra de of.deleg.c.fi.§.idem quoq̃.⁊.c. insinuãte.imo sine illo nequeũt ꝓcedere:vt ibi dicit Iz videat cõtra.extra de emp.⁊ ven.c.iij. H. Sz ibi clauꝯ.non dabat ꝓrogatiuam epo. Z. Epus ℵo non cogit recipe subdelegatũ sui cõdeleg.vt colligit in pn̄c. §.a cõtrario sensu.⁊ patz eo.ti.corraz.vbi de hoc.q̃ si delegat alijs sine epo dic vt j.ℵ.aut alijs. Goff.dicit q̃ aut potest interesse:non tñ sine rei familiaris incõmodo:quo casu si nolit interesse potest cõmittere ⁊ alij tenent recipe.non em̃ tenent ꝓpter causam hmõi sua cõtemnere negocia.ff.de iudi.si longius.rñ.j.⁊.ff.de arbit.licz autẽ:in fi.nec est cõtra.lxxviij. di.epus nullã. q̃ nec papa ꝑ rescriptũ suũ intendit alicui damnũ inferre.vt extra de ma.⁊ obe.hũilis:in fi.aut nullo modo interesse potest:⁊ tũc nec ipe potest cõmittere nec alij etiam subdelegati tenent admittere.⁊ dicit q̃ allegatio posita in p̃di.c. coram ꝓtra illam clausulaz q̃ si ambo ⁊c.ꝓtinet ius:⁊ ꝑm eam ꝓnunciaꝯ. Ber.no. sup̃ pn̄c.c. corã.q̃ aut ab initio delegant plures cuz illa clausula q̃ si non omes ⁊c.⁊ nullus postmodũ eis adiũgitur.quo casu delegat⁹ potest aliũ subdelegare:⁊ socij illũ tenent admittere si erat impotentia tempalis:vt.s. in opi. Tanc. Aut ab initio delegat vnus vel plures.et postea alius eis adiũgit cũ clausula q̃ si nõ ambo:vl q̃ si non omnes ⁊c.⁊ tũc aut quãdo adiungit res est integra:aut non. Si est integra idem est ac si ab initio vna cum alijs datus esset de quo iaz dixi. Si ℵo non est integra q̃ lis iam erat ꝓtes.⁊ hoc tacito ille adiunctus est: tũc nec ipe nec eius subdeleg.admittit.ar.in pn̄c.corã. ⁊ in autꝯ.de exhiben.⁊ intro.reis.§.illud.col.v. Alij quibus Elin. assentire videt dicũt q̃ si delegat⁹ nõ potest interesse non potest subdelegare. Si ℵo potest interesse non debet subdelegare: ꝑ q̃ seipm expedire:vt extra de off.dele.prudentiã.§.adijcim⁹.⁊.c.pastoralis:in pn̄. si tñ subdelegat tenet ⁊ sbdelegat⁹ eius admittend⁹ est. eo.ti.q̃uis.⁊.c.sup̃ questionũ.⁊ ꝓbatur in p̃di.c.corraz: in ℵ. vbi cõfirmat sentẽtia ꝑ epm solũ lata non admisso subdeleg.a socio. Do.m.dicit q̃ si ꝑsona seu eius industria eligit illa ꝑsona electa potest cõmittere:⁊ non electa cogit illũ admittere.§ si is qui nõ est elect⁹ alicui cõmittat electus non cogit illuz admittere: imo solus potest ꝓcedere.⁊ hoc reddit ad id qd̃ sup̃ dixit Lau. ¶ Et sic sunt circa hoc.viij.opiniões. Vt igitur possis eas ad ꝓcordiã revocare distigue.q̃ cũ delegat cã aut vni:aut pluribus delegatur. Si vni aut ille impeditus est impotentia iuris:puta est infamis vel excõmunicatus:⁊ tunc nequit cõmittere:nec alij tenent admittere:vt.s.ℵ.verum. Aut impotẽtia facti vel sola volũtate ducitur tũc põt cõmittere.vt eo.t.si ꝑ debilitate.⁊.c.pastoralis. Si ℵo pluribus:aut clausul.q̃ si omnes vl q̃ si non ambo ⁊c.non est in rescripto:aut est ibi. Si non est potest cõmittere quãdo vult:vt eo.ti.q̃uis.adeo q̃ sine illo vel eius subdelegato ꝓcessus ꝑ socij seu socios habit⁹ nullus erit.eo.ti.causam.j.⁊.c.vno delegatoruz. Si ℵo illa clausula ibi sit aut similiter impedit impotẽtia iuris:su per quo dic vt pn̄.ℵ.verum.aut facti ⁊ tũc subdistingue.quia aut impedimentum est perpetuuz vt quia est mortuus vel perpetuo furiosus:⁊ tunc non potest committere:nec alij teneant recipere.vt ĩ pn̄c.c. scisitatus. ar.ff.de vaca.mu.l.fi.⁊.ꝯ.ℵ.t.ℵo.aut tpale ⁊ tũc aut inevitabile vt quia grauiter infirmat vl in vinculis detinetur:⁊ tunc similiter nequit cõmittere:nec alij tenẽtur accipe.vt in p̃di.c.prudentiam.⁊ in p̃di.c.scisitat⁹.iam enim extat cõditio illius clausule q̃ si non omes ⁊c.aut evitabile vt quia habet ꝓpria negocia que bene posset dimittere si vellet:ꝑ non vult.vt.ff.de iudi.si longius.⁊ tunc aut est cõmissa causa epo et alijs cum clausula:tu frater episcope ⁊c. quo casu dic vt sup̃ ver. Lauꝯ. Aut alijs sine episcopo cuz clausula q̃ si non omnes ⁊c.sicut positum fuit.ꝯ.in pn̄.⁊ tunc potest quilibet cõmittere ⁊ cõdelegati tenẽtur recipere.quia tunc bene habet iurisdict.⁊ ideo alij non possunt sine suo cõiudice vel eius subdeleg.ꝓcedere.sic loquitur eo.ti. q̃uis.sed videtur contra eo.ti.prudentiaz.§.adijcim⁹.vbi dicit q̃ si vnꝰ noluerit interesse alij possunt ꝓcedere.sed illud intelligitur cum nõ vult interesse ex sola volũtate vel cõtemptu.hoc autem qd̃ dixi intelligit cum non vult:non ta men ex cõtemptu:sed quia nõ vult ꝓpria dimittere negocia ad qd̃ non tenetur.vt.ꝯ.ver. Goff. H. qui plene ⁊ cõmendabiliter hoc tractauit. Si tamẽ vis hoc breuius habere vide in decre.coram:super fi.penult.glo.vbi etiam additur distinctio de clau.omni appellatione remota. Z. ¶ Cuz ergo volueris cõmittere non dicaste interesse non posse q̃uis habeas aliquod impedimentum:sed dicas simpliciter. Cũ sim privatis negocijs occupatus: vel cum sim ad p̃sens possim licz minus cõmode interesse vobis tenore p̃sentiuz vices meas cõmitto donec possim cõmode interesse ꝑm Goff.⁊ Pe. ¶ Cõmissio autem iurisditõis seu subdeleg.consuevit per literas fieri sub hac forma. Forma. Talis iudex delegatus a domio papa in causa infrascripta deputatus tali salutem in domio Jesu christo noueritis nos a sede apostolica recepisse literas in hac forma. Clemẽs ⁊c. posito toto tenore subiũgat.sed cum propter curam rei familiaris simus aliquãtulum impediti. vel sic. Cum nos tã nostris q̃ ecclie nostre pluribus ⁊ variis necessarijs simus negocijs impediti:adeo vt examinatõi dicti negocij vacare ad presens cõmodum nequeam⁹ de vestra discreti one ⁊ sollicitudine plurimũ confidẽtes super ipius causa se examinatõe.⁊ decisione vobis tenore presentiuz integraliter siue totaliter cõmittimus vices nostras:vl causam huiusmodi ducimus cõmittendam. in cuius rei testimoniuz ⁊ memoriam futoruz p̃sentes literas fecimus sigilli nostri appensione muniri. daꝯ. ⁊c. H. Premissa tamen cautela verboruz tunc non expedit quando non est clausul.in rescripto:vel si ipe subdelegatus est ꝑelectus. Z. ¶ Quid si in cõmissione cause appellationis non exprimitur nomen eius a quo appellatuz est de hoc nõt.j.de appellat.§. de officio quoq̃.ver.ꝯ pone. ¶ Et nota q̃ simpliciter cõmittendo vices suas totam causam ⁊ omnia sine quibus causa explicari nõ potest cõmittere:intelligitur vt iam dicam.⁊ sup̃.ver.itez ad eius officium.vnde superfluit verbuz illud integraliter. Propter hoc dico q̃ is cui cause cognitio cõmittitur de decisione nulla facta mentione bene potest pnunciare.⁊ ar.ff.de procurat.ad rem.⁊.l.ad legatum.et l.qui procuratoreꝫ.vbi no.contra. H. ibi per.l.vbi.C. de fal.j.all.⁊ p aut.ad ℬ.C. de iudi. tenet glo.q̃ is cui cõmissa est causa cognoscendi illam.diffinire nõ potest ꝑ

glo. illa facit de rescriptis causam. ibi in cause cognitione ac decisione de sequest. pos. & fruc. c. j. ibi plenius cognoscētes eam debito fine decidere. p que patet p verbum cognitōnis decisionem nō cōmitti faciat quod de auditore notat. s. eo. §. ix. ij. sed nunquid in fi. & j. ti. ij. & iij. in prin. Item verbum cognitionis cadit etiam in procuratorem de procur. et insinuatione. sed improprie. vt ibi no. p Guil. contra glo. facit de rescrip. pastoralis in prin. ibi simul vtrique cognoscant & tū pnunciāt. vt ibi patet p sequentia ad idem de ap. cum speciali. & c. legitima & quod no. li. vj. boc eo. ti. de arbitris. extra de sent. excom. si iudex in prin. p que iura patet p verbum cognitionis pnunciationem includi. ad idem eo. ti. prudentiam post prin. Item de qua re ℣. de causa poss. cū sup. ff. de indi. l. de qua re inducunt legiste. ff. de offi. pfec. vigi. nam salutem. §. cognitori. C. si contra ius vel vti. pu. l. j. C. vbi sena. vel cla. l. fi. circa medi. ibi nec sacro quidem cognitori p eundem modum facit. iij. q. vij c. j. & §. q. ix. cognitores. ad. l. vbi respondet in auten. ad boc non pcedit de iure nostro. vt patet eo. ti. super questionum. §. intentionis. Concordando opiniones videt quibusdam g. pcedere cum ordinat ordinarius ad quem facile p diffinitione recurrit. facit de offi. del. si contra. §. j. li. vj. vbi coram epo pbatur recusatio sui delegati. et quod ibi no. in glo. ij. Opinio contraria in delegato principis. vel aliter si committit cognitio per modum ordinarie iurisditionis transit diffinitio. quasi in ordinario necessario consecutiua ad cognitionez facit pre. l. qui pcur. & eo. ti. qui ppio. §. item queritur. & boc eo. tit. prudentiam in fi. & c. li sup gratia lib. vj. nisi specialiter sit excepta vt hic sequit. si vero p modū delegatōnis pcedat glo. ad materiam. vide. ff. de ver. sig. notionem in princi. & quod ibi no. ℣. Nisi cōmittens specialiter sibi sniam reseruet. H. Eodem ti. cum te. & c. sup questionum in prin. de offi. or. dilectus. ℣. Vel nisi in commissione exprimat p tm cognitio non decisio demandat. C. ad l. cornel. de fal. vbi. ij. q. vj. cuius. vel nisi causa sit talis in qua non liceat ei sententiā ferre. ff. de offi. pconsu. solent in prin. & in pre. c. cuius. ar. contra. C. de transac. transactionis. H. Lex illa dicit p pcur. cui commissum fuit causam agere nō litem decidere non transigit ad idem de pcur. qui ad agendum in fi. li. vj. ℣. Cautela igit est p si dicatur causam tibi audiendam committimus & fine debito terminandam. extra de re iudi. cum bertoldus. §. postmodū. H. Melius facit de officio archidia. c. vlti. in fi. prin. de restitu. spol. cum ad sedem in princ. ℣. Item cum cōmittens. H. Sup. deleg. ℣. Simpliciter vices suas totā causam commisisse videat postq̄ is cui committit ceperit vti non poterit ammodo reuocare quod dic vt. j. §. p xi. ix. item reuocato. H. ibi vide. ℣. Et nota. extra de offi. deleg. venerabili. 7. c. sup. §. si vero duo in prin. secus est in legato qui licet alicui aliquā causam integraliter committat bene potest reuocare cum sit ei causarum vniuersitas commissa. nam & ad illum ab eo appelatur. ff. quis & a quo appell. l. j. H. Probatur hoc de off. dele. c. ij. li. vj. vbi patz p est ordinarius. ℣. C Verum quandoq̄ committit cause cognitio vsq̄ ad sententie plationem quam delegans sibi reseruat. et tunc post verba illa super ipsius cause cognitionem ℣c. iungle vsq̄ ad sententiam diffinitiuam cuius prolationez nobis reseruamus vobis tenore presentium duximus committendam. extra eodem cum te cōsulente. C Nō q̄ etiam committit vnus solus articulus puta testium examinatio. vel iuramenti receptio & huiusmodi. vt in pre. c. cum te. & eo. ti. sup questionum. §. verum. 7. §. se. et tunc sic dicet post insertum tenorem commissionis. Forma. C Verum cum in causa ipsa lis inter partes fuerit contestata. Difficile foret partibus ad nostram p sonaliter venire presentiam vel testes ducere. nos laboribus & sumptibus ipsarum parcere cupientes iuramēti de calumnia si causa sit ciuilis vel de veritate si sit spiritualis. H. Hodie dic vt de iur. ca. c. j. in fine. lib. vj. ℣. Receptionem a partibus necnon & examinationē ac receptionem testium in causa ipsa vtrinq̄ producētium vobis tenore p̄sentium ducimus committendā Quicquid sup premissis faciendam duxeritis & quanta fides adhibēda sit testibus sub sigillo nostro nobis fideliter ac plenarie referentes. Vel dic melius q̄tum ad testes put no. j. de testi. §. qualiter. ix. scribet aūt et se. Item q̄tum ad iuramentum dic in ordinario put no. j. de iura. calum. §. restat. ix. quid ergo. si vero alter coniudicum cōmittit alteri vices suas dicet vt. §. ix. et sic sunt in fine. sed si vnus committit alteri tm̄ citationem dic vt. j. de ci. §. iam de cit. ix. boc aūt. C Q̄nq̄ vero dicit cōmitto tibi vices meas donec eas duxero reuocandas. H. Et p talem formam transit etiam sentētie platio nisi prius fiat reuocatio. nec expirat morte cōmittentis re nō integra eo. ti. si delegatus. §. j. lib. vj. ℣. De quo no. p̄m papam eo. ti. si p debilitate. C Ceterum q̄nq̄ talis commissio fit p viuam vocem q̄nq̄ p cursorem de quo debet fieri publicum instrm̄ sub hac forma. Forma. Anno mense. die. loco. indictiōe tali. talis in causa tali que vertit vel verti speratur inter tales iudex a sede apostolica deleg. put constat clare p lras apostolicas commisit vices suas tali suo consocio seu condelega. vel tali si sit solus vsq̄ ad lit. contes. vel vsq̄ sniam. vel donec eos duceret reuocandas vel simpliciter vel recipiendum iuramentum de veritate seu calum. & huiusmodi. Ego talis tali auctē notarius predicte cōmissioni interfui & de mandato predicti dn̄i talis scripsi. C Si vero vnus alteri cōmittit citationem. vide. j. de citatione. §. iam de citatione. ix. quid si tercius Forma. C Quid si ordinarius cām cōmittat? dicet sic anno ℣c. Venerabilis pater talis epus. vel nobilis vir talis comes cām que inter tales vertit. seu verti spera tur dño tali p̄senti & recipienti audiendam commisit & fine debito terminandam. Et ego talis ℣c. vt. s. C In curia vero romana dns papa cōmittit causas per suos hostiarios seu cursores. vt. j. de pba. §. videndum. ix. quid de auditoribus. que cōmissio scribit in hac forma. Forma. Anno ℣c. talis hostiarius vel cursor dn̄i pape mandauit ven̄. viro tali. vt causam ap. vel negocij principalis vel vtranq̄ que inter tales vertit vel verti speratur audiat & fine debito decidat & ego talis ℣c. vt. s. C Qualiter autem scribat commissio cause appl. vide j. in ti. de appel. §. de officio aut̄. ix. in summa. & vide super boc. j. in ti. de vicedomino. C Quid si eps causam ad eū rōne comitatus spectantem cum sit comes & eps H. Vt de episcopo Parisien̄. no. de fo. compe. quod clericis. & p solutione facit qd̄ scripsi de p̄script. cum ex officij. sup ix. contēptores. & qd̄ no. j. de arbi. §. fi. post prin. ix. sed pone q. ℣. cōmisit hoc modo. Ego talis eps cōmitto tibi talē cām nūquid valet videt q nō. qr videt cōmisisse vt eps nō vt comes. ar. C. de inoffi. testa. si filiam. & ff. de off. eius cui man. est iurisdi. & si ptor dic cōtra. nam videt cōmisisse eo iure quo & qd̄ potuit ar. ff. de iurein. si duo. §. idē iul. lz erratū fuerit in p̄nomine. ff. de iud. si in noīe. coipso q est eps ē comes. vij. q. j. scire. C Sed quert vtrū delegatus possit recipe delegationē cōdelega. pte cōtradicēte dic q sic. H. Cū nullo iure sit phibitum & pcedat B siue cōtradicat ps q̄ impetrauit subdelegantē siue reliqua aptius aūt posuisset hanc qōnem post prin. huius. §. vel post ix. item pōt suo. ℣. C Quid si sint tres delegati vnus p̄s est in loco vbi cā agi debet p alio cōparet subdele. tercius vero se excusat. nūquid est in ptāte dele. admittere subdele. Item nūquid p̄iudicat absenti excusato. vt in alio termio possit repelli. Item si ābo absētes mittūt subdel. nn̄q̄d p̄ns p̄t illos repellē & si delegat⁹ nolit illos admit

tere nunquid subdelegatus poterit hoc psequere ꝺm papam put no.in pred.c.sup questionū.§.si vero. H. Vide ibi no.in prin.§.in gl.instruit. Z. ¶Sed pone tercius cōiudex respōdet se velle interesse die vero ad pcedendum statuta.nec venit.nec se excusat.neq; cō mittit.immo forte mittit nuncium ad dicendum q̄ interesse vult ⁊ sic facit qñcunq; alij pcedere volunt.dic q̄ reliqui monebunt eum q̄ veniat ⁊ pcedat quod nisi fecerit ipsi pcedent quod dic put no.extra de offi.de le.cum causam que. H. In prima glo.sup qua scripsi post Hosti.quid agendum si monitio ad eum pueni re non potest. Z. Item delega.pape maior est q̄ ordi narius.vt dixi.s.in princ.huius tit. Item potest suam sniam exequi vel ordinarie vel alij hoc cōmittere eo.ti. in lris.⁊.c.ex lris vbi de hoc.⁊.c.querenti.et.c.pastora lis.§.quia vero ⁊ hoc psequere plenius in summa do. mei. H. Eo.ti.§.ij.in prin. Z. Item pōt facere de cō tumace nō contumacē.extra eo.cōsuluit. Item potest excōicare ⁊ in possessionem mittere.extra vt lite nō cō test.qm̄.§.in alijs ⁊ in fi.extra eo.significantibꝫ.vbi de hoc ꝺm papam.⁊.s.ꝫ.potest. Item suspendere ⁊ inter dicere.extra eo.sane. ¶Itē potest sniam pape exequi. H. Hoc non intelligo nisi specialiter committant et dec.allata non pbat. Z.eo.ti.querenti. ¶Qualis au tem sit eius iurisditio ex forma cōmissionis apparet.ex tra de iudi.exhibita extra de voto ex multa.ff.de arbit. non distinguemus.§.de officio.potest etiam multa fa cere de quib⁹ supra dixi. ¶De progatione iuris dic q̄ omnes bene tractatum est quare illud ad p̄sens hoc nō repetamus. H. Per Azo.in sum.de iurisdi.om.iud.q̄ Accur.eo.ti.l.j.vide.s.eo.p.⁊.g.in vlti.glo.⁊ que super ea scripsi. Hosti.autem plene in sum.eo.ti.§.pe. Ly.in l.si qui ex cōsensu. ¶.de epi.audi. Z.

Restat videre quibus modis eius iurisditio finiat. Finit autem iu risditio deleg.sentētia lata ⁊ executioni mā data. H. Cui aliquādiu parutum est vt scripsi eo.tit. querenti sup fi.penul.glo. Z.extra eo.in lris.⁊.c.ve nerabili.ff.de re iudi.inder. ¶Item q̄ appellationem le gitimam.extra de appel.vt debitus.⁊.c.ad hoc.ij.q.vj. ad romanā.nam is qui de ea cognoscit hꝫ ꝓfirmare vel infirmare. ¶.de epis.audiē.aut.si quis litigantiū et me dio tpe dicit suspensa.iurisditio prioris. ¶.de reb⁹ cre ditis generaliter in prin. ¶.de appell.p̄cipimus.§.hoc si.ff.ad turpill.l.j.in fi.extra de offi.dele.pastoralis.§. p̄terea. Item si defert ap.extra de ap.sepe.⁊.c.interpo sita.⁊.c.cordi. H. dic vt eo.ti.de ap.cum appellationi bus li.vj. Z. ¶Item si iudex pnunciat commissioms lras non valere eo.ti.significantibus. H. Et ibi super glo.ij.respondet ad decre.dilectus.iij.de p̄ben.que fa cit in contrarium. Z. ¶Item per recusationem causa eius legitima probata.extra de foro compe.licet de of fi.deleg.suspitionis.⁊ de appel legitima.hoc tñ quidaꝫ negant dicētes recusatum posse committere quod dic vt infra de recusa.§.effectus in prin.ꝫsi. sed quid si is. H. Distingue vt hic eo.ti.iudex li.vj. Z. ¶Itē mor tuo iudice cui nomine ꝑprio scriptum erat.extra eodē qm̄ abbas a cōtrario sensu.xviij.q.ij.dudum. ¶Quid si causa committit tribus puta episcopo.abbati ⁊ p̄po sito ⁊ prepositus non est in rerum natura. H. Aut q̄ dignitas illa non extat.⁊ sic nuper fuit in ecclesia regi na.vbi cōmissa fuit causa episcopo ⁊ abbati san. Pro speri ⁊ preposito regine cum tñ non sit prepositura in ecclesia.ß ex vi clausulis q̄ si nō omnes pcesserūt duo aut quia prepositus est mortuus de quo etiam intelli git.vt infra ver.Sed Mar.de pbano.⁊ tunc dic vt su pra versic.proximo.⁊ dicam in fi. Z. Nunquid valet commissio quo ad alios duos. H. Si solus fuisset nō esset dubium rescriptum in totum perire.ff.que sen.re scin.l.ij.de reg.iur.neratius facit.ff.de here.institu.si li ber homo.§.si ita in fi. Z. Videtur q̄ non.ar.ff.de ar bi.pedius.⁊.l.sicuti.ff.de re iudi.duo.ff.de contraben. emp.si duos.commissio enim potest valere pro parte⁊ pro parte non.ff.fami.her.in hoc iudicio institu.de he re.insti.§.sed si vnum. Item talis commissio est ius.er go est res indiuisibilis.ff.si serui ven.loci §.si fundus. vnde ratione partis totum viciatur.arg.ff. cōmunia. pre.si quis duas.§.j.ix.di.si ad sacras. Item impetran tis ⁊ committētis fuit intentio.vt tres essent.vno ergo deficiente non valet.ff.de edil.edic.cum eiusdem.C.de testa.si vnus.ff.de cōstitu.pec.eum qui.§.j.extra de of fi.delega.prudentiam. Rñ.j.ibi illa quippe ⁊c. Ad idē eodeꝫ titu.causam el.j.de testa.presentata.⁊ de eo qui mitt.in possessi.causa rei ser.c.ij.⁊ de boc.j.versic.item mortuo vno. Sed Mar.de pbano contra.nam si pos sunt duo presente tercio et contradicente iudicare.vt pre.l.duo multo fortius poterunt eo mortuo.ff.de re. iur.qui potest inuitis. Item q̄ siue dicatur siue subin telligatur clau.illa si alter vestrum ⁊c.tamen alter co gnoscere potest.ff.de arbi.sed si ita.quia ratione maio ris partis valet totum arg.extra de contraben.emp.do mum.extra de bis que fi.a ma.par.ca.c.j. Item licet nō valuerit commissio in tres valet in duobus.argu.ff.de pact.si vnus.§.si acceptilatio ad idem.ff.de iudi. mor tuo.ff.de cast.pecul.l.hereditate.ff.de reg.iur.quoties ff.de iudi.per minorem.ff.de in integ.resti.scio.C.de ca du.tol.l.j.§.j.in prin.⁊ p̄sertim valebit vbi alter supsti tum erat episcopus.extra de offi.dele.c.fi.⁊ vide.ff.de pac.l.tale pactum. H. Ibi no.in glo.fi.de materia de cre.quoniam abbas eo.ti.questio non est dubia ⁊ tene p̄imum exquo non erat clau.q̄ si non omnes in rescri pto.⁊ scribebatur persone vel dignitati que non extat per decre.vno delegatorum eo.ti.⁊ ibi inuenies super. j.glo.improbari rationes. Eber.de bobio que conue niunt rationibus.Mar.de quibus.s.⁊ licet predicti ad decre.causam prealleg.eo.ti.respondere possent q̄ lo quit cum sunt duo soli delegati quorum vnus non fa cit maiorem partem.⁊ decre.cum causam.eo.ti. loquit cum tercius viuit ⁊ contemnitur.tamen decr.illa aper te probat de vno ex pluribus non extante in rebus hu manis.⁊ vide.j.de arbitro.§.ij.in quarto.versi.Bald. Prima opinio recitata.s.per spe.est verior.arg.ff.de arbi.l.pedius.§.j.cum si.⁊.l.non distinguemus.§.cum in plures.⁊.l.sicuti. H. ¶Questiones autem quas di sputaui de duobus delegatis datis simpliciter sub no minibus dignitatum quorum alteri mortuo habēti du as dignitates duo subrogantur.vel habenti vnicam p̄ dispensationem subrogatur collega tenēs primam.vi de in regula rationi.de reg.iur.lib.vj.et faciunt predi cta ad questionem facti delegata fuit causa episcopo Pragensi nouissime per dominum Clemen.eccleſia l la facta est archiepiscopalis queritꝰ an archiepiscopus pcedere possit in causa prius inchoata vel nō inchoa ta si nomē de. Arnesti fuisset expressum minor esset du bitatio.quia tunc remaneret iurisdi.in eum etiā trans latum ad aliam ecclesiam p̄ decre.qm̄ abbas eo.ti.forti us manente eo in eadem auctoritate.⁊ vide quod scri psi in decre.quis eo.ti.li.vj.sed licet nomen proprium non sit expressum.dic intrepide ipsum procedere pos se.facit extranaga. Jo.xxij.sedes apostolica in fine.cer tum est istum esse episcopum Pragensem non enim q̄ dignitatem archiepiscopalem desijt esse episcopus.vn de⁊ papa se vocat episcopum.augmentum igitur bo noris⁊ iurisditionis metropolitice nō tollit primā sed auget.facit de transla.c.fi.bene facit.C.de digni.l.ij.li. xij.et eo.lib.de primicerio.l.j.⁊ per.l.eos qui in fine de excus.mu.libro.x.et interponam quo ad propositum per.l.illam fuisse iudicatum.q̄ qui in ludo scacorū con uenit matbare socium cuꝰ pedona victor est si matbat

rum pedona facta regina. ad idez fa. ff. de insti. l. in eum qui. §. j. vbi varietate status non mutatur cã periculi 7 loq̃tur de seruo institore interim facto libero. ad idẽ. ff. de libe. 7 po. l. gallus. §. si eius in fi. 7 satis est in corpore non errare. ff. de contraben. empt. in venditionib. §. fi. 7 hic est additũ non mutatũ. C. de adop. in adoptione. 7. ff. eo. l. p adoptionẽ. vn de facit q de statu libero facto libero dicit. ff. si ex noxa. cã aga. l. fi. Itez. l. si longius in fi. ff. de iudi. Audiui Padue pronunciatũ contrarium per. l. ff. si quis caut. q autem. vbi dicit text⁹ si nouo priuilegio vtitur nõ videtur in eadem cã sisti. per. l. ff. de legatis. iij. legatis. §. j. distinguẽdo tamẽ procedit vtrũq; dictum 7 sic Bonoñ. in scholis disputatũ fuit 7 terminatum primũ scz dictum esse verum quando conuentio fuit de aliqua certa pedona. Secus si de certa non conuenisset sed in genere de pedoñ. iura inducta distinctionem probant 7 sic soluta est contrarietas. 7 facit. ff. de verbo. ob. quicqd astringende in fi. j. rñ. vbi refert an de certis an de omnib⁹ actum sit. ¶ Redeũdo ad principale cum in themate proposito maneat eadem dignitas licet creuerit manebit 7 delegatio facit. ff. de fur. inficiando. §. infans. nec proprie dicitur alterata conditio. ff. de conditio. 7 demonstratio. l. falsa. vbi liberto legatum sibi debetur. Licet ab imperatore anulos suscepisz. dicit textus. quia honor est auctus sed conditio non mutata. ad pre. etiã facit i aut. vt iudices sine quoquo suf. §. illud tamẽ decernimus coll. ij. Z. ¶ Item mortuo contra quẽ impetrantur littere reintegra de rescriptis significauit. H. De impetrante dicetur j. versic. item finitur. j. Z. ¶ Quid si impetrauit litteras ptra vsurarium a sede apost. ille vero vsurarius moritur ante citationem nunqd heres eius p illas cõuenitur. 7 videtur q sic extra de iudicijs quia. v. quia turpia lucra sunt abhered⁹ exto⁹quenda. ff. de calũ. l. iij. ad idem. extra de vsur. c. tua. j. H. Vide ibi qd scripsi in fi. 7 qd hic subdit de primo inconsiderate fuit dictum quia secũda incipit tuas dudum. Z. Sed illud in ordinario q̃ potest iudicare heredem sicut poterat testatorem vnde dic q heres per illud rescriptum nõ cõuenitur si de eo ibi mẽtio non habetur quia rescriptum nõ extenditur ad personas in eo non expressas. extra de offi. delega. de causis 7. c. cũ olim. 7. c. p. 7. g. extra de rescrip. significauit. H. vide questionez quam disputaui positam super regula iuris qui in ius. de regu. iur. in. vj. Z. ¶ Item mortuo mãdatore reintegra. extra eo. gratũ. 7. c. licet. H. Hec vera in delegatis ad lites d quibus loquũtur hec iura. 7 idem in datis ad faciendas gratias de pben. si cui li. vj. secus in datis ad gratias iam factas exequẽdas hoc eo. ti. si super gratia li. vj. Z. C. mãda. l. mãdatum. ff. de iurisdi. om. iu. 7 quia. 7. l. more. 7. l. se. vel eo recedente. H Cum finitur eius iurisditio per recessum. sicut in legato de quo loquitur decre. quã allegat. Z. extra de offi. lega. c. fi. licet secus sit in mandato procura. vt. j. de p̃cur. §. ratione quoqz. versic. sed nunquid. sed licet tunc mandatum expiret non tamẽ precep. factuz. Bal. quia commissio dependet a mera voluntate 7 voluntas morte finitur. sed p̃ceptum a necessitate qd nota dignũ est Z. a quocunqz iudice mortuo vel translato dummodo iustum sit. vt in auten. vt nulli iudi. §. 7 hoc vero iubemus. 7. §. si vero etiam coll. ix. 7. xiij. q. j. quod p̃cipitur. H. Vbi hoc no. Jo. in. j. glo. 7 vide. xvij. q. ij. dum in glo. j. reliqui vero hoc notauerũt in decre. quoniam abbas. eo. ti. Z. ſm Vin. Laur. Bof. Bui. na. et Jo. ¶ nec etiam consilium morte finitur vt ecce mãdatur aliquibus vt eligant eum de quo ticius consuluerit alioquin si contrafecerint decernitur illud irritum 7 inane. demum Licius consuluit de. g. sed priusqz consiliũ ad eos puenerit mortuus est. L. vel forte puenerat. sed nondũ fuerant illud secuti. in hoc eñ casu iudicatũ fuit in curia consil. ipsum valere 7 nõ expirasse. arg. contra in p̃dicto. c. quod p̃cipitur. H. Solutio forma mãdati hoc inducit. vt supra patet q necesse est consilium sequi als secus vt ibi. 7 de arbitris cum olim. Z. Vide infra de homici. versi. sed pone. p. 7 infra titu. primo. §. finitur. versi. pone ergo. ¶ Quid si delega. ignorãs delegantem mortuum fore re integra citat 7 pronunciat. dic sententiã non valere propter defectum iurisditionis. ff. de iurisdi. om. iudi. 7 quia. extra de offi. delega. licet. vbi de hoc ſm Vincen. 7. ff. si cer. peta. l. eius qui in prouincia vbi de hoc in glo. ergo si sciuisset in fi. 7. C. de iuris 7 facti igno. error. Uber. H. Si. de Uber. de bobio loquitur. habeo contrarium per eum super pre. l. 7 quia all'. ff. mand. l. mandatum distrahendo eum. Z. et alij contra institu. man. §. recte. ff. de donat'. hoc iure. §. si quis. nam videtur iurisdi. habere exquo recepit rescriptum. extra de appella. super eo. ff. de iudicijs venditor. §. fi. ff. de offi. pre. 7 si forte. 7 quia ignorabat mortem illius. ff. qui po. in pign. ha. qui absenti. C. de satisdando. l. vnica. ff. de procu. si absentem. 7 videtur casus pro eis. extra de testi. cum venissent. sed dic vt ibi. H. Vide quod ibi plene scripsi supra glo. ij. 7 ibi p̃mos sequor quos etiam per hec verba 7 per superiora sequi videt'. Buil. licet statim dicat contrarium in subdelegato. Et vide quod dicã. j. de rescrip. presen. §. ratõne impetrantis. vsi. super sed nunqd tunc. Z. ¶ Quid si sup duobus articulis prorsus diuersis est dat⁹ iudex 7 sup vno citat super alio non. 7 sic mãdator moritur dic ſm Vincen. mandatum quo ad partem expirare. H. Allegat' ad hanc partem predi. l. eius qui. 7. ff. sol. ma. l. pe. §. ij. Z. ff. de ap. cum in vna. ff. de nego. gest. nam 7 seruus. §. sed si vinos. ff. de minor. etiam. 7 no. de hoc extra de rescrip. pastoralis in fi. papa nota. contra in predi. c. licet. H. Vbi videas super glo. ij. 7 in glo. dicit Hostien. 7 de hoc articulo 7 tribus se. tene qd ibi dixi. Z. 7 de rescrip. pastoralis. cum iurisdi. sit res indiuisibilis. vt in p̃. c. pastoralis. §. j. Verũtamen licet vna psona in rescripto contenta citata sit ante mortẽ delegantis non ideo ppetuatur iurisdi. quo ad aliam ibidẽ contentã. ar. extra de offi. delega. relatum. Sed si moritur ante declarationem generalitatis perit iurisdi. super non declaratis vt in pre. c. pastoralis ad fi. vbi de hoc quod si delegans deponitur vel transfertur. H. De trãslato disputauit Goffre. 7 est secunda ipsius questio 7 tenuit q perit respondens ad. l. venditor. §. j. ff. de iudi. vt dicam infra versi. item mortuo vno. Z. Anteqz subdelegatis citet perit. extra de offi. delega. quoniã abbas. Alij tamẽ contrarium 7 erit subdele. successoris ar. pre. decre. licet in auten. vt nulli iudi. §. 7 hoc vero 7 se. coll. ix. 7 intellige q iurisditio subdelega. perijt morte mãdatoris nõ ipso iure sed ope exceptionis. 7 si delegans qui totã causam commisit excõmunicetur nõ perit iurisditio deleg. Itẽ forte si partez tm̃ commisit quod dic ſm papam vt no. in p̃di. c. licet. H. facit ad hanc partez eo. ti. si is cui. li. vj. Z. Secus autẽ est in vicarijs 7 officialibus qui nequeunt officia sua exercere dñis eorum excõmunicatis existentib⁹ extra d offi. vicar. rõna. H. li. vj. Z. Quia vnũ 7 idem est auditoriũ domini. 7 officialis seu vicarij extra de appel. romana in prin. H. li. vj. Z. ¶ Potro iurisditio legati ap. sed. vel etiam alterius durat etiam post mortẽ illum mittentis de hoc. j. de offi. lega. §. finitur. ¶ Item finit' mortuo impetrante re integra. insti. man. §. recte. ff. eo. inter causas in prin. quia rescripta psonalia sunt nec transeunt ad alias psonas q̃z ad contẽtas in ipsis. extra eo. ti. p. 7. g. 7. c. cum olim. secus si egit ante mortẽ quia tunc poterit successor finire litem si sit tale ius. vbi successio locum habeat. vt. C. de inoffi. testa. si pater als nõ. 7 hoc vbi proprio nomine littere obtente sunt. si vo noĩe ecclesie mortuo impetratore successori valebunt. ar. extra de offi. dele. quoniã ſm. t. H. Vide remissionem sup̃ v. itẽ mortuo eo. in fi. Z. Item

mortuo eo pro quo mandatū dirigitur.ff.que sentētie sine appell'.re.l.pe.ff.qui satisda.co.si decesserit. ¶Item p scdas litteras de primis expressam mentionē faciētes extra de rescrip.ceterū. Itē per remissionē cause factam superiori seu p relationē seu consultationē.extra de off. le.licet.C.de rela.l.j.C.de appell'.ex illo.iij.q.vj. multū. extra de appell'.intimasti.7.j.in ti.de rela. Item revocato mandato. Vel si delegans causam ad se revocat.ff. de iudi.cum pōtor.7.l.iudicium solvit'.extra de consti.ecclesia insti.man.§.recte.extra de elect.in causis.extra de ap.vt nostrū. ¶Potest etiā delegat⁹ reintegra adhuc existente revocare commissionē quā fecit.etiā si simpliciter vel totā causam cōmisit idē etiā facere potest. Si subdelegatus reintegra moriat' 7 causam rsumere.ar. pdic.decre.licet. 7 sic obtinuit.7 de hoc ꝑm papam eo. ti.in litteris.7.c.venerabili. H. Et sic terminatū est eo. ti.q̄uis.li.vj. Z. ¶Itē mortuo vno coniudicū dator nō adiecta illa clauꝫ.q̄ si nō omnes ꝛc.vel q̄ si nō ambo ꝛc.extra e.vno.licet sit ar.cōtra.ff.de iudi.venditor. §.iudices. H. Ibi dicit' q̄ iudices dati.a p̄side durant in tēpus successoris.sed vt ibi no.illud verū perpetuata prius iurisdi.vel ex cōfirmatione successoris. Z. Sz hoc fallit.q̄n dignitas nō nomen propriū exprimit' eo. ti.quoniā abbas de hoc sup̄ ꝛ.quid si causa. ¶Item finitur quādo apposita nō est clauꝫ.q̄ si nō oēs ꝛc.si incidat. H. vnus coniudicū vt sic iste casus equet' morti. de qua pdixerat. Z. In perpetuā impossibilitatē iuris 7 facti.extra de rescrip.scisitatus.7 de re iudi.ad ꝓbandum vt dixi sup̄.§.pri.ꝛ.verum cū causa. ¶Itē lapso tēpore cōmissionis.vt.j.§.fi.ver.itē q̄ iurisditio. ¶Itē si instantia iudicij triennio duravit.C.de iudi. ꝓperandū.sed nunq̄d omnia acta pereunt lapsu triennij. H. Hec q̄stio non ꝓcedit ꝑm lec. Pe.de bel.q̄ tenet lapsu triennij instantiā non perire 7 sic etiā post trienniuz ex actis finiri potest cū hec lex illa nō vtet sed punit iudicem 7 partem eiusq̄ patronuz p quez stetit quo minus prius causa finiret'.hoc etiā recitat Ly.in.l.ꝓperanduz in prin.7.§.sin autez vtraq̄.7.§.illo.procedet ergo qō quādo p sniam iudicis reū absolutis ab observatione iudicij finitur instantia que solo cursu tēporis sine tali snia non finit' ꝑm eū. Cōmuniter doctores contra tenētes eam triennij cursu finiri vel dato q̄ non finiat' sine iudicis snia tenet tamē ex actis qui ptinent ad instantiā finiendā illam finiri non posse.qđ plene ipsius legis verba sonare vident'. Z. Dicunt quidā q̄ sic vt in p̄dic.l. §.j. H. Et vlt.vbi dicit' q̄ causa cadit p quod hoc tenuit. Bui.de suz.7 p hac parte arguit.g.ff.iudi.sol.l.ij. Z.ff.co.7 post edictū alij dicunt q̄ ea in quib⁹ grande periculū vertit' non pereūt.vt sunt cōfessiones 7 attestationes q̄bus est subueniendū.C.de reb⁹ credi.generalit' xiij.q.ij.testes sp̄ eīm possent mutare consiliū.ff. ad trebell'.l.ij.§.cause.C.de recep.l.pe.C.de lib.can.iubem⁹. Ea vero in quibus nō est tātū periculi illa pereūt. sicut est libelli oblatio li.contestat.iuramēti p̄statio.7 hmōi. vt in primis concor.j.de iur.calum.§.seq̄tur ver.quid si instantia. ¶Sed ꝑm Lan.nō perit instantia lapsu triennij.vt extra de iudi.c.pe. H. Vide ad qōnem quod ibi dixi sup̄.j.glo.sed plenius de testi.causam.j.vbi omnino videas. Z. Sed nunq̄d de tēpore triennij deducetur tēpus quod ptes coram arbitris forte fuerūt sicut cōtingit in anno p̄sequēdo appell'. H. vt patet in clem̄. de appell'.q̄diu est sy.quod no.j.de arbi.§.j.versi.quid si a tēpore. Z. Videtur q̄ nō cū hoc nō sit iure cautū vt illud.ar.in pre.l.ꝓperādū in plerisq̄ locis eiusdē.l.7 ex de offi.dele.si q̄n.quidā tñ contradicūt. H. Pro ꝑmo dicto facit quod no.Accur.in.l.ꝓperandū post principiū in.g.quedā.vbi tenet de ꝓsensu ptium triennū ꝓrogari nō posse.p scdo facit quia videt' eadē ratio de cōfir. vti.vel inuti.cū dilecte.7 ibi concor.ß ad hoc rndetur q̄ non est idem periculū in vtroq̄.quia in principali perit sola instantia cause.§ non cā.sed lapso tēpore appellationis perit cā quia rata manet snia de app.cum sit.7 in clem̄.eo.ti.si appellationē que bene facit vn de primū tene. Z. ¶Quid si in statuto ciuitatis continet' q̄ lites tā ciuiles q̄ criminales certo tpe sopiant' 7.j.illud tempus iudex nō cognouit sup̄ aliqua.q. H. Sup.coram ipo motus ruditer ꝓponitur questio.§ recipe intellectū ponentis. Z. nunq̄d post illū terminū poterit cognoscere ex illa generali lege ꝓperandum.7.C.vt intra cer. temp.l.fi.dic q̄ sic.ar.C.de nova.ac.l.ij.ff.de publi.l.j.§. vn de querit' ꝑm Mar.de fano.Bal.hoc verū si terminus p̄figitur iudici secus si parti.C.de iudi.l.ꝓperandū p Ly. H. Oldra.in sua disputat.de qua me cōtulit pa due intellexit hoc dictum Mar.quādo statutū licet daret certā formā 7 tēpus tamē ex verbis vel ex mente nō tollebat ius cōmune ꝓuisum de eo casu quia tunc cum sublata via statuti ꝑduret via iuris cōmunis p.l.quotiens.ff.de act.7 obliga.7.C.de sepul.viol'.qui sepulchru. agens ea via nō patitur exceptionē statuti quo nō vtitur.ff.q̄ fal.tu.aut.l.plane. Est tamē aduertēdū an statutum imponat terminū iudici 7 iurisdic.an iudici tm̄. primo casu post terminū nō valeret snia.C. qñ ꝓuo.nō est necess'.l.quod nō eo die.ff.de iudi.l.ij.§.si 7 in ter.7.l. in ter.Sc̄do casu tenet.C.vt omnes tam ciuiles.l.vna. in fi.de edi.pri.l.vlt.7 sic loq̄tur.C.de decurio.l.generaliter li.ꝛ.que solū punit iudicē non finientē.j.tres mēses. ad hoc concor.quod dixi eo.ti.de cauꝫ.post glo.in.j.q. Ricardus malūbre in.q.sua quam posui.j.de ꝑcura.§. nunc breuiter sup̄ ꝛ.licet aūt detur addens terciā qōnē refert quosdā tenere q̄ ex eadē instantia lapso tpe stat. infra tēpus iuris poterit cā diffiniri.7 inducunt tres leges sup̄ ꝓme allega.ipse tenet contrariū. vt sic tēpus p statutū instantie deputatū.in totū censeat' vice tēporis a iure cōmuni instantie deputati.super quo vide qđ dixi in p̄dic.ver.licet. inducit glo.legis ꝓperandum sup ver.triennij.que a tpe instantie deputato excipit certos casus ad.l.vt omnes tā ciui.rndet q̄ ibi fauore administratoris nō fauore expedien de cause est tēpus statutū. infra qđ si cā nō fuerit finita recedet admīstrator 7 punitur in der qui fauorē administratoris violauit.tamen post illos.l.dies instantia iuris cōmunis remanet.p qua principaliter tēpus nō fuerat limitatū.eodē mō Rnd. ad.l.fi.C.de edifi.pri.s.q̄ ibi non principaliter pro causa terminanda statutū est tēpus sed fauore operis nō dilatandi.Finito ergo tpe in opere ꝓceditur.manente instantia p qua tēpus principaliter nō fuerat limitatum. sic etiā rndet ad legē generaliter vt statutum ibi de trimestri tpe fauore curie ad qđ.ff.de decu.l.generalit'.§. spurios nō pro instātia p̄ncipaliter.7 sic illa durabit p⁹. tēpus trimestre.vel ꝑm eū quādo lex penā imponit.pro eo quod factū non fuit tēpore statuto contentari debemus illa pena.ff.de ꝛ.obli.si stipulatione idē factū dupliciter puniat'.ff.de accu.l.senatus.7 sic circa instantiā remanet ius cōmune.7 sic etiā pōt dici de.l.vt oēs tā ciuiles.vbi vero.l.solū statuit tēpus terminādi nec penā adicit tunc nō factū corrigat' in hoc vt pereat instātia allegat qđ notari consuevit.C.de legib⁹ nō dubiū. hoc tenēdo qđ in.l.generali instantia nō sit finita.tū glo.ibi 7 in.l.ꝓperandū tenet contrariū vt sic indubio vbi aliō nō appareat exp̄sse.lapsus tēporis statuti ad causam finiendā pimat instantiā.7 hoc forte odio litiū.sicut simile no.ff.si cer.peta.quidā.C.de pact.post q̄ꝫ. Itē cū principaliter instātie statutū est tēpus eo lapso indubitatū est q̄ parit instātia 7 q̄nq̄ cā.vt in appellatōne dixi sup̄ ꝛ.pri. ¶Et quia versiculus tractat etiā de termino finiendo de cause criminalis.7 de Ricar.locuti sum⁹. veniat alia eius qō de accusato.de homi.cōicto p testes cora iudice cui limitatū est tēpus cause finiēde pone.lr.diez accusat frater accusati.vel ipse idē vel tercius oēs illos testes de falso testimonio illius cause ad penā falsi q̄rit'.

an ꝓpter hanc litis pendentiã vltra.lx.dies possit finitio ꝑme cause tardari. Incipit qõ ex forma statuti 7 ꝓlixe tractat illã. 7 vide hanc ꝑ Ly.in.l.j.C.q̃ accu.non pos.in tribus vltimis.qõnibus diffinitio in hoc resideret quia dicit quicq̃d ꝓ differenda snia in cã homicidij allegare posset tendit ad ꝟ q̃ ꝓbata falsitate testiũ accusatoꝛ ꝓbata esset innocẽtia accusati 7 de homici.videretur esse purgatus.ꝟ em̃ deficiente ad quid fieret dilatio.nõ em̃ formaꝛ qõ cũ ipse accusatus excipit de falso. nã etiã in accusatoꝛe esset diuersum an accusaret an exciperetur.dicit em̃ lex q̃ non relatione criminũ.ꝟ innocentia reus purgaꝛ.ff.de publicis iudi.l.is q̃.7 de adulte. l.ij.§.si publico.saluo casu p̃dicte.l.j.C.qui accu. non pos.7 de ser.fug.q̃cunq;.§.sane.qñ scz crimen qđ refertur est tale.7 sic p̃iudiciale q̃ si de illo constabit non est possibile illud de quo prius accusabaꝛ forꝛe cõmissum.si hoc de accusatoꝛe.fortius in teste.Cũ igitur accusatio testium per accusatũ vel alium facta ad penã falsi nõ releuet accusatũ.cum res inter alios actaꝫ.C.qui res iudiciales nõ no.l.ij.7 quo ad casum.l.iij.eo.ti.q̃ si locum habet in eodẽ delicto vt dicit ibi glo.fortius in diuersis vt hic.sic etiã per casum cõuersum.vt.l.lutius.ff.de infa.cum igitur non subsit cã quare vel ad quid.ergo nõ differetur snia.ff.ad vell.aliqñ in fi.7 differens cũ causa nõ subsit in penã inciderꝛet.dicit etiã executionẽ non differendã.etiã si falsitas testiũ exprimeretꝛ in hoc.s.q̃ viueret ille quẽ accusatus dicitꝛ occidisse. multis videtꝛ hoc durũ cũ facta de capitatõne homicidie nõ sit locus tẽperationi si tẽpus datũ ad finiendũ non ad exequendum.Ego differrẽ nec puto Ricar.estimasse cõtrariũ ꝟm quem etiã si per sue cause acta vel ꝓpter illa puta de conscijs vel cõplicibus accusatis cum illo constaret innocentia accusati.vel illũ absolueret vel non exequereꝛ si iam condẽnasset.allegat etiã ad similia.l.7 si certus.7 seruareꝛ.vt dicit.l.j.ff.de qõ.ad fi.7.l.diui fratres de penis.C Si aũt accusatus de falso excepisset cõtra testes 7 iudex videret q̃ maliciose differendi cã ꝓponeretꝛ exceptio non est diffinitio vltra.lx.dies differenda metu pene.C.de iura.ca.l.j.de lega.si in fraudẽ extra de resti. in integ.suscitata. Idez dicit si accusatus se artauit.q; prius potuit excipere 7 modo sic artatur tẽpus.q̃ exceptio examinari nõ potest.facit.C.de tpi.resti.in integ.l. peten de.7 de temp.appel.nemo ad fi. si ꝟo q; accusans tarde ꝓduxit.vel alꝫ nõ est q̃d sibi possit imputari nec aliquo mõ examinatio exceptõnis.7 diffinitio fieri põt infra tẽpus poterit diffiniri sine metu pene.C.de adulterijs.l.fi.ad fi.ff.de excusa.tutꝛ.l.si cum ipse.determinationẽ em̃ recipiet statutũ a iure cõmuni ꝓpter necessariã 7 iustã causam.ff.de mu.7 bono.vt gradatim.§.j.C.de noxa.l.ij.ff.de seruitu.l.si cui.ff.de rit.nup.cꝫcꝫ.ad materiam facit qđ scripsi.j.de accu.§.fi.in ꝟ.gradũ septimũ.Z.C Itẽ finitꝰ ꝑ lit.cõtes.factã concordit coꝛã ordinario licet ꝑ delega.fuisset facta citatio.nam tacite renunciasse videtꝛ.quia res de facili ad sui naturã reuertitur.ff.de pact.si vnus.§.q̃ si nõ vt totũ.7 vbi negocium ceptũ fuit ꝑ lit.contes.ibi finietꝛ.ff.de iudic.vbi ar.ad p̃ dicta extra de appel.si duob9.7.c.vt debitus.qđ plenius ꝓsequere in sum.do.m.eo.ti.§.qđ sit eius officium.H. In fi.7 vide qđ dixi de purga.ca.c.pe.sup vlti.glo.7 de accusa.ad petitionẽ sup.j.glo.7 ad hunc ꝟ.remisi in decre.vt debitus de appel.sup glo.sed nunq̃d.Z.C Itez finiꝛ si duo dele.diuersas ꝓferãt snias extra de re iudi. c.fi.C Itẽ si q̃s ꝑ sniam absolutus ẽ extra de accusat.de bis eꝛ de collu.c.fi.de calum.c.ij.ff.nau.ca.sta.licet.H. Secus si cõdẽnatus fuisset q; tunc restat executio quã facere põt de hoc sup̃.§.ij.in fi.sed absolutio nõ requit executionẽ.qđ ꝑ se patet 7 no.de appel.pastoral' in glo. hec rõ.C Itẽ si litigantes adinuicẽ se absoluunt.ij.q.iij. si quẽ extra de mu.pe.c.j.extra de simo.querelã.C Itez finitur acceptilatio pacto de non petendo transactione et rei pemptione q̃bus etiam casibus arbiter sententiã dicere nõ tenetur nisi aliquid litigantium interest.ff.de arbi.non distinguemus.§.summa 7.§.itẽ non est cogẽdus extra de arbi.ex parte.extra de lit.contes.exceptionis peremptoꝛie.lib.vj.7 in multis casib9 qui sunt infra .§.fina. Bal. Finitur officium iudicis non iurisdit.de conditio.indebi.eleganter.§.si.quis.nam adhuc si pꝛonunciaret valeret sententia.ergo non est functus iurisdic.sed officio.quia non debet partes suas ammodo interponere.

Vpereſt videre quis valeat recusari. Recusari aũt potest delegatus si sit suspectus.iij.q.v.quia suspecti.exẽ de excep.cũ inter.C.de iudicijs apertissimi.qđ fit ex multis causis.H. Que omnes sunt exempla suspitionis.q̃ est vnica causa recusationis vt auctoꝛ fatetur.j.de. recu.§.ij.in p̃n. Est autẽ sciendũ q̃ suspitio delegati pape ꝓbatur coꝛã collega vno vel pluribꝰ si dati sunt cũ clausula.q̃ si non omnes vel q̃ si ambo alꝫsitur ad arbitros eo.ti.si contra vnũ li.vj.Z.C Primo si sit dñs impetrantis.extra eo.causam.iij.q.v.accusatoꝛes.iij. licet sit ar.cõtra.extra de foꝛ.compe.ex trãsmissa.vbi de hoc ꝟm papã.H. Ubi scripsi.j.glo.hic patet.Z. Idẽ credo in vasallis impetrãtis.xxij.q.v.de forma.extra vt lite non contesta.accedens.j.C.de assess.l.fi.C Itẽ si est nimis ei familiaris vel cõmensalis eius.H. Et Guil.an. idem dicit in eo q̃ apte recipit magna dona ꝑ.l.vnã.ff. ad.l.iul'.de ambi.secus in paruis.ff.de offi.ꝓconsul.l.solent.vide de rescriptis statutuz.§.insup.li.vj.Z.eo.ti. insinuante.7.iij.q.v.accusatoꝛes.c.j.vbi no.q̃ sint familiares.H. Glo.illa est in sum.q̃nis.7 idem vide no.de testi.in litteris.in glo.ij.Z. Itez si sit nimis fauoꝛabilis alteri parti.extra de rescrip.ad hec extra vt lit.nõ cõtes. accedens.C Itẽ si ipsi seipsum impetrauit vel impetrari ꝓcurauit.ff.de ꝓcurato.q̃ omnia ibi suspectus est Zẽ. 7 ar.ff.de oꝛig.iur.pꝛetoꝛ.C.ne quis in sua cã iudi.l.vnica.ff.de arbi.l.pe.C.de assess.l.fi.in fi. ibi iudicare.ff.ad l.coꝛ.de fal.vꝛoꝛi.§.q̃ se.C Itez si ad petitionẽ alterius ꝑtis datus est.ff.de iudi.l.obseruandũ.H. Dic vt ibi no.eo.ti.cũ.R.in vltꝛ.g.7 de fo.cõpe.c.j.in glo.vlti.Z. extra de offi.dele.insinuante.C Itẽ si sit comes aduersarij seu aduersarius est de familia eius.vel libertinus.vel filius eius.ff.de offi.p̃si.senatus.C.si quacunq; p̃.po.l. vnica.C.de episco.audi.si p̃ses.ff.de iurisdic.om.iudi.q̃ iurisditioni.extra.e.cũ.R.ff.ad.l.iul'.repe.l.ij.7.iij. sed hoc non semꝑ verũ est.vt extra de foꝛo cõpe.cũ contingat de offi.archidy.c.fi.C Itẽ si est inimicus vel suspectus.H. Que suspitio etiã oꝛitur ex inimicitia non capitali 7 sic nõ est necesse talem exprimere.non obstat.ff. de adimẽ.le.l.iij.in fi.quia vt dicit Guil.ang. de recusa. in.iij.colum.iudex ruit in reũ etiã inuitũ.ff.de ꝟbo.obli.inter stipulantẽ.§.j.non sic testatoꝛ in legatariũ vnde non mirũ si leues inimicitie que nõ adimũt legatũ impediunt iudicem nec ob.in aut'.de testi.§.si vero q̃s.colla.vij.vbi leuis inimicitia nõ repellit testẽ rõ patet.j.§. vlti.in fi.Z.iij.q.v.quia suspecti.ar.ff.de suspec.tu.tutoꝛ quoq;.§.si tutoꝛ inimicus.ff.de ꝓcu.vel exilio.ff.de libe.cau.si pariter.C.de iudi.apertissimi.C Itẽ si sit inimicus dñi mei nã ꝓpter dñm recusat aliquẽ tota familia.7 econuerso oẽs de familia recusant ꝓpter eum.C.si q̃cunq; p̃.po.l.vnica.C Itẽ si est familiaris inimici mei vt in p̃di.l.vt extra de accu.repellant'.C Itẽ si est concanonicus vel socius spãlis.H. Extra domũ vt differt a ꝟ.se. Et Guil.an.indistincte repellebat sociũ ꝑ.l.statim allegatas q̃ dicit q̃ societas est altera frat'nitas.Z. Aduersarij extra eo.ti.cũ.R.7.ff.ꝓ soc.verũ.Rñ.j.7 in cõcoꝛ.q̃ sunt.j.ꝟ.itẽ si sit de terra 7 ꝟ.Ꝟ quid si nisi fortẽ in cã tercij cõcanonici.qꝛ tunc par.affectionis cã suspitionẽ tollit.ff.de rit.nup.nõ solũ.§.de vno.H. Per

hāc.l.dixit Guil.angl'.vbi.s.q reus recusare ñ põt iudicē ex cā ex q̄ etiā recusare posset ipse actor all'.etiā.l.in arena.C.de inoffi.testa.7.l.qm̄.C.de hereti.dari potest exēplū qñ cōtra consanguineū meū impetro iudicez ex eadē cā cōem inimicū sibi 7 mihi in his q̄ iudicis pſonā afficiunt de q̄bus.j.§.pri.nō puto eū intellexisse al's nil valeret materia illi⁹.§. Itē ille nō sunt ꝓprie recusationes ß exceptões.pmū dictū mihi nō placet.q actor spō te vadens corā inimico cōpellat reū litigare corā illo facit.de puer.cōiu.quidā.7.c.placet.7 de elec. ab eo in fi. li.vj.nec est bona eq̄tio dicere ipetraui p̄ te cōem consanguineū cōcanonicū. vel magistrū de q̄.j.ꝟ.ij.tu non potes illū recusare g̃ nec cōem inimicū ibi em̄ recuso q7 tuus qđ nō possum te replicāte de facto meo.s.q ē me⁹ hic vero recuso q7 meus de tuo facto replicare nō põt. licet de meo possis puta q sibi recōciliat⁹ sum.vel q cōsensi vel aliq̄d tale. ¶ Non obstat.l.in arena. 7.l.qm̄.et decre.pe.7 vlti.de adult.in illis em̄ criminis paritas ab agendo.vel excipendo ejcit criminosum ß nō est crimē in recusante vltra ß satis est vehemēs p̄sumptio.q suspitionis cā in reo ꝑdurans sit p occultā recōciliationē in actore sublata. Z. Cardinal' tñ põt dari iudex in cā alterius cardinal'.vt ex̄ de elec.querelā.ex̄ de excep.cum venerabil'.ß põt dici q ibi ñ fuit exceptū.ex̄ de accu.ad petitionē vel forte ibi ex certa sciā p̄ncipis fuit dictū q ñ possz r̄cusari.j.i ti.de r̄cus.c.ij.ꝟ.q̄d si sit cā. ¶ Quid si sit soci⁹ in eadē domo.dic q durante societate repelli tur post nō.ar.extra de offi.dele.cū.R. H. Ubi Pe.7 Ab.posuerūt istud dictū 7 sequēs. Z. Ubi cōcanonicus repellit'. ¶ Quid de magistro in cā scholar'.dic q nō est qō.quia doctor est iudex in cā scholaris.vt.C. ne fili.ꝑ pa.aut'.habita.7 in ꝓemio.ff.§.pe.ꝟ.contra. ex̄ de offi.dele.cām q̄.vbi si subditus p̄ aliū impetrat dñm suū quia al's iudex suus est põt dñs recusari.sic si scholaris contra nō scholarē impetrat videt' posse recusari. Secus si contra scholarē q7 tunc par affectionis cā suspitionē tollit.ff.de ri.nup.nō solū.§.de vno. ¶ Item si habet consimilē cām.extra de iudi.causam q̄. H. Qđ dic vt ibi dixi in glo.bene dicit. Z. Et de testi.pſonas. ¶ Itē si vnus est iudex alterius vt quia impetraui te p̄ Ticium.7 tu me contra meuiū hic meuius recusabit me eo q iudex meus in causa Ticij.7 ticius te ex eo q7 sum iudex tuus in cā meuj bi em̄ recip7oce iudices suspecti sunt. H. Si cause sunt ardue.dixit Uber.vbi tractat de recusa.delegati. Hosti.hoc eo.ti.vbi tractat de recusa.§.que sunt iuste habet hāc p7o iustissima. Et est.vj. in numero.7 dicit ibi q magister suus tales iudices vocabat cassionarios quasi int' se cassent ꝓcessus 7 in hoc ibi instat. Z. C. de iudi.ꝓperandū.xvj.q.ij.visis ibi humanū est eu7 vereri ꝛc.7 ibi vnde fit vt in partē ꝛc.viij. q.ij.c.j.xj.q.iij.quatuor.extra de colluꝟ.detegen.c.j.vn de nullus põt esse conservator deputati cōseruatoris sibi vt in consti. Alex.iiij.de offi.dele.quia de cōseruatoribus. H. Cuius mentem vide.eo.ti.c.fi.in prin.li.vj. Z. Idē est si cū altera partiū litem habeat.ff.de excusa.tuto.ꝓpter litem.C.qui da.tu.vel cur.pos.aut'. si curatoris extra de offi.dele.cum super abbatia in casu ibi scripto. ¶ Itē si est suffraganeus aduersarij mei ex̄ vt lit.nō conteſta.accedens 7 de pur.ca.cū in iuuentute. et hec non est ꝓbanda cum sit notoria. H. Est tamē p7o ponenda vt dixi in p̄cedenti decre. accedens.j.super.j. glo.7 vt scripsi eo.ti.iudex.li.vj.in glo.antepenul. Ista recusatio quia respicit dignitatē.afficit successorem. licet p̃mus datus fuerit sub nomine dignitatis. Z. Qd quid si conq̄r7 de subdito suffraganei mei cora7 ipso suffraganeo nunquid poterit subditus suffraganeū recusare.ar.q sic.vt in predic.c.accedens. 7 extra.xvj.q. ij.visis ibi humanū est eum vereri ꝛc.extra de fo7. compe.c.j.contra credo q ex hoc solo cū sit ordinarius eius H. Hoc tenuit Hostiē.in summa de appella.vbi tractat de recu.§.ex q̄bus causis in fi.dicens q secus esset si illum impetrasset in delegatū.sed hec ratio q sit ordinarius parū valet que concluderet idem in patre vel consanguineo ipsius ep̄i illū impetrante vel cor̄ illo agente.vnde p7imū teneas nō ob.generalis qđ sequitur per. qđ reo non tollitur recusatōis beneficiū.non obstat decre.vlti.de offi.archi.licet em̄ familia ep̄i possit cor̄ ipso conueniri non per illud sequit' q si familiaris cor̄am ip so conueniat alium cōuentus illū recusare non possit vel q volens familiarē eius conuenire nō possit vti remedio quā do scripsi de fo7o.cō.si q̄s contra. Z. Quia actor seq̄tur fo7um rei. C. de iurisdic.om.iu. iuris ordinem.xj.q.j.experientie.extra de fo7.cōpe.cum sit.ar.ad hoc extra de offi.archi.c.fi. ¶ Quid si impetro litteras contra te ad ep̄m meū. H. Hoc bodie non ꝓcedit cōtra reum alterius dyoces.p decre.statutū de rescrip.§. cum autem.li.vi. Z. Uidetur q possis eum recusare. ar.extra de offi.dele.causam vt lit.non conteſ.accedens j.quia ep̄s loco domini est 7 ego sum de ipsius dyces.vt ibi.7 supꝟ.j. posset tamē esse p̄m Uin. H. Quis ß no. in decre.causam que.eo.ti. Z. q si ego possideo 7 tu es actor. H. Inepte loquit' Uin.7 Guil.si em̄ actor impetrauit certum est q non recusat si possidēs impetrat puta in interdicto de retinenda ergo ipse est actor. Z. Non potes recusare ex hac causa q cōmittitur episcopo meo causa. qm̄ ille al's iudex est 7 rōne mei .7 rōne rei. H. Parū valet hec rō vt dixi supꝟ .pri.ꝟ. Z. Secus autē si est vbi aduersarius meus possidet si impetraui contra te litteras ad ep̄m cōmunē tibi 7 mihi nō potes litteras impugnare.vt extra de sen.excō.cum illoꝝ. ¶ Itē si sit de terra aduersarij oriundus vel eius clericus secus si eius ep̄s esset p̄m Uin.extra vt lit. nō cōte. accedens.ij.q. B. non admittit sed potest esse sufficiēs causa in cōpatriotis extra suā patriaz constitutis puta in scholaribꝫ vel mercatoribꝫ vel hmōi qui se diligunt velut fratres. vel econtra in indignis cōtra alienigenas. ar.extra de here.insti. nemo dubitat.§.qui frater.ff.de verbo.sig.late culpe.§.amicos.ff.p7o soc.vez quia int' indigenas 7 alienigenas liuo7 inuidie regnare cōsueuit vt extra de insti.ad decorē.p̄m.do.me. H. In decre. p. accedens 7 in decre. legitima de ap.lib.vj.vbi scripsi in glo.ij. Z. ¶ Itē si sit consanguineus vel affinis victricus vel priuignus.ff.de iniur.lex co7.in princi.ff.de libe. cau.si piter.extra de appel. postremo.iij.q.ix. absens.ij. ff.de procu. sed be pſone 7.l. aut affinitate. ¶ Quid si non est cōsanguineus.est tñ affinis. H. Hoc p̄dixerat quod non aduertit quia iste ver. fuit additio. Z. Rñ. idem est.ff.de pcu.aut affinitate intuēda tamē est pſona p̄m Uin.nā talis posset esse cōsanguineus q̄ recusari non debz vt dicit vt si sit monachus cisterciensis.iiij.q. iij.§.item in crimi.ver.item testium.ff.de testi.l.ij.ff.de re mili.non omnes.§.a barbaris. H. Hoc nota.ipse Uin.de ap.postremo vbi etiam allegat decre. mādata de p̄sump. Z. ¶ Quid si p̄latus alicuius ecclesie impetrat noīe ecclesie aliquem suum consanguineū in iudicē nunquid ille poterit recusari 7 videtur q sic cum sit cōsanguineus impetrantis.vt in pre.c.postremo.extra vt lit.non conteſ.accedens.ij.contra quia non est causa p̄lati sed ecclesie.quod patet quia in ea testificari potest extra de testi.veniens.ij. 7.c.insuper.xiiij.q.ij.super prudentia nec emolumentū vel damnum ad ipsum spectat immo ad ecclesiam.ij.q.vj.biduñ.ꝟ.palam.ff. quando appell'. sit.l.j.§. impropria quia ipse non est dñs rerum ecclesiastica ꝛ.sed ꝓcurat.extra de do.c.ij.xij.q.j.si priuatum 7 hoc tenet Egid. H. Tu dic p7o vt dixi in decre.insinuāte.eo.ti.in glo.hoc videt'. Z. ¶ Itē si fuerit aduocatus vel ꝓcura. vel assesso7. H. ¶ Si impetrat ab appellato qui ex illius consilio obtinuit procedit recusatio.cessat autē si impetrat appellās huius ratio patens ē. Z. In eadez cā vt p̄.c.postremo.ij.q.vj.statu-

endū.ff.de iurisdi.om.iu.p̄tor.ar.ff.ad trebell'.ille.§.pe nul.q.j.§.ß sciendū.C.de postul'.quisq̄s in p̄in.C.de assess.nemo in fi.verūtamē qui fuit aduocatus p̄ōt esse iudex ordinarius ꝑm Bal.vt in p̄allegatis.l.p̄tor.H. Recusari tñ potest ⁊ tunc delegabit vt ibi Bal.autem dixit vbi.s.Z.¶Quid ecōuerso.si q̄s velit esse aduocatus in cā in qua fuit iudex. Rñdeo nullo iure ꝓhibetur honeste tñ facit si abstinet ne malū cōmertiū p̄esumatur tpe quo iudex erat habuisse de hoc.j.de aduo.§. j.ℵ.itē quod fuit.¶Itē si fuit testis in eadē cā.ff.de testi.l.fi.C.de assessso.l.fi.in p̄n.⁊ in fi.¶Itē si velit fieri iudex in cā sua vel suor.vt.C.vt nemo in causa sua iudi.l. vnica.extra de offi.archi.c.fi.extra de for.compe.cū cōtingat.ff.de iu.om.iudi.qui iurisditioni.qr.ꝫ exī de penis romana.li.vj.ff.de offi.p̄sid.senatus.H.Ad decre. Rñde.vt ibi no.lex facit p̄o.Z.j.ℵ.item q̄ vult esse.¶Itē si ab eo tunc fuerit appellatū in illa vel in alia cā. extra de ap.hoc.j.H.Hoc intelligevt ibi dixi in textu ⁊ plenius sup̄ glo.vnica.Z.⁊.c.directe ꝛc.acceptā.⁊.c. romana.§.cū vero is.li.vj.C.quō ⁊ qñ iudex.si vt ꝑponis.C.de epis.au.nemo.l.di.si q̄s p̄postera.extra eo.suspitionis.¶Itē quia p̄reciū recipit.vel heres institutus est ab ipetrante.extra de vi.⁊ ho.cleri.cū ab omni.ff.de p̄cura.aut affinitate.ff.de iudic.iul'.ait em̄.¶Itez si sit inimicus meus vel mihi suspectus.H.Hoc dictū fuerat sup̄.Z.Vel timet aduersariū meū vel ab eo q̄ peculiam est corruptus.vel eū ex aliqua cā spālis nimis diligit.xj.q.iij.quatuor.H.extra li.vj.Z.de re iudi.cum eterni.Rñ.j.ℵ.caueat ⁊ se.iij.q.v.quia suspecti ꝑpe fi. ⁊ in p̄in.⁊ quasi p totā questionē.ff.de li.cau.si pariter C.de iudi.aptissimi ⁊ hmōi cause inimicitiaꝫ sunt specificande.C.de testi.aut.si dicat'.ff.loc.si merces.§.si culpe.extra eo.suspitionis.¶Itē q̄ quondā fuit inimicus licet recōciliat⁹ fuerit.H.Sup.nouiter vt probat canon allegatus ⁊ ibi de ß ⁊ ō simo.p tuas in glo.propter alias in aliqua suspitōnis cā que cessauit dicit Guil.an. de recu ß.in.iij.colū.ꝑpter illā p̄teritā recusari iudicem non posse p.l.quod ita.ff.de edil'.edic.⁊ p illud generale q̄ cessante cā ꝛc.nō ob.C.de assesso.nemo ex his in fine qr ibi aduocatus ex affectione quā habuit ad causam illam iudicare nō debet q̄ affectio nō tollitur p dimissionem officij.⁊ licet verū sit q̄ p̄terituꝫ nescuit non fuisse. verum tñ est qđ potest nō esse.Z.iij.q.v.accusatores. j.extra de ap.ꝓposuit.¶Itē q̄ est de minoribꝫ iudicibꝫ vnde de tali summa cognoscere nō valet.ij.q.vj.§.diffinitiua.ℵ.cū certa.¶Itē si agit' de p̄uil'.pape nō potest alius cognoscere de eis.extra de iudi.cum venissent ¶Itē si p̄ius fuerit ab eo appellatū.qui tūc erat epūs.et nunc factus ē archiepūs.loco eius ad quē appellatū fuerat nō p̄ōt cognoscere vt in cōcordan.q̄ sunt.§.ℵ.itē si fuerit aduocat⁹.⁊ ℵ.itē si ab eo.ar.p̄ ex de elec.q̄relā in p̄in.vbi de hoc.H.In.j.glo.Et solue vt sup ea dixi. Z.¶Itē in.l.corne.de iniur.nō p̄ōt esse iudex.gener. socer.vitricus.ꝑignus.sobrinusue.ꝑiorue eorū q̄ in ea cognatione vel affinitate patronusq̄ eius vel cor q̄ de ipsa cognatione sunt.vt.ff.de iniur.l.lex corñ.¶Itē si est maritus vel pater.vel filius.vel patronus aduersarij.vel q̄ aduersarius ē de eius familia.ff.de offi.p̄si.senatus.⁊.ff.de iurisdi.om.iudi.q̄ iurisditōi.⁊.ff.de iniur. lex corne.Rñ.j.q̄ itelligo in criminali seu famosa actione nā in ciuili filius p̄ōt esse iudex in cā p̄is.ff.d iudi.in ꝓbatis.iij.q.vj.§.tria in fi.ℵ.cognitores. saltē vsq̄ ad lit.conte.ff.de of.p̄si.senatus.H.Hoc placet Uber. de bob.ti.de declinatorijs ꝯ iudicē.Z.Et intellige ꝑm Py.H.Sic eū all'.Roff ti.ij.ante fi.⁊ illud dixi vbi ꝫ ad fi.j.colū.ℵ.⁊ notandū.⁊ p Rof.reddit' ibi rō.qr delegatus fungit' munere delegantis.⁊ sic censetur vt alius ordinarius vero munere ꝑprio.parū vrgent hec verba ꝑm que raro recusari posset delegatis.Z.Quia pater in cā filij vel econuerso non p̄ōt esse ordinarius.vt in.l. iu priuatis.ß delegat.sic vt in.l.q̄ iurisditōni.H.Et ß ibi placet Accursi.q̄ ponit duas alias solutiones quaꝫ vna p̄cedit hic alia distinguit.an agat vel cōueniatur. ⁊ vide qđ notat.de for.cōpe.cū contingat in glo.ij.⁊ super ea Roff.ti.quo sup̄ in fi.distinguit an sit iurisditio cōtentiosa.⁊ tūc p̄ōt esse iudex ⁊ tunc recusat'.aut volūtaria ⁊ tunc p̄ōt esse iudex nec recusat' alī.ff.ad trebell'. nā quod.⁊ quod cui⁹. vni illud cū.l.se.Z.Poterit tñ vt puto recusari.extra de appel.postremo⁊ vide.j.de instru.edic.§.instrumentū.ℵ.item q̄ est domesticuꝫ.⁊ se. ¶Itē q̄ vult esse iudex in cā sua.vt.j.in ti.de actore.ℵ. itē q̄ vul.¶Itē si cā incipiat ad eū p̄tinere.ff.de iudi.l. iul'.ait si alter ex liti.ml'to fortius si ab initio fuit sua.C. ne q̄s in sua cā ius sibi di.l.vnica.¶Itē si cā aliquo modo tangit eū vt quia tenet' de euic.rei p qua agit'.ij.q. vj.biduuꝫ.¶Sed nunq̄d fideiussor potest esse iudex in cā rei.H.Id est debitoris⁊ impetrātis.nā impetrāte creditore non esset dubiū.Z.Dicunt quidā q̄ sic si est soluendū.H.Intellige ipse reus als parū valeret hec distinctio.quia etiaꝫ diues fideiussor suspectus est ne se liberare velit absoluendo.reū.vt.j.ℵ.pri.Z.Alij cōtra ar.ff.de leg.j.si cui in fi.⁊.ff.de fur.itaq̄ fullo.§.fina.H. Iste due leges ꝓbant sic dicit prima q̄ interest fideiussoris liberari q̄tumcunq̄ debitor sit soluēdo ne habeat necesse mandati actionē intendere. Scda dicit int' esse creditoris in cūbere pignori licet debitor sit soluēdo. Ad idem.ff.qñ appel.sit.l.ij.in fi.vbi dicitur. q̄ qui sua interesse dicit p̄priā cām defendit.Et hec iura inducit etiam Alber.gal.in questione.an fideiussor potest eē testis p debitore de testi.ℵ.ß nunq̄d fideiussor.licet videatur sibi placere superior distinctio.etiā eo casu mihi placet p iura p̄dicta q̄ licet debitor sit soluēdo. eius fideiussor suspectus est ⁊ a iudicādo ⁊ testificando repellitur in cā in qua fideiussit.de primo q̄s dubitat longe equius repelli fideiussorē q̄m̄ sociū consanguineū vel dominū ⁊ q̄plures de q̄bus sup̄.de secūdo satis patet q̄ cā saltē secundaria sua est qđ sufficit.facit qđ no.C.de testi.omnib⁹ in.j.glo.⁊ vide.j.de testi.§.j.⁊ ℵ.quid de fideiussore.fortius hec p̄cedunt qñ fideiussor se cōstituit principalem.⁊ renūciauit iuxta formas.quas vide.j.de fideiussoribus.Z.¶Sed pone.T.debitor me⁹ in.x.de dit mihi.P.in fideiussorē verū ipo.T.dicente contractum huius factū fore in fraudē vsurarum. impetrauit contra me sup hoc iudicem fratrē dicti.P.nunq̄d euꝫ potero recusare eo quia frater fideiussoris est.videt' q̄ sic.extra de appel.postremo cū suis concor.naꝫ videtur ꝓpria cā fideiussoris.ff.de appell'.ab executore.interest causam eius vt liberet' etiam si debitor sit soluēdo vt in p̄edi.l.si cui in fi.⁊.l.se.⁊ argu.extra de fideiuss.c.fi. ar. contra non em̄ videtur p̄opria cā fideiussoris cū cōmode vel incōmode. non spectat ad ipsum.ff.qñ app. sit.l. j.§.impropria.ij.q.vj.biduū.p̄terea fideiussor quod p̄stare recuperaret a debitore.ff.iu.sol.iam tamē.§.in hac.extra de fideiuss.c.ij.⁊.iij.⁊ hoc tenent quidā q̄ non recusetur cū frater eius nō sit principalis.Bal.ergo inhibitoria facta iudici seculari ne capiat interim reum. non extenditur ad fideiussorem contractus.secus in fideiussore iudicij facit.ff.manda.l.creditor in p̄in.Non ob.C.de diuer.rescri.si libellū quia ibi in libello supplicatorio.non in conuentionali. Item ibip̄esumitur responsio ad interrogata.H.Alber.gal. hoc tenet cui⁹ ad litterā fuit iste ℵ.⁊ p̄cedens ti.de iudicib⁹ ordinarijs ⁊ dele.in fi.Z.Et in alijs casibus quos habes.j.§.pri. ¶Et generalit' quālibet cām sufficientē ad recusandū p̄curatorꝫ.vel arbitrū credo sufficere ad ordinariū vel delegat.etiā recusanduꝫ.H.Hoc fuit dictum Tan.⁊ Bal.in decre.de ap.Z.¶De recusationib⁹ dicā.j.in ti.de recu.H.hac eadē p̄te hic dico qr in p̄te scda ponit etiā rubricā in q̄ remittit.in.l.tradēs.Z.

Excipi pōt contra iudicem q̄ finita sit eius iurisditio. q̄ fit multis modis. quod dic vt supᵖ. §. restat. ¶ Item q̄ est suspectus. q̄ dic vt supᵖ. §. pri. ¶ Itē q̄ est excōicatus. extra de re iudi. ad pbanduz de excep. dilecti filij. 7 c. cum inter. 7 c. exceptionē. 7 c. pia. li. vj. dic vt ibi no. xxiij. q. j. miramur. 7 c. audiuim⁹. ff. de iudi. cum pretor etiā si tempore quo recepit rescriptū erat absolutus q̄ dic. vt extra de pben. dilectus. ij. H. Vide q̄ pleni⁹ ibi scripsi super glo. ij. Z. Quis autez cognoscet de hᵇ no. j. de excep. §. ij. x. sed si hoc. H. Et ibi dabitur plena remissio. Z. ¶ Itē q̄ est seruus. ff. de offi. preto. barbarius. extra de excep. sciscitatus. C. de iudi. seruus. iij. q. vij. §. tria. ¶ Item q̄ est libertus. H. An in nō plene manumisso pcedere pōt. q̄ nō potest ordinari alʾs tñ ordinari possit ergo 7 iudex dari. liij. di. q̄cunq̄. 7 facit. l. libertū. alʾ. in x. pri. Z. Scdm quosdā. ar. ij. q. v. accusatores. ij. 7 c. nullus seruus. vj. q. j. infames. Item q̄ est piurus. vel alʾs infamis. C. de infami. l. vnica. lib. x. 7 de transact. si quis maior. C. li. xij. de digni. nec famosis iij. q. vij. §. vlti. extra de rescript. sciscitatus. H. Vide quod ibi no. in glo. ij. 7 q̄d super ea dixi de q̄one siue sequitur. ¶ Qui aūt sint infames. in aureo reptorio subti. de penis. dixi plene q̄ nec infamis potest esse assessor vt. ff. de assesso. liberti. ¶ Sed nunq̄d infamis pōt pcedere si non excipiaʾ contra eum. Rñdeo sic. Bal. Nec obstat q̄d no. ff. de infa. l. ij. §. miles. 7 de senato. l. cassius quia illud debet intelligi ope exceptionis. nō ipso iure. Z. nec em̄ ppter infamiā ab oneribus publicis quis excusatur ar. C. libro. x. d̄ decur. l. nec infami. 7 ar. ff. de offi. pto. barbarius. ¶ Item q̄ est minor. xx. an. nisi maior xviij an datus fuerit de consensu partiū. Vel etiā minor. xviij. datus fuerit a principe extra eo. cū vigesimū ff. de re iudi. quidā. ff. de arbi. cū lege. 7 hoc in delegato. nam ordinarius nō potest esse nisi. xxv. an. attigerit ꝑm Azo. 7 Roff. vt in predic. l. quidaz. extra de elec. cum in cunctis. ff. de mune. 7 bono. l. ad rēpublicam. ff. de iudi. cum pōtor. §. fi. sed certe predic. l. quidā videtur dicere. H. Sup. inquantū excludit impuberez. Z. q̄ exquo pubes est possit esse ordinarius 7 possit iudicare de consilio assessorez ar. iij. q. vij. §. tria. de hoc dic vt notat. in pdi. c. cū vigesimū. H. Et vide quod ibi scripsi super fi. scdē glo. Z. ¶ Item q̄ nō est pstitutus in aliqua dignitate vel in ecclesia cathedrali. vel collegiata honorabili. extra de rescrip. psenti. H. Quā hodie non habemus. Z. extra eo. si pro debilitate. 7 c. cum te cōsulente partes tamē bene possunt renūciare huic exceptioni. vt C. de pact. si quis in cōscribendō. H. Hoc hodie falsuz de rescrip. statutū. §. j. 7 §. in nullo. 7 in fi. li. vj. Z. nunquid ergo monacho vel canonico regulari possūt cause cōmitti. H. De regulari canonico ecclesie cathedralis. vide quod scripsi de rescrip. statutū. li. vj. in prin. vbi etiā inuenies obseruantiā curie. Z. Et videʾ q̄ sic vt extra de priui. cum olim ppter in prin. 7 in pdic. c. psenti ibi seu alijs collegiatis ꝛc. ar. contra quia hac causaruz strepitu debent esse remoti extra de sindic. c. vno. 7 C. de testa. consulta in fi. nec alicui⁹ forensis negocij debēt esse susceptores nisi de abbatis imperio 7 vtilitatis monasterij nihilominus suadente. xvj. q. j. monachi. exī de postulʾ. c. ij. 7 C. de epiſ. 7 cleri. repetita dico q̄ null⁹ potest eis cōmittere nisi papa. nec ob. xvj. q. j. qui vere ibi ppter vrgentem ꝛc. quia illud intelligitur. ꝑm predic. c. monach. abbas posset forte sibi committere quia est in eius potestate. xij. q. j. nō dicatis. nec etiaz pape ꝓmissio valet nec processus p eos habitus nisi exp̄sso noīe monachatus. seu canonicatus vt in pdic. c. olim. ar. exī de rescrip. cū ordinē 7 de cōfirma. vti. vel inuti. porrecta. 7 xvj. q. j. de p̄sentiū. nec in hᵇ est differentia inter monachos 7 canonicos regulares. exī de postulʾ. c. ij. Et est rō ad p̄missa ne detur eis vagandi materia. exī de offi. ordi. quanto nec ob. pdic. c. psenti. immo hoc pbat quia ibi dicit institutis 7 hoc ad differentiā regulariū q̄ non dicuntur instituī. nā in ingressu tria ꝓmittunt q̄ habes exī de sta. mo. cū ad monasteriū in fi. p̄missa aūt intellige de simpliciby regulariby. q̄ non p̄nt esse iudices. nisi ex certa scientia dñi pape. Et sic dicunt quidā fuisse declaratum 7 sup hoc litterā bullatā asserūt se vidisse. vbi autē est talis q̄ sit p elect. vt abbas 7 quidā priores. vt exī de sta. mo. in singulis in prin. 7 c. ea que in fi. 7 de priuil. valentes. §. sane. v. hac in prioratiby ꝛc. H. li. vj. Z. Tūc satis credo q̄ valebit cōmissio nō expresso noīe monachatus. nā talis est in dignitate cōstitutus vt in pdic. c. psenti. Idem etiā credo de habentiby ppetuos priorat⁹ curia romana cōmittit habentiby ppetuos poratus nō simpliciby regulariby nec habentiby officia. vt sacriste. custodi. priori. claustrali. camerario 7 hmōi. H. De hᵇ 7 de officiali epi est expeditum in cle. de rescrip. c. ij. Z. ¶ Quid si papa scribit alicui vocando ip̄m simplicē clericum nunq̄d pōt contra eū excipi q̄ nō sit in dignitate vel in ecclesia honorabili cōstitutus. Rñdeo non secus si legatus sic scriberet nisi ptes cōsentirēt. H. Per decre. statutū de rescrip. §. in nullo dic cōsensum nō sufficere vt etiam ibi dixi in. §. j. sup glo. pone papa vbi hec q̄stio no. Z. quia legatus statuto generaʾ cōciʾ derogare nō pōt. vt extra d̄ pben. dilecto. ¶ Quid si deleg. papa subdelegat nunq̄d hz locū p̄missa exceptio. Rñdeo sic eadē em̄ rō est in eo q̄ 7 in delega. Alij ꝛ. H. Primū tene vt de rescrip. statutū. §. ī nullo li. vj. Z. ¶ Quid si certus articulus alicui cōmittitur puta testium examinatio vel vt coram eo fiat litʾ. con. Rñ. non habet locum hec exceptio. 7 ideo signanter dicitur in prin. consti. p̄senti cause. ¶ Item illa cōstitutio in ordinarijs locuz nō habet. Bal. ff. de iudi. l. fi. ꝑm Guil. de cu. Z. ¶ Itē excipi potest q̄ est condemnatus. l. iuʾ. repe. j. q. j. cadez l. in fi. ¶ Item q̄ functus officio. siue bene siue male pnunciando. H. Vide. §. restat in prin. Z. extra de sequestra. posʾ. c. j. extra eo. in litteris. 7 c. venerabilis. ff. d̄ re iudi. iudex 7 hoc in delega. secᵒ ī ordinario. C. de sen. 7 interlocut. om. iudi. l. j. 7 de accusa. l. iij. 7 de senten. ex periculʾ. reciʾ. l. ij. extra de matrimonio contract. contra interdictum eccle. c. ij. ¶ Item q̄ ex pluribus iudicibus maior 7 dignior est suspectus quia ex hoc alij recusari vel reuocari possunt. extra de eo qui mit. in poss. cum sicut de offi. delega. c. fi. §. ꝑmo. H. Jura ista hodie non probant ad quod inducitur si superior habet recusari verum est q̄ antiqua decre. cum sicut bene probabat hᵇ vbi recusabatur archiepiscopus Rothomagen. 7 propter eum college archid̄. 7 abbas sibi subiecti. 7 ibi fatebatur ala. hoc procedere quādo college. subditi sunt suspecto. facit autem hec decre. insinuante hoc eo. ti. 7 q̄d post Vincen. dixi de iudi. c. j. j. super glo. secunda. hᵇ cōmunis littera habet reuocari. 7 tunc vno recusato sine quo alij procedere non possunt constant iurisditionem alioz reuocari illa vero clauʃ. q̄ si non omnes tu ꝛc. solent attribui maiori 7 sic facit predic. decre. vlti. §. ꝑmo Z. ¶ Item q̄ iurisditio ad tempus data exspirat. ff. de arbi. si cum dies. §. si intra eo. de causis. H. Vide quod ibi dixi post glo. in. j. q̄stione. Z. ff. de iudi. l. ij. §. sed 7 iudex 7 hoc nisi de consensu partium 7 iudicū fuerit prorogata. vt ibi 7 intellige q̄ ante lapsum termini possunt prorogare non postq̄z exprauerit. ff. de preca. sed 7 si manente. 7 nota. extra eodem significantibus. ¶ Sed nunquid procura. eaz potest prorogare. dic vt extra eod̄. cum olim. H. Jo. an. in. iij. glo. 7 vide quod super ea dixi. Z. ¶ Item q̄ causam remisit ad superiorem vnde non potest se amplius intromittere. vt supᵖ §. restat. x. item per remissionē. H. Questionē de vno ex duobus datis cum clauʃ. qui renūciauit an penitere possit. vide super regula mutare de regu. iur. lib. vj. Z.

¶Item q̄ nō est iudex. C. si a non cōpe. iudi. l. fi. C. ne de sta. defunct. si pater. extra de iudi. at. si. xj. q. j. in clericos. 7. c. clericus sine. 7. c. se. iij. q. vj. pulsatus. C. vbi in rem ac. l. fi. extra de consue. ad nr̄am. vl' rōne psone sue. vt. ff. de iudi. cū p̄tor. §. j. 7. §. in multis exemplis vl' rōne rei de qua agit' extra de fo. cōp. c. j. 7. c. cū sit. 7. c. si clericus. xj. q. j. experiētie 7 in cōcor. q̄ sunt. j. x. item q̄ est is laicus vl' ratōne cause vt quia est fiscalis. ff. de off. pcōsul. nec quicq̄ vel liberalis. C. de peda. iudi. l. placet vel criminalis. vt. j. sequit'. talia em̄ nō delegā-tur. vel rōne psone cōuente. ex d̄ fo. cōp. si diligēti. xj. q. j. inolita. 7. c. clericū. j. 7. ij. 7 in. c. clericus. vel rōne domicilij extra de fo. cōpe. ex pte de rescrip. dilectus fili⁹. Jo. vel cōtractus. extra de fo. compe. romana. §. ꝓtrahentes li. vj. vel cōsensus e o. ti. significasti vel dilecti. C. vbi de cri. agi oportet. aut'. qua in puincia. iij. q. vj. c. j. 7 sic de alijs ex quib⁹ quis fori sortitur q̄d̄ psequere. vt extra de fo. cope. c. vl. 7. j. in ti. de cōpe. iudi. aditione. §. j. ¶Item nō potest cognoscere post mortem p̄decessoris sui cui expresso p̄prio nomine scriptum fuit. extra eo. q̄m. ¶Item q̄ datus est sup̄ re certa. Unde de alijs se intromittere nequit. C. si a nō cōpe. iudi. l. j. 7. l. si de p̄prietate. extra de offi. dele. cū olim. ¶Item q̄ nō p̄ōt post annū absoluere quē p̄ius ligauit. eo. ti. q̄renti sed hoc intellige put ibi no. ¶Item q̄ ē surdus mutus. impubes 7 ppetuo. H. Secus si non ppetuo ff. d̄ iudi. cū furiosus. Z. Furiosus etiā a dignitate p̄pter turpitudinē motus. ff. de tuto. 7 cura. da. ab his. nec mādate. ff. de sta. ho. qui furere. ff. de iudi. cū p̄tor. §. nō añt. 7. l. cassius. iij. q. vij. §. tria. ff. de sena. l. ij. 7 extra de elect. sup eo. xxxij. q. vij. neq; furiosus. ¶Quid de ceco. dic vt. j. in tit. de senten. §. seq̄tur. ¶Item q̄ ē mulier vñ nec iudex nec arbiter esse potest. ff. de regu. iur. l. ij. 7. iij. q. vij. §. tria. C. de arbi. l. fi. xxxij. q. v. mulierem p̄tra. ij. q. v. mennā. extra d̄ arbi. dilecti. H. Ibi vide in glo. ij. 7 q̄ sup̄ ea dixi 7 de hoc etiaz. xv. q. iij. §. j. Z. Nisi habeat iurisditōnē idem rōne seu iuris successionis. ff. de acquir. re. do. l. q̄dam. C. de testa. mili. l. fi. p̄m Uber. H. de bobio cuz car. con. vbi de officio aduocati rei. x. nōne poterit ip̄ius etiā fuit q̄ sequit'. Z. Sed tunc honestū est q̄ cōmittat nisi aliud sit de consue. vt in p̄dic. c. dilecti. 7. C. de emāci. l. j. 7 fi. H. item q̄ cōmisit alteri totaliter vices suas. vñ nō potest amplius cognoscere. et quo alter cognoscere ceperit. vt sup̄. §. seq̄tur. x. 7 nōt. q̄ simpliciter. ¶Item q̄ est iudex ap. vñ nō potest causam alteri cōmittere. C. de iudi. aut'. ad hoc. sed hoc corrigit' extra eo. sup̄ qōnū. §. intentionis. ¶Item q̄ p̄ calūniā tulit in aliqua causa sententiā 7 inter aliquos. vnde in alijs merito p̄ōt suspectus haberi. ff. de suspec. tu. l. iij. §. nūc videamus. 7 ff. de accusa. l. si cui. §. hisdem. 7. ff. de re mili. nō omnes §. a barbaris. H. bucusq; Ubert. vbi sup̄. ver. nōne posset. Z. extra de p̄sumpt. mandata. ij. q. iij. c. j. C. de aduoca. diuer. iu. l. j. ¶Item q̄ est in deus vel heretic⁹ puta. Z. Uel credens vel nōdum baptizatus vel scismaticus vel paganus vel al's infidelis. ij. q. vj. catholicus. C. de heret. l. pe. 7 in aut'. ibi posita. liij. di. nulla. C. de iudeis. l. fi. extra de hereti. c. excōicamus. §. credētes. xxiij. q. j. audiuimus. xvij. q. iij. constituit. extra de offi. or. quod sedē. extra de elec.. quia diligētia. ¶Itē q̄ est subdele. a delegato alterius q̄s p̄incipis. extra de ap. cum causam. C. de iudi. a iudice. extra eodē. super q̄stionū. §. j. 7. c. pastoralis. in p̄inci. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. l. fi. quod dic vt sup̄. §. iā nūc. x. nūq̄d ¶Item q̄ est delegatus in causa criminali 7 que spectat ad mer̄ imperium ab alio q̄s a p̄incipe. Bal. vel eius delegato. C. qui p̄ sua iurisdi. l. j. in fi. Z. q̄d fieri nō potest. ix. q. iij. saluo. ff. de off. p̄cōsu. nec quicq̄s. §. omnia. ff. de re. iu. oīa. ff. de offi. eius cui mā. est iurisdi. l. j. nisi q̄n p̄ns impeditus ē. quia tūc potest ip̄e aliquez ad p̄uinciā sibi decretam mittere q̄ omnia poterit p̄ter vltimū supplicium 7 membri mutilationē in aut'. col. ix. de collato. 7 alijs ca. §. ad hoc autē q̄d̄ vez est p̄scr̄ p̄uinciā sibi decretam fuerit ingressus. nō post. et nisi q̄n cōtingit p̄sidem p̄ficisci. ff. e. l. pe. ß licet delegatus tūc cognoscit nō tñ p̄nūciat. sed ip̄e ordinarius. ff. ad turpil'. l. j. §. si is. 7. ff. ad munici. ea q̄ 7 nisi in p̄consul'. q̄ cōmittit cognitionē. sed nō sententiā. ff. de offi. p̄consul'. solent. 7 nisi in iudice in locū alterius surrogato C. de offi. eius q̄ vicem alterius iu. ob. l. pe. ß ille habet cōmendatā nō delegatā iurisditionē. p̄m Roffre. H. Ti. iij. vltra p̄in. ¶Sed hic incidit alia qō si p̄ncipem delegata ē cā meri imperij an delegatus subdelegeget glo. in. l. vna. C. q̄ p̄o sua iurisdit. dicit q̄ sic p. l. a iudice. C. de iudi. 7 p. l. illā vnā in fi. q̄ vult non hr̄i iurisditionē cāz. Sed Ja. 7 Pe. illud intelligūt de causis delegabilib⁹ ß cū hi q̄ tales causas adiūt ex p̄missione legis illas nō cōmittāt. vt. §. ergo nec hi q̄ bñt ex cōmissione p̄incipis. quasi ex maiorit̄ate cause videatur electa p̄sona allegāt epistolā liquet circa finem. C. de sum. trini. de hoc Ly. abi in. l. vnica. in. iij. q. iuris nr̄o. cū oīa sint ordinarijs delegabilia. vt no. de iurisdit. om. iu. x. p̄m canones nō p̄cedit hec solutio ß dicem⁹ delegatos pape posse q̄d̄ p̄nt ordinarij. Z. Et. ff. de testi. l. iij. §. item diu⁹. ex d̄ p̄esump. l̄ras. ¶Quid si p̄nceps cām criminalē p̄mittit sub hac forma. cām q̄ inter tales vertit' tibi cōmittimus decidendā actum ē primo criminaliter desistit actor 7 vult coram eodē iudice ciuiliter agere. H. Eo casu quo al's posset coram iudice cōpetenti. de quo dic vt. C. q̄n ci. act. l. j. vbi vide in vlt. glo. ē ergo hec questō solū de iudice. Z. Queritur an possit dic q̄ p̄ōt ar. in p̄e. c. l̄ras. Alij cōtra vt extra de offi. delega. litter. questio hec venerialis ē dic vt ibi H. Est noua format' tñ cū snīa iā lata ē in criminali fuit etiam questio Goffre. xx. 7 Dama. j. de rescrip. et omnino vide q̄d̄ scripsi de rescrip. dispendia libro. vj. super ver. ad diuersos. Z. ¶Item q̄ est causa liberalis. que delegari nō potest. C. de peda. iudic. placet. de hoc. j. in ti. de iur. om. iu. H. Ante mediū x. sed quid de causa. Z. ¶Item q̄ causa cōmissa ad iurisdi. suaz nō pertinet vel delegātis. C. qui p̄ sua iurisdi. iu. dare dariue p̄nt. l. vnica. C. Ubi 7 apud quē. l. fi. ff. de p̄cura. sed 7 hec. §. defendere. C. de peda. iudi. l. ij. in fi. ff. de arbitris. non distinguemus. §. deliberali. sed q̄s cognoscet de ß 7 an sit ip̄e iudex vel nō dic. H. Sedm Ubert. vbi sup̄. x. p̄ōt aūt 7 ver. sequētib⁹ vbi tractat que sequūtur. Z. q̄ ip̄e dele. q̄ rōne incertitudinis iudex est extra eo. significātib⁹. C. de iurisdi. om. iu. p̄iuator. extra de rescrip. dilectus. C. qui cōtra ius vel vtili. publi. l. ij. 7 lib. x. de decur. generali quod in ordinario indubitatū est. cuius iurisdi. certa est 7 firma. ff. de iudi. si quis ex aliena. ff. ad municip. l. fi. 7. l. de iure. alij dicunt q̄ delegatus q̄ p̄riuatus est nō cognoscet quia si negatur delegantē habere iurisditio. negat' simpliciter delegatum habere iurisdi. aliquaz. sed ordinarius qui eū delegauit cognoscet. H. Quasi velit hec opinio q̄ ordinarius 7 si non habeat iurisditionē in causa quam delegauit habet tamē in aliq̄b⁹ et sic cū sit iudex poterit cognoscere. sed delegatus in causa in qua iurisdi. nō habebat ē p̄riuatus. sed his nō obstantib⁹ p̄cedit p̄ima opi. quod bene p̄bat decre. si a subdelegato eo. ti. li. vj. vbi patet q̄ exceptio ē corā tali p̄ponenda. 7 ipse habet illā adimittere vel repellere 7 si dicas dubium est de p̄batione nō de p̄positione vide q̄d̄ dixi de excep. pia super verbo iudex. Z. ¶Sed si negatur mandatū. j. x. item excipit' q̄ nō q̄s cognoscet de hoc 7 quidē si ip̄e hz al's iurisdi. videt' q̄ ip̄e delegatus nam auctoritas sua facit p̄o eo. ar. ff. d̄ testi. testiū 7. xcvij. di. nobilissimus. C. de sum. trinita. liquet. ff. de

fide instr̃oꝝ.l.fi.ar.ꝓtra.ff.de offi.eiꝰ cui mãda.ẽ iurisdi.l.7 si pt̃oꝝ. nã 7 si testes essent in hac causa necessarij tñ ipse videtur vocãdus qꝝ de iure seu honore eius minuendo agitur.ff.de aqua plu.ar.in cõcedendo. eẋ de offi.archi.ad hec ꝑm Uber. H. Ubi.s. Z. ꝓius dictum placet.ar. extra de rescrip.pastoralis in ꝓin.7 c.dilectus.filius ioh.in fi. C Sed si dicatur mandatũ reuocatũ.vt.j.ℵ.item q mandatũ. coram quo de hoc cognoscetur videt coram dele.quia cõstat q qñq̃ habuit iurisdi.cõtra quia reuocatũ est mandatũ.7 sic iudex esse non potest 7 sic videt causa ad ordinarium remittẽda. Uber.dicit q si cõstat euidenter de tacita revocatione ꝑ cõmissionẽ cause alij factam ẽ negociũ expeditũ vt.j.ℵ.item q mandatum.si ℵo merito de hoc dubitet ambo cõueniant.ar.ff.de excu.tuto.l.iurisperitos.C.vbi cũ sta.l.penult.tu dic.vt extra de rescript. cũ contingat.7.c.pastoralis.et.c. dilectus filius ioh.in fi. C Quid si cõmittens tpe cõmissionis nõ erat illius iurisdi.q posset cõmittere sed postea illã hñe cepit nũ quid delegatio valet.et videt q sic si post ratũ habet. H. Ipe cõmittens. Sed potius videt requiri debere ratificatio eius q̃ ampliauit potestatez cõmittentis. de materia tñ ad saturitatem vide quod scripsi eo.ti. prudentiã sup̃ glo.ij. Z. Quod facit ar.C. ad mace. l.fi. H. Per quã.l.7.ff.de iudi.l.licet Guido.de suza. hoc tenebat.ff.de iur.om.iu.l. eũ qui.inducens ꝓo se glo.C. qui ꝓ sua in.l.vna q̃ mihi dic̃ cõtra.dicebat tñ Ja.de are.q si delegans erat electus.nõ tamẽ cõfirmatus.vel iurisdi.habẽs si postea cõfirmet valet delegatio vt tũc non vt tũc ꝑ leges sequentes.quasi radix iurisditionis ꝑcessisset delegat.vide ibi Ly. in p̃.l.vna in ij.7.iij.q.7 dictum Ja.male ꝓcederet de iure nr̃o quo omni suo iure priuatur electus ante cõfirmationẽ administrans quoquo modo sufficiat.de electione auaricie li.vj. Z. Dic ꝓtra.ff.rem ra.habe.in.l.fi.ff.de offi. ꝓconsul.obseruare.§.fi. Et ar.ff.de acquir.pos.l.qui bona.§.iussus. Et.ff.de au.tu.l.j.§.j.eadẽ etiã rõne dico q si lis est cõtes.coram eo qui putabat hñe iurisdit. in cã ipa cũ non habeat. H. Si ordinariã putatiuam iurisditionem nõ subditi prorogassent valet ꝓcessus ipius.vt no.j.de cõpet.iudi.adi.§.j.ℵ.quid si priuati. Z. Non valent q̃ sunt acta coraꝫ eo licet postmodum eam nanciscat nec etiã valet interruptio p̃scriptõis ꝑ talem lit.cõte.facta.vt.C.ne de sta.defunct.si pr̃.extra de iudi.at si clerici.extra de ap.vt debitus in ꝓinc.vbi de hoc. Idem est etiã si prius habuit iurisditionez cognoscendi licet postea eam perdidit.nam nõ valet sententia ꝑ eũ lata.quod eñ nullũ est ipo iure ratũ haberi nõ potest.extra de elec.auditꝫ.7.xvj.q.iij.§.potest 7 aliter. C Item excipit q nõ ostendit mandatũ litteris cõprehensum.vt.C.de manda.ꝓinc.l.vnica.extra de offi.dele.cũ in iure. H. Alber.gall.ti.de iudi.ordi.7 de le.circa medi.ℵ.sed nunquid fatetur ꝑ hanc decre.q verꝫ in ecclesiastico foro. in seculari dicit secus qr̃ eo probari potest ꝑ testes alꝫ in autẽ.de litig.§.pñti. col. viij.vt lit.iurent.§.quia ℵo.col.ix.ad.l.pri.rñ det.illam loqui cũ cõmittitur administratio. Z. Et si illud perdiderit dic vt.j.de instru.edi.§.restat.ℵ.illud quo q̃.7.j.ver.item quia dicit se delega.si aũt sit delegatus vel nũcius seu ambassiator 7 sit nobilis 7 autentica ꝑsona 7 nota.satis illi sine litteris credendũ.xcvij.di.nobilissimus.7 in aut̃.de man.ꝓinc. H. Non allegat.§. cum tamẽ textus sit ibi prolixus ibi in.§. sit tibi 7 in.§. non ꝓmittas facit distinctiones ꝑsonaꝝ litigantium 7 ementiũ fiscalia. Z.C.de sum.trini.liquet. H. Alꝫ ẽ ver.sub epistola inter claras de hoc plenius.j.ti.j.§.superest.ℵ.quid si deleganti. Z. C Sed nũquid mandatũ potest per testes probari.dic vt.j.in ti.de ꝓbat. §.videndũ. C Item q inquisitio vel ecclesie vl ꝑsone prouisio vel absolutio vel suspensio vel hmõi sibi cõmissa sunt q̃ non potest alij subdelegare. extra eo.c.fi. 7 in decre. Alex.pape.iiij.de off.del.q̃situit. H. Reuocata ẽ qr̃ nõ inserta.li.vj.vt in ꝓemio.vj.li.in fi. de ꝓuisione tñ ecclesiaꝝ dic vt eo.ti.is cui.li.vj.7 in cle.eo. ti.c. vno et duas qõnes Jo. de deo circa hoc scripsi in ꝑdic.decre.is cui in ꝓinc.in q̃b delegatus subdelegaptem cõmissionis.7 aliã ptem nõ.7 qr̃ iste ℵ.de inquisitiõe ꝑinsit si illa vel aliud faciendũ ꝓmittit certo loco 7 ibi fieri nõ põt tenet alio loco factum qđ dic vt.c. ti.statuim⁹.ij.li.vj. Z. C Item q iniũctum ẽ ei vt ꝑsonaliter exequat quare ꝓmittere nõ põt etiã de ptiũ cõsensu.e.ti.c.vl. H. Illa decre.7 talis.§.ij.dicit ꝓtriũ.s.q de cõsensu ptium cõmittit nisi in duob⁹ casib⁹ ad quos restringe hoc dictũ. Z. ff.de solu.inter artifices.C.de cadu.tol.l.vnica.§.si ℵo. extra de rescrip.cũ dilect.vbi de hoc. C Item q datus est cuꝫ illa clau.ea que de bonis cle.vl cũ illa. quicquid post iter arreptũ ꝛc. vel cum illa. quicquid post litem motã ꝛc. Et ipse vult inquirere 7 non in iudiciario ordine cognoscere. Item nõ vult de pos.ß solum de ꝓprietate cognoscere qđ dic ꝑm papã vt no.extra de re.eccle.ali.vel nõ.epi. H. Ubi scripsi in glo.sumitur hic 7 de hoc etiaꝫ.j.de rescript.ꝑsen.§.ratione forme.ad fi.j.colũ. Z. Idem iuris est etiam in illa clausula mãdamus quatenus vocatis qui vocandi fuerint sup ꝓpositis veritate inqratis vt extra de iudi.exhibita. H. De clau.si ptes ne ꝓsenserint procedas hoc modo.scripsi post Inno. 7 alios de elec.scriptũ post ꝓin. Z. C Item q est illiteratus 7 imperitus de pe.dis.vj.§.quod aũt extra de pe.7 re.omnis.in auten.de iudi.§.j.col.vj.C. de sentẽ. ex pr̃eci.l.ij.xx.di.in.§.j.eẋ de cõsang.7 aff.c.j.xxxvj. di.§.j.cõtra qr̃ illitteratus hñs causaꝫ experiẽtiã potest iudicare.C.de iudi.certi.extra de cõsue.ad nostrã 7 in ꝓe.autẽ.7.ff.de re iu.q̃dam quod 7 verũ est si alis naturalis discretio q̃ mat est cũctaꝫ ℵtutũ viget i eo. extra de offi.custo.c.j.7.j.q.j.p̃sentiũ licet q̃dam dicũt illud quod in predic.l.certi dicitur esse speciale in magistro militũ. H. vide.j.de sen.ꝓtola.§.seq̃tur in ꝓn. Z. C Item quod ipe spoliauit.iij.q.j. reintegranda. extra de resti.spol.cõquerente.ij.q.j. notum. C Itẽ q est odio fauore gratia precꝫ.precio vel metu vel ꝓmissione vel iussu alicuius potẽtis deprauatus.ij.q.vj. hoc etiã placuit.extra de re iudi.cum eterni. H.li.vj. C Ej.q.iij.quatuor.et.c.iniustũ.iij.q.vj.accusatores. iij. C Item q nõ habet deũ ꝑ oculis. Nec ꝓcedit ꝑm consuetũ vsum causaꝫ 7 q apud eũ est acceptio personaruꝫ.nec via regia procedit.extra de accusa.qualit el primo.de iudi. de cernimus.7.c.nouit.§.sed forsan.de ꝑben.graue.vt eccle.bene.vt nostꝫ in ꝓin.ff.d eo qõ certo loco.q si epheſi. C Itẽ nõ est in eo iusticia. Uñ nec iudex vocari meret.extra de verbo.sig.forus.§.in oñi.xxiij.q.ij.c.j.iuñ illud. Si re ꝑueris nec nomẽ habere mereris.ar.lxviij.di.cor epi in fi.7.xxxviij.di q̃ ipis. Et in proemio ffoꝝ.§.discipuli.in fi. Z. C Itez q nimis sue prudentie innititur.extra de cõsti.c.j.c.ne innitaris. Item q suas sentẽtias vel cõsilia nimis ꝑcipitat.vj.q.j.quero.l.di.ponderet.ij.q.j.deus.extra de integ.restit.cũ ex litteris. C Item q citatus non est de sua iurisdi.7 hoc in ordinario etiam locũ habet.ff. de iurisdi.om.iu.l.fi.7 põt ei dici ingressus es vt aduena nunquid vt iudices.iij.q.vj.leges.7.q.v.accusatores.7 iudex cognoscet tũc an sua sit iurisditi.vt.§. ver. item q causa cõmissa 7 se. C Item q mãdatũ sibi tradituꝫ ẽ reuocatũ. H. sup̃ ver.ß si dicat tractat q̃s hoc cognoscat. Z. Extra de ap.vt nr̃m.ff.de iudi.iudiciũ et de procu.l.post litẽ.sine expresse.vt extra de ꝓcu.in nostra.sine tacite.s.quia alteri est cõmissa.ff.de ꝓcu.si quis cum procuratorio in fi.extra de offi.dele.pastoralis.§.ꝓterea. C Sz nũq̃d tacite reuocat ꝓ oẽm causam ꝑ quã 7 legatũ 7 fideicõm issuꝫ maxime ꝑ illã de q̃

tractatur.ff.de adime.lega.l.iij.7 iiij.dixit Uber. H. Ad lram vbi sup. ver.sed nūqd. Z. q sic qz in vltima volūtate est mex lucx. vt.ff.manda.hereditatem. hic aūt est bonoz habēs onus annexū. H. Eo.ti.pastoza lis.in prin.ff.de mu.7 bono.munerū. Ş.iudicandi. Z. ¶Item q cōmisit tale crimen qđ lege diuina morte puniebat fm quosdam.liij.di.multos.lxj.di.catinē sis.lxiij.di.nouit. ¶Item q est tale crimē de quo ipse cognoscere nō valet.ij.q.vj.Ş.diffinitiua.x.cū certa. ¶Item q punit in principio litis vel nimis austere,p cedit.extra de reg.iu.cū in cōtemplatione.ij.q.vj.ante sententiā. Et.c.nō ita. ¶Item q causa pēdet coz̄ ordinario.extra de appel.vt debitus. Extra eodē gratū. Sic ecōuerso ordinarius se nō intromitteret de causa coz̄ delega.pendēte.ex de purg. can.cū dilecta ī fi. H. Uide.s.Ş.restat ad fi. ver.item finit per lit. Z. ¶Item q est pſumendū q sentētiam p volūtate aduersarij ferat.extra de eo q̄ mit.in poſ.cum sicut. H. In antiqua vt dixi.s.x.item q ex pluribz. Z. ¶Itē q ptes nō audent ad eū ire sine mortis piculo lz habeant litteras de cōductu vel nō facit ptes securas in eūdo 7 redeūdo ad se.vt.iij.q.ix.hortamur. ex de appell. ex parte.extra vt lit.nō conte.accedēs el.ij. ¶Item q condelegatus obijt et cā cōmissa est sine clau. illa q si ambo ꝛc.s.Ş.restat.x.item mortuo vno. ¶Itez quia dicit se delegatū a legato pape.nec oñdit legatū habere iurisdictionē.ar.extra de offi.delega.cū in iure.C. de man.prin.l.vnica.sed pato sufficere si faciat fidē de delegatiōe sibi facta.nec ē necesse vt faciat fidē de iurisdi.legati.qz sufficit oñdere q sic agebat si pꝛtrahebat. vt.ff.ad mace.l.iij.7.iij.q.vij.Ş.tria in prin.ex de offic. leg.nemini.7 de sen.excō. ad eminētiā 7 hoc ꝓpter excellentiā dignitatis ipius legati.xcvij.di.nobilissimus C.de sum.tri.l.liquet. H. Et hoc maxime qn̄ fecerat legatus suas lras publicari.vt no.j.ti.j.Ş.superest.x. qđ si delegati. Z. ¶Item q aduocatus alterius ptis ē cōmensalis eius extra de ap.ex insinuatiōe. 7 de offi. iudi.c.j. H. Dic vt ibi in vlt.glo. 7 vide quod sup ea scripsi. Buil.an.in ti.de recu.iij.colū. distinguebat an iudex cū illo cōmensali habeat cōsilia 7 tractatū super ordināda cā.7 tūc recusatur.an nō.7 tūc nō recusatur Uel aut ꝓpter defectum .vel inequalitatē dedit inder cōmensalē 7 tūc nō recusat'. vt in p̄.c.j.7.ff. de postul'. l.j.Ş.ait pꝛoz.7.C.eo.,puidendū. Aut al's illū habuit 7 tūc recusat'. Uel distinguenda ē qualitas clientuli vl qualitas iudicis. ex qbz variatis pōt 7 nō pōt oriri suspicio. bn̄ cōuenit qđ scripsi post Hosti.cū q̄rit q̄ de casu cōuerso cū iudex ē cōmensalis aduocati in pdict. decre.j.super.vl.glo.in fi. Z. ¶Item q ē criminosus xxxij.q.vj.Ş.j.iij.q.vij.q̄ sine 7.c.in granibz.7.c.postulla.7.Ş.triai n fi.7.c.sacerdos.b in delega. H. Contra scripsi post Hostiē.eo.ti.cum sup in fi.mag.glo. Z. ¶Sed nūquid idē in ordinario vī q sic. qz iura pꝛedicta nō distinguūt vñ nec nos distinguere debemus xvij.di.romanoz.ex de maio.7 obe.solite.ij.q.v.consuluisti.ex de transla.inter coz.de decī. qm̄.dic q nullꝰ ordinarius q̄diu tolerat'. pōt a iudicio vel offō remoueri.7 valēt q̄ fiūt ab eo nō de mero iure.sed de officij potestate.iij.q.vij.Ş.sed obijcitur.arg.extra de purg. cano.cōstitutus.et.ij.q.vij.Ş. hoc nō de officio.de b.j. ti.pꝛoxi.ver.q̄ritur an. H. debet dicere ti.ij.in fi.7 ibi remittā. 7 facit lra corrupta ad id qđ dicam.j.tit.j.in prin. Z. ¶Item q sum pupillus vel vidua vel debil' vel diutino morbo fatigatus vel scholaris vel legatꝰ vel gratia testimonij vocatus. vel causa iudicandi vel apellatiōis.vel tutele. Uñ nō teneoz coz̄ vobis rn̄dere vel qz coram tali litige. In his em̄ casibz pōt aliꝰ eligi 7 foꝛ reuocari.ex de fo.compe.ex tenoze. H. Et c.vlt.vbi de b. Z. De off.deleg.significātibz.lxxxvij. di.defensionis.C. qn̄ imꝑatoz inter pupillū et vidu.l. vnica.C.ne filius.p pꝛe.aut'.habita.ff.ō iudi.l.fi.ex de dilat.c.fi. ¶Itē q defectus ē in rescripto sup quo dic vt.j. de impugna.rescripti. ¶Itez q estis indiscretus vñ nō esse pōt pupillus iuxta.C. de fal.mo.l.j.ex de regula.cū virū. de cōsang.7 affi.c.j. ¶Itē q nō habetis iurisdi. vñ nō potuerūt ptes vos iudicez facē.C. de iurisdi.om.iudi.priuatoꝝ.ex de fo.compe. significasti.7 c.romana.Rn̄.j.li.vj. ¶Itē q estis laicus q̄ nō potestis eē iudex in cā clerici vt ī aut'. vt clerici apud ꝓprios epōs col.vj.7 de sanc.epis.Ş.si qs cōtra col.ix.7.C. de epi.7 cle.aut'.clericus.7 aut'.statuimus.ex ō fo.cōp. si diligenti.xj.q.j.inolita.vel ecclesiastica puta decimarū vel mr̄imonij 7 hmōi vt ex de iudi.decernimus.7.c. se.7.c.at si 7 de offi.delega.cū te. vbi de hoc de rescrip. pſenti. H Quā nō habemus. Z. de arbitris cōtingit x.di.c.j.extra de cōsti.eccle.xcvj.di.bene.extra de reb ecclē.nō ali.cū laicis. ¶Quid si causa cōmissa ē alicui canonico expꝛesso nomie canonicatus ille x̄o post citationez cōtrahit mr̄imoniū. dic q si causa est spūalis nō cognoscet.extra de cleri.cōiu.diuerꝝ. Sed si lis sit iam cōtesta. vel cōtraxit cū virgine bene cognoscet si vult priuilegio clericali gaudere qđ pōt. vt.xxvj.dis. vna.secus si cū vidua.qz nec tūc pōt vti priuilegio clericali.lxxxiij.di.quisquis 7 in cōsti.Greg.x.de biga.altercationis li.vj. Jo.de deo. H. De b 7 de monacho de quo seq̄tur.plene scripsi de rescrip.statutū.li.vj.super glo.hn̄tibz igit'.7 vbi Jo.de deo hoc tractet ibi dixi. Z. ¶Quid si postq̄ citauit fit epus distans vltra duas dietas.dic q poterit subdelegare cām.ar. extra de excep.olim.7 de offi.dele.c.fi.Ş.j.nec ob. ex de testi. pſentata.7 de eo q̄ mit.in poſ.cau.rei ser.c.ij.si bn̄ intelligantur. H. Quia decre.pſentata loq̄tur in arbitro qui nō delegat in decre.ij. ille abbas qui merat in angliam nō subdelegauerat qđ vtiliter fecisset si in rescrip.erat|clausq si nō omnes. Z. ¶Quid si fiat monachus dicit Jo. de deo q potest ꝓcedere de licentia abbatis si erat lis cōte.nam 7 ei potest cā cōmitti.s.x. nūquid ergo.secus scdm eū si nō erat lis cōte.tu dic vt in pꝛe.ver. ¶Item q cū sint plures iudices vnus sine alijs citare vel pꝛocedere nequit nisi alius se excusauerit. H Nōem quā disputaui cū collega x̄o impedito b̄ñ excusato vel fide ñ facta ꝓcedit socius. vide sup regula eū q̄ certꝰ.de re.iu.li.vj. Z. Ex ō of.del'.prudentiā.de q̄ dic vt.j.de cita.Ş.iā de citatōne.x.pozro 7 seqntibz. ¶Quid si ī rescripto ī q̄ papa mādat alicui,p uideri eī illa clausvos vel alter vr̄m exeq̄mini.ꝛc.dic q tūc vnus potest altero irrequisito pꝛocedere 7 sic obtinuit 7 vide super hoc decre. Alex. H. Dec. illam non vidi.sed sic est expeditum nō solum in executoribz sed etiam in iudicibz eo.tit.cum plures li.vj.vbi etiam dicitur q ꝓueniens excludit collegas nisi in casibus ibi positis. subdit' etiā q perpetuatio iurisditionis facta per vnū pꝛodest colleg.an x̄o pꝛosit adiuncto ibi satis scripsi sup verbo eo casu. Z. ¶Sz quid si plures sint cōsules vel college in eodem officio 7 coram vno illoꝝ fit stipulatio nūquid poterit coram alio sup eo agi 7 pꝛocedi. 7 videtur q sic quia vnum est officium et vna iurisditio habent enim officium 7 iurisdi.a municipio quod vnius vice fungitur.ff.de offi.pꝛocōsul. meminisse. Rn̄.j.ff.ad munici.magistratus.vj.q.iij.scitote .xv.q.vij. episcopus nullius.extra de offi.delega. vno.7.c.fi.ar.ꝓtra.extra de his que fi.a ma.par.ca.que sunt.sup hoc dicūt quidam q aut stipulatio fuit cōcepta coz̄ illo eius ꝓprio nomine expꝛesso. vt qz dictum fuit pꝛomitto tibi soluere quod. Z. cōsul.iudicabit et tunc non cōmittitur stipulatio apud aliū.aut eius ꝓpꝛio nomine nō expꝛesso vt quia dictū fuit. ꝓmitto tibi soluere quod cōsul iudicabit.7 tūc sic.ar.ff.de ꝓdi. 7 demō. nonnūq̄.ff.de legat.l.si heres nominatim.extra de offi.deleg.qm̄ abbas.7.c.cum super. ¶Item q

non estis iudex sed cõseruator qui potest solũ defendere a manifestis iniurijs. nec potest manũ extendere ad ea q̃ iudicialem req̃rũt indaginẽ. vt extra de offi. dele. statuimus li. vj. ℋ Alias differentias int̃ ꝓseruatores ⁊ iudices vide no. e. ti. c. vl. in glo. penul. et sup ea li. vj. ⁊ ibi etiã posui de materia ꝓseruator̃ ꝑ modũ summe xvj. membra. an ꝛo dari possint ab alio q̃ a papa ibi scripsi qd̃ non sup verbo dietam. Et scias q̃ Mar. de pha. ꝓpter decre. illã statuimus fecit de cõseruatoribꝫ vnã magnã glo. quã non curo ꝓpter decre. vlt. eo. ti. ⁊ vtrobiq; notata satis plene. ℨ. ¶ Sed nũq̃d cõseruator põt cõmittere vices suas alteri. dici põt q̃ sic in hoc in quo ipe habet cãe cognitionẽ. puta in cognoscendo vtrũ iniuria vel offensa sit manifesta vel nõ. in alijs aũt non vt extra de offi. deleg. c. fi. et. no. q̃ hodie nullus potest esse cõseruator nisi solum epi. abbates ⁊ canonici cathedraliũ ecclesiar̃ presertim in dignitate cõstituti. Item nullus potest esse cõseruator eius qui suus est cõseruator. Item si de alijs q̃ de manifestis se scienter intromiserit potestatẽ vel iurisditionẽ aliquã exercendo eoipo per mensem ab officio est suspensus ⁊ pars hoc ꝓcurans in expensis aduersario cõdemnetur. Item nullus debet habere cõseruatorem sibi subditum exceptis regibꝫ. ⁊ hec habent̃ in constitu. Alex. iij. de offi. dele. quia de cõseruatoribꝫ. ℋ. Cuius mẽtem habes hodie eo. ti. c. fi. li. vj. ⁊ ibi expedit̃ q̃ nõ cõmittit nisi citationes ⁊ sententiar̃ denunciationes vbi etiã corrigitur quod de canonicis ecclesiar̃ cathedraliũ dicebatur in illa. ibi etiã prouidetur q̃ vltra vnam dietam quis nõ trahatur sed vt ibi scripsi sup̃ ver. dietam forma cõseruatoriarũ que dicit̃ concilij vienñ. in multis tollit illam cõstitutionẽ et ꝓmittit iudicialez indaginem ⁊ subdelegari totum ⁊ trahi vltra dietam dummõ non vltra quatuor. Et ex hoc vidi dubitari de pluribꝫ ⁊ sit primũ. Si monasterio hñti membra in diuersis diocesibꝫ dentur cõseruatores in diuersis locis cũ illa clau. an iniuriator vno cõseruatore presente vel infra dietam possit coram alio trahi ad quatuor dietas ꝫ non vltra q̃d̃ videtur fieri posse cũ verba q̃ ponderanda sunt ⁊ debẽt aliq̃d operari de dec. ad audiẽtiaz. de priuilegijs si papa. ℸ. j. in fi. li. vj. sint clara. ⁊ sic eis est standũ. nã ambiguitate cessante cessat q̃stio voluntatis. ff. de le. iij. ille aut ille. ℸ. j. ⁊ l. nõ aliter. in prin. ¶ In cõtrariũ facit ratio decre. li. vj. ò rescrip. statutũ. ⁊ clem. eo. ti. c. j. Itẽ ⁊ si ius deficeret equitas boc suggerit facit. ff. de aqua plui. ar. in sum. ℸ. labeo in fi. iiij. di. erit aũt solũ eñ cuz vrgens ratio id̃ flagitat haberi debet ratio quatuor dietar̃. C. de dila. l. j. ar. ff. qui satisda. co. l. de die. ℸ. fi. seruari igitur debẽt iura de dieta loquentia q̃diu fieri põt. vt sic clausula ciuiliter intelligatur et quãtum min9 fieri potest discrepet a iure etiam si verba nõ patiantur. facit. xxiij. q. j. paratus. de rescrip. causam. de off. deleg. ex parte. ij. ff. de in ius vo. l. q̃uis. C. de inoffi. test. si q̃n. Item cũ littera sit odiosa q; per eã ꝓiudicatur ordinarie potestati de rescrip. ad hec. ⁊ clauꝫ. odiosa ledens euz qui cum dispendio alõge trahit̃. cõtra iura p̃dicta facit. C. de exac. tribu. apparitores in fi. ⁊ in aut. vt dif. iudi. ℸ. hec aũt oñia. ergo restringenda sunt. vt de fili. pres. c. j. li. vj. de reg. iur. odia. ff. de act. ⁊ obliga. in honorarijs. ℸ. pe. de bonis lib. si patronus testõ. ℸ. si patroni filius maxime cũ ⁊ hic verset̃ in cõmodum vtẽtis. ff. de vsufr. si cui9. ⁊ q; talis fuisse videtur mens principis ne graue damnũ alteri inferat̃ concor. vide de priuile. in bis in glo. ij. que mens ꝓualet verbis de elec. si postq̃. ℸ. j. cũ concor. lib. vj. ff. qui pe. tut. l. credendum ad tertul. l. ij. ℸ. si mater. de excus. tu. scire oportet. ℸ. aliud de pact. tale pactum ℸ. pater. Si cõseruator p̃sens ex psona iniuriantis. vl̃ alia noua causa esset suspectus impetranti subdeleget si forma id̃ patit̃. si nõ patitur vl̃ subdelegare nõ vult tunc iuste monasterium adiret remotiorem. ⁊ cessarent supius dicta facit de off. deleg. cũ plures. ℸ. j. li. vj. Est scõm dubiũ de clau. illa multũ hodie in cõseruatorijs vsitata. s. pñtibꝫ post quinquẽniũ minime valituris. an duret post quinquẽniũ iurisditõ quo ad cepta. teneo q̃ nõ vt scripsi in prie. decre. vlt. in vlti. glo. eo. ti. li. vj. Tercio dubitat̃ cõcessa. vt sup̃ dr̃ iudiciali indagine ⁊ q̃ subdelegare possit etiaz totũ ⁊ nõ obstante cõstit. Bonifa. per se ⁊ alios procedere etiam extra locum in quo deputatus ẽ cõseruator ⁊ iudex. an possint subdelegare hi qui de iure possunt esse delegati sed nõ cõseruatores. vt canonici ecclesiar̃ cathedraliũ quos constat delegari ⁊ subdelegari posse per decre. de rescrip. statutum li. vj. Et dubiũ sumitur ex decre. fi. predicta eo. ti. ⁊ potissime quo ad illa que requirunt iudicialem indaginem procedit dubiũ fortificatum per illud verbum cõseruator ⁊ iudex. quod in questõne ponitur de facto fuit nuper hec q̃stio mihi de apulea delata quaz adoptiuo cõicani. qui illam disputauit. ⁊ mecũ tenuit q̃ iste nõ est purus delegatus sed est conseruator hñs potestatem prorogatam ad q̃dam prohibita sed decre. vlti. predic. de offi. dele. ℸ. vices li. vj. aperte ꝓbat q̃ si ex beneficio litterarũ cõpetit conseruatori cõmittere necesse habet cõmittere personis in dignitate vel personatu constitut. in ecclesijs cathedralibꝫ vel collegiatis clau. igit̃ q̃ possit per se vel aliũ vtilis est in hoc. q̃ exceptis citationibꝫ ⁊ denũciationibꝫ sententiarũ non poterant cõmittere modo possunt ex vi clauſ. predicte nõ sunt aũt priuilegiati circa psonas q̃bꝫ fienda est cõmissio. stat igitur in suis finibꝫ virtus illius clau. maxime in materia restringibili qualis est ista. q̃ iudiciarũ ordinem tollit. ⁊ extendit̃ ad futura quod simplex iurisditio delegata nõ facit. de rescrip. ad hoc. ⁊. c. fi. ⁊ vi de q̃ scripsi in prie. decre. vl. li. vj. sup verbo dietam. ⁊ dic q̃ nomẽ ⁊ officiũ cõseruatoris retinet licet eius iurisditio amplietur vt dixi in decre. predic. in summa ⁊ fateor eum iudicem sed non simpliciter delegatuz sed delegatum cõseruatorem ⁊ sic non obstat illud verbũ cõseruator ⁊ iudex immo facit pro ⁊ facit ipius cõseruatoris descriptio quã posui in summa predi. in prin. ⁊ quomõ prorogatum primã naturã retinet. vide extra eo. ti. de offic. deleg. p. ⁊. g. ad fi. vlti. glo. ⁊ sup ea si latius videre vis quere q̃stionẽ de qua sup̃ copiose et subtiliter ꝑ tractataz. s. q̃ teneat in totũ subdelegatio. ℸ. o q̃ solũ quo ad iudicialez indaginem. tercio q̃ in nullo membro teneat ⁊ hoc placuit. vt. s. ℨ. ¶ Item q̃ estis iudex pedaneus q̃ non põt cognoscere de cã liberali. C. de peda. iudi. l. ij. C. de iudicijs. l. quot. vel rationalis qui nõ põt cognoscere de cã ingenuitatis. C. vbi cau. sta. agi. de. l. iam dudũ. vel de alijs minoribus mgr̃atibꝫ. qui nõ cognoscũt de magnis. C. de defen. ciui. defensores. in aut̃. e. t. ff. de iurisdi. om. iudi. mgr̃atibꝫ vel quia cognitio iure cõi vl̃ municipali interdicta est vobis. vt ibi. ⁊. ff. ad munici. inter cõuenientes. ¶ Item q̃ nõ potestis vos intromittere q; in hac cã bñ vl̃ male ꝓnũciastis. vt. s. dixi. ℵ. item q̃ functus. vl̃ q; appellatũ ẽ a vobis. ij. q. vj. in fi. C. de ap. eos in pn. cõ de ap. vt debitus. vl̃ cã ẽ alteri cõmissa. C. de testa. ꝓsulta. cõ de offi. dele. postoralis. ℸ. preterea. ¶ Als aũt potest̃ ee iudex. q̃cũq; nõ ꝓhibet̃. ar. ff. de iudi. cũ pretor. ¶ Item generaliter quod cũq; opponit̃ cõtra testem et contra iudicem potest opponi. minor enim causa repellit iudicem q̃ testez quia facilius inueniũtur centũ iudices q̃ vnus testis ꝑm Uber. ℋ. vbi. s. ver. nõne in genere. ℨ. ⁊ no. ij. q. v. c. j. quod simpliciter nõ approbo. ℋ. Nec ipe Uber. approbat q̃ etiaz dixit se dixisse vt daret causaz studẽdi ⁊ de principali dicto loq̃tur auctor nõ de priori. ratione dicti. certuz eñ est q̃ testis esse nõ potest. nisi habens factum notum. ℨ. Item excipe de alijs q̃ habes. j. de sen. ℸ. sequitur. ⁊. ℸ. penult. ⁊ fi.

De Legato Rubrica.

H. Auctor in hac rubrica nihil est adiutus p suos practicos specialiter qui de legatis nil tractauerūt in libris. de quib dixi in proemio. Saluo q per Roffre. adiutus fuit im materia de pcuratiōib legatoz quā vide. j. §. superest. ver. illud quoq. vsq ad ver. legatus quoq quā in libel. iur. ca. posuit Roffr. rubrica de procurationib. in tractatu etiam dispensationuz. per quos extra illos libros adiutus fuerit ibi dicā. In alijs habuit necesse ad summistas recurrere z ad glo. Azo. tamen in sum. de off. procōsul. z legati nil profuit nr̄i summiste multum contribuere. Et vide de hoc ti. qō statim subdam z iura nostra antiqua loquentia de legat. nuncijs. Item de legatis iudicib scripsi. j. no. eo. ti. super rubrica.

QVoniam legati offm̄ seu potestas paucis prudentib innotescit sup q̄ dubia oriri vidim⁹ infinita. Et pitos adinuicē dissentire iccirco de offō legati plene tractare puidim⁹ z quoddā breue ac plucidū formare speculū legatoz. H. De ꝫ loq̄ndi mō quo in alijs rubricis nō vtit nō mireris. q̄ hūc titulū a pncipio fecit et publicauit speculator. ¶ Et q̄ sic publicatū erat in pma publicatiōe speculi hui⁹ illud nō inseruit. Postea mutato cōsilio z bene illum hic inseruit aliquib additis. Unde supra scda proxima colū. ver. sed nūquid idē. allegabat rubricam sequentem pro prima precedenti rubrice. z idem videre potes. s. ti. proxi. §. ij. añ ver. ꝫ pm. z. j. ti. proxi. §. fi. Z. Letez qm̄ q̄ sit eoz vl etiaz alioz in dispensando potestas semiplene a doctoribz iur. ca. traditum est iccirco sub hoc tractatu quadam noua doctrina plene de dispensationibus disseremus.

¶ Primo igitur de officio legati.

¶ Secūdo de dispensationib disputare intendimus vt sic binario nūero hui⁹ tractatus lectio ꝓpleatur.

¶ Nobis ergo primo de legati officio tractaturis videndum est.

¶ Quis sit legatus. z qualiter sit tractandus.

¶ Qualiter constituatur.

¶ Quot spēs sint seu genera legatoz.

¶ Quid ad legati pertineat offi. z que sit eius iurisdictio siue potestas.

¶ Utrum possit beneficia conferre.

¶ Que sint ei interdicta. Et soli sedi aplīci reseruata.

¶ Uñ z vbi. H. Hosti. de his fecit duo mēbra. Z.

¶ Quam valeat iurisditionē exercere.

¶ Qualiter eius potestas seu iurisditio finiatur.

LEgatus est. Seu dici potest qui cunq ab alio missus est. vt. l. di. pbytez. xxv. q. j. satagendū. iij. q. vj. hoc q̄ppe. xcvij. dist. nobilissimus. lxiij. di. ego ad fi. xciij. di. si q̄s legationē. j. di. iure gētiū. ff. de legationib. l. j. z. ij. z. l. sciendum. §. fi. siue a pncipe vel a papa ad alios. vt. ff. de offi. asses. diē. siue ab aliq̄ eccl̄ia ad papā. vt in autē. col. ix. de sancti. epi. §. si ꝫo epi siue ab aliqua ciuitate vel puincia ad pncipez vel ad aliū. vt. C. li. x. d̄ leg. p totū. H. Uide qd̄ ibi plene sup rubrica notat. Z. Siue etiā a cōsule. vt. ff. de off. pcōsul. z. l. obseruare. §. fi. z. l. se. z. l. legat. et. l. se. hinc est q legatus dr̄ vicarius muneris alieni. ff. de lega. vicarius. z. l. lega. ¶ Sed z nūcij quos apud nos hostes mittūt legati dicūtur quoz legatoz cā sancta res est. nā si q̄s eos pulsauerit hostib quoz legati erāt tradēdus ē vt illoz seruus efficiat. ff. d̄ legationib. l. fi. nos tñ hic principalit̄ de illo legatoz genere tractare intēdimus. quib a sede ap. certa pouincia gubernanda mandatur. extra de offi. lega. c. j. z. c. nouit. z. c. se. q̄ vocari potest missus dñicus. vt extra de regul. et trās. ad reli. c. ij. extra de frigi. z ma. c. j. vel apocrisarius. vt extra de elect. significasti. Episcopi quoq xp̄i legatione fungūtur. vnde qui eos persequit xp̄m persequi dicitur. vij. q. j. omnis qui. Itez sacerdotes legati xp̄i sunt vnde illoz iniuria ad xp̄m pertinet. cui⁹ legatiōe funguntur. vt. xxj. di. in nouo. ij. q. v. habet hoc pro ꝓnc. in fi. ij. q. vij. accusatio in fi. ¶ Honorandus autez est legatus z nūcius apostolice sedis. ac benigne tractandus tanq̄ domini pape vicez gerens. Et si quis secus tyrannice p̄sumpserit a gradu ꝓprio repulsus vltim⁹ omniū in ordine suo fiat. vt. xciij. di. c. fi. z eundo z redēdo in suis est necessitatib adiuuandus. vt extra de prescrip. accedētes. Et hoc quilibet episcopus in sua cōsecratione obseruat̄ se iurat. vt extra de iureiur. ego. q autem legatus domini pape sicut z ipse sit honorandus ꝓbatur. ff. offi. prefect. pre. aphri. l. vnica ibi credidit em̄ princeps ꝛc. xciij. dist. c. j. C. de sum. trini. liquet in prin. z fi. Unde in parabolis Salomonis. c. xxv. sicut frigus nimis in die messis ita legatus fidelis ei qui misit illum animā illius quiescere facit. vnde sedes apostolica honorat̄ in eius honore. vt. e. t. volentes. immo qui legatū apostolice sedis impedierit excōicandus est iuxta illud debent legati tristicia nulla pati. de iure em̄ gent. ē legatoz nō violādoz religio. vt. j. di. ius gent. vnde Alex. papa ait. si quis legationez. i. legatum impedierit non vnius sed multoz profectuz auertit. z sicut multis nocet ita et a multis arguendus est z bonoz societate priuandus. z quia dei causaz impedit. z statum turbat ecclesie ideo ab eius liminibus arceatur ab oīnib itaq̄ talis est cauendus. z nō in cōmunione fideliū vsq̄ ad satisfactionē recipiendus leguntur hec. xciij. di. si quis legationē nam legatus fidelis sanitas. H. Prouer. xiij. Z. Quies quoq populoz z disciplina spectaculoz ad eius curā pertinet vt. ff. de offi. prefec. vr. l. j. §. quies quoq. ¶ Sed nunquid legatus poterit excōmunicare z punire eos qui sibi vl̄ suis vel ei⁹ nūcijs iniuriā vel dānū inferunt vel eius iurisditionem impediūt ad quod omissa solita doctoz disputatione. que notari cōsuevit. xxiij. q. iij. inter querelas. z. c. gulliserius. z. ij. q. vij. si quis erga. Et. c. si quis ab episcopo. Respōdeo q legatus potest vlcisci iniuriā manifeste sibi vel suis illatam. ar. ff. de offic. rec. pro. l. senatus consul̄. extra de foro cōpe. cū contingat. ad fi. extra de offi. archidi. c. fi. xr. fi. Bal. q̄ honor quasi pape legato seu proconsuli eius debetur et non aliter creditur iudicaturus pro luce sapientie sue. l. j. de offi. prefec. preto. Item q̄ iste non habet superiorem nisi principem quē adire difficile est cum procul mittātur. Item isti non habent tempus determinatū z ideo ꝓ ppetuis sunt hūdi. ff. de excu. tuto. l. iurisperitos. Secus est in p̄si de puincie qui eligitur ad temp⁹ taxatum. ff. de iurisdi. om. iudi. l. qui iurisditioni. ff. de offi. presi. l. senatus cū si. ¶ Ecōtra si sua familia deliquit posset eā punire si ē ppetuus officialis secus si est temp⁹alis. ff. de penis. l. si q̄s forte. §. si quos. Naz q̄ dicit q p possint condemnare dicit q possint absoluere. ꝫ hoc essz inconueniens q̄ forte essent nimis gratiosi. Z. Et potest suaz iurisditionē impedientes punire. ar. extra de penis romana. li. vj. z de offi. delega. c. j. z. c. ꝓterea cū suis cōcor. ff. de offi. eius cui mand. ē. iurisd. l. vnica. xciij. di. c. ij. al̄s deluso⁹ia videret ei⁹ ptās. si cohertionē eius nō h̄rent. extra de offi. delega. ex l̄ris. potius em̄ hic iniuriā romane ecclesie proseq̄tur q̄z suā. vt. ij. q. vij. accusatio. ꝓm ea que no. extra de sen. excom. cōtingit. ¶ Quis aūt dicat̄ visitator z quis intercessor. z quid ad eoz spectet officium colligitur z no. lxj. di. obitum. z. c. cathamen ꝫ. lxxj. di. fraternitatem. vij. q. j. constitutū. potest autē esse legatus subdiaconus apostolice sedis. vt. xciij. di. c. fi. z etiaz diaconus. vt. xciij. di. §. j. z. c. j. z quicunq̄z superiori videtur. ¶ Prohi

betur iure ciuili esse legatus debitor reipu. sed non debitor fisci. ¶ Ponitur igit hec esse diuersa qđ ostendit etiam diuersitas rubricaꝝ. C. li. x. de iure fisci. et li. xj. de iur. reipublice. ⁊ vide. j. de resti. in integ. §. ij. ver. item quoq; ⁊ qđ ibi dicam in fi. ℨ. ¶ Item is qui postulare nō potest nec legatus esse potest. sed nec q̄ aliū accusat de crimine publico cogit legationez suscipere ad amicū seu domesticū accusati. vt. ff. de le. sciēdum ⁊ ar. ex̄ de accu. repellant. Item nō cogit quis amplius q̄z semel suscipe nisi necessitas subsit. vt. ff. đ mu. ⁊ ho. l. estimationē. §. fi. Item pater triū incolumiū liberoꝝ legationib liberat. vt. C. li. x. de legatio. l. j. ¶ Et est speciale in hoc casu cū alis requirantur quinq;. qđ dic vt ibi no. ⁊ eo. li. qui numero libero. l. ij. ℨ ¶ Debet quoq; talis legatus mitti qui in semetipo habeat spm̄ dei. ⁊ p̄cepta eius in cōspectu eius sint ⁊ qui Moysi. i. pape valde notus et familiaris sit. i. in quo sit claritas eius et legis scientia vt possint euz audire filij israhel. vt. viij. q. j. si ergo. vnde legit in Exo. c. xviij. q. Moyses viros dominū timentes in quib erat veritas. ⁊ qui odiebant munera cōstituit tribunos ⁊ centuriones vt populum iudicarent.

QValiter aūt legatus cōstituat licz ad nos non ptineat tractare qr hoc ex mittentis illū dependet arbitrio. tñ quia ex ꝓtute lrāꝝ ptās dependet ipius. vt ex̄ de priuile. porro. C. de mā. ꝑn. l. vnica. ad aliquaz instructiōem ꝓba q̄ in lris legationis modernis apponūtur tpib suppo namus. ⁊ cū negociorꝝ varietas varietatē formaꝝ req rat exemplo vnico sum cōtentus p̄misso em̄ prefationis studio. ¶ Quid vocamus exordiū. Et q̄plura pulcherrima videri p̄nt in formulario vl stilo romane curie sub hoc ti. vbi etiā forme multaꝝ grāꝝ q̄ solent cōcedi legatis p diuersas litteras describūtur sed concedūtur hodie multoplures. ℨ. sic subiūgi cōsueuit forma. Sane licet ad singulas regiones deo ⁊ ap. sedi devotas nr̄e cōsideracionis diffundamus intuitu tñ tales puincias in quib humane generis inimicus pacis emulus. Et zizanie seminator. Turbatōnes ⁊ scādala suscitauit oculo sereno cōspicimus. Et infra claustrū nostri pectoris p̄ dilectōne portamus. ⁊ ad illas ⁊ coꝝ incolas feruor nr̄e dilect. exuberat circa sui status prosperitatē cū affectionis paterne plenitudine cogitādo Verū quia innumerabiliū quasi negociorꝝ varietate distrabimur. et hūana natura nō patit. vt essentia nr̄i corpis tota simul in diuersis locis exhibeat se p̄tez illos in ptem aplice solicitudinis de latere nr̄o nonnūq; assumimus q̄b fore p̄cipimus celesti dono ꝓuisum vt in arduis negocijs sciāt ⁊ possit ꝓuide cōsulere ⁊ vtili cōsilio ꝓuidere attendentes itaq; ex psonā tuā dñs cōscientiaꝝ magnitudine ꝓuidētie munere circūspectionis gratia insigniuit humer tuis fortitudinis robur adij ciens vt ad laudē sui nominis onera grandia subportares. plenā quoq; de tuis meritis fiduciā obtinentes. ¶ Cōmendationes Albanen. legati in franciā habētur vbi. s. in ꝑn. sed lōge pulchrius cōmendatur missus in angliā in forma q̄ incipit p̄ futuri seculi. ante fi. Vbi narrat papa facta excusatione sui psonalis itineris ex ingruentiū negociorꝝ varietas non pmittit qđ deliberauit sabinensem vt forte ad fortia mittere ⁊ onera grādia humeris robustis imponere subdēs ad litterā. cū em̄ sicut experiētia didicim̄ dederit ei dñs os ⁊ sapientiā liguamq; adiecerit eruditaz vt sciat qñ debeat ꝓferre sermonē cū eius sicut adipe ⁊ pinguedine repleuerit aiam vt vigeat in ipso rectitudo iudicij cōsilij ꝓuidentia rigiditas censura in aduersitate securitas et in ꝓsperitate devotio in zelo sobrietas. Et in agendo strēnuitas ⁊ in arduis experiētia multipl̄r approbata speram̄ nō immerito ꝛc. ℨ. xpter optatā illam ptiū q̄etem de fratꝝ nr̄oꝝ psilio illic tanq̄ pacis an

gelū te duximus destinandū fraternitati tue in eius dē puincijs vices nr̄as ⁊ plene legatiōis offm̄ ꝓmittētes vt euellas. destruas. dissipes. ⁊ dispdas edifices ⁊ plātes ⁊ facies auctoritate nr̄a q̄cūq; ad honorē dei ꝓspe ruz statutū ptiū eorūdē ac reformatiōem pacis hmōi videris ptinere cōcessa tibi auctoritate simili ꝓdictores ⁊ rebelles q̄slibet p excōicatiōis suspēsiōis vel admonitiōis ammonitiōis aut depositiōis sniās siue alis p censurā eccl̄iasticā appellatiōe postposita ꝓpescēdi libera facultate nō obstātib q̄busdaz indulgētijs ꝛc. nos em̄ sententias ⁊ penas quas ꝓpter hec rite tuleris in rebellis ratas habebimus et faciemus auctore dño vsq; ad satisfactionē ꝓdignā inuiolabiliter obseruari datis. ꝛc. ¶ Antiquis aūt tempib sub hac forma legatus cōstituebatur forma. Valde necessariū esse ꝓspeximus vt sicut p̄decessorꝝ nr̄oꝝ fuit iudiciū ita vni cuiq; psone omnia cōmittamus ⁊ vbi nos p̄sentes esse non possumus ita nr̄a per eū cui p̄cipimus repsentet auctoritas q̄fobrem Petro subdiacono sedis nr̄e intra puinciam Sicilias vices nr̄as auxiliante deo cōmisimus. Nec em̄ de eius actibus dubitare possumus cui deo auxiliāte totū nostre eccl̄ie noscimur patrimoniū cōmisisse. vt. xciij. di. valde. Vel sic forma. ¶ Mādata celestia efficatius gerimus si nostra cum fratrib onera partiamur. proinde sup cūctas ecclesias scicilie vices apostolice sedis ministrare decreuimus quas nō loco tribuimus sed persone. Quia ex trāsacta in tevita didicimus quid de subsequēti cōuersatione tua p̄sumamus. extra de ꝓsump. mandata. debet ergo pati onera sua partiri ꝓut ibi no. ⁊ ꝓbatur in exodo. c. xviij. ꝑ fi. quod est cōtra quosdam romanos pon. q̄ sic quos volunt sibi in negocijs familiares efficiunt q̄ omnino alios a sua familiaritate excludūt cōtra sniam Grego. dicentis is qui cūctis ꝓeest omnib distribuat nec quicq; vni psone honorabilius exhibeat. vnde alij scrupuloso corde moneātur qr inhonestū ē vt alij satis habeāt. Alij ꝙo detrimentum patiant. vt. xvj. q. vij. c. j. debz aūt ꝓtinere lr̄a legatiōis p̄cipalē cām cōmissionis legati. vt. ij. q. j. in primis. patet ergo ex premissis q̄ legatus gerit vices dñi pape. vt. j. §. nūc ostendū. ℣. legatus igitur ⁊ eoipo q̄ p̄nceps vices suas vel plene legationis officiū alicui ꝓmittit in aliqua puincia videt illi omnē iurisditionē ⁊ omne imperiū cōmisisse in illa. vt in p̄di. c. valde ⁊. c. mādata. ¶ Hoc aūt scias q̄ legato in regno frācie ꝓstituto ꝓsueuerūt spāliter committi vienen. lugdun. ⁊ bissuntin. ¶ In stilo de q̄. s. forma p̄ma ⁊ scda nō fit mentio le. bissuntina ℨ. puincie. vt ex̄ de offi. deleg. nouit. Eūdē em̄ plures legationes suscipe ꝓhibitū nō est si sumptꝰ ⁊ itineris cōpendiū suadet. vt. ff. de lega. l. cundē. ¶ Ultimo nota q̄ legatus generalis de cōsilio collegij Cardinaliū ⁊ non aliter ē mittēdus vt ꝓbat. C. l. x. de lega. l. fi. vbi dicitur quotiens legatio destinatur vniuersos curiales qui iurta vbē ꝓsistūt si nō egritudine vl alia excusabili necessitate impediātur in locū curie p̄cipim̄ ꝓuenire ⁊ decreta sua ꝓpria subscriptiōe formare ⁊ sb examine p̄fecti ꝓtorio ppensa legatiōe res ordinetur. ⁊ ar. ex̄ de his q̄ fiūt a p̄la. si. cōsen. cap. nouit.

¶ Sequitur videre quot sint genera legatoꝝ ⁊ quidē tria sunt nam alij sunt laterales alij cōstituti. alij nati. ¶ Laterales sunt qui a latere dñi pape emanant. potest autē dici de latere dñi pape missus etiam si nō sit cardinalis. puta aliquis officialis eius. vt capellanus. vel familiaris. vel etiam extraneus. dū tamen ab eo mandatum susceperit oraculo viue vocis vt sic tetigerit fimbriā vestimēti ei⁹ quo ad hoc salu⁹ ⁊ priuilegiat⁹ sit ꝑm dom. me. ¶ In sum. huius ti. §. ij. cuius sunt verba sequentia. ℨ. v. di. ad eius ar. ad hoc ex̄ de maio. ⁊ obe. per tuas. ⁊. pciij. di. c. fi. ⁊ melius

viij.q.j.si ergo:ad fi. extra de ꝓfecra.ec.vel al.qđ in du
bys. Hinc est ꝙ epis a curia ꝛenientiby ob reuerentiaz
summi pontificis quẽ tetigerũt 7 osculati sunt: vt extra
de ꝛpiuil'.cũ olim essem⁹.ꝓcessionaliter obuiar'. Sed ro
mane vsus eccl'ie solos legatos cardinales de latere vo
cat.vt.ij.q.vj.decreto.7 extra de sen.excõ.ad eminenti
am.extra de offi.lega.volẽtes. Illi em̃ summo pontifici
i ꝓsilys 7 in arduis negocijs assistũt. extra đ of.del.ꝛe
nerabili.extra de dilar'.exposuit:in fi.de resti.spo.pisa
nis:in fi.extra de fi.instru.cũ Joannes:ppe fi.7 ad hoc
C.de iustiniano.C.cõfir.l.vnica.C.đ cadu.tol.l.vnica.
respõ.j.qz pars corpis eius censet':vt.vj.q.j.§.vez.ꝛ.
siquis est cũ militib'.C. ad.l.iul'.ma.quisqs.7 in locũ se
natoꝛ succedũt.vt.xcvj.di.cõstantin⁹.vnde eccl'ia ba
bet senatũ.xvj.q.j.eccl'ia hz. Cardinales em̃ sunt sacer
dotes leuitici generis qui dño pape in executiõe sacer
dotalis officij coadiutoꝛes existũt.vt extra qui fi.sint le.
ꝙ venerabilẽ.§.ratõiby.hi aũt legati tanqz ipe dñs pa
pa sunt honoꝛãdi.vt.s.§.j.7 sunt maxime auctoꝛitatis.
vnde 7 sicut honoꝛis ꝓgatiua letant' sic ampliori au
ctoꝛitate in bñficioꝛ collatiõibus 7 in alys fungunt':vt
extra de off.leg.officij.li.vj.7.c.excõmunicatis.7.j.§.su
peresť.ꝛ.illud quoqz. Nec est credendũ ꝙ ipi aliter in
dicent qz ipe dñs papa iudicatur⁹ esset:vt in pre.§.su
peresť.ꝛ.est aũt. Cõstituti ꝛo ꝓprie sunt qui nõ ema
nant de latere:sed eis cõmittit' legatõis officiuz.vij.q.j.
placuit.7 hi sunt minoris auctoꝛitatis.vt extra de offi.
leg.volentes.đ accu.cũ dilectus.nihil em̃ possunt extra
suam ꝓuinciã.ar.ff.de iurisd.om.iu.l.fi.ff.de offi.psi.l.ij.
7.j.§.nũc dicamus. Nati siue electi sunt qui nec ema
nant:nec eis specialiter cõmittit':ꝫ officiũ hoc est sue di
gnitati ãnexũ.7 hi magne sunt auctis:vt ꝓbat' extra de
off.lega.c.j.7 de ap.c.j.de fil'.pby.c.p.de his triby lega
toꝛ generiby legit' 7 no.extra de offi.leg.excõmunicat'7.
7.c.officij.li.vj.7.j.§.nunc dicam⁹. Dici ergo potest ꝙ
legatoꝛ alij sunt minimi vt nũcij 7 cursoꝛes.7 alij magni
vt nati.alij maioꝛes vt ꝓstituti.alij maximi vt laterales.
Item no.ꝙ legatus de latere emanãs excedit in qua
tuoꝛ legatũ natũ. Primo in absolutõe excõmunicato
rum.ex de offi.dele.excõmunica.put.j.§. nunc dicam⁹
plenius disserem⁹. Secũdo qz illo psente nat⁹ tanqz mi
noꝛ suis insignijs non vtitur nec officium legatõis exer
cet.vt eo.ti.volentes.extra de priuil'.antiqua.xxj.di.de
nigz. Tercio in bñficioꝛ collatõiby.vt in pdic.c.officij.
H.vide de hoc in.iij.glo.sup ea. Z.7 dicetur.j.nunc
§.tractemus. Quarto in pcuratõiby:vt ptz extra de cẽ
si.pcurat'.respõ.j.7.§.j.H.7 vide qđ ibi dixi in glo.te
ne ꝙ.Z.non em̃ ita pcuratur ille q ordinari⁹ est 7 ĩ do
mo sua cõsistit sicut iste. Item excedit ꝓstitutũ in ex
cõmunicatoꝛ absolutõe:vt in pdic.§.nũc dicam⁹.ver.
circa.7 in bñficioꝛ collatiõe.vt.j.§. nũc tractem⁹:in pn.
Hoc etiã no.ꝙ psente legato de latere insignijs vtẽ
te patriarche cessant portare crucez ante se:vt extra de
priuile.antiqua.H. Vidimus certas ꝓgatiuas car
dinaliũ in quib' excedũt alios legatos cum sunt legati.7
vide qđ scripsi post Hosti.in decre. antiqua hic allega
ta sup verbo insignijs.s.ꝙ transeũtibus mare vtunt' ve
stibas rubeis.palafredo albo.freno et calcarib' de aura
tis.ꝫ sine literis credit' ei asserenti se legatũ exquo cardi
nalis est.de hoc quidã contra.7 vide.j.pri.§.ꝛ.quid si
đ legati.alias ꝓgatiuas 7 alios legatos collige đ elec.
7 sine legatõe priuilegiati sunt sup non residendo in ti
tulis vel bñficijs suis.vt dicam.j.de cle.non residẽ.in fi.
Itez ꝙ eis credit' sup actis coram se licz scriptura non
appareat sup hoc.vide qđ scripsi de ap.cõstitutus:su
per verbo assertõem.7 ibi remissi ad ti.j.de teste.§.j.ver.
quid si aduocatus: vltra med. vbi vide dictũ Clemen.
iij. Item ꝙ specialiter sunt priuilegiati cõtra offen
sozes in decre.felicis:de penis.li.vj. Itẽ de priuilegio
decre.qz piculosuz.de sent'.excõ.li.vj.vt ibi scripsi post
Hosti.7 sup.j.glo.decre.secũde:de cle. non resi.7 vide
qđ scripsi de scisma.c.vno.super verbo ordinatis.li.vj.
Item ꝙ hoc dico idem de alys.vj.priuilegiat'.episco
poꝛ.nõt.in decre.vlt.de priuil'.li.vj.in gl.penult.de quo
rum vltimo qđ cardinales exprimit nullũ est dubiuz in
clem̃.de cele.mis.dignũ. Sunt etiam vel fuerũt priui
legiati circa decre. Jo.exercabilis.vt ibi patet.ver.nos
itaqz.Z.

Superest videre quid ad legati ptineat officium:7 que sit eius pote
stas.7 quid ad ipsius ptinet officiũ cõmissam
sibi ꝓuinciam tenere pacatã:7 eaz purgare malis homi
nibus 7 eos punire:vt.ff.de offi. psi.l.ij.7.l.cõgruit.ex
tra de offi.iudi.ordi.c.j.quies em̃ populoꝛ 7 disciplina
spectaculoꝛ ad illum spectat:vt.ff.de offi.prefec.vr.l.j.
§.quies quoqz. qz missus est 7 cõstitutus sup gentes ꝓ
uincie sibi decrete.vt euellat vicia 7 dissipet malos:edi
ficet virtutes 7 plantet bonos.vt in constitutiõe Clem̃.
pape.iij.eo.ti.ex parte.H.de qua fuit sumpta decre.ij.
eo.ti.li.vj.vt ibi no.in.j.glo.Z.7 extra de maio.7 obe.
solite:circa med.7.s.§.qualiter. Ad officiũ legati perti
net ꝓuincialiuz causas audire que per appell'.deferunt'
ad eum.vt extra de offi.leg.c.j.7.ij.q.vj. decreto.ꝓ sim
plicem aũt querelam ita demũ vt dicũt quidã põt ipas
audire siquis de imediate dũi pape subiecto:puta exẽ
pto.H. de his.j.ꝛ.sz nũquid legatus potest.el.iij.Z.
cõqueratur.vt.ix.q.j.penit. secus si de subiecto alicui
ordinario cõqueratur. nam tunc coraz ordinario debz
causa agi.vt in eo.c.7. xxv.q.ij.in gallariũ.sicut 7 metro
polis seruatur.vt.ix.q.iij.cõquestus.extra de offi.ordi.
duo.nisi forte de partiũ cõmuni cõsensu.ij.q.vj.a iudi
cibus.C.de iurisdict'.om.iudi.priuatoꝛ.extra de fo.com
petẽ.significasti.nec ob.extra de offi.leg.c.j. qz ibi loqui
tur de illo qui est simul ordinarius 7 delegatus.qz̃uis er
go ibi ratione ordinarie potestatis non possit ꝓ simpli
cem querelã adiri:ratõe tamẽ legatõis hoc fieri potest:
vt sic legatõ aliquid operet'.ff.ad municip.l.j.in fi.ff.de
vsufruc.si stipulatus. Non ergo poterit indistincte ꝓ
eos cognoscere de causis sbditoꝛ epoꝛ ipis epis omis
sis.quia hoc est speciale priuilegiũ dñi pape:vt dicunt
ij.q.vj.ad romanã.ix.q.iij.cuncta. Et in hoc ꝓcor. Vinc.
H.7 Jo.in tribus locis. vt scripsi eo.ti.c.j. super.ij.gl.
in prin.vbi etiam inuenies qui cõcordant opi. ꝓtrariꝫ q̃
sequitur.7 que vera est 7 seruatur.Z. Tu dic ꝙ lega
tus passim potest ĩ ꝓuicia sibi decreta cognoscere ꝓ sim
plicem querelam de omni questiõe ad foꝛ eccl'iasticũ pti
nente omisso quolibet ordinario. extra de fo.cõpe.c.fi.
quia roma cõmunis patria est.ff. ad munici. roma. ipse
em̃ plenissimã habet iurisdictionem:7 maius imperiũ om
nibus post principem.vt.j.§. nunc ostendendũ.ꝛ.lega
tus igitur.pdic.aũt.c.penit loquitur in defensoꝛe:non
in legato.vel loquitur in legato cogente sbditos prela
toꝛum cõqueri coram se suis ordinarijs ptermissis 7 cõ
temptis.vel loquit' quãdo legatus de tempali iurisditi
one ad episcopũ ptinẽte cognoscere cõtendebat quod
facere non debebat cum ratõe illius nõ sibi sed regi foꝛ
te subesset.H.quod dic vt de appel.romana.§.debet.
li.vj.Z.vt.viij.di.quo iure. Poterit ergo legat⁹ pas
sim de omnibus causis eccl'iasticis cognoscere.vnde se
parat matrimoniũ ꝓpter erroꝛem cõditiõis:vt extra
de cõiug.seruo.c.fi. Item cognoscit de questione q̃ ver
titur inter clericum 7 laicum:vt extra de re iudi.cũ ca
usa que.quod hodie in legato emanãte a latere cardina
li cõsuetudo compꝛobat generalis. In alijs autem non
sic.ꝙ tamẽ 7 illi possint habetur extra de re iudi.cuz ber
toldus. Sicut ergo papa per simplicem querelã potest
adiri qui ordinarius est singuloꝛ vt.ij.q.vj.siquis.7.q.
vij.metropol'.ix.q.iij.cuncta.extra de app.dilect⁹.extra

de priuil. antiqua. sic ⁊ legatus eius qui ipsius vicem gerit: vt predi. ℞. legatus igitur. Leges tñ ꝓtradicere videntur, ꝓhibentes etiam ad principez omissis medijs recurri. vt in aut. coll. iij. de manda. prin. §. sit tibi. in aut. coll. ix. vt differē. indi. §. siquis ℞o estimans. Luz ergo legatus ordinariā habeat iurisditiōem: vt. j. ℞. quid de sententia. generaliter ad ipius ptinet officium cuiuslibet excessus inquirere ⁊ corrigere causas diffinire ⁊ audire ⁊ eas delegare: ꝙuis ꝑ appellatōem ad eū non deferantur: vt extra. e. c. j. ⁊ extra de his que fi. a maio. par. ca. c. quāto. ⁊ de accu. qualiter ⁊ quādo. ⁊. c. inquisitiōis. ⁊ legatus ab eo potest mittere in pos. cau. rei seruan. ꝓpter ꝓtumaciā. ⁊ ab illo de leg. potest appellari ad papaz. ⁊ legato recedente vel decedente coram alio successore legato poterit pstari cautio de parendo iuri: ⁊ recupabit reus poss. et hec legunt extra de eo qui mit. in poss. cau. rei seruā. cum venissent. Si aūt priusq̄ dele. eius partes citauerit legatus ipe moritur vel reuocat. ita ꝙ suaz ꝓuiciam exinerit iurisdict. illi⁹ expirat. vt. j. §. finitur. H. vide qd ibi dicam in prin. Z. Potest quoq; legatus causas familie sue audire. ar. ff. de offi. rec. puī. l. senatusc̄. sul. C Sz nūquid legatus potest cognoscere de aliquā causa vel eam admittere de plano sine strepitu summarie ⁊ sine figura iudicij. de quo no. j. de inquisit. §. nunc tractemus. ℞. quid igit si. H. Hanc questionem vide quod no. de here. c. vlti. li. vj. in. iij. glo. Z. ⁊ videtur ꝙ non. qz bñficiū iuris nemini est denegandū. xxviij. dis. de his. extra de secū. nup. c. pe. ⁊ fi. nō cū potest minor tollere legem iudicior a superiori tot vigilus ⁊ laboribz adinuentā. vt extra de elec. eccl'ia. ij. in fi. H. ⁊ in clem. e. ti. c. ij. in prin. Z. C. de inoff. testa. si qñ. xxj. di. intantū. ⁊ c. inferior. xcvj. di. quis dubitet. extra de ma. ⁊ obe. cū inferior. xxviij. q. j. iam nūc. ⁊. c. se. lz successor cōditoris q̄ pari fungitur potestate illam tollere possit: vt extra de elec. innotuit. ff. de arbit. l. nam magistratus. ff. ad trebel. ille a quo. §. tempestiuū. vel ipe idem qui cōdidit: vt xxv. q. ij. §. si ergo. extra de sen. excō. inter alia. ar. contra nam legatus omnia videt posse que papa sibi specialiter non reseruat. quia vices eius gerit: vt. j. §. nūc ostendendum. ℞. legatus igitur. ⁊ potest ꝓcedere ꝑm equitatem quādo sibi videtur. vt extra de transact. c. fi. ⁊ apostolus. H. j. ad Cor. vj. ⁊. x. capitulis: ante fi. Z. cui⁹ loco legatus est dicit: omnia mihi licent. xj. q. j. aliud. hoc etiam ꝓbatur. extra de spon. cum in tua. ⁊ videt expressum. ff. de offi. ꝓconsul. si in aliam. §. fi. Sol. dici pōt ꝙ non potest tollere iura solēnitatis quo ad hoc: nisi sicut quilibet ordinari⁹ cui hoc licet in multis casibus: vt no. j. de libel. cōcep. §. nunc dicendū. ⁊. j. de teste. §. nūc tractemus. solus em̄ princeps potest suū ius alicui auferre: vt. j. §. nūc ostendendū. ℞. lvij. dez igit legatus cognoscere ⁊ cōmittere ordine iuris seruato. ar. extra de iureiurā. venientes: cum suis cōcor. ⁊ de iureiuran. ego. ⁊ est expressuz. ff. de offi. ꝓcōsul. nec quicq̄. §. de plano. ⁊. §. vbi decretū. que em̄ cōmunia sunt omnibus ꝓsidibz debet ꝓconsul obseruare: vt in. c. l. in fi. Solēnitates autē nō substantiales ⁊ in cor fauorē inducte partiū consensu remitti possunt: vt extra de rescrip. ꝓsenti: in fi. H. quam non habem⁹ hodie. Z. qd ꝓsequere ꝓut no. extra de offi. dele. de causis. Bal. Non ergo potest legatus ordinem iudicioū mutare: qd verum est ꝓcedendo. sed statuendo sic. l. j. §. penulti. ff. de fer. nō. Z. C Sed nūquid hic legatus potest d causa criminali. H. que requirit priuatōem officij vel bñficij als neduz legat⁹: sed etiam archiepus sine synodo de crimie episcopi cognosceret. sic fuit hic disputādo terminatū p. c. quia cognouimus. x. q. iij. in fi. ⁊ p. c. romana de offic. ordi. li. vj. in fi. vt plene scripsi. e. li. ⁊ ti. c. litigantes: in prin. Z. Episcopi diffinire vident ꝙ sic. ⁊ ꝙ sic hoc speciale i eo. ar. ad hoc. xvj. q. j. frater noster. H. vbi de hoc in glo. videt: ibi vide. Z. C Sed dic contra: vt. ff. de offi. ꝓconsu. solent. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. l. vnica. ⁊ in cō cor. positis. j. §. nūc ostendēduz. ℞. xvij. nisi hoc habeat ex speciali cōmissione. vt. ij. q. vj. decreto. ⁊. xxiij. q. iij. ille gladiū. ff. de testi. l. iij. §. itez diuus. ar. tamen cōtra. qz possit cognoscere licz non possit diffinire. nam ⁊ pconsul cognoscit de omnibus: vt. ff. de offi. ꝓconsul. l. j. licet non possit penam graniorē imponere: vt eo. ti. l. j. ⁊ concil. examinat causam criminalē epi: sed diffinire nō potest. iij. q. vj. q̄uis. ⁊. c. multum. Sed quid dices de causa episcopat⁹ vbi duo de eo litigant: nūquid legatus de hoc poterit cognoscere vel ꝑ appellat. vel per simplicez querelam. H. expeditū est ꝙ legatus de latere cognoscit ⁊ cōfirmat etiam si ep̄atus sint exempti. de elec. si abbatem. ij. Respō. li. vj. Z. videt ꝙ non. quia hoc est de maioribus causis quas sibi apostolica sedes reꝑuat vel in constitut. Alex. iij. de rescript. dilecti. H. de qua fit mēntio in decre. q̄uis: quaz statim allegat. Z. ⁊. xxv. q. ij. in galliarus. extra de appel. vt debitus. in fi. cōtra. credo ar. extra de appel. constitutus. ⁊ de elec. quia ibi permittimus. Non enim dicit mandamus: cum hoc possit etiam metropolitanus: ⁊ ipe omnia potest que ille: vt in predi. §. nūc ostendendū. ℞. legatus igitur. ⁊ vide in ℞. legatus quoq;. Nam ⁊ visitator potest examinare quis ex clericis melior sit: vt. lxxv. di. florentinū. ⁊ satis habetur expresse in cōstitut. Greg. x. de elec. q̄uis. li. vj. q̄ constitutio me ꝓcurante edita fuit in cōcil. lugd. potest em̄ legatus de latere electōnem archiepi examinare. vt extra de offi. lega. licz. ⁊ ꝑ consequēs confirmare: vt extra de elec. venerabilem. Sed si postq̄ examiataz ad sedem apostolicaz trāsmisit iterum eum examiauerit: nulla est ipo iure secūda examinatio: vt in predic. decre. lz. C Illud autem queritur vtrum ad delegatū possit omissis medijs appellari? Jo. no. ij. q. vj. si quis nostr: ꝙ nō. quia hoc priuilegiuz speciale domini pape: vt. j. §. nunc ostendēdum. ℞. xlvij. sed contrariū de facto obtinet. qz vices eius gerit: vt. s. quod dic plenius vt. j. de appella. §. nunc tractemus. ℞. ⁊ nūquid idem est. Sed ⁊ si ab eo appelletur ad papam debz humiliter appellationi deferre: vt extra de re iudi. cum causa que. ar. tamen ꝓtra extra de accusat. ad petitiōem. H. facit pro: cum ibi papa improbat sententiā latam ꝙ legatum post appellat. Si dicis ꝙ approbat eius acta. respōdet vt ibi no. i glo. ij. Z. C. Quid siquis ita dicit appello ad archiepiscopum. appello ad legatum. appello ad papam. vel qd si ita dicit. appello ad legatuz vel ad papam: reseruās mihi optionē coram quo malim prosequi appellationem. Item quid si a sententia suffraganei vna pars appellat ad legatum alia ad archiepiscopū: queritur quis in his casibus de appellat. cognoscet: de hoc tractatur in predic. §. nūc tractemus. ℞. sed pone aliquis. ⁊ seq. H. vbi dicam. Z. C Sed nūquid legatus potest suum officium in exemptis qui subsunt pape exercere ⁊ cansas cōtra ipos mouēdas audire. ⁊ etiam in eos si res exegerit animaduertere: videt ꝙ non. ar. xvij. dis. huic sedi. licz possit contra eos inquirere. ar. extra d sup. neg. prelat. sicut. §. fi. ⁊ extra de sta. mo. ea que. ⁊ in predic. decre. ad petitionē. priuilegia enim eoū perpetua debent esse. vt xxv. q. ij. seruatis. ar. ad idem extra de appellat. cōstitutus. §. j. ibi non vt appellatōi interposite ꝛc. ar. contra xvj. q. j. frater noster. H. Non loquitur de legatis d latere: sed de minoribus quos respōsales vocat. Z. Hic dicit Jo. ꝙ non potest. ⁊ melius facit legatus si abstineat ar. ff. de offi. ꝓconsul. nec quicq̄. Ber. contra. H. qd boc no. eo. ti. ꝙ translatōem. in. j. glo. Z. vt. xj. q. j. peruenit. non ob. eoruz priuilegijs qui per priuilegia eis cōcessa non eximūtur nisi a iurisdict. dioceſanoū non a iurisditione pape vl legatorum suorum. vt. xxv. q. ij. §. si ergo: prope prin. ⁊ ℞. q̄uis. extra de sup. neg. prelat. licz. vnde papa cōmittendo vices suas nec retinēdo exemptos illos etiaz cōcessisse videtur. ar. extra de offi. le. ve-

nerabili.extra de ꝓben. ḡue.7 de sen.excō.nnp.qđ in legato de latere emanāte admitti potest.vt ꝓbatur extra de ℟.signi.veniens. Rñ.j. H.li.vj.7 facit de elec.si abbatem.e.li. Z. In aliꝭ aūt non videtur:nisi hoc in suis ꝓuilegiꝭ specialiter sit expressuz.ar.extra de offi.iudi. ordi.graue. Inspicienda sunt ergo ꝓuilegia legati:vt extra de vsu pall'.c.fi.7 de ꝓuil'.pozzo.extra eo.excōmunicat.alioquin non est ei in omnibus credendū:vt j.p. xi.℟.7 ad hoc facit extra de iureiuran.ego. Premissa aut̄ 7 que infra sequūtur ad eos de iure cōmuni ptinēt exquo cōstat eos esse legatos:licz sup his mandatū speciale non ostendāt. Quid si delegati iurisdict'.dubitetur:dic ꝙ ea fieri debet fides ꝓ literas legatōis:nec ꝓuius est tanq̄ legatus recipiēdus 7 tractādus:vt extra de iureiurā.ego.nunq̄ em̄ apostolice sedis moris fuit absq̄ signatis apicibus vndecunq̄ legatōem suscipere.vt xcvij.di.nobilissim⁹.ad idez.lxiij.di. lectis.7 ar.extra de offi.dele.cuz in iure.de rescrip.cū ꝓtingat.C. de mandat. ꝓuin.l.vnica.7.li.x.de iure fisc.ꝓhibituz. Si igitur sedes apostolica alioꝝ legatos sine literis nō suscepit:nec aliꝭ etiam sine literis suos recipe cogunt'.naz qđ quisq̄ iur. in aliū statuit:ipe eodem iure vti debz.vt.ff.qđ quisq̄ iuris.l.j.extra de constit'.cū omnes.7 ꝓpter hoc apostolice sedis legati in ingressu decrete sibi ꝓuincie solent legationis sue lras publicare:ne ꝙs dinceps possit ignorantiā allegare.vt.xvj.di.qđ dicitis.extra de postu.prela.c.j.7 vt eoꝝ potestas perpetuet'. H. hoc non expedit eo.ti.c.ij.li.vj. nisi dicas 7 hec respicere special'r cōmissa:qđ nec expedit inquātuz sapiūt ipius legati gratiam.de offic.dele.si sup.li.vj. Datur tn̄ bodie litera legatis ꝙ q̄cito exinerint curiam ipoꝝ iurisdict'.sit perpetuata q̄ ad omnia sibi ꝓmissa.7 hanc habuit do.me.do. Carnoten̄. Z. �means ea q̄ no.j.§.finitur. Quidam tn̄ dicunt legato cardinali vl' alij noto 7 non suspecto absq̄ litere ostensiōe esse credendū.ar.in p̄di.c.nobilissimus.7 ij.q.v.que de causa.extra de loc.c.j.in fi.extra de offi.le. officij:in fi.7.C.de sum.tri.liquet:in ꝓuin.7 ꝓpe fi.qđ satis sustineri potest in his que ad legatū ptinent ex officio 7 iure legatōis.secus aūt quo ad alia q̄ speciale mandatum requirūt.indistincte tn̄ creditur eis.7 raro videmus de ipsoꝝ peti copiam potestate. Cōsulo igitur vt q̄cunq̄ aliq̄d a legato ꝛcipit qđ ad eū iure legatōis ñ ꝓtineat:siue fuerit dispensatio vl' aliud habeat sub publica manu tenoꝛē litere ꝓ quē talis potestas ipi legato est cōmissa specialiter. H. ꝓmuniter legati in talib⁹ ponūt in gratia quā faciunt totā literam cōmissionis eis facte de illis. Bal.ergo illud sufficit ꝙ in literis cardinalis tenoꝛ cōmissionis papalis inseratur.ar.ff.de admi.tut'.l.cyrographis:in ꝓuin.no.j.e.§.℟.credit' quoq̄. Z.ar.extra de bereti.cum ex iniūcto.§.ꝙ si forte. Utrū aūt soli cardinali aliquid asserenti credat':dicam.j. de teste.§.j. ℟.itez ꝙ fuit. Sz quid si delegatōis litere ꝓdite sunt Dicūt Uber.7 Jo.ꝙ potest ꝓbare amissionē ꝓ testes 7 audiet'.C.de testi.testiuz:in fi.non tn̄ sufficit ꝓbare tenoꝛem litere nisi 7 ꝓbetur illā sine vicio eaz.vt extra de ꝓuile.cum olim:in fi.C.de fi.instru.l.fi.C. de edic.diui adri.tollen.l.j. Ber.℟o no.cōtra in p̄di.decre.cū olim. ar.C.de man.ꝓuin.l.vnica.extra de offi.dele.cuz in iure. vbi de hoc.qr nec esset supioꝛ coram quo hec ꝓbatio fieri posset.extra de elec. licz:in fi.alꝭ tamē vt dicit si honestus 7 notus sit potest 7 debz ei credi.vt in p̄di.c.nobilissim⁹. de boc.j. de edic.instru.§.restat.℟.quid si habet.7.j.de sen.§.fi.℟.si autē. Sz nūquid sufficit ꝓbare mandatū factū fuisse sine literis:dixit Jo.ꝙ nō.vt in p̄di.l.C.de man.ꝓuin.de legatus aūt bene pōt ꝓbare mādatū:vt in aut'.de litig.§.omnez.coll'.viij.et ar.extra de rescrip.ex parte.7 de offi.leg.ꝓudentiā. Tanc.℟o 7 eiꝰ sequaces dixerūt ꝙ non sufficit ꝓbare amissionē instrumenti:nisi originale ꝓbetur:qđ hic non est vlterius ꝓsequendū.7 vide.j.de ꝓbat'.§.videndū.℟. §nūquid.7 se.

Quid ergo siquis se ꝓ legato gerit cum non sit.qr sepe etiam cardinales mittūtur nūcij ꝓ certis negocijs sine pleno legatōis officio:nec ad ꝓuinciā certam. Et q̄dem dicūt aliqui. H. Hosti.in sum.e.ti.§.iij. post p̄n. Z. ꝙ valebūt eius sentētie si gentes ad eum bona fide tanq̄ ad legatum cōmuniter recurrebāt. quia ꝓmunis error facit ius.iij.q.vij.§.tria.ff.de offi. p̄to.barbarius. ff.ad mace.l.iij.quos ergo absoluit absoluti erūt:vt extra de sen.excō.ad eminentiā.sup hoc vide quod nō.extra de elec.c.dudum. ij.ꝓpe ꝓin. Sz nūquid legatus eccl'.ro potest concil'.celebrare:7 videtur ꝙ sic.particulare tamē:non generale.vt.iij.di.§.pozzo.xvij.di.regula.multa enim cōcilia particularia sine p̄sentia dñi pape p̄sente legato ro.sedis celebrata inueniūtur:vt.xvj. di.sexta.lxij.di.c.ij.j.q.vij.cōuenientibus. Sed Hug. Lan.7 Jo.contra. H.qui hoc no.in p̄dic.§.pozzo.7 in c.ideo. Z.nisi ad hoc specialiter destinetur vl' nisi hoc ei specialiter cōmittatur.7 ꝑm hoc intelligūt iura inuētia legatum cōciliū facere posse. talis em̄ legatus potest facere concilium generale si de generali fuerit ei speciali ter iniūctuz vel particulare si de particulari. ꝓuilegiū em̄ de cōcilio congregādo. H. super reservatis.7 sic ꝓcedit hoc dictum. Z. sibi ro. pontifex specialiter reservauit:vt.ij.q.vj.ideo.7 ideo non trāsit in generali legatione.vt.j.§.nūc ostendendū.℟.p̄missa.qr mandata iurisditōe generali non trāsit potestas cōcilij faciendi.vt ff.de offi.eius cui māda.est iurisdi.l.ij. 7 ar.extra de elec. qđ sicut:in fi.§ contra eos facit. H. dicit Hosti.vigēs ratio qui hunc ℟.posuit in sum.eo.ti.§.iij.in fi. Z. Nā metropol'.7 primas faciūt iure propio sua cōcilia ꝓuincialia 7 particularia.xvj.di.c.j.xcij.di.siquis episcopus vacans vocatis ad hoc suffraganeis suis.vt.xviij. di.in multis.c.ibi positis. extra de accusat'.sicut olim.et eps facit suā synoduz epalē cū clericis suis. vt.xvij.di. non oportet.xxxviij.di.quādo.xij.q.ij. placuit.7.c.episcopus. Non ergo omnibus his inferior erit legat⁹ romane ecclesie quo ad hoc.imo poterit concilū facere 7 ꝓuinciale 7 particulare cum epis' ꝓuincie sibi decrete.7 in eo constitutōes 7 statuta edere.vt.j.℟.potest etiā legatus. Nec ob. p̄dic.c.ideo. quia loquitur de cōcilio generali 7 vniuersali:qđ habz fieri vocatis epis diuersarum ꝓuinciarū. Item non ob. p̄dic.l.ff.de offic.eius cui man.est iurisdi.quia de alio dissimili cōcilio loquit'. H. scilicz circa manumissiōes fiēdas:vt ibi no. Item ibi nō loquitur de legato principis: § presidis. Et licet vera sit opi.ꝙ possit propter dubiū:tamen opinionū quādoq̄ id specialiter cōceditur.vt ptz in fino de quo diri.ū.§. qualiter:in ꝓuin.sub.j.de legatōe. Z. De cōsuetudine quoq̄ introductū est ꝙ legati de latere absolue possunt illos qui ꝓpter violentā manuz iniectionē in clericos in canonem late sentētie inciderūt. vt extra de off.lega.qđ translatōem.qđ dic vt.j.eo.§.nūc dicamus.ver. circa. Potest etiam legatus abbatem vl' priorē exemptum trāsferre. de hoc.j.§. nunc ostendendum.℟.xxij. Illud quoq̄ nō est omittenduz ꝙ legatus dū legationē fungitur inuigilari debet saluti 7 edificatōe cleri et populi sibi cōmissi. vt.ff.de off.p̄fec.vr.l.j.§.quies quoq̄. Naz legatus fidelis sanitas. H. Prouerb.xiij. Z. Nec debz subditos in procuratōibus inhumaniter aggrauare:nec in hospitijs p̄bendis ꝓuinciaz onerare.vt ff.de offi.ꝓconsul'.obseruare. Rñ.j.ne longe temporis victum breuis hora consumat. extra de censi.cum apostolus. Agere enim rem publicam vt diuitie augeantur damnabile est.7 ꝓpterea quadam ꝓuidentia militibꝰ stipendia constituta sunt: ne dum sumptus queritur predo crassetur.vt.xxiij.q.j. militare:prope ꝓin.talis enim cōcussor est:vt ibi in fi.nec ibi per potentiam legationis nomīe totum qđ leuitarum est in suos redigat vsus.vt xciij.di.diaconi.℟.singul'.nec cuz aliena iactura deside raret locupletari.vt extra de peñ.suaz.ff.de ꝓdi.indebi.

l. nam hoc natura. q; exquo auaricia creuit periit lex de sacerdote ⁊ visio de ppheta. vt in pdic. c. diaconi: circa medi. ℣. nūc aūt. ℙrandia igit eius sint ꝑm cuiusqꝫ loci mediocritatē: vt eo. ti. cū nuper. ⁊. x. q. iij. c. fi. sic agēs vt nulla eccl'ia seu ꝓlatus se indebite grauari rōnabiliter ꝙquerat. ꝫ patiatur ꝓiūgi eccl'ias ꝓcurādo que per se non sufficerēt sigillatim. vt eo. ti. cū instantia. extra de ꝓscrip. accedentes. De talib; em̄ ꝓtributis licet viuere: non de symbolis vel ꝙfertis. vt. xliij. di. non oportz. ⁊. c. non liceat. q; si debitū modū in exigēdo excedat iure poterit subditus denegare. extra de excess. ꝓla. sane. ⁊. c. cuz ad quorunꝺ. al's aūt nullus se potest ab ipsius ꝓcuratione excusare. nec ꝓtra hanc currit ꝓscriptio: vt in pdic. c. cum instātia. ℑn modo tñ ꝓcurādi forte ꝓscriptio locum hz. ar. in. e. c. §. sane. ar. tñ ꝓtra. e. ti. quāto. ℍ. hoc casu facit ꝓ ⁊ ꝓtra ꝓpter diuersas lecturas quas ibi scripsi in pe. gl. ℑtem ꝓ hoc cōtrario facit qꝺ no. j. ꝺ censi. ī fi. ℤ. Oz nec legatus seu nūcius absqꝫ manifesta ⁊ rationabili causa debz ꝓcuratōem recipe nisi ꝓsonaliter visitet. Et cum in vno loco oportuit eū necessariā moram cōtrahere: recipiat moderatas ꝓcuratōes ab alijs eccl'ijs vl' ꝓsonis que nondum fuerant suis ꝓcuratōibus aggrauate. ⁊ cū aliqua nō suffecerit per seipam due vel plures cōiungant' in vnū: ita tñ q; numer⁹ ꝓcurationū numeꝝ diez quib; hmōi morā fecerit nō excedat. vt. e. ti. ꝓcuratōes. ℑntelligo aūt moderatas expensas si fiat iuxta modū in suis literis statutū: vl' si non statutū sit iuxta decentiā sui status. ℍ. vide qꝺ dixi de censi. ꝓcurationes. in glo. tene q;. ℤ. Non em̄ cogunt' diuites pauperꝝ cibis vesci al's vti. vt. xlj. di. non cogant'. et ar. extra de ꝓben. de multa: in fi. ⁊ ꝑm cōsuetudinē alioꝝ legatorum. vt. ff. de leg. l. ij. §. fi. ⁊ extra de cēsi. sup eo: in fulautius em̄ ꝓcurādi sunt maiores qꝫ minores ꝓlati. ar. xxxv. di. eccl'ie. vt extra ꝺ censi. cū apostolis. ⁊. xxxv. di. §. al's ea demū: ꝑpe fi. vbi dicit' q; venialiter peccat qui pauperib; nimis delicata ⁊ sumptuosa cibaria ministrat. et vide. j. de expen. §. fi. ℣. ⁊ nō. q; expēse. ⁊. j. de salarijs. §. j. ꝑpe prin. ℍoc etiaz sciendū est q; legati de latere domini pape missi ⁊ alij honorabiles nūcij: puta epi abbates ⁊ capellani sui decēter recipiendi sunt ⁊ honorandi. alijs aūt minoribꝫ puta cursoribꝫ apostolice se. debz tm̄ in victui necessarijs ꝑ equis ⁊ ꝑsonis in domib; ꝓlatorū ꝓuideri nullis alijs sibi datis expensis. vt in cōsti. Alex. iij. de cēsi. lz. ℍ. Reuocata est. q; non inserta in. vj. vt in ꝓemio. vj. in fi. ℤ. ℑtem qñ nūcij vel alij legati apostolice sedis transeuntes aliquid ab ecclesiasticis personis postulabūt si ipi ꝓsentes vl' vicini sint debent facere copiam literaꝝ suaꝝ. Si ℣o sint absentes illarū transcriptuz autētico sigillo sigillatū ostēdere tenent'. alioquin nullus tenet' eis in aliquo rñdere. sed si ostēderint debet eis ꝑ numero ꝑsonaꝝ ⁊ equoꝝ in literis comꝑhēso iuxta tempus quo eos morari ꝓtigerit cōpetenter ꝓuideri: dum tñ illi dent suas patentes literas: ꝓtinentes quid quātum ⁊ qñ receperint ab eisdez: que litere loco ruz ordinarijs assignent'. ⁊ si absentes ꝑ ꝓcuratorez aut nunciū ꝓcuratōem exegerint soluentes debent trāscriptum literaꝝ sub sigillo autentico retinere. ⁊ sic sub aliquoꝝ testimōio soluere. nec petent ꝓcurat'. vel alia nisi ab illis in quoꝝ diocesis transitū fecerit: nisi forte alicui ꝓtingat eos morā ꝓtrahere. vel nisi forte aliqua diocesis ꝑm tēpus more inibi facte nimis in ꝓcuratōib; sit grauata. ⁊ hec obtinēt in legatis quibus in aliqua ꝓuincia plene legatōis officiū non est cōmissum. vt in ꝓsti. Alex. iij. e. ti. ne legati. ℍ. de qua dic vt ꝓri. dixi in decre. licet. ℤ. Ut aūt breuioribꝫ vtar legatus qꝺ loco apostoli est illius ꝙuersatōem ⁊ abstinentiā imitet' non multuz curet de spaciosis domib; de lautis cōuiuijs ⁊ multo labore epulis ꝙquisitis: vt. xxxv. di. eccle. princeps. de cōse. di. v. ne tales: in prin. non simulam ⁊ mella fastidiat. vt. xij. q. ij. gloria epi. bonis tñ et delicatis cibis vtat': vt in ꝓdic. c. non cogant'. Et melioribꝫ qꝫ ℑo. ei ꝑparet in glo. quam ponit in ꝓdi. c. cū instantia. Nec sup barbas pauperꝝ comessationes siue cōuiuia extraordinaria frequentet. nam species furti est velle de alieno largiri: vt ff. de furt'. l. si pignore. §. j. vnde ꝑm Aug. qui offert sacrificiū ex substātia pauperis: quasi qui victimat filium in cōspectu patris. vt. xiij. q. v. ī molans. et. j. q. j. non est putanda. Et siquis totū tribuit qꝺ alteri abstulit potius addit peccatum qꝫ minuat. vt. xiij. q. v. forte. Sumptus autem legato ꝓficiscenti dati non restituent' si decesserit in munere legatōis ꝓinsqꝫ ad patriam reuertatur. vt. ff. de lega. l. legatus ante qꝫ. ⁊. C. li. x. eo. ti. l. ij. sed illud obtinet quādo de publico sumptus legato subministrant'. Legatus autem sedis apostolice de substātia pauperū ꝓcuratur. ⁊ ideo caueat q; vltra victus necessaria nil imburset. xlvij. di. sicut hi: in fi. nam apo. sedis ꝑ magna parte ꝓ sua ꝓuilegia diuites a ꝓstatione ꝓcurationum eximit: cum potius paupes eximere debuisset. ℍ. ℍoc dixit ꝓpter hospitalarios ⁊ olim templarios: vel similes habentes talia ꝓuilegia: quibus an obstent verba generalia que ponūtur in literis legatoꝝ se pe disputatum est nec diffinituz: sed vide qꝺ scripsi de excess. ꝓlat'. c. vno. li. vj. super. j. glo. ℤ. Si autem legatus mortu⁹ non fuerit: nec alia vrgens necessitas fuerit: ꝫ sponte legatōem deseruerit tūc bene reficiet sumptus: vt le. ⁊ no. in ꝓdic. l. C. quo etiam casu punitur: vt j. §. punitur. ℑtem legato de latere cardinali debet' ꝓ curatio extra ꝓuincīā sibi decretam si forte cōtingat eum alio transituz facere: ꝑm do. m. ℍ. vide qꝺ dixi ꝺ censi. ꝓcurationes. in glo. tene quod ibi videbis q; legatis ⁊ cardinalibus taxat curia in iterādo. xl. florēn. ꝓ die in ꝓuincia ꝙo sua non fit taxatio: sed recipiunt vigesimamquintā redditꝰ. ℤ. sed alteri non nisi forte hoc habeant ex ꝓuilegio speciali. vt extra de censi. cū instā tia. extra de iureiuran. ego. ar. extra de offi. lega. officij. Et legatus de latere excedit legatuz constitutū in ꝓcurationibus. vt. s. §. sequitur. ℣. ⁊ no. Solent aūt legati ⁊ nūcij literas super suis ꝓcuratiōibus mittere ꝫ hac forma. Forma. Talis domini pape nūcius vel apostolice se. legatus tali episcopo salutem in domino ℑesu christo. cum ꝓ negocijs apo. sedis nos oporteat in tali ꝓuincia amplius morari: ⁊ iam receptarū ꝓcurationum tempus completū sit: decreuimus ad ꝓsens ꝓ tot futuris mensibus die tali inchoandis ꝓcurationes recipere ordinatas. Facta igitur de consilio peritorum distributione equali eccl'ijs ciuitatis ⁊ diocesis vestre tot libre ꝓ dicto tempore duxim⁹ imponēdas. quocirca imponēdi ac ꝓportionaliter exigendi per vos vl' alios dictam summaz cum moderatis ⁊ necessarijs expēsis ꝓ exactione hmōi faciendis ab eccl'ijs et eccl'esiasticis personis exemptis ⁊ nō exemptis ciuitatis ⁊ diocesis vestre ꝑm vniuscuiusqꝫ eccl'ie ⁊ loci facultates ꝓut fieri cōsueuit auctoritate nobis in hac parte concessa: paternitati vestre ꝓsentiū auctoritate plenam cōmittimus potestatem. nos ℣o exnūc contradictores quoslibet ⁊ rebelles: si legitima per vos monitione ꝑmissa de portione sibi imposita in ꝓfixo eis termino satisfacere cōtempserint: in his scriptis excōmunicatōis vinculo innodamus et eoꝝ eccl'ias eccl'iastico supponimus interdicto. quarū sententiarū denūciationē ⁊ publicationē ⁊ ꝓdictoꝝ etia si necesse fuerit absolutōem ⁊ interdicti relaxationem post condignā satisfactōem vobis tenore ꝓsentium duximus cōmittendas. pecuniam ipam nobis intra. x. dies a ꝓsentatione ꝓsentium computādos omni excusatione ⁊ dilatione cessantibus per aliquē vestꝝ certum ⁊ fidelem nunciū trāsmissuri. porro vrgente vos viarum difficultate cogimur exnūc vos monere ⁊ insu per in alijs scriptis excōmunicatōis in vos ⁊ in eccl'iam vestrā interdicti sentētias ꝓferre si morā vel difficultatem aliquam in ꝑmissis adhiberitis ⁊ ꝑmissa adimplere

cõtempseritis: vel si hac occasione aliquid vltra summã
pdictam a subditis vestris duxeritis extorquẽdum. scitu
riq; super psentatione psentiũ literarum fidem eaꝫ
dabimus portatori. ℑn prima autem impositõe opor
tet q; nuncij faciant fidẽ de apostolico mandato. vt. s.
ꝟ. pri. 7 ꝟ. quid si legati. 7 se. Nũcij quoq; 7 legati vi
atores ad instar forme pdicte suas literas hoc modo for
mabunt. Forma. Tali epo talis domini pape nũcius sa
lutem: literas apostolicas me recepisse noueritis in hac
forma. Clemens episcopus ẓc. Veniens igitur ad ta
lem locum pro executõe inũncti mihi mandati: vel trãsi
ens per talem locuꝫ pro sumptibus tot dierum quibus
ibi moram traxi recepi tantũ a tali pcuratore ipius cle
ri vestre ciuitatis vel dioce. dante ac soluẽte pro ipo cle
ro quum itaq; diuisim in partes onus facilius subporte
tur imponẽdi ac pportionaliter ẓc. vt. s. vsq; ibi pecu
niam ipam ẓc. ¶ Legatus quoq; cõstitutus potest re
uocare in irritum qd fit per literas apostolicas obten
tas tacito de pensione per alias quibus renunciatũ fue
rat obtenta. 7 decernere impetrãtem earuꝫ cõmodo ca
rere. vt extra de rescrip. ad audientiã. Vel dic q; ibi p
cessit legatus auctoritate mandati apostolici. Potest
etiam legatus de latere interptari mandatũ domini pa
pe: vt extra de postulat. prelat. c. j. ꝟ. nec valet. Ex offi
cio legationis potest interdicere totam terram regi ad
herentem: put ibi no. ℑm papam. ĩmo etiam cõmenda
tur pcessus eius contra regeꝫ francie factus post appel.
a rege interpositã: 7 post causas recusationis ppositas:
vt extra de appel. nouit. appellatõe autem ad dominuꝫ
papam interposita se non intromittat: put no. j. §. nũc
ostendendũ. ꝟ. xxiij. ¶ Electionem quoq; celebrataꝫ
de illo qui abiurato scismate ad ecclie redit vnitatẽ po
test legatus de latere dispensatiue cõfirmare. vt extra d
elec. quia diligentia. ar. tamen cõtra. xij. di. nos consue
tudinem. Hibi soluitur. 7 vide supẽ eo. §. ꝟ. sed dices.
Ẓ. Item etiã legatus de latere examinat quãdoq; qd
est notoriuꝫ. quia non est sibi notorium. 7 papa defen
dit 7 excusat eius processuꝫ. vt extra de elec. bone. j. 7. c.
venerabilem. ¶ Facit etiam legatus a latere consulatio
nes sup suis dubijs 7 ei respondet: vt extra de elect. du
dum. j. de tempo. or. quod translat. 7 de do. 7 contuma.
cum dilecti. 7 extra de priuileg. recepimus. et. c. quia cir
ca. de sen. excõmu. officij. etiam quo ad forum anime. vt
extra de pe. 7 remiss. officij. 7 papa libẽter debet eius cõ
sulationes 7 relationes audire: ne illius videatur decre
scere auctoritas si eius cõsulta veluti ppbanorum pre
ces a suis aditis repellit. vt. C. de offic. vicar. l. ij. consu
lit etiam dominũ papam legatus de latere super proces
su per legatum non de latere factum vtrũ valeat: vt ex
tra de elect. officij. Delegatus autem legati ipsum lega
tum cõsulere debet in dubijs iuris et non papam: vt. ff.
de offic. proconsul. 7 leg. l. solent. §. legatos. ¶ Proficit
etiam irregularem 7 in minoribus ordinibus constitu
tum in abbatem: vt legitur 7 no. ℑm papam extra de eta.
7 quali. tuam. 7 de corpo. vici. exposuisti. ¶ Potest eti
am cõmittere alijs predicare crucem: excõmunicare: ab
soluere: dispensare cum irregularibus: 7 iniũgere peni
tentias si hec fuerint sibi ꝓmissa: quod alius facere non
posset: vt extra de legat. c. fi. Si ergo dominus papa ali
quid agenduꝫ specialiter legato ꝓmittit vel aliquem de
provincia sibi cõmissa ad eum remittit legatus non co
gitur hoc specialiter perficere: ĩmo poterit hoc alij cõ
mittere agendum: vt ibi patet. 7 probat. ff. de off. pre
sid. l. sepe. 7. l. se. sed 7 sine cõmissione potest ex officio le
gationis absolutionẽ ab excõmunicatiõe cõmittere: vt
extra de offic. ordi. c. fi. ¶ Potest etiam legatus statuta
facere que perpetuo durabũt: vt extra. e. c. fi. 7 extra de
ver. signi. c. ex parte. 7. c. super quibusdam. §. fi. in. §. fini
tur. ꝟ. Cuius. 7 ea interpretari vt ibi dicitur. Et ea excõ
municatiõis pena vallare. vt extra de locat. c. j. vnde et
papa cõcedit etiam quãdoq; aliquibus priuilegiuꝫ sal
uis institutiõibus legatorũ apo. se. vt extra de presb. ve
niens. Potest autez intelligi ℑm Vincen. H. qui hoc
no. in pre. c. fi. sed vide quod ibi dixi 7 statim sequitur.
Ẓ. de illis statutis que perpetua sunt que legatus edit
in concilijs puincialibus: de quibus loquit Brat. iij. di.
§ porro. lxxvj. di. vtinam. de alijs autem pceptis 7 inhi
bitionibus aliud est: vt. j. ver. sed nũquid potest. ¶ Sz
per quem absoluẽtur violatores statutorũ ipsoruꝫ: re
spondeo per ordinarios locorum. extra de sen. excõmu.
nuper. Vtrum autem in cõdendo statuta requiret pre
latorum cõsensum: no. ℑm papam extra de offi. legat. c.
fi. H. et tenet q; non vt ibi scripsi. Ẓ. Quid de sentẽ
tia quam ferret sub hac forma: quisquis furtum fecerit
sit excõmunicatus. extra de sen. excõmu. a nobis. j. dic q;
valet 7 durabit legatione finita. vt extra de locat. c. j. et
j. ꝟ. sed nũquid. Legatus enim est iudex ordinarius: vt
extra de offi. lega. c. j. 7. c. fi. 7. C. de offi. rect. prouin. qui
ordinariam. 7. l. se. Ad idem. ff. de offi. pconsul. l. j. 7. ij. 7
C. de offi. eius qui vi. alterius iudi. obti. l. j. 7. ij. quia ba
bet imperiuꝫ in prouincia sibi decreta. vt. ff. de offi. pro
consul. 7 ideo. Legatum cm si sit cardinalis dicimus si
milem procõsul. ar. ff. de offi. proconsul. l. j. 7 fi. extra de
sen. excõmu. ad eminentiã. quia cardinalis sumit ex cõ
siliarijs domini pape. vt. s. §. sequitur. sicut 7 proconsul
olim eligebatur ex cõsulibus vrbis rome ad aliquaꝫ pro
uinciam regendam. ff. de offi. presi. l. j. ar. de offi. questo.
l. j. §. ex his. vel potius prefecto prorio ℑm dominũ meũ.
ar. extra de appel. nouit. 7. C. de episco. audiẽ. episcopa
le. Et q; legatus cardinalis sit similis pconsuli 7 ordina
riam habet iurisdict. habetur expresse in cõstitutiõibus
Clemen. iij. eo. titu. ex parte. H. vide qd dixi in prin.
huius. §. Ẓ. Alios autem singulos legatos dicimus si
miles psidibus. ar. ff. de offic. presid. l. ij. Illi enim presi
des prouinciarũ dicebãtur qui cum non essent prius cõ
sules eligebãtur ad regimina puinciarũ. Preses autez
nomen generale est. nam omnes legati cesaris 7 alij om
nes prouincias regentes licz senatores sint presides ap
pellantur. vt. ff. de offi. rect. prouin. l. j. 7 preses prouin
cie ordinarius est. vt. C. li. x. d legatio. l. si quod extra or
dinarium. 7. j. de offi. ordi. §. fi. ¶ Preterea apparet eũ
ordinarium esse: quia vniuerse cause criminales et ciui
les totius puincie sibi decrete referũtur ad eum: vt ex
tra de offic. legat. c. j. Cum ergo hoc possint alij ordina
rij facere: vt in pce. decret. a nobis. extra d sen. excõmu.
multofortius legatus poterit hoc. quia habz maius im
perium in puincia post principem: vt in pre. l. 7 ideo. et
eo. titu. si in aliam. §. fi. 7. l. nec quicq; in prin. Vicarius
etiam ordinariam habet iurisdict. vt no. extra de offi. or
dina. quia in plerisq; 7 hec valent ad dispositionẽ que
stionis illius que sequitur: vtrum videlicet legati indul
gentie perpetue sint. ar. tamen contra q; legatus habe
at de legatam iurisdict. non ordinariam. xxv. q. ij. igitur.
7. c. se. H. In his duobus large ponitur ver. de legatio
nis sequẽs non facit. Ẓ. 7. c. in galliarum. ¶ Potest eti
am indulgentias pro edificatiõe pontiuꝫ 7 ecclesiarum
huiusmodi cõcedere: 7 ille perpetue durant. quia indul
gentie extendende sunt. vt. ff. de consti. prin. l. fi. et extra
de donat. cum dilecti. prout non. in predic. decret. de of
fic. legat. c. fi. Si enim episcopi et archiepi dare indul
gentias possunt: vt extra de pe. 7 remiss. cum ex eo. et. c.
sequẽ. multofortius ipe hoc potest. quia maius imperi
um habet in prouincia post principem: vt pdiri. ¶ Sz
nunquid iure legationis poterit excedere numerũ qua
dragenarium in literis indulgentiarũ: 7 videtur q; non
sicut nec episcopi vel archiepi hoc possunt: vt ĩ cõcilio
generali extra de peni. 7 remiss. cum ex eo. §. fi. Respon
deo licz ibi de legatis non fiat expresse mentio: tamẽ cre
do q; ipsi ppter reuerentiã dicti concilij ĩ hoc se debẽt
alijs prelatis cõformare: vt. j. §. nunc ostendenduꝫ ver.

lvij. nisi super hoc vel rescripto vel viue vocis oraculo aliquid eis cōcessum fuerit speciale. Sed nūquid potest aliquez ex aliqua causa reddere inhabilem ad beneficia ecclesiastica perpetuo obtinenda: videtur q̄ non. quia preses, puincie non potest alicui interdicere arte sua vti vltra tempus suum. ff. de pe. l. fi. ff. de postul. l. puto. §. fi. ar. contra. nam 7 prefectus vrbis ad tempus 7 imperpetuum potest alicui officium aduocatōis 7 negociatōez 7 pfessionem 7 forum interdicere. ff. de offi. prefec. vr. l. j. §. pe. et hoc puto 7 idem credo in laico ex causa quo ad publica officia. quia potest illum infamare per sententiam: que sententia facit ius et perpetuo effectum habet donec ille restitutōis beneficiū meretur. vt extra de hereti. si aduersus: in fi. 7 c. excōmunicamus. §. credentes. 7. ij. q. iij. §. notandum: in fi. 7 j. §. fi. Credo etiam q̄ quilibet episcopus potest hoc facere in sua dioceſi. H. facit clem. de pen. siquis suadente. ℣. ipius filij. Z. Quautem legatus possit ferre sentētias sub conditiōe: puta si quis sic fecerit talem penam patiatur: 7 q̄ post finitam legationem duret: pbatur. s. ver. 7 quid d̄ sentētia. nec obstat predic. l. de pen. 7 de postula. que loquūtur vbi iū index absq̄ cause cognitiōe penam infert sine temporis prefinitōe. que pena tempore sue administratōis tm̄ intelligitur durare. ar. extra de constitut. ex literis. l. dis. c. j. in fi. vnde si indignatus forte p̄cipit vel interdicit alicui ne aduocet post finitam legationem poterit aduocare. ff. d̄ pe. moris. secus si sentētialiter. H. vide quod scripsi. eo. ti. c. fi. super. j. glo. Z. Jtez, puincie episcopi 7 omnes alij legato subsunt 7 sibi obedire tenentur. 7 si forte aliquis episcopus ad ipius vocatōem venire cōtempserit mittendus est ad sedem apostolicaz suam innocentiam si poterit ostensurus. extra de appellat. cum parati. ar. tamē contra. xxv. q. ij. in galliarum. H. ibi limitata erat forma: nec expresse loquitur de legato. Z. Et ipe debet cogere clericos obedire p̄latis suis. nec debet dissimulare quin significet dom̄o pape ea que male aguntur: vt extra de instituē. ad decorem. 7 iudicare de episcoporū processibus: 7 eos ꝑm iuris tramites quādo expedire viderit reuocare 7 emendare potest. Creditur quoq̄ sigillo legati de latere. vnde creditur ei mittēti sub sigillo suo tenorem aliquorū priuilegiorum. extra de confir. vti. vel inuti. cum dilecta. 7 etiā delegati quādoq̄. quod dic vt. j. de remiss. §. vtile. ver. sed nunquid. Potest etiam cōgere dimittere bñficia ecclīastica eos qui illa minus canonice sunt adepti: non obstante cōfirmatione a sede apostolica obtenta sub illa forma: sicut iuste possides ꝛc. extra de cōcess. ꝓben. quia diuersitatē. sed ibi ex speciali cōmissione p̄cessit. Legatus etiaz qui iuit ad concedendū pallium alicui p̄lato potest ꝑm int̄pretationē ecclesie romane licite recipe ab electo equū vnum 7 electuaria vinū 7 similia. extra de symo. 7 si que stiones. ar tamen cōtra. quia in. vj. sol. cōmittitur symonia: vt eo. ti. ex tue. H. Solue q̄ ibi interuenit pactio: vt ibi dixi super. j. gl. Z. Et p̄o gallina furtum: insti. de reruz diui. §. gallinarum. non em̄ in totum debet abstinere ab exennijs. nec etiam auare modum exenniorum excedere. quia valde inhumanū est a nemine recipere: ꝫ passim vilissimum 7 per omnia auarissimū. sed nec exennia, pducenda sunt ad numerum 7 qualitatem. hec legūtur. ff. de offi. pconsul. l. solent. §. fi. Recipiat igitur confidenter esculenta 7 poculēta que intra dies proximos p̄digantur. vt. ff. de offi. p̄si. plebiscito. A donis autez 7 muneribus abstineat: vt in p̄dictis. ll. hinc est q̄ Moyses constituit tribunos munera odientes. vt. s. §. legat⁹ in fi. 7 ab illicitis exactōib⁹. quia si debet alios ad hoc cōhibere: vt. j. ver. in summa. multo fortius se. vt. j. §. nunc de episcopoz. ℣. in bis igitur. Jtem patriarcha legatus ex causa reuocat indulgētias dom̄i pape. H. illud de pape licentia. Jtem potius ibi temperatio q̄z reuocatio. Z. 7 etiam suorum p̄decessorum. vt extra de cle. nō resiđen. c. penulti. Jtem non potest legatus de latere cogere appellantem ad papam coram se litigare: vt extra de appel. si duob. quia quolibet omisso appellat ad papam. q. q. vj. ideo. ar. extra de appel. constitutus. Notandum quoq̄ est q̄ legatus de latere potest ecclesiam inordinatam in p̄bendis 7 in alijs ordinare. 7 papa sententialiter approbat quod per eum fit: vt extra de cler. exco. minis. ꝓposuit. Potest etiam grecos 7 heremitas propter inobedientiaz suspensos 7 excōmunicatos cum manuali absoluere promissiōe si nullatenus iurare volunt: vt extra de sen. excō. super eo. Potest etiā se opponere guerris 7 discordijs: 7 propter hoc de causa q̄ est int̄ duos reges cognoscē: vt extra d̄ iudi. nouit. §. j. Utrum legatus vel alius possit suspēdere interdictū in aliquam ciuitatem vel castrum p̄latū: colligitur ex bis que nōt. extra de appel. ad hec quoniā. 7 c. dilectus. 7 ꝑm papam. c. vt priuilegia: quod. j. sequitur. Bñ facit autem legatus si interdictū per ordinarium p̄latū non suspendit. ar. in bis que no. j. §. nunc dicamus. ver. quod autem. De sentētia autem domini pape vel delegati sui intromittere se non potest: vt. j. §. nunc. ostendum. ℣. xxvj. Hoc tamē nota q̄ licz locus interdictus sit: tamē ibi potest celebrari de licentia iuris: vt extra de priuileg. priuilegia. 7 c. sequē. 7 etiam hominis: vt extra de appellat. dilectis: ꝑm quosdam. Sed si persona sit interdicta vel suspensa nō potest de licentia alicuius celebrare. nec suspendi potest interdictū in persona suspensa. de quo dic ꝑm papam. put no. in p̄dic. c. vt priuilegia. Sed nūquid legatus potest cōcedere aliquibus priuilegium q̄ tempore interdicti liceat eis interdictis 7 excōmunicatis exclusis ianuis clausis suppressa voce celebrare diuina. H. hodie questio ista supflua cum hoc liceat de iure cōmuni: de sen. excō. c. fi. li. vj. Z. Credo q̄ sic. 7 proderit tale priuilegium quātum ad sententias suas 7 suorum successorum in legatione nisi illi speciāliter reuocauerint illud 7 quorūlibet ordinariorū p̄uincie sue. quia 7 ipsi ordinarij simile priuilegiū quo ad suas 7 successorum sententias cōcedere possunt: nisi successores id expresse ex causa duxerint reuocand̄. quo ad sententias autem romani ponti. vel delegatoꝝ eius dicunt quidam tale priuilegiū non valere. ar. tamen q̄ etiam contra illas valeat. nam papa cōcedit. H. sup. quādoq̄. 7 hoc soluit contrariū. Jdem ergo si papa iterdiceret saluis priuilegijs legatorum. Z. Priuilegia saluis institutiōibus legatorū apostolice sedis. vt extra de p̄script. veniens. Pari ergo ratione in sua 7 sui delegati sententia non ītelligitur ea tollere: sed saluare. quia vult illorū statuta 7 priuilegia perpetuo durare. vt extra de offi. lega. c. fi. hinc est q̄ legatus potest ratiōe pacis cōmunitatis tolose 7 p̄cepta et statuta facere perpetuo duratura. vt extra de verbo. signi. super quibusdam. §. fi. Potest etiam legatus non de latere regem 7 reginaz male cōiunctos separe. vt extra qui fit. sint legati. per venerabilem. §. verum. Jtem is cui aliq̄ causa specialiter delegatur maior est legato generali cōtuz ad illam. nec legatus iurisdict. illius debz aliquatin⁹ impedire vl̄ relaxare. Nec sentētiam per delegatum lataz potest legatus iure legationis irritare: sed eam rite latā confirmare potest. 7 ad requisitionē siue mandatū delegat. cui obedire tenetur executōi mandare. vt extra de offi. lega. studuisti. extra de treu. 7 pac. c. j. §. j. 7 ar. xciij. di. p̄cipimus. 7 extra de offi. ordi. pastoralis. C. si aduersus rem iu. l. aduersus sentētiam. Dominꝰ tn̄ me⁹ visus rem iu. l. aduersus sentētiam. Dominꝰ tn̄ me⁹ visus cit q̄ delegatus non potest cogere legatū exequi si spōte hoc ille facere nolit. H. nisi als esset ordinarius in loco: ꝑm Vincen. vt scripsi in decret. studuisti. super vlt. glo. Z. Patz ꝫ ex p̄missis q̄ non pōt legatꝰ absoluere excōmunicatū a delegato dn̄i pape: 7 multominꝰ excōicatū ab ipo papa. nec de sentētia vl̄ pcessu illiꝰ se intromittere: nisi ad illius requisitōem: vt in p̄dic. decre. stu-

duisti ꝛ.xj.q.j.peruenit. vel dic ꝙ potest confirmare sen tentiã illius in ꝑmuni forma que parũ prodesset.ſ.cõfir mamus sicut iusta est.extra de cõcess.ꝓben.quia diuersi tatem.Sed hoc nõ placet.cũ cause aũt cognitõe nõ põt quia ꝙ ꝑsõs posset etiã infirmare.xxj.di.inferior de peni. di.j.verbũ.ff.de re iu. qui ꝑdẽnare.ff.de reg.iur. eius est ꝛ.l.nemo ꝛ vide.j.§.nũc ostẽdendũ.ꝟsi.xxxiij. ¶ Quid si is cui papa cõmisit inquisitõez negligẽs est nũquid le gatus põt illi ꝓcipere vt procedat de hoc.j.de inquisi.§. l.ꝟ.sed pone ꝙ. ¶ Hoc etiam no.ꝙ legatus debet cau sas cõmittere tm personis in dignitatiby seu in eccleſijs cathedralibus seu aliꝫ collegiatis honorabilius institu tis.vt extra de rescrip.presen. H. Quã non habemus. Z. Et legatus aplice sedis ꝛ etiam archiepi bene pos sunt aliquẽ trahere ꝑ literas suas vltra duas dietas a fi nibus dioce.ipius citati.ꝛ idem videtur de delegatis co rum cum hoc nõ inueniatur ꝓhibitum. cõstitutio enim illa de rescript.non nulli loquitur in delegato dñi pape. Alij autẽ contradicunt.Sed dñs meus dicit ꝙ ꝓtra li teras legatoꝝ excipi põt si per eas quis vltra duas die tas trahat.ar.extra de rescript.presen.Rñ.j.quicqd ta men ipe scripserit cõtrarium videmus vbi seruari. H. De archiepiscopis dic vt de offi.ordi.vt litigãtes li.vj. de legatis vero dic ꝙ coram se bene citant per totã lega tionem licet vltra duas dietas. Si vero delegant ipsi ꝛ ipsoꝝ subdelegati seruare debent decre.statutum de re script.li.vj. Z. ¶ Ceteruꝝ licet legatus alicui in aliqua causa simpliciter cõmiserit vices suas nihilominus pote rit reuocare ad se cãm licet ille ꝓcessit qđ non est in dele gato.de boc no.j.de remiß.§. que autez prope prin.ꝛ.s. de offi.dele.§.sequitur.ꝟ.ꝛ no.ꝙ simpliciter ꝛ.§.restat. ꝟ.item reuocato. ¶ Illud autem notandum est dñs pa pa ita reseruare debet quod fit per eius legatuꝝ ac si ipe fecisset.vt.ij.q.v.que de causa ꝛ.ff.d of.procu. cesa.l.j.in prin.extra de cleri.excom.mi.ꝓposuit.extra de appel.no uit.credere enim debet princeps eum qui ob singularem industriam explorata eius fide ꝛ grauitate ad huius offi cij magnitudinem adhibetur.nõ aliter iudicaturũ esse ꝓ sapientia ac luce dignitatis sue cui ipse foret iudicatur. vt.ff.de offi.pfec.preto.l.vnica prope fi.extra de rescrip. super literis prope fi.extra de offi.le.nouit.vnde non est intentionis dñi pape lites sopitas per legatum de ipsius latere suscitare.vt extra de in inte. resti.exposita.nisi ei sententia foret iniusta quia illam bene reuocat.vt extra de re iu.cum causa que. immo quod per legatum minus canonice fit qñqz ipe ex causa tolerat. vt extra de accus. ad petitionẽ.ꝛ idez bonoꝝ illi exhibẽdus est sicut ꝛ pape vt.s.§.j.ꝛ ipse facere dicitur quod eius legatus facit.ff. de admi.tu.l.ita tamen.§.gessisse extra de senten.excom. mulieres.xxv.q.ij.si ea. ¶ Porro priuilegiũ legatoꝝ H. Qui intelligantur quo ad boc legati et de materia huius.§.satis scripsi de for.compe.c.fi. super glo.fi. Z. Est vt legatione durante respõdere nõ teneant nisi de bis tãtũ que legationis tpe cõtraxerũt nisi forte legatõe finita in prouincia pmanserint.vt.ff.de iudi.l.ij.§.lega tis ꝛ.§.se.ꝛ.ff.de offi.presi.senatus.sed si ipi agunt ꝛ cõ tingat eos ꝓueniri respondere tenent nisi agant pro in iuria sibi illata vel pro furto vel damno.vt in ea.l.§.sed si agant ꝛ de legat.l. paulus rñdit.ij.ꝛ.l.se.põt tamen in alium cõpromittere.vt.ff.de arbi.non distinguemus.§. item si quis.legato autẽ tempus prodest exquo legatus creatus est nõ exquo romã venit.vt.ff.de le.l.legato. Itẽ qui in legationiby publicis versati sunt a ciuiliby muneri bus ꝛ oneriby excipiuntur.vt. C. de le.l.iij.li.x. In trans marina autẽ legatõe pfuncti vacationẽ biennio habent nõ tamen bi qui de proximo obsequiũ reipublice viden tur exhibuisse.vt.e.ti.l.ij. ¶ Itẽ preses prouincie fines prouincie excedere nõ debet nisi voti soluendi causa dũ tamen ei abnoctare non liceat.vt.ff.de offic.presi.l.illud ¶ In summa nota ꝙ ad officium legati pertinet vt in adeundo facilem se prebeat ita tamen ꝙ se contemni nõ patiatur nec in vlteriorem familiaritatem prouinciales admittat. nam ex cõuersatione equali contemptus na scitur dignitatis. H. facit.lxxxvj.di.qñ et quod ibi no. ꝛ extra de iude.ꝛ si iudeos. Z. Sed nec exscandescat ad uersus eos quos malaz causam fouere putat nec preciby calamitoꝝ eum alacrimari oportet. et ita ius reddere debet vt auctoritatem dignitatis ingenio suo augeat. H leguntur.ff.de offi.presi.obseruandũ.illicitos quoqz ex actiones ꝛ violentias prohibere debet ꝛ ne potentiores humiliores iniurijs afficiãt.ff.de offi.presi.illicitas in ꝑn. et.§.neqz.iiij.dis.facte ꝛ.xxiij.q.v. non frustra. ¶ Ultimo consulo legatis ꝙ tam in citationiby qꝫ in confirma tionibus ꝛ in dispensationiby et aliꝫ formis sequantur stilum curie roma. qui super iure fundatur. ¶ In summa enim nota.ꝙ quibusdã legatis plus concedit ꝛ quibusdam minus.quod ex suarum literarũ patet inspectõ ne.vt.s.ꝟ.nũquid legatus in fi. ¶ Quid si litere legatõ nis indeterminate loquũtur? Rñdeo plene est interꝑta tio facienda in eis extra de ꝟb.signi.olim.de dona.cum dilecti.ff.de consti.prin.l.j.quedaz tamen sunt que non transeunt quãtũcunqz sit legatio generalis.vt extra eo. quod translationẽ ꝛ.j.§.nunc ostendendũ. ¶ Illud eti am nota ꝙ supueniente legato maioris auctoritatis pu ta de latere minoris officiũ cessat qꝺiu ille ꝑsõs est.vt ex tra.e.volentes. H. Ibi ad literã notauit Vinc. omnia que sequũtur vsqz ad fi.§.vbi etiam scripsi in vltima gl. Z. Extra de priuil.antiqua. ¶ Sed quid erit de causis inchoatis coram ꝑmo.dic ꝙ ipe ãmodo se etiã illis nõ in tromittet.nam tutor gerere ꝓhibitus remotus esse intel ligitur.ff.de suspec.tut.l.he enim. ¶ Sed an secũdus su perueniens de illis cognoscet? Rñdeo vt.ff.de iudi.si iu dex extra de offi.ordi. pastoralis de eo qui mit. in pos.cã rei ser.cum venissent.ar.tamẽ contra qꝫ qui apud aliquẽ nomina edidit apud alium consulẽ manumittere nõ po test.ff.de offi.procõsu.l.j. H. De collega loquit non de successore ꝛ tamẽ impedito ꝑmo etiaz collega id agit vt ibi. Z. ¶ Idẽ quoqz erit de ꝑbendis quas minor sue do nationi reseruauerat.qm̃ secũdus eas cõferret.j.§.pri. ꝟsi.sed ecce. H. Ibi vide. Z. Item si aliqua acta ꝑfici enda erãt ille ꝑficient extra de fide instru.cũ.p. ¶ Quid de causis ꝓmissis ꝑ primũ ante secũdi aduentũ? Rñdeo nõ expirant cõmissiones si iudices ceperant cognoscere ar.extra.e.c.si.j.§.finitur. ¶ Sed ad quem appellabitur ab illis iudiciby? Rñdeo ad legatum de latere quasi ad successorem. ¶ Sed quis absoluet eos qui excõmunicati erant ante aduentum secundi? Rñdeo iste secũdus de latere tanqꝫ successor. ¶ Quid si lata snia per primũ se cũdus infra decẽniũ superuenit? Rñ. dixit Vinc.nõ de beri appellari ad scꝺm quia pares sunt licet ꝑmus factus sit ꝑnatus.ij.q.vj.anteriorꝝ.§.fi.ar.tamẽ ꝓtra quia secũ dus de latere maior sit extra eo.officiq. H.li.vj. verum est ꝙ est maioris honoris ꝛ potestatis qꝫ ille sed non est maior illius.i.super illum cum vtriusqz potestas ab vno dependeat. Z. ¶ Quid si primus extra prouinciã inci dit in canonem late sententie? Rñ. poterit absolui a secũ do de latere.quia primus inferior est illo quo ad boc.ar. extra.e.excõmunicatis.xxj.dis.inferior.extra de maio. et obe.cum inferior. ¶ Sed quid ecõuerso nũquid missus de latere poterit absolui a primo qui non habet executõ nem? Et videtur ꝙ sic quasi se subijciat illius iurisditio ni.ij.q.vij.nos si incõpetenter.ꝛ.q.v. mandastis. Cõtra credo vt in ꝑ.c.inferior. Nec cm̃ põt legatus de latere se subijcere alicui infra dñm papaz nisi in iudicio anime qui est casus exceptus.vt extra de pe.ꝛ re.c.fi. ¶ Sz nũ quid iste superueniens poterit corrigere ꝛ iudicare pri mum iam suspensum? Rñdeo sic super bis in quibus ex cesserit tpe suspensionis quia istius missi de latere est iu risditio.secus de bis que gessit ante huiusmodi aduen tum extra eo.studuisti.quia par in parẽ nõ habet impe-

rium.ff.de arbi.nam magistratus extra de elect.innotuit
¶ Sed an iste de latere poterit aliquid mãdare priusq̃
ingrediatur prouinciam? Rñdeo.videtur generaliter in
quolibet q̃ non.ff.d̃ offi.procõsul.obseruare.¶ Sed si
moram necessariam facit in via nũquid potest p̃mittere
legatum ad prouinciã ad quã vadit 7 videt q̃ sic.ff.e.l.
aliquando.j.§.nunc dicamus in prin.sed dic q̃ pre.l.nõ
habet locum in casu in quo loquimur qñ videlicet alius
legatus est in prouincia.qui nõ tenetur suspẽdere sue le
gationis officium nisi demũ viso legato de latere supue
niente.nec etiam hoc casu ante ingressum in prouinciaz
exercebit voluntariã iurisdic.H.Sup.quo ad illam p
uinciam exquo est ibi legatus licet minor.Et sic etiã in-
tellexit Vin.Z.Quod alias posset.vt in predic.§.nũc
dicamus.imo primus iudicabit 7 omnia faciet vsq̃ in ad
uentum successoris vel quasi.H.Hoc puto dictũ pro-
pter illos duos dies quib̃ deponit cingulũ ante successo
ris aduentũ in aut'.de administra. in fi.coll'.vij.Z.ff.de
offi.,pcõsul'.7 le.meminisse.7 valebit quicquid egerit do
nec nouerit illũ de latẽ aduenisse.vt.e.ti.l.si forte.¶ Sz
pone q̃ dñs papa primo legato cõmiserat diuersas cau
sas singulares exp̃sso nomine legationis.H.Sup.7 p
prio alias nõ procederet qd̃ sequitur.Z.7 ipe ante ad-
uentũ secundi in illis processerat apostolica auctoritate
nõ legationis nũquid post aduentũ secundi poterit in il
lis p̃cedere? Rñ.sic extra.e.studuisti.extra de offi. dele.
qm̃ de of.or.c.pastoralis.§.preterea.¶ Item quid si iste
de latere se transfert ad aliam prouinciã sibi similiter cõ
missam in qua primus nõ est legatus nũquid primus po
terit resumere officiũ executionẽ 7 legationis duz sic illis
abest? 7 videtur q̃ sic vt in prece.decre.volentes.ibi q̃s
diu legatus ff.7 ar.ff.de assess.si eadem. sed dic cõtra nã
legatus potest negocia vnius prouincie in alia tractare
vt extra eo.nouit.¶ Quid si iste de latere ibi remanet p
actis negocijs legatõis sue nũquid alius potest resume-
re executionem vel vsum sue iurisdit.videtur q̃ sic quia
alius videt cedere priuilegio.ff.de iudi.l.ij.§.omnes.sed
dic cõtra nisi tempus certũ esset sibi prefixũ extra de of-
fi.del'.de causis.¶ Sed quid si secũdus egreditur pro-
uinciam animo redeũdi ad illam? dic q̃ primus nequit.
vti iure suspẽso.Quia ille pro p̃senti habet'.licet em̃ ex-
tra prouinciã iudicare nõ possit tamẽ inde causas cõmit
tere potest 7 iubere sicut preses qui prouinciã egreditur
ff.de offi.prefec.vr.l.fi.videt' tamen de mẽte iuris q̃ hu-
iusmodi egressus nõ debet esse longe.ff.de offi.p̃si.illud.
j.§.finitur in prin.¶ Quid si iste de latere existens in p
uincia cõcedit primo vt suũ officiuz exequatur? Rñdeo
hoc nõ potest quia abdicãdo a se imperiũ nõ amittit.ff.
de offi.presi.legatus. nisi hoc faceret sibi subdelegãdo.
j.x.sed an hoc.¶ Quid si legatus de latere animo non
redeundi mare intrat? Rñdeo alius poterit immediate
iure suo resumere exercitiũ sue legationis exceptis cau-
sis inchoatis per delegatos a cardinali.¶ Quid de cau
sis ceptis coram ip̃o cardinali. Vel coram auditoribus
curie? Rñdeo dici potest q̃ illas finiet secũdus.s̃.x.sed
an secũdus.¶ Sed pone q̃ aura aduersa iterũ reducat
illum ad portum nũquid primus tenetur ei cedere? dixit
Vin.q̃ si in breui redit debet illum admittere.ar.de pe.
di.j.diuortiũ. quia in ingressu rome deponitur imperiũ
ff.de offi. procõsul'.l.fi.si autem longo tempore post re-
dit.finito legationis officio per longũ exitum ad p̃vin
ciam.nõ videtur ex necessitate admittẽdus.ar.ff.de iudi
cijs si longius.extra de renũ.ex transmissa.vel dic vt.j.§.
finit'.x.quid ergo.H.Sub eadem alternatiua ibi huc
remittit.sed iustior est istius causa qz necessaria.illius x̃o
volũtaria de quo ibi querit'.Z.Sed an hoc casu p̃mus
potest ei cedere si vult ob reuerentiã aplice sedis.Et vi-
detur q̃ nõ.s̃.x.quid si iste.vnde em̃ haberet iste iuris-
dic.si finita sit.ar.extra de offi.le.significantib̃ de conse.
di.iiij.queris.x.prin.Vincẽ.p̃.7 dicit q̃ reuiuiscit ex eo
q̃ recipitur.fingitur em̃ non recessisse sed voluisse rece-
dere.sicut qñq̃ quis non petijt sed voluit petere.ff.rem
rat.habe.amplius.preterea in ingressu rome dicit' impe
rium deponere.vt.s̃.et ita ante ingressum id habet licet
non habeat executionẽ cum nõ sit in prouincia.vt.ff.de
iudi.vendito.§.fi.sicut 7 primus legatus qui ibi erat p̃-
sente isto habuit imperiũ sed nõ executionẽ.si ergo ad-
mittit' poterit exercere.

Hunc tractemus.vtz
legatus possit beneficia p̃ferre.Et qui legat?
cardinalis põt ex sue legatõis officio bñficia
vacãtia p̃ferre.vt extra de offi.le.officij.li.vj.sed p̃stitu
tus 7 natus ex legatõis sue munere hoc nõ possunt.nisi
eis spãliter sit indultũ vt ibi 7 extra de appel.c.j.Nec po
test legat? de vna p̃benda duas facere vel.H.Proid ẽ
als em̃ ex causa de vna posset facere duas.cũ hoc posset
eps extra de p̃ben.vacãte.in fi.vbi de hoc 7.e.ti.maiori-
bus.Z.Duas ad vnã recipere.vt extra de p̃bẽ.dilecto.
¶ Sed nũquid potest cardinalis legatus conferre be-
neficia illa que tanto tpe vacauerunt q̃ p̃m statuta late-
ran̄.concil'.eorum collatio est ad se.apostolicã devoluta.
H.Vide quod no.eo.ti.c.j.li.vj.in vlt.glo.Et qd̃ su-
per ea plene scripsi omnino videas.Item pro legato fa
cit cle.de p̃ben.si de beneficio vt ibi no.in fi.antepenult.
glo.Hodie cõmuniter datur legatis de latere litera su-
per hoc vt patet in stilo curie sub prima legatione.7 hãc
nuperrime habuit do.me.legatus cardinalis sancti mar-
tini in montib̃.Z.Non videtur quia non ipe sed pa
pa est sedes apostolica.ar.xciij.di.legimus prope fi.im-
mo aliud est sedes ap.aliud eius legatus.ar.extra de sen.
excõ.quod de bis.7 aliud romana ecclesia 7 aliud eius le
gatus.vt eo.ti.c.ea noscitur in fi.Nec dicitur emanare
a sede ap.quod ab eius legato emanat.nisi 7 ab ipso pa
pa emanet.vt le.7 no.p̃m papam extra de fili.presb.c.pe.
7 exquo papa sibi specialiter hoc reseruat non transit in
generali legatione.vt.j.§.nunc ostendendũ.x.legatus
igitur.Dic contra vt extra de preben.venerabilis 7 arg.
extra de presump.mãdata.quia etiam quod metropol.
facit sedes apl'.dicitur facere.vt.lxiij.di.ordinationes
extra de translat.inter.§.sed neq̃.immo etiam videt q̃
legatus constitutus hoc possit.H.Scdm Franc.xv-
cell'.cuius motiuũ 7 rñsionẽ ad illud vide vbi.s̃.remisi.
Z.Vt extra de sup.neg.prelat.literas.sed illud ibi cõ-
tingit ex virtute mãdati nõ ex officio legationis.¶ Zré
legatus cardinalis potest reseruare sue donationi colla-
tionem p̃bende primo vacature certe p̃sone faciendã 7
inhibere ne illa ab aliquo p̃feratur.Et discernere irritũ
7 inane qd̃ contra fiet. vt extra de iurepa.cum dilectus.
circa prin.ar. tamen q̃ nõ possit decernere irritum.j.§.
nunc ostendendũ.x.xxxvij.H.Ibi dabo remissionez.
Z.Promissio aũt facta a legato de cõferendo alicui be
neficio primo vacaturo nõ valet quia hoc esset cõtra la
teran̄.concil.qd̃ prohibet donationẽ vel p̃missionẽ be-
neficij p̃iusq̃ vacet.extra de cõcess.p̃ben.c.ij.contra qd̃
concil'.legatus nil potest.papa autẽ hoc bene põt.vt.j.
x.de illo.nec etiam cõferre potest loco proximo vacatu
rũ.vt extra de p̃ben.dilectus.j.de cõcess.p̃ben.c.ij.¶ Sz
si non potest mihi beneficiũ primo vacaturuz promitte-
re quomõ poterit primo vacaturũ p̃ me reseruare? Re
spondeo bene 7 est ratio diuersitatis. quia plus est pro-
mittere q̃s reseruare.H.Cum reseruans penitere 7 re-
uocare possit.vt no.e.ti.c.ij.in glo.illa igit'.qd̃ non licet
cõmittenti pres'.lxxxviij.di. que procedunt a labijs meis
nõ faciam irrita.Z.Sed nõ videtur q̃ legatus possit
reseruare preben.primo vacaturã alicui p̃ferendã quia
hoc videt' fieri in fraudẽ predic.concil'.lateran̄.vt extra
de cõcess.pre.p̃stitutus.sed illud loquitur de ep̃o.cui hoc
interdicit' 7 legatus ibi non sua sed dñi pape auctorita-
te p̃cessit.legato autez qui maior est ep̃o hec potestas a

iure ꝓcedit vt predixi. Item qua ratione pōt legatus ꝑmo vacaturā sue donationi reseruare. pari etiā ratōe poterit 7 secūdam 7 terciā reseruare. Sed scōm hoc videt ꝙ legatus pōt capitulo vel epō auferre potestatē eligēdi 7 beneficia ꝓferendi. dic ꝙ nec pōt eos ꝑuare. pōt tamen sue legatōis tpe eligendi potestatē sibi reseruare 7 eis interdicere collatōez iuxta premissa. H. Quod dic hodie vt de offi. legat. c. iij. et. iiij. li. vj. per que iura satis restricta est in his legatoꝝ ptās. Z. Reseruatio aūt fiet per legat. hoc modo. nam ꝑmo coram testib reseruabit sub forma que iam. j. sequit de quo fieri facit publicum instrumētū. deinde scribet aliquib executorib sub hac forma. Forma. Frater Latinus miseratōe diuina. Hostien. 7 vellercen. epūs apostolici sedis legatus talib salutem in do. cū nos in tali ecclesia intēdamus auctore dño ꝑsone idonee. Vel si vis exprimat ꝑsona prouidere canonicatū 7 prebendā si vacant ibi ad presens. vel ꝙ primum vacare cōtingent nulli de iure debitos inunge si vis conferendos tali collationi nostre auctoritate qua fungimur reseruamus districtius inhibētes omnib 7 singulis ad quos alias eoꝝdem canonicatus 7 prebēde collatio electio seu prouisio spectare posset. ne ipi canonicatum huiusmodi seu ꝑbendaz alicui conferre seu de ipis prouidere quo quomodo ꝑsumant. nos em̄ ex nunc irritum decernimus 7 inane quicqd de ipsis. vel eoꝝ altero cōtra predictā reseruationē nostrā a quocūqz quomodolibet contigerit attentari quo circa vobis ꝑsentiū tenore cōmittimus 7 mādamus quatin⁹ vos vel alter vestrum ꝙ vos. vel aliū aut alios ꝓdictas reseruatōez 7 inhibitionē nostras ac decretū in ꝑsentia talis epi 7 capli. necnon 7 in ipa ecclesia coram canonicis 7 alijs honestis personis studeatis publicare 7 nihilominus ex parte nostra sub forma cōsimili reseruare inhibere 7 decernere si ꝓra fiet irritū 7 inane facturi de publicatōe hmōi necnō 7 de nostra exhibitōe ac decreto cōfici publica documenta. ¶ Sed nūquid legatus potest cōferre prebendā seu ecclesiā spectantē ad ꝑsentationē layci patroni illo innito non videt. vt in predic. decre. cum dilectus. 7 extra de preben. dilectus. iij. Et hoc tenent. B. Hin. 7 Bof. 7 fere omnes. H. Et facit quod no. j. de act. vel petit. §. super actionib ad fi. ℞. illud etiā. Z. Quia nec epūs hoc potest. vt. xvj. q. vij. decernimus 7 hāc opi. pōni layci in regno Francie defendunt. vel dic ꝙ siue sit clericus siue laycus quinis patronus vel alia iura spiritualia obtinet semper de illis dño pape 7 eius legato rndere tenetur. extra de iudi. quāto. hinc est ꝙ plus iuris habet in ꝓcessione prelatus qz in pūtatōe patron⁹. vt extra de offi. lega. dilectus. Et hanc opinionē sequi voluit dūs Nicolaus papa ꝓferendo prebēdam quā ipe ante suā ꝓmotionē in ecclesia ludun. habuerat. rex tamē francie dicēs collationē ipius ꝑben. ad se ptinere alij de facto ꝓtulit illam. H. Presentationē posset habere collatōez non nisi ex priuil. papal. 7 vide qd̄ no. xvj. q. vij. in fi. sum. 7. x. di. imperiū 7 priuilegiū imperiale de quo. j. de ꝑben. ad fi. non dat collationē vt ibi dicā 7 ibi vide. et vide quod plene scripsi de elec. ꝙ sicut in ꝑn. 7 de pre. c. ij. li. vj. sup glo. nil dirit 7 de iurepa. nobis in glo. que dicat. j. §. prox. ℞. lx. Z. Prebendā aūt ad ꝑsentationē ecclesiastice persone spectantē potest legatus indubitāter cōferre. vt in predi. decre. dilectus. vbi de boc. H. Vide qd̄ ibi dixi sup ij. glo. 7 in predi. decre. cum dilectus sup glo. penl. Z. ¶ Sed si legatus reseruauit collationi sue ꝑbendā primo in ecclesia vacaturā mihi cōferendā nūquid poterit facere me statim recipi in canonicū ad illā vltra numerū in ecclesia statutū. H. Vide qd̄ scripsi de ꝑben. si enim. li. vj. super. ℞. obtemperatū vbi etiā scripsi de reseruatōnibus legatoꝝ cum beneficio acceptandi. Z. Videtur ꝙ sic. vt extra de ꝑben. dilectus. j. 7. c. dilecto. 7 de cōcef. preben. cum sup. ar. contra quia nō debet esse canonic⁹ sine ꝑbenda. vt in predic. c. dilectus 7 extra de cōstitut. cum. M. quia nec executor deputatus a papa ad quidē dum potest hoc facere nulla ꝑbenda vacante prout no. ſm papam. extra de concef. ꝑben. proposuit. Item non debent plures institui in ecclesijs qz ex fructibus possint cōmode sustentari. vt extra de instit. c. j. Itē hec receptō videt fieri in fraudē vacaturarū sup hoc dicendū est ꝙ si in ecclesia est certus canonicoꝝ numerus statut⁹ iuramento roboratus cū nullus canonicatus vacet nō poterit legatus infringere numerū. 7 me facere recipi in canonicū donec mihi fuerit de ꝑbenda ꝓuisum. vt in predi. decre. dilecto. quia nō licet ei ex sue legatōnis officio tollere iuramētuz vel in illo dispensare. vt. j. §. prox. ℞. xxiij. Sed si ad mandatū legati capl'm scienter me recipiat tenet quidē receptio ipi tamē remanēt periuri. sed 7 si numerus statutus non solū est iuratus. imo etiā est auctoritate apostolica cōfirmatus tenet quidē facta receptio etiam si in ꝑfirmatōne apposita sit clausula illa ꝙ si quid contrafiat nō valeat. tamen remanent periuri vt dixi qm̄ in eoꝝ fauorem facta fuit cōfirmatio vnde ei possunt renūciare. Bal. nam hoc casu decretū cōfirmationis apposicum habet loco priuilegij cui potest renūciari. C. de testa. l. omniū. als aūt de re ꝑfirmata ꝙ papā inferior nō cognoscit sine speciali mādato. vt no. in. c. fi. de cōsue. li. vj. Z. Et preterea legat⁹ ex officio legatōis pōt circa ꝑdictam clausulā dispensare. vt in predic. concor. 7 extra de preben. pro illoꝝ. extra de regul. ad apostolicā. Sine auctoritate vero legati vbi in cōfirmatione apposita ē clausul'. illa receptio non teneret. vt in predic. decre. dilecto. Item Inno. papa. iiij. no. in predic. decre. dilectus ꝙ bene licet canonicis sua auctoritate recipere aliquos vltra numerū sine beneficijs vt instruant' in moribz 7 in officijs ecclesiasticis quod non placet. nam 7 ipe idem no. in predic. c. dilecto. ꝙ si in aliqua ecclesia est numerus iuramento cōfirmatus 7 aliquis vltra numerū eligat' non tenet electio. H. Contrariū teneo in decre. dilecto. vbi vi de super. ℞. iuramēto. sic etiā fuit hic disputatū. nisi in casu quādo electus vel receptus sciens iuramētuz id ꝓcurasset quo casu ipe qui periurio causam dedit piurus est xxij. q. v. c. j. facit. e. q. si quis se. cum tribz sequentib. ij. q. j. notum. de offic. dele. c. j. 7 sic vt periurus repellitur de iureiu. querelā. Z. Et idem iuris est si numerus non iuratus sit auctoritate apostolica confirmatus cum predictis clausulis. ꝙ si quid contra fiet ꝛc. alias secus. vt in ꝑdic. c. dilecto. 7. c. pro illoꝝ. et extra de constitut. cum. M. 7. c. cum accessissent. ¶ De illo etiam querēdum est pone. A. primo receptus est auctoritate legati. vel etiaz proprio motu capituli. B. vero scdo auctoritate dūi pape. querit' quis eoꝝ preferetur in prebēda primo vacatura. A. expedituz est. vt. j. sequitur per decre. bi qui de prebē. li. vj. Z. Rndeo. B. qui auctoritate do. pape receptus est. vt extra de cōcef. preben. cum sup in litera registri ibi sumpta ſm papam. Inno. iiij. cum em̄ dare ius ad vacaturā sit prohibitū per predictū concil'. latera neñ. legatus iure legationis. vel capitulū huic concilio ꝑ iudicare nō potuerunt. vt extra de fi. presby. c. penul. et fi. 7 ti. de prebē. dilectus. J. 7. c. tue. Sed solus papa dare ius in vacatura seu ad vacaturas pōt per se vel per executorem suū. vt extra eo. ti. relatum 7 de rescript. eā te. Unde quotidie facit apponi in literis. non ob. certo canonicoꝝ numero ꝛc. extra de rescript. constitut. 7 si talis vult renūciare tali cōferas. vt extra de of. dele. ex parte. j. H. Quod nō potest legatus vt hoc. e. ti. c. penult. ij. rn. li. vj. Z. Et tamē dicit ꝙ qcunqz hoc possit nō est intentionis sue talia rata habere. vt extra de cōcef. prebē. proposuit. Et facit tamē hoc quādo vult. vt in. c. ꝓstitutus. quia ipe cōcilijs nō ligatur. imo cōtra illa facere potest. vt extra de elect. significasti. 7 de rescrip. nōnulli. licz difficile hoc faciat. vt extra de renūc. p⁹trāsla. ꝓpe fi. iure legatōis ideo dixi qz legatis maxime cardinalib qm̄qz de gratia speciali conceditur ꝙ prouideant de bene-

ficijs adiecta clausu. illa non obstante certo canonicorũ numero ꝛ tunc primus legati auctoritate receptus quia auctoritate pape receptus intelligit᷑ prefertur scdo auctoritate pape recepto. Quidã tamen in hoc contradicunt dicentes ꝙ si generalis legatus recepit speciale mãdatum super prouisione alicui facienda cũ predic. clau. non obstante certo ꝛc. scdo receptus auctoritate pape prefertur primo recepto auctoritate legati. quia vt dicunt speciale mandatũ directũ legato legationis officio durante nõ inducit nouã auctoritatẽ pape sed ꝓgationem potestatis ipius legati. ar. ff. de precar. sed si manente. ꝛ sic primo receptus auctoritate predicti specialis mandati nõ pape sed legati auctoritate ꝓgata intelligitur esse receptus vnde postponit᷑ scdo recepto ꝑ papam. vt in constitut. Alex. pape. iiij. de cõces. ꝓben. execrabilis. H. Quã nõ habemus. Z. Sed prius dictuꝫ verius est. vt intelligat᷑ auctoritate pape receptus. quia legatus nõ cardiñ. hoc facere nõ posset auctoritate legationis. vt extra eo. officij. li. vj. ꝛ sic ꝓponũtur scdo recepto ꝑ papã. Nec ob. predi. l. sed si manente. quẽ loquit᷑ vbi prima ꝛ scda concessio in eadẽ forma facte sunt. Sꝫ mandatũ legationis primo factũ. ꝛ mandatũ de prouisione vni vel pluribꝫ facienda secundario legato directum non sunt eiusdẽ nature vel forme. primũ enim nõ continet gratiam sed generalẽ legationis formã scdm vero de prouisione continet gratiã specialẽ factam legato vel ei pro quo sibi papa scribit. Item ꝓstitutio execrabilis nõ obstat quia vel loquit᷑ in receptis auctoritate legati cardinalis qui ex officio legationis potest beneficia cõferre vt extra eo. quod translationẽ. ꝛ. c. officij. ꝛ tali bene prefertur receptus auctoritate pape. vel dicam ꝙ cum constitutio illa odiosa sit ꝛ ꝓtra iuris rationẽ nõ extenditur ad alium casum q̃ ad eum tm̃ in quo loquit᷑. qñ. s. cõparatio fit inter receptos intra numerũ quaternariũ. H. Ut hoc intelligas Alex. in cõstitut. illa scias ꝙ in pluribus eccleſijs erat multitudo expectantiũ restrinxit illam multitudinẽ ad quatuor. ita ꝙ si per literas aplicas recepti erant quatuor illi soli remanerent expectantes etiã si post receptos auctoritate legatoꝝ recepti fuissent. si ergo intelligat᷑ illud de receptis auctoritate legatoꝝ habẽtium super eo potestatẽ a papa dicat᷑ ꝙ illud iuri cõtrarium nõ excedat suũ casum. s. qñ fit cõparatio inter receptos intra numerũ quaternariũ quo casu voluit imediate descẽdẽtes a papa ꝑferri descẽdentibꝫ ꝑ psonã legati mediã. Tercia solutio addit᷑ in decre. hi q̃ in ꝑn. allegata in fi. vlt. glo. s. ꝙ illa decre. est reuocata qđ non vidit Buil. Z. ar. de pe. di. j. pene. ff. de lega. ꝛ sc. cõ. quod vero ¶ Quid si. P. receptus auctoritate legati vel proprio motu capituli impetrat lras apostolicas ad executorem in quibꝫ papa facta narratõe de illius receptõe eam approbat ꝛ mandat sibi cõferre ꝓbendã si qua vacat vel q̃ primo vacabit ꝓtradictores ꝛc. nũquid iste. P. prefertur secũdo recepto auctoritate pape. H. Expeditũ est ꝙ prefertur ꝑmus per decre. si enim ꝛ. c. apostolice de ꝓben. ꝛ digni. li. vj. Z. Rñdeo quidã inspiciũt originẽ. s. receptionez auctoritate legati vel capituli factam. ar. ff. de priuil. credit. l. ij. ꝛ dicunt secũdo receptũ auctoritate pape potiorez esse. Tu dic ꝙ si receptus auctoritate legati. vel proprio motu capituli primo presentauit predictas literas apostolicas q̃ receptus per papam suas. sit potior in prebenda primo post presentationẽ ipsarum literarũ vacante. non enim video ꝙ exquo papa sibi ꝓuideri de ꝓbenda mãdauit ꝙ propter hoc deterioris cõditionis esse debeat. Quia habet auctoritatẽ ꝛ consensum capli vel legati. Secus autem si ꝑmo receptus auctoritate legati vel proprio motu capituli fuit posterior in literarũ apostolicarũ presentatione quia tũc non habet causam vincẽdi ꝑ legatũ nõ vt dixi. Item nec ꝑ papam cũ posterius ꝓtauerit. vt extra de rescript. cap'lm ꝛ sic sepe obtentũ ẽ. ar. ad hoc. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. si dotem. §. sponsus. C. li. x. de consul. bo. l. j. in fi. ꝛ in cõstitu. Alex. iiij. de rescript. dilectus filius magister. Laure. H. Quã habemus pro reuocata quia non est in. vj. vt in proemio. vj. in fi. Z. Extra de quer. coniu. placet. hodie tamen multi curiales tenent ꝙ secũdo receptus auctoritate pape preferatur ipi. P. tum quia vt confirmatio ꝛ approbatio pape et litera executoria et processus ꝑ illam habitus. Et omnia referũtur ad originalem receptionem vt premissum est ꝛ illius naturã non immutãt. tum quia vt dicunt cõfirmatio ius nõ tribuit nec reddit validũ. quod est inualidũ. vt extra de sentẽ. ꝛ re iudi. cuꝫ inter vos. extra de decci. dudum. ꝛ ideo quidam in huiusmodi cõfirmatõnis literis opponi procurant ex certa sciẽtia ꝛ etiam clausu. illam volentes receptionẽ ipam illas vires habẽ. ac si aplica auctoritate facta fuisset. H. Fortior esset ista clausula q̃ ꝓcedens vel q̃ ille quas ponunt decre. si enim ꝛ si apostolice quas in prin. allegant. Z. Extra de transact. c. j. ¶ Sed ecce legatus ex officio siue iure legationis reseruat collationi sue beneficiũ primo vacaturũ. Demũ contingat illum mori vel reuocari ante vacationẽ beneficij vel etiã post. sed ante collatõez queritur quid iuris. H. Expeditum est ꝙ finita legatione finita sint omnia. s. reseruatio ꝓcessus ꝛ omnia ab his causata. e. ti. presenti. li. vj. Z. Rñdeo. dicit Ber. ꝙ collatio illius beneficij reseruati redit ad ordinariũ cui' legatio morte vel egressu de ꝓuincia finita est. vt. j. §. finitur. Scdm do. me. no. extra de offi. le. c. fi. ꝙ dñs papa vel etiã legatus in eadẽ ꝓuincia successor in hoc illi legato succederet. vt extra de eo qui mit. in pos. cau. rei ser. c. iij. §. j. ꝛ. j. ℞. prox. cum alter legatus ei succedat in onere ac honore. vt extra de offi. ordi. pastoral'. §. penult. extra de offi. de le. qm̃ abbas. ar. extra de rescript. literis ꝛ ꝑtim vbi legatus qui succedit maior est eo qui reseruauit. ar. in his que no. s. §. prox. ℞. sed an maior. ar. tm̃ cõtra quia ꝓsonalis videtur fuisse talis reseruatio. vij. q. j. ꝓtisti. extra de vsu pal'. c. ij. extra de cõces. ꝓben. c. cõstitut' ff. de reg. iur. ꝓuilegia. xxvj. q. ij. nõ exemplo. si vero legatus nõ solum reseruauit verũ etiam executorem ad hoc exequendũ dedit qui ante eius obitũ seu discessum processit citando vel publicãdo potestatẽ sibi ꝓcessam reseruando inhibẽdo ꝛ similia faciendo. talis quidẽ prãs perhoc ꝓpetua est cum talis ꝑmissio mixta sit vt pote habẽs causę cognitionez ãnexam extra de iudi. exhibita. prout contingit in causis ante egressum cõmissis ꝛ ceptis. extra de offi. de le. c. fi. ¶ Curiales tamen pro maiori parte tenent ꝛ ita dicunt sepe declaratũ fuisse. ꝙ quale scũq̃ ꝓcessus siue per legatum. siue per executores ab eo deputatos habiti sunt eo exeũte legationẽ ante vocatõez seu collationẽ beneficij reseruati ipo facto omnes hmõi ꝓcessus expirant. nec is ꝑ quo facti sunt se põt in aliquo per illos iuuare vt ꝑ hoc subtrahat᷑ legatis occasio ecclesias aggranãdi ꝛc. verũ si legatus reseruauerit collationi dñi pape tunc indubitate nõ redit ad ordinariũ conferendi ptãs. H. Idẽ no. de iurepatro. cum dilectus. in glo. sed quid. Sed hoc verũ puto in casu sequẽtis. ℞. qñ id facit ex ptãte papali. si iure legationis nõ credo ꝙ sic possit ordinarios impedire cõtra mentẽ decre. iij. et iiij. co. ti. li. vj. imo in his de quibꝫ loquit᷑ ꝓdic. decre. iij. apte patet ex textu etiã legatione durante ordinarios per eum impediri non posse. Z. ¶ Quid si legatus mandauit mihi prouideri de beneficio vacante vel etiã nõ vacante cum haberet supꝑ hoc cõmissionẽ vel potestatẽ ꝛpecialem a papa: dixit do. me. ꝙ talis ꝑmissio mixta est ea que ipe no. in summa in ti. de offi. de le. §. que delegari ℞si. quid si dubitas. Unde bene ꝓpetuat᷑ per citationẽ seu processum. vt extra de offi. de lega. gratum. ꝛ. c. relatũ ꝛ ideo si post insinuationẽ mandati aplici vel inhibitionem vel reseruatõez pro certa ꝑsona factã legat⁹ moriatur vel reuocet᷑ nõ redit ptãs conferẽdi beneficiũ illud ad ordinariũ cui est interdicta. immo ad do. papã cuius

auctoritate reseruatio facta est.7 qui prouisionē facien dam impetranti p se vel p executorē suū ad se reuocauit vt extra de appel.vt nostruz.vel executor ab ipso legato reputat? hoc exequat. H. Et sic seruat. Z. ¶ Quid si legatus mandat prouideri alicui patienti defectum in etate vel als indigno: Dic literas nō valere.vt extra de etat.7 quali.eam te. Rūso.j.7 de rescrip. cum adeo. H. Ut ibi scripsi in vlt.glo.etiā de papa dubitat.an eo casu sit sibi parendū. Z. ¶ Et nota q si legatus scribit p me q recipiar in aliqua ecclesia ipis vro id facere nolen tibus papa mandat eis q iuxta formam mandati ipsius legati me recipiant contradictores ꝛc.sic recipior intelligor esse receptus auctoritate apostolica non legati.vt in constitu. Alex.iiij. de rescript. dilectus. H. Quam non habemus sed patet hoc d̄ preben.si cū.li.vj. Z. ¶ Sed quid ecce legatus de latere concessit alicui. H. De ipso episcopo.an ex causa hoc posset no. de rescrip.si ꝓpter i glo.an legatus.7 omnino vide qd̄ super eius fine scripsi ꝓpter clem. de reb ecclē.nō alie.si vna.ij.rū.scripsi etiam ibi satis plene in glo.penul.q eps cum capitulo posset statuere q pars certa fructuū beneficior? sue dioce. primi anni deberent fabrice ecclesie sue cōcurrentib? tribus ibidem expressis.nec per id antoriz at in facto ꝓprio Z. Episcopo ꝓpter eius paupertatē ius pcipiendi fructus cuiusdam prepositure vel plebis per quinquēnium queritur an potuerit facere 7 si ꝓpositura nō fuit collata.queritur an vacet.7 si vacat.queritur an semestre tēpus qd̄ spectabat ad collationez epi sit elapsum: Jo. de deo no.in quibusdā questionib? suis.q.iij.q legatus non poterit extinguere. H. Jstud nō est extinguere qd̄ patet ex sequentib?. Z. Illam dignitatē ad tempus vel imperpetuū cum hoc sit solius pape.vt extra de cōstitu.cū accessissent 7.xxij.di. omnes. vnde nō tenet quod fecit. vt extra de p̄ben.dilectus.sed posito q ex causa potuerit illi fruct? cōcedere.vt extra vt ecclesia.benefici.vt nostrum ad fi.7 de vrb.signifi.c.tua qd̄ est penul.tū debuit cum aliquo emolumēto cōferri. H. Ut no. de p̄ben. si tibi concesso.li.vj.in glo.ij. Secus si concessa esset beneficior? receptio.vt in decre.si gratiose.e.li.de rescript. erit autem emolumentuz illud qd̄ habetur de offi.ordi. presenti.§.porro.7 in extraua. Jo.suscepti. Z. ¶ Sed pone legatus reseruauit collationi sue aliquā p̄bendaz. ordinarius vero illa vacante eam alicui confert post huiusmodi reseruationē nūquid tenet collatio ordinarij: dic q nō.ar.extra de iurepa.cū dilectus.§.nos igitur.et extra de do.7 ꝓtu.veritatis ad fi.cuz em̄ ordinarius post inhibitionem. H. De hoc nō dixerat in questione.hoc dico ꝓpter ea que scripsi de p̄ben. si aplice.li.vj.sup gl. no. Z. Et reseruationē suspensus sit a collatione illius beneficij.collatio eius tanq̄ a suspenso facta non tenet. vt extra de consue.cum dilectus.7 de elect.cum inter.extra de concess.preben.quia.presertim si decretuz fuit interpositum iuxta.s̄.scriptam formā.vt patet in his que no.extra de preben.dilectus filius.B.7 in sum.do.me.e. ti.§.7 a quo.ꝛ si.quid si legatus.de hoc no. ſm papaz in pre.c.cum dilectus. H. Ut ibi scripsi super vrbo inhibens. Z.

¶ Vnc ostendendū est que sunt interdicta legato. Sup quo p̄notādum est q de his que sedes apo.sibi specialiter in signū vniuersalis dominij reseruauit nullius generis legatus iure legationis se intromittere potest.vt extra co.ti.qd̄ translat.cum em̄ iudicatur rem meam esse si mul iudicat tuā nō esse.vt.ff.de procur.pomp.scribit.§. sed is. ¶ Super hoc autē sciendum est q maiores cause ad sedē apostolicā sunt referende.vt extra de bapt.maiores.extra de translat.c.j.ij.q.vj.omnis oppressus. 7 citatus super istis coram ordinario potest etiam absq̄ alio grauamine illato vel cōminato ad sedē apostolicaz appellare.vt.ij.q.iiij.nullā. 7.q.vj.ad romanā.7.§.cū ergo.quod specialissimū est.vt probatur extra de appel.vt debitus in fine.que autem sunt illa per ordinē de aliquibus est videndum. ¶ Primo igitur papa vel prima sedes a quoq̄ accusari vel iudicari nō potest nisi solum de heresi.vt.xl.di.si papa.ix.q.iij.alioq̄ nisi forte ipe papa vō luntarie se submittat iurisditioni.ij.q.vij.nos si incōpetenter.ij.q.v.mandastis.ff.d̄ iurisdi.om.iudi.est receptū nam etiam ipemet seipm̄ deponit. vt.xxj.di.nunc autē. H. Textus bene ꝓbat q ab inferiore deponi nō potest Sed q se deposuerit non patet ex textu sed ex historia. renūciando aūt se deponit. de renū.c.j.li.vj. Z. ¶ Secū do ipe erigit siue de nouo ordinat ecclesias cathedrales. xvj.q.j.felix.7.c.precipimus.7 ar.de conse.di.j.de locorum.nam omnis dignitas ab ecclesia ro.originem sumpsit.xxij.di.c.j.7 ſm hoc intelligit.extra de maio.et obe. cum inferior.rū.j.ibi ecclesiam cathedralem erexeris ꝛc. suppl.auctoritate nostra.ad idem.lxxx.di.in illis.7.j.vr. pri. ¶ Tercio a dño papa cōsueuit regal' dignitas impetrari.s.vtrū 7 a quo rex inungat.hoc em̄ ad ipm̄ pertinet diffinire.ar.extra de sacr.vnc.c.vnico.§.vnde in veteri testamēto. ¶ Quarto subiecit vnam ecclesiā cathedralem alteri quod legato facere nō licet.vt in predi.c. quod trāslationē. ¶ Quinto vnit duos epatus in vnū 7 vnum diuidit in duos.vt.xvj.q.j.7 tpis.7.§.sicut duo Et hoc specialiter interdicitur legato de latere cardi.vt in predic.c.qd̄ translationē in fi.ecclesias autez inferiores forte. H. Et sine forte cū minores possint. 7 vide.j. penult.colū.x.legatus igitur ꝓpter que plus dico q legatus de latere poterit ecclesiam subiectam epo ex iusta causa vnire ecclesie cathedrali nō erigendo illam in cathedralem.sed applicando illam mense epi.de qua vnione loquit' clem.vltima de reb ecclē.non alie.ij.rū.fiet autem id sine p̄iudicio rectoris si viuit propter quod non est necesse eū ad id vocari.vt ibi.j.rū.illo vro mortuo reget illam epus per vicarium ꝓpetuum cui de redditib? ecclesie assignabitur cōgrua portio iuxta distinctionem decre.j.d̄ iurepat.in clem. Z. Poterit legatus de latere ex causa diuidere 7 vnire.ar.extra de excess.prelat. sicut vnire.sine p̄iudicio tamē diocesani.vt extra de confirmat.vti.vel inuti.c.fi. ¶ Sexto mutat sedem epalem de vno loco in alium.vt extra de translat.c.j.vij.q.j.7 tempozis.lxxx.di.in illis.extra de p̄uil'.c.j. ¶ Septimo trās fert vnū epm̄ de vna ecclesia ad aliam.vt.vij.q.j. mutationes.7.c.se.extra de translat.epi.c.j.7.c.penul.7 fi. Legatus aūt de latere cardinalis hoc nō potest.vt extra de postul'.prela.gratū in fi.immo punitur si fecerit.extra d̄ offi.lega.nisi.secus de abbate.vt.j.x.xxij. ¶ Octauo ipe solus vel is cui ipe mandauerit potest cōmutare votum terre sancte vel redemptionē illius recipere.vt extra de voto 7 voti redē.magne.7.c.quod sup bis.7.c.ex multa ¶ Nono restituit solēniter degradatos.vt.ij.q.vj.ideo vbi sic dicitur.ideo huic sancte sedi prefata p̄uilegia specialiter sint cōcessa tam de cōgregandis concilijs 7 iudicijs.i. depositionib.ac restitutionib? episcopor? cq̄ etiaz de summis ecclesiasticarū rerum negocijs vt ab ea omnes oppressi auxilium 7 iniuste damnati restitutionē sumant.7 talia ab impijs nō p̄sumant' absq̄ vltione.nec exerceat' absq̄ sua damnatōe. Ad idē facit. vij.q.j.si q̄s p̄sbyter.extra de cler.nō resi.ex tua. 7.l.di.c.j.7.ij.7.xvij. di.huic sedi.de pe.di.vij.c.j.in fi.nam nec p̄ses p̄uincie potest illū restituere quē dānauit.ff.de questionib?.l. j.in fi.hec vra sunt cū restitutio seu dispensatio de gratia petit' speciali si vero petitur restitutio siue dispensatio iure ꝯmuni.puta q? dicit degradatus sniam contra eum latam fuisse per falsos testes.vel per falsa instrumēta vel contra ipm̄ absentē ex causa probabili vel nō citatum vel nō confectū.tunc potest eps restituere 7 dispēsare.xij.q.iij.eps p̄sbyter.xlvj.di. clericus maledictus 7 ibi exponitur degradetur.i.suspendatur.porro si non

sunt solēniter degradati sed sunt solo ꝓbo depositi possunt p eōs restitui. vt extra de iudicijs. at si clerici. ff. d postul. l. j. §. aqua. nam in criminib notoꝛijs locū habet dispensatio seu restitutio nō in occultis. extra d tempo. ordi. c. fi. de hoc dic ꝓout no. in ꝓdic. c. ideo. ꝛ l. di. contumaces. et. c. dño. extra de cler. excom. ministr. c. clerici. Guil. na. vero dixit indistincte eꝑm non posse dispensare seu restituere post sententiā cū sit functus officio suo. siue bene. siue male pronūciando. extra de offi. dele. in literis. ꝛ. c. venerabili. ꝛ in predic. dec. at si clerici. Alij etiaꝫ contradicūt indistincte p eādem decre. sed primū verius quot episcopi autez sint necessarij in restitutione. vide in speculo in ti. de accusatione. §. ij. ℣. sed nūquid. ¶ Decimo remouet ab episcopatu vel ab administratione episcopum deserentē ecclesiam suā qñqꝫ tamen hoc specialiter legato de latere cardinali cōmittitur. vt extra de clerō resi. ex tue. regulariter aūt licet causa criminalis. H. Vide. s. §. supest. ℣. sed nūquid. ij. Z. Episcopi possint per concilium tractari tamen p dominuꝫ papam solum habet diffiniri. vt. ij. q. vj. ℞uis. ꝛ. c. dudum. ar. contra. extra de cleri. nō resi. c. ij. H. Ibi soluitur in. j. glo. Z. ¶ Undecimo eximit epos ꝛ alios vt. xvj. q. j. frater nosster. xij. q. j. c. j. ꝛ §. j. nam legatus nō potest vnā ecclesiā alteri subijcere et conferre nec iuri ordinarij ꝓiudicare. nec cōfirmatio sedis ap. in cōmuni forma super hoc obtenta ꝓiudicat. vt extra de confir. vti. vel inuti. c. fi. ꝛ extra de appel. c. j. ꝛ de ꝓben. dilectus. j. solus enim papa talia potest. vt. j. ℣. si. vij. ¶ Duodecimo legitimat illegitimos filios. vt extra qui fi. sint leg. c. per venerabilem. ꝛ. c. tanta. ꝛ vide. j. §. nunc de episcopoꝛū. ℣. vtrum autem. H. Ibi dicam. Z. ꝛ §. postremo. ¶ Tredecimo ꝓmouet insufficiētes ꝛ defectū patiētes puta bigamos. xxxiij dist. lectoꝛ. l. di. quicūqꝫ. ij. ꝛ illegitimos. vt extra de fili. ꝓsby. c. pennl. ꝛ fi. Et minoꝛes. xxx. annis. ad episcopatus. extra de elec. cum nobis olim. §. fi. Quidā etiam dicunt q nullus alius potest dispēsare in defectu etatis de hoc j. §. nunc de episcopoꝛ. ℣. iij. Item ꝓmouet ad episcopatus illos qui nō sunt in sacris ordinib ꝓstituti qd aliꝰ facere nō potest nec in hoc dispēsare. ar. extra de elec. dudum. j. §. fi. ꝛ de etat. ꝛ quali. a multis sed ad eum pertinet q solus ꝛ nō alius potest d episcopalib iudicare. ar. xvij. di. multis. in fi. l vij. di. cenomanēsem. ꝛ. c. aplica. ꝛ. c. quia simpliciter. extra de coꝛ. vici. c. ij. ꝑm do. me. Tu dic contra vt in ꝓdic. ℣. liij. ibi sed nūquid. H. Ibi remittā quia primū verius. Z. Et idem potest in alijs defectib dici. nam sacrilegij instar est disputare vtruꝫ dignus sit quem princeps elegerit. C. de crimine sacrilegij. l. disputare. ꝛ i aut. coll. ij. vt iudi. sine quoquo suffra. §. eos autem ibi quis non diligit ꝛc. xvij. q. iij. §. qui autē. ¶ Decimoquarto nullus excepto principe potest committere causam appellatione remota. vt. ff. quib appel. non licet l. j. in fi. ꝛ de legatꝰ suus. vt extra de offi. dele. sup questionum. §. j. vel legatus qui nemini potest beneficium iuris sua auctoꝛitate auferre. s. §. supereſt. ℣. sed nunquid legatus. ¶ Decimoquinto ab eo nō appellatur cum superioꝛ nō habeat. vt extra de elec. licet. §. fi. sed a legato sic s. §. supereſt. ℣. illud autez. ¶ Decimosexto licet quilibet legitime etatis possit in qualibet religione facere ꝓfessionem tamē in insulis citra. xvij. an. constitutū ꝓhibet suscipi. vt extra de regu. quia in insulis. ad quod accedit in aut. collat. viij. vt cuꝫ de ap. cog. §. habet autem penam. H. Idem dici potest de ordinib mendicantib iuxta id quod habet de regu. non soluꝫ. ꝛ. c. se. li. vj. Z. ¶ Decimoseptimo deponit episcopos. iij. q. vj. ℞uis. ꝛ c. multū. ꝛ. c. dudū. ix. q. iij. si autem. iij. q. viij. c. j. vj. q. iij. demqꝫ extra de reguꝰ licet. §. illa semper. Idem iuris est quo ad hoc de electo confirmato. vt extra de transla. inter coꝛporalia. §. j. nec legatus d latere hoc pōt. vt extra de transla. inter. quod dic. vt no. extra de offi. leg. c. j. ꝓsbyterū tamē deponere posset vt ibi iūctis sibi alijs epis

vt. xv. q. vij. felix. ꝛ. c. si autem. Utrum legatus possit de causa criminali epi diffinire no. s. §. supest. ℣. sed nunquid legatus. ij. ¶ Patriarcha aūt ꝛstantinopol. videtur q possit deponere eꝑos suos sicut ꝛ papa. ar. iij. q. v. quia suspecti. ꝛ alexandrinus. vt. lxv. di. mos antiquus. H. Hoc repetit ad fi. huius. §. ℣. quod autē dixi. sed. c. illud nō probat id ad quod inducitur ꝑm scōam lecturā glo. que placuit. Hug. quia. c. factū recitat. Z. ¶ Decimooctauo supplet defectū si quis est in contractib vel in iudicijs. vt extra de transla. c. j. H. Vide qd ibi scripsi post Inno. in vlt. glo. Z. Et. iq. q. vj. ℞ quippe. ideo. qꝫ in cōfirmationib beneficioꝛ frequenter apponitur illa clau. supplentes defectū si quis est de plenitudine potestatis. Et probat extra de elec. illa. nam ꝑm ipam pōt de iure. s. ius dispensare. ꝛ ideo illud tollere. vt extra de cōcess. ꝓben. ꝓposuit. §. fi. extra de cogni. spiri. in. c. j. ꝛ. j. ℣. xlij. ꝛ no. q si clau. illa supplemus de plenitudine potestatis si q̄s fuerit defectus ponit in ꝓuil. intelligit tm dispensatū esse in defectu si quis fuit circa solēnia iuris. H. Vide cle. de re iudi. pastoralis ad fi. ℣. ceterū defectus. ꝛ. ℣. sequē. Z. Non autem si is de quo agitur erat excōicatus vel illegitime natus vel aliū naturalē defectū patiebatur nam tunc necessaria est expꝛessa dispensatio vt. j. §. qualiter autem. ℣. de illo q si dicatur supplemus defectum si quis circa iuris solēnia fuit. tunc parū operatur vt quidam dicunt. H. Bonaguid. in. c. predic. illa allegans eadem iura. Z. Nisi defectus specificent. arg. ff. si quis cau. sed ꝛ si quis. §. quesitum. extra de offi. dele. ga. ex parte. ¶ Decimonono supplet defectum regis vacante regno. vt extra de elec. cum inter vniuersas in fin. Et defectum imperatoris vacante imperio. vt extra de foro compe. licet. ¶ Sed nūquid cardinalis legatus in terris imperij poterit ex officio legationis vacante imperio cognoscere de causis ꝛ questionibus inter laycos. H. De terris ecclesie nō videt dubiū extra de eo q mit. in pos. c. p. Z. Videtur sic extra de transla. c. fi. in pn. cōtra credo nec per simplicē querelā. vt in pre. decre. licet. rū. j. ꝛ extra de elec. venerabilē. nec etiaꝫ p appel. vt in ea. decre. ℣. licet tamen. ibi ad nostrā si maluerint ℣. ꝛ in fi. ibi ad nos pro iusticia recurrat nisi forte sibi specialiter sit cōmissum ratione pacis tamen de multis pōt se intromittere legatus. vt extra de iudi. nouit. §. ceterū. ꝛ. §. le. ¶ Vicesimo deponit imperatoꝛē ꝓpter ipius iniquitatem. vt extra d re iudi. ad aplice. li. vj. ꝛ etiā reges. vt. xv. q. vj. alius. ꝛ dat eis curatoꝛes vbi ipi sunt inutiles ad regendū. vt extra de sup. ne. pre. grādi. li. vj. ¶ Vicesimo primo eꝑoꝛ recipit renūciatōes super quo scriptū reperitur. vt. vij. q. j. §. ecce bis auctoꝛitatib. extra de renūc. c. j. ꝛ. c. nisi cum pridem. extra de reguꝰ licet. §. illa semper. immo etiam eꝑs electus simoniace eo tamen ignoꝛante nō potest renūciare sine licentia dñi pape. vt le. ꝛ no. extra de renūc. post translationē. §. rursus. ꝛ de simo. de reguꝰ. legatus autē nō potest recipere resignatōes epi. vt extra de offi. lega. quod trāslat. ꝛ de transl. c. j. ꝛ no. rciij. di. c. ij. ¶ Vicesimo secūdo abbas vel priꝛ exemptus renūciat in manib domini pape ꝛ nō aliter. vt extra de renūc. dilectus. transferri autē ꝛ confirmari pōt auctoꝛitate legati de latere cardi. vt extra de consuetu. cum venerabilis ꝑm Gof. ꝛ papa idem innuit. do. autem meus dicit q nec trāsferri potest sine auctoꝛitate pape. vt extra de offi. lega. quod translat. regulare eīm est q nullus pōt renūciare nisi in manib prelati sui. vt extra de renūc. ad monet cum suis cōcoꝛ. ꝛ. c. lecte. nec potest ꝑm euꝫ reddi ratio diuersitatis quare aliud sit in renūciatōe q̄s in trāslatione. nec ob. predic. decre. cum venerabilis immo coadiuuat. nam qd ibi dicitur qui vices nostras in illis partibus tunc gerebant intelligitur quo ad illud de quo ibi queritur specialiter. De facto aūt seruatur q legatꝰ de latere electum ad monasterū exemptum cōfirmat. Curia tamē romana tenet q legatus ꝓuidere non potest

tali monasterio vacanti: ꝓsertim diuiti ⁊ famoso. ⁊ licet aliud sit ꝓfirmare ⁊ aliud ꝓuidere tñ ipsa curia molestum gerit si legatus electos in maioribus monasteriꝭ ꝓfirmet. H. Hodie ista cessant cum ꝓfirmet etiã eꝑos exemptos quos tñ nõ transfert. ß bñ transfert abbates exemptos. hec patent de elect. si abbatẽ. j. ⁊. ij. rñ. lib. vj. Z. C Vicesimo tercio ipse solus dispensat cũ simoniaco in ordine: vt. j. q. j. si quis a simoniacis. sup hoc tamen breuiter tenendũ est ꝙ aut ꝓmittit simoniã in ordine aut in beneficijs. si in ordine vt qꝛ dedit aliquis pecuniã vt ꝓmoueret ad aliquem sacrum ordinem super hoc non põt eꝑs dispensare: vt extra de simo. nobis. qꝛ nõ põt dispensare nisi in adulterio ⁊ in minoribꝫ: vt extra de iudi. at si clerici. at simonia maius crimẽ est adulterio: vt extra de simo. licet bely. ⁊. c. se. Sed papa in ℔ bene dispensat ⁊ purgabitur vicium ordinis. j. q. v. ꝓsentium. licet quidam dicant papam in hoc dispensare non posse: vt. j. §. nũc breuiter. ver. vj. ß si ignorante eo pecunia fuit soluta ⁊ sit occultum dicit dominus meus ꝙ eꝑus poterit dispensare. arg. extra de simo. de simoniace. C Si ꝓmo bñficiũ ẽ q̃s simoniace adept⁹. aut illd̃ est simplex bñficiũ aut ẽ ꝓlatura si simplex p⁹ liberã ei⁹ resignatõez põt illud ex dispẽsatõe eꝑi vel etiã capituli eꝑo ꝓsentiẽte recuperare: vt extra de elec. si alicuius in fi. extra d̃ simo. ex insinuatõe. si vero sit dignitas vel prelatura. puta plebes vel beneficiũ cum cura: vt extra de offi. ordi. ab ecclesiaꝝ. ⁊ ille nullo ipso accusante vel denuncie ante suo ꝓprio motu renunciat in manibus eꝑi potest ex dispensatione ipsius eꝑi qui tamen non deliquit ĩ hoc recuperare si vtilitas vel necessitas ecclie id exposcit. j. q. v. ꝓsentium. ⁊. c. quicunqꝫ. Si vero in iudicium vocatus conuictus sit vel timore probationum confessus et ꝓpter hoc eius electõ reꝓbetur nõ põt episcopus illa vice cũ eo dispensare: vt ĩ ꝓce. decre. si alicuius. ⁊ extra de simonia. nobis fuit. §. j. ⁊ ꝑm hoc potẽst intelligi. j. q. j. erga. ⁊ extra de elec. super eo. et. j. q. v. c. j. et fi. vel dic breuius ꝙ in beneficio simplici dispensat episcopus cum capitulo ex causa et sine causa: dum tamen id meritorum prerogatiua exposcat: vt in decre. si alicui⁹ in fi. ⁊ in. c. ex insinuatõne. Jn duplici potest dispensare etiam ea vice si necessitas ecclie id exposcat: vt in. c. ꝓsentium al's non potest eꝑs dispensare: vt in. c. nobis fuit. §. j. Verum est ea vice ß secunda bene potest: vt ĩ decre. si alicuius. in princi. ⁊ sic. c. ꝓsentiũ determinat decretalem si alicuius. et illa determinat illam. nobis fuit. ff. delega. ⁊ se. cum non est nouum. ⁊. l. sed ⁊ posteriores. quod autem dixi episcopuꝫ dispensare posse: intelligẽdum est quando non sibi ß eo ignorante alicui de socijs suis pecunia data fuit. Si em̃ ipe deliquisset indign⁹ esset potestate dispensandi. ar. extra de cleri. coniug. diuersis in fi. ⁊ innuitur hoc in prędi. c. ꝓsentium ibi nõ episcopo: ß cuidam principum Ꝛc. ar. j. q. j. fertur. versi. vulnerato. ⁊. xxvj. di. vna. ⁊ vide. j. de senten. §. vt aũt. ver. si autem. H. Et vide circa hoc dictuꝫ. Jo. de deo. Z. C Sed uunquid dispensat eꝑus in simo. commissa H. Quod simonia sit patet de simonia non satis. et. c. se. ⁊. c. ea que. ⁊. c. intantũ. Z. Circa officia mortuorum benedictões nubentiũ sepulturas crismatis: venditiones sacramentoꝝ vasorum ⁊ vestimentorum benedictiones ⁊ huiusmodi dicunt magistri ꝙ sic post peractam penitentiam cum non sit ꝓhibitum. ar. extra de sen. exc. c. uuper. C Quid si aliquis simoniace ingressus est aliquam religionez. Dici potest ꝙ eꝑs põt dispensare cũ eo si ignorante fuit pecunia data. Alij dicũt in distincte standum fore concil. generali. extra de simo. c. qm̃. ⁊. c. de regula. H. Ber. ibi tenet primũ in. iiij. glo. quod placz respectu eius quod de seculazibus clericis ⁊ simplicibus beneficijs dictum est. s̃. ver. ij. ⁊ ꝑm hoc concilium loquitur de simoniacis. Z. C Hoc etiã nota ꝙ si aliquo ignorante simonia ꝓmissa sit postmodũ tamen sciens ratum habet perinde est ac si ab initio ꝓsensisset: vt le. et no. in prędi. decre. si alicuius ⁊. d. c. ex insinuatõne. de hac materia no. extra de renun. post transl. in mẽtali vero simonia sufficit per penitentiaz satisfacere creatori. ß ⁊ si papa ꝓmittit alicui ꝙ dispenset in monachis simoniacis il le dispensare poterit etiam cum abbate: vt extra de simo. c. fi. l. di. de his vero extra de sen. excõ. nuper. C Jn ordinato autem a simoniaco prelato dicendum ẽ ꝙ caret executõne donec cum eo dispensatum fuerit per papam vel etiam per eum vt quidam dicunt qd̃ dic prout legitur ⁊ nota. j. q. j. si quis a simoniac. H. Et. ix. q. j. c. ij. ⁊ de simo. per tuas. ij. Z. C Vicesimoquarto q̃ dubitatur vtrum iuramentum sit licitum vel seruandũ vel non seruandum ad papam ptinet diffinire ⁊ decernere: vt extra d̃ cle. nõ resi. ad audientiã. ⁊ extra de elec. venerabilem. §. pe. extra de iureiuran. verum. ⁊. c. quanto. ⁊. c. intellecto. Jtem cum in omni iuramento intelligatur eius actoritas excepta. H. Et in his in quib̃ sic intelligitur excepta dicit Hosti. ꝙ põt sola voluntate absoluere iurantem vt scripsi in decre. quãdo super. ij. glo. Z. Ut extra de inreiurã. venientes. §. j. ⁊. ff. ad munici. imperatores. ⁊. xxij. q. ij. beat⁹. videtur ꝙ potest illum absoluere qui iurauit quod verum est ꝑm do. meũ. inter clericos etiaz in ecclĩasticis indistincte. vt patet extra de rescrip. constitutus. de appel. dilecto. Jtem etiaz inter laicos ⁊ in temporalibus ⁊ li non absoluat omnino relaxat tamen siue suspendit ad tempus ex causa. vt patet. xv. q. vj. iuratos extra de penis. c. fi. ⁊ de hereticis c. fi. Quidam tamen hoc vltimum non reputant speciale ꝑm dominũ me. Quidã aũt dicũt ꝙ papa dispensare potest ⁊ absoluere aliquem a iuramento ꝓpter graue scandalum vel malũ exempluz precedente tamen claue discretionis: ß H. contra nisi sit illicitum quod iuratur quia iuramentũ ⁊ votum sunt de iure naturali: vt extra de iureiur. ⁊ si xp̃c ⁊ de voto magne. et tura naturalia sũt immutabilia ⁊ indispensabilia: vt. v. di. §. j. ⁊. vj. dist. §. his. ita. ⁊. j. §. nunc breuiter de hoc no. xv. q. vj. auctoritate. H. ⁊ in prędi. decre. quanto de iureiuran. in glo. ij curiosus in hoc videat. Tho. scda scde. q. lxxxix. arti. ix. ⁊ de voto in questione p̃cedẽti. lxxxx. articulo decimo. ⁊ xj. Z. Ubi aũt quis temere iurauit qd̃ de sui natura illicitum est: ⁊ quod seruatum vergit in detrimentũ vtriusqꝫ salutis. i. anime ⁊ corporis. potest eꝑus dispensare vel potius denunciare non tenere ꝑm Jo. de deo. H. Ubi statim dicam. Z. xxj. q. iiij. qui sacramento. et. §. fi. ⁊. c. inter cetera. ⁊. c. in malis. extra de iureiuran. peruenit. j. ⁊. c. sicut ex litteris. Jmmo. etiaz ipse iurans potest tunc auctoritate ꝓpria contrauenire licet debeat penitere: vt ibi. et. xxij. q. iiij. c. j. ⁊. c. sequen. Si vero possit seruari sine interitu salutis eterne licz al's temerariũ sit ⁊ periculosum non debet ꝓpria auctoritate cõtrauenire. extra de iureiurã. si vero. ⁊. c. cũ quidã. §. fi. ⁊ c. verum. immo papa solus absolut a temerario iuramẽto: vt in prędic. decre. venerabilem. argu. tamen contra ꝙ etiam eꝑus in temerario dispẽsat. extra de censi. grauis. ⁊ hoc quidam tenent ꝙ eꝑs dispenset in temerario si in peiorem exitum vergat: vt extra eo. quintaual. ⁊. c. si vero. xxij. q. iiij. qui sacramento. ⁊. §. fi. Potest etiam dispensare eꝑus vt non exigat iuramentum ab alio cui ꝓmittit curam animarum. xxj. q. v. nullus eꝑus. a cõtrario sensu. extra de iureiuran. nullus dispensat etiã eꝑus q̃ est ꝓtra primum ⁊ est illicitũ. extra eo. venies. ⁊. c. q̃nto. ⁊ q̃ est ꝓtra libertatẽ ecclie. extra de maio. ⁊ obe. dilecti. ⁊ q̃ est ꝓtra honestatẽ stat⁹ naturalis. extra de iureiuran. q̃ntaallis ꝑm Jo. de deo. H. in libello dispensationũ. arti. vj. in. v. colũ. Z. Jtem videt ꝙ eꝑus põt interpretari ꝙ quis non sit periurus. extra de pigno. significante. C Jtem papa no. extra de iureiu. debitores. H. Ubi scripsi sup glo. ij. Z. ꝙ eꝑs dispensat ĩ iuramẽto dolo vi vel metu extorto. xv. q. vj. c. j. ⁊. ij. xxj. q. iiij

inter cetera si tam sit metus talis qui potuerit cadere in ꝓstantē virū vnū ipe no. extra qō metus cā ad aures. et de iureiurā. c. ij. q abiuranti res ecclie, sue dari pōt licētia repetēdi illas. vel iurans ꝓstituet actorē qui repetat. si aūt abiurauit res ꝑprias etiā vi vel metu tale iuramentum obligat z seruari debet donec iurans p epm absoluatur. eo ꝯo. p epm absoluto repetere pōt extra de iure iuran. si vero. prius tn̄ qz eps absoluat oz inqrere vtrū fuerit talis metus qui cadere potuerit in ꝓstantē virum vt. ff. qō metus cā. l. metum. extra eo. ad audientiaz: sed qdiu eps aliter ꝓmode ꝑuidere pōt nō oz absoluere a iuramēto. tuti⁹ aūt videt q eps nō absoluat a iuramento etiam dolo vi vel metu extorto: nec etiā legatus de latere. Et sic vidimus plures legatos ꝑuare. ar. in predi. c. ad aures. z extra de iureiuran. c. ij. z. c. si ꝯo. z. c. verū etiā. in hoc videt ꝓcorare do. me. z Jo. de deo dicens. H. Ubi. s. arti. vj. ij. colum. Z. Solū papa dispensare posse vbi vtroqz saluo seruari possit: vt in predic. c. si vero. z. c. verū. extra qō me. cau. cū dilectus. xxij. q. iiij. §. fi. z in predi. c. venerabilē. quidā aūt dicunt iuramentū p metum q cadere possit in ꝓstantē virū ertortū nō obligare: vt extra de iureiurā. cum ꝓtingat. qō verū in iuramento de sui natura illicito ꝑstito: z etiaz iuramento p coactionē absolutā extorto: vt in. c. vex. H. Ego plane sto illi decre. in eo q dicit finis: vt etiā ibi scripsi in fine vlti. glo. Z. Als eñ bene obligat. dispensat etiā eps ex causa in iuramentis licite ꝑstitis: vt. xv. q. vj. nos sanctor. z. c. iuratos. binc est q si iurauit tibi certa die restituere gladiū z medio tpe efficieris furiosus nō debeo tibi reddere: vt: xxij. qō. ij. ne quis. s casu tn̄ est necessaria dispensatio quidā. H. Jnno. z hosti. vt. s. z est vna ratio quare nō extendit ad hūc casum q de illo nō presumitur cogitatū. sed a ꝑpter ꝓditionem subintellectam si res in eodem statu ꝑmanserit ibi vide. Z. dicūt potest etiā eps iuramentuz in melius ꝓmutare binc est q si qs iurauit ire ad sanctū Jacobū z vtilius sit ire vltra mare bn̄ poterit ꝓmutare: sicut z ī voto ꝓtingit: vt extra ō iureiuran. quenit. ij. Et q eps possit licita iuramenta ī melius ꝓmutare patet qz iuramentū non magis obligat qz votū maxime cum iurat qō nulli est vtile z alicui ē dānosum puta si quis iurat q nō loquet cum. P. nec cuz eo ꝓmedet nec ei seruiet z similia nisi forte hoc iuret vt peccandi actionem vitet. nec ob. de rescripti. ꝓstitutus: qz ibi loqtur de illicito iuramēto vniūsitatis qō cōsensu sui epi debuit ꝑstari: z ideo nō potuit ibi eps dispensare z forte iuramentū vniuersitatis nequit epe ꝑpter scā dalū in aliud ꝓmutare vel in eo dispensare licet s possit iuramento priuate psone. ¶ Jtem nō obstat pdi. decr. venerabilem: vbi dicit q papa ꝓsuli oz vtrū iuramentum illicitum sit. qz circa ardua negocia z circa magnas psonas pōt forte p scandalū solus papa in talib⁹ interponere ptes suas: vel loqtur ibi de licito vel saltem dubio iuramento in q solus papa pōt dare auctoritatem ꝓtraueniendi sine ꝓmutatōne aliq̄. ¶ Hoc quoqz notandum est q si aliq̄ iurant se facturos aliqd qō pertineat ad cultum dei. vel ad religionē vel pietatē nequeunt sibi remittere talia iuramenta: puta si dño iurēt ire vltra mare z ibi do militare aut religionem ītrare: aut duo vel tria psalteria p inuicem dicere. vel si pastores vel aliq̄ mechanici iurant de lucro suo certā portionem pōtare fabrice ecclie vel in alios pios vsus pñt tn̄ in primo exemplo sibi remittere q simul nō vadant vltra mare s nō q nō vadūt. Si aūt iuramentū respicit temporale ꝓmodum. aut ꝑter illud iuramentuz tenent facere qō iurant. puta qz carnifices iurant nō vendere carnes infectas p sanis: vel mercatores q nō sophisticabunt merces suas vel q ꝑpter plurioꝝ terminū carius nō vēdent. z tūc nequeūt sibi remittere qz ꝑpter animaꝝ salutem sic iuratū esse videt. Aut nō tenent sine iuramēto seruare qō iurant. s solum ex iuramento z tūc subdistigue quia si obseruantia iuramenti spectat tm̄ ad commodum vel incommodum iurantium z iurant de dando vel non faciendo aliquo alteri vel ab altero possunt sibi remittere vt si aliquis iurat alij libz scribere vel domum vel aliq̄d aliud facere z alius iurat ei mercedē reddere. vel qñ duo socij iurant de ꝓmunicandis omnibus lucris. si autem non iurent sup aliquo dando vel faciendo vel non faciendo ad inuicem vt dictum est: s alis iurant aliq̄d se facturos vel non facturos nequeūt sibi remittere. similiter cum iurant z non intendūt se obligare deo sed tm̄ homini nihilominus non possunt absolui ab homine si iurant se aliq̄d facturos in fauorem dei sicut si iurassem tibi q darem. r. ticio in fauorem ticij ñ posses mihi remittere hoc iuramentum ꝑm Ray. H. Qui de hoc tractauit in sum. de iuramentis z periurijs paulo ante fi. Z. De hoc. j. in tractatu libel. de iureiu. ꝯ. is qui. H. Et ibi allegat decre. ꝑterea. j. de spō. vbi de hoc scripsi sup vltia gl. Z. Js quoqz cui iuratuz est pōt relaxare iuramentū: vt extra eo. c. j. z de vsu. ꝓsulit. ver. vtrum. Et vide. j. §. ꝓsequenter. ꝯ si. ceterum.

¶ Vicesimoquinto ipe tm̄ vel is cui specialiter ipe cōmiserit pōt absolue excoicatū a se qz ei⁹ē absolue c⁹ē ligare: vt. xxj. di. inferior extra de maio. z obe. cum inferi or. Vel eo defuncto eius successor: vt extra de elec. venerabilem. §. rōnib⁹. ꝯ. fuit quoqz. z extra de offi. or. pastoralis. §. j. ꝯ. ad quod. ¶ Vicesimosexto ipe sol⁹ pōt absoluere a sententia sua z non legatus: vt. s. z extra de elec. venerabilem. xvj. q. j. frater. z a sua sententia sui de legati vel legati cui⁹ iurisditio expirauit: z cui null⁹ successit in officio sibi iniuncto: vt in predi. ꝯ. ad qō. et extra de offi. dele. querēti. extra de ꝓcef. pben. quia diuersitatez. extra de offi. leg. studuisti. ¶ Vicesimoseptimo si lex seu ꝓstitutō domini pape vel legati sui obscura sit z legatio sit finita: nec alius legatus illi succedat in prouincia illa. vel si queratur de dispensatōne in casibus illis qui p easdem leges sunt sedi apostol. reseruati ad solum papam ptinet declaratio z dispensatio. ar. in ꝓcor. s. ꝯ. pri. inductis exemplum in declaratōne legis summi ponti. extra de simo. p tuas. z de sent. excō. inter alia extra de offi. leg. sup questionū. §. intentōnis. xxv. q. j. §. si ergo. ꝯ. ipsi nanqz soli. extra li. vj. in ꝓsti. Brego. r. de elec. nemo. z de sen. excom. ꝑsenti. Jtem ipe renouat leges imperiales: vt in ꝓsti. Brego. r. de postu. ꝑperandū H. Quam hodie non habemus. innouabat aūt. l. rem non nouam. §. patroni. C. de iudi. circa iuramenta aduocatorum taxabat autem iporum z ꝑcuratorum salaria. Z. ¶ Jtem exemplum de. l. siue de ꝓstitutōne legati extra de loca. z condu. c. j. z extra de ꝓsan. z affi. qō dilectio ipe idem tm̄ legatus bene declarat suam ꝓstitu. extra de verbo. signi. ex parte el. ij. Jtem ipe interpretat ꝓcessum sui legati. vt extra de elect. c. venerabilem. z ō app. nouit. legatus potest etiam suam constitutionez interpretari. vt extra de verbo. signifi. ex parte. el. ij. et in predi. §. si ergo. Jtem legatus interpretatur mandatuz domini pape: vt extra de postu. ꝑla. c. j. z iunge qō est. j. ver. xxx. Jtem qñqz eps diminuit pniam iniunctā a papa: vt. l. dist. accedens. xxxij. qō. ij. latorem. H. Ut ibi no. in vtroqz. c. id fuit de speciali mandato pape. qō als non licuisset facit qō no. de foztiā. c. ij. in glo. ij. z de accusa. cum. P. in vlti. glo. auten. interdicimus. Eodē modo solui potest licet solutōne non egeat. lxxxvj. di. c. j. de constitu. eccle. Z. C. de epi. z cleri. autent. interdicimus. ¶ Vicesimooctauo ipe solus absoluit participantem ex certa scientia in diuinis officijs excōmunicato a se: vt extra de sen. excom. significauit. Cōmuniter tamē aliter illud intelligitur. H. Hic omnino videas quod ibi scripsi super. j. glo. Z. ¶ Vicesimonono si ipe aliquem excoicatū ex certa scia salutauerit vel aliter ei participauerit ꝑsumit q eū velit absoluere eoipso. extra de sen. excom. si aliqñ. z ar. extra de priuil. cum olim essem

§.fi.z.lxiij.di.cum adrianus.z de ꝓsec.di.ij. pacem.arg. ꝓtra.quia formaꝫ non seruauit in absoluendo: vt extra de sen.excom.cum desideres.§.fi.z.c.a nobis. sed dic q̄ princeps sola voluntate absoluit sicut et sola volūtate manumittit: vt.ff.de manu.apud cum. H. Dicas ꝫ verum si id exprimat alꝫ nō ꝑ cle.de senten.excō.si summ⁹. Z. ¶ Tricesimo qñ latoꝛ canonis sibi absolutōeꝫ retinet inferioꝛ absoluere nō pōt.alꝫ aūt videt absolutōeꝫ alijs concessisse: vt.extra de sen.excom.nup.§.in secūda ver.in secūdo.z idem intellige de ꝓsti.legatoꝝ suoꝛum. H.s.que absolutōnes reseruant. Z. Exq̄ legatio ē finita nec aliquis legato succedit cuꝫ in talibus nullus sit superioꝛ nisi papa: vt.s.x.xxvj.z.xs.xxvij.is aūt casus plura mēbra ꝓplectit.nam in plerisq̄ casibus papa sibi retinet absolutōeꝫ z dispensatōem vt patet in nr̄o aureo repertoꝛio in ti.de peni.z re.§.sequit.ver.item habens ab.epo z se. H. Scias q̄ inter casus excoicatiōis iuris quos notaui de sen.excō.eos q̄ reseruati sunt ver. xxiij.xxix.z.xxx.iste tn̄ sub ꝓditōne.z.c.xlij.qui no. i cle. de sen.excō.c.j.sunt.xvj.reseruati q̄ ibi exprimunt i gl. z sic sunt.xx.iuris noui reseruati. Et sic bene dixit guil. q̄ iste casus plures ꝓplectit. Z. ¶ Trigesimoprimo solus papa dispensat cū eo qui irregularitatem incurrit: vt.xj.q.iij.si quis eps damnat⁹.extra de eo q̄ furt. oꝛdi. su.veniens.extra de sen.excō.cum illoꝝ.z.c.cum medicinalis.§.pe.z de re. iu.cum eterni.z is casus multa membra includit cuꝫ in multis casibus irregularitas ꝓtrahatur qđ dic vt.j.§.iuxta.z.§.quisaūt z se. ¶ Trigesimosecūdo si quis suspendit ꝑ eo q̄ hereticis ecclīastica sacramenta ministrat citra sedem aplicam absolui nō pōt vt extra de hereti.excōmunicam⁹.§.sane cle. H. Vid j.glo.iij. Z. ¶ Trigesimotercio cum cā defert ad ipm ad eum ptinet examinatio et diffinitio.nec legat⁹ se intromittere pōt sine deferat ꝑ relationē factā vel pollicitam: vt.C.de app.ex eo.extra de pben.dilectus el.j.extra de offi.leg.licet.extra de ap.intimasti.sine p omissionē: vt extra de offi.le.studuisti.sine p querelam.ij.q.vj. quoti.z.l.anterioꝛ.§.ad hoc.sine p postulatōeꝫ poꝛrectam: vt extra de postul.bona.ij.§.nec nocebat sine per reuocatōeꝫ a se factā.ff.de iudi.iudiciū soluit.extra de ap.vt nostrū.extra de ꝓcura.auditis de q̄ not.de remissio.§.nūc videamus.x.idem etiaꝫ est sine p ap. vt.ij.q. vj.decreto sine alio quocunqꝫ mō. Immo in his omnibus est superioꝛis iussio decisio: vel rēsio expectāda: vt ij.q.vj.multum.vj.q.iij.deniq̄.C.de relat.l.j.z.ij.z in p dic.c.decreto.pōt tn̄ legatus causam appel.ad papā interposite examīare: nō vt ei pīndicet ſ vt magis instructam remittat z ei credit in hoc: vt extra de appel.cōstitutus.vbi de hoc z de accusa.ad petitionez.ij.q.j.vj.decreto.ij.q.j.nomen epi.extra de sta.regula.ea q̄.x.ſ ea dem.quod verū est nisi cām iam examinatā ad papā remiserit qꝛ postea se intromittere nō pōt cum desierit eē iudex ꝑm. B. vt in predic.decre.licet z de postul.bone. z vide.s.§.supest.versi.item is cui. Circa hoc tn̄ sciendum est q̄ qñ appellatur maxime.extra iudicium: si appellatus coꝛam eo a q̄ appellatum est vel coꝛam alio superioꝛe vel etiā coꝛā quocūq̄ alio ius suum sup eo sup quo appellatū esse dicit ꝓsequit: appellans vero coꝛam illo excipit q̄ ipse appellauit ad papā quare ille non debet se sup hoc intromittere.appellatus aūt appellatiōeꝫ negat vel eam ꝓfitetur vel dicit q̄ p eam nō est translata iurisditio ad eū ad quē appellatū est vel dicit tp̄s proꝛ sequende appellatōnis elapsum esse bñ audiet ille hmōi replicatōnes z reproꝛbatōnes sup eis.ar. extra de appel. romana.§.si xpo vocat.li.vj.nisi forte superioꝛ iam inceperit de cā appella.cognoscere quia tunc cām a iudice app. attentatam nullo modo inferioꝛ tangere debet extra de offi.dele.pastoꝛalis.non ergo derogat appellationi ad papam interposite legatus qui alꝫ de cā cognoscere poterit.vel etiā quilibet oꝛdinarius cognoscendo vtrum appellatio detulerit causam ad ipsum. H. Satis videtur hoc procedere etiam in appellatōib⁹ de q̄b loquitur decre.q̄ꝫ nis de elec.li.vj.z.c.si postq̄ꝫ. z.c.prouida.nā etiam in illis non omnis appellatō deuoluit sed interposita i scriptis z ex causa ꝓbabili. Itē posset esse ab illa canonice recessū z vt ibi patet de hoc ꝓgnoscit inferioꝛ anteq̄ꝫ sit presentata pape vt ibi z facit qđ nō.in c.q̄ꝫ is in glo.ergo si. Z. vel penes illū iurisditō permā serit immo sñia super hoc lata partib⁹ p̄iudicat nisi fuerit appellatū.ff. de iudi.si quis ex aliena.z extra de appel. solicitudinē.z sic in questione que inter archiep̄m pisanū z cōmune ciuitatis pisane vertebat proceſſi: licet ꝑ parte cōmunis pisane ad sedem aplicam appellatū esse diceret nō em̄ passim est admittēda quelibet appellatō immo diligenter ꝓsiderare debꝫ is a quo appellatur an debeat illi deferre: vt no.j. de ap.nunc dicamus. ¶ Trigesimoquarto si dubitat de rescripto aplico ꝓtentioso vtrum ꝑ aliud rescriptū eiusdem reuocet aplicus solū hoc diffinire potest: vt extra de offi.deleg.c.ij. Idez est in gratioso.s.in priuilegio: vt ex de iu.cū venissent. z de confir.vti.vel inuti.c.j.z.ij.siue diffinitiuo extra coꝛp⁹ iuris canonici vagante: vt extra de fi.instru.pasto. siue incluso: vt.s. ver.xxvj. ¶ Trigesimoquinto. Si de fide vel fidei articulo dubitat hoc per papam diffiniri debet: vt extra de bap. maioꝛes in prin. extra de hereti. cū xp̄c z in decre. Greg.x.li.vj. de sum.trini. fideli. vt ibi di pi.xxiij.q.j.quotiens.xij.di.preceptis. etiaꝫ si dubitatū sit exquo in dubium vertit. C. de sum.trini.l.fi. vnde et de sacramētis ecclesiasticis sentiēduꝫ est ꝓut ipse sentit extra de hereticis ad obolendam.ar.tamen q̄ ꝑ eius legatum vel etiam ꝑ epm̄ qō fidei posset cognosci. xvj.q. j.frater noster circa medium. H. Solue vt ibi nota.et lxxx.dist.c.ij. Z. ¶ Trigesimosexto ipe dispensat vt q̄s habeat plura beneficia cum cura vel plures ꝓsonat⁹ cū cura.xxj.q.ij.sicut quod dic: vt.j.§.videndum.ver.duplex z se. ¶ Trigesimoseptimo ꝓnunciat elec.z ꝓuisionem que nondum facta est si eam ꝓtingat fieri irritaꝫ z inanem: vt extra de elec.innotuit.§. fi. extra de preben. inter cetera.quod alius facere nō potest ꝑm do. m.quia tractus futuri temꝑis nō ptinet ad inferioꝛem iudicem in hoc casu: vt.ff. de vsuris.l.j.§.j. vnde gradus qui nō est rumpi nō pōt.ff. de iniusto rup.l.nam z si sub ꝓditione delegati ergo in quoꝝ litteris nō apponit hec clausula.si ipsa vti plūmant.abutunt ꝑm eum. Alij tn̄ ꝓtradicunt.ar. ꝑ eis extra de ꝓcess.preben.q̄ cunctis.§. nō sic. quia oīa vident ei ꝓmissa ꝛc: vt extra de offi. dele.preterea.sed ipe rndet q̄ bene pōt aliter expediri. H. Super hoc vltimo vide qđ scripsi de ꝓcess.preben. si soli li. vj.sup glo.no.sup primo quo tractat an ipse solus apponat decretuꝫ vide qđ dixi de preben. si aplice eo.lib. Z. ¶ Trigesimooctauo edit legem generaleꝫ.extra de consti.c.j.z fi.iiij.di.erit. C. de sum.tri.l.j. que est cūctos z ꝑ hanc approbat ꝓsuetudinem que alꝫ non excusaret vt extra de temp.oꝛ.c.ij.extra de conse.eccle. vel alt.aq̄. extra de cogni.spi.super eo. ¶ Trigesimonono approbat electū in imperatoꝛē: z ꝓfirmat vel infirmat elec.ipius gratificando cui vult. cum sint plures in discoꝛdia electi ꝓsecrat z inungit coꝛonat ipsum: vt extra de elec. venerabileꝫ. H. Et in cle.de iureiuran.in prin. Z. Et etiam iustis ex causis repellit vt ibi z etiam iam coꝛonatum deponit: vt extra de re iudi.ad aplice lib.vj. Item oꝛdinat eum nam imperatoꝛ oꝛdinē habet: vt.lxiij: dis. valentinianus in fi.et.§.principibus.in fi. dicunt enim quidam q̄ habet oꝛdinem sacerdotis prout nota.ff. de re.diui.sacra. H. Vide infra.§.dispensatio .versi.ius autem. Z. Alij dicunt q̄ est subdiaconus. tercij dicūt q̄ non est subdiaconus sed epō in officio subdiaconatus ministrat. Tu dic q̄ nullum habet oꝛdinem z q̄ dicit in pred.c.iuxta oꝛdinē meū expone.i.officium. habꝫ enim caracterē militarē: vt.j.q.j.qđ quidā.l.dist.si quis

post. ¶ Quadragesimo facit ꝯcilium generale: vt.ij.q.vj. ideo.xvij.di. ꝑ totum qđ dic vt.s.§.supest. vers. sed nunqđ legatus. ¶ Quadragesimoprimo canonizat et approbat sanctos. Et in cathalogo sanctoꝝ scribi facit nomina eoꝝdem ⁊ aliter nullus quãtiscũqꝫ fulgens miraculis debet venerari ꝑ sancto: vt extra de reliqui. et ve. san. c.j. H. De hoc nota plene. e. ti. c. vno. li. vj. Z. extra de testi. venerabili. ¶ Quadragesimosecundo de aliquo facit nihil mutando etiã rei naturã: vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. rñ. j. ad idem extra de excess. pla. tanta. §. j. in fi. imutat ģ substantialem rei naturã: puta faciendo de illegitimo legitimũ: vt extra qui fi. sint le. ꝑ venerabilem. Et de monacho canonicũ: vt. lxxiij. di. quoꝝũdam. ⁊ de monacho nõ monachũ ⁊ de capaci nõ capacẽ ⁊ hmõi. j. ℣. pri. ¶ Quadragesimotercio de nihilo aliquid facit: vt extra de transac. c. j. iij. q. vj. hoc quippe extra de ꝯcess. preben. ꝓstitutus. ij. q. j. i primis. ⁊. s. ℣. xviij s. ℣. pri. ¶ Quadragesimoquarto semꝑ ⁊ vbiqꝫ pallium portat qđ nulli alij licet: vt extra de vsu. pal. ad honorem. ¶ Quadragesimoquito cõcedit palliũ instãter petenti. C. de prisca. ⁊. c. obtentũ. extra de elect. singnificasti. quod nullus alius põt nec etiã legat⁹: vt extra de vsu pal. nisi exceptis patriarchis: vt extra de ꝓuil. ãtiq. ¶ Quadragesimosexto solutus est legib. ff. de legi. ꝓnceps. ⁊. xxv. q. j. §. si ergo. prope ꝓn. ℣. ita ergo. qꝛ nulli subest nec ab aliquo iudicatur: vt. s. ℣. si. j. decet tñ ipm seruare iura: vt. C. de legi. digna vox. extra de sup. neg. prela. licet. xj. q. j. peruenit. ix. q. iij. ipsi. sunt. ⁊. c. patz. ix. di. iustum. Palea est Et in ꝑdicto. §. si ergo. ℣. hinc ẽt de eo. Unde christus volens baptisari a iohanne dixit sic. nos decz omnẽ iusticiã implere vt euangel. mathei. legitur. iij. capto. ¶ Quadragesimoseptimo. Appellat ad eum omnibus medijs omissis. ij. q. vj. c. ij. iij. iij. et. v. extra de ap. dilecti licz ar. ꝓtra. ij. q. vj. decreto. H. Ibi soluitur i. ij. glo. Z. Als autẽ gradatim ẽ appellãduz: vt. ij. q. vj. metropolitanũ. xj. q. j. quenit i autẽ. coll. iij. de ap. ⁊ itra que tꝑa. §. illo. videlicz qui. §. est. ij. q. vi. anteriorũ. ℣. illo de legato nõt. s. §. supereſt. ℣. illud autẽ. ¶ Quadragesimooctauo. Sententia ei⁹ fac ius si ignio ius cõdendi, pnũtiat extra de re iudi. in causis. ¶ Quadragesimonono. Abbate et monacho cõtradicẽtibus põt monachũ extrahere de monasterio et alicui eꝑo vl ꝓncipi in sociuz assignare vel secũ tenere. ix. q. iij. ꝑ ꝓncipalem. viij. di. q cõtra mores. xj. q. iij. qui resistit. nec mirum. nam et ꝑm quosdam de monacho põt facẽ nõ monachũ, put nõ. extra de sta. mo. cum ad monasteriũ ĩ fi. ¶ Quinquagesimo. Dispensat in criminib⁹ que sunt maiora adulterio. episcopi ℣o possunt in adulterio ⁊ in minoribꝫ: vt extra de iudi. at si. in vtraqꝫ tñ regula fallit prout dicam. j. §. nunc breuiter. ⁊. §. nũc de epoꝛ. ℣. in bis ergo. ¶ Quinquagesimoprimo. Canonica impedimenta matrimonij aliqñ restrigit ⁊ ãnihilat: vt ptz extra de cõsang. ⁊ affi. non debz. xxxv. q. iij. quedã lex. ⁊. c. quod scripsi. j. ℣. lxxv. ¶ Quinquagesimosecũdo. Jpe solus licite ordinat. H. Sup. ad sacros. Z. extra q̃tuor tempora in festiuis diebus puta dominicis vt extra de tem. or. c. j. ⁊. c. de eo. ⁊ si alius hoc fecerit papa solus cũ talit ordinato ⁊ cũ ordinatore dispẽsat: vt. e. ti. cũ q̃daz ⁊ ar. e. ti. quñ dilectus. Sed vꝝ q archips dispẽsare valeat cum talit ordiato: vt eo. ti. ꝙsultatõi. sed illud intelligunt quidam ibi ex speciali dñi pape mãdato factũ esse: vt et. ti. cum quidam. Alij cõtra. sed si ordinat⁹ ab alio qꝫ a papa extra statuta tempora vel als illicite celebret ante dispensationẽ obtẽtã solus papa cum eo dispensat vt quidã dicunt quod dic vt. j. §. nunc eꝑoꝛ. ℣. prohibetur. ¶ Quinquagesimotercio. Jpse sol⁹ vna ⁊ eadem die ad duos ordines sacros promouet aliquẽ: vt eo. ti. dilectis sed. si ab alio promotus sit poterit cum illo eꝑus dispensare vt dicunt quidam cũ nõ ꝓhibeat vt ibi. Alij ꝓtra vt de hoc in ꝑdic. ℣. ꝓhibetur. ¶ Quinquagesimoquarto. Promotũ a sevl'a p̃decessore suo ipse solus ordinat: vt extra de tem. or. cũ in distribuẽdꝫ H. Hec decre. de ordinato ꝓbat nõ de ꝓmoto. de q vide q satis scripsi. de tem. or. cum nullus. li. vj. sup. ℣. in ß casu. Z. ¶ Quiquagesimoquinto. Jpe solus facꝫ ordinationes in die sue cõsecrationis: vt extra de elect. quod sicut. §. preterea. ¶ Quinquagesimosexto. Jpse solus põt beneficia vacatura cõferre: vt. s. §. nũc tractemus in ꝑn. ℣. de illo. ¶ Quinq̃gesimoseptio. Jpse sol⁹ põt aufferre vni et dare alteri. xxij. q. viij. quenior. ⁊. c. se. in fi. xij. q. ij. futuram. quod nõ põt legat⁹. vt. s. ℣. ij. solus eñ ꝓnceps põt aliquẽ iure suo ꝓuare. H. Etiam nuda voluntate. j. ℣. lxxix. ⁊. §. nũc breuiter ante fi. nõ tñ debet id facere sine causa: vt no. xxij. di. c. j. Item inferiores qñqꝫ id facere possunt ex causa ad hoc de religiosi. ꝓstitutus in glo. hic. ergo cuz suis remissio. Z. vt in ꝑdic. ꝙor. ⁊. C. de quadri. pre. bene. ⁊. ix. q. iij. cuncta. ⁊. c. per ꝓncipalem. ¶ Quiquagesimooctauo. Jpse potest cõtra omia statuta ⁊ ꝯcilia venire: vt extra de elec. singnificasti. qđ nõ põt legat⁹ i ꝑ. ℣. de illo. ¶ Quiquagesimonono. Jpse cõcedit eꝑalia insingnia abbatib⁹ ⁊ inferioribꝫ puta mitraz annulũ baculũ pastoralem sandalia ⁊ silia ꝓut no. in sum. do. me. in ti. de vsu. pal. §. et quib⁹ dieb⁹. ℣. ⁊ notandũ. ⁊. j. ℣. lxxix. H. Ad hoc de priuileg. vt aplice li. vj. Z. Uel q aliquis faciat añ se crucem portari: vt extra vt lite pen. c. j. qđ tamen fieri non debet in presentia eius vel sui legati: vt extra de priuile. antiqua. ⁊ archiepi insignia sua recipiũt de corpore beati petri: vt eẋ de elec. significasti ad fi. ¶ Sexagesimo. Jpse ꝯcedit laico spũalia puta ius eligendi. H. Elide qđ dixi. s. pri. §. super ver. ß nunquid legat⁹. Z. vt extra de iurepat. nobis fuit ⁊ eccl'as ⁊ decimas eximendo ipm a prestatõne decimaꝝ: vt eẋ de dec. i. nobis. quod alius facere nõ potest: vt eo. ti. q̃uis. ⁊. c. tua. ⁊ ad idem ij. q. v. mẽnam ibi coꝝ te ẑc. xxxj. di. §. verũ. ℣. scribit eẽ vbi videnť spũalia sine cause spirituales laicis delegari q̃ tñ sunt eis als interdicta vt patet extra de ꝓstitu. eccl. ⁊ de rebus eccle. alie. vel non cum laicis. xcvj. dis. bñ q̃dem. extra de iudi. decernimus de hoc extra de arbi. contingit. ¶ Sexagesimoprimo. Concedit presbytero q̃ possit infantes chrismare in fronte. xcv. di. peruenit. qđ a nullo alio fieri põt: vt extra de consue. quanta. đ sacra vnc. c. vnico. §. quia vero. ver. ꝑ frontis. ⁊ de ꝙsec. eccl. vel al. aqua. ¶ Sexagesimosecundo. Jpe sedet in sede illa quam dñs sibi in ꝑsona beati Petri specialiter elegit: vt extra qui fi. sint legi. ꝑ venerabilem. §. rationib⁹ ver. sane. H. De elec. fundamenta. §. ne autem. lib. vj. vide qđ dixi eo. li. de temp. or. c. j. sup glo. quid econuerso. Z. extra de bap. maiores in prin. xix. di. cm̃ vero. iõ⁹ qꝫ sum. pon. appellatur: vt extra de sta. mo. cum ad monasterium in fi. ad idem. xix. ⁊. xx. ⁊. xxj. ⁊. xxij. di. ꝑ totũ. ¶ Sexagesimotercio. Approbat scripta alioꝝ ⁊ constitia extra de sum. tri. c. ij. in fi. xix. di. si romanoꝝ. xv. dist. sancta romana. xvij. di: regula. extra de here. fraternitatis. ¶ Sexagesimoquarto. Jpe solus dispensat cum filio sacerdotis vt habeat ecclesiam in qua pater eius immediate ministrauit ꝑm Goff. vt extra de fi. presby. dilectus. H. Uide. j. §. qui statim allegat in fi. ¶ Sexagesimoquinto. Jpse solus dispensat cum illegitime nato quod dic vt. j. §. nunc de epiſcopoꝛ. vers. vtrum autem. ¶ Sexagesimosexto. Jpse solus dispensat cuz sententia seu interdicto ab homine vel excõmunicato celebrante. de quo dic vt. j. §. nunc de eꝑoꝝum. ver. sed nunquid potest. ¶ Sexagesimoseptimo. Jpse solus absoluit incendiarios postqꝫ sunt excoicati denunciati ꝑm Jo. de deo. H. vt. s. articulo. ij. Z. vt extra de sent. excom. ex ꝙsiti. ⁊. c. tua. ¶ Sexagesimooctauo. Jpe solus absoluit occisores clericoꝝ vel si als lesio sit enormis: vt infra. §. nũc dicamus. ver. circa. ¶ Sexagesimonono. Jpse solus dispensat vt nouicius vel hõ alterius

pfessionis fiat abbas ꝑm papaz.ꝛ Jo.de deo. H. Ubi s. Z. vt extra de elec.c.officij alij ꝓtra vt.j.§.nūc de epi scopoꝝ.ꝛ.lij.ꝛ.§.ꝓsequēter.ꝛ.legatus. H. Uide qđ ibi dicā. ¶Septuagesimo. Jpe solus dispensat vt mo nachus vel laicus vel in minoꝛib ordinib existens fiat epūs.lxj.di.miramur.lxiij.di.valentinianus.lxj.di.§.sed aliud.s.ꝛ.xiij. ¶Septuagesimoprimo. Jpe solꝰ dispē sat cum illo. H. Etiā religioso. Z. q̄ scienter excōica tus ordinem recipit: vt extra de sen.excō.cum illoꝝ.§.j. ꝛ hoc siue sciat ius siue ignoꝛet.ꝛ etiā qđ plus est si non recoꝛdabat de facto ꝓpter qđ excoīcatus erat.qꝛ in cul pa est nec pōt cum tali epūs dispensare ꝑm papā vt ibi. ¶Septuagesimosecundo. Jpse solus dispensat cum ordinato in apostasia. vt extra de aposta.c.fi.ar.tī con tra ꝙ abbas ēt hoc possit: vt extra de temp.oꝛ.ex parte. H. Ibi nō fuit vera apostasia imo si ad maioꝛē transi uerat nō peccauerat. Z. ¶Septuagesimotercio. Cū ordinato a scismatico solus papa dispēsat ꝑm. B. Alij ꝓtra ꝙ etiā epūs hoc possit. vel dic ꝓut legitur ꝛ no. extra de scisma.c.ij.extra de elec.qꝛ diligentia. ¶Septua gesimoquarto. Js qui renūciauit executōni pontifica lis officij ingrediendo religionē ꝓ solum papam ipsam recuperare pōt: vt extra de renū. post translatōnem. ¶Septuagesimoquinto. Jpse solus dispensat in gra du ꝓsanguitatis ꝓhibito ꝛ non legatus: vt extra de cōsang.ꝛ affi.quod dilectio.ꝛ.c.quia circa. extra de trās acti.c.fi.xxxv.q.iij.quedam ꝛ quod scripsi.s.ꝛ sicu.li. ¶Septuagesimosexto. Jpse solus dispensat cum re gularib exeuntib ad audiendum leges ꝛ phȳsicā vt ꝓ moueant: vt extra ne cle.vel mo.non magno. in fi.et.c. sup specula.rū.j.ꝑm do.me. H. Item do.meus in addi tione quā ibi posuit in fi.vlti.glo. Z. ¶Septuagesi moseptimo. Cum nō oꝛdinato ministrante vt ad supe ꝛioꝛes ascendat: vt.j.§.nūc de epoꝝ.ꝛ.xviij. ¶Septua gesimooctauo. Scdm quosdam cum eo qui excoicatꝰ vel suspensus recipit beneficiū ecclesiasticū: vt.j.eo.ꝛ.s. xvj. H. Ibi dabo remissionem. Z. Qđ non placet. ¶Septuagesimonono. ꝙ ipe solus ꝓcedit diacono vt ꝓpagis siue sandalijs vtatur: vt.xciij.di.puenit ad nos. ꝛ cleri.ꝛ manipul vti possunt vt.c.di.illud.s. ver.lix. ¶Octuagesimo. Jpse solus dispensat in decimis ñ dā dis qđ dic: vt extra de deci.ex pte.ꝛ.c.a nobis. ¶Octu agesimoprimo. Et poꝛtet xp̄ianus arma saracenis: vt extra de iudeis. significauit. ¶Octuagesimosecundo. Cōmittit causam laicis spūalem: vt.s.ver.lx. ¶Octua gesimotercio. Jpe solus dispensat cum clericis confe rentibus ecclesiastica sacramenta hereticis et ab eis ob lationes et elemosynas recipientibus: vt extra de here. excōmunicamus. §. sane vbi de hoc. ¶Octuagesimo quarto. Jpse solus dispensat ꝑm quosdam contra ca nones iniugentes certā pnām seu satisfactōez in enoꝛ mib criminib vt est homicidiū ꝛ simonia in beneficio cum cura vel in oꝛdine.l.di.miroꝛ.de hoc extra de renū. post translatōez in fi. Contra.j.§.dispensatio.ꝛ.et sci as. ¶Octuagesimoquinto. Jn voto continentie et ꝓ terra sancta emisso.j.§.nūc de episcopoꝝ.versi.cxxxiij. ¶Octuagesimosexto. Jn etate ꝑm quosdam in eodez §.ꝛ.liij.ꝛ.s.ꝛ.xij. ¶Octuagesimoseptimo. Jpe cōfir mandū ex certa scientia firmat ꝛ sanat infirmū extra de ꝓfirma. vti vel inuti.c.j.extra de trās ac.c.j.ꝛ.s.ꝛ.xviij. ¶Octuagesimooctauo. Jpse habet vtrunq; gladium scz tpalem ꝛ spūalem ex ꝓmissione dei: vt.xij. di.c.j.et in euangelio. H. Luce.xxij. Z. Ecce duo gladij. Et do minus cuꝰ ipse vices gerit vtroq; vsus est: vt.ꝛ.dis.qm idem.ꝛ.xxvj.di.cum ad verū.sed alij qñq; habent exer citiū vtriusq; gladij: vt extra de sent.excō.dilecto.li.vj. ¶Octuagesimonono. Jpse est succesꝰ oꝛ Petri ꝛ vica rius Jhu xp̄i vicem nō puri hoīs ꝑ veri dei gerens ī ter ris: vt extra de transla.inꝛ coꝛ.rū.j.ꝛ.c.q̄nto.rū.j.ꝛ.c.li cet.extra vt eccl̄ia.benefi.vt nr̄m.§.j.ꝛ.poꝛro.xxj. di.c. j.extra de bomi.ꝓ humani.xxiij.q.j.qm vetus. vñ oīa regit ꝛ disponit.ꝛ iudicat ꝓut sibi placet. ix.q.iij. cun cta.ꝛ.c.ꝓ principalem.ij.q.vj.ideo.licet ꝛ quilibet epūs sit quo ad quedā vicarius xp̄i: vt.xxxij.q.v.mulierē. et extra de sacra vnc.c.vnico.§.ad exhibēdū..c. caput igi tur.ꝛ.§.se.ꝛ.ad qđ etiā. Habet etiā papa plenitudinē ptātis ad quā vocatus est. Alij ꝛo in ptem sollicitudi nis sunt vocati: vt extra de vsu pal.ad honoꝛez.ij.q.vj. decreto.ꝛ.c.qui se scit ꝛ dūmodo ꝓtra fidem nō veniat in omnibus ꝛ ꝓ oīa pōt facere ꝛ dicere quicq̄d placz auferendo etiā ius suuz cui vult.qꝛ nō est q̄ ei dicat cur ita facis.xix.di.in memoriā de peni.dist.iij.§.ex persona als in.c.q̄uis.nam apud eum est ꝓ rōne voluntas et qđ ei placet legis habet vigoꝛem.insti.de iur.na.gen.et ciui.§.sed qđ principi.pōt etiā oīe ius tollere. H. Eti am taliter ꝙ habeam⁹ ꝓ nō facto: vt in cle. de immuni. eccle.qm̄. Z. ꝛ de iure.s.ius dispensare: vt.s. ver.xviij. Jtem nō habet superioꝛē: vt extra de elec. licet. sed ipse sup oīes est nec pōt ab aliquo indicari.xxj.di. ī nouo. ꝛ.c.nunc añt.xj.q.ij.cuncta.ꝛ.c.nunc ꝛo.ꝛ.ca.se.ij.q.v. auditum.s.ꝛ.xlvj.ꝛ habet in terꝛis plenitudinē ptātis. ij.q.vj.decreto. Bal.ꝛ vbi apponit clau.de plenitudine ptātis supplentes ꝛc. excludit defectꝰ solennitatis vel ali os naturales defectus qđ est nō dignū. Z. Item habz celeste arbitriū: vt. C. de sum.trini.l.j. Jtem ei iura cele stis ꝛ eterni imperij a deo ꝓmissa sunt: vt.xxij.dist.c.j. H. Scias ꝙ de bis.lxxxix.casib. Hosti: posuerat.lxj. in sum.huiꝰti.§.quid ptinet.ꝛ.si.illud quidem miroꝛ ꝙ omiserūt casum decre. vlti. de religio.do.in principi. de noua religione nō creanda ꝓ alium qđ ꝓ ipsum cui con coꝛ.eo.ti.c.j.in prin.li.vj. Jdem dico de casu decre. ad uersus.ꝛ.ꝓpter. de immu.eccle. ¶Nunc addendi sunt casus iuris noui ꝛ primi libri sexti.ꝛ ante oīa de excōi catōnib iuris noui reseruatis. vide qđ dixi.s. verſ.xxx. Jtez ꝙ reseruate dicunt ꝑpetue gratie sup absentia d rescrip.c.fi. Jtem ꝙ quis sit triplex in eccl̄ia de ꝓsuetu. c.j.ꝙ psone ꝓhibite ꝑficiant vbi romane. de elec.fun damenta.§.vt ergo. Jtem dare administratōem eccl̄ie cathedrali vacanti eo.tit.is cui saluo qđ habeꝫ de sup. ne pla.eccle. Jtem dispensare cū vltramōtano oꝛdina to ꝓ epm ytalie ꝓtra formā decre.prime. de temp. oꝛdi. Jtem dare simul ptātem recipiendi renunciatōez bene ficij ꝛ illud ꝓferendi de offi.le.c.penul.§.j. Jtem ꝓferre beneficia vacantia in curia de preben.c.ij. Jtē ꝙ mona chus habeat administratōem alterius mona. vel plures prioꝛatus ꝓrij vel curatas eccl̄ias eo.ti.cum singula. Jtem dare coadiutoꝛē epō quod dic vt de cle.egro.c. vno. Jtem dare licentiā faciendi recognitōnes vel sub missiones. de quib de reb eccle.nō alie.hoc ꝓsultissimo Jtem q̄ ad mendicantes approbatos post ꝓciliū duo re seruata sunt pape de reli.do.c.vno.§.j.ꝛ vlti. Jtem ca sus decre.vnice de scisma. Jtem vt mendicātes possint acquirere noua loca vel antiqua mutare. de excessi. p̄la. c.vno. Jtem vt agens penitentiā vltra mare ꝑ decre. fe licis de penis possit in de redire: vt in.ꝛ. cum gūt in cle. ꝙ immutet vel dispenset decre. vbi periculū de elec. ne romani. Jtem ꝙ quis ꝓuideat eccl̄ie cathedrali caren ti clero ꝛ ꝓpl̄o xp̄iano.eo.ti.in plerisq;. Jtem forma ci tationis q̄ habeꝫ de iudi.dudum. Jtem casus qui habē tur de reli.do.qꝛ ꝓtingit.ꝛ ibi nō.in glo.ꝑ banc. Jtez so lus papa reuocat ꝛ tempat ꝓuilegia ꝑ se data de cēsi. c.j.alꝫ ꝓcoꝛ.vide de rel.do.c.decet in glo.fi. Aliquos eti am casus collige ꝑ glo.de rescript.si ꝓpter in glo.an le gatus.ꝛ glo.se.eo.ti.indemnitatib in prin.ꝛ in cle.e.ti. c.j.ꝛ cle.de ꝓbat.litteris in.iij.glo. Alium casuz collige ex questione quā posui super regula indultum de reg. iur.li.vj. Z. ¶Quedam tamē sunt in quibus papa di spensare non potest: vt infra.§. nunc breuiter. ꝛ dixi in nostro aureo repertoꝛio sub ti.de temp.oꝛdi.in rubrica be sunt irregularitates que dejciunt iam promotos.

¶Premissa autem omnia que sibi specialiter in signuz generalis dominꝝ sedes apost. reseruauit generali legatōnis mandato nō transeūt in legatū nisi spāliter ꝓmittantur: vt. xxv. q. ij. seruatis: extra de offi. leg. qd trāslatōnem. ⁊. xvij. di. huic sedi. hec em̄ sunt q̄ meri imperij. ff. de iurisd. om. iu. l. imperiū. ⁊. j. de iurisd. om. iudi. ℞si. ꝑm canones. ⁊ ideo generali ꝓmissione non transeūt sicut ⁊ multa alia sunt q̄ generali mandato nō transeūt: vt ꝓbatur. ff. de offi. eius cui manda. est iurisd. l. j. ad idem accedit. ff. de bis q̄ in frau. credi. si pater. ff. de do. filiusfamilias. ff. de pecu. qui peculij. ff. de ꝓcura. l. pompo. et l. mandato. ff. de dam. infec. dies cautōni. §. j. ff. de iurisd. om. iudi. inbere. ¶Legatus igit̄ quicūq; p̄dicta vsurpare nō debet ꝑm do. me. alioquin ꝓfundet̄: vt extra de vsu pal. nisi. ⁊ de transla. eo. c. j. iij. ⁊. iiij. extra de offi. le. quod translatōez. ⁊. c. nisi. vsurpare aūt intelligitur nisi sup̄ p̄missis priuilegiū ⁊ ꝓcessionē habeat spālem. ar. extra de priuileg. porro. ⁊. c. sane. nec intelligit̄ a sede apo. emanare qd ab eo emanabit: vt. s. §. nūc tractem⁹ i p̄n. alia aūt quecūq; exercere posset is qui legatū misit que sibipsi spāliter nō reseruat, exercere potest legatus ꝑm Boff. ℋ. In sum. hui⁹ti. ℣. ingressus. ℬ. ⁊ hosti. e. ti. c. j. in fi. ℨ. ℬ. ⁊ do. me. ⁊ fere oīes: extra de sen. excō. nup extra de offi. le. qd translatōnez. extra de offi. vic. c. pe. Idem etiā no. Jo. ij. q. v. q̄ de causa. Bald. Et iō ea que sunt q̄si paria reseruatis p̄ similitudinē p̄ reseruatis habent̄. Q̄ nota q̄ in bis q̄ nō sunt paria reseruatis nō ꝓcedit reseruatio. ff. ad. l. aquil. illud. ⁊. C. de sac. san. ec. illud. ℨ. Et pro eis facit. ff. de ꝓcura. ꝓcurator cui. ⁊. l. se. legatus em̄ plenissimā iurisditōnez habet: cui adheret merū imperiū sicut ⁊ ꝓconsu. ff. de offi. ꝓcōsu. si in aliam. §. fi. ⁊ maius imperium habet in ꝓuincia sibi decreta omnib⁹ alijs post principē: vt. ff. eo. ⁊ ideo. ⁊. ff. de offi. ꝓsi. l. iiij. nec quicq̄ est in ea ꝓuincia. qd̄ p̄ ipsum nō expediat̄: vt. ff. de offi. ꝓconsu. nec quicq̄ i p̄n. Nam ipse vicem ꝓconsu. ⁊ p̄sidis ꝓuincie obtinet: vt in ꝓstitu. Cle. iij. eo. ti. ex parte. ℋ. De qua sumpta fuit decre. ij. eo. t. li. vj. vt ibi no. in. j. glo. ℨ. Sz certe res periculosa videt̄ sic dicere indistincte. vnd̄ circa legati ptātē sic dicēdū videtur q̄ si sibi ꝓmissuz sit in certa ꝓuincia plene legatōnis officiū oīa exercere libere ⁊ immediate poterit que sive de iure sive de ꝓsuetudine q̄libet ordinarius sue legationis exercere pōt: sive ille sit abbas: sive epūs: sive archiepūs: sive primas vel p̄iarcha. ℋ. ℞oc. j. temperat. ℨ. Vel alius quicūq;: vt p̄dic. l. si in aliā. §. fi. ff. de offi. presi. l. ex oīnib⁹. ⁊. l. se. ⁊. l. ß licz ipse em̄ ordinarius est in illa ꝓuincia: vt. s. §. supest. ℣. quid de sniā. qz gerit vices dñi pape: vt extra de ꝓsuet̄. cum venerabilis. extra de p̄sump. mandata. xciij. di. c. j. extra de offi. leg. c. j. ⁊. c. qd̄ transactōnez. illa aūt que sē sedi apostolice spāliter reseruata tangere non debet vt dixi. sed et si aliqua īmineant q̄ sedes apost. sibi spāliter reseruasse nō inuenit̄: ardua tn̄ ⁊ grauia sunt debz legatus illa ad ap. sedem referre vt euidenter ꝓbat̄. xvj. q. j frater noster. circa mediū. xxv. q. ij. in gallia⁊. extra qui fi. sint legi. p venerabilē ꝓpe fi. extra de bap. maiores. in princi. xvij. di. multis. xviij. di. c. j. extra de offi. archidi. ad hoc. §. item in epla extra de transla. epi. c. j. vñ legit̄ in exodi. c. xviij. in fi. q̄ Moyses ꝓstituit principes ⁊ tribunos q̄ quicq̄d maius esset ad eum referrent ⁊ faciliora tm̄modo iudicarēt ad idem extra de re iudi. cū eterni j. rn̄. sicut sunt illa que maiori animaduersione indigēt vt. ff. de offi. prefe. vr. l. j. §. solent. Ad idem. ff. de of. p̄fec. vigiliz. l. iij. §. cognoscit. ff. de offi. ꝓconsu. l. si quid erit. ⁊ absolnē occisores clericoꝝ: vt ifra. §. nūc dicam⁹. ver. q̄etiam. sicut etiā sunt ea que per generalia concilia sunt prohibita que tangere non debet: vt supra. §. nunc tractemus. ver. de illo. licet als merum imperium habeat vt predixi ⁊ alia similia. cum enim plura sint negocia q̄ vocabula: vt. ff. de p̄scrip. ver. l. naturalis non possunt omnes articuli legibus ꝓprehendi: vt. ff. de leg. l. non possunt. ⁊ ideo est de similibus ad similia ꝓcedendum: vt extra de rescrip. inter ceteras. ⁊. C. de leg. leges presertim vbi nulla dissimilitudo notari pōt: vt. xxviij. q. j. sic enim nec⁊ in tercia col. versicu. nunquid hoc intelligendum est ergo dominū papam maiora ⁊ graniora sibi retinuisse licet illa nō sint in iure expresse scripta: vt in predic. concor. Item in dubijs melius est abstinere q̄ inconsulte falcem in messem ponere alienā: vt in predic. l. nec quicq̄ rn̄. j. extra de elect. venerabilem. vj. q. iij. scriptum ⁊ ar. extra de appel. dilectis in fi. ⁊. xiij. dist. sicut. quia nō omne qd̄ licet expedit: vt. ff. de reg. iur. non omne. xj. q. j. aliud. als autem generaliter penas imponere ⁊ dispensare ⁊ alia facere potest: nisi inueniatur expresse vel per probabilem ꝓsequentiam prohibituz: vt extra de transact. c. fi. Audiui aliquos iurisperitos dicētes q̄ sicut episcopus oīa potest que sibi non sunt expresse prohibita ita ⁊ legatus. nec aliud potest legatus q̄ eps quorum n̄ dictuz approbo vt predixi. ¶Qd̄ autem dixi legatum posse quicq̄d patriarcha potest fallit in quibusdam casibus. nam ille confert pallia ⁊ facit ante se crucem ferri: vt extra de priuile. antiqua legat⁹ nō. Item patriarcha constantinopolitanus deponit episcopos suos ⁊ etiam alexandrinus quod legatus facere non potest: vt. s. ver si. xvij. Item ad illos duos potest omissis medijs appellari: vt. xj. q. j. si clericus. xxij. dist. renouantes. lxv. di. mos antiquus quod in legato nō obtinet ꝑm quosdam: vt. s. §. supereſt. versic. illud autem. Item alij prelati baculo pastoralis vtunt̄ nō tamen papa vel eius legatus. ℋ. Sup. nō eps. ℨ. cuz ꝓpter hystoricam eum ꝓpter mysticā rationem: vt extra de sacra vnc. c. vnico. §. fi. ¶Prohibet̄ aūt legatus sniam delegati domini pape revocare vel relaxare vel impedire q̄ius ipsam possit ꝓfirmare ⁊ ꝓprobare. vt. s. §. supereſt. ℣. item is cui. s. ℣. xxvj. ¶Legatus quoq; de latere nō pōt admittere postulatiōz alicui⁹ in archiepm: vt extra de vsu pal. nisi. ¶Sz nunq̄d poterit electū in archiep̄z ꝓfirmare. ℋ. Expeditum est q̄ pōt de elect. abbatem. ij. rn̄. li. vj. ℨ. Videtur q̄ sic cum possit electionem de ipso factam examinare: vt. s. §. supest. ℣si. sed quid dices. nam ⁊ patriarcha hoc potest: vt extra de priuil. antiqua. ar. tn̄ cōtra. extra de elec. significasti. ꝑpe fi. quicquid tn̄ sit de iure benefacit si abstineat. ar. in predicre. nisi. ⁊. xvij. di. huic sedi. et ar. extra de elec. bone el. j. vbi talia specialiter legato de latere cōmittunt̄. de epo autem dubium nō est quin illius electionē possit cōfirmare ⁊ eum consecrare vel facere ꝓsecrari. arg. in bis q̄ no. in predi. ver. sed nunquid dices. quia ⁊ quilibet metropol. hoc potest in pronincia sua: vt extra de elec. suffraganeis. ⁊. c. qd̄ sicut. §. preterea. ꝓsulo tamen q̄ abstineat. Nam ecclesia romana nō libenter alteri partici pat hunc honorem et sic seruari videmus presertim in epis exemptis. s. e. §. ℣s. xxij. ¶Item legatus nō potest alienare sine speciali mandato rem ad sedem apostolicam ptinentem arg. ff. de offi. ꝓcur. cesaris. l. j. Nec donare. ff. de donat. filius. §. item videam⁹. extra de dona. c. ij. licet sit. ar. ꝓtra. ff. de ꝓcur. l. ꝓcuratoz cui. ℋ. Ob. primo dicto de alie. nō pri. de donat. de eo. vide qd̄ no. de offic. vica. c. ij. in. iiij. glo. li. vj. ℨ. Item si sit causa q̄ immediate ptineat ad sedem apostolicam forte melius faciat si se abstineat: nec de ea sine speciali mādato diffiniat vel cognoscat. ar. ff. de offi. proconsu. l. nec quicq̄ rn̄. j. ¶Illud autem queritur vtrum p̄latus vel exēptus qui ex iuramēto tenetur singulis annis limina apostoloꝝ visitare: vt extra de iureiuran. ego. excusetur visitando legatum. Respondeo non limina enim apostolorum ibi esse intelliguntur vbi est papa: vt. xciij. dist. legimus prope fi. Apostoli em̄ illi sunt. Petrus ⁊ Paulus: vt. xij. q. ij. de viro. quoꝝ papa est successor. vt extra de bomi. p̄ humani rn̄. j. li. vj. Et aliud est sedes aplica.

Et aliud ei⁹ legatus vt.s.§.nūc tractemus.¶.j. Sz nec legatus ꝓtra illius iuramentuz sibi pōt ad ꝫ terminum ꝓrogare: vt.s.¶.xxiiij.

QUnc dicamus quando ꝛ vbi suā iurisditōez seu ptātem legatus valeat exercere. Et quidez postq̄ ingressus fuerit ꝓuinciam sibi decretā ꝓius ¶o nō nisi infirmate impediatur et res vrgeat ꝙ aliq̄ causaz committat. Item etiam ꝓiusq̄ ingrediat voluntariā sed nō ꝓtēptiosam iurisditōez exercet: v.ff. de offi.ꝓconsul.l.j.et.ij.rū.j.ꝛ.l.obseruare.§.post hoc.ꝛ.l.se. Hodie tū indistincte licere videtur vt causas cōmittere possit: vt in autē. coll.ix. de collatoribz.§.ad hoc ꝓhibemus.¶.anteq̄ vero in penul.coll. Idemq̄ dici pōt ꝫm do.me. H. Insum.huius ti.§.qū.ꝛ Boff.in¶s. item legatis.ꝛ ita seruatur dūmodo si promoti sunt per apost.sedē satisfiat extrauaga. Bonifa.que incipit iniuncte.s.ꝙ littere promotionis exhibeant. alꝫ esset pena administranti et illū recipientibus ad administrationem vt ibi. Z. et Boff. H. In sum.huius ti.post prin. Z. de electo cōfirmato et ꝑsertim cōsecrato vt.s.priusq̄ dioce.ingrediat. possit cōmittere causas excipitur tamē in ꝓdictis legibz vt non possit demandari vltimum supplicium vel membri abscisio ergo nec ꝫm canones clericoꝝ depositio vel ꝓpetua amotio.nam amotus dicit abscidi: vt extra de excessi.prela.grauē.ex de deci.q̄uis in fi. vt dixi.j. de iurisd. om.iudi.ver.sed canones.patet ergo ex ꝓmissis ꝙ legatus extra ꝓuinciā sibi decretam existens pōt causas in ea delegare: vt.ff. de offi.prefec.vr.l.fi. quia hoc nō requirit cause cognitōez.ff. de offi.ꝓconsul.aliqñ.et.l.solent licet hoc ex imperio ꝓcedat: vt extra de offi.dele.pastoralis.ꝛ hoc olim tū qñ necessariam moram extra ꝓuinciam faciebat vt ibi.hodie ¶o pōt etiam si voluntariaz vt in predi.¶.anteq̄ vero quidā tamen dixerunt ꝙ qñ post ingressum ꝓuincie ex aliqua causa exit animo tamen redeundi ꝓmittere pōt iurisdi.ꝓtentiosam.sed priusq̄ ad ꝓuinciam peuenerit nō pōt: vt in dicta.l.obseruare.§.penul.qz etiā ipse illam nō habet quo ad exercitium: vnde qđ nō hz ꝓmittere nō pōt: vt extra de doñ. inter virum ꝛ vxo.c.nuper.j.q.vij. Daybertum. nec etiā pōt cogere recipere renitentē: vt extra de offi.ordi.parochialis. si tamen ꝓmiserit ꝛ ingressus ꝓuinciā ratū habuerit qđ fecit valet a tempe.ꝛ ex vi ratificatiōis tū: vt in pre.l.obseruare.§.fi.ß hodie pōt indistincte ꝓmittere etiā priusq̄ ꝓuinciā ingrediat vt dixi in ipso quoq̄ ꝓuincie ꝛ cuiuslibet ciuitatis introitu dz legat⁹ ꝓuincialium mores seruare vt pre.l.obseruare.§.ingressus.et eo.ti.l.si in aliā ꝛ in autē.col. vij. de administratoribz.§. illud aūt.xij.dist.illa recte aūt faciet legatus si priusq̄ sibi decretam ingrediat ꝓuinciā edictum de suo aduentu ꝓmittat significans qñ ingressurus sit exemplo xpi ꝙ Joan.suum pcursorem premisit. H. Mathe.iij. Jo.j. Z. vt corda hominū preparet non tamen impudenter appetat popularee cursus et mundanos honores: ß nec vltra oblatos respuat iurta decentiaz sui status quia ꝛ xps super asinam taliter voluit honorari. H. Mathe. xxj. Jo.xij. Z. Et premissa denūciatione ꝑ eam partem ꝓuincie ingrediatur per quam alij legati ꝓsueuerūt instar proconsul. hec omnia ꝓbantur in prealleg.l. obseruare.§.anteq̄.ꝛ.§.se.ꝛ.§.recte ꝛ in predi.§.illud autē. ꝛ iurisditi.suam impedientes potest excoīcare: vt.s.§. j.ver.sed nunqđ. ¶ Legatus autem egressus ꝓuinciaz ꝛ reuocatus licet sit priuatus quo ad exercitium imperij quousq̄ tamen portas vrbis ingrediatur imperium non deponit qđ dic vt infra.§.finitur.vers.item q̄cito. ¶ Et breuiter nota ꝙ legatus iurisdi.suaz exercere potest infra territoriū prouincie sibi decrete nō extra q̄tum ad cognitōnem vel diffinitōnem cause: vt extra de offi.vic.c.penul.ꝛ.ff. de iusti.ꝛ iur.l.penul.et.ff. de iurisd. om.in.l.fi.extra de of.le.nouit.nā ꝛ si vltra centesimum lapidē egressus ē notio ꝓfecti vrbis nō ē: vt.ff. de of.ꝓf. vr.l.j.§.in initio. pōt tū causas ex suā ꝓuinciā exns delegare: vt.s.item pōt iudicare. H. Inter subditos ꝓsentientes qz extra territoriū ꝛc. de ꝓsti.c.ij.li.vj.ꝛ sic est in epis. saluo qđ hī in cle. de fo.ꝓpetē. cuius.ꝛ vide qđ ibi no.in.§.eisdē.in.j.gl. Z. in aliena ꝓuincia đ ꝓsensu ei⁹ cui⁹ē ipsa ꝓuincia pōt exercere. ar.extra de fideius. ꝓstitutis in fi.ꝛ de aucte ꝛ vsu pal.ex tuax in fi. extra de insti.c.iij.ix.q.iij. ꝓto.iij.q.vj. Pegrini.ꝛ.c.se.ꝛ iunge infra versi. sed nunquid legatus. pōt etiam extra sibi decretā ꝓuinciaz existens beneficia cōferre: vt extra de cō. preb. post elec.in parte decissa ꝫm Jo. H. Cuius dictū potit glo.eo.ti.nouit ante fi. Z. Et extra de appel.qua fronte. Item ea que sunt voluntarie nō cōtētiose iurisdi. exercere pōt extra prouinciam. ff. de offi. pcōsul.l.ij.et l.obseruare. Uñ legat⁹ de latere pōt đ cōsue.excōicatos ꝓpter manuū violentā iniectiōem in clericos extra ꝓuinciā existēs absoluere. vt extra ꝛ sen.excō. ad eminētiā. exī de offi.lega. qđ trāslatiōem. alius aūt nō. vt e.ti.excōmunicatis. Circa potestatē aūt absoluēdi ab excōicatiōe plenius ē notādū. Nā legat⁹ de latere cardinalis in ꝓuincia sibi decreta existēs pōt ex officio legationis absoluere delinquētes ibidē. siue sint ei⁹ subditi. siue nō. siue aliūde veniāt ꝛ sibi occurrant vl ad eum accedāt ß extra ꝓuinciā existēs. siue añ ingressū. siue post egressuz ꝓius tū q̄ romā ingrediat absoluere pōt vñcūq̄ veniāt occurrētes. legat⁹ aūt cōstitut⁹ ītra ꝓuinciā sibi decretā existēs pōt subditos suos absoluere rōe domicilij ꝛ peccati vel rōe peccati tū. nō dico rōe domicilij tū. vt.j.¶.illud etiā extra ꝓuinciā ¶o existēs nō pōt absoluere bos vel illos qz priuatus factus ē. ff. de offic. ꝑ.l.iij. ceterū legat⁹ nat⁹ nec extra ꝓuinciā suā nec intra illā pōt aliqs absoluere regulariter nisi in illis casib⁹ q̄ omnib⁹ alijs epis sūt cōcessi. ꝛ hec vera sūt nisi ꝫmo sc đo vel tercio amplius ꝑ speciale ꝓiuilegiū sit cōcessuz. extra de priuile. porro hoc totum elicitur et probatur extra eo.t.excōicatis. Et ꝫm hāc distinctiōez intelligēda sunt iura illa eo.ti.c.j.ꝛ.c. qđ trāslatiōem. ꝛ.c. volētes. et extra de sen.excō.c.j. in fi.et.c.si vero aliquis in fi.ꝛ.c.se.ꝛ.c.ea noscitur in fi.ꝛ c.de his in fi.et.c.ad eminētiā.et.c.q̄uis. ¶ Patet ergo ꝙ postq̄ legat⁹ de latere egressus est vrbem semꝑ donec reuersus sit ad illam. pōt excōmunicatos absoluere licet non habet iurisditionem nisi in prouincia sibi decreta. nam et proconsul. statim atq̄ egressus est vrbē semꝑ donec reuers⁹ ē ad illā vbiq̄ insignia ꝓcōsularia portat licet iurisdic. non exerceat. nisi in ꝓuincia sibi decreta. vt.ff. de offi.procōsul.l.j. ¶ Quod autem dicitur legatum absoluere posse intellige de excōmunicatione quaz quis incurrit ꝓpter violentā manuum iniectionem in clericum seu in ꝑsonam religiosam. vt in predi.cōcor.et.xvij.q.iij.si quis suadente. Nā de sententijs ordinarioꝝ sue prouincie se non pōt intromittere. nec illas reuocare sine cause cognitione ꝛ ꝫm. tramites iuris. extra de se n.excōi.ꝑ tuas de offi. ordi. ad reprimēdā. de offi. dele. cū cōtingat. Sed nec extē fines sue legatōnis vt.j. dicaz. quod intellige de sentētijs cōtra certam personam prolatis. secus autem est de sententijs in formam constitutionis in genere promulgatis. puta statuimus quicūq̄ falsauerit chartaz vel luserit ad taxillos vel furtum fecerit ꝛ huiusmodi sit excōmunicatus. cum enim talis sīa potius iuris q̄ hominis censenda sit ar.xxiij.q.j.c.ij. extra de sent.excom. a nobis.j.ꝛ de ap.reꝑbensibilis rū.j. legati a talibus sententijs passim absoluunt. naz etiam a sententijs in iure scriptis absoluūt exq̄ eis specialiter non inhibetur: extra de senten.exc.nuper. H. Ad ꝓdicta facit qđ scripsi de institu. ex frequentibus in fi. et de preben. graue in fi. Z. De sententijs ¶o ordinarioꝝ non sue ꝓuīcie se

nullatenus intromittat: siue cum cause cognitione: siue infra suã ꝓuinciã: vt in ꝓcor. q̃ sunt. j. ver. ß nunq̃d potest. ¶ Qđ etiam dixi legatũ de latere vel aliũ ab excõicatione quã quis ꝓpter violentã manuũ iniectionẽ i ecclesiasticã psonam incurrit absoluere posse intelligẽdũ est in leui iniuria ⁊ sic intelligenda sunt iura p̃dicta q̃ casu eꝰ interdicta est absoluẽdi ptãs: licet vbi est leuissima eꝰ absoluere põt: vt extra de sen. excom. puenit. et eo. ti. in decre. Inno. iiij. extraua. plectis. H. Quã hodie nõ habemus ⁊ oĩno vide qđ scripsi in p̃edi. decret. puenit sup glo. Z. Si añt iniuria atrox grauis ⁊ enormis sit dixit do. me. q̃ nullus legatus tũc absoluere possit citra sedem ap̃licam vel alium ab ea speciale super ß mandatũ habente nec hoc transit in generali legatõne: vt in ꝓcor. positis. s. §. nunc ostendendũ. ℞. legatus igitur ibi ß et si aliqua. imo qñ quis sup hoc priuilegiat in genere vel in specie semp talie iniuria excipi ꝓsueuit: vt patet extra de sen. excom. si ℞o alicui⁹. rñ. j. in fi. ⁊. c. puenit. ⁊. c. cum illoꝛ. §. j. ⁊. ij. ⁊. c. relatum. ꝑpe fi. ⁊. c. canonica. ergo ꝑm eum nec legato ap̃lice sedis hoc licet in hoc casu ex generali legatõne nisi sup hoc ptãtem receperit specialẽ nã ⁊ ptãs soluendi potius ei ꝓpetit ex cõsuetudine q̃ de iure: vt in p̃edi. c. qđ transla. ⁊ in hoc cõcor. Jo. de deo. dicens legatum absolnere nõ posse mutilatores vel occisores clericoꝛ: vt in p̃dic. c. cum illoꝛum. ⁊. c. Jn hoc autem inspiciende sunt ꝓditões psonaꝝ iniuriantis: ⁊ iniuriã passe ⁊ ꝓmodũ. ⁊ causa illate iniurie. ⁊ populi scandalũ. vt. xxix. di. sciendũ. extra de transac. c. fi. in fi. Dicunt autem quidã q̃ sanguinis effusio etiã si os capitis vel membri fractũ fuerit nõ põt dici quo ad hoc enormis iniuria exquo inde nõ sequit mors vel mutilatio qđ satis puto quo ad legati ptãtem ar. ff. de edil. edi. l. si⁹ cui dens. Alij ꝓtra. H. Vide qđ scripsi de sen. excom. ad eminentiã. Z. ¶ Non solũ autem põt legatus de latere excoĩcatos absoluere imo etiam absoluti ab alijs in casibꝰ a iure ꝓcessis remittuntur ad eum sicut ⁊ ad ap. se. vt in p̃edic. decre. ea noscitur. ¶ Sed an tũc poterit mandata iniungere illis⁹ q̃ ñ sunt de sua legatõne qui sic absoluti, remittunt⁹ ad eũ: videt⁹ q̃ sic q⁊ cum possit eos absoluere ⁊ p ꝓsequens eis mandare ergo multofortius eis absolutis poterit mandatũ facere. ar. l. di. accedens. ibi ⁊ in hoc tue fraternitati ⁊c. ¶. de epi. ⁊ cle. añtẽ. interdicim⁹. et hoc quidam tenent alij dicũt q̃ exq̃ absoluti sunt cum amplius nõ sint ĩ periculo nõ remittent⁹ nisi ad papam vel ad ꝓpium legatum si in illa ꝓuncia aliquis sit lega. q̃ eĩ legatus possit extra ꝓuinciã sibi decretam absoluere hoc inductuꝝ est ꝓpter periculũ more ⁊ mandata dare est accessoriuꝝ absolutõni cui⁹ ergo ea dare possit accessorie nõ tam principaliter poterit prius tñ dictũ benigni⁹ est ⁊ sat⁹ q̃ p̃edic. decre. ea noscit⁹ ꝓbat⁹. H. Ut ibi scripsi ĩ vl. glo. licet hec opinio sit benignioꝛ tam̃ contraria verioꝛ nec ob. dec. eos de sen. excom. li. vj. cum tex. ibi nõ dicat absolutũ adire debere eum q̃ absoluere poterat ß euꝝ q̃ absoluere debebat vt ibi dixi. Z. Et sunt hec in arg. q̃ lega. nõ põt dispensare cuꝝ illis quos absoluit sup irregularitate quã admiſtrãdo ĩ suis officijs ꝓtraxerũt qđ dic vt. j. §. ꝓter. ℞. q̃ si. ¶ Sed nunq̃d legatus ꝓstitutus extra ꝓuinciã sibi decretam exñs poterit de ꝓsensu ordinarij ad cui⁹ dioce. transit ibi absoluere excoĩcatos ꝓpter violentam manuum iniectionem videtur q̃ non cũ enim ipse ordinarius hoc non possit: vt extra de sen. excom. puenit non poterit alteri dare licentiã hoc faciendi: vt. j. q. vij. daybertũ. extra de dona. inter virum ⁊ vxo. nuper. Quidam tñ dicunt q̃ põt nam de cõsensu illius põt ibi ꝑ tribunali sedere ⁊ ꝓtentiosam iurisdi. exercere. ar. extra de ap. romana. ⁊ đ fo. ꝓpe. romana. lib. vj. ⁊. s. ℞. ⁊ breuiter qđ satis admitti põt in subditis suis. Si eĩ põt ordinarius ei ꝓcedere q̃ ibi subditos suos iudices ⁊ illum suũ vicarium facere multofortiꝰ concedere põt de subditis ipsius legati: melius tamen facit legatus si extra suã ꝓuinciã hoc non faciat: vt. iij. q. vj. peregrina. Et si suis terminis sit ꝓtentus. extra de sepul. c. j. xxiij. q. iij. transferũt. ¶ Sed queritꝰ vtrũ legat⁹ possit absoluere capientẽ se. Jo. no. xciij. dist. c. ij. q̃. sic. vt extra de sen. excõ. ad eminentiã. arg. tamen ꝓtra. Quia nõ dꝫ esse iudex in ꝓpria iniuria. xxij. q. j. c. j. ⁊. iij. q. v. qꝛ suspecti. rñ. j. H. de lega. cardi. tene qđ dicit decre. felicis de penis. li. vj. ⁊ de non cardi. tamen eꝰ tene qđ habes de penis si quis suadente. lib. vj. in neutro istoꝝ obꝰ. ꝓtrarium qꝛ cum nullus absoluat⁹ nisi hoc petat. ix. qõe iij. plerũq̃. et. c. cum aliquis de eo qui dux. in ma. quam po. ꝑ adul. significasti petens ꝑ eum absolui ꝓsentit⁹ eũ esse iudicem ⁊ sic cessat suspitio de re iu. inter cum ꝓcor. Z. ¶ Sed nunq̃d põt legatus extra ꝓuinciã existens excoĩcare. dic q̃ nõ vt extra de offi. lega. nouit qꝛ excõicatio cause cognitõꝫ requirit sine qua ferenda nõ est: vt. ij. q. j. nemo. et. xj. q. iij. nemo eꝰoꝛ. vnde feręda est a iudice ꝑ tribunali sedente: vt. ij. q. iij. §. notanduꝫ. ℞. si quis. iij. q. iij. §. spaciũ. ℞. a iudi. sedere autẽ ꝑ tribunali nõ põt in alterius ꝓuincia nec ibi aliquid disponere: vt in p̃edic. c. peregrina. xj. q. j. si quis viduam. ⁊. c. peruenit. extra de parochi. nullus. ix. q. ij. eꝰm. xxj. dis. ꝓnicq̃. ff. de bono. autẽ. iudi. pos. cum vnus. §. penult. Alij dicunt contra: vt. xj. q. iij. si eꝰ forte. H. Ad hoc capitulum ⁊ rõnem sequentẽ. Rñde vt scripsi in decre. j. nouit sup. j. glo. Z. Sicut apls excoĩcauit corinthiũ absentem. extra de appella. cum sit romana. in fi. xj. q. iij. audi. ix. q. iij. §. fi. ⁊ hoc põt verum esse ꝑm do. me. H. eod. ti. nouit vt ibi scripsi super glo. Z. Jn notoꝛijs in quibus cause cognitõ non requiritur: vt in p̃ori. ꝓcor. ⁊ extra de iureiurã. ad nostram. el. iij. de fi. p̃esbyt. qm̃. ¶ Illud etiã queritꝰ vtrũ legatus ꝓstitutus possit absoluere subditos suos qui extra ꝓuinciam suã deliquerũt. Nũc vero ad illam reuersi ab eo petunt absolui et videt⁹ q̃ non cum neq̃ant absoluere suos subditos extra ꝓuinciã suã existens nec infra illam aliunde venientes: vt in p̃edi. đ decre. excoĩcatis. ar. ꝓtra qꝛ eius subditi sunt. Bal. verbum sum es est indefinite ꝓlatum significat originem. ¶. de excus. tutoꝛ. l. testõ. Z. Et in sua ꝓuincia absolui petunt: vt in. e. decre. sup hoc dixit do. m. H. Jn sum. eo. ti. §. penul. Z. q̃ nõ põt nam talis põt iudicari aliũde veniens cum rõne delicti factus sit de foro eius in cuius iurisdi. deliquit: vt extra de foro ꝓper. cum ꝓtingat. ⁊. c. fi. ¶. vbi de cri. agi. oporꝛ. autẽ. qua in prouincia. ¶. vbi sena. vel cla. l. j. iij. q. vj. c. j. ⁊ ab illo potest excoĩcari: vt extra de rap. c. j. hec solutio probatur: extra de sent. excom. officij. quod euidentius apparet. Si ponas duos legatos eiusdem generis ⁊ subditus vnius in alteri⁹ prouincia delinquat nam indubitanter is in cuius prouincia delinquens poterit ꝑ eũ absolui: vt. ff. de of. p̃si. l. iij. vers. habet: Alij vero dicũt q̃ potest absoluere suos prouinciales extra suam prouinciam delinquentes. ar. xj. q. j. c. placuit. j. Unde ꝑm eos legatus absoluere poterit ratione domicilij ali⁹ vero ratõne delicti ꝑm ea que no. in p̃dicto. c. placuit. sed ꝑm do. me. H. Jn sum. eo. ti. §. pen. Z. Non est hec mens ap̃lici extra eo. volentes. quia sic fines prouinciarũ ꝓfunderentur quod esse non debet: vt dixi. xj. qõne. j. peruenit. ⁊ extra de parochi. super eo.

arg.tamen q̄ in p̄missō casu vnus nō possit sine reliq̄ absoluere.extra de sen.excom.cum illoz. H. §.si vero. sed de religiosis loquit q̄ fortius astringunt abbati q̄m puincialis legato. Item vide qđ ibi dix̄ post Hostiē. sup.ij.glo.Z. ¶ Quid si lesus legato de latere cardi. extra fines legatōnis occurrit dicens.dñe nō debit⁹ hūc absoluere nisi satiffactione p̄missa offero libellum peto tantū p̄o iniuria mihi irrogata.nam nō solum verbalis verūetiā pecuniaria est satiffactio facienda: vt ꝓbatur extra de sen.excō.parochianos.7.c.ea noscit.xvij.q.iiij. si quis deinceps.nec teneoz nec volo sibi remittere satiffactionē vt leg.7 no.nonagesima di.si quis ꝓtristatus. Quid faciet legatus non em̄ pōt extra puinciā sibi de cretam cām hanc diffinire neq̄ ius dicere.ff.de iurisdi. om.iudi.l.fi.sup hoc dicit do.me. H. Qui hoc no.eo. ti.officij.li.vj.7 vide qđ ibi scripsi sup glo. tria genera. Z. Qđ debet scribere ordinario vt iure suo hoc audiat 7 diffiniat:7 vice legati excoicatuz absoluat vel si periculum sit in mora statim illū absoluat: vt extra de sen. excom.sacro.7 mandabit illi vt ad arbitriū ordinarij satiffaciat:alioquin in eandem excoicationē illū reducat: sic em̄ curia seruat. Quid si legatus existens in prouincia sua aliquē excoicauit:nunq̄d postq̄m est illā egressus poterit illum absoluere:dic q̄ nō.nam exeundo puinciam priuat⁹ est dignitate.ff.de offi.presi.l.iij.7 statī expirat eius iurisdi.extra de offi.lega.nouit.7.c.fi.absolutio em̄ cause cognitōez requirit vt dixi qđ verus est qñ exit puinciam reuocatus 7 animo nō redeūdi als secus nō em̄ videt diuertisse qui in ꝓtinenti reuertit: vt.j.§. p̄ri.ver.ij.papa dixit q̄ si legatus exit etiā animo non referendi legatiōez nō tñ poterit extra puinciā existēs excoicare sine licentia epi dioce.sed cū illa sic:vt.s. ver. sed nunq̄d pōt.7 ℞.sed nunq̄d legatus.pōt tñ absolvere vbi suū erroꝛem recognoscit sine cause cognitōne p pter periculū excoicatōnis.ar.extra đ sen.excom.sacro. §.si ℞o inder.si aūt aliquē pnunciasset excoicatuz propter violentaz manuū iniectionē pōt bene egressus puinciā illum renunciare.nam renūciatio nō ligat. extra de ap.pasto.7 de sen.excō.cuz nō ab homine.7.c.se. Denunciatoꝛ em̄ nō est pnunciatoꝛ sed est late snie declaratoꝛ.extra de elec.venerabilem.§.obiectōni.de ap.nouit. H. Item scripsi hoc eod̄.ti.nouit.sup fi.j.glo.fm Boff. Ja.7 Hosti. Z. ff.de testi.heredes in fi.extra de testi.cogen.p̄terea.§.fi. ¶ Delegati aūt ab eo post eiꝰ egressum possunt excoicare 7 absoluere 7 de causis cogñ scere si ceperūt ante egressum illius vti iurisdi.extra de offi.lega.c.fi.7 ab eis appellabit⁹ ad papā vel ad successoꝛem illiꝰ legati.cām ℞o ad se inchoatā nō finiet legatus post egressum sed successoꝛ ipsiꝰ vel papa q̄ intelligitur eiꝰ successoꝛ exq̄ alium nō dat.ff.de iudi. mortuo. extra de eo qui mit.in pos.cā re.ser.cum venissent.extra de offi.ordi.pastoralis. ¶ Sed an poterit legatus post egressum de puincia infra annū exequi suā snīam. Respondeo nō fm p̄missa nec est ꝓtra.extra de offi. delegquerenti que loq̄tur in delegato.legatꝰ aūt ordinarius est.vt.s.§.supest.℞.qđ de snīa.alij aūt dicūt idem iuris esse in delegato 7 in legato.ar.in presdi.decre.pastoralis §.j.q̄ vicz vterq̄ post snīam retineat iurisdi.infra annum qđ non puto. H.hoc idem Inno.vt scripsi eo.ti. nouit sup.j.glo.vbi etiā inuenies id qđ sequitur. Z. Quia legatus exeūdo puinciā sibi deputatā animo nō redeundi nullā retinet iurisdi. imo sit priuatus vt dixi do.me.dicit q̄ ordinarius pōt exequi snīam legati de q̄ nullū est dubium et coram eo ꝓponi poterit actio iudicati.ar.extra de offi.lega.c.j.7 de offi.ordi.c.significauit.đ fo.ꝓpe.postulasti.ff.de re iudi.l.a diuo. ¶ Sed pone q̄ nō subditi vel de aliena puincia sup qōne que int̄ eos vertit iurisdi.legati in se ꝓrogant 7 legatus incipit đ illa cognoscere:nunq̄d eo reuocato talis iurisdi.prorogata expirat. Idē etiā q̄ri pōt de epo cuiꝰ iurisditō ꝓroga ta est si ipse postmodū ad aliam ecclesiam transferatur et videtur q̄ duret eius iurisdi.prorogata exquo incipit ea vti priusq̄m ordinaria finiretur.ar.extra de of. delega.gratum.7.c.licet.potius enim videtur fuisse electa persona que supereſt q̄m iurisditi.que defecit arg.extra de offi.lega.c.j.7 de offi. deleg.c.fi.§.his autem ad fi.extra de arbi.ex parte.§.fi.7.c.a nobis.extra de testa.requisisti.ff.de lega.iij.si quis concubinam.§.pe. arg. contra quia iurisdi.ordinaria erat principalis:prorogata vero accessoria perempta igitur ordinaria videtur ꝑmi surrogata.arg.ff.de regu.iur.cum principale.extra de elec. qualiter ad fi.7 de fide instru.inter.§.ceterum in fi.ad fin facit.j.q.j.cum paulus.xlviij.di.quoruz vices in fi.xxv. q.ij.§.fi.extra de ap.cum cessante cum suis concoꝛ. ff.de publi.si ego.§.idem ait si edibus emptis.ff. de vsufruc. si a ticio ad fi.p̄o 7 contra etiam facit.ff.eo. Item si fūdi.§.huic vicinus.ff.de verbo.obliga.l.inter stipulantē §.sacram.super hoc no.do.me.extra de offi.lega. nouit. H. Ubi vide in gl. quid si. Z. q̄ si iurisd.dignitatis est prorogata suppresso proprio nomine legati vel episcopi omnino expirat q̄tum ad personam iudicis prorogati ille enim ad successoꝛem transiuit: vt extra de off. ordi.pastoralis.§. primo.prope fi. ¶ Si autem fuit ꝓprium nomen eius expressum tunc videtur q̄ eum iurisd. sequitur prorogata.ar.ff.qui.mo.vsufruc.a.quid tamē j.rñ.nisi propter crimen vel aliam causam famosaz remotus sit que ipsum ad iudicandum inhabilem reddit vt.iij.q.vij.iudicet.extra de rescrip.scisitatus.sed contra hoc vltimū membrum facit quia ꝓrogari non potuit iurisditio ꝓprio nomine expresso tacita dignitate: quia non tanq̄m Petrus vel Martinꝰ iurisditōez habz sed solum rōne dignitatis 7 priuatoꝛ ꝓsensus eum iudicem non facit qui nulli preest iurisditōni:vt.ff.de iudi.l.j.7.ij.in prin.extra de fo.ꝓpe.significasti. ¶.de iurisd. om.iudi.priuatoꝛ:de hoc.j.de ꝓpe.iu.aditio.§.j. versi. quid si duo. Bal. An iurisditio ꝓrogata in legatis expiret vna cum legatione facit.ff. de capi.di.l. tutelas p Ly. Z. ¶ Ultimo no. q̄ legatꝰ in plurib⁹ puinciis pōt causas vnis puicie in alia tractare:lvt ex̄ de of.le.nouit.

FInitur autē legati iurisditō quatuoꝛ modis principaliter. ¶ Primo tempe qñ videlicet ad tempus datus est ar.extra de offi.delega.c.de causis. ¶ Secundo reuocatione exquo videlicet reuocatus vel alio modo prouinciam egreditur non reuersurus.ff.de offi. presi.l.iij.rñ. j.extra de offi.lega.nouit.et.c.fi.ff.de iudi. iudiciuz soluitur et tunc finitur legatio quo ad se. ¶ Sed non iurisditio in causis ceptis per alios quibus eas deleganit. Et intellige causas ceptas esse per solum citationis edictum:vt extra de offi.delega.gratum. ¶.de liti.autē.litigiosa. H. Fuit questio disputata quid si citatio prius fuit commissa sed post facta q̄m posui e.ti.c.ī vl.glo. Z. Causas autem inchoatas per se vel per auditoꝛes curie sue perficere nequit postq̄m reuocatus vel egressus est cum desinat esse legatus 7 factus sit priuatus.argu. ff.de suspec.tu.l.hec enim arg. tamen q̄ etiam egressus retinet iurisditōnem licet eam exercere non possit.s̄.§. supest.ver.sed pone iura 7 se.sed si egrediturvt statim reuertatur iurisditio intermittitur non finitur.7 fm h̄ intellige.ff.de offi.prefec.vr.l.fi.7 extra de offi.lega.c.fi. 7.c.excōmunicatis:nec enim videtur egressus q̄ statim reuersus est.ff.de diuoꝛ.l.diuoꝛtium.que est de pe. di.j. 7.ff.de in rem verso.l.si p̄o parte.§.versum.7 extra de verbo.signi.nam 7 ego.s̄.§.supest.℞.sed q̄d si secund⁹ superflua ergo videtur indulgentia quā quidaz legati obtinēt vt si ꝓtigerit eos ꝓpter aliquam causaz exire puinciā suā reuersi ad illā possint hoc nō obstante legationis officiū exercere.ar.tamē q̄ sit necessaria ī his q̄ nō. s̄.§.supest.ver.item si preses. ¶ Sed si vocat⁹ a pnci-

pe exierit non debet absq; speciali mandato redire.
¶Quid g̃ si legatus reuocat⁹ forte: vel ob aliã cãm p-
uinciã egredit animo nõ redeũdi: ⁊ audita morte pape
potius vult in loco pascue manere q̃ ad aplicam sedem
redire: nunqd poterit ad puinciã redire. ⁊ ibi legatiõis
officiũ reassumere? Rñ. p3 ex p̃missis q nõ: nam egredi-
endo illam aio nõ redeũdi priuatus ẽ dignitate ⁊ exer-
citio iurisditõnis. ff. de offi. p̃si. l. iij. s̃. §. nũc dicam⁹ ver.
quid si legat⁹ vel dic vt. s̃. §. supest ad fi. vers. ⁊ pone q
aura ⁊ se. ¶Tercio exq̃ aliqd negociũ retulit ad ap. se-
dem q̃ ad illud negociũ eius iurisdi. ẽ finita: vt. s̃. §. nũc
ostendendum. ꝟ. xxiij. vbi etiam alij modi ponuntur.
¶Quarto morte ipi⁹ legati vel illius q̃ eum misit et ꝟ
qñ psonalis est legatio ꝟm do. me. extra de p̃sum. man-
data. nõ tñ quo ad causas ceptas: vt in p̃dic. decre. gra-
tum. ⁊ eo. ti. relatũ quia q̃ ad illas remanet legat⁹ nõ ob
stante morte mittent⁹. si aũt rõne dignitatis cõpetit le-
gatio tũc morte alterius nõ expirat: vt extra de offi. le.
c. j. ¶Pone g̃ q legat⁹ generalis missus est ad aliquaz
puinciã eo ibi exercente iurisditõez papa morit queri-
tur vtrũ vlterius poterit de causis cognoscere ꝑ ap. vel
p simplicẽ querelã. Et videt ex p̃missis q nõ. Sup hoc
no. Jo. de deo in qõnibꝫ suis. H. Li. j. q. ij. Z. q pote-
rit exq̃ in vniuersum incepit vti sua iurisdi. sicut alꝫ di-
citur in iudice delegato in cui⁹ p̃missione ptinet clausu
la illa quidã alij et reb⁹ alijs. qz si quo ad exp̃ssa viuente
mandatore ppetuat iurisditio. ⁊ q̃ ad ptenta sub predi
ctis clausulis intelliget esse ppetuata vt le. ⁊ no. extra d
rescrip. pastoralis Boff. aũt no. in sum. sua eo. tit. id qd
do. me. s̃. ꝟ. pri. dixit q videlicet morte mãdatoris ex-
pirat legatõnis officiũ nisi q̃ ad causas ceptas. papa ꝟo
no. extra de offic. lega. licet q iurisditio legatoꝝ aplice
sedis ⁊ etiã alioꝝ durat etiã post morte ei⁹ q̃ eum misit.
Et hoc puto simplr verũ esse ⁊ sic seruari videm⁹. arg.
extra de in integ. resti. cum ex lris. ꝑpe prin. ibi officium
legatõnis denuo ꝛc. ꝟm q dictio illa denuo determinat
verbũ illud p̃misit qd ibi sequit. est enim legatus aplice
sedis vt patet in omnib⁹ iuribꝫ de hac materia loquenti
bus at illa nunqꝫ morit: vt. xij. q. ij. liberti. ij. hoc hodie
expeditũ est p̃ p̃stitut. Cle. pape. iij. eo. ti. ex parte. H.
Quã habes q̃ ad mentẽ eo. ti. c. ij. li. vj. Z. Ubi dicitur
q legatus ordinari⁹ est sicut ⁊ pconsul. ⁊ alij puinciaꝝ
rectores vnde nõ expirat obitu mãdatoris. ¶Item eti
am videt ꝟm Uin. H. eo. ti. relatũ. Z. in quolibꝫ cui
causaꝝ vniuersitas in genere p̃missa est vt morte man-
datoris ei⁹ iurisditio ñ expiret. vt. ff. de iurisd. om. iudi. et
qz ⁊ sunt hec in ar. ad qõnem illam de qua peritos dubi
tare vidi si papa p̃cessit alicui q̃ possit punire in sua di-
oce. vel puincia abusores litteraꝝ aplicaꝝ vtrum mor
tuo ipo papa p̃cessio hmõi expiret: ⁊ sunt in arg. q non
ad idem extra de p̃ce. prebẽ. qz cũctis qd indubitatũ est
quo ad causas ceptas. vt. s̃. ar. p̃tra. j. §. videndũ. vers.
quid si is cui. H. Uide qd ibi dicã. Bal. Hec decisio.
Buil. hic procedit in terminis suis sed si p̃missio esset fa-
cta nõ habenti territoriũ tũc iste esset delegatus non or
dinarius ꝟm Ja. but. Sed q̃d si p̃missio discrepat a iu-
re cõi in ordine procedendi puta p̃mittit epo cã suorum
subditoꝝ que erat ordinaria vt summarie cognoscat: ⁊
fine debito decidat. dic q in cognoscẽdo erit delegatus
⁊ in iudicando erit ordinari⁹ qz q̃tum ad p̃cessum mã-
datum discrepat a iure cõi sed nõ q̃tum ad sniam ꝟm
Ja. but. ff. de pcura. l. q̃ pcu. dat. vnde a p̃cessu apel-
latur ad papã a snia ad metropol. ꝟm Ja. but. Ego di-
co eũ in totũ delegatũ nec diuerso iure censeri. ff. de iu-
sti. ⁊ iure. l. ius ciuile ⁊ qd ibi p glo. ⁊ d. l. q̃ pcura. dat.
⁊ arg. ff. de vsu. l. eum q̃ edes cum si. Hec opi. pbatur p
no. in. c. licet de offi. ord. p Jnno. ⁊ alioꝝ doct. vbi habet
q si in nullo adiciat iurisditioni ordinarie q remanet
ille cui est facta p̃missio ordinari⁹: qz non videt p̃missio
noui: ⁊ iurisditõis excitatio ex q̃ apparet q si aliq̃d adij
ciatur sicut in casu nostro valet q procedat summarie qd
nõ poterat vigore iurisditõnis ordinarie q erit dele-
tus nõ ordinari⁹. Nec obstat q p̃missio videt in parte
discrepare sic valet in mõ procedendi ⁊ q̃ ad hoc sit de-
gatus ⁊ q̃ ad sententiã remanet ordinarius: qz in ꝓpos-
to nõ est verũ. nam iurisditio qualificata in mõ procede
di alterat naturã iurisditõnis ordinarie etiã in ꝓposito
q̃ ad totum p̃cessum ⁊ etiã quo ad snĩam quã ipsa sit d
p̃cessu tex. est ⁊ no. doc. in. c. qm̃. ꝓtra de pba. ⁊ actoritz
appellatõne p̃hebendit no. glo. ff. de iure fi. l. in fraudẽ
§. neqꝫ in fi. glo. ꝑpie nõ debet igit aliud dici de p̃cessu
⁊ aliud de snĩa in totũ igit erit delegatus. Bal. not. Z.
¶Sed qd si papa mittens legatũ prius morit qꝫ lega-
tus intret puinciã sibi decretã videt q expiret legatio
arg. ff. de offi. pconsul. l. iij. §. fi. qd verum credo. H.
Contrariñ no. c. ti. c. ij. li. vj. in glo. penul. Contraria au
tem que sequunt inducit ad id q res nõ erat integra.
Z. ar. tñ ꝓtra. extra de elec. in causis. §. fi. extra de offi.
deleg. gratum. ¶Sed pone de facto papa de ꝓsilio fra
trum suoꝝ misit legatũ ad ptes vltramarinas ⁊ in fran
ciam signo crucis ei dato: de legatione tñ transmarina
nulla littera facta fuit dum intrasset regnũ francie ⁊ ce-
pisset vti legatõnis officio p̃dicando crucẽ homies cru
ce signando ⁊ alijs modis mortuus est papa. ¶Queri
vtrũ saltem q̃ ad terrã vltramarinã legatio expiret ⁊ vi
detur q sic qz q̃ ad illã res est integra. extra de offi. dele-
gatum. ⁊. c. relatũ. ⁊. c. licet. insti. man. §. recte. ⁊ quia si-
ne littera legatõnis nõ est admittend⁹ tanqꝫ legatus: vt
s̃. §. supest. ꝟ. q̃d si delegati. ⁊. ꝟ. sed nunqd sufficit. ar.
ꝓtra qz non est res integra cũ iam legatus sit in cruce si-
gnatus ⁊ se pparauerit ad transfretandũ. C. de in offic.
testa. si pater. ff. de condi. cã data. si pecuniã. ⁊. l. dedi. le
gatio cẽm francie qua vsus est pparatoria est ad aliã ar.
ff. de pcura. l. ad rem mobilem. ⁊. l. ad legatum vel ei cõ
nexa. arg. ff. de nego. gest. eum actum. ff. de mino. etiaz si
patre. §. j. hinc est q legatus in pluribus puinciis nego
cia vnius puincie põt in alia tractare: vt extra de offic.
lega. nouit. preterea hoc nõ videt simplex mandatũ: ⁊
potius missio siue p̃ceptum quod etiam re integra non
expirat: vt in autẽ. col. ix. vt nulli iudici. §. ad hec ꝟo ius
bemus. ⁊. §. si vero etiã p̃cepta. ⁊ banc snĩam do. m. am-
plectit vt no. in predi. decre. cum ex lris. H. Ibi scripsi
super vers. denuo. Z. ¶Sed nunqd sede ap. vacante
cetus cardinalium potest reuocare legatũ a papa mis-
sum videtur q non. ar. extra de maio. ⁊ obe. cum inferi-
or. ff. de mino. l. minor magistratus. cuz eñ a papa de cõ
silio cardinalium missus fuerit necesse est q ab omnib⁹
reuocatur. arg. extra de regu. iur. c. j. ff. de pactis. ab em-
ptionc. expectetur ergo successor: vt extra ne sede vac.
c. j. arg. contra extra de maio. ⁊ obe. bis qué. ⁊. c. cũ olim.
super hoc not. do. me. H. vbi s̃. Z. q reuocare põt ex
magna ⁊ euidenti causa ⁊ non aliter bene enim reuocat
aliquando minor factũ maioris. l. d. accedẽs. H. Ho-
die non possunt per clem. de elect. ne romani. vers. irri-
tum. Z. ¶Item aduentu legati maxime auctoritatis
ceteri suspenduntur. extra eo. volentes. ergo multũ for
tius aduentu pape: vt extra de priuil. antiqua. §. domi-
nice de quo dic plene: vt. s̃. §. supereſt. ver. illud etiam.
⁊ ver. seq. ¶Item q̃cito portam rome ingredit impe-
rium deponit ⁊ nõ prius sicut nec pconsul. ff. de offi. p-
consu. l. fi. j. rñ. non tñ imperare põt nisi in puincia sibi
decreta q̃tum ad exercitiũ: vt. e. ti. l. j. ⁊ fi. nam extra p-
uinciã existens ⁊ reuocatus priuatus est q̃ ad exercitiuz
imperij: vt. s̃. ver. quid g̃. Uidi tñ do. Rudol. boñ. me.
albañ. ep̃m de legatõne Apulee redeuntẽ cum intraret
ciuitatem Uiterbien. vbi do. pa. Cle. erat p̃sens p vias
⁊ vicos populo benedicere. cum tamen ibi roma sit vbi
papa est: vt. xciij. disti. legimus prope fi. sed illud fit de
consuetudine vel mandato domini pape potius q̃ de
iure. ¶Quis autem predictis modis finiatur legatio

statuta tñ per legatum facta ꝓpetuo durant.s.§.restat ꝙ.põt etiam. ¶Sz pone legatus de latere fecit ꝓstitutionẽ ꝙ nullus reciperet beneficiũ eccliasticũ nisi ibi faceret residentiã ꝑsonalem alioquin dans ꝛ recipiẽs ipo facto esset excoicatus: ꝓstitutio tñ nõ fuit in scriptis redacta ꝓcessu tꝑis postꝯ legatus exiuit ꝓuinciã metro pol.eiusdem prouincie fecit se eligi in canonicũ cuiusdã ecclesie ꝓtra ꝓstitu.legati queriꝫ vtrum sit excoicatus. Jo.de deo.nõ.in qõnibꝫ suis. H.lib.j.q.iij. Z.ꝙ sic si audiuit vel aliquo mõ scuit ꝓstitutionez ꝓmulgatam fuisse.extra de pol.p.c.j. H. Hanc qõnem plene videas sup regu.nemo põt de reg.iu.li.vj.ꝛ ibi in fi. Rñdet ad sequens primũ ꝓtrariũ.scõm nõ obstat vt ibi in contrario nõ.in glo.secus. Z.ar.ꝓtra qꝛ snia excoicatõnis ferenda nõ est sine scriptis.extra de treu.et pa.c.j.extra de sen.excom.cum medicinalis rñ.j. Item epi ꝛ superiores nõ incurrũt sententiã suspensionis generaliter prolatam nisi expressim nominent: vt extra de snia excom. qꝛ periculosuz.li.vj. ¶Sz nunqd legatus de latere seu etiã ꝓstitutus põt renũciare legationi ꝛ recedere de prouincia sibi ꝓmissa ꝛ redire sine licẽtia illũ mittentiꝫ Rñ. nõ.ff.de orig.iur.l.ij.§.ꝛ cum placuisset.nam ꝛ legatꝰ cesaris abdicando se nõ amittit imperiũ: vt.ff.de offi.prefi.l.penul.ꝛ ar.in ꝓcꝰ.positis.s.eo.§.nũc ostendenduz ꝙ.xxj.ꝛ.vj.q.iij.deniqꝫ.xvij.q.ij.gonsaldus: imo puniꝫ voluntarie deserẽs: vt.ff.deleg.l.j.vñ quidam legati ad cautelã indulgentiã obtinẽt vt pactis negocijs sibi impositis. H. Qñqꝫ limitat tꝑs puta post annũ ꝛ sic habuit do.tornacen. Z. Possint redire alia licentia nõ petita iuxta illud. H. Lobie.xij.ad fi. Z. tꝑs est vt reuertar ad eum qui me misit. ¶ In summa notanduz est ꝙ princeps mittendo posteriorẽ legatũ ad aliquã prouinciam nõ videt ꝓhibuisse priorẽ.ar.xxv.q.ij.in gallia ꝓpe fi. H. Vbi idem nõ. Jo. Z. Et ar.ff.de lega.l.ij.§. cessatio. Bal. Et.C.de offi.pfec.vrb.l.j. Z. Sicut alꝫ simile ꝓtingit in duobꝫ tutoribꝫ: vt.C.de testa.tu.l.ij.secus aũt est in ꝓcurato.vt.ff.de ꝓcu.si qs cum ꝓcuratorio.§.fi.ꝛ extra eo.ti.nõ iniuste.ad idem extra de offici. deleg.pastoralis.§.ꝑterea.sed nec legatus reuocatꝰ deponit imperiũ ꝛ officiũ legatõnis nisi velit priusqꝫ ei ꝓstitutus ꝓuinciam ingrediat: vt.ff.de offi.ꝓconsu.meminisse.rñ.j.ꝛ.ff.de offi.prefe.aug.l.vnico. ¶Item nota ꝙ ei ꝙ semel fuit legatꝰ semꝑ reuerẽtia debet in memoriam pristine dignitatis. Hinc est ꝙ eũ qui ꝓuincie gubernaculis Comes primi ordinis esse meruit vicarie dignitatis post depositã administratõnez priuilegio frui oportet: vt.C.li.xij. de comitibꝫ qui ꝓuinciã regunt.l. vnica cum suis ꝓcꝰ.ꝛ ar.extra de fo.ꝓpe.ex pte in fi.et de eõ qui resig.ep.c.j.ꝛ de transla.int. ¶Nec ẽ omittẽdum ꝙ defuncto vel reuocato legato successoꝛ eiꝰ in legationẽ vel dñs papa tenet bñficiare ꝛ remunerare seruitores ꝛ socios legati qs ille nõ remunerauit.arg.ff.de offi.assess.diem.vbi dicit diem functo legato cesaris salariũ comitibꝫ residui tꝑis debet.ꝛ ar.xij.q.ij.buiꝰ placiti.ꝛ.c.quicũqꝫ suffragio.ꝛ.c.se. ¶Et iunge ꝟ qđ nõ.s. §.nũc dicamus.x.quid si legatus ꝛ se.

¶De dispensatõnibꝫ rubrica.

DRemissimus que circa forũ ꝓtentiosum ad legati ptinent officium nunc qutẽ dicendum est que sit illi in dispensando potestas. Verũ qꝛ materia de dispensationibꝫ vtilis est ꝛ frequens: ꝛ tam legatis qꝫ aliꝫs prelatis est oportuna plurimũ sup qua dubia oriri vidimus infinita ꝛ sapientes plurimũ adinuicem discrepare: iccirco super ea quadã noua ꝛ vtili doctria plane ac plene ꝑuidimus disputare. H. Jo.de deo ꝓposuerat super hoc libellũ tractans in eo de xiij.dispensatõibꝫ videlicet de diuina: papali: legatoꝝ: patriarcharũ: archiepoꝝ: epoꝝ: abbatũ: prespiteroꝝ: regũ: vl̃ pncipum: procerum: et nobiliũ patrũ: maritoꝝ: ꝛ amicoꝝ ꝛ sociorũ. Z. dicentes ꝓmo.

¶Quid sit dispensatio. Vnde originẽ habuit. Et qꝛre fiat.

¶Quod sunt genera seu species dispensationũ.

¶Quid sit irregularitas ꝛ quid iuris de ea sit.

¶De dispensatione eporum.

¶De dispensatone legti aplice sedis.

¶De dispensatõne dñi pape.

¶De dispensatione abbatis et pncipis ꝛ quarũdã aliarum personarum.

¶Qualiter et qñ sit dispensatio facienda.

¶Quid iuris sit de dispensatione sup bñficioꝝ pluralitate et quis sit dispensationis effectus.

¶His igitur ita sparsis ea per ordinem prosequamur. H. Sciendũ est ꝙ hosti.in summa ſb rubrica de peni. posuit rubricellã de dispensatõnibꝫ ex qꝛ auctoꝛ ꝓmũ.§. sumpsit tñ aliqbꝫ addit. ¶Prius etiã tractauerat hic Ray.li.iij.

DIspensatio est prouida iuris cois relaxatio vtilitate siue necessitate pensata. ¶Vel sic dispẽsatio ẽ rigoris iuris ꝙ eũ ad quẽ spectat canonice facta relaxatio. vtra qꝫ diffinitio colligit.j.q.vj.§.nisi rigoꝛ.ꝛ.c.seq.ꝛ in.§. genera. Bal. Dispensatio ẽ rigoris mitigatio vel penalitatis moderatio ꝙ bñtem auctem facta suadẽte publica vtilitate vel alia rõnabili equitate quã lex ciuilis indulgentiã vocat. Z. ¶Qñqꝫ tñ dispensatio improprie sumit ꝙ iuris declaratõne: vt extra de iureiurã.quintanallis. H. verbũ dispensatõnis ibi nõ est nec erat in antiq.aliqliter facit decre.ꝛ si xꝑc.eo.ti.in fi.ꝛ qđ ibi no.in vltima glo.ſ magis ꝓprie facit decre.ij.de tornea.quaz allegat.j.x.penul.in fi. Z. Vocat aũt dispẽsatio vulnus qꝛ ius vulnerat: vt.xxiij.q.iij.ipa pietas circa finẽ. vocat etiã miscdia. vt.j.x.ſ nunqd.ibi ego dico.ꝛ.j.§ fi.in fi.ideo dixi ꝓuida.nam ꝓuida deliberatione est in dispensatõnibꝫ ꝓcedendũ: vt extra de transac.c.fi.alioquin potiꝰ dissipatio qꝫ dispensatio ẽ dicẽda ad qđ accedit qꝛ dñs nõ vult sic effundi opes ſ dispensari. H. Idem distribui sic etiã ponit.xlvj.di. dispensatio. Z. Et.lxxxvj.di.nõ satis circa mediũ. H. Quõ dispẽsatio ꝓtra ius cõe ꝛ qđ sup rõne fundat possit esse rõnabiliſ plene scripsi de ꝑben.de multa in fi. Z. ¶Circa qđ tres regule sunt notande. ¶Prima est ꝙ peccãs mortaliter post baptismũ ꝓmoueri nõ põt.xxv.di.primuz. xlviij.di.qm̃.l.di.illud.j.q.vj.si quis omnẽ. ¶Secũda est ꝙ ꝓmotus post suã ꝓmotionez mortaliter peccans deiciꝫ siue deponitur.l.di.qui semel.ꝛ.c.si epꝰ.ꝛ.c.si pꝰ ordinationem.lxxxj.di.diaconꝰ. ¶Tercia est qꝛ depositus ab ordine non restituit.l.di.c.j.et.ij.ꝛ.c.puenit.et c.postꝫ. Hꝫ tres regule colligi possunt.l.di.vt constitueretur. Vbicunqꝫ autem mitius agitur qꝫ dicte tres regule dicant dispensatio dici potest qđ ꝓsequere prout no.l.dist.in summa. ¶Et scias ꝙ ꝓtra duas primas regulas possunt epi dispensare in adulterio ꝛ in minoribus criminibus adulterio. sed in maioribꝫ illo non nisi in casibus a iure expressis: vt extra de iudi.at si clerici. Exprimunt enim quidam casus maiores adulterio in quibus potest eꝑus dispensare: vt in heresi.l.di. ꝑsbyteros.in sacrilegio.e.di.si quis presbyter. ī matrimonio contrabendo qñqꝫ.xxxiij.q.ij. antiqui.et qñqꝫ in simonia ꝛ homicidio ꝛ in sciſmatico. ꝛ in quibusdaz aliꝫs: vt infra.§.nunc de eꝓꝛ. vel põt dici ꝙ pre.c.presbyteros hodie nõ habet locuz qꝛ heretici hodie incarcerant: vt extra de hereticis.c.penul. Item ꝑdic.c.si quis ꝑsbyter. nõ ob.quia illud sacrilegium de quo ibi dicit nõ est malus: immo minus crimen adulterio et sic de aliꝫs. Con-

tra terciam vero regulaz solus papa dispensare põt: vt s. §. nãc ostendendũ. x. ix. ¶ Notandũ est autem q̃ aliud est rigor siue seueritas: aliud ius: aliud equitas: z aliud dispensatio. de his omnib̃ habetur extra de transa. c. fi. rigor est districtio iuris siue excessus z austeritas iuris scripta aliq̃n ad terrorem vt patet in accusatore clerici in p̃batõne deficiente cui denegat̃ p̃munio etiaz in fi. vite sue: vt. ij. q. iij. si quis epm̃. z in eo qui nominauit p̃sbyterum in testamento tutorem filio suo p̃ quo non est orandũ: vt. lxxxviij. di. neq̃. ad id facit. j. q. vij. qui in qualibet. z q̃nq̃ seueritas appellat̃: vt. l. di. vt p̃stituere tur. H. Et ibi no. hec materia in glo. hic habes. z. xlv. di. disciplina in glo. sed qualiter. j. q. vij. dispensatõnes z. c. exigunt. Z. x. q. j. c. iij. in fi. ij. q. v. quãto. xxij. q. iij. §. p̃cepta extra de sen. excom. sup eo. sed rigor iste seruandus ñ est: nisi vbi timet̃ exemplũ mali: vt. xlv. di. sed illud. z extra de transact. c. fi. q̃nq̃ tamen rigor est idem qd̃ subtilitas iuris: vt extra de resti. spo. in litteris. z. c. sepe. extra de p̃ben. tue. extra de appel. interposita. §. fin. Item rigor dicitur disciplina: vt. xlv. dist. disciplina in p̃in. Item dicitur iusticia vt. e. di. omnis qui. z. c. vera. z scias q̃ q̃nq̃ rigor inducit̃ p̃tra naturalem equitatez ex causa z p̃o bono publico z q̃nq̃ etiã sine cã seu ratione. z hoc solũ p̃o ratione sufficit q̃ ita scriptũ est. ff. q̃ z a qui. ma. lib. nõ fi. p̃spexit. vj. q. ij. scriptũ. q̃ alia ratio reddi nõ põt: vt. ff. de dele. z se. p̃sul. l. nõ oim. xxij. q. iij. nabuchodonosor in p̃in. z de hoc extra de rescrip. si q̃n hoc p̃sequere z exemplifica. put no. j. di. ius generale. z. ff. de iusti. z iur. l. ãtepenul. ¶ Jus aũt est ars boni et equi cuius quis merito nos sacerdotes appellat. i. sacrorum p̃ceptorz ministros. ff. de iusti. z iur. l. j. §. ius. ¶ Eq̃tas vero est media inter rigorẽ z dispensatõnez siue misericordiã. C. de iudi. placuit. xxxij. di. fraternitatis. extra d̃ transa. c. fi. interpretari autez an ius scriptum sit equũ vel iniquũ solius p̃incipis est: vt. C. de legi. z consti. l. j. Equitas ita describit̃ a Cypriano equitas est iusticia dulcore misc̃die temperata. ¶ Al̃ dic q̃ equitas est motus rõnabilis regens misc̃diam z rigorẽ. xlv. dis. disciplina. z. c. qui emẽdat. z. c. vera. q̃ rigor est mansuetudine tẽpandus: vt extra de pur. ca. cum in iuuentute. Hec aũt est equitas illa quam iudex semp̃ pre oculis debet habere vt. ff. de eo qd̃ certo loco. l. q̃ si ephesi i fi. z extra vt eccle. benefi. vt nostruz in p̃in. in pte decisa. z de transac. c. fi. in fi. xxv. q. vlt. alligant. ¶ Quid sit dispensatio. s. est dictũ z illa vtendũ nõ est nisi necessitas vel vtilitas id exposcat: vt. j. §. genera. Bal. rigor ẽ iuris stricti seueritas. Equitas est flexio rigoris ad humaniorem ptem. Jus est p̃stitutio rat̃onabilis. Dispensatio est p̃eter legem ordinatio aliquali rat̃one p̃cedens Z. ¶ Sed nunq̃d dispensatio est ius: dicũt quidaz q̃ sic: sed tale ius quo superior vti põt inferior vero illud petere nõ potest: vt infra. §. genera. Alij vt hosti. z M. dicunt p̃tra arg. j. q. vij. exigunt. H. Vbi de hoc. Z. z c. si quis omnẽ. nam indulgentia nõ est regula: vt. xxxij q. ij. interfectores. ergo nulla dispensatõ est ius q̃ regula est canon seu ius: vt. iij. di. canon. z in. c. regula. Item aliud est ordo legitim̃ z aliud vsurpatio idez dispensatio: vt. j. q. vij. qd̃ p̃ remedio. Tercij dicunt q̃ scd̃m qd̃ est in dispensante nõ est ius sed ptãs a iure p̃missa et est quedam actio. sed p̃m q̃ est in eo in quo dispensatũ est ius p̃uatum est nõ p̃mune z est quedaz passio ad b extra de fi. p̃es. ex tue. z in p̃edi. c. interfectores. z ea. q. in adolescentia. xxxj. q. j. hac rõne. xxxij. q. vij. apostolis: in fi. extra de p̃ben. cum iam dudũ in fi. Ego dico q̃ vbi dispensatio debita est: vt. j. §. genera. tũc est ius cum sit executio iusticie. ff. de iust. z iur. l. j. rñ. j. si vero est p̃hibita tũc nõ est ius sed dissipatio iuris. si autem sit p̃missa tũc nõ est ius p̃ misericordia: vt in p̃edi. c. alligãt. z. xlv. di. disciplina. in p̃in. z. c. omnis qui. ix. q. j. ordinatõnes ver. Quis: z. j. q. vij. hi qui. siue p̃passio: vt. e. di. vera q̃n-

q̃ tamen dispensatio ponitur p̃o iure: vt extra de tornea. c. ij. ¶ Vbicũq̃ autem iudex debitas penas z iure statutas relaxat semper dispensare videtur multa ei ex officio suo facere potest ad que de rigore non tenetur. ff. de iudi. non quicquid. ij. q. iij. §. notandum in p̃n. ad idem. xxviij. q. j. iam nunc. z. c. sic enim. et minor q̃nq̃ mitigat penam a superiore inflictam: vt. l. di. accedens. xxxij. qõ. ij. latore. C. de epis. et cle. auten. interdicimus. H. Vide quod dixi. s. §. nunc ostendendũ super ver. xxvij. in fine. Z.

ORiginem autem. A. hũc §. vsqz ad ver. nõ est igit̃ habuit a Joh. de deo vbi. s. Z. traxit dispensationis remediũ a deo q̃ ex sola misericordia z dispensatõne vniuersa creauit z ea homini subiecit: vt. ff. de vsuris in pecudũ. in fi. insti. de rerum diuisi. §. in pecudũ z. lxxvj. di. hui⁹. xxij. questione. vij. qd̃ autem in fi. vnde psal. viij. oĩa subiecisti sub pedibus eius ꝛc. quem de limo terre. ad imaginẽ sui creauit. xxij. q. v. hec imago. Item ipse dispẽsauit cum Adam z Eua transgressoribz. z post penitentiã dimisit illis peccatũ. de pe. di. j. serpens. z. c. sicut p̃imi. de pe. di. ij. §. romanos. z. c. adam al̃. est. vers. de pe. di. iij. iudas. z de pe. di. v. c. j. Item ex dispensatõne saluauit Noe z filios eius cum vn⁹ illoz sc̃z Cam reprobi essz: vt. xxij. q. j. quia ex sola. z. c. qm̃ vetus. ij. qõ. vij. sn̄ia. Cam. Item ex dispensatõne liberauit Abrahã a caldeis: vt. xxv. q. j. §. fi. Item ex indulgentia liberauit Loth. de sodoma. ij. q. j. deus. xiij. di. quod ait. quia perit sepe iustus p̃ impio. xxiij. q. j. non turbatur de p̃secra. di. j. in sancta. j. q. iij. §. item peccato achor. Item eundem liberauit ex indulgentia de captiuitate gentilium. xxij. q. v. dicat. Item ex dispensatõne liberauit Jacob de manu Esau. xxj. q. ij. §. fi. z. Moysem de multis periculis de pe. di. j. §. ponitur. z filios Jsrahel de fornace ferrea. xvj. q. ij. poro. z de babilonica captiuitate de pe. dist. j. predixerat. Item dispensauit deus cum humano genere q̃n misit filium suũ vt nos redimeret. viij. q. j. in scripturis. xj. q. ij. cum redemptor. z in p̃edi. c. porro. qui etiam cotidie nobisc̃ dispensat: vt de peni. dis. v. c. ij. z in psal. miserere mei deus p̃m ꝛc. nõ est igitur mirũ si boies cũ hominib̃ dispẽsent quia oĩs eius actio nostra dz esse instructõ. xij. q. j. exemplũ. z vbi dñs est largus dispensator nõ debet esse auarus: q̃ melius est de misc̃dia q̃ de seueritate reddere rationẽ. xxvj. q. vlti. alligant. xlij. di. dispensatio. xxxij. di. vsqz adeo. misc̃dia ei cois est vsus. lxxxvj. dis. non satis ad fi. extra de reg. iur. estote misericordes z defectus nostri tp̃is quib̃ nõ solũ merita sed etiã corpora defecerũt antiquã canonũ nõ patitur manere censuram: vt. xxxiij. di. fraternitatis. vnde est misericordia tempanda: vt. s. §. p̃i. vers. equitas vnde. Aug. imp̃t. x̃piane iudex pij p̃is officiũ sic succensere iniquitati mineris vt in pct̃or atrocitatib̃ nõ exerceas vlciscendi libidinẽ sed pct̃or vulneribz curandi adhibeas voluntatem. xxij. q. v. c. j.

OGenera autem dispensationum sunt hec. nam alia est debita alia p̃hibita alia concessa alia p̃missa. H. De his breuiter Hosti. vbi supra. §. ij. z scripsi post eum de re nunci. nisi cum p̃idem. §. persone super vers. pot. Z. Debita est vbi multorum strages iacet z de scãdalo timetur. l. di. vt p̃stitueretur. extra de cleri. exco. mi. latores. xlv. di. licet. j. q. vij. dispensatõnes. xj. q. iij. plerunq̃ xxij. q. j. noli in fi. multitudo enim dispensatione indu-cit extra de transact. c. fi. ix. q. j. c. ij. in fi. z nota. extra de temp. or. c. ij. z scandalum: vt no. extra de temp. ordi. ad aures. z de p̃script. nihil. Item debita est ratione temporis vel persone vel pietatis vel necessitatis vel vtilitatis ecclesie vel euentus rei. hec enim dispensatõez indu-

cunt vt ꝓbatur sigillatim ꝑ ordinē.j.q.vij.§.nisi rigor. 7 capl'is se.vsq; ad.§.ecce quib'.extra de ꝓben.exposui sti.extra de eta.7 qua.tua.7.c.indecor.7.c.queris.vij.q. j.scias.xiiij.di.sicut extra de ꝓces.ꝓben. cum nr̄is ad fi. Item qnq; est debita post peractā pn̄iam: vt.j.d̄ resti. in integ.§.ij.in summa. ¶ Sed nūquid ex causa ꝓbabi li pōt 7 debet fieri dispensatio. Ala.dixit q; sic.ar. lvij. di.c.vnico. Jo.ō nec ob.p̄di.c. qr ibi si postea fides ei⁹ q̄pareat ꝓbabilis aboletur irregularitas p̄sumpta 7 ꝓ mouet de iure cōmuni.7 breuiter vbicūq; ꝑsona reset locus eam exigit debita est.xxix.di.c.j.7.ij.l.di.domino sancto ℣.ꝑcipiunt.7 ℣.necesse sit.7.c. ꝓsiderādū vnde 7 dispensare est diuersa discrete pensare 7 in anīo vt; relaxatio iuris expediat versare.ar.xliij.di.dispensatio 7.xxxiij.di.vsq;adeo. Cum em̄ dispensatio sit quedaꝫ misericordia certū ē q; quilibet debꝫ esse misericors: vt lxxxvj.di.nō satis ꝓpe fi.l.di.ponderet ad fi.xxvj.q.vl. alligant. Item fit qnq; dispēsatio rōne etatis: vt extra d̄ sen.excom.c.fi.vbi de hoc.xxxiij.q.ij.in adolescentia. xxxiij.di.fraternitat. Itē qnq; qr timet mai⁹ scādalū. xxxv.q.iij.qd̄ scripsi.ar.ꝓtra extra de reg.iur.c.iij. ℍ. Solue vt ibi nō.in glo.ij.cū suis remissi. ℤ. Detrahē dum est em̄ seueritati ꝛc.l.di.vt ꝓstitueret.7 vbi mul- tor stragis iacet detrahēdū ē seueritati: vt.ix.q.j. ordi nationes in fi.extra de sen.excō. sup eo.in fi. qnq; etiam ꝓpter futurū bonū vt qn̄ dispensat cū hereticis vt alij facilius reuertant.xxiij.q.iij.ipa pietas. ¶ Licet autē ex p̄dictis causis debita sit. Et etiā peccet ꝓlatus nō di spensando tūc: vt ar.ij.q.v.quāto in fi.7.l.di.dño san- cto ℣.ergo ita est.7.j.q.vij.exungit tn̄ subditus nō pōt eam petere nisi forte supplicādo sic. 7 meliori d̄ ecclesia debet epatus: vt.viij.q.j.licet.ex̄ de offi.custo.c.ij.nec tn̄ eum petere pōt: vt ea.q.in scripturis. 7.j.q.vij. sicut is exemplū etiā patet in ꝓcorditer postulato cui fit gr̄a si admittat cum supior ad hoc nō teneat 7 iniuria si re pellatur qd̄ dic prout nō. extra de postu.pre.c.p. sicut 7 panis quē auarus detinet est egentiū illi tamen nullā habent actionē ad illū petendū: vt le.7 nō.xlvij.dist.sic bi nūquid ergo tenetur episcopus ex debito cum crimi noso post peractā penitentiā dispensare.ar.ex p̄missis q; sic.ar.tamē ecōtra extra de iudi.at si clerici.§. d̄ adul teriꝫ vbi dicitur potest epūs ꝛc. ℍ. vide qd̄ ibi dixi su per illo verbo.7 de temp.ordi.ex tenore sup glo.iij. ℤ. Sed dic q; debet de bono 7 equo: vt.j.q.vij. exigūt vbi de hoc.7 extra d̄ transac.c.fi.vbi dicitur poteris prout videris expedire 7 si nolit potest subditus adire superi orem vt eum cōpellat.ar.extra de iurepatro.nullus qd̄ non placet: quia nemo cogitur facere beneficium: vt.x. q.ij.precarie. ℍ. Facit ad materiam qd̄ scripsi ne cle- ri.vel mona.c.q.li.vj.super ℣.prelato. Bal.dispensa- tio hominis proprie loquendo est in libero arbitrio su perioris 7 si dispensat causa suadente nō est misericor dia 7 est gratia gratis data si non est iniuria nulli tamē querele locus est.ff.de aqua cot.7 esti.l.j.§.permittitur nulla enim dispensatō gratiosa habet causam finalem necessita.sed fundatur in causa impulsiua large tamen etiam dispensatō que est necessaria 7 debita dicitur di spensatio vt etatis miseratio.ff.de mino.l.auxilium. §. et fi.de infa.l.quid ergo.§.pena grauior de inoffi.test.l. papi.§.fi.in glo.hoc verbo.ll.ter.raro vtuntur sed in- dulgentiam dicunt. ℤ. ¶ Prohibita autez est vbi nō potest fieri sine decoloratione status ecclesie 7 vbicūq; nō subest iusta causa dispēsandi: vt.j.q.vij.7 si illa.7.c. tali.extra de elec.innotuit.§.multa.7.§.fi.in quib' au- tem casibus sit prohibita: vt.j.§.nunc breuiter. 7.§.se. 7.§.nunc de episcopor.7 ℣.prohibetur. ¶ Concessa ē vbicūq; a iure conceditur qd̄ dic: vt.s̄.§.nunc ostēda mus.7 in predic.§.consequenter.7.§.nūc de episcopo- rum.7.j.§.sunt quoq;. ¶ Permissa autem dici potest in casu puta si quis aliquo accusante cōuictus est sacra

vasa vel aliam rem ecclesie surripuisse.hic enim poterit epūs etiā forte aduersario contradicente dispēsare sic pōt itelligi.l.di.si quis ꝓsbyter. ℍ. Uide.j.de aboliti. j.℣.sed cums̄. ℤ. De hac dicitur ꝓmittim⁹ qd̄ nolen tes p̄cipimus: vt.xxxj.q.j.hac rōne ꝓmittitur em̄ aliqd vt peius euitet: vt extra de spon.c.ij.qd̄ vocat comparatiua permissio.siue tolerantia: vt extra de ꝓben.cum iamdudū in fi.qd̄ tamē ꝓmittitur nō iubetur: vt.xxxij. q.vij.apostolus in fi.sed qd̄ ꝓmittit durat: vt.ff.q; cu- iusq; vniuersis no. Item eoꝛ.§.p.de hac legit extra de fili.presl.lras 7 de cor.vi.c.j. Et no.q; tribꝫ modis dicit aliquid permitti qd̄ dic vt no.iij.di.omnes sunt et alia dispensationum genera prout no.j.de sen.§.vt aūt ℣. postremo. ¶ Potest 7 aliter distingui nam dispensa- tio alia voluntaria quā solus princeps facere pōt: vt ī pre.§.nunc breuiter ℣.7 no.alia rōnabilis et necessaria quā epūs interponere pōt vt infra dicet. ℍ. Hosti.ī sum.de fili.presl.in fi.ponit terciā speciem.s. de rōnabili nō necessaria que fit ꝓpter p̄rogatiuā meritoꝛ d̄ ꝓben. de multa in fi. ℤ.

Urta propositiones

ꝑ ordinē dicendū restat quid iuris sit de irre gularitate.circa qd̄ primo videndū est quid sit irregularitas 7 vn̄ dicat. ¶ Quot modis sumit siue accipiat irregularitas persone. ¶ Quib' modis 7 in q̄ bus casib' irregularitas cōtrahat. ¶ Irregularitas est nota seu impedimentum canonicū ex facto seu defectu proueniens qua quis prohibetur ad ecclesiasticos or- dines promoueri.7 in eisdem ministrare bene dixi nota qd̄ est idem quod infamia seu irregularitas: vt extra d̄ pur.ca.accedens.ij.q.iij.§.notandum. 7 in.l. indulgen tia.ff.de bis qui no.infa.furti accipere.§. si quis alieno 7.l.sequen. ℍ. Et extra de sortil.c.fi.vbi de hoc dixi 7 de offi.dele.cum olim.ij.super ℣.notauisset. ℤ. Et est etiam nota idem quod cicatrix: vt.ff.de ser.fugi.l.ij. et irregularitas est cicatrix criminis vel defect⁹: vt.lxj.di. in sacerdotibus in fine.vnde sanitas ꝙz penitētie post vulnus ꝙz peccati secuta sine cicatrice ꝙz irregularita- tis esse non potest: vt.j.q.j. ventum est. Item ideo dixi canonicum qm̄ irregularitas a iure canonico ortuꝫ ha bet: vt.j.℣.ij. ℍ. Unde non cōtrahitur nisi in casib' expressis a iure de senten.excō.j.q.li.vj. ℤ. ¶ Ex facto autem seu ex crimine peruenit irregularitas vt patꝫ in clerico censuram ecclesiasticam violante: vt.j.dicet vel ex aliqua notabili inobedientia p̄sertim aduersus apo- stolicam sedem.lxxxj.distin.si qui sunt.extra nec cle.vel mona.non magno opere in fi.extra de here.excōmuni- camus.§.sane.extra de cleri.excō.mini.c.fi. ꝑpe fi.et de sen.excom.significauit.7 in simoniaco in ordine.7 ī cle rico per saltum promoto.7 in similibus.7 generaliter ī cōmittente aliquod d̄ criminibus in apostolica regula contentis vt quidam dicūt.xxv.di.§.nunc autem. 7.c. primū.7 in crimine homicidij qd̄ quēlibet hominem ir- regularem facit: vt.l.di.miror. Item ex defectu proue- nit qnq; a natura qnq; ex euentu.a natura vt defectus naturalium regula enim ecclesie est vt quis de legitimo matrimonio nascatur contra hanc regulam natus irre gularis est: vt.lvj.di.per totū.7 extra de fili.presl.per to tum vel si quis cum corporis defectu nascitur exquo sit in membro nobili 7 apparēti viciatus talis enim nequit promoueri q̄uis sit de legitimo matrimonio natus: vt lv.di.penitentes.7 extra de cor.vic.per totū. Ex euen- tu autem prouenit in quolibet homie casualiter vt bi- gamia que ꝓpter sacramenti defectum inducit irregu- laritatem non tn̄ omne crimen nec omnis defectus irre gularitatem inducit. ¶ Dicitur autem ab in qd̄ est sine vel contra 7 regula.vnde irregular⁹ id est ꝓtra regulā ecclesie natus siue ꝓpter defectum vel factum extra eaꝫ positus vt premissum ē. ℍ. Qd̄ sequitur vsq; ad ℣.

ꝓtrabitur posuerat Inno. in decre. nisi cum prudem de renū. §. psone vbi breuitatis causa huc remisi sup glo. ar. ꝑ opinione. Z. ¶ Sumit ergo siue accipit irregularitas. Primo ꝑ defectib qui sunt in hoīe sine peccato: puta qꝛ est bigamus vl vidue maritus vel illegitim⁹ vel huiusmodi. extra de renū. nisi cū prudē. §. psone. alios etiā defectus habes. liij. ⁊. lvj. di. p totum ⁊. l. dis. nō ꝓfidat. ⁊ extra de fili. presb. ⁊ de ser. nō ordi. p totū. ¶ Secundo sumit irregularitas psone vbi generaliter oīs homo ꝓhibet ordinari vel etiā celebrare in ordine iam suscepto sine dispensatiōe dñi pape siue patiatur defectū sine peccato siue cōmiserit grande pctm ⁊ q̄ sint hi dicet. j. §. nunc ꝺ epoꝛ. nō ḡ hic dicit irregularis ꝑ eo q̄ ꝑm regulā apostoli ordinari ꝓhibeat sed qꝛ talis est extra regulā alioꝛ. nam cum generaliter epi possint dispensare cum oīb nisi eis specialiter ꝓhibeat vt qui dam dicunt: vt. j. §. nunc de epoꝛ. his igit ⁊ se. cum ꝓdictis tñ dispensare specialiter ꝓhibent. papa aūt in oīb irregularitatib dispensat qꝛ irregularitates ipe ⁊ pene eaꝛ de iure positiuo sunt in quo ipe habz plenariam potestatē: vt extra de ꝓcess. preben. ꝓposuit ꝑpe fi. ar. tamen ꝓtra q̄ a iure diuino irregularitas sit inducta. Nam dictū est dauid. H. Lib. paralip. xvij. et. xxviij. Z. Non edificabis mihi templum qꝛ vir sanguinis es. vt de ꝓse. di. j. c. j. H. Ut ibi no. ⁊. j. §. nūc breuiter ꝟ. v. Dauid fuit figuratoꝛ noui testamēti. Z. ¶ Tercio etiam modo dicunt irregulares oīs illi qui nec pñt remanere in susceptis ordinib: nec ad maioꝛes ꝓmoueri etiā post peractam pniam sine dispensatione vel pape vel inferioꝛ prelatoꝛ de quib dicet. j. ꝟ. sunt quoq; ⁊ in predi. §. nunc de epoꝛ. ¶ Defectus aūt sacramento rum videt q̄ tm ex ꝓstitutōne ecclesie irregularitatem inducant quo ad ordinationē in hoc vt cum eis nō possit dispensari nisi per papā. ar. ꝓtra qꝛ vnū ꝺ capitulis apostolice regule est oportz epm vnius vxoris esse vir. xxvj. di. c. j. ⁊. ij. sed rñderi potest hic q̄ talis ꝓhibet ordinari nō ex defectu sacramēti sed qꝛ non pōt esse hoꝛtatoꝛ viduitatis qui ꝑiugia frequentauerit vt ꝑz. xxvj. di. vna in fi. vel dic q̄ licet per nouū testamentuz inducat huiusmodi irregularitas quo ad ꝟ q̄ ꝓmoueri nō possit nō tm quo ad hoc quin per aliū q̄z per papam dispensari possit. sed videt q̄ defectus sacramēti ē causa quare tales ꝓmoueri non pñt. ar. xxvj. di. acutius. ⁊ ex de bigamis debitū vel pōt rñderi q̄ ē causa coadiuuās vel dic vt s̄. in veteri aūt testamēto erant irregularitates tempales ⁊ nō perpetue vt qñ quis eiiciebat extra castra ꝑ eo q̄ tetigerat morticiniū vna tm videt fuisse perpetua. s. q̄ summus sacerdos deberet habere virginem ⁊ non repudiatam. de quo no. ꝑm do. me. extra de cle. ꝑiu. sane. i. sed nec istud erat ꝓpter defectū sacramēti sed qꝛ nō posset esse hoꝛtatoꝛ viduitatis: vt s̄. ¶ Idē etiam videt de his qui tm de iure positiuo sunt irregulares vt coꝛpoꝛe viciati illegitimi ⁊ obligati ad ratiocinia. ¶ Contrahit autem irregularitas ex defectu natalium qꝛ nō legitime genitus ordinari non pōt: vt s̄. ꝟ. j. ⁊ si ordinet non promouebit ad beneficia cū cura vel dignitates sine dispensatione: vt extra de fili. presb. c. j. ⁊ c. nimis. extra de elec. cum in cunctis rñ. j. ⁊. c. innotuit. ⁊ c. cum vinctiōe de quo dic. vt. j. §. nūc de epoꝛ ꝟ. vtꝛ. Item etiam ex defectu alio modo puta si careat oculo manu vl pede: vt s̄. Item contrahitur ex facto: puta si est criminosus ꝓut in regula aplica continet tales enim non promouent de quib habet. xxv. di. per totū. ⁊. vj. q. j. infames. vbi talis defectus enumerant. Itē bigam⁹ est irregularis qui non potest promoueri ꝓpter sacramenti defectū: vt. xxv. di. per totū extra de biga. ꝑ totū ⁊ s̄. ꝟ. proꝛi. ⁊ scias q̄ est triplex bigamia. s. vera quādo videlicet quis contrahit cum vna postq̄ habuit aliam vt. xxvj. dis. acutius similitudinaria vt cum monachus seu moniglis professa matrimonium cōtrahit: vt. xxvij. q. ij. quotquot. ⁊ interpretatiua vt cum habens vnā de iure ꝓtrahit cum alia de facto: vt extra de biga. nuper. ⁊. c. debitū. xxxj. q. j. qūo in fi. H. Idē si cum vidua contraxit ⁊ eam cognouit de biga. c. ij. ⁊. c. debituz ꝟ. cum ego. Z. Itē ebrioſus id est non sobrius est irregularꝫ qui si ꝓsistit est deponēdus nec ordinat: vt. xxv. di. §. j. als. §. ea demū. xxv. di. epūs vinolenti eū non de facili ꝓtinet. xliij. di. §. j. xlix. di. hinc ⁊ eū ꝑpe fi. Itē illittera ti siue imprudētes sunt irregulares vt. xxxv. di. illittera tos. j. §. nūc de epoꝛ ꝟ. xxvij. ¶ Sed nūquid talis promotus recipit caracterē nō videt. nā sciētia caret ⁊ scientia clauis est: vt. xx. di. §. j. vbi de hoc. ⁊. xl. di. sicut et xxxvj. di. illitteratos. ⁊ extra de cle. p saltum ꝓmotis. c. vnico. H. Scz de claui sciētie ibi eū nil de q̄stiōe in q̄ ꝓtrariū est qd tenet glo. nō. in prē. c. illitteratos. ⁊ vide qd scripsi de tem. oꝛ. nullus. li. vj. sup ꝟ. illitterato. Z. ¶ Itē cupidus est irregularis: vt. xlvij. di. ꝑ totū. Et vsurarius deponit ⁊ turpis lucri sectatoꝛ ꝺ clero eiicit ea. di. c. j. ⁊. ij. extra de vsuris preterea. ¶ Item percussor xlv. di. per totū. extra ꝺ clericis percussis ꝑ totū. Et scias q̄ percussio cōsideraꝛ dupliciter. Primo passiue vt si quis percussus est lepre morbo ⁊ vite scandalū generatur talis eū non promouet. Immo ꝓmotus nō ministrat sed ei coadiutoꝛ dat: vt. vij. q. j. cum percussio. et ꝺ cleri. egro. vel debili. c. p. Bal. Un dicit lex q̄ lepra percussi debent ab alioꝛ ꝓsortio separari in aut. iusiuran. in fi. Z. Secūdo actiue ⁊ hoc etiā dupliciter ꝓsideraꝛ nam alia verbalis vt si accuset vel deferat crimē ꝑ quo capitis pena debet: vt. v. q. vj. delatoꝛi ⁊. vj. q. j. in summa. extra de accusa. accusasti alia realis. ⁊ hoc quocūq; modo fiat. siue in ꝓpria ꝓsona siue per aliū eius mādato si sequat inde homicidiū ꝓtrahit irregularitas. ex ꝺ homi. presb. ⁊. c. petrus. l. dis. miroꝛ. ⁊. c. clericū. ⁊. c. de his j. Idem est si sequitur membꝛi mutilatio vt dixi in aureo repertorio sub ti. de pe. in rubrica. casus totius iuris quib promoti deijciuntur ꝟ. truncās. H. Textus est in decre. is qui de homici. li. vj. ⁊ in cle. eo. ti. c. vno. ⁊ ibi multe concoꝛdantie in. v. glo. Z. ¶ Nūquid ergo beatus petrus fuit irregularis qui auriculā seruo pontificis precidit. H. Luce. xxij. Z. Ut. xxiij. q. j. si petrus. ⁊. xxiij. q. iij. ꝓ membꝛis. ⁊ videtur q̄ sic cuz hoc nō fecerit superioꝛis auctoꝛitate vt eadem causa. q. iij. ille gladium. Sed dicas contra nondum enim erāt clericis arma prohibita: nec irregularitas erat inducta que a iure positiuo oꝛtum habet: vt dixi supra ꝟ. ij. Immo olim licebat sacerdotibus interficere: vt. ij. q. vij. §. itez cum balaam. Unde ⁊ paulus qui beatum stephanum lapidantibus ministerium prebuerat electus est a domino apostolus: vt. l. di. §. econtra. Sed in eo omnis irregularitas fuit aholita ī baptismo: vt no. xxvj. di. deide. ⁊. j. ꝟ. vltimo. H. Qui penult. est sed ante additiōem erat vltimus. Z. Uel dic q̄ illi vel alij ex diuina ordinatione excusati sunt: vt extra de diuoꝛ. gaudemus. §. vez. xxxij. q. iij. si non licet. ⁊. q. viij. occidat. diuina em facta ⁊ maxime veteris testamēti sunt admittenda: nō in exemplum nostre actiōis trahēda: vt. ij. q. vij. §. item cum balaam ꝟ. s. daniel. ⁊. iij. q. ij. §. sed obijcitur. H. xxij. q. ij. si quis per testamentum. Z. Si vero percutiat absq̄ mortis piculo vel sanguinis effusiōe vel trunc̄atione et habz potestatem non imputatur ei. H. Ad irregularitatem vel ad culpam si vero potestatem non habet imputatur ad culpam sed non ad irregularitatem. Z. Ut extra de rap. in archiepiscopatu. ⁊. xxij. q. v. c. ij. quod prosequere: vt. j. ꝟ. si. facto autem. ¶ Item litigiosus est irregularis. xlvj. distin. per totum extra ꝺ sindic. c. vnico. si enim criminalis est questio ⁊ sequitur inde moꝛs vel membꝛi truncatō sequitur irregularitas siue sit iudex vel assessoꝛ: vt no. xxij. q. vltima princeps et. c. sepe. siue aduocatus siue ꝓ actoꝛe siue ꝓ reo. j. de aduocatis. §. j. ꝟ. in causa. H. Ibi dabo remissio-

nem. Z. Siue actor vel notarius siue dictator sñ vel ꝓmulgator vel ꝓcurator vel officialis vel executor vel testis vel accusator: vt.l.di.si quis viduã.extra ne cler. vel mo.sñiam.7.c.clericis.extra de homici. postulastis. lj.di.c.j.siue purgationi vulgari vel vindicte sanguis auctoritatem vel benedictionem seu ꝓsentiam suam exhibet extra de excess.prela.ex litteris. Idē in milite.lj. di.si quis post.xix.q.iij.monasteriis.tamen in his casib si mors vel membri diminutio non fuerit secuta dicũt quidam eꝫm posse dispensare ar.extra de cleri.pug. in duell'.c.j. Alij dicunt q cum tales voluntarij homicid. intelligantur solus papa põt dispensare cum eis: licet aũt clericus non debeat interesse vbi vindicta sanguinis exercetur si tamen ex sola curiositate vl' leuitate ibi fuerit vbi latro suspenditur vel vbi quis in duello inficitur licet graniter peccet non tamen fit irregularis si nec auxilium nec consilium nec auctoritatem prestiterit. Z. hoc scripsi post Inno.7 Hosti.in predi.decre. sñiam super.j.glo. ¶ Sed quid d̃ iudice vel officiali vl' milite vel aduocato qui talia susceperint officia non tñ sunt eq executi. Rño. Hug.nõ.lj.di.si quis. H.7 Jo. ibi. Z. eos non prohiberi ab ordinũ susceptiõe.alij autem tales iudicant irregulares ꝓpter ꝓpositũ exercẽdi. qd̃ habuerunt ar.extra de bi.nuper.7.c.fi.si aũt ex officio suo causa iusticie aliquẽ iudex interfecerit irregularis est.miles aũt qui fuit in bello nec per eum stetit quin occideret repellẽdus est secus si nec percussit nec ad ꝟ operã dedit ꝟm Hugo.similiter iudex qui examinauit causam sanguinis 7 aduocatus in ea 7 officialis qui ex officio suo dedit operam vt sanguis effunderet irregulares sunt licet mors vel sanguinis effusio nõ fuerit subsecuta põt tñ cum talib per eꝫm dispensari: vt.j.ℵ.qñ aũt 7 similiter cũ illo qui nõ ex officõ sed ex odio dedit operã 7 fecit qd̃ potuit vt occideret non tñ occidit nec mutilauit indigent' eñ tales dispensatione 7 vide. j.ℵ. sed nũquid cleri.7 ℵ.sed queritꝫ qñ 7 se. ¶ Item exercens artẽ chirugie videt' q sit irregularis si ꝓpter imperitiam vel negligentiã suã mors fuerit subsecuta ex incisione adustione vel potione quã dedit infirmo: vt extra de homici.tua.§.j. Itẽ si q̃s peritus flebotomat vel secat 7 adhibet omnẽ diligentiã quã debet nõ tenet' in aliquo si mors sequat' q̃ potius presumit' culpa 7 casu flebotomati vl' medicinati seu secti mors euenisse.xxiij. q.v.de occidendis.secus si ꝓpter eius negligentiã euenerit: vt.j.ℵ.facto 7 se. ¶ Si autẽ aliquis sagittã vel telum vel gladiũ inflixum in guttur vel pectore seu corpe alicuius extrahit ꝓpter qd̃ vulneratus citius obit irregularis efficitur.ff.de re.iur.culpa. 7.l.qd̃ quis extra de homici.tua.intellige aũt chirugicũ non prohiberi a ꝓmotione nisi ꝓpter periculuꝫ qñ de facili in officio suo errare potest.vñ si quis existens laicus hoc officiũ exercuerit nõ ob hoc est irregularis.licet multi sub eius cura obierint nisi ꝓpter eius incuriã perierint vt dixi.clericis autẽ hoc officiũ omnino interdictũ est ita q si cessare nolunt deponẽdi sunt q̃uis ex ꝟ solo non sint irregulares: si tamen sub eor cura aliqui obierint 7 preter eor culpã dicit papa eos irregulares fore: vt nõ.in põdi. c.tua.7 extra ne cleri.vel mo.sñiam.is autẽ qui ante baptisꝫum vel etiã existens laicus irregularitatẽ ꝓtraxit post baptismũ vel etiã factus clericus remanet irregularis.xxvj.dis.c.j.7.ij. ¶ Similiter si custodiẽs infirmũ det ei bibere vinũ vel aliud imperite contra consilium medicorũ faciat ꝓpter qd̃ mors sequat' irregularis fit ꝓpter imperitiã 7 negligentiã dissolutã: sed si talia bona fide fiunt circa egrotos non debz quis facilis esse ad faciendũ sibi conscientiam scrupulosam q̃uis in aliquo sit erratũ si non sit ibi lata culpa cum negligentia dissoluta que ꝓpe dolum est: 7 huiusmodi scrupulum defacili deponere debet ad consiliũ sapientis. si aũt lata fuerit culpa aut negligentia dissoluta 7 certum sit q inde mors euenerit irregularitas contrahitur. si vero nõ sit certum aut dubitatur probabiliter ꝟm iudiciũ medicorum aut non. In primo casu abstinendũ est ab officio 7 promotione in secundo deposita erronea cõscientia si fieri possit poterit administrare et etiã ꝓmoueri al's non ꝟm fratrem Ray.ar.l.di.bi qui arborẽ.7.c.sepe.solus tamen papa cum p̃dic.dispensat ꝟm quosdã. ¶ Itẽ est irregularis ordinatus ad sacruꝫ ordinẽ ab eꝫo qui renũciauit eꝫpatui: vt extra de or.ab.e. qui renunciauit eꝫpatui.c.j. Item ordinatus a non suo eꝫo non eñ recipit executionẽ.ix.q.ij.c.j.ij.7.iij.iiij.vj.q.j.epus in diocesi.lxxj.di.c.j.7.ij. 7 dixi in decre. Gre.x.de tem.or. eos qui. H.li.vj.7 ibi vide in glo. q si licet. Z. nisi fiat de licentia ꝓpij epi vt ibi 7.ix.q.ij.lugd.quidã tñ dicũt q ordinatus ab alio eꝫo non est suspẽsus ipo iure sed suspendendus: vt extra de tem.or.qd̃ translationem et d̃ or.ab ep.qui renũc.epi.c.j.§.j.ad fi. vnde si celebrat nõ est irregularis qz pre. iura loquũtur de suspensiõe quo ad se tm̃ potest tñ suspendi seu interdici ei ne celebret: vt in predi.c.qd̃ transla. 7 si postea celebrauerit irregularis efficit' nec poterit cũ eo citra se.ap. dispẽsari ꝓut j.dicetur. 7 hoc etiã probat stilus curie nam qñ scribit' pro talib dicitur sic mandamus quatenus ipo ad tem pus suspenso super hoc auctoritate nostra dispenses 7 est nõ. qd̃ dicit super hoc 7 non dicit super irregularitate dispensat' eñ vt nõ ponat' qd̃ fieri debet ꝟm p̃. infra. 7 hoc sentit.d.m. H. vt post eũ scripsi in p̃.c.qd̃ transla.in glo.ergo talis. Z. ¶ Itẽ ordinatus extra statuta tpa: vt extra de tem.or.cum quidã. Itẽ nõ ordinatus celebrans: vt.j̃.§.nunc de eꝫor ℵ.xviij. Item recipiens plres ordines sacros eodẽ die vt.e.ti. dilect⁹. Itẽ minor.xiiij.an.in subdiaco.ordinatus: vt.e.ti. vel nõ ẽ. Item per saltũ promot.vt extra de cleri.per sal.p.tue. ¶ Sed quid si nullũ ordinem habens ordinetur in presbyterum vel quid si ꝓtermissio aliquo ordine sacro q̃s ordinetur in episcopũ d̃ hoc dic prout ibi nõ. H.7.xj. di.sicut.7.lij.di.solicitud̃. Z. Itez rebaptizatus.de.p. di.iiij.quib extra de apo.c.j. Item simoniacus in ordine extra de simo.si quis.j.q.j.statuimus. Itẽ neophit⁹ vt.lxviij.dis.per totum. Item regularis audiens leges vel physicam vltra duos menses.extra ne cler.vl' mo. non magne in fi.idem etiaz dici potest de personis illis que enumerantur eo.ti.c.fi.§.fi. Item publice penitẽs l.di.canones.7.lv.di.penitentes. ¶ Item accedens ad monasteriũ causa penitẽtie ibi agende ꝓ quocũq̃z delicto siue leui siue occulto: vt extra de renun.post trãsla. l.di.si ille. ¶ Item suspensus: vt extra de consue. cũ dilectus qui aũt sint suspensi vide in repertorio sub ti.de sen.excom.in rubrica extraor. H. hanc.j.declarat ℵ si. casus autẽ.vide qd̃ plene nõ.in cle.de penis cupientes ĩ glo.nõ.nouã. Z. ¶ Itẽ accusatus accusatõe pendente extra de testi.c.fi. Itẽ ꝙictus 7 ꝙfessus 7 ꝙdemnat⁹ de crimine.xv.q.vl.si quis ar.extra de testi.testimoniũ. idẽ est si nõ sit ꝙdemnatus si crimẽ sit enorme 7 manifestũ. l.di.de his nõ. Itẽ denuncians de aliquo crimine extra de accusa.oñipotens. Itẽ accusator accusatiõe pẽdente: vt.ij.q.iij.euthemiũ. Itẽ excoĩcatus scienter ordines recipiens extra de sen.ex.cũ illor. Itẽ recipiẽs ordines etiã ignorãter ab heretico vel excoĩcato vl' scismatico vel suspẽso vel etiã ab eo qui renũciauit eꝫpatui vt le. 7 nõ.extra de scis.c.ij.extra de ordi.ab ep.q̃ re.ep.c.fi.j.q. vij. ꝙuenientib. ¶ Itẽ qui ꝓtraxit matrimoniũ cũ iocularice vel al's vili muliere vel ancilla.xxxiij.dis.si quis viduã extra de cleri.ꝙiu.sane.ij. Itẽ ꝓmotus post inhibitionẽ sub pena anathematis extra de eo q̃ for.or.sus. c.j. ¶ Generaliter quicũq̃z ꝓmoueri nõ põt ad ordines vel honores sine dispensatõe 7 quicũq̃z ineligibilis ẽ.irregularis est. Itẽ oñs casus qui impediũt ꝓmouẽdos vel deijciunt iam ꝓmotos 7 qui penã depositionis merentur irregularitatẽ inducũt quos plene ꝓsequere in

repertorio sub ti. de tem. or. in duab rubricis extraor. z sub ti. ō penis in rubrica illa: casus totius iuris in quib ꝓmoti ꝛponunt z sic de alijs multis: vt patz. j. §. nunc de eꝑor. ¶ Item in veteri testamēto quedā inueniunt irregularitates qui impediebāt aliquem panes dño offerre que si figuraliter intellecte etiā in nouo repellunt vt cecus. i. ignorantia claudus. i. infirmitas mētis. Itez bñs nasum paruū. i. indiscretio vel grandē vel tortū habens. i. īmoderata discretiōis subtilitas. Item habens fractuz pedem. i. alienatio a bono vel gibbū. i. peruersitas. Itē lippus. i. dēpssio ingenij. Itē albuginē in oculo bñs. i. arrogantiā. Itē bñs iugē scabiem. i. luxuriā. Itē pōderosus. i. īmunda cogitatō. Itē bñs impetiginē in corpe. i. auariciā hec legūt. xlix. dis. binc z em. Itē languidū. i. tarditas z negligētia. indignū em est dare deo qō dedignat homo: vt. c. di. c. fi. ¶ Sūt quoqz irregulares bi qui post peractā pniam nō bñt ordinis executionē vt extra de renū. nisi cum pride. §. j. qō ꝓtingit in pluribz casib. H. quos scripsi in pre. c. nisi sup glo. ex loco. Z. primo in homicidio. l. di. miror. extra de tē. or. c. fi. ¶ Secūdo in simonia in ordine. j. q. j. erga. extra de simo. tanta. vel in bñficio quo ad illud retinendū. extra de accu. inquisitiōis. j. rñ. s. §. nūc ostendendū ꝛ. s. xxiij. ¶ Tercio si qs excoicatus vel suspēsus vel interdictus ī ꝓtemptū clauiū se fecerit ordinari. extra de sen. ex. cuz illor. §. si aūt hos. ¶ Quarto si talis p̄sumit celebrare xj. q. iij. si qs epūs in ꝓcilio. extra de vi. z ho. cleri. vt clericor. §. si quis igit vel bñficia ꝓferre vel si qs a ꝓtemnente interdictū bñficia recipe vel ipsum interdictū violare p̄sumit. extra de excess. ꝓla. tāta. ¶ Quīto falsarius trax do. pa. extra ō cri. fal. ad falsarior. §. j. talis tñ ꝑm papā. H. in decre. nisi cum pridē. post prin. Z. si occultus sit post absolutionē z pniam peractā sine peccato ordinat nec pōt petere cessionē qz nullo iure cauetur q sit infamis ipso iure. ¶ Sexto hereticus extra de pur. cano. inter sollicitudines qui et fuit hereticus. j. q. vij. ꝙuenientib. z. §. fi. xij. di. nos ꝙsuetudinē. ¶ Septio exhibēs hereticis eccl̄iastica sacramēta: vt ex de hereti. excoicamus. §. si vero clericus. z. §. sane clerici. ¶ Octauo sodomita. extra ō excess. p̄la. clerici. ¶ Nono presbyter peccatorē sibi ꝓfitentē denudās. extra ō pe. z re. ois. §. fi. ¶ Decimo incorrigibilis z in nimia ꝓtumacia pseuerans. extra de do. z ꝓtu. ꝛitatis. §. fi. xxij. q. iij. forte extra de iudi. cum nō ab hoīe. ¶ Undecimo crimē notoriū de iure vel de facto. extra de tem. or. c. fi. ¶ Duodecimo vtens officio assessinor. vel eos receptās vel defendens vel occultās licet exinde mors nō sequat. extra de homici. pro humani. li. vj. ¶ Decimotercio apostata ex ō apos. c. fi. ¶ Xiij. scismaticus. ex de cis. c. j. ¶ Xv. intrusus. xvj. q. vij. si quis deinceps. vij. q. j. factus. z. c. se. z p abusum secularis ptātis volūtarie electus. extra de elec. qsqs. ¶ Decimosexto ꝑm Jo. oīe crimen q ipso facto inducit infamiā ciuilē. iij. q. vij. §. porro.. C. ō ifa. l. j. ff. de bis qui. no. infa. l. j. z. l. ait. ¶ Decimoseptio infamia descendēs ex delicto p̄ sniam declarato. qz pena pōt demi culpa pennis erit. ij. q. iij. §. hinc colligit. infamis em est irregularis sive sit infamia iuris: vt. lj. di. q ī aliquo. z. ij. q. iij. §. notādū. C. de infa. l. j. extra de te. testimoniū sive sit infamia facti: vt extra de accu. oīpotentis. ij. q. iij. §. hinc colligit. lxxj. di. tanta. C. li. xij. de dig. l. iij. extra de excess. p̄la. inter. j. §. postremo ꝛ. s. boc etiā nō. qui aūt sint infames vide plene in nro reptorio sub ti. de pe. in rubrica extraor. ¶ Decimooctauo in casib in quib papa nō pōt dispensare quos habeo. j. §. nunc breuiter. z in quib ipe solus dispensat quo nō. s. §. nūc ostendendū in his em casib etiā si occultū sit nō pōt quis ministrare: vt. j. §. qualiter in alijs autē casib nō impedit executio ordinis post pniam peractā ꝑ sufficit per solaz pniam suo satisfacere creatoꝛ nec illa si latētia vel occulta sint irregularitatē inducūt: vt extra de simo. c. fi. in fi. l. di. ferz. xxxij. q. v. xp̄iana. ex de cohab. cle. z mu. vxa. extra de renū. nisi cum pridē. §. p̄sonc. alij tñ ꝓtra ar. p eis. l. di. sacerdotes. z. c. de his vero sed dici pōt q inducūt irregularitatē canonicā que p pniam abolet z nō aliā preterqz in homicidio z in alijs p̄missis casib. extra de tem. or. c. fi. Uincē. dixit. H. in. c. ꝓi. al. Z. q nūqz pro peccato occulto acta pnia impedit quis vti ordinib habitis z ascēdere ad sup̄iores nisi inuenit exp̄ssum vt in simoniaco in ordine. extra ō simo. tanta. nec acta pnia indiget dispensatōe quo ad vsuz: vt in c. xp̄iana. z in. c. ferrū. z in. e. dist. qui sub gradu. et p̄. c. de his vbi dicit seruato gradu intelligit. n. seruato sz ipso iure. ar. pro eo. extra de tem. or. c. fi. ibi non debent ꝛc. z intellige ꝓtraria loqui de crimie in quo lata est sn̄ia vel de fama vel infamia irregulari. xxv. di. p̄mū. lxj. di. sacerdotib. Itē nō ob. extra de tem. or. ad aures qz si loquit de regulari q nō habet velle nec nolle q ad hoc aūt vt nūqz inde accusare possint bñ est necessaria dispēsatio. ex de fi. pres. ex tua vbi aūt aliquis manifeste deliquit peccat celebrādo siue egerit pniam siue nō: vt in. c. sacerdotes extra de fur. ex lr̄is. H. hucusqz Uinc. qui addebat maxime si scandalū est vitari tñ non potest ante sn̄iam. xv. q. vl. c. vl. Z. z vide. j. §. nūc de eꝑorum ꝛ. phibet. z. §. qualiter aūt ꝛ. hoc quoqz. ¶ Itez nō q suspēsus ab officio celebrando fit irregularis: vt xj. q. iij. si quis epūs dānatus: z. c. si quis epūs in ꝓcilio. sed canones illi loquūt in excoicato sciēter: z in ꝓtēptū clauiū celebrāte hodie tñ idē iuris est in suspēso a diuinis: vt extra de re iudi. cū eterni z de sen. ex. cum medicinalis in fi. li. vj. z hoc casu solus papa dispensat: vt. j. §. nūc de eꝑor ꝛ. sed nūquid pōt. suspēsus aūt a bñficio tñ nō fit celebrādo irregularis quia hoc nullo iure cauet ꝑm papā. H. in prin. c. nisi cum pridē. Z. extra de elec. cum in cūctis. §. clerici. z. c. statuimus. §. fi. extra de ꝓcess. p̄ben. qz diuersitatē. minor quoqz excoicatōe propter participationē ligatus licet celebrādo grauit peccet non tñ efficit irregularis īmo si medio tpe. s. postqz excoicauit excoicato celebrauerit bene poterit sine papę dispensatiōe celebrare: vt extra de cleri. ex. mi. c. fi. xj. q. iij. si quis presbyter. z. c. se. qō aūt dixi de excoicato minori excoicatiōe ꝓpter participationē idē etiā dicendū ē in notorio fornicatore z simoniaco z oīmib alijs suspensis a iure cū z participās excoicato sit a iure suspēsus: vt. e. q. excoicatos. z duob. c. se. z vbi est eadē rō idem ius debet esse de ꝓsang. z affi. tua extra de cōsti. nā concupiscentia. secus aūt est in suspensis ab homīe illi enim si celebrāt irregulares fiūt: vt in predi. c. si quis p̄sbyter. z. c. se. z extra de cleri. ex. mi. c. ij. z. c. latores. z. c. postulasti. z est rō quia mitius agit cum. l. qz cuz ministro legis ff. de arbi. celsus. ¶ Quidam tñ dicunt participātes cū excoicatis z illos qui p̄ saltum promoti sunt nō suspensos a iure sed suspēdendos esse z solum ꝓpter peccatuz qtum ad eum prohiberi a sacramentis z a promotiōe vt extra de cle. per sal. pro. c. vnico. z. lij. di. c. j. qō verius videtur ꝑm papam. z do. me. H. qui z hoc nō. in. c. si celebrat vt ibi scripsi post prin. Z. si em a iure suspē, si essent celebrando fierēt irregulares: vt extra li. vj. de re iudi. cum eterni. §. si quis. z. §. sciturus. z de sen. excō. cum medicinalis. §. si quis. z. §. fi. alij tamen aliter dicunt extra de coha. cle. z mu. sicut ad idē extra de sen. excom. solet. li. vj. ¶ Ut autem in hac materia plenius instruaris nota q excoicatis maiori excoicatione sive a iure sive ab homine scienter durante excōmunicatione celebrans semper fit irregularis z deponendus est: vt in p̄. c. si quis presbyter. z. c. sequenti. z. ea. q. de illis z in pre. decre. latores. secus si ignoranter: vt. e. ti. apostolice. et j. §. nunc de eꝑor ꝛ. sed nūquid pōt. z etiam clericus illi tali ministrans vt dicunt quidā. ar. extra de apostat. c. ij. H. hoc non placz nec hoc etiam recipit interꝓtatio consuetudinis. z probat hoc dec. is qui. j. rñ. ō sen. excō.

li.vj.nō ob.dec.ij.dispar em̄ est culpa celebrantis in excōmunicatōe ⁊ rebaptizantis qui quasi crucifigere christum dicitur de conse.di.iiij.qui bis.⁊ in quo punit etiam ignorantia rebaptizati vt ibi.⁊ secus in excoīcatione:vt.s. Z. Si aūt dubitaret ꝓbabiliter de sua excōmunicatione ꝑsertim qñ ꝙscius est de culpa sua ꝓpter quā iuste potuit excoīcari nescius tñ exponit se discrimini ⁊ celebrauit cum sit excoīcatus irregularis ē ⁊ indiget dispensatiōe dñi pape:vt in.c.aplice.crassa antē dicī pōt in talib⁹ ignorantia si citat⁹ emptorie nec iuit nec misit ⁊ sic excoīcatus celebrat licet nil de excoīcatione sciat. H. Dux videt hoc cum potuisset etiā nō excōmunicari ⁊ post emptoriū itez citari de offi.dele.cōsuluit de.d.⁊ ꝙtu.ꝓout vel alia pena ꝙtumacie puniri vt lic̄.nō ꝓtes.qm̄. Z. ¶ In suspensis aūt distinguit quia quotienscūq; quis suspendit a iudice: siue ad certum diē:siue perpetuo:siue quousq; peniteat semper si celebrat fit irregularis huiusmodi em̄ suspensi nūq; debent celebrare nisi prius sentētialiter absoluētur ꝑ iudicem sicut sñialiter suspensi sunt. extra de regu.iur.c.j. Quidā tñ ꝙtradicunt in hoc vltimo casu.s. qñ suspensus est quousq; peniteat.ß pro primis multū facit.ij.q.v.presbyter vbi dicit de tali q ad arbitriū suspendētis satisfacere debet. H. remissio dabo.j.x.proxi. Z. Et si tales ante absolutionē celebrāt sunt irregulares:vt ī pre.c.si quis presbyter.⁊.c.se.extra de rescrip. dilectus. extra de excep.apostolice suspensi vero a deo q̄les sunt oms peccatores:vt extra de coha.cler.⁊ mu.c.fi.quia q̄ indigne corpus christi sumit iudiciū sibi mādducat ⁊ bibit:vt de ꝙse.di.ij.sancta.⁊.c.timorē.⁊.c. qui scelerate. xj.q.iij.§.euidēter.xxiij.q.iij.forte nūq; fiunt irregulares si celebrant:licet peccent nisi ī criminalib⁹ criminib⁹ vt in homicidio simonia et huiusmodi ī quib⁹ etiā post peractā penitentiaz executio officij impedit: vt.s.x.si quoq; qz hoc non inuenit in canonib⁹ ⁊ hec irregularitas a iure canonico tm̄ est inuenta vt dictū est.s.x.ij. ⁊ ideo neminem irregularem iudices nisi hoc in iure inueniatur expressum:vt.j.x.generaliter. H. Et sic est declaratū.extra de sen.excom.c.is qui.j.rñ.li.vj. Z. ¶ In suspensis aūt a canone ab officio ꝓpter crimen dic q fiunt irregulares celebrando:vt in predi.decre.cū eterni ⁊.c.cum medicinalis. Sed ꝙtra nōne excōmunicati minori excoīcatione suspensi sunt a canone. ⁊ tm̄ non fiūt irregulares celebrando:vt.s.x.itē no. So.excōmunicatus minori excoīcatione est principaliter a deo suspensus ⁊ nō a canone nisi per approbationē qd̄ apparet ex eo quia q̄cito vult penitere absoluitur a quocūq; confessore ⁊ statim celebrare pōt:vt extra de sen.excom.nuper in fi. Sed secus est in suspensis a canone. quia ipsi quantūcūq; peniteat ante tempus suspensionis finitū celebrare non possunt:vt in predic.decre.cum eterni.et c.cum medicinalis. Sed adhuc opponitur quia ī minori excoīcatione aliquid adiectū est a canone. Nā in absolutione est necessaria solēnitas.extra de sen.excō.nuper.⁊.c.q̄uis.⁊.c.venerabilis.⁊.c.duob⁹.et oīa nostra merito facimus quib⁹ auctoritas nr̄a impartit:vt.C.d veteri iure enu.l.j.§.ß neq;.⁊.§.tanta autē ß dic q hec adiectio quo ad solēnitatem non īmutat statū siue naturam suspensionis vel mīoris excoīcationis ⁊ ideo nō est oicenda sñia canonis ß dei tātū. Item qñ dicitur sis suspensus quousq; satiffacias vel peniteas vel vsq; ad annū vel aliud tp̄us. H. Quomodo hec duo vltima differunt a primis duob⁹ plene scripsi de eta.⁊ qua.cuz bone in glo.moderate. Z. Non dicit ꝓprie sentētia vl suspensio canonis ß dei ⁊ ideo statim post penitentiā legitimā celebrare potest:vt.lxxxj.di. si qui sunt p̄sbyteri in prin. Et etiā prius celebrans nō fit irregularis ꝑm papam vt vbatur ⁊ no. ꝑm eum.extra de coha.cleri.et mul.sicut. H. Ubi scripsi in gl.satisfactō.⁊ glo.sequē. Z. notorius quoq; fornicator non est principaliter suspensus a canone ß a deo qd̄ patet ex eo q̄ q̄cito penitet licite celebrat:vt.e.c.fi. licet per canones in odiū criminis aliquid additū sit quo ad vitationē eor̄:vt.e.ti. tua.⁊.c. vestra.xxxij.di.nullus.⁊.§.vez ꝑm papam. do. autem meus dixit q simoniacus ⁊ notorius fornicator suspensi sunt ab officio ꝓpter crimen a canone q̄tū ad se ⁊ q̄tum ad alios:vt in predi.§.verum. Uñ quantūcunq; penitentiā egerint nūq; celebrare debēt ante obtentam a sede apostolica dispensationē alioquin ꝓtrahunt irregularitatē:vt extra de bigamis qz circa et no. ꝑm eum extra de simonia.tanta.⁊ in predi.c. cum medicinalis.si em̄ aliquis est suspensus ab officō ꝓpter crimē q̄tum ad se ⁊ q̄tum ad alios:siue a canone siue a iudice semper fit irregularis celebrādo ꝑm eum vt no.in p̄dic.decre.cum eterni.⁊.c.cum medicinalis ar.tm̄ ꝙtra in his que no.infra.§.nūc de ep̄or̄ x.xxvj.porro si ñ sint suspēsi a canone ꝓpter crimen ß ꝓpter aliquem defectū vtputa illegitime nati ⁊ corpore viciati ⁊ huiusmōi nō incurrūt nouā irregularitatē si ante obtentam dispensationem celebrent.⁊ hoc curia romana obseruat quia qñ dispensat cum talib⁹ simpliciter dispensat sup defectu tm̄ nulla facta mentione de irregularitate qz nullaz ꝙtraxit.lvj.di.apostolica.⁊.c.cenomanense.extra de fi. presby. veniens.⁊.c.peruenit. ⁊ idem est si suspensi sint a canone nō ꝓpter crimen ß ꝓpter infamiā sicut sunt illi quor̄ crimina sunt notoria ⁊ qui etiā post peractam pniam celebrare ꝓpter scandalū ⁊ infamiā ꝓhibēt:vt ī predicta decre. de coha.cleri.⁊ mul.c.fi. ⁊ de homici. ex litteris.§.fi.⁊ tamen celebrādo ante dispensationē nonam irregularitatē non incurrūt quia hoc non inuenitur iure cautū. Et idē est in suspenso a ꝓfessionib⁹ audiendis celebrāte ante recōciliationē qz hoc iure non cauetur.xj.q.iij.§.euidēter. de hac suspitiōe habet.xxvj.q.v.⁊.q.vj.per totū. Hinc etiā est q si quis in irregularitate existens beneficiū recipit tm̄ impetrata absolutione sup irregularitate nō indiget alia dispensatōe super beneficio obtento ꝑm fratrē Ray.ß vbi quis debet esse in suspensione id est in ꝓbatōe prius q̄ celebret si illa durante celebrat bene pōt cū tali ep̄us dispēsare: vt leg.⁊ no.ꝑm papam.extra de cleri.peregrin.c.j. H. vt ibi scripsi sup x.suspensiōe. Z. ¶ Casus aūt in quib⁹ fit aliquis ip̄o iure suspensus vel debeat de iure suspendi vide plene in nostro aureo repertorio sb̄ ti. de sentē. excom.sb̄ rubrica casus totius iuris in quib⁹ est aliquis suspensus.⁊ in ti.se. ¶ Sed quer̄it vtr̄ is qui nō seruat ß violat interdictū eccl̄iasticū celebrādo in loco interdicto sit irregularis ⁊ suspensus ip̄o iure ⁊ videtur q sic. H. Et sic est determinatū ō sen.excom.is qui. ij.rñ.li. vj.⁊ qd̄ sequitur de celebratione corā excōmunicato si scienter ibi expedit in.j.rñ. Z. Et extra de excess.ꝑlatanta x̄sus finem.⁊ de cleri.excom.minist.postulasti.§. fi. Sed ꝙtra quia celebrans ⁊ cōmunicans excōmunicato nō est suspensus ip̄o iure nec irregularis:vt.e.ti.si celebrat in prin.multo ergo minus qui non ꝺuat interdictum super hoc dicunt quidā q non est irregularis nec suspensus ip̄o iure ⁊ intelligunt predictā decr. tantam. H. Ut ibi recitat. Ber.in glo.no.q vt q̄dā. Z. Loqui qñ quicūq; nō ꝺuarent ꝭnterdictū ß celebrārēt in loco interdicto expresse per sñiam erant excoīcati vl suspensi. Tu dic ꝙtra etiam si super hoc nulla sentētia lata fuerit vt eo.ti.apostolice.⁊ extra de elec.cum inter r.⁊ de postul̄.prela.c.j.quisenim in loco interdicto celebrat non a canone ß a latore sñie intelligit esse suspensus. H. Melius diceret non a latore sentētie ß a canone vt patet in predi.decre.is qui.ij.rñ.li.vj. Et huic littere melius coaptatur istud vnde qd̄ sequitur non obstat decre.nuper de sen.excom.vt ibi scripsi sup glo.colligitur. Et vide qd̄ no.eo.ti.statuimus in.v. glo.⁊ sup ea.li.vj. Z. Unde cum sit irregularis non p̄t dispensare cum eo:vt.xj.q.iij.si quis ep̄us.⁊.c.se. Qui aūt ex-

cõmunicato celebrat vere irregularis non est quia non est suspensus nec ab homine nec a iure sed est censend⁹ sicut ille qui excõmunicato participat in oratione qui tm̃ minori excõmunicatione excõmunicatus est: vt.xj.q.iij.excõmunicatis nec est irregularis: vt in predic.de cre.si celebrat in priu. vnde potest a quocũq; absolui: vt extra de senten.excõ.nuper in fi. ¶Sed quare non multomagis est suspensus celebrans ⁊ cõmunicans excõmunicatis q̃ celebrans in loco interdicto.de hoc dic ꝑm papam vt no.in predic.c.tanta. H. Cuius mẽtem ibi posuit Ber.in additione. Z. ¶Suspensum autẽ ab homine reputo siue nominatim suspensus sit vt suspendo talem siue generalis suspensionis sentẽtia ferat̃ in omnes qui in tali facto cõmiserint vel interdico talem ecclesiã vel talem ciuitatem: vt in predic. decre. tanta.⁊ extra de postul'.c.j.de ꝟbo.sig.cum in partib. ¶Quod autẽ dixi q̃ celebrans excõmunicatis nõ est irregularis. fallit ꝑm quosdam si illi fuerint a domino papa excõmunicati: vt extra de sen.excõ. significauit. H. Omnino vides qđ ibi scripsi sup ꝑma glosa. Z. ¶Illud quoq; notandum est q̃ cum locus interdicit̃ non solum clerici illius loci sed etiam alienigene ibi ꝓhibentur celebrare nisi sint priuilegiati: vt extra de priuileg.q̃ nonnullis. ⁊.c.cum priuilegia.nominatim aũt interdicti celebrantes irregulares fiunt: vt.xj.q.iij.siq̃s episcopus in cõcilio.⁊.c.siquis epus damnatus. Que autem dicimus de loco interdicto intelligimus etiaz si parochia fuerit interdicta. si autem ecclesia interdicta sit ideo quia est violata sanguinis effusione vel semine polluta non est irregularis in ea celebrans. H. Et sic terminatũ est de sen.excõ.is qui.j.rñ.li.vj. Z. Luc em̃ non dicitur proprie interdicta sed dicitur in illa organa esse suspẽsa.extra de cõsecra.eccle.vel alta.c.fi.extra de adul.significasti.⁊ de priuil'.tuarũ vbi no. Ber. generaliter q̃ celebrans in ecclesia et iure interdicta nec suspensus nec irregularis est.qz interdictuz nomen iuris est ⁊ plus importat q̃ verbi ꝓprietas sonet. Idem etiam puto si epus propter patronoz discordiã clauserit ecclesiam ⁊ inde reliquias portauerit p̃ciplens ne ibi missarũ solennia celebrent'.non enim credo q̃ celebrans ibi sit irregularis.extra de iurepa.c.j.et.ij.li autẽ dicatur sic interdico talem ecclesiaz celebrans in ea incurrit irregularitatẽ ⁊ suspensionem sed clerici ⁊ laici illius ecclesie bene poterint alibi vbicũq; audire ⁊ celebrare diuina nisi aliud additũ fuerit in sentẽtia interdicti ꝑm papam. H. Qui hoc dixit in predic.decre.tanta in fi. Z. Idem no. ¶in.extra de cõsue.cum venerabilis. Ber.tamẽ dicit ⁊ melius q̃ isti laici non poterũt alibi diuina audire vt no. extra de priuil'. q̃ nõnullus. H. Salua pace Buil. Ber.non loquit' de speciali interdicto ecclesie sed de generali interdicto terre ỽ quo loquit' ibi textus sy.quod no.de sen.excõ.c.vlti.§.addicimus in.j.glo.li.vj. Z. ar.pro eo.iij.q.v.quisquis. ꝟ.si autem de hoc dic ꝑm papam prout no.in predi.c. tanta.⁊ in p̃dic.decre.q̃ nõnullis.⁊ in.c.cũ venerabilis. H. Tu distingue vt de sen.excõ.si snia.§.j.li.vj. Z. ¶Hoc etiam no. q̃ excõmunicat⁹ vel interdictus dicitur violare sententiã vel interdictũ agendo suũ officium sicut prius puta offerẽdo in missa calicem vel vrceos ⁊ huiusmodi vel celebrãdo solẽniter vesperas vl matutinũ: vt in predi.c.siquis epus in cõcilio. vtrũ aũt epus vel legatus sic possit in hac irregularitate dispẽsare no.j.§.primo.ꝟ.sed nũquid epus. ¶Quid si officio diuino interest ⁊ cantat nõ tamẽ celebrat: Rñdeo non incurrit irregularitatem vel suspensionẽ licz peccet quia non facit tanq̃ in officio suo agens.ar. eiusdẽ c.legere enim psalterium vel docere etiam euangelium vel nouum vel vetus testamentũ in ecclesia interdicta non est prohibitũ cum etiam ibi predicare possit: vt extra de sen.excõ.c.j.j.rñ.ar.tamen contra extra de excess. pla.tanta.et de cle.excõ.minis. c.illud.§.h. H. Vide qđ ibi scripsi in glo.distinguit.et in prc.c.tanta sup ꝟ. viaut. Z. Et extra de re iudi.cum eterni.§. sciturus. Sed distingui potest vtrũ ex ignorantia seu etiaz reuolutione an ꝟo ex cõtemptu seu ex malicia se officio ingerat. ¶Quid si excõmunicat⁹ celebrat sicut prius vel dicit horas suas officiando in populũ non ecclesia sed extra puta in naui vel in exercitu vel alibi: Rñdeo irregularis est.ar.de cõse.dist.j.cõcedimus.secus si dicit horas cum vno vel duob⁹ aut pluribus socijs non officiando in ecclesia tunc tamen benefacit si supprimit verba illa que a solo sacerdote dici solent vt dominus vobiscũ. H. Hec etiã supprimũt laici ⁊ moniales dicentes officiũ vt scripsi de celebra.miss.c.j.super.ꝟ.cõpleat. Z. Et si per aliũ etiam non sacerdotẽ facit officium inchoari. ¶Quid si excõicatus vel interdictus celebrat in ecclesia nõ consecrata: Rñdeo idem iuris est ac si esset cõsecrata quo ad hoc.extra de imu.eccle. ecclesia extra de cõsecra.eccle.vel alta.c.fi. Nam etiaz idem esset si extra ecclesiã celebret vt.s. ¶Quid si sacerdos sepelit aliquẽ in cimiterio in quo certuz est aliquos excõicatos esse sepultos.⁊ videt' q̃ sit irregularis cum constet eum violare interdictũ.extra de excess.prela.tanta.nam tale cimiterũ interdictum est donec reconcilietur.extra de cõsecra.eccle.vl' alta.consuluisti.extra de sepul.ex parte.sed dic contra cuz hoc non sit expresse iure cautum.j.ꝟ.generaliter sicut nec celebrans in ecclesia sanguine vl' semine polluta: vt.s.ꝟ. illud quoq; mitius em̃ ponit' cõmittẽs ꝺ interdictũ legis q̃ hois.ff. de ar.celsus.in cimiterio aũt p sniam hois interdicto sepeliens solenniter bñ fit irregularis.j.ꝟ.quid si excommunicat⁹.extra de postul'.prela.c.j.prope princ. extra de cleri.excõ.mini.c.aplice. ¶Regulariter enim̃ siue interdictus ab hoĩe i loco non interdicto siue etiã nõ interdict⁹ i loco ab hoĩe interdicto ea q̃ suo ordini sĩ specialiter attributa solẽniter ꝓphanet p̃sertim sciẽt ⁊ in cõtemptum ex hoc efficitur irregularis.ar.xj.q.iij. siquis episcop⁹.j.ibi aliquid cõtigerit de sacro ministerio ꝛc. ¶Quid de illo qui scienter ⁊ solenniter sepelit publice excõmunicatos: Rñ. licet graniter peccet nõ tamen ex hoc fit irregularis sicut nec ille qui celebrat excõicato.s.ꝟ.sed queritur. H. Dic vt de priuilegio episcoporũ li.vj.⁊ in cle.de sepul.eos qui. Z. ¶Quid ỽ officijs vel ministerijs puta si magister scholarũ suũ exerceat officiũ ⁊ sic de alijs forte idem dicendum quod de ordinib⁹ ꝑm papã. H. in.c.tanta. Z. quod ex eo apparet qz laici qui irregularitatẽ vel suspensionẽ nõ incurrunt cum ordinẽ vel officium nõ habeant puniũtur si violent interdictũ tu dic. H. idem Hosti. Z. q̃ talis non incurrit irregularitatẽ quia hec nõ cõpetunt ordinis rõne peccat tamẽ ⁊ graniter est puniendus sicut et laicus excõicationẽ cõtemnẽs: vt extra de cleri.excõ.minis.c.ij.in fi. ¶Sed quid dices de aduocatis tabellionibus iudicib⁹ ⁊ alijs publica officia gerẽtibus nũquid si ab illis p superiorẽ suspẽsi ea nihilomin⁹ exequũtur irregularitatẽ incurrũt videt' q̃ sic. ar.extra de bere. si aduersus in fi. ⁊ de cleri.excõ.minis.c.ij.rñ.j.extra de iudi.cũ eterni.§.scitur⁹ sed dic ꝺ nec obstant iura p̃dicta qz locũ habẽt i suspẽsis a spũali officio ordini sacro ãnexo.xj.q.iij.siq̃s epus dãnat⁹ ⁊.c.siq̃s epus i cõcilio. ¶Quid de bñdicẽte mẽsam et videt' q̃ sit irregularis qz hoc ex officio incũbit.xliij.di.p reuerẽtia de consecr.di.v.i oĩb⁹. Sz dic ꝺ cũ ꝑ nll'i sit ordini deputatũ.lxiij di.§.fi.secus in bñdictõne aque qz illa fit cũ solẽnitate de ꝓse.di.iij.aquã. ¶Quid de absolutiõe ab excõicatõne.dic q̃ absoluere excõicatũ p sentẽtiã nõ ẽ ordinis ꝑ iurisditiõis sicut ⁊ excõicare: vt.ij.q.j.nemo.nã par ẽ ius ligãdi ⁊ soluẽdi de peni.di.j.ꝟbũ. Sz absolutõnis

solennia adhibere sicut est dicere orationes cum stola ⁊ psalmum penitentialem ⁊ in ecclesia introducere ordinis ⁊ officij est.ar.extra de senten.excom. nuper in fi. xj.q.iiij. debent.⁊.c.sequen.⁊.j.de senten.§. vt autē ꝑs. porro ⁊ sequen. H. Et illa exercens irregularis esset: vt in decret.tanta. scripsi post Inno.⁊ Hostien. Z. ¶Quid si diaconus vel accolitus legunt epistolam sine apparatu in loco vbi de cōsuetudine generali p subdiaconum dicitur epistola: videtur q̄ sint irregulares ar.xj.q.iij.si quis episcopus damnatus vbi dicitur generaliter. Si quid contigit de sacro ministerio sed hoc intelligendū videtur ō his que certo ⁊ suo ordini sunt deputata sic subdiacono legere epistolam. vel accolito portare cereos ⁊ sic ō aliis. simile.xxiij.di.subdiacon⁹.⁊ c.se. xxv.di. plectis.xxj.di.cleros. Sz si facit ea q̄ nō sit certo ordini vel officio deputata vel a iure vel a constitutione ecclesie vel de consuetudine vt si cantat respōsorium vel legitur lectiones non fit irregularis. Unde videtur q̄ si in aliqua ecclesia sit consuetudo q̄ quisq̄ sine distinctione ordinis legat epistolam vel portet cereos vel quid aliud pertinens ad aliquod officium faciat non erit irregularis qui illud facit.consuetudo enim attenditur in sacramentis ⁊ in ecclesiasticis officijs: vt extra ō cele.missa.pernicios⁹ cum suis concordan. ar. tamen contra.extra de homi.sicut dignum in fi.vbi dicitur q̄ homicide non debent etiam responsoria separatim cantare. Sz dici pōt q̄ illud specialiter fuit inuentum ꝓpter errorem enormis criminis. Patet ergo ex p̄missis q̄ in minoribus ordinibus contrahitur irregularitas ⁊ probatur ⁊ no.ꝑm do. me. extra de cleri. excom. minis.c.ij.nam ⁊ tales degradantur: vt.xj.q.iij. eps presbyter in fi.xxiij.di.c.fi. Quidam tamen dicunt ꝓstitutos in minoribus non incurrere irregularitatem ministrando in suis officijs. Nam predicta.c.si quis episcopus.j.⁊.ij.nō loquunt de bis sed de presbytero ⁊ diacono ⁊ pene demoliende sunt. vel saltē si incurrūt potest cum eis ep̄us dispensare cum non inueniatur ei prohibitum nec est contra.extra de cleri.excom.mini. apostolice quia vt dicunt ibi loquit de existentibus in sacris ordinibus. ¶Quid de simplici clerico: Respōdeo ꝑm illos qui dicunt q̄ non est ordo nullam irregularitatem incurrit ꝑm illos vero qui ꝓtrarium dicunt ꝓtrariū est dicendum si in officō suo cantat.xxiij.di.psalmista. qō verius est ꝑm do.me.ar.ad hoc.xxj.di.cleros in principio. ¶Quid si presbyter excoicatus vel suspensus simpliciter ab ordinibus suis administrat in ordine accolitatus: Respondeo irregularis efficitur: vt in predic.c. si quis eps dānatus.vbi dicitur si quid ꝓtigit de sacro misterio secus si tm̄ a missa celebratōe suspēsus esset. ¶Quid si ꝓstitutus in minoribus ordinibus excōmunicatus legit epistolā in missa puuata: Rño non est irregularis exquo sine solennitate hꝰ facit cū etiā ⁊ laicis q̄nq̄ legant epistole ⁊ lectiōes in missa de cōsuetudine ⁊ idē iuris est si ministret sacerdoti ad altare parando vinū ⁊ aquā ⁊ lumē ⁊ huiusmodi. ⁊ idem etiam puto in presbytero ⁊ diaco.⁊ subdi. ¶Quid si eps a pontificalibus suspensus dicunt quidam q̄ in illis celebrando non efficitur irregularis quia pontificalia non sunt de substantia nam ⁊ sine ipis potest quodlibet pontificale officium exercere nec debet quis irregularis iudicari nisi vbi inuenitur expressum. ¶Quid si quis suspenditur ab ingressu ecclesie tm̄ : dic q̄ non fit irregularis celebrando quia etiam extra ecclesiam celebratur de consec. di.illa cōcedimus. H. dic vt de sen.excom.is cui.j.rn̄. li.vj.quicquid intellexit Guil. in ecclesia celebrando irregularis est vt ibi. Z. ¶Quid si excoicat⁹ vel suspensus baptizat: Rñdeo non est irregularis vt quidā dicunt. nam hec pena non extenditur ad hunc casum et quia hoc non est specialiter certo ordini deputatū. ar. contra.xj.q.iij.si quis episcopus.j.sed quod ibi dicitur contigerit de sacro ministerio restringitur vt dicūt ad officium ecclesiasticum et ad sacramentum altaris vel dic q̄ si quis paratus vestibus sacerdotalib⁹ vel diaconalibus solenniter baptizat irregularis est secus si alter hoc facit. ¶Generaliter autem dicendum est q̄ nō debet aliquis in dubio irregularis iudicari nisi vbi inuenitur expressum in iure.ar.ff.de penis.l.preses de peni.di.j.pene.irregularitas enim a iure positiuo est introducta: vt supra ꝑ.ij. H. Sumitur ⁊ vide supra ꝑ. vt autem in fi. Z. ¶Scandalum etiam solum inducit irregularitatem: vt extra de homi.ex litteris.j. ¶Hoc etiā sciendū est q̄ habens plura beneficia cum cura vel plures personatus sine dispensatiōe irregularis est quod dic vt infra.§. videndum ꝑ. nunc aliqua. ¶Abbas autem propter irregularitatem a prelatione non remouetur: vt extra de eta.⁊ quali.tuam.l.di accedens.xvj.q.j. legi ꝑm papam. H. qui no.hoc de cor. vici. exposuisti. Z. Sed queritur quando occasiōe homicidij irregularitas contrahitur. H. multa ex his que hic sequunt scripsi post Innocen.⁊ Hostien. de homici. ad audientiam in glo.magna. Z. Super quo no.qd̄ ad hoc q̄ irregularitas ⁊ peccatum ex homicidio contrahatur necesse est q̄ interueniat consilium vel preceptum vel factum vel defensio occidentis.l.di.si quis viduam.extra de cleri.pu.in du.c.ij.in fi.xxiij.q.vlti.c.fi. de quo plene no.extra de homici.sicut dignum.§. clericos.intelligit autem aliquis consilium vel preceptum vel factum in mortem alicuius dedisse quādo suasit illud vel rogauit vel mandauit vel alias ꝓfuluit ostendēdo vtilitatem q̄ ex homicidio sequeretur.extra de homici. sicut dignū. sed ⁊ qui non consuluit homicidium sed consulit id vñ illud sequitur irregularis est vt si suasit iactum lapidis machine vel baliste. H. vide qd̄ scripsi de operāte balistam ne cleri. vel mona. sententiam super illud ꝑ. balistarius. Z. vel q̄ quis iret ad capiendum castrū qd̄ de facili capere non potest absq̄ hominis morte: si em̄ iste occidit aliquem in captione castri irregularis est quia captioni castri ⁊ iactui machine vl̄ baliste valde affine est hominem interficere. secus autem videtur si mandauit furtiue seu proditionaliter capi castr̄ tūc enim licet qui ad hoc vadunt hominem occidant consiliarius ex hoc non fit irregularis nisi forte als verisimile esset vel ip̄e idem suspicaret q̄ hoc sine hominis morte fieri nō posset. vel dic ⁊ melius q̄ cum illicitum opus consulat irregularis efficitur etiam si cāu mors inde sequat. ar. extra de homici. de cetero. In talibus enim ita punitur qui remotam cām homicidio prebet sicut qui propinquam: vt no.eo.ti.presbyterum. Idem quoq̄ ē si mandauit aliquem verberari quia satis credibile erat q̄ ille se defenderet.ff.de iusti.⁊ iur.l.vt vim.extra de homi. significasti prope fi. H. ⁊ sic est terminatum eo.titu. ō senten.excom.is qui.li.vj.etiaz si ille mandans expresse prohibuisset occidi vt ibi. Z. Sed si insisteret consilio liciti operis videlicet vt maleficus vel alter ꝓsimilis capiatur tunc non fit consiliarius irregularis etiam si capiens illum occidit quia hoc non consuluit.ar.extra eo. ti.c.fi.absit enim vt ea que propter bonū facimus si q̄d per hoc preter voluntatem nostrā cuiquā mali accidit nobis debeant imputari.xxiij.q.v. de occidēdis semper tamen fit irregularis dans directe cōsilium in mortem alicuius: vt extra ne cler.vel mo.sniam nec interest siue is cui datum est ꝓsiliū statim fecerit homicidiū vel etiā diu post nisi primū ꝓsilium reuocauerit ⁊ contrarium suaserit.extra de homi.petrus.⁊ ar.extra de sen.excom. mulieres.cum suis concor.imo nisi firmiter ⁊ probabiliter credat q̄ post reuocationem consilij reuocetur is cui consultum est a ꝓposito occidendi necesse est q̄ renunciet illi de cuius morte tractatum est q̄ caueat sibi in eo autem qui mādauit p se fieri homicidiū videt sufficere si ꝓtrariū mādet tm̄.extra de regu.iur.omis. vl̄ si

sciente eo cui mandatū est pacem iuret cum occidēdo: vt.xxij.q.j.omne qđ vel parentelam vel amicitiā cuz eo contrabat.extra de sponsat.impube.c.ij.licet hoc non significauerit ei quia qui certus est certiorari nō debet ff.de actio.empti.z vendi.l.j.in fi. extra de elect. cum inter vniuersas.ratio diuersitatis ē quia quādo mādato alterius z pro alio tm̄ fit mandatum de occidendo videtur q contrario mādato vel cōtraria volūtate ostēsa debeat ab homicidio cessare.sed vbi nō fit mandatū pro alio sed pro se cui consulitur is qui consuluit debz semp dissuadere z etiā plꝰ facere si ab hoc ꝓscia dictat caute tm̄ faciat ne quē ꝑdat:vt.xlvj.di.cleric⁹.ij.q.j. si peccauerit.si aūt postq̄ ꝓsulēs penitet ꝑus tm̄ q̄z reuocet ꝓsiliū ille ꝓcedit ad actū irregularis fit licet tpe ꝑpetrati homicidij i charitate sit nisi reuocauerit tempestiue ita q reuocatio ad illū puenerit.ar.ff.mādati.si mādassem.z.ff.ad macc.si tm̄.z.l.si filiꝰ.z.ff. q iussu.l.j.rm̄. j.extra de ꝑcu.mādato.z.c.ex insinuatiōe. extra de rescriptis ex ꝑte.¶Sz si aliq̄s alicui ꝓsulit q ꝓficiat se i mare vel q alꝫ se occidat irregularis fit ar.l.distinctio. si q̄s viduā. ℍ. Hoc aūt intelligas si ꝓsilio peritū fuit nec putes ex solo ꝓsilio irregularitatē induci. vñ canon ille supponit homicidiū z q sic itellexerit Guil.pz ex superioribꝫ.z sic etiā scripsi in p̄di.c.ad audientiā. z scias q hic intercidit auctor ibi scꝑta vsq̄z ad ℣s. q̄d si aliq̄s ꝓsulit. ℤ. Sz pone rustic⁹ sup asinū volebat torrētez vadere cūq̄z fuissz i medio torrētis asinus nec retro nec añ voluit ire sicut asina balaam. ℍ. Numeri.xxij.z.ij. petri.ij.c. ℤ.ij.q.vij.§.itē cū balaā.z.c.secuti sunt. ¶Clericus ℣o vnacū aliꝭ q aqua crescebat clamauerūt ad illū vt de asino descēderet z rediret ne piret firmiter et verisiliter credētes q illesus redire posset.ille igr̄ ad eorum clamorē de asino descendēs vi fluminis ē ꝭbmersus: nūquid g̃ cleric⁹ ille irregularis ē:Rño nō.absit enī vt ea q̄ ꝓpter bonū ℣c.vt i p̄di.c.de occidēdis z ad idē eadem.q.cū bō. Recte g̃ ꝓsului illi religioso facto vt erroneā deponeret ꝓsciam:vt exr̄ ꝺ si.p tuas.ij.i fi.¶Quid si iudex hns latronē captū q̄rit ab aliq̄ perito q̄d fieri dz de tali z ille rndit talē esse morte puniēdū vel simile. iudex aūt secut⁹ ē ꝓsiliū:latronē punit ad mortem:Respōdeo irregularis ē ꝑm Ray.talit ꝓsulēs fuit enim in culpa sic i casu q̄ de facto erat rndēdo.exr̄ de excess.pla. ex lris vbi de ℔. ℍ.in glo.ij.z vide qđ sup ea dixi z nec le.vel mo.clericis sup ℣.officiū. ℤ.Si ℣o nō ē casus de facto ℔ iudex simplicit q̄rit q̄liter sint tales puniēdi: z cleric⁹ rndet q ad mortē vel sile quā rnsionē secutus talis punit ad mortē vel ad sanguinē si rndēs reputat iurisc̄sultus z sup talibꝫ ꝓsueuit ꝓsulere z rndere consultus aut errauit i apicibꝫ iuris z vbi sunt varie magistrorꝫ opiones rndet ꝑm opinionē suā in q̄ etiā aliq̄ periti erāt:z tūc nō ē irregularis dū tm̄ ꝓsulenti dicat sup ℔ varias esse opiones.aut errauit p crassam ignorātiā z supinā vbi nullus ꝑitus ꝑbabiliter dubitasset z tunc fit irregularis q̄z fuit i culpa lata.si aūt non reputat iurisc̄sultus nec interrogāti rndet vt iurisc̄sult⁹. sed simplicit dicit q̄d de talibꝫ sentiat:nec p̄sumit nec p̄sumere dz q iudex sequat ipius rnsionē nō ꝓtrahit ex ℔ irregularitatē.exq̄ nō rndet ad casum q̄ sit de facto sed si sciēter rnderet ad casum q̄ esset ꝺ facto vtpote si iudex q̄reret ab eo q̄d dz facere de titio rep̄henso in tali z tali crimīe.si ex eius rnsione seq̄t mors irregularis ē q̄z in culpa ē in casu de facto rndēdo ꝑm fratrē Ray. ꝺ pena furti. ℍ. Cuius etiā fuit ℣.se.in sum.de homi.℣.item no. ℤ.¶Quid si ep̄us hns iurisditionē tpalē interrogat a iudice a se ꝓstituto q̄d agēdū sit de aliq̄ crimīe ꝑ quo ē pena sanguis infligēda:Rño pōt rndere ℔ non ptinet ad ep̄m ℔ ꝓsule frater ℔ alios ꝑitos.ar.in p̄edi. decr.ex lris.pōt etiā p̄cipere vt q̄dā dicūt vt puniat vt iura volūt dū tm̄ nō exprimat q puniat ad penā mortꝫ vel sanguis,put no. Hug.di.iij.oīs aūt lex.nō tm̄ dz in tereſſe ne videat auctoritatē p̄stare alꝫ aūt si alius ꝑlatus ex sola curiositate talibꝫ interesset nō ob ℔ fieret irregularis nisi alꝫ ꝺ facto cooperaret:vt.ℨ.℣.℔ quid ꝺ iudice.z sic itellige p̄di.c.ex lris. ¶Si ℣o ep̄s a iudice iterrogatus rndeat malū ē si iste malefactor remāserit impunit⁹ irregularis fit si post ei⁹ rnsionē ille pena mortis vel sanguis puniat:vt.c.c.¶Quid si aliq̄s cōsulit alicui q aliquē occidat ipe tm̄ ob illo occidit.dicūt qui dā irregularē fieri ꝓsulentē q⁹ dedit operā ꝓsilio illiciti opis: vñ q̄cq̄d mali culpa vel casu inde secutū ē sibi dz imputari.ar.extra.e.ti.ꝓtinebatur.z.c.suscepim⁹ potuit em̄ cōsiderare z examiare diligenter q etiā ipe poterat ab illo occidi vñ fit irregularis.l.di.bi qui.z.c. sepe. Alij ꝓtradicūt q nullū ꝓciliū dedit in mortē istius imo eū mori nolebat.Si em̄ ℔ voluisset z fraudulēter ei cō suluissz ad ℔ vt ipe occideret indubitate irregularꝫ eēt ar.p̄dictor̄.c.bi q̄.z.c.sepe.z exr̄.e.significasti ꝓsiliū em̄ illius lz malū fuerit z magne negligentie non tm̄ fuit ad mortē ei⁹ nec fuit negligētia i morte ei⁹ q ꝓsiliū sic debuit itelligi vt bene sibi caueret z ℔ faceret i loco z tpe vbi recipiēs ꝓsiliū vel sui occidi nō possent occidendo eū.Sz si excitaret eū ad occidēdū aliū in loco vbi piculū esse posset tūc bñ esset irregularis etiā si is cui ꝓsuluit occidat q si dicat sp apparet q nō fuit diligēs nec bonū dedit ꝓsiliū exq̄ is q̄ recipit ē occisus. Jpi rndent fines mādati diligēter seruādi sr̄.extra de rescrip.cū dilecta.ff.man.diligēter.vñ si nō bñ sibi cauet z fines mandati egressus ē nō videt ei⁹ ꝓsilio feciſſe vñ nō ē irregularis. ℍ. Hucusq̄z sic ad lram recitat Jnno.i decr.ad audiētiā vt ibi scꝑsi ℣. q̄d si titius ℔ tu simplicit dicas eū irregularē p decre.is q de homici.li.vj.nā vt ibi scripsi si ille ꝓhibēs homicidiū ꝓpter culpā z qz nō ꝓuidit qđ debuit est irregularis fortⁱ g̃ ex eisdē causis iste qui suadebat occidi.z ibi vide notatū sup ℣.occidat.idem i ꝓsulēte aggressionē dicēdū si seq̄t inde mors vl truncatio .ℤ. .porro si q̄s alicui suadeat q pro patria sua vel ꝓximo suo vel ꝑ iure suo vel eccie sue piculo se exponat nō ob ℔ fit irregularꝫ etiā si ille ibi moriat.xxiij q.iij.ꝑ mēbris.z.c.se.z.q.viij.igit.z.c.se.z.c.queniorin ꝑn.ꝓpe fi.℣.rndi.z ℣.sanct⁹ em̄.℔ si sciret vel crederet eū morituꝝ tunc videt q fiat irregularis qz ē ordinata charitas q q̄sq̄z diligat plus corꝑ⁹ suū q̄z alteri⁹ de.di.iij.q̄ vult ℔ si ei ꝓsulat q se indubitate morti exponat ꝑ honore christi vel ꝑ fide vel ꝑ statu ecclie nō fit irregularis.etiā si mors inde seq̄t.xxv.q.j.sunt quidaz. xj.q.iij.nō solū.z.c.se.cū christus ꝑ nobis morte subierit.xxj.q.ij.cū redēptor.exr̄ de homi.ꝑ humani z sci martyres ꝑ eccia sanguinē suū effuderūt. Hac etiā ratōne excusari p̄nt ab irregularitate inq̄sitores hereticē prauitatis scientes q statim postq̄z pronūciauerint aliquē hereticū esse ille morti tradet. Hoc etiam alꝫ multipliciter procurādo ad hoc etiā accedat.xxiij.q.viij.legi.z q.v.si audieris. ¶Quid de his qui ꝓpter indulgētiam habendā portant ligna ad hereticos cōburēdos:Respondeo si illa ligna cōbusserūt hereticuz irregulares sunt nec cū eis dispēsatur nisi per papam. ¶Facto autem si quis sponte cōmittat homicidiū ꝑ ꝓpria manu fit irregularis. Etiam si paganū vel sarracenū occiderit.l. di.clericū.z.c.de his clericis.extra de homici.c.penulti⁹ mo. Jdem etiam est z si non sponte sed cāu cum daret operā rei illicite. Vel si non adhibuit eam diligentiam quā debuit:vt extra eo.sicut dignū.z.c.presbyterum.z c.cōtinebatur.z.c.ad audiētiā.z.c. Joan.z.c.fi. Jdem est si causam proximā morti dedit:vt.l.dist.studeat vel si venenum dedit:vt eo.titu.si aliquis.et.C.de malefi.z mathe.l.j.siue accusator vel iudex vel aduocatus vel testis fuit in causa criminali:vt supra ℣. itē litigiosus ℨc. si autem casu cōmittitur homicidiū z dabat operā licite rei z adhibuit diligentiā quam potuit ex hoc nō fit irregularis:vt extra.e.lator.z.c.ex litteris.ij. z.c.sequē.

et.c.Jo.et fi.Alij dicũt q talis sit irregularis licz ei nõ imputet ad culpã qz deus cor interrogat. Lex aũt op' querit.xv.q.j.si quis nõ iratus.Sed prius dictũ verius est.Hinc ẽ q medico qui adhibuit diligentiã quã potuit 7 operatus ẽ iuxta traditionẽ artis medicine nõ imputat mors egrotantis extra de eta.7 qua.ad aures.et de homi.tua.7 s.x.ptrabit al's aũt si in aliqua negligẽtia fuerit cõsulit medico ne promoueatur ad ordines. ¶Quid si aliquis infirmũ vertit vel transuertit in aliud latus vt citius moriat? Rño irregularis efficit taz ipse qui fecit cꝫ ille qui ꝓsuluit si ex hoc mors subsecuta sit puta qz forte via anhelitus precludit vel rumpit apostema ex violentia motus 7 suffocat. Si autẽ non citius moriꝫ ex hac causa nõ est irregularis licet al's penitere deberet de peccato si tamen de bis 7 similib9 dubitat an inde mors fuerit subsecuta deponat lenẽ 7 temerariam ꝓscientiã ad arbitriũ prudẽtis viri alioquin eligat tutiorẽ viam.7 iunge qđ no.s.x.sitem exercens. ¶Quid si aliquis tenet ceruũ vel leonẽ qui aliquẽ occidit? dic q nõ est irregularis dũmodo maliciã vel latã culpã non adhibuerit in morte alicuius. non em videt q leuis culpa vel negligentia debeat huic imputari cũ multum sit remota causa ab homicidio. Alij dicũt q si aliquod est qđ possit imputari tenẽti ceruũ vel leonem qui occidit tunc sp est irregularis.arg.l.di.sepe.insti. si quadru.pauper.fecit.di.s.penul. Item qñqz aliquis ẽ irregularis vt nõ promoueat sed nõ quin ministret in susceptis ordinib9: vt extra de homi.ꝓtinebat in fi.7.c. ad audientiã in fi. Item non solũ est irregularis quis si ex eius percussione aliquis interijt verum est etiam si ex hoc infirmitatem contraxit vnde mortuus est: vt extra eo.presbyter.7.c.ad audientiã.7.l.dis.studeat extra de cleri.percus.c.ij. ¶Defensione quoqz cõmittit homicidium.vnde si quis in euitabili casu se defendit 7 homicidium cõmittit irregularis efficit: vt ī predi.c.si qs viduam.quia voluntate cõmittit homicidiuz: sed facilis est cum huiusmodi dispensatio. H. de boc.j.eo.s.ad fi.sed hodie terminatũ est p cle.de homic.si furiosus.q occidens necessitate ineuitabili qz mortẽ aliter vitare nõ poterat irregularis non est vt ibi.ij.rñ.7 vide qđ ibi no.7 ibi j.rñ. Idem dicitur de furioso ifante vel dormiente. Z. Itẽ etiã defensione cõmittitur vt si quis concomitet occisorem vt eum defendat extra de homici. sicut dignũ.s.illa etiã. H. de boc.j.x.quid si aliqs. Z. ¶Quid si potui hominẽ defendere7 liberare eũ a morte 7 non feci videt q sum irregularis quia qui põt hominem liberare a morte 7 nõ liberat eum occidit: vt ī e. decre.s.illi etiã extra de sen.excom.quante.7.c. dilecto s.fi.xxiij.q.iij.non inferenda.lxxxiij.di.s.j.ff.đ libe.agno.necare sed sup hoc vide qđ no.in predi.decre.quante.7.c.dilecto. ¶Quid si cũ velles hominẽ libare a morte iniusta te retrabo a ꝓposito liberandi? Rño irregularis sum quia quodãmodo homicidiũ cõmitto indirecte.l.di.si quis viduã de pe.di.j.periculose. Illud etiã no.q si quis occidẽdi animo percussit latronẽ non tamen letaliter latro aũt ex alioꝝ vulneribꝫ periit irregularis est vt colligit extra de homi.significasti.rñ.j. Idẽ est etiã si nõ percussit sed aliquid opis impẽdit in mortem eius puta qz latronẽ detinuit vel ꝓtra eum clamauit 7 huiusmodi.al's aũt si clamasset contra eum non ī mortẽ eius sed q caperet vel detinuit eum vel leuẽ ictũ sibi dedit irregularꝫ nõ est.etiã si ab alijs occidatur fm papam.ar.predi.decre.in hoc em videt esse ius q non auxilium nec consiliũ det in mortẽ alicuius aperte.nec etiam sit in negligẽtia quia si culpa eius vel malicia homicidiũ perpetrat irregularis fit. Et idem est si ei9 negligentia cõmittitur.l.di.bi qui.extra.e.petrus. 7 ideo siue clamet ꝓtra latronem siue euz capiat siue quocũqz alio mõ potuit intelligere ex clamore vel alio actu suo homicidium posse sequi irregularis est nisi forte faciat ꝓpter sui corporis periculum vt si timet q aliquis eum occidere velit tunc em bene põt inuocare 7 clamare p auxilio qz nõ intẽdit in alioꝝ mortem sed in suã liberationẽ 7 preterea liberat a peccato animã volẽtis eũ occidere.secus si faciat hoc ꝓpter periculũ rerum vel si fuge presidio euadere põt.e.ti.suscepimus. ¶Clericꝰ q̃qz qui vna cum socio cepit latronẽ 7 ligauit 7 postmodũ timens interfici a latrone ligato eũ interfecit irregularis est.extra de homicidio suscepimus. ¶Item si clericus non valẽs aliter recupare res suas tenet furẽ ne cuz reb9 fugiat donec eũ exhibeat iudici vel eius auxiliũ inuocet ad res suas recuperãdas nõ est irregularis vt q̃dam dicunt.licz fur a iudice postea corpaliter puniat. vt.j.x.propi.dum tamen eius intentio nõ sit corrupta intendẽdo ad furis mortẽ vel mutilationẽ. ¶Quid si clericus tradit seculari potestati latronẽ petẽs q eũ puniat citra sanguinis effusionẽ vel petẽs rẽ subtractã sibi restitui. j. Rño.licet potestas ī latronẽ aniaduertat non ꝓpter hoc clericus fit irregularis nec etiã nocet illi si ad ꝓincẽdum latronẽ tradiderit inter signa 7 idem est si simpliciter deponit querelã de iniuriãtib9 sibi 7 ecclesie sue q̃nis tales vix absq̃ sanguinis effusione valeant coartari.extra.e.tua nos.s.ad vltimũ.7.c.postulasti.xxij.q.iij.maximianus.7.q.v.c.j. 7.c.vnũ. 7.c.pena. 7 ar.ff.de bonis liber.q̃ cũ maioꝝ.s.j.7 hec vera sunt q̃n nõ intẽdit ad mortẽ nec hoc in aio gerit sed forte. H. Tu dic sine forte talẽ ꝓtestationẽ necessariaz p decre. scdam de homi.li.vj. Et vide qđ ibi scripsi super x.q̃relam. Et hũc x.plene posuit Hosti.in sum. de homi. s.qua pena x.verum circa. Z.expresse instabat vt circa sanguinis effusionẽ castigaretur.extra de rap.in archiepiscopatu vel in exilium mitteret: vt extra de iudicum nõ ab homine.7 de x.bo.sig.nouimus.vel in perpetuũ carcerẽ detruderetur.extra de here.c.excoicamus. ij.s.pe.7 de apostа.a nobis.xxiij.q.v.nõ vos. non est q̃ irregularis agens ꝓtra furẽ ciuiliter de crimine non criminaliter ad mortẽ vel sanguinẽ:licz iudex eo probato illum suspẽdit ex officio suo: vt no.in predi.c.postulasti absit em vt ea que ꝓpter bonũ facimus si preter voluntatẽ nostrã cuiqz malum ꝓtigerit nobis debeat imputari: vt.xxiij.q.v.de occidẽdis 7 sunt hec in ar. nulli notã irregularitatis incurrere eũ q̃ per executores alicuius curie procurauit aliquẽ capi ꝓpter tale delictuz ꝓpter qđ nec mori nec mutilari debuisset:licz iudex inueniens eũ alia cõmisisse ꝓpterea suspẽderit euz.si tñ ille nec credidit nec cogitauit illa ꝓtingẽ posse. ¶Quid si iudex vel officialis insequit furẽ fugientẽ 7 q̃rit a me vtrum viderim illũ 7 ego sciens q fur ille ad mortem q̃ritur instruo eũ? Rño si per meam rñsionem fur inuentus est 7 occisus irregularis sum.secus si nesciui nec suspicatus fui q ad mortem vel ad penaz sanguinis quereretur. ¶Quid si scio illum ad mortẽ queri nec ille fugere põt nisi per alteram de duabus vijs 7 dico q per banc viam non fugit sciens eũ per alteraz fugere. H. Notanter hoc dixit quia si penitus esset ignarus nullum sibi est irregularitatis periculum. Jn terminis.pone artifex sutor vel cerdo sedens foris in via respondẽs de negatiua certus q ille quesitus per illam viam non fugit hic nil attribui potest ad culpam. Z. Et videtur q non sim irregularis quia non indicaui eum.ar.cõtra quia dicẽdo ipsum p banc viam nõ fugere implico eũ per aliam fugere.ar.extra đ presump.nonne tutius est ergo tacere vel q̃rentẽ curialiter eludere dicẽdo nũq̃d ego custos illius sum vel alio modo.de peni.dist.j.s.ex bis itaqz x.deniqz.xliij.dis.in mandatis in fine. ¶Sed quid si agenti ad res suas ex postfacto placet q latro suspensus est 7 ratum habet 7 quidem videtur contra here irregularitatem.nam ratibabitio retrotrahitur 7 mandato compatur: vt.ff.de vi 7 vi.ar.l.j.s.quoꝝ. 7 ex de electt.c.penultimo.7.ff.de bis qui no.infa. quid ergo

extra de resti.spo.cum ad sedē in fi.qđ enim non ꝓnunciat ore deus audit in corde ⁊ voluntas ꝓ opere reputat: vt.xvij.q.j.§.si ergo.⁊ hoc tenz.d.m. H. In sum. de homici.§.qua pena ℞.quid ergo si placet. Z. qđ verum est vt dicit si gaudet de morte ꝑsone.secus si gaudet ꝙ maleficium est punitū. xxiij.q.v.reos.licet doleat ō morte ꝑsone ⁊ compatiat figure dei ⁊ tristat qz commisit vñ taliter est punita ar.extra de homici.c.ij. C. de penis si quis in metallū extra de sen.excō. vt fame.i dubio aūt relinquit quis ꝓscientie sue quā intentionē habuit extra de homi.exhibita.⁊.c.petitio extra de iureiu. multi.xxij.dis.habuisse extra de eta.⁊ quali. ad aures. ego simpliciter credo solā ratihabitionē sine placētiā vt ita dixerim nō inducere irregularitatez. H. Sicut nec inducit excoicationē de sen.excō.cum quis.ij.rñ.li. vj. Z. vbi nullus ꝓsensus vel cooperatio vel exhortatio p̄cessit nec eius noīe factū est.ar.ff.man.si vero.§. si potest peccatum eñ qđ sola volūtate cōmittit sola voluntate ꝓtraria aboletur.ar.extra de simo.c.fi.ff.ō reg. iur.nihil tam naturale.extra.e.c.j. C Itē dico ꝙ irregularitas ratione homicidij non ꝓtrahit sola volūtate nisi homo actu occidatur: vt extra de homi.sicut dignū. §.j.vbi de hoc in.j.glo.ex corde ẑc.xj.q.j.si quis nō.sed nec fit aliquis irregularis ꝓpter solū homicidiū nisi culpa vel voluntas p̄cesserit vel als inde sequatur scandalum: vt probat ⁊ nō.l.di.hi qui primo.extra de homic. ex lris de cle.egro.c.tua. C Quid si quis in rixa mortuꝰ est nescitur tamē qui illū interfecerit nūquid oms sunt irregulares ⁊ ab ordinib⁹ repellendi ⁊ videt ꝙ sic quia omnes censent homicid.saltē quo ad ꝓmotionē ꝓpter intertitudinē: vt.xxiij.q.vlti.c.fi.ff.ad.l.aquil.item mela.§.sed si plures.⁊ hoc dixit Jo.sed Guil.na.dixit neminem in dubio repellendum.ar.extra ō homi.petitio. ⁊.c.significasti.do.me.dicit ꝙ est sue ꝓsciētie relinquēdus qđ prosequere ꝼm eum in sum.eo.ti.§. qua pena. ℞.sed nūquid omnes. H. Mouebat eum extrauagās que attribuebatur Gze.que incipit nullum. ⁊ vide.j.ō homici.℞.pone quatuor homines. Hic omnino vide qđ scripsi de homici.significasti.ij.in glo.ar.ad questionem. Z. C Quid si amici mei interficiunt aliquem mihi iniuriantē me inuito ⁊ contra meam prohibitiōem: Rñdeo mihi nō nocet: vt eo.ti.petrus.⁊.j.q.iij.qz presulatus idem est si me ignorante: vt extra de simo.nob. ⁊.c.sicut nobis.⁊.c.de regularibus sed si voluntas turbata sit.puta si quia nec ꝓsensi expresse nec contradixi mihi imputatur.arg.extra de simo.Matheus. Immo etiā dicunt quidam ꝙ si sciens tractatū de morte habitum non reuelaui non sum irregularis quia homicidiū non cōmisi facto mandato consilio vel defensione.l.di. si quis viduam.⁊ in predi.decre.petrus. H. Vide qđ ibi dixi super.iij.glo. Z. Alij dicunt cōtra si credidi ꝙ non obstante mea prohibitione mei intuitu interficere tur. C Quid si aliquis vadit ad interficiendū aliquē ⁊ tu eum scienter associas nō tamē eum incitas ad homicidium perpetrandū nec cum eo sup hoc aliqua verba habuisti vel si habuisti semper ex animo ei hoc dissuasisti sed cum tibi nollet acquiescere timens de ipso eum associas eo ꝓposito vt si forte quis eum insequeret euz defendas ⁊ sic homicidiū perpetrat nūquid es irregularis: Rño sic ꝼm do.me.vt eo.ti.sicut dignuz.§.illi.⁊.§. fi. H. Ad hanc materiā ⁊ sequentē vide qđ ibi scripsi ī.§.eos in mag.glo.⁊.e.ti.petitio ī glo.no.ꝙ. Z. C Itē clericus pugnantib⁹ arma ministrans irregularis est.si aliquis interficiat ibi ar.xxij.q.vl.c.fi.nomine autē armorum fustes ⁊ lapides intelligunt.ff.de ℞bo.signi.armorum.Contra.j.℞.quid si clericus. C Sed nūqd clerici possunt inducere milites ad pugnandū pro defensione ecclesie vel reipublice vel fidei: et nūquid imputat eis si tunc in conflictu aliquis moriat ⁊ nunquid incurrunt irregularitatē ꝓpter hoc si ipsi sint pñtes.de ℔ nō. xxiij.q.iij.maximianus.⁊ ꝼm papam.extra de resti.spo. olim causaz. Et in summa do.me.in predi.§.qua pena. ℞si.illud nō.⁊ se.⁊ breuiter teneas ꝙ ecclesiastic⁹ iudex potest hortari brachiū seculare ꝓtra violētos vel hereticos vel paganos non vt occidat vel mutilet sed vt de terris fideliū expellant nec est irregularis: licet aliq̄ sint hincinde occisi.xxiij.q.v.de occidendis ⁊ in pdi.c.maximianus.papa nō.extra de homi.petitio. ꝙ licet aliquis in bello iusto aliquos ꝑcusserit.si tamē nullus inde mortuus sit nō fit ex hoc irregularis vt ibi probat: licet eñ ibi de percussione quesitū fuerit nō tñ rñdet de hoc sed de interfectione.in bello aūt iniusto quōcūqz auxilium vel consiliū dederit in mortē alterius vel si culpabilis vl negligēs fuerit: ⁊ ex hoc est mors secuta irregularis fit. l.di.quantū.⁊.c.sepe.⁊.c.si duo.vñ videt ꝙ euntes ad bellū iniustū siue prestent suis fauorē puta quia ledunt securius inimicos siue terrorē incutiant aduersarijs.⁊. ꝙ fugiāt vel timeāt se defendere vel ꝙ amici eoꝝ stupefacti eos deserant si exinde sequat mors irregulares ſt. Si ℞o q̄s accedit ad iniustū bellū causa pacificādi vel ex alia iusta causa licz ex eius ꝑsentia aliqđ robur accrescat suis vel timor incutiat aduersarijs non est ei imputandū dūmodo dolus ⁊ etiā lata negligentia absit omnino.ar.a contrario sensu in predi.c. quantū ⁊ extra de homi.presbyter.⁊.xxiij.q.v.de occidendis.extra de tornea.c.ij. C Potest etiā dici ꝙ clericus qui cū armis vel etiā sine armis interest in bello iusto vel iniusto in quo aliqui interfecti sunt hincinde irregularis est: licet ipse nō occiderit.lj.di.si quis post.xxj.q.iij.porro.xxiij.§. vl.quicūqz ex clero.j.q.j.c.in fi. sed si ad religionē trāsiuerit pōt ꝼm quosdā ex dispensatiōe epi in sbdiaconū promoueri securius est tñ hoc fieri p solū papā. C Clericus quoqz proijciens lapides in ꝓflictū etiaz ex parte illoꝝ qui violentiam repellūt irregularis est si ab alijs sint hincinde aliq̄ occisi licet ipse nullū ꝑcusserit ⁊ dbz a missaz celebratiōe biennio abstinere.extra de cleri.percusso.c.fi.⁊ penul.vbi de hoc ar.ex̄ de cler.pu. in duell. c.j.⁊.ij. C Quidam tñ hoc intelligūt qñ clericus ē i cupa mouēdo enormiter arma in ꝓflictu volūtarie ⁊ sine necessitate.qz si i necessitate defenderet se vel sua vel suos: licet tunc aliquis ex defendētib⁹ esset interfectus ex alia parte reliqui nō interfecissent vt interfectores adiuuassent nō fierent irregulares: licet volūtatē occidendi habuissent qz lex ꝓmotiōis factū req̄rit.xv.q.j.si q̄s nō iratus.⁊ vide s.℞.sed q̄d de iudice.nec ob.p̄dic.c.si q̄s post qz illud intelligit de milite qui bellis sepe interfuit vel de official. Item nō obstat.extra de cle.ꝑcus.p̄ sentiū vbi fuit ad tp̄us suspensus quia hoc ibi fuit ꝓpt ambiguū duplicitatis. C Clericus g̈ non debet preponi bellis nec ruptarijs nec balistarijs nec huiusmodi viris sanguinū vt extra ne cleri.vl mo.sniam tamen iusto bello qđ non ad occidendū sed ad defendēdū seu recuperandū sua gerit p̄poni pōt: vt s. ⁊ nō. ꝼm papam in predi.c. H. scz allegato s.℞.ij. Z. Olim causam non vt presit directe predictis viris sanguinū sed vt respōdeat militib⁹: ⁊ sumptus ministret tractatus teneat sententias ꝓferat ⁊ negocia cūcta disponat ꝓut nos huiusmodi officiū gessimus in guerra quā eccia romana ꝓ ciuitates sibi rebelles ī ꝓuincia Romanoꝝ.gessit pōt etiam clericus interesse bello iusto. H. dedi plenā remissionem de bello iusto ⁊ iniusto de iureiu.sicut.iij.sup.ij.gl. ⁊ dꝫ an clericꝰ sit licitū bellare vide p Tho. sco.a.ij.q. xl.articlo.j.⁊.ij. Z. vt xxiij.q.iij.maximianus. ⁊.q.viij. hortatu non iniusto.extra ō homi.sicut dignum.ff.ad l.acquil.item mela.§.item ⁊ hortari.⁊ dicere virilit̄ pugnate ⁊ capite non dico occidite ⁊ hoc ꝓiusq̄ veniat ad ictus seu percussiones nec obstat extra de homicid. c.pe.quia ibi aliquos ꝑcusserat.bello autē iam cōmisso incitans aliquē ad percutiendū aliquem alium si sic ꝑcussus obierit irregularis est maxime si bellus sit iniu-

stum: vt extra de penis qđ in dubijs. Idem est si generaliter seu cōmuniter sup bellatores clamauerit dicēs viriliter pugnate; vel date illis vel similia. ar. tñ ꝓtra. eē de homici. c. pe. vel dic ꝙ in defendēdo pōt clericus licite nauem gubernare 7 alios ad pugnā defensionis incitare 7 intantū hostes ꝓfligere ꝙ eos dimittāt. ar. xxiij. q. j. apud. 7 extra de cle. pcussore. c. penul. 7 fi. secus si sit bellū iniustū. ¶ Quid si clericus in bello iusto mīstrat balistas seu sagittas balistario ad sui defensionē 7 ille postea aliquē interfecit? Rño si nō intēdit ꝙ balistarius aliquē interficiat seu interficere velit ß ꝙ illos terreat vel se vel sua defendat vel recuperet nō ē irregularis licet ille aliquē occiderit ꝓ eo qz noluit alienū dimittere vel ab impugnādo desistere lz sit ar. ꝯ s. ℵ. itē clericꝰ qđ ꝓsequere ꝑm papā ꝓut no. in pdi. c. sniam. H. vt ibi scripsi ī gl. dicūt. Z. Eodē ꝙqz mō dicimus nō esse irregularē illū qui in bello iusto ꝓpositus ē exercitui vt sumtus faciat 7 cūcta disponat si forte ꝓcipiat lanceas vel sagittas emi: 7 mīstrari vel ad exercitū seu ad custodiam castri mitti vel si hortat' ad currēduz post hostes vt eis pda hominū vel animaliū auferat' 7 tunc forte aliquis interficiat' dūmodo intēderit solū ad recuperationem pde nō ad vindictā. talis cm cā remota nō nocet. ar. in pdi. c. de occidēdis. ¶ Sacerdos quoqz in duello pugnās irregularis ē. ß si mors vl mēbri mutilatio inde nō fuerit subsecuta suus epūs poterit cum eo dispēsare impositā sibi pnīa ꝓ peccato. extra de cor. vici. c. j. et. ij. H. ꝑm nō facit ß puto ꝙ verbz dicere. c. j. 7 ď cle. pug. i duel. c. j. 7 ij. Z. ¶ Itē q̄ homini vel mulieri facit aliqd ne ꝓcipere vel generare vel post ꝓceptū parere possit 7 qui ꝑgnantē mulierē ꝓcutit ita ꝙ ob hoc abortiuū faciat mortaliter peccat 7 si partus iā viuificatus erat irregularis ē als nō. 7 cum talib' solus papa dispēsat vt legitur 7 no. extra de homici. si aliquis. H. 7. c. sicut ex litterarum. Z. ij. q. v. consuluit in fi. ß si probabiliter dubitat vel credit an sit mortuus vel abortiuus factus ex illa percussione vel vtrū conceptus fuerit animatus vel non in tali dubio debet a promotiōe 7 ministerio abstinere nec periculo se cōmittat. si vero leuem aut temerariam habet opinionē deponat eā si pōt: 7 sic poterit promoueri 7 admīstrare als nō. ar. extra de sen. excō. inquisitiōi 7 de simo. ꝓ tuas. ij. ¶ Quid si aliquis mori timēs vult aufugere sed alius promittit ei pacem 7 securitatem: 7 ei consuluit ꝙ non vadat 7 sic iste ꝓpter talē promissionem stetit 7 interfectus est in loco vbi mori timebat 7 vbi temere fuit ei securitas promissa? Respōdeo irregularis est ꝑm quosdam secus tamen si promittens habebat probabilem securitatem posse firmiter qđ ꝓmisit implere puta quia habebat in eos qui interficere querebant illam patriā vel dominicā potestatē vel ita erant amicitia sibi consanguunitate vel affinitate ꝯiuncti q' possit eos a tali proposito remouere. si autem nō habuit probabilem credulitatem sed fuit ī culpa temerarie presumptiōis 7 presertim si lata fuit culpa vel negligentia que ꝓpe dolum est tunc fit irregularis. ¶ Est etiam irregularis beneficiatus vel feudarius ecclesie si personam illius ecclesie interficiat. nec filij eius vsqz in quartam generationem debent in clericos promoueri. extra de pe. in quibusdam. ¶ Quando autē 7 per quē possit circa irregularitatem homicidij dispensare videamus sup quo no. ꝙ cum aliquib' ex predictis irregularibus solus papa dispēsat. Et cum aliquib' etiam epi vt extra de homici. continebatur. 7. c. ad audientiam. si igitur aliquis occidendi animo aliquem vulnerauit. lz vulneratus non fuerit mortuus tñ percutiens irregularis est 7 epūs potest dispensare cū illo. Sic etiam in dilatatore vindicte sanguinis qui est irregularis: vt s. ℵ. item percussor 7 se. 7 tamen si nō peruenitur ad mēbri mutilationem q̄uis sanguis effusus sit potest epūs dispensare cum eo: vt. e. c. petitio. 7 de cleri. pug. in duell'. c. j. 7 extra ne cleri. vel mona. sniam. Si vero ꝙuentum fuerit ad mēbri truncationē absqz homicidio papa solus cum illo dispensat: vt extra de cor. vici. c. j. 7 de cler. egro. vel debi. presbyterꝯ. 7 in pdi. ℵ. s. item percussor. cum homicida aūt actu volūtario nō licet etiam dño pape dispēsare: vt. j. §. nūc breuiter ℵ. pe. vel vl. circa homicidium necessitatis euitabilis dicēdū est ꝙ talis ad superiores ordines nō ascēdit. sed in susceptis non facile dispensat': sed si necessitas nō fuit ineuitabilis dat' ꝓsiliū ꝙ nō mīstret. l. di. ď his clericis. j. 7. ij. H. Et vtrobiqz de hoc in primis glo. 7 plene de homici. sicut dignuz in glo. penul. Z. ¶ Non tñ ꝓpter hoc deponit' imo ī suo ordine admīstrās tolerat' de iure cōmuni absqz dispensatione ꝑm Laur. l. di. quia tua. 7 sic loquit' extra eo. c. ij. qđ prosequere ꝑm do. me. in predi. §. qua pena ℵ. si. si necessitas. 7 se. alij dicunt ep̄m dispensare posse cū presbytero homicida in casu ineuitabili. extra de cle. pcus. p̄sentiū. Jo. de deo dixit. H. In libello suo vbi de dispensatione ep̄oꝝ in vltima colum. Z. In hoc solum papā dispensare posse. H. vide qđ s. dixi ℵ. defensione. d. Z. cum casuali aūt bene dispēsat'. s. ℵ. facto ꝙqz fit aūt circa homicidiū casuale. H. qđ culpa precessit. Z. triplex dispensatio. s. magna vt videlicz ꝓmotus ad ordines sacros nō in eis sed ī minoribꝫ tolerat': vt e. ti. ꝓtinebatur. 7. c. ad audientiā maior. s. vt ī sacris toleretur. e. ti. tua nos. Rño. j. l. di. clerico. maxia vt. s. promoueat' e. ti. latoꝝ ꝑm Bof. H. in sum. de ho. in fi. Z. ¶ Quid si infans cōmittit homicidiū de hoc in pdi. ℵ. v. ¶ Curia romana nō dispēsat cū clerico ī homicidio volūtario nec de facili ī casuali vel etiā ī dubio. ¶ Utz ingressu religiōis irregularitas tollat' nō. ex de apostata. c. ij. ¶ Ultimo no. ꝙ homicidiū ante baptismuz siue ex officio siue ex volūtate cōmissum nō facit aliquem irregularē vt quidā dicūt. xxvj. di. deinde vbi de hoc. l. dis. aliquātos. Alij ꝓtradicētes ꝙ homicid. repellūt' ꝓpter errorē facti nō ꝓpter irregularitatē. H. in qōne quam statim allegabo dicit' qđ factū ē extra ecclesiā ante baptismū nō est error vel scandalū. qñ ergo fit post baptismū tūc subest hec cā etiā in officiali occidēte. Item crimen p̄sumptū qz rarꝫ est ꝙ nō moueant' ira vl odio. tercio qz salario ꝓstituto solēt hoc facere nō causa pietatꝭ tñ vt ibi dicit' in veteri testamēto homicida non erat irregularis de quo s. e. §. ij. colum. Z. Sed ꝑmi dicunt ꝙ irregularitas homicidij nō est ex defectu sacramenti 7 ideo tollit' ꝑ baptismū si p̄cessit: vt in predic. concor. 7. lj. di. si quis post. de hoc nō. ꝑm papā. extra de diuor. gaudemus in fi. H. Et ibi scripsi post eū. Et Hosti. i vlt' glo. in fi. Fuit aūt hec qō venerialis. xiij. vbi Bar. dicit Hug. 7 Tan. ita dixisse euz qui ꝑus iuste occidit ꝓmoueri quasi irregularitas illa sit seqla peccati cum apud infideles nō sit iusticia. xiiij. q. j. vbi sane ꝑm hoc cessaret rō Jnno. in decre. gaudem⁹ distinguētis cum Bar. homicidiū ex officō non ē peccatū g̃ nec sequela peccati a volūtario. Jpe tñ ꝓtrariū dixit ď homicidio ꝓsbyterorꝫ nō distinguēs int' illa duo vt ibi scripsi 7 ß placet Bof. ꝙ etiā iuste occidēs ante baptismum ꝓmoueri possit in sum. de homi. ℵ. aliqñ. vide plene qđ Hostien. in sum. ip̄ius ti. §. qua pena ℵ. lingua. Z. ¶ Multe aūt alie irregularitates sunt scripte in iure q̄s plene reperire poteris in nostro aureo repertorio sub titu. ď tempo. ordi. in rubrica illa he sunt irregularitates q̄ impediunt promotionem 7 in alia rubrica ibi se. 7 sub ti. ď pen. in rubrica casus totius iuris in quibus ꝓmoti deiciuntur 7 deponuntur. sed de his hic sufficiat exempli gratia tetigisse.

Nunc de episcopoꝝ

dispensatione subijciamus ad cuius materie euidentiam clariorem primo enumerabimus casus a iure scriptos in quib' eis a in-

re permittitur dispensare et ius cõmune relaxare. H. Jo. de deo primo posuit casus qui habent' in decre. secundo eos qui habent' in decretalib. Z. Sequẽter vero illos in quib dispẽsare prohibet' vltimo quid iuris sit de hac materia supponemus. ¶ Potest g primo dispẽsare epus cum ordinato extra statuta tpa vt quidã dicunt qđ dic vt s. §. nunc ostendendũ ℣. lij. ¶ Secũdo dispensat q quis habeat duas ecclesias intitulatas. lxx. di. sanctor fm papã. tu dic vt j. §. videndũ. ℣. duplex 7 se. ¶ Tercio dispẽsat cum ordinato ab alieno epo inconsulto pprio vel ptempto: vt extra de offi. archidi. significasti. lxx. di. c. j. ij. iij. 7 ix. q. ij. lug. ¶ Quarto cũ eo qui ignoranter recepit ordinẽ ab epo qui renunciauit epali dignitati: vt extra de or. ab epis. qui renũ. epis. c. j. ¶ Quinto cum ordinato ignoranter ab excoicato: vt e. ti. c. ij. 7 ix. q. ij. c. j. ar. ptra. e. q. c. j. H. dic vt vtrobiq nõ. Z. ¶ Sexto vt duo ad vnã prebendã eligant'. qđ dic vt extra de preben. tue. ¶ Septimo cum clerico pter crimen vsure p epm ab officio beneficioq suspenso nõ. extra de vsuris preterea. ¶ Octauo cum adultero 7 minoribz criminib adulterio irretito post pniam: vt. xxxiij. di. fraternitatis. extra de iudi. at si clerici. §. ꝺ. adulterijs extra de tem. or. c. fi. ¶ Nono cum pugnante in duell'. extra de cor. vici. c. j. 7 extra de cleri. pu. in du. c. j. cum tamẽ inde mors vel mẽbri mutilatio nõ cõtingat quia tunc non potest. xxiij. q. viij. bis a quib sed 7 tunc potest in beneficio dispensare: vt. e. ti. c. ij. 7. l. di. studeat ad fi. ¶ Decimo in multum enormi 7 notorio crimine vt probatur 7 nõ. fm papam. extra de cor. vici. c. j. 7 ar. extra de aposta. c. ij. 7 etiam in capitalibus criminib occultis. l. di. de his vero. de hoc extra de tem. or. ex tenore. 7. j. §. qualiter ℣. hoc quoq. ¶ Undecimo cũ sacerdote simul plures concubinas habente. extra ꝺ biga. qr xxxiij. di. fraternitatis. ¶ Duodecimo cuz alienigena instituto in ecclesia per eum qui instituere non potuit. extra de cleri. per. c. fi. ¶ Decimotercio cum presbytero de facto matrimoniũ cum virgine contrahente quo ad executionem officij sui: vt extra de cleri. coniu. sane. ij. similiter 7 cum diacono. extra qui cleri. vel vo. c. ij. duz tñ nõ ptrahant bis. xxviij. di. pbyter vel etiã cum corrupta vt extra de biga. c. ij. pe. 7 fi. ¶ Decimoqrto cum diacono q vulnerauit aliuz diaconũ 7 matrimoniũ de facto ptraxit fm papã: vt extra qui cleri. vel vo. c. j. sed Ber. istud intelligit factũ auctoritate mãdati apostolici: vt extra de sen. excom. cũ illor. H. inquantũ illa decre. loquit' de absolutiõe ab excoicatione vez est Ber. id tenere vt ibi patz in. ij. glo. sed inquantũ ipso absoto loquit' de dispensatõe Ber. tenet primũ vt ibi patz in. iij. glo. 7 in. c. ij. in fi. secũde glo. qui finis fuit additõ quã forsan nõ habuit Guil. Z. ¶ Decimoquinto cuz monacho 7 cum canonico regulari vt possint in seculari ecclesia mĩstrare: vt. xxj. q. j. doctos. 7. c. ex auctorita 7 te. j. q. vij. §. nisi. 7 q irregularis sit ibi solus: vt extra de sta. mona. qđ dei. quidam tñ dicũt esse ius cõmune qđ ibi dicit' sed Jo. de deo. H. vbi de specie epor in. vij. colum. Z. ptra. xxj. q. vij. in noua. xx. q. iij. pens. ad finem sed nõ cũ monacho vt sit solus: vt. j. §. sunt quoq ℣. x. H. vide qđ ibi dicã. Z. ¶ Decimosexto cũ eo q excoicatus recepit beneficiuz: vt extra de cleri. ex. mi. c. postulastis in prin. fm papã. H. vide qđ ibi pleni9 scripsi sup. iij. glo. 7 facit s. §. proximo ℣. in suspẽsis in fi. ß Jo. de deo dicit vbi s. in vlt'. colum. Z. in ß solũ papã dispẽsare posse qđ nõ est vez nisi forte fuisset auctoritate aplica ppter eius ptemptũ excoicatus: vt extra de eta. 7 qua. cum bone. vbi nõ Ber. epm nõ posse dispẽsare cũ eo qui suspẽsus recepit beneficiũ. ¶ Decimoseptimo cũ clerico p saltũ pmoto: vt. lij. di. c. j. exẽ ꝺ cler. p salt. pro. c. j. ¶ Decimooctauo cũ non ordinato ministrante põt dispensare in bñficio 7 vt post biennũ vel triennũ in ordine suscepto ministret sed non ad supio rem ascendat vt legitur 7 nõ. extra de cleri. nõ ordi. mi. c. ij. breuiter tñ teneas q is qui nullũ habet ordinem diuinũ officiũ exercens irregularis est: 7 etiã is qui habẽs aliqẽ ordinẽ si officiũ superioris ordinis exercet. 7 cuz tali solus papa dispẽsat vt in ordine quẽ hz de misericordia toleret' 7 ad supiores ascẽdat. xj. q. ij. priuilegiũ xv. q. ij. sic decet. quidã tñ dicunt epm in hoc posse dispensare sicut est in diacono missam celebrãte cuz quo põt dispẽsare in bñficio post peractã pniaz et etiã post biennium vel triennium vt diaconus officiuz exerceat ad sacerdotium vero non potest promoueri nisi ex dispensatione pape vt legit' 7 nõ. extra de cleri. nõ or. mi. c. j. 7. ij. H. Ibi hoc nõ. in glo. penul. 7 vide qđ supra dixi. Z. alij tamen dicunt episcopũ posse etiaz quo ad sacerdotiũ dispẽsare. ar. extra ꝺ iudi. at si clerici. ¶ Decimonono cum clerico furtiue 7 post inhibitionem ordinem suscipiente: vt extra de eo qui fur. or. su. c. j. 7 fi. prout ibi nõ. ¶ Vigesimo q religiosus ad minorẽ vel mitiorem transeat religionem. extra de regula. 7 trãsfe. ad reli. significatum de tempo. ordi. ex parte. H. omnino vide qđ dicam. j. §. sunt quoq ℣. xxiij. Z. xxj. i cõmutatione prebendarum 7 personarum extra de rerum permu. quesitum. H. vbi ꝺ hoc scripsi in fi. 7 nõ in cle. eo. ti. c. vno in glo. penul. Z. 7. c. cum vniuersorum de iure enim cõmuni debet vnusquisq manere in ea vocatione in qua vocatus est: vt. xxj. q. j. c. j. 7. C. li. xij. de palati. sacraz lar. l. quidam. ¶ Vigesimo secundo cuz eo qui bigamum ordinauit: vt extra de biga. c. ij. 7 idem iuris est si alios irregulares promouit fm papam. H. vt post eum scripsi de tem. or. dilectus. ¶ Vigesimotercõ cũ falsario. s. vt vel eũ in carcere teneat vel eũ ad papaz remittat vt. xix. di. in memoriaz. Z. ¶ Vigesimoquarto in dispẽsatiõe ecclesiasticor ordinũ quia ipe preordinator est in cunctis: vt. xxj. di. cleros. xxij. di. rales. xv. di. c. j. ¶ Vigesimoquinto vt clericus coniugatus habeat simplex beneficium. xxviij. di. de his. 7. e. di. decernimus. H. vide quod plene dixi de cleri. coniuga. Jo. in. j. obiectione. Z. ¶ Vigesimosexto vt clericus concubinarius post peractam penitentiam promoueatur. xxiij. di. fraternitatis nisi fuerit per sentẽtiam damnatus vel infamis: vt extra de tem. or. quesitum s. §. iuxta ℣. in suspensis autem. ¶ Vigesimoseptimo cum ideota iam promoto vt remaneat in illo statu et non ꝺponatur sed doceat'. x. q. j. placuit. xxxviij. di. nullus. 7. c. sedulo. non tamen vt non promoueatur. l. di. non confidat s. §. iuxta ℣. contrabitur. ar. contra extra de renũ. post transla. H. si istud contrariuz signatur ad vltimũ dictum rñde q ibi cessauerat impedimentum qr pfecerat. 7 vide. e. ti. nisi. §. pro defectu. 7 qđ scripsi de eta. et qua. c. fi. in glo. ac si dicat. 7 in glo. penul. Z. ¶ Vigesimooctauo in omni foro penitentiali: 7 in penitentijs imponẽdis. xlv. di. licet. 7 fere per totũ. xxvj. q. vij. tempora. 7. c. allegãt rõne tñ duce al's nõ de pe. di. v. falsas. xxiij. q. iij. si is qui. 7 mitigare põt canones penitẽtiales de pe. di. j. pene. 7. c. ℣bũ dei. 7. c. medicina. 7. c. mensurã 7. c. iudices 7 pondera penitentiã de ꝺse. di. iij. de penitentibus. extra de peni. 7 remis. significauit. 7. c. quesitũ nisi ei a canone prohibeat'. xxiij. q. vl. pessimam. qđ dic vt in repertorio sub ti. de peni. 7 remis. i illa rubrica he sunt penitentie a canone diffinite non tñ dispẽsare potest q solẽniter penitẽtes promoueant'. l. di. ex penitentib 7. c. ꝓfirmandũ. 7. c. nõ ꝓfidat. lxj. di. sacerdotib ℣. proferens ꝛc. ar. contra. xxix. dist. presbyter. 7 extra de peni. 7 re. quesitum. H. vtrobiq soluitur. Z. ¶ Vigesimonono cum sacrilego. l. di. si quis presbyter. 7 extra de fur. c. fi. 7 scias q capiens vel capi faciens cardinalez ecclesie romane sacrilegus est: vt extra de re iudi. ad apostolice. H. et graues penas incurrit: vt in decre. felicis de penis. li. vj. 7 vide quod dixi supra. §. nunc dicimus ℣. sed queritur vtrum. Z. ¶ Trigesimo. H. hic

fuit erratum in numero nec corrigendus est error ppt alle gationes versiculorū sequentiū multotiēs iteratas silē.j.d loca.7 con.§.nec aliq.ꝛ.clviij.Z.¶Quadragesimo cū homicida 7 hoc in beneficio tm̄ ne mēdicet. l.di.studeat.extra de cleri.pug.in du.c.ij.§ nō in officō l.di.miror.§.s̄.iurta.ꝛ.§ queritur quāto.¶Quadragesimoprimo cum seruo pmoto si velit eū redimere. liij.di.generalis.¶Quadragesimosecūdo cuz seruo monasterij vt pmoueat.liiij.dis.multos.extra de ser. non ordi.de famul.7.c.eo.¶Quadragesimotercio cū clericis ne pmoueant inuiti.lxxiiij.di.c.fi.¶Quadragesimoquarto cū assumpto de sua dyoce.in epm̄ vt remaneat in primo bñficio si non admittat ad ecclesiam ad quam pmotus ē.xcij.di.siqs epūs.j.¶Quadragesimoqnto cū beretico puerso.l.dis.pbyteros q.extra d hereticis ad abolendam de pse.di.ij.ego berengarius.¶Quadragesimosexto cū scismatico.vt.l.di.vt cōstitueret.¶Quadragesimoseptimo cū raptore q̄tū ad viaticū ei concedendū.extra de rapt.sup eo.§.si ꝟo.pdoniby em̄ dispensatiue cōicamus. vt.xxiiij.q.ij.sane q̄ super.¶Quadragesimooctauo in recipiēdo ex causa minorem pcurationē solito.x.q.iij.relatū.H.de censi. felicis.li.vj.¶Quadragesimonono in minoratōne tercie vel quarte decimaruz ex cā.e.q.priscis.7.c.vnio.xij. q.iij.c.fi.j.ꝛ.lxxvj.¶Quinquagesimo in executōe sententie differēda.xj.q.iij.cū apud.¶Quinquagesimoprimo cum sortilego vt extra de sortil.ex tuaꝛ.xxvj.q. v.contra idoloꝛ.7.c.puenit.¶Quinquagesimoscdo pōt ꝓsentire dispēsatiue ꝑm quosdam vt monachꝰ vnius religionis pōsideat monasterio alterius religionis.ex de electi.cū monasteriū.qd tm̄ est contra canonē.xvj.q. vij.noua acti.extra de elec.cū in magistrū.Alij cōtra vt §.§.nunc oñdendum.ꝛ.lxix.H. Vide qd dicaz.j. §.ꝓsequenter.ꝛ.legatus.¶Quinquagesimotercio pt dispensare cū clerico post.xiiij.an.7 non ante vel etiā si patiatur defectum in scientia dum tamē non sit nimis rudis.vel etiam in ordiniby dum tamen sit in minoribꝰ 7 in breui possit ad sacros pmoueri.7 hoc quo ad regimen ecclesie parochialis seu plebis vel quo ad dignitates.vt extra de elec.dudum.j.de eta.7 quali.preterea.7 c.indecoꝛū.H.de hac decre.vide quod scripsi d resp̄. si eo tpe.li.vj.sup glo.pe.Z.7.c.ex ratōne quod ē contra predi.decre.dudum.7.e.ti.cum in cunctis.sed ibi ē ius cōmune.H.bucusq; verba Jo.de deo. vbi ponit casus decretaliū in prin.Z.Ber.7 Lan.no.extra d elec.cum dilecti q̄ nullus potest dispensare in defectu etatis nisi solus papa etiam quo ad iferiores dignitates.vt extra de elect.nihil.C.de his qui ve.eta.impe.l.j. ij.7.iij.§ prius dictum tenet Bof.7 Jo.de deo.7 papa q̄ no.in pre.decre.indecoꝛ.7.c.preterea.q.j.xiiij.an.p bibet dispēsare.vt ibi.s̄.aut pōt cum nō sit ei ꝓhibitū 7.d.me.vt no.in sum.eo.ti.§.etas.Jo.tamē de deo vi/sus est alibi dicere.H.vbi.s̄.ante mediū.Z.q̄ possit dispensare cū eo q̄ est.xiiij.an.quo ad obtēta vt nō priuetur illis.vt in predi.c.indecoꝛū.7 eo.ti.eam te.§ non quo ad obtinenda. bodie autem videtur epīs adēpta dispēsandi potestas in etate quo ad ecclesias parochiales p̄ constit̄.Greg.de elect.lz canon li.vj. vt ibi dixi. H.bodie pmissi sunt dispensare in dignitatiby vel psonatibus sine cura cum his qui peregerunt.xx. etatis annū.de eta.7 quali.c.vno.li.vj.Z.¶Sed nūquid legatus vel archiepiscopus potest dispensare in etate vt in ordiniby cum postulato ad epatum: non videtur ex his que no.in predi.c.cum dilecti.7 arg.eo.tit.innotuit.7.c.dudum.ij.ex quiby colligit: q̄ solus papa in episcopatu dispensat.7 hoc tenet Bof.papa etiam nota. extra de postul.pla.c.fi.q̄ qñcūq; quis in episcopū postulat solus papa postulatōnem admittit.§ Jo.contra ꝑm ea.H.idem p illas ratōnes 7 argumēta quibus ibi vtit cum tractat an dispensat in pluralitate curatoruz vel dignitatum hoc dico quia de hac qōne in dictis locis nil tractat.Z.que not.extra de pben.de multa.Et lxx.di.sanctoꝛ.xxxj.q.ij.si quis iam. cum em̄ papa non reseruet sibi hoc specialiter videt eis indulgere.extra de sen.ex.nuper.Idem dicit Egidius q̄ sup hoc quandam glosam longissimā compilauit.§ salua eius reuerētia iura facientia ad hanc materiam non induxit.H. Nimis detrabit illi doctoꝛi sui tp̄is sine comparatōne maioꝛi.7 qui eum iuuit in hoc ope p quem primo āno quo decretales adhuc puerulus audiui cū quoddā exenniolū sibi ex patris parte portassem me examinatum sum memoꝛ super lectione diurna cui q̄a grate respō di me cū osculo fuit amplexus ꝓpter qd eum cōtra hāc detractionē cum glosam illam habeam tueri dispono. Et brevitatis cā recte fuit illius glo.questio qualis fuit illa que in hoc ꝟ.ꝓponit.ad negatiuā inducebat.l.ij. C.de his q̄ ve.eta.impe.p modū quē inducit in glo.decre.de elec.cum dilecti.in prin.7 in fi. Jtem eo.tit.nihil ē qz cū ibi puniat ꝓmouēs minoꝛē.hec ergo pena non cedet in ꝓmodū de dona.inter vi.7 vxoꝛ.7 si necesse inducebat dec.indecoꝛ de eta.7 qua.de elec.duduz.7.c. innotuit.7 de fi.p̄sby.c.pe.demum.posita opi.Boff.q̄ in epatibꝰ solus papa dispenset p.c.innotuit.de elec.in inferioꝛibus epi subdit opi.Jo.quam sequit q̄ legati 7 archiepiscopi in epatibus dispensent.non vage 7 indiscrete.§ vbi necessitas vl̄ vtilitas eccl̄ie id exposcit. alle.de eta.7 quali.tuā.7.c.indecoꝛ.de concess.pben.cū nostris de elec.cū nobis olim.in fi.inq̄tum ibi pz q̄ necessitas 7 vtilitas dispensationē inducūt.ad idē de preben.exposuisti.vt sic moꝛ ꝓbitas suppleat etatē 7 ordinem.lxxvij.di.c.vlti.fundat aūt opi.suam qz dispensatio his duobꝰ casibꝰ non ē eis exp̄sse ꝓhibita.nec ē d reseruat̄.7 specialiter p legato inducit q̄ cōfirmare electionem vel admittere postulationē ē iurisditōnis 7 iurisditionalia que spectāt ad papā ꝓpetūt legato q̄ eius vices gerit.de ꝓsue.cū venerabilis.exquo reseruata nō sunt exp̄sse de offi.dele.qd trāslationē.¶Ad allegata i ꝓtrarium rñdet primo ad leges q̄ leges minoꝛes dummodo sunt puberes ex cā vel necessitate vrgēte pmittunt ad honoꝛes pmoueri.ff.d decu.non tm̄.§.j.Et de iu.immu.l.ij.¶Ad decre.nihil ē.rñdit q̄ de confirmatione loq̄tur non de dispēsatōe.prima req̄rit iuris observantiam p scdam fit iuris relaxatio.poterat etiā dare instantiam p.c.q̄ in aliquo.lj.di.Jtē lz turoñ.ꝓcil̄.phibeat diuisiōez pbēdaꝛ d pbē.maioꝛiby.ex cā tm̄ epūs ille facere pōt.e.ti.vacante.Idē in pmutatione de rerū pmu.q̄situm.p hoc rñdet ad ꝓcilium cū in cūctis 7 silia. que lz determinēt etatē iustā dispensationē nō ꝓhibēt ¶Ad decre.duduz.ij.ꝟ.nos igit̄.rñdet q̄ indiscreta 7 temeraria fuit ibi dispensatio ꝓpter pluralitatē paꝛochialiū ecclesiaꝛ q̄ transgressionē 7 infamiā inducebat Nec loq̄tur in defectu oꝛdinis vel etatis.ꝓcludebat āt ꝓtra tenētes ꝓtrarium cū verbis canonis.vij.q.j.scias. in fi.nec videant̄ p ius nouū supius allegatum.hec verba supflua que casum illū directe non respiciūt vt p se patet.Z.dico ergo eos dispensare posse de iure in defectu oꝛdinū.vt extra de eta.7 qua.a multis.H.tu dic contra vt ibi dixi sup glo.sic olim.Z.lx.dist.nullus in epm̄.7 patet in his que no.papa extra de temp.oꝛ.dilectus.ecclesia tamē romana que tāq̄ domina omnia ad se trahit non pateret̄ p eos taliter dispensari.imo episcopū paduanū cū quo p̄iarcha acquileñ.dispensauerat iam ꝓsecratū ab epatu amouit.in etate ꝟo nō īmo solus papa.vt extra de elec.cū nobis olim.electōes episcopoꝛ inter maioꝛes causas numerant̄ extra de ap.vt debitus.in fi.de transla.inter coꝛporalia.xvij.di.multis H.7 ē exp̄ssum de elec.q̄nis.in prin.li.vj.Z.dominꝰ aūt meus dixit contra in defectu autē oꝛdinis.H.quo ad dignitatē epalem remissionē dedi ad decretalem a mlt.s̄.e.ꝟsi.¶Quo ad inferioꝛes dignitates vide qd

no.extra de eta.7 qua.c.vno.li.vj.in vlti.glo.7 scripsi ō elec.dudū.j.sup ꝟbo vel in ordinib'. Ż. vt.s.Ş.nunc oñendendum.ꝟ.xiij.7 ꝟ.lxx. ¶Liij.cū ego q̄ beneficiuz renūciat vt sibi concedat in illo victum.ar.xvij.q.j.q̄z uis extra de renun.ad supplicationē etiā si ob culpā remouet'.vt.s.ꝟ.nono. ¶Lv.cum eo q̄ petit cessionem scz vt vel cedat vel remaneat.eo.ti.admonet.7.c.q̄daz. 7.c.j. ¶Lvj.q̄ monachus existens in minoribꝫ ordinibus fiat abbas extra de eta.7 qual'.tuā.olim.n.abbates 7 mōachi laici erāt.vt.xxiij.di.a ſbdyacono.xvj.q.j.legi.ꝑpe fi.ar.cōtra.xvj.q.j.Ş.supiori. H.lz abbas possit fieri sacerdos 7 sacerdos abbas vt ibi nō tollit' q̄ pmitiue eccl'ie status illos ad id non cogebat.vt pz in prin. Ş.7 in fine q̄ hodie cogunt'.de eta.7 qua.c.ij.non ob.q̄ in cōtrario dicit' de regula bñdicti cū illa vltra.cc.annos secuta fuerit.c.a ſbdyacono qđ fuit siluestri q̄ fuit tpe constantini primi.7 benedictus tpe iustiniani vt pz ex croni.fuerant ergo monachi ante benedictū sub regula basilij.xviij.q.ij.pnitiosam.7 vt patet in fine contrarij vsq̄z ad tēpus eusebij cosmi 7 siricij monachi nō fuerūt clerici. Ż. ¶Lvij.dz dispensare cum ill' quos sine titulo dispensatiue ꝓmouit ad sacros vt habeant victum extra de eta.7 qua. accepimus.extra de p̄benđ. cū ꝑm.7.c.non liceat.7.c.eps. ¶Lviij.dispensat cū sectis in cunabulis vel a dñis.vel a barbaris.vel si castra ti timore lepre.vel vt ita natꝰ sunt.s.q̄ ꝓmoueant' vl' ꝓmoti remaneāt in suis ordinib'.vt extra de cor.vici.ex parte.b.7.c.ex pte. M.lv.di.siq̄s p egritudine.7.c.eunuchus.si ꝟo aliquis hoc sponte vel ꝓpter deum fecisset vel sibi fieri affectasset non dispensatur cum eo nisi p papam.lv.di.qui partem.extra eo.significauit.vbi ō hoc solus etiam papa dispensat cum hñte maculam in oculo.vt no.ꝑm papā eo.ti.c.ij. H.ibi vide.7 scꝑsi eo. ti.significauit.sup glo.fi. Ż ¶Lix.cū sacerdote extraneo vt celebret occ'lte sine l'ris vel testib' sue ordinatōis ex de cleri.pe.c.fi.ad fi.lxxj.di.7.lxxij.di.p totū. ¶Lx. q̄ ꝓlatus faciat ꝓpetuū vicariū.extra de offi.vica. Ad hoc.cum de iure ipe ꝓlatus debeat in ꝓpria ꝑsona suire in bñficio qđ bñficium dat' ꝓpter officium.vt.lxxxj. di.eos.7.c.se.7 pre.7.j.ꝟ.clx. ¶Lxj.potest dispēsatiue ꝓcedere minoribꝫ ꝓlatis q̄ possint suos ſbditos excōmunicare.extra de offi.ordi.si sacerdos.7.c.cū ab ecclesiarum.qđ illi non habēt de iure cōi ꝑm Jo. de deo. H.vbi.s.ad fi.prime colum. Ż.extra de offi.archi.cū sat'.7.c.archidyaconus.extra de foro compe.cū contingat.nisi hoc habeant de ꝓsuetudine.lz possint ex cā interdicere diuinū officium 7 eccl'iastica sacramēta.vt in pre.decre.si sacerdos.7.ij.q.j.nemo. ¶Lxij.dispensat cum clerico ꝓcussore.extra de cleri.percuss.c.j.ar.cōtra xlvj.di.seditionarius.7.j.q.vij.si q̄s omnē. H.in fine. vide quod no.in prece.decre.j.7.xlv. dist'.in sum. Ż. ¶Lxij.dispensat cum rectoribꝫ ad synodū non venientib'.extra de maio.7 ob e.sup eo.possint enim puniri nisi veniant vt.xviij.di.de eulogijs.7.c.pen. ¶Lxiij.vt sine vicio fiat transactio sup decimis extra ō trāsac.statuimus.de rer ꝓpriu.c.j.7.ij.sic etiam in beneficō extra de transac.decetero. ¶Lxv.potest 7 debz dispensare cum clerico deposito ne curie seculari tradatur.extra ō iudi.cum non ab homine.semp remanet in illo charact' 7 viuere dz clerical'r.lj.di.accedēs.lxxxj.di.dictum. Et ideo non reordinat' si restituat'.xj.q.iij.si eps. H.facit qđ scripsi de cleri.coniu.sup Ru. Ż. ¶Lxvj.dispensat vt ꝓtumax non sit ꝓtumax extra de offi.dele.consuluit de dolo 7 ꝓtumacia.c.j.7.c.cū dilecti.7.cū oli.v.q. iij.pñti. ¶Lxvij.ex causa sequestrat fructus añ sniam. extra ō sequest.c.pe.7 fi.cū tñ sequestratio sit regulariter int'dicta.vt.C.de ꝓhibita seq̄stra.p totū. ¶Lxviij. di.cum suspecto de crimine vt non ꝓdemnet eū vtexē de p̄sump.literas.extra de dolo 7 contuma. cuz dilecti. ¶Lxix.dispēsat q̄ vir 7 vxor sepati contineāt ne deterius inde contingat.extra de iureiuran.tua nos.qđ est contra canonem.xxvij.q.ij.si vir 7 vxor. ¶Lxx.potest rōne iuramenti cogere clericum vel monachū esse loco obsidum.extra de iureinr.ex relatu. ¶Lxxj.si plat' diffidit de iure suo pōt dimittere rem quam eccl'ia possidet vt dicunt q̄dam.ar.extra de postula.bone.ij.ꝟsi.q̄ si ꝓtradicentib' ß dic vt ibi notat'. H.in.v.glo.super qua alias remissiones videas. ¶Lxxij.dispensat i correctione mox 7 in dispensatione eccl'iasticax rerum.et hoc p̄uia rōne.xij.q.j.p̄cipimus.xvj.q.vij.c.j.al'.cōtra. H.id est id non pōt cum iusticia 7 rō non sunt p̄euenimus.x.q.iij.q̄a cognouimus. ¶Lxxiij.cum fure rei eccl'esiastice vt sibi pena mitiget'.xij.q.ij.fraternitatis.xiij. q.vj.si res.l.di.siquis p̄sbyter.xvij.q.iij.si forte.7 vt ꝓ pactam pniam vel ptem eius possit ad sacros ordines ꝓmoueri.extra de fur.c.fi. ¶Lxxiij.vt seruus eccl'esie bene meritus cuz peculio manumittat'.vt.xij.q.ij.siqs de seruis.7.c.cuz redemptor. ¶Lxxv.vt res eccl'ie tpe famis vendat' ꝓ alimentis paupex.7 ꝓ redēptione captiuorū.x.q.ij.c.ij.xij.q.ij.aux.7.c.gloria.7.c.sacrorum 7.c.se. ¶Lxxvj.cum eccl'ia parochiali seu sacerdoti cōmittēdo ei quartam decimax sibi debitā.extra ō ꝓscri. de q̄rta.xj.q.iij.eps.si terciam.7.x.q.iij.relatum.et alia epalia iura. H.vide qđ plene scripsi de censi.cū venerabilis.sup glo.ij. Ż.extra de dona.pastoralis. qđ vxr est de ꝓsensu capituli nō alit'.extra de his q̄ fiūt a plat. c.nouit. ¶Lxxvij.vt si pr̄ exhēdato filio instituerit eccl'esiā heredē mortuo pre restituit filio hereditatē.xij. q.ij.siqs iratꝰ sc'it.7 idē ē si credēs se nō habituꝝ filios cōtulit bona sua eccl'ie vsufructu sibi relicto.7 postmodū nascit' sibi filius.vt.xvij.q.iij.quicūq̄z. ¶Lxxviij.vt suspensus in quo signa penitētie apparuerūt apud eccl'esiam sepeliat'.xiij.q.ij.q̄cunq̄z.nec est contra.xxij.q.v. placuit.q̄a ibi loquit' de ipenitētib' vt in.Ş.qui ibi sequitur. ¶Lxxix.q̄ sacerdos in ciuili cā coram laico testimonium ferat.xiij.q.ij.q̄q̄z. ¶Lxxx.ꝑm quosdam in iuramento metu extorto qđ est in detrimentum anime et corꝑis.de hoc.s.Ş.nunc ostendendū.ꝟ.xxiij. ¶Lxxxj. q̄ vna eccl'ia ex cā faciat alteri partē de decimis 7 p̄mitijs.xvj.q.j.Ş.sicut duo.7.c.statuimus. H.vide qđ de hoc no.de reli.do.constitutus.in glo.hoc videtur. Ż. ¶Lxxxij.q̄ patronus ꝓferat decimas monasterio male a laicis detentas in quax possessione non erat eccl'ia. vt.xvj.q.j.c.fi.extra de his que fiunt a ꝓla.sine cōsensu capituli.cum apostolica. ¶Lxxxiij.eps patronꝰ dispēsat vt p̄ntatus ab eo admittat' sine examinatione quia p̄sumit' ꝑ eo.xvj.v.c.j. ¶Lxxxiij.dispensat vt abbas ꝓferat inuestituram in eccl'esijs ꝑ eum sibi collatis. xvj.q.ij. ¶Lxxxv.q̄ eccl'ia det clericis ad vitā eox ō suis possessionib'.xvj.q.iij.clerici.7.c.si eps.xij.q.ij.sepe fit. 7 etiam ipe de possessionib' eccl'esie sue dat suis seruitoribꝫ ad vitam eox 7 de proprijs imppetuū.xvj.q.j.illud.quia 7 successor illos alere tenet'. vt.xij.q.ij.Bius. ¶Lxxxvj.dispensat in pena ꝑ immunitate eccl'ie violate.xvij.q.iij.siquis contumax.7 argu.xij.q.ij.de viro ¶Lxxxvij.in separādo suo arbitrio monasteria duplicia.xviij.q.ij.in nullo.7.c.diffinim⁹. ¶Lxxxviij.cū monasterijs in tributis sibi dandis.xviij.q.ij.eleutherius. ¶Lxxxix.in clerico suo vt possit ad alterius episcopatum transire.xix.q.ij.duo a contrario sensu.7.lxxj.7.lxxij.7.lxxiij.di.per totū. ¶Xc.cum monachis vt habere possint cellulas inter claustrum.xviij.q.ij.de monachis 7.c.cellulas.7.c.nullus quod abbas etiaz facere potest cum benemeritis.xx.q.vltima.c.fi. ¶Xcj.in tempore velandi virgines.vt extra de temp.ordi.c.j. H.dic vt ibi no.in vltima glo. Ż.al's non nisi ex cā preterq̄z i certis festiuitatib'.vt.xx.q.j.deuotis. ¶Xcij.pōt dispēsādo mitigare penā ꝑm modum canonum.xxiij.q.iij.forte de pe.dist'.vj.c.j.in fi.eō de offi.leg.nisi. ¶Xciij.dis-

ſimulando.vel correctioni ex cauſa ſupſedēdo.xxiij.q.iij.non pōt. ¶Exiij.pcendo teſti ne pſonaliter puniatur.xxiij.q.v.c.j.ad fi. ¶Exv.relaxat excōicationē ad cautelam ne plus debito principale negociū retardet. extra de excep.apoſtolice.extra de teſti.veniēs.in fi.ſec⁹ in interdicto. H.loci non pſone vt ibi no.in glo.penl. Z.vt in conſti. Greg.x.de ſen.ex.pñti.lib.vj. ¶Exvj. diſpēſat in modica iniuria ſi iniurias ex ſentētys ſit infamis extra d re iudi.c.cū te.ij.q.iij.§.notādū. ¶Exvij. poteſt diſpēſatiue differre friuole appellationi propt ſcandalū vitādum.extra de ap.conſti.ij.q.vj. appellati one pendēte.qd de iure facere non tenet. immo iudex hoc faciēs mulctand⁹ eſt in.xx.libras argēti.vt.ij.q.vj. §.ſunt etiam quor.vbi.ſiquis etiam. ¶Exviij.in transformatione habitus ex cauſa extra de vi.7 ho.cle.c.clerici.7.c.de⁹. ¶Exix.cū clericis pcubinarijs.extra d co. cleri.7 mu.clericos.7.c.veſtra niſi irregulares effecti ſint vt.s.§.iuxta.vbi.in ſuſpēſis. ¶.L.cū clerico non reſidēte in eccleſia.extra de clerico non reſi.ex parte.c.tua. et c.fi. ¶Exj.cum duob⁹ in diſcordia electi vnus vt habeat dignitatem 7 alius aliquid vltra pſuetum.extra d pben.niſi.lxj.di.oſius.xij.q.j.illi. ¶Exij.vt aliqui habeāt campanas.extra d priuil.patentibus. ¶Exiij.vt ex vna pbēda fiant due.7 hoc ex cā.extra de prebē.vacāte.als contra. H.id eſt ſi cauſa ſubeſt. Z.cod.titu. maioribus.7.c.dilecto.j.q.iij.c.fi. ¶Exiiij.diſpenſatiue venit capellas vt augmentet pbendas. extra.eod.c.exposuiſti. ¶Exv.q clerici peregrini ex aliqua iuſta cauſa i ſua dyoceſi recipiantur 7 ſine literis commēdaticijs celebrēt. extra de inſtitu.ad decorem.7 de clericis peregri.c.fi.de cō.di.j.vnicuiqz.7.c.clericos als cōtra.lxij.di.c.j.7.ij. §.vbi.lxxxix. ¶Exvj.poteſt diſpenſatiue ratum habē qd factū ē p pdeceſſorem eius. Iz illud invalidum ſit puta ſine conſenſu capituli.extra de bis que fi.a prela.ſi.conſenſu ca.cum nos.7.c.cum apoſtolice. ¶Exvij.poteſt ex cauſa retinere ad tempus fructus beneficij vacantis ex vt ecc.bene.c.vni.ppe finē. H.vide quod ibi dixi ſup fi.vlti.glo.propter cle.ſi vna de rebus eccle.non alienā. Z. ¶Exviij.poteſt dare monaſterijs priuilegia exemptionis. H. Vide remiſ.quam fecit.s.vbi.lxxvj. Z.ex de priuile.cuz olim.7.c.ex ore.xvj.q.j.peruenit. ¶Exix. poteſt capellas concedere monachis.vt extra de donat. paſtoralis.xvj.q.j.peruenit. ¶Ex.diſpenſat abrenianda penitentiam .x.an. ſacrilego qui cum moniali cōtraxit.xxvij.q.j.virginem. ¶Exj.cum cognoſcente fornicario coitu monialē.xxvij.q.j.eos. ¶Exij.cum frequēter nubētibus.xxxj.q.j.de his. H.ibi vide in prima gl. Z. ¶Exiij.epūs poteſt adulteraz ponē in monaſterio ſi vir eam recipere nolit.xxxij.q.j.de benedicto.adulteros añt excōmunicare poteſt.vt.e.cā.q.v.preceptum. ¶Exiiij.pmittit epō ſeparare maleficiatos poſt triennium.xxxij.q.j.ſi p ſortiarias.extra de fri.c.fi. ¶Exv. poteſt ex cauſa mitigare penam matricide. xxxiij.q.ij. latorem. ¶Exvj.poteſt diſpenſare cum ſolennit penitente 7 cum inceſtuoſo in matrimonio contrahēdo. vt e.q.ſiquis cum duabus.7.c. in adoleſcentia.7.c.antiq. ¶Exvij.cum inceſtuoſo p errorem ſororem vxoris ſue cognoſcente.xxiij.q.ij.in lectum.7 etiam cum inceſtuoſo ſimpliciter.extra de eo qui cogno.conſang.vxo.ſue. ex literis.xxxv.q.iij.de inceſtis ad fi.7.q.viij.de gradib⁹. 7.c.hoc ſalubriter.ad fi.7.c.inceſtuoſi.vnde diſpenſat vt cognoſcens matrem ſponſe poſſit contrahere cum alia.extra d eo qui duxit in matri.quaz polluit p adul. c.ij.de hoc.xxxij.q.ij.ſiquis cum.7.xxvij.q.j. virginem Et vt is qui ſeparatur ab vxore propter conſanguinitatis impedimentum poſſit cum alia contrahere.xxxv.q. vj.ab iſto die. ¶Exviij.contra ſentētiam que nō trāſit in rem iudicatam.vt.xxxv.q.ix.qd quis.vnde reſtituit mulierem contra ſentētiam in cauſa matrimoniali latā que non tranſit in rem iudicatam.vt.e.q.§.j.7 extra de in inte.reſti.ex literis. ¶Exix.cum raptoribus mulierū vt euadant legalem penam 7 acta penitētia cum mulieribus raptis contrahant.xxxvj.q.j.c.j.7.q.ij.tria.extra de rap.c.j.ar.contra.e.q.c.fi. H.ſo.ibi in prima gloſa Z. ¶Exx.ſuper ſtatu eccliarum vt eas faciat numero pauciores ſi plures ſint vel etiam minores. H.numero Z.ſi nequeant de proprijs redditibus ſuſtentari.d cō ſecra.di.j.omnes baſilice.7 q etiam numerus canonicorum diminuatur vel augmētetur extra d cōſti.ex parte a ptrario pſenſu.extra de verbo.ſig.c.fi.extra de inſti.c.j.7.ij.extra de conceſ.pben.ex parte.7 vt fiat nou⁹ pſonatus in eccleſia qui nūqz fuit.extra de conſue.cuz olim. ¶Exxj.q miſſa cantetur in oratorijs .de conſec. di.j.concedimus.7.c.clericus.7.c.ſiquis. ¶Exxij.cū pſbytero qui ſub vno canone duas miſſas celebrauit.d conſe.di.ij.relatum.7.c.comperimus. ¶Exxiij.pōt minuere penam ſacerdoti ppter cuius negligentiam mus comedit ſpecies. H.euchariſtie . Z.e.diſti.qui bene. ¶Exxiiij.di.vt preſbyter celebret in altari in quo eadē die epiſcopus celebrauit.ea.di.c.j. H.textus id nō dicit ß glo.ſic. Z. ¶Exxv.vt indeis ſtatim ex cā baptizetur de con.diſt.iiij.ne qd abſit. ¶Exxvj.ſm quoſdā cū ignoranter rebaptizato cum eſſz paruulus ſi neceſſitas 7 illius merita 7 eccleſie vtilitas hoc expoſcūt. vt.e.di. qui bis. ¶Exxvij.in pena pſbyteri cum veteri chriſmate baptizantis.e.di.ſiquis de alio. ¶Exxviij.conſentire poteſt q pſbyter ſignet pueros in vertice quos epiſcopus baptizauit ſi forte ppter multitudinem epiſcopus nō potuit omnes in vertice criſmare.e.di.omni tēpore.xxv.di.c.fi.ipe autem ſolus poteſt criſmare infantes. H.in fronte.vide de ſac.vnc.c.vno.vbi.qr vbo. Z. extra de conſue.quanto.d conſe.di.v.minus. ¶Exxix. cum monacho ſcienter extra clauſtrum comedente .de conſe.di.v.carnem. ¶Exxx.cum clerico vel plato religioſo vt eat in peregrinationē de conſe.di.v.nō oportet.ij.extra d voto magne prope fi.c.pen.7 fi. ¶Exxxj. q clerici iaceant 7 comedant in proprijs domibus 7 nō ſimul.extra de vi.7 bone.cle.c.qm a contrario ſenſu cō tra canones illos.de conſec.di.v.in omnibus.7.xij.q.j. neceſſaria. ¶Exxxij.diſpēſatiue reducit fugitiuos ad clauſtr.vt extra de regul.c.fi.xviij.q.ij.abbates. ¶Exxxiij.diſpenſat q ſimpliciter devota cōtrahat ne deterius faciat.extra qui cleri.vel vo.veniēs. Iz ſit contra.e. ti.rurſus.xxij.q.iij.§.fi. H.dic vt de voto.c.vno.li.vj. Z. ¶Exxxiiij.diſpenſat in voto vt in melius cōmutetur extra de voto.c.j.7.c.ex multa.niſi i ßhieroſolomitano.vt.e.ti.p tuas.7.c.ex parte.7.c.magne.7 niſi in voto continētie vt no.co.ti.c.j. ¶Exxxv.vt in defectuz regularium monaſterium de ſecularibus clericis ordinetur.extra de religio.do.inter quatuor. ß contra.xix.q. ij.que ſemel.7 extra de rebus eccle.al.vel non poſſeſſiones. H. Vide quod dixi in predi.decre. inter quatuor in textu 7 ſup.j.gl. Z. ¶Exxxvj.recipiendo ſecdm preſentatum a paterno primo omiſſo.extra de inrepa. cum autē.7.c.paſtoralis. ¶Exxxvij.cum ſacerdote incauto qui in officio ſuo peccat.extra de cele.miſ.c.fina. ¶Exxxviij.q infirmus vel ex alia cauſa quis comedat carnes in die⁹ ieiuniorum.extra de obſer.ieiu.conſilium. ¶ Exxxviij.vt eccleſia parochialis fiat monaſterium.extra de eccle.edifi.ad audiētiam.xij.q.ij.bone . ext de dōn.apoſtolice. ¶Exl.diſſimulare pōt q ſponſus 7 ſponſa de futuro ſe abſoluant ne deterius inde contingat.extra d ſponſal.preterea. ¶Exlj.vt puella nubilis dimittat ſponſum minorem.xiiij.annis 7 contrahat ne fiat deterius d deſpōſ.impu.c.ex literis.qd ē contra iura illa.j.eo.ti.de illis.7.c.a nobis. ¶Exlij.vt confirmet vel impediat ſponſalia ßm formā decreta.extra d ſpō. cū in tua. ¶Exliij.cū filijs adulteror vt alant a parēti bus .vt extra de eo q duxit in matri.cum haberet in fi. contra iura illa.xxv.q.iij.c.ij.7.q.vij.c.vnico.C.de nā.

li. autē. lz pater extra qui fi. sint legi. p venerabilez. in fi. ¶ Lxliij. dissimulando dispēsat in dispensatōe ex falsa cā obtenta vt valeat que alʒ non valeret. extra d cōsangui. 7 affi. quia circa. ¶ Lxlv. potest dissimulare dispensatiue adulterum sponte a muliere confessatuz nisi perseueret in illo. extra de diuort. ex literis. ¶ Lxlvj. potest dispensare mitius puniendo ex cā accusatorē in pbatione deficientem. ij. q. iij. paulum. 7. §. notandum. extra d calum. cum dilectu sextra de electo. statuimus i fi. li. vj. ¶ Lxlvij. in numero 7 qualitate compurgatorum. extra de symo. insinuāte. ij. q. v. omnibus. extra de pur. ca. ex tuaz. ¶ Lxlviij. cum eo q̄ p simplicitatem fecit homagiū xpter bñficium. extra de symonia. ex diligēti. ß cū directe symoniaco q̄s valeat dispēsare. dicvt supra. §. nunc oñendum. ℣. xxiij. ¶ Lxlix. dispēsat vt clericus scholaris vel peregre ꝓficiscens locet ad tēpʒ redditus beneficij. extra ne prelat. vices suas. c. fi. extra de voto. c. fi. ¶ Cl. cum homicidis 7 patricidis q̄ cōtrahunt matrimonia. extra de bis qui fil. occi. c. j. xxxiij. q. ij. seculares. 7. c. interfectorez. 7. c. in adolescētia. ¶ Clj. potest ecclesias parochiales dividere 7 vnire nisi vb eo appellet. de ꝓsensu tamen eorum quoz interest. vt ex d excess. pla. sicut vnire. alʒ non. xiij. q. j. §. sicut duo. et. x. di. c. j. vbi de hoc. arg. contra. xvj. q. j. quicūq;. ℍ. solue vt ibi no. de reli. do. constitutus. ℤ. ¶ Clij. pōt monachis dare priuilegiū de non dādis decimis. ℍ. episcopalib⁹ que consistunt in quarta de quibus loquitur decre. quia circa. 7 vide. s. ℣. lxxvj. ℤ. tam preteritī q̄ pntibus q̄ etiam futuris. extra de priui. quia. 7. c. ex ore 7. c. cum olim. xvj. q. j. pnenit. ℍ. loquit de decimis pcipiendis. ℤ. ¶ Cliij. dispēsat cum filijs patronoz occidentium vel mutilantium plat̄um q̄. s. possint i monasterijs ad honorem assumi. extra de penis in quibusdā. xxiij. q. viij. siquis membroz. 7 arg. xvij. q. iij. de pbyteroz. non tamen expēsse ß p contrariū actū admittēdo eas videlicet ad electōnem 7 alios actus. ℍ. puto q̄ p hunc finem Guil. recedere voluit ab opi. Jo. 7 seq̄cū quas vide in decre. in q̄busdam in vl. glo. 7 sup ea. ℤ. ¶ Cliij. cum criminoso publice celebrante put no. ℔m papam extra de cleri. pegri. c. j. ¶ Clv. cum excōmunicato ministrante quo ad bñficium vt extra de cle. excō. mini. postulastis. Respō. j. 7. c. ij. ℔m papam 7 do. me. q̄ hoc notauerūt. extra de tempo. ordi. dilectus. ß salua eoz reuerentia decre. postulastis non loquit in hoc casu. ß loquit quādo excōicatus bñficium recepit. vt sup ℣. xvj. Item pre. c. ij. ad hoc non facit. ¶ Clvj. pōt dispensatiue minuere ꝓnām a papa impositā. ℍ. oīno vide quod dixi. s. §. nūc oñendum. ℣. xxvij. in fi. ℤ. vt. l. di. accedens. xxxiij. q. ij. latorem. C. de epi. 7 clericī. aut. interdicimus. ¶ Clvij. ex causa pōt absoluere clericum ab eccl̄ia in qua ordinat⁹ ē. 7 eū in alia collocare. lxxiij. di. quorundam. ¶ Clviij. cum presbytero casu inevitabili homicida. vt q̄dam dicunt. qđ dic vt. s. §. iuxta ad fi. ℣. qñ aūt. ¶ Clix. ne q̄s ad tēpus teneatur ī ecclesia parochiali residere. vt i ꝓsti. Grego. x. de elec. lz canon. §. fi. li. vj. j. ℣. prior. ℍ. facit etiaz contra penam illius decre. dispensationē sup tardando sacerdotio p septenniū ℔m formam decre. cū ex eo. de ele. li. vj. ℤ. ¶ Clx. vt quis deseruiat p vicariū in eccl̄ia parochiali dignitati annexa. vt extra de pben. extirpāde. vt no. extra de eta. 7 qua. eam te. s. ℣. lx. ¶ Clxj. cum eo q̄ factus erat ineligibilis q̄z receperat elec. p abusum secularis ptātis factam. vt. s. no. ℍ. §. iuxta. b. sub ℣. sūt quoq;. ℣. xv. ℤ. extra de elec. quisquis. ¶ Clxij. in casibus qui habent. lxviij. di. q̄uis. 7. c. coz epi. ¶ Clxiij. vt corpa sanctoz trāsferant de loco ad locum. de consec. dis. j. corpa 7 relicq̄ ex causa de ecclesia extrahantur. et pōt etiam inhibere ne in ea divina celebrent. extra de iurepa. c. ij. 7 economū in ea ponere. extra de offi. ordi. nos. ℍ. adde casum quem ponit decre. antique extra-

nagan. Jo. ℤ. ¶ Generalr aūt magna ē episcoporuz potestas. nā non potest eccl̄a fieri nisi primo epūs crucē ibi figat. atriū designet. 7 primarium lapidē ponat. eadi. nemo. Jtē ipe solus 7 superiores pnt ꝓsecrare 7 reconciliare pnias solennes imponere. indulgētiaz lias concedere. de causis matrimonialib⁹ cognoscere. ordinationes facere. crisma conficere. extra de excess. pla. accedētib⁹. ℍ. ibi satis tractaui sup ℣. indulgētiaz. an electi ꝓfirmati indulgentias dare pnt. ℤ. xvj. q. j. interdicimus. extra de pe. 7 re. cum ex eo in fi. extra de consue. vel al. ꝓsuluisti. 7. c. aqua. l. di. in capite. Jtē q̄nquagesimam vel centesimā dare. extra de donat. aplice. xij. q. ij. bone. extra de his que fi. a pla. sine consen. ca. pastoral. Jtē solenniter excōicare. xj. q. iij. debēt. Jtē lras dimissorias dare aliter non valet ordinatio ab alieno episcopo facta. viij. q. ij. illud. 7. c. dilectissimi. extra de offi. archidy. vt nostrum. vbi de hoc. Jtē anulū portare extra de vi. 7 ho. cle. clerici. Jtē duos d canonicis eccl̄esie sue secum habere extra de cleri. non resi. ad audientiā. Jtē parochias limitare 7 cimiteria ordinare. xij. q. j. eccl̄ias 7 in pre. c. pastoralis. Jtē constitutōnes in suis dyo. facere. de conse. di. j. omnes basilice. xvj. q. vij. oīs. extra de ferijs. c. fi. xj. di. catholica. ℍ. iura melius facientia collegi de ap. c. fi. li. vj. sup fine vltime glo. in prin. 7 questio ibi non facit ad ꝓpositum. ℤ. ex quibus iuribus colligit q̄ oēs eccl̄ie ad eos ptinentes. Jtez generalē synodum facere. xviij. di. epūs. extra de maio. 7 obe. qđ sup. Jtē hereticos ꝓdemnare. extra de hereticis ad abolendam. §. j. 7 contra eos inqrere. eo. ti. excōicamus. §. finec hec ptās ipius amittit lz in q̄sitio alteri cōmittatur. ℍ. hoc ē expssum de hereti. p hoc. j. rū. li. vj. ℤ. Item eccl̄ias censuales facere. extra de iurepa. pterea. de censi. scientes. Jtez instituere clericos 7 destituere. extra d de fi. psby. ex tua. de insti. ex frequētib⁹. de his que fiunt a prela. sine con. ca. nouit. 7 alia plura. nam ad eos singula referūtur. vt. xxv. di. plectis. extra de offi. archipb. vt singula. ¶ Jpi quoq; in multis sunt priuilegiati. nā non incurrūt snias excōicatōis suspēsionis 7 interdicti si cut alie psone. vt extra de sent. excom. q̄ periculosum. ℍ. de excōicatione non ēxerum. vt ibi no. in glo. sed. ß vt sup ea scripsi post ℍostī. a prin. bene fuerat ibi d excōicatione ꝓpositum. ß postea sublatum. 7 hoc excusat Guil. q̄ dc̄isaz forte non vidit. ℤ. Item aliter procedit contra eos contumaces q̄ contra alios. vt in cōsti. Alex. iiij. de priuile. quia pontificali. ℍ. que habet d offi. dele. c. ij. li. vj. ℤ. Jtē ipi aliter iurant q̄ alij nec testificari cogunt extra de iur. ca. c. fi. xj. q. j. nec honore in auten. de sanctissi. episco. §. nulli. colla. ix. Item tempore generalis interdicti possunt audire divina. extra de priuile. qđ nonnullis. Item possunt sibi quez volūt eligere confessorem. vt extra de pe. 7 re. c. fi. Item non coguntur subire iudiciuz nisi imperialis iussio p̄cedat vt no. in summa azo. in ti. d epi. 7 cleri. §. qđ sit. Jtē episcopalis dignitas liberat a patria potestate. liij. distic. si seruus. 7 no. de eta. 7 qua. indecorum. Item q̄nq; priuilegia habes in lege. antiq̄. xj. q. j. quicūq;. Jtez plures testes contra eum necessarij sunt. ij. q. iiij. pful. 7. c. se. 7 i pluribus alijs sunt priuilegiati. ℍ. adde casum altaris viatici. de priuile. c. vlti. li. vj. 7 q̄ etiam religiosi familiares eoz se possunt eis in officio coaptare vt in cle. d celebra. miss. dignū. 7 adde qđ habes in clemē. de priuile. c. ij. §. j. vbi priuilegiant de celebratōne divinoz 7 benedictione populi in locis exemptis. 7 vides q̄ auctor dimisit hic priuilegia ab alijs que pnt episcopi p quod dici posset q̄ quicq̄d eis bodie licet qđ de iure veteri nō licebat potest inter priuilegia computari. per quod cadit exemplum clemē. de foro compe. cuius in eo q̄ episcopi expulsi sedere possunt in dyoce. alienis contra expulsores 7 fautores 7 interdictos 7 ī eo q̄ statur assertioni ipsoz. vt in. §. sane. Item in eo q̄ supplent negli-

gentia exemptor 7 certas ꝓuisiones faciunt contra illos ꝺ sup.ne .ꝓla.c.j.non tamē ꝺ faciūt iure suo sed auctoritate apostolica cui ꝓueniūt duo iura vetera.sexti duo.7 alia duo clementinar ibi notata sup ℣.apostolica. ¶Securitati etiam ipor multum ꝓuidet decret. siquis suadente.de penis. ¶Sed studentiby dādo meditandi materiam. Quero an bñficium decre.cū in cūctis.de elec.℣.cum ℣o.locari debuerit inter prima vel secūda questio videt expedita p id qꝺ ꝺixi post bosti. de ꝓben.de multa.sup.iij.glo.in prin.qui vocat hoc ꝓuilegiū si carens apparatu. Hosti. mihi non credit.videat in summa de elect.§.quo tpe.℣.quid si ante.et in ℣.prece.7 omnes qui asserunt hoc in episcopo spāle sa tis includūt hoc esse tale.ꝓpter hoc scripsi sup pre.glo. abbates.illi non participare.de benedicēdis loquor qr aliis non esset questio.non em oms bñdicunt vt in cle. de statu mona.attendētes.§.statuimus. 7 quod ibi no. ad hoc q᷑ non ꝓticipent facit decre.sane.de priuil.cum concor.j.glo.siue ergo expectet benedictio vt in abbate tali.siue ordo vt in archipresbytero sacerdotiur.in archidy.dyaconatus.defectus horum que necesse ē recepi non retardat vacationē prior 7 in habēte possessionē.7 quo ad abbatem satis facit.xvj.q.j.ꝓsbyteros. 7 satis scripsi sup glo.pre.ibi vide. ℣.¶In bis igitur casiby qui exꝓssi sunt in iure 7 similibus pōt indubitanter epūs dispensare et ius cōe relaxare.§ non in aliis q᷑ non sunt in iure exꝓssi ꝺm Goff.7 Guil.na. H.sup de creta.at si clerici. ℣.7 Jo.de deo. H.vbi de dispensatione eorum in prin. ℣.7 eor sequaces.cum em̄ i ꝓmissis casiby sit ei concessum videtur in aliis em̄ esse ꝓhibitū vt.ff.de his qui sui vel ali.iur.st.l.j. 7 insti.eo.§.j. Item cum epūs astrictus sit canones obseruare vt ext̄ de iurein.ego.7.c.d.optatuz.iiij.di.§.fi.xxv.q.j.hac cō sona.non debet contra eos facere.nisi expresse sibi concedatur a iure.vt extra de na.ex liber.ven.c.vnico.ex̄ ꝺ elec.ꝺudū.ij.ibi qꝺ i aliis reprobare ℣.xxij.q.v.si paulus in princ.xxv.q.j.c.j.ij.iij.iiij.7.v.minor enim nō pōt superioris legem tollere.x.di.c.j.nec de illa.sed ꝺm illaz iudicare tenetur.iiij.di.in istis. H.7 in cle.ꝺ elec.ne romani.in prin. ℣.non ergo potest episcopus dispensare ꝺm eos nisi vbi inuenitur exꝓssum q᷑ possit.ar.extra de iudi.at si clerici.extra de temp.or.dilectus.ꝺ sup.ne. prela.romana.l.di.miror.7 hoc idem tenet Innocē.iij. dicens cum dispensare posse vbi ius ei simpliciter dispēsationem concedit.vt in pre.decre.nuper. 7 extra ꝺ clerico ex.mi.c.postulasti.si autem dispēsatio ei nō conceditur a canone nūq᷑ ꝺ ispensare potest.vt dic̄ decre. dilectus.sed certe premissa obiectio impertinens esse videtur.naz dispēsando in casu non expresso in iure non ob hoc impugnat canones vel eos tollit nisi eis expresse a canonib dispensandi potestas interdiceret in casu in quo dispēsat. 7 ꝓpter boc Jo.Lau.Hu.7.B.et alij quorum dictum cōius est.dicunt q᷑ epūs dispensare potest vbicūq᷑ non ꝓhibet.ar.extra de bereti.excōicamus.§.sane.de sen.ex.nuper.7.c.a nobis.7.c.cū illor extra ꝺ de sponsalibus cum apud.xvj.q.j.sunt nonnulli.ff.qui.ex ca.ma.necnon.§.j.nam 7 apls dicit oīa mibi licent.xj.q.j.aliud.nec ob.pre.decre.at si clerici.prout ibi no. Vincen.autem dixit episcopum dispensare posse vbicūq᷑ non prohibetur.7 inuenitur q᷑q᷑ p episcopum dispensatū fuisse. In aliis autem nouis casiby papa consulendus est vt dicit 7 in illis intelligitur esse ꝓhibitum qꝺ non inuenitur concessum. extra de translat.inter.vt in pre.c.dilectus.Sed hec opinio parū discrepat a prima. ¶Sunt etiā qui dicunt non licere episcopo dispēsare regulariter in bis que ptinent ad generalem ecclesie statum.vt in pre.decre.dilectus.7 eo.tit. sane.7.xiij.di.sicut. In criminibus autem vt dicūt sp dispēsare pōt nisi ꝓhibeatur. 7 sic potest intelligi predecreta.nuper.do.me.dixit q᷑ in bis in quibus mortale peccatum est ꝺm legem diuinā sicut in furto 7 rapina. vt.xiij.q. v.penale.dispēsare nō potest. nec etiā papa vt aliqui dicit.quo minus penitentiam agat 7 restitutio fiat.extra de vsur.cum tu.7 ea.q.siquid inuenisti.et c.multi.7.q.vj.si res. In bis ℣o in quib mortale peccatum est ꝺm ius positiuū 7 est episcopis siue inferiorib⁹ pape interdicta dispensatio nullus dispēsare vel patiē tiam prestare potest nisi solus papa vel is cui specialit cōmisit.si ℣o non est interdicta tunc potest. ¶Prohibetur autē episcopus dispensare cum homicida.l.dist. miror. Item cum filijs illegitimis quo ad dignitates ꝓsonatus 7 beneficia curam habentia animar.vt j. ver. vtrū. Item cū minore.xiij.an.ad dignitates.vt.s.ver. liij. Item cū corpe viciatis.lv.di.siquis.ar. tamē cōtra extra de cor.vicia.significauit. H.ibi spōte se abscinderat.vide tamen quod ibi no.in vlti.glo. 7 quod sup ea scripsi. ℣. Item cū bigamis 7 viduaruz maritis.extra de biga.c.j.xxxiij.di.lector.s.§.iuxta.℣.contrahitur. Item cum eo qui duas vxores defacto duxit. vel q᷑ secundas nup.defacto contraxit.eo.ti.nuper. Item cum ꝓsbytero secundas nup.benedicente.vt extra de secundis nup.c.j. Item cū faciente duellum exquo mors vel membri debilitas est secuta. 7 cū eo q᷑ facit duelluz tale fieri.vt.s.℣.ix. Item cum eo qui de iniusta excōicatōe ꝙqueri in iudicio seculari.xxj.q.vlti.c.pe. Item cū symoniaco in ordine.vt.s.§.nunc ostendendum.℣.xxij. Item cum infamibus.ij.q.ij.§.hinc colligit.vbi ꝺ hoc et.§.notandum . Item vt quis in vna ecclesia habeat duas ꝓben.extra de concess.ꝓben.literas. H.vel q᷑ q᷑s sit triplex in certa ecclesia.quod dic vt de consue.c.j.li. vj.vel q᷑ monachus habeat administratōnem vel officium alterius monasterij vt i ꝓprio plures ꝓoratus vel curatas ecclesias.quod dic vt de ꝓben.cum singula.li.vj. ℣. Item cum penitus illiteratis vt clerici fiāt 7 cum solenniter penitentibus.s.℣.xxvij.7 se. Item cū seruis 7 obligatis certis conditionib⁹.vt.l.di.non confidat.liij.di.p totum. Itez cū obligatis ad rōcinia prestanda.extra de ob.ad rō.c.vnico. ꝺuata tamen distinctione que ibi no. Itez q᷑ sine aliquo tpis interuallo q᷑s ordines maiores assumat.vt in pre.c.non confidat.secus de minoribus.vt extra ꝺ tem.or.de eo. Itē in bis q᷑ sunt maiora adulterio.extra de iudicijs at si clerici.§.ꝺ adulterijs. Item non potest mitigare vel dispēsare canones penam depositionis vel suspensionis in enormibus criminibus inducentes.l.distin.miror.xij.q.ij.ꝺ viro.extra de accusa.inquisitionis. Rñ.j. de quib no.ex̄ de elec.nihil.7 in repertorio sub ti.de penis in Rubrica casus totius iuris in quibus ꝓmo.depo. ¶Item nec in criminibus in quibus post peractam penitentiaz impeditur executio officij que enumerātur supra.§.j.iuxta ℣.sunt quoq᷑ nisi forte inueniatur ei exꝓsse ꝓmissum vt in pre.decre.at si clerici.tales em̄ quantumcūq᷑ peniteant regulariter pristino statui restitui nequeant nisi cum eis per sedem apostolicam fuerit dispēsatuz. extra de tem.or.c.fi.xxxv.di.primū.xlviij.di.quoniam l.distinc.illud.7.c.miror.j.q.vij. siquis omnem.vj.q.j. q᷑ crimen. Item non crismat seu confirmat nisi pueros sue iurisdi.extra de reli.do.c.j. Item ꝓhibetur dispensare cum non ordinato ministrante vt ad ordines superiores ascendat.vt supra ℣.xviij. Item non dispensat vt aliq᷑s vna 7 eadē die plures ordines sacros reciat.§ si susceperit ab alio non ꝓhibet dispensare cuz illo ꝓhibet 7 dispēsare cū ordinatore 7 ordinato extra tempora statuta que dic vt supra.§.nūc ostenduz.et lij.7 ℣.liij.7 cū illo q᷑ extra quatuor tpa et alꝭ illicite ordinatus est 7 ante dispensationem obtentam ministrat ar.liij.di.sollicitudo.7 ar.extra de sacra.non ite.c.j. Alij dicunt q᷑ epūs potest dispensare cū tali.ix.q.ij. Lugd. extra de tempo.or.consultationi.nisi interdicta esset ei ab homine executio vel ab eo suspensus esset et postea

celebraret.ar.eo.ti.c.cum qdam.7.c.litteras.7.c.dilectus in fi.s.§.iuxta post ℞.nunqd ergo.ibi quidã tam dicunt q. Item vbi papa vel alius ꝺ ipsius mandato aliquem suspẽdit nullus contra ipsius sentẽtiam põt dispẽsare vel eam relaxare distic.xxj.inferior.extra de maio.7 obe.cum inferior.ar.contra.s.℞.clvj.H.ibi remiss.dedi.p quam soluit hoc contrariũ.Z. Item non dispensat cum ordinato sine dispensatione q canonicum habebat impedimẽtuz.lxxxj.di.siquis sine examinatione. Item cuz religioso vel plebano leges vl' physicam audiente.s.§.nũc oñdendum.℞.lxxxvj. Itẽ vt vni ecclie duo equaliter ꝑsunt.xxj.q.ij.c.penulti.quia hec res monstruosa eẽt.extra de offi.ordi.qr̃ plerisqz Item cum suspenso in concilio ꝓpter inordinatã collationem bñficioꝝ. in quo casu solus papa 7 quatuor principales patriarche dispẽsant vt extra de pbẽ. gravem in fi. Itez generaliter non dispensat in his que sedi apo. in priuilegium specialiter reseruant' in quib' sol' papa dispẽsat vt extra de consang.7 affi.non dz.et.c. qꝺ dilectio.xxxv.q.iij.qꝺ scripsi que no.in prin.§.nũc oñdendum.nec in bis in quib' papa dispensare ñ potest que no.j.§.nũc breuiter. ¶ Verũ vt tanta opinionum diuersitas ad concordiam reuocet' qm̃ pmptuz ẽ iura iuribꝫ concordare.C.de inoffi.do.l.vnica.7 arg. extra ꝺ resti.spol'.literas.7.xxix.di.p totum.7 extra de decimis.c.j.dici põt q in adulterio 7 in his que sũt illo minora potest semp episcopus dispensare nisi exps se phibitũ inueniat vt in p.decre.at si clerici.§.ꝺ adulteriꝫ.Et sic ꝓt itelligi opi.Jo.7 suoꝝ seqcium.7 iura p pte illa inducta.in maioribꝫ ℞o adulterio nũqz dispẽsare potest: nisi vbi inuenit' expsse concessum. vt.s.§. dispẽsatio.℞.scias.7 sic potest locũ habere opi.Hoff. Vincen.7 pape 7 aliorum.7 hoc puto simplr ee verũ 7 aperte ꝓbatur de pe.di.vj.c.j.in fi.vbi dicitur pontifex non cogit' suos sacerdotes semp abstinẽre: nec mox restituere nisi statutũ fuerit a romano pontifice.vl' dici potest non licere eꝯ ꝺispensare in faciendo vt videlicet aliquid faciat contra canones nisi vbi hoc ei a iure pmittit'.vt in prin.decre.dilectus.extra de consti. c.j.7 nisi contraria ꝯsuetudine 7 ꝑscripta sit eis derogatum.vt extra de consuetu.c.fi.iiij.di.§.leges.xj.q.j. qcũqz.7.§.se.ꝯsuetudo cm̃ facit dispensatõnez valere que alꝫ non valeret.ar.extra de cele.miss.pnicios̃ cũ suis concor.7 ar.extra de transac.c.fi.7.j.§.sunt quoqz ℞.ij.7 sic intelligi potest opi.Hoff.7 pape 7 sequaciuz suoꝝ.sup eo autẽ quod iam factum ẽ dispensare põt vt toleret' nisi ꝓhibeatur.vt in prin.decre.nup. argu. ad hoc.xxij.q.v.hoc videt'.7 sic potest locum habere opi.Jo.7 Vin.7 idez est in his q̃ omissa sũt vt exꝺ sa. vnc.c.vnico.7 ꝺ sacris.nõ ite.c.j.7.ij.potest 7 aliter distingui ꝑm magistrum.p.de sampso.quondam nostrũ canonicũ narbon̄.nam refert an episcopus velit dispẽsare contra canones qui non inducunt irregularitatẽ an ℞o contra alios qui eam inducunt. In primo casu dicit hoc sibi non licere. verbi gratia canones ꝓhibẽt aliquem vna die ad plures sacros ordines promoueri.7 hoc non est propter irregularitatem sed vt tẽporum interstitia a canonibus diffinita seruentur.i hoc enim casu episcopus dispẽsare non potest.cum huius modi dispensatio ei a canone minime sit permissa. vt in.c.dilectus. Item prohibetur episcopus de ecclesia ad ecclesiam transire sine licentia domini pape.7 hoc non est propter irregularitatem.sed quia domin' papa hoc sibi in speciale priuilegium reseruauit vt extra de transla.c.j. Unde in hoc casu archiepus cũ suffraganeo dispensare non põt.vt ibi te eo.titu.inter coroalia.nec etiam legatus.vt extra de offi.leg. quod translatõem.§ contra hoc facit.nam ꝓhibitum ẽ bñficium cũ cura ꝯferri patienti ꝺefectũ in etate vel in ordinibꝫ.§ si fiat nulla sequit' ex hoc irregularitas 7 tam põt p eꝯm dispensari.vt extra de eta.7 qua.indecoꝝ 7.c.ꝓterea.H.vide.s.℞.liij.Z. Si aũt velit epus dispensare contra canones qui irregularitatẽ inducunt dicit sꝫdistinguendum ee.nã aut irregularitas puenit ex ꝺefectu aut ex ꝺelicto. Si puenit ex ꝺefectu vt quia contraxit ꝙs cum vidua vel corrupta vel habuit duas vxores vel alꝫ effectus est bigamus tunc vt dicit episcopus dispẽsare non potest.vt extra de biga. sup eo.7.c.nup.sed contra nam dispensat qñqz cũ mutilato extra de cor.vicia.c.j.7 cum patiente ꝺefectũ in ordinibus.extra de eta.7 qua.tuam.7 tñ hec est irregularitas ꝓuiens ex ꝺefectu.lj.di.in aliquo.si ℞o pueniat ex ꝺelicto itez sꝫdistinguit' quia aut ex ꝓprio aut ex alieno. si ex ꝓprio potest vt dicit epus dispensare in adulterio.7 in alijs que sunt minora.vt in prin. decret. at si clerici.non autem in maioribꝫ nisi vbi hoc inuenitur exp̃ssum.vt supra.quia exquo concedit' de minoribus negatur per consequẽs de maioribus.xxv.dist. qualis.extra de ꝑsump.nonne.de transla.c.ij.§.sed neqz.℞.7 qꝺ non est.§ certe quãdoqz potest in maioribꝫ quandoqz ꝓhibetur in minoribꝫ. Si autem ex alieno tunc vt dicit epus potest dispensare in maioribus criminibꝫ qz̃ sit adulterium.vt patet in crimine symonie. j.q.v.c.j.7 fi.quod est magis adulterio.vt extra de symo.tanta.7.c.lz beli.7.c.p tuas.si enim aliquis tuꝰ amicus te ignorante ꝓ pecuniam tibi bñficium acqrit vel te ad ordies presentat põt episcopus post tuã liberã resignatõem tecum dispensare qñis in dignitate talr acquisita dispensare non possit.vt.j.q.v.c.j.7 fi. extra de elec.c.pen.§ contra qr filius ꝑsbyteri ob delictum patris non suũ punitur.lvj.di.nasci.7 tamẽ cuz tali non dispensat episcopus.vt extra de fi.presbyt.c. fi.7.c.j. ¶ Sed queritur ꝑm eum quare epꝰ dispẽsat contra canones irregularitatem inducentes 7 non cõtra alios cum potius videatur contrarium esse dicendum: Rñdeo in canonibꝫ irregularitatem inducentibus ideo episcopus dispensat.quia tempore dispẽsationis cessat causa constitutionis.criminosus em̃ non prohibetur ꝓmoueri nisi ꝓpter crimen quod commisit.sed cã huius constitutionis cessat post penitẽtiam ab eo pactam.vt.l.di.ferrum.7.c.dño sancto.ibi age penitentiam.7 prima opera fac de pe.di.j.miror autẽ Vñ merito põt epus dispensare.ꝺa cessante cã cessat ꝯstitutio.vt.ix.q.j.ordinationes. vbi dicitur qꝫuis autem miscdie intuitu magnaqz necessitate cogẽte hanc in sacris ordinibꝫ dispensatõnem ꝯstituerimus. nullũ tñ ꝓiudicium sacris canonibꝫ fieri volumus § obtineant ꝓprium robur.7 cessante necessitate illud qꝺ qz cesset quod factum est ꝓ necessitate.ad idem extra ꝺ apparet cum cessante.j.q.vij.quod ꝓ remedio.§ in canonibus qui non inducunt irregularitatẽ nũqz potest ratio cõstitutionis cessare.7 ideo nec constitutio cessare põt. vt.j.q.vij.7 si illa.nunqz enim cessare potest causa illa q̃ ꝓhibet epm̃ trãsferri sine licẽtia pape. qr illa ẽ spãle ꝓuilegiũ aplice sedis vt dixi priuilegia ei sp durant vt.xxv.q.ij.c.j.7.ij.xj.q.j.quecũqz. ¶ Sed nũquid cũ clerico contemnato potest eps dispẽsare.de boc.§. nũc oñdendũ.℞.nono. Sz cũ eps dispẽset circa etate 7 ordines 7 circa filios sacerdotũ quo ad ordines.7 circa corpe viciatos.7 in adulterio 7 in minoribꝫ criminibus 7 in pluribꝫ alijs vt supra patet quare non eodem mõ dispẽsat cũ ꝺefectũ patientibꝫ: Rñdeo qꝺa crimina ꝓ pnam abolent'.vt.ij.q.iij.§.hinc colligit'.irregularitas ℞o non tollit'.vt.xxvj.di.acutius.7.c.deinde.itẽ irregularitas ex ꝺelicto ꝓueniens ex accidenti est. sed proueniẽs ex vicio originis est naturalis.ad hoc instit. de iur.na.gen.7 ci.§.sed naturalis.ꝑm Hoffre.H.nõ est verum q Hoff.sic formauerit questionez.§ erat eꝰ questio quare in criminibus dispẽsabat 7 nõ i ꝺefectu natalii quã no.ꝓ eum de fi.ꝑsbyt.c. fi. vide in summa

ipius ti. ver. ne. vt sic eam posui. eo. tit. c. j. li. vj. ij. Rñ. in glo. ij. Z. ¶Sed pone clericus accusatus probato crimine contra ipsum ante sententie prolationem probat se de illo crimine penitentiam egisse. z ideo petit secum p epum dispensari. queritur vtrum episcopus accusatore inuito secum poterit dispensare. de hoc infra de aboli. z pur. §. j. ver. ß cum. H. z vide quod dixi de iudic. at si clerici. super ver. potest. cum sua remiß. Z. nunquid cum accusatore deficiente in probatione poterit epus dispensare? Rñde non quia ille non egit penitentiam de calumnia que contra ipm presumitur vt dixi. vnde secum dispensare non debet. xxiij. q. ij. legatur. extra de iudic. at si clerici. ad fi. a contrario sensu. ß secus est in accusato probante penitentiam se egisse. vt dixi. argu. bonñ. l. di. si quis diaconus. claudicare ergo videtur hic iudicium contra iura. extra de excep. cū inter. ß non est ita vt dixi z iunge hic quod no. j. §. postremo. ver. hoc etiam nota. ¶Sed nunquid potest epus vel legatus de latere cum excōmunicato vl interdicto celebrante dispensare. videtur q sic. si monitus velit abstinere. vt. xj. q. iij. de illis. extra de cleri. excōmu. minist. clerici. ibi em non retinet papa sibi specialiter dispensationē. H. oīno vide qd scripsi sup prima glo. vbi etiā inuenies qd seruet circa legatos. Z. Preterea legatus gerit vices dñi pape. vt supra. §. nūc ostendendum. ver. legatus igit. z absoluit excōicatos quor absolutio sedi apostolice reseruat. vt. s. §. nunc dicamus ver. circa. ß dic q nec epūs nec legatus nec etiam synodus dispensare potest cum excommunicato maiori ex communicatione. vel cum suspenso seu interdicto celebrante sciēter. xj. q. iij. si quis epūs damnat. z. c. seqn ti. z. c. placuit. extra de cle. ex. minist. illud. extra de eo q̄ fur. or. susce. c. j. z. ij. q. v. que de cā. ß solus papa in hoc dispensat. vt extra de sen. excommu. cum medicinalis. §. fi. z de re iudica. cum eterni. lib. vj. talis em irregularis est. z ab officio z beneficio remouendus. vt extra de cleri. excom. mini. latores. z fere p totum. z dixi. s. §. iuxta. ver. Item nota q suspēsus. z seq. si autem probabiliter ignorauerit se excōmunicatū vel suspensuz nullam incurrit irregularitatē celebrando. extra de cleř. ex commu. minist. apostolice. potest tamē epūs dispensare quo ad penitētiam imponēdam cum excōmunicato ul suspēso mīstrante ivt in predic. c. de illis. fuerunt autez qui dixerunt q in omni excōicatione d qua potest epūs absoluere. potest etiam dispēsare si taliter excōmunicatus celebrauerit vel ordines recepit. ar. extra de offi. del. ptera. quod indignum ē recitatione. ¶Utr aūt cum illegitimis valeat epūs dispensare dubitari cōsueuit. H. tene quod habes de fil. presb. c. j. li. vj. Z. Super quo dicunt qdā solū papā posse dispēsare cum illis. nec inueni q epūs dispenset cum eis. vt. s. §. probabet aūt ibi. Itē cū filijs illegitimis. tu §o dic q aut illegitimus religionē ingredit. aut in seculo remanet. si religionē ingredit. tuc de iure cōi sine dispēsatione aliq̄ potest ad ordines promoueri vt extra de fil. presb. c. j. cum suis concor. ad honores §o promoueri sine dispensatione nō potest. vt in eo. c. ibi. plationes §o Z. z eo. tit. c. fi. z vbi necessitas imminet potest suus platus dispēsare cum illo quo ad dignitates. psonatus z bñficia cū cura z quo ad ordines sacros ꝑm do. me. et argu. extra de aposta. ex lrarum. extra de penis. i quibusdam. ad fi. in aut. colla. j. de monachis. in prin. ipe idez tamen nō. extra. e. c. fi. q̄ quo ad pmissa tria nō prodest ingressus religionis vt epūs valeat dispensare. vt eo. ti. c. j. si vero remanet in seculo epūs potest cum eo dispēsare ex magna cā vt promoueatur ad sacros ordines. arg. extra eo. c. veniēs. z. c. proposuit. z ad bñficia minora simplicia. argu. eo. ti. cum decorem. z. c. ad abolēdam. quo ad plationes autem z dignitates z psonatus z alia bñficia curam animaz habētia solus papa pōt dispēsare cuz eo. extra de fil. presb. c. fi. vbi prohibetur epo dispē sare in psonatibus z dignitatibus et alijs bñficijs cum cura. Uñ p consequēs videt cōcedere de ordinibus z simplicibus bñficijs. quia quod de vno negatur d alio concessum esse videt. xxv. dist. qualis. ff. de iudic. cum ptor. extra de psump. nonne. q. autē solus papa dispē sat in pdictis. pbatur eo. ti. ex tua. z. c. ad abolēdaz. z. c. pe. ß videt q nec quo ad ordines nec etiaz quo ad simplicia bñficia possit cum tali epūs dispēsare. vt eo. tit. c. j. ß ibi ius cōmune statuit dispensatio tamē nō negatur. Itē contra eo. ti. lras. vbi papa cum tali dispensat in clericatu. ß dic q licet ipe dispenset ꝓpter hoc alios dispensare non vetat vel negat. vel expone ibi pmitti mus. i. pmissum esse declaramus. q si forte epūs dispēsatiue illum ordinauerit tenet ei bñficium assignare. vt in p. c. veniēs. z. c. proposuit. z si assignauerit nō potest illi auferre. vt extra de cler. coniu. diuersis. ad fi. et dixerunt quidam q epūs dispēsat cum illegitimo. z si ī seculo remanet quo ad minores ordines z simplicia bñficia ex meritoruz ꝓrogatiua. vt. l. di. c. fi. si autē trāsit ad religionē dispensat cum eo quo ad ordines sacros similiter ex meritoruz ꝓrogatiua vt ibi. tu dic q immo ipo iure dispēsatur. vt eo. titu. c. j. z etiam quo ad bñficia cū cura. ß hoc ex necessitate. H. vide. j. §. sunt quo q̄. v. viij. Z. ¶Sed cum epūs dispenset cum adultero z minus criminoso. vt extra de iudi. at si. quare non dispēsat cum illegitime nato? Rñ. in odio parentū ꝑm Goff. H. vide quod no. de fil. pb. c. ij. lib. vj. in. iij. glo. Z. tu dic vt. s. §. si cuz epūs. ¶Curia §o ro. tenet q nullus pter papam pōt dispensare cum illegitimo seculari quo ad curaz z quo ad ordinē sacrum. Itē cum nato de religioso vel de adultero vel incestuoso coitu. sedes apostolica non facili dispēsat nisi ad religionē transeat. argu. extra de ser. non or. consuluit. z facili di spensat cum nato ex soluta q̄ cum nato ex coniugato z soluta. vel econuerso. quo ad epatum autē indubitatum ē. quia nullus pter papam dispēsare cum illegitimo potest. vt extra de elec. innotuit. nā si sibi reseruat dispēsationē in dignitatibus z psonatibus multofortius in epatu. ¶Quid si electus in epm tacuit huncvl alium defectum z confirmatus ē. postea §o dispēsatur cum eo? Rñ. notat papa in p. c. innotuit. z extra de renun. nisi. §. psone tenere quod factum est. vt in. §. psone. dum tamē is qui dispensat potestatē habuerit conferēdi dignitatē illam in qua dispēsat sicut papa. secꝰ si non habuerit. Alij dicunt q siue is qui dispēsat habeat potestatē cōferēdi bñficiū ī quo dispēsat. siue nō licite tenet ex quo dispēsatum ē. si ille tñ pbatē habz dispēsandi z sic dispēsatio quod de iure nō tenet validū facit. z accedit extra de cor. vicia. exposuisti. nec electores nec confirmator resilire possunt si is qui potest dispēsare velit. ar. extra de elec. cū inter canonicos. in fi. z de postu. pla. bone. ij. §. fi. z ar. extra de. pbat. p tuas. §. penul. in fi. z. j. §. penul. §. nō ē. ß si duo sunt electi nō potest cum vno in alterius preiudicium epūs dispensare nec poterit electionē que nulla ē reddere validam. pro ut nō. ꝑm papā. extra d elec. dudū. j. H. vide qd ibi dixi super glo. talis electio. z in remiss. ibi datis. in fi. Z. ¶Ceterum, phibet illegitimus. H. z etiā legitimus. d fil. pb. by. ad extirpādas. Z. succedere patri suo immediate in bñficio paterno. tamen archiepi et epi in hoc dispēsare possunt ꝑm fratrē Ray. de pena furti. H. i summa. de fil. pb. by. in. j. colum. Z. extra. eo. extua. vbi rñdet ad psultationē. vñ patet q loq̄ntꝰ de iure cōmuni. Goff. tamē cōtra. ar. p eo. e. ti. veniēs. quia hoc ē cōtra apostolū. vt eo. ti. ex transmissa. in fi. viij. q. j. aplica H. opiniones plene vide nōtas de fil. pb. c. j. lib. vj. j. Rñ. in fi. Z. tenet etiam do. me. q in hoc legatꝰ sedis ap. dispēsare nō pōt. vt. e. ti. dilectus. qd dicit ber. vere nisi sit legatꝰ de latere car. q ille hoc bñ pōt ꝑm euz

quod nō puto. quia hec est prohibitio concilij generalis. vt eo. ti. ad abolendā. Contra quod legatus tangere non debet. vt. s. §. nūc tractemus. ℣. de illo. ℍ. illō idē dixit. ℬ. z eadē rōne. vt patet in p̄. decre. dilectus. in fi. scōe glo. ß excusat Guil. quia nō vidit finē illum qui fuit additio. z vide quod dicā. j. §. pri. sup̄ secūdo ℣. ℤ. Et nō q̄ dispēsatōes sup̄ nālibus vel irregularitatib⁹ p̄m curie vsū p̄mittunt dioceſanis. ¶ Sed q̄s dispēsat in symonia vel in iuramento. ꝺ hoc supra. §. nūc ostendendū. ℣. xxiij. z ℣. xxiiij. ¶ De dispēsatione in homicidio nō. supra. §. iuxta. ℣. qn̄ z p̄ quē iūge hic quod nō. j. §. postremo.

¶ Onsequenter aliqua de dispensationibus legatorū apostolice sedis dicenda sunt. super quo sciendū est q̄ quicquid potest circa dispensationes epōs vel archiepōs vel primas seu patriarcha. ℍ. cum hoc idem dixisset supra. §. nunc ostendendū. in vlti. colū. statim hic tempauit in ℣. quod autem dixi. ℤ. vel quilibet alius ordinarius. hoc totū potest legatus de latere car. quia ipe ordinarius est in prouincia sibi decreta. vtpote ī ea vices dn̄i pape gerens. z plenissimaꝫ z maiorē omnib⁹ post principē habet in ea potestatē. vt sup̄. §. nūc ostendendū. ℣. legatus igit. Vñ quecūq; sup̄ vel. j. de ptāte eorum vel aliorū ordinariorū in dispēsando scripta sunt hic repetita intelligant. ¶ Itez legatus de latere cardinalis dispēsare pōt in omnibus vt dicunt quidā illis dumtaxat exceptis que sunt summo pontifici reseruata in quib⁹ manū apponere nō attētet. vt extra de offi. leg. qꝺ translat. z arg. extra de consan. z affi. quod dilectio. de transla. c. fi. que aūt sunt illa nō. s. in pre. §. nunc ostendendū. illa em̄ ita inherent ossib⁹ summi pōtificis q̄ in generali legatione nō transeūt. vt in pre. de cre. q̄ trāslationē. legatus aūt alius q̄; de latere nō potest in dispensando nisi inq̄tum ius vel priuileginꝫ ei concedit. extra de off. le. excōicat. de priuil. porro. xxv. q. ij. seruatus. ¶ Legatus ergo dispensare nō potest vt nouitius vel homo alterius pfessionis fiat abbas. vt extra de elec. officij. argu. tamen contra. eo. ti. cum monasteriū. Alij dicūt q̄ legatus cardi. potest ex cā dispēsare vt homo alteri⁹ pfessionis eligat. ar. extra de trāsla. c. fi. cum hec dispensatio nō sit specialiter sedi ap. reseruata. ar. extra de offi. le. quod trāsla. de sen. ex. nup. nec ob. pre. c. officij. qr p̄m eos legatus ibi nō dispēsauit. ß electionē confirmauit z male. quia cassanda erat ꝓpter cās que ibi cōtinent. ℍ. ista opi. fuit Lōpo. vt scripsi in decre. officij. sup̄ ℣. potuit hodie p̄ cle. de elec. c. j. nō videt hoc licere etiā legato de latere arguēdo. vt no. s. §. pri. in fi. z. j. ij. ℣. s. q̄ illud. c. fuit cōci. vien. z cōtra concilia legati etiam de latere non dispensant. de p̄bē. dilectus. j. de fi. p̄s by. c. pe. z vlt. dispensabit ergo sol⁹ papa. vt ibi nō. in glo. nō. pbibet. p bis facit lex. ij. ¶. ꝺ offi. p̄. vbis. ℤ. de hoc supra. §. nunc de eorum. ℣. lij. ¶ Itē nō dispensat cum illegitimis. vt extra de fil. pres by. dilectus. nisi. put in eō dictum est sup̄. §. pri. ℣. vtz. z se. nec cum irregularibus. vt videt extra de offi. dele. c. fi. §. fi. p̄. j. ℣. generaliter. ¶ Et generaliter dico q̄ legatus quicunq; ex sue legationis officio nō potest contra aliquod generale cōciliū dispēsare. vt supra. §. nūc tractemus. ver. de illo. Item non dispensat in prohibito consanguinitatis gradu. vt in pre. §. nunc ostendendū. ℣. lxv. Itē nec in etate quo ad epatum ß quo ad minores ordines sic. vt supra. §. pri. ℣. liij. ¶ Pōt autē dispēsatiue cōfirmare elec. illius qui de apostasia redijt. vt supra. §. supest. ℣. electōem quoq;. ¶ Itē dispēsat p̄m. ℬ. vt illegitimus patri suo immediate ī eodem bñficio succedat. supra. §. pri. ad fi. alij ꝓtra. Itez dispēsat etiam de latere legatus cum p̄sbytero plures concubinas habēte quo ad ordinis executōez. vt extra de biga. q̄a circa. Itē legatus de latere videt q̄ possit generaliter dispensare z penas mitigare vbicūq; nō. p̄ hibet. vt extra de transla. c. fi. ad fi. ¶ Itē dispensat q̄ regularis canonicus teneat plebanatū. vt extra de stat. mo. quod dei. bene tamen potest talis sine dispensatione in ep̄m eligi. put ibi no. p̄m papam. ℍ. z pz ꝺ elec. c. nullus. in fi. li. vj. ℤ. Dispensat contra confirmatio nē apostolice sedis. vt supra. §. nunc tractemus. ℣. ß si legatus. ¶ Que autem legato ex officio legationis cō petant nō. sup̄. §. supest. ¶ Generaliter autē tenendū est q̄ in generali legationis mandato trāsit dispensandi ptās. ℍ. quo ad sibi p̄missa. z hoc soluit contraria. ℤ. ar. ij. q. v. qua de cā. extra de transla. c. fi. extra ꝺ biga. nup. z in premissis concor. argu. tamen contra extra de off. le. quod transla. de fi. pre. c. p. dispensatio em̄ instar habet restitutionis in inte. arg. xj. q. iij. si quis epūs damnatus que nō transit in generali mandato. vt. ff. de minor. illud. extra de in inte. resti. coram. ß dic q̄ omnia potest que nō sunt specialiter summo pontifici reseruata. quod dic vt supra. §. nūc ostendendū. ℣. legatus igit. ¶ Quid si legatus de latere absoluit ab excōmunicatione aliquē siue de sua p̄uincia siue aliunde venientē. nūquid poterit cū eo iure legatōis sup̄ irregularitate contracta. q̄a sicut legatus diuina celebrant dispensare nō puto. vt supra. §. pr. ℣. ß nunq̄d. z sup̄. §. nūc dicamus. ℣. sane an tūc. ¶ Sed nunq̄d legat⁹ est specialiter indultū est vt cum hmōi irregularib⁹ ex officio legationis sibi cōmisse valeat dispēsare poterit ciū scholaribus vel alijs alienigenis intra illaꝫ ad tempus degentibus dispensare: Rn̄. non. quoniaꝫ dispensatio stricte interp̄etanda est z intelligenda solum de indigenis z ibi intitulatis. ℍ. vel quasi intitulatis. vt sunt soci⁹ p̄riorum regulariū. z sic non obstat fini huius ℣. siculi decre. cū nullus. in fi. de temp. ord. li. vj. ℤ. z illic ꝑpetuo moraturis. ℍ. facit. ff. de pig. l. debitor. z corr. ad idē vide. j. de compe. iudi. adi. §. j. sup̄ ℣. quid si quis. ℤ. fieri em̄ posset fraus vt cum vndecūq; venientibus dispensaret. ß nec potest tales ordinare. ¶ Cetrum cū solus papa possit dispensare in iuramento. vt in pre. §. nūc ostendendū. ℣. xxiiij. sup̄fluo queritur vtrū legatus possit alicui prelato ex officio legationis dare licentiā alienandi de bonis eccl'ie sue contra ꝓprium iuramentū super rebus eccl'ie non alienandis p̄stitutum romano pontifice inconsulto. vt extra de rebus eccle. alie. vel non. vt super z de feu. c. ij. Idem etiam iuris ē in concedendo licentiam aliquas res eccl'iasticas cum alijs permutandi. quia ꝓmutatio alienatio est. extra ꝺ rebus eccle. non ali. nulli liceat. argu. tñ contra. e. ti. c. j. ℍ. ibi nō fuerat iuratū pape. vt supra. nil ergo impediebat ep̄m dare licentiā ꝓmutandi. z sic nec legatum. vt in fi. huius. §. Scias autē falsum esse. quidā dixerūt tale iuramentū intelligi solum de alienatione illicita sup̄ per quo vide qꝺ scripsi de ec. edi. c. vlt. ℤ. ¶ Quid si aliquis p̄ior vel abbas iuranit nō alienare sine consensu dioceſ. epi vel alicuius abbatis infra legationē cōstituti: Rn̄. legatus licentiam hmōi dare poterit q̄ ordinarius est. quicquid em̄ potest quilibet ordinari⁹ siue legationis z ipe hoc potest in p̄. ℣. legatus igit. Quidam tamen dicunt contra cū em̄ iurauerit non alienare inconsulto ep̄o illo vel abbate nullus illis exceptis vt papa illū a tali absoluere poterit iuramento. ar. extra de vsur. consuluit. extra de iureiur. eam te. in p̄in. ß primus dictuꝫ verius est. nam legati auctoritas in hoc iuramento intelligit excepta. extra de iureiurā. venientes. potius em̄ ad ep̄m vel abbatem concedere huiusmodi licentiā ptinet rōne ptātis vel officij sui q̄; ratione psone. vnde legatus hoc poterit qui pōt q̄cq̄d ille potest. vt dixi. secus si ratiōe sue discretionis vel amicicie vel intuitu psone illius sic iuratum esset. argu. extra de offi. dele. c. fi. §. fi. extra de testa. requisisti. et sup̄. §. nūc

ostendendum.ver.xxiiij.in fine. ¶Sed quid si aliquis abbas in tuscia iurauit non alienare sine licentia abbatis montis cassini in apulia cui subest. nunquid is qui est legatus in tuscia poterit dispensare cum illo in tali iuramento: dic q̄ non. cum abbas montis cassini non sit de sua legatione. ⁊ ideo non potest vti eius potestate. vbi autē nullū iuramentū prestitum est bene potest legatus ex cā concedere licentiaz alienandi vel permutandi possessiones infra metas sue legationis positas etiam si ille plat⁹ subsit alteri extra eius legatōez morāti. ar. extra de reli. do. c. ij. xj. q. j. expientie. extra d̄ foro compe. sane. ⁊ c. fi.

Hunc breuiter dicendum est de dispensatione domini pape. sup quo notandum est q̄ sunt certi casus i quibus dispensare non potest. quibus exceptis per consequens omnia alia in eius arbitrio relinquunt. argu. extra de transla. inter corporalia. xxv. di. qualis. ff. de in di. cum pretor. ⁊ in omnibus ratōe duce dispensare potest ⁊ debet. l. di. domino sancto. ⁊ c. ponderet. ⁊ c. considerandum. ⁊ c. fidelior. lvj. di. quia simpliciter. extra de renun. nisi cum pridem. ⁊ de iure potest supra ius dispensare. vt extra de concess. preben. ꝓposuit. miseratione apostolice sedis veniam solet p̄stare correctis. vt xj. q. iij. de illis. qz ipe assumptus est in plenitudinē potestatis. nec legib⁹ ē astrictus. ij. q. vj. de certo. extra de vsu pallij. ad honorē. vt. s. §. nūc ostendendū. ℣. xlvj. ⁊ in eo. §. inuenies ea in quibus ei soli liceat dispensare sup hoc tamē dicunt quidam q̄ papa dispensare p̄t in omni casu etiā contra apostolū cū teneat locū beati Petri. H. qui fuit maior Paulo sa. lxx. di. in illis. ī fine. j. remittam. Z. ⁊ sit vicarius Jesu christi. vt in p̄. §. nūc ostendendū. ℣. lxxvj. ⁊ possit d̄ iure supra ius dispensare. nec legibus astringat vt dixi. quia non habet imperiū par in parem. vt extra de elect. innotuit. ff. de arbi. nam magistratus. exceptis tamen articulis fidei. vt. xl. di. c. j. ix. q. iij. aliorum. ⁊ hoc videt papa sentire. extra de renun. post translat. in fi. H. ponēdo ibi vltimā glo. b. que fuit etiam Jo. Z. Alij dicunt q̄ nec cōtra apostolū. nec contra ius diuinū. nec contra euangelium. nec contra quatuor concilia principalia dispēsare potest. xxv. q. j. sunt quidā. extra de resti. spol. literas xcv. dis. olim. p̄dicta em. iiij. concilia ita venerat ecclia sicut ⁊ quatuor euangelia. In quibus doctrina fidei ē expressa. xv. di. sicut. ⁊ c. se. ⁊ in pre. c. post translationē Ren. j. ⁊ in fi. In bis autem que ad eum spectant q̄ enumerant in pre. §. nunc ostendendū dispēsare potest p̄ ut sibi placet. ⁊ hec obtinet in expressis dispensatōibus nam tacite semp dispensat. cum omnia vindicare non possit. vt. vj. q. j. si omnia. vnde ipe dicit volumus exagerare. quod factū est ne cogant vindicare quod dignū est. lxxiiij. di. vbi ista didicisti. xxiij. q. ij. sane. q̄ sup Richar. ij. q. j. multi. ⁊ alibi q̄ dimittimus volentes precipimus. quia malas voluntates hominū ad plenū prohibere nō possumus. xxx. q. j. hac ratione. multa em̄ per patiam tolerant ⁊c. vt extra de preben. cum iamdudū ¶Hec autē sunt in quibus papa dispensare nō potest ¶Primo contra apostolum vt bigamus fiat diacon⁹ vel sacerdos vel epūs. vt. xxvj. di. acutius. ⁊ c. vna tm̄. ⁊ c. deinde. xxv. q. j. sunt quidam. extra de biga. c. iij. argu. tamen contra. xxxiij. di. lector. H. vide quod nō. de biga. c. ij. in. iiij. glo. ⁊ quod super ea scripsi. Z. vel vt quis simul plures possit habere vxores. vt extra de biga. sup eo. ⁊ c. de bigamis. ⁊ c. super. Jo. nō. in pre. c. sunt quidam q̄ bene potest dispensare contra apostolum. non tamen in bis que pertinent ad articulos fidei ¶Secundo contra decem precepta decalogi. vt. xiij. dist. sicut. quia ⁊ si non sint articuli sunt tamē articula ria fidei. Et ita annexa articulis fidei q̄ sine eis salutez prestare non possunt ꝑm Jo. de deo. H. vbi de dispensatione papali vltra mediū. Z. vt in p̄. c. sunt quidam ⁊. vj. di. §. fi. lxxvj. dist. non satis. ad fi. H. vide quod scripsi de bered. cum christus. Z. ¶Tercio cōtra euāgeliū. vt in. c. sūt quidā. Et. xxvj. di. deinde. ⁊. xxiij. di. sicut. ⁊ argu. extra de cele. miss. cum marthe. contra cūm ius naturale dispensatio locū non habet. vt. xij. di. c. j. extra de transac. c. fi. Jus autem naturale est quod i lege ⁊ in euangelio continet. l. dist. humanū. xj. dist. §. fi. ¶Quarto contra. iiij. concilia principalia tollendo ea vt. s. in p̄. c. sunt quidā. ¶Quinto cum homicida voluntario vt post quantācunq̄ penitentiā ministrat in officio altaris. extra de tēp. or. c. fi. l. di. miror. ⁊. j. q. viij. si quis omnē. extra de excess. pla. ex lr̄is. extra de accu. inquisitionis. extra de temp. or. c. fi. extra de homicid. c. j. Quia si Dauid prohibitus est edificare domino templū. quia vir sanguinis erat eo q̄ figurabat nouum testamentū. vt de con. di. j. c. j. H. Ubi satis de hoc accurate notat. Z. multomagis homicida prohibēdus est celebrare. vt ibi. ⁊ in p̄. c. miror etiam si quis interfecit paganū. l. dis. clericū. qui nisi sit homicida iusticie q̄ ex cā in susceptis ordinibus tolerat⁹ p̄ papam. licet nō dispenset cum illo q̄ ad superiores ascendat. vt. lj. di. aliquantos. ⁊ c. p̄cedenti. dispensat⁹ tamen cum tali circa bn̄ficium. l. di. studeat. in fi. extra de cle. pug. in bello. hericus. in fi. extra de renun. ad supplicatōem. xxviij. di. p̄sbyterum. xxij. di. diacon. quidam tamen dicunt q̄ licet non deceat papā dispensare cum homicida. potest tamen si velit. extra de concess. p̄ben. ꝓposuit. ad finem ¶Hec fuit opinio Host. quā vide cum suis remiss. de homicid. sicut dignū. sup glo. nō. q̄ homicidium. Z. ¶Quid si quis in infantia cōmisit homicidiū. videt⁹ q̄ saltē p̄ papam dispensabil⁹ cū nec talis teneat⁹. l. cor. d̄ sic. ff. ad. l. cor. de sic. infantem. de con. di. iiij. eos quos. xv. q. j. illud. ff. de acquir. poss. l. j. §. j. extra de reli. pue. c. j. ⁊ de sen. excō. c. j. ⁊ fi. C. de fal. mo. l. ⁊. ff. qui ⁊ a q̄bus manu. li. nō fiant pupillus. ar. contra. xv. q. j. si q̄s non iratus. iij. q. ix. iudicas. dic q̄ satis decet eum in hoc casu dispensare. quia potius videt⁹ casualis q̄ voluntarius homicida. ⁊ cum illo dispensari potest. quod dic vt. s. §. iuxta ℣. quādo aūt quod verū est. nisi scandalū aliud inducat. H. Terminatū ē eū nō irregularē ⁊ sic dispensatione nō eget. p̄ cle. de homi. si furiosus. j. Ren. Ubi idē dicit de furioso vel dormiente. ⁊ vide q̄d ibi nō. Z. ¶Sexto in gradibus consanguinitatis lege diuina p̄hibitis. vt extra de resti. spo. lr̄as. xxx. q. iij. pictaciū. in alijs sic. vt extra de cōsan. ⁊ affi. q̄a circa. ⁊ de concess. p̄ben. ꝓposuit. et de transac. c. fi. ¶Septimo ī bis que de natura sui sunt mala. puta vt quis sine peccato possit adulterari. ar. extra de iureiur. ⁊ si christus. §. q̄dam. ¶In sequētib⁹ aūt casib⁹ nō dispēsat nec dispensare debet. ⁊ si forte dispēsare possit. ¶Octauo cuz symoniaco directe in ordine et ordinato a symoniaco q̄ pecuniam. j. q. j. statuimus. ⁊ c. si quis a symoniacis. ⁊ in p̄dic. c. inquisitōnis. j. q. vij. req̄rit⁹. ¶Nono cū reaptizato sciēt. j. q. vij. q̄ i q̄libz. de cō. di. iiij. q̄ bis. ⁊ c. cōfirmādū. ¶Decio cū ordiato ab hētico ī subuersiōe fidei cū eēt catholic⁹. j. q. vij. queniētib⁹ ad fi. ¶Undecimo cū reordiato. vt. e. q. saluberrimū ī fi. j. q. j. q̄d q̄daz ¶Duodecio vbi stat⁹ eccl'ie decolorat⁹. j. q. vij. ⁊ si illa xxv. q. j. q̄ ad p̄petuā. ꝯ ex de ꝓsan. ⁊ affi. nō dz. H. ibi nō decolorat⁹ imo color dat⁹ ꝓpter rōes ibi exp̄ssas. Z. ¶Decimo cio vbi sc̄ti p̄res aliq̄d bn̄ diffinierunt. vt xiij. di. sicut. ⁊ in p̄. c. sunt quidā. ⁊. xxv. q. ij. de priuilegijs. ⁊ c. cū pie. ⁊ c. quod vera. ¶Decioquarto vt monachus existēs monachus ꝓpriū habeat vel matrimoniū ꝓtrahat. vt extra de sta. mo. cum ad monasterium. in fi. ¶Decimoq̄nto in voto cōtinētie vt dicunt quidam. quia vix inuenitur melius in quo possit cōmutari. vt ibidē. H. Circa hoc ⁊ que sequunt⁹ vide q̄stionē

quam posui super regula. semel xco. de regulis iur. li. vj. ℨ. ¶Et nota q nisi papa ex iusta causa dispenset peccat. nec dispensatio prodest. vt nota. extra de voto c. non est. quod verum est quando dispensat cōtra votum tacitum vel expressum. vel contra euangelium. vl' contra generalem statum eccl'ie. vt dixi. secus in dispēsationibus que fiunt contra ius positiuū. quia ī his sufficit sola voluntas dispensatoris etiaz sine causa. quia de iure potest supra ius dispensare vt dixi. quod prosequere sm papā. vt nota. in pre. decre. cū ad monasterium. in fi. ℍ. ibi vide sup vlti. glo. ℨ. ¶Utrum papa dispensare possit cum subdiacono vt matrimoniuz contrahat nō. extra. xxxj. di. de illo. z extra de cler. coniuga. cum olim. ¶Sed nunquid papa potest soluere matrimoniū p verba de pñti contractum quod nō est carnali copula consummatum. de hoc extra d conuer. coniugat. ex publico. ℍ. vide quod de consummato dixi in questione quam posui sup regula actus. de regulis iur. li. vj. ℨ. Potest autē papa contra statutum vel conci. sui pdecessoris dispēsare. vt legit' z nō. extra de capel. mo. c. penul. z de renū. post transla. ad finem. ¶Utrum autem possit contra ius naturale dispensare nō. xiij. dist. in summa. z. xv. q. vij. auctoritatē. extra de xci. a nobis. extra de iureiur. quanto. z sm papā extra de statu mo. cū ad monasteriū. ¶Que autē sunt illa in q̄bus solus papa dispēsat. vide supra. §. nunc ostendum. ¶Et nota q romanus pontifex inter homines nullū habet superiorē. vt extra qui fi. sint legi. p venerabilē. xpe fi.

¶Unt quoqz nōnulle alie persone que quandoqz dispensare pñt. vt ecce quatuor patriarche principales dispensant cum illo qui propter malam ordinationē beneficiorum suspensus est p concilium prouinciale a collatione beneficioz. vt extra de pben. graue. ad fi. quod non posset fieri p metropolitanum. nec etiaz p ipm cōcilium quod suspendit. vt ibi patet. z potest etiam dici q isti possunt dispensare cum suis subditis vbicunqz non phibetur. argu. lxv. di. mos antiquus. z extra de priuileg. antiqua. Alij vo. ppie dicunt primates. vt aquilegien. gradēn. toletan. cantuarien'sis. bituricens'is. et similes. vt. ix. q. q. iij. nullus primas. z fere p totum. z. c. conquestus. lxiij. di. cum longe. extra de offi. or. duo. isti tamen quandoqz vocant improprie patriarche. ad istos ergo oīa negocia difficilia referenda sunt. nec epūs sine eorum licentia consecratur. de quorum primatu z qualiter sūt maiores z quid ad eorum spectat officium. z vbi debēt constitui. z qualiter si peccant puniri debent. vide per ordinem. ℍ. Omnes sequentes concordan. posuit Jo. de deo sub. iij. articulo. ℨ. xvij. di. multis. xviij. dist. c. j. xix. di. scōm. z. c. propter. xxj. di. cleros. z. c. submittitur. z. c. intantum. xxij. di. p totum. lxiij. dist. c. j. et ij. z. c. agatho. lxv. dist. p totum. lxxv. dist. quod a patribus. z. c. quod die. lxxx. di. p totum. xcvj. dist. satis. c. di. c. j. z. j. q. vij. c. iij. ij. q. vij. multū. iiij. q. j. quod autem. ij. q. vij. sicut inquit. iij. q. v. quia suspecti. ix. q. iij. p totum xj. q. iij. theogal. xij. q. j. dilectissimis. xvj. q. j. frater noster. z. q. vj. placuit. de conse. dist. j. nosce. ¶Archiepūs autem. ℍ. Quintus articulus Jo. de deo. ℨ. vbi potest inter subditos suffraganeorum z inter ipos suffraganeos iure metropoli. iudicare potest p cōsequēs cum eis in penalibus actionibus dispensare. arg. de pe. di. vj. c. j. ad fi. z de pe. di. j. pene. in quibus casibus habet iurisditionē in illis. nota. extra de offi. or. pastoralis. In sua autem dioc. potest qd̄ q̄libet epūs ī sua potest. nō potest quod ille non potest. potest autem dispēsare cum male institutis a suffraganeo. vt extra de eta. et quali. z or. presi. ex ratione. z de tem. or. consultationi. Itē si inuenit suffraganeū circa rē aliquam deliquisse. potest illud emendare. ix. q. iij. cum scimus. Et nota q archiepūs z metropoli. idem sunt. sicut autem primas potest iudicare z punire metropol'. non tamen eius suffraganeos nisi in casibus. ita z metropol'. potest iudicare z punire suffraganeos suos nō tamen subditos eoz. nisi in casibus. vnde tam in primate q̄ in metropol'. valet regula illa si vinco vincentez. ergo multo fortius relit regula illa si vinco vincentez. ergo multo fortius relit. que habet'. ff. de diuer. temp. pre. de accessionib. ¶Abbas quoqz. ℍ. vij. articulis Jo. de deo. quia intermedius fuit de dispensatione epoz. z quasi ad literam fuerunt eius verba sequentia vsqz ad v. xij. z omnia sequentia etiam eius fuerunt tamen p saltum. Et etiaz sciendum q hic inseruit de omniū religionū statu z ordine vsqz ad p̄dicatores z mīores inclusiue. ℨ. potest cum monacho multipliciter dispensare. ¶Primo si ille fuerit nocturna illusione pollutus vt in die seq. valeat celebrare. vt. xvj. di. testamentū. z. c. se. ¶Secdo ī diuersis capitulis sm monasterij consuetudinē. dum tamen nō sit contra ius vel contra regulam. pfessaz vl' contra bonos mores. xj. di. ecclīasticarum z tribus capitulis se. xij. dist. illa. si tamen consuetudo sit irrationabilis tollenda est p illū qui hoc possit. vt. e. di. omnia. ¶Tertio dispensat suo arbitrio in penitētia monachi nubēcio vti. xxvij. di. p̄sbyter. xxvij. q. j. nec aliqua. tales eñ nubentes vel concubinas habentes canones damnant vt in pre. c. p̄sbyter. xxxij. di. seriatim. xxvij. q. j. vt lex. z c. quotquot. z. c. impudicas. et. c. monachi. ¶Quarto cum illis qui in oratorio loquuntur contra inhibitōez beati Benedicti. xlij. di. in oratorio. palea est. ¶Quinto cū monacho nouitio vt p̄moueat ad ordines sacros lxxvij. di. monachus. ar. tñ ꝯtra. xlviij. sicut neophitus ℍ. Solue vt nō. in p̄. c. monach' z. xvj. q. j. mōachos ℨ. ¶Sexto cū monacho apostata. l. di. c. fi. recōciliādo eū videlicet z ei penitentiā iniungēdo nō tamē si in apostasia fuerit ordinatus. vt extra de apo. c. fi. ¶Septimo contra illū canonē. liij. di. lege. vbi p̄hibetur miles ante p̄bationē triennij monachari. ad hoc accedat extra de regula. ad apostolicā. xix. q. iij. mōasterijs. quia potest renunciare abbas seu monasteriū iuri p se inducto vt ibi. z. xvij. q. j. consaldus. licet hoc periculosū sit. ℍ. Et ideo specialiter omnibus mendicantib' p̄hibitum. vt dicam infra v. xxiij. ℨ. vij. q. j. p̄iculosum. Jn seruis autem alienis dispensare non potest. contra illud autem. liij. di. si seruus. ¶Octauo cum illegitimo monasteriū ingrediente vt possit ad sacros ordines promoueri z admīstrationes tenere. lvj. dist. c. j. extra de fi. p̄s by. c. j. ℍ. vide supra. §. nunc de episcorum. v. vtrum. ad fi. §. et quod scripsi in pre. decre. j. in glo. penul. ℨ. ¶Nono cum seruo monasterij. manumittēdo ipm vt ibi monachus fiat. liij. di. qui ex familiis. z. c. multos. ℍ. Coniuncto. §. ibi p̄cedenti. ℨ. extra de ser. non or. de famulis. ¶Decimo q monachus det' in capellanū ecclesie parochialis si epi z populi cōsensus accedat. lviij. dist. c. j. et. ij. xvj. q. j. doctus. z. c. si monachus. z. c. monachus z. c. nos aūt. z. c. ī parochis. z. c. si quos dū tamē nō sit ibi solus. extra de sta. mo. c. ij. de capel. mo. ex parte. z. c. ad audientiam. Sed canonicus regularis bene potest solus esse. vt supra. §. nūc de episcoporum. ver. xv. ℍ. Uerius dic predicta locum habere ī claustralibus. id est qui possunt ad claustra reuocari. Jn alijs non. vt nō. in clem. ō sta. mo. ne ī agro. §. ad hoc in glo. sepius. ℨ. de iure eñ cōmuni nō pñt monachi habere capellas vel decimas vel sepulturas. xvj. q. j. c. j. z. c. placuit. sed solum ex indulgentia. vt. c.

q.c.puenit. ¶Undecio vt eū reducat ad claustꝝ si sibi nō placet eē i capell'. vl' poꝛatu. lxxiij. di. q̄rūdā. ¶Duodecio cū mōacho murmuratoꝛe z suſurrone i diſcipli na z coꝛrectione. xx. di. alien⁹. z. c. ſe. ¶Decimotercio vt possit ep̄m vl' aliū p̄latū accuſare. ij. q. vij. §. fi. H. Jo. de deo cōtra vbi. s. p̄ decre. ex parte. de accu. dic vt ibi nō. in glo. ij. Dicebat etiā q̄ peccat monach⁹ nō accuſans ſociū ad p̄niam. de hoc in glo. p̄dicta z ſup ea. Z. ¶Decimoquarto ſi contra regulā aliquid occulte reciꝑit. xij. q. j. nō dicatis. extra de ſtatu mo. cum ad monaſteriū. ad fi. a contrario ſenſu. ¶Decimoquinto vt fiat eps. xviij. q. j. c. vnico. poteſt etiam concedere vt epūs fa ctus itez monachus fiat. ꝑm ea que leguntꝰ extra de renun. poſt tranſla. cum ſuis concoꝛ. ¶Decimoſexto ex cā vt monachus habeat cellā ꝓpriā infra monaſteriū. xviij. q. ij. nullus. xx. q. vlt. c. fi. ad fi. ¶Decimoſeptimo diſpēſatiue debet fugitiuū requirere z ad claustꝝ reducere z cū eo miſericoꝛditer agere. vt. xviij. q. ij. abbates. extra de regula. c. fi. xxvij. q. j. nec aliq̄. H. hodie p̄ poſtitutionē bn̄dicti ad hoc artantꝰ. vt in decre. q̄ incipit paſtoꝛ bonus. Z. ¶Decimooctauo diſpēſat i p̄nia homicide q̄ monachus ē factꝰ. xxiij. q. ij. ammonere. ¶Decimonono i ieiunijs z cibis i eſu carniū z in op̄ibus manualib⁹ ad que monachus tenet'. de con. di. v. nō mediocriter. z. c. carnē. z. c. nunq̄. extra de ſta. mo. cū ad mōaſteriū. ¶Vicesimo cū nouitio nō p̄feſſo vt illi recedē ti bona ſua reſtituant'. extra de renū. ex trāſmiſſa. ſecus ſi donaſſet inter viuos. xvij. q. iij. ſunt qui opes. z. §. j. z fi. xix. q. ij. quia. z. c. platum. ¶Vicesimo p̄mo vt p̄mo neat' ad ſup̄iores ordines. q̄a ſine eius licētia nō poteſt vt extra de temp. oꝛ. ad aures. ¶Vicesimoſecūdo diſpēſat cū mōacho z ecōuerſo vt etiā inuitus ferat teſtimoniū in cā ſui monaſterij. extra de teſti. inſup ſtatuimus. z. c. cū nūcius. z. c. tuis. z. c. nup. de iureiur. z ſi chriſtus. ¶Vicesimotercio vt nouiti⁹ infra annū p̄fiteat' renūciando tp̄i p̄feſſionis noīe monaſterij. extra de regula. ad apoſtolicā ꝓtra iura illa. xvij. q. j. gonſaldus. z. q. ij. ſi quis incognitus. xix. q. iij. monaſterijs. z extra d regula. nō ſolū. H. z. c. ſe. lib. vj. p̄ que patet q̄ dictū eſt in mē dicātibus ordinibus locū nō habere. Z. ¶Vicesimoquarto vt monachus trāſeat ad maioꝛē ordinē. extra d regul'. licet. z. c. ſane. vel etiam ad parē ex cā ꝑ nō ad minoꝛē. vt nō. eo. ti. nō eſt. H. Jn. j. glo. z vide q̄d ſup ea dixi poſt Hoſti. qui ibi notat etiam abbatez ex cā dare poſſe licentiā tranſeūdi ad minoꝛē. vt aut' nō. de p̄ben. cū ſingula. li. vj. in glo. vt ſi in tali tranſitu ſine cā diſpēſaret ſolus papa. Et aduerte q̄a. s. §. nunc de epoꝛ. xx. nō. ep̄m diſpēſare debere in tranſitu ad minoꝛē. Et Jnno. in decre. vlt. de renūci. nō. vt ibi ſcripſi ſuper. iij. glo. diſpēſationē epi requiri cū trāſit ad parē vel laxioꝛē. z in decre. ſignificatū. de regula. vt ibi ſcripſi ſup fi. vlti. glo. dicit hanc diſpēſationē facilit' fieri vbi mioꝛ p̄feſſionez faceret. Ray. in ſum. de tranſitu cleꝛ. circa fi. dicit ꝑ male q̄ in tranſitu ad parē ſufficit petere licētiam liceat non obtineat'. dictum Jnno. placet. cui conꝛ. Archid. de elec. ſi religioſus. li. vj. in fi. Et Jo. mo. cū tranſit ad parem. in p̄e. decre. cū ſingula. Z. ¶Vicesimoquinto vt habeat expēſas p̄ iniuncta ſibi adminiſtratione. Sed non q̄ habeat ꝓpriū. extra de ſta. mo. c. ij. z. iij. ¶Vicesimoſexto poteſt diſpēſatiue recipere clericos ſeculares in monaſterio ad bn̄ficia contra conſtitutionē. extra eo. ti. c. fi. H. idē dixit Jo. de deo in articulo. vij. iij. colum. Sed neuter hoc p̄obat quare cōtrariū videt' cum vi p̄cepti facta ſit hec p̄hibitio i cōſtitutione p̄edicta circa monachos etiam nigros ſpeciali ter eſt p̄ouiſum. z p̄hibitio innouata ſub rubꝛica de creatione monachoꝝ. in fi. Z. ¶Vicesimoſeptimo dando monacho licentiā eundi ad ſcholas. extra ne cleri. vel mo. non magno z de magiſtris ſup Specu. ꝑm ſa nū illoꝝ iuriū intellectū. H. Per decre. vt piculoſa ne cleri. vel mo. neceſſaria eſt licentia abbatis cū cōſilio cōuentus. al's eſt pena excōicationis monacho vt ibi. Z. ¶Vicesimooctauo cū illo qui p̄iuſq̄ fieret monach⁹ oꝛdinē furtiue recepit. extra de eo qui oꝛ. fur. re. cum. b. ¶Vicesimonono cū illo qui p̄iuſq̄ religionē aſſumeret excōicationē ꝓpter manuū iniectionē violentā i clericū incurrat. z etiam cū monacho qui ſimilē excōmunicationē incurrit ſi p̄ ignoꝛantiā iuris vel facti excōicatus oꝛdinē ſacꝝ recepit niſi contra ignoꝛantiā violēter p̄ſumat'. extra de ſen. excom. cū illoꝝ. ꝑpe fi. extra d eo qui fur. oꝛ. re. c. ij. pōt etiā monachū ſuum alinz monachum verberantē abſoluere. eo. ti. p̄ tuas. H. nil facit. ſic facit Jo. de deo in. iij. colum. cuius erroꝛē auctoꝛ ſequit'. Z. Et. c. monachi. ſecus ſi clericum p̄cuſſerit ſecularem. vt in p̄e. concoꝛ. H. Et de ſen. excō. religioſo. j. Rn. li. vj. Z. ¶Triceſimo pōt diſpēſatiue excōicatum a ſe recipe ſine iuramēto cū manuali p̄miſſione. extra de ſen. excō. ſup eo. ß ibi loquit' d legato. ¶Triceſimoꝑmo vt monach⁹ remaneat i domo. ꝓpria vtēs ibi rebus ꝓpriis. vt extra q̄ clerici vl' vo. c. fi. ¶Triceſimoſcdo abbas ſacerdos qui recipit manus bn̄dictōem ſeu impoſitionē iuxta morē p̄ficiēdoꝝ abbatū pōt in ꝓpꝛio monaſterio cōferre clericatū. vt extra de eta. z qua. cuz contingat. lxix. di. c. j. H. hoc verꝝ quo ad ſuos monachos vel conuerſos vel eoꝝ quos habet ep̄alē iuriſdictionē vel q̄i. al's non. vel niſi p̄iuilegiū habeat. de p̄bend. abbates. in fi. li. vj. Z. ¶Triceſimotercio diſpēſat i regulis obſeruātijs remittēdis. vt. xx. q. vl. c. fi. de con. di. v. carnē. ſaltē i his q̄ nō ſunt de ſubꝛa. ar. extra de vi. z ho. cle. deus. ¶Triceſimoquarto in p̄nia ſuo arbitrio imponēda ei qui in monaſterio ingredit'. nō eſt em̄ certa delicti ſatiſfactio iniungēda ei cuius totū vite tēpus obedientie impendit' creatoꝛis. vt de peni. di. j. c. bis autoꝛitatib⁹. ¶Triceſimoq̄nto cū mōacho q̄ mutato hītu ſine licētia abbat' ſui alio mōaſterio recepit oꝛdinē. vt nō. Goff. extra de tē. oꝛ. ex parte. ¶Prohibet autē abbas vel epūs diſpenſare vt in eodem monaſterio ſint monachi z moniales. xviij. q. ij. diffinimus. z. c. in nullo. z. c. monaſteria. z. c. pernitioſam. Jtem non poteſt abbas diſpenſare vt monachus moꝛtaliter peccet. immo monachus ei obedire non tenetur. xj. q. iij. ſi quis epūs. ij. ¶Jtem non diſpenſat vt defectu ſumptus monialis ſeruiat clericis. lxxxj. di. ad reatum. poteſt autem monachos verberare ſi ſe verbo non coꝛrigant. vt. xlv. di. §. Salomō. xxiij. q. iij. c. fi. H. z eſt expſſum de ſen. excō. vniuerſitatis. Z. ¶Princeps quoq̄. H. nonus artículus Jo. de deo cuius fuerunt verba ſequētia vſq̄ ꝑpe fi. ibi vtz. Z. qui aliū nō recognoſcit ſup̄iorē in terris niſi ſolū papā diſpenſare poteſt. q̄ p̄ reges z p̄rincipes omnia deus diſtribuit humano generi. vt. viij. diſt. quo iure. C. de quadri. p̄e. bene a zenone. xxij. q. vl. cōuenioꝝ. z. c. ſe. diſpēſat em̄ impatoꝛ in animad uerſionis ſententia. xj. q. iij. cuz apud. xxij. q. j. paratus. j. q. j. q̄ q̄dam. Jtem in abolitione infamie quam facere poteſt z debet. z nō ſoluz p̄rinceps hoc poteſt immo z iudex. C. de aboli. l. abolitio. ¶Jtem p̄rinceps reſtituit ad famā z ad natales p̄rimos z ad ſtatum p̄rimuz. z ad honoꝛes z ad oꝛdinem ꝓpriuz. vt. C. de ſen. paſſ. z reſti. l. j. z hoc verum eſt cum ſpecialiter reſtituit. al's antē ſolū indulgentiā facit ß infamiam non tollit. nam indulgentia q̄s liberat nota. vt. C. de genera. aboli. indulgentia que eſt ij. q. iij. §. notandū. ꝑpe fi. C. de ſen. paſſ. z reſt. cū patrē z. l. tutoꝛ. z. l. generalis. Jtem reſtituit illegitimos filios natalibus. H. non tamen p̄ id cenſentur legitimi ad oꝛdines. de hoc infra. §. fi. x. ß illud queritur. Z. Et facit eos patribus legitimis ſuccedere. in aut'. coll'. vij. quibus mo. natu. effi. fi. le. §. j. z. iij. z circa medium. poteſt em̄ in hoc leges tollere. quia non habet imperiuz par in parem. extra de elec. c. innotuit. ff. de arbi. nā magiſtratus. Jtē impatoꝛ vl' rex qui non habet ſuperioꝛē legitimat

ꝓprium filium tanq̄ ꝓnceps subditum non pater filium. extra qui fi. sint legit. p venerabilem. §. verum. 7 in aut'. quibus mo. na. effi. leg. §. illud. coll'. vij. Itē dispensat cum seruo alieno 7 eum restituit primis natalibus liberoꝝ. H. vt. s. dñs nō habeat patronatū. vt ibi patet Z. xij. q. ij. qui manumittit'. Itez generaliter concedit priuilegia 7 absolutiones 7 restitutões etiaz ꝓtra sniās in criminibus. iij. dist. §. porro. iiij. di. §. fi. xcvj. di. cōstātinus. xcvij. di. §. victor. j. q. j. q quidā. xij. q. ij. ecclesiaz seruos. 7 in p. §. illud. 7. §. notandū. 7. ff. de sen. pas. 7 resti. l. j. 7. ij. Utrum autē reges vel collegiū cardinalium possint in integ. restituere laicos 7 quos 7 ad que nota. p̄m papā de re iudi. cum te. ¶ Capitulū etiam quandoq̄ dispēsat. vt extra de symo. ex insinuatione. 7 extra d̄ prebē. cum nō ignores. xvj. q. j. alia. Nam capitulū cōpatur senatui. vt. e. q. ecclesia. Sed senatus restituit aliquē fame sue. ff. de postul'. l. j. §. de qua ergo 7 capitulū hoc poterit papa nō. H. 7 Hosti. Z. extra de eo qui fur. or. re. H. c. ij. 7 ibi dixi ī vlti. glo. 7 idē dixit de postu. pla. c. vlt. vt ibi scripsi ad fi. vlt. glo. 7 vide. j. §. videdū quoq̄. ꝟ. q̄d si collatō. Z. q abbas. archi. vl' ali⁹ p̄latus sub eo vel etiā capitulū dispēsare nō p̄nt. minores em̄ plati ardua ad eos debēt deferre. vt extra de offi. archi. ad hec. xviij. di. c. j. nec videt qualiter iura p capitulo inducta faciant p ipō. Jo. tamē nō. in p. c. ecclesia q capitulū eligendo aliquē indignū intelligitur dispēsare cū illo nisi sit talis casus in quo phibita sit ei dispēsatio. ¶ Itē conciliū dispensat cōtra apostolicū. vt legit' 7 nota. lxxxij. di. presbyter. in princ. ¶ Sacerdos quoq̄ dispensare potest contra canones pniales. vt. l. di. de his clericis qui. 7. xxvj. q. vij. tēpora. Et dixi in repertorio sub titulo de pe. 7 re. in rubrica. be sunt penitentie a canonibus diffinite. H. xlvj. tales canones collegit Hosti. in sum. de peni. §. que pnia. sub. §. vt autem sed plures ponit ibi auctor 7 ibi tractans in prin. an sint pnie arbitrarie in casibus vbi sunt p canones expresse. de quo Jo. de deo in articulo. viij. 7 tenēt q sic ex causa bene facit de pe. 7 re. deus qui. idē nō. de peni. di. j. mensurā. vbi etiā nō. quid si sacerdos male fuerit arbitrat⁹ alias questiones psequit' Jo. de deo. que nō respiciunt propositum. sed ponebat alios quatuor articulos dispensationū. s. domini cum vasall'. Itez patris cum filio legitimo et non legitimo. Itē mariti cum vxore. Item socij cū socio. 7 donatoris cum donatario quas vt exq̄sitas auctor omisit.

Qualiter autē 7 quando facienda sit dispensatio breuiter perstringamus. Et quidem facienda est ex iusta 7 ex certa causa 7 magna hoc exigente. vt. j. q. vij. 7 si illa. et ꝛ. §. genera. Js tamen qui dispensat. omnia illa que ibi enumerant' diligēter pensare debz. Alioquin nō dispēsatio sed dissipatio potius dici debet. nā si is qui plat⁹ est debitori domínico culpas impune dimittet non mediocriter pfecto offendit. qa debita celestis regis 7 dñi sua p̄sumptione resoluit. ea nanq̄ que in nobis cōmittunt' facile dimittere possumus. ea ꝟo que in deū commissa sunt cū magna discretōne. nec tñ sine pnia possumus relaxare. vt. xxiij. q. iiij. si is q̄. qr qñq̄ est culpa relaxare vindictā. vt. xxviij. di. qr sunt culpe. debet ergo fieri dispensatio post pactam pniam vel partē ipsius. vt extra de iudi. at si clerici. §. de adulteriis. 7. lxxij. di. §. q̄ autem. 7. c. presbyter. ad fi. sed 7 qui indignū sciēter pmouet grauissime peccat. vt. xlix. dist. sacerdotes. 7 qui sine iusta causa dispensat propter indiscretā dispensationē deponēdus est si sup hoc accusatur. lj. di. c. j. in fi. 7. c. que in aliquo. in fi. qō forte obtinet si canonice monitus sit incorrigibil'. 7 ꝓpter hoc suspēsus adhuc ī sua ꝓtumacia pseueret violans sniam suspensiōis p̄m de. me. argu. extra de prebē. graue. §. volentes. 7 de vita et hone. cle. vt clericoꝝ. §. si quis igitur. 7 extra de excess. p̄la. tanta. ¶ Debet autem fieri dispēsatio p eam causa cognita summarie cuz egeat consilio. 7 inter maiora negocia computet'. vt patet. j. q. vij. §. nisi rigor. 7. c. seq. et §. necessitatis. 7. c. se. 7. §. vtilitatis. 7. c. se. 7 hoc fiat d̄ cō sensu canonicorum vel maioris partis vt dicūt quidā. argu. extra de his que fi. a pla. nouit. 7. c. quanto. extra de excess. pla. c. j. et. j. q. v. p̄tium. in fi. vbi de hoc. et de hoc nō. l. di. ex penitētibus. 7. lxxxvj. di. si quid. Alij dicunt assensum capituli in dispēsatiōibus de honestate nō necessitate requirendū. nā iure suo pōt eps dispēsare. 7 hoc cōmunis vsus tenet. ar. extra de iudi. at si. §. de adulteriis ibi poterat epūs ꝛc. 7 in pre. concor. in quibus nulla de capitulo mentio fit. H. De hoc nō. de elec. cū ex eo. in glo. licet igit'. lib. vj. Z. Quibus autē 7 qt modis fiat dispēsatio. 7 qualiter formant' snie sup dispensationibus nō. j. de snia. §. vt autē. ver. postremo 7 seq. ¶ Dicunt autē quidaz q vbicunq̄ epūs scienter faciat aliquid contra ius commune. 7 est tale factū in quo ipe dispensare potest pro dispensatione habetur. maxime vbi nullus ex hoc ledit'. vt extra de biga. sup eo. 7 extra de cle. coniug. diuersis. 7 extra de fi. pres by. veniens. et de apostat. c. j. H. Erratuz puto forsan de vicinitate. qr tex. vel glo. nil ād ꝓpositum. ꝑ in decre. p. f. secūda d̄ scima. ea est materia que etiam. j. allegat'. et que contigua est isti. Z. In quibus nō. de hoc 7. j. ver. pr. Alij dicūt 7 melius q ad hoc q dispēsare intelligat' oportet pro cedere ea q̄ p̄sumi faciunt dispensandi voluntatem. scz q precesserit cognitio summaria sup causis dispensationis. puta an sit necessitas vel vtilitas vel alia iusta cā subsit. ff. de in ius vocando libertus. j. q. vij. §. nisi rigor. 7. c. se. 7 etiam necessaria est sentētia dispēsationis. vel potius decretū sup dispensatione concessa. s. dicendo decerno eum idoneū ad ordinē ꝛc. vocatis forte his quorum interest. vt. j. q. vij. quoniā quicq̄d. quod non puto q sint vocandi. aliter aūt vt dicunt p̄sumit' temerariū factum epi. nec pro dispēsatione habetur. immo epūs punietur. quod non fieret si dispensasset prout deberet in casu sibi dispēsabili. 7 successor vel superior poterit contrauenire. lj. dist. qui in aliquo. lxxxj. dist. q̄cunq̄. Nunq̄d ergo epūs promouendo indignū intelligitur dispensare cum illo. 7 videtur q non. vt in. c. qui in aliquo. circa princi. ibi qui concubinas autē ꝛc. 7. lxxxj. dist. si qui. extra de preben. referente. semp enim epūs diceret se dispensasse vt non puniretur. arg. contra qō ipō facto dispenset. liij. dist. si seruus. extra de fil. pres. veniens. extra de sen. excom. si aliquando. 7 extra de appellatione. dilecti filij. 7 extra q̄ matri. accu. poss. p tuas. xvij. dist. diaconi. extra de restit. spoli. lras. ver. opinioni. vbi dicitur q ecclesia mandādo vel dissimulādo dispēsat. Jo. dixit q circa notum solo facto dispensat. sed non circa ignotum. tu dic q si epūs dicit se dispensasse. vel aliqs dicit eum dispensatū esse non est ei credendū nisi hoc p̄bet. debet em̄ dispensatio probari p testes vel etiaz per literas dispensationis vbi crimē occultum fuit q̄s epō confessus secrete. 7 de dispensatione obtenta habuit literas. prout legitur 7 nota. extra de scismati. c. ij. necessaria est ergo expressa dispensatio vt ibi 7 etiam in beneficijs. vt nota. extra de concess. preben. literas. 7. §. ꝟ. dicunt. Bal. non ob. ff. de re iudica. l. quidā consulebant. in fi qa ibi in principe. secus in inferiore. Item illud propter publicam vtilitatē. vt. l. barbarius. ff. de offi. pto. Z. ¶ Illud autē nō. q facilius dispensat' in ordine susceptō q̄ in suscipiendo. vt. l. di. quicūq̄. ¶ Qualiter 7 in quibus dispensat' cum redeunte ab hereti. nō. xij. dist. nos cōsuetudinē. extra de elec. qr diligētia. vel cuz ordinato ab hereticis vel p̄cisis ab eccl'ia vel excōicatis ix. q. j. in summa. 7. c. ab excōmunicatis. ¶ Hoc etiaz sciendas q quādoq̄ dispensat' cum aliquo in alterius odium vt extra de iureiu. si ꝟo. cū suis cōcor. H. Que nō. ibi

in vlti.glo.hoc dictum non ꝓcedet ꝑm Goff.qđ ꝓz ex eo qđ ibi scripsi in glo. fi.Ad contrariū rñdet ꝙ ea que scripsi de ꝑben.de mulcta sup ℵ.ratio.7 de constit.cum omnes sup glo.sic ergo. Z.ar.contra.xvj.q. vij.c.j.ℵ. bas ℵo. ¶Hoc quoq; notandū ꝙ delicti manifestatō ꝓhibet dispensationem saltē ꝓpter scandalum.vt ex đ aposta.c.ij.qđ non ē in occlto peccatore.qui post peractam penitētiam in suscep tis officijs remanere 7 ad superiora ascendē potest ꝑterq; reus homicidij.si autem crimen non ē manifestum.i.notorium.ē tamē tale de q̄ quis accusari potest 7 conuinci tūc habet locū dispensatio.hec ꝓbantur extra de temp.ordi.c.fi.7 no.co.t.ex tenore.7.l.di.in summa.7.c.de his ℵo.vt autē hic articulus plene liqueat nota ꝙ si peccatū alicuius ē enorme 7 manifestum deponit nec ꝓmouet sine dispēsatione ordinarij ep̄i.l.di.miror.7.c.his ℵo.si aūt est enorme 7 occultum parte penitētie pacta.pōt ministrare in ordinibꝫ susceptis.monēdus est tamē a suo ꝓfessore ne ad superiores ascendat. Sz si oīmode ascendē voluerit non ē ꝓhibendus.vt in.c.ex tenore.nec peccat ordines recipiendo ꝑm papam. ℵ.vt scripsi in pre.c.ex tenore sup glo.ij. Z.vt extra de aposta.c.ij.in fi. 7 extra de tem.or.c.fi.etiam sine dispensatione episcopi. qz sufficit sacerdotis absolutio ex clauiū potestate.arg.vj.q.j. illi qui abstinendū.tamē ex humilitate meret.7 hec vera sunt nisi sit tale crimen qđ etiam post pactam pniaz execution ē officij impediat de quo not.supra.§. iuxta. ℵ.sunt quoq; quia talis 7 si ꝓhiberi non possit qz peccatum eius est occultum.extra de symonia.ex tue.7 ar. xxj.q.j.sunt tm̄.7.c.placuit. peccat tamē siue ministrat siue ꝓmoueat.ar.j.q.j.ergo.extra de symonia. Mathe us.7 solus papa cuz eo dispensat ꝑm do.meū. vt supra §.nunc de episcoporum.ℵ. ꝓhibetur. Ceterum si ē modicum siue mediocre 7 occultum forte non ē monēdus vt abstineat a susceptione ordinū talis eīm post pactaz pniam licite pōt ministrare et ad superiores ascendē sine dispensatione. Si ℵo ē mediocre 7 manifestū 7 ē conuictus in iudicio :vel metu ꝓbationis confessus deponit xv.q.vlti.siquis p̄sbyter.lxxxj.di.c.j.si aūt euidentia rei vel spontanea ꝓfessione tunc acta pnia poterit cuz eo misericordit agi qñq; plus qñq; minus inspecta pso ne ꝓbitate 7 alijs circumstantijs vt in.c.siquis p̄sbyter 7.l.di.presbyteruz.vocatur autē mediocre mortal ꝑm do.me.7 hec vera sunt si veram egit pniam. secus si simulatam.vt.e.di.vt constitueret.porro lz sancti ꝓres statuerunt ne conuictus de crimine siue peruenit siue non debeat ꝓmoueri sed ꝓmotus deijciatur 7 deiect9 non restituatur.vt.l.dist.p̄sbyteri.7.c.penituerit.7.c.si post.non tamē ꝓpter hoc ē episcopis adempta potestas dispēsandi cum vere penitētib9 p̄sertim vbi scādalum non timetur.vt.e.di.vt constitueret.7.c.domio sācto.discretus tamē sit in dispēsando epūs vt attendat scandalum conditionem ꝓsone vtilitatem 7 necessitatez ecclesie.7 vtrū peregerit ꝓtem penitētie 7 alias debitas circumstantias.vt supra.§.dispēsationū. dispensatio eīm cum cause cognitione summaria danda ē.vt.ℵ. debet aūt.hic ē ꝙ siquis fuerit ī mortali peccato deprehensus statutū ē ne celebret ꝓpter scandalū quod ē in populo de oblatione talis.vt.l.di.de his ℵo. Et idē ē si ꝓfessus fuerit vel conuictus.vel aliter sit notorium. vt ea.di.siquis dyaconus.7.c.si eps.7 in predi.decre.ex tenore.eo.ti.c.fi.nisi fuerit dispēsatum cuz eo.lxxxj.di. ministri.7.lxxxij.di.presbyter qđ fieri debet si vere peniteat.vt in pre.decre.ex tenore.7.l.di.siquis dyacon9 Sed nonne idē scandalum remanet etiam si fuerit dispensatum videt ꝙ sic.qz lz ꝑ penitētiā animas saluare possumus infamiam tamē abolere non possumus et pena potest demi culpa ꝑmanens erit vt.ij.q.iij.§.hīc colligit.ß dic. ℵ.ꝑm Inno.in.c.ex tenore.vt.j.sequitur. Z.Non q̄tum ad catholicos firmiter credētes ꝙ ꝑlati potestatē habēt ligandi atq; soluēdi 7 etiā dispensandi.l.di.ponderet.7.c.constituerē.de hereticoz aūt scandalo non curamus.vt ꝓz.xj.q.iij.inter verba.extra de voto magne.§.cum igit.ℵ.de illis.arg.tamē ꝓtra ex de sacra vnc.c.vnico.§.ad exhibendū. ℵ.solue vt s. de renun.nisi.§.pro graui.7 vt ibi not.de voto magne. ℵsi.cum igit.7 vide quod no.xj.q.iij.p̄senti. Z. ¶Si aūt crimen occultum sit quātūcūq; graue sit acta penitētia vel ꝑte eius celebrare pōt etiam sine dispēsatōne. vt in pre.decr.ex tenore.7.e.ti.c.ad aures.7 de aposta. c.ij.nisi tale fuerit crimen qđ etiam post peractā pniaz officij executionē impediat.vt p̄dixi.irregularis autem sine dispensatōne celebrare non dz.vt.l.di.ex penitētibus.cum ipo tñ si sit occultus ē dispēsandū ꝑm papaz. vt extra de renun.nisi.§.psone.hoc psequere ꝑm eum put no.in p̄dic.decre.ex tenore. ¶Diximus ergo qualiter 7 quādo sit cum ordinando dispēsandum nūc dicamus qualiter 7 quando dispensandū ē cū ꝓmonēdo ad honores sup quo dicūt quidaz. ℵ. Ingredit glo. Inno.de qua in fine. Z.Qz si constat aliquē electū veram de peccato egisse pniam de eqtate ex officio iudicis non ē contra eum admittēda exceptio de crimine ī quo non sit necessaria dispēsatio supra ℵs.pri.lz de rigore iuris possit admitti.ar.ij.q.vij.requirendū.ß 7 accusator tunc repellit quia p̄sumit mala intentione accusare eū ꝙ pniam egit nisi forte suam vel suoz iniuriā ꝓsequat.iij.q.v.omnib. Alij dicunt: ꝙ vbicūq; accusat aliquis de crimine vel contra eū excipitur semp ē necessaria dispēsatio siue sit crimen enorme : siue mediocre siue modicum.nec ob.supra ℵ.pri.quia illa distinctō locum habet quādo is qui petit ordinari non accusatur. nec excipit contra eum.7 ex hoc apparet ꝙ cū delegat9 dispēsare non possit oēm exceptōnē cuiuslibet crimis admittere dz.prudent tamē aget si priusq; in cā procedat hoc referat delegāti vt p illū si expedierit dispēset. argumen.extra de offic.archidyaco.ad b.§.item in epistola 7 de offic. archiep̄s.c.fi.in fi. ¶Sed videt ꝙ etiam delegans nequeat dispēsare.nam priuilegiū lite pēdēte ipetratū ñ valet.vt ex vt li.pen.c.fi.ex de testi.cām q̄. ergo pari rōne nec dispēsatio pendēte accusatōne vel exceptione obtēta valere debet. Ad quod respondeo ꝙ aliud in priuile.per quod fit alij preiudicium et aliud in dispensatione per quam nemini p̄iudicat. Bal. ad hoc.ff.si quis cau.l.qui autē. Z.Secus tamen esset si p eum alicui fieret p̄iudicium . nam 7 priuilegium si nulli auferat p̄iudicium potest lite pendēte impetrari. Preterea cum nondum sit ꝓbatum crimen bene pōt dispensari.extra de excep.apostolice.extra de cleri.exc. ministrā.apostolice.extra d̄ sen.ex.venerabili.7 vid qđ nota.supra.§.nūc de episcopoz.ℵ.quid si electus .hec vera sunt si obijciat electo crimen preteritum de q̄ penitentiam egit.j.§.proxi.ℵ.sed quid si aliquis. Si ℵo ei obijciatur crimen in quo ꝑseverat 7 de quo penitentiam non egit semper est exceptio admittenda.l. dist. absit.xxxiij.di.c.j.xxv.di.c.fi.in occultis etiam de quibus post elec.tm̄ penituit potest dispensare cum eodē vt extra de renun.nisi cum pridez.§.j. ¶Porro dispēsator debet diligenter attendere dignitatem ad quam vocatur electus.quia facilius dispensabit in minori q̄z in maiori.ar. extra de elec.scriptum.§.penul.arg.tamē contra extra de translatio.c.fi.§.j.ℵsic.vnde.licet.sed verba ibi posita contrarium soluūt. ℵ.Solue vt ibi dixi supversi.dispensari.s.illud procedere quando solum vinculum ē impedimētum. Z. Item considerare debet qualitatem ꝑsone.nam facilius dispensabit cuz gratioso ꝓpter multas bonas animi dotes q̄z cū minus grato.extra de ꝑben.de multa.§.fi. Item facilius quis repellit ab obtinēdo q̄z deijciatur ab obtēto.extra d̄ iureiuran.quēadmodū.§.q ꝙ si post. Item cōsiderandū ē quare accusatio vel exceptio ꝓponat.nam si proponi-

tur vt quis repellatur a ꝓmotione tūc cū 'accusato seu cū eo contra quem excipit' dispensat'. Si ꝟo ido vt repellat' ab accusatione vel testimonio in cā criminali tūc ñ dispensat' cum eo.qr hui⁹ accusatoris seu excipientis illaudabilis ē intentio.ij.q.vij.siqs epūs. 7 quia fieret in ꝓiudicium eius q̄ accusat vel testes ꝓducit.ij.q.iij.paulum. ¶ In summa notandum ē q̄ in huiusmodi exceptionib⁹ que opponunt' contra electum sp ꝓbationes 7 dicta in meliorez ptē interptanda sūt. H. Hāc ptez 7 e⁹ ex ēpla pleni⁹ vide de elec.dudum.ij.p⁹ prin. super ℟.obiecta. Z.extra de re.iur.estote. nisi forte alie ꝓbationes ꝓbabiliores in contrariū moueant iudicē. ex de elec.cum inter. R.seniorē. de ꝓsum.quia verisimile Hec aūt interpretatio latior fiet quando excipitur q̄ quando quis accusatur.nec iudex ecclesiasticus debet admittere illum qui libidine vindicte accusat. Item si in modum exceptionis ꝓbatum fuit crimen. de quo electus penitētiam egit vel egisse ꝓsumitur 7 crimē ē modicum vel non ē inde exortum scandalum.non semper cassatur eius electio ꝫ ei alia pena imponitur. extra de elec.qō sicut.lxiij.di.salomitane.extra de homici.ex literis.j.§.fi.ꝑm papam.quod ꝓsequere ꝑm eum ꝓut no. in prē.decre.dudum. H. Hic est erratum quia in toto isto.§. non allegauit decre.duduz.ij.de ele.t.de qua intendit.7 ibi scripsi supradicta in glo.hoc non facit.et ibi in fi.inuenies dictum Host.quod sequit'. Z. Sed do.me.dixit q̄ etiam si papa ꝓbato crimine in moduz exceptōis vel denūciatōis vel accusatōis hāc grām facere possit lz non deceat non tñ hoc alij iudici facē licz q̄uis aliud sit d̄ illo dicēdū q̄ suo ꝓꝓio motu petit ꝙ silium salutare.ar.extra de homi.significasti.ij.§.j.℟.si.7 q̄dem. extra de elec.innotuit.ꝓpe prin. H. Et vide qō p⁹ ipm hostien.dixi de cleri.ex.mi.clerici sup.j glo. Z. ¶ Postremo nota q̄ is cui mādat' q̄ dispenset cū monachis dispensare etiā potest cū abbate.vt extra de symonia.c.fi.

Videndum restat de

dispensatōne sup pluralitate beneficiorum sup quo videndū ē ꝑ quem 7 in quibus bñficijs dispenset'.7 quid iuris sit de hmōi dispensatione ¶ Primo igit' sciendū ē q̄ beneficiorum aliud est simplex aliud duplex siue compositū. ¶ Simplex bñficiū dicitur simplex canonia cū prebēda vel aliud bñficium curam animarum non habēs.7 in talib⁹ vt quidam dicunt bene potest episcopus dispēsare ex causa vt aliquis habeat talia plura.vt extra de elec.c.penul.xvj.q.j.possessiones.nam dum constitutio extra de ꝓben. de multa reseruat spāliter aplice se.dispēsandi ptātem sup pluribꝫ ꝓsonatib⁹ 7 bñficijs curam animaꝝ hñtibus ꝑ ꝙsequens videt' relinquere alijs ordinarijs potestatez sup simplicib⁹ dispensandū.ar.extra de ꝓsump.nōne. xxv.di.qualis.ff.de iudi.cū ꝓtor.7 ꝑ contrariā ꝙsuetudinem derogatum ē illi canoni.lxx.di.sanctor.vbi inꝺicit' epō dispensandi ptās in pluribꝫ ꝓben. quā ꝙsuetudinem do.papa scit 7 tolerat.7 qō ꝓmittit' durat. vt ff.q̄ cuiusq̄ vniuer.no. Itē eor.§.pe. Alij ℟o dicūt q̄ nec in simplicib⁹ ꝑt epūs dispēsare.nā ille antiqu⁹ canō sanctoꝝ nisi corrigat' exp̄sse remanet cū nouo simil'.C. de app.ꝓcipimus in fi.quotiens em̄ noua actio inducit' vetus non tollit' nisi hoc exp̄sse dicat'.ff.de act.7 obli.l. quotz.xxxv.q.iij.de incestis in fi.quod eī non mutatur quare stare ꝓhibet'.vt.C.de testamētis sancimus.rūb. j.ad hoc etiam facit extra de ꝓben. cum iam dudū in fi. 7 de con.ꝓben.literas.nec ob.vt dicunt quod de sciētia do.pape ꝓponit'.nam multa ꝑ patientiam tolerantur: que si deducta forent in iudicium non deberēt mediante iusticia tolerari vt in predi.decre.cum iam in fine.ad idem.xxxj.q.j.hac ratione.in fi.7.xxxij.q.vij.apostolus in fine.prior tamen opinio verior est 7 cōiter obseruat' veruntamē epūs non pōt dispensare cū aliquo sup pluribꝫ talib⁹ bñficijs. H. Si intelligit de his de qb⁹ loq̄t c.qō primo allegat planū est.si intelligit vt videt' ꝑ sequentia de simplicib⁹ de quibus ꝓmo dixit ꝙriū not. in.c.literas statim allegato in fi.vltime glo.7 vidē quod super ea dixi. Z. in eadem eccl'ia obtinēdis prout colligitur in prē.decre.de multa.§.penul.7 in prē.decreta. literas.7 eo.ti.cum nostris.7 arg.ff.ad munici. municipes.ij.xxvj.dist'.acutius.in fi.sed q̄ in voce. sua possit quis plura talia habere bene dispenset epūs ꝫm primam opinionē.in diuersis autem episcopatibus dispēsare non potest ꝓpter iuris impossibilitatem. quia tenetur vtriq̄ epō obedire 7 ordines recipere abvtroq̄ 7 ab vtroq̄ iudicari posset quod esse non posset si contraria mandarent.quia nemo potest duob⁹ dñis ꝫuire. vt.xxj.q.j.c.j.7.xxvj.di.acutius. Unde hmōi ꝓplexitatem solus papa tollere pōt ꝫm do.me.q̄ dispēsando videtur ei concedere q̄ eligat cui maluerit obedire. Item no.extra de elec.dudum.ij.vtriusq̄ episcopi necessariam dispēsatōnem ee 7 sufficere quo ad hoc.ar.ex d̄ sentē.excom.cum illorum.§.si ℟o.7 de offi.archidy.ad hec.§.fi.ꝫ si primū bñficium requirebat residentiaz dispensatio alterius episcopi non sufficit vt ille possit recipere ꝓuentus prioris beneficij 7 sic potest intelligi ꝑ c.sanctorum. Item lz epūs prioris beneficij dispensare possit tacite vel exp̄sse.vel saltem sustinere ꝫm papā sine dispensatōne q̄ habeat canonicatum in alio epatu si placuerit secundo episcopo vel etiam in suo nō tamē valet eius dispensatio vt contra statutum vel consuetudinem ecclesie habeat p̄bendam. quia sic aliorum p̄bende diminuerētur 7 ecclesijs ē ad ꝓfectuz vt plures habeant consiliarios.lxiij. dist'.extra hoc ꝓsequere ꝫm papam. ꝓut no.extra de cleri.non resi.c.fi. Boff.autez dixit q̄ nullus solo papa excepto nec̄z in eodem nec̄z i diuersis epatibus in talibus dispensare potest.7 no.q̄ exp̄ssa dispēsatio est necessaria in talib⁹.est etiam necesse q̄ fiat ex causa nec intelligitur epūs dispensare cōsulendo etiam noto nisi hoc exprimat. quod dic vt.ē.§. qualiter autem.℟.dicūt autem q̄dam.7 ℟.se. ¶ Quid si collatio p̄bendaꝝ ptinet ad regem vel abbatē vel capitulum vel decanū nūquid illi poterūt dispensare cuz aliquo in duabus p̄bendis: videt' q̄ sic cum non sit eis ꝓhibitum.ar.extra de spon.cuz apud.extra d̄ transla. inter.post medium.ipi em̄ ita poterūt ꝙsiderare personę merita sicut 7 epūs 7 ꝑterea ipi vtūtur iure episcopi in collationib⁹ p̄bendarum quare dispēsare potest sicut ille.ꝑ rege est arg.extra de conce.p̄ben.c.fi.ꝑ abbate ē arg.q̄ maiora potest.ē.§.sunt quoq̄.ꝑ capitulo ē arg. extra de concess.p̄ben.cum nostris.in fi.de p̄ben.cū nō ignores.in fi.7 in predic.§.℟.capitulum. H. vbi vide as. Z. ꝫ dic contra q̄ non possunt.de iure em̄ cōi nulli potest duo beneficia obtinere.vt.j.℟.illud.7 specialit ꝓmissum est epō vt possit in hoc casu dispensare 7 ius cōmune relaxare.vt supra.ergo alij hoc sibi vsurpare non debent.quia priuilegia singulorum cōmune legez non faciunt.vt.xxvj.q.vj.non exemplo.7.iij.di.priuilegium.q̄ si fecerint tanq̄z violatores canonū puniendi sunt.vt.xxv.q.ij.violatores.q̄ autem rex hoc non possit ꝓbat' extra de penis in q̄busdam.7 de offi.legat.vile ctus.q̄ abbas non possit ꝓbat' extra de excess.ꝓla. accedentib⁹.xvj.q.j.interdicimus. H. bñ facit cle.de ꝓba.rescripti.ne in agro.§.ad hoc.vbi nō ꝓnt abbates ecclias vniri lz ad eos spectet collatio 7 idē de ꝓmutatōe no. i cle. de rex ꝓmut'.c.vno.in glo.p.e. Z. ¶ Quid si papa ita dicit dilecto filio magistro Guil. durāti canonico belluacen̄.capellano nostro salutem. cōferimus tibi decanatū carnoten̄.nō obstan.q̄ es canonicus narboneñ.7 ibi p̄ben.obtines. Rñdeo credo q̄ absq̄ alia dispensatione potero p̄bēdā narboneñ.tenere cū satz appareat intētio dñi pape sup ꝫ dū dic nō obstante Z. vt extra

de concess. ꝑben. quia cunctis. H. lib. vj. tu dic cõtra vt patet ō ꝑeben. non pōt. §. vlti. li. vj. Z. circa ꝑben dam aũt beluacen. lz non possit dici litera seu gra ſb repticia ꝓ eo ꝙ non tacui ß de hac in salutatõe fit mentio non intelligit mecũ dispẽsasse. ḋa exꝑssa dispẽsatio ẽ necessaria vt ꝓdixi. ¶ Illud aũt queri ꝓsueuit vtruz ꝗs possit de iure cõi sine peccato ⁊ absq; dispẽsatione plures ꝑbendas ⁊ plura simplicia bñficia retinere. ⁊ videtur ꝙ non. vt extra de ꝑbẽ. cũ iaz dudũ ibi plures dignitates atq; ꝑben. ⁊c. ⁊ in fi. ⁊. c. cuz non ignoretis. ⁊. c. sup inordinata vbi hoc videt exꝑssum. lxx. di. sanctoꝝ extra de ꝓcess. ꝑben. literas. ar. tamẽ contra. extra de excep. cũ ecclĩastice. H. vide qō ibi scripsi sup. j. glo. Z. extra de elec. dudũ. ij. ꝓpe fi. vbi ꝓhibet aliqs bñe tulum in diuersis ecclesijs parochialiby. vñ videt cõcedi ꝙ possit habere in diuersis simpliciby. So. dicũt ḋaz ꝗs do. meus sequit ꝙ hodie lz bñe plura bñficia simplicia cũ constitutio de multa interdicat solũ de dupliciby ⁊ in eadẽ ecclesia. nec ob. decre. cũ iam dudũ. nã lz possit ꝗs plures ꝓeben. habere non tamen multitudinem ꝓut ibi dicit. multitudo em̃ ẽ canoniby inimica. vt eo. ti. quia intantum. ⁊ sic intelliguntur omnia cõtraria vl de beneficijs curam habentiby animaꝝ. ⁊ sic consuetudo generalis interꝑtat quã scit papa et tolerat vnde eã approbare videt. ar. iiij. dis. §. leges. vel ibi habebat ille simul dignitates ⁊ ꝑbẽdas qō esse non pōt absq; dispẽsatione ⁊ in hac sñia concordat papa dicẽs ꝙ quis pōt esse ꝑbendarius ⁊ canonicus in diuerß eccl̃ijs. qō ꝓsequere ꝓm eum ꝓut no. in ꝑ. decre. cum iam dudũ. H. Ibi plene scripsi hanc materiaz in magna glo. Z. Et pōt rñderi ad iura contraria ꝓout no. in sum. do. mei ti. de ꝑben. §. ⁊ qualiter sub. §. ⁊ illud. ⁊ in ꝓe. decret. cũ iã dudũ. ⁊ ꝓm euz ⁊ ꝓm bãc opi. non ẽ necessaria dispẽsatio. qz supfluũ ẽ ꝑciby postulare qd de iure cõi cõpetit. ¶ li. x. de thesauris. l. vnica. Alij aũt inherent verbis ꝓe. c. sanctoꝝ dicentes ꝙ quis pōt habere plures ꝑbẽdas in diuersis ecclesijs ꝓpter honorẽ psone vel vtilitatem ecclesie ß non erit canonicus intitulatus nisi ī vna ar. lxxij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊ extra de ꝓcu. ex insinuatõne. ō iure em̃ cõi vt dicũt nullus pōt plures ꝑben. habere siue in eodem episcopatu siue in diuersis. vt supra. ⁊ in hac sẽtentia fuit Jo. hinc est ꝙ siquis ī indulgẽtia tacet minimum simplex bñficium non valet. vt. j. ꝟ. ß nunqd nocet. non em̃ potest aliquis eẽ in pluribus collegijs simℓ. ff. de col. illici. l. j. §. fi. extra de priuil. volẽtes. §. fi. li. vj. extra de religio. do. c. fin. nec potest plures militias nec plus qꝫ vnius nomen ordinis affectare nec dignitatez ꝓiungere dignitati sup quo etiam non potest a principe dispensatio obtineri. vt. ¶. li. xij. qui mili. nō poss. l. is ḋem. §. in postez. nec duos honores habẽ. vt. ff. ad munici. libertꝝ. §. ꝑscriptio. si igit hoc in laicis ⁊ ī secularib⁹ honoribus statuitur. multofortius in clericis ⁊ in eccl̃iasticis honoriby obtinebit. lix. di. si officia. xxxviij. di. si in laicis. Ber. etiam ⁊ do. me. no. in ꝓedic. decret. dudum ꝙ nulli licet habere duas ecclesias quo ad tit. canonicatus immo si primũ beneficium sit sufficiẽs nõ potest aliud recipere sine dispẽsatõne. arg. ꝓ eo. j. q. ij. clericos. ⁊. c. pastoꝝ. ⁊. c. se. sup hoc no. plene do. me. in ꝑdic. decre. sup inordinata. H. Ibi distinguit bñficia regularia ⁊ secularia duplicia ⁊ simplicia. itez̃ subdistinguens vt ibi scripsi in vltima glo. qō aũt scripsit in decreta. literas coniunxi in ꝓe. decre. cum iam dudũ cũ eo quod ibi no. Z. ⁊. c. literas. ⁊ quãcũq; opiniones sequaris ꝓ receptionẽ secũdi simplicis non vacat ꝓmuz ipo iure. ¶ Duplex autẽ beneficium seu compositũ dicitur omne aliud beneficium citra episcopatum vsq; ad simplex siue sit dignitas siue personatus siue plebanatus siue quodcũq; aliud curam habẽs animarũ annexam. ⁊ nota ꝙ nullus potest habere duas eccl̃ias intitulatas de iure cõmuni quo ad ti. clericatus vel canonicatus vel ordinationis vel ꝓmotionis vel dignitatis vt extra de elec. dudum. ij. ꝟ. suggessit. vbi de hoc. lxx. dis. sanctoꝝ. vij. q. j. sicut alterius. extra de ꝑben. ad hoc ⁊. c. se. immo recipiẽdo scõm cum cura exquo illius possessionem habuit vacat primũ ipso iure. vt extra de ꝑben. de multa. ⁊. xxj. q. j. siquis iam trãsłat⁹. lz quidaz dicant ꝙ debet vacare ꝓ sentẽtiam nisi vtrũq; in iudicio ꝓtenderit retinere ꝓut no. in ꝓdic. decreta. de multa. nisi in quibusdam casibus specialibus in quibus pñt plures haberi. Primo propter pauptatem ecclesiarum. x. q. iij. vnio. de eta. ⁊ qua. eam te. extra de prebẽ. exposuisti. Secundo vbi vna dependet ab alia vt in ꝓdic. ver. suggessit. ⁊ in ꝑ. c. eũ te. ⁊ extra de ꝑben. extirpande. §. j. Tercio olim propter penuriam clericoꝝ. xxj. q. j. c. j. in fi. ⁊. §. j. q. vij. §. nisi rigor. Quarto si vna sit intitulata ⁊ alia commẽdata. vt in ꝓdic. ꝟ. suggessit. xxj. q. j. ḋ plures. Sed tunc in cõmendata non ẽ ꝓlatus ß ꝓcurator immo vacat nec habeat commẽdatarius ius in ea. nec facit fructus suos ß colligit ⁊ eos in vtilitatez eccl̃ie conuertere debet. argu. extra de accuß. si constiterit hodie commenda ecclesie parochialis non potest fieri indistincte vt dicam in consti. Grego. ꝓ. de elect. c. nemo. li. vj. Quinto ex dispensatione pape. vt extra de ꝑben. de multa. §. fi. xxj. q. j. relatio. ¶ Sed nũquid epus dispẽsare pōt vt quis habeat duo bñficia duplicia dixerunt T. ⁊. B. ⁊ fere oẽs ꝙ non ß solus papa. vt in. c. de multa in fi. a contrario sensu vbi dicit circa sublimes autez ⁊ literatas personas que maioribus sũt beneficijs honorande cum ratio postulauerit ꝓ sedez ap. poterit dispensari ergo non ꝓ alios. argu. extra de ꝓsump. nonne xxv. di. qualis. ff. de iudicijs cum ꝓtor. xxv. dist. illud. q̃ enim ticio nubere iubetur omnibus alijs nubere prohibetur. vt. ff. de condi. ⁊ demon. cum ita. hoc idem ꝓbatur extra de cleric. non resi. nõnulli. vbi epus conferens beneficium habẽti aliud simile priuatur potestate conferẽdi bñficium. vt in ꝓedi. ꝟ. suggessit. Jo. aũt qui multas ⁊ ꝓlixas glo. sup hanc materiam compilauit. ⁊ do. me. cum eo dixit ꝙ episcopi olim poterant dispensare vt aliquis haberz plures ecclesias ⁊ plura beneficia cũ cura. vt. lxx. di. sanctoꝝ. ⁊ ꝙ hodie idem possunt ī prece. cõsti. de multa. int dicitur tamẽ eis vaga ⁊ indiscreta dispensatio. qō enim non mutatur quare stare prohibet vt. s. ꝑpe prin. huius. §. papa etiaz no. extra de tẽp. or. dilectus. episcopum dispensare posse: vt quis habeat duas ecclesias intitulatas. vt in. c. sanctoꝝ. sed certe ibi non dī ꝙ sit necessaria episcopi dispensatõ ß dispositio. ⁊ propter hoc dicunt aliqui non eẽ in hoc necessariam dispẽsationẽ. quia ō iure cõmuni potest quis eas habere. vt no. ꝓm eum in ꝓdic. decreta. cum iam dudũ quod non placet. Dic ergo ꝙ aut in dispẽsatione considerat vtilitas ⁊ necessitas ecclesie aut ꝓgatiua meritoꝝ ⁊ excellẽtia ꝑsone. in primo casu dico ꝙ propt necessitatem ⁊ euidẽtem vtilitatẽ ecclesie vel psonaruz ipsius potest episcop⁹ dispẽsare vt quis habeat duas vel etiam plures ecclesias. ar. extra de concessi. ꝑben. cũ nostris in fi. j. q. v. presentium. extra de concess. ꝑbẽ. exposuisti. de rerum ꝑmu. q̃ntuz. vij. q. j. scias. extra ō ele. in causis in fi. lv. di. piscis. x. q. j. regenda. ⁊ in hoc concoꝝ. ¶ in. ⁊ do. me. ⁊ sic potest intelligi opinio Jo. naz etiã hac causa posset duas ecclesias vnire quod fortꝫ est extra de excess. ꝓla. sicut vnire. Si ꝟo in dispẽsatõe huiusmodi considerantur merita vel fauor seu excellẽtia alicuius persone tunc solus papa dispẽsare potest. argu. extra de elec. innotuit. in fi. ⁊ sic loquitur ⁊ intelligitur ꝓe. constitutio de multa in fi. ⁊ de ele. dudum. ij. §. nosigitur. ⁊ opi. T. ⁊ Ber. et sequacium suoꝝ. et iura ꝓo eo inducta licet enim olim possit epus dispensare vt in. c. sanctoꝝ. hodie tamẽ post late. concil. nõ potest. H. repete propter ꝓgatiuam persone ꝓm ꝑdicta. Z. vt in decre. de multa. ⁊ in decre. dudaz. ij. hec

distinctio ꝓbatur in decre.greg.x.de elec.nemo ibi eui dentiutilitate ipius ecclesie&c. H. Potius facit cōtra cum illud ꝓmittatur ea de causa solum in tꝑali cōmenda & vide quod dixi in decre.de mulcta sup vl.glo. Z. ¶Sed nunquid poterit epūs dispensare vt aliq̄s habeat vnū simplex & aliud duplex: dic q̄ sic quia cū hoc non sit ꝓhibitum videt esse concessum vt extra de sen. excom.nup.extra de transla.inter post mediū.ff.ex qui. cau.ma.necnon.§.ß q̄ simpl'r.vnde etiā notat Ber.ex de concess.ꝓben.liās. q̄ non videt adempta epis ptās dispensandi sup beneficijs simplicib⁹ vel sup vno bñficio & eccl'ia ꝑ consti.de mulcta.& beneficium intelligitur simplex eccl'ia xo duplex vt.j.xv.proxi.& idē videt dicere papa.j.x.quid si habeo.non ergo recipiēdo secundum vacat primū lz peccet sine dispen.tenendum. ¶Sed queri' qd̄ beneficium intelligit' curam animarum habē. Rñdeo illd̄ cui inest inquirere corrigere.reformare.ꝓcipere.inhibere.suspēdere.excōicare & absoluere.ar.in prēdi.decret.dudum.§.tandem.extra de offi.or.c.j.& ij.& c.ꝓquerente.§.j.extra de ma.& obed. hisq̄.ß hoc plenius ꝓsequere ꝺm papam ꝓut no.ex d offi.archi.cū satis. H. ibi vide in glo.ꝺm Inno.vbi etiam ponit dictū Hosti.& ibi etiam remisi ad extra. Jo. quia quorundam. Z. quo ad hoc tamē large sumitur cura aiarum ꝓut no.ꝺm eū in pre.decre.de mulcta.non em̄ ē vis siue sit eccl'ia parochialis siue capella hñs curā aliquor parochianor. Itē non est vis siue hēat parochianos siue non dū tñ habeat parochiā in q̄ hēat ius parochie sup quo do.me.plures & vtiles qōnes ad meā instantiam notauit & scripsit extra de cleri.non resi.ḋa nonnulli. H. ibi scripsi vide sup xvsi.parochiales. Z. ¶Quid si habeo ꝓbendaz habētem aliquā eccl'iaz anneram no.papa & do.me.extra de ꝓben. extirpāde.§. q̄ xo.q̄ epūs & quilibet superior poterit dispensare mecū vt possim recipe aliā curā aiar cū dicta ꝓbēda.dic etiā q̄ recipiendo scḋam curā aiar non vacat prima ꝓbenda qd̄ tñ dur videt.& lz hanc qōnem apd aplicā sedē viderim pluries coram me & coram alijs in iudicio agitari nūq̄ eam tñ diffiniri vidi.multi tñ nō approbāt glo. ipius pape nec rōnes in ea notatas. H. Sed approbata ē hodie de ꝓben.sup eo.li.vj. Z. ¶Nunc aliqua de virtute indulgentiar tangamus.no.ergo q̄ hñs plura bñficia cū cura vel plures ꝓsonatus sine dispensatione irregularis & ineligibilis est.vt extra de elec.duduz.ij.& de ꝓbend.de mulcta. ¶Sed quid si aliq̄s tenuit plura bñficia sine dispēsatione.ß ea añ tps electionis sue dimisit nūqd cassabit' electio de ipo celebrata papa.& do. me.no.in p̄dic.decre.dudum.ij.§.nos igit'.& §.tandez. H. Ibi scripsi in glo.hoc xo facit in prin. Z. q̄ sic d rigore iuris.ar.xxv.di.pmū.presumit' em̄ simulata resignatio ꝓpter electionem secutam extra de elec.officij.& penitētia simulata q̄ ad hoc non ꝓficit vt.lj.di.vt ꝓstitueret'.secus si de vera pnīa ꝓstaret.l.di.ferr. cuz ex ß ambitionis pſumptio tollat'.d hoc.s̄.§.pri.xv.dixim⁹ ¶Quid si aliq̄s impetrat indulgentiā q̄ cū eius reddit⁹ sint tenues & exiles possit licite archidyaconatū recipere & habere vnacum talib⁹ eccl'ijs quas ē canonice assecutus: Rñdeo q̄ hoc non indulget' ei q̄ ipas eccl'ias habeat canonice si prius canonice non hēbat vt ex de elec.dudum.ij. H. Ad hoc de rescrip.si gratiose.li. vj. Z. ¶Quid si archidya.nihil de tenuitate in impetratione indulgentie exp̄ssit ß simpl'r petijt vt cum obtentis possit aliud recipe & habere: Rñdeo dici pōt q̄ dispēsatō valet dūmodo non sit nimia pluralitas quia tunc non valeret.nam supprimeretur tale quid quo exp̄sso non habuisset dispensationē.suspensio em̄ veritatis et expressio falsitatis reddunt indulgentiam invalidam.vt in p̄di.decre.dudum.& extra de consang.& affi.q̄a circa.& ar.ff.d nata.resti.l.ij.& extra de offi.or.d. ex parte.sicut & in rescripto cōtingit.vt extra de rescp. sup literis.quod verum ē vbi falsitas est exp̄ssa vel veritas suppressa.de his que circa dispensatōnem obtinēdam ꝓsistunt.s.q̄bus tacitis vel exp̄ssis eam non habuisset qualia sunt que in p̄dic.decre.dudū.ij.ꝓtinent.puta q̄a habebat canonice eccl'ias sup quib⁹ dispēsabat si em̄ dixisset q̄ non haberet canonice nūq̄ obtinuisset similit' si nō dixisset q̄ exiles ꝓuentus haberet eam nō habuisset de facili.j.x.ß nunq̄d nocet. ¶Quid si indulget alicui q̄ ꝑter obtēta possit vnū bñficiuz curā aiar habens recipere & licite retinere.dic q̄ per hoc non vitetur sup obtētis dispēsatum.nā indulgētia tāq̄ ambiciosa ē restringēda.vt extra de rescri.cām hmōi q̄.et de elec.dudū.ij.ffd. sena.l.j.ar.ꝓtra.ff.de annu.le.seio amico.§.vxori.vbi hec dictio ꝑter ponit' inclusiue.sz ibi loquit' in testō vbi plenior fit interꝑtatio vt extra d dona.cum dilecti.hic autē loquit' de dispēsatione bñficior sup pluralitate vbi fit strictissima vt p̄dixi. H. Ille.§.vxori dicit q̄ si vir legauit vxori ꝑter ānuū qd debet etiam aureos.C.habebit illd̄ annuum semel.C. aureos.& banc solutionē plenius vide de elec.dudū.ij. ad fi.in glo.quasi dicat. Z. melior est ergo indulgētia si dicatur q̄ tales eccl'ias q̄ vacauerant q̄ receptōem alior beneficior vel alio modo possit licite retinere.et archidyaconū vnicum recipere.& ip̄m licite vnacū p̄dictis eccl'ijs habere.q̄ banc em̄ formam ꝓuidet ꝓtū ad obtēta & q̄tum ad obtinenda & etiam cautius ē q̄ i indulgentia eccl'iarum numerus exprimatur.vt infra xv. proxi.quia si habeat plures q̄z duas non sufficit dicere vt cum eccl'ijs quas obtinet possit aliam recipere. q̄a in bis odiosis indulgentijs verbū eccl'ijs ad duas dūtaxat eccl'ias referetur.argu.iij.q.iij.x. Item nisi numerus. H. bene facit de ꝓben.is cui.li.vj.§.l.ad hec.& ad sequētia. Z. Itē quo ad beneficia obtinēda cautiꝰ ē si certa summa vsq̄ ad quam ea sibi recipere liceat exprimatur.ß nec sufficit si indulgentia dicatur vt cū bñficijs que habet possit vnam eccl'iam vel personatum recipere si obtēta beneficia curam habent.restringēda. est em̄ talis indulgentia vt p̄dixi sicut al's dicim⁹. quia si impetrans literas cuz clausula illa nō obstante q̄ al's beneficiatus existit habet etiam vnicum beneficiū cum cura non ꝓvalet litera.quia cum in beneficio illo oporteat eum residere vt extra de cleri.non resi.quia.& c.fi.nō fuit scribētis intentio sibi aliud beneficium conferre ni si expresse dicatur q̄ primū curam animarum haberet a Licio. H. Hoc patet in pre.decre.is cui.li.vj.j.rñ. Z. ¶Sed nunquid nocet impetranti indulgentiaz si in ea dicatur q̄ obtenta que fuit canonice assecut⁹ possit canonice obtinere: videtur q̄ sic propter mendaciū vt in p̄dic.decre.dudum.dicēdo enim se dicta beneficia canonice fuisse assecutum dementitus est quod fare non debuit.extra vt ecc.bene.c.vnico.iustum ergo ē vt dum mētiendo voluit vsurpare quod sūm non ē pdat etiam qd̄ suum ē.vt.xiij.q.j.§.q̄ ergo ꝓpe fi.xv. vt aūt & ¶.finiū reg.si ꝓstiterit.ß dico q̄ sibi nō nocet.q̄ qd̄ dixit se canonice assecutū intelligit' sic.i.ꝑ eum q̄ si bi potuit cōferre defectum autem qui est in hoc q̄ ipa beneficia simul retinere non potest papa remouet duz indulget ei q̄ ea possit licite retinere.& sic non obstat p. decre.dudum.quia ibi papa non remouit defectū huiusmodi sup obtentis vt dixi.do.me.xvo dixit. H. in predic.decreta.dudum.ij.vbi vide in glo.dicūt Inno. & Hosti. Z. q̄ vix aliqua indulgentia sufficiens inuenitur.quia in eis beneficia non specificantur.vt.s.xsi. proxiō.ß semp apponit' clausula illa que te asseris. H. Hic solet int'seri.al's.s.ꝑter pluralitatis viciuz. Z. canonice assecutum quod est impossibile.vt probatur in predic.decre.dudum.§.insuper. Item quia tales indulgentie sunt contra intentionem domini pape.qui non intendit in tot beneficijs dispensare vnde nō valet vt ibi debent ergo specificari beneficia plura obtēta alit.&

non valet vt dixit.7 nisi intelligas verbū canonice p ut iam supra dixi.immo si quis in dispensatione tace at bñficium quātum cūqz simplex 7 modicū non valet dispensatio. H.vt de pben.non pōt.j.Rñ.li.vj. Z. Et remanet ineligibilis vñ vidimus cassari p dñm cle. iiij.lum̄.iuris elec.compostol'.electi p eo solo q in in dulgētia sua non fiebat mentio de q̄busdam pstimo nijsque tpe ipetrate indulgētie obtinebat non ob. q diceret a multis q hmōi pstimonia noie bñficij eccle siastici non erāt censenda.cū in sola tpalitate ꝓsistere videant'. H. Hoc plenius scripsi post Hosti.in de cre.postulasti.ad quam in fi.remittam. Ubi ad hanc allegatōnem plene rñdet'. 7 facit quod scripsi de elec. c.j.li.vj.sup verbo canonis.dat' etiā pstimonijs ethy mologia quasi pstent in vnū vel in vnū.ad id autē qđ dicit' q non artāt ad residentiam.7 q fructus recipi untur in abntia rñdet' q in multis bñficijs ß duo con tingūt. Uñ p hoc non excusat' surreptio in gra.7 fa cūt verba clemen.q̄ statim auctor subdit ad iudicādā gram surrepticiam. que ptinet non ob.q canonicatū 7 pbendam cum certis pstimonijs vel pstimonialibus portionib in tali eccl'ia nosc'it obtinere 7 potissime cū pstimonie non sint de eccl'ia in qua canonicatum obti net.ß ex hoc.j.reassumam. Jtē q duplex odiū sat' ꝓ in his literis.primū cōe vt in decre.cuis.j.de pben.li. vj.hm pluralitatē eo.ti.q intātum.7 de elec. dudū.ij. 7 eius augmētum odium auget.facit ꝓstitutio execra bilis fieri ergo debuit illarū expssio: vt psidens possit sup certificatis congrue dispensare vel distribuere vt dixi de pben.de multa.in fi.7 si fatearis ß tali genera litate posse.x.includi eq̄.xx.7.xxx.7 plura.infinitas au tem etiam in lris iusticie ē odiosa de rescrip.c.ij.li.vj.bñ igit' expssit cle.de offi.or.c.ij. q facienda ē mētio speci alis q supra dixi potissime pdicta pcedere qñ presti monie non sunt de eccl'ia ß de extra dictū quare q̄bus dam videt' q quādo pstimonie sunt in vna eccl'ia i q̄ plures pvnū de psuetudine pnt habere illa pluralitas habeat' p vno.ar.ff.de arbo.fur.cesa.si gemina.7 vi detur qđam commodū vel stipendium canonico de putatum potius cūqz bñficiū vel saltem vnicū stipēdiuz de quo loqui pōt. C. de execu.rei iudi.l.stipendia.ff.de re iudi.cōmod.pmior.7 qr psuetudo ecclesie fac mul titudinē taliū non inimicā canonū non videt' de ill' vt de bñficijs iudicādum de pben.qr intātum.7.c.cū iam dudum tene certum. Z. Tunc etiam dixit idem dns Clemēs. q quātumcūqz impetrans abilis si tñ suppri mit vel exprimit quo expsso vel suppresso prīceps mo ueri potuit ad petitionē gre repellendam.7 lraz 7 gra tiam surrepticiam indicabit.hinc ē q si hns pposituram impetrat q sibi li ceat alium psonatū habere 7 sil cum pposita retinere tacens de cura animar quam pposita habet non valet dispensatio.s.x.proximo Nec etiam aliū psonatū cū cura poterit cum pmo. et si primum curam non habeat licite retinere. H. Ho die declaratum ē pdicta vera esse etiam si in litera di spēsationis adiecta sit clausu.puiso q animar cura si qua illis imminet nullatenus negligat'. vt in cle.de p ben.c.j.j.rñ.vbi etiaz no.ratio que sequitur. Z. Et ē rō quia in personatu cum cura duo sunt impedimēta Unū qr personatus ē de quo idē iudiciū est q de bñfi cio curam aiarum bñte.vt in pre.decre.dudū.ij. Aliō ē qr curam hz.vt extra de preben.de mulcta. si g impe trat q̄s q sibi liceat duos psonatus tenere nulla facta mentione de cura.vnuz impedimētum ē sblatum.s.q̄a psonatus sunt.aliud x̄o.s.de cura remanet.si enim d duab fuitutibus vna remittat' altera remanet. vt.ff. de serui.vr.pred.si domus tua.arg.extra de vsu pa.ex tuar extra de priuile.pastoralis. C Sed oponit' pso natus maior est q̄z cura.vnde si dispēsatū est in maio ri q consequēs in simili vel etiam in minori.ar. extra de

deci.ex parte.iij.7 qui fi.sint legi. q venerabilē.j.rñ.ff. de re.iu.nō debet.xij.q.j.pcipimus. Sed dic q hoc ar. fallit in priuil'.7 dispensatōnib.ar.extra de priui.sane Qđ psequere hm do.mc.vt no.de rescrip. postulasti H.ibi plene videas sup x̄.vicaria. Z. C Quid si ha bens plura bñficia minus canonice obtinet q sibi lice at recipe 7 habere plura bñficia nulla de obtētis habi ta mentione? Rñdeo lz dispēsatō nihil valeat quo ad prioza bñficia.valet tñ quo ad futura si ea licite et iu ste quesierit hm papam. H.in decre.dudū.ij.§.insu per.sup x̄.canonice. Z.ar.contra.s.x̄.ß nūquid no cet. H. Huic contrario standū ē p decre.non pōt. de pben.li.vj.coniūcta cum decre.e o.ti.eū qui. vt ibi no. in fi.iiij.glo. Z. C Sed quid si in dispensatōne dicit' indulgemus vt tibi liceat psonatuz vnū recipe 7 siml' cum obtētis bñficijs retinere 7 prius habuit vnū bñfi cium canonice 7 alia minus canonice. Rñdeo bona ē dispensatio quia p eam potest obtēta prius licite reti nere cum quesito de nouo.s.x̄.pri. C Quid si habēs ecclesiam cum cura obtinuit indulgentiam vt sibi lice at aliud bñficium etiam si sit psonatus similem curam non habēs si ei conferat' recipe 7 cum priori tenere. de mum ei ꝓfertur archidyaconatus nunqđ peterit illū cum priori ecclesia retinere? videt' q sic.qr cura archi dya.non ē simil'.immo dissimilis cure ecclesie. extra q̄ fi.sint legi.p venerabilem.§.veruz. Sed dic cōtra.nā similitudo ista ad genus non ad species refert'.de hoc dicam extra de offi.or.in constit. Greg.x.ordinarij.§. fi. H.li.vj.7 vide hoc plenius eo.li.de pben.non pōt §.j.in glo.pone habens 7 qđ sup ea scripsi. Z. C Jtē si aliquis obtinuit dispēsationem sup duob bñficijs cum cura obtinendis querit' de quib intelligit'? Rñ deo de his que primo post obtenta indulgētiam obti nebit 7 si illa vel aliquod eoz dimiserit non licebit ei ex vi indulgentie alia vel alid loco dimissi recipere si ne noua dispēsatione.ar.ff.de le.iij. fideicommissa.§. siqs.x.ff.de condi.7 demon.hec conditio si.7.l.cōditio si.ff.de ver.sig.boues.§.j.hmōi ei indulgētie tāqz am bitiose restringende sunt vt dixi.ar.contra q liceat ei aliud loco dimissi recipe.extra de voto magne.§.cum igit'.x̄.ex hoc attendētes.7 de testi.significauerūt.alij alit' dicūt. H. Expeditū ē q de primis intelligitur de pben.non potest.li.vj.§.j.ad idem clemen.e.ti.si plu res. Z. C Quid si indulget' alicui q possit plures ec clesias licite tenere nunqđ intelligitur secuz dispensa cum esse vt in neutra teneatur residere.videt' q sit ali oquin indulgētia inutilis videret' 7 hoc videt' sentire Jo.put no.vij.q.j.siquis in clero.immo indulgētia ß principal'r concedere videt'. illa em̄ videt' causa ꝓhi bitionis q quis nequeat duas habere eccl'ias. q̄a non potest in vtraqz psonaliter residere 7 p se curam illa rum agere.vt extra de cleri.non resi.q̄a nonnulli.et.c. relatum.tu dic q talis indulgētia no liberat euz quin teneatur in earum altera residere nisi hoc expsse in ea dicat'. H. Et disputandū terminauit do.me.q epūs qui dispēsauit cum canonico suo vt possit etiaz habē curatam eccl'iam poterit eum cogere ad residenduz i curata lz in abntia nihil ex canonia pcipiat. Z. Naz ambitiosa ē 7 ideo restringēda.extra de pben.qr intā tum.7.c.se.clericus em̄ nūqz dz ab eccl'ia abesse. vt.lx xxxj.di.eleutheri⁹.7.c.se.lxxxxij.di.c.fi.habēs igit' talē indulgētiam de cōsilio meo nūc resideat in hac eccl'ia: nūc in alia vt sic vtriqz satisfaciat 7 ex indulgētia lucz reportet ar.in pre.c.siquis in clero.7 de conse.dist.j.si q̄s etiam.7 de conse.di.iij.eps. 7 vide.j̄.x̄.ß quid si in dulgētia. C Quid si papa dat ptātez alicui. H. ad uerte qr non dicit ep̄o quo casu pcederet primū dcm sequēdo vlti.opi.posita.s.x̄.ß nunqđ ep̄s.q̄si ep̄o cō cessum videat' id soluz qđ non poterat ß cum de ep̄o non formet' qō mirādū vī q dispēsatiōem fauorabilē

que respicit necessitatē vel vtilitatē ecclesie facere nō possit 7 facere possit min⁹ fauorabilē qđ ptz ibi ex no. concesso aūt q facere possit dispensationem necessariam vel vtilē ecclie satis placet Guil. distō vbi solū imminet fauor psone p iura que allegat. Z. q dispēset cū aliquo vel aliquib⁹ sup pluralitate bñficiorū rñdeo H. ſm Inno.iiij.in glo.sup ver.canonice supius alle. Z. Ille pōt dispensare solum cū sublimi vel literata psona.nam ius dicit cum tali dispēsandum vt extra d pben.de multa.in fi.7 potestas hmōi ad ius ē referenda.vt extra de consue.cū dilecti.7 de rescrip.cām quasecus si ipe papa dispenfet de cuius factis dispensare non licet.sacrilegij.n. crimen ē disputare vtrū dign⁹ sit quē princeps approbauerit.vt. C.de pe.sacrile.l.ij. C.de diuer.rescrip.l.sacrilegij.extra de eta.7 qua.eaz te.xvij.q.iiij.§.q autē.7.c.se.ipc cm̄ pōt de iure supra ius dispensare.extra de concessi.pbē. xpōsuit in fine. Alij dicunt. H. vt ibi recitat compost. Z. q cum nō sublimi 7 cum nō literato poterit dispensare.ē. §.nūc de epōr. x. xxxvij.quia bñficium pncipis ē largissime interptandum.vt extra de de dona.cū dilectus.7 pcipue vbi non pcedit ad instantiam eius cui beneficiuz pferť ſm ea que no.ſm papam extra d pben.c.finali. Ego dico q si i indulgentia dicit q dispēset cū vno aut pluribꝫ nullius expſſo nomine vera est pma sentētia.si xo in ea exprimitur nomē eius cum quo dispēsādum est tunc obtinet secunda snīa pīsertim vbi mādatur simplr q dispenset certo mō seu pditōe non adiectis.nam tunc bz obedire 7 exeq̄ non de idoneitate psone p qua mandatum recipit disputare.vt in pre.cō co.7 extra de offi.dele.pastoralis.§.qa xo.ar.tñ p eo extra d rescrip.si quādo.7.c.cū adeo. C Quid si is cui mandatū vel cōmissum est q dispēset cum aliqbus dispensauit cū vno nunq̄d p hoc est ptās eius ppetuata ita q post mortē mandatoris possit cū alijs dispensare:. Rñdeo obtinuit q non. ar.ptra in his que not. ē.§.finitur.x.pone ergo. H. Tu distingue vt dixi d fi.plby.in glo.nunq̄d an fuerit litera commissionis de certis psonis an litera gratie facte dispēsare debenti. Itē primo casu an fecerit actum oī dispēsatōi fiende cōem vel spālez tm̄ ibi vide. Z. C Sed q̄d si i indulgentia de pluribꝫ bñficijs obtinendis ptineat clausula illa dūmodo in bñficio in quo nō residerit faciat idonee deseruiri.extra de offi.or.in cōsti. Greg.x.ordinaria.li.vj.nūq̄d si ñ obſuauerit hūc modū seu pdi.valz dispensatio 7 bñficiorum collatio 7 receptio:. Rñdeo valet nihilominus conditio em̄ non fuit apposita datioi indulgētie 7 receptiōi bñficij immo qđ dixit dūmodo non bz vim pditionis ß potius monitōis q̄licz non fuit apposita nihilomin⁹ ē ſuanda. H. Facit p. c.ordinarij.x. puideat.li.vj. Z. ar.ff.de tutele.muto siue cōminationis.vt. C. comina vel epīas prag.p totum.7 no.ſm papam extra d pſump.c.fi. poterit tam priuari ppter negligētiā.vt extra de cleric.non resi. ex tue.7.c.relatū.j.x. quid si dispensatur.7.ē.x. q̄d si indulget. C Quid si habēs duos pſonat⁹ canonice ex apostolica indulgētia recipit tercium sine dispensatione.querit quod de primis duob⁹ vacet. et an vacet vterq̄ an neuter.7 videt esse in volūtate pncipis qđ de primis duab⁹ retinebit.ff.de excu.tut.li.vj.§.si duas.immo videt esse in optōne recipientis qđ retinere malit.extra de pben.pterea.7.c.referente. pōt dici: q cū prima duo habita loco vnius ppter indulgētiā habeant vacat vtrūq̄.extra de pben. de multa. pīsertim cum indulgētia de pluralitate beneficiorū 7 ipsa pluralitas odiosa sit vt.ē.7 odiosum priuilegium de facili pditur.put no.extra de consti.cū accessissent. 7 d de ci. suggestum.nec ob.pre.l.ff.de excu.tu.nam lz ñ debeat quis pluribꝫ tutel grauari.non tamē p receptōem vni⁹ tutele vacat prius obtenta qđ contingit in bñficijs

Item dcre.pterea 7 referente cognitū p dcre.d multa. H. Ad literam fuerunt hec verba compost.in dcre.de elec.dudum.ij.ad fi.expeditum ē q oia vacant p cle.de pben.si plures.7 ibi plene no.an valeat collatio vltimi in glo.si intelligas. Z. C Sed nūquid hūs plura bñficia cum cura sine dispensatōne impedit eligi ad minora bñficia puta ad archidyaconatū vel pbendam 7 similia.sicut impeditur ppter hoc eligi ad maiorem dignitatem vt in pre.dcre.dudum.7 dicūt q̄dam q non cum hoc non inueniatur iure cautū 7 q maior perfectio requirit in electo in epm̄ immo collatio beneficij facta criminoso puta adultero tenet. dū tamen non sit als irregularis.vt extra de excessi. plat. inter dilectos.7 arg.extra de cle.ex.mi.c.fi. Sed videtur verius q de rigore iuris impediatur si hoc in inditium deducatur.extra de preben .cum iam dudū. in fi. nam est violator canonis.extra de cleri.non resi. quia ac.vt canonuz violator debet deijci etiam ab obtēto. extra de ma.7 obe.c.ij.xv.q.j. violatores. H. Vide b verba que fuerūt ad lram compost.que scripsi i dcre. dudum.ij.in.j.glo.7 vt ibi dixi in fi.hodie p constitu. Jo.execrabilis.x. qui xo deinceps sunt inhabiles ad q̄cūq bñficia p quod etiaz soluit quod hic sequitur. Z. C Sed an epūs poterit dispensare cum tali vt eligi possit ad huiusmodi minora bñficia.7 videt q non cum enim dispensare nequeat vt quis plura talia beneficia retinere possit vt in predi.c.dudum.7.c.de multa in fi.multominus tollere poterit irregularitatez ex hoc secutam. Quidam cōtra ar.p eis extra de sentē. excom.c.nuper.nam 7 in multis maioribus q̄s ē fit dispensare potest.extra de iudi.at si.ē.§.nunc de epōr. x.de his igit.7 se.ad hoc etiam bene facit qđ ibi no.in x.clxj.quo ad epatum autē dispēsare nō pōt. C Sed pone q aliquis male tenuit beneficiū puta q̄a minꝰ canonice institutus vel q̄a dispensatio quam habuit nō fuit sufficiens.postmodum impetrat indulgentiaz q bñficiū illō licite valeat retinē de pceptis exinde fructibus nulla penitus habita mentiōe nūquid remanet iste ineligibilis no.do.me.extra de rescrip.postulasti.7 in pre.dcre.dudū.§.insup q sic p eo q fur 7 latro 7 ambitiosus fuit ad eum fructus non ptinentes pcipiendum.ar.in.c.dudum.ij. respon.j.necesse ē ergo fieri in indulgentia de fructibus mentōnem vel purgatuz eē vicinū illud.nā pcesso sibi q bñficiū illud possit licite retinere vī sibi dñs papa p psequēs pcessisse fructus pceptos cū sit factus verus platus vñ noie ecclie nouiter sibi collate suos facit tāq̄ nouus successor et verus platus.x.q.ij.si q̄s epūs.xij.q.ij. de laicis.extra de testa.relatum.ij.x. vbi autem.vñ non nisi sibipsi resti tuere tenet.vt extra de offi.or.cum nos in fi.7 de preben.dilecto.§.fi.quasi p canonicam adoptōem platu re actio confundatur sicut 7 p aditionem hereditatz vt.C.de here.ac.vt debitum.7.l.se.do. me.tamē hoc ñ admittit nisi p veram penitentiā fuerit satisfactuz qđ non placet ppter rationes pdictas. H. Juxta doctrinam datā.vt.ē.x.ß nunquid nocet. videt tenēdū primum dictū expertus enim fui cum papa Jo.q cū mihi institificasset cuiusdam mei scholaris titulum remissionē pteritoz fructuū facere noluit nisi ea conditōne q ipoz dimidia ifra certū tps sue camere soluet posset tñ transire dictum Guil.si querteret illos in vtilitatem ecclesie absit em̄ q successor illos reciperet intre fructuū.immo reciperet vt debitū ecclie ex maleficio recipientis furtiue vt dictum est.ē.bene facit extra d sijmo.audiuimus in fi.cū pcor.vlti.glo. Z. Quid si dispensatur cum aliquo vt sibi liceat plures psonat⁹ recipere si sibi canonice conferant ipe xo eos recipiat non canonice. Rñdeo lz peccet q contra eū pcedi possit eo quia illos male tenet non tamē q̄a plures tenet vnde papa not.in p.c.dudum.el.ij.q dispensatio

non viciatur propter multitudinem bñficiorum. licet qs peccet ea multiplicando. propter qđ est deponēdus vel eius electio cassanda ꝛ non propter hoc quia plura bñficia curam animarum habentia receperit. quod ex eo apparet. quia si dimitteret priora beneficia vno excepto ꝛ post dispēsationē obtentaꝫ aliud recipiat ambo licite retineret contra hoc tamen facit quod nō.s.ver. quid si aliquis obtinuit. ¶ Porro vo.me.nō.in p.§.in sup ꝙ insufficiēs dispēsatio. ꝛ si ius nō conferat bñficium retinēdi. obstat tamē ordinario ne talē priuet secundo bñficio dū tamē in dispēsatione contineat ꝙ possit primū cum secundo retinere nō obst. constitutōe conc. generalis vt ita ꝛ si nō in vtroqꝫ opetur saltē quo ad secundū. vt videlicet eo sine pape licentia nō priuetur. argu. extra de confir. vtil. ꝛ inutil. c.j. ꝛ.q. qui tamen aliꝫ p uaretur si vtrunqꝫ contēderet retinere. vt extra de preben. de multa. Rn.j. Primū autē in hoc casu conferre poterit tanqꝫ vacans. vt in eo.c.§. ꝛ si vltra. quia qꝫtū ad illud parum aut nihil dispensatio operat. ¶ Quid iuris sit circa dispensationem illegitimorum ꝛ irregularium qꝫtum ad ecclesiastica beneficia obtinenda not. infra.§. postremo. ¶ In summa nota ꝙ si habēs plures ecclias vel personatus in termino sibi p ordinarium assignato non ostendit dispensationē. poterit ordinarius eas conferre. vbi autē dubitatur vtrum dispensatō sit sufficiens domini pape ē cognitio. Sed si sufficiens dispensatio ostenditur ordinarius prouidere debet ne illa beneficia debitis obsequijs defraudēt. hec leguntur in constitutio. Grego. x. de offic. ordina. c. ordinarij. libro vj. ꝛ si illas habet i diuersis ep̄atibꝫ vterqꝫ eps poterit ei terminū statuere supradictū. put ibi nō. H. ibi vide i glo. ad quos. Z.

Postremo loco dicendum est quis sit dispensationis effectus ꝛ certe vt ea obtenta ecclesiastica sacramenta ꝛ bñficia digne et licite recipi possint. nullus em̄ in mortali constitutus promoueri debet regulariter nisi penitētia iam pacta. xl. di. multi. xxv. di. illud. xj. q. iij. audi. Item effectus ē vt iam promotus ea obtenta suum officiū licite exequat qđ non pōt. ex quo mortaliter peccauit nisi post pniam obtinuerit dispēsationē. quia suspēsus est qtum ad se. ij. q. vij. §. quia ergo. Item est effectus vt bñficium quod alꝫ illicite retineri nō potest eo obtēta licite valeat retinere. extra de cleř. coniug. diuersis. ꝛ de cleř. pere. c. fi. extra đ supplē. negli. prela. lras. Item effectus est vt sup crimine publico sup quo publice dispēsatum ē nō possit quis vlterius accusare. extra de fi. pſ. ex tua. extra de accu. de his. si ꝟo dispēsatum fuerit in occulto bñ poterit adhuc accusari. quia etiam post penitentiam accusari potest. xxxiij. q. ij. admonere. extra đ tēp. or. c. fi. de hoc nō. j. de abolitō. ꝛ purga. ꝟ. porro. ¶ Sed nūquid eps simplr dispensando cum aliquo criminoso iuxta ea que dicta sunt supra. §. nunc đ epo rum. ꝟ. verum ꝛ se. intelligit in susceptis et suscipiēdis ordinibus. ꝛ in habitis ꝛ habendis bñficijs dispensasse Rnđ. sic. nam in beneficijs ampla est interpretatio facienda. extra de dona. cum dilectus. extra de priuil. quia circa. ¶ Quid si dispensatur cum aliquo illegitimo ꝙ valeat fieri clericꝰ. dic ꝙ intelligit dispēsatū esse cū eo vt ad minores ordines tm̄ valeat promoueri. de hoc nota. extra de fil. presby. lras. Quid si dispensatum est vt ad ordines valeat promoueri. Rn. de minoribus tm̄ ordinibus intelligēdum esse. ar. xxxiij. di. lector. ff. de le. iij. numis. priuilegium em̄ tale cum sit odiosū restringendum ē. vt. ff. de libe. ꝛ posthu. cum quidam. extra de consangui. ꝛ affi. quod dilectio. exť de transac. c. fi. ad fi. generaliter em̄ dispensationes cum sint contra ius cōmune restringende sunt. ar. de pe. di. j. pene. ar. tamen contra ꝙ large sit tale bñficium interptandū. ff. de pſti. pn. l. fi. extra de bona. cum dilecti. xij. q. j. duo. § hec cōtraria loquunť in indulgētijs que nō sunt contra ius cōe. vel in alterius pīudicium. H. Vide quod plene scripsi de ꝟ. sig. olim. sup vlti. glo. Z. ¶ Quid si dispensatum sit cum aliquo vt ad aliquem ordinē valeat promoueri. Rn. non. ideo intelligitur cum eo esse in ceteris ordinibus dispensatū. H. Hoc intellige de maioribus ꝛ ꝙ sic intellexit patet p sequentia. hoc dico. quia lz scripserim post Hosti. de Rp. postulasti. in magna glo. ad fi. ꝙ in dispensationibus odiosis non arguit de pari ad parē. licet arguit de maiori ad minus. illud tamen vt ibi dicitur non habet locum in inclusis. Unde dispensatio ad diaconatum bñ includet subdiaconatum ꝛ minores. § non sacerdotium. maxime etiam procedit illud in diuersis speciebus que connexitatē non habent. hoc dico ppter id quod sequit. j. ver. ij. nō ob. pdicte doctrine Hosti. qui si. sint le. p venerabilem. in prin. ča eque posses opponere de regula vtriusqꝫ iuris cui licet lib. vj. cum concor. dat em̄ Hosti. casum exceptum a regula. scz dispēsationes odiosas. que dispensatiōes cōtra ius cōmune fiunt. vt supra eo. §. dispēsatio. in pn. Z. arg. xxxiij. dist. lector. xij. di. nos psuetudinē. vbi de ß. l. di. quicūqꝫ penitēs. xv. q. vl. c. j. ꝛ ij. ꝛ ar. ¶. de sen. pass. ꝛ resti. l. iij. pōt em̄ aliquis habere minorē honorē ꝙ nō pōt habere maiorē. ff. de interdi. ꝛ re. l. relegator. §. fi. ꝛ qui dignus ē minori nō tm̄ maiori. vt ar. extra de elect. scriptum ē. sic etiam licet dispenset mecū in vno matrimonio contrahēdo. H. Sup certo vel expsso. ꝛ vide qđ scripsi de pben. nō pōt. li. vj. sup ꝟ. primus post pn. Z. nō tm̄ in sequēti. vt legit ꝛ nō. xxxiij. q. ij. antiqui. ꝛ. xxxvj. q. ij. si autem. ¶ Quid si degradatus ꝛ bñficio suo p sententiam priuatus dispensatiue restitutus est ad ordinē ꝛ eius executionē nūquid p consequēs restitutus est ꝛ ad bñficium. Rn. non. nam deportatus ex indulgētia principis restitutus ad dignitatē nō est p hoc restitut? ad bona. vt. ff. de sen. pass. ꝛ restit. l. ij. nisi gnāliter restitutus sit ad ordines ꝛ honores ꝛ cetera bona vt ibi. ꝛ ¶. e. l. j. q̄ est. ij. q. iij. §. notandū. in fi. cū suis cōcor. ꝛ. e. tit. l. ij. ꝛ ar. ff. de ser. vr. pdi. attilicin us. in fi. H. ad hoc dictum ꝛ sequēs facit quod scripsi de fil. pſ. c. j. in fi. ꝛ eo. ti. c. j. sup glo. hoc intelligo. li. vj. Z. ¶ Quid si dispensatum ē cum aliquo solū quo ad ordines. dicit papa ꝙ epūs poterit tali bñficium simplex cōferre. ß nō cuꝫ cura nisi in dispensatione contineať exp̄sse. ꝛ sic de cōsuetudine obtinere videt. ꝛ sic intelligit. extra. e. c. finali. ¶ Quid si dispensatū est cū tali vt ad omnes ordines ꝛ ad omnia bñficia valeat promoueri nūquid quo ad dignitates ꝛ platuras dispensatū esse videt. dic ꝙ nō propter rōem pri. dictam. nam ꝛ si mecū dispensať i aliquo nō ob hoc intelligit esse in alio dispensatū vt dixi. ča ꝛ tamē dicunt. H. Sic ponit etiā Goff. ꝛ Hosti. Z. ꝙ vbi p priuil. nulli fit pīudicium vel modicuꝫ fit. H. vt in casu nostro quicqđ coloret. ter. ē decre. j. in fi. de fili. pſ. li. vj. ꝙ be dispēsationes sunt restringēde. Z. tūc late interpretať. arg. extra de deci. ad audientiā. ꝛ de verb. sig. olim. ß tamen interptatio nō excedit metas iurisditionis interptantis. H. Si dicas. i. condentis cuius est interpretari de sentē. excō. inter alia tunc est planū. Z. ff. de iuř. om. iudi. l. fi. vbi ꝟo fit enorme preiudiciuꝫ est interpretatio restringenda. extra đ priuil. c. porro. ꝛ. c. recepimus. de deci. suggestuꝫ. de verbo. sig. quid si personale. ¶ Sed quid si cum tali dispensatum ē quo ad ordines ꝛ beneficium nunquid potero habere canonicatum. H. Goff. dixit psonatū. vt. j. dicam. Z. vel ecclīam parochialē. Rn. non si p epm̄ vl archiepm̄ dispēsatio facta fuit. vt extra de fil. presb. c. fi. ꝛ extra de cor. vici. c. ij. extra de preben. cum olim. Si ꝟo p papam intelligitur dispensatum etiam in pbenda. extra de preben. pro illorum. extra de etate ꝛ quali. accepimus. § fi. ꝛ etiam in ecclīa parochiali non tamen collegiata H. dixit

Boff.cui p electionez prouidetur de rectore. Z.extra de preben.c.fi. fm Boff. H. In summa de fil.pref.i vlti.colum.vbi etiam ponit questionē precedentem.7 sci as q Hosti.ponēs hunc .v.in eo.ti.vlt.colum.attribuit hunc etiā Boff.tamē Boff.vbi in pn.qōis dicit canonicatum dixerat psonatum.puto q Hosti.mutauit pter id quod submisit Boff.de pbenda. de canonicatu autē nō,pcederet fm opi..Archidia.qui tenet epm dispensare posse etiam in canonicatu eccl'ie cathedral'.vt scripsi de fil'.pref.c.j. super glo. intelligo Jo.mo. contra.vt etiam dicam infra de fil'. pref.in fi.patz q si addidissent Hosti.7 auctor de canonicatu cathedralis eccl'ie transire poterat.Sed sic simpl'r dictū hoc non placet cum sonet in canonicatu eccl'ie ruralis epm dispensare nō posse.quod nullus asserit. Z. C Quid si dispēsatum est cum aliquo q sibi non obest defectus natalium vel alius q possit honores vel dignitates eccl'iasticas retinere. H. Nota hoc 7 duo que sequuntur Jnno.7 Hosti.de concessi.preben.dilectus.vt ibi scripsi i glo.nota.extra hoc. Et aduerte q iste questiōes formātur in dispensato nō in legitimato.sup quo vide quod scripsi qui fi.sint legi.p venerabilem.super glo.ij.7 hec duo minus pmiscentur infra .v.ß illud. Z. Dic q non poterit propter hoc epatum obtinere qui est non solū dignitas ß est culmen dignitatum. vt extra de preben. venerabilis.ppe fi.nam dispensationes restringēde sūt vt dixi. Et argu.ad hoc extra de elec.innotuit. de pbē. c.fi. argu.tamen contra extra qui fi.sint legi. p venerabilem.ppe prin. H. ibi non ad maiora ampliat ß ad minora. Z. C Quid si sit dispensatum sup epatu. dico non intellige dispensatum esse sup archiepatu..xij.di. nos consuetudinem.extra de elec.scriptum.quia qui dignus est minori non semp est dignus maiori. prout ibi nō. C Quid si dispensatum est q ad omnia spiritualia licite assumatur:dic q non poterit in epm eligi. Nam in generali obligatione non comprehendunt que specialiter concessurus esse quis non presumit'. C. que res pi.o.poss.l.j. cum ergo hec dignitas excellens sit inter alias 7 specialibus gaudet priuilegijs. vt.ij.q.iiij. pful. 7.c.se.7.iij.q.vj.quis.7.c.se.7 inueniā ipam aliarum dignitatum iuribus non comprehendi.vt extra d pceff. preben.dilectus.7 quia epūs summus pōtifex seu sacerdos dicit'.vt de conse.di.v.de his.xij.q.iij.pontifices.ij. q.vij.accusatio.non credo illam sub generali obligatione seu constitutione compbendi.arg.extra de sen.excō.quia piculosum. H. Bñ facit cle.de penis.si qs suadente.ad fi.v.nec sup. Z. C Hoc etiaz nota. H. fm Jnno.post quē hoc scripsi de sen.7 re iudi.cū te.in glo. q pōt. Z. q si epūs sustineat infamē ipo iure vl'p sniam condemnatū vel etiā dispēset cū eo cū tñ dispēsare nō possit.vt.ij.q.iij.§.binc colligit'.tñ talis nō admittit' ad accusationē vel testimoniū cum sit infamis.vt.ij.q.j.p bibet'.extra de testi.testimoniū.infamis em irregularis est.vt.s.§.iuxta.ver.sunt quoq.ß si epūs dispēset cuz alio q cum infami. talis post dispensationē admittet' ad testimoniū 7 ad accusationē 7 ad alios legitios actz 7 in ciuili 7 in criminali cā 7 contra clericos 7 alios.naz cum ratione dispensationis possit esse in ordinibus susceptis 7 pmoueri ad maiores eadē etiam ratione poterit accusare7 testificari in sacerdotes.ij.q.vij.epi.7.c.testes.ar.tñ contra in pre.decre.testimoniuz. vbi dicit' q de crimine condemnatus non admittit' in testimoniū i criminali.ß illud intelligo vbi dispensatum non ē. H. quod hic dicit Hosti.vide i glo.pdicta. Z. Videtur tamē q epūs possit restituere ifamē.7 p consequēs tollere infamiā.vt colligit'.l.di.dño.ver.ergo dum ibi ignominiā portās ꝛc.quod vez ē i omni crimīe i quo dispēsare pōt.nam 7 senatus tollit infamiā.vt.ff. de postul'.l.j.§.de qua 7 eccl'ia comparat' senatui.vt.xvj.q.j. eccl'ia. C Sup hoc autem licet extra principale posituī notabis q infamia alia iuris.alia facti.alia canonica.q liter vtraq tollatur nō.vj.q.j.omnes.xo.7.c.illi q. Tu xo hoc ex nostra doctrina tenebis q fm canones infamia tripliciter aboletur. Primo p integruz restitutionē.7 hoc directe p principem qui solus directe ad famā restituit.vt.ff.de postul'.l.j.§.ceterū. Jndirecte autem 7 p consequēs etiam p alios iudices. vt in ea.l.§.fi edicto. Secundo p dispensationē factam ab eo qui potestatē habet dispensandi qñ videlicet penā crimi debitam remittit.vt in pmissis sepius est tactum. Tercio p penitentiā.7 hoc diuersimode fm diuersas opiniōes que nō.l.di.in summa. patet ergo ex pmissis q aliud ē dispensatio 7 aliud est restitutio. ar.tamē q idem sunt s.§.consequenter .v.generaliter. C Utrum eccl'iastic9 iudex restituit aliquem ad famā.nō.j.de resti.in integz §.videndum.ver.item iudex. C Sed illud queri' vtrū legitimatus p epm poterit effugere obiectionem illegitime natiuitatis.dixerunt Ain. L.7 Papa. H. Posset quem quod sequit' vsq adver.in summa scripsi qui fi. sint legi.p venerabilem.sup ver.dispensatum.vbi etiam satis tractaui an habens ab imperio potestatē legitimādi id facere possit in terris eccl'ie. Z. q sic quo ad actū legitimos.s.possit esse iudex 7 testis 7 tabellio 7 huiusmodi.in paterna aūt hereditate vel in alijs non intelligitur esse dispensatum.quia sicut non potest sup hoc iudicare.vt extra qui fi.sint le.latoz.7.c.cāz que ita nec dispēsare potest.argu.extra de parochijs nullus.et nō q legitimatus 7 restitutus fame 7 cum quo dispensatū est in quocunq foro siue eccl'iastico siue ciuili omnia ea facere poterit sup quibus habuit potestatē is q legitīa uit fame restituit vel dispēsauit.poterit em in omni indicio testiōniū reddere 7 ad ciuiles honores vocari nisi sint talia que sint in alterius piudicium. verbigratia. quia legitimatus ab vno principe vel ciuitate nō obtinebit ab intestato bona hereditaria in terra que nō sit subdita legitimanti.quia sic auferent' bona consanguineis defuncti vel fisco qui debet succedere ab intestato Jtez legitimatus a iudice seculari nō intelligit' quo ad ordines legitimatus.quia,pmoueri ad ordines nō est de iurisdi.iudicis laici.ß si vnus epūs legitimet aliquem il le poterit etiam in alia dioceſi pmoueri. quia dispensare in ordinibus cū illegitimo de iurisd.est cuiusq epi 7 q illegitimus,pmoueat' in nulli9 xtiē piudiciū. Jn alijs autem in quibus nō est necessaria legitimatio.fame restitutio vel dispēsatio.vt si seruus def' libertati vel obsequijs curie absoluat'.etiaz si laicus hoc facit.tñ ad ordines reddit' aptus.liij.di.c.j.ij.iij.iiij.7.v. Ratio diuersitatis est.qa in his nō est aliquod delictū vel defectus.nec est in pdictis aliqua dispēsatio necessaria. Alij autē dicunt q epūs dispensare pōt quo ad successiōez 7 etiā intelligit' dispensatū in hereditate hoc ipo q in ordine dispensat'.arg.extra qui fi.sint le. p venerabilē §.j.ver.pterea ꝛc. Sed cōtra.ff.de sen.pass.l.ij.7.C.ea. l.ij.7.iij. Jtem contra eo.ti.in insulā.vbi dicit' q vinculo patrie ptātis exemptus.ideo quia filius ē in insulam deportatus si postea ex indulgentia redditus est in paternū soluz.7 pcedēs dignitas restituta. ptās tñ patria nō videtur repetita ß illa nō tangūt hunc casum. Jtez contra vtranq opinionē videt'.quia epūs nō habet iurisdi.in tpalibus.extra de ap.si duobz.ß dic q licet non habeat iurisdi.contētiosā tñ voluntariā exercere pōt. ff.de offi.pcō.7 le.l.ij. Jtē aliqua concedunt' p pūtiam 7 indirecte que directe nō cōcederent'.iiij.q.iij.itē in criminali.ver.serui.ff.de pact'.tutor.de hoc nō.x. dist.c.j. C Jn sūma nō.q cessante cā cessare debet quod dispēsatiue statutū fuit.vt.j.q.vij.quod p remedio.7.c.si illa 7 dispēsatōes quas extorquet necessitas cessāte necessitate sunt mutilande.que vero regulariter fiunt nō.ix. q.j.ab excōi.l.di.placuit.vij.q.j.mutatōnes.quod sane intellige vt videlicet cessante necessitate simul dispēsa-

tio nõ fiat. nam dispensatio semel facta non ẽ amplius
reuocanda vt extra de fi. pref. ex tua. H. Idez notat ꝺ
iure ein. ꝛ si christus. in glo. penul. Z. Sicut nec in iure
remissio vt. xxiij. q. iij. si illic. immo bñficium dcens est
esse mansurum. in aut. coll. vij. constitutio que ꝺ dig. li
berat a pa. po. §. illud quoqꝫ xxv. q. ij. qcũqꝫ. ꝛ. c. nõ tã
nouũ. ꝛ. c. institutionis. H. Et de regu. iu. decet. lib. vj.
Z. ar. tñ contra ꝙ successor possit reuocare dispensa
tionẽ a ꝓdecessore factam. extra de cle. nõ re. c. penul. §
illud de gratia ꝛ ex cã. s. ꝓpter defectum clericoꝝ. H.
Adde quod ibi nõ. in vlt. glo. Z. ¶ De illo etiaz que
rit an absolutus sit quo ad deum is cum quo papa sine
cã dispensat. de boc. s. §. nũc breuiter. ℞. ꝛ nõ. ¶ Qua
liter autẽ ciuiliter dispensat in crimibus ꝙ impetratio
nem abolitionis. vide infra de aboli. ꝛ pur. ¶ Non ẽ eti
am omittendum. quia si irregularis est ineligibilis ele
ctus. confirmatus ꝛ consecratus est in epm superior ad
quem hoc ptinet dispensare potest electorib ꝛ confir
matori. vel alijs nõ vocatis. ꝛ talis habita dispensatõne
habet canonicũ ingressum. nec poterũt electores vl cõ
firmatores ammodo resilire. ar. extra de elec. cum inter
canonicos. in fi. ꝛ de postul. bone. ij. §. fi. de ꝓbat. ꝙ tu
as. §. penul. ꝛ de boc. s. §. nũc de epoꝝ. ad fi. ℞. quid
si electus. ¶ Nouissime notandũ est ꝙ snĩa que miseri
cordiam vetat fugienda est. vt. l. di. ponderet. in fi. nam
iudicium sine misericordia erit ei qui misericordiaz nõ
vult fieri delinquenti. ut. ij. q. vij. §. de his. vltra mediũ.
xxij. q. iij. §. ꝑcepta. misericordia eñ cõmunis est vsus
ꝛ plenitudo est ℞tutũ. Idcoqꝫ omnibus ẽ ꝓposita pfe
cte forma virtutis. vt. lxxxj. di. non satis. ꝓpe fi. iuxta il
lud. H. Luce. vj. c. Z. Estote misericordes. vt extra
de reg. iur. c. ij. melius est ergo ꝓpter misericordiã ratio
nẽ dare qꝫ ꝓpter crudelitatẽ seu inclementiaz. quia vbi
paterfamil. largus est dispensator nõ debet esse tenax.
nam si deus benignus est ad quid sacerdos eius auste
rus vult apparere. hec leguñ. xxvj. q. vlti. alligant. ꝛ in
pre. c. non satis. ver. melius diuinitatis siquidez natura
clemens est ꝛ pia ꝛ ad indulgendum prona. vt de peni.
dist. j. quia diuinitatis. cuius exemplo rectores prouidi
ex sua infirmitate alioꝝ infirma pensantes lapsos debẽt
ꝑ mãsuetudinẽ subleuare. vt. xlv. di. recedite. quia nul
li claudenda ẽ misericordia nulli peccati impunitas re
laxanda. vt. xxiij. q. iij. duo ista. hinc ẽ ꝙ christus ex ma
gne pietatis dispensatione cadere ꝑetrũ ꝑmisit vt ex
sua infirmitate cognosceret qñ misericorditer aliena in
firma tolerare deberet. l. di. considerãdũ. ꝛ. c. se. his igit
auctoritatib iudicialis informat auctoritas misericor
diam seu dispensationẽ sequi potius qñ rigorẽ. Ad qꝺ
etiam accedit. ix. di. sane. ff. de penis in ꝓpetatõne. extra
de transac. c. fi. nec eñ aut seueritatis aut clementie gra
tia affectanda est. ℔ in leuioribus causis ꝓnioꝝ ad leni
tatẽ iudices esse debent. in grauioribus ℞o legum seue
ritatẽ cum quodã benignitatis temperamẽto subsequi
debent. vt. ff. eo. ti. respiciendũ. Rn. j. quia vera iusticia
compassionẽ habet. vt. xlv. di. vera. ꝛ disciplina destitu
itur si sine misedia teneat. vt eadẽ di. disciplina. in ꝓn.
Ergo ꝓlatos in dispensationis misericordie constituit
ipa iusticia debitores. vt. s. §. genera. iuxta illud aplici
H. s. pape Nicolai. ℔ apls. j. ad Loꝝ. ix. dixit dispẽsa
tio mihi credita ẽ. Z Dispẽsatõ celestis semĩ nobis in
uncta ẽ. vt. xliij. di. dispẽsatio. nam vtiq eis deus ĩ dispẽ.
xxiij. q. iij. ecce.

¶ De officio ordinarij. Rubrica.

H. Dileus modicum vbi de iurisdict. ¶ Lancre. sup
Rubrica prima. ¶ Roff. sup Rubrica. ij. ¶ Ubert. de
bobio vbi de sententia ordiñ. mihi char. iij. ꝛ vbi de or
di. mihi char. ix. ¶ Uber. bona. ꝺ quibus modis eram.
ordin. declinet. ¶ Jo. de deo de except. contra iudicem
cauill. li. iij. ¶ Bonagui. Rubrica qualiter facere reus
debet si iudex est ordinarius. ¶ Alber. gall. vt supra de
legato. ¶ Guil. an. sub rubrica de iudiciabus posuit hãc
rubricã. Z.

Jdeamus quis di

catur ordinarius iudex. ¶ Quis eum con
stituat. ¶ Quid sit eius officiuz. ¶ Quis
possit esse ordinarius. H. Hostiensis in
summa addit duo membra. s. qualiter impediat ꝛ qua
liter finiat.

Ordinarius est qui iu

re suo vel principis beneficio vniuersalit iu
risdict. exercere potest. ff. de iurisditio. omni.
iudi. more maioꝝ. ꝛ. l. se. quod locũ habet siue in eccles
asticis vt sunt primates. archiepi. epi ꝛ alij eccliastici q̃
habent iurisdi. a papa. extra eo. duo. xxij. di. oñs. Rn. j.
extra de elec. significasti. siue in ciuilib. vt duces. mar
chiones comites ꝛ hmõi. qui habent totalẽ iurisditõem
vnius ꝓuincie vel loci ab impatore. nã si vnius cãe co
gnitio esset cõmissa talis esset delegatus. dñs papa ℞o
est iudex ordinarius singuloꝝ. extra de elec. cum nobis
olim. H. Alleganit sicut Lan. ꝛ antiqui nõ aduerten
tes ꝙ decisa erat sub scdo. j. talis lra preterea cuz sedes
aplica caput omniũ ecclarum existat. Et romanus põ
tifex iudex sit ordinarius singuloꝝ ꝛc. Z. ix. q. iij. cun
cta. extra de priuil. antiq. ¶ Jtẽ ordinarius ẽ is cui cãe
vniuersitas ẽ cõmissa. Un officiales epoꝝ ordinarij cẽ
sent. ar. extra de ap. romana. in prin. li. vj. ff. de iudicijs.
cum ptor. §. j. Boff. tñ dicit eos delegatos. vt ipe nõ. in
sum. de offi. vicarij. § prius dictũ verius ẽ. H. Quod
satis ꝓbat de consue. c. ij. li. vj. ꝛ vide quod nõ. de of. vi
ca. c. ij. in glo. ij. eo. ti. Z. Pari etiam ratõe camerari?
dñi pape. Uicecancell. Auditor cõtradictaꝝ. ꝛ audi
tor camere ordinarij sunt ꝑm Boff. ꝛ do. m. H. In sũ
mis huius ti. in prin. Z. ¶ Quis aũt dicat ordinarius
alicuius dicã. j. de cõpe. iudi. adit. §. sequit. ¶ Quid de
auditoribus generalibus palacij do. pape. nunquid sunt
ordinarij. hec qõ fuit sepe coram me disputata. ꝛ puto
ꝙ in audiendo ordinariã habẽt potestatẽ. quia genera
lis audientia eis cõmissa est a dño papa. secus in diffini
endo. vt dixi. s. in ti. de dele. §. iã nũc. ℞. § nũquid ĩ fi. et
ar. in aut. coll. iij. de admĩstra. offi. in sacris ap. ꝛ ĩ aut.
col. v. vt ordinarie ꝛ vba. ꝓfec. Sic etiã auditori came
re do. pape generalis audiẽtia cãe inter curiales venti
landaꝝ cõmittit a camerario cuius est officialis. Hinc
est ꝙ vacante apostolica sede. Camerarius. marscalc?
ꝛ auditor camere suã possunt iurisdi. exercere. ꝛ hoc di
xit do. me. tpe vacatõis post obitũ dñi Clem. pape. iiij.
dicens ꝙ omnia illa officia que sunt in Cle. j. ordinaria
sunt vt dicã. j. de iurisdi. om. iudi. ℞. infimi. Pari rõne
ꝛ isti qñ quidã cardinales tenerẽt dicentes ꝙ ꝑmissi
tunc de causis audiebant auctoritate collegij ꝛ nõ sua.
H. Uide cle. de Rp. auditor. ꝛ quod ibi nõt. in. j. glo.
ꝛ de elec. ne romani. ℞. eo tamẽ. ꝛ quod ibi nõ. Z. Au
ditores autẽ palacij q̃ vice pape vicẽtis cãs audiũt. eo
mortuo etiã inceptas audire nõ possunt cũ nõ habeãt
ordinariã iurisdi. licet habeant viuente papa ordinari
am cognitionẽ vt ꝓdixi. ar. contra ꝙ auditores palacij
sint delegati. ĩ aut. coll. vj. de iudicib. §. iudices itaqꝫ ꝺ
hoc. j. de sntia. §. vt aũt. ℞. cetex. Item q̃libet ꝓlatus ꝙ
elec. factus ordinarius est. extra eo. cum ab eccliarum. ꝛ
extra de iudi. decernimus. xv. q. iij. c. j. ¶ Pretermissis
autem inferioribus ꝓlatis epus põt de omnibus causis
subditoꝝ ipoꝝ prelatoꝝ cognoscere ꝑm papam. vt in
pred. c. cum ab eccliarum. H. Tene quod dixi eo. titu.
pastoralis. sup. j. glo. s. ꝙ saluo iure speciali cõsuet. vel
priuil. locus ẽ ꝓuentioni ꝛ vbi ita cõcurrũt ꝙ nõ appa
ret quis ꝓuenerit ibi vide. Z. Et hac rõne videtur ꝙ

archidiaconus non habet ordinariam iurisditionē. ꝙa licentiam epi requirit. extra de offi. archid. archidiaconis. vel dic ꝙ vbi constituit ab vniuersitate ꝛ epo tunc est ordinarius. nam eius iurisditio est a lege. argu. lxiij. di. si in plebibus. secus si ab epo tm̄. nam solus ꝓnceps facit ordinariū. ij. q. vj. §. quod de arbi. vel dic ꝑm vin. H. In decre. vlti. in princi. de offi. archidi. dicit quasi delegatus. Z. ꝙ delegatus est. ꝛ ꝙtidie fit ei cōmissio ꝛ delegatio sicut ꝛ vsufructus quotidie constituit. Bal. ꝛ ideo semp res est integra. argu. ff. de vsufruc. accres. l. j. in fi. Z. Nō autem ꝓprietas quotidie constituitur. ꝫ tm̄ eo tpe quo vendicatur. vt. ff. de vsufruc. accre. l. j. §. fi. Bal. ista ratio est subtilis. non tamen vera. ꝙa secretur ꝙ morte delegantis etiam re non integra finiretur. quod est falsum. H. In hoc verborum expositiōe satis ibi instat glo. puma. ad intellectum autem facit. l. j. ff. qñ dies vsufruc. le. ce. si em̄ vsufructus legat' ꝑ dies vel annos quolibet die vel anno constituitur. ꝛ si pluribus erat legatus ita ꝙ coniunctim competebat ius accrescēdi vno etiam qui vsus fuit pdente constituit' alteri quod nō esset in ꝓprietate. que licet re integra accrescat coniuncto tunc tamen solum cum habet ius vendicandi. constituit' em̄ ꝓpter traditionē. Z. Item officialis epi est ordinarius. vt nō. extra de ap. romana. in pri. li. vj. H. Hoc dixerat. s. ꝛ. j. Z. ¶ Itē legatus ordinariā habet iurisditionē in prouincia sibi decreta. qđ dic vt. s. ti. pri. §. superest. ꝛ. quid de sñia quam fert. vtrum autē morte mandatoris ei⁹ potestas expiret. ꝛ an possit ꝑ collegium reuocari. nō. s. ti. prior. §. finitur. ¶ Patronus autē nō habet ordinariam iurisdi. inter libertos. ꝑut notat ꝑm papā. extra de arbi. dilecti. H. Ibi scripsi in glo. ar. quod. Z.

¶ Constituit autez ordinarius princeps. vt dixi supra in princ. ¶ Itē lex facit ordinarium. ij. q. vj. §. quod de arbitris. ff. de iur̄. om. iudi. ꝛ quia. ¶ Itez consuetudo. extra eo. duo. ix. q. iij. conquestus. C. de eman. l. j. ꝛ fi. extra de offi. archiđ. c. fi. Item vniuersitas non priuatus. ꝛ tūc lex dat sibi iurisdi. argu. lxiij. di. si in plebibus. ꝛ in aut'. de defen. ci. §. nos igitur. coll'. iij. C. de iur̄. om. iu. priuatorum. extra de excess. prela. ad hoc. ex quo patet ꝙ quilibet prelatus qui fit ꝑ elec. iurisdi. ordinariaz habet. ex quo habet administrationez. vt dixi supra. §. pri. p̄missa ꝑbant'. ff. de iu. om. iudi. more. ꝛ. l. ꝛ ꝙa. et vide. j. de iur̄. om. iudi. itē ex p̄missis patet ptātes ꝛ rectores qui in italia eligunt' habere iurisditionē ordinariā. Bal. Et nō in aut'. de defen. ci. §. nō habēte. coll'. iij. vñ ꝑt cās delegare et vicarios constituere. vt nō. C. de sen. ex pericu. reci. l. fi. ī glo. ꝑ se. H. Vide. j. ti. ij. §. officiū. ꝛ quod ibi dicā. Sed Roff. ti. ij. reꝓbendit eos ꝙ vsurpant mer imperiū. vide quod dicam. j. de iu. om. iudi. §. j. ver. infimi. in fi. Z. ¶ Nunquid ergo epūs potest facere ordinarium: videtur ꝙ sic. quia potest alicui cōmittere vniuersitatem causarum. vt supra dixi. de hoc nō. extra ne prelati vices suas vel iurisdic. c. ij. H. In glo. ij. Et vide quod super ea dixi post Hosti. de boc etiam. xj. q. j. experientie. Z.

¶ Officium ordinariuz ꝛ cuiuslibet iudicis est latissimū vt dicam infra de offi. iudi. debet em̄ cuncta diligēter inquirere ꝛ reruz ordinē plena inquisitione discutere. vt xxx. q. v. iudicantē. Item tutū locum partib⁹ assignare. ij. q. ij. c. vlt. extra de ap. ex parte. timorē a testibus ꝛ ptibus remouere. iij. q. ix. hortamur. extra de spon. cum locum. dilationes put expedire viderit moderari. extra đ appel. cum sit romana. ff. de re iudi. l. ij. ff. de iudi. l. nōnū. ꝙ. v. q. iij. si egrotans. Item incidentes. H. Cauti⁹ dixisset emergentes ꝓ ea que nō. de or. cog. c. j. Z. questiones ꝑ suam interlocutoriam terminare ꝛ interlocutorias cum expedire viderit reuocare. extra de or. cog. c. j. ff. de re iu. quod iussit. extra de ap. cum cessante. de accu. qualiter. j. de re iud. ad apostolice. lib. vj. Item negocia sñialiter diffinire ꝛ suas sñias. H. Que superi⁹ dicta sunt conueniunt etiam delegatis. Z. ꝛ suorum delegatoꝛ. Itē sñias delegatorum principis si eis iniunctū fuerit executioni debite demandare. extra de offi. deleg. ꝙrenti. ꝛ. c. pastoralis. ꝛ. c. si quādo. Itē curam subditoꝛ habere. viij. q. j. qui epatum. Item singulos iuuare ꝛ cūctis velle ꝑdesse. viij. q. j. clemēs. Itē alienā necessitatem suā estimare. lxxvj. di. fratrē. Itē ius vnicuiq; tribuere. xij. q. ij. cū deuotissimā. C. de ap. eos qui. Rn. j. ꝛ sine delctu ꝑsonarū. extra de iudi. nouit. ꝓpe fi. extra de sta. mo. c. fi. in princi. Itē delinquentes canonice punire. extra. e. c. j. ꝛ. c. irrefragabili. §. fi. de vi. ꝛ hone. cle. vt clericoꝛ. §. pe. Itē scelera inquirere ꝛ ea inuenta punire. extra eo. c. j. H. Et si epūs hoc pōt in quolibet loco suę dioce. nō exempto. eo. ti. cū epūs. li. vj. Z. Item grat'ꝛ sine expēsis ius reddere. ex̄ de vi. ꝛ ho. cle. cū ab oi. Itē i correptōibus ꝛ penis misericordiā adhibere. H. De q̄ satis supra ti. pri. in fi. Z. xlv. di. omnes. ꝛ. c. licet. extra de pur. ca. inter. Itē spectant ad eum. H. sup epm̄ nō generaliter ad omnez ordinarium. Z. Que sunt de. l. dioceſa. ꝛ iurisdic. quod dic vt extra. e. dilectus filius. ꝛ. q. j. in summa.

¶ Dest autez esse ordinarius q̄cunq; nō ꝓhibet'. q̄ autē ꝓhibeant'. ꝛ de excep. contra eum competētibus dixi supra ti. pr. H. corrige primo ꝛ sic. j. ꝛ. vlt. ꝛ ꝑbant hec q̄ scripsi supra ti. pri. i ꝑn. Z. §. recusari superest i oībus casibus eiusdē. §. ꝛ in multis q̄ sunt in. §. ibidē sequenti. ¶ Quid si consensi in iudicem nō in eū nunq̄d añ litis cont'. resilire possum: Rñ. sic ꝑm Jo. et. H. ff. solu. ma. si cū totē. §. eo tēpore ß post nō ꝑm Goff. de iur̄. om. iu di. si ꝙuenerit ꝑm Bar. q. ē venerial'. H. lxv. de hoc de iudi. c. j. sup glo. ß nonne. Z. Et videt expedita ex̄ de foro compe. significasti. ꝛ de hoc dic vt. j. de cōpe. iudi. adit. §. j. ꝛ. xxij. ꝛ se. ꝛ ꝛ. ꝛ se. ¶ Querit an exceptōes de impotētia iuris vel facti ꝓtra ordinariū admittant'. Rn. nō q̄diu in dignitate tolerat'. vt extra de cohabi. si excipet' de excōicatione in qua ē speciale. extra de offi. delega. cum super. ꝛ de elec. nihil est. ß contra delegatum locum habent. vt extra de rescrip. sciscitatus. H. Et vide qđ ibi scripsi sup glo. ij. de accu. qualiter. ij. super. j. glo. Z.

¶ De auditore Rica.

H. ¶ Tan. hanc rubricā cum se. coniunxit tractando đ assessore ꝛ auditore. Z.

¶ Auditor est is cui ab aliquo iudice aliquid de medijs causis cōmittit' puta aliqs certus articulus audiendus vel examinandus. vt dixi supra de iudic. delega. §. sequit'. vbi etiā nō. an habeat cognitionē ꝙ ne valeat recusari de partiū deputādus ē assensu. nec ab eo appellat' nisi modū vel fines mādati excedat. vel nisi merito sit suspectus. extra de offi. dele. sup qōnū. §. vez. ꝛ. §. se. in fi. ij. q. vj. a iudicibus. In curia autem romana auditores dicunt' qui aliorum vice cās examināt. Sed sine illorum mandato potestatē diffiniēdi nō habent. Unde ꝛ generales auditores palacij domini pape vice ꝛ loco ipius do. pape cās examināt ꝛ audiunt ꝛ postea eidē dño referūt. H. Quomodo aūt isti citāt in audientia ꝛ de consuetudine infra duas dietas ex̄ curiā ꝛ citationū formas. vide. j. de cita. §. vlt. in ꝓin. Z.

Ut ꝑm eius imperium ⁊ bñplacitum sñias eius auctoritate ꝓmulgent. ⁊ causas decidant instar Moysi. vt extra de re iudi. cum eterni. ⁊ dixi. s. de iudice delega. §. ij. ℞. Itē nō ob. ab eorum tamen sentētijs appellatur. extra de ap. cum cām. vtrum autem sint ordinarij dixi. s. ti. ꝓxi. §. j. Itē que de assessoribus. j. in titu. ꝓxi. dicēda sunt hic repetita esse intelligantur. ¶ Officium auditoris est exequi quod mandat. extra de re iudi. cum Bertol. de offi. delega. sup questionū. H. Vide quod ibi scripsi sup ℞. articulum. Z. ¶ Excipitur contra auditorem ꝙ grauat alteram partē vel ꝙ mandati fines excedit. vel ꝙ est merito suspectus. vt supra Sed si datus sit de partium consensu nō potest nisi in ꝓdictis casibꝫ recusari. H. Improprie loquit. ꝺa cuz grauat vel modū excedit locus ē appellatōi. Z. ¶ Do testē tiā excipi ꝓtra auditorē de bis q̄ ꝓtra iudicē vl arbitrꝫ excipi pñt ꝑm Boff.

¶ De assessore. Rica.

H. Lan. posuit hanc Ricam p̄cedenti coniunctā. ⁊ ē ꝗrta. ¶ Jo. de deo ponit hunc tractatū in cauil. li. vj. in tercia Rica. ⁊ in li. iudi. in rubrica vlti. j. partis. ¶ Egi. Rica. lx. ⁊ lxvj. ⁊ lxvij. tractat de assessoribꝫ ⁊ ꝓsiliarijs ¶ Guil. angli. ponit Ricā ꝺ assessoribꝫ ⁊ officio. ꝑmijs ⁊ penis eorum. Z.

HDhuiꝰ materie notitiam videndum est quis sit assessor. ¶ Quis eum debet eligere. ¶ Qualis eē debet. ¶ Quod sit eius officium. ¶ An possit recipere salarium. ¶ Et pena assessoris delinquētis. H. Ad literam sic posuit Lancre. i suo ordine iudiciario. Z.

HBsessor est is. Scꝺm azo. i summa huius ti. C. ⁊ eius fuit. §. officium. pte. j. ⁊. §. penulti. Item vltimus ꝓma parte. Z. quem ille qui iudicandi ptātē habet sibi associat vt sibi i cāe cognitōe assideat vl assistat ⁊ eū ad recte decidēdū cāz instruat. vt. C. de assesso. l. j. is aūt aliter vocat ꝓsiliarꝰ vt. j. de ꝓsil. requisitione.

QLigitur autē maiudice. vt patet supra in descriptione. verūtamē ꝓsuetudo tenet in plerisq̄ locis. ⁊ ꝗruit ratioñi ⁊ iuri. ⁊ tutius est vt assensu partiū eligatur. xiij. q. v. non sane. nec aliqua partium eum postmodum valeat recusare. ⁊ ne sub suspecto iudice litigare coganꝫ. vt p̄dic. l. ⁊ argu. extra de offi. deleg. sup questionuz. §. verum. ⁊. §. se. ij. q. vj. placuit. xj. q. j. c. iij. H. Hoc patet de Ryp. statutum. §. assessorē. li. vj. Z. exquo eñ semel electus est nō potest nisi ex causa improbari. C. de assessor. nemo. ⁊ l. liceat. xxxij. q. v. horrēdus. ff. de mu. ⁊ bo. l. bonor. §. fi. viij. q. ij. dilectissimi. si ꝓ nō concordauerint partes iudex eligat put viderit expedire. argu. extra de ap. cum speciali. etiaz inuitis eis. quia iudicium reddit i inuitū. ff. de ver. ob. inter stipulantem. ⁊ i hoc concorꝺ. Ber. ⁊ Bof. in. c. sup questionū. H. Ibi Ber. in. §. verum. in glo. ⁊ ideo. ⁊ vide sup ea dictum Inno. quod sequit. Z. Inno. papa. iij. dixit ꝙ iudex eñ eum debet eligere qui de eius facto tenetur. vt. C. de assessoꝝ. l. j. ⁊ l. nullus iudicum. Bal. ciuiliter non criminaliter. ff. de offi. pcon. l. obseruare. §. proficisci. vbi de hoc in fili. ⁊. ff. quod quisq; iuris. l. ij. Z. ⁊ hoc apꝺ nos seruat.

DEbet autem esse integri status et fame non turpitudine notatus vel infamis. ff. de offi. assessor. l. ij. C. de digni. neq;. li. xij. non suspectus alteri partium. Si eñ eēt recusari posset cum participet iurisditi. iudicantis. ff. de offi. assesso. l. j. extra de offi. dele. sup questionū. §. verū ⁊. §. se. Itē si grauat partē potest ab eo appellari. extra de priuil. ex parte. licet ibi in iudicibus loquat. excōicatus autē nō potest esse assessor sicut neq; iudex ꝓpt cōmunionis ꝑiculum. multa etiam alia possunt contra eū excipi que collige supra in Rica de iudi. deleg. §. fina. ¶ Sed nunquid clericus potest esse assessor in curia. H. non dicit in cā ciuili. Z. ciuili videtur ꝙ sic. quia assessor officiū nō est publicū. vt. C. de assesso. l. iij. publica eñ officia sunt clericis interdicta. vt. C. de epis. ⁊ cle. placet. dic ꝓtra ꝑm Uber. naz oportet eum sepe interesse in consilijs cāz sanguinis quod est ei ꝓhibitum. vt extra ne cle. vel mo. sententiam per quam hec questio expedit.

OFficium eius constat in examinatione cause. vt patet supra ī diffinitione. puta in postulationibus. vt videlicet admittat aduocatuz qui de iure postulare potest infamē autem ⁊ indignum repellat. Item in interrogationibus. in libellis. s. conuentionalibus recipiendis si bene concepti sunt vel respuendis ⁊ dilaniandis si inepte vel super re illicita concipiātur. ff. de offi. assess. l. j. extra de excep. except. ff. de offi. pcon. nec quicq̄. §. ob seruare. ff. de poss. quos ꝓhibet. extra de lib. ob. c. j. ij. et iij. q. vij. §. tria. xj. q. j. sacerdotibus ibi libellos quos acceperat intendit ꝛc. ff. de accuꝭ. libellorum que est. ij. q. vij. Itē in edictis ꝓponendis ⁊ in eꝭis dictandis q̄ superiori mittunt vel relatōibus ꝓ dubijs vel ꝓ penis inferendis et citationibus faciendis ff. de assesso. l. j. C. e. l. fi. xxij. q. iij. quesitum. ⁊ c. illud. ij. q. vj. si quis in insulam. H. ℞. est sub. l. biduū. Z. Item in decretis formandis sup rebus minorum alienanꝺ. ⁊ sup transactionibus alimentorum. ff. e. l. j. ⁊. C. e. l. ij. ¶ Item nō ꝙ assessor nullam habet iurisditionē. C. e. l. ij. ¶ Quid ē ergo de assessoribꝫ potestatū in italia q̄ iudicant ⁊ alia faciunt: dic ꝙ potest debet conuocare vniuersitatem. et facere ꝙ illa det iudicandi potestatē illi assessori. ꝙ autem vniuersitas det iurisditionez dixi supra de iudi. or. §. j. ⁊ ij. H. Ibi dixi in fi. ꝙ potestates bñt ordinariaz ⁊ ꝺ istis assessoribꝫ eoꝝ quos Odofre. ⁊ vulgare vocat iudices. Querebat ipe Odof. an sint ordinarij. ⁊ tenet ꝙ sic si sūt electi a populo per leges ibi allegatas. Sz si ꝺantur a potestate dicit eos delegatos. allegat. C. de iudic. a iudice. C. qui ꝓ sua iuri. l. j. ff. de off. assesso. diem functo. ⁊ vide quod nota. eo. ti. l. j. in vlti. glo. de offi. deleg. sup questionū. §. porro. Et dato ꝙ statutum ciuitatis dicat ꝙ potestas secum teneatur ducere duos iudices nō putat eos per hoc ordinarios. dat ergo consilium quod ponit iste ℞. vel vt dicit potestas ī publica arenga consentiente populo ipos eligat in ordinarios hodie cōmuniter statuta ciuitatis ꝺant eis ordinariam. Bal. potest tamen assessor pronunciare libellum aptum vel ineptum. licet vtraq̄ sit interlocutoria siue pronuncieꝭ libellus aptus siue ineptus. ff. quod me. cā. l. metū. §. ℔ ex facto suo. vbi de his est tex. notabil. Z. ¶ Qualiter autem iudex volens ꝓnunciare deliberabit seu confert cum assessore. dic vt. j. de consil. requisitio. in ꝓinci.

SAlarium autez dicūt quidā ꝙ ꝑm canones recipe a ꝓtibus nō potest sicut nec iudex. extra de vita ⁊ ho. cleri. cū ab oñi. Tu dic ꝓtra. vt. ff. e. ti. diē functo. ⁊. xj. q. iij. nō licet. ī fi. H. Et patet hoc in p̄. §. assessorē. Z. Unde licet legatus moriat ꝓiuscq̄ qō terminet nihilominus tñ assessores sua salaria habebūt. vt in p̄. l. diē functo ⁊ ar. ff. loca. qui opas. quia nō cogitur quis suis sti-

pendijs militare.nec de suoi nuitus beneficium facere. extra de prescrip.cum ex officij.xiij.q.j.§.quia ergo.extra de symonia.cuꝫ sit romana.x.q.ij.precarie.xj.q.ij. charitatem.ꝛ hoc est quod dicit lex.quia assessores spe premiorum ꝛ honorificentia debita non metu terribili sunt pronocandi.C.de assesso.l.j.nec pre.decre. facit in contrarium.immo probat quod dixi dum dicit i fraudem ꝛc.ergo si non proponatur in fraudem possūt aliquid petere nomine assessorum. ¶Hoc tamen sane intelligeꝯ si iudex delega.est peritus nihil debet petere nomine assessorum.quia debet occurrere laboribus partium ꝛ expenꝭ.extra de off.delega.cum te consulente.et de ap.vt debitus.ꝛ de dolo.ꝛ contu.finem. Si ꝙ non est multum peritus potest assessores habere ne sibi imprudentia imputet ꝛ ex ea puniatur.quod fieri potest quia tenet ex quasi maleficio inq̄tum bonū et equum visum fuerit iudici.instit.de obliga.que ex quasi delic. na.in prin.ff.de var.ꝛ extraor.con.l.fi. arg. extra d sen. ꝛ re iudi.cum eterni. §.si quis ibi contra conscīam ꝛc. quod dic vt j.in ti.de requisit.consil.ꝛ p eis potest salarium exigere dū tamen nihil in fraudem fiat.vt in p dicto.c.cum ab omni. H. ¶Terminatū est in pre.§. assessorē ꝙ hoc relinquit conscientie sue.ꝛ sic non potest sibi qō referri qd nō indigeat.vt ibi nō. Z. ¶Sz nūquid ordinarius pōt habere assessorē in pmisso casu ꝛ p eo casu salariū exigere non videt cū debeat hāc sciam discernendi xx.di.§.j.ex de cōsang. ꝛ affi.c.j. de peni.di.vj.c.j.versus fi.ar.cōtra extra de ꝓsue.ad nraz ꝛ.ij.q.j.deus oīpotēs.ꝑpe fi. H. Vide quod dixi in pdic.decre.cum ab omni.sup glo.assesso. Z. Item si post conclusionē partes aī sniam componāt nihilominus habebit suum salariū.vt nō.j in ti. de salarijs.§.j. i fi.si quid autez assessor lucrat ex officio si est filiusfami. erit illud quasi castren.C.de offi.assesso.l.velut.nec illud quod lucrat subijcit oneri inditōis seu examinatōnis vel tractionis.C.eo.nō paruum. ¶Hoc autez nō. ꝙ si assessor importunus est in exactiōe immoderati salarij.p iudicem debet eius refrenari importunitas ꝛ salariū moderari.vt j.de salar.§.nūc.de pcura.x.fi. H. Hoc patet i p.§.assessorē. Z. Sed nec iudices sibi debent assessor salariū retinere.licet plerūq̄ contra faciant.ꝛ p̄m hoc potest intelligi p.c.cum ab oīm. H. Cōtra istos est prouisum.quia tenent ad restitutiōez.nec iuuat eos remissio.vt i pre.§.assessorē.ꝛ.§.fe.ꝛ.§.si qd Z. ¶Quid si duobus assessoribus vel consiliarijs assumptis vt de illorum consilio ꝓnuncietur adinuicem discordantibus tercius assumit vnde habebit iste salarium.dic ꝙ illi debent salarium suum participare ne d suo dolo cōmodū reportēt.quod fieret si eis fingētib se ꝓcordare nō posse ad hoc vt tercius in eor exonerationē assumat vt sepe fit partes illi soluere tenerentur. ꝛ huic fraudi iudex obuiet.put habes.j.de requisit.cōsil.in p̄n. ¶Quid si alter litigator dicit iudici.dñe cōsulatis pitos sup isto articulo.nūquid ali tenet soluere partē eius quod dat illis pitis p cōsilio.ar.ꝙ sic.ff. finiū reg.§ ꝛ loci.§.j.ibi § ꝛ si messor ab altero.ꝛc.Arg. contra.ff.de eden.ptor.in fi.sup hoc dici pōt ꝙ aut peto aliqd quod mihi ꝓfuturꝫ est.ꝛ sic obtinet p.l. ptor. aut peto qd ꝛ mihi ꝛ aduersario ꝓfuturꝫ sit.ꝛ sic obtinet p.l.§ ꝛ loci.ad hoc facit.C.de reb credi.l.penul.§. expenꝭ.ꝛ.iiij.q.ij.§.itē in criminali.x.vēturis.Sz nec debet iudex vnam partem in solutiōe huius salarij grauare et alteram alleuiare.put sepe fit. quia in iudicijs equalitas est seruanda.Et in hoc debz actoris ꝛ rei eq̄ esse conditio.vt extra de mu.petit.c.ij.de iudi.nouit.§. sed forsan.ꝛ.§.se.nec debet iudici claudicare. extra d excep.cū inter. H. Hoc patet in p.§.assessorē.in fine Z. ¶Index quoq̄ bn pōt leuiare expēsas factas i cōsiliarijs.vt.xiij.q.v.nō sane.ꝛ i mittēdo ad diuersa loca ꝓ cōsilio requirēdo.

Pena assessoris alicui ciuitatis in suo officio delinquentis ē vt deposito officio.l. dieb remaneat responsur de se conquerentib ꝛ male ablata in quadruplū restituat que inter spoliatū ꝛ fiscum equaliter diuident.C. de assessor.l.consiliarios.ꝛ.l.post depositū.C.ad.l. init. repe.l.j.ꝛ.j.q.j.iubemus.ꝛ.l.in eum.ꝛ.l.se.xvij.di.quoniā. Item punietur sicut iudex.ff.quod quisq̄ iur.hoc edicto. H. Vide cy.q.vj. hoc etiam placuit. et qō ibi nō.in vlti.glo.vide etiā quod nō.ff.e.l.iiij.in vl.glo. de p̄side remoto añ tempus ꝓpter culpam assessoris. sed si ꝓpter imperitiam videt imputandū ei qui talē eligit.d hoc nō.ff.de rei ven.l.vtiq̄.in vlti.glo. Z. Item interdū plus punit consiliarius cū faciens.lxxxvj.di.tanta. in fi.xj.q.iij.q cōsentit.ꝛ plus ē suadere. H. quia se habet ad bonum ꝛ ad malū. Z. cū compellere.ff.d seruo corrupto.l.j.§.suadere.ꝛ obligat quis ex consilio fraudulēto.ff.de regu.iur.consilij nō fraudulēti. extra de renun.sane.ꝛ.c.lecte. H. De hoc de reg.iur.null, ex cōsilio.lib.vj. Z.

Vltimo nota q nemo in vna eademq̄ causa diuersar ꝑsonarum officio fungi potest.iij.q.iij.c.j. ꝛ.ij. ꝛ extra de instit.c.fi. Vñ nō potest quis vti officio assessoris et aduocati ꝛ iudicis.C.de assesso.l.fi. quia q ad vtrunq̄ se festinat neutr bñ agit vt ibidē.ꝛ.xvj.q.j. p̄sbyteros extra de cle.nō resi.qr nonnulli.x.q.iij.vnio. nec potest quis in duobus collegijs eē.nec in duabus eccl'ijs intitulari.vt.s.de offi.leg.§.videndū.x.illud aūt. H. ibi añ finem allegat concordantias ꝛ alia similia cōtra duplicitatē. Z. ¶Sed quid si is qui primo fuit aduocatus factus est in eadem cā assessor.nunquid valet sniapeum lata. videt ꝙ sic.licet eam ferre nō debuerit.ar. in aut.de restit.ꝛ ea q pa.i.xj.men.§.fi.coll.iij. vel dic ꝙ nō tenet.debuit em eā demandare.ff.de iurisd. omn. iu.ptor.ꝑm Uber.

¶De arbitro ꝛ arbitratore. Rica.

H. ¶Legiste bñt Ricas.C.ꝛ.ff.de receptis. ꝛ sic dicūtur.quia recipiunt a partibus.ꝛ vide sup Rica.ff.eo.ꝛ p Azo.in summa eo.ti.in prin. ¶Materiā ponit Cā. sua.iij. Rica. ¶Ubert.de bo.char.mihi.iij.vbi de snia arbitri.ꝛ char.xij.vbi de arbitris. ¶Uber.de bonacur. in Rica vlti. ¶Jo.de deo cauill.li.iij.ꝛ.vj.post prin.et li.j.iudi.Rica penul. ¶Bonagui.solū posuit formaz libelli contra non seruantē arbitrium. ¶Egi. rubrica cxiij.ꝛ prius.xiij.ꝛ se.tractauit de arbi.sup recuꝭ.iudi. ¶Alber.gal.posuit Ricam. ¶Guil.anglicus post Ricā de offi.or.posuit Ricam de arbitro ꝛ eo officio. ¶Nepos de mon.al.posuit Ricam contra arbitros cōpromissū. ¶Gui.de suc.in char vlt.post gnālem Ricam posuit tres rubricellas. Bal. Arbiter ē bonus vir electus sup lite cognoscēda ꝛ eadē snialiter diriměda Arbitrator ē bonus vir electus sup lite trāsigēda ꝛ ad ꝓcordiam via equitat inter ptes inducende. Arbiter ergo debet sequi rigorem iuris ꝛ equitatē scriptā. ꝛ nō potest assumi nisi ad diffinitionē litiū. Arbitrator seq̄tur equitatē sui capitis ex natura arbitratus ex qua potest modicū ledere.§ nō enormiter.nō.de arbi.l.§ ꝛ si iseruū.§.si q̄s.ꝛ.l.si de meis.§.recepisse.ff.p so. vnde si nerue.ꝛ si arbitrator eligeret super lite bz vim transactionis.in aut.vt diffe.iudic.§.si vero.collat.iiij.tamē a vera distat transactione sicut in sententia tollit omnis questio vel lesio ꝓpter eo auctoritatē.ff.ad trebel. l.lucio.§.fi.ff.de pigno.si fūdus.§.si plures.secn in arbitramento.qr videt cōpromissum sub spe future eā pnunciationis.nō tamē hec spes conditionē facit. Sed

modū ꝛ exceptionē parit ꝛ ius petēdi reductionē nā si ineſſet ibi ꝓditio nō valeret arbitramētū iniquū ipo iure qđ eſt falſum.ff.loca.l.quero.§.inter in fi. nā nec dolus nec culpa arbitratoris facit laudū nullū ß parat exceptionē.ff.de arbi.nō di.§.cū quidam.ꝛ.l.ita demum. vbi de hoc ꝛ ar.ff.ad trebel.l.ſeruo inuito.§.cū prętor. Eligitur etiā arbitrator ſup diffinitione contractus. C.de contrahen.empt.l.fi.ff.loca.l.ſi merces.ꝛ.l.ſi in lege in prin.ꝛ ſuper teſtō.ff.delega.ij.l.j.ſed hec differentia eſt quia in contractu videtur eligi in modū conditionis ſed in vltima voluntate in modū declaratiuum dicta.l.j.ꝑm pe.Z.

DIctuz eſt ſupra de iudicibus ꝛ qz arbitria redacta ſunt ad inſtar iudiciorū vt.ff.de arbi.l.j.ideoq̄ cōſequēter de arbi.diſſerem⁹ oſtendentes.

¶Quid ſit arbiter

¶Quis poſſit eſſe arbiter.

¶Sup quib⁹ poſſit ꝛ a quib⁹ poſſit eligi.

¶In quib⁹ differat a iudicib⁹.

¶Et qualiter arbitriū finiat.

¶Et de exceptiōib⁹ ꝓ arbitriū vel arbitrū.

¶De forma cōpromiſſi ꝛ arbitrij.

¶Ultimo quedam notabilia ꝛ queſtiones aliquas inſeremus.

H.Premitto q̄ vber.aliqua ꝺ infraſcriptis notauit in ſuo libel.char.pe.ꝟ.ß ſi ſub arbitro ꝛ char.iij.vbi de ſnia arbitri que Jo.de deo poſuit in cauſ.l.iij.ſub rubrica ꝺ excep.ꝓ arbitrū ꝛ li.vj.ſß rubrica ꝺ arbitrꝛ.Z.

HArbiter ē qui de partium ꝓſensu eligit.Et in eū ſub pena ſtipulatione cōpromittit.H.Quō diuerſimode ſumit nomē arbitri ſcripſi ꝺ off.deleg.ab arbitriſi ꝑn. li.vj.Z.ij.q.vj.a iudicib⁹.ꝛ.§.ſe.nō em̄ ſtat ſnie ei⁹ ni ſi metu pene vel ſine pignoris datiōe vel alicuius loco pene.ff.e.l.nō diſtinguem⁹.§.j.C.e.l.j.ff.e.litigatores. §.j.ꝛ.l.nō cogendum.H.Al'.eſt.§.ꝛ incipit idem inli. ꝛ ſic allegatur pluries.j.Z.extra.e.dilecti ꝛ dicaz.j.e. §.excipit vl'metu iuramenti quod pōt interuenire ꝑm canones.extra.e.c.ij.ꝛ.c.ꝓ tuas.xxij.q.j.omne quod licet ſecus ſit ꝑm leges.C.e.aūt decernimus in au'.de iudi.§.qz vero colla.vj.H.vide quod dixi eo.ti.c.ij.ſup iij.glo.Z.Nō tñ viciat' lz iuratū ſit dū tñ pena interceſſerit vt ibi ſed ꝛ lz p̄miſſa nō interuenerint tñ ſtatur ei in duob⁹ caſibus.ſ.ſi partes ſubſcripſerint ſententie vel ſi.x.diebus poſt latum arbitrium tacentes euz emologauerint.C.e.cum antea.¶Eſt aūt differentia ſcdz quoſdā.H.inepte loquentes cum arbitrium ſit ſentētia vel laudum compromiſſuz eſt conuētio partiū vnd ꝑmū trāſit ad heredes.ff.e.cuius ſc̄ dm nō niſi id fuerit actū.e.t.c.vl.qz multū ſic vſitat' dī arbitriū arbitrandi ptās ꝛ ſic ſumit'.ſ.in.v.mēbro.Z.int' arbitriū ꝛ cōpromiſſū,nā arbitriū ē qđ fit ſine pena'ē tñ pignoribꝫ vl'ipreiu.vallatū.C.e.l.ne in arbitris cōpromiſſuz eſt quod fit cum pena.C.de iudi.rem non nouā.§.j.C.vbi ꝛ apd quos in integrū reſti.poſt.l.fi.Sed mihi non placz hec differentia vt.C.e.l.illa in prin.ꝛ.ff.e.l.diē ī fi.¶Quid aūt ſit arbitriū dic vt in ſumma domini meo.e.t.in ꝑn. H.ꝛ per me poſt Jnno.in.c.quintauallis de iureiurā. in glo.magna ver.notanda eſt.Z.¶Eſt etiam differentia inter arbitrum ꝛ arbitratorē.Nam arbit'ē quez ptes eligūt ad cognoſcendū de queſtiōe vel lite.ꝛ ſic ſumitur ſup re litigioſa ꝛ incerta vt de ea cognoſcat'.vt extra eo.quaſi per totū ꝛ debet iuris ordinem ſeruare. ff.e.l.j.vbi de hoc ꝛ fit ſemꝓ cū pene ſtipulatione.ff.eo. l.litigatores.§.j.ꝛ.l.nō cogēdū.H.al's eſt ſub.§.idem iul'.vt.s.dixi.Z.ꝛ ſtat' eius ſnie cū equa ſit ſiue iniqua ij.q.vj.§.quod de arbitris.ff.e.l.diez.§.ſtari nec ab eo appellatur vt dicaz.j.§.differt Bal.hoc ideo eſt quia appellatio debet fieri ad ſuperiorē gradatim ſed arbit' nō eſt in gradu iuriſditionis.Idem in arbitratore.q̄.ſ. nō appellatur.ſed loco appellationis petitur reductio ad arbitrium boni ꝛ innocentis viri que in arbitro peti nō poteſt etiam ſi proceſſerit vt arbitrator ꝛ diffinierit vt arbiter prevalet.n.auctoritas qua pronunciauit auctoritati qua cognouit vnde conſulo q̄ pronuncietvt arbiter.¶Et nota q̄ intra votis litigantiū tripliciter proſperexerunt vno modo maxime ad lites dirimē das ſi partes volunt q̄ id quod ſententiabitur firmuz ſit nec decetero lis fieri poſſit ſiue bene ſiue male ꝓnūcietur.nam ſi hoc volunt compromittant in arbitrū cuius laudo metu pene ſtandum erit ſiue bene ſiue male ꝓnuncietur.ff.de arbi.diem.§.ſtari.¶Scdo mō valde ſubnixo ratiōi quia litigetur ſub iudice.Si bñ iudicabit ſtabitur ſententie ſi male appellabitur.huic tamē appellatōni pōt renunciari.l.j.in fi.quibus ap.nō li.C. de temp.ap.l.fi.in fi.Tercio modo q̄ compromittatur in arbitratorē qui debet ſequi viam veritatis ꝛ iuſticie ꝛ in dubio ꝺz facere quod vtriq̄ parti credit expedire non autem debet eſſe partialis homo ſed cōmunis amicus facto ꝛ opere vt nomini ſuo facta conueniat ꝛ ſi ſecus facit pōt peti reductio cui non pōt renunciari niſi laudo lato ſicut ꝛ emologari ar.C.e.l.penulti.ꝛ in hoc differt a ſententia vbi poteſt renunciari appellationi. ¶Jtē iſte in dubio laudat ſed iudex in dubio non iudicat,ſi de cauſa ſibi ꝓ geſta non liquet.Sed arbitrator non indiget geſtis vt no.in.c.quintauallis de iureiurā. ꝓ Jnno.H.Et ibi ꝟ.itē eius ſentētia remiſſionē eius dabo an valeat pactū q̄ appellare poſſit.Z.nec ad arbitriū boni viri reducit' ꝑm quoſdā.¶Arbitrator vero eſt amicabilis compoſitor nec ſumit' ſup re litigioſa vel vt cognoſcat ſed vt pacificet ꝛ quod certum eſt diuidat vt in ſocietate quam certum eſt fuiſſe cōtractā ſz eligit' vt det cuilibet certā ſuā partē que ipſum ex ſocietate contingit.vt.ff.pro ſocio.l.ſi ſocietatem.ij.§.arbitrorum ꝛ hoc nō dicitur arbitrium.H.vnde vt ſcꝑſi poſt Jnno.in decre.quintauallis ſtatim allegata poſt prin.no.Jo.ꝛ Acc.in au'.vt diff.iudi.§.ſi vero.colla. ix.q̄ dici poſſit tranſactio per iura vtrobiq̄ allegata ꝛ vide.j.§.finitur.ver.ſed nunquid arbitratus.Z.ff.de ar.ſi de meis.§.recepiſſe.nec tenet' iuris ordinem obſeruare nec ſtatur eius ſententie ſi ſit iniqua ſed reducit' ad arbitriū boni viri.H.ſciendum eſt q̄ martinus de ꝑhano tractatum cuius parte careo compoſuit de hac materia dicens q̄ Accur.qui hoc tenet in.l.in compromiſſi.ff.e.ti.ad id allegat q̄tuor legesinter quas eſt lex ſi ſocietatem hic alle.alias videasibi ipſe autem addit alias.ſ.duas que ſtatim ſequuntur.ꝛ.ff. de leg.j.ſi ſic.ꝛ de le.iij.fideicommiſſa.§.quanq̄.ꝛ.l.ſi filie et de admitu.l.ticiū.ij.reſponſu.de reg.iur.in perſonam.§.j.C.de dota.promiſ.ſi cū ea coadiuuat etiā hoc dictū ſic certū eſt q̄ a iudicū iniquis ſententijs ꝑ appellationem releuamur ꝛ a ſententijs ꝑfecti ꝓtorio ꝑ ſupplicationē iura omitto ergo ꝛ a ſentētijs taliuz arbitratorū ſi inique ſunt releuari debemus.Arbitri.n.ſeruare dēbēt ordinē iuris ꝛ arbitratores iuſticiam viciantur autem illorum ſententie ſi non ſeruant ordinem.ff.e.ti.diem.§.pe.ꝛ.l. ſi feriatis ſicꝛ iſte reuocande ſunt ſi non ſeruarunt iuſticiam per iura preallegata ꝛ merito quia vnus petit malefactum reformari ꝛ alter petit preſeruari quis ille monoculus qui non videret quod ex his iuſtius allegatur C.communia vtri.iudi.l.iij.Jtem quomodo non releuabor a deceptōe facta ꝑ putatiuum amicum cum etiā releuer a deceptione mihi facta per meipſum.ff.de ꝟ. obli.ſi quis cum aliter.¶Mititur demum probare contrarium quia ſi inique ſententie arbitri ſtat' vt dictum eſt.ſ.ꝟ.pri.fortius id in arbitratore qui latiores būit habenas a ꝓtibus.ff.de procur.mandato.ꝛ.l.procura-

ror cui libera ꝛ in hoc multū instat addēs q̄ stare ſnīe ē lites dirimere. C. de trāſac. l. fratris. ꝛ ſi dicas vt ꝑ. di ri q̄ hec ſit trāſactio ꝙſtat q̄ ab illa nō recedit etiam ſi trāſigens ſit deceptus ī quadruplū. ff. ad trebel. lucius. §. fi. ad quā validādā ſufficit timor litis. C. qō me. cau. l. ij. vlterioribꝫ careo. ¶ Ad ꝓmuꝫ rñdeat lex ꝓſbyteri. C. de epi. ꝛ cle. canon. v. q. vl. ¶ Ad ſcām fateor fauora bile ſore lites dirimere. Sꝫ huic rñdeat decr. nup añ fi nē. de dona. int' vi. ꝛ vro. ¶ Ad t'ciū lꝫ cōpromiſſuꝫ poſ ſit large dici trāſactio in quo ptes ſic ꝙcordant lauduꝫ tū ex cōpromiſſo ſecutū nō hꝫ ſpecifice ꝙſenſum ptiuꝫ ſicut trāſactio. ꝛ iō nō mirū ſi reformari pōt ꝛ ab illo re cedi. Z. vt in p̄di. l. ſi ſocietatē. §. arbitror. extra de iu reiu. quintauall'. ꝛ. c. veniens. ꝛ. ff. ꝑ ſocio vñ ſi nerue. ff. de op. liber. l. ſi libertus ita vel ad ſupiorē recurſus habeat'. ff. e. l. pe. eī. e. c. ij. dixer̄t etiā Ja. d' alben. ꝛ. B. q̄ ſi ſnīa arbitri ſit iniuſta vel iniqua reuocat' ſupiorꝭ auctoritate ſicut ꝛ ſnīa arbitratoris nec in hoc eſt diffe rentia int' eos. eī. e. expoſita. ꝛ. c. j. ij. et. iij. lꝫ. n. ſnīe eius inique ſtet' nō tñ iniuſte videlꝫ ꝙ ius late ꝑm dō meum. H. Omnino vide quod dixi poſt euꝫ ꝛ Boſ. e. ti. c. ij. ſup fi. vlti. glo. b̄ etiā dixit Hoſti. in ſum. e. ti. §. pe. ℵ. pe. Z. Jn auc'. coll'. viij. in me. lite nō fieri ſacras iuſſ̄. §. j. ꝛ b̄ dicim⁹ eī de ꝙfir. vti. vel inuti. examinata vel ſi lata ſit ꝙ aliā ſnīam a qua nō extitit appellatū. Bal. rō no. per Accur. C. de tranſac. ſi diuerſa nam nec partes poſſunt in hoc expreſſe cōſentire vt ibi no. Z. vt ī pre. c. expoſita. H. Eſt ſciendū q̄ qō illius capituli expoſi ta nr̄is tpib⁹ reuocata dedit materiā certis doctoribꝫ q̄ ꝙſultores vel aduocati cauſe fuerāt diſputādi. Frede ricus. n. de ſcalis doc. legū in qōne que incipit impator Henricus dicit q̄ poſt reſtitutionē factā epō feltren. p ſnīam legati poſt tpa cōe teruiſinū illud caſtrū occu pauit vt heres azolini de romano cui fuerat datū ī feu dū ꝛ illud poſtea poſſiderat. xxx. annis ꝛ vltra reuoca ta lite factū fuit cōpromiſſū b̄ ipe diſputauit ꝛ termia uit cōpromiſſū nō valuiſſe q; ſup re iudicata vel finita tranſigi vl' cōpromitti nō potuit ꝑ iura b̄ allegata. ad idē. ff. de ꝓdi. ind e elegant'. §. j. C. de trāſact. fratris tui ꝛ. l. cauſas. Jtē a re iudicata q̄ certa eſt recedi nō pōt ꝑ ꝙriā ſnīam. C. qñ ꝓuo. nō ē ne. l. j. ergo nec ꝑ cōpromiſ ſum vel laudū q̄ ſilitudineꝫ hꝫ adiudicia. ff. e. l. j. et. l. ſi de meis. §. recepiſſe. Jtē ꝑut dicit ipa. l. j. ꝛ. l. q̄uis. e. t. cōpromiſſa ptinent ad lites finiendas non ḡ ad finitas. Jtē adminiſtratores trāſigere nō p̄nt. ꝛ ſic nec cōpro mittere qñ iura locoꝝ vl' ꝑſonaꝝ q̄ admīſtrāt ſūt clara ꝛ apta ꝛ ſic hic erat ergo eps cōpromittere non poteſt C. de tranſac. l. preſes. ff. de iureiur. tutor. ꝛ. l. iuſiurādo. §. j. ꝛ. ij. ff. de fur. int' dū. §. penul. extra d' trāſac. ꝓtingit ¶ Sꝫ Ja. de are. dilatauit. q. que incipit aplice ſedis le gatus. dicens q̄ cōpromiſſū fuerat in duos ea. le. quod ſi diſcordaret ticius darēt tercium q̄ dedit quendam monachū q̄ cū vno arbitroꝝ ꝓnūciauit. Querebat ꝑ mo an ſnīa p̄cedēs legati impediuerit cōpromiſſū d' ali is articulis alibi dicer̄. ſ. d' ſcdo. j. §. ſil'r. ℵ. ß ei. qd' dixi de tercio. e. §. ℵ. ſed q̄d de ſimplici. Quartuꝫ hodie ex peditum cum reperiatur compromiſſuꝫ tenere ꝑ de cr. ij. eo. ti. li. vj. ¶ Soluendo tenuit compromiſſum valu iſſe ſubtiliꝫando ſit facta epiſcopo ꝑ teruiſinos reſti tutione euanuit actio infactū que contra eos ex ſentē tia epiſcopo competebat q̄ competeret ī ducit. l. actor. C. de reb⁹ credi. ꝛ. ff. d' iureiuran. nā poſtea. §. fi. q̄ eua nuerit inducit quia ſolutione eius quod debeturꝛc. in ſtitu. qui. mo. om. tol. ob. in prin. eſt autem ſibi queſita rei vendicatio vel publiciana habita diſtinctōne an cō mune eſſet dñs vel nō ꝓcludit ḡ nouationē ſnīe eſſe fa ctam ꝑma in factū trāſfuſa in ſecūdā. ff. de noua. l. ij. ſic ergo facta nouatione per ſtipulationem poſſet trāſigi ꝛ compromitti ita ꝛ hic cum nō ex ſnīa ſed ex rei vendi ca. agi. oporteat. ff. de pigno. ſi fundus. §. creditor. Jn ducit ad predicta probāda. l. ſi cauſa cognita. C. d' trā. maxime autem ꝑm eum quia hic allegabatur noua cau ſa apprehenſionis ꝛ preſcriptio poſt illam de qua cum ſupuenerit non poteſt dici iudicatum. Jtez in facto al legabatur ſnīam legati fuiſſe nullam de quibus cū poſ ſet eſſe iudicium. vt in predi. §. creditor. ꝛ de except. rei iudi. ff. l. ſi a te. §. j. ergo ꝛ compromiſſum in arbitros q̄ ꝛ iudices ſunt. q. q. vj. a iudicibus. ꝛ. §. ſe. Z. Extra de re iudi. inter monaſterium. ꝛ. c. ſe. C. de tranſac. ſi cauſa ff. eo. l. ſi poſt rem. de hoc. j. §. fi. verſi. ſed nunquid peti ꝛ ſe. ¶ Sed quis erit ille bonus vir cuius arbitrium eſt ſequendum vt predixi. Reſpondeo iudex loci. Bald. vbi cōpromiſſum eſt. ff. de arbi. l. ſi cum dies. §. ſi arbit'. vel dic q̄ actor ſequitur forum rei contra quez petit re ductōz. ff. de cēdi. indebi. l. q̄ loco certo. C. vbi ꝛ apud quos. l. ij. quod eſt verius. Non ob. §. ſi arbiter quia il lud verum quo ad proceſſum arbitri ſed hic loquimur de proceſſu iudicis vnde non diſcedo a regula que di cit q̄ petens ſequitur forum rei ab illo. n. iudice iudicā dus eſt cui ſubeſt non a iudice actoris cui non eſt ſup poſitus. Z. ff. de ver. ob. continuus. §. cū ita. H. Jdē no. in pre. §. arbitror. Z. ¶ Sꝫ pone q̄ cōpromittens ꝑmiſit et iuraut ſtare mandato arbitratoris. Rñdeo adhuc ad arbitrium boni viri reducitur quaſi hec cō ditio inſit. ſ. ſi eque fuerit arbitrat⁹. vt ī pre. l. ſi libert⁹. ꝛ in pre. de cre. ḡtanuallis. ꝛ eī. e. c. ij. ꝛ. iij. ꝛ cū tpe ꝛ in p̄. c. veniens. ꝛ extra de elec. cauſam que. de boc. j. §. fi. ℵ. item quid ſi compromiſſum. H. vide quod ibi dicam poſt Dy. Z. ¶ Sꝫ quid ſi fuerit expreſſum in iuramē to q̄ de iniquo precepto non quereretur de boc. j. §. fi. ℵ. item quid ſi actum. ¶ Quid ſi a tempore quo cepi agere. H. j. quod tempus debeaꝫ incipere. vide. j. §. fi. ver. ſed. j. quod. Z. vt arbitrium reduceretur ad arbi trium boni viri lapſus eſt annus ideoq̄ opponitur mi bi q̄ non poſſum vlterius agere ſicut ꝛ in appellatione dicitur. vt extra de ap. cum ſit. ꝛ. c. oblate in glo. ꝓs ap pellata dicit q̄ opponens nō debet audiri q; hec nō p̄t dici appellatio ſed potius atteſtatio. ff. e. nō diſtingue mus. §. cum quidam. ꝛ. C. e. l. penul. ver. ſi autem ꝛ pre terea alia ratio eſt in appellatiōe ꝛ alia hic. H. vid' q̄d dixi. §. ti. j. §. reſtat ad fi. ver. ſed nunquid Bal. dic q̄ ꝓceſſus reductionis nō deſeritur tanto tempore q̄to deſeritur ꝓceſſus appellationis quia reductionis peti tio nō ē vera appellatio ſed' eſt pot⁹ ſimplex querela in qua nō cadit deſertio iuris intentati et petit' correctio iſta officio iudicis quando ſuper lite vel aliquo litis ca pitulo' exti tit compromiſſuꝫ. ff. qui ſatiſda. co. l. arbitro vbi no. ꝑm vnam lec. ꝛ pōt de vno articulo compromit ti ſicut de tota cauſa. vt. C. d' pac. l. j. Z. ¶ Sed ſi arbi ter ferat iniquam ſententiam nūquid facit lite ſuam ſi cut ꝛ iudex. ff. d' iudi. l. ſi filiusfami. inſti. d' ob. que ex q̄ſi delic. naſc. in prin. ꝛ extra de re iudi. cū eterni. ij. vbi d' b dic q̄ ſic. C. de pac. ſi quis in conſcribendo. ¶ Sꝫ que ro in quo facit litem ſuam. dico q̄ tenetur ad intereſſe. vt in pre. l. ſi quis in conſcriben. in fi. ꝛ in pre. c. cuꝫ eter ni. argu. contra. C. eo. auten. de cernimus vbi dicitur q̄ a ſolo deo penam expectet. in iudice autem planum eſt q̄ tenetur ad intereſſe ſi quid dolo egit vt in premiſſis concor. Si vero iuris imperitia inquantū fuit viſū bo no viro inſti. de obli. que ex quaſi male. naſ. ſed dic idē in arbitro. nec ob. pre. aut'. quia locum habet vbi elect⁹ eſt cum ſacramento. Bal. Facit arbiter litem ſuam eo mō quo iudex. ſed arbitrator non tenetur niſi de dolo ꝛ lata culpa quia contractus celebratur ſolūmodo gra tia compromittentium. ar. in. l. j. ff. ſi meſ. fal. mo. di. ꝑm Bar. Z. ¶ Jtem arbitrator quis in re propria aſſumi tur non arbiter. vt dicam. j. §. proxi. amicabilis vero cō poſitor ſumitur ad componendum inter litigatores ꝛ etiaꝫ ad contractus. ſ. ad conſtituenda precia vēditio. nū ꝛ merces conductionuꝫ ꝛ huiuſmodi. ff. pro ſocio ſi

societatē.j.ꝛ.ij.hoc plenius ꝓsequi ꝑ Jnno.iij. vt no. in pre.c.quintauallis vbi etiā no. an arbitrator teneat ordinem iuris seruare. H. Clarius dixisset q̄ arbitrator nō tenet ꝛc.ꝛ ibi vide in glo.mag.ℵ.ꝛ sciēdū et ℵ. q̄d si cōpromissū ꝛ sequentib⁹. Z. C Cōueniūt aūt arbitriū ꝛ arbitratus q̄ nō egrediunt ꝓsonas eoꝝ in q̄s compromissum est nec alter potest pronūciare nec alij delegare.ff.e.l.in cōpromissis.ꝛ.ff.de ver.obliga.si quis arbitratu.

Dtest eē arbiter omnis q̄ nō ꝓhibet viso g̃ qui ꝓhibent ꝑ ꝓns vī q̄ esse pñt nam viso vno cōtrariorū noscitur ꝛ reliquū.lxxxvij.di.ejciens. ff. de bis q̄ sui vel alius.sunt.l.j.ꝛ insti.e.ti.in pn. C Sz q̄d valet hoc scire cū voluntate aditus nō reprobet vide.j.§.sequit ī pn.valet etiā añ cōpromissū ne inutiliter laboret. Z. C Probibetur ergo mulier esse arbiter.ff.e.cū lege. C.e.l.fina. xxxij.q.v.mulierē.nisi sit talis que habeat ptātē indicandi.viij.q.j.vereor.ꝛ nisi terre consuetudo aliud teneat vel persone excellētia aliud inducat.extra.e.dilecti.xij.q.ij.cū dilectissimā amicabiliter tamen posset cō ponere ꝑ bono ꝛ equo sed non de iure.vt in pre.c.dilecti.cōtra.ff.de ver.sig.illa verba arbitratu. H. Sequitur ticij fieri ius significant ꝛ nō cadunt in seruū sed nō est facienda equatio inter feminā ꝛ seruū.qō collige ex notatis in predic.decre.dilecti.in.iij.glo.ꝛ his que sup ea.dixi.ꝛ de sepul.c.fi.li.vj.in vlti. glo.ꝛ hoc patet etiā in testō.testimonio ꝛ tutela filij que cadūt in feminam nō in seruū.de primo ꝛ scdo de testa.indicante ō sepul. de vxore.ff.de testa.si filius.ꝛ.l.se.§.mulier.ꝛ.§.seruus. extra de testi.qm̃.C.de testi.l.qm̃ liberi.de tercio patet in pre.glo.ꝛ de ap.ex parte.ij.ad solu.vide etiam quod sequit.j.ℵ.ij. Z. Quid si compromittētes in mulierē iurāt nō cōtrauenire dicūt quidam. H. Alber.Balt.e.ti.ℵ.sed quid si partes. Z. Non valere compromissū vt no.C.de legi.ꝛ consti.nō dubiū in fi. C Itē seruus ꝛ liber simul prohibent esse arbitri.ff.e.l.pedius. H. Si tamen insolidū dati sunt liber pnunciare cogit. vt in. l.ibi sequenti que incipit sed si ita. Z. sed si seruus fiat arbit ꝛ liber factus pnūciat valet ex nouo consensu.ff. eo.sed ꝛ si in seruū. H. vide q̄ hic sequit.ℵ.q̄d si pendente. Z. Arbitrator aūt eē pōt de eqtate ꝑm quosdā H. vber.vbi.s. Z. alij ꝛ. vt ibi in ꝛ pre.l.illa ℵba. H vide q̄ circa hoc ꝛ circa id q̄ premissum est de femia dixi in solutione questionis quā posui super regula do lo facit de reg.iur.li.vj. Z. C Sed quid si compromittatur in duos liberos.ꝛ vnū seruū nunquid pena committitur si sententie eoꝝ nō stetur videtur q̄ sic. vt in predic.l.pedius in fi.q̄ q̄ fit a maiori parte ad vniuersos refertur.ff.de reg.iur l.aliud in.§.refert.§.fi. extra de elec.cum inter canonicos in prin.extra de his que fi. a ma.par.ca.c.j.ff.ad munic.l.quod maior.ꝛ.l.se.ar.cōtra quia premissa locū hnt qñ omnes tales sunt qui poterant pnunciare q̄ non est hic.vt in pre.l.pedius i fi. ꝛ preterea vtile viciat ꝑ inutile.vt in.e.l.§.in seruū.et. l.sed ꝛ si us seruū.ꝛ extra ō elec.massana. Bal.preterea quādo committitur quid aliquibus copulatiue illa copula videt esse de forma compromissi a qua non pōt recedi dicta.l.pedius.§.j.ff.de arbi. Z. ar.tamen contra eo.ti.illa. H. Solue vt no.in regula vtile de reg.iuris li.vj. Z. C Itez vbibet mutus surdus furiosus pupillus sine tutore. H. Jnepte hoc posuit cum tractemus an in eū possit compromitti ꝛ constat q̄ nō habeat vel non habeat tutorez cū nec in minorem.xx.an. vt sequitur procedat aūt id cū queritur an possit compromittere.vt in.§.coram.et.e.ti.si pupillus de quo.j.§. primo ℵ.sed quid de minore. Z. ff.e.l.sed ꝛ si in seruū.§.j.ꝛ.l. diem.§.coram.ij.q.vij.§.tria.hi eñ non cogunt arbitri um suscipere q̄ nec tenet compromissum vt puto. ff.e. l.nō distinguemus.§.summa. C Item minor.xx.an.ff. eo.l.cum lege.extra ō offi.delega.cū vigesimū.ff.ō muto.ꝛ bono.l.ad rem publicā. C Quid si pendente cōpromisso factus est maior videt q̄ non cogetur pnunciare q̄ quod ab inicio nō tenet ex post facto nō cōfirmatur.ff.de ac.ꝛ ob.l.obligationū fere.§.placet.arg.extra de elec.dudū.j.ꝛ.c.auditis.ar.cōtra.C.si ma.fac.ra.ha. l.fi.extra de renunc.post translationē.§.item si q̄s nam maior factus consentire videt ꝛ ex quo consentit contrahere videt ꝛ in iudicijs seu compromissis quasi contrahit.ff.de pecul.l.iij.§.idem si scribit.vnde videt cogendus primū verius est nisi de nouo in eū ꝓmittatur.ff.e.l.sed ꝛ si in seruū.rñ.j. H. Aduerte quia supra ℵ.item seruus dixit contrariū per eandem.l.nisi exponas ibi.ex nouo consensu.i.ex nouo compromisso vt ℏ ꝛ sic etiam illud ponit Hosti.in sum.e.ti.post prin.sed in hoc nullū dubiū glo.videt intelligere q̄ fingat nouum compromissum exquo partes processui consensetunt.ego darem aliū intellectum illi legi.s.q̄ qui cōpromissi tpe erat seruus sed tpe quo recepit vl acceptauit erat liber partibus ꝓsentientibus sine nouo cōpromisso procedat facit.ff.de le.iij.l.j.§.j.ꝛ tūc facit cōtra no. de preben.dilectus.ij.in glo.ij. Sed delegata iurisditō non sic pendet a partibus sicut compromissaria.vt patet de offi.deleg.significantib⁹. Z. Item ꝓhibet laic⁹ esse arbiter in spiritualibus extra.e.contingit in fi.extra de iudic.c.ij.sed simul cū clerico esse pōt. H. Sup.de auctoritate superioris qui erat iudex cause vt ibi. Z. Extra.e.ꝑ tuas. C Item etiam laicus pōt esse arbiter ī re spirituali auctoritate iudicis dēl.ꝑm papaz. H. Cuius dictum intellige simul cū clerico.vt.ō.§.pri. dictū est. Z. Prout no.ꝛ pbat in pre.c.per tuas in fi.et ar. xxxij.di.§.verū.sed nec ordinarij nec delegati auctoritate pōt fieri q̄ clericus habeat laicū in iudicez ordinariū. Item excommunicatus non potest esse arbiter q̄ dic vt.j.e.§.differt.ℵ.item scōm eum. C In iudicē aūt delegatū potest compromitti.extra de preben.nisi extra de presump.litteras.extra eo.cum olim. C Sz nunquid in ordinariū de re in qua est iudex non videt.iij. q.vij.§.tria in.l.si quis non iudex.ff.e.sed ꝛ si in seruū §.si quis. Dic ꝑm canones q̄ pōt esse extra eo.cum tpe extra de elec.cum causam.ꝛ de iureiu.veniens. Et etiā ꝑm leges pōt esse arbitrator ī aut.vt dif.iu.§.si ℵo cōtingit colt.ix.C.de iudi.apertissimi.ꝛ in auten.ibi posita.ar.contra.ff.ō tuto.et cura.l.pretor. H. Duplicit legitur vt ibi no.ꝛ neutra lectura obstat siue dicat q̄ non possit pretor se facere arbitrium siue q̄ non possit se facere tutorē dato q̄ de hoc compromittat. Z. C Item pōt esse arbiter liber homo filiusfami.etiam de re patris in causa ciuili cum etiam de re patris possit eē iudex. Item ingenuus libertinus ꝛ infamis. H. Qui tñ non potest esse arbiter iuris.vt no.j.ō recuꝑ.§.fi.ℵ. sed nunquid possunt. Z. ff.e.sed et si filius et duabus. l.se.iij.q.vij.§.tria in pn.ꝛ.l.cognitores. Item nullus ī re sua siue in totū siue in partē arbiter fit. ff.e.l. penul. ff. de iudi.si alter alias incipit Julianus ꝛ.C. ne quis in sua causa per totū.C.man.in re mandata.sed arbitrator sic etiam in propria offensa. H. Ut no.in pre.l.penulti.ꝛ fuit questio Pilei.xliij.qui idem tenuit ꝛ ō hoc C.de vote promis.l.si cum ea ꝛ patet in decr.quintauallis de iureiuran. Z. dum tñ iuste arbitret. H. vnō dixit Gui.de suz.in.l.non distinguemus q̄ non posset illi interdicere certum locū cum illa sit pena corporalis. ff.de penis.l.fi.ꝛ de in integ.resti.l.fi. ꝛ id non pertinet ad primatū sed ad presidē vel eo maiorem.ff.de offi.ꝑ si illicitas.§.antepenul.nisi in compromisso id dictum esset.e.l.§.ex officio. Z. als enim itur ad arbitriuz boni viri.ff.loca.in lege.j.rñ.ff.de cōtraben.emp.hec venditio.ff.de iniurijs.l.labeo.§.questiones.ꝛ.ff.man.l. in re mandata.ꝛ.ff.de operis.liber.l.si libertus ꝛ in cōcor.

que sunt. s. §. pri. ℣. arbitrator vero. ℂ Sz nunq̃d abbas põt esse arbiter ī reb⁹ monasterij ꝺ hoc dicã. j. §. fi. ℣. sed nũquid abbas. ℂ Sz nũquid in vẽditore rei de qua litigatur põt cõpromitti. ar. q nõ. ff. e. l. pe. ff. quã do ap. fit. l. j. §. in ꝓpria. ij. q. vj. §. biduũ ℣. palã vī tñ cõtra. ff. de euic. l. si dcm. §. si snia cessant em̃ h rõnes legis ff. de arbi. l. penul. ⁊ qr forte piculũ hui⁹ cause non spectat ad eũ cuz nõ p iudicẽ sed p arbitrũ tũc euincat. vt in pre. l. si dictũ. §. si cõpromisso. H. Subdit Uber. vbi. s. q non est multũ laudabile q ipe ꝓnunciet. Z. ℂ Sz pone q cõpromissum ẽ in eũ et ipe tulit snīam ꝙ emptorẽ nunquid emptor hz act. de euic. ammõ ꝙ eum ar. q sic qr facto ipius emptor rẽ pdidit. C. de asser. tol len. l. fi. sub iudice lis est. sed corã q̃ cognoscet de h̃ qꝺ obijcit. s. quare nõ põt eẽ arbiter. dic q corã superiore. H. Dixit Uber. vbi. s. ad quẽ spectaret arbitri ꝓpul sio. Z. si ipe nõ hz iurisditionẽ. ff. de iudi. si qs ex aliena ℂ Sz nũquid pmisse exceptiões de seruitute de sexu ⁊ hmõi cessabũt si sit electus ad certũ tps. H. Ubi. s. dicebat ⁊ melius breue tps. Z. arbiter vī q sic. H. Quasi res sit tpe peritura ⁊ sic nõ sit ī talib⁹ instand. Z. ar. ff. de vila. l. j. in fi. ⁊. l. ij. ⁊ de arbitris põp. H. Alias incipit si de meis sic allegat. s. §. j. Z. in fi. vel dic ꝙ ⁊ imputet sibi q̃ sic elegerũt. H. si ꝓpter examẽ exceptionũ nõ põt. j. tps cũ diffiniri hoc dico qr ⁊ cõtrarius intellectus inde possit haberi. Z. ℂ Quid si sit actũ vt nulla exceptio opponat. dic vt. j. in ti. de ꝓclu. ⁊ re. ℂ Utr aũt ī regulare cõpromitti possit dicã. j. in. §. fi. ℣. ß qro diligent se. H. de milite ⁊ clerico disputauit. Fran. accur. ī qõne sua mihi. xxx. q̃ incipit suos ꝙsortes q q̃sꝫ ipoz poterat eẽ arbiter forti⁹ arbitrator alī. de milite. ff. e. l. ij. §. fi. C. de iudi. certi. in aut. ꝺ defen. ci. §. j. ibi nobilioribꝰ ꝛc. non ob. C. de ꝓcur. l. militẽ. ⁊. l. neq̃ femina ff. e. filius. §. veterani ꝺ ꝓx. §. sacro. scri. l. hac pte. li. xij. de ꝓn. agen. in reb⁹. l. j. e. li. que loquũt de vilib⁹ officijs de clerico alī. ff. e. nõ distinguemus. §. sacerdotio. C. de epi. audi. si q̃ ex ꝓsensu. ⁊. l. se. ff. de ℣. sig. illa verba. C. ꝺ his q̃ ad eccl̃ias con. l. pñti. §. pe. ⁊ vlt. non ob. in aut. de san. epis. §. aliũ. qr de offi. ꝓcu. loq̃tur quod est vile officium arbitrari aũt cõpetit hominib⁹ maxime dignitatis. vt in pre. l. ij. §. fi. ff. e. ti. ⁊ est officiũ pium ad concordias ⁊ paces inducendas ad que clerici p̃cipue tenẽtur. C. de epi. ⁊ cleri. si quis in hoc ⁊ de sum. tri. epistola inter claras in pñn. in fi. ⁊ iura nostra vide. j. C. vlt. car. vlti. ℣. in epo. Z.

REstat videre super q̃bus ⁊ a quibus põt compromitti ⁊ quidẽ de omni causa ciuili. extra. e. c. j. non autẽ ꝺ criminali publica vel priuata nec de liberali. H. Hominis non sic de libertate ecclesie rationẽ diuersitatis scripsi in decre. causa super ver. liberali. Z. vel matrimoniali. extra de in inte. resti. causa de transac. c. fi. ff. de arbi. non distinguemus. §. si per errorem. ⁊. §. de liberali. extra. e. cũ tempore de iureiurán. tua nos sed si de crimine ciuiliter agatur. H. dixit Gui. de suz. in. l. non distinguemus. §. iulia. super. j. glo. de omni crimine de quo licet transigere de quib⁹. C. de transac. l. transigere ꝑt cõpromitti quia si possum transigere fortius in arbitruz compromittere. Item de crimine quod contra te commisi possum iurare stare mandato tuo de hoc. s̃. §. pri. ℣. item põt ⁊ sic de crimine compromittitur. Sed illꝺ in arbitratore vt ibi. Z. potest. ff. de bis qui not. infa. l. quid ergo. §. ex compromisso. ar. cõtra q de crimine cõpromittatur extra de presump. litteras. H. Soluitur in pre. decre. causa in fi. vlti. glo. Z. Item contra q de causa status compromittatur. C. de reb⁹ credi. cũ ꝓponas. H. Ibi tripliciter soluitur. Z. ℂ Quid ꝺ famoso delicto al's crimine dic q non põt compromitti sup eo. vt no. in pre. §. si per errorem. ℂ Item de causa restitutionis in integrũ compromitti non valet extra de resti. in inte. causaz incidenter tñ arbiter de ea cognoscit C. de iudi. quoti. ⁊ de or. iudici. l. j. extra qui fili. sint legitimi. ℂ Sed nunquid arbiter incidenter põt dare relator. ℂ Sed nunq̃d compromissum sup alimẽtis. H. sup. futuris ⁊ in vltima voluntate relictis ⁊ proꝺ bant iura sequentia ꝙ que patet de preteritis vel alter debitis transigi posse sine pretore. ⁊ vide. j. qui fi. sint legi. ℣. sed queritur vtrũ. Z. factũ valeat videtur q sic. H. ſm Alber. gal. Z. Nam de omnibus que expresse non ꝓhibentur põt compromitti. vt in. c. §. ⁊. §. se. ff. ex qui. cau. ma. necnõ. §. ij. dicunt quidam hic cõtra cum hec maiores desiderant iudices vt in pre. §. de liberali ⁊ ff. de transac. cũ hi in pñn. Alij dicunt q si compromittatur in aliquem vt cognoscat tanq̃ iudex valet et per inde est ac si facta esset trãsactõ iudicis auctoritate al's non. C. de transact. l. de alimentis primum verius. H. Forte intendit de prima opi. non de prima allegatione quia tũc dixisset hoc verius immo ꝙ predi. l. cum hi. §. vult igit omnino videtur non valere compromissũ etiam factum auctoritate pretoris cum requirat ipius requisitio circa causam modũ ⁊ personas vt ibi sine quib⁹ non sufficeret ipsius pretoris auctoritas. Z. ℂ Quid de preben. clericorum dic q bene põt cõpromitti ꝺ eis vt. j. ℣. sed nunquid clericus. ℂ Seruus aũt nõ potest cõpromittere nisi se gerat pro libero. Sed filiusfamil. sic. ff. de pec. licet. §. si seruus cũ se. ⁊. §. sed si filius. C. de indi. l. seruus. ff. e. non distinguemus. §. si seruus nec furiosus nec prodigus. ff. e. l. diez. §. p. ℂ Sed quid ꝺ minore. H. de filiusfa. vide. j. de actore. §. fi. ℣. sed an filio. Z. Respondeo pupillus sine auctoritate tutoris compromittens nõ obligatur ciuiliter naturaliter sic fideiussor tñ efficaciter. ff. e. l. si pupil. ⁊. l. ij. in pñn. H. vt vtrobiq̃ non procedit quod de fideiussoris obligatione dicitur cum pupillus est talis, qui naturaliter obligatur. accedit enim fideiussoris obligatio ciuili tm̃ et naturali tm̃ insti. de fideiuss. in pñn. Z. In iudicio vero dato etiã fideiussore non potest esse sine tutoris auctoritate. ff. e. l. diem. §. coram vbi de hoc. C. si aduersꝰ rem iudi. cum ⁊ minoris. C. de auctori. pres. clarum. ff. de re iudi. acta. §. fi. nisi in momentanea possessione. C. q̃ le. perso. ha. stan. in in. l. fi. ⁊ nisi in casibꝰ in quibus minor censeretur maior quos dic extra de resti. spo. ex pte. ⁊. xv. q. iij. certis ⁊ melius. j. de actore in pñn. Bald. minor non habens curatorem potest compromittere sicut ⁊ contrahere sed non procedere ad actus iudiciali ter coram arbitro quia compromissum tenet instar iudicij in ꝺu tractus sed processus sequens tenet instar iudicij in ꝺubio tamẽ qui compromisit presumitur etatis legitime

ff.e.l.iij.in prin.quia quilibet ꝑsumit idoneus.ff.de ꝓba.ab ea ꝑte.§.fi. vide notata.in tertu.ꝛ in glo.l.si minor.§.minores.ff.de mino. ℨ. Itē in adulto.s.in minore.xxv.an. curatorē hñte. ℭ.d in inte.resti mi.si curatorem si vero curatore caret tunc nō pōt in iudicio eē. vt in pre.l.clarum.tñ dicūt quidā ꝙ pōt compromittere. ꝛ tenet ar.predi.l.si pupillus ꝛ.l.iij.in prin.ꝛ in hoc differt a iudicio arbitriū. vt in predi.l.si curatorē. ꝛ iunge hic quod est.j.℟.item si sit filius. Alij dicunt ꝙ nō pōt cōpromittere ꝛ si compromiserit simpliciter expectabitur donec pater ꝓsentiat vel curatorem habeat. ℭ.q̄ le.g.ha.sta.i iu.l.ij.ℭ.si adū.rē iu.l.cū ad nos nec eſt tz cōpromissum ar.r.di.vides.ff.e.l.pedius.ꝛ.l.sc.ꝛ hoc videtur tutius. ¶Quid si mater dicit se proferendaz tutoribus datis in testamento mariti sui cum illud sit imperfectum nūquid pōt de hoc compromitti non videt ꝙ tutoris datio est mixti imperij ꝛ de huiusmodi compromitti nō pōt nec de populari act. vt.§. et accusatio suspecti popularis ē multomagis si postulatione confirmetur.ar.cōtra qz hoc nō est ꝓhibitū ꝛ lex videt dicere ꝙ pōt. ℭ de re.cre.l.cū proponas.sed illud est verꝫ si mater postulet ne ꝓfirmet ꝙpa dz preferri.secus si petat eum tanꝗ suspectum remoueri ꝑm vber. ¶Itē exemptus nō pōt super rebus exemptis compromittere in ꝑiudiciū eximentis.extra.e.cū tpe.xxv.q.ij.postea vero quam. ¶Sed nunquid vasallus cum alio contendens sup re feudali cōpromittere pōt. Rño sic quo ad suū nō dñi ꝑiudiciū.ar.pre.decre.cū tpe ꝛ extra qō metus causa.cum dilectus de confirma.vtilit.vel inutilit. cum dilecta.§.qz vero.extra de dona. inter dilectos in fi.Bal.istud est verum quo ad ꝓsonalem obligationē non quo ad realē feudi alienationem ar.ℭ.ne rei do.vl templo.l.vniuersas nisi domino concedente.ff. de serui.rusti.pre.l.cū esset.§.fi. Idem in emphiteosi ꝑsertim cum ꝓsona ꝓhibita.ff.de ver.ob.l.si ita quis.§.ea.l.i gl. ℨ. Posset tñ dñs hoc ꝓhibere.ff.si quis ius.di. nō ob.l.vnica.ꝛ li.feu.c.lex coradi.post ti.testes sūt vocandi ad no.inuef.ꝑm d.me. ℍ. de hoc remissionem ip sius a summam scripsi in decre.cū tpe in fi.vlti.glo. ℨ. ¶Sed nunquid clericus maxime religiosus pōt compromittere:dico ꝙ religiosus nō habens administrationē sine licētia superiorus non pōt cōpromittere.ar.extra de sta.mona.cū ad monasteriū.ꝛ.c. monachi.xij. q. j.nō dicatis.xvj.q.j.placuit.item nec habens administrationē nec etiā clericus secularis pōt cōpromittere quo ad perpetuū ꝑiudiciū ecclesie cui preest.extra de decī. ex multiplici.extra.e.c.iij.ꝛ.c.cum tpe.ꝛ.c.per tuas ꝓpe fi.ibi qui iuramentū ꝛc.quatenus aūt tangit suū ꝓprium factū pōt vnde si ageret sup possessionib suis vel sup ecclesia tanꝗ sup būficio pōt compromitti eo modo quo licite fieri pōt.extra de transact.super eo.extra de preben.nisi de offi.dele.si qñ.j.q.j.gratia. extra.e.c.j. ꝛ.c.ij.ꝛ.c.dilecti.ꝛ.c.innotuit.ꝛ.c.se. ¶Itē mulier non potest alieno noīe compromittere.ff.e.nō distinguem⁹ §.si mulier. ¶Item si fuit filiusfa.is cum quo compromisisti de tali causa que patrem tangit ꝛ in qua eius cōsensus requiritur pōt dissentire quousqz pater consenserit sicut ꝛ in iudicio seruatur.ff.e.l.j. ℭ. de iudi.rez nō nouam. ℭ. de bo.que lib.l.fi.§.j. ℍ. Ubi de hoc sec⁹ g̃ si patrē non cōtingat de iudi.c.vlti.in fi.li.vj. ℨ ¶Itē cuz excommunicato non pōt compromitti ꝓpt periculum communionis.extra de excep.dilecti.xxxiij.q.j. audiuimus.extra de sen.ex.solent.li.vj.ꝛ de iudicijs intellexim⁹.iiij.q.j.c.j.non enim aliquid coram arbitro poterit petere vt ibi ꝛ sic expirauit. ℍ. Per hunc finem videtur ꝙ de actore intellexit.ꝛ idez Aber.vbi.s. ꝛ sic etiaz loqnitur.iij.glo.circa mediū decre.inter mō. de re iudi.durum em̄ videt ꝙ cū reo excōmunicato cōpromitti nō possit ob.tñ periculū cōmunionis de quo. s. Item absurdum ꝙ ex voluntario actu excommunicati detur alicui iurisditio solum partibus attributa q̄ ratione dico ꝙ reus excommunicatus voluntarie non elegit arbitros omni em̄ casu quo de necessitate eligun tur quos vide de offi.dele.ab arbitris in ter.ꝛ glo.li.vj. illos eligere poterit alꝫ si ibi esset fauor id non possz cō tra decre.intellerimus de iudi. ad predicta facit quod de conuenientia iudicum scripsi de rescrip.c.j.li.vj.i vlti.glo. ℨ.

¶Offert autem arbitrium a iudicio. ℭ Istius.§.materiā ponit glo sa.ij.decre.cum dilectus.e.ti.vbi etiaz epilogando clarius pono in quo conueniant ꝛ in quo differant in ꝑn.in medio,ꝛ in fi. ℨ.nam venalis sñia iudicis nō valz.ij q.vj.§. diffinitiua. ℍ.℟.venalis ꝛ vid qō ibi no. ℨ.extra de vi.ꝛ ho.cle.cu ab oī. Arbitri ℟o sententia ꝑ sordes ꝛ precium lata tenet licet possit excipi. ℍ.contra petentē penā a nō parente ꝛ dñs me⁹ tenuit eu ipō iure tutū. ℨ. de dolo. ℭ.e.l.arbitroꝝ. ℭ Item a sententia arbitri nō appellat. ℭ.e.l.j.ij.q.vj. a iudicibus nisi sit talis qui ex iuris necessitate eligitur.vt eꝛ de offi.dele.suspitionis ꝛ de ap.legitima. ℍ. Patet expſ sius de offi.dele.ab arbitris li.vj. ℨ.a sñia vero iudicis sic.ij.q.vj.non ita ꝛ.c.omnis oppressus. ℭ Item coram eo non habet locum recōuentio.extra eo.cum dilectus ℍ.vide.j. de recō.in prin. ℨ. Coram iudice sic.ij.q. viij.cuius in agendo.extra de mutu.pe.per totū. ℭ Itē compromissum non extendit in heredes compromittētis nisi hoc in eo exprimat extra.e.c.fi.ff.e.l.diem ꝓferre.§.j.iudiciū sic. ℭ. de dolic.defun.qñ heres cō.l.vnica. extra de iudi.quia Aber.ꝛ.ℭ.de. iur.calum.aut. principales. ℭ Quid si sit contra defunctum processum eo viuente nunquid acta coram arbitris habita valebunt contra heredem coram iudice. ℍ.scripsi de hoc extra eo.ti.c.fi.in.j.glo. ℨ. Rño sic extra de testi.presentata ℭ.de ar.l.penul.cōpromissum ergo ad heredes nō extenditur vt in eo ꝓcedatur.secus quo ad ea que iā acta sunt sic ꝛ societas non transit ad heredes tñ ꝑ lucris ꝛ damnis añ mortē socij ꝓtingentib datur actio heredi ꝛ contra heredem.ff.ꝑ soci.actione.§.morte vnius. ℭ Itē licet cōpromissum nō extēdat ad eos arbitrium tñ sic.ff.de arbi.q̄uis. ℭ Item arbiter nō ꝓnunciat altera parte absente nisi hoc actū fuerit.ff.e.l.diē.§. si q̄s litigatoꝝ iudex sic.iij.q.ix.decernimus extra qui fi.sint le.causam de penis calūniam. ℭ.de iudi. ꝓperandū ergo in eius ptāte est deludere partē. Respondeo immo si non venerit committet pena ac si ꝑ eū stetisset quominus pronūciaret arbiter. vt in pre.§.si quis. ℍ.vid j.§.vlti.℟.sed nunquid incidit. ℨ. Itē nō exequit suam sñiaz immo ordinarius.ff.e.l.ij.iudex vero sic extra de offi.dele.querenti.extra de re iudi. decetero.ff.e. d re iudi.l.a diuo ꝛ iunge quod no.j.§.excipit.℟.item ꝙ ab arbitro.ꝑ.ꝛ intellige ꝙ ordinarius exequit sententiam arbitri qui electus est de partiū consensu sine pena postq̄z est emologata. ℭ.e.cū antea.§.j. ¶Sed nunqd exequet eius sñiam qui cū pena eligitur dic vt.j.§.fin. ℟.quid si sit cum pena. Item in arbitrio nō purgatur mora cū dies prefixus est ab hoīe.ff.e.l.celsus i iudicijs sic.ff.si q̄s cau.l.ꝛ si pⁿ tres. ℭ.de fideiuſ.l.sancim⁹.eꝛ d re iud.cū bertold. Itē i eo nō venit nisi qd dcm̄ est vt venīat.ff.e.l.si cū dies.§.plenuz vnde arbiter nihil facere potest extra compromissum.ff.e.l.si cū dies.§.pe.ꝛ.l.labeo.ꝛ.l.nō distinguemus.§.de offi.ꝛ.§.fi.extra.e.cū dilecti.sed in iudicio veniūt quecūq̄z nō ꝓhibēt.ff.de iudi,solemus extra de causa posſ.cū ecclesia. ℭ Itez arbiter non pōt contumacē punire nec testes cogere nisi in ꝓmisso id actū sit. ℍ. Istud nisi respicit ꝑmū dcm̄ tm̄ sed illud nisi qd sequit vtrūq̄z respicit ꝛ i hoc cautius locuta est glo.quā in prin.allegaui. ℨ. ff. de iudi.l. ij.§.fi.ff.e.nō ex oībus dic vt ibi.ꝛ nisi i casu qui habet

extra de offi. dele. suspitionis. sed' ibi arbitri illi nō hnt iurisdi. ⁊ cohertionē ꝑ̄ put ibi no. iudex ℣o sic. eꝛ̄ d̄ offi. dele. ꝓterea. eꝛ̄ vt li. nō ꝓte. qm̄. ff. si qs ius di. non ob. l. vnica. eꝛ̄ de testi. co. cū ꝯ ⁊ c. se. eꝛ̄ de testi. cū cām d̄ hoc no. j. §. fi. ver. sed nūquid incidit. ¶ Itē nō pōt citare p tes nisi ad locū quo cōpromissum factū est nisi aliud fuerit dictū. ff. e. l. si cū dies. §. si arbiter iudex ℣o pōt vbi vult dū tū in loco nō ꝑ̄hibito. extra de rescrip. nōnulli. ⁊ c. cū in multis. li. vj. de ap. ex pte de hoc dic vt nota. ꝑ̄ papā. extra de testi. ꝓsentata. ℍ. ibi scripsi super ℣. solo. ℤ. vtrū arbiter possit citare ꝑ totā dioces̄im. vide. j. de cita. §. j. ℣. j. ℍ. sic erat ante additiōes quia quicquid est in illo. §. añ. ℣. ß nunc̄d detractis trib⁹ ꝑ̄mis virgulis fuit additio. ℤ. ¶ Itē nō pōt delegare arbitrū. ff. e. in cōpromissis. et. l. nō distinguemus. §. quesitū. iudex vero dele. a ꝑncipe vel ordinario pōt cōmittere sn̄iam vel aliquem articulū vt extra de offi. deleg. cū te. ⁊ c. sup̄ questionū. ⁊ s̄. de iudi. dele. §. iā nē. ¶ Itē ℍ. ꝑ̄m Az. in sū. de satis. in ꝑ̄n. de arbi. ij. colū. ℣. pducit. ℤ. corā eo nō ꝓstat satisdatio de ꝓsequēda lite. de qua no. j. de sat. §. j. Bal. añ lit. ꝓte. corā arbitro sūt cōpromissa ꝓpetua lꝫ lite ꝓtestata finiāt triēnio ꝧz ac. nā triēnio spernit arbit' iō nō sola instātia ß ipi⁹ cōpromissi subst̄ātia exalat' nō vi triennij ß vi desertiōis nam vi triennij sola instantia nō ꝙuentio expiraret. vt no. in l. si vnus. §. j. de arbi. ℤ. qꝛ sufficit pene ꝑmissio vt i auten. de lit'. §. ad excludendas in fi. col. viij. ⁊ C. de epi. et cle. aut'. generaliter in fi. sed coraꝫ iudice sic. iij. q. iij. offeratur. ⁊ aut'. qd̄ fieri. ¶ Itē eius sn̄ia nō infamat. ff. de his q̄ no. infa. l. q̄d g̃. §. ex cōpromisso. qꝛ nō cognoscit d̄ crimine quod infamat. ff. e. l. nō distinguemus. §. iul. eꝛ̄ de in inte. resti. cā in fi. iudicis sic. ff. de fur. nō pōt. ff. de pub. iudi. l. infamē. eꝛ̄ de re iudi. cū te. Bal. silr no. q̄ ꝓfessio famosa facta corā arbitro nō infamat qꝛ nō est facta in vero iudicio no. de infa. quid ergo. §. ex cōpromisso. Item qꝛ confessio ⁊ sn̄ia sunt duo ꝓportionabilia. ⁊ si sn̄ia nō infamat neq; ꝓfessio vt ibi no. qd̄ est no. dignū. ℤ. ¶ Itē si sit pactū de nō appellando vel recedendo ab arbitrio nihilominus recedi pōt. C. e. l. penl. ℣. si aūt secus i iudicio. C. de temp. ap. l. fi. in fi. ℍ. vi d̄ s̄. de ap. §. vl. in fi. an vero valeat pactū q̄ ptes possint a sn̄ia arbitri appellare satis scripsi sup̄ glo. ij. decre. cū dilect⁹ quā in ꝑ̄n. b⁹. §. allegaui. ℤ. ¶ Itē infamis pōt esse arbiter vt. s̄. e. §. pōt esse ad fi. Sed nō iudex extra de rescrip. sciscitat⁹. iij. q. vij. c. j. ¶ Itē arbitrū nō redditur in innitū. ff. de arbi. l. iij. §. tā ⁊ si iudicū sic. ff. d̄ ℣ bo. ob. inter stipulātē. §. j. ⁊. j. ℣. ꝑ̄. ¶ Itē inuit⁹ quis subit iudiciū. ff. de mu. ⁊ ho. l. munerū. §. iudicandi. C. q̄ ꝑ suo iure. l. vnica nō arbitriū. extra. e. c. j. licet receptū finire cogat'. ff. eo. l. iij. ⁊ dic vt. j̃. §. sequitur in ꝑ̄n.

¶ Item ex sententia arbitri nō oꝛit' actio nec exceptio. quod dic vt. j̃. §. fi. ℣. hoc quoq; notāduꝫ ex sententia iudicis sic. ff. de re iudi. l. miles in fi. C. de re. credi. actori. ⁊ nota extra de offi. deleg. coram. ℍ. In vlt. glo. et vide quod scripsi de testis rainaldus in glo. non enim potest an ex sententia arbitri trās̄ferat̄ dominū. ℤ. ¶ Item arbiter non potest assignare diez ad sententiā audiendam nisi id actum fuerit vel nisi de nouo partes consentiant. e. ex parte. ff. e. l. nō distinguemus. §. fi. iudex vero pōt extra de offi. dele, consulnit. ⁊ de testi. cum olim. ¶ Item ꝑm Vinc. ℍ. Qui hoc addit et id qd̄ sequitur notauit in ꝓ̄n. decre. cum dilectus. sed non ꝓbauit hoc aliquo iure. ℤ. ⁊ alios differūt in exceptiōe spoliationis in modum exceptionis ꝓpositе de qua non potest arbiter cognoscere nec etiam coram eo potest peti restitutio incidenter quia non fuit compromissum sup̄ hoc. extra de resti. in integ. cā. et hec qō est dñi calis. ℍ. Lxxvj. vbi idem dicitur quod hic. ℤ. dic vt ibi. ¶ Item ꝑm eū nō possum excipere de excommunicatione contra arbitrum quem scienter elegi. aliud i iudice cum in eum nō cadat iurisditio. extra d̄ re iudi. ad probandum. extra de excep. pia. Ego credo q̄ siue sciēter siue ignoranter arbitrū excōmunicatū elegerim nō teneoꝛ sibi cōmunicare nec tenet compromissum. vt in ꝓ̄di. c. ad ꝓbandū. xj. q. iij. cū excōmunicato. xxiij. q. j. audiuimus. extra de cle. ex. mi. illud. nā excōicatus ꝑ heretico est habendus in aut'. de ꝓ̄ui. dot. heret. mul. non ꝓ̄e. §. quia enim colla. viij. C. de epi. ⁊ cle. auten. iubem us. ⁊ est seruus peccati. C. de sen. pas. l. vlti. ij. q. vij. §. quia ergo. Ad idem in auten. de iureiuran. qd̄ a mo. ꝓ̄e. colla. v. ar. contra quia non inuenit' excommunicatus ob hoc ꝑ̄hibitus. ff. ex qui. cau. ma. l. necnon. §. qd̄ eis. extra de transl. inter coꝛporalia. Itez infamis potest esse arbiter. ℍ. vt supra ver. itē infamis ⁊. §. ij. ℣. item potest. ℤ. Idem videtur in iudeo. C. de iude. iudi. sed quod ꝓ̄ius dixi verius est quia nec cum excommunicato potest contrahi quod dic vt in repertorio i ti. de sen. ex. ℣. an cū excōicat. lꝫ tamē potest dici q̄ int' excommunicatos. ℍ. compromittentes qꝛ nō intēdit q̄ inter ꝑtes arbitros possit eē vn⁹ excōicat⁹. lꝫ arguit q̄ si actoꝛ ⁊ reus sūt excōicati q̄ arbiter possit talis esse. ℤ. pōt esse arbiter. ar. C. de here. quoniam. ij. q. vij. §. in hoc capitulo ⁊ se. si igit' peto arbitriū corrigi ⁊ ꝑbo arbitrū fuisse excommunicatum debet iudex ꝓnūciare cōpromissum ⁊ arbitriū esse nullum. nā ⁊ verba illa arbitratu boni viri i seruū nō cadūt. ff. de ℣. sig. illa ⁊ sic obtinuit. ℍ. An aūt publice excōicatus possit eē arbitrator vide questionē sup̄ regula dolo facit de reg. iur. li. vj. vide qōnē Jac. butri. que incipit queritur an de iure i excōicatū ⁊c. ℤ. ¶ Quid de bannito nr̄i ꝑtis quem deportato cōparam⁹ si ob graue delictū sit bānitus vt no. insti. q̄. mo. ius. pa. po. sol. §. relegati ⁊ vī q̄ pōt in eū cōmittere qꝛ nō est ꝑ̄hibitū. ff. de testi. l. j. qd̄ verū ē si sit relegatus ob tale delictū ꝓp quod nō sunt ei⁹ bona publicanda al's secus. vt in ꝓ̄e. §. relegati. ⁊. ff. d̄ admi. tu. sine herede. §. fi. ℍ. Bui. de suꝫ. in l. pedi⁹ all'. ff. ꝑ so. actiōe. §. publicatiōe. ⁊. ff. de bo. pos. cō tabel. l. j. §. vlt'. ⁊ vide. j. de instru. edic. §. cōpendiose post ꝑn. ℣. q̄d de bānito. ⁊ ℣. ij. oppone qd̄ ibi dicā ⁊ de cessiōe actoris. §. j. ℣. illud etiā queritur. ℤ. ⁊ vide. ff. de bis q̄ sui vl' aliu. sunt. l. patre. Itē arbitriū est cōtractus. et contract⁹ est de iur. gen. ff. de iusti. ⁊ iure. l. manumissiones. et ea q̄ sunt inr. gen. reseruata sunt deportatis licet que sūt de iure ciuili sunt adempta. ff. de penis quidā serui ⁊ sic de alijs casibus q̄ iniure in ueniunt' expressi in quibꝫ differentia inter arbitria ⁊ iudicia alioquin quicquid i iudicijs statutū est dꝫ in arbitrijs obꝛuari qꝛ redacta sē instar iudicioꝛ. ff. e. l. j. C. d̄ iud. rē nō nouā. §. j. ¶ Porro quedā etiā silia inueniūtur nā coꝛā eo libellus offertur qd̄ dic vt dixi. j̃. de libel. ꝓcep. §. restat. ℣. sed nūq̄d ¶ Itē coꝛā eo fit litis ꝓtestatio ⁊ sic interruptio prescriptionis. C. de iudi. rem non nouam. §. patroni. C. eo. l. penul. §. pe. ¶ Itē citat ꝑ nunciū vl' per epistolā. ff. eo. l. sed interpellatur. §. arbiter ad esse. extra de offi. dele. prudentiam. ¶ Item coram eo iuratur de calum. C. d̄ iura. calum. l. ij. §. sed quia. ¶ Item parificatur ⁊ alijs capitulis ordinis iudiciarij obseruandis de quibus habes. extra de proba. quoniaꝫ contra. secus in arbitrato res q̄ dic ꝑm d̄. me. ⁊ Inno. iiij. extra de iureiuran. q̄n tauallis. ¶ Item vt valeant depositiones testiuꝫ corā eis habite. ℍ. Sup. cum distinctione que habet. ℤ. Extra de testi. pn̄tata. C. de testi. l. fi. C. d̄ fide instru. cū apud cōpromissarios ¶ Itē in feriarū obseruatiōne qd̄ dic vt. j̃. §. fi. ℣. forma aūt ⁊ se. ¶ Itē inferēdo sn̄iaꝫ in scriptis. C. e. l. penl'. §. j. C. de sen. ex peri. re. iuuica. ij. q. j. statutis ⁊ ꝑm hoc vī q̄ nō possit i idiotā. ℍ. Idiotā ꝓferūt chirographi ꝓmo illiteratū indoctū insipientē. ⁊ cōponitur ab idos q̄ est diuisio vt notat. super data vj. glo. ij. ⁊ iota que est littera quasi a litteratis diuisis. ℤ. Cōpromittit ⁊ ideo debet ibi poni tanq̄ in arbit⁹

ꝛ arbitratorē ℵ. ſm Ja. Alij dicunt ꝙ loquatur ꝛ pnā
ciet vt ſcit ꝛ põt ar. C. de iudi. certi. ꝛ in his que notant
ſ. de ſen. §. in quo ſit referenda. ¶ Itē ſi arbiter nõ veīt
ad locū deſtinatū ps nõ veniens nõ eſt ꝓtumax. ff. eo. l.
arbiter. kalende ſicut ꝛ in iudice ꝓtingit de quo dic vt
extra de dō. ꝛ ꝓtu. c. fi. ꝛ ſ. §. fi. ad fi. ¶ Itē lītē ſuā facit
ſicut ꝛ iudex. C. de epi. ꝛ cle. ſi ꝗs in ꝓſcribēdo in fi. eī de
re iudi. cū eterni. H. vide. s. §. ſ. ℵ. ſed ſi arbiter. ꝛ ver.
ſe. Z. Item vt nec minor. xx. an. nec mulier poſſint eſſe
arbitri. vt dixi. s. §. põt eſſe. ¶ Item vt ab eius ſenten-
tia maiores reſtituant. ff. ex qui. cau. ma. l. ij. ¶ Item vt
infra triennium cauſa non expiret. H. Nota quia ali-
ud eſt hic querere an inſtantia compromiſſi pereat triē
nio. Aliud an de inſtantia iudicij detrahatur tempus q̄
partes fuerunt coram arbitris de quo nota. ꝛ dixi. s. ti.
ſ. §. reſtat ad fi. ℵ. ſed nunquid. Z. ¶ Si dies certa ſta
tuta ſit ſecus ſi nõ ſit ſtatuta. ff. e. l. ſ. ꝛ. l. ſi vnus. §. ſi mi
to poſt. ꝛ. l. litigatores. rño. ſ. C. de iudi. ꝓperandū ex
tra de iudi. c. penul. ſuper hoc autem dixit. ℙlacen. ꝙ
arbiter põt ꝓnunciare q̄diu voluerit. ff. e. ſed ſi com-
promiſſum in fi. H. Et hoc ibi recitat finis vltime gl.
ꝛ iuſtificari põt hoc dictum ideo ꝙ. l. triennium nõ eſſe
liti ꝙ arbitrum finiende ſtatutum quia partes illum ſta
tuere poſſunt ꝙ nõ ꝓcedit in iudice. pz primū. ff. e. ſi cū
dies in prin. ꝛ. l. labeo. ij. imputet ergo ſi non ſtatuerūt.
Item eo caſu iudex trienniū ſtatuere poteſt et arbitrū
cogere vt. ſ. certā diem pronunciet. ff. eo. l. iij. §. ſ. de ap
pella. legitima lib. vj. ergo vt. s. propter que ꝛ ꝙ auten.
ſ. allegatā hec opi. placet hec tamen diſcretio nil valet
de iure cano. de iudi. c. penulti. ¶ Hoc ſcias ꝙ Mar. ō
phano plene de hoc tractauit in ſua queſtione que inci
pit compromiſimus ꝛ ſine diſtinctione tenet compro-
miſſum expirare triennio computato non a die cõpro-
miſſi ſed a tempore cauſe corā arbitro cepte ꝙ. l. ꝓpe
randum. C. de iudi. in quo autem differt hoc dictum a
dicto Az. facile eſt videre iſte ponderat cauſam ceptā
ille litem conteſtatam quaſi prius nõ ſit lis ō ver. ſigni.
ex parte. ij. Z. ꝛ in aut. de ap. col. iiij. ꝛ. ff. de verbo. ob.
ſi ſtichum aut pamphilum. §. vnico que multum ad ß
facit ꝓ eo. Azo. dicit ꝙ ſi lis eſt conteſtata tūc vſq; ad
terminum ſicut eſt in iudicio vt predixi. ſi vero non eſt
conteſtata vſq; ad. xxx. an. vt in pre. l. properandū Jo.
de deo. H. In ſuis cauill. li. vj. rub. de arbitris in fine.
Z. nota cum Uber. ꝙ vbi compromiſſum eſt ſub cer
ta pena tunc expirat triēnio. Secus ſi ſit amicabilis cõ
poſitor. ff. e. l. non diſtinguemus. §. ſoluto. Item ſecus
ſi ſit dcm̄ ꝙ in heredes tranſeat. ff. e. l. diē. §. ſi heredes.
ꝛ. l. ſed ꝛ ſi nõ interpellatur. extra. e. c. fi. ar. contra ꝙ nõ
expirat ꝛ ꝙ nõ eſt neceſſe finiri triennio. C. de temp. ap
pel. aut. ſi tñ. ſed ibi nihil aliud ꝓbatur niſi ꝙ bienniū.
quod datur ad proſequendam ap. non currit ſpartib⁹
q̄diu litigant coram arbitris. H. Sequitur etiam ibi
ſi decies milies pluſq; biennij tempus affluxerit g̃ patz
triennio non finiri compromiſſum ꝛ idem in cle. de app.
q̄diu. In ſequenti contrario dicitur ꝙ ſtipulatio i an-
nos ſingulos eſt vna incerta ꝛ perpetua ſed quia ſtipu
lationes non habent triennium diffinitū ſicut lites ad
illam facile reſpondetur. Z. Item contra in p̄. l. ſtichū
§. vnico. ¶ Sz nunquid poteſt de fructibus et expēſis
cognoſcere arbiter hoc proſequere. vt. ſ. §. fi. ℵ. ſed cū
ſupra. ¶ Item in indicijs iudicijs deliberatorijs ꝓcedē
dis. C. e. l. penul. §. fi. ¶ Item ſicut legatus cogitur fer
re ſententiam vel ſuſcipere iudicium quod in legatiõe
ſuſcepit. vt. ff. d̄ iudi. l. ij. ſic ꝛ arbiter. ff. e. l. nõ diſtigue
mus. §. item ſi quis rome. ¶ Item collige alia ſimilia et
diſſimilia in bis que. s. ꝛ. ſ. nota. In omnibus autez ſūt
ſimilia in quibus diſſimilitudo non inuenitur expreſſa.
vt dixi.

Finitur autem arbi-
triū ſi de oīb⁹ de q̄b⁹ cõpromiſſum fuit ſit ꝓ
nunciatū. ſecus ſi de q̄buſdā tm̄ niſi actū ſit
ꝙ de ꝑte litis pnũciare poſſit. ff. e. l. diē. ꝛ. l. q̄diu al's q̄d
tñ. ¶ Itē finit ꝑ lapſum diei in cõpromiſſo appoſite. ff
e. l. ſi cū dies. ꝛ. l. arbiter ex cõpromiſſo ꝛ dicā. ſ. §. pxi.
¶ Itē ſi litigatores ad iudiciū vel ad aliud arbitriū iue
rint. ff. e. l. ſi q̄s. ſ. ꝛ. l. ß ꝛ ſi i ſeruū. §. fi. ꝛ. l. ſe. ꝛ. l. litigato-
res. ꝛ. l. itē ſi vn⁹. §. ſi multo p⁹. H. vide. ſ. ℵ. pe. ꝛ vlti.
Z. ¶ Itē morte arbiter vel alteri⁹ litigator. H. ſi plu
res erāt ꝓmittētes ꝑ q̄libet ꝑte nõ facta mentione
heredū ſuor ꝛ vn⁹ cõpromittētiū moriꝫ tz Alber. gal.
e. ti. ℵ. antepenul. ꝙ ſi res erat diuidua ꝛ q̄libet litiga-
bat ꝑ ꝑte ſua durat ꝓmiſſū. q; tot ſunt cõpromiſſa
quot ſūt ꝑtes ꝛ ꝓſone. C. cōi diui. l. ad officiū. ff. de ver.
ob. ſcire. ꝛ de iniur. ſi plures. ſec⁹ ſi res erat idiuidua q;
tūc finitū fuit ꝓmiſſum vt ēī ꝑuitutib⁹ ſm cū. ff. fa.
ber. heredes. §. an ea. ꝛ ſi ꝑui. vē. loci corp⁹. §. penulti.
Tenet etiā ibi ℵ. vl. ꝙ ſi nõ facta mentiõe heredū ꝑ ſe
ꝛ vxoꝛib⁹ cõpromiſerūt duo ꝓmittētes de rato ꝛ alteri⁹
vxor moriꝫ nõ finit cõpromiſſū cū executio nõ ꝑ illā ß
ꝑ cõpromittētē fieri deberet. ff. de ꝓcu. l. plaia. Z. niſi
dcm̄ ſit ꝙ heres ſuccedat vel ſi dcm̄ ſit ß ab altera par
te tm̄. ff. e. arbit. kalend. ꝛ. l. nõ diſtinguem⁹. §. ſoluto.
eī de teſti. pñtata. eī. e. c. fi. ff. ꝑ ſocio. l. actiõe. §. morte
ff. e. l. diē. §. ſ. ꝛ. l. ß ſi interpellat' i fi. ꝛ. l. ſi cõpromiſſū ita
ꝛ. l. ſe. Sed vī ꝙ arbitro mortuo alter ſit ei aſſociādus
H. Debuiſſet dicē ſubrogādus. Z. ff. de iudi. l. ꝓpo
nebat'. ꝛ. l. mortuo. C. de peda. iudi. l. placuit illa ꝛ ſimi-
lia loquūtur in iudicijs nam arbitrium ſoluitur vt ſoci-
etas. extra de ſpon. c. ij. quia in infinitum poſſet dari ter
minus ꝛ dilatio ꝛ iunge hic quod no. ſ. §. ꝓxi. ℵ. item
ꝙ compromiſſum. ij. ꝛ ſequē. ¶ Sed nunquid arbitra-
tus ſoluitur morte vnius ſicut compromiſſum ſeu arbi
trium. ar. ꝙ ſic in pre. l. diem. Uber. dicit contra q; nõ
eſt verum compromiſſum ſeu arbitrium ſed quoddam
pactū. Bal. vide dele. ſ. l. ſi ſic. §. ſ. per iac. de are. vbi di
cit ꝙ compromiſſum in arbitratorem non eſt ꝓprie cõ-
promiſſum ß quoddā pactū q̄d eſt verꝫ ſi ſup cõtractu
ß ſi ſup lite ē cõpromiſſuz verꝫ. Et hoc facit ad ſtatutū
Peruſinū quo cauet' ꝙ nõ valeat cõpromiſſuz niſi in
pñtem ꝛ acceptantem nam ſi de lite compromittit' ha-
bet locum ſtatutum ſi autem compromittitur declara-
tiõe ꝯctus non hz ſtatutū ſed ius commune ꝛ ſic valet
nam verba ſtatuti ſunt intelligenda ſtricte ꝛ ꝓprie. Z.
Uel tranſactio in quo heres ſuccedit ꝛ ad eū tranſit. ff
de ꝓba. ſi pactū. H. vide quod dixi. s. §. ſ. ver. arbitra
tor vero. Z. Sed vbi fit mentio de herede nunq̄d in-
telligitur tm̄ de primo herede vel etiam de alijs i infini
tum. et videtur ꝙ tm̄ de primo. C. de vſufruc. antiqui-
tas dic contra. C. de legat. l. in annalibus. nam ꝛ heres
heredis in infinitum teſtatoris eſt heres vt. C. de bere-
di. inſtitu. l. fi. nec ob. pre. l. antiquitas nam illud ſpecia
le eſt in vſufr. ne ꝓprietas. H. vni legata. Z. ſit īua
lida' abſente vſufructu. H. Illius rei legato heredi fi-
nietur ergo cum primo herede. Z. quod autem dici-
tur ꝙ heres nõ ſuccedit in compromiſſo verum eſt an-
te ſententiā. ſi ℵo poſt ſnīam moriꝫ litigator heres ei⁹
ſuccedit in emolumento vel damno ꝙ ex ſnīa contin-
git. ar. in pre. l. diem in prin. ꝛ eo. ti. q̄uis. ꝛ vide in pre.
ℵ. item ꝙ compromiſſum. ¶ Quid ſi prelatus alicuius
eccleſie cõpromiſit ſuper rebus ipius eccleſie nunquid
eius morte finitur compromiſſum videt' ꝙ non. nã ipa
eccleſia videt' cõpromittere cuius nomine compromit
titur. extra de reſti. ſpo. cum veniſſet in fi. extra de ſen.
ex. mulieres. ꝛ eccleſia nunq̄ moritur. iij. q. ij. liberti. ij.
ꝛ ad idem. ff. d̄ annu. lega. l. annualis. §. ſ. vbi dicitur ꝙ
ſi legetur ſacerdoti talis eccleſie ꝛ ſacerdos moritur ec
cleſia nihilomin⁹ habebit. xij. queſti. iij. põtifices. extra

de testa. req̃siti. Sz dic ꝯ ar. in pre. l. die. §. ij. cū enim a parte vnius finiri possit eo mortuo g̃ dz esse idē in alia pte. vt in pre. l. sed si interpellat'. §. fi. ⁊. e. ti. si cū dies. §. si arbiter in fi. nō g̃ dz claudicare: vt. s. ⁊ ex̄ d excep. cū inter ꝑm Odof. verius dic q̄ successor non cogit' stare nisi in hoc vtilitas eccl'ie fuerit ꝓcurata. ar. ex̄. e. c. j. d ꝓ car. c. ij. de solu. c. j. ⁊ extra ne pla. vi. su. c. fi. H. Vide qd ibi no. in glo. ij. ⁊ sup ea dixi. Z. Prima facie ꝓtra dicere vī ⁊. ff. loc. si qs domū. §. hec subiūgi. ⁊ qr nec tz ꝓmissum ab eo factū quo ad ꝑpetuū iudiciuz sine ꝓsensu superioris vt ex̄. eo. c. iij. ⁊. c. cū tpe. H. Vide qd ibi dixi post Hosti. in fi. ⁊. e. ti. c. iij. sup vlti. glo. ⁊ facit clemē. de ꝓcu. ꝓcuratorem. vbi de hoc in vlti. glo. Z Et. c. ꝓ tuas cū nō sit dns ꝑ ꝓcur. vt ex̄ de dona. c. ij.

¶ Item expirat si arbiter coraz ꝓtore se excuset qd facere ꝓt in multis casib' positis. ff. e. lz aut'. ⁊. l. se. ¶ Itē si dictū sit vt ꝑnte vtroq litigatore aut heredib' eorū ꝑnūciet' ⁊ alter decesserit pupillo relicto nisi tutor⁊ auctoritas intercedit vt in pre. l. si cōpromissum ita ⁊. l. se. ¶ Item si capitales inimicitie vel infamia facti arbitri ⁊ hmōi supueniāt. H. Idē vī si inimicitias q̄ pri⁹ erāt ꝓbabiliter ignorabat cui dicto satis ꝓuenit lra. §. cuz qdā in. l. nō distinguem⁹ bñ facit d elec. nulli. li. vj. ⁊. ff. d ꝓfir. tu. l. in cōfirmādo in fi. cū. l. se. ⁊ dixit Gui. d suz. in pre. §. q̄ si litigator offendit arbitrū per quod fact⁹ est inimicus illū recusare non poterit ne ex dolo suo cō modum ꝓsequat' al'. e. ti. ita demū in prin. et. ff. ex qui. cau. ma. l. v. facit decre. v. de dona. inter virū ⁊ vxorem In simili dicto Jac. de butri. C. de testa. in auten. si dicatur. nā si tu accusas testem quem ego volo inducere in causa mea contra te iudex nihilominus inducet eum ad idem Bar. de saxofer. nam si testis tpe quo deponit fuit esse domesticus ex facto meo nihilominus ꝓme nō potest ꝓnunciari nā factū meū nō debet mihi in hoc opitulari allegat. l. j. §. si seruus. ff. d questi. Z. vt ī. §. pri. ℞. itē q̄ inimicitie. ¶ Itē si arbiter est in magistratu positus vel potestate q̄ forte est consul vel pretor nō cogit' sniam dicere. ff. e. l. iij. in fi. ¶ Itē soluitur cōpromissuz die morte acceptilatiōe iudicio pacto de nō petendo transactione rei perēptōe ⁊ sacerdotio interueniente. ff. e. nō distinguem⁹. §. cōpromisso. ⁊. §. se. ⁊. §. sacerdotio. extra eo. ex parte ar. etiam q̄ expiret sacerdotio. extra de testibus ꝓsentata. ¶ Quid igitur si vnus ex arbitris fit monachus. ī. dicā. ⁊ dic vt. ī. §. vlti. ℞. ꝑ pone q̄ vn⁹ ¶ Itē vno ex litigatoribꝫ cedēte bonis. ff. e. item si vnus rño. j. ¶ Itē si sit furiosus. ff. eo. si compromissum ita ⁊. l. sequē. ¶ Item spacio triēnij. vt s. §. pri. H. circa fi. ibi vide. Z. ¶ Quid si fact⁹ est arbiter ad lit. ꝓte. vt interrūpat' ꝓscriptō nūqd pōt vltra ꝓcedere. ar. q̄ nō. ff. e. l. nō distinguem⁹. §. de officio. s. §. pri. circa pn. ℞. itē i arbitrio ℞o ꝛc. Dicas ꝯ. ff. de p cura. q̄ ꝓcuratorē. ff. de iudi. vbi secus si dcm eēt q̄ vlterius nō ꝓcederet. C. de iudi. cū specialiter vel si dat⁹ esset ad certum articulum. ff. qui satisd. co. l. arbitro ꝑm Uber. ¶ Illud aūt certum est q̄ licet causa coram ordinario iudice vel legato pēdente simpliciter compromittatur. nō ob hoc expirat iurisdit. iudicis immo potest ad eum rediri. C. de temp. ap. auten. si tamen in medio nec est ꝯ recte intelligenti. H. vt ibi notat in gl. ij. ⁊ vlti. Z. Extra de offi. dele ga. significantibus ⁊ de arbi. innotuit. verūtamen si temere ab arbitro recedit' ad iudicem redeūdo pena cōmittit'. ff. de arbi. l. si quis rez. ⁊ qñ itur ad arbitros delegatus a quo receditur nō potest cogere partes ad arbitrium obseruādū quia fines mandati ꝛc. vt extra de rescrip. cum dilecta. nisi ꝑ actū fuerit inter partes. vt in predic. c. innotuit prorogāda eius iurisditio. vt extra de offi. dele. cū olim. ⁊. c. p. ⁊. g. ¶ Sed quando itur de vno arbitro eundo ad alium videtur a priore recessum. vt. ff. de ar. l. sed ⁊ si in seruū. §. fi. et. l. se. nō aūt videtur recedi a iudicio accedendo ad arbitrium vt predixi. Rñdeo arbitrium est voluntariū ⁊ ideoq partes communi consensu ab eo recedere possunt libere. extra de reg. iur. c. j. ff. e. l. nihil tam. iudiciuz vero redditꝫ in inuitū. vt. ff. de ꝛr. ob. inter stipulantez §. j. ideoq ptes ei renūciare nō possunt. ¶ Itē iurisdict'. data a lege vel superiore. vt. lxxxxvj. dist. si imperator. ff. de offi. eius cui man. est iu. l. j. extra d offi. dele. pasto ralis rño. j. ⁊. c. sup questionū. §. j. et ío ei nequeūt ptes renūciare. secus in arbitrio qd fit ꝑ partiū ꝓsensum vñ de eoz dissensu pōt reuocari vt dixi. H. idē scripsi. e. ti. innotuit sup. j. glo. Z.

Excipitur contra arbitrū seu arbitriū q̄ nō pōt eē arbiter q̄ dic. vt dixi. e. ti. §. pōt esse. ¶ Itē q̄ ptās ei⁹ expirauit q̄ fit in multis modis. vt dixi. s. e. §. pri. ¶ Item q̄ est talis res de qua nō potuit cōpromitti vl' talis ꝓsona q̄ nō potuit cōpromittere qd dic vt dixi. s. eo. §. renastat. ¶ Itē q̄ cōpromissum factuz est sine pena vel sine eo quod vicem pene obtinet. Unde non valet. ff. eo. l. litigatores. §. ij. ⁊. C. e. l. pennl. §. altera ⁊ extra. e. c. ꝓ tuas. ⁊ dixi. s. e. ti. §. j. ¶ Item q̄ claudicat vnde non valet. ff. eo. l. quid tamen. §. penul. extra de excep. cum int' ¶ Item q̄ ꝓnunciatio arbitri incerte collata est in arbitrium tercij. ff. eo. l. Item si vnus. §. idem pomponi⁹. ⁊. §. se. de hoc infra. §. fi. versi. sed quid si dicat'. ¶ Itez q̄ lapsa die fi. versi. hoc quoq notandum ⁊ se. ¶ Itez q̄ lapsa die in compromisso apposita fuit ꝓnunciatum nec erat dictum q̄ arbiter possit diem ꝓrogare. ff. e. arbiter ex cōpromisso. ⁊. l. nō distinguemus. §. dies. ⁊. §. fi. et. l. se. ⁊. l. pompo. §. fi. als incipit si de meis. §. fi. ⁊. C. eo. l. j. in fine ⁊. l. ij. sed si lapsa sit dies in compromisso apposita postea etiam cogitur pronunciare si ei liquet de causa. vt in pre. l. pompo. §. fi. ¶ Item q̄ prorogatio diei fuit illegitima vt quia sine consensu partiuz vel huiusmodi. ff. eo. l. arbiter. ita. ff. qui mo. vsuf. a. l. iij. in prin. ff. de in diem adiect. quod ait. ff. de le. iij. si quis de fideicom. §. si quis. x. extra de offi. deleg. de causis potest autez fieri prorogatio p nuncium vel per epistolā. ff. eo. l. diem. rñ. j. ¶ Sed quid si arbiter mandat vni litigatorum q̄ ipse prorogauit diem a die dominica in. vj. dies. ⁊ alteri mandat d altera die. queritꝫ a quo tpe currat progationis tēpus quidā dicūt q̄ a scdo tpe. vt ar. ff. de test. ma. qui duos. ff. d serui. rusti. predi. p fundū. ff. commu. predi. l. fi. Et videt' casus licet in alia materia. ff. de iure. dot. l. tali facta stipulatione. rño. j. ⁊ ar. ff. de bo. pos. ex tex. mili. l. j. Ego puto a neutro icipere currere quia et si altera pars in altero tempore non veniret nō poss. set contra eā ꝓcedi. vt. s. §. differt. ver. item si arbiter. nō venit. ⁊. j. de expen. §. fi. H. Qui incipit postremo Z. ver. tu aut'. ⁊ facit extra de rescrip. c. fi. ℞. aut reus. ⁊ extra de in inte. resti. ex litteris. ⁊ extra de ap. super. e. ij. ⁊. j. §. postremo. ℞. tu autem ⁊ se. Assignatio eīm termini facta sine cause cognitione non valet. vt. j. de dilati. §. nunc videamus. ℞. sed pone. ¶ Sed quid si fuerit actum in compromisso q̄ dies prorogetur nūquid semel prorogabitur an pluries ⁊ videt' q̄ pluries ar. ff. de eden. l. veluti. §, hec vox iterum. ⁊. xix. di. c. j. Tu dic q̄ tm̄ semel licet simpliciter dictum sit de die prorogāda. ff. de leg. j. l. fideicommissa. §. si quis. ff. de verbo. signifi. l. bonem. §. hoc sermone, ⁊ extra de rescrip. cum in multis. H. ad hoc de elec. si compromissarius. ⁊ d preben. non pōt. §. j. li. vj. Z. ¶ Itē nunquid diuersis temporibꝫ potest fieri prorogatio vt hodie cōsentiat actor cras reus videtur q̄ sic q̄ ⁊ hoc pōt fieri ꝑ epistolā. vt dixi sed nō est magna vis vtrū fiat eodē tempore vl' diuerso. ⁊ omnis prorogatio per vltimam confirmabit'. vt. ff. de ser. rust. pre. per fundum. ff. cōmunia pre. l. fin. ¶ Item q̄ eius turpitudo est manifesta quia accepit

pecuniã vt ꝑ altera ꝑte ꝓnũciet. ff. c. Itẽ si vn⁹. ⁊. l. qua
lẽ. secus si vt ꝓnũciet tantũ. ff. e. l. iij. §. j. ⁊. l. sed ⁊ si i ser
uũ. §. fũt ⁊ alij. ¶ Itẽ q̃ inimicitie capitales. H. ꝺ his
vide qꝺ ꝺixi. s. §. pri. ℵ. itẽ si capitales. Z. aut ifama
facti aut etas aut valitudo aut occupatio ꝓpꝛioꝝ ne-
gociorꝝ aut ꝑfectio vigẽs aut munus aliqꝺ rei publice
cã ⁊ si qua alia incõmoditas supuenerit tũc. n. arbit᷑ nõ
coget᷑ ꝓnũciare. ff. e. l. lz. ⁊. l. se. ⁊. l. nõ ꝺistinguemus. §.
cũ qꝺã. ¶ Sz nũquid excusabit᷑ eo ꝺẽ mõ ꝓp amicitiã.
ar. q̃ sic. C. ꝺe excu. tu. humanitatis. ff. ꝺe ꝑcur. aut affi
nitate. eꝛ ꝺ offi. ꝺele. insinuãte. iij. q. v. qꝛ suspecti. ar. cõ
tra. ff. ꝺe iureiuran. l. lex coꝛ. ff. ꝺ iurisꝺ. om. u. q̃ iurisꝺiti
om. ꝓmũ veri⁹. H. lex humanitatis bñfacit vbi tutor
nõ cogitur ꝺefendere pupillũ ꝫ soꝛoꝛẽ vl᷑ ei⁹ filios. sed
adito ꝓtoꝛe ꝓuideb᷑ pupillo satis videret᷑ ꝺistinguẽ
ꝺũ an amici aduersarius resistat excõi ⁊ eo cãu nõ ꝓce
ꝺat cũ etiã pr̃ i cã filij ⁊ ecõtra possint arbitrari. ff. e. ti.
quin etiã sicut ⁊ iudicare nisi recusent᷑. ff. ꝺe iudi. l. in ꝑ
uatis. Leges ꝫrie loquunt᷑ ꝓiũcto agente ⁊ aduersario
recusante tñ ꝑ solutiõe facit qꝛ iste arbiter vult ꝓuide
re fame sue q̃ ledi posset si iudicaret ꝑ ꝓiuncto. ꝫ hanc
solutionẽ facit ꝺ ꝓces. ꝑbẽ. qꝛ cũctis in fi. vt ibi no. i gl.
penul. Z. ¶ Itẽ q̃ coꝛrupt⁹ pecunia sniã tulit vl᷑ vo
lo aduersarij ꝺeceptus vel soꝛde vel gĩa coꝛrupt⁹. ff. e.
l. iij. §. tã ⁊ si neminẽ in fi. ⁊. l. ita ꝺemũ. ⁊. l. ß ⁊ si seruũ. §.
sunt ⁊ alij. ⁊ eꝛ. e. c. ij. ⁊ ꝺe re iudi. cũ eterni. xj. q. iij. qua-
tuoꝛ. iij. q. v. accusatoꝛes vel testes. ⁊ sic vltra latrocini
um peccauit. lxxxvj. ꝺi. in religiosuꝫ. ar. ꝫ. C. e. arbitro
rũ. H. Ibi vñ q̃ necessaria sit exceptio ibi solui᷑. Z.
Itẽ q̃ tulit ꝫ ius. eꝛ ꝺe elec. cãm que. vbi ꝺe boc in aut.
in medio litis nõ fieri saꝛ iusꝑ. ij. §. ⁊ hoc ꝺicim⁹ col. viij
H. Guido in qõnibꝫ statutoꝝ sꝑ lr̃a. j. ꝺicit iudicatũ
fuisse q̃ si cõpꝛomissũ est vt ꝓnũciet᷑ ꝑm iura. arbit᷑ nõ
poterit ꝓnũciare ꝑm statuta saltẽ iuri ꝫria. al᷑. aut᷑. ꝑsi
ꝺes. C. ꝺe epi. audi. C. ꝺ iudi. rẽ nõ nouã. Et qꝛ iurꝫ no
minatio siue additio intelligit᷑ ꝺe cõi iure romanoꝝ in
sti. ꝺe iur. na. gen. ⁊ ci. §. ij. in fi. ⁊ lz iudices iurent ꝑuare
statuta ꝺe ꝫsuetuꝺines locoꝝ. ꝺe iureiurã. veniẽtes ar-
bitri nõ hic viꝺent᷑ ꝺistinguenꝺa statuta oꝛꝺinãtia ꝑ
cessus a statutis ꝺiffiniẽtiꝫ ꝓncipale erq̃ solũ ꝓnũcia-
tioni imponit᷑ illa meta ß si additũ fuisset ꝫgnoscere et
ꝓnũciare tũc foꝛti⁹ ligaret᷑ piculosuꝫ eẽt sic cõpꝛomit-
tere ei q̃ ꝑ statutũ fouet insticiã ꝑ ius cõe nõ vide. j. ꝺe
instru. edi. §. cõpẽdiose. ℵ. ß nunqꝺ ꝫsuetuꝺine cũ ℵ.
se. Z. ¶ Itẽ q̃ ps nõ fuit stipulata penam a ꝑte si arbi
trio nõ staret᷑. ff. ꝺ ꝓe. ℵ si. si gratuitã. §. fi. ff. e. l. ꝺiẽ. §.
fi. ⁊. l. si cũ ꝺies. §. penul. ⁊. l. si ꝺe meis. ⁊. l. litigatoꝛes. §.
iull᷑. ⁊. §. q̃ ait. ¶ Itẽ q̃ nõ fuit cõpꝛomissum pena val-
latũ sed consensus solus interuenit. vñ non põt agi ad
penã sed ad intereſſe sic. ff. e. l. ꝺiẽ. §. fi. ꝺe boc. j. §. fi. ℵ.
ß qꝺ si stipulatus. Itẽ q̃ pena soluta nõ est necesse sta
re arbitrio qꝛ expiꝛauit ⁊ si peto q̃ laꝺatũ est nõ possũ
exigere penã. ff. ꝺe ꝺo. excep. apud celsuꝫ. §. labeo. ⁊. ff.
eo. si ꝺuo. §. sel᷑. ⁊. §. fi. ⁊ l. celsus nisi ꝺcm eẽt q̃ pena so
luta laꝺũ firmũ maneat ⁊ laꝺo rato manẽti peti pos
sit pena qꝛ tũc vtrũq; exiget᷑. vt in ꝓe. §. sel᷑. ⁊. C. ꝺ trãs
act. cũ ꝓponas. ff. ꝺe transac. qui fiꝺem. xxv. q. ij. si ec
cleſie vbi ꝺe boc ⁊ ꝺe boc. extra. e. ꝺilecti. H. vbi scri-
psi super fi. vlti. glo. Z. Et iunge hic quod no. j. eo. §.
fi. ℵ. quiꝺ ergo scꝺm. ¶ Item pena in compꝛomisso ꝑ
missa non exigitur nisi ꝑ capitulo. super quo actuꝫ est
nisi forte ꝺictum sit q̃ ꝓ omnibus ⁊ singulis peti pos
sit. ff. e. l. si ꝺuo in fi. ff. si quis cauti. si seruus. §. pluribus
ꝺe boc. j. §. fi. ℵ. quiꝺ si plura. ¶ Itẽ q̃ in compꝛomisso
interuenit iuramentũ arbitri vel alterius partis. vt. §.
in ꝓnci. huius ti. ¶ Itẽ q̃ factũ fuit nudo pacto quod
non valet nisi in casu quando. s. litigatoꝛes paciscũtur
ꝺe non petenꝺo id qꝺ ꝺebet᷑ si arbitrio nõ pareat᷑. ff. e.
litigatoꝛes. §. interꝺũ. H. vide. j. §. vl. ℵ. itẽ vbi nuꝺo
Z. ¶ Itẽ q̃ si arbiter nõ suscepit in se compꝛomissum
vñ nõ valet. j. §. fi. ℵ. sed nũquid arbitratoꝛ. ¶ Itez q̃
nõ est latũ sup eo ꝺe quo finit cõpꝛomissum sed sup al-
tera. ff. e. l. q̃ꝺ tñ in fi. ⁊. §. interꝺũ. ⁊. l. se. §. pluriũ. ⁊. l. si
cũ ꝺies. §. plenũ in. l. nõ ꝺistinguem⁹. §. ꝺ officio ⁊. §. fi.
⁊. l. se. eꝛ. e. cũ ꝺilect⁹. Dis em̃ potestas arbitri pẽꝺet ex
cõpꝛomisso ⁊ nihil extra illuꝺ põt. vt in ꝓe. concorꝺã.
¶ Item q̃ ꝓnunciauit super vna re tñ cum tamen
ꝺictũ esset vt ꝺe omnibus cõtroversijs vnã sententiam
ferret. vt in ꝓe. l. quiꝺ tamen. et in ꝓe. §. ꝺe officio.
¶ Item q̃ erant plures arbitri ⁊ vnus vel ꝺuo tm̃ ꝓ-
nunciant vñ non valet nisi id actum esset. vt in. l. nõ ꝺi-
stinguemus. §. cuz ĩ plures ⁊. l. item si vnus. §. itez si plu
res. ⁊. l. peꝺius al᷑. incipit parũ. §. in seruum. ff. ꝺe arbi.
extra ꝺe offi. ꝺele. pruꝺentiam quod ꝺic vt no. j. §. vlti.
ver. postremo. ¶ Item q̃ compꝛomissum expiraꝛat
ꝓiusq; arbitraret᷑ moꝛte compꝛomittentis nisi actum
sit ꝺe vtroq; heꝛede succeſſoꝛe ⁊ etiaz moꝛte arbitri qꝺ
ꝺic vt. s. e. §. finitur. versi. item moꝛte. ¶ Quiꝺ si actũ
est q̃ heꝛeꝺes arbitri succeꝺant viꝺetur iꝺem quod in
heꝛede litigatoꝛis ꝺe quo ꝺixi in ꝓe. ℵ. item moꝛte. nã
põt ꝺari alicui ⁊ heꝛeꝺi eius iurisꝺitio. ff. ꝺe re iuꝺi. ait
ꝓetoꝛ. ⁊ contra viꝺetur q̃ heres non succeꝺat etiaz si
ue sit actum vt contingit in heꝛede socij. ff. ꝑ soci. l. aꝺo
⁊. l. nemo. vel ꝺistingue an fuit actum ꝺe heꝛeꝺibus liti
gantium vel arbitri vt tũc valeat alꝫ non. H. Inepte
posuit hoc ꝺictum. Uber. qui char. iij. vbi ꝺe sentẽtia
arbitri sic ꝺixit ꝺe heꝛeꝺibus litigantium ⁊ tunc valeat
an arbitri ⁊ tũc non valeat viꝺe quod no. Ly. C. ꝺe cõ
traben. empti. l. vlti. ad fi. licet non cõtingat ꝺirecte ca
sum iſtum. Z. ¶ Itẽ q̃ voli clauꝑ nõ fuit apposita vn
ꝺe non fuit plenum. ff. eo. l. ita ꝺemum in fi. ¶ Item q̃
non potest mulctare nisi boc actum fuerit. ff. ꝺe iuꝺi. l.
iij. §. fi. ¶ Item q̃ super vna re tm̃ vnꝺ super ea ⁊ non
super alia viꝺetur fuisse compꝛomissum. ff. eo. l. si cum
ꝺies. §. plenum. ¶ Sed pone ti. H. Hec questio ad li
teram fuit Alber. gal. e. ti. ver. sed pone questionẽ. Sz
Roffreꝺus plene ꝺisputauit hunc casum vt ꝺicam in
fi. Z. Decꝺit filio suo tutoꝛem. P. ꝺebitoꝛem suuz tu-
tela finita conuentus est. P. act. tutel᷑. tanꝺem genera
liter cõpꝛomissum est ⁊ arbiter cõꝺemnat. P. ꝺe male-
gest⁹ ⁊ ꝺ omissis nc̃ pupill⁹ ꝫueĩt. P. actio. ex stipulatu
ꝑ ꝺebito paterno ille excipit q̃ est cõꝺẽnatus in. xxx. et
ab alijs petitiõibus absolutus. Queritur an possit cõ-
ueniri et viꝺetur q̃ sic nam iniquũ est pacto perimi id
ꝺe quo cogitatũ nõ ꝺocetur. ff. ꝺe transac. qui cum tu-
toꝛibus. ⁊. l. cũ aquil᷑. ar. contra nam prima actio ꝺeuo-
luta fuit in act. tutele ⁊ ꝺebuit a se exigere. ff. ꝺe neg. ge.
ꝺiuoꝛtio. §. si merito ergo si generalis fuit petitio om-
ne ius suum in iuꝺiciũ ꝺeuxit. ff. ꝺe iuꝺ. solemnis. extra
ꝺe cã pos. et ꝓprie. cũ ecclesia. C. appel. l. fi. vnde si ge
neralis fuit absolutio tunc non potest vt in ꝺictis legi-
bus. nec ob. C. ꝺe iuꝺi. licet quia ibi fuit generalis peti-
tio hic sententia specialis. H. Suspicoꝛ q̃ ꝺicere vo-
luit sed᷑ snĩa specialis ⁊ sic ponit Alber. quam lecturam
ponit ibi finis ꝓime. glo. licet non approbet q̃ ad ℵba
ipsius legis. Z. Sed ꝺic q̃ non potest quia aliuꝺ est ĩ
uꝺicijs. H. Que restringuntur ad cogitata qꝛ ꝺant
in inuitos compꝛomissa ⁊ transactiones ex cõsensu ꝓ
neniunt. ⁊ ibi no. in. j. glo. in cuius fine nõt. qꝺ in trans-
actionibꝫ ꝺicitur in arbitris locum habere per. l. si cum
ꝺies. §. plenũ. ff. e. vt hic in ꝓin. ꝺixi Roffre. bene ple-
ne in sua questione. xlj. tractat hunc casum. ⁊ tenet con
trariũ qꝺ ⁊ mihi placet. s. q̃ aꝺultus agere põt ꝑmitiua
actiõe ꝑ mutuo quia qꝺ ꝺebebat᷑ ante tutelã non ve-
nit in ratione tutele ergo peti potest. naz ꝓut ꝺicit lex
q̃ cũ tutoꝛibꝫ superius allegata que transit cũ tutoꝛ ꝺe
aꝺministratõe tutele agit contra tutoꝛem ex alia causa
ergo ꝛc. non ob. lex ꝺiuoꝛtio. §. fin. volens q̃ actio pri-
ma transfusa sit in actionem tutele. Cui ꝫcoꝛ. lex quo-
ti. ff. ꝺe aꝺmini. tuto. per totam. l. ⁊ maxie. §. item tem-

porali. illud. n. statutū in pupilli fauorē nō ꝓuertit in ipsius lesionē veniat regula qđ ob gram đ re. iur. li. vj. cū ꝓcor. intelligit ꝯ illā trāffusaz si vult ⁊ si sibi sic expedit. facit. ff. ad car. l. carboniānū. §. due. vbi differt qđ status ⁊ bonoꝝ in tps pubertatis si voluerit pupill⁹ alias nō ꝑncipaliꝫ inducit ad solu. l. marcellus. §. quidam. ff. ad trebell. vbi rogatus restituere q̄q̄d de portione sua hz in hereditate nō restituit ꝑlibata ad idē. e. ti. infi de cōmissaria. inducit etiā. l. si is q̄. ff. de act. ⁊ oblig. vbi si is cui ex stipulatu debebat stichus fuit heres debitoris hz actiōz ex testō. ⁊ ex stipulatu ⁊ vna intētata altera salua manet. allegat etiā ꝯ tutorē ꝙ se đbuerat excusare qz debitoꝝ. ⁊ id nō faciendo debebat sibi pena. et sic nō ꝑmiū. vt ī ꝓcor. vt hi q̄ ob. col. vj. ⁊ ī aut. mioris. C. q̄ dare tu. pos. Itē ꝙ in cōpromisso debuit exprime re casum illū vñ ꝯ eū fiat interpretatio. vt in regula cōtra eū de reg. iur. li. vj. Z. Et aliud in arbitris vt. C. de trāsa. ſb ptextu speciez ⁊ ex. c. j. ¶ Itē ꝙ ꝑnūciauit die feriato. C. de feri oēs. ff. e. l. pōp. ī fi. ⁊. l. si feria. đ q̄ dic. vt. j. §. vlti. ꝓpe fi. ℣. ī forma ⁊ se. ¶ Itē ꝙ alibi ꝑnūciauit qꝫ vbi fuerat cōpromissum vl alibi qꝫ vbi fuerat dictū ꝙ ꝑnūciaret. ⁊ est arbiter talis ꝯditiōis q̄ nō cōsueuit ī secessib⁹ agere. ff. e. l. si cū dies. §. si arbiter qđ dic. vt. j. §. fi. ℣. đ loco. ¶ Itē ꝙ sic fuit assumpt⁹ vt sniaret ꝑ altera pte. vt. s. ℣. item ꝙ ei⁹. ¶ Itē ꝙ arbitrio promulgato nō pōt ptē cogere nec se đ aliquo intromittere cū nō habeat iurisditiōez nec suā sniam exeq̄ pōt. vt dixi. s. §. differt. ℣. itē nō exequit. pōt tn̄ ī snia diez solutioni faciende statuere. ff. e. q̄d tn̄. §. solutiōi ⁊. l. se. §. si intra q̄ est ꝯ solutio ibi. ¶ Sz pone ꝙ litigantes đ digesto cōpromisserūt in. T. nō tanꝯ in arbitrū sed tāꝯ in arbitratorē seu bonū vir ꝙ q̄ sic ꝑnūciat ꝯdēno te ad ffti. restitutionē. r. prius ab aduersario ꝓcept⁹ nūquid poterit iubere taliter pecuniā ab altero ꝓstari nō vī qz hoc in cōpromisso nō fuit actum. ff. e. l. nō distinguem⁹ §. de offi. ⁊. §. fi. ⁊. l. si cū dies. §. j. dic ꝙ talis iussus in pecunia valet ꝑm. H. ⁊ alios secus tn̄ in arbitro vt ī prꝫcor. ⁊ ē rō qz ei⁹ snia tz sive sit eq̄ sive iniq̄. ß snia arbitratoris reducit ad arbitriū boni viri. vt no. s. §. j. Et ideo latius patet eius officiū. Alij tn̄ contra vt ibi. H. scz in. §. j. s. co. in ver. arbitratoꝝ ibi dixerunt tamē. Z. et in prꝫcor. Bal. valet ergo sententia arbitratorꝭ super precio cum de precio non sit compromissum fac. C. de sen. cū coꝝ. ⁊. l. cū iudex. ff. de rei ven. l. in fundo in fi. ß ibi loquit coꝝ iudice q̄ nō hz iurisdi. ct boartatam. Hac rōne vī ꝙ arbitrator possit admittere cōpensatō nē de qua nō est cō promissuz expresse qz pōt cōponere inter ptes ⁊ qz cōpensatio ē imaginaria solutio ⁊ qz fūdat in equitate. ⁊ qz est sil̄is exceptioni doli de distrac. pigno. si debitoꝝ de admini. tu. inter tu. insti. đ actio. §. in bonefidei. In contrarium facit quia habet instar reconuentionis. C. de compens. l. neqz. que non potest fieri coram arbitro de arbi. cū dilectus. Itē qz est questio que pōt examinari seoꝛsum a principali nec est accessoria nec contigua ergo non venit exquo non fuit plenū id est generale compromissum. l. si cuz dies. §. plene.

Item ꝙ excommunicatus potest excipere tn̄ nō potest cōpensare đ iudi. intellexim⁹ quia non est mera defensio facit ꝑ hoc no. Bal. in. l. qm̄ alexandrū. C. de adul. Item compromissa sunt stricti iuris ⁊ non prorogant. vt no. ff. de arbi. non di. §. illud. et ad hoc facit qđ no. j. de recusa. §. defectis. ℣. item nūquid si in vna. Solu. aut compensatio nascitur ex eadem causa. vt. ff. pro socio. de illo tunc coram eo potest opponi. ff. fami. ber. meuius. §. arbiter. aut ex alia causa tunc coram mero arbitro non potest. opponi nec potest incidere coraz eo. sed arbitrator si vult pōt ꝯditionaliter dicere absoluo te a. x. đ q̄bus est compromissum si tu absoluis aduersarium tuū a totidem de quibus compens. opponitur iubere enim đ eo de quo nō est compromissum nō potest sed conditionem adiicere suadente equitate sic inde quoqz appellationis cognoscit de cōpensatiōe primo non obiecta. j. de ap. §. pe. ℣. sed nūquid in cā ibi videas nec ꝑ predicta nego arbitros cognituros de exceptionibus sine quibus non potest rite ⁊ recte ꝓcedi vel recte iudicari cognoscūt vt de dilatoriis vel peremptoriis. ff. e. l. non di. §. si is. sed exceptio compensationis non respicit iniquitatem ꝓnūciationis nec intrinsecus venit sed extrinsecus. nā in ea nō de eq̄tate libelli ß đ eq̄tate excep. disputat ꝙ longe distat a facto ꝑncipali de quo est cōpromissuz de bñficio aūt cessiōis diuisiōis ⁊ excussiōis cognoscit. qz morato ria exceptio ⁊ quelibet pōt opponi coraz arbitro sic corā iudice nō. n. q̄ cōpromittit sua iura ꝓdit nec suas exceptiones sicut nec actoꝝ suas actōes neuter. n. sua arma ꝓdit cōpromittendo immo vterqz se armat ad bellū ciuilis discriminis coraz arbitro ingressurus. ¶ Pōt etiam arbiter cognoscere de fructib⁹ ⁊ interesse accessorie veniētib⁹. vt no. ff. e. q̄ arbiter. ⁊. l. nō di. §. de officio de pena autem contractus vel cōpromissi non cognoscit. ff. eo. quid tamen. §. fina. Et est ratio differentie quia fructus veniūt ex ꝙsequētia ꝑncipalis petitiōis. Itē si quis petit fructus etiam interesse videtur petijsse. ff. si ser. ven. loci corpus in. §. in cōfessoria vbi de hoc quod est no. sed pena conuentionalis venit iure actōis ⁊ omnis actio est nobilis ⁊ ꝙ se stat officium autem accessorijs est mercennarium et regulatur a principali. ff. de act. empt. qui ꝙ collusionē. §. vlti. ⁊ adeo mercēnarium ꝙ rursus sibi aliud famulari non potest. vt no. ff. de petit. here. l. heres furiosi. §. fi. ꝑm vnam lectu. Z. ¶ Item ꝙ compulit partes in se compromittere. iij. q. vij. §. tria. ⁊. l. si quis non iudex. H. Dicit Bui. de sus. ꝙ si compulsi sponte prosecuti sunt causam ⁊ lata ē sententia ipa bene tenet. ff. đ condi. obtur. can. si ob turpē C. quod me. can. l. ij. ⁊ de renunc. l. ad solutionem cōtra de reg. iur. nō firmat. li. vj. solue ꝙ ibi no. Z. ¶ Item ꝙ sententia non fuit coraz litigatoribus dicta vn đ nō valet nisi expresse fuerit actum. ff. e. l. diem. §. proinde. ¶ Sed pone ꝙ sit actum vt partibus absentibus feratur nunquid tenet arbiter partes citare credo ꝙ sic de iudi. properandum. §. ⁊ siquidem. C. đ tempo. ⁊ re. ap. cū anterioribꝫ. §. illud ⁊ vide. j. §. fi. ꝓpe fi. ℣. quid si arbiter. ⁊ fe. ¶ Itez generaliter opponitur ꝙ compromissum ipo iure nō tenet. C. de legibus non dubium. x. di. fides. C. de agri. ⁊ censi. li. xj. quemadmodum. xxv. q. ij. imperialis.

¶ Tautem ꝓpromissuz ⁊ arbitrium recte concipiantur ⁊ nihil đ promissis possit eis opponi vtriusqꝫ formas hic duximus inserendas forma igitur compromissi hec est Forma. H Iste forme cōpromissi ⁊ laudi ponunt ß multum ampliant formas quas posuit Roland. parte vj. in princi. ⁊ est etiam plenioꝝ qꝫ illa Bui. angli. ⁊ quā posuit parte prima vbi tracta. de arbitris in fine. et loco notat. ponit illam formam hec verba ꝑm morē Anglie in huiusmodi rei formatione vtraqꝫ pars cum signis dictoꝝ arbitratorum signum suum apposuit. nepos de monte albano dedit etiam formam sub rubrica contra arbitros ⁊ contra compromissuz in fi. sed hic plenioꝝ. Z. Ego Titi⁹ ⁊ sei⁹ voluntarie ⁊ ex certa scientia non per errorē đ tali causa lite ⁊ controuersia que vertitur ⁊ verti speratur inter eos tali occasione. s. cuiscā vinee ꝛc. vel super. x. que ticius petebat a seio ex causa mutui vel societatis hactenus inter eos habite ⁊ super rv. ex causa depositi et generaliter de omnib⁹ alijs que stionib⁹ litibus et controuersijs que vertuntur seu verti sperantur seu quocunqꝫ modo occasione premissoꝝ verti possit inter eos in hoc cōpromisso exp̄essis vl nō ꝑ se suisqꝫ heredibus ⁊ successoꝛibus omnibus cōcor-

diter compromittūt ⁊ ꝓsentiūt de alto ⁊ basso in caium electum ꝓstitutū assumptū ordinatū cōiter ab eis tāq̄ in arbitrū ⁊ cōpromissariū arbitratorē laudatorē diffinitorē seu amicabilē cōpositorē ⁊ cōem amicū sponte i se hoc arbitriū suscipientē. Vel loquat tabellio ꝑ verba de ꝑterito dicēs elegerūt fecerūt ꝓstituerūt ⁊ ordinauerūt caium ß nō est vis in ß. vt extra de iurepa. q̄ aūt ⁊ de quer. ꝓiu. dudū. dātes ei ⁊ ꝓcedentes plenā ⁊ liberā ptātē vt possit ꝑ se vel ꝑ aliū vel simul cū alio quē sibi voluerit associare. H. Probat hoc. ff. e. ti. nō distinguemus. §. quesitū in fi. facit ex. e. ti. c. pe. Z. Usq̄ ad talem diem i ꝓmissis ⁊ singulis de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij examinare cognoscere ptes ad audiēdū sniam seu ꝓceptū vel ad alia citare ⁊ diē ad ꝓnūciādū vel ad aliud ꝓfixā ꝓrogare ptem ꝓtumacē multare ⁊ ꝑ se ipm ꝓnūciare diffinire laudare arbitrari ꝓcipere. ⁊ alte ⁊ basse. H. de iure ⁊ de facto vel de iure tm̄ vl̄ de facto tātū. Z. sicut ei vī terminare ⁊ ordinare sel̄ ⁊ pluries ꝓiunctim l̄ diuisim sil̄ vel sup altera eaꝝ ordie iurē seruato vel nō ꝑuato ordinarie vel extraordinarie diebus feriatis ⁊ nō feriatis sedēdo vel stādo i scriptis vel sine scriptis ⁊ al̄. q̄lit̄cūq̄ ⁊ q̄ncūq̄ ꝓut sibi melius videbit̄ expedire nullo ꝓtermisso obstāte omni hora ⁊ loco vtraq̄ ꝑte abnte vel vtraq̄ ꝑte pnte vel altera ꝓsente ⁊ altera abnte citata tm̄ ⁊ q̄ possit sel̄ ⁊ pluries ⁊ etiam q̄ncūq̄ suā sniam vel snias dictū laudū siue ꝓnūciationez interptari declarare corrigere reformare ꝓut sibi videbit̄ expedire. quodq̄ si velut arbiter de aliquibus vel oib⁹ q̄ib⁹ cognoscere ceperit vel aliq̄s t̄minauit possit iā ceptas vel etiā nōdū ceptas tanq̄ arbitrator seu amicabilis cōpositor resumere ⁊ de ipis cognoscere ac diffinire vel ecōtra ⁊ q̄ sup pene cōmissiōe ⁊ alijs ad pnā spectātib⁹ ⁊ quibuscūq̄ alijs idē arbiter valeat quātūcūq̄ etiaz lapso tpe cōpromissi cognoscere diffinire declarare arbitrari dicere ⁊ ꝓcipere sub pena in cōpromisso ꝓtenta quodq̄ sibi in dicto termino non fuerint oia ⁊ singula terminata vel aliqua remanserint declaranda possit ptib⁹ pntib⁹ vel abntib⁹ req̄sitis vl̄ irreq̄sitis sel̄ ⁊ pluries ⁊ q̄ncūq̄ voluerit ipm terminū prorogare. Et si sint plures electi iunge ⁊ vn⁹ possit ꝑ se ⁊ ꝑ alio ꝓnūciare ⁊ sniam legere vel alio abnte. Promiserūt insup dicti ticius ⁊ seius sibi adinuicē ꝑ se suisq̄ heredib⁹ ꝑ solennē stipula. stare parere ⁊ obedire eius bāno ⁊ laudo dicto pene arbitrio ꝓnūciatiōi ꝓcepto seu ꝓceptis ꝑ eū vel alios de mādato eius facto siue facte ⁊ mox eis ꝓbatis emologare ⁊ approbare ⁊ i nullo ꝓueire quacūq̄ rōne vel cā se mō de iure vel de facto ꝙbo vel opere ꝑ se vel ꝑ interposita ꝑsonā q̄ vel quas inter eos sup quocūq̄ aut aliquo ꝓmissoꝝ seu eoꝝ occasiōe dixerit fecerit ꝓnūciauerit diffinierit seu fuerit arbitratus ⁊ q̄ ꝑ eius ꝓceptū laudū ꝓnūciationem seu arbitrium nō appellabūt nec appellationē ꝓsequent̄ nullum rescriptū vel ꝓuilegiū ꝑ se vel aliū impetrabūt nec impetratis vtent̄ nullā except. opponēt re. in integrū non petēt nec illud corrigi seu emēdari per superiorez vel aliquē iudicē petēt quodq̄ nō vtent̄ cuiuscūq̄ legi. H. Addit̄ maxime. l. si societatem cū. l. se. ff. ꝑ so. ⁊. l. si libertus iurauerit. ff. de operis liber. ⁊. l. hec venditio. ff. d̄ cōtrahen. emp. ⁊ cuiuslibet alterius legis sic ꝓsulit Guil. de suz. in sua sum. vbi de arbitris in fi. j. ptis. Z. vel canonis statuti seu consuetudinis beneficio quod viciet seu viciare vel infirmare valeat huiusmodi cōpromissum seu arbitrium in totum vel in partem siue ex persona arbitri siue ex ꝑsona compromittentium siue ex forma compromissi vel arbitrij seu ex rebus vel causis de quibus est compromissuz siue quacūq̄ alia rōne q̄d si facerent vel in aliquo contra premissa vel aliquod premissorū venirent ꝓmiserūt solenniter vt est dictum sibinuicem ⁊ eidem arbitro q̄ pars arbitriū seu laudum. in totū vel in partez nō seruans parti seruanti dabit ⁊ soluet pene nomine x. lib. bon. ⁊ legalium turoñ. refice re ac resarcire omnia sibi damna et expensas ⁊ interesse que vel quas ipsas facere contigerit vel etiam sustinere sicut suo declarauerit iuramento cui sine alijs ꝓbationib⁹ fidem plenam eius placuit adhiberi vel si nolis tam large dicere dic iurta arbitrium cognitionem ⁊ declarationem arbitri supradicti que omnia ⁊ singula ꝓmiserant sub pena premissa ⁊ obligatione omniū bonoꝝ suoꝝ ꝑsentiū ⁊ futuroꝝ fideliter obseruare cōstituentes adinuicē seu vicissim q̄ bona sua vn⁹ alteri et vnus ꝓ altero possideat bona sua ita q̄ liceat arbitrum seruanti sua auctoritate absq̄ cuiusq̄ iudicis vl̄ curie requisitione cum dicti tamen arbitri licentia ingredi bona venientis contra illud in totū vel in partem ⁊ accipere de bonis eius mobilib⁹ vel immobilib⁹ ꝓ summa predicta ⁊ ꝓ restitutione damnoꝝ et expensarum ⁊ interesse hoc nihilominus specialiter acto q̄ pena predicta semel ⁊ pluries. H. Si dicam etiam semel ⁊ iterū tenet Gui. de suz. quia res penalis est q̄ soluz ꝓ secūda vice incidet in penā per. l. fideicōmiss. §. si quis. x. ff. de le. iij. ⁊. l. veluti. ff. de eden. §. hec vox loquatur i in non penalibus hoc tenet in. l. si duo. §. fi. ff. eo. ti. vide supra. §. proxi. versi. sed quid si fuit. Z. Quotiens contra predicta vel aliquod predictoꝝ a quocunq̄ ipsoꝝ actum fuerit vel prefatū laudum seu dictum integre obseruatuz non fuerit in omnib⁹ et singulis capitulis in solidū committat̄ ⁊ commissa exigat̄ qua soluta vel non soluta ⁊ expensis damnis ⁊ interesse resarcit̄ vel non predicta omnia ⁊ singnla ⁊ predictum compromissum laudū seu arbitriū in sua ꝓmaneant firmitate ⁊ laudo seu dicto etiam rato manente pena nihilomin⁹ peti possit ⁊ hec omnia ⁊ singula iurauerūt quilibet attēdere ⁊ obseruare per se suosq̄ heredes corporaliter prestito sacramento renunciantes specialiter aut̄. decernimus posite. C. e. ti. que inhibet arbitrium fieri cuz sacramenti interpositione ⁊ generaliter omni beneficio ⁊ auxilio cuiuslibet iuris specialiter sibi connumerati ⁊ priuilegij statuti rescripti consuetudinis appellatiōis, ⁊ in integ. resti. emendationis seu correctionis ⁊ excep. ꝑ quod possent in totum vel in partem a pena seu obseruatione predicti arbitrij seu precepti seu a restitutōne damnoꝝ ⁊ expensaꝝ ⁊ interesse q̄libet liberari.

¶ Porro si duo eligantur ⁊ tercius nominatur et adiungit̄ eis si ipi duo discordarent tunc si formabitur. Forma. ticius ⁊ seius ꝛc. vt. s. vsq̄ ordinauerunt caiuz ꝛc. ita tamen q̄ ibi ponas de duob⁹ arbitris verbis cōpetenter mutat̄ postea iūge q̄ si predicti caius ⁊ mar. inter se discordarent elegerunt sempronium in tercium dātes ei plenā ꝛc. vt. s. ⁊ vide sup ß. s. in pri. ⁊ item q̄ erat

¶ Cognito igit̄ de negocio sniam ꝓferent in hac forma. Forma. In noīe dñi amē. Nos caius ⁊ martin⁹ cōorditer electi arbitri arbitratores ꝛc. vt. s. i forma cōpromissi a ticio ex parte vna ⁊ seio ex pte altera sup lite ⁊ ꝓtroversia ꝛc. vt. s. vsq̄ ad ex pmissis vel nō ꝛc. put in forma cōpromissi pleni⁹ ꝓtinet̄ lite coram nobis legitime ꝓtestata visis auditis intellectis ⁊ examinatis ptiuz iuris deliberatione prehabita diligenti ꝑ bono pacis ⁊ concordie ex vigore cōpromissi predicti christi nomine inuocato ordinamus laudamus arbitramur diffinimus dicimus atq̄ precipimus q̄ dictus. s. vsq̄ ad proximas kalend̄. septembris vel vsq̄ ad alium terminum quem dictus. t. sibi concesserit det ⁊ soluat dicta ti. vel cui ipe ius suum dederit. x. que ab eo petebat ex cā mutui vel societatis in quib⁹ sibi tenetur prout nobis constet per publicum instrumentū vel per testes et ad hoc ipm condemnamus super. xv. vero que ab eo petebat ex causa depositi quia idem. t. suam intentionē nō probauit dctm̄. s. ab ei⁹ impetitiōe duxim⁹ absoluēdū eidē t. ſa ꝑ eis perpetuū silentium imponentes et q̄ vna ps alteri ad invicem de omnibus ⁊ singulis alijs que vnus

ab altero occasione ꝑdicti mutui seu societatis petere posset faciat hodie ꝑ totã diẽ finẽ refutationẽ diffiniti onẽ ꝛ pactũ de vlterius nõ petẽdo ꝑ publicũ instrm et hec oia laudamus arbitramur diffinimus dicim⁹ atq; inuiolabiliter ꝓcipimus fieri ꝛ obſuari sub pena in cõpromisso apposita in singulis capitulis laudi et cõpromissi si ꝓtra factũ fuerit ꝓmittẽda saluo ꝛ reseruato nobis arbitrio ꝛ ptãte declarandi interpretãdi ꝛ corrigẽdi sup ꝑdictis vbicũq; ꝛ qñcũq; visuz fuerit expedire ꝛ sup ꝑdictis ꝛ quolibet ꝑdictoꝝ iterũ sel ꝛ pluries pnunciandi. Labellio aũt in fi. sñie dicat sic. latũ fuit ꝑdictũ arbitriũ pñtibꝫ partibꝫ ꝛ laudũ seu arbitriũ stari expresse emologantibꝫ seu approbãtibꝫ vel si altera ps abesset dicat presente ticio. H. Credo q; vicio scriptoris hic deficit ꝛ absente scio tñ legitime citato. Z. Ad laudũ seu arbitriũ audiẽdũ ꝛ ego talis tali auctoritate notari⁹ ꝓtiõi h⁹ arbitrij interfui ꝛ de mandato ꝑdictoꝝ arbitroꝝ ꝛ ꝺ ptiũ volũtate ſ scripsi ꝛc. ꝛ no. q; si fuerit solũmõ arbitri q̃ ordie iudiciario ſuato cognoscũt dñt ti forma diffinitiue sñie de q̃ dicã. ſ. i ti. de sen. ꝛ re iudi. §. vt aũt. ¶ Qualit̃ arbitri ad cognoscendũ ꝺ cã suspitiõis electi ꝓnũciabũt no. ſ. ꝺ recu. §. qlit̃ ℣. vt aũt. ¶ Nota etiã q; singula verba in cõpromisso ſ. posita ponderẽ nõ carent sic. ſ. §. pri. ꝛ p totũ hunc ti. rõnẽ sup singulis dictis diligens poterit reperire.

¶ Et nota. q; qñq; fit compromissum in arbitrum tm̃ qñq; in arbitratorem tm̃ quãdoq; in vtrũq; simul. vt i se. §. apparebit.

Equitur de quibusdã

notabilibꝫ ꝛ de quibusdam dubijs videre.

¶ Igit̃ in primis notãdũ est. H. ꝑm vber. de bobio ꝛ Jo. de deo in ℣. sed si sub arbitro qꝺ in ꝓn. hui⁹ ti. allegaui. Z. q; si elegisti ſ arbitro litigare quẽ elegisti volũtarie nõ poteris ampli⁹ dissentire. xxxij. q. v. horrẽdus. viij. q. ij. dilectissimi. extra de re iudi. q; ad ꝓsultationẽ ꝛ de resti. preterea. ff. de euic. si dictum. §. si sine. ff. de iurisd. om. iudi. si tibi. §. j. C. de act. ꝛ ob. sicut in inicio. immo in te inuitũ redditur iudiciũ seu arbitriuz ff. de ver. obli. inter stipulantẽ. ij. q. vj. §. q; si de arbi. ex eo. cũ tpe de ꝓscrip. cũ olim. ꝛ c. veniens ar. ꝓtra q; possum eũ reprobare. ff. de mu. ꝛ ho. vt gradatim. §. medicus. C. de ꝓfessis ꝛ medicis. l. j. ij. ꝛ iij. ꝛ l. medicos. extra de iureiurã. quẽadmodũ. ſo. vbicũq; ꝛditio ſubintelligitur ſvel noua cã intercedit vel iusta possum reprobare qꝺ approbaui de pe. di. j. q̃obrẽ. xxij. q. ij. btũs paul⁹ extra de offi. dele. insinuante. si ergo arbitriũ nõ tenuit ipso iure. H. Cõcorda q; no. ꝺ cleri. cõiu. diũſis. in gl. penul. Z. vel alia iusta cã de his q̃. s̃. posite sunt ſubest poterit arbiter ꝛ arbitriũ reprobari. x. di. fides. C. ꝺ le. l. non dubiũ. extra de ꝓfir. vtili vel inutili. examinata. ꝺ rerũ pmu. c. fi. de test. c. ij. in fi. de hoc. s̃. §. differt. ℣. itẽ arbitriũ. ꝛ se. ¶ Notare q̃z ꝺz subtilis aduocat⁹ marie reo fauẽs q; si duo vel plures arbitri volũt reũ in cẽtuz marchis ꝓdẽnare. ꝛ in hoc ꝓcordent faciet vt vn⁹ ex arbitris sibi reo fauens ꝓdẽnet in. v. solidos. ꝛ sñia ei⁹ tenebit ꝛ omnes alios ad se trahat quia omnes in illa summa concordant. ff. e. ti. diem proferre. §. si plures. H. Exquo duo ex tribꝫ concordant in summa hec cautela non valet. e. ti. c. j. li. vj. Z. nec propter talem dissensum coguntur assumere terciũ qz inter se nõ ꝓtradicũt immo in vnam summam concurrunt vt dixi. maior em̃ numerus includit in se minorem. ff. ꝺ adi. le. l. iij. §. si q̃s plus. ff. de reg. iur. in eo. ꝛ ar. xv. di. c. j. ꝛ inter asseuerantes non est contradictio. extra ꝺ his que fiunt a prela. si. con. ca. cum apostolica. C. de nõ nume. pecu. si asseueratio. ff. de inoffi. testamen. pamp. §. sed nec impuberis tunc enim eos esse diuersos intelligo quo ad hoc vt tercius debeat assumi quando vnus vult absoluere alter ꝓdemnare sic videtur loqui lex. ff. e. itez si vnus. §. si in duos et. §. se. in absoluendo autem vel condemnando maiori parti stabitur. vt in pre. §. si plures. extra ꝺ re iudi. c. fi. ff. e. ti. duo. ff. de pac. maiorem. ¶ Sed pone cõ promissum est in tres vnus condemnat in. x. duo vero in. xx. ꝛ ptestantur q; non consentiunt in condemnationem facta ad. x. ꝛ absoluunt condemnatuz ab illis. x. nũ quid prevalet sententia duoꝝ. dicũt quidã q; nõ ar. in pre. l. diem. §. in tres. Alij contra. ff. de vul. ꝛ pupil. ſub. ex facto. §. j. quod verius est. Bal. quia maior numer⁹ incommutabilis veritatis minorem numerat ꝛ presupponit vt dicũt arithmetrici ꝛ geometre. ꝛ ꝓbat i. ꝺ. §. si plures. hoc tñ verũ vbi in causa consonant. sed in q̃titate excedunt se. sed si in facto vel equitate cause dissonant q; vnus declarat esse noie precij libri promissa. x. alter. v. dicit tunc est locus electioni tercij quia non sũt concordes q; q̃ in plus ꝓdemnat min⁹ absoluit quõ ergo valet ꝛam condemnatio partis sine absolutione concordi nulla est de excep. ff. ſ. de doli. excep. l. apud. §. ij. ſo. tacite videtur esse concordes. in. §. si plures. H. Verba sunt Alber. gal. e. ti. ℣. sed pone questionem ꝛ quid dicat ille. §. j. satis dixi in predi. decre. j. super vlt. glo. Z. ¶ Sed quid si arbitri concordãt in summa cõdemnationis tamen duo ex eis dicunt q; detur annus cõdemnato ad soluendum condemnationem tercius dic de duobꝫ annis. dic q; stabitur maiori parti vnde cum maior pars in anno concordet annum habebit vt patz ex premissis et extra de his que fi. a maio. ꝑ. ca. c. j. lxv. di. c. j. Bal. Idem iuris est si adijciatur locus vel alia adiectio de verbo. obliga. l. j. §. cum adijcit. si tamen ex arbitris vnus diceret condemno in. x. florenũ. ali⁹ i quadraginta libris que tantumdem valent isti essent ꝓcordes. ff. de vr. ob. l. que extrinsecus. Z. ar. contra quia in dubijs. H. hic non est dubium exquo maior ps cõcordat. vt in pre. decret. j. eo. ti. lib. vj. vbi idem notat. Z. Id accipiendum est quod vtilius est debitori. ff. ꝺ ꝺi. ꝛ demon. l. idem ꝛ quod minimum sequendum est. ff. de lega. iij. minimi. xij. di. nerui versus finem ℣. cum q; extra de spon. iuuenis sed prius dictum de facto obtinuit. ¶ Et no. q; vbi tres sunt arbitri valet sententia duoruz presente tercio lata licet dissentiat. H. Quid si taceat Alber. Odof. in sua dispu. que inchoat ticius. ꝛ seius dixit ꝑm Azo. valere sententiam duoruz tercio presente siue taceat siue contradicat. per. l. sicuti. ff. eo. hoc etiam tenuit Boff. in sum huius ti. ℣. quid si duo dicens q; illum tacentem habet pro contradicente. Ip se vero tenuit contrarium quia requiritur q; oms tres pronuntiet ad quod etiam sunt cogendi hoc verum nisi in compromisso esset clausula q; valeret sententia minoris partis quia tunc non esset necessaria pnunciatio iij. ff. e. nõ distinguemus. §. cum in plures. ꝛ sic respondit ad predi. l. sicuti. ꝛ ad. l. duo ex tribus. ff. de re iudic. q; sententia maioris partis valet qñ in cõpromisso vel delegatione est clau. id sonans vel cum omnes pnunciauerũt duobꝫ ferentibꝫ vnã sñiam ꝛ tercio ꝓtrahãgabat ꝑ se q; in sententijs opus est verbis condẽnatorijs vel absolutorijs. ff. de re iudi. l. j. vñ nec sufficerz sententiã dari ptibꝫ inscriptis. C. de sen. experi. recit. l. j. sic in stipula. reqrũt. ℣ba. ff. de ℣. obli. l. j. in ꝓn. ad idẽ facit C. ꝺ nouat. l. fi. ad ſ. C. de duo. reis. aut hec ita. Jtẽlz in collegiatis valeat factũ maioris ptis in eo tñ q; cõpetit singulis quales sunt arbiter requiruntur omnes nõ mar. de constitu. cum omnes. Jtem lex videtur exprimere q; aut omnes arbitri pronuncient aut nullus. ff. eod. item si vnus. §. item si plures. et hec so. videtur placere Hostien. in summa hui⁹ ti. §. qualiter autez in fi. Ego puto cum Azo. ꝛ Bof. q; sententia valeat etiam de iure ciuili ꝛ pondero q; decre. ij. e. ti. li. vj. ponit duo principaliter ꝛ ius nouum in foro ecclesie locuz habens vt ibi no. in glo. super ℣. ciuili inductiũ vel similitudine.

rium est ins vetus quod ponit ibi sicut posset illo ꝑsente ⁊ nolente cum eis in vnam sententiã ꝓcordare ergo patet de iure veteri sufficere ꝑsentiã sine ꝓnũciatiõe Item ratio legis deficit etiam ꝑsente ⁊ tacente qui collegas in sui opinione tacendo trahere non potest cum ergo eũ cõcordare nolle appareat ꝑ ꝓtradictionẽ sine ꝓnũciatione cum dicit nolo ꝓcordare ⁊ per taciturnitatẽ qua durante constat cum cõcordare non posse. et hec impotentia super voluntate fundat ergo constat eum nolle valebat ergo duorum sententia cum per id pateat hic nõ esse illud mediũ quod ponit regula is q̃ tacet de reg.iur.li.vj.quo medio sublato siue ipm tacẽtem habeas ꝑ cõsentiente siue ꝑ cõtradicente ꝓcedit ꝑdicta cõclusio bene facit ad id finis istius partis qui finis vult illuꝫ haberi ꝑ ꝑsente ⁊ sic ostendit sufficere ꝑsentiam. ℨ. Eo ꝺo absente. ℋ. Uel mortuo vt in decre. vno statim allegata. ℨ. Iata non tenet. ff. de arbi. si in tres. extra eo. c. j. nisi actum fuerit in ꝓmisso vt duo sine tercio ꝓcedant. ff. eo. nõ disting. §. cum in plures sicut obtinet in iudicibus. extra de offi. dele. prudentiam ⁊. c. vno ⁊ de testa. raynaldus ĩ prin. ℋ. Ꝺo die iure nostro tenet ꝓcessus ⁊ sententia si ille arbiter tercius legitime requisitus cõuenire non vult. eo. ti. c. ij. li. vj. iste ꝺo articulus plenius tractatur. j. ꝺ. quid si igitur si se. ℒ. ℨ. ¶Sed nũquid qñ hoc actũ est debz tercius vocari ad procedendũ vel sententiã dicendũ cum aliꝭ ⁊ expectari: Rñ. sic sicut ⁊ tercius coniudex citatur ⁊ expectatur vel eius excusatio alꝭ nõ possunt procedere duo: vt in ꝑdi. c. prudentiã. Rñ. j. arbitria eñ ad instar iudicior redacta sunt. ff. eo. l. j. secus autẽ esset si actum fuerit q̃ duo possint sine tercio ꝓcedere ⁊ eo ꝑsente ⁊ absente citato ⁊ nõ citato sicut qñq̃ dici de partibus consuevit. ℋ. Distingue in forma cõpromissi. sicut distinguit in forma delegatiõis decre. cũ plures de offi. dele. li. vj. ℨ. ¶Sed querit an valeat cõpromissum factũ de omnib litibus ꝑsentibus ⁊ futuris dic. ℋ. Scõm Alber. gal. cuꝰ est iste. e. ti. ꝺ. sed pone q̃ factũ. ℨ. q̃ sic cum non sit ꝓhibitum. ff. ex qui. cau. ma. necnõ. §. ij. ff. de ꝓba. ab ea pte. ℋ. Hoc plenius ꝓsequit ⁊ dubiũ aperit. j. vlti. char. ꝺ. q̃d ergo si. ℨ. ¶Sed pone sicut quotidie fit cõpromittit in. p. tanq̃ in arbitrum vel arbitratore seu amicabilẽ cõpositorez pena apposita deinde. p. ꝓnũciat nũquit valebit dictũ eius iure arbitrij tm̃ vel etiam arbitratus tm̃ vel vtriusq̃ vel neutrius ⁊ hoc prodest querere quia arbitrio semp̃ statur arbitratus autẽ reducit ad arbitrium boni viri si fuerit iniquũ: vt dixi. s. e. §. j. ꝺ. est etiã differẽtia. Et quidẽ videt q̃ neutrꝰ iure valeat. ff. de re. du. in ambiguo. ff. de regu. iur. vbi repugnantia. ℂ. de fide instru. scripture. ℂ. de codicill. l. si idem. ⁊. l. fi. in prin. ex de fide instru. imputari de censi. cum olim de ap. solicitudinẽ ad fi. extra de offi. dele. cum sup in fi. extra de rescrip. ex tenore. extra de postul. ꝑla. c. fi. ecõtra videtur q̃ teneat iure vtriusq̃ nec eñ nocet testamẽtũ diuersis nominib appellari. ℂ. de testa. testamentũ. ℂ. de codicill. l. fi. xciij. di. legimꝰ in fi. xiiij. q. iij. plerisq̃ extra de symo. intm̃. ar. ff. si cer. pe. l. si tibi pec. in fi. ĩmo videtur q̃ teneat iure cõpromissi maxime exquo pena vallatuꝫ est: nam verboz non necessaria multiplicatio substantiã vel sententiã non mutat. ff. de aur. ⁊ arg. leg. l. pedicul. §. labeo. ff. de reg. iur. que dubitatiõis. lxxxvj. dist. faciẽtis. j. q. j. marcbio. xxxviij. di. sedulo. extra de ꝺbo. sig. nihil obstat. ⁊. c. se. immo videt q̃ tm̃ iure arbitratus tanq̃ humanioris. ar. ℂ. cõia dele. l. omne. ꝑpe fi. ex de transac. c. vl. ad fi. cũ suis cõcoz: Rñ. valebit ꝑm q̃sdam. ℋ. Uber. de bona. cuiꝰ ad litterã fuit iste. ꝺ. sui operis colũ. pe. ⁊ etiaꝫ Alber. gall. hoc tenuit eo. ti. ꝺ. penul. qñ nec ex verbis sententie nec pacti q; nulla apparent discerni põt quo iure ꝓcesserit facit qꝺ no. s. ti. j. §. sequit ad fi. ꝺ. quid si epus. ℨ. eo iure quo melius valere põt ⁊ potius iure arbitrij ne possit reduci ad arbitriũ boni viri. ar. ff. mãdati qui mutuã ⁊ in cõcoz. positis. s. ibi ĩmo videtur q̃ teneat nec enim itur ad arbitros cã inducendarũ sed dirimendarũ litiũ. ff. eo. q̃uis nec iudicantiũ decreta debent esse delusoria ꝑsertim arbitroz nec in alios transferri. ar. ff. eo. nõ distin. §. quesitum. ar. ff. de re. du. quoti. ff. de iudi. si ꝓtor. Rñ. j. ff. ne quis in loco pu. l. fi. ℂ. de bo. que li. cum nõ solum. §. vbi autem puerulis in fi. §. ¶Quid si cõpromissuz est in aliquem tanq̃ in arbitrũ arbitratorẽ siue amicabilẽ cõpositorem coram illo libellus porrigit lit. cõtest. fit de calum. iuratur postmodũ ipe vult tanq̃ arbitrator cognoscere seu diffinire et nõ tanq̃ arbiter: dic q̃ nõ potest exquo incepit vt arbiter cognoscere diffiniat vt arbiter ar. ℂ. de codicill. nec codicillũ. ℂ. de iure dominij impe. l. ij. Et eligendo vnam viã alteri renũciat. ℂ. de pac. inter emp. ⁊ vendi. l. cõmissorie ⁊ varietas reꝓbatur. extra vt ec. benefi. c. vno. Alij cõtradicunt. ℋ. Ut Hosti. vt scripsi in. c. q̃ntauallis in glo. mag. ꝺ. ⁊ quid dices. de iureiurã. ⁊ Fran. accur. in sua qõne que incipit duo cõsortes all. duas leges que sequũtur ⁊. l. ij. ff. de op. le. facit qꝺ no. j. ti. j. ꝺ. vlti. nõ. ꝑter hoc dubiũ positus fuit in forma cõpromissi. s. §. pri. ante mediũ. ꝺ. quoq̃ si velut. ℨ. Per. l. ff. de testõ mili. l. si miles. j. ⁊ ff. de acqui. here. l. claudius. ⁊ idem dicũt econuerso q̃ si ꝑmo cepit cognoscere vt arbitrator non poterit ꝓnũciare tanq̃ arbiter. ⁊ vide. j. ꝺ. sed nũquid peti. ⁊ facit. ℂ. de epi. audi. si qui ex ꝑsensu quia iuxta formã petitiõis debet sententia formari extra de accu. qualiter ⁊ qñ. ij. §. fi. Bal. Laueat ergo actor ne coraz tali formet libellum tanq̃ coram mero arbitro quia tunc videret elegisse certã viam. ℨ. ¶Quid si sit compromissum vt possit ꝓcedere ordine iudiciario seruato et nõ seruato: Rñ. ℋ. Scõm Inno. vt in glo. predicta ꝺ. quid si cõpromissum. ℨ. hec verba sic sunt interꝓtanda q̃ cõpromittit in eũ tanq̃ in arbitruz ⁊ tanq̃ in arbitratorẽ ⁊ si ꝓcessit vt arbiter. s. seruato ordine iuris non redigitur eius dictuz ad arbitrium boni viri si vt arbitrator. s. ordine iur. non reseruato sic vt. s. §. j. ¶Quid si simpliciter eligit in arbitrũ dic. ℋ. Scõm Inno. vt ĩ glo. pdic. ꝺ. si. hoc autẽ. ℨ. q̃ nõ intelligit electus vt arbitrator nisi ex alijs verbis cõpromissi appareat de cõtraria intentione puta si dictũ sit q̃ possit ꝓcedere ordine iudiciario non seruato ⁊ econuerso si electus est in arbitratorẽ vel in bonũ virum nõ intelligitur electus vt arbiter nisi ex alijs verbis aliud appareat. ¶Que differẽtia sit inter arbitrũ ⁊ arbitratorez ⁊ de sententijs eoꝝ ⁊ effectu earũ ⁊ qualiter cognoscẽt ⁊ de emologatõne sentẽtie vtriusq̃ dic ꝑm papam: vt no. extra de iureiurã. q̃ntauallis. ⁊ dixi. s. eo. §. j. ꝺ. est etiam differẽtia. ¶Sed nũquid arbitrator seu amicabilis cõpositor poterit cogi ad arbitrandũ in cõtroueꝛsia ⁊ contractu in quo etiã potest assumi: vt. ff. ꝑ soc. si societatem. ij. ar. q̃ non. ff. eo. si vnꝰ. §. ꝓncipaliter vbi dicit tm̃ ꝺ arbitro q̃ sustinet partes iudicis. Uñ aliud videt in arbitratore seu amicabili ꝓpositore qui habz pacificare. ℂ. de iudi. auten. si ꝺo contigerit. ⁊ ar. ff. de ꝺbo. obli. l. si q̃s arbitratu. cũ eñ nemo cogat trãsigere vel pacisci: vt in aut. vt liti iurẽt. §. fi. coll. ix. ergo nec sententiã dicere ad hoc tamẽ dico q̃ sic ar. ff. eo. l. ij. §. tam ⁊ si. licet ⁊ ibi de arbitro loquatur si eñ scripsi tibi ff. vel feci fossatũ debet mihi satisfieri arbitrio ticij qui non vult arbitrari equum est vt cogatur ⁊ etiaz equi? q̃ in arbitrio nec est contra. ff. loca. si merces in prin. et ℂ. de contraben. emp. l. fi. ꝺ. sibi autez. ℋ. Ubi de hoc ⁊ cõmuniter nõ approbat q̃ vltima glo. ibi distinguit arbitrũ ab arbitratore ꝙ solũ distiguit ĩ vtroq̃ an susceperit nec ne vt sequit sic ⁊ ĩ fideicõmissario dicit de testa. Joannes. ℨ. Qꝺ eñ ibi dicit noluerit vel non potuerit sic itelligе noluerit. s. q̃ ĩ se arbitriũ ñ recepit

non potuerit. ſ. qñ recepit ⁊ iuſtã cauſam allegat quare ꝓnũciare nequit alſ autem cogẽdus eſt ꝓnõũciare ne litigatores vel contrahẽtes ꝛecipi videant qui aliũ amicabilẽ cõpoſitorẽ inueniſſent ſi iſte non recepiſſet: vt in ꝓe. §. taz ⁊ ſi. nec eñ amicitia ꝛebemus ꝛecipi ſed iuuari. ff. ꝛe nego. geſt. ſi pupilli. §. videamus. ff. cõmo. incõmodato. §. ſic autẽ. extra eo. c. vnico. ⁊ ꝛe fideicõ. c. ij. ergo ergo ſuſcepit cogi ꝛebet non aliter: vt ĩ ꝓe. §. tam ⁊ ſi. ⁊. C. cõia ꝛele. l. ſi duob⁹ in. §. ſed ⁊ ſi quis ibi hoc facere ſupſederit ꝛc. ⁊. ff. ꝛele. ij. l. j. ſuſcepiſſe autẽ videtur ſi preſens eſt eoipo ꝙ patitur in ſe cõpromitti H. Hoc dictũ ⁊ quod ꝛe abſente ſequit nõ placent. ⁊ ꝛe arbitro eſt expſſum cõtrariũ. ff. eo. l. pomp. alſ ſi ꝺ meis. §. recepiſſe facit ꝑdic. ꝛecre. Jo. ꝛe teſta. et qꝺ ibi dixi ſup ℣. ſuſceptũ. ff. ꝛe ꝓcu. filius. §. inuit⁹ ⁊ ꝺ ꝓcu. c. j. vbi nõ ſufficit ſcire niſi inſtrumẽtũ ſimplicit recepe rit nec etiã illud ſufficit niſi cõſtituens ꝓ ipo canit le ges. j. allegata nõ ob. quia loquit in paſſo ꝙ ſe fideiu beri. ſecũda loquit in illo qui patit ab alio mandari vt ſibi mutuet. l. ſi filius. loquit in filiofamil. qui quaſi ex patris mandato pecuniã recepit mãdans patri vt ſol- ueret qui tunc ꝛebet cõſtitutionẽ ꝓponere cõtrarie vo lũtatis ꝛecre. allegate ꝛe ꝓꝛio facto loquũtur ß in ca ſu noſtro quid ad me duo cõpromittũt in me ꝙ poſſũt ꝓ libito facere quare igit teneor reſpondere vel loqui niſi cum requirat faciãt nõt. ꝛe ꝑſump. nõne. Z. ar. ff. man. ſi remunerãdi. §. ſi paſſus. ⁊. l. qui patitur. ⁊. l. ſe. ſi ℣o abſens eſt ſtatim cum cognouit ꝛebuit cõtradicere alioqn ſuſcepiſſe videtur: vt. ff. ad mace. l. ſi filiusfamil. abſente. Bal. ⁊ ſic arbiter videt acceptaſſe tacẽdo qꝺ eſt no. per. l. ſi fil⁹. ff. ad macedo. Z. extra ꝛe ſpon. ad id quod ⁊ qui ma. acc. poſ. inſup. C Quid ſi actum eſt inter ꝓpromittẽtes ne arbiter cogi poſſit ſententiã fer re. H. Bui. ꝛe ſuz. in. §. ſi in duos. alſ. in fi. huius. ℣. q̃ rit qn actũ eſt ꝙ duo cogi non poſſunt eligere tercium que q̃ſtio differt ab illa ꝺ qua. j. ℣. ſed qꝺ ſi duo vt ibi dicam. ⁊ tenet pactum valere ꝑ. §. ꝛe officio. j. alſ. et qz legum auſteritas pacto litigantiũ mitigat. C. ꝛe temp. ap. l. fi. in fi. Z. Et videt tale pactum valere cum ius illud qꝺ dicit ꝙ arbiter cogat non ſit ius publicũ au ctoꝛitate ⁊ vtilitate ꝑm ea que no. j. ꝛe cõduꝓ. ⁊ renũci. ℣. cui aũt. Ad idẽ. ff. ꝛe minoꝛ. ſi iudex. ⁊ cũ quibz ꝛc. C. ꝛe pac. ſiquis ꝓſenſus enim litigatoꝛ facit licitũ qꝺ alſ non liceret. ff. ꝛe fer. l. j. H. Et extra eo. ti. ꝛe feri. c. vlti. in fi. Z. ff. ꝛe arbi. ſi feriatis. ⁊. l. non diſting. §. cuz in plures. ⁊. §. ꝛe officio. ⁊. l. ſi cum dies. §. pluriũ. Item forma mãdati ſeruãda eſt. ff. man. diligẽter. extra ꝛe re ſcrip. cum dilecta. Quidã ꝓtra hoc em pactũ videtur appoſitum ad maliciãdum: ⁊ ideo valere non ꝛebet. ff. ꝛe pac. ꝺo. cõuenire. ⁊. ff. ꝛe relig. ⁊ ſump. funerũ neracius. ff. ꝛe arbi. qualez. ff. ſo. ma. alia cauſa. C. ꝛe inoffi. teſta. ſi quãdo. §. j. nam daret arbitris malignãdi occa ſio quod eſſe nõ ꝛebet ſicut nec in cõtractib⁹. C. ꝛe cõ trahẽ. emp. in ementiſ. nec pactũ cõpromittentiũ põt ß ius tollere: vt extra ꝛe teſta. requiſiſti. ff. ꝛe lega. j. l. ne mo põt ꝑſertim ꝙ cõpromiſſum ⁊ arbitriũ aꝺ hoc fiũt vt lites finiant. ff. ꝛe arbi. l. item ſi vn⁹. §. ſi ĩ duos. H. Bui. ꝛe ſuz. licet in ſimili qõne ꝛe qua ꝑdixi teneat cõ trariũ in iſto. §. coadiuuat tamẽ hanc partẽ quã fatet equã. ꝑ. l. ij. §. j. ff. eo. et. l. ſi ꝺ meis. §. recepiſſe. per. l. pe. ff. ꝓ ſoci. ⁊. ff. ſi cer. pe. l. quidã. Z. C Hoc quoq; no tandũ eſt ꝙ ſi ſunt duo vel tres arbitri cogendi ſunt ꝑ oꝛdinariũ ſententiã ꝺicere vl terciã. H. Sup. quãdo ſunt duo. Z. ꝓſonam eligere ne res ſit ſine exitu futu ra ꝓpter hominũ aꝺ diſſentiendũ naturalẽ facilitatem ff. eo. item ſi vnus. §. ꝓncipaliter ⁊ hoc ſi ſunt eiuſdem iuriſditiõis. ff. eo. l. ij. §. taz ⁊ ſi. C Sed quid ſi iſti duo non ſunt eiuſdem iuriſdit. puta vnus eſt narboñ. alter bituricen. tercius forte eſt cleric⁹ credo ꝙ iudices eoꝝ ꝛebent ſimul cõuenire ⁊ eos ſimul aꝺ hoc. H. ſ. aꝺ eli gendum tercium qñ ſunt duo vl aꝺ ꝓnũciandum qñ ſunt tres ⁊ idem ſi duo. Z. cogere ar. ff. ꝛe excu. tuto. iuriſperitos. §. j. ſm Aber. ꝺe bo. ar. extra ꝺ ſen. excõ. cũ illoꝝ cogent aut captis pignoꝛib⁹. ar. ff. ꝛele. j. l. hu iuſmodi. §. fi. extra ꝛe offi. ꝺele. ſuſpitõnis. ff. ꝛe mu. et bo. ſiqs magiſtrat⁹. ff. ꝛe ven. inſpi. l. j. §. ex hoc. C Sz ei quod dixi ꝙ duo cogũtur tercũ eligere opponitur. nam ſi in duos cõpromittit ſic vt ſi diſſentiãt tercium incertũ aſſumãt non valet quod agit. ff. eo. itez ſi vn⁹ . §. ſi in duos extra eo. innotuit. dic ꝙ hoc non valet ex partiñ cõſenſu poteſt tamẽ auctoꝛitate iudicis tercius aſſumi vt in ꝓe. §. principaliter in fi. vel iuris auctoꝛi tate: vt extra ꝛe ap. cũ ſpeciali ⁊ ſic intellige premiſſa. ⁊ ꝺic ꝙ aut fuit actũ a principio ꝛe tercio eligẽꝺo aut non ſi fuit actum aut ꝛe certo ⁊ tunc valet: vt in. §. pri cipaliter. aut ꝛe incerto et tunc non valet eo. ti. l. ij. §. nihil. H. Vide qꝺ dixi in ꝓe. ꝛecre. innotuit in glo. qñ ergo. ⁊ ſup glo. ij. et addo ad illa ꝙ Fran. accur. ꝺe quo dixi. ſ. ℣. quid ſi cõpromiſſum tenuit cõpromiſſũ factum in duos cuz poteſtate eligendi tercũ incertum valere. ⁊. §. ſi in duos procedat qñ diſcoꝛdãt in tercio eligendo facit. ff. quod cuiuſq; vni. itẽ eoꝝ. §. ſi decu- riones ꝓbat per tex. ibi. nã ⁊ in aſſumẽdo ꝛc. ceſſante ꝑ illã rõne qz concoꝛdarũt in tercio ceſſat ꝓhibitio quia quod durius eſt vt ꝺicit ratio ꝑfertur ℣ bis allegatis. ff. ꝛe iurepa. adigere. §. q̃nis ꝛe adi. le. l. iij. §. conditio ꝙ cum eo qui in ali. po. l. ſi filius. ⁊ ꝺe in ius vo. l. q̃nis facit. C. que ſit lon. cõſue. l. j. Et ꝑdicta cõcludunt va lere ſentẽtiã in qua ipi duo cõcoꝛdant tercio nõ electo contrariũ innuit hic. ⁊. j. ℣. ſed pone aꝺ cõcoꝛdandas bas opiniones cõtrarias cum ex op. facta ſequi poſſet abſurditas. ſ. cum partes diutius litigaſſent ⁊ tpe diffi nitiõis diſcoꝛdarẽt arbitri in ꝓnũciando qz ſic poſſent diſcoꝛdare in terciũ eligendo. ⁊ per id partes inutiliter ſic grauate eſſent diuti⁹ laboꝛib⁹ ⁊ expẽſis grauib⁹ bo na fuit cõſideratio legis volentis huic caſui pꝛouidere q̃ euenire poterat licet nõ euenerit qꝺ ſepe iura faciũt ꝺe diuoꝛ. quãto in fi. ꝛe ſer. nõ oꝛdi. c. j. C. in qui. ca. in inte. reſti. nõ eſt ne. l. vlti. C. qñ li. vni. ſine indi. ſe. vin. l. j. Sed ſi ab ipo pꝛincipio illi duo arbitri cõcoꝛdarẽt ꝛe tercio q̃ ꝛeberet in caſum diſcoꝛdie tpe diffinitõis aꝺeſſe. hic peroptime ꝓcedit hec opi. ex qua nulla ſeq̃ põt in cõueniẽtia ⁊ ſi cõpromittẽtes nõ artaſſent ipſos aꝺ habendũ tercũ ſolum tpe ſentẽtie in caſum diſcoꝛ die: ſed ſimpliciter ꝛediſſent poteſtatẽ ꝛe aſſumẽꝺo ter cio ſi vellẽt ſtatim ille cũ eis poſſet inchoare ꝓceſſum ⁊ ſine vlla calũnia habetur pnde ac ſi per ꝓpromittẽtes nomiat⁹ in cõpromiſſo fuiſſet. Sed aꝺuertendũ eſt ꝙ vbi ponderam⁹ ſolum euentũ diſcoꝛdie in his ſeque- retur ꝙ ſi in vnũ ſolum quẽuis ꝓmiſſa eſſet electio ter cij cũ ille cũ ſeipſo diſcoꝛdare nõ poſſet valeret a prin cipio cõpromiſſum. aꝺ quod facit ꝛecre. pe. eo. ti. et tũ c. innotuit ſolam incertitudinẽ põderare videt. et ꝛec. penul. habet varias lecturas vt ibi patet in tex. ⁊ ſuper vlt. glo. ß in termiñs qs dixi. ſ. incertitudini ⁊ diſcoꝛdie a ꝑn. ꝓuidet faciũt ꝓxi. dicta aꝺ ꝑm articulũ q̃ſtionis Ja. ꝛe are. ꝛe q ꝺixi. ſ. §. j. ſup. ℣. arbitratoꝛ aꝺ fi. ꝛe cõ promiſſo facto ĩ duos q si diſcoꝛdarẽt tici⁹ ꝺaret ter ciũ. ⁊ ꝺici põt ꝑm eũ tale ꝓpromiſſuz nõ valere qꝺ nec ſuis viriꝺ nitit nec ꝑtoꝛis ſiue nũcij. ff. eo. itẽ ſi vn⁹. §. ſi in duos. ⁊. §. ꝺncipaliter. ⁊ ex eo. innotuit ꝑtoꝛis nõ qz cũ partes tercio talẽ electionẽ cõmiſerint ꝑtoꝛ nõ põt cogẽ arbitros aꝺ eligendũ tercũ vni eñ ꝓceſſum alijs ꝛenegat. C. ꝛe teſta. l. ꝓſulta nec nũciũ uluz cogere põt vt eligat q ſe aꝺ id nõ aſtrinxit. ff. loc. ſi merces in prin. C. cõia ꝛele. ſi duob⁹ in ꝺn. ꝛe ꝓtrahẽ. emp. l. fi. ⁊ ſic cũ nec ſuis viriꝺ nec ꝑtoꝛis auxilio iuuet ceſſat qꝺ no. ꝑ ſol. ꝓtrarij in ꝓe. §. ꝺncipalit ſubdit tñ ꝺici poſſe ꝙ ſi cõcoꝛdant ꝓmi duo in ſentẽtia illa valet ⁊ tenuit ꝓpro miſſuz nõ ex ſuis naturalib⁹ iuriꝺ ß qz ſic fieri ꝓſueuit.

ff.de vſufruc.ſiquis donatur⁹ cum cõcor.⁊ de le.j.ſi ſer uus pluriũ.§.fi.facit extra de temp.or.quod translatiõẽ in fi.nec viciat ex clauſu.de eligẽdo incertũ que lo cum non habuit facit.C.de le.l.ſi legata.et de impu.et alijs ſubſti.l.poſt aditaz.Z.¶Sed quid ſi dicatur in cõpromiſſo ꝙ de cõſilio alicuius certi ſapientis pronũciet nũquid valet:nõ quia libera poteſtas iudicãdi videtur eis auferri:vt in pre.l.item ſi vnus.§.idem pompo. Sed non eſt ita vt quidã dicũt qz p̃miſſa adiectio p nõ adiecta habet:vt.ff.loca.ſi in.l.in p̃n.nec per hoc habent eius cõſilium ſequi.H.Tenet tamẽ requirere vt ꝓbant iura ſequẽtia ⁊ ſic non habet ꝙ non adiecta vt p̃dixi vnde non bene cõtinuat Bui.de ſuz.in.§.idẽ pompo.per banc rõnem diuerſam a proxi.tenet compromiſſum valere alĩ.etiã.ff. man.idemqz.§.ſiquis ea. cõſuetudo approbat cõpromiſſa talia valere ꝙ pronũciet prout certus ⁊ fortius incertus iuriſperitus de iure cõſulet ⁊ no.hec.ff.de here.inſti.l.illa inſtitutio in fi. ſecũde glo.Z.ar.ff.de admi.tu.quidã decedens. et.l.ſi in ticiũ.Rñ.j.extra de arbi.cũ olim de elec. cũ in veteri. ſi ꝯo dictum eſt ꝙ pnũciet quod tali perito placebit. H.Quomodo Hoſti.põderauit hoc ꝯbũ vt ſonet in aliud q̃ arbitratus ſcripſi in decre.penul.e.ti.ſuper vlti.glo.⁊ ſic ſoluit ꝓtrariũ.§.ſtatiz alĩ.ad.§.ibi ſe.Z. non cogitur pronũciare vt in pre.§.idem pompo.Alij dicũt ꝙ ſi fuit dictũ ꝙ cum cõſilio ⁊ volũtate talis pronũcietur tũc ſine illo pnũciare nõ poteſt. ſi autem fuit dictum cũ cõſilio tm̃ tunc ſufficit eius conſiliũ requiri nec eſt neceſſe ꝙ ſit p̃ſens:vt in pre.c.cum olim.Si aũt cauſa cõmittitur ita vt ſm alicui⁹ conſiliũ pnũciet q̃d iuris.ſuper hoc dic ſm ꝯ.Inno.iiij.⁊.d.me. vt no.ex de offi.dele.ſi pro debilitate.H.Ibi vide in glo.puta Inno.ꝯ.redeũdo.Z.¶Sed quid ſi duo ſunt electi ⁊ actũ eſt i cõpromiſſo de tercio nõ aſſumẽdo.H.Nõ quia hic agebat terciũ per duos aſſumi non poſſe in q̃ ſtione ꝯo de qua dixi.ſ.ꝯ.quid ſi actum duo aſſumere poterant terciũ ſi volebant.Z.nũquid valet compromiſſum videtur ꝙ ſic qz contractus ex cõuentione legem accipiũt.ff.depoſiti.l.j.§.ſi cõuenerit.ff.ſiq̃s cau. ſed ⁊ ſi q̃s.§.queſitũ.¶Sed Uber.de bo.dicit huiuſmodi pactum non debere ſeruari qz ꝓtrariũ eſt cõpromiſſo:vt.ſ.ꝯ.hoc quoqz notandũ vnde cõpellent eligere captis pignoribꝫ vel p penã vel incluſis perſonis ff.ad.l.iull'.pecul'.l.penul.in fi. Alij contra vt in primis concor.⁊.ff.eo.pedius.§.fi. ſed licet dixerim.ſ.ꝯ. hoc quoqz ꝙ duos arbitros electos diſcordantes põt prior cogere tercium eligere.H.Tamen dicunt plericꝫ ꝙ eis diſſentientibꝫ ipſe p̃ior poteſt terciũ eligere.Z. Et eos cogere in illum cõſentire.ar.ff.de admi.tu.l.ij. i fi.ff.de bo.auct.iudi.poſ.in venditiõe.§.fi.C.de nup. l.j.⁊.l.in cõiunctiõe.ar.tamẽ cõtra.ff.de iudi.l.ij.§. conuenire.H.lex illa dicit poſſe defendi ꝓceſſum factum per p̃torem ex partiũ cõſenſu quem ipe prior ignorabat credens ſuam eſſe iuriſdi.Z.¶Sed nunquid iſte tercius ſit datus arbiter.H.nota ꝙ de dato per iudicem loquit'.Z.videt' ꝙ ſic quaſi partes tacite intelligant' eũ delegiſſe ſi arbitros cõtingeret diſſentire quẽ ipi eligerent vel iudex ei daret.ar.extra de ap.cum ſpeciali de offi.dele.ſuſpitiõis.ar.cõtra.ff.de ꝯ.obli.ita ſtipulatus.§.griſogonus in fi.⁊ extra de offi.dele.p.et.g. in quibꝫ colligit' ꝙ non ſubintelligit' aliqua perſona in ſtipulatione niſi de qua nominatim actum fuerit.Sed dic ꝙ non intelligit' eſſe arbiter nec iudex ſed ipe vocabit ad ſe arbitros qui ſi in vnam ſententiaz cõueniant planũ eſt. ſi ꝯo diſcordẽt eius auctoritati ſtabitur: vt in pre.§.principaliter in fi.non ꝙ ipe pnũciet ſed eius dicto ſeu cõſilio eis in ſcriptis dato arbitri ſtare cogẽtur ⁊ ſm illud pronũciare ⁊ ſic eſt cõſiliarius ſeu mediator ⁊ ſic de facto obtinuit vt quidã dicunt. Bal. Dy. dicit ꝙ ẽ vere arbiter ⁊ debet laudare.ff.de furtis.ſi ꝯ. minium.⁊ idem diſputanduz tenuit Fran.accur.⁊ Ja. de are.quod eſt verius ergo neceſſe habet ⁊ põt cũ altero pronũciare imo diſcordantibꝫ duobus põt ferre terciam ſententiaz que p̃ualet.ff.eo. Item ſi.§.pncipalit' per ac. Si autem ſit electus auctoritate ꝓmittẽtiũ tũc certum eſt ꝙ eſt arbiter.ff.de ſer.ruſt.predi.cũ eſſet §.fi.Z. Idem etiam dicũt in tercio a partibus electo de iudi.precepto.H.Quaſi ſm iſtos vbi ſponte partes eligerent bene eſſet arbiter. ſed exquo per iudicem coacti eligunt ſecus p iſtoriũ dicto facit quia.§.principaliter dicit ꝙ iudex cogit duos arbitros eligere terciam pſonam nõ dicit tercium arbitrum.ſed decre.cuz ſpeciali dicit ꝙ tenebit qđ duo ex illis decreuerint per quod patet ꝙ decernere ⁊ iudicare ita pertinet ad tercium ſicut ad alios.⁊ decre.ſuſpitiõis de offi.dele. dicit ꝙ tercius cum duobꝫ vel altero ferũt ſentẽtiã ⁊ adhuc apertius decre. legitima de ap.li.vj.j.et.ij.rñ. propter que videtur iſtud dictum ⁊ illa ex ſequẽtibus que ſup iſto fundant' non ꝓcedere tenens tamẽ illud dictũ reſpoderet ꝙ loquit' de arbitro ſeu arbitris qui neceſſitate adeũtur tamẽ quo ad hunc caſum rõnem diuerſitatis realem nõ video.Z.¶Sed nũquid iſte tercius a duobꝫ arbitris coactis electus vel etiam a iudice datus debet cogi recipere.Rñ.ſic.C.đ aduo.diuer.iudi. ſancimus.Alij contra ar.ff.eo. ſi cum dies in p̃in.et.l. iij.§.tam ⁊ ſi.⁊ in pre.§.principaliter.H.Primum ibi tenet accur.⁊ etiã quod ſequit' in proxi.ꝯ.Z.¶Sed nũquid ſtabitur eius ſolius dicto alijs duobus diſcordantibꝫ videt' ꝙ ſic vt in pre.§.pncipaliter in fi.ibi cuius auctoritati pareatur quod intellige vt iam dixi in ꝯ.ſed nũquid iſte.¶Quid ſi vnus ex arbitris concordet cum iſto tercio.Dicũt quidã ꝙ valet eorũ ſententia tanq̃ a maiori parte lata.ff.eo. ſi in tres alĩs in.l.itez ſi vnus.§.pncipaliter.⁊.§.celſus.⁊.l.ſe.extra eo.c.j. extra de bis que fiũt a ma.p.ca.c.j.ff.de re iudi.duo ex tribus ſm Ja.Bal.⁊ dicam.j.ꝯ.item quid ſi omnes.Sz hec ratio non videt' mihi bona cum iſte tercius non ſit arbiter vt iam dictũ eſt:⁊ ideo nõ facit numerũ.ratio ẽ ergo quare nõ valet hec ſententia qz vnus arbiter pronũciat iuxta cõſilium huius vt p̃dictum eſt nam ⁊ ſolũ eius cõſilium ſequẽdum eſt vt iam dixi.¶Quid ſi oẽs diſcordant qz vnus dicit quinqz alter duo alter vnuz dicũt quidã ꝙ iſte tercius pronũciabit ⁊ eius dictũ valebit. Ego dico ꝙ non pronũciabit ſed ꝓcedet vt dixi ſ.ꝯ.ſed nũquid iſte.¶Sed pone ꝙ in eligẽdo terciuz bene duo arbitri p ſe ſine iudice cõcordant ⁊ eligunt ⁊ ſic omnes tres cõcorde ferunt ſententiã nũquid valet. Rñ.nõ ſm Jo.nam quũ cõpromiſſum ab initio ſit inualidũ puta factũ ſup tercio incerto aſſumendo cõtra iuris formam:vt.ſ.ꝯ.ſi.ſed ei quod dixi.H.Omnino videas quod ibi dixi in fine.Z.tractu tpis nõ cõualeſcet.ff.de reg.iur. quod in initio vicioſum eſt.⁊.l. penl'. xxvj.q.ij.§.poteſt.extra đ elec.auditis.¶Sed nũquid ꝓceſſus coram eis habitus tenet puta poſitiões cõfeſſiones negatiões v huiuſmodi.Rñ.nõ qz ſi pncipale nõ tenet nec acceſſoriũ.ff. de reg.iur.cum principale.extra de iudi.at ſi clerici.de ap.vt debit⁹ in p̃n.xj.q.j.i clerico rũ.extra de fide inſtru.inter ꝓpe fi.ar.cõtra.extra eo.c. p.H.Diuerſas hz lecturas vt ibi in glo.Z.¶Sed quid ſi arbitri elegerũt terciũ vl' dat⁹ ẽ eis nõ eligẽtibꝫ a iudice demũ litigatores nolũt ꝙ arbitrent' cũ iſto ſed volũt ꝙ aliũ eligãt ipi ꝯo ß nolũt videt' ꝙ iuitis ptibꝫ poſſint pnũciare aucte iſtius arbitri qz eis cõceſſuz eſt eligere terciũ a lege vt i pre.§.pncipalit'. vl' eis diſſidẽtibꝫ p̃tor põt eos cogere vl' eis eũ dare vt dictũ eſt. ſi ꝫ elegerint vl' eis iudex dedit terciũ cuⁱ⁹ auctoritati pareat' iure factũ ẽ ⁊ ſm.l. vñ nõ dz alio euẽtu tolli.C. de admi. tu ſancim⁹.C.đ adul.gracchus.xxv.q.ij.ſi ea.ne edictũ iſti⁹ iudicis illuſoꝛ videat'.ff.đ iudi.ſi p̃tor.ff. ne qđ in loco pub.l.fi.ex đ mrimonio p̃ inꝯ.ec.p̃cto.c.j.de clam.

despon. cū inhibitio. §. pe. credo ꝙ nō possit. nō em̄ cogitur q̄s transigere vel paciscī ḡ nec litigatores in istū consentire coguntᵉ in quᵉ. vt litig. iur. §. fi. coll. ix. ꝛ ar. ad hoc. eo. l. nō distin. in fi. ꝛ l. se. Bal. nō ꝙ officiū tercij electi siue aduncti expirat expirāte tpe cōpromissi. C. qñ tu. vel cura. esse desinātᵉ in. l. j. Z. ¶ Quid si actū fuerit in ꝓpromisso vt nulla exceptio ꝓponatᵉ dic vt. j. in ti. de cōclu. ꝛ renū. ℵ. pone. H. ꝙ possint Uber. in ℵ. ß si sub arbitro allᵉ. in p̄n. ti. banc remis. sine. ℵ. dederat. s̄. §. q̄. in fi. Z. ¶ Jtē q̄d si ꝓpromissum est tanq̄ ī arbitrū ꝛ ī arbitratorē ꝛ actū ꝛ iuratū est ne ad boni viri arbitriuꝫ recurratᵉ vel ne dicatᵉ sn̄a nulla vel iniqua dic nō valere. H. hoc plus placet Ulber. gal. eo. ti. ℵ. sed pone ꝙ duo. Z. ar. extra de iureiurā. c. quēadmodū ꝛ c. ad nostrā. q̄. extra de foro ꝓpe. si diligēti in fi. qꝛ tale pactū videt ꝫ bonos mores vñ nō valet. ff. de pac. iur. gen. §. p̄tor ait extra eo. H. scꝫ de pactis. Z. c. fi. Jtē qꝛ ꝙ illud videt dolus futur⁹ remitti qđ esse nō pt vt. ff. eo. si vn⁹. §. illud. ꝛ. §. pacta. ꝛ pbatᵉ hec solutio. ff. quarꝛ rerū ac. nō datᵉ. l. j. §. si bonorāde ꝛ p huiusmodi pactū inuitatᵉ q̄s ad male p̄nūciandū. ar. ff. de p̄car. cū p̄cario. extra. e. c. fi. ff. de pac. do. cōuenire. ꝛ in prędi. §. pacta. ꝛ §. illud. ff. de ope. liber. si libertus. ff. loc. l. si in lege ī p̄n. H. Dy. in regla sciēti de re. iur. li. vj. tractat plene an pena peti possit ab illo q̄ sub pena id qđ. s̄. dicit p̄miserat ꝛ demū petit iniquū arbitramentū reduci ad arbitriū boni viri ꝛ tenet ꝙ nō p rōnes ꝫ inductas: ꝛ p. l. ff. loca. quero. §. inter locatorē. ꝛ. ff. de ℵbo. ob. q̄dam cū filiū. §. sed videam⁹ cū sua glo. Jtez ꝙ cuiscꝫ arbitrij libertas q̄uis generalis ꝛ larga restrigitᵉ ad id qđ de iure cōi liceat. ff. de cōdi. inde. si p̄cu. ff. q̄ in frau. cre. si patᵉ filio ad munic. l. lucius. §. penul. C. de mune. nō cōti. l. j. §. p infante alia etiā inducit q̄ ibi videas et vide qđ sequitᵉ. j. ℵ. iiij. scire tñ debes ꝙ ipe Dy. ī quadaz cā seneñ. vt patz suo ꝓsilio. xiij. ꝓsulit ꝙ licet talis de quo. s̄. petēdo reduci nō incidat in penā si tñ succūbat ꝛ appareat iuste ꝓbatum tūc pena cōmittetᵉ cū effectu ꝛ sic ex postfacto declarabitᵉ an pene cōmissio cum effectu p̄cedat nec ne nil allegat. Jbi etiā tenet ꝙ puo cans dicēs lauduꝫ iniquū hꝫ ꝓbare. ar. C. de iure baste fis. l. j. li. x. qlᵉ. iiij. ff. de ꝓba. l. ab ea pte maxime cū intrinseca solēnitas p̄sumatᵉ insti. de fideiuſ. §. fi. ꝛ de inutilᵉ. stipu. §. qđ scriptū. vterqꝫ tamē ꝓbat de renūci. sup ꝫ cū vterqꝫ dicat. ff. de ꝓba. ei qui tenuit etiā ibi ꝙ valet obligatio penalis quā duo extra ꝓpromittētes sibi inuicem faciūt sup obseruātia laudū ferendi. i. ꝙ ego tibi p̄mitto ꝙ ꝛ vn⁹ ex cōpromittētib⁹ seruabit laudatū et tu idē mihi p̄mittis de. B. altero ꝓpromittēte. ꝛ ꝫ etiā si ipor nō intersit laudū seruari stipulāti em̄ penaz nō ē necessariū ꝙ eius interſit. ff. de ℵbo. ob. l. quidā cū filiū vbi de hoc. ꝛ. l. stipulatio ista. §. alteri. ꝛ ℵ. at si q̄s. ꝛ ℵ. siq̄s volū. ꝛ. ff. iudi. sol. nouissima. ꝛ de ℵbo. sig. l. hec verba. si ergo. B. de q̄ mihi p̄misisti nō seruat lauduꝫ pena cōmittit⁹ ꝛ exigitᵉ cū effectu siue laudū de iure sor ciatur effectū siue nō ſm eū ꝛ p hoc ꝓsiliū multū in tuscia frequētatᵉ iste mod⁹ cōpromittēdi. Redeo ad p̄rimū dictū hui⁹ cōsiliꝫ qđ ꝓcedit ſm Gui. de suz. qñ petens nō habuit ꝓbabilē cām id petendi allegat. ff. de re iudi. l. fi. de ap. l. negocior gestor. ꝛ. ff. de vsur. l. tutor. j. rñ. ¶ Si ℵo petens reduci ad arbitrium boni viri habuit ꝓbabilē cām id petendi ꝛ iuste credere potuit sententiā iniquā tūc nō incidit in penā p. l. siq̄s forte. ff. de penis. ꝛ. ff. de peti. heredi. si debitor hoc nōt. in sum. ti. de arbi. ℵ si. sed nūquid his conuenit materia condemnatōnis expensarꝫ eius q̄ victus est in lite nota de dolo finē cū suis cōcor. Z. ar. cōtra qm̄ cōtractus ex cōuentione legē accipiūt. ff. de positi. l. j. §. si cōuenerit sed illō verū est in pacto honesto. Jtē contra. ff. de pac. pactū inter heredē. C. eo. siquis in cōscribēdo. ꝛ extra de reg. ad aplicam. ff. de distrac. pig. si creditor. §. p. ff. de pig. act. si cōuenerit. nam ꝛ appellationi pōt quis renūciare ff. qui ap. nō licet. l. j. ꝛ hec renūciatio spēm obtinet appellatiōis: vt in p̄e. l. nō disting. §. cū quidā. Ulj. H. Gui. de suz. in suz. ti. eo. ℵ. sed quero an partes. et in. l. si q̄ ex ꝓsensu. C. de epi. audi. inducit rōnem. s̄. p̄ri. Z. dicūt ꝙ licet nō possit renūciari reductiōi ad arbitriū boni viri tñ hoc bene pōt pacto. H. ꝙ fortius est q̄z renūciatio quia fulcitᵉ duoꝛ consensu vt scripsi de testarainut⁹ sup. ij. glo. ad fi. ꝛ p istoꝛ dicto fa. ff. de libera lega. nō solū. q̄. §. fi. ꝛ. l. siqs rōnes ꝛ de pac. si vn⁹. §. illō ꝛ de hoc Ly. C. eo. ti. l. cū antea in pe. q. Z. remitti puta si partes cōuenīāt ꝙ si cōtingat inique arbitrari nō petet aliqs illud reduci ad arbitriū boni viri. H. Clarius sic formatᵉ hec clausula ꝙ partes p pactuz renūciant reductioni ad arbitriū boni viri ꝛ omni iuri ꝛ actioni p̄illa petenda cōpetituro quātūcūqz inique arbitratū sit ꝛ quātūcūqz enorme p̄iudiciū p illō alteri partiū inferatᵉ. hoc fuit disputādo terminatū ꝙ hoc casu sic expsso quātūcūqz damnū vel lesionem re ipa laudū cōtineat nō erit locus reductōni bis rōnib⁹ q̄z licet testas arbitratoꝛ ex p̄sumpta mente cōpromittentiuꝫ cōtineat tacitam cōditionē equitatis. leges multas scri pſi. s̄. §. j. sup ℵ. arbitrator sufficiat nūc lex si libertus ita. ff. de ope. liber. ibi ꝛ fere ea mens ℵc. de iureiurā. veniens apparet aūt ipoꝛ mens cōtraria qui contrarium expresse paciscunᵉ cessat ergo illa p̄sumptio in incertū em̄ non in certis ℵc. l. cōtinuus. §. j. in fi. ff. de ℵbo. obliveniant. l. que p expressum tollunt tacitum. ff. eo. l. volclausula de reg. iu. exp̄ssa ad cām facit. l. si cōuenerit. ff. de re iudi. de ℵbo. obli. quidā cū filiū. ℵ. quare sic de lesione re ipa dixi qꝛ si ex ꝓposito dolo suo vel ptis corrūpentis siue odio siue ex gratia inique laudatum esset non tenereᵗ ex tacita cōditione si dolus absit qui nunc apparet affuisse hoc p. l. arbitratoꝛ. C. eo. ti. ff. co. ita de mū. ꝛ. l. nō distinguem⁹. §. cum quidā. ff. de iudi. si filiꝰ. et. l. si ptor. §. marcellus de casu sic expresso dixi quia si fuisset generalis renūciatio ꝛ lesio re ipa esset enormis nō impediret reductionē ex tacita conditiōe nisi enormis lesio inferatᵉ. ff. de vsu. si stipulatus de dam. infec. l. iiij. §. hoc autē. ff. de ℵbo. obli. l. v. §. cōuentionales cō iuncta cū. l. vñ si nerue. ꝛ. l. se. ff. p soc. alᵉs si enormis nō est tenebit renūciatio cū nō offendat aliquaz p̄dictarū cōditionū tacite intellectaꝛ ꝛ sic intelligatᵉ quod no. in l. eo. ti. si de meis. §. recepisse p distinctiōe allegat. ff. de minor. l. si ex cā ī p̄n. C. si aduer. ven. pi. l. j. extra de resti. in inte. c. j. cū cōcor. ¶ Adoptiuus meus hāc qōnem legistarū quo ad vinculū iuramēti de quo p eos non tractatum erat reassumpsit ꝛ valde plene tractauit ꝛ ante omnia dicit ꝙ arbitramētum cuius obseruatio peccatum induceret vel nutriret nō obligat iurātem vñ nec periurus esset petens illud reduci allᵉ. xxij. q. iij. si aliqđ j. et. q̄. ꝛ. c. siquis p̄uētus ꝛ hoc voluit Hosti. vt scripsi in. c. q̄ntaallis in glo. mag. ℵ. quid si ptes ꝛ hic nullus dubiū in arbitramēto autem alᵉs iniquo ꝓcordat. ꝛ qđ dixi. s̄. in. j. mēbro de laudo qđ solū re ipa est iniquum dicens reductionē impediri p talem si sit exp̄essum iuramentū ꝛ ꝙ illā petēs est p̄iurus cū solum de suo p̄iudicio hic agatᵉ inducit qđ dicit Hosti. vbi. s̄. allega. de iureiurā. si ℵo ꝛ. c. cū cōtingat de insti. cum venissent de pactis q̄uis li. vj. subdit tamen ibi Hosti. ꝙ forsan ex equitate iudex occurret iniquitati vbi circūstātie hoc suaderent vt ibi scripsi facit de iureiurā. ad nostraz. ij. Si ℵo laudum est iniquuz: vt dixi. s̄. ij. membro. ℵ. de lesione concordans his que ibi dixi tenet iuramentum non obstare ꝛ petētem non esse periurū p̄robat per locum a diuisione quia aut casus dolosi arbitri nō includebatur in pacto ꝛ iuramento aut includebatur. Primo casu planum est inducit de iureiuran. c. penultī. de eccle. edi. c. vlti. ꝛ iura que scripsi de eo qui duxit i ma. cum haberet super glo. iuramētum. Secūdo casu cuz

dicis includi idē q̄ hoc tacite inclusum nō potest plus operari q̄ expressum. sed si expresse iurasset de huiusmōi dolo futuro nō esset iuramētum obligatorium cū ꝯ publi cum bonū iusticie cōtra bonos mores ⁊ honestates fu isset prestitū de reg.iur.nō est obligatorium.li.vj.cū sicut pacto taliter p̄ quēuis pnūciari nō possit.xj.q.iij. qui recte.⁊.c.quatuor.⁊.c.se.de re iudi.c.j.li.vj.⁊ sic ipe iu rans ex p̄ncipio criminis se inuoluit p̄ quod vtriusq̄ turpitudinē cōtinere videt. et sic facit p̄ dictū Hosti. in decre.fi.de pac.vbi scripsi in vlti.glo.inducit etiā q̄ de exceptiōe non numerate pecunie scripsi post hosti. de solo.c.fi.fortius etiā hoc p̄cedit q̄n in ipm compro missum est vt in bonū virū debuit ergo arbitrari vt bo no viro cōgruebat.ff.loca.si in lege.j.rū. et Matth.xij. Luce.vj.bonus homo p̄fert bona rū det. demū ad de cre.debitores de iureiurā.quātuz vlt.mēbro videt esse ꝯtraria. Ultimo sciendū q̄ circa terciū q̄ dixeram.s. ℞.de casu Hosti.bene placet vbi.s.q̄ generalis iura mentū de stādo dicto arbitratoris sup et de nō petēdo reduci ad arbitriū boni viri nō īpedit reductiōez circa ß etiā vide q̄ p⁹ eū scripsi eo.ti. p̄ tuas ī glo.nō.§.⁊.c. ij.sup vlt.glo. Z. De ß.s.§.arbit.℞.ß pone Bal.vi de ß p̄ Ly.in.l.pe. C.e.p Dy. in regl.indultū.li.vj.⁊ p me de cōdi.inde.l.si p̄curator in lec. sed nimia cautela est suspecta ⁊ insolite renūciationū clausule.ff. de p̄di. insti.l.vij.vbi de hoc. Z. ¶Sed quo iure petet reduc tio huiusmodi. Rñ. iudicis officio vt extra de arbi.c. ij.et.c.exposita q̄ latissimū est.ff.de iurisd̄.om.iudi.l.j. nec petet p̄ modica re sed p̄ magna.ff. de in inte.resti. scio.ar.extra de arbi.c.ij.⁊.iij. H. Bene facit.l.vnde si nerue.ff.p̄ soci.⁊ iura q̄ nō curāt de modico.ff. de dolo si oleū in fi.cum.l.se.de p̄trahē.emp.res bona de impe. in re.do.fac.l. omnino. Bal. duob⁹ modis potest peti reductio.s.excipiēdo ⁊ agēdo.excipiēdo nō simpliciter de iniquitate sed adiūcta incidēter petitōne reductiōis ff.eo.nō distinguem⁹.§.cū quidā in fi.de inoffi.testa.l. papinian⁹.§.si filius.⁊ tūc qui ē iudex p̄me cause est iu dex cause reductōnis.C.de iudi.l.quot.nō.ff.de inoffi. testa.l.si suspecta.§.fi.⁊ ista exceptio est perpetua.C.si maior factus sine decreto.l.j.ff.de excepti.doli pure.§. fi.ℨc. Agendo ⁊ hoc duplicit.nam aut est laudū latuz sup̄ cōtractu aut sup̄ lit. Si sup̄ ꝯtractu ad inchoati onē cōtractus puta societatis et tūc agit ad excipiēdū actiōe ex eo ꝯtractu: vt.ff.p̄ soci.vnde si nerue. ibi dū dicit p̄ iudiciū bonefidei.intellige.i. p̄ actionez p̄ soci. nā officiū iudicis nō eēt bone fidei. Si ℞o ē laudatum sup̄ lite aut ē laudatū trāsigēdo aliq̄ dato vl retēto vl ꝑdēnādo vel absoluēdo ⁊ tūc officio iudicis agēdū ē q̄ nō ē p̄dita certa actio.ar.ff.de mino.q̄ si mino.§.fi.C. vñ.vj.l.pe. q̄ officiū iudicis debet implorari infra q̄ driennū sicut restitutio ī integrū.C. ex quib⁹ cau.ma. l.in cōtractib⁹. Vel dic q̄ est ꝑpetuū.C.de p̄scrip.xxx. an.sicut.et.ff.de cōt.emp.l. officio q̄ est ver⁹ p̄ regu lā generalē.l.ij.C. de consti.pecu.facit q̄ nōt.in simil. C.de falß.l.q̄rela.⁊ sic falsa est opi.q̄ infra.x.dies. Nec ob.lex penul.C.eo.q̄ loquit in vero arbitrio nō ī arbi tramēto nō em̄ debemus extēdere legē illā que loquit in arbitro ad arbitratorē et ista est cōis opi. ¶ Sed an pendēte causa reductiōis possit arbitramētū executiōi mandari: videt q̄ sic si p̄ formā alicui⁹ statuti habeat executionē paratā. Et hoc quatuor rōnib⁹. Primo q̄ p̄sumitur petens reductionē facere causa moderande solutiōis.C.de oīdi.co.g.l.fi.C.de fal.satis aperte. Se cūdo q̄ causa executiōis est summaria vnde nō retar dat̄ p̄ petitionē que requirit cognitionē plenariā.C.d cōpen.l.fi.C.de edic.di.adri.tol.l.ij.ff.ad trebel.ille a q̄ §.j.ff.vt in pos.le.si is a quo.ff.de re iudi. a diuo.§.q̄ si sup̄. Tercio q̄ iste vident mutue petitiōes ⁊ ī summa riis summaria petitio nō suspēdit p̄ recōuentionē cau se nisi summarie vt nota. Innoc.in.c.j.de mutuis peti,

Quarto q̄ q̄n duo iudicia sic se habēt q̄ vnū ad alte rū sunt pariter opposita vnū nō impedit p̄cessum alte rius de except.rei iudi.l.si inter me ⁊ te. Quinto videt hoc p̄bari p̄ id quod nō. Inno.de offi.dele.cū in iure. In cōtrariū videt pluribus rōnibus. Primo ex natu ra p̄iudicialium nā q̄stio p̄iudicialis p̄ferenda est.ff.de iudi.p̄ minorē.⁊ nōt.in.l.qui prior.e.ti.⁊ semp intelligi tur p̄uenire.etiā si sit postea mota.ff. de nox.al. de peti. here.l.si ad libertatē in p̄n. Secūdo q̄ nō debet iudex exequi q̄d postea subiacet retractationi. ar.ff.de excu.tu.dicit. Tercio quia reductio instar hz appellationis ergo interim nil innouandū. C.de transac.si cā cognita Quarto q̄ actio p̄iudicialis habet instar exceptionis: vt no.in dicto.§.si filius.ß exceptio ob.igit ℨc. Quin to videt casus ex cōiunctiōe duar̄.l.si filius erat debi tor patris ex sentētia:⁊ pater moriēs instituit extraneū filio exheredato pōt filius p̄ueniri petitiōe hereditat tanq̄ iure prior et habet paratā executionē.ff. de peti. here.item veniūt.§.idem recte. quā tamē filius opponē do querelā reiecit casus ergo est in dicto.§. si filius q̄d verū credo si.j.duos mēses causa reductiōis debeat fi niri forte ex forma statuti ar.ff.de iure fis.auferē.§.qui cōpensationē. Si autez reḡrit longū tractū pōt iudex exequi recepta cautiōe extra de ī inte.resti.c.suscitata. sed de re iudicata p̄ iudicē nō pōt cōpromitti vt no.C. de epi.audi.si qui ex. p̄ Ly. Sed pone statutū dicit q̄ cōtra laudum nil possit obiici an poterit peti reductio dico q̄ non ar.de alea.l.j.§.q̄ autē. Idem si dicat q̄ ni bil possit excipi nam cui denegat exceptio ⁊ act. p̄ quā peruenitur ad excipiēn.C.de transac.nec intētio.ff.so ma.l.cum mulier.⁊ q̄d no.ff.de minor.l.in cause.⁊.l.j.in p̄n.per glo.⁊ Ly.in.q.d. Nam nec minor hoc casu ad uersus laudū posset in integrū restitui p̄m Ly. ibidem q̄d est nota dignū. Si autē dicit q̄ nō possit agi videt q̄ possit excipi q̄ qui excipit ꝓprie loquēdo nō agit de causa posß.c.iij.p̄ Inno. ¶ De emologatiōe no. est q̄ ī contractu vel arbitramēto nō habet locū emologatio nam nulla lex hoc dicit ergo stamus regule.ff. de act.et oblig.l.obligationū fere.§.placet. Si tamē pars est p̄ sens laudo debet contradicere ne acq̄escere videat ar. ff. ad macedo. si filius. C. de relat.l.j.ff. de fideiusso.§. tu.cum ostendim⁹.§.fi.ff.de pig. si fideiusso⁹.§.pater. Ego nō credo q̄ p̄sentia habeat̄ p̄ cōsensu ß facit bñ p̄sumi p̄o insticia laudi non contradicti.ar.eoꝝ que no. Inno.⁊ Hosti. de probat.q̄m contra nisi notarius scriberet tali p̄nte ⁊ cōsentiente.nam tunc talis patien tia habet̄ p̄ cōsensu sic loquit̄.d.l.cuz ostendim⁹ in fi. Sz si ī vero arbitro hz locū emologatio cū hac distin ctione nam interduz fit cōpromissum nudo pacto sine pena ⁊ tunc habet locū emologatio.C.eo.l.j.interdum nudo pacto cū pena tūc non habet locū emologatio q̄ ad laudi vigorem quia lex non prouidet ei qui sibi p̄ sperit.C.de pac.cōuen.l.fi.C.de p̄cu.l.maritus.⁊ quia soluēdo penam nō tenet̄ ad aliud.ar.no.in.l.j.in p̄n.ff. de act.emp. ⁊ quia cōmissiōe pene videt fieri quedam nouatio naturalis em̄ obligatio nouari pōt: vt no.ff. de pac.l.rescrip.§.si pacto. dicit Accur. q̄ aut erat ap posita pena sine clausula rato manente laudo ⁊ com promisso aut erat apposita clausula. Primo casu ces sat emologatio secūdo habet locum emologatio qua si sint plura cōpromissa vnum cum pena alterū sine pe na: vt.j.per Bui.℞. quid ergo ita dicit glo.ff. de arbi. l.ij. hanc partē tenet Ly.⁊ Bar.q̄ plures clausule bñt vim diuersorum factorum et est simile.ff. de here.insti. l.contra eos in p̄n.ibi aut duplici ℨc. de cō.in.l.hec scri ptura.interdum promittitur per stipula.sine pena tūc dicunt quidam q̄ cessat emologationis vigor.sed agi tur ad interesse quod tacita facta stipulatione contine tur.ff. de arbi. diem proferre.§.fi. Alij dicunt q̄ cadit emologatio quia petito ad interesse descendit potius

ex ꝓuisione legali causa coadiuuãdi laudum q̃ꝫ causa
perimẽdi quod credo ⁊ius interdum cõꝓmittit ꝑ
stipulationẽ cum pena tunc aut est adiecta dicta clau-
sula aut non vt in pacto. Non tamen placet mihi ista
ratio q̃ duo videant cõꝓmissa sed potius est vnum
habens plura capita. ff. de cõdi. ⁊ demõ. hec scriptura.
nec fit hoc casu nouatio. ff. ꝺ ℟. ob. ita stipulatus. §. fi.
ff. de transac. l. qui fidem. ⁊ maxime quia naturalis obli
gatio est de iure gentiũ vnde nõ nouatur a pena. ff. de
act. emp. l. pręda. ff. ꝑ soc. duo. Item sciendũ est q̃ emo
logatio debet sequi laudũ nõ ꝓcedere. ſ. ex interuallo.
ꝺ. l. penul. C. eo. Sed illud queritur dictat statutuꝫ q̃
pena inserta dationi quãtitatis non possit peti modo
arbiter ꝓdemnauit ad dandum quãtitatem nõ datur
petitur pena quęrit an possit et videt q̃ sic nam pena
petitur ex cõꝓmisso sed non ex laudo. Sed attento
cõꝓmisso pena nõ est apposita certe rei sed facto. ſcz
stari sententie arbitri: vt no. ff. de ℟bo. ob. l. ij. §. fi. In
ꝓtrariũ dicit ibi Dy. q̃ pena cõꝓmissi videt inserta
dationi si arbiter iubet dari. ⁊ facto si arbit iubet fieri
ĩplicite. n. vtrũq̃ ꝓtinet a ꝓncipio. ß ex postfacto decla-
rat ꝟm Dy. ⁊ Bar. Sꝫ ꝑ ꝓma ꝑte videt q̃ possit peti
pena q̃ petit loco ꝓẽptus nõ loco solutiõis. ff. eo. l. si
q̃s rem. Sꝫ ad ß rñdet q̃ aut mora ꝓmittit in nõ sol-
uendo ⁊ tunc petit loco solutionis nõ loco cõemptus
⁊ ideo nõ possunt peti vna cum ꝓncipali. ff. eo. celsus
aut in alio tunc loquit lex contraria et sic nõ ob. ſo. de
iure cõi dicta pena põt peti quia non videt appositaꝫ
fraudẽ vsurarũ sed ad vigorem cõꝓmissi: vt no. Ja.
but. C. de vsu. cum allegas. ⁊ aut. ad hec in lec. Aut lo-
quimur ꝓsiderato dicto statuto tunc ad laudũ requi-
rit aliquod factum cũ datione ⁊ potest peti rõne facti
facit q̃ no. ff. si cer. pe. rogasti. §. si tibi ꝑ Ja. aut iubet
simpliciter dari tunc dubiũ est sed idem puto ꝓpter na-
turam cõꝓmissorũ. ff. eo. l. ij. §. j. ⁊ l. celsus. et statutũ
debet intelligi vbi nõ offendit tercia ꝑsona que nõ cõ-
traxit sed hic offenderet nõ solũ pars sed arbiter. Z.
Sed infra quod tempꝰ petet. H. ſ. §. j. ℟. quid si a
tempore tractauit infra q̃ tempus finiat. Z. hec re-
ductio dicit hoc indicis arbitrio relictum cum nõ sit a
iure diffinitũ. extra de offi. dele. de cauſ. extra de iudi.
at si clerici. ext de trãſla. c. ij. ff. de iure. deli. l. j. H. Ad
idem. ff. de euic. si rem quã. §. fi. de libe. ⁊ postbu. l. gallꝰ
§. videndũ de ven. inſpi. l. j. §. meminiſſe ꝺ re. auc. iudi.
poſ. in venditione. §. de tpe. Z. dicunt tamẽ quidã q̃
vsq̃ ad. xxx. an. C. de ꝑscrip. xxx. vel. xl. an. sicut in rem
cum eĩ hoc ius ꝑsonale sit tollitur solũ cursu. xxx. an.
C. de nego. gest. aduersus. ff. ad. l. falc. l. falci. beneficiuꝫ
C. de consti. pecu. l. ij. Alij distinguũt q̃ aut in arbitrio
positum est tempus quo aliquid debeat solui vel fieri
⁊ tũc. j. illud tempus debet hec reductio peti aut nõ est
ꝑfixum ⁊ tunc debet peti. j. spaciũ quatuor mensiũ q̃ꝺ
datur cõdemnatis ad soluendũ. ff. de arbi. si cum dies.
§. fi. ⁊ l. ſe. extra de offi. dele. quereñ. ⁊ hoc in agendo nã
semper excipi poteri. ff. de voli. excep. pure. §. fi. tutius
tamẽ est q̃. j. decendiũ petat put in appellatiõe ⁊ ĩ sup
plicatione seruat. H. Et hoc tenet Gui. de suꝫ. in sua
sum. ℟ si. sed quero hoc co. ti. Z. Sed nũquid peti
põt huiusmodi reductio q̃n ꝓmissum est tanq̃ ĩ ar
bitrium arbitratorẽ ⁊ amicabilem cõpositorem dic in-
spici qualiter sit ꝓcessum. C. de testa. nõ codicillũ. nam
si ꝓcessit vt arbiter locum nõ habet vt dicunt quidaꝫ
tu dic vt. ſ. §. arbiter. ℟. arbitrator. si autem a princi-
pio cognouit vt arbitrator sed ꝓnunciauit vt arbiter
tunc vt dicũt non reducit. ff. de arbi. diem. §. stari. sed
si ecõuerso tunc reducitur. ff. de ope. liber. libertus iu-
rauerit. ⁊ vide. ſ. ℟. quid si cõꝓmissum est. ⁊ ℟. ß po-
ne q̃ sicut. Quid si posui me in arbitrio alicuius vt
arbitret super beneficio ⁊ apposita est pena ipe autem
male arbitratꝰ est nõ vt bonus vir nũquid retineri pos
sint pignora ne eatur ad arbitriũ boni viri. Rñ. nõ. ff.
iudi. sol. l. iij. H. Vide. ſ. ℟ si. quid si cõꝓmissum est
tanq̃. Z. Sed quero diligẽter an in abbatẽ vel ꝓ-
rem vel ꝓpositum ĩ regularẽ possit cõꝓmitti. H. iste
℟. fuit. Uber. de bona. ĩ fi. sui operis. Z. ⁊ videt q̃ sic
nam ⁊ in famo sum cõꝓmittit. Item põt esse arbiter
quicũq̃ nõ ꝓhibet que dic vt. ſ. eo. §. potest esse. cuꝫ
ergo de his nõ sit ꝓhibitũ videt esse cõcessum extra de
transac. inter. ff. ex qui. cau. ma. nec nõ. §. quod ait ꝓtor
et. C. de testa. mili. in testõ. ff. de iudi. cum ꝓtor. rñ. j. ꝓte
terea abbas habet iurisdi. ⁊ cohertionẽ. xvij. q. ij. q̃ꝫ sit
extra de offi. ordi. quãto. extra de ſymo. sicut. ergo duo
priuati possunt in euꝫ cõsentire ⁊ in se suam iurisdi. ꝓ-
rogare sicut in epõ cõtingit. C. de epi. audi. si qui ex cõ
sensu. ar. ff. de iudi. l. j. extra de offi. de leg. p. et. g. multo
fortius in eum tanq̃ in arbitrũ cõsentire quia quicũq̃
repellitur ab arbitrando ⁊ a iudicãdo nõ est ꝓtra ma-
xime cum habeant abbatis vt plurimũ etiam merũ im-
periũ in multis locis. H. Habẽtes comitat⁹ et castra
vt patꝫ in abbate frassinor ⁊ q̃s in germania est maior
ꝓnceps abbate sancti Gall. vt dicit ꝓdict⁹. Uber. Z.
Item sacerdos põt esse arbiter vt ĩ ꝓce. l. nõ distingue-
mus. §. ꝓmissũ sed illud de alio sacerdotio. H. Ut
dixi de fo. cõpe. si diligenti super. j. glo. Z. Contra q̃
mortui sunt ⁊ vox eor funesta est. C. de epi. ⁊ cleri. deo
nobis. Rñ. j. in fi. ij. q. vij. placuit. xvj. q. j. c. j. ⁊ ꝓmiſ
sum morte expirat. ff. eo. arbiter kalendꝺ. ⁊ extra de offi.
dele. c. vno. ⁊ de testi. ꝓsentata nihil enim in terra habe-
re debent in aut. quomõ oportꝫ mo. viuere. §. nõ egre-
dietur coll. viij. quã rubricaꝫ quidã habẽt. ⁊ in auten-
apud q̃s opor. mo. causas coll. vj. nam corpus ⁊ animã
in ipõ egressu dedicauerũt in aut. hec ꝓstitutio interꝓ.
primã cõstitu. coll. vj. C. de sacrosanc. eccle. aut. ingref
si in aut. de monach. §. illud coll. iij. ergo facti sunt fui
iij. di. multos. ⁊ no. institu. de iure ꝑso. vnde nõ possũt
esse arbitri. ff. eo. pediꝰso. multi. H. Inter q̃s ē Uber.
predictus qui et etiam sequẽtem q̃nem mouet sed nõ
soluit. Z. Dicũt ⁊ bene q̃ possunt esse arbitri. Alij cõ
tra nisi sint tales abbates vel ꝓpositi vel priores q̃ pos-
sunt de causis cognoscere ex priuilegio vel cõsuetudi-
ne vt. ſ. est allegatum arbitratores tamẽ esse possunt.
ar. C. de ferijs. l. fi. Sed quid de simplici monacho vel
de fratre ꝓdicatore vel minore ⁊ videtur q̃ possunt eẽ
arbitri. nam etiã si prius erant serui efficiunt quasi in-
genui in aut. de monachis. §. nõ est facile in fi. coll. iij.
Et. C. de epiſ. ⁊ cleri. aut. si seruus dic q̃ non possunt
esse arbitri quia nõ debent esse disceptatores forensiũ
negociorum. xvj. q. j. de monachis. et. c. de ꝑsentium.
H. Hoc ibi tenet Jo. ⁊ Vinc. de sta. mona. c. mona-
sterium vt ibi scripsi super verbo excipere. Item Rof.
bene in sua. xvij. alꝭ. xxvij. q. cuius iste erat vnus arti-
culus de hoc per Ly. C. de epi. audi. si qui ex consensu
vbi etiam huc remittit. Z. C. de epi. ⁊ cleri. repetita et
quo ad hoc mortui sunt ⁊ serui vt predixi et nihil ẽ eis
cõmune cum publicis actib⁹: vt. C. eo. ti. placet. Et ad
hoc facit in aut. quomõ opor. mo. ſ. j. coll. viij. vbi di-
citur q̃ debẽt esse alieni a ꝓfortio laicor. ⁊. ff. eo. nõ di-
sting. §. sacerdotio. ⁊ hoc si habes ibi. §. secus si nõ ha-
bes ⁊ tũc ẽ sub. §. ꝓmisso. Dñs tñ Ꝺ dofr. H. Su
per predi. l. si qui ex cõsensu. C. de epi. audi. Z. distin-
guit ꝛc. inter arbitros q̃ habẽt iuris solennitatẽ serua-
re vt tales non possunt esse: vt in predi. iuribus ⁊ arbi-
tratores seu amicabiles cõpositores vt hi possunt esse
in aut. vt diffi. iudi. §. si ℟o contigerit col. vj. xiij. q. iij.
iniustũ. ff. ꝑ soc. si societatẽ. §. arbitror. lxxxvj. di. pue
nit ad fi. H. Ja. de are. in q̃ne. de q̃ dixi. ſ. §. j. ℟. ar-
bitratoꝛ alſt. ff. ꝺ admi. tu. ticiũ. §. j. vbi mulier põt eẽ
arbitratrix ĩ taratiõe alimẽtoꝛ et similiũ legatoꝛ sic §
⁊ monachus. Itẽ vt dicit amicabiliꝫ ꝓponere ẽ actꝰ pie
tatis cadit g̃ in monachũ. C. ꝺ feri. l. dies. ver⁹ aũt arbi-

ter litiū.ſ.cognitor ꝛ director eē nō ꝑt niſi ꝑut in fi.hꝰ ℵ.dicit ꝑm eū. ℨ. Ego dico ꝙ nō poſſunt fieri etiam arbitratores ſine ꝑiculo maior ſuor.xvj.q.j.manachi extra de poſtul.c.ij.nō em̄ poſſunt viuere ſine claustro ſicut piſcis ſine aqua: vt.xvj.q.j.placuit.ij. Bal.ad ff.de iudi.cuz ꝑtor in fi.niſi ꝓres ſunt ſui iuris ꝛ quaſi emācipati viuūt ꝑm ab.lapum de ſancto miniate. ℨ. Nec ob.ꝓe.c.inuſtū ſi ſubtiliter aduertat. ℋ. Vult em̄ ꝙ religioſi ſint lingua modeſti nō ſeminātes odia ſed extinguētes. ℨ. ꝛ ꝑſertim ī re litigioſa ꝛ tempora li ꝓtiarij tñ eſſe pñt ꝑm quoſdā. Poſſet aūt dici ꝙ monachus pōt eſſe arbiter ſi monaſterij id expoſcat vtilitas. ℋ. Sufficere poſſet aliq̄lis expedientia in q̄ vide qđ ſcripſi de re iudi.cum.i.et.a.in glo.ij.ℵ. ſubdit. ℨ. Abbate nihilomin⁹ imperante: vt i ꝓe.c.monach.ꝛ ea. q.pūtiū.extra de poſtul.c.ij. ℋ. Et hoc vltimū tenet Oſti.in ſum.de arbi.§.ij.in fi. An aūt poſſit dari coadiutor vide qđ ſcripſi de cle. ergo.c.fi.in.iiij.q. tercij mēbri. ℨ. ¶ In eꝓo aūt planū ē qr cū habeat causarū cognitionē pōt in euz cōpromitti vt.C.de epiſ.audi.l. ſi q̄ ex cōſenſu.ꝛ.l.ſe.ꝛ ꝓbat eo.ti.cū tpe.ꝛ.c.ex pte.ꝛ đ teſti.c. ꝑſentata. ¶ Sed pone ꝙ vn⁹ ex arbitris iā electis ingredit monaſteriuz nūquid cogeť ꝓnūciare.ar. ꝙ ſic.extra de foro cōpe.ꝓpoſuiſti.ff. de iudi.ſiquis poſtea.ꝛ in his que no.lj.di.ꝓterea dic cōtra.ar.C.de epi. ꝛ cleri. deo nobis ꝛ dicta aūt.ingreſſi.xix.q.vlt.nūc aūt vult ꝛ ꝓcepit ꝙ ꝓnūciet nūquid cogeť videť ꝙ nō niſi id monaſterij expoſcat vtilitas: vt.s.ℵ.§ quid de ar. cōtra.xj.q.iij.qđ ergo. ℋ. Apertius.xxxiij.q.ij.qđ cul pať in fi. ꝛ vtrobiq̄ de hoc ꝙ que ſatis videť ꝙ vbi q̄litas cauſe nō reſiſtat obedire deberet facit etiā qđ no. de bere.vt officiū.li.vj.in glo.ꝑ hanc. ℨ. ¶ Itē quid ſi captus ſit ab hoſtib⁹ vel in carcere incluſus ſub iudice lis eſt. ¶ Sed nūquid abbas pōt eſſe arbiter ī cauſa monaſterij ar.ꝙ nō.ff.eo.ti.ſi de re qr vſufructuari⁹ eſt ar.ff.de vſufru.l.iiij.extra đ pecul.cleri.c.fi.ar.ꝓtra: qr nō eſt dñs.ff.de in ius vocā.ſed ſi hac.§.q̄ manumittit ff.qđ cuiuſq̄ vniuerſ.§.ſi q̄d.extra de do.c.ij.xij.q.j.c. fi.maxime ſi monaſteriū habet ſindicū tūc em̄ ceſſat rō illius legis ſi de re.ꝛ tūc pōt ꝓmitti tam in abbatē q̄ etiā in aliquē de iꝑo collegio.arg.extra de teſti.inſuper qr ꝛ legatarius teſtis ē in teſtō.C. de teſtamēt. dictātib ꝛ inſti.de teſta.or. ℋ. §.legatari⁹.bñ facit de ꝑſcrip. cuz olim.vt ibi ſcripſi ſup.ℵ.lucanis. ꝛ vide qđ ſcripſi de excep.cū inter ſup.ℵ. ſubſcribi.tñ decre. illa cū olim non loquit de principali ꝓlato de q̄ querit hic auctor. Itē ſi teneat opini.ꝙ epūs pōt eſſe iudex in cā eccleſie ſue: de quo plenā remiſſ.dedi de iudi. cū veniſſent ſup j.glo.ꝛ ſic ꝓcluderet ꝙ poſſet eē arbiter verus ſumpta rōne ex.l.cū.l.ff.de arbi. nō tñ hoc cōcluderet ī abbate ꝓpter qđ verius videť ꝙ verus arbiter eſſe nō poſſet in cauſa monaſterij.poſſz tñ eſſe arbitrator iuxta no.in.l. penul.ff.e.ꝛ.s.eo.§.ij.ℵ.item pōt eſſe arbiter ibi. Itez null⁹ cū ſua remiſſi.ꝛ bene facit ad pte.qđ dicūt leges. ff.de le.j.ſenatus.§.penl.ꝛ.l.ſi ſic in ꝑn.eo.ti.ꝑ q̄s patz legatū ꝓmitti nō poſſe ī pura volūtate heredis: vt in.j. l.pōt tñ ſibi cōmitti vt bono viro vt ī ſecūda cui ꝓcor. lex fideicōmiſſa.§.q̄z q̄z.ff.de le.iij. ℨ. ¶ Hoc q̄z notā dū eſt ꝙ ex ſnīa arbitri nō oriť actio nec exceptio: vt.ff. e.l.ij.vbi de ℔ ꝛ de ℔ nō etiā ꝑm Inno.papā extra eo.ti. ℙ tuas. ℋ. vt ibi ſcripſi maxime ī glo.videť. ℨ. Nec ꝑ eā ꝙ ꝓns actio innouať: vt.j.ℵ.itē quero.niſi ī caſib⁹ vel q̄n.x.dieb⁹ tacuerūt vel q̄n non fuit adiecta pena ſ partiū ꝓſenſus inť̄uenit hec ꝓbanť.C.e.l.j.ꝛ.l.ne ī arbi tris in fi.ꝛ.l.ſe.in ꝑn. vbi de ℔. pōt aūt agi ex ſtipulatu ſi nō pareať ad penā certā vel incertā ſine intereſſe.ff. de arbi.diē.§.fi.et.l.ſe.ꝛ.l.ij.vbi de hoc qđ pleni⁹ ꝓſequere vt in ſum.do.m.e.ti.§.q̄liter. ꝛ.ff.de re iudi.l. ait ꝓtor in ꝑn. ¶ Quid ſi dictū fuerit vt actio et exceptio ex arbitrio oriať: dicunt quidā talia verba nihil operari qr actiōes non naſcunť ab initio ex volūtate ꝓtiū nec extīcte renaſcunť.ff.de neg.geſt.pomp.et.ff.đ pac. ſi vnus.§.ſed ꝛ ſi pactuz. ¶ Cōſueuit etiā queri an naſcať actio vel exceptio q̄n cōpromiſſum eſt cum pena ꝛ ſentētia taciturnitate.x.dier̄ ſ cōfirmata.ꝛ nōdent q̄dam vt in q̄one q̄ eſt infra in ℵ. quid ſi ſit cū pena Ac. aūt no.in ſum.eo.ti.§. penl. ꝙ ex ſnīa arbitri nō oritur actio indicati q̄n pena fuit in ꝓmiſſo apoſita. Sz ſi nudo pacto factū fuit ꝛ taciturnitate.x. dierū ē emologata ſnīa vel ꝑtes ſbſcripſerūt tūc ſic.idem no.ac.ff. eo.l.ij.ꝛ.ff.de re iudi.a diuo in ꝑn.ꝑm ac.no.ꝓtra.ff.de re iudi.ait ꝓtor in glo.quales ſunt vele.ℨℨ.primū tamē verius videť ꝛ vide.j.ℵ.quid g̃ ꝑm ꝓmiſſa. ¶ Ad huiꝰ autē articuli evidentiā nota breuiter ꝙ ꝓmiſſū tribus modis cōcipiť. Primo cū pene interpoſitione. Secūdo ſimpliciť quib⁹ caſib⁹ arbiter cogiť ꝓnunciare ꝛ agiť conditiōe incerti.i.ex ſtipulatu que cōpetit ad factum qđ incertū eſt ꝛ ageť vt ſentētie ſtetur vel inť eſſe ꝑſtetur: vt no.ff.ſiq̄s in ius voca.nō ierit.l.fi.vel dic qđ ageť ꝓditione incerti ꝛ ꝓditione generali q̄ cōpetit ex omni cā ꝛ obligatiōe ex qua certū petiť: vt.ff.ſi certum peta.l.certi.fit etiā tercio mō nudo pacto ſiue ſtipulatione: ꝛ tunc ſi partes ꝓſenſerint expreſſe vel tacite ſententie qr tacuerūt ꝑ.x.dies ageť actiōe infactū.ff.eo.l. ꝑ.ꝛ hoc caſu nō cogiť arbiter ꝓnūciare. qr poſſet eſſe ꝙ nō valeret ſentētia ſi partes nō cōſentirent. ¶ Item vbi nudo pacto ꝓmittit ne petat qđ ſibi aľ. ℋ. q̄z ex cauſa de qua ꝓmiſſum ē vt q̄n duo inuicē debitores cōpromittūt de dolo et paciſcunť ne petat arbitrio nō parēs qđ ſibi ab altero debeť. ℨ. Deberis qui arbitrio non paruerit valet ꝛ dať alteri exceptio ex tali pacto contra non parentē.ff.eo.litigatores.§.interdū ¶ Sed pone compromiſſum eſt in ticium de iniuria ꝛ paſſus iniuriā dicit ſic arbitro dñe ſi cōtingat eum cōdemnari volo ꝙ in id qđ mihi ꝑſtaret ex cōdemnatiōe cōdemnetis eū tali boſpitaľ.nūquid ꝑ tale pactū acq̄riť actio boſpitali abſenti dic ꝙ nō: vt.ff.e. arbiter inť certum. ℋ. Per eandez.l.idem dixit Bui.de ſuz.ſup l.litigatores.ff.eo.ſi hoc actū eſſet inter partes de pena nō ſeruāti laudū puta vt acq̄rať ep̄o regi vľ alteri. ℨ. Quia alteri nemo paciſci pōt.ff.de ℵbo.ob. ſtipulatio iſta.§.alteri.ꝛ inſtitu.de inutili ſtipul.§.ſiquis alij.ꝛ.§. alteri.ille tamen poteſt poſtea cedere actiōes boſpitali ꝛ ageť iure ceſſo. ¶ Itē quero an actio noueť ꝑ ſnīam arbitri: ꝛ videť ꝙ ſic qr ex ea dať actio infactū: vel cōditio ex.l.vel rei ven.vt.C.de arbi.ne in arbitris.§.ſed ꝛ ſi iꝑe ſ dic ℨ niſi in caſib⁹ vt.s.ℵ.ſi.hec quoq̄ de ſnīa tamē. ℋ. Sup.iudicis. ℨ. fuit dubitatū an ꝑ eā ꝑſonalis actio noueť. ſed de reali ꝓſtat apud omnes ꝙ nō nouať ſup quo vide.C.de vſu.rei iudi.l.fi. ℋ. ꝛ quod ibi no.in glo.ſic ergo. ℨ. ff.de pig.grege.§. etiam ꝑm Uber.de bo. ¶ Quid g̃ ꝑm ꝓmiſſa ſi dictū ſit in ꝓmiſſo vt ſoluta pena tñ ratū maneat ꝓmiſſuz: vt.ff. de trāſac. qui fidē. de quo etiā dixi.s.§. excipiť ℨ arbi. ℵ.itē ꝙ pena.ꝛ quidā in hoc caſu videnť dixiſſe ꝙ reo abſoluto deť pene petitō ꝛ exceptio.ſi iterz agat actor ad hoc facit.C.de tranſac.cum ꝓponas.ff.de ℵbo.ob. ita ſtipulatus in fi. vbi agitur ad penam qr actum fuit vt ea ſoluta firmū maneat pactuz alſ em̄ non daretur vtrūq̄ auxilium niſi dictū fuiſſet.ff.đ pac.reſcriptū.§. ſi pacto.qr pactuz aliq̄d debet operari.ff.de le.j.ſi q̄n. ff.de vſur.ſi ſtipulatus.ff.de.admi.tu.l.j.lxxvj.di.huiꝰ dñi hō bonus. Ja. Jo.dicūt ꝙ licet hoc actū ſit añ daťur tamen pene petitio. ℋ. Et inſuper intereſſe ſedm Mar.de pba. qui plene hanc materiā ꝓſecutus ē in.l. cuz antea.octo rōnes ad vtrāq̄ partem inducēs quas Ly.omiſit cauſa breuitatis vt ibi dicit. ꝛ ego idē ex eadem cauſa facīā ꝛ hic in fi.remittā. ℨ. non exceptio qr

non cogitur stare arbitrio nam generaliter ex compro-
misso nō oriť actio vel exceptio.ff.eo.l.ij.C. eo.l.penl.ꝯ
in alijs generaliť ꝓhibeť ꝓterea ꝑm eos qualiť ꝑ pa-
ctū iporꝛ oriet exceptio vl actio ex sentētia alteriꝰ cer-
te nullo modo. Item dicit lex.C.eo.l. penl.ꝙ cōsensus
partiū post sententiā interueniēs eam ꝓfirmat vt ex ea
actio vel exceptio oriať.ergo si ante sentētiā interpo-
natur nō oriet.nec ob. qđ dicit ꝙ pactū debet aliquid
operari.nam sepe plura ponūtur tollende dubitatiōis
causa.ff.man.qui mutuaꝫ.ff.pro soci.sed si adꝯciať.ff.
de aur.ꝛ arg.lega.pediculis in.§.labeo.C.đ fideiuſ.nō
recte extra đ ꝓcu.c.fi. H. Vide de maio.ꝛ obe.solite
in glo.ꝙ qñꝙ. ꝛ qđ sup ea dixi. Z. Hoc autē ꝑm eos
operanť hec ꝟba ꝓdicta qꝛ ex hoc habet electionē an
velit petere penam vel sentētie stari ꝙ alꝫ non haberet
nisi fuisset apposita ꝛ in hoc concor. Ja. Itez dixit idē
Ja.ꝙ si dictū fuerit vt pena soluta vel nō cōpromissū
in sua manet firmitate.ꝛ postea arbitriū emologatum
est tacite vel exꝑsse is aūt ꝓtra quē ꝓlatū est arbitrium
vult penā soluere ꝛ sententie nō parere non poterit agi
contra eū actiōe infactū ex sentētia arbitri. sed agi po-
terit ad interesse per.l.ff.de arbi.diē ꝓferre.§.fi.ꝛ facit
qđ no.in auť.de iudi.§.qꝛ ꝟo.colł.vj. Sed acc.dixit ꝛ
bene licet dixerit dubitādo ꝙ forte. H. Sic etiam lo-
quiť Azo ī sum.eo.ti.ꝟ.item ꝛ si. Z. Tūc dabiť actio
ꝛ exceptio ꝓ ꝓdictā.l. qui fidē. H. Ubi de hoc. Z.
Nam duo sunt hic cōpromissa.vnū cum pena ꝛ alterꝫ
ꝓpter verba illa rato manēte ꝛc.sine pena vnđ isto so-
luente penā ꝛ ita sublata pena stipulatiōe ꝛ sublato pri-
mo cōpromisso qđ erat cum pena durat adhuc aliud
cōpromissum ꝓpter verba illa rato manēte ꝛc. Sꝫ nu-
dum est vñ tūc locū habet.l.C.de arbi.cū ante.vt emo-
logato arbitrio exꝑsse vel.x.dierū taciturnitate detur
actio infactū: qꝛ lex illa locū habet qñ ꝓpromissum nō
fuit stipulatiōe vallatū nec vlla fuit pena ꝓmissa.vide
ś.ꝟ.cōsueuit.ꝛ.j.ꝟ.quid si in cōpromisso. H. Et qđ
scripsi.ś.c.dilecti sup fi.vlti.glo. ꝛ ꝑ Ly.in.l.cū antea.
C.e.in quarta qōne. Z. Quid si plura capitula cō
tinenť in cōpromisso vel contractu ꝛ pena sit ꝓmissa ꝛ
aliquis facit vel venit contra vnū capitulū nūquid pe-
na insolidū cōmittiť ꝛ exigiť: Rñ.non.sed ꝓ parte: vt
ś.§.excipiť.ꝟ.item pena in ꝓpromisso. nam quot sunt
capitula tot sunt diuisiones illius penalis stipulationis.
sicut ꝛ alꝫ quot sunt res tot sunt stipulationes vt.ff.de
ꝟbo.ob.qđ dicit. sicut ergo si veniret qs ꝓtra omnia
cōmitteret in totū.sic ꝛ in veniendo contra partē ꝓ
parte dūtaxat cōmittet vt idē iuris sit in toto quo ad
totū qđ in parte quo ad partē.ff.de vsuc.ꝓ derelic. an
pars.ff.de rei vendi.que de tota.ff.đ admini.tu.si duo
xxxj.di.tenere.ꝛ.c.si laicus.xxxij.q.vij.licite.ideoꝙ lex
cōsuluit vt si velit ꝓ vno capitulo penā insolidū ꝓmit-
ti apponat sic in stipulatiōe ꝓmittis hoc ꝛ hoc sub tali
pena ꝛ si qđ ꝑdictoꝝ nō erit vel nō fiet dabis penam
insti.de ꝟbo.ob.§.fi. Uñ ꝛ tabelliones nostri tꝑis scri
bunt sic ꝓmittis omnia ꝑdicta et singula seruare: et si
cōtra ꝑdicta vl aliqđ ꝑdictoꝝ veneris dabis tm̄ nomi
ne pene vt patet.s̄.§.primo in forma. Ut autē circa materiā hanc qñ pena insolidū vel pro parte cōmit
tatur instruaris.no.licꝫ extra ꝓpositū pñtis operis ꝑn-
cipale ꝙ siquis ꝓmittit sub pena aliqđ dare vel facere
ꝛ illud ꝓ parte dat vel facit aut apponiť loco interesse
ꝛ tūc iuxta extimationē facti vel nō facti. dati vel non
dati ꝓmittiť ꝛ exigiť aut apponiť loco pene: ꝛ tūc inso
lidū cōmittiť ꝛ exigiť interſit vel nō: quia in penali sti-
pulatiōe nō inspicim9 qđ interſit agentis ꝑ q̄ sit q̄litas
in stipulatione deducta insti. de inuti.sti.§.alteri.ff.de
ꝟbo.ob.stipulatio ista habere licere.§.alteri sic distin-
guūt quidā.sed mirabilis videť hec distinctio. Ꝓ ꝛō
quia dubium est an loco pene vel interesse pena ꝓmit
tať.difficilis em̄ esset hec ꝓbatio ꝓterea nō semꝑ pena
insolidum cōmittiť: nec insolidū exigiť vt iam dicā dic
ergo refert vtrū dare vel facere sit in obligatiōe si da-
re. H. Hanc partez plene vide ꝑ pileū in sua q̄stione
xxix. Z. tūc si ꝓ ꝑte fiat cōtra pena insolidū cōmittiť
et exigiť etiā si de marcha restat vnus denarius ad sol-
uendum tm̄.ff.de ꝟbo.ob.stipulationū. Alie iudi.§.si
sortem.ꝛ.l.in executiōe.ff.plť.et ar.C.de distrac.pig.q̄ꝫ
diu.ꝛ hec vera sunt qñ aliqđ dandū est ab vno ceterū
si a pluribꝫ tūc ꝓ parte cōmittiť ꝛ exigiť: vt.ff.de cō-
di.ꝛ demon.qui duobꝫ.ꝛ.l.qui heredi.ꝛ.l.plaucius.ꝛ.l.
cui fundus.nisi tamē illi plures loco vnius habeant.vt
in ꝓ.l.cui fundus.ꝛ.ff. de ꝟbo.ob.l.ij.si autē factū sit
in obligatiōe.aut illud est diuiduū aut indiuiduū.si di
uiduū tunc ꝓ parte cōmittiť ꝛ exigiť: vt.ff.e.stipulationū qdaꝫ
in dando.ꝛ.li.eadem.§.cato.fallit tm̄ hoc in quodā fa-
cto in quo pena cōmittiť insolidū sed ꝓ parte tm̄ exi-
gitur vt.ff.siquis cautť.si seruus.§.si pluriū. H. Et ibi
satis de hoc. Z. Sꝫ illud casuale est ꝓpter iudicia vbi
pena insoliduꝫ cōmittiť sed ꝓ parte exigiť qꝛ hito re-
spectu ad seruos factū illud est diuiduuꝫ: ꝑ ꝑm hoc idem ē qñ
dare est in obligatiōe vt habito respectu ad stipulati-
oneꝫ q̄ est ius cōtineat indiuiduū habito ꝟo respectu
ad dare est diuiduū vnde dic ꝙ ideo in.l.si seruus.pe-
na ꝓ parte cōmittiť qꝛ pendet ex facto alieno sicut et
alꝫ partiť ꝓpter factū alienū. C.de fideiuſ.l. sancimus.
ij.q.iij.paulū licꝫ ī facto ꝓpio secus sit: vt.ff. siqs cau.
ꝛ si post tres extra de elec.per inquisitionez vel ibi hoc
operať spontanea obligatio vl oblatio debitoris sicut
ꝛ alť.ff.de dolo ꝛ elegāter.§.si dolo.ff.de iure fiſ.editio.
extra de elec.cū dilecti filij.ar.in fi.ꝛ.xxiij.diſ.q̄ꝫ. sed
qñ dare est in obligatiōe puta.x.hec.x.diuidi possunt.
sic ꝛ qñ factum diuiduū est in obligatiōe. ergo ꝓ par-
te debet pena cōmitti ꝛ ꝓ parte exigi. ideoꝙ male vi-
detť supra distinctū sed dic ꝙ imo bñ naꝫ quoti. debes
dare.x. si soluas minus q̄ꝫ.x. pena vel stipulatio cōmit-
titur insolidū. Insolidū em̄ danda sunt.x. sicut ꝛ qñ fa-
ctū diuiduū est in obligatiōe ꝛ ꝓ prima distinctōne
facit.ff.fami.her.heredes.§.in illa. Sed nūquid ob-
ligatio mutať ꝓpter heredes iura in hoc variare vide-
tur nam dicit lex.ff.de ꝟbo.ob.stipulationū quedā.§.
j.ꝙ ex ꝓsonis heredū ꝓditio obligatiōis nō imutať ar.
in prędi.§.cato.ꝟsi.si ideo cautum.dicit contra: Rñ.
tūc mutať qꝛ illud qđ erat in non faciendo diuiduum
erat ꝛ hoc casu loquit̄ pre.§.cato.ceterū si indiuiduuꝫ
vt qꝛ homo in genere ꝓmissus est ꝓ parte ꝓstari non
pōt: vel si erat indiuiduū vt viam ꝓstari vel non impe
diri volentem agere nō mutať conditio obligationis
ꝓpter personas heredum.ideoꝙ dicit pre.l. nō mutať
ꝓditio obligatiōis ꝛ nō dicit in obligatiōe quasi dicat
Cōditio obligatōnis non imutatur. cōditio dico si sit
indiuisibilis. Sed contra.ff. eo. stipulationū.§.fi. vbi
factū est diuiduū ꝛ tamē vno soluēte pena insolidū cō-
mittiť: Rñ.ibi etiam nō mutať cōditio in ꝓsonis here
dum.licet enim ibi quod debebať esset diuiduū natura
non tamē prestatiōe.nā nec debitor audiť volens par
ticularē facere solutionē.ff.de vsu.tuto.§.lutius.ꝛ hoc
ꝑm Azo.ꝛ Roffre. Ja. ꝟo distinguit an qđ ab vno sit
faciendū vel dandū puta ꝓmisi tibi vel legaui si aliqđ
faceres vel dares an a pluribꝫ. si ab vno nō potest ali-
quid agere nisi totū qđ imūctum est faciat excipere tm̄
potest vt nō teneať nisi ꝓ parte: vt in pre.§.si plurium
ꝛ.ff.de cōdi.ꝛ demō.qui duobus. ꝛ.l. qui heredi. si aūt
a pluribus subdistingue sit pecunia an species vel fa-
ctum. si pecunia dari debet quisqꝫ ad partē tenet et ꝓ
parte soluta agit vt in pre.l.cui si ꝟo species ꝓ ꝑte q̄-
dem tantū tenetur sed nō liberatur: nec agit pro parte

solutaꝫ vt ff. de ⁊bo. ob. l. ij. §. quedã partis. et l. in exe-
cutione. §. pro parte. si autez aliquid faciendũ sit a plu
ribus necesse est: vel ab vno vel ab omnib⁹ adimpleri:
vt. ff. de testa. ma. si ita fuerit seru⁹. Inno. papa sequit
opi. Ja. B. vt no. extra de penis suã. H. Ibi etiam de
de hoc ꝙ Ber. in. j. glo. Z. Lan. dixit ꝙ siue factũ sit
diuiduũ siue indiuiduũ semp pena insolidũ cõmittitur
sed de equitate condemnatio fit in parte: vt pre. l. ī exe
cutiõe in ꝑn. ꝛ. §. fi. ff. de posi. si duo heredes. ¶ Quid
si dictũ fuit in cõpromisso ꝙ pena pluries cõmittat si
pluries contra fiat. nũquid pena semel soluta solutum
ẽ cõpromissum. an ⁊bo durat dicũt quidã ꝙ si ante sen
tentiã arbitri fiat cõtra eius ꝓceptũ puta qꝛ citat⁹ non
venit cõmittit statim pena ꝛ nihilomin⁹ poterit pnũ-
ciare: ꝛ si iterũ nõ pareat iterũ cõmittet. Si ⁊bo pnun
ciauit altera pars nõ paret cõmittit tm̃ semel. Alij di-
cũt etiã post sentẽtiã quoti. cõtra fiet totiens agi posse
ad penam. ar. in his que nõt. ff. de arbi. siqs rem. Tercij
dicunt verba ꝓmissa nihil operari vt alꝫ euenit in ple-
risq; casib⁹. ¶ Sed quid si stipulat⁹ est arbiter siue sen-
tentie stari nulla pena ꝓmissa: videt ꝙ teneat cõpro-
missum qꝛ vbi stipulatio interuenerit sine pena agitur
ex stipulatu ad interesse. ff. eo. diem. §. fi. ꝛ videt sic sti-
pulatus gratia litigantis. ff. siquis cau. l. fi. arg. ad hoc
ff. de mag. con. l. j. §. exigere. ff. rem pup. sal. fo. l. ij. iij. et
iij. ar. cõtra quia nõ interest arbitri vnde nõ tenet cõ-
promissum nec stipulatio, ar. ff. de ⁊bo. ob. si ita stipu.
§. j. ꝛ sic fuit pnũciatum boñ. Et hoc verũ est nisi arbi
triũ esset a partib⁹ emologatũ taciturnitate. x. dier. C.
e. l. penl. nec ob. pre. l. siquis caut. que loquit in ꝓcu. q̃
ratione officij acquirit dño vtilẽ ac. alie leges loquũt
in iudicib⁹ ordinarijs ꝛ iunge hic qđ est. j. ⁊. sed qꝛ po-
nit vel ⁊. sed circa hoc quero. ¶ Sed nũquid incidit ī
penã qui ad citationez arbitri nõ venit non videt. ff. e.
nõ ex omnib⁹ dñs Uber. dixit ꝙ pena nõ cõmittit nisi
qñ diffinitiue sentẽtie nõ pareat. H. Uel nisi termin⁹
cõpromissi finiret ea die ꝺm Symo. Uincẽ. qui sic di
cit intelligendũ. l. ij. C. e. ti. vbi hec no. glo. ibi dat aliuz
casum quãdo id actũ fuerat in cõpromisso et facit qđ
hic sequit dicebat ergo ibi do. m. ꝙ regula est ꝙ nõ ve
niens ad citationẽ nõ ꝑ hoc incidit in penã cõpromissi
instantie ⁊o sunt due quas premisi dabat ꝛ terciã quã
nõ capio de. l. si cum dies. §. si arbiter. ff. eo. ti. de his sa-
tis ꝑ Ly. in pre. l. ij. C. eo. ti. Z. vt. ff. eo. nõ ex omib⁹. et
l. diem ꝓferre. §. siqs litigatoꝛũ notabiliter ergo. s. §.
pri. in forma posui. vt sub pena ꝓmittat ad citationẽ
venire. ¶ Sed si verũ est qualiter arbiter citabit par-
tes qꝛ nunq; obtẽpabũt citationi vbi sciant penam nõ
cõmitti ꝛ sic cõpromissum fiet eluso⁹iũ. H. Si ptãtez
haberet puniẽdi ꝓtumaciã cessaret hoc vt no. Accur.
ꝺm Mar. in. l. non ex omnib⁹ a. Z. Sed rñdet Uber.
ꝙ semp debet citare ad sentẽtiã diffinitiuã audiendã
nec erit hoc incõueniẽs licet nõdũ sit lis ꝓposita qꝛ nõ
facit hoc dolose imo facit ad excludendũ dolũ nõ enim
videt dolũ facere q̃ eum excludit. ff. de le. ij. cũ pater. §.
ticio de hoc. s̃. §. differt. ¶ Sed an mittet in pos. cã rei
ser. ꝓpter contumaciã. Rñ. nõ. qꝛ hoc est meri imperij
ff. de iurisd. om. iudi. iubere. ff. ad munici. ea que. ff. de ar-
bi. nõ distin. §. iul. ꝛ. §. de liberali. ꝛ arbit nõ hz iurisdi.
sed notionẽ. ff. de re iudi. ait pretor in prin. H. Alber.
gal. eo. ti. §. ß pone ꝙ duo. ij. dicit Uber. de bo. tenuis-
se ꝙ pnũciare põt missionẽ faciẽdã licz nõ possit mittẽ
quãdã illusionẽ ꝓmissi dicẽte reo p⁹ receptũ libel-
lũ se nolle litigare siue dicat se nõ possidẽ siue possidẽ
ponit hosti. ꝺm ipm Uber. ī sũ. eo. ti. §. pe. circa mediũ
⁊. sed pone ꝓmissum. Z. Hoc quoq; ptermitten
dũ nõ est ꝙ si ex altera tm̃ parte stipulatio pene pmit-
titur vel cõmittit nõ cogit arbiter sentẽtiaz dicere. vt
ff. eo. pompo. ait ꝛ. l. se. ꝛ. l. litigatores. §. idẽ iul. ¶ Sz
circa hoc quero pone ꝙ in stipulatiõe pene est inequa-
litas: vt puta cõpromisimus ego ꝛ tu. Ego stipulatus
sum a te. xv. nomine pene si arbitri sentẽtie nõ paruerẽ
ego ⁊o promisi tibi. x. nomine pene si ei nõ parerẽ: que
ro an tenet cõpromissum ꝛ videtur ꝙ non vt in pre. §.
idem iul. Rñ. maioꝛ. pena rediget ad minoꝛem ꝛ sic ad
equalitatẽ. C. de pac. do. l. fi. ne fiat ꝑiudiciũ rei maioꝛi
ff. de in inte. resti. l. scio. ¶ Sed qđ si ego promisi ſ̃ pe-
na ꝛ tu cuz pena ꝛ fideiussoꝛib⁹: nũquid valet videt ꝙ
nõ ꝓt inequalitatẽ. ff. e. si cũ dies. §. fi. Distiguevtrũ m
sit meli⁹ credẽdũ vel adeo bñ absq; fideiussoꝛib⁹ sic tibi
cũ fideiussoꝛib⁹ ꝛ tũc valet insti. d̃ satisda. tu. §. fi. ¶ Sz
qđ si iurasti ego nõ rñdeo vt ī pria qõne. s̃. ¶ Quid si
cum adulto ꝓmisi in ticium ꝛ ipe inrauit ꝛ ego nõ.
Rñdeo valet ꝓmissum. nã iramentũ ducit ħ po-
tius ad equalitatẽ q̃ ad inequalitatẽ. Nam prius erat
inequalis cũ ipe essz minoꝛ: vt. xxj. q. v. paruuli. ꝛ. c. se.
sed nũc sacramentũ cũ repsentat maioꝛẽ. C. si aduerſ.
ven. l. j. et aut. sacramẽta. ¶ Hoc autẽ certũ est ꝺm le-
ges ꝙ in cõpromisso nõ debet iuramentũ interuenire:
vt. C. de arbitris. aut. decernim⁹. tñ ꝺm canones exquo
interpositũ est seruari debet. extra. e. c. ij. ꝛ. c. cũ tẽpore.
¶ Sed pone ꝙ cõpromissum ꝑ fidei interpositionem
est vallatum nũquid pars nolens arbitriũ obseruare ẽ
periura ꝛ ꝑ ꝓsequẽs infamis: vt. C. de transac. siqs ma
ioꝛ. et. vj. q. j. quicũq; ꝛ in ꝑdicto. c. paruuli. et videt ꝙ
nõ cum nõ iurauerit nec coꝛpaliter euãgelia vel sacro-
sancta tetigerit. Item qꝛ ꝓhibituz est in tali casu iura-
ri vt iam dixi. dic contra nã fidei ꝑstatio ꝛ iuramentũ
equipollent: vt extra de fideiusſoꝛ. c. ij. in fi. et extra qđ
metus causa ad aures ꝛ inter simplicẽ fidẽ ꝛ iuramen-
tũ non est differentia quo ad eum. xxij. questione q̃nta
iuramẽti. licet maioꝛ penitentia imponat veniẽti ꝓtra
iuramentũ q̃ venienti ꝓtra fidem: vt no. extra de iure-
iurã. c. penl. iustus eñ ex fide viuit: vt. xxiij. q. j. vbi sa
na. ꝛ extra de sacra vnctio. c. vnico. §. quia ⁊o. nã et iu-
ramentũ quod fit per salutez principis ei quod fit sup
euangelia ꝓparatur: vt in pre. l. siquis maioꝛ in fi. Itẽ
aut. predi. ꝓhibet arbitrum nõ partes iurare ꝺm quos
dam. iuramentum autem qđ fit per deum ita infamat
sicut illud quod fit per euãgelia: vt. xxij. q. ij. si aliqua.
¶ Quid si iurauit quis se contra arbitriũ vl cõuentio-
nem aliquã non venturũ ꝛ postmodum actiones suas
alicui puta clerico cedit vt aduersariũ per illum vexet
dic ꝙ est periurus. ar. ff. de dam. infec. fluminũ. §. adij
citur. C. si manci. ita fuerit alie. l. j. ipse eñ vexat cũ ille
nomine suo agat: vt extra de sentẽ. excõ. mulieres in fi.
cum suis concoꝛ. ¶ Quid si post huiusmodi iuramen
tum fecit citari. H. Coram ecclesiastico iudice super
eo de quo iurauerat: vt. s̃. Z. aduersarium suum qui
nil timens quia ille iurauerat nõ venit ꝛ ideo excõmu-
nicat nũquid si excõicatus penam exigat repellitur et
nũquid citans sit infamis ꝛ videt ꝙ non possit petere
cum nõ sit in pari causa turpitudinis. ff. de regu. iur. in
pari. §. illi. ff. ne quis eum qui in ius vocatus. vi. exi. l. ij.
Sed hoc non fuit per delictum. vnde dic ꝙ potest pe
tere postq; fuerat absolut⁹. Itẽ ille infamis fit. ¶ Poꝛ
ro si res vel quãtitas de quibus est lis apud arbitrum
deposite sunt eo pacto vt det ei qui vicerit vel ꝙ det
alias de quibus nõ est questio si arbitrio nõ pareat co-
gẽdus est arbiter pronũciare. ff. eo. litigatoꝛes. §. quid
ergo. H. Et eo casu vt pignoꝛa det parenti ageꝫ con
tra eum prescriptis verbis vt no. Accur. C. eo. ti. cum
antea. §. j. ꝛ ibi de hoc ꝑ Ly. Z. Sed si simplicit data
sunt pignoꝛa. H. scz nõ expresso ꝙ dentur parenti: vt
s̃. ꝛ no. Ac. ea. l. §. quod ait. ꝙ tacite id videt actũ ꝙ pa
renti dent ꝛ sic habendum est ꝓ expresso. ff. si cer. pe.
l. cũ quid. Z. ibi non poterit retinere imo ei qui vice-
rit vel seruanti arbitriuz tenet restituere. C. de trãsac.
siqs maioꝛ. ¶ Postremo ad sententias ꝛ pnũciatiões
arbitroꝝ nos breuit trãsferam⁹ super eis aliqua noua

querentes.⁊ in primis sciendū est ꝙ si in plures cōpromissum est nō vnus solus sed vel omnes vel nulli cogēdi sunt.ff.eo.itez si vnus.§.itē si plures. ¶Pone ergo ꝙ vnus legit sententiā aliis pntibus nūquid valet sententia in iudice planū est ꝙ nō valet excep.quibusdaz qui possunt legere p alios: vt.C. de senten. ex peri.reci.l.ij. et.j. de sententia.§.sequit.ℵ.sed et si. Unde idem videt in arbitris.ff.e.l.j.nisi hoc inter partes cōuenisset.ff. de iu.om.iudi.si cōuenerit.ff.cōi di.iudiciū.⁊.l.iudicem.⁊ l.se.⁊ ideo in cōpromissi forma notabiliter posuim⁹ ꝙ vnus possit pro alio pnūciare ⁊ sententiā legere.ff.eo. nō distinguem⁹.§. cum in plures.qz in cōpromisso oia procedūt.ſm cōuentionez litigatoz.ff.eo.litigatores. §.d officijs.⁊ sic obtinuit ⁊ hac rōne dns Azo.⁊ quidā alter doctor arbitri electi simul snīaz legerūt. H. Eqti sunt iudices ⁊ arbitri hodie in hoc qz vn⁹ solus alijs psentibus ⁊ mādantibus pnūciare pōt sententiā de scripto tamē per verba pluralis numeri de re iudi.cum ab vno li.vj. Z. Dixit etiā Laur. valere sententiā si tēpore quo ferenda est litigātes psentiant ꝙ vnus pro se et p alijs possit pnunciare. H. Ut dixi sufficit pntia et mādatū collegatum etiā sine psensu partiū. Z. ¶Itē non valet si duo tercio absente pnunciant. quia abns poterat eos in suā sententiā cōcordare: vt in pre.l. itez si vnus in fine.alꝫ incipit si i tres. H. Vide ꝙ dixi p⁹ prin.huius.§.ℵ.⁊ nō. Z. ¶Sed qd si omnes psentes sunt ⁊ maior pars cōcordat.altera dissentit videt standum maiori parti: vt dixi.s.eo.§.ℵsi. quid si vnus ex. ⁊.j.ℵ.sed qd si actū.secus videtur in iudicio in aut. vt non expec.sa.iuſ.col.viij. sed contra.ff. de re iudi. duo ex trib⁹. H. Et huic cōtrario statur.⁊ de hoc extra de re iudi.c.viti.⁊ aut.nō obstat lz.n. dicat ꝙ omnes iudices debent pnunciare nō tamē dicit ꝙ debeant necesse cōcordare. Z. ¶Quid si ex quatuor arbitris duo cōdemnant alij duo absoluent forte. H. Miror de hoc forte ⁊ de disiunctiua que sequit. Z. ¶Valet sententia absolutiōis.ar.ff. de re iudi.inter pares.ff. de inoffi.testa.si pars iudicātiū vel dic ꝙ neutra valebit: vt i pdi. l.duo extra de re iudi.c.fi.j.de sentē.§.iuxta.ℵ.j. ¶Sz pone lata ē snīa altero arbitroz absente ⁊ sic nō tenet. ff.eo. Itē si vnus in fi.alꝫ incipit si in tres. extra, d offi. dele. vno qz nō fuit dictū vt vn⁹ alio absente vel moriente pnūciaret.ff.e.nō distinguem⁹.§. cū in plures. et l.sicuti.extra de test.raynaldus in prin. demū ille reuersus cōfirmat sententiā.nūquid valet sententia ⁊ ꝓfirmat ar. ꝙ sic de ser.rus.pre.p fundū.⁊.C. si rector pncia.l.j. in fi.ff.de ritu nup.si quos in senatoria.ex de elec.qd sicut extra de his que fi.a pre.sine con.cap.c. cū nos vbi de boc. H. Et.xj.q.ij.c.j.⁊ vide qd scripsi de offi dele. prudentiā sup.ij.glo. Z. De boc.ff.de offi.preto.barbarius.ff. de iudi. licet vbi de hoc quidā dicūt cōtra.ff. de regu.iur.qd ab initio.xvj.q.iij.§.pōt.ij.extra d elec. auditis.C. de sen.ex peric.reci.l.j.⁊.ij.⁊ pmissa iura non obstant qz ibi tales psone erant que de nouo poterant seruitutē cōstituere vel matrimoniū cōtrahere vel electionem que nō erat vlla approbare. ¶Quid igit si se fraude absentat ne pntes valeant pronūciare qz forte cū essent in tractatu pnūciandi dixit expectetis me aliquātulū.nā statim venā ⁊ dies ꝓpromissi finiebat nec venit.ar.ꝙ pntes non possunt pnūciare.⁊ si fecerint ꝙ nō tenet sententia: vt in predicta.l.item si vnus. alꝫ incipit si in tres in fi.⁊.ff.eo.l.diem.§.si plures.ff. de re iudi. duo ex trib⁹.C.qñ puo.nō est necess. cū magistratus q est.ij.q.vj.§.diffinitiua.⁊ boc dixerūt quidam. Azo.⁊ alij ꝑ.nam ratio predi.l.itē si vn⁹ in fi. cessat hic certuz est em ꝙ ipē nō poterat alios trabere ad suā sententiā qz ipē.volebat ꝓdemnare alij absoluere. ⁊ ideo recessit qz tenet sententia rōne latitantis.ar.C. que sit long.cōs. l.j.cū em sit cōtumax pro psente debet haberi.C. vbi d crimi.agi. oportet aut.qua in puincia. extra de eo qui mit.in poss.eum qui.alꝫ iste solus posset arbitriū delu-dere qd esse nō debet.ff.eo.nō distinq.§. de officio.nec malicys hominū est indulgendū.ff. de rei vendi.in fundo.extra de rescrip.plerūqz.C. d indicta vidu.l.ij.in fi. extra vt ecclesiastica benefic.c.vno in fi. ad hoc etiā facit extra de offi.dele.prudentiā.§. adicimus. Sed illd loquit qñ illa clausula ꝙ si nō omnes erat inserta ad ℔ etiam facit quod nō.eo.ti.cum causamqz. ⁊.ff. de iudi. si vni. Item cū fuerit in tractatu et sic certus sit de die nō debuit citari.ar.ff. de act.emp.⁊ vē.l.j.ff. d ℵbo.ob. cōtinuus.§.cū ita. Item quia eoipō ꝙ recessit cōtradicere videt.ar.ff.sol.ma.si cum dotem. extra de pſump. nullus.extra de elec.cū nobis olim.ne dolus eius ei prosit.ff. de fur.l.itaqz fullo.extra de rescrip. sedes. H. me iterū remitto vt remisi in principio hui⁹.§.ℵ.⁊ not.ad decre.secūdā.eo.ti.li.vj. Et vide qd ibi scripsi super.j. glo.post Inno.⁊ Hosti. Z. ¶Sed quid si tercio absente reliqui duo de eius licētia pnūciant.ar.ꝙ valet sententia qz qui p alium facit ꝛc.ff. de admini.tuto. ita aūt §.gessisse.xvj.q.vj.cōsuetudo in fi.extra de sen.excō.d muliere.ar.ꝓtra in pre.l.si in tres.C. de sentē.ex peri.reci.l.j.ij.⁊.iij.in aut. vt defunc.seu fu.defunc.§. illd coll. v.quedā em sunt que per alios fieri nō possunt.C. de his qui de.e.impe.l.ij.ar.ad hoc.ff.eo. sicuti. ⁊ ℔ tenet. Uber. de bo.hoc autē certū est ꝙ si partib⁹ ⁊ arbitris placet ꝙ vnus p se ⁊ pro alijs pronūciet hoc bene valet ⁊ tenet vt in cōcor.que sunt.s.eo.§.ℵ.sed pone igitur ꝙ vnus ibi nisi hoc inter partes ꝛc.ꝙ si dictū est ꝙ omnes vel maior pars sentētiet singulor sententia penam nō facit. H. Ita loquit textus legis. Z. vt in pdicta.l.nō distinguem⁹.§. cum in plures. ¶Sed quid actū si est in cōpromisso ꝙ cōcorditer pnūcient. dico ꝙ nō valebit sententia duoꝝ sine tercio. H. Idem nō eo.ti.c.ij.li.vj.in glo.penul.et benefacit de testa.c.ij. in fi.li.vj. Z. Nam verba debēt aliquid operari: vt.ff. de lega.j.si qñ.ff.ad munici.l.j.in fi.ff. de vsu. si stipulatus ⁊.lxxvj.di.hui⁹.ar.contra.ff. de pac.iur.gen.in fi.nam i talib⁹ valet quod maior ps facit.⁊ dixi.s.eo.ℵ.quid si vnus ex.⁊ ℵ.sed qd si omnes. H. Hec vera vbi ꝓtrariū nō fuisset actū expresse vel tacite vt in hoc casu. Z. ¶Itē ex eo qd dicit in pdicta.l.si in tres ꝙ absentis psentia potuit duos trahere queritꝫ. pone ꝙ duo pntes erāt doctores.ll.vel alꝫ multū periti: tercius ℵo absens erat laicus imperitus nūquid habebit locū ratio dicte legis nō videt si em ille pns foret non traheret illos i suam sententiā ⁊ ar.ad boc.ff.eo.pedius in fi.dic ꝙ posset quia qñqz videt subtilius imperitus qz peritus.C. de offi.rec.pro.potiores.xcv.di.esto in fi.extra d psue. c.iij. H. delectabit ad ꝓpositū videre quod ibi dixi super.j.glo. Z. Quia nō omnes p omnia ꝛc.C. d re.iudenu.l.j.⁊ i euāgelio dne deus qui absc̄ondisti hec a sapiētib⁹ ⁊ revelasti ea paruul. H. Math.xj. Luc.x. Z. ¶Item nō valet cōpromissum qd sic fit vt certa ferat sentētia.ff.eo.qualem. Quid g si dicatur vt possit cōdemnare vsqz ad.x. ⁊ ampli⁹ ⁊ dicūt quidā ꝙ nō valet videt em mādare vt certā sententiā ferat. H. Nō video hic certitudinē de vno vsqz ad.xij.est ergo incertitudo de certo de qua no.instit. de lega.§.si generaliter.⁊ Bui.de suz.in pdicta.l.qualē dixit cōpromissum valere alit.e.ti.nō distinguem⁹.§. d officio. Z. Nam hec adiectio pluralis ad modicā quātitatē refert.s. ad xj.vel.xij.ff. de ℵbo. sig. hec adiectio pluralis. secus si dixerit ꝙ possit cōdemnare vsqz ad.x.⁊ non vltra.ext de dilat.littere. Hoc etiam notādum est ꝙ si de pluribus cōpromissum est nō videtur pronūciare nisi super omnibus pronūciet immo super alijs cogendus est pnūciare.ff.e. dicere alꝫ incipit qualem. ¶Quid ergo si de quibusdam pronūciat ⁊ eadem die de omnib⁹ alijs nūquid videtur tulisse sententiā? dic ꝙ si dictum sit vt sil pronūciet videtur pronūciasse ⁊ valet cuz eadē die

licet diuersis horis ꝓnũciatum sit.ar.ff.de re iudi.paulus.ff.de pig.fundus.§.pe.C.de fruc.ꝛ li.ex.l.fermiato H.ꝛ de appel.cũ appellatiõibus li.vj. Z. Secus si dictum sit ꝙ vnã tm̃ sentẽtiã ferat.ar.ff.ꝺ testa.heredes §.fi.ff. de ℞bo.obli.cõtinuus.§. cũ ita qꝛ vnitas diuisionẽ nõ capit.xxiij.q.j.loquit.ar.C. de iudi.nulli.ext̃ de sequestra possessi.c.j. ¶ Sꝛ pone actum est ꝙ possit ꝓnũciare quotiẽs voluerit et ꝓmissa est hincinde pena si ꝓnũciatiõi nõ stetur demũ arbiter ꝓnũciat reum debere actori dare.x.petita reus ℞o nõ dat quare videt incidisse in penã:postmodũ arbiter vetat sentẽtiãdo reũ dare illa.x. actor ℞o nihilomin⁹ petit penã q̃si cõmissa sit post primã sentẽtiã reus ad sui defensionez inducit iussum arbitri subsecutũ queritꝝ quid iuris: videt ꝙ pena nõ sit ꝓmissa.ar.ff.de ꝓto.stipul.l. valerianus.ff.de re iudi. qꝺ iussit.extra de appel.cum cessante. Sed dic ℨ nec obstãt illa ℞ba cõpromissi quot.voluerit ℨc.qꝛ illud intelligendũ est si sup alijs capꝯis ab illis sup quib⁹ ꝓnũciatũ est ꝓnũciaret. sup eis emꝫ de quib⁹ ꝓnũciauit ꝓnũciare non poterit iterato.ff.de arbi.qꝺ tamẽ circa mediũ et.l.labeo.extra de offi.dele.in litter̃ ꝛ.j.sequit̃. ¶ Licet autẽ possit diuersas sentẽtias eadẽ die ꝓferre vt diri nõ tamẽ potest sentẽtiã. H. Diffinitiua ꝛ hoc etiã si in cõpromisso id sibi fuisset ꝓcessum vt dixit. Bui.in dicta.l.qualez.§.fi.qꝛ id esset inuitare victũ ad illud corrũpendũ cõtra.l.cõuenisse.ff. de pac. ꝺo. Z. latam mutare nec errorem corrigere: vt in p̃di. l.dicere.ꝛ.l.setẽ.ꝛ.j.de sen.§.qualit̃.℞si. hoc quoꝯ no tandũ.nisi incõtinenti hoc faciat.ar.ff. de here.instit. sita.extra de testi.co.ꝓterea cum suis cõcor.ꝛ nisi sit inssius seu interlocutoria:vt in ea.l.ꝛ.ff.de re iudi.qꝺ iussit.extra de accusa. qualiter.j. ¶ Sed infra qꝺ temp⁹ põt tunc corrigere vel mutare.Rñ. �means legistas semp quia ꝫm eos ab interlocutoria nõ appellat̃ nec transit in rem iudicatã.extra de appel.sup eo.ꝙ.ꝛ.ij.q.vj. non ita ꝛ.l.ante sentẽtiã. Idem est forte ꝫm canones quod dic vt.j.de except.§.viso.℞.sed nũquid iudex. ¶ Quid g̃ si cum ꝓposuisset absoluere cõdemnauit.Rñ. functus est officio suo ꝛ ideo nõ poterit mutare:vt in pre.l. qꝺ iussit.ff. de re iudi.l.iudex. extra de offi.lega.in litteris. ar.contra quia ꝓ hoc qꝺ dixit noluit partes discedere a iudicio:vt in.l.qualẽ in principio. Item nõ videt̃ dixisse quod mente nõ agitabat.ff.de sup.le.l.labeo.ff.de reb⁹ dubijs in ambiguo ꝛ hoc quidã tenent. nam ī hac qõne nõ dixit qꝺ voluit sed ī.l.dicere.ꝛ.l.se. H. Que incipit quia arbiter et ibi de hoc. Z. Dixit qꝺ voluit putans benedicere licet errauerit quia errare est vnuz ꝓ alio putare.xxij.q.ij.in quibus.ꝛ.ff. de iudi.si ꝓ errorem in fi. H. Vide quod plene dixi de purg.vulga.c. ij.super.j.glo. Z. Sed nũquid verbũ obscurũ in sententia positũ poterit interp̃tari. H. Bui.in.l.qualẽ.§. fi.formabat hoc dubiũ qñ in ꝓmisso fuerat exp̃ssũ ꝙ id posset ꝛ dicebat ꝙ cum certi sint iudices qui suas sententias interp̃tari possunt.ff.de appel.ab executore in pũn.ꝛ quod per.l.fieri potest fieri possit etiaz ex pacto cõtrahẽtium.ff. de pact.non est impossibile ergo id poterit. Z. Ut si cõdemnauit in.xx.lib. interpretet̃ ꝺ qua moneta:ꝛ quidẽ videt̃ ꝙ sic qꝛ eius est interp̃tari cuius est condere.ff.de preto.sti.p̃torie.ff.de regu.iur. neratius.xj.q.ij.§.ex his omnib⁹ extra ꝺ sen.excõ.inter alia.ff.de testa.heredes palam.§.j.ar.cõtra. quia cum boc sit cõcessum maiorib⁹ indicibus:vt.ff.de appell.ab executore rñ.j.p cõsequẽs videt̃ minoribus negatũ ex quo nõ est in cõpromisso dictũ.ff. eo.l. non distinq.§. de officio.extra de priuil.sane.xxvj.q.ij. non exemplo. extra de ꝑsump.nõne.qui enim interpretat̃ videt̃ corrigere.ff. de ori.iu.l.ij.§. ex actis.ff. ad tertull.l.ij.dic ꝙ non potest nec obstat predic.l.heredes quia illud habet locum in vlti. volũtate que ambulatoria est. extra de celebra.miss.cũ marte.xiij.q.ij.c.vlti.in aut̃. de testa. impfec.coll̃.viij.alia iura etiam nõ obstant alij contra quia nõ fert de nouo sententiã sed eaz que est declarat ar.predic.l.heredes.§.j.ff.si ser. ven.l.sicuti.§. sed si q̃ratur. C. Ut aũt super his plen⁹ instruaris nõ. H. ℞ quasi ad litterã no. Accur.in pre.l.quia arbiter. Z. qꝛ arbiter vel iudex in accessorijs põt eadem die addere vel mutare addendo.ff.de re iudi.paulus.ꝛ quo ad dictamen quãdocũqꝫ reformare.c.ti.acta.non tamẽ quo ad mentẽ qꝛ functus est officio suo vt predixi in.℞.qꝺ ergo si cũ nisi per in inte.resti.vt in minore:vt.ff.de minor.l.ꝑfecti vel nisi sententia sit lata per falsa instrumẽta vel ꝙ testes corruptos.ff.ꝺ in inte.resti.diuus. extra de ꝓbati.licet. ꝙ autem predixi arbitrũ nõ posse corrigere vel mutare verã est si sentẽtia tenuit ipsõ iure alis secus.C.de accusa.l.iij.C.quomõ et qñ iudex sit vt ꝓponis.ff.eo.quid tamen. vel dic ꝙ delegatus ꝛ arbiter hoc nõ possunt ordinari⁹ sic vt in priori.cõcor. nec obstat predic.l.quid tamẽ quia ibi non perfecerat arbiter omne id ad quod fuerat assumptus sed in.l.ibi p̃ceden ti sic que dicit eum nõ posse corrigere vel mutare ꝛ iunge quod est.j.de sentẽ.§.qualit̃.℞.hoc quoꝯ notãdũ. ¶ Sed ꝫm ꝓmissa si arbitri sentẽtia est ipso iure nulla vt quia cõtra ius est lata:vt.ij.q.vj.§. diffinitiua vel litigatore absente:vt extra de cõstitu.ecclesia.ꝛ de causa pos.c.j.vel die feriato.ext̃ de feri.c.fi.et huiusmodi nũquid quasi nõ dixerit poterit iterũ cognoscere ꝛ ꝓnunciare.videt̃ ꝙ sic ꝫm ea que dicta sunt.ꝛ ar.C. de sen.ꝛ interlo.om.iudi.l.j.ꝛ.C.de accu.l.iij. dic cõtra sicut in delegato.ff.de re iudi.iudex.extra de offi.dele.in litter̃ C.quomõ ꝛ qñ iudex si vt ꝓponis. vel dic ꝙ si ꝓnũciauit de omnib⁹ de quib⁹ ꝓnũciare debuit tũc nõ poterit iterũ cognoscere ꝛ ꝓnonũciare: vt in p̃dicta.l. quid tm̃ quia functus est officio suo : vt.s̃. secus si ꝓnunciauit de quibusdam seu de vna nõ de omnib⁹.et hec põt esse vna differentia inter arbitrũ et iudicez quod dic vt in pre.l.qꝺ tamen vel dic vt.j.℞.quid si arbiter. ¶ Quid igit̃ si de vna re tm̃ assumptus de parte eius ꝓnonũciet. Dic ꝙ sententia nulla est ar. in predi.l.qualem in fine rñ.j.ꝛ iterum cogetur ꝓnonũciare nec obstat.l.C. si aduersus rem iudi.l.j.si bñ aduertat̃. H. Hec intelligas per ea que dixi de re iudi.cum inter in vlti.glo.℞.de secũda qõne.ꝛ ꝑ Azo.in sum.hui⁹ti.℞.porro.si vni. Z. Item etiã extra de electi. cum inter. Rꝛ.vbi de hoc ꝫm papã. H. Ibi scripsi in glo.ꝓnũciat. Z. ꝛ.j.de snia.§. qualiter.℞si.qꝺ si peto ¶ Sed ℔ ecõuerso qꝺ si nõ appareat qꝺ vel de qua re sit actum. Respondeo.si causeiter se sunt ꝓnexe ꝛ coherẽtes tacite videt̃ actũ ꝙ de oĩbus ꝓnũciet.ar.in pre.l.quid tamẽ.ibi nihil sibi de coĩbus.ꝛc̃.ar.ff.de mino.etiam.ff.de legat.iij.si corus.ff.de ℞bo.oblig.scire.ff.de cõdi.ꝛ demõ.hec scriptura.extra de rescrip.c.fi.℞.seu.q̃q̃.ꝛ.c.dispendia.℞.decernim⁹ li.vj.ꝫm Uber. ¶ Potest ergo ꝓnunciare de rebus ꝛ ꝓtouersijs q̃ ab initio inter ꝓmittẽtes fuissent non de bis q̃ postea supuenerũt.ff. eo.l.de bis reb⁹. ꝛ extra de rescrip.c.fi. ¶ Quid g̃ si cõpromissum est de cõtrouersijs ꝑteritis ꝛ futuris ar.ꝙ nõ valet instar iudicij.ff. de iudi.non quẽadmodum. nam sicut iudiciũ de futuris eẽ nõ ꝑt vt ibi.ꝛ.ff.de vsur.l.j.§.j.ꝛ extra de re iudi. abbate sane.li.vj.sic videt̃ ꝙ nec arbitrũ qꝺ est simile ei.ff.eodẽ.l.j.C.de iudi.rem nõ nouã dic ℨ. H. ℞oc placet Alber.gal.cui⁹ ℞ba habent̃ ad lr̃am.s̃.eo.§. in ꝓn.℞.sed queritꝝ. Idẽ Bui.de suz.in.l.de bis all̃.nõ distinguem⁹.eo.ti.§.ꝺ officio.ff.de ꝓcur.l.iij. huic cõcordat extra eo.ti.de ꝓcura.c.penulti.in ꝓin. Z. ar.extra de ꝓuil̃. qꝛ circa. nõ tamẽ vt ꝓnunciet de futuris ꝫ vt remaneat arbiter in eis ꝛ postea cognoscat ꝛ arbitret̃. arg.ff.si ser.vendi.barũ.et.l.egi. alis nihil operarent̃ ꝑdicta ℞ba. H. Incõsiderate dixit hoc quod ꝑ ꝓte videas si dixisset lex de bis tm̃ rebus ℨc. dicere potuisset finem superabũdare sed nec sic probaret intẽtum. Z.

De arbitro ⁊ arbitratore.

Que sunt in predic.l. de his quod esse non debet.ff.de vsur.si stipulatus.ff. de laga.j. si qñ.ff. ad munici.l.j.in fi.C.li.x.ō thezauris.l.vnica.lxxvj.di.hui⁹. ¶De loco autem sciendū est ꝙ si nō apparet de quo actum sit intelligitur de eo vbi cōpromissum factum est.ff.eo. si cū dies.§.si arbiter.ℵ.qd ergo. ¶Quid igit̄ si ꝓpromissum factū est in villa ⁊ sentētia in ciuitate lata: Rñ.dicunt quidā ꝙ nō tenet si nō fuit actū de eo loco qui nō est idem locus: vt in pdi.l. H. Facit de rescrip.rodolfus de sentē.excō.si ciuitas li.vj. Z. ¶Sed nūquid ex post facto possunt locū ptes declarare dic ꝙ sic.ar.ex̄ de rescrip.c.fi. ¶Item queri⁹ an stricte accipiat̄ locus in predic.l.vt si factū est cōpromissum in porticu vel in ecclesia ⁊ huiusmodi in eisdem locis sit ꝓnūcianduz et quidē videt̄ qz littera ipa simpliciter loquit̄.ar.ij.q.v. cōsuluisti.extra de trāsla.inter cor. verūtamē nō est ita stricte intelligēda nam sufficit in eadem ciuitate ꝓnūciari licet nō fiat in eo loco ciuitatis in quo cōpromissū est.ar.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.ibi autem.ff.ad sill̄.l.j.§.est aūt imo locus qñq; accipit̄ ꝓ tota ꝓuincia.C. de pscrip. long.remp.l.fi.ꝓpe ꝑn.nec verba iuris sunt calūnianda sed sane intelligēda.ff.ad exi.l.penl̄.ff. de pcu.l. psens. extra de ℵbo.sig.ꝓterea.C.de le.⁊ pst.l.ij. ⁊ hec vera sunt dūmodo sit locus ille honestus.secus si in popina vel lupanari.qz tūc impune arbit̄ nō paret̄.ff.e. si cum dies.§.si arbiter.ℵ. sed si ī aliquē. ¶Sed qd si sponte inierint partes:sed alicui pcepto ibi facto nō paruerūt videt̄ eodem mō ꝙ non punient̄ ꝑm arg.ff.de iurisdi. om.iudi.fi. H. Salua pace nō loquit̄ Accur. ī casu isto.s.cum in loco cōpromissi citant̄ ad lupanar sed qñ citantur extra locum cōpromissi vt de roma vbi fuerat cōpromissum in prouinciā de quo loquit̄.§.si arbiter.j. rñ.⁊ ibi est illa glo.⁊ sic facit hec lex finaliter quam allegata que dicit ꝙ extra territoriū ꝛc. de pst.c.ij.in fi.li. vj.puto igit̄ hoc casu laudū valere cui glo. vel lex allegat nō obstat.facit quod sequit̄. Z. Ar.ꝓtra qz lupanaria nō infamāt castitatē.xxxij.q.v.c.j.cum suis ꝓcor. H. Vide qd ibi no.in.xl vij.di.quātūlibet. Z. ¶Sz quid si vterqz pōt honeste venire puta quia quilibet ē leno videt̄ ꝙ valet quia vnus nō habet quid alteri opponat.ar.C.de bere.qm.⁊ de epi.audi. si quēqz in fi.q. q.vij.§.in hoc capitulo.extra de excep.cum ecclesiastice ⁊ paria delicta ꝛc.ex̄ de adul.c.penūl.⁊ fi. H. Lex. in.l.si cum dies.⁊ ℵ. sed si in aliquē simpliciter pceptū vel locum inhonestū improbāt dicēdo in illis arbitro nō debere pareri. Z. ¶Sciendū quoqz est ꝙ si id qd̄ arbiter intra diem certum iusserit dari non detur licet post ipam diem offerat̄ nihilominus pena cōmittitur nisi is cui offertur acceperit quia tunc penā petere nō pōt.ff.eo.celsus ait in ꝑn. ¶Sed pone ꝙ dum recepit pecuniā dixerit recipio pecuniā saluo iure meo an hec verba operantur vt possit postea petere penam. Rñ. sic ar.ff.qui.mo.pi.vel hypo.sol.debitor.§.j.nō tamen petet vtrūqz.s.penā ⁊ illud quod dari iussum est.ff. de voli excep.apud.§.labeo.sed si plus est ī pena qz in eo qd̄ dari iussit illud plus petet nisi stipulatus fuerit penam rato manente cōtractu.ff.de transac.qui fidem.⁊ s.in forma cōpromissi. ¶Si ℵo iussit arbiter me certa die tibi dare pecuniā et tu noluisti recipere nō cōmittitur pena: vt in predic.l.celsus in fi.as incipit si arbit̄ me. ¶Pone igitur ꝙ iussit me dare pecuniā creditori quā creditor nō vult recipere demū eam expendo quo audito creditor vult eam habere nūquid teneor statiz dare non videt̄. arg.pre.l. celsus.⁊.ff.de iudi. si iuder. Immo debeo habere tantū tpus quātum ante habueram qz hec secūda dilatio videtur subrogata in locuz ꝑme.ar.ff.de acqui.here.ex facto.vel dic ꝙ determinabit̄ tpus arbitrio boni viri.ff.de solu.quod debet̄.Sz pone arbiter ꝓdemnat ticiū vt restituat.C.sempronio de quo cōpromissum erat ticius restituit postea idē ticius ei illa.C.abstulit queri⁹ an īcidat in penam.ar. ꝙ sic.ff.eo.int̄ castellanuz. H. facit qd̄ ibi no. Z. Alias eñ nō videt̄ restituere nisi duret restitutū.ff. de ℵbo. sig.restituere.ff.de in rem verso si pro parte.§. versum ff.de vsu.videam⁹.ij.§.fauiana de pe.di.j.diuortium. Item qd̄ facit exceptio rei iudicate in iudicio illud idē latin⁹.⁊.ff.qd̄ cuiusqz vniuersita.itē eoz.§.ß si decurio nes.ar.ꝓtra insti.qui.mo.tol.ob.rñ.j.C.de act.emp.et vēn.l.fi.⁊.C. si māci.ita fue.alie.l. penul.ff.de ℵbo.ob. stipulatio distingue.nā aut dedit siue restituit eo animo vt postea auferat ⁊ tūc incidit ac si nō dedisset.ff.ō mo vt postea auferat ⁊ tūc incidit ac si nō dedisset.ff.ō sol̄.qui sic sol.de pe.di.j.ecce nūc tpus in fi.de pe.di.ij. c.j.⁊.c.penitentiā agite.⁊.c.se.extra ō ℵbo.sig. nouim⁹ ī fi.aliter nō incidit si eo animo vt nō auferat.ff.de verbo.obli.inter stipulantē.§.sacram. sed agendū est iure ordinario de violētia insti.qui.mo.omnis to.ob.in ꝑn. ⁊.ff.de sol̄.qui res.§.aream. vel dic ꝙ si petyt rem sibi tantū restitui si post auferat nō incidit si ℵo petyt vel ꝓcepit restitui ⁊ restitutā penes euz dimitti tūc incidit qz duo videt̄ sibi arbiter ꝓcipere vñ cuius faciat vnū secz qz restituit:facit ꝓtra aliud.s.qz nō dimittit.ar.ff.e. celsus.§.j. H. Si qd̄ no. de elect. cōmissa.li.vj.in glo. quid si. Bal. vbi si tractus futuri tēporis ex natura iudicij spectat ad eum cōmittituz pena als nō.ff. de solutionib⁹.l.in numeratiōib⁹. Z. ¶Sed cum.s.in forma ꝓpromissi fiat mētio de expensis quero an arbiter possit super eis ꝓnūciare idē etiā quero de vsuris ⁊ fructib⁹ ⁊ videt̄ ꝙ nō nisi fuerit dictū.ff.eo.nō distinguemus.§. de offi.⁊ in fi.l.⁊.l.qui tamē.§.fi. Azo dicit ꝓtra ff.eo.quid tamē.§.fi.ar.ff.de iurisdi.om.iu.l.ij.ff. de pcu. ad rem mobilē.⁊.l.ad legatū quia ⁊ de fructib⁹ potest. Ad idem.ff.iudi.sol. iam tamē.§.in hac. vel distingue an sumptus vl fructus vel vsure peti possint iure actionis vt tunc sup his cognoscere vel ꝓnūciare nō possit cum de hoc actū nō fuerit.an ℵo veniāt iudicis officio vt in bone fidei iudicijs ⁊ tūc possunt nā vna actio dicitur ⁊ nō due: vt.C.deposi.l.iiij.quod ꝓsequere vt in sum.do.me.eo.ti.§.qualiter ad effectū.ℵ. sed nūqd pōt. ¶Quid ergo si nō fuerūt petite nūquid pōt prōnūciare dic ꝙ si debent̄ officio iudicis tūc pōt sed si iaz ꝓnūciauerit nō possunt peti si ℵo ꝑ stipulationē tunc sic ar.C.deposit.l.iiij.ff. de eo quod certo loco centum capue. ¶Sed an de pena vel interesse cōpromissi cognoscet.ar.ꝙ sic.ff.ad.l.aquil̄.inde neratius.§. penul. qz licet non possit iudicare nisi de his de quib⁹ in eum extitit cōpromissum: vt extra eo.cū dilectus. H. vide qd̄ de hac in pcedenti ibi dixi sup glo.ij. post pun. Z. Potest tamē de his cohercēti⁹ nā ⁊ pōt diem solutiōi prebere.ff.eo.si cum dies.§.fi.papa tamē contra tenet H. In pdicta decre.cum dilectus. Z. ar.pre.l.qd tñ §.fi. ¶Sed nūquid arbiter pōt a partib⁹ petere sportulas.ar. ꝙ sic in aut̄.de iudi.§. ne autē coll̄.vj.ff.e.l.j. C.de iudi.rem nō nouam.ar.ꝓtra qz ꝓmittit̄ vt expēsse vitent̄ ⁊ gratis ipse debz hoc officiū expedire.ff. de nego.gest.l.j.⁊.l.qui seruū ꝓpe fi.ff.de admi.tuto.l. qui negociatiōi in fi.ff.mā.qui ꝓcurat.§.fi.⁊.l.ex mandato.⁊.l.j.ß certe casus est ꝙ pōt.C.li.xij.de ꝓpo.sacr. scri.in sacris versus ꝑn.et.C.de puinl̄.sena.l.quot.versus ꝑn.licet in vtraqz lege ꝓsueuerint exponi arbitriū. id est delegatū. H. De hac ⁊ alijs expositiōib⁹ nōt.ff. eo.l.penl̄.et scripti de offi. dele.ab arbitris in.j.glo.li. vj. Z. ¶Illud aūt certū est ꝙ sniā arbitri de cōmuni ꝓsensu sine pena electi est executiōi mādanda: vt.C.de arbitris cū antea.§.sancim⁹. ¶Quid si sit cū pena electus nūquid eius sententia ē executioni mādanda. videt̄ ꝙ sic: vt.ff.de re iudi.ait pretor in ꝑn.⁊.l.a diuo.⁊ ff.de arbit̄.non distinguem⁹.§.iul̄.in fi. Item diligentia nō debet sibi esse nociua: vt.C. de allu.et pallu.l.fi. Uber.tamen dicit. H. Ubi.s.in prin. Z. ꝙ sententia

arbitri cū pena electi nō est executioni mandanda sicut
snie alioꝝ iudicū: vt. ff. de arbitris. pompo. ait. ⁊. l. diem
pferre. §. fi. sufficit em̄ tunc penā ꝓmitti sicut fit als q̄n
do aliquis vendidit rem quā nō vult tradere. nam suffi
cit si reddit duplū arrax: vt. C. de fide instru. ꝓtractus
in fi. ⁊ sic mandat cuz effectu. ¶ Quid si in cōpromisso
penali sit dictū q̄ pena soluta ratū maneat arbitriū: vt
§. ꝑf. quid g̃ ꝑm ꝑmissa nunq̄d ꝑ arbitriū erit ad modū
snie executōni mandandū ⁊ vī q̄ sic. nam lex dicit arbi
troꝝ snias executōni mādandas. ff. de re iudi. l. a diuo.
Item ꝑ videt expssum in arbitris iudeis. C. de iudeis. l.
iudei. ⁊ etiā in alijs. ff. de transac. q̄ fidē. ⁊. C. de ꝓtrahē.
emp. l. fi. verba em̄ illa ratū maneat arbitriū debent ali
quid operari. ff. de leg. j. si q̄n. lxxvj. dis. hmōi. als nō esset
finis litiū ꝓtra mentē iuris. C. de fruc. ⁊ li. expen. term. a
to. ff. de arbi. nō distin. §. quesitū. extra de dolo ⁊ ꝓtu fi
nem. ar. ꝓtra. C. de arbi. l. j. ff. e. ex ꝓmisso. ꝓuatoꝝ
em̄ ꝓsensus nō facit iudicem. C. de iurisd. om. iudic. l. pri
uatoꝝ. Item lex ꝓhibet acti. iudicati dari vñ litigātes
pacto non pñt hoc facere. ff. de postul. q̃s ꝓhibet extra
de testa. requisisti. Itē si sine pena ꝓmissum fuissz de
tenēdo. ratū arbitriū tm̄ interesse peteret: vt. ff. de arbi.
diem. §. fi. ⁊. l. se. ꝑ pene adiectō cū subscriptōne de rato
nil plus fortitudinis adicit cōpromisso q̃ cum q̃s alteri
stipulat ⁊ penā q; sola pena tenet ⁊ prima pactio tanq̄
invalida nō suscipit vllas vires: vt. ff. de ver. ob. stipula
tio. §. alteri. Item verbū illud ratū manet arbitrium ni
hil aliud sonat q̃ vt pena soluta arbitriū maneat in pri
mo suo vigore ꝑ primus vigor fuit tm̄modo ad interes
se. ar. ff. de leg. j. legata. Item certa sunt genera arbitro
rum q̃ lex noluit executōni mandari vñ ꝓtra. l. nō est ali
qua forma tradenda. ar. ff. de acti. ⁊ obli. l. obligationuz
fere. rñ. j. extra de transla. inter. circa mediū. ij. q. v. ꝓsu
luisti. dicendū est g̃ q̄ tale arbitriū nō est executōni mā
danduz sed solum pena ⁊ insup interesse petat nec ob
stat p̄dicta ratificatio q̃ nō fuit post latū arbitriū subse
cuta: vt. C. de arbi. l. penul. Sz queritur quare ponitur
vt. s̄. §. ꝓi. in forma sibinuicē ⁊ eidem arbitro ꝛc. nam
partes debent penā sibi adinuicē stipulari ⁊ nō arbiter
vt in p̄dicta l. pompo. ait. ⁊ eo. ti. in. l. se. Quid g̃ erit si
arbiter penam stipulet et altera ps nō obtempat arbi
trio nō em̄ ps obtemperans petere poterit illam: q; nō
fuit stipulata. Sed dic q̄ arbiter dz cedere acti. quam
dz parti obtempanti. ff. de ꝓcu. §. si rem inspiciendam.
§. si q̃s sponsionis ⁊ sic applicabit pena parti obtempā
ti. C. de transa. si q̃s maior pla. tñ dixit. H. Ut no. ac
cursi. ff. e. litigatores. §. q̄d ait no. etiam de ꝑ in. l. penul.
§. j. C. eo. ti. ⁊ ibi etiā p Ly. ℣. vlti. querit glo. tractando
de pignoribꝰ datis arbitro ꝓ obseruatōne arbitrij ⁊ ibi
ponit etiā dictū Guil. de suz. Z. Non tenere ꝓmiss
sum si arbiter vel aliꝰ fuerit penā stipulatus q̄d dic vt i
suz. Az. eo. ti. ℣. q̄d si arb. vide. s̄. ℣. ꝑ q̄d si stipu. ¶ In
forma ꝓmissi notabiliter ponit q̄ possit pnunciare
die feriata nam als nō posset. H. De arbitro iuris. j. d
recuꝑ. §. fi. penul. char. ℣. item nunquid. Z. Et in hoc
ē abritriū simile iudicio. ff. e. si de meis. §. fi. ⁊. l. si feriatis
et. l. diez. §. si quis litigatoꝝ. ⁊ licet actū sit ñ tamē pote
rit diebus in bonorem dei feriatis pnūciare etiā si expſ
se sit dictū. C. d fer. omnes dies ppe fi. ⁊ ex eo. c. fi. xv. q.
iiij. c. j. ⁊. ij. quia illa clausula non extenditur ad id quod
de iure fieri nō potest. ff. ad munic. l. lutius. §. idem Rñ.
et ꝓbatur hoc. ff. de postul. quos ꝓhibet. ff. de pac. ius
publicū. extra. de foro cōpet. si diligenti. j. di. ius publi
cum. In rusticis aūt et repentinis poterit ꝑm Jac. bal.
H. Vide. j. de fe. §. vl. ī pn. Z. ¶ Sz nūq̄d amicabilis
cōpositoꝝ poterit diebus feriatis pnunciare: Rñ. sic q;
nō dicit tūc verū cō. pmissum sed quoddā pactum seu
transactio que tūc fieri possunt. arg. C. de feriis. l. fi. ℣. si.
transactio. ⁊ omni tempore potest quis paci intēdere re
formande vt ibi. ⁊ extra eo. c. j. ibi in fi. ꝓ pace ꝛc. et. c. fi.
xxij. q. j. omne quod vnde dixit Uber. q̄ si dixit arbiter
q̄ arbitrium obtinet vicem amicabilis compositionis
seu transactōis valebit. C. de fer. l. fi. secus si dixit q̄ ha
bet vim sententie ꝓpter vicium ꝓnunciationis. ff. de
excusa. tu. l. qui testamento. ¶ Sed nunq̄d tenetur se
dere ⁊ audire diebus feriatis quib audire potest ex pa
cto partium ex quo partes renunciauerūt: Rñ. non si
cut nec iudex quia hoc pactum nō ligat arbitrū vel iu
dicez potest tamen si velit quia non quicquid iudicꝫ po
testati ꝛc. ff. de iudic. non quicquid. q. q. ij. §. notanduz
ꝓpe ꝓinc. C. quomodo ⁊ quando iudex. l. j. ff. de pa.
ius publicum. extra de foro compe. si diligenti vel in ar
bitro referri. H. Scōm Uber. de bo. char. ij. in ꝓin.
⁊ Jo. de deo cauil. li. ij. char. vlti. in ꝓin. Z. An dictuz
sit q̄ possit sedere vt tūc sit in eius voluntate sedere vel
non an dictum sit q̄ possit ⁊ debeat. H. Facit q̄d not.
in cle. de iudi. dispendiosam ad fi. super verbo valeat.
Z. sedere vt tunc sit obligatus ad sedendum quia si
cut partes obligantur arbitro sic ipse eis. arg. xxij. q. vl.
de forma in fi. In primo casu cogitur procedere secun
do non. H. Sup. nisi dies compromissi extitura essz p
l. si de meis. §. vlti. ff. de arbit. sic etiam dixit Berth. de
pretis in questione que incipit societas iudicum in fine
Z. Ad hoc facit. ff. de verbo. sig. si verbum oportere.
ff. de arbi. non distinguemus. §. d officio. ¶ In summa
quoq̄ illud non est omittenduz nam si aliqui. H. Lai
ci sed idem in clericis etiam proprijs de quo supra. §. ij.
versic. sed nunquid. vel extraneis qui licet non possint
inrisditōnez propriā declinare nisi certa ꝓcurrant eun
do ad alium iudicem bene tamen sine episcopi sui con
sensu arbitros eligunt in causis proprijs. vt no. de foro
ꝓpe. si diligenti in fi. j. gl. Z. sponte de ꝓmuni consen
su ꝓsentiant coram epo litigare ipse more arbitri cog̃
scet si vero coacti. H. Vide quod dixi. s̄. §. excipitur
prope fi. Z. sint sententia non valebit vel etiam si sit
altera parte absente lata hec habentur. C. de epis. audi.
l. si qui ex consensu. nisi dictū fuisset q̄ altera parte ab
sente posset sententiare: vt in pre. l. diem proferre. §. li
tigatores. ¶ Quid si inuiti detinerent dico q̄ non va
let q̄d actum est vt ibi. Et. ff. qui testa. facere poss. testa
mento. ff. de auct. prestan. l. j. §. fi. extra de spō. cum locū
⁊ de procura. accedens. ¶ Quid si arbiter pronuncia
uit altera parte absente ⁊ sic non valet vt dixi nec vult
amplius ꝓnunciare vel pars diuersa non vult q̄d pro
nunciet p. l. ff. de re iudi. Judex nunquid debet iterū p
nunciare ⁊ videtur q̄ sic quia hoc faceret ordinari?: vt
C. de accu. si accusatoribus absentibus. C. quō ⁊ quan
do iudex si preses. licet sit secus in iudice de leg. vt eo. ti.
si vt proponis. ⁊ extra de offi. de leg. in litteris cui quan
doq̄ in litteris arbiter ꝓpatur. ¶ Sz rñ. ꝑm Ubert. q̄
iterum debet pnunciare q; nondū tulit sententiam: vt
ff. de arbi. quid tñ. ⁊. l. qualem. ar. ꝓtra nam si vnus ab
fuit sententia nō tenuit tamen qui non venit incidit in
penam vnde ñ pōt amplius iudicare nisi sit dictū q̄ pe
na pluries ꝓmittatur. vt. ff. eo. si quis rem. ⁊. l. si duo. §.
fi. sed si forte die feriata pronunciasset altera parte ab
sente quia tunc nō ꝓmisisset. H. Clarius ꝑm superio
ra dixisset quia tunc nullus incidisset in penam. Z. essz
a pretore cogendus vt adhuc diceret vel dic vt. s̄. ver.
sed ꝑm premissa. ¶ Sed quid si arbiter pnunciet pro
absente nunquid absens petet penam si presens nō pa
reat sententie: Rñ. sic absurdum enim est vt auctoꝝ ve
niat ꝓtra ea ꝛc. vt. C. de iureiuran. generaliter. vnde se
pe euenit q̄ is qui petit excludi pōt exceptōne nō tamē
est qui opponat: vt. C. de trās ac. vbi. C. de ꝓsti. pec. aut.
contra ⁊ ita hic licet non habeat ac. mero iure tamē nō
est qui obijcint excep. preterea snīa lata pro minore sīn
tutoris aucto rīate valet. vt. C. de procura. non eo. sed
dic q̄ p̄sens p otest euadere per aliam viam. dicet enim
absenti ⁊ tu incidisti in penam q; non venisti ⁊ sic pote-

rit cõpensare cum generaliter dicat littera pre.l.q̃ sententia vno absente lata nõ valet et ideo est generaliter intelligẽda: vt.pix.di.si romanor̃ 7 qr̃ ꝓmissuz non dz claudicare: vt.ff.de ar.si cum diee in fi.et.l.nõ distin. §.si seruus sic nec iudiciũ: vt extra de excep.cum inc̃ ꝑm Ebet.bal.hec rõ nõ valet qr̃ hz locum qñ actus fit coĩter gratia vtriusq̃ secus qñ gr̃a vni⁹ tm̃modo: 7 iõ melior rõ no.ff.de re iudi.l.furti.C.quõ 7 qñ in.l. ea q̃ not. C.de iudi.ꝑerandũ.§.sinaũt.nã ideo n̄ valet qr̃ est lata omisso ordine iudicior̃: nam citatio est de ordie. Z. Et vide.s.§.excipit ad fi. ¶ Sed pone arbiter nocte p̃cedente ante diem statutã decedit ꝑsvero q̃ non venit ad diem nõ monerat tũc se de loco suo 7 certũ est q̃ am modo non poterat venire die assignata. queric̃ an incidit in penã 7 videt q̃ sic ar.ff.de ver.ob.insulã.7.l.cum stipulatus sim a ꝑculo Odof.ꝓtra cum aduersarij non intersit.ar.ff.si quis in ius vo.non ie.l.ij.§.fi.7 vide.j. de expen.§.fi.ℵ.cum aũt. H. Allegat̃ qd̃ no.de do.7 contu.c.fi.7 idem.§.differt.ℵ.atez si arbiter Bal. Hic no. q̃dã q̃ ad mãm supradictor̃ facientia subiungo.aut tacita ꝓditõ ieſt ad ichoatõz obligatõis aut ad executõz aut ad expiratõz. Prio casu nõ nascit̃ obligatio no.ff. de pac.l.item qr̃. Scdo nascit̃ obligatio ß elidit̃ p̃ exce. ff.eo.ita demũ.ff.loca.quero.§.inter. Tercio casu nascitur sed resoluit̃ ꝑm naturã ꝓtractus.ff.de in diẽ adiec. l.ij.vbi de boc. ¶ Preceptũ arbitri aliud est monitoriũ 7 nõ transit in aliud tps.l.diẽ.§.si inter.ff.e.ibi erat dilatio expectatoria q̃ nõ transit in successorẽ qđ est notãdum ꝑ terminis banni q̃ nõ transeũt in tempus successoris sed diffinitiua p̃cepta sunt ꝓpetua licet cum illis expiret iurisditio iudicis.l.iudex.ff.de re iudi.decreta ẽt transeũt in successorem.l.q̃uis.ff.de re.eo.7 acta facta. ff.de iudi.ꝓponebat̃. ¶ An valeat sñia arbitratoris parte nõ citata quidam q̃ nõ.ff.de ver.ob.l. si quis arbitratu de edil̃.edic.l.q̃ si nolit.§.fi.de in diem adiec. necesse de leg.ij.si tñ in ꝓtrarium qr̃ citatio est de ꝓcessu insti.d̃ pena teme.liti.pena in fi. Sed arbitrator nõ ꝓcedit iudicialiter ergo nõ citat. Item iudicat die dominico. C.d̃ fer.l.fi. ꝑ Ja.hoc est verius q̃ nõ citat sed tñ monet ad sui instructionẽ 7 si hoc amicabiliter facit bñ facit et ꝑs q̃ non ꝓparet ad eum instruendũ dicit̃ impedire lauduz ferendũ dicta.l.si q̃s arbitratu. Arbitratus non est sententia. Item arbitrator nõ est iudex vel quasi ideo nõ ꝓprie citat tñ non debet indiscusse ꝓcedere ad arbitrandum ꝓtibus inauditis quia merita cause ꝛc. C. si p̃ vim vel alio modo.l.fi.7 de ver.ob.si q̃s arbitratu. Item arbitramentũ est stricti iuris sicut transactio. C. de trãsa. l.ſ̃ ꝓtextu. Et si dicat̃ quõ est transactio declaratõ arbitratoris: Rñ.qr̃ idem inuenio in alio casu.C.de transact.l.si de possessione vide Ly.de ꝓtra.emp.l.fi.ff.d̃ bo. po.l.iij.§.penul. ¶ An p̃sumat̃ contra laudũ q̃ fuit latum clam: Rñ.non qr̃ de hoc non põt ꝑs facere quicq̃ 7 arbitrator̃ vt ꝓponat in secreto loquit̃ ideo in p̃iudicium partis id sumi nõ dz.ar.no.de leg.j.l.lutius.§.fi. Item ad no.ff.de bo.pos.l.iij.§.penul. ¶ An ꝓmissum generale sit vnũ vel plura: dic q̃ vnũ q̃ ad capitula ꝓsecuta vel scienter neglecta sed q̃ ad omissa p̃ errorem nõ reputat̃ vnũ ß plura 7 ideo nõ extendit̃ lauduz ad ipsa omissa sic est ꝑm q̃d vnũ 7 ꝑm q̃d plura.ff.e.l.de reb⁹ vbi de ſ̃ videas.qđ cm̃ esset simplr̃ vnũ non posset ꝑ pte valere 7 ꝑ pte nõ. ¶ Sz q̃d si ꝓmittit̃ cã divisionis an corã arbitro põt opponi exceptio p̃postrationis. nam corã iudice põt opponi. item nõ possessor ꝑ uocat ad diuisionẽ.l.j.fami.ber. C. si ℵo possessor p̃sumit̃ beres vel dñs rõne possessionis 7 ꝓcedit iudiciũ vt ibi dicit̃.certe si illa lex diceret q̃ p̃sumeret̃ dñs ß esset q̃tum ad indicij ordinatõz nõ q̃tum ad efficacẽ ꝓbationẽ: vt. C. vñ cog.l.nõ ß.ff.cõi diui.l. cõi diui.§. inter p̃dones nõ em̃ q̃ possidet vt heres ideo vincit in diuisorio nisi titulũ ꝓbet ß nõ põt sibi opponi exceptio preposteratõnis q̃si prius debeat monere petitõz hereditatis.nam petitio hereditat̃ nõ dat̃ possidenti.ff.d̃ petit. bere.l.si q̃s libertatẽ.ℵ.nam cũ quidã lucinianus. Et si dicat̃ imo ex possessione transferat̃ onus ꝓbandi in aduersariũ.ff.de ꝓba.circa so.ibi erat pos.in qua cõcurrebat assensus vtriusq̃ ptis sic extra de ꝓba.p̃ tuas. Et si dicat̃ q̃ etiam sine ꝓsensu alterius ptis sufficit posse. vt no.in.l.sicuti.§.si querat̃.ff.si ser.vendi. Aduerte q̃ ille qui est in possess.p̃dij sui nõ tñ ideo p̃sumit̃ dñs eius sed si est in possess.tam p̃dij q̃ seruitutis sic q̃ in seruitutum possessione accedit patia aduersarij.ff.de seru.l.si. Item nõ ob.q̃ p̃sumit̃ quis p̃latus ex possessione q̃a ẽ verum qñ lis nõ est instituta de bñficio sed agit aliqua actẽne vt p̃latus nam sufficit sibi q̃ est in possessione p̃latur̃e aucte supiorис secus ℵo si esset predo. ff.de cõdi. inde.si vrbana de elec.q̃relã de of.p̃to.barbari⁹ aliud ergo est querere ad ß vt iudiciũ ordinẽ accipiat de li.can. l.liberis aliud vt ꝑsona legitimet̃ aliud vt diffinitiue de iure vl̃ dñio ꝓnuncie aliud est q̃rere q̃ ad ꝓmodapossessionis vt.l.item mela.§.pe.ad.l.aquil̃.aliud q̃ ad p̃tem ꝓditõnis.C.ne vxor ꝑ marit.l.ob mariton̄ vbi tominium nõ petit̃ principaliter ꝓpter se sed venit incidẽter ꝓpter aliud et adminiculatiue tũc possessio plus fac̃ p̃sumi.ff.de solu.ticia de condi.insti.l.pe.7 dic vt ibi p̃ Oldra.7 Ly.7 Bar. An ergo ista corã arbitro ℵa sint videt̃ q̃ sic.ff.eo.nõ disting.§.si is. ß certe arbiter non põt cognoscere de eo de q̃ ꝓmissum nõ fuit: vt in.§. de officio.facit.ff.si ꝑs beredi.peta.l.nõ possum⁹. Corã arbitratore exceptio p̃posterationis nõ hz locum qr̃ nõ seruat ordinẽ iudicior̃.7 ista est exceptio ordinis: vt nota.ff.de euic.l.si manci.§.si cõi. ¶ An ꝓstitutio de duobus reis habeat locũ in arbitro vide.j.de cita.§.j. In cõmissis põt renũciare oĩb⁹ feriis etiã in honorẽ vide j.de cita.§.citatio est de ꝓcessu in fi. Sed ꝓtra no. Jo. an.in.c.fi.de feriis in verbo arbitro. ¶ An arbiter possit supplere vide.j.de dispu.7 alleg.§.fi.in fi. ¶ An arbitri possint facere p̃cepta sub pena vide.j.de sen.§.arbiter tamen. Z.

¶ De iuris.om.iudi.rubrica.

H. ¶ Hui⁹ti.nigrũ ab Az.in sum.hui⁹ti.C.7 Rof.ti. ij.7.iij.auctor potuit haurire his exceptis q̃ de iure canonico ponit 7 qõnes q̃ tractant̃ sub.ℵ.q̃ aũt pile⁹i rubrica de delegat̃ causar̃ in pun. diffinit iurisditõnez et aliquid de materia ꝓsequit̃ 7 scias q̃ ex practicis q̃s auctor in ꝓmio noĩauit solus Jo.de deo posuit bãc rubricam 7 est in cauill̃.vl.quarti libri. Z.

¶ Tractatu de iudicibus expedito vtile est vt de eor̃ iurisd. discutiamus. Est aũt iurisdi. ptãs de publico introducta. H. Subdit Az.in sum.e. ti.cũ necessitate 7 iurisdicendi eqtate statuende. Idem in aute.de defen.ciui.§.ß neqz.col.viij. Sz Odof.addebat ac cum iudicis dandi licentia de ſ̃ dicã.j.ℵ. notandum. Bal.diffinitio predicta Az.ponit̃ 7 not.in.l.j.ff. eo.que diffinitio est de ordinaria iurisditione item delegatis 7 ex verbo statuende in ea posito.dicit bar.q̃ statuta facere est iurisdi.ordinarie qr̃ cui ꝓpetit diffinitio competit 7 diffinitum ꝑm Bar. Sed Ray. dicit ꝓtra quia non omnes populi habent iurisditionem nec locũ publicum causarum de excusa.tu.l.si duas.§. dictam.7 tamen tales populi possunt adinuicem statuere de suis negocijs non de iure publico nisi a superiore confirmetur. C. de testa.l.fi.non obstat verbum statuende: quia precedit verbum cum necessitate statuta autem non fiunt de necessitate sed sponte g̃ facere statuta non competit iure magistratus seu iurisd. populis ß magistratib⁹

sic. Sed an ista diffinitio est vera in voluntaria iurisd. dic q sic qz respectu litigatoz dicitur voluntaria ß respectu iudicis est necessaria. ff. de offi. pconsu. l. ij. 7 ī auten. de questoze. §. sup hoc. Z. Et hec qñq est ordinaria qñq delegata. ordinaria est q̄ a papa vel imperatore vel a lege vel ab vniuersitate ꝓcedit quod ꝓsequere vt. s. in ti. de iudice ordi. Item ordinaria dicit iurisditio que generaliter extendit se ad omnes causas in solo territorio. ff. de ver. sig. si pupillus. §. territoriuz. xvj. q. v. c. j. 7 ij. q. iij. licet irregularis ad fi. ff. de iurisd. om. iudi. l. iij. delegata est q̄ a principe. H. Vel ab alio qui delegare possit de quo vide. s. ti. j. §. ij. 7 j. x. sunt 7 alij. Z. demandat spāliter ad vnā vel plures causas. ff. e. l. more, extra d offi. dele. qm. 7 c. sup. 7 c. pastoralis. Item dicitur iurisditio a diffinitōne qd est ius et ptās. H. Non bene fuit sumptū de Az. qui dicit in prin. sum. q dicit a ditione qd est potestas a iure quasi iuridica vel legitia ptās 7 dz scribi ditio p vnicū. c. ad dr̄iam dictōnis que est ps oratōnis. Hester. xiij. dñe in ditōne tua cūcta sit posita. Z. xx. di. §. j. Alio modo dicit iurisdi. iudicij dā di licentia: vt. ff. de iurisd. om. iudi. l. iij. in fi. Diuiditur aūt iurisditō qz alia est plena alia semiplena. plena. H Dicit Azo. vel plenissima qz pls transtulit in eū ꝛc. vt in. §. statim allegādo subdit ß 7 sublimioribz ptātibz merum imperiū ꝓpetere dico licet ex hoc amiserim equz sed nō fuit equū. Z. Jurisditio in solo principe ꝓsistit institu. de iur. na. gen. 7 ci. §. sed quod principi. extra de vsu pal. nisi de ꝓcess. preben. ꝓposuit. ij. q. vj. decreto. et c. qui se scit. 7 c. arguta. extra de offi. lega. qd translationem. ij. di. per totum. Item ius ponit differentiā inter maiozes 7 minozes iudices. ff. de offi. pcon. solent. §. fi. 7 l. ideo. extra de in integ. resti. causa. Judicū igit ordinarioz alij sunt ꝓsules qui ex consulibz fiūt alij pconsules alij p̄sides alij questozes. ij. q. vj. anterioz. ff. de of. pconsu. 7 aljs titulis de offi. ff. 7 C. ij. q. vj. §. qd de arbitris. Vel distingue aliter qz iudicum alij sunt maximi alij magni alij medij alij minozes alij infimi: vt in auten. de appel. §. illud etiā coll. iiij. Maximi sunt illustres. H. De bis nō fecit glo. mentionem in l. j. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. 7 quasi id tractat ibi Ly. in. q. j. Z. Et imꝑator 7 papa. H. Non fuit Gibellin9 sed ordinem inspexit qz prius fuit imperiū q̄z papatus petri. Z. Qui supra oñs sunt. H. Hac rōne Ly. improbat hoc dictū in. l. iij. infra allegat. C. vbi se. vel clarissimi enim dici possunt in ordine graduū qz oñs gradus excellunt 7 a quib dependent omnes gradus dignitatum huic ꝓuenit quod dicit stipes nō facit gradū cuz ab eo gradus descendant de ꝓsangui. 7 affi. c. vlti. 7 ptz in arbore. Z. Ut. xcvj. di. duo. vij. q. j. in apibus. ix. q. iij. cūcta. ff. ad. l. rodi. de iac. de ꝓtectio. item ꝓsul. Item patritius sicut 7 princeps qz 7 princeps eum vocat patrez ar. instit. qui. mo. ius pat. po. sol. §. filius hoc ꝓbatur. C. vbi senat. vel clarissimi. l. iij. C. li. xij. de cōsulibus. l. nemini. 7 in auten. vt ab illu. 7 qui supra ea digni sunt coll. v. C. de epis. et cleri. cū clericis. omnes aūt iudices posūt clarissimi appellari. ar. ff. de sena. femie. Magni sūt illustres qui sunt super spectabiles: vt ī pre. l. anterioz prope fi. x. si autē vt prefectus pretorio. orientis 7 ytalie 7 illirici et prefectus aphrice prefectus vrbis et questoz q̄ ꝑerat libris principalibus legendis: vt in pre. l. anterioz̄: vt in auten. de appel. §. illud coll. iiij. ff. de ori. iu. l. ij. §. 7 qz vt diximus. et. §. deinde cū erariū. ff. de off. questo. l. vnica Azo. tamē ꝓtra in questoze. H. de quo. s. distīguit. n. tria genera questoz in summa. C. offi. questoris. et tercij genus erat illustriū. Z. Et scias q si quid intra centesimū miliare admissū sit ad prefectū vrbis pertiet: vt. ff. de offi. prefec. l. j. §. sed et si quid quod est in ar. q q̄d quid est in regno vel comitatu aliquo intelligitur esse d iurisdic. regis vel comitis nisi cōtrariū ostendatur. 7 ar. viij. di. quo iure et xxiij. q. vij. c. j. ar. tamē ꝓtra. C. d epi. 7 cleri. nulli. versi. quid si inuito mutuo. H. Ibi nō habetur rō ꝓuincie vel regni sed ciuitatis sub qua est vicus in quo defunctus decessit certum tñ est q stante iurisditione epi vel defensoris sunt in ꝓuincia maiozes et minozes eis sed quo ad dictum principale vide qd scripsi de offi. archi. c. fi. sup. j. glo. Z. Infra de feud. §. q̄niā. x. xiij. 7 se. Item etiā sūt magni senatozes. ff. de sena. l. fi. premissa etiā iam ꝓbant. C. de appell. p̄cipim9. C. de epi. 7 cle. raptozes. Item comes donationū que fiunt in curia principis. C. de assess. l. fi. §. nec sibi aliquis in fi. et quidam alij comites. vt. C. li. xj. de eroga. mili. anno. l. ꝓuincialium. Et nota q prefectus preto. fm quosdaz est qui immediate subest principi et p̄est omnib iudicibus aljs 7 excellentioz est magistratibus omnib 7 ista trina specialitate letat. Primo qz ab eo nō appellat: vt. j. in ti. de appell. §. videndū. Scdo quia minozes contra eiꝰ sententiā non restituunt. ff. de offi. prefe. preto. l. vnica. in fi. nisi a principe. ff. de mino. in cause. 7 l. fi. Tercio q̄a potest ꝓdere leges 7 ꝓstitutiones. H. Legibus principum nō ꝓtrarias vt ibi. Z. C. de offi. pfec. pre. nouaz. ff. de le. nō ambigit. Medij sunt spectabiles vt mgri militū. C. de offi. ma. mi. l. ij. Item pretoz in autē. de ap. §. simili quoq mō col. iiij. Item p̄fectus vigilū: vt. ff. de offi. p̄fec. vigil. l. iij. in fi. rñ. j. Item ꝓconsul vt in p̄dic. §. simili quoq mō. 7 in autē. de nō alienā. aut ꝓmutā. §. fi. coll. ij. Item p̄fectus augustal. C. de priua. car. l. vnica. Item prefectus egypti. Item vicarius 7 dux. C. de epi. 7 cle. raptozes. §. sinaūt. 7 ij. q. vj. anteriozum. vers. illo videlicet. 7 se. Item comes rerum priuatarum 7 comes orientis nō tamen comites ytalie et alamanie quos clarissimos reputo. comites xo prouincias regentes vt tolosanus 7 ꝓuincie spectabiles sunt vt in p̄di. §. simili quoq 7. ij. q. vj. anterioz. ver. simili quoq modo. 7 C. li. xij. de comitib qui ꝓuincias regunt. l. vnica. vbi de fm quidam etiam comites sunt illustres vt dixi. Minimi sunt clarissimi vt preses ꝓuincie. C. de priua. car. l. vnica. 7 in autē de nō alienā. aut ꝓmu. re. eccle. §. fi. coll. ix. Item ciuitatū rectozes vt in predi. §. sinautē. Infimi sunt defensozes ciuitatū vel locoz 7 magistratus municipales qui nō possunt cognoscere vltra summā. CCC solidoz in autē. de defen. ciui. §. audient coll. iij. ff. de iurisdi. om. iudi. l. fi. Item pedanei iudices vt puto qui nō possunt cognoscere nisi de quis 7 in duob aureis punire. C. de peda. iudi. l. fi. ij. q. vj. §. diffinitiua. Item etiaz forte duumuirī. C. qui admit. ad bo. pos. l. fi. ff. de dam. infec. l. dies. §. si forte. Item ratōnalis qui cognoscit de causa libertinitatis 7 seruitutis nō tamen ingenuitatis. C. vbi causa stat. agi. de. l. penul. p̄missa oīa specifica: vt in autē. d appel. §. ij. iij. 7. iiij. coll. iiij. vt in autē. vt ab illu. 7 q̄. s. eos sunt col. v. 7 ij. q. vj. anterioz. Uñ xpus Illustris prim9 medi9 spectabilis imus. A summo clarū cepit habere gradū. p̄dicti oñes ordinarij sunt et merū imperiū habent exceptis defensoribz ciuitatū 7 mgr̄atibus municipalibz 7 qui supra sequunt. ff. de offi. prefec. vrbis. l. j. ff. de offi. pconsu. obseruare. 7. l. seq. ff. ad munici. magistratus. hi enim leuia tractāt in autē. de defen. ciui. §. nosigitur. 7. §. audient colla. iij. 7 de man. princ. §. qd si delinquentes eo. colla. ergo potestates ciuitatuz nostri temporis. H. De quibus etiam nota. s. de offi. ordi. §. penul. in fi. Z. mutilantes membra 7 capita amputantes vsurpant sibi merum imperium fm Rofred. H. Li. ij. sed dicit Accur. in auten. de defen. ciui. §. nulla. q id faciunt ex consuetudine 7 quia quandoq principibus concessum fuit vt per Fredericum lombardis. scilicet in pace constantie. Bal. Istud notat ibi Accu. in fi. mag. glo. Hanc tamen prescriptionem potest reuocare princeps quandocunq vult quia contra absolutam principis potestatem non potest prescribi 7 omnis consuetudo pōt ab eo cassari de ꝓsti. c. j. ff. de sepult. viola. l. iij. §. diuus. 7 in auten. nauigia cum simili. C. de

ser.fug. H. Et vide qđ dixi de ver.sig.super quibusdã sup glo.solus Bal. Quero ptãs ꝓdemnat aliquem ad mortem nunqd efficiat seruus pene. Videt q nõ quia nõ põt ptãs alicui adimere ciuitatẽ vel libertatẽ de offi. pñsi.l.illicitas.§.qui vniuersas sed ꝓterea iste ꝓdemnat ex forma statuti 7 statutũ non dicit q fiat seruus pene ergo ꝛc. Nam qđ omittit a statuto ꝓ omisso est habẽdum: vt no. Ly. C. de here.insti.l.j. Preterea nos videmus q bona non ꝓfiscant qđ fieret si moreret seruꝰ pene ꝓterea hodie nemo bene natus ex ꝓdemnatõe fit seruus. Ex hoc sequit q valent testamẽta istoꝝ qꝛ sunt liberi 7 retinent bona. In cõtrariũ videt q sñia ista statim facit damnatũ seruũ.ff.de penis.l.qui vltimo.7.l.q̃ dam.ergo nõ valet eiꝰ testamentũ 7 hoc est verũ de iure quia lex nõ iudex facit eũ seruuꝫ simile de ritu nup.l. palam ad fi.tñ si de ꝓsuetudine est q eoꝝ testamenta ꝟuẽtur valet testamentũ cũ etiam seruo lex 7 ꝓsuetudo possint ꝓcedere testandi licentiã.ar.ff.de offi.ꝓtoꝝ.barbarius ad fi.7.C.de his quiby vt indigni.l.pe.7 p̃dicta vera đ ꝓdemnatis pñtiby sed absentes ꝓdemnati ex forma statuti nõ fiunt serui nisi demũ capti tũc quasi ab hoste capti incidũt in seruitutẽ: nam sententia in eos ferꝛ hoc modo q si quo tpe puenerint in fortiam ꝓmunis ꝛc. de re iudi.pastoralis in cle. Tñ interim anteq̃ casus eueniat sunt liberi 7 possunt testari.ar.ff.de seruis ex. ticius Z. ¶ Scdm canones etiã iudicum alij sunt legati alij patriarche seu primates 7 hi possunt superilustres dici xcix.di.p totum.7 extra de priuile.antiq̃.xcij.dis.c.fi.et cxij.di.c.j.extra đ offi.lega.officij in.fi.li.vj.7 p totũ ti. 7 papa etiaꝫ: vt.s̃.versi.maximi. Alij primates 7 metropolitani 7 hi possunt dici illustres.extra de offi.oꝛ.duo. 7.c.romana.ix.q.iij.ꝙquestus. Qđ autem dicit q primas 7 patriacha idem sunt: vt.xcix.di.c.j. verum ẽ quo ad quedam. Verũtamen patriache maioris sunt dignitatis 7 iurisditõnis: vt in prędi.c.antiqua.7.xxij.di. per totum. đ hoc.s̃.de legato.§.sint quoq̃.ꝛpe ꝑn. Alij sũt epi 7 hi possunt spectabiles dici.ix.q.j.de ꝑsona.7.c. dericus nullum.7.c.inolita.extra de penis in quibusdam. Nec obstat q dicunt summi sacerdotes qꝛ illud verus est quo ad excellentiã ordinis nõ iurisdi.vel dic vt. j.eo. ver.hoc tamen.alij archidiaconi archipsbyteri 7 in buiusmodi dignitatiby ꝙstituti 7 p electõeꝫ creati qui habent iurisditionem 7 hi possunt clarissimi dici. extra de offi.ordi.cum ab ecclesiaꝝ.7 resti.spo.litteras de cõsan. 7 affi.c.j.extra de priuilegijs volentes.§.sane.lib.vj.qa alij rectoꝛes ecclesiaꝝ: 7 isti pñt infimi dici.ij.q.j.nemo. 7 in p̃dicto.c.cum ab ecclesiaꝝ.et sic diuidit iurisditio. ij.q.vj.§.quod de arbitris.xxj.dist.§.j.7.c. cleros.lxxxj. di.tantis. ¶ Sũt 7 alij qui sunt a prin. delegati 7 hi possunt etiam quo ad cãm sibi ꝓmissam marimi dici. extra de offi.lega.c.ij.in fi.extra de offi.delega.sup qõnum. et c.pastoralis.7.c.si qñ. Alij subdelegati ab eis vt in p̃dic. ꝓcoꝛdan. Alij delegati ab ordinarijs.ij.q.vj. quisq̃s.ex đ fo.ꝛpe.si q̃s ꝓtra xj.q.j.puenit. ¶ Alij assessoꝛes extra de vita 7 hone.cle.cum ab omni. Alij executoꝛes vt ī p̃di.decre.sup qõnum.§.nos autẽ.7.§.poꝛro.extra de appel.nouit. Alij arbitri: vt extra de arbi.p totum. ¶ Fuit quoq̃ apud gentiles alia diuisio. Nã alij flamines alij archiflamines alij ꝓtoflamines dicebant vt.lxxi.di.in illis.xxj.di.§.j.7.c.cleroꝰ. ¶ Notandũ q̃z est q iurisdit. alia est meri imperij alia mixti alia modica cohercio.ff.đ iurisdom.iudi.l.iij.7.iiij.ff.de offi.eiꝰ cui mandat, est iur. l.fi.extra de offi.delega.ex litteris. Est autem merũ imperium quedã summa ptãs p quam ea que sunt iurisditionis maxima explicant. H. Vel est potestas siue iurisditio seueriꝰ vltionis exercende in ꝑsonam vtilitate publica introducta. Z. Et dicit merũ quasi separatum 7 purgatum a cognitõne pecuniaria.ar.institu.de publi.iudi.in prin. illud autem quod habet.ff. de iurisdom.iudi.l.imperiũ non est diffinitio meri imperij sed eiꝰ effectus. H. Idem dicit Az. in fi. huius ti. in princi. de iurisdit. quo ad id qđ dicit illa.l.ij.in fi. ibi iurisditio est iudicis dandi licentia. i. de iurisditõe est talis licentia vt sic ponat vnam iurisditõnis speciem vel vnum effectũ. Z. Mixtum imperiũ est cui nonsolum merũ imperiuꝫ sed etiam iurisditio inest: vt in prędi.l. imperiũ. vel dic q mixtum est quedam ptãs media p quam ea que sunt iurisdi. media explicant. H. Vel est iurisditio explicãdi causas ciuiles que sui excellentia maioꝛibus iudicibꝰ deputant. Z. Et dicitur mixtum quasi ex iurisditione 7 mero imperio ꝑm V. vel quia neutri omnino accedit sic insti. de act.§.quedam actio.7.ff. de condi. 7 demonst. seruus. que añt ad hoc ꝑm canones ptineant dicam infra ver. at huiusmodi. ꝑm leges ꝛo hec sunt meri imperij. s. animaduertere in facinoꝛosos homines. ff. de iurisdom.iudi.l.imperiũ. Item conijcere delinquentes in carcere 7 vinculis. 7 ar. ꝓtra in autẽ. de defen. ciui. §. audient coll.iij. H. Ibi capiunt p̃sentandos presidi. Z. Item nõ posse agere vel ꝙueniri tempe sui magistratꝰ vt dicam. j. in rubrica de reo. ꝛ. illustris. Item coꝛã eis posse fieri venditõnes predij minoꝛis. Item transactiones alimentoꝝ. ff. de re.eo. q̃ sub tuto. vel cura. sunt.l.j. ff. de transact.cum hi. Item testamentoꝝ insinuatõnes olim licet hodie non sint meri imperij quia possunt fieri coram defensoꝛe: vt in autẽ. de defen. ciui.§.nõ habente coll.iij. Item iubere cauere p̃toria stipulatõne 7 in possessionem mitti re ipsa.ff. de iurisdit.om.iudi.iubere. Et breuiter scias q vbicunq̃ pena moꝛtis imponitur meri est imperij vt in prędi.l.imperium.et.ff. de pe.l.capitaliũ. Idem si quocũq̃ modo capitalis sit: vt.j. ꝛ.merum. H. Est sub ver.ad huiꝰ. Z. Et nota.in prędi.l.imperium.

¶ Quid de membri mutilatione que qñq̃ fit: vt. C. de ser.fu.autẽ.ibi posita videtur q sit meri imperij de pe. di.j. vulgaris qꝛ tãto magis ꝛc. vt in autẽ. de collato.§. ad hoc ꝓhibemus coll.ix.ar.ꝓtra quia nõ est animadũsio in totum coꝛpus. H. Id est nõ vertit animaꝫ a coꝛpoꝛe sed vt dicebat dñs me.in.l.imperiũ etiã animadũtere est aduertere qñcunq̃ membrum a coꝛpoꝛe. Z. vt in prę.l. imperium. sed illud exempli gratia ibi dicitur. nam 7 alia preter illud sunt meri imperij vel dic ibi animaduersio. s. in totum vel in partẽ. H. Vt ibi no. Z.

¶ Quid de relegatione dicunt quidam esse meri imperij 7 idem dicunt in omni crimine vnde magna imponitur pena etiam pecuniaria: nam minoꝛes hoc ad maioꝛes remittunt: vt.ff. de offi.prefec.vr.l.iij.7 fi.7 de offi. ꝓcons.si quis forte in auten.coll.iij. de defen.ciui.§.audient. Et idem dicunt in fustigatõne vel alia coꝛrectione graui secus in leui: vt in prę. §. audient. sic g̃ ꝑm eos nulla pena mixtum respicit imperium quia vel grauis est sic meri imperij est vel leuis 7 sic iurisditõnis. Unde alij dicũt non esse meri imperij nisi vbi moꝛs infligit naturalis: vt in.l.iul. de adult.et similibus: vt.ff. de offi.eiꝰ cui manda.est iurisdi.l.j.§.j.7 iam dixi tu dic ꝑm Jo.et Accur. H. In.l.imperium hoc co.tit.sepius alleg. Z. Et q omnis capitalis pena que tripliciter ꝓtingit. H. Et infra versic.ad huius. Z. Et.ff. de publi.iudi.l.q.et de bo.pos.l.edicta.7.ff. de penis.l.rei capitalis. 7 de ꝓtra tabul.l.j.§.filium in mero consistit imperio idem est i mẽbri abscisione vt dixi. ceterevero graues sunt mixti alie vero. s. leues sunt iurisdi. Quid ergo dices de relegatõne de qua p̃misi dic esse mixti 7 q non sit meri est. arg. ff. de penis absentem.§.j.7.l.capitalium.§.j.ff. de publi. iudi.l.ij. ¶ Que autem meri imperij sunt delegari non possunt quod dic vt.s̃. de iudi.dele.§.fi. versi. item qđ est delega.in causa 7 dicunt quidam. H. Scilicet bo. sti. cuius ad litterã sunt verba sequentia vsq̃ ibi ar. cõtra 7 hoc in summa de iurepatro. §. qualiter transfertur in fi. 7 tetigit de offi. deleg. §. que delegari ad fi. vidõ quod statim dicam. Z. q licet comes 7 marchio merũ imperiũ spãliter transferre nõ possit: vt.ff. de offi.eiꝰ cui

manda.est iurisd.l.j.si tñ donauerit aliquã ciuitatem vel castrum. H. Si addit cum ptinentijs qd p hoc intelligatur scripsi de restit.spo.cum ad sedẽ in prin. Z. Tũc cum ipsa vniuersitate trãsit merũ imperiũ nisi excipiat. ar.extra de re iudi.cum bertol.de iurepa.ex litteris.z.c. cum serui.cum suis pcordã.extra de dona.cum dilecti. H. Facit p donatario.C.de bo.vac.l.ij.lib.x. z regula ptra eum de reg.iur.li.vj. Z. Presertim quando sibi retinet exercitium vel aliquid aliud spãliter enim omia cetera pcedere intelligit ar.ff.de offi.pfec.vr.l.j.ppe prin cipi.ibi sed z si quid intra.z in autẽ.pstit.que de dig.§. illud quoqꝫ.in fi.coll.vj.z ar.ff.de iudi.cũ pretor.z de testi.ex eo.extra de psump.nonne.C.de pcur.maritus.et de pac.quenti.tam sup dote.l.fi.ff.de lega.iij.legatis seruis rñ.j.ff.de vi.z oleo.tri.qꝫ leg.l.ij.ff.de auro z arg.lega.l.j.rñ.j.z.§.penul.extra de his que fi.a pla.cum apostolica in fi.ar.ptra.j.q.vij.daibertum.extra de dci.dudum. H. Ibi in pr.nos igitur patet solutio vtriusqꝫ cõtrarij. Z. Verũtamen plures ex iudicibꝫ regis francie H. Pileus in sua vltima qõne tractauit de don. facta p ipsum regem francie de castro turonis ecclesie sancti martini cũ omni honore z iurisditõne plenaria retentis inuestitura decani z thezaurarij. Est tamen ita confuse qd nil pfert huic qõni sed in qõne.xvj. tractauit an castro;dato in feudũ transeat iurisdi.z p solutõne remittit ad id qd dixit in.lxxiij.q.qd vide infra de locat.§.fi. sup pr.cxij.vbi scripsi. Z. Tenent q qꝫtumcũqꝫ generalis vel indiffinita sit alicui⁹ castri vel ville pcessio non intelligit transferens etiã princeps ea q̃ sunt meri imperij transferre nisi hoc spãliter exprimat.arg.in his q̃ no. in pdic.versi.item q est delega.in causa.z.j.in fi eo.ti.et ar.extra de offi.lega.qd transla.ff.de his q̃ in frau. cred. si pater.ff.de offi.psi.l.penul.xvj.q.ij.visis. extra de his que fi.a prela.pastoralis. H. Vidistis duas opiniões quaꝝ prima vult q etiã merũ imperiũ transeat nisi fuerit exceptatum z hoc maxime qñ aliqd fuerit reseruatũ secda habet q nõ transeat etiã a principe collatũ nisi id fuerit expssum. Tercia opinio recedit a pri.quo ad pncipem vt p eum dato castro transeat etiã merum facit. C.de bo.qꝫ libe.cum multa in fi.C. de pre.impe. offe.l.j. fit eñ ex psona donantis larga interptatio.ff. de pstit. prin.l.fi. Item ex psona ei⁹ cui donat.C.de obli. votoꝝ l.vna.li.xij. Quarta opinio subdistinguit in principe an ppio motu pcedat. Et tunc pcedat qd prime dixi.secus si ad instantiã alteri⁹ p hac facit de pben.si motu p prio.z.c.si pluribꝫ. li.vj. Quinta opinio in priuatis distinguit an ptractus sit gratuitus z tũc transeat ī fauorem donationũ.extra de dona.cum dilecti.z ibi pcor. in vlt.glo.an sit ptractus nõ gratuitus z tũc nõ transit nisi pciuꝫ esset tam grande q bene pgrueret emptõni meri imperij.ar.ff. de iure doti. cum in fundo.§.vxor.aliae cõcordantias vide de scru.in ord.fa.c.vno super.j.glo. pr.q de cõiectura. Sexta opinio habꝫ q merũ imperium sic inhereat ossibus pncipis q illud a se abdicare nẽ põt facit q nõt.de renunciati.c.j.li.vj.in glo.et erat et quod super ea dixi. Ad ptrariũ facit ipsa decre.ß responderi possit qd de hesione dicitur in imperatore stante imperatore procedit secus si renuntiat quod põt forcius qꝫ papa vel deponi qd põt facẽ papa.de re iudi.ad apostolice.li.vj.et tunc licet nõ hereat persone tamẽ heret imperio vt.j.dicam. C Habeo consiliũ Dy.datũ monasterio sancte Marie.in regl.de Imola super quodã imperiali priuilegio illi monasterio pcesso in quo tenet q imperialis concessio facta de omni iurisditõe.castri includat etiã merũ imperiũ quod est species iurisdcõis.ff. de offi.eius cui manda.est iurisd.l.j.z nõt.ī.l.imperiũ.ff. de iurisd.om.iudi. inducit etiã priuilegia esse interpretanda largissime in his que respiciũt ius pcedẽtis.ff. de pstit. princi.l.fi. Idem in alia donatõne per principẽ facta in ecclesiam tenuit Oldra.cũ pncipis liberalitas freno nõ subiaceat.C.de dona.inter vir z vxo.l.pe.z de donat.l. sancimus.§.exceptis.C.de agen.in rebus.l.fi.li.xij.vbi dicit per absurdũ z temerarium fore per astutam interpretationẽ nõ ad augmentũ sed ad diminutionẽ priuilegia principũ velle producere põderabat etiã donatariaz scz ecclesiam.C.de sac.sanc.eccle.vt inter diuinũ z ī donationib ei factis sola immensitas est mensura in auct. coll.ij.de nõ alienã.aut pmutã.§.si minus. et maxime ꝟ quando pietatis causa z p anime remedio fiebat donatio de testa.si pater li.vj.quo casu dici potest q sub liberalitate apostolica debitum nature psoluitur.C.de impo.lucra.descrip.l.j.vltra prin.li.x.inducebat etiaz verba Inn.in decre.ex litteris de iurepatro .que ibi scripsi in glo.mag.ver.dixit etiam Inno.addebat q in donatione facta eccle Roma.p Lodoui.z Ottonẽ z Constantinũ de ciuitate Roma z adiacentibus non fuit expressum merũ z mixtum imperiũ tamen notorium est q transiuit z q ecclesia romana vtif illis de illis habetur. lxiij.di.ego. Lodouicus.z.c.tibi dño. z in preallega.c. Constantin⁹.xcvj.di.z de elec.fundamẽta.§.ne autem li.vj. Ex predictis pcludi potest q in donatione valida que per imperatorem facta fuit vel fiet romane ecclesie tali per quem transeant expresse vel non expresse merum z mixtum imperiũ nulla ipsoꝝ iuriũ adhesio remanet penes donantem vel imperiũ z sic pcedunt que dixi de dona. Constantini z alioꝝ ß si talis donatio fiet vl facta sit in laicum vel inferiorem ecclesiam dico q licet tamẽ transeãt tñ herent ossibus imperij iure superioritatis ita q etiam illa delata ad ipsum causa p appellatõnem vel aliter poterit exerceri opponens de decre.romana.§.debet.de appel.lib.vj.quod facit pro.quia si nulla esset superioritas pfuetudo de appellando non valeret facit de pfue.c.ij.li.vj. C Questionem non ad ppositu⁹ sed affinem proposito vide defacto testator legauit castrum in quo tenebat instrumenta quedam quãtitatu⁹ sibi debitarum habebat etiaz ibi arma.legatarius dicebat nomia illa z arma ad se spectare heres negabat diffinitum fuit pro herede quo ad nomina per.l.de leg.iij. si mihi menia.j.z.ij.rñ.z eo.ti.l.vxorem.§. legauerat nõ obstat.l.si corus eo.ti.quia instrumentis non accidit distinctio perpetuitatis que cadit in thesauro: vt.ff. de acqui.re.do.l.nonnunqꝫ.§.j. De armis autem fuit diffinitum q legato cederent illa que ppie erant ad defensionem castri reliqua non.ff.de vsufruc.legat.l.generali.§. vxori de fundo.instru.l.quesitum.§.si quis ex eodem debere.insti.l.ex facto.§.rerum autem. Z. Sed z que sũt mixti imperij non delegant.ff.ad munici.ea.que autem illa sint inferius apparebit. Hoc autem fallit primo circa tutoris dationez.ff.de tutor.z cura.dan. ab his.l.iusdandi.ff.de offi.eius cui manda.est iurisdi.l. cognitõ.ff. de admi.tu.l.lutius.§.cum testamento in prin.sed tamẽ delegatus non pnunciat licet cognoscat sed ordinari⁹ tñ.ff.ad turpil.l.j.§.suspecti.dicunt tamen quidã speciale in legato pconsul vt pnunciet in cognitõe suspecti tutoris vt insti.de suspec.tu. Secundo fallit in causa restitutõnis que olim poterat specialiter demandari non generaliter hodie pr specialiter et generaliter.C. vbi z apud quos in integ.resti.pe.l.fi.in fi. C Sed quid de causa liberali an est mixti vel meri imperij: dicũt quidam q meri quia ibi quasi de animaduersione tractat puta de seruitute que morte comparatur.ff.de regu.iuris seruitutem in auten.de nup.§.si vero decretum col. iij.ff.de arbi.non distinguemus.§.de liberal. Item nõ potest delegari.C. de pedañ.iudi. placet quod fieret si mixti esset vt dicunt. Sed dic q est mixti intellige hoc de questione ingenuitatis. Nam alie liberales simplicꝫ iurisditõnis sunt.C.vbi causa stat.agat iamdudum. extra de testi.cum olim. Idem puto in causa restitutõnis quare non poterat olim delegari.ff.ad municip. ea que et quia desiderat magnam cause cognitionem.ff. de in

integ.resti.l. omnes tamen hodie ꝺelegant' vt dixi.
¶Sed an bonoꝝ possessio possit ꝺelegari: Rñ.nō.naz si est talis que ius tribuat vt sunt ille.vj.ſ.bonoꝝ possessio ꝑm tabul'.ꝓtra. H. Et he ꝺue sunt ex testamēto relique quatuor ab intestato. Dicit' autem ꝓtra tabulas ideo ex testamento quia non ꝓpeteret si testamentū factum nō fuisset.ꝺe hoc ꝙ quaze ꝺetur cū testamentuz sit nullū no.in ver.sunt aūt infra alleg. in glo.ij .ꝺe his aūt ꝙ libellos circa ipsas vide.j.ꝺe testamentis.§.sequit' videre. Z. Unde liberi vnde cognati vñ vir ꝙ vxor vnde extraoꝛdinaria ꝺe quib' habes instit. ꝺe bono. pos.§. j.ꝙ.§.sunt aūt.ꝙ.§.cū testamentis.ꝙ.§.vnde. ꝙ in li.roff. in ti.ꝺe bo.pos. H. Titulo generali post quē ꝺe diuer. bonoꝝ possessionib' ponit.xij.rubꝛicas. Z. ꝙ infra in ti.ꝺe testamentis.§.iij. he enim oēs ius tribuunt.ff.ꝺe bo.pos.l.iij.§.bono.possess.magna enim ꝺesideratur solennitas in petenda bonoꝝ possessione. Az. H. Not. in summa eo.ti. Z. ꝺicit ꝙ hodie potest nam nulla ꝺesideratur solennitas. C. qui admit.ad po.possess.l.fi. C. ꝺe curat.furi.l.fi. Si vero fit bono.possessi.que est facti vt carboñ.ꝙ illa que ꝺatur mulieri nomine ventris:ꝙ legatario nomine legati sub cōꝺitione relicti illa iure veteri etiā hodie ꝺelegant'.ff.ꝺe offi.eius cui man. est iurisditi. l.penul. ¶Causa ꝛo ꝺamni infecti potest ꝺemandari: nam habet eā magistratus municipalis vt mittere possit in possess.ex primo ꝺecreto et hoc ꝓpter celeritatem. ff.ꝺe ꝺam.infec.l.j.argu.ꝓtra premissa qꝛ que cause cognitione ꝓsiderent nō possunt ꝑ libellum explicari.i.ꝺemandari.ff.ꝺe reg.iu.oīa.ꝙ.ff.ꝺe offi.ꝓconsu. nec ꝙc ꝙ.§.j. Item nulla cā est in q̄ cause cognitio nō ꝓsideratur ergo nulla ꝺelegari pōt ꝺic ꝙ quedam sunt que ꝺesiderant plenam cause cognitōnem ꝙ per solum officiū iudicis expediunt' vt bono.pos.que ius tribuit.ff.ꝺe bono.pos.l.j.§.penul.ꝙ restitutio in integrū: vt.ff.ꝺe in integ.resti.omnes.ꝙ.ff.ꝺe minoꝛ.ꝙ si minoꝛ.§.fi.extra ꝺe officio iudicis.c.fi.ꝙ transactio super alimentis: vt.ff.ꝺe transac.cum hi.ꝙ hoc nō ꝺemandat' vt dixi:sed ꝟ fallit in ꝺatione tutoꝛis ꝙ in causa restitutōnis:vt.§. quedaz ꝛo sunt que ꝺesiderant semiplenā ꝙ solo iudicis officio expediunt' ꝙ he ꝺemandant' vt carboñ.bono. pos.ff.ꝺe carbo.edic.l.iij.que vero petunt' iure actōnis ꝺemāꝺari possunt licet in eis cause cognitio requirat'. Itez licet ea que sunt meri vel mixti imperij nō ꝓmittant' ea tamē que sunt coherentis imperij seu iurisditōis transeunt ꝙ ꝺelegantur vt modica cohertio.ff.ꝺe offi.ei⁹ cui mand. est iurisditio.l.fi.extra ꝺe offi.ꝺele.ex litteris. ff. ꝺe iuris. om.iudi.l.ij.ꝙ.l.magistratib.ꝙ ꝺe coherenti imperio est ꝓnunciatio ꝙ aliquis mittat' in possessionem nō tñ ipa missio sed tamen cotidie videmus ꝓtrarium. C. ꝺe iudi. ꝓperanduz.§.finaūt.ꝙ.j.ꝺe execu.sententie.§.ij.in prin. ꝙ executio sentētie arbitri vel ꝺelegati.ff.ꝺe re iudi.a diuo.rñ.j.ff.ꝺe bo.auc.iudi.possess.cum vnius.§.is qui.ff. ꝺe iuris.om.iudi.moꝛe.ꝙ.l.se.ꝙ citatio partium ꝑm roff. H. Cuius quasi ad litteram fuerunt hec verba saltem a ver.sed ꝙ que ti.iij. Z. ¶Hoc tamen scias ꝙ ꝑm q̄sdam solus papa ꝙ imperatoꝛ a quib' nō appellat' habēt merum imperiū.ix.q.iij.cuncta.ꝙ.c.ipsi.ꝙ.c.pater.ff.a q̄ bus appel.non licet.l.j. Alij vero a quibus appellatur babent mixtum.ij.q.vj.ꝺecreto.xvj.q.j. frater noster.episcopi tamen et superioꝛes ꝺicunt' habere merū imperiū respectu inferioꝝ sicut ꝙ ꝺicunt' summi pōtifices seu sacerdotes respectu inferioꝝ.extra ꝺe sacra vnc.c. vnico. §.frontis ꝺe ꝓsecra.ꝺi.v.ꝺe his.ꝙ.c.se.ij.q.vij. accusa.ꝙ xviij.ꝺi.si eps. Alij ꝺicūt etiā merū imperiū alijs vt pſi dib' ꝓpetere vt pꝺixi: vt.ff.ꝺe iurisꝺ.om.iudi.l.iij.ff.ꝺe offi.pꝛesi.illicitas.§.qui vniuersas. ¶Ex p̄missis ptz ꝙ res ꝺicit' meri imperij esse vbi ꝺe iudicio seu pena sanguinis tractat'. Mixti ꝛo imperij est quicquid excellentie cā pꝛesidib' p.l.aliquam reseruat' nō ꝓtinens animaduersionem sed pecuniariā cognitōem vt tutoꝛis ꝺatio ꝙ similia licet eīm habeant ꝺe mero imperio nō tamē sunt meri sed mixti imperij ꝙ hec nō possunt ꝺelegari iurisꝺitōnis aūt sunt ea in quib' agitur ꝺe pecuniario cōmodo ꝙ que ꝺelegari possunt.ff.ꝺe iuris.om.iudi.l.more.ꝙ.l.se. Bal.merū imperiū liberuz hz papa ꝙ impatoꝛ legi subnixū habent inferioꝛes quib' ꝓnominatis ꝓticipatum est in ꝓtem solicitudinis nō in plenitudinem potestatis.l.j.in prin.ff.ꝺe offi.ei⁹ cui manda.est iuris. Consistit merū imperiū circa humanū coꝛpus gladio materiali lege ciuili ꝓterendū. Quia homo summa res est et ideo summa iurisꝺitio requirit' aꝺ hominē moꝛti tradēꝺum vel capitaliter ꝓꝺemnandū. Nam homo est creatura creaturaꝝ facta aꝺ imaginē ꝺei.C.ꝺe penis.l. si q̄s in metallum. Consistit mixtū circa res et actus in quib' nobile officiū iudicis vel mercennariū ꝺecretum vel auctoꝛitas imploraſ.nam in ꝺecretis ꝙ auctoꝛitatib' ꝙ officio iudicis ꝓsistit. Consistit iurisꝺi.circa actiones vi eīm actionum exerceſ.ff.ꝺe oꝛigine iur.l.ij.§.post oꝛiginem ꝺic plenius ꝺe his per Buil'.ꝺe cun. Ly. Bar. ꝙ alios in l.imperiū.ff.ꝺe iuris.om.iudi. Z. ¶Qualiter aūt fiat ꝓmissio iurisꝺitōnis no.j.in ti.ꝺe vicecomite.ꝙ.§.ꝺe iudice ꝺelegat'.§.sequit'.eo autem ipso q̄ princeps vices suas vel plene legatōnis officiū alicui ꝓmittit in aliqua ꝓuincia videtur illi omnē iurisꝺitōnem ꝙ imperiū commisisse: vt.xciij.ꝺi.valde.extra ꝺe p̄sump. mandata.
¶Aꝺ hui⁹ aūt articuli noticiā plenioꝛē nota ꝙ iurisꝺ. Alia voluntaria vt emancipare.ꝙ banc pōt legatus exercere priusq̄ ingrediat' ꝓuinciam: vt.ff.ꝺe aꝺop.emācipa.ff.ꝺe offi.ꝓconsu.l.ij.ar.extra ꝺe offi.ꝺeleg. exercatis. Alia ꝓtemptiosa ꝙ hec quedam est seu hz merum imperium quedā mixtum quedā ꝛo generali vocabulo iurisꝺitio appellat' ꝙ quedam ꝺicitur modica coertio.merū imperiū habet illa ꝑ quam tollitur caput cuiꝺitas vel libertas: vt.§.ver.quid ꝺe relegatōne. Et ꝑ quā animaduertit' in homines facinoꝛosos: vt.ff. ꝺe iurisꝺi. om.iudi.l.imperiū.ꝙ.ff.ꝺe offi.pꝛesi.illicitas.§.q̄ vniuersas.extra ꝺe maio.ꝙ obe.solite.ꝙ ꝺe homicidi.postulasti ij.q.vij.§.item cum balaam. ꝛ.cuz ꝺauid ꝙ talis iurisꝺitio secōm prima iura nō ꝺemandatur nisi cum p̄ses abesse ceperit ꝙ tūc q̄tum aꝺ cognitōnem nō q̄tum aꝺ execution em.ff.ꝺe offi.eius cui manda.est iurisꝺi.l.j. hodie tñ omnia possunt ꝺemandari p̄ter vltimū supplicii ꝙ illuꝺ etiam q̄ñ pꝛeses abesse ceperit. H. Ex necessaria ñ ex voluntaria cā: vt nota.in.l.j.ff.ꝺe offi.ei⁹ cui mādat. est iurisꝺi. ꝺicitur aūt incipere abesse cum parat sarcinulas aꝺ ꝓficiscendū.facit.ff.ex qui.ca.ma.l.ab hostib. §.quod simpliciter ꝑm Ly.in pꝛe.l.j.facit.j. ꝛ.mixtum. in fi.ꝙ ibi etiam tenet ꝙ si infirmus est id possit ꝓpter similitudinem casus ꝙ identitatē rōnis. sed glo.in.l.ij.ꝺe pedan.iudi.videt' velle ꝓtrarium ꝙ textus.l.j.ff.ꝺe offi. eius cui manda.est iuris.aperte ꝺicit ꝙ nō aliter qꝺ ꝺominus meus exponit etiā si sit infirmus. Z. Ut in aut. coll'.ix.ꝺe colla.§.phibentur ꝙ nisi in casib' qui no.§.in ti.ꝺe iudi.ꝺelega.§.fi.ver.item qꝺ est ꝺelega.in cā criminum. ¶Et nota ꝙ ep̄s habet q̄ñq; merū imperiū: vt extra ꝺe foꝛo ꝓpe.ꝓquestus in prin.ꝙ q̄tum aꝺ illud exercendum semp intelligitur ꝓficisci vnde pōt hoc officium suo baiulo generaliter. H. Immo ꝙ spāliter ꝙ ꝺic vt in.c.vlti.ne cleri.vel mona.li.vj. Z. semp cōmittere vt in p̄ꝺicta.l.ff.ꝺe offi.ei⁹ cui māda.est iurisꝺi. qꝛ cauꝺ sanguinis interesse nō pōt: vt extra ne cleri.vel monac. clericis vbi ꝺe hoc.ꝙ.c.sententiā.ꝙ extra ꝺe excess.plat.c. ex litteris ꝑm Ain.qui hoc no.in p̄ꝺi.c.sententiam. Et extra ꝺe rap.in archiep̄atu.ꝙ in pꝛe.c.conquestus.et est ar.ꝙ ip̄e sol⁹ hz merū imperiū i sua ꝺioc.ij.q.vij.cū suis ꝓcoꝛ. H. Facit ꝺe offi.oꝛ.cū ep̄s li.vj.ꝺe ꝟ.xxv.ꝺi. plectis.xj.q.j.ꝺe ꝑsona. Z. ¶Secōm canones aūt merū imperij p̄t ꝺici clericoꝝ ꝺepositō vl' eoꝝ ꝓpetua suspēsio. v.q.v.ꝺelatoꝛi.ex ꝺe iudi.at si clerici.ꝙ ex ꝺe vi.ꝙ ho.cle. vt clericoꝝ.§.si q̄s. et ꝺe cle.excō.mini.latoꝛes excōica-

tio: vt extra de offic. ordi. pastoralis. s. rñ. H. Vide qd ibi dixi sup. x. animaduertere. Z. Ut no. do. me. eo. ti. qd sede purgationis indicio. ij. q. v. p to. dispensatio. l. di. vt pstitueret solennis penitentie impositio. l. di. i ca pite de excess. pre. accedentib qd dic vt no. in reperto rio in ti. aureu nemo sac. z pfess. in fi. ti. Item ecclesiarū erectio de pfecra. di. j. nemo ecclesiā. z. c. ecclesias. virgi num pfecratio. xx. q. j. deuotis. extra de elec. qd sic̄ cleri corum ordinatio. extra de transla. inter cor. z in p̄dic. c. quod sicut crismatis pfectio vt ibi ecclesie pfecrate re conciliatio vt extra de pfecra. eccle. vel al. aqua talia eñ que sunt ordinis delegari nō possunt vt ibi dicit. ß con tra nam vnus epūs alteri hoc demandat: vt extra de tē po. ordi. qd translatōnem de elect. suffraganeis. ix. q. ij. epm. z. c. lugd. extra de offi. ordi. quod sedem. ß ibi nul la est pmissio sed quedā pmissio seu demādatio nec tūc hec fiunt iure delegatōnis sed iure pprio qz illi nō defi cit nisi solū auctoritas demādantis seu pmittentis. H. Et no. in decre. i. de tran. in glo. penul. Z. Unde non possunt omnia simplici sacerdoti pmitti. H. Et in pre dicto. c. aqua de pse. eccl. vel alt. Z. Jo. xo no. xcv. di. puenit q epūs nihil habet hodie qd sit meri imperij cuz omnia valeat delegare etiā ea q̄ sunt ordinis saltem epo nisi vsum palij. extra de vsu pal. ad hec Ber. etiā idem no. in pre. c. qd sedem. H. In fi. j. glo. z ibi posui al. re missiones. Z. ar. xxij. q. iij. illud. z. ij. q. vij. sicut. Mixtū autem imperiū habet illa iurisdit. q̄ versat circa causas existentes inter merū imperiū seu intra animaduersio nem capitis: vt. ff. de iuris. om. iudi. imperiuz vt cogno scere de transac. alimentoz z sup eis z sup rerū minoz alienatōnib decreta interponere z generaliter omnia q̄ decunt. a. l. vel pstit. q̄ non attingūt animaduersio nem. ff. de offi. ei⁹ cui māda. est iur. l. j. Item cognoscere de ingenuitate vel libertate z seruitute. C. de pe. in. pla cet. §. fi. ibi deinde ꝛc. ff. de arbi. nō dis. §. de liberal. sup quo vide. C. vbi cā sta. ag. debet. l. penult. Item mit. in pos. z recipere caut. qz iubere cauere z in pos. mit. magt sunt imperij. s. mixti q̄ iuris. ff. de iur. om. iu. iubere. z di citur mixtum qz ptim accedit ad naturaz meri ptim ad pecuniariū pmodū. pmodū eñ pecuniarium respicit si alicui caueat vel in pos. mittat z talia delegari nō pos sunt: vt in predi. l. ff. de offi. ei⁹ cui ꝛc. fm canones vero mixti imperij dici pōt citra depositōez ppetua suspen sio. H. Hoc posuit sub mero. s. x. pri. in prin. precor canonistas q hui⁹ materie subtilitatem dimittant legi stis qui nec in hac materia sunt pcordes. hinc est q gui. de suz. reprobat oēs glo. dicentes mixtum imperium nō delegari dicens illud delegari nisi in casib expresse phibitis sicut datio tutoris que mixti est. ff. de tute. l. muto. §. tutoris. z nō delegatur nisi iurt. habenti instit. de attil. tu. §. pe. ff. de tu. z cu. da. ab bis. l. nec mandan te. secdo qñ mixtum plus habet de mero q̄ de iuris. vt in. l. iubere. ff. eo. ti. Item cum requirunt decreti inter positionem vt in. §. vbi decretū hoc dixit sup. l. j. ff. eo. ti. dicebat eñ q cāe mixti imperij non pcedebant maio ribus magistratib habentib meruz vel senatus pfulto vel pstit. ß eo q tales sunt hūt illd z sic in illa. l. intelliga tur. x. que vero p qd cōcludit q presses vel alij q̄ habēt merū imperiū etiā si non pficiscant tamen ppter publi cas occupatōes z nō alias causas mixti imperij poterūt delegare etiā nō habentib iurisdit. all. C. de peda. in. l. ij. C qui p sua iurisdit. l. vna. saluo qd de tribus casib p̄dixi. Z. ammonitōnes inquisitōes z clericoz institu. vt. xvj. q. vlti. nullus. visitatōnes z correctōes z hmōi. extra de offi. ordi. pquerente. hec tū delegari possunt potius fm canones q̄ fm legistas. ff. d offi. pconsu. nec quicq̄. vi detur tamen q talia possunt simpliciter delegari: vt ex tra de offi. deleg. venerabili. vbi fuit restitutio delegata sed ibi inder erat impeditus vel pficisci volebat ideo q̄ potuit delegare: vt in pred. l. de offi. eius vel est illud speciale. C Porro illa que in suo generali nomine stat iurisdi. nuncupat z petit magistratib municipalibus. vt. ff. de iur. om. iudi. magistratib z ponit p bis que tm iure magistratus petunt z delegari possunt z sic ponitur in pre. l. iubere. ff. de offi. eius cui man. est iu. l. j. §. fi. dicunt autem ea iure magistratus petere q̄ cōpetunt eoipso q magistratus est etiā minim⁹ ville vel castri vel ciuitatis vt prestare auctoritatē manumittere volentibus z adoptōnes z emancipatōnes z publicationes testium ante litem pteste. z instrumentoz pmittere exercere iurisditōnē ptemptiosam in pecuniarijs causis vsq̄ ad. l. aureos olim hodie vsq̄ ad. CCC. aureos siue solidos. H. Facit ad id qd scripsi de iudi. c. fi. sup. ij. glo. Z. In autē. coll. ij. de defen. ciuita. §. sed tu neq̄. z. §. ex punciali. z. §. audient quoq̄. C. de magistra. munic. quen. l. j. C. de defen. ciui. l. j. z in pre. l. magistratus. z in stitu. de eman. §. p emancipa. C. eod. l. j. Quid si vltra. CCC. solid. Azo. H. In summa no. vbi vide in fi. p me ptis. Z. dicit esse iurisditōnis licet maiores iudices requirat. Alij dicūt esse meri imperij. H. Do. me. in. l. imperiū dicebat eas esse mixti inducens. §. indicare. de defen. ciui. z ratio sequens nō resistit. vide Ly. in. l. ij. C. de pedan. iudi. Z. cum nō petat hoc iure magistrat⁹. Item etiam testamenta insinuare: vt. s. x. notandum. Item tutores dare. ff. de offi. eius cui man. est iur. l. ij. ex pe. C Quid de datōne curatoris ad litem dic iure magistratus petere vnde magistratus municipalis dare poterit ar. insti. de cura. in fi. dummodo. j. CCC. aureos. H. vnde facit de iudi. c. vlti. §. deleg. li. vj. Z. Itez leuiter castigare: vt in pre. §. audient. xlv. di. cum beat⁹ ff. si qs ius di. nō ob. l. vnica. fm canones. hec iuris. quenit archi. vbi est de psuetudine. ipse eñ scrutatoz ē iurgioz. xxj. di. plectis z de mādato epi excoīcat se temere ad ordines ingerentes vt extra de eo. q̄ fur. or. re. c. j. de ß no. Uin. extra de offi. dele. c. fi. z in pre. c. pquestus. H. Allegat x. z no. Z. C Modica xo cobertio est q̄ pmissa intelligit eoipso q cause alicui⁹ pmissio demāda tur z ß etiā imperiū dicit: vt. ff. de offi. eius cui mād. est iuris. l. fi. extra de offi. dele. ex litteris. z. c. fi. §. fi. ibi qz nō iurisdi. ꝛc. a ptrario sensu vbi de ß fm Uin. C Utruz in cā mixti vel meri imperij fiat progatio no. ff. de iudi. l. j. C. de iuris. om. iudi. l. j. H. De ß de fo. pe. si diligē ti. ad fi. j. glo. cū finis remissi. z aliquid. j. de pe. iud. adi. §. j. ver. sed nunqd in iudicē de ß z de ptāte excoīcandi vide qd scripsi de offi. dele. p. z. g. sup fi. vlti. glo. Z. vl timo no. q qui duab⁹ auctoritatib pcedere pōt nō co gitur alteram eligere. ar. extra de prescript. si diligēti. si tamen elegerit electio tenet z illa electa vtetur. ar. extra de offi. dele. significantib. posset etiaz eligere q in vna pte eiusdem cause vtatur ordinaria in altera delegata. H. Facit qd no. s. ti. j. §. fi. x. qd si pmissum. Z. vt extra de arbi. innotuit immo etiam videtur q licz di cat nolo procedere auctoritate ordinaria tamen vale bit processus auctoritate ordinaria quia nemo pōt a se imperiū abdicare: vt. ff. de offi. presi. legatus. ß qualiter hoc intelligatur psequere fm papam. vt no. in pre. c. si diligenti. H. Est sciendū q Inno. materiā ad quaz ß remittit Guil. non posuit in. c. si diligenti. sed in. c. cum ex officij ibi pcedenti erat autem signata super ver. auctoritate. qz nō habebat coīter in illa decre. putauerunt aliqui z spe. cum eis q caderet in. c. si diligenti vbi ē tale verbum miroz autem de Guil. quia doc. su⁹ bost. be ne posuerat glo. illam in. c. cum ex officij propter litterā antique quam ibi posui ibi vide. Z. C Illud etiā not. q possessio generalis iurisdi. acquiritur si vnus act⁹ iu ris. exerceat puta quia cognoscit quis de causa vna si ue de ciuili siue criminali vel si excoīcat aliquē z idez est si quid aliud faciat quod ad iurisdi. pertineat dūmodo intendat vti iure suo quo ad iurisdi. vniuersaliter. nam si intenderet per hunc actum in ciuilibus causis tm̄ vti

iure suo non ꝓpter hoc acquireret in criminalib⁹.arg.ff. quēad.ser.amitta.l.fi.extra de ꝑscript.auditis.7. c.cum olim.hec tñ generalis iurisditio nō ꝓcedit vltra ꝑsonā in quā exercuit. Jtēm licet eam exercuit in vniuersitate nō ideo acquirit possess.iurisd.in singulares ꝑsonas.ar. xij.q.ij.qui manumittit generalis.aūt possessio ciuitatis vel ꝓuincie acquiritur si publice ꝑ omnes ptes ciuitatꝫ 7 vniuersaliter bannū posuerit in ciuitate qđ ꝛeruꝫ est si nullus alius erat in possessione generalis iurisditōnis. Bal. Nota bene ꝙ si quis ꝑscripsit iurisditi. in incolis videtur etiam ꝑscripsisse in forenſ. qui ibi delinquunt: nam ista ꝓsciptio causat ius reale 7 velut ꝓfessoria cōtra quemlibet reddit.ff.si ser.vendi.l.si quis diuturno. in fi.quia in ipsum territoꝛium videt ius ꝑscribi cui iurisditio inheret.C. vbi 7 apud quos.l.fi.ꝓbo etiam per c.dilecti.de foꝛ.compe. Z. Jtem si quis facit homines alterius ꝓfiteri ꝙ sunt sue iuris.vel sacramentum fidelitatis ab eis extoꝛquet ꝓut implerisꝙ locis patrimonij beati Petri inueniemus factū esse dum eramus ibi reꝛctoꝛ 7 capitaneus generalis vel etiam in ꝓuincia romā diole dum essemus ibi 7 masse 7 vibarie comes 7 rectoꝛ generalis vel etiā facit eos renūciare 7 abiurare iurisdi. pꝛioꝛis domini non ꝓpter hoc acquirit possessionem iurisditōnis. Jtem si habens iurisditionē vel aliud ius generale iure vel ꝓsuetudine vel statuto in aliqua loca vel ꝑsonas 7 quantocūꝙ tempe stet ꝙ in aliquo locoꝝ dictoꝝ vel ꝑsonaꝝ non vtatur. Uel oīm iure qđ in eis hꝫ vel in aliquo capitulo nō tamen ꝓtra eum ꝑscribit: ꝙa semper possidet: nam exercendo ius illud vel etiā vnuꝫ capitulū illius iuris generalis in vno loco suo in omnibus locis 7 ꝑsonis 7 capitulis retinere videtur nisi possessionem amittat vel quia expellat vel reuersus nō admittatur vel suspicet se posse repelli. premissa oīa ꝓsequere plenius ꝝm papam ꝓut no.extra de capel. mo. c.ij. H. Et ibi plene vide in glo. que incipit intelligas. Z. Et sunt hec in ar.ꝓtra curiales regis francie si eniꝫ aliquis miles vel prelatus habet castrū in quo non longo tempoꝛe omnē iurisditōēꝫ exercuit ꝓut casus occurrerunt nunc̄ꝙ tamen ꝓtingit casus ꝙ ibi opoꝛtuerit merum imperium exerceri bodieꝛo contingit dicunt hoc ad curiam regis spectare nō ad ipsum militem vel prelatum quod repꝛobat papa: vt no.in pre.c.Bal. Et bene. Nam in istis incoꝛporalibus plena possessio cōsistit in aptitudine sicut in actu.ff.de serui. ru.p̄di. foꝛmaꝫ.j. Z.ar.tamen ꝓ eis in his que no.j.de ꝑscrip.ꝛ.sed pone miles. ¶ Qualiter ꝓcipiat libellus qñ agit de iurisditione siue petitoꝛio siue possessoꝛio not.j.de cau.poss.et ꝓpie.§.in retinende.versi.poꝛro.7.§.notandū.ver.ceterum.7 de reli.to.ꝛ.quid si petatur. ¶ Et breuiter nota hic ꝙ causaꝝ alie sunt infime vt que sunt infra summam.CCC.sol.7 pꝛo illis pōt quilibet magistratꝰ adiri: vt in auten.de defen.ciuita.§.7 iudicare.7.§.audient coll.iij.7.ff.de offi.eius cui man.est iurisd.l.j. Alie st medie vt q̄ predictā summam excedūt 7 ꝓ illis adiri debet preses ꝓuincie vel delegatus ab eo cum ipse impeditus est: vt.C.de peda.iudi.placet in prin. Alie maxime vt q̄ ad merū pertinent imperiū de quib⁹.s.dictū est 7 pꝛo illis adiri debent rectoꝛes ꝓuinciaꝝ: vt.ff.de offi.p̄si.illicitas.§.qui vniuersas.7 in predi.l.placet.§. ꝙ nō ita nō. aute delegati ab eis vel magistratus municipales: vt.ff. ad munici.l.ea que nisi in casu cum vicꝫ ꝓtingit p̄sidez abesse: vt.s̄. de iudice dele.§.fi.ꝛ.item ꝙ est dele.in causa. Jtem etiā que ad mixtū ꝓtinent imperiū de quib⁹.s. dictum est ꝓ quib⁹ etiā maioꝛes iudices adiri debēt: vt in pre.l.j.7.ff.de offi.ꝓconsu.nec quicq̄.§.si em extraoꝛdinarius vel qui de his nequit cognoscere adeatur impune sibi non perebit vocatus.ff.de iurisd. om.iudi.l. fi.extra de rescrip.p̄ti. H. quā bodie nō babem⁹. Z. ¶ Non est etiā omittendū quia si mandatū vel inhibitio iudicis ꝓtemnit ad eius spectat officiū boc punire: vt.ff.si quis ius di.non obtemp.l.vnica.extra de ma.cō tra interdi.ecc.ꝓtracto.c.j.cū suis concoꝛ. H. Jbi no. in glo.pe.7 vltra illas facit.ff.de iudi.si p̄toꝛ qđ me.causa.l.ij.ex.qui.ca.ma.sed si ꝑ p̄toꝛem.§.sed 7 si. Jtem iudices licite cōminant de ap.cum cessante vbi remis. dedi.7.ff.de offi.p̄fec.vr.l.j.§.cum patronus de offi.p̄fect. vi.nam saltem.§.j.7 iudex inferioꝛ eā sequit.ff.de admini.tuto.l.tutoꝛ.§.si deponi.ß dicit ibi in glo.non tanꝙ Jtem iubere pōt alicui ne de domo sua exeat.ff. de int. 7 rele.l.fi. Sed vidi dubitari de ꝓceptis que fiunt ꝓ iudices nuda voluntate puta ne ꝑs loquat ne exeat aulā ne moueat manū a poꝛta sub pena.c.lib.7 in primo exēplo tenuit Bul. de suꝛ.sup materia.l.j.7.l. interlocutio. C.cōmi.vel epi.ꝓ illas leges 7 ꝓ legem.ff.de le.j. filiusfa. §.diui.7 de leg.iij.l.pater.§.iulius agrippa.7.l.lutius ꝙ pena exigi nō pōt cum illa ꝓcepta nuda sint 7 sine causa vel cause cognitōne facta alle.ad idem leges q̄ requirunt causam.C. de edic.diui adria.l.fi.ff.de suspec.tu.l. iij.in fi.cum.l.se.de transac.cum bi.§.in causa de infami. l.ij.§.ignominie.de fideicō.liber si legatario in fi.de iure fi.l.ij.§.senatus de dona.nuda ratio de ꝓba.cū de indebito.§.fina.cuius causam ponit decre.si cautio de fide instru.ad idem de libe.ob.c.fi.de ap.vt debitus.7.e.t. vt.s̄.li.vj.de censi.ꝓuenit de sen.ex.sacro.eo.ti.c.j.li.vj. eo.li.de offi.oꝛd.si canonici ad pꝛe.facit qđ scripsi de rei iudi.c.in causis sup.j.glo.7 de penis dilectus fac̄ ad materiam.j.de sen.ꝑla.§.ij.ver.sed nunqd iudex 7 foꝛtius infra de ꝓtumacia.§.fi.ꝛ.sed pone iudex. Z. Juste ergo petebat a nobis ꝓ pte epi massan. vt cōe ciuitatis ꝓuen.puniremus qꝛ post ibibitōēꝫ eis factā exercituꝫ fecerant 7 damnificauerant ipsum epm in castro cese. qđ idem eps coꝛā nobis ad se asserit ꝓtinere.

¶ De officio omniū iudicū rubꝛica.

H. ¶ Sciendū est ꝙ ex practicis quos nominauit auctoꝛ in ꝓemio soli tres de hoc tractauerūt. Primꝰ roff. qui parte secunda sui operis posuit rubricam de offi.iudicis qđ datur iure actōnis 7 vi.post illam ad idē. Jteꝫ post titulum de iuramento vasalli posuit quasi ꝓtinue xiij.rubꝛicas sup diūsis que petūt iudicis officio 7 sic st xxj. Secundus fuit Ubert. de bobio qui tractatum de boc composuit in suo libello ante međ. ver. rogatus vsq̄ ad versi.si criminaliter mihi char.vj. Tercius Jo. de deo qui post ipsum cauill.li.x.per totū ꝓ generalē 7 spe cialem rubꝛicas materiā ꝓsequit 7 adde qđ statim dicā Jtem scias ꝙ R off.in certis locis 7 sup rubꝛica de offi. iudi.ꝓtra colonos 7 ascripticios. versi. sed opponit improbat subtilitatē dicentiū ꝙ qñ iudi.officiū ꝓponitur loco actōnis nō debent in libello dici ago ꝓtra talem: ß ꝓpono vobis ꝛc.boꝛum ratio qꝛ cum iudicis officiū nō sit actio.ff.de mino.quando minoꝛem.§.fi.ꝓtra partem nō debet ꝓponi sed solum iudici sed ꝓtra ꝓtem ꝓponitur cum agit suo iure sed ipse de hoc nō curat qꝛ nomine actōnis saltem generalissime etiam officium iudicis ꝓtinet.ff.de act.7 obli.actōnis verbo 7 sic bene dicitur ago ꝓtra talem. Z.

Quead perpetuam memoꝛiā fiūt diligēt ꝑspiciēda st vt.xxiij. di.i noīe.7 ex de re iu.ad aplice in supscriptione lib.vj.j.q.vij.ꝙuenientib⁹ nec vlla poꝛum sunt commutatione variāda.xxv.q.j.que ad ꝓpetuam maxime vbi sunt posteris ꝑfutura: vt extra vt ec.be.c.vlti.in prin.ad posteroꝛū ergo vtilitatem 7 memoꝛiam ꝓpetuam bec de offi.iudicis tradidi q̄ nec a modernis sunt etiā ꝓtemnenda. C. de qōnib⁹ diuo i fi. H. facit cle. de iureiurā.romani.ꝛ.nos itaq̄ in fi. Z. C. de testa.iubem⁹.ꝛ.sed nec aliq̄ de cō.di.ij.semel qꝛ que notabiliter fiunt nisi diligēter notētur neglecta ee vident

ff.de iniuri. Item apud labeonem.§.ait pretor.q; ergo de officio iudicum in specie tractauim⁹ hic in genere de his q̃ spectant ad oēs dicamus. ¶Officiū ergo iudicꝫ latissime patet pōt nanq; bonor̄ possessionē dare et in poss.mittere tutores ꝓstituere et iudices dare: vt.ff.de iur.om.iudi.l.j.⁊.xxx.q.v.iudicantē.⁊.s̄.tit.pri. et tātū valet in bonefidei ꝓtractib⁹ quantū in stipulatōe interrogatio facta.ff.de neg.ge.q; tantūdē.ff.de posīti luci⁹ ticius. Item q; vbi deficit lex cōtractus iudex facit qđ sibi ⁊ de bono ⁊ equo videt insti.loca.§.penul. qđ etiaꝫ vt late pꝫ sic plenius ostendamus.

¶Nam q̃nq; ꝓponit principaliter loco actōnis seu loco principalis actōnis.

¶Q̃nq; no ꝓponitur incidenter.

¶Q̃nq; impedit actōnem.

¶Q̃nq; detrahit actioni.

¶Quandoq; deseruit ei que singula statim ⁊ seriatim ꝓsequamur.

¶Vltimo quid iuris sit de summaria cognitōne dicturi Bal.officium iudicis quoddaꝫ exhibet ꝓprio motu quoddā ex postulatiōe ptis:nam si respicit publicā vtilitatem sine actore expedit inquirendo. extra de accus. qualiter. Idem si publicā pietatē ⁊ equitatē vt in tutore dando vel remouendo.ff.de suspe.tuto.l.iij. Idem si publicū decus.de le.j.l.ciuitatib⁹ de vsufr.leg.l.legatuꝫ Idem si testatoris pietatem.ff.de peti.here.l.hereditas in fi.extra de testa.nos quidem. Idem si anime fauorez vt in vsuris et maletoltis de iureiurā.ad nostram.ij.ꝛc. Qđ no familiarē rem tm̄ alicui⁹ respicit cura ⁊ nō publicam curaꝫ petenti impendi dꝫ.ff.de dam. infec.l.iij. §.hoc aūt iudiciū.⁊ ibi Bar. Et si lex imponit iudici expediendi processum ⁊ nemo petit non intelligit iudex ī mora vt ibi. Z.

i **Iudicis officium loco** principalis actōnis ꝓponit cū alia actō ordinaria deficit ⁊ nō est actio vt.j.§.vlt. H nunc ꝓpter additōez penultimā de q̃ dicam infra.§.fi.in prin. Z.⁊ tūc litis ꝓtestatōez exposcit: vt extra eo.iudicis.qđ tm̄ sic intellige :q; aut interponit ad nullius ptis petitōez aut ad ptium petitionē aut eis inuitis. H.exempla posuit Uber.vbi.s̄.⁊ multa post Ulin.phy.⁊ Boff.scripsi in decre.ij. eo.tit.post prin.⁊ ex his ⁊ ex omissis ⁊ his q̃ posuit Inno. ibi ⁊ bosti.ibi in summa hui⁹ti.formatus fuit tm̄ apertius totus iste tractatus vsqꝫ ad vltimuꝫ.§.qui fuit additio vt ibi dicam. Z. ¶Iudicis officiū loco principalis actōis ad nullius ptis petitōem interponit cum ꝑlatus vel iudex audita subditor̄ infamia ad inquisitōez excessum ex officio sine cuiusq; petitōne pcedit. extra de accusa.q̃lit ij.⁊.ij.q.j.deus.lxxxvj.di.si quid no de quocūq;. extra de simo. licet beli. Item cum ex officio suo mandat vt quicunq; scit veritatem vtrū ticius soluerit vsuras alicui qui titius iurauit hoc non denunciare hoc dicat extra de iureiuran.ad nostrā.ij.in in fi. Idē cum per se inquiret an tutor̄ suspectus sit de tutela.ff.de suspe.tuto. l.ij.§.preterea.⁊.j.dicam ad eius em̄ officiū spectat p se talia inquirere et corrigere.ff.de offi. p̄si.cōgruit.extra de offi.ordi.c.j.xxxv.q.vj.epūs.extra de testi.co.ptera. xxiij.q.iij.si is qui. ¶.de bo.prescrip.si quis intra in p̄n. et obuiare ne fiant.lxxxvj.di.c.j.et.ij.et.iij.lxxxiij.di.c.j. ⁊ suspectos ab ad ministratōe remouere vt ibi.⁊ extra de offi.dele. venerabili.iij.q.ij. qui ea. extra de accusa. cum dilecti.et de simo.licet. Item dānis ecclesiaꝝ occurere. extra de insti.cum venissent in fi.⁊ similia.⁊ in his quidē casibus omnibus non est lit.cōtest.necessaria sed sūt illi exponenda capitla super quibus inquiritur ꝓtra eū extra vt lit.nō ꝓtest.qm̄ fre.§.sunt ⁊ alij.vt ī pre.c.qualit. §.debet igitur.xj.q.iij.eorū.vel dic vt j. de īquisitiōib⁹. §.nūc tractemus.ꝺ.cum igit et se. ¶Si no officiū iudicis interponit principaliter ꝑ actiōe ad petitionē ptis petentis aliquid sibi dari vl fieri tunc subdistīgue quia aut cōtra certā personā aut cōtra īcertā aut ꝓtra nullā. si cōtra certā tunc habet locū decre.extra eo.iudicis qr tūc est merū officiū ⁊ datur libellus et exposcit litꝫ ꝓtest. ff.de minor.pāp.in fi.⁊.l.patri.§.j.⁊.C.si aduersus deli. l.j.C.in qui.cau.in inte.re.nō est ne.l.j.C.de minor.l.iij. extra de restit.in inte.c.j.cum em̄ loco actōis succedat: vt.s̄.ꝺ.pri.sine qua nemo experit: vt.ff .de neg. gesto. si pupillus.§.fi.viij.di.quo iure.extra de iudi.examina. eius naturā debet imitari.ff.si quis cau.si eum.§.q̃ iniuriarum.C.de rei vxo.act.l.vnica.extra de sta.mo .recolentes.lxxvj.di.nosce.⁊.c.scire.licet nō ꝓpetuet p li.cōtesta.vt in pre.l.pāp.quod aūt dixi q exposcit li.ꝓtest. patet in multis exemplis vt ecce primo in restitutōne in integrū siue a minore siue a maiore ꝓposita pone enim ecclesia alienat iuris solēnitate adhibita aliquā possessionem in quo leditur enormiter vltra dimidiaꝫ iusti p̄ cij certe pōt petere p merum officiū iudicis vt pecunia emptori restituta recuperet possessionem: vt extra de rebus eccle.nō ali.ad nostrā.⁊ extra de resti.in inte.c.j.huiusmodi em̄ officiū iudicis ꝓponit a pte p actōne ⁊ cōtra certam psonam.s.contra emptorē vnde debz lis cōtestari.idem etiam in minore leso licet ei per edictum p̄toris subueniatur: vt.ff.de mino. ait p̄tor.⁊.l.patri.§.j. ⁊.l.q; si minor.§.fi.⁊ extra de in integ.resti.ꝓstitutus.ff de euic.minor rī.j.C.in qui.cau.nō est in integ.restitu. ne.l.fi.in fi.ff.de excep.exceptōnes in fi. Idem est in maiore causa reipublice absente leso cui licet p̄tor subueniat: vt.ff.ex qui.cau.ma.l.j.tamen ex officio iudicis iuuatur.C.ex qui.cau.ma.in ꝓtractibus. Idem etiā in rescissoria que q̃uis ex beneficio p̄toris ꝓpetat: vt.ff. e. maiores.⁊.l.ab hostib⁹.⁊.C.e.l.j.tamen officio iudicis expeditur vnde dicunt quidam q; edicto p̄toris est inefficax quousq; prētor viuus in eam insufflat spiraculum vite vt.ff.qđ me.cau.metum.§.volenti instītu.de act.§. rursus. H. Hoc scripsi post Hosti.eo.ti.c.ij.super glo.ij. ante finem. Z.an autem restitu.in integ. sit necessaria lit.nō ꝓtesta.vel possit dari contra absentem.dicvt extra eo.c.ij.⁊ de in integ.resti.c.j.⁊.c.cum em̄ litterꝫ. Itez aliud exemplū nam si pater agit ꝓtra filiū obedientiam ⁊ reuerentiā sibi prestare nolentem agit iudicis officio xxx.di.c.j.extra de maio.⁊ obe.cum inferior.C.de emendat.ꝓquorum.l.vna.ij.q.vij.queritur. Itez si pater vel mater agunt contra filium vel filius contra eos pro alimentis aget iudicis officio.est enim hic necessaria cognitio quia forte negabitur pater esse vel filius.xxx. di. si quis deliquerit.ff.de lib.agnos.si quis a liberis rī.j.et per totam.lj.di.ius naturale.extra de fi.presbyt.michael.extra de eo qui duxit in ma.quam pol. per adult .cum haberet in fi.in autē.vt li.ma.et aui.§.illud quoq;.coll. viij.extra qui fi.sint legit. transmisse de proba.per tuas. Item si patronus ad inopiam vergens petit sibi per ecclesiam vel libertum prouideri.extra de iurepatro. nobis.xvj.q.vij.quicunq;.⁊ in pre.l.si quis a liberis.§. solent. Item si patronus petit vt libertus obsequium sibi prestet:vel si ꝓquerit se ab eo ꝓtemptum vel ab eo conuicium sibi factū vel dictum officio iudicis agetur.ff.de offi.pre.vr.l.j.§.cum patronus. Item officio iudicꝫ agitur cum inter patrē ⁊ filiuꝫ de patria ptāte disceptat et constat tm̄ de filiatōne.ff.de liberis.exi.deinde.§.j.ff.de rei ven.l.j.§.per banc.C.de peti.here.si putas.C.de patria potestate.l.j.⁊.ij.extra de conuer.infi.c.fina. ¶Sz queritur an in premissis casibus.scz de patre ⁊ filio ⁊ de patrono ⁊ liberto sit libellus necessari⁹ qđ dic vt infra de libel.concep.§.nunc dicendū.ꝺ.xxxv. H.quod ibi posuit hoc fuit dictū Uber. Z. ¶Sz an ī eisdē casib⁹ ⁊ etiam in cautione damni infecti de quo infra subijcit debeat appellatio admitti et quidam dicūt q; non.ff.de ap.reci.vel non si res. Alij contra. H. scz Uber. cuius

ad litteram fuit iste. ℋ. 7 vide. j. de ap. §. in quib⁹. ℋſ. sed nunquid qñ. ℨ. C. de pcḋa. iudi. l. placet ita tñ q̄ pendente ap̄: alatur qui fuerit ꝓnunciat⁹ alendus sine p̄iudicio tñ. ff. de inoffi. test. si instituta. §. pe. C. d̄ oꝛ. iu. l. fi. ff. de test. tu. l. item. 7. ff. de iur. delt. filius. 7 no. ff. de bis q̄ sui vel ali. iuris sunt. l. penul. Item agitur officio iudicꝫ cum filius petit qui a nemine detinet. ff. de li. exi. l. iij. §. hoc aũt interdictũ. extra de ꝙuer. infi. c. fi. iiij. q. j. reintegranda. Item impetrat cum filius petit a patre emãcipari. ℍ. qd̄ quatuoꝛ casib⁹ petere poterit q̄s scripsi de testi. in inte. ꝙstitutus in ꝓin. ℨ. ff. si quis a pa. fu. ma. l. fi. 7 ff. de con. 7 demõ. si cui legatũ. ℋ. arbitro. Itez cuz petunt separari bona. ff. de sepati. l. fi. Item cũ petitur sñia ꝓnunciari nulla vel ꝓcessus. extra de ꝓcura. in p̄sentia. extra de offi. dele. cum ꝙtingat. ff. de fer. l. j. ℍ. ℔ fuit vltimũ dictũ Inno. in. c. ij. eo. ti. in fi. magne gl. ℨ. Item implorat ꝓtra heredẽ vt vltima volũtas testatoris impleat extra de testa. tua. C. de epi. 7 cle. aut. licz. C. de sacrosan. ecc. l. j. Item implorat officiũ iudicis qui p̄ metũ rem suã tradidit licet ei subueniat p̄ edictũ. quod me. cau. ff. qd̄ met⁹ cã. metũ. §. ex ℔ edicto. Itez decept⁹ qui se supponit gratie capituli suas lras ei tradẽdo si capitulũ malũ causamentũ habet ei. extra de renun. sane 7 c. veniens. ℍ. Ibi dixi post Elin. q̄ causamentũ ẽ vulgare hyspanoꝛ in glo. videt in fi. ℨ. Item q̄ deceptus renũciauit iuri suo et qui decept⁹ est. qꝫ aduersarius nõ seruat qd̄ ꝓmisit. 7 extra de pac. cum prudẽ. 7 de rerũ permut. cum vniuersoꝛ. 7 de p̄ben. inter cetera. Itez cum aduocatus seu qualiscũq̄ defensoꝛ a clientulo vel magister cuiuscũq̄ facultatis a discipulo petit salariũ: q̄ sola pollicitatione nõ pacto vel stipulatõne ad hoc obligatus est. ℍ. vide. j. de salarijs. §. ij. in ꝓin. 7. §. iij. ℋſ. is quoq̄. ℨ. Idem intelligas in nutricib⁹ et obstetricibus 7 medicis. ff. de var. 7 extraoꝛ. co. l. j. §. in honoꝛatijſ 7 p̄ totam legem. C. man. salariũ. dic vt ibi extra de foꝛ. compe. romana. §. in ℔ forma libellũ. vt. j. de magistris. Item is qui passus est in oculis ꝓpter mala collíria que medicus apposuit. 7 ꝓpter hoc rem suã vendidit factus sanus rem a medico officio ꝭudicis petet. ff. de var. 7 extraoꝛ. co. l. medicus. 7 hic forma libellum. vt. j. de iniur. Item vroꝛ timens seuiciã viri petet officio iudicis sibi dari licentiaꝫ ab eo recedendi vel sibi idonee caueri. extra de testi. spo. litteras in fi. extra de spon. cũ locũ de ꝓcura. accedens. Item cum seruus ꝙqueritꝫ de nimia senicia dñi. ff. de his qui sui vel ali. iu. sunt. l. j. 7. ij. 7 insti. e. versus fi. 7 tunc libellus datur si petitur alioquin appelletur. C. de epis. audi. si lenones. si quis a pa. fu. man. l. fi. Item cum pater ꝙqueritꝫ de malo filio vel filius de patre duro. ij. q. vij. ꝙqueritur. Item cum ꝓpter ingratitudinem officio iudicis petunt liberti vel etiam q̄ donata sunt reuocari. C. de liber. et eoꝝ li. l. j. extra de dona. c. fi. Item petit officio iudicis vt arbiter vel iudex ꝓnunciare cogat. ff. de arbi. l. ij. §. j. ff. de iudi. de qua re. extra de cã pos. ꝓpie. cum sup̄. Item implorat officiuꝫ iudicis: vt tutoꝛes vel curatoꝛes ꝙpellant gerere: 7 si male excusati sunt vt reducant in gestionẽ. ff. de minoꝛ. xxv̄. §. ex facto insti. de ex. tuto. §. fi. vel q̄ remoueãt. C. de admi. tu. l. fi. item implorat. ℍ. ℔m Uber. ℨ. vt caueat de dam. infec. 7 p̄ leg. 7 fideicõ. soluendis. 7 silibus. ff. d̄ ac. 7 ob. actõnis ℋbo. ff. vt lega. vel fideicõ. no. ca. l. j. 7. l. etiam. xlj. q. iij. neq̄ decennẏ. 7. ff. de dam. infec. l. ꝓtoꝛis. 7 l. iij. §. hoc aũt. 7. l. pretoꝛ. §. eius. ¶ An aũt hic sit necessarius libellus. no. j. de li. con. §. nũc dicendũ. ℋ. xxx. 7 ℋ si. xxxij. Item implorat in actõnib⁹ priuatoꝝ criminuꝫ p̄ pena imponenda. vñ dicunt extraordinaria crimia illa de quib⁹ tractat. ff. de extraoꝛd. cri. 7 de priua. delic. Item implorat. ℍ. hunc 7. vj. casib⁹ se. posuit Uber. ℨ. ꝓ exhibendis tabulis testamẽti. ff. de tab. exhi. l. j. ĩ fi. ff. quẽad. test. ap. l. ij. an aũt libellus sit hic dand⁹ dicã in predic. versi. xxx. Item implorat vt cogatur beres adire hereditatẽ. vt eam vel legata alijs restituat. ff. ad trebel. restituta. §. ticius. 7. l. nam 7 diuus. 7. l. seq. et. l. cogi. Rñ. j. 7 ille quoq̄. §. tempestinũ. 7. l. recusare 7 no. ff. de fedeicõ. he. pe. l. ij. an aũt hic sit dandus li. no. in pre. ℋ. xxx. Item cum dñs imponit seruo necessitatẽ peccandi C. de episc. au. si lenones. Item implorat ne vis fiat ei q̄ in pos. missus est vt defendat si repellit vel nõ admittitur. ff. ne vis fiat ei q̄ in pos. mis. est. l. j. 7. ij. 7. iij. extra de. co. con. ꝓtingit. Item in edicto diui adri. ꝓponit officium iudi. ℔m quosdam. C. de edic. diui adri. tol. fi. ℍ. vt ibi no. in glo. sigilloꝝ. ℨ. Item in alio casu. ff. ad. l. fal. l. pe. in fi. item si seruus vel filiussa. argentarij exercuerit pater vel dñs per officium iudicis edere cogitur. ff. de eden. pretoꝛ ait. §. ij. ℍ. et. xxij. vbi de hoc. ℨ. et l. si quis ex. ℔m quosdam. Item implorat etiã denunciatõne matrimonij. extra qui ma. ac. pos. cũ in tua. Item in crimine vsurarũ. xiij. q. iij. ꝓ totum extra de iureiur. ad nostram. ij. Item in quolibet crimine ecclesiastico in quo ciuiliter agitur. xxiij. q. iij. ecce. extra de collu. cria. xxxij. q. j. c. fi. Item implorat cum agitur conditione ex canone. iij. q. j. reintegranda. vt cum clericus dicit se amisisse rem per violentiam vel metum vel doluꝫ vel captiuitatem. vel temporis condic. vt ibi 7 extra de restit. spoli. sepe. Item implorat contra collectoꝛes vel dominos homines in collectis vltra vires grauantes. ℍ. 7 quõ isti ad restitutionem teneantur vide per ℞ost. in sum. de pe. §. fi. versi. sed quid de quesitis 7 vers. seq. ℨ. Item cum vocant ad officia qui excusationem habent. ff. de vacat. mu. sextumdecimũ. §. fi. C. li. x. quẽad. ci. munera. l. j. ij. iij. 7. iiij. 7 in hoc 7 in sequẽti forma libl. vt. j. de censi. Item contra colonos seu ascripticios redditus dominis soluere nolentes: quia dubitat an hi domini sint. C. de agri. 7 censi. litibus. §. j. li. xij. Item cum vasallus a domino indebite grauat saltem ex mente iuris. ff. si quadru. pau. fe. di. l. j. §. pe. ff. de iurisd. om. iudi. si quis id quod. C. li. xj. in quib⁹ ca. co. censi. l. j. 7 de agri. 7 cen. l. pe. 7 fi. in autẽ. de questo. col. vj. 7 in hoc forma libel. vt. j. de feud. §. fi. Item impetrat ꝓ fructib⁹ rei mee ꝓtra detinentẽ eã. C. de reiven. certũ. §. bonefidei. ff. eo. si nauis. §. fi. extra de resti. spo. graue. ff. de pe. he. illud. §. pdo. 7. §. ad officiũ. 7. l. ℔ 7 si lege ꝓmissoria. §. si añ litẽ. 7 in hoc forma libellum vt. j. de cau. pos. 7 ꝓpie. §. notãdum. vers. porro. Item ꝓ impensis siue de nouo siue de refectõne factis. C. de rei ven. domũ. ff. de pe. here. plane et. l. illud. §. ad officium. Item pro vsura in bonafidei iudicijs. 7 in his que imitantur iudicia bonefidei sicut i legat. C. in qui. cau. in integ. resti. non est nece. in minoꝛum persona. C. de vsu. 7 fruc. lega. 7 fideicõmis. l. j. ij. et iij. 7. ff. de vsu. vsure. 7 in hoc forma libel. vt infra d̄ vsu. ¶ Item implorat. ℍ. ℋba Roff. vbi rubrica de off. iudi. per quod vsum aque retines ꝛc. ℨ. loco principalis actõnis in. v. casib⁹. Primo ꝓtra turbantẽ mihi vsũ quem habeo percipiendi vel hauriẽdi vel ducẽdi aquã quia non permittit vti vel forte amouit vsum aque vel ipsam aquam quo casu iudex ꝓ officiuꝫ suum faciet me retinere vsum aque coherceus factum aduersarij et rei competentem formam dans 7 intellige q̄ habebã illum vsum non iure seruitutis: quia tunc competeret ꝓfessoria. ff. si serui. ven. l. ij. 7. l. sicuti. §. aristo. 7. ff. de serui. q̄tus. Secundus contra instituentem inciuiliter. i. nõ de iure ciuili riuum seu seruitutem aque per predium meum in hoc etiam casu competit mihi negatoria directe si sim directe dñs predij vel vtilis si vtiliter sim dom⁹. ff. si ser. ven. l. ij. ff. de publicia. si ego. Si ℋo nec directe nec vtiliter sim dñs tunc valde necessarium est officiuꝫ iudicis. Terci⁹ ꝓtra detinentẽ equam meam penes quez concepit 7 peperit petam eã offi. iu. tam equaꝫ q̄s fetũ. licet enim in hoc casu mihi competat directa rei ven. et public. vt in pre. l. si ego. ff. de vsu. equis. ℍ. exponitur i. equabus. 7 in. l. seq̄n. bos ponitur pro vacca. ℨ. ff. de

vsuca. si aliena. §. scevola. Quartus ꝓtra mittentē animalia in segetes meas ꝛ maxime cum sunt in herba vel ī vineā licet ꝛ hic alie ꝓpetant actōnes vt no. .j. de iniuri. Quintus cū plurimi boīes qui ꝑ loca plura debent distribui. H. forsan in exercitu dicit ibi glo. Z. qꝛ forte mutāt de loco ad locū vt saraceni dispersi in ciciliā mutati sunt in apuleaz: vt. C. li. x. de iure fi. l. certa in meum agrū collocati sunt ꝑ iudicē eīm tūc fiet eque distributō ¶ Hi quinqz casus sunt. ff. de var. ꝛ extraor. co. de vsu. ꝛ ī his quinqz casib ꝓcipies libellum: vt. j. de cau. pos. ꝛ ꝑprie. §. j. ℣. sed ꝛ si vir. Item imploraī officiū iudicis seu magistratus si via ciuitatis q̄ est ꝓpe domū alicuius facta est artior vel angustior vel est clausa ita vt publicus ꝓmeatus impediaī vel si facta est effluxior q̄re expedit dño domus vt debeat adequari vel si sic impedita ē vt nō possit transiri nisi fiat pons cogeī eīm vt eum faciat vel ꝙ sic pareī vt aqua possit labi vel etiā si de via fodiatur vel aliquid ibi fiat ꝓpter qđ nō pōt transiri vel vehiculum duci vel si morticinia ibi ꝓiciaī vel stercora vel alia immūda. ff. ne qđ in lo. pub. fi. l. ij. §. ℔ interdictū tū tunc etiā ꝓpetūt interdicta: vt. j. de cau. ꝓpos. ꝛ ꝑprie. §. qꝛ vero ℣. ceterū ꝛ se. Item ꝓtra eum cui relictuz est legatū vt filiū suum emancipet nec vult emācipare cogetur eīm ad ℔ extraord inarie. i. officio iudicis. ff. de cōdi. ꝛ demō. si cui legatū. H. iste. §. est vn⁹ de quatuor casibus ad qs. s̄. remisi. Z. Item bona debitoris non soluentis petunt officio iudicis possideri ꝛ vendi ꝛ separi vt. ff. ꝛ C. de bo. auc. iu. pos. extra vt li. nō ꝓtes. qm̄. §. in alijs sup quo forma libellū: vt infra de eo qui mit. ī pos. Item imploraī offi. iudi. a creditoribꝫ vt ꝓstituaī curator bonis eius q̄ bonis cedit vel q̄ sine herede decedit vl etiā cū herede q̄ tn̄ nō vult hereditatē adire vt ꝑ eū bona vendaī ꝛ creditoribꝫ satisfiat: vt. ff. de cura. bo. da. l. j. in fi. ¶ In his igiī casibus iudicis officiū directe seu loco principalis actōnis ꝓponiī ad petitōnez ꝓtis ꝓtra certam ꝑsonam ꝛ est merū officiū vñ exposcit li. ꝓte. vt dixi videī tn̄ hoc facile in denūciatōne quaz q̄s ꝑsequī vbi nō videī li. ꝓte. necessaria. extra de do. ꝛ ꝓtu. cū dilecti. extra vt lite nō ꝓte. qm̄. §. sunt ꝛ alij. extra de accusa. qualiter. ij. §. debet. sed dic ꝙ tūc debet lis ꝓtestari ꝛ ordo iuris seruari: vt no. extra de pur. ca. cū dilectus. et. j. in ti. ō inqui. §. nūc tractemus. ℣. si aūt inquiraī. ¶ Sz opponiī nā in multis exꝑssis casib certe ꝓpetūt actiones ꝛ q̄diu supest ordinariū auxilium nō est ad extraordinarium recurendū: vt. ff. de minor. l. in cause in ꝑn. sed illud verum est ī causis minor. H. sup. ꝛ ecclesiarū vt scripsi eo. ti. c. ij. sup ꝓin. sed de glo. Z. In alijs aūt casibus licet alie ꝓpetant actōnes nihilomin⁹ tn̄ ꝛ iudicis officiū imploraī. ¶ Et no. ꝙ hoc officiū ꝓpetit ordinario principaliter ꝛ incidēter sed delegato incidēter vel etiā principaliter si ℔ ei principaliter ꝓmittiī. extra ō in integrū resti. c. pe. Item officiū ℔ dat fauore ꝑsone non rei vnde pōt ꝓputari intr ꝑsonales actōes ꝛ non intr reales cum imploraī a minore vel ecclia vel etiam a maiore. ¶ Porro si officiū iudicis loco principalis actionis ad petitionē partis ꝓtra incertā ꝑsonā imploraī tūc nō est necessaria li. ꝓtes. sed res iudicis officio expediī qđ ī casib sequētib patet vt si mihi furtū fit ꝛ nescio ꝙ quem sacerdos me petente ex officio suo pōt excoīcare furem incertū. extra de offi. ordi. c. ij. Item in eo qui famosum libellum clanclo ꝓiecit. v. q. j. quidam. Item qñqz petitur dari tutor pupillo vel curator minoribus. xxv. an. maioribꝫ tamen. xiij. annis insti. de cura. ꝑ totū. ff. de postu. l. j. ad fi. ꝛ l. se. videī tn̄ hic peti ꝓtra certaz ꝑsonam qꝛ certa ꝑsona dz assignari ab eo q̄ petit tutorez vel curatorez: vt. C. qui petant tu. l. ij. ꝛ ꝑ totū titulū. ℔ dic ꝙ nihil petit ab eo quē noīat vñ in talib nō est dandus libellus nisi iudex dicat scribe tuā petitōez vt sup ea deliberemus. H. ℔m Uber. cui⁹ fuit iste ver. quē etiā posuit Jo. de ro. Z. sic. vij. q. j. q̄liter. ꝛ. c. q̄uis. ꝛ §. ecce bis

Item qñ petitur dari curatoꝛ bonis. ff. de cura. bo. da. l. j. ꝛ fi. Item qñ epo impotenti petitur dari coadiutoꝛ. extra de cleri. egrotā. ex parte. H. sed de hoc dic vt de clerico egrotan. c. vno. li. vj. Z. Item per officium iudicis ꝑ tribunali sedentis petit se mitti quis in pos. bo. ex testamento vel ab intestato. ff. de bo. pos. sed cū patrono. §. bo. pos. ff. quis ordo in bo. pos. serue. l. vtilis. §. dies. ff. de succes. edic. l. j. §. edictalis non eīm videī in hac petitione certa ꝑsona nominanda: sed si is qui credit ledi ꝓtradicat tunc admitteī. ff. de adop. l. nam ita. C. q̄rum bo. l. j. in fi. ꝛ l. se. extra de offi. archi. ad hec. ff. de aq̄plu. ar. l. iij. ꝛ C. de cu. fu. l. fi. §. ij. C. q̄ admit. ad bo. pos. l. pe. xij. q. ij. nō liceat. extra de re. ec. nō ali. si q̄s ꝑsbytero rum. Item. H. ℔m Ubert. cui⁹ fuit qđ sequiī vsq; ad ver. si vero. Z. qñ petitur vt interdicaī alicui administratio ꝓprioꝝ bonoꝝ tanq̄ ꝓdigo hoc solo officio iudicis petitur vnde nec libellus datur nisi vt ipse deliberet vt prędixi licet ꝓcedam eos qui ledūī vocandos vel saltem ad ꝓtradicendum admittendos. H. an autē ad hanc ꝓtradictionē admittatur excoīcatus plene scripsi post Inno. ꝛ Hosti. de except. cum inter in glo. dixit ℔ Inno. ver. q̄d de illo. Z. C. si vt se ab heredi. absti. aūt. si omnes. C. si de libera. causa. principaliter. ff. de mino. etiaz. §. fi. ff. de cu. fu. obseruare minor ergo qui petit restitui vt ab hereditate abstineat non dat libellum. Alij dicunt ꝙ si minor se velit defendere ꝙ non sit dandus curator dabitur libellus quia ab eo petitur iudicis officium vt cessat ab administratōne rei sue sicut cū tutor suspectus accusatur. Item reperitur officiū iudicis qđ iudex ꝑ se intentat et exequitur sine aliquo petitore vt in remouendo tutorem suspectum de quo sibi cōstat et in inquirendis criminibꝫ de quibus est publica fama vt dixi. §. in prin. huius ti. ti. ¶ Si ℣o iudicis officium ꝓ actione ꝓponaī ꝓtra nullā ꝑsonā eodē modo nō est necessaria li. ꝓte. vt si infamis qui nō pōt postulare nisi ꝑ se et ꝓ certis personis petit in integ. restitui ad famā. ff. de postu. l. j. et. iij. q. vij. §. tria. versicu. alij enim omes ¶ Item quando petitur electio concors confirmari extra de elec. postq̄. xlvij. di. de petro. xxj. q. j. relatio. hoc enim contra neminem petitur sed solius iudicis officio confirmatur vel infirmatur eodem ti. nihil. ꝛ. c. cū nobis ibi duximus officō nostro ꝛc. H. superboc vide quod scripsi de or. co. c. ij. in glo. hanc exceptionē. ver. hec etiā exceptio locum nō habet ꝛ de cau. pos. cum ecclia superꝝ glo. ij. Z. Item cum minor q̄ damnosam adiit hereditatem petit restitui ꝓtra factum suuz vt sibi liceat abstinere. C. si vt se. mi. ab here. abstine. l. vna. ꝛ auten. si omnes. ff. de curat. bo. da. l. j. sed iste casus posset poni sup in pre. membro quis contra incertam personam. Item generaliter contra nullam personam imploratur quotiens aliquid quod petenti prodest ꝛ nulli obest petiī. C. de preci. impe. offe. rescripta que est. xxv. q. ij. ¶ Inuitis quoq; partibus interponitur officium iudicis vt siquis ꝓtraxit cum consanguinea ꝛ nolit se ad monitionē epi separare vel testes super matrimonio ꝓducere quia tūc potest eos inuitos epūs excoīcare. extra de offi. ordi. significauit. H. Hodie si scienter contraxerunt excoīcati sunt ipso iure per cle. de con. ꝛ affi. eos qui. ꝛ prelati eos denunciare tenenī vt ibi. Z. Item si vir ꝛ vxor se pretextu ꝓsanguinitatis sine iudicio ecclesie sepant epūs de hoc etiam inuitis eis vel consanguinitatem ꝓfitentibus ex officio suo inquiret. extra de diuor. porro in fi. extra de eo qui cog. consang. vxo. sue super eo. Item si super beneficio sit appellatum ꝛ neutra pars vult prosequi: ℔ differt vsq; ad annum superior si videat ex dilatōne ecclesie periculum imminere pōt partib ex officio suo terminum prefigere. extra de ap. oblate in fi. Idem pōt dici in sacerdote postulante quem inuitum index repellet extra de postu. c. fi. ff. eo. quos prohibet. xiij. qō. iij. denicz. Idem pōt dici in excoīcato. H. quem non solum

iudex ecclīasticus ab ꝑ repellit sed cogit etiã iudicez secularẽ ad id ꝺe sen.ex.ꝺecernim⁹ lib.vj.Ẑ.7 in alīs qꝺ dic vt.j.§.impedit q etiã inuitis oĩb⁹ officiũ iudicis interponatur ꝓbat'.ff.ꝺe postu.l.j.extra vt ec.be.c.vnico ℞.nos vt ꝓdixim⁹.7.ij.q.vij.alieni vbi ꝺe ꝑ.§.

i INcidẽter quoqz põt officiũ iudicis implorari. H. vide quod ꝺe ꝑ incidenti scripsi post Jnno.eo.ti.c.ij.in ff. Ẑ.vt ex ꝺe in inte.resti.cã nec est tũc litis ꝙtest.necessaria vel libellus vt ecce.si agit' rei ven.re vsucapta p⁹lit'. ꝙtesta.iudex ex officio iubet incidẽter caueri q reus nõ pignorauerit rem petitã vel q nõ manumiserit si seru⁹ vendicabat' insti.ꝺe offi.iudi.§.ad exhibendũ.ff.ꝺe noxa.act.si quis boĩem.§.quantũ.ff.ꝺe rei ven.si q̃s p⁹ acceptum. Jtem pignoraticia actione ꝓposita iubet incidenter caueri ꝺe ꝺolo.ff.ꝺe pig.act.creditor. Jtem incidenter petit restitutio ad aliquã ꝓbationẽ in principali cã omissam.extra ꝺe in integ.rest.cuz venissent.7.c. auditis.7.c.ex litteris. ¶ Ut autẽ hoc pleni⁹ videas ꝺic q offi.iudicis incidẽter ꝓponit' qñqz in modũ exceptõnis qñqz vero in modũ replicatõnis. ¶ Officiũ iudicis incidenter in modũ exceptõnis ꝓponit' vt si minor qui alienauit. H. Ulber.q̃ posuit hoc dictũ 7 vbi.s.in prin.dixit diſſipauit. Ẑ.pecuniã mutuo acceptã excipit cõtra creditorẽ q nullaz inde habuerit vtilitatem vñ petit se restitui.¶.si aduer.cre.l.j.ff.ꝺ mino.l. patri ꝑ filio.§.fi. ¶.si aduer.ꝺelic.l.j. H.ꝑ easꝺez leges ꝺixit Ulber.idẽ generaliter cũ ꝙuenit ex ꝙtractu quẽ ꝙstat factũ in minori etate 7 in quo lesus est. Ẑ. Jtem si epõ petente in aliq̃ eccl'ia subiectõez lata est snīa ꝓtra eccl'iam quã cũ petit eps ꝙfirmari excipit eccl'ia q nõ est ꝙfirmãda immo petit restitui ꝓpter ꝓbatõez omissam.extra ꝺe in integr.resti.c.ij.7.c.suscitata. Jtem si is a q̃ res vendicat' excipit q eaz ex necessitate ꝺistraxit qz erat tpe peritura vel etiã fructus ne corrũperent' offi.iudicis ei succurritur vt solũ ad precium teneat'.ff.ꝺe re.ven.item si verberatum.§.j. ¶ Jn modũ etiam replicatõnis officiũ iudicis ꝓponitur. H.iste ℞.7 se.quasi ad lr̃am fuit vbert. vbi.s. Ẑ.nam 7 replicatio est exceptio.ff.ꝺe excep.l.ij. insti.ꝺe repli.extra ꝺe except.ꝺilecti filij.j.7 pe.7.c.ꝺilecto.7.c.significauit.verbigr̃a minor egit rei ven. ad domum vel ꝙuenit ꝺebitorẽ exceptũ fuit ꝺe pscripti. nunc quasi loco replicatõnis minor petit restitutiõez officio iudicis si ꝓtra illam pscriptõez.¶.si aduer.vsu.l. vnica ff.ꝺe pecu.qui ꝓpio.§.item queritꝫ.7.ff.ꝺe mino.etiam. ¶.in qui.cau.in inte.resti.nõ est ne.l.fi.in fi. Jdem etiaz ꝺicendũ est vbi ponit' exceptio iurisin rãdi vel rei ind. vel pacti 7 vbi actio ipso iure salua remansit licz ineffica ꝑ ꝺictam exceptionẽ.ff.ꝺe rei ven.l.j.¶.ꝺe pac.l.pacta.ff.ꝺe pac.si vnus.§.pactus ꝺebet igit' minor intentare aliquã actionẽ vel causam petendi 7 si nõ opponit' exceptio qꝺ qñqz ꝓtingit:vt.ff. ꝺe publi. si quis in si.et ¶.sen.rescin.nõ pos.l.ij.nõ habebit locũ replicatio. extra ꝺe re iudi.inter monasteriũ 7 sic obtinet sine restitutione.ff.ꝺe rei ven.officium in prin.si aũt opponit' exceptio a ꝺebitore interueniat replicatio minoris etatis:et restituet' vt ꝺictum est ar.ff.ꝺe iureiurã. nam postea.§. si minor.extra ꝺe excep.ꝺilecti.¶. si aduer. rem iudi.l.j. ¶.si aduer.transa.l.j.7.ij. ¶ Sed querit' an p̃missis casibus minor ꝺabit libellũ. s.cũ petit restitui principaliter vel incidẽter 7 ꝺico q cum directe petit restitui tũc ꝺabit libellũ.extra eo.c.ij.iij.7.iiij.offerat'.extra ꝺe libl'.obla.c.j.ij.qõ.j.legum.¶.si sepius in integr.resti.post.l.ij.ĩ fi.vbi ꝺicitur agant ergo ꝺetur.li.7.l.iij.et.¶.si aduers. cre.l.fi.ibi solenniter ꝛc.officiũ enim iudicis ex toto tũc vicem obtinet actõnis.ar.ff.ꝺe ac.7 obli.actõnis. immo videtur simplr actio inspecta ꝺiffinitõne actõnis.¶.ꝺ eden.edita.insti.ꝺe acti.rñ.j.sine qua nemo experitur.ff ꝺe neg.gesto.si pupilli.ff.ꝺe peti.heredi.si quid.§.illud. tamen non est actio sed quasi quia.§. illud tamen non est actio sed quasi quia loco eius ꝺatur si vero excipiẽꝺo vel replicando restitutio seu iudicis officium postuletur ꝑm quod ꝺicitur.ff.ꝺe procura.qui propio.§.itẽ queritur.tunc non ꝺebet ꝺari libellus nisi in forma petitionis ad instructõnem iudicis7 non in modum li.ꝑm Jo.ꝺe ꝺo. H.Addit cum assignatiõe cause in suo li. p.ij.t.quibus casibus li.ꝺari non ꝺebet. Ẑ. sicut nec in alīs exceptõnibus vel replicatõnibus. ¶ber.autem ꝺe bo.ꝺixit hoc verum esse in alīs exceptõnib⁹ q̃ a iure opponuntur. H. al's ꝙpetunt. Ẑ. sed hic ꝺixit ꝺandum libel.nam hoc beneficiũ est implorandũ 7 idcirco est libel. ꝺandus cum a iudice postuletur qz forte ꝓnunciabitur sup hoc:7 no.¶.ꝺe or.iu.l.j.ff.ꝺe minor .intra rñ. j.ꝺe hoc.j.in tractatu libellor ꝺe in integ.resti.§.j.vers. porro. H.corrige.Primo vbi in fi.alle.hunc ver. Ẑ. ¶ Quid si is ꝓtra quem petitur contumaciter se absentat ꝺe hoc.j.ꝺe in integ.resti.§.ij.ver.vlti. ¶ Et ꝑm premissam rationem videtur q implorans beneficium epistole diui hadri.ꝺabit libel.ff.ꝺe fideius.inter eos in pnc. quod ꝺic vt.j.ꝺe libel.ꝙcep.§.nunc ꝺicendum in vers. xxviij.vel põt ꝺici libellum esse ꝺandum in quocunqz casu id petatur.¶.ꝺe re iu. gesta.ff.ꝺe resti. curent.ff.ꝺe fide instru.in re.¶.ꝺe ap.nec causas in fi.¶. vt li.pe.l.ij. finaliter autem ꝺixit idem Ulber.q ꝺetur ad iudicis instructionem vt ꝺixi faciet enim scribi minor quomodo petit restitui.7 licet officium videatur extraordinariũ auxilium:vt.ff.ꝺe mino. in cause in prin.tñ est in forma iudicij agendũ.ar.extra ꝺe accusa.qualiter.j.7.ij. ꝺe hoc etiam no.in predic.§.nũc videndũ.versi.viij.ꝑm canones tamen sup qualibet exceptõne ꝺandũ esse libellum quod ꝺic vt no.j.ꝺe excep.§.viso.℞. sed nunqꝺ Bal. Jn hoc articulo an officio iudicis ꝺebet offerri lib.ꝺic q nõ vbi nõ est actor sed vbi autem est actor non reus tunc non offertur libellus parti sed iudici sed vbi ẽ vter q actor 7 reus certus sup ꝓparatorĩs non offert' libellus notat'.ff.ꝺe interro.acti.l.j.sed super ꝺecisorĩs sic si principaliter imploretur at sup incidenti non ẽ necessarius libellus.ff.ꝺe aucto.tu.l.ꝺefen.vide.ff. ꝺe bon. pos. l.iij.§.penul. Jtem vbi officium iudicis summarie iploratur non requirit' libellus.l.ne quicqz.§.ꝺe plano.ff.ꝺe offi.procon.7.l. Jtem vbi incerta ꝑsona est in causa vt in autẽ.si omnes.¶.si vt se ab here.absti.7 arg.ff.ꝺe cura.fu.obseruare. Ẑ. ¶ Jtem cum petatur restituto est ꝺanda ꝺilatio si petat:vt.j.ꝺe in integ.resti.§.qualit' i fi. ¶ Hoc aũt sciendum.est q incidenter imploratꝫ officium cuiuslibet iudicis ad restitutionẽ faciendã non tñ pncipaliter.extra ꝺe in integ.restit'.causa.ff.ꝺe minor. in causa 7.j.ꝺe resti.in integ.§.videndum. Jtez alia exempla potes ponere qñ incidenter ꝓponit' ad vtrunqz membrum facientia:vt extra ꝺe in integ.resti.auditis.7 c.suscitata.7.c.coram.

i IMpedit quoqz officium iudi.acti.siue in prin.cause siue in medio 7 hoc siue ad instantiam partis siue proprio motu iudicis vt patet in publice excommunicato quez ex officio suo sine petitione partis potest iudex quãdocunqz repellere ab agendo vel testificando vel aduocãdo 7 similibus propter periculum cõmunionis nec fiet sup hoc litis contesta.extra ꝺe excep. exceptionem in fi. 7.c.pia.§.fi.extra ꝺe offi.ꝺele.prudentiam.§.sexto. H. vide quod ꝺixi supra.§.j.in fi. Ẑ. ¶ Quid si iudex nõ repellit ex officio actorem excõmunicatum nunqꝺ reus ex hoc poterit appellare:Rñ.non licet iudex malefacit tũc enim potest appellari cum grauat. vel exceptionẽ ꝓpositam non admittit.extra ꝺe ap.vt ꝺebitus.7.c. ꝺilecto quod nõ est hic. H.hoc fuit ꝺictum Ide.vt scripsi ꝺe excep.exceptõnem in fi. Ẑ. Jtem potest repelle re eodem modo infamẽ vel hereticum.ij.q.vij.alieni in

auten. de testib. §. sancimus coll. vij. C. de qõnib fuos Itẽ militẽ pcurato rẽ. ff. de pcur. filiusfa. §. milites. H. ꝟ. est sub. §. veterani. Z. C. eo. ti. militẽ 7 hoc ꝓpter publicam vtilitatẽ vt armis intendant. C. loca. milites. C. de iure deliber. sancim⁹ in ꝓn. Itẽ al's indignũ. ff. de postu. l. j. in prin. Itẽ prohibitũ postulare. ff. quos phibet 7 in similib casibus.

De trahit etiaz actioni officiũ iudicis. i. diminuit actionẽ nec est necessaria lit. cõte. neqz libellus 7 hoc qñqz p se qñqz ad petitionẽ ptis. ¶ Per se. offi. iudi. detrahit vt cũ in quarta trebellianica 7 eius fructib mãdat computari fructus pceptos post litem contest. de hereditate q̃ subiacet restitutioni. vt ex de testa. rainucius. ver. in eo vero p quartã. Itẽ qñ detrahit ex hereditate filij emancipati expensas factas a patre ꝓ milicia filj. ff. de peti. here. l. fi. ¶ Ad petitionẽ vero partis detrahit vt patet exemplũ. extra de testa. rainucius. ꝟ. dictus vero. In ꝟ qđ ibi ad petitionẽ partis iubet detrahi terciã 7 quartã priusqz hereditas restituat'. est 7 aliud exemplũ vt si casu fortuito colonus graui dãno vitio rei nõ suo afficiatur eo eñ petente fiet remissio pensionis. extra de loca. ꝓpter. ff. eo. ex conducto. §. j. Itẽ detrahit. H. ab hinc fuerũt verba Uber. Z. qñqz actioni in expensis ꝓpter cõpensationẽ que opponit' cõpensatio eñ plerũqz facit vt minus q̃s cõsequatur qz sibi debet' insti. de act. §. p. habendo respectum ne reus eget in casib. ar. ff. de rei ven. Itẽ si verberatũ insti. de act. in fi. extra de depo. bona fides in fi. Itẽ detrahit actioni in expensis factis aliqñ a malafidei possessore. vt. ff. de peti. here. vtiles. C. de rei vn. domũ.

De seruit quoqz officium iudicis cuilibz actioni cũ eñ nulla actio possit habere effectũ sine iudice ipe eã faciet edi ab initio. vt. j. ꝟ. Itẽ facit edi. deseruit ergo in actione bonefidei 7 q̃ ex testamẽto descendũt 7 plenius ĩ his qz in alijs. H. ꝟm Uber. cui⁹ quasi ad litterã fuerunt ꝟba vsqz ad ꝟ. vbi aũt q̃ fuit Clin. Z. qz in his inducit ex qlibet mora ex officio suo facit venire fructus 7 vsuras. ff. de neg. gest. quia tantũdẽ. ff. de vsur. mora. §. j. 7 l. videam⁹. C. de vsu. 7 fructu. le. l. ij. 7 p totũ. C. de vsu. in bonefidei. ff. de le. iij. ap d'. 7. l. q̃situ. §. iul'. 7. C. d'positi. l. si depositi. C. de rei ven. certũ 7 est rõ q̃re in his plenius deseruit qz in alijs qz in his bona fides magis dz abundare quam si non faciat iudex emendabit insti. de obli. ex contractu in fi. 7. C. p soc. l. ij. Itẽ ad eius officium spectat decernere vt. j. 7 vbi tabule testamenti ponant' al's aperiant'. ff. fami. hercis. certe. §. sed 7 tabulas. Itez actionib arbitrarijs deseruit vt patet. ff. q me. cã. l. putat. §. ex hoc edicto 7. l. itẽ si cũ exceptione. §. aliqñ. 7. ff. de edil. edict. ediles. §. item sciendũ. ff. de rei vn. q̃ restituere in fi. insti. de act. §. pterea. ff. de v̄b. l. ij. §. in his vt patet in eo qui certo loco dare ꝓmisit qđ dic vt. j. ꝟ. in fine ꝓlatione. Itẽ officiũ iudicis cõmuniter deseruit p⁹ litem contest. etiã in actionib stricti iuris quo ad naturales obuẽtiones nõ quo ad ciuiles. ff. si cer. pe. cum fundus rñ. j. C. de rei ven. certũ. ff. de vsur. l. ij. 7. l. videam⁹ §. fi. ff. de ꝓdi. inde. l. ĩ debita. Itẽ deseruit cuilibet 7 q̃buslibet in id qđ a reo fieret post lit. conte. circa rẽ petitam. ff. ne quid in flu. pu. l. vnica ad fi. ff. de rei ven. non solũ. ar. extra de do. 7 cõtu. prout ex de pur. ca. p totũ. ij. q. v. si legitimi. 7. c. p̃sbyter si. ij. q. i. reintegranda. extra de offi. dele. cõsuluit de pe. di. v. c. j. 7 de pe. di. vj. c. j. Itẽ of. iu. certũ seruiciũ p̃stat in ĩ corporalib qđ vide. ff. si ser. ven. l. barũ. 7. l. egi. ¶ Ubi aũt agit' iudicis officio deseruiente 7 non iure actionis nõ fit lit. cõtest. quia iã facta est vel facienda in principali actione cui deseruit sicut al's quidã dicunt' q̃ in cã appel. non est lit. contes. faciendã quia facta est in p̃ncipali extra de appel. p tuas. H. De quo vide. j. de libel. concep. §. nunc dicendum ad fi. Z. immo lite nõ contes. ꝓceditur cõtra absentez vnde si volo probare q̃ aduersarius meus se occultat vel ꝓcurat ne citatio ad euz ꝓueniat hic ñ fit lit. ꝓte. ex de lit. ñ ꝓte. qm̃. §. porro. xj. q. iij. certũ p̃t poni 7 alia exempla i appellatõe. ex de appl. int' posita. 7. c. sepe. ¶ Sz nunqd in hoc officio dabit' libellus dicas q̃ si petatur hoc officiũ rõne tẽporis qđ p̃cessit lite contest. dari debet. H. dixit Uber. cui⁹ fuit iste ꝟ. vel in libello p̃ncipali id addi. Z. Si vero petit' rõne eoꝝ que cõtingunt post litem contest. nõ est dandus libellus immo sufficit si solo ꝟbo ei dicat' ante sñiam vel post eadem die. H. hoc verbum repetit'. j. ꝟ. post sñiam sed non repetitur j. ꝟ. sed quero. 7 resistit in. ꝟ. hoc autẽ ante fi. vt ibi dicam. Z. vl forte si non dicat' aliquo mõdo iudex hoc tamẽ supplebit. vt. ff. de edil'. edic. edilef. §. sciendũ. ff. de vsu. parũ. C. vt que desunt ad. l. vnica. ff. de libe. cã. l. fi. de hoc. j. ꝟ. illud. Item p̃figit. H. Hic reincipiũt ꝟba Uincẽ. Z. iudex diẽ qua expectat heredẽ 7 legatariũ 7 si illa die nõ veniat altera partium nihilominus iudex ex officio suo procedit. C. de vsur. 7 fru. le. l. ij. Itẽ si altera pars se subtrahit die assignata ad mensurandũ fines messor procedet ea absente. C. fini. reg. l. iij. ¶ Sed quero quare nõ valet tãtũ officiũ iudicis deseruiẽs quãtum vbi tenet locũ actionis cũ dicat lex q̃ tm̃ valet officium iudicis quãtũ in bonefidei in. si nominatim fuisset deductum in stipulatione. vt no. sup̃ in prin. huius ti. ß dic ꝟm Uincen. q̃ tantũ valet durante obligatione p̃n cipali vel actione si vero esset pempta vel finita eq que per officiũ erant debita vt vsure 7 huiusmodi peti non possent. C. de vsu. in bonefidei sed debite p stipulationem peti possunt. ꝟm leges. C. de iudi. l. j. ff. de eo quod cer. lo. certum licet nõ ꝟm canones. vt extra de vsu. quia in omnib. xlvij. di. quoniã multi. ¶ Sed quer' quando incipiat officiũ iudicis deseruire 7 videtur q̃ a tpe citationis non habet locũ anteqz partes compeant coraz iudice. ar. extra de ap. significante vbi de hoc ꝟm Uin. 7 quia forte in termino impugnabit' iurisditio iudicis adepti. ff. de iudi. si quis ex aliena. 7 ar. extra de except. exceptionez 7 ita de offensis vel innouationib vel ante terminũ emergentib iudex se intromittere nequit licet citatio processit Uincen. dicit q̃ postqz iudex citauit partes auctoritate rescripti apostolici vt eis terminum assignauit 7 res de qua agitur expressa fuit. H. in citatione quod dic vt in cle. vt lite pen. c. ij. 7 concor. hosti. ei quod seqtur in pre. decre. significante. 7 ibi scripsi in glo. a malo. ante fin. vide etiam qđ scripsi. vt li. pen. c. j. ꝟ. direximus. Z. Incipit officiũ iudicis deseruiẽs cause. vt omnis innouatio vel violentia vel mutatio status debeat aduenient termino ante omnia p officiũ reformari priusqz ad alia ꝓcedatur vt extra de ap. solicitudinem. 7. xvj. q. iij. volumus. extra vt lite pen. a memoria. C. de iudi. nullus. qz̃uis vident' contra extra de app. cũ tenemur. H. diuersos intellectus habet vt ibi dixi in tercia glo. Z. lis eñ incipit in citatione. extra de offi. dele. gratum licet sit ar. contra. extra de verbo sig. ex pte. ij. H. diuersis respectib ista ꝓcedunt vt ibi scripsi in vltima glo. Z. 7 in prin. litis dato libello iudex facit interrogationes que ante litis contest. habẽt fieri vt. ff. de inter. ac. l. j. 7. l. de etate. §. ij. 7 sic iudex anteqz recusetur purgabit p officiũ oẽm violentiã p̃cedentẽ 7 immutationẽ status. ar. ff. de mu. 7 ho. rens. §. eum. 7. C. fi. reg. si constiterit sicut posset partem punire si non veniret ad terminuz. extra de offi. deleg. pterea. 7 hec intelligo nisi generalitas p̃cesserit in citatione sñie specificatõne vbi non potest iudex exercere iurisditionẽ extra d' rescꝑtis pastoralis. ꝓpe fi. nec ob. pre. c. significãte. quia ibi actores qui se dicebant post citationẽ spoliatos nõ erant in possessione vnde nõ erant restituendi, vel si erãt nõ po-

terant petere ante litē con. restitutionē vt ibi dicit. ímo potius iure acti. H. bucusq; Vincē. declarans q licet epus alibi fecisset vendi carnes id nō fuerat ꝑuare illos possessione ꝫ potius turbare ꝑ quo cōpetebat vti pos. vel actio iniuriarū. Z. quia q̄ ante lit. cōte. fiunt veniūt in iure actionis ꝛ in libel. peti debent. vt. ff. de edil. edic. ediles. §. itē sciendū ꝛ q̄ diu supest ordinariū auxilium nō est ad extraordinariū recurrendū. vt extra de in integ. resti. cōstitutus. ff. de minor. in cause. secus tñ est in his q̄ fiunt post ap. ad diffinituā interpositā. vt. j. de ap. §. nouissime. ℵ. ꝛ no. q ꝛ se. ¶ Ut autē in hoc mēbro plenius instruaris no. q officium iudicis tanq; seruiēs seu minister seu mercenarius intet ponit seu mouet añ lit. contest. sed tñ post citationē ꝛ in ipsa citatione nō ante vt extra de ap. significante ꝛ iā sup̄ dixi. ¶ Itē in lit. cō test. ¶ Itē post lit. contest. ¶ Itē in implorātione sñie. ¶ Itē post sñiam. ¶ Ante lit. cōtest. deseruit actioni vt si ago contra aliquē rei ven. Juder ex officio suo me instante illū citabit. extra vt lit. contest. accedens. ꝛ. c. qm. §. si vero. Itē facit offerri libellū. iij. q. iij. offeratur. ext de libel. ob. c. j. Item facit edi actionez seu causam. ff. de edendo. l. l. rn. j. ¶. de edendo edita. Itē vt nō admittat sed reiciat libellū vbi nō est admittēdus qđ dic vt. j. de libel. concep. §. seq̄tur. Itē facit libellū ineptū emendari seu actionē mutari ne ipe ꝛ partes inutiliter laborent ꝛ ventibus laniabit. vt in p̄. l. edita. ꝛ. ij. q. vlti. libellorū. ℵ. q si libellus. ff. de of. assess. l. j. ꝛ. ff. de accu. l. ij. xj. q. j. sacerdotibus. ff. si messor fal. mo. di. l. j. §. sin autē. ¶. vt ne mo priua. p̄di. suis. vel als. ti. impo. l. ij. in fi. ¶. de sacra pa. l. iij. extra de iudi. examinata dic vt. j. in sñie ꝓplatione. Itē aduocatus nō habenti dabit. extra de offi. iudi. c. j. ff. de offi. procō. nec quicq̄. §. fi. iij. q. vij. §. tria. Itē aduocatus patienter audiet sed cū ingenio ne contemptibilis videatur nec dissimulabit si quos concinatores vel redēptores inueniat. vt in predi. l. nec quicq̄. §. circa. ¶ Item aduocatos pariter distribuat vt omnes boni vna ex parte consistant. vt. iij. q. vij. §. tria. ℵ. si vero in. sed illud obtinebat olim cum salaria de publico dabantur hodie vero cōtra ꝑm Azo. H. Ber. e. ti. c. j. in glo. ij. ꝛ Jo. in p̄di. ver si vero. Z. tu dic ꝑm Al. papē. q ꝛ hodie de eq̄tate potest iudex eq̄litatē facere. ar. ¶. de primis sacro scri. in sacris. ff. de eo quod certo loco q si ephesi. §. fi. extra de excep. cum inter. Itē assignabit terminū ad omnes dilatorias ꝓponendas. extra de excep. pastoralis. Itē facit redigi in scriptis ꝑ tabellionē vel ꝑ duas ꝑsonas q̄cunq; fiunt in iudicio. extra de probat. quoniā contra. Itez q locum tutū partibus assignet ꝛ omnis securitas sit in iudicio ante lit. contest. ꝛ post. extra de appel. ex parte. extra vt lit. nō contest. accedens. ij. extra de sponsal. cū locū de procu. accedens. xxiij. q. ij. siue de cōiugij. Itē q citet eas in locis quibus morant. extra de ap. cū parati. ꝛ de dolo ꝛ contu. cuz causam. vel si ibi nō inueniunt faciat publice edictū ꝓponi in eisdē locis in pre. c. cū causam. ꝛ. c. contingit. extra de cle. nō re si. ex tue. xvj. q. iij. §. potest. ff. de dam. infec. l. iij. §. ꝓtor Itē q dilationes concedat. extra de ap. cū sit romana. Item q eas consideratis circūstantijs temporis cause ꝛ ꝑsone moderet. extra de dila. c. j. ff. de iudi. nōnunq̄. extra de in inte. resti. cū ex litteris in fi. xiij. q. ij. de illicita Itē q facit principalē per se nō ꝑ aduocatū factū ꝓponere nisi fuerit valde simplex. extra de iudi. pastoralis. ꝛ nisi in alijs casibus ibi no. Itē repellet publice excōmunicatum etiam aduersario tacente ꝛ alios de q̄bus dixi supra. §. impedit. Item de duob volentibus accusare eligit idoniorē. ff. de accu. si plures. Idem etiā est in popularī actione. ff. de popu. acti. si plures. Idem etiam in pluribus procura. insolidū constitu. simul ad litē contestandam concurrentibus. vt no. extra de procu. non iniuste. H. ꝛ idē in datis non insolidū quo ad causas spirituales de procura. si duo. §. vlti. li. vj. Z. Idem est in ꝓsecutione inq̄sitionis ꝑm Vincē. extra de accu. olim. §. fi. cum ibi plures possunt eligi vt ibidē dicitur ꝛ probatur. extra de sim. licet beli. §. cum igit. Item facit interrogationes ꝛ ad eas responderi iubebit que sunt añ lit. contesta. faciende quas habes. j. in ti. de interroga. ꝛ alias etiā faciet in quacunq; ꝑte litis ꝛ quādocunq; sibi videbitur expedire. extra de fi. instru. cū Jo. in fi. xxx. q. v. iudicantē. ff. de inter. act. vbi cunq;. H. fuit de iura. calū. c. ij. in fi. li. vj. Z. Itē faciet iterū latisdari si fideiussores dati ad inopiā vergunt. ff. qui satisd. co. si arbiter in fi. Item relaxabit iuramentū super vsuris non repetendis prestitum. extra de iureiuran. c. j. ꝛ. c. ad nostram. ij. Item moderabit diem vel tempus in stipulatione apositū. ff. qui sa. da. co. l. de die. extra de ap. oblate. extra de re iudi. quod ad consultationē. Item pōt supplere de iure ꝛ pro vtraq; parte plenius q̄ aduocati dixerunt allegare. de quo ꝛ qualiter se habebit audiendo allegationes vide. j. in ti. de disputati. ꝛ allega. aduocat. §. fi. ꝛ. j. ℵ. in sententie. Itē super exceptionib ante litem cōtest. propositis facit prestari iuramentū de malicia. vt extra de resti. spo. litteras extra de elect. cum dilecti. Item condēnat in expensis proponentē calūniose aliquā dilatoriam exceptionem. extra de rescrip. ceterū in fi. quod dic vt no. j. in ti. de expen. §. si ante lit. Item quandoq; non requirēdos requirit. extra de accusa. veniens. Item de contumace facit non contumacē. extra de offi. dele. consuluit. In omnib his ꝛ similibus casib officium iudicis deseruit actioni ꝛ ipsam coadiuuat vt predixi. ¶ Illud autem certum est q dilatione pendente iudicis officium conquiescit. vt extra de ap. significāte. Ibi etiam ꝓbatur q anteq̄ declinatorie ꝓponantur siue dilatorie officiū iudicis debet cessare. ꝛ ar. in auten. de exhi. ꝛ intro. reis. §. si vero quidā coll. iij. sed si coraz dele. proponatur aliquid factū esse post citationē circa rem de qua agitur potuit de hoc cognoscere quia ꝓpetuata est eius iurisditio. extra de offi. dele. gratū. nec debet ad diuīsos iudices iri. ff. de lib. causa si pariter. ꝛ etiā cognoscet si ante citationem aliquid dolo factum sit. ex de ali. iu. mu. cā fac. c. j. de his autē que fiunt ante lit. cōtest. cognoscet libel. dato ꝛ alio iuris ordine obseruato de his vero que post accidunt puta de violentia circa rem petitam facta vel de damno dato vel super fructibus iudex suum impendit officium. ff. de edil. edic. edicium. Alij dicunt q licet iudex possit impendere suum officium post lit. contest. sup nouis iniurijs non tamen potest cognoscere in modū directi interdicti vel actionis de his que ante lit. contest. accedūt quia hoc non intelligitur sibi cōmissum. ar. extra de rescrip. significauit ff. de arbi. de his. ff. de iudi. non pōt hoc prosequere ꝑm papē. H. ꝛ Hosti. Z. put no. in pre. c. significāte. ꝛ sup̄ra ℵ. sed nunq̄d. ꝛ ℵ. se. ¶ In lit. contest. etiā officiuz iudicis deseruit actioni cōpellendo reū petitōi actoris respondere extra de lit. contest. c. vnico. extra de iurca. cum causam. ꝓpe fi. extra de elect. dudum. ij. §. licet autem. Item vt faciat ꝓponi apta verba ad litem contestandā ex eo. c. j. ꝛ. ¶. e. l. vnica. ¶ Post litem contest. quoq; officiū iudicis deseruit actioni videlicz vt statim post litē contestatā faciat a partibus p̄stari calumnie iuramentū in ciuilibus ꝛ criminalib. extra de iura. ca. cum causam in fi. ꝛ. c. ceterum. ¶. eo. l. j. vel in spiritualib⁹ de veritate dicenda. extra de iur. ca. litteras. H. ꝛ de calū. quod dic vt eodem ti. c. j. li. vj. Z. Item q faciat ipsuz prestari per principalem si est iustior q̄ procura. ¶. eo. auten. principales. extra eo. in pertractandis. ¶. de procura. l. fina. Item defert iuramentum quandoq; actori quandoq; reo inspectis personarum ꝛ cause circūstantijs. extra de iureiuran. c. fina. ꝛ. j. in ti. de iuramenti relatione. Item defert illud circa quantitatem expensarum vel damnoꝝ in auten. de iudicib. §. oportet coll.

vj.extra qđ me.cã.c.fi.C. vnde vi.si quãdo.ij.q.j.in pri
nis. Itẽ statim post litis contesta.facit instrumẽta edi.
quod dic vt.j.de instrumẽ.edi.§.nũc dicam⁹. Itẽ posi
tionibus ⁊ interrogationib⁹ responderi facit si ptinen
tes sunt etiã negatiuis qñq; ⁊ sup quolibz capitulo ea
rundẽ.ff. de interro.act. vbicunq;.extra de iura.calu.cũ
causam.extra de confes.statuim⁹.li.vj.⁊ eodẽ li. de testi.
pentiũ.⁊ supa. itẽ faciet interroga. Itẽ articulos exa
minat ⁊ eos respicit si sint tales q̃ probati dantẽ relevẽt
vt in pdi. decre. pentiũ.⁊.c.p tuas. itẽ cogit testes phi
bere testimoniũ veritati. extra de testi. co. p totum. ij. q.
vj. statuendũ. Itẽ publicat dicta eo⁹ ⁊ super eis facit
ptes disputare. extra de testi. in causis. ⁊.c. cũ venissent.
⁊.c. veniens. ij. §. pars autẽ. ij. item eos interrogat de sin
gulis circũstantijs. s. de loco tẽpore visu auditu scientia
credulitate fama certitudine. extra eo. cũ causam. Item
mittit ad eos q̃ egregij vel valitudinarij vel egri vel se
nes sunt q̃ venire nequeũt. extra. e. si qui testiũ in auten.
eo. §. qm̃ multi. ff. de iureiurã. ad egregias. Itez testium
effrenatã multitudinẽ refrenat. extra de testi. significa
verunt. ⁊.c. se. §. fi. Itẽ eos facit iterato ex causa rein q̃
ri. extra. e. cũ clamor. Item non pmittit aliquid pen. lite
innouari. exĩ vt lite pendẽte. c.j. C. vt ne. li. sine iudi. auc.
sig. impo. l.j. ⁊ ij. Itẽ innouata reuocat. extra de consti.
cũ. M. in fi. extra vt li. pen. c.j. Item posses. post ap. tur
batã reformat. extra de ap. cũ teneamur. Itẽ interdicit
appelanti ne faciat id ppter qđ appellauit. extra de ma
tri. contra inr. ec. contrac. c. ij. Itẽ admittit redeuntẽ de
pos. ad proprietatem. extra de cã pos. pastoral'. H. ⁊ in
causa appellationis quo ad causas beneficiales de uolu
tas ad curiã. vt in cle. eo. ti. causam. Z. Itez dubia de
bet interpari. extra de offi. dele. de causis de vo. c.j. ff. d
vsuris. mora. extra de postula. c.j. ff. de testi. l. iij. ⁊ de ver
bo. ob. continuus. C Hoc aũt notandũ est. H. qđ po
nit glo.j. eodem titu. c. ij. Z. q̃ ea que post lit. contest.
accidunt vel de spectant ad officiũ iudicis vt que acci
dunt circa rem petitam ⁊ circa eius fructus vel partus
⁊ circa damnum in ea datum vel lucrum vel moram
vel mortẽ vel si preciũ eius vel aliquid loco precij pue
niat ad possessorẽ vel etiaz circa expensas. ff. de rei ven.
non solũ. ⁊. l. itẽ si verberatũ. §.j. C. e. certũ insti. de offi.
iudi. §. post inchoatã. ⁊. §. eo quoq; nomine. ff. de edil.
edic. l. ediles. §. itẽ sciendũ. ⁊. l. itez si serui §.j. ff. de aqua
plu. ar. l. hacten⁹. §. officiũ. extra de resti. spo. grauis de
penis calũniã. ⁊ idez est in dolo ⁊ culpa vel negligentia
post lit. contest. admissa. ff. de rei ven. qui petitorio. §.j.
Itẽ idem est etiã in trib⁹ primis exẽplis positis supa e. §.
incidenter in prin. ⁊ hec petunt' ante sniam ⁊ non post.
H. supa. sed nunq̃d dixit nisi eadez die ꝑ quo dicto
facit lex sequẽs primo allegata sed secunda facit cõtra
⁊ vide qđ ibi no. in vlti. glo. Z. C. de fruc. ⁊ lit. ex. termi
nato. C. depositi. l. iiij. extra đ offi. dele. in litteris. ea aũt
q̃ contingunt ante litẽ contesta. vt expense ⁊ hmõi peti
debent nominatim in libellis alioquin iudex nõ pronun
ciabit supa his vt ĩ predi. §. itẽ sciendũ. C In snie quoq;
platione mouetur seu interponit officiũ iudicis tanq;
seruiens vel minister vt videlicet in his que in numero
pondere ⁊ mensura cõsistunt fiat ꝑ officiũ iudicis con
demnatio non tm̃ in re ꝑ etiaz quantiplurimi fuit a tpe
more. ff. si cer. pe. vinuz. extra de offi. iudi. dele. p. ⁊ g. in
prin. Itez vt certã ferat snĩam insti. de act. §. curare. xj.
q. iij. graue. xxxiij. di. c. fi. nisi in noxali vbi fit condẽna
tio i.r. vel noxe deditõe. ff. de re iudi. miles. §.j. ⁊ ij. H.
Vide qđ scripsi de emp. ⁊ vendi. cũ dilecti in pnci. Z.
Itez absoluit reũ si inepta actio est ꝓposita nec eĩ p se
poterit ab initio litis eã corrigere q; ꝑ esset de facto sup
plere. exĩ de iudi. examinata. ff. si messor fal. mo. di. l.j. rñ.
j. exĩ de dona. inr dilectos ꝑm Ain. ⁊ Ber. H. Buil. ñ
vidit additionem Ber. q̃ est in pre. decre. examinata in
prin. penul. glo. ⁊ vide qđ super ea dixi. Z. Ego dico
q; si actio ꝓposita euidenr est inepta põt statim dicere
iudex ex officio suo hec actio est inepta ⁊ ventib⁹ lacera
re libellũ. vt. C. vt nemo priua. pdijs suis vel ali. t. impo.
l. ij. in fi. ⁊. ff. de assesso. l.j. ff. si messor fal. mo. di. l.j. §. ido
⁊ in concor. q̃ sunt supa ix. ante lit. ibi. itez faciet li. zc. ⁊.j.
de libel. cõce p. §. seq̃tur etiã aduersario volente q; bo
ni ptoris est lites minuere. ff. si cer. peta. quidã extra de
dolo ⁊ contu. c. fi. si vero male actuz esset in hoc iudicio
posset iterũ agi in alio ⁊ sic lites prorogarentur. ar. ff. de
pign. grege. §. fi. ff. de edi. edic. bouẽ. §. fi. ff. de excu. tu.
cũ ex oratione. Si igit' vẽdicãs fundũ ꝓponat ad ꝟ ne
gatoriã que datur neganti rẽ esse alteri⁹ iudex poterit
dilaniare libellũ ⁊ dicere eã ineptã ad vendicandũ rem
vt. ff. de rei ven. si in rẽ quia reus absolueret' ab instan
tia iudicij. ff. si messor fal. mo. di. l.j. rñ.j. vel ecõuerso vt
extra de iudi. examinata. ⁊ sic in similib⁹. ⁊ hoc est supple
re de iure nõ de facto hoc eĩ plus habet iuris q̃ facti. s.
que actio ꝓponatur ⁊ in iure supplere potest. Si ꝟo ab
initio est dubiũ an sit apta vel non satis põt expectare
tunc vsq; ad snĩam. nã per ꝓbationes põt declarari an
sit apta vel nõ ⁊ tunc pnunciabit ⁊ decernit intentionẽ
actoris non tenere. vt in pre. c. examinata. ⁊ in pre. l. ff. si
messor fal. mo. di. ⁊ extra de resti. spo. cũ ad sedẽ verũtñ
si petitio tolerari potest admittenda est vt ibidez quia
semp interptandũ est ꝑm actorẽ. ff. de iudi. si quis inten
tionẽ. H. facit qđ scripsi de or. co. c. ij. supa ix. iusticiam
Z. an autẽ iudex possit de iure vel de facto supplere vi
de.j. in ti. de disputa. ⁊ allega. aduoca. §. fi. Et no. q; p
ponens ineptã acti. succumbit. vt in p̃. §. ideo. ⁊ si ꝓpo
nat postmodũ aptã nec obstat sibi exceptio rei iudi. ff.
de euict. minor. §.j. ⁊. ff. de pigno. grege. §. penulti. ff. de
iudi. nõ id circo. §. fi. ff. de edi. edic. bouẽ. §. si sub cõdic.
C Quid si reus simpliciter absolutus est nõ adiecto in
snia q; ppter ineptã petitionẽ fuerit absolutus dic q; nõ
obstabit actori exceptio rei iudi. immo admittet' volẽs
ꝓbare p iudices ⁊ consiliarios cause q; ob hoc fuit lata.
ar. ff. de suspec. tu. l. iij. §. fi. ⁊. l. se. C Quid si libellus in
eptus admissus est p iudicẽ nõ reiectus actor tamẽ ple
ne probauit qđ in tali libel. petebat' nunq̃d condemna
bitur ei reus ad dandũ vel faciendũ illud: dicũt quidã
q; sic si actio põposita possit aliquo mõ rei petite adapta
ri ⁊ intentioni agentis licet nõ ꝓprie puta si p cõfessoriã
petit vsuf. eaz rez in q̃bus vsufr. ꝓprie constitui nõ po
test. vt. ff. de vsufr. ea rerũ que vsu. cõsu. l. ij. sicut in pe
cunia que ab vsu cõsumitur vt ibi dicit' si tñ probaret
vel p testes vel p iuramentũ sibi delatuz vel alio mo đo
vsum pecunie suũ eẽ aduersarius sibi đẽnandus est li
cet nõ ꝓprie vsufr. petierit q; vsum petere debuit. ff. de
iureiurã. sed si possessori. §. penul. quia effectus sequen
dus est. Si aũt nullo mõ põt adaptari negocio de quo
agitur tunc est absolutio faciẽda a petitione. H. solet
dici ab instantia vel ab obseruatione. Z. iudicy q; cu
rialius est dicere in snia q̃ ab inepta petitione ꝟ iudex
hoc dicere possit vt patet. ff. si messor fal. mo. di. l.j. §.j.
ibi dicendũ erit nõ tenere intentionẽ de ꝟ ꝑm pap. in p.
c. examinata. Bal. ⁊ ibi etiã p Jo. an. Si vero libellus
est aptus ⁊ ꝓcessus ineptus adhuc nõ valet ꝓbatio ni
si p confessionẽ de resti. spo. c. pisanis ꝑm Jo. calde. vel
Innocen. de iureiurã. si patronus libertã per Buil. Z.
C Quid si ꝓponens corã delegato actionẽ ineptã suc
cumbit nunq̃d corã eo poterit aptã ꝓponere videt' q;
sic cũ eĩm eadẽ sit res eadẽ causa videt' cũ ergo hec cau
sa sit sibi cõmissa ⁊ nondũ sit finita videt' q; actionẽ mu
tatam examinabit. ar. in p̃. c. examinata. H. Vide qđ
ibi scripsi supa ver. nihilominus vbi inuenies qđ Jnno.
Pe. ab. ⁊ Fran. no. cõcor. Buil. pro quo etiaz facit qđ
no. eo. ti. de iudi. c. pe. Z. ⁊. ij. q. iij. §. notandum. ix. de testi
tisse. extra de elec. cũ terra. ff. ad sill. cum sillanianũ. ⁊ vbi
ceptũ est iudiciuz ibi finiri debet. ff. de iudi. vbi. extra de
fo. cõpe. ꝓposuisti de re iudi. inter mo. ⁊ q̃ posuit initiũ

ponat ꝛ finē de con.di.j.nullus epūs.omnia em̄ ad causam spectantia ꝛ sine quibus causa expediri nequit sibi sunt cōmissa.extra de offi.dele.ꝓterea.ꝛ.c.prudentiam. G.na.dixit ꝙ semel bene vel male ꝓnunciando functus est officio suo vnde amplius se non intromittet. exī de offi.dele.in litteris.ꝛ.c.venerabili.ꝛ.c.significantibus.ꝛ ff.de re iudi.iudex.tu dic contra licet em̄ ꝓnunciauerit absoluendo ab instantia non tamē super principali vñ cum habeat iurisdi.vsq; ad sententiā ꝛ post per annuꝫ vt eo.ti.querēti adhuc poterit cognoscere nec est ꝓtra. extra de offi.iudi.dele.significantibꝰ. Nam illi iudices ꝓnunciauerūt se non habere iurisdi.ideoq; ipsam resumere non potuerūt. H.ꝛ ibi super glo.ij.soluitur contrarium ō decre.dilectus.iij.de p̄ben. Z. ¶Sed quid si clericus trahit laicū coram iudice seculari ꝛ ineptam actionem ꝓponens succumbit.postmodū vero impetrat litteras a sede apostolica super eadem causa volens aptam ꝓponere nulla facta mētione de ꝓcessu prioꝛi ꝓt quod non valent littere.vt in pre.c.inter mo. ꝛ de offi. dele.ex litteris.sed videtur ꝙ valent saltem de consuetudine licet nō de rigore.vt extra de ap.si duobus. H. hec solutio principale dubium nō soluit ꝫ secundarium de mutatione foꝛi tenens tamē hoc dictū posset ad contraria respondere ꝙ in vtraq; decre.pendebāt ꝓcessus hic non. Item in decre, ex litteris a diuersis impetrate fuerunt littere hic vero idem adiuit vtrunq;. Z. ¶Itē si promisi tibi dare,x.certo loco ꝛ tu cōuenis me alibi in cur ex officio suo considerabit in condēnatione interesse meum.ff.de eo quod certo loco.l.ij.in fi.ꝛ.l.se. extra de plus peti.c.vnico.extra de offi.dele.p.ꝛ.g.quod verum est in iudicijs stricti iuris vt est stipulatio si vero vt bonefidei interesse venit iure actionis.ff.de eo quod certo loco.l.in bonefidei.ff.de dolo eleganter.§.non soluꝫ.de hoc.j.in ti.de fruc.ꝛ interesse.§.seq̄tur. Item ad iudicis officium spectat vt potius seq̄tur equitatē ꝛ misericoꝛdiam q̄ꝫ rigoꝛem iuris.xxvj.q.vlti.alligant.ꝛ.j.x.ꝛ generaliter. H.ꝛ plenius sup̄ de legato.§.vlti.in fi. Z. Itē vt sententiā ferat in scriptis.ij.q.j.statutis.extra de sen.ex cū medicinalis.extra de treu.ꝛ pace.c.j. Itē vt ferat sedendo ꝓ tribunali nō stando.iij.q.iij.a proceden-te. H. hec duo habent de re iudi.c.vlti.li.vj.j.ꝛ.ij.rū. Z. Itē ꝺꝫ in eo qꝺ petitū ē ꝛ secūdū qꝺ petit ꝓdēnare .ff.cōi di.vt fundꝰ.ff.de fideicō.li.l.fi.exī de iudi examinata .ꝛ de simo.licet hely. Item de eo qꝺ cognouit pronunciare.extra de cau.pos.ꝛ pro.cum super.ꝛ.ff.ō iudi. de qua re. ¶Post sententiā quoq; mouetur officiū iudicis ꝛ deseruit actioni mandando eam executioni post tempus quadrimestre in ꝑsonali in reali statim.ff.de re iudi.a diuo.ꝛ.l.si se non.§.j.C.de excep.rei iudi.l.ij. ꝛ.l. ordo.extra de re indi.cum aliquibus.extra de offi.dele. querenti vbi de hoc. Item in illud tēpus artando ꝛ ꝓrogando si ei videbitur expedire.extra de re iudi.quod ad cōsultationē. Itē vt si condēnatus dicit se nō posse rem restituere ad ꝑsens ei indulgeat tempus ita tamen ꝙ ille caueat cum fideiuss.de ꝑstanda litis extimatione si.j.tempus indultū non restituerit insti.de offi.iudicis. §.sed ꝛ si ꝑsenti. Item locū habet officiū iudicis in tribꝰ cōmunibus iudicijs ꝛ quicqd in eis adiudicatur alteri parti statim eius fit iustitu.de offi.iudi.§.fi. Item eadē die potest supplere in sentētia circa fructꝰ ꝛ accessiones ff.de re iudi.paulus.i. Item si condēnatus in reali actione iudici nō paret potest eum condēnare inquantū aduersarius in litem iurauerit contra eū.ff.de rei vendi.q̄ restituere. Item potest interlocutoriā latam si ei videtur expediens reuocare.extra de re iudi. ad apostolice. ff.e.quod iussit.extra de ap.cū cessante.quod autem sit officium iudicis in ferenda sentētia super seruitute colligitur.ff.si serui.ven.harum.ꝛ.l.ei. ¶Et generaliꝫ debet in quacunq; parte litis diligent cuncta rimari.xxx. q.v.iudicantem.extra de offi.dele.super questionum.§. intentionis.extra de fide instrumen.cum Jo.ad fi.C.de iudi.iudices. Item debet lites dirimere ꝛ a laboribus ꝛ expensis partes releuare.extra de resti.spo.frequens.extra de offi.dele.cum te consulen.ꝛ de dolo ꝛ contu.finez C.de iudi.ꝓperandū.ff.si cer.pe.quidā.partes ad compositionem inducere.extra de transac.c.fi.extra de elec. cum inter. R.seniorē.v.q.ij.si primates.xc.di. studēdū. malicijs hominū obuiare.extra de rescrip.plerunq;.ff. de rei vendi. in fundo. exceptiones artare.extra de excep.pastoralis.crimina punire.extra de sen.excō.vt fame.ff.ad.l.aquil.ita vulneratus ante fi.ff.depositi bonafides rñ.j.extra ō collu.crimina. Equitatē semp prae oculis habere.ff.de eo quod certo loco ꝙ si ephesi. exī vt ec.bene.c.vnico.iiij.q.iij.c.j.C.de iu.placuit. ꝛ supra x.in sentētie vnde nec p̄cibus calamitosoꝛum eꝰ illachrimari oportet.nec aduersus eos quos malos putauit exscandescet.ff.de offi.procon.obseruandū. Itē dubia debet interpretari vt sup̄ eo.§.deseruit. ver. post lit. contest. Itē lite pendente debet partes defendere ne se adinuicem grauent.vt extra ō accu.cū dilecti. extra de despon.impu.ad dissoluēdum ꝛ cassare quicquid innouatum est.extra de cōstitu.cum.M.in fi.ꝛ punire impedientes suam iurisditionem.extra de offi.dele.c.j.ꝛ.c.ex litteris.ff.si quis ius.di.non ob.l. vnica.extra de pe. romana.ꝛ pone plura alia exempla. vt.j. de disputa. et allega.§.fi.

¶ Potest ꝛ aliter. H. Respicit ꝓncipiū huiꝰ ti. Z. distingui. est enim latissimū officium iudi. Nam quandoq; exercetur in iudicijs vt in exemplis positis sup̄ eo.§.deseruit. H. si non esset hec allegatio q̄ etiā.j.repetit putasset ꝙ hic.§. non deberet esse.§.sed.x.cū in ꝓin.tituli nō habuerit suū mēbrum iste tractatus. Z. q̄nq; etiā extra iudiciū nā debz resistere violentijs hominū ideo em̄ vigoꝛ iudiciarꝰ est in medio cōstitutꝰ ne q̄s audeat ꝓ se sumere vltionē. C. de iudeis nullius.xxiij.q.j.c.j.exī in proemio decre. ver. ideoq; lex ꝓditur. Itē nō patiet ad arma ꝛ rixas venire quos pōt sua iurisditōe cōpescere.ff.de vsufruc.eq̄ssimū rñ.j.quā pōt etiā penali iudicio defendere.ff.si quis ius di.nō ob.vnica.exī de offi.dele.ex litteris.ꝛ.c.j. Item vt treugas faciat obseruari.exī de treu.ꝛ pace.c.j. Item statuta legatoꝛ se.ap.exī de offi.lega.c.fi. Itē vt viduas pupillos ꝛ alias miserabiles ꝑsonas ab oppressionib⁹ defendat.lxxxvj.di.desolatis.exī de foꝛo compe.ex tenoꝛe. Itē ꝓuinciā malis hominꝫ purgare.exī de offi.oꝛdi.c.j. ff.de of.p̄si.congruit. Itē sibi cōmissos ꝛbo instruat et exēplo.exī.e.inter cetera.§.j.ꝛ in multis alijs exēplis sup̄ positis.ꝛ sup̄ de iudi.oꝛdi.§.officiū. Itē cōmittētes contra sua interdicta puniat.vt sup̄ de iur.om.iudi.§.fi.et in alijs infinitis. ¶Ultimo notandū ꝙ licet officiū iudi.ꝓ actione ꝓponat non tñ est actio.ff.de minoꝛ.ꝙ si minoꝛ.§.fi.ß eius loco succedit.vt.ff.de mino. in cause. ij.ꝛ.l.ꝙ si minoꝛ. Si em̄ loco actionis ꝓponit.vt exī de offi.iudi.c.ij.ergo nō est actio licet eius debeat imitari naturam.vt sup̄.§.j.ver.si vero of.iu. Alij aūt dicūt vt. M.ꝙ est actio.ff.de act.ꝛ obli.l.actionis verbo. ¶Sed que vis est in hoc dic ꝙ q̄n implorat nō est vt actio in optione iudicis est cōcedere qꝺ petitur vel negare.cuꝫ vero ponit vt actio cū tūc ꝓponā auxiliū mihi ex ꝓsona mea nō aliunde cōpetēs oporꝛet illū tanq; mercenarium actioni mee necessario deseruire. C. de postu.l.iij. ff.de rei ven.officiū.ff.qꝺ metꝰ cā.l.metū.§.ex ß edicto ꝑm dꝺ. Inno.iiij. H. vt scripsi in decre. iudicis officiū in ꝑn.eo.ti.lex dicit id qꝺ officio iudicis ꝑstatur in obligatione nō esse.ff.de act.emp.q̄ ꝓ collusionē in fi.ad trebel.l.deducta.ff.de annu.le.l.q̄ntus in fi. Itez cū sup̄ est ꝑs interdicto cōtra eā agendū est ꝑte cessante succedit notio pretoris.ff.de libe.exi.l.iij.§.ij.qꝺ glo.ibi exponit j.offi.iudi. Z. Et no.ꝑm dꝺ.meū. H. in sum.eo.ti.§.j.

vbi singula mẽbra satis plixe diffinit vnũ non omittã qz cõmẽdabile 7 qz rarũ q̃ Hosti. in fi. summe isti⁹ ti. fatetur q̃ vltimũ ipsi⁹ summe. §. totũ sumpsit de summa. Goff. Z. q̃ iudicis officiũ aliud est merũ purũ 7 generale quod. s. iudex ꝓtio motu int̃ponit de q̃ supꝫ in p̃n. aliud solẽne qđ loco actõis ꝓponit. vt. s. §. j. in p̃n. ℣. si vero. Quidã tñ dicũt ℔ esse merũ vt ibi dixi aliꝺ mixtũ vt deseruiẽs aut minister de quo. s. §. deseruit aliꝺ anonalũ summariũ vel plenariũ vt in int̃rogationiby 7 positioniby vtꝫ qõlibet istoꝝ lit. ꝓtest. desideret supꝛa dixi. ¶ In summa no. q̃ quedã sunt q̃ efficacissime desiderãt officiũ iudi. s. numer⁹ testiũ moderãdus. ff. de testi. l. iij. 7 eẍ eo. cũ cãm itẽ mora. ff. de vsuris mora. item tp̃s intra qđ cã suspitõnis debeat p̃bari. eẍ de ap. scꝺo req̃ris. §. iij. itẽ inducie citatorie ad cãm eẍ vt lite nõ ꝓtest. qm̃. §. q̃ si. itẽ expense vt eẍ de dolo 7 cõtu. finẽ. 7. ff. de rei vẽn. in fundo. itẽ numer⁹ cõpurgatoꝝ arbitrarius ẽ in ascendendo. eẍ de pur. ca. cũ in iuuẽtute item canon p̃nialis xxvj. q. vlti. tꝑa de pe. di. vj. c. j. ℞m ℣in. H. q̃ hoc no. de dolo 7 cõtu. finez vt ibi scripsi sup vlti. glo. 7 ibi illud ꝑbũ ℣in. in ascẽdẽdo qđ est. s. in numero ꝓpurgatoꝝ nõ posui qz etiã in descẽdendo ẽ arbitrarius vt p̃bat decre. quẽ allegat. 7 pz. ij. q. v. p̃sbyter si. 7. c. oĩb⁹ de accu. cũ. p. in fi. 7. c. in q̃stionis in fi. de purga. cano. q̃ti. 7 no. eo. ti. int̃. 7 de simo. insinuatuz. Z. 7 in reptorio in ti. bi sunt canones p̃niales in p̃n. 7 alia multa q̃ p̃cedentib⁹ sunt discussa.

¶ Postremo. H. vt imple ã qđ circa ꝓmendationẽ hui⁹ operis 7 auctoris meditatã p me imitationẽ ipsius in p̃n. ꝓoemij ℔ obtuli me dicturum. Est sciendũ q̃. §. iste vsq; ad fi. totus fuit additio post primã publicationẽ nõ tñ multũ vulgatã. Unde sepe. §. ꝑcedens allegat̃ ꝑ vltimo vt tunc erat sufficiat supꝛ. ep. §. j. in p̃n. cõcoꝝ. qđ scripsi. s. de legato in p̃n. hũc ergo tractatũ quẽ cõposuit Jo. de faxioli pisanus legum doctoꝝ paulo post dictã publicationẽ habuit auctoꝝ et huic inseruit 7 de eo mẽbꝝ addidit supꝛ eo. ti. in fi. p̃n. ipsum tñ Jo. auctoꝝ bis allegat de eo aũt mentionẽ feci in cle. de ℞bo. sig. sepe in glo. scire debes. Est aũt notabil⁹ vtilitas hui⁹ operis in multoꝝ collectione sparsoꝝ que fuissent vt plurimũ ignorata idẽ dico de tractatu Martj. de pba. de homagijs quẽ hẽs. j. de feu. §. ij. itez ipsius D. qõnes de iure empbi. positas sub ti. de locato. item ipsius tractatus de alimẽtis positus q̃ fi. sint le. Jtẽ tractatus Ja. bal. de p̃mo 7 scꝺo decre. de quo ponit̃. j. ꝑte ij. spãliter rubrica. Jtẽ totus tractat⁹ Jo. blãci. de executoribus vltimaꝝ voluntatũ. j. de instru. edic. §. nunc ℞o vt ibi dicã in p̃n. Jtẽ tractat⁹ Odoff. de positioniby qui etiã bz spãlem rubricã. Jtẽ tractat⁹ eius de confessione positus 7 ꝑ alia ℞ba sub rubrica de cõfes. Jtez duplex tractatus de fama q̃zũ alter fuit thome de pipata quem posuit auctoꝝ ꝑte. ij. sub ti. de notorijs criminiby. Singulariũ aũt casuũ est innumerosa multitudo q̃bus adbuc hodie carerem⁹ si hic non fuissent inserta. scꝺo fuit operis grãdis vtilitas ea q̃ in voluminiby erant scripta ordinatius ℞m materias collocare ꝓpter quod rubricas vel tractat⁹ augere fuit expediẽs auctoꝝ. Tercio nõbiliter fuit cõmẽdabile sic opus cõponere qđ etiã nõ iurista. facile põt qđ sibi expedit inuenire 7 p̃ter quartã potem q̃ requirit scientiã ordinis rubrica quẽ tenet cõpilatio gregoriana reliquũ opus singul̃ est in ꝓpositi adinuentione cõe. Manifestat̃ ex facto ineffabilis hui⁹ vtilitas operis qz videmus oẽs iuris vtriusq; peritos cum eis vel nouũ vel dubiũ quid occurrit ℔ habere refugiũ ℞m materias perquirendo qđ appetunt scirnt eñ q̃ hic plurima vt plurimũ ignorata sunt ordinate collocata cũ igitur hic scriptis insisto vel tractando vel remittendo casus adiungo sum adiutoꝝ q̃rentium 7 imitatoꝝ auctoris. Z. loco videndũ est quid iuris sit de summaria cognitione cuz ℔ q̃tidianũ sit. ar. ff. de li. leg. l. legaui. ff. ad exhib. l. j. §. ad cuius rei evidentiam videndum est. ¶ Primo in q̃bus plenissima cognitio exigatur. ¶ Secundo in q̃bus plena. ¶ Tercio in q̃bus semiplene sine summarie 7 in q̃bus extra ordinẽ ꝓceditur. ¶ Quarto vtrũ 7 in quiby summaria cognitio differat ab extraordinaria vel plenaria. ¶ Quinto vtrum in summarijs libellus vel lit. contest. exigatur. ¶ Sexto in q̃bus est ista summaria cognitio 7 quid ꝑ hoc detur intelligi 7 q̃ probationes exigantur in ea. ¶ Septimo vtrũ in cõcedendis dilationiby sit summaria cognitio. ¶ Octauo qualiter fiat hec summaria cognitio. ¶ Primo igit̃ sciendum est q̃ regulariter in criminalibus plenissima causse cognitio req̃ritur. vt. C. de fal. vbi. C. de ꝓba. l. fi. ij. q. viij. sciant. 7 est rõ. vt. C. de ap. adiectos. C. de penis qui sententiã. ff. de carbo. edic. l. j. Est autez ista plenissima cognitio in libelli oblatione sine quo nemo auditur. vt ff. de accu. libelloꝝ que est. ij. q. viij. nisi in casibus q̃ no. in auten. de exhiben. 7 intro. reis. §. sancimus coll̃. iij. 7 j. de li. concep. §. nunc dicendũ. C. qui accusare nõ pos. qui crimẽ. Item in iudicioꝝ solennitatiby obseruandis C. de accu. l. iij. 7 l. absentẽ inaudita eĩm cã ꝛc. H. Ꝓnebat Jo. de deo neminẽ condẽnari ratio patitur equitatis all̃. C. qui accu. non pos. qui crimẽ textus autez est in. l. statim alle. Z. ff. de requi. reis. l. j. extra de cã pos. et ꝓprie. c. j. iij. q. ix. iudicas. Jtẽ in dilationiby ꝓcedẽdis qz minoꝛes. ibi que in ciuiliby concedunt̃. ff. de feriijs. l. fi. et in p̃bationibus. vt in p̃di. sciant. Jtẽ in sentẽtie prolatione vt in p̃di. l. qui sententiã. Jtẽ 7 p̃ est sententiam ff. de ap. non tantũ. H. appello ꝑ damnato etiã inuito. Z. 7 adeo plenissima requirit̃ ℞m quosdã q̃ in his testes admittunt̃ de q̃bus dicit̃. ff. de testi. l. iij. in p̃n. que est. iij. q. iij. §. item in criminali. ℣. testiũ fides ex eo q̃ in p̃di. l. sciant dicitur testiby idoneis 7 apertissimis documentis. Et hac eadẽ rõne dicunt q̃ ꝓpter probationum inopiã tunc res ꝑ iusiurandum minime decidet̃. ar. ff. qđ metus causa nõ est. ff. de mino. l. iij. §. j. ar. contra. C. de rebus cre. in bone. H. Vide. j. de iura dela. ℣. vt autẽ vbi remittã ad decre. vlti. de iureiurã. Z. ¶ Scꝺo videndũ est in q̃bus plena cause cognitio requiratur 7 quidẽ generaliter in omniby ciuiliby. vt. C. de iudicijs iudices que est in libelli oblatione 7 in litis contest. iij. q. iij. offeratur sed hoc fallit in casiby qui no. in p̃di. §. nũc dicendũ. Jtem in dilationiby causa testiũ. vt in autẽ. de testi. §. quia vero. vij. coll̃. 7 mixtũ testium 7 instrumentorum. C. de dila. l. j. 7 in citationiby 7 alijs solẽnitatibus obseruandis. ff. de iudi. ad ꝑemptoriũ. C. quõ 7 quãdo iudex ea que. 7 l. consentaneum. C. de sentẽtijs ꝓlatam. extra de ꝓba. quoniam cõtra. 7 omnia de q̃bus supꝛ in criminalib⁹ dicta sunt. nã oportet iudicantẽ cuncta rimari. vt. C. de sententijs ex piculo re. l. fi. 7 supꝛ. §. deseruit ad fi. ℣. generalit̃ non est eĩm p̃cipitanda sententia. vt. C. eo. l. ij. 7. vj. q. j. quero. xxxiij. q. ij. qđ non est. ij. q. j. deus in p̃n. Az. vero no. in sum. C. de ma. vindic. in p̃n. In hac plena cause cognitione. vij. requiri al's snĩa nullius est momẽti videlicet libelli oblatio cautionis expositio litis cõtestatio iuramẽti de calũ. p̃statio cause congruis interrogationiby examinatio snĩe inscriptis ꝓlatio 7 executio de hoc no. j. in proemio secũde ptis. Jo. dixit q̃ nisi plena cause cognitio adhibeat̃ põt sententia nulla dici tanq̃ iuris ordine nõ seruato. vt in p̃di. l. ꝓlatam. In alijs aũt omniby que nõ requirunt plenam cause cognitionẽ videt̃ contrariũ quia nõ videt̃ in eis dilatio aliq̃ danda. ff. de adul. in crimine sed debet cum celeritate non cũ deliberatione ꝓcedi. ff. de dam. infec. l. j. 7 sine aliqua mora vel dilatione. C. de epis. 7 cleri. auten. clericus. ff. de feriijs. l. ij. 7. iij. ß ad hoc rñderi potest q̃ licet in illis breuius spaciũ sit statuendũ q̃z in alijs nõ tamẽ debet iudex p̃cipitare snĩam ß causa cognita proferre. vt dixi supꝛa. l. di. ponderet. ar. in bis q̃ no. j. ℣. ß

quoq; ¶ Tercio dicendū ē in q̄bus semiplena siue summaria sit discussio adhibēda ⁊ quidē in casibus in quibus p̄missa fallunt. nā illa regulariter vera sunt ꝙ fallit in casib⁹ in q̄bus semiplena siue summaria cause cognitio req̄ritur videlicet cū agit' ad exhibendū. quia tūc q̄ritur an intersit. vt. ff. ad exhi. l. iij. §. sciendū. ℍ. dixit Jo. ⁊ ibi satis de hac materia ibi em̄ in glo. q̄ fiet enumerant' fere oēs casus infrascripti. ℤ. ex de testi. veniens. Jtē cū filius petat a patre alimēta queritˇ an sit filiꝰ vt. ff. de libe. agnos. si quis a liberis. §. si vel parens. Jtē cū filius petit ex carbon̄. bonoꝝ pos. siue agat' an sit filius. vt. ff. de carboniañ. edic. l. iij. §. cause. Jtē cū mulier noīe ventris petit se mit. in pos. vt. ff. de ventre i pos. mit. l. j. §. si ea. Jtē cuz actor in reali vel p̄sonali act. reo absente petit se in possessionē rei petite induci. C. vbi in rē act. l. ij. extra vt lite nō con. q̄m. §. q̄ si sup. C. quoruz ap. nō reci. l. j. ℍ. ⁊. j. de libel. concep. §. nunc dicendū. ℣. xlv. ⁊ idē esset in casu de quo. j. de primo ⁊ secūdo decre. §. restat post prin. ℣. sed q̄liter. ℤ. itē si legatarius petit pro legato satisdari ⁊ queritˇ an sit legatū relictum vt. ff. in pos. le. si is a quo. Jtē cū bona capiunt' ex causa iudicati queritˇ an sint illa condēnati. ff. de re iudi. a diuo pio. §. si sup. Jtē si libertas ex testamento pendeat ⁊ speretur moueri questio index summatim ꝓgnoscet an forte bona fide imploret' iudiciū de testameto. vt. ff. de peti. here. si quis libertatē. §. plane. Jtē si petitur cauri ⁊ dicitur hoc ꝙ calumniā fieri. vt. ff. de p̄to. stipu. l. j. §. pe. Jtē si testes petunt' p̄duci ante lit. contest. ⁊ dicātur senes vel valitudinarij. vt. ff. ad l. aquil. in lege. Jtē si queritˇ vtrū alique interrogationes debeant fieri vel nō. ff. de interroga. act. si defensor. Jtē idem dici potest in casu q̄ est. ff. de mino. l. iij. §. j. Item idē etiā forte dici potest in omnib⁹ incidentib⁹ ⁊ emergentib⁹ si tū tales sunt que reuocant' diffinitiua sn̄ia reuocata ⁊ ita nō penitus p̄iudiciū auferunt quin ꝓ aliam suā viam ordinariam vel extraordinariā reseruet' condēnato regressus. al's si per eas diffiniret' principale negocium vel ad eas nullus reseruaretur regressus tunc plene ꝓceditur prout consueuit in interlocutoria distingui an videlicet sit talis que reuocetur ꝓ diffinitiuā quo casu nō appellatur ab ea si vero non reuocet' tunc appelletur. vt. j. de ap. §. in q̄bus. ℣. sed nunq̄d potest quod nō puto verum indistincte. ℍ. verba Jo. predicti. ℤ. Quid em̄ si incidit questio falsi quia forte dicit' instrumentuz falsum certe tunc plene probabit'. vt. C. de fal. vbi. ⁊. iij. q. ij. prius. Jtē quid si opponitur actori q̄ sit seruus vel monachus vel excōmunicat⁹ vel similes q̄nes incidūt vel emergunt certe plene debet eas ꝓbare opponēs. vt in eo. l. ij. C. de ordi. iudi. l. j. C. de iudi. quot. q. q. j. in primis. ⁊ no. de his de ordi. cog. c. j. si autē fiant alique positiones in causa ⁊ opponit' non esse ād̄mittendas q̄ sunt impertinentes vel alia rōne si quidē talis questio emergeret tunc forte possz locū habere quod dicunt ⁊ summatim ꝓceditur. vt. ff. de interroga. act. si defensor. §. illud vel si dicit' testis inimicus vel cōsanguineus vel vilis vl' infamis ⁊ hmōi ⁊ sic non admittēdus summaria ⁊ semiplena ꝓbatione habita poterit eius testimoniū recipi ⁊ in tēpus disputatōis poterūt q̄nes seruari in auten. de testi. §. si vero coll'. vij. Jdē dicunt in omnib⁹ similibus leuib⁹ q̄ si admittant' vel nō nihilominus de facili integra defensionis vel īpugnationis via reseruat' vt in interrogatōnib⁹ iā p̄dixi q⁹ melius est q̄nq̄ aliq̄s friuolas excipi q̄z vnā necessariaz respui. vt. ff. de interroga. act. vbicunq̄z. ff. de ven. inspi. l. j. §. j. xiij. q. ij. nō extimemus ⁊ idē in testib⁹ ⁊ alijs vt p̄dixi ad ꝗ etiā facit qđ dici consuenit an sup incidenti plene cognoscat' ⁊ tunc sn̄ia in p̄ncipali lata p̄iudicet incidenti. vti C. de ordi. cog. l. ij. ⁊ in p̄. l. vbi. an summatim ⁊ tūc nō p̄iudicat. vt. ff. de re iudi. a diuo. §. si sup. ff. de lib. agnos. si q̄s a liberis. §. meminisse. Jdē quoq̄z videt' in omnib⁹ q̄cunq̄z etiā si p̄nci paliter mouerent' ⁊ nō essent incidētes vel emergentes ꝙ aliam tū viā puta idē testificando posset dānato succurri vt al's habes in similibus q̄ p̄incipalit' monentur in p̄. §. si super. ⁊ in p̄di. §. meminisse. ⁊. C. ad carbo. l. ij. ⁊. ff. e. l. iij. §. cause. ⁊ in aut'. ad exhibē. coll'. iij. ⁊ similib⁹ summarijs sup̄dictis. Jtē idē dicunt quidā vbi lex dicit extra ordinem agi. vt. ff. de relig. si quis sepulchz ⁊ vbi ius dicit de plano aliq̄d debere cognosci. vt extra de accusa. olim vt in leuib⁹ criminib⁹. vt. ff. de accusa. leuia. ff. de offi. p̄ocō. nec quicq̄z. §. de plano. ff. de offi. p̄fec. vr. l. i. §. cū patronus. ff. de q̄nibus vnius. §. fi. ff. de adult'. miles. §. sexaginta. ff. quis ordo in bo. pos. ser. l. ij. §. dies. ⁊ intelligūt de plano. j. siue magna disceptatōe atq̄z summatim. ß Jo. fasioli. hoc nō approbat ⁊ intelligit de plano. j. sine scriptura vel libello. ar. ff. de consti. prin. l. j. nō p̄o tribunali vel in figura solēnis iudicij puta sedendo in p̄torio vel vbi semp ius reddere consueuit. sed alibi nō seruata solēnitate strepitus iudicioꝝ. vt in p̄di. §. sexaginta. ⁊ in p̄di. §. dies. vel dic vt. j. de in q̄si. §. nunc tractemus. ℣. quid igit' si. ⁊ vide. j. de libel. p̄cep. §. nūc dicendū. ℣. xlij. nō aūt summatim p̄cedit'. i. q̄ solum semiplena ꝓbatio sufficiat vt in summarijs iā dicet'. p̄terea in extraordinarijs nō p̄cedetur vtputo summatim .i. semiplene put dicunt quidā per p̄edi. l. si quis sepulchrum nisi in hoc forte q̄ nō aufertur libellus ⁊ sic p̄t lex ista intelligi. nec forte in his extraordinarijs ista solēnitas iudicioꝝ seruabit' vt in alijs extraordinarijs causis ergo circa hec tria genera causaꝝ distingue quia q̄dam dicūtur summarie in q̄bus summatim p̄cedit'ur ⁊ semiplena ꝓbatio sufficit de q̄bus plenius. j. dicet' que aūt sunt iste summarie superi⁹ explicat'. scōm genus est quia quedā sunt extraordinarie. vt in. l. si q̄s sepulchrū ⁊ idē dico vbicunq̄z index suo mero officio p̄cedit constringendo aliquem ad aliquid faciendū ipso facto vel dandū. vt in aute. de colla. §. de hoc quoq̄z iubem⁹ coll'. vj. ff. ne vis fiat ei q̄ mis. est in pos. l. si q̄s missum. ff. si ventris nomine muli. in pos. l. j. ⁊. j. de sn̄ia ex. §. breuit'. Jdē potest dici in omnib⁹ criminib⁹ in q̄bus sine accusatore p̄ceditur que no. ff. de adult. l. ij. ⁊ extra vt ec. bene. c. vnico has em̄ appello extraordinarias quia in eis nō est necesse libellum offerre. vt sup̄ dixi ⁊ aliquid de solennitatibus iudicij relaxatur in eis vt patet in p̄dictis legib⁹ dicuntur em̄ extraordinarie ⁊ sic sine ordine vt deferuiamus no. instit. de dona. §. est ⁊ aliud. ⁊. xvj. q. j. si cupis nam libelli oblatio est de ordine ⁊ sine ea non valet qđ agitur. vt. iij. q. iij. offeratur. ⁊. j. de libel. concep. §. vtrū ⁊ alie solennitates de q̄bus dixi supra. ℣. ij. non tñ ideo dicuntur extraordinatia q⁹ plena ꝓbatio non requiratur in eis immo bene exigit'. nā regulariter in omni cā criminali ⁊ ciuili actore nō probante ℣. C. de eden. qui accusare. C. de pen. q̄ sententiā extra d̄ causa pos. ⁊ p̄o. prie. cū ecclesia. extra de iureiurā. c. fi. ⁊ isti casus nō inueniuntur ab hac regula excepti. C. de iudicijs iudices. ⁊ ꝓbantur ꝙ. l. C. de epis. ⁊ cleri. autē clericus. ff. de adulter. in adulterij quia q̄z ille cause citius decidant' plena tamē adhibenda est cognitio. que autem ꝓbatio exigatur planū est quia nō semiplena sed plena ⁊ in criminibus plenissima. vt sup̄ ℣. j. ad minus per duos testes. vt. ff. de testi. vbiq̄z est. iij. q. ij. §. item in criminali. ⁊ extra de testi. in omni vel instrumētis. C. de fide instru. in exercendis. ⁊ extra de testibus co. quenit. vel p̄sumptionibus siue indicijs indubitatis. vt. C. de ꝓbat'. sciant que est. ij. q. viij. ⁊ extra de here. excōmunicamus in fi. vel confessionib⁹. vt. ff. de confes. l. j. vel alijs modis. vt j. de proba. §. videndū. terciū genus quia quedā dicuntur cognosci de plano hoc est sine libellis vt quidam dicunt vel verius. i. non sedente iudice pro tribunali. nā ⁊ diebus feriatis potest vt in p̄. §. sexaginta ⁊ etiam domi potest cognoscere vl' alibi q̄z in tribunali iudicio vt colligitur in p̄e. §. dies. ⁊. ff. de dam. infec. l. iij. §. penulti.

ff.de interrog.acto.l.iiij.§.fi.libellus tamē in his offertur vt ꝓbatur in ꝓe.§. seraginta et ꝓbationes plene non semiplene requirūtur vt dixi ꝑ omnia.s. ꝓrime in secūdo genere ⁊ q̄ iste sint dixi.s.in.e.ℛ.ibi. Itē idē dicūt quidā vbi lex. ℋ.hoc qđ seq̄tur vsq; ibi quarto loco ponunt Guil.nec fuit.§. Jo.pba. ℨ. ¶Quid de manifestis nūquid in illis est ordinarie an ℛo summarie ⁊ sine magna ꝓbatione ꝓcedendum ⁊ vī q; sic. C.de ap.ciues. C.de sum.tri.credentes in prin. ar.ꝓtra ex.de ap.puenit.⁊.c.se.ff.de leg.iij.ille.ff.de ℛb.obl.cōtinuus.§.ij.ff.de aur⁹ ⁊ ar.leg.pediculis.§.ij.ff.de ī integ.resti.l.j.ff.q̄ sa.da.co.si ℛo.§.j.C.de lib.p̄teritis.l. iij.ex de cohabi.cle.tua.ex de testi.cogen.sup eo.ij.q.j. de manifesta.ex de elec.bone.j. ß prima iura locuz bnt in nō notoriꝫs.secūdo in notoriꝫs ex de ap.cōsuluit. ex de iureiurā.ad nr̄am.iij.de hoc ex de diuor.c.iij.⁊.j.de noto.crimi.§.primo.vtꝫ autē legatus vel alius possit cōmittere cām summarie audiendā no.s.de legato.§. super.ℛ.ß nūquid legatus pōt. ℋ.ibi dedi remiss.ad vj. ℨ. ¶Quarto loco videndum occurrit vtꝫ ⁊ in q̄bus differāt summarie ab extraordinarijs et in quib⁹ ab illis q̄ de plano cognoscuntur ⁊ certe hoc liquet ex p̄missis q⁊ in summarijs semiplena ꝓbatio fit ⁊ in quibusdā libellus offert ⁊ in q̄busdā nō vt iaz dicā. in extraordinarijs ℛo plena ß libellus nō dat. Jn his autē q̄ de plano tractant libellus ⁊ plena ꝓbatio req̄rūtur non tñ est necesse fieri Judice ꝑ tribunali sedente. vt C.de dila.a ꝓcedente.q̄ est.iij.q.iij.§.spaciuz.⁊ in hoc etiā oēs cōueniūt q⁊ oēs summarie p̄nt extraordinarie appellari q⁊ in qualibet earū aliq̄d de ordine seu solēnitate iudicioꝝ obmittit q̄dam tñ imperiti oēs extraordinarias appellāt nullā in eis differentiā faciētes. ¶Quinto dicamus vtꝫ in summaria offeratur libellus. Rñdeo hoc exp̄sse cautum non repitur in iure olim tñ nō erat in ciuilib⁹ necessarius.vt.ff.de eden.l.j. nisi in casu.C.li.xij.de dig.quot. Jn criminalib⁹ ℛo sic ⁊ olim ⁊ hodie vt in pre.l.libelloꝫ. hodie ℛo generaliter in omni cā offert.vt in p̄.aut.offerat.nisi in q̄busdam specialib⁹ casib⁹.vt dixi.s.ℛ.j.⁊.xx.ij. cū igit hi casus nō excipiātur a regula stabimus generalitati.ff. de le.prest.l.j.§.generaliter.vel dic q⁹ si in p̄dictis summarijs cōpetit actio ⁊ iure actionis petit vt est in act. ad exhibendū vel si qua cōpeteret alia tūc indubitate debet libellus offerri nā actio ē in libello edenda.ff.de eden.l.j.⁊ in p̄.aut.offerat.fallit hoc aūt in act.iudicati sup qua sunt opiniones qđ dic vt.j.de libel.cōcept. §.nūc dicendū.ℛ.xxv.sed si aliquid fiat vel petat iudicis offi.nūquid dabit libellus de hoc dic vt.e.§.ℛ. viij. ℋ. ℝic exportādo cōiunxit Guil.duo furta ponit em in illis ℛsiculis ad litterā ℛba Jo.fazioli illa sibi attribuens. ℨ. ¶Sed q̄ritur vtꝫ ī his summarijs fiat litis cōtestatio. Rñdeo sic in oīb⁹ in q̄b⁹ iudicis officiū principaliter imploratⁿ ⁊ loco vel iure acti.aliquid petit ⁊ in oīb⁹ in quib⁹ offerendus est libellus ⁊ vbicūq; fert diffinitiua sententia.vt.ff.de re iudi.l.j. aliter em nō vī res in iudiciū deducta.C.de litis conte. l.j.nec valet aliter factus ꝓcessus vt in pre.aut.offeratur ⁊ hoc est regulariter verꝫ in omni cā ꝑterq; in causa ap.vt q̄dam dicūt.extra de offi.iudi.c.j.qđ dic vt in pre.§.videndū.ℛ.ß nūq̄d in cā. ¶Sexto querendū ē in quib⁹ cōsistat hec summaria cognitio ⁊ q̄ ꝓbatio exigatur in ea super quo no. Accur. ℋ. Jo.faz.allegabat Azo.⁊ melius q⁊ ad lr̄am fuerūt hec eius ℛba in summa ad exhibendū.ℛ. in hac vsq; ibi idē dicemus. ℨ. In actione ad exhibēdū q⁹ cognoscat summatim i.semiplena ꝓbatio sufficit in qua nō sunt necessarij testes vel instr̄a sed stat iuramēto actoris sup suo interesse.ff.ad exhibēdū thezaurus. Bal.⁊.ff.ad carbo. l.iij.§.due cause.p.gl.⁊ doc.ibi. ℨ. si tñ reus opponit excep.q̄ facile repellit agentē absoluit. Si ℛo est obscurior differtur exceptis quibusdam casib⁹. vt.e.ti.l. iij.§.ibidē. Idem dicimus qñ contra cōtumacez ante lit.contes.datur pos.rei ꝑ mensura debiti declarati.s. semiplene. C.de bo.auc.iudi.pos.cū ꝓponas ⁊ aut.ibi posita in qua semiplena sufficit sacramentū ar.in aut. de collatoribus.§.penul.col.viij.⁊ sic de ꝓsuetudine obseruat vt no.extra vt lit.nō contes.qm̄.§.fi.sunt ⁊ alij ℨplures casus in quib⁹ statur sacr̄o vnius.vt.C.de donat.si quis pro.C.de fide instru.l.fi.⁊ alij qui no.C.de his qui ad ec.cōfu.p̄senti.§.plane. Et hec verba sunt in p̄dictis duob⁹ casib⁹.s. q⁹ sufficit sacramētum forte ideo q⁊ illud ꝓpter qđ principaliter intenditur nō finitur nec p hoc reo grande p̄iudiciū generat quia in actione ad exhibendū re exhibita in ordinario iudicō rei vendicatiōis integra defensio reseruat ⁊ actori ꝓbatio incūbit. Itē in.ij.audit infra annū recuperare volens possessionē. vt.C.de bo.auc.iudi.pos.aut.ei q̄ iurat ⁊ in p̄.decre.quoniā ⁊ pōt esse rō quia in his solum sufficit sacramentū quia cū in vno reus graueť q⁊ statur sacramēto actoris in altero alleuiatur.s. q⁹ defacili auditur defensio vel ad recuperandū admittit. Item ideo tam defacili subuenitur actori quia ⁊ defacili reo subuenit sicut est al's simile in interlocutoria q̄ defacili ⁊ ꝑ aliū et sine magna cognitione reuocatur.ff.de re iudi.qđ iussit.extra de accusa. qualiter.i.et imputat ei qui defacili potuit agere vel reuocare ⁊ nō fecit. ff.de neg.gest.si aūt.C.de pig.nec creditores. ⁊ hoc generaliter quidam dixerūt q⁹ in oīb⁹ summarijs sufficit p̄statio iuramēti ⁊ sic alicubi obꝑuat ego nō credo. ℋ ℛba Jo.p̄dicta. ℨ. ita indistincte intelligi debere vt patet in casu qui ē in predic.§.si vel parens licet ibi de summaria dicat. Item in casu qui est in p̄.l.ff.de re iu. a dino.§.si sup.nam in illis nō statur sacramēto actoris magis em̄ posset ex hoc euenire iniquitas cū aliqui sint valde faciles ad iurandū.ar.ff.de cōdi.insti.q̄ sub condic.⁊ alij timidi.vt in.e.l.⁊ extra ō sino. si q̄stōnes in prin.extra de iureiurā.⁊ si xp̄c.nec debet via p̄mijs aperiri vt extra qđ me.cā.cū dilectus immo talis iniq̄tas euenīret emendanda esset insti.ad tertull.in princ. ff.de succe.e.l.j.in prin. Jo.fazioli dixit q⁹ in his ⁊simi libus vbi potest reo maius p̄iudiciū generari q̄ in act. ad exhibendum ⁊ in alijs supradictis semiplena probatio fiet nō per sacramentū sed saltem p vnū testem.ff. de vote prele.l.theopompus nam et al's q̄ꝫ vni testi statur. C.de veteri inr̄ enu.l.j.in fi.p̄me col. Item fit semiplena ꝓbatio per priuatā scripturā ⁊ etiam p collationē vt no.j.de proba.§.fi. ℛ.vlt.vbi de hoc. Tercio potest dici q⁹ vbicūq; pro reo p̄sumimus ⁊ eū absolueremus ratōne cause vel rei vel dubitatiōis.vt. ff.de re iudi.inter pares insti.de interdictis.§.cōmoduz.ff.de testi.ob carmē.§.fi. Jn his etiā casib⁹ reus debeat cōdemnari. vel dic quarto q⁹ vbicūq; dubitari pōt vtrū actori ius cōpetat ex probationib⁹ factis nec ꝓstat ius ei non cōpetere nec in euidenti calūnia inuenit tūc reꝰ debeat cōdemnari.ff.de ventre in poss.mit.l.j.§.si ea. ff.ad carbo.l.iij.§.cause.⁊ ar.extra de vsu.c.fi.§.fi.vbi dicit verisimiliter. Idez forte si testes inducti ab actore tales sunt quib⁹ minor fides adhibet. ℋ. vide qđ scripsi de testi.veniens.ij.super.vr.incidenti. ℨ. licet sufficiens numerus intercedat de quib⁹ habes.ff. de testi.l.iij.in prin.que est.iiij.q.iij.§.item in criminali.vr. testiū fides al's vbi plene ꝓceditur tales debent esse testes quib⁹ lux veritatis assistat ⁊ fides sincera.ff.eo.ob carmē.§.fi.⁊ extra.eo.in nostra sed his opponit quia si filius petit alimēta ⁊ pronūcietur nō preiudicat patri circa filiationē vt in predic.§.si vel parens idem in re capta pignori si ꝓbatur nō esse condemnati.vt in p̄.§. si sup. Idē in immissa in pos.cā ventris vel in impuberem ex carbo. vñ in his casib⁹ videret sufficere sacr̄m vt.s.rñ.j.hic minus est preiudiciuz q⁊ in act.ad exhi-

bendum quasi nullū est in possessione etiaz que datur cōtra cōtumacem modicū vt.s.dixi. Itez ꝓpter cōtumaciā hoc cōtingit.ff.de tabulis exhi.locū.§. cōdemnatio.ff.de re iudi.cōtumacia.7 sic nō est quasi contra eū ꝓbatio necessaria cū ꝓpter cōtumaciam vel absentiam ꝑsumatur de debito in aut'.de exhi.et intro.reis. §.si ꝙo coll'.vj.C.de assessor.l.iij.ex' de ꝑsump.nullus. iij.q.ix.decernimus sed iudex in omnib⁹ his sit,prudus vt hec omnia diiudicet ex psonaz 7 causе qualitate 7 quātitate 7 cōditione rez sacro sit standū vel non.ex' qđ met⁹ causa.c.fi.ff.de le.j.si seruus.§.fi.nā cū hoc nō inueniat' in iure expressum ē iudicis arbitrio relinquēdū.ff.de iure delic.l.j.§.fi.extra de offi.deleg.de causis. ¶Hoc quoqz ꝓtermittendū nō est ꝙ si lex vel statutū vel rescriptū dicit in aliquo casu summarie ꝓcedēdum vel iuris ordine ꝓtermisso 7 talis est cā vel negocii ꝙ si principalis q̄stio vel illud qđ postulat' principaliter terminet' nō potest ad eam esse reo vel succūbenti regressus.nec ꝓ aliqđ ordinariū iudiciuz vel alio modo via defensionis vel repetitionis integra conseruatur vt ex supioꝛib⁹ summarijs causis liq̄re potest nisi forte vel ꝓ ap. vel ꝓ alios modōs q̄b⁹ sentētia retractatur in his in quā vt 7 in alijs ordinarijs dico plene cognoscēdū atqz ꝓbandū dilationū dictaz. H. Jo. faxioli ꝑmiserat isti.§.qđ j̄ sequitur.ℵ.vij. vñ debuisset dicere guil.j̄.dicendaz.. Z. solennitate minime obseruata q̄ recitat'.ff.de feri.l.fi. 7 forte iudex nō seruabit solēnitatē ꝓemptoꝛij q̄ est.ff.de iudi.ad ꝓemptoriū.nec libellus offertur saluo tū eo qđ no.s.ℵ.quarto cū suis remiss.dum tū aliqua detur dilatio.nā si plene debet ꝓbare vt dixi ergo 7 dilationes aliq̄ dari debent.ar.ff.de iurisd.om.iu.cui.7 citatio fiet ar.ff.de requi.reis.l.j.7.ff.de adop.nam ita.7 ꝙ plena ꝓbatio fieri debeat in p̄dictis ꝓbatur.C.de adult.in crimine.7 in pred.aut'.clericus.nec est ꝑsumendū oēm solennitatem esse sublatā. C.de inoffi. testa.si qñ. extra de elect. ecclesia.ij. in fi.7 sola plena cognitione sublata remaneat semiplena.vt in p̄.l.ar.ff.de seruitu. vr.p̄. si dom⁹ tua.extra de ꝓuile pastoꝛalis.extra de vsu pal. ex tuarum. H.hodie' vide cle.de verb.sig. sepe in qua tamē nō ponit' ℵ.summarie § q̄tuoꝛ ꝓiuncta.s. simplicit' de plano sine strepitu 7 figura.7 vide qđ ibi no.in.v.glo. Bal.7 verba iuris ciuilis idem significāt in legib⁹ 7 in statutis.l.ita vulnerat⁹ in prin.ff.ad.l.aquil.l.si dictū. ff.de euic. Z. ¶Sed nūquid a sentētia sup summarijs vel extraordinarijs vel cū agitur ad exhibendū lata appellat' de hoc.j̄.de ap.§.in q̄b.ver.§ nūquid 7 se. H.hec remissio cū toto hoc.ℵ.vj.facit ad materiam de qua scripsi de rescrip.statutū li.vj.§.cū aūt sup verbo iuramēto.s.ꝙ cōtra iuramentū timoꝛis de quo ibi dicit textus admittet' ꝓbatio 7 ibi scripsi sic me cōsuluisse submisi tū me habuisse ꝙ si reus ad hoc non admissus appellet cancellaria non dat si bi iudicē. Ibi tū loquor de iudice iam impetrato ab actoꝛe cōtra reum et ꝓ hoc fortius videtur admittendus in impetrando i.cōtra impetrantē vel impetrare volentē 7 ego eū admitterem in audientia cōtradictaz vel in cācellaria si bret ꝓbationes promptas al's ꝓcederet qđ seruat.d. m.dns bon.eps cōtradictaz auditoꝛ vt ab ipo habui quia dicit reo vel ꝓcuratoꝛi ipius opponēti falsum eē quod allegabat impetrās de timoꝛe amice ego nō possum huic auferre beneficiuz iuris q̄n sic impetret eris coꝛā delegato sed opinio mihi cōtraria cōcludet ꝙ inutiliter remittit' ad delegatū exquo iuramentū p̄cludit ei ꝓbationē contrariā tū id tenētes sic id probare cogātur. Hic agit' de timoꝛe § timoꝛ ꝙsistit in animo 7 generat' ex leuioꝛi cā in animo vnius q̄ alterius si ꝙ actoꝛ iurat se timere reus contrarū volens ꝓbare asserit negatiuā 7 impossibilē ꝓbari 7 in iudice intellectū imprimi sed ꝙ timoꝛ nō sit in animo iurantis facit de spō.tua nos. ¶Secūdo inducit' ꝙ ꝓ hoc iramentuz nō minuit' reo aliq̄d iuris in p̄ncipali 7 sic facili⁹ ei stādū est facit.l.de etate.ff.de interroga.acti.in fi.7 qđ ibi no.7 in.l.7 si post tres.ff.si q̄s cau.et aggrauat' ꝑ ꝓpter odiū ꝓiurij ad qđ ꝓbandū reus tēdit 7 qz ꝑ erit involuere cām 7 differre p̄ncipalem. ¶Tercio asserūt illud iramentū eē delatū a iure cuius p̄iū ibi dixi 7 dicunt ꝙ illud saltē qđ allego nō ponit' ad dādū impetranti ordinē ꝑ optionē. ¶Rndeo ad p̄dicta incipiaz ab ꝑ vltimo 7 dico ꝑ esse ꝛ regulā grāmaticalē q̄ dat ℵsuz saltim saltādo ꝑ saltē diminuēdo.quē ℵsum etiā scripsi de elec.qz ꝓpter sup ℵbo vl' saltē vbi posita via ordinaria scrutinij ponit subsidiaria cōpromissi constat aūt primā debuisse p̄mitti qz gratioꝛ qz integraz est iudicū qđ plurimoꝛ sentētijs roborat'.ex' de offi.dele.prudentiā vbi ꝙcoꝛ.idē dico de decre.de iudi.nouit ad fi. vbi papa p̄missis duob⁹ q̄ sunt gratioꝛa subdit vl' saltem hūiliter patiat' ꝛc.et recte sonat istud saltē q̄tum ad mim⁹ vt dicit ℵsus.7 patet de pe.7 re.oīs in p̄n.ibi suscipiēs ad minus in pasca ac si diceret saltē in pasca ꝙcludit' ex his ꝙ ℵsicul⁹ ꝑ 7 in duob⁹ de q̄ tractem⁹ dū dicit iudici fidē facit saltē ꝓprio iuramētū in idē sonat ac si diceret ad min⁹ ꝓprio iuramēto 7 sic ē diminutio ꝓbationis.ꝑstat em̄ ꝙ ꝓbare posset ꝓ testes. Item in primo casu etiā ꝓ instr̄m banni.s.ibi dati de ciuitate et destrictu ꝑ si plena ꝓbatio fieret ꝓ testes liceret reo ꝓducere p̄ios ante publicatas attestationes simul cuz actoꝛe. Itez 7 post q̄ñq̄z iuxta ea que no. ex' de testi.ex tenoꝛe 7 q̄ scripsi.j̄.d testi.§.sepe in p̄n. Item 7 instr̄m reprobare liceret de fide instru. cū ioannes vel reprobare illū exbannitū etiā ꝓ aliud instr̄m fortius ꝛc. Itē aduertendū ꝙ iuramētū de quo loq̄mur respicit qđlibet duoz.s.ꝙ ciuitatē intrare non audet vel ꝓ errorē. ¶Pone iurauit actoꝛ in primo ꝙ ciuitatē intrare nō audet q̄ absurditas dicere ꝙ reus ꝓbare nō possit eū publice in ciuitate manere.7 impetratiōis tpe mālisse si hoc in isto mēbro quare nō in alio cū vniformit' data vnius sit diffinitionis 7 forme de bap.maioꝛes.ver. similiter.7 ꝓ hoc etiā ad primā rōem cōtrariā sit respōsum de qua etiā miroꝛ cū apte sit cōtra textuz illius.§. q̄ dupliciter aggrauat dū dicit merito 7 subdit phoꝛ rescēs 7 illa rō vult directe p̄iū cū tū paugeat.ff.de ℵb.sig.l.vbana.§.pnoctare.7 sic habem⁹ ꝙ merito 7 valde timē doz 7 rō illa dicit p̄iū. Item ꝑ illā viciat're gula vani timoꝛis.ff.de re.iur.ad idez extra qđ metus causa.c.pe.ff.e.l.vlt.C.e.ti.l.metū.7.l.ad inuidiā.ff.ex qui.cau.ma.l.ij.7 qđ ibi no.7 lex in hoc dicit ꝙ iudex habet talia extimare.ff.si cui plusq̄ ꝑ.l.fal.l.qđ autez ergo 7 cognoscere. ¶Ad scđm triptitū qđ nititur destruere duplicitē 7 absurditatē quā induxi vbi.s.s. ꝙ ꝓ vnū falsum iuramētū possit q̄s extrabere aduersariuz de lare 7 domicilio suo ꝓ quo rōne facit.ff.ad carbo. l.j.§.sed 7 si q̄s 7 de transac.cū hi.§.si cū lis 7 de lib.cā Lozdinata.dicit em̄ illa rō hoc nō ponderanduz ꝓ qđ non fit p̄iudiciū negocio principali huic resisto. Primo quia ponderamus qđ esse possz sufficiat dicere.vl. j.rū.de elec.li.vj.ꝓpter pericula ℵo itinerantiuz facile posset reo perire defensio. Item mirabilis cōclusio est ista ꝙ non fiat iusticia vel grauamē vbi nō leditur negociū principale 7 omissis antiquis iuribus 7 eoꝛ auctoꝛibus Bonifacius.viij. fortiter no. in hoc qui fuit tam curiosus vt in illis terminis reus de suo domicilio nō traheret' nō ponderant p̄dicti textū legis.ff.quem admo.te ap.sed si quis vbi dicit' iniquū damnosum 7 oneroſum 7 sepe cū magna captione quem a reb⁹ suis euocari cui concoꝛ.C.de testi.si qñ 7 si hoc in teste qui sigillū agnoscendo vel ratificādo forte vna hoꝛa vel die expedier' 7 saltē vltra dies.xv.teneri nō pōt fortis in reis quoꝛ cause sepe tractuz habent longissimū tra ꝙ videntur immoꝛtales.extra de dolo,c.fi.in prin.7 sic

extra larem ad iudiciū vocati mesti solēt esse ꝛ mestos penates cōponere de q̄b⁹ hr̄. j. de accusa. in prin. ℣. q̄liter. Item inde grauamē prelatus vel prioratus vl' nō priuatus habet aduocatos ꝛ procuratores assistentibus omnib⁹ causis suis pro certo annuo salario cōuento ꝛ forte soluto nūc eūdo ad ciuitatē vicinā oportebit nos conduci cū magno dispendio. Item cōstat longe pluris posse grauamē itineris q̄z cause principalis exēplū in q̄stione census nonne in decre. olim de rest. spo. erat census triū solidoꝝ in decre. cōstitutus. de reli. do. octo denario. Sed dices ardue erāt ille cāe ꝓpter res q̄ incidere poterāt in cōmissum. ℟ tolle decre. olim de censi. vbi cessat hec rō quia ibi nō erat q̄stio quin deberetur census. vj. den. papien. ℟ solum an ꝙ papien. sufficeret soluere tres lucenses ad idem decre. pe. e. ti. excedet ne grauamē tractatiōis extra domiciliū negociū principale et nūquid plus intererit. rei sic grauari q̄z actoris cām pdere videāt pdicti q⁹ dr̄ de odio piu rij detegendi nil ad ꝓpositū maxime cū hic nō ꝓponat ad penā ꝛ nullo iure ꝓbatur exceptiones etiam odiosas nō cōpetere reo cuius interest ꝛ eius cōtrariū notum est. ¶ Et q⁹ in fi. dr̄ q⁹ hoc ē inuoluere cām principalē nō difficilis erit rn̄sio cū cōcludat q⁹ nulla exceptio extra psonā iudicis vel ptis nō contingens negocium principale vt iudicis excōicatio vel suspitio vel alia inhabilitas ipi⁹ vl' actoris vel locis poterit opponi cū inuoluat negociū. ¶ Cōcludo q⁹ obseruantia predicta cācellarie simpliciter sumpta nō placet licet fatear q⁹ ex conditionib⁹ psonaꝝ ꝛ qualitate factoꝝ q̄z posset equitatē hr̄e in facto quasi certo ad illā ptez in dubio seruāda nō esset et multo minus in quasi certo ad ptrariā. Z. ¶ Septimo notandū ē q⁹ in dilationibus dādis summaria fit cognitio q⁹ in summarijs minores dilatiōes dari poterūt q⁹ in alijs ꝛ hoc cañ lit. cō. ꝛ post ꝛ etiā post sententiā. vt in p̄. aut'. offeratur. ꝛ. C. quō ꝛ q̄n in ex aut'. q̄ semel. ꝛ. C. de iudi. ꝓperandum. vñ has poterit minorare. C. de dilati. l. j. ꝛ. l. sine. extra de ap. cū sit ro. vbi de hoc ꝛ sic intelligit'. ff. de iudi. nō nūq̄z. Item in medio cause artabit eū ꝓ testib⁹ ꝛ instrumentis certa tempa statuūtur. vt in p̄. l. de dila. Item cū q̄n q̄z tres q̄n q̄z quatuor dilationes dentur. vt. ff. de fer. l. fi. ꝛ. l. omes vnam tn̄ dare poterit vt in dictis. l. ꝛ C. de epis. ꝛ cle. aut'. clericus. ꝛ. C. de adulte. in crimine Item circa finē cāe ante sentētiā solēnitatē pemptorij ꝛ illa qua q̄ritur nūquid aliq⁹ habeat aliq̄d q⁹ de nouo vel vlterius ꝓponat poterit non seruare. xxx. q. vlti. iudicātem. C. de iudi. iubemus p̄terea post sententiam nō tenebit' tempa iudicātis p̄stita obseruare. ff. de re iudi. qui ꝓ tribunali. extra. e. q⁹ ad cōsultatōem ꝛ dilationū materia ē amputāda. sed contra nā lex dicit generaliter plenā cāe cognitionē in oñib⁹ adhiberi. vt. C. de iudi. l. iudices. ergo ꝛ in dilationib⁹ hoc obseruabit'. vt. e. t. aut'. iubemus. vt tn̄ cā cognita tribuantur. vt in p̄. l. a ꝓcedente et als neq̄unt minui. vt. ff. de re iudi. l. iij. §. si quis condē. ℟ p̄dicta regula in quibusdam casib⁹ fallit q⁹ in quibusdā summatim ꝛ semiplene cognoscitur ergo ꝛ in dilationib⁹ erit hec semiplena nec obstat q⁹ dicūt q̄dā dilationes arbitrarias esse vbiq̄z. vt. C. de dila. l. j. q⁹ nō est in distincte ꝛ q⁹ cū lex dixerat artādas vel progādas cū causę cognitione seq̄tur q⁹ sine ea vel suo arbitrio hoc non possit. ar. ff. de transac. cū hi. §. si p̄tor. ¶ Octauo tangenduz est qualiter ista summaria fiant. H. ad lr̄am totū q⁹ sequitur fuit Mar. de pba. sup. l. iij. ff. ad exhibē. hoc solo mutato quia. j. dicit' q̄n q̄z vbi Mar. dixerat alij q̄n. Z. Et certe fit diuersim ode aliq̄n sine libello solummō testamēto vel instrumēto iudici demonstrato. C. de edicto diui adria. tol. l. fi. ꝛ. ff. vt le. no. ca. post q̄z. als incipit imperator. §. si dies. C. de bonis auc. iudic pos. l. fi. q̄n q̄z sufficit solūmodo simpliciter petere ꝛ de calūnia non facienda iurare. ff. de eden. quedam. §. fi. aliq̄n est necessaria litis conte. sed sola ꝓbatio sufficit iuramēti. vt. ff. ad exhi. thezaurus. ꝛ. e. t. tigni. §. fi. q̄n q̄z dicit' fieri solis ꝓbationib⁹ semiplenis inductis. vt ff. ad carbo. l. ij. §. cause. ff. de fideicō. liber. l. iiij. §. si ex die q̄n q̄z fit in tempis breuitate. vt. C. tā ciui. q̄z mili. l. j. ꝛ no. C. de iudi. ꝓperandū. q̄n q̄z fit altera tm̄ pte audita. ff. ad treb. recusare. ꝛ. l. ille a quo rn̄. j. ꝛ. C. de bonis auc. iudi. pos. ei qui vbi ergo non sit summaria ibi iudicio⁹ strepitus dicit' interuenisse. C. de offi. testa. si q̄s in suo. C. ad. l. cor. de fal. vbi alibi aūt dr̄ summaria q̄ fit sine inscriptōne. C. de bigamis. l. j. q̄n q̄z dicit' fieri de plano. i. solo iudicis officio sine scripta sententia. ff. de accu. leuia. C. de sen. ex peri. reci. aut'. nisi breuiores. ff. de offi. pcon. nec quicq̄z. §. de plano q̄n q̄z etiā dicitur fieri nō diffiniendo sed interloquēdo. C. de dila. a procedēte. ff. de admi. tu. l. tutor. q̄ rep. §. si depositi.

¶ De recusatione rubrica.

H. ¶ Pileus satis de hac materia pte secūda ſ rubrica ꝙ quas psonas contestatio fieri possit. Tan. pte secūda de recusatione iudicū. Roff. bene in princi. sui operis quartam. ꝛ. v. ꝛ. vj. rubricas posuit hoc ordine de recusatione ordinarij. ꝛ de recu. delegati. An causa suspitionis sit inserenda ꝛ qualiter libellus recusatōis ꝓcipiat' ꝛ adiutus multū fuit auctor in hoc titulo per easdē de Uber. de bo. ꝛ Jo. de deo dicā statūm. j. §. ij. Uber. de bona. in prin. sui op⁹ Banagui. pte. iij. R. qualit' offerat' libellus recusatiōis. Egi. rubrica. xxiij. cū tribꝰ sequentib⁹. Alber. gal. rubrica de iudi. or. ꝛ dele. ℣. sed an ordinarius cū tribꝰ se. ꝛ. ℣. pone q⁹ ante. ꝛ se. Guil. angli. satis sub rubrica de recusationib⁹ Gui. de suza. de aduocato rei. ℣. si ℣o cū sequentib⁹. Z. ¶ Dicto de iudicib⁹ et eoꝝ officijs ꝓns ē videre de eorum recusationib⁹ videamus ergo.

¶ Quid sit recusatio.
¶ Quis possit recusari.
¶ Ex quib⁹ causis.
¶ Et quando.
¶ Et qualiter.
¶ Et quis sit recusationis effectus.

H. Ad litteram secūdū verba ꝓsequitur Hosti⁹. in summa de offi. dele. in fi. sed Guil. an. addidit quid sit officiū recusati q⁹ dic vt de offi. dele. suspitionis. et de ap. cum speciali. ꝛ. c. legitima. li. vj. Z.

Recusatio est iurisdictionis vel audientie causa suspitionis ꝓposita declinatio. C. de iudi. apertissimi. iij. q. v. quia suspecti. extra de offi. deleg. suspitionis. ꝛ. c. super q̄stionū. §. ij. iij. ꝛ. v. H. Roffre. in prima rubrica in disto. ꝛ. q. v. dixit q⁹ recusare ē iudicem suspectuz ante lit. cont. proclamare tam in suo iudicio or. rubrica de recu. dic q⁹ recusatio ē audiētie vel iurisditiōis declinatio ꝓ exceptionē suspitiōis opposta summiste Ber. Bof. ꝛ Host. in ti. de ap. nō diffinierūt recusatiōem tn̄ in ti. de offi. deleg. Hosti. eam diffiniuit prolixius q̄z hic Guil. an. in hoc ti. diffiniuit q⁹ recusatio ē cognitiōis iudicis refutatio. multa possent ℟ fundi q̄ omitto ℟ tn̄ scias q⁹ aliud ē diffinire recusa. ꝛ aliud licēt iam recu. ꝛ hanc diffinit Hosti. Z.

Recusari potest quilibet iudex ꝑm canones. vt in prędi. concor. de ordinario patet extra de foro competen. si quis contra. ꝛ. c. licet. ij. questione. vj. placuit. xj. questōne. j. peruenit. extra de ap. cum speciali. ꝛ. c. ad hoc si in vna. ꝛ in prę. c. quia suspecti. Idem videtur etiam ꝑm leges. C. de iurisdi. om. iudi. nemo. vbi dicit' nemo

post litis contest. ordinarie iurisditionis declinet examen ergo a cõtrario ante lit. cõte. declinet. ꝛ ad idẽ facit. ff. e. q̃ iurisditioni. C. de sen. ꝛ interlo. om. iudi. aut. ꝛ cõseq̃nter. ꝛ hoc ꝑm Mar. ꝫ ꝑm Jo. ꝛ Ber. ꝛ Azo. nõ recusat. H. rõnes vtriusq; opinionis ꝛ quomodo ad vtraq; rndeatur. ponit Roffr. in prima rubrica in prin. allegata. Z. ꝫ si suspectus ẽ epus ei associat. C. de iudi. aũt si ꝟo ꝛ no. in. l. aptissimi. ꝛ ꝑm eũ autẽ. ꝛ cõseq̃nter loq̃tur in dele. etiaz ipe assumit sic ar. a contrario illius. l. nemo ergo ante lit. contest. nõ ordinarie iurisdit. declinet examẽ. q. d. del. nõ ordinarius recusat. Uber. dixit. H. in suo ope vltra medium vbi tractat de offi. aduocati rei qd ponit Jo. de deo. l. iij. ru. de excep. cõtra iudicẽ in fi. ꝛ qz nõ plus dicũt ad materiam eos omisi sup rubrica. Z. q ordnarius recusat ante lit. contes. maxime in foro vbi sunt plures iudices vbi cessat rõ quare fuit inuenta associatio in. l. aptissimi. ꝛ in pre. l. nemo. ꝛ vide qd sup hoc no. j. de inquisiti. §. j. ꝟ. itẽ q ẽ sibi. C De dele. etiã est expressum. C. de iudi. cũ specialis. ꝛ. l. aptissimi. ꝛ ꝑm canones in pre. c. suspitionis ꝛ de ap. postremo. licet sit ar. cõtra ex quo papa ex certa scientia eũ dat. xciij. di. c. j. vbi de h. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. ꝛ si ptor. ꝛ C. de cri. sacril. l. ij. H. dicit Guil. an illã. l. loqui cũ princeps ex certa sciẽtia dat iudicem sibi notum. ad. l. sequi. dicebat q exequens mandatũ fungit vice pape seu principis ꝫ inbabilis ad exequendũ vt suspectus non est talis. Rñdeo ad primũ non videtur sufficiẽs noticia eẽ quã habet princeps de iudice nõ impediret recusationem nisi dicas q hret noticiã cause recusationis vt qz cãm meaz scienter cõmisit fratri meo. dic ergo q dicere iudicem sibi suspectũ nõ dicit indignitatẽ psone sed ꝓbet tuitionẽ recusanti cõtra timorẽ qui ex cã ꝓbabili ipsum terret ꝛ circa qd multũ sibi iura fauent q̃ vide. s. §. j. ꝛ ꝛ p hoc ꝛ p decre. de offi. dele. ex pte. ij. sit rñsuz ad alia cõtraria. ꝛ vide de offi. dele. cũ olim. ij. in glo. sic ergo ꝛ qd super ea dixi. Z. Et. ff. de offi. pre. pretor. l. vnica ꝑpe fi. ꝛ ar. extra de rescript. sup litteris ꝑpe fi. quia nõ est verisimile q aliter iudicet q̃s papa iudicaturus est vt ibi dicitur. sed ad hoc facilis est responsio. q autez dixi delegatum recusari posse verz est nisi sit datus ad petitionẽ ptis quia is q̃ petit nequit eũ recusare. iij. q. iij. offeratur. extra de causa pos. ꝛ pro. cũ olim extra de offi. dele. cũ olim. ij. nisi ex noua causa. extra de off. del. insinuãte. ꝛ ar. ff. de arbi. licet. C Nunquid ergo actor poterit recusare. ar. q sic. C. de iudi. aptissimi in princ. vbi dicit litigatoribꝫ sed dic cõtra. C. de sportulis. l. j. ꝛ C. de asser. tollẽ. l. j. §. fi. ff. d off. pcõ. l. vna ꝫm vber. H. In iudice iam adito dicas hoc verũ ex noua causa ꝑ iura. s. ꝟ. pri. allegata in fi. in adeũ do si est ordinarius dic vt dixi de fo. cõpe. si q̃s cõtra sup. ꝟ. recusatus. Z. C Sz cũ dixeris eꝝm associandũ quid erit si causa sit epi. H. agentis alꝫs nõ ꝓcederet qõ ꝑpter illud generale actor foz rei ꝛc. Z. Rñdeo tunc alter iudex associabit nõ ipe. ꝛ sic obtinuit. ar. in aut. de exhiben. ꝛ intro. reis. §. sancimus. col. vj. in aut. in me. li. nõ fieri sa. iusꝭ. §. sup hoc col. viij. extra de fo. cõpe. si q̃s cõtra. vel dic q recurrit ad superiorem. vt xj. q. j. prenit vel ad arbitros. xj. q. j. si clericus. C Sed quid si cã cõmissa ẽ ap. re. nũ quid poterit dele. recusari videt q nõ qz vbi tollit appellatio ꝛ recusatio. vt extra de app. sup eo. scdo. ꝛ c. nouit. ar. cõtra. ij. q. vj. si q̃s in quacũq; cã ꝛ C. de sen. ꝛ interlo. om. iudic. l. fi. dic vt ibi. H. In textu ꝛ in vlti. glo. Z. vel dic q appellatio interdicitur ꝛ vaga recusatio qd dic vt in p̃. l. si q̃s in q̃cũq;. vel dic tercio. vt no. in p̃. c. sup eo. ꝛ in p̃. ꝟ. item q est sibi. C Quid si sic cã cõmittitur vt nõ possit recusari ꝛ hoc ex certa scientia. dic q nõ poterit recusari. ar. ff. de offi. p̃fec. p̃to. l. vna. ꝛ. xciij. di. c. j. cũ suis concor. ꝛ xvij. q. iij. §. q aũt. sicut nec appellat cũ appellatio int-

dicitur. ff. a quibꝫ ap. nõ ti. l. j. §. pe. H. als vlti. ꝛ ibi de hoc. Z. extra de ap. sup eo. ꝛ. c. nouit. ꝛ hoc si sic a ꝓncipe cõmittit secus si ab alio qd fieri non potest. vt in pre. l. ff. a qui. ap. nõ li. C. de sen. prefec. p̃. l. vnica. extra de offi. dele. sup q̃stionũ. §. nos aũt. sed forte tũc ei associabitur episcopus cũ sic a principe cõmittit. C. de iudi. aut. si ꝟo. vel dic q nihilominus potest recusari si causa iusta subest. H. Idẽ Guil. an hoc. ti. post prin. allegat. de ap. postremo. Z. ar. extra de offi. dele. ex pte. ij. nam ꝛ licet inhibita sit appellatio nihilominus ex causa potest legitima appellari. extra de ap. vt debitus ꝛ. c. cozdi. in prin. ij. q. vj. nõ ita. ꝛ. c. placuit. ꝛ appellatõ ꝛ recusatio quo ad hoc pari passu ambulant. extra de ap. sup eo. ij. sed si certa causa exprimat ꝓpter quaz nõ possit recusari tũc nõ recusabitur ꝓpter illã ꝛ sic intelligo p̃cedentia. ꝛ. ff. si q̃s cautio. sed ꝛ si quis. §. q̃ntum. ꝛ vide in pre. ver. item q est sibi. C Sed nũquid alius a principe potest sic causam cõmittere ne delegatus valeat recusari ꝛ videt q sic cũ eẽ ipe recusari nõ possit. H. forte de facto qz nõ subest causa vel loq̃tur ꝫm leges iuxta no. s. in prin. vel prefectus pretorio de quo seq̃tur ꝛ ad litterã iste ver. fuit Roff. in. r. rñ. de q̃ in prin. dixi. Z. Jurisdit. suaz ꝛ in eodẽ iure possit aliq demandare. sed dic cõtra vt iam dixi nam ꝛ a papa nõ appellat ꝛ tamẽ ipe nõ potest sic cõmittere qñ appellari posit ex causa. vt. ff. a qui. ap. nõ licet. l. tractandum. H. lex. j. est. Z. in fi. ꝛ C. de sententijs pre. preto. l. j. ꝛ in predic. decre. ex pte. ij. H. vide quod ibi no. in. j. et ij. glo. ꝛ sup illis. Z. C Item auditor etiã recusat nisi de partiũ sit datus assensu. extra de offi. dele. sup q̃stionũ. §. ij. iij. ꝛ. v. Item assessor. C. de assess. l. fi. q si ipi absint debet reus recusare eos coraz loci iudice. vt. C. de iudi. cũ speciali. Item si subdelegatus a delegato principis recusat coraz delegato. H. qui subdelegauit nõ in totũ. ꝛ hic nullũ dubiũ. sed Jnno. idem putat si subdelegauit totũ ꝛ res est integra vt post euz ibi scripsi. in. §. fi. super ꝟ. auditores. ꝛ pro eo facit de offi. dele. q̃ uis li. vj. sed dices quomõ erit res integra cũ citat⁹ sit is qui recusationẽ ꝓponit. so. sto obiectioni vt patz ex illa glo. Jnnocẽ. procederet ergo hoc quãdo pars certificata de cõmissione citationẽ pueniens vadit coraz subdelegante recusans subdelegatuz ꝛ idem si coram subdelegato sic preueniret citationẽ ꝛ quo ad hũc casum recusationis nõ esset absurdũ immo equũ tenere opi. archi. de qua dixi in pre. decre. q̃uis super glo. pe. q ad perpetuandã iurisditionẽ subdelegati requiratur citatio nec sufficit alter actus. certuz tamẽ est q ex cõtrario iusticia nõ perit quia itur ad arbitros ac si ille fuisset principalis delegatus. In casu autem mortis subdelegantis de quo etiã loq̃tur ipa decre. q̃uis dãnosa esset illa opinio q ad perpetuationẽ requireret citatio ꝫm nos. Z. fit recusatio ꝛ suspitionis ꝓbatio. extra de offi. dele. super q̃stionũ. §. quomõ ꝟo. Idem forte. H. ꝛ sine forte inquãtum de probatione loquit per decre. si cõtra vnũ in fi. de offi. dele. li. vj. Z. In delegato ab ordinario vt coram ordinario ꝓponatur. ꝛ probetur. Item merus executor non recusatur. extra de appellationibꝫ nouit ꝑpe fi.

Causa recusatiõis vnica est tm̃. s. suspitio ꝫ tamẽ surgit ex multis ꝛ varijs causis ex quibꝫ potest delega. vl' ordinarius vel auditor vel assessor vel arbiter recusari quas dic vt ī rubricis specialibꝫ. sup̃ tractatur. ꝛ no. eẽ vt lit. nõ conte. c. j. C Hoc aũt hic no. q vbi causa suspitionis que allegatur hinc ꝛ inde par est neutra pars potest eam allegare cũ effectu. ff. de ritu nup. nõ soluz §. de vno. ff. de cur. fur. l. fi. circa princi. C. de execu. tu. humanitatis. Jtez nota q nõ omis causa q̃ sufficit ad repellendũ delegatum sufficit ad ordinariũ remouen

dum.ar.extra de ap.vt debitus.puto tñ q ordinarius põt remoueri. H.i.recusari. Z.si sit pz vel patronus vel corruptus vel nimis odiosus vel fauens.vel si fuit prius in eadẽ cã aduocatus vel ꝓcur.vl' iudex.vt sup de iudice dele.§.recusari.7 in q̃busdaz alijs ibi positis casibus.

QUalit autez recusatio vsq; ad.xx.dies ꝑm leges.C.de sententijs 7 interl.om.iu.aut'.7 ꝓnter.7 ℔ siue lis sit cõtesta.siue nõ.dũmõ.j.xx.dies ꝓposuerit ꝑm quosdam sed hoc est falsum dicere quia post lit.cõtest.nõ est locus deliberationis ad qõ dantur põdicti.xx.dies.vt patet.C.de lit.con.aut'.offerat'. Jgit' nec recusationi põterea hoc expressuz est.C.de iudi.aptissimi. Jtem nec semp fit vsq; ad.xx.dies cũ illi possint abreuiari a iudice.extra de ꝓcu.dilectus.extra de ap.cũ sit romana. § 7 ꝑm canones ante lit.cõtesta.tñ fit recusatio cũ sit dilatoria.7 non post.vt extra de re iudi.inter mona.vbi de hoc nisi ex noua causa post lit.contes.suspitionis cã oriat'.vt in p̃.c.insinuãte.7.ff.de arbi.lz aũt.C.de testi. si quis testib'.ff.de vaca.mune.l.pe.§.fi.vel nisi q̃s iuret eã de nouo ad eius noticiã pueniſſe.extra d' excep. pastoralis.§ nec semp ante li.cõte.nam si infra diem a iudice ad hoc p̃fixam eam nõ ꝓponat vlterius nõ auditur vt ibidem.7 extra qui ma.ac.pos.cũ in tua. Jtez ꝑm.t.H. In apparatu in ordi.iudi.tenuit cõtrariũ vt dicam.j.de excep.§.viso.ꝟ.porro. Z. si aliquem processum habuit corã iudice vel eius iudicium subierit. H.facit.j.§.fi.ꝟ.quid si reus. Z. videt eã approbare vnde vlteri9 ipm nõ poterit recusare.ar.ff. de iurisd. om. iudi.si cõuenerit a cõtrario sensu q; hec exceptio de sui natura omnes alias p̃cedit vt patet extra de probat.qm̃ contra ex ordine verbor.7.iij.q.v.q; suspecti. Jo.dicit q si corã eo obtinet in aliqua excep.amplius eum nõ poterit recusare.ff.de iudi.§ 7 si susceperit in prin.ar.ff.de nego.gest.põp.ff.loca.7 cõduc.ea lege in fi.ff.ad.l.iul'.de adulte.si vroz in fi.sup̃ de sen.7 inter. om.iudi.l.pe.7 aut'.ibi posita.extra de offi.dele.gratũ. 7.c.causam.iij.q.viij.cuius.secus si succũbit arg.iij.q. iij.offeratur. Ja.de al.7 Uber.de bonacur. H.qui in prin.sui operis cõsuluit hanc exceptionẽ cũ ꝓtestatõnib' q salue sint declinatorie quãto plus fieri põt tardari ꝓpter rõnem q̃ sequ̇tur.7 eius ꝟba ad litterã posita sunt.j.§.proxi.ꝟ.q̇dam ibi licet aũt. Z.dicũt q licet q̃s aliquas except.ꝓposuerit adhuc potest ad hãc redire vsq; ad lit.cõte. siue trãsierint.xx. dies siue nõ. immo reputant fatuũ q̇ eam vltimo nõ ꝓponit. Nam si primo ꝓponit 7 succũbit iudicem ꝓuocauit.extra de offi.dele.suspitionis.l.di.si q̃s p̃postera. Ego dico q tutius est eam primo ꝓponi vt dicit.t.7 in hoc concor. Goffr.Ber.Uin.7 Inno. nec obstat proxi. obiectio de ꝓuocatione iudicis quia poterit ab eo appellari.extra de offi.dele.cũ sup abbatia in casu. H. quem ponit.j.glo.hoc dicit q; tertus nõ ꝓbabat. Z. Jtem nõ placet simpliciter qd dixit Jo.7 qui obtinet in aliqua excep.nõ potest amplius recusare nã constat.q.xx.dies in quib' scdm iura ciuilia fit recusatio dantur post libelli oblationẽ 7 postq̃ cautuz est de iudicio sisti.vt in p̃di.aut'.offerat'.7 instit.de execu.tu.§.qui aũt.ff.de iudi.sed 7 si susceperit.si ergo iudex interloquit' ꝓ reo libellũ esse dandũ ve eẽ cauendũ nihilominus adhuc poterit eũ recusare.vt in p̃.aut'.offerat'.extra de libel. obla.c.j.7.ar.extra de ap.ad hoc.7.j.q; non vr̃ in iudicem cõsentire q̃ sibi edi gen9 postulat actionis.ff. de iudi.nõvr̃. H.distingue an ꝓponat' exceptio ꝓ quã nõ negetur vt scripsi in p̃.decre.inter mona.sup glo.q̃cũ q̃s 7 huic cõcor. Buil.j.de excepti.§.viso.ver.porro.7 ꝟ.se.in fi. Z. Sed nũ q̇d post.xx.dies poterit recusari de hoc.j.de dilationib'.§.nũc videamus in fi.

fieri recusatio videamus 7 quidẽ sic nã proposita corã iudice sufficienti causa suspitionis recusatio facienda est in scriptis. extra de ꝓbationib' quoniã contra.7.C.de iudi.aptissimi ibi libello recusationis ꝛc.7.l.cũ specialis.ibi recusationis libellum ꝛc.7 in libello ipo cõtinebit' quis quẽ. 7 in qua cã 7 quare recusat.7 si vult nomẽ. H.facit.j.ꝟ.ꝓposita in fi. Z.arbitri quẽ eliget 7 ꝓponat' talis causa q̃ probata debeat sufficiens reputari.extra de ap.scdo.7.c. cũ speciali.ff.de liberali causa si parit'.ff.de suspec.tut. l.ij.7.v.7 extra de foro cõpe.licet sicut fit in ap. extra de ap.vt debitus.illa etiã probabit' esse vera corã arbitris.vt in p̃dic.c.suspitionis 7 nõ corã recusato q̃ forsan prouocatus obesset vt ibi. ¶ Sed quis cognoscet an sit sufficiens vel admittenda vel nõ dico q eoipso q causa suspitionis ꝓposita ẽ iurisdi.iudicis est suspẽsa.ar.extra de offi.dele.suspitionis in prin. ibi assignata ꝛc.7.c.pastoralis.§.preterea in fi. vñ arbiter nõ ipe de hoc cognoscet 7 decernet quia semp diceret nõ esse sufficientem. vnde oñia que ad hũc articulũ ptinent ad eos spectant 7 quia forte ꝓuocatus obesset sicut 7 in causa ap.contingit vbi non is a quo appellatur sed iudex ap.cognoscet an causa ap.sit sufficiẽs siue iusta. extra de ap.romana.§.q si. 7 hec vera sunt nisi cã notorie essz frustratoria.vt extra de appel.pastoralis.7 in hoc concor. H.sup.ibi. Z. Uin.7 Ber. quidã tamẽ dicũt. H. Bonagui. vbi de libello recusationis. ꝟ.7 no. Z.7 male q iudex hoc. H. de quo queris.s.an sit iusta. Z. decernet.§ arbiter an sit vera vel distingue vtz sit manifeste legitima vel friuola an dubiuz sit vt dixi.j.de excep.§.viso.ꝟ.facta igit' de hoc.j.§.proxi. ꝟ.7 nũquid possunt tamẽ in.c.cum speciali nõ. H.in quarta glo.et vide de exemplis qd sup ea dixi. Jdem etiaz no.de offi.dele.suspitionis in.j.glo. Z.qd ad arbitros pertinet declarare an exceptio sit legitima vbi dubia est. ¶ Quid si p̃sumptio sit q exceptio recusationis maliciose opponit' dic vt q̇dam. H. Egi.rubrica.xxvj.li.fi. Z. q iudex potest exigere iuramentũ q maliciose nõ ꝓponat vt in cõcor.q̃ sunt.j.ꝟ.proxi.§.ꝟ. q̇d si arbiter nõ vult in fi. nõ obstante qd dicit' q ad arbitros ptinent omnia q̃ ad hũc articulũ pertinẽt.vt in prec.suspitionis.7.c.cum speciali. H.de hoc plene scripsi de iura. ca.c.ij.post princ.li.vj. Z. ¶ Proposita aũt causa suspitionis eligentur a ptib' arbitri illico infra triduũ.vt in.l.cũ speciali vel etiã statim ꝑm canones qui de cã suspitionis cognoscãt quib' electis recusatus hoc eis denunciabit 7 coget eos si necesse fuerit arbitriũ suscipe vt dicam.j.§.fi.ꝟ.sed q̃s coget 7 isti habẽt cohertionẽ 7 oñia possunt q̃ ptinent ad articulũ recusatõnis.vt no.in.c.suspitiõis.7 sunt potius delegati q̃z arbitri vt dicã.j.§.pri.ver.sed quis prouidebit.7 no.q sufficit recusanti causas recusatiõis legitimas ꝓponere nec oportet q iudices petat corã quib' ꝓbẽtur.qd dic ꝑm pap̃.vt no.in prec.cũ speciali. H. vbi scripsi in tercia glo.7 vide qd ibi dixi super ver.suspectum. Z. ¶ Hoc facto recusatus p̃figat ipis arbitris nõ dico ptib' terminũ infra quẽ cõcordent vl' tercium aduocent.extra de ap.legitima. H. q̃n ergo nõ itur ad arbitros vt q; recusat' officialis vel delegatus epi vel vnus ex delegatis datis cũ clausula vel subdelegatus delegati pape nõ est locus termino assignãdo p recusatum maiori vel pari vt ibi scripsi in glo. q̃n g̃ vbi etiã scripsi tria remedia q̃ habz eps cũ eius officialis vel delegatus recusat' 7 si epus eẽt absens vide qd scripsi de offi.dele.si cõtra vnũ.li.vj. sup ver.epi. Z. arbitri ꝟo 7 non recusatus ptib' p̃figet terminũ infra quẽ veritatez cause ꝓbent alioquin ipe ꝓcedat.vt in p̃.c.suspitionis.7 sic vtraq; illaz decre.manet nec vna

per alteram corrigitur licet a litera pluriby intelligit. H. ⁊ ibi de hoc in glo. ip̄m recusatū. Z. ¶ Quidam aūt legiste dicūt non esse necesse causam recusationis etiā ordinarij ꝓponi seu probari sed potest sine cause expressione recusari. ar. C. de iudi. aptissimi ibi iudicē presentant ꝛc. H. ⁊ ibi hoc no. in glo. nisi a principe ⁊ aliq̄d de ap. secūdo requiris. j. glo. penul. Roffr. in. ij. rubrica de qua dixi in prin. ti. ꝑ causa nō exprimenda ⁊ exprimenda inducit iura ad primum. ff. ad trebel. qꝛ poterat. ff. de ap. l. ij. C. de sen. ⁊ inter. om. iudi. illud. ⁊ aut'. ⁊ ꝓter. C. de nup. l. vidue. ⁊ l. apertissimi. C. de iudi. ad secundū inducit. ff. de lib. causa. si pariter. C. de transac. vtrespōsum. ⁊ rubricas. ff. ex qui. cau. in poss. ea. ⁊ ex quicau. ma. in integ. resti. C. de edic. diui adri. l. fi. ff. de his qui no. infa. l. ij. ⁊ de trāsact. cū hi. §. in hac hoc nō posui ꝓpter casum de nostro iure nō dubiuꝫ ꝙ qꝛ alꝫ possent in alijs materijs expedire. Z. ⁊ ibi suspitionis ꝛc. ⁊ aut'. si ꝙ. ⁊ ij. q. v. qꝛ suspecti. ꝙ. sed solū. Alij etiā dicūt. H. Ubert. de bona in prin. Z. ꝙ recusans saltez iurabit se bñe suspitionem licet nō dicat causam. nam metu sacramenti calūnia refrenat'. C. de iura. calū. l. j. ꝙ hec falsa sunt vt p̄dixi ⁊ nisi in termino ab arbitris p̄fixo causa suspitionis expediat' iudex in cā ꝓcedet licet aūt laxa tibi det' in recusando iuxta p̄missa potestas tū tibi nō cōsulo. H. ad litteram sunt verba Uber. de bona curso vsqꝫ ibi qualiter aūt. Z. ꝙ facile ad recusandum ꝓrūpas naꝫ si non plene cām ꝓbaueris ille iudex remanebit vt dixi. ⁊ forte eū ꝓuocatū senties ⁊ acerbū ⁊ duꝛ ⁊ insidiatorē cause tuej. vt C. de testa. ma. l. fi. §. sin ꝙ quidā in fi. ⁊ ar. l. di. si q̄s p̄ postera. ⁊ in p̄. c. suspitionis nec tibi libenter in aliquo gratificabit qđ erit valde graue cū multa subijciātur eius potestati. ff. de iudi. nō quicq̄d. ⁊. ij. q. iij. §. notandum. ⁊ C. quō ⁊ qñ iu. l. j. ex̄ de offi. dele. cōsuluit. ff. de edil'. edic. ediles. §. item sciendū. extra de postu. bone. j. ꝓsulo aūt ꝙ eū blandis ꝙbis eloquaris ⁊ quibꝫ modis honestis tū poteris eū tibi fauorabilē facias. nam verbis hoīes flectuntur quod dic vt. j. in ti. de aduoca. §. hinc docendū. ꝙ. deinde post p̄missa illa protestatōne ne in eū videaris cōsentire. saluis omnibꝫ excep. dilatorijs ⁊ declinatorijs tam ꝓtra rescriptū q̄m ꝓtra iudicē ꝓponendis qualiter autē libelli recusatorij cōcipiātur dicā. j. in tractatu libelloꝝ in ti. de offi. dele. ¶ Ut aūt H. ponit verba Egi. R. xxiij. ⁊ se. ⁊ hoc vsqꝫ ad ver. qđ si. Z. In his plenius instruaris nō ꝙ iudex coram quo suspitionis cā ꝓposita ē debet videre an causa ipa sit sufficiens sup quo tū ⁊ qualit' arbitri eligentur dic vt. j. de excep. §. viso. ꝙ. facta igit'. ⁊. s. c. §. ꝙ. si q̄s deinde arbitris electis iudex ꝑ certum sum nūciuꝫ eos ad suā aduocet pūtiam vel ꝑ suas litteras eis significet q̄liter sup tali exceptione arbitri a ptibꝫ sunt electi assignans ⁊ p̄figēs eis certū terminū. infra quē cām prefate recusationis ꝑ se vel cū tercio per eos assumpto vel assumendo debeāt diffinire alioq̄n cōminat' se extūc ꝓcessuꝝ in negocio principali. vt in pred. c. legitima. ⁊ c. suspitionis. ⁊ de ap. cū speciali rñ. j. ⁊. s. dictū ē arbitri aūt citati coram se ptibꝫ ⁊ presentibꝫ legant ꝑ se eis vel ꝑ notariū quez hīe debēt excep. recusationis. deinde terminū eis p̄figant ad ꝓbandū q̄cquid voluerint sup ea caueāt tamē ne nimis se artēt sed talē assignēt q̄ post illuꝫ possint articulū ip̄m decidere infra terminū ipis arbitris a iudice p̄stitū receptis ergo ꝓbationibꝫ ⁊ auditis post cōclusionē ptiū in causa recusationis disputationibꝫ ptiū sup eis ꝓnūcient ī hūc modū Forma. Nos tales arbitri electi a talibꝫ sup excep. recusationis ꝓposita ꝑ ip̄m tale cōtra talē iudicem q̄ talis est qm̄ naturale est ꝛc. vt. j. in tractatu libel. in ti. de offi. dele. recep. ꝓbationibꝫ hincinde ⁊ auditꝫ qđ ꝑtes ipe coram nobꝫ ꝓponē voluerūt sentētialiter ꝓnūciam⁹ ⁊ ꝓnūciando diffinim⁹ dictā exceptionē nō esse ꝛelēvel sic esse probatam q̄ si probata nō fuerit iudex ꝓcedat in negocio principali. vt extra de ap. scdo. reqꝛis in fi. ⁊ c. legitima. vtrū ꝑtes possunt recusare iudicem in quē consenserūt no. j. de cōpe. iudi. adit. ꝙ. se. ⁊. s. §. ij. ꝙ. delegato. Item quid iuris si plures delegati recusentur no. extra de offi. dele. cū super. ¶ Quid si subdelegatus recuset'. H. totū quod sequit' vide per me post Inno. de appel. cū speciali in glo. ꝓriū. Z. dicūt quidam q̄ nō dabit' ei libellus recusationis nec causa recusationis coram eo ꝓponetur sed coram delegato tm̄ si presens est. vt extra. e. ti. sup q̄stionū. §. j. H. distinguit' an totū subdelegauit vel partē ⁊ primo casu an sit res integra vel nō ⁊ vide qđ dixi sup. §. ij. ad fi. Z. ⁊ si absens sit ꝓtestabitur ⁊ etiam ꝓbabit causas recusationis coram episcopo loci vel archidiacono vel alijs iudicibꝫ ordinarijs loci. vt. C. de iudi. cū specialis Alij dicūt non esse eūdum ad istos ordinarios sed ad dele. si presens sit si ꝙ absens sit dicet pars illi subdelegato q̄ habet eū suspectū ⁊ hoc simpliciter nulla cā assignata ⁊ q̄ vult ire ad dele. vt obtineat alij causam cōmitti et extūc nō debet subdelega. ꝓcedere quod si faceret debet ab ipo appellari qꝛ eum grauat procedēdo contra ip̄m postq̄ vult probare eū fore suspectum coram illo a quo ipe iurisditionē habet. vt in predi. c. super q̄stionū in fi. qđ si nō appellauerit tenebit ꝓcessus per ip̄m contra recusantem habitus cum iurisditio pernes eū sit nec sit per ap. neq̄ ꝓ reuocationē vl' aliomodo ad aliū trāslata generaliter eīm credimus. H. ꝙbū Inno. qui dicebat se nō legisse contrariū. Z. ꝙ processus siue per dele. siue subdelegatuꝫ siue per ordinariū post recusationē ꝓpositaꝫ habitus tenet nisi appellet' vel ꝑ aliū modū cū effectu causa aliū ad transferatur. H Inducit' pro ⁊ ꝓtra. ff. de arbi. nō distinguemus. §. cū q̄dam. Z. tutius tū videt' ꝑm hās opi. causas recusationis ꝓponi coram subdele. vt in predi. c. ij. ⁊ postea ipas ꝓbent coram dele. quia forte subdele. eas admittet ⁊ ꝑtes a bonere probationis releuabit. Quidam dixerunt q̄ a subdele. potest appellari absq̄ vllo grauamine hoc mō. Forma. Habeo te suspectū ex talibus causis ⁊ appello ne procedas. ar. in p̄. c. sup. §. cū ꝙ ro. Alij tamē dicūt ⁊ bene illud reuocatū esse ꝑ decre. de ap. vt debitus. ⁊ c. cordi. li. vj. ¶ Utꝛ possit appellari ex ea causa qꝛ suspectus est iudex cum tūc cōpetat recusationis remediū no. ꝑm papā. in p̄. c. cū speciali. H. ibi scripsi in prin. ij. glo. ⁊ ibi videas. Z.

Effectus autē recusationis multiplex est ⁊ primo nā eoipso q̄ iusta causa suspitionis ꝓponit' eius iurisditio est suspensa vt dixi supra. §. pri. Item si sit iam probata non debet recusatus ammodo in causa procedere sed supersedere extra de. ap. scdo. ¶ Quis ergo deleg. cognoscet de principali super hoc dic q̄ aut recusatur del'. aut ordinari⁹. si dele. H. pape quia secus in dele. episcopi de offi. delega. si contra vnuꝫ in fi. li. vj. Z. ⁊ causa non probetur vera arbiter remittet eā ad iudicem qui eam terminabit et iudex appe. facit vt iam dicaꝫ. Si ꝙ probetur vera iudex non se intromittet cuꝫ iam sit pronūciatus suspectus sed ipse arbiter qui de suspitione cognouit de causa cognoscat tanq̄ delegatus ab eo qui recusatum delegauerit et in hoc succedet in locum iudicis recusati. vt extra de ap. cum speciali ibi sciant quia se. ꝛc. C. de iudi. apertissimi. ⁊ l. cuꝫ specialis qui loquūtur in delega. et extra de rescriptis dispendia. §. reus sicut ⁊ facit iudex ap. vt extra ꝺ ap. vt debitus in fi. extra de except. dilecti. extra de testa. rainucius. et. c. rainaldus. nam recusatio et appellatio parificantur. extra de appe. super eo. ij. ⁊. c. cum speciali ⁊ hoc dicūt Roff. ⁊ dñs m. H. fuit etiam damasi vt scripsi de offi. dele. suspitionis sup. ij. glo. ⁊ nō pla-

eet vt ibi scripsi. ⁊ in decre.ij.requiris de ap.in vlti.glo. Z. alij autez fere omnes vt Vin.t. Jo.⁊ Ber. dicunt q̄ ꝑm canones ꝓbata suspitione euanescit iurisditio de le. H. hic fuit dictū Jo.ij.q.vj.si quis in q̄cunq; quod hodie falsum est quia nō sufficit suspitionē esse ꝓbatā nisi ꝓnunciatū sit vnde distingue tria tēpora in ptāte subdelegandi vt de offi.dele.iudex li.vj. Z. vnde arbitri isti de principali nō cognoscent nec dele. potest alijs ꝓmittere nec partes cogere ad eligendū alios arbitros qui de principali cognoscāt. H. dixit Lan. in libel.eo. ti.in fi.q̄ sic seruabat bononia ⁊ tota italia. Z. ūmo necesse est aliud de nouo impetrari rescriptū nisi aliquem concorditer elegerint.extra de ap.fo.requiris q̄ loquitur in dele.licet aliud sit ꝑm leges ꝑm quas itur ad arbitrum.i.subdelegatū sup principali vt iam dixi. ¶ Ordinarius autē recusatus ꝓbata cā suspitionis pōt de recusatoris assensu cōmittere psone neutri parti suspecte cām seu cogere ptes ad eligendū arbitros q̄bus ipse vices suas cōmittat ac deleget ⁊ hi tanq; delegati eius vice de principali cā cognoscāt ⁊ nō vt arbiter. vel potest causam remittere ad superiorē.extra de ap.cū speciali ⁊ c.ad hoc.⁊.j.eo.c.cū a te de fo.cōpe.si quis cōtra clericū ij.q.vj.placuit.xj.q.j.quenit nec ob.extra de foro cōpe. licet in fi.vbi videt q̄ non cōmittat quia illud locale est vel ibi fuit ab arbitris appellatū vel ibi ptes voluerūt ire ad arbitros vel hoc non negat ibi ꝧ dicitur q̄ si fuerit appellandū ad papā vel eꝑm appelletur ꝑm Vin.rō autem diuersitatis est q̄re aliud sit in dele.⁊ aliud in ordi. quia delegatus recusatus nullā habet iurisditionē vnde nō potest eā delegare.extra de offi.dele.cū sup in verbo desierat.j.q.vij.dalbertū.⁊.q.j.gratia.extra de decidudū ⁊ nemo cogitur ad arbitruz ire.ff.de arbi.l.iij.§.i. ordinario autē id competit rōne ordinarie ptātis.vt in pre.c.si quis contra. Jtē bi qui deputant ab ordinario potius sunt iudices q̄z arbitri ⁊ iudiciū redditur in inuitum.ff.de verbo.ob.inter stipulantē. Goff.tñ a cōmuni opinione recedēs dixit. H. de ap.scdo req̄ris ⁊ in sum. eo.ti.§.itē finitur. Z. q̄ tam dele.q̄z ordinarius ꝓbata cā suspitionis pōt cōmittere negociū ꝓncipale de recusatoris assensu.vt eo.ti.in p̄.c.cuz speciali quā intelligit cōiter loqui ⁊ in ordinario ⁊ in delegato nec ob. p̄di.de cre.scdo req̄ris ibi supsedere tenet nā illud vex ē vt cognoscat nō autē vt nō cōmittat.vt.C. de iudi.apertissimi que expresse loq̄tur in dele. Jtez ꝑm eum nō ob. p̄di. decre.ad hoc.⁊.j.quia qđ ibi dicit in fi.qōnū intelligit. scz principalez licet alij intelligant.s.suspitionis ꝧ salua reuerentia tanti doctoris.l.apertissimi. ⁊.l.cū speciali.e. ti.nō debent q̄ dele.possit cōmittere vel ptes ad eligendum cogere immo ad ordinariū loci spectat eas ad hoc cogere vt ibi. Jtē decre.cū speciali ⁊ decre. ad hoc ⁊ similes loquūtur in ordinario decre.aūt scdo req̄ris in dele.vnde ad saluandas p̄dictas opiniones dico q̄ ordinarius recusatus de partium nō dico de recusatoris tñi cōsensu debet causam cōmittere. H. nimis animose loquitur cū etiā ex his que subdit appareat q̄ de neutrius partis assensu cōmittit saluo iure recusationis. Jtē per Palle. decre.iudex patet in delegato iā recusato sufficere consensum recusatoris saluo etiā iure predicto ante ꝓnunciationē tamē non pñt. Z. vt in p̄.c.cū speciali. ⁊ extra de offi. dele.sup questionū.§.j.ibi dūmodo de partium ⁊c.⁊.§.verū.sed si ptes nō concordāt ipse vel eius executor coget eas aliquos eligere q̄bus ipse cām committat vel ipse p se aliquib; neutri parti suspectis cōmittat.vt in concor.inductis sup̄ x.ordinarius autē vel si malit remittat cām ad superiorē sua em̄ est i hoc optio. vt in p̄di.c.cū speciali ⁊ ꝑm hunc intellectū est littera illius decre.cū speciali exponēda vt illa clausula de recusatoris assensu determinet primaz ptem disiunctiue tñ vt ⁊ ibi no.licet Goff.banc optionez det recusatori dicens q̄ principale nō cōmittitur sine recusatoris assensu ⁊ si non cōsentiat recusator recusatus remittet negocium ad superiorē q̄ ꝑm eū licet olim eligerent arbitri qui de principali cognoscerēt.vt in p̄.c.si contra.⁊.c.ꝓuenit.⁊ hoc insistente iudice recusato.vt in pre.c.ad h. hodie tñ eligunt solū vt cognoscāt de cā suspitionis.vt in pre.c.cū speciali in prin.ꝧ hoc mihi nō placet. vñ dic vt iā dixi.dele.autē nihil potest ꝓtibus inuitis vel nō cōsentientib; ⁊ sic intelligitur dictū Goff. qđ est sup̄.ver. Goff.tamē vt tunc intelligat quasi cōpromissarius in hoc vel saltē intelligatur eius iurisditio prorogata de ꝑsona eius ad ꝑsonam alterius.extra de offi.dele.p.⁊.g. Si opponas q̄ iurisditio que nō est non pōt ꝓrogari. vt extra de offi.dele.de causis.⁊.ff.de p̄car.sed si manente ad hoc rnō q̄ immo suspectus habet iurisditionez ꝛz fiat inefficax ꝓbata cā suspitionis ⁊ si recusator nihil opponeret valeret eius ꝓcessus.ar.extra de reiudi.inc monaste.ff.de ritu.nup.non solū.§.de vno.x.sed quid x.is.⁊ x.sed q̄s coget dictū aūt Rof.⁊.d.m.s.q̄ ꝓbata cā suspitionis. Idē arbitri cognoscent de cā principali. licet ꝑm canones non sit necessitatis tñ potest ꝑm leges defendi ꝑm quas nō est necesse ꝓbari cām suspitionis. vt dixi sup̄.§.pri.ergo oportet corā eis cām principalē probari. ¶ Verum licet ꝑm canones dele.recusatus in totū debeat supsedere ꝓbata cā suspitionis tamē ꝑm leges videtur q̄ ipse exequet que ab electis arbitris fuerint iudicata nisi ab eis fuerit appellatū. C. de iudi.apertissimi.⁊.l.fi.quod tamē nō posset si ipse ꝓnunciasset.ff. de re iudi.a diuo.licet ꝑm canones dele.a principe suaz sniam exequatur.extra de offi.dele.querenti.⁊.c.pastoralis.§.postulasti de hac materia dixi.j.in ti.de excep. §.viso q̄ñ.x.bis ergo omissis.⁊ se.Sed nunq̄d vna ps potest duos vel tres arbitros ad cognoscendū de causa suspitionis eligere non videt quia predi.decre.cū speciali videtur dicere q̄ quelibet ps eliget vnū ⁊ post cōmuniter terciū vel etiā iudex vnū ⁊ ps alium vbi proceditur ex officio ⁊ quia quāto plures erunt tanto facilius dissentient.ff.de arbi.si vnus.§.fi.⁊ ar.de con.di.iij.sicut in sacramētis.extra de concess.ꝓben. quia diuersitatem ⁊ sufficit sic scriptū esse.vj.q.iij.scriptū.ff.q̄ ⁊ a qui. ma.li.non fi.ꝓspexit dic q̄ potest. H. hic puncta al. de ficeret so.qōnis q̄ tñ non placet nec video q̄re sit recedendum a verbis textus in hoc casu si ergo ꝓuenire volunt assumant cōiter vnū ⁊ plures ꝓut placet vt sequitur als quelibet ps vnuz tñ vt dicit littera facit decre. pre.de elec.li.v.ꝓ quā tamē dico q̄ posset plures nominare vel eligere ad finē vt ille solus q̄ acceptaret vl' qui gratior esset iudici vel parti cognosceret ad materiā facit quod no.ꝺ cleri.egro. pastoralis in glo.banc litterā ⁊ quod scripsi de offi.dele.cum te in prin. Z. possunt etiam partes in vnū consentire siue delegatus siue ordinarius recusetur ⁊ qđ ibi dicit exempli gratia ponitur ⁊ est als simile. H. Ponēdo q̄ in scrutatoribꝫ numeꝰ triū nō sit de substātia. Z. ex̄ de elec.quia ꝓpter ibi eligunt tres ⁊c.ff.ad.l.aquil.ita vulneratus in fi. ¶ Quid si arbitri electi nō possunt ꝓcordare: Rño aduocēt terciū eo.ti.suspitōis. ¶ Jtē q̄d si duo volunt terciū ꝓcordare nec pñt ꝓ iudicē concordari dicūt quidā cōsulendum superiorē.ex̄ qui fi.sint legi.ꝓ venerabilē. Bui.na. dixit q̄ eps vel alius iudex̄ loci. H. in decre.suspitōnis dicebat de ipso iudice qui recusat. Z. dabit terciū.xj. q.j.quicunq;.C. de iudi.cū spālis in auten. de sanc.epis. in.§.quis litigantiū col.xj.ff.de admi.tu.l.iij.§.fi.tu dic q̄ iudex statuet eis cōpetentē terminū infra quē cōcordent ⁊ nisi fecerint ipse in cā ꝓcedet. extra de ap.legitima.lib.vj.⁊.c.cū speciali.ex̄ de offi.ordi.significauit.ex̄ q̄ fi.sint le.latoꝛ. H. ꝓ quā decre. Idē dixerat ipse. B. na. Z. dic vt.j.x.sed q̄d si arbiter. ¶ Quid si malignātur arbitri aliquo modo in tractatu seu deliberatiōe dicit Vin. q̄ iudex vigeat litigatores alios eligere auctoritate illius cōstitutionis cū spāli ⁊ illi similit̄ habebunt

iurisdi. auctoritate eiusdē constitutionis vbi ꝫ ipse no. vel cogat eos cōcordare. vt in. c. suspitōis vbi hoc no. ꝛ ar. eꝛ de rescrip. pastoral'. ꝛ. vj. q. iij. c. j. ij. ꝛ. iij. ꝛ si nōdū sint admissi nō admittat eos. vt. j. ℣. quid si reus eligat tu dic vt supꝝ ℣. pri. ¶ Quid si arbitri diuersas ferunt sniās. dic q neutra valet. ff. de arbitris die. §. si plures. ꝛ eꝛ de re iudi. c. fi. ꝛ iudex in cā ꝓcedat vel habebitur recursus ad superiorē si ordinarius fuit recusatus vel ad primū delegantē cū dele. recusat' ꝛ isti sunt dele. ff. de re iudi. duo ꝑm Gui. na. ꝛ Vincē. tu dic hoc verum esse. H. sup. delegati dati ad cām principalem non eā intendit sequi opi. Hostiē. Z. si sup principali diuersas ferunt snias. secus si sup causa suspitionis quia tunc nō habebit' recursus ad superiorē vt parcat' partium laboribus ꝛ expeñ. extra de offi. dele. cū te. sed cogatur eligere tercium vel alios vt supꝝ ℣. proxi. ¶ Quid si appro bant cām qđ ad eos spectat vt dixi supꝝ. §. pri. sed non cōcordant in termino infra quē debeat ꝓbari dic q iudex assignabit eis terminū infra quē concordēt vel tercium aduocent. vt in pre. c. legitima. ¶ Quid si terminus a iudice ꝑfixus dicat' minus cōpetens vel de hoc sit dubiū ꝛ questio inter iudicē ꝛ arbitros. Ber. dicit. H in decre. legitima cuius dictū quia nō placebat obmisi sed ibi modo suppleui supꝝ glo. q si in fi. que. g. tenet hoc casu appellandū ꝛ per quem vide supꝝ ea sequens aūt dictum fuit Hostiē. vt ibi patet. Z. standū arbitrio iudicis. vt in pre. c. suspitionis. ꝛ de ℣bo. sig. cū olim in fi. ꝫ timeo q vocatus obesset vnde dico recurrendū ad ordinarium loci. C. de iudi. l. fi. vel ad diocesanū. ar. in auten. vt dif. iu. §. si vero contingit coll'. ix. C. de epis. audi. epale. ꝛ dixi supꝝ ℣. item qđ si duo. ¶ Sed nunqđ arbiter qui nō potest interesse potest consocio vices suas cōmittere. H. Tene q nō potest cōmittere sicut nec aliꝰ arbiter supꝝ de arbitris. §. differt. ℣. itē non potest. ij. cū nec sit ordinarius nec delegatus datus a p̄cipe ꝛ dato q cōmittere posset nō tamē deberet cōmittere socio ab altera pte electo de quo vide supꝝ ti. j. §. seqtur in prin. Z. Rño sic ar. extra de offi. dele. sup questionꝫ. vnde B. na. dicit q cū in quadā causa duo arbitri fozent ad cognoscendum de cā suspitōis electi nec vellent ꝓcedere imo excōicationē patiebant' papa mādauit cuidā iudici q illos vocaret ꝛ faceret q illi vices suas cōmitterēt alicui psone neutri pti suspecte. sed ad ꝫ rñderi potest q hoc fecerūt nō ex sua ptāte ꝫ ex vi apostolici mādati Inno. papa tñ videt' innuere. H. in decre. suspitionis non tñ id asserit ꝫ dicit quosdā id dicere ꝛ ido id ibi ponere nō curauī. Z. q ipsi nō habent iurisditionez licet possint terminos assignare ꝛ ꝓbationes recipere. H. supple ꝛ alia facere q̄ possunt puri arbitri nec decre. cuꝫ speciali dicit eos delegatos ꝫ ex mādato pape ad qđā teneri qđ non facit eos iurisditionē habere facit supꝝ de rescrip. cum contingat sic recitat Inno. vbi supꝝ. Z. de mandato pape ꝛ eꝛ de app. cū speciali. si igit' nō habent eā cōmittere nō possunt. vt supra ℣. si rō autē. ¶ Quid si arbitri sunt excōicati. H. Non intelligas q in excōmunicatū possit cōpromitti cū etiā voluntarius arbiter talis esse non possit. vt supꝝ de arbi. §. differt. ℣. item ꝑm eum. Itē non putes q arbitrū excōicatū ꝓpter aliā causam recusatꝰ possit absoluere. ꝛ. §. sexta. loq̄tur in actore qui nisi absoluat' impedit' ꝓcessus q̄re facta ꝓius remissione ad excōicatorē delegatus absoluit ꝫ hic alius potest assumi ꝛ sic nō impedit' ꝓcessus Gui. ergo naso formabat qōnē in arbitris ꝓpter contumaciā excōicatis a recusato dicens q illos absoluet ꝛ dabit terciū ꝛ assignabit terminū. vt supra ℣. qđ si duo. Z. ꝛ sic nō pñt ꝓcedere: dic q p iudicez absoluent'. extra de offi. dele. ꝓudentiā. §. sexta. ¶ Quid si arbitro actoris volente ꝓcedere arbiter rei nō vult dixit colūbus q iudex eum excōicabit nisi ꝓcedat extra de ap. legitima li. vj. ꝛ de testi. cōstitutus. j. H. q hanc decre. dixit. B. na. vbi supꝝ q si arbiter excōmunicatōnē contēnit iudex reū de quo p̄sumitur q sit in cā excōicare poterit. Z. ꝛ. c. tā litterl. nā ꝛ potest omnes impediētes suā iurisditionē excōicare. extra de offi. dele. c. j. ꝛ. c. ex litteris. eꝛ de penis romana. li. vj. ꝛ suā iurisdi. penali iudicio defendere. vt. ff. de offi. eius cui mand. est iurisl. vnica. ¶ Quid ergo si nō vult cogere testes īmo impedit arbitrū actoris id agere: dic q iudex eū excōicabit tanqꝫ impedientē suā iurisditionē vt iam dictū est vel dic hoc in qōne ꝓcedenti q ipse nō excōicabit cū in omnib⁹ sit suspectus. vt in cō stitu. suspitōis ꝫ nisi in termino ꝑfixo cā probet' ipsa procedet. ¶ Sed quid si actoris arbiter non vult cum alio concordare īmo sustinet excōicationē vt sic elapso termino eis a iudice recusato ꝑfixo. vt supra ℣. pri. ad fi. ꝓcedat ipse iudex in negocio principali: dic q si nolūt conuenire ne dū ad sententiandū ꝫ nec ad cognoscēdū de articulo recusationis cogendi sunt ꝑ censuram eccle siasticam infra certū terminū cōuenire. vt supra ℣. pri. q si nec sic curauerint dicit egidi⁹. H. in libello suo rubrica. xxvj. Z. q crescente coruꝫ contumacia crescat ꝛ pena vt prīuet eos beneficijs qđ non placet cuꝫ hoc ad eum nō spectet sed alis sententiā grauet vel alios nō suspectos eligere cogat hodie vero sup hoc sic prouisum est quia sepe arbitri odio vel fauore nolunt in vnā sententiam vel in terciū arbitrū conuocandū cōuenire sed potius excōicationē patiunt' vt nisi infra mensem a tpe suspitionis obiecte cōputandū arbitri electi nō fuerint ꝛ qōnē ipsam t'minauerint iudex ex tunc in cā ipsa ꝓcedet obiectione hmōi non obstante nisi p eū vel p partē ei in hoc consentientē steterit quo minus infra id tempus qđ hmōi fuerit t'minata. vt in decre. alex. iiij. de offi. dele. pbande. H. quā non habem⁹ in. vj. ꝛ sic reuocata est vt in eius ꝓmio contra maliciaꝫ rei valebat hec ꝓuisio sed nō contra maliciā actoris de q̄ iste ℣. loq̄tur Idē dico de ꝓuisione illius decre. legitima. Sed dic vt ibi in vlti. glo. ꝛ supra illa glo. exquiro constitutionē contra aliā fraudē. s. quando ab arbitris appellat' ad papā ꝛ arbiter appellantis defert ibi videas. Z. ¶ Sz nunqđ reus habebit inducias ꝓ arbitro eligendo ꝛ expectādo si remotus est quē eligit. ar. q sic extra vt lit. non ꝓte. c. j. sed hoc relinquo arbitrio iudicis cū non sit iure cautū. extra de offi. dele. de causis de accu. sup his eꝛ vt lit. non contest. qm̄. ¶ Quid si reus valde remotū vult eligere puta vltra duas dietas extra suā dioce. vt extra de rescrip. nonnulli. R. non admittat. H. ipse iudex. Z. q sic negociū prorogetꝫ qđ esset ꝓtra mentē illius constitutionis suspitōis q̄ dicit ne principale negociū plus debito prorogetur ꝛ ideo est vitandū. x. d. vides. j. q. j. martho prorogetur ꝛ ideo est vitandū. x. d. vides. j. q. j. marchion. xxxvij. di. sedulo. C. de le. non dubiū. ꝛ preterea expressum est q non sint valde remoti. extra de ap. scdo immo iudex ab eo exigat iuramentū de malicia. vt. j. ℣. quid si arbiter. ¶ Quid si pendēte arbitrio reus vocat' cora ordinario sup alia cā ꝛ sic arbitri nequeunt ꝓcedere sine parte. vt extra de in integ. resti. cū ex litteris in fi. de cā pos. ꝛ propri. c. j. de ap. sepe. nec ipse tenet' mittere ꝓcura. maxime si cā sit ardua. vt extra de ꝓcur. querelam: Rño. dico eū expectandū licet negociū plus debito prorogetur ℥ ꝓsti. suspitōis. ar. ff. si quis cau. l. ij. §. j. et. ij. ꝛ. l. iij. ff. ex qui. cau. ma. Item hi. ff. de re iudi. contra pupillum. §. is qui. xviij. di. si episcopus de offi. delega. pastoralis prope fi. hec enim satis iusta causa. extra vt lit. non contest. quoniā dum tamen non fiat maliciose. vt in ꝑalle. c. pastoralis. H. facit cle. de penis multorū ℣. illis. Z. ꝛ idē puto in actore vocato. ¶ Sed quid alter arbitrorum infirmat' ꝛ sic negocium plus debito ꝓrogat' distingue quia aut ē ꝑpetua infirmitas aut tem poralis vt extra de renun. c. j. ij. q. ix. indicas. de rescrip. scisitatus. ¶ Sed quid si moritur: Respōdeo. parsilla alium eligat vt sic ꝓcedāt. ar. extra de offi. dele. quoniam abbas. nā supstes solus nō potest ꝓcedere. eo. ti.

vno.⁊ de test.rainaldus in ꝑn. ¶Quid si ab eis appelle tur dic ꝙ ad pa. appellabit vt no.in prę.c. suspitionis. H. Et ē casus de of.del.ab arbitris.li.vj. Z. ¶Quid si reus eligit aliquē puersum ⁊ litigiosum de quo nō est spes ꝙ debeat cōcordare: dic ꝙ nō admittet eū iudex. ar.extra de sindico.c.vno.xlvj.di.§.j.ex de elec.venera bilem.§.j.ℵ.nunq̄d.xxiij.q.j.alienus.de cō.di.ij.qui di scordat.immo exigat iuramentū de malicia.vt.j.ℵ.q̄d si arbiter. ¶Quid si recusatione pendēte alterutri par tium possessio turbat dic. H. ꝑm B.na.vbi sup. Z. ꝙ iudex ꝭ ꝓhibebit.ar.ex de ap.cū teneamur.ff.ne vis fi. ei.qui mis.est in pos.l.j.xvj.q.iij.nolumus.ex de simo. querelā nā pendēte cā suspitionis bene retinet iurisdi tionem.viij.q.iij.nonne ex de accu.olim in prin.xvj.q. vlti.c.fi.⁊ ar.p.decre.suspitionis.⁊.c.legitima.ar.ex de app.romana.§.in alium. H. superior solutio ꝓcedit in ordinario simpliciter ⁊ in delegato si possessio turbatur ꝑ partē siue turbet recusanti qđ est cōmunius siue p re cusantē puta q̄ conueniebat vti possidetis si vero tur batur p terciū tūc delegat⁹ se nō intromittit.vt in ℨrio. Z. ¶Sed q̄s puidebit arbitris in expen̄. videt ꝙ pro prijs expensis ꝭ facient cū eā cogi pñt arbitrū suscipe vt.C.de iudi.apertissimi.⁊.l.fi.ergo si q̄d receperint vt cōcussores tenent restituere.j.q.j. cōcussionis.xxiij.q.j. militare ad fi.xviij.di.de eulogijs dic ꝙ nō cogunt suis stipendijs militare.xij.q.ij.charitatē.xiij.q.ij.§.j. ex de ꝓscrip.c.cū ex officij.nec ob.ꝓdicta obiectio q⁹ ⁊ testis cogit. vt ex de testi.co.p totū.⁊ tñ eis in expensis a ꝓdu cente ꝓuidet.iij.q.iij.venturis.⁊.xiij.q.v.nō sane. sic ⁊ hic eis a parte eligente ꝓuidebit.ar.extra de of.or.int cetera.vt no.ex de rescrip.dispendia in fi.⁊ de vi.⁊ ho. cleri.cū ab omni.sunt em̄ dele.vt ex de ap.cū spāli ibi sci ant q⁹ se.ꝛc. H. Vide qđ dixi sup ℵ.sed nunq̄d arbi ter. Z.⁊.C.de iudi.l.fi.⁊ extra de offi.dele.cū. R.can.et ab eis appellat ad papā vt ibi.⁊ no.in ꝑ.c.suspitionis ꝛz quidā eos dixerūt ordinarios. H.g.p.in decre.suspitō nis dicit eos q̄si ordinarios. Z.eo ꝙ a lege recipiūt iu risdi.ff.de iurisd.om.iudi.⁊ q⁹.⁊ quia fiunt p elec.xciij.di. legimus qđ falsum est. ¶Sz pone ꝙ ptes nō veniūt in termino ab arbitris statuto.dicūt quidā ꝙ recusat⁹ im mediate sup principali ꝓcedet ar.extra de ꝓsump.nul lus.⁊ ꝙ statim resumet iurisdic.sicut in alijs arbitris fit. ff.de arb.arbiter.⁊.l.si cū dies.§.pe.⁊.l.nō ex omnibus. C.eo.l.ij.mihi videt. H.⁊ Inno.sic visum est vt scp̄si in decre.suspitionis sup vlti.glo. Z.ꝙ non ꝓcedet do nec totus t̄minus arbitris ad cognoscendū de cā suspi tionis statut⁹ effluxerit.vt in.c.suspitionis.⁊ in.c.legiti ma. H. facit de elect.cōmissa.li.vj.cū cōcor. Z. ¶Sz pone ꝙ arbitri statuūt diē ⁊ locū ad cognoscendū sup exceptionib⁹ ꝓpositis ꝭ arbitro actoris veniente arbit rei venire nō curat demū arbitri remittūt ptes adinuicē q⁹ nihil ꝓbatur nunq̄d actor petet expēsas factas ꝓp aduersarij maliciaz: Rño sic extra de do.⁊ con.actor.li. vj.ff.de iudicijs.eū quē.⁊ habet ex his q̄ no.de do.⁊ con. finē. H. Guil.an.ꝭ.eo.ti.ix.⁊.x.qōne p eadē iura dixit eū condēnandū nō ob.ꝙ.l.fi.C.de iudi.⁊ decre.cū spāli nil dicant de hac pena q⁹ satis ē ꝙ alia iura generalia ꝭ volunt int̄ que allegat.l.omnes.ij.C.de epis.⁊ cle.in fi.⁊ insti.de excep.§.hodie. Itē etiā a.l.omissa nō omittit re ligio iudicantis.ff.de testi.l.quesitū. Id tñ verū nisi pro babilis cā excusaret recusantē.dicit etiā ꝙ hanc condē nationē facere debēt arbitri q̄ licet principalit iudi cem ꝓnuncient suspectū vel nō tñ ⁊ iudicāt cōsequētia ff.de ꝓcur.ad legata.⁊.l.ad rē.extra de dona. inter vi.⁊ vx.c.iij.allegat etiā ꝙ hoc facit q̄ de appellatōne cogno scit de appella.vt debitus ergo ⁊ cognoscēs de recuꝭ.eo. ti.sup eo.ij.si ergo nō condēnauerit locū habet iste ℵ. Z. ¶Quid si nō concordāt de notario habendo dic ꝙ iudex dabit eis non suspectū. H. facit de rescrip.sta tutum.§.assessorē.⁊.§.se.li.vj. Z. ar.extra de ap.cū spe ciali.⁊ de offi.dele.cum.r.extra de foro.compe.si q̄s cō tra.extra de offi.iudi.c.j.ff.de offi.procō.nec quicq̄ꝫ.§. fi. ¶Sed nunq̄d coram eis dabitur libellus ⁊ fiet lit.cō test.⁊ alia dic ꝙ sic vt patet in his que no. extra de offi. dele.prudentiā.§.sexta sicut fit etiā in causa ap.vt no. j.de libel.concep.§.nunc dicendū ad fi.℣.sed nunquid quia hec duo pariter ambulant.extra de ap.super eo.ij. quod etiā patet quia hic ꝓducunt testes quod non de bet regulariter fieri ante litis contesta.extra vt lite non conte.quoniā. H. Id verū super principali sed hoc est emergens. Z.sed si hoc ignorant omittatur forte nihi lominus valet ꝓcessus ꝑm ea que no.in prę.§.sexta. H Vide ad materiam quod scripsi post Inno.qui.fi.sint le.latos.⁊ quod no.j. de or. co.cōmuniter seruat quod no.supra.§.proxi.ℵ.vt autē.s. ꝙ super exceptione dāt arbitri terminū ad probandū. Z. ¶Quidā tamen di xerunt non valere.ar.extra de elec.dudum.ij.⁊.iij.q.iij. offeratur.extra de lit.contesta.c.vno.sed ⁊ coraꝫ veris arbitris bene offertur libellus quod dic vt.j.de libel.cō cep.§.restat.ℵ.sed nunq̄d. ¶Sed nunq̄d coraā istis fiet reconuentio videtur ꝙ sic quia isti sunt iudices.vt in prę.c.suspitionis ⁊ in prę.c.cum speciali coraā quibus fit reconuentio.iij.q.iij.cuius.extra de rescrip. dispendia .§.reus.extra de mut.peti.c.j.⁊.ij.sed dic ꝙ non pōt ex eo quod dicitur in prę.c.suspitionis ne negocium plus debito prorogetur ⁊ solū hic articulus est eis cōmissus vt ibi extra de ap.romana.§.in alium.li.vj.⁊ quia coraā arbitris non fit reconuentio extra de ap. cum dilectus. ¶Et nunq̄d possunt esse laici dicunt quidā ꝙ non im mo erunt ꝑsone ecclesiastice. H. immo si esset vera opi nio Hosti. de q̄ in prin. huius.§.ꝙ delegato pape recu sato isti arbitri haberent delegatā in negocio principa li oportēt illos esse in dignitate vel ꝑsonatu vel canoni cos ecclesiarū cathedraliū per decre.statutū de rescrip. li.vj. Z. ar.extra de off. dele.cū te.quia isti habēt exerce re censuram ecclesiasticā excōmunicādo testes ⁊ coher cendo ptes.vt in ꝑ.c.suspitionis q̄ non possunt per lai cos fieri quia nūq̄ licuit laico anathema dare.xcvj.di. bene quidē.excōmunicatio em̄ est mucro ep̄alis.xvj.q. ij.visis quod satis potest concedi maxime in causis ec clesiasticis.extra de iudi.decernim⁹.extra de constitu.ec clesia.⁊ spūalibus.extra de arbi.contingit.si tamē de re bus ꝓphanis inter ꝑsonas seculares agatur satis credo ꝙ possint laici litterati esse arbitri q⁹ possunt expensis ⁊ alijs remedijs testes cogere ⁊ ptes punire extra de pe. calū.C.de iudi.certi.vel mulcta indicta.ff.si quis iu.di. non ob.l.vna.extra de offi.dele.de causis.vel captis pi gnoribus insti.de satis.tu.§.fi.ff.de libe.agno.si q̄s a li beris.§.si quis ex his. Quidā tamē vident dicere ꝙ re cusatus cōpellat testes in cā recusatōis. ⁊ hoc expresse dicit cōsti.alex.iij.de testi.co. exhibita. H. Reuocata est quia nō est in sexto. Z. ꝭ Ber. ⁊ Vincē.⁊ Hoff. di cunt ꝙ omnia que ad articulū cause suspitionis spectāt ptinent ad arbitros.s.terminos assignare testes vocare locū eis statuere eos compellere ⁊ examinare iuramēta eor recipere si falsum direrint eos punire exceptōes in ꝑsonas ⁊ dicta eor admittere.⁊ an cā sit sufficiens vel approbata ꝓnunciare ⁊ deficientē in expensis condēna re ꝭ forte hoc vltimū ad iudicē spectat.⁊ vide supra.§. pri.ℵ.sed quis cognoscet. ¶Sed nunq̄d possunt esse infames: Rño non cū sint iudices. extra de rescrip.sci scitatus.iij.q.vij.infames. C.ō digni.neq̄ famoꝭ.li.xij. secus in veris arbitris vt no.sup de arbi.§.potest esse. ¶Item pone ꝙ arbiter actoris excōmunicat arbitr rei vel econtra videt ꝙ sit habendus ligatus saltem ꝓpter dubium.xj.q.iij.c.j.⁊.c.si eps. forte iracundus.extra de cleri.ex.mi.illud.dic contra cū in eā nullā habeat iurisdic.extra de ap.ad ꝑsentiā.extra de consue.ad nostram extra de iudi.at si.ij.q.j.in primis.nec par in parem ha bet imperiū.extra de elec.innotuit.ff.de arbi.nam ⁊ ma-

gistratus.xxj.di.inferior. Item quid si arbiter rei excō-municat iudicē prout de facto vidi dicēs ei tu impedis quo minus ꝓcedere possim 7 ideo cū omnia q̄ ad hunc articulū spectāt sint mihi cōcessa. vt in.c.suspitionis. et co.t.ꝑterea excōico te. vt eo.ti.c.j.7.c.ex litteris. nunq̄d est excōmunicatus videt ex p̄missis q̄ sic ar. cōtra quia iste nō est sub eo.xxj.di.inferior. extra de ma.7 obe. cum inferior dic q̄ si ꝑ se vel ꝑ suos impediebat tenet snīa ꝑ decre. suspitionis. si vero ꝑ alios ꝑ decre. de testi. constitutus. j. de sen. ex. mulieres. ij. q. vij. negligere de restit. spo. cū ad sedē. H. Non placet hec solutio cum ille solus iurisditionē non habeat vt dictū est supꝝ. xv. quid si mozit. facit etiā. xv. s. pri. bene tñ fateor culpam dignā excōmunicatione 7 si ꝑ aliū impediat. 7 hec solū ꝓbant hic allegata. q̄ aūt nō possent cōtra extraneū nec potest cōtra iudicē nō ob. qđ scripsi de offi. dele. si ꝓtra vnū li. vj. sup xv. nō possunt q̄ ex duob⁹ datis cū clausula in euentū clausule alter solus est iudex. Z. ℂ Sz nunq̄d excōmunicatio iudici opposita ꝓbabitur coꝝ arbitris: dic q̄ sic quia nō debet ipe esse iudex in causa sua. C. ne quis in sua cā ius sibi di. l. j. non em̄ libenter se excōmunicatū esse ꝓnunciaret q̄ sic suā turpitudinē allegaret. extra de diuor. c. ex litteris. 7 de ap. solicitudinē. H. vide. j. de excep. §. ij. xv. sed si plenius scripsi de excep. pia. li. vj. sup xv. iudex. Z. ℂ Quid si reus ꝓponit contra iudicem q̄ est suspectus 7 cōtra actorē q̄ erat tpe impetrationis excō icatus. H. In hoc differt ista qō ab illa ad quā remittit ꝟ in fi. q̄ illa excōicatio nō contingit rescriptū sed solū agentē ꝟ salua pace illa debuisset isti cōiungi 7 ꝓcedere. Z. videt primo debere cognosci de excōmunicatione q̄ ea ꝓbata constat iudicē nō recepisse iurisditionē quā potest 7 debet in arbitros exercere. vt in pre.c.suspitionis. 7 in.c.legitima. si ergo eā nō recep. eam exercere nō potest. H. patet ꝟ de rescrip.c.j. li.vj. Z. Quidā tamē dicūt primo cognoscendū de suspitōne. nā excōmunicatio talis coꝝ iudice ꝓbanda ē si igit ꝓposita suspitione contra iudicē velit ꝓbare coꝝ ipso dictā excōmunicationē videt sibi contrarius 7 ido nō esse audiendus vt in p̄.c.solicitudinē. H. vide qđ dixi supꝝ. §. fit autē ante fi. 7 in fi. Z. sufficit tñ reum alteraz istarū receptionū ꝓbare ad eneruandā indicis iurisditionē vide. j. xv. quid si alicui. ℂ Itē quid si vnā iustam causam suspitionis allega. H. coꝝ iudice 7 scias q̄ qō que ponit. j. xv. quid si hodie ꝓcedere debuisset istā. Z. quā non potni coꝝ arbitris ꝓbare ꝟ aliā sufficientē ꝓbaui. ℂ in. H. Lan. 7 Dama. vbi scripsi. Z. no. extra de ap. postremo id sufficere ar. ff. de ap. scio quesitū. ex eo. consti. contra credo nō em̄ coram eis debeo ꝓponere causam quā coꝝ iudice nō allegaui sed eā solam ꝓpter quā ipsum recuso vt eo. ti. ij. 7. c. cū spāli. 7 de re iudi. abbate sane. §. ceterū. li. vj. possibile est em̄ q̄ ꝓpter illā ꝓbatam eū recusare volebā. H. facit cle. de ap. appellāti. Z. nec ob. ꝑ. decre. postremo vbi dicit vel ex alia iusta cā ẍt. q̄ intelligo q̄ illa fuerit allegata. Item pre. l. scio nō loq̄tur de recusatione ꝟ de appellatione a diffinitiua in q̄ non est necesse cām speciale allegari ꝑm ea que no. extra eo. cū cām in fi. Bal. 7 iudex appellationis ē iudex totius cause p̄ncipalis vel generāt. C. de temp. ap. l. per hanc 7 hoc ē notandū ꝓpter arbitros statuti cōis pusij Z. Itē decre. cōstitutis nō loq̄tur in recusatione ꝟ cuz quis impedit ꝓmouendū. ℂ Itē nunq̄d ꝓcedere pñt 7 testes recipere die feriato. ar. q̄ sic. extra de testi. significauerunt. dic cōtra ex̄ de fer. cōquestus. 7. ff. de feri. si feriatis. 7 vide supꝝ de arbi. §. fi. ad fi. versi. in forma. 7 se. ℂ Sz dato q̄ ob ꝟ sit cassatus ꝓcessus nunq̄d poterūt de nouo ꝓcedere dicūt quidā q̄ sic. ex̄ de accu. qualiter. j. ar. tamen cōtra. extra de offi. dele. in litteris. 7. ff. de re iudi. sepe. H. 7 hec verius etiā si dicant habere delegatam. 7 de hoc vide quod no. j. de sen. prola. §. qualiter. versi. hoc quoq; cum duobus. ver. se. vbi soluitur contrarium de decre. qualiter. Z. ℂ Itē nunq̄d tres productiones testium fient coram eis 7 totidē dilationes: dic q̄ sic cū sint indices. extra de testi. vltra. 7. c. in causis. ne nimia subtilitas sit partibus damnosa. ij. q. v. anteriorum. extra de iudi. dilecti. 7 coꝝ eis testes ꝓducentur 7 reprobabunt tanq̄ coram iudicib⁹ extra de testi. licet sed 7 qui prius fuerint inducti coꝝ eis poterūt ꝓduci. extra eo. fraternitatis. 7. c. cum in tua. Itē nunq̄d consanguineus rei potest esse arbiter actore ꝓmittente 7 econtra: Rño sic ar. iij. q. v. c. j. ff. de ritu nup. nō solū. §. de vno quia potest quisq; renūciare iuri sibi competenti. extra de resti. spo. c. j. 7 de reg. licet al's autē eo contradicente non posset. extra de ap. postremo. iij. q. v. accusatores. ℂ Quid si arbiter nō vult recipere arbitriū H. questio ista cū duab⁹ se. fuit Hosti. in sum. de offi. dele. vbi de recusa. §. qualiter. Z. credo q̄ sit cogendus H. Idem Ber. in decre. suspitionis in glo. pe. 7 Egi. rubrica. xxvj. Z. naz talis arbiter est necessarius. ar. C. de aduo. diuer. iudi. sancimus ante fi. 7 de ap. cum speciali. H. quod ibi patet in xv. sciantq;. Z. licet secus sit in arbitro voluntario. ff. de arbi. l. iij. §. j. nisi vbi pr⁹ fuerit in mora. ff. e. si cum dies rū. j. nam 7 hoc eis ꝓcipitur in virtute obedientie in pre. c. cum speciali. si tamē arbiter alleget iustū impedimentum puta infirmitatis 7 huiusmodi quod notoriū est vel de facili de ipo cōstare potest 7 iudex tunc hoc admittere debet 7 partem cogere alium eligere vel distingue vt supra xv. Sed quid si aliter sed 7 si sit presump. contra partem q̄ velit tales elicere vt processus principalis negocij differatur potest iudex ab ea exigere iuramentū q̄ bona fide talez eligat qui nō debeat prolationē arbitrij retardare. ar. extra de elect. cū dilecti de resti. spo. litteras de excep. pastoralis H. remiss⁹. dedi. s. §. prori. xv. si ꝑsumptio. Z. ℂ Sed quis coget eos dic q̄ delegatus vel ordinarius qui recusatur. ar. extra de offi. dele. preterea. 7. c. prudentiam. §. penul. 7 fi. quia ꝓter solā exceptionis propositionē nō desinit esse iudex donec ꝓbata sit. xv. q. vlti. c. fi. 7 ꝑm. l. in hac erit quasi executor quia coget mādante presidente vel rectore ꝓuincie. vt in pre. l. cum speciali. 7. l. apertissimi. 7 ex̄ de ap. ad hoc. 7. j. c. cū a te. ℂ Quid si hodie ꝓponatur vna cā suspitōis cras altera vt sic nullus sit finis dic q̄ delegatus statuet terminū infra quē omnes ꝓponat. vt supꝝ. §. prori. 7 in fi. 7 extunc nō audietur sup aliqua quā non ꝓposuit nisi de nouo emergat. extra de excep. pastoralis ꝑm ea que no. j. in ti. de excep. §. nūc videndum. ver. ceterum. d. m. H. in pre. §. qualiter in. q. vlti. Z. No. q̄ nisi omnes ꝓponat in libello. H. id est exceptione quā coꝝ suspecto ꝓposuit. 7 vide supra xv. ꝟ nunq̄d coꝝ. Z. non audit princeps quia ꝑsumit in dolo versari. ar. extra de do. 7 contu. finē 7 de causa poss. 7 proprī. a d vltimū. ℂ Sed q̄d si is iudex q̄ potest legitime recusari cām alij committit prius q̄ recusetur no. Goff. H. de ap. postremo 7 in sum. de app. §. dubitari. 7 Hosti. in sum. de offi. dele. §. vlti. xv. quid si iudex. Z. 7 d. m. q̄ ante recusationem pōt cōmittere 7 valet commissio siue sit ordinarius. vt. ff. de iurisd. om. iudi. pretor. extra de fo. compe. si q̄s contra siue delegatus. ar. extra de rescrip. nōnulli. §. cū aūt lites licet em̄ recusari possit nihilominus iurisdi. recipit. 7 valet ꝓcessus coꝝ eo habitus nisi recusetur. vt extra de offi. dele. insinuante in fi. supra ver. ordinarius ꝓpe fi. qđ non posset esse nisi iurisditionē recepisset. C. de iuris om. iu. priuator. 7. l. j. ex̄ de fo. cōpe. si diligenti de offi. dele. p. 7 g. 7. c. cum olim. cā em̄ suspitionis ꝓsonā afficit 7 nō iurisdi. ar. C. de diuer. 7 tē. pres. l. an vicii. ff. de excep. exceptis. ij. q. j. in primis. ff. vti. pos. si duo. §. nō video. ex̄ de of. vicar. romana. 7 vicii ꝓsonale nō egredit ꝓsonā delegātis. ar. ff. de excep. doli. l. ap. §. de actoris. 7. l. ij. ff. de excep. l. excepti videt tñ q̄ nō valet cōmissio. nā exceptio q̄ obstat venditori obstat 7 emptori. ff. cōi di. in hoc iudicio. §. si cō-

ueniatur.ff.de cõtraben.emp.doli.§.j. Itẽ si iurisditio inefficax erat in delegãte 7 poterat ãn ullari ergo 7 in delegato qz null⁹ plus iuris ẓc.extra de dona.int' vi.7 vr. nuper.ꝑ tenevt no.Goff.ꝑ si iã sit suspitõis exceptio coram eo ꝓposita nequit vlterius cõmittere.ar.pze.decre. insinuante in fi.H.id verum nisi de recusatoris assensu qđ dic vt de offi.dele.iudex.li.vj.ibi etiã ꝓbatur qđ habetur in se.ꝟ.Z. ¶Sed nunqđ is cui cãm cõmisit poterit recusari qõ est dñicalis.lxxiij. 7 dic ꝙ non si tota cã vel simplicit' est sibi cõmissa vt in p̃dictis concordantijs nisi ex alia cã sit suspectus. Si ꝟo delegatus aliqđ de cã sibi reseruauit põt cũ primus q̃ recusabilis est nõ desierit esse iudex �means.T.7.H.ar.ff.de offi.pcõ.observare circa fi.immo adhuc põt ad se revocare iurisd. 7 cognoscere vtrũ subdele. sit suspectus 7 in ꝑmo casu non potest.extra de offi.dele.sup qõnũ.§.ij.7 fi.ff.de iudi.iudicium. Itẽ no.papa extra de ap.cũ speciali. 7 Ber.in pze.c.sup qõnũ.§.porro. ¶Quid si alicui cõpetit recusatio cõtra iudicẽ 7 excõicatio contra partẽ. H.si hoc nõ contingit iurisditionẽ vt quia iudex est ordinari⁹ vl' delegatus impetratus ante excõicationẽ recusatio ꝓcedere dz de remiss.s̃. §.fit aũt ante finẽ. Z.dicit dñs me⁹ in summa de offi.deleg.§.qñ. H.vlti.ꝟ.vbi pleni⁹ qꝫ hic. Z.debet ꝙ delegatus põt cogere recusantez vt vel cor̃a ordinario excõicationez ꝓbet.ar.extra de offi. ordi.significauit.7.C.de iudi.l.fi.aut vt cuz aduersario arbitros eligat q̃ primo de excõicatione cognoscant et scdo de cã suspitionis 7 sibi ad hoc faciendũ terminũ p̃ figere infra quẽ nisi fecerit electio ad aduersariũ devolvatur.ar.ff.dele.scdo statu liberorum.§.stichũ vel si iorenuat poterit ꝓtra eũ tanqꝫ p̃ contumacẽ ꝓcedere.ar. in p̃.c.suspitõis.vide sup̃ ꝟ.quid si reus ꝓponit.j.de excep.§.ij.ꝟ.sed si hoc. ¶Quid si vnus ex trib⁹ dele.data cũ clausula ꝙ si nõ omnes ẓc.recusatur vt suspectus dicit.d.m.ꝙ cõiudices nõ suspecti de hoc cognoscent. 7 ex vi clausule habẽt hanc potestatez.ar.extra de offi. dele.cũ sup abbatia non ergo tunc arbitri eligent'. H. sic est approbatũ de offi.dele.si contra vnuz.li.vj.7 vbi id no.Hosti.ibi no.in.j.glo.Z. Itẽ nec eligent' cũ sub dele.a delegato recusatur quia hoc cor̃ ipso ꝓbabitur delegato.vt dixi supra eo.§.recusari in fi.H.vide qđ ibi dixi.Z. ¶Sed pone aliqs conquestus est pape ꝙ ep̃us suus eũ iniuste excõicauit.vnde papa mandat illi ep̃o vt si est ita revocet illud alioq̃n mandat aliquibus vt illud revocẽt ar.extra de rescrip.ab excõicato queritur an ep̃s poterit illos recusare.videt' ꝙ non nisi mandatũ excedant cũ certũ quid sit eis mandatũ. vt ext' de ap.nouit Vin.contra.H.7 cõpo.vt ibi scripsi sup fi. vlti.glo.Z.non em̃ sunt executores immo cognitores sup interesse 7 alijs.vt in p̃.c.ab excõmunicato. ¶Itez pone ꝙ vnus ex duob⁹ arbitris electis ad cognoscendũ de cã suspitionis obijt.dicit.d.m.ipsuz fore associandũ vt no.extra de rescrip.dispẽdia.§.fi.H.nõ residet ibi in hoc Hosti.ꝑ addidit aliũ sociandũ vel subrogandũ. vt in decre.causamqꝫ.ij.de iudi.7 de offi.dele.causamqꝫ Interponebat ꝙ poterat alius impetrari facta mentione de ꝓcessu de re iudi.inter.7 scias ꝙ in his verbis Hostien.respectũ habuit ad opinionẽ suã que habet arbitros debere cognoscere de principali iudice ꝓnunciato suspecto que non placet vt dixi in prin.huius.§. dic ergo vt sup̃ ꝟ.sed q̃d si moritur. Z. ¶Item no.ꝙ vbi cã ꝓmittitur ep̃o 7 al⁹ijs.H.cũ clausula ꝙ sinõ oms tu frater ep̃e al's nihil in ep̃o spãle.Z.sufficit recusare ep̃m ad hoc vt alij non ꝓcedant vt extra de offi.dele.c.fi.§. idem quoqꝫ.7 no.ꝑm Vincen.extra vt lite nõ contest. accedens.ij. ¶Hoc etiã no.ꝙ in notorijs non est locus recusationi vt extra de ap.ꝓposuit.sicut nec appellationi vt eo.ti.ꝓuenit.H.7.c.consuluit.j.7 tene qđ ibi dixi Z.ar.contra.iij.q.v.quia suspecti sed illud de manifestis 7 non notorijs.vel dic ꝙ in notorijs potest iudex recusari quia licet factũ notoriũ sit extimatio tamẽ est dubia 7 in multis potest aggrauare litigatorem.secus vbi forte factum notorium est ꝓ quo certa pena a lege statuta est ꝑm Vincen.H.qui hoc no.in predic.decre.ꝓposuit sed hoc plenius qꝫ hic vide Inno.super.c.cum speciali in glo.argue vltra mediũ.Z. ¶In sum.no.ꝙ cum agitur de turpitudine siue de cõditione iudicis de le.7 causa illa agitur cor̃ arbitro vel alio.Iudex recusatus debet iurare de veritate super his cor̃am illo ꝑm quosdam.ar.ad hoc.C.de eden.is.in auten.de testi.§. j.col.vij.extra d' ap.cum speciali.§.porro.sed certe hoc nõ seruatur.H.ꝑm Uber.de bo.vbi de aduocato rei ꝟ.ꝑm vnum char.mihi.ix.Z.nec videtur fieri debere quia non debet se prodere.vt.j.in ti.de positionibus.§. vij.ver.xix.7 quia q̃diu hoc pendet ꝓ iudice est habendus.vt supra ꝟ.quid si de recusatione.vnde iurare nõ debet 7 quia de hoc incidẽter agitur secus forte si principaliter contra eum ageretur.C.de iudi.quot.H.ibidit Uber.est tamen contra iudicem in auc̃.de testi.§.j. Z.extra de ap.interposita in fi.7 iunge hic qđ no.j.de excep.§.viso.ꝟ.facta igit'.H.7 vide qđ no.de except. c.j.in glo.ex eo ꝙ.Z.

¶Incipit secunda particula.
7 primo de actore rubrica.

H. ¶Sciendus est ꝙ summiste.Azo.Goff.7 Hosti. huius ti.materiaz tractauerunt super ti.de iudicijs per hunc modum dicendo ꝙ iudicium est legitimus actus trium ꝓsonarum iudicis actoris 7 rei tractant de his tribus 7 primo de iudicibus quomodo sunt multe ꝓsone ex quibus vt iudicibus non potest constare iudicium 7 de his vidimus vt dicit hic auctor in prin.Sunt etiam multe ex quibus vt actoribus 7 reis constare nõ potest 7 de his in hac rubrica 7 se.Azo.igitur de actore primo 7 statim post de reo tractauit ipso ti.post prin.ꝟ.in persona vero agentis.7 demum in ti.qui legit.ꝓsonam habent standi in iudi.7 ibi incipit a minore vt hic auctor Goff.idem de iudi.ver.itẽ ex defectu actoris Hostien. eo.ti.§.iij.ꝟ.item attendenda est Bogazottus pagina prima.li.j.ꝟ.nunc de ciuilibus pulchrius sed non tã bene tractauit 7 miror ꝙ auctor ipsum non fuit in diuisione secutus exquo eum vidit quẽ allegat.j.ver.sed quid si dubitetur.7 eo.ver.Item illustri.ꝓ quod suspicor ꝙ ipsum viderit post hanc materiã ordinatam dixit enim amplianda verba Azo.qui aliquid tetigerat in pze.ti.de iudicijs ꝙ in ciuilibus agens suo nomine repellitur primo rõne sui.secundo ratione aduersarij.tercio ratione iudicis.q̃rto rõne cause.q̃nto ꝓsideratione sui 7 adũsarij.sexto rõe sui 7 iudicis.septimo rõne iudicis 7 aduersarij.octauo rõne iudicis 7 cause.nono rõne cause 7 aduersarij.decimo ratione modi vel ordinis.vndecimo ratione loci.duodecimo ratione tẽporis.peroptime hec verba competebant auctori 7 de aliquib⁹ per remiꝑ.se poterat expedire.Excusari tamẽ potest quia per illum modũ qꝫ plura sepius repeti oportebat ne tamẽ in tanta plixitate huius ti.omnis partitio desit ipsam dividã in tres partes quia primo vsqꝫ ibi.7 quidem continuat tractatum ad superiora 7 inferiora exprimens ꝓcedendi modũ.Secundo ponit tractatũ de causis q̃ repellũt agentem.Tercio in vlti.ꝟ.concludit vtilitatem tractatus cum suasione salutifera.Pars scda dividit' in.vj. partes prima repulsionẽ agentis ꝓpter ipsius etatem ꝓ sequitur vsqꝫ ad ver.item opponit' contra actorez.scda ponit.xxxvij.ꝟsiculos dispersaz causarum ad id vsqꝫ ad ꝟ.item ꝙ est filius.tercio de filiofami.agente ponit circa duas chartas vsqꝫ ad ꝟ.item excipitur cõtra actorem.quarta ibi de religiosis tractat vsqꝫ ad ꝟ.item excipitur contra fideiussorẽ.quinta ibi incipit quasi.lv.ver siculis,ꝓsequitur alias causas dispersas interserens.xix.

casus q̄bus quis ius sibi dicit ꝛ tres q̄nes vsq; ad xr. itē contra prelatū. ibi tractat de p̄latis administratoribꝫ canonicis vel clericis agētibꝫ ꝛ casum quo q̄s cogit̄ agere vsq; ad vlti. ℣. Redeundo ad p̄dictos Roff. fecit specialem rubricā numero. viij. de p̄sonis litigantiū q̄ pro se agere p̄nt vel non ꝛ iste in ꝓposito satis innuit auctorem Uber. de bo. char. mihi. ix. §. ex persona actoris in vij. colū. ℣. si veniat vsq; ad. §. sed si sub arbitro q̄ mihi incipit char. xij. ꝛ distinguit exceptōes iuris cōis ꝛ p̄uilegiatas q̄ magis cōgruunt. j. ti. p̄ri. vt ibi dicaꝫ Jo. de deo in cauil. li. iij. in p̄n. ꝛ circa mediū libri. Rub. de eo q̄ vult agē ꝛ sequētibus Uber. de bo. ꝛ plene ꝛ pulchre in sua rubrica. ij. vel. j. post p̄in. ꝓfecit auctori Bui. de suꝫ. modicū sub rubrica ꝺ aduocato rei. Nepos de mō. al. rubrica contra actorē. Z.

Expedito tractatu

de iudicibꝫ supest vt de alijs p̄sonis in iudicio necessarijs videam⁹ ꝛ primo de his qui suo nomie agunt vel accusant. Unde p̄mo videndū occurrit de actore cū de reo. Nā actor in causaꝝ discussionibꝫ prior in cunctis habet ipse eā cām nitit̄ ampliare. vt. iij. q. iij. c. j. ꝛ in iure p̄ponit̄. vt ex̄ de ℣bo. sig. fozus. §. in omni ꝛ naturali p̄sideratione passionē actio p̄cedit ꝛ rn̄sionē petitio. ¶ Uideamus igit̄ quis possit agere ꝛ quidē oēs q̄ non p̄hibent̄. ff. de p̄cur. mutus ex̄ de sponsa. cū locū. Uiso ergo q̄ non p̄nt agere sciem⁹ p̄ p̄sequens qui p̄nt quia viso vno contrarioꝝ videt̄ ꝛ reliquū. ff. de his qui sui vel alie. iuris sunt. l. j. lxxxviij. di. ejciēs. palea est. supponam⁹ ergo q̄ possunt excipi cōtra eū. ¶ Et quidē excipitur p̄tra actorē de etate sup quo dic q̄ aut ē minor xiiij. an. aut maior. si minor excipit̄ contra eū q̄ ē pupillus vel infans q̄ non pōt agere vel accusare vel cōueniri sed tutor eius. C. qui legi. p̄so. stan. in iu. ha. l. j. ꝛ ij. ff. de admi. tuto. l. j. C. de auc. p̄sta. l. clarū. ex̄ de ap. ex parte ꝛ iunge qđ est sup̄ in ti. de arbitro. §. restat. ℣. seruus ꝛ se. ꝛ j. de p̄mo ꝛ scdo de cre. ꝛ §. restat. ꝛ ℣. ß pone q̄ pupilli admittit̄ tn̄ in casibꝫ q̄ non in figura iudicij intentantur vt bo. pos. petenda. ff. de bo. pos. infan. muto ꝛc. l. j. §. j. C. qui admit. ad bonoꝝ pos. l. bonoꝝ quidē. ꝛ. l. j. C. de iure delc. si infanti in fi. ꝛ in interdicto de li. ho. exhi. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. ß ꝛ si mulier. ꝛ in populari act. si cō modū spectet ad pupillū. ff. de popula. ac. l. mulieri ꝛ in relatione nā pupillis p̄mittit̄ se deferre ex q̄bus causis non capit. ff. de iure fi. l. ait diuus in fi. ꝛ in iudicio momentanie possessionis qđ potest p quālibet p̄sonā exerceri. C. qui le. p. stan. in iudi. ha. l. fi. H. ꝛ ß intelligunt ibi Accur. ꝛ Az. in summa de omni possessorio adipiscē de recuperāde ꝛ retinēde ꝛ id intelligas in agendo vt ß loq̄tur. conuētus em̄ in his nō haberet legitimā p̄sonā sine tutore vel curatore quia qđ fauore ꝛc. quod etiam videt̄ velle. g. in. l. illa ß Cy. apertius post pe. ꝛ qđ diri de recuperanda non ob. lex si quis in tantā. C. vnde vi. cuius pena non p̄cedit ex interdicto possessorio vt no. de cā pos. pastoralis in glo. sed nunq̄d. Z. C. si p vim vel alio modo. l. j. quod Ber. intelligit in p̄ri. puberta. ti qui omne negociū recte agit insti. de inuti. stipu. §. pupillo. secus ꝺm eum in infante vel p̄ri. infantie q̄ nullo modo pōt esse in iudicio tn̄ sn̄ia lata tenet ꝺm Uber. ne litigātes principis auctoritate decipiant̄. C. de his qui ve. eta. impetra. l. j. H. datur tn̄ restitutio vt plene no. C. si de mo. pos. l. vna. ꝛ p Azo. C. qui le. p̄sonā in fi. Z. ¶ Sed nunq̄d tunc pōt iurare? dic vt. j. de iura. calū. §. restat. ℣. sed nunq̄d. Premissa etiā vera sunt in pupillo qui fari pōt. vt. ff. de admi. tu. l. j. §. sufficit. ꝛ §. se. sine intelligat quid agit̄ sine non. ff. rem pu. sal. fo. l. seruum. licet secus sit in acq̄sitione possessionis. ff. de acq̄. pos. l. j. §. furiosus. ꝛ l. q̄uis. §. infans. C. de acqui. pos. donatarū. H. leges. ffoꝝ. vident̄ velle q̄ intelligat lex̄ codicis cōtrariū ꝛ ibi de hoc dant̄ multe solutiones in glo. ꝺm opi. Jo. ibi no. quā sequebat̄. ꝺ. m. infans q̄ nō intelligit possessionem per se nō querit si tamē tradita fuerit tutoris auctoritate querit ꝛ p tutorem suppletur affect⁹ hoc ergo voluit illud. secus. s. q̄ in acq̄rēda possessione p seipsum est necesse q̄ ītelligat. Recitabit etiā ibi. ꝺ. m. opi. distinguentē inter rem ad quā poterat habere aliqualē affectū vt ad iocale vel pomū an nō puta ad p̄diū vt primo casu acq̄rat scꝺo nō ꝛ Cy. ibi refert q̄ hec opinio placebat Dy. aliam Pe. vide ibi p eum. Z. ¶ Si autē sit maior. xiiij. annis ꝛ minor. xxv. nō habens curatorē eodē modo impeditur quia sn̄ia p̄o eo sine curatore lata valet sed contra eū non vt dicā. j. ℣. porro. In spālibus tn̄ casibus in q̄bus censetur maior potest agere vel accusare sine tutoris auctoritate quos habes no. extra de resti. spo. ex pte. ꝛ xv. q. iij. de crimine H. cōmuniter incipit ex certis causis sic allegat̄. j. xr. itē mulier. Z. ℣. pupilli idē etiā videt̄ in omni crimine si suam suoꝝ iniuriā p̄seqūtur. vt. ff. de accusa. q̄ accusare. ꝛ. l. bi tamē in p̄in. iij. q. vlti. omnibus. ¶ Quid si petat alimēta a tutore. rn̄. si de facili potest habere curatorē dandus est als eū sine curatore admittere. C. de ali. pu. p̄es. l. j. quia hec res dilationē non capit. ar. ad ß ff. de re iudi. l. ij. ff. de fer. l. ij. in p̄in. H. facit sup̄ de offi. iudi. §. fi. ℣. iij. dicendū in p̄in. Z. als autē regulariter contra eū excipitur de etate cū suo nomine in ciuili vel in criminali cā sine curatore in iudicō agit. vt. C. q̄ legi. p. l. j. ꝛ ij. ff. de mino. l. j. §. p̄toꝝ ꝛ in p̄e. decre. ex pte. ꝛ de in integ. resti. cōstitut⁹. C. de auc. p̄e. l. claꝝ. nisi q̄ forte a suo debitore exigit. ff. e. l. ait p̄toꝝ. §. ij. vel a curatoribꝫ liberari petit. vt. ff. eo. minoꝝ. xxv. an adito. Jdē etiā ex iudiciū vt si velit admīstraē bō̄ suā vt. ff. e. l. j. i fi. vel alienare. vt. ff. de re. eoꝝ q̄ sub tuto. vl̄ cura. sunt. l. j. vel ad honores admitti. ff. de mu. ꝛ bo. l. ad rē. ¶ Si ergo. H verba Jo. de deo post Uber. vbi sup̄. Z. excipis cōtra eum q̄ ex aspectu rep̄sentatur minor dicas sic tu es minor. ff. de mino. l. minoꝝ. xxv. an. ij. ꝛ. l. iij. ꝛ. l. de etate naꝫ p hoc. H. s. per aspectū. Z. satis p̄batur etas vel saltem transfertur in illū onus p̄bandi se maiorē vt ibi. et extra ecclesiastica bene. c. vnico si vero dubiuꝫ est quia etas se habet ad vtrūq; seu aspectus tunc dicas sic nego vel nō credo te esse maiorē. ff. de p̄bat. cum de etate. H. Uber. de bo. vbi sup̄ ꝛ Jo. allegant cū querit̄ scꝺo cōmuniter incipit cum de indebito vbi dicebāt colligi hāc cautelā. Z. ꝛ sic ic̄ubit p̄batio actoris. vt. C. de p̄ba. cū te. Jo. no. lxxviij. di. p̄sbyter q̄ vbi dubitat̄ de etate actori incumbit p̄batio. vnde si actor minor dicit̄ ipse p̄babit se maiorē. vt in p̄e. l. cū te. H. in hac. l. ꝛ. l. p̄ri. hic sequēti vide de hoc p Accur. Z. ꝛ. C. de in inte. resti. l. si cū minorē. ꝛ in p̄alle. l. minor. Si vero reus dicit minor actor etiā ß probet. C. qui ꝛ aduersus q̄s. l. j. ꝛ in p̄alle. l. de etate. Prius tamē dictū mihi placet. Uel breuius dic ꝺm Azo. q̄ aut quis asserit se maiorē quia vult a tutoribus liberari vel vult admitti ad agendum vel accusandū tanq̄ maior. ꝛ tunc debet p̄bare se maiorem vt in p̄alle. l. minoꝝ. xxv. an. ꝛ. l. de etate. Idem est si dicit se minorē vt ipse hoc p̄bet. p̄bando se minorem esse tēpore cōtractus. vt in p̄alle. l. si minorē. ꝛ in p̄alle. l. cū te. q̄ ex trāscursu tēporis p̄sumitur esse maior ꝺm arg. extra de p̄ba. in p̄sentia. H. Ibi de hoc aliq̄d dixi sup̄ glo. no. q̄ si contra electū opponitur defectus etatis vide q̄nē sup̄ regula in famibꝫ de regu. iu. li. vj. Z. ff. de iureiur. nam postea. §. si minor. Aut negat se maiorem puta q̄ tutores volunt finire tutelā dicentes eum puberē esse factū vt tunc eis incūbat p̄batio ipsum puberem factū esse. Jo. de deo dicit. H. vbi sup̄. Z. q̄ si q̄s dicit nō sum minor p̄ q̄nis dicit se maiorem. H. vt eā dixi in solutōne q̄nis ad quā nūc remisi p sophisticationes verboꝝ natura affirmatiuaꝝ imitari non de-

bet. ibi vide. Z. vñ hoc ꝓbet. ff. de ꝓba. ei. C. e. actor. extra de renũc. sup hoc in fi. de hoc no. in sum. d. m. de ꝓba. §. 7 quot sunt. H. p. Roffre. satis plene rubrica de offi. iudi. quo resti. da. mili. pe. colu. ℣. sed q̃rit q̃s. Z. ¶ Quid si vterq; negatiue ꝓponat. dicit Accur. H. in l. de etate. ff. de mino. in fi. sc̃de glo. Z. q̃ forte ꝓsumitur minor cũ semel fuerit minor. C. de ꝓba. siue verius credo q̃ iudex ex aspectu iudicet ꝓbationẽ ꝓ. ut viderit expedire. arg. in cõcor. que sunt in ℣. pri. in prin. ¶ Porro si is q̃ minor esse dr̃ dicat peto curatorem. vel iudex sibi det. obijcias cõtra curatorẽ. vt. j. inti. de cura. dicemus. Sed si velis eũ ꝓbare minorẽ tã in criminali q̃s in ciuili cã. poteris vt negociũ differat C. q̃ legit p. p. totũ. 7 in p̃. l. clax. si aũt. H. verba sunt Uber. i. Z. nõ curas differre cãm. Dicas dñe iudex inspicite eũ. vt. C. qñ tu. vel cura. esse desi. indecorã. de pe. di. j. ex his itaq; ver. moysi quoq; ff. de ferijs. l. j. §. sane. ff. finiũ regun. si irruptione. 7 in p̃al. l. minor. Lamen vt oĩa caute ꝓcedant in dubio. s. cuz aspectus seba bet ad vtrũq; facias pnũciare eũ minorẽ vel maiorem. extra de elec. cũ dilecti. ij. q. vj. §. diffinitiua. extra de app. significãte. Uel facias ei dari curatorẽ. ff. de excu. tu. ei q̃. C. qui. dari tu. vel cu. pos. l. j. C. si aduer. rẽ iudi. cũ 7 minores. ff. de re iudi. acta. 7 teneas qd̃ certus alis tutius ẽ ex de spõ. inuenis. ff. de iudi. si q̃s intentiõe de pe. dist. vij. si quis positus. 7. c. q̃ egit. Si em̃ ageret sine curatore 7 post appareret eũ fuisse minorẽ valeret sentẽtia ꝓ eo ß nõ cõtra eũ. C. de pcu. nõ eo minus. C. si aduer. rẽ iudi. l. pe. 7 fi. ff. de tu. 7 cur. l. sciendũ. insti. de auct. tu. p totũ. 7. j. q. iij. §. fi. ꝓpe fi. 7 in p̃. l. cũ 7 minores. 7 ar. C. de legib. qd̃ fauore. qd̃ intellige de diffinitiua. secus ꝑm quosdã. H. Accur. in l. j. C. q̃ legit. ꝓsona. 7 de republica. idẽ no. C. li. xj. de iure reipub. l. j. 7 Dy. in distinct. quam posuit sup. l. impuberes. ff. de auc. tu. ꝓpe fi. distinc. tenet idẽ. 7 allegat etiã vterq; l. si minor. ff. de re. auc. iudi. possi. ß vt refert Cy. in pal. l. j. Pe. de bel. negat interlocutoriã tenere ꝯ pupillum vel minorẽ indefensum nisi in casib; illax legũ. s. interlocutorijs de mittendo in possessionẽ cõtra pupillũ vt in primis legib. vel de mittẽdo cõtra adultuz. vt in. l. si minor excipit causas spũales et mr̃imoniales de quib; nõ est dubiũ. cũ in illis teneret etiã diffinitiua. de resti. spo. ex pte. de re iudi. c. fi. li. vj. 7 sequit in ℣. item si mulier. Et sine dubio. l. j. C. q̃ legit. pso. de pnũciatione loq̃ndo diffinitiuã 7 interlocutoriã vr̃ includere. quare dici põt regulã cõsistere in vtraq; 7 q̃ certos casus exceptos habeat vtraq; de p̃mis. §. ℣. sed aũt. de scdis dixi. Z. interlocutoria vt. ff. ex qui. ca. in pos. ea. apud iul. §. fi. 7. l. in possessionẽ. §. j. Ideoq; cũ etas est in dubio forte ille scienter tecũ litigabit vt retractẽtur ꝓcedentia. 7 in seq̃ntib; iure minoris admittat. ff. de cura. furi. obseruare. ff. de tu. 7 cura. datis ab his. scie. vñ iudex benefaciet si faciat vt rũq; ꝓbare ne eius iudiciuz sit delusoriũ. H. ꝑm Ubert. primũ. Bal. Ego dico q̃ aut q̃s allegat se minorẽ. aut allegat se maiorẽ. ꝓmo casu aut q̃s ꝓtendit se minorez ad rescindendũ quod factũ ẽ. 7 debet ꝓbare se minorẽ. l. nã postea. §. si minor ff. de iureiurã. no. in. l. iij. ff. de arbi. cũ si. aut ad id qd̃ faciendũ ẽ. 7 tũc iudex ex aspectu potest trãsferre on⁹ ꝓbationis 7 assignare ꝓbationẽ cui vult. tñ sententia lata ex aspectu eo q̃ est lata habet ꝓ se ꝓsumptionẽ. sed recipit ꝓbationez in Zuiũ. ff. de mino. l. minor. xxv. an. ex aspectu. sed si iudex nõ figit pedẽ ex aspectu tũc ꝓbet q̃ dicit se minorẽ. q̃ q̃libet ꝓsumit habilis nisi cõtrariũ ꝓbetur. ff. de ꝓba. l. ab ea ꝓte. §. fi. lz Accur. dicat quẽ minorẽ ꝓsumi ex quo semel fuit minor. l. de etate. ff. de mino. 7 facit qd̃ no. C. de iura. calũ. l. ij. §. qd̃ obseruamus. Si quis ℣o allegat se maiorez ad honores forte cõsequendos ꝓsumit maior nisi Zuiũ ꝓbetur. qd̃ dic vt no. in mercur. ꝓ. Jo. an. in nouella in. vj. sup re-

gula infamibus. Si ℣o quis nõ se sed aduersariũ allegat maiorẽ. tũc aut ad expirationem officij. 7 loq̃tur in isto casu. l. minor. xxv. an. ex aspectu in ratõne sui. vt q̃ dicit curator curã finitã rõe etatis. aut ad cõsecutionẽ cõmodi. vt q̃ ẽ relictuz tibi cũ tici⁹ maior erit. tũc tu ꝓbabis cõditionẽ euenisse. de leg. j. l. si cui leget. ad treb. l. seius saturninus. Aut ad extinctionẽ bñficij. vt q̃ dr̃ q̃s egressus q̃drienniũ restitutiõis. tũc distinguitur. aut allegat trãscursus etatis ꝑ modũ affirmatiuũ aut negatiuũ vt no. in. l. de etate. 7 sic cautela est negãdo formare capla ꝑm glo. 7 B. Et si dicat ergo ℣o cautela ꝓdest. Rñ. q̃d mir. semꝑ prudẽtia ꝓfuit 7 ℣o temperies. dñs Ja. dicit q̃ semꝑ fundãti intenti onẽ 7 nõ fundanti defensionem incũbit ꝓbatio etatis Et aut quis vult admitti vt minor. 7 ꝓbet se minorẽ. aut vt maior 7 ꝓbet se maiorez. facit qd̃ no. ff. q̃ satisda. cog. l. si ℣o. §. q̃ ꝑ rei. Idẽ tenet bar. facit. C. de ꝓba. l. cũ te. nõ em̃ ẽ pura negatiua ista negatiua etatis. immo est valde ꝓbabilis. 7 ꝓbatur etas extraordinarijs modis vt priuatis scripturis. C. de his q̃ ve. eta. l. ij. ff. de excu. tu. l. ij. §. etas indicijs. ff. de ꝓba. l. cuz de etate. Item domestico testimonio. ff. de ꝓba. l. etiã matris. facit. C. si minor se maio. di. l. si alterius. De h̃ no. ff. de interro. act. l. de etate in prin. Z. ¶ Sed nũquid iudex põt deferre illi iuramentũ vt iuret se maiorẽ credo. H. ꝑm Uber. 7 Jo. vbi sup̃. Z. q̃ sic nisi pars altera velit cõtra ꝓbare. ff. de iudi. tamen. ff. de pecul. licet. §. pe. Sed 7 si ipe offerat iuramẽtuz credo q̃ nõ ẽ audiendus. vt in p̃al. l. si tñ postea vellet ꝓtrariũ ꝓbare non audiret. vt. C. si aduer. ven. autẽ. sacrã. C. si minor se ma. direrit. l. pe. q̃ nõ est verisimile q̃ sit immemor suę salutis vel q̃ falsum iurauerit. j. q. vij. sancim⁹ C. de nõ nume. pecu. generaliter. ex de p̃sump. ꝓ tuas. nisi vellet ꝓbare tũc se impuberẽ cũ iuranit vt in p̃al. auten. sacrã. 7. xxij. q. vlt. puuli. 7. c. pueri. H. dicebat Uber. 7 Jo. post eũ si iurauit se eẽ minorẽ bñ posse iurare nũc tũc in stãti fuisse maiorẽ puta die seq̃nti iuramentũ nisi de certa minori etate iurasset. reddit g̃i his aduocatos cautos. Z. cũ tutoris aũt auctoritate põt minor in iudicio adesse. C. de auct. ꝓtes. l. clax. 7. ff. de admi. tu. l. j. §. sufficit. Et tutor ꝑ adesse dz. ff. de auc. tu. obligari. 7 insti. e. ti. 7 vide. j. de emp. 7 vẽ. §. nũc dicendũ. ℣. illud aũt 7 se. ¶ Quid si mior fuit in iudicio sine curatore aucte. q̃ forte nõ hẽbat. vl hẽbat ß nõ ꝑstitit auctem. aduersarius opponit añ sniam q̃ ipe nõ põt esse in iudicio q̃re dicit nõ valere ꝓcessum 7 petit ne iudex vlteri⁹ ꝓcedat. Minor ℣o dicit oĩa ꝓ eo bene acta forę quare valere debẽt vt patet ex supioribus. Dic q̃ iudex nõ debet sentẽtiã ferre nec vlteri⁹ ꝓcedere. C. q̃. dari tu. vl cura. pos. l. in vniuersis in fi. 7 faciũt ꝓ 7 ꝓtra q̃ no. C. de ꝓcur. nõ eo minus. 7. C. de leg. qd̃ fauore. C. li. xij. de pri. sacroscri. in sacris. melius est. n. añ tempus occurrere ꝛc. vt. C. in q̃. ca. in inte. res. nõ ẽ ne. l. fi. 7 dicit. l. q̃ initiata legitime. H. h̃ inducit. Z. ꝓtroversia ẽ finiẽda. vt. C. q̃ legit. ꝓsonã ba. stã. in iudicio. l. fi. 7. C. q̃ dari tu. vl cu. pos. i vniũsis. ar. tñ ꝯ q̃ hoc debuit ab initio opponere. H. Hac rõne distinguũt q̃dam an sciuerit vel ignorauerit vt secundo casu audiat maxime negocio nõ finito. C. de iur. et fact. ignor. l. error. facit. ff. de iudi. nõ iccirco. §. j. In primo casu nõ audiat nã q̃ licitã prouocatiõem obmisit ꝓpetuo silere debet. C. vt lite pen. l. fi. Z. iij. q. vij. §. exceptio. C. de procura. ita demũ. extra de except. pastoralis quia licet ipe non posset vincere vt valeat minor tñ potest vt. s. Sed cõtra hoc ẽ quia nõ debet iudicium claudicare. H. vt de except. cum inter 7 sup. 7 sic primo de eo standum est posset tamẽ dici reum si malicio se distulit condẽnandum in expensis de except. exceptionem. hoc verum si dicat processum non tenere vt ibi no. in glo. etiam si hoc dico q̃ aliquib; videt q̃ si

liquidum est pro actore bene gestum vt quia publica te sunt attestationes. z tūc nō repellit' et tenet ꝓcessus z ex eo fert' sn̄ia ꝑ minore ꝑm dn̄m meū. Mar.sul.i ꝑ. l.nō eo minus alle.no.e.t.neq; l.ita dem̄ū.aut nō est liquidū z tūc repellet' z ꝓcessus nullus. Sed Jac.de ra. etiā de primo casu dicit eū repellendū.sed tenet ꝓcessus z instabit vt cū curatoris auctoritate ex p̄mis actis ferat' sententia.arg.ff.de rescin.ven.si id qđ.§.j.ꝑm q locus nō esset cōdēnationi expēsar.z vide Ly.in pre. l.nō eo minus Uber.de bo.extra volumē ꝑ eandez.l. si id qđ.tenet idē qđ Ja. dicens esse in optione minoris desistere a lite tota aut illam cū curatoris auctoritate finire.allegat etiā.ff. de acti.emp.l.iul'.als. incipit inter eū.§.si quis colludente.nec dicat' ꝑm eū.q.ll.ille loquātur in cōtractu.z hic tractamus de iudicio. qz z in iudicio cōtrahit'.ff.de pecul'.licet.§. idē scribit. Z. ¶ Quid si curator nolit auctorizare.de ß.j. de cura. §.fi.ℵ.qđ si nolit. ¶Sz qđ si minor vult fideiussores dare vel iurare se ratū habitur.z vī q valebit qđ cū eo actū est ar.C.de pcu.non eo minus.nam in iudicio quasi cōtrahit'.vt.ff.de pecul'.licet.§. sed si filius. C.si aduer.ven.autē.sacrā.Contra.credo Bal. z bene qz nō cogitur aduersarius deferre iuramētū minori nec admittere ip̄m.idez tenet pe.z.B. Z. Eadē qō fit qñ tutor fuit in iudicio nō facto inuētario vel nō prestita satisdatione.z facit.C.arb.tu.l.fi.C.de tut.vel cur.qui nō satis.l.in dubiū z in filiosa.q̄ litē cōtestatus est cū ß ignorare t'. H. ō quo.j.e.ℵ.sed qđ si pñte z ℵ.se. Z. Jtē mulier vl' vir minor.xxv.an.maior tn̄.xij. vl'.xiij. censet' maior quo ad cām mr̄imonialem z quo ad alia spūalia tractāda ꝓut legit' z no.ex̄ de resti.spo.ex pte. z quo ad alios casus ibi notatos.z.xv.q.iij.certis.Sz si fuerit infra.xij. vl'.xiij.ānos tūc nō cēset' maior. imo dz curatorē hr̄e etiā i spūalib'.vt.xx.q.ij.puella.z ipse curatori auēte dioceſ.epi dz cām tractare siue agēdo siue defendendo.qđ dic ꝑm papā ꝓut no.ex̄ de etate z quali.indecor.z vide.j.ℵ.ß nunqđ in casib'. H. dic vt de iudi.c.vl.li.vj. Z. ¶Sz nūqđ minor sciēs tutoris ꝓtumaciā eā non purgās pōt excōicari.dic vt.j.de cōtumacia.§.nūc dicamus.ℵ.fi. ¶Utq; autez forma bo petitionē vl' agā ꝯ pupillū vl' ꝯ curatorē. dicā.j.de libel.cōcep.§.iam nūc.ij.ℵ.porro z se. ¶Jtē opponit' ꝯ actorē q ē prodigus cui bonis est interdictū vel demens vel surdus vel mutus vel fatuus vel orphanus. z breuiter idem in oīb' q̄ nō p̄nt esse in iudicio sine curatore.idē in muliere luxuriosa.insti.qui testa.fa.poss. §.pdigus.z.§.mulieri.z.ff.de priui.cre.l. dabimus.et l.vel surdo z.l.se.ff.de postu. .j.§.fi.z.l.seq̄nti.ff.de.cura.fu.l.ꝓsilio in prin.z.l.curator.ff.de opti.lega.l.si tibi.§.vnius.C.de in inte.resti.si curatorem.iij.q.vij.§. tria in princ.C.de epi.z cle.orphanotrophos.verūtn̄ priusq̄ mente capto z pdigo interdicat' bonis p̄nt p se z p alios. H. Dicit Roff.vbi.s.gaudeat q̄ furioso negocia sua cūrāda cōmittit. Z. in iudicio cē. nō em̄ ē eis administratio bonor ipo iure interdicta. H. cōtrahūt a iure curatores legitimos.s.agnatos.ff.de mino.l.pri.insti.de cu.§.furiosi. Dicit Roff.lz tales habeāt nō ē p id talis eis administratio interdicta. Z. ß p iudicē debet interdici.z idez in muliere luxuriosa.ff. de cura.fu.l.j.z.l.mulieri. Bal.z.l.iul'. Rō no.ff.mā/da.l.q̄ mutuā.§.nō ideo etiā si pdigalitas sit notoria qz notoriū eq̄parat' sentētie declaratorie nō sententie introductorie noui iuris licet aliter videat'.ff.de verb. obli.l.si is cui bonis.ꝑm Bart.qđ verꝝ credo in eo qui est pdigus in dilapidādo sine turpitudine secus si cū turpitudine vt pdigo luxurioso.ff.de vsuca.p empt. l.si q̄s cū sciret. H. de muliere religiosa.dic vt de iudi. c.ij.li.vj. Z. ¶Sed vtq; masculo luxurioso dabit' curator hoc non ē iure cautū. H. Rof.dixit me legisse z non memini. Z. z ē ratio quare dat' mulieri z nō masculo qz magis in ea ardet stimulus carnis z magis ob prioſum est amicis. H. Roff.dixit generi z melius. Z. si mulier fornicet' q̄z si masculus lz sit al's paritas i delicto.vt.xxij.q.vj.p totū. Preterea sexus muliebris magis fragilis z debilior ē vt in ꝓcur.q̄ sunt.j.de pcu. §.j.ℵ.regulariter ibi.xxv. ¶Jtez q ē excōicatus. H. q̄ sepatus ē a corpe xp̄i z a cōione fideliū.secus si a p/xi.sepatus eēt p pctm̄ mortale etiā si sit infamis ß nō a secū do.sic se de isto ℵ.z seq̄nti expediebat Rof. Z. et hoc in q̄cūq; pte litis ex̄ de excep.exceptionē z.c.a nobis z cū inter in fi.extra de offi.deleg prudētiā.§.sexta. xxiij.q.j.audiuimus.C.de sacrosanc.eccle.placet z de epi.z cler'.autē.ß z q̄cūq; z in autē.de sanctis.epi.§. nulli.col.ix.z aut'.col.viij.de p̄uil'.doti. bereti.muli.nō p̄stan.lz possit appellare z appellationē ꝓseq̄.et sup ea impetrare.ex̄ de except.c.fi.z.c.dilecti z.c.dilecte.et.c. seq.vbi de ß ꝑm papā. H. Vide qđ ibi post eū z hosti.dixi i gl.no.q. Z. idē etiā ē in reo q̄ recōuenire nō pōt eo.ti.cū inter in fi. Extra iudiciū aūt dicūt quidaz q nō potest excōicatus appellare.appellationē tn̄ ante excōicationē interpositā ꝓsequi pōt.de quo z an i negociis pōt ꝓtradicere z restitutionē petere.no.in pre. al.c.cū inter ꝑm papam. H. vide qđ ibi post eū z Ho/stien.scripsi in glo. dixit hic Innocē. Z. sane reo necessario excōmunicato omnis legitima defensio in iudicio reseruatur vt extra de iudi.intelleximus.z etiam in casu volūtario.puta si canonicus alicui⁹ ecclesie voluntarie se opponit ei qui est electus in prelatum ecclesie sue pendēte cōfirmatione electionis.licet em̄ sit excōicatus admittet' tamē ad defensionē ecclesie ad quā tenetur ꝓpter quod necessario admittit'. Si vo ꝓ ꝓpria vel ꝓ suo interesse nō admittetur z sic curia hodie seruat. H. de hoc scripsi post p̄dictos i decre.dilecti.de excepti.in glo.forte agendo. Z. Utq; hec exceptio in audientia admittat' ꝓtra impetrantē notatur infra de rescrip.presentata.§.rōne forme.ver.sed quid si ꝓtra. ¶Quid si minori excōmunicatione.rñdeo illa nō repellit ab agēdo extra de cleri.ex.mi.c.fi.iij.q.iij.engeltrudā nisi aliquis participet alij in crimine vel ei qui ē excōmunicatus cū participib'. H. saluo qđ habes de sen.excō.statuimus li.vj. Z. extra de sen.excō. nuper. z.c.quod indubijs.z.c.si cōcubine.et iunge hic quod est.j.de excep.§.nūc videndū.ver.porro.z.§. visuz.ℵ. z qm̄. ¶Jtem q est. H. iste etiam.ver.fuit Roffr.ad fi.t. Z. deportatus qui nō agit nec cōuenit' suo nomine sed fiscus q̄ in eius bonis succedit.ff.de fideius.si debitor.ff.de nouat.quoti.C.de bonis dā.si q̄s pos. Idez ē in quolibet q̄ amisit ciuitatē.ff.de capi.di.tutelas.licz hodie bona damnator nō publicātur.C.de bo.dam. aut'.bona. cōuenitur tn̄ si deliquit.vt.j.ti.pri.§.item seruus z se. Bald. Tu sup hoc dic aut bannitus vult agere de re familiari aut ad publicā vltionē si ad publicā vltionem pōt.si de re familiari.aut habet bona z pōt.ff.de mino.l.pap̄.eruli.ff.manda.l.si tibi.§.is cui⁹ bona.ff.ex q̄.cau.maio.l.si cōtra milī.§.j. Si nō habz bona nō agit ipe ß fiscus.ff.de noua.quotiens.§.fi.ff. so.ma.si cōstāte.§.fi.de capit.di.l.tutelas.§. si libert'. nisi statutū p̄mo casu interdicat agere vbi nec accusare si in agendo vtit' via iuris cōis. Si aūt velit vti prerogatiua statutor nō pōt ꝑm Jaco.ff.ad trebell'.l.ex facto sed statutū eū hostem iudicat z sibi bellū indicit. de capit.dimi.l.amissione.§.j. Tu dic q in hoc stādū est forme statuti.l.j.C.de here.instit.per Ly. Si ℵ.volo quimur in accusationib' tūc inceptas ante bannū licite pseq̄tur de publi.iudi.is q̄ reus. sed nouas accusationes nō inchoat vt ibi no. ergo impune offenditur. dicit Ly.C.de accu.reos. Sed tu dic q multipler est bannū.s.impialis diffidationis.tūc pōt impune offendi.vt aut'.cassa.aut belli indicciōis.de capi.di. l.amissi

sione. §. j. 7 idē vt. l. iij. §. trāsfugas. ff. ad. l. corne. de sic. Aut bonor annotatiōis. ff. de requi. reis. l. j. tūc nō po test impune iniuriā pati. de custo. reor. l. diuus. Item alicuius mulcte vel pene indictionis. ff. de ven. inspi. l. j. §. ex ß. 7 tūc ñ pōt impune offendi nisi statuto aliud caueat. nec efficit hostis sed debitor. nec etiam si ē in carcere. facit de re iudi. l. si dictū cuz si. Z. ¶ Item q spoliauit reū aliqua re. vñ nō rādebit nisi restituatur 7 hoc sive causa sit ciuilis sive criminalis. qđ dic vt ex de resti. spo. frequēs li. vj. 7. c. cōquerente. ij. q. j. reinte granda. p totū. et. ij. q. ij. p totum extra de ordi. cog. c. ij. C. de rei vendi. ordinarij. C. de ap. l. j. C. de donat. int' vi. 7 vxo. si maritus. H. hāc. l. solam ad hoc allegauit Uber. de bona. ß Uber pre. allegabat oñes tres que cōpetūt cū obijcit spoliatio facta ab actore marīe qñ sup ead ē re. sed ipe Uber. dicebat iure ciuili remoue ri. de ista exceptione spoliationis facta saltez a tercio. inducebat tū puerbiū q homo dānatus litigare non pōt. Z. ¶ Item q est apostata pm Jo. de deo. H. li. tercio in pn. Z. iij. q. j. c. j. 7. ij. iij. q. iij. c. j. ij. 7. ij. 7. ij. q. vj. alicui. Premissa iura loquūtur in causa crimina li. idē tū in cā ciuili cū sit infamis. H. Et ē excōicatus in casu decre. scde ne cle. vel mo. li. vj. Z. vt. vj. q. j. in fames. 7. j. x. pri. ¶ Itē q ē infamis q nō potest agere pm quosdaz. iij. q. v. cōstituimus. extra de testi. lz extra de excess. pla. inter dilectos. C. de infami. l. vnica. li. r. vj. q. j. infames. 7. ij. q. j. phibent. C. q accu. nō poss. criminis 7 pmissa iura loquūtur in cā criminali. idē tū vī in ciuili. iij. q. iij. c. pe. Rof. H. vide. s. x. itē q ex cōicatus. Z. dicit q agere pōt ex quo non est separatus a cōione fideliū. extra de cle. ex. mi. c. fi. q aūt sint infa mes in repertorio nr̄o plene poteris repire. an possint accusare dicā. j. in ti. de accusatore. x. Itē q ē infamis ¶ Itē q ē piurus. H. nō bene conueniūt ppositio ca sus vl' exceptiones q licet dent victoriā cāe nō tū repel lūt agentē. 7 multas tales submittit. de ista x̄o 7 se. in quātū de iuramēto loq̄tur 7 de. x. item q iuranit. vi de l. de excep. §. dicto. x. ß q̄ro. 7. x. se. cū sua remis. Z. q nō pōt agere nec hr̄e rem quam petit. xxij. q. v. puuli. vbi de hoc. extra de iureiur. q̄relam. extra de fideiusso. c. ij. in fi. extra de excep. dilecti. C. de trāsac. si q̄s maior Bal. hoc vex si ē periurus p̄tra iuramētū. secus si pre ter iuramentū. l. alias. ff. de iureiur. vbi de ß. Z. ¶ Itē q rem quā petit renūciauit vel abiurauit. extra de re scrip. ex pte el primo. ¶ Item q nō appellauit infra de cendiū. extra de elec. cū dilecti. 7 de ap. romana. §. j. li. vj. ¶ Item q nō est appellatiōem psecutus infra ter minū cōpetentem. extra de appel. c. cū sit romana. 7. c. p sonas. ¶ Item q pactū vel cōcessio ex qua agit fuit p sonale 7 nō reale vt extra de trāsac. veniens. 7. ff. de pactis in psona. 7. l. cōtra iuris. §. si filius. extra de instit. cum venissent. de pben. nisi in fi. de deci. ex multiplici. Uel cōtinet speciē simonie extra de transac. cōstitut⁹. j. q. ij. quā pio. ¶ Item excipit q patrocinat⁹ fuit alij petenti rem quā ipe nūc petit. extra de transac. ex litte ris. ¶ Item q nō recupabit rem nisi restituat qđ bo no animo a colono in cā est expensum. extra de in inte. resti. c. j. ¶ Item nemo cogitur inuitus agere. C. vt ne mo inui. agere vel ac. co. l. nemo. H. vide de hoc. j. x. pe. Z. ¶ Item q nō dedit libel. vñ q nō respōdebit ei. extra de libel. obla. c. j. iij. q. iij. offerat. qđ dic vt. j. d libel. cōcep. §. vtz. ¶ Item q nō dedit sufficientē cau tionez de lite pseqnda vel pena soluenda si succūbat. vt. C. de epi. 7 cle. aūt. generaliter. 7. C. de litis. cōtesta. autē. libellū. q̄ sunt. iij. q. iij. 7. C. de dilat. autē. qđ fieri. Sed hoc de cōsuetudine nō seruat. qđ dic vt. j. de sa tisda. §. j. Item q p se nō pponit factū qđ tamē facere debet. extra de iudi. pastoralis. ¶ Sed quid si sit vni uersitas q̄ p se nō agit quomō narrabit. de hoc no. ibi dem pm papaz. H. vt ibi scripsi super prima glo. Z.

¶ Item q ppter viri maleficiū vxor nō dz puniri. ex de pignorib⁹ ex lr̄is. H. etiā si marit⁹ eēt heretic⁹. qđ dic vt de here. decreuit. li. vj. Z. ¶ Itē q iurauit nō accusare vl' nō agere vl' nō pquirere. ex de accu. veniēs ex de rescrip. ex pte el primo. ¶ Itē pquētus de dolo exci pit cōtra actorē q alī sil'iter q̄ tenebat' soluerit. Naz vno soluente ceteri liberant'. ff. de dolo si plures. in autē. vt spō. lar. §. rursus. ¶ Itē q actor ñ puauit fidē. vñ nec ipe puare tenet' iux illud Frāgēti fidē fides frāgatur eidem. ex de iureiur. puenit. j. C. de pact. cum ponas. ¶ Itē q ē puus q̄ nō pōt p se vl' p alio agē. H. dicūt Az. 7 bost. nisi sit pu⁹ pncipis. Z. l ciuil' vl' crīali cā. ni si in spālib⁹ casib⁹ q̄ hūtur. C. de iudi. puus. C. de pci. impe. off. l. j. C. de qōni. l. j. C. si p vim vl' alio mō poss. tur. f. l. j. H. Et ī casu illi⁹. l. lz dño abūte agat p recu perāda 7 p retinēda. p adipiscēda nō aget. vt no. ac cur. C. q̄ legit. pso. l. vlti. 7 azo ibi ī sum. Z. C. vbi cāe fiscal'. l. fi. ff. de iudi. vix certis. vbi de ß. H. i ter. 7 glo. enūerat hosti. ī sum. de iudi. §. ij. x. attēdēda. Z. ff. de re. iu. qđ attinet. pueniri tū pōt ciuil' 7 crīaliter accu sari. H. Est sciendu q ī. §. oīb⁹ statim allegato bī du pler lr̄a. vna q pena bui⁹. l. nō cadit ī seruū. Alia sine nā pma pl⁹ amicat' textui inq̄tū pmiserat excepta. l. nul'. zc. tū vtraq lr̄a bona. de q̄ satis ibi ī gl. vt. s. accusa ri nō possit illa. Lad penā pecuniariā. possit tū accusa ri ad corpalē. Dānati ea lege puniūtur publicatione tercie ptis bonor. g non cadit in seruū illa pena. vi de sup de accusa. in pn. Z. l. iul'. de vi puata. 7 in ei⁹ accu satione puant' q̄ in accusatiōe liberi puant'. ff. de accu. l. hos. §. si puus 7. §. oīb⁹ interest. tū qr si nolo agere ci uiliter cōtra seruū tūc pcipiā libel. in psonā dñi. vt pa tet. j. de solut'. §. pnotanduz. x. vex si ex 7 se. de pecul'. cleri. x. cetex. Si xo criminalit' tūc cōcipe libel. vt di cit. l. ff. de accusa. libellor. q̄ est. ij. q. viij. Dño aūt pce ditur defendere illū. vt. C. e. l. ij. Sic ergo patet q ex cōicatus qui nō cōuenit sed cōuenit'. vt extra de iudi. intellexerimus. similis ē seruo q̄ nō accusat sed accusa tur. H. Hāc instantiā dabat Roff. in q̄stione quare seruus de crimine accusabat' 7 nō accusabat. addebat q qr reipublice interest maleficia punire. ex de sen. ex. vt fame. ff. de fideiusso. si a reo. §. vltra. ad. l. aquil. ita vulneratus in fi. expedit illū puniri si delinquat. Ali⁹ aūt delinquēs lz nō accuset a seruo p aliū poterit accu sari. In ciuilib⁹ autez iō regularit' nō agit. qr actiones sunt de iure ciuili. ff. de origine iur. l. ij. ad fi. j. colū. cuz quo seruus non pticipat. immo quo ad id habet' pro mortuo. ff. de reg. iu. l. antepe. 7. l. qđ attinet. nec habet cōionē edicti ciuilis nec pretorij. ff. qui. test. fa. pos. qui testamēto. §. si seru⁹. Z. 7 vid. j. x. itē seruis. ¶ Itē q est statuliber. i. q libertas ē sibi sub cōditione relicta q̄ pendente cōditione pro seruo habet'. ff. de stat. li. l. statulibex in prin. in medio tempe. 7. l. statuliber. a ceteri in prin. ¶ Item q cōmisit crimen lese maiestatis. H. sic cōiunxit Ubert. de bona. cui⁹ fuerūt isti duo ver. 7 x. itez q ē cū se. Z. ¶ Itē q ē heres adhuc infra tem liberationis tempa cōstitutus. His em rex alienatio 7 diminutio p. l. ē interdicta. vñ sup eis nō pñt actiones exercere. vt. ff. de dona. l. donatōnes. ij. in fi. C. ad. l. iul'. ma. l. fi. ff. de iure delib. ait ptor. §. j. ex de here. vergen tis. H. Itē q ē tutor 7 ē accusatus de suspecto. vn de non agit vt tutor lz nō sit ei interdicta administratio. vt. j. de tuto. x. si aūt. p pmissa. nec etiaz finito offō. vt j. e. ti. x. idē tutor. Idē etiā pōt dici in plato de dilapi datiōe suspecto suspitione pbata ex de simo. lz hely. x. qr xo. ex de accusa. c. fi. iij. q. j. qr ea. extra de dolo 7 contu. veritatis. de offi. dele. venerabili. Tales em pñt alienare. vt in pre. cōcor. ergo nec rem in iudicium de ducere. vt. ff. de iure delib. ait ptor. H. quomō illa lex non dat regulā. vide. j. eo. §. in princi. vlt. colūne. Z. ¶ Item q est ab heretico heres institutus. vñ nō po-

test ꝓ hereditate agere. C. de hereti. cognouimus. ⁊ in ꝓal. decre. vergẽtis. ⁊. e. ti. si q̃s eps. ¶ Item vir ⁊ vxor ꝓhibent inter se famosas intẽtare actiones constante matrimonio. ff. rer. amo. l. j. C. e. l. diuortij. In casu tñ speciali vi. H. q̃ ꝓ tacitũ fideicõmissum instituebat heredẽ nõ capacẽ ipam vel aliũ iuxta ibi no. Z. vxor deferens cõmendat ⁊ de bonis eius certam ptem cum fisco partit. vt. C. li. x. ō his q̃ se deferũt. l. vnica. ¶ Itẽ serui ꝛ dños vel ecõtra. C. an seruus ex suo facto. l. fi. ff. ō iudi. lis nulla. ij. q. j. §. ꝓhibet. ar. ⁊ tra. xxiij. q. iiij. si ecõtra. dic vt. j. de accusatore. ver. item q̃ ẽ libertus. ¶ Item q̃ ẽ libert⁹ q̃ nõ audit ꝛ patronũ vl patronã vel parẽtes vel liberos. H. etiã non heredes. Itẽ nec extraneos heredes. C. de in ius voc. l. ij. vbi no. rõ quare exneus heres liberti nõ dz reuerentiã. ff. de obseq̃. a lib. Zc. l. heres. q̃ tñ debet extraneo heredi ꝓioni quaz etiã no. Roff. vbi de edictis sup tercio edicto. Z. patroni maxime in famosa actiõe vel q̃ famã sigillet nisi hoc impetret. ff. de excu. tut. nequaq̃. ff. de obseq̃. ali. pat. ⁊ pa. pref. l. j. ⁊ l. nec serui et. l. se. extra de serui. non ordi. de famul. insti. de pe. te. li. in fi. ff. de in ius vo. l. sed ⁊ si hac. l. §. ꝓtor. ⁊ l. q̃ cũq̃. §. j. C. e. l. j. ⁊ ij. C. qui ⁊ ad- er. quos. l. fi. ꝓhibet etiã petere resti. in integ. aduer. ꝓionũ. C. q̃ ⁊ aduer. quos. qđ dic vt. j. de restit. in inte. §. j. x. itẽ ꝓpter. Nõ põt etiã accusare. vt dicam. j. de accusatione. x. itẽ q̃ est libertus. ¶ Itẽ q̃ ẽ ascriptici⁹ q̃ nõ admittit ꝓtra dñm. nec forte nec ecõuerso. C. li. xj. in q̃. ca. co. censi. ō capite ac. pos. l. ij. ¶ Itẽ q̃ fuit cõtumax vel inobediẽs iudici et ideo debet ei satisfacere quẽ ꝓtẽpsit ⁊ etiã aduersario de expẽsis ⁊ idonee caue re q̃ in terminis compebit priusq̃ absoluat. ff. ex qui. ca. ma. ß ⁊ si ꝓ ꝓtore. §. actio. x. ß ⁊ si dñ et. x. idẽq̃. ff. de iudi. eũ quẽ. extra de do. ⁊ cõtu. li. vj. iij. q. v. q̃squis xj. q. iij. absit. et. c. certũ. ex q̃ fi. sint leg. p venerabilẽ. §. rõniby. x. q̃ aũt supbierit. ⁊. x. cuius sentẽtiã. extra de ma. ⁊ obed. c. ij. ¶ Item q̃ ẽ furiosus q̃ nec ꝓ se nec ꝓ alijs agere põt. iij. q. vij. §. tria in ꝓn. ⁊. q. ix. iudicas. ex de succes. ab intes. c. fi. ff. de codicill. l. ij. ⁊. §. x. itẽ opponitur. Itẽ q̃ reo debit noxã seu damnũ. ff. de noxa. ac. l. cũ seruus. H. nõ ꝓbat ad qđ inducit. C. l. antepen. ⁊ sic allegat eã Jo. de deo cauil. li. ij. vbi de patrefam. Item Uber. de bo. sub x. si cõueniat allegat sup rubrica. x. in certis actionib. aliter ponit hec ꝓba ibi vi de. Z. iij. q. j. reintegrãda ꝑm Jo. de deo. ¶ Itẽ q̃ de eadẽ re nõ põt eodẽ tempe ciuiliter ⁊ criminaliter age re. ff. vi bo. rap. ꝓtor. §. j. ff. de pub. iudi. interdũ. ff. lo. si merces. §. culpe. dic vt. j. x. itẽ ꝓponẽs. ¶ Item q̃ ẽ bannitus. ff. ex qui. ca. ma. ß ⁊ si per ꝓtorẽ. §. actio. naz deportata cõpatur vt no. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. relegati. H. vide. j. de ces. actionis. §. j. x. illud etiã q̃ritur. ⁊ remissi. als ibi dabo. Z. ¶ Item q̃ agens fa. herc. nõ ẽ coheres nec cõionem habet cũ possessore. ff. fam. her. l. j. ff. de excep. fundũ. ¶ Itez q̃ ẽ filiusfa. H. Istud mẽbr vltra duas chartas durat includẽdo. x. ß cũ clericor. Z. qui nõ põt agere ꝓtra ꝓiem vel ꝛ eũ in cuius potestate ẽ etiã cũ venia. C. de in ius vo. l. fi. ff. e. generaliter. ⁊. ff. de iudi. lis nulla. instit. de pe. te. lit. in fi. nisi in certis casib. prim⁹. H. Uerba Uber. de bona. ⁊ Roffre. vbi de edictis in tercio edicto. Z. si velit agere in castrẽsi peculio. vt in ꝓal. lis nulla. ⁊. ff. de fur. si quis vxori rubrica. j. C. de in ius voc. q̃ in potestate. vel de quasi castrẽsi. qõ hodie redactũ ẽ ad similitudinẽ castrens. vt. C. de inoffi. test. l. fi. §. in his itaq̃ de q̃ iam dicã. Secũdus in cã alimentor. C. de alẽ. lib. a pa. l. fi. ff. de agnos. li. l. si quis a liberis. §. si vel pares. Tercius si petit emãcipari in illis casib in quib pr̃ eũ cogitur emãcipare. H. sunt quatuor. tres ꝓbãt iura q̃ allegat. quartũ addã. ⁊ hi casus no. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. fi. ⁊ dixi de resti. in integ. cõstitutus post ꝓnc. Z. ff. de condi. ⁊ de. si cui legatũ. H. ff. de adop. nõnũ q̃s ⁊ l. se. Z. si quis a pa. fu. ma. l. j. ⁊ fi. C. de epis. audi. l. lenones. ⁊. C. li. xj. ō spectabili. ⁊ste. ⁊ leno. l. fi. Quartus si cũ reuerẽtia factũ pr̃is arguat dicẽs se ab eo per violentiã de possessiõe expulsum nõ crimẽ intẽtet ß vt possessionez recuperet. ff. de accu. hi tñ casus. §. liberi. In cã em criminali filiꝰ nõ agit cõtra pr̃em vt. ij. q. j. §. ꝓhibetur. x. liberi. Quintꝰ si pr̃i sit hereditas relicta vt filio restituat. filius agere põt vel vt restituat vel vt de ea nõ dissipanda caueat. ff. ad treb. impator. Emãcipatus etiã nõ põt nisi venia impetrata. vt. C. de in ius voc. l. fi. sed nec tũc in criminali vt dixi nisi in eũ iniuriam cõmiserit. vt. C. de pa. po. l. iij. vñ nõ põt cõtra cum agere de furto sed actione in factum sic. vt. C. de dolo ma. sed supstite. de hoc. j. de accusatore. x. itẽ q̃ est libertus. nec põt etiã petere restitutionẽ in integ. aduersus pr̃em. j. de in integ. restit. §. j. x. item ꝓpter. ⁊ hic sine sint pr̃es naturales siue adoptiui. ff. de in ius vo. parẽtes. ⁊ l. se. ⁊ l. adoptiuũ. ¶ Sz. H. iste x. fuit Rof. de edictis sup tercio edicto. Z. nũq̃d edictũ de in ius vocãdo locũ habet si discipulus mgrm vel iuuenis senem sine venia in ius voca. vñ q̃ sic. ff. e. generaliter. naz psonas quib reuerentia debet nõ possumus in ius vocare sine venia vt ibi. at seni debet reuerẽtia. ff. de iure immu. semp. ij. q. vj. ãterior. x. illud etiã. ex de trãslat. quãto. ⁊ mgro. vt. ff. de dona. aq̃lius regulus. xcvj. dist. quis dubitet. viij. q. j. qualis. vj. q. j. sacerdotes. sed nõ est ita. vt. p. l. generaliter. H. vt ibi no. de qua glo. sumptus fuit iste x. ⁊. d. m. ad illius declarationem diuidebat quatuor casus illor quib reuerentia debet de iure ciuili. ⁊ de illis. l. illa nõ loq̃tur. q̃ in ius nõ vocãt. e. ti. l. ij. ⁊ dic vt ibi no. secũdus illor quib debet ex verbis ⁊ mẽte edicti pr̃otoris ⁊ illi cũ venia vocãtur. vt in p. l. fi. C. de in ius voc. tercius illor q̃b debet ex mẽte vel interpr̃tatiõe vt socer ⁊ socius. ⁊ in his loq̃ põt lex illa. vt ibi no. in fi. glo. quartꝰ q̃b ex naturali eq̃tate debetur. vt hi de q̃b loq̃tur iste x. ⁊ istos ī ius vocari nulla lex negat. Z. loquit de reuerẽtia pr̃initatis vl pr̃onitatis ⁊ iunge ħ qđ no. j. de do. ⁊ ꝓtu. §. restat. x. ß etiã vocans ⁊ se. Sed nec ecõuerso pr̃ põt ꝛ filiũ agere. ff. de iudi. lis. vbi de ħ. nã intra domuz dz init se ⁊ filiũ ortas dirimere q̃stiones. C. de pa. po. si filius. ⁊. l. cõgruẽti⁹. C. an seruus ex facto suo. l. fi. interdũ tñ pr̃ petit filium p interdictũ de liberis deducẽdis. als exhibendis. ff. de lib. exhi. l. j. §. j. ⁊. l. ij. in ꝓn. a quo repellit si eũ exposuerit. vt. C. de infan. expo. l. ij. ⁊ ex. e. c. vnico. Item potest ꝛ filiũ agere vt eũ alat. vt. j. q̃. fi. sint le. in ꝓn. Item ⁊ in alio casu. vt. C. de pa. po. l. j. Item in castrensi peculio vt. ff. de iudi. lis nulla. ff. de in ius vo. adoptiuũ. ⁊ hoc cũ ciuiliter agit. nã criminari põt pr̃ filiuz. ff. ad l. cor. de sic. auditũ ⁊ criminalit agit ꝓtra eũ vt. C. de pa. po. l. ij. H. ⁊ dicet pses sentẽtiã quã pr̃ dici voluerit vt ibi in fi. per ħ intelliges qđ sequit. Z. ¶ Sed que est ratio q̃ criminaliter agere põt ⁊ non ciuiliter. Rñdeo quia in criminalib consiliũ capit ꝓsona pr̃is ꝓ filijs. ff. de adulte. nec em. Item nõ q̃ id quod. dixi in filio locũ habet in nepote et oñib descendẽtib. ff. de in ius vo. sed si hac. l. §. liberos. Sed videt ꝑm canones q̃ potest filius conq̃ri de patre ⁊ cõuerso ciuiliter ⁊ criminalit. ij. q. vij. quare. ⁊. xxxv. q. vj. c. j. ⁊. ar. C. de. pa. po. l. ij. ⁊ no. j. ti. proxi. ver. item q̃ est frater. ¶ Sed et filiusfa. lz sit maior tñ sine patris cõsensu. H. qui nõ sit vilis homo nec bannitus. ff. so. ma. l. si cum dotem. §. si pater propter. ⁊. §. sequenti. ⁊ de iniur. l. sed si vnus §. filio. ⁊. §. se. Z. cõtra quẽlibet extraneũ nõ agit nec cõuenitur. nec in iudicio esse potest. ⁊ si sit nullũ est iudiciũ. vt. C. de bonis que li. cũ nõ solũ in secũda colũna. ver. necessitate. H. ⁊ ibi in glo. accur. reddit rõem quia ꝓpe nõ ẽ integer homo sed medius. que rõ nõ ap- ꝓbat. sup quo vide Ly. in ꝓal. §. in secunda oppõne vbi inuenies distinctionẽ. Jac. de are. Z. C. de anna.

excep.l.j.§.fi.ꝛ.C.ad mace.l.fi.cõsensus eñ hic exigit ad solennitatem qua deficiente nullũ est iudiciũ. ff. de trãsac.cũ hi.§.ptor.hoc tamẽ fallit in trib casib. Primus est qꝛ si absens sit agit p sumptu siue p viaticulo. H.i.qđ in via portat p expẽsis in studio. Z.non recepto. Secũdus p furto sibi facto. Tertius qñ pat vel prĩs pcurator abest. vel si pr ẽ pñs. est tñ senex vel demẽs sic q nõ potest filio agenti vꝛ defendẽti cõsentire. ff. de iu. si longius. ff. si cer. pe. cũ filius. ff. de pcur. filiusfa. rñ. j. ff. so. ma. si cũ dotez. §. eo autẽ tempe. ꝛ. §. necnõ etiã illud. ff. de iniur. sed si vnus. §. filiofa. Idẽ si filia agit sine cõsensu prĩs. H. Dicit innito prẽ. ꝛ ẽ casus qñ maritus vergit ad in opiã ꝛ dos ẽ ampla Z. in casu. C. de col. auten. qđ locũ. Infactũ quoqꝫ actõnes filiusfa. exercere põt. ff. de ac. ꝛ ob. in factũ. H. Et cũ quatuor sint actiones infactũ de qua lex loq̃tur vt ibi no. Z. ß ꝛ in alijs quatuor. s. in actione iniuriarum. qđ vi aut clam. de posiri. cõmodati. ff. de act. ꝛ obl. filiusfa. ꝛ i p.l. lõgi⁹. ꝛ. ff. đ iniur. l. lex cor. §. i. lege. ¶ Itẽ cũ agit de peculio. ff. ad mace. l. vsqꝫ. in q̃ tñ sic distingue. qꝛ peculiũ aliud castrẽse. aliud q̃si castrẽse aliud paganũ siue rusticanũ. qđ subdiuidit. qꝛ aliud est aduenticiũ. aliud pfecticiũ. vt colligit insti. p quas per. no. ac. §. fancitũ. ꝛ. C. de inoffi. testa. l. fi. in pnci. ꝛ. C. de bo. q̃ lib. cũ oportet. §. j. Castrẽse ẽ qđ in castris q̃rit. ff. de castren. pecul. l. castrense. et. l. si forte. Quasi castrense est qđ ex publica cã in ciuitate q̃ritur. vt salaria ex publico vel ex aduocatiõe vel notaria vl doctrina vel medicina vel assertoria et similib publicis salarijs. C. de aduo. diuers. iudic. l. fori tui. C. de epi. ꝛ cler. sacrosancte. C. de inoffi. testa. cũ antiq. ℞. de alijs aũt. ꝛ in pal. l. cuz oportet. ꝛ. C. de assess. l. velut. Qui eñ stipẽdia de publico hñt dicũtur quasi castrẽse peculium bñe. vt in pal. ℞. de alijs aũt. Bal. vñ lucꝫ mercatorũ qꝛ nõ est de publico nõ est quasi castrẽse sed aduenticiũ. qđ no. Z. nec intelligas q p p̃. l. cuz antiquis moderni aduocati dicant bñe quasi castrense peculiũ vt ꝑm hoc habeãt illud pcipuũ qđ lucrãtur. qꝛ ibi loquitur de eo qđ publice pcipiebat. Erant eñ cõscripti in matricula ꝛ salaria de publico pcipiebãt. nec ob. prę. l. fori q̃ intelligit ꝑm illã ꝑm Alber. papien. nisi forte in aduocato fisci vel pauperũ ꝛ similib. qꝛ alicubi statutũ. H. ß tenuit antiqua glo. in prę. l. fori. sed in additiõe tenuit ꝛiũ p. l. velut. C. de assess. cũ assessores nõ recipiant de publico et tamẽ qđ acquirũt est velut castrẽse. Item qđ miles ex malicia acquirit lz nõ ex publico est castrense. ff. de castrensi pecu. si forte ergo idẽ in aduocato q̃ militat. vt in. l. aduocati. de aduoc. diuer. iudi. Item cũ ista salaria priuator succedãt illoꝝ loco que dabant de publico ergo ꝛc. de voto magne. ℞. cũ igit Z. In ꝑmissis aũt casib. s. cũ agit de pecu. castrẽsi vl quasi castrensi bene agit filiusfam. absqꝫ prĩs cõsensu. ff. ad trebel. imperator. ff. ad mace. l. ij. qꝛ in his maior censet. ꝛ in p̃. l. vsqꝫ ꝛ. ff. qñ ac. de pecul. an. ẽ p totum. H. facit bene de sepul. licet in fi. li. vj. Z. oportz aũt eũ docere q sit castrẽse vel quasi si neget nec prius lis cõtestabit. ꝛ pbat hoc. ff. de pecu. l. ij. §. j. dñs tñ act. dicit. H. in. l. cũ nõ solũ in glo. magna ante fi. ꝛ similiter vincẽ. ibi ei cõcordat sed cõiter illud improbat vt sequitur qđ pbat. l. miles. §. j. ff. de castrẽsi pecu. cõiũcta legi qui põt innitis. ff. de reg. iu. Inducit etiaz. l. ff. de fur. si qs vxori post prin. ꝛ. l. ij. ff. ad mace. p quaz ß tenet Bui. de suza. alle. etiam. ff. de indi. l. lis nulla. ꝛ de mino. l. iij. §. sin aũt. Z. q cũ agitur de castrensi vel q̃si necessarius est prĩs cõsensus. p p̃al. l. cũ nõ solũ. versus pnci. sed tu dic contra. vt iam dixi. p eo tñ facit p̃. l. cũ nõ solũ. §. sin autẽ pr̃. ℞. simili quoqꝫ mõ. ¶ Sz qđ si filiusfamilias q̃ vult agere de peculio castrẽsi vel q̃si sit minor. xxv. an. nũq̃d debet curatorẽ hñe. dicũt quidam q nõ. Tu dic q habebit curatorẽ bonis eiꝰ datũ sic intelligit. C. de bo. mat. l. j. §. j. ꝛ de bo. q̃ li. l. j. et. l. fi. §. sin autẽ in scđa. ꝛ in aut. vt li. ma. ꝛ a. §. j. ꝛ. ij. ꝛ. C. de aucto. pres. l. clar ꝛ ar. eꝝ de eta. ꝛ q̃li. indecor. ꝛ. c. ex ratione. nõ dico psone qꝛ ei qui in alterius potestate est non datur curator. C. de cura. fu. l. fi. rñ. j. ¶ Aduenticiũ autẽ est qđ ex successione materna vel ex alia iusta causa puenit vt in p̃. l. cuz oportet. C. de coll. filie. ꝛ in hoc nõ põt agere filiusfa. lz actiões ad eũ spectẽt sine prĩs auctoritate cũ eaꝝ exercitiũ ꝛ vsufructus talis peculij. H. iuste q̃siti als secus. qꝛ de tali astricto restitutioni nec vsus nec vsufructus cõpetit patri. ff. de acq̃. pos. qđ seruus. ꝛ. ff. p socio. l. qđ aũt. ꝛ vide qđ dicaz. j. de testa. sup rubrica post Ja. de are. sui cõsilij mẽbro q̃nto. Z. ad eũ spectet. C. de bo. mat. l. j. ꝛ in p̃al. l. cum nõ solũ. §. vbi aũt. ff. de iudi. si lõgius. §. si filiꝰ. ¶ Profecticiũ ℞o est qđ filiusfa. de rebꝫ prĩs acq̃rit seu quod ex eis puenit vt qꝛ ex modica prĩs pecunia multa lucratus est. ꝛ in his filius nõ agit. nã totũ cedit pr̃i vt insti. per quas pso. no. ac. §. j. ꝛ in p̃. l. cũ oportet. Itẽ nec nomine patris vt cõiuncta psona admittit ꝑm quosdaz qꝛ cũ filiofamilias nõ fit iudicium inuito patre vt sic corrigatur. C. de pcur. exigendi. et est speciale ꝑm eos in peculio vt filius nõ admittat tanqꝫ cõiũcta psona ne forte id fiat in fraudez vt in prę. §. si filius. ꝛ ar. x. q. ij. si economus. ꝛ. ff. si cer. pet. cũ filius. Vel verius dic q admittatur vt coniuncta persona arg. C. de testa. sancim⁹. H. ꝛ no. extra de procur. nõ iniuste in. j. glo. Z. ¶ Sed quid si dubitat an ex pfecticia vel aduẽticia causa filius q̃sierit. Dicũt q̃dã. H. Refert Bui. de suc. in. l. vltra. C. de pigno. q p illã. l. dixit Pla. in distincte psumi pro prẽ. ꝛ dicit q nõ haberẽ lex q̃ melius id dicat. Z. psumi q ex profecticia instar vxoris. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. quãtus. extra de dona. inter vi. ꝛ vx. c. ij. ar ꝓtra. j. insti. de le. agna. suc. in fi. Azo. dixit. H. in summa. C. de bo. que lib. ℞. quid si dubiteꝝ tamẽ hoc dictũ attribuit Ac. Jo. i. l. cũ oportet in pn. C. de bo. que li. qđ etiã ibi approbat. d. m. si mortuo patre qõ esset cuz fratre. placet qđ tenet illa glo. in fi. s. q pbet agens. ꝛ sic procedit dictũ Pilei. in. q. cxiij. q̃ ponebat fratrẽ agentẽ ꝛ iudicabit p filio. Z. attendẽdũ est an pater sit inops ꝛ filius sit diligens in arte sua. et tũc presumit p filio. An ℞o ecõtra ꝛ tunc pro prẽ. C. arbi. tu. si defunctus. Als aũt non põt filiusfam. agere sine cõsensu prĩs nisi vt dixi. Verũtamẽ Accur. H. ꝛ Bui. de suc. Z. exigit prĩs cõsensuz in bis tm̃ in q̃b sibi acquirit vsufructus ꝛ nõ in bis in quib sibi nõ acquirit q̃ no. C. de bo. que li. autẽ. idẽ est. vt no. ꝛ Bag. H. cauil. ti. j. ad finẽ prime colũne. ꝛ eadẽ sunt verba Aber. de bona. e. ti. ꝛ loco. Z. exigũt tm̃ vbi vsufruc. patri nõ queritur ideo qꝛ nõ vult. Ubi aũt prĩ nõ q̃ritur qꝛ nõ potest tũc nõ exigũt. vt no. in prę. l. cuz nõ solum. H. Bene allegat ibi glo. magna in fi. Ottonẽ ß dixisse. Z. Tercij dicũt q iudiciũ cũ filiofami. cõuento sine patris consensu habitũ tenet. ff. de mino. demiqꝫ. §. sed vtꝫ. ibi ꝛ quidã in potestate manens ꝛc. ff. de fideius. si dubitet. §. fi. ff. de noxa. acti. quotiens. ꝛ. l. se. nec ob. ꝑm eos. l. cũ nõ solũ. qꝛ loquitur de vrbanitate alioquin iam esset in patris potestate cõueniret filius vel non. agere tamẽ nõ põt hodie ꝑm eos. vt inp̃. l. cuz nõ soluz. sed nec olim poterat agere nec actiones suo nomine mouere nisi in casib qui sunt in prę. l. filiusfamilias. ff. de act. ꝛ obli. immo eaꝝ exercitiũ patri si pñs erat cõpetebat. ff. de iniur. ß si vnius. §. filio. ꝛ no. in p̃. l. si longius. §. j. Alij dicũt q filiusfa. põt hodie ex delicto cõueniri. ꝛ olim etiã poterat pter cõsensum prĩs vt in prę. l. quotiẽs. H. Aliqui distinguũt an debeat pena corpalis. ꝛ tunc non requiritur per. l. nam quod ff. ad trebel. ꝛ. ff. de bis qui sui⁹ vel alie. iuris sunt. l. filiusfamilias. an pecuniaria. ꝛ tũc psentire debz. qꝛ fieret executio in peculio Jaco. de are. non requirebat psen-

sum vbicūq; deficiebat rō quare cōsensus requirit. et de hoc p Ly. in l. cū nō solū pte. ij. in. vij. q. Z. sed nō ex cōtractu. vt in pre. l. cū nō solū. nec ob. pre. l. denicq;. quia ibi in cōuentione bene interuenerat cōsensus patris sed ex causa iudicati potuit cōueniri. qr res iudicata nō est ventilāda sed executioni mādāda. ff. de iudi. si pretor. ff. de mino. minor. xxv. an. cui fideiuss. ff. de except. rei iudi. l. ij. Vel fm Lamfre. loq̄tur fm sua tpa fm q̄ poterat cōueniri filiusfa. sine cōsensu pris z tenebat iudiciū vt ibi. hodie tñ nō potest. vt in p. l. cū nō solum. Lu dic vt dixi supra. H. sed z si filiusfa. Cōsiliū tñ est vt semp pris cōsensus req̄ratur etiā in delictis et fi filius maior sit. si ho minor sit nō sufficit pris cōsensus in iudicio. H. dicit Ubert. licet p p. l. multi fatui dicerēt ꝓtrariū. Z. qr filius pupillus pris cōsensu obligari nō potest. vt. ff. de ver. obl. l. fi. §. j. insti. de inuti. stipu. §. pupillo. z vide. ff. de pecul. l. j. §. ij. Nā sicut in stipulatione cōtrahit cū pupillo sic et in iudicio. vt. ff. de pecul. licet. §. sed si filius. Dandus est ergo ei curator cuius auctoritate cōueniat. nec ob. q filio in patris potestate ꝓstituto curator dandus nō est vt. C. de cura. furi. l. fi. qr verū ē q psone dari nō pōt sed liti vel rei sic vt in p. l. cū non solum. z in autē. vt li. ma. z a. in prin. col. vij. Sed nec istius curatoris sufficit auctoritas sola. immo necessarius est cuz ea pris cōsensus. qm auctoritas tutoris vel curatoris opatur vt iudicium ipius minoris suppleat. p illā legē vt pinde habeatur ac si maior esset. ff. de acquirē. pos. q̄uis. §. infans. immo aliq̄n minus facit tutoris vel curatoris auctoritas q̄ minor etas. quia licet illa intercedat tñ nihilominꝰ datur ipi minori in integr restō. qđ nō fieret si maior esset. Cautela ē ergo qñ vis cōuenire filiūfamilias minorē q facias prem cōsentire z facias etiam sibi dari cur. ad lit. fm Uber. Sed queritꝰ vtr pr cogat defendere filiū dicūt quidā q z in delictis z in ciuilib nō pōt cogi vt defendat tanq̄ defensor vt extraneus sed vt pr z legitimus administrator sic ar. in p. l. quot. z. ff. eo. ex qui. cau. in pos. ea. hoc aūt. §. j. vbi dī q tutor et curator z hmōi administratores cogūt capitis pignoribꝫ z alijs remedijs defendere vel remouent ab administratione. C. de pcur. eū quē. vbi videt innui q si velint ab administratione cessare nō cogūtur quin sit in eor electione vel dic hoc vtr esse in pcur. z defensoribꝫ ßm tutoribꝫ z curatoribꝫ z similib ē electio iudicis vtr velit cogere an remouere z vide. C. de admi. tut. l. fi. pr aūt vr omnino cogēdus qr remoueri nō pōt. z vide. C. de bo. q̄ lib. l. fi. §. necessitatē. Sed nūquid in publicis iudi. pōt filius agere sine cōsensu pris dicūt q̄ dam. H. Accur. in p. glo. magna circa fi. alternatiue tñ. Si. Uin. dicit hoc vtr ciuiliter vel criminaliter agatur p eū vel cōtra eū si ordinaria via agatur. s. oblato libello vel instituta accusatione. secus si ex officio suo iudex pcederet cōtra eū qr tūc cōsensus nō requiritur z quib casib inquiri possit vide. j. de inqui. §. ij. Z. q nō. C. de bo. q̄ li. cū nō solū. §. z filius sed ibi loq̄tur i pecuniarijs causis vñ dic cōtra quicq; qđ ad ius publicuz ptinet nō refert inter prem et filiū. ff. ad treb. nā quod attinet z videt expssum. ff. ad. l. iul. de adult. inter liberos. §. filius. z. l. filiusfam. H. ßprimi dicūt leges illas correctas. p. l. cū nō soluz an aliquid pri deperire possit. vide. s. e. col. plus dicit Bui. de suza. q etiā in puatis delictis nō requirit pris consensus. ff. de nox. quot. de cōdic. fur. l. iij. & iniurijs. sed si vniꝰ. §. filio. z §. si filiꝰ. Z. Choc quoq; scias fm homo bon. q q̄ de pris cōsensu hñdo dicta sunt locū hñt qñ filius agit vel conuenitur ex ea cā ex qua nihil pri q̄ritur vt p̄dixi porro si ex ea cā sibi cōpetūt actiones vel etiā tenētur alteri ex qua pri queritur vsufr. tūc pr habet eaz exercitiū et in eis ipe agit z conuenitur. H. z an tūc satisdet de rato vel de iudi. sol. vide. j. de syndico. ℞. sed q̄ritur. Z. C. de bo. mat. l. j. z in p. l. cum nō solū. §. ij. ℞. vbi autem in vnū z hoc in aduenticijs nā in castrensi vel quasi nō ē necessarius pris cōsensus. vt. s. dixi ßcerte nō bene videt deo qñ in aduēticijs patri nō queritꝰ vsuf. cū. l. cū oportet dicat ei in omnib vsuf. q̄ri. vñ intellige p̄missa cuz patri acq̄ritur vsuf. ß ipe eū respuit. z de hoc ꝓstet tūc eñ obijciat eidem de consensu pris. C. de bo. ma. l. j. z in pre. l. cum nō solum. §. j. Sed quid si pater nolit cōsentire filio agenti in casib vbi est necessarius eiꝰ cōsensus rñ deo cogetur p officiū iudicis captis pignoribus vt in pre. l. cū nō solū ibi necessitate p offi. iudi. ꝛc. insti. de satisda. tu. z cu. §. quib. ff. de ven. inspi. l. j. §. ex hoc edicto ibi quis ergo ꝛc. ff. de dam. infect. l. iiij. §. j. ver. an tamē. vel mulcta indicta. ar. ff. de ven. inspi. l. j. §. ex hoc edicto. ℞. cogenda vel fm Lamfr. H. z Alber. papi. q̄ dicit sic seruari dicebat q etiam ꝓpter necessitatē casus vt crimē puniret si erat criminaliter accusatus filiꝰ peterat dari curator psone sicut alias fit. l. fi. C. de sen. pas. ß illa pax facit qr pr deportatus non habebat filiū in potestate. Z. p missionez in pos. bo. eius ff. de in ius vo. satisq; vl pri negabit vsufruc. ar. insti. de acq̄si. p arrogat. §. fi. ff. si ex nox. cā aga. si cū vsufr. §. fi. vel forte. H. sic dixit Uber. de bona. Z. suffici et patrem interpellari ad hoc vt iudicium valeat licet nolit cōsentire. ff. vt in pos. leg. vel fideicō. l. j. §. nō exigit sed tutius ē si cōsentiat. H. Ita ibi Accur. in magna glo. vel fm Bui. de suza. interloquat iudex. pcedi posse cū filio sine cōsensu pris z ꝓpter iudicis auctoritatē valebit iudiciū. ff. de mino. ait p̄tor. §. qđ tamē. alia iura ad idē ibi vide in glo. hic nō. p dicto primo q. s. interpellari sufficit facit. l. si lōgius. ff. de iudi. coniuncta cū. l. nō tm. ff. de liber. §. siue iusta. z. l. neq; infantes. §. j. p quas pbat q̄q; p̄tem ꝓsentire nolentē hri p absente z ipo absente auditur ergo z tūc. Z. Econtra videt q cōsensus patris nō valeat qui inuitus cogitur. ff. de auc. tu. l. j. §. fi. z. l. ij. ff. qđ cū falso tut. auc. l. nouissime. §. q si ꝓpulsus. H. ad istas. l. z. ad. l. fam. ff. de iudi. circa pnc. Rñdetur q aliud est auctorizare vel agere aliud cōsentire de q̄ hic loq̄mur fm Accur. sed Bui. de suza. dicebat cōtraria loqui cū quis cogitur ad id ad quod nō tenet z iuris executio nō est iniuria. ff. de iniurijs. l. iniuriaz. §. j. Z. extra de spon. cū locū. xx. q. iij. pñs. credo tñ eū cogendū sicut dixi si grā de preiudiciū filio paretur nisi iustam cām ꝓponat q̄re consentire nō debet. ff. de le. j. hmōi. vt de nolente fiat volens. lxxxiij. di. c. fi. Sed quid si iurauerit non consentire. R. nihilominus cogetꝰ cū non potuerit in preiudiciū alterius iurare z fiet ei remissio iuramenti. ff. ad munici. l. fi. in prin. z C. qui mili. nō pos. l. j. li. xij. z cuz periurus sit imputet sibi quia ita temere iurauit sicut alias dicit in iuramento calū. fm Ubert. de bona. H. quod vide. j. de iura. calū. §. vlti. post prin. z vide simile de teste. §. pe. ℞. quid si quis z de cita. §. j. in fi. facit etiā q̄stio dñicalis. xxxix. de qua scripsi de offi. ord. quia pleriq; in glo. pe. li. vj. Z. Quid si nullo modo vult cōsentire. R. H. fm Ja. Bal. Z. detur curator bonis in aut. vt li. ma. z a. in prin. coll. viij. ff. de cu. bo. da. l. fi. ff. ex qui. ca. ma. ab hostib in prin. si em absens est quis iusta de cā puta peregrinatōnis vl captꝰ ab hostib dabit curator bonis si nō est qui eū defendat vt ī pre. l. ab hostib. z C. de postu. re. l. iij. nō tamē dabitur persone. vt. s. dixi. Sed nūquid poterit p epistolā vel nūciū cōsentire si absens est. H. intellige i. nō psens in iudicō z sic etiā intellexit glo. in. l. cū non solū boc dixi quia si pater longe abesset non est necessarius nūcius vel epistola p. l. si longius. ff. de iudi. Z. ar. q sic. ff. de acquirē. here. l. si quis mihi bona. §. iussum. extra de offi dele. prudentiā. rñ. j. extra de tem. ordi. nec epi. Uber. de bo. H. Ubert. de bona. z licet hoc teneat rñ det tamē ad. l. allegatas. j. vt statim dicā. Z.

7 Ja.b. H. in meis scriptis Jac.bal.tenet primã q.§. iussum. Z. 7 Odoff.notãt q pñtialiter coꝝ iudice cõ sentiet ad silitudinẽ tutoris.ar.ff. de auct.tu.obligari. §.pupillus.7.§.tutor.7.l.accipientis.7 insti.eo.§.fin.7 ar.de pe.di.j.q̃ penitet.i pn.ex de sen.exc. qđ de his.i fi.gerit autẽ pater ltimam administratõnem tanq̃ tu tor in bonis filio delatis.C.de bo.ma l.j. H. mutauit auctor verba Uber.qui dicebat leges illas loqui i au ctoritate pstanda pupillo ß pater hñs administratõz in bonis filij gerit vt pater nõ vt tutor.all'. eandem.l. 7 facit quod dicam in ℞.ß pone q lis in fi. Z. vel dic q dabit' curator bonis q̃ consentiat vice patris.ar. in pre.l.cũ ñ solũ.§.sinautẽ in.ij. C Sed ecce feci citari fi liumfa.in casu in quo eget pr̃is consensu non compa ret queritꝰ an debeam mitti in poss.cã rei ser. Rñ.si ille ꝓuenit' ex cã castrẽsi vel q̃si sufficit eũ vocari nec ẽ necꝯ pr̃z vocari.vt.ff.ad munic.l.ij.ff.đ castrẽ.pe.miles.§. j.7 debeo mitti i pos.7 ß si ille sit etatꝫ ltime ß si agebã đ peculio in q̃ pr̃ hz vsufru.7 ille ꝓprietatem tunc non põt fieri missio nisi patre citato q̃ est legitimꝰ admini strator.vt.C.de bo.q̃ li.l.j.7.l.cum oz.§. vbi aũt.si ℞o agebam ꝓtra illum sup̃ ꝓfecticio peculio tũc etiaz nõ đz fieri missio q̃a pater ad quẽ totuz ptinet debuit cõ uenirꝰ non filius qui nihil in eo hz nisi possessionẽ.ff.đ acqui.poss.l.possessio.§.j.ff.ex qui.cau.in poss.ea. fulcinius.§.siquis act. C Sed q̃d si ꝓuenit' sup aduenti cio peculio in quo pr̃ nihil hz 7 filio agenti 7 fugiẽti cõ sentire debet nunq̃d ꝓpter eius cõtumaciam patre ñ vocato sum mittẽdus in possessionẽ peculij. Respon deo sic q7 tunc ipse filiusfa.đz cõueniri suo noĩe. 7 si dicat' q pater debuit consentire. Rñ. verũ est in iudi cio ß si filius non venit quare debuit pr̃ citari vt ꝓsen tiret.frustra.n.ꝓsentiret si filius non ageret vel veniret ar.ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.ij.lz ergo ordinariũ iudici um sine pr̃is ꝓsensu non valeret valebit tñ extraordi nariũ.s.missio ar.C.qui admit.ad bo.poss.l.j. H. fac̃ quod scripsi post Jnno.de ap.ex rõne.sup̃ fi.j.glo.℞. qđ.n.dicit'.7 de concess.p̃ben.post electionẽ ad fi. i gl. sniam istam. Z. nam 7 video q fit missio đ pupillum 7 ꝓtra minorẽ.ff.ex qui.cau.in poss.ea.hoc aũt.7.l.pu pillus.§.adeo.ff. de bo.auc.iudi.poss. Si minor Bal. Item patit' executõem snie.ff.de mino.l.iij.§.ß vtruz Ex ꝓtumacia tñ filij nõ capit' possessio peculij ꝓfecti cij ꝑm Buil.ß ex diffinitiua sic vt no.ff.de noxa.l.et si eodem.ff.so.ma.si filio.hoc in ciuili secus in criminali. C.de bo.p̃scrip.l.si filius.C.qui bo.ce.pos.l.pe.arg.ff. qđ quisq̃ iur.l.iij.§.si filius. Z. Cautela tamen ẽ q 7 pater citet' 7 facit insti.de acq̃si.p arro.§.fi. C Lz aũt filiusfa.non possit suo noĩe agere tñ bene põt eẽ pro cura.alterius. extra de pcu.non iniuste.ff.eo.filiusfa. §.ipe q̃q̃.ff.de mino.cũ mandato 7 pcuratorẽ facere in p̃missis casibꝫ in q̃bus ipe põt agere vt in eadem.l. 7.j.de pcur.§.ij.℞.itẽ q ꝓstituẽs. C Sed an egeat pa tris ꝓsensu cũ pcuratorio nomĩe p alio agit.ac.dicit. H. vbi.s.post principiũ magne glo. Z. q sic ar.ĩ p. l.cũ non solũ rñso.j.in fi.7 de anna.excep.l.j.i fi.C.mã dati.l.iij.C.ad mace.l.fi. Jdem dicit.B. na.7 ꝑm boc non intellige decre.non iniuste.nam nõ admittit' quis p alio quin 7 p seipso admittat' lz q̃nq̃ q̃s admittat' p se ß non p alio.ff.de postul'.l.j.§.q̃. cũ eĩ oporteat eũ satisdare de iudicato soluẽdo.vt.j.de satisda.§.ex pedito in prin.nõ posset hoc facere cũ nihil reputetur hẽ tu dic contra. H. 7 sic ẽ hodie approbatũ de pcu. q̃ generalit'.§.j.li.vj. Z. ar.ff.de in ius vo.quesituz.7 l.ß 7 si hac.l.§.fi.7 ar.extra qui ma.accu.pos.cũ in tua 7 de testi.lz gerit eĩ ꝓsonam eius p quo agit.ff.de p cur.l.j.in prin.7 in fi.xciij.di.c.fi.xciiij.di.c.j. 7 ad hoc facit.ff.e.filiusfa.§.ipe quoq̃.extra eo.non iniuste. Qz aũt p se non põt agere illud inductũ est in eiꝰ fauorez ne ledat' in re sua vñ non đz in eius lesionẽ in alijs re torqueri.C.de le.q̃d fauore hoc autẽ damnũ 7 emolu mentũ ad aliũ spectat.ij.q.vj.biduũ.7 iõ nõ procedit rõ dñi ac. C Sed nunq̃d tutor agit ꝓsensu p̃is. Rñ deo non vt in pre.l.quintum. H. sic dixit ac.in p̃dicta magna glo.7 est huius dicti rõ q̃a tutela ẽ publicũ munus auctoritate ß vtilitate priuatũ insti.de excuss. tu.in prin. Jn publicis aũt muneribꝫ non curat' patria ptãs in quibꝫ filiusfa.loco patris habet'.ff.ad treb.naz qđ in prin.ff.de bis q̃ sui vel alie.iur.sunt filiusfa.7 fac̃ ℞.ß nũquid in publicis.s.ea.col. Z. C Quid si filiusfa.contra ipm patrẽ agat qđ põt q̃nq̃ vt p̃dixi dic q non ẽ tunc necessarius eius ꝓsensus.ar.extra de accu. ex parte el primo.7.c.olim.q7 omne bñficiũ legis ẽ am pliandũ in aut'.consti.que de digni.§.illud. H. et sic no.accur.in.l.cũ non solum ad fi.magne gl. Z. Uel dic q dabit' filiofa.curator ad litẽ qui aget cuiꝰ offici um lite finita cessabit.insti.de auc.tu.in fi.ff. de tutel'.l. ij.§.si pupilli.in fi.put no.in sili casu .extra đ rescrip. edoceri. H. Uide.j.de sindi.℞.si.ß quid si causa. Z. C Sed nunquid tenet p̃ceptum ei sine patris consen su factum non videt' cũ sit snia.vt.ff.de iudi.si debito ri.ar.contra q̃ tz 7 q̃ non sit snia vt.ff.ad.l.aquil'. p inde ac.dicit. H. non dicit sic apte vt dicit Buil. qđ vide in p̃.gl.magna.ex qua ego puto accur.silem itel lexisse casum ꝓuersum.s.quãdo sine li.cont.fit p̃ceptũ in confessum vt fieri solet cum non sit snia 7 tenet pce ptum ß quãdo fit post contestatõem tũc ꝓprie fuit in diciũ 7 snia 7 sic non tenet.p primo dicto facit.l.pro inde.in fi.ff.ad.l.aquil'.vbi dicit' q̃ snia non hz locuz in ꝓfessum 7 vide qđ ibi no.in fi.vlti glo.7 sic est veruz q̃ talia p̃cepta non requirũt solennitatẽ snie ꝑ qua đre iudi.c.vlti.li.vj.C.de sen.ex pe.reci.p totũ. Z. q si fiat post litẽ contes.teneat. secus si añ mihi videt' q si non licet ei minus sine patre.s.contestari litẽ multo fortius maius.s.recipere p̃ceptum totius cause.C. de p̃ci.impat.of.q̃t.ff.de reg.iur.non đz cui.7 extra de de ci.ex parte.xcv.di.illud.7.c.ecce.lxxiiij.di.gesta.extra de sen.ex.cum illoz. H. distingue cãs vt dicet'.j.du obus.℞.primis. Z. Et no.q si in cã in qua p̃ceptuz datur libellus fuerit oblatus fit li.conte.alioq̃n nõ qđ dic vt no.extra de elec.dudũ.ij. H. in glo.sed pone.7 vide infra de sen.pro.§.ij.℞.sic.est quoq̃. Z. Sed an filio coram arbitro agẽti pr̃ consentiet videt' q sic :cũ arbitria sint redacta instar iudicioz.C. de iudi.rẽ non nouam.7.ff.de arbi.l.j.dic contra ꝑm ac. H. Jn glo. magna de qua.s.cui etiã ꝓtinuat' sequẽs qõ. Sz Bui. de suz. Rñdet legi sequenti.quod ibi non dicit' q possit litigare lz posset ꝓmittere vnde tenet q ĩ bis ca sibus quibus acquiratur vel acquiri potest patri vsu fructus necessarius erit ꝓsensus patris coram arbitro al's non iuxta dicta.s.℞.ß quid si dubitat'. Symõ vi cen.ꝑm Jo.distinguit inter arbitrũ 7 arbitratorez vt primo casu. Jdem qđ in iudicio p pre.l.primam.ff. de ar.Secundo casu obliget' patri de peculio.ff.đ pecu. lz.§.ß si filius quod apparet .q7 talis arbitratus nõ đz snia sed transactio sicut de venditione sic facta.si ticius fuerit arbitratus.C.de contra.emp.l.fi.insti.de em. §.item p̃cium. Z. ff. de pecul'.l.iij.§.sed 7 si filiusfami. C Sed pone q̃ lis ẽ cõtest.cuz filiofa.sine cõsensu patris nunquid pater cogetur ꝓsentire si forte fuit omis sum 7 si postea consentit an valebit. Rñ.non cogetur nec etiam sponte consentiens proficit quia iam stetit ĩ iudicio sine patris voluntate.ar.ff.de auc.tu. obligari §.fi.7 insti.e.ti.nam ante litem conte.debet consentire sicut 7 cautio rati in prin.p̃statur.ff.de pcur.põpo.§. rati.que simpliciter p̃statur ad iudicij securitatẽ. bal. vnde ea que sunt solennitatis quia requirũtur ad in choatõem non quo ad effectum non possunt suppleri postea vt hic. Sz ad ea q̃ sut cõsensus 7 sũt đ materia non đ forma vel solennitate possunt postea suppleri.l.

fi.ff.cõia p̃dio.nunq̃d aũt si pater satis dat p filio de iudicio sisti. an videat p hoc p̃sona filij ltimari. vide i vlti.additione in ti. de reo. Z. ar.contra.ff. de iudic.lz per quam.l. Lamfr. dixit contra.ß ibi ratum hz is cuius noie agit. hic aũt filius suo nõ p̃is noie agit. H. Subdit ac.hic ℞o filius non patris ß suo nomie agebat dicit Symon. Vel dic melius q ibi indeterminate req̃ratur p̃sensus ꝓpter quod sufficit qñcũq; p̃sentire. Sed in.l. cum non solum de terminate.i.ab initio Vñ non sufficit fieri quãdocũq; allegat.ff. de mino.l. iussum. de quo.j.iiij.℞. Inducit ad hoc q requirat cõ sensus aũ li.conte. §.eo tpe.in.l.si cũ dotem.ff.so.ma. ꝺ quo.§.dicam sup̃ pte.℞. de quib; determinato 7 indeterminato p̃sensu remittit ad ea que scripsit.C.ad ma ce.l.fi. Z. ff. de nego.gest.si pupilli.§.si ego.eodẽ etiã mõ Rñ.ad.l.ff.qui sat.co. Julianus.als incipit si aũt quidam contra. H. Inter quos sunt 7 Bui. de suz.et oldra.qui sup̃.l.cum non solum dicebant q cũ lex nõ req̃rat certũ tp̃s p̃sensus oĩ tpe poterit p̃sentire. Inducũt.ff. de peti.here.si quo tpe de rei vn. sinautẽ.§. j.ad exhiben.l.tigni.§.siquis. Et per hoc vult Oldr. etiam esse Rñ.ad.q.que sequit in ℞f.sed quid si pat. cui sol'oni quo ad illam non ob.ff.so.ma.si cum dotem §.eo autem tempore.immo facit prorcum ibi dicat filiam ante li.conte.penitere posse.patet in ipsa contes. non consensisse ß prius 7 forte longe prius non ob.etiam lex obligari.§.tutor.ff. de auc.tu.quia aliud in tutore cuius auctoritas reintegrat pupillum.nõ sic in filiosa.patet primũ.ꝑm.ff. de ver.ob.l.fi.§.j.instit. de inuti.sti.§.furiosus.7 de facto videmus filiosfamilias eẽ magne discretionis quã patria ptãs non minuit. facit ff.ad treb.nam q in principio. Item videm⁹ eos etate grandenos quinquagenarios 7 vltra non ẽ ergo ꝺ illis ad minores equatio facienda satis dici põt cũ cy. q opi. Spec.quam Symon 7 Pe.sequũtur sit vera eo casu quo pater est ltimus administrator.qr.s.vsuf. cognouit tunc eĩ a principio litis auctor debuit esse p iura p̃ eos inducta. Si ℞o non agnouit vsufructũ :cñ solum in signũ repudiationis requirat p̃sensus 7 ne li tem resuscitet quãdocũq; hz signũ 7 consensus interuenerit satisfactum erit illi legi.pcedat opin. Lamfr. Bui.7 Oldra.cum ℞o extra illa bona filius p̃uenit vl̃ p̃uenit cum in illis possit esse in iudicio hodie sic olim. restat q p̃sensus non requirat vel dubitanti an req̃ratur sufficiat q quãdocũq; interuenerit.ad p̃dicta fac ℞.sed quid si dubitat.s.eo. Z. vt j.℞.sed an valeat tũc. ¶ Et nũquid valent acta habita in tali causa dicit Ja.bal.q sic maxime testib; mortuis vt.C. de testi. l.fi.non eñ rõne eorũ que ꝓducta sunt in causa dicit iudicium nullum.ß rõne p̃sone filiafa.qui inhabil erat ad agẽdũ ab initio sine patris consensu.7 hoc vt facultas ꝓbationũ non angustet sed salua sit.C. de heret. quoniam in fi.7.xiiij.q.ij.ℭ.7.ff. de testi.curẽt. Item facit ad hoc q̃a ex inutili contractu transfert dominiũ H. de hoc dabo remiss.sup̃ ru. de emp. Z. Vñ bur. ꝓcessit venditio vt infirma ꝛc.vt no.ff. de dolo.l.legãter.§.j. Item vtile non debet p̃ inutile viciari.C.ꝺ donа.l.sancimus.ff. de iur.do.siue generalis. extra de ele. illa.7 ar.ad hoc.extra de test.p̃tata.7.c.causam que. C. de arbi.l.pe.7.ff.ꝺ offi.p̃to.barbarius.ar.tñ contra C.si non a compe.iudi.l.fi.7.ff. de iudi.l.fi.extra de ap. vt debitus.in prin.7 de iudi.at si.in prin.cũ suis cõcor. 7.xj.q.j.in clericoz.que p̃t in ꝓtrariam rõnem mouẽ ¶ Quid si filiusfa.egit actione iniuriaz sine p̃is consensu 7 fuit lis ꝓtestata demum ꝓnunciat nullus ꝓcessus p.l.cũ non solũ.§.j.nũquid p talem lit.contesta.est actio ꝑpetuata.videt q non cũ non sit ltime ꝓte.vnde ꝓ non facta habeat.ar.in his que no.extra de ap.vt debitus.in prin.7.C. ne de sta.defuncti post quin.quare si pater.nam 7 bonoz possessio amittit nisi petat q filiũ.j.ltimum tp̃s.C.qui admit.ad bo.poss.l.j. Et p̃terea hec actio odiosa est quia dat ad vindictã 7 ideo restringenda.ff. de li.7 posthu.cum q̃dam de pe.dis.j. pene nec in ea darer minoz iestõ.ff. de mino. auxiliuz Et hoc credo verum audiui tamẽ aliquos contrariuz asserẽtes.ar.ꝓ eis.C. de an.excep.l.j.in fi. H. diuersitas ista fũdatur sup̃ varietate opinionũ quas vidistis §.℞.sed q̃d si dubitat.7 certum ẽ q si lex filiusfa.ff. ꝺ act.7 obli.non sit correcta nõ ꝓcederet qõ.qr teneret iudiciũ 7 contestõ.7 vide.§.℞.§ nũquid.in publicis tñ formam qõ qñ ꝓpter cãm illam ꝓnunciatũ est ꝓcessuz nullũ hz forte non sic ꝓnũciari debuit.facit.§.℞f.pri. 7 vid quod dixi.§.char.j.e.ti.sup̃ ℞.quid si mior. Z. vtrum filiusfa.possit facere pacẽ de morte p̃is.no.l. ꝺ homi.℞.illud aũt. ¶ Sed qño filiusfa.põt obligari cõ sensu p̃is vt in pre.l.cũ non solum cõtra illud.ff. de ℞. obli.l.fi.§.j. Rñ.non obligat principal'r ß ꝓ obliquuz hz post ꝓsensum patris habitũ. ¶ Sed q̃d si pater filio dedit generale mandatũ vel general'r ꝓsẽsit vt ageret vel se defenderet contra quẽlibet vel in oi bo causis q̃s habet. H. dictum Oldra dixi.§.℞f.ß pone q lis. Z. Videt sufficere qr tãtũ facit generale mandatuz quantum spãle.ff. de admini.tu.si duo.i fi. cũ suis cõcor. H. Multa induxit Mar. de pha.ad istam ptẽ.et ad ꝓtrariam in.q. de qua.j. dicam.7 multa videre potes i §.quesitũ.j.alle.7 in oibus brocar.7 de offi.or.c.ij.i gl. ij.7 sup̃ ea.7 xiiij.di.q̃ß.ad solonem brocar. vid Ja. de bel.sup̃ pre.l.si duo in solutione contrariorꝫ. Z. et ar.ff. ꝓ socio actione.§.renũciare.7.ff. de iniur.ß item⁹ §.ꝓcuratore. C. de bo.q̃ li.cũ oportet.§. sinautem.ar. contra.ff. de mino.illud.§.si talis.ff. de auc.pre. obligari.C.ad vell'.iubemus.C. de auc.pres.clarum.7.ff.ꝺ acqui.here.siquis mihi.§.7 putat generaliter.7.§.iussũ. ff. de ritu nup.generali. H. facit cle. de electi.c.fi. Z. Sed dic q sufficit generale ne pater cogatur sepi⁹ cõsentire.ar.C.ꝺ cur.fur.l.p.in fi. Generale eñ mãdatũ sp̃ sufficit nisi dicat q spãle exigat.vt not.ff. de ꝓcurpõpo.in prin.nec ẽ iure cautũ q hic exigat spãle mandatum sed opponit.nam videt ꝺ mente.l.cũ nõ solus speciale exigi vt pater inquirat causas quare agẽ vult filiꝰ Vñ alq distinguũt vtꝫ ita dixit mãdo vel ꝓcedo vt possis agere contra.p.7.g.7 oñs alios cõtra q̃s cãs habueris vt tũc valeat.an dixerit generaliter non expresso aliquo speciali vt tunc non valeat.argu.ff.siquis cau.ß 7 siquis.§.quesitũ.7.C. qñ muli.tu.of.fũ.potest aut mater ꝑm Uber. de bo. H. facit ꝓ ipso de ꝓcur. q ad agendũ li.vj. Z. Jac.bal.dixit non sufficere generalẽ ꝓsensum immo req̃rit spãlis. H. 7 expressus allegat si.in auc. de equali dotium.§.fi.℞.sinautez. Z. vt ff. de acqui.here.siquis mihi bona.§.iussum. H. mar. pha.qui satis disputat hũc casum in qõne pater filio. vbi tenet etiam spãli casu expresso generale additũ non tenere inducit hic bunc.§.general' ꝓsensus nõ sufficit in adeũda hereditate vt ibi multominus in iudicio cũ hereditatẽ minor accipiat sine curatore iudiciũ nõ.ff. de acq̃.here.si minor.C.qui legit.p̃so.p totũ.ergo hic fortius. Inducit etiã.l.labeo.ff. de sup̃.le.7.l.iubemus C.ad vell'.7.ff. de transac.cũ a q̃liana. inuenio etiã alber.gal.idem tenuisse p.§.iussum.7 hoc no.in ope sed in reportationib; sup̃.l.cũ non solum.§.in filiꝫ. Z. ex de appella.c.ij.inuitus.n.intelligit qui expresse non consentit.ff. de ser.vr.p̃di.inuitũ. ¶ Hz nũq̃d sufficiẽ vnus ꝓsẽsus semel i initio litꝫ p̃stit⁹ an ℞o in q̃libet actu puta i q̃libet positõe hz ꝓsẽtire dixit idẽ Ja. H. i meis scriptis hz qd̃ sequit dicẽs q illud approbat generalis ꝓsuetudo. Z. q si añ litis ꝓte.cõsentit q in lite possit eẽ vel etiã in ipa lite hoc nõ sufficit imo necesse ẽ q cõsentiat in q̃libet positõe 7 rñsione sicut dĩ ꝺ tutore sin p̃dic.l.cla℞.ff.7 instit. de auc.tu.§.tutor.e.obligari.§. fin. In quibus dicitur: q tutor in qualibet parte litis.

dz pupillo auctoritatem pstare sicut z in dict delegat⁹ q se dz in medio in prin.z in fine cognoscere. vt.C.de iudi.aut.ad hec.extra de offi.dele.c.sup qonū.§.intentionis.sed hoc non placet.vnd dic semel ab initio sufficere psentire.ar.ff.eo.H.s.de auc.tu.Z.accipiētes ff.qd iussu.l.j.§.j.z ar.xvj.q.j.monachi.et d postul.c.ij.z ad hoc facit pcedens disputatio qonis.z vide.j.d cura.§.fi.ℵ.ß nunquid sufficit z se.¶Sed nuquid filiussa.pōt peccato renūciare illi legi cū non solū videt q sic cum in eius fauorē sit inducta.C.de pact.l.fi.z.l.siqs in pscribendo.extra de fo.compe.si diligēti.de regu.z transe.ad re.ad aplicam.dic contra.nā illud ī fauorem reipublice ē inductum ne filiussa.accusationes subeat incōpetētes.ff.d pac.ius publicū.ff.ad mace.l.j.ß z si pater.ī fi.z infra d pclu.z renū.ℵ.cui autē iuri.interest eīm reipublice ne quis re sua male vtat.instit.de his q sui vel ali.iu.sunt.§.z recte.¶Quid si pmisit penam si ptraueniret.Rñdeo non tenet exquo pactū non tz.C.de legi.non dubiū.x.di.vides.extra de fide instru.int.ī fi.¶Quid si sup ß iurauit videt q possit ptrauenire vt in predi.concor.z extra de for.ppetē.si diligenti ī fine.dic contra si pubes sit.C.si aduers.vē.aut.sacra.xxij.q.v.pueri.¶Sed pone q filiꝰ pīe absente egit quod pōt vt dixi.ī.ℵ.ß z si filiussa.demum pī reuersus vult retractare qd actum ē.Rñdeo.dicit Laf.q non pōt alioqn aduersarius auctoritate.l.deciperet quod eē non dz.C.de his q ve.eta.impe.l.j.ff.qñ ac.de pecul.est an.l.iij.z.C.de sen.pas.l.fi.xx.q.j.de viduis.¶Sed quid si pñte patre sine eius psensu litē ptestatus ē z aduersarius nihil opponit qz ignorat eū hīe patrē vel esse in eius potestate.dicūt Lamf.z Jac.bal.z quidam alij q pꝰ litē ptest.non pōt hoc opponi cū sit quasi dilatoria.ar.C.de pcura.ita demū.extra d re iudi.int mo.C.de satisda.l.j.extra de excep.pastoralis.credo q.H.fm Uber.vt dicit remissio quā dat j.ℵ.ij.Z.q qncūqs pōt obici qz retro iudiciuz facit nullū.C.de pcur.lz.extra.e.in nostra.in fi.xj.q.j.c.j.et c.pe.H.si.vin.fortificat qōnē querēs de pīe q in iudicio satisdedit iudicio sisti vel fideiussit an per id filio reo psensisse videatur q non ar.pre.l.ff.qd iussu.l.j.in fi.Rñdo ad ītiū inducē.C.d euic.l.exceptōe.Z.Sz an valeat tūc iudiciū qñ aduersarius ignorabat.H.z iuste ignorare poterat fm Jac.bal.alt.ff.ad mace.l.iij.z.l.pe.Z.cū hīe patrē z sic lis est pte.dicūt q̄dā q sic ne decipiat auctoritate.l.vt iam dictū ē.Sed do sciebat non valere p filiūfa.ß p eo sic ar.C.de pcur.non eo minus.Si aūt dubitet si scinerit vel nō dicūt q̄dā sufficere si tunc in quacūqs pte litis psentiat vt potiꝰ valeat iudicium qs pereat.vt.ff.de re.iur.sp ī dubijs.z.l.in obscuris.ff.de re.iur.in quo.C.de cōi seruo ma.l.fi.extra de fi.instru.inter.ppe fi.c.tu tñ dic vt.ī.ℵ.sed pone q lis ē pte.¶Sz qrit an exceptio ista ñ bē pīs psensum obici possit de hoc.j.de excep.§.dicto.ℵ.qd de illa non hēs.¶Quid si postqs ē pductōni testium renūciatū.Reus malicios ponit q actor hūit pīem ltimū z actor hoc pfiteatur deinde reꝰ negat illū mortuum esse z sic dicit iudiciū sine eius psensu habitum non tenere.Rñ.adhuc poterit actor sup hoc testes p ducere cū sit nouus articulus.C.de tēp.app.p hanc.ex de testi.fraternitatis.ff.de iureiur.admonēdi.ff.de interro.ac.de etate.§.ex cā.¶Sed q̄d si iste ē alienigena z de longinqs partib nec pōt hic pīis de morte docere.dic q non pōt hoc sibi obīci q̄etiam pīe absēte agere possit.vt.ff.de iudi.si longius.ff.de pcur.filiussa.H.z.ī.e.col.ℵ.ß pone.Z.vñ z si sit d eadē ciuitate in qua agit z pī non pparet filius admittet qsi pīe abñte.ar.ff.si cer.pe.cū filius.ß z si reus negauerit patrem abesse vel defunctum esse sufficit actori pbare q famam de mor.ar.ff.de acq.here.siquis mihi.§.plane.H.de hoc plene dixi.j.de no.cri.§.famā.sup ℵ.q̄d si agēti.Z.z idem ē in abñtia.nā eoipso q non ē pñs pīsumit abñs z pbata ē pñtia.ar.C.de ptrab.sti.l.j.z.l.optimā.vbi pbat pñtia p instrm z satis ē q nō cōparet.ar.C.de his q.vt indig.si iō immo z si de hoc iudici pstaret non deberet hāc obiectiōem admittere quia manifesta pbatōne non egēt.vt extra de elect.bone.j.ff.de in inte.resti.l.j.puta nonne satis ē q actor est in qsi possessione patriffa.pbet g reus patrē actoris viuere.ar.ff.quē ad.testa.ape.l.ij.§.si dubitet.lz sit arg.ptra.ff.de pba.si filius.H.ibi non erat in possessione tali vt ibi no.Z.maxime si pbet se lōgo tpe vt patrēfamili.fuisse quod satis ēvt.C.de pa.po.l.j.¶Quid si pī intrat monasteriū nunqd dz necesse filio agēti consentire z nūquid eum in ptāte retinet.Item quid si filiꝰ intrat nunqd perfistit in patria potestate.de hoc.j.de sta.mo.ℵ.xj.¶Sed nunqd in casib in quib mior pt esse in iudicio sine tutore vel curatore q no.extra d resti.spo.ex pte poterit eē filiussa.sine patris psensu credo q sic.H.hoc placet ß aliq ptradicētes q alia ē tutoris vel curatoris auctoritas z alia patris volūtas.ff.de ver.obli.l.vlti.§.j.insti.de inuti.stī.§.pupillus.z p hoc facit qd no.ī.ℵ.quid si dubitet.in fi.ß ad hoc vltimū rñdetur q loqtur extra illos casus pmissos.Ad primū rñde q si excludit auctoritas que plꝰ artat fortius g volūtas z facit qd dixi.ī.ℵ.ß pone q lis añ fi.Z.ar.illaz.l.z.C.si p vim vel alio mō pos.tur.fu.l.j.idem etiam puto in alijs in qbus censet maior.vt in p.c.ex parte.z de pcur.accedens.z vide.ī.ℵ.itē mulier.¶Sed d nunqd pater pōt pcedere exercitiū actionuz in illis casib q sunt in.l.ff.de iudi.si longius.quos sup scripsi in ℵ.ß et filiussa.ar.q non in palle.l.cum nō solum.§.vbi autē puerit.dic p.arg.C.de colla.aut.qd locum.z.ff.de pcur.filius.§.ipse quoqz.illud autē certum ē q pater in reb filijs quesitis agit p se vel p pcu.qd dic vt.j.in.ti.de pcu.§.rōne quoqz.ad fi.¶Quid de filiofa.in schol.existente.dic vt supra in p.ℵ.ß vt filijfa.z.j.de mona.dicemus.¶Quid si sit scholaris minor in illis casib qui sunt in pre.l.si lōgius.ff.si cer.pe.cū filius.dicit Uber.H.vbi supra ℵ.ß de scholari.de reo scholari plene tractatur in ti.pri.de eis etiaz j.de satisdati.Z.q non admittet sine curatore dato cāe non psone vt pdixi.¶Utr aūt mior accusās admittat dicam.j.ti.ij.¶Sed cuz clericorum sint bona post clericatum p eos acquisita z ea possint vendicare.vt.C.de episco.z cleri.l.sacrosancte.z aut.pbyteros.z aut.licentiam nūquid in venditōne est necessarius patris consensus.videt q non cum sint eius ppria.vt ibi z vendicatio soli dño datur.ff.de rei ven.in rez ar.contra quia agenti z fugienti.H.z reo.Z.dz pater consentire vt in pre.l.cum non solum.§.j.z hoc dictum quidā dicūt z exponūt in preal.l.sacrosancte vē dicent.i.habeant agere tamē nequeūt sine patris consensu ß prius dictum verius.H.vt pz hodie de iudi.c.vlti.in fi.li.vj.Z.nam quod acquisiuit iure castrēs peculij censet.vt in predi.aut.presbyteros.z ī castrē, si potest filius agere sine consensu patris.vt.C.de bo.q̄ liber.cum oportet cum sit dñs.C.ad mace.l.ij.ff.ad tertul.l.pe.z.l.cum non solum.non loquitur de tali sz in his quibus patri queritur vsuf.z facit.j.de stat.mo.ℵ.xij.¶Item excipitur contra actorem q ē monachꝰ vel canonicus regularis vel alius alterius obedientie suppositus qui non potest suo nomine agere vel cōueniri sine consensu patris vel abbatis licentia vt extra de sindi.c.vno.xvj.q.mona.quia pro mortuis habentur z nihil habent.xvj.q.j.c.j.ij.q.vij.placuit.in aut.d mo.§.illd quoqz.z.§.si ℵo relinquens.coll.j.z.xij.q.j.non dicatis.z in aut.hec consti.interpre.p constit.d his qui ingre.mo.colla.vj.z in aut.apud quez oportet mo.cau.di.e.colla.extra de sta.mo.cū ad monasteriū.C.d epi.z cle.repetita.in fi.eo.n.ipo q monasteri-

um sunt ingressi oia iura ⁊ actiões eoꝝ in monasteria sunt translata vnde ad illud ptinet exercitiuꝫ eaꝝ qꝺ dic vt no. ſm papam extra de ꝓbatõne in pñtia. H. vbi scripsi suꝫ verbo restitui. Z. pñt tñ suos abbates accusare. vt extra de accus. c. ex pte. ⁊ c. olim venia tam ꝓius a ꝓncipe impetrata. ff. de in ius vo. generalr. et C. eo. l. j. ⁊ ij. vel dic ꝙ non est alia licentia impetrãda: cũ iaꝫsit a iure concessa vt in primis ꝓcoꝝ. Porro abbates ⁊ ꝓiores ⁊ reliq̃ qbus administratio concessa ẽ H. vt bospitaliũ rectores dicebat Uber. de bo. Z. possunt agere. nam ꝓpriores H. cautius dixisset peculium vt dicit decre. monachi. ß secutus fuit ℞ba vber. ꝑdicti. Z. bñt extra de sta. mon. monachi. extra de rescrip. edoceri. ⁊ de ap. bone. extra de iudi. cũ deputati. qꝺ dic plene ſm papam. vt extra de resti. spo. olim. ex de pba. ex literis. an añt sit tũc necessarius ꝓsensus capituli vel litere de rato. ⁊ an ꝙentus possit agere sine ꝑlato. ⁊ qd in ꝙis sit de hoc no. extra de rescrip. edoceri ⁊ de ꝓcur. c. j. ⁊ de reli. do. c. pe. de transac. cõtingit. ⁊ ꝺ offi. dele. coram. ⁊ j. ꝓpe fi. ceteꝝ monachi q̃ de abbatꝛ licẽtia sunt in studio credo ꝙ pñt contrahere ⁊ agere ex ꝓtractu cã studq̃ inito ⁊ etiã accusare ꝓ iniuria sibi facta. nam exquo habẽt licentiã standi in studio ꝑ cõsequens faciẽdi ea sine qbus ibi esse nõ pñt. ff. ꝺ iudi. si longius. ff. de ꝓpo. iuſ. ff. de iniur. ß si vnius. §. filios. ff. de re iudi. quidã ꝓsulebãt. extra de offi. dele. ex literꝛ. et c. ꝑterea. ff. de iur. om. iudi. l. ij. secus si sine eius voluntate. H. ⁊ tunc excõicatus eẽt ꝑ decre. ij. ne cle. vel mo. li. vj. Z. ff. de pac. libera. ⁊ in aut. de mona. §. pens. ibi erronea ẓ. colſ. j. si autẽ non sit in studio non põt agẽ nec ꝓ iniuria accusare sibi facta. qꝛ hoc spectat ad abbatem vel sindicũ qꝺ dic vt no. extra de sent. ex. parochianos. ⁊ plenius. xij. q. j. non dicatis. si tñ monachus a monasterio expellitur vel sibi victualia denegentur sup his potest agere ⁊ restõnem petere. ar. extra de rescrip. cũ dilecta. ⁊ de accu. olim. sic ⁊ seruus põt ꝙqueri si eum dñs multũ grauet. ff. de his q̃ sui iuris vel ali. sunt. l. ij. ff. de iudi. vix certis. ¶ Sed quid si spoliatus sit cappa vel libꝛo nũquid põt petere restõnẽ. qõ ẽ venerialis. xxxix. vide eam ⁊ est solutio ꝙ sic. si non sit abbas vel sindicus q̃ agat noĩe monasterij ipe tñ eaꝫ petet nomine monasterij. H. dixit dama. qui eandẽ qõnem posuit ⁊ non suo. Z. ꝙa vestis quã portat nõ est sua neq̃ cucuila vt in concoꝛ. q̃ sunt. s. ℞. ꝓri. in ꝓnc. nec etiam eam possidet cũ sit seruus vt. liij. di. multos ibi subire seruitutem. vestis. n. qua seruus vtit ẽ de peculio dñi. vt. ff. de pecul. ꝺ vestimẽtum. at seruus non possidet ea que sunt in peculio. ff. de acq̃. poss. ꝙ ℞nus j. ¶ Preterea nihil possidet q̃ ab alio possidetur. ff. ꝺ adul. sic enenit si igit non possidet non põt suo nomine petere restõnem ꝺ vi ⁊ vi ar. l. j. §. dꝛcitur. extra ꝺ resti. spoli. olim cãm ꝓpe fi. Si ℞o abbas vel sindicus sint pñtes ipi agẽt. ar. ff. de p̃car. si adoptauero. ⁊ in p̃. alle. l. libera. verũtamẽ si ille ab eccla sua vl ꝓriozatu ej̃ ciat poterit petere restõnem. ar. extra de rescrip. cũ dilecta. ⁊ de accu. olim. ⁊ hoc ẽ rõne admiſtratõis sibi cõcesse vt ꝑdixit. ß de reb ꝓpꝛijs ñ posset vt dixi. ¶ Sꝫ nũquid abbas põt monacho ꝓcedẽ ꝙ bẽat admiſtratõnem possessionẽ alicuius ville ⁊ ꝙ ꝑ his agat dic ꝙ sic H. ſm Jnno. ⁊ Host. vt scripsi de rescri. edoceri super. j. gl. i. j. sup. Z. cõstituẽdo ipm ꝓcuratorẽ vl sindicũ ad istam. extra de sta. mo. monachi. alſ nõ. nã alit si ageret oporteret eũ dicere ago noĩe meo qꝺ non ſz monacho. xij. q. j. non dicatis. H. boc reassumit. j. in vlti. colũ. Z. Sꝫ superior vel ꝑlatus agit noĩe officioꝝ vel obedientiaꝝ suaꝝ canonicus añt secularis q̃ ꝓpriũ põt hẽ. vt. xij. q. j. certe bñ potest agẽ noĩe pbẽde sue seu bñficij ꝑ iurib ipsius ⁊ dicere in libello ago noĩe meo. extra ꝺ ꝓba. ex literis. vtꝝ añt monachus ⁊ sil valeãt accusari dicã. j. ti. ꝓri. ℞. itẽ si seruꝰ. ⁊ se. ¶ Jtẽ H. reassumit quasi ad lrã ℞ba Uber. de bon. vsq̃ ad ℞. item ꝙ vult. Z. excipit. contra fideiussoꝛez qui agit vt liberetur a fideiussione qꝺ non põt agere priusq̃ soluat. ff. de condi. inde. indebitum. ⁊ instit. de fideiusso. in prin. nisi in casib q̃ sunt. ff. man. lucꝰ ticius ⁊ C. si ꝑ ea contra q̃. extra de fideiuss. c. fi. Jtẽ excipit ꝓtra actoꝛẽ ꝙ nimis mature agit: vt quũ pupillꝰ agit añ finitã tutelã ⁊ cũ debitoꝛ agit pignoꝛaticia intra solutionem ⁊ debiti oblatõem. vt. ff. de tute. ⁊ ra. di. l. nisi finita. ⁊ l. si tutoꝛ reipu. §. fi. ⁊ l. se. ⁊ ff. de pigno. act. l. si rem alienã. §. oĩs ſz debitoꝛ. añ snĩam offerẽs recte egisse videat. vt. e. l. in fi. ß ⁊ si stipulatus fuero. c. amphoꝛas vini ex fundo ticij vel aretuse ꝓtum licꝫ puravideat obligatio tñ ꝓpter tacitã ꝙditõem que inest expectare debeo donec nascat. ff. de verb. obli. int stipulantẽ. §. sacram. ℞. si stipulatus. ⁊ l. interdũ. j. rñ. idem quoq̃ ẽ si beres damnatus ẽ fideicõmissario de restituenda hereditate recepta ab eo certa pecunie quãtitate vel si institutus est sub conditione nomis ferendi H. i. ꝙ nomẽ certũ forte testõꝛis sibi imponeret et ibi ethymologisat accursius nomen suũ dicebat. Uber. de bo. qꝛ malũ est inbonesti boĩs nomẽ assumere. Z. vel ſb alia possibili ⁊ honesta ⁊ non turpi. qa oꝛ eã impleri vel equipollens fieri. ff. ad treb. facta. §. si in dan da alſ si ℞o. ⁊ l. si mulier. §. brassidas qdam. ff. de condi. ⁊ de. l. non dubitamus. ⁊ generalr omẽs creditoꝛes impediunt agere añ diem in conditõem. vt. ff. de pac. itẽ qꝛ ꝙditiones. ⁊ ff. qñ di. le. ce. l. cũ illud in fi. ⁊ instit. de except. §. tpales. ⁊ ſz olim ꝑderẽt causam si pꝛiage bant hodie solũ duplicant inducie vt in ꝓcoꝝ. q̃ sunt j. ℞. item ꝙ plus petit. Tamẽ qñq̃ ex cã iusta añ diez existentẽ agit ad cautionẽ. ff. de pigno. Greg. §. pen. ⁊ ff. de iudi. in omnib bone. nã ⁊ is q̃ aliquid stipulat ſb conditiõe creditoꝛ ẽ anteq̃ ipa existat. H. quo ad que censeat creditoꝛ no. in. l. is cui statim all. legatari us añt ꝓ tanto nõ censeꝛ creditoꝛ. qꝛ prius decedẽs ñ transmittit ad heredes. C. de cadu. tol. l. vna. §. sinañt Z. is ℞o cui aliqd ſb conditõne legat interim non ẽ in numero creditoꝝ vt. ff. de ac. ⁊ ob. is cui. ⁊ instit. de verb. ob. §. ex conditõnali. ar. contra. ff. de ver. sig. creditoꝛ. ⁊ l. ij. ⁊ l. ꝙditionales. l. tñ indistincte dicit solꝫ debitoꝛẽ a quo inuito pecunia põt exigi. vt. ff. de versig. l. debitoꝛ. ¶ Jtẽ repellit q̃ alienam litẽ vult agere cũ alius ei ꝑferatur vt. ff. de inoffi. test. possumꝰ. §. siqs adri. tol. l. j. ff. de acqui. here. l. q̃ diu. j. ⁊ ij. C de li. cã. l. j. ff. de iur. deli. l. si plures. verũtam ꝓ agit ꝓ filio quẽ habet in ptãte. C. de bo. ma. l. j. item negocioꝝ gestor si talis sit qui sine mãdato admittit alienã litẽ ꝓsequi vt. ff. de neg. gest. sinautẽ itez oꝛphanotropbus actoꝛ sindicus economus ⁊ cuiusmodi admittũtur vt. j. per speciales. t. apparebit. ¶ Jtem repellit filius natꝰ si petat vltra quartam beredi. pregnante vroꝛis. ff. si pars bere. pe. l. j. §. interdũ. ⁊ l. antiqui. H. ꝙ banc. l. in fine melius intelliges. ſ. qꝛ incertum est ꝙ nascat. Z. ff. de iudi. ß ⁊ si restituat. §. fin. ¶ Jtem ꝛpellitur regulariꝫ quilibet veniens contra factum suũ. extra de elect. qa ꝙ diuersas. xij. q. ij. monemus. sed boc fallit in quibusdam casibus specialibus vt ibi not. ⁊ ff. de adop. post morte. ff. cõmuni ꝑdi. venditoꝛ. ff. de re iudi. iudex. xij. q. j. certe ego. extra de elect. nosti. ¶ Jtem turꝑitudinem suã vel ignauiam allegãs. extra de dona. inter dilectos. de ꝑben. cũ sup. C. de transac. l. transactio ẽ finita. ff. de le. ij. qui solidum. §. etiam. C. de ser. pig. dama. si creditoꝛib. ¶ Jtẽ qui plus petit causa vel tpe vl re vel loco quod dic vt extra de plus petit. c. vnico. et C. e. l. vna. ⁊ instit. de act. §. si quis agens. ⁊. §. tripli. et instit. de excep. §. appellatur. ⁊ infra de plꝰ peti. ¶ Jtẽ ꝙ vult ꝓpria auctoritate sibi ius debere: quod esse non debet. vt supra de iudi. dele. §. supereſt. ℞. item si

vlit.et ℣.itē si cā.7 se.non.n.dz quis in ꝓpria cā eē iudex.C.ne quis in cā sua iudicet.l.j.nec se dz vindicare qđ si fecerit punit'.ff.qđ me.cā.l.extat.C.de iudi.nullus.vbi de hoc in aut'.vt defunc.seu.fu.e.§.j. H.An ꝑcur.epi coram ipo vel eius vicario vel delegato cām epalis mense agere poterit.vide in sum.Host.de sen.7 re iudi.ſb Rubr.de sen.§.qs debet.℣.ſ nūquid potest epūs.7 qđ scripsi de censi.venerabili.añ fi.mag.glo. Z.fallit tn in casib⁹ in qbus pōt sibi quis ius dicere. Et primo fallit in his casib⁹ in qbus potest qs aliquē sine iudice capere quos dic vt.j.in ti.de accu.§.j.vers. hoc tn.item fallit.nam inueniens suā possessionem vacuam pōt eam ꝓpria auctoritate ingredi.ff.quoz leg. l.j.in prin.extra de or.cog.c.ij.Tercio cū inter ptes cōuenit' vt res auctoritate ꝓpria capiat' vt.C.de pig.ac. pignoris.7 de pig.l.ij.ff.de contraben.emp.l.siqs sub hoc. H.formam huius ꝙuentōnis vide.j.đ obli.in.j. forma ibi ꝑ quib⁹ omnib⁹ ꝛc.7 ad hoc facit qđ scripsi post Inno.7 hoc de fo.cōpe.vez.in glo.ij.℣.dicūt aūt qdam.7 quod scripsi de elec.lz.ij.li.vj.sup.iiij.7.v.gl. Z.Quarto debitorem fugientez creditor sua auctoritate capit.ff.de his que in frau.cre.ait ptor.§.si debitorem.CQuinto pōt dns sua ꝓpria auctoritate ejicere colonū pensionē statuto termino non solutē.C. loc.l.ij.7 de iure emphi.l.ij.ff.e.querit'.§.inter locatorem.extra.e.t.c.pe.7 fi.CSexto rōne officij tutele vl cure quā quis administrauit qui sibi dicit ius.ff.đ admi.tu.quotl.§.sicut.ff.đ ꝓtrab.emp.fistulas.§.j.7.C. qđa.tu.vel cu.pos.creditorē.CSeptimo in ꝓcura.7 negocioz gestore q̄ possūt vti retētione expēsaz quas fecerūt.ff.de ꝓcur.añ oīa.§.fi.ff.de neg.gest.debitor. §.ſ si ipi.COctauo si magistratus copia non habeat' C.li.x.de decu.generali.CNono cū eccl'ia rem immobilem ex ꝓmutatione trāstulit in principem 7 eandem transtulit princeps in priuatum.tūc em̄ econom⁹ sua auctoritate rem apprehendere pōt 7 ad eccl'iam reducere.vt in aut'.coll'.v.vt decetero rerū eccl'ia cōmu. ñ fur.fi.§.decetero.CDecimo si venditor vini emptori ad metiendū vinū certam diem p̄stituit. postea ℣o ei denūciet vt vinū tollat.poterit em̄ vinū fundere emptoris periculo nisi tollat.ff.de peri.7 como.rei ven.l. j.§.licet.CUndecimo spoliatus potest spoliatorem incontinenti ꝓtinuato bello dejicere.ff.de vi 7 vi arma. l.j.§.j.7.l.iij.§.cum igit'.7.iij.q.j.§.fi.CDuodecio si quis citra seruitutē ꝑ domū meā aqueductū ꝓtraxerit possum ꝓpria auctoritate illd interdicere.ff.ad.l.aq. quēadmodū.§.j.j.rū.CTredecimo fur nocturn⁹ potest a quolibet capi.non tn occidi nisi defensiōis cā.ff. eo.itaqz.extra de homici.si pfodiens.7.c.suscepimus. CQuartodecimo si incendiū immineat possū auctoritate ꝓpria vicini dom̄ū destruere.ff.ad.l.iul'.đ vi pu. vel priua.l.siquis.§.quod dicitur.ad hoc facit.ff.ad l.aquil'.siquis fumo.§.j.ff.de incen.rui.nau.q autem. §.ait ptor.in hoc tn casu debēt quidā vicinos debē cōtribuere ꝑ dāno resartiēdo.ar.ff.qđ vi aut clam si alius.§.est 7 alia.C.de op.pu.edificio.ff.ad.l.ro.de iac.ꝑ totū.H.Vide qđ dicam.j.de iniur.§.ij.sup ℣.ſ pone inimicus.Z.CQuintodecimo si post tres denūciationes te inuenero in domo mea vel in popina ꝙueni entem cū vxore mea te sine iudice interficiam.si ℣o loquentē te capiā in aut'.vt lice.ma.7 aui.§.is quoqz.et §.se.col.ix.7.ff.de adul.pater.7.l.qđ ait lex.7.l.marito. ar.ꝓtra.xxxiij.q.ij.inter hec nīa.H.dic vt ibi no.Z. Sextodecimo curialis seu officialis fugiens sine iudice capi pōt.C.vbi quis decu.vel coar.l.j.7 ī pre.l.generali.CDecimoseptimo p̄mittit' in casu ius sibi dicere in odiū sui 7 in fauorē eius contra quē vult sibi ius dicere.vt.ff.de peti.here.siqs ptor.§.sed 7 si ipi.CDecimooctauo verberat' iudeus vel alius q̄ nō pōt a iudice als cogi.qz citatus non vult venire ꝑm Jo.arg.in ꝑal.l.generaliter.7 no.in ꝑalle.l.nullus.H.all.in ꝑn. huius ℣.Z.CDecimono in casu q̄ est.C.li.xij.đ methat'.l.deuotū.CSed pone.H.fuit iste ℣.receptus a Boff.ti.de actione infactū de paupie añ fi.Z.inueni pecudē tuā in mea segete damnū dantē nūqđ illaz ꝓpria auctoritate cape possuz 7 tenere donec mihi đ damno satisfeceris 7 videt' q̄ sic.nā furem i furto inuentū capere possum.talis.n.dicit' manifestus fur.insti.de ob.q̄ ex delic.nas.§.furez.nec ex hoc teneoz actione iniuriaz cū hoc tm̄ fecerim iuris mei ꝓseruādi cā. ff.de iniur.iniuriaz.extra de elec.cū eccl'ia vulterana. nec furti cū animū lucrandi non habuerim.ar.tn contra q̄ non possum.ff.ad.l.aquil'.q̄ntus.H.ꝑ quam l. dicebat idem glo.in decre.si lex erit de iniur.7 đ dam. da.Z.dic q̄ non possum cape vt teneaz donec mihi satisfactū sit quasi loco pignoz.possum tn̄ cape 7 retinere donec sciat dns ꝓtra quē agē possum.CJtē excipit'.H.reassumit verba Uber.p̄dic.vsqz ad ℣.item repellit' q̄ sine except.verbis bar.ſb ℣si.item illustris 7 ℣.rector quoqz.7 ℣.q̄ de quadragesima loqua.Z. contra locatorem vel cōmodatorē petentē rem locatā vel ꝓmodatam añ vsum completū.ff.ꝓmo.in cōmodato.§.sicut aūt.extra.e.c.vnico.in fi.ff.loca.ex cōducto in prin.Exceptis casib⁹ qbus ꝓductor impune repellitur.C.loca.edē.ff.e.quero.§.inter locatorē in fi.extra eo.ꝑpter.lz aliud fit in p̄cario quo qs.H.qz mera liberalitate ꝓcedit' Uber.Z.non vtit' nisi qz diu patit' q̄ ꝓcessit.ex de p̄ca.c.fi.ff.e.ait p̄tor.§.j.7.l.cuz p̄cario. CJtē repellit' venditor 7 eius heres vendicās ab emptore rem quam vendidit.ff.de euic.l.vendicantem.et ff.de except.rei ven.7 tra.l.j.C.de rei ven.cū a mre.C.đ re.ali.non alie.venditrici vel etiam si agat ex vendito anteqz res sit vendita vel tradita vel saltē oblata.Et etiam excipit' contra emptorem agentē ex empto priusqz p̄cium soluat vel offerat venditori.ff.de ac.em.7 ven.Jul'.§.offerri.7.§.ex vendito.institu.de re.di.§. vendite.ff.de ꝓtraben.emp.qđ vendidi.extra de fide instru.cū Joannes.ꝓpe prin.vel si agat ex stipulatu đ euictōe ꝑuſqz res empta ꝑ sniaz ab eo euicat'.ff.đ rei vē.vtiqz.ff.de euic.euicta.j.rū.7.§.j.ex de em.7 ven.c. fi.lz emptor bonefidei possit exempto agere ꝑ vēditorem aliene rei priusqz res euincat'.vt.ff.de ac.em.ꝓuus quē.§.fi.CJtē repellit' creditor volēs ꝙuenire mādatorem vel fideiussorem vel pignoz̄ possessorē nisi ꝑus principalē excusserit debitorem in aut'.de fideius.§.ſ ne qs.col.j.C.de ac.7 obli.aut'.ſ hodie.idem puto in bñficio epl'e diui adriani 7 noue cōstitutionis que iuuat reos debendi q̄ añ li.conte.sit opponendū.vt.ff.đ tute.7 ratio dis.l.j.§.nūc tractemus.7 in aut'.đ duob⁹ reis dic vt.j.de except.§.dicto.℣.qđ de except.bñficij. CJtem differtur iudicium si impuberi qō status moueatur.ff.de car.edic.l.iij.§.due.7.C.ad car.l.j.et.ij. CJtem illustris persona non potest agere per se:sed ꝑ procuratorem.vt.ff.de ꝓcura.l.pe.7 aut'.qđ ius.H. Incipiunt verba bagarotti.Z.Sunt cardinales et primates 7 tales qui minacem timorem suis aduersarijs inferri possunt sed 7 maiores magistratus 7 q̄ cuz eis sunt sicut non conueniūtur sic non ꝙueniūt nisi vsqz ad li.conte.7 hoc si res vigeat.ff.de iudi.pars literarū ff.de offi.p̄si.senatus.q̄ de tempalibus magistratib⁹ intellige scz de consulib⁹ 7 potestatibus de p̄sidib⁹ ꝓnunciarum de ꝓconsulib⁹ 7 p̄toribus 7 similib⁹ premissa vera de perpetuis horū tamen procuratores dicit bagarottus.H.vbi expressi in prin.huius ti.Z.admittendos instar illoz̄um.7 idez de illis qui a principe H.vtroqz dixit Bagarottus.Z.ad certas prouincias mittūtur quos legatos vulgariter appellamus.ff. de iudi.legatus.ij.7.l.is qui.7.j.di.iusgentiū.xcuij.di. siquis legatus.7 dicaz.j.in ti.de reo.℣.itē ꝙsul.CSz quid de minoribus magistratibus dic vt ī pre.l.pars.

¶Item tutor ꝛ curator durante admiſtratõne ꝓhibẽ
tur ſuo vel ſuo ꝛ pupilli ſimul noĩe ꝓtra ꝓtutorẽ ꝛ cõ-
curatorem actõe tutele experi. ff. ꝺ admi. tu. cũ plures
j. rñ. ꝛ l. actus. ¶. e. l. ij. ff. de tute. ꝛ ra. diſ. l. niſi. ꝛ l. ſi tu-
tor reipublice. §. fi. ℨz tutor ꝛ curator ꝛ ꝓcur. vl' eco
nomus ꝺepoſito offõ non agunt inuitis dñis directis
actõnibꝫ durãte officio ſibi queſitis qꝛ illi quoꝛ nomi
ne litigauerũt in ſuis vtilitatibꝫ ꝓferũtur. ff. de ꝓcur. i
ẽãe. §. fi. ꝛ l. ſe. ꝛ ¶. qñ ex fac. tu. vl' cu. l. ij. aſſiſtere tam
pñt agẽtibꝫ inchoatis. vt. j. de tu. ꝛ cu. §. generali. ℣. itẽ
ꝙ bis. ℨz nec ꝙuemiri pñt vt dicã. j. in li. de reo. ℣. itẽ
tutor. de hoc no. j. in ti. de tu. ꝛ cu. actoris tñ ꝓcur. pe-
tens ſibi ex iudicato ſatiſſieri audit' vbi dñs nõ ẽ ſol-
uendo. ff. de ꝓcur. actoris. ¶Rector quoq; eccle poſt
dimiſſaz eccl'iam poteſt repetere fructus ſibi per pre-
dones ſubtractos tpe ſui regiminis vſq; ad tps perce
ptionis ſcꝺi bñficij ℓz perierit actio ꝙ receptõem ſecũ-
di bñficij qꝛ ꝺebiti ſunt iure actõnis. ¶. de indi. l. j. ff. ꝺ
eo qꝺ cer. lo. l. iij. §. itẽ nil. ꝑm ¶in. vt ipe no. extra de
elec. ꝺudum. ij. ℍ. qꝺ ſcripſi de ꝓben. de multa. ſuper
℣. habebat. ℤ. Et ſepatos a ſolo vt no. j. ꝺ fruc. ꝛ inte-
reſſe. §. j. ℣. ẽ pone. ꝛ ſe. ꝛ vſufructuario ꝙ dñm eie-
cto cogit' dñs ſibi ꝓſtituere vſufructum ꝺepꝺitũ. ff. ꝺ
vi ꝛ vi ar. ſi plures. §. ꝺirectũ. ¶Itẽ excipit' ꝓtra acto
rem ꝙ ꝓpoſtere agit iuris ordine nõ ſeruato vt ſi ꝓus
agit de ꝓprietate qꝛ ꝺe violẽtia vel ſi qõnem ꝓiudicialẽ
poſtponit. ij. q. j. in primis. ¶. de ap. l. j. ¶. de rei ven. or
dinarij. ¶. de int'dic. incerti. ¶. loca. l. j. ꝛ l. oñs. ꝛ ff. de
iudi. ℨi ꝺe vi extra ꝺe iudi. examinata. ¶. de or. cog. ſi
res. ꝛ iij. q. ix. §. alteri. ¶Item excipit' cõtra volentem
agere furti vel iniuriaꝝ actione ꝙ remiſſa ẽ actio pec-
cato vel tranſactione vel diſſimilatõne vel ꝙ ipſe obie
cti criminis eſt noxẽs. ff. de pac. ſi tibi ꝺecẽ milia. §. j. et
ij. ꝛ l. ſi vnus ex. §. ſed ꝛ ſi peccatũ. inſti. de iniur. §. fin.
ff. e. non ſolũ. §. j. ꝛ l. eũ q̃ nocentẽ. ar. ꝓtra finale ꝺictũ
quia non relatione criminis ꝫ innocentia reus purga
tur. iij. q. xj. neganda. ꝛ c. ſe. ℍ. dic vt no. e. q. in ſũma
ibi diſtinguit' inter actõnem ꝛ exceptõem. ℤ. Itẽ ex-
cludit' agens rei ven. vel noxali actione ſi reus neget ſe
poſſidere. ff. de rei ven. q̃ petitorio. ff. ſi ex noxa. cã. aga.
l. ij. §. j. niſi primo poſſeſſor de mẽdacio fuerit redargu
tus. ff. de noxa. act. quot. §. j. ꝛ ij. ꝛ l. ſi ſeruus ꝺepoſit⁹.
§. fi. Similiꝫ mõ ſi poſſeſſor pignoris negat rem foꝛe
eius cuius actor eã eſſe aſſerit ꝓbata ℣o actoris inten
tione ꝺicit ſe emphyteotã vel etiam iuris poſſeſſorem
oportet a ſe poſſeſſionẽ träſferri priuſq; ſup iure ſuo
audiat'. vt. ¶. q̃ po. in pig. ba. aut'. itẽ poſſeſſor. ſed et ſi
reus ꝺebitũ ꝓfiteat' ꝛ ſoluere ſit parat⁹ nõ cogit' ſuſci-
pere iudiciũ vt. j. in ti. de reo. ad fi. ℍ. vbi ponit q̃d ꝺ
de ꝓfeſſo ptem ꝺebiti ꝺixit ¶ber. ℤ. Et iũge hic qꝺ
no. j. de ac. ſeu peti. §. in anteriorib⁹ in prin. ꝛ §. ſeq̃tur
℣. ſi ãt vel it ꝛ ſe. Itẽ i reali actõe actor ĩ tẽtõ ꝺenudat'
ſi re⁹ añ li. ꝓte. exhibeat in iudicõ rei petite poſſeſſorẽ.
ff. de rei ven. is q̃ ſe obtulit. ꝛ l. ſe. ꝛ l. ſi naut̃. in prin. et
in noxali ſi oñdat ſeruũ noxoſum ab alio ꝺefendi cũ ſa
tiſdatione. vt. ff. de noxa. act. ſi pluriũ. Et in cã crimi-
li ſi accuſatus oñdat criminoſum. ¶. ad. l. com. de fal. ſi
maiorem. ¶Itẽ excipit' contra actorẽ de ꝓpenſatõne
que tam̃ ſit liq̃da ꝛ non multis ambagibus inuoluta. ꝛ
hoc tam in criminalibus q̃ in pecuniarijs q̃ etiam in
turpibus ꝛ famoſis. ff. de compen. l. ij. ꝛ l. ſi ambo. ¶. e.
l. fi. ff. ſo. ma. viro. ff. de dolo. ſi duo. ¶. de li. cã. ſi filiuz.
ff. de eo ꝙ quẽ fact. e. l. fi. §. ẞ ſi ſtipulator. ff. ad. l. aquil.
ſciam. §. cũ ſacra. extra de ꝓpo. bona fides ĩ fi. ¶Itẽ im-
pediunt' agere vẽditor mulier ꝺebitor ꝛ dñs de ꝓprie-
tate rei vẽdite vel pignorate vel in dotẽ vel in feuduz
vel in emphyteoſim date. ff. de re iudi. ſepe. ¶. ꝺ reivẽ.
dce. ꝛ §. ℣. item repellit' venditor. ¶Itez impeditur
actor agere tpe quadrageſime ſaltẽ in cã crimali. ¶.
de fer. quadraginta. ẞ hoc non ꝺuat'. ℍ. etiã in curia
romana. vt no. xv. q. iiij. placita. ꝛ de hoc plenius. j. de
fe. in prima colũ. ℤ. Itẽ ꝛ tpe feriaꝝ niſi in caſib⁹ ſpe-
cialib⁹. ff. de fer. l. j. ꝛ ij. extra. e. c. j. ꝛ fi. ꝛ de iudi. c. fi. ꝛ j.
de fer. ¶Item repellunt' q̃ vocant in ius eos q̃ vocari
non pñt qui habent'. ff. de in ius vo. l. ij. iij. ꝛ iiij. rñ. j. et
in alijs. ff. de iniur. nec magiſtratib⁹. in aut'. cũ de appe.
cog. §. pe. ꝛ fi. col. viij. ꝛ ꝺixi aliquos. ¶. itẽ ꝙ eſt libert⁹
ꝛ ꝺicam. j. ti. pri. ¶Itẽ repellit' q̃ cãm non exp̃mit in
libello. extra de lib. ob. c. fi. Et generaliter ꝓponẽs acti
onem nimiũ generalem ſeu ambiguã ꝛ ꝓfuſam. j. ꝺ ac.
ſeu peti. §. ſequit'. in prin. ꝛ ℣. illud quoq;. ¶Itẽ ꝓpo-
nens ꝓtrarias actiones repellit'. ¶. de fur. l. j. ¶. de co
dicil. l. fi. in prin. ¶. ſi ſer. exte. ſe emi. mã. l. vna. extra de
app. ſollicitudinẽ in fi. lxxiij. diſt. geſta. vel diuerſas ꝛ
cõpellit' alterã eligere niſi vna ſit alterius ꝓparatoria
vel niſi vna ſit penalis ſui natura ꝛ ab initio altera ℣o
rei pſecutoria vel niſi hoc faciat ꝓtumacia rei non rñ-
tentis. ff. de tributo. l. qꝺ in heredẽ. §. eligere. ff. de le-
ij. l. cum filius. §. varijs. ff. de condi. fur. ſi ꝓcura. rñ. j. ff.
de fur. ſi pignoꝛe. §. cũ furti. ff. arbo. fur. ce. l. j. ꝛ l. pe. ff.
q̃ꝛ le. l. j. §. quod ait. ff. ad exhi. l. iij. §. ẽ autẽ pſonalis.
¶Quid ergo ſi ꝺiectus de poſſeſſione fundi vel do-
mus ꝓponit ꝓ vna pte fundi interdictum vñ vi ꝛ ꝓ
alia triticariam act. ꝓtra ꝺiectorem vel inuaſoꝛes vi-
ꝺetur admittẽdus. ar. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. ſi fundus. ex̃
de ꝓba. lz. nam ꝛ triticaria contra pdonem intentatur
ff. de condi. triti. l. j. §. fi. ꝛ l. ſe. de. tamen ¶ber. de bo.
ℍ. conſcientia ꝺuctus illũ nominat cum tamen fere
totum quod ẽ ſupius fuerit eius quo ad caſus. hoc an
tem ꝺixit ſui operis Rubꝛica ſcꝺa in fi. vbi ad literam
habetur totum qꝺ in hoc ℣. ſequit'. ℤ. ꝺicit ꝓtra ſu-
mens ar. ex rõne legis que reddit' in prealle. §. varijs ꝛ
ad hoc accedit. ff. arbo. fu. ce. ſi gemmam. ſecus cũ ptẽ
fundi domus emit a dño partis aliã a non dño. vel ſi
vna pars domus erat feudum alia allodiũ. quia tunc
ꝓ vna parte publicianam ꝓ altera rei ven. intẽtabit et
ꝓ pte vtilem ꝛ ꝓ parte qua ẽ allodiũ directã rei ven.
ar. ff. de publi. l. j. ff. ſi ager vecti. l. j. §. j. verũtamẽ ſi con
ꝺuxit aream ꝛ poſtea impoſuit ſupficiem qualez ꝓ ſo
lo talem ꝓ ſupficie ſoli dñs poterit intentare. ff. de ſu-
perficie. l. j. §. ait. in penalibus autem ſi ꝺant' ex vno fa
cto oꝛ alteram eligi. verũtamen ſi plus ẽ in vna q̃ ĩ al-
tera poterit actor ꝓ aliam ꝓſequi quod non ꝓſequit' ꝙ
eam quam intẽtat. ff. cõmo. l. vnde queritur. ꝛ l. prece. ff.
de act. ꝛ ob. q̃ ſeruũ. ſi ℣o ex diuerſis factis ꝺant' vna
non impedit' ꝓ aliam immo poterũt ambe in eodem li
bello intentari vt furti ꝓ ſeruo ſurrepto. ꝛ l. aquil. ꝓ
occiſo ſi ſeruus ſit a fure occiſus vt. ff. de priua. delic.
nũq̃. ff. de reg. iur. nũq̃. ℍ. hic eſt finis ¶ber. de bo.
Sequẽtes caſus fere oẽs fuerunt baga. vbi. ℨ. vſq; ad
℣. itẽ contra plat̃um. ℤ. Sup hoc dicũt. j. de ac. ſeu
peti. §. ſequit'. ℣. notandũ etiã. ¶Item repellitur qui
ſine principali reſcripto aliũ vocat ad extraoꝛdinari-
um iudicẽ. ¶. de iuriſ. om. iudi. in criminali. ¶. de dilat.
ſi qñ que eſt. iij. q. iij. §. ſpaciũ. ¶Itẽ repellit' q̃ liberta-
tem vel aliud ex teſtamẽto petit contra heredem ſcri-
ptum q̃ ſuſcepit vl' ſuſcipe ſperat iudiciũ petitõis he-
reditatis vt ꝓ hanc petitionẽ heredi ꝓiudicet' quo ad
illud iudiciũ. ¶. ꝺ peti. here. l. fi. ff. e. ſiquis libertatẽ. ff.
de act. ꝛ obli. qui cum here ꝺe. ¶Itẽ q̃ facit ꝓiudiciuz
maiori qõni de minori cã iudiciũ ꝓponẽdo. ff. de iudi.
ꝙ minorẽ. ff. de in inte. reſti. ſcio. ꝛ iij. q. ix. §. aliqñ. et. l.
ibi poſitis. ¶Excipit' quoq; ꝙ non ſatiſdedit. j. ti. de
ſatiſda. §. j. item ꝙ non venit in termino ad quẽ reum
citari fecerat vnde non audiet' niſi prius ſibi refundat
expenſas ꝛ caueat de fideliter cõparẽdo. extra ꝺ ꝺo. ꝛ
ꝓtu. actor. li. vj. ¶. de iudi. ſancim⁹. Itẽ ꝙ noluit agẽ
j. tps ſibi pfixum ad hoc. ¶. de inge. ma. diffamari. ¶.
de accu. ticia. extra de reſti. ſpo. frequẽs. §. ſolet. li. vj.
extra ꝺ clãdeſti. deſpõ. cũ inhibitio. ¶Itez repellitur

qui expit coram iudice cum quo degit. vt in concor. q̃ sunt de iudi. dele. §. supest. ℣. item si velit. Itē repellit qui promisit nō conuenire reum coram isto iudice. ar. C. de pac. l. pe. extra de iudi. c. j. Sed videt tale pactus non valere. ff. e. ius publicū. sup quo vide. j. de compe. iudi. adi. §. j. ℣. circa hoc quert 7 seq. ¶ Item si pater coram filio iudice vel econtra de famosa actiõe expiat quod dic. j. §. supest. ℣. item si maritus. ¶ Itē vbicunq; iudex suspect⁹ est vel nō potest esse iudex. quod dic vt in. d. §. supest 7 se 7 se. ¶ Itē repellit qui restitutōr causse petit coā eo qui tribunali nō pest. vel qui a pncipe delegatus nō est. C. vbi 7 apud quos in inte. resti. postu. l. fi. vel q̃ restitutõem petit coā minoribus contra sniam 7 factū minor. ff. de mio. l. mior añt. C. vbi 7 apd quẽ. l. j. ¶ Itē repellit q̃ satagit agere nō in tribunali ꝫ in popina vel lupanari vel quouis alio loco vbi more maior ius reddi nō cōsueuit. H. Nec cēt clarior. Z. vel qñq; dictū fuerit. ff. de arbi. si cū dies. §. pe. ff. de iusti. 7 iur. l. fi. 7 de iudic. si locus. C. de dila. a pcedente. C. quō 7 qñ iu. sivt ꝓponis. extra de Rp. c. fi. Itē si continentiā cāe velit diuidere. C. de iudi. nulli. ex de sequest. pos. c. j. ¶ Itē si sup pluribus psonalib actionib velit reū coā diuersis trahere. extra de Rp. c. fi. 7. c. dispendia li. vj. ¶ Itē reus cōueniēs vel recōueniēs actorē repellit nisi hoc coram eodē iudice faciat: vt eo. ti. dispē. dia. §. reus. iij. q. viij. cuius. C. de sen. 7 interlo. o. in. auten. 7 ꝓsequēter. ¶ Itē filia sine p̃is ꝓsensu nō ē audienda i repetitõe dotis nec ecōuerso. ff. solu. ma. l. q̃. 7. iij. vbi de hoc 7. l. iiij. 7 in pluribus alijs. ll. Nec etiā mulier constãte mrimonio potest dotē vel res dotales petere ab aliquo possidēte. C. de colla. do. l. dotes. C. de rei ven. dote 7 de dotis pmis. si. p te nisi in casib. vt. C. d iur. do. vbi. 7 aut. ibi posita. extra de consue. ex pte. C. d repu. l. j. in multis em casibus deterior ē conditō femina ꝙ masculor: vt dicā. j. de pcur. §. j. H. dixit Rof. vbi supra ꝓpe fi. q̃ de iure lombardo. mulier sine mundualdo suo agere nō potest vt in lombar. Rica qualit mualie. pmis. sit. l. j. si videmus est. x. rubri. secūdi libri. 7. e. li. Rica. ij. est de illa que sine voluntate mundualdi ad maritū ambulauerit. Z. ¶ Quid si pater egit actõe d dote 7 fundus datus ei in solutū pro dote qui postea eū alienauit 7 demū obijt nūc filia q̃ nō est heres petit fundū quert an possit: dic vt no. C. de rei vx. act. l. j. 7 auten. ß q̃uis 7 de iure do. l. rē. et facit. ff. de coll. dot. l. fi. ff. ad. l. fal. p̃. ff. q̃. mo. pig. vel hypo. sol. l. luci⁹. ¶ Itē repellit si res que petit sit p̃scripta. C. de ꝓsti. pe. l. ij. 7 de anna. excep. l. j. xvj. q. iij. §. pōt extra de p̃scrip. sactor. 7. c. vigilāti: 7 se. c. ¶ Itē si trahat reū clericū coā ciuili iudice in cā criminali vel ciuili siue trahēs sit clericus vel laicus vt in ꝓcor. q̃ sunt. s. de iudi. deleg. §. fi. ꝓpe fi. ℣. itē q̃ est laicus. ¶ Itē consors eiusdē litis etiā ꝓiuncta psona nō audit sine mādato añ lit. contest. 7 prestita cautione ß post sic prestita cautione de rato. de consor. eiusdē litis. l. ij. 7 sic intelligit extra d consti. cū. M. i pn. tam in tex. q̃ in glo. H. prima 7 vide quod super ea dixi tractando qñ p̃cludit via huic cautōi exq̃ lis conr. nō est. Z. 7 de do. 7 cōtu. cū dilecti. i pn. ¶ Item repellit is q̃ nō comparuit in termino ad quē reū vocari fecerat donec cauerit q̃ fideliter ꝓparebit 7 donec expen. soluerit extra de dolo 7 contu. actor. H. li. vj. et ß dictū erat. s. e. colū. post ver. excipit. Z. ¶ Itē qui procuratorē ad totā cām constituit cum quo est lis contesammodo em ipe nō potest agere nisi ex iusta cā procurator fuerit reuocatus. C. de pcu. l. procuratoribꝫ. ff. e. i cause. 7. l. añ li. ꝓt. 7. l. se. C. man. si p̃. H. de pcu. c. ij. li. vj. ¶ Itē qui se dicit heredē repellit nisi dicat an ex testamēto vl ab intestato. ff. de int. act. si dēfor. §. illd H. de ß plene scripsi de libel. obla. c. ij. sup. j. glo. 7 sup ℣. qa sū heres. Z. Sz si dicit ex testamēto. 7 altera ps id negat nō tenet incontinēti ꝓbare ß in processu iudicij ꝓbabit 7 ei rndebit interim sup principali. ar. ibi et ff. e. l. j. in prin. 7 j. de instru. edi. §. nūc dicamus ℣. ß qd. ¶ Item petenti fundū non rndetur nisi exprimat p decentes confirmationes vel si plures habet reus sub eisdem cōfirmatōibus nisi ipm oculo ad oculū vel digito ostēdat. H. dicit nepos de mō. alba. q̃ sic seruat i dio ce. tholosan. 7 canturcen. si reus hoc petat. Z. Sic intelligit extra de lib. ob. c. ij. ff. si cer. pe. certū. ff. de cōdi. 7 demon. l. nominatim. ff. de censi. forma. 7 vide. j. de libel. cōcep. §. iuxta ꝓpositōis. ℣. itē nō valet. H. i actione reali. Z. ¶ Itē actor qui iteruz deserit litē ab omni cadit actõe ipo iure. in aut. de litig. §. oēs in fi. col. iij. ¶ Itē contra platū agentē excipe q̃ nō fuit elect⁹. xl. iij. di. i mādatis. xxiij. q. iij. tres psonas. vij. q. j. nouacianus. 7. c. factus. lxij. di. c. j. 7. q. vel cōfirmat⁹. xij. q. ij. alienatões. extra de elec. q̃liter. 7. c. p inq̃sitõem. 7. c. nosti. 7 c. bone memorie pmū. viij. q. iij. talia. 7. c. se. ¶ Sed 7 is q̃ tanq̃ platus agit dz in alijs mihi rndere. ff. de re. eo. qui sub tu. vel cu. sunt. l. q̃ neq̃. ar. extra de iudic. cū deputati. ¶ Sed pone quidā dicens se epm cuiusdam ecclesie in grecia vel in barbaria cōuenit me i curia noie illius ecclie cui me dicit obligatū in centuz ego dico nō te recognosco epm esse nec in possessione epatus ee nūquid añ litis cōtest. tenet ꝓbare se epm esse vel saltē in admīstrationis ipius ecclie possessiõe ee videt q̃ sic in his q̃ nō. j. de pcur. ℣. illud quoq;. cū alij q̃ noie alieno agunt teneant vocere priusq̃ admittant se legitie ordinatos puta procur. extra de procura. c. j. Itē tutor 7 curator vt videat si ē datiu⁹ vel testamētari⁹ 7 si datius vtq; satisfecit 7 fecit inuētariū. C. de tu. q̃ nō sat. l. fi. C. arbi. tu. veteris. Itē sindicus actor economus 7 si miles ad hoc tenent. ff. qd cuiusq; vniuer. nomīe nulli Rñ. in qõne ꝓposita 7 similib cum quis agit aut noie suo aut alieno. si suo puta petitõe hereditatis vl ex iure cesso 7 silibus nō tenet añ litis conte. ostēdere se heredē. H. Saluo quod scripsi de lit. cont. c. vno li. vj. sup ℣. impediat. Z. vel ius sibi ee cessum: vt nō. j. d instru. edi. §. nūc dicamus. ℣. sed quid ecce. 7 supra ℣. itē q̃ se dicit sicut si rei vendi. agat nō tenet añ lit. contes. ondere se dñm. hmōi em exceptiones nō es heres nō ē tibi ius cessum nō est dominus. si ꝓbent ꝓmunt intentionē agentis 7 ideo litis contest. non impediūt. extra d litis contesta. exceptionis li. vj. argu. contra. ff. fa. herc. l. j. vbi contra proponentē se heredem. 7 ob hoc famil. herc. agentē obstat exceptio q̃ non est heres. Rñ. illd ibi speciale est ne fiat p̃iudicium petitioni hereditatis. que de sui natura p̃cedere dz vt ibi dicit. Idemq; dici potest in alijs p̃iudicialibus vt si dicat actor seru⁹ vl filius conuēti. vt. C. de or. iudi. l. j 7. ij. insti. de ac. §. p̃iudiciales. 7 he p̃iudiciales ꝓponunt 7 probant añ li. ꝓtest. vt. C. de adult. qm̃. Si autē alieno nomine q̃s agat tūc añ omnia vocere dz de mandato 7 se legitime constitutū esse vt in tutore curatore sindico economo procuratore 7 silibus psonis supra ꝓbaui excepto plato p̃m quos dā qui licet noie ecclie agat nō tenet añ lit. ꝓte. ostēdere se confirmatū vel institutū legitime vl i possessione administrationis esse. ß nisi ante snīam aliquid horum ostendat absolut reus. 7 est ratio in p̃lato. q̃a licet nomine suo nō agat ß ecclie. tamen ius maius habet in re q̃ p̃dicti noie alieno agentes quod dic vt no. v. q. ij. qz epūs, alij dicunt idē in plato q̃ in p̃dictis. alij dicunt 7 melius q̃ si proponat exceptio sic. tu nō es plat⁹ nō bñ excipit. si ℣o dicat tu nō es plat⁹ nec es i possessiõe ꝑlatōis neq; haberi ꝓ plato tūc bñ. 7 ß casu añ li. ꝓtest. debet agēs dcere de sua possessione vel q̃si. H. nimis patēs furtū fecit Guil. compostellano cuius ad īraz fuit hec questio in decre. nihil est. de elec. in fi. 7 ibi sup fi. vlt. glo. 7 in fine huc remittēdo decisi glo. illā. Itē huic fini nō ob. quod nō. j. de ꝓba. §. j. penul. colum. ver. verū. licet. hic em format casus de epo valde remoto. Z.

¶ Itē si vnus canonicus vel clericus eccl'ie agit vl' defendit p eccl'ia quod potest. vt extra de cōcess. preben. ex parte z de elec. cum cām que inter z de testi. cū olim. vbi de hoc opponitur ei q̄ non habet mandatū vel literas de rato: vt extra de offi. deleg. coram de transac. cōtingit de hoc in p̄. c. cum olim. z in p̄. c. ex parte. ¶ Sed nunquid taliter agens tenet' eccl'iam defendere si eius nomine reconueniat': dic vt j. in ti. de reconuentōe. §. nunc dicamus. ℞. sed pone. ¶ Itez etiam obijcit' plato agenti q̄ nō habet consensum sui capituli vel ecōtra. extra de ℞p. edoceri. sed certe ibi nō dicit' vtruz prelatus possit agere sine consensu capituli vel econtra. ß q̄ cogitur prelatus defendere vel experiri pro suo collegio vel capitulo si bona corū nō sunt omnino discreta nō tamen determinat aliquid de consensu vt ibi patet quod panci aduertunt. vbi autem sunt discreta tūc nō cogitur sed vt quilibet extraneus volens admittit' ff. quod cuiusq̄ vniuer. no. l. j. §. fina. vel saltem vt cōiuncta psona. nam quilibet clericus eccl'ie coniuncta psona esse censet'. ar. xj. q. ij. nō licet vt dicaz de hoc. j. ō pcu. §. rōne quoq̄. ℞. item q̄ constitutus est. ℍ. vide quod scripsi de pcura. c. vlt. sup fi. vlt. glo. ℤ. ad p̄ sentis autem articuli clariorem doctrinam not. q̄ sup hoc. s. an plat⁹ possit agere sine consensu capituli vel econtra varietatē corporum sequit' varietas opinionū vt extra de concess. pben. quia diuersitatē cuz suis coz. ℙrimo igit' videndū est an plat⁹ possit agere sine consensu capli z postea de capitulo ostēsuri. ¶ Super primo igit' quatuor sunt opiniones. ℙrima ē cōis scz Jo. lan. z. ℬ. z sequaciū qui dicūt simpliciter q̄ nō potest. vt extra de iudi. cām que. z de pcu. c. j. z. xij. q. ij. placuit. z ff. de iur. deli. ait. xvij. q. iiij. in venditionibus ¶. de epi. z cle. omēs. §. hoc nihilominus. dicunt em̄ q̄ si negociū principaliter spectet ad plat⁹ tunc ipe aget vel pcuratorem constituet de consensu capituli. Si vero ad capituluz tunc capitulū constituet ō consensu p̄ lati. Si autem sit cōe tunc plat⁹ constituet de consensu capituli q̄ si inter se adinuicem litigent tunc suplor dabit collegio curatorē ad litem cuius officium ea finita expirabit. hoc no. in pre. c. edoceri. Secūda ē Guil. na. dicentis q̄ si negocia plati z capituli sint cōia verū est qđ primi dicunt quia neutz agit sine consensu alterius. secus si sint discreta quia vnus aget vel pcurator constituet sine altero. ar. extra de ℞p. cuz dilecta ī p̄n. de testi. in nostra p̄. z de iudi. examinata i prin. extra de pcur. in nostra. extra de donat. fraternitatē. lxxix. dis. volumus. z in p̄. c. edocere. Tercia est ¶inc. dicentis. q̄ plat⁹ potest agere sine consensu capituli z discrete agit qui ipsum conuenit. extra de iudi. cām que. nec em̄ filius ē ꝓueniēdus qđiu ē in ptāte patris. ¶. de an. excep't. l. j. in fi. nec tenet' de rato cauere sicut nec tutor cauet de rato nisi cum dubitat' an sit tutor. vt. ff. de admi. tuto. vulgo cui plat⁹ eccl'ie compat'. xvj. q. j. in canonib⁹. z no. v. q. iij. ca epūs. nec administrator decurionū. ff. quod cuiusq̄ vniuer. no. l. fi. cui compat' plat⁹ x. q. ij. pcarie. extra de dona. c. j. nec actor vniuersitatis nisi dubitet' an sit actor. vt. j. de satisda. §. viso. ℞. z no. q̄ actor. ß contra extra de pcura. c. j. ß ipe. ℞n̄. q̄ ideo ibi exigit' q̄ quoddā instrumētū pcuratōis sit publicū. et habeat subscriptōes clericoz vt ei credat'. Quarta est Gof. qui dixit q̄ bn̄ potest prelatus agere sine consensu capituli. sed tenet' de rato cauere. ar. extra de offi. dele. corā. nam z maritus cauet de rato in cā vxoris. ¶. de pcur. maritus. g̃ iste cauebit cum sit maritus ecclesie. vt. vij. q. j. sicut alterius. extra de trāsla. inter corporalia. z. c. fi. etiam si cā sit cōis sicut z consors cauet i cā sui cōsortis. vt. ¶. de ꝓcur. eiusdē li. l. ij. hoc no. Goff. in summa de trāsac. §. sed querit'. Itē ber. no. extra de pcu. c. j. q̄ plat⁹ pstita cautōe de rato bn̄ audiet' sine cōsensu capituli. vel etiā pstita cautiōe de iudicato. sol. si conueniat' sicut z quilibet extraneus ad hoc admittere tur Jnno. papa. iij. ambulat inter opinionē. ℬ. na. et ¶inc. tandē videt' declinare in sn̄iam ¶inc. vt. j. pa. licet sint discreta bona plati z capituli. si tamē negocium de quo agit' sit cōe in eo alter sine altero nō agit. ō rebus ℞o ad alterum tm̄ spectātibus alter tm̄ p se agz z hec vera sunt vbi generaliter sunt omia bona discreta. Si ℞o nō generaliter sed conuētus p se habz aliqs possessiones puta p vestibus z hmōi z abbas sit' habz alias tunc abbas sine consensu capituli aget p cōibus. immo etiā p̄m eū si nulle sunt diuise sed oēs sunt cōmunes siue p medietate siue p inequalibus partib⁹ siue p parte diuise siue p parte indiuise. z etiam si omnes sint diuise. vel si sunt generaliter diuise. ß plat⁹ habz per se multa z cōuētus p se multa. nō tamē hn̄t p se administratorē tpalem vel ppetuum qui eorum cās agat. Jn his inquā casibus plat⁹ sine consensu capituli cās etiam conuētus in iudicio aget. z in hoc concor. cū ¶inc. cum sit ea⁹ legitim⁹ administrator. ar. ff. q̄ cuiusq̄ vniuer. l. ciuitatis. z. l. fi. Multū em̄ inris hz abbas in eis scz administratōem. licet fructus dispensent ī vsus monachoz. extra de reb⁹ ec. nō alie. possessiōes. z hec vera sūt nisi cōsuetudine vel cōstitutōe legitime facta. vel alio mō legitime ordinatū sit. p qua p̄te agat epūs z p qua cōuentus. vel nisi diuisa sit administratio. nam tunc rō ne administratōis pōt cōuentus facere sindicū qui eius cās agat. extra de iudi. cū deputati. z in p̄. l. ciuitatis. et eo. ti. l. fi. vez q̄m̄ pmptū est leges legibus cōcordare vt ¶. de inof. do. l. vnica. z hec opinionū diuersitas ad cōcordiam reducat' distingue. ¶ Cuz plat⁹ vult agere aut suo nomine aut eccl'ie. si suo. puta quia electus est. z psequi vult negociū sue electōis potest hoc p se et p pcura. absq̄ consensu sui capituli. z hoc casu locū habet opi. ℬ. na. z iura p eo quo ad alterā p̄tē sue distinctōis inducta. si ℞o nomine eccl'ie aut vult agere aut defendere. si agere aut p se aut p pcurat. si p se. aut cā spectat tm̄ ad eū aut sit' ad eū z capitulū. aut ad capl'm tm̄. si agit nōie eccl'ie p se z cā spectat ad eū tm̄. potest agere sine ꝓsensu capituli nec tenet' cauere de rato. z ß casu intelligitur opinio ¶inc. z iura p eo inducta. Si ℞o cōiter ad eum z capitulū tunc p p̄te eum contingēte. Idem vt iam p̄x. dixi p parte etiā capitulū ꝓtingēte pōt agere sine mandato prestita tamē cautiōe de rato. z hoc casu loquit' opinio. ℬ. na. z iura p eum inducta. z quod ℬer. de cautione no. nec mireris q̄ p parte capituli agitur sine mandato. nam etiā quilibet clericus eccl'ie hoc posset pstita cautione de rato. vt in p̄. c. coram. Si autē cā spectat ad capitulum tm̄ tunc dicas. so. quod proxime dixi de parte capituli ꝓtingente. Nec admitto simpl'r opinionē dicentium q̄ qn̄ cā cōmunis ē inter plat⁹ z capitulum pōt plat⁹ sine mādato seu consensu agere ad instar ꝓsortiū eiusdē litis. vt. §. ℞. quarta ḡa illud vez ē tm̄ post lit. ꝓtest. qđ dic vt no. extra de ꝓsti. cum. ℕ. i prin. z sic hec vera sūt cū p se agere vult. si ℞o p pcur. Idē ē p̄m quosdā. et hoc videt' velle ¶inc. z satis substineri pōt qn̄ cā spectat tm̄ ad eum. vel qn̄ p parte ep̄m contingēte tm̄ vult cōstituere vbi cōmunis est cā. sed si pro p̄te capitulū ꝓtingente vel que totaliter ad capitulū spectat non posset. immo est opus distinctione. nā aut lis est ꝓtest. z tūc potest procuratorē ꝓstituere. ¶. de procur. neq̄ tutores. aut nō est contest. z tūc nō pōt. quod dic vt. j. ō. pcu. §. rōne quoq̄. ℞. itē q̄ fuit ꝓsti. z de sindi. ℞. itē q̄ nō est constitutus. si autē plat⁹ velit defendere tunc in causa ad eum ptinenti tm̄ vel in contingenti eum qn̄ ē cōmunis pōt oia sine ꝓsensu capl'i. Jn cā ℞o que spectat totaliter ad capitulū vel p parte ip̄m capitulū contingente cū cā cōmunis ē. dicit. p. simpl'r q̄ pōt defēdere eccl'iam sine mandato p̄stita tn̄ cautione. nā z quilibet

alius clericus ipius eccl'ie admitteret'.ff.de pcut.seruz quoqz.§.publice.ff.qđ cuiusqz vniuer.l.j.i fine.extra đ cõcess'.pben.ex pte. Sed an cogat' inuitus defendẽ.dic vt in prie.c.edoceri.in textu. ¶ Breuiter aũt tene q epi abbates z alij plati z omnes psone legitimã admiſtrationem habentes. ſicut ſunt tutores z curatores z ſi'es poſſunt agere z conueniri ſine conſenſu alterius. vt.j. ℟.quid de clericis.nec eſt vis ſint bona diuiſa inter plas tum z capitulũ vel nõ.quia semp platus ẽ omniũ admiſtrator etiam eoz quoz fructus cedunt in vſus capitu li.z hoc ẽ verum niſi conuẽtus z capitulum priorẽ vel alium admiſtratorem vel miniſtralẽ ppetuum vel tpa lem habeant qui eoz cãs agat.vel al's conſuetudine vl' conſtitutõe legitime facta ordinatũ ſit.p qua parte ab bas z p qua pte conuẽtus agat.vel niſi al's diuiſa ſit ad miſtratõ inter eos.vt dixi.§.ſm papã.z ſm hoc poteſt intelligi p.c.edoceri.z q in his attendat' cõſuetudo no. ſm papã extra de pba.ex lr'is. Item arduas cãs debz p latus cum ꝓſenſu capituli tractare.ar.extra de maio. et obe.humil'.z ſic põt intelligi extra de pcur'.c.j. ¶ Seq̃tur videre an capitulũ poſſit agere ſine ꝓſenſu plati. et dicunt quidã q ſic.ſi bona ſint diſtincta.vt in p.c. edoceri.ſed dic contra extra de iudi.cãm q.H.p illã tñ de cre.pbat' q etiã in bis q p aliũ ſine altero i iudicio tractari nõ poſſent teneret reſcripti impetratio ab altero ſolo facta.vt dicã.j.de Rp.pñ.§.rõe ei9.i fi.Z.Ratio aũt diuerſitatis quare platus põt agere ſine ꝓſenſu capituli z nõ capitulũ ſine ꝓſenſu plati hec ẽ.qa plat9 nomine eccl'ie intelligitur semp tanqz caput.vij.q.j.ſcire vnde nihil poteſt fieri ſine eo.extra de his que fi.a pla. ſine conſenſu cã.nouit.de pſcrip.cum non liceat.ſed nomine plati non semp intelligit' capitulũ ſine eccleſia.extra de teſta.requiſiſti vt ibi no.z extra de conceſſ.pben. poſt electionẽ.§.cuz igitur. Dominus meus dicit q refert vtrum agat' de diminutione honoris vel dignitatis eccl'ie.puta de ſubiectione vel limitatione epatus vl' membroz.z tunc vnus ſine altero nequit in iudicio eẽ an de bis que ad menſam ptinent quo caſu ſi menſa eſt cõis idẽ iuris eſt.hoc ſalno quia niſi ſindicus ſit conſtitutus plat9 tanqz caput ſuo nomine z capituli erit in iudicio.z i his caſibz locũ hz prior opinio. ſi ℟o meſa ẽ diuiſa tũc platus regulariter de iure ſuo aget p ſe vel p procuratorem z collegiũ p ſindicum.z ſic vnus ſine reliquo in iudicio admittet'.ff.qđ cuiusqz vniuer.no.l.j.§. quibus.nec alium defendere cogit'.vt in.c. edoceri. i fi. z hoc etiam dicit Inno.iiij.z in hoc ꝓcordat cuz Guil. na.que dic plene ſm.d.m.vt in p.c.edoceri.z i ſumma eius in ti.de Rp.§.q poſſunt obiici ſub.§.j.℟.xcix.z ſe. ¶ Quid de clericis conuentualiũ eccl'iarum. Item quid de ſacerdotibus capellarum nũquid eſt eis agẽtibus neceſſarius conſenſus eoz.z videtur q ſic.cuz eñ nõ põt alienare ſine eo.vt.xij.q.ij.abbatibus.z.c.ſine exceptione.xvij.q.iij.in venditionibus.ergo nec in iudiciũ deducere.quia qui nõ poteſt alienare nõ põt rẽ in iudiciũ deducere.ff.de iur'.del.ait ptor.dic q agere põt ſine conſenſu.vt pbat' extra de pba.ex lr'is.in prin.vbi đ ſm papã.hñt eñ legitimã admiſtratõem.C.de iur. ca. l.ij.§.ij.nec ob.p.l.ait ptor.nam dicimus q babẽs a domino generalẽ admiſtrationẽ poteſt rẽ in iudiciũ deducere.vt.ff.de pactis.nam z nocere. vñ tutores. curatores.ſindici.economi.generalis.pcura.z pater in bonis filij nõ põt p ſe alienare ſine auct z decreto iudicis.et tñ põt p ſe ſup rebus quaz admiſtrationẽ habẽt actiones mouere.nec p.l.ponit p regula q qui non põt alienare nõ põt rem in iudicium deducere.ß loquitur in ſuo caſu.ſ.q cum beres deliberat an adeat hereditatẽ nõ põt alienare rẽ hereditariã nec eam in iudicium deducere. H.verbũ fuit Vincẽ. Hoſti.z Cõpo.vt ſcripſi in de cre.edoceri ſup.j.glo.Z.dicimus g generaliter q quicunqz hz de ꝓſuetudine vel ex ꝓſtitutõe vel ab epo vl' ab alio iudice ordinario admiſtrationẽ is põt agere et cõueniri ſine ꝓſenſu alterius.ff.qđ cuiusqz vniuer.no. l.ſi.z i p.c.cũ deputati.vij.q.j.qz ſunt.in ſi.i aut'.de ecti.§.ſi.coll'.ix.nam vſufructuarij ſunt.vt no.extra đ pecul'.cle.c.ſi.qui agere pñt.vt.ff.fini.regũ.l.iiij.§. finium. nec ob.C.de epi.z cle.orphanotrophus. neqz.l. omnes qui.§.hoc nihilominus contradicit.immo cõcordat cũ dicat q economus debet conueniri nec dicat alicui9 cõſenſum in agendo requirendũ licet i ei9 cõſtitutiõe cũ ẽ negociũ cõe req̃rendus ſit hac cadẽ rõne.nõ ob. prie.c. edoceri. Itẽ nõ ob.extra de pcur.c.j.qa ibi p̃ſbyteri et diaconi adhibentur vt teſtes.vt.ſ.℟.iij. ¶ In ſumma notandũ eſt q ſi platus ſit ꝓſona de vilapidatõe ſuſpecta.nec p parte ſua nec p ptecapli facile admittet' nec ſine idonea cautõe.vt inſti.de ſuſpec.tu.z in cõcor.q ſñt ſupra ℟.itẽ q eſt tutor. ¶ Monach9 quoqz p dignitate vel officio vel obedientia ſibi ꝓmiſſa agere põt vt extra de iudi.cũ deputati.abbas aũt nõ põt monacho cõcedere q habeat adminiſtratõem aliquaz poſſeſſionũ vel ville.z q p eis agat niſi tãqz ſindicus vel procurator nam ſi velit agere non tanqz ſindicus vel procurator. oportet eum dicere ago nomine meo vel pbende mee quod nõ licet.vt.xij.q.j.nõ dicatis.H.hoc dixerat.§. ℟.ß nũquid abbas.Z.extra de ſta.mo. cum ad monaſterũ.in ſi.z.c.ij.§.qui ℟o.ſed ſupiores agunt noie officioz vel obedientiaz ſuarum.Si tñ monachus a mõaſterio expellit' vel ſibi victualia deneganť. bñ põt ſup bis agere z reſtitutionẽ petere.extra de Rp.cũ dilecta. z de accu.olim.ſicut z ſeruus cõqueri põt ſi dñs ſu9 euz nimis grauat.ff.de bis qui ſui vel alie.iur'.ſunt.l.ij.ff.de iudic.vix certis.z pater de malo filio z econtra.ij.q. vj. queritur. Canonicus autem ſecularis cum poſſit habere bñficium vel pbendam.vt.lxx.di.ſanctoruz.bñ agit nomine ipſius bñficij vel pbende cuius habet admiſtrationẽ.z poteſt dicere ago nomine bñficij vel prebende vel etiã ago nomine meo ſm papam. Vtrum autez petat' reſtitutionẽ nomine ſuo vel dignitatis no.ſm eum extra de reſti.ſpo.in lr'is. Itẽ qualiter agat' noie pbẽde cum illa nihil habeat vel poſſideat.de hoc ſm papã. extra de pbati.ex lr'is. ¶ Quid de pceptoribus. H. dixit Uber.de bo.vbi ſup.i pn.q circa iſtos frequẽtabat' exceptio.quia veniebant ad agendũ minus legitime cõſtituti.habẽt aũt vbi ſunt iuſte creati legitimã admiſtrationẽ ꝓpter qđ ſatiſdare non tenent' iudi.ſol.vel de rato ſm Gui.de ſuz.all'.C.de admi.tu.l.ſi.§.defenſionẽ.z.ff. rem ra.ba.l.actor. Z. Et videt' q z ipi agere poſſint ſine licẽtia.qa vbi agit' de iuribz alicuius eccl'ie vel domus ſufficit quod magiſter illius domus agat. vt i prie. c.cũ deputati.Si ℟o de ſubiectõe eius vel reſtitutõne tunc đz agere ſupior miniſter.puta.puincie vel ciuitatis.vt extra de reſti.ſpol'.olim cãm.de hoc dic ꝓut not. ſm papam in eiſdẽ capitulis.z de reli.do.cum venerabilis. Item epus z quilibet ſupior agere põt p eccl'ia vacante ſibi ſubiecta.quod ꝓſequere ſm papã.vt nõ. extra de ſucceſſ.ab inteſt.cũ dilectus. ¶ Quid ſi poſt litẽ ꝓt'.cũ plato accedit ꝓſenſus capli'.de boc.j.de his q̃ſi.a pla.ſine con.ca.℟.ſed pone. ¶ Itẽ excipe põt ipe actor q nõ cogit' inuitus agere vl' accuſare.vt.C.vt nemo inuit.ag.vel ac.p totum.z.C.đ pig.creditores.qñqz tamẽ cogit' quis ius ſuuz infra certũ tempus proſequi.quod ſi non fecerit priuat' iure ſuo agendi.vt.C.de inge.ma. diffamari.C.de remiſſ.pig.ſi eo tempe. hinc ẽ q ſi ciuis boñ. velit impedire ſcholarem volentẽ repatriare volens q permaneat z iuri pareat poteſt ſcholaris a iudice poſtulare vt illi terminus ad agendũ prefigatur.ar. prie.l.z.ff.de op.le.mancipiorum.z.l.cui electio.extra đ reſti.ſpol'.frequens.ß.ſolet.H.lib.vj.z ibi poſt Hoſt. ſcripſi ſuper glo. z alij.xvij.caſus quibus quis cogitur agere quoz aliquos nõ. Accur.in.l.vna.C.vt nemo inuitus.et ſub.xvij.caſu ponitur plenius quod p̃dictum

ē de scholari. Z. ¶ Ex p̄missis. H. tota ista ꝯclusio fuit Uber. p̄. in fi. ℣. quē in p̄inc. ti. allegaui. Z. ⁊ alīs q̄ occurrēt satis poteris iudiciū differre. ⁊ nisi admittant poteris appellare. q; bñficiū iuris nemi ē denegandum. xxviij. di. de his. extra de secūdis nup. c. pe. et fi. extra de re iudi. quod ad cōsultationē. Memorare tñ i talibus nouissima. q̄a circa maiora maius piculum vertit. xlij. di. q̄escamus. piculū. s. aīe. extra d̄ symo. matheus. j. q. j. si q̄s neq;. H. de hoc plene vide. j. de excep. §. penul. in vlt. colūn.

¶ Dereo. Rica.

H. puto q; auctori sic diuidēdi p̄ rubricas repulsiões actoꝝ dedit cām Uber. de bo. qui distinxit exceptiones priuilegiatas ab exceptōibꝫ iuris cōis vt dixi sup Rica p̄ri. qd̄ alij nō fecerāt. tractat ḡ de defensiōibꝫ nō d̄ impugnationibꝫ. vt dicit i p̄n. ⁊ vide q; auctor bñ paruit Uber. q̄ oblit⁹ isti⁹ p̄me defensiōis. de. l. sācim⁹ addidit eā vbi. s. Ri. p̄ri. dixi i fi. dicēs illā nō p̄ter mittēdā. illā ḡ ne p̄termitti posset auctor hic p̄misit. Z.

DIcto de exceptionibus contra actorē competētibus sequitur videre de defensionibus reo competentibus. ⁊ primo si quis aliquē sub certa pena p̄misit iudicio sisti bz ad hoc semestre tps a lege. C. de fideicō. sancimus. Bal. ¶ Itē sufficit repñtare vsq; ad snīam. q̄a talis fideiussor post snīam nō tenet. nec sistere nec soluere. q; clausula de iudicio sisti nō ꝓtinet eum iudicatū solui. ff. de fideiuss. l. grece. §. post litem vbi de B. Sz ecōtra cū iudicatū solui vl̄ soluere, iudicatū. nec em̄ ista sunt verba formalia. ff. de pteto. sti. l. ij. que continet tres clausulas. quia finis continet principiū ⁊ medium ⁊ ip̄m de necessitate p̄supponit ꝫ nō econtra. vnde snīa includit pcessum. ꝫ pcessus nō includit snīam sic ⁊ satisdatio que cōcernit snīam totū pcessum significat. ꝫ satisdatō que ꝓcernit pcessuz nō continet iudicati executionē. sic. ff. de pac. sed si tm̄. de solu. hoc iure. ¶ Est ⁊ alia rō. q̄a iudiciū nō est post snīam. q; finit p̄ snīam. ꝫ ⁊ p̄missio de iudicio sisti inuenitur. ¶ Sz quid si q̄s generalius p̄misit. s. sisti ⁊ parere mādatis curie. queritur vtrum teneat lata snīa. dic q; nō. q; istud de parendo mandatis venit accessorie ad principalē p̄uissionē. vnde sup ipa satisdatione de iudicio sisti debet parere mādatis p̄m naturā satisdatōis. ff. de in ius vo. euz. p̄ quo facit quod no. Dy. ff. de ver. ob. l. continuus. §. cum q̄s ¶ Sed an reus qui p̄misit d̄ iudicio sisti ⁊ parere curie possit opponere exceptionē iudicis incompetētis. ⁊ videt q; non. q̄a in eum consensit cū eius mādatis se submisit. ff. de iu. om. iu. l. est receptū. Jn cōtrariū q̄a ista ꝛba sunt intelligēda p̄m ius cōe. vt nō. in. d. §. cū quis. et de reg. iur̄. non videt. §. qui iussu. ⁊ de oper. liber. l. si libertus ita. Itē oportet priuilegio spāliť renūciari nō i nube. ff. si q̄s in ius voca. non ie. l. j. Itē p̄sona nō sui iudicis non fundat p̄ satisdationē. C. de litis contes. aut. offerat. facit quod no. Ly. C. de spon. l. fi. Solu. p̄ simplicē iudicio sisti p̄miss̄. nō excludit obiectus cōtra iurisditionē. sed cum quis p̄mittit stare mandatis eius. p̄ hoc p̄rogatur iurisditō. arg. no. in. l. pe. de arbi. ff. p̄ ac. ⁊ g. Et ideo subdistingue. aut ista p̄missio fit iudici proprio qui ex priuilegio poterat recusari tunc p̄dict priuilegium. C. de pac. l. pe. aut iudici extraneo. tunc videtur q; possit penitere. l. si conuenerit. ff. de iur̄. om. iudi. hoc ego nō credo. ⁊ ideo si p̄misit p̄ errorem non valet. secꝰ si ex certa scia ⁊ nō p̄ metum. ff. d̄ iudi. l. ij. ff. si quis caut. l. sed si quis. §. fi. nam p̄ contractum contrarium factus est subditus illius iudicis ⁊ fori illius quo ad illam causam. ⁊ vide quod no. j. ℣. quid si scholaris. B. Z. Itē miles. H. Istē exceptōes sunt quas Uber. p̄uocabat priuilegiatas. vt dixi. s. ti. p̄ri. sup Rica. Z. nō conuenit vel accusat̄ nisi coram magistro militu3 nec ab alio punitur. C. de iur̄. om. iu. magisterie. ff. de custo. re. d̄ militibus. ff. de re mili. l. ij. vj. q. j. nullus omnino. quod verū ē i milite militante. alꝰ esset cōtra. ff. de accu. l. fi. i fi. ⁊ dicam. j. ti. p̄r. ℣. itē excipit q; est miles. ⁊. j. ℣. itē consul. ⁊ nisi in quibusdam casibus vt in predictis legibus. ¶ Item nobilis priuilegiatus est vt defendat̄ ⁊ ne defacili conueniat̄. arg. xvj. q. j. frater. vj. q. j. §. verū. xxxj. q. v. p̄ceptum. extra de pur. ca. c. j. ff. de in ius vo. l. ij. ¶ Itē clericus nō potest trahi coram iudice seculari in causa ciuili vel criminali. nec potest huic iuri renunciare. extra de fo. compe. si diligenti. xj. q. j. inolita. ⁊. c. plaeuit. ⁊. c. continua. C. de epi. ⁊ cle. cum clericis. ⁊ aut̄. statuimus. ⁊ aut̄. sed hodie. ⁊ in aut̄. d̄ sanctiss. epi. §. si qui aut contra. coll̄. ix. ⁊ in aut̄. vt cleri. apud p̄ri. epi. con. p̄ totum. nisi ratōe feudi vel reconuētōis. H. vide q̄ scripsi de iudi. at si clerici. sup glo. ij. Z. ⁊ in alīs casibꝫ qui no. xj. q. j. in summa. ⁊. c. clericū. quod dic vt. j. de cō clu. ⁊ renu. ℣. cui aūt. ⁊ seq. ⁊ melius. j. de cōpe. iudi. adi. §. j. ℣. in clericis autē. ⁊ se. olim etiā habebant exceptōz ne conuenirent̄ nisi solum sub p̄fide. in aut̄. de san. epi. §. si ℣o. ⁊ in p̄. l. cum clericis. ¶ Sed quid si pendēte lite coram ciuili iudice reus fiat clericꝰ. Rñ. dicūt oēs. H. supple vere vel quasi ꝓpter id quod sequit̄. hanc aurez qōez plene tractaui de obli. ad ratio. c. vno. sup glo. rōcinijs. Z. q; coram epō iudice finiet̄. C. ad. l. coꝛ. de fal. l. si quis decurio. ꝓpe fi. ff. de iudi. si quis postea. extra d̄ fo. compe. ꝓposuisti. ff. de iur̄. om. iu. cum quedam. ff. de bonis dam. l. fi. §. ex bonis. licet quidā in hoc cōtradixerunt. arg. ff. de arbi. nō distinguemus. §. sacerdotio. ⁊ ꝫ vez est si cā sit ciuilis. Bal. certe talis clericatus est litigiosus vt sic dixerim. ⁊ iō nihil opitulat̄. facit. ff. de iurisd. om. iudi. l. j. cum si. Z. ¶ Sed quid si est criminalis. dic q; coram ecclīastico finiet̄. quia secularis non possz eum punire. argu. xj. q. j. de p̄sona. extra de iudi. at si clerici. ⁊ in p̄e. concoꝛ. argu. tamē contra. ij. q. iij. eutheni-um. C. vbi de cri. agi opoꝛ. aut̄. qua in p̄uincia. in p̄in. ij. q. j. si peccauerit. in fi. ⁊ iij. q. vj. c. j. vñ si vis vt cessēt contraria dic q; etiam cā criminalis finietur coram illo sed mandabit̄ executioni p̄ ecclīasticum. argu. extra de fo. compe. postulasti. ⁊ de rap. c. j. ¶ Item scholaris lacus rñdebit vel sub magistro siue laico siue clerico vel sub iusticiario seu ptāte loci vel sub epō sub quo malu erit. H. si coram omnibus his citet̄. vide. j. de citatōe. i fi. Z. vt in phemio. ff. §. ⁊ hec omnia. ⁊. §. se. C. ne fi. p̄ pa. in. l. frede. habita licet scholaris Bon. quo ad criminales qōnes huic priuilegio renūciauerit. H. p̄m Accur. in p̄. §. ⁊ hec omnia. ⁊ aptius in. l. all̄. aut̄. habita. super ver. litē. quod ibi nō placet Ly. cum non renunciauerint vt corpus vel collegium p̄ non vsum autē perdi non potuit p̄m eum qui remittit ad. l. j. ⁊ scdaz. C. d̄ seruitu. Z. Sup quibus coram iudicibꝫ ptātis rñdent eligē do tñ vnū videt̄ alīs renūciare. ar. ij. q. iij. offerat̄. ⁊ expresse extra d̄ iudi. c. j. vbi plures habebat iudices. quo ultdeus. an aūt tūc ⁊ ad quē poterit appellari vide. j. in ti. de exec. sen. §. ij. ℣. q̄d de snīa. ⁊ se. Sz nūq̄d poterit scholaris tali priuilegio renūciare. nō videt̄. cum sit eis spāliter a p̄dictis legibꝫ cōcessum. ꝫ dic q; pōt. ar. C. de epi. ⁊ cle. si quis in conscribēdo. ⁊. C. de pactis. si quis in conscribēdo. ff. si quis i ius vo. non ie. l. j. et sic de facto seruat̄. ¶ Itē, nūquid scholaris conuentus sub aliquo istorum trium eū poterit recusare. videt̄ q; nō. ar. C. de iur̄. om. iudi. l. fi. Sed dic contra vt i p̄redic. l. all̄. aut̄. habita siue ergo scholaris receperit siue porrexerit libellum coram altero istorum trium siue etiam p̄testat⁹ fuerit q; saluū sit ei priuilegium siue nō sibi p̄iudicat nisi vlterius p̄cesserit. ar. ff. de iudi. nō videt̄. ff. de i ius vo. si libertus aduersus scholaris tamē vocatus tenet̄ coram iudice loci cōparere vt vel etiam coram eo respondeat

vel suum priuilegiū alleget.ar.in p.consti.habita. H. an satisdare teneat' 7 cor̄ā quo vide.j. de satisdati. §.ij. ℵ.quid ergo. Z. CQuid g̃ si scholaris vocatus cor̄ā altero istor̄ iudicū cōtumax est.ꝓpter qđ iudex ille decernit actorē esse mittendū in possessionē bonor̄ illius dem̄ ille comparens p̄stita cautione iudicio sisti recuperat possessionē nūquid adhuc poterit istum iudicez declinare 7 aliū eligere. Rn̄. sic cū nondū sit lis cont'.ar gu.C. de pba.excep.C. de pcu.ita dem̄.C. de pl'peti.l. j.ar.contra.C. vbi in rē ac.l.pe.circa fi. H. Jsta lex penul.ē 7 scđa 7 eius verba habent' vt lite nō contes.qm̄. §.penul.7 ponit casum specialē quo lis habet' ꝓ contestata ad vnū finem tm̄.s.interrumpēde p̄scriptōis vide at tm̄ scholaris ille quō caueat.quia si simpliciter cauet stare iuri.pcedat quod est dictuz.secus si caueret stare iuri cor̄am illo ꝓ id quod statim sequitur. Z. CSz pone q̄ scholaris conuentus comparet cor̄am altero istorum dicens se velle cor̄am eo litigare nūquid postea illum poterit declinare:dic q̄ nō. H. licz glo.teneat cōtrarium in p.aut'.habita tm̄ vt ibi etiam tenet Ly.i. iij. q.cōmuniter moderni tenēt hoc dictum ꝓ quo facit qr alś esset tardus finis litis.alle.etiam.l.ij. §.pe.ff.đ iudic. dicunt em̄ q̄ rei fugiūt contestatōem litis ad quā actores ꝓperāt de quib' loquit' lex si cōuenerit.ad.l.si cū dotē.ff.so.ma.§.eo aūt tempore quam etiā allegat accur. nō det' vt ibi no.in.j.glo.q̄ ibi volūtatis mutatō nulla erat damnosa hic secus vt p̄dixi. Z. ar.ff. de eo quod certo lo.l.iij. §.j.ff. de le.j.l.v.7.l.si plurib' in fi. extra de iudi.c.j.xxxij.q.iij.horrendus. viij.q.ij.dilectissimi.j.đ compe.iudi.adi.ℵ.ß nunquid pōt.nec ob.ff. de iudic.si conuenerit q̄ loquit' in eo qui consensit in iudicē nō suum.p̄sus extraneuz.iij.q.vj.peregrina. CSed quid si scholaris est clericus.dicūt Bof.7 do.me cessare priuilegium.q̄a clericus nec volens nec inuitus trahit' ad iudicium seculare nec potest in alium etiam ecclīasticum sine sui epi cōsensu ꝓsentire vt in ꝓcor.q̄ sunt.s.ℵ.pr. 7 extra de fo.cōpe.significasti.7.c.romana.i prin. Sed dictū eor̄ potest intelligi in scholaribus diocesanis et ciuitatēsib'. H. In quib' locū nō habet constitutō habita.C.ne filius.p patre.que exp̄sse loquit' de pegrinantibus ad studiū. Bal. Si tamē clericus ē pellipari' bñ potest conueniri sub carmelingo occasione artis.C. de iur'.om.iu.l.fi.qr clerici negociatores quantū ptinet ad eam negociatōem iure laicor̄ ciuium vti debent.C. de epi.7 cle.l.ij.isti em̄ vt sic dixerim non sunt puri clerici. ar.C. de sacrosan.eccle.l.sub p̄textu.7 de vi.7 bone. cleri.c.fi. Z. Si ℵo sint extranei vel alienigene 7 magister esset clericus posset forte. H. Uber.quē statim allegat dixit nō puto reprehensibile. Z. dici q̄ cor̄ameo poterit agere 7 quenire si voluerit.alś nullū eēt priuilegiū qđ esse nō debet.extra de verb.sig.abbate sane.7 đ priuil'.in bis.7.c.porro.extra de fide instru.inter. ℵsus fi.7 in hoc concordant Jo. de deo. H. cauil'.li.iij. sub Rubrica đ priuilegio scholastico. Uber.aūt hoc dixit añ finē ℵ.quē allegauit sup̄ ti.pr.in p̄n.inepte tm̄ actor̄ p̄ponit Uberto. Jo.quo ad scripta etiam li.cauil'.rationē dixi sup̄.pemio huius libri vbi de eis tracto. Z. et Uber.đ bo.dñs tamē meus in hoc exp̄sse contradicit H. vide quod scripsi de fo.compe.si diligenti sup̄ gl. hic §. Z. cor̄am potestate aūt nō pōt clericus etiā volens conueniri.vt in p.cōcor̄. Porro scholaris boñ.residēs p. xxx.annos sortit' ciuiū priuilegiū. C.li.x.đ inco. l.ij. H. dic vt ibi no.i glo.ij. Z. ß 7 studētes i iure vsq̄ ad.xxv.annū. H. etatis sue. Z. nō conueniunt'.vt C.lib.x.qui eta.vel.pfes.l.j.quod ver̄ est si bñficiant alśaūtē nō.xij.q.ij.gloria.in fi.7.lxj.di.mirami. in fine 7.c.nullus.7.c.statuimus. H. facit quod nota.in salutatōe sexti sup̄ verbo cōmorātib'.7 quod ibi dixi. Z. CItē medic' grāmatic' 7 pfessor̄ liberalium artium 7 doctor̄ legū 7 or̄atores 7 p̄bi in se 7 vxoribus 7 rebus 7 liberis omni gaudeant immunitate vt nec in iudiciū reducant' vel exhibeant'.vt.C.li.x. de pfes.7 medi.l.medicos.7.l.fi.7.l.j.secus tamē in poetis 7 geometris.C.e. ti.poete.7.l.se. H. que lex geometras vocat calculatores.7 quare geometre dicant' ibi no. Z. CItem consul 7 p̄tor 7 pfectus 7 maior̄es magistratus qui merum imperium habēt 7 qui cum eis sunt cās nō p̄sequant' seu conueniant'.ff. de iudi.pars l'arum.ff. de iniur'. nec magistratibus.ij.q.j.phibent' saluis quibusdā casibus .in aut'.coll'.iij.vt iudi.sine quoquo suf.§.si q̄s aūt. 7 i auten.coll'.ix.vt dif.iudi.§. si tamē ar.tñ p̄tra.ij.q.j.iubemus.so.ibi 7 saluo.q̄a debēt cauere si de adulterio accusent' ꝑm formā legis que est.ff. de adul.si adulteriū. i fi.dic sup̄ hoc.vt supra de actore.ℵ.itē illustris.an aūt possint accusari dicā.j.i ti.pr.ℵ.itē qđ ē magistratus. CItē epūs dum sacra facit 7 monachi 7 heremite 7 is qui cū equo in cā publica trās siebit' 7 is vel ea qui vl' p nubit.7 iudex dum de cā cognoscit 7 is cuius cā apud maius tribunal agit' 7 is qui ducit funus familiare seu iusta mortuo faciens obsequia vel qui cadauer p se p̄sequit'.7 q̄ certo loco cause adesse hz 7 infans furiosus nō conueniunt'.ff. de in ius vo.l.ij.7.iij.7.iiij.in p̄n.et.j. ℵ.item heres.xcvj.di. constātinus. CItē legati 7 cetor̄ negocior̄ executores cor̄am aliquo siue rome siue alibi nō conueniunt' immo ius reuocādi domū habent ff. de iudi.l.ij.7.l.nō alś.7.l.se.extra de for.compe.c.fi. 7 j.in ti. de accusato.ℵ.itē nec legatus. Sed nec is q̄ venit romā ad concil'.v.q.ij. vocatō.extra de dila.c.fi. vl' p aliqua alia iusta 7 necessaria cā 7 p̄babili.vt extra de fo.comp.c.fi. H. 7 ibi sup̄ verbo necessaria scripsi. q̄d de illo q̄ venit p restitutōe i integr̄ ipetrāda. Z. Sub quo comp̄hendunt' fere omnes qui cōtinent'.ff. 7.C.ex q.ca.ma.puta cā appellationis exercende vl' testimonij ferēdi vel p̄mouendi electōem vel postulatōem factaz nisi ibi p̄fectis negocijs morā trahāt vel p̄trahāt vel alia negocia aggrediant'.vt i p̄.l.ff. de iudi.l.ij. §.lega. 7.§. omnes.7.l.q̄d etiam.7 in auten.coll'.ix. de sanc.epi. §.reuerēdissimi ℵo.secus autem si veniant p impetrā dis p̄uilegijs vel immunitatibus vel alijs suis vel eccl'e sue negocijs pcurādis.7 sic curia seruat. vt i p̄. cōcor̄. CQuid si is cui competebat ius reuocandi domū coram aliquo iudice citatus obtinuit in aliqua interlocutoria cor̄am eo.vel etiam succubuit ß nō appellauit demū añ litem cont'.petit sibi concedi ius reuocandi domū nunquid habebit. Rn̄. nō 7 sic fuit pnunciatū. ar.i bis que no.extra de re iudi.inter monasteriū. cetera de hac materia p̄sequere ꝑm dn̄m.m.in summa de excep. §.fi.ℵ.itē effectus et seq.7 plenius ꝑm papam. extra de fo.compe.c.fi. H. 7 ibi plene scripsi sup̄ vlt.glo. Z. CItē si q̄s ob aliquā cām de ciuitate vel dioce. ad curiā ordinariā vocatus est.7 alius eū ibi inueniens velit cōuenire pōt excipe q̄ nō venit ad hoc.et ideo hēt ius reuocādi domū ꝑm Jo. de deo. H. cauil.li.iij. Rū. de excep.q̄ dat' legat. Uber.autē hoc dicit post dictuz supra illius ℵsiculi.ß quid si scholaris. Z. 7 Uber.đ bobi.ar.ff. de iudi.l.ij. extra de dila.c.fi.alij cōtra nisi pro publica 7 cōi cā vocat' fuerit.vt ex̄ de dilati exposuit. q̄a vbi te inuenero ibi te iudicabo.ar.xij.q.j.si peccauerit in fi.7.q.vij.c.j.C. vbi de cri.agi opor.aut'.q̄ in p̄uincia.7 ar.extra de elec.bone memorie.j.ℵ.porro. vbi p̄sumit' quis citatus exquo in iudicio inuenit' marie vbi nō subest causa quare hoc priuilegiū debeat hīe. quia tunc haberet. H. Reuertit' ad primū dictum 7 clarius ponit dictum Uber.quē posuit ipse Uber. vl' Jo. allegat tamen Uber.easdem.ll. Z. ff. de mino.q̄ si minor̄.§.j.7.ff. ad trebell'.si legatus.in p̄n.extra de verb. signi.abbate.de donat'.cum dilectus.nō tamen negāt quin debeāt inducias deliberatorias 7 alias a iure cōcessas obtinere.ar.iij.q.iij.offerat'.7.l.aūt. Bald. Certe si iudex eum nō monet pōt illicentiatus recedere. et

tota die hoc fit. si em ꝑsumit citatus z recederet illicentiatus eet verus cõtumax. vnde nõ ꝑsumit citatus de ius vo. l. j. ff. tamen ꝑtia idem quod citatio opat quia nõ refert qualiter quis sit in iudicio siue ꝙ citatõem. vl siue. als. ff. de re iudi. l. de vnoquoq; z not. in. c. vlti. de elec. lib. vj. in no. in nouella. nã citatio non fit ad deliberandũ sed ad comparendũ. parum ergo de modo curamus si finẽ habemus. z ista est cõmunis opinio z vera. Ergo ꝙ talẽ libellum reo ꝑnti oblatum interrumpit ꝑscriptio sicut ꝙ efficacẽ citationẽ tam in ciuili qꝫ in criminali. l. miles. §. sex. ff. de adul. quod tene mẽti. nã quedã fiũt sine citatõe. ad trebell. l. recusare. z. l. ille a quo. Z. ¶ Itẽ heres defuncti aut parẽs aut liberi aut uxor aut cognatus aut agnatus aut affinis vel fideiussor. vl alius noie defuncti nõ conuenit infra. ix. dies ab obitu numerãdos. C. de sepul. vio. l. fi. z aut. ibi posita in aut. vt cum. de appel. cogno. §. penul. ¶ Itẽ pater vl patronus venia nõ petita. j. de dolo z cõtu. §. restat. ℣. sed z vocãs. ¶ Itẽ suus heres nõ conuenit an confectionez inuentarij. C. de iur. delib. l. fi. extra de testa. raynaldus. i fi. ar. xij. q. ij. hoc ius placiti. z. c. charitatẽ. Bal. ista ẽ dilatio triũ mensium. z incipiunt a die immixtõis quã debet creditor ꝓbare si neget. ff. de condi. fur. l. ij. ff. de inter. ac. l. iij. z. ij. ff. so. ma. l. si cũ dotẽ. in. §. trãsgrediamur in glo. Z. ¶ Itẽ is cui concedit ne infra certũ tps conueniat nõ rñdebit infra illud. C. de ꝓci. impa. off. quot. ¶ Itẽ si fiscus concurrat cũ alijs vendicãtib; hereditatẽ alicuius ius fisci prius excutiet. z aliox vendicantiũ z aliox etiã creditox actões different. vt. ff. de iure fisci apud iul. z facit. ff. si cui plus qꝫ ꝙ. l. fal. si heres. H. Iste due leges vident cõtrarie. prima dicit ꝙ sup ista dicit ꝙ fideicõmissum soluendũ ẽ cum cautione de restituendo. ß vtrobiqꝫ dicunt glo. in prima lis iam erat mota ꝙ fiscum. in scda non. vnde ℣. iste ponit fiscũ cõcurrere cũ alijs vendicantib;. Z. z hec exceptio que dilatoria est fauore fisci videt qsi ex iure cõmuni ꝓpetere vt. ff. ꝺ inter. act. l. iiij. in fi. caue tñ aduocate rei ne actõ sit sublata ꝙ id quod habes. C. de peti. here. l. fi. ¶ Itẽ reus excipiet contra citatõem. quod dic vt. j. de citatione. ¶ Item ꝙ conuentus est pupillus vel vidua vel orphanus vel debilis vel morbo diutino fatigatus z huiusmodi ꝑsone miserabiles que si principẽ ꝓclamãt vl etiã eccl'iam qñqꝫ ꝑñt etiam ordinaria iudicia declinare. C. qñ impa. inter pu. z vi. l. vna. lxxxvij. di. c. j. z. ij. et ꝙ totum. extra de foro compe. ex tenore. de offi. dele. significantibus. C. de epi. z cler. orphanotrophos. ita tñ si sit grauis infirmitas. extra de ꝓcu. c. ij. v. q. iij. si egrotans. ff. si qs caut. l. ij. §. si qs in iudicio. vel ẽ expoliat⁹. iij. q. ij. si epus. extra de resti. spo. frequens. C. de donat. inter vir z vx. si maritus. vel dicit se paratũ soluere. z litem vitare. ff. de ꝓcu. si reus. ff. si cer. pe. l. fi. vel questionẽ sibi motã nõ ꝓiudicare alij prius a se mote. ff. de peti. here. si qs libertatẽ. C. de ordi. iudi. iij. q. xj. z extra de ordi. cog. ꝙ totum. vel se rem petitaz nõ possidere. ff. ꝺ rei ven. l. fi. vel dilatõem sibi cõcessam pẽdere. vt. iij. q. iij. offerat. extra de appel. significante vel litem sibi motam a iure esse ꝓhibitam. xj. q. j. sacerdotibus. C. de obsequijs liber. l. j. ff. de iudic. lis. C. vt nemo priua. vel li libellũ inepte esse formatũ. C. de formul. l. ij. z. ij. q. viij. libellorum. z in ꝑ. c. sacerdotib;. vel si fideiussor obijcat reũ ꝓncipalẽ vel bonox possessorẽ prius fore conueniẽdos. C. de fideiuss. aũt ꝑñte. j. de renũ. z conclu. z. C. de act. z ob. aut. ß hodie. ¶ Itẽ excipiet de tpe feriato. C. de fer. omnes. e. l. j. extra. e. c. fi. z de iudi. c. fi. ff. de iniust vo. l. ij. in fi. xv. q. iiij. placita. ¶ Item nõ potest agere contra infantes vel minores. xxv. an. vel furiosos vel mẽtecaptos z si miles ꝑsonas sine tutoris vel curatoris auctoritate. H. Querit Rof. ti. viij. añ mediũ qd facere debeã volens conuenire pupillũ vel minorẽ. Respondet ꝙ conueniã pupillũ maiorẽ septẽnio z minorẽ adultũ si pupillus ẽ minor septẽnio conueniam tutorẽ solũ si illuz habet als petam illum sibi dari in adulto si curatorẽ habet z minor est ꝑñs ipsum conueniã z i sui ꝑsonã formabo libelluz cui respõdebit cũ auctoritate curatoris si est minor absens concipiam libellum in ꝑsonam curatoris si nõ habet petam sibi dari. z dabit si bi inuito ad litem. alle. C. de iure delib. l. potuit. z. l. si infãti. C. qui pe. tu. l. j. ff. de tute. l. qui habet. §. idẽ cassius. z ad trebel. l. restituta. §. j. z alle. j. Z. ff. de admi. tu. l. j. et ij. C. si aduer. rẽ iudi. l. fi. C. qui legit. ꝑsonaz ha. l. j. z. ij. z. ff. de re iudi. acta. z. l. contra pupillum. C. de epi. z clerorphanotrophos. nec etiã hi agere ꝑñt. vt supra i ti. ꝺ actore in diuersis locis. ¶ Itẽ nec filiusfami. vt ibi dixi in ℣. sed z filiusfa. z se. ¶ Itẽ respublica acephala conueniri nõ pot sicut nec minor. C. li. xj. de decur. reipu. l. j. C. ex qui. cau. ma. in inte. re. respublica. z sicut nec eccl'ia. vt extra ne se. vac. c. fi. ¶ Item tutor vel curator vel alius admĩstrator maxime necessarius officio finito nõ conuenit de contractib; bona fide cum eo initis nomine quox negocia gesserũt. ff. qñ ex fac. tu vel cu. post mortem. ff. de re iudi. l. iiij. C. de admi. tu. cũ quidã. ff. de instito. l. fi. ff. de ꝓcura. plancius nec etiã agũt vt dixi supra in ti. de actore. ℣. itẽ tutor. durãte ℣o officio rñde re tenent alioqn ab admĩstratõe remouebũt. H. Si iudici videbit de hoc supra ti. ꝑr. §. j. ad fi. ℣. sed querit vtrum pater. Z. vt. C. de ꝓcura. l. iij. z. j. de accuser. itẽ nec maior. ¶ Et nunquid erit in ꝓlato idẽ vt ex hac cã possit remoueri. Rñ. non. predicta em lex loquitur de his qui habent tm onus non emolumentum.

¶ Quid si tutor ideo non vult defendere quia scit pupillum malam causam fouere z vult potius ꝙ aduersarius mittat in possessionem nũquid debet aduersarius audiri? Rñ. ꝺ. si pupillo expedit magis qꝫ aliud ꝙ fiat missio nõ audiet aduersarius. nam tutor defendere vi debit hoc casu. H. qñ sic expedit pupillo z sic esset do minus prudens facturus als aũt cum missio in possessionẽ fiat ꝓpter rẽ indefensã cõstat ꝙ defendere nõ videt. z sup hoc vide qꝺ no. in. §. fi. statim allegato i glo. regulã ponit. Z. instar ꝓcur. ff. de ꝓcur. ß be. §. fi. z. l. se. ꝺm Alb. pap. ¶ Itẽ seruus monachus cõuersus professus z bmõi nõ conueniunt. C. de iudi. seruus. z. l. se. C. de rei vẽdi. nõ solũ. ff. de reg. iur. cũ seruus. extra de sindico. c. vno. ff. de iudi. lis nulla. z supra ℣. itẽ eps. de hoc tamẽ z qualiter formabit libellus contra eũ not. j. de sta. mo. H. in prin. Z. Nec etiã hi agere possũt vt dixi. s. de actore ℣. itẽ ꝙ est seruus. z ver. itẽ excipit cõtra actorem. ¶ Sed an monachus potest accusari: videtur ꝙ sic. extra de symo. dilectus filius. a nõ tamen quo ad penam pecuniariam quia propzio caret. xij. q. j. nolo extra de sta. mo. cuz ad monasterium sicut dicã in seruo. j. in tit. de accusat. in prin. z hec vera sunt nisi abbas velit eum defendere. ff. de iudi. si seruũ. rof. ℣o no. H. suo ti. viij. ver. penul. z ver. se. ẽ vltimus. Z. ꝙ monachus z similes si delinquant accusant licet als nõ agant nec conueniant vt in pre. ver. itẽ excipit contra actorẽ sicut z deportatus. ff. de pe. aut damna. §. inter eos. z. l. in seruox. §. ꝙ em. z. l. capitaliũ. §. in exulib;. ff. de accusa. si cui. §. fi. in aut. de sanctis. epis. §. si monachus colt. ix. et de nup. §. ꝺm occasionẽ coll. iiij. extra ꝺ priui. c. volentes li. vj. C. vbi de cri. agi o. auten. qua in prouincia in princi. Mar. de pha. dixit ꝙ si monachus accusetur de crimine ipse se defendet et nõ abbas. potest tamen abbas ei assistere. C. de accu. l. j. et. ij. C. ad. l. iul. de vi pu. seruos. C. de nox. si seruus in fine. et. C. de epi. et cle. aut. eã. de boc. j. de sta. mo. H. i ꝑn. Z. z ibi no. qualiter tunc ageꝺ et qualiter concipiatur libellus. ¶ Sz nũquid ꝙ ꝓmissis añ ingressũ cõueniet monasterium. videt ꝙ sic. et si nolit defendere z agitur ciuiliter de bonis eius que monasterio obuenit satisfiet ageti bus. ar. insti. de acq̃sit. ꝙ arro. §. fi. H. bugolinus alie-

gat ad idē.ff.de capi.di.l.tutelas.§.fi. Z. Si aūt criminalit agerē contra credo cū oīa crimina in ipso ingressu sunt extincta in aut'.de monachis in prin. col.j. H.hucusq; Roff.7 est finis tituli. Z.7 de pe.di.j.§. his auctoritatib asserit ꝑpe prin.extra de fi.pbyt.c.j. lz dici possint extincta eē quo ad dēū. H.7 quo ad ecclesiam.facit qđ no.in.§.his auctoritatib in glo.arg. ꝙ 7 de voto scripture. Bal.an monachus possit ꝙuenire dico ꝙ ciuil'r non criminal'r sic ad penā in corpus luendam in defectū pecunie. Item ad penas corpales ff.de accu.l.hos accusare.§.omib ꝙ natura cōis ē. Ciuiliter autem ꝙuenit monasterium si monachus obtulit monasterio vniuersitatem bonoꝝ.secus si rē singularem vel nullaz vt no.ꝑ.B.7 Dy.in.l.si per.§.j.ff.de pecu.leg.nam monasteriū habet loco heredis rōne rerum non rōne ꝑsone immo ē successor anomal⁹ sic pater q̄ occupat iure peculij 7 fiscus iure caduci.ff.đ nona.l.nouatio.ff.so.mat.l. constante.§.fi.institu.de eo cui libe.cā.in.§.fi.7 si monachus diuisit pīmonium ꝑ quotas monasteriū non tenet' nisi ꝑ rata.ff.de reli.l.si ꝑ rata.lz tñ monasterium possidendo vnā singularez rem non ꝙueniat' tāq̄ obligatū si tñ non defendit monachum patiet' in illa remissionē.insti.de acq̄. ꝑ arro. in fi.7 de hoc ꝑ spec.hic.7 ꝑ Ja.in aut'.cā que fiscū monacho.C.de epi.7 cle. Ibi vide Ly. Z. ¶ Itē is q̄ negat se seruū habere vel in potestate sua eē non ꝙuenit rei ven.vel noxali actione.ff.de rei ven.l.pe.§.fi.ff.si ex noxali cā agat'.l.ij.extra de iudi.examinata. ¶ Itez is q̄ nulla tenet' actione.ff.de eden.quedam.ff.ad exhib. thesaurus. ¶ Item potest excipi ꝑ illos casus in q̄bus fallit illa regula actor dz forum rei sequi quos dic vt j.de compe.iudi.adi. ¶ Itē ꝙueniri non pōt is q̄ infirmitate detentus vel ad maius tribunal vocatus est.ff. de iudicijs si pōtor.ff.de re iudi.quesitū.§.j.extra de ꝓcura.c.ij.v.q.ij.si egrotans.xviij.dis.si eps. ¶ Itē reꝰ q̄ debitum ꝙfitet 7 paratus ē soluere non cogit iudicium suscipe.ff.de iudic.si debitor.ꝙ si partē confiteat' ꝑ illa etiam non coget'.vt.ff.si cer.pe.q̄dam estimauerunt. Bal.ille q̄ non vult recipe libellum ß soluē non dicit' litē ꝙtestari ß declinatoriam opponē fm.B.ff.đ ꝓcur.l.si reus. Itē si non vult libellū recipe nec soluere ß confiteri debitum non videt' litē ꝙtestari sed fit in eū ꝓceptū officio iudicis vt.l.si debitor.ff.de iudi.et no.ff.de inter.ac.in.l.vbicūq;. Si ℞o reus iam libello suscepto offert debitum non videt' litē ꝙtestari sed perimere litis contestatōnem 7 snīam. Si ℞o non offert debitum ß confitet' libello suscepto 7 in figura iudicij tūc fit litis contest.de plano in qua non req̄rit' iuramentum calūnie.vt no.ff.de nego.gest.l.at q̄ natura.§.cū me.si ℞o ꝙtradictōem opponit fit litis ꝙte. cōtentiosa 7 exigit' calūnie iuramētum.C.de excep.l.siq̄dem de iudi.l.rem non nouā.C.de iura.cal'.l.ij.in prin. ¶ Quero ad ꝓfectōem tituli si pater satisdat ꝑ filio đ iudi.sisti an videat' ꝙsona filij legitimari sine alio' ꝙsēsu 7 videtur ꝙ sic vt.ff.qui satisda.cog.l.filius. sed ibi pater erat in iudicio nomine filij non filius ad idez qr q̄ fideiubet consentire videt'.ff.ad macedo.l.sed si pī §.non solum.ß cum ista satisdatio pōstetur ante litē cō. non videt' sufficere.qr oportet ꝙ pater cōsentiat alio tpe.s.tpe litis conte.ff.so.ma.l.si cum dotē.§.eo autem tpe.istud est tutius tamen etiam primū credo verū q̄a ꝙsensus ꝙseuerat donec reuocet' 7 quotidie cōsentire videt'.ar.ff.de vsufru.ac.l.j.in fi. ¶ Sed q̄d si statutū dicit ꝙ filius non possit se obligare sine exꝑssa licētia patris mō in eodē instō filius 7 partis principaliter se obligant vel vnus ꝑ altero fideiubet nec dī ꝙ pat' dederit licētiam filio an sufficit q̄dam dicūt ꝙ nō qr ē tacita licētia non exꝑssa vez ē em ꝙ pater dicit' cōsentire.ff.q̄.ex cau.pig.ta.contra.l.si gratuitam.§.j.ff.qui. mo.pig.vel hypo.sol.l.ticio sempronio.ī princ.nam et duo rei vident' inuicē fideiubē.l.virtutis.§.fi.ad vell'. ß ar.ꝙ sufficiat.ff.de ꝓcura.filius.§.ß 7 filia.7 si dicat' ꝙ non est exꝑssa licētia dico ꝙ satis est exꝑssa rebꝰ ipis 7 factis.ar.ff.de legi.l.de q̄bus 7 necessario sequitur ex verbis quod ex tenore verborum aperte colligit'.arg. ff.de li.7 post.l.gallus.§.fi.naz 7 rōni statuti satisfactū videtur ergo 7 ipsi statuto.ff.đ ritu nup.l.libertus.§. senatus.C.de iudi.l.fi.de condi.7 demon.l.cum tale.§. penul.in gl.lz q̄dam ꝓnunciauerit ℨnium in heredes ℞borꝝ exꝑssioni.ar.ff.de aucto.tu.l.j.in fi.cū gl.7.l.etiam.7 quod no.de reg.iur.vbi non voce.7 de adop.l.si pī naturalis.ꝑ Bui.naz.nec tutor si se obligat vnacuz pupillo dicit' ꝓpterea sufficienter auctorizare qr req̄ritur verborꝝ exꝑssio qđ ē tutius.

¶ De accusatore Rubrica.

H. ¶ Hic aduertendum ꝙ in hoc volumine habemus quatuor Rubricas q̄ cuz allegant' integre sc̄ scribende de accusatore hic de accusato q̄ sequit' de accusatione in pte.iij.7 in pte.iiij.de accusatōnib. ¶ Item ē sciendum ꝙ legiste habent in.C.spālē Rubricā q̄ accusare non pnt que ꝙgruit huic nigro qr spāliē ad ß tendit.7 azo.ibi in summa innuit auctorē 7 nīi summiste sup Rubrica de accusa.Boff.vsq; ad ℞. accusari. Hosti.in.ij.§.baga.in prin.vsq; ad ℞.nunc de ciuilibus oñdit accusatorē repelli rōne sui rōne accusati ratione mixta vtriusq; rōne iudi. Itē rōne ipius iudicis 7 cāe 7 rōne tpis. ¶ Tan.ij.pte rubrica de criminib.7 seq̄n.q̄i nil ad ꝓpositum. ¶ Rof.in libel.iuris cano.in prin.scde partis posuit.xij.rubricas de singularib ꝑsonis que accusare non pnt qđ multū inuit auctorem ¶ Uber.de bo.de hoc in pe.colū.§. quē allegaui sup Rubrica de actore. ¶ Uber.de bona.fecit spālem rubricam de his q̄ in criminalib actionib repellūt que est tercia rubrica.als est ꝑs secūde ex qua satis adiuꝰ est auctor de reliquis dicetur de accusatōe 7 de accusationib. ¶ Et circa Rubricam congrue querit' si ꝑ statutū non pōt quis accusare de crimine publico sine consensu offensi.7.a.accusat.b.de publico crimine dicens. Ego.a.de volūtate talis accuso.b.q̄s dicatur hic accusator.videt' ꝙ ꝙsentiens quasi ille videatur mādatarius 7 ꝑ eū mandans accuset' veniat regula q̄ ꝑ alium cū suis exemplis de re.iur.liv. Itē q̄a potentior ē in accusando 7 eiꝰ plus interest ita ꝙ puētus extraneum excluderet sufficiat.j.j.colum.℞.pone q̄daz cū ℞.se. Tu dic contra qr ꝑ id viciarent' iura volētia in criminalibus causis interuenire ꝓcuratorem.extra eo.ti.veniens.7.c.se.in fi.ff.de pub.iudi.l.pe.§.j. Itez aliud est agere aliud agenti consentire.ff. de reg.iur. aliud. Curiosus in hoc ꝑsequendo videat questionē dñi Jaco.butrig.patris q̄ hec mixtis duob articulis plene disputauit in questione que incipit certum est. Propter quod est sciendum ꝙ idē olim tenuit läber. de rampo.in.q.que incipit duo sunt capitula.ponens vnū statutū esse de quo.s.aliud ꝙ querele bannitoꝝ nō audiant' nec dāna eis illata emēdent' ponebat ticiū vulneratū a seio.7 qr crimen erat publicū ego poterā vulnerantem accusare.ß quia ex vi statuti necesse sic erat habui consensum ticij offensi 7 accusaui ante litē ꝙtesta.vel'ꝓuisq; nomen seij reciperet' inter reꝝ noīa ticius bannitus fuit ꝑ homicidio iusto vt ꝓcedatur in accusatione seius contra ex vi secundi statuti querebat quid iuris 7 tenuit idē.s.ꝙ ꝓcedatur in accusati one non obstante resistētia accusati hoc maxime.ꝑ.l. ff.de pub.iudi.is qui reus in fi.vbi dicit' :ꝙ damnat⁹ implere pōt accusatōes quas añ damnatōem inchoauerat etiam si per damnationem adimatur ei ciuitas vel libertas. Intelligit autem inchoatam accusatiōez ante damnationem etiam si super accusatōne lis con-

testa.non erat.C.q̄ accusa.non posl.l.neganda in fine que hꝫ.iij.q.xj.neganda.inducit etiam.l.quecūqꝫ.ff.de act.7 obli.7.ff.de ser.corr.l.voli.§.fi. Jn q̄bus actōes q̄ ex seruo inceperūt competē sine ex.l.xij.tabul'.vel ex.l. aquil'.iniuria furto vel corruptione mihi competunt quicq̄d de seruo eueniat morte manumissione alienatione vel alio modo põderat pncipal'r q ego si statutum non impediuisset libere poterā accusare cū crimē sit publicum stringere gladiū 7 ferire.7.l.cor.de sicca. punit'.ff.ad.l.cor.de sic.l.j.ꝓsensus ergo offensi nō facē me mandatariū vel ꝓcuratorē ꝫ solū remouet obstaculum statuti 7 sic remansi in iure cōmuni p quod verificat' solutio ad quam addit' regula. Jn ambagijs. §.j.ff.de reg.iur.7 regula factum legitime.eo.ti.lib.vj. ¶Sed quid si ipe ticius accusasset 7 postea bannit⁹ fuisset.vt.s.Dy.in.l. antepenul.ff.de fideiuss.dic ad nocatos tenere q bannitus accusationem inchoatam pſequi non poterit p ipam.l.§.ꝫ cum duo vt quēadmodū inchoare nō posset sic nec inchoatam pſeq̄ cuz res deuenerit ad casum a quo non poterit inchoari et qr qđ impedit faciendum impedit factū vt ibi.7.ff.de suspec.tu.post finitam. Alij dicūt q si statutū ꝓhibet bānitos admitti ad accusandum ipe bannitus accusatiōem inchoatam pſequi poterit p predi.l.is qui re⁹. 7 hoc ibi placet. Dy.7 dicit pstari debere securitatem bannito p cōe q' nō offendatur donec inchoata accusa.sit finita. Z.

Jso de actore vidē dum ē de accusatore vnde videam⁹ qui non pñt accusare: quo intellecto sciem⁹ qui pñt.ff.de accu.qui accusare.insti.de ob.que ex quasi delic.nascant'. H.§.ij.in fi.scito q ē furtū manifestum scimus q non ē manifestū. Z.lxxviij.di.ejciens.hoc.n.edictum ꝓhibitorium ē vt q̄libet admittat' qui non ꝓhibet' sicut edictū de postulā do 7 de mrimonio ꝓtrahendo 7 de testi.7 de pcura.ff. de postula.l.j.extra de sponsal'.cum apud.ff.de testi.l. j.ff.de pcu.l.mutus. H.addit Roff.scito qui sunt ꝫ ptāte scit' q̄ sunt sui iuris.ff.de his q̄ sui iur.sunt.l.j. et si iudicat' rem meam eē ꝛc.ff.de excep.rei iudi.l.si inter me 7 te. Z.7 est rō quia quod non ē a iure ꝓhibitum intelligit' eē concessum.extra de transla.inter cor. H. Roff.q̄ ad hoc allegat cōtraria soluit vt ibi not.in gl. ar.q non in fi. Z.post mediū.ff.de pba.ab ea parte. ¶Et q̄dem multe exceptōes contra actorē ꝓpetētes de q̄bus.s.diximus competūt etiam cōtra accusatorē sicut sciet sedulus lector adaptare. ¶Excipit' ꝫ primo contra accusatorē q non ē ltimus accusator.extra de accu.c.j. ¶Item. H. Hoc tractauit Roff.ſ.vj.rubrica.s.que repellunt' propter questum vel q̄ duos ꝛc. Z.q non potest q̄s eodem tpe 7 eodem libello duos accusare.vt.ff.de accu.bos accusare.§.lege.quod sic intellige: si plures accusatōes criminales vellet quis contra duos ex diuersis feminis vno eodemq tempe 7 in eodem libello ꝓponere non pōt nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur ꝫ in diuersis libellis bene pōt duos accusare ꝫ non tres nisi suam vel suoꝝ iniuriam pſequat'. C. qui accusare non pñt cum rōniby.et ij.q.j.ꝓhibent'. H. Vbi de hoc.7.C.eo.ti.qui de crimine.7 vide de pur.vul.c.ij.in princi.vbi idem scripsi post Hosti. Z.vel dic q nec etiam duos nisi suā vel suoꝝ iniuriam pſequat' vt ibidē.qr vna accusatō peralterā impedit'.vt in pre.§.lege.7.ff.de adult'.inter.§. fi.nec ob.pre.l.cum rōniby.q̄a lz neget de triby nō tamē ꝓcedit de duoby.fallit aūt hoc in marito de adulterio vxoris querente q̄ potest in vno libello plures accusare.vt in pre.l.inter.in fine.verum occasione vni⁹ facti seu criminis põt vnus mille accusare.C.si reus vl' accu. mor.fu.l.j.ff.de adulteriꝫ vim passam.§.incesti. Bal. Et sic nota q̄ potest q̄s accusare plures simul eodem libello 7 de eodē vel cōi delicto non de diuerb⁹ qr req̄runt' plures accusasse de factis non ꝓtiguis.põt tamē si eodē tpe plura delicta sunt cōmissa fieri cumulatio.ff. de iniur.l.pōr.§.si mihi.C.de ac.l.siq̄s homicidij.7 ꝫ qr ꝓpter idētitatem tpis vnus impetus fuisse videtur ff.ad.l.aquil'.illud in fi. Et an ille qui accusat' de mandato videat' accusari ex eodem facto dic q sic vt notLy.in.l.j.C.si reus vel accu.idem si accusat' de cōsilio vel fauore.q̄a factum principale initum obligatōi pbet.secus si ꝓsilium ē p se obligatorium nec desiderat aliud factum post.q̄a tunc p se decernit' 7 intentat'.l.j.§. psuadere.ff.de ser.cor. Nec distinguit' erat consultus al'.facturus.qr consiliū p seipm trānsit in spēm criminis vt ibi no. ¶Sed q̄d si offensus accusat principalē coram potestate 7 auxiliatorem coram alio an potest auxiliator petere se remitti ad eūdem iudicem dicūt quidam q sic allegant.l.j.ex qui.caus.ad eūdem iudicem eatur.ff.7 quod no. Jnno. de consti.cū.m. Ego nescio legē q in criminali fiat ista remissio. Z. nisi in crimine adulterij de quo non potest ex eadem cā plures accusare. H.ſ.adulterū 7 adulteram al's contradiceret ei q pdixerat 7 vt tu purus canonista intelligas scire debes q lex non pmittit p maritum vel pārem vel alium q̄ possit adulterum 7 adulteram eodē tpe accusare vno libello vel pluribꝫ ſ bꝫ eligere quem prius accusare velit. hoc verum nisi que dicit' adultera alteri nupserit prius ei denūciatione non facta 7 añ omnia de hoc nō mireris.qr leges veteres pmittebant repudiū 7 repudiata nubebat.poterāt etiā ꝓiuges ꝑm illas mutuo cōsensu diuertere.C.de repu.si constante.qđ hodie etiam mutuo ꝓsensu non licet.vt ibi in aut'.qđ hodie sūpta de corpe vt liceat matri 7 auie.§.qr ꝛo.j.7.ij.coll. viij.mulier autē accusata 7 conuicta de adulterio puniebat' morte.C.de adulte.castitati hodie detrudit' in monasteriū vt ibi in aut'. ꝫ hodie sumpta de corpe vt nulli iudi.§.adulteriū.7 de hoc.xxxij.q.j.publico.et dē pcur.tue.redeo ad ꝓpositum ꝫ adulter 7 adultera ab eodem simul accusari non possent.vt.ff.de adul.si maritus.§.fi.C.eo.ti.l.reos a diuersis poterāt.ff.đ adul. denūciasse.§.vl.poterat aūt maritus accusatōem incipere a quo eoꝝ volebat nisi vt dixi mulier denūciatōe sibi non facta alteri nupsisset 7 tunc incipiet ab adultero q̄ si absoluat' ꝓderit mulieri vt in predi.§.vl.l.denunciasse.nisi appareret p collusionē adulterū absolutum quo casu lz secundo matrimonio durante mulier accusare non possit.poterit tamen cum desierit esse nupta.ff.e.ti.l.adul.§.fi.adultero autē damnato hoc mulieri non nocet que reportare poterit victricē sententiam vt in pre.l.denūciasse.in fi.ex hoc vltimo colligas rōnem quare lex noluit simul adulterū 7 adulteram accusari.qr vnius absolutio alteri iuuare posset. Z.C. vt pdi.7 vide.j.eo.ꝛo.itē excipit' contra agētē. Z.C. eo.reos.ff.e.si maritus.§.fi.7 in pre.l.vim passam.§.si duos.ꝫ in incestu pōt etiam adulter 7 eū q̄ domū prebuit simul accusare.vt in eo.ti.l.nihil.§.fi. H. Ad intellectū huius ꝛo.est sciendum q circa pmordia studij mei ꝓ quadam questione paduana magna fuit disputatio 7 data fuere diuersa consilia 7 in aliquib⁹ cōtraria ꝓ doctores legū sup certis articulis quoꝝ vn⁹ fuit: an sindicus vniuersitatis possit noīe vniuersitatis accusare de crimine publico. ꝓcordauerūt q non ꝫ accusabit nomine ꝓprio tñ ad vniuersitatis cōmodū. C.q̄ accusa.non pos.l.ij.de hac remissione dabo.j.ti.prio in fi. Alius articulus ptinens fuit an q̄tuor vl' plures testes q̄ deposuerūt ꝯ ticiū vl' ꝯ sindicū vniuersitatis cām agentē possent p eū vno libello accusari ꝺ falso 7 an sil' cū eis is q̄ pduxit eosdē dubiū ꝑ remanet an istō sit vnū factū an sint diuersa.7 circa ꝫ pmittā opi. domei q̄ nō fuit de ꝓsultoribꝫ meo scitu.7 q̄ m placet.dē

ebat em̃ q aut isti testes simul cum ꝓducẽte cõuene/
runt vno ꝓsilio ꝛ tractatu tale testimoniũ ferre ꝛ tunc
non sunt plura facta ꝫ vnũ ꝛ sic vnico libello oẽs po/
terũt accusari ꝑ ꝑ.l.j.si ℵo non ex tali tractatu ꝛ con/
dicto id tulerũt tũc sunt diuersa facta ꝛ sic vno libello
non poterũt accusari allegabat.ff.qd̃ vi aut clam .l.sꝑ
§.si in sepulchro de iur.om.iu.l.si familia.ꝛ.ff.si famu.
fur.fe.dica.l.q. ☞Franc.Accur.ꝛ Ja.de are.dixerunt
hic eẽ plura delicta ꝛ ex diuersis factis descendẽtia.qa
diuisim quilibet testis deposuit suũ testimoniũ ꝛ quili
bet de suo dicto reꝑhendit ꝛ de ꝓductõne ꝓducẽs et
sic non ẽ locus.l.j.C.si reus vel accu.ꝛ.legi cum rõnib
C.q accu.non pos. Jdẽ Fredericus d̃ schalis addens
q si aliquis dicere vellet q si accusatio pluriũ testium
eodem libello ꝓcederet ex idẽtitate delicti de ꝓducen
te tñ admissio negari non põt quin sit diuersum. ad/
mixtio ergo ista viciabit totũ non ob.regula.vtile.de
reg.iur.li.vj.inducebat legẽ qm̃ in prioꝛib.C.de inof.
te.qa hic viciuꝫ est in libello ꝛ eius vnitate in qua ẽ le/
gis disꝑositione viciat totũ allegabat.ff.de re.dub.si
fuerit legatũ cum filiꝫbus. Dy.autẽ contra in quo for/
tius instituit in hoc residens q delictũ ꝓducẽtis ꝛ ꝓdu
cti est idem specie.qa ab vtraqꝫ falsum ꝓmittit ꝛ vtri/
usqꝫ eadem pena.ff.de fal.l.j.in prin. Jtẽ idem nume/
ro qa vnũ factũ est qa ex actis oim ad eundẽ finẽ con/
currẽtium resultat vnus effectus allegat.ff.ad.l.aquil.
l.illd̃.§.fi.ꝑ quod ꝓcludit oẽs vno libello accusari pos
se per pre.l.j. Jnducit etiam.l.ff.ad turpil.§.incidit. ꝛ
ff.de iniur.l.non solum.in prin.ꝛ.§.si mandato.ꝛ.§.ꝓ/
culus ꝑ qs patet q instigantis ꝛ instigati mãdãtis de/
linqui ꝛ mandatarij ẽ eadẽ pena ergo idẽ delictũ.ꝛ sic
ꝓcedit eius conclusio.allegatões aũt eius potes pleni
us videre ꝑ Ly.in pre.l.j.in vlti.q. ☞Sed nunqd
potes accusare vniuersitatẽ de maleficio contra te cõ/
misso. Rñdeo sic.ff.qd̃ me.cã.metum.etiã criminalit.
ꝛ oẽs punient.vt.C.li.xj.de re mili.tã collaterales. de
boc.j.ti.pri.in fi. ☞.ꝛ vide qd̃ vbi addam qd̃ partim
plus hic ꝓpeteret. ☞. ☞Sed an in eodem libello põt
qs de pluriꝫ criminiꝫ accusari.dic vt.j.in ti.de inci/
dentiꝫ qõniꝫ ℵ.porro si diuerse. ☞Utrũ de eodem
crimine possit agi criminaliter ꝛ ciuiliter ꝛ in eodẽ libel/
lo dic vt.j.i ti.de fur.i pn.ꝛ de incidẽtiꝫ qõniꝫ ℵ.q si
plures. ☞Jtẽ excipit contra plures vnũ accusantes.
qa magis idoneus ẽ eligendus.vt.ff.de accusa.si plu/
res.ar.contra extra de pur.ca.quotl.ij.q.j.in pmis.ℵ.
qa igitur ☞.vtrobiqꝫ soluit glo.ꝛ de collu.c.j.in pri/
ma glo. ☞. ☞Pone quedã. ☞.ad literã fuit iste ℵs.
ꝛ se.alber.Bal.eo.ti.ℵ.pone qõnem.ij.ꝛ.iij. ☞.fec in/
sultũ ꝓtra quẽdam militẽ ꝛ eius scutifer interfecit mi/
les de insultu in eum facto ꝛ de morte scutiferi accusa/
uit quẽdam accusatus hoc negauit lite pendẽte filius
scutiferi accusauit eũdem querit an possit. ꝛ videt q
non.C.e.qui de cri.ar.ꝫ.ff.de adulte. ☞.ꝛ hic bñ con
tinuat ℵ.j.ß ꝫm pmissa. ☞.l.j.§.fi. ☞. Vide qd̃ seq̃
tur qa huic stat. ☞. ☞Quid si qs accusatus de homi/
cidio a ꝓsanguineo interfecti ꝛ eius nomẽ int reos est
receptũ. ☞. Vide j. de incidẽ.qõ. aũ fi. ☞. demũ fra/
ter defuncti vult accusare eũdem nunqd̃ põt. Jo.dic̃
q non nisi tria ꝓbet.s.ꝑuaricationẽ prioris ꝛ se igno/
rasse accusam ꝛ ꝓprium dolorem ꝓsequat vt no.in ꝑ.
l.qui de crimine.alij contra vt.ff.de adulte.l.ij.§.fi.ꝛ.l.
se.ꝛ no.in pre.l.si cui.§.j. ☞.non allegauit banc sup ß
ẽ.ff.eo.ti.s.de accusa. ☞.ꝛ.ff.de ꝑuari.l.ꝑuaricatõis ß
hec locum habẽt cũ snia lata ẽ vt not.j.de abol ꝛ pur.
§.j.ℵ.porro.si autẽ pendente accusa.veniat filius di/
co q audiet.ff.de adul.l.j.§.fi.ꝛ.ff. de iure fis. edictio.
§.cum autẽ.ff.de bonis liber.si filius.§.fi.C.q̃ admitt.
ad bo.pos.l.finali. ☞Utrum qui denũciauit possit ac
cusare no.j.de inquisit.§.penul. ☞.ℵ.vl.querit. ☞.
☞Sed pone.a. ☞. Jste ℵ.fuit ad literã alber.gal.in
ti.de accusa.ℵs.vlti. ☞.accusauit.b.de vulnere facta
pace de vulnere demũ.a. morit ex illo vulnere queri
an heredes.a.poterũt accusare.b.de occiso.ꝛ videt q
sic qa lꝫ actum sit d̃ vulnerato nihilomin agit de occi
so.ff.ad.l.aquil.si vulnerato.ꝛ ad hoc.ff.de act.ꝛ obl.
q seruũ.ff.vi bo.rap.l.j.ar.contra. ☞.hoc placere vi/
detur accur.insti.de iniur.§.fi.in vlti.glo.ꝛ Bui.d̃ su.
in qõne statutoꝝ ad fi. ☞.qa si de vulnere pax facta ẽ
videt facta ꝛ de oi eo qd̃ ex eo nasci põt.ff.de fideius.
siqs ꝑ reo.§.j.ff.quorũ leg.l.fi. Preterea aut erat le/
tifere vulneratus ꝛ tunc videt mortuus.ff.ad.l. aqui.
huic scripture.§.j.ꝛ.l.ita vulneratus. ☞.ꝛ eo ti.l.ait
lex.§.j. ☞ ꝛ ad idem.ff.de dam.infec.l.damni. §.sabi
ni. Bal.satis est q vuln mortifex videt de q̃ pax fa/
cta est tunc em̃ pax extendit ad mortẽ qa ponit secu/
ris ad radicẽ facti ꝛ sic habes q potest fieri pax d̃ mor
te añ mortẽ.l.diuus.ad sil.ff.qd̃ ẽ not.dignũ.ꝛ fac qd̃
no.de confess.l.si is qui. ☞.aut non mortifere ꝛ tũc vi
detur ex negligentia mortuus.vt.ff.ad.l.aqui.q occi/
dit.§.fi.dicunt quidam. ☞. Jpe alber.gal. ☞.q nõ
valet pactũ quia pactũ in vna re factũ ꝛc.ff.de pact.si
vnus.§.in summa. quia iniquũ est perimi peccato ꝛc.
☞. Jo de quo cogitatum nõ docet. ☞.ff.d̃ transac.
q cum tutoꝛib.in fi.ꝛ ꝑ.l.pre.si actum sit.ꝛ iõ cõsiliuꝫ
ẽ q fiat pax de vulnere. ☞.sufficeret si adderet mor/
tifero ꝛ facit qd̃ dicam statim. ☞.ꝛ de omni eo quod
ex vulnere sequi põt.qa tunc non poterit de homici/
dio accusari iuri.n.futuro ꝑ pactum renunciari ꝑt.vt
C.de pac.l.j.hoc bene ꝓbatur.ff.ad sil.l.j.§.fi.ꝛ.l.ij.ff.
de transact.non exiguus.C.de reuocat.dona.l.fi.ꝛ.l.j.
ꝛ iunge hoc quod ẽ.j. de fideiuss.§.j.ℵs.ß pone.t. ☞.
q ℵ.fuit etiã alber.gal.vt ibi dicam. Est sciendum q
fredericus de schalis in sua disputatõne ꝓiunxit seq̃n/
tem qõnem huic ꝓcedenti querens an exceptio pacis
facta de vulnere vel snie condẽnatoꝛie vel absolutoꝛie
sup illo repellat accusantẽ de homicidio filiũ vl extra/
neũ ꝛ incipit qõ ticius vulnerauit. ☞.primam soluit
primo de sentẽtia ꝛ distinguit aut simplicit fuit accu
satus de vulnere cum ꝑ id ꝫm consuetudinẽ italie nõ
imponat pena corpalis poterit de morte postmoduꝫ
accusari ab alio non ab illo qui primo de vulnere accu
sauit ꝑ.l.qui de crimine.C.de accu.ꝛ ꝫm hoc etiam ab
here de poterit accusari cũ quo ad hoc ꝑ extraneo ha
beat nisi in hoc qd̃ aliꝫ ꝑfertur.ff.d̃ is q̃ deie. vel effu.
l.si ℵo.§.q̃ aũt.ar.ff.ad.l.aquil.nam sicut.§.j.ß si con
tinuisset accusa.q vulnerasset animo occidẽdi: cũ ꝫm
l.puniant vt homicida.ff.ad.l.coꝛ.de sic.l.j.§. diuus.
esset idem quod de mortifero statim dicam si in loco
seruaretur lex.si ℵo accusatus fuit de vulnere morti/
fero cũ tunc censeatur fuisse mortuus vt in.l.huic scri
pture ꝛ aliꝫs superius allegatis absolutus fuerit vl cõ
demnatus non poterit vlterius accusari erquo accusa
tio incluserat mortem.ff.de accusa.sicut.§.hisdeꝫ. eꝫ
de accusa.de bis saluis casibus ibi no.si queratur an ñ
expectata morte sic accusatus debeat de morte puni
ri dicit d̃ ñm suũ franci.accur.dixisse q non.ar.l.si vin
dicari.C.de pen.ff.eo.ti.l. pregnantis sibi aũt distiguẽ
dum videtur an illud vulnus dederit animo occiden
di vel non quod ex qualitate facti ꝓbatur vt primo
casu non differatur. secundo sic per pre. §.diuus. et
C.eo.ti.de sic.l.j. ☞Circa exceptõnem pacis facte cir/
ca quam vide.j.de abolit.§.j.ℵs.quid si accusatus.et
quod sup eo dixi ꝛ remissiones quas sibi dedi.dixit aũt
iste fredericus q si vulneratus erat nobil accusari po
terat a quocũqꝫ ꝛ sic ab here de quia trãsactio non te/
nuit cum non deberetur per.l.pena sanguinis.ff.ad.l.
corne.de sicca.l.iij.§.pe.ꝛ.l.pe.ꝛ.C.de transac.l.trãsi/
gere.si ℵo erat humilis persona ꝛ sic debebatur pena
sanguinis tenuit trãsactio quo ad vulneratũ ꝑ iura ꝑ/
dicta ꝛ qa transigere paciscꝫ vel pacẽ facere est qua/

si contractus p̄iudicabit heredi in aut̄. iusiu. qđ a mori. p̄. in p̄in. col. v. extraneis añt non p̄iudicat. ff. ad. l. iul̄. de vi pu. l. q̄ cetu. §. vl. ad silla. l. ij. ꝛ ibi no. ꝛ in p̄. l. tran sigere ad hoc vltimū q̄ extraneis etiā in publicis iudi. non p̄iudicet occisi pax vel p̄incipalis offensi allegant Ja. de are. ꝛ dy. ff. de pac. iurisgen. §. si paciscar ꝛ. l. si vnus. §. itē ne experiar. ff. de publica. licitatio. §. qđ illicite dicebat añt ipse Ja. spāliter de vulnere vel homicidio hoīs q̄ illa illata dicunt reipublice cui hō nasciť. ff. de ven. in poss. mit. l. j. §. si ea que ad finē dicitur etiam homo reipublice sb̄trahi. ff. đ mu. ꝛ ho. l. iij. §. si filius. pactio igit̄ ab alio facta reipublice cuius res ē nō debet obesse. ℂ. res inter alios acta p̄ totū. ff. de pac. si vnus. §. añ oīa. Itē publice interest ciuitates hoibus abundare. ff. so. ma. l. j. ℂ. de in diem adiec. l. ij. facit etiam quod no. ff. ad silla. l. diuus. Et p̄ hoc etiā expedita videt̄ qō Bui. de suꝛ. in qōne statutoꝝ in p̄inci. an pena pecuniaria imposita p̄ statutū exigi possit p̄ cōe post transactōem vel pacem factaꝫ sup̄ publico crimine ? dicebat q̄ si statutuꝫ p̄cipiebat penam exigi pace non obstante tunc exigetur als distinguebat an transactio valuerit ꝛ tūc dicebat exigi non posse cū p̄ illam l. auctoꝛitate omnis iniuria sit sb̄lata an non valuerit transactio ꝛ tūc certum est penā exigi posse p̄mo membꝛo distinctōnis resistūt que dicta sunt. §. scias tamen q̄ ipe Bui. in. l. huic scripture. §. si seruꝰ tenet q̄ facta pace de vulnere mortifero intelligitur facta de homicidio secuto als. l. ita vulneratus. eodem ti. ff. de dam. infec. l. damni. §. sabini. ꝛ. ff. de pecul. le. l. ij. dicit tamē q̄ multi hoc non recipiūt bonū est exp̄imere i pace q̄ fit ipsa pax de vulnere ꝛ de morte si sequat̄ vel de oī eo qđ sequet̄ consuluit etiam idē Ja. de are. ꝛ dy. in pre. l. damni. §. sabini. Z. ℂ Quid si vulneraſti. p. aīo occidendi qđ ex eo apparet q̄a gladiū strinxisti ꝛ eū p̄cussisti vt. ff. ad. l. cor̄ne. de sic. l. j. §. diuus. ꝛ actum est cōtra te de vulnere ꝛ absolutio vel condemnatio subsecuta postea. p. ex illo vulnere decedit nūquid iterū poteris accusari. l. coꝛ. de sicca. de morte dic q̄ si de vulnē actum fuerit ciuil̄r puta impense vulneris petite fuerint ꝛ estimatio oparum amissaꝝ. nam aliter p̄ libero homīe vulnerato non pōt agi acquil̄. vt. ff. e. liber hō. H. de hoc. j. de iniur. §. ij. ℣. si. ß nūquid p̄ libero. Z. bñ poterit p̄ morte criminal̄r agi. vt. ℂ. qñ ciuil̄. ac. l. j. ff. ad. l. aquil̄. inde neracius. §. si dolo. ꝛ. l. si vulnerato. instit. e. ti. §. liberū. Si ergo actū esset iniuriaꝝ lꝫ ciuiliter non videret̄ posse agi q̄ illa p̄dita ē ad vindictā. vt in pre. l. ℂ. vna añt pendente alia intētari non pōt. ff. de publi. iudi. interdū. ℂ Quid si p̄imo actū fuerit de vulnere sic. Accuso. b. qui me gladio p̄cussit ꝛ peto eū puniri certe hec accusatio criminalis est nec pōt dici ciuilis petitio in libero homine put ex supioribꝰ liquet tum q̄ non petiť impensa curationis vel estimatio oparum: tum etiā q̄ pena non petiť ad p̄piam p̄cussi. vtilitatē ß publice petiť inferri ꝛ ē dicendū q̄ ex tali accusatōne. accusatio als actio. l. coꝛ. de sic. p̄posita est. lꝫ hoc non specificet̄ q̄ id est in vsu vt in pre. §. diuus. Añ si p̄imo priori accusatione terminata p̄ponat̄ alia accusatio de morte non ē admittēda cū sit eadē cū p̄ima. lꝫ in prima fiat bonoꝝ vel vulneꝝ mentio in secūda mortis. q̄ in. l. coꝛ. nō spectat̄ exitꝰ vtruꝫ morieť aliq̄s vel non ß p̄ma volūtas inspiciť delinq̄ntis vnde moꝛs non inducit spēm accusandi ß modum vt. ff. ad. l. coꝛ. de sic. diuus. ꝛ ita videť q̄ amplius accusatio de morte nō admittet̄ si iam fuit condēnatus vel absolutus cū idem sit crimen extra de accu. de his. ff. e. si cui. §. bisdem. ꝛ. l. senatu. ꝛ. ℂ. e. ti. de crimine. Bal. ꝛ q̄ moꝛs retrotrabiť. l. huic scripture. §. j. ff. ad. l. aqui. ergo obstat exceptō rei iudi. ff. de excep. rei iudi. l. si mꝛ §. eandem cām. hoc non videť ꝛ. q̄ p̄imo non fuit bñ actū qđ ex postfacto apparuit ꝛ ideo p̄ima sententia đ reſcindi vel in secūda ꝯdemnatione computari si b̄ fieri p̄t ex genē pene. ff. ad. l. aquil̄. l. ß si poꝛe. Sz si occasiōe vulneris eēt facta executio ꝛ talꝫ executō q̄ reuocari non possit puta fuit amputata manus nō p̄t de nouo puniri ne absurdum sequat̄ ꝛ inhumana ꝛ citius est toleranda minoꝛitas pene q̄ aspeꝛitas. ℂ Et nota q̄ in ista qōe mutatur titulus criminis scz vulneris in titulum homicidij. ß quid si non mutat̄ titulꝰ criminis seu additur qualitas an p̄imo absolutus ratōe addite qualitatis p̄ōt iteꝝ accusari dic q̄ non. ff. đ noxa. l. in delictis. §. si detracta. ℂ Sed quid si p̄imo fuit ꝯdemnatus ꝛ videť idē q̄ non p̄ōt q̄s accusari nisi semel nisi in p̄ima fuisset ꝯclusum. ff. de accu. l. senatꝰ. de furtis. l. inficiatus. §. infans. Item rōne solꝰ qualitatis non potest fundari iudicium vt in. §. si detracta. ℂ Itē si condemnatus soluit habet̄ p̄ absoluto nō a crimine ß ab omni eius pena que in solutōne cōsistit. nam si a crimine ergo repeteret vt indebitū qđ ē ridiculū ꝛ pōt iudex declarare eū absolutū p̄ solutiōez. ff. đ exce. rei iudi. l. siqs cū totū. §. plane. ff. si serui. vēn. lege bax. Item in accusationibꝰ ad vindictā vna tollit alteram etiam in qua plus est. ff. de iniur. l. p̄toꝝ edixit. §. si dicat̄. ꝛ ita consuluit Jaco. butri. als facile erit fingere qualitatē ꝛ iterato reū inuoluere in nouo iudicio quod satis inconueniens videť nisi p̄ bet̄ collusio. ff. de p̄uari. l. ij. in contrariū est. q̄ non est actū integraliť a p̄incipio ergo pōt suppleri qđ deest qđ not. ff. naucau. sta. l. ij. §. nouissime. ꝛ instiť. si q̄dru. pau. fe. di. ad fi. ar. ad hoc. ℂ. de sponsuſ. l. j. quod no. b. extra de iudi. at si clerici. hoc tenuit bar. in. l. senatus. ꝛ ita cōsuluit collegiū pusinum asciſq̄ lꝫ multi eēnt in ꝯria opi. q̄a §. si detracta p̄mittit addi qualitatē nouā pendēte iudicio ñ finito vñ ibiv̄ casus b̄m Ja. cū. n. idez factū est sentialiter ꝛ substantialiter repetitur in quo iam ꝯclusum est ꝛ finis fuit eodem modo de vno accusante qđ de alio concludatur verissimū ē. secus est si nouus accusatoꝝ suū dolorem p̄sequat̄. Z. de cōsuetudine tñ licet dicat̄ q̄s occidendi aīo p̄cussisse nō de morte puniť. ar. ff. de penis. aut. §. pe. Bal. b̄m statuta terraꝝ que ponderant factū finale non puniet̄ talis vt homicida. q̄ nec est nec hꝫ locū fictio in statutis: nec in constitutionibꝰ terraꝝ sic ꝛ quo ad irregularitatē que cōsiderat actū ꝯpletū non ē irregularis quinimmo etiaꝫ de iure cōi eḡtas iudicantis mitius punit qui minus lesit. ff. de penis. l. aut facta. §. ij. ℣. quid si primo. ꝛ idem no. Ly. C. de sicca. l. is qui cum telo. ibi vide Ly. theologi ℣o actum intransitiue conspiciunt ꝛ leges ecclesiastice animos disponere volunt p̄positis p̄mijs atq̄ penis. ff. de iusti. ꝛ iur. l. j. §. j. Et no. q̄ vbicūq̄ poniť in p̄cessu hoc verbuꝫ ꝛ p̄ eum non stetit nil operat̄ q̄tum ad penam statuti que requirit veros terminos facti ꝛ totiens statutum hꝫ locum quotꝫ. est vera ꝯpositio de vera existentia ē minoꝝ statuti b̄m Oldra. ſz illa verba innituntur conatui ñ foꝛa statuti b̄m oldra. H. an ℣o ex instantia inquisitionis facte sup̄ vulnere morte secuta illa pendente possit fieri sentētia đ occiso dicam. j. de inquisitione super Ru. Z. ℂ Quid si iudex ip̄m. b. pro dicto vulnere in certa summa pecunie ꝛ non coꝛporaliter cōdemnauit. Rñ. hoc ñ obq̄ lꝫ debuerit penam coꝛpalem infligere foꝛte ß omisit quia talis erat loci consuetudo. Bal. hoc verum in sententia que expectet hominem declaratorem. secus in ea que venit ipso iure vt infamia. ff. de infa. l. q̄ đ ergo. §. pena grauior. cum si. ꝛ si iudex errauit non dat̄ fisco auxilium restitutionis in publicis penis. ff. de minoꝛ. l. auxiliū quod est no. Z. ff. de le. ꝛ sen. cō. de q̄bus vel ex aliqua causa hoc fecit quod p̄sumendū ē. vt. ff. de penis hodie. ff. de his qui no. infa. quid ergo. §. pena. ꝛ vide. j. đ fide fideiuſſ. §. j. ℣. sed pone. t. ℂ Quid si vulneratus remisit iniuriam pecunia recepta nūq̄d

ꝑ impensis in vulnere factis poterit agē. l. aq̄l. ⁊ videtur ꝙ non immo renūciasse videt. C. d̄ re. cre. l. iureiu. C. de pactis. post cp̄s. ff. e. si duo patroni. §. idez' iul'. vij. q. j. cp̄ periculosum. ar. ꝓtra q̄ ex iniuria due nasc̄untur actiones vna ad penā alia ad rem ⁊ acto vna p̄t alia agi. ff. de ꝙdi. fur. si ꝑ fure. §. j. ff. de iniur. p̄tor. j. ff. ad l. aquil'. si quacūq̄s. §. fi. ad id. ff. de fur. siq̄s vxori. Vñ dici p̄t ꝑm quosdā vt tollit' actio iniuriaꝝ non autē actio. l. aquil'. ⁊ facit. C. li. xij. de nūerarijs ⁊ actuarijs. l. nulla. ¶ Opponit' etiā cp̄ inuitus q̄s accusat quod eē non dz vt. §. de actore. ℵ. itē excipe p̄t añ fi. ¶ Quid si nullus audet accusare homicidam ꝓpter potentiaꝝ eius nec p̄t in eo crimine ex officio ꝓcedi vt. ff. d̄ mu. ⁊ bo. rescripto. §. siquis. nūquid p̄t frater occisi cogi accusare videt ꝙ non vt. C. vt nemo inuitus. l. vnica. H. ⁊ ff. de accu. l. diui fratres. Z. ar. ꝓtra q̄ expedit ne maleficia remaneāt impunita. ar. extra de sen. ex. vt fame. ff. de offi. p̄si. l. iij. H. ⁊ e. ti. l. ꝙgruit. facit extra d̄ ꝓcur. accedens. de spon. cum locum. Z. hec. n. eēt res mali exempli. ff. de iudi. obꝓuandū. dicunt q̄dam. H. scz Bui. de suz. sup p̄. l. vnica. ⁊ Rolan. doctor in p̄n. sui opis ambo tñ fatent' hoc lege nō caneri non ob. eis l. siquis homicidij. C. de accu. q̄ loq̄tur ī illo q̄ inchoauit vt ibi no. Jo. mona. xxij. q. j. siq̄s p capilluz ꝙ offō iudicis p̄t q̄s cogi ꝙ accuset ꝫ non iure actōnis vide etiā qd̄ no. ij. q. vij. q̄ propt'. iiij. q. v. c. vno. Z. ꝙ iu dex bñfaciet si cogat ⁊ ei securitatē p̄stet si timet. C. de bis q̄ ad eccle. ꝓfu. l. denūciamus. lxxix. di. c. j. ¶ Sz ꝑm p̄missa q̄rit' quare p̄t vnus accusare plures ⁊ ñ plures vnū. Rñ. H. ꝑm Roff. in. vj. rubri. Z. Si plures accusarent vnū ⁊ in accusatione d̄ficerēt malū eēt ꝙ p vno solo q̄ occidendus eēt si conuincer' occidāt' tot d̄ficientes q̄ calūniantes ad vindictā poscit silitu do supplicij. vt. C. de accu. l. fi. C. de calum. l. fi. ij. q. vltima quisquis. H. dixit Jo. in. c. in primis. ℵ. q̄ igit'. §. allegato. cui iste ℵ. cōtinuat' ꝙ posset esse ꝙ vnus ꝓbaret ⁊ alter d̄ficeret. Z. ¶ Item repellit'. H. hec fuit vij. Rubrica Roff. ⁊ istis coniūxit ℵ. itē ꝙ ē semel cuz duobus sequētibꝫ. Z. q̄ fuit socius ⁊ ꝓticeps crimis. extra de testi. veniens. ⁊. C. e. q̄m. ⁊. l. fi. ff. de q̄onib' re-peti. §. j. extra de confes. c. j. C. de liber. cā. si filiū d̄ epi. ⁊ cle. si quē cp̄s. ff. so. ma. viro. nisi in casib' in symonia ꝑ papatu haben do cōmissa. lxxix. di. siquis papa. ⁊ in crimine lese maiestatis. xv. q. iij. nemini. ⁊ extra de ꝓba. c. j. ⁊ cuiuslibet symonie vbi est eadē rō. extra de symon. ℥ bely. xv. q. iij. sane. ⁊ false monete. C. de fal. mo. l. j. ff. de custo. reo. diuus ⁊ sacrilegij. ij. q. j. in primis. ⁊ nisi ī mathematicis. C. de male. ⁊ mathe. l. fi. ⁊ in latronibus. vnius ꝓfessio contra aliū audit' cp̄tum ad p̄sumptōez C. de fer. ꝓuinciaꝝ ⁊ nisi in here. extra de p̄sumpt. lr̄as. ⁊ nisi in alijs exceptis criminib' de boc. j. de testib. §. j. ℵ. item ꝙ est socius. ⁊ hec exceptio ē dilatoria. H. vide. j. ℵ. ß he. Z. caue tamen qualiter oppones. q̄ si dicis tu me fecisti in id crimen incidere vel nō potes me accusare vel contra me testificari quia fuisti mihi socius in ipso crimine vt in pre. concor. iam ex tua ꝓfessione ꝙdemnaberis. extra de confes. c. j. ij. q. j. nos ī quēcp̄s Bal. si tamen aliquid excipienda p̄supponit nō videtur illud fateri immo sp intelligit' ꝓtradicere sic et qui agit ñ intelligit' id qd̄ dixit narratiue nō p modū cāe vel fundamēti confiteri de iure aduersarij ß potius errare. ff. fami. ber. l. familie. que lex ē nota. vid' quod dixi. ff. de iudi. l. siquis intētione ambigua. Z. Si ℵo dicas sic non feci quod mihi imponit' ⁊ si fecisse tu mihi socius esses sic mentireris. ⁊ lex non vocet mētiri. xxiij. q. iij. q̄ peccat. xxij. q. v. iuramenti. lz sit ar. contra. C. d̄ leg. digna. sed vocet socīū criminis repellere vt in pre. ꝓcor. Unde si dicas excipio contra te ꝙ nō potes accusare quia q̄cunq̄s fuerit in delicto tu illud fecisti ⁊ id ꝓbare volo ꝑm Uber. de bo. H. in. §. ex ꝑsona acto-

ris. s̄. de actore in prin. alī. in pe. colum. Tan. autē. ß. h̄ dixit in. ij. compilla. sup̄ decre. q̄uis ad abolendam de symo. Z. ⁊ Tan. qd̄ est hic spāle vt ꝓfessus nō puniatur vt no. in p̄. c. siq̄s. H. vide qd̄ ibi no. ⁊ qd̄ ibi no. d̄ testi. c. j. li. vj. in vlti. glo. C. de libe. cā. ſ. si filiū. in vl. gl. ꝑ Hosti. in summa de symo. §. q̄ ad accusatiōem in fi. Z. ¶ Sed qd̄ siq̄s ꝓfessus nō p̄t illud ꝓbare dicit ibi. H. In fi. magne glo. cui ꝓcor. qd̄ no. i. q. j. reperiuntur. in gl. pe. Z. ¶ Itē ꝑm quosdā excipit' ꝙ parvel simile crimen ꝓmisit. ff. so. ma. viro. ar. ex̄ de symo. ꝑ tuas. circa prin. extra de testi. ꝓsonas. ¶ Quid si te voco ad latronē ⁊ tu me nūquid ex hoc possumus nos adinuicē mutuo accusar̄. H. q̄n accusatō ꝓcedat ex vicio illato scripsi ꝑ Hosti. d̄ iniuri. c. fi. sup̄. iij. gl. ⁊ adde ad ibi dicta qd̄ plene scripsi. j. de iniur. post pri. Z. videtur ꝙ non. q̄ sicut licet vim repellere vi: sic iniuria iniuriam retorquere. vt. ff. de iusti. ⁊ iure. vt vim atq̄ iniuriam ⁊ eā ꝓpulsare. vt extra de homici. significa-sti. ꝓpe fi. ⁊. ff. de bo. lib. q̄ cū maior ⁊ paria delicta mutua ꝓpensatione tollunt'. vt extra de adul. c. pe. ⁊ fi. et ff. de dolo. si duo. ff. so. ma. viro. ⁊. C. de inoffi. testam̄. ī arenam. dic ꝓtra q̄sq̄ em̄ nostrū aget de sua iniuria licet par sit iniuria. C. q̄ accu. non pos. neganda que est iij. q. xj. ⁊ extra d̄ iureiur. veniens. nec ob. illud ꝙ paria delicta ẓc. q̄ loq̄tur q̄n crimina circa idem factū ꝓmittunt' ⁊ ex eis ciuiliter vel criminal'r agit' puta circa idez mīmoniū vel circa eandez societatē ⁊ hmōi. sec⁹ si sint diuersa facta ex quib' ciuil'r vel criminal'r agit'. vt ī p̄. l. neganda. nec iniuria p sequētem iniuriā ꝓpulsatur seu tollit' seu potius accumulat'. ff. de adul. l. ij. §. si publico. dicunt tñ q̄daz ꝙ si te prouocauit dicto vel facto ad irā ⁊ sic dicto vel facto mihi iniuriaris non bēs ex h̄ mihi ꝙdemnari. ar. ff. si q̄dru. pau. fe. dica. l. j. §. cū arietes. qd̄ em̄ calore ira cūdie fit non imputat'. ij. q. iij. sic⁹ iratus. ⁊. §. notādum. ℵ. sus p̄in. ¶ Itē repellit' accusator si iam transegit vel pactus ē de crimine ꝓuato. vel etiam capitali nisi in crimine adulterij. In alijs autem publicis ñ penam sanguinis non ingerūt nō licet trāsigere p̄tercp̄s in crimine falsi. C. de transac. l. transigere. C. ad. l. cor. de fal. querelā. ij. q. iij. §. notandū. ℵ. in omnibus. H. Ubi de hoc in. j. glo. ℵ. sus autem de hoc no. in pre. l. transigere. Z. ß he vident' pemptorie etiam ī cā criminali. ⁊ iō añ li. cont. opponēde. ar. ff. d̄ adulte. si maritus. §. p̄scriptōnes. ß forte spāle est in accusatiōe adulterij vel de dilatorijs loquit' ꝑm vber. de bo. H. vbi. s̄. Z. consiliū autem ē ꝙ pemptorie opponantur ante litis contest. ⁊ ꝓbatio reseruet' post vt dicam. j. d̄ excep. §. dicto in prin. Bal. nisi post li. conte. supuenerit. C. de ꝓcor. eiusdez litis. l. ij. Sed ego dico ꝙ aut repellit crimen ⁊ penā aut ꝑsonam. primo casu p̄t opponi post. secundo casu non. ff. de adul. l. ij. §. qui hec dicit. Z. ¶ Item ꝙ fecit pactū vt non accuset d̄ crimine iam ꝓmissor: vt. ff. de pactis si vnus. §. pacta. ¶ Nūquid ergo clericus paciscī p̄t ne p̄latum suū de crimine ꝓmisso accuset. H. pactū autē ne supiori ipius reuelet etiam si iuratū sit non obligat de offi. or. q̄ plerīq̄. li. vj. Z. rō no. xxiiij. q. iij. ecce q̄ turpe pactū ē ne de crimine agat'. ff. de pactis si vnus. §. illd̄. ⁊. §. pacta. ad idem. ff. de reg. iur. contractus. extra de iureiuran. quēadmodū. §. illud aūt. vbi de hoc secus si tacite fiat pactum. vt extra de accusa. veniens. ⁊ secus vbi per sentētiam hoc ꝓcipit' alicui vt eū decetero nō accuset xxxiij. q. v. hec imago. ¶ Itē excipitur cōtra eū ꝙ spoliauit accusatū tota substātia sua vel maiori parte. extra de resti. spolia. frequens. li. vj. ¶ Item ꝙ ipe criminosus est quocūq̄s crimine vnde non potest aliū accusare. extra de excep. a nobis. iij. q. iij. siquis a suo. et. c. sequentibus. ⁊. p. vij. qui sine. ⁊. c. postulatus. ⁊. §. tria. in fi. lz etiam non sit nunc. quia sufficit ꝙ fuerit. vj. q̄stione. j. qui crimen. xxv. di. c. fi. ¶ Item ꝙ est vil' ꝑso-

na.extra de spon.cū in tua.7 de symo.lz hely. 7.c.se.ij. q.j.in primis. ¶Item q est frater. H.hoc posuit rof. sub.ix.rubrica de qua.j.ℵ.item q est libertus. Z. qui non potest fratrez vel sororem criminalr accusare de magno 7 capitali crimīe immo si faciat pena exilij plectendus ē nisi suam vel suoz iniuriam psequat vel nisi in leuibz criminibz. C.q accu.non pos.si magnū.7.l.si sororem.7 nisi in crimine lese maiestatis. C.e.l.penl.et hereseis vt extra de p̄sum.lras.7.xxiij.q. viij.legi. 7 sn̄ dictum ē.affinis aūt accusat affinē.ar.C. de abol.l.ij. i fi.ar.contra.iij.q.v.sil'r. H.ibi quo ad affines.q non pñt eē accusatores exponit.i.accusatoz testes. Z. pater etiā 7 mr accusat filios de crimine i se p̄missō alīs ñ. vt.ff.ad.l.coz.de sic.inauditū. C.q accu.non pos.ppt insidias.vel si pīnā pietatē nō agnoscāt. C. de pat.po. l.iij.7 nō econuerso.vt.j.ℵ.itē q est libert⁹ ¶Quid si aliqs interfecit patrē vel tutorē meuz ß postea penitz 7 fit bonus nūquid potero eū vlterius accusare 7 videtur q non videoz eñ ex odio p̄cedere cū ille p̄tritus 7 emendatus sit extra de accu.accusasti.lxxxvj. distinc. odio.ar.cōtra qz si non fecero priuoz hereditate. C.d bis quibus vt indig.l.j. Itē lz satisfecerit quo ad deuz non tñ quo ad mundū.j. de abol.§.j.ℵ.porro.in fi.sed dic q potius debeo p̄dere hereditatē.alij tñ p̄tradicētes q lz accusem non tamen videor ex odio p̄cedē ß Vin. H.q hoc no.d accu.accusasti.7 vt ibi scp̄si ꝑm azo.sequoz. Z. ¶Item q accusatus fuit alīs sup eodem crimine absolutus quod dic vt in pre.ℵ.f.porro. H.est.j. de abol.§.j.allegato.s.j.colū.ℵ.sed qd siqs. Z. ¶Itē q altero accusatore mortuo :vel aliqua de cā impedito lapsi sunt.xxx.dies vtiles. Vñ non ē alter admittēdus.ff.d accu.libelloz.in fi.que ē.ij.q.viij.7.ff. ad turpill.aut priuatim.7.j.in ti. de abol.ℵ sic legalis. ¶Item q alīs primo cepit accusare vnde pendēte illa accusatione non ē alius accusator admittēdus.ff.d accusa.bi oēs.§.ab alio. ¶Itē q est apostata vl filius fami.vel monachus.vt.s. de actore in diuersis versic. ¶Itē si ex.l.corn. de iniurijs experiat cozā socero vel genero vel alīs qui numerant.s. de iudi.deleg.§.recusari.ℵ.item.l.coz. ¶Itē q ē mulier. H.hic incbo ant ad literā ℵba Roff. de quib⁹ dixi sup rubrica.7 ß sub rubri.j.q non pos.accu.ppter sexum. Z. que ppt verecundiam accusare non pōt.ij.q.j.phibent.xv.q. iij. de crimine.ff. de accu.q accusare.nisi in casib⁹ p̄mo si exequat mortē eoz contra quos in vita nō cogit testificari.ij.in.l.cor.testamētaria de falsis 7 in testamēto falso liberti paterni vel materni.ff. de accusat.l.ij. C.q ac.non pos.vxor.7.l.senatus.7.l.non ignorat.7.l.d crimine.tercio si suam vel suorū iniuriam p̄sequatur. et hoc ē cōe omnib⁹ accusare phibitis.vt.j.prope fi.ℵ.i summa.quarto in.l.iul. de annona.ff.eo. militem.7.ff. ad.l.iul. de an.l.fi.ij.q.j.phibent.quinto in.l.iul.maie. ff. d accu.in qōnibus.vj.q.j.nullus.sexto in crimine suspecti tutoris.insti. de suspec.tu.7.ff.e.l.j.septīo in crimine symonie.vt in pre.ℵ.in summa.octauo in crimine hereseos vt in pre.ℵ.in summa.extra de diuoz. de illa.xvij.q.iij.sicut q ecclesiam.xxiij.q.viij.legi.7.q.vj. si audieris.nono forte in dilapidatōe.vt in pre.ℵ si.in summa.sicut ergo non admittit in publico crimīe mulier:ita nec in populari accusatione nisi ad eam pertineat.ff. de populari actione.mulieri. In multis.n.articulis deteriōr ē conditio feminaz q̄z masculoz.qd dic vt infra in ti. de p̄cura.§.j.ℵ.regulariť. ¶Itē excipit q ē pupillus. H.Secūda rubrica qui rōe etatis. Z. vel impubes vt in pre.l. q accusare.7 .ij.q.j.phibent. C. de fal.mo.l.j.iij.q.ij.ℵ.inuiti.ff.d rei ven.q infans nisi qñ mortē p̄is vel aui exeq̄t.7 nisi in.l.coz.testamētaria contra testamētū patris ß hoc fit cū auctoritate tutoris 7 cū dolo ē capax.ff.e.l.ij.§.fi.7 nisi forte in crimine lese maie.7 hoc cū auctoritate tutoris.C.d. auc. p̄ses.clarum.popularē aūt actionē non intētat nisi ad eū ptineat.ff. de populari act.mulieri. ¶Sz qd de pubere dic q admittit ad accusandū cū tutoris. H.i.curatoris ß posuit vt Roff. Z.auctoritate ar.p̄.l.clarū. nam exquo de pupillo excipit in adolescēte p̄cedi videtur nisi in.l.iul. de adul.vbi requirunt.xxv.an.ff. de adul.si maritus.§.lex iul. p̄m Roffre.7 azo.7 acc. Alij dicūt q nec pupillus nec minoz.xxv.an.pōt de publico crimine accusare nisi suam iniuriam p̄sequat.arg. p̄e.l.lex iul.certa de minore dic vt.s. de actore in p̄n. H.Scire debes q ista remissio valet quo ad ciuiles qōnes quo ad casum nostrū non adiuuat. Vñ sciēdū verū esse azo.in sūma qui ac.non pos.añ mediū tenuisse qd p̄mittit 7 ea rōne 7 eū seq̄tur roff. Rubr.pri.allegata.accur.in.l.ij.ff. de accu.ponit hanc opinī.7 ōriam hug.supplētis in pre.l.q accusare.vbi dicit d pupillo q idem de adolescente p̄ pre.§.lex iul. ß vt dicit Roff.opi.azo.defendit si dicat.§.illū ponere cāz speciale in adulterio eadem cā nec forte cōiuges bn vinētes dissocient per iuuenē nō robuste etatis vt ibi cui non est firmū iudiciū.ff. de mino.l.j.facit. C. de adult.l. q̄uis adulterij sic 7 in adulterio est speciale quod nō transigit. C. de transac.l.transigere. Item minoz.xxv. an.testificat in criminali.ff. de testi.in testimoniū canō ij.q.iij. ¶Sed querit Roffr. de rōe quare miōr.xxv. annis non admittit ad testimoniuz nisi sit maior.xxij. tñ admittit ad accusatōem ꝑm accur. rñdet in accusatiōe qd miōri etate deest p auctoritatē curatoris supplet. C. de auc.p̄es.l.clarū.ff. de acqui.pos.q̄uis.ß qñ testificat solus deponit. C. de testi.l.nullū. extra eo.ti. venerabili.eligit ergo legislator quoddā tp̄s medium inter pupillarē 7 minorē etatē ß ꝑm opi.p̄trariā sic respondet q in testificando sufficiunt.xx.anni ne veritas rei depereat si. C. de bere.qm. extra de testi.cog.c. vlti.7 qd ibi no.in fi.vlti.glo. Z. ¶Itē excipit. H.i rubri.iij. Roff.qui rōne sacramēti. Z. q ē miles q p̄pter sacramētum non potest accusare.ij.q.j. phibent 7 in pre.l.qui accusare nisi suā vel suoz iniuriam p̄sequat.arg. C.qui accu.non pos.l.non phibent.7.l.si crimē 7 nisi in crimine lese maiestatis. C.ad.l.iul.ma.nullus. que est.vj.q.j.7 nisi p annona fraudāda.ff. de ac.mulierem.7 hoc ideo ē ne a susceptis signis auocet.ar.C. loca.l.fi.7.l.milites.7.xvj.q.j.generaliter.7 hec 7 similia intellige de milite q̄ iurat se non euitaturz mortē p republica.ff. ex qui.cau.ma.l.pe. H.Et qd ibi dicat accur.hic dicit Roff.s.illud iuramētū haberi p vegecium li.d re mili.qa specialiter forma lege aliqua non habet. Z.ff. de bis q no.infa.l.ij.non de eo q stati mo p̄pria qui non iurat modo p̄dicto nec stipēdia meret. C. de p̄cura.l. qui stipendia.7 in pre.l.qui accusare sed forte negociatur 7 alīs in litibus patrocinatur ar.extra de vi.7 ho.cleri.c.fi.7 de cleri.cōiu.ex parte.et de priuile.ex parte milites eñ nostros potius arma scire volum⁹ q̄z leges. C. de iure deli.scimus.de q̄b⁹ militibus hoc intelligatur vide.j. de p̄cur. H. supple.§.j. Z.ℵ.item q est miles. ¶Item q ē magistrat⁹. H. iij. Rubri. Rof.q non pñt ppter magistratuz. Z. vt p̄ses.p̄incie seu iusticiarius vel seneschalcus 7 hmōi q habent cognitionem mixti vel meri imperij 7 alij d q̄bus dixi.§. de iurisd.om.iudi.ff. de accusa.qui accusare. H. Et qd dicit ibi textus tales sine fraude ī iusvocari non posse intelligit ibi accur.circa mediuz magne glo. de fraude reipublice ibi vide. vel ponit fraudem p̄ pena sic enim veteres ponebant.ff. de edil.edic. cuz autē.§.excipit.7 de verbo sig.aliud.ℵ.est fraus alibi p̄ damno. C. de repu.bo.poss.l.ij. Sed querit Roffr. que erit hec pena rñdet q extraordinaria cū nō inueniat certam.hoc casu statutaz.all'. de efrac.7 expil.l.fi. Z.7.l.hos ac.ij.q.j.p̄hibētur.ff. de iniur.nec magistratibus.ff. de iudi.si pars literarum.ff. de adulter.si

maritus sic in magistratu. H. nescio quare sic alleget cū nō sit alia. Z. in prin. hi em maiores magistratꝰ ante depositū officium nō accusant nec accusant' nisi i casu quia pater pōt eum cuz filia iunctū occidere. ff. ō ad ult. marito nec conueniunt' vt dixi supra de actore. ℣. item illustris. dic vt supra ti. pr. ℣. itē cōsul. Itē nec legati imperatoris vel p̄sidis prouincie: vt eo. ti. ℣. itē nec legatus 7 seq. ¶ Sed quid de minoribꝰ magistratibꝰ vt sunt defensores seu potestates ciuitatū. Rn. isti tempe sui officij accusant 7 accusant' agunt et conueniunt'. ff. ad. l. aquil'. quēadmodum. §. si magistratus. 7 in p̄. l. nec magistratibus. ff. de iudi. si filius. ff. de reg. iur. factū. insti. de ob. que ex quasi delic. na. C. vt omnes tam ciui. cū mi. iudi. l. vnica. ¶ Item. H. Quinta rubrica q̄ propter delictum vt infames. Z. q̄ est infamis vt i cōcor. que sunt supra de actore ℣. item q̄ est infamis. et infra de accusa. §. iij. vbi de hoc nisi in q̄nq; casibus. Primꝰ si suam suorumq; iniuriam p̄sequat'. j. ℣. in sūma. Secūdus in. l. iul'. maiestatis. Tercius in crimine symonie. Quartus in crimine hereseos. Quintꝰ in crimīe fraudate annone: vt in cōcor. que sunt supra ℣. itē q̄ ē mulier. 7. j. ver. i summa 7 sicut ei interdicit' accusatio sic 7 popularis actio: vt. ff. de popula. acti. popularis 7 hoc siue sint infames ipō iure siue p̄ sententiā. ¶ Sed quid de his q̄ sunt infames de facto: Rn̄deo nō inuenio eos a iure repelli tamen circa tria obest infamia facti. nam repellit a querela inofficiosi testamenti: vt. C. de inoffi. test. in arenam 7. l. fratres 7 ab honoribus nisi in subsidium. H. qn̄ non extat legitimus competitor. Z. ff. ō decur. generaliter. §. spurios: extra de accu. omnipotēs 7 a testificando si ex parte altera sint testes honesti. ff. de testi. ob carmen que ē. iij. q. iij. extra de testi. c. penl. 7 fi. H. vide quod scripsi de testi. testimoniū. sup̄ ver. tali modo. Z. Infamis aūt nō potest infamē accusare vt. vj. q. j. qui crimine nisi prius eum tolerauerit. extra de accu. nulli nisi sit arenarius qui areñarium accusat. C. de inoff. test. in arenam 7 nisi in casibus in quibus socius crimīs nō repellit' quos p̄dixi. ar. contra. ij. q. vj. §. in hoc capi. H. non tenet quod ibi dicit' vt ibi no. 7 in c. se. Z. Qui autē sint infames dixi plene in rep̄torio i ti. de penis. ¶ Item excipit' q̄ est hereticus vel paganꝰ vel iudeus vel scismaticus vel fidē sanam simulat confiteri vel conuenticulam cuz eis. facit. iij. q. j. c. j. 7. ij. q. vij. pagani. ar. contra. e. q. si hereticus. H. solue vt sup̄ pr. dixi. Z. ¶ Itē q̄ ipe. H. bunc ℣. posuit roffr. sub vj. Rica de questu. dicens q̄ contra eum q̄ contra duos reos subscripsit est p̄sumptio q̄ propter questū ß contra istum est certitudo 7 in certis nō est locus de coniecturis. ff. ō ℣. ob. p̄tinuꝰ. §. ij. Z. recepit pecuniā ob accusādū vl' nō accusādū vt. ff. de ℣. ob. gnāliť. 7. l. veluti ff. ad. l. iul'. repe. l. eadē. §. j. q̄ ē. j. q. j. ad fi. 7. j. q. j. §. q̄ si. 7. ij. q. j. i. §. p̄cussiōis. is em̄ tenet' crimīe p̄cussiōis vt in p̄. l. p̄cussionis 7 falsi. ff. ad. l. cor. de fal. l. j. §. j. 7 actōe in factū ex edicto de calūniatoribꝰ. ff. de calū. l. j. tenet' etiam. l. remia. ff. ad turpil'. l. j. ¶ Itē q̄ ē semel calumniatus. ff. de accu. si cui. §. bisdem. iij. q. v. similiter 7. c. seq. ¶ Itez ꝓpter suspitōem calūnie repellit' quis vt q̄ subornatus falsum testimoniū tulit. ff. de accus. alij. ij. q. v. p̄sanguineoz nisi in crimine lese maiestatis 7 nisi suam suorūq; iniuriā p̄sequat' vt supra. ¶ Itē q̄ semel ab accusatōe destitit sine abolitōne. ff. ad turpil'. l. ij. C. q̄ ac. nō pos. si ea. ij. q. iij. §. notandū ℣. destitisse nisi i p̄missis duobus casibꝰ. ¶ Itē contra agentē de adulterio. H. hec posuit sub. x. Rica de q̄ infra. sumptū aūt fuit ß ex verbis azo. i summa de adult. añ medi. Z. excipit' ō lenocinio. C. de adulte. ita. ff. solu. matri. cū mulier. xxxij. q. j. §. q̄ si. 7 hoc si est liber qui accusatur. C. e. quoniaz 7 antecz nomē rei sit inter reos receptuz id est. H. no. quia soluit questōem quādo dicatur receptum nomē rei inter reos 7 hoc placet Ja. de bel. 7 Ly. vt q̄ facit

contestatio in ciuilibus antecz non dicit' quis agere ß agere velle. ff. rem ra. ha. l. amplius. hoc faciat etiam in criminalibus vt p̄ contestatōez dicat' agere 7 sic ille dicat' descriptus inter reos. hoc vide p̄ eum. C. qui accu. nō pos. l. j. in prima. q. vbi inuenies alias op. s. q̄ tunc receptum dicat' cuz iudex cepit viriliter cognoscere alia cum fideiussores dati sunt 7 hec reprobat' quia. ll. non habent in auten. coll'. iij. de trien. 7 semis. §. considerem. tercia q̄ tunc receptum dicit' etiam añ litis conte. cum iudex ex aliqua p̄sumptione lite nō contest. facit illum describi inter nomina reorum 7 hoc placuit Ja. de are. in. l. is qui reus. ff. de pu. iudi. sed absurdū esset sic p̄cludi viaz exceptōibus dilatoriis. quarta opinio distinguit tria tpa. añ litē contes. scdm̄ post vsqz ad descriptōem factā in libro. terciū post talē rescriptōem. sed licet fateamur talē descriptōem illam post constitutōem ex inequallo fieri posse tn̄ nihilominus cōtestatio opat' quod supra maxie cū de p̄suetudie descriptō illa nō fiat. Z. antecz sit lis p̄. nō post. ff. e. l. ij. §. j. 7. ff. so. ma. cū mulier excipit' etiā q̄ lapsum ē q̄nquenniū. C. e. ad vlti. 7 i p̄. l. ita vel q̄ añ contractū cū secūdo matrimoniū p̄ diuortium inter eam 7 primū celebratum nō fuerat denunciata a viro p̄mo apud quez fuerat adulterata. C. e. si dūn in tua. 7 in p̄. l. ita. 7. ff. e. nuptura q̄ vel post. lx. dies vtiles nō pōt accusari a viro iure mariti. C. e. iure. extra. e. maritis. iiij. q. iij. §. aliqn̄ vel etiam post sex menses vtiles iure extranei computando in nupta ex die diuortij In vidua ex die cōmissi crimīs i n vtroq; post q̄nquenniū nō recipiat' accusatio: vt in p̄. l. mater et. ff. e. mariti lenocinij. §. sex mensium. 7. §. quin nūsi impedit. l. miles. §. adult. alꝰ q̄nquenniū semp̄ spectat': vt in p̄. l. mariti. §. hoc q̄nquēniū. nisi adulterium cū incestu sit mixtū ff. e. vim passam. §. p̄scriptōem: vel nisi p̄ vim sit commissum: vt in p̄. l. mariti in fi. in alijs criminibus. xx. anni attendunt': vt infra ℣. item q̄ lapsi. excipit' etiam contra agētes de adulterio quod destitit. C. e. abolitōz i fi. vel q̄ negauerat se velle accusare. ff. eo. si maritus. §. si negauerit: vel q̄ ipe accusator ē adulter vel turpis p̄sona. ff. e. si vxor. §. iudex. extra de diuor. significasti in fi. extra de adulte. c. pe. 7 fi. xxxij. q. vj. c. j. 7 p̄ totum: vl' q̄ eam approbauit cum ea postea contrahendo: vt in p̄. l. si vxor. 7 extra de iureiur. quemadmodū in prin. vel q̄ adulter est absolutus cuius victoria p̄ficit adulteri. et ecōtra. ff. e. denūciasse. §. querit' 7 sic de similibus. 7 ō ß infra de adul. H. 7 vide qō dixi sup̄. e. ti. pꝰ princ. Z. ¶ Itē excipit'. H. viij. Rica Rof. q̄ ꝓpter paup̄tatez Z. ō accusatorē vel actorē q̄a ē paup̄ vt q̄a nō habet laureos in bonis. C. de accu. nonnulli. ij. q. j. prohibentur 7. c. in primis. p̄sumitur em̄ contra tales q̄ possūt defacili corrumpi. H. vbi ergo talis cessz p̄sumptio admittūtur vt dixit Roff. 7 vide infra ō teste. §. j. ℣. itē q̄ est paup̄ cum sua remis. Z. aliud in diuitibꝰ. extra ō symo. 7 si qōes. 7 scias q̄. lxxij. aurei faciunt libraz auri. vt. C. vel. x. de susceptoribꝰ 7 archa quor'. H. 7 nōt. ff. de in ius vo. l. fi. C. de ser. fugi. quicūq;. Z. ¶ Itez q̄ H. ix. Rica Rof. qui rōne reuerētie ꝛc. Z. est libertus vel būficiatus vel filius vel vasallus vel familiaris vel seruus qui nō admittunt' contra patronos vel parētes vel dn̄os vel eccliam vel eos i quorum domibus sūt nutriti. ff. de accusa. l. bi. §. liberi. 7. C. qui accu. non pos. l. pe. 7. l. fi. 7. l. iniquum. iij. q. v. c. j. 7. c. accusatores. 7. c. similit'. 7 duobus. c. se. 7. q. xj. si quis em̄ 7 similiter liberti xij. q. ij. liberti extra de ser. non or. de famulis. extra de postulā. c. fi. 7 idem forte ē econtra nisi vbi spāliter cōcedit' vt in casu qui ē supra ℣. itē q̄ ē frater. 7 ibi pater etiā ꝛc. licet dicat' q̄ p̄oni filiꝰ maior. xxv. an. accusans libertuz repellat' a bonoz possessione p̄tra tabulas. vt ff. de bo. liber. qui cum maior in p̄i. vel dic vt. s. ti. pr. ℣. itē serui 7 duobꝰ ℣. se. 7 ver. itē q̄ est filiusfam. In filijs aūt 7 libertis est rō quia p̄is 7 patroni p̄sona debz

eis sancta videri.ff.de obsequi.li.pa.pref.l.honori. nec eñ ideo patronus libertum manumisit vt eũ aduersarium haberet.C. de obsequi.liber. si manumissori. In seruo est rõ quia nõ habet psonam standi ĩ iudicio immo p mortuo habet'.ff.qui test.fa.poss.qui testamento §.seruus.ff.de reg.iur.seruitutẽ.z hoc siue nũc sint dñi siue olim fuerũt.ar.ff.de qõibus vnius.§.seruus.z.l. etiam.C.e.seruos.bi tamẽ oñs.H.seruis exceptis Roff. Z.audiunt' si suam vel suor iniuriam psequant'.C.q accu.nõ poss.ppter insidias.ff.ad.l.cor.de sic.l.ij.et nisi in crimine lese maie.C.e.l.pen'. Hi etiam ciuiliter nõ agunt.z dic vt no.supra de actore.ℵ.item q est libertus.z ℵ.item serui.seruus etiam agit in quibusdã aliis casibus.vt eo.ti.ver.itẽ q est seruus.C Itez excipitur. H.hec est.x. Rica Rof.qui ppter ipor delicta ꝛc. Z. q fuit de publico crimine damnatus.C Item q ỏ calumnia notatus.C Item q fuit missus in arenam cã cũ bestia tentata pugnãdi.C Itẽ q artem ludicram exercuit vel lenociniũ cõmisit.C Item q pnunciatus ẽ aliquid fecisse cã calumnie vel ꝓuaricationis in publico iudicio.ff.de accu.qui iudicio nisi suam iniuriam pseq̃tur vt.s.C Itez q est accusatus de publico crimine vñ pendẽte accusatione.H. Illa eñ finita p absolutõez accusat quemcunq; vt in.l. is qui si p condemnatõem distinguit'.vt ibi z.j.dicam. Z. recusare nõ põt suum accusatorẽ nec alium.ff.de publi.iudi.is qui.iij.q.xj.neganda.extra de testi.c.fi.iiij.q.j.c.ij.in fi. nisi suam vl' suorum iniuriã psequat'.quia tunc potest quemcunq; z de quocunq; crimine siue pari siue minori siue maiori siue lis sit contest.siue nõ.vt in pre.l.qui iudicio.z.C.q accu.nõ poss.neganda.maxime autẽ si iam fuerit cõdemnat' põt suũ accusatorẽ accusare.licet azo.H. In ſũma qui ac.nõ poss.in fi.z id placet Rof. Z. dixerit cõtra tñ quia inimicus p̃sumit'.tum quia suspectus ẽ. vt j.dicam.z.pbat' extra de accu.cum.p.tum quia ex condemnatione remanet infamis.vt in pre.l.qui iudicio.z boc plene,psequere in li. Roff. H. Sup.iur.canonici vt dixi in prin.huius ti.p hanc remis.exonerauit se auctor a multo labore.ß bodie vide plenius p Cy. sup.l. j.C.qui accu.nõ poss.z.l.neganda.eo.ti.ego etiã hac remis.me relevare disposui post omnia scripta visa z potissime vide distinctõnem quam posuit sup p̃dicta.l.j. cuius principalia mẽbra circa reaccusare volentem distinguũt tria tpa. Primũ.s.anteq̃ reaccusati nomẽ sit receptum inter nomina reorum. Secundũ postq̃ receptum fuit z añ sniam tercium post sniam. Primo tpe aut accusat de maiori eo q fuit accusat' z id potest.vt in p̃.l.j.canõ.iij.q.xj.prius.aut de minori vel pari.z tũc si illud ẽ p̃iudiciale primo crimi audit' z pferẽ.z sic legabat azo.p̃.l.j.vt patet in summa qui accu.nõ poss.ĩ fi. z exemplũ eius de hoc recitat ibi accur.ĩ.iiij.glo.et hoc ibi placebat dño meo si nõ est p̃iudiciale vel strangulatoriũ p̃mi vt verbis dñi mei vtar.si vult solũ libellus porrigere põt.vt.l.negãda si vult sup libello ꝓcedere põt,psequẽdo suam iniuriã.als nõ vt ibi secundo tpe si vult solũ libellũ dare id potest anteq̃ sit liquidum z conclusum postea non.vt in.l.neganda ad fi. canõ vbi supra. si ℵo vult in libello ꝓcedere vna opinio hẽt q põt si,psequit' suã iniuriã.als nõ. alia opinio q multis placet bz q nullo mõ illo tpe,psequi possit quodcũq; sit crimẽ z intersit.vel nõ inducũt p̃.l.is q.ff.de publi. iudi.Tercio tpe si snia ẽ absolutoria certus ẽ q potest si condẽnatoria z talis est q non infamat' idẽ q̃a potest q̃a nõ,phibitum est si infamat z vult vti antiq accusatione quã añ snĩam intẽtauit põt als oblatio vel ꝓpositio fuisset inutilis. Si ℵo vult nouam actõem ꝓponere nõ potest si condemnatoria illa abstulit libertatẽ vel ciuitatẽ vt quia deportatus vel damnatus in metallum Si nõ abstulit z,psequit' suam vel suorum iniuriã potest si nõ,psequit' talẽ iniuriam alium q̃ accusatorẽ sum accusare nõ poterit.ff.de publi.iudi.l.infamẽ.ß accusatorẽ poterit z ignoscit' ei qui vindicare se vult. nec obstat sibi q calumniosus fuit in defendẽdo.q̃a calumnia ꝓprie in agente.vt no.in.l.is qui.et in p̃.l.j.in fi.iij. glo. Itẽ vt dicit Azo in fi.summe supius allegate potuit iniuste damnare. Roff. vbi sup vult q etiã pdens libertatẽ vel ciuitatẽ accusatoz inchoatã prosequi possit ꝑ accusatorez.z sic intelligit.l.is q̃ refert aliqs tenere q ꝑ accusatorẽ nouas inchoare possit.qđ sibi nõ placet. Z.in ti.q̃.phi.ac.ppter ipor delic. H.xj. Rica Roff. cum ℵ.se. Z.C Itẽ q ẽ laicus q nõ potest clericũ accusare.extra de accusa.cum.p.ij.q.vj.c.j.ij.z.iij.z.v.extra de testi.cetero nisi in exceptis crimibus.sup quo dic vt no.in p̃.c.cum.p.ij.q.vj.in summa.C Itẽ q nõ est eius ordinis cuius ẽ accusatus licet sit clericus vt et ille argu.ij.q.vij.ipi apostoli.z.c.testes.z.c.sacerdotes. z quali p totũ.non em posset tunc pena talionis puniri cum tamen regulariter calumniãtes ad vindictã poscat silitudo supplicij.ij.q.viij.quisq̃s.C.de accu.l.fi.extra.e.licet.z.c.sup his.vnde epũs accusabit epum.presbyter p̃sbyterum.z sic de aliqs.ij.q.vij.clericus. H.vt ibi no.illud capitulũ nõ tenet.vel loquit' de irregulari Z.Si em epũs vel p̃sbyter deberent de gradari qualiter acholitus vel subdiacon9 z similes accusatores possent similitudine iudicij puniri si in probatione defecerent.certe nõ videt'.ar.tamẽ contra.quia poterũt ℵ berari in pene supplementũ.v.q.vj.q̃a iuxta. H.p qđ capitulũ patet q priuat' etiam spe illius ordinis quẽ non habet. Z.extra de calum.c.j.ibi em subdiaconus accusauit diaconũ.z ad idẽ facit.ij.q.vij.lator.vbi clericus accusat epm.z.c.p̃sumunt.quibus standũ est. H.dicit Roff.q als pauci essent accusatores.quia corruus corruo non extrahit oculum. Bal.quod ergo deficit i vna pena supletur in alia.C.vt intra cer.tpus.l.ij. Sed an ista pena subrogata dicatur pena maleficij. z videt q non.ff.de in litẽ iur.l.j.sed q officio iudicis mercẽnario veniat.ad idẽ.ff.de peti.here.l.etiam.§.pe. In contrarium q̃a subrogat' loco ordinarie pene vnde sapit eandem naturã.ar.ff.de dona.inter vi.z vxo l.si donat.§.si sponsus.z dicit tex.q verberibus satisfit de iniuria.ff. de iniur.l.ß si vnius.§.si ante. ergo ista solutio purgat delictũ sicut pena originalis. Z. vel dic vt.j.de aduit. ver.ß querit'.C Itẽ q est talis qui nõ potest testis esse vel ad ordines,promoueri.vñ nõ põt accusare. xuij.q.j. sup prudẽtiã.ij.q.vij.ipi.z.c.testes.qđ dic vt ibi.z.xv.q. iij.sane.C Itẽ p̃m canones excipit' q ipe p̃m leges repellit'.omnis em qui p̃m leges repellitur z p̃m canones repellitur.iij.questione.v.canonica.z duobus.c.seq̃n. C Itẽ q als ei crimen,pbatum ẽ ppter qđ fuit a testimonio repulsus.licet nõ sit infamis.extra de or.co.c.ij.i fi.z de elec.sup eo.ij.q.j.prohibent'.ℵ.propt' suspitiõz. extra de testi.testimoniũ.z no.in p̃.c.ipsi.C Itẽ q.H. xij. Rica Roff.repellunt' inimici ꝛc.z durat vsq; ad ℵ. itẽ q est histrio. Z.cum inimico,cohabitat.vel de eius domo prodit.extra de accu.repellant'.et.iij.q.v.c.iij.et c.accusatores vel testes.quare p̃sumit' inimicus.iiij.q. j.testes.C.de inoffi.test.liberi.xciij.di.si inimicus.extra de offi.dele.insinuante.C Item q est inimicus.iij.q.v. c.ij.iij.z.iiij.z.c.omnes.extra de accu.c.cum oporteat.z c.cum.p.z.c.qualiter.ij.vel fuit olim.licet nunc non sit. iij.q.v.c.j.vj.q.j.qui crimen. Repellitur etiam inimicus ab excipiendo.vt extra de accu.c.memimus. Idem puto in conspiratore.secus autem de alijs.nam is qui accusat de publico crimine ẽ inimicus.ff.de ver. sig. licet capitalis.ff.de bis q̃.vt indig.si inimicicia.ff.de iurepa. cum patronũ.in aut'.coll'.iij.de testi.§.si ℵo.ij.q.vj. si quis epũs.vj.q.j.si omnia ergo eo q accusat videt' posse repelli.ar.ij.q.iij.clericus.rñ. H.ẽm vbi rof.s. Z. p̃missa iura loquũt' cũ prius accusauit ß i probatõe defecit z iudex ei pepcit qui eũ de calũnia nõ cõdẽnauit.

ij.q.iij. ℌ.notandum.ff.ad turpil.l.j. vel forte impetrauit abolitõem. C.de abol.l.ij. vñ si nũc velit accusare p̃ sumit inimicus ex p̃cedenti facto. extra de accusa. memimus. secus si de nouo velit accusare. alioquin nullus admitteret cum omnes dicerentur inimici. ¶ Sz que inimicicie repellunt. dñs meus dicit hoc arbitrarium esse. quia etiam in fraudem posset hoc asserere. extra d̃ accusa. inquisitõis. 7 de symo. p tuas. ¶ Itez q̃ ē suspectus vel facile litigans vel male conuersationis vel vite accusabilis vel non recte fidei. vel q̃ nõ recte docz fidem. vt. e.q. suspectos. 7. c. canonica. 7. c. sil'r. 7 duob. c. se. 7 ij.q.vij. querendũ. ¶ Item q̃ eius vita 7 fides libera esse nesciť. 7 q̃ mortuus est in peccato mortali. vt in p̃e. c. canonica. 7. q.iij. hi qui in fi. 7 ij.q.vij. querendũ 7. c. placuit. ¶ Item q̃ est alienigena. ℌ. supple 7 ignotus. vt no. in. c. canonica vbi vide. ℨ. iij.q.v. accusatores. c. accusationes. 7. c. canonica. ¶ Item q̃ est homicida maleficus fur sacrileg⁹ raptor adulter incestuosus veneficus suspectus criminosus 7 domesticus periurus raptor virginũ q̃ falsum testimoniũ tulit vel ad diuinos 7 sortilegos iuit 7 similes. e.q. constituim⁹. ij.q.viij. quisquis. ¶ Itẽ q̃ ē gratiosus. ℌ. dixit Rof. multum ℨ. id ē libẽter flectiť ad gratiã vel criminosus vel sceleratus. e.q. sil'r. 7. c. se. nã i cã criminali p̃ qlibet crimine q̃s repelliť. vt ibi. 7.q.iij. si q̃s a suo. 7. c. se. 7 ij.q.vij. qui sine. 7. c. postulatus. 7. ℌ. tria in fi. extra de excep. a nobis. ¶ Itẽ q̃ quicũs vel insidijs studet. iij.q.v. nullus. 7 c. oẽs. 7.q.iij. clericus. ¶ Itẽ q̃ ē incestuosus vel nõ legitime cõiunctus q̃ sacerdotẽ vel legitime coniunctuz nõ põt accusare. iij.q.iij. p̃sanguineor. ¶ Itẽ q̃ ē conspirator vl' detractor. e.q. p̃spiratores. 7. c. detractores extra d̃ accu. c. dilectus. ij. ¶ Itẽ q̃ ē anathematizatus vel excõicatus. e.q. nullus. 7. c. se. iij.q.j. c.j. 7 ij. extra de excep. exceptõem. 7 in p̃. c. cũ dilectus. ¶ Itẽ q̃ ē sacrilegus. e.q.c.pe. ¶ Itẽ q̃ nõ est bone estimatõis vel opinionis vel q̃ est mala fide vel intẽtione vel tenore accusat vel quod ē male vite vel consciẽtie vel mali meriti vel q̃ nõ p̃o deo sed p̃o vana gloria vel odio vel cupiditate accusat. ij.q.vij. si qui sunt. 7. c. se. 7. c. clericos. ¶ Item q̃ est publice concubinarius. extra de accu. cũ dilectus. ¶ Item q̃ odit quemcunqz. iij.q.v. omnes in fi. ¶ Item q̃ ē bistrio. iij.q.j. c.j. ¶ Item q̃ est absens qui nõ potest accusare p̃ntem vel econtra. C. de accu. 7 inscrip. absente. ij.q.vl. c.j. 7. c. p scripturam. 7.q.j. i p̃mis ℣. quia igiť. iij.q.ix. absens. 7. c. se. extra qui ma. ac. poss. a nobis. ¶ Item q̃ nõ potest vnũ p̃o vno delicto pluribus legibus accusare. ff. de accu. senatus vbi de ℔ de q̃ dic vt in similibus. vt supra in ti. de actore. ¶ Itẽ q̃ non dat libelluz accusationis. ij.q.vlt. c.j. 7. c. libello rum. ¶ Itẽ q̃ est de illis psonis que p̃hibent a publica accusatõe 7 populari actõe. vt. ff. de popula. act. populares. 7. l. mulieri. ff. de accu. qui accusare. 7. l. iiij. ℌ. i que stionibus. 7. C. qui accu. nõ pos. l.j. 7. l. de crimine. 7. l. senatuscõ. 7. l. pe. 7 fi. xv.q.ij. nemini. que tñ exceptio locũ nõ habet in crimine excepto. C. ad. l. iul'. maie. nullus extra de symo. licet hely. ¶ Itẽ excipiť p̃tra accusatorẽ nesciui esse. p̃hibitum id de quo me accusas. vñ nõ teneor rñdere. extra de constit. cognoscẽtes. 7. c. ex parte. 7. c. fi. ¶ Itẽ q̃. ℌ. Iste ℣. cum tribus se. fuit Ubert. de bona. ti. iij. circa mediũ. ℨ. est tutor vel p̃curator et generaliter contra quẽlibet alieno nomie accusare volentẽ. ff. de publi. iudi. l. pe. ℌ. ad crimen. C. qui accu. nõ pos. l. ij. extra de accu. sup his in fi. 7 de p̃cur. tue. hoc tamen fallit in illustribus psonis que constituunt p̃curato. in act. iniuriarum. C. de procur. l. pe. 7 aut'. quod ius ¶ Itẽ q̃ lapsi sunt. xx. anni a die cõmissi criminis. C. de fal. querela in fi. extra de excep. cum venerabilis prope fi. nisi in crimine suppositi ptus cui nullo tẽpe p̃scribiť ff. ad. l. cor. de fal. l. qui falsã. extra de pe. 7 re. officij. multo fortius ℔m quosdam. ℌ. Uber. d̃ bona. 7. l. alle. po nit duos casus qñ mulier p̃gnans corrupta a substituto obiecit partũ malis medicamentis vel qñ id obiecit vi p̃pter odiũ mariti a quo p̃egnãs diuerterat. ℨ. in ea que partũ abegit ne mariti inimico partũ p̃creat. ff. de penis cicero. 7 ar. ij.q.v. consuluisti. xxxij.q.ij. solet. 7 tribus. c. se. 7 extra de homici. si aliquis. ¶ Itez q̃ reus mortuus est. vnde crimen extinctũ est. C. si reus vel accusator mor. fue. p totum. xxij. dist. quorundã. extra q̃ fi. sint leg. quenit. 7. c. causam. ij. sed hoc fallit in crimie hereseos. C. de hereticis. l. iiij. 7. xxiij.q. iij. sane p̃fertur. 7. c.j. 7. c. fi. ℌ. 7 ibi de hoc in summa. ℨ. 7 apostasie. C. de aposta. apostatax 7 lese maiestatis 7 repetũdarum. ℌ. q̃ est constitutus in publico officio pecunia data vel p̃missa facit quod facere nõ debet vel omittit qd̃ facere dz. ℨ. 7 cũ quis diuidit ciuitatẽ in duo. ff. d̃ accu. ex iudicior. v.q.j. ℌ. verum. C. ad. l. iul'. ma. q̃s 7. l. memisse 7 peculatus. ℌ. quod est furtum i pecunia publica fisci vel ciuitatis romane intercepta vl' machinata in pecunia aliax ciuitatũ no. ff. de fur. l. ob pecuniam. ℨ. vt. ff. ad. l. iul'. pe. l. fi. et vbi quis in crimine notorio decesserit. lxxxviij. di. neqz. xxij. q.v. placuit vl' si hereticos heredes instituit. extra de here. si quis eps. vel si sibi mortẽ p̃sciuit quod intellige put habeť. ff. d̃ bo. eor qui mor. sibi p̃sci. l. iij. C. si rei⁹ vel ac. mor. fue. de functis in casu. C. li. xij. de primipillo. l.j. ¶ Itẽ q̃ nõ recte libellũ concepit vel q̃ nõ inscripsit. ij.q.vl. libellor C. qui ac. nõ pos. qui crimẽ. extra de accu. sup his. ff. de priua. delic. l. fi. hoc tñ fallit si accusator sit priuilegiat⁹ vt femina i quibusdã 7 maritus pater et patron⁹ quos nõ est verisimile calumniari vñ nõ inscribẽt. C. qui accu. nõ pos. de crimine et de adult. cuius. ff. de iureiur. l. iusiurandum. ℌ. hoc iusiurandũ. ff. qui sati. co. de die. ℌ. iubẽtur. fallit etiam cum vir accusat vxorẽ iure mariti de adulterio ℔m quosdã. C. de adult. iure. mariti sed ℔ nõ placet p̃ decre. de p̃cura. tue. ℌ. de hoc. j. de adult. post prin. ℨ. fallit etiam in alijs casib⁹ qui not. in p̃. c. sup his. ℌ. In glo. ij. et vide quod sup ea dixi. ℨ. et iij.q.iij. ℌ. aliqñ. et. j. de libel. cõcep. ℌ. nũc dicendũ. ℣. xij. et ℣. xxix. vsqz ad ℣. xxv. hodie tñ de consuetudine multax regionũ nõ fiunt inscriptiones que tolerant p̃ l. ff. de publi. iudi. ordo. et. ff. de penis hodie. ℌ. dicebat Uber. p̃dictus q̃ in lombardia nõ fit inscriptõ nec libelli accusatorij ponrigunt sed scribiť p tabellionem dictum vulnerantis et vulnerati coram iudice. et scriptura habet vim libelli et cogiť accusatus se defendere quã consuetudinẽ dicebat nimiũ dãnosã aduocatl hodie euanuit illa consuetudo. p̃pter quod auctor illa ℣ba nõ posuit. hec tamẽ consuetudo durat i italia. q̃ licet intẽ laicos dentť libelli accusatorij nõ tñ fit inscriptõ vl' obligatõ ad penã taliõis. de hoc etiã. j. de lib. cõcep. ℌ. fi. i p̃n. ℌ. Hãc aũt p̃suetudinẽ improbat egi. dicẽs q̃ p illã inuitant homines ad calamniandũ et ad grauãdos reos maxime in illis locis quib⁹ d̃ certis gravib⁹ crimib⁹ accusati p mensem carcerati tenẽť. Hui. d̃ suz. in. l. qui crimen. C. qui accus. non poss. cõmendat illam quia timore talionis remanebant crimina impunita qz in vera accusatione posset agens facile deficere vt quia non plene probat. vel p̃pter repulsam testium vel p̃pť impitiam aduocati p̃pter q̃ nolunt se hoĩes submittere piculo talionis. Expensarum autez et carceris et custodum poterit fieri refusio. Baldus. Sed quid si statutum dat hanc formam q̃ ille qui accusat debeat p̃mittere p̃sequi et p̃bare et in casu q̃ succumbat debeat p̃mittere viginti au. an si sic nõ p̃misit erit processus nullus. et videtur q̃ sic. q̃a est omissa debita forma et omissio modi vel forme nedũ in actu odioso sed etiã i actu fauorabili impedit dispositõem legalem. ff. de verbo. obliga. l. q̃ rome. ℌ. flauius. ¶ Item non tenet processus inordinatus de iudi. exhibita. de resti. spoľ. pisanis de rescripť. cum dilecta. in contrarium videť q̃ valeat

ꝓcessus nam ista ꝓmissio pene .xx. succedit loco inscriptiõis sed si omittit inscriptio nihilominus valet ꝓcessus ⁊ punit actor ac si se inscripsisset exp̃sse vt not. C. q̃ ac. nõ poss. l. qui crimen ⁊ facit ad hoc. C. de p̃ci. impa. of. l. vniuersa. So. si opponit añ litez contest. nõ admittit accusator quia nõ fecit qđ debuit ß post litem contes. cum sit dilatoria non ob. ff. de ꝓcura. l. pompo. §. rati. aliud in exceptione ineptitudinis q̃ reddit impossibilem ꝓnunciationẽ. arg. ff. de interro. ac. l. si filius el. ij. ¶ Et no. q̃ accusatio dicit inepta pluribꝫ modis. Primo q̃a cã nõ infert conclusionẽ nec de iure nec đ facto puta accuso te q̃a minxisti ad parietẽ vt no. in. l. j. ff. de eden. ⁊ de dol excep. l. ij. §. circa. Secundo q̃n continet aptam rei defensionem vt accuso te quia occidisti bannitum. vt no. Ly. C. de accu. l. reus. ꝓbat. C. de his qui ad eccle. confu. l. si seruus. ⁊ ar. C. de libera. cã. l. cum p̃. cum. Tercio q̃n continet aptam accusatoris calumniationẽ. ff. de bonis li. l. qui cum maior. §. si p̃s de off. vica. c. j. ꝑ Innoc. Quarto q̃n cõtinet aptam lapsu tẽpis p̃scriptõem. ff. đ adul. l. accusaturus. ⁊ facit ad p̃dicta C. ne q̃s vel a regia. l. ij. in fi. vbi de boc. ¶ Et nõ q̃ vbi libellus ẽ ineptus quoq̃ mõ sine ꝓpter omissionez modi ⁊ forme substantialis. vt. l. libellor sine ꝓpter alias ineptitudines p̃dictas bannũ latũ tanq̃ in contumacẽ nõ valet. nec videt contumax ꝓfessus esse maleficiũ. d. l. si filius. ⁊ no. C. de iura. ca. l. fi. §. sint aũt reus. ⁊ si non valet bannũ nõ valet subsequẽs snĩa que fundat ĩ banno ff. de re iudi. si cũ nulla nec meret execut. snĩa que ẽ ipso iure nulla. ff. de feriis. l. si feriatis. ff. de iudi. l. si pretor in fi. de re iudi. l. iij. §. condemnatũ cum similibus. ¶ Sz quero nũquid ĩ qõne supra formata q̃n statutũ dicit đ promittẽdis. xx. annis erigit fideiussor si non facit mentionẽ de dando fideussore: videt q̃ nõ. vt. C. de ℞. sig. l. sancimus. dic. contra q̃a redacta sunt instar pretorie ⁊ ad vigorẽ ⁊ executõem iudicior interponit tñ de cõiunctis psonis omnis fideiussor ẽ bonus etiã nõ possidẽs immobilia. ff. ĩ ius voca. vt eant. l. ij. ß ad alios act⁹ non nisi possideat immobilia. vt no. in aut. de exhi. reis. §. sãcimus ⁊ tene menti. ¶ Pro homicidio p statutũ imponit pena centũ librar. ⁊ si quis bannit ex contumacia bannitur in quarto pluri. alio statuto cauet q̃ non solvens penam homicidij infra. x. dies decapitet quidam bannitus de homicidio solvit centũ sed non solvit q̃rtum plus an decapitabit q̃ est an pena addita al's aucta rõne ꝓtumacie sapit naturã pene principalis. ⁊ dic q̃ non. q̃a nõ est natura primordialis ⁊ essentialis. ff. de pe. he. l. itẽ veniunt. §. ꝓpedius. ⁊ no. in. l. certi p̃dit. ff. si cer. peta. Z. ¶ Itẽ q̃ fuit testis in alia cã contra ipsum accusatũ. extra de accu. cum. p. ⁊. c. memimus. ¶ Itẽ q̃ frater eius accusatum prius accusauerat. extra đ accu. cum. p. ¶ Sed pone. H. Iste ℞. totus tenuit ad lr̃am Uber. de bona. ti. iij. post prin. Z. q̃ obijciens infamiam uel turpem exceptiõez eam nõ ꝓbat nũquid potest iniuriarum conueniri: videt q̃ non quia iuris executõ non habet iniuriam. ff. de iniur. iniuriarum. §. j. ff. de regu. iur. factum. §. nunc videt. extra de elec. cum eccl'ia vulterana. naz ⁊ patroni filius a liberto delatus nõ punit nec a contra tabulas repellitur si retorserit crimia in libertum dum voluit se vlcisci. ff. de bo. li. qui cũ maior. §. si libertus. ⁊. ff. idẽ puto p̃terea cũ aduersus parẽtes et patronos ꝓpter reuerentiam eorum dolꝰ vel alia turpis exceptio a filio vel liberto nõ ꝓponat. ergo contra alios impune ꝓponi potest. alioquin nõ esset in eis speciale. ff. de dol excep. apud celsum. §. aduersus. C. de thesauris. l. vnica li. x. contra quia fideiussori recusato competit iniuria⁊ actio contra recusantẽ. ff. qui sat. co. si ℞o pro. ⁊ recusatio quasi exceptio est. preterea si tenetur iniuriarum is qui aliũ dicit delatorem vel seruũ. vt. C. de iniur. l. iij. ⁊. l. siquidem. multofortius qui corã iudice excipiẽdo dicit puto tñ q̃ pater vel patron⁹ habent act. iniuriarum si contra eos filius vel libert⁹ tur pem obijciant exceptõem. ar. ff. de aq̃ quoti. et esti. l. j. ⁊ penul. in fi. insti. de iniur. §. pe. in fi. H. Credebã q̃ hic esset aliquis defectus. reuoluto tñ Uberto p̃dicto quẽ habeo duplicatũ inueni sic esse. ß multum fuit subtilis ⁊ congrua ista solutio dic mihi q̃d reportas. ex illa fortificatur pars prima. quia cum iniuria iudicet ex animo excipiens qui intendit agentẽ repellere solũ habet animũ ad se defendendũ ⁊ vt condemnatõnem euadat nõ vt puniat agens. quia virtus exceptionis id nõ habet. extra de ordi. cog. c. ij. ff. de infami. l. lucius. ⁊ sic defendit eum cã dicendi licet non probet bene facit. ff. de iniur. Item apud. §. si quis astrologus. vbi ponderat cã dicendi ad exclusionẽ iniurie ⁊ excusationis qui nõ nocendi sed sibi ꝓficiendi animo fecit qđ nocuit. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. deniq̃. ⁊ si etiam dubiũ esset de aio p̃sumendũ esset ꝓ ipso. sicut de illo qui amouit rẽ cõez dicit. l. merito. ff. ꝓ socio. ⁊ p̃. l. itẽ apud. §. si cõmunez. ad banc partẽ bñ facit. ff. de iure fisci. l. ij. in p̃n. ⁊. l. fiscus. ⁊ l. deferre. §. sed cõem. ⁊. l. delator. ⁊. C. de delato. l. nulla ⁊ quod ibi not. li. x. vtile tamen est consiliũ q̃ ptelet se id nõ facere animo iniuriandi. ¶ Ad secundã partẽ faciunt leges hic allegate. C. de iniur. si nõ es. ⁊. l. siquidẽ. C. de libe. cã si tibi. ij. ⁊ iura ponũt etiam excipientẽ nõ ꝓbantem. de accusa. sup his de elec. vt circa li. vj. ⁊ crimina licet q̃nq̃ non infament de iure infamãt de facto. extra de testi. testimoniũ. C. de postula. quisq̃s. ⁊ in p̃. §. aduersus. ¶ Ad contraria rñdetur illa ꝓcedere si ꝓbaret. ß ex defectu ꝓbationis insurgit p̃sumptio calumnie. que p̃sumptio cum qualitate verbor que contumelia fuerũt vincit p̃sumptõem q̃ fiebat ꝓ excipiẽte. quod dictum fuit speciale in parente ⁊ patrono sic spãle ĩ vero conuicio in falso ℞o vel calumnioso nil speciale. ⁊ licet canon dicat. ij. q. iij. si q̃s iratus q̃ obiectus conuicij nõ habet ꝓ accusatione tamen habet ꝓ iniuria. vt ibi no. ad. l. deferre supius allegatã difficilis ẽ. Rñdeo cũ apte loquat in non ꝓbante ꝑ quod forsan congrue distingueret is qui non fuit ptinax in probando. vl' quẽ apparet deceptum ꝓmissione testium. ij. q. iij. paulũ. vel impedita fuit probatio ꝓ actorem. extra de testi. constitutis. j. de testi. co. ꝓuenit. j. si ℞o fuit pertinax ⁊ q̃a falsus erat non potuit probare conueniri possit. facit q̃ scripsi de foro compe. si diligenti sup glo. nũquid. Z. ¶ Que aut̃ opponi possunt contra accusatorẽ matrimonij vide. j. qui ma. accu. pos. ¶ Diximus. H. verba ber. vbi. s. Z. sup de his qui accu. nõ pos. criminalit̃ sunt etiã quidã qui nõ possunt deferre. H. alios. nã seipos possunt vt in Rica hic allegata. Secundo sũt aut tẽ delatores qui deferunt bona spectãtia ad fiscuz qui premiant a fisco. Z. s. mulier clarissimus vir dãnatus de hereſi fustibus cesus damnatus in metallũ veteranus miles seruus ⁊ quidã alij q̃ numerant. ff. de iure fisci deferre. C. de his qui se deferũt. l. vnica. li. x. ⁊ de delatore. H. vbi de hoc sup Rica. Z. ꝓ totũ. ¶ In sũma. H. xij. Rica Ros. quibus casib⁹ p̃dicti accusare p̃nt Z. no. q̃ p̃misse p̃sone que in certis casib⁹ repellũt admittunt si suã vel suor iniuriam p̃sequant. ff. de accubi tamen omnes. iij. q. iij. omnib⁹. ij. q. j. phibent. extra de testi. decetero. H. Et ibi dixi de hoc. Z. qđ quãdo fiat dicam. j. de accu. §. iiij. et in crimibus exceptis que sunt hic. s. crimen lese maiestatis. vj. q. j. quisquis cum militibus. extra de here. vergentes. extra de symo. licet hely. ℞. alijs. insti. de publi. iudi. §. ij. ⁊ supra ℞. itẽ q̃ ẽ mulier. vbi de hoc. Secundo crimẽ ꝓduellionis quod est sub crimine lese maiestatis. vel forte idem. ff. ad. l. iulia. ma. l. fi. ⁊ illud committit in principem vel aliquem de eius latere. vt in p̃. l. q̃squis. vel dic vt nõ. insti. de heredi. que ab inte. defe. §. interdũ. H. al's incipit ꝑ ꝓtrariũ. ⁊ ibi no. quare incipit perduellio. Z. tercio crimẽ hereseos. vt in p̃. c. vergentis. ⁊. C. e. manicheos. quare

to symonie quod est maius.j.q.vl.patet.z in prē.c.licz. z.e.ti.tanta.xv.q.iij.sane. C. de epi.z cle.si q̄z q̄z.℟.cum sane. ¶Quinto sacrilegij.C.e.si quis in hoc.xvij.q.iij. §.qui autem.ij.q.j.in primis.ver. de psona ianuarij ⁊c. ¶Sexto ꝑm quosdam raudati census quod committit qui furatur pecuniam publicam sibi commendataz. ¶Septimo fraudate annone ꝑm quosdam.quod committitur cum portatores furant' victualia ad exercituz a republica missa.ar.ij.q.j.phibent'.℟.mulierem vt ibi no.z.s.℟.item q̄ est mulier. ¶Octauo dilapidationis vt i p̄.c.licet.ver.alijs.iij.q.ij.quia ea.z.xj.q.ij.non liceat.extra de re.ec.non alie.si quis prēs byterozuz.C. vbi de cri.agi oportet.l.ij.z.ij.q.vij.quapropter.sed nec impmissis casibz capitales inimici admittūt'.vt extra d̄ symo.p tuas.z.c.licet.z.iij.q.v.c.j. ¶Que aūt hic desunt vide.j.de accusatione.§.iij.

¶De accusato Rica.

H. ¶Hec fuit.xiiij. Rica Roff.sede ptis libelli iuris canonici qui pñt accusari z q̄ nō z ab Azo. i summa de accu.z ab eo z Hosti.loco allegato.j.℟.qd̄ g̃ habetur totū quod hic scribit'.Z.

¶Also de exceptiōib⁹ que accusatorē ex psona eius repellunt se quitur videre de his que rōe psone accusati competunt. Et scias q̄ quilibet accusari potest qui nō inuenit' phibitus.vt supra in ti.de accusatore.i p̄n.diximus. ¶Sunt aūt quidā phibiti accusari.z primo seruus nō accusat' de crimine p qua pecuniaria pena imponit' puta.l.iul'.d̄ vi priuata. H. vide quod dixi supra de actore sup̄ ℟.item seruus. Z. q̄z p prium nō habet.instī.de publi.iudi.§.itē.l.iul'.de vi priuata vel p quo imponit' pena amittende ciuitatis quia non est ciuis.instī de libertinis.vel pena capitis. quia caput nō habet cum nō habeat patrē.immo spurius intelligit'.vt.C.de suis z le.here.ex libera.z sic nec lege pompeia de paricidijs nec forte. H. sic dixit Azo vbi sup̄. z Hosti.z ratōem reddunt.q̄z solet plerunq̄z arbitrio iudicis impoi pena pditōis ciuitatis que nō cadit i eū vt supra. Z. l.coz.de iniur'.hec.pbant'.C.ad.l.iul'.de vi pu.seruos qui.in fi.ff.de accu.hos.§.omnib⁹. quia non potest pdere quod non habet.arg.j.q.vj. daybertum extra de decimis dudum.z.ff.de fur.itaq̄z fullo. et extra de restitu.spol'.olim.dñs tamen potest eum defendere. ff.eo.si seruū.z.ff.de publi.iudi.sciendū ꝑm canones tamen potest accusari ꝑm.d.me.ar.ij.q.vij.querit'.quiaz mittit' ad sedem apostolicam absoluendus.extra d̄ sen. ex.relatū. ¶Filiusfami.autem potest accusari ꝑm Acc. sed an monachus potest accusari dixi supra de reo. ℟. itē seruꝰ.z se.z supra de actore i diuerb.℟.H.z maxie ℟.ß q̄d si dubitat'.b.z vide qd̄ ibi dixi. Z. ¶Itē non pōt accusari p̄ses puincie nec legatus puicie nec mḡr tus ppli romani.ff.de accu.hos accusare.z supra.t.pri. ℟.itē q̄ ē magistratus. ¶Itē papa z impator qui soluti sunt legibus accusari nō pñt.extra de concess. prebē. apposuit.C.de lega.digna.xxj.dis.nunc autē.z.ix.q. iij. nemo.z.c.seq.z.c.facta.z.c.se.hec eñ sunt duo magna luminaria ad mūdi firmamentū z regimē posita. vt exē de ma.z obe.solite.§.p̄terea.xcvj.di.duo.z sunt etiam duo dona ad hoc a supna collata clementia.i aut'. quō op.epi.z cete.cle.ad oz.p.in prin.col.j.Sz dic. H. ꝑm Hosti.vbi supra.qd̄ p̄cedit posuit rof. Z. q̄ impator accusat' coram papa de heresi sacrilegio z piurio z quolibet graui crimie z ab eo iudicat' extra de re iudi.ad apostolice.z extra de homicidio. pro humani.libro.vj. vt ibi dixi z p voto fracto.extra de voto licet. z p sil'ibus. xv.q.vj.alius. Itē z ar.C.de sū.tri.l.j.z.l.fi.extra de iudi.nouit.z in p̄.c.solite.papa etiā tm̄ de heresi accusat. xl.di.si papa.z tunc vel a synodo vel a p̄ncipe.vt.xxiij. q.v.p̄nceps.z.xcvj.di.sicut queuis.z.c.nos ad fidē.vel a corpe fideliū.e.di.vbi nā.vel si submittat se alicui⁹ iudicio.ij.q.vij.nos si.ff.de iurisd.om.iu.est receptū.als nū q̄z accusat'.vt in p̄.c.nūc aūt. ¶Itē nec maioz magistratus sicut nec accusare.ff.de accu.hos.quod dic vt in p̄. ver.itē q̄ est magistratus sed licet nō possit accusari tēpore sui bonoris.tamen bñ interficit'.vt in eo.℟.H.p illum hoc intelliges. Z. Eius etiam accusatō differtur z p̄stita cautione ab eo reus p̄stolat'.ff.de adul.si adulterium.§.fi.miles tamē durātibus stipēdijs bñ deferē'. ff.de re mili.milites,phibent'.in fi.z tutoz durante officio.C.de suspec.tu.eum.z supra de reo.℟.item tutoz.z iunge hic quod est.j.℟.item nec legatus. ¶Itē q̄ accusatus fuit als absolutus H. Quid si trāsegit. Z. super eo crimine.quod dic vt supra ti.p̄.℟.itē q̄ accusatus H. addit Hosti.quod si cum eo fuerit dispensatuz z remittit ad summā de accu.℟.q̄s sit effectus.ver.ß nūquid.z de hoc de scisma.c.ij.z.j.de abolit.℟.porro.z℟. ß cum supra. Z. ¶Itē repellit' accusans clericū coraz iudice seculari de crimine canonico seu ecclīastico.i auten.de man.p̄n.§.si ℟o canonicū.coll'.iij.z vt cler. apud p̄ri.epi.cō.p totū.coll'.j.z supra de reo.℟.itē clericus. quod dic vt.xj.q.j.in sūma. ¶Itē cā criminalis epi z p̄ sbyteri z diaconi plures iudices req̄rit.vt.j.de accu.§. iiij.ver.j. ¶Ite apud pedaneum iudicē non potest q̄s de crimine accusari.C.de pedañ.iudi.p totum.ff.de of. eius cui man.ē iurisdi.l.j. ¶Item nemo sine accusatore damnatur.vt extra vt ec.bñ.c.vnico.ff.de mu.z ho.rescripto nisi in casibus qui no.in p̄.decre.z.ij.q.j. de manifesta. ¶Item minoz d̄ lapsu carnis nō accusatur sed de alijs.sic.ff.de adulte.si minoz.extra de delic.pue.c.j.z ij. H. vide quod scripsi de sen.ex.romana.§.vl.lib.vj. sup̄ ver.innocios. Z. ¶Item q̄ nec legatus impatorꝭ vel p̄sidis,puincie accusare vel accusari possunt.nec legatus,puincialis vel ciuitatis nili dumtaxat de crimine in legatione cōmisso.nec magistratus populi romani. nec is qui reipublice cā abfuit dūmodo in fraudē legis absens nō fuerit.vt.ff.de accu.hos accusare.ff. de iudi. l.ij.in aut'.de sanc.epi.§.reuerendissimi.coll'.ix.z arg.ff. ex qui.ca.ma.in inte.resti.bi qui.z.l.qui data.z vide supra de reo.ver.itē legati. ¶Quid ergo de comitibus z alijs ordinarijs nostri temporis z delegatis pape vl' impatoris nunquid possunt accusari.dic vt in sum.d̄.m. in ti.de accu.§.quis accusari. ¶Item omnis qui in ius vocari nō poterit nec accusari poterit qui sint illi vide ff.de in ius vo.l.j.ij.z.iij.iiij.v.z.l.adoptiuū. et dixi sup̄ in ti.de reo z ideo nec monachus.vt.e.ti.℟.ß an monachus z se. ¶Item nō possunt accusari omnes illi q̄ numerant'.ff.de iudi.l.ij. ¶Itē ab vno accusato pendente accusatione nō potest ab alio accusari.ff.de accu.hi tamē omnes.§.fi.z.l.hos.§.hoc bñficio.ij.q.j. phibentur ver.ab alio. ¶Itē mortuus accusari nō pōt. vt supra i ti.j.de accusatore.ver.itē q̄ reus. ¶Itē nec infans vel furiosus.ff.de rei ven.q̄ infans.ff.ad.l.coz.de sic.infans C.de penis impunitas.iij.q.ix.iudicas.ff.de of.p̄si.congruit.z.l.se.arg.contra.extra de delic.pue.c.j.z.ij.H. vtrobiq̄z soluit'.z.iiij.q.iij.c.j. Z. ¶Itē nō pōt absens accusari.sed contra eū p̄cedit'.vt.j.in ti.de accu.§.vj.z q̄ hic desūt vide ibi. H. hoc dixit.q̄a Roff.hic tractauerat. Z. ¶Quid si vniuersitas deliq̄t nūquid potest accusari vel sindicū constituere.dicūt quidā. H. Alb. galli.sub Rica de sindico.ver.sed pone. Z. q̄ si pulsata campana z consilio congregato deliquēs accusari pōt ff.qd̄ me.cā.metum.§.animaduertendū.z.§.q̄ ait prētoz.de hoc extra de symo.dilectus.ij.z.xij.q.ij.epōs qui. z supra ti.p̄.℟.sed nūquid.potest etiā facere sindicū. vt no.C.li.xij.d̄ re mili.l.tā collatores.§.at vniuersitas z.ff.quod cuiusc.vni.nō sicut.§.si quid. Inno.papa no. in prē.c.dilectus q̄ vniuersitas nō pōt accusari vel pu-

niri ꝫ delinquentes tm̃.ciuitas autē conueniri ⁊ puniri potest ex delicto rectorum.arg.extra de symo. veniens xij.q.ij.qui manumittit.ff.quod me.cā.metum.§.ij.xpti ij.q.ij.si habes.vij.q.j.sicut.ff.de acqui.poss.l.j.§.fi.potest etiam inquiri sup statu vniuersitatis nō tamē tunc puniunt nisi ipi delinquētes.extra de accu.c.penult.extra de symo.licet bely.de sen.excō.grauē vbi etiā ō hoc ꝫm ipm.⁊ vide.j.de pcura.§.j.x.sed p̄cedens. H. vide quod plenius scripsi in pre.decre. dilectus. sup glo. sic.s. vbi etiam plene tractaui an vniuersitas possit de publico crimine accusare.an autez punita vniuersitate possint singulares omnes puniri dixi de penis.c.vlti.li. vj.sup glo.pe.Bal.ad materiā formo tibi has q̄stiones. Pone statutū dicit q ptās teneat de delicto sue familie ⁊ soluere omnē condemnationē eius ⁊ repārare tpe sindicatus.modo dicunt testes q viderunt quendā familiarē ptātis pcutere ticiū.tamen nesciunt nomen. an sufficit.videtur q sic. nam cum sit vniformis conditio inclusor sub genere debet valere pbatio generalis. ar. ff.de acqui.here.l.q si dubite.⁊.ff.de lib.⁊ posthu.l. gallus.§.seius. Contrariū est verum.nam ⁊ in libello ⁊ i.pbationibus exigit specificatio certi homis.ff.nau. causta.l.licet.§.fi.⁊ ideo si testes non cognoscunt psone nomē debēt testib corpa exhiberi.ff.de publi.l.si cum exhibuisset.no.p ber.extra de testi.c.cū cām .hoc tm̃ fallit in actione quod me.cā.vbi nō oportet certi homis factuz argui.ff.qō me.cā.l.si cū except.§.in bac. Sin autē potestas nō vult suam familiā exhibere testib videt subtrahere pbationes.⁊ fingit contra eum.arg.C.de postbu.l.puidendū.in fi.ꝫ illa lex nō loquit in sufficiente pbatione.sed melius facit.C.de assess.l.nullus.⁊.l.si post ⁊.l.consiliarios.que optime facit.⁊ arg.xxiij.q.v.cū hō Sed nūquid tenet potestas p familiari qui debet cōtemnari ex contumacia.⁊ dic q sic.quia tenet de iudicio sisti ⁊ iudicato soluendo cum tamē teneat ex facto alieno no dicit potestas teneri ex maleficio sed ex quasi.quia vsus est opa malor hominū. vt.ff.furti aduersus nau.l.j.in fi.⁊ facit glo.ff.de offi.pcon.in.l.obser.§. j. Sed nūquid tenet potestas p familia quā non eligit sed eligit cōmune ⁊ dat sibi.dic q nō. q̄ non eligit ipe ꝫ cōmune.vt.ff.loca.cū ī plures.§.seruū meū.ij.rm̃. qui.§.est arg.in rōe sui. Sed quid si familiaris decessit.dic q ptās nō tenet.ff.qui sa.co.l.decesserit. idez est si bannitus ex alia cā ita q de iure sisti non pōt ppt bannū.ff.si quis cau.l.ꝫ ⁊ si quis.⁊ ideo cuz familia potestatis deliquit.⁊ potestas nō vult teneri.nec ipe potest cognoscere faciat antecꝫ sit tps sindicatus poni delinquētem in banno p aliquē alium officialē ciuitatis p dictas ll. Sed nūquid pcedit accusatio contra sindicuz qui accusat q nō denunciauit quoddam homicidium commissum tali tpe ⁊ tali loco.nec dicit a quo nec in quē.⁊ videt q sic.q̄a sufficit q constat scelere interemptū. licet nomē faciētis vel patiētis nō apponit.ff.ad sylt.l.j. §.illud.vbi p Ja.contra.nam sindicus ad curam ⁊ solicitudinē suam debet boc reuocare.⁊ dz alium instruere ⁊ alij nomina edere.nō aūt petere vt sibi edant.ff.de edē.l.ij.⁊.l.si quis ex.§.fi.ar.cōtra.d.l.licet.§.fi.ff.nau. cau.sta.p prima parte facit q non sit necesse nomen offensi apponi.si tamē de corpe cōstet.quod no.iij.q.viij: libellorum.nō est autem necesse quo ad libelli aptitudinem sed quo ad effectum pbationis debet constare de corpe a principio em̃ nil liquere potest.quia pbatōnes nō fiunt a principio ꝫ in medio cause. extra vt lite non conte.c.qm̃ frequēter. Sz nunqd excusant sindicuz noctis tenebre.ar.q sic.g.in.l.si cū excep.§.in bac.ff.qō metus cā. Sed nūquid excusat eum q ppter tumultū nō potest sciri q̄s fecerit.ar.q sic dicta glo.ꝫ ar.contra videt q tunc oēs qui interfuerūt denunciādi sūt.ff. ad.l.aqui.l.item mela.§.si plures.⁊ facit.ff.de sic.l. si inrixa. Et generaliter no.q de absconso maleficio non tenetur qui de apto tenetur.ff.ad sylt.l.j.§.occisorum. Sed nūquid excusat sindicum domestica inquisitio quia interrogauit omnes ⁊ nō potuit inuenire.⁊ videtur q sic.vt no. C. de his quibus vt indig.l.si ea in.g.pna in verbo haberet.contratium videt. q̄ hoc non est suum officium.s.examinare testes ꝫ ad iudicē ptinet.fecit quod nō.C.de testa.hac consul.§.penul. So. si fecit quitquid potuit p inuestigando nō tenet.ar.ff.loc. l.si merces.in fi.nam ignorantia publica excusat eū. immo etiam sua ppria ⁊ singularis si fuit iusta.puta q̄a fuit absens.ar.i.l.fi.ff.de dec.ab or.fa.de pig.ac.l.tutor.§. j.de interro.act.l.de etate.§.ex cā. Sed quid si duo sindici vnius castri ⁊ vnus denūciat vtrum pdest alteri qui nō denūciauit.dic q sic.quia sunt college ⁊ factū ab vno videt factū a quolibet ⁊ nō dz amplius alius se intromittere.ar.in.l.j.de off.pful.ex quo em̃ vnus nomia edidit alter se intromittere nō debet. Itē q̄a denūciatō ē indiuisibilis.ergo omnib pdest.ar.ff.quē ad.serui.admit.l.si cōem. Itē quia delatus ab vno nō debet deferri ab alio. Itē quia nō interest reipublice. Sz an fama publica excusat sindicū qui denūciauit falsum maleficium:dic q sic.quia sicut fama sufficit iudici ad inquirendum sic ad denunciandū. Itē fama excusat ō adul.l. mules.§.mulier. Itez sindicus nō videt teneri nisi de dolo ppter necessitatē officij.de custo.reo.l.diuus.⁊ ar. no. in.l.athletas.§.calumniator.de infami.et in.l.fi. si mess. fal.mo.dix.⁊ ad turpil.l.j.§.calumniator in x. pe cit. Sed nūquid sindicus in denūcia.dz apponere testes dic q sic.q̄a debet pbationes adducere.ad turpil.l.ab ar.§.j. Sz q̄d si villa caret sindico an possint cogi homines ville ad faciendū sindicū q denūciet.dic q sic.ar. de fideicōmiss.lib.q̄d ergo.§.creditoribz.et quod ibi p Ja. Sz nūquid iudex possit cogere ad denūciandū illū qui scit licet nō habeat officiū.sup boc dic vt no.ff. de condi.ob tur.cau.l.idem est.§.si tibi int dictū. Sz an tenet sindicus denūciare maleficiū nō ponibile.arg. q non.nam nō est maleficium si nō est punibile. ar.no. C.quod me.cā.l.accusatōis. In contrariū quia ad sindicū non ptinet hec cognitō.sed ad iudicē facit ad sylt. l.si quis in graui.§.j.So.maleficium potuit esse etiam quod nō punit.q̄ qñcꝫ est maleficiū sine pena vt piurium.C.de rebus credi.l.j.ff.de alea.l.j.§. qō aūt. de lenid ḡ.§.heres. Itē ex postfacto manet maleficiū impunitū ppter tpis pscriptōem.de adul.l.mariti.§.pen. vel ppter principis indulgentiam.ff.de cōsti.prine.l.j. tm̃ nemo negat maleficiū esse quod ē iure naturali phibitum.l.vt vim.de iusti.⁊ iure.tamen quicq̄d sit p hoc verbū maleficiū ī isto statuto ego intelligo.i.factuz cui imponit p legē nomē maleficij vt furtum. pcussionem. damnū datū ⁊ silia que cadunt in noticiā sensitiuā. nā sindicus est tancꝫ testis.ar.de testi.co.pterea. Rm̃.igit ad quesitū. An erat tale factuz de quo non poterat iniciari processus.⁊ tunc sindicus non tenetur denunciare ar.ff.iudi.sol.l. vir bonus.aut poterat pcedi licet reus posset euitare condēnatōem.⁊ tūc sindicus tenet denūciare rude.s.factū. Sz an sindicus tenet denūciare factū cū qualitatib.dic q nō nisi statutū euz artet ad omnia denuncianda.nam qualitates non sunt crimē ꝫ circa crimē.⁊ ideo si statutū facit mentionē de facto et crimine nō includit necessario qualitates.potest ḡ si vult. tamen nō cogit p statutuz.sed quod omittit a statuto nō debet omitti a religione iudicantis.ar.ff.ō testi.scio vñ ex officio debet cōpellere sindicū ⁊ ab eo plenū officium desiderare.d.l.idem ē.§.si tibi.de condit.ob turcau.arg.ad turpil.l.ij.§.añpe. Quero an de iure cō muni valeat pax de vulneribz.dic q nō. ꝫ de negligentia sic.l.ij.ff.ad sylt.⁊ ibi nō. Si ex forma statuti pōt fieri pax ō homicidio infra octo dies.et filius occisi ad quē ptinet facit pacē cū ticio noīe occisoris.an occisor q forte erat in remotis partibus possit ratificare p̄ter-

minum dicit di.q̄ non in.l.bonoꝝ.ff.rem ra.ha.facit.l.j. in p̄in.ff.de appel.reci.dubiū est.quia statutū videt respicere facientē 7 ei imponere terminū.s. factioni nō acceptationi.naz ista sunt diuersa de elec.q̄ ꝓpter cum si. Item videt respicere veritatē ad q̄ fit ꝓcur. videt fi-critie dño fieri nō vere de religi.ossa.§.fi. sed certe pax ē de bis que inherent ossibꝫ 7 ideo ratificans vere est in pace nō ficte de manu.vindic.l.p̄ 7 quia pax est actus recip̄rocus eodē termino limitat hincinde.ar.de vul.7 pu.l. iam hoc iure.§.sed si alter nec obstat q̄ absenti querit liberatio 7 obliuio cōtumeliarū 7 gratia.ff.de libe.lega.l. non solum.§.si liberat.insti.de iniur.in fi.ff.de iureiur.labeo 7 sic videt necessaria ratihabitio quia aliud in pace ex natura pacis que est actus coꝛrelatiuꝰ sicut amoꝛ. Ui de.j.de treu. 7 pa.§.j. vbi videt requiri speciale mādatū in pace fienda 7 fuit coniuncta persona. Sed dic q̄ hic actus sapit defensionē non act. ergo potest per quēlibet explicari. arg.l.non tm̄.ff.de adop.7 de ꝓcur.l.seruum quē.§.publice. Ż.

¶ Incipit tercia particula de bis qui alieno nomine in iudicio interueniūt. Rubꝛica.

Ḥ.¶ Roff.de hac generali rubꝛica tractauit quasi vt hic sequitur in sua rubꝛica.ix.sed non continuauit rubꝛicas vt auctoꝛ de act.ex stipulatu rem ra.ha.7 iudicatum solui que faciunt ad plures rubꝛicas inferioꝛes 7 priꝰ posuerat de actione mandati directa 7 cōtraria.¶ Nepos de mon.alba. ponebat versus quos ponit auctoꝛ in fine premittebat tamē vltimū. Ż.

Statis vtiliter de excepcionibus que suo nomine agentes vel accusantes repellunt ostēdimus.nunc ergo de eis que alieno nomine agentes vel defendētes impediunt videamus.¶ Et quidem nomine alieno interueniunt in iudicio.

¶ Procuratoꝛ.
¶ Actoꝛ.
¶ Coniuncta ꝑsona.
¶ Defensoꝛ.
¶ Excusatoꝛ.
¶ Sindicus.
¶ Economus.
¶ Oꝛphanotrophus.
¶ Uicedominus.
¶ Uicecomes.
¶ Castaldus.
¶ Curatoꝛ.
¶ Tutoꝛ.
¶ De quibus singulis videamus.

¶ Procur.est qui aliena negocia mandato dñi administrat.ff.de procur.l.j. Ḥ. ibi est sic tex.direxūt azo.7 hosti.q̄ hanc descriptōez multū calūniant legiste ꝓpter qd̄ dicit azo.q̄ procur.est qui aliena negocia mandato dñi gratuito gerenda suscepit hosti.dicit gratuito administrat vt intelligas.vide qd̄ ibi no. in p̄ma glo.dicebat añt azo 7 accur.in fi.p̄e.glo. se ideo dixisse suscepit quia procur.tenet non quia gerit sed q̄ gerendū suscepit.ff.man.si remunerādi.§.j.7 dixi gratuito q̄ si cōueniret de mercede esset locatio operarū si nō cōuenit licet postea dñs ꝓpter laboꝛē prouideat durat actio mandati no.¶.e.ti.licet accur.7 simon vincē.in.l.j.¶.mā.dicunt locationez operarū esse in al's.nō facturo. Scias q̄ pe.de bel.nō vult fateri q̄ ꝓcur. oīno debeat esse gratuitus allegat.l.ff.de prescript.ꝛ.naturalis.§.fi. hoc ponit Ly.¶.e.ti.sup rubꝛica ꝑ hoc facit ꝯmunis obseruantia fit ergo gratuitū ab illicita cōuentōe 7 a remuneratōe ꝓhibita.7 sic loquat lex litem.¶.e.ti. Ż.v.q.iij.quia epūs. Bal.j.quasi saluatoꝛ.ff. fami.hercis.l.si pig. Ż.quis autem sit nūcius dicam.j.ti. proꝛi.§.vt autem.ꝛsi.7 no.q̄ large negocioꝝ autez gestoꝛ est qui sine mandato gerit insti.de obli.que ex quasi cōtrac.na.§.j.¶ Que añt sint cōiuncte ꝑsone dicam.j.t.ij. Bald.dixerunt antiqui lex non facit cōiunctam ꝑsonam ꝓcuratoꝛem sed ꝓcurantem non ad exigēn.ff.so. ma.l.iij.ff.de mino.l. patri. Ż.¶ Defensoꝛ autem est qui absq̄ mādato se alicuius defensioni offert.ff.de procur.minoꝛ.xxv.an.insti.de satisdat.§.ab eius ꝯm canones etiam exoꝛcista dicitur defensoꝛ vt.lxxvij.di.in singulis.7.c. monachus cuꝰ officium est obsessa coꝛpoꝛa a dēmonibꝫ defendere vt.xxiij.di.exoꝛcista de con.di.v.omni die. dicitur etiam defensoꝛ rerum ecclesiasticarū procuratoꝛ 7 defensatoꝛ.extra de re.ec.non alie.si quis p̄sbyteroꝝ 7 ex hoc officio q̄nq̄ vocatur castaldus.s. in rebꝫ ec. q̄nq̄ aduocatus.s. in rebus episcopalibꝫ q̄nq̄ iudex vt in ecclesia bonoñ. Ḥ. hodie cessat hoc nomen quod in ea pululasse patet per instrumenta multa illius tempoꝛis 7 per glo. Jo.in.c.saluatoꝛ Ż. hoc ꝓbatur.v.q.iij. quis epūs.7.j.q.iij. saluatoꝛ.xvj. q.j.de p̄sentiū in p̄in.¶.de epis. audi. decernimus. defensoꝛ.n.7 aduocatus ꝑ eodem sonant vt extra de elec. venerabilem.§.quod autem.7 facit ad predicta extra de iurepa.preterea defensoꝛ etiā dicitur vicedñs vt.lxxxix. di.diaconū.¶ Item defensoꝛ dicitur q̄nq̄ legatus seu rectoꝛ ꝓuincie vel alicuius epatus vt.xxviij.di.q̄ sunt culpe.ij.q.j.in primis in supscriptione.xxvij.q.j.si homo in supscriptione.¶ Excusatoꝛ autem est qui sine mādato ad causaz ad ꝓtendēdas excusatōes seu causas absentie nō causas cause mittit vt extra de elec. bone me.j.§. nos igitur.¶ Sindicus añt constituitur tm̄ ad iudicia. Bal.quia nō potest ꝑ se ciuitas cōsentire secus in collegio vel coꝛpoꝛe vbi singuli habent imediatū consensum per seipos de procur.l.filiussa.§.veterani cū si. Ż.7 dicitur sindicus quasi singuloꝝ. Ḥ. Sic dixit accur.in.§. quibꝫ statim alleg.7 gof.in summa gui. de suz.hoc dictū reprehendit in pre.§.quibus per.l.ij.illo.e.ti.7.l.sicut.§. j.vbi patz q̄ causa vniuersitatis nō est singuloꝝ sed bonus fuit intellectus inquātuz singuli ꝑticipant hosti.dicit q̄ dicit quasi singuloꝝ vel simul causam dicens. Ż. de collegio vel vniuersitate causas dicēs Bal.collective non distributiue.nam nō possunt administratoꝛes ciuitatis obligare singulas ꝑsonas.ff.ꝯmunia predi.l. venditoꝛ.§.j. nisi sub noīe collectiuo 7 vniuersali. Ż. vt.ff.de mu.7 ho.munerū.ij.§. defensoꝛes. Ḥ. sequit quos greci sindicos vocant qui ad certā causam agendā vel defendendā cōstituūtur eligunt ꝛc. subdit q̄ est munus ꝑsonale hoc dixi quia diuersas diffinitōes inuenio ab antiquis datas de sindico adhuc nullu inueni qui posuerit illud tm̄ ad iudicia qd̄ ponit auctoꝛ.dama.n.7 tan.7 Jo. de deo vbi.s. dicūt sindicū ꝓstitui ad agendū vel defendēdum causas vniuersitatis. Ber.in summa dixit sindicū vt dicit tex.in apparatu diffiniendo sindicū vtitur verbo legis p̄dicte dicēs in singulari certā cām vt dicta lex p̄dicta sed statim subdit 7 generaliter ad omnes causas ꝛc. Jo.in.c.si quis erga.ij.q.vij.q̄ Ber. dixit disiūctim dicit ꝯiunctim. dicens sindicū per vniuersitatē cōstitui ad vnā vel plures causas in.c.qm̄.xvj.q.vij. dicit eū constitui ab vniuersitate ad vniuersitatem causaꝝ hosti.in summa.§.quis sindicus dicit sindicū ꝓstitui ad cās vniuersitatis agendas 7 defendēdas p̄tes 7 futuras. Azonem videre nō potui q̄ in summa remittit ad apparatū suū in.l.j.ff.quod cuiusꝝ.vniuer.quē non vidi.reseruaui Bof.qui plus amicat auctoꝛi dicens q̄ sindicus est procur.vniuersitatis ad iudicia cōstitutꝰ nō tm̄ dicit iudicia tm̄ sicut auctoꝛ 7 illud est ꝓtrariū ꝯmuni obseruātie que habet ꝑ vniuersitates ecclesiasticas 7 seculares cōstitui sindicos ad extraiudicialia ꝓtractus quoslibet ꝑ vniuersitates faciendos vnditionū emptionū locationū ꝓductionū obligationū in mutuo ꝓtrahēdo 7 bis similibꝫ et licet decre.vnica hoc.t.plus abboꝛreat religiosos ꝑseq̄

lites textus tamē dicit ꝛ repetit generaliter de negocijs. Z. ff. ꝙ cuiusꝙ vniuer. no. l. j. circa fi. ꝛ. §. quib⁹ vbi de hoc. ꝛ. l. ite⁹. §. j. extra de proba. licet extra de sindi. c. vnico que autem sit differētia inter hunc ꝛ actorem vide. j. ver. actor. sed ꝛ sindicus qñꝙ vocatur hypocrisarius vt in auc. col. j. qūo op. epi. §. non aliter. ꝛ. §. neꝙ eu⁹. j. q. vij. cōuenientib⁹ in prin. extra de elect. significasti. ꝛ qnꝙ etiam hypocrisarius ponit pro economo vt in auc. e. ti. §. reuerēdissimi. ¶ Item ꝛ sindicus defensor vocat vt in pre. §. defensores ꝛ ordinant sine consensu ꝛ tractatu epi ꝛ etiam in ciuilib⁹ causis ꝛ secularib⁹ ꝛ est psonale munus vt in pre. l. de mo. ꝛ ho. ꝛ si datur inuitus quod non est in procur. vt. ff. de procur. filius. §. inuitus. ¶ Actor vero constituit etiam ab vniuersitate ꝛ ad vnam causaꝫ vt. ff. ꝙ cuiusꝙ vniuer. Item eor. sepe tamē vnum pro altero ponit vt ibi extra de procur. petitio. ff. ꝙ cuiusꝙ vni. no. l. j. in fi. actor etiā qñꝙ ab vno constituit insti. de cur. in fi. in hoc tamē differunt. nam actor ad lites pntes tm̄ ꝛ cum decreto constituit vt ibi quia decretum nō extenditur ad futura sed ad presentia tm̄. H. sic dixerat Jo. ij. q. vij. si quis erga all. l. j. ff. de vsur. ad quā rndendum vt scripsi de procur. auditis super vlt. glo. vnde in formis quas ponit. j. de actore vniuer. patebit huj⁹ dicti contrariū in. ℣. porro. ꝛ in fi. ꝛ vide quod ibi dicam sup ver. actor ergo ad. l. Item eorū. §. sed si ita. ff. ꝙ cuiusꝙ vni. rndendum vt ibi no. Z. Sindicus vero ad presentes ꝛ futuras ꝛ sine decreto vt in pre. l. item eorū. §. si de curiones. de hoc no. in. e. l. §. actor. qñꝙ vero actor ponitur pro procur. vt. liij. di. ex antiquis. ꝛ duob⁹ seq. Bal. non est vis fienda in nomine sed in aptitudine constituentis ꝛ licentia iuris de condi. ꝛ de. l. pater. §. condit. Z. Item actor datur inuitus ꝛ sic differt a pcur. Item pcurator nō fit ab vniuersitate que nō est domina. Item actor ante litem datur pcur. vero ante ꝛ post. Itē actori municipum fit constitutio vel stipulatio in psonā municipij. pcuratori vero in psonam eius. ff. de consti. pec. eum qui. §. iul. Bal. de hac forma. Constituo te pcuratorem si necesse est habere. ff. manda. l. creditor. §. fi. Z. ¶ Economus autem est cui res ecclesie gubernāda mādatur vt. C. de sacrosanc. eccle. l. iubemus in prin. C. de epis. ꝛ cleri. l. omnes qui. §. hoc nibilominus. ꝛ. lxxxix. di. quia in quibusdam extra de of. or. cum nos. extra de iur. ca. Imperator ꝛ interuenit tam in iudicijs qꝫ in contractibus ꝛ eligitur cum tractatu epi. vt. C. de epis. et cleri. c. iubemus. ꝛ in pre. decre. Imperator. economus qñꝙ dicitur vicedñs vt. lxxxix. di. volumus. ꝛ. c. se. j. q. iij. salvator proprie tamē economus in rebus canonicor⁹ vice dominus in episcopalib⁹ extra de simo. cōsulere. H. nō probat ad qđ inducitur scire debes ꝙ varie deriuatōes dant istius nominis vna est ꝙ dicit ab icos grece quod latine dicit dispensator ꝛ comes ꝙ est pauper vnde economus. i. pauperū dispensator. Sed hec nō congruit ei quod dictū est. s̄. ꝛ quod dicetur. j. đ economo. Hugo dicit qđ economus dicit ab icon qđ est imago vel signū ꝛ noma qđ est lex vel regula. quia ad eius signum vel regulam tota familia dispensatur vnde economia idez ꝙ dispensatio. vnde extat liber qui dicit economus xenofontis qui dispositiones domus ꝛ familie docet. Alij describunt. Economus ab ecco qđ est sonus quia ab eius sonum familia ordinatur. Z. ¶ Item ꝓpositus ꝛ economus idem sonāt vt in pre. c. salvator. ¶ Orphanotrophus autem quis sit habes. C. de epi. ꝛ cleri. orphanotrophos. ¶ De vicedomino iam pmissum est ꝛ dicam. j. de vicedomino. ¶ De vicecomite dicet j. in ti. de vicecomite. ¶ Castaldus est qui curam habet exterior⁹ rerum qui alʒ dicitur maior domus fm Jo. vt in predi. c. salvator. ¶ Tutor autem dat pupillo vt insti. de tutel. §. est autem. ¶ Curator ℣o datur adulto ꝛ furioso ꝛ similib⁹ insti. e. ti. ꝛ instit. de cur. in prin. ꝛ. §. furiosi. ꝛ. §. se. de bac materia. C. de pcur. neꝙ tutores. ꝛ insti. de cur. in fi. ꝛ ff. quod cuiusꝙ vniuer. no. l. j. in fi. vnde versus. Est procurator cur. sindicus actor. Priuati minimi plebis epi economus datur ecclesie tutorꝙ pupillo. Clerūtamen fm canones non est vis in nominib⁹ sed omnis administrator rite vocatur procurator vt. j. q. iij. saluator. ꝛ in pre. c. petitio. ꝛ. e. ti. quia. extra de iura. ca. cum causam insti. per quas per no. ac. §. fi. ꝛ quere hic vt no. infra de actor. ℣si. sed pone.

¶ De procuratore. Rubrica.

H. ¶ Sciendum est ꝙ Azo. multuꝫ plene ꝛ Lan. breviter sic prosequebantur hec membra. Quis dicatur procurator. secundo qualiter instituatur. tercio quis instituat. quarto quis instituatur. quinto in qua re. sexto qualiter suum officium explicetur. septimo qualiter finiatur. ¶ Gof. post. vj. addit que ꝛ quādo ab ipo cautio exigatur. ¶ Hosti. per alia verba querit ad quid teneatur et quis sit effectus vides ꝙ auctor omittit primum de quo dixerat. s̄. ti. proxi. in prin. de quarto autem ꝛ quinto facit primum mēbrum. de tercio facit scd̄m. de secundo tercium. formaꝫ autem banc habuit ab Alber. de bona. fui operis. iiij. rubrica. ¶ Et est etiam cōmendabilis. et ipse Ubertus ꝛ Alber. gal. sua prima ꝛ. iij. rubrica multuꝫ inuerunt auctorem. faciendo etiam specialem rubricam ō procur. in rem suam. ¶ Baga. in. ij. charta. ℣. restat igitur parum ponit. ſ. vsqꝫ ad ver. quid ergo. Rof. vltimaꝫ rubricam generalem de qua dixi. s̄. proxi. duas rubricas posuit que hunc. t. respiciunt vt ibi dixi de quibus satisfuit auctori. ¶ Uber. de bo. suo more trac. de bis in char. x. ℣. si accedit ad agendum. ¶ Jo. de deo cauil. l. iij. rubrica de procur. qui vult agere ꝛ in libel. vide. l. iiij. rubrica quid sit procur. cum. vij. se. ¶ Egy. sua rubrica. ix. cum. iij. sc. auctori profecit. ¶ Buil. ang. sub rubrica de procura. posuit plures rubricellas ꝛ diuersas formas. et xxxij. questiones que occupant multas chartas vsqꝫ ad ti. de defensore. Js etiam quē super proemio vocani gallum in vltima charta posuit duas formas ꝛ parum instruit. ¶ Dubitatum vidi si Azo. dicens se procur. titiꝫ agit vel contrabit non adiecto ꝙ id facit nomine ipsius titij. an id sufficiat ꝛ ad negatiuam facit. ff. de iure fisci. l. de eo. cum fi. l. p̄cedentis. ꝛ. ff. si quis cau. l. pe. in prin. in contrarium fuit obtentum per. l. ff. qui satisf. co. sciendū. §. tutores. ꝛ quod ibi no. ꝛ per. l. cum post. §. j. ff. de admi. tuto. ibi ponderatur ꝙ expressum fuit verbum curator. licet non dixerit curatoꝛ nomine in. l. de eo non dixit delator se mandatarium. l. penult. in prin. loquitur allegando vt ibi no. Z.

Inter eas personas que alieno noīe agunt vel defendūt pcur. frequētius in iudicio interuenit ideoqꝫ decens est vt de eo pmitus quib⁹ cauillationibus repelli valeat disseram⁹. ar. extra vt lite nō ptes. qm frequēter in pmo verbo. xix. di. in canonicis. ff. de le. nam ad ea. ¶ Et scias ꝙ qñꝙ constituit procur. simplr in rē seu in causam alienā. ¶ Quādoqꝫ in rem suā vt. ff. e. procuratore. ff. de iureiuran. iusiur. in fi. ¶ Si in aliena re. ¶ Quādoqꝫ opponitur contra eum ratione sui ꝛ cause ¶ Qñꝙ ratione pstituentis. ¶ Et qñꝙ ratione forme cōstitutionis de quib⁹ per ordinem est dicendū. ¶ Deinde formas supponemus. ¶ Ultimo vero de procur. in rem suam constituo adnectemus.

Ratione igit sui ꝛ cause primo opponitur contra procur. ꝙ est excōmunicatus extra de probat. post cessionem de offi. dele. prudentiam. §. sexta de iudi. intellexim⁹ sed si sit occultus credo. H. idem Hosti. in summa huius ti. §. quis dari. ℣. is vero. et vide quod scripsi. e. ti. c. fi. §.

per.j.glo.Z.q̄ processus habitus cum eo tenet extra ꝺ excep.pia.iij.q.vij.§.tria in prin.ꝛ no.j. de aduoc.§.j.in prin.licet quidam contra.H.Jo.mo. quo ad acta impetrationis vt scripsi ꝺ rescrip.c.j.super glo.quid si.Z. vbi ergo procur.tpe cōstitutionis est excōicatus nō valet constitutio vt in pre.c.post cessionē. ¶ Quid si post absolutionē perduret dñs in eadem voluntate videtur q̄ valet ꝓcuratio vt.ff.de offi.procon. obseruare quod non credo vt in pre.c.post cessionem.H.ibi de hoc plenius scripsi post glosas ꝑ.circa.ij.Bal.facit.ff.de arbi.l. sed si in seruū.j.rñ.ꝛ.ff.de seruis.expor.l. si minor.Z.de hoc dic vt extra de procur.c.fi.¶ Sed nūquid procur. excōicatus qui causam principalē duxit poterit causam appellationis exercere papa no.q̄ sic. extra de except.significarunt.H.ꝛ ibi scripsi in glo.no.q̄ capitulū.Z. ¶ Item q̄ est mulier que nō potest hoc officiū.H.procurationis ad iudicia ad negocia potest.ff.de nego.ges. l.iij.§.j.Z.exercere.ff.de ꝓcur.neq; femina.ff.ad vell.l. ij.C.e.quia.ꝛ.l.alienā.ff.de reg.iur.l.ij.ꝛ.iij.q.vij.§.tria. ar.contra.extra de ꝓfir.vti.vel inuti.cum dilecte prope fi.sed illud ibi voluit papa qui cūcta potest.iij.q.vj.hoc quippe de cōces.preben. proposuit.C.de cri. sacri.l.ij.vel illud ratione administratōnis fuit q̄ vt abbatissa gerebat.¶ Item in casib; tamen mulier ꝓcuratrix admittit' ¶ Primus si sit in rem suam ꝓstituta.C.de ꝓcur.quia te.¶ Secūdus si pro parentib; morbo aut etate agere impeditis nec alios procuratores inuenientib;.ff.c.feminas.¶ Tercius quādo filior; tutelā gerit vt.C.q̄ mulier tu.of.fun.po.l.fi.ꝛ aut'.ibi posita extra de appel.ex pte.extra qui fil.sint le.ex tenore.¶ Quartus cum agitur pro libertate filij vel patris vel fratris vel viri vel alteri⁹ de consanguinitate.ff.de lib.ca.l.iij.¶ Quintus in cā filij p̄ sententiā condēnati quia appellat ꝓ eo ꝛ causam ꝓsequitur.ff.de ap.reci.l'.non.l.j.§.fi.que est.ij.q.vj.nō solent.¶ Idem forte ꝓ quolibet ꝓsanguineo.ar.extra de reg.cum scimus in parte decisa.H.ibi nō dicebatur ex presse de muliere sed dicebatur q̄ cōsanguinei illius filij militis pro ipo erant in causa ꝛ appellauerāt.Z.¶ Regulariter autē in multis articulis deterior est cōditio feminarū q̄; masculor.ff.de sta.ho.in multis.H.aliquos ex his casib; enumerat ibi glo.quos posuit nepos de mōte al.rubrica contra ꝓcuratores ꝛc.Z.¶ Primus articulus est in iurisdict.quia nō potest esse iudex.ff.de iudi.cum pretor.§.nō autez.iij.q.vij.§.tria.xxiij.q.v.mulierem.ar.contra.xv.q.iij.§.j.H.ibi solui' in tex.ꝛ glo. Z.ff.de reg.iur.l.ij.¶ Secūdus in arbitrio quia nō potest esse arbiter.C.de arbi.l.fi.ꝓtra.extra eo.dilecti.H dic vt ibi.Z.¶ Tercius in postulatione.ff.de postul'.l. j.§.sexum.ꝛ in pre.§.tria.ff.de reg.iur.l.ij.¶ Quart⁹ in adoptione insti.de adop.§.femine.C.e.mulierē.¶ Quintus in intercessione.ff.ad vell'.l.j.ff.de reg.iur.l.ij.ar.contra.extra de iureiur.ex rescripto.H.ibi soluitur in glo. sed quare ꝛ sequens.c.debebat precedere contrarium q; facit pro.Z.ꝛ in pre.c.mulierē ibi fidem dare ꝛc.¶.vj. in testamētaria testificatione insti. de testamentis.§.testes.ꝛ.j.de teste.§.j.ꝑ.item q̄ est mulier.C.vij.in criminali testificatione ꝼm canones vt extra de verbo.sig.forus in fi.xxxiij.q.v.mulierem.ꝛ in pre.ꝑ.si.item q̄ est mulier.secus ꝼm leges vt.xv.q.iij.ex eo.C.viij.in tabularū depositione.ff.de fide instru.l.fi.¶.ix.in ꝓcuratōe vt p̄ dixi.¶.x.in tutele seu cure susceptione.ff.de tutel'.l.fi.C. quādo mulier tu.of.fun.pōt.l.j.¶.xj.in publica accusatione.ff.de accus.qui accusare.C.qui accu.nō pos.de crimine que est.xv.q.iij.qđ dic vt.§.in ti. de accusatore.ꝑ. item q̄ est mulier.¶.xij.in delatōe in fiscum.ff.de iur.fis. deferre in princi.¶.xiij.in populari actione.ff.de popularī actōne.l.multi.¶.xiiij.in materna ptāte quā non hz insti.de adop.§.femie.ꝛ de here.q̄li.ꝛ dif.§.ceteri.¶.xv. in magistratus susceptione.ff.de reg.iur.l.ij.¶.xvj.in faciendā filio pupillari substitutōne.ff.de vul.ꝛ pu.l.ij.in prin.¶.xvij.in tutoris datōe.nam pater pōt dare tutorem filio instituto ꝛ etiā exheredato ipa vero tm̄ instituto.ff.de testa.tu.pater.¶.xviij.in filij successione.nā mater que succedit filio ab intestato in rebus paternis quo ad vsuf.perdit illum si ad secūdas nupt. connolet quod non euenit in patre in aut'.de non eligen. secūdo nuben. coll'.j.ꝛ in aut'.de nup.§.hinc nos coll'.iij.¶.xix.iniurie prosecutione quia vir prosequi potest iniuriam illatam vxori.non ecōtra.ff.de iniur.l.j.in fi.ꝛ.l.ij.insti.e.ti.§.patitur.Sed ꝛ si illustris conueniat' iniuriarū rndebit per procuratorem q̄ cōceditur filio illustris non filie.C.e.l. ij.insti.e.§.penult.¶.xx.in pene paterne executione nam omnia bona patris curialis condēnati ad filios pertinēt ad filias autē tm̄ medietas.C.de bo.prescript.l.fi.¶.xxj in adulterij accusatione.C.de adult.l.j.ꝛ.xxij.q.j.§.hoc in mulierib; dic vt ibi. secus videtur ꝼm canones ꝼm q̄ vxor etiam accusat virum quia non ad imparia iudicantur.extra vt lite non cōtest.c.j.xxxij.q.ij.si quis.j.in fi.et q.vj.per totum.extra de adul.c.p.ꝛ fi.ꝛ de diuor.significasti.ꝛ.c.se.¶.xxij.in denūciatione ꝛ honoris assumptione.ff.de sena.femine.extra de fo.cōpe.ex parte in prin.et in fi.in aut'.de consul.§.si vero in.iij.colū.coll'.v.C.li.x.ꝺ in col.l.fi.¶.xxiij.in lugendi solēnitate.ff.de his qui no. infa.vxores.C.ex qui.ca.infa.irro.decreto.¶.xxiij.quia viri nomine mulier continetur non econtra.ff.de le.ij.si ita scriptum extra de iureiur.quintaallis.¶.xxv.in moriendi ꝓsumptione quia prius mori presumit' quam homo.ff.de rebus du.si inter virum.ꝛ.l.qui duos.§.fi.ꝛ.l. cum pubere.¶.xxvj.in filiorū honoratione nam filius patrem non matrem sequitur quo ad honores.ff.de adopt.cum legitime.ff.de sena.liberos.ar.cōtra extra ꝺ ser. non ordi.c.fi.sed illud quo ad statum ar.etiam ꝓtra.lvj. di.nunq̄; sed illud quo ad virtutes animi.¶.xxvij.i succcessione.nam si quis decesserit mre superstite ꝛ fratrib; viriliter sen ꝼm capita admittunt' si vero mre superstite et sororib; tunc mater habet medietatem.C.ad se.con.tertull'.si quis vel si qua.Nepotes quoq; ex filia premortua succedunt auo cuj diminutione tercie partis eius quod mater eorum esset habitura si viueret ex bonis aui eorū ¶.de suis ꝛ leg.here.si defunctus in principio.¶.xxviij. in clauiū potestate quia nō potest soluere vel ligare.extra de pe.ꝛ re.noua de sen.ex. de monialib; ar.contra de ma.ꝛ ob.dilecta.H.so.ibi.in.j.glo.Z.¶.xxix.i doctrina ꝛ ꝑdicatione.xxxij.q.v.mulierē.¶.xxx.in sacror; cōtractione.xxiij.di.sacratos.¶.xxxj.in sacri ordinis susceptione vt in pre.c.noua.ꝛ.xxvij.q.j.diaconissam ar.contra.C.de epi.ꝛ cle.nulli in fi.ꝛ aut'.ibi posita.H.de hoc vide quod plene dixi de pe.et re.noua super glo.ij.Z. ¶.xxxij.in capit.relatione.xxxij.q.v.mulier debet.et.c. se.ꝛ.c.hec imago.¶.xxxiij.in subiectōne quia debet esse viro subiecta non ecōtra.e.q.adam per euam.ꝛ.c.se.ꝛ.c. hec imago.ꝛ.c.se.¶.xxxiij.in come relaxatione.xxx.dis. c.ij.¶.xxxv.in sexu cōplexione extra de ꝓui.ex parte.C. ad vell'.si sine.ꝛ.l.si mulier.xxxvij.q.j.de viduis in fi.xxxij q.vij.§.sed illud.¶.xxxvj.in sacrarū ingressu dum diuina celebrantur altaris appropinquatione.extra ꝺ coha. cleri.ꝛ mulier.c.j.de con.di.j.in sancta.xxiij.di.sacratas. ¶.xxxvij.in officio argentarie exercendo vt.ff.de edendo.l.penult.¶ Econtra quoq; in multis casibus sunt femine melioris conditionis q̄; viri.Primus in venie etatis impetratione.C.de his qui ve.eta.impe.l.omnes.H Imperat eīm mulier finito anno.xviij.vir finito.xx. Itē probat per procur.quod non facit masculus. Item probat solum numero annor; quod masculo nō sufficit.Z ¶ Secundus in primo nascendi presumptione.ff.de re. du.l.si fuerit in fi.H.ponit casum q̄ legata est ancille libertas si masculū ꝑperit si parit masculū ꝛ feminam ꝛ nescitur qđ prius presumitur filius primo natus ꝛ sic mater erit libera ꝛ filia ingenua.Z.¶ Tercius in rei cū fisco ꝓnis diuisione quia tunc datur sibi optio.C.l.x.de

bis qui se defer.l.vnica. ¶ Quartus in filioꝝ cõditione qui sequũtur matris non patris conditionẽ.ff.de adop. l.lex nature extra de ser.non ordi.c.fi. ꝓtra.xxxij.q.iij.liberi dilecti sunt sed illud ꝑm.l.lombardã que per romanam abrogatur. H. de hoc de ser.nõ ordi.c.fi. in.j.glo. Z.Sed z natus ex inquilina z decurione sequit cõdic. matris z nõ patris.C.de decur.l.nati. ¶ Quintꝰ in operarum remissione nam si patronus consentit vt liberta nubat videtur operas remisisse. secus in patrona z filia z nepte patroni.ff.de op.liber. si cum patroni.vj. in cõmodati repetitione.nam si filiofa.cõmodatuz fuerit agi poterit de peculio.H.supple.ꝓtra patrem. Z. z cũ eo. H.s.filio cõmodati quod intelligas vt ibi no. Z.directe.si vero filiofa.de peculio tm̃.ff.ꝓmo. sed mihi videt ℌ.si filioffa.z.ℌ.se.¶.vij.in bonoꝝ condẽnati de crimine lese maiesta. succession̄.C.ad.l. iull'.maie. quisquis. H. quo ad bona condemnati non est differentia inter mares z feminas qz in nihil succedunt sed quo ad bona materna quia mares in nihilo femine quodcũqꝫ sint succedunt in falcidia vt ibi ver.ad filias qui decisus fuit.vj.q. j.si quis in quo dicitur q ꝓ fragilitate sexus minus ꝑsumitur audere. Z.¶.viij.in bonoꝝ posſ.cõtra tabulas delatione que nõ datur ꝓtra testamenta earũ. H.quia suos heredes nõ habent ita stat textus.i.qz nõ habent filios in potestate vel saltem tales vt ibi no. Z.ff.de bon. poſſ.contratabu.illud.ℌ.ad testamẽta.¶.ix.in detentione quia neqꝫ in ciuili neqꝫ in criminali cã includitur seu incarceratur.C.de custo.re.aut'.hodie contra.eo.ti.qm̃. H.illud de iure veteri sequẽs ꝓcordat. Z.z.C.de of.dine.iudi.l.j.¶.x.in absolutõne ab excõicatione quia non mittuntur ad sedem ap.extra de sen.ex.mulieres.z.c.ea noscitur.¶.xj.in creditoꝝ ꝓlatione vt.C.qui po.in pi. ha.assiduis.extra de pig.ex literis.¶ Porro quãdoqꝫ ẽ similis conditio mulieris z masculi quia non adimparia iudicantur vt prediri.¶ Primo in successione nam mater z filius viriliter diuidunt duas vncias quas filius ex patris ꝓcubinarij habuit testõ in aut'.ð trien.z semiſ.ℌ. consideremus coll'.iij.C.de naturali.libe.aut'.licet patri. ¶ Secũdo quia recisso testamento patris legata soluẽtur liberis z parentib9 sine differentia sexus.ff.de leg.ꝓstan.l.j.¶.iij.quia omnes fugitiui sine distinctõne sexus ad loca vnde fugiunt redire coguntur.C.li.xj.de agri.z censi.omnes omnino.¶.iiij.in institutõne quia pari modo heredes instituũtur insti.de exhere.liber.ℌ.nostra cõstitutio.¶.v.in successione quia mater viriliter vocatur cum fratribus tm̃ vel sororibus tm̃ vel cum permixtis.C. ad senatus con.tertul'.aut'.z cum sol'.sed z filij z filie sine sexus differentia succedunt defuncto.C.de suis z le.here.autẽ.in successione.¶.vj. quia iuris ignorantia non prodest mulieribus in cursu anni.l'.c.dieruz qui dantur ad agnoscendũ bonorum poſſ.C.qui admit.ad bo.poſ. iuris ignorantia.ff.de iur.z fac.igno.l.j. in prin.¶.vij.in matrimonioꝝ solutione quia non ad impia iudicantur vt in concor.que sunt.ℌ.xxj.ibi secus ꝛc.¶.viij.in pacto delucrãda vote z donat.propter nup. z etiam in prestatione z ꝓstitutione eorum seruanda est equalitas.C. de pac.conuen.tam super vote qꝫ super alijs ꝛc.aũt eqlitas z.l.ex morte.z.l.se.¶.ix.quia bonorum possessio masculorum z feminarũ ꝑmuniter deferẽ z masculi z femine cõiter capiunt.ff.vnde legit.l.j.ℌ.j.¶.x.quia castitas eque requiritur in viro z in femĩa. xxxij.q.vj.c.j. z.ij.z ꝓ totum.¶.xj.quia ius sepeliendi se z alios transit in heredes cuiuscũqꝫ sexus.ff.de relig. z sump.fu.l.vel qð pater in prin.¶.xij.in collatione.C.de col.aut'.q̃ tercie.¶.xiij. quia ad cõicandũ z orandũ viri z mulieres intrãt sancta sanctorum clericis non psallentib9 sic intelligitur extra de vi.z ho.cleri.c.j.hoc exempli gratia sufficiat notauisse querite quos agitat labor z plures numerate. H. Excusatur auctor de nouo iure quod non vidit ꝑmitto igitur q decre.indẽnitatib9 ð elec.li.vj.facit ad omnes tres partes ad primã de etate que maior requiritur in abbatissa qꝫ in abbate de secũda z tercia facile videbis per ea que ibi collegi super glo.pe. specialiter ad primam partem duos casus dant decre.ð sta.re.c.vno li.vj.z clemẽ. eo.ti.attendẽtes in fi.per quas patet q includũtur ꝓfesse quod de maritb non habemus. ¶ Reuocantur etiã priuilegia professarum z non marium ad secũdam partem additur decre.mulieres de iudi.li.vj. z adduci põt decr. ea que in fi.de sta.regu.ad terciã inducitur de iura.calũ. c.j.ℌ.preterea.xx.q.vl. virgines cum.ℌ.se. de bap.z eius effectu maiores.ℵ si.sicut eñ. Item habet imunitatẽ capituli si quis suadente vt monialis vt monachus de sen. ex. de monialib9 ad idem in aut'.de monachis.ℌ.ij. z pe. coll'.j. qñ opor.epi.ℌ. quanta est casus dubitabilis de quo dixi z remisi de despõ.impu.c. vno li.vj.super ℵbo parentes. Z.¶ Nunc ergo ad pridem ceptam materiam redeamus.¶ Item opponitur contra procur.q non habz literas de rato cuius habeat procuratorias literas extra de reli.do.c.pe.extra de transac.contingit de of.dele.coram.C.de procur.l.j.sed hoc mihi nõ placet alteruz enim sufficit immo premissa duo idem significant z iunge quod est.j.ℵ.ij.prope fi.ibi in premissis aũt ꝛc.¶ Itẽ q est maritus qui non admittitur ꝓ vxore nisi ad hoc quod litere procurationis continent vt.C.de procu.maritus in fi.quod alꝫ non posset vt.j.ℵ.proxi.¶ Item opponitur q licet habeat generale mandatum tamen talis est causa in qua exigitur speciale quod contingit in multis casibus.¶ Primus est in petendo ꝓ alio in integ. resti.extra de in integr.resti.per tuas.z.c.coram.z.c. precedente.ff. de mino.l.illud.ℌ.si talis.z.l. pompo.ℌ.fi.C. etiam per procur.causam restit.in integ.agi posse.l. vnica de boc.j.in ti.de in integ.resti.ℌ.quis autẽ.ℵ si.ꝑatus z se.H. Guil.an.sub hoc.t.q.xxj.dixit idem in petenda restitutione possessionis actoꝝ tradite ꝓpter cõtumaciam rei qui postea procuratorem constituit.debet enim dare speciale mandatum ad hoc.s. ad petendam reformationẽ possessionis.generale eñ mandatuz respicit ea que sunt cen.nõ ea que sunt ꝓtumacie precedentis allegat quod habet'.j.ℵ.vj.z.ℵ.xvj. Z.¶ Secũdus in causa suspecti tutoris.ff. de procur.non solum.ℌ.fi.¶.iij. vt duo sunt procur.omniũ rerum alicuius.tunc eñ nõ potest vnus ab alio sine mandato exigere speciali.ff.e.qui duos.z.l.itaqꝫ.¶.iiij.in interdicto de liberis exhibendis z deducendis.ff.eo.pompo.in prin.¶.v.in transactione vel pacto.ff.e.mãdato extra de transact. contingit de arbi.per tuas.ff.de pac.nã z nocere.z.l.se.nisi haberet omnium bonoꝝ generalem z liberam administrationez vel nisi esset in rem suam constitutus.extra.e.petitio.ff.e.procura.quod dic vt.C.de transac.transactionis. H.et de procur.qui ad agendum in fi.li.vj. Z.¶.vj.in iuramenti delatione z receptõe.ff.de iureiurã.l.in siurandũ.ℌ.fi. ¶.vij.in acceptilatõe.ff.de accep.l.iij.¶.viij.in rescptorum impetratõne etiam si sint litere legende z sic obseruat cancellaria curie ro.extra de rescript.nõnulli.et.c.ex parte.iij. H.vtrobiqꝫ no.contrariũ de obseruantia curie z vide qð scripsi in pre.decre.nõnulli super fi.penl't. glo. Z.¶.ix.ꝑm vin. H.azo.dixit idem sub dubio forte in sum.buius.t.ℌ.est z illud. Z.in cã matrimoniali extra qui ma.accu.pos.ex literis in parte decisa.ar.cõtra extra de procura.accedens. Sed ibi parentib9 agentib9 de matrimonio filiorum accessit consensus eorum vt ibi no. ¶.x.ꝑm dominũ meum in voto transmarino extra de vo to ex multa in prin.ℵ.ill'.¶.xj. in instrumentorum consumptoꝝ exemplatione extra de fide instru.c.fi.¶.xij.in bis que sedes apostolica sibi specialiter rſeruauit quod dic vt no.extra de of.le.quod translationẽ.¶.xiij.in matrimonio cõtrahendo extra de despõ.impu.c.j.z.c.ij.instit.de nup.ℌ.j.quia per generale mandatum datũ querendi mariti non fit matrimoniũ.ff.de ritu nupt.generali.z.l.mulierem.z grg.xxx.q.v.nec illud.extra de conuer.

conīu.ex pte in prin.H.eo.ti.c.vl.j.rñ.li.vj.Z.C.xiiij. in sponsalib extra qui cleri.vel vo.veniens.vel dic q in premissis duob casib potest pater filia nō ꝯdicente cō trahere pro ea sine eius mādato.xxxij.q.ij.bonorum extra de spon.tue.z ō despon.impu.c.fi.secus si ꝓtradicat eo.ti.c.j.H.dic vt de despon.impu.c.vno.§.penult.et vlt.li.vj.Z.C.xv.in ꝓmisso extra de arbi.per tuas. C.xvj.in petenda absolutōe ab excōmunicatōe extra ō sen.ex.quod de his in fi.z ar.de peni.di.j.q3 penitet.H. quod dic tho ī.iij.sententiarū di.xvij.posui de sen.ex. c.j.li.vj.in fi.scde glo.Z.non eñ datur nisi petenti vt ibi in prin.xxiij.q.ij.legatur in prin.at satis patet de hoc de penitentia cum ad hoc mittit nuncium specialem seu procuratorem z sic curia romana seruat si enim petente procuratore auditor aliquem velit absoluere mandabit presbytero cuius est parochianus is qui debz absolui q illum iuxta morem ecclesie absoluat vel si per auditorez sit psentialiter vel principaliter absolutus mandabit p̄ sbytero predicto vel alicui penitentiario in curia q illuz in ecclesia iuxta formam ecclesie introducat.Bal.et ſm hec potest absolui sed executio absolutionis debet ꝓmit ti ar.de iureiur.labeo.prima verior est vt sequitur quia absolutio requirit certam formam p manus impositio nem vt no.Jnno.de sen.ex.cū desideres nisi papa absol ueret quia omnia potest nec suū factū desiderat formaz iuris.ff.de manu.apud.§.imperator.Z.qō dic vt.j.de sententia.§.vt autem.ℵ.item scias q licet sic ergo patz q per procur.ad hoc specialiter ꝓstitutuz peti potest in iudicio z extra absolo.z cū eo ipam dandā fore vel non decerni danda autem nō est p eum.i.vt ipe alterius no mine absoluatur z sic debet intelligi qō no.Jnno.iiij.ex tra de sen.ex.cū desideres.H.z vide quod ibi scripsi su per.ℵ.absolut⁹.z quod no.j.de iur.ca.§.restat.ℵ.quid ergo fiet.Z.absens autē potest per literas absolui z ex cōmunicari vt ꝓbatur z no.ij.q.v.quanto.z extra de cle ri.ex.mi.c.pe.C.xvij.in oblatione filij idolis seu demo nibus facieda de con.di.iij.queris in prin.C.xviij.in cō trahēda excōicatione.xxiij.q.iij.si habes in prin.C.xix. in iuramēti de calū.prestatione quod dic vt.j.de iur.ca. §.restat.ℵ.quid ergo si.C.xx.in exceptionis famose seu criminose ꝓpositione vt.j.ℵ.sed nunquid z sc.C.xxj.in petenda dispensatione vt.j.de elec.§.superius ℵsi.item no.C.xxij.in pace facieda vt.j.de treu.z pa.ℵsi.hoc q3. C.xxiij.cū iudex finito officio conuenit vt.C.vt oēs.taz ci.q3 mili.in.l.j.C.xxiiij.ſm stilū cācellarie ecclesie roma ne is qui pro alio impetrat sup dispensatione natalū de bet habere speciale mandatū ad inrandū z aliter nō au ditur.Bal.legitimatio fingit quem legitimū non solum a natiuitate sed etiam a cōceptione.ff.de ritu nup.l.qua in prouincia.§.diuus in fi.z hoc qñ directe dispensatur super natalib sed si indirecte puta quia dispensatur su per matrimonio tūc non fiunt legitimi illegitime ꝓcepti. ff.de sta.ho.l.paulus p guil.z cy.sed matrimoniuz quod non indiget dispensatione bene legitimat filios insti.de nup.in fi.z hoc verū quādo legitimat super natalib tñ legitimatus non dicitur legitime natus vt no. extra de elec.innotuit.nec succedit in dignitatibus vel feudis vt in.c.naturales si de feu.fu.contro.coll'.x.z ibi no.de hoc. Z.C In premissis autem casibus si dubitetur de man dato speciali sufficit ō rato caueri.ff.de mino.q si ō spe ciali extra de of.dele.coram quod dic vt.j.§.ratione au tem ver.item q nō sunt facte z se. quod est in ar.q q̄ ha bet literas de rato possit transigere z no.extra de reli.do. c.pe.z de transact.cōtingit.z ar.ff.de vsu.si stipulat⁹ qō non credo nisi sequatur ratihabitio post transac.secutā vt extra de arbi.per tuas.quia litere ꝓcurationis z ō ra to eedem sunt vt dixi.s.ℵ.item opponitur cōtra.at p li teras procuratorias nō potest quis transigere vt p̄diri. nec.ob.l.si speciali.aliud ei est cauere de rato ad quod se potest procur.obligare z sic postea trāsigere seu restitu tionem petere. vt ibi aliud si dñs dicat in procuratorio q habet ratum z firmū ꝛc.quia nō intelligit per hoc si bi dare licentiaz transigendi sed ꝓmittit ratum habere qō in causa ipa per eum ſm iur.formam fuerit procura tum.ar.extra de ꝓcur.c.j.z xxj.q.j.relatio.Bal.cla ergo rati nō ampliat mandatū.sic Ac.dicit q cla ratuz z gra tum z firmū nihil operatur.ff.de procur.si procu.absen tis in glo.z refertur ad ea que fiunt ſm formam iuris vt no.xj.q.j.relatio.z ar.ff.de ꝓ.sicut.ff.manda.creditor ī fi. Si quis tamen non habet aliud mandatū nisi quia dñs promittit ratum habere satis est.ff.rem ra.ba.l.ne satis. z p Jnno.de rescrip.ex pte decani.z ibi vide.Z.C Jtē excipitur q nō potest audire sentētiā nisi ad hoc vel ad totam causam fuerit ꝓstitutus.C.de transac.transactō nis.C Quid si procur.ꝓstitutus ad causam ap.cōfitet in preiudiciū dñi aliquid factum fuisse in causa principa li videtur id dño nō obesse quia solum ad exercitiū cau se ap.ꝓstitutus er.ar.tamē ꝓtra.ff.de ꝓcur.non solum.z l.sed he.§.non soluz.z.l.minor.§.j.qō verum est sed dic ſm papaz vt extra de of.dele.cum olim.j.extra vt lite nō cōtest.c.j.C Jtem q est minor.xxv.an.ff.de procur.mi nor in prin.C.e.exigendi.C.qui leg.per.l.j.z.ij. z dic ra tionem vt.j.de aduo.§.j.ℵ.item q est minor.ar.contra ff.de mino.cū mandato in prin.z in fi.ff.e.filiussa.§.ipse insti.qui et ex q̄.ca.manu.non pos.§. z qui manumittit. ff.e.lz.§.fi.in fi.sed hoc loquitur in procur.ad negocia ī quib potest esse procur.minor.xviij.an.tamē pro patre vel matre z similibus absentib indefensis videt admit tendus in subsidium vt in pre.l.exigendi.ff.e.feminis.ff. de tute.z rati.dis.l.i.§.si non nullos.z no.in pre.l.minor. C Rof.dicit.H.in libro iure ciui.rubrica de act.ex sti pulatu rem ratam haberi.ℵ.sed nūquid minor que est. cc.ix.Z.quod minor.xxv.an.potest esse ꝓcur.pro par te actoris cū mandato sed nō sine mandato.nec etiam ex parte rei vt in pre.l.cum mādato z est ratio quia qñ cum mandato est qō sibi debeat imputare dñs qui tali cōmi sit.Ceterū si sine mandato vel qñ pro reo oportet illum satisdare in quo casu obliget.z ideo succurrit ei z fide iussoribz eius z dicit qō pre.l.cum mandato non loqui tur in contractib licet z in contractib verum sit.z ī pre. l.minor loquitur in iudicijs.H.dictū rof.placuit hosti. z Ja.de are.vt satisscripsi.e.t.nō iniuste super.j.glo.z.c. qui generaliter li.vj.super glo.pe.per quod capitulū vt vtrobiq scripsi procedet opi.prima si opponatur excep tio si nō opponitur procedit seda.Z.C Jtem q causa est criminalis publica vel priuata in qua ꝓcur.nō in teruenit in agendo vel defendēdo.ff.de publi.iudi.l.pe. extra de procur.tue.de accusa.veniens in fi.ij.q.vj.si qñ v.q.iij.in criminalib z.c.se.iij.q.ix.abñs.ij.ar.ꝯ.ff.de pro cur.seruſ.§.publice.so.ibi.Jtez ꝯ.v.q iij.reos.so.ibi itē ꝓtra extra de dolo z cō.veritatis.so.ibi.H.z scias ō hoc ꝓtrario.j.de accus.§.vl.ℵ.porro.Z.z est duplex ratio. H.ſm rof.e.t.ad fi.Z.primo quia si interueniret ꝓcu rator z subcūberet ipe condēnaretur qui nō deliquit.ff. de neg.gest.liberto vel amico qō esse non debet extra de cōsti.cognoscētes de his que fi.a maio.p ca. quesiuit.se cūdo qd id qō amitteret nō posset ꝓsequi p actionē mā dati ꝓtrariā licet secus sit in cā ciuili.H.per hoc videt q bis rationib deficientib possit interuenire ꝓcur.pu ta si per statutum capitalis pena reducta est ad pecunia riam.C.e.t.l.iij.etiam si crimen sit publicū z eo fortius in priuato vt sic cessante ratione vel cā cesset ꝓhibitio z ef fectus.ff.de iurepatro.adigere.§.q̄uis bene facit ad hāc l.quod ad statū.ff.de penis.z.e.t.in seruorū in fi.Jtē ca pitalia crimina iudicant ex pena.ff.de pub.iudi.l.ij.facit ff.de bonis liber.qui cū maior.§.fi cū.l.se.Sui.ō suz.for mat hanc.q.super.§.publice in.l.seruuz.ff.e.z in pre.l.ij. C.e.ti.z in questionib statutorum sub litera.p.z licet di cat se vidisse pronūciari pro z cōtra tenet q admitti nō poterit per.§.ad crimen quia origo respicienda est.C.

ad mace.l.iij.ff.man.si ꝓcuratorē.j.rñ. 7 quia pena succedens in locum prime sapere debet illius naturā.ff.si qs cau.si eum.§.ij.7.ff.de donat.inter vi.7 vx.si donate.§.si sponsus 7 eadem ratione dicit in prin.questionū q̄ si pena adulterij que capitalis est.C.de adulte.castitati reducta esset ad pecuniariā nō liceret transigere.p.l.trāsigere.C.de trāsac.alt. etiā ad p̄dicta.ff.ō ℵ.ob.filius.§.j.ff. de donat.qui id qō.ff.de fideiuss.l.tutor. Cōmuniter doctores moderni tenent contrariū q̄ prius allegata vbi in sola pecuniaria consistit pena.secus si admixta esset corporali vt si dicat' qui tale crimen cōmiserit decapitet' nisi infra.x.dies soluat mille vel soluat mille que si infra.x. dies non soluerit decapitet' tunc em̄ corporalis pena est in obligatione primo vel secūdo gradu scdm verba statuti licet per pecuniariā solutionē euitari possit de hoc Ly.in.l.reos.C.de accu.iij.q.ij.sed hic plenius. Bandinus etiā magnus practicus nominās doctores q̄ bononie sic tenebant tractat hoc plrius sua rubrica.xxj. 7 qr predicti duo.vbi.s̄.cōtinuant similem casum. Jdē agā sic dicens q̄ auctor inter casus sequentes numerare debebat casum quo de crimine absens damnari potest p.l. seruū.§.publice vbi aperte innuitur q̄ eo casu etiam in capitalib' admittit' defendens innocentiā sed sic est bodie per statuta italicor̄ q̄ de omni graui crimine dānatur absens ergo in omni quātūcūq̄ graui auditur defensor innocentie quod tenet Ja.de are.in.l.inter accusatorem.ff.de pu.iudi.7 fertur dy.sic in quadā causa regine ꝓsuluisse 7 dm̄ hoc duo requiruntur ad excludendū defensorem q̄ pena sit super relegatōe 7 q̄ absens nō possit diffinitiue damnari. Z.C Sed pone q̄ in causa tali ꝓstituatur ꝓcur.nec contra eū aliquid opponit' nūquid valent que cū tali fiunt dic q̄ sic exquo non opponit' vt no.extra de iudi.iur̄.esse. H.li.vj.in glo.intelligas 7 vide quod sup̄ ea dixi. Z.C Sed precedens regula fallit primo in crimine iniuriarū si sit illustris quia tunc interuenit ꝓcur.iij.q.ix.§.nisi. C.de iniur.l.fi.C.ij.in accusatione ingratitudinis.ff.de ꝓcur.sed be.§.patron⁹.C.iij. in accusatione suspecti tutoris.ff.e.non solū.§.fi.C.iiij. si prelatus dicitur suspectus dm̄ Innoc.iiij.ar.pro eo in pre.l.non solum.7 extra de do.7 con.veritatis.C.v.si crimen siue publicum sit siue priuatum nō excedit penam. H.vnde dixit alber.gall'.q̄ in ea pena vel minori cōstituitur.e.t.in fi.prime colū. Z.relegatōis vel etiā abordine remotōis dm̄ ac. 7 tan. H.e.t.ℵ.in quib' causis et ibi allegauit azo.qui hoc dixit.e.t.ij.colū.ℵsi.si aūt. Z. vt.ff.de peñ.absentem.ff. de publi.iudi.l.p.§.ad crimen 7.ff.an per alium cause ap.extra pos.l.j. sed illud verum est in causa ap.secus in principali dm̄ quosdaz. H.vide quod satis scripsi de accus.veniens sup.j.glo.7 licet illa. Rñ.cōuenire posset.l.j.s̄.proxi. allegate nō tamē conuenit.l.absentem 7 in vtraq̄ est illud vsq̄ quod facit dubitationē. Z.C.vj.in actione populari pro priuato dāno intentata.ff.de ꝓcur.licet in popularib'.7.l. non cogendum.§.qui publica sed pro publico admittitur non pro actore sed p reo.ff.de populari actōe.l.qui popularī.7 est rō. H.dm̄ rof.vbi.s̄. Z.quare p publico ex parte actoris nō admittit' nā ꝓcur.ꝓstituit' a dño.ff.e.l.j.at ℞ actio non est magis mea q̄ tua saltez ante litem cōte.ff. de ℵ.sig.si cui.vnde 7 in ea fideiussor nō accedit.ff.de fideiuss. si quis p ea.§.fi.C.viij.ad ꝓponendū excusatōes vt.v.q.iij.reos.C.viij.cum seruus accusatur quē dominus defendit.ff.de accus.si cui.§.pe.7.C.e.si filius.C.ix. in leuib' crimin'.ff.de accus.leuia.C.x.ad excusandū vel excipiendū. H.omnino vide qō scripsi in pre.decre. veniens super glo.j.7 super eodē verbo dixit alber.gal. vbi.s̄.q̄ est ratio qr id nō est plene defendere cū a crimine per id nō petatur absolui. Z.ff.de var̄.7 extra.co.li.j. §.cognitionū.extra de dolo 7 con. cum dilecti in prin.de accus.veniens.xxiij.q.v.reos.admittitur etiam ad ꝓponendū causas absentie nō causas cause.ff.de ꝓcur.l.seruum.§.publice.v.q.iij. si egrotantes.7.c.reos quod dic vt.j.in.t.de accus.§.j.ℵ.si autem.C.xj.cum agitur ō crimine ciuiliter extra ō accus.super bis in fi.de procur.tue 7.c.in nostra vt lite non conte.c.j.de re iudi.cum.i.7.q.7 ff.an per aliuz cause ap.po.l.j.C.xij.per socium litis agitur in causa criminali dm̄ Jo.extra de do.7 con.cum dilecti in prin.iij.q.vj.hic quippe.extra ō accus.licet in prin. C.xiij.etiam in causa criminali ad libellum offerendum 7 ad alia ꝓparatoria potest constitui procur.ff.de adult. denūciasse in prin. dm̄ vber. H.qui salua pace expressit q̄ nō dicebat id asserendo vbi.s̄.ℵ. cum ꝓstiterit 7 Jo. de deo vbi.s̄.nō asserit hoc sed dixit. dicūt quidā. Z.et Jo.de deo quod mihi nō placet cū tunc oporteat inseribi.ff.de accusatio.libellor̄ que est.secūda questione.viij quod fit per procurato.nec in alijs preparatorijs etiā vt credo nisi vt.s̄.versi.x.C.xiij.si vniuersitas ciuitatis vel ecclesie que parificantur vt.C.de sacrosan.ec.l.fi.si accusetur potest sindicū constituere vt.C.li.xij.de re mili.tazr collatores.7.C.de epis.7 cleri. cum clericis.7 est ratio.nā vniuersitas que caput non habet damnari nō potest in persona secus cum priuata persona accusatur pro quasi procur.interueniret in ꝓsonaz procur.esset formanda sententia 7 sic decapitaretur qñq̄ sine culpa qō esse non debet vt.s̄.ℵ.proxi.7 dic vt no.s̄.de accusato.ℵ.fi. H. 7 vide qō ibi addidi in fi. Z.7 extra de si dilectus filius Bal.no.ergo quod ad litem contestandā 7 ad sentētiā debet reus esse presens.facit.C.de custo.reo.l.ij.C.de penis cum reis.7.l.qui sententiam.C.de accus. Z.C Sed nunquid media cause criminalis possunt per procur.exerceri puta testium productio allegatio positionū factio 7 similia. Bal.de hoc no.accur.in.l.pe.§.ad crimen.ff.de publi.iudi. nomine medij continentur exceptiones que perimūt factū vel disceptationē 7 probationes ꝛc.a cōtestatione litis vsq̄ ad sententiam no.in.l.j. in prin.ff.si quis ius di.nō ob.sententia aūt nō est medii sed extremum ad qō. Z.dicunt multi. H.prudentes dixit rof. Z.qō sic.7 hoc seruant sed hoc nō approbo. H.rof.in libell'.iur.ca.no.t.qualiter in accus.pceda' neutro cōtumace dix.alij contra quia taliter ꝛc. Tercius ergo eligit auctor 7 longe plenius 7 aptus vide' textus.C.vt omnes tam ciui.q̄ mili.l.j.ad fi. ibi accusatōe vro ꝛc.p quā etiam alber.gall'.hoc tenet.e.t.ℵsi.vlt.7 ō accusa.l.ij.C. per rationez que sequitur 7 quia aliquo ꝓhibito omne id per quod ad illud peruenitur intelligitur esse prohibitum.ff.de spō.l.ozo. Jtem si speciale est in quibusdaz q̄ dant procuratores ad media tm̄ non tamē ad finiam.C. de iniur.l.fi.ergo in alijs ius cōe est incōtrariū.ff.ad munic.l.j.7 pre.l.ij.non loquit' in ꝓcura. sed in dño qui defendendo seruū suā causam ꝓsequitur. Ac.in.l.penult. §.ad crimen.ff.de pub.iudi.tenet q̄ possint. Jdem Bui. de suz.in.q.statutorum.litera enim Bandi.etiam sua rubrica.xxj.dicens odof.recte tenuisse ponit tamen casum in carcerato ꝓpter illud crimē.est eoz ratio qr ad certā speciē datur ꝓcurator.ff.e.l.j. Jtem in ciuilib' hoc licet 7 in criminalib' non est ꝓhibitum allegat.ff.de probat.ab ea parte ad.l.ij.de custo.reoz que dicit q̄ in vinculis debet reus cām dicere. Rñ.q̄ loquit' de litis cōtest.ad quā faciendam reus cū custodia se iudici ꝓsentabit. Jn alijs autem non certum est q̄ mediū cause presupponit principiū si ergo principiata sunt.cā ē per ꝓtestationē 7 reus manet in carceribus custodia vel compedib' iudicis ita q̄ si expedit facile ab eo veritas etiam de medijs haberi poterit si expediat etiam p tormenta non video quare per procur.non possit ꝛ ducere vel nominare testes 7 impugnare testes accusatoris 7 his similia cum ibi necessario ipe reus maneat 7 in vinculis ipius cause tractetur satis factum videtur illis duab' legib'. Jtem cessant ille due rationes de quibus.s̄.ℵ.et sic duplex cum hic non sit in ꝓcuratores tales ferenda snīa. Jtem cessat rō fugiendi penam. Z.nam talia sunt de prosecutione negocij extra

de offi. dele. sup q̃stionũ. §. intẽtõis. 7. §. porro ad quaz procur̃. non admittit: vt. s̃. patz. qz qđ iuris est in toto idem 7 in parte. ar. C. de non nu. pe. cũ vltra. 7. xiiij. q. v. pena. le. licz ergo. cõstituat' pcur̃. generaliter ad oẽs causas: tñ de ciuilibꝫ tm̃ intelligit'. C. de epis. 7 cle. cũ clericis. 7 aut'. clericus. 7. s̃. in pmis cõcor. Bal. de cõsuetudine generali q̃ est optima legũ interpres. p carcerato interuenit procur̃. nisi ad rñdendũ accuse vl' inquisitõi vl' nisi ad pfitendũ 7 ad sententiã. nam in crimiali ex ficta cõfessione nõ damnat' quis criminaliter. l. ij. de iure fisci. et no. i. l. iij. C. de fi. instru. ß pfessio pcuratoris est ficta cõfessio dñi 7 intellectualis nõ naturalis. qz non exprimit' ppriꝫ corpis organo naturali. ar. de religio. ossa. in fi. nisi forte esset pstitutus procur̃. ad sic pfiteñ. ar. de manu. vin. pater ex. ß ibi solũ ius spectat' 7 plurimũ iuris habz manumissio. de seruis expor. l. seruus ea lege. sed in cõfitendo opus est p̃sentia vt videat' quo vultu: qua' trepidatõe loquat'. ff. de questi. l. de minore. §. j. ar. de offi. p̃si. l. obseruare. 7 de procur̃. l. fi. in verbo causas vehemẽtiores. Z. qm̃ minor siue generalis siue specialis ad causam sit procur̃. non tñ potest pponere crimina vel defectus etiam excipiẽdo contra psonam eius qui litigat de sua electõe vel puisione vel de alio: nisi specialiter fuerit sibi mandatũ qđ de crimie excipiat. extra de in inte. resti. coram. Et est ratio. nam cuz grauiter puniat' obiciens crimiã vel defectus si deficiat in pbãdo: vt extra de elec. statuim⁹. li. vj. quodãmodo p hoc status eius minuitur qz suspendit' ab oñibꝫ bñficijs p trienniũ. et si se illis ingesserit perpetuo priuat' vt ibi. 7 sic cõtra statutũ dignitatis sue pena plectit' licz manente libertate. hoc eñ diminutõem stat⁹ inducit vt. ff. de var. 7 extraor. co. l. pe. 7 iõ pcu. ci⁹ admitti nõ dz: nisi nomiatim sibi mãdet'. ff. de pcu. ñ solũ. §. fi. 7 ar. ff. de mio. illõ. 7 vere ẽ diminutõ status lz ad tpus tm̃ priuet' bñficijs. qz 7 relegatio 7 dãnatio in opus publicũ tpales sunt. vt probat'. ff. de peñ. l. quidã. Et pterea cũ dñs puniat' vt dictũ est apparet qđ p mandatũ generale vel speciale ad causaz voluit qđ procu. crimiales defectus pponeret ne dñs penã hmõi paciat'. 7 generaliter phibetur ne procur̃. in causa crimiali interueniat: vt predixi curia hoc tenet. H. 7 sic est hodie approbatũ p clem̃. e. ti. non potest. etiã si habeat formam de cre. q̃ ad agendũ. e. ti. li. vj. 7 in pre. de cre. nõ potest: no. hic recitata 7 in duobꝫ ꝟ. se. Z. ar. tñ ptra. ff. p soc. actõe. §. renũciare. 7. ff. de iniur. si vnus. §. pcur̃. so. ibi non minuit' status dñi cui⁹ procur̃. societati renũciat: vel qui actõe iniuriaꝝ nomine dñi agendo succũbit 7 ideo ibi generalis procura. admittit'. procur̃. autem sine speciali mandato ad hoc q̃cqz admittit' ad excipiendum de crimie tercij. vnde bñ potest pponere de excõicatione iudicis vel executoris alteri⁹ partis: licz non habeat ad hoc speciale mandatũ. qz p talem exceptõez nõ agit' ad penã seu priuatiõem. extra de or. cog. c. j. C Sz quid si causa electõis vel puisiõis nõ ẽ p appellatõez ad sedez apostolicã devoluta: ß p citatõem. vl' qz ptes spõte illuc iuerũt vl' miserũt. vel forte causam hmõi coram metropol'. vl' alio supiore tractat': nũquid si detur procura. ad hanc causam requirit' speciale mandatum supbis: dicit Ber. Cõpost. qđ non. qz exquo appellatũ non est cessat pena in dicta cõstitutione statuta ppter quaz speciale mandatũ requirebat': vt dixi. H. oñino vide qđ ibi no. in pre. de cre. nõ põt: sup ꝟ. dilecti. Z. C Sz nũquid sufficit habere mandatũ ad obiciẽda crimiã in genere eis non specificatis? ar. qđ non: extra de testi. presentiũ. §. fi. H. ibi de forma excipiẽdi vl' opponẽdi: hic de forma pcuratorij. nec turbetis. qz idez in pcuratorio ad agendũ in quo nõ sunt necessario exprimẽda q̃ oportet exprimi in libello. c. ti. qui ad agendum. li. vj. de li. obla. c. ij. 7. iij. Z. vbi requirit' specificatõ criminũ. sed dic cõtra. quia satis apparet per hoc de mente constituentis. 7 sic obtinuit. H. vide qđ no. in pre. de cre. non põt. in. xiij. glo. vbi inuenies: qui pcor. huic dicto quõ in hoc differt procuratoriũ ad appellandũ: in quo requiritur expressio criminum de elect'. de procurat'. lib. vj. Z. ar. extra de procurat'. petitio. Bald. et bene. par enim est ratio et conditio inclusoris. Guil'. de cuni. dicit qđ istud non est speciale mandatum. ff. siquis caut'. sed et siquis. §. quesituz. ibi p. g. nec satisfit legi que requirit speciale mandatuz. nam generale est apud legistas quicquid de pluribus predicat'. sic dicitur generale mandatuz querendi maritum licz de intentiõe mandãtis appareat: qđ scz nubere velit. ff. de ritu nupt'. l generali. Et generalis dicitur subscriptio que nõ adaptatur specialiter certo capiti. ff. de falꝫ. diuus. §. ß nec generalẽ. 7 generale mãdatum dicit' adi hereditatem siqua tibi delata est. ff. de acqui. here. l. siquis mihi bona. §. penult. legi autez que requireret expressuz mandatum 7 non speciale etiaz generalibus verbis satisfit. ar. ff. de vul. substi. l. lucius. sed tu dic de p̃dictis vt in. c. ij. de procur̃. in clem̃. vide. ff. de donat'. filius: per Bar. Z. hodie nullus potest aliquid contra formaz vel personas obijcere: nisi que in appellatione expressit: qđ dic vt in constit'. Grego. x. de elect'. vt circa. H. li. vj. 7 in clemen. eo. ti. constitutiõem. Z. C Quid si habet mandatum ad pponendum crimina: nec ibi dicitur ad probandũ: Rñ? videtur voluisse cõstituens qđ procur̃. ad causam 7 ad pponenduz constitutus admittatur etiam ad probandũ. 7 ideo admittetur. ar. ff. de procur̃. ad rem. 7. l. sequẽ. 7. l. sed 7 id. ar. tamen ptra. quia procuratoriñ non extenditur ad alia q̃ꝫ que in eo cõtinentur. ar. extra de offi. dele. g. prudentiaz. ad fi. 7. c. pterea. H. dic illud verum in non dependẽtibus vel non cõnexis. 7 hoc probant hic iura in contrarium allegata. vnde puto qđ hic fuerit defectus scriptoris propter bis allegatam rubricam. de offic'. delegat'. Estimo auctorez sic posuisse de offic'. delegat'. cuz olim. j. sed pro primo dicto facit de offi. dele ga. Bal. procur̃. constitutus solum ad excipiendũ non potest inducere probationes super exceptione. ar. ff. de procur̃. l. iij. secus in procur̃. constituto ad agendũ. quia ad totã causam videtur cõstitutus. nam nomine agendi totus processus significatur. ff. e. l. qui procur̃. dat. ꝟ. si habet. ff. de pact'. l. sed si tm̃: alias rescriptum. Z. C Quid si sit cõstitutus contra promissionẽ factam. t. 7 eius executiõem 7 contra ipm. t. Rñ? non admittet' ad dicendum cõtra personã t. quia non habet ad hoc speciale mandatum vt. s̃. 7 sic obtinuit. Bal. 7 facit ad statutum qđ non possit opponi contra executõem instrumenti. nam contra personã bene potest opponi si non editur instrumentũ. ar. ff. de probat'. in excep. nam diuersi generis sunt iste exceptiones vt patz. 7 ideo statutuz in vna non porrigit' ad aliã excep. Z. C Sz põe qđ pstitut⁹ ad pseq̃ndã appellationem capituli narrat in libello capituluz appellasse propter crimina vel defectus eius de cui⁹ electione vl' prouisione agitur: nunquid admittetur ad probanduz ea? Respon. si in appellatione que dicitur interposita exprimatur alia causa q̃ꝫ crimen vel defectus tũc non admittetur contra personam. Si ꝟo propter crimina vel defectus tm̃ fuerit appellatum: tunc procura. datus ad prosequendaz appellatõnem admittetur ad ea probãdum. quia tunc necessario ad ea refertur: nõ sic vbi alia causa q̃ꝫ crimen fuit expressa. ar. ff. de libe. 7 posthu. l. iij. 7 sic determinauit dominus Innocen. iiij. H. potestatiua plus q̃ꝫ iuridica. mihi videtur hec pronũciatio. Si enim appellatio capituli interposita fuit vt debuit quare procurat'. datus ad illam prosequendam singula ibi expressa prosequi non possit non video licz sit in appellatione permixtio. secunduz enim membruz distinctionis fatetur qđ ratio illius ver. sed nũquid media. non ob. 7 merito. quia apparet volũtas cõstituentium pmixtio non est phibita in hoc casu: imo permissa. et vide in clemen. de electi. constitutionem. §. insuper. in. j. glo. et lic

solnitur.l.iij. superi⁹ allegata. quia impossibile iuris est filium īstitui ⁊ exheredari: vt ibi. si ergo appellatio incipit a dño in illa debet fieri expressio specifica ⁊ in procuratorio ad illaz ꝓsequēdam hoc non requirit: qđ ꝓbat tex. decre. pcū. vt ibi scripsi in gl.ij. Si ꝛo incipit a procuratore tūc secus vt ibi. Bal. procura. ergo cōstitutus ad prosequēdam appellatōem dñi non admittit ad ꝓsequēdum causas appellatōis non inclusas in appellatione. i. non intentatas. naz licz natura appellatōis sit generalis: non tñ natura, procuratorij ff. de ap. l. scio. ß certe speculator loquit in appellatiōe a prouisiōe vel electione q̄ stricti iuris est. Z. ¶ Sz pone capitulū appellat H. hodie p decre. vt circa. iste ℞. ⁊ se. sunt superflui siue ipe appellans seruauerit: siue non seruauerit formā ipius ꝓstitutōis. Z. ꝓtra, puisionem titio factam. in causa aūt hui⁹ appellatōis procura. capituli objciēs crimina cōtra titiū repellitur. qz non habebat mandatuz crimina vel defectus objciendi: demū obtinuit ī causa hmōi. postea in causa appellatōis, pduxit procuř. mandatū cuius data p̄cedit diem late pro. t. sentētie in quo sic cōtinetur cōstituim⁹ te ad causam appellatōis que vertitur inter nos ⁊. t. ⁊ tibi dam⁹ potestatē objciendi crimia et defectus. nūc queriť an p illud debeat admitti ⁊ si alʒ esset sufficiens in data: an procuř. possit opponere crimina q̄ in prima causa, pposuit. ß fuit repulsus: qz non habebat mandatū: ¶ Ad primū rñdeo ꝙ non admittetur qz non videť ꝓstitutus ad hanc causam: ß ad eaz q̄ tempore dati instrumēti procuratōis pendebat, ppter verbum pñtis tempis. s. que vertit ꝛc. que est ibi. ⁊ sic fuit ī cōsistorio determinatū p. d. clem. papā. iiij. data enim in talibus considerať. extra de rescrip. eam te: cū suis concor. Bal. ar. tñ contra. ff. de libe. ⁊ post. l. titius. §. j. ß ibi in vera. nam erat ⁊ ad id qđ in rerū natura est pōt adaptari p̄teritū ⁊ pśens tempus. Item ar. contra de testa. tu. l. pe. ß illud ex natura ꝓditōis ⁊ substitutōis que prospicit futuris casib⁹. Z. ¶ Ad secundū dico ꝙ mandatum sit alʒ sufficiens potest tūc ꝓponere crimia in pma causa, pposita: licz tunc p̄textu mandati qđ non habuit non fuerint admissa. Bal. ff. de excep. moꝺ. ff. de excepti. rei iudi. is qui heres non erat. §. vlt. p Dy. Z. Nec ob. ꝙ termin⁹ ad, pponendū quicqd vellet in prima causa datus est quedā interlocutoria q̄ videť trāsisse in rez iudi. ff. de arbitť. qualē. qz illud ver̄ est qđ preiudicat in prima causa non in causa appellatōis in qua potest nō opposītū opponi: ⁊ nō probatū, pbari fm Bar. ⁊ Bof. ar. extra de testi. fraternitatis. ff. de ap. scio. C. e. cos. §. si quis aūt. ⁊ de temp. ap. p banc. Preterea nō fuerūt tūc illa repulsa tanq̄ impertinentia vel insufficiētia: ß ppter defectū mandati. ⁊ ideo pro non ꝓpositis habenť. hec solutio probať. ff. de ap. l. j. Rñ. j. ⁊. §. j. ⁊. fi. ⁊. l. ij. ⁊. iij. ff. qñ. ap. sit. l. j. post p̄n. C. de iureiuř. generaliter. §. sin aūt cui. ⁊ in his q̄ no. j. de excep. §. dicto. ℞. sed quid si in prīcipali. ¶ Quid si appellās ⁊ appellat⁹ venerūt ī termio p̄dicte ꝓstitutōis statuim⁹ p se vl̄ p, pcu., procurator. tñ ñ habuerit tūc speciale mandatū ad dicendū contra psonam postea facta cōmissione sup quibusdā articulis iura partū ⁊ formā tangentib⁹: ⁊ attestatōib⁹ ad curiā remissis cōparet, pcura. cum speciali mādato ad dicendū contra psonam. queriť an sit admittēdus contra personam: Rñ. non. nam tantū valet termin⁹ illius cōstitutionis quātum termin⁹ ad, pponendas excep. p̄fixus post quē non admittit quis sine sacramēto. extra ap. pastoralis. ⁊ sic determiauit dñs Inno. Ber. Cōpost. tamen tenet ꝓtra. qz pemptoria exceptio omissa in prin. potest opponi vsq̄ ad sententiā. C. de sen. re. non pos. pemptorias. nec termin⁹ p̄dicte ꝓstitutōis p̄figit ad exceptiōes ꝓponendas: ß ꝙ eo elapso possit, pcedi alter⁹ ptis absentia non obstante prius dictū. Mihi videť probabilius non ea ratōe quam ponit Inno. ß qz constat ꝙ ante cōmissionē sup articulis factā p̄cesserat termin⁹ ad dandum articulos seu exceptōes ꝓponendas p̄fixus. q̄ quidem termin⁹ vim habet interlocutorie vt p̄dictum est. que quo ad hanc instantiā trāsiuit in rem iudicatā. non em̄ restat nisi q̄ publicatis attestatōib⁹ sentētia feratur ar. extra de testi. ad hec. §. ceterū quem. §. quidā nō habent. ⁊ de elec. dudū. j. versus fi. certo nāq̄ certius est. et sic sepe obtinuit ꝙ post terminū datū ad dandū articulos non admittit quis ad dicendū ꝓtra pśonā ratōe procuratorij post terminū ipm dati. ¶ Sz quid si procuratorij ad dicendū cōtra pśonā non fuit ante ipm terminum a procuř. receptū licz factū esset. ipe tñ procuř. infra ipm terminū dederat articulos cōtra pśonā: Rñ. ñ debet admitti. quia nō dedit eos in termio qui potestatem haberet dandi. licz enim procuratio ante ipm terminū fuisset cōcepta, pcu. tñ nō habuit dādi potestatē nisi ex quo eam recepit ⁊ approbauit. extra de ap. super eo. ff. de offi. procōsuľ. obꝺuare: in fi. H. de boc ⁊ se. duobus ℞. scripsi de procu. is qui. li. vj. in glo. ij. Et aduerte non restringēdo ad casum p̄missum. nam procuř. fuit in causa vt procuř. de mense marcij: demuz factus est procuř. de mense aprilis: ⁊ cōtinuauit causam anteq̄ procuratorij reciperet: vl̄ sciret ꝙ postea recepit de mense maij: queriť quid de prius gestis ante receptōem hic ruminet legista q̄ no. in. l. iuľ. ff. qui sa. co. vbi distinctū inueniet inter actorē ⁊ reum ⁊ distinctōis ratōem. constat em̄ ꝙ sine mandato reū ignorātie: ⁊ qđ plus est etiā iuitum defendere possumus. C. e. ti. exigēdi. ff. de soluť. l. solutōem. ⁊ de hoc. ff. de neg. ge. liberto. §. fi. vbi no. id fieri posse etiam actore inuito. ⁊ facit. ff. e. ti. non solū. ⁊ qđ ibi no. sed thema q̄stionis non proponit in defensore: ß in eo qui vt procura. fuit in causa cū non esset in primo casu. vl̄ esset sed ignorabat vt in secūdo. ⁊ sic non potest litem agere: vt in pre decre. is qui. ⁊ facit. clem. e. ti. c. j. ⁊. l. ij. ff. e. ti. ⁊ faciūt no. ij. q. v. q̄nto. ⁊ de cle. ex. mi. apostolice. Item que scripsi in regula ꝙ ob gratiam. de regu. iu. in questiōe quicqd dicať via tuta est ꝙ cōstituens expresse ratificet prius gesta ante constitutōnem et post quod certum est eum posse. ff. de iudi. licz. ⁊ de reg. iuř. ratihabitōem. li. vj. nec ex sola constitutōe dici potest ratihabitio eius qđ ignorabat: nec id intēdebat. ff. de transať. qui cum tutoribus. facit clem. de sen. excō. si summus. Bal. procura. ergo non habet potestatem nisi ex quo recipit procuratōnem ⁊ literas domini. ar. ff. de acquirē. possef. l. qui absenti. ⁊ quod no. ff. de iureiuř. l. labeo. quod ergo dicitur procuratorez in absentia constitui posse verum est vt valeat: tamen non habet executionem nisi cognitis et receptis literis. ar. ff. ad mace. l. si filius. de acquirē. heredi. eum qui duobus. §. fi. ⁊ no. in. c. is qui de procurať. li. vj. per archi. Ly. ⁊ Jo. an. Sz ego sic intelligo ꝙ non habet potestatem. s. contra aduersarium domini: sed contra dominū sic. quia ratuz dominus habet vbi scientia procurať. non desideratur. ff. rem ra. habe. l. bonorum. ⁊ ita consuluit Dy. in liberatione tamen dixit. nec tamen pro parte iudiciuz valet. qz aut in totum approbetur: aut reprobetur. ff. ad turpil. cum queritur. Z. ¶ Sed quid si receptuz erat prius ꝙs terminus assignaretur vl̄ q̄z articuli darentur: sed non fuerat in iudicio exhibitum. quia euz habebat in archa nec recordabatur: Rñ. tūc admittetur. quia dati sunt per eum q̄ potestatez dādi hz. ⁊ sic papa cum fratribus determinauit ⁊ ego de eius mandato. Verūtamē si datus fuisset sibi terminus specialiter ad illud exhibendū: nec exhibuisset credo ꝙ tunc non admitteretur obstante sibi termino ipso. extra de in integ. restiť. auditis. ⁊. c. coram. Sed quid si non fuerit assignatus terminus specialiter ad exhibendum illud. sed ad exhibendum mandatum ad causam dico ꝙ talis terminus non p̄iudicabit q̄uis tunc non exhibuerit mandatum ad crimia ponenda quin possit etiam crimina proponere. et illud adhuc exhibere. quia hec diuersa sunt: et sic obtinuit.

quidam tamē ꝓtradicere voluerūt.q; hodie restringenda sunt:de pe.di.j.pene. Et q; vna actōe electa non potest quis ad aliā redire.ff.de tributo.qđ in heredē.§.eligere.si iste eligendo ꝓcedere cū mandato ad cāz nō potest ad illud redire de crimināb:§ ꝓius dictū veri⁹ est. ar.extra de collu.crimīa.xxiij.q.iij.ecce. ¶ Item excipitur cōtra ꝓcu.q; est causa status in q̄ non interuenit ꝓcurator:nisi vbi quis est in possessiōe libertatis.tūc enīz si trahat de possessiōe ingenuitatis in seruitutē pōt constituere ꝓcuratorē.si ꝟo de possessione seruitutis ꝓclamat in ingenuitatē tūc non ꝓstituit:vt.ij.q.vj.si qñ.C. de asser.tol.l.j.in prin.liij.di.frequēs.§ nec in primo casu ꝓstituit indistincte:vt.ff.e.seruū.§.cū ꝟo. dic vt ibi. Refert aūt an dicat seru⁹ illi⁹ vel alteri⁹:vt distinguit C.de or.cog.si status.7.j.ꝟ.item q; est seruus. ¶ Itē q; est ꝓcu.cōtra eccl'iam a qua bñficiū hz:extra de postul. c.fi. ¶ Item q; accusatio criminis pendet ꝓtra cū.C.de procura.reū.C.li.x.de reis postulatis.l.vnica.iij.q.xj.neganda.extra de testi.c.fi.de accu.oīpotēs.et.c.cum.p. ¶ Itē q; est miles.C.de cōdi.ob cāz da.si militē.7. C.de pcur.militē.7.l.qui stipendia.7.l. ita demū.7.ff.e.neq;. nisi sit in rem suā factus:vel nisi iam sit lis cōtest.cuz eo. H.ab illo qui sciebat illū militē.alꝫ post ꝓtestatōez opponet.ſm Guil.de suza.in pre.l.ita demuz.allegat.ff.de transac.l.fi.de cōfir.tu.l.in cōfirmādo.facit ꝺ elec.nulli. li.vj. Dicit etiā ibi q; si puuat⁹ post ꝓstitutōem militet obstabit exceptio.ar.ff.e.ti.filius:in fi.7.l.post litē:in fi. Z.vel nisi in causa sui numeri.ff.e.filiussa.§.veterani. 7 in p̄di.l.qui stipēdia.p̄missa intellige de militante.sec⁹ in veterano.ff.e.filiussa.§.veterani.et ido hec exceptio nō videt efficax hodie:§ olim qñ salaria de publico dabant:vt in pre.cōcor.7.C.loca.milites.7 qñ stigma seu nota publica in eoz brachijs infigebant.vt. C.li.xj.de fabricen.l.stigmata. sicut signuz imp̄ialis nomīs inflige batur custodiby aq̄ductꝰ:vt. C.e.li.ꝺ aqueduc.l.pe.ꝓpe fi. H.7 habet de sen.excō.si iudex.li.vj.ꝟ.iustū est. Z.7 qñ expeditōis tp̄e buccellato ac pane 7 aceto 7 lardo 7 carnib vernecinis vtebant. H.expone ista vt di xi de censi.cū instātia.sup.iij.glo. Z.ſm doctrinā legis. C.li.xij.de erogatōe mili.anno.l.j.7 qñ in septembu 7 in aprili de nouo induebāt.C.li.e.de milita.vesti.cano.l.j. H.hodie allegat solū ꝺ mili.veste. Z.7 qñ iurabāt q; ꝓ republica mortez non euitarēt.ff.qui.ex cau.ma.l.pe. H.vbi de his no. Z.ff.de his q̄ no.infa.l.ij.§ q̄q̄d.p ea vtiliter imparet obtemperāt. xxiij.q.j.summa.et qñ in numero ponebant 7 scribebant.ff.ꝺ testa.mili.ex ea. 7 qñ nō negociabant.C.li.xj.negociatores ne mili.l.j. 7 qñ examinabant:vt.C.li.e.q̄ mili.nō pos.l.j.illi em̄ erāt quib⁹ iura p̄uilegia hmōi cōcedebant. Quidā tñ dicunt etiam hodie ꝓpetere cū cingant ense vt olim.ff.ꝺ testa.mili.filiussa.7 inducūt.ff.e.l.j.7 fi.qđ mihi non videtur. H. Idez Hosti.vt scripsi de sen.excō.cū deside res:in prin. Uber.de bona. dicit ß sub dubio forte sua rubrica.iij.m prin.de hoc Ja.de ra.7 Ly.ponit in.l.j.C. de iur̄.7 fac.igno.in.vj.q. Z.7 iūge.qđ no.s.in ti.ꝺ accusatore.ꝟ.itez excipit q; ē miles. ¶ Itē q; est ꝓstitut⁹ i iudicio ante litē ꝓtesta.a tutore vl' curatore.C.de pcu. neq;.ad negocia tñ omni tpe pñt cōstituere. ff.māda.si ꝓcuratorez.§. si tutores. ¶ Quid ergo si ꝓstitueris ad impetrāduz decretū iudicis sup venditōe rei mīoris facienda 7 ad faciendū fidē q; necessaria res est vendēda: 7 videt q; valet constitutio 7 impetratio 7 decreti interpositio 7 rei venditio subsecuta.nam hoc est quoddam negociū.ar.cōtra.q; facere fidē iudici 7 ꝓbare q; sit casus in quo potest fieri vēdicio est quoddā iudicū.ideo in hoc dubio ꝓsulo eis q; ip̄imet impetrēt 7 iudici fidez faciant. H.vide.j.de cess.act.§.j.ꝟ.sed nūquid minor. Bal.sic.ff.de offi.ꝓsul.l.j.ff.de adop.l.pꝰ mortē:in fi.sz ibi opus est p̄ntia,ꝓpter solēnia verba q̄ in p̄sentem dirigunt:sicut sunt illa esto tui iuris.nam verbū prime et secūde p̄sone non recipit,ꝓcuratorē qui est tercia persona. Z. ¶ Sz quid si solū ꝓ libellū fuit iudici suggestuz q; iusta erat causa venditōis 7 verū erat.iudex ꝟo nulla alia inquisitōe facta statim interposuit decretuz:dicunt quidā q; tenet licz minus bñfecerit.ar.ff.de reb.e. qui sub tuto.vl' cura.sunt.si pupillorꝫ.multa em̄ fieri nō debent 7 tamē facta tenēt:vt. ff.qñ ap.sit.l.j.§.biduuz. que est.ij.q.vj.Bal.7 facit qđ no.ff.de transac.l.cuz hi. §.eam.per glo.ordi. Z.ar.contra.ff. de transact.cū hi. §.si ꝓtor.ff. de testa.tu.in testamēto.ff. de reb eo.q; sub tuto.vel cu.sunt.cq̄uis. ¶ Et nota q; iudex volēs decretum interponere de multis babz inquirere:vt eo.ti.magis.§.ne passim.7.§.se. ¶ Item excipit q; est ꝓstitutus a ꝓcu.ad litez:qđ fieri non potest:nisi post litez ꝓte.cōstituat ab eo qui generale mandatū habuerit ad totaz causam.C.de procurat.qđ quis.7.l.neq;:in fi.7.l.procuratoribus.7.l.se.7 nisi esset in rem suā datus.vt.C.de dona.illaz. H.7.e.ti.c.j. §.j.li.vj.vbi ponitur alius casus de quo.j.iiij.ꝟ. Z.vel ad negocia.ff.de ꝓcura.si ꝓcuratorem.§.j.7.l.ad legatū.de hoc ſm papam:extra vt lite nō ꝓte.c.j.7 iunge hic qđ no.j.ꝟ.sed quid si ꝓcura.ꝓsti. 7.j.§.ratione autem.ꝟ.quid si con sti. ¶ Quid si ꝓstitutus est ad exceptōes ꝓponendas. H. an tale procuratorium valeat vide.j.§.ratione autem forme.ver.quid si sit cōstitutus. Z.dicit Uber.q; poterit aliuz substituere cū in eis fiat litis ꝓtestatio 7 iuret de calum.vt.C. de iurā.calum.l.j.7 no.extra de offi.delega.prudentiaz. §.sexta. ¶ Quid si ꝓcurator intercessit post litem cōtesta.dic q; non potest alium substituere.quia non est factus domin⁹ litis qđ est necesse:vt.ff.de appel.ab executore.§.fi. H.7 sic est terminatū.e.ti.c.j.§.j.li.vj. Z.procura.aūt victus in causa potest facere aliū procuratorē ad appellanduz:vt ibi 7.j.7 etiam ip̄e idem potest si velit appellare.vt extra de procura. non iniuste. sed inuit⁹ non tenetur ꝓsequi:licz teneatur domīo nūciare vt ibi. volens tamē potest per se. H.etiam si sit excōmunicatus.vt.s.co.§.ver.ij. Z.vt no.C.quorum appel.nō re. nulli.7 iunge quod no.j.de appel.§.j. ¶ Sed pone procura.rei appellans nō vult appellatiōem prosequi:sed vocatus per iudicem appellationis cum sit forte in curia romana.dicit q; vult hoc domīo vltra mare vel ī frisia absenti denūciare:vt in pre.c.non iniuste.dic q; non est audiendus.debuit enim mittere dominus sufficiēter ad causam. vnde appellatus poterit petere confirmationem sententie.ar. C. de appellat.in offerendis.ver.vt tamen.7.ij.q.vj.ei qui.7 sic obtinuit. Utrum autem ille cogendus sit prosequi.dic ſm do. me.vt in pre.c.non iniuste. ¶ Sed quid si procura.constitut⁹ est a domino sicvt possit alium substituere:quod fieri potest.arg.de ser.rusti.pre.cum essent.§.j.7.ff.quod cuiusq; vniuersi. no.item eorum.§.si decuriones.nūquid poterit hoc ante litem contesta.facere. H.cum hoc non fuerit in mādato expressuz. Z.videtur q; sic.nam cōstitutio procuratoris est quoddam negociuz:7 potius est facti q̄z iuris:7 per alium explicari potest. ff.de cur.fur. cōsilio.§. fi.etiam ante litis contestat.ff.manda.si procuratorem. §.j.ad hoc etiam facit pre.§.si decuriones.7.ff.de rebus du.quidam.7.ff.de manu.te.pater. et.ff.qui petant tut. vel cura.l.j.§.fi.7 no.in pre.l. cum essent in fi.et hoc admittit Uber. H.primum non inueni hoc dicere. Z. 7 curia. H.Alber.gal.co.ti.versu.breuiter.et Egi.rubrica.x.dicunt se vidisse in curia ro.seruari.sed ꝺ vtraq; dixit Uber.ꝺ bona.vbi.s.in fi. pro hac parte est bodie expeditum.e.ti.c.j.§.j.li.vj. Z.sic tenet 7 bene gratia litium dirimendaruz.Alber. papē.cōtra.C.e.neq;.7 l.quisquis.et Ber.vt no.extra de rescript. ex parte.iiij. H.§ ibi potiꝰ tendit ad primū dictū in vltima glo. Z. ne fiat fraus legi ī p̄dictis:7 pro eo facit diffinitio ꝓcu. vbi dicit mandatum dñi ꝛc. H.qua rōne sup.l.j.ff.e. dixit Bul.idem q; etiam si hoc fuerit expressuz in man-

dato q̄ hoc posset ante litē ꝓtesta. quum id non poterit nō ob. q̄ illa verba vebent aliq̄d opari. q̄ vt dicit qñq̄ secus. sup quo vide qđ dixi de ma. 7 obe. solite: sup gl. q̄ qñq̄. Z. ff. de ꝓcur. l. j. in prin. at ꝓcur. nō est dñs vt ante litē ꝓtest. C. e. nulla. 7 l. ꝓcuratoribꝫ. Et q̄ cert⁹ debet esse dño ꝓstituēti. ff. e. l. q̄. 7 ff. đ testa. tu. l. tutor icertus. Uñ ad euadēdas hmōi oppositōes ponim⁹ verba illa in ꝓcuratorio: 7 eū vl eos exnūc ipse ꝓstituit ꝛc. j. §. vt aūt. ℣. porro. H Improbāt aliq̄ hoc ꝓsiliū vt ibi dicam. Z. C Sz nūquid talis substituere tenet alium suis expensis: 7 si non facit an imputat dño vel etiaz sibi: de hoc no. Inno. iiij. extra vt lite non ꝓtesta. c. j. in fi. Et scias q̄ procur. substituēs aliū post litē cōtest. dicet sic: facio talē procuratorē in tali causa in qua procura. erā C. qui accu. non pos. l. j. C Et nūquid substitut⁹ satisdabit dñm rem ratā habiturū: an ℣o procu. dicit Alb. H. 7 Symon Uin. C. e. ti. l. nullā. Z. satis esse si satisdet ꝓcura. rem ra. ha. nam fact⁹ est dñs litis p litis ꝓtest. 7 pīudicat dño qđ fit p talē. H. ergo si substituit ex vi specialis mādati satisdabit dño: vt scripsi de procu. is q̄. li. vj. in. j. gl. ratōem ibi vide. Z. C Sz pone q̄ pcu. habens potestarē substituendi te substituat: nūquid ipe te poterit reuocare cū voluerit: Rñ. non. ar. extra de offi. dele. venerabili. nisi haberet potestatē reuocādi: 7 sic curia seruat. H. 7 est terminatum. e. ti. is qui. j. Rñ. li. vj. C Sz nūquid defensor q̄ cauit de iudi. sol. potest cōstituere procu. ante litē ꝓtesta: videt q̄ non. q̄ pcu. nō cōstituit nisi a dño. ff. de procura. l. j. § iste non est dñs cuz cōmodū 7 incōmodū non spectet ad euz. ij. q. vj. biduū. ℣. palā. Itē hodie non efficit principalis inuito actore. q̄ nouatio nō fit nisi vtroq̄ volēte: vt. ff. de noua. 7 de leg. si stichū. §. fi. C. e. l. fi. 7 ideo si fideiussor veteris pui legij actōe cōueniat reus iurabit de calū. vt no. ff. de pcura. non solū. §. § interdū. 7. C. de iura. ca. l. ij. §. si antē. Preterea si ꝓcura. vl tutor non potest ante litē cōtes. substituere vt p̄dixi: multominus defensor. ar. cōtra. q̄a quilibet potest cōstituere q̄ non ꝓhibet. ff. e. inuitus. §. cū queritˢ. at iste non prohibet. Preterea ratio q̄re ꝓcura. post litē cōtesta. potest substituere est: q̄ est dñs litis ergo eadē ratōe poterit defensor. q̄ est dñs litis p⁹ satisdatōem. ff. e. titius. Itez iste litē facit suā adeo vt ex causa iudicati cōueniri possit 7 sententia cōtra eū mandabitur executōi: vt. ff. de re iudi. si se non obtulit. ff. de mīo. l. eū qui ex. 7. ff. de pcu. si procura. meus: in fi. 7 l. plauci⁹: in fi. ergo vt dñs potest cōstituere. Item q̄ fact⁹ est p̄n cipalis. nam solutōem vel iudiciuz ꝛc. H. ꝓ nobis accipiendo etiam inuiti 7 ignorātes liberari possumus. Z. ff. de solut. solutōem. 7 etiam iurat de calūnia tanq̄ domin⁹ p̄m Placen. vt no. ff. de pcur. non solū. Item reo latitāte fideiussores cōstituūt procur. ff. e. licz. §. reo ergo. multofortius defensor q̄ si ex cautōe iudicatū solueret non habet cōtra quē experiat: vt in pre. l. si procura. in fi. 7. ff. de re iudi. si se non ob. vt in prin. § fideiussores sic. s. aduersus reū actiōe mandati. ff. iudi. sol. iam tñ. §. q̄ si hoc. 7 in pre. l. titius: in fi. Itez q̄ spectat ad eū cause periculuz potest ꝓstituere vt alīs in fideiussore: vt in pre. l. iaz tñ. §. si tñ. Pro hac pte fuit sententiatū lz multi sapiētes contrariū tūc sentirent. H. cū Alber. gal. de cōiunc. pso. ℣. vlt. vbi est iste ℣. § dic plenius. Z. Nec ob. p̄m eos q̄ est loco dñi. nam tutor 7 procura. sunt loco dñi: vt. ff. pro emptore: qui fundum. §. si tutor. 7. ff. de furt. interdū. §. qui tutelā. 7 tñ non faciūt procu. ante litis cōtesta. vt. j. §. pri. ℣. item q̄ fuit. Bal. sic 7 cauetur in procu. actoris. ff. de dam. infec. l. inter quos. §. alieno. Z. C Item excipit q̄ licz habeat mandatū ad agendū vl licz de rato cauerit: tū habet ad defendendū: qđ tamen est necesse vl qđ non defendit. extra de procur. accedens.. ff. e. inuitus. §. pena. 7. l. sed 7 he. §. p̄ter. vbi de hoc. C. e. actōem. 7. l. eum qui. C. de satisdando. l. vnica. imo ꝓdemnabit tunc ad expensas. ar. extra. e. cōstitut⁹.

debet eū defendere nomīe omniū actionū tempe cōstitutionis cōpetentiū contra agentē. Z. Dubitat autez an reus qui per procura. actoris petit satisdari de domino suo defendēdo quem vult recōuenire teneat expīmere super quo eum recōuenire vult: 7 videtur q̄ non. quia ex p̄dictis legibus nulla eū ad hoc artat: ergo nec nos eum artare debem⁹. ff. de publi. l. de precio. Itez satisdare debens sequi debet voluntatem illius cui satisdare tenetur. ff. qui satisda. cog. l. j. ad fi. 7 de ver. oblig. l. stipulationū alie. §. satis. Uber. pre. sup pre. l. actōem fertur tenuisse contrariū: 7 idem ibi Buis. de suza. nam nil plus placet legislatori q̄ claritas. iiij. di. erit aūt. extra de consti. c. fi. in aut. de testa. in p. §. nos igitur. colla. viij. facit. ff. de rei ven. si in rem. de no. ope. nūciat. de pupillo. §. qui renūciat. 7 forsan maliciose ꝓponit vt oneratus procurator cogatur a lite desistere: et si dicas etiam declarando posset hoc euenire. Rñ. q̄ tūc iudex ꝓnideret inspecta qualitate psonaz: ita q̄ non grauetur procura. cautōe supuacua: vt. ff. vt in poss. leg. l. hec stipulatio: in fi. 7 obuiabit malicie. extra de rescrip. plerūq̄. ff. de rei ven. in fundo. Prima verba cessant ſm opinque habet q̄ licz procura. actoris teneatur eum defendere si reus recōueniat: cauere tamē de defendendo nō tenetur cū nullo iure id caueat. Cuz igit reus recōueniet tunc ille defendet 7 cauebit de iudicato soluēdo 7 sic ꝓuisum est reo. 7 ſm hoc glo. j. in fi. decre. prime. e. ti. 7 gl. pre. l. actōem. e. ti. C. 7 ff. e. seruū. §. ait ꝓtor. 7. l. sed 7 he. §. ꝓter. 7 multe alie que dicūt procuratorē actoris cauere debere de defendendo si reus non vult statim agere: vel cum iura rei non sunt ꝓmpta al. si statim procedere vult satis est q̄ defendat in primo dicto non procedāt equitatē habet hoc dictū. 7 satis placet 7 legiby satisfit que dicūt q̄ debet defendere. 7 si aliqua dicit de cautione debz intelligi đ cautōe iudicatū solui quā prestat procura. rei 7 actoris recōuenti qui reus censet. 7 hoc placuit glo. in. l. sed 7 he. §. defendere: in. j. gl. ff. e. et facit qđ no. Hosti. in prin. eo. ti. §. ad quid. ℣. si ℣o certuz 7 lex mutus. §. pena. non loquit de non cauēte: sed de non defendente: licz vtranq̄ lecturam ponit ibi glo. 7 placuit hoc Ja. de ra. 7 Pe. quod vide per Ly. in pre. l. actione. C. eo. ti. placet etiam Symoni vincen. iu. l. j. in fi. C. eo. ti. 7 super eadem. l. Ad declarationem sequētis ver. dicit Bui. de suza. sequendo Homo. 7 Uber. q̄ ante litem contesta. vel in contestatione reus cōuenire tenebitur: alīs non audietur. quia cuz infra illud tempus teneatur recōuenire dominū. vt in aut. et consequēter. C. de sentē. 7 inter. om. iudi. ergo 7 ipsum qui eius vicem gerit. ff. eo. minor. §. j. nec est grauior conditio pcuratoris q̄z domini p̄terq̄z in satisdando. ff. e. ti. sed 7 he. §. defendere. Z. non que postea cōpetere ceperunt. ff. e. omnium. ff. de nego. ge. nam 7 seruus. ff. de dam. infec. l. damni infecti. §. si is qui. ff. de arbit. de his. 7 hoc in procur. simplici. Si ℣o sit in rez suam distingue an sit ex causa lucrativa 7 tūc tenet defendere: an ex causa necessitatis 7 tunc non tenetur defendere. ff. de procura. seruum. §. fi. 7 l. siquis. 7. l. pater. ff. de regu. iur. ex qua persona. nō est autem vis vtruz dicatur ad defendendū vel respondendum qđ idem est: vt in predic. c. accedens: in fi. quia cōstitutus ad respondendū cōstitutus intelligit ad defendendū. vt in pre. l. seruū. C Sz nūquid perpetuo stabit obligat⁹ ad defendendū: 7 videt q̄ liberabit ab obligatione si non recōueniat reus vsq̄ ad duos mēses exquo fuerit dies statuta procuratori agenti vt p dño respondeat. vt. C. de fideiuss. l. penult. C. de litis ꝓtest. aut. libellū. C. de dilat. aut. qđ fieri q̄ est. iij. q. iij. §. spacium. vel dic q̄ iudex statuet reo temp⁹ ad recōueniēduz pro cura. ff. de dam. infec. qui bona. §. fi. 7. l. si finita. extra de testi. presentium. de resti. spoli. frequēs. §. solet. li. vj. ſm Uincen. H. qui hoc no. in pre. decre. accedens: in vlti. glo. Z. C Sz nūquid procura. qui satisdedit cogitur re-

fendere.de hoc.j.de satisdat.§.expedito.ℋ.sed queritꝫ. ℂEt no.q actore inuito potest pcura.dñm defendere nisi psona dñi iustior sit qꝫ psona pcu.vt no.ff.de procu.si actor.ff.fami.herc.plane.7.ff.ex qui.cau.in pos.ea. hoc autꝫ.§.fi.7.l.ij.§.fi. ℂSz pone q mandatū est generale in quo sic dicit.cōstituo te pcura.in omnibus causis quas habeo cū tali vel cuz qualibet alia psona,pmittens ratū ꝛc.nec est ibi ad agendū et defendēduz.dic q valet cum sit generale.nec ob.prc.decre.accedens:si bene attendat. ℋ.forte pōderat qđ ibi non dicit aliter factū non valere.vel non dicit illa verba in pcuratorio ponēda:ꝫ satis est per quecūqꝫ verba id possit liquere. ℤ.7 sic obtinuit. ℂItem q reuocat⁹ est.qr post euz alter cōstitut⁹ est ante litꝫ.cōtesta.cū primo.vel si simul data fuerūt.qr alter prius hanc causam occupauit:nisi dictuz sit q non sit melior conditio occupātis.extra.e.nō iniuste.ff.e.pluribꝫ.7.l.siquis cū pcuratorio:in fi.đ boc j.§.ratōe autem.ℋ.item q licz plures.7 se. ℂItez q nō cauit de rato:7 dubiū est de mādato.C. procu.l.j.7 hoc siue interueniat ante litꝫ.contesta.vt.ff.e. pomp.§.rati. siue post.vt.C.de pſor.eiusdez li.l.ij.7 no.in prc.§.rati. qui.§.prima facie videt contra.7 in.§.pce.ibi.vbi dicit q si ab eo qui ante litꝫ.cōtesta.interuenit nō exigit cautio postea non exigetꝫ cū hec sit dilatoria.7 vide qđ no. j.de satisda.§.viso. ℋ.7.s.de actore.§.j.e.ℋ.itez consors. ℤ. ℂItez q excedit fines mādati:7 q facit aliud qꝫ sibi fuerit mandatū.C.e.si,pcurator.7.l.maritꝰ.7.C. de transac.transactiōis.C.de noua.nō abstulit.extra de elec.innotuit:in fi.extra de off.deleg.cū olim.de rescrip. cum dilecta.vnde debz puniri ī estimatiōe damni.extra de arbi.p tuas.7 de rescrip.nōnulli.đ hoc.j.de vniuersi. actor.ℋ.item q excedit. ℂItem q nō iurauit iuxta tenorez Greg.cōsti.x.extra de postul.,pperandū. ℋ.Reuocata est.qr in.vj.non inserta. ℤ. ℂItem q est monachus vl canōicus vel quilibet regularis.nec bz mandatum sui maioris etiā in causa. ℋ.vt in clem.c.ti.religiosus. ℤ. propria. extra ne cleri.vl mo.c.ij.xij.q.j.nō dicatis.xvj.q.j.monachi.7.c.qui vere.extra de postulā. c.ij.dic plene vt no.extra de re iudi.cuz.J.7.A.ꝫm Inno.iij.7 ꝫm alios.de ap.nicalao.7 de censi.sopite.nisi p psonis miserabilibꝫ 7 tūc de abbatis impio:vt dicā.j.in ti.de aduocat.§.j.ℋ.item q est clericꝰ.7 se.7.j.§.pri.in prin.7.j.ℋ.pri. ℂItez q est epūs vl sacerdos secularis vel in sacris ordinibꝫ existēs:vl in minoribꝫ 7 est bñficiatus.extra ne cleri.vl mo.c.j.7.ij.xxj.q.iij.c.j.in autꝫ.col. ix.de sanc.epis.§.deo amabiles.7.§.se.s.aliū autē.xj.q.j. §.ex bis omnibꝫ.7.c.te quidē.C. de epis.7 cleric.repetita. nisi pro miserabilibꝫ psonis 7 cōiuncti:7 pro ecclīs suis extra de postul.c.pe.7 fi. maxime in causis laicoruz 7 in foro seculari:vt in đdi.iuribus. 7 extra ne cle.vel.mo.c. ij.7.C.de epis.7 cle.placet. ar.contra.extra de symo.cuz essent.ꝫ ibi non habetꝫ q ille rñsalis clericus essz vl non. 7 qui filꝫ.sint legit. p venerabilē:ꝫ ibi causa erat spiritualis licz essz causa laici 7 tunc bñ admittūtur.7 pterea ibi extra indiciū agebatꝫ.Idem añt dicunt quidaz in quolibet clerico:vt in prc.l.placet.7 extra de sindico.c.vnico,ꝫ ego boc restringo solū ad pdictos.ar.extra de postulā.c.j.de boc no.C.de procu.militē. Quidā autez faciunt clericos p laicos constitui pcura.velut in rem suam:7 sic admittuntꝫ.Roff.dixit. ℋ.ante finez rubrice quā alꝫ.s.ti.pri.super rubrica. ℤ.clericū pbiberi ī causis secularibꝫ:ꝫ in ecclīasticis indistincte admitti.ar.C. de pcura.qui stipēdia.de boc no.ff.e. neqꝫ femina. ℋ. 7 in autꝫ.de sanc.epis.§.aliū.col.ix.vide Ly.C.e.l.militē. ℤ. ℂItem q est laicus 7 causa est spūalis:7 generaliter q non pōt p se vel alio agere pro re quā ipe nequit possidere.ar.extra de electꝫ.sacrosancta.7.c. massana.de pscrip.causam que.de consti.ecclīa.de re.ec.non alie.cū laicis.de iudi.c.ij.de exceptꝫ.apostolice:in glo.ex boc videtur ꝛc.ibi non possunt pro se vel pro alio ꝛc.nisi esset causa crimialis.quia boc specialiter cadit in laicum et peum habet tractari.7 secus in ciuilibꝫ. lxxvij.di.in singulis.ar.tamē contra. ℋ.cui statur.e.ti.c.j.j. Rñ.li.vj. ℤ.extra de symo.cum essent.boc,psequere ꝫm.d.m.in summa.eo.ti.§.qui dari.ℋ.fi.7.s.ℋ.pri.7.j.de sindi.ℋ. itez q est laicus. ℂItem q est in magistratu.ff.eo.neqꝫ femina. ℂ.e.l.penult.ij.q.j.prohibent. ℂItē abbas depositus non potest esse,pcura.ꝫm quosdam.iij.q.vij.§. tria:in prin.ibi qui senatu ꝛc.qđ potest esse verum si,ppter fraudem depositus est.quia tūc fit infamis.secus si propter simplicitatē:vt.ff.de suspectꝫ.tutꝫ.l.iij.§.qui ob segniciem.7.C.e.l.fi.7.j.ℋ.itez q est infamis.7 no.extra de symo.p tuas:in fi. ℂItē q dominꝰ ē eo iustior vel q causa est vehemēs:vel est talis causa in qua tenetꝫ dominus psonaliter cōparere.vt.j.de ꝓparit.in termi.in pn. ℂItem q est furiosus.ff.de procura.l.ij.7.l. mutus.vel mente captus vl prodigus cui bonis est interdictū.ff.de regu.inꝛ.l.ij.vel surdus:vt in prc.l.mutꝰ. ℂItem q est potentior.C.ne lice.poten.l.j.extra de ali.iudi.mu.cau. fac.c.ij. ℂItem q est fiscus vel respublica.C.ne fis.vel respu.procura.alicui patro.causa in li.prel.per totum. ℂItem q est infamis.iij.q.vij.infamis.7.v.q.iij.qui episcopus.ar.contra institutꝫ.de excep.§.fi.sed ibi de modica infamia vl sta.illi. ℋ.vide quod scripsi de iuramñ.calum.imperatorū.super vlti.glo. ℤ. ℂItem q est mutus 7 surdus:vl mutus tm̄ vel surdus tm̄ qui,prius non audit:vt.ff.eo.mutus.7.l.j.§.fi.7.ff. de postula.l.j.§.itez furiosus. ℂItē q omnino causam ignorat:vt extra de iuramñ.calum.in ptractandis.debet enim talis constitui qui in lite interrogatus de facili respōdeat.quia nō habebit inducias ad cōsulendū dominū:nisi ex iusta 7 euidenti causa.C.de procuratꝫ.li.fi.ff.eo.si actor.extra.e.dilectus.imo si,pcurator respōdet se nescire ea de quibus interrogatur que ad causam ptinet principalez cōdemnabitur in expensis propter hoc factis ꝫm papam:vt ī prc.decretꝫ.in ptractandis. ℋ.ibi scripsi super verbo omnino. ℤ.7.j.de posit.§.sexta,v.in summa.7 se. Bal. No.ergo q pcura.respondēs se nescire ea de quib interrogatur dominuz facit reputari cōtumacem quo ad cōdemnatiōem expensarū intellige cōtumax in non veniendo:non vt pro cōfesso habeatur.vide Ja.de are.7 Dy.ff.de ven.inspi.l.j.§.ex hoc. Qui enim non comparet legitime non potest censeri contumax in cōfitendo vel negando:cū boc debeat fieri in iudicio. iste autē nō comparet in iudicio. Item qui habet iustaz causam negandi non dicit tacendo fateri.de interrogatꝫ.acti.si filius.§.j.per Ja.butri. ℤ. ℂItem q est seruus.ff.de,pcura.seruum.ar.C.de rei ven. non seruuz.C.de iudi.seruus.sed ad negocia potest esse procura.vt in prc.l.seruum.7 no.C.eo.neqꝫ.iij.q.vij.§.tria.xxxij.q.iij.c.vnico. 7.s.ver.item excipitur cōtra procuratꝫ. q est causa status. ℂItem q amisit ciuitatem vel libertatem:vt no. C.de procuratꝫ.reum.et.ff.de accusatꝫ.is qui.alꝫ.nec qui. extra de testi.c.fi. ℂItem q est de capitali crimine accusatus:vt in prc.l.reum. Item q est curialis alicuius curie.C.li.x.de decuꝛ.l.siquis procuratōem.7.C.locatꝫ.curialis.ꝫ illud de procura.ad negocia. ℂItem q est filiusfamilꝫ.7 in eius constitutōe non interuenit patris consensus.7 boc ꝫm quosdam:ego contra. ℋ.sup.7 bene eo.ti.qui generaliter.§.j.li.vj. ℤ.vt dixi.s.in ti.de actore.ℋ.licz autem.7 ℋ.sed an eget. ℂItem q est medicꝰ seu parabolanꝰ.C.de epis.7 cleri.placet. ℂItem q est redemptor litis.ff.manda.si remunerādi.§.maurus.C. eo.si contra C.de procuratꝫ.litem. ℂItem q non habz mandatum nec ostendit:nec est cōiuncta persona.ff.de nego.ge.si pupilli.§.fi.7.l.se.7.l.si autem.ff. de prescrip. ℋ.naturalis.§.fi.C.de procuratꝫ.licet.extra.e.c.j.7.c.in nostra.ff.de admini.tutꝫ.quotiens.cōiuncta enim persona 7 q̄dā alie admittuntꝫ ad agendū p alio sine mādato pstita cautōe de rato.ff.e.ꝫ be.7 dicā.j.ī rubrica de cō-

tunc. ꝙsona ¶ Et no. ꝙ si ꝓcura. in ꝓin. litis mandatus occultat dñs ꝓdēnat. secus si postq̄ agere cepit & fact⁹ dñs litis ꝓtumax fit. vt. j. de execu. sen. §. sequitur. ℞. sed quid. ¶ Item ꝙ mandatū est finitus: qđ fit multis modis. ¶ Item ꝙ certa species est sibi mādata & ipe super alia agit. C. de ꝓcura. si ꝓcurator. ¶ Item ꝙ mandatus fuit ante litē reuocatū: qđ potest fieri etiā sine cause cognitōe. H. saluo qđ habet. ff. e. ti. q̄ omnia. & no. e. ti. is cui⁹. & scripsi. e. ti. c. ij. li. vj. in. j. et. ij. glo. Guil. angli. ſb hoc ti. q. xxij. ad casus ibi no. addebat alium. s. qñ interrat aduersarij leges quas allegat hoc nō ꝓbant. s. lex de etate. §. vlti. ff. de interro. act. que in rñsione rei ad interrogatōem vel positōem loquit. ex qua quesitum est ius actori. & vide qđ ibi no. alia iura q̄ allegat reducunt ad regulā non debet aliquis. de reg. iur. li. vj. Z. ff. de ꝓcu. ante litē. extra. e. in nostra. insti. manda. §. recte. & ff. qđ cuiusq̄ vniuer. item eo⁹. §. fi. post litē aūt ꝓtesta. cū ꝓcuratore. H. Quid si causa fuit talis in qua ꝓcedit sine ꝓtestatōe vel de sui natura vel in ꝓtumacia partis. vt ptz in clem. de ℞. sig. sepe. & in casib⁹ no. vt lit. non ꝓtes. qm̄. in glo. querit. an ꝓcura. qui in talib⁹ causis aliqua fecit q̄ post cōtesta. veniebāt fienda possit reuocari causa nō cognita. Guil. de suza. ī. l. p⁹ litē. ff. e. arguit ꝙ nō. cū actus illi in locū ꝓstitutōis succedant: ergo idem sit effectus. allegat insti. de acti. §. fuerat. ff. siquis cau. si eū. §. qui iniuriā. tenet ꝓtrariū: & verbis in dubio stet. ff. de leg. iij. nō aliter. & de exercito. l. j. §. in re igit. dubia. Similem questionē format in. l. neq̄. C. e. ti. ß retentis terminis supdictis tutor curator vel ꝓcurator fecerunt tales actus an possint substituere & tenet ꝙ sic. p. l. ff. manda. si ꝓcuratorē: p⁹ ꝓin. H. Hic vides ꝓtrarietatē & secunda placet: veniāt no. de elec. c. j. li. vj. ℞. qđ si: in glo. vbi em̄ & remiss. quas sup ea dedi. & ī. de ꝓparit. ℞. attēdas. Z. nō potest eo inuito in aliū lis trāsferri sine causa & si ne cause cognitione. ff. e. post litem. & l. sequētibus. vsq̄ ad. l. si ꝓcura. & C. e. ꝓcuratoribus. ¶ Reuocatio autez ꝓcuratoris debz puenire ad aduersariū vl' ad iudicem. qđ si non fiat valet nihilomin⁹ qđ postea fit cum eo. secus si puenerit. extra. e. ex insinuatōe. & c. in pūtia. de rescrip. ex pte. & hoc post lit. cōtesta. nam si ante nō est necesse ꝙ reuocatio pueniat ad aduersariū vel iudicē: dū tn̄ pueniat ad ipm̄ ꝓcuratorē: ꝑm. T. & alios. ar. a ꝓtrario sensu extra. e. mādato. & c. in nostra. qđ ego nō credo vt ibi no. H. q̄d dixerit Hostiē. no. s. e. ti. c. ij. in. iij. glo. Z. Non ergo nocet malicia quā quidā facere soliti sunt. ꝓstituūt em̄ ꝓcuratorem postea in p̄sentia testium ꝓhibent ei ne tractet causaz illā ad quā constitutus erat: vl' ne vtat ꝓcuratōe illa. & hoc ideo vt si ille ꝓcu. in causa obtinuerit possit acceptare ꝓ se. Si ℞o succubuerit vel nō vtiliter egerit possint reuocatōem allegare. vt de ꝓcura. ex insinuatōe. certe hoc eis nō ꝓdest. q̄a debent reuocatōem publicare. vt. s. ff. de institut. ß & si. Bal. facit qđ no. ff. qđ iussu. l. j. §. fi. al'. §. ꝙ si ego. Z. sz & reuocatōez ꝓcuratoris ad negocia non est necesse ad aduersariū puenire. ff. manda. si mandasse z. ꝓtra. ff. qđ iussu. l. j. ℞. sed ego. so. ibi. Item ꝓtra. ff. si cer. pet. ei⁹ q̄. Sz hoc fallit in ꝓtractu matrimōij. extra de ꝓuer. ꝓiug. ex parte. de hoc no. extra de rescript. ex pte. iij. H. & vide qđ ibi satis dixi sup glo. sic. j. Z. & de ꝓcu. mandato. ¶ Dozo qñ de reuocatōe obijcit debet sibi is cui opponitur ꝓsulere in hūc modū. s. ꝙ satisdet sub ꝓditōe vt si mādatū fuerit reuocatū teneant fideiussores. alioquin nō teneant. & ad hoc. ff. de dam. infec. p̄tor. §. j. & l. q̄ vias. & l. inter quos. §. alieno. & ff. de admi. tut. vulgo. H. ad lrām fuit iste ver. Albert. gal. e. ti. ℞. ß qñ. Pe. de be. tenet ꝓtrariū: vt pōit Ly. C. e. l. j. in vlti. q̄stione. loquit. tn̄ de satisda. a prin. sic oblata. ß etiā in primena satisdatione Oldradus tenet primū dictū p eas dē leges. C. e. l. j. Sine dubio in casu quo mandatū de quo ꝓstitit dicitur reuocatū maior ratio suadet talem formā cautōnis admitti q̄z a prin. tūc enim⁹ fit a iure gratia. ꝓcuratori qđ admittit. hic ℞o fit ab homīe gratia opponēti qđ cauetur. sibi em̄ incūbit onus probādi reuocatōem vel certificatōem sibi de hoc factā. vbi ergo ne fiat tardatio ꝓcessus talez cautōem offert facit ad qđ non tenetur. malicioſe ergo recusat cui iudex debz obuiare: presumens maliciam opponētis non offerentis probatōem. nec recipere volentis talem cautiōem. ꝓcedat ergo in principali. in principio ℞o si talem formaz aduersarius accꝑtat bene quidem. ff. de no. ope. nuncia. l. j. §. & post. als expectet ꝓbatōem mādati & tūc ꝓcederet lis sine cautōe rati. aut si festinare vult pure caueat vt tenet: & tūc ꝓcedit dictum Pe. ꝙ in p̄torijs stipulatiōibus nil debet addi vl' detrahi. ff. de p̄to. stipula. l. j. in fi. alia ratio quā ponit. M. non concludit in practica. Z. ¶ Item excipitur ꝙ domin⁹ processit in causa postea quare videtur eum revocasse: quod potest reintegra in distincte. ff. eo. ante lit. & l. paulus. ar. ff. manda. qui mutuaz. §. nō ideo Idez etiam videtur re non integra. extra de resti. spoli. ex cōquestione. ar. cōtra. ff. eo. post litem. de hoc dic ſm papam vt extra eo. petitio. H. Immo. dic vt eo. ti. c. si quem. li. vj. & contrarium solue vt ibi no. in glo. ad hoc. Z. ¶ Item ꝙ fuit ei expresse a domino inhibituz ne litem suscipiat. extra eo. ex insinuatōe. ¶ Item ꝙ ipe ꝓcurator resignauit procuratōem re integra. ff. eo. mutari. & l. p̄ce. & sequen. institut. manda. §. mandatus. & §. recte. Si ℞o non esset integra ipse puniretur in litem: vt ibi ſm Jo. de de. H. In li. iudi. li. iiij. rubrica quādo delictum ꝓcuratoris ꝛc. Z. ¶ Item ꝙ est falsus procura. vnde non valet quicquid cuz eo fit. extra eo. in nostra. īmo punitur. ff. eo. licet. institut. manda. §. tua tm̄. ¶ Item ꝙ non est legaliter missus. extra eo. c. j. legaliter autem intellige ſm ea que no. j. §. ratione etiam forme. in primo ver. & ij. & iij. ¶ Item qui reipublice causa abfuturus est & morbo perpetuo impedit⁹: & qui magistratuz initurus est: & qui inuitus iudiciū pati nō pōt: vt q̄ factus est consul vl' alterius iurisditōnis non potest defendere vel procurat. esse. ff. e. nec̄ femina. ¶ Item generaliter constituitur procurat. in qualibet causa: puta in spirituali: extra de in integ. restitut. cum venissent. et pecuniaria. C. de procurat. licz. Et breuiter in qualibet ciuili & vbicūq̄ non ꝓhibetur. ar. ff. eo. l. j. §. fi. in crimi li non. vt sup̄ dixi. ¶ Constituitur autem ꝓcurat. in omnibus reb⁹ vel causis & in vna & p̄sentialiter et absens p nuncium vel epistolam: dum tamē certus sit ad litē pre sentem & futuram in die & vsq̄ ad diem: et sub cōditione & imperpetuū & ad generales causas et speciales. ff. e. l. j. ij. iij. & iiij. ff. manda. l. j. ¶ Sed nūquid procurat. generalis ad negocia cōstitutus videtur etiam cōstitutus ad causas: ar. ꝙ sic. H. & sic est terminatū eo. ti. qui generaliter. j. Respō. li. vj. Z. Nam negocium dicitur in causis: vt extra de ver. signi. fozus. §. negocium. & ponitur pro causa criminali et ciuili. vt. C. de epiſco. et cleri. cum clericus. Respō. j. Unde procurator generalis ad negocia potest causas peragere nisi illas in quibus specialē mandatus desideratur: quas babes. s. ver. item op ponitur ꝙ licz. qđ intellige de ciuilibus. nam in criminalibus procurator non interuenit: vt supra ſm Uber. ¶ Item regulariter ſm Roffre. H. titu. quo supra circa medium. Z. qui inabilis est ad sua peragenda negocia: p̄ consequens & aliena. C. de legi. tu. l. fi. extra de etate. & quali. indecoruz. ij. q. vij. qui nec regiminis. & similiter quicunq̄ non prohibetur: admittitur. ff. eo. mutus. §. j. institut. de his per quos agere pos. §. fi. & quicunq̄ pro se potest esse in iudicio potest & pro alio. ar. extra de ꝓba. post cessionem.

¶ Ratione quoq̄z cōstitutentis oppōit ꝙ ꝓstituēs ē mōach⁹ vl' canōic⁹ vel ꝓ̄sus vl' ali⁹ regularis. q: hi non possunt

actões p se mouere: vt no. s. i ti. de actore. ℞. itē excipit cōtra actorē. ergo nec alijs cōmittere ar. ꝓtra expressuz extra de rescript. cū dilecta. vbi regularis agit 7 ꝓcura. constituit in causa electiōis sue. extra de elec. cū int. 7 de re iudi. cum. J. 7. A. Rñ. j. sed dic vt ibi no. ſm papaz. 7 in aut. de sanc. epi. §. si ℞o epi. ℞. si qñ autem. collat. ix. H. 7. vt in clem. e. ti. religiosus. Z. ¶ Item q̄ est seruꝰ vl deportatꝰ vl bannitus imperpetuū qui ꝑ deportato habet. qz missus exulat 7 ꝑ mortuo reputat. ff. e. seruū quoq; ff. de le. iij. l. j. §. hi quib. 7. §. se. ff. de capi. dimi. l. tutelas. §. adepta. xxxij. q. iij. c. vno. ff. de bo. poss. cōtra. l. j. §. fi. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. relegati. 7 in his q̄ ibi no. H. vide qd̄ de materia huiꝰ ℞. 7 illius. §. plene dicā j. de cess. acti. §. j. sup ℞. illud etiā querit. Z. In seruo aūt dic pleniꝰ vt. s. §. pri. ℞. item excipit ꝓtra ꝓcur. q̄ est causa status. ¶ Item masculus q̄ venīā etatis impetrare vult non potest ꝓcura. ꝓstituere ad hoc ꝓbandum. C. q̄ ve. eta. impe. l. ij. ¶ Item q̄ ꝓstituens erat excōmunicatꝰ vel maiores 7 iurati de vniuersitate quē eū cōstituit erāt excōmunicati. extra d. ꝓcura. c. fi. ar. extra de testi. licz ex. dic vt. s. §. pri. in prin. H. ibi de ꝓcura. excōmunicato: hic de cōstituente. Et debuit auctor distinguere inter actorē 7 reum ꝓstituentē. placet enim ni q̄ reus excōicatus potius litiget ꝑ procura. q̄ ꝑ se. de iudi. intellexim. Z. ¶ Item q̄ impetrauit venīā etatl. vnde non potest agere ꝑ ꝓcuratorez. C. de his q̄ ve. eta. impe. l. ij. ¶ Item q̄ ꝓstitutus est ab abbate sine ꝓsensu cōuentus. extra de arbi. ꝑ tuas. qz etiam ipe non audire tur sine literis capituli de rato. extra d. transac. ꝓtingit. 7 extra de ꝓcura. c. j. 7 de iudi. causaz q̄. de hoc. s. de actore. ℞. item etiam obijcit. 7 se. Regularis aūt bñ agit qñq; 7 ꝓstituit ꝓcuꝝ. vt. s. in. prin. huiꝰ. §. porro. vbi est in ecclia vnicus rector ille potest ꝓstituere ꝓcura. q̄ iuret de calūnia in causa eccl'ie: vt no. j. ℞. item q̄ fuit. 7. v. q. iij. qz ep̄us. 7 ipe poterit tūc esse testis. H. vide. j. de teste. §. j. iij. colū. ℞. ß nūquid rector. 7 ℞. se. 7 qd̄ ibi dixi. Z. vt extra de testi. insup. 7. c. cū nunciꝰ. Circa hoc aūt no q̄ vbicūq; potest plat⁹ agere 7 cōueniri in causis ecclesie sue sine suo capitulo: qd̄ dic vt. s. de actore. ℞. ad p̄sentis: ibi breuiter tñ ꝛc. ibi potest etiam dare procuratorem: vt extra de ꝓcuꝝ. petitio. In causis em̄ pecuniarijs electōem habem⁹ an ꝑ nos ipos an ꝑ ꝓcura. eas tractemus. C. de ꝓcu. l. fi. 7. ff. e. l. j. nisi in casibus qui ibi no. ¶ Nec ob. q̄ tutor 7 curator possint agere: sed nequeunt procura. dare: nisi post litem cōtesta. qz plat⁹ plenius ius habet in rebus eccl'ie q̄ illi in reb⁹ pupilli. nam plat⁹ illis vtit 7 fruitur: vt extra de vi. 7 bone. cle. cum ab omni. Inde est q̄ potest dare ꝓcura. ante litez cōte. vt. j. ℞. itē q̄ fuit. Item ꝓtra q̄ cōsensus capituli 7 subscriptio requirat: extra de ꝓcura. c. j. ß ibi illi adhibētur vt testes 7 non vt auctoritatē p̄stantes. 7 ꝑterea ibi dicitur q̄ ep̄us faciat ꝓcuratorem: vl ibi loquit de magnis causis. vt dixi in pre. ℞. breuiter tñ. Verūtamē. si prelatus velit cōstituere vnū generalē 7 perpetuū officialem qui omnia cōmuniter negocia gerat: siue in causis siue in alijs: hoc debet facere cum ꝓsensu sui capituli: cū hoc inter ardua negocia sit. lxxxix. di. iudicat. in quib⁹ cōsensus capituli est requirēdus. extra de his q̄ fi. a prela. sine cōsen. ca. quāto. 7. c. nouit. Utrum aūt capitulū sine cōsensu p̄lati ꝓcura. cōstituet: no. j. de sindi. ℞. item q̄ non est ꝓsti. 7 se. ¶ Sz nūquid ꝓcuꝝ. constitutꝰ a p̄lato siue a rectore ciuitatis temꝑali vl perpetuo poterit causam agere mortuo p̄lato seu rectore: siue ceperit agere ante mortē siue post mortē: papa no. extra de fo cōpen. dilecti. q̄ sic. H. contrariū est terminatū ꝑ clem. e. ti. procuratorem. vbi dicit q̄ renocatur ꝑ mortem etiam in his in quibus cōtestatus fuerat litem. Z. secus tamē in procuratore ad negocia ꝓstituto. de hoc. j. de sindi. ℞. quid si aliqua. ¶ Utrum ecclie vacanti possit cōstitui visitator seu ꝓcurator: 7 vtruz archiep̄us possit cōstituere ꝓcura. in rebus ep̄alibus: vel ep̄s in rebus capellarū suaꝝ dic plene ſm papā. put no. extra ne se. va. c. j. ¶ Item q̄ ꝓstituens erat minor. xxv. annis: nec tutoris nec curatoris auctoritas interuenit. C. e. neq; et. l. non eo minꝰ. C. si aduersus rem iudi. cum 7 minores: vbi de hoc. ff. d̄ minor. cū mādato. ff. de nego. gest. qui aliena. §. q̄q̄. nisi qñ abest. qz tūc petit curatorē ꝑ ꝓcura. vt. ff. qui petāt tu. i l. ij. §. penult. 7 nisi in casib⁹ in quib⁹ censet maior q̄ no. extra de resti. spo. ex pte. 7. xv. q. iij. certis. Cum em̄ possit in his ꝑ se agere: ergo et ꝑ aliū. ar. ff. e. l. j. §. vsus. 7. ff. famil. herc. plane. ar. tñ cōtra in pre. l. neq; ad hoc. Rñ. q̄ tutori 7 curatori non cōpetunt suo nomīe actões popular⁹: 7 ideo in eis non cōstituūt ꝓcura. licz ꝑ se agāt hic autem. H. ſm Uber. de bona. ti. quo. s. ℞. 7 erigo. Z. No. q̄ ꝓcura. a minore legitime ꝓstitutus debz cauere q̄ si minor aut heres eius aut is ad quē res de q̄ agitur ptinebit fuerit in integrū restitutꝰ quāti ea res erit: tantā pecuniā dabit. vt. ff. rē ra. ha. cū minor. ℞. 7 ideo. ita ꝛc. alioquin repelli potest. 7 iūge hic qd̄ no. j. d̄ ꝓiuc. ꝑso. ℞. item q̄ is ꝑ quo. 7 se. ¶ Item q̄ est cōstitutꝰ a ꝓcura. qd̄ dic plene vt. s. §. pri. ℞. item excipit q̄ est cōsti. 7 se. ¶ Item q̄ fuit ꝓstitutꝰ ab actore ciuitatis q̄ nō potest cōstituere. ff. de ꝓcura. nec ciuitatis. ¶ Itez q̄ fuit cōstitutꝰ a tutore vl curatore ante litem cōtest. cū eis qd̄ fieri non potest. qz non sunt dñi: ß quasi post sic. q̄a sunt facti dñi ꝑ litem cōtest. C. e. neq; in prin. 7 in fi. C. de ap. si actorē. de quo dicā. j. de actore ab vni. ꝓsti. ver. porro. 7. ℞. item actor: in fi. dñs em̄ cōstituit non aliꝰ. ff. e. l. j. Rñ. j. T. aūt no. in libello suo. H. e. ti. ℞. quis ꝓstituere. ß ꝓtrariū no. in apparatu vt statim subdā. Z. et Ac. ff. de ꝓcura. l. j. Rñ. j. 7. l. nec ciuitatis. 7 Azo in suma eo. ti. in p̄n. idem esse in p̄lato vt nō possit ꝓstituere ꝓcura. in causa eccl'ie: nisi prius sit lis ꝓtest. cū eo. qz prelatus nō est dñs rex eccl'iasticaꝝ: ß ꝓcura. xij. q. j. c. fi. extra de dona. c. ij. at ꝓcura. non potest ante litē ꝓtesta. alium facere. C. de procuꝝ. q̄ quis. nec tutor vt iaz dixi cui compatur p̄latus: vt no. v. q. iij. qz ep̄us. H. Multa in q̄b⁹ est disparitas: ibi vide in fi. prime glo. Z. nec actor ciuitatis. vt. s. ℞. pri. Ego dico ꝓtra cuz Jo. 7 B. na. 7 Inno. iij. 7 est expssuz in pre. c. qz ep̄us. vbi d̄ hoc. H. 7. ij. q. vij. siquis erga: in fi. prime gl. Z. extra. e. petitio. 7 de iura. calū. cū causam: ibi quoꝝ ꝓcurat. ꝛc. H. 7 ibi hoc tenuit Lan. vt ibi scripsi super fi. secūde glo. 7 vide simile. j. ℞. sed qñ. Z. 7 in aut. de sanc. epi. §. si ℞o episcopus. ℞. si qñ autez. coll. ix. 7 sic cōmuniter obseruat. Sz vtrū sit necessariꝰ cōsensus capituli: dixi. s. de actore: ad fi. ℞. 7 hec vera. nec obstat: imo iuuat qd̄ ep̄us dicitur ꝓcura rerū eccl'ie. Nam est ꝓcura. habens generalem negocioꝝ administratōem qui potest cōstituere indistincte. ar. ff. d̄ ꝓcura. procurator cui. 7. l. mutꝰ. Rñ. j. ff. manda. l. j. §. ij. ar. cōtra. ff. mānda. si procuratorez. §. j. H. loquit in procuratore negociorꝝ qui non habebat liberam. Z. ¶ Quid si canonicus alicuiꝰ eccl'ie sine cōsensu p̄lati agit cōtra aliquē ad aliquā rem quam dicit contra formā iuris alienatam: vt extra de rebus ec. alie. vel non. siquis p̄sbyteroꝝ. nūquid poterit ante litez cōtesta. ꝓcura. ꝓstituere: 7 videtur q̄ non ſm eos qui dicunt q̄ nec p̄latus nec cōiuncta ꝑsona ante lit. cōtesta. procura. cōstituere possunt vt p̄dictum est. dic contra. nam in hoc succedit in locum totius capituli: 7 capitulū procurat. facere potest. ff. qd̄ cuiusq; vniuer. l. antepenulti. 7 sic obtinuit. H. Dicit Alber. gall. co. ti. ij. colū. q̄ sic iudicauerūt doctores bonoñ. et vide qd̄ no. de testi. cuz olim: in glo. ij. 7 quod super ea dixi. Z. ¶ Quid de executore vltime volūtatis: nūquid poterit ante lit. contest. facere procura. de hoc. j. de instru. edi. §. nūc ℞o. ℞. sed nūquid. ¶ Quid si habens plures filios constituat procurat. ꝓ se et ꝓ ipsis: dic vt. j. in titu. de sindi. ¶ Itē q̄ cōstituens requisitus de calumnia non iurauit cum fuit cōstitutus: vnde non valet ſm quosdam. C. de

iuram̃.calũ.l.ij.§.sin aũt affuerit. Tu dic vt ibi no.et.ff. de pcur̃.pomp.§.ß 7 is. ¶ Itẽ q̃ est ab infami ꝓstitut⁹. insti.de excep.§.fi.qui.§. facit in contrariũ potius. ℍ. vide.s̃.§.pri.℣.item q̃ est infamis. ℤ. ¶ Item q̃ cõ stituens est filiusfa.qui non potest cõstituere procurat. ad agendũ:cũ exercitiũ suaꝝ actionũ ad patrẽ ꝓtineat: vt.C.de ãna.excepť.l.j. in fi.nisi in certis casiby.vt.ff.de pcu.filiusfa. Rñ.j.ĩ fi.7 ar.ĩ his que no.s̃.℣.itez q̃ ꝓsti tut⁹ erat mĩor.xxv.an.q̃ casus no.s̃.ĩ ti.de actore.ver.ß 7 filiusfa. Ad defendendũ aũt sp̃ põt:vt.ff.e.seruũ quo qꝫ. Rñ.j. ¶ Itez q̃ ꝓstituens erat reus crimĩe lese maie. C.ad.l.iul̃.maie.l.fi. ¶ Item q̃ ꝓstituẽs re integra abijt C.man.mandatũ re.ff.e.inter causas.in prin.et.l. p̃ce.in fi.insti.e.§.si adhuc.extra de offi.dele.licz.7.c.gratũ.7.c. relatũ. ¶ Item q̃ cleric⁹ cõstitut⁹ est a laico.extra ne cle. vel mo.c.j.7.ij.dic vt.s̃.§.pri.℣. item q̃ est epũs vel sa cerdos. ¶ Itẽ q̃ dñs nouerit veritatẽ 7 pcurator ignorat:7 dñs est iustus 7 legalis 7 procura. est pfidus 7 infidelis.ff.e.si actor.C.e.l.fi. ¶ Item q̃ est cõstitut⁹ ab eo qui de statu suo litigat:vel a furioso vl̃ a mẽtecapto vel a pdigo post interdictũ factũ. et generaliter ab eo q̃ nõ habet liberã bonoꝝ administratõem.ff.de pcura.seruũ in prin.C.de asser.tol.l.j. ¶ Et no.q̃ in rebus filio delatis patri acquirit̃ vsufru. vnde pater p̃ se vel p̃ procur̃. in rebus illis agere potest.vt.C. de bo.ma.l.j. ¶ Sz q̃ poterit illũ ꝓstituere:videt̃ q̃ post litẽ contest.tm̃ ad similitudinẽ tutoris 7 curatoris.C.de pcu.neq; ff.de app. ab executore.§.fi.nam 7 qd̃ in illis dicit̃ ad alios administratores porrigendũ est.ff.d̃ ꝓtrahẽ.emp.si in empt̃. §.fi.7.ff.de redibitoꝝ.q̃ si nolit.§. qd̃ in curatore.ar.tamen contra q̃ etiã ante litẽ ꝓtest. hoc possit:in pre.l.de bo.ma.℣.atq; ita omnia:vbi de hoc. ℍ.in gl.ij.cui placet primũ dictũ.ß p̃ ratões hic positas Odof. Ja.de ra. 7 de are. Bui.de suza. Pe.7 Dy.tenẽt hoc dictũ q̃ potest etiam ante litẽ contest.pro ꝓprietate pcura.dare.et placet ibi Ly.in prima oppo.7 vide qd̃ no.7 dixi.s̃.ver. item q̃ fuit.ij. ℤ.nam 7 pater plus habet in rebus pupilli vl̃ adulti.qz habet administratõem 7 vsufructũ vt 7 plat⁹. Et qz pre.l.C. de bo.ma.l.j.indistincte loquit̃:7 ideo videt̃ indistincte intelligenda. qz dicit q̃ põt ꝓstituere procu.nec dicit ante litẽ.ꝓtest.vl̃ post.ff.de alimen. le.l.j.§.j.7 de leg pref.pe.po.pos.cõtra ta.l.j.§.j.xix.dis. si romanoꝝ. Et qz vsufructuari⁹ loco dñi habet̃.ff.de bo.auc.iu.pos.in venditõe bonoꝝ. Et qz null⁹ est amor qui ⁊c. C.de cur.fur.l.fi.in prin. Et qz vsufruc.ps est dominꝰ.ff.de vsufru.l.iij.vnde potest distingui vtr̃ pater agat ratiõe ꝓprietatis:vt tũc post litem cõtest.tm̃:an ratiõe vsufru.7 tũc ante 7 post ꝑm Uber. ℍ.7 Alber. gal.e.ti.ij.colũ.℣.querit̃ an pater.de hoc mẽbro nullum dubiũ cum agat nomĩe ꝓprio. ℤ. Sed in cui⁹ persona talis pcurator ꝓcipit libellũ:dic vt.j.in ti.de libel.cõcep.§.iam nũc.ij.℣.illud autez. ℍ. vlterius.℣.est. ℤ. ¶ Illud quoq; notandũ est q̃ licz cõtineatur in aliquo instrumẽto vl̃ litera:ego talis epũs talis loci:vl̃ ego talis procu.curator vl̃ tutor talis vl̃ sindicus talis vniuersitatis.non ideo credit̃ epũs vl̃ pcura.vel tutor vl̃ sindicus:nisi ꝓbetur.nec valet qd̃ p̃ eos agitur.vt.ff.de rebus eoꝝ:qui neq;. Quidaz tñ ꝓtra q̃ credant̃ tales eo q̃ sic in scriptura se vocant.ar.C.de ꝓtraben.stip.optimam.§.cũ itaq;.ibi 7 ita eã esse scripto dño ⁊c. Sz ido ibi litere credit̃.qz erat contra eũ qui eam fecerat.secus essz si p̃ se.vt ar.ff.de interro.ac.de eta.§.j. Itẽ p̃ eis facit.qz non fit p̃iudiciũ libero homini qui sic scripsit.C. de libe.cau. liberos.ß bñ fit p̃iudiciuz vt dicatur esse in possessione seruitutis:ꝑm Uber. Itez pro eis facit.naz scriptura facit fidem etiam in eo negocio sup̃ quo principaliter non est facta:vt probat̃ 7 no.ꝑm papam extra de censi.cum olim:ad fi.de hoc.j.de proba.§.fi.℣.ß pone.7 de edic.instruẽ.§.edicto.℣.sed nũquid.7 ꝑm papam de offi.dele.cũ in iure. ¶ Item breuiter potest cõstituere ꝓcurat̃.paterfamil̃.liber homo:maior.xxv.an. compos mentis:domin⁹ rei vel cause:7 generaliter quicunq; qui non prohibet̃.ff.e.mutus. Rñ.j. ¶ Hoc autem certũ est q̃ in nullo est deterior cõditio procura.q̃ domini nisi in satisdãdo.ff.eo.sed he. §.defendere.§.fi. 7.l.vel in operis.7.l.minor.§.quoniã. De satisdatõe autem dicam.j.in ti.de satisdatõe. ¶ Generaliter autẽ opponitur contra procurat̃.q̃ est cõstitutus ab eo qui cõstituere non potest.potest autem quilibet cõstituere nisi prohibeat̃:vt.ff.eo.mutus.§.j.prohibent̃ autem premissi. ¶ Sed nũquid reus valitudine impeditus tenetur mittere procura.videtur q̃ sic.ff.de mino.paꝑ.ff.ex qui.cau.ma.sed 7 si per pretorez.§.j.sed illud in actore. ar.contra q̃ non teneatur.ff. siquis cau.l.ij.§.siqs. ℍ. per quẽ. §. Accur. hoc tenet in.l.quesitum.ff.de re iudi. ℤ. de hoc no.extra eo.c.ij. ℍ.7.v.q.iij.si egrotans.et super.iiij.glo.pre.decre.ij.dixi respõsionẽ ad.l.pap.ꝑm Inno. Et specialitatẽ in causis electionũ in quibus licz sint ardue:necesse habet infirmus pcuratorẽ constitue re:ibi vide. ℤ.7.ff. de diuer.7 tempo.p̃scrip.l.j.vel dic q̃ si longum spaciũ intercessurũ sit vel dilatio damnuz sit illatura tũc cogetur.ar.ff.de here.insti.siquis instituatur:in fi.7.ff.ex qui.cau.in possess.ea.fulcinius.§.adeo. ℍ. Hucusq; verba Alber.gal.eo.ti.circa mediuz interserunt tamẽ q̃ inualitudo mentis non.quia furiosus est vel mente capt⁹ accusat ab inobedietia 7 a pena sufficiat decre. clem. de homici.si furiosus.vbi cõcordat in prima.7.ij.glo. In inualitudinẽ autez corpis distinguit vt in.l.ff.de vacat̃.mu.l.ij.§.corporis debilitas.cui⁹ tertum canonista videat extra de testi. si qui testiũ.in suffragio dixit Bui.de suza.super.l.fi. C. eo.q̃ nulla esset ĩmunitas infirmitatis si tenerẽtur infirmi facere procuratorem.sed illud in proprio facto.7. ff.rem ra.habe. ne satisdatio. Sed distingue inter iudicẽ autenticuz et

Ratione autem forme constitutiõis opponit̃ cõtra procurat̃.quia non cõtinetur ibi ad qd̃ est constitutus:puta ad agendũ vel ad defendenduz. extra eo.accedens.7 c.cõstitutis. de appell̃.nicolao. ¶ Uerũtamen in causa electionis is qui habet tm̃ mandatũ ad excipiendũ contra electionem potest litem cõtestari 7 omnia facere vtquidam dicũt.7 quere hic vt dixi.s̃.§.j.ver.item excipitur qd̃ licz habeat. ¶ Item q̃ litere procurat̃.parti vel iudici non dirigũtur:quod fieri debet vt in pre.l.si procura.7.ff.rem ra.habe.ne satisdatio. ¶ Item q̃ nõ sunt facte per manum publicaz:vel q̃ tabellio fuit ignotus vel seruus vl̃ vilis vel deportatus.bis obiectis vacillat fides instrumenti.non enim fit tabellio nisi a principe vl̃ ab eo cui ipe cõmiserit:vl̃ a comite vel a marchione iurisditiõem habente. hoc probat̃ in auť. de testi.§.si ꝺo ignoti.colla.viij.ff.d̃ eden.siquis ex argen.§.cogitur.C. li.x.de tab.generali.7 per totum.ff.de pub.quecũq;.i fi. ff.qui testa.face.pos.l.iij.ff.qd̃ vi aut clam:prohibere:in fi.ij.rubrica.in auť.colla.iiij.de tabel.7 de instrum̃.cauť. 7 fi.collat̃.v.7.j.de edic.instru.§. restat.ver.sed quid si. ¶ Item q̃ non sunt sigillo autẽtico sigillate:sed ignoto vl̃ falso vel non habente caracteres:vl̃ habente ß illegibiles.C.de epis.7 cleri.siqua:in fi.C.de manda.prin. l.vnica.extra de probat̃. post cessionem. extra de clerĩ. peregri.c.j.xij.q.iij.curent. extra de fide instrumẽ.inter. ff.de testam̃.ad testium.§.signũ.xcvij.di.victor.7.c.nobilissimis. ℙriuate ꝺo persone literis non videtur credendum in facto alieno nisi probẽtur.C. de probat̃.instrumenta.7.l.se.ff.delega.ij.l.fi.in prin.extra de fide instrumẽ. si scripturam.quia dicto vnius non credit̃.extra de testi.licz.ij.xxxiij.q.ij.admonere.nec testimonijs: extra de cohabi.cleri.tua.ar.contra.ff.de procur̃.si procuratorem.sed illud in proprio facto.7. ff.rem ra.habe. ne satisdatio. Sed distingue inter iudicẽ autenticuz et

priuatū. H. remissio declarat hoc dictū. quia potest distinguere inter iudicem maiorē 7 minorem: 7 solum inter iudicē 7 priuatū. Z. C. de ap. cos. de hoc vide. j. i ti. de pba. §. videndū. ℵ. decimo. Jn his tñ casibus 7 ī his que sunt. s. ℵ. pri. admitti potest si offerat cautōem de rato: si dicas te dubitare de mādato: vt. j. de satisdat. §. viso. vnde caue ne hoc dicas. H. scz te dubitare ō mādato ppt sigillū vel alia. 7 fuerūt hec verba Uber. pd. Jo. de deo post eū locis que allegaui sup rubrica etiam sic tenebat distinctiōem Bur. Z. in sigillo vel alijs. C. de pcu. l. j. extra. e. c. j. de offi. dele. corā. vbi ℵo instrumēto vel literis etiā in modū exceptōis falsitas opponitur tūc non admitterē eum etiam cuz cautōe de rato: nisi probet vez esse instrumentū vel sigillū. C. ad. l. cor. de fal. l. fi. 7 l. siquis: in fi. C. de fide instru. plures apochis. C. de pba. inbem⁹. licz ptra tentem instrumēto alibi distinguatur: vt. ff. de acqui. here. cum falsum. Dnzo vbi qs sine instrumēto 7 literis dicit se procuī. 7 hoc vult probare per testes. H. videtur auctor psupponere 7 Ub. pre. 7 Jo. de deo quorum fuerūt hec verba vt pri. dixi. 7 Azo in summa hui⁹ ti. vltra mediuz. ℵ. est aliud. 7 vide l. de satisda. §. viso: in prin. q procuratoriū possit pbari p testes q iudiciop̄ z̄ consuetudo non recipit: 7 maxime ex parte actoris puocantis. ex parte autem rei ad excusandam ipius cōtumaciā 7 impediendā missionem vl excōmunicatōem contra dñm satis cōgruū esset talem probationez admitti si talia erant in fi. 7 solum ad illum finem non psecutionem litis. 7 maxime si dicant instrumētum statim portandū. qz festine pueneruīt. alsautez via parata esset reo fugienti, ptelandi litem ordinādo q aliquis dicens se procuratorē suū petat dilationem ad producendos testes sup mandato 7 illos, pducat quos forte reprobare cōtinget. 7 habebit forte longiorez tractū articulus iste cū principale ad materiā. facit qd no. j. de pba. §. videndum. ℵ. sed nūquid delegatus. Ly. super l. j. C. e. ti. in. vj. q. refert Pe. ō bel. p hoc tenere q procuratoriū non probet per testes: sed per instrumentum cuius pbatio est, pbata. insti. de satisda. §. sin aūt. Probatio aūt testiū nō est, pbata: qz improbat mihi non cōcludit hoc cum ex psonis 7 dictis reprobet vtraq. Jnducit etiam quartam ratōem prolixam sumptaz ex. l. ij. ff. ex qui. cau. in poss. ea. §. defendi. que etiam mihi non cōcludit. vbi depositiones testium essent in actis. vñ dabat cautelam Guil. anglicus sub hoc titulo in ṗma questiōe q iudex interloquat, pbatiōem hāc per testes fieri posse 7 redigat in actis. 7 sic valebit probatio ex decreti pronūciatione 7 actoruz recitatōe. C. si mater indemni. pmi. l. vlti. Dicebat etiam distingui posse an fiat procura. in ciuitate aut in rure: vt primo casu requirat instrumentū vel litera. secūdo sufficiant testes: sic alibi distinguitur. C. si cer. peta. aut. sed nouo. de fide instrum. aut. at si ptractus. 7 de testa. l. fi. Ja. autez de ram. admittebat probatōez mandati per testes in iudicio paratos 7 omni exceptione maiores: alsi parati non sunt vl exhibentur facile repellendi: tūc vt altercatiōem tollat et ne iudicū, pteletur talem probatiōem non admittit. ar. instituī. de excep. §. fi. Fateor durum esse detrahere probationi testium ne equent instrumēto ptra textus vtriusq iuris: sed econtra. fateri ergo oportet aliqua meliusprobari p instrumēta: vt no. de probat. tercio. Jtem esse certos casus quibus scriptura requirit: ō quibus. j. de instrumēto. editio. §. restat. et de censi. romana li. vj. Nec in quē istud illis adiūgeretur. quis enim testis bene memorabitur quis: quez: ad quid: coram quo procuratorem cōstituit. 7 cum qua potestate. 7 cum qua limitatione. cum qua relevatione. 7 si generalem clausulam ꝓcedebat aliqd speciale 7 bis similia que facile in instrumento clarescūt. Placet ergo cōsuetudo indiciorum q talem probatōem non recipit: vt prius dixi. pro qua facit clem. eo. ti. c. j. in prin. 7 in fi. qd tamen cōmendo quo ad lites psequendas. si eū de ṗterito tractatet an talis fuerit procuī. Rationes pdicte non vigent: 7 merito probatio admittet siue questio sit inter, pcura. 7 dñm: siue inter alterum eorū 7 terciū: siue inter duos tercios. Z. exige prius calūnie sacramentū. C. de iuramē. calum. l. j. extra de elec. cum dilecti. ℵ. nos ℵo. 7 prestabit illud dominus non ipe: ſm quosdam: vt no. eo. ti. l. ij. et probat in aut. principales. Alij dicunt q ipe qui se dicit procu. illud prestabit. quia hoc negociū extraordinariuz est. 7 in hac causa ipe principalis est. ff. de dam. infec. qui bona. §. si alieno. ar. extra de iuramē. calum. in ptractādis. Hoc autem certum est q p sigillum ad causas deputatum non potest, pcura. constitui. vt extra de appel. significauit. secus si esset sigillum alterius 7 notū: vt. C. de testa. si vnus. pīsertim si sigillans aliud non habeat. vt. j. de citat. §. iam de citatiōe. ℵ. literis igitur. ſm vsum aūt cancellarie romane curie non valet, pcuratoriuz ibi factum ad impetrandū 7 cōtradicendū: nisi fiat sūb sigillo auditoris contradictarū. 7 licz multi presumāt hoc inductum fuisse propter questum: tamē vtiliter est inductum ad multas fraudes excludēdas. Jtez excipitur q in, pcuratorio dicitur: ꝓmitto me ratum habiturum quicqd pro te fuerit legitime procuratū: quod non valet. nam semper diceret non est hoc legitime factū. debz ergo simpliciter dicere quicqd per te fuerit, pcuratum. ff. de procura. si procuratorez. ij. q. v. que de causa. in fi. extra de cōfir. vti. vel inuti. cum dilecta. prope fi. 7 ō do. 7 cōtu. c. fi. ſm Jo. 7 Bar. H. in. c. relatio: qd statiz allegatur. Z. alij contra. nam semp intelligit q legitime ꝓcedat. ar. xxj. q. j. relatio. vbi de hoc. H. 7 vide qd dixi de dilat. c. vlti. super glo. 7 ita. Z. 7 conditōes q ipso iure intelliguntur non viciant contractū si exprimātur ff. de cōdi. 7 demon. conditōes. extra de elec. significasti. extra de presumpt. c. fi. prius dictum verius credo q licet procura. in aliquo excesserit non ob hoc sentētia rescindetur: imo dño ꝑindicabit: sed ipse habebit recursum. ij. procuī. C. de procura. si, pcurator. extra de causa posses. 7 propri. cum olim. extra vt lite non cōtest. c. j. in fi. Sed si dictum sit quicqd legitime ꝛc. tunc posset cauillare vt dixi. Dñs tñ Clem. papa. iij. lumen iuris visus est in sentētiam secundā declinare. Jtē q in literis pcuratorijs rei dñs nō exposuit satisdatōez p quā ipe dñs sub hypoteca rez suaz fideiussor fuit, pcu. existat iudicatū solui. insti. de satisda. §. si ℵo aliqs. etiaz si apud acta cōstituat. vt. C. e. l. vnica. in fi. 7. C. de ꝓcur. eius li. l. ij. H. de hoc. j. de satisda. ℵ. expedito: post prin. 7 j. §. pri. ℵ. si ℵo reus. Z. Jtē q ipe fuit generaliter ꝓstitut⁹ 7 alter specialit. ff. e. l. j. ij. 7. iij. extra. e. c. j. de rescript. c. j. Verūtñ nisi spāle sequat gnāle valet et sufficit ad lites. vt. ff. p soc. actōe. §. renūciare. ff. de iniuī. ß si vni⁹. §. procuī. nisi in casib⁹ qui no. s. §. j. ℵ. item opponit q licz. Quid si dedi pcuī. ad litē ꝓtestandā: nūquid ille poterit litē vlteri⁹ psequi: videt q sic. ar. C. de pcura. l. pcuratōib⁹. ff. e. l. q. pcura. nam p litē ꝓtest. fact⁹ est domin⁹ 7 dño inuito, pcedat. vt. e. ti. post litē. 7 est sile. ff. de li. 7 posthu. si ita. §. regula. aliꝝ ꝓtra. C. e. si pcu. 7. l. maritus. ibi id solū ꝛc. ff. e. l. j. §. j. H. vsqz hic fuit Alb. gal. e. ti. ℵ. ß quid si dedi. cui ꝓtinuat ℵ. sequēs. vsqz ad remis. Z. Tu dic q si dedi ad litē ꝓtest. tm tūc nō pōt vl ꝑcedere. Si ℵo simplr dedi ad litē ꝓtest. tunc pōt. H. ſm Jnno. 7 vide qd ibi scripsi. e. ti. petitio: in glo. p hoc 7 qd no. e. ti. c. j. §. j. ī. iij. glo. et qd super ea dixi li vj. Z. Quid si sic ꝓstitut⁹ est ad ꝑponendū exceptōez tm: videt non valere. ff. e. omnes. 7. l. fi. extra ō ap. nicolao. 7 extra de do. 7 cōtu. venerabili. qd vez est qñ ꝓstituens fuit citatus vt respōderet p se vel p sufficientē rñsalem. alioquin contra. C. e. si ad vnā. de hoc. s. §. j. ℵ. qd si cōstitutus. Et breuiter no. q iuste cōstituitur procura. in iudicijs ante litem cōtesta. ad ꝑponendam causam absentie 7 probandū. vt extra de procuī. querelaz. Et no.

ſm papam extra de accuſa. veniens. Item etiaz ad agẽ dum 7 defendendũ 7 ad teſtes pducendũ ad appellandum 7 ad alia hmõi que poſt litẽ pteſta. occurrũt: ſed ſi ante libelli receptõem pſtituit procura. ad pponendas cauſas recuſatiõis vel dilatorias vel declinatorias foꝛi: vl ad aliud hmõi eſt idoneus pcu. qz ſp in prin. li. eſt libellus mittendus vl offerẽdus reo: vt. iij. q. iij. §. ſpaciũ. ℣. offerat. at p tale mandatũ nõ habet talis procu. poteſtatez recipiẽdi libellum: nec recuſandi nec excipiẽdi. Alij dicũt q pcura. pſtitutus ad excipiendũ tm bñ eſt admittendus. 7 excipe poteſt etiã ſi non habeat mandatum ad defendendũ vl li. recipienduz. qd dic vt no. ſm papã extra de pcu. cõſtitutis. ℍ. ibi poſt eũ. 7 Hoſti. plene ſcripſi in glo. dicũt Inno. 7 Hoſti. 7 ibi ſequẽtez ℣. pleni⁹ inuenies. ibi etiã ſatis de pcura. conſtituto ad ea que certa die occurrũt agenda. ß vltra ea fuit hic diſputatũ ſi iudex impedit⁹ progauit tũc agenda ad aliã diem: an illud pcuratoꝛiũ ſufficiat ad diem progatã: 7 terminatũ fuit q non exquo ad diem terminatam fuerat pſtitutus. facit de off. dele. cum olim. j. de ap. ſignificauit. de pben. cui de non. li. vj. C. de procu. marit⁹. ff. de arbi. non diſtinguem⁹. §. fi. ff. iudi. ſol. cum apud. 7 conſtituens hoc euenire ſolere 7 poſſe debuit cogitare. ij. q. vj. anteriozũ. §. ad hoc. facit de homici. is qui. li. vj. Z. CIllud ergo no. q qñ aſſignat termin⁹ ad teſtes producendos vl ad aliud hmõi: ſemp debz addici clauſula illa 7 ad omnia alia que facienda occurrent. alꝰ ſufficeret dño pſtituere procuratoꝛẽ ad producendũ teſtes: 7 taliter pſtitutus non tenet niſi ad hoc 7 ad alia circa hꝰ neceſſaria. 7 ſi ex aliqua cauſa teſtium pductio omittat non procedet ad alia cum ipo cum nõ ſit ad alia procu. Verũtñ pcu. quãtũcũq diſtincte ad certũ articulũ datus poteſt quo ad alia que ſequũtur in iudicio faciẽda recipe terminũ ne circũducat edictũ. xj. q. iij. certuz: ſm papam. CSz illud queriꝫ vtz procu. ex pte actoꝛis ad vnũ ſolum capitulũ cõſtitutus tenet ſatisdare de defendendo. ℍ. vide qd dixi. s. §. j. ſup ℣. item excipit q licet. Z. 7 videt q ſic. nec aliter admittet. ar. ff. de admi. tuto ſi duo. ff. de acqui. here. ſi ſeruus eius qui ar. cõtra ff. e. mut⁹. §. pena. ℍ. ibi no. q pcuratoꝛi dato ad agẽdum videt mandatũ qd defendat. facit ergo dubium. qꝛ exquo ad vnũ ſolũ capitulũ datus eſt etiã defendendo alium tractare non poteſt. Z. 7 l. ſeruuz. §. pe. 7 fi. 7 hoc videt Uber. ſentire. CItem q ſit generalꝰ ad omnes cauſas pſtitutus: tamẽ tm ciuiles reſpicit 7 non criminales: vt dictũ eſt. s. §. j. ℣. ſed nũquid media. CSz quid ſi procuratoꝛiũ eſt generale ad oẽs cauſas nec ponitur ibi aliqd verbũ p qd innuat loqui de pſentib⁹ vel futuris. qꝛ in eo ptinet ſic: pſtituo te procura. meũ in oĩbus cauſis meis ptra q̃ſcunq pſonas ꝛc. nũquid poteſt extendi ad futuras non videt. ar. ff. manda. diligenter. extra de reſcrip. cum dilecta. 7 c. fi. 7 c. nulli. ℍ. 7 ff. de au. 7 argen. leg. ſi ita. ibi dicit q demonſtrãdo meũ preſens non futurũ tempus oſtendit. Z. cõtra. naz obligatione generali tam pñtia qz futura bona compbendun tur. C. que res pig. obli. poſ. l. fi. ff. de pig. 7 que nonduz. ℍ. ad idem. ff. de admi. tu. l. quotiẽs. §. vlti. 7 de liber. 7 poſthu. l. placet. 7 l. ſe. de pe. leg. l. ei quoq. Z. dic q cũ poſſit cõſtitui ad pñtes 7 ad futuras. vt. s. §. j. in fi. quaratõe poteſt extendi ad pñtes 7 ad futuras. nam 7 dicẽdo omne argentũ intelligit non ſolũ de eo qd in pſenti habeo: ſed de futuro: vt. ff. de procur. 7 dicendo lumen de quolibet lumĩe intelligit. ff. de ſerui. vr. prę. l. ſeruit⁹. qꝛ indefinita locutio equipollet vniuerſali. vt. xix. di. c. j. extra de teſti. qꝛ circa. 7 ſic obtinuit. ℍ. Hui. de ſuza. t. ptra ſup. l. iij. ff. e. alſt. ff. de arbi. l. de his. ff. de dã. infec. l. damni. j. §. ſi is. ff. de le. iij. vroꝛi. §. vroꝛi. et facit. s. §. j. ℣. item excipit q licz. Item Dy. ſup. l iij. ff. de tutel. ĩ fi. p illã. l. dicit q ad futuras cõneras pñtibus ſine quibus pñtes non poſſent cõmode termĩari bñ extẽdit. vt. l. iij. ff. e. ti. de tutelis. 7 ff. de pcura. ſi defunct⁹. 7 l. ad rez mobilem. 7 l. ad legatũ. 7. ff. de pecul. le. l. ij. et de penn. leg. l. nam quod: in prin. ſed dari non videt ad futuras preſentib⁹ non ꝓnexas: vt in pre. l. damni. 7 de au. 7 argẽ. le. l. de his rebus. 7 hoc placet. 7 facit d pben. qꝛ ſepe. li. vj. e. ti. ſi iuſta: in clem. Bal. diſtinctio Dy. mihi placz. nec obſtat. ff. de pcura. omniũ. quia illud non eſt p mandati expreſſionẽ: ſed p iuris coactõem. qꝛ procura. debz in omnib⁹ defendere dñm. Z. CUbi autem in pcuratõe aliqd verbũ eſt ambiguũ debz cõſtituens illud interpretari. C. de leg. 7 cõſti. l. fi. C. de ſacroſanc. ec. omni innouatõe. ff. de preto. ſtipu. l. in ptoꝛijs ſtipulatõib⁹. ff. de ℣. obli. in cõuentionalib⁹. extra d ſen. excõ. inter alia. extra de ſpon. ex literis. 7 c. ad audientiã. ar. tñ q cõtra pſtitutem ſit interpatio facienda. ff. de pac. l. veteribꝰ. ff. de ptraben. empt. l. labeo. ℍ. ſolut. eo. ti. petio: in glo. fi. Z. CQuid ſi ſit pſtitutus ſup fundo molẽdino domo 7 alijs rebus: nũquid eſt pcuratoꝛ ſup ptentis ſub clauſula illa generali? Rñ. ſic ſicut dicim⁹ in iudice extra de reſcrip. paſtoralis. ar. ptra extra d offi. dele. cum olim. ß ibi in pcuratoꝛio non erat clauſula generalis. hinc ẽ q ſi ſit ſimpliciter pſtitutus ſic. cõſtituo te in cauſa q̃ vertitur inter me 7. t. 7 in reſcripto ptinetur q ego inturiot. ſup hoc 7 rebus alijs: intelligit ſup omnib⁹ expſſim cõſtitutus: ſm. p. ℍ. Hui⁹ cõtrariũ videtur tenere Guiangli. in ſua q̃ſtione. viij. ſub hoc titulo qua q̃rit de illo qui habet duas cauſas cũ titio: quaꝝ altera grauis erat altera leuis: 7 dixit ſic. talem pcuratoꝛẽ pſtituo in cauſa quã habeo cũ titio: querebat an pcurare poſſet in vtra qz. q poſſit inducit. ff. de teſta. tu. ſiquis ita. §. j. vbi dãs tutoꝛẽ filio ſi plures habeat omnib⁹ dediſſe videt. et. v. cõcoꝛdantias ibi vide in. ij. glo. ff. de re. du. vtrũ vbi inſtituto poſthumo plures ſi naſcunt inſtituti dicuntur. ff. de tutel. l. iij. §. vlti. vbi ſimpliciter datus curatoꝛ pupillo in omnẽ eius rem datus videtur de appel. ſcio. q̃ſi tum: in prin. vbi appellatio compbendit aliquib⁹ expſſis etiam non expreſſos. de aſſig. hbe. l. j. §. j. vbi ſingulare verbũ ſenatus compbendit etiam plurale. Nec miꝝ. quia plurales trabit ad ſingulare. ff. de neg. geſt. l. iij. §. negocia. vbi qd de negocijs dictum eſt de vno negocio intelligitur: de cõdi. 7 de falſa. §. vlt. banc vide in ſuffragio de pba. licz ſup glo. ſic videtur de cõdi. inſtit. l. ij. §. vlti. 7 banc vide de reſcrip. olim. ſuper vlti. glo. facit etiam in aut. vt liceat ma. 7 aui. §. ad hoc. In contrariũ debere. inſti. §. ſed non nomĩatim. de lib. 7 poſthu. l. ij. ĩ fi. 7. l. cum quidaz. ff. de regu. iu. qd quis. Item tenuit q gratuitoꝛem poterit procura. per. l. j. ij. iij. iiij. 7. v. ff. de ſolut. dicitur q debitoꝛ ex pluribus cauſis ſimpliciter certaz ſummaz ſoluẽdo creditoꝛi in duriozem cauſaz ſoluiſſe videtur. Ne igitur in duriozi dominus remaneat indefenſus illius dicet eſſe pcura. C. eo. ti. exigendi. in fi. 7. ff. de re. du. l. quotiẽs. ff. de iudi. ſiquis. leuem autez dicit q̃ cum procurari non poſſe. C. de temp. ap. l. ij. in prin. cuz litium 7 dilationũ materia ſit amputanda: vt ibi. 7 lites ſunt odioſe que etiam in criminib⁹ cauſam dare ſolent. C. de iudi. pperandũ: in prin. ideo reſtringende. ff. de li be. 7 poſthu. cum quidam: in fi. et ſatis eſt cõſtituenti q ſibi in paucis amici laboꝛe cõſulit. C. de nego. geſ. tutoꝛi. Et iura pri⁹ inducta de materia fauoꝛabili loquũtur ſicut in datione tutoꝝ 7 ſimiliũ vt ſic fauoꝛ 7 odiuz ſoluant cõtraria. ſubdit etiam q dictum de pcuratoꝛibus ꝓcedat in cõmiſſionibus iudicum. Z. CQuid ſi mandatum ſit alꝰ ſufficiens: in fine tamẽ dicitur nolo q valeat vltra annũ. 7 ſi aliquid per eum fieret nolo illud valere: nũquid eſt admittẽdus: non videtur. ar. ff. ex quicau. ma. item ait. §. pe. videtur em id in fraudez fieri vbi principalis diſtat vt poſt annum poſſit nouas inducias obtinere cui obuiandũ eſt. extra de reſcript. ſedes: cum ſuis concoꝛ. dic admittendũ foꝛe. quia procura. ad tẽp⁹ poteſt conſtitui. vt. j. de iudi. ver. illud etiam queriꝫ ec-

ce sindicus.7 sic obtinuit.H.7 lex.iij.ff.co.ti.aperte dicit q̄ dari potest in diem 7 vsq; ad diem.Z. nisi enim post annū sufficiens procura.apparcat vbi lis est cōtestata maxime p̄cedet p̄tra dñm tanq; contra p̄tumacem.ar.C.de iudi.p̄perandū.H.facit.ſ.co.ti.auditis.Z.¶Item pone titius exhibet duo mandata einsdē date.vnum speciale ad causam que agitur: aliud generale ex vi specialis substituit titius alium sibi demum substitutus ante lit. p̄testa. recedit.titius p̄o ex vi specialis mandati non potest resumere cum non p̄tineat in eo q̄ possit causam resumere vel substitutū reuocare.queritur an titius possit ex vi generalis mandati causam resumere:dic q̄ non.nam p̄cedendo p speciale renūciasse videtur generali.7 p̄terea generali detrahebat quo ad causam illam p speciale mandatū.extra de rescript.c.j.7 de p̄cur.non iniuste.ff.e.pluribus.7.l.siquis cū p̄cu.in fi.7 sic non p speciale.nec p generale causam poterit resumē 7 sic sētiebat dñs Cle.papa.iij.7 oēs palacij auditores. 7 sic obtinuit.¶Sz quid si in mādato sub p̄prio sigillo facto q̄d potest fieri: vt.j.ſ.pri.p̄.si autē non p̄tinetur data.H.de testib dicā ibi sup.iij.forma.Z.predicti dixerūt non valere. tum q̄ in talibus data et dies 7 p̄sul &c.H. non dicit de loco. q̄ vt p̄t p inferiora plus interest de die q̄ de loco in hoc casu. 7 licet Hosti. misceat hec duo vbi dicit finis:nil tñ inducit propter q̄d interfit de loco sicut nec hic.ß Guil.ang.questionē formauit.7 est.vj.sub hoc.t.solum de loco.videt tñ intellexisse non de loco quo fuit scripta litera:sed de loco quo procura. debeat cōparere vl litem pagere. nec placet ipius solutio distinguētis an datus fuerit ad totam causam: an ad diem.7 secūdo casu subdistinguēs.Z.ponenda sunt extra de rescrip.cum te.7 de fi.instru.inter.7 in aut. vt nomen impa.xxv.q.ij.rescripta.tum ppter periculū q̄d p̄tingere posset si de eius reuocatōe dubitaret p aliud posterius.vl q̄ forte p̄cur. diceret excōmunicatus ante p̄stitutōem eius 7 similia.extra de p̄bat.post cessionem.de p̄cur.c.fi.7 sic obtinuit.ar. tñ p̄tra.ff.de pig.l. pe.ſ.j.sed ibi non rñdetur ad illam questionē de qua ibi queritur vtrū epistola p̄bet.Bal.7.l. cum tabernā.ſ.j. ff.de pigno.loquit in actu irreuocabili.i.in obligatione pignoris.Z.de hoc no.do.m.extra de fide instru.int dilectos.H.vbi post eū pleni? vide in glo.quid si p̄curatorū.p quā intelliges hunc fi.Z.¶Item excipit q̄ licet habeat mandatū ad agendum:non tñ ad defendendum.q̄d dic vt.ſ.ſ.j.p̄.item excipit q̄ licz.et.j.in ti.de satisda.ſ.viso.p̄.item no.¶Item q̄ licz plures sint simul 7 insolidū dati: alter tñ pri? hoc officiū occupauit q̄ is qui nūc vult agere vl defendere:vt extra de p̄cur. non iniuste.vbi de hoc.H.q̄d hic 7 in p̄.sequē.dicitur de datis simul intellige.i.cōiunctim in eodē instrumento.Si autem dati essent duo per duo instrumēta diuisim.nec apparet q̄d p̄ius.q̄ eadem die cōfecta fuerunt videt neuter admittēdus.q̄ nescit quis ex illis sit reuocatus 7 impunet sibi sic dubie et indiscrete constituens. facit de elec.c.vlti.li.vj.7 vide q̄d ibi no.in glo. per ordinem.Et ē hic similis q̄stio de duob testamētis no.d̄ rescrip.duobus li.vj.in prima glo.cum his que sup ea dixi.Si autem in altero vel vtroq; instrumento fieret alterius reseruatio:tūc cessat dubiū reuocatōis:licz ī primo membro apparcat q̄d fuit p̄ius in secūdo non.7 puto his casibus vtrūq; datū insolidū 7 cessare dubiū:q̄d in p̄.se.ponit.q̄ verba id sonāt q̄ alter agat licz alterū non reuocet: 7 tunc etiam esset locus occupationi.Z. ¶Quid si duo vl plures simul simpliciter ad vnā causam dati sunt nec fuit dictū q̄ quilibet essz insolidū:nūquid quilibet aget insolidum:Rñ? sic.7 sic curia seruat. H.in causis spūalibus remittā.j.p̄.ij.in fi.Z.7 no.extra de p̄cu.non iniuste.Vin.aūt 7 alij dicūt q̄ vnus nō potest sine altero agere vel defendere.ff.de neg.gest.cuz alicui?:vt est videre in pluribus iudicib datis:vt extra de offi.dele.prudentiā.7.c.causam.j.imo etiā dicit idez Vin.q̄ admitti non debeat.q̄ q̄n simul agerent vnus alium impediret.secus autē est in pluribz tutoribz datis ff.d̄ admi.tu.decreto.ſ.fi.7.l.tutores.7.l.lucius.ſ.j.nec ob.lex.ff.man.creditor.ſ.duobus.q̄ intelligit q̄n vtriq; insolidū p̄missa erat administratio negociorū.de hoc no.ff.d̄ p̄cur.pluribus.¶Quid H.Alber.gal.fuit.e. ti.p̄.ß pone.Z.si plures sunt cōsules:nūquid vnus eorum agere poterit:dic q̄ sic. vt p̄t in pluribz tutoribz. ff.de admi.tuto.decreto.ſ.j.de hoc no.C.si vn? ex pluribus tu.l.j.¶Quid si dictū fuit q̄ non esset melior cōditio occupātis:7 q̄d vnus incepit alter exequat:videtur q̄ licz vnus p̄ius occupauerit alter adhuc nihilominus admittet agens.nam volūtas p̄stituentis debz obseruari.vt.C.e.si.procurator.et.ff.man.diligēter.extra de rescrip.cum dilecta.Item in casibus potest dñs in se litem trāfferre post litē p̄test.ff.e.post litez.7 q̄d fieri pōt p legez fieri potest p pactū.ff.de pac.nō impossibile.ecōtra videtur.H.hoc placuit Alber.gal. p rōnes que sequūtur.e.ti.p̄.sed quid si dictū.Z.ne in plures distringatur aduersarios qui cū vno fuit litē cōtest.ar.ff.iudi. sol.iam tū.ſ.pe.7.ff.d̄ exercit.l.j.in fi.7.l.se.ff.de trāsac. cum hi.ſ.in causa.nam 7 dñs nō potest nisi iusta de causa post litē p̄test.procuratorē mutare illo iuro:vt.ff.de p̄cura.que omnia.in iudicio cēm quasi p̄trabit:nec predicta adiectio aliquid operatur.vt.ff. de pecul. licz.ſ.idē scribit.ff.p soc.ß si adjecit.7 de au.7 arg.le.pediculis.ſ. labeo.q̄ expresse dicit in pre.l.pluribus:q̄ melior &c.et ad idem in pre.decre.nō iniuste.dicūt quidaz q̄ si velit ceptū iudiciū pficere audiet.vt.ff.de offi.consul.l.j.al's si velit icipe a capite ñ audiet.7 vid.ſ.ſ.j.p̄.itē q̄ reuocatus.Alij dicūt tale p̄curatorium cum hac clausula non valere p̄ura in contrariū inducta. Tercij dicūt valere: ß idoneor est eligēdus si omnes cōcurrāt ad litem p̄test. ff.de admi.tu.decreto:in fi.ff.de accusa.si plures.ff.de libero ho.erbi.l.iij.ſ.si tñ plures.ff.de sepul.viol.pretor ſ.j.Si aūt lis sit p̄test.cū omnib tūc non eligit.q̄ omnes facti sunt dñi litis.7 sic dixit dñs Clemēs papa.iij. Quis aūt eliget:videlicz pars:an iudex:an cōstituens. 7 alia.de hac materia no.p̄m papā extra de p̄cura.in nostra.et p̄m.B.e.ti.non iniuste.dic vt ibi.H. hodie dic vt co.ti.si duo.li.vj.vbi distinguit inter causas spiritules 7 al's:7 vbi patz.q̄ p̄dicta clausula aliquid operatur sed non q̄ verbū sonat.Z.¶Quid si cōstituens plures p̄curatores dixit q̄ vnus nil possit sine altero facere:dic sic.H.p̄m Albert.gall.cuius fuit totus iste ver. e.ti.p̄.quid si duos.7 p̄.sed nūquid plures.Z.obtinuit debere.vt no.ff.de admi.tuto.titiū 7 meuiū.7.ff.d̄ exercit.l.j.ſ. si plures. nam intelligunt solū p̄stituti ad ea que in p̄curatorio cōtinent.vt extra de offi. dele.cum olim.j.vel dic q̄ vnus altero p̄sente vel cōsentiēte agere poterit.ff.de p̄cura.paulus.7.ff.de admi.tu.quidam. ſ.j.Patz ergo ex p̄missis plures p̄curatores simul dari posse:q̄d verū est ex pte actoris.ex pte p̄o rei vel aliorum q̄ loco vni? habent non nisi vnus:vt in pre.l.iā tamen.ſ.pe.7 fi.7.l.pluribz.7.l.licz:in fi.7.l.omniū.ff.de accusa.ne in plures.¶Sed cū dato secūdo prim? p̄cura. ītelligat reuocat?.vt.ſ. ſ.j.p̄.itez q̄ est reuocatus.q̄d erit si secūdus nolit recipe procuratōem:nūquid prima remanet in sui valore:7 videt q̄ non.sicut in posteriori testamento rumpit primū licz ex secundo aliquis heres non sit vel esse noluerit:insti.qui.mo.test.infir.ſ.posteriore.H.Idem no.e.ti.si duo.li.vj.in glo.ij.bene facit ff.de leg.j.l.plane:in prin.7 insti.qui.mo.tol.ob.ſ.preterea.7 ibi vide in glo.ß que.nō ob.ff.quādo lice.ab emp. disce.si id q̄d.j.Rñ.vbi soluitur in.j.glo.Z.¶Itē no. q̄ in mādato p̄curatoris rei debet cōtineri nomen constituentis 7 cōstituti.7 contra quem 7 in qua causa cōstituitur.7 q̄ ratum habebit dom?q̄ cum eo actum erit. 7 coram quo iudice maxime si sit delegatus.naz si sit or-

dinarius non est multū necesse de eo fieri mentōez. ⁊ he litere debent aduersario mitti vt certus sit et p eas releuetur pcūr. a satisdat. hec pbant. ff. de pcūr. si procūr. ⁊ §. e. § ℣. ij. ¶ Ultimo no. q exceptio pcuratoria dilatoria est. ff. de excep. l. ij. in fi. ⁊ l. iij. ℍ. q hoc non pcedat in monacho eo casu quo dari nō potuit pcūr. ⁊ q̄re aliud in milite: plene scripsi sup. eo. in nostra: super glo. quādo dicatur: vbi etiam subdit quid de clerico seculari. ℤ. ⁊ probando ab eo qui eam opponit. ff. de pba. in exceptōibus. §. sed ⁊ si. pcuratoria. ¶ Item exceptio procuratoria duobus modis dicitur. vel quia nō est procurator. vel quia non potest esse. quod dic vt predi. §. sed ⁊ si. ff. de dam. infec. inter quos. §. alieno. ¶ Item no. q fideiussori omittenti hanc exceptōem. ℍ. vltimā. s. tu non potes esse: secus de illa tu non es: quod vide in glo. quādo dicatur: supius allegata. ℤ. nō denegat actio mandati. ff. manda. si fideiussor. §. quedam. ¶ Sed nūquid pars procuratoriez semel approbans poterit eum āmodo recusare: videtur q non. vt. xxxij. q. v. horrendus. ff. de nego. ges. pomp. C. de non nu. pecu. generaliter. ff. de bo. q̄. li. nā absens. ff. de admi. tut. cuz queritur. ar. contra. C. de episco. ⁊ cle. aut. pbyteros ⁊ diaconos ⁊. C. li. x. de his que spon. mu. sube. l. ij. ⁊. iij. Sol. si sit cōstitutus ad totam causam vel simpliciter locum habent prima iura: nisi quid nouū emergat. extra de iuram. cal. ceterū. vel nisi de nouo aliquid pueniat ad noticiaz partis contra eum. extra de excep. pastoralis. Si ℣o constitutus sit ad diem obtinēt ptraria. ¶ Sz pone die ad iuranduz de calūnia assignata cōparet aliquis procūr. qui ideo admittit vt iudiciū firmetur. postmodum ℣o cum non habeat speciale mandatum ad iuranduz non vult aduersarius eum admittere: dic q non admittet ad iurandū licz admissus fuerit ad iudiciū firmandum. talis autem pcu. bene admittetur ad alia pterq̄ ad iurandum. de hoc. j. de iura. calū. §. restat. ℣. quid ergo si. ¶ Item no. q falsus pcura. dicit qui fines mandati excedit: vt extra de off. deleg. cum olim. ⁊ qui nunq̄ fuit ⁊ qui fuit ℔ nunc non est. qō et an teneat quod fit a talibz dic vt no. extra de rescript. ex parte decani. ℍ. in. v. gl. ⁊ vide qō sup ea scripsi cū sua remiss. ℤ. ¶ Hoc quoq̄ pterendum non est q pocuratoriuz originale in iudicio exhibitū non debet parti pducenti reddi si sit speciale ad causam illam tm̄. secus si sit generale ad banc ⁊ ad alias causas. tūc enim restituet copia retenta. Baldō. idez in instrumētis cause principalis. ff. manda. l. si procura. in prin. ℤ. ⁊ vide. j. de edi. instru. §. nūc dicamus. ℣. illud autem. ⁊ se.

QT autem que scripta sunt cautius euitētur: formas aliquas exempli gratia supponam⁹. ¶ Sciendum ergo est q pcura. q̄nq̄ constituit ad litē. ¶ Q̄nq̄ ad negocia. ¶ Nōnunq̄ ad impetrandū ⁊ cōtradicendū. ¶ Et etiam admutuū in curia cōtrahendū. ¶ Forma mandati ad litez talis est. Forma. ℍ. Rolandini cū duabz seqntibus pte. vij. in vltima charta. ℤ. Anno mēse ⁊ die talibus ⁊c. in p̄sentia mei notar. ⁊ testium subscriptorū titius fecit constituit ⁊ creauit ⁊ ordinauit. ℍ. ptra hāc multiplicatōem vide. j. ℣. sed opponitur. ℤ. p. presentem ⁊ infrascriptam pcuratōem sponte recipientem: et v. licz absentem quemlibet eorum insolidum: ita tamē q non sit melior cōditio occupantis. sed vbi vnus dimittet alter possit assumere suos procūr. actores ⁊ nuncios speciales in causa tali quam habet vel habiturus est cū b. coram tali iudice ad libellum offerendū seu recipiendum: vl̄ ad agendum ⁊ defendendū excipiendū ⁊ replicandum litem cōtesta. termīos ⁊ dilationes petendū et recipiendū iuramentuz de calumnia. ℍ. Rolandinus cuius fuit hec forma: non posuit hoc qō de iuramēto dicitur: credens forte illud etiam cū mandato dñi p procura. non posse prestari cuius contrariū est hodie declaratum de iura. calum. c. vlti. li. vj. ℤ. ⁊ cuiuslibet alterius generis. ℍ addit in animā suam pstandū ac etiaz deferendū. ℤ. prestandū: ponendū testes etiaz ⁊ instrumenta producendū ⁊ alterius partis testes ⁊ probationes ⁊ iuramēta videndū. ⁊ eos vl̄ ea reprobanduz iudices eligendū ⁊ recusandū suspectos dandū sententiam vel sentētias audiendū appellandū ⁊ appellatiōem seu appellatōes prosequēdum. ⁊ generaliter ad oīa ⁊ singula faciendū que merita causaz exigūt: ⁊ q̄ ipēmet vel quilibet verus ⁊ legitimus pcūr. facere posset. ℍ. additur etiam si mandatū exigant speciale p. c. qui ad agēdum. c. ti. li. vj. ℤ. pmittens se ratū gratuz ⁊ firmū perpetuo habiturū quicq̄d per ipos vel alterū eorum circa p̄dicta vel aliqō predictoz fuerit procuratuz. hec vltima clausula sumitur ex. c. ij. q. v. que de causa. ¶ Et no. q pcūr. actoris. ℍ. supple de cuius mandato dubitat vt satis no. in. c. ltatum alleg. ℤ. audiendus non est. sine cautōe de rato. vt extra de pcura. c. j. de offi. deleg. corā. in qua nomīe cautōis intelliguntur fideiussores. ff. de pcura. seruū. §. ait pretor. ⁊. vbi agitur pro ecclesia vl̄ ei⁹ subiectōe non potest hac cautōe agi ad interesse. q illa non recipiūt estimatō ez: sed solum ad impensas litis. ff. rem ra. habe. l. sed sine. §. cū autē pcurat. ⁊ hoc petebat in pre. de cre. coram. Et sic ptz q q̄nq̄ meli⁹ est habere cautōem de rato q̄ literas. q. p cautōem semp cōsequitur expensas. ¶ Si ℣o reus pstituēs pcūr. velit eum releuare ab onere satisdatiōis: quod fieri potest: vt. ff. iudi. sol. si ad defendendū. insti. de satisdā. §. si autem. etiā in eodem instrumēto subiūgat sic. Forma. ¶ Et q̄ide titius voluit ipsum. p. pcura. suū releuare ab onere satisdatōis. pmisit sub obligatōe bonoz suoz mihi notario infrascripto stipulanti vice ⁊ nomie omniuz eorum quoz interesse poterit de iudicio sisti ⁊ de iudicato solue do. ⁊ q tempe sententie date in iudicio aderit si op⁹ fuerit ⁊ p̄mode fieri poterit. ⁊ q omnia soluet ⁊ habit aduersarys eius p omnib clausulis que in pdemnatōe cōtinebunt nisi fuit puocatū sub obligatōe bonoz suoz. ¶ Alij ℣o. ℍ. s. Egy. in sua rubrica. xj. ℤ. sic dicunt. Insuper dictus. p. pcu. pmisit mihi notario infrascripto stipulanti vice ⁊ nomie dicti. b. ⁊ omniū eoz quorū interit iudicatum soluere pro omnibus clausulis stipulationis. ⁊ dictus. t. tanq̄ fideiussor dicti sui procūr. promisit sub hypotheca rerum suarū mihi notario infrascripto stipulanti nomie dicti. b. ⁊ omnium quorum interest vel intererit se facturum ⁊ curaturum q dictus procurator defendet eum in dicta causa. ⁊ q dolum nō cōmittet ⁊ iudicatum soluet. ⁊ q ipe. t. aderit in iudicio tempore sententie ferende. quod si non fecerit ipse debit ⁊ soluet actori omnia in comdemnatiōe contenta: ni si fuerit appellatum. acta fuerunt hec in tali loco anno mense ⁊ die predictis presentibus talibus. ⁊ ego talis ta li auctoritate notarius p̄dictis interfui ⁊ scripsi ⁊ ī publicam formam ⁊c. ⁊ signum meum apposui. Et vide et quere super hac forma: vt. j. de satisdat. §. expedito: in prin. ⁊ ver. sed queritur. ⁊ se. ¶ Si autem hec satisdatio fiat in actis coram iudice sic scribetur. Forma. Et quia voluit dictus procurat. expediri ab onere satisdatōnis iudicatum solui: promisit mihi notario infrascripto stipulanti nomine dicti. b. ⁊ omniuz eorum quorū interest q defendet dictum. t. ⁊ q nihil dolo malo faciet ī tota dicta lite. ⁊ q tempe sentētie ferende erit in iudicio ⁊ iudicatum soluet nisi ab eo fuerit pronocatū sub hypotheca rerū suaz. ⁊ pro bis omnibus ⁊ singulis obseruādis dictus. t. extitit fideiussor sub obligatione bonoruz suorum. Hec probantur instit. de satisdat. §. si ℣o aliquis. ⁊ in pre. §. expedito: in prin. ⁊ ibi etiam in ver. satisdatio habens formam satisdationis prestande. extra. procuratoriū et extra acta. ¶ Et no. q large quilibet nūcius est. pcura. ar. ō testi. cām q: in fi. sed non quilibet. pcura.

est nūcius.nūcius enim est is qui vicem gerit epistole est-
q̄ velut pica ⁊ organum et vox dñi mittentis ip̄m vt in
concor.que sunt.s.de iudi.dele.§.iam nunc.℣.sed nun-
quid ibi ⁊ si velis ꝛc.⁊ recitat verba dñi puta misit me do
minus vt sciret an vendis ei rem pro.x.⁊ si ille rñdeat vē
do tenet ꝓtractus ⁊ queritur dño actio per seip̄m ⁊ non
alius querit ei q̄uis alterius ministeriū intercedat.ff.de
ꝓsti.pe.qui añt.§.fi.⁊.l.licet.ff.de vsur.qui solutōni.§.fi.
ff.quod vi aut clam.l.iij.in p̄n. non autem debet formā-
re verba in personam suam alioquin tenetur dño man-
dati que dic vt.C.si quis alteri vel sibi multū. Sed per
procur.dominiū ⁊ possessio bene dño queritur infra de
empt.⁊ ven.§.j.℣.plerūq̄ tamen ipi procur.qui in pso-
na sua formar vt.ff.de ꝓsti.pe.eum.§.iul'.querit' actio ex
cōtractu eius ⁊ nō dño etiam vtilis nisi ille sit soluendo
ff.de act.empt.iul'.§.si procur. et de instit.l.j.⁊.ij.quia per
liberam psonaz nobis actio nō queritur vt.C.per quas
per no.ac.l.j.ff.de ℣b.ob. stipulatio ista.§.alteri. Ideo-
q̄ oportet vt procur.dño actionem cedat ⁊ eum procu-
ratorem in rem suā faciat ad quod tenetur.ff.man.si p-
curatorem in fi.ff.de acqui.pos.possessio.§.fi. Itē opor-
tet q̄ caueat domino de facto suo prout habet'.ff.man.
de tuo.⁊.l.sequē.secus tamen est in nūcio. Item procur.
datur ad cās agendas vel defendēdas nūcius vero non
quod dic vt in pre.l.multū.⁊.ff. de procur.l.j.§.j.vbi de
hoc.ff.de ꝓsti.pe.qui autem.§.ꝓstituere.⁊.l.se. Item nū
cius dicit' qui sine mādato ⁊ literis mittit' extra de of.de-
le.prudentiā rñ.j.⁊ de pig c.penult.procurator.vero est
qui negociū mandato dñi administrat.ff.de ꝓcur.l.j.ex
tra.c.auditis. C Actor quoq̄ qui debet procur.ꝓstitue-
re ad defendendū si forte ip̄m continget recōueniri vt.s̄
§.j.℣.item excipitur q̄ licet debet illum releuare a satis-
datione quod fiet hoc modo nam post verba illa predi-
ctorum fuerit procuratū ꝛc.posita.s̄.in fi.p̄me forme iū-
gantur sic q̄ si forte ip̄m procuratorem recōueniri con-
tingat volens idem titius ip̄m releuare ab onere satisda
tionis ꝓmisit ꝛc.vt.s̄.℣.si vero.⁊ se. C Non est aūt vis
vtrum instrumētum ꝓcurationis concipiat in tercia vel
prima psona vt extra de cōuer.ꝓiu.dudum vel per ver-
ba de ꝓterito vel p̄nti extra de iur.pa. quod autem in fi.
C Quid autem debet ꝓtinere mandatū procurationis
dixi.s̄.§.proxi.℣.item no.q̄. C Si autem nō potest ha
beri copia tabellionis. H.dixit egy. sicut apud multos
vltramōtanos. Z. potest p literas in hac forma ꝓstitui
Forma. C Uniuersis christifidelib' ad quos presentes
litere peruenerint magister.b.aug.minor sacrista sancti
pauli narbone salutem in domino vniuersitati vestre te-
nore p̄ntiū ⁊notescat q̄ nos facim⁹ ꝓstituim⁹ ꝛc.sicut ī p̄
scripta forma ꝓtinetur verbis ꝓpetenter mutatis ⁊ in fi.
subiungas vt autem hoc presens scriptum robur obti-
neat firmitatis ip̄m fecimus sigilli nostri munimine ro-
borari sufficit enim sigillum. H.supple sine subscriptio-
ne testium qui regulariter in epistolis nō requirūtur ꝑm
gui.de suz.qui hoc no.ff.e.l.j.allegat'.ff.de po.lucius.ff.d
ꝓsti.pe.l.quidā.C.de epis.⁊ cle.si qua per calūniam.§.fi.
fallit in codicillis.ff.de le.ij.l.miles ad sororem vt ibi pa-
tet in prima glo.⁊.C.de codicill.l.vlti §.fi.⁊ in casu.C.d
lati.liber.tol.l.vna.§.simili quoq̄.ij. Z.⁊ ipsi⁹ postq̄ d
ipso constiterit. H.sed an constabit per collationem si-
millis signi dicit guil.an sub hoc.t.qō.xviij. q̄ nō nisi ap
paret id per qd̄ fit collatio als fuisse probatū ⁊ hoc vel p
acta vel per appensionē sigilli principalis iudicis ordina
rij vel delegati cum filio ad illud sigillum allegat. C.de fi
de instru.ꝓparitiones ⁊ in aut'.e.t.§.si ℣o coll'.vj. Z.ff.
de procur.si procur.ff.de pig.l.penul.§.j.s̄.§.pri.in p̄n.
ver.item q̄ nō sunt.melius est autē q̄ scribatur iudici si-
ne parti vt.s̄.§.pri.℣.ij.⁊.℣.item no. vnde dicatur sic.
Forma. H. Que fuit Egy.sub rubrica.xij.cui⁹ fuit ad
literam totum quod sequitur vsq̄ ad ver.porro.⁊ hanc
formam p̄cedit ibi forma que est.j.sub ver. veruz. Z.ta

li talis iudici.tā vite p̄sentis ꝓmoda q̄ future vobis te-
nore p̄ntiū intimam⁹ q̄ in cā quā mouet vel motur⁹ est ꝑ
me vel ego contra eum coram vobis.b.procur.meum cō
stituo cōcedens sibi generalem ⁊ liberam administratio
nem dans etiam eidem potestatez agendi ⁊ defendendi
ratum habiturus ⁊ gratum quicqd per eum in dicta cā
procuratum fuerit siue factum promittens etiā sub hy-
potheca rerum mearuz pro ip̄o procur.si necesse fuerit.
H.dixit guil.an.post formam quā posuit.e.t.in prima
charta q̄ istud si necesse fuerit ponit' ī ꝓcuratorijs acto-
rum qui si recōueniant' habent sic cauere al's nō.in pro
curatorijs autem reoz non ponitur quia semp in eis est
necesse satisdari de iudi.soluendo. Z.iudicatum solui ⁊
hoc vobis significo atq̄ parti. In cuius rei testimoniuz
p̄ntem sacram paginam feci sigilli ꝛc.vt.s̄. C Si aūt ve-
lis sigillum autēticuz apponi qd̄ vtilius est quia de eo nō
potest verisimiliter de facili dubitari puta epi vel officia
lis vel alterius ordinariam iurisdictionē habentis vt ex-
tra de ꝓbat.post cessionem.⁊.xj.q.iij.cure.⁊ in pre.℣.
Item q̄ non sunt cōstituat' ꝓcur.in illius p̄ntia ⁊ tunc
epus vel alius scribat vt iam dictum est ⁊ vbi dicitur q̄
nos fecimus dicatur q̄ magister.b.aug.ꝛc.fecit cōstituit
ꝛc.vt in pre.forma. In fine autem iungatur sic. In cui⁹
rei testimoniuz ⁊ certitudinē pleniorem p̄sens scriptum
sigilli nostri appensionē fecimus ꝓmuniri datum ꝛc. H
De his qui mittunt cedulas vacuas suo sigillo signatas
vt in eis scribatur ꝓcuratoriuz ad eoz voluntatē quib⁹
mittunt' plene scripsi de fide instru.c.ij.in magna glo.℣.
sed quid de his ꝓcuratorib⁹ ⁊ facit quod scripsi de solu.
c.ij.⁊ de hoc etiam plene scripsit guil.an.sub hoc.t.q.iij.
Z. C Sed nūquid talis procur.per hoc releuat' a satis-
datione. H. Egy.fuit iste ver.vbi statim dicā. Z.⁊ cer
te quo ad cautionē de rato planū est q̄ sic exquo de mā-
dato ꝓstat vt in pre.l.si procur. C.e.l.j. sed quātuz ad sa
tisdationē iudi.sol.qnā semper prestat ꝓcur.rei ⁊ etiam
procur.actoris vt.j.de satisda.§.expedito in p̄n.non vi-
detur releuari.primo quia hec ꝓmissio fit inter absentes
ff.de ℣b.ob.l.j.in prin. secō quia licet facta sit illi p̄sone
publice vel autentice que sigillum suū apponit nō est ta-
men autentica vel publica quo ad eum ꝓtra quē fit pro-
cur.quia nō est eius iudex vel publicus notarius. Unde
nulla sibi ex hoc querit' actio.ff. de magistra.ꝓuen.l.j.§.
exigere.tercio q̄ hic iam ꝓueniret' fideiussor sine princi-
pali debitore cū tamē obligatio accessoria sine principali
regulariter nō subsistat.ff.de fideiuss.l.si fideiussor.instit.
e.§.fideiussores. Bal.mihi videtur q̄ ꝓmissio facta per
dñm pro suo ꝓcur. Judici vel notario sit sufficiens rele
natio q̄ ꝓcur.in iudicio sine vlla ꝓmissiōe obligat'. Un
huic tanq̄ p̄ncipali accedit illa fideiussoria ⁊ facit de vsu
fru.earum rerum triū.⁊.C. de satisdando.l.j.per cy. Z.
Sed dic ꝑm Egy. H. Sua rubrica.xij.in fi. Z.tale ꝓ
curatorium sustineri posse vbi hoc fieri ꝓsueuit insti.de
satisdat.in fi.vel dic. H. ꝑm eundem. Z. q̄ talis ꝓcur.
cōparens in iudicio aut p̄ōt dare pignora vel fideiusso-
res ⁊ tunc det qd̄ maluerit.ff. de cōsti.pe.promissor in fi.
extra de of.dele. coram ⁊ hoc p estimatione litis insti.de
satisda.§.fi.aut neutrū dare potest ⁊ hoc iurat ⁊ tūc suf
ficit iuratoria cautio.ff.qui satis.co.l.j.⁊ ptra terciā. H.
verbum guil. Z. obiectionē facit extra de of.dele.pasto-
ralis in fi.⁊ melius in ꝓsti.grego.x.de elec.vt circa li.vj.⁊
vide in pre.§.expedito.ver. sed queritur. H. secundo ⁊
hic prosequitur quod hic continuauit egy.⁊ salua pace
auctoris ista duo iura que hic allegat nō ptingunt ter-
ciam obiectionē cū in neutro illoz de fideiussoria obliga
tione tractet' que facit hic dubiū tercie obiectōis quod
pendet ex.§.si vero aliquis insti.e.t.vbi dicit q̄ ꝓstituēs
debet esse ꝓcuratoris fideiussor. Item satisdatio ista est
p̄toria ⁊ pretore requirūt fideiussoris obligatōnez.ff.de
preto.stip.l.pretorie satisdatōes ⁊ talis forma nō potest
tolli nisi a pretore.e.t.l.j.in fi.fideiussoria nō stat sine p̄n-

cipali vt probatū est.s. Item ipe pstituens suipsius fide iussor esse nō potest.ff.de fideiuss.heres.§.q si. Scire debes q cy.plene,psequitur hoc.C. de satisdat.l.vna.7 vt ibi dicit quidam defendunt formam per.l.si quis reum. ff.de li.lega. in prin.vbi patet esse posse fideiussoria sine principali 7 illa fideiussoria habet loco principalis 7 hoc videtur placere Dy.ff.vt le.no.ca.si qñ.§.j.vel fm alios cum procur.in iudicio quasi cōtrabat.ff. de pecul.licet. §.idem scribit huic future obligationi que per pcura.in iudicio contrahet accedat precedens promissio dñi 7 sic erit licet ex postfacto cui adhereat vel vt dixit Dy.in.l.fideiussor.ff.de fideiuss.cauebit ipe procur.saltem vnde.7 huic cautioni fiet illa accessio vt dixi.j.de satisda.§.expedito ℣.quid si dñs Ly.ibi dicit se psuluisse releuationē nō fieri nisi interueniat saltem nuda cautio ,pcuratoris cui obligatio dñi releuantis accedat per pre.§. si vero p quez patet q ista est fideiussio 7 fideiussor est qui aliene obligationi accedit.ff.de fideiusso.l.j.7.ij.inducit etiam. l.si minor.ff.de ,pcur.qūo ad cōtraria rñdet ibi vide. In vlteriorib videtur tamen fateri q sufficiens sequēs cautio procur.quia fideiussor bene accedit future obligatō ni.ff.de fideiuss.l.si stipulatus sum.§.adhiberi dat autez cōsilium qđ multi seruant q dñs releuans absentem ,p missioni quā notario faciet nomine omniū quoz interat adiungat fideiussorem 7 tunc promissio dñi 7 satisdatio sunt pro ,pmissione quā ,pcur.facere tenebat nisi dñs sic fecisset q̄ respecto dicit ei9 fideiussor. Z. ¶Porro generale mādatū ad causas 7 negocia sub hac forma cōcipietur. Forma. H. Rolādini vbi.s. multū ampliata per auctorē. Z. Anno mēse ꝛc.vt.s.in prima forma vsq̄ ad sponte recipientē ꝛc. Junge suū procura.7 nūcium specialem in cā tali quaz habet vel habere intendit cum.b.7 generalit ad oēs cās qōes 7 lites quas habz vel habiturus est tam in agendo q̄z in defendēdo cū aliquo vel aliquib coram quocūq̄z iudice tam ecclesiastico q̄z ciuili auditore vel dele.vel ordinario vel subdele.7 specialiter coram tali super quibuscūq̄z rebus vel negocijs ad libellos offerendos et recipiendos ꝛc. vt.s. in prima forma. vsq̄z promittens se ꝛc.post iunge. Item ad petendū exigendum 7 recipiendum omne id.7 quicquid ipsi titio ex quacūq̄z cā vel ptractu ab aliquo debetur 7 ad faciendum finem 7 refutationez sup recept.eius nomine 7 ad solutiones faciendas 7 recipiendas necnō ad paciscēdū cōponendū trāsigendū 7 in inte.resti.petendū ,ppromittendū laudū 7 arbitriū audiendū 7 ,psequendū 7 emologandū 7 crimina 7 defectus ,pponendū 7 sic de alijs casibus in quib mandatū exigitur speciale vt.s.§.j.℣.opponitur. Item ad cōtrahendū debita 7 ad cōstituendū sibi alios debitores 7 ad venditōes emptiones locationes et cuiuscūq̄z generis ptractus faciendos seu iniendos 7 ad obligandu3 se alijs nomine ipius.t.super quocūq̄z contractu 7 generaliter ad omnia ipsius negocia tractanda 7 gerenda 7 ad omnia 7 singula facienda que circa predicta vel aliqđ predictorū vel etiam quecūq̄z alias sibi vi debuntur vtilia 7 que per quēlibet procur. verum 7 legitimum seu nūcium possent aliquo modo procurari dās ei plenam 7 liberam potestatem. H. vide quod hic seq̄tur statim 7 in ver.item quod. Z. 7 mandatum speciale predicta omnia 7 singula faciendi 7 super premissis 7 q̄libet eorum quotiens expedierit 7 voluerit procur.vnū vel plures simul vel successiue vel etiam insolidū substituendi 7 eum vel eos exnunc ipe constituit. H. vt dixi s.§.j.℣.sed quid si procuratori ista adiectio facit dubium quia vere per hec verba datur procuratori incertus cōtra.l.ij.ff.e.vnde vt ponit cy.in.l.quod q̄s.C.e.t.in fi. prime qōis fm Ja.de are.si dicat dñs pstituo te procur. 7 aliuz quem feceris nō valet substitutio per pre.l.scdaz sufficit ergo dari mādatū procuratori 7 substituēdo etiam incertū qui substituēdo dabit certū.e.t.c.j.ij.rñ.li.vj 7 est simile de electo qui debet certus esse ꝺ elec.c.ij.li.vj. 7 tamen bene datur ,pcur. ad eligendū incertuz.e.t.c.p. Z. 7 eum vel eos qñ 7 quotiens voluerit revocandi ,pmittens se grata 7 rata altius habiturū 7 in aliquo nō cō trauenire quecūq̄z dict9.p.,pcur.vel alijs vel alius ab eo substituendi circa p̄dicta vel aliquod predictoz facienda dixerint seu etiam ordinanda acta ꝛc.vt.s.in prima forma. ¶Quod añt dixi liberā potestatē multum prodest quia aliter non habet ita plenam.ff.de procur.procuratori cui 7.l.se.7.l.mandato.j.℣.notabiliter. ¶Posset quoq̄z fieri hec forma sub sigillo proprio vel autentico vt predixi. ¶Sed opponitur cōtra prescriptam formam. H. fm Egy.sua rubrica.xj. Z. primo ex eo qđ dicit fecit constituit creauit ꝛc.videtur eñ sufficere solum verbuz fecit 7 sic cetera frustra mēbranas occupant.xix. dis.si romanoz.xxv.dis. huius 7 superfluitas reprobatur in actis.C.de preci.impe.of.l.fi.s.in proemio.§.sane.immo punitur.C. de ap.ampliorē.§.in refutatorijs. Item in eo q̄ dicit procur.7 nūcium videtur cōtrarietas nam aliud est procur.7 alius nūcius vt.s.℣.7 no.qđ.sed hec propter consuetudinem tollerantur. Preterea quilibet nūcius est procur.vt in pre.℣.7 no.q̄. Item illud quod sequitur in cā tali videtur superfluuz quia tñ valet generale ī omnib quātuz speciale in singulis.ff.de admi.tut. si duo in fi.xix.di.si romanoz extra de priuil.quia circa ff.si cert.pe.certum. ¶Itē quod dicitur quas habet vel habiturus est videtur inducere dubietatē.tum quia distinctio illa vel videtur dare optionez pstituenti quam causam velit illum esse procurat.7 an ad eam quā habet an ad illam quā habiturus est.ff.de iudic. si quis intētione tum quia eam quā habiturus est non specificat vnde si quis in hoc dubio cuz tali procur. litem ageret 7 obtineret nō fieret executio in bonis dñi nec in eū actio infactum dabitur nisi probetur eum de illa cā sensisse qđ est impossibile. Immo ad intentionē dñi 7 declarationē recurrendū erit. Et ideo dicunt quidā tale procuratoriuz tanq̄z incertum generale 7 obscurum nō esse admittēdū ff.de iur.fisci ita fidei.extra de rescrip.cuz in multis li.vj. Item clausula illa promittens se grata ꝛc.videtur superflua.nam ex quo de mandato cōstat dñs cogitur ratū habere vt no.ff.de procur.si ,pcuratore absente. ¶Itē opponitur ex eo q̄ ibi dicit procuratorem actorem 7 nuncium ꝛc. si enim in libello vtatur quis omnib his vocabulis dicet ei q̄ eligat quod voluerit.C. de codicill.neq̄z codicillū. nam hec inter se differūt vt.s.t. prori.ad fi. 7.s.℣.7 no.q̄ nec possunt simul ,pcurrere inspecta ,psona pstituentis sed dic q̄ satis tendūt ad idem vt iam dixi nec est ler verbis imponēda sed reb.C.cōia dele.omne verbū. H. lex.ij.est 7 idem de elec.cōmissa.§.porro li.vj. Z. Et vsus iudiciorum hoc admittit maxime fm canones vt.s.t.prori.in fi. ¶Verū ad euadēdas huiusmodi obiectiones quidā sic ,pcipiunt. Forma. H. Egy.rubrica sua.xij.in prin. Z. Anno ꝛc.a pstituit.b. pñtez 7 mādatum suscipientem suuz procur.ad omnes causas presentes 7 futuras nomine eiusdem.a.agendas 7 suscipiēdas ,ptra quācūq̄z personam ecclesiasticā 7 secularē collegium 7 vniuersitatē coram quocūq̄z iudice ordinario 7 dele.ecclesiastico 7 seculari ad agendū 7 defendēduz et ad omnia 7 singula facienda que cause merita exigant 7 que per verū procur.7 legitime pstitutuz fieri possunt q̄ procur.mihi notar.stipulāti nomine 7 vice omniū quorum interesse posset ,pmisit se dñm defensurū cuz opus esset 7 iudicatum soluere eodem dño super premissis ,pmissionib fideiussore existente 7 promittente pro suo procuratore iudicatū solui quo ad omnes sui clausulas sub hypotheca rerum suarum ꝛc. ¶Notabiliter autem in precedenti. H. prorima in qua non est illud verbum et aduerte quia in illa forma dicitur ad solutiones recipiendas. Z. forma dicitur ad solutiones recipiendas.nam licet pstitutus sit ad petendū 7 exigendū debitū non ideo videtur pstitutus ad solutionem recipiendam ar.C.so.

ma.quẽadmodũ dos.pe.l.j.7.ij.in fi.7.ff.e.t.l.non soluz. ff.de solut.hoc iure.C.de pac.sed si tm̃ quidam tamẽ dicunt ei posse solui.ar.ff.dele.iij. fideicõmissa.§.si rem.C. de nouat.7 dele.non abstulit.C.de solut.inductã.Bald. ff.de procur.l.si reus.H.hoc placet alber.gal.qui dicit ꝙ videtur casus.ff.de pig.act.l.solutuz.§.solutam ibi.p curatori eius vel seruo ꝛc. Inducit etiam.ff.de neg.ges. soluendo cum sua glo.7.ff.de solut.si quis seruo in prin. hoc no.e.t.ante fi.7 hoc mihi placet in ꝓcuratore ad negocia vel mixto ad causas 7 negocia de quo loquitur illa forma vt patet ibi. In ꝓcuratore autem litis tm̃ procedunt contra.ffor inducta.7 ad.l.ij.C.so.ma.in fi.que innuit ꝙ exigere 7 accipere sunt diuersa hoc fateor qñ stricte exigitur ab inuito accipit̃ a volente de censi.exigit li. vj.7 vt diuersa censent̃ in procur.litis tm̃.Bal.coniuncta vero ꝑsona non dicitur procur. nec ad petendũ nec ad excipiendũ.l.iij.§.sed si forte.ff.iudi.sol.7 facit de minor.l.patri ꝓ filio.7.l.iij.§.si filius.ff.qꝺ quisqz iuri.7.ff. qui satisf.co.l.si filius.Z.C Item ꝙ in ꝑcedenti forma. H.prima.s.huius.§.in prin.Z.dicit licet absentes nõ videtur valere quia procur.debet esse certus vt.ff.e.l.ij. hic autem incertũ est quis istorũ futurus sit procur.ff.de verbo.ob.vbi.§.j.7 hoc tenent quidam alij cõtra.s.ꝙ si vnus acceptauit ille erit ꝓcur.ar.ff. de cõsti.pe.illud qꝺ verius est.H.fm alber.gal.e.t.ante fi.Z.ꝓcur.autez liberam 7 generalem administrationẽ habens põt exigere nouare sacramentũ deferre 7 aliud pro alio pmutare. ff.de procur.procura.cui.ff.de iureiurã.insiuran.qꝺ excõuen.§.fi.C Vbi autem ꝑlatus alicuius ecclesie constituit procurat.hec erit forma. Forma Anno ꝛc.talis ꝓpositus talis ecclesie ꝑsentib9 tali 7 tali eiusdem ecclesie canonicis fecit ꝓstituit 7 ordinauit talem suum procuratorem sindicũ actorem 7 defensorem 7 sufficientẽ respõsalem in tali causa vel causis quã vel quas habet vel habere sperat cõtra talem 7 quoscũqz alios coram tali ꝛc. vt.s̃.in prima forma.C Et no.ꝙ si sit negocium ꝓmune inter ꝑlatum 7 cõuentum sil̃ debent creare sindicuz vel actorem. Si vero diuisim omnino canonici cum suo ꝓpposito vel decano possunt facere sindicuz vel actorem et eps suũ faciat extra de iudi.causamqz 7 de rescript.edoceri.si vero sit negociũ monasterij abbas 7 monachi debent ꝓstituere sil̃ vt in pre.c.causam.7 de rescript.c.edoceri.7 de sin̄a dic.c.vnico.7.xvj.q.j. monachi abbate vero negligente faciat hoc epus cum ꝓsensu sui capituli 7 sic intelligitur extra de iura.cal. Imperatorꝝ fm magistruz gratianũ aretinũ quod dic vt.s̃.de actore.ꝟ.item cõtra prelatuz vsqz ad fi.7 videas.§.ratione quoqz.ꝟ.item ꝙ fuit consti.C Ceterũ monachi vel canonici ꝓstituentes procur.ad petendũ cassari vel ꝓfirmari electionẽ sic scribent. Forma sanctissimo vel beatissimo patri dño. Clementi diuina ꝓuidẽtia sacrosancte ac vniuersalis ecclesie summo pontificj talis vel tales ei⁹ devotissimi filij cũ omnimoda subiectione ac reuerẽtia pedũ oscula beatorum sanctitati vestre notuz facimus per hoc scriptum ꝙ nos facimus cõstituimus 7 ordinauimus talem seu tales procuratorẽ nostrũ sindicũ vel actorem ad petendũ nomine nostro cassari seu cassam nullam 7 irritam nunciari electionẽ que de facto dicitur de.p. in abbatem vel epm talis monasterij vel ecclesie celebrata 7 ad petendũ noie quo.s̃.ꝓfirmatõez electõnis a nobis 7 noie nostro de tali celebrate ibidẽ dantes ei nihilominus plenã 7 liberam potestatẽ agendi defendẽdi petendi rñdendi excipiẽdi 7 replicandi 7 cuiuslibet generis iuramẽtum in aias nostras ꝑstandi sñiam vel sñias 7 precepta audiendi appellandi appellationez seu appellationes ꝓsequendi necnõ objciendi 7 probandi crimina 7 defectus ꝓtra dictũ.s.7 ꝓtra adherẽtes eidem 7 si necesse fuerit beneficiũ dispensationis vel in inte.resti.petẽdi aliũ seu alios substituẽdi 7 eosdem renocandi insuper damus 7 cõcedimus ei plenam 7 liberam potestatẽ impetrandi ꝛc.vt.j.ꝟ.verum 7 generaliter omnia alia 7 singula faciendi in quib9 mandatum exigitur speciale ratum perpetuo habituri ac firmum quicqd per ipos 7 cum eis simul 7 insolidũ aut cũ cõstituto vel cõstitutis ab eis vel eorum altero actuz vel procuratũ fuerit in premissis vel aliquo premissorum. In cuius rei testimoniũ sigillo nostro presentes literas fecimus cõsignari actũ in capitulo ꝛc. extra de elec.nihil est 7 iunge hic qꝺ no.j.de elec.§.superius de via.ꝟ.item nota ꝙ.C Qualiter autem procuratoria exemplentur vel publicent̃ dicam.j. de instru.edi.§.j.ij.7.iij.C Ceterum in audientia domini pape ad impetrandũ 7 contradicendum mandatũ potest concipi sub hac forma. Forma anno ꝛc.vt.s̃.in prima forma vsqz sponte recipientem ꝛc. Junge ad impetrandum in romana curia priuilegia indulgentias 7 quaslibet literas tam simplices qz̃ legẽdas gratiam 7 iusticiam cõtinentes necnõ 7 ad ꝓtradicendũ 7 cõueniendum de iudice vel iudicib9 7 ad iudicem vel iudices eligendos 7 ad opponẽdum recusandũ 7 appellandum 7 appellationẽ prosequendum 7 cuiuslibet generis iuramentum prestandũ 7 ad omnia alia circa hoc faciendum que eidem titius in persona propria facere posset si ꝑsens esset 7 super ꝑmissis 7 quolibet predictorum quotiens expedierit ꝛc.vt.s̃.ꝟ. porro vsqz ad fi.de hac forma habes extra de renũc.veniens in fi.quis autem admittatur in audientia ad ꝓueniendũ de iudicib9 no.j.de rescript.presen.§.ratione forme.ꝟ.item is qui nõ.an autẽ hoc mandatum sit necessarium 7 quis eum probabit vel non no.extra de rescript.nõnulli in glo.sic ergo quã gl. non approbo per omnia.7.c.ex parte in glo. et ita patet 7.s̃.§.j.ꝟ.nouus 7 postqz talis ꝓcur.ꝓuenit de iudicib9 nõ potest eos dñs recusare vt extra de cã pos.cum olim nisi sibi certũ iudicem expressisset 7 procur. fines mãdati egressus aliũ elegerit quo casu non valet vt ibi no.vnde consuloqz exprimẽs faciat de hoc fieri publicũ instrumẽtum. In hac autem forma nõ ꝓsulo ꝙ detur ptãs ad agẽdum 7 defendendũ quia qñqz expedit cõstituenti talem procur.ꝙ cã eius in curia tractetur vt extra de ap.sepe i prin.non ꝓsulo etiam ꝙ de appellatione super qua vult impetrare fiat mentio in ꝑdicto mandato ne per hoc ꝓbetur appellatũ esse 7 sic per ꝓsequens cã in curia tractetur vbi de electione 7 prouisione ageret̃ vt extra de elec. statuimus li.vj.perinde eñ esset tunc ac si dñs ꝓpria voce fuisset cõfessus appellatũ fuisse.ff.de posiiti publi.§.titius licet per hoc nõ probentur tempora illius ꝓstitutionis statuim⁹ fuisse seruata.H.cõsilium de tribus mandatis dandis ꝓcuratori in causis appellatõnis scripsi de renũc.veniens ad fi.Z.C Sed nũquid per vnũ testem 7 per cõfessionem quã facit in litera quã impetrat procura. datus ad impetrãdum et cõtradicẽdum probabitur appellatio. Rñ.sic.probato procuratorio etiam si in eo non fiat mẽtio de appellatione 7 hoc propter vehementem presumptionẽ quã inducit ipa ꝓfessio procuratoris ar.contra extra de succes.ab intes.c.fi. 7 sic obtinuit.H. Puto ꝙ ꝓtrarium inducit propter literam ibi nõ tanqz sufficienter probantes tm̃ ꝓpo.in decre.statuimus de elec.in glo.quid si papa ꝟ.item queritꝫ si sufficit allegabat illam ꝓ 7 dicebat sic obtentũ qꝺ sufficeret tamen vt dictum est per id nõ appareret tpa seruata vide qꝺ no. in clemen.de elec.ꝓstitutionem ad fi.in glo.plena super ver.fides.Z.licet ꝓfessio quã facit impetrãdo nõ extenditur ad cãm que sup appellatione vel beneficio agitur sed tm̃ ad negociũ ꝓcurationis extra de ap.nicolao 7 de renũc.veniens.tutius tamẽ est per iuramentũ hoc expediri ratione ꝑsumptionis extra de iureiurã.c.fi.sola autem litera que impetrat̃ non probat appellationez quia ꝓfessio ꝓcur.nõ nocet dño nisi in cã vel negocio ad quã vel quod est ꝓstitutus extra de of.dele.cũ olim de elec.innotuit in fi.C Quid si procur. occultat mandatum ne per hoc possit iuxta premissa probari appellatio in curia ro.sicut sepe fit vt in ꝑdic.c.sepe in princ.H.7 vide qꝺ

ibi scripsi post hosti. in glo. forsan. Z. Nunquid debet cogi illud exhiberi videtur q̄ sic ar. C. de his qui ad eccle. cōfu. l. fi. §. sane. ℞. sic vbi. C. de here. qm̄. in fi. 7. xiiij. q. ij. super. Ego tamen nō cogo nisi quādo vult dñm defendere extra de probat. c. j. ¶ Sed pone ecce habēs mādatum ad impetrandum 7 cōtradicenduz impetrat sup aliqua appellatione auditor autem generalis palacij renocat ad se literam ad instantiā partis que dicit causam huius appellationis debere in curia agitari 7 literam nō debere transire sed idem procur. dicit nō debere ibi agitari. nūquid admittetur ad cognoscendū de hoc ex vi illius mandati. Rñ. sic quia hoc est de negocio impetrationis sed ad alia hoc expedito non admittetur vt extra de renū. veniens in fi. 7 sic obtinuit. ¶ Mandatum autē ad mutuū suscipiendū quia hoc quotidianū est sic cōcipitur. Forma. H. forma mutui in curia ꝓtrahendi. Z. vniuersis ꝛc. talis epūs salutem in dño vniuersitati vestre presentib⁹ innotescat q̄ nos talem facimus cōstituimus creamus 7 ordinamus nostrū procuratorem generalem 7 specialē pro nostris 7 ecclesie nostre negocijs apud sedem apostolicā promouēdis explicādis gerēdis 7 expediēdis sibi p̄ hanc patentē lr̄az mandātes 7 specialem plenā liberā 7 absolutā ptātem dantes 7 ꝓcedentes vsq̄ ad summā. c. marcharū argenti cōiunctim vel diuisim sil̄ seu particulariter vno vel diuersis temporib⁹ nostro 7 ecclesie nostre noīe mutuū ꝓtrahendi 7 mutuū suscipiendi ac susceptum pro p̄dictis negocijs expediendi a quocūq̄ seu quibuscūq̄ creditore seu creditorib⁹ vndecūq̄ 7 vbicūq̄ 7 cuiuscūq̄ ꝓditionis fuerint ac etiam nos 7 successores nostros ac ipaz ecclesiā nostrā bonaq̄ omnia ad nos 7 dictam nostrā ecclesiā quocūq̄ mō pertinentia pñtia 7 futura mobilia 7 immobilia illi vel illis a quo vel a quib⁹ prefatam pecuniā receperit per solēnem stipulationē vel aliter obligandi pro ea nosq̄ eis ipsa in presentiarū etiam obligamus. iurandi etiam in animam nostram q̄ loco 7 tempore 7 termino a dicto procuratore vna cū creditore seu creditoribus statuendis prefatum creditum cū omnib⁹ expensis damnis 7 interesse cambio 7 accessionib⁹ de plano restituemus ac integraliter psoluemus 7 ꝓtractum ipm̄ als q̄libet 7 in animā nostraz iureirādo vallandi insuper etiam renūciandi noīe nostro exceptioni nō habite seu non recepte pecunie vel in vtilitatem ecclesie nō ꝓuerse exceptioni doli ꝓditioni sine causa 7 indebiti 7 in factū subsidiarie 7 generaliter omni beneficio 7 priuilegio fori restitutōnis in integrū ꝓstitutionis de quab⁹ dietis edite in consilio generali literarum etiam aplicarum 7 indulgentiaz impetrandaz seu impetratarū cuiuscūq̄ tenoris seu forme existat ꝓstitutionum etiam omniū quarūlibet exceptionū de iure sibi cōpetentiū 7 priuilegio cruce signatis indulto ac generaliter iuris canonici vel ciuilis dantes eidem nihilominus liberam potestatē recognoscendi in iudicio vel extra p̄dictum debitū 7 submittēdi nos si necesse fuerit iurisditioni cuiuscūq̄ auditoris vel iudicis generalis vel specialis ordinarij seu etiā delegati in quē ex nunc scienter tangz in nostrum iudicem cōsentimus q̄ possit si necesse fuerit sup prefato mutuo nobis precipere 7 nos condēnare mulctare 7 excōicare 7 in nos quālibet iurisditōis speciem libere exercere faciendi quoq̄ omnia alia super p̄missis 7 quolibet premissoz que nosipsi si presentes essemus facere possemus promittētes sub bypotheca rerum nostrarū 7 ecclesie nostre nos ratū gratum 7 firmū ꝑpetuo habituros quicq̄d per dictum procuratorē promotum explicatū gestum expeditū ꝓtractum receptū expēsum obligatū iuratum 7 renūciatum seu als actū seu p̄curatum fuerit q̄libet in premissis vel aliquo p̄missorum 7 de iure vel de facto in aliquo nō ꝓtrauenire in cuius rei testimoniū 7 memoriā premissoz p̄sentem literaz sigilli nostri munimine duximus roborandam datis ꝛc. ¶ Qualiter autem fiet submissio dicam. j. de conclu. et renū. 7 ex illis hanc formam poteris impugnare. ¶ Renocatio autem mandati que fit presente notario vel testibus vel etiaz p̄sente aduersario vel iudice si adsit alioquin eis significetur vt no. s. §. j. ℞. item q̄ mādatū fuit 7 fiet 7 sic. Forma. Quoniā contra. p. quem in tali causa quā contra talem habeo procur. cōstituerā suspitōez accepi ac per hoc de ipius fide ceperim nec imerito dubitare idcirco mandatū quod ei dederam ex nunc reuoco 7 sibi expresse inhibeo ne vlterius in p̄dicto procedat negocio vel se de ipo aliquatenus intromittat extra de p̄cur. ex insinuatione. 7. c. seq. 7. c. mandato. ff. e. ante litem 7. l. se. 7. l. que omnia. ¶ In summa no. q̄ recipere mandatum procuratorium ab initio voluntarium est. susceptum autem est necesse cōsumari vt insti. mā. §. mandatum extra de offi. dele. cum olim abbas. intātū q̄ pōt p̄cur. propter ꝓtumaciā excōicari vt probat' fm̄ vincē. extra vt lite nō ꝓtest. c. j. ad fi. Sed quare excōicabit' nunquid sufficit stipulationē ꝓmitti dic q̄ vbi quis ꝓstituit procur. apud acta 7 satisdat pro eo presente vel sciente 7 non ꝓtradicente ꝓpellitur procur. precise defendere nec sufficit stipulationē ꝓmitti si autez ipi procur. cauit per se dñs pro eo absente nō cogitur p̄cise sed sufficit ꝓmitti stipulationē ob rem nō defensam. ff. de pcura. filius. §. fi. 7. l. si defunctus. 7. l. nō cogendū. §. ij. 7 in predi. decre. ꝓstitutus fuit apud acta vt patet in integra fm̄ vin. hoc plene ꝑsequere prout no. ff. de procura. sed be pone. §. preter. 7. l. si defunctus. H. Et. j. de sat. §. penult. ℞. sed querit'. 7 scripsi de pcur. accedens sup glo. ij. adde casuz quo etiam cogitur p̄cise defendere in cle. e. t. c. j. 7 ibi etiam de hoc in glo. precise. Z.

Equit' videre de procuratore in rem suam cōstituto. H. Et dixi in prin. tituli multum adiutus fuit auctor per vber. de bona. cuius etiam ad literā fuit totum istud p̄n. vsq̄ ad ver. item q̄ iurat. 7 ver. sed querit' vsq̄ ad fi. sui 7 hoc sub. iiij. sui rubrica in qua tractat de tali pcur. Et vltra in descripta sciendū q̄ talis pcur. ante litis cōtest. dare potest pcur. e. t. c. j. §. j. li. vj. 7 no. s. §. j. b. ℞. itez accipitur q̄ est. Item an morte ꝓstituti vel ꝓstituētis finiatur tale mandatū no. C. de act. 7 ob. l. siquidē. 7 de donat. l. illam subtilē. Itez licet vt plurimū talis pcur. detur ex parte actoris q̄nq̄ tamē datur ex parte rei 7 q̄nq̄ simul ex parte vtriusq̄. 7 vide qd̄ no. ff. de procur. plancius in glo. sed qualiter. Item sciendū q̄ pcur. in rem suaz pōt alienare. iramentū deferre. transigere. 7 paciscī quia loco dñi habetur. ff. de pactis sed si tm̄. 7. l. sed si fideiussor de iureirā. iusirandū quod. §. vl. 7. ff. hoc. e. t. procuratore. 7 no. e. t. qui ad agendū li. vj. in vltima glo. Z. Et quidem contra eum excipitur q̄ nullus titulus est in p̄curatione insertus. nam sicut nuda traditio 7 sine causa facta in reb⁹ corporalib⁹ non transfert dñium. ff. de acquir. re. do. nunq̄ nuda ita nuda quasi traditio actionis nō transfert vtilem neq̄ directā quia in corporalia difficilius acquirunt'. ff. pro soci. l. j. §. fi. 7. l. ij. 7. iij. in princ. ff. de pecu. quis ergo casus. ff. fami. hercis. plane nec tenet sentētia eoz qui p̄sumūt cessionē vbi nullus titulus cōtinetur esse donationē ar. ff. de ꝓdi. inde. l. j. ff. de reg. iur. cuius per errorem quia regulariter nemo p̄sumitur donare. ff. de probat. cū de indebito in prin. 7 iunge qd̄ no. j. de cess. actio. §. ꝓsequenter. ℞. j. ad fi. ibi 7 no. q̄. ¶ Itē obiicitur q̄ actio sibi cessa est dubitata. i. in iudicium deducta vnde non tenet cessio. C. de litig. l. ij. et fi. extra de ali. mu. in. c. fa. c. ij. ¶ Item q̄ est pro parte vendita 7 p̄ parte donata vt. C. man. l. fi. §. fi. ¶ Item q̄ cessio fuit simulata vt ibi. et. C. plus valere quod agitur per totum extra qui fi. sint legi. per tuas quod p̄sumitur in casib⁹ qui no. j. de ces. act. §. j. ℞. si vero. ¶ Item q̄ facta est tutori vel curatori contra minorem āministratione duran te. C. qui dari tu. vel cu. pos. aut'. minoris. ¶ Item debi-

tor delegatus. H. incaute cum vber. predicto sic loquit cum lex illa 7 quod hic dicit non procedat qñ facta ē de legatio debitoris vt ibi patet in princi. 7 ratio huius no. e.ti.l.j. qđ dixi etiaz patet. j. ff. in summa. j. defendi tamē posset hoc dictū ſm no. per bosti. in summa ti. de delegato ad fi. sub rubrica de solu. vbi dicit q licet nouatio requirat cōsensum debitoris delegatio nō vide qđ scripsi j. de ces. act. §. j. ad fi. super. ff. que autē. Z. obijciet ꝓtra cuz sic dñe ego solui creditori meo qui me tibi delegauit priusqz mihi denūciares vel priusqz mecū fueris litē ꝓtestatus. H. terciū omisit qui eī nō soluerat non pōt cōgrue dicere priusqz inciperem tibi soluere posuit tamen vber. hunc terciū. Z. C. de nouatio. l. ij. ¶ Itez obijcit q ꝓstitutus est ꝓcur. in cā lucratiua vnde nō debet audiri nisi satisfdet de recōuento dño defendēdo. ff. de procur. seruū quoqz. §. fi. 7. l. se. secus si nō lucratiue puta qz emit. tunc eī non cogit defendere vt. ff. e. si quis in rem vbi de hoc. ¶ Item q ipe ratione potentie vel dignitatis terribilis censet. C. ne li. po. l. j. §. j. 7. l. fi. ¶ Itē q iura cessa sunt ab illo qui cedere nō potuit. phibet autem minor cedere sine tutoris vel curatoris auctoritate item tutor vel curator sine pupillo nisi absens sit et certificari vel fari nō possit. ff. ad trebel. restituto 7 iunge qđ no. j. de ces. act. §. j. ff. sed nūquid minor. Itē furiosus prodigus. ff. de vbo. ob. is cui. ff. de reg. iur. in negocijs. item pr filio. ff. de ꝓtraben. empt. l. ij. ¶ Quid si excōicatus mihi cedit donatōez animo donandi nūquid potero agere priusqz cedēs fuerit absolutus? Rñ. sic 7 si vendat mihi villā in qua bz iuspatronat? potero pñtare 7 pōt excōicatus delegare posse suū sine debitorem alij 7 ille statim aget pōt etiā alij obligare sed nō alius sibi hāc qōem inuenies disputataz inter veteriales. H. Et est. xvj. de b no. de iurepa. c. vno li. vj. in glo. penult. 7 vide qđ super ea plene dixi. Z. 7 facit ad hoc qđ no. papa extra de dolo 7 contu. veritatis. 7 ſm dom. meum extra de excep. pia. ¶ Utrum. H. iste ver. 7 se. fuerunt alber. gal. t. de pcura. in rem suam. Z. aūt procur. in rem suā dicatur procur. no. ff. de procur. l. j. H. in prin. j. glo. dubiū facit descriptio procuratoris que ibi habetur. 7. s. t. proxi. in pn. vltra ibi no. dicebat gui. de suz. istū gerere negocia aliena quodāmodo vel procedit ideo quia de cedente oportet fieri mentionē. C. eo. t. qui stipēdia 7 sic tali procuratori ꝓpetit diffinitio. Z. ¶ Item pcuratorē in rem suā facere pōt quicūqz se obligare pōt 7 actionē habet quis autem se obligare possit no. in sum. azo. in. t. de pac. 7 de hoc. j. de ces. act. ¶ Sed queritur an talis libellus admittē dus sit ago cōtra. p. petēs ab eo. c. 7 ago ex iure mihi cesso. a. t. creditore 7 an directam vel vtilem tunc videar intentare actionem an vtrāqz. Et quidē ꝓmunis vsus talem libellū admittit nullo alio exquisito. tu tamē exigas causam cessionis 7 an sit lucratiua vel simulata vt pdixi 7 credo per talem libellū directam actionē solūmodo intentari. vtilem eī habet emptor nominis 7 legatarius 7 qui insolutum accepit sine aliqua cessione. C. de here. vel act. ven. emptor nominis. C. de act. 7 ob. insolutum. et. l. nominibz. C. de leg. ex legato 7 si succūbat in prin. li. quo ad vtilem actionem eidem suo in nomine cōpetentē rei iudicate exceptio nō obstabit. ar. ff. de except. rei iudi. si mater. §. denicqz. 7. §. si quis autez. ff. de euict. minor. §. si seruus. Preterea pcur. iurat in sua vtili quia suū negocium gerit 7 in ea est principalis. C. de procur. qui stipendia licet quidā dicant q directis cessis vtiles admittantur vnde ꝓsulo q agat suo nomine vtili sibi ꝓpetenti 7 abstineat a directa cuius ei solum exercitiū est cōmissuz ſm vber. H. de bona. vt dixi in prin. huius. §. Z. ¶ Et no. q procur. in rem suam habet vtilē nomine suo in casibz vt. ff. e. procura. in rem. C. de donat. illam 7 no. C. de act. 7 obli. l. j. ex cōtractu autem sine cessione nō habebit vtilem acti. sui nomine nisi in casibz vt no. ibidē. ¶ Utz autem habens vtilem preferatur habenti directam no. ff. de pcura. in cause. §. fi. 7. l. procurator in rem. ff. si ager vec. l. j. §. j. C. de nouatio. si delegatio. j. de act. seu peti. §. j. ff. si. in sum. 7 se. ¶ Sed nūquid agens ex iur. cessio debet exprimere an agat vtili suo nomine an directa nomine cedentis videtur q non quia tm consequitur per directam quātū per vtilem vt. ff. de neg. gest. l. antepenult. 7 nihil interest quo genere actōis ꝛc. ff. ad vel. qđ quis. §. si mulier sed dic ꝓtra. ff. de solut. si duo. H. dic andre. de baru. p hāc. l. sic fuisse de facto ꝓnunciatū. Z. 7. ff. de le. j. si mihi simplr autē agendo videtur intentare directā vt dixi. ff. de peti. here. nec vlla. §. item sciens. ff. fam. her cis. plane 7 ad hoc. ff. de reli. 7 sumpt. fu. l. ij. §. j. H. bucusqz fuit iste ver. alber. vbi. s. idem gui. de suz. sup. l. si procurator. C. e. ti. habeo per dy. contrariū super pre. l. si mihi ea ratione quia vtilis 7 directa sunt idez in effectu. ff. de neg. gest. l. actio. 7 no. C. de lega. l. ex legato nō ergo est cogendus exprimere. C. de probat. l. ad probationē. Z. 7 ad hoc faciūt iura inducta. j. de act. seu peti. §. j. vs. sed nūquid tenetur quādo autem is cui cessio facta est agat vtili vel directa no. in sum. do. m. in. t. de act. cess. sub. t. de ali. iudi. mu. cā fac. ¶ Itē vnde nascat vtilis no. in sum. az. in ti. de acti. 7 obl. §. fi. H et per acc. C. de leg. l. ex legat. Z. ¶ Quid si mihi. H. ad literam est alber. vsqz in fi. v. 7 reliqui ver. vsqz ad ver. an autem. Z. obligasti nomen debitoris tui nūquid priusqz cōuenia principalē cōueniam illū vtili actōe ſm. l. ff. de pig. ac. si nō cōuenerit. §. j. 7. C. de here. vel act. ven. l. postqz. an aūt primo cōueniaz principalē scdm auten. positam. C. de act. 7 ob. l. fi. dicunt quidā q non per. l. C. quādo fiscus vel priua. l. non prius. 7. C. de act. her. heredem. ff. de iure fisci. l. mochis alij cōtradicentes q hoc locū habet in tacita hypotheca. secus in expressa vt. C. de act. 7 oblig. aduersus. et l. fi. 7. C. de pig. l. persecutionē. Bal. 7 est ratio primi dicti quia cōuenitur vtili personali quasi cessa in hypothecaria quod est notandum 7 est secus in re corporali debitoris quia pro ea intentatur vera hypothecaria que requirit possess. rei. ff. de pig. si fundus. §. in venditōe 7 ad de quod no. C. de heredi. ac. l. heredem. 7. ff. de iure fisci. l. mochis. Et nota q qñ itur cōtra nomen in hypothece non est vis an fateatur vel diffiteatur sed qñ non vi hypothece sed ex ordine executōnis ſnie tunc debet esse debitum ꝓfessatum vt dictis. ll. 7. l. a diuo pio. §. pe. ff. de re iudi. cum si. quia ꝓtra tercium nō fit executio si cōtradicat 7 sit in possessione. eo. l. §. si super. Z. nec ob. predic. aut. quia loquitur in re corporali que possidet 7 non in incorporalibz que nō possident vt. ff. de acqui. pos. possi deri nec ob. in aut. de fideius. §. neqz. v. item dicerē si qs homines ꝛc. quia ibi loquit in fideius. obligat. pro pncipalibz 7 hoc verius est 7 adde quod no. C. quādo fis. vel priua. l. ij. 7. ij. ¶ Sed nūquid is cui iura cessa sunt tenetur facere venire principalē dicunt quidā qđ non qz nomine suo agit. ff. de pcur. si actor. C. e. l. fi. procur. ꝑ. ff. e. ¶ Sed nūquid ꝓtra procur. in rem suam opponi pōt cōpensatōis exceptio videtur q nō quia ipe nō tenetur defendere dñm suum nisi in duobz casibz. s. quādo factus est in fraudē 7 ex causa onerosa vt. ff. de pcur. sed he. §. fi. 7. l. se. 7. l. pactum sed dic contra qđ omnes exceptōes que obstant venditori obstant 7 emptori. ff. de cōi diui. in hoc iudicio. §. si ꝓueniat. ff. ꝓ socio. l. idēqz. H. alber. gal. fuit de except. v. sed pone cōtra. Z. Sed nunquid pactum procur. in rem suam nocet dño. Rñ. sic vt. ff. de pac. si cum emptore. ff. qui. mo. pi. vel hypo. sol. si cui. §. j. ¶ Sed an ecōuerso pactum dñi noceat procur. no. ff. ō transac. l. fi. H. de ꝓfessione no. 7 dicam. j. ō cess. ac. post prin. v. sed nunquid. Z. quis autem iurabit de calū. de hoc no. ff. de procur. non solum. 7. C. de iura. calū. l. ij. §. si autem. H. 7. j. de iura. calū. §. restat versi. procura. Z. ¶ An autem tutor curator vel procurator in rem suam 7 similes debeant ante litis cōtesta. probare vel exhibere mandatū dixi. s. in. t. de actore. v. item contra prelatum

prope fi.ti.7.j. de edi.instru.§.nũc dicamus.ℋ. sed quid ecce. ¶ Item circa hoc queritꝫ pone mutuaui tibi decē stipulorꝫq; mihi reddi expensas faciendas p illa pecunia repetenda deinde vendo cuidam.p.actiones mihi cōtra te ꝓpetentes nunc queritꝫ an dictus.p.possit a te exigere expensas factas pecuniā a te repetēdo ex iure cesso 7 videtur q; sic.nam 7 vsuras posset exigere vt.C.manda.p diuersas prope prin.ℋ.si.ita tamē 7.ff. de vsuris berenni us modestinus. Item ego venditor poterā exigere si eas feci ssem ergo 7 ipe.p.emptor hoc poterit.ar.ff. de cōtra. empt. dolia.in fi.7 de here. vel act.ven.emptori econtra videtur vt arg.ff. de vsuc.id tempus in prin. Item quia persona eius non fuit cōprehensa in stipulatione vt ar. ff. de verbo.ob.si ita.§.grisogonus.7 hoc dico de expensis futuris ar.extra d̄ re iudi.abbate sane prope prin.li. vj.nam de ꝑteritis non est dubiū quia pro illis nō poterit agere nisi p eis preciū dedisset. ¶ Posset 7 in hoc casu distingui qualiter dictum fuit in promissione expēsarum.nam si dictum fuit promitto tibi 7 cui hoc promiseris tunc planum est si vero dictum fuit simpliciter ꝓmitto tibi expensas tunc etiam emptor poterit petere expēsas nam cessat causa predicte.l. per diuersas quia nō fit in fraudem hec cessio videtur enim dare aliquid nomine expensarū illarum cum eas de suo facit vel distingue an eas faciat ex volūtate 7 tunc nō repetet an ex necessitate vt quia fideiussor erat cui facta est cessio 7 tūc repetet eas ꝑm vber. ¶ De huiusmodi cessionib; quid iuris sit 7 qualiter fiant 7 qualiter cōstituant procura.in rem suam.dic plene vt.j.in ti. de ces.ac.ℋ.in sum.7 p totū ti. ¶ In summa no.q; si tibi creditori meo mādo siue cedo solutionis causa actiones quas habeo ꝓtra.p.debitorez meū faciendo te ꝓcur.in rem tuaz non tamen eum delegando nihilominus potero adhuc petere ab eo 7 tibi ꝓhibere.ℋ. hoc non dicit lex illa vt patet ex litera ibi eo modo 7 vide quod ibi no.ℨ.ne ab eo exigas anteq; cū illo litem fueris cōtestatus vel aliquid ex debito acceperis vel id debitori denūciaueris vt.C. de nouat.l.iij.et.ff. de procur.l.ꝓcuratoꝛ.in rem.ℋ.7 scripsi de ali.iur.mu. causa fac.c.ij. super.ij.glo.ℨ. siue denunciatio poterit sic fieri. Forma. ¶ Denūcio tibi tali.q; talis tuus creditor cessit siue mādauit mihi actiones sibi contra te ex tali causa cōpetentes 7 ecce instrumētum inde cōfectum 7 idcirco tibi denūcio ne sibi deinceps ꝓsoluas.ar.C. que res pigno.ob.pos. nomen.ff. de euic. si cum venditor in prin. ¶ Sed nūquid sufficit si solum dicit denūcio tibi ne soluas tali creditori tuo id quod debes. Rñ.aut debitor petit a creditore nūciante exprimi causam quare nūciat 7 est dicenda aut nō petit.7 tunc sufficit simpliciter nūciari instar eius quod fit in noui op̄is nūciat.ff. de no. ope.nū.l.j.in prin.ℋ.vt ibi no.in glo. legitimam 7 idez eo casu dicimus de iuramēto vt dixi de no.op.nū.c.ij.super glo.ij.ℨ. ¶ Quid si ipemet cedens denunciat debitori nūquid poterit eum āmodo ꝓuenire. Rñ.non.quia cum alterius denūciatio sibi noceat multo fortius 7 sua. ¶ Sed quid si debitor certus erat nūquid est amplior certiorandus non videtur.ff. de act.emp.l.j.in fi.vel dic cōtra quia hec certiorat̄io siue denūciatio est de substantia vt videtur vt.ff. de adult.l. denūciasse.§.ij.in fi. extra de accusa.c.ij.ij.q.j.si peccauerit.et in pre.l.nomen extra de emp.7 ven.c.fi.vnde etiam nō sufficit si a tercio certificetur.7 ar.in his que no.extra de elec.cum inter vniuersas ar.cōtra.ff. de petit.here.item veniūt.§.petitā.7.§.a quo 7.ff. de furt.l.ij.ℋ.est 7 necessariuz ꝑm accur.qui id no. in pre.l.nomen in fi.vlt.glo.vbi tenet q; necesse est eum a cessionario certiorari per.l.debitores.C. de pig.que nō facit cum de vrbanitate loquatur vt ibi no.7 extra de simo.licet hely.in glo.ex hoc. Item ipe accur.contrarium no.in.l.fi.ff. de transac.ad quod facit regula eum qui certus de reg.iur.li.vj.7 quod ibi scripsi post dy.cy.etiaz in l.iij.pre.7 in.l.nomē.hanc ꝑtē tenet quā dicit placē moternis 7 gui. de suz.etiam ibi hanc tenet per pre.l.fi.ff. de transac.cum illa.l.iij. de noua.ponat regulam a qua tres casus excipit addere quartuz non est tutum propter qd̄ sequere guil.consiliū 7 vide.j. de empt.7 ven.in fi.ℨ.consilium est ergo quod is cui facta est cessio vel etiam creditor in casu per.l.nomen denūciet per se 7 si extet instrumentuz de cessione vel obligatione sibi ostendat 7 legat ne si als nolit ei debitor credere vel soluat creditori suo possit causari ex bona fide se ei non credidisse.ℋ. forte melius dixisset soluisse sed ponitur pro credo credis.ℨ. ar.in his que no.j. de citatio.§.sequitur prope prin.ℋ. bene facit clemē. de elec.causam.j.rñ.in fi.ℨ. ¶ In summa no.cautelam.nam si nō potes probare intentionem tuā nisi per vnū testē cede actiones tuas alicui tuo amico nō potentiori 7 ille agens poterit te 7 illum aliū in testes ꝓducere ar.C. de ꝓcur.qui stipendia extra de testi. insuper.ℋ.oīno vide que ibi scripsi sup.j.glo.in fi.per que destrui videt hec cautela.ℨ. de hoc infra de teste. §.j.e.ℋ.sed pone mutuaui.

De coniũcta ꝑsona. Rubrica.

ℋ. ¶ Rof. de hoc in rubrica de act.ex stipulatu rem ratam habere. ¶ Uber. de bobi. de hoc tractat sub.§. ex persona sepius allegato ver. si agat de iure mihi charta xj.7 post eum Jo. de deo libro.iij. cauil.rubrica.iij. ¶ Alber.gall. fecit specialem rubricam tamen parum tradidit 7 pars sui nigri posita est de ꝓcuratore.C.ℋ.sed nūquid defensor.ℨ.

¶ Liendum est q; quedā persone sine mandato pro alio agentes admittuntur prestita tamen cautione de rato vt cōiuncte persone.s. ꝓsanguinei affines liberi 7 liberti vt.ff.e.sed be ꝑsone in prin.vbi de hoc.ℋ. Ibi tenet.g.q; ascendentes 7 descendētes in infinitū. de aliis tenendū quod dicitur in.l.j.in fi.cum.l.sequentib;.ff. de postu.vt.j.sequitur vide quod dicam.j. de accusatione §.iij.post prin.gui. de suz.in.l.exigendi.C.e.t.in ascēdētib; 7 descendētib; cōcor. In collateralib; dicit inspiciēdum quartū gradum p.l.petitionē.§.egredientez.C. de aduo.diuer.iudic. Idem gof.in summa de ꝓcur.§.constituitur allegat decre.nō debet de consan.7 affi.7 aut.licentiam.C. de epi.7 cle.dicit tamen q; illa forsan loquit de gradu legali.vide roff.vbi de cautionib; rubrica.ij.s. de act.ex stipula.rem ra.ha.in ꝑn.ℨ. de hoc.ff. iudi.sol. iam tamen.§.ij.extra de rescrip.nōnulli.ℋ. vide quod ibi dixi sup fi.vlt.glo.ℨ.7.c.ex parte in fi. nō tamen sine cautione predicta.ℋ. cum qua nō admitteretur extraneus quē constaret nō habere mandatū in hoc constit priuilegiū persone coniūcte.ℨ. ff. iudi.sol.l.ij.§. sed si forte. Item maritus in causa vxoris vt.C.e.si marit⁹. 7.l.ij.xvij.q.iiij. vxor. Itez clerici in causa ecclesie sue ar. xij.q.ij. nō liceat pape.7.c. qui abstulerit. lxxiij. di. honeratus extra de testi. cum olim ar. tamen q; nō habeat clericus ostendere literas d̄ rato extra de concess. preben. ex parte.7 de reb; ec. non alie. si quis presbyteroꝛ in fi.7 de of. dele. coram. vtrum teneantur satisdare no.j. de reconuen.§.ij.ℋ.fi. Item cōsors eiusdem litis sed hic admittitur post litem cōtes.7 nō ante.C. de consor. eiusdem litis l.ij.iij.q.vj. hoc quippe extra de consti. cum.m. in prin. de dolo 7 contu. cum dilecti in prin.7 probet ipse q; sit consors.ff. de probat.l.j. Idez est in omnib; ꝑsonis que enumerantur.iij.q.vij.§. tria ver. permittitur autem eis.ff. de postu.l.j.in fi.7.l.se.ℋ. dicebat rof. rubri. super hoc titulo allega. q; si vsq; ad illos gradus poterant postulare q̄ est honor fortius ꝓcurare q; est onus instī. de except.in fi.ℨ. licet autem predicte persone admittantur ad causas alienas sine mādato cū cautione de rato.ℋ. 7 si plures concurrant preferetur proximior vel idoneoꝛ

de pcu.si duo.§.vlti.li.vj.cum concor.z dicit Bui.de suz.q agens intentabit actionē nomine ꝓiuncti nō ꝓ ꝓrio per.l. exigendi.C.de pcur.ibi filius actionē patris nomine intentat seu dirigit ꝙs iuret de calūnia vide.j. de iur.calū.§.restat ante finem.☞.itez cōiuncta.z.j.☞. sed si admittit.☡.nō tamē audiūtur ꝑ mandatū ꝓtra riū vel ꝓtra volūtatē eius cui⁹ cā agit vt.C.de pcura. exigēdi.z.l.j.ff.e.sed he.z.l.pomp.§.fi.z.j.☞. itē q agit licet.n. edicto p̄toris agere ꝓmittant hoc nō facit eos ꝓcuratores vt in prē.§.sed si forte.q verū est nisi in ca sibꝫ.s.ꝓ libertate vt.ff.e.sed he.ff.de liber.causa.l.j.ij. z.iij.extra de testi.cū olim z ꝓ defensiōe cōdemnati ad mortē.ff.de ap.non tm̄.ij.q.vj.nō solent de hoc no.ff.e. pompo.in fi.☞. Inchoant verba Uber.de bobi.☡ ¶Cōtra ꝓiunctā aūt ꝑsonā ꝓ alio agentez sic excipit ꝓmo q non est de ꝓiūctis personis qz nō est cognatus vel agnatus nō est affinis non est ꝓsanguineus z sic de alijs vt p̄dixi. ¶Item si cōstet q sit cōiuncta ꝑsona ex cipe q ē minor vt dixi supra ti.pri.§.j.☞.item q ē mi nor. ¶Item q is ꝓ quo agit est minor quia licet agēs sit ꝓiuncta ꝑsona forte.☞.Alber.gal.cui⁹ fuit iste ☞. vsqꝫ ibi ecōtra dixit hoc sine forte i rubrica de ꝓiūctis ꝑsonis z vt habet sup.l.exigendi.C.eo.ti.Bui. de suz. olim idem tenuit sed postea mutauit ea rōne qz nullus ꝓiudicium parat minori.C.quib⁹ res iudi.nō no.l.j.et ff.iudi.sol.l.ij.§.j.☞. ß si forte.vñ si ei expedit habeat solenniter ratum vt sequit al'. nō z si dicis q ideo non debet admitti qz sibi non ꝓeiudicat. Rñ. aduersario ꝓuisum est ꝓ cautionē. Item vt refert Ly.super eadē l. Jaco. de ra.z pe.huic dicto cōcordāt z lex non eo minus nō ob.quia ex mandato nō legitime facto ꝑ minorem maritus nō potuit agere.☡.nō admittet ꝓ eo nisi sit tutor vel curator vt.s. ti.pri.§. rōne quoqꝫ.☞. item q cōstituens hoc ꝓbatur.C.eo.ti.nemo min⁹ pupillus em̄ dicit invitus vt.ff.de cōdi.z demon. pater in prin.☞.puto vicio scriptoris deficere quod posuerat Uber.z Alber.vbi.s.ff.ꝺ minor.l.pater in ꝑn.z sic intelligitur quod sequit al's nō et sup illa.l.pat'. dicebat Dy.quod aliquale argumentū faciebat ad hanc partem negatiuā.☡.que.l.etiā in cōtrariū potest induci. ☞ cui cōtrario stat vber.☡.ecōtra videt magis consulendū ei qui minor est.ff.de mino.l.j. z per totū extra de in inte.resti.c.j.ff.de ven.inspi.l.j.in ꝑn. z ideo magt videt admittēd⁹ ꝓ minore qꝫ ꝓ maiore.☞.fm vber. p̄.sequētes concor.addidit Jo. de deo vbi.s.☡. ar.j. q.j.quod quidā extra de sen.excō.cum illoꝫ. ¶Sed si admittitur ꝓ minore queritꝫ quomō habebit ratū qꝺ nomine eius fiet dic q tutoris auctoritate.ff.de nouat. si pupillus in ꝑn.z iurabit de calūnia tutoris z curatoris auctoritate alioq̄n nihil videbit actū.ff.iudi.sol.iā tamē. ¶Item opponit q non cauit de rato.ff.e.sed he in prin.C.eo.l.j.de admi.tu.tutores.extra eo.c.j.vbi de boc.ff.de admi.tuto.vulgo.nec defendendo eos ꝓ q̄ bus agunt seu de iudicato soluendo fm ea que notant ff.eo.omniū.z.l.mutus.§.pena.C.e.actionē.z no.s.ti. pri.§.j.☞.item opponit q licet habeat.an ꝓiuncta ꝑsona.☞.Remiss.alber.vbi.s.in prin.☡. debet offerre satisdationē notat.ff.eo. pomp.§.fi.ff. de neg.gest. si autē.§.j.in prin. ¶Item q agit contra voluntatem ꝓncipalis vt p̄dixi z opponēti hoc incūbit ꝓbatio.ff.ꝺ ꝓba.l.j.q ꝓbat ostendendo q is ꝓ quo agit alium in hac causa cōstituit ꝓcur.qz ꝑ cōsequēs videt alios ꝓhibuisse.☞.Uber. dicebat si ꝑsona ꝓ qua agit fecit ipm̄ agentē ꝓcur.in alia cā ꝑ ꝓsequēs de ista ꝓhibuisse videt.allegabat ꝓmas duas leges z sic sequit lectura glo.in lege marit⁹ aliā que placuit dño meo z pe. scripsi in decre.cōstitutis de pcu.sup.j.glo.☡.ff. ꝺ cōdi.z demō.cum ita.C.de pcu.maritus ar.extra de ꝓsump.nōne.xx.v.di.qualis.ff.de iudi.cū prētor. ¶Itez q est talis cā in qua ꝓcu.nō interuenit quod dic vt.s. ti.pri.§.j.☞.item q est causa criminalis et se. ¶Quid ergo si sit talis in qua specialis admittit nō tamē generalis vt in prē.☞.item opponit q licet. Rñ.nec tūc admittā.☞.dixit alber.eo.ti.in p̄n.z Ly.in.l.exigēdi nisi sit pater per.l. patri.j.alle. que aliter infra soluit.☡. quia nō plus debet opari cōiunctio ꝑsone qꝫ generale mandatū. Immo minus vt patet in cōcor. q̄ sunt ī prē. ☞.item q cā ibi.ix.z ibi.xvij.z ibi.xviij.ar.tamē ꝓtra qz pater petit restitutionem ꝓ filio vt.ff. de mino.pater in prin.sed illud ideo est qz damnuz ad patrem spectat vt ibi dicit.☞.qꝺ diuersimode esse potest vt ibi no. in.j glo.☡. Item ꝓtra.ff.de ap.nō tantū.z.ij.q.vij.nō solent vbi pater z mater.☞.nescio quare hoc exp̄ssit cum lex ibi dicat nō distinguī an ille cōsanguineus sit vel non illius qui ad supplicīū ducit suadet em̄ hoc humanitatis ratio vt ibi.☡.appellant z litē inchoant prēter voluntatem filij cōdemnati ß illud speciale vt dixi supra.☞.licz autē.☞.Idem in impetratiōe rescripti vt de rescrip.nōnulli in fi.vbi de hoc dixi.z vide quod scripsi de pcu.c.vlti.sup fi.vlt.glo.☡. ¶Item ꝓiuncta ꝑsona nō pōt recipere solutionē vt.ff.vt lega.vl' fidei no.ca.l.j.in fi.z.l.se. ¶Item opponit q est mulier vt.ff. de pcu.feminas.nisi admittat mater vel auia tanqꝫ tutrix vt dixi supra ti.proxi.§.j.☞.itē q est mulier. ¶Itē opponit exceptio seruitutis tam ratiōe agentis qꝫ eius cui⁹ nomie agit qꝫ etiā causę qꝺ dic vt.s.ti.proxi.§.j. ☞.item q est seruus.z ☞.item excipit ꝓtra pcur.z.§.ij. ☞.j. ¶Item q est cā spiritualis puta sup beneficio ecclesiastico in qua pater aut alia cōiuncta ꝑsona nō admittitur sine mādato etiā cum cautiōe nec pater ꝓ filio pōt facere pcu.ad beneficiū petendū fm quosdam ar.C.ꝺ epi.z cleri. sacrosancte.C.ꝺ bo.que li.nō oportet.§.siqs. z no.extra de testa.quia nos.☞.et puto q intendit allegare finē secūde glo. quod aperti⁹ intelliges per id qꝺ super ea scripsi post hosti.et vide supra de actore.§.j.☞.sed cum clericoꝝ.☡. ¶Item fili⁹ nō admittitur ꝓ patre in cā peculij quod dic vt supra ꝺ actore ☞.pfecticiū. ¶Item obijcias generales exceptiones rōne cause z rōne eius qui cōstituit z cōstituē tis z forme constitutiōis quod dic vt.s.ti.pri.§.j.ij.et iij.et.iiij. ¶Item generaliter q est hereticus q est bannitus scismaticus apostata z h⁹mōi.☞.vt dic regula q cum nullus sit primior sibi seipo qui nō admittitur ꝓ se ergo nec ꝑ cōiuncto.☡.extra de excep.apostolice.xij.q.ij.cū deuotissimā.xxiij.q.iiij.ipa pietas ext de elec.qz diligētia.ij.q.vij.alieni.iij.q.iiij.c.j.z.ij.

¶De defensore Rubrica.

☞. ¶Inter omnes causidicos ab auctore in proemio nominatos z quos ibi addidi nullus formauit ꝓncipalem rubricam de defensore nisi Bui. angli. de cui⁹ dictis.j. addam principalē dixi propter Jo. de deo in li. iudicium.iiij.parte qui vnice virgule nigre posuit rubrū de defensore. ¶Formatem em̄ questionē Bui. angli. an defendere volens sine satisdatiōe sit admittēdus distinguit defensorez qui solū allegat causas absentie ab illo qui allegat causas cause vt primus sine satisdatiōe audiat.ff. de pcu.l.absens reus.xviij.di.siquis epoꝫ se cūdus no.insti.de satisda.§.nemo.z de reg.iu. in eo qꝺ plus.§.j.cū sua glo.quod tenet etiam Odof. sup summa de procura.ij.colum. ¶Scire debes ad intellectuz huius ti.z se. Thomam de pipata disputasse questionem de absente accusato de crimine capitali ꝓ quo amicus absentie causas alleganit iudex volebat q satisdaret de illo presentando tempore quo iusta absentie causa poterat eē finita.querebat an ille defensor ad id teneretur soluit questionē nō esse dubiam sed se illā proposuisse dixit ad preces amici negat etiam de hac satisdatione loqui glo.in prē.l. In eo qꝺ plus.§.j.que

loquit de satisda. iudicatum solui de qua ibi p̄miserat dicit ergo eu3 non teneri quia nulla lex hoc dicit facit ff. de colle. illi. l. iij. de p̄uari. l. iij. in fi. extra de transac. c. ij. de sen. excō. is qui li. vj. Idē eadem rōne tenet Bui. de su3. in l. exigendi. C. de p̄cu. 7. ff. e. l. seruus. §. publice nō ob. C. de assesso. si post ibi em̄ speciale quia tenet p̄ses de delicto familiariū quos secum duxit. ff. de of. p̄consu. obseruare. nec etiam ibi dicit q̄ de exhibēdo absentē satisdet sed quod exhibeat nec ob. l. si seruū. ff. de accu. 7. l. ij. de custo. re. in p̄n. que etiam nō loquūtur de absente vel alle3āte causas absentie dūs ergo vel ei⁹ p̄cu. 7 extraneus nomīe dūi venire possunt p̄o illo defendendo satisdando de illo p̄sentando 7 est speciale i seruo quē dominus defendere pōt. C. de accu. l. ij. ff. de publi. iudi. l. seruus. an autē admittat defensor contra eum qui petit sententiā executiōi mandari dicam. j. de sen. excō. §. vlti. sup. ℣. xij. ¶ Sed quid si obtuli me defensioni ticij 7 caui de iudicato soluēdo 7 de defendendo iuxta. §. si ℣o. insti. de satisda. ante litis p̄test. mortu⁹ est ticius quero an cogar illū defendere al'. cōmittatur pena 7 videt q̄ nō ne simplex defensio plus operet q̄z mandatū quod re integra alterius morte finitur insti. manda. §. item. si. C. man. l. mandatū. ergo nō cōpellit defendere sic est ī emptiōe a qua recedit re integra. ff. de rescin. vēn. l. ij. C. qñ li. ab emp. re. l. j. sic et in delegatiōe. ff. de iur. om. iudi. 7 q3 de offi. dele. q̄z uis li. vj. Itē non debet cogi recipe iudicium quod esset nullū. ff. de iudi. de qua re. §. fi. ad idem. ff. de re iudi. in summa. §. fi. facit. ff. rem ra. habe. l. ampli⁹ nō peti. ¶ Alber. pap. videt velle q̄ iste defendere debeat vt p̄ncipaliter obligatus quasi sic satisdando videat nouasse. ff. de solu. l. solutionez. citatus em̄ in duob3 casib3 dimittēdus est si defendit vel si transactū esset. ff. de in ius vo. neq3 impuberes. ff. fami. ber. l. plane quod dicit mandatū exti gui morte. verū est sed obligatio nō extinguit. ff. man. si p̄cedente 7 hoc maxime quia iste defensor ad instar defensoris si comdemnet agere poterit negociorū gestorū. ff. de nego. gest. liberto. §. fi.

DEfensor est is qui sine mandato prestita cautiōe de iudicato soluendo alium in iudicio defendit vt. s. de his qui alie. no. in iu. interue. defensor ¶ Contra quem generaliter potest obiici quod cōtra principalem personā p̄ qua interuenit obiici potuisset q̄d dic vt. s̄. in. t. de actore 7 in. t. de reo. ¶ Itē pōt contra eum obiici q̄d cōtra p̄cu. obiici pōt q̄d dic vt. s̄. t. de p̄cu. ¶ Item pōt contra eum obiici q̄ non cauit de iudicato soluendo. C. de p̄cura. l. j. 7 extra. eo. t. c. j. vbi de hoc. 7. c. mādato. ¶ Potest autē constitui a minore parte vniuersitatis defensor. ff. quod cuiusq3 vni. no. nulli. 7. l. plane. ℋ. vnde habuerit hoc auctor satis inquisiui nec inueni q̄ habuerit ab alio q̄z a Jo. de de li bro iudicum. iij. ante rubricā de fide instru. qui easdē leges allegans posuit a maiore parte. et licet. j. ti. ij. dicat de parte minori nō tamē p̄ has leges que dicūt cōtrarium sed forte inspexit q̄ dicit lex nulli eum experiri posse cām vniuersitatis cui p̄mittit ex lege vel cōsuetudine vt dicit glo. puta quia cōsuetudo habet q̄ senior experiat vel forte ponderat q̄ licet debeant adesse due partes vniuersitatis satis est tamē q̄ illor p̄s maior cōsentiat vt ibi no. 7 de hoc infra in ti. ij. in p̄in. exemplū sunt. xxx. ad sunt. xx. p̄sentiūt. xij. Isti licz sint p̄s maior p̄tiū sunt tñ minor p̄s toti⁹. s. xxx. nescio tamē quare hoc dixit q3 si ponas mandatū ille non est p̄prie defensor vt hic in p̄in. sine mādato autē extraneus vel vnus solus posset defendere et facit q̄d no. s̄. ti. pri. in p̄in. 7 sic nos fatigant errores. ¶ Sciendū est autē q̄ Rof. bene in qōnib3 suis. q. xxvij. que incipit cum ciuitas aretina tenuit nō admittendū defensorē qui vult defendere p̄tra agentem partem vniuersitatis tñ magno em̄ agens afficeret incōmodo si sic defensio scinderet all't. ff. d̄ p̄cu. nō tamē quē vide. j. ℣. iij. qui facit ad p̄positum. ff. iudi. sol. Jam tamē. §. in hac. ff. fa. ber. l. plane de exercito ne in plures ibi in. iij. q. plene videas quā etiam allegabo infra de sen. excō. §. sequit vbi vide. ℣. quid si vniuersitas 7 quia in volumine est non plus insto. ℨ. ¶ Utrū autez defensor q̄ cauit d̄ iudi. sol. potest cōstituere p̄cu. ante litis p̄test. no. s̄. d̄ p̄cu. §. j. eo. ℣. sed nunquid defensor. ¶ Sed pone egisti. ℋ. Iste ℣. fuit alber. gal. penultim⁹ in ti. de p̄cu. ℨ. nomine meo sine mandato litis p̄test. nolo ratum habē quod fecisti imo reprobo tu tñ nihilomin⁹ perseueras demū sentētia p̄ me lata volo ratū habere dic q̄ possū in meū p̄iudiciū 7 non aliter vt. ff. de solu. dispensatorem in fi. ff. rem ra. ba. p̄cu. §. j. 7. l. quo em̄. ¶ Quid si defensor velit cauere 7 defendere ad vnā diem tñ nūquid admittet videt q̄ sic sicut 7 p̄cur. ar. ff. de p̄cu. l. ij. qui dā tñ dicūt p̄tra is em̄ recte defendit qui ad totam causam se offert. ff. ex qui. cau. ma. in inte. resti. Itē ait p̄tor. §. fi. ff. de p̄cu. non tamē. ℋ. non recipiūtur duo defensores quor quisq3 vult defendere in q̄nq3 eum a quo petunt. x. ℨ. ff. si ex nox. cau. aga. l. penult. ¶ Et no. q̄ actore inuito p̄t p̄cu. dūm defēdere vt. s̄. d̄ p̄cu. §. j. ℣. itez excipit q̄ licet. ¶ Sed nūq̄d. ℋ. Iste ℣. cum duob3 sequē. fuit alber. gal. de p̄cu. ad fi. 7 vide quod dicaz. j. super rubrica de eo q̄ mit. in pos. ℨ. reo inuito potest quis eum defendere. Rñ. sic si animo nouandi 7 actore volente in se transferat iudicium al's nō vt no. ff. de solu. solutionē. 7 in aut. col'. v. vt omnes obe. iudi. p̄uin. ℣. siquidē ipi in p̄in. ¶ Sed pone vēdidisti rem ad me p̄tinentē cōuenio emptorē. ℋ. posset etiam cōuenire venditorē vt no. de reb3 eccle. non alie. siquis ī vlti. glo. ℨ. tu vis iudiciū in te transferre me inuito dicunt quidā q̄ nō potes vt no. C. vbi ī rem act. l. j. Sed Ja. bal. cōtra vt. ff. ex qui. cau. in pos. ea. h̄ autē. §. fi. ff. ad. l. iul'. ma. l. iij. ff. de alie. iudi. mu. cau. fa. l. iij. §. fi. ff. de pe. here. ß 7 si. in. l. §. fi. q̄d veri⁹ est. ℋ. ℣. alber. gal. vbi s̄. ¶ Bal. solēniter cauendo de restitutione possessionis 7 sub pena de alie. iudi. l. iij. in fi. sed Ja. butri. dicit q̄ oīno nouandi non admittit inuito actore sed suscipiēdo litem p̄ emptore sic vt si feratur sententia 7 in rem ipsam fiet executio. C. vbi de crimi. agi opor. aut'. qua in p̄uincia nō obstat. ff. d̄ peti. here. l. sed si lege. §. item si rem quia in speciali emptore hereditatis vbi nō debet fieri executio in rem ipsam sed in id in quo venditor bonefidei locupletior factus est secus in rei vendicatiōe. nam nō debet dūs re sua carere ar. ff. de publi. l. fi. nisi rei vēditio successerit loco petitionis hereditatis vt dicit. §. item si rem. 7 facit. C. vbi in rē act. l. j. ff. man. l. si mādato meo. §. illo. ff. de nego. gest. l. liberto. §. fi. vbi de hoc p̄ glo. 7 Ja. 7 de sol'. l. solutionē. 7 ibi p̄ Dy. Si aūt emptor vult in totū se liberare reddat possessionē vēditori vt no. in p̄dictis. ll. 7. ff. de pac. l. si cōfundus. ℨ. ¶ Sed pone fideiussor a patre cuiusdā minoris datus cōuenit ipe ℣o minor cū tutoris auctoritate ipm defendere vult. nūquid debet admitti. 7 videt q̄ nō. ff. e. minor. et. l. neq3 femina. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. ij. §. fi. ar. p̄tra q3 p̄ suo p̄cur. potest fideiubere. ff. qui satisda. co. de die. §. j. nam et al's mulier non videtur fideiubere cum defendit eum qui habiturus est regressum contra eam. ff. ad vell'. l. ij. §. fi. et. l. sequen. hoc etiam no. ℋ. de quo satis scripsi qui fi. sint le. causam. ij. in glo. magna. ℣. sed nunquid hec causa. ℨ. q̄ causa illegitimitatis agi potest p̄ defensorem sine mandato. C. de satis. l. vnica. ff. rem ra. ba. si procu. §. siquis vbi dicit q̄ causa status agi pōt per procu. sine mandato alij autem dicunt cōtra 7 formabit sentētia. Rñ. vt no. j. de sentē. §. vt autem. ℣. si autem agitur vbi em̄ causa p̄ defensorem sine mādato

agitur tunc in eum sentẽtia est dictanda prout ibi no. ¶Quid de causa matrimoniali dic q̃ non est defensor admittẽdus in ea nisi in eo casu vbi pcederet in causa etiam si nullus defensor appareat.C. de pcur.exigendi nec etiã debet tunc satisdare ratam rem dominũ habiturũ que metu pene tenenda non sit vt extra de spon. gemma nec format sentẽtia in psonaz pcuratoris vel defensoris ꝫ ꝑncipalis psone licz semp fuit absens exẽ qui fi.sint le. perlatũ extra qui ma.ac.pos.c.j. nõ em̃ ibi possunt apte verba cõcipi in psonam pcura. H. vide quod post hosti. dixi de elec.querelã super glo.cõcipienda. Z. Idem etiã est i causis criminalibꝫ z in causa iniuriaz extra d iniu.olim. ¶In inquisitione autẽ bñ admittimus defensorem vt no. ꝑm papam extra qui fi. sint le.cãm que.ij. H. ¶Queritꝫ an cõfessio dñi ꝑiudicet defensori.est sciendũ q̃ lambertus d rampo.disputans banc qõnem ad eius solutionẽ dixit.iiij.ꝑmittẽda que sit hec causa.ij.qñ interuenit defensor.iij. qualiter fuerit is defensor.iiij. quis iurauerit de calũnia. ¶De ꝓmo dicendũ cãm fuisse ciuilem vel criminalẽ requirẽtem penã relegatiõis vel j.relegationẽ includendo circa hoc vide qd̃ scripsi de accu. veniens sup.j.glo. nam vt dicit si cã requireret vltra relegationẽ ibi non caderet defensor.ff.an pali.cau.ap.l.j. de penis absentẽ.§.j. ¶De secũdo dicit nõ esse curandũ an ante litis ꝓtest. vel post interuenerit cũ vtroqꝫ casu sit ꝓdemnãdus.C. de pcu.nihil arbitramur.ff.de iudi.de qua re.§.j.ff.de nego.gest.liberto in fi.C. de sen.z interlo.l.j. ¶De tercio dicit q̃ non refert an cũ mandato vel sine defendat insti. de satisda.§.si ꝙo reus. ¶De quarto dicit defensorem iurare de calũnia sicut z iurat pcur. in rem suaz z hoc qz cõmodũ et incõmodũ ad eos ptinet.ff. qñ appellat.l.j.§.in ꝓpria.z.C. de pcu.qui stipendia.z no.C. de iur.calũ.l.ij.§.si autẽ. nam qui iudiciũ suscipiũt animo nouãdi dñm liberãt.ff. de solu.l.solutionẽ.ff.de nego. gest.l.soluẽdo. Ex his ꝓcludit q̃ pcuratori dato in rẽ suã vel defensori qui suscepit iudiciuz animo nouandi quos iurare constat vt dixi non nocẽ domini confessio nisi forsan iudex dominũ vocaret qz legalior vel melior veritatẽ nouit quo casu iuraret domin⁹ z sue ꝓfessioni staret.ff. de pcur.si actor.C. de pcur.l.fi. Inducit etiã quod no.azo.in sum. de iura.calũ. vltra mediũ cui⁹ verba vide.j. de iura.calũ.§.restat.ꝙ.pcur.z vide etiã.ꝙ. qd̃ d defensore. Si ꝙo ille eẽt simplex defensor siue cũ mãdato siue sine mãdato tũc cũ ipe dñs iuret de calũ. vt ĩ dicta.l.ij.§.simili modo cõfessioni ipius dñi stabit als ad quid iuraret. Itẽ et sibi fit ꝑiudiciũ de cõfessiõe cedentis cõtra cessionariũ no.z dicam infra de cess.ac. in prin.ꝙ. sed nũquid cõstat autem q̃ in defensore cui nõ immineret ꝑiudiciũ nõ esset questio dubia z nõ obstante q̃ periculũ vel damnũ sibi immineat in casu de quo.s.interrogabit et ex facto suo defensor damnificat qui alterius defensionem suscepit facit de reg.iur. damnũ li.vj.cum cõco.sicut de ꝓconsule qui secũ vxorem duxit.dicit.ff. de offi.pcõsulis obseruare post ꝑn.

¶De executore Rubrica.

H. ¶Ut dixi supra sile sup rubrica pri.banc rubricam ex nomiatis ibi solũ posuit q̃ cõposuit cõtentionẽ actoris z rei dicẽs q̃ actor dicit reum citatuz vt veniat rñsurus si mittit excusatorẽ facere cõtrariũ citationi q̃ vult vt lis ꝓcedat z excusator vult vt nõ ꝓcedat z sic nõ audiẽdus dat simile de.l.transactiõis.C. de transac. ꝓcurator enim datus vt agat si transigit vult nõ agi z sic cum agere z transigere sint cõtraria nõ valet trãsact. vt ibi ad idem. C.si a non cõpe.iudi.l.j. ex quibꝫ cõcludit reum cõtumacẽ addens diuersa esse facere extra mandatũ in quo ꝓcedũt allegata z facere iuxta mãdatum vt in nostro casu quod bene licet.ff. de ꝓcu.ad legatum petẽdum missus nihilomin⁹ agere põt interdicto de tabul'. exhibendis ex hoc patz q̃ habens certaz formam mandati facit aliud quod quia non est cõtra mãdatũ sed iuxta vel ꝓretor audit' sic in ꝓposito quare non procedũt allegata. Z.

Excusator ẽ is qui venit ad ꝓponendũ causas absentie alicui⁹ q̃ non poterat vl' rõne sui vel cause ꝓcur. cõstituere vel qui' vocat⁹ erat vt ꝓsonaliter veniret vt supra de his qui alie.no.in iudi.interue.ꝙ. excusator et ꝓbatur extra de dolo z ꝓtu.cum dilecti.§.sed ꝓtra exẽ de accu.veniens sic intelligit'.v.q.ij.reos. ¶Excipitur autẽ ꝓtra eum q̃ ẽ simplex nũcius quare nõ valet extra de ꝓmiss'.ex parte abbatisse de elec.bone.j. Bal.potest simplex nũcius excusare sed ad iudicij inchoationẽ vel substantiã nõ admittit' Ly.ff. de ꝓcur.l.j.in addi.quia litis cõtestatio ꝛc.substãtialia exigũt p̃sentiã z cõparitionẽ.ff. de cõfessis.l.certũ.§. siquis hinc est qd̃ fit cum nũcio dicatur fieri inter absentes sicut quod fit p epistolam que est pica z organũ. Z. ¶Item q̃ ita potuit mitti ꝓcur.sicut excusator vt in pre.c.cum dilecti. z.c. bone me.qd̃ dic vt no.extra de ꝓcur.querelã. ¶Sed pone ꝓcu.mandato eius reprobato offert se defensiõi ꝑmittens ꝑm vsum cu.ro.sub certa pena dato super ꝟ p.fideiussore q̃ infra certũ tp̃us habebit mandatũ sufficiens z q̃ dñs ratum habebit quod secum medio tpe actũ erit demũ in termino ipo nõ offert mandatũ ꝫ idẽ p.fideiussor offert se defensioni paratus p̃stare idoneã cautionẽ.C. de pcu.exigẽdi.ff.q̃ cuiusqꝫ vniuer.no.l. j.§.fi.ff. de solu.l.solutioni.queritꝫ an sit admittendus. Rñ.obtinuit q̃ nõ in spũalibꝫ in quibꝫ nõ est soluẽdo. ff. de dolo.z elegant.§.pe.ꝙ tales em̃ dilationes posset aduersarius defraudari. H. vide qd̃ dixi de offi. dele. coram sup glo.j. Bal.attende hic vnũ notabile q̃ oẽs ꝓstituẽtes debent esse p̃sentes z ratificãtes nõ ꝓpterea obligant' l.j.§.pe. de magi.cõue.vbi de ꝟ. Z. ¶Quid siquis reputat⁹ est ꝓtumax quia iussus nõ respõdit positionibꝫ sed recessit nũquid admittet' ꝑ eo defensor de hoc dicã infra de positio.§.viij.ꝙ. quid si ꝑ illo. ¶Itẽ qñ excusator admitti debeat z vtrũ teneat ꝓcessus habitus contra illum qui excusatorẽ mittere debuit et nõ misit.j. de citatione.§.fi.ꝙ. quid si altera z se. ¶Quid sit excusatoris officium no. plene ꝑm papam extra de accusa. veniens.

¶De sindico Rubrica.

H. ¶Baga. de hoc tamẽ parum in.ꝙ. quid ergo quẽ allegaui super rubrica de procuratore. ¶Tan.etiã parum in hac rubrica posuit autem hic auctor totũ vber. de bo.chart.mihi.ix.ꝙ si.si veniat tanqꝫ sindicus. Aliquid de vber.de bona.sub sua rubrica.s. de his qui impediunt sindicos vel actores. ¶Jo. de deo li.iudi.iiij. parte posuit rubricam de sindico et eius officiuz. Totum autem quod dixit alber.gal.super hac rubrica tribusꝙ. exceptis quos alibi collocauit posuit hic auctor z hec omnia in ꝓsecutione signabo in fine posuit formas rolan. ¶Guil.ang.post ti. de defensore posuit de actore vnum z hanc rubricã. ¶Sciendũ etiã q̃ hosti. de sindico tractaturus premittit quid sit vniuersitas. quid collegium. quid corpus. quid societas. subdens demũ quid sindicus.quid actor.quid econom⁹.z differẽtias eorũdem ibi vide z prius per Bof.ea. rubrica in fi.patet autem q̃ hic auctor tractat de sindico qui procurat causas vniuersitatis. Sed vigzt ĩ italia quoddã officium sindicatus rectoꝝ z officialiũ locorũ qui dicãtur in officio deliquisse habent id cognoscere z culpabiles repertos punire de quibus sepe quesitũ est an merum vel mixtum imperium possint exercere vel penas

corporales imponere ꝛ breuiter istud officium nō habet rimas a iure scripto q; potius vt sic loquar rector vel potestas succedēs deberet penas ꝑ foris factis imponere cū tales sindici cognitores defectuū vel extorsionū. fatendū autem est q; hoc discerni oportet ex ordinatione officij ꝛ potestate sibi attributa nō enim venirent arduа meri ꝛ mixti imperij nisi specialiter sint cōcessa. ff. de offi. eius cui mā. est iurisd. l. j. sicut de vicario ꝛ de officiali dicit de offi. vica. c. ij. ꝛ. iij. li. vj. ꝛ de arbitro. ff. de arbi. nō distinguemus. ℣. de officio ꝛ priuilegiato extra de priuil. porro. vnde vniuersitas studentiū ħ iure ꝑ sua statuta eligit sindicos qui ꝰ ꝓteritos rectores ꝛ massarios audiūt querelātes ꝛ denūciantes et habent officiū limitatum.

Sindicus grece latine dicit defensor super quo dic vt. s. i. ti. de his qui ali. no. in iudi. interue. ℵ. sindicus vbi no. de nomib; licet ad sindici munus quod psonale est inuitus cogat. H. sup. qui est d eadem vniuersitate vel collegio vt ibi. Z. vt. ff. d mu. ꝛ hono. l. j. in pn. et. l. fi. ℣. defensores tū ei obijcit q; nō est cōstitut⁹ ab vniuersitate vel collegio licito. H. vide. j. ti. ij. ℵ. item cōiter. Z. ff. q; cuiusq; vniuer. no. l. j. vbi de hoc. H. ibi enumerant multa collegia licita in glo. que multa sunt alber. gal. Z. vel ab eo cui vniuersitas potestatē cōstituendi concessit. ff. e. item eor. ℣. j. ¶ Itē q; nō est a duab; partib; curie vel collegij cōstitut⁹ vt. ff. q; cuiusq; vni. no. nulli. ꝛ. l. plane. ff. de decre. ab ordi. fac. l. ij. C. li. x. de decur. l. nominationū extra de elec. licet vel saltem a maiori pte ext de his que fi. a ma. par. ca. c. j. H. vide qd ibi dixi sup glo. ꝛ ita. Z. extra de elec. ecclesia nostra. n. in fi. ꝛ. lxij. di. obeūtib; tamen ad defensionē ecclesie etiā minor pars pt cōstituere ad quod etiā vnus admittit extra de cōcess. pre. litteras et sic obtinuit ꝛ no. H. ℔m alber. gal. Z. q; quidā legiste dicūt in ꝓstitutiōe sindici sufficere duas partes psentiū in ciuitate adesse. C. de lega. l. fi. sed. h. ꝛ azo. dicunt oportere interesse duas partes totius collegij ꝛ maior pars duarū partiū debet cōcordare vt no. in pre. l. nominationū. H. ibi glo. nō eligit ꝑ remittit ad. l. sequē. nlli. Z. ꝛ. ff. qd cuiusq; vni. no. nlli. ff. d decre. ab ordi. fac. l. ij. ꝛ ꝓbat extra de elec. ecclesia nostra. j. ¶ Quid si omnes de collegio vno excepto. H. secus si nullus remāsisset ꝛ esset collegiū dissolutū qd dic vt. j. ti. ij. ℵ. item q; vniuersitas. Z. recesserint nūquid poterit ille cōstituere sindicū de hoc no. ff. quod cuiusq; vniu. no. sicut municipiū. ℣. fi. ꝛ ex de postul. prela. c. ij ¶ Quid si vnus H. ad litterā fuit alber. gal. co. ti. post pn. ꝛ totum qd sequit vsq; ad. ℵ. item opponit. Z. consentit hodie alius cras vel vn⁹ in vno loco ꝛ alius in alio videt q; valet ꝓstitutio q; ratihabitio ꝓparat mandato. C. ad mace. l. fi. C. d dona. inter vi. ꝛ vxo. in donatiōib; ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. ℣. quot. extra de elec. qd sicut ar. contra q; nō valet sicut alias dicit in auctoritate tutoris insti. de auc. tu. ℣. fi. ff. e. obligari. ℣. fi. ff. de vsuc. nunqꝫ. ℣. si solus dic q; nō valet nā soleniter d ꝛ fieri decurionibus conuocatis. C. l. x. de lega. l. penul. in fi. ꝛ. C. li. e. de pre. cur. l. fi. ibi nec ex tabella. ꝛ de reb; ciui. venden. l. ij. circa fi. li. xj. Bal. Sindicus debet constitui a collegio collegiatim nō a singulis ꝑ se q; tunc peccat in forma nam nō habet formā collegij dispartita volūtas singulorū. nam collegiū in cōgregatione cōsistit. Sufficeret autē qd vnus hodie ꝓsentiret ꝛ alius cras si essemus in casu vbi plures nō faciūt collegiū de pac. cū in eo. ff. de serui. rusti. predi. l. per fundū. Z. ¶ Et no. q; ꝓstitutio sindici debet fieri in loco publico ꝛ nō priuato vl secreto vt. C. li. x. de decu. l. ij. ꝛ de legatiōib; l. penul. ꝛ de predijs cur. l. ij. ff. de reg. iur. aliud. ℣. refert. ¶ ℨz cui⁹ etatis debent esse cōstituētes sindicū dicūt quidā q; debēt esse maiores. xxv. an. H. hoc ꝓcederet qñ collegiū est tale quod nō admittit minores vt collegiū decurionū qui debēt attigisse. xxv. an. vt i. l. ad rem statim allegat. Z. cum minor nō admittat vt. C. qñ ꝓuo. ne. nō est si pater. ff. de mu. ꝛ hon. ad rem. ff. d excu. tu scire. ℣. j. alij dicūt q; debēt esse maiores. xiij. an. qr tales testificant ꝛ fidelitatē iurāt vt in cōsti. frederici imperialē ꝛ hoc d ꝓsuetudine seruat. H. Et vbi esset ꝓtraria ꝓsuetudo illa seruāda esset. ff. q; cuiusq; vniuer. no. Item eorū. j. rū. in fi. de decur. l. nō tm. ℣. vlt. de iur. imu. l. semp. ℣. legem. facit de pben. cū in ecclesijs li. vj. Z. ¶ Sed nunquid seruus debet ꝓsentire sindicatui videt q; nō quia qd attinet ad ius ciuile. H. serui ꝓ nllis habēt. Z. ff. de reg. iur. qd attinet. ff. de testamētis qui testamento ℣. seruus. ꝛ. ff. ad. l. cor. de fal. nullo modo ꝛ hoc verius videt. H. Subdebat alber. gal. q; de ꝓsuetudine ciuitatis si morat seorsum a dño admittit. Z. ¶ Quid de ꝓuersis monasterior. H. si essent loca pia solos cōuersos habentia nō esset de eis dubiū vt no. de elec. ex eo q; li. vj. in glo. penult. ꝛ sup ea dixi si autē essent conuersi ꝛ cōuerse videt spectare ad solos cōuersos. ff. de sena. l. j. de fide instru. l. vlti. Melius videt cōsiderādū cui serui magis deputatū sit collegium vt per illud fiat sindicatus si pariter vtriq; sic pariter fiat. Inducitur lex hermofroditū. ff. de sta. ho. ꝛ de testi. l. repetūdarū in fi. ff. de ꝓtrahē. emp. quid tamē. ꝛ. l. cū ab eo. ℣. mensam. hec autē perpendi poterunt ex ministro loci. et ex eius denomiatiōe. ff. ad mace. l. iij. de iure fisci sed si accepto. C. de defen. ciui. l. defensores insti. de dona. ℣. j. ꝛ fa. quod no. in cle. de pben. c. ij. Z. ꝛ videt q; debent sindicatui consentire. nam ꝛ ipsi clerici dicūtur. xij. q. j. duo. ꝛ ar. x. q. ij. hoc ius porrectū ibi ibidem seruientiū ar. contra in ant. de sanc. epi. ℣. clericos col. ix. extra de insti. c. ij. vbi videt ꝑpus dictū approbare. Inno. iij. alij dicunt in hoc cōsuetudini stari ar. in aut. col. ix. de at. ꝛ emphi. ꝛ. ff. de decur. nō tm. H. Idē vber. pre. ꝛ Jo. de deo post eum vbi s. per eadem iura. dic vt de elec. ex eo q; in fi. vt ibi no. in vlti. glo. Z. ¶ Quid de mulieribus. dic q; si faciūt collegiū vt sunt moniales bene possunt facere sindicū. H. Non de se sed marē ꝓ rationē que sequit nec dant curatrices. ff. de tuto. et cura. ab his scire oportet in prin. Z. extra de priuil. ex parte. j. de rescrip. cum dilecta alioqn nō. cum nō fungant ciuilib; officijs. ff. de reg. iur. femine. ꝛ sic de consuetudine seruat que multū in talib; operat vt. C. de decman. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. l. fi. H. Infra remittā ℵ. quid d sindico ꝛ. s. ℵ. sed cui⁹. Z. ¶ Quid si aliqua vniuersitas deliquit dic q; pōt cōstituere sindicū vt. s. de accusato. ℵ. fi. H. ꝛ ibi remiss. dedi an possit ꝑ sindicū accusare. Z. ¶ Quid si iudex ꝓnūciat sindicū illegitimum forte legitimū nūqd ꝓiudicat vniūsitati dicūt qdam q; sic ꝓpt auctoritatem iudicis. ff. de mino. ait ꝓtor in pn. ꝛ. ff. de bo. pos. si seruus. ꝛ. C. qui admi. ad bo. pos. l. bonū alij cōtra quia factū ꝓtoris ꝛc. H. iuri derogare nō potest. Z. vt. ff. de testa. tu. iur. nostro. ff. de bo. eorum qr neq;. ff. de fer. l. j. rū. j. vber. de bo. H. sic allegabat albert⁹. Z. dixit q; non ꝓiudicat vniuersitati vt. ff. de collu. dete. cum nō iusto. nisi forte iudex decreuerit se ratū habiturū quicqd erat factū per eum vt. ff. qd cum fal. tu. auc. l. j. ℣. penul. H. Iste finis nō placz ꝛ ad solutionē huius. l. ꝛ similiū vide quod dixi de rescrip. super litteris post glo. in. ij. colū. ℵ. secus que solutio consistit in hoc q; iudex nō potest dare parti ꝓ curatorem ꝛ tamē dat pupillo tutorem. Inducit etiā q; certi sunt casus in quibus sentētia facit ius. ff. de sta. ho. ingenuū ꝛ no. extra de re iudi. c. pe. inter quos iste non est. Item sicut nō fuit sindicus ī causa ꝓncipali sic nec in ista vt sindicus pronūciaretur. Bal. si sindicat⁹ erat ipso iure nullus vt quia a minori pte vniuersitat⁹ cōstitutus interlocutoria iudicis nihil operat. quia nō

habet fundamentū nisi sit lata sciēte vel citata vniuersitate ꝛ nō reclamāte si aūt nō erat ipo iure null⁹ sed p exceptionē poterat elidi tūc valet ad.§.idem pomp.in l.j.ff.quod cum fal.tu.auc.dic vt ibi p Ja. de are.ꝛ pt appellari a tali interlocutoria. Z. ¶Sed nūquid quilibet pōt a tali pnūciatiōe appellare: dic q sic.appellatur em̄ ab interlocutoria cum talis est q nō pōt emendari in causa ap. H. verbū alber.gal.habētis respectu ad ius ciuile. Z. ff. de mino. intra vtile. C. si sepius i inte. resti. postu. l.j. ¶Sed pone q vniūsitas postea solvit expensas nūquid videt ratum habere qd factū est postea. Rn. sic. ff. rem ra. ba. paulus. rn̄. ff. ō decur. l. pe. extra de re iudi. quod ad cōsultationē. ¶Sed nūquid ille sindicus tenebit ad expēsas. Rn. aut sciebat se nō legitime constitutū. ꝛ tūc tenet actiōe de dolo ad expēsas aut ignorabat et tūc nō tenet. ff. de dolo. l. penul. ff. quod cū falso tuto. nouissime. §. fi. ¶Illud etiam queritur ecce sindicus cōstitutus ē vsq ad annū quod fieri pōt. H. vt. s̄. de pcu. §. rōne forme. ℣. quid si mandatuz. Z. vt. ff. de pcu. l. ij. ꝛ iij. ff. qd cuiusq vniuer. no. Item. §. j. ff. man. l. j. infra quē cōtestat⁹ est litē nunquid finito anno tenebit causam inchoatam finire videtur q sic cū sit factus dns̄ litis. C. de pcur. neq ꝛ ad hoc. ff. de nego. gest. nam ꝛ seru⁹. §. penul. ꝛ C. vt post puber. causa adsit tutor. l. j. ꝛ ff. de ap. tutor. ꝛ. l. si pēdēte. ꝛ hoc quidā tenent indistincte siue lis fuerit cōtesta ta cū eo siue nō ne pmiscuis actib⁹ rerum turbent officia. C. de testa. cōsulta. ꝛ ar. ex de renū. c. j. alij tamē contra p pre. l. cōsulta. nam rerū cōturbarent officia si nouus nouas causas ageret ꝛ antiquus antiquas. ꝛ ar. p eis. C. de pcur. si pcura. vel dic. H. hic incipit solutio alber. de quo infra quā ponit. e. ti. in. ij. colū. Z. q aut fuit cōstitutus inuit⁹ puta q erat de collegio vel vniuersitate ꝛ tūc videt q nō tenet eam finire vt. ff. de vaca. munerū legato. ff. de leg. paul⁹. ꝛ hoc si rōnē reddidit vt. ff. de admi. tu. ita. §. si. in fi. si autē sponte factus fuit sindicus tunc cogit eam finire vt in pre. l. nā ꝛ seruus. §. vltimo. ß ad maiorē cautelā vniūsitas facit sindicum ꝛ ille. H. Antiquus qui cōtestatus est litē. Z. facit pcur. eundē sindicū ꝑm alber. gal. ¶Quid si minor pars hominū alicui⁹ loci. H. sup. q posuit alber. cōstituit sindicum ꝛc. Z. promittit nomīe vniuersitatis q ipa vniuersitas ratū habebit ꝛ ipe sindicus pdēnatus est et cum nō esset legitime cōstitut⁹ sentētia cassata est nūquid pōsentes. H. verbū est legis allegate. l. cōstituentes. Z. tenent. videt q sic. ff. de mag. cōue. l. j. in pn̄. Bal. nam ꝛ minor pars pōt se obligare ꝛ ptrahere. ff. si serui. vendi. l. testatrix. §. plures no. bene illaz l. j. in pn̄. de mag. cōue. H. per quā ꝛ p. l. si ex duob⁹ socijs in fi. ff. de nego. gest. ꝛ. C. e. ti. l. fi. et. ff. man. si pro te dicunt quidā q sindico facto p maiorez partē ad cām psequēdam siue ptradicēte minore siue obtineat. siue succūbat ptradicētes nō tenent cōtribuere ad expēsas ptrariū tene cum a toto corpore videat factū quod facit pars maior. ff. de re. iur. aliud. §. refert ad muni. qd maior extra de his que fi. a maio. par. ca. c. j. Z. ¶Itē opponit q aliqui nō fuerūt vocati sed cōtempti in cōstitutōe sindici extra de elec. q ppter. ꝛ. c. in genesi. ꝛ. c. bone. ij. ff. ō iure deli. ait pōtor. C. ō sacrosan. eccle. quē. hoc ius. nam in talib⁹ nomīa singulorū debent esse scripta vt. j. ℣. item opponit. ¶Item q nomīa absentium sunt inscripta extra de his que fi. a pre. sine consen. capitulo in fi. ¶Porro. H. Nūc ingredit verba vber. de bobi. vbi. s̄. Z. si in instrumēto dicit abbas de psensu omniū monachorū cōstituit vel abbas ꝛ omnes monachi cōstituerūt bene est argu. ff. de pcuratorib⁹ filij⁹ in pn̄. ff. q cuiusq vni. no. nōnulli. H. q meli⁹ sit eos pariter facere allegat lex. ij. ff. so. ma. sed vber. primus vbi. s̄. dicit p eadem iura primā formā legitimā sed secūdam admissam. Z. Si ℣o dicatur abbas cū cōsilio monachorū vel abbas ꝛ monachi fecerūt vel potestas de cōsilio cōsiliarioꝝ nec illoꝝ nomina sunt exp̄ssa. aliō est. quia hoc potest verum esse etiā si tm̄ duo monachi fuissent ꝛ nō due partes. ff. qui satisda. co. inter omnes ff. de vsuf. accre. l. j. ff. si serui. ven. si qn̄. §. j. H. ad idez ff. de ℣bo. sig. inter illaz. §. fi. de manu. testa. l. libertas. §. vlti. que qd dicant vide sup regula pluralis i vj. Z. ¶Sed et si instrumētū dicat. abbas cum omīb⁹ monachis intelligit de psentib⁹ vt in pre. cōcor. vnde nō videtur sufficere ꝑm vber. cum absentes vocandi sint si qmode fieri pōt vt extra de elec. q sicut. C. li. x. de leg. l. fi. licet sit contra. x. q. ij. hoc ius dicat ergo abbas cuz duab⁹ ptib⁹ ꝛc. ꝛ erit meli⁹ si nomia specificet. H. Ad hoc. C. de epi. audi. aut. pōsides ꝛ qui testa. fa. pos. hac cōsultissima in pn̄. Z. vt. ff. de albo. scri. l. j. ꝛ. C. de rebꝰ ci. ven. si que hereditati. ꝛ in pre. l. C. de legi. ꝛ ad ō. hic qd est infra ℣. qd si i aliquo. H. vide qd ibi dicā. Z. ¶Sed quid si omisisti ante litis cōtest. hanc excep. de duab⁹ partib⁹ seu maiori parte nō videt q post possis redire ad ea. quia ē dilatoria extra de re iudi. inter monasterū ꝛ quia ex toto non est vera qz saltem aliquoꝝ erat sindicus quo ad quos valebat sindicatus. C. de pcura. ita demū. ff. de le. ij. cū filius. §. iij. ar. cōtra qz non intelligit habere mandatū qui nō habet integrū. ff. de edendo. l. j. §. fi. de transact. cum hi. §. si pretor extra de trāsac. c. q. ix. di. si ad sacras. so. dicūt quidā. H. vber. de bo. vbi. s̄. Z. q si suscipis onus pbandi audieris p⁹ litem ptest. C. de pcu. licz alij ptra. H. Jo. de o vbi. s̄. Z. p pre. decre. int mo. Bal. dic q excipiēti cōtra tenorem instrumēti incūbit pbatio. Si autez teneor instrumenti nō significat de duab⁹ partib⁹ nō incūbit pbatio excipienti sed sindico vide no. C. de cōtraben. ꝛ cōmittē. stipu. l. optimā p Ja. de are. ꝛ Ly. ꝛ in. l. actor ff. rem ra. ba. p Bar. Z. ¶Sed si ante litis ptest. opponat q nō fuerūt due partes vel maior ps et aduersari⁹ dicit q nō fuerūt plures in vniuersitate q̄s pbabit cū vterq neget ꝛ videt q is qui excipit tū quia omnia p̄sumūtur soleniter acta. tum quia in sua negatiōe inest implicatio vt. ff. de ℣bo. obli. sciendū extra de renūci. sup hoc. ff. de pba. in executiōe extra. e. tertio ꝛ de presum. illud nisi sit p̄sumptio contra ptituentes qui consueuerūt esse plures. ar. extra de sindico. c. vnico. alij dicunt q qui ostendit sindicatū debet pbare solenniter affuisse. ff. de publi. quecūq in fi. nec obstat q alter excipit negando. C. de nō nu. pe. si ex cautiōe iudex tamē bene faciet. H. ꝛ vber. pdicebat q sic faceret si iudex esset. Z. Si vtrūq ad pbādū admittat ꝛ ex officio veritatē inquirat. xxx. q. vlti. iudicantē. extra de offi. dele. super qōnum. §. intentiōis in fi. vt parcat laboribus pariū ꝛ expēsis vt. e. ti. cū te. ¶Quid si pater habens plures filios facit sindicū seu pcuratorem p se ꝛ p ipsis. Rn̄. si sunt emācipati vel maiores. xxv. an. nomia eorū debent esse in pcuratiōe expressa. si minores sunt sufficit cōsciētia paterna. ff. de decur. spurij. §. j. ff. de mu. et bon. ad rem publicaz. H. Dicebat vber. pre. ecclesia tamē hoc non tenet intellige q minores. xxv. an nō habeant vocē. Z. de emancipatis q̄ habent ptē sufficientem non est questio quia non vocant ad procurationē partis. ff. de admi. rerum ad ci. perti. l. ij. §. j. C. de decur. l. v. ff. de minor. cū mandato. clerici autē omnes vocantur ita maiores ꝛ minores. H. cōuertere debuisset sed sic posuit Jo. ꝛ intellige vt sequit vel dic q loquit de maioribus. lxx. qui ꝑm leges ñ admittūt. ff. de decur. l. nō tm̄. j. ꝛ ij. rn̄. quos canō admittit. Z. quia canones nō distinguūt ꝑm Jo. de deo. extra de elec. cum in cunctis de his que fi. a ma. par. ca. cum in cunctis. C. de decur. l. iiij. ff. e. l. v. ff. de his qui suis vel alie. iur. sunt fili⁹. ff. ad trebel. nam quod attinet. C. de excu. tu. onera. dic q impuberes nō vocabūtur qui nō possunt sapientiū iura tractare. C. de testa. mili. l. fi. extra de eta. ꝛ quali. ex

ratione vbi de hoc extra de preben. super inordinata. H. 7 patet ꝺ elec. ex eo q. li. vj. Z. ¶ Quis defendet filiam in sponsalib⁹ et an ipsa vel eius pater constituet procuratorē 7 quid iuris sit. de hoc no. ꝑm papā extra de ꝓcur. accedens. ¶ Sed queritꝫ vtrum pater agens ꝓ filio vel filia teneaꝫ satisdare q ille ratū habeat. Rñ. si talis ē causa quā pater potest inuito filio vel filia tractare vel remittere nō teneaꝫ cauere. si ꝯo nō potest remittere puta qꝛ vilis est 7 filius cui iniuria irrogata est probus est tunc teneaꝫ cauere. ff. de iniur. sed si vnius. §. filio. 7 vide. ff. rem ra. ba. si sine iudice. §. fi. ꝑm Vincē. H. in prędi. decre. accedens in materia legis vl. C. de bo. qꝫ li. §. vbi autē in ꝓma glo. formaꝫ hec q̄stio de q̄ etiam no. in. l. si filius. ff. q̄ satisda. co. hec dixi qꝛ nimis restringit hic auctor banc qōnem. s. ad casum iniurie filio irrogate de qua vide. j. de iniur. §. j. ad fi. ꝯ. sed nūquid nocet. sed generali⁹ de qōne vbi. s̄. et aliquid per Dy. in regula ratum quis. li. vj. ante fi. plenius ꝓ Ly. in prę. §. vbi autē 7 adhuc plenius ibi per symo. Vin. qui ad partem cꝫ satisdare teneaꝫ inducit q inter personas cōiunctas enumeraꝫ que sine mādato admittūtur sed cauent de rato. ff. de ꝓcur. sed 7 he. et de hoc. s̄. de cōiuncta persona. Itē videꝫ exꝑssum. ff. de castren. pecu. l. ex castrensi in fi. ff. so. ma. l. ij. in fi. 7. l. iij. 7. l. si cū dotem. §. si pater 7 ꝺ ꝓcu. nō solum. §. si de vote. ¶ In ꝓtrariū tutoris auctoritas inuenta est ad similitudinē patrie potestatis. C. de sen. paſ. l. fi. sed tutor nō satisdat de rato. C. de admi. tu. tutores. l. ergo nec pater. Itē cū pater sit legitimus administrator in bonis filij 7 maxime in iudicijs vt in prędi. l. cum nō solum. et de bo. ma. l. j. ergo filius nō pōt nō habere ratum ne principis auctoritate decipiaꝫ cōuentus vt ibi soluebat q si pater vsufructū habet in bonis filij de quib⁹ est lis de his non satisdat de rato ꝓpter legitimā administrationē quaꝫ habet in illis vt patet ꝑ leges ꝓmo allegatas 7 sic vt dictū ē de tutore idem putat ī illis ī quib⁹ pater nō habet vsumfructū dūmodo patri cōpetat exercitiū actionis. ff. de ꝓcu. non solū. §. si pater. In his autē ī quib⁹ pater nec habet vsumfructū nec exercitiū actiōis si nomine filij agat tunc satisdabit vt cōiuncta ꝑsona et sic ꝓcedit. ff. de ꝓcur. l. ß 7 he. 7 de neg. ges. l. fin autē. 7 sic ꝓcedet lex ex castrēsi ī fi. superius allegata. et. e. t. l. iij. in fi. ¶ Vidimus de patre agente quo ad cautionē de rato sed ꝺ patre defendente quo ad cautionē de iudi. soluendo. Symo. se expediens dixit q idē qꝺ supra. ß Dy. tenet in regu. ratū quis li. vj. quod tenet glo. ī prę. §. vbi q si vt administrator nō teneaꝫ si vt alius teneatur ꝓ ꝓmo dicto facit. quia iurat tunc de calū. de h̄ j. de iura. calū. §. restat. ꝯ. sed an pater. Item cū solum testimoniū patris eximat tutorez ab onere satisdandi. C. de epi. audi. decreatiōib⁹ insti. de satis. tu. §. j. fortius relenandus est ipe pater. Item orꝑhanotrophi nō satisdāt. C. de epi. 7 cleri. orꝑhanotrophos ergo nec pater qui plus iuris habet in bonis filij q̄ ille ī bonis pauperū vt in prę. l. fi. C. de bo. que li. In cōtrariū inducit regula in eo qꝺ plus. §. nemo aliene rei sine satisdatiōe ideone⁹ defensor est. que repetit insti. de satis. §. que diximus. 7. §. fi. ꝓ qꝺ multi tenent regulā firmā in patre cū de ipo nō reperiaꝫ exceptum. facit. ff. de prevari. l. iij. in fi. C. de col. illam de sen. excō. is qui li. vj. De ipo autez filiofami. an agat sine consensu patris ad saturitatem habeat supra de actore. §. j. b. ꝯ. item q est filiusfa. cum duabus chartis se. et ꝓ ibi scripta canonista intelliget supradicta. Z. ¶ Quid ꝺ sindico a castro vel villa cōstituto vbi sunt centū familie vl centū patresfami. qui habēt plures filios quosdā in potestate 7 quosdā emancipatos 7 in cōstitutiōe fuerint due ptes patrū sed nō liberoꝝ. dic vt iam dixi in p̄cedenti qōne ꝙsuetudo tū filios non vocat. H. de hoc 7 de etate 7 de mulieribus scripsi de ope. no. nūci. cum ex iniuncto in glo. magna. ꝯ. sed 7 si sit vniuersitas. Z. ¶ Item opponit. H. re-assumit verba alber. gal. hic et trib⁹ ꝯ. se. Z. q nomia monachoꝝ vel consiliariorū seu alioꝝ de vniuersitate non sunt sigillatim inserta in instrumēto sindicat⁹. C. li. xj. de vendi. re. ciui. l. fi. ꝓpe fi. ꝯ. in quincijs licz illud speciale possit dici ī venditiōe rerū ciuitatis. H. istud nō fuit verbū alber. sed vber. de bona. 7 sub dubio forte. Z. ad hoc tamē facit. C. li. e. ꝺ predijs curiali. l. fi. ff. de albo. scrib. l. j. 7. ij. 7 extra de his q̄ fiūt a prela. quāto quidā tamē dicūt q sufficit pulsatio campane ad cui⁹ sonum cōsilium ꝙsuevit ꝙgregari. extra de elec. ī causis. H. vide qꝺ satis ibi scripsi sup ꝯ. campanā. Z. j. di. ius militare extra de homici. Joannes. ¶ Quid si ī aliquo instrumēto cōtineaꝫ q omnes de ꝙsilio narbon. cōgregati. H. si exponas. i. illi qui cōgregati erāt patebit nō sufficiēs forma. Z. ad sonū campane vel ad vocem preconis more solito talem sindicum fecerūt videtur q non valet. nam nomina ꝙsiliarioꝝ debent esse inscripta vt dixi sed in cōtrariū obtinuit. nam credendū est instrumēto donec ꝓtra ꝓbet. C. de ꝓba. cū in precibus. C. de cōtrahē. 7 cōmit. stipu. optimā in fi. extra de ꝑscrip. ad audientiā. qui eī omnes dixit nullū excepit xix. di. si romanoꝝ extra ꝺ ma. 7 o. solite. alij tamē ꝓtra H. Alber. gal. cui⁹ fuit iste ꝯ. Z. sed si dixisset duas ꝑtes abfuisse tunc indubitāter deberent esse inscripta qꝛ differētia est inter vniuersalē adiectionē 7 specialē ff. de euict. serui venditoꝝ. ff. de no. ope. nūci. de pupillo §. qui nūciat 7 vide. j. in tractatu libelloꝝ in ti. de app. §. j. ꝯ. 7 notabiliter 7 iūge hoc supra ꝯ. pozzo. Bal. sed oldra. dicit qꝺ eque fidum est testimoniū instrumenti de quota parte vniuersitatis sicut de tota. nam cuz sit meri facti eque cadit in sensum notarij. Bar. autē dicit q in parua vniuersitate debent exprimi nomina in magna non propter difficultatem vt in. l. j. ff. de albo. scribē. H. Ber. in decre. vlti. de ꝓcur. ad fi. vlti. glo. tenet q nomia cōstituentiū debent exprimi in sindicatu ibi etiā videꝫ idem voluisse Inno. sed Hosti. in sū. de sindico. §. 7 qualiter tenetꝫ illa exprimēda nisi impossibilitas vel grandis difficultas esset ī exprimēdo ꝓpter ipoꝝ multitudinē. Scias q ꝓcuratorio non habente nomina multū suffragaretꝫ sigillum collegij vel vniuersitatis facit extra de ꝓba. tercio de ap. significauit de sen. excō. c. j. li. vj. 7 eodem libro de elec. vt circa. ff. de ꝓcura. si ꝓcuratorē. C. de epi. 7 cleri. siquis in boc. et. l. si qua. 7 sic illi stabitꝫ nisi contrariū probet. C. de ꝓbat. l. cum pcibus q autem capitulū collegiū vniuersitas et similia sint nomia certa probatꝫ sic in iudicijs. persone actoris 7 rei debent esse certe in principio. 7 in fine. sed constat libellos formari 7 recipi 7 sentētias ferri ſß his nomib⁹ de rescrip. cām que. 7. c. capitulū sancte crucis vt lite pen. ecclesia. ij. de ꝓba. licet 7 ſß nomib⁹ bis etiā infertur pena ꝓpter excōicationem vt li. vj. de sen. excō. romana. §. vlti. c. si sentētia. 7. c. se. de penis felicis. e. li. Itē cōstat q ꝑsona legatarij debet esse certa insti. de lega. §. in certis. 7 tamē corpori vl collegio legari pōt. ff. de lega. iij. pater. §. tusculani. 7. l. lucius. §. collegio. extra de testamētis officij. 7. c. se. Itē. ff. de le. iij. si chorus dicitur q chorꝛo vel familia legatis perinde est ac si singuli essent legati patz ergo certitudinez ꝓ hoc haberi superuacuū est ergo certificari petere qꝺ est certuz. ff. de vote ꝑle. l. j. §. fi. esset ergo certificatio inquirēda qñ ꝓcuratoriū nō exprimeret capitulū collegiū vl vniuersitatem sed diceret canonici talis ecclesie homies talis collegij vel his similia. ¶ Sed huic obstat q notarius de facto nō de iure fidem facere pōt sicut de teste dixit Inno. in decre. cum causam de testi. quod vide. j. de teste. §. nunc tractandū. ꝯ. quid ergo siquis. nam hoc negaꝫ in notario qui nō posset ꝑm hoc scribere aliquē solenniter stipulatum cum solennitas sit iuris. fides enim notarij ex officio publico ē probata de prescrip.

ad audientiam ℞. credentes ꝓ tanto etiam ꝓsumit solēnitas etiam si nō apparet. ff. de ℞bo. obli. l. sciendū insti. de fideius. §. si scriptum. Fortius igitur illam pōt asserere sed non sic in teste. sunt quedā vniuersitates q̄ consistūt in numero. sicut ciuitas habet centū consiliarios ecclesia vel monasterium. xx. canonicos vel monachos solent notarij in his sine exp̄ssione p̄sonarum exprimere numerū verū ꝛ pūtem. sic dicēdo in quo interfuerūt plus q̄ due partes. nam cum centū sint ꝓsiliarij interfuerūt octoginta. ꝛ sic de clericis vel monachis. et hoc sufficit. cōsulo q̄ in arduis maxime in longinquo tranctandis exprimas nomia. Ż. ¶ Sed nūquid vniuersitas vel collegiū pōt facere sindicū sine rectoris cōsensu. videt q̄ sic. ff. de decre. ab or. fa. l. j. ar. cōtra si magistratus adest. Ħ. ergo poterit si abest. vnde vber. d̄ bonacur. exaltans vocē suā. e. ti. in fi. dicit p. l. vbi summe. bene ꝓbari absente rectore ecclesiastico vel seculari collegiū vel vniuersitatē posse sindicū ordinare. Ż. ff. de tu. ꝛ cu. da ab his vbi. ff. qñ ap. sit. l. j. §. solent. ex. de offi. or. cū nos. C. de his qui ad eccle. ꝓfu. p̄senti. §. si quid. ꝛ infra. ℞. itez q̄ nō est cōsti. Bal. loco magistratus habet rector collegij qui etiā habet modicā coberti onē vt abbas abbatissa. p̄positus ꝛc. C. d̄ iurisdi. omnium. l. fi. sed in vniuersitatib; puta ciuitate vel castro magistrat⁹ debet interesse vt nota. in. l. nulli. ꝛ in. l. plane. ff. qd̄ cuiusq̄ vni. q; caput est vniuersitatī. ff. de acqui. re. do. l. statuas. Ż. ¶ Quid si aliqua abbatissa cū suo cōuentu cōstituit sindicum demū ipa decedit nunquid ille poterit ꝓ monasterio agere. dicit alber. gal. q̄ causas ceptas poterit finire sed de nouo inchoare non potest. ff. de nego. gest. nam ꝛ seruus. §. si vino. de hoc suma de ꝓcura. §. ratiōe quoq;. ℞. sed nūquid ꝓcura. Ħ. vide qd̄ ibi dixi ꝓ clemē. de ꝓcur. ꝓcuratore. Ż. Capitulū tū vt dicit vocāte monasterio sindicū faciet vt extra de ī inte resti. c. ij. Alij cōtra. vt extra ne se. va. c. fi. ¶ Item q̄ est inabilis ad agendū vt. ff. q̄ cuiusq̄ vni. l. j. ꝓpe fi. ℞. ꝛ quidem vt quia est excōicatus. vl' miles. vel minor. vel mulier ꝛ huiusmodi. ¶ Itē q̄ dubiū est de eius mandato nec cauit de rato volens agere. ff. q̄ cuiusq̄ vni. Itē eorū. §. p. qd̄ dic vt no. j. de satisda. §. viso. ꝛ §. se. ¶ Itē q̄ est cōstitutus minus solenniter scz decreto nō interuenēte. C. de ap. si actor. ꝛ l. nominatiōes. que est. ij. q. vj. nomīatiōes. ꝛ in p̄e. l. Itē eor. insti. de cura. §. fi. sed iura p̄missa de actore loquūtur. ¶ Item q̄ est laicus in reb; ecclesiasticis cōstitutus. C. de epi. ꝛ cleri. omnia. xvj. q. j. de p̄sentiū. ꝛ c. qui vere. ꝛ c. monachi. Sed hanc exceptionē ꝑm canones nō admitto. vt extra de sindi. c. vnico. vbi de hoc. nisi essent spūales. vt dixi. s. in ti. de ꝓcur. §. j. ℞. item q̄ est laicus Ħ. vide quod ibi diri. Ż. ꝛ. j. ti. ꝓri. ℞. item q̄ est laicus ꝛ insti. de cura. §. fi. ix. q. iij. cum scimus. ¶ Itē q̄ est constitutus ab vniuersitate cui⁹ rectores sunt excōicati extra de ꝓcur. c. fi. ¶ Item q̄ mandatū est reuocatū non ꝓmissum. nam si ꝓmitteret duraret. ff. q̄ cuiusq̄ vni. Item eor. §. pe. xxxj. q. j. hac rōne. Ħ. hoc respicit secūdū dictū prima cōcordantia respicit ꝑmū. Ż. ¶ Item q̄ non est constitutus de ꝓsensu epi. C. de epi. ꝛ cleri. omnes qui vbiq;. §. hoc nihilominus. sed ibi de economo. extra de iura. ca. impator. quod sic intellige. Ħ. ꝑm tan. in hac rubrica. Ż. si negocium ꝓtineat ad epm. ipse de cōsensu capituli cōstituit sindicū vel actorem. si ad capitulū. tunc capitulū constituet de cōsensu episcopi. sed si ad vtrūq;. tūc nō potest vnus sine alio constituere. ar. in p̄e. cōcor. xviij. q. ij. hoc tantū. insti. de cura. §. fi. x. q. ij. hoc ius. C. de his qui ad eccle. cōfu. p̄senti. extra ne se. va. c. fi. de iudi. causam. de rescript. edoceri. vtrū ꝑlatus ꝓstituat sine capitulo. dic vt. s. de ꝓcur. §. rōne quoq;. ℞. item consti. Item vtrum capitulum constituet sine ꝑlato. vide ꝓ ꝛ ꝓtra. s. ℞. ß nūquid vniuersitas. Ħ. de hoc plene. s. de actore in vlti. charta. Ż. ¶ Sed quid si causa est inter ꝑlatum ꝛ capitulū nūquid capitulū potest agere ꝛ cōstituere ꝓcu. ꝛ dicūt quidā q̄ superior habit tūc collegio ꝓcuratorem. cui⁹ officiū expirabit causa finita. insti. de auc. tu. in fi. tu dic q̄ licet hoc fieri possit si tamē non fiat ipm collegium habet casum hoc administrationem legitimā ꝛ pōt agere ꝛ defendere ꝛ ꝓcuratores ꝓstituere. ex̄ de elec. cum ecclesia vulterana. extra de causa posses. ꝛ ꝓprie. cū olim. Idē est etiā in qōnib; q̄ solent vacāte ecclesia locū hīe vt ī causis electionū. vt extra de elect. cū dilecta. ꝛ. c. cumana. ꝛ de ℞bo. signi. abbate. ꝛ de causa pos. ꝛ ꝓprie. cū eccl'ia. Ħ. vide de rescrip. edoceri. in fine ꝑme glo. ꝛ qd̄ sup ea dixi. ꝛ est simile qd̄ d̄ filiosa. cōtra patrē agēte. no. s. de actore. §. j. ℞. qd si filiꝰ. ꝛ. C. de bo. que li. cū nō solū. ad fi. magne gl. Ż. ¶ Quid si sindicus ꝓstitutus a collegio sine auctoritate ꝑlati p̄cessit ī causa nūquid ꝑlato postmodū ratificāte valebit qd̄ cū illo factuz est. vide ꝓ ꝛ ꝓtra extra de reb; eccle. alie. vel nō dudū. li. vj. ꝛ de his que fi. a ꝑla. sine con. ca. cuz nos. Quidā tamē dicūt q̄ si cito ꝛ post modicū interuallū ratificet valet. alīs nō extra de elec. officij. ff. si cer. pe. lecta. ¶ Debet aūt fieri de ipsa vniuersitate si fieri posset. xvj. q. vij. in noua. ꝛ. c. p̄ce. ff. qd̄ cuiusq̄ vni. no. plane vbi de hoc. et. l. se. et. l. item. ibi q̄ suffragiū ꝛc. C. de epi. ꝛ cleri. placet. xvj. q. j. qui vere. ꝛ. c. monachi. ex̄ de testi. insuper. tamē si est necessitas. puta quia ibi non est idoneus tunc etiā aliunde. Ħ. de ℞bo. sig. abbate. in li. Ż. extra de sindi. c. j. extra de iura. ca. in ꝓtractandis. ff. de cura. fur. da. l. q. §. ij. C. de epi. ꝛ cleri. in ecclesijs. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his diuus. potest etiaz esse paterfa. vel filiusfa. vt in p̄e. l. item eorum. §. fi. extra de ꝓcur. non iniuste. ¶ Item potest reuocari. vt ꝛ procurator. vt in. e. l. fi. potest etiaz post lit. contest. procurare. C. de procur. neq;. ¶ Item in creatōne sindici vl' actoris debet contineri quis ad quid contra quos. ꝛ in qua causa vel causis constituit'. ff. de ꝓcur. si ꝓcur. forma autem sindicatus talis erit.

¶ Forma sindicatus. Rubrica.

Ħ. Ista forma et se. fuerunt Rolan. parte. vij. in fine. excepto quod hic ꝑmittitur de epo. Ż. ¶ Venerabilis pater dūs Jo. abbas ville magne dyoc. bitureñ. de volūtate ꝛ assensu talis episcopi bitureñsis prio seipo ꝛ eius successoribus vice ꝛ nomine dicti monasterij p̄sentibus ꝛ consenciētibus fratribus infrascriptis ꝛ monachis eiusdem monasterij ad hoc in capitulo specialiter congregatis fecit constituit. ꝛ ordinauit. p. ibidez p̄sentem suum ꝛ dicti monasterij ꝛ conuentus eiusdem sindicum ꝓcuratorem actorem ꝛ certum nūcium specialem specialiter in tali causa quā dictum monasterium habet vel habere intendit cum tali ꝛc. pone ea ad que constituit'. vt. s. in instrumētis ꝓcurationum. In fine autem dicas ꝛ ꝑmittens dictus domin⁹ abbas vice ꝛ nomine dicti monasterij p̄sentibus ꝛ cōsentientibus eiusdem fratribus se firma. grata ꝛ rata habiturum quecūq; dictus sindicus ꝛ procu. circa p̄dicta. vel aliquod p̄dictorū duxerit faciēda. fratres autez ipius monasterij his omnib; p̄sentes et cōsentientes fuerunt hi. s. dūs. m. ꝛc. ¶ Porro si ab aliqua vniuersitate castri vel ville cōstituat'. vel ab aliqua societate potestas consul rector aut minister ꝓgregata vniuersitate. vna cū hominib; ipius vniuersitatis p̄sentib; ibidem cōstituant. ꝛ tunc sic cōficias. Forma conueniētibus ꝛ congregatis hominibus castri de podiomissione apud ecclesiam sancti martini eiusdem loci more solito ad pulsationē campane talis potestas vel consul. vel bainlus vl' rector cōis eiusdē castri ꝑ seipo ꝛ suis successoribus vice ꝛ nomīe dicti cōis cū ꝓsensu ꝛ voluntate hominū eiusdē castri ibidem p̄sentium. s. talis ꝛ talis de singulis ꝛ saltem due partes adsint. et ipsi omnes ꝛ singuli ibidē

ꝓsentes ꝓ seipsis.7 vice ac nomīe vniuersitatis dicti coīs fecerunt constituerunt 7 ordinauerunt talem ꝓsentē vel abnītem eor 7 dicti coīs 7 vniuersitatis sindicum actorē 7 ꝓcuratorē 7 certū nunciū spēalē ꝛc. vt.s.

De economo Rubrica.

H. Uber. de bona. de isto id solū dixit qđ.j. dicam. Jo. de deo fecit de hoc rubricam.li.iudi.iiij. Alber. gall'. ꝓiunxit hanc rubricam superiori. Egiđ.c.cxxxj. Guil'.an ꝓtinuauit illam superiori. Z.

Quid sit economus.

Iam sequit' ꝓtra economū excipit' ꝙ non est cōstitutus auctoritate epi vel plati.ix. q.ij.cum scimus.7 in pre.§.hoc nihilominus. H.all't.s.proxi.ti.x.item ꝙ nō est.ij. Z.extra de of.or.cum nos. Jtē ꝙ est laicus vt.xvj.q.vij.in noua lxxix.di.iudicatū.7.C. de epi.audi.decernim⁹.extra de rescript.edoceri.7.s.§.proxi.x.item ꝙ est laicus.sed ℔ locū habet in spūalib⁹ secus in ciuilib⁹.ar.lxxvij.di.i singulis. Jtē ꝙ nō est đ gremio ipius eccīe.lxxxix.di.qr 7 in ꝓor.que sunt supra ti.proxi.x.debz aūt. Jtē ꝙ est ꝓsanguineus epi ꝓstituentis.lxxxix.dis. dicent'.j.q. iij.quenit.ꝓtra.viij.q.j.si ergo x si.audis. H.solue vt no.in pre.c.decenter. Z. Jtez ꝙ nō gubernat fideliť res eccīe.x.q.ij.hoc ius porrectū.7.§.econom⁹. Jtē ꝙ non vult epo vel capitulo reddere rationē.vt ibidē. 7.lxxix.di.diaconū.7.c.iudicatum.xvj.q.vij.quoniaz. xxiij.q.iiij.qđ autē.xxiij.q.v.principes. Jtem ꝙ non est cōstitutus cum epi assensu.vbi ad eum ptinet. C. de bis qui ad ec.confu.presen. C. de epi.7 cler.omnes qui. §.in hac.ff.de mu.7 ho.munerꝝ.ix.q.iij.cum scimus.extr đ iura.calum.imperator. Jtem ꝙ fructus eccīe consumit.extra de of.or.cum nos. Quid autem sit economus dixi supra in ti.de his q̄ alie.no.in iudi.interue. x.economus. H. Et vnde dicať ibi dixi. Z. Cause tamen eccīastice ꝓ sindicos nō ꝓ economos tractātur. H. dixit Uber.de bona.se nūqz vidisse economū agere causam eccīasticam nec ponit de ipo nisi principium 7 hoc dictū. Et qđ decretiste dicunt economū hoc intelligas per.c.saluatur.7 per ibi no.j.q.iij. Z. licet non sit vis in nominib⁹ facienda.vt dixi in.e.ti.formam economatus collige ex predictis.

De actore ab vniuersitate seu a tutore vel curatore constituto Rubrica.

H. Uber. de bona. dimisit has rubricas de ꝑmo fecit vnā.de secūdo 7 tercio alterā.7 summe iuuit auctorem vber. de bo. vbi.s. Et alber.gall'.paz. Egi.parum cxxxij. Guil.an.ante rubricā de sindico. Est etiam sciendū ꝙ actor dicit' multis modis.ꝓ agēte de quo satis s. de actore.ꝓ adiutore.ff. de tutel'.l.solet.ꝓcurator. isti. de cura.§. vlti. de tu.7 cu.da.ab his.l.in omnē. Jtē pro ꝓcuratore. C. de ꝓcu.neqz tutores.aliqñ ꝓ castaldione.ff. de le.l.legato.7 in lombar.li.j.si actor regis res regias ꝛc.in rubro 7 nigro. Z.

Contra actorē vniuersitatis excipitur ꝙ est sine decreto ꝑsidis ꝓstitutus vt.s. de sindi.x. item ꝙ est ꝓstitutus.7 no. C. de ꝓcura.neqz. Jtem ꝙ non fideliter ꝓtegit res eccīe vel domini sui.liij. dis. frequens.7.c.ex antiquis.extra de ꝓcura.c.fi. Jtem ꝙ est ad futuras controuersias constitutus non ad presentes vel certas.ff. ꝙ cuiusqz vni.no. Item eor.§.sed si ita.ff.ad trebell'.ita.licet aliud sit in procuratore.ff. de ꝓcura.l.iij.vel dic vt in pre.§.sed item. Jtem remouetur si nolit defendere vniuersitatem reconuentā: vt in pre.l.item.§.actor. Jtem ꝙ non vult de rato cauere.vt.s. de sindi.x.item ꝙ est dubiū. Jtem cōmuniter vtriqz opponit' ꝙ est a collegio illicito ꝓstitutus.ꝓsumitur tamen licitum nisi illicitum ꝓbetur.vt.ff.e.l. j.7.ff. de coll'.illi.l.iij.§.in summa. H. Jsta iura probāt ꝓtrariū.7 istud tenet vber. đ bo.e.ti. Jtem ꝙ postqz cantus est ꝓhibitus ē agere vt in pre.l.itē.§. ꝙ si actor. Jtem ꝙ vniuersitas seu collegium est dissolutum.ff. dele.iij. pater filiū.§.tusculanus.extra đ x bo.sig.abbate.in fi.7.xxv.q.vl.§.fi.ꝑpe finem ibi sic religiose viuentes ꝛc.nisi iam ad vnionem redierit. quia tunc stat natura vniuersitatis.ff.qđ cuiusqz vni.sicut municipij.§. fi.sicut 7 si omnes de vniuersitate qui interfuerūt ordinationi sunt mutati.nam eadem vniuersitas censet' nō altera.ff. de iudi.ꝑponebatur.vij.q.j. deniqz.cū suis cōor. Jtem ꝙ excedit fines mandati.vt in pre.l. itē eorum.§.j.cum eī de mandatā habeat administratiōem ꝓcuratoris fungit' officio.7 ideo nō pōt vltra id quod mandatū est.extra de of.dele.cum olim.de hoc no.s. de ꝓcura.§.j.x.item ꝙ excedit. ꝓlatus x bo habz legitimā 7 quasi ordinariā.vt no.v.q.iij.quia epus. Jtem qui libet repellit' nisi a duab⁹ partib⁹ fuerit ꝓstitutus.vt.s. de sindi.in prin. Jtem non possunt hi constituere ꝓcura.nisi sit his contes'.cum eis.ff. de ꝓcura.nec ciuitat'. j.x.item actor. Jtem non valet si sint excoicati vl' infames vel etiam a talib⁹ constituti.vt no.s.in ti.đ procura.in prin.7.x.item ꝙ est infamis. Qualiter autē constituitur actor ab vniuersitate no.ff. ꝙ cuiusqz vniuersi.no.l.j.§.quib⁹. Jtem que vniuersitas constituat actorem no.ff. de neg.gesto.cum alicui.ff.ad trebell'. ita tñ.in prin. Sed pone ꝙ aliquis constitutus ē ab vniuersitate actor sindicus 7 ꝓcura.nūquid potest his tribus officijs experiri.videť ꝙ sit cogendus eligere.ff. de tribut'.qđ in heredem.§.eligere. H. vber. de bobi. qui hoc tenet inducit.ff. de solu.si duo rei. Item ratiōe iuramenti qđ ꝓcura.non prestat sed sindicus sic.fatebatur tamen ipe vber.qđ sequitur de iura. calum. Z. quia ista officia sunt varia 7 diuersa vt patet.s. de bis qui alie.no.i iudi.interue. H. 7 no.accur.ff. ꝙ cuiusqz vni.l.j.in glo.differunt. Z. sed non credo hoc necessarium maxime ꝑm canones ꝑm quos non est vis i nominibus vt ibidem dixi.7 probatur extra de procura. petitio.7.j.q.iij.saluator. 7 ꝓterea vsus quotidian⁹. H. etiam romane curie.vt.j. de libell'.con.§.iam nūc videdum x.contra sindicum.7 idem vber. de bonacur.rubrica de sindi.7 actore in fi. Z. tales admittit: vt.ff. đ legibus.si de consuetudine extra de consue. cum dilecti. iiij.dist.§.leges. Jtem procurator vniuersitatis seu sindicus non cauet de iudicato soluēdo. H. Joan. de deo. in questionib⁹ suis.l.iij.q.v. tenuit ꝙ si sindic⁹ fuerit contumax et postea veniens absolutus caueret de stando iuri.si iudici videret' posset etiam ab eo exigere index cautionē iudicatū solui pro bono.7 equo allegat ff. de satisdat'.l.vna.in fi.sed in ꝓcuratore loquit'.ff. de iudi.non quicquid.xxx.q.v.iudicantem. de confes.statuimus.li.vj.hoc non puto grauaret eī in hoc 7 appellare posset.sicut 7 reus si hoc exigeretur ab ipo insti. de satisda.§.sed hodie.fa.cap.ex pte.ij. Z. qz sustinet vicem vniuersitatis vel collegij.ꝓiurat in animā ꝓpriam 7 debz esse bone fame.que dic vt no.extra de procura. mandato.7 de sindico.c.vnico. Porro actor ꝓstituit' etiā a tutore seu curatore: vt. C. de actore a tu. seu. cu. da.l.vnica. C. de ꝓcu.neqz.cum eī ipi nō possint i causis pupilli vel adulti ꝓcuratores ꝓstituere. añ litē ꝓtes. vt.s. de procura.§.rōne quoqz x.item ꝙ fuit licet ipsi minores cum eor auctoritate hoc facere possint.vt in pre.l.neqz.7 eo.ti.procuratoribus.ff. de admini.tu. decreto.constituēt actores hoc modo. Forma. H. Jsta forma 7 que infra ponitur accedit illi parti ꝙ tutor qñ est casus dandi actorē nō habz illum petere per iudicē

cõstitui. ℔ ipe tutor ꝓstituit ⁊ iudex auctorizat. vtrãq; ponit azo in sum. de ꝓcur. in fi. ꝑme colũ. ℣. ꝓstituent. ꝑ ꝑmo dicto facit insti. de cura. in fi. et quod no. C. de actore a tu. ⁊ cura. l. vna. ⁊ videt placere tan. rubrica. de sindico in fine. ℨ. ego. a. tutor. p. cui⁹ negocia ipedior agere. qr abesse debeo. vel qr infirmus sum. facio ⁊ constituo. b. actorẽ ⁊ defensorẽ ad agendũ ⁊ ad administrãdũ negocia dicti. p. pupilli in iudicio ⁊ extra. quecũq; ⁊ specialiter in cã tali quã dictus pupillus habet cũ tali vt meo piculo administret recipiat ⁊ exerceat actões ⁊ quicqd ꝑ eum factũ fuerit firmũ ⁊ ratũ ꝑpetuo eẽ ꝑmitto. ℍ. Forma que ponit. j. eo. §. in fi. addit de ꝓmissione ⁊ iuramẽto actoris. ℨ. ad que omnia talis iudex suũ interposuit decretũ suãq; interposuit auctoritatẽ. vt in pre. cõcor. tutor autem ageret ꝓtra actorem actiõe mãdati ⁊ actor ꝓtra tutorem ꝓtraria mãdati. ff. de admini. tu. ita autẽ. §. gessisse. ar. ff. de nego. gest. naz ⁊ seruus. §. fi. ¶ Constituit etiã actor a ꝓlato ecclesie. j. q. vij. siquis erga. ⁊ ab eo qui non est dñs ⁊ ad pñtes lites tm̃ insti. de cura. §. fi. ff. ꝙ cuiusq; vni. Itẽ eor qd dic vt no. in pre. c. siquis erga. ℍ. ⁊ xvj. q. vij. quoniã ℨ. que differẽtia sit inter sindicu ⁊ actorẽ no. ff. ꝙ cuiusq; vni. no. Item eor. §. si decuriones. ⁊ s. de his qui alie. no. in iudi. inter. ℣. actor. Itẽ que sit differẽtia int actorẽ vniuersitatis et actorem tutor. no. ff. rem ra. ba. actor cõstituit. ℍ. Incipiũt q̃si ad litterã ℣ba vber. de bonacur. rubrica qualit obijcit ꝓtra actorẽ a tutore datũ vsq; ad ℣. sed quid de dato. ℨ. autẽ a tutore vel curatore in duob⁹ casibus. s. qñ pupillus est absens vel fari non põt et tutor valitudine impedit⁹ est. vel si negocia sint diffusa. vt no. ff. de admi. tu. decreto. insti. de cura. §. fi. C. de ꝓcura. neq; C. de auc. tu. l. j. ¶ Contra quẽ põt excipi ꝙ cõstitutus est sine decreto ptoris ⁊ sine causa legitima cõstituẽdi quia non erãt diffusa negocia pupilli. nec dignitas vel egritudo. vl etas aut valitudo tutoris hoc postulauit nec pupillus erat absens imo ꝑsens ⁊ fari poterat. ar. ff. de admi. tu. decreto insti. de cura. in fi. nam pupillus exquo fari potest debz cõstituere ꝓcu. auctoritate tutoris. C. de ꝓcu. neq; §. pupillus. ¶ actor ergo cõstituit ad litez ⁊ etiã curator ad quã tutor dari nõ põt. qr nõ dat causẽ vel certe rei insti. qui. da. tu. pos. §. certe. ℍ. hac rõne dixerũt quidam ⁊ placet ac. C. de ꝓcu. l. neq; ꝙ licet actor vniuersitatis dari possit ad vnã litẽ. ff. ꝙ cuiusq; vniuer. Itez eor. actor tutoris nõ vt sic sit eius cõditiõis cuius is in cui⁹ locum surrogat. ff. de dona. quid id qd̃. in prin. vt le. no. ca. l. j. §. siquis sub ditione. Item. l. decreto. ff. de admi. tu. i prin. ⁊ §. vltim⁹. insti. de cura. pluralit loquũtur de negocijs pupilli. vt tutor valitudine vel necessitate impedit⁹ det actorem. ad illa ergo non ad vnũ solum negocium vel vnã litem dari debebit. ad vnũ ergo dabit curator. ff. de tutelis. qui hz. §. si pupillus. ⁊ pre. §. vlti. insti. de cura. in prin. Odof. placet sup. l. vnica C. de acto. a tu. vel cu. dan. ꝙ tutor actorẽ dare potest ad omnes lites. ⁊ ad oĩa negocia. itẽ ad vnũ negocium ⁊ ad vnã litem. ⁊ hoc tenuit ipe accur. s. ꝙ ad vnã litez dari possit. in. l. si actor. C. de app. facit pre. l. neq; que in singulari loquitur de re pupilli. hoc autem maxime procedit ℔ ipm odof. qñ lis in absentia vel in alio loco debet esse. allegat. ff. de ꝓcur. sed ⁊ he. §. defendere. d̃ iudicijs. si longius. §. j. ⁊ si cer. peta. l. cum filius. facit de offi. or. romana. in fi. li. vj. ℨ. licet olim ptorius tutor daret maxime cum tutor aliquas actões volebat contra pupillum intẽtare. insti. de auc. tu. §. fi. et. C. de in litem dan. tu. p totum. cui⁹ ꝓcuratoris seu sindici et actoris officiũ finit pacto iudicio ad quod est cõstitutus. vt ibi ⁊ eisdem modis quib⁹ ⁊ mandatũ ꝓcuratoris vt in pre. l. item eor. in fi. itez sindicus ⁊ actor iurãt de calũ. sicut ⁊ tutor. C. de iura. calũ l. q. §. qd̃ obseruari. extra. e. in ptractandis. ⁊ contestant litem ⁊ interrogantur. ⁊ eorum confessioni statur ⁊ omnia faciunt vt verus dominus vt ibi. ⁊ extra de censi. olim. ⁊ de capell. mo. c. ij. et idem intellige in economo et vicedomino. ¶ Puberes autez indistincte tenent ad lites assumere curatores. insti. de cura. §. inuiti. ⁊ idem est ĩ pupillo nõ infanti. et si indistincte det curator dari videt ad oẽs lites. ff. de tutel. l. ij. §. pupillus. et. §. deniq; et. §. idem cassius. et. l. quod dicit. ⁊ no. ff. de tu. et cu. da. ab his. l. curatorem. Indefinita. n. locutio equipollet vniuersali. xix. di. si romanorũ. ⁊. l. dist. c. j. in fi. extra de priuil. qr circa. ⁊ curator ad litem vel rem certã datus nõ faciet vt puto inuentariũ. ℍ. idem accur. C. de epi. audi. de creationibus ⁊ idem ibi. Ja. de are. ⁊ pe. ⁊ mar. de pha. ibi allegat ad hãc partẽ singularia a generalib⁹ distingui. C. de sen. pas. si debitor. ⁊ ibi ꝓcor. Bui. de su. dicit hoc solui per. l. ad ptegendũ que statim allega. ⁊ ibi ℔ no. Idem vterq; vber. vbi tractant de curatore ꝑmus ⁊ de actore tutoris secũdus. Et ꝑ hoc puto falso attributã vber. de bo. super. l. tutores. ij. C. de admi. tu. opinionẽ cõtrariam ad quã vt dicũt illa scꝑta ipe allegat ff. rem pu. sal. fore. ⁊ si ad speciem vbi tenetur satisdare tutor datus ad speciem et ibi de hoc. ff. de iur. do. siue general. C. eo. ti. mulier. ⁊ d̃ bo. ꝑscri. l. siquis. dicit añt ꝙ in inuentario ponet instrumentũ quo si minor caret ponit actiões que in inuentarijs ponũtur. quia actio ẽ in bonis. ff. de ℣bo. sig. bonorum. prima placet nec video ꝙ ratio inuentarij faciendi quã habuit. l. vrgeat ĩ hoc casu. ⁊ ad. l. ad fratres. dupliciter respondet. ꝑmo ꝙ ibi nil de inuentario dicit. sed d̃ vt ibi no. ꝙ erat species administratiõis puta panis vel vini. dicit etiaz ibi Uber. ℔ illa scripta inuentariũ faciendũ per tutorẽ. etiã si vilissima sint. que habet pupillus per. ll. p̃dictas Bal. truffa est illud quod quidã dicunt ꝙ. s. faciet inuentarium de instrumẽtis. ff. de admi. tu. l. chirographis. ff. de bo. auc. iudi. pos. l. fi. C. d̃ bo. va. l. fi. li. x. eadem rõne ergo faciet etiam inuentariũ de testibus. l. in exercendis. C. de fide instru. quod ridiculum est. siquidem est constitutus ad ageñ. ⁊ exigenduz. dic ꝙ idem quo ad caput agendum quia duo vident esse mandata. Item ⁊ quo ad caput exigendi. ante ergo q̃ exigat nõ imminet sibi necessitas ponere in inuentario id qd̃ non egit nec postq̃ finitum est eius officium. ℨ. cũ eius officium non consistat in admiñstratõne. ar. C. de ĩ lit. dan. tu. vel cu. ad ptegẽdam. et ar. C. de procu. maritus. et quia sibi non potest solui. ff. de solu. hoc iuris. Quid enim in eo poneret ⁊ de quo ipsam faceret. ⁊ qd̃ scriberet se inuenisse ⁊ recepisse. Inuentarium eniz dicitur reptoriũ quia res reperte in eo describũtur. ff. de admi. tu. tutor ꝙ repertoriũ. rñ. j. ⁊ hac consideratione libellum dudum a nobis editum ad reperiendas materias reptoriũ nũcupamus ꝓut in eius proemio recitamus. nomia eĩ debẽt esse reb⁹ sequẽtia. insti. d̃ dona. §. ẽ ⁊ aliud. xvj. q. j. si cupis. iurabit tm̃ ꝙ faciet i cã vl cau sis. que sibi pro minore vtilia videbuntur. ℍ. dicit. p̃. vber. de bona. ꝙ sic seruat in lõbardia. ℨ. ⁊ alia fient vt. C. d̃ epi. au. l. de creatiõib⁹. ⁊ aut. ibi posita ꝙ nunc generale qd̃ quidã libri habẽt. ℍ. In vber. de bona. sequit. ℣. ⁊ ibi curatores. ⁊ habes totũ titulũ. ℨ. ⁊ dicã. j. in ti. d̃ decu. ¶ Sz qd d̃ dato ad oĩa debita exigẽda forte tal faciet inuẽtariũ. ¶ Quid d̃ dato ad p̃dia sola administrãda. Idẽ puto ar. C. d̃ admi. tu. tutores. ij. Idem si fuerit datus ventri vl bonis ℔ vber. de bo. ℍ. Char. x. vbi de curatore bonis dato. ℨ. vt. ff. de vẽ. ĩ pos. mit. l. j. §. pe. ¶ Sz nũqd vir põt dari curator ad litẽ vroris. de ℔ ⁊ q̃ ꝑ curatorẽ ad litẽ possint excipi vide. j. in ti. d̃ cura. §. vt añt. ℣. si ℣o dicãt. ⁊ hi curatores ⁊ actores qr ad litem tutorib⁹ adiũguntur adiutores vocant. vt. ff. d̃ tutel. solet. ¶ Itez actor. ℍ. in ℣. Jo. de deo. li. iiij. iudicũ. vbi de actore pupilli. ℨ. cõstituitur a tutore seu curatore ad lit. eorũ periculo. vt insti.

de cura.§.fi.7.C.de pcu.neqz de hoc in sum. Az.ti.de pcu.§.constituit.7 tales vltra latrocinium peccant si male procurant res pupilli.lxxxvij.dist.in religiosum. H.7 de tenent quis administratores reddere rōnez xxiij.q.v.principes in fi. Z. Item pstituit tm post lit. cōtest.nō autē sine decreto iudicis:vt.C.de pcur.neqz quod dic vt.s.in ti.de pcu.§.rōne quoqz.y.itē q fuit 7.s.y.item nō possunt. C In summa no.q actori vniuersitatis obiici possunt que.s.ti. primo dicim⁹ sindico posse opponi sm alber.gal. C Instrumentū ḡ huius actorie facte a tutore sic conficit.

C Instrumentū actorie Rubrica.

H.ad litterā formā hāc ponit Rolan.in pte.vij. Z. Talis mater 7 tutrix.b. pupilli filij cuiusdā.t. quia ꝓpter debilitatem sexus 7 persone vel qz nimis est a foro iudiciali remota. vel quia ꝓpter grauamen egritudinē 7 lāguorē 7 alia imminētia impedimēta psonaliter intendere.7 superesse non valet causis quas ipa nomine dicti pupilli habet. vel habere intendit specialiter cuz tali 7 generaliter contra quācūqz psonam tam in agendo qz in defendendo. Iccirco.p.psentē ibidē rerū tamē suarū periculo constituit.fecit 7 ordinauit.actorē.qui p.pmisit ipi tutrici tam nomine suo qz dicti pupilli stipulanti 7 corporaliter iurauit ad sancta dei euangelia omnia 7 singula in dictis causis ipi pupillo vtilia facere 7 inutilia ptermittere.et quicqd ad man⁹ eius ipius cause vel causaz occasiōe puenerit ei ad integrū assignare.eo saluo q semper vti valeat veritate cui actui legitimo idem iudex suā auctoritatē interposuit 7 decretum.hoc probat. C.de actore tutore seu cura.da.l. vnica. C Forma yo instrumēti cure ad lites habes.j.i ti.de cura.§.cum autē.y.instrumētū yo.

C De orphanotropho. Rubrica.

H. C Ad istam 7 duas sequē. sufficiat suum nigrum cum additis. Z.

ORphanotrophis pauca possunt opponi. H. ybū vber. de bonacur. Z. C Quid autez sit orphanotrophus dixi.s. de his qui alie. no.i iudi.interue. C Potest ergo opponi q nō fecerūt inuentariū solenniter et q sunt minores.xxv.an.C.de episco.et cleri. orphanotrophos.C.de leg.tu. l.penl't. H.ad hoc 7 ad id quod sequit facit clemē.de reli.do. quia cōtingit.§.vt autē. Z. C Item q est turpis pso na vel suspecte vite.ff.so.ma.si cum dotem.§.eo autez tempore.vel illud speciale est in dote. C Itez q eis est interdicta administratio.iij.q.ij. qz ea. extra de accu.c. fi.7 dixi in tutore.j.d tutore.§.fi.in fine.7 ar.ff.de euic. vendicantem.C. vnde vi.meminerīt.7 hoc idem intellige in plato ecclesie 7 administratore vniuersitatis de istis no.j.de instru.edi.§.dicto.y.sunt etiā.

C De vicedomino Rubrica.

CLias q vicedomi/nus proprie est sm iura qui pest reb⁹ episcopalibus.vt.lxxxix.dist.volumus.et.c. e.j.q.iij.saluator.circa medium.y.in nomine.7.s.de bis qui alie.no.in iudi.interue. ꝓpe princi. cuius formā collige ex pmissis.

C De vicecomite Rubrica.

VLtimo loco nota. qlit constituatur vicecomes.7 scias q vicecomes dicitur ille.cui domin⁹ tempalis cōmittit executionē iurisditōnis sue in aliquib⁹ castris 7 sic vulgariter talem vocant lombardi 7 aliqui in patrimonio beati petri 7 talis non debet esse cleric⁹.vt extra ne cleri.vel mo.c.clericis.7 cōstituit sic.

C Instrumētū pstitutiōis vicecomitis rubrica.

H. Ad litterā fuit Rolan.vltima in.vij pte. Z. Dominus talis elegit fecit 7 cōstituit.p. suū vicecomitē integre in omnib⁹ ptinencijs talis terre vel castri sibi sup ipsa terra.7 omnib⁹ in ea habitātib⁹ et habitaturis sue potestatis 7 iurisditiōis plenitudinē delegans 7 cōmittens vt exnūc qdiu ipi dño placuerit tam sup qōnib⁹ 7 causis quibuscūqz audiēdis cognoscēdis 7 terminādis qz sup collectis seruitijs 7 omnib⁹ 7 singulis ipo domino debitis petendis exigendis et recipiēdis. necnon 7 sup imponendis 7 faciēdis exercitib⁹ 7 cavalcatis ad honorem 7 seruitiū ipius dñi 7 sup manutenēdis 7 cōseruandis iurib⁹ 7 psuetudinib⁹ eius gerat 7 habeat in omnib⁹ 7 p omnia vicē suam.sup criminalib⁹ yo causis 7 maleficijs indagandis 7 cognoscēdis possit plene ꝓcedere.sīna tñ pene sanguinis 7 punitiōe psonarum ipsi 7 eius iudicio reseruata.qui dñs solenni stipulatione pmisit dicto vicecomiti se firmū 7 ratū habituruz quicqd circa pdicta duxerit faciendū.ceterū in signuz recognitionis pleni dñij.idem dñs ipm.p.de supradicto officio cū cirotheca vel baculo inuestiuit. C Formā autē castaldionatus colligas ex pmissis.

C De tutore. Rubrica.

H. Cad materiā istius rubrice 7 sequētis nō sufficiūt volumina. nam de ea occupati sunt duo libri.ffor.sez xxvj.7.xxvij. In.C.eo.ti.de testa.tu.vsqz ad fi.v.libri q sunt rubrice.xlvij. In pmo libro institutionū sunt rubrice.xiij.s. de tutela vsqz in fi. libri. in libro autēticorū rubrica.ij.col'.vj.et.iiij.coll'.vij. C Doctores aūt psequūtur.s.azo.i sum. qui dare dariue tu.vel cu.possint C Baga.char.ij.y.diximus qpendiose. C Tan.soluz de ipor satisdatiōe. Ru.de satisda.procuratoz ꝛc. in fi. Rof.vbi de offi.iudi. Ru.de of.iudi.quo bonis alicui⁹ cura dat' cū.iiij.sequē.tractat materiā huius Ru.7 se. 7 inter ciuiles de act.tutele directa.7 in Ru.se.de contraria. de quib⁹.j.de iudi.§.generalia vbi tractabo qsti ones pylei. C De his duob⁹ etiā Jo.de bla.7 omnes libraij. C Uber.de bo.in.§.ex psona. sepius allegato. yfi.si veniat ad agendū.vt tutor mihi.char.x. Dicit q sapiens aduocatus agente tutore faciet pncipalē cām carere pncipio 7 sup eodez.§.y. ista generalia. dicit se nō psultuz alicui illū in aduocatū recipi.q pmisit i pn. litem in decendiū inchoari. C Jo.de deo.sine bis ybis psequit'. C Uber.cauil.li.ij. Rub.de tutore.qui vult agere. C Uber.de bona.posuit Rubr.qualiter repellant' tutores.7 curatores. in genere. C Questionē aūt dñicalem.lxxvij.de tutore 7 eius pupillo qui in psentādo discordāt. plene vide de elec. ex eo q.li.vj.sup glo. ff.de inf.immuni. C Nostris tpib⁹ fuit dubitatū an tutela regis legionū finiret' finito anno.xiij.ita q nec habere deberet curatoreꝫ q illa etate finiat' tutela.patet insti.qui.mo.tu.fi.in pn.7 vide.j.§.fi.y. item q eis cui. q administrare deberet allegabat' ius 7 factū ac cōditio psone de iure allegabat'.q maior.xiij.causas beneficiales 7 matrimoniales etiā in iudicio administrat vt maior de iudi.c.vlti.li.vj.de resti.spol'.ex parte. si ergo administratio bñficij 7 ꝓuisis sibi cōcedit' ꝓcedi etiaz dz administratio regni.exquo finita ē tutoris admīstra-

tio. ¶Arguebat etiã de sexu ad etatem.nam femina ex sexu est inabilis ad iudicandũ.ff.de reg.iur.l.femine.et tñ si ex successione sibi debeat dignitas secularis illam administrat.xij.q.ij.cum dilectissima.de arbi.dilecti.et vide qđ ibi no.in.iij.glo.7 quod super ea dixi.7 facit đ ꝑuil.ex pte.iij. Item inducit.l.cum ꝓtor.ff.de iudi.que solũ impuberẽ etatis respectu ꝓhibet iudicare. Inducitur 7 lex illa.ff.de re iudi.7 qđ no.de offi.dele.cũ vigesimũ. Inducebat etiã ꝙ pubes non cogit curatorẽ habere.qz non dat inuito nisi in litem insti.de cura.§.itez inuiti. ¶In facto dicebat ꝙ dissensio tutor erat damnificatio regni cum etiã euãgelista testet ꝙ oñe regnũ diuisum in se desolabit.7 domus diuisa non stabit matthei.xij.que dissensio dicebat in facto aliter sedari nõ posse qz per administrationẽ adulti.habentis penes se sapiẽtes quor cõsilio regat regnũ per quod 7 propter multitudinẽ astantiũ 7 officior ab antiquo ordinator in domo 7 familia regia sperebat regimen prosperari. ¶De tercia dicebat ꝙ multũ etatis supplebat discretio sic als dicit đ despon.impu.c.fi.lxxvij.di. monach⁹ nouicius.7.C.de pri.sacro.scri.l.in sacris 7 dicebat ei cõuenire illud Luce.ij.Puer crescebat 7 cõfortabat plenus sapientia.7 gra dei erat cũ illo 7 ꝙ salomon adhuc puer electus fuit a deo.paralipo.xxij. 7 illud prouer.xx.ex studijs suis intelligit puer extra de ꝑsum. ex studijs. ¶In contrariũ inducebat textus leg.j. in ꝓn. ff.de mino. Item ꝙ licet sit discretus adultus tñ venia etatis non impetrat ante.xx.annũ.C.de his qui ve.eta. impe.l.ij. Itẽ tales ꝓpria negocia administrare nesciũt multomin⁹ publica vbi maius iminet periculũ de elec. vbi periculũ.li.vj.cum cõcor. Item stabilem mentẽ nõ habens sapientum hominũ nõ debet iura tractare.C. de testa.mili.l.fi. Inducebat indecorũ esse ꝙ alios regant qui seipos nesciũt gubernare.đ eta.7 quali.indecorũ.7 quod ibi scripsi post aristo. 7 post socratẽ insti. de excu.tu.§. minores. 7 verbũ salomonis.xxx. prouer: notatũ extra de ꝑsump.ex studijs.7 ysaie.iij. dabo pueros principes eor.7 ecclesiastes.x. ve terre cui⁹ rex puer est:7 cui⁹ ꝓncipes mane comedũt. Et regis est ꝓprium iusticiã facere.xxiij.q.v.regum. 7 speciale periculũ allegabat ĩ ipso regno in quo in criminalib⁹ non appellat. qz nõ recognoscit superiorẽ. vt no.lxiij.di.adrianus. 7 de ipo de dona.inter vi.7 vxo. 7 si necesse ad hãc partẽ facit de suppl.ne prel.grãdi.7 hec pars fert electa. Z.

HRequenter se tutores asserunt qui esse nõ possunt.et iccirco que contra eos obij possunt videamus Prenotandũ autem est ꝙ tutores curatores 7 alij sunt testamẽtarij. H. Hosti.vbi.j.§.penl. in fi.remittaz.addebat quasi testamẽtarios. Z. ¶Alij legitimi.¶Alij datiui.¶Alij anomali de quibus per ordinem ꝓsequamur. ¶Ultimo de eorũ generalib⁹ impugnatiõibus tractaturi.

OJtutor dicit se testamentariũ.s.in testamẽto datum.obij ꝙ is qui testamentũ cõdidit talis est qui non põt tutorez dare.vel is qui datus est nõ potuit dari.quod dic.vt.ff.de testa.tu.l.j. ¶Item ꝙ testm̃ in quo datus est imꝑfectũ est. vel ꝓ eplam datus est.C. de cõfir.tu.l. ij.ff.e.l.ij. ¶Itẽ ꝙ ex illo testõ non est adita hereditas ff.de testa.tu.si nemo.7.l.se.7.l.an testamẽto. ¶Sz an. H. Iste ỳ.fuit accur.in.l.j.C.đ testa.tu.in.j.glo. que fuit additio. Z. datus in testõ facto inuentario poterit cõuenire debitorẽ pupillarez nomine pupilli. videt ꝙ nõ nam hic videt esse ꝓpleritas. H. Dñs meus ĩ legib⁹ negabat ꝓpleritatẽ dicens hũc casum quo sufficit de facto fieri.auctorabit ergo tutor pupillo adeunti iz non possit de iure per.l.mulier.§.j.ff. de cõdi.insti.cui⁹ casum vide 7 plura similia in qõ.super regula non prestat de regu.iur.li.vj.x.adhuc. Z. non em̃ potest esse tutor.nisi sit adita hereditas.vt iam dixi nec etiã adiri põt nisi sit lucrosa sine tutoris auctoritate insti.de auct.tu.§.neqz tñ.sed dic ꝙ iussu iudicis adibit hereditatem.vt.C.de iur.delib.si infanti.in fi. vel dabitur curator ad adeundã.C.đ admi.tu.cũ quidã ꝑm alber.papien. H. Et ille faciet inuentariũ in quo solũ ponet species hereditatis adeunde.et ita seruat. aliqui reprobãt qđ de curatore dicit p.l.cũ ĩ vna.ff.de ap. et dicũt dandũ aliũ tutorẽ per.l. hereditas in ꝓn.ff.de testa.tu. 7 no.in l.si nemo.ibi prece. dici tñ possz ꝙ hec prolixitas cessat in suo herede.ad qđ bene facit.ff.de le.j.si post mortez in ꝓn.7 insti.de here.qui ab inte.§.sin autẽ de his.ꝑ qđ in.l.ij.C.de testa.tu. Bal. Replica banc qõnem in dubiũ sic. Tutor datus pupillo in testõ patris facto inuentario 7 decreta sibi administratiõe per iudicẽ. agit cõtra debitorem pupilli qui opponit tutori ꝙ agere non põt.cum hereditas nõ sit adita querit quid iuris.7 videtur ꝙ non audiatur.naz debuit dari tutor attilian⁹ insti.de attil.tu.in prin.in contrariũ quia existentia sui heredis confirmat tutelã testamentariã.insti.de here. ab inte.§.sui.adeo vt si abstineat pupillus.nihilomin⁹ sit tutor testamẽtarius cum effectu.nam ꝓtoris ꝓpositum dum suis abstinere permisit.fuit eos ab oneribus releuare. non cõmodis obuiare.de vulg.sub.l. si filius qui patri.et hoc tenet Dy.ß spe.hic videt velle ꝙ immixtio ꝓcedere debeat vel iudicis auctoritate vl dato tutore attiliano.vel qđ detur curator adeũde hereditati.hoc nõ placet quia curator pupillo non potest dari in aditiõe hereditatis.no ff.de ap.l.cum in vna.§.tutor.7 ideo tutor attilianus dabitur 7 adita hereditate eius auctoritate finitũ est suum officiũ 7 incipit tutor testamentarius.7 sic cessat attilianus qui est datiuus.7 ita tenet od. sed bar.tenet se cũ Dy. ꝓpter ꝓuilegiũ existentie sui heredis. nam tutela est de iure ciuili. et ideo ꝙ existentiã sui heredis confirmat in ꝓiudiciũ tercij.i. tutoris.ar.cõtra de testa.tute.l.qui a patre. 7 quod ibi no.7 de tu.7 cu.l.impuberi. forte potest dici ꝙ volens testamẽtarius admittitur ad administrationẽ.sed non compellit inuitus nisi adita hereditate. de excus.tu.si is qui tres.§.j. vbi dicit ꝙ testamẽtaria tutela cedit ab adita hereditate.7 tñ tutor testamẽtari⁹ nõ datur nisi suis. Itez textus dat formã de attiliano tutore dando 7 a forma text⁹ nõ põt recedi. Itẽ si existẽtia facit illuz tutorẽ efficacẽ.istud posset retorqueri in ꝓiudiciũ pupilli si eũ immisceat. ¶Et per hoc patz an in pace quã fecit pupillus.tutor predictus possit antorari.7 fuit de facto. Z. ¶Itẽ excipit ꝙ est talis qui als nõ potest ex testõ capere.ff.eo.test.tutores. ¶Itẽ ꝙ non iure dat⁹ est.ff.e.testamento ꝓmo. ¶Item ꝙ illud testamẽtũ est inofficiosum vel falsum.ff.eo.iure nostro et.l.se. ¶Itẽ ꝙ est irritum 7 vide causas.ff.de iniusto rup.irri.te.insti.qui.mo.te.infir.ꝑ totũ.7 dicã.j. de edi.instru.§.cõpendiose. ¶Itẽ ꝙ est minus solenne nec ipe est a iudice cõfirmat⁹.C.de cõfir.tuto.l.ij.ff.e. qui a patre.7.l. si filio.7 de admi.tu.tutores.§.curatores testamẽto.et si exhibet ꝓfirmatio.vide si est legitime facta.quod dic vt.ff.et.C.e. per totũ. ¶Item ꝙ datus est a patre vel matre.tutor vel curator filio naturali. H. hoc est qđ facit hunc casum diuersum ab illo. Item ꝙ datus qui sequit. Z. nec ẽ cõfirmat⁹. Unde nõ valet.ff.de ꝓfir, tu.l.j.et.l.qui a patre.7.l.naturali.7.l.vtilitatem.C.eo, l.fi.C.de epis.audi. de creationib⁹.insti. de cura.§.j.et in pre.§.curatores.C.de nego.gest.curatorẽ. Itẽ obij ce testamento quicquid obici contra illum posset si ex eo hereditas peteret puta testatorem non fuisse sane mentis vel als fuisse intestabilem.7 similia ꝛc.de suc.ab intesta.c.fi.ff.qui testa.fa.pos. ꝑ totũ.insti.qui.non est permiss. fa.te. ¶Item excipitur ꝙ tutor datus in te-

stamento est furiosus.insti.qui da.tu.pos.§.furiosus. ¶Item q̄ est incertus vel incerte datus.vel ad certam rem vel causam datus.quod fieri nō potest.ff.de testa.tu.tutor.ita insti.qui dari tu.pos.§.certe. ¶Itē q̄ causa quare datus est mutata est.quia ex amico factus est inimicus.vel ex diuite pauper.ff.de testa.tu.paterfa.in fi.z de cōfir.tu.l.pe. ¶Itē q̄ datus ē a matre tutor vel curator nec est a iudice cōfirmat⁹.vnde non tenet.ff.ō cōfir.tu.l.j.z de tute.testa.l. mar. ¶Quid si dē tutor a matre. H.accur.vbi.s.dicit a patre. Z.in testamēto corraz.uij.testib⁹.videt q̄ tenet datio.qr pōt testari inter liberos quocūq̄ modo vult. H.C. de testa.hac cōsultissima.§.ex impfecto.z vide qō ibi no. Z.Sed hoc verū est in hēditate. qr si decedat ex voto pueniat ad eos.fm Ja. ¶Quid si quia instituens nepotez dat sibi tutorem.videtur q̄ non valet.quia lex semper dicit de matre que eum instituit.vt.C.de testa.tu.mater. H.subdit Accur.vbi.s.quod dixit in matre.idem in auia. Z.fm hōbo. ¶Instrumētum autē testamētarie tutele sic concipitur.

¶Forma testamētarie Rubrica.

H.Rolandini fuit vsq̄ ad fi.huius.§.parte.vij.post pn. Z.Cum nuper.t.in suo testō manu talis not. scripto.p.tutorē.h.z.m.eius filijs reliquisset. idē.p.in presentia talis iudicis cōstitutus eandē tutelam petijt sibi auctoritate ipius decerni. eodē igit iudice tutelā ipaz ei decernente ,pmisit idez.p.mihi tali not.suprascripto stipulanti z recipienti vice z nomine dictor pupillorū z corporalit iurauit ad sancta dei euāgelia omnia z singula vtilia ipis pupillis facere z inutilia pretermittere ipsorūq̄ res z psonas ad cōmodū z vtilitatē eor bona fide custodire z saluare z inuentariū de rebus eor facere administratiōis sue rōnem tempore debito reddere. cum integra residuor resignatiōe.eo saluo q̄ semper vti valeat varietate. Leterū dict⁹ iudex huic actui legitimo suā auctoritatē int̄posuit z decretuz. ¶Hoc tamē no.q̄ si testator liberauit z absoluit tutorē a reddenda rōne.tunc non facies eum iurare z ,pmittere de reddenda rōne.sed post illa verba inuentariū de rebus eorum facere ꝛc.iunge rōnem ℣o administratiōis reddere cum ab eo fuerit absolutus a testatore non aliter q̄z de iure debuerit teneatur. ¶Item testamentari⁹ tutor non tenetur prestare fideiussorem.vt.j.§.ij.℣.bor H.an possit esse testamentarius debitor vel creditor. vide.j.§.fi.vltra mediū. Z.

¶Ivero dicit se legitimū.s.,pmissorē. non habita differentia inter cognatos z agnatos.vt in auten.de here.ab inte.ve.§.ex his col.ix.,pbet hoc z q̄ etiā sit legitime cōstitutus.tu ℣o proba si potes q̄ alius sit primior.z q̄ nō est legitime cōstitutus.z vide C.de leg.tu.aut.sicut.z.ff.e.l.p.z per totū. ¶Item excipe contra eum q̄ testamētarius tutor extat. vnde nō est locus legitimo.ff.de testa.tu.siquis sub conditione ff.de tute.z rō.dis.si tutor.§.j. ¶Item q̄ nō satisfecit idonee rem pupilli saluam fore.nisi sit pater vel patronus.ff.de legi.tu.legitimos.§.ij.C.in qui.cau.in integ.resti.nō ē ne.si tutor.C.ō tuto.q̄ nō sat.l.j.z no.insti.ō satisf.tu.§.ij. ¶Itē q̄ ñ recipit tutelā.j.annū. H.vber. de bo.dicit forte subdens hoc nō esse clarū allegat easdem leges. Jo.etiam de te.nō posuit hoc quem imitatus est auctor. Z.C. de leg.here.l.sciant.ff. ad t̄tull.l. ij.§.si mater non petierit. Bal.q̄tuz ad excludendam successionē potest hoc opponi cuilibet legitimo tutori C.de le.hē.l.sciant.sed q̄tum ad excludendaz tutelam nullus textus dicit q̄ obstat lapsus anni. z ideo etiam post annū mater z auia potest suscipere tutelam vacā-

tem quia hoc ius non est annale. Z. ¶Instrumētum autem tutele legitime sic concipit.

¶Forma tutele legitime Rubrica.

H. Rolandini vbi.s. Z. Talis iudex talē dñaz matrem.h.pupilli filij quōdam.t. in ipius pñtia cōstitutā eiusdem.h.tutelā petentē z affectantē cum eadem tutela sibi fm iuris ordinē deferat z ipa sit in ea pre ceteris pferenda eidem pupillo tutrice cōstituit z decreuit que tutrix ,pmisit mihi tali notario infrascripto vice z nomine dicti pupilli stipulanti ꝛc. vt.s. in alio instrumento vsq̄ ibi. vti valeat veritate.postea iunge.renūciansvell.se.cons.z secūdis nuptijs.z omni alio auxilio de ipis iuribz z bñficijs plene certificata q̄ sint z qd dicant.in super.p.dicte tutricis precibz z mādato pro ea extitit fideiussor z demū huic actui legitimo idez iudex suam auctoritatē interposuit z decretū. z hec forma p batur in his que no.j.in.§.nūc dicendū. ¶Sed pone paterfa.decedit vnico filio impubere puta anniculo.z alio pubere.puta.xxij.annum agente relictis.reliquit etiam fratrē legitime etatis. Ecce frater impuberis est inabilis.qr insufficiētis etatis. nunc querit an sit locus datiuo. Item esto q̄ frater defuncti vocet vt legitim⁹ vel alius vt datiuus. querit an iste pubes adueniente legitima etate excludit alium legitimū vel datiū. z videtur q̄ patruus tanq̄z legitim⁹ p̄cedet datiū z ei preferet.vt.C.qui da.tu.vel.cu.pos.si sororis. H.qūo hosti.exponit textū illius.l.scripsi sup decre.ex parte.ij.de ap.super.j.glo.℣.si tñ iudex. Z. Item patru⁹ ipo ire est tutor.l.xij.ta.vt.ff.de legi.tu.legitimos ergo datiuo locus esse non potest.quia habenti tutorem.tutor dari non potest vt.C. qui petant tu. cum iure habenti. Item cum fratre impuberis qui nūc inabilis est speretur esse abilis adueniente etate.ff.de legi.tu.l.j.locus est datiuo. Nec vocabit agnatus q̄ est in gradu sequē ti.vt.ff.de excu.tu non solum.§.si libertus.z.C. de epi. audi.decreationibus. Item videt q̄ frater impuberis legitima etate adueniēte excludet patruū qui ē grad⁹ inferioris.ar.ff.de suc.edic.l.fi.excludet etiā datiū.si a iudice dat⁹ sit vt.ff.de tu.z ra.dis.l.si tutor.§.si duob⁹ z ar.insti.de attil.tu.§.sed si testamēto.z.§.itē si iure.z §.ab hostib⁹.econtra videt q̄ nō excludet patruū.cum ambo sint legitimi.z sic ambo debēt esse tutores. vt.ff. de legi.tu.l.ij.§.si duo.et.l.si plures.quasi pares sint.z par in parē nō hz imperiū. vt.ff.ad trebell. ille a q̄.§.tē pestiuū.ex de elec.innotuit. Itē videt q̄ nō remoueat datiuū cū semel legitima dat⁹ fuerit.ar.ff.de tutel.qsitū.C.ō testa.tu.si tutores testamēto. Odof. H. Cui⁹ ad lrāz fuit tota ista qō vsq̄ ad.§.vltimā lineā. in addic.sup sūma ti.de legi.tutela. Z. dicit locū ee datiuo tutori patruo excluso.ff.de legi.tu.l.j.§.si apud.z in p. §.si libert⁹.z.l.de creatiōib⁹. Itē dicit q̄ legitima etate aduenīte fratrī ipuberis ipe erit tutor z excludet datiuū. H.testamētariū nō.z ꝯcor.j.§.nūc dicendū.℣.ß pone aliq̄. Z.vt i pre.ꝯcor.licet i pri.qōne al.no.p.h. ff.e.agnato. Bal.z vide.j.§.nūc dicendū.℣.ß pone aliqua minor. Z. ¶Et vt scias qñ tutele legitime loc⁹ sit dic cū psona agnati impedit habere tutelā legitimam aut impedit ab initio cuz tutela ē deferēda.aut ex postfacto.ea iam delata si ab initio z impedimētū est perpetuū vt quia est femina vel ꝑpetuo furiosus mutus vel surdus.tunc nō est locus datiuo.sed legitimo sequētis gradus.vt.ff.de legi.tu.l.j.§. interdū alibi. z.§.item in libertinis.z.§.fi.et.l.agnato.in fi.Si autē est tempora le impedimētū.vt quia minor vel captus ab hostibus. tunc non est locus legitimo sequentis gradus. sed tñ datiuo.vt.ff.e.l.j.§.si locus.z in pre.§.si libertus. ceterum si impedit ex postfacto.vt quia remouetur vl excusatur locus est datiuo z non legitimo sequētis gradus vt.ff.e.l.ij.§.queri potest.si ℣o moritur vl capite

minuit locus ē legitimo sequentis gradus ⁊ non dativo. vt.ff.e.l.iij.§.non tm̄.⁊.l.qđ defuncto. Bal.no.bn̄ hoc qr si ex postfacto repellit post tutelā suscepta⁊ si remanent reliquie venit ad sequentē in gradu.đ testa. tu.l.siquis sb condi.nisi alius existat in anteriori gradu § que sunt iste reliquie rn̄deo in tutela ē ꝓsiderare curam insepabilē ⁊ exercitiū qn̄ tollit exercitiū remanet ipa tutela insepabilis qđ est qn̄ tutor remouet ab actu ⁊ tūc remanēt reliquie.facit qđ no.ff.de auc.tu. ⁊ si pluribꝫ.⁊ in simili.ff.vt le.⁊ no.ca.l.j.§.q minor.sed qn̄ ipa tutela fundit⁹ tollit ꝑ mortem vel quasi tūc nō remanent reliquie.ar.ff.de condi.⁊ demonstrat.l.incidit.⁊ facit de suspec.tu.l.hoc em̄.⁊ dixi de iureiur.l. iusiuran.§.j.⁊ de ꝓdi.inde.l.si nō sortē.§.q filius. Z. ¶Que aūt tutela excludat alterā dicam.j.§.nunc dicendum

Jautē tutor vel curator se dicit dativū.s.datū a iudice excipe q alius ē testamētarius vel legitimus q̄ ꝓcedit eum.ff.de tutel.⁊ ratō.dis.si tutor.§.j.qr habenti tutorē tutor dari non pōt.vt.j.dicam. ¶Itē q est datus ab eo q̄ dare non potuit puta a delegato p̄sidis.vl'a p̄tore vel p̄side furioso.ff.đ tu. ⁊ cu.da.ab his.l.ius dandi.⁊.l.nec mandāte. de hoc.j. ti.pr. ¶Item q erat tal' pupillus cui ñ erat dand⁹.ff. e.l.j.⁊.l.pupillo.⁊.C. vbi pupillus edu.l.fi.⁊ qui dari. tuto.vel cur.pos.neq. ¶Sed queri an filio ingressi monasteriū dz dari tutor. ⁊ videt q sic q̄a ingressus trāsit in alterius ptātem.xviij.q.ij.abbatem. vnde alium in sua ptāte habere non pōt.ff.de adul. sic eueniet ff.de acqui.pos.cū heredes.⁊ de acq̄.re.do. liber homo Immo seruus efficit. vt.liij.dist.multos.§ dic q non trāsit quo ad hoc in abbatis ptātem.vt filius ei⁹ liberet a patria ptāte.certi em̄ sunt modi q̄bus q̄s liberat de quibꝫ non ē is.insti.q.mo.iuspa.po.sol.§.fi.cū ergo filius ingressi in patris maneat ptāte non debz ei dari tutor.dabit tn̄ curator bonis.C.de bo.q̄ li.l.fi.§.si autem patre.⁊ de capti. ⁊ postli.reuer.l.iij.ff.ex qui.cau. ma.l.ab hostibꝫ.in princi.⁊ vide.j. de sta.mona.xv.xij. ¶Hoꝝ autem dativoꝝ q̄dam dant sine inq̄sitōne. alij ex inquisitōne. alij extraordinarie siue anomale.bi q̄ dant sine inq̄sitione seu cāe cognitōne. vt qr nō q̄ritur an sint locupletes vel nō ⁊ hmōi.ff.de ꝓfir. tut.l.j. insti.de attil.tu.§.§ hoc iure.satisdabūt rē pupilli saluam fore sicut ⁊ legitimi vt p̄dixi.⁊ ꝓbat.C.de tut.et cu.qui non satis.l.j.⁊.ij.C.in qui.cau.in inte.resti.nō ē ne.si tutor.C.de postli.reuer.cū cognatos.C. de tu.et cu.fu.l.fi.§.§ cuz antiq̄tas.C.de epi.au.l.ij. § dati seu confirmati ex inq̄sitōne non satisdāt.insti.de satisda. tu.⁊ cu.§.ij.C.de tu.⁊ cu.qui non satis.non omniū .vt patet in eo qui a patre datus ē tutor in testō emācipato filio q̄ sine inquisitione ꝓfirmandus ē ⁊ sine satisdatione. vt insti.de tutel.in fi.nisi in curatore furiosi.q̄ lz datus sit ex inq̄sitōne tn̄ satisdat si non hz idoneā sb stantiam.C.de cura.fu.l.fi.§.§ siq̄dem.⁊.§.si xo non talis.hodie. H. dixit azo.in summa.nisi dicas vt.b.dicere solebat hoc emēdatū ꝛc. Z. xo ꝑ constit.grecaz que recitat instit.de attil.tu.§.nos aūt.oīs dativ⁹ satisdat .hoc tamen. H. prime dictuz. Z. fallit ꝑm q̄s dam in matre tutorē filio dante q̄ non satisdat.licz ex inquisitione dct. H. id est lz inquisitio sit necessaria. Z. ff.de cōfir.tu.l.j.C.e.l.j. verūtamē si tutor vel curator sit locuples remittit satisdatio.C.de epi.au. de creationibꝫ.ff.de testam̄.tu. testō.circa fi.ff.de legi.tu.legitimos circa prin.§ ⁊ testamentarius tutor non satisdat cuius fides a testatore approbata est.insti.đ satisda.tu.⁊ cu.§.j.ff.de testa.tu.testō datus.rn̄.j.etiā non recte datus.si tn̄ sit ꝓfirmatus.vt.ff.de ꝓfir.tu.l.j.duz tn̄ ꝓfirmatio sit ltūme facta al's nō.ff.e.naturali.⁊ dixi sup̄. ¶Sz an datus inutilit ⁊ ꝓfirmatus sit testamentarius vel dativus.dic. H. ꝑm azo.de confir.tuto.xv. ego puto.dn̄s meus in legibꝫ tenebat eū testamētariū non ob.l.lege obuenire.ff.de ver.sig.que dicit q cōfirmans dat.dicit eñ id vex in eo qui non hz necē cōfirmare.§ hic iudex necessitat ad hoc ergo non dat nisi abusiue cū in necessitate non ē liberalitas.ff. de adi.le. l.ad rē.⁊ eadem rōne non elegit.ff.de le.ij. vnū ex familia.§.si de fal.⁊ de adop.si arrogator.p̄dictā necessitatem ꝓbat p.l.si impuberi.ff. de cura.fu.⁊ talē p̄ferēdū ltimo ꝓbat p ordinē rubricaz.C.is vbi prius đ testa. ij.de ꝓfir.s.dato in testō inutili.iij.de legi.tut.⁊ de his vide p Cy.de confir.tu.l.neqz.q̄ volens opiniones pacificare tenet eum dativū cum azo.⁊ sequa.§ sape naturam testamtarij.ita q pfert itimo.ibi vide.vbi narrat Ja.de are.concordare dn̄o meo. Itē scias q dn̄s meus satis breuiter in ti.de confi.tu. sic distinguebat. si dct tutor inutiliter aut a patre naturali ⁊ ltimo aut a naturali tm̄.aut a matre aut ab extraneo.primo casu non valet.§ debet oīno ꝓfirmari sine inq̄sitōe ⁊ satisdatio.e.ti.li.ij.⁊.ff.e.q̄a p̄e.⁊.l.si filio ꝑm vnū itellectū hoc regulare fallit quādo supuenit noua suspitōis cā. vel nouiter innotescit antiqua.ff.e.ti.in confirmādo.⁊ l.se.⁊.l.vtilitatem. Sedo casu si nil illi reliquit non tz. nec ꝓfirmat.si reliquit confirmat sine inq̄sitione cum satisdatōne tm̄.e.ti.l.fi.ff.eo.l.naturali.⁊.C.qn̄ mu.tu. of.fun.po.l.fi.in prin. In matre distingue aut instituit filiū aut non.primo casu iudex dz eum confirmare. secūdo potest ⁊ vtroq casu cum inq̄sitione qđ ē notabile.vt dicit azo.in summa huius ti. q confirmatō nō fit sine inquisitione.cū al's iudex cū illa ⁊ sine illa dct et confirmet tutores.hec patēt.ff. de teste.tu.l.iij.ff.e.l.j. ij.⁊.iij.quarto casu si non instituit non dz nec pōt confirmari.si instituit.⁊ nil vltra habeat pupillus.ñ male facit iudex illū de cernēdo tutorē.ff.eo.si patronus.dic autē azo.in fi.summe.q forte nō remittit satisdatō in hoc casu.ff.e.l.tutores. Z. q dativus.ar.ff.de xv.sig. l.lege.⁊ in auten.de defen.ciui.§.interim.C.de ve.iur. enu.l.j.§.§ neq.de hoc no.C.de confir.tut.l.ij.⁊ vide j.§.pri.xv.itez obijcias ei. ¶Itē excipit. H. ꝑm vtrūq Aber. Z. contra tutorē vel curatorē q nō satisdedit rem pupilli saluā fore.vt.C.in qui. cau.in inte.resti.non ē necessaria.si tutor.nisi sit testamētarius vl' ex inq̄sitione datus.quod dic vt iam dixi in ver.horum. Z. ¶Itē q dubitat an sit tutor vel curator vel an gestus sit ei cōmissus.vnde non audiet nisi caueat đ rato.ff.de admi.tu.vulgo. H. vt ibi no. Jo.dixit q nō est ibi cautio q pupillus factus pubes ratum habebit Sed ē cautio aduersarius non patiet damnū dato q ille non sit tutor.ibi vide. Est sciendū q dy.xx.suo cōsilio tenuit q p̄stita cautione de rato vel equipollenti si contingat pnunciari contra tutorem ⁊ ipse nomine pupilli.⁊ vt tutor appellet nō asserens sua interesse qr satisdedit si in cā ap.itez neget tutor vel esse talis de iure oportebit eum de nouo cauere.qr lz in ꝓsecutiōe totiꝰ cause ad quam extendit cautionis effectus.ff.de dam.infec.inter quos.§.alieno nomine.in fi.C. de procura.ita demū plus cauere non tenet.qr tn̄ illius cautionis effectus ad contrariū appellatōis non extendit ff.iudi.sol.cū apud.insti.de satisda.§.si xo.⁊ cā vel exceptio ē talis qua quo ad pupillū exquo ille tutor nō erat redditur iudicium nullum lz sit dilatoria.opponi tn̄ posset in qualibet parte principalis cause. ⁊ p app. causa reducitur ad statum quo erat ante sententiam sicut tunc.ita ⁊ nunc cauere tenetur.allej.ad predicta ff.de penis.l.ij.§.fi.ad turpill'.l.j.in fi.ff.de admi.tuto. si minoris.C.de temp.ap.per banc. Z. vel si dubitet p qua parte gestus sit ei cōmissus.vbi erant plures tutores vel curatores.ff.de solu.quero.⁊.l.q si forte.§.j. ff.de admi.tu.l.fi.§.defensionem. ¶In dativa autem

Forma tutele datiue.

tutela instrumētū sic conficit. Forma tutele datiue. H. fuit Rolandini in mediolano. duaꝝ ꝑmissaꝝ. 7 vidē que dicent. j. ti. ꝑti. §. vl. sup cura generali ad cās 7 negocia. Z. Talis iudex cognito ꝙ. h. pupillo filio q̄ndam ꝑ. nemo fuerit tutor testamētarius relictus 7 ꝙ etiam bi q̄ legitimi fuerant admittēdi sunt excusati 7 rōnabiliter absoluti citatis agnatis 7 cognatis eiusdē. h. qꝛ oīm eoꝝ testimonio 7 approbatiōe inuenit. T. ad ipi⁹ pupilli tutelam gerendā magis idoneū. Idcirco ipm T. idem pupillo tutorem ꝓstituit 7 decreuit quapropter idem tutor ꝑmisit mihi nota. infrascripto ꝛc. vt §. in instr̄o vsqꝫ vti sp valeat veritate. Junge insuper M. dicti tutoris p̄cib⁹ 7 mādato ꝑmisit mihi not. nomine dicti pupilli stipulanti se factuꝝ 7 curatuꝝ ꝙ dictus tutor p̄dicta omnia 7 singula attēdet 7 obꝑuabit 7 ꝙ ipe dictū pupillū indēnem seruabit d̄ omnibus 7 singulis supꝛascriptis. post hec dictus iudex oībus p̄dictis 7 singulis suā auctoꝛitatē interposuit 7 decretū ¶ Patet igit ex ꝑmissis ꝙ tutela. alia dat a testōre vt C. de testa. tu. ꝙ totum. alia a lege iudice suū int̄ponēte decretū. vt. ff. de legi. tu. legitimos. 7 p totū. C. d̄ cura. fur. aut. qd̄ nunc. alia ab ip̄o iudice. C. de tuto. qui non satis. l. j. 7. ij. ifti. de attil. tutore. §. pe. ff. d̄ tu. 7 cura. ab his. l. j. ij. 7. iij. 7 p totū. Verūtamē iste due species bodie de ꝓsuetudine in q̄busdaꝫ regionib⁹ sunt 7 fiunt ad petitionem matris pupilloꝝ 7 alioꝝ hoc mō Forꝛa petitionis materie. Accedens. d. a. ad p̄tiaꝫ talis iudicis instanter petijt. b. 7. c. filijs suis habitꝫ ex. d. quondam viro suo dari. p. in tutorem ꝓtestādo se vel le nubere 7 tutelam deserere q̄ iudex inquisitōe ꝑmissa dicto. p. ꝑmittēte 7 iurante mihi not. publico noie pupilloꝝ stipulanti vtilia agere 7 inutilia p̄termittē. 7 pupillaria bona saluare atqꝫ defensionē ltīmam facere eundem. p. tutorem ꝓstituit dicens tutor esto. ꝓ quo. h. fideiussor extitit se sua bona mihi not. nomine pupillari obligans ꝓ tutore. C. de admi. tu. l. fi. §. oēm ff. rem pu. sal. fore ꝙ totum. 7 no. ꝙ cum non fiat de cōsuetudine plena inquisitio semꝑ nisi datus a iudice satisdet non erit ltīmus administrator. vt. C. ī qui. ca. ī ite. resti. non ē ne. si tutor. ¶ Nec q̄ tutoris datio q̄nq̄ non adeo pfecta est ꝙ valeat nisi confirmet a iudice vtpote quādo pater naturalis naturalib⁹ filijs reliquit tutorem vt. C. de confir. tu. l. fi. vel quādo mr̄ filijs suis tutores ī testamēto ꝓstituit eos heredes instituēdo. vt. ff. de testa. tu. l. mater. 7. C. de confir. tut. l. j. 7. ff. e. l. j. taliter tūc fiet confir. Forma cū. a. Licio filio suo naturali in testō suo. p. constituisset tutorem dicto. p. iurante 7 ꝑmittente mihi not. publico ꝛc. vt in prece venti forma vsqꝫ ad ltīmā facere. 7 iūge coā tali iudice dictus iudex eundem confirmauit in tutela 7 administratione interponēdo iudiciale decretū. qd̄ dixi de iuramento ꝓbat. C. de cu. fu. l. fi. 7 aut. ꝙ nunc. eodeꝫ quoqꝫ mō fit quādo mater filio instituto reliquit tutoreꝫ hoc addito quia debet iudex inquirere an tutor sit idoneus. vt. C. de confir. tu. l. tutores. 7 facit. ff. e. tutores. 7. l. naturali. ¶ Qualiter in hac materia libelli concipiant. vide. j. de iudi. §. generalia. ℣. sequitur. et se. H. qualiter ℣o agant tutor vel curator vel agatur contra eos ꝓ pupillis vel minoribus. vide de libell. cōcep. §. iam nūc. ℣. porro. Z. ¶ Tutor autem. j. l. dies postqꝫ se datum nouerit priusqꝫ aliquid administret se potest taliter excusare. Forma. Ego. H. ꝓpono coram vobis. d. iudice cām excusatiōis que mihi competit a tutela. T. quaꝫ mihi. p. eius pater in suo testō reliquit. dico eām me cū sim in Italia quatuor filios hīe. H Si rome tres: in quincq̄s quinq̄ vt ibi. Z. ꝓpt̄ q̄ postulo me ab ip̄ius tutele onere absolui. instit. d̄ excu. tu. ī prin. 7. §. qui excusare. ¶ Que sint iuste causandi curatores regibus vel ducibus. vide extra d̄ sup. ne. pre. grandi. li. vj. ¶ Formam autē instrumenti reddite administrationis habes. j. de edict. instru. §. dicto. ℣. porro.

¶ Nunc. H. boc principiū vsqꝫ ad ℣s. huius. fuit Odoff. super summa de testa. tut. Z. dicendum est de tutela anomala seu extraordinaria scz matris et auie. dicitur autem anomala quia non ē testamētaria neqꝫ legitima neqꝫ datiua testamētaria nō ē. quia lex ꝓhibet feminam dari tutricem in testamēto. vt. ff. de testa. tu. iure nostro. 7 si est data non habet ius constituendi actorem. nec ip̄a videtur posse administrare. si enim dari posset cogeretur inuita at ip̄a non cogitur vt iam dicam. Item legitima non est cū lex dicit eam postponi omnib⁹ testamentarijs 7 legitimis. vt. C. qñ mu. tu. offi. fun. pos. l. ij. 7 sic patet eam legitimam non esse. Item ip̄a ē cognata non agnata: cum sit ꝙ femineum sexū cōiuncta. vt. ff. vnde cognati. l. j. ergo non ē legitima. vt. C. de legi. tu. l. j. Itē si cēt legitima cogeretur inuita. vt. ff. de legi. tu. l. legitimos. §. nō cogit vt dicā. ar. tñ contra. C. ad tertull. oēm. 7. C. in qui. ca. pi. ta. contra. l. pe. §. ibi exponit legitima. i. a. l. approbata. Sed ī veritate non est ltīma. Bal. Sed q̄d ad rumbum quo nomine vocetur. respondeo si esset legitima falsum diceret glo. C. ad tertul. l. ij. que dicit ꝙ existēte legitimo mater non priuatur successione si non petijt tutorem. nam cum ipsa mater esset prima in ordie legitimoꝝ illa glo. ꝓsupponeret falsum. quia non p̄ot inferior legitīo dici si prior legitimus extat. Bar. dicit ꝙ etiam si anomala dicatur glo. dicit bodie falsū. quia mater p̄fert. debz ergo ꝛpudiare tutelā vl agnoscere vt pupillus non sit absqꝫ tutore als priuatur successione ꝛm Bar. §. ego dico ꝙ nullo iure cauet ꝙ mr̄ priuet successione si non acceptat nec repudiat tutelam. §. bene cauet ꝙ pdit successionē si non petijt dari tutorem at habenti legitimam tutricē mater q̄ non sumpsit tutelam non potest alium petere vt. e. ℣. quid si mater. ergo nō punit. Si autem sumpsit tutelam si dicat se nubere velle 7 petat se a tutela remoueri potest petere quem vult loco sui qui omnibus p̄fert. qa loco sui surrogatur. vt in ℣. quid si mater. per. §. sinautem tutelam. ꝛm Guil. 7 Bar. 7 facit quod no. instit. de cura. §. interdum. per accur. Z. Item datiua nō ē cum tutele munus sit necessarium. vt. C. de admi. tu. l. fi. in prin. at ipse non cogunt inuite suscipere. sed eis ꝑmittitur subire si velint. vt. C. quādo muli. tu. of. fun. aut. matri et auie. Item q̄ p̄ferunt omnib⁹ legitimis vt ibi. 7 contrariū verum est quia legitima p̄cedit datiuam. vt. j. dicam. ¶ Huius tutele formam vide sup §. si ℣o. Bal. no. menti ꝙ mater que suscepit tutelam tenetur r̄nunciare extraneis nuptijs 7 velleiano. nam vbi non fit certa mulier non esset ipso iure tuta. 7 ido ista verba 7 oīm legū auxilio sunt d̄ substantia ī tutela femine. in aut. vt bi qui obli. §. pe. ¶ Tenet tutor obligare bona exp̄sse. C. de epi. audi. l. de creationib⁹. tñ si non exp̄mit valet tutela 7 decretū q̄ tacite intelligit C. de admi. tu. l. ꝓ socio. C. de iudi. l. pperan. §. fi. et ita tenet Spe. in ti. de ꝓcuratore. §. cum autem. ℣. instrumentum quoqꝫ cura. ℣. item quidam. ibi omnino vid ¶ Tenetur tutor dare fideiussorem idoneum. tamē si non est locuples non ꝓpterea est decretum nullū. C. de iure do. l. mulier. vel ibi a principio nihil fuit omissū de contingentibus. dic vt ibi no. ¶ Tutor testamētarius non tenetur dare fideiussorem. tamen si dedit tenetur. ff. de fideiusso. l. grece. §. ad fidem. ¶ Tenet tutor promittere sub re defensionem sine vlla cunctatione. C. de admi. tut. l. fi. §. defensionem. tamen si nō dixit illa formalia verba sine cunctatione sufficit ꝑmissio defensionis quia tacite intelligitur implicite. Nas spe. illa verba sine vlla cunctatiōe non posuit ī forma § ꝑmissio defensiōis explicita est 7 e⁹ omissio viciat tu-

telam dicto.§.7 in ti.de pcur.§.cū autē.ꝛ.instrm.vbi oīno videas.nā omissio modi vel foꝛe viciat etiā actū fauoꝛabilē.ff.de ver.obli.l.q̄ rome.§.flauī⁹. Z. ¶Si igit exhibet tutela anomala vt qꝛ est mr vel auia .q̄ se dicit tutricem si dicit se in testō datā repellas eam.vt in p̄.l.iure nostro.§ nec ipe dare pnt.vt dixi.s.§.j.ꝛ. q datus 7 se.¶Sed nūquid mr vel auia. H. hūc ꝛsl. habeo p Odof.sup summa qn̄ muli. Z. dari potest a marito tutrix in testamto filio vel nepoti. H. Hosti. in de cre.ex pte.ij.de ap.j.alle.plene trac.7 ibi vide sup j.glo.de matre data in testamēto tutrice cū alijs cōiū ctis.an contutoꝛes illam repellant.7 tenet q non.et de hoc in aut.matri.C.qn̄ muli.in glo.quid ergo. Z. videtur q non cuz sit virile offm vt.ff.de tutela.7.C. qn̄ mu.tu.of.fun.l.j.ff.de reg.iur.femine. Itē qꝛ femie tm̄ a principe dant.ff.de tutel.l.fi.ad idem etiam facit.ff. d admi.tu.ticiū.7.ff.ad tertul.l.ij.§.si mater. H. q̄ mt tum facit.§ loquit ꝑm iura.ffoꝛ.infra intelliges. Z. immo videt q etiam si mater ꝓfirmata ē tutrix i testō filij qd̄ non valet confirmatio vt in pte.l.iure nr̄o i p̄n. 7 hoc tenent Jr.7 Ja.azꝫ.autem dicit. H.7 odoff.vbi s.qui ad supioꝛem opi.contrariam addit Mar. Z. matrem vel auiam dari posse tutricem in testamēto filio vel nepoti.verūtamen tūc non ex testō. § ex ꝓfirmatione indicis est tutrix. H. Gui.d suz.ꝓtra vbi datio fuit vtilis ex testō solenni.hec in.l.ij.C.qn̄ mut.tu.of. fun.7 vide glo.ad quam.s.remisi ꝛsi.nec obstat si.7 d hoc no.in aut.matri.7 ibi Cy.ponit dictuz dy.in.v.q. Z.si.n.potest hoꝛ tutelaz subire vbi non est in testō data.vt in aut.col.ix.de here.ab intesta.§.ex his multoforꝛtius vbi est in testō data ne volūtas supfluat testatoris qd̄ esset absurdū.ar.ff.de le.j.si quādo.i prin. Immo p.l.huanda est in aut.collat.iiij.de nup.§.disponat.C.de sacrosan.eccle.l.j.hoc etiam ꝑbat.ff.de admi.tu.ita scribit in prin.7.ff.de nego.ge.qui aliena. §.q̄z q̄z.7 pre.aut.matri 7 auie. dicit q pmittit matri 7 auie subire tutelā filij vel nepotis.nec distinguit sint dati in testō vel non.7 iō nec nos debemus distinguē: vt.ff.de le.7 pre.contra ta.pos.pe.l.j.§.generaliter extra de transac.c.ij.7.ij.q.v.ꝓsuluisti.ff.de public.de precio ¶Itē si dicat se a lege ꝓstitutam. excipe q illa tutela ltima ē 7 ltime.i.ꝑm leges a iudice suscipienda. C.ad tertul.oēm. C.in qui.ca.pi.ta.contra.l.pen. ¶Qualr aūt ltime suscipiant.7 que ad hec sint necessaria not. C.qn̄ muli.tu.of.fun.l.fi.7 in aut.ibi positis maxime i aut.matri.7 in aut.de here.ab intesta.§.ex his.coll.ix. ¶Item obijcias ei q alius datus est in testō q eaz p̄cedit.vt in pre.aut.etiaz si illud sit minus solenne.dū tn̄ sit ꝓfirmatus.tunc.n.is eam p̄cedit quasi testamentarius.ff.de confir.tu.l.j.7.ij.7.s.eo.§.quod satis pōt admitti.si prius fuerit confirmatus qz mater suscipet. C.e.si vt ꝓponis.ꝑm Uber.de bo. H. Ubi tractat d anomala.¶Sed quid si datus esset tutoꝛ a iudice matre que tutelam petere poterat non petēte nūquid id obstabit ei. nūc petenti tutelā 7 illum datū remoueri. videtur q sibi non obstet:cum factuz fuerit contra.l. s.aut.matri.que p̄fert eam omnib exceptis testamētaꝛijs 7 sic habet ꝑ non dato de iurepat.q aut.in fi.ff.d re.eoꝛ qui sb tu.magis.§.si es.ff.de tu.7 cu.da.ab bis. l.scire.§.§ 7 siquis.7.l.tutoꝛ.si petitus.vbi hoc tz Accur.7 placet dy.7 oldr.C.qn̄ muli.l.ij.ar.ff.de adult.l. iij.§.fi.§ ipse accur.in aut.matri.in glo.quid ergo i fi. querens tamen de matre ignorante.s.alium petere tutelam.7 Ja.bal.per.l.si vt ꝓponis.C. de confir.tu.tenent contrarium.ad aut.respondet Ja.id verū re integra.7 hoc etiam placuit Odoff.exquo mater fuit in moꝛa.7 sciuit iudex pupillum habere matrē.all.C. de admi.tu.sancimus.secus si non fuisset i moꝛa ꝑ prima iura.7.ff.de fideicom.liber.l.cum ꝛo.§.sabuentū.7.C. q ad.ad bo.pos.l.fi.7 facit.j.ꝛ.§ pone.hoc placet etiā Cy.in aut.matri.in.vj.q.hac rōne.qꝛ cū mater non sit inuita tutrix ltima.§ tūc cū petit existendo in moꝛa videtur nolle.ar.ff.de ver.sig.alienatōnis verbo.7 sic penitēdo redire n̄ pōt ad id cui renūciauit. C.de iureiu. siquis.hec ꝑm Gui.de suz.ꝓcedunt quādo mulier nō erat tutrix in testamento 7 quando sciuit alium tutelam petere.quia patientia sibi nocet.C. ad vel.si sine. 7 de iure do.ipse.l.j.si ꝛo ignoꝛauit sibi non p̄iudicat. ff.de trās.l.fi.de bis q̄ no.infa.l.genero.si autez data fuit in testamento solenni.dicit dationem per iudicez factam de alio non valere.C.qui da.tu.pos.si soꝛoris. non obstat.C.de ꝓfir.tu.si vt ꝓponis.que loquitur d inutiliter dato in testamento.hic loquit de vtilit dato.¶Propter hec 7 sequentia sciendu est q do.me. in legib disputauit qōnez de matre que filiū impuberem cuius erat tutrix heredem instituit.7 in testamēto illi dedit ticium tutoꝛē.qua moꝛtua decreta est Ticio tutela 7 fuit p iudicem confirmatus. post eodē die legitimus petit se in tutela p̄ferri querebat quid iur.al legat ꝓ testamtario.testioniū mris filiū istituētis q̄ ex pietate mrna et officio p̄cedenti videbat velle et scire qd̄ expediebat pupillo.ex quib videbat ille ꝓfirmandus.ergo confirmatus p̄seruandus.maxime qꝛ oꝛiginalis huius causa pendet ex testamēto que attēdenda ē.C.ad mace.l.iij.Item legitimus suspectus est q operas suas ingerit contra volūtatem matris que aliū dedit 7 sic repellendus est.C.si cōtra voluntatē mris tuda.sit.l.vna.ꝓ legitimo facit ille quia confirmatus dicit datiuus.vt.s.§.primo.ad fi.7 sic p̄ferendus legitimo iuxta no.C.de testa.tu.l.j.in fi.vlti.glose. Item cum pupillus haberet ltimū tutorem sic habenti tutorem tutoꝛ dari nō potuit.de hoc.j.§.pri.ꝛ.itē q bñti Itē decretum interpositū ꝓtra ius legitimi non citati dz haberi ꝓ non apposito.ff.de mino. verum.§.ex facto.C.si maioꝛ factus.l.ij.facit etiaz ꝓ isto glo.que est insti.de tutel.in fi.7.C.de confir.tu.l.ij.7 qd̄ scꝑsit az. in summa iꝑius.Solvit datū inutiliter in testō confirmatum p̄ferri legitimo ex oꝛdine tituloꝛ codicis et ad instar curatoꝛis dati furioso in testō q̄ eget confirmatione.ff.de cur.fur.si furioso.7 tamē ltimus ei postponitur.C.de epi.au.l.de creationib.7.C. de curat.fu.l. vlti.§.si aūt testium.idem ergo in ꝓposito subdit q si alius bunc testamento datum p̄uenisset dum forte negligeret confirmatōem petere.vel esset in statu q non dum posset confirmari tūc haberēt locū leges.C.d cōfir.tu.si vt ꝓponis.7 d testa.tu.si pupilloꝛ. Z. ¶Itē obijce aue q pater pueri eam precedit vt i predictis aut.maxime in coꝛpe. ¶Quid si mater petit 7 fac cōstitui tutoꝛem filio auia existente.dixit Ja.q non tenz tāq̄ facta contra oꝛdinem iuris.C.quando mu.tu.of. fun.pōt.aut.matri.qd̄ eniz inoꝛdinate fit retractatur C.de excu.rei inoꝛ.extra de excusa.qualiter.j.extra de rescrip.cum dilecta.ff.de app.l.j. Item non sufficit matrem filio tutoꝛem petere.nisi 7 reliqua p̄stat.ar.C.ad se.cō.tertull.l.fi.in prin.ꝑm Ja. H. de matre decreta tutrice que volens nubere petit p iudicē dari extraneum cui legitimus se opponit quie p̄ferebatur. hoc fuit iam disputatum in iudicio 7 in scholis 7 terminatum p̄ferendum legitimū.banc omitto que plene per Cy. in aut.in.vij.q.hoc tamen scias q Symon.vincen.recitans opi.aut.sacramentum.C.quando mulier.consulit nutrici nubere volenti q legitimo tutori renunciet q se tutele immisceat.quia nubere vult.de hoc etiam iudicem certificet. alleg.l.C.in qui. ca. tu.hñti ꝛc. Z. ¶Item excipitur contra matrē q ad secūda vota transiuit infra annuz vel post vel q peperit vel peccauit in coꝛpe in tpe luctus.vt in pre.l.oēm.7 in pre.aut. 7.C.de scōdis nup.l.j.7 aut.ibi posita.7 in aut.col.iiij. de nup.§.siquis autē.extra de appellati.ex parte.M. ¶Quid si nondum contraxit matrimoniū sed spon-

salia. videt q non possit habere tutelã filioꝝ. vt. C. de bo. q̃li. non sine. ibi post ceptũ matrimoniũ ℨ. vt. ff. ꝺ spon. nemo. ff. de adult. si vxor. p spõsalia em̃ iniciatur matrimoniũ vt ibi. ℨ. xx vij. q. ij. et iniciat. ℨ nota. extra de translatio. c. finali. ar. ꝓtra. ff. de his q̃ no. infa. solet. §. vno. ff. de ritu nup. siq̃s officiũ. dicit Uber. q ꝺ stricto iure non ꝓhibet ℨ potest habere. videt tñ eadem rõne ꝓhiberi qua ℨ vxor. nec em̃ potest contra spõsalia venire extra de iureiu. quẽadmodũ. cũ tñ oporteat eam secũdis nuptijs renũciare. vt dixi. non ergo videtur eam posse habere alis eis spem ℨ vitã adimeret. C. de admi. tu. l. lex que tutores. §. ergo domus. in fine. §. ¶ Quid si tutelam habeat. nunq̃d statim contractis sponsalibꝫ eam admittit. Rñdeo non. nam facilĩ impedit habere q̃ habita ꝑdat. vt ar. ff. de postulan. l. j. §. casum. ℨ. ff. de adul. l. ij. ꝑm Uber. ¶ Nec tamẽ victrix bene potest esse tutor primigni. non tñ põt apud eũ ali. vt. C. de ꝓrario iudi. tu. si pr̃. ℨ. C. vbi pup. edu. debe. l. j. ℨ. ff. de op. leg. nunq̃. in fi. ¶ Ut aũt in his plenius instruaris breuiter no. q mulier regulariꝫ tutrix esse non potest. ff. de tute. l. fi. C. q̃ muli. tu. of. fun. ꝑt l. j. ℨ. ij. ff. de regu. iu. l. ij. etiam ĩ testõ vt ꝑdixi. In casu tamen potest esse tutrix. H. Et curatrix vt ibi. quod dixit alber. galꝫ speciale eo casu. hoc dixit rubrica de cura. bo. da. vide plenius. j. ti. pri. §. vlti. ℣. sed nũq̃d mater. ℨ. q̃ videlicet testator legauit filio ne ad patrem perueniat vsufruc. vt in auꝫ. vt lice. ma. ℨ auie. in prin. antiquitus tamẽ poterat esse tutrix si a principe impetrauerat tutelam filioꝝ spãliter. vt ibi in princ. ℨ ff. ꝺ tutel. l. fi. Medio aũt tpe si mater erat maior. xxv. annis ℨ nullus esset tutor ltimus vel testamẽtarius. vel erat. ß se excusauerat. poterat petere filij tutelã a iudice. dum tñ iuraret q non transiret ad scõas nuptias ℨ renũciaret velꝫ. se. cõs. sub hypotheca rei suaꝝ. vt. C. quãdo mulier tu. of. fun. potest. l. ij. ℨ fi. hodie ℣o ꝑfertur mater primo ℨ postea quia oĩbus tutoribꝫ ltimis ℨ datiuis non tamen testamẽtarijs. ℨ sufficit q simplici verbo renũciet secũdis nuptijs sine sacrãmto. H. hoc ergo solum immutatum ẽ iure nouissimo. verbalis ergo renũciatio ℨ hodie est necessaria quo attẽto ℨ ponderatis generalibꝫ regulis. s. prima ꝓhibente feminas a publicis officijs. ℨ. ij. ꝓhibente eas a tutel. ꝺ quibus ß. terminauit. ꝺ. vianisius disputando q mulier q̃ secundo contraxit data tutrix filio ab auo paterno nõ ꝑfirmabiꝫ ꝓtradicente legitimo cum sit intra regꝫ Ista quam non includit exceptio. quia scõas nuptias ipa iam contraxit. ℨ hoc facit contra ℣. ij. j. eo. ℨ. Et velꝫ. ℨ oĩ alij auxilio vt ex eis non iuuet si se obligauerit ꝑ pupillo. in auꝫ. de bere. ab inte. ve. §. ex bis. colla. ix. C. q̃ mulier tu. of. fun. põt. auꝫ. matri. ℨ auꝫ. facẽm ℨ exquo suscepit tutelam ꝺ inuentariũ facere ℨ cauere rez pupilli saluã fore. in auꝫ. vt matres debi. ℨ credi. sine ꝓhi. filio tu. ge. §. fi. colꝫ. vij. q aũt dixi q ꝓferꝫ ltimus intellige collateralibus. secus in ascendentibꝫ vt in pre. §. ex bis. ℨ no. in pre. auꝫ. matri. ea aũt matrimoniũ contrahente soluta ẽ tutela. ac si mortua esset. eo. ti. §. q ℣o. extra de ap. ex parte. ℨ in pre. auꝫ. sacramentum. ℨ si transit ad secũdas nup. non reddita rõe tutele. bona eius ℨ secũdi viri sunt tacite filijs prioris mr̃imonij obligata. C. in qui. ca. pi. ta. cõtrabi. si maꝫ. ℨ in auꝫ. col. iij. de nup. §. si aũt tutelam. ℨ ĩ predi. auꝫ. sacramentũ. Mater ergo gerens filij tutelã agit ℨ defendit ꝓ ea vt in pre. decre. ex parte. ℨ extra qui fi. sint le. ex tenore. sicut ℨ tutor. vt extra de testa. Raynuciꝰ. ¶ Sed pone aliqua minor. xxv. an. habet filiũ cui datus est tu. vel auia est tutrix. quia ipa esse nõ potest vt iam dixi ℨ dicam. j. §. pri. in prin. querit an mater eũ puenerit ad ltimam etatẽ debeat habere filij sui tutelam. ℨ videt q non. quia tutela est vis atq; ptãs in capite libero ℨc. insti. de tutel. qũo ergo iste tutor habet potestatem si remoueretur vt. ff. e. l. j. §. j. nec habenti tutorem tutor dari potest. j. §. generaliter. ℣ si. item q habẽti. dic contra. ff. de tutel. ℨ rõ. dis. l. tutor q reipublice. §. si duob. ℨ insti. de atti. tu. in prin. ℨ ar. ff. de legi. tu. l. j. §. si apud. ℨ insti. qui dari tu. poss. §. furiosus. H. sic dixit Uber. de bo. ꝓnunciatũ per bas leges. nõ obstat. C. de testa. tu. si tutores. que vt ibi dicit loquit de tutore testamẽtario cui cedit legitimus contor. qꝺ ibi no. ℨ. ¶ Quid si mater suscepit tutelam filiorum deinde ad secunda vota transiens eam amisit. mortuo aũt secũdo viro vult illam recuꝑare queritꝫ an possit? H. Est hec vlti. qõ cy. in auꝫ. matri ß hic plenĩ. ℨ. ℨ videtur q sic. Si em̃ tutela legitima casu amittitur cessante casu reintegratur a iure vt est in tutore expresso. ff. de testa. tu. si quis sub. §. fi. boc etiaꝫ video ĩ patria potestate. vt. C. de sentẽ. pas. l. fi. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostib. vt in area legata. ff. de le. iij. si chorus. §. si area. ff. de rer. dini. intãtũ. ℨ facit. ff. q̃ satisda. cog. si arbitro. §. j. ff. de dolo. ℨ si damnũ. §. j. C. ꝺ iure delib. scimus. §. donec. ℨ. §. in computatõe. ff. quimo. vsufruc. ami. sicut. rñ. j. ℨ l. si tibi. C. ꝺ fur. apd. C. de rei ven. l. ij. C. de inoffi. do. si totas. C. ad exhibẽ. l. iij. ℨ in pluribꝫ alijs exemplis. Itẽ cessante cã cessat impedimentũ. nec ẽ punienda ex eo q bene facit. C. de adul te. graccus. arg. contra q̃ iura semel ꝑdita iterari non debent. ff. de euic. l. fi. ff. de iure do. stipulatio de dote. ℨ l. si spãlibꝫ. ff. de statu. ho. hõ liber. ff. de adop. si pr̃ filiũ ff. de ca. di. l. j. §. ei qui. ff. de serui. attilicinus. ff. de posi. l. j. §. si ratum. C. de an. excep. l. j. C. de temp. app. l. fi. in fi. de con. di. iiij. queris. ꝓpe prin. cum multis similibus So. si res inuenit integra quia pueri alĩ tutorem nõ habẽt admittẽda non ẽ. secus si habent alĩ ltimum vel habere pñt. ff. de ꝑcurato. feminas. C. de repu. here. l. fi. ff. q̃ satis. cog. fideiussor. rñ. j. ℨ. §. j. ff. de mu. ℨ ho. vt gradatim. §. quot. ℨ l. bonos. §. fi. ℨ l. excusatõem in fi. ℨ facit ad hoc qꝺ no. in auꝫ. de resti. §. si ℣o ℨ ipam q̃rtam. ¶ Et scias q testamẽtaria tutela si ẽ excludit legitimam ℨ datiuã. ß si ea non ẽ legitima excludit datiuam quia vbi ꝟ locum legitima datus a iudice ipo iure nullus ẽ vt. ff. de tutel. ℨ rõ. dis. si tutor. §. j. C. q̃ dari tu. pos. si soror. tercio succedit datiua deficiente legitima. ¶ Sed quid si fuit testamẽtari? ℨ desijt. Rñdeo refert an remaneant reliquie. vt qa excusatus vlꝫ remotus est ℨ tũc tunc datiua an non. vt qa mortuus est naturaliter vel ciuiliter ℨ tũc aut aliquis remanet et datꝫ datiuus. aut non ℨ tũc legitimus vt. ff. de testa. tu. siq̃s ꝑ conditione. ¶ Sed q̃d si fuit legitimus ℨ desijt. respondeo sequẽs legitimus erit quocũq; mõ desinat ꝑ mus. ff. de le. tu. tutelam. §. fi. ℨ l. se. nam datiuus iã datus reijcit supueniẽte ltimo q̃ prius non erat. vt in ꝑ. l. si tutor. §. j. Multo ergo magis impedit dari dũ est legitimus. ¶ Itẽ quid si datiuus desijt. Rñdeo venit ad legitimũ si est alis ad datiuũ alium. ar. pre. l. si tutor §. j. ¶ Sed q̃d si mater desijt? Rñdeo sive dicas eam testamentariam sive legitimam sive datiuã habes. responsionem ex iam dictis. ß qualis sit no. s̃. ℨ. C. quando mu. tu. of. fun. potest. autẽ. mr̃i ℨ auie. hodie tñ vidꝫ tur q ipsa possit petere quẽ vult. H. accur. idem. ff. ꝺ testa. tu. siquis sb conditione in fine mag. glo. fertꝫ dy. idẽ ibi tenuisse. ß eꝰ ibi triplicatas additões habeo. ℨ ñ inueni. Ja. de bel. in pre. §. si autem. tenet idẽ remittendo ad pre. glo. ℨ ad glo. in auꝫ. sacramentum. patet etiam id ex qõne quam ibi formar an mater in subsidiuꝫ teneat de mala gestione illius quem tutorem petijt. allegat q sic. C. de admi. tu. l. fi. §. personis. cum concor. ad contrarium. C. si mater in dem. promi. l. j. ℨ. ij. ℨ hoc tenet nisi id fecerit in fraudem. ff. ad tertull. l. ij. §. non solum. Ja. de are. tenet contrarium a ꝛo. Accur. ℨ Jacobo predictis dicens q mater non petat extraneum extante legitimo. ℨ quando petere potest qr non extat

non petat certum. ß si petit iudex dabit aliū. facile eñ fraudaret pupillus ex electione matris que ē sibi debitrix ex tutela. ff. de iudi. obseruādū. 7. ff. de his que petu. l. diuus. §. siquidem. Et si dicas q eadem lex. j. rñ. ꝓbat contrariū in prin. 7 ibi alioꝝ noīa ediderit defendens. Ja. dicit vt. s. q petere vnū vel plures pōt. ß illi non dabunt. ad idem. C. quādo mu. l. ij. que dicit dari debere tutorem per iudicem ex inquisitione matre refutante tutelam 7 lex vltra. §. vlti. ff. q petant tutores. dicit q maternū iudiciū non sufficit ad eligendos tutores. 7 ideo ex inquisitione dant. 7 vide qd dixi. s. e. §. super. x. qd si matri. Z. Si secūdo nubat. C. ad tertull. oēm. de nup. §. si aut tutelā. C. q pe. tuto. matris. ꝑm accur. q aut tutores alīs ꝓferant. 7 quando simul concurrant plenius ꝓsequere. vt. C. de testa. tu. l. j. 7 ꝑm dñm meū extra de app. ex ꝑte. ij. H. vide qd post Host. scripsi sup. j. glo. circa med. x. ꝓueuit aūt queri. 7 ibi tractat d quasi testamentaria. an ꝓferatur ltime. 7 hoc vsq ad fi. glo. vocat aūt quasi testamētariam datam a ꝑte filio emancipato vel a matre filio instituto vel ab extraneo herede instituto. ibi eñ in x. si xo. ꝓmiserat casum quo etiam datio ab extraneo facta tenere potuerat. Z. C Et no. q mater non soluz petere hz dari tutores filio impuberi cum non hz legitimos. Immo etiā cū habet necesse habet petere q ipi administrent. H. Et inuentariū 7 solennia faciant. s. allega. ille excludit ab impuberis successione. 7 procedit id etiam si pater idēq maritus ꝓhibuerit eam id petere volens eam administrare. vt in. §. statim alt. in fi. C Est sciendum q alber. od off. in. q. quedā necessit. tenuit q mater que non petyt tutores impuberi filio habenti patruū. cū ille essz ltimus. 7 tutores legitimos nemo det ß lex. xij. tabularꝝ. ff. de legi. tu. l. legitimos. ñ excludit a successione impuberis. nec imputat ei si habenti tutorem non petyt dari. ff. q petant tut. l. fi. 7. C. q pe. tu. l. antepe. 7 adducit glo. C. ad tertull. l. ij. Itez retentis terminis q extabat patruus hz mater non petierit vt faceret inuentariū 7 reliqua solēnia more tutorum. dicit q non incurrit penaz ne causa debite successionis beneficium restringat non ob. q sedulum officium a matribus requirat. C. qui pe. tu. cum a matribus. 7. ff. ad tertul. l. ij. §. qui si non compulit. 7 ꝑe. §. si mater. 7 quod ibi in fi. no. contra matrem cōtra quā facit. 7. ff. qui pe. tu. l. si minores. nam vt dicit hec ꝓtra ria loquūtur in tutore petito a matre. in quo plenuz a matre requirit officium q bene administretur. vt ibi. Prosequēdo tres alios articulos quos cum istis coniunxit. s. in illa que ꝓgnans mansit in bonis mariti eo mortuo.. ec petit se mitti in possessionem nomine ventris. nec petyt curatorem ventri. nec curatorez bonis. In primis duob contra mulierē que non petit se mitti. vel curatorem ventri dari. all at q grauiter deliqsse videt. negligendo tam fauorabilia partui vt ꝓduceret in lucem qui non solum parenti. sed etiam reipublice nascit. ff. de ven. in poss. mit. l. j. x. eo facili. Itez huic partui ex facto talis mulieris possent alimēta negari. e. ti. l. extraneo. in fi. 7 hoc est grauius q̄ non petē tutorem pupillo qd repellit matrem. ergo 7 istud fortius adiuuat hoc p. §. si scimus. C. de lati. lib. tol. et in aut. de nup. §. si xo ab initio. coll. iij. contrariū soluit sz q ex vtroq vel altero ꝑdictoꝝ omisso non perdat mater ius succedendi. quod sibi cōpetit ex tertul. non existentibus descendentibus vel collateralibus vtroq modo ꝓiunctis. vt patet. ff. 7. C. ad tertull. cum igitur nulla. l. ex verbis vel mente eam his casib ꝓhibeat dicetur admitti ad ꝓmodū soluendi inducit. ff. de act. et obli. obligationuz fere. §. placet. In articulo. v. lj. iij. de curatore bonis non petito. dicit textuz esse in. l. ij. ff. ad turpill. §. q si ꝓgnans q incidit mater in sniam cōstitutōnis. nec miz qr ipius negligētia principaliter ē in ꝓiudicium pupilli hz 7 creditoribꝫ ꝓiudicare possit. vt. e. ti. l. j. §. q̄tiens. Z. ff. ad tertull. l. ij. §. si mater. 7 i alīs. §. 7 iunge b quod no. j. de edi. instru. §. nunc xo. x. ß pone.

Generaliter etiam cō tra quēlibet tutorem 7 curatorē opponit d etate. vt qr est minor. xxv. an. vel alīs eget alterius cura. C. de legi. tu. l. fi. insti. q da. tu. pos. §. furiosus. 7 de excu. tu. §. minores. H. 7 quia lra illius. §. dicit q olim minores excusabant. dicunt q daz minores olim dari potuisse. quod ē falsum. vt pz. ff. de testa. tu. quero. §. lucius. 7 de excu. tu. l. non soluz. §. si libertus. ad contrariū Rñde vt dicam. j. ti. j. §. vt autē. sup xv. ß nunqd. Z. 7. §. pe. 7 fi. C. quādo mul. tu. of. fun. pōt l. ij. §. bis illud. C Item q capite minutus ē. ff. eo. legitimos. in fi. C Item q tutor vel curator nō fecerit inuentarium. C. arbi. tut. l. fi. ff. de ven. in pos. mit. l. j. §. decretum. 7. ff. de bo. auc. iudi. pos. l. j. §. fi. vel q illd nō fecit legitime. C. de iure delibe. scimus. 7 dicaz. j. d edi. instru. §. dicto. C. Item q hz fecerit inuētariū nō tamē ibi omnia bona pupilli posuit. H. tenet Guil. de suc. in. l. ij. C. de alimen. pu. ꝑe. q ipsaz. l. q tutor non tenetur verba inuētarij oīdere aduersario. oīdit ergo iudici ꝑm eum. Z. qd dicit in ꝑe. §. dicto. x. ß si oīa 7 ibi vide formas multiplices inuētarij. C Hoc autē notandū est q tutor 7 curator non pōt administrare negocia pupilli vel adult. nisi prius tria fecerit. s. q fecerit inuentariū 7 q inret vtilia facere 7 inutilia ꝓtermittere. H. de hoc statim. j. x. ij. Z. 7 q caueat ß hypotheca rerum suarum. vt in ꝑe. concor. C. de episco. au. de creationibus. in fi. 7 in aut. ibi posita. 7. C. d cu. fu. l. fi. §. in puincia. 7 i aut. vt hi q obli. se p. ha. res mi. §. siquis. col. vj. ff. de admi. tu. tutor. §. j. in fi. ff. d suspecti. tu. tutor. §. tutores. 7 hoc nisi testator ibibuerit eū facere inuētariū. vt in ꝑe. l. fi. C. arbi. tu. H. ter. illius l. vtic verbo vetuerit. quo etiam vtic Guil. j. d instru. edi. §. fi. x. tu tor autē. lz ibi subdat verbum remissionis hoc dico ꝓpter dñm meum in legib q in quadam questione quaz disputauit tenuit q simplex remissio testatoris facta tutori ne inuentarium facere teneat. non valet cum remittat ius publicum. ff. de admi. tut. q̄dam decedens. 7 de pac. si vnus. §. illud. si xo exp̄sse ꝓhibuit distinxit. aut fuit errore ductus aut non. 7 si non. aut venit noua causa aut non. quod vide p Cy. i ꝑe. l. fi. C. arbi. tu. 7 ideo eius verba sic decido. ibi tamē ꝑmittit distinctio dy. q si remissio solum respicit testatorem valet. C. vt in pos. le. l. ij. Si xo respicit heredē q̄a illi pōt esse damnosa non valet. C. de usufru. l. j. et no. extra de pignoꝝ. c. fi. in glo. ij. quando xo dubitat an possit vel non possit esse damnosa heredi tūc dicebat dy. q valet remissio qr verisimile ē q velit vtilitatem heredis. 7 sic loq̄tur ꝑe. l. vlti. Id autem dupliciter esse pōt. s. ne inuidie submittant heredis diuitie vl ne denudet pauptas. C. quando 7 qui. quar. pars. l. ij. li. x. Z. C. Quid si cepit facere ß nondum pfecit nūquid potent agere 7 conueniri. videt q non. ar. C. arbi. tu. l. fi. §. illo ꝓculdubio. 7 in aut. de restit. 7 ea que pit. in princi. ff. de p̄tor. stip. l. ij. ff. de ver. ob. in executione. §. pe. ff. de le. iij. liberoꝝ. §. quid ergo. ff. de verbo. sig. edificio. §. j. ar. contra q sufficiat cepisse. ff. de aur. 7 ar. le. 7 si non sunt. §. argento. H. al. qd ergo. et ibi concor. Z. ff. de ali. 7 cib. le. l. ꝓuos. ff. de polic. l. j. §. cepisse. ff. de verb. sig. ānículus. ad idem. ff. de le. iij. ꝓuis. §. ornatricib. lxxxij. di. p̄sbyter. xsus fi. x. expleto. xij. q. ij. de viro. extra de fur. c. fi. C Fiet autē forte. H. sic vber. de bo. vbi. s. accur. i. l. tutores. ij. j. all. in glo. nō ē dicit eos nō vocādos. 7 rōnē reddit q̄re aliud in hēde qr ex inuētario habet heres duo bñficia. s. falcidie. Et qr vltra vires creditoribꝫ nō tenetur. tutori xo immi-

net solū onus. Z. Inuētarium debitoribꝫ pupilli vocatis cōrā iudice. vt no. ff. de admi. tut. chyrographis. nec do ei tpa que dant heredi titubanti ad inuētariuꝫ conficiendum. C. de iure delib. l. fi. §. j. H. sinautē dubi⁹. H. hucusqꝫ vber. de bo. subdens q mutiñ. hic sequit Z. ß mox ab initio qꝫcito pōt. puta infra triduū. H. dixit Uber. de bo. vel j. xxx. dies. alt. easdem leges. et pre. §. si autē. de hoc in. l. tutores. in. j. glo. Z. incipiat ꝓficere. vt. C. de admi. tu. tutores. ij. ff. eo. tutor q reptorium in pn. C. arbi. tu. l. fi. §. illo. xviij. di. ō siracusane ibi descriptione ꝛc. 7 in fi. 7. xij. q. j. manifesta. 7. q. ij. charitatē. lz ptrariū seruet mutine eo tpe quo ibi i decretis regebaꝫ. H. dixit Gui. de suc. in pre. l. fi. q ī tota lombardia id seruabat. s. q sufficiebat q infra illd tempus quod dat heredi suū inuētarium inchoarēt. Z. vtꝫ aūt curator ad litē faciet inuentarium. dic vt supra de actore vniuer. ℵ. puberes. H. Et vide quod ibi dixi. Z. ß nec pūt hi vēdere vel alienare. H. etiaꝫ coheredē vel sociū ad diuisionē ꝓuocādo. C. de prediis mi. l. pe. 7 dicā sup rubrica. j. pri. Z. vel pignori obligare nisi ea que buādo seruari nō pūt sine auctoritate ptoris. C. d admi. tu. l. lex q. in fi. 7. l. fi. in fi. ff. e. ß fine. §. qd sicut. ff. de suspec. tu. tutor. §. si tutor. C. d pmi. sine decre. non alt. l. j. 7. ij. C. si res alt. pi. da. sit. l. curator. 7. l. si in rem. Uber. tñ dixit q lz tutor non iuraverit. valent tñ facta p eū q; cuz multa egerit decepti essent q cum eo ꝓtraxissent. ar. ff. de off. pre. barbari⁹. iij. q. vij. §. tria in prin. 7 quia lz sit hoc ī curatore. H. quod Symon in pre. l. intelligit etiam in curatore ad litem. Z. expressum. vt in pre. l. de creationib. non tñ in tutore extra de deci. ad audientiam. qꝫis possit dici eadem equitate q tutor iuret. H. hec opi. vber. iustificat dictum Gui. de suc. q tenuit in. l. fi. C. arbi. tu. posse p testatorē hoc iuramentū remitti. qd etiā plene disputauit inducit ipam. l. fi. 7. ff. de testa. l. j. in aut. de nup. §. disponat. col. iiij. C. de sacrosan. eccle. l. j. de testa. mi. que a pre. cum concor. Itez etiam p cōtractus legū austeritas mitigat. C. de tem. ap. l. fi. §. vlti. ff. de fer. l. j. C. loca. lz cōmo. l. j. fortius p vltimā voluntatē. extra de dona. cū dilecti. in fi. ff. de pact. pactum inter. insti. de. l. suffi. ca. tol. in fi. Item remittit ad quod habet. C. vt in pos. le. l. ij. 7 satis est sibi non esse ꝓhibitū. ff. ex qui. ca. ma. l. necnon. §. j. Z. C Itē ꝑm eū tutor q non satisfecit nec inuentarū fecit non potest exercē iudiciuꝫ mōtarie possessionis nisi magnū periculū sit in mora. vt. C. de tuto. 7 cu. l. fi. p totuꝫ. 7. ff. d admi. tu. tutor qui reper. respō. j. lz seruus 7 pupill⁹ ad hoc admittant. vt. C. qui leg. perso. standi in iudi. l. fi. ß illud vtilitate 7 fauore dñi 7 pupilli dictum est. no. tamen q satisdatio non est d substantia eius. quod tutor necesse habet facere. qr pōt suscipe tutelā anteqꝫ satisdet 7 administrare nisi ꝓhibeat. C. de cu. 7 tu. q nō satisda. l. ij. ꝑm Uber. H. de bobi. vbi de datiuo p⁹ pn. Bal. 7 id̄o in alio instro 7 alio die prestari pōt. ar. C. de pci. impa. off. l. vniuersa. 7. ff. q satisda. co. d die. §. si nece. quia non requiritur ad inchoationem nascētis officij. ß ad officij executōnem iam in esse producti. simile no. ff. d usufru. l. j. Z. ß dicit iā. s. dixi. C Quid si pupillus auctoritate tutoris q inuētarium non cōfecit. 7 iudicis auctoritate vendit predium in cui⁹ alienatione decretum desideratur. vt infra de emp. 7 vn. §. nunc dicendum. ℵ. hoc quoqꝫ. nunquid valet. H. Ad materiam facit quod scripsi de conce. pre. literas in glo. no. q pbenda in glo. se. Z. videt q sic. ff. de rebus eor. si pupillor. §. si tutor. 7. ff. quando appell. sit l. j. §. biduū. 7. ff. de minor. ait ptor. §. pmittit. ff. de bo. poss. seru⁹. ff. quod falso tu. l. j. §. pe. C. q admi. ad bo. pos. ī bonor. ß ß locū bnt qn solus iudex inuenit. qd plus valet qꝫ si cum alio non idoneo. argu. ff. de arbit. pedius. extra de offi. de leg. cum sup. ar. contra. naz tutoris 7 iudicis auctoritas requiritur. vt. C. si propter pu. pensi. l. fi. ß decretum pperam interpositū pro nō interposito haberi debet. ff. de testa. tu. iure nostro. ff. de rebus eor. qꝫuis. Credebat em̄ iudex illum esse legitimū tutorem 7 non erat. Unde non valet. e. ti. magis §. si es. 7 in pre. decre. cum sup. 7 hoc puto verum. arg. ff. de arbi. parui. H. alꝫ pedius. 7 sic alle. supra. eo. ℵ. Z. 7 C. arbi. tu. l. fi. §. illo. p non tutore em̄ est: exquo inuentariū non fecit. C. de tu. vel cu. qui non satisf. l. fi. 7 C. in qui. ca. in inte. resti. non est nece. si tutor extra de transac. inter. circa med. vel dic q si iudex sciens illuꝫ legitimū esse ꝓnunciauit legitimuꝫ. bene valet vendi tio tuitione prętoria. ar. ff. qd cuꝫ fal. tu. auc. l. j. in fi. 7 facit. ff. de iureiur. l. iusiurandum. §. j. sed contra. ff. de cura. fu. consilio vbi dicit in talibus dari exceptōnem ß illud verum est in exceptōne facti non iuris. H. nō capio qid velit auctor. lex illa. §. j. ponit casum de furioso herede qui vendicat rem venditam per ipius curatorem qui non cauit possidens reus excipit q curator vendidit replicat actor curatorem illum ꝑm iudicis decretum non satisfecisse constat q replicatio est exceptio. ff. de exce. l. ij. §. j. de qcūq; baꝫ igit exceptio num prime vel secunde vt sic dicam loquat actor dico illam iuridicam. verum si addat 7 ꝓbet possessor pcium per eum solutum conuersum in solutionem creditoꝫ illius furiosi tutus est exceptōne boli. 7 huic vltimo dicto concor. ff. de re. eo. qui sub tu. si pupillorū §. pe. 7 vlti. Z. Item non ob. q sic agebat sic contrahebat. vt. ff. ad mace. l. iij. 7. ff. de offi. prēto. barbarius H. In his error cōis ß singlare. Z. nā talis error nō piudicat fauori pupilli ar. ff. de re. eorum qui neqꝫ. Et no. ī predic. l. si tutor. H. facit j. ti. j. §. fi. ad fi. ℵ. ß et. Bal. 7 l. barbari⁹ non bz locum nisi in officijs publicis auctoritate 7 vtilitate non in priuatis altero etiā modo. 7 no. ff. de iureiuran. l. iusiurandū. §. j. 7. l. tutor. §. ꝓdigus. Z. C Item opponit q tutor vel curator vel etiam pupillus est seruus. 7 sup questiōe seruitutis patitur qōnem. ff. de tute. l. j. insti. eo. in princi. 7 qui dari tu. vel cu. poss. §. seruus. 7 de leg. pa. tut. H. hoc cancellato q nil ad casum bene contionat qd sequit. C. e. ti. Z. C. e. ti. in seruili. C. de testa. tut. si pupillor. 7 depa. po. l. impuberis. nisi iudex certus sit super ꝟ 7 egerit ex mero officio. C. qui da. tuto. vel cu. poss. l. j. H. vbi de hoc. Z. de tu. 7 cu. ei qui. C Itē q habēti tutorem tutor dari non potest. H. successiue simul autez plures dari possunt. C. de diui. tu. l. ij. 7 successiue p diuersos diuersor locoꝫ iudices. vt statim patet ibi seruus. 7. j. ℵ. ß pōe q pupill⁹ vsqꝫ ad fi. §. Z. vt. C. q petant tu. vel cu. cū iure. curator tamen ei dat insti. d cu. §. interdū. vbi de hoc. C. qui da. tu. vel cu. poss. si soror. C. in qui. ca. ba. tuto. l. j. ff. d tu. l. iij. §. si pupillus. 7 l. solet etiam. nisi in. vj. casib⁹ in quib⁹ dat tutor bñti. Primus si tutor sit surdus vel mutus vel furiosus. ff. de tutelis. l. j. Secundus si habet bona in duabus vel pluribus ꝓuincijs. nam quotidie possunt cē tutores. ff. de excu. tu. ꝓpter litem. §. fi. Tercius si mater tutrix nubat. nam tunc datur alius tutor. in aut. de nupt. §. si ℵo tutelam. colla. iij. 7 supra. §. primo. ℵ. vt autez. 7 seqn. Quartus si tutor est ad tempus relegatus vel excusatus vel remotus. nam interim alius datur. C. in qui. ca. ba. tu. l. pe. 7 facit insti. d attil. tu. §. j. 7. ij. Quintus si tutor est apud hostes non vt seruus ß vt relegatus vel transfu. ff. de tutelis. siquis tu. Sextus si abest reipublice causa. ff. eo. quesitum. 7. ff. de suspect. tut. si qs abfuturus. 7. ff. de tu. 7 cu. da. ab his curator. Pla centinus tñ in pdictis casibus intelligit tutorē poni ꝓ curatore. 7 sic in eis nō fallit regula plibsta ꝑm Azo. H. in summa in q. ca. ℵ. qdam tñ. Z. 7 ac. ℑ. H. qui dixit vbi. s. q cum omnes leges inducte de tutore loquantur. non est a litera recedendum. ff. de le. ij. l. non

aliter.que aũt sit ratio quare dr̃ curator ꝛ nõ tutor.vi dr̃ in glo.p̃dicta.vt p̃ Azo.in p̃.ℵ.Z.¶ In hoc autẽ dubio consulo ꝙ sic facias scribi in instrumento.Forma.¶Talis index in locum talis tutoris constituit talem tutorem.curatorẽ.administratorem ꝛ adiutorẽ.ꝛ sic nõ poteris errare.ꝛ quando oportebit eũ eligere quomodo agat.an tanq̃ tutor vel tanq̃ curator ꝛc.eligat ꝙ̃ tutius vel certius est.s.ꝙ tanq̃ curator.¶Itẽ tutor ꝛ curator quandoq̃ faciunt actorẽ ad causam. dr̃ quo dic,vt supra dr̃ acto.ab vniuer.¶Itẽ opponit cõtra tutorem ꝙ est epus vel clericus in sacris.vel monachus seu regular qui non p̃nt esse tutores.lxxxviij.di. neq̃ apud.xxj.q.iij.cyprianus.C.dr̃ epi.ꝛ cler̃.generaliter.que est.xvj.q.j.in auꝛ.dr̃ sanc.epi.§.deo aũt amabiles.coll̃.ix.sup quo dic ꝙ p̃dicti tutelã testamentariam vel datiuaz nõ possunt exercere vt ibi.§ clerici p̃nt si volunt legitimã exercere.vt.lxxxvj.dist.puenit.H. vbi hec glo.Z.lxxxvij.di.in religiosum. non tamẽ coguntur.vt.C.dr̃ epi.ꝛ cle.auꝛ.p̃s byteros.H.ij. mihi tamen incipit p̃s byter.Z.ibi ꝓpria voluntate ꝛc.H. mihi dicit lra sua sponte.Z.ꝛ in prẽ.l.generaliter.epi autem ꝛ monachi ꝛ regulares etiam volentes non p̃nt legitimã exercere.vt in prẽ.auꝛ.p̃s byteros.ĩ fi.lxxxviij. di.epus guber.Bal.nam monachus non habet vñ solnat.nec habet bona que possit hypothecare p̃ administratione.Item p̃ mortuo habeꝛ.Z.ꝛ quod dicitur i prẽ.c.puenit nisi forte ꝛc.nõ excipit epm vel monachũ seu regulares sed solũ clericos.vel dic dr̃ogari illi auten.p̃ canonem.vt etiam epi vel monachi possunt saltem legitimam exercere.¶Quid si eam prius susceperant q̃ fierent monachi vel epi.dicit Uber.ꝙ nõ finietur.arg.ad hoc.nam quedam impediunt faciẽda que non impediunt iam facta.vt.ff.dr̃ postulan.l.j.§.casuz extra qui cler̃.vel vo.rursus.ar.contra.ff.d̃ arbi.nõ distinguem⁹.§.sacerdotio.H.Ibi nõ dicit ꝙ nõ possit arbiter factus sacerdos sniam dicere.sed ꝙ non cogitur.ꝛ concor.quod dicit in ℵ.ij.Z.¶Quid d̃ cõuersis,nunquid p̃nt suscipe tutelã vel curam.dicit Uber. ꝙ non.Non em̃ possent bñ tractare simul diuina ꝛ humana.extra dr̃ cler̃.coniu.diuersis.ꝛ arg.extra dr̃ sent̃. excõ.parochianos.L.dr̃ sacrosãc.ec.vt inter.quod forte vex est in pfessis ꝛ vestitis.secus si nondum sint professi.vt.xxvij.q.j.vt.l.extra dr̃ p̃uil̃.vt p̃uilegia.ℵ.hoc aũt.¶Illud aũt certum est ꝙ omnes clerici tenent̃ ad tutelam miserabilium psonaz recipiendam. vt in prẽ. c.puenit.H.vbi idẽ no.Z.ꝛ.lxxxvij.di.c.j.ꝛ ij.et.lxxxviij.di.c.j.C.dr̃ epi.ꝛ cle.orphanotrophos. arg. tamẽ contra in p̃.l.generaliter.sed forte nõ coguntur̃.ꝛ sic potest tolli illud ꝓtra.¶Itẽ opponit̃ contra tutorẽ vl̃ curatorem ꝙ est surdus vel mutus.ff.dr̃ tute.l.pe.¶Itẽ ꝙ suscepit cessionẽ actionũ contra pupillũ vel adultũ vt in auꝛ.vt hi qui obli.se per.ha.resmi. in rubrica.ꝛ ĩ princ.ti.coll̃.vj.ad idẽ facit.ff.si ser.ven.altius.ff.dr̃ cõdi.inde.frater a fratre.et extra dr̃ natis ex libero ven.c. vnico.ꝛ.j.ℵ.pr.¶Itẽ ꝙ tutor seu curator ẽ creditor vel debitor pupilli vel adulti.H. In quantitate non minima.dr̃ hoc in auten.minoris.in.j.glo.ꝛ est hoc arbitrarium.vt no.in corpore in glo.loquit̃.Z.administrat sine adiutorio.vt in auten.vt hi qui se pb.ha. resmi.ꝛ.C.qui da.tu.vel cu.pos.auꝛ.minoris.ꝛ hoc locuz habet tm̃ ĩ datiuo ꝛ legitimo nõ in testamentario ꝑm quosdam.H.Placuit hoc Odof.ꝛ dñ o meo ꝛ Bul. dr̃ suc.ꝛ Lyno i auꝛ.minoꝝ.vbi pater fuit sciẽs. Idem Uber.dr̃ bona.vbi.s̃.§ alter Uber.ponit pro dubio pauloañ tractat dr̃ curatore. Azo tenet primã in sum. qui da.tu.ꝛc.ℵ.item creditor,contrariuz tenet in sum. sup cõstitutõne vt hi q̃ obli.ff.coll̃.vj.Acc.vtrobiq̃ ꝛ inst̃i.dr̃ auc.tu.ĩ fi.tenet contrariũ.ꝛ Jac.dr̃ bel.dicit esse tex.in cor.ti.palle.§.hec omnia.vbi dicit nõ omnino qd̃ exponit.i.nullo mõ ꝛ nullo casu. Accur.põderat ibi.§.ꝛ hoc dicimus.sequit̃ in omni curatore.vterq̃ ꝑ se inducit auten.matri.C.quando mulier. dicunt em̃ p̃mi ꝙ si mater dr̃bitrix ꝛ creditrix admittit̃ fortius admittet̃ testamentarius tutor.cuius fides p̃ patrẽ p̃electa p̃fert̃ matri vt ibi.secundi dicunt ꝙ exceptio matris in ceteris confirmat regulam.cum igit̃ testamẽtarij nõ sint excepti includentur in regula.¶Sed primi ad hoc vltimũ respondent p̃ no.in.l.que ꝓpter.ff.dr̃ regu.iur̃.ꝛ quod scripsi post Dy.in regula in argumẽtũ. dr̃ reg.iur̃.li.vj.sup̃.j.glo.ad id quod dicaz dr̃ dato ex inquisitione.dicunt primi ꝙ licet magna sit iudicis auctoritas.plus tamen valet patris testimoniũ q̃z eius inquisitio.nã p̃ filio pupillo testat̃ ꝛ dat tutorem illi etiã exheredato.ꝛ Bul.alꝛ.l.isti quidem.in fi.ff.quod metꝰ cã.Inducit etiã ad primũ dictũ.§.disponat.in auꝛ.dr̃ nup.coll̃.iij.C.arbi.tu.l.fi.¶Dy.suo consil̃.xxxviij.tenuit cum Accur.ꝛ sequacibus ꝙ dr̃bitores ꝛ si testamẽtarij sint nõ possunt esse tutores.et ad id ꝙ fides dicit̃ approbata.Rñdet vt Accur.in cor. vt hi q̃ illud verũ quo ad onus satisdatõis.nã dr̃ constitutiõe illa vt hi q̃ ob.ꝛc.que nondũ erat lex dr̃ creatõib̃.C.dr̃ epi.au.et §.j.inst̃i.dr̃ satisda.tuto.non potuit cogitare. Item si relevatio a satisdationis onere sufficeret ergo ꝛ datus ex inquisitione qui nõ satisdat.vt.s̃.§.si autez.ℵ.hoc posset esse creditor vel dr̃bitor.quod omnes negãt his rõnibus glosaz vtitur Dy.Dicebat etiam ibidẽ ꝙ dato ꝙ possent esse tutores.quod est falsum si nõ p̃hibitus esset datus simul cum eis.propter quod timet cũ eis gerere.potest illos,p̃uocare ad satisdatõnem.ꝓpter quod veniet̃ ad alterum duorum vt dent fideiussores nõ p̃hibito ꝛ administrãs vel totam administrationem dimittat nõ p̃hibito.ꝛ ab illo satisdationem recipiant rem pupilli saluam fore.ff.dr̃ testa.tu.l. testamento datus.¶Redeundo ad ꝓpositum disputauit dominus rayne.dr̃ fo.posito ꝙ constitutio.vt hi q̃ ob.ꝛc̃.habeat locũ ĩ testamẽtario tutore q̃rebat dr̃ creditore dato ĩ testamẽto pupilli q̃ hereditate adita se fecit dr̃cerni tutorẽ dr̃ credito mentõe nõ facta ꝛ facto inuẽtario admĩstranit an patruus pupilli q̃ sciuit oĩa p̃dicta possit illũ petere remoueri.ꝛ sibi vt legitimo administrationem dr̃cerni copiose ꝛ subtiliter.allegat ad vtrãq̃ partẽ.virtus q̃nis ẽ in hoc qd̃ no. Accur.in.l. pater.ff. dr̃ ꝑcur.in.j.glo.Certum est talẽ dari nõ posse.sed dubitat̃ an datio teneat ponit ibi op.azo.ꝙ datio teneat ꝑ cadat a credito ꝛ cõtrariã vgo.quã approbat ꝙ nõ teneat datio vtraq̃ etiam opinio no.in.l.ꝓpter litem.ff. dr̃ excus̃.tuto. in.j.glo. in prẽ. auten. minoris. videtur glo.hoc si sciuit variare ab eo qd̃ predixerat in.ij.glo. Ipe soluẽdo sequit̃ azo.Motiua ipius hec.q; auꝛ.illa ĩ corpe successiue ponit quatuor casus vsq̃ ad.§. q̃m autem.Primus ẽ in creditore ex antiqua cã.secundus in creditore ex noua.tercius in dr̃bitore.quartus ĩ iam tutore recipiente cessionem contra pupillum. Primus qui ad ꝓpositum facit subdiuidit̃ si constabat illum esse creditorẽ a principio repellitur nec punit̃.quod intelligo etiam si se ingereret ad illam recipiendaz.si tacuit nec a principio constitit dr̃ credito cadit ab illo. et alia pena nõ imponit̃.ergo nec nos imponamus. quod sic p̃obat.repulsio tutorum est dr̃ iure speciali.quia regulariter quilibet q̃ nõ p̃hibet̃ admittit̃.immo ꝛ compellit̃ ad tutelam ꝛ curam nisi se excuset.inst̃i.dr̃ excu.tut. ĩ prin.ꝛ.§.pe.cum autẽ pena illa qua cadit a credito faciat eum nõ esse creditorẽ.ꝛ sic cessat causa finalis p̃hibitõis cessabit p̃hibito causa reducta ad nõ causaz. fatet̃ soluendo.l.nõ dubium.C.d̃ legi.ꝙ q̃n p̃hibitõ eẽt ex iure cõmuni non speciali sufficeret legislatorẽ ꝛc.vt ibi.secus cum ex speciali.ff.dr̃ diuor.l.fi.ꝛ sufficere debet vna pena.ff.dr̃ vul.ꝛ pu.sub.l. ex facto.§. iulianus. Item eodem momento quo creditor tacẽs creat̃ tutor vel curator ipe cadit a credito.ff.dr̃ le.j.si post mortẽ.

in prin. ꝛ sic videt creatus nō creditor. Itē ipse remissis se videt quod lex remittit. C. si manci. ita fu. alie. l. fina. Certum est creditorē remittentē creditū ad tutelā admitti. ergo ꝛ iste. arg. ff. de fal. l. j. §. tutores. Inducit vltimo. §. si ꝙ tacuit vbi debitori tacenti imponit pena ꝛ remanet in tutela. ergo idez in creditore. ad istud qđ plus vigere videret. Rñdeo ibi non ꝓbari debitorem permittente lege in administratione ꝑmanere. bene tamen ostendit ꝙ in illa mansit. intelligo de facto donec apparuerit petens illum remoueri. ꝛ tunc si tempore curationis quam sic de facto gessit aliquas liberatiões obtinuit ille nō iuuant. Memoror dñm meum in legibus in scholis sepe dixisse illas opini. vel sententias sequendas quas prudentes laici commẽdabant non credo aliquem prudentē laicum iudicare illum qui ex receptione tutele damnificatus est in credito pone mille librarum. vel qui ex vera solutione debiti qua nō iuuat. sed damnat vt itez soluat longe magis esse suspectum. et plus in illis timeri rōnes illius constitutōis qꝫ si damnificati nō fuissent. supposito igit ꝙ ꝑm alt. fateri oporteret causam crediti directam cessare in creditore q̃ de sijt. fateri tamē oportet fore causatā ab illa causam durioꝛē ꝛ longe fortius vigentē ꝛ verisimilius plus damnosam. que cum ab illa radice ꝓcedat durabit ꝓhibitō C. de nup. l. fi. in fi. ꝛ ꝓ hoc declarasse puto id quod scripsit Ja. de bel. sup. §. si vero tacuerit. qui dixit perdentes creditū nihilomin⁹ a tutela ꝛ cura remoueri dictū vgolini tenendū tanqꝫ iustissimū ꝛ sanctissimū puto ꝙ ꝓpter illā diffinitōem id dixerit. ꝓ quo etiā facit illud penitus quod ē in Rꝛica cōstitutōis. s. vt hi. q̃ ob. zz. ad eoꝝ gubernatōnem penitus nō accedāt. quod licet ab alijs allegatū nō viderim qđ allegari possit. vide. j. d̃ dispu. ꝛ alt. in fi. ꝛ quod ibi dixi. Ad id qđ dicit de duplici pena. rñdeo ꝓ no. de iudi. at si clerici. in glo. pe. vel ꝓ id quod scripsi de elec. c. vl. li. vj. sup. j. glo. Z. Quod dic vt no. in p̃. aut. fallit aũt hoc in matre ꝛ auia. i aut. vt matres debi. ꝛ credi. siue ꝓhib. tu. fi. ge. colla. vij. C. quãdo muli. tu. of. fun. potest. aut. ad hec. ꝛ fi. C Itē ꝙ is cui dat⁹ est tutor vel curator excessit. xiuj. vel. xv. an. ꝛ hoc si velit nouum iudiciū inchoare quod nō potest. inchoatis autem assistet etiam postqꝫ excesserit. ff. d̃ tuto. ꝛ cu. da. ab his seio. insti. de attit. tu. in fi. et qui. mo. tu. fi. in p̃n. ff. de admi. tu. ita tñ. §. si tutor. ꝛ. §. seq. ꝛ C. arbi. tu. tutor potest. C. vt cause post puber. tutor adsit. l. vnica. de hoc. s̃. est ti. de actore. ℣. item tutor. Accusatōem tamē quam nomine pupilli instituerat eo defuncto nō cogit adimplere. ff. ad turpil. diuus adrianus. C Item ꝙ tutela est finita. vt in ꝑmisso casu. vl qꝛ impubes qui sub tutela est ab aliquo arrogat vel deportat vel in seruitutē reducit vel ab hostibus capit. vel si tutor ad certā conditōem que inest datus est. vel si tutor seu pupillus obijt. vl si tutor maximā capitiꝭ diminutōꝫ patit. quia tūc omnis tutela finit. minima ℣o solum legitima perit. ꝓ minimam autez capitis diminutionē pupilli omnis tutela finitur. finitur etiam si tutor ad certum tempus datus est quod aduenit vel si desijt esse tutor. vel si excusatus ē quod fit multiꝭ ex causis. qđ dic vt insti. de suspec. tu. premissa omnia ꝓbant insti. qui. mo. tu. fi. ꝓ totuꝫ. ꝛ C. quando tu. vel cu. esse desijt per totum. ꝛ in pre. ℣. item tutor. C Quid si tutor nolit causam pupilli defendere. de hoc. s̃. in ti. de reo. ver. item tutor. C Eisdem quoqꝫ modis cura finitur quib⁹ ꝛ tutela si pupillus seu impubes habet curatorem ꝛ eodem tempe. s. in. xij. anno in muliere. ꝛ in. xiiij. in masculo. vt. C. e. l. j. insti. qui. mo. tu. fi. in prin. parū em distāt curatores a tutoribus. vt. ff. de excu. tu. scire. in prin. insti. de tutelis. §. itaqꝫ. C In quo autem differant no. ff. de tut. ꝛ cu. da. ab his. neutri. adulti ℣o cura finitur in xxv. an. ff. de mino. l. j. in fi. insti. de cura. Rn. j. nisi dat⁹ sit ad certam causam vel speciē. qua finita finit officium non añ. insti. de auc. tu. in fi. vel nisi datus sit furiōso vel surdo vel muto. vel ꝑpetuo impedimento. quia tunc desinit cum ad sanam mentē redierit vel liberatus fuerit non añ. insti. de cur. §. furiosi. ꝛ se. ff. de cura. fu. l. j. §. j. C Item excipit contra tutorē ꝙ est datus a testatore sub conditione. H. sup. adimente. Z. que existat vel ad certum tempus vel ex certo tempe quod ꝓtendit. insti. qui. da. tu. pos. §. ad certum. ꝛ supra ver. pri. quod intellige de testamentario qui dat sub conditōe vt ibi. secus in datiuo. vt. ff. d̃ tutelis. muto. §. j. ꝛ est rō H. vide quod scripsi de reg. iur. actus. sup. j. gl. li. vj. Z. quia dare tutorē est actus legitimus qui nō recipit die vel conditōem. ff. de reg. iu. actus. ꝛ ꝑterea ꝑsumit ꝙ pater bñ faciat. ꝛ l. multū de eo confidit. adeo vt ab eo datus nō satisfaciat rem pupilli saluaꝫ fore. vt dixi supra. §. si aũt. C Si autem. H. ℣. Uber. de bona. vbi supra vltra med̃. Z. ꝙ ꝑmissa eum non potes repellere. suppone aliquē qui eū de suspecto accusat. ꝛ sic durāte cā suspitōis nō poterit recōuenire. cuius etiam si non sit ei administratio interdicta. vt ar. C. de suspec. tu. eumquē. ff. de solu. qđ si forte. §. j. insti. e. §. si q̃s autē suspectus. ff. de iure delib. ait prator. §. qđ sit. ꝛ j. ℣. fi. H. hic tamen haberi potest remediū decre. frequēs. de restit. spo. li. vj. vltra ea que statuta sunt cōtra calumniosos delatores. ꝛ vide quod dixi de testi. nō debet. i vl. glo. Z. C Itē durante officio nomine suo vel pupilli non pōt agere contra contutorē vel cōcuratorē. quod dic vt. s̃. in ti. de actore. ℣. itē durante. ꝛ in ti. de reo. ℣. itez tutor. ꝛ se. ibi etiam no. quid iuris sit si tutor sciens pupilli cām malam eam defendere nolit. C Itē no. ꝙ pupillus debet petere tutorē vel curatorē apud magistratus loci vbi ducit originē ꝓ patris conditiōem. vel vbi eius sunt facultates ꝙ si pupillus narboñ. moratꝫ parisius vbi nihil habet. neqꝫ inde rōne sui vel patris originē duxit. ꝛ patrimoniū habet. ꝛ ibi tutor vel curator ei dabitur. hec legunt. C. vbi tutor vl curator. pe. l. vnica. H. Et ibi no. glo. opiniones contrarias que sequunt. Z. si tñ habet parisius domiciliū rōne eius ibi possꝫ ei dari ꝑm azo. vt. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his. l. j. ꝛ ar. C. qui da. tu. vl cu. poss. neqꝫ. sed. b. contra nisi haberet ibi facultates. ar. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his. pupillo. Sed nec ꝑses ꝓuincie narboñ. nec magistratus municipalis eiusdē potest dare tutorē ei vel eum q̃ est ortus apud ciuitatē Arelaten. qui nō habet domiciliū in ꝓuincia narboneñ. vbi nominat cum nō sit ei subiectus. vt in p̃. l. neqꝫ. et. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his. l. j. in fi. Bal. quãdoqꝫ clericus ꝛ laicus cōueniunt in dando tutore. insti. de attit. tu. §. nos autem. in glo. ordi. Z. C Sed pone ꝙ pupillus habꝫ patrimoniū suū in ciuitate narboñ. ꝛ bituriceñ. queritꝰ quis dabit tutorē seu curatorē. Respōdeo iudex narboñ. in patrimonio narboñ. ꝛ iudex bitureñ. i patrimonio bitureñ. vt in pre. l. de pupillo. ff. de excu. tuto. iurepitos. §. cū oriundus. H. ꝑm Uber. de bona. cuius fuit iste ver. vbi supra in ti. ꝛ ꝑm Accur. in. l. statim alt. in ij. glo. ꝛ vide. j. de instru. edic. §. nūc ℣o. in vlti. colt. ℣. quid si fuit. Z. et in p̃. l. C. vbi tu. vel cu. petant Rn. j. C Quid si quasi omnes res habet narboñ. habꝫ tamē vnū fundum apud bitureñ. nō videt ꝙ iudex bitureñ. possit dare tutorē ꝑ illo. quia certe rei vel cause nō datur tutor. vt insti. qui dare tu. pos. §. certe. vber. de botra. H. vide sup de actōe ab vniuer. sup ℣. puberes Z Dicit em ꝙ certe rei dari pōt tutor dū tñ generaliter ꝛ vniuersaliter det vt ita dicat index tali patrimonio. ꝛ tanto constituto apud bitureñ do tibi talē tutorē. nō tamen dicat tali fundo. quia tūc nō valeret. ff. d̃ testa. tu. certaꝫ. ꝛ sic cōtingit in petitōe hereditatis. qa licet ipa sit vniuersalis tamen ꝓ vna re cōpetit. ꝛ ꝓponit. ff. de peti. here. l. licet curator. etiam ad vnam litem dat. vt insti. de cura. §. item inuiti. C Item generaliter

contra tutorem ꝛ curatorẽ excipiꝫ ꝙ ẽ suspectꝰ. postulatus vel iam remotus. H. an id ꝑ delegatum presidis fieri possit vide ꝑ Ly. C. de suspec.tu.l.pses. Z. vl̃ est sibi administratio interdicta. ff. de solut. ꝙ si forte. §. j. extra de off. dele. venerabilis. ij. q. ij. qa. ꝛ. s. ℞. si aũt. ꝑ. ¶ Quid si plures tutores dati sunt alicui quoꝝ aliqui nolunt agere? Rñdeo volentes agere facient illos citari coram iudice. ꝛ si nõ venerint remouebunt̃ vt suspecti. vt. ff. de suspe. tu. impuberibus. in fi. C. e. titu. pses. si ℞o veniant tollent̃ eis pignora. ꝛ ꝑcipient̃ eis ꝙ administrent. vel si nõ administrent indicetur eis mulcta. vt in. l. pses. ꝛ. ff. de admi. tu. l. j. ī prin. ꝛ si postea cessauerint ad ministrare remouebunt̃ ab administratõe. Jn hoc tamen quidã distinguũt. quia aut qui nũc cessant ceperãt iam administrare. ꝛ tunc vt suspecti accusant̃. vt in. l. pses. aut nondum attigerant administratõem. ꝛ tunc nõ accusentur. sed officio iudicis sine accusatore remouent̃. vt ff. de suspec. tu. hoc eñ. §. fi. insti. e. §. suspectus. C. si tutor nõ ges. l. j. vel dic ꝙ qui cepit remouet̃ vt suspectus ꝛ accusat̃ ob dolum ꝛ culpam. Qui ℞o nunq̃ gessit ob dolum tñ. vt in p̃. l. ꝛ etiam fame piculum patit̃. vt. C. de admi. tu. l. fi. Jtem in eo qui nihil gessit locum habet coactio. secus in eo q̃ aliquid gessit. vt. ff. ꝺ admi. tu. ita tñ. §. gessisse. ¶ Quid si vnus tutor vult vẽdere rẽ aliquã que seruari nõ potest. alius ℞o vel vnus vult locare aliꝰ nõ. vel vnus ꝓcedit vni alter alij. Rñ. dicit. l. C. si ex pluri. tu. vel cu. l. ij. ꝛ. C. de auc. p̃s. l. fi. ꝙ q̃libet põt sine alio talia facere ꝑ que nõ sit tutele dissolutio. ꝛ ille leges loqui videnꝫ quando alij nõ contradicunt vt patet. C. si ex pluribus tu. vel cu. l. j. Sed in p̃missis casib⁹ iudex habet pupilli vtilitatem p̃ponere. ff. ꝺ confir. tu. l. vtilitatem. ꝛ hoc quando simul diuersis concedunt. ℔ si primo vnus concedit alicui ꝛ postea alter alij. forte p̃mus p̃ferꝫ. argu. ff. loca. in operis. Jtem quando nõdũ factum est ꝛ vnus vult facere. sed alius contradicit forte fieri debet. vt. C. cõia dele. cum duobus. H. vt sc̃z dirimaꝫ res sorte. Z. vel dic fieri vt primo dixi. immo certe nõ valet quod fit ab vno vetante alio. vt. ff. de cura. fu. cõsilio. §. fi. H. de executoribus testamentoꝝ discordantibus. j. de instru. edi. §. nũc ℞o. ꝺ. ℞. sed qd erit Z. ¶ Quid si duo tutores nolle pupilli conueniunt̃ ꝛ vnus confitet̃ alter negat: dicit accur. stari ꝓfessiõi etiã si sit factũ cõtra minorẽ. cũ factũ negãtis nullũ sit. ar. tñ ptra. qa negatio dicit̃ ꝓfessio. vt. C. qui po. ī pig. ha. auten. itẽ possessor. ꝛ vide. j. de confes. §. postremo. ℞. sed pone ꝙ feci. H. Jbi de duob⁹ ꝑcuratorib⁹. de quibus ibi remittã. Z.

¶ De curatore Rica.

H. ¶ Vide quod dixi sup̃ rubrica ꝓxi. hoc aũt quod est ad vtrãq; rubricam cõmune quero an tutor pupilli vel curator adulti possit eiusdem coheredẽ vel socium ꝓuocare ad diuisionẽ ꝛ assignatõem prediorꝝ ꝛ rerum cõium q̃ ad culturã ꝛ fructꝰ tñ. Et vt intelligas scire debes canonista ꝙ si duo sunt coheredes vel socij quorũ vterq; minor neuter ad diuisionez prouocat rex communium. si ℞o alter esset maior diuisio ad eius prouocationem fieri potest habetur vtrũq;. C. de predijs mino. l. penul. ff. de re. eoꝝ qui sub tu. vel cu. l. j. §. si cõmunis. ꝛ. l. si pupillorꝝ. Jdẽ si eẽnt duo minores ꝛ tercius maior. ille enim maior ad diuisionem prouocare potest. vt ff. de auc. tu. l. antepenult. ꝛ vt ibi nota. p̃dicta ꝓcedunt in predijs ꝛ rebus immobilibus ꝛ diuisione que in illꝫ fiat quo ad ꝓprietatem. Ratõ autẽ quare lex voluit perminorem diuisionẽ non queri est ne suam partem dissipet habeo questionẽ banc ab olim ꝑ lambertũ de rãponib⁹ disputatam. ꝛ incipit ꝛ demũ ꝑ vianisium renocatam ꝛ incipit quasi ꝑ eadẽ verba. hoc tamẽ scias ꝙ ℔m legẽ lombardam nõ esset questio. quia etiã infans ꝓuocare. ff. de curatore. §. fi. H. de executoribus testamentoꝝ discordantibus. j. de instru. edi. §. nũc ℞o. ꝺ. ℞. sed qd erit Z. ¶ Quid si duo tutores nolle pupilli conueniunt̃ ꝛ vnus confitet̃ alter negat: dicit accur. stari ꝓfessiõi etiã si sit factũ cõtra minorẽ. cũ factũ negãtis nullũ sit. ar. tñ ptra. qa negatio dicit̃ ꝓfessio. vt. C. qui po. ī pig. ha. auten. itẽ possessor. ꝛ vide. j. de confes. §. postremo. ℞. sed pone ꝙ feci. H. Jbi de duob⁹ ꝑcuratorib⁹. de quibus ibi remittã. Z.

¶ De curatore Rica.

H. ¶ Vide quod dixi sup̃ rubrica ꝓxi. hoc aũt quod est ad vtrãq; rubricam cõmune quero an tutor pupilli vel curator adulti possit eiusdem coheredẽ vel socium ꝓuocare ad diuisionẽ ꝛ assignatõem prediorꝝ ꝛ rerum cõium q̃ ad culturã ꝛ fructꝰ tñ. Et vt intelligas scire debes canonista ꝙ si duo sunt coheredes vel socij quorũ vterq; minor neuter ad diuisionez prouocat rex communium. si ℞o alter esset maior diuisio ad eius prouocationem fieri potest habetur vtrũq;. C. de predijs mino. l. penul. ff. de re. eoꝝ qui sub tu. vel cu. l. j. §. si cõmunis. ꝛ. l. si pupillorꝝ. Jdẽ si eẽnt duo minores ꝛ tercius maior. ille enim maior ad diuisionem prouocare potest. vt ff. de auc. tu. l. antepenult. ꝛ vt ibi nota. p̃dicta ꝓcedunt in predijs ꝛ rebus immobilibus ꝛ diuisione que in illꝫ fiat quo ad ꝓprietatem. Ratõ autẽ quare lex voluit perminorem diuisionẽ non queri est ne suam partem dissipet habeo questionẽ banc ab olim ꝑ lambertũ de rãponib⁹ disputatam. ꝛ incipit ꝛ demũ ꝑ vianisium renocatam ꝛ incipit quasi ꝑ eadẽ verba. hoc tamẽ scias ꝙ ℔m legẽ lombardam nõ esset questio. quia etiã infans ꝓuocare

care ꝛ ꝓuocari potest ad integram diuisionẽ. vt ibi lib. ij. de ꝓhibita alienñ. mi. l. ij. ¶ Soluerunt talem prouocatõem fieri posse. Et hoc etiam tenuit Gui. de suc. super. l. iubemus. ij. C. de sacrosanc. ec. ꝛ super. l. penul. C. de predi. mino. Sed qua via petaꝫ non expressit nec alber. gall̃. in reportatõibus idem tenens. predicti autez dixerunt id peti vtili iudicio famil̃. ber. vel cõi diuidũdo. allegant pre. l. antepenult. ff. de auc. tu. cum sua glo. ꝛ. ff. fam̃. hercis. l. lucius. ꝛ ticia que de tali diuisiõe redditũ loqui videt̃. C. de sacrosanc. ec. l. iubemus. ij. ī ꝑncipio. vbi predia ecclesiarum diuiduntur non ad ꝓprietatem sed ad culturam ꝛ fructum. ff. de lega. ij. l. Caius. §. j. vbi vnus fundus diuiditur quo ad culturam commodiorẽ nõ ꝙ sint duo fũdi. facit. C. ad trebel. iubemꝰ. vbi ꝓputatõ fructuũ differt a solido. Jtẽ satis ẽ iuri satisfactũ exquo ꝑ talez diuisionẽ nõ ꝓmit̃ cõio rei. ff. de rebus eoꝝ. l. qui neq; in fi. Jtẽ exquo sic expedit minori ꝺz cessare ꝓhibitõ. ff. de iurepatro. adigere. §. q̃uis. Jmmo si ꝑ illud impediret̃ vtilis expediẽtia minoꝝ incipiet illud ius esse iniquũ. ff. de vul. ꝛ pu. sub. ex facto. ī prin. cuz iudex quod eis vtilissimũ est inspicere ꝺebeat. ff. cõi diui. l. iudicẽ in p̃dijs. expediẽtia ℞o notabil̃ esset si ille coheres vl̃ socius esset iniurios⁹ vel rixos⁹. ff. ꝑ soci. si cõuenit. in fi. ꝙ aũt illa iudicia sint apta nõ solum ad ꝓprietatis diuisionem sed etiam ad vsumfructũ et vsum constituendũ ꝛ assignandũ patet. ff. famil̃. hercis. ℔ si vsucapi. §. j. ꝛ. l. ꝛ puto. §. j. ꝛ. ij. ff. cõi diui. l. si qs. §. officio. ꝛ. l. cõi diuidundo. §. cum de vsufructu. ff. ꝺ vsufruc. l. equissimũ. Z.

¶ Diso de tutoribus aliqua de curatoribus discutiamus dicentes.

¶ Qui eos dent.

¶ Et quibus dentur.

¶ Que sit eoꝝ ptãs.

¶ Quibus cauillatõib⁹ ab agẽdo repellant̃.

¶ Quibus modis constituunt̃.

Diasergo q⁹ curatores dantur ab eisdem magistratibus a q̃bus ꝛ tutores. insti. de cura. §. j. s. a prefecto vrbis a pretore a preside a proconsule a prefecto egypti ꝛ ab eo qui regit puriciã ꝑside moꝝ tuo vel absente ꝛ a magistratibus municipalibus. vt. ff. de tuto. ꝛ cu. da. ab his. l. j. ꝛ. iij. ꝛ. l. is qui ꝛ alijs. ll. ꝛ a p̃fecto vel defensore ciuitatis vel a iuridico alexandrie. instit̃. de attil̃. tuto. §. sed hoc iure. ꝛ. §. sequenti. ꝛ ꝺ cu. §. sed solent. ꝛ in auten. de defen. ciuita. §. nulla. ff. ꝺ offi. pconsulis. ꝛ le. l. penul. H. de minore vnius ciuitatꝫ originario qui ibi etiam facultates suas habet. sed quia de illa bannitus est habitat in ciuitate vicina ꝛ ibi cõuenitur. queritꝫ quis det sibi curatorez. l. vnica. C. vbi tu. vel cu. pe. videtur velle ꝙ iudex originis ꝛ facultatũ ibi restitui apud patriam ꝛc. ¶ Gui. de suz. ibi tenet ꝙ rõne necessitatis id liceat quod alꝫ non liceret. ff. de off. cõsul̃. l. vna. ꝛ ibi concoꝝ. ꝛ extra de reg. iur̃. ꝙ nõ est et hic necessitas sit ibi dari cum sine vite periculo illuc ire nõ possit ipse iudex sub quo conueniꝫ curatorez ꝺabit. bñ facit. ff. ad municip. l. filij. §. relegatus. ꝛ. l. eius. §. fi. vbi dicit̃ ꝙ relegatus eo loco artetur vbi habet domiciliũ. facit etiam quod ꝺ vagabundo dicitur. C. vbi ꝺ crimi. agi oportet. l. j. Z ¶ Quidã autẽ dare ꝓhibent̃ vt dixi. §. ti. j. §. sinautem. ℞. item ꝙ est datus. Et no. ꝙ non habet quis ius dandi tutores vel curatores ex eo ꝙ habet merum impium vel iurisditõem. quia is solum habet cui lex vel sena. consul. vel princeps ꝓsenserit. ff. de tutel̃. muto. §. tutores vt sunt iam dicti. ¶ Quid ꝺ his qui hoc quotidie impetrant a papa vel principe quos italici iudices appellant. ꝛ sunt priuate psone. dic ꝙ poterunt dare tutores. valet eñ hoc priuilegiũ cũ alterñ non ledat. C. de preci. impera. off. rescripta que est. xxv.

q.ij.ꝛ.C.li.xij.de ꝓpo.sa.cu.l.fi.ꝛ tales sunt ordinarij sine administratione.extra de in integr resti.cã.dixerunt autem quidam curatorem posse a quocunq; iudice dari.arg.C.de admi.tu.l.fi.in fi.ꝛ.§.j.ꝛ forte a delegato et subdelegato H.si dicas delegati pape ꝛ quo ad cãm sibi cõmissam hoc est approbatum de iudi.c.vlti.h.vj.§. delegatus. Z.alij contra tu dic vt ꝑdixi. ¶ In vltima autez voluntate dari potest curator. H.sup.reb. Z. vt in auc.cõll.viij.vt liceat matri ꝛ aue in prin. Itẽ curator in testamẽto non dat licet datus confirmet.ff.de confir.tu.l.j.in fi.ꝛ.l.fi.C.eo.ti.l.ij. H.vide.j.§.fi.ver. cetez ꝛ ad fi.ꝛ.porro. Z.

Dantur autez furiosis ꝛ ꝑdigis. H. de curatoribus horum duorũ multũ plene Azo in summa sup hac rubrica ꝛ no.accur.C.de epi.au.de creatõib.ꝙ horum cura est legitima alie sunt datiue. Z.que nec tp̃us nec modum nec finẽ habent expensaꝝ:vt.ff.de cur.fur.ꝛ ꝑdi.dan.l. j.ꝛ hoc de furiosis maioribus.xxv.annis.insti.eo.§.furiosis.minoribus autẽ furiosis dant tu.vel cu. qui intelligunt dari etati potius q̃ furori.ff.de tute.qui habz .§. j.ꝛ in pre.§.furiosis. H.ꝑm Uber.ꝺ bona. Z. ¶ Dãtur etiam mentecaptis surdis ꝛ mutis ꝛ morbo ꝓpetuo laborantibꝫ ꝛ pupillis tutorẽ testamẽtariũ vel legitimũ vel datiuũ nõ habentibus vel minus idoneũ habentibꝫ vel ad tp̃s datum vel infirmũ vel ex cã necessaria impeditum insti.de cu.p totum.dant etiam omnibꝫ ꝑsonis. quas habes.ff.de postulã.l.j.§.fi.ꝛ.l.ij.iij.ꝛ.iiij.ꝛ.v.ꝛ.ff. de priuil.credi.l.iij.iiij.v.ꝛ.vj.

¶ Scias H.ꝑm Uber. de bonacur. cuius fuit totus iste.§. excepta vltima remiss. Z.ꝙ isti duo scz curator furiosi ꝛ curator prodigi habent plenam rerum administrationem sed curator bonorum ꝛ curator ventris habent solam custodiam et rez que deteriores future sunt vendicatõem.ff.de admi.tu.inter bonorum ꝛ si es alienum vigeat ꝛ dilatõ sit damnũ creditoribus illaturę.ff.ex qui.cau.in poss.ea.fulcinius.§.adeo et. §. plane ꝛ.§.labeo.ff.de ven.in poss.mit.l.curator vẽtris. §.curator.vsucapiones etiam interpellant.vt.ff.ꝺ mu. ꝛ bo.l.j.§.itẽ si piculum.ff.de cur.bo.da.l.j. in fi.¶ De curatore ad litem dato dixi supra de syndico. H.forsan a principio posuerat duos tractatus ibi sequentes sub illo titulo qꝺ colligo quia ꝓnci.ti.de actore vniuersitatis allegat.p.§.quẽ cũ ꝟ.se.ibi qnere. Z.§.ꝫ actorẽ ꝟ.puberes ꝛ se.ꝛ ꝟ.porro.

¶ Scias autẽ breuem dem tibi excipiendi doctrinam: scias ꝙ curator. ¶ Dat adolescenti. ¶ Dat ꝛ demẽti. H.ꝺ isto ꝛ se.vber.de bonacur.posuit Ricã spãlẽ post gnãlẽ de qua dixi supra ti.pr. Z.

¶ Uel prodigo.

¶ Uel alteri maiori.

¶ Item dat bonis.

¶ Itẽ ventri de quibus p ordinẽ ꝓsequamur.

¶ Si se dicit. H.ꝓsequitur verba Uber.de bob.vbi de curator e. Z.datum adolescenti aut est datus generaliter aut specialiter ad certam causam vel litez quod fieri potest:vt supra ti.pr.§.fi.ꝟ.quid si quasi si se dicit generaliter datum vide a quo datus sit ꝛ alia q̃ dixi supra ti.pr.§.si aũt ꝛ p totum ipsum ti.de tutore datiuo. Excipe etiam de inuentario.de sacramento.ꝺ satisdatione ꝛ de statu ꝛ etate eius ꝛ pupilli: vt supra tit. pr.in tutore dixi ꝛ ꝙ est datus curator habenti curatorem ꝛ sine cause cognitione.ff.de tutelis.l.j.C.q̃ dari tu.vel cu.poss.curatorem:de hoc supra ti.pr.§.generaliter ꝟ.item ꝙ habenti ꝛ ꝙ non fuit datus volenti ꝛ petenti ꝛ pñti vt iam dicam. ¶ Si vero dicat se datuꝫ ad certam causam vel litem non potes tot obiicere. qa potest forte dari a quolibet iudice sub quo litigatur vt supra dixi.§.j.ꝛ hec reuoco in dubium obiicias ꝙ non satisdet.ff.rem ra.ba.l.iij.sed hoc forte nõ admittetur. qz ibi non dicit de certa lite ꝑm Uber.de bo.ꝛ de etate finita:vt.s.pri.§.fi.ꝟ.itẽ ꝙ is est.ꝛ ꝙ non fuit datus ꝓsenti ꝛ petenti.ff.de tute.qui habet.§.pe.licet eũ cogatur recipe curatorem tamen ipe eum petere debet ꝛ ad hoc cogendus est.C.qui pe.tu.vel cu.l.j.instit.de cu.§. item inuiti.ff.de minor.ait pretor.§.ꝓmittitur. an autẽ constitutus simpliciter videatur ad omnia constitut ꝛ an curator datus ad rem vel litem certam ꝛ ad quedaꝫ alia faciat inuentarium dixi supra ꝺ actore abbreuiat. ꝟ.porro ꝛ seq. H.qꝺ hic ꝓtinuauerat Uber.ꝓd. Z. Itẽ ꝙ ẽ creditor vel debitor pupilli.C.q̃ da.tu.vl cur. poss.aut.minoris.sed forte illud loquit de curatore generali. H.verbũ Uber.pri. Z.ꝛ hoc iũge qꝺ no.i ꝓ. ꝟ.porro. ¶ Sed nũquid vir pot dari curator ad litem vroris. H.de tutore nõ querit qz si vror ergo pubes. Z.dicunt quidã ꝙ nõ:vt.C.qui dare vel dari tu. vel cu.poss.l.ij. H.ꝗa rõ que ibi no.i.§.pe.insti.de excu.tuscz ꝙ si male gereret maritus p̃sumit ꝙ ex affectõe vxor sibi remitteret etiã caderet in ꝑcuratore ideo in illa nõ instat.ꝛ aduerte ꝗa ille.§.penl. videt ꝓbare ꝙ dari possit.dicit eũ ꝙ si det pot se excusare.ꝑ dic vt ibi no. ꝙ improprie ponit excusatio exquo volẽs nõ admittere. Z.vbi indistincte dicit ꝙ vir nõ pot dari curator vroꝛi.vñ indistincte est accipiendũ:vt.ff.de publi.de p̃cio.xix.di.si romanor.extra de priuil.ꝗa circa.ꝛ prete rea rõ illius.l.etiã ad hunc casum extẽdit que ẽ.s. qz maritus act.neg.ge.ab vroꝛe nõ debet ꝙueniri ꝑ idem ius debet hic esse.extra de cõsti.trãslato.ff.ad.l.aql.illꝺ. C. de vsufru.antiqtas.C.de nup.si libertã in fi. Jo.ꝟo distinguit an maritus constituat vniuersalis curator qꝺ esse nõ potest:vt in pre.l.an specialis.ꝛ tunc ꝑm eũ cessat rõ illius.l.vnde ꝛ pot esse ꝑcurator vroris.C.de ꝓcur.maritus.ꝛ potest esse ratio p Jo.nam maius piculum est in curatore vniuersali cum habeat cuncta negocia eius gerere ꝛ sic ex tali negociatõne magnũ damnũ posset mulier sustinere.at in ꝑcuratore speciali nõ potest magnũ versari piculum.preterea mulier potest reuocare ꝑcur.ad vnam litem datũ.vt.ff.de ꝓcur.añ litẽ ꝛ.l.post litem.sed vniuersalem non cuius officium certis modis finitur:vt.C.de neg.ge.tutori.ꝛ facit.C.ꝺ ex cu.tu.amplissimi.ꝛ m hoc concor. Jaco.bal. ¶ Porro H.reassumit mixtim vtrũq; Ubertum. Z.si dicit se datũ vel ꝑdigo vel furioso vel mẽtecapto surdo ꝛ muto ꝛ hmõi excipe contra eum ꝙ non satisdedit rem furiosi vel ꝑdigi vel mentecapti ꝛ huiusmodi saluam fore ff.de cu.fur.consilio.nisi sit a patre in testamẽto datus: vt.C.ꝺ epi.au.de creatõibꝫ i ꝑn. Itẽ ꝙ nõ iuranit rome coram ꝓtore vel in ꝓuincia coram p̃sidibus ꝛ locorum epis ꝛ tribus primatibus vtilia agere ꝛ inutilia ꝓtermittere ꝛ ꝙ nõ fecit inuentariũ: vt in.e.l.j.et.C.de cu.fur.l. fi.§.sed cũ antiquitas.ꝛ.§.se. Item ꝙ furiosus factus ẽ sane mentis vel prodigus deuenit ad sanos mores: vt i e.l.§.tali.ꝛ.ff.e.l.j.ꝛ hoc quando furor ẽ continuꝰ.si vero interpellatus non finit eius officium.C.e.l.pe. Itez ꝙ cã ex qua datus est falsa est.quia ille nõ est mentecaptus nec furiosus nec prodigus.ff.de cur.fur.obseruare.ꝛ ipe curator habet hoc ꝓbare.ff.de tu.ꝛ cur.da.ab bis q̃.ff.de condi.insti.quidã.xlvj.di.boc habet.ff.ꝺ acqui.bere.filium.ff.de cur.fur.l.j.extra de suc.ab intest.c. fi.C.de codicil.nec codicillos.de boc nota.xvij.q.ij.con saldus. Item ꝙ non fuit legitime data tutela ꝛ ipe boc ꝓbabit.vt in pre.l.obseruare. ¶ Junge alias impugnationes que sunt.j.§.pr. ¶ Qualiter autẽ petentur dari curatores vide.j.de iudi.§.generalia.ꝟ.itez bonis ꝛ se. ¶ Cum autem p̃dictis ꝑsonis datur curator sic ĩcho abis instrumentum.

¶Instmentū sup cura furiosi vel muti. Rica.

H. Rolandini fuit sine rubrica post formam curatoris dati pupillo contra tutorem. Z. Talis iudex quia citatis agnatis 7 cognatis.t.furiosi vel muti. surdi vel prodigi filij quondam.p.ad eorum omniū approbationem 7 testimoniū.b.eius patruum circa administrationem 7 curam psone 7 reruz dicti.t.magis inuenit idoneum. Iccirco eundem.b.ipi.t.constituit curatorez q̄ curator pmisit 7 iurauit ꝛc.vt.s̄.in instrumento tutele nomine tutoris in curatore mutato. ¶Ceterum. H. reuertitur ad verba mixtim vtriusq; Uberti. Z. cum de premissis constiterit.vide si se dicit datū in testamēto a patre vel dicit se legitimū vel datiuū. In p̄mo casu oppone sibi q̄ non ē a iudice confirmatus .ff. de cur. fur.l.pe. C. de epi.au. d̄ creatōibus.nec obseruauit tria que sunt.s̄.ti..pr.§.generaliter ℞.hoc autem notandū est. Si autem se dicit legitimū 7 verum ē quia ē agnatus primior.vt ff.e.sepe.7.l.p̄cedenti.7.C.e.l.fi.§. si autem.insti.de cur.§.furiosi.7.ff.de tute.qui habet.§. q̄a autem tamen obijcias ei de inuentario de satisdatōne. de iuramento.vel q̄ non est agnatus primior.7 de etate sua.vt dixi in tutore legitimo 7 alijs supra ti. prox. §.si vero dicit 7.§.seq. Si autem dicit se simpliciter a iudice datum oppone q̄ alius est datus in testamento vel saltem legitimus 7 idoneus. 7 quecunq; dixi ī pre. §.si autem tutor obijcienda tutori datiuo.7 etiam generaliter quecunq; dixi.s̄.ti..pri.§.generaliter obijciēda tutori quia parum ab eo distat vt sup̄. Item obijci as omnibus q̄ is cui datus est nō est de illis psonis cui curator dandus est.quas supra dixi.§.dant 7 ipe hoc p̄bat.ff.de condi.insti.l.iij.vij.q.vlti.actor.extra d̄ cā poss.cum ecclesia.ppe fi. Item q̄ est finita cura.arg.extra de off.deleg.querenti.7.c.de causis.quod dic vt in pre.§ generaliter.ver.item q̄ tutela est finita. ¶Itez generaliter excipe de inuentario.de satisdatione. de iuramento.d̄ etate.7 alijs supra dictis.sed nūquid mater dz ad curā filij vocari cum 7 ad eius tutelam vocet.vt supra ti. pr.nunc dicendum. ℞.item excipitur contra matrē 7 se. H. 7 vide quod ibi dixi sup ℞.vt autē. Z. 7 videt q̄ nō.q̄a hoc officiū virile ē.vt.C.q̄ muli. tu. pf.fun.p̄t.l.j.7 femine ab omnib ciuilib officijs 7 publicis exempte sunt.ff.de reg.iu.femine. Uñ cum sola tutela bis concedat non debemus ei concedere curam ar.extra de translat.inter corpo.extra de dec.ad audientiam.ß dic contra,ppter rōnes q̄ sunt.C.de cur.fur. l.ij.sicut em̄ agnatis qui succedere debent tutela defertur sic 7 cura.C.e.l.fi.§.sinautē testamentū.7.l. nec lucrū.7 arg.C.de leg.tu.auten.sicut hereditas. H. dicit vber.de bob.vbi de tutela anomala q̄ licet p totā italiam mater nō succedat filio extātib agnatis.imo agnati tercij gradus excludant cognatos p statuta locoz p quod videt q̄ deficiente ī illis successiōis iure deficiat ius tutele 7 cure.p hāc aut.7 insti.de legi.pa.tu.in fine. forte hoc dat excusatōez matribus sed non remouet si tutelā nolunt ß cum sola voluntate excuset nō video quid valeat q̄ de excusatōne dicit.quod aūt subdit q̄ statutum nō impedit tutelam vez puto ne ius cōe tollat nisi in expsso. Z. 7 p̄cipue.quia matrē nature pius amor sine suspitōe circa filios facit.vt ī aut.col.vij. vt sine,phi.ma.debi.7 credi.§.j. H. q̄ etiā de cura loquit ad idē coll.vj.vt hi q̄.vbi equant tutela 7 cura. Item adhuc fortius pmitti dz cura q̄ tutela.q̄a min⁹ ius cōfert.ff.de ap.cū in vna.§.j.insti.de tute.§.j. Z. ¶Maiores autē psone p̄hibent habere curatores. nā exquo minoribus concedit p consequens eis interdicit. xxv. dist.qualis.ff.de iudi.cum pretor.7 vide supra d̄ actore ab vniuer.℞.puberes. ¶Instrm ℞o cure ad cās sic conficiet.

¶Instrumentū cure ad causas. Rica.

H. Rolādini fuit pte.vij.añ medium. Z. R. adult⁹ filius quondam ticij coram tali iudice constitutus in cā quā habet vel habere intēdit cum.p.7 gnāliter in omnibus alijs causis.litibus 7 p̄trouersijs quas habet vel habiturus est cum aliquo vel aliquibus tā in agēdo q̄ in defendēdo.m.ibidē p̄tem sibi petijt constitui curatorē.quo curatore decreto ipius iudicis constituto p̄misit ipe curator dicto adulto. 7 corporaliter ad scta dei euāgelia iurauit oīa 7 singula ipi.r.in dicta cā 7 causis vtilia facere 7 inutilia p̄termittere ꝛc.vt sup̄. vt ī.t.de actore ab vniuer.in instrō actorie vsq; ī fi.vbi etiā ī ℞. puberes bēs q̄d iuris sit de curatore ad lites 7 quis esse possit 7 an p̄ficiet inuentariū. 7 iūge qd̄ ē.j. ℞. itē cur̄.ad litē. ¶Instrm quoq; cure generale ad causas 7 negocia sic conficiet.

¶Instrm gnāle cure ad cās 7 negocia. Rica.

H. Rolan.fuit.p̄tinua,prime.7 quod hic dicit iunge dic ad formā p̄cedentē.quia omnia sunt verba Rolā. Z. R.adultus ꝛc.vt supra in p̄cedenti vsq; q̄ in defendendo. Junge tā in criminalib q̄ in ciuilib 7 omnib eius negocijs tractandis 7 gerēdis. M. ibidem p̄tē sibi decerni 7 constitui petijt curatorē quo curatore ī p̄dictis 7 quolibet p̄dictorum ipius decreto iudicis constituto,pmisit ipe curator 7 corporaliter iurauit oīa 7 singula dicto adulto in causis et negocijs eius vtilia facere 7 inutilia p̄termittere ipiusq; psonam 7 res bona fide custodire 7 saluare 7 iuuentarium ꝑm iuris ordinem facere 7 cure atq; administrationis sue cum integra restitutione 7 assignatione omniū eorum que p̄dictorum occasione ad ipsum peruenerint ratōem reddere saluo eo q̄ semp vti valeat veritate.in sup.b. ipsius curatoris p̄cibus 7 mandato dict o.r.de indēnitate omniū predictor extitit fideiussor.tandez dictus iudex p̄ dictis omnibus 7 singulis suā auctoritatē interposuit 7 decretum.fere tota hec forma p̄batur.C. de cur.fur. cum furiosus.nec nocet quod dicit,pmisit 7 iurauit cū pmissio nō requirat.quia eoipo q̄ aliquis est tutor vel curator certa actione tenet.vt.ff.d̄ tutel.7 rati.dis. p totum. Item non nocet si pmittit 7 iurat inuentariū facere.licet ipo iure ad hoc teneat.vt in pre.l.cum furiosus.7.C.de admi.tu.tutores.7 supra in prin.huius.§. de iuramēto dicit in aut.vt hi qui ob.se hī.phi.res mi. in fi. Item quidam dicunt apponendū sub hypotheca bonor suor.sed hoc nō est necesse.quia ipo iure obligant bona tutoris vel curatoris.vt in p̄di.l.cum furiosus.§.patrono.in fi.7.C.de admi.tu.,p officio. Itez hī dicit insup.b.seu 7.b.ꝛc.hoc est enim generale in omni curatore.vt.ff.rem pu.sal.fore.l.iij.in fi.excepto testamentario.vt insti.de tutel.in fi.et de satisdat.tu.l.ij. fiet autez hec pmissio tabell.stipulanti pro minore seu furioso. vel etiā ipsi minor si fari potest.vt.ff.rem pu. sal.fore.l.ij.extra de vsur.in constit.greg.x.q̄q̄. H.li. vj. Z. Itē videt ponendū q̄ ipse subibit defensiones p ipo minore seu furioso.vt.C.de admi.tu.l.fi.§.defensionē.in fi. Item bene dicit tandem dictus,iudex ꝛc.debet em̄ interuenire decretum iudicis quo tradat ei curā id ē quo faciat 7 det eum tutorem vel curatorez 7 ei administrationem concedat.in aut.vt hi qui obli.se hī.p hi.§.fi.posset etiam exp̄ssius dici sic. et dictus iudex decreuit 7 cōstituit eum curatorē 7 ei concessit admīstrationē tutele vel cure.7 si dicat 7 rerum nō est absonus quia.l.dicit res ei tradant 7 ipse res suscipiat. vt ī p̄di. l.cum furiosus.§.patrono.quasi dicat ipsarum rerum administratio ei tradatur.7 vide.C. de magis.conuen. l.fina.C.arbi.tuto.l.fi.ff.de leg.tu.legitimos. Sed certe in tutore testamentario 7 legitimo videt sufficere q̄

administratio ei solum tradatur ꝛ concedatur. vt in pte dicti s. ll. cum iam sint tutores. vt in. l. legitimos. et ita non constituuntur per iudicem. argu. tamen ꝙ tutor legitimus constituatur. ff. qui petant tutores diuus. §. j. sed dic vt ibi. Sed ad euitandam oppositionez huius .l. non nocet dicere ꝙ iudex ipsum constituit tutorem. melius tamen dicitur decreuit ipsum esse tutorē. in matre autem verbum decreuit ꝛ verbum cōstituit siue dedit stare potest cum nec vere legitima nec vere datiua sit. vt. C. quando mulier tu. of. fun. potest. autent. matri. Bal. dic ꝙ verbum dedit non viciat legitimaz vel testamentariam tutelam. quia verba impropprie posita factis adaptanda sunt. l. ꝛ puto. §. j. ff. famil. hercis. Z. ¶ Sed an is qui abfuturus est potest petere dari curatorem bonis suis: videt ꝙ non quia adhuc ē dominus. Sed dic contra insti. de excu. tu. §. item qui reipublice ꝛ differtur huiusmodi administratio in tempus absentie. vt. ff. de donat. inter vi. ꝛ vx. sicut. §. fi. ꝛ. l. seq. ꝛ facit inuentariū. vt. ff. de ven. in poss. mit. l. j. §. curator. sed non satisdabit. quia satis est eius fides approbata a domino. insti. de sat. §. j. ¶ Quid si volēs adolescēti litē mouere petit sibi dari curatorem ad litem. ipse ℞o dicit volo habere generalem ille replicat nō debes audiri. quia hoc dicis cā litis differēde vt ille generalis habeat inducias. p inuentario faciēdo ꝛ hmōi. sed is qui datur ad litē non tenet facere inuentariū. vt no. supra de actore vniuer. ℣. puberes dicunt quidā dandū esse generalē. arg. C. qui petant tut. vel cu. l. j. vbi dicit curatores generaliter esse dandos. H. In lite que esset coram delegato etiam pape nō ꝓcederet qō cum ille dare nō possit nisi ad cām sibi ꝓmissā. de iudi. c. vlt. li. vj. Z. ¶ Sed nūquid inuitus quis cogit suscipe tutelaz vel curā ad litē. ꝛ quidē de generali. dicunt quidam ꝙ nō tenet quis eam inuitus suscipe ꝛ pupillum vel adultum defendere. vt. ff. de cur. bo. da. l. ij. §. querit. supra de reo. ℣. item tutor. Sed certe idez videt in speciali. vt. C. de admi. tuto. sancimus. versus prin. ibi necessitatē habente creato ꝛc. ad idē. ff. de iti. actuq; pua. l. j. §. si igit. ꝛ. l. se. secus in cura. bo. da. vt in pal. §. queritur. Item Ja. bal. dixit eum nō cogendum suscipe specialē H. p eo facit. ff. de tutelis qui habet. §. si pupillus. ad quid em requireretur eius presentia si cogi possz ibi d boc quo ad illum cui datur. Ly. autem vtrāq; op. recitat i. l. j. C. qui petant tuto. Dominus meus dicebat se nō videre quare non sit cogendus cum officium sit publicum ꝛ non sit exceptatus. Z. nec ob. pre. l. sancimus que loquit qñ iam suscepat administratōem. quare merito est cogendus vt patet. j. e. l. §. psonis etiā ibi vel si il li noluerint ꝛc. Alij contra p pre. l. de cura. bo. da. que indistincte dixit tutorem ꝛ cura. cogēdos non distincto de gnāli ꝛ spāli. j. ℣. sed an bonis. ¶ Sed nūquid sufficit curatorē adesse bis que cum minore agunt in causis etiam si nō auctoret nec consentiat: videt ꝙ sic. C. de auc. pſ. clax. sed dic ꝙ dz adesse ꝛ auctorare ꝛ in ciuilibus ꝛ in criminalibus causis. vt in. e. l. ibi ē cauti ꝛ melius ꝛc. ꝛ. C. qui leg. pson. l. j. ꝛ. iij. ¶ Quid si nolit auctorari vel cōsentire alicui actui iudiciario puta cōfessiōi ꝛ videt ꝙ sit non cogendus. ꝛ si fiat non valeat. vt. ff. d auc. tu. l. j. §. fi. sed dicunt quidam sufficere si auctoret in contestatione. s. de actore. ver. sed nunquid sufficit. ¶ Sed quid si nec in contestatōe velit ꝓsentire: Rñ. est cogēdus ꝛ pōt dici ꝙ p. l. locum habet in his q̄ volūtarie fiunt. ß iudicium reddit in inuitū. cum ergo dicit l. cum auctoritate tutoris agi debere videt ꝓcedere ꝙ cogat auctorari. ar. ff. de neg. ge. at qui. §. cum me. ff. d tutelis. l. iij. Bal. vide p Ly. in. l. clax. C. de auc. prestā. Z. ¶ Verum si filiusfamil. habens causam ꝛ allegans patris absentiam petat ipsi cause dari curatorē ꝙa nequit aliterī iudicio esse vt. s. de actore. ℣. ß ꝛ filiusfa. sic conficies instrm.

¶ Instrumentū cure ad litem date patre absente. Rica.

H. Rolan. vbi. s. Z. ¶ Talis filius. p. in presentia talis iudicis constitutus licet patrem habeat. tamē absentiam patris allegans petit. h. causē quam habet vt habere sperat cū. N. curatorē constitui ꝛ decerni quo curatore ipius decreto iudicis cōfirmato, pmisit ipe curator dicto. t. ꝛ corpaliter ad sancta dei euāgelia iurauit omnia ꝛ singula ipi cāe vtilia facere ꝛ inutilia pter mittere. ꝛ quicquid ad manus eius puenerit ꝛc. vt supra in instro cure ad cās. ¶ Si ℣o det curator impuberi excedenti tñ infantiā nō habēti tutorē cū ei aliqua immineat cā sic conficies.

¶ Instrm cure cū lis in publico mouet. Rica.

H. Rolandꝰ continua prime. Z. ¶ T. impubes maior tñ infante filius quondā. p. tutore carens ꝛ cām habens vel habere intendēs cum. N. corā tali iudice cōstitutus sibi in dicta cā. h. ibidē pūtem petit curatorez ꝓstitui ꝛ decerni quo curatore ipius decreto iudicē cōfirmato, pmisit idē curator dicto. t. ꝛ corpaliter iurauit ꝛc. vt supra i instro cure ad cās. ¶ Qñq; etiā dat curator pupillo habēti tutorē nō idoneū vel absentē vl q se excusauit ad tps vt dixi supra. ꝛ pbat insti. de cura. qui em inutilē habet intelligit nō habere. vt ei de trāsla. inter corporalia. §. sed neq; sup quo qualiter instrumentū conficiat satis potest ex ancedentibus ꝛ sequentibus instrumentis ppendi. Porro si det curator pupillo tutorē habēti sup negocio ꝛ cā cum ipso tutore habitura sic conficies.

¶ Instrm quando curator dat habenti tutorem. Rica.

H. continuat prime. Z. ¶ T. pupillus filius quōdā p. qa cum. N. eius tutore ad diuisionē puēturus ē de bonis cōibus inter eos. vel quia cū eo cām habitur? est corā tali iudice constitutus petit sibi. h. eius patronū sup dicta diuisione aut i dicta cā decerni ac constitui curatorē quo. h. sup pdictis curatore dicto pupillo decreto ipsius iudicis constituto. pmisit ipi. t. si maior infāte fuerit. vel si minor infāte fuerit dicas mihi tali notario p ipo pupillo stipulāti ꝛc. vt supra i instro cure ad cās. ¶ Dex si sit curator bonis dat? excipit ꝓtra eū ꝙ nō est ꝓstitutus de cōsensu maioris ptis creditorum H. j. ℣. opponit allegat iura. Z. ꝛ ꝙ nō est i ea regione ꝓstitutus in qua actōes mouere intēdit. ꝛ ꝙ constitutus fuit inuitus ꝙ fieri nō debet nisi i magna necessitate. H. Exponit ibi glo. qa nō inuenit volntari? bona dissipant. Z. ff. de cura. bo. da. l. ij. circa pn. §. ꝙ si p regiones. ꝛ. §. querit. H. bucusq; ℣ba Uber. secūdi q̄ sequunt fuerūt Uber. primi vsq; ad ver. itē no. Z. ¶ Itē ꝙ in certis casib; cōcessum ē vt bonis curator detur ꝛ certo mō dari dz. de quib; habes. ff. d tute. muto. in fi. in aut. vt liceat ma. ꝛ auie. in prin. C. de calum. l. ij. C. de bo. que li. l. fi. §. j. ff. de carbo. e. sed si is. ff. de cura. bo. dan. p totū. ff. de bere. insti. si quis instituat. ff. ex q. causis in poss. ea. l. fi. ꝛ aliquis hoz casuum non euenit. nec forma seruata fuit. Itē obijcias de inuētario. ff. de bo. auc. iudi. pos. l. fi. ¶ Itē no. ꝙ qñq; dat curator bonis absentis indefensi. vt. ff. d cur. bo. dan. l. j. ꝛ. ij. Bal. boc euenit qñ absens nō defendit ꝛ actor vult puenire ad diffinitiuā sniaz. nec lis ē ꝓtestata. tūc em remedium ē ꝙ petat actor dari curatorē bonis absentis cuz q litē ꝓtestari poterit ꝛ ad diffinitiuā puenire. vt not. ff. de neg. ge. l. j. ꝛ. ff. quib; ex causis ma. l. ab hostibus. ꝛ. c. j. de iur. calum. p ber. quod ē notandū. Z. ꝛ tūc instrm sic conficiet.

¶Instrumentum cure ad bona Rubrica.

H. Hoc vbi.s.pcedit tres primas. Z. ¶Cũ.t.ad pluriũ creditoꝝ instantiam citatus a tali iudice ꝛ eius defensione legitime pclamata non ꝓparuerit .nec alt' p eo idez iudex bonis eiusdẽ.t.absentis ꝛ indefensi.p. ibidem põtem decreuit ꝛ constituit curatorem qui curatoꝛ pmisit mihi tali notario infrascripto stipulanti ꝛ recipienti vice ꝛ noĩe dicti.t.ꝛ bonoꝝ eius ꝛ corpaliter ad sancta dei euãgelia iurauit dicta bona fideliť ꝛ diligenter pquirere ꝛ inuestigare defendere ꝛ custodire ꝛ saluare ꝛ oĩa ꝛ singula ipsis bonis vtilia facere. ꝛ inutilia põtermittẽ ꝛ inuẽtariũ ꝺ ipis bõis facere,necnon admistrationis ꝛ cure ipoꝝ bonoꝝ ꝑm iuris ordinem reddere rõnem saluo eo ꝙ sp vti valeat veritate insup.a.ipius curatoris põtibus ꝛ mandato mihi notario recipienti ꝓ ipso ꝛ bonis eius de pdictis oĩb et singulis extitit fideiusſor sub obligatõe bonoꝝ suoꝝ ceterum idẽ iudex ẽ. vt.s. H. Incipiũt hic verba alber. gal.rubrica de cura.bo.da.vsq; ad ℣.si ℣o hoc addito ꝙ si essent plures curatores tales.non haberet inť eos locũ bñficiũ epĺe vt no.accur.ff.e.l.iij.§.finali. Z. ¶Qñ aũt ꝛ in quib casib curator deť bonis no.ff.de cur.bo.da.sup rubrica.ꝛ.ff.de mu.ꝛ bo.l.j.§.fi .ff.ꝺ bere.instit.siquis instituatur.ꝛ de cap.ꝛ postli.reuer.l.ij. H. Et qũo dari petanť ꝛ qũo ꝓtra magistratũ agať ꝙ non dedit vel dedit non idoneũ vel satisdationẽ nõ recepit vel recepit non idoneam vide.j.de iudicijs.§. generalia in vl.colũ. Z. ¶Opponiť aũt cõtra curatorem bonis datum ad petitionẽ creditoꝝ ꝙ non ẽ ꝓstitutus de ꝓsensu maioris ptis eoꝝ.vt.ff. de cu.bo.da.l. ij.ꝛ ꝺ bo.auc.iudi.pos.l.fi. Itẽ ꝙ non fecit inuẽtarium ff.de ven.in poss.mit.l.j.§.fi. Itẽ ꝙ nõ satisdedit ꝛ sine inquisitione datus ẽ.s.ti.pri.§.si autẽ. ¶Sed an bonis põtis dari põt curator . dic ꝙ sic qñ debitor cessit bonis.ff.de cur.bo.da.l.fi. Item ꝛ qñ hereditas delata ẽ filiofami.ex aduenticia cã ꝛ pater repudiat vsufructum vt.C.de bo.q̃ li.cum non solũ.§.vbi baldꝰ. adde notata.ff.mandata.l.q̃ mutuam.§.non ideo.ꝛ vide.ff. de magistra.cõue.l.j.§.intrantib contra. Z. ¶Innitus aũt non dať quis curator bonis in auť.vt lice.ma. ꝛ auie in princ.colĺ.viij.ff.de cura.bo.da.l.ij.§.q̃ritur. H. dixit hoc ꝛ vnũ casum excepit.s.℣si.verum si sit. Z. ¶Que aũt dãa sit inter curatorẽ bonis datum ꝛ alios curatores no.ff.ꝺ cura.bo.da.l.ij.rñ.j.ff.ꝺ admitu.inter bonoꝝ. ¶Itẽ cur.ad litez. H. ℣.iste ẽ alber. gallť.q̃ dixit curator bonis datus nescio quare auctor mutauerit an curator ad litẽ faciat inuẽtariũ vi ꝺ satť supra ꝺ actore vniuer.℣.puberes. Z. intẽtat tm̃ actiones tpe perituras ꝑm azo.vt nota.ff.de bo.auc.iudi. pos.creditore. Alij dicũt ꝙ itẽtare põt oẽs ꝛ tpe pituras ꝛ alias vt.ff.ꝺ cu.bo.da.l.ij.rñ.j. Tercij dicũt ꝛ bñ H. ꝑm alber.gal. Z. qꝺ qñ datur curator ad cõmodum creditoꝝ.s. vt satisfiat eis talis curator intẽtat oẽs. H. i.qñ datus ẽ vt ꝓsernet nõ vt soluat.ꝛ idẽ Ja. de are.allegãs.ff.de iure deli.l.ait ptor . Z. alꝭ nõ nisi tpe perituras vt in.e.l.ꝙ talis curator interdũ deť ꝓbatur.ff.ex q̃.ca.in pos.ea.fulcinius.§.adeo.ꝛ.l.si diu. ff.de cur.fur.curator bo.ꝛ.j.de.j.ꝛ.ij.decre.§.nũc dicamus.℣.ꝙ si nullus. ¶Curator aũt bonis datus aut ẽ datus cũ inquisitione ꝛ tũc non satisdat .aut nõ et tũc satisdat.in auť.vt li.ma.ꝛ auie.in prin.colla.viij.ff.de ꝺ cur.fur.bonoꝝ . H. ꝛ ibi no.alij duo casus q̃bus nõ satisdať.cũ datus est a patre in testõ ꝛ cũ opulentus ẽ Z.ff.de ven.in poss.mit.l.j.§.quotiens.de boc.s.ti.p. ximo.§.si autẽ. ¶Si ℣o datus ẽ curator ventri. H. de matre que non petijt hũc curatorez nec possessionẽ noĩe ventris nec curatorẽ bonis diri.s.ti.j.§.nũc dicẽ dũ in fi.an excludať ab illius successione. Z. ꝛ occasione ventris attẽde formam an sit datus ventri tm̃ an ventri ꝛ bonis ꝺ quo legiť. H. dicit vber.ꝺ bo.q̃ inť istos magna ẽ dãa allegat eandem.§. Z.ff.de ven.in poss.mit.l.j.§.q̃tiens aũt. Item obijcias ꝙ venter cui datus ẽ non est pregnans nec ẽ certũ ß p calũniam deliberat se mitti i possessionẽ ꝛ ꝙ aboꝛtiuã se fecit. H. dicit Uber.ij.quia aboꝛtu fecit. Z. vel talez edicit q̃ ẽ a successione repulsus vel exheredatus.vt.ff.e.l.j. §. ꝓgnantem.ꝛ.§.fi.ꝛ.l.ß ꝛ si cũ.ꝛ.ff.si mulier ven.no.l.j. §.ꝛ hoc edictũ. Item obijcias etiã de psonis q̃ debuerunt dari ꝛ de inuẽtario ꝛ alijs vt in.e.l.ff.de ven.i poss. mit.l.j.§.pe.ꝛ fi. Item ꝙ non intẽtat nisi actiões tẽpe perituras.vt.s. Itez contra hos duos excipe de his q̃ s.contra alios curatores dixi excipiẽda ꝛ de ptãte istorum dixi.s.e.ti.§.ꝛ scias. Itẽ specialiter istis duobus objcias ꝙ leue officiũ hñt ꝛ debile.ff.de admi.tu.inter bonoꝝ.ꝛ qꝛ raro dať curatoꝛ ventri. H.s.ꝛ qꝛ rolãdinus non formauit. Z.ꝛ ideo scienter sup hoc instrumentũ formare omitto.ff.de legi.nã ad ea.q̃a satis ex ꝓmissis instrui potes. ¶Datur etiã curator cuilibz infirmo q̃ ꝓpetuo morbo laborat et rebus suis supesse non põt.ff.de tutel.muto.§.fi.insti.de cu.§.ij.iiij.ꝛ.v. C.de postli.reuer.l.iij.ff.ꝺ mu.ꝛ bo.l.j.§.psone.ꝛ boĩs abñtis vt in.l.muto.§.fi.ꝛ in pre.l.C. ¶Datur etiã curator q̃q; bonis filijfa.minoꝛ.xxv.an.q̃ pr̃ non vult sibi res gubernare ꝛ tunc taliter scribeť. ¶Forma. Accedẽs ad pñtiaz talis iudicis petijt bonis suis.p.fratrem suũ dari curatorem in agendo ꝛ rñdendo qui iudex.h.prem dicti.a.vocauit querẽs ab eo an vellet res filij gubernare q̃ facere penitus rcusauit .dicto igitur p.iurante ꝛ ꝓmittẽte ipsi.a.stipulanti sb obligatione suoꝝ bonoꝝ vtilia agere ꝛ inutilia põtermittere prefatus iudex eum dictis bonis in agẽdo ꝛ rñdendo ꝓstituit cura.ꝓ quo.l.in omib ꝛ ꝑ omia extitit fideiusſor. ¶Si aũt adultus velit agere contra curatorem vť curatoꝛ ꝓtra adultum sup admĩstratõe cur̃.ꝓcipe libellum ꝓut no.in tutela.j.de iudi.§.generalia.℣.sequiť. ꝛ se.mutato tũ noĩe actõis q̃a hic ꝓponiť exvtraq; pte actio neg.ge.C.de neg.ge.curatorẽ.ꝛ.l.curatoꝛ.ꝛ.l. ob negociũ.C.arbi.tute.quicq̃d.ff.de neg.ge.l.iij.§.si furiosi.ꝛ.§.curatori. ¶Porro notãdũ est: ꝙ curator dať tm̃ a iudice. H. a testatore dať ß reb non psone in auť.vt li.ma.ꝛ auie.i prin. Z. tutoꝛ ℣o a iudice ꝛ a testatore. Itẽ tutoꝛ dať mulieri minoꝛi.xij.an.ꝛ masculo minoꝛi.xiiij.an.curatoꝛ ℣o dať ꝛ minoꝛi ꝛ maioꝛi vsq; ad.xxv.an.ꝛ furioso ꝛ alijs vt sup̃.ꝙ aũt dixi curatorem non dari in testõ verꝝ est ꝙ non valet per se datio sed a ptore confirmatur hoc modo. Forma rescripti. ¶Publice vtile est supma hominũ iudicia firma esse ꝛ ea perduci per iudices ad effectum eapropť cuz constat euidenter ꝙ. A. in suo testamento.b.filio suo tribuit.b.curatorem nec per se hoc valeat cuz effectu nisi fuerit decreto iudiciario confirmatuz ideo ego talis iudex eandem curam mea auctoritate confirmo vt idem curator possit licite suũ officium exercere ꝙ si velit iudex ad cautelam ꝙ ille iuret sic dicetur. Forma. accedens.b.coram me iudice tali testamẽtum.a. mihi ostendit quo eum.b.filio suo constituit curatorez. vñ dicto.b.cauẽte ꝛ iurãte vtilia adulto agere ꝛ inutilia põtermittere eũq; defendere dictam curaz mea auctoritate ac iudiciario decreto ꝓfitmo. ¶De distributore ℣o bonoꝝ a testatore vel iudice vel etiam a iure deputato no.j.de edi.instru.§.nũc ℣o. ¶Hoc etiam in summa no.ꝙ is q̃ interuenit ꝑ adulto vel pupillo vel ecclesia vel vniuersitate in iudicium est vocandus exquo id officiũ se assezit assumpsisse. Bal.C.ꝺ pecu.l.cũ q̃ res.ꝛ.ff.de ali.le.l.iij.ꝑ Ja. Z. officiũ em̃ suũ dz adimplere ꝛ in eo cõtra quẽlibet defendi debet.ff.ꝺ neg. gest.siquis mandato.ꝛ.l.mãdasti.ff.de eden.siqs ex argẽtarijs.§.procuratori. Sz si eo solo in iudicio interueniente ꝓnunciatum fuerit eum legitime ordinatũ ꝛ

admittēdum tal' sñia non ꝓindicat ꝓdictis ꝓsonis vel locis.ff.de collu.dcte.nullo.extra.c.ꝓ totū. ¶In cui⁹ bonis sit executioni mādāda sñia in tutoris seu curatoris vel pupilli no.j.de sen.execu.§.seqtur.ꝟ.§ pone. ¶Itē attēde an sit talis iudex qui potuerit dare tutorē vl' curatorem vt.s.§.j. ¶Attēde etiā aduocate super omīa ne cū falso tutore seu curatore ꝓcedas.ff.qō cū fal.tu.auc.l.j.ī fi. ¶Inuētarij āt formā hēs.j.de edi.in strū.§.dicto.7.j.de.j dcre.§.nūc dicā⁹.ꝟ.q si null⁹.

¶Incipit.iiij.particula de personis q̄ nec agunt nec dcfendunt. Rubrica.

COmpendiose satis ac vtiliter in ꝑmissis de ꝑsonis que in iudicio suo vel alieno noīe agūt vel dcfendūt ꝓlibauim⁹ nūc aūt videam⁹ d̄ aliis q̄ nec agūt nec dcfendūt § adminiculum causis ꝓestant vt sunt.
¶Aduocati.
¶Testes.
¶Tabellio.
¶Et executor.
¶Et primo de aduocatis dispiciamus.

¶De aduocato. Rubrica.

H.¶Licz quicq̄d est in libris practicis de q̄bus.s.in ꝑmio informatōem aduocator respiciat specialiter tamē de ipsis aduocatis tractat auctor quo ad octo ℔ in principio distincta sℬ octauo tria vltima includendo. Sūmiste aūt Azo. Goff.7 Hostie. ¶Itē Tan.in sui operis.v. Rubrica de aduocatis 7 iꝑorum officio principaliꝫ tractat primū 7 octauū 7 de iꝑor salarijs. 7 qō auctor ponit in Rubrica d̄ salarijs ¶Rof. bñ fecit rubricā q̄ ꝑnt eē aduocati 7 ē.vij. ¶Uber.d̄ bo.in prin.7 in ꝓgressu plene. ¶Et Jo.de deo post eū plenius in cauil'.l.j.de vestib cautelis 7 mēbris aliis tractauerūt de primo nihil § ipe Jo.li.iudi.iiij.in prin.aliquid de primo notauit. ¶Bonagui.in.iij.Rica tractat de moribꝫ aduocatorꝫ 7 de ipis in.ix.Ricis sequētib ponens in.viij.xiiij.iꝑorꝫ cautelas. ¶Egy.vbi d̄ cautelis aduocatorꝫ 7 in fi.de exordijs. ¶Gui.de suz. fecit duas Ricas de offi.aduo.actoris.7 de officō aduoca.rei sub q̄bus includit dimidiā sui opis § de aduocato quo ad.vij.prima mēbra ñ tractauit. ¶Guil. anglicus satis plene tractauit sui opis char.iij.vbi incipit de officio aduocati 7 q̄ possint aduocare d̄ iꝑor exordijs.excusatōnib.ꝓhibitionib.honorib.penis. supletionib.7 salarijs. sℬdens diuersas iꝑor cautelas. ¶Nepos de mon.al.fecit Rubricā ꝓtra aduocatos in cuius fine posuit ad lr̄am textū q̄ habet' in.iij.q. vij.c.j.vsq ad.c.q̄ sine. ¶Sed baga.alber.gal.vber. de bona.vel alius extra.s̄. in ꝑmio noīatis de his nō fecere tractatū saluo q̄ pilens ꝓte.iiij.ponit de aduocatis qualiter debeant allegare 7 quis incipe qō ponitur.j.de disput'.§.ij. ¶Secūdo excusatū me fore p̄cor si nō trado quotas oēs auctoritatū salomonis allegatꝫ inferius. Suspicor em̄ auctorē aliquē iꝑius librū cōiter incognitum habuisse 7 forsan posset de Seneca idem dici. Z.

HAduocati qui ambigua facta cārum dirimūt sueq̄ defensionis iuribꝫ in rebꝫ sepe publicis 7 priuatis lapsa erigūt fatigata repant non minus ꝓuidēt hūano generi q̄ si plijs ac vulneribꝫ patriam parēteq̄ saluarent milites ergo sunt.militāt nāq̄ patroni cāꝫ qui gloriose vocis ꝓfisi munimine laborātiū spē vitam 7 posteros dcfendūt.hec legunt'.C.d̄ aduo. diuer.iudi.aduocati. De his igit' glorioſis militib⁹ et eorꝫ moribꝫ dicendū ē 7 videndum.
¶Que contra eos ꝑnt objci.
¶Quales vestes habere debent.
¶Qualiter se habere debēt cum suis clientulis.
¶Et qualiter cū alterius ꝑtis vel etiā suis aduocatis.
¶Qualiter se hēbunt cum primo iudicē aggredīnt'.
¶Et qual'r eū cōmendabunt.
¶De exordijs 7 ipsorꝫ arēgis.
¶De cautelis 7 officio eorꝫ.s.
¶Primo de cautelis aduocati actoris.
¶Scdo de cautelis 7 officio aduocati rei.
¶Tercio de cautelis vtriusq̄.

OBicitur autē contra aduocatū q̄ ē surdus vel mutus vel cec⁹ vl ꝑpetuo furiosus vel seruus vel minor.xvij. annis vel mulier vel in corꝑe suo mulierbria passus nisi fuerit vi ꝑdonū vel bostiū stupratus vel q̄ ē de capitali crimine vel de calum.publici iudicij damnatus vel q̄ opas suas locauit vt cū bestia dētata i arena pugnaret. § oīa legunt'.ff.de postulā.l.j.ꝓ totā.l.7.iij.q.vij. §.tria. Uñ ꝟsus. Non cuicūq̄ dat' vt postulet imo vetat'. addictus pene seruus puer auctor arene.lumini bꝫ cassus mulier mulierbria passus. ¶Itez objcit' q̄ ē hereticus vel iudeus vel alius infidelis vel excōicat⁹ ꝓpter suspitionē heresis hi contra christianū aduocare nō ꝑnt. Immo infidelis ꝑscribitur 7 in ꝑpetuū exilium mittit' de pe.di.j.nemo vel in foro.C. de postulā. nemo.7.C.d̄ epi.audiē.nemo.ij.extra de here.excōicamus.§.credentes.7.c.si aduersus. H. debebat auctor specificare casum illius dcre.que aduocatos suspendit ab officio 7 de hoc qō statim sequit' vide quod ibi scripsi in vlti.glo. Z. Uerūtamē q̄uis aduocat⁹ fuerit excōicatus vel hereticus non ideo retractabit' sñia Idē si ꝑcur.fuit talis secus aūt si fuit iudex vel testis vt extra de hereticis.vergētis ℔ Uincen.q̄ hoc not. extra de sen.ex.si aliquando.de hoc.s̄.de ꝑcura.§.j.in prin.7.j.ꝟ.item q̄ ē excōicatus. ¶Item q̄ ē monach⁹ vel canonicus regularis etiam in foro eccl'iastico nisi id exposcat monasterij vtilitas. H. directe super hoc ad q̄em vide quā scripsi sup regula in argumētū .de reg.iur.li.vj. Z. abbate nibilominus impante.xvj.q. j.monachi.7.c.alia ē.C.de epi.7 cle.repetita ex de postulan.c.ij.extra ne cleri.vel mona.c.j.in fi.7.c.non magno. ¶Sed nunq̄d religiosi ꝑnt postulare ꝓ miserabilib⁹ ꝑsonis vt 7 clerici vt iam dicā. vincen.dic q̄ sic. H. Idem Jo.7 Lap.vj.q.j.de pñtium 7 alios qui tenent idē vide de postulan.c.ij.sup.j.glo. Z. q̄ op⁹ misericordie eis inīūgit'.lxxv.l.di.c.fi.ar.tamē cōtra. q̄a funesta ē eorꝫ vox quā interdici potius q̄ audiri oportet.ij.q.vij.placuit.7.c.se. Si tñ tenes dictū vincē.dicas q̄ hoc faciet abbate impante 7 non aliter vt i prie.c.monachi.7 § tenet. T. H. vbi.s̄.vbi.s̄.rubrica 7 ℔ ꝓpie.c.fi.7 facit.s̄.de tutore.§.generaliter.ꝟ.itē oppon' ꝓtra. Z. ¶Itē q̄ ē clericus sup quod no.tres esse ordines non postulātiū clericorꝫ. Primus eꝑ 7 aliorum supior qui oīno prohibent' pro aliis postulare coram eccl'iastico vel ciuili iudice.vt.xj.q.j.te quidē. v.q.iij.q̄ epūs.lxxviij.di.platum. ¶Secūdus sacerdotū qui nec corā eccl'iastico nec coram ciuili possunt iudice postulare nisi pro se vel eccl'esia sua vel ꝓ cōiunctis vel miserabilibus personis vel nisi necessitas immineat vt extra eo.c.fi.extra ne cle.vel mo.sacerdotibus xv.q.ij.c.vnico.xiiij.q.v.deniq̄.7 in prie.c.te quidē ne cessitas autē est si alter vel eque bonus non reperitur vel ℔ Uincen. H. qui totum quod seq̄tur vsq̄ ad ꝟ.tercius.no.de postulan.c.fi. Z. Si videm⁹ liberos vel coniunctos nostros egere aduocatis vel sciētia nra

ꝛimpetunt de seruitute.ar.ff.qꝺ me.cā.isti quidez.§. j.z.§.fi.suam quoqꝫ eccl'iaz hoc casu intelligo si sit in ea platus vel beneficiatus vel intitulatus vel resc̄ptus lz nondū sit bñficiū adeptus.extra si rescrip.in nostra. extra de elec.in genesi. Idem forte si non est in ea rece ptus ē tñ in ea sine titulo ordinatus.extra de p̄ben. cū scdm.z.c.ep̄s. vel si in ea ē ad ti.sui p̄monij rcept⁹ ꝑm Vincen.extra de de symo.tua.de p̄ben.tuis. ¶Sed iste postulat in quo distinguet. Rñdeo in fraterna so cietate.xviij.di.placuit.iij.q.iiij.engeltrudā z in perfe ctione bñficioꝝ ipius p̄monij qꝛ de foꝛo ipius eccl'ie ēvt ī p̄dicto.c.tuis.z.xvj.q.j.sil'r. ¶Tercius ordo est clericoꝝ in sacris existentiū etiam non bñficiatoꝝm z existentiū in minoꝛib⁹ bñficiatoꝝ q̄ ñ p̄nt coꝛaz secu lari iudice postulare nisi pro causa sua vel eccl'esie sue vel miserabiliū p̄sonaꝝ extra.e.c.j.z in pre.c.sacerdo tib⁹.coꝛam eccl'esiastico tamē credo q̄ possint.vt.xv. q.ij.§.hoc aūt qꝛ cum ꝓhibet de secular cōcedit per ꝓsequēs de eccl'esiastico.ar.extra de p̄sump .nonne.ff. de iudi.cū pꝛetoꝛ. ¶Est z quartus ordo quem in q̄dā cā fecit quidā rusticus ꝓtra quēdam religiosum dicēs ei tu non potes ꝑ meo aduersario postulare.pꝛio q̄a es regularis.s̄.ℵ.item q̄ ē monachus.secūdo qꝛ es ī sa cris.tercio qꝛ de bonis eccl'ie vteris.quarto qꝛ es sacer dos.ꝓiunctas autē p̄sonas in p̄missis intelligo filios et nepotes.xij.q.ij.epūs qui filios z alios vsqꝫ ad q̄rtum gradū.C.de epi.z cle.aut'.licentiā.z.C.ꝺ aduo.diuer. iudi.petitionē.§.licentiā.extra de ꝓsang. z affi. nō ꝺz dñs meus. H.in.c.fi.e.ti. vt ibi scripsi sup.ij.glo. Z. ℞ extrēdit et' ad amicos dūmodo nō ꝑ pecunia fiat vt in pre.aut'.licentiā.z ad libertū z patrē.C.de pcu.exi gēdi z vxoꝛē.lxxvij.di. libertos.z.c.se.xlvij.di.§.nec̄e C.de pcu.maritus.C.de re mili.maritus quicūqꝫ.exē neasℵo intelligo alias a domesticis no.ij.q.v.in sum. miserabiles quoqꝫ intelligo pupillos viduas oꝛpha nos.lxxxvj.di.c.fi.z.lxxxvij.di.c.j.C. q̄ñ impa.int' pu. z vi.ꝑ totum nisi sit diues z nobilis vidua extra ꝺ offi. dele.significantib⁹ idem in peregrinantib⁹ extra ꝺ pe regrina.c.vnico.xxiij.q.iij.siquis romipetas z duob⁹ c.se.lxxxvij.di.diuine. Idem in quolibet iniuste dep̄s so z desolato.xxiij.q.iij.non in inferēda.lxxxvij.di.de solat'.lxxxiij.di.erroꝛ.z generaliter in q̄libet p̄sona ec clesiastico auxilio indigente z ꝓpria defensione carēte lxxxvj.di.c.fi.in fi.z in pre.c.desola.in pꝛin.z in quoli bet peccato cōmittēdo.xxiij.q iij. tam sacerdos.xciij. di.dyaconi.extra de beret.c.q. ¶In cā autē criminali nullus clericus postulare pōt coꝛaz iudice ciuili. vt.lj. di.aliquātos.xxiij.q. viij.bis a quib⁹.extra ne cleri.vel mo.sniam nisi vt supplicet ꝑ accusat'. vt.xxiij.q.v.c.j. z.c.reos.xiij.q.vj.si res.extra de verbo.sig.nouimus.ꝑ que iura dixerūt quidam eos posse ꝑ reis postulare z appellare z appellatōem ꝓsequi vt de ap. ñ tñ z causas abñtie ꝑ eis ꝺemnādis ꝓponere.ff. de ꝓcur.seruum. C.q̄ accu.ñ pos.reos.v.q.iij.reos. non tñ ꝑ actoꝛibus ℞ tutius est in totū abstinere.ar.in pre.c.sniam vt z no. in pre.c.aliquātos.z in sum.ꝺ.m.in tit.de postulan.§. q̄d pertinet.ℵ.illud tamen. H. vide qꝺ plene scripsi post eū de clerico iurisperito qui fratrem accusatū de fendit ita q̄ fuit absolutus z accusans decapitatus in decre.pꝛima de postulan.sup pꝛima glo. Z. ¶Itē ex cipit' ꝓtra aduocatum q̄ ē ꝓcar z q̄ obꝛobꝛijs nō ra tione certat nec se ab iniurijs tēperat.nam z his dāno fame z opinionis mulctat'. C. de postulan. q̄squis.iij.q. vij.§.tria.ℵ.siquis adeo.extra ꝺ iureiu. veniēs. ¶Itē q̄ est nimium verbosus.ar.C.de ap.l.fi.§.in refutato rijs.z.C.de ve.iur.enu.l.j.§.nostrā.qꝛ loq̄citas actorē suū coinq̄nat q̄ seruire auditoꝛib⁹ ad vsum ꝓfectus ignoꝛat.xliij.di.sit rectoꝛ z ad idē.j.q.j.marchiō.ar.cō tra. C. de postulā. q̄squis. §. apud vꝛbem. ibi eo vsqꝫ li ceat oꝛare quousqꝫ maluerit.z in pre.§.tria.ℵ.si.apud vꝛbem. H. dic vt ibi in glo.ij. Z. ¶Itē q̄ fuit assesꝛ soꝛ in cā in qua postulat quod fieri non ꝺz. C. de assesꝛ. l.fi.in pꝛin.ff.e.l.pe. ¶Itē q̄ fuit olim iudex in cā in q̄ nūc postulat. C. de postu. q̄squis.z ar. C. li.xij. q̄ mili. non pos. bis q̄dem. §. in postez. ff. ad munici. libertus. §. p̄scriptio. ff. de penis. si plures. C. ꝺ pꝛoxi. sacro scri. l. hac pte. li. x. vel etiā eodē tēpe hoc facit quod dic vt s. de iudi. dele. §. superest. ℵ. item si fuerit. ¶Item q̄ ē infamis quacūqꝫ z p̄sertim iuris infamia. instit. ꝺ exce. §. fi. H. iste. §. facit ꝓtra qꝛ permittit infames ꝓcura toꝛes esse cum tñ ꝓcuratoꝛes postulent ꝑm diffinitōꝫ datam in. l. j. §. j. ff. de postulan. solue vt ibi. z in. §. hoc edicto qui statum seq̄tur. z dic vt ibi glo. q̄ distinguit' infamia magna vel parua vel q̄a aduocatio est bonoꝛ ꝓcuratio onus z interdū delictū z pena p̄uat bonoꝛe ℞ non releuat ab onere. facit. C. de decu. siquis ꝓcu rationē li. x. Guil'. an. dicebat q̄ ꝓcura. aduersat' circa factum aduocati circa ius vterqꝫ igit' postulat sed di uersimode. Z. de postu. l. j. §. hoc edicto. z. l. quos p̄ hibet. C. e. q̄squis. iij. q. vij. c. j. z. §. tria. in prin. z ℵ. si quis adeo. q̄ autē sint infames in reptorio sℬ ti. de pe nis plene dixi. ¶Itē q̄ post litem cōtes. ꝓponit excep tionem dilatoꝛiam quare puniri ꝺz in vna libꝛa au ri. C. de excep. l. pe. ¶Itē q̄ non bz peritiam literarū. H. quē vocat Roff. idiotā vide qꝺ dixi. s̄. de arbit'. §. differt. ℵ. itē inferēdo. Z. lz sit i exercitio perit⁹. C. ꝺ aduo. di. iudi. nemini. C. ꝺ aduo. diuer. iudi. iubem⁹ ff. de var. z extraoꝛ. cog. l. j. §. aduocatos. ℞ tūc admit titur eius patrocinij lz inter aduocatos non ꝓnume reꝛ vt no. C. de postu. l. ij. de hoc. j. eo. §. ℵ. penul. H. Intendit de ℵ. item q̄ non pōt. quod clarius patet. j. añ fi. z honeste feciss̄et bos ꝺ uos vniēdo rōes ꝑ z con tra patent hic z ibi. Sciendum est q̄ Roff. t. quē alle gaui in e⁹ fine ꝓsequit' hanc q̄em z Guil. an. etiā ibi s. in fi. Roffre. fatetur q̄ de ꝓsuetudine aduocāt etiā illiterati. z ꝺat consilium facti quod hic sequitur. In ciuitate venetiaꝝ vidi z audiui aduocatos vulgarit' allegātes. Guil. an. admittit illiteratuz ꝑ seip̄o maxīe si est inops z verba aduocati aduersarij iudex illi op ponet nec ad id tenebitur aduocatus all'. C. vt que ꝺ aduo. l. j. z p totū. z de boc. j. §. nūc de exoꝛdijs. in fine. Itē ꝑ alio cōiuncto q̄ non ē potēs salariare aduoca tum etiam illū admittit. all'. ff. de ꝓcur. ℞ be p̄sone per totam. l. Si pꝛo extraneo distinguit an habeat expe rientiam cārum z eum admittit vel non z eum repel lit per. l. certi. ad quam etiam. j. rñdebit'. Mihi placet solutio accur. que p̄cedit hic ꝑ qua etiam facit noua ꝓstitutio bñdicti que incipit. Decēs z necessarū est i mam⁹. q̄ vult apud cācellariā annotari noia aduoca toꝝ q̄ in ꝓsistorio ꝓponere possint ꝺans eis oꝛdinem ī sedendo z ꝓponendo ꝑm oꝛdinem cessiōis z ꝑm distī ctionē ꝓponēdoꝝ cās paupeꝝ gtis p̄mittēdo. vult et' q̄ illi z alij aduocati curie abstineāt a mlt̄itudine cāꝝ z singulis annis iurent statuit de ipoꝝ z ꝓcuratoꝛum salarijs z de penis transgredientiū taxans duos aduo catos ꝑ vna causa sufficere z de ipsoꝝ equa distribu tione si petatur. z vide quod dicaz. j. ℵ. ij. Z. Edictū em̄ de postulan. ꝓhibitoꝛiū ē vnde quilibet admittit' nisi ꝓhibitus inueniat'. ff. ꝺ postulan. l. j. qꝛ qꝺ non est ꝓhibitū intelligit' concessum extra de transla. c. ij. ver sus fi. ff. de pꝛoba. ab ea parte dūmodo habeat causa rum experientiam. vt in aut'. col. vj. de iudi. in pꝛin. ff. de var. z extraoꝛ. cog. l. j. §. aduocatos. C. de iudi. certi que in iudice loquūtur. H. Et ꝑm Roff. z Guil. pre. sit ratio diuersitatis qꝛ ꝑ ꝓsiliarios z assessoꝛes possūt recte iudicare. aduocati ℵo ꝑ alios instrui non possūt cum recipiant' in instructoꝛes. facit. ff. de eden. liq̄s ex argentarijs. §. ꝓhibet. insti. ꝺ excu. tu. §. minoꝛes. Z. fatuus tñ est imperit⁹ literaꝝ q̄ accedit' ad patrocinā dum in causis. quia culpa est' immiscere rei ad se non

ptinenti.ff.de re.iur.culpa.extra de eta.7 quali.ad aures.7 inde obligat.vt.j.§.fi.¶.quid si per.vnde se nō intromittat de eo offō qđ alīs sentit piculosum eē vel damnosū.ff.ad.l.aqui.idem iuris est.§.j.extra de homici.tua nos.in prin.cōsulo igit vt vbi videt aduocatum imperitū pferas secū de apicib iuris.7 sic rūsiōis penuria coget declinare certamē.vt.xliij.di.in mādatis in fi.immo imperitos matheseos aduersus mathematicos disputās risui patebit ign oras eoz dogmata.vt.xxxvij.di.q de mensa turpe em ē ⁊c.vt.j.¶.pe.7 vide.j.§.nūc de exordijs.¶.postmodū.in.j.forma.ß et si penitus illiteratus sit psulo.H.ꝑm roff.bñ vbi.s.i fi.Z.q̄ iudici sp literaliter loquaris 7 vt sic ille te nō intelligēs pfusus recedat.vt.j.§.nūc de exordijs.¶.sz nunq̄d.C Itez q̄ fuit pbibitus a iudice postulare ad tps vel in ppetuū vnde nō debet audiri.ff.e.puto.7.l.se.C.e.l.j.7.l.fi.7 si aduersarius id patiat.H.Idem Lan.in ti.de aduocatis.Z.ff.e.q̄s ptor.extra d exce. exceptionē.ij.q.vij.alieni.H.Vide qđ circa hoc distinguit.j.¶.antepe.Z.C Item q̄ ē puaricator 7 infidelis.C.de aduo.diuer.iudi.l.j.q̄ pdit clētulos suos q̄.7 punit extraordinarie.vt.ij.q.iij.§.notandū.¶.prevaricator.quod dic vt.j.§.nunc tractemus.¶.caueat etiā vltra latrocinīū em̄ peccat qui clientulū p viribꝫ non defendit.vt.lxxvij.di.in religiosum.d cuius pena vide.j.§.fi.¶.quid si p prudentiā.7 se.vnde hodie iurare tenet q̄ oi virtute oīqꝫ ope id quod vez 7 iustuz estimauerit suo clientulo inferre procuret vt in constit. Bre.x.de postulan.pcrandū.§.j.H.reuocata est q̄ non ē in.vj.circa aduocatos curie romane p̄ vult ß cō stituto pre.bñdicti circa mediū ¶.ad hec statuimus. Et aduerte q̄ illa 7 ista constitutio alleuiabat aduocatos in hoc q̄ lex rem non nouaz nolebat in singulis causis iuuari.ß constitutōes iste greg.in oi foro bñdicti in curia romana generale iuramentū p omnib causis eligunt semel in anno illa tamē non determinabat tē pus ista determinauit psonam coz̄ quo 7 tps ista etiā artat procuratores ad iurandū sicut 7 illa.Z.arg.tam q̄ idem possit esse aduocatus vtriusq̄ ptis 7 nūc allegabit p ista nunc p illa.xlv.di.disciplina in fi.H.ibi de hoc ß ibi moyses erat medius inter iudicē 7 partem in decre.bone.iudex qui ē medius inter ptes licite allegat ius vtriusq̄ secus in aduocato qui non assumpsit officiū mediatoris ß partis quod etiā ex ipius descriptione apparet canones ad hoc allegari puto q̄ hieronymus in primo extollit dyaconus cōtra pbyteros. In scdo pbyteros cōtra dyaconos ß primū vt cesset oppressio scdm vt cesset elatō.7 vide.j.§.nūc tractamus ¶.ß nunq̄d.Z.extra de postula.pla.bone.j.xciij.dist. dyaconi.7.c.ltimus.C Itē q̄ ē symoniacus.q̄ aliquez p pcio elegit vel fuit falsus testis p pecunia vel i aliq̄ peccauit circa suū offm̄.nā talis infamis est nec postulat vt.j.q.j.in fi.lre ꝑm Jo.de deo.H.in ordi.iudi.li. iij.rubri.de penis aduocator.in prin.Z.7.j.¶.sz.itē q̄ recipit.C Itē q̄ nimia cupiditate rapit.nā p vili stipendio tāqꝫ degener postulat cur fit infamis.iij.q.vij. §.tria.¶.apd vbē.Itē q̄ pactus ē de quota pte litis cū clientulo cū graui eius dāno.naz 7 is fit infamis.C. e.siq̄.7.l.se.§.pterea.7.iij.q.vij.§.tria.7 ¶.arcentur.d hoc.j.de salarijs.§.seq̄tur.¶.illd aūt 7 se.C Itē q̄ clientulo suo res tales lite pendente emit vel alīs cū eo ptraxit.C.e.q̄squis.§.preterea.C Itē q̄ est excōicatus.xj. q.iij.excōicatos.7.c.se.extra de excep.exceptōnem.iiij. q.j.c.j.vj.q.j.beatus.7.c.illi.ij.q.vij.alieni.7.s.in pnci. ¶.j.H.7 de sen.excō.decernimus.li.vj.Z.C Itez q̄ rectorē ecclie in cuius foro postulat interfecit extra d penis in q̄busdam: lz ibi de alio aduocato loquatur. C Item q̄ recepit pecuniā ob non aduocandū vel est pdemnatus.l.iul.repetūdaz.ff.ad.l.iul.repetūdaruz. eadem in fi.que est prima.q.j.in fi.ꝑm.d.m.H.in sū.

e.ti.§.iij.ad fi.Z.C Item q̄ scienter litez progat qđ dic vt.j.§.fi.¶.item sit cantus ne litē.C Itē q̄ est minor.xvij.an.H.s.q̄ eos ñ pplenit vt ibi Jo.de d̄o vbi s.dixit de.xxv.puto q̄ errore scriptoris.q̄ dicunt de xviij.j.q̄ non attigit.Z.ff.de postulan.l.j.§.initium. lz in procuratore req̄runt.xxv.vt.s.de pcur.§.j.¶.itē q̄ est minor.7 est rō.H.ꝑm rof.cuius fuit ille ¶.7 se. Z.q̄ procurator obligat actōne mandati 7 ipse etiaz pdemnat.vt.ff.man.si remunerandi.§.j.ff.de neg.geliberto vel amico. Unde q̄ ppter ista posset pcur.si esset minor restitui id̄o non dz esse minor. In aduocato aūt ista cessant 7 in teste.vt.j.de testi.§.j.¶.item excipit q̄ est impubes.C Item q̄ fuit aduocatus in causa principali. Uñ non dz esse in cā appellatōnis p alte ra pte p̄sertim ꝑm eos qui tenent q̄ cā appellatōis eadem sit cum principali.ar.in his que not.j.de teste.§.j. ¶.item q̄ fuit.7.j.d salarijs.§.sequit.¶.ß nūquid.exemplo em̄ pnicioſum eēt si is cui cause mee secreta mā daui in cā appellatio.contra me patrocinetur etiam si alia cā dicat a principali.azo.tm̄ ptra notauit.ff.de postulan.l.pe.H.Vide.j.§.nūc tractemus in fine.Z. C Itē q̄ aduocat ptra eccliam a qua est bñficiatus ex de postulan.c.fi.vel contra ep̄m a quo bñficiuz dz exit excess.pla.grauem d verbo.sig.cum clerici.sup hoc āt scias.H.ꝑm Pe.7 ab.qui hoc no.e.ti.c.vltimo.Z. q̄ quidam sunt bñficiati ab eccl̄ia non tamen in eq. et tales non dicunt̄ proprie clerici ip̄ius ecclesie a qua bñficium habēt vt sunt illi q̄ bñt bñficiuz in dyocesi.alij sunt bñficiati ab ecclesia 7 in ecclesia 7 tales dicunt̄ clerici eccl̄ie qui magis sunt ꝓiuncti q̄z alij vt sunt multi tales in eccl̄ijs cathedralib 7 etiam canonici caz ꝑmi pdunt bñficium qđ bñt ab eccl̄ia si postulēt ptra eaz vel ep̄m vt dicunt q̄dam a quo bñt bñficiuz vt pdixi m̄ltofortius secūdi.C Quid si dz bñficium in pluribꝫ ecclesijs nūquid patrocinabit vni contra aliū. rñdeo non sed de concordia tractet.ar.in pre.decre.de postulan.c.fi.7.xiij.q.v.denicz nisi esset in vna ꝑlatus quia tunc pōt contra aliam.ar.ff.d in ius vo.quesitū.7.iij. q.vij.§.tria.¶.item si contra p̄em sicut aduocatus fisci postulat contra fiscū p pupillo suo.ff.de postulā.l. pe.de hoc.extra.e.c.fi.H.Vide.j.¶.qđ si aduocat? in fi.Z.ß nunq̄d clericus bñficiatus ꝓiūcte ꝑsone poterit ptra eccl̄iam suā patrocinari vel eē procurator videtur q̄ sic extra de postulā.c.fi.ibi p extraneis aduocatus ⁊c.ergo a ptrario p coniūctis poterit.nā et decuriones postulant contra puincias p ꝓiunctis.ff.eo. bi q̄.dic ptra ꝑm Uin.7 ī pre.decre.supple marie Richar.dicit q̄ litera illa vī velle q̄ p coniūctis possit: lz non salubriter hoc fieri possit q̄a non debet plus diligere sanguinem suū q̄z eccl̄iam que ip̄m dño sociauit extra de penis.c.ij.lxxxix.dist.decēter 7 que mater est.xij.q.ij.q̄ abstulerit. Unde dicebat q̄ patrē suum contra eccl̄iam ꝓpriam non iuuaret 7 p eo facit.xlij. di.sit rector in pri.ibi neq̄ opposuistis nos ⁊c.et.xxij. q.viij.ꝓuenior.in princi.7.c.legi.in fi.vincē.dicit q̄ p patre 7 p matre impotentib potest: prius tamē obtenta licentia alīs non nisi velit pdere beneficiū. p se autē potest q̄ ordinata charitas ⁊c.de pe.dist.iij.q̄ vult.7 agris meis sitientib alieni irrigandi non sunt.C.d seruui.preses.plat⁹ autē neminē ptra suam eccl̄iam iuuabit immo eam iuuat contra omnes etiam si ante fuit p alio aduocatus in causa illa sicut et tutor.iij.q.vij.§. tria.¶.si contra patrem.ff.de postulan.l.fi.7 ad ß facit quod no.j.¶.item q̄ postulat.C Sed nūquid pōt p suis ꝛ aliquē de eccl̄ia postulare puto q̄ sic ꝑm vincē. H.ī pre.decre.vlti.Z.7 etiā p extraneis ꝑm.d.meū H.e.t.§.iij.¶.qđ in dubio.Z.nisi ille obtineret vicem vniuersitatis ar.xij.q.ij.q̄ manumittit.ff.qđ cuiusq̄ vniuer.no.sicut.lxxxj.di.legit.ff.p soc.nā socius lz sit ar.ꝛ extra de offi.dele.cum.r.H.non seq̄tur si pro-

pter confraternitatem in ecclesia recusat a iudicando vt suspectus q̄ ꝓpter id impediat postulare. ℨ. honeste tñ faciet si abstineat. ℋ. ꝺm Host. vbi. s. nō em̄ ē curiale facere ꝓtra fratrem ipūalez qꝺ non faceret ꝺ̄ carnalem alī. de translat. c. q̄. xxx. q. iij. ita diligere. ℨ. quia non oē qꝺ licet honestum ē. ff. de reg. iur. non oē. xj. q. j. aliꝺ. ß 7 econom⁹ mōasterij cui ꝺat cētesima vel quinquagesima pōt postulare ꝓtra epm̄ ꝺantem pro extraneo et ꝓ familiari monasterij et ꝓ quolibet alio q̄ centesima vel quinquagesima locū obtinet elemosine non bñficij. xij. q. q. bone rei extra de dona. aplice. p̄missa aūt intelligo de bñficio rōne cuius est ecclie obligatus 7 qꝺ spūale ēvt ꝺa est canonicus p̄bendarius vel rector vel p̄positus ecclie. si aūt esset tale qꝺ iaz ꝓmeruit 7 tale est vt q̄ in seruitij remuneratōem ꝺata est sibi possessio aliqua tūc nihilominus poterit pro extraneis ꝺ̄ eccliaz postulare. xvj. q. j. possessiōes. 7. q. vj. illud. xij. q. q̄. q̄cūq; nisi illud baberet vt vasallus vt j. ꝺicam. ¶ Sz nunqꝺ pōt ꝺs postulare ꝓ miserabilibus p̄sonis que non p̄nt alīs aduocatū brē ꝺ̄ eccliaz a qua bñficiū bz ꝺic q̄ sic si tamē eccl'ia bonos bz advocatos. ar. lxxxvj. di. c. fi. in fi. 7. iij. q. vij. §. tria ℣si. si ℣o in vno. C. de postulan. puidendū. §. siqs ℣o. et ß nisi habeat conscīam q̄ ecclesia habeat ius. ꝺa tūc nō cogeī si ꝺubitat obediat iudici. ar. extra de sen. excō. inq̄sitiōi. de resti. spoli. ex parte. xj. q. iij. quid ergo. qꝺ ꝓsequere vt in summa ꝺni mei. eo. ti. §. q̄d ptinet. ℣si. sed nūquid. ℋ. vbi longe plenius. ℨ. ¶ Quid si ꝺicit se habere conscīam q̄ ius est ꝓ eccl'ia vt coactōem euadat. Rñdeo ꝺeferat sibi sup̄ boc sacr̄m vel excōice tur boc modo. s. q̄ eas ꝺefendat nisi credat eccl'iam in stam cām fouere quod ꝺic ꝺm. ꝺ. m. vt in. e. §. ℣. quiꝺ si clericus. ℋ. vbi oñdit iuramentū ꝺefensionis vl' fiꝺelitatis ꝓ eum eccl'ie p̄stitum non obstare 7 respōꝺet ad. l. humanitatis. C. de excu. tu. ℨ. ¶ Quid si aduocatus habet feudū ab eccl'ia sb̄ ea conditōe vt in omni cā ipam iuuet postea r̄cepit ab alia eccl'ia aliud feudū sub eaꝺē ꝺitione inter quas eccl'ias postmodum qō oriī q̄riī quā iuuabit. Rñdeo qō ꝺñicalis ē 7 ē solutō q̄ si sciat primam eccl'iam iniquā cām fouere iuuabit secundam. xj. q. iij. ve qui ꝺicitis. 7. C. de iudicīs rē nō nouam 7 extra de iureiu. breui. vbi ꝺe boc eccl'ia tamē p̄ima eū habebit ꝓ ꝓiuro lz ipse teneat sequi suā cōscientiam. vt in pre. c. literas. 7. c. inquisitioni. xj. q. iij. senti. si ℣o boc ignoret iuuet ꝓ se primam. Bal. tenetur em̄ iuuare illaz cui primo ꝓmisit opas. l. in opis. ff. loca. ℨ. 7 sc̄ꝺam ꝓ substitutū ar. C. de epi. 7 cle. ad sil'i tudinem. j. de feudis. §. qm̄. ℣. xij. 7 ꝺicas. hec iura que in qōe ꝺnicali ꝺisputata habent'. ℋ. qōnem istam et tres alias circa materiā aduocatoz vide sup̄ regl'a cō tractus de re. iur. li. vj. 7 ibi in solutōne p̄me inuenies qꝺ statim seq̄tur. ℨ. ¶ Quid si is qui tenet' aduocare ꝓ aliqua eccl'ia sit epūs alterius ꝺic q̄ seruiet p̄me ꝓ substitutū. Jdem et' p̄t vasall⁹ facere si fiat clauꝺus vel clericus vt not. in pre. q. ꝺm. b. 7. t. 7 Barto. j. ¶ Sed nunquiꝺ is qui iurauit ꝺefendere eccl'iam teneī id facere etiam non req̄situs. ꝺic q̄ si est ī loco vñ pōt cōmode venire 7 scit cāz agi 7 suū cōsiliū esse vtile tunc teneī alioquin non. ß nec teneī si ecclesia sibi nō seruauit fidē vel si ei salariū suū subtraxit vel si cōscīa eū remoꝺet que ꝺic vt no. extra de iureiu. breui. ℋ. vt ibi scripsi sup̄ glo. ij. ꝺistingue formā iuramēti facit ꝺe p̄iui. pozzo. ff. de transac. ꝺ bis. ℨ. vel si est sibi ingrata vt no. extra de postulā. c. fi. ¶ Sed pone abbas ꝺedit rem aliquā in feudū alicui iurisperito vt sibi p̄stet patrocinīū ꝺemū ille moriī. abbas autē vult illuꝺ feudū reuocare ꝺa ꝺicit se cō cessisse rōe p̄sone heres aduocati filius vel filia cōtradicit queriī q̄ꝺ iuris sit. 7 ꝺico q̄ si fuit ꝺictū q̄ p̄sone p̄ꝺis ꝺabat nō transiet feudū in heredē. ar. extra de instī. c. pe. si ℣o simpliciī. tunc transit. ar. l. ꝺi. c. j. in fi. j. q. j. eos in fi. extra de ꝓsti. ex l'r̄is impleta em̄ fuit volūtas vt impleri potuit arg. ad boc. C. de cadu. tol. l. vnica. §. ne autē boc q̄ ℣s. in oībus. 7 seruiet ꝓ substitutū. ar. ff. de an. le. annua in fi. C. de epi. 7 cle. ad sil'itudinē. 7. l. q̄squis. vbi ꝺ̄ boc. ℋ. 7. ff. de verb. obli. cōtinuus. §. si ab eo. 7 in vsu. feu. si ꝺ̄ feu. fu. con. siqs ꝺecesserit. 7. xxxiij. q. q̄. latoz̄. vide Ja. de bel. sup̄ p̄re. l. q̄squis. ℨ. ß si esset eccl'ia lesa tunc restituet' extra de in inte. resti. c. j. ꝺm Uber. de bo. etiaz bec vera sunt si beres velit seruire ꝓ eq̄ idoneū substitutū vt. ff. de consti. pe. qꝺ autē. §. fi. 7. C. de natura. li. l. iij. §. fi. ff. qꝺ me. cā. peto. §. fi. 7. l. se. secus si non sit eq̄ idoneus. vt in p̄re. §. ne aūt. ℣. si aūt in fi. ff. de solu. int' artifices. 7 boc etiaz locū bz in minoze cuius p̄i feuꝺū ꝺatū fuit 7 in doctoze q̄ vult legere ꝓ substitutū. ℋ. vide. j. de sala. in fi. 7 qōnem sup̄ regula q̄ facit de reg. iu. li. vj. ℨ. ¶ Itē excipiī cōtra aduocatū q̄ est ꝺecurio q̄ contra suam patriā aduocare ꝓhibeī nisi ꝓ sev' suis 7 nisi ꝓ pupillis quoz tutelam gerit. ff. eo. l. penulti. ¶ Sed ꝺm boc nūquiꝺ aduocati nostri tp̄is aduocabunt ꝓtra patriam suā puta si respublica cām bz contra extrancū ñ videī iuxta illꝺ. ℋ. Catonis post p̄n. ℨ. pugna ꝓ patria. non em̄ ꝺixit cōtra patriaz. xxiij. q. iij. fortitudo. 7. q. viij. omnis. 7. c. nulla. extra de conuer. infi. c. j. ff. de iusti. 7 iu. vt vim. sed ꝺic contra 7 est alia rō in ꝺecurionib⁹. nam 7 eis facultatibus lapsis et alimenta ꝺecerni p̄missum est. vt. ff. de ꝺecu. l. ꝺecurionibus. Consulo tamē q̄ sibi faciant iniūgi a loci magistratu clientulo ꝓcurante. ar. ff. de condiī. inde. frater a fratre. 7 sic sepe vidi in romana curia. nā papa p̄cipiebat aduocatis eius boc clientulo ꝓcurantib⁹ vt agētib⁹ contra eccl'iam romanā 7 ꝺefectū aduocato ꝓ ptē ꝺentib⁹ in causis assisterent contra eam. 7 ar. extra de re iudi. ad aplice. li. vj. ¶ Quid si pater agit cōtra patriam vel quiꝺ si videt aliquem velle interficere p̄em aliū velle comburere patriam queriī quē iuuabit vel cui primo succurret. Rñdeo ꝺicunt q̄ꝺam q̄ patrie. ar. in p̄re. concoz. carior est em̄ amoz patrie q̄ patris. ff. de capti. 7 postli. reuer. l. postliminiū. §. filiꝰfa. 7 cōmunis vtilitas ⁊c. extra de postu. p̄la. bone. el. j. 7. C. de cadu. tol. l. vnica. §. fi. ꝺic ꝓtra ar. ff. de iusti. 7 iu. veluti vbi primo ponīt in ordine litere parētib⁹ 7 postmodū patrie. ℋ. Tenentes p̄imū ꝺictū ꝓ eundem moduz inducūt. C. de aduo. diuer. iudi. l. aduocati. vbi p̄ponīt patria parentib⁹. 7 ibi de boc ꝓ Ly. ꝓ eūꝺē moduz inducunt' illa iura q̄ñ pater p̄cipit vnū 7 patria ꝓtrarium. ꝓ p̄ima inducūt p̄re. l. postliminiū. §. liliussa. de reli. 7 sump. fu. l. minime. Bui. de suz. in p̄re. l. veluti. ꝺicit iustioi parendū. ff. ne ꝺs eū q̄ in ius vo. l. j. in fi. cuz l. se. si eque sunt iusta obediat patrie ꝓ. l. pro ea allegatas. ℨ. ar. xliij. di. sit rector in fi. 7. C. de of. p̄re. vr. l. fi. 7 de no. C. compo. ꝓpe fi. extra de rescri. cū ꝺilecta natura em̄ facit vt maioz amoz sit int' eū 7 p̄em q̄ int' eū 7 patriaz vt ꝺ̄ cō. ꝺi. vlti. c. fi. in fi. ímoꝛna caro sē. xxxv. q. iij. §. hac auctoꝛitate. 7. C. de impu. 7 ali. sub. l. fi. 7 ꝓmum ꝺebemus circa ꝺomesticos opari. lxxxvj. di. non satis. in prin. 7 excōicandus ē filius patrem non honorans seu iuuans. vt. xxx. di. c. j. ¶ Itē excipiī q̄ ē clericus 7 ꝺomesticus iudicis extra de ap. ex insinuatione. ¶ Itē q̄ p̄ce vel p̄cio falsam aduocatōem instruit vel instructā ꝺefendit. vt. j. §. fi. ℣. itē caueat ne. ¶ Itē q̄ postulat ꝓtra eū cuius ē vasallus ar. xxij. q. vlti. de forma. 7 in li. de feudis q̄ ca. fe. ami. c. vnico. in p̄in. 7 ex ꝺna. ex li. ven. c. vnico. si tñ vasallus ꝓ ꝓiuncta persona postulat ꝓtra ꝺñm non ob. boc forte p̄ꝺet feudum. ex ꝺe postulañ. c. fi. §. clericus ibi ꝓ extraneis ⁊c. a contrario sensu q: non intelligiī ꝓmisisse sibi fidelitatē contra se vel suos. vt extra de iureiuran. petitio cum suis concoz. 7 bi quibus interdicitur postulare ꝓ alijs p̄sonis tamē possunt. iij. q. vlti. omnib⁹. ff. ꝺ̄ postulā. l. j. §.

fi.z.l.se.q; nullus carnem suam odit.xiij.q.ij.non estimemus.immo illa ꝓbanda ē liberalitas vt proximos tui seminis non contēnas.vt.lxxxvj.di.non satis.ꝑpe prin.z.C.li.x.de impo.lucra.descrip.l.vnica. z ꝓterea aduocatus non accusat.vt.ff. de bo.lib.q̄ cū maior.§. idē puto.z ad hoc facit qđ no.s.ꝟ.ß nunqđ clericus. Item excipiť q̄ non curauit statim post iuramentū a ꝓtib; ꝓstitū q̄ credat iustā cām fouē z q̄ cito eā sentiet desperatā discedet hoc ei tenet iurare alioq̄n repellit.C.de iudi.rem non nouā.bul.tñ dixit.H. Imperatori Frederico.vt dicit Roffre.accur.ibi dicit q̄ cuidam eius iudici.Z.q̄ vt sic iuret illa.l.cauet.sed hoc cōsuetudine non habet dñs meus dicit q̄ illi iuri nulla ꝓsuetudo potest ꝓiudicare vt no.ex de fo.cōpe. romana §.nec li.vj.H.vt ibi scripsi sup verbo aduocatoz.Z.z ꝓbat bodie in constit.Gre.x.de postulā. ꝑperandū.H.quam bodie non habemus in.vj.et sic ē reuocata.vide qđ dixi.s.ꝟ.itē q̄ ē ꝓuaricator.Z. ¶Item q̄ monit9 a iudice vt alicui patrocinaret noluit parere nec se sufficienter excusauit.iij.q.vj.§.tria ꝟ.si ꝟo.C.eo.q̄squis.qđ tñ sane intellige. ¶Itē q̄ nō pōt dici aduocat9.nam aduocat9 ē qui causis omnino agendis quoq̄ studio opat non tñ q; aliq̄d accipere solet non cāe affutur9.ff.de var.z extraor.co.l.j.§.aduocatos.est etiam necessariū q̄.l.q̄nquēnio audiuerit C.de aduo.diuer.iudi.iubem9 ꝓ tpe.§. nec decetero. z in ꝓemio.ff.§.discipuli.z quod doctor ei9 iuret eum peritia iuris instructum.C.eo.nemini.per qđ patet illiteratū non posse aduocare.turpe eñ ē patricio z iustractanti ius in quo versat ignorare.ff.de origi iuris. l.ij.§.post hos.arg.tamen contra.C.de iudi.l.penult. q; etiam cū non ꝓhibeat admittit de hoc.s.ꝟ.item q̄ non hz.H.z ibi solutio contrarij.¶.Generaliter autem postulare potest qui non ꝓhibet.¶In sum.not. H.ꝑm Azo.in summa co.ti.de postulan.ꝟ.item per decretum.Z.q̄ cum quis aduocare ꝓhibet aut accusatur de facto qđ irrogat infamiaz aut qđ nō irrogat Si de facto qđ irrogat infamiam vt q̄ est ꝓuaricator vel litium redemptor z conuincit z ꝓpter hoc ab aduocando ꝓhibet tūc imppetuū non poterit aduocare siue cā sit exꝑssa in snīa siue non nisi fuerit a principe vel a senatu restitut9.vt.ff.de postu.l.j.§.ait ꝓtor.et.l. ex ea cā.Si ꝟo de alio qđ non irrogat z ꝓpter illđ ab aduocando ꝓhibetur aut iudex ꝓhibet eum coraz se postulare ad tempus aut imppetuū aut simpliciter si ꝓhibet coram se postulare tūc poterit coram eius successore.vt eo.t.imperator.si ꝟo imppetuū aut ꝓhibetur cū cāe cognitione .z tūc nisi appellauerit nō potest vlteri9 aduocare.vt in pre.l.j.aut sine cāe cognitōe et tūc nō tenet stare snīe tpe successoris.ff. de pe.l.fi. Leterū si sit simpliciter ꝓhibit9 dicūt Jo.z azo.q̄ perpetuo videt ꝓhibit9.nam si stipuloz annua.x.hec stipulatio pura est.ff.de verbo.ob.sticbū aut pamphilū.§. j.als incipit.z ideo melius ꝓbat.l.di.c.j.in fi.z extra d conslti.ex literis.H.z opi.Odof.quam ibi scripsi sup glo.hic dicit adaptat huic casui.z de materia hui9 gl. ff.de postu.l.puto.§.j.z.C.e.ti.l.j.vbi etiam hec distinctio ꝓ Ly.q̄ etiam ibi in fi.no.ꝑm odoff.z Pe.q̄ si aduocatus ꝓhibit9 appellauit appellatione pendēte poterit postulare ꝓ.l.j.in fi.ff.ad turpil.qđ placet z facit qđ no.de ap.sepe in glo.sic.s.in fi.qđ intellige nisi casus esset quo non esset appellatio admittenda de app. romana.§.si aūt.li.vj.z vide.j.de app.§.in quib9.Z. cū suis concor.tu dic q̄ tūc solū intelligit ꝓhibit9 durante officio iudicis ꝓhibentis in tpe successoris.arg. ff.de pen.si opis.z in pre.decre.ex lris.nam pene restrīgende sunt de pe.di.j.pene.ff.de penis.interꝓtatione ¶Ultimo no.q̄ ad officiū iudicis ꝓtinet ꝓuidere vt par sit hincinde distributio aduocatoz vt.s.de offi. iud.§.deseruire.ꝟ.ante litem.¶De diuersis appellationibus aduocati dicam extra in consti.Greg.x.de postulan.ꝑperandū in prin.H.Quam vt ꝑdixi non habem9 ꝓut tamen ibi dixit vocant aduocati.ɔ hoc vide iura que scripsi de postu.sup Rica.Item rogati de pe.di.j.nemo.C.de aduo.diuer.iudi.l.ne q̄s.et.l. q̄quid cū.iiij.l.se.z.j.pr.§.Itē causidici.C.de postu. q̄squis.Item patroni causarum.C.de aduo.diuer.iudi.l.j.z.l.aduocati.Item honorati.C.ɔ off.cini.iudi. l.j.z quandoq; iudices de ele.fundamenta.ꝟ.indices. li.vj.Z.

Sequitur videre deve stibꝫ aduocatoꝫ.H.ab bis incipit suū tractatum Uber.de bo.z Jo.de reo sunt ꝟba q̄si ad lram vsq; ad ꝟ.non ergo.Z. Et q̄dem aduocatus coram iudice accedēs ad aduocatōis offm exercendū vestes talares bēbit z suo offō ꝓgruētes.vt.C. de postul.l.fi.q̄ est de pe.di.j.nemo.z ꝓbat.xiij.di.c. pe.iuxta illud. ¶Uir bene vestitus ꝑ vestib; esse pertus.credit a mille q̄uis idiota sit ille. Si careat veste nec sit vestitus honeste. nulli9 est laudis q̄uis sciat oē qđ audit.H.habuit a roff.sup constitutōe de suffragio.Z.¶Talis enim prima facie ꝑsumit qualem eū indicant vestes esse.vt.ff.de iureiu. Item apud.§.sicꝫ virgines.extra de sen.ex.contingit.j.ff.de iure fi.din9. z.l.sed si accepto. Unde Seneca ait vxori neronis. Indue te delicate carissima non ꝓpter te ß ꝓpt bonorem imperij.ad quod facit.xxj.q.iiij.c.j.ibi non ꝓpter necessitatem ꝛc. z ad idem extra de custo.euca.c. ij.in fi.cum suis concor.debet igit vestis esse ꝓueniens statui z ordini z officio.vt in pre.concor. z extra ɔ vi. z ho.cle.c.deus qui.z.xxj.q.iij.c.ij.z.c.se.z ꝑm hoc tollitur contra.e.q.c.j.H.ꝟ.oē quippe.Z.¶Preterea aduocati dicunt sacerdotes.vt.ff.de iusti.z iure.l.j.z sacerdotes habere debent vestes suo officio congruē tes.de quib; legit.C.de sacrosanc.ec.sancim9.in ꝓn. z.xxiij.di.ꝓterea.z.xliij.dis.si rector.viij.q.j.licet in fi. xvj.q.j.reuertimini.extra de cus.euca.c.ij.extra de sacra.non iteran.c.ij.q̄s nō debēt deserere sine cā extra de vi. z ho.cle.clerici in ꝓn. z ꝟ.ſ.ß nec alibi.xxj.q.iij. siue sunt etiā milites.C.de aduo.diuer.iu.iudicio adnocati.z milites habēt militaria insignia que si eis detrahunt fiūt infames.ff.de bis q̄ no.infa.l.ij.ornati ergo debent eē in vestib; vt z illi quib; assimulant quis dignū ē vt q̄ sil'em ꝛc.extra de sta.mo.recolentes.ipsi quoq; togati a toga veste dicti sunt.C.de postulan.l. pe.deseruiāt igit noī qđ dz eē ꝓsequēs rei insti.de domus.C.de defen.ciui.defensores.H.hic ꝓtinuat Jo. de deo post vber.id qđ ponit auctor.j.§.iam nūc.ꝟ.ſ. porro.Z.¶Nō ergo accedāt ad iudicis ꝓspectū nisi in habitu ornato.vt.xxiij.di.c.pe.in fi.z.xxj.q.iij.sine ornatu.q; in domib; regū sunt q̄ mollib; vestiūtur. vt xxj.q.iij.c.j.in fi.z Luce.vij.z edictum de postulādo ꝓpositū est vt non solum rō tuende dignitatis habeatur sed etiā decoris.vt.ff.de postu.l.j. rn.j.lz eñ ex ornatu vestis non sit q̄s iusticiam habiturus.vt.xxx.dis. siquis virorꝫ.z lz vestis humilis z ornatus non colorat9 vestus laudet.vt.xlj.di.ꝑ symoniam tamen affectate i vestibus sordes laudem nō pariūt vt.e.di.§.j. extra ɔ cultu. sto.euca.c.ij.in fi. sepe eñ maxime inter ignotos vestis est cā bonoris.iuxta illud: hūc boies decorāt quē vestimenta decorāt.vt.s.ꝓbatū est z quē iudex magl ornatum inspiciet maioris estimabit eē auctoritatis z ei assurget salutatione delata dicens ei sede a dextris meis ad quod quidem tenetur vt.C.de offi. diuer.iudi.l.fi.in fi.z eum pre alijs honorabit vt.C.eo.ti.l.pe. de meo ergo consilio geret vestem sue ꝓfessioni cōuenientē nō diuersi coloris aut diuerse ꝓtis.vt.xx.q.j.c. fi.nō nimia brevitate vl lōgitudie notāda vt ex dvi.a

bo.cle.clerici.nō ex sericis texturis variatā ex varijs colorib⁹ ornatā.vt Gui.de suz.mutine legū pfessor. H. forte cum auctor ibi legit.de quo supra de tuto.§ gnāliter.℟.fiet.hoc dico qr reginus fuit. Z.xxj.q.iij.c.j.ñ fissam.vt Jaco.doctor decretor bono.xxj.q.iij.pcipimus.qr dissolutos ⁊ fractos vestib⁹ nō recipim⁹.vt.xlj. di.parsimoniā.⁊ incōpositō corpis qualitatez indicat mentis.vt.e.di.§.fi.regiōis igit' in q̄ sunt more seruēt. ⁊ his cū quib⁹ viuūt se cōformēt.xlj.di.q̄squis.ī princ. xij.di.illa.viij.di.que ꝓtra vt cum in italia fuerint pallijs affibulatis vtant' cum ℟o vltra montes cappis manicatis vel pallijs diffibulatis vt dñi legum bonoñ.vestiant'.vt no.xxx.di.si quis viroz.⁊ pbat' in p̄.decre.cleri ci in fi.⁊ ℟.cappis.sed ⁊ etiam alio ornatu se honeste gerant puta ī suttellarib⁹.frenis.sell'.pectoralib⁹ calcarib⁹ fibulis.corrigijs ⁊ alijs ornamētis.vt in p̄.decre.clerici C.li.xj. nulli licere ī frenis ⁊ equestrib⁹ sellis ⁊ in balthe is.l.vnica.⁊ ī.e.l.d vestib⁹ ole.⁊ auratis.l.nemo.⁊.xcvj. di.ꝓstātinus.pal'.ē.volentē aūt ex humilitate vl' corpo ris necessitatē humilē ferre habitū nō ꝓtemno.vt.p.de cumbis.H.⁊ nr̄is dieb⁹ boatinus de mantua ī studio paduano.Z.ī mōtepesulano.vt in p̄.c.si qs virorum ⁊.c.parsimoniam.⁊.xxiij.di.his igit' circa mediū.et.xlj. di.clericus.

¶ Vnc H.vt dixi verba Uber.d bo. multum ampliauit. Jo.de deo cuius verba etiam ampliauit auctor ⁊ ordine meliori prosequit'. hoc em̄ posuit quarum post vestes ipe Jo.Z.tractemus qualiter aduocatus se debet habere cum clientulo.i.cum eo cui⁹ causam suscepit defendendam.vt.C.de iudi.pperandum. §.illo.pculdubio ℟.bonorarijs.frustra em̄ aduocatus habet is qui cām non habet.de pe.di.ij.si em̄ inquit. in ij.colum.℟.in toto autem mundo.⁊ ar.j.q.j.multi.⁊ q̄dem si ad portum salutis.H.fuit hoc verbū Uber.j. char.℟.in facto.suspicor tamen p ea que dixi de tutore sup rubrica quod nō intellexit de salute anime. ℔ de victoria cause.⁊ tamen p sequentia videt' contrarium tameo ipe idem sic exponit pauloante.§.de officō.Z. puenire desiderant cum is qui litigare intendit ad eu⁊ primo puenerit dicat illi.charissime tres sunt psone q̄ bus est omnimoda veritas aperienda ⁊ nihil est illis celandum videlicet confessor.xxij.q.ij.cum humilitatis.d pe.di.iij.inter hoc hircū.ij.Medicus.vt extra de pe.et re.omnis.§.sacerdos.⁊.c.se.extra de homi.tua.xlv.di. disciplina.in prin.Juxta illud.Si cāz ignoras quomō curas.⁊ iurispitus de pe.di.vj.c.j.℟.iudicia.quia facti ignorātia sepe pitissimos fallit.vt.ff.de iur.⁊ fac.igno. l.ij.dicas igit' mihi omnimodam veritatē ⁊ negocij exē plum.da mihi scriptū vt congruū ⁊ verum possim tibi dare ꝓsilium seu rñsum.C.de trāsact'.vt rñsum.⁊ extra de sponsa.de muliere.q̄a ex facto ius orit'.ff.ad.l.aquil'. si ex plagi.§.inclino.ff.de iureiurā.si duob⁹.§. si em̄.et l.fi.ff.de iure codicill'.quidaz.⁊ sepe ex breuissima facti mutatione totum ius mutatur.ff.de excu.tu.si is.⁊.ff.d le.iij.boclegatum.⁊.l.fi.ff.de cōtrahē.emp.si in emptione.§.pe.in fi.⁊.l.cum ab eo.⁊.l.qui fundum.℞n.j.ff.de in diē adiec.l.iij.ff.de le.j.si quis a filio q̄ si nō det' exemplum negocij ⁊ erret in facto dicet' ei minus instructus est qui te solicitū reddit.C.de acquiren.pos.minus.expedit em̄ aduocato habere scripturā sup narratōne facti quā clientulus ꝓponit ppter piculum piurij cuz beat bodie iurare ⁊ vt sine rubore ⁊ verecundia possit cum aliter inuenerit cāz deserere ad quod ex forma iuramēti quod pstat bodie in initio cause tenet'.⁊ vt possit euadere penam multiplicē de q̄ habes in decre.gregorio.x.de postulan.pperandū.H.quā nō habem⁹ ī.vj. Z.⁊ quia etiam talis scriptura q̄nq̄z sibi poterit pdesse vt patet.j.de salarijs.§.sequit'.℟.q̄d si reus.debz igitur inquirere veritatē negocij ⁊ etiam cām eius.vñ seneca.Cuiusq̄z facti causam require ⁊ cuz initia inueneris exitus cōgitabis. ¶ Facto aūt intellecto si sit actor querat de pbatōibus quales habet.nam q̄ accusare vl' agere volūt pbatōes habere debēt patas.H.de ꝓparatorijs que respiciunt iudicē ⁊ partes habet ℞ica.j.j. pte.pri.Z.C.de eden.qui accusare.C.de act'.⁊ obl'.negantes.vj.q.vlt.actor.Si aūt eas nō habet sibi ñ multum expedit ius habere exquo deficit probatio.vt.ff.d testa.tu.duo sunt ticij.⁊.ij.q.vij.plericq̄z.Nam ⁊ pbatione cessante interdū vindicte rō ꝓquiescit.xxxij.q.v. christiana.Si aūt hz̄ pbatōes ⁊ factū ē liquidū dicat ei age secure.C.d testi.l.j.Sed ⁊ si reus sit querat si quis habet defensiōes ⁊ etiā pbatōes.nam oportet eum hīe pbatōes paratas ad suas exceptōes pbādas.ff.de pbatōib⁹ in exceptōib⁹.q̄ si hz̄ dicat ei secure te defēde. verum si viderit factū inefficax vel ꝓpter se vel ꝓpter pbatōis defectū dicat ei amice noli inanib⁹ sumptib⁹ te vexare.ff.de inoff.te.l.j.nō em̄ est spes q̄ debeas obtinere.ff.de inoff.te.l.j.nec defendi debet qd̄ rōe vti nō potest.xxiij.q.iij.si habes.⁊.xxvj.di.deinde.lxviij.di.corepi.nec debet quis malā cām seu despatam fouere vel suis allegatōib⁹ colorare.C.de iudi.rem nō nouā.§.patroni.sepe tamē hoc aduocati nō faciūt sed dicunt sic. frater quia euentus litis dubius ē aliq̄n litigantes obtinent ex industria vel astutia vel ambitione vel gratia. vel fraude vel ignorātia aduerse ptis.ff.de iudic.si filius.ff.de inoff.te.posthumus.§.si q̄s.ff.de pecul'.qd̄ debet'.ff.de euic.si q̄ imprudentiam.ff.de fideiuss.except'. ff.de adult.denūciasse in fi.ff.de vaf'.⁊ extraor.cog.si iurex.ff.ad trebel'.si seruus.§.cum ptor.extra de in integ. resti.cum ex lr̄is.de fide instru.inter hoc.tamen pnitio sum est quo ad animā que quibuscunq̄z rebus ⁊ vestimentis pferenda est.vt.C.de sacrosanc.ecc.sancimus. ⁊ etiā quo ad famā quā q̄ negligit crudelis ē.xij.q.j.nolo quia nemo diu gaudet qui iudice vincit iniquo. vñde vt.j.℟.caueat. ¶ Habito igit' negocij exemplo inscriptis.q̄a hominū memoria labilis est.vt.C.de testa.iubemus.xxiij.dist.pterea si hesitet non erubescat dicere volo mecum ⁊ cum pitis ⁊ libris deliberare.j.d libel.cōcep.§.ad huius in prin.quia t̄pe indigemus vt aliquid maturius agamus.l.di.ponderet.Uñ salomō.H.ecde.xxxij.ad fi.Z.oīa cum cōsilio fac.⁊ te nō penitebit. nā ve soli ꝛc.H.eccls.iiij.Z.extra de sta.mo.c.ij.℞n. j.⁊.viij.q.j.illud.nam ⁊ impator querit ꝓsilia sapientū ff.de fun.instru.quesitū in princ.Ad idē.ff.de dam.infec.si in edibus ⁊ papa dicta priorum.vt.xxx.q.j.puenit ppe pr̄i.Roboā em̄ regnū pdidit qr noluit seniōes seu sapientes audire.H.iij.Regū.xxij.Z.xvj.q.j.ecclesia habet.vij.q.j.deniq̄z.⁊ iudas ob hoc peryt. vt de pe.di.vj.c.j.℟.ideoq̄z.⁊ di.j.is ptātis.auditōi nāq̄z sapientum vacandū est.vt extra de ꝓsumpt'.ex studijs.et punit' qui consilia sapientū nō suscipit.lxxxiij.c.j.quia vtilius ē in occulto deliberare q̄ in publico succūbere. sicut docet impator.hinc ē q̄ si hereditas nobis delata est quā cōstat eē lucrosam adeat' secure.si ℟o ꝓstet eā esse damnosam repudiet' apte.q̄ si dubitet' temp⁹ ad deliberandum petatur.vt.C.de iure deliberandi.l.fin. ℞n.j.In tempe autem huius deliberationis secum sepe deliberet.vt.C.ad.l.cor.de fal.⁊ si ad te.et inspiciat diligēter instrumēta ⁊ iura ad q̄nem facientia sicut ⁊ is qui deliberat de adeunda hereditate videre debet interum instrumenta hereditaria.vt.ff.de iure deli.l.j. ⁊.ij.q̄ si per se nequeat instrui cōsulat pitiores.ff.d bo. poss.in bonorum in fi.ff.quis or.in bonorum possessio. ser.l.ij.in fi.C.de inge.ma.l.iij.xxxvij.di.§.fi.⁊ no.j.de lib.pcep.§.fi.⁊ cū diuersis.q̄a q̄d a plurib⁹ querit' facilius inuenit'.xx.di.de quibus in fi.⁊ extra de offi.dele. prudētiā in prin.Uñ cōmendat' qui quatuor in condē do testō ꝓsuluit.vt.ff.de vul.⁊ pupil.sub.cum ex filio. quod dic vt.j.℟.porro.immo etiā q̄nq̄z cū min⁹ pitis

ꝑdeſt ꝙferre. vt extra de conſue. ad noſtrã. H. ⁊ vide quod ibi ſcripſi ſup. j. glo. Z. quia releuat ſepe minori quod maior ignorat. xcv. di. eſto. in fi. ⁊ nõ oẽs ꝓ omnia ſed certi ꝓ certa meliores aut deteriores inueniunt C. de ve. iure enu. l. j. §. cũq; hec materia. in fi. nec enim omniũ equalis eſt gloria nec omnes equali prudẽtia vl̃ ſcientia miniſtrant. vt de con. di. iiij. cum tm̃. ⁊ querendo opponẽdo ⁊ diſputãdo ⁊ partis aduerſe defenſiões ſubeũdo melius veritas inueniet. ff. de mu. ⁊ ho. munex ꝑpe fi. xxviij. q. j. ſic em̃ neq; ff. d̃ iurepatro. diuus. i ꝑn. ff. de lege. iij. offidius. ff. de mu. ⁊ ho. l. fi. §. antepenul. ⁊ veritas ſepi⁹ exagitata magis ſplendeſcit i lucẽ. xxxv. q. ix. grauem. Jtez delibera ieiuno ſtomacho. vt. j. de pe ti. ſent. ⁊ proſunt premiſſa ad hoc vt iudex in ferendo ſniam debeat cum peritis deliberare. de hoc. j. in titu. d̃ requiſit. conſil. ad finem. C Porro ſi aduocato viſum fuerit ꝙ debeat clientulus litigare. primo ꝙueniat d̃ ſalario eidẽ conuenienti vt dicã. j. in ti. de ſalarijs. §. ſeq̃tur. ad fi. ⁊ de meo conſilio ſibi iungat aliũ aduocatum vt. ſ. ỽ. pr. q̃a integr ẽ patrociniũ quod plurimor ſẽ ſibi approbat. extra de of. del. prudentiã. i prin. ⁊ p amplior homines pfectiſſima veritas reuelatur. C. de fi deicõ. l. fi. in fi. ⁊ in pre. c. d̃ quibus. lxxiij. di. extra ⁊ melius ẽ eſſe duo q̃ vnus. lxxxj. di. in omnib. vij. q. j. illud. quia in ore duor ꝛc. vt. ij. q. iiij. §. j. extra de teſti. i omi ⁊ ve ſoli ꝛc. vt in p̃d. c. illud. ⁊ extra de ſtat. mo. c. ij. et ſi qualitas ⁊ difficultas cauſe id exigat. vñ dicit lex ad uocatũ ⁊ aduocatos dabo. vt. ff. de offi. pcõſul. nec q̃c q̃. §. fi. ff. d̃ poſtulã. l. j. extra de offi. iudi. c. j. C Laueat autem ne clientulo victoriam repromittat ſicut faciũt medici ſupbe ſalutẽ pollicitantes. vt. lxxxviij. di. ejiciẽs in fi. palea eſt. quia dubius eſt litis euentus. ff. de pecu lio quod debet. nec victoria in eo eſt ſed in iudice. ij. q. iij. §. notandũ. ỽ. nã facti. ff. de abolit. l. j. nec ſemp labo rem ſequit effectus. extra de renun. niſi cum prudẽ. §. quippe. nec eſt i medico ſemp releuetur vt eger. Juxta illud. nũquid medici reſuſcitabũt. d̃ pe. di. j. §. hoc idẽ pbat ver. nũquid. H. melius diceret hinc etiã. ⁊ habe tur illud p̃s. lxxxvij. Z. quia ſepe viciũ ẽ materie nõ ar tificis. ff. ad. l. aquil. ſi ſeruus. §. ſi calcẽ. nec debet ſe certum aſſerere vbi certus eſſe nõ poſſet. vt extra d̃ reſcp. cum cõtingat. ꝓterea iniuriã faceret iudici. quia ſic q̃ſi ſuam venderet ſententiam. ff. de iniur. Jtem apud labe onem. extra de penis dilectus. C. de ap. a ꝓconſulibus. C Laueat etiam ne partẽ ſuam que eius fidei ſe ſuppo ſuit vel ſecreta cauſe ſue quocũq; mõ pdat vel reuelet ij. q. iij. §. norandum. ſed ſecundũ pactum inter eos ini tum clientulum ſuũ defendat. C. de poſtulan. quiſquis ỽ. ante omnia. C Sed nũquid priuſq; H. Suſpicor ꝙ dicere debet poſtq̃ ad hoc monẽt tria. Primo quia queſtio als nõ dubia. Secundo q̃a que ſequunt plus conueniunt illi lre. Tercio qr glo. Accur. formatſuper l. fi. ff. de poſtulan. hanc queſtionẽ illo qui reuelauit ſecreta cauſe. ⁊ habuit conſiliũ ⁊ dicit ſic iudicatũ ⁊ in q̃ buſdã ſcriptis habeo ꝙ omnes doctores bonoñ. ꝓcordarũt ꝙ poterat cõſultus patrocinari aduerſario. tuz quia als nullus vellet conſulere. tum quia nõ repit ꝓhibitum ⁊ forte de hoc caſu dixit auctor ꝙ ſic obtinuit ego nulla rõne patrocinarer contra illũ ꝓ quo dediſſez conſiliũ recepto ſalario ⁊ maxime in ſcriptis ſi vere in eiſdem terminis quos conſului eẽt cã. ſi em̃ iuſte conſu lui iuſticiam impugnare nõ debeo ⁊ ſi erraſſem bonori meo parcere debeo. de accu. qualit. j. Z. demandaſtis mihi ſecreta cauſe tue. potero cõtra te in eadez cã eſſe aduocatus. dic ꝙ ſic ⁊ ita obtinuit. ar. xiij. q. j. §. quia g̃ vbi grati. allegat ꝓ vtraq; pte. ⁊. xciij. di. legim⁹. ⁊. c. di aconi vbi in qõe ſup diaconor ⁊ p̃ſbyteror prioritate. Jtez allegat ꝓ vtraq; pte alioq̃n nulli eẽt conſiliũ dã dũ g̃ nec hoc ſufficeret ad iudicẽ remouẽdũ. H. vber. de bob. vbi de aduo. rei mihi. ix. cbar. ỽ. iure ỽo canõi co dicit ꝙ ſi reperet delegatũ ꝙſuluiſſe ⁊ ꝓ eo pecuniã habuiſſe timendũ ẽ ne ſit mẽor pecunie et conſiliũ dati. Z. vt no. ex d̃ teſti. dilecto. ſepe em̃ vidi ab aliq̃b peti conſiliũ nõ vt exceptaret g̃ vt illi poſtea parti alteri cõ ſulere erubeſcãt. Si aut ẽ fui aduocatus tuus in cã nõ dum finita in aliqua pte ſui contra te nõ ero. alioq̃n cri mine ꝓuaricatõis inuoluar. ff. de bis qui no. infa. arbitrarias. §. ꝓuaricator. ff. de ꝓuaric. l. iij. §. ꝙ ſi aduocato. ij. q. iij. §. notandũ. C. de aduo. diuer. iudi. l. j. niſi in caſu. ſcz fauore pupillor. nã ſi aduocatus ticij cõtra meniũ mortuo detur tutor filijs eius in eadẽ cã poterit pupillis aſſiſtere ꝑ ticiũ. vt. iij. q. vij. §. triaỽ. ſi ꝓtra patrem. ff. de poſtulã. l. fi. C Quid ergo ſi tibi dedi fidẽ ꝙ ꝓ te eſſem aduocatus in cã aliqua ⁊ fui. ⁊ lata ẽ ſnia an in cã appellatõis contra te eſſe potero aduocat⁹. Rñ d̃. ſic. ⁊ hoc ſepe fit in curia. nã ſufficit ſi cui vel in paucis ꝛc. C. de neg. geſt. tutor. H. Et ſic tenet Dec. ff. de poſtulan. l. vl. ⁊ idẽ allegat. Z. q̃a ⁊ aduocatus quondã fiſci poteſt eſſe contra fiſcuz in alia cã in qua nõ ꝓtitit ei patrocinũ. C. de aduo. fiſci. l. ij. ꝓterea cã appellationis eſt alia principali. quod dic vt. ij. q. vj. ſi q̃s in quacũq; honeſtius tamẽ ẽ abſtinere. tum q̃a cã appellatõis eadẽ eſt ꝑm quoſdã cũ principali vel ſaltem eſt eius ſequela tum quia ſecreta cauſe nouit. vñ in hac inſtantia multũ ledere poterit quẽ in priori defendit. tum quia oportebit eũ aſſerere q̃d primo negauit vel ecõtra quod eẽ nõ debet. j. pr. §. in pn. p̃miſſa aũt ſunt in ar. ꝙ ꝓ eodẽ ſalario nõ tenet aduocatus defendere in cã ap. chẽtulum. vt dicam. j. in ti. de ſala. C Quid ſi aduocatus ſuum clientulũ decipiat. dic vt. j. §. fi. ỽ. quid ſi p imprudentiã ⁊ ſeq.

I Am nunc videndum eſt qualiter aduocatus ſe habere debet cum aduocatis alterius vel etiam ſue partis. Et quidem nihil contra aduocatũ alterius partis, pferat ⁊ eum benigne tractet niſi alter ad aliqua inhoneſta ꝓrumpat ⁊ cum eius dictis reſpondere debebit eũ commendet ſupficialiter ⁊ nõ nimis. iuxta conſiliũ Senece de formula bo. vite. H. Vbi intitulat de. iij. virtutibus ⁊ eſt in fi. prime columne. aliqui intitulant de copia verbor. ⁊ aliqui negãt libr̃ fuiſſe Senece i ſpeculo hiſtor. ⁊ manipulo flor̃ attribuit ſenece. ⁊ ex quo tm̃ titulo inſtitimus ſequit ibi ꝙ reꝑhẽſibilis ẽ nimia laudatio ſicut immoderata vituperatio. illa quidẽ adulatione iſta quidẽ malignitate ſuſpecta ẽ. Z. dicẽtis. lauda pce vitupera parcius. q̃a forſan añ litis finem continget ꝙ ipm reꝑhendere laborabit. ⁊ ſic eſſet tãq; ſibi ꝓtrarius a iudicior limine repellendus. vt. ff. qñ ap. ſit ſi prior cur. §. j. ⁊ extra d̃ ap. ſollicitudinẽ. in fi. xxij. q. vij. quod autem. quia indignũ nimis eſt ſi ꝙ quiſq; voce ꝓpria dilucide ꝓteſtatus eſt in eodem caſu ꝓprio ſtudeat teſtimonio infirmare. extra de ꝓbat. ꝙ tuas. C. de nõ nupe. generaliter. Cõmendet ergo eum ꝓ verba duplicia que ſe habent ad diuerſos intellectus. vt. xxxvij. diſt. relatũ. ỽ. ſunt em̃ multa ꝛc. dicens domine rerum veritas latere nõ poteſt. C. ſi vt ſe ab bere. abſti. l. j. vl̃ opus laudat artificem. Jn auc. de monachis. §. hinc cogẽdũ coll. j. vel opera veſtra vel fruct⁹ veſtri vos manifeſtãt vt extra de ſta. mo. quod dei. Rñ. j. et de reg. iur. c. ij. vel ſcia via manifeſta ẽ ⁊ cõmẽdatiõe nõ eget. q̃a ſeipſam oſtẽdit. ff. de in integ. reſti. l. j. ff. de exercitor. l. j. in prin. ⁊ demõſtrata nõ ſunt amplius demõſtrãda. ff. de dote ꝑle. l. j. §. ſi quis vxori. in fi. ⁊ extra d̃ poſtulã. c. j. ⁊. xvj. diſt. quod dicitis loquela etem̃ veſtra vos manifeſtat. xciij. di. legimus. Rñ. j. ⁊. xcvij. diſt. nobiliſſimus. huiuſmodi em̃ cõmendationes ⁊ ſimiles duplices ſunt. poterit etiã ſi velit eum reꝑhendere ſub quodã bõeſtatl̃ colore. vt patet. j. §. nũc de exordijs. ỽ. poſt hoc. vez ſi eũ velit ꝙmẽdare nõ ꝙmẽdet eũ de aduocatiõe ſed de vo

etrina legum et expientia rerum. vt dicam. j. §. pri. d i-
cam in cõmendatione iudicũ. ¶ Hoc tamen caueat vt
nõ pbris sed legibus certet cum eo. nec ei vel parti con
tumeliam dicat siue palam vocando eum roffianũ vel
prevaricatõem vel etiam subdole dicendo ego nõ suz
fur. quasi dicat tu es talis. vt. C. e. quisquis. §. j. 7. iij. q.
vij. §. tria. ℣. si quis adeo. alioquin diminutiõem fame
patiet 7 a limine iudicioꝝ excludet vt ibi. 7. v. q. iiij. in
loco. Si ℣o aliter ei falsitatem vel aliam turpem notã
imponit secure dicat tu mentiris. nã crudelis est qui ne
gligit famam suam. xij. q. j. nolo ꝙ qui dicit qđ vult ꝛc.
vt iam dicam. premissa tamẽ ptestatione ꝙ hoc nõ di-
cit animo iniuriandi. sed cã sui iuris conseruandi que
multum opatur. C. de iniur. si nõ conuicij. xxxj. q. ij. lo-
tharius. extra de elec. quia diligentia. 7. c. cumana. 7 de
censi. cum olim. ix. q. iij. saluo. extra d ap. si iustus. sed si
turpia ñ ponat ℣bis vtaꝫ tpatis dicẽdo ei salua pace
vel reuerẽtia vl honestate vẽa vl honore vl eqpollẽtia.
xxvj. di. deinde in prin. ℣. ß obijciꝫ. ff. eden. argentari?
in fi. ff. de dolo nõ debet. Item si alter aduocatus te pa
tiẽter audiuit. 7 tu viceuersa eũ audias patienter. Si
te loquẽte strepitũ fecit vel susurrauit. 7 tu contra euz
scandalum facies vel susurres. sic em̃ ars deluditur ar-
te. 7 lex equior nulla quã necis artifices arte pire sua nõ
em̃ meruit honorem qui nõ honorauit. Juxta illd. cur
te habeo in principem cum me nõ habes in senatorẽ vt
xcvj. di. esto. 7 qui dicit quod vult audiet qđ nõ vult.
xiij. q. j. §. quia ergo. ℣. quibus aũt. xxxij. q. v. iniquum.
¶ Salomõ. Qui aliena temere manifestat vicia sua
intempestiue audiet crimina. Et Marcialis. deridens
alios nõ in derisus abibit. Et Seneca ī epistolis. ℍ. 7
est in prin. puerbioꝝ. ℤ. ab alio expecta quod alij fe-
ceris. scriptũ quoꝫ est. ℍ. In cathone post pnci. ℤ.
patere legem quam ipse tuleris. vñ ℣. Legẽ quã tule-
ris de iure tenere teneris. Si bñ ptuleris iure pit? eris.
extra de consti. cum omnes. cum omnibus suis concor.
7 quod quis sibi nõ vult fieri alij facere nõ debet. vt in
pre. ℣. quibus 7 in pemio decretorum. extra de maio. 7
obe. dilecti. ¶ Cautus tñ existas vt diligẽter quecũqꝫ
alter dixerit notes 7 retineas. ff. d pac. veteribus. xxiij.
q. iij. transferũt. xxvj. q. v. nec mirũ in fi. 7. q. vij. c. j. 7. ij.
nam si plura effundet vir erit quin aliquod reprehensi-
bile pferat. ex effuso em̃ sermone in pmptum quis inci
dit piculum. C. de dol. pmis. l. fi. in fi. 7 multiloqo sub-
ditus ex eo se inquinat. vt. xliij. di. sit rector. versus finẽ
7 ex verbis inanibus captiones insurgunt. C. ꝙ admit.
ad poss. l. fi. Unde Seneca. quotidiana fornax lingua
nostra est. Juxta illud. velle loqui multũ sapit omi tem
pore stultũ. vt scriptura docet garrula lingua nocz. ar.
in pre. c. sit rector. qui em̃ custodit os suuz custodit cãz
alʒ animã suam. 7 qui inconsiderate loquit sentiet ma-
la. v. q. v. §. fi. ℍ. 7 puer. xiij. a. ℤ. nam quod ex ore p-
cedit coinquinat hominẽ. extra de renun. nisi cum. §. p̃-
graui ibi hoc verbo ꝛc. 7. xj. q. ij. inter verba in hoc ℣-
bo ꝛc. ℍ. 7 Math. xv. ℤ. melius ꝙz est tacere qz cũ pu
dore loqui iuxta puincialium vulgare puerbiũ quo di
cit. Mais va. calar q̃ fol plar. ar. xxxvij. dis. ecclĩastica.
pal. ẽ. 7 in pre. c. sit rector. 7 extra de ma. 7 ob. illud. 7 sic
ex ore suo eum poteris redarguere. cum semel emissum
volet irreuocabile verbũ. xlij. di. §. pariter sicut 7 iudei
p suos codices confundunt. vt. xlv. di. q̃ sincera. vñ il-
lud. ℍ. Luce. xix. ℤ. ex ore tuo te iudico serue nequã
ex quo quidẽ longe magl erubescit 7 dicet. heu patior
telis vulnera facta meis. habet em̃ fides dicto suo con
tra eum. vt. ff. de inter. act. de etate. C. de libe. cã. cum p̃
cum. C. de non nu. pe. generaliter. extra de pbati. p tu-
as. ff. de donat. quidam. alʒ incipit donari. §. quidaz. ex
tra vt ecc. bñ. vt nostrum. potest etiam sibi dici frater.
legẽ quã p te inducis p nobis 7 contra te est. 7 dicat q̃-
liter 7 ī quo. videat tamẽ ne sagitta ionatbe. ℍ. ij. reg.
j. c. in fi. ℤ. retrorsum abiẽs in casu sim li repcutiat eũ
dem. ¶ Ex p̃missis ergo patet ꝙ discrete facit aduoca-
tus qui in sui dicti initio ptestet. quod intẽdit ꝓpone-
re id quod sit suo clientulo vtile nec sibi p̃iudicet si qđ
errore vel incuria contra eum effundet ß 7 principalis
psona caute agit qui cuz instrumento publico dicis ꝙ
quecũqꝫ sibi vtilia aduocatus eius dixerit rata habz 7
ea vult valere 7 videri quasi a se plata. Inutilia ℣o re
spuit 7 inhibet. j. de lit. ptes. §. ij. ℣. illud etiã no. vt alʒ
in pcu. dicit. C. de pcur. maritus. 7 ad hoc quod de p-
testatione dicit facit. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. iij.
§. si in vẽditione. 7. ff. d pac. iurisgẽ. §. ꝙ fere. C. d erro.
aduo. l. fi. extra de arbi. p tuas. 7 de ap. cum cãm. 7. c. si-
gnificantibus. si em̃ clientulus potest reuocare confes-
sionẽ aduocati iam factam multofortius faciendã inhi
bere. j. de confessio. §. postremo. vbi de hoc arg. contra
quia si approbat eum in his que pro eo dixit. ergo et in
his que contra eum dicet debet approbare argumentũ
xix. dist. si romanorum. 7 in aut. colla. v. de his q̃ ingre.
ad ap. §. illud. ℣. sancimus. iij. q. viij. cuius in agẽdo. ex
tra de censi. olim. ff. so. ma. cum mulier. extra de iureiu-
ran. quemadmodum. Sed dic ptestatõez ꝓdesse. vt ex
tra de elec. cumana. 7. c. quod diligentia. 7. s. ℣. hoc ta-
mẽ. ar. tñ ꝑ. e. ti. sollicitudine. ff. de condi. inde. quod q̃s
nec verecundet aduocatus taliter ptestari. nã qñqꝫ bo
nus dormitat homerus. ℍ. vide quod scripsi d pca. c.
vlt. in prin. Scire debes ꝙ hunc ℣. habuit auctor a bo
nagui. ti. qualiter quis reuocet errorẽ suũ vel aduoca-
ti. 7 ab Egid. Ri. cxx. q̃liter cõfessio reuocet 7 vterqꝫ
ipsoꝝ dicit se nõ memisse factã talẽ cautelã. q̃a talis p-
testatio redũdat in verecundiã aduocati. addit egi. q̃a
nõ est aduocatus ß hircus qui contra se 7 suã partem
allegat. ℤ. ¶ Itẽ sub conditõe ꝓponat. vt. j. §. fi. ver.
itẽ sit cautus ne facile. ¶ Deferat quoꝫ partis alteri?
aduocato inq̃tũ saluo iure suo poterit in sede 7 saluta
tione. 7 honorẽ quẽ sibi cupit fieri alteri impẽdat. vt. ij.
q. vj. q̃ scit se. lxxiij. dis. quorũdã. vulgare nãqꝫ puicia
liũ refert puerbiũ. per gent parla. bocca nõ ca. 7 satis ẽ
audiuisse rusticos sic dicentes. ff. de lega. iij. si chorus.
¶ Uez si aduocatus videat te in allegatõibꝫ supare.
vel deficit tibi ius vel rõ vel exemplũ quibus modis po
test quis argumẽtari. vt extra de iudicijs nouit. 7 de ℣-
bo. sig. forus. tunc ne videaris rñsionis penuria declina
re certamen prudenter eum eludas te ad aliã materiã
trãsferendo. sicut docet Aug. vt. xliij. di. in mandatis. ī
fi. potes etiam si ille sit melancolicus aliqua indirecte 7
curialiter dicere p que moueat ad iram. tunc em̃ suum
nõ poterit bñ ordinare sermonẽ. Nam ira impedit ani
mũ ne possit cernere vez. 7 cõmotõis tpe iustũ putat eẽ
omne quod dicit. arg. xj. q. iij. ira em̃. 7. c. illa. 7. c. ira sepe
ij. q. iij. si quis iratus. 7. §. notandũ. ibi et incõsultus ꝛc.
¶ Porro sue partis etiã aduocatus morẽ gerat qui si
plures fuerint simul ꝙueniant 7 simul deliberẽt super
quolibet dubio. 7 quis eoꝝ 7 q̃ ꝓponat. q̃s tempore in-
digemus ꝛc. 7 quod a pluribus queritꝫ ꝛc. vt sup̃. §. nũc
tractemus. ℣. habito. igitꝫ ex hoc em̃ melius veritas in-
quirit 7 cã salubrius dirigit 7 aduersarij terrent vt ibi
¶ Juniores tamẽ primo ꝓponant 7 maiores vltimo vt
eoꝝ speciosas ac efficaces allegatões melius inder me-
morie cõmendet. nam que vltimo audiunt melius me-
morie ꝙmendant. de cõ. di. ij. liquide. et. j. de disput. §.
post hec. in fi. et vt docet tulius i rethorica. validiora ar
gumẽta sunt ī fine reseruanda. pitiores em̃ vltimo sur
gentes melius defendẽt ꝓposita. et plenius rñdebũt ob
iectis. alij tamen dixerunt ꝙ vbi plures sunt aduocati
vnius partis vel etiã vbi plures sapiẽtes cõueniunt p
aliquo ꝙsilio dando antiqor prius dicet. ff. de iure im-
mu. semp. C. li. xij. de tironibus. l. fi. et d primicerio. l. ij.
ꝓpe fi. et expresse in. e. l. de prefec. pre. l. ij. et. xliij. dis. qñ
presbyteri. pal. est. lxj. di. statuimus. 7. xvj. di. §. verum

7.c.placuit.pal'.est. Unde Eccī.c.xxxij. Loquere maior natu.decet eñ te primū verbum diligenti sciētia dicere 7 non impedias musicam.et hoc nisi forte adeo in euidenti sit maior scientia iuniorīs vt nulla possit de ꝫ hesitatio suboriri ꝓpter plixiora et longiora stipendia prece.vt.C.lib.xij.de pri.sacro.scri.vnicuiqꝫ. in princi. 7.l.nemo.7.ff.de fide instru.l.fi.7.lxxxiij.di. porro. i fi. lxj.dist.miramur.C.de off.magistri of.nemo.in fi.C.de decur.l.fi.in aut'.de monachis.§.de ordinatõe abbatis col'.j.7 in concor.que sunt.j.de citati.§.iam de citatione.ℵ.porro vel nisi minor etiam minoris sciētie ratiõe dignitatis debeat ꝑdicere.ff.de albo scri.l.j.7.C.lib.xij. vt dig.ordi.se.l.j.7.ij.in princ.7 in concor. que in ꝑdic. ℵ.porro.sed 7 si sint eiusdem scientie 7 etatis is preferꝫ qui plures hꝫ filios.ff.de cur. spurij.§.fi.H. ꝑm vber. de bobi.Z.xlvij.di.§.necesse.ego tamē credo vt predixi.nec ob.predicta iura.tunc eñ primū.i.potiorē locum habēt antiqui 7 prudētiores cuꝫ vltimi subsequūtur vt fortiores 7 disertiores. Sicut etiā patet ī castro rū acie ordinata vbi maiores 7 fortiores ad custodiam exercitus subsequunt' vt etiam patet in ordine ecclesiastice ꝓfessionis.¶ Caueant autē ne adinuicē dissentiant.naꝫ omnis gens 7 scīa in se diuisa desolabit'.xxv.q. ij.si ea. Juxta illud. Effusa est ꝓtētio sup principes: et errare fecit eos in inuio 7 non ī via.vt ps.cvj.H.in fi. Z.sed 7 si quis impitus 7 pcax fuerit inter eos alij dicant cliētulo vt ei silentium imponat.qꝛ quod sapiens agit fatuus destruit.ideoqꝫ nō est arandū in bone 7 asino.xvj.q.vl.in nona.extra de elec.cū cāꝫ q̄ inter.¶ De ordine aūt allegandi dicā.j.in ti.de disput.7 alī.aduo. §.nūc breuiter.

In dicendum ē qualiter aduocatus se debet habere cū primo iudicem aggredit'.7 qualiter eum commendabit.7 quidē in eius conspectu veniens eum reuerenter salutet.C.de of.diuer.iudi.l.fi.in fi.si iudex est epūs vl' rex vel comes.7.s.depposito bireto seu caputio vl' genibus flexis vel vultu ad terram demisso vel cum alio signo humilitatis.vt.lxiij.di.cum adrianus.7.l.dist.in capite.humanū eñ est illum vereri cuius voluntate 7 iudicio quis nunc erigit' nūc deprimit'. vt.xvj.q.ij. visis. Si ℵo est archidiaconus vel ꝓpositus vel miles ei reuerēter inclinet.extra de his que fi.a ma.par.ca. ex ore. Si autē ē simplex cleric⁹ capite paululū inclinato.7 cō suetudo regiōis hoc seruet'.ff.de of.pcon.obseruare. §.ingressum.plati eñ magistri ac iudices sepe salutatōnes querūt ī foro ac reuerentiā sibi fieri.7 aue rabi sibi dici. Melius est tū moribꝫ ꝑperari q̄ verbis. vt.xxix. di.c.fi.H.vide qđ scripsi de ma.7 obe.bis q̄. post ꝓn. 7 de iureiuran.7 si christus.post prin.in glo.arguit hosti.Z.¶ Jtē non sedeat iuxta iudicē ꝓ tribunali,sedentē vt sit delectus aliquis inter eos.in aut'.vt qui ab illustri.7 qui sup eam digni sunt.xvij.di.§.illud de cleric⁹ H.tex.est in.l.j.C.de of.ciui.iudi.Z.¶ Jtē stādo nō sit loquax.garrulus sine pcax.vt.C.de postulan. quisquis.iij.q.vij.§.tria.ℵ.si quis adeo.qa loq̄citas actorē suum coinquinat.vt sup̄.§.pr.ℵ.cautus tamē ne dicatur ei garrula pica tace.vir eñ qui fluxum semis patit' immūdus ē.vt.xliij.di.sit rector.7 dicam.j.§.prori. 7 licet deus dissipet omnia ossa eoꝝ qui hominibus placent vt in ps.liij.iuxta illud apli. Si hominibus placerem seruus christi nō essem.H.ad gal'.j.7.xlij.dist.c.vlti.in fi. Z.loquat' tamē que credat iudici cōplacere.vt.C.fami.her.ī ipius.7.xlvij.dis.sunt nōnulli caute tamen.nā sepe displicet imprudens vū placere putat. H. Esopus fabula.xviij. Z.ar.in p̄.c.sit rector ℵsus fi.ℵ. qa sepe dictoꝝ virtus pdit' ꝛc.q̄ si eum motū videat non respōdeat sibi iuxta illud. Dū furor ī cursu ē currēti cede furori. Et si ī facto alieno qō iuris ibi tractet'. 7 scit canonē vel legē determinantē illā qōem vel bonū argumentū dicat audacter nisi partē timeat offendere.nam ex hoc iudex credet magis dicto eius in ꝓpria cā si eum viderit in aliena peritū.scriptū est eñ. H. Matth.vij. Z.a fructibus eoꝝ cognoscetis eos.vt sup̄.§.pr.ℵpe prin.quo eñ quisquis maiori ratione nitit tāto maioris auctoritatis eius verba vident' esse. ff.dist.§.j. Si ℵo sit nota ꝑsona iudici taceat et forte iudex vocabit eū ad consiliū ꝑm morē lombardoꝝ.H.hec intelliges j.de requisitõe ꝑsil'.Z.7 lucrabit' salariū.H. ꝑm vber. de bob.Z.quia nō pōt ꝓponere ꝓ vna parte quin alteram prouocet. Unde tutius ē neutrā iuuare q̄ alteram offendere.ar.xiij.q.deniq̄.extra de postulan.c. firam offendere.ar.xiij.q.deniqꝫ.extra de postulan.c. firi. Ite nō rideat corā iudice sine cā.quia vt ait Salomō H.Prouer.x.non ad lram.Z.Risus in ore stultoꝝ leui gestus habeat sapientis.extrinseca eñ faciunt ꝑsumere de intrinsecis. Juxta illud.vultus talis erit qualia mente gerit.H.Hieronymus ad furriā.C.speculum mentis est facies.Z.de tu.7 cu.da.ab bis.l.is qui.§.diuus.ff.de consti.insti.l.pe.Rn.j.extra de ꝑsump.ex studijs.7 nicompositio corporis ꝛc. vt iam dicam.vñ ℵ. Sint etem risus quos gratia nō comitat'. Ex quibus inuisus efficiet' hō.¶ Jtē humiliter audiat loquentē iudicē.7 eius dicta laudibus extollat dicens ei. Dñe deus noster q̄ admirabile ē sapia tua.ignitū eloquium tuū vehemēter:7 seruus tus dilexit illud. Letabor ego sup eloquia tua:sicut qui inuenit spolia multa. Quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua:sup mel ori meo. Lucerna pedib⁹ meis verbū tuuꝫ:7 lumen semitis meis. H. oia q̄ p̄cedūt hñt' psal.cxviij.in octonarijs ipi⁹ ps.xij. xiij.xvij.7.xxj.7 si nō intelligis.vide qđ no.de pe.dist. iij.ꝓma ꝓsultatō in supscriptõe.7 q̄ totū sit ī ps.cxviij. ꝓbat cpl'a ad paulinū.iij.ca.post prin.¶ Justicia tua sicut montes dei. iudicia tua abyssus multa. vt in psal. xxxv.7 sic quasi ceruical sub eius capite ponat vt i eius suffult⁹ laudib⁹ iudex mollit' cōquiescat.vt.xlvj.di.sūt nōnulli q̄ huic hoc non sit ꝑm legem anime tutū.vt.xv. di.§.al's ea demū ad fi.¶ Cū aūt tps loquendi aduenerit.quia omnia tps habent.vt.xxij.q.iij.si eccl'ia tunc surgat.quia stare nō sedere debet dū orat.C.de postulan.quisquis.in fi.C.de offi.ciui.iudi.l.bonerati. de cō. l.fi.7 cum debita grauitate 7 curialiter stet.nō indiscrete vel arrogāter.xlvj.di.hoc habet.qa in cōpositō corpis qualitatē indicat mētis.vt.xlj.di.§.fi.actus quoq̄ eius seu gestus sit tard⁹ 7 grauis nō ꝓceps 7 celer. vt i e.§.nā lenta virt⁹ 7 cūctatrix aī indicat q̄ incipiat qđ decoꝝ qđ honestū sit.velox aūt iniq̄tas que ad nocendū occasionē ingerit.omnia ꝓcipitat.vt de pe.di.iij.in ter hoc circū.j.ℵ.velox.xj.q.iij.illa.vt sic veterē 7 bene fundatā videat' bñe pitiam.ff. de iurepat. diui fratres. mometaneus nāq̄ aduocatus nescit habere humilitatē nec modos ꝑsonaꝝ nec se cōtemnere.vt.xlviij.dist. §.j.at res informata ꝓuilegio caret.vt.ff.de acq̄r. rerū domi.q̄cquid.xxxij.q.ij.quod nō ē formatū.7.c.Moyses.ꝑcipue aūt circa tria exhibeat se maturꝫ. vt sic ex ingenio suo augeat sapiam.vt.ff.de of.ꝑsi.obseruādū. in fi.7.xlj.dist.epūs.videlicet in vultu.in gestu 7 voce. In vultu vt vultum affabilē.iocundū 7 benignū iudici ac astātibus ostēdat absq̄ risu tamē indiscreto vt ꝑdixi. In gestu vt caput vel pedes nō ducat indebite & cūcta membra debita maturitate regat. Juxta illud of ficiū teneāt lingua pedesq̄ manus ac etiā ocul⁹.xxxij. di.si quis ℵo.in fi.xij.q.j.quia tua.xlj.dist.§.fi.vj.q.j.ex merito.7 grauitatem quo ad omnia 7 mentis maturitatem ostendat vt in p̄.l.obseruandū.in fi. et in p̄.c.epūs. In voce vt eam nō plus debito deprimat vel exaltꝫ j. §.pri.ℵ.verūtamen.in cunctis eñ medium seruet.maior eñ medijs gratia rebus inest.vt extra de off.custo. c.j.de off.del'.querēti.cū suis concor.nam sicut excedit

in eo quod ē plus ita in eo quod est minꝰ.lj.di.q̄ in ali quo.crlj.dist.qui squis. H.7 in clem.de iurepa.c.j. Z. 7 breuiter nō sit vagus oculis.nō effrena lingua aut pe tulantia fluido q̄ gestu incedat ꝫ pudorem ac verecū diam mentis simplici habitu incessuq̄ ostendat.obsce nitatē etiam membroꝝ 7 verboꝝ sicut 7 operū penitus exercet'.hec legunt'.xxiij.disti.bis igit'. ¶ Deinde post paululam morā incipiat nō ex abrupto a iudice ac astā tibus benignam audientiam etiaꝫ postulando.que dic vt.j.§.pri.in prin.iudicisq̄ beniuolentiam captet et eū multipliciter commēdet.dicēs rectos decet collaudatō Te decet hymnus deus in syon 7 silia.7 exponat.te.s.iu dicem.recte em̄ collaudat' qui sue vtilitatis alys expiē tiam p̄stat. C.de iudi.rem non nouam in princi.7 boc adaptet iudici coram quo loquit'.hoc autem proferat dulci sermone iuxta illud. H. Lenit'.ij. Z. Primitias mellis.i.dulcedinē humane eloquentie d̄no offeret(.vt xxxvij.di.§.hinc etiam.7 eum humili composito ac blā do sermone in suam nitat' trahere snīam.vt extra d̄ ma io.7 obe.humilis.xlvj.dis.hoc habet.qui em̄ dulces sūt in sermonibus plus audiunt'.vt de pe.di.ij.si em̄ inquit vltra medium ℣.eos ℣o. Unde in ecclesiastico.ca.vj. Uerbum dulce multiplicat amicos 7 mitigat inimicos et alibi. H. Prouer.xvj.ad fi. Z Fauus mellis verba cōposita.dulcedo anime 7 sanitas ossium.7 allegatōes aduocati plerūq̄ trahunt iudicē ad suā snīam.ff.de ar bi. Itē si vnus in fi.7.l.se.xxij.q.v.humane aures. 7 ho mies verbis flectunt'.de con.di.v.nō mediocriter.7 hu mili ac blādo sermone infideles ad fidem trahunt'.xlv. di.qui sincera in prin.7.c.se.et dicam.j.§.pri.iuxta illd̄ pamphili. Excitat 7 nutrit facundia dulcis amorē. H sequit'. Et mulcēs animos mitigat ipsa feros. Z.furoꝝ aūt 7 ira seu indignatio nō tractant' humili sermōe.vt C.de of.p̄.p̄.aphrice i nomie vltra mediū. ℣.sicut antē xj.q.iij.illa.7.c.se.7 ideo in omnib reprobat'.vt.l.di.stu deat. Uñ Salomon. H. In libro auctoris. Z.humi lis sermo 7 humilis hō triumphat in domo.et Seneca. Nobile coꝝ homīs cōtra potentiam recalcitrās potius vult duci q̄ trahi. Uñ ver. Lac sugit blādos geminis de matribus agnus. Tutius est astu q̄ te defendere fa stu. Sed nec quisq̄ sibi licere existimet vt p̄ sue volun taris arbitrio humilitatē sibi vēdicet et furorē. vt.xvij. q.iij.frater. ¶ Cōmendet aūt eum de recta fide qua ni bil magis in principe splēdet. C.de sum.tri.inter claras. xxiij.q.viij.conuenior.xcvj.di.si impator. Itē de singu lari industria 7 fide exploratā.ff.de offi.p̄.p̄tor.l.vnica. ℣pe fi.extra de presump.mādata.xciij.dis.c.j.7.c.di.in ea.extra de p̄ben.nisi. Item de moribus bonis 7 summa p̄bitate.ff.de decre.ab or.fa.l.j.ff.de nundi.l.ij. Itez de honestate 7 castitate. C.de sena.con.orph.si qua.i aut'. quō opor.epi.i p̄i.xxxij.q.j.integritas.in aut'.qui.mo. na.eff.legi.§.illud quoq̄.coll'.vj.q̄ sola possibilis ē deo animas repītare.in autenti.de lenonibus.§. sancimus. xxxj.q.j.nuptie.xxxiij.q.v.qui sitit. Itē de dei timore 7 reuerētia.ij.q.vj.anteriox.§.illud quoq̄.in aut'.vt oēs obe.iudi.p̄uin.in prin.xj.q.iij.nolite.7.c.iniustum.et.c. non em̄.et.c.se.extra de re iudi.cum eterni.li.vj. Itē de mānsuetudie 7 benignitate 7 miscōia vt.ij.q.vj.§.his ita Rñdet ℣.vñ a domino.xxvj.q.vl.alligant.xlv. di.om nis qui.7.c.sunt nāq̄.7.c.se.7.c.disciplina.extra de pur ga.cano.inter solicitudines.℣.attēdentes. Itē de pati entia quam debet erga aduocatos dissentes habere. ff.de offi.p̄con.nec quicq̄.§.circa. Itē d̄ humilitate. ni bil em̄ ē quod lumine clariore prefulgeat q̄ humilitas. vt.c.dist.contra morem.extra de renun.nisi.in princ.de maio.7 obe.humilis. Item de prudentia 7 sapiētia.naꝫ sapiens nunq̄ inanis est sed semp in se habens amictū p̄udentie.de pe.di.ij.sapiens.7 discretio est mater om niū virtutum.extra de offi.custodum.c.ij. Item de dili gentia que est mater omniū virtutum in suo ope. lxxx

iij.dis.nihil. Item de iusticia quia insto nō aduersabit' quicq̄ malignū. vt in p̄.l.inter claras.7.xj.q.iij.iniustū. 7.c.qui recte.xlv.di.omnis qui.dicens. Justus es domi ne 7 rectum iudiciū tuum vt in p̄s.Mirabilia. H. im mo si psalmus est in psalmo sequēti qui tamen ē.xviij. octonarius psalmi.cxviij. Z. Justus aūt est qui iusticiam facit. vt in p̄di.c.iniustum dicens.q̄ ipe induit iusti ciam 7 vestiuit iudiciū. vt in p̄.c.sapiens.j.§.pri.℣.vel tali ad iusticiā.7.j.pr.℣. Item de equitate quia ipe est equalis 7 cōmunis 7 medius est non declinās in dextraꝫ vel sinistraꝫ.extra de accu.qualiter.j.C.ad.l.coꝛ. de fal. vbi extra de excep.cum inter.7 ideo vocatur sedens in medio. vt extra de re iudi.quod ad consultatōez dicēs illi. Pronunciabit lingua mea eloquiū tuum quia man data tua equitas.vt in p̄s.principes. H. imo in sequē ti qui est vltimus octonarius de quo supra. Z. equus est em̄ iudex qui seruat inter partes equitatē. in auten. col.ij.iusiur'.quod presta.ab bis qui admi.sus. vltra me diū. ℣.equus.extra de transac.c.fina. C.de fru.7 li.expē. l.fi. C.de proxi.sacro scri.in sacris li.xj.xj.q.iij.qui recte iij.q.iij.re vera.xxiij.q.iij.ea vindicta.als autem iudex qui fauet actori occidit reum 7 econtra.xxiij.q.iij.ē iniusta.tribus autem modis fit nō equus.s.animo. causa. 7 ordine.xj.q.iij.§.cum ergo. ¶ Et sic de alys ipm com mendet virtutibus sicut sciet.nam sicut ait Tullius ta les non esse putamus vt iure laudemur. Et Juuenalis. Nil est quod credere de se nō possit cū laudat' dys eq̄ potestas. ¶ In hoc aūt caueat. H. fm Uber. de bob. Z.ne omnes p̄missas virtutes vni attribuat.q̄a nemo omnes habet: vt de conse.dist.iij.cum tm̄.sed eā vl' eas quam vel quas sibi nouerit tribuendas. Si enim labo ret vicio contrario virtuti eidem appropriate sicut vul pes commēdauit decorem corui et dulcedinem cantus eius. H. Esopi fabula.xvj. Z. credet verisiē fore dictum.arg.xlj.di.p̄simoniam.7 extra de here.excōmuni camus.§.quia ℣o.7.c.se.7 sic puocabit' memor eius qđ ait Boetius. H. li.ij.circa mediū. Z. nunq̄ tua faciet esse fortuna que a te natura rerum fecit aliena. fame em̄ detrabit' alicuius dum plus q̄ expediat commendatur xcix.di.ecce.7 p̄terea magno tristicie quis stimulo pun git' dum bonū sibi attributū in eo non repitur. vt.xj.q. iij.inter verba in prin.commēdet igit' de virtutib que insunt vel quibus,primus est.formas aūt commēdandi aliquas.j.§.pri.ponam. H. dicit Guil.angli. q̄ ꝯclu det q̄ ipius commēdatio pēna scribi vel mente cogitari nō posset.sed nec in vera narrādo dies sufficeret im mo 7 nox deficeret. demū ipe instat in cōmendatōe par tis sue,put occurrit.s.de pietate.iusticia.religiōe 7 pau pertate hoc respectu psone. Item 7 causa de qua infor mari voluit 7 quia iustam inuenit ideo p̄monendā vel defendendā assumpsit.subdit demū excusationes aduo cationis recepte puta ex iudicis precepto vel quia aliū habere nō potuit vel poterat. vel p̄ter meritum.quia pauper erat.vel ex debito.quia bñficia ab eo receperat vel ex attinentia quia consanguineus vel affinis et bis similia. Subdit que p̄hibentur aduocatis.7 hec inclu sa sunt,supra.§.j. Item de honore aduocatis exhibēdo etiam p̄ iudices 7 ipsorum pena si contrafaciant. alleg. C.de aduocat'.diuer.iudic.sancimus. Item de assertio ne aduocati an parti noceat.7 de eiꝰ errore 7 iudic(sup pletōe ponit de salarijs 7 submittit.xviij. cautelas. q̄rū ¶ Prima ē vt in prin.habeat' salariū.7 de hac.j.de sala rys. ¶ Secunda q̄ nō credat promissionibus magna tum. C.de lati.libe.tol.l.vna.§.similiq̄ mō.in fi. ¶ Ter cia q̄ sit audax non meticulosus.ff. quod metus causa. metuz.ij.nam audaces fortuna iuuat ꝛc. ¶ Quarta an possit possessorium preponere.de hac infra.§.compen diose,ver.cautus etiam. ¶ Quinta q̄ conuētus actiōe famosa constituat procurato.ff.de infa.furti.§.si quis. ¶ Sexta de causa exprimenda in reali. Uide de libel.

obla.c.ij.ī.j.gl.7 quod ibi dixi. ¶Septīa q̄ actionū formulas ꝓponat ꝫ factū ꝛc.de iudi.dilecto. ¶Octaua q̄ ex pluribꝫ vijs ad idē ꝓsequēdū eligat fauorabiliorē 7 p quā plus ꝓseq̄ possit.ff.de tribu.qđ in heredē.§.eligere. ¶Nona ī petēda re vel estimatōe.de quo.j.đ libel. cōc.§.vl.ℵ.itē no. ¶Decima circa ꝓsideratiōz iniurie an descēdat ex.l.cōme.an ex iure p̄torio.de quo dicam j.de iniuꝝ. ¶Undecima vt festinet si iustā cām fouet 7 habet,pbatōes pmptas.de hoc supra.§.ij. ¶Duodecima respicit angliā. ¶Decimatercia posset valere ad euitādā refusionē expēsaꝝ. ¶Deciaq̄rta offerre se patū a lite desistere si reus ostēdat q̄re. ¶Decimaq̄nta q̄ ptestet si plures sint articuli ī libello q̄ nō astringit se ad omnia,pbanda ꝫ ad ea tm̄ ꝛc.7 q̄ saluū sit ius addēdi 7 minuendi 7 noue additōis faciende.alle.c.đ noua. C.fa.§.adjcientes. ¶Decimasexta q̄ in casu decreta. pastoralis.de rescrip.iudices p̄ueniant alios in procedendo.7 sic erunt ex p̄oritate potiores.sed hoc paruꝫ valet quādoqꝫ vt ibi no. ¶Decimaseptima q̄ acta cuiuscūqꝫ diei statim scribi faciat,ꝓpter mēoriā 7 falsitatē tollendā. ¶Pro reo ponit cautelas decē. ¶Prima q̄ ptestat q̄ p ea que dicit vel faciet nō consentit in iudicem ꝛc. ¶Secunda q̄ nō statim publicet se esse aduocatum rei nec faciat illum statim comparere vt sic perpendere possit an iudex faueat parti an ℵo sit iustus. ¶Tercia si comparet procurator examinet an legitie ꝓstitutus sit. ¶Quarta circa rescriptuꝫ an sit ibi falsa grāmatica vel aliud vicioſum. ¶Quinta si de legalitate iudicis 7 de iusticia cause confidit efficaciter ꝓcedat ecōuerso differat 7 intēdat compositioni. ¶Sexta q̄ ꝓpter casus fortuitos mittat diuersas ꝓmissiōes. ¶Septīa q̄ allegādo iura illa nō noīet nisi fuerit req̄sit⁹ ne instruat aduersarius in rñsionibus. ¶Octaua q̄ reseruet quod meli⁹ē quousqꝫ necessitas coget illū ꝓponere ¶Nona q̄ habeat salariū suuꝫ añ exitū cause.7 ꝓpter id,ptelet causam al's teneat acta 7 processum donec sibi satisfiat.ita tamen q̄ nō sit onerosus ꝑm qualitatem cause psonas 7 ipsaꝝ substantiā. ¶Decima q̄ aliꝫ coram pitis alleget q̄ꝫ coram impitis.7 hec vltima respiciunt etiam aduocatū actoris. ℨ.insup abstineat ab omni verbo quod iudex possit ad animū reuocare.vel quo possit offendi.nam et verbo iniuria irrogat. insti. de iniu.in p̄in.ff.e.l.j.in p̄in.7.l.lex cōme. de pe.dis.j. aut facta.extra de iureiur.quintauallis. res em̄ piculosa est sub iudice litigare offenso.ff.de arbi. nō distīguemus.§.cū quidā.C.de iudi.aptissimi.iij.q.v.quia suspecti.extra de excep.cū inter.7 de appel.c.q.ī fi. ¶Laueat etiā ne p aliqua videat velle eius iudiciū declinare nisi causam proponat sufficientem.ex hoc em̄ iudicem sibi constituet aduersarium nec appellet sine cā euidenti quia est iudicem prouocasse eius sn̄iam nō seruasse vel eius iudiciū declinasse.l.đi.si quis ꝓpostera.C. quādo p̄ono.nō est ne.l.fi.in fi.extra de offi.deleg. suspitōnis in p̄in.q̄ si eum sic,puocauerit non plene de hoc confidat.q̄a sepe animi motū vultus eius detegit vt iam vidi.ff.de offi.p̄e.obseruandū in fi.Studeat igit ꝓplacere.nam dū is qui placet ad intercedendū mittit.tāto facilius ea p quibus intercedit obtinent.vt.j.q.j.christi sacerdotes.extra de re iud.ad apostolice.ꝓpe p̄n. li. vj.7 econtra dum is qui displicet ad intercedendū mittit irati animus ad deteriora puocat.xlviij.di.§.ecce. q̄ si eum viderit puocatum nihil ei rñdeat.memor illius verbi cum furor in pmptu.vt supra ℵ.item stando. ¶Itē docent quidā vt aduocatus iudici frequēter ad aurem loquat.putabit em̄ pars altera de se vel cā eius ipm̄ loqui iuxta illud.H.Catbonis post p̄in. ℨ.Cō scius ipe sibi de se putat omnia dici.7 eū nimis familiarē esse illi.extra de offi.dele.insinuante. 7 ex hoc contra eū ps altera concipiet.sicqꝫ indignatio inter eos oriet. iij.q.v.q̄a suspecti.ß hec doctrina nō est ꝑm legē moysi vj.q.j.infames ibi qui contra innocentes ꝛc.xlvj.dist. §.ecce.extra de homi.sicut.§.illi ℵo.vnde iudex cant⁹ non debet talibus confabulationibus aurez porrigere immo quod in aure audit debet publice recitare ne ī ministrā incidat suspitōem.extra de bere.cuz ex iniuncto. ꝓpe principium.

¶Hinc de exordijs et arengis aduocatoꝝ disseram⁹.de disputatione aūt q̄ fit añ sn̄iam 7 qualiter iudex ī audiendis allegatōibꝫ se habebit dicet.j.de dispu. aduo. §.fi.7 p totū.in hoc igit.§.hoc ordine,pcedemus.nam ¶Primo ibi añ oia ꝛc. quedā oratoꝝ cōmunia vicia ꝓponemus vt patroni causaꝝ ab illis cautius studeāt p̄cauere.simile.xxv.di.§.als ea demū.extra de cri. falsi. licet. ¶Secundo ℵo ibi suppositis igit ꝛc. qualiter in orando se habebunt 7 de cautelis circa hoc breuit sup ponemus. ¶Tercio ibi vt aūt ꝛc.de p̄fatōnibus aduocati actoris. ¶Quarto ibi post hoc aūt ꝛc. đ p̄fatōibꝫ 7 rñsionibus aduocati rei. ¶Quinto ibi.posimodum ℵo ꝛc.de replicationibꝫ aduocati actoris. ¶Sexto ibi pōt quoqꝫ ꝛc.de cōibus p̄fatōnibꝫ vtriusqꝫ aduocati. ¶Septimo ibi cum aūt 7c. de p̄ludijs quibꝫ vtuntur qñ facta arenga ad factū descendūt. ¶Octauo ibi poro in pcessu 7c.de p̄fationibus quibus vterqꝫ aduocatus ī diuersis articul' iudicij vti pōt. ¶Añ oia igit sciēdum est. H.ꝑm Egi.suo libello char.penul. ℨ. q̄ q̄dam oratores seu plocutores ab honesta ꝓponēdi cōsuetudine deuiantes surgunt cum quodaꝝ fastu seu superstitioſe ad loquendum gestus dñabiles ꝓtenden tes abstergunt faciem.crines post aures reformant. na res crebro purgant 7 guttur.speculant manus 7,ꝓpria circūspiciunt indumēta cōtra doctrinā traditā.ē.§.p̄ ti.ℵ.cū aūt.7 se.7.xlvj.di.habet. ¶Alijℵo nunc terris celum oculos elcuant.nunc caput demittunt.nunc crebra suspiria emittunt.nunc frontez rugant.nunc labia comp̄imunt.nunc supcilia obducunt. manus maxillis affigunt.7 al's miranda cogitare vel meditari ac grandia concipe.ingenio multiplici simulātes.contra quos est.j.ℵ.post hoc.in forma noti sunt.7 ī forma oratoꝝ. vt in p̄.ℵ.cum aūt.7 se.7 illud. H. versus ē oracij vlē p̄inci.sed fabula Esopi.xxvij. ℨ. Parturiēt montes nascet ridiculus mus.7 illud Senece.Stulta ē 7 minime conueniens lrāto viro occupatio exercēdi lacertos 7 dilatandi virtutez. H. vide quod scripsi 7 remisi necle. vel mo.c.j.sup ℵ.ornamentū. ℨ. ¶Nōnulli quoqꝫ tuti inter p̄cellas eloquētie nauigantes piclitant in portu.robuste em̄ inter initia eloqui decurrentes p̄usq̄ ad conclusionis metā p̄ueniāt deficiūt imprudenter ꝓtra quos ē.xcvij.di.c.j.ℵ.ipa em̄.xxiij.q.v.nō turbat vij.q.j.nouacianus.in fi.de pe.di.ij.multi bn̄. 7 dist.iij. incassum.at econtra. quosdā ruboꝝ interloq̄ndo arripit.7 tremula voce loquunt.quoꝝ tñ timidū initiuz finis robustus exornat.p quibus facit illud.Debile p̄ncipiū melioꝝ fortuna sequet.7.vij.q.j.suggestū ibi.beatus qui p̄seuerauerit 7c.7 de pe.di.j.aplꝰ.in fi. ¶Sūt etiaz qui de sola vocis magnitudine ꝓfidētes fulmināt 7 vociferant,ꝓponēdo 7 boatu triumphali ploquētes vocis sonoritate moliunt.aures ad audiendū mulcere contra quos facit.xcij.di.c.j.7.ij.7.C.de fer.l.fi.ibi vox borrida cōquiescat.7.v.q.iij.in loco ibi. mitissima verboꝝ relatōe,pferri 7c.7.j.ℵ.veruntamen. ¶Alia quoqꝫ plura declinatoꝝ vicia possunt ex sequentibus 7 p̄cedentibus colligi sed nō cuncta. ¶Modus igitur vbi qꝫ laudandus est iuxta illud.H.oracij char.iij. ℨ. est modus ī rebus sunt certi denicꝫ fines. quos vltra citraqꝫ nequit cōsistere certū. In p̄nūciatione itaqꝫ exercet ri dꝫ vocis 7 spūs moderamē.corpis 7 lingue motꝰ:vt verba nō sint inflata vel elenata vel ī fauciby frēdētia nec vocis immanitate resonātia.nec aspa frēdentibus

vel hiantibus labijs ꝓlata sed ꝓcessim ꝛ equaliter lenit' ꝛ clare ꝓnũciata nec ostentationis cã frangat' oꝛo. verũ ꝓ locis reb' ꝛ causis ꝛ tpib' oratio dispẽsanda ẽ. nã alia simplicitate narrãda sũt. alia auctoꝛitate suadẽda. alia indignatiõe ꝺeꝓmẽda. alia vero miseratiõe flectẽ da vt sic ꝛ vox ꝛ oꝛo sp ꝓueniant sue cause. recta quoq; sit facies nec labia ꝺetoꝛquãtur nec ĩmoderat' hiat' nec suppinus vultus. nec eiecti in terrã oculi. nec inclinata ceruix. nec eleuata aut ꝺepssa supcilia labia quoq; lambere vl' mordere turpe est. porro ꝓferenda sunt submissa leniter incitata grauiter in flexa vero modera te. Item grandia grãditer ꝓferẽda sũt. parua subtilit' mediocra tpate. In quis em causis nihil grãde nihilq; sublime ꝺicẽdũ ẽ. sed leni ac pedestri ꝑmone loquẽduꝫ In maioꝛib' vero vbi ꝺe ꝺeo vel hoĩm salute referimus plus magnificentie ꝛ fulgoꝛis est exhibendũ. ¶ Sꝫ nec semp ꝺ magnis reb' grãditer est ꝺicẽdũ. ¶ In summa tñ notãdũ ẽ ꝙ hec sunt que audaciã tribuũt poꝛãdi vi ꝺelꝫ. scia potẽtia. eloquẽtia libertas. gaudium fauoꝛ. ꝛ benignus audit' ꝛ his ꝓria. ℍ. hic ꝺecidit Egy. q̃ ꝓ ꝺicta ꝓria exꝑmebat vbi. s. ℤ. ꝓuñ opant' effectũ. xliij ꝺi. sit rectoꝛ. ꝓpe ꝑn. xxv. ꝺi. ꝑmũ in fi. v. q. iij. ĩ loco. vj. q. j. exmerito. ꝛ. j. ℵ. postmodũ. ¶ Suppositis igit' vi ceꝝ cõib' poꝛantiũ ꝺicẽdũ est igit' qualiter gerere se ꝺe bebũt ꝛ quidẽ cũ tpus loquẽdi aduenerit surgat aduo catus q; stare ꝺꝫ qꝺ ꝺic vt. s. §. pri. ℵ. cum aũt. ꝛ ascẽ ꝺat sup ambonẽ seu pulpitũ seu locuꝫ vbi ab hoĩb' vi ꝺeaꝝ. ar. lxix. ꝺi. qm̃. ꝛ neminẽ ꝓtenat ꝑ cũctos reuereri videaꝝ. vt. ff. ꝺe postu. l. j. §. casum. ꝛ. xvj. q. ij. c. j. ℵ. bu mani. xlvj. ꝺi. hoc hꝫ. ꝛ stet cũ omĩ grauitate qꝺ plene ꝺic vt. s. §. pri. ℵ. est aũt. ꝺemũ extracto bireto seu ca pucio incipiat nõ ꝓpere vt ex ꝺe exc. cuꝫ venerabilis cir ca ꝑn. iij. q. iij. ĩducie. lij. ꝺi. c. vno ñ ꝓpere vl' ꝓpostere. xxiij. q. ij. ꝺe illicita. circa mediũ. ꝛ. C. ꝺ testa. ꝓposteri. nõ ꝓcipitant'. vj. q. j. quero in fi. C. si aduer. fis. l. j. ꝛ. xj. q iij. summope. ij. q. j. ꝺe². ꝺe pe. ꝺi. iij. ĩter hec hyrcũ. j. ℵ. velox. nõ inconsiderate. v. q. v. §. fi. non sincopãdo ver ba vel nimiũ trãscurrẽdo vel retractãdo. extra ꝺe cele. missa volentes. ꝺe ꝓse. ꝺi. iiij. rettulerũt sed post paulaꝫ moꝛã vt gestu graui mẽtis grauitatẽ oñdat qꝺ ꝺic vt in pre. ℵ. cũ aũt. plene quoq; sup ꝺicẽdis pu² ꝺelibẽt ꝛ ꝑmonẽ suũ põdẽt diligent' q; tpe ĩdigem² vtaliq̃d ma turius agam². l. ꝺi. ponderet. ꝛ si arduũ sit negociuꝫ in cipiat sic. In nomine ꝺomini ꝛc. vt. C. ꝺe offi. pre. pre. aphri. in nomine. extra ꝺe testi. in nomine. xxij. ꝺi. ĩ no mine. in prin. vel in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti vt. lxxij. ꝺi. in nomine patris. ꝛ ad hoc facit. xxvj. q. vl. non obseruetis. ꝛ. q. v. non liceat. ꝺeinde supplicet iudi ci ꝛ alijs astantib' vt benignã audiẽtiã sibi prestent. ff. ꝺ his que in testa. ꝺelen. l. pe. §. quid ergo in fi. §. ad qꝺ quidez iudex tenetur ꝺonec non habeant partes quiꝺ vltra in questione proponant vt. C. ꝺe off. pre. annone si quis prope. ꝛ. xxx. q. v. iudicantem. ff. ꝺe offi. procon. nec quicq̃. §. circa. C. ꝺe offi. vica. l. ij. ꝛ ꝺicam infra ℵ. vel tali ad captandũ. ꝛ. j. ℵ. ceterum. ꝛ etiam astantes. vt. v. q. iij. in loco. perit enim sermo cum benignus non prestatur auditus. iuxta illud. Nemo inuito auditoꝛi li benter refert vt. vj. q. j. ex merito. ꝛ eccle. c. xxxij. vbi au ditus non est. non effundas sermonem. ꝛ in pre. c. in lo co. insistat etiam iudicis commendationi vt pre. versi. cum autem. ¶ Deinde accedat ad negocium princi pale sed premittat prefationes aliquas breues et vti les vt infra ꝺicam quibus reddat iudicem beniuolũ et attentum ne quodammodo quasi illotis manibus vi ꝺeatur peruenire ad mensam. nam res non ꝺebet omni no sine prefatione procedere vt. ff. ꝺ ori. iuris. l. j. exem plo iurisconsulti qui aliqua ꝺe tituli significatione pre mittit priusq̃ iur. perueniat ad archana vt. ff. si cer. pe ta. l. j. proponat aũt verba dulcissima vt in pre. ver. sũt autem nec turbet iudicem vel eius auditoriũ qꝛ erit cul tus iusticie silentiũ vt in pre. c. in loco. ¶ Item abstine at a supfluis. vt. ff. ꝺe offi. prefec. preto. breuiter. et. C. ꝺe preci. impe. offe. instrumentoꝛum. C. ꝺe ap. li. fi. §. in refutatorꝫ. ff. ꝺ auro ꝛ argen. l. pediculus. §. labeo. ff. vt in poss. lega. si is a quo. §. fi. ꝛ. j. ℵ. vel tali quicunq;. nam multiloquio subditus ex eo inquinat vt. xliij. dist. sit rectoꝛ. circa fi. ꝛ ꝑm Augustinum. breuitas locutio nis gratiam parit ꝛ molestias, sinistramq; suspitionum fugat. Immensitas aũt ecõtra ar. xviij. q. ij. diffinimus in fi. ꝛ. j. in forma. vel sic a picturato. prolixe ꝛenim pre fationes confusionem inducunt ꝛ tedium generant ani mis auditoꝛũ vt extra in proemio ꝺecreta. §. sane. C. ꝺe no. C. cõponen. ℵ. quibus. nec aliud suffragio conferũt vt. C. ꝺe emenda. iusti. C. ℵ. tollendis. ꝛ pene nil immen sum bonũ. vt in auten. vt ꝺeter. sit nu. cleri. §. quesitum in prin. ꝛ Priscianus in. xij. Gaudent dilucida breuita te moderni. Sit quoq; discretus in silentio ne aut tacẽ ꝺa proferat aut proferenda reticescat. nam cum quis inordinate loquitur erroris vulnere audientiuꝫ coꝛda feriũtur ꝛ sepe virtus verborum perditur cũ apud coꝛ da audientium loquacitas incauta opportunitate leuꝫ gatur ꝛ auctoꝛez suũ loquacitas coinquinat que seruiꝛe auditoꝛibus ad vsum ꝓfectus ignoꝛat vt hec ꝛ alia leguntur. xliij. ꝺi. sit rector. verborũ em multitudo one rosa nihil honesti habet. in auten. ꝺ referẽ. sacri pal. cir ca princi. colla. ij. immo est canonibus inimica extra ꝺe preben. quia intantum. ꝛ ꝺe cleri. non resi. relatũ et me lius est pauca idonea ꝺicere q̃ multis inutilibus aures hominum pregrauare vt. C. ꝺe veteri iur. enu. l. tanta. §. contrarium. Unde Oratius. Cum quid precipies esto breuis compendium quoq; approbatur dispẽdio reprobato vt extra ꝺe rescript. dispendia li. vj. ꝛ ꝺe ac cusa. qualiter. ij. in fi. et ꝺe re iudi. abbate in fi. li. vj. nec enim verborum multitudine ꝺeus flecti potest vt ꝺe ꝓse. ꝺi. v. non mediocriter. nec ĩ multitudine sacrificio rũ propiciatur. vt. iij. q. viij. in grauib'. in fi. ꝛ. xiij. q. v. c. ij. ꝛ. c. scriptum est. quia verba vnitatem inflant ꝛ vul nerant charitatem vt. xcix. ꝺi. ecce. in fi. vnde nõ ẽ op' verbis quoꝝ nullus sequitur effectus vt. C. ꝺe dona tio. l. fi. quia fides veritatis verborum adminicula non ꝺesiderat vt. C. si vt se ab here. absti. l. j. et ꝺe hoc supra. §. iam nunc. ver. cautus tamen. ¶ Veruntamen q̃dam hanc non attendunt doctrinam. cum enim rustici gar rulitatem auctoritatem putent. vt. xlvj. ꝺistin. §. j. Ic circo rationis ꝺefectum supplent garrulitate clamosa. vt sic clientulo ꝛ salario satisfaciant solo vento vt ĩfra versi. si. vel ita notis ꝛc. nam vt ait Seneca. Imperito rum est vociferare ꝺelonge. quod tamen indecens est. nam vt idem Seneca ꝺicit. ℍ. epi. lx. in fi. ℤ. Quẽ admodum viro sapienti incessus modestioꝛ cõuenit ita oratio pressa non audax. supra ℵ. sunt etiaꝫ. ꝛ. s. §. pri. ver. precipue tñ boꝛ fatuitas insapientum audacia cõ futat'. coꝛã quibus imperitus matheseos aduersus ma thematicos disputãs risui patet. sicut ignorãs ꝺogma ta philosophoꝝ aduersus philosophos certans. vt. xxxvij. ꝺi. qui ꝺe mensa. non ergo sit procax loquax vel garrulus quod ꝺic vt. s. §. pri. ℵ. itẽ stãdo. nam iuꝺex bñ faciet si talẽ ex offi. suo excludat tanq̃ sui auditorij turbatorẽ. v. q. iij. ĩ loco. ꝛ ar. ff. ꝺ his q̃ in testõ ꝺelen. l. ij. §. pe. C. ꝺe iudi. aut'. iubemus. ar. ꝑ ꝙ paciet' ꝺicere ꝛ clamare aduocatos quãtũ volẽt. ij. q. vij. §. tria. ver. apud vbẽ. ℍ. ibi vides in. ij. glo. ℤ. ꝺe offi. ꝓcõ. nec ḥcq̃. §. circa. ꝛ. s. in pri. ꝛ. xliij. ꝺi. sit rectoꝛ. ibi clama ne cesses ꝛc. ꝛ. xxx. q. v. iudicantem ibi ꝑbita pacientia ꝛc. ꝛ ibi nihil habet in qõne ꝛc. sed est modus in rebus sũt certi ꝺeniq̃ fines ꝛc. ℍ. vt supra. e. §. ver. modus. ℤ. ¶ Item si aduocatus partis alterius te videatur allega tionibus superare eum prudenter elude vt. s. §. iã nũc ℵ. verum si. ¶ Item cautus sit vt in cunctis allegatio nibus primo ꝛ vltimo validiora proponat argumenta

vt in.e.§.ℵ.porro. ¶Jtē nō certet ꝓbris.vt.e.§.in ꝑn. ¶Jtē caueat ne cōtraria alleget vt.j.§.ꝙsequent' in fi. ¶Jtē ꝙsulo ꝙ abstineat a falsis ꝛ cauilosis allegatiōi-bꝫ.vt.j.e.§.fi.ℵ.itē caueat. ¶Jtē ꝓtestet' ꝛ sub ꝙditiōe ꝓponat.vt.s̄.§.iā nūc.ℵ.ex ꝑmissis.ꝛ.j.ℵ.aduocat⁹ igi tur. ¶Jtē caueat ne ex sua ꝓpositiōe capiat' in ꝟbis a quo garrulus vix cauebit.vt in.e.§.ℵ.cautus tamen. ¶Jtē si plures sunt aduocati simul ꝺeliberēt ꝙs ꝛ que primo ꝓponent vt.e.§.v.porro. ¶Item ordo postulā tiū est a iudice obseruandus vt.ff. ꝺe offic. procon.nec quicq̄ §.obseruare.ff.ꝺe iudi.q̄ prior.tū si primus ad-uocatus cepit orare super minima rē vl' causa ꝛ scds ve lit ꝺicere ꝺ ardua ꝟel magna.scds ꝑmo audiet'.ar.C.ꝺ testa.manu.l.fi.§.si aūt.immo qꝛ ꝓ maiorē qōnē ꝑiudi ciū fit minori.vt.iij.q.xj.l.ciuili.ꝛ.l.prius. ¶Ut autē q̄ hic vt in prē.§.ꝑmisimus exēplo subijciam⁹ formas ali-quas rudiū gratia annectamus. ¶Aduocat⁹ igit' acto ris incipiet sic. Forma. Ablandicijs abstinere philoso-phicū est temperamentū in auten.qui.mo.na. ef.sui cir ca mediū ꝙsti.colla.vij.adulatiōibꝫ vero vacare repꝛe-hensibile vt.xlvj.ꝺi.clericus.xxv.ꝺi.§.j. alsea ꝺemum ꝓpe fi.qꝛ nihil illo pastore miseri⁹ ꝛc̄. lxxxiij.ꝺi.nihil ꝙsidero ꝓpendiū breuitatis.C.ꝺe iustiniano. C. ꝙfir.l. j.ad ꝟeritatē illuminādā adminicula ꝟerboꝝ ꝺepello. C.si vt ab here.absti.l.j.ꝛ.j.q.j.marchion.vsum quoti-dianū in causis appꝛobo.C.ꝺ ꝙdi.inde.incerti.ꝛ repꝛo bo que ꝓponunt' extrinsecus ꝛ nil ad presentem ꝑtinet actū ꝟeluti Arma virūq̄ cano.ff.ꝺ ver.ob.q̄ extrinsec⁹ Ultimo me insufficientē reputo ꝟelut nerua.ff.ꝺe po-stula.l.j.§.initiū.cum igitur etas ꝺeficiat sciētia si qua est ꝺelitescat ꝛ sedens in medio nō curet adulationibus extolli seu laudibus vt in prē.c.nihil.ꝛ.xlvj.ꝺi.sunt nō-nulli.his excusatus eidez supplico vt me benigne audi at ac ꝟeniam tribuat si ad presens eius commendatiōi ac astantium non insisto vt supꝛa in princ.huius.§.vel commendat eum si ꝟelit vt.s̄.pꝛi.ℵ.ꝺeinde.ꝛ.j.ℵ. vel tali ad iusticiaz.ꝺe vestra igit' licentia ꝺomine ad p̄sen tem sub compendio venio questionem que talis est ꝓ ponat siquidem factuz per hec ꝟerba breuiter comme moꝛare necesse est ꝙ talis contraxit ꝛc̄.vt.ff.ꝺe offi. prē to.l.j.rñ.j. vel ꝑ similia.ꝛ postea ius alleget extra ꝺe po stu.prela.bone.j.ff.ꝺe iur.codicil.quidam referunt ex-tra ꝺe sponsa.ꝺe muliere.nam ex facto ius oriť vt.s̄.§. nunc tractemus in fi.ℵo semꝑ sic adijciat queso igitur ꝺñe ꝙ intret postulatio mea in cōspectu tuo ꝛ ꝑm elo-quium tuū eripe me vt in p̄s.principes. H.ꝺic vt.s̄.ꝺi xi.§.pri.in prin.vlti.colum.ꝛ clamaui ꝙ statim allega tuz est.xxj.octonarius. Z.ꝛ iudica iudicium meū ꝛ re-ꝺime me ꝛ ꝓpter eloquium tuum viuifica me vt in p̄s clamaui.Si q̄d aūt per me ignorantia seu incuria obli uione omissuz extiterit supplico in hoc suppleat discre tio iudicantis.C.vt q̄ sunt aduoca.par.iudex su.l.vni-ca.ꝛ in prē.ꝺecre.bone.ꝛ.xxviij.ꝺi.priusq̄.ff. ꝺe iudic. nec quicq̄.multas alias formas vide.j.ℵ.pōt quoq̄. ¶Post hoc aūt surgat rei aduocatus licentia a iudice humiliter petita ꝛ grauitatem seruet quā dixim⁹.s̄.§. proxi.ℵ.cū autem.ꝛ ea que.s̄.in prin.huius.§.sunt ꝺe-scripta.ꝺemū incipiat aduocatū actoꝛis commendare. vel etiam repꝛehendere sub quodam honestatis colo-re que ꝺic vt.s̄.§.iā nūc.ꝛ.j.patebit ꝺicens sic. Forma Sapiens qui pauloante poꝛauit vt cū eius pace loq̄r cementum sine arena vel arenam sine cemente ligauit. vt.lxxxvj.ꝺi.facientis animū vestrū ꝛ astantiū verboꝝ sepe refricata multitudine nimiū aggrauando vt.s̄.v. ꝺeinde.vnde cū sciam vestrā prudentiā nolle verb ꝑ-sperari sed moribus paucis vtar vt.xcix.ecce.vestre ac astantibus commendationi ꝺe vestra licentia superse-dens.Siquidem partis aduerse patronus euident' cau sam fouet iniquam cur eam verbis releuare conat' cuz veritatis beneficio nō iuuetur quod in fi.luce clari⁹ ap parebit nam veritas vincit valet et in vnalescit. vt.iij. ꝺi.ꝙsuetudo. nec stare pōt quod caret presidio verita tis immo quoꝺ ratione caret extirpandū est.lxviij.ꝺis. coꝛ epi.ꝛ vbi nō est fundamentum nullum boni operis supereſt edifitiū vt extra ꝺe presby. nō bap.c.iij.ꝛ.ij.q. j.cū paulus.verūtū sibi nil poterit imputari cū sit viciū materie non artificis.ff.loca. Jtē queritur.§.si gemina ff.ad.l.acqui.si seruus.§.si calicē.ꝛ.j.ℵ.ad omnes.ꝺili-gentiam eñ etiā contra rationez adhibet vt videtis.ff. ꝺe offi.presi.illicitas.§.sicut.extra ꝺ homi.tua. Queso igit' ꝺñe vt nō ꝟerborum folia sed veritatis rōnem co-gnoscetis vt.j.q.j.marchion.quia sicut anima prefert coꝛpoꝛi sic sententia verbis vt.xxxviij.ꝺi.sedulo.ꝛ qm iuri ac rōni initor aperiam in parabolis os meū loquar ꝓpositiōes ab initio vt in p̄s.lxvij.primo eñ sub com-pēdio his que pars altera ad suam pꝛoposuit intentio nem fundandam. Respondebo scꝺo ꝓponam ea ꝓ pter que pars mea est in casu absolutionis ꝛ altera ē ei ad interesse ac in litis sumptibꝫ condēnāda.ff.ꝺ iudi.eū ff.ꝺe iudi.eum quem temere. C.e.properandū.extra ꝺe ꝺo.ꝛ contu.finem.vel sic. Forma. Sapiens nunq̄ ina-nis est sed semper in se habens amictum prudentie qui potest ꝺicere. Jnduebam iusticiam ꝛ indiciū vestiebā. sane ꝺñs talis vere sapiens est quē scientie fulgor ꝛ di-scretionis virtus exoꝛnans.sed quoniam homo est. ꝺe cipi potuit ꝛ ad credulitatem pertrahi falsitatis quia fi lij hominū mendaces sunt in stateris ꝛ se adinuicem ꝺe cipiunt causarū merita occultātes ꝺ pe.ꝺi.ij.sapiens.ꝛ j.in forma sūt nonnulli.ꝛ.s̄.§.nūc tractemus in princi. vel tali prefatione reus vtat'. Forma. ¶Humane au-ꝛes talia verba indicant qualia foris sonant.vt.xxij.q. v.humane.ideo nanq̄ instituta sunt vt per ea quisq̄ i alterius noticiam suas ꝑferat cogniciones nō vt se eis homines fallant.vt.e.c.q.ij.institutum. Reuerende ꝺo mine si aurem credulitatis his que coram vobis colora te sunt ꝓpositi prebeꝛetis tanto magis ꝺe vobis mira rer q̄ tovos nosco vtriusq̄ iuris peritia p̄pollere extra ꝺe ꝺiuoꝛ.quāto.rñ.j.ꝛ in negocijs cautum esse vt.xxij. ꝺi.qui episcopus in princi.sed scio ꝙ a paleis nouistis grana ꝺetegere.vt.ff.ꝺe acqui.re.ꝺo.adeo.§.cū q̄s.ex. ibi aut spicis tuis ꝛc̄.ꝛ.ij.q.j.multi ibi ꝟelut in messe vt palea ꝛc̄.ꝛ ꝺe con.ꝺi.v.discipulos.vnde colorē ꝟerbo-rū nō attēdit' ß rei ℵitatē q̄ nō ꝙsistit solū in quentiōe sermonis ꝙti⁹ inquiretis vt.xxxij.ꝺi.omnē vim.palea est quo facto vmbrā solā imaginariā omni quidē effe-ctu vacuam in eis poteritis reperire.xxxvij.ꝺi.vnio.ex ꝺe consuetu.quāto.oratoriq̄ aperte ꝺicetis. Recedꝺ re cede loquela tua nō illuminat cecum nō sanat egrotū nec tuet' clientulū sed impugnat.xlv.ꝺi.recedite.nec ꝓ pter eius paleā aream vestre rectitudinis relinquetis. vt.xxxiij.q.vij.c.j.immo secernentes vētilabꝛo recti iu-ꝺicij granū vestrū ab eius paleis.vt in pre.c. multi. Jn finali ei ꝺicetis calculo ꝙ palea est palea est.xxxij.q.iij. recurrat in fi.videbuntq̄ recti ꝛ letabunt' ꝛ omnis ini-quitas oppilabit os suum vt in p̄s.c.vj.vl'.vij. ¶Vel tali. Forma. Callida quidē ac multiplici argumentatō ne ius nostrū pars altera offerre ꝙtendit.ita vt si fides ꝟerbis adhibeat' nō ℵba ꝓ ꝟerbis sed res reportaz ꝓ ꝟerbis.ß ꝺeo pꝛopicio si ꝟerba ꝺederunt ꝟerba etiā re portabūt.hec legūt'.xiij.q.j.§.ad hec callida. lz g̃ ꝙ ad uocatū partis alterius multa ꝛ satis eleganter sint po posita ꝛ auctoꝛitas me moueat pꝛoponentis a iure nō tñ ꝺissentio nam ꝛ si auctoꝛitas tuberonis excellēs fue-rit tñ iurisconsultus pꝛopter hoc a sermōe nō ꝺissentit ff.ꝺe suppl' lega.labeo.ꝛ quidē ꝑtis aduerse ꝛc̄.vt.s̄.in forma sapiens. ¶Vel ita. Forma.noti sunt vobis vo mine iudex qui ventos ꝺe thesauris suis pꝛoducūt nu-beſq̄ ab extremo terre educunt.vt ī p̄s.c.xxxiiij.xxiij. q.j.non afferamus. aperiunt nanq̄ fontes scientie qui cum nō habeant aquā ꝺoctrine promittunt imbrē ve-

lut nubes ꝓphetice ⁊ turbinibus exagitantur mendaciorum.loquuntur grandia et totus sermo eorum falsitas est vt de pe.di.ij.si em̄ inquit vltra mediū ℣.bi sūt fontes.⁊.ij.q.vij.secuti sunt ad fi.ꝓtra illud.nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes vt in Cantico.Exultauit.H.sumpta de.j.re.ij.c.Z.venientes nanq; in altitudinē maris tēpestas demersit eos.vt in p̄s.lxxiij. als.lxviij.posuerunt em̄ ſm ꝓphetam. mendaciū spem suam ⁊ in mendaciū operis sperauerūt.C.de sum.tri.li quet.§.j.H.alias est sub.l.inter claras ⁊ hr̄ ysa.xxviij.Z.vñ quia vt ait Ouidius.Nullum tempus fuit nobis morosū in fabulis conficiendis.⁊.v.q.iij.in loco in prin.⁊ ar.ad hoc.xxxvij.di.c.j.⁊.ij.⁊.c.legimus.⁊.xxvj.q.v.nec mirū in prin.ij.colum.℣.his igit̄.quia ꝑ oblectamenta fabularum mens incitatur ad incentiua libidinū vt.e.di.c.ideo.Iccirco fabul' ex aduerso ꝓpositis quia pondere carent.nec causam tangunt non ꝓposui respondere sed descendam ad ea que ad causam faciūt ⁊ que clientulū meū iuuent.ff.de ver.obli.que extrinsecus.C.Vel ita.Forma.Nihil omnino respondere propositis auditorū gratia vtile non videtur ne forte credar responsionis penuria declinare certamen ⁊ ne ī auditorū animis contrarij nostrū quisq; credulitatī seruulus relinquatur vt.xliij.di.in mandatis in fi.iccirco bis que sunt ex aduerso proposita licz pondere careāt necad rē faciant respondere intendo ⁊ primo ad ß qđ prius dixit ꝛc.⁊ serua modū in responsionib; quem dixi supra ℣.post hoc.in fi.et quem ponit gratianus.xiij.q.j.§.ad hoc callida.⁊ papa extra de ver.sig.abbate.⁊ de re iudi.abbate sane.⁊ de concess.preben.quia cunctī.H.li.vj.Z.⁊ in multis alijs.⁊ aug.xxviij.q.j.sicut em̄ necq;.C.Vel ita.Forma.Sunt nonnulli qui dum estimari ebetes nolunt sepe se in quibusdam inquisitionibus plusq; expediat exercentes ex nimia subtilitate fallunt̄.Subtilitas em̄ immoderata dum plusq; decet exercetur actionis sue multitudinem ipa confundit.xlix.di.hinc etem̄ circa prin.℣.paruo aūt.⁊ ver.nasus etem̄ bos igitur talis domin⁹ qui paulo ante proposuit imitatus volauit super pennas ventorū vt in p̄s.xvij.oculos suos trans celum leuans ⁊ vltra profundum terraꝝ ⁊ abyssi quoddaz inane demergens.vt.xxxvij.di.nonne.⁊ stateras dolosas nō iuris attulit quibus non rationis sed voluntatis arbitrio quod voluit appendit.vt.xxiij.q.j.non afferamus.posuitq; os suum super celuz lingua transeunte super terram vt.xxj.di.in tantū.⁊ in p̄s.lxxij.attendens q̄ cito sepe ruit qui super astra volat non attendes etiam q̄ contractus de quo agitur sit bone fidei ⁊ vbi bona fide agit̄ non est de iuris apicib; disputandū.ff.man.si fideiussor.§.quedam et q̄ subtilitas nimia in iure reprobatur aperte.vt extra de iu.di lecti.ergo huiusmodi ambagibus reprobatis vt.C.de compen.l.fi.ad ea que de facto tetigit et de iure sic sub epilogo.Respondeo dixit eniz ꝛc.C.Quod si alter ꝑ maximas dialeticales argumentatus est sic dicas.Forma.locutio scripturarū ſm cuiuslibet scientie proprietatem accipienda est.habet enim omnis scientia quedā ꝓprie locutionis genera que cū in aliam transferuntur videntur absurda vt.xxxvij.di.locutio.Palea est oratoꝛ ille quem audistis omnem vim inuentorum suoruz in dialetica,posuit que ſm philosophū non habet vim ꝓstruendi sed studium destruendi.sed nec in ea placuit deus.p.⁊ fi.⁊ spi.s.vt eo.di.omnem palea est sine quibus nullū boni operis superest̄ edificium.vt.j.q.j.cum paulus.dialeticorum enim tendicule fantasmata sūt ⁊ imagines que cito pereunt ⁊ soluunt̄ vt eo.di.vnio.et eorum garrulitas ⁊ argumenta sophistica reprobant̄.vt.e.distin.§.hinc etiā.cum per ea sepe viri ecclesiasti ci opprimantur.vt.xxiij.q.ij.transferunt.C.Vel si allegauerit poetas dicas sic.Forma.Orator ille quē audistis amatoꝛis bucolicorum versuum seu virgilij vel ouidij in sue assertionis testimonium allegauit non attendens q̄ per figmenta poetarū mens excitatur ad incentiua viciorum vt.e.di.ideo quare meretur corrigi. sicut ⁊ Hie.ob hoc ab angelo est correptus.vt eo.di. legimus.C.Vel sic si naturales libros induxit.Forma. Orator ille phisicus vel naturalis perscrutator q̄ nem pe oculos trans celū leuauit ⁊ vltra profundum terrarū ⁊ abissi quoddā inane demersit ociosis philosophorum subtilitatibus se inuoluens cur̄ inanitatez sensus ⁊ mentis obscuritatem lapsus est vti.e.di.nonne.⁊.c.ecclesiasti.palea est.C.Vel sic si induxit multos versus. Forma.Orator ille quem audistis iam bene feruet qui magnam metroꝛum multitudinem cōgerit ⁊ distiguit vt ibidez.C.Vel si dixit de geometria vel astronomia arithmetrica vel musica vel medicina vel grammatica ⁊ huiusmodi.dicas q̄ licet veritatem habeant non tamen sunt scientie pietatis vt.e.di.si quis grāmaticam. immo despecta sunt ⁊ in desuetudinē abierunt quia in errorem mittunt vt.e.di.§.hinc etiā.⁊.xxvj.q.ij.his ita in fi.⁊ legunt̄ vt repudient̄ vt.e.di.legimus.C.Vel sic si disputat de viribus verboꝝ ꝓut faciūt sepe dialetici ⁊ grammatici.Forma.Orator ille quem audistis accurate de verborū viribꝫ disputauit non attendens q̄ indignū valde ē q̄ iuris scīa regꝫ subiaceat ꝓsciani. vt.e.di.īdignū.nā dū verborū ꝓprietas attēdit̄ sensus veritatis admittit̄ vt extra de ver.signi. ꝓterea.⁊ verboꝝ disputatio pertinacibus est relinquenda ſm tullium.⁊ curiosis qui de his de quibus nō expedit facile disputant vt extra de re iudica.abbate sane ꝓpe fi.li.vj. C.Ad omnes autem p̄missas ꝛcludat sic sed certe excusari merent̄ nā nō volūtate ß poti⁹ ḡuissima necessitate ꝓp inopiā.videlz iurī ⁊ rōis noscit̄ id fecisse vt.xxxvij. di.qui d̄ mensa in fi.⁊.c.j.⁊.x.di.si ī adiutoriū.C.Post modū vero surgat aduocatus redargutus ⁊ dicat sic. Forma.Nemo recte psonaz reprehensoris suscipit nisi qui suis actibus errata condēnat.lxxxj.di.nemo.Seneca quoq; vir eruditissimus ⁊ consul vt insti.de fideicom.he.§.⁊ in neronis ait.Si tibi ipi non imperasti vt taceres quō ab illo silentiū exigis.⁊ in canone dicit̄ qua libertate potes alios corripere dum tacite tibi respōdeas eadē.que corrigis commisisse.nā male castigat.quez sua culpa ligat.xxvj.di.c.fi.⁊.xxvj.di.vna.xxxiij.di.§. quod ergo.iij.q.vij.§.quod ergo dn̄s ille dilatauit super me os suū vt in ps.xxxiij.⁊ visus est sermonē meuz redarguere de prolixitate vel impertinentia vel nimia subtilitate sed si tacuisset.philosophus fuisset.sicut dicit oratius de quodam minus bonos versus conficiēte prius eniz debuit a se repellere.quod in alio viderat reprehensibile nam iudicandus. alium iudicans seipsum condemnat vt de pe.di.vj.c.j.℣.iudicans.⁊ se.et.xl.di. multi.⁊ prius debuit de suo trabem q̄ festucam de oculo educere alieno. vt.ij.q.vij.§.quod testatur. per me etem̄ sufficienter que circa factum ⁊ ius conueniunt tacta sunt quibus nondum respōsum extitit ex aduerso. xliij.di.in mādatis in fi.⁊.xxiij.q.iij.nabuchodonosor rī ꝓmo ipe vero qđ intellexit rettulit.ß qz nō bn̄ intellexit nō bn̄ retulit nec decenter .vt.xxvj.q. quinta nec mirum versus finē ꝑ vnā colū.℣.quod intellexit ꝛc.immo disciplinam meā odiuit ⁊ sermones meos retroꝛsuz proiecit vt in p̄s.xlix.Non attendens illud Salomōis Prius intellige ⁊ tūc increpa priusq; scruteris non reprehendas.xj.q.iij.eoꝝ.H.ad litteram non habemus sed conuenit qđ habetur eccle.xj.Z.Unde de plano fateoꝛ q̄ viciū animi est indignis ⁊ non intelligentibus scientie secreta vulgare vt.xliij.di.§.fi.quia non sūt ꝓ ijciende margarite ante porcos vt.e.di.in mandatis.et xj.q.iij.nolite.prope fi.immo oportet eum qui rudes alloquitur eorum ingenio se aptare.⁊ verbi ordinez proaudientiū capacitate dirigere vt.viij.q.j.oportet.cuz igitur ille nōdū sufficienter militauerit scholasticis di-

sciplinis vt extra de elec.bone.ij.rñ d.j.cum oporteat. in talibus prius animas z postmodū linguas fieri eruditas vt ī proemio.ff.§.illud vero satis.iccirco adhuc donatū sectet. z ad hostiū vigilet prisciani vt. lxxxvj. di.cū multa.extra de eta.z qua.c.fi. ¶Uel ita. Forma Sicut ait boetius tot sunt artis hostes quot ignorantes. Orator ille quem audistis visus est me redarguere eo q aliqua dicta philosophorum vel poetaruz vel gentilium inserui dictꝫ meis ꝑ certe eo ipo q boc vituperat se illa ignorare demōstrat.nā vituperatio artis testis ē ignoratie z ꝑm Hier. Nemo bñ iudicat quod ignorat.z ar.xj.q.iij.eoz.nō em̄ malū est ab his exēpla sumere alioquin moyses z daniel sapientia z lris egiptiorum z caldeorū nō paterentur eruditi. nec paulus aliquot versus poetarū suis iduxisset scpturis. vt.xxxvij. di.turbat. H. vbi satis de boc. Z. nec Hiero. de cō. di.v.nunqꝫ.nec aug.xxvj.q.v. nec mrū. nec iurisc̄sul tus.ff.de re.di. intantū.in fi.ibi cenotrophiū ꝛc. et isti. de contraben.emp.§.p̄ciū.nec Jsido.extra de ver.sig. forus.§.lis aūt.nec Jnno.iij. de iureiuran.quēadmodū.nec daniel annanias misael z azarias doctrinā babiloniorꝫ didicissēt si id peccatū eē sciuissent vt.xxxvij.di stin.q de mensa. nō ergo absurdū ē si qs aliqd ex eruditione cōmuni ac liberalib studijs q forte in puericia attigit ad assertionē sue ꝓpositiōis edicat vt.xxxvij.dist. relatū in fi.vñ si tacuisset ꝓbs fuisset. ¶Uel sic. Forma Sicut ait Seneca in lib.exclamationū.c.ij. Crescere ex mea ꝓposuit inuidia bō qui se melioꝫ iactare qꝫ defendere pōt. Orator ille cuz se nequiret defendere in meā depressionē volnit se iactare nō attendens q omnis iactātia a bonis est moribꝫ aliena. vt.vj.q.j.imitare ignorās etiā regulā veritatis qua ꝓhibēt̄ quis commendādi sui cā dicere quo minor alius fiat. vt.xj.q.iij.si qs vero quinimmo arrogātia tentus nimia nescuit humiliť ꝓferre que dixit sed orādo in quodā sibi videbať culmine residere astātes vt longe infra se positos velut in Jma ꝓspiciendo. vt.xlvj.di.boc habet ꝓprīū.non attendēs etiā illud eccle.xxxij.c.importune noli ex tolli in sapientia tua q em̄ postulat aliū contemnere nō dz vt.s.ī pn̄ci.§.sed caueat.nā qꝫto gradus altioꝛ tāto casus grauior.ar.de pe.di.ij.pncipiū.z.j.q.j.pueri. ¶Uel sic Forma. Deus laudē meā ne tacueris q os peccatoris z doli sup me aptum est locutus est aduersum me lingua dōlosa z sermonib circūdedit me z expugnauit me gratis ꝛc. vt ī ps. Lviij. ¶Ul sic. Forma. Uerba mea auribꝫ dñe intellige clamorē meū ꝛc. ps. v. ¶Utrū antez audietur patronus rei volens iterū replicare. dixi.s.e. §.x.ceterū. ¶Potest quoqꝫ vtriuſqꝫ partis aduocat⁹ seqnentib vti pfationib z primo sic. Forma. Quia si res veritatis verboꝛ ꝛc. vt.s.x.deinde.z ipe legislator captiones z supfluitates verborum excludit. vt.C. qui admit.ad bo.pos.pos.verborū. z extra ī proemio decr. §.sane.C.de no.C.cōpo.x.quibus ideo verborum proprietate depulsa ad facti venio questionez que est talis ꝛc. ¶Uel tali ad captandam beniuolentiam. Forma. Ad iudicis pertinet officiū in causis iusta exaudire desideria patronorum vt dixi.s.e.§.in prin. cum igiť instem pro iusticia siue iure cuius vos noui cultorez sedulum ab antiquo.ff.de iusti.z iure.l.j.z.xij.q.ij.cuz devotissimā.z ad quam ex debito tenemini vt.j.x. vl' tali ad iusticiā. scio q benignā mihi prebebitis audientiaz cur ꝑ ea insisto precibus obtinendam. nam superfluum est precibus postulare quod de iure communi cōpetit. vt C.li.x.de thesaur.l.vnica. veniam igitur postulādo ad principalem venio questionem que talis est ꝛc. ¶Uel tali. Forma. Tempore indigemus vt aliquid maturius agamus.l.di.ponderet nā lenta virtus z cunctatrix ante iudicat qꝫ incipiat de pe.di.iiij. Inter hec circū ver. velox. Reuerēde dñe in cōspectu vestre prudentie nō debuerim vacuus allegationib apparere vt de con.di. j.ois xp̄anus.tñ negocijs varijs impeditus ad plenum deliberare nequiui.aliqua tamen intēdo dicere vt termino satisfaciam prestituto quare supplico z ꝓtestor vt si quid minus competenter adiecerim. parti mee nō preiudicet nec noceat nam lingue lubricum non est ad consequentiam pertrahendum.ff.ad.l.iuli.maie.famo si.ij.q.iij.si quis iratus z precis vicium supet precantis affectus vt de conse.di.iij. si non sanctificatur. ¶Uel tali. Forma. Cum superuacuis laboret impendijs qui solem certat facibus adiuuare. vt. vj.q.j.si omnia. nec adiectione indigeat plenitudo vt ibi.z.xcvj.di.bene q dem in prin. vestra industria z fides exploꝛata quam in causis geritis. vt.ff. de offi.prefec. preto.l. vnica prope fi.adeo cunctis patet vt nequeat nō esse notoria nec indiget commendari.ff. de in integ.resti.l.j.extra de cohcleri.tua.extra de cleri.ex.mi.illud in prin. de qua confisus cū vestra gratia accedo ad propositū principale. Uel tali. Forma. Quidam modus antiquitati placuit cui debetur reuerentia vt extra de transla.quanto.et ix.q.iij.conquestus.lv.di.priscis.in prin.ij.q.vj.anteritorum.x.illud etiam.z.ff. de iure immu.semper. nūc vero nostri nouitas temporis alium per vsum amplexa est modū.ad instar eius quod legiť insti. de satisda circa prin.z.§.sed hoc hodie. antiquis enim prefationum placuit solennitas vt.ff. de oꝛi.iuris.l.j.hodiernus vero eas aspernatur vsus vt no.s.e.§.in prin. In hac igitur parte prerogatiue vult⁹ consuetudinis cuius transgressio penam habeat.vt.xj.dist.in bis commendationū de vestra gratia semotis preludijs ad eam de qua presens versatur intentio transitum facio ad questionem que talis est ꝛc. ¶Uel tali ad iusticiam obtinendam. Forma. Cum summuz bonum in rebus sit iusticia colere. vt.xij.q.ij.cum devotissimam.ad quod domine iudex ex vestro tenemini officio vt.ix.q.iij. cum scim⁹.qa nō est iudex nisi in eo sit iusticia vt extra d̄ ver.sig. for⁹ z.xxiij.q.ij.§.j.iuxta illud. H. ps.lvij. dicitur recte iudi. Z. Juste iudicate filij hominum. H. Jo. vij. Z. Justum facite iudicium. scio q tanqꝫ iustus z rect⁹ iudex stateram in manibus habebitis z lances iudicij equo libramine appendetis z solū deū pre oculis habētes omni gratia z fauoꝛe postpositis sine personarū acceptione procedetis non declinantes ad dexterā vel sinistram z vnicuiqꝫ quod suuz est reddere studebitis extra d̄ accu. qualiter. j. z de iudi. nouit. §. sed forsan. z de re iudi. cum eterni li.vj.xlv.di.omis qui. extra de elec. cum int̄ vniuersas in fi.insti. de iusti. z iur. in princ.ff. eo. iusticia extra in proemio decre. Juste enim iudicāti non aduersabitur quicqꝫ.C. de sum.trini.inter claras supra.§.proximo.x.item de iusticia z se. questio igitur talis est ꝛc. ¶Uel sic. Forma. Sepe tēpus z hora non patitur plenius deliberandi consilium vt.ff. de exerci.l.j.§.j.v.dis. baptizari.xxvj.q.vj.bi qui.z supra in forma vel tali tēpore. vnde mora que sepe periculosa est me ad loquēdū sine prefatiōe inducit. extra d̄ elec.cū int̄. ¶Ul tali si fueris coram papa. H. hic de ver.ex oꝛdijs que in vltima charta ponit Egy. fecit vnum z eis etiam sine allegatione iurium fuerunt inferioꝛa vsqꝫ ad ver. cum autem premis. posuit etiam quedam exordia discipuli cū est collega magistri vel contra magistrum. Z. Forma Si pallet facies si luuent labia. si lingua balbutit. si mēbra cetera contremescunt si ante illuz loqui paueo qui in apostolatus cathedra z in eminenti preeminet ecclesie specula cui est omnis ligandi ac soluendi potestas. z cui obediunt imperia z regna terrarū famulantur mirādum non est quia suz velut passer ante thronum dei et agni z sicut plumbi fistula aquam ꝓducens insipidam z turbatam. sed cum pater sancte sitis dei et hominum mediatoꝛ et vobis cura sit etiam de pusillis. nec apud vos sit acceptio personarū de solita fidēs clementia sanctitatis vestre cōspectum loqui presumptio. hec

probant'.xix.di.enimuero.xxij.di.c.j.z.ij.xxiiij.q.j.qđ cunqz:ex de ma.z obe.solute ad fi.j.q.j.si fuerit.x.di.qm extra de no.ope.nunci.c.ij.ad fi.de renunci.nisi cū pdē. §.p grauī.de iudi.nouit.§.sed forsan.xlij.di.sacrozuz ¶Uel tali corā iperatore.Forma.Serenissime romanoz rex romani imperij moderator z semp augustus q̄ sup solū glozie triuphalis in trono imperialis culminis fulgore mirabili rutilatis q̄ etiā cuncta iura in armario veſtri pectoris pſeruatis ō iure z iusticia cuius estis tā cultoz q̄z debitoz loq̄ corā maiestate vestra pręsummo supplicitet postulans vt aures imperialis clementie p̄ beatis.ff.de his que i testa.delē.pxie.xcvij.di.c.j.extra de ma.z obe.solite.¶Uel sic corā eoz vicarijs vel delegatis.Forma.cū digna voxī maiestate regnātis vel cū sedis apostolice ꝓuidentia vos suū vicariū ꝓstituerit. vel vobis causaz talē ex certa sciētia cōmiserit.z vestre industrie iusticie claues cōmiserit.decet vos illoz tipū gerere cūctis passim iusticiā reddēdo grauatz indebite opē ferēdo z fortioz insolētias reprimēdo ꝛc.C.ō leg. digna.ex de of.dele.c.fi.xcvij.di.c.fi.xcuij.di.c.j.extra de relcrip.sup lr̄is ꝓpe fi.¶Uel sic corā cardinalibus. Forma.Lū pclara sitis ecclesie luminaria z cādelabra splēdoze iusticie radiātia.¶Uel sic.Forma.Lū eccl'ie dei sitis p̄cipales basides z colūne vtpote q̄ vestrorū virtutiby meritorū vicarij Jhesu xp̄i lateri assistitis q̄ mūdi cardo est.z vos exinde dicimini cardinales. quo rū ꝓuidētia z ꝓsilio mūd⁹ velut hostiū cardine guber nat' ꝓident' ad vos possūt recurrere q̄ iusticiā alibi ne queūt obtinere.xciij.di.diaconi sunt in princi.z.c.sacerdotes.ij.q.vij.acculatio.v.lī z alia.extra de transla.int' p̄.nō em̄.z.c.se.vj.q.j.quisquis cū militiby extra ō offi. lega.c.pe.xxij.di.sacrosan.in fi.¶Uel sic generalit' coram quolibet iudice.Forma.Quedā mihi corā vobis audaciā tribuūt ꝓponendi.Primū clemētia qua singulis benignū pbetis auditū.scōm iusticia qua equali statera libratis audita.terciū q̄ in chamo.H.sumptū de ps.xxxj.Z.mansuetudinis z freno rigoris maxillas cō stringitis latagentiū a iure ac rōnis tramite deuiare.ip sos habena regiminis ad viā rectitudinis reducentes. quarto quia iusticiam foueo z postulare intēdo quā libent' vos colere scio.ff.de of.pcōsu.nec quicquā.§.circa.xlv.di.omnis.ex de re iudi.cum eterni.li.vj.C.de iudi.properandum prope prin.xij.q.ij. cum denotissimā ¶Uel sic.Forma a picturato verboz fastu abstinens in simplicitate que amica veritatis ē loquar que ad factū nouero pertinere.aurū nanq̄z eloquentie a rubiginis scoria expurgat' dum ꝓlixitas abiciť z insistit' breuitati.hic em̄ dulcius humanis auribus velut balsam⁹ instillat'.j.q.j.marchion.xxxvij.dis.sedulo. ex de ō.et ꝓtu.veritatis.xxxvij.di.§.hinc etiā.z.xlviij.di.c.j.z.s. p̄.deinde.¶Q si plures aduocati sint ex altera pte sic dicet ptis alterius aduocatus.Forma.Laterua multitudinis oneroſe me supare satagit machinatōiby cauillosis.§ ecce apprehēdi pharetrā canonū z arcū legalez cordāq̄z iuris vtcunq̄z extendi allegationū sagittis sagittare cupiens z ferire iuris nostri noxios inuasoꝛes et q̄q̄z sim in hoc certamine singulariť iusticie tamē clipeo pmunitus imminentiū non metuo multiplicata agmina bellatoz.¶Si vero sint plures ex eadē pte sic dicet vnus illoz.Forma.Copiosa et celebris domini.p.dissertio mirifice corda audientium recreauit z velut auster perflans in ortū iuris canonici z ciuilis.fecit nigrū illoz aromata suis flatiby redolere.Soluit em̄ presentis questionis nodū z plene causam instruxit adeo vt alijs propositionibus non sit opus sed vt eius pream iussionib⁹ pauca dicam.¶Si vero ei iniungit' vt pdicat sic dicet.Forma.velut basilica premittoꝛ ad allegādi conflictū non q̄ scientie merita exigant vt preferar in dicendo sed vt mei cōmilitones iuris in hostes gloriosius valeāt triūphare. vel sic.sed quia in castrorum acie ordinata debiliores aggressoꝛes p̄mittūtur vt fortiozū vires clarius eluceſcat vt.s.§.iā nunc. p̄. porro. ¶Lū aūt p̄missis exordijs patroni causarū ad factū descendere voluerint vt sup eo ius ꝓstituat' sic poterunt dicere.Forma.Jus qđ finitū est z certū variari non possit vt.ff.de iurisd.z fac.igno.l.in omni factum tamen sepe variari potest ar.ff.ad muni.ordine.quare de facili posset iudicantis religio circumueniri quantumcūq̄z sit in iure peritus quia facti ignorātia prudentissimos sepe fallit vt in pre.l.in omni.z supra.§.nunc tractem⁹. z iccirco factum ante omnia recitabo quod talez ē ꝛc. ¶Uel sic.Forma.Quecunq̄z in lite fiunt vel ad factū vel ad ius referuntur.ad instar eius quod legitur.C.ō here.institu.cum proponas.nam quelibet questio ē vel facti vel iuris vt.ff.de vsuris mora.Juz igitur ex facto ius oriatur vt supra in.§.nunc tractemus in princi.Jc circo p̄mus factū breui relatione referam q̄z super edificem iura q̄ vbi nō est fundamentum nullū boni operis superest edificium vt.s.e.§.ver.post hec vtar tamē breuitate vt excludam captiones z superfluitates p̄borum.C.qui admit.ab bo.pos.poss. vt verborum.C.de testa.cum antiquitas.z supra.e.ver. deinde series autē facti talis est ꝛc.¶Porro in processu iudicij in diuersis casibus aduocati aliquibus vti possunt prefationibus de quo exempla aliqua supponamus.z primo sic. Forma.Lege cautum habetur q̄ edicta pretorum delusoria esse non debent vt.ff.de iudi.si pretor.extra declandest.despon.c.fi.§.pe.extra de matri.contra inter. ec.con.c.j.cū suis concor.nec leges ludibrio esse debent C.de bo.que li.l.fi.ver.vbi auten.extra de excep.cū inter.H.de elec.commissa.§.porro lib.vj.Z.et iccirco ne vestrum iudiciū elusoꝛium sit disquiratur.Primit⁹ an tale mandatum sit sufficiens.extra de ꝓcura.in nostra in fi.C.eo.Jz vl' sic conclude z iccirco talem qui ad vestrum non curauit venire mandatum anunaduersione debita puniatis.extra ō do.z contu.prout.ff.si quis ius dicen.non obtem.l.vnica.C.de iudi.properandū ¶Uel ita.Forma.Cum de omnibus confiteri videat' quisquis subterfugere iudicium querit vt extra de p̄sump.nullus.vestra aperte videre potest prudentia q̄ iuris prerogatiua pars aduersa fulciatur que per excogitata quidem subterfugia retardare nititur negociū principale.¶Uel ita.Forma.Cum id quod infirmari vel vituperari potest diligēter ōbeat p̄caueri vt extra de ser.non or.c.j.solicitus domine iudex esse debetis vt vires mandati primitus discutiatis.vel personam actoris.vel rei examinetis an cum eis iudiciū valeat exercere ne processus in posterum iure valeat irritari.¶Uel sic.Forma.In qualibet iudiciorum parte oculuz iudicantis oportet cuncta rimari z meditatōne sedula intueri ne in aliquo circumueniri valeat religio iudicantis. xxx.q.vlti.iudicantem.extra de fi.instru.cuz Jo.prope fi.extra de of.delega.super questionum.§.nos autem ī fi.§.z inspicere debz iudex quid euenire potest.vt.ff.loca.si quis domū.§.j.z quod infirmari p̄t p̄caueri.extra de ser.nō or.c.j.ideoq̄z solicitus dñe iudex ꝛc. vt supra prox.¶Uel ita.Forma euidenter intelligit q̄ hoc prudenter attendit.H.Miroꝛ q̄ nō allegauit de tem.or. litteras in princi.Z.Quare momentanee dilationes dari petuntur que nullum vel modicum petenti affert adminiculum sed retardant negociū principale.vnde domine iudex vos ad quē spectat lites dirimere.vt.ff. si certum peta.quidam.z.ff.de no.ope.nunci.l.j.§.z p⁹ operis.extra de ō.z contu finem.z de restit.spolia.frequens.dilationes huiusmodi denegare debet' q̄ si opponitur q̄ a iure conceduntur.vt.ij.q.iij.§.spacium. z iuris beneficium nemini est denegandū vt in auten. colla.iij.§.sed hoc.xxvij.distin.de bis.extra de secundis nup.§.pe.et fi.attendite si placet qua mente locutus fuerit legislatoꝛ vt.ff.ad exhiben.l.penl.mens enim

poti⁹ q̄s verba spectāt vt.ff.de sup.leg.l.labeo.xxxviij. di.sedulo.ex de ꝟ.sig.ꝓterea.malicys g̃ aduersarij obuietis.extra de rescrip.plerūq;. ¶ Uel ita. Forma. Juris ꝓbata docet rō ordinē in causis debere seruari ado vt si q̄d ex substātialib⁹ omissū seu ꝓpositū extiterit iura decernāt irritū q̄ inde seq̄t inane vt.C. de sen. interlo.om.iudi.platā.C.de iura.ca.l.ij.§.sed q; vere remur ex de li.ꝓte.c.vnico.ff.de fideicō.lib.generaliter §.si q̄s q; ex his que inordinabiliter acta sunt.nihil pt ordinabiliter agi.ex de accusa.qualiter.i.igit̄ pcor vos vt scdm iuris ordinē,pcedatis vt vester ꝓcessus teneat et ne ex hoc ps nostra in aliquo ledi possit. ¶ Hec brevitatis cā exempli gra sufficiat memorasse. ¶ Sz nunq̄d aduocatus in cā leges et canones allegās dz rustico id petenti ipas materna lingua ꝓponere vt ille intelligat. 7 vī q̄ sic.nā nemo rndere cogit̄ in iudicio nisi pns prius q̄ ꝓponūtur intelligat.v.q.ij.relatū.xj.q.iij.quid ergo. Jtē nemo lege aliqua obligatur nisi q̄ lex ꝓtinet sibi plene referent̄.vt in aut̄.vt facte no.ꝓsti.§.sancim⁹ coll̄.v.xviij.di.c.fi.nec etiā obligat̄ q̄s rndens ad ꝟba nō intellecta.extra de spon.ex litteris.j.ff.d ꝟ.ob.l.j. §. fi.ad hoc etiam facit.xliij.dis.§.fi.ibi vicium animi ꝛc. ff.de eden.l.j.ff.de inter.act.d etate.§.nihil. Contra q; ignorās ignorabit̄.xxxvij.di.§.fi. dz em̄ talis querere interpretem.ff.de ver.ob.l.in fi.lxiij.di.adrian⁹. So.di cūt.b.7 bar.q; tenet̄ sic allegare q; a iudice 7 a pte. H. j.hoc tpat. Z.intelligi possit ar.ꝓ eis.xxviij.q.j. sic em̄ neq;.ꝓpe fi.vbi dicit aug.ad pollētiū cū quo ꝓtēdebat H.7 sic loquebat̄ pars pti nō iudici. Z. intelligis ne q̄d dicā an in hoc explanando aliquāto diligenti⁹ immorabor attende vt rem ipsam explanandam tanq̄ in ꝓspectu declarādā planiori sermone ponamus. ad idē facit.xxiij.q.j.odi.ibi nostris sermonib⁹ agnoscam⁹ ꝛc. 7.xxij.q.ij.is autem. bi vt eis quisq; in alterius noticia ꝛc. dominicalis questio est.lxv. vel dic q; si iudex est literatus sufficit sibi fieri fidem et allegationes exponi. argu.C.de condi.ob tur.can.l.j.extra de rescript.inter ceteras.C.si aduer.cre.l.j.ff.d ꝓba.quinquaginta.nā iudex postea exponet parti vel aduocato Jdiote. vt. C.de litigio.auten.litigiosa.7 hoc vtilius est aduocatꝰ vt idiotas a causis excludant. H. vt dictum est supra. §.j. versi.item q; non habet.7 fuit hoc dictuz Roff.rubrica.xix.de causa edenda vbi distinguit vt hic. Z. Judex enim explanando fatigabitur.sicq; illos ej̄ciet cuz pudore . Si autem iudex sit illiteratus vt. C. de iudic. certi.quia forte est baro vel comes. tūc sic debet aduocat⁹ ꝓponere vt a iudice itelligi possit al's em̄ iudicare ñ posset.vt d pe.di.vj.c.j.ꝟsus fi.ver.iudiciaria em̄ ꝛc. 7.xj.q.iij.eor. ¶ In quibus autē causis leges vel canones sint allegādi. Et an allegationes omissas possit q̄s repetere.dic vt.j.de disputa.aduo.§.post ff aūt in fin. vbi plenius ꝓsequere hūc tractatū.

¶ Consequent̄ d cautelis 7 officio aduocotorū pertractandū est.

¶ Et prius de aduocato actoris.

¶ Scdo de aduocato rei.

¶ Tercio de aduocato vtriusq; sil discutiamus.

¶ Et quidem. H. fm Uber.de bo.ꝟ.cum brevit̄.mihi charta.v. Z. Aduocatum actoris qui portat pondus diei 7 estus qui etiam debet laborare ad ampliandam causam suam. vt.iij.q.iij.nullus vnq̄.oportet esse sagacem 7 subtiliorem 7 diligentiorem q̄ rei aduocatum nam reus in duobus casibus obtinet.s.si absoluat̄ vel si non condemnatur. actor vero in vno tm̄.s. si sibi reus condemnetur.ff.de re.iur.quot.7.l.nemo.vj.q.vl. actor.7.c.quod autem.extra de iureiur.c.fi.de cau.pos. cum ecclesie in fi.de fi.instrumen.inter in fi. difficili⁹ ergo est ad victoriam per vnam viam q̄s per duas pvenire.argu.C.de dona.sancimus.in fi.7.xl.di.ante omia 7 xxij.di.c.j.iij.di.statuimus. ¶ Ad eius autem spectat officium laborare vt cito reus condemnetur. Unde in xta preceptum domini dicentis apostolis. H. Luc.x. in prin. Z. neminem in via salutaueritis.i. non implicetis vos alijs non necessarijs vel inutilibus.ne impediat iter vestruz seu negociū differatur in principio medio et fine tam in proponendo q̄s in concipiendo li.7 informando exceptiones 7 alia sit breviloquus non concionator.italicus.v.q.v.§.sed aliud.plura enim effundēs instruit aduersarium 7 suū propositum nimis explicat quod facere nō debet vt supra.§.iam nunc.ꝟ. cautus tamen nam tela nocent levius visa volare prius.datq; sibi occasionem concionandi.7 differendi. ac philaterias dilatādi.xxvj.q.v.c.j.7 magnificādi fimbrias sicq; de seipo ꝓqueri poterit a quo vicij causa 7 occasio processit.C.ad.l.iuli.de adulte.l.fi.ff.de mino.reus.ff. de excu.tu.quinquaginta.extra de eo qui cog. con. vxo.sue discretionem.argu.xxxij.q.v.§.j.7.c.j. 7.iiij.non autez sit adeo breviloquus vt de cause cōtingentibus aliq̄d omittat.nec per nimiuz compendium ad magnū veiat dispendium vt in constitutione digestorum.7 extra de re iudi.abbate sane.prope fi.li.vj.extra de accusa.qualiter.ij.ꝓpe fi.7 vide.j.de libel.concep.§.ad huius.ver. 7 in summa.Si enim plura proponat grauat seipsum i probationibus quia ei mos gerendus est.ff.de probati. circa extra de proba.licet. ¶ Item habeat astutias serpentis ne alterius insidijs supplantet̄.vj.q.j.ex merito in fi.xvj.q.j.si cupis immo potius vulpinā habeat simplicitatem.ostendat enim se simplicem.7 sic aduersari⁹ eum minus verebitur 7 contra eum paruz sibi prouidebit. Si enim eum astutum existimaret solicitus esset ad vulpeculam capiendam vt extra de pur.ca.inter solicitudines.rū.j.iuxta illud. H. prouer.ix.c. Z. Da occasionem sapienti 7 sapientior erit.xxiij.q.vj. vides in fi. ¶ Item cautus sit vt tanq̄ inops specialium semp stet in generalibus vt sic simplicitas pretendat̄ et ne ei⁹ intentio agnoscat̄.ff.de iure fi.ita.vtatur etiam ambiguis 7 duplicibus sermonibus tanq̄ propriorum expers vt possint ad diuersos trahi sensus.xxxvij.di.relatum. sicut ille qui dixit.reginam interficere nolite.timere bonū est.7 si omnes consenserint.ego nō contradico.hec em̄ ꝟba pñt ad malū et ad bonū retorqueri intellectū. 7 tūc accipiet verba ꝓ eo 7 ei⁹ stabit̄ interptatiōi.ff.de iudi.si quis ambigua.ff.de ꝟ.ob.int̄ stipulātē.§.j.xxj. q.v.humane.extra de despō.ex lris.j. H. ibi dixi exempla d verb duplicib⁹ vide qd no.xxj.q.ij.nec artificioso.ff.de pac.quen.in glo.ij.7.s.§.iā nūc.in pn. Z. 7 vide in pre.ꝟ.7 i summa.tales em̄ simulatiōes vtiles sunt 7 tolerantur exēplo yeu regis israbel.et dauid 7 aliorū vt.xxij.q.ij.vtilē cū suis pcor.ex q̄d me.cā.a.c.j. ¶ Itez caueat ne alleget publice legē ꝓ eo expsse faciēte q̄ eaz iudici cū necesse fuerit dicat ad aurē 7 q̄ eā ipm̄ informet ne aduersarius ꝺ illū sese valeat in rnsionib⁹ pmunire.quia nihil tam indubitatū est qd nō recipiat quandā solicitā dubitationē.in aut̄.col̄.iij.d tabelli.§.si vero indign⁹ ꝟ.pinde ff.7 leges sepe calūniant̄ vt.C.de leg.nō dubiū.7 caullant̄. vt.ff.de ad tercul.l.ij.§.tractari.7 de reg.iur.ea est nā vt captant̄.ff. ad exhiben.l. pe.7 pñt trahi ad diuersos intellect⁹ ꝓut vnusq̄sq; psumit. vt in pre.c.relatū.7 iūge qd no.j.de dispu.§.porro.ꝟ.in sum. ¶ Cautus q̄z sit vt recordet̄ omniū q̄ dicunt̄ vt.s.§.iā nūc.ꝟ.cautus tm̄. ¶ Studeat insup fm Uber. H. vbi.s.in pn. Z. quātūcūq; sit peritus vt si pōt iudiciū sine libello 7 sine iudiciaria solēnitate pcedat vt ei⁹ intētio latius ꝓcedat 7 vt difficili⁹ a re vl' actione seu cā ꝓposita cadat vt.ff.si mes.fal.mo.di.l.j.in pn.ꝟ.sin ātē.7 ne libelli forma lōgas capiat disputationes sic̄ fit ī curia romana.C.de eden edita.extra d iudines examinata.de bis aūt negocijs q̄ de plano ꝓcedunt habes.ff.de offi.pcō.nec quicq;.§.de plano.C.de naufra. l.pe.xj.q.j.si q̄s cū clerico.vt no.s.de offi.om.iud.§.po

stremo.7.j.de libel.ꝓcep.§.nūc dicēdū.7.j.de inq̄.§.qñ
añt.vt añt optineas ī cā sine libello ꝓcedi.allega q̄ bo
ni ꝑtoris est lites minuere 7 q̄ parcēdū est laboribꝫ ꝓtiū
7 expen.ff.si cer.peta.quidam.ff.fami.herc.heredes.§.
de pluribꝫ cum suis concor.extra de offi.delega.cum te
consulente.extra de resti.spolia.frequens.li.vj.hec an-
tem optinent nisi sit tale negocium ex quo oriat actio
sine qua nemo experiť.ff.de nego.gest.tutori.vtrū au-
tem tunc sit de substantia libellus no.j.de libel.concep.
§.vtrum. ¶Cautus etiam sit vt prius agat si pōt pos-
sessorio q̄ petitorio q̄ commodius est possidere q̄ ī rē
agere insti.de interdic.§.retinēde.eī de resti.spo.ex cō-
questōe.7.c.ī litteris.7.c.item cū quis.ff.de iudi.si ꝺ vi.
¶.de rei vendica.ordinarij.7 si expedierit etiam lite cō
testa.poterit ꝺ possessorio ad petitorium habere recur
sum extra de causa pos.7 propri.pastoralis.ff.de vi 7 vi
arma.eum qui fundum. ¶Item cautus sit vt aliq̄d co
ram iudice reuocet in dubium 7 super hoc faciat iudi-
cem pro reo interloqui.ne reus eum postea valeat recu
sare quod dic vt.s̄.in ti.de recusa.§.fit autem. Itē stu-
deat destruere exceptiones per iura vel per replicatio-
nes.extra de testi.ex tenore.¶. de contraben.et cō.stip.
optimā.extra de his que fiunt a ma.par.ca.ex ore. Itez
caueat ne sibi sit contrarius in suis petitionibus vel al-
legationibus quod si sit non audietur.extra de appell.
solicitudinem in fi.argu.lxxiij.dis.gesta.xxiij.q.vj.c.j.
¶.de mu.pe.professio tua.aduocatus tū rei varijs 7 cō
trarijs potest vti exceptionibus.ff.de excep.nemo.7.ff.
de inoffi.testa.cōtra veteresni.§. sed nec impuberis ta-
men si aduocatus errat proponendo contraria preiu-
dicat domino presenti 7 nō cōtradicenti. quod dic.vt.
j.in ti.de confes.§.postremo in princi. ¶Itē cautus sit
multipliciter circa libelli conceptionē quod dic vt.j.ꝺ
libel.ꝓcep.§.fi. ¶Ceteruz. ℍ. iste ℵ. ad litterā fuit al
ber.gal.de accusa.ver.sed qualiter 7 hoc vsq̄ ibi quali
ter cū ipi?.7 vide qꝺ dicā.j.§.prori.in fi. ℤ. si causa sit
criminalis caute procedat quia circa maiora mains pe
riculum vertitur vt.xlij.dist. quiescamus.7 ideo in eis
cautius est agendum.vij.q.ij.c.fi. 7 magis consulendū.
ff ad carbo.l.j.§.j.7 diligentius est tunc res examinãda
¶.ad appel.adictos.7 ad hoc.¶. ꝺ probatio.l.fi.¶.ad
l.corne.de fal.vbi debet igitur aduocatus actoris com
mendare personam in quam crimen dicitur esse com-
missum.argu.ff.de re mili.omne.§.j.ff. de penis aut.§.
j.que est de pe.dis.j.debet etiam notare vilitatem per-
sone delinquentis.ff. de iniu.si plures.ff. de incen. rui.
nau.melius.§.j.ff. de penis quedam. Item etiaz magni
tudinem excessus nā atrox iniuria ex magnitudine vul
neris estimatur.insti.de iniur.§.atrox.ff.e.pretor.§. fi.
7 qualiter ē res mali exempli.7 ad hoc facit.ff.ad.l.cor-
ne.de sic.l.iij.§.j.ff. de penis.si quid.§.qui abortionis.
¶.de preci.imper.off.l.j.ad fi. dicat etiam qualiter ma
gna suadet ratio vt pene prestentur.ff.de fideiusso.si a
reo.§.penul.ff.depo.bona fides.¶.ad.l.iulia.repe.l.j.
7 qualiter potestates debent esse speculum successori-
bus.¶.de priua.carce.l.j.¶.ad.l.iuli.de vi publi.l.fina
li.ff.de penis.l.si postea.7 qualiter facilitas venie ꝛc̄.vt
eī de vi.7 bone. clerico.vt clericorum.7.xxiij.q.iij. est
iniusta in fi.7 qualiter innocentes tradet exicio qui libe
rauit exicia cogitantem vt ibidez.7 in auten.de mand.
prin.§.q̄ si delinquentes.¶.ꝺ cōmer.7 merc.l.ij. 7 qua
liter cū impius interficiť ꝛc̄.xv.q.j. nec is q̄ 7 qualiter p
hoc multorum salus ꝛc̄.¶.de fer.prouinciarum in fi.et
qualiter dū parcūt ꝛc̄.xlv.di. sed illud.extra de iudi.cū
non ab homie.ibi.ne possint esse perditio ꝛc̄.7 qualiter
non est crudelis sed minister legis qui malos percutit.
vt.xxiij.q.v.non est crudelis.7.c.seq.7 in pluribus alijs
capitulis ibidem.

Equiť videre de ad-
uocato rei et q̄dē ille secure clientulū defen
dat.nā fauorabiliores sūt rei q̄ actores.ff.ꝺ
re.iur.fauorabiliores.7 tucius est condemnandū absol
uere q̄ absoluendum condēnare.ff. de pe. absentem in
prin.extra de proba.ex litteris in fi.7 de fi.instru.inť in
fi.ff. de act.7 obli.arrianus.xxvj.q. vlti. alligāt. xxiij.q.
iij.q̄ magnum.7.c.qui secundum.7.c.se.non dico hoc
vt aliquem ꝑ conscientiam iuuet.sed cum quilibet pre-
summať esse bonus vt extra de scrutinio inor.facien.c.
vnico.nec pōsumiť esse immemor sue salutis. vt.j.q.vj.
sancimus.secure laboret q̄ reus absoluaťur donec ꝑ eum
fuerit ꝓbatū.ff. de proba.ei q̄.¶.e.actor.q̄ est.vj.q.vlt.
¶.de edēdo q̄ accusare.ij.q.viij.sciāt q̄ nō statim q̄ ac
cusať reus est.ß q̄ conuincitur.xv.q.vlti.c.fi.in fi.et.¶.
ꝺ accusa.l.fi.in p̄n.7 sepe falso crimina imponunť.ij.q.
j.multi in fi. ¶In primis ergo sciendum est q̄ officium
eius est causam extenuare 7 fugere 7 differre.iij.q.iij.
nullus inique.in auť.de litigi.§.omnē.collť.viij. vñ 7 re
us fugitiuus est.7 sic in.l.vocatur.¶.de iudic.ꝓperādū
§.7 siquidem. Sic tū fugiat ne contra eū ex nimia fuga
iudex presumat vt.iij.q.ix. decernimus in fi.ff. de euic.si
ideo.nā qui iudiciū refugit apparet eū de iusticia diffi-
sum.xj.q.j.ꝛpianus.in fi.extra de presump.nullus. Itē
ꝑm Uber. ℍ. vltra medium ℵ. de offi.char.mihi.viij.
ℤ. die termini nō cōpareat mane sed sinat aduersariū
primo venire 7 tā diu expectare donec tedio affectus re
cedat 7 tūc veniat vel saltē vltima hora diei iudice pro
tribunali sedente q̄ tota dies ei cedit nisi dictū fuerit.
vt certa hora diei compareat vel aliquid agat.insti.de
ℵ.ob.§.in diem.ℵ.ac nec eo.sed 7 si viderit aduersariū
absentem.pōt tempestiue venire 7 euz iudici accusare
7 priusq̄ venerit recedere. cū aūt actore recedente vel
vltima parte diei venerit premissa qualicunq̄ ꝺ mora
excusatione ostendat quasi importune se voluntariū 7
paratum in causa procedere et de dilatione dolere vt
sic iudicem placet non pronocet 7 inter hec suam scribi
faciat comparationem 7 nisi iudex dixerit ei q̄ expectz
potest recedere ꝑm euz. ℍ. vbertum.s.vbi supra. ℤ.
Ego tū dico q̄ non debet sine iudicis licentia recedere
alioquin contumax est.extra de iudi.c.j.xj.q.iij.certuz
¶.li xij.de decur.si quis decurio.licet enim apparuerit.
non tamen processit cum tamen ad hec duo teneatur.
argu.extra de dolo 7 contuma.cum dilecti.demuz pre
sente actore vel recedente petat a iudice ab instātia iu-
diciꝫ se absolui quod si obtineat cum recedet faciet licē
tiam et absolutionem scribi. si vero actor instet. sedeat
aduocatus rei et taceat et se dormire fingat.sicut saga-
ces sepe faciunt aduocati.et cum iudex ei dixerit. Re-
sponde obiectis tunc lente 7 pigre surgat.quasi excita
tus a somno.7 supplicet iudici pro audientia benigna
vt.s̄.in.§.nunc de exordijs in prin. deinde iudicem com
mendet 7 quantuz poterit blandiať eidem vt supra.e,
ti.§.hic dicendum.ℵ.cū autem.7 ad finem.premissa tū
prius protestatione 7 ea iussa scribi q̄ quicquid dicet.
vl̄ faciet salua tamen ei sit omnis exceptio tā dilatoria
q̄ peremptoria vt extra de dila.c.fi.nec per ea que di-
cit vel proponit consentit in eum tanq̄ in iudicem. nec
actorem tanq̄ legitimum admittit. de qua protestatio
ne habetur.¶.de lit.cōte.l.vnica.ff.qui.mo.pig.vl̄ hy.
sol.si debitor.7.l.fi.ff.si quis cauť.l.ij.in prin. ℍ. huc-
vsq̄ quasi ad litteram Uberti. ℤ. verum premissa do
ctrina non illuminat cecos nec anime salutem informat
immo sicut scriptum est in p̄s.xxxvj. qui malignanť ex
terminabuntur. vnde consulo vt compareat fideliter.
in termino 7 se iuribus nō fraudibus tueatur.quid enī
est q̄ homo semel malicie ꝺditus non adinueniat vt in
auten.colla.iij.vt bi qui obli.se perbi.ha.res mi. prope
principiū.nam omnis etas prona est ad malum.xq. q.i.

omnis ętas. Jdeoq; potius est ad bonū quā ad ꝟrium informāda. ¶Jtē recepto libello si ei offerat' duas habet vias vt notat' .j. de libel. ꝓcept. §. sequit' ℣. B et' no. ¶Jtē sit caut⁹ vt a ꝓspectu iudicis sine aduocato actoris nō discedat ne ille aliquid in eius absentia ꝓponat qđ iudicē mouere possit. ¶Jtē iudicē sepe moneat ne aliqua recipiat q̄ nō sint in actis vel q̄ nō fuerint cōiter lecta q̄ dic vt. j. de disputatio. §. porro. ℣. 7 no. ¶Jtez sit cautus nō subito sed deliberatiōe p̄missa. Respōdeat vt. s. e. §. nūc deordijs in prin. ¶Jtē sit caut⁹ vt cū petitionē viderit inepta formatā vel aliū defectū ī aliqua ꝑte iudicij. ꝓpter quē debeat ꝓcessus annullari taceat 7 in finali calculo hoc reseruet. vl' dic vt. j. de libel. ꝓcep. §. ad huius ℣. itē cautus etiā sis. ¶Jtē sit cautus ne ꝑtē instruat in rñsionib⁹ facti vt. j. §. proxi. ℣. itez sit cautus. nec clanculo. ¶Que aūt hic dicūt vide. j. de cō parit'. ī termi. H. Jnhoneste se habuit auctō q̄ supra ꝓxi. §. in fi. spaliter instruit aduocatuz actoris in criminalib⁹ cauſ. 7 adnocatū rei vacuū dimisit ꝑ imputem⁹ alber. gal. q̄ nō plus dixit vbi. s. in illis g̃ supplendo dicet aduocatus rei sic. Dñe iudex pōdero certas regl'as que in criminalib⁹ ab vtroq; iure sumuntur. quarū prima talis est. q̄ diligentioꝛ fiat examinatio vbi de salute vel ꝓnitie hois agit'. C. d̄ appel. l. aditos supplicio 7 merito q̄ vbi maius periculū ibi cautius incedendū. d̄ electio. vbi periculū in ꝑn. li. vj. ff. ad carbo. l. j. §. ꝑ 7 si q̄s. constat aūt maius foꝛe periculū in parua criminali q̄ꝫ i magna ciuili. ff. de penis in seruoꝛuz. facit. xxiij. q. v. c. j. Secunda quam dat lex. C. de penis qui sententiā. que ꝓcipit in sententijs criminalium hoc temperamentū teneri vt nō ꝓius capitalis seueraq; sententia feratur in quenq̄ꝫ. nisi ꝓius sua confessione vel certa depositō ne testium sit conuictus 7 sic in subiecto flagitio deꝓhensus vt ipē etiam vix ea que commisit negare suffici at. facit. xvij. q. iij. vxoꝛ felicis. vt patet ex. l. respiciēdū. ff. eo. titu. non est in his seueritatis gloria exquirenda. immo debet iudex temperamentum benignitatis legū seueritati miscere. cui conuenit. xlv. di. disciplina. 7 ca. sunt nanq;. 7. c. se. Tercia est q̄ ex p̄sumptionibus q̄s criminaliter damnari non debet. extra de p̄sump. litteras. ff. de penis absentem. vnde licet Salomon. iij. regum. iij. c. filium restitui iusserit sue matri ex p̄sumptione violenta. non tamen subripientem de plagio damnauit. habetur hoc de p̄sumptionibus afferte. fac̄ qđ post Jnno. 7 Host. scripsi eo. ti. quia verisimile. Quarta est q̄ damnandū oportet ꝓius dissertissimis ꝓbationibus 7 luce clarioꝛibus esse conuictum. C. d̄ ꝓbati. l. fi. Canonisata. ij. q. viij. sciant cūcti. Ad idem. v. q. vj. epiphanium. 7 Hiero. in expositiōibus simbo. dicit q̄ magna vt credant' idoneis 7 indubitatis testib⁹ idigēt Quinta est maleficiū nō ꝓbari nisi ꝑ testes q̄ interfuerunt 7 viderūt 7 dicāt sub suis obtutib⁹ maleficiū foꝛe cōmissum. iij. q. ix. testes. ff. de questionib⁹. l. vni⁹ facinoris. §. testes. C. de ero. mili. anno. l. pe. §. hoc vero adijciendo. li. xij. 7 in aut'. de testi. §. sancimus coll. vij. Sexta q̄ testes sint integre opinionis 7 fame. si em̄ hoc in ciuili requirit'. C. de test. l. testiū. facilitatem. ff. e. ti. quesitū. in fi. 7 in tātū hoc req̄ritur q̄ sola infamia facti ipm repellit. ff. de sena. l. cassius. vbi de hoc foꝛtius igit' hoc in criminali. extra de testi. testiū. C. li. xij. de agen. in reb⁹. l. ex eo. Z.

Triusq;. H. sic permixtim posuit Lgy. rubꝛica de cautelis aduocatoꝛū. Z. q̄z ꝑtis aduocatū cautū eē oporꝛtet. 7 ꝑmo vt si sint plures ex parte vna simul sup quolibet deliberent dubio vt aduersarij magis timeant 7 ne quid inconsiderate deꝓmant. vt. v. q. v. §. fi. que dic vt. s. e. §. iam nunc. ℣. porro. ¶Jtē sit cautus vt querat a clientulo qualē causam fouet 7 qđ faciat sibi dari exemplum. ¶Jtem querat solicite đ ꝑ ba. quo facto clientulo consulat sicut debet. Jtem cliētulo victoriam non reꝓmittat. Jtem si res exigit aliū sibi associet aduocatū. Jtem cause secreta non pandat que et alia dic vt. s. §. nunc tractemus. Jtem iudicem commendet 7 sibi studeat placere. non eum ꝓuocare. nec ꝓuocato etiam respondeat que et alia dic vt. s. eo. §. hic dicendum. ¶Jtem cautus sit ne aduocatū contra quem patrocinatur connicys irritet sed nec eniz multum commendet sed diligenter eius singula dicta notet. que et alia dic vt supra. e. §. iam nunc. ¶Jtē cautus sit vt semp consulat in causa peritioꝛes. quod dic. vt supra eo. §. nunc tractemus. 7. j. de libel concep. §. ad huius in princi. ¶Sit etiam cautus maxime aduocat⁹ nouus vt potius iuuet partem rei q̄ꝫ actoris nam iura fauent reo 7 citius poterit obtinere 7 poterit etiam vti pluribus defensionibus ad defendendū se 7 causam sua. ff. de reg. iur. fauoꝛabilioꝛes. 7. l. nemo ex his insti. d̄ interdic. §. retinende. iij. q. ix. iudicas. ff. de ac. 7 ob. arri anus. extra de ꝓbatio. ex litteris. 7 supra. §. proximo. in prin. 7 leuius est fugere q̄ꝫ impetere. nam talibus fugitiuis iura subueniunt. extra de excep. cum int'. 7. c. dilecti. 7. c. fi. 7 rei videntur certare de damno vitādo nō d̄ lucro captando. vnde eis iuris ignoꝛantia lapsis subuenitur. C. de iurisd. 7 fac. igno. q̄ꝫ ꝓterea periculosuz est nouo aduocato esse ꝓ actore. ꝓpter libellos formandos 7 alia multa que occurrunt. que de facili cō ꝓhendere nequit. H. Hec ergo duo consilia dabat fortissime vber. nouo aduocato 7 tironi de ꝓeligēda parte rei q̄ si esset pro actore in libello formādo haberet consilium antiquioꝛis omnino. suadebat tamen id fieri secrete vt ex victoria reꝓoꝛtaret honoꝛem et contrarium attribueret consulenti. hic vide post finitū tractatum de offi. iudi. ver. si tu es. Z. ¶Jtem cautus sit antiquus aduocatus vt nouum timeat qui leges et ura in ꝓptu habet tanq̄ꝫ nouiter ex studij fornace eductus. ar. de con. di. ij. liquido. 7 qui tanq̄ꝫ inanis glorie cupidus feruet nimia diligentia in vincendo ex quo fit vt sepe obtineat contra antiquos qui vt plurimū sunt desides 7 remissi. diligentia etenim est mater omnium artium in suo opere. negligentia vero nouerca est eruditiōis. vt. lxxxij. di. nihil. sed 7 nouus deferat antiquo saltem ꝓpter etatem. ff. de iure immuni. semp. ij. q. vj. anteriozum. versi. illud etiam. ¶Jtem sit cautus ne clāculo loquatur testibus in quo de facili peccat. cum em̄ testis minus dicit aduocatus factum ignoꝛans supplet 7 sic instruit. vnde si a teste queretur an sibi locutus fuerit aduocatus dicet q̄ sic. 7 ita in infamiam vulgi veniet quia eum subornasse credetur. hinc est q̄ nobiles. 7 maioꝛes nomina sua in contractibus inseri non patiuntur sed aliorum nomina inscribi faciunt. ff. de auct. tu. pupillus. §. pe. C. d̄ cōtraben. 7 cōmit. stipu. optimā ex̄ d̄ his que in fi. a ꝑla. sine ꝓsensu capi. c. q̄sto in fi. nec em̄ decet virū bonū cām suā falsitatib⁹ adiuuare. nā falsitas ē ī mutatio veritatis vt in aut'. col'. vj. d̄ instrō. cau. te. 7 fi. ī ꝑn. 7 penitus aliena est a veritate. ex̄ d̄ cele. miss. in quadā. §. ceterū. querere aūt a testib⁹ non tamen instruendo eos quid de causa sciant. vt clientulo certum possit ꝓbere consilium. aduocato nō interdico. vt. s. e. §. nūc tractemus. ℣. facto aūt. 7 vide. j. ver. ītē caueat ne falsam. ¶Sz nunquid clientulum pōt responsionib⁹ facti instruere. videt' q̄ sic nam 7 tutor 7 curator instruet minoꝛē qualiter respondeat vt. C. de auc. ꝑstan. clarū ergo pari ratione aduocatus qui est quasi tutor clientuli. Sed dic q̄ dissimules sunt quia aduocato nō est officium suum damnosum sed tutoꝛi sic. si aliq̄d dānum pupillo contingat. debz ergo principalis per se factum ꝓponere nisi sit omnimodo simplex vt extra de iudi. pastoꝛalis. et ad factum per se respondere sine aduocati instructione. aduocati tamen sepe faciunt illuz cuncta negare. 7 sic deierare q̄ꝫuis illud nō semp expe-

diat.vt.ff.de tribu.illud.§.pe.nec fieri dz.C.de indict.
vidu.l.ij.extra qō me.cau.cū dilectus. z scias q contra
instruentem aduocationē vel testimoniū proditum est
sen̄.consul.limbonianū.de quo mentio fit.ff.ad.l.corn.
de fal.in rubuca.est etiam de sen.cō.limbo.z j.in tracta
tu libellorū.de fi.instru.ad fi.z sufficit dari pignora vel
fideiussores vel iuramentū p̄stari super ipa corruptio
ne.de quo dic vt in lib.roff.in ti.de sen.consul.limbo.z
j.in ti.de positionib.§.iij.iuxta fi.habet aūt locū p̄di-
ctū sen.consul.in instructione facti non iuris. nam sepe
instruimus aduocatos in iure puta respōdeas sic ad ta
lem legē licet aliter se habeat iuris veritas.nec in sen.cō
sul.incidimus.vbi aūt aduocatus instruit ī facto cuz se
habeat aliter veritas rei tūc habet locū.falsitatē em̄ cō
mittit que est immutatio veritatis vt dixi.z.j.℣.itē ca
ueat.Bal.pōt ergo instruere cliētulū in facto.s.instru-
endo q respondeat verū.z ita tenet roff.in ti.d sen.cō.
limbo.℣.Pōt aūt docere cliētulū quatuor modis re
spondere vt.j.de posi.§.nono.℣.item no.¶Itē studeat
at aduocatus scire ꝓbationes z iura z secreta cause p-
tis aduerse vt illa possit efficatius impugnare z se secu
rius dfensare q nulla peioz pestis ad nocendū cꝫ fami
liaris inimicus vt.xciij.di.si inimicus.C.de dona.data.
de con.di.iiij.quomodo exaudit.ver.si aūt. quo cāu ar
biter cogit ꝓnūciare.ff.d arbi.labeo.§.j.℣.finge.¶Itē
sit cautus vt scripturam in iudicio productā suo ore ī
legat q si falsa sit ex hoc vt falsari? punie.ff.ad.l.cor.
de fal.falsi nominis.extra de crimi.fal.ad falsariorū.ex-
tra de excel.prela.inter dilectos.§. preterea in ℣. quid
si ad.z se.excusare tamē pretextu ignorantie.H.que
qualiter probetur.j.ver.sed qualiter. ℣.ff.e.impube-
rem.§.qui codicillos.extra.e.dura.z in pre.decr.ad fal
sariorum.videat prius si est ibi rasura in loco suspecto
vel īterlineatura nec abolitio vel cancellatura vel ali-
ud huiusmodi.C.de edi.diui.adri.tol.l.fin. extra de ca
pellis mo.cū venerabilis.de fi.instru.inter dilectos vel
an possit redargui de aliquo vicio falsitatis. q dic vt
extra de cri.fal.lz z.ca.cꝫgraui.z.j.de edic.instru.§.po-
stremo.z.j.de rescrip.presen.§.j.z se.¶Caueat etiā ne
frustratorias postulet dilationes.iij.q.vij.§.tria.ver.ssi
q ex litigatoribus.C.de iudi.properandū.§.illo ꝓcul
dubio.¶Itē caueat ne pecunia vel pacto litem instru
ctā defendat.alioquin pena falsi tenebit.ff.e.l.falsi pe-
na nec ob pecuniā falsam aduocationem instruat alio-
quin tenet.l.cor.ff.e.l.j.in prin.z.s̄.ver.sed nunquid.
¶Item sit cautus vt non innitatur sue prudētie.extra
de consti.ne innitaris.z.c.j.sed quecūq dicet vel faciet
in iuditio summat fundamentū a iure vel ratione.j.di.
℈suetudo.z ex scripturis sensū capiat veritatis.xxxvij.
di.relatū.¶Itē caueat ne falsam legem vel canonē cu
ius auctor ignoratur vel abrogatā alleget alioquin fal
si crimen incurrit z deportari meret.vt.ff.ad.l.corne.d
fal.l.j.z.l.eos.z.l.fi.z.l.diuus.z.C.d iusti.C.℈fir.§.hūc
igit.z de ve.iu.enu.§.has itaq leges.z extra in ꝓmio
decre.in fi.licet sit ar.contra extra de iudi.nouit.℣.qui
cunq lit.So.ibi.z.xj.q.j.quicūq.qui enim falsam.l.p
vera.vel abrogatam allegat z iudex eam recipiens fal
si crimen incurrit vt in primis concor. Caueat ergo ne
a veritate discedat ne menciatur ne calumniose vel ca
uillose alleget ne peruerse interpretatur.C.de iudi.rez
non nouam.§.patroni.C.man.ab anastasio.C.de iure.
calū.l.ij.respon.j.in auten.constitutio.que er ascrip.et
libera a ma.in prin.col.v.extra de deci.ad audientiam.
vile enim satis est propter salarij nummum contemne-
re deū vt.xij.q.j.duo.quid nāq prodest homini si vni
uersum mūdū lucret.anime vero detrimentū paciatur
extra d simo.matheus.hinc est q dicit lex q si lucro pe
cuniaq capiat veluti abiectus. z degener inter vilissi-
mas numerabit.vt.iij.q.vij.apud vrbem.z.C.de postu
lan.quisquis z q bz aures audiēdi audiat.scriptū est eī
Infideli totus mūdus nec obolus est.xxiij.q.iij.quid
dicam.z qui dicit contra cōscientiam edificat gehēnā.
vt extra de resti.spo.litteras.xxviij.q.j.§.ex his.q om
ne quod non est ex fide peccatū est.extra de rescrip. §.
fi.xxviij.q.j.§.j.de talib quidē dictū est p prophetam
H.ps.x.℣.Quorū os maledictione z amaritudine
plenū est. Et Seneca ait in li.ij.de ira qualiter oriatur
vltra scōam colum.turpes lites turpiores habēt aduo
catos.z.j.corona.p mala causa bona patroni voce cor
rupta.z.j.inter istos quos togatos vides nulla pax est.
alter in alterius exicū leui compendio ducitur.nulli ex
alterius damno questus est.felicem oderunt infelicem
condemnūt maioze grauantur.minori graues sunt.di-
uersis stimulant cupiditatib omnia perdita ob leuem
voluptatem predamq cupiūt. z in hoc immo a mutis
animalib differūt q illa mansuescunt alentibus. hoz
rabies illos a quib est nutrita depascitur.de his loqui-
tur propheta ysaias.c.x.℣ qui condūt leges iniquas.z
scribentes iniusticiam scripserūt. vt opprimerent in iu
dicio pauperes z vim facerent causa humilium populi
mei vt essent vidue preda eoz. z pupillos diriperent.
z iunge hic quod no.j.de excep.§.viso.℣. banc igitur.
¶Quid si aduocatus legit flm instrumentū vel falsuz
testem. Respon.si facit scienter debet vt falsarius pu-
niri alias non vt in primis concor.et extra de crimi.fal.
ad falsariorū.z supra ver.item si cautus vt scripturam
¶Sed qualit constare poterit de scientia vel ignorā-
tia. Respondeo ex qualitate persone legentis. inspicit
enim an sit persona honesta z diues z sine suspitione.
an vero sit suspecta z inops.z que talia facere consue-
uerit gratia odio vel lucro.ff.de re mili.nō oēs.§.a bar-
baris.ff.de testi.l.iij.in princi.C.si quis impera. male di
xe.l.vnica.ff.de rei ven.in fūdo.ff.de accusa.si cui extra
de pig.illo.vos in fi.xlvj.di.sunt nonnulli.in fi. ¶Itez
sit cautus ne verbis prouocatus velit continuo se vlci
sci sed congruo expectato tempore ratiōis clipeo se de
fendat.petat ergo tempus ad deliberandū sicut q̄dam
sapiens obprobriis lacessitus fecisse dicit.xlvj.di.sedi-
tionarios.xlv.di.z qui emendat. ¶Item caut? sit ne pas
sim pro modico salario aduocet.nam ex hoc vilis z de-
gener bī.vt.iij.q.vij.§.tria.℣.apud vrbez.nec expedit
p modico salario alterā ledere ptē nō em̄ fieri pōt quī
ledat q vincit qm̄ intercessiōis bñficio se victū arbitra
tur vt.xiij.q.v.deniq. ¶Itē sit caut? ne plures causas
simul recipiat quia pluribus intentus minor est ad sin
gula sensus.extra de cle.piu.diuersis. ¶Itē sit cautus
vt priusq a iudicio recedat quecunq acta fuerint vi-
deat p manū notarij curie scripta.nā si scriptū sit aliter
cꝫ actū fuerit z ī alio termino ꝺdixerit stabit scripture
tabelliōis.ex.de ꝓba.qm̄ ꝺ.C.de re iudi.gesta.C.d do
na.ī donatiōib.sepe.n.ex breui facti mutatiōe ius mu-
tat.vt.s̄.§.nūc tractem? ꝓpe ꝑn. ¶Itē si iudiciū decli
nare intēdit oia que dicet z petz faciat cū ꝓtestatōe.s.
saluis exceptiōib z defensionib suis.extra de dila.c.fi.
¶Itē sit cautus vt ꝓcuratoria z rescripta oīa p q̄ da-
tur seu fundat iurisditio z breuit oīa acta faciat iudi-
cis auctoritate trāsumi cui sūpto stabit.C. de testa.pu
blicati.ex de ꝓfirma.vti.vel inuti.c.pe.alioquin si pde-
ret in posterū sententie nō staret.si erat deleg. que dic
vt no.extra de offi.dele.cum in iure.¶Item etiaz caue
at ne causam contra ꝓscientiam recipiat sed cꝫcito eaz
desperatam senserit deserat.quod etiam oūm iurare te
nebatur.sed hoc consuetudine nō habetur.C.de iudi.
rem non nouā.§.patroni.z arg.ff.de excep.do.l.j.§.itē
queritur si quis.in fine. Et hodie etiam iurare tenetur
vt in consti.gre.x.d postulan.properandum.H. Re-
uocata quia non est in.vj.z vide supra.§.j.℣.itē q nō
habet cum sua remis.℣.z alibi sic iuratur tutori enim
imputatur z pupillo ad interesse tenetur si cām pupilli
desperataz ducat.C.de admi.tu.si bonam.z.l. non est

ignotū.ff.de admi.tu.quoꝫ.§.sicut ignoscēdū tā est illi q̄ bonā fidē agnouit vt ibi.ꝛ.ff.manda.quintus.¶Itē sit cautus ne facile aliquid confiteatur allegādo sed p testeꝫ vt.s̄.e.§.iā nūc.ver.ex p̄missis eius nanq̄ confessio sicut ꝛ partis nocet nisi fuerit reuocata vt.s̄.in ti.d̄ p̄fes.§.fi.ꝑpe p̄nci.semp ergo sub cōditiōe seu in modū exceptionis ꝑponat dicens.non est ita.ꝛ si esset obstat tibi hoc vt extra de excep.cū venerabilis.sic em̄ respondendo seu excipiendo non videtur aduersarij intentionē simpliciter confiteri vt ibi.ꝛ.ff.d̄ excep.nō vti q̄z.ff.q̄.mo.pig.vel hypo.sol.si debitoꝛ.j.de excep.§.viso.ℵ.cū igitur.ꝛ se.¶Itē sit cautus vt nihil dicat vl̄ faciat quod possit iudicē ꝓuocare.vñ non sit promptus ad eum recusandū vel suū iudicium d̄clinandum ß studeat ei placere ꝛ sibi sepe loquatur ad aurē.que dic vt supra.§.hic dicendū.ℵ.caueat etiam ꝛ se.¶Itē sit cautus ne litē ex īdustria protrahat alioquin puniet̄ ī duabus libris auri.quod dic vt.j.in ti.de excep.§.viso.prope fi.ℵ.hanc igit̄.¶Quid si p̄ imprudentiam aduocati quis causam ꝑdat nunq̄d teneꝫ aduocatus sicut ꝛ iudex vt.j.de requisiti.ꝓsi.ꝑpe princi.p̄t dici q̄ imputz sibi qui talē elegit.j.de salar.§.sequit̄.ℵ.q̄d si reus fuit ꝛc.vel dic ꝑm do.me.ℌ.in sum.e.ti.de postulā.§.vlti.ℵ.teneꝫ etiā.ℨ.q̄ aduocatus tenetur siue per negligentiā siue per imprudentiam causaz perdat.ar.ff.ad.l.acqui.idem iure.ff.loc.ꝛ con.cum in plures.§.locator ff.de offi.pre.illicitas.§.sicuti.extra de eta.ꝛ qua.ad aures.ff.de pen.si quis aliquid.§.si quis iustū.ff.ad.l.coꝛ.de fal.l.j.§.is qui et breuiter ꝑm eum tenetur qualicunq̄z eius vicio causa perdatur.ar.ff.de euic.si ideo.¶.e.emptoꝛ extra de empti.ꝛ ven.c.fi.ff.de tabel.exhibend.loci.§.condemnatio.secus si ex qualitate cause vel ob defectū probationū quia tunc vicium est materie non artificis vt.s̄.§.nunc de exoꝛdijs.ver.post hoc autem.Illud aūt certo certius est q̄ cum aduocatus dolo malo fecit vt clientulus perdat causam bene tenetur.ff.de euic.filius argumen.extra de iniur.c.fi.l.di.sepe.ꝛ hoc probato causa restituet̄ vt de ea iterū cognoscatur.¶.de aduo diuer.iudi.l.j.ff.de mi.minoꝛ magistratus.§.j.quod verū est cum ad hoc actum est contra victorem.vt causa de nouo agitetur ꝛ ꝑbata est aduocati preuaricatio.secus si actū fuisset contra aduocatuz vt puniatur quia tunc non obesset victori vt causa restitueret̄.ꝛ d̄ nouo ageretur.quia res inter alios acta ꝛc.vt extra de fi.instru.inter dilectos ℵ.finem.ꝛ.¶.quib̄ res iudi.nō nocet.l.ij.ꝛ extra de re iudi.q̄uis.Alij tñ dicunt q̄ ī hoc crimine ꝛ in alijs publicis res inter alios acta alijs p̄iudicat.ff.d̄ iureiu.eū q̄.§.in popularib̄.ff.d̄ accusa.si cui.§.j.ꝛ ar.ff.de preuarica.l.ij.rñ.j.¶Sed quare ß casu retractatur iudiciū quia hoc nō est in procuratore.vt.ff.de iudi.si pretoꝛ.§.ij.ff.de dolo.ꝛ eleganter.§.si dolo.Rñ.quia contra procuratorem agitur mandati.vt.¶.man.cum procuratorem sed non contra aduocatum.¶Itē quare non datur actio d̄ dolo contra aduocatuz vt non retractetur iudiciū.Respondeo quia aduersarij reprehenditur callidita⁹ que sola⁹ sufficeret ff.de iudi.marcellus.sed hec ratio non placet.naz bene est agendū contra aduocatū actione infactuz sicut cōtra iudicem qui male iudicauit vt in pre.ti.de requisit.ꝓsil.est ergo ratio illa quia procurator per lit.conte.fit dominus litis vt.¶.de procura.neq̄ quare non rescinditur iudiciū.secus in aduocato quare rescindit̄.ſz videtur etiam quo ad aduocatum non rescindi vt.ff.de minoꝛ.minor.§.j.so.ibi.¶Porro cū aduocatus ex industria cām prozogat punit̄ in duab̄ libris auri vt dixi ꝛ nihilominus clientulus ei⁹ ex hac dilatiōe lesus potest agere contra eū.ar.¶.de iudi.ꝑerādū.§.illo ꝑcul dubio.¶Sz q̄d si ex industria aduocati alter⁹ partis sit lesus.nunq̄d p̄t agere ꝑ eū.Rñdeo sic actōe de dolo vt.ff.de dolo.arbitrio.§.pe.ꝛ.l.si dolo.ꝛ si ille nō fuerit soluendo clientulus ille restituetur contra partem aduersam.ne ex dolo eius aliquid lucret̄.ff.de eo per quem factū est.l.fi.in prin.ꝑm Uber.¶Cautus etiam sit vt vltimo ꝑponat si p̄t.ꝛ sub cōpendio repiloget rationes efficatioꝛes ꝛ magis cogentia iura vt iudex ea melius memorie ꝑmendet vt.s̄.§.iā nūc.ℵ.pe.ꝛ.j.d̄ disputa.ꝛ alleg.§.post hec in fi.¶Itē sit cautus vt si videatur allegationib̄ superari prudenter eludat aduersariū vt.s̄.§.iam nūc.ℵ.verū.¶Itez cautus sit.vt si speraꝛ sniam contra se ferri debere non adsit eo tempore q̄ ferebatur.quod dic vt.j.de pet.sen.in fi.¶Itē debet legere litteras cōmissionis ꝛ libellos ꝛ facere positōes vt capiat aduersariū in aliqua positione ꝛ sic obtineat.¶.d̄ p̄fes.l.vnica.sicut iudei volebant Jhesum capere ī sermone.nā boies per verba ꝛ boues p cornua ligant̄.vt no.insti.de obli.in p̄n.¶Ex premissis igit̄ collige q̄ inꝛisperitus dz esse in p̄silio cautus.in patrocinio fidelis ī iudicio iustus.q̄m de talento sibi credito teneꝫ reddere rationem vt ī consti.gre.x.de postu.ꝑerandū.ℌ.fuerūt h̄ verba in ꝑemio p̄me cōpilatiōis.ℨ.¶Que aūt h̄ desūt vide.j.in ti.de disputati.ꝛ alle.aduo.¶Itē qualiter aduocati se coꝛā p̄siliarijs habebūt.vide in ti.de p̄sil.requisi.

De teste rubrica.

ℌ¶Materiā tractāt omnes summiste.sed per diuersa membra.¶Ex practicis ⁊Pileus ī.iij.parte ponit rubricam de testibus ꝛ quatuor post illā.s̄.de ipsoꝛ ꝑductione de iuramento.de fide.ꝛ de sb̄scrip.in instrumento.¶Baga.tractat de his plene char.ij.ℵ.si.q̄d si testis mixtim vsq̄z ad fi.¶Tan.parte.iij.fecit de materia.vj.rubricas.¶Roff.nil nisi in q̄stū tractat de limboniano ¶Uber.de bo.mibi charta.iij.de.§.si ps aduersa vsq̄z ad.§.cū breuiter.satis plene ꝛ vbi de positionibus.¶Uber.de bona.nihil.¶Jo.de deo cauit̄.v.li.pⁿ p̄n.posuit.iij.rubricas.ꝛ de hoc in lib.Judi.pte.j.ꝛ.ij.ꝛ.iij sub suis rubricis.¶Bonagui.pte.iij.rubrica qualiter formentur articuli ꝑbādi p testes vsq̄z ad fi.ipius ptis ¶Egy.sub.x.rubricis continuis vna interposita ꝓsequitur materiam inchoans in.xix.¶Alber.Balk.ī rubrica de testi.multum dedit auctori causam dilatandi ¶Repos de mon.al.rubrica contra testes. ¶Guido de suz.vbi de capitulis super quibus producuntur testes.ꝛ vbi de interrogationibus testium. ¶Rolan.doctor aliquid sub rubrica de probationibus.¶Gallicus sub tota rubrica de probationibus vniuit.xij. que in teste ꝛ in eius productione requiruntur ꝛ illa eadem.xij. posuit qui illum in ordine sequitur supra in proemio ī contentione actoris ꝛ rei vlti.columne.minor ordinarius in char.pe.¶Est sciendum q̄ ex p̄dictis solus bagarottus diffinire voluit quid sit testis.dicens q̄ testis est veritatis adiutor ꝛ opertorum detector. Sed multi veritatem adiuuant ꝛ detegūt occulta qui non sūt testes.ipse tamen allegat.¶.eo.titu.l.eos.ꝛ de repu.l.consensu. In quibusdam scriptis antiquis inueni alium cuius nomen ignoro sic diffiniētē q̄ testis est q̄ omni gratie ꝛ omni potentatui fidē religioni iudiciarie debitam possit p̄ponē.¶.de testi.l.eos canon iij.q.ij.eos testes ß illa non est diffinitio testis.multi enim id possent q̄ d̄ facto testes nō essent.ꝛ iō trāseamus cū summistis omnibus qui non diffiniuerūt.nec de hoc membrum fecerunt.¶Iterū quia vtile puto quedā titulū istum tangentia que in quadam accusatiōe de quodā ep̄o facta in curia fuerūt in dubiū deducta communicare dispono.plus remissioni ip̄arū q̄ prosecutiōi vacādo super dela.cōmissa fuit receptio testiū ad partes.¶Aliq̄ p delatoꝛes nominati excōicati erant. querebat̄ an illi dele gati possent illos absoluere pro dicendo testimonio. cum diceretur q̄ per alios veritas haberi non posset.

In dubiū aūt esset hoc si id illis iudicibus fuisset cōmissum de testi. veniēs. ij. in fi. si cōmissum nō esset videret. idē de hoc no. de sen. excō. solet li. vj. in. 7 super. iij. glo. ¶ Scdo querebat an stilus curie Romane habēt certum numerū testiū taratū ꝑm varietatē causaruz. ad ꝟ simplex iurista rndere nō pōt. fateri tn oportet. q nūe rus quadragenarius statut⁹ in decr. cū cām. e. t. nō ē ordinarius. 7 ibi de ꝟ 7 sup glo. pe. 7 ff. e. t. l. j. in fi. ¶ Tercio querebat an quidā testes quos epūs carcerauerat vt iudex. eēnt ꝓ hoc repellendi. Rndeo hic iure nō exp̄ssum tn ex ea cā minuit fides testis. in aut. d test. §. si vero odiosus colla. vij. ¶ Quarto querit de familiaribus epi ꝓ ipm expulsis ꝓpter scelera an sint recipiendi contra ipm epm. ad qd rndet q crimina possent esse sufficiens cā repulsiōis ꝙ fuerūt familiares no. ij. q. vij. cū pastoris. d causis 7 accu. nulli epor. ¶ Quinto querit d laicis 7 mulieribus an admittant ad testimoniū ꝑ epm de his. j. §. j. eo. ver. item q est mulier. cum ver. sequenti ¶ Sexto de his qui aliquam contentionē vel cām cum episcopo habuerunt. Respondeo illos non repellēdos insti. de excu. tu. §. item propter. 7 in auten. de testi. §. si vero odiosus. ¶ Septimo de his qui sunt de genere deferentium episcopū vel illorū qui contra episcopū appellarunt. Respondetur illos admitti. C. e. ti. parentes 7 liberi cū ibi notatis. 7 dicetur. j. post prin. non tn sunt tante fidei vt extranei. nam si sola amicitia in aliquo detrahit fidei testis. ff. e. l. iij. §. j. fortius consanguinitas. ff. de in iur. l. lex corne. circa prin. ¶ Querebat eps vltimo an in ꝓductione testiū deberet sibi amplior favor ꝙ delatoribꝫ. Rndet q sic qz delatoris est illaudabilis intentio. ij. q. vij. si quis eps. 7 quia delectat papā testimoniū bone fame eporum. de accu. licet in fi. facit. ff. de fer. l. vl. vbi ī dilationibꝫ plus fauet reo ꝙ actori. Z.

Hūc de testibus aliqua ad instructionem vtilē legentiū supponamus dicentes. ¶ Que possunt contra testes opponi. H. de hoc primo tractat opus Ja. de omelia. quem nominaui sup rubrica d testi. in fi. quem intitulauit de probatione testiū. in quo ponderatis que. j. sub hoc membro scribunt. nō expedit laborare. Z.

¶ Qn 7 qualit sint ꝓducēdi seu recipiendi.
¶ De iuramento iporū.
¶ De articulis.
¶ De interrogatorijs.
¶ De testiū examinatione.
¶ De attestationū publicatione.
¶ De rubricis.
¶ De testiū reprobatione.
¶ De numero testiū.
¶ Quibus testibꝫ magis fides adhibeat.
¶ De ipor cōpulsione.
¶ Et de renūtiatiōe ꝓductiōe testiū.

Apponitur autez cōtra testē q est inimicus extra eo. quot. ij. q. j. in primis ver. sed et de personis. C. e. si qs. 7 aut. ibi posita. si testis. ff. e. testiuz ī prin. extra de accusa. repellantur. 7. c. cū oporteat. 7 ca. meminimus. 7 de simo. licet. 7 capi. per tuas. iij. q. v. §. j. 7 per totum vel fuit olim. 7 nunc se vult vindicare. iij. q. v. c. j. et. ij. H. Ubi satis de hoc. Z. et. iij. vel q cum inimicis cohabitat. vt infra versi. item q cohabitat. et hoc si est capitalis vel conspirator qui nunqꝫ admittūtur. vt. j. ver. itē q est conspirator. alꝫ autem si sit inimicus propter litem criminalem ante fi. litis nō admittetur si propter ciuilem admittitur sed tempore disputationis disquiretur. an sit ei credendū vel non vt. j. x. quid si ab vno. Inimicus ergo magna inimicitia repelitur. H. 7 si de facto recipiatur nō cōualescit testimonium per recōciliationē secutam vt no. in auten. e. ti. §. si vero quis dicat in. iij. glo. Z. secus si parua argu. ff. eo. l. iij. in fi. 7 l. se. 7 in prc. §. si vero. ff. de qōnib. l. j. §. ꝑterea. amicus etiam non pōt esse testis. iij. q. iij. x. si testes. 7 ver. testium fides 7 hoc si maxima amicitia astringitur non aliter. ff. de ver. sig. late. de hoc. iij. q. v. c. ij. et in hoc concor. Ja. bal. argu. ff. de procura. aut. affinitate. dixit tamen q non legitur aliquez repelli propt amicitiam nisi inter liberos 7 parentes. virum et vxorem. H. Vide. j. x. sed quid de vxore. Z. ff. de testibꝫ. l. iij. in prin. ego dico q hoc legit ibi exp̄esse. et ex. e. quot. H. vide quod ibi dixi sup gl. pe. et hec duo iura bene exprimunt d amicitia sed quatuor sequentia nō dicūt de amicitia sed de gratia. 7 idem. l. eos. C. e. ti. vbi dixit Ly. post Pe. q vbi amicus admittitur non facit tam plenam fidem vt alius. Z. 7 de testi. cogen. ceterum. 7 c. cum contra. 7. c. se. 7. c. fi. ¶ Item q non iurauit vt dicam. j. §. sequit. ver. 7 no. q. ¶ Item q non dicit d certo tempore quare non plene probat. extra de fide inst. cum Jo. circa medium. 7 de ꝓba. in pntia. 7 argu. ff. de eden. l. j. §. editiones. quod dic vt infra. §. iam de interrogatorijs. x. item de tempore. ¶ Item q est conspirator vel coniurator. iij. q. v. conspiratores. extra de accusa. cum oporteat. extra de simo. licet. bely. 7. c. per tuas. extra de re iudi. cum. i. 7. a. vbi de hoc. xj. q. j. coniuratōnum. 7. c. se. H. vide quod dixi de iudi. exhibita. super iij. glo. cum sua remis. Z. ¶ Item q est parens seu pater qui non potest testificari contra filium vel pro eo. nec filius contra parentem seu patrem nec pro eo etiā si vterqꝫ id velit. H. nec sufficit iudicis talē recipiētis auctoritas que iuri naturali derogare non potest secūdum Bui. de suz. allegat. ff. de fer. l. j. §. si vero. Si autē cōsentit aduersarius contra quem pater filiū. vel econuerso producit. valet qz per talem priuatorum consensum de iure aliquid relaxatur. C. de temp. ap. l. vlti. ī fi. ꝑm eū qui etiam tenet in. l. parentes. C. e. 7 in. l. testis. ff. eo. ti. in filijs naturalibus. hanc. l. locū habere. eo. ti. eos per. l. quiqꝫ. in fi. 7. l. parentes. ff. de in ius vo. 7 qd plus est etiam in spurijs inspecta sanguinis rone 7 precipue si in domo stant licet non sint vocandi filij. in aut. quimo. na. ef. sui. §. fi. tamen vt dicit experientia docet eos qnqꝫ plus diligūt legitimos ꝙꝫ naturales. circa hoc vide quod scripsi de hereti. statutum. ij. super. v. glo. Z. C. e. parentes extra qui matri. accu. pos. videtur. in fine iij. q. iij. §. item in criminali. x. parentes. 7 x. testis idoneus. Idem intellige de matre que sub nomine patris continetur. argu. ff. de ver. sig. patroni. 7 hoc in ascēdētibus 7 descendentibus in infinitum. ff. de in ius vo. qui ꝙꝫ. §. j. siue sint in potestate siue sint emācipati. H. idē Accur. eadem ratione. l. parentes. C. e. tit. sed ibi refert cy. opinionem contrariam in emancipato. cuius rationi respondet. Z. cum parentes etiam dicantur mater 7 auus maternus. H. sup. qui non habent filiū vel nepotē in potestate de puer. in fide. c. ij. Z. ff. de x. sig. appellatione parentis. remoti autem 7 collaterales volētes inter se si volūt testificantur nō in alios. iij. q. v. c. j. 7 est rō qz pater seu mater et filij nec pro se nec cōtra se admittūtur. nā vox patris vox filij ē 7 econtra. insti. de inuti. stip. §. ei qui. 7. §. post mortem. C. de impu. et ali. sub. l. fina. in fi. 7 vna persona sunt. xxv. q. iij. §. hac auctoritate in principio. 7 vbi est vnus alter esse videtur. C. de ag. 7 cen. cum scimus prope fi. li. xj. 7 partus pars viscerum est. d con. di. iij. si ad matris. quod autem dixi q pater vel mater nō possunt testificari pro filijs fallit. H. dixit tam in tribus casibus quia nō posuit scdz Z. nam pater est testis in testamento filij de peculio testātis vt iam dicā. Secundo pater pōt pro filio testificari in causa religiōis. xx. q. iij. pñs. Tercio mater cum

queritur de etate vel etiam genere seu cognitiõe filij te
stat. ff. de pba. et matris. H. no. ibi accur. q nõ recipi
tur vt testis sed vt ex ipsius rñso iudex inueniat melius
veritatẽ Azo dixerat hoc sub dubio forte in sum. e. t. ij
colũ. x. itẽ inuenio. Z. Quarto fallit in causis matri-
monialib. s. cũ queritur vtrũ mrimoniũ possit eẽ cum eis
vel nõ ppter ꝯsanguinitatẽ vel affinitatẽ. xxv. q. vj. c.
j. extra de matrimonio ꝯ interdic. ec. ꝯ. c. j. ex q ma. acc.
pos. vi ex de re iudica. tenor. extra q fi. sint leg. transmis
se. z. c. p tuas. vbi aũt queritur an matrimoniũ sit cõtra
ctũ vel nõ. spõsa dicẽte fore ꝯctũ. spõso hoc negante si
ipe sit ditior vel nobilior vel potentior vel honorabili-
or pater z mater sponse nõ admittũtur. si vero par vel
inferior sic. in fauorẽ matrimonij extra de testi. sup. e. ex
d spon. sicut ex lris. dñs meus dicit q etiã si sint pares
pr z mater vident suspecti. vñ bonus iudex ß arbitret
ff. de x. ob. ptinuus actus in prin. de hoc no. j. q mri. ac-
cu. pos. ¶ Sed nunqd sufficit alterũ istor. s. q sit diti-
or vel etiã nobilior lz in alijs sint pares ad hoc vt pater
z mater intelligant suspecti puto q sic. vt in pre. decre.
sup eo vbi dicit vel bonore. dicit em vel z non dicit et.
¶ Sz quid si vir z vxor se hñt vt excedẽtia z excessa. s.
q vir est ditior. ipa nobilior z potẽtior ꝛc. vel eꝯ. dicq
iudex estimabit quãta sit viri pauptas maxima vel me
diocrs. an ipa sit multũ nobilis z ipe valde vilis q ad ge
nus ita q nõ ẽ verisile testes ppter suas diuitias moue
ri z scdm ß interptabit an testimoniũ sit suspectũ vl ñ
ff. e. l. ij. x. tuipe. z. C. de incest. nup. humilẽ. H. vt scri
psi in decre. super eo ponderanda est regionis consue-
tudo. in quibusdam enim parũ ponderatur nobilitas z
in aliquibus multũ. Z. ¶ Pater aũt z filius q ẽ in eius
potestate z duo fratres qui sunt in eiusdez potestate ĩ
eodẽ testamento vel negocio extranei sit eẽ testes pos-
sunt. iij. q. ij. x. pater z filius. ff. e. H. corrige. s. de te-
stamentis vt sequit. Z. q testamento. §. p cõtrariuz. in
patris aũt testamento nõ põt filius esse testis nec pater
vel q in ei9 ptãte est in testõ filij. nisi fili9 testõr sit miles
seu d peculio castrensi testat. tũc em si aũ missionẽ fece
rit testm. pr põt sibi testis adhiberi. vt. ff. de test. q testa
mento. §. p contrarium. secus si post fecerit inst. e. H.
s. de testis. Z. §. in testib. j. de instru. edi. §. compẽdio-
se ver. ij. ibi. item q testis. Utruz aũt legatarius possit
esse testis no. in eo. ti. §. postremo. x. item excipit q ne-
gocio z se. vel dic q in precedenti proximo casu non fi
lio sed inter heredes intelligitur esse testis sed in testa-
mento extranei in quo ticius heres scriptus est non po
test ipse ticius esse testis. nec is qui in eius potestate est.
nec pater eius in cuius potestate ipse est. nec fratres q
sunt in eiusdez potestate insti. e. H. de testa. Z. §. sed
neqz heres. ¶ Sed nunqd frater admittit p fratre vel
contra eũ. Respondeo sic in ciuili cũ nõ probibeat ali-
qua. l. ff. e. l. j. v. z hi quib. z arg. C. qui ac. non pos. si so
rore. nisi habeant omnia sua bona pro idiuiso infra x.
sed nunquid socius. tunc enim causa vnius intelligitur
esse alterius z sic essz testis in causa sua. qd esse nõ debz
iiij. q. iij. §. item in criminali. x. nullus idoneus. z x. om
nibus. z. C. eo. omnibus. z nisi forte sint in eiusdem po-
testate. iiij. q. ij. item in crimine ver. pater z filius ꝑm ac
cur. vt no. C. e. parentes. minor tamen fides sibi qz alij
adbibetur. ff. e. t. l. iij. rñ. j. ibi. ideoqz. Bal. sec9 est si agi
tur iniuriarum quia iniuria communis est totius agna
tionis. ff. de iniur. l. lex cor. in prin. C. si rector puinciar.
l. j. Z. sed vtrũ cogetur dicam. j. e. §. testium. ver. ß nũ
quid in criminali vero causa non admittit vt. iiij. q. iij.
x. item legeiuli. argu. tamen contra. extra d presump.
litteras. sed illud in crimine heresis in quo põt hoc fieri
vt ibi. z. xxiij. q. viij. legi. nec etiam in causa criminali af-
finis admittit. iij. q. ix. absens. ij. de hoc. C. eo. parentes
z in sum. azo. e. t. §. fratres. sed in causa criminali colla-
terales consanguinei admittuntur volentes int se post
tercium gradum. iij. q. v. c. j. sed vsqz ad illũ gradũ non
coguntur inter se testificari. iiij. q. ij. x. l. iul. iudicior z
dicam illos. H. sup. quos excepit lex illa. Z. infra. §.
testiũ. ¶ Sed quid si testis in eodem gradu attinet p-
ducenti z ei contra quẽ producitur. dic q par affectio
nis causa suspitionem tollit. ff. de ritu nup. non solum.
§. j. In ciuili aũt remoti z propinqui consanguinei ad-
mittuntur inter se p z ꝯ etiã inter extraneos. bec no. ij.
q. v. c. j. z. §. j. z. s. x. pri. ar. tñ ptra qr sũt domestice p-
sone vt dicã. j. x. ß nunqd agnati. ¶ Generaliter q exci
pit ꝯ testẽ q est cõsanguineus vt. ij. q. v. c. j. vel affinis
vt in pre. c. absens. ¶ Sz nũquid socius admittet p so
cio. H. Bui. de suz. dicit ad pbãdã societatẽ eum ad-
mitti ꝯ terciũ id negãtẽ in re cõi indistincte eũ repellit
cũ in singulis ptib ptẽ habeat. scholarẽ aũt p socio in
sua ppria re admittit. p. l. j. ff. e. Z. Rñdeo sic. p parte
socij nõ p sua. ita q nullũ emolumẽtũ alteri. H. id est
sibi testi z intellige emolumentũ cũ vitat dãnu. Z. acq
rat. vt iã dixi. z idẽ si incidenter sine societate sit res cõ
munis. vt qr vnus fundus datus ẽ duob quia lz vnus
vincat nibil ad aliũ redit. ar. ff. si pars here. l. j. §. quin-
immo. extra de preben. dilecto in fi. aliud si essent socij
omnium bonor vel illius rei q petitur que communis
est. H. aduerte q auctor distinguit cõionẽ sine socie-
tate z cũ societate vt primo casu admittat. secundo nõ
sed Ja. de are. primo casu subdistinguit an sit eadez cã
defensionis vtriusqz z tunc quia saltem psumptiue cõ-
modũ vel incommodum spectat ad vtrũqz repellet si
nõ est eadẽ admittet. allegat. ff. de appel. si qui sepatim
Ad idẽ extra de app. c. pe. Ja. de ra. indistincte repellit
socium rei communis. pe. de bel. illum admittit tamẽ p
pter quale. quale preiudicium minorem fidem adhibz
ff. eo. ob carmen. §. fi. de his p cy. in. l. quãdo. C. e. ti. Z.
ff. pro socio cum duobus. §. fi. H. z. l. muci9. Z. ff. de
ritu nup. illud. quasi sit futurum commune lucrum. vt
argu. ff. quando appel. sit. l. j. §. in propria. ij. q. vj. bidu
um. ver. ppria. de hoc no. C. e. quoniam. z ꝑm Jnno. pa
pam extra eo. quoniam. H. Illud tamen scripsi. e. ti. i
sup sup ꝑma glo. Z. z. j. x. item q est socius. ¶ Jtẽ ex
cipit q est domesticus vel familiaris seu de domo acto
ris prodiens qui non admittitur. C. e. l. ij. extra. e. in lit-
teris. ff. e. l. pe. iiij. q. ij. c. j. z x. testes quos x. etiam in iu
re. iij. q. v. §. j. H. vbi de hoc satis in summa. Z. et. ca.
j. ij. z. iij. extra de accusa. cum. p. C. de proba. instrumen-
ta. insti. de testa. §. in testibus. C. qui ac. non pos. l penl.
xiiij. q. ij. §. j. z. ij. z. c. j. H. Pileus alleg. lxxj. di. cuz om
nibus. Z. fallit hoc. C. de repudijs consensu. circa fi. ex
tra de testi. veniens. ij. in fi. extra qui ma. ac. pos. videt.
domestici autem sunt seruus colonus libertus z ascrip
ticius producentis. C. de his qui ad eccle. confu. l. fina.
§. sane si seruus. ff. de fur. si libertus C. de questionibus
pridem. tamen ꝑm Uber. colonus et ascripticius pro
domino admittuntur maxime de consuetudine. sed mi
nor fides ei adhibeatur qz aljs. ff. eo. l. iij. rñ. j. ibi ideo-
qz. sunt ẽt domestici mercenarius seu cliens. ff. de penis
respiciendz. §. furta. z in pre. l. si libertus. H. per has
duas leges quidam se expediunt dicentes. illos dome
sticos in quos cadunt furta domestica. sed Ja. de Are.
stat illi. §. sane. alij legi vnice. C. de emen. propin. d qua
sequitur. Nepos de monte alleg. coniungit primas du
as leges. z. l. idonei. z. §. sane vt hi dicantur domestici.
Si. vincen. in. l. ij. C. e. ti. bis recitatis subdit forte illos
dici domesticos qui in domo producentis ipsius expẽ-
sis aluntur. etiam si liberi sint vel non astricti produce-
ti quod petro placere videtur vt ponit Ly. in pre. l. ij.
C. eo. multa iura que de domesticis z familiaribus lo-
quuntur colligi in no. super decreta. sicut nobis. de ver
bo. signi. li. vj. que facit pro hoc vltimo dicto. Z. Hi
non possunt esse testes pro dominis dum seruiunt vti
primis concor. z. C. de testi. etiã. z. l. eos z in pre. §. sane.

¶Quid si olim fuit eius clericus seu mercēnari⁹ vel cli ens ꝑ nunc nō est. dic qꝺ pōt ꝓ eo testificari. argu. ff. de postulā. l. iij. §. affinitates. H. ꝑ eandē legē dicit idem Alber. gal. eo. ti. ante fin. Z. vnde Uber. de bonacur. consulit. H. forte verbo. vel in reportationibus quia in opere suo nō habetur. Z. vt si q̄s velit illos ꝓ se induce re eiciat eos a seruicio suo p. x. vel p. viij. dies priusq̄ eos ꝓducat ꝛ postea poterit inducere ipos. vel dic aliꝺ si ob hoc ī fraudē eiecerit. H. Idē Bui. de suza. ꝑ Jac. de ra. vt refert Ly. C. e. l. ij. nō putat fraudē in volente sibi parare ꝓbationē ꝓ cuius defectū iusticia sua perit allegat. ff. de nego. gest. at qui natura. §. cū me. ꝛ vide in fra. eo. §. ℣. ꝑ pone in fi. ꝑ si p⁹ testimoniū latū statim re vertitur tunc pōsumit familiaris mansisse ꝛ inter eos sic actū fuisse secus si per interuallū. ff. de priuilegijs cre. si ventri. §. fi. ꝛ. l. se. C. de pac. petens imo ipse Bui. fatet in prē. l. ij. q̄ testimoniū domesticoꝝ iudex recipere debz vbi aliter fides haberi nō potest. C. de repu. cōsensu. exī eo. ti. veniēs. ij. in fi. cū concor. Z. ar. contra q̄ nec etiā postq̄ a seruicio recesserit possit esse testis. C. de qōnib⁹ seruos. tj. ff. e. l. j. §. si seruus. H. in seruis loquūtur nō in seruientib⁹ mercenarijs. nec mirū cū in primis domini retineant patronatū. in secundis nō. Z. vel dic q̄ si ante litis contestationē licenciauit pōt esse testis si post nō vt in prima. l. ¶Sed de quo mercenario hic intelligis? Rñdeo stricte accipit ꝓ eo qui recipit mercedē. nō ꝓ eo qui gratis seruit. ¶Sed nunq̄d agnati ꝛ cognati sunt persone domestice videtur q̄ sic argu. C. de emen. ꝓpm. l. vnica. ꝛ ideo non videnī in testes admittē di. sed dic contra quia ꝛ in hoc admittit domestica pso na. tñ non cōpelluntur sed volentes dicere possunt. iij. q. iij. ℣. l. iul. iudicioꝝ. Sunt etiaz domestici omnes qui sunt de familia ꝓducentis siue sint liberi siue nō. ff. de edi. edic. ediles. §. familie. ꝛ qui sunt in eiusdē potestate instituꝺ. de testa. §. in testibus. ꝛ ꝓpinqui. C. de emenda. seruoꝝ. l. vnica. C. de ℣b. sig. l. fi. in princi. ꝛ large dicū tur familiares omnes qui cū aliquo cohabitant. exī eo. in litteris. vbi de hoc ꝛ de offi. deleg. insinuāte. ꝛ de accu sa. repellant. pater eī domesticus est filio ꝛ econuerso. insti. de here. qua. ꝛ dif. §. sin aūt. ꝛ no. supꝝ primo ℣si. ꝛ ꝓdicti nomine familie continent. C. de ℣. sig. l. fi. in pn. affinis etiā in testem nō admittitur vt supꝝ ℣. sed nunq̄d frater ꝛ se. ¶Sed quid de vxore ꝛ viro. dic q̄ sunt do mestici. argu. ff. si quis caut. sed ꝛ si. §. preterea. ff. de iu di. interdū. H. per has duas leges tenuit hoc Accur. C. e. l. ij. Z. ꝛ ff. ad sill. l. j. §. si vir. C. de re mili. quicunq̄z li. xij. ꝛ in prē. §. familie. insti. de vsu ꝛ ha. §. itē is. ff. de re ligi. familiaria. xxxij. q. vj. c. fi. xlvij. di. §. necesse. in prin. ar. ꝑ. H. Istud ꝓtra. puto corruptū. Z. C. de qōnib⁹. l. iij. ꝛ. iij. q. v. c. j. vnde vxor non admittitur in cā viri. ff. eo. l. pe. cū sint vna caro. extra de biga. debitū. ꝛ no. iiij. q. iij. ℣. idonei. ꝛ qꝺ modo est domina rerum viri matri monio constante. ff. rerum amo. l. j. C. de cri. expi. here. aduersus. C. ad sill. l. j. §. j. H. ꝑ que iura hoc tenet Al ber. gal. eo. ti. post prin. Z. placen. tamē eadē indistin cte admittit cū aliqua lege non ꝓhibeatur. ff. eo. l. j. nec ꝓbandi facultas angustanda sit. C. de bereti quoniā. in fi. xiiij. q. ij. ℞ ℟. Alij distinguūt an sit debilis nature que virū timeat vt hoc respuat. nam variuz ꝛ mutabile verbum sepe femina ꝓducit vt extra de ver. sig. forus prope fi. an virago que eū non timet imo de facili eum ℣beraret vt hec admittatur si sit alz bone fame. ar. iij. q. iij. ℣. eos testes. C. eo. eos. vbi de hoc. H. ibi nil de ℟ sed in. l. ij. eo. ti. per glo. ꝛ per Ly. ꝛ vide etiā. j. §. pe. ℣. sed nunq̄d vxor. Z. ¶Quid si aduersarius velit vt te stificetur in causa viri? Respondeo pōt dici eā admit tendam quia hoc in eius fauore introductuz est. argu. C. de legi. quod fauore ꝛ hoc idem dici potest. H. ꝑm Accur. C. e. l. ij. ꝛ Alber. gall. hoc ti. Z. eadē ratione in quolibet domestico vt cogatur contra domesticū testificari. H. vbi subest sola ratio domesticitatis bene ꝓce dit hoc dictum sed si concurrit reuerentia vt in liberto secus. C. eo. l. libertoꝝ ergo idem in vxore que debet reuerentiaz viro. xxxij. q. v. §. ex p̄missis. cum omnibus capi. sequen. ff. sol. ma. l. alia in fi. mouet etiam ne sit ali qua machinatio inter eos. C. de fur. l. eos. in fi. ꝑm Jac. de are. ꝛ Ly. C. eo. l. ij. Z. sicut alꝫ dicitur de aduocato alterius ꝓtis quē potest altera pars admittere si velit in testē vt no. ff. eo. l. fi. ꝛ extra. e. romana. li. vj. sed ꝛ patro nus ꝛ gener ꝛ nurus sunt de familia vt in prē. l. C. de ℣. sig. l. fi. in prin. ad hoc facit. ff. e. pronūciatio. ꝛ. C. de ex cu. tu. humanitatis. insti. de testa. §. in testibus. ¶Nun quid ergo socī⁹ debeat admitti. h. dicit q̄ non argu. ff. sol. ma. l. rei iudicate. §. fi. C. de ℣. sig. l. fi. ff. de iniur. l. j. §. item aut per semet. Alij contra quia cū inuitus nō co gatur vt. iiij. q. ij. ℣. l. iuli. ꝛ l. generi. restat vt volēs ad mittatur. sed certe omnes familiares ꝛ cohabitantes re pelluntur si suspecti sunt habita distinctione affectōis illi tamē quibus a ꝓducente im pari potest ratione do minice vel patrie potestatis vel alia indistincte repellū tur. iij. q. ij. idonei. ff. e. idonei. extra. eo. in litteris. ꝛ. ff. ad. l. aqui. liber homo. ergo ꝑm hoc videtur q̄ null⁹ de regno vel comitatu possit induci testis pro rege vel co mite cū tamen contrariū obseruetur. H. ꝛ merito quia alꝫ sequeret absurdū vt dicit pe. ꝛ Ly. post eum. C. eo. l. eos. ꝛ Bui. de suz. in. l. idonei. ff. eo. ti. repbendens glo. que ibi nimis large loqtur includendo in pari ratione iurisditionis potestatis vel obedientie. Z. vt. j. ℣. sed nunquid vasallus. ¶Quid si testis domesticus recept⁹ est ignorāte aduersario q̄ esset domesticus dic q̄ dictū eius nō inducit p̄sumptionē vt ex eo deferat iusiurādū ar. extra de iudi. at si clerici. ꝑm Ja. bal. ¶Quid si tem pore quo tulit testimoniū erat domesticus nūc aūt nō? Respondeo dicūt quidā sibi esse credendū. ar. l. di. fer rum. ꝛ infra ℣. sed nunq̄d factus. ar. contra. ff. de testi. ad testiū. §. j. H. huic contrario statur ꝛ vide infra ℣. quid si post. ꝛ q̄ in contrariū allegatur non facit ad ca sum nec erat questio ponēda. Z. ¶Quid si vidit testē domesticū ꝓduci ꝛ tacuit dicunt quidaz q̄ ꝓducens inuitus stabit dicto eius. arg. C. de ꝓcura. ita dem. nā contrarium nō esset postulaturus. C. de solu. l. pe. Alij contra ar. ff. de postulā. quos ꝓbibet. H. primum tene intelligendo q̄ stabitur dicto eo non obstante q̄ sit do mesticus possit enim reprobari vt falsum. hoc dico siue iste ℣. intendat q̄ aduersarius produxit contra me do mesticum meū. ꝛ tacui. siue q̄ ego cōtra ipsum ꝛ tacuit. tēpore ergo quo iurauit ad quod citari debuit de testi. c. ij. debuit obijcere ꝛ ꝓtestari quod dic vt eo. ti. presen tium lex ista ꝓcederet in casu quo ius publicū leditur. ꝛ quo etiaz consentiente aduersario esset repellendus. Z. ¶Quid si dubitetur an sit domesticus? Respōdeo tunc fiat ꝓut habetur. C. de testi. aut. si dicatur ꝑm Ja. bal. H. q̄ recipietur dictū eius reseruandū in tempus disputatōis hoc dico quia ibi sunt plura dicta que vi de. j. ℣. quid si ab vno. Z. ¶Sz nūq̄d vasallus potest esse testis contra dominū vel pro eo cui fidelitatē ꝛ mul ta alia iurauit vt extra de iureiuran. ego. xxij. q. vlti. de forma. H. vide quod dicā. j. ℣. quid de venditore. Z. ar. quod no. extra. e. in litteris vt lit. non contesta. acce dens. extra de offi. deleg. causam que. supꝝ ℣si. nunquid ergo. sicut nec libertus contra patronū vt. j. ℣. itē q̄ est libertus. dic ꝑ licet nō possit esse iudex. qz facilius inue niunt iudices q̄ testes ꝑm Ulin. q̄ hoc no. in p̄. c. ego. ꝛ aliud est in liberto quē patron⁹ fecit hominē. H. ℟ in tendit q̄ libertus ē obnoxius patrono rōne quā fecit li berā ꝑ vasallus ē obnoxius rōne rei feudalis. ꝛ sic meri to ius diuersum. ex hoc etiā ius diuersum ex ingratitu dine q̄ magis afficit libertū qui reuocat in seruitutem. xij. q. ij. liberti. C. de liber. ꝛ eoꝝ libe. l. ij. ꝑ vasall⁹ perdit feudū qꝺ minus est vt in vsu. feu. ad fi. Itē ad quod te-

netur vasallus domino ꝛ dñs viceuersa vasallo.xxij.q.v.de forma nō sic in patrono ꝛ liberto. Z. vt.C.de obse.libe.l.iij.ꝛ nil gratius ei dare potuit.ff.de fideicōmis. liber.paulus.als incipit.ꝛ si.§.fi.vnde persona patroni debet liberto sancta videri vt.ff.de obse.a liber.patro. pstan.liberto vel distingue an sit magnū feudum ꝛ tūc nō dicat. H.forti⁹ si totū patrimoniū.extra quod me. cau.abbas. Z. an paruū ꝛ tūc dicat. H.sup. testimonium.ꝛ pro hac distinctione facit de simo.ꝛ si qōnes in fi.de rescrip.statutum.§.insuper.li.vj.de resti.spo.frequens.§.illū.cū concor.eo.li. Z. Alij dicunt ꝙ cū queritur vtrum vasallus possit pro domino testificari. ant ille est obligatus dño ad prestanda certa seruicia tm̄ ꝛ nō ad fidelitatē ꝛ tunc pōt vt patet in illis qui tenent ab ecclesia decimas in feudū extra de decimis cp̄uis.aut est obligatus ad pstandū sacramentū fidelitatis.ꝛ tunc nō potest qr sacramentū repsentat quandā speciē seruitutis.arg.extra de regu.iur.indignū.at si seruus nequit pro dño testificari.C.de testi.seruos.ꝛ facit ad hoc ext̄ vt lit.nō contes.accedens.ff.ꝙ cuiusq; vniuer.si municeps. H.nō facit.ꝛ est lex.ij.in ti.que allegatur in qōne se.Alber. pap̄.super.l. libertorū.eo.ti.C.ꝛ Bui.de suꝫ. super.l.ij.ꝛ super.l.idonei.ff.e.tenent vasallū cum liber homo sit nec exp̄sse phibitus admitti debere per.l.j.ff. e.minor tamen fides ei adhibetur qr non caret omni suspitione ꝑm.l.iij.ff.e.in prin.cañ.iij.q.ij. in princi.C.e. l.eos.tu dic ꝙ ex qualitatib⁹ psonarum domini ꝛ vasalli posset cessare vel esse suspitio.sup quo vide qđ dixi de ali.in di.mu.cā fac.c.ij.sup.j.glo. Z. ¶Sed nunqd in causa vniuersitatis vel collegij q̄libet de collegio testificari potest:. Respondeo sic.xiij.q.ij.sup prudentiaꝫ extra.eo.insuper.ꝛ.c.tuis.ꝛ.c.veniens.ij.in fi.ꝛ.ff.quod cuiusq; vni.no.l.ij.siue sit ciuilis siue criminalis.puta accusatio plati ipsius ecclesie vt in pre.concor.ꝛ.ij.q.vij. lator.extra.eo.cū nuncius.de accusa.olim.de simo.licet beli.quod intellige in electū alior ꝛ non aliter de iure vt extra de iureiurā.ꝛ si christus in fi.ꝛ.xiij.q.ij.c.j.in fi. ꝛ.ff.de rerū diuisi.intantū.§.j.ibi torqueri ꝛc.vbi de B. ¶Quidā autē supplent in decre.ꝛ si christus ibi.deficētibus ꝛc. maxime p decre.de testi. insuper. sed ꝛ contra ipsam vniuersitatē vel ecclesiam possunt induci q̄ sunt de ipsa vt no.in pre.decre.cum nuncius.ar.contra ꝙ aliquis de vniuersitate nō admittatur p vniuersitate.insti.de testa.§.lz.C.de testi.omnib⁹.iiij.q.ij.x.oīb⁹.so.q̄ in cā vniuersitatis testificat̄ p nullo de ipa vniuersitate B facit. ergo nec p se ar.xj.q.ij.qui manumittit̄. ꝛ hoc ver̄ est indistincte in ciuili causa. H. Idē alber.gal.eo. ti.ver.sed nunqd.vber.de bona.dicit super.l.sicut.§.si quid.ff.ꝙ cuiusq; vni.eum admittendū sed minor fides adhibetur. Unde simon.vincen.dicebat illi credi cum adiunctis aliter nō sed omnino vide ꝛ tene quod scp̄si in pre.decre. cū nuncius super.j.glo. vbi distinguit̄ an singuli de vniuersitate participent commodū.nec ne ꝛ etiam inter vniuersitatē paruā vel magnā. Bal. verum est ꝙ causa est vniuersitatis p̄prietate vt.ff.de contraben.emp.l.sed celsus. Si autē vtilitate est singulor̄ vt vsus memoris ville.tunc aliquis de vniuersitate non est testis idoneus qui hoc commode frui debet quia causa sua est. facit quod no.ff. qđ cuiusq; vni. no.l. sicut per glo.ꝛ in.l.non tantū.ff.de re.dini. Z. In criminali vero distingue sic.si plat̄us accusatur tunc subditi de ipa vniuersitate possunt contra eum testificari.licet ab aliq̄ de ipsa vniuersitate accusetur.extra de testi.in omni.in prin.ꝛ ar.ij.q.vij.lator extra de accusat̄.ex pte.extra de electi.p inquisitionē.ꝛ est ratio quia nō magis reputantur domestici accusant̄ q̄ accusati.sed si aliquis de vniuersitate accusat extraneū non pōt testem inducere socium qui est eiusdē vniuersitatis nisi in defectū.vt.xiij. q.ij.super.iij.q.v.accusator⁹ vero.ꝛ.c.accusatores.ex de accusa.repellantur.de hoc ꝑm dominū meum in summa.eo.ti.§.ij.sub.§.ꝛ cū causa. ¶Sed nunquid rector vel plat̄us eccl̄ie in cā eiusdē ecclesie potest esse testis.dico ꝙ sic.ꝛ est casus extra eo.insup vt patet ex eius suscriptione.actor tamen ꝛ testis simul esse nō possunt.ext. de iura.calū.c.fi.vnde causam alij cōmittat ꝛ ipse sit testis vt in pre.c.insuper.quod dic vt in pre.§.ꝛ cuꝫ causa.x.sed nunqd papa.no.extra de testi.ad hoc als incipit p̄sentium li.vj. H. vt ibi scripsi sup x.ab eisdē. Z. ꝙ quādo abbas constituit ꝓcuratorem in cā monaste rij ipse non poterit esse testis in cā sed si conuentus agit tunc licet in instrumēto dicat ꝙ abbas ꝛ conuentus cōstituūt talē ꝓcuratorē ꝛ bñ poterit abbas eē testis. ꝛ etiā quilibet de cōuentu licet tanq̄ vehemētiores psone iurauerint de veritate. ¶Sed pone ꝙ administrator ecclesie noīe ipsius ecclesie contrahit q̄ contractus post in dubiū reuocatur nunqd ipe poterit esse testis qō dominicalis est. H. Immo venial̄ ꝛ est.xlvij. ꝛ inquātū illa questio dicebat ꝙ si ille erat canonicus debebat admitti p decre.cū nuncius.eo.ti.ꝛ fortius si nō erat canonicus.colligo ꝙ de camerario vel simili administratione intellexit.de prelato eīm ecclesie collegiate.sup̄ prioratu.in prelato autē capelle ista non ꝓcederent adduxerat.in prelato manente.facit de testa.relatū.q̄.propter hoc Roff.bene sua qōne.xxiij.exp̄esse q̄rebat de administratione ecclesie vel ciuitatis.an finito officio ꝓduci possit in testem.sup his que administrauit.ꝛ tenet ꝙ sic.quicqđ hic vl̄ alibi dicat.ego puto ꝑm terminos litium h̄ oportere iudicari.si ei ess̄ qō an solēnitas q̄ p administratorē adhiberi debuerat ꝛ cui⁹ omissio viciat qđ agit̄ intuenerit ñ recipere administratorē in testē p pte q̄ stat pro illo actu vl̄ ꝛ.cū suspectus sit pro reprehensione vitanda vel forsan damno qđ deponeret pro ꝓducente. vbi vero a parte altera ꝓduceret̄ eum admittere. Idem si termini litis tales sint ꝙ ex facto vl̄ omisso nil sibi ascribi prejudicat ad damnū vel obprobriū.ꝛ tunc q̄cunq; pars illum ꝓducat illum admittere.facit quod scripsi sup̄.e.in ꝛ sic per.j.glo.ꝛ de test.cogen.dilectorum.super.j.glo.post prin. Z.ꝛ dic ꝙ sic.ff.de iure.fis.deferre.§.idem decreuerūt. Bal. idem est in ꝓcuratore iudicij finito officio per p̄dicta. Z. ¶Item opponit̄ ꝙ est criminosus.ꝛ in crimine perseverat.vt.j.ver.prior.quia tunc non valet eius dictum siue in ciuili siue in criminali causa. si vero sit enim datus per penitentiā de crimine.nec eīm sequitur infamia iur. hoc probato admittitur in ciuili ꝛ etiaꝫ cum de crimine ciuiliter agitur de pe.di.j.agite nisi essꝫ tale ꝙ infamiam irrogaret vt dixi.ꝛ probatur.iij.q.vij. §.porro.probabit autem hoc per sacerdotem cui confessus est.extra de simo.nemo.l.di.in capite.ij.q.j.si peccauerit in fi. H. vide quod scripsi in decre. testimoniū super vltima glo. Z.ꝛ B vbi crimen manifestum est.nā in occultis sine probatione presumo eum penituisse et sue salutis memorē esse.j.q.vij.sancimus ꝛ potius presumitur in dexteram q̄ in sinistram.extra de ver. sig.c. ij.extra de presumptioni.c.fi.ꝛ sufficit ad hoc communis opinio.ff. de offi. pre.barbarius.C.de testa.l.j.ff.de testi.testium.ꝛ infra ver.item ꝙ est seruus.si autem agitur criminaliter siue sit manifestum siue occultum repellitur.si al̄s de crimine conuictus extitit vel confessus vel si nunc per exceptionem repellatur vel si ex hoc de facto eius opinio sit q̄uata vel si ei probari potest licet egerit penitentiam. Hec omnia probantur extra eo.testimonium.de accusa.cum oporteat.iij.q.xj.negāda.extra de excep.c.j.vj.q.j.qui crimē.xxxij.q.v.preceptum.ꝛ.j.x. item excipitur ꝙ est infamis.quod intelligit Uincen. de illis criminibus que perpetuam infamiaꝫ irrogant. ar.l.di.quia tua.ibi age penitentiam ꝛc.ꝛ.c.domino.et c.ferrum.ff.de edi.edic.ꝙ ita.is ergo cui crimen in modum exceptionis opponitur nō admittit̄ in ciuili vl̄ criminali priusq̄ se probauerit innocentē siue cōuict⁹ fuerit siue nō.dummodo cōpingatur.extra de or.co.c.ij.in

fi.extra.e.sup eo.7.c.testimoniū.7 de excep.c.j.nisi in exceptis crimin̄ib9.eX̄e.c.fi.de simo.licet.7.c.p tuas. Idez si sit accusatus.vt.j.℣.itē q̄ pendet. ¶ Sed nunq̄d q̄retur a teste an sit criminosus de hoc vide.j.eo.§. nunc videndū.℣.sed nunq̄d quere. ¶ Itē excipitur q̄ ē fur raptor.adulter.manifestus 7 hmōi.7 generaliť p quolibet peccato mortali repellit.iiij.q.iij.℣.si testes.extra.e.ex pte.7.c.sup eo.ij.q.vij.testes.ff.de fur.nō pōt.7.s.℣.primo.nā tales sunt infames infamia cano.vj.q.j.illi q̄ 7.c.omnes.7 offendēs in vno factus est omniū reus extra de re.iur.de fleat.de pe.di.vj.c.j.ff.ad sill'.si quis in graui.§.si q̄s. ß si testis p quo libet mortali repellit ergo nullus inueniet testis.cuz nullus sine crimine viuat vt extra de renūci.nisi cū prīdē.§.j.7 extra de iudi.nouit §.non igit'.7 de pe.di.ij. si em̄ inquit.℣.conclusit.7 di.iij.adhuc instanter.dicergo vt sup̄ pri.℣. H. sup̄ prima remissio fuit additio itellexit aūt de ℣.itē opponitur Z.7 iunge qđ est.j.℣.itē q̄ fuit ob carmen.7 trib'.℣.le. ¶ Sed pone q̄ repello testē p̄textu crimīis vel defectus.nunq̄d poterit mihi crimē obīcere vel defectum: Rñdeo non quia nō habeo cū eo causam. H. Ista qō 7 que seq̄tur no.in dcre.testimoniū.eo.ti.in vltima glo. 7 dictū Vin.quod seq̄tur quod fuit etiam Jo. sup ea scripsi. Z. si tamē se velit ostendere innocentē vel charitam manumissionis 7 hmōi ne grauet eius opinio bene hoc pōt.in aut'.de testi.circa mediū.t.p̄m Vin. ¶ Sed si testi.crimen obīcio nunq̄d aduersarius meus potest mihi obīcere.nō p̄m Vin.q̄ causam meā ago.iiij.q.vi ti.omnib9.7 me defendo.extra de excep.dilecti.nisi obīcerem testi crimen cuius ego pticeps sum. C. de liber.cā si libertū. ¶ Quid si post datum testimoniū fit criminosus vel seruus vel infamis vel hereticus: Respōdeo nil officit.ff.e.ad testiū.non em̄ qđ rite factum est debet ex alio euentu infirmari. C. de admi.tuto.sancimus. nec ē culpandus q̄ testē idoneū induxit si is postea fit malus quia nō potuit diuinare.ff.man.si fideiusso9.§.si debitor.ff.de doli excep.apud celsum.§.fi.extra vt ec. bene. c.vnico.7 vide.j.℣.itē q̄ est seruus.7 se. ¶ Quid si testis erit testabilis tēpore quo iurauit.sed tēpore quo ci9 dictū recipitur intestabilis apparet. H. ad litterā quasi fuit iste ℣.si. Jo.de deo.in Lauill'. post vber.de bo.li.v.ti.de iur.testiū. Istum casum 7 cōuersum no. Bui.de suz.in.l.iij.ff.e.allegat iura p principio 7 pro fi. tenet q̄ nō valet cū vtroq̄ tēpore debeat esse habilis.tractauit etiā de hoc.ff.de pig.act.si rem alienā.§.fi.infra remittam. Z. Respondeo dicūt quidā spectari tempus quo iurauit.ff.q̄ testa.fa.pos.ad testiū.§.j.C.de testa.l.j.ex de renū.post trāslationē.7 de electione dudū.j. Alij tēpus quo deponit.ar.ff.de testa.mili.l. antepe.7.ff.de re mili.q̄ cōmeatū. Tercij distinguūt cuius culpa vel dolo fuit delatū q̄ non deposuit.ff.de mino.intra vtile rñ.j.7 de excu.tu.sicū ipse. C. ad.l.iul'.d adul.l.fi.in fi. Tu dic q̄ si crimē alicui9 non est notoriū.dictū eius recipiet'.et in tēpus disputatōis reseruabit' vt.j.℣.sed ad̄d si dicit'. si vero sit postea notoriū postq̄. H. si diceret prius q̄s. melius intelligeret'. Z. deposuit nō admittitur eius dictum ꝓpter infamiā supueniente. viij.q.iij.talis ad finē fatuus em̄ esset qui illud reciperet.arg.iij.q.v.constituimus.vj.q.j.infames.j.℣.pri. H. inepta est hec solutō vt scripsi in qōne cano.florentini p quā vide sup regula factū legitime.de re.iur.7 tene qđ ibi dixi in hoc casu 7 in casu cōuerso.7 vide.j.§.nunc videndū ver. in quarto.7 quod ibi dicā vbi cum sua remis.videbis q̄ auctor ponderat tēpus depositōis quod mihi placuit in solutione p̄dicta. Z. ¶ Itē excipitur. q̄ est infamis 7 leuis opinionis vt extra de testi.ex quadā.7.c.testimoniū.et c.ex parte.a.ff.e.l.iij.§.l.iuli.extra de testi.cogen.p̄terea de proba.licet de ℣. sig.forus.§.fi.de excep.c.j.ij.q.vij. testes.7.q.j.in primis.nisi in exceptis crimin̄ib9.ff.q̄ cuiuscq̄ vniuer.no.l.sicut.ff.de qōnib9 de minore.quia tūc admittitur sed nō sine tormēto.ff.e. ob carmen.§.si ea• extra de simo. licet hely. p̄m Lan. H. in libel. eo.ti. vltra prin. Z. Inno.papa aūt dicit infames nec esse admittendos ad accusationē vel testimoniū nisi accusat9 sit male fame tunc sic vt.ij.q.j.in primis.extra de simo.p tuas.i.secus tamē est in denunciatione 7 exceptione vt extra.e.quoniā. Qui autē sint infames in nostro repertorio in ti.de penis plene poteris reperire 7 hoc de infamia iuris.nam infamis de facto bene admittit' in ciuili causa.vel cū de crimine agitur ciuiliter extra eo.testimonium.ff.de obsequijs.l.ij.sed cōtra nam is qui est male opinionis 7 de quo mala dicunt' non admittitur.in auten.de test.§.quarta.coll'.vij.C.ad.l.fal.autē. sed cum testator.extra de accusati.repellantur.7 de testi.c.fi.de hoc dic vt extra eo.testimoniū. H. vide quod ibi scripsi sup ver.tali modo. Z.7 supra proxi.ver.7 versi.itez q̄ non est ꝓbate.7.j.§.sepe.ad fi.7.C.de sum.tri.7 fid. ca.l.j.in fi.ferre em̄ testimoniū est dignitas.xxxij.q.v.p̄ceptum.7 est actus legitimus vt.C.de here.quoniā prope fi.at talia sunt infamibus interdicta. extra de excess. prela. inter dilectos.C.de infamib9.l.vnica.C. li.xij. de dignitati.neq̄ famosis.vnde piuri non admittunt'.C. de transac.si quis maior.extra de testi.sicut.7.c.testimonium.de p̄sump.litteras.ver. p̄ter iuratoriā cautionem 7.vj.q.j.quicūq̄.xxij.q.v.paruuli. H. alle.pileus.l.iij. de testi.in lombarda.li.ij.q̄ dic vt qui semel priuat9 fuerit nec testis sit postea.nec ad sacramentuz accedat nec in sua causa vel alterius iurator existat. Z. tamē temerarium iuramentū non videtur repellere a testimonio. quod dic vt extra.e.intimauit.7 p̄m papam in.c.constitutus.ver.illos.7.c.testimoniuz.nec alij infames vt sup̄ ver.proxi. ¶ Sed nunquid post mortē testis poterit ei9 infamia probari: H. intellige hoc de teste qui iam deposuit 7 cuius infamia posset ꝓbari si viueret.primum dico quia als inutilis esset probatio. secūdū dixi ꝓpter decre.p̄sentiuz.eo.ti. Z. dic q̄ sic.vt.C.e.l.si. prope fi. C. de inoffi.testa.si quis filium.7.ff.de iure fis.eius qui in fi. H. Alber.gal.cuius ad litterā fuit iste ver.allegat quod notaui eo.ti.p̄sentata in vltima glo. Z. ¶ Sed queritur vtrum papa possit statuere seu dispensare q̄ periurus seu cōstitutus in mortali nō repellatur a testimonio ferendo. Respondeo sic arg. extra de re iudi.cū j.7 a insti.de iure na.§.sed quod princi.sicut cū eo dispē sare potest in ordinibus.extra de tem.or.dilectus. sicut etiā legitimare potest 7 quo ad successionē 7 quo ad matrimonium contrahendū vel nō contrahendū 7 reddere aliquos abiles vel nō sicut seruos 7 liberos. H. facit de here.in fidei.7.c.accusatus.§.licet.li.vj. Ad materiā facit questio quā posui super regula actus.de re.iur.li.vj.7 remissio quā ibi dedi in fi. Z. ¶ Item excipitur q̄ est remotus ab aliqua dignitate ꝓpter aliquā turpitudinem.ff.de sena.l.j.ij.q.vij.§.tria in prin. ¶ Item q̄ est excōmunicatus extra de testi.veniens.ij.iij.q.v.conspiratores.7.c.se.extra de here.excōmunicamus.§.credentes.iij.q.j.c.j.C.de here.l.pe.xxiij.q.j.miramur.7 dic vt infra ℣.sed quid si dicitur. ¶ Quid si olim fuit excōmunicatus sed nūc est absolutus de hoc p̄m papā extra e.testimoniū. H. 7 ibi plene vide in glo.si dicas. Z. et iij.q.j.in summa. ¶ Quid de suspenso. Rñsio Boff.et dñs meus dicunt idē vt de accu.olim in prin.7 d excep. apostolice. H. Hosti.hoc dixit in summa huius ti.§. ij.sub ver.fides.sed in decre.pre.olim dixit hoc intelligi de suspenso ab homine.puto auctorē errasse allegan Boff.ex signo qđ posuit Hosti.in fi.illius.versi.fides. quod tamē respicit solū vltimū dictum.hec in vtriusq̄ summa videri p̄nt decre.apostolice nō probat.ad quod inducitur quia non loq̄tur de testimonio 7 glo.ibi posita.facit ad contrariū ante finē.sed decre.olim intellecta vt glo. dicit bene facit.dici tamen posset q̄ ibi de iure ꝓpter lit.pendentiā debuerāt sentētie relaxari.vel ꝓpt

excõmunicationẽ fuit alternatiue de suspẽsione subiũctum. constat q̃ multe sunt spẽs suspensionũ q̃s notauit in cle. de penis cupiẽtes. ex illaꝝ igit̃ 7 culpaꝝ varietate indicari oportet q̃ repellant. Z. ¶Sed nunquid excõicatus contra excõmunicatũ. vel criminosus cõtra criminosum vel infamis contra infamẽ admittentur in testes. Rño non ꝑm Uber. de bo. q̃ si excipio q̃ nõ potes esse testis quia es excõicatus. nõ potes contra me de excõicatione replicare. ff. de excepti. do. apud. §. marcellus. extra de excep. dilecti. 7. c. nobis. ar. contra. ij. q. vij. si hereticus. So. ibi. 7. C. de here. qm̃. sed illud loquitur in casu suo. H. Adde qd̃ habes de hereti. in fidei. li. vj. Z. ¶Quid si omnes de vniuersitate sunt excõmunicati. nunq̃d vnus in testẽ contra aliũ admittet̃. dicunt q̃dam q̃ sic. vt in pre. l. quoniã. in fi. nisi index ipsum ex officio suo repellat vt. ff. de postulan. q uos ꝓhibet. de boc no. in auten. eo. ti. §. sancim⁹. H. ad contextuꝫ fuit iste ꝟ. Alber. gal. eo. ti. ꝟ. sed quid. 7 glo. illa est prima. in. §. de infamiby tamẽ loq̃tur nõ de excõmunicatis. Z. ¶Itẽ q̃ est talis cũ quo non est testificatio. vel est mulier. vel impubes. vel mutus. vel surdus. vel furiosus. vel est ei bonis interdictum. vel est intestabilis. vel est in potestate testatoris. vel est heres in eo testamẽto scriptus. vel est. l. iul̃. repetundarũ dãnat⁹. vel est mulier de adulterio dãnata. bi eñ non admittunt̃ in testes. legatari⁹ autẽ 7 fideicõmissarius 7 alie ꝑsone eis coniuncte q̃ non sunt iuris sed rei successores. 7 tutor in eo testamẽto datus admittunt̃ in testimoniꝫ vel in testamẽto. nõ si agatur de legato vel fideicõ. inter eos 7 heredem. sed quando queriꝫ cui hereditas debeat̃. insti. de testa. §. testes autẽ. 7 tribus. §. se. 7. ff. e. qui testamẽto per totã. l. C. eo. ti. omnibus. H. Idem dicit. j. de instru. edic. §. postremo al̃s instrumentũ ꝑpe fi. ꝟ. quid de legatario. Tu distingue an in omnẽ euentũ sui testimoniꝫ debeat̃ legatum vel in alterũ tm̃ vt scripsi. eo. ti. insup sup. j. glo. Z de voluntate tñ aduersarij põt legatarius esse iudex vel testis. 7 tamẽ improprie loq̃tur. s. cuꝫ iuramentũ defert̃ heredi. C. de fideicõ. l. fi. de muliere dicã. j. ꝟ. item q̃ est mulier. de furioso. j. ꝟ. itẽ q̃ est furiosus. de muto ꝓbatur. C. qui testa. facere pos. mutus. ¶Quid de surdo de bis 7 alijs p̃missis vide. j. §. nunc videndũ. ꝟ. vbi autem hoc. ¶Item excipitur q̃ est impubes vt supꝝ ver. proxi. 7. ff. de testi. testiuꝫ. 7. iij. q. ij. testes. 7 ver. item. l. iul̃. de vi. talis eñ repellitur qz testis nõ valet nisi iuratus. C. e. solam. 7. iij. q. ij. ꝟ. solam. 7 ꝟ. iureiuran. 7 extra. e. nuper. 7. c. tuis at impubes iurare nõ potest. ff. de iureiurã. qui iurasse. 7 de in lit. iuran. l. ij. xxij. q. v. paruuli. vbi de hoc. 7. c. pueri. nisi in casibus. ff. de lib. causa. l. fi. in fi. et hoc in causa ciuili in qua pubes admittit̃. nam in criminali etiã factus pubes repellit̃ nisi cõpleuerit. xx. an. ff. e. inuiti. ij. 7. iij. q. ij. ꝟ. in testimoniuꝫ. Accur. tamẽ no. in prẽ. l. inuiti. q̃ minor. xx. an. H. glo. ibi loq̃tur de impubere doli capace 7 primo pubertati sed excusat̃ Guil. quia si illud in ꝑpubere. fortius in adulto. 7 no. quia lex in testimoniuꝫ cano. iij. q. ij. dicit. q̃ accusans nõ debet facere citari in testem minorem viginti annorum. per quod dicit Gui. de suc. indicẽ non esse prohibituꝫ quin suo motu minorẽ. xx. saltẽ in defectum ꝓbationum recipere possit in testẽ non ad iudiciũ tm̃. de quo per prius dicta non esset dubiũ. rationẽ quare minor. xxv. testificatur. 7 non accusat. dixi sup̃ de actore. ver. sed quid de pubere. Z. admittitur ad iudiciuꝫ ne ꝓbationis facultas angustetur quia q̃ñq̃ admittunt̃ aliqui nõ quantũ ad plenã fidem sed q̃tum ad presumptionẽ faciendaꝫ vt no. extra de re iudi. cũ. i. 7. a. ad fi. sed 7 pupill⁹ q̃ñq̃ potest recipi maxime si dñs dicatur a familia occisus. ff. e. testium. 7. l. inuiti. C. e. quoniã. ff. ad sill̃. l. ij. §. impuberes. ¶Sed nunquid factus pubes potest ferre testimonium de bis que vidit in pupillari etate consuenit eẽ questio sabbatina. H. fuit pilei. xiij. Z. 7 videt̃ q̃ nõ. C. de fal. mo. l. j. in fi. ff. de testi. l. fi. ff. de iur. 7 fac. ig. l. fi. H. 7 de cor. vici. ex parte. j. 7 vide quod ibi dixi in glo. arg. contra. Z. dic contra ꝑm omnes. H. ad declarationem horũ ꝓmittendũ est quod no. qui fi. sint legitimi. per venerabilem. in. v. glo. que innuit p̃sertim q̃ñq̃ poni pro maxime. quandoq̃ pro tantũ. Circa quod sciendum est q̃ azo. in sum. de testi. ad fi. j. colum. simpliciter dicit impuberem factum puberem testificari posse. de bis que vidit in pupillari etate. Idem Tan. pte. iiij. rubrica de testi. ꝟ. prohibetur etiã minor. Idem Hostien. eo. ti. §. ij. sub ꝟ. etas. 7 baga. vbi tractat de testibus ver. queritur autez in hac. Item bonagui. inducens azo. parte. iij. rubrica de interrogatorio contra testes. ꝟ. circa personas. 7 Jo. de amelia in suo tractatu de reprobatione testium. ver. repellunt̃ maiores. 7 nepos de monte al. rubrica contra testes. ꝟ. sed queritur an. 7 ꝑm ipsos p̃sertim ponitur pro maxime. Sed Jo. arguit. iij. q. ir. testis. quẽ testificari non posse de bis que vidit in pupillari etate cum etas illa ꝛc. Ipse tamen Jo. tenet cum lau. in. c. relatum. inferius allegato eum testificari posse de bis que tunc vidit. si tunc erat doli capax. Accur. ff. eo. ti. l. iij. §. l. iulia. 7. ff. de testa. ad testium. §. j. tenet q̃ testificari potest nisi factũ sit tale q̃ requireretur etas perfecta a prin. vt in pre. §. j. Alber. gal. eo. ti. in prin. admittit eũ si qñ vidit erat primus pubertati als nõ allegat. ff. de iur. 7 fac. ig. l. fi. C. de fal. mo. l. j. Idem dinus in. l. excipiunt̃. ff. ad sil̃. 7 ꝑm istos presertim hic ponitur pro tantũ. Pil. vbi supra tenet eum si intelligens erat 7 doli capax testificari posse. secus si tunc erat infans vel infantie proximus. alleg. insti. de inuti. sti. §. pupillus est sciendum q̃ Accur. in pre. §. dividit etatez que excedit infantiam per medium vt pars citerior dicat̃ proxima infantie vlterior proxima pubertati. 7 sic marẽ vsq̃ ad decimũ annum 7 dimidiũ. dicemus proximum infantie feminã vsq̃ ad nonũ 7 dimidium. In residuo dicemus eos proximos pubertati. hoc etiã tangit insti. de obli. q̃ ex delic. nas. §. in summa. hoc dictum q̃ quod maiorem etate repellimus a testimonio eorum que vidit minor. xx. an. 7 dimidio non placet. nec hanc diuisionẽ probãt iura ibi allegata. nã insti. qui. mo. tu fi. j. Rñ. non facit. et §. fi. qui ma. non pos. de proximitate nil dicit. vnde licet impator circa manumissionez seruoꝝ diuiserit per medium etatez que erat post. xiij. 7. j. xx. an. ex arbitrio idem facit non ex significatione proximitatis. Item quia babebat rõnem illa talis diuisio. ideo vt ibi no. iure antẽ ticoruꝫ fuit reuocata. in auteu. vt spon. lar. §. j. colla. ix. nec recipietur etiam illa diuisio in alijs materijs in quibus proximitas attenditur. puta in matrimonio cõtrahendo. de quo dic vt de despon. impu. continebatur et quod ibi no. in glo. sed quando. 7 quod super ea dixi. et eo. ti. attestationes. 7. c. fi. 7 quod ibi dixi super ꝟbo nubilis. Ego saluo quod dixi ꝑm Ac. admitterem adultũ in testem. super bis que impubes viderat. si talia sunt illa que cadere poterant in ipsorũ tunc impuberum intellectum. nec ob. l. fi. ff. de iur. 7 fac. ig. vt ibi no. nec. l. j. C. de fal. mo. quia materiã illam nõ facile poterat impubes percipere etiã si sciret illam fabricari. nã q̃ id esset. ꝓbibitum vel q̃ illa esset falsa non cadebat in ipsius intellectum. sed si cadere poterat nedũ in impuberem sed etiã in infantẽ illum admitterẽ in terminis. Queritur de etate ticij qui fuit socius meus 7 mihi coetaneus dũ eram⁹ vj. annoꝝ in eisdez schol̃. vel eadem arte ego sum. xxx. annoꝝ. 7 queritur de etate illius an sit maior. xxv. quare ego non admittar in testem. de tanta distantia dixi. quia si queretur an sit maior. xxix. annis non putarẽ me idoneũ quia modici tẽporis varietatẽ tunc ꝓcipere nõ poteram. nisi forsan essem⁹ fratres 7 ille me fuisset. j. circulũ anni secutus 7 maxime alijs fratriby subsecutis. et facit ad hoc quod dixi de infante an possidere possit sua ꝓa de acto. post prin. sup ꝟ. premissa. Z. presertim de

his que vidit dñ erat primus pubertati quia non ꝓhi
betur.ergo admittit.ff.e.l.j.z.l.ex eo.scire cm̃ põt aliq̃
de facto z de iure licet nõ ad sui ꝓiudiciũ.Bal. tenet q
impubes nõ potest testificari ad solennitatẽ actus ꝫ fa
ctus pubes põt testificari.ad veritatez de eo quod dici-
dit in sensum impuberis z ita intellige supradicta.no-
ta tamẽ q ad testimoniũ impuberis ꝓcedit iudex ad in-
quirendũ z facit semiplenũ iudiciũ .C.ad sill.l.fi. qđ est
notan. Z.nã z seruus liber factus testificat de his que
ꝓmo vidit.ff.de ℵ.sig.notionẽ.§.fi.z ar.ad hoc.xxxvij.
di.relatũ vbi de hoc.z extra qui.ma.ac.pos.cum in tua.
Itẽ dicunt quidã de his que in furore vidit aliquis vel
priusq̃ fieret cecus.j.eo.§.ℵ.sed nunq̃d cecus. ¶Itez
excipitur q est mona.vel canonicus vel regularis vl' cõ
uersus vel alius religiosus sub obedientia posit9 qui nõ
potest esse testis sine eius licentia cui subest.ar.xvj.q.j.
monachi.extra de postu.c.ij.extra ne clerici vel mo.non
magno.ff.de re mili.l.iij.§.in libello.xj.q.iij.q̃d ergo.ff.
de testa.qui testamẽto in prin.xiij.q.ij.sup prudentia in
fi.funesta em̃ est eoꝝ vox q̃s potius interdici q̃s audiri
oportet.ij.q.vij.placuit.iij.q.xj.si q̃s ex.z.q.v.constitui
mus in fi.C.qui accu.non pos.l.pe.z mortui sunt.C.de
epis.z cle.deo nobis.z in autẽ.ꝺ mona.§.illud.z.§.si q̃s
auten.colla.j.z in pre.c.placuit.z.xvj.q.j.placuit. licet
quandoq̃ impregnẽt vt extra de homi.sicut litteraruz
etiã ꝓprias cõmatres vt.xvij.q.ij.puenit.Accur. tamẽ
dicit simpliciter eos admittendos quia nõ inueniuntur
ꝓhibiti.ff.e.l.j.z ar.in auten.de mona.§.cogitandũ.et
extra.e.nuper.z no.C.e.autẽ.si dicatur.in causis tamẽ
suarum ecclesiaꝝ testificari possunt.qđ dic vt supẽ ver.
sed nunq̃d in causa. ¶Itẽ q est socius criminis seu eo-
dem crimine irretitus.iij.q.ij.ℵ.liberi.extra.e.veniens
j.z.c.personas.z.c.sicut.z de confes.c.j.xv.q.ij.nemini.
C.de testa.quoniã.C.de questionib sicuti qui nõ audi-
tur contra alium nisi in casibus quos dic vt supẽ in ti.de
accusatore in prin.ℵ.itẽ repellitur qui.ibi etiã dicit q̃li
ter hec exceptio debet ꝓponi.z no.versus. Per testem
socium sceleris simonia ꝓbatur.Muneris z sceleris te-
stis socius reprobat'.vt no.in pre.c.veniens.z.j.ℵ.itẽ q
habet consimilẽ.z j.ℵ.prori.quod dixi de simo. proba
tur in decre.greg.ix.extrauaganti.de simo.mediatores
H.que habet' in.vj.sub.ti.de testib.Z. ¶Quid si q̃-
tuor homines dicant' aliquẽ in domo aliqua occidisse z
constat eũ occisum nunq̃d accusator potest aliquem ex
bis quatuor in testẽ ꝓducere argu.q nõ.C.de ꝓcu. reũ
z.ff.de testi.in testimoniũ.z extra.e.nõ debet nam ei nõ
crederet'.C.de accu.l.fi.extra de confes.c.j. arg.contra
quia edictũ de testi.est prohibitor iuz.ff.de testi.l.j.§.ij.
Uber.dicit q in cã ciuili potest ꝓduci secus in crimi-
nali.ar.extra de confes.c.j.H.hec questio nõ est q̃stio.
quia si omnes accusat.constat q reos nõ poterit indu-
cere in testes si vnũ solum nil impedit q̃n reliquos indu
cat.reus autẽ si excipere velit q̃liter loquat' ꝑz remissio
supẽ ℵ.prori.Z. ¶Itẽ q est libertus q̃ nec volens au-
ditur cõtra patronũ. nec cogitur.C.e.libertor. que est
iij.q.iij.ℵ.liberti.extra de ser.non or.c.iij.C.qui ac. non
pos.l.fi.nec etiã pro eo in ciuili vel criminali causa.C.de
questi.prudẽ.pro alijs tamẽ z contra alios potest.z vide
supra ver.nunq̃d solius ar.C.de postulan.l.ij.nisi forte
in causa criminali.iij.q.v.nullus. ¶Quid de filio liber-
ti:Rñdeo idem puto vt.C.de liber.z eo.li.l.fi.licet fue-
rit admissus.ff.de questionib maritus.H.sed nõ fecit
etiam iudiciũ sufficiẽs ꝫm vnã lecturã ibi.no.in glo.ni-
si p̃cedant in fi.Z. ¶Quid de vasal.dic vt supra ver.
sed nunq̃d vasallus. ¶Itẽ q est seruus.iij.q.v.nullus.
insti.de testa.§.testes.ff.e.qui testamẽto.§.seruus.ij.q.
j.in primis.ℵ.sed de psonis.C.de testi.autẽ.si dicat'.et
l.quoniã.extra de ℵ.sig.forus.§.fi.ff.de re.iuris.l.quan-
tum.al's incipit quod attinet.iiij.q.iij.v.liberti.H.per
que iura tenet Guil.de suz.in.l.illicitas.§.illicita.ff.de
offi.presi.q seruus nõ potest esse ministralis vel nũcius
ad citationes nã cum nõ possit esse testis vt supẽ. z tales
sunt plus q̃s testes quid eis solis creditur. de quo satis
scripsi.j.de cita.§.sicut ℵ.sed nunq̃d credetur.ergo&c.
Itẽ seruus nullam habet cõmunionem cum iure ciuili
vel ꝓtorio.ff.de testa.qui testamento.§.seruus.z serui-
tus fere morti comparatur.ff.de re.iuris.l.antepe.Z.nisi
in defectũ probationũ ꝫm quosdã.iiij.q.ij.ℵ.si.serui re-
sponso.C.de here.l.pe.in fi.xiij.q.ij.c.fi.z nisi in crimi-
nibus exceptis.quia tunc admittunt' si accusatus sit de
crimine diffamatus.ij.q.j.in primis.versus fi.ℵ.q aũt.
extra de accusa.cũ.p. In facto tamẽ suo eis q̃s credi-
tur cum tormẽto z alijs ꝓsumptionibus.iiij.q.ij.ℵ. ser
ui neq̃.z in pre.ℵ.serui.Rñdeo. H.que est lex.ff.eo.
ti.per quã legem.z.ff.de edi.edic.l.quero in fi.dicit ba-
ga. i suo opere char.ij.q dictũ serui lex dedignat' voca
re testimonium.sed illud vocat rñsum.Est sciendum q
Bui.de suz.super.l.illa tenet quod deficientib ꝓbatio
nibus recipiat' seruus in testem etiam si de suo facto nõ
interrogetur.sicut in arenario dicitur eo.ti. ob carmne
§.si ea.vnde ꝫm cũ.l.prudem.C.de questionib.z.l.inte-
rogari.eo.ti.satis expediuerant seruos pro domino vel
contra dominũ non requiri sed de suo facto interroga-
ri.quod ergo voluit lex illa serui rñso. credendũ aliqua
ꝓbatione deficiente generalius sumit'.fatetur tamen ꝙ
pre.l.qui testamẽto q ad solennitatẽ testamenti seruus
adhiberi nõ potest.in iudicijs autẽ in defectũ probatio
num potest p illam.l.facit pro eo.ff.de questionib diu9
Z.v.q.v.illi qui contra dominũ vero vel patronuz eis
nõ creditur vt in ꝑalleg.ℵ.serui neq̃.nisi in casibus q̃s
habes.xij.q.ij.§.patronos.argu. contra.C.de ser. fugi.
quicunq̃.§.fi. H.speciale q ibi seruus torquet' cõtra
dominũ vt ibi no.in glo.no.duo.Z.tamẽ si testis tem-
pore quo testamentũ signauit seruus erat sed habebat'
cõmuniter ab omnib pro libero valet nihilomin9 testa
mentum vt in pre.§.testes.z.C.de testa.l.j.H.vt dicit
ibi Ly.ꝫm Ja.de ra. Idem si omnes essent serui.tamen
cõmuni opinione liberi.z idem si cõmunis error esset in
etate vel in seru testium.idem etiã esset cũ cõmunis opi
nio infamẽ haberet pro nõ infami vt no.ff.de testa.l.cũ
lege.Z. ¶Quid si tm̃ a maiori pte habeat' liber:Re
spõdeo idẽ est ac si ab omnib putaretur quia valet te-
stamentũ.ff.de re. in. aliud.§.refertur.ff.ad munici.q
maior.ff.de iur.z fac.igno.regula.§.ij.extra de his que
fi.a ma.par.ca.c.j. ¶Quid si a multis nõ tamen a ma-
iori parte:.Respõdeo nõ ita de facile dico idem.argu.
ff.de insti.ß z si pupillus.§.ij. ¶Quid si ab vno singula
ri tm̃ putabatur liber:Respondeo idẽ dico.H.testa-
mentum valere vt ꝓbat.l.que allegat'.Z. si consonat
cũ veritate vt.ff.de acqui.here.cũ quidã.§.quod dicit'
ꝫm Uber.de bo.sed si proposita hac exceptione de ser-
uitute testis se liberuz asserat a natiuitate recipiat' eius
dictũ z reseruetur hoc in tẽpore disputationis. Si ℵo
dicat se libez ꝓsonẽdat instrm̃ manumissionis q̃s teste
tur nisi iurauerit se alibi ꝓbationes habere.nec tũc sta-
tur eius testimonio nisi ꝓbata libertate.C.e.autẽ. si di
catur.si vero testis dicatur inimicus ꝓpter litem crimi-
nalem que est inter eũ z illum contra quẽ inducit'.z boc
probetur.nõ prius recipiet' q̃s de crimine fuerit pronun
ciatum.si autẽ propter litem pecuniariã tunc incontinẽ
ti recipietur z in tẽpus disputationis questio reseruat'.
C.e.aut'. si vero dicat'.de boc extra.e.ex pte.a. z.j.§.se-
pe.H.Questio de quodaz seruo an testificetur de eo
qđ vidit in seruitute expedita fuit supẽ ℵ. sed nunquid
factus.Z. ¶Quid de assciptic̃ijs nunq̃d possunt esse
testes.respondeo sic.C.de epi.z cleri iubemus.&auten.
assciptic̃ios.H.bene facit de iude.c.ij.z quod ibi no.
in glo.ij.z in hac qõne z duab alijs se.concor.accur.C.
e.auten.si dicatur.z in cor. eo.ti.§. si vero dicatur.Z.
¶Quid de statuliberis quib.s.libertas est sub condi-

tione relicta: Respondeo nō possunt esse cū sunt serui vt.ff.de statulib.l.statuliberi. ¶ Quid de monacho et ꝙuerso ꝛ fratre minore dic admitti cū nō inueniant repelli.ff.de testi.l.j.ꝛ argu.in autē.de monachis.§. cogitandū.colla.j. H.vbi idē no.ꝛ plenius q̄s hic rndeo.ad id qđ censetur mortuus.ꝛ an p monasterio vel cōtra.ꝛ an p alio monacho ꝛ vide sup̄.e.col'.x.itē excipit'.per qđ x.iste supfluit. Z.ꝛ ex̄ de test.nuper.ꝛ de cri.fal.c.j. Jdē dicas de ꝙuerso ꝛ regulari canonico ꝑm accu. H. superfluit iste x.ꝓpter x.sup̄ prori.colū.x.itē excipit' q̄ est monachus. Z. ¶ Sed q̄d si dicitur testis excommunicatus vel infamis vel fur vel raptor nunq̄d statim est recipiēdus: et in fi.queret' an fuerit excōicatus vl' infamis: Rn̄deo sic vt in prc.autē.si dicatur.ꝛ in p̄.decre. ex parte.a. H.quicq̄d hic dicat' in se.x.dic vt ibi scp̄si sup̄ glo.huiusmodi exceptiones. quaꝫ omnino videas. Z.ꝛ.e.t.p̄sentiū.ꝛ in prc.autē.si vero.nā quilibet bon⁹ p̄sumitur nisi contrariū oñdatur.extra de scru.in or.facien.c.vno de p̄sump.dudum.sicut quisq̄ p̄sumitur liber a natiuitate.in autē.col.vj.qui.mo.na.fi.ef.le.§.licꝫ igitur ꝑm Uber.ar.contra q̄ nō reseruet' hoc in tēpus disputationis.ff.de qōnib⁹.l.j.§.si quis dicatur.ꝛ.ff.de tutelis muto.§.j.nā ꝛ testis non est sub conditione recipiendus.quia legitimi actus ẽt.ff.de re.iur.actus.ꝛ ex̄ de elect.in electionib⁹ li.vj.sed hic potius est modus q̄s conditio.q̄ hic sit actus legitim⁹ patet sup̄ x.item q̄ est infamis. ¶ Quid ergo si premissa obijciens dicit se illa velle incōtinenti ꝓbare vt.j.§.sepe.x.hac igitur: Respondeo audiēdus est si habet ꝓbationes in promptu nō aliter vt.ff.ad exi.l.iij.§.ibidē.ff.ad trebe.ille a quo. extra de te.ad hec.al's incipit p̄sentium.§.pe.l.vj.ꝛ.c.veniens.ij.extra de resti.spo.litteras vltra mediū. si em̄ statim cōstare potest q̄ nō est recipiendus quare admittetur. vt.ff.de testi.l.j.certe supflue admitteret'.quod fieri non debꝫ.extra in proemio decre.§.sane. nec supfluo iuramento est quis grauandus. H.extra de proba.c.ij. Z.vel distingue ꝛ melius an mora sit periculū allatura vt quia testes ꝓ quod id probare intendit.sunt infirmi.vel senes.vel abfuturi. vel campestre bellū.vel mare intraturi ꝛ tunc recipiatur eoꝝ dictum si incōtinēti habeat eos paratos.argu.extra vt lit.nō contes. quoniam frequenter in princi. H.non fateor q̄ ꝓpter hoc prius recipiatur. ſꝫ fateor q̄ statim propter id recipient' hoc intelliges vbi supra remisi. Z.an nō sit allatura vt tūc non recipiantur priusq̄s deposuerint quia videt' id causa litem ꝓtrahendi dixisse. arg.ff.de fer.l.j.§.fi.ꝛ.l.fi.et ff.ad trebel.cum hereditas. Jn receptione autē vel publicatione potest is contra quem ꝓducitur testificari q̄ liceat in eius dictꝫ vel personam obijcere vt.j.x.item q̄ is pro quo ꝑm Uber.ꝛ.B.na. ¶ Recepta autē probatione si iudex ꝓnunciabit recipiendū appellet ꝺ is contra quē ꝓducitur.ff.qui satisda.co.arbitro.ar. contra. C.quoꝝ ap.non rec.ante fi. H.solue ꝓ decre. super eo.ij.de ap. Z.si vero ꝓnunciat non admittendū alter appellet. porro in exceptione excōicationis videtur q̄ statim sit eius probatio ꝓpter periculū cōmunionis a domittenda ar.xj.q.iij.cum excōmunicato.extra de sentē. excōi.solet.ꝛ de excep.exceptōnē. H.facit de sen.excōi. decernimus.li.vj.ꝛ idē scripsi in glo.vbi sup̄ remisi. Z. Item etiā vbi p̄sumptio est contra ꝓducentes testes q̄ velit causam prorogare statim recipietur eius dictū sed in tempus disputationis reseruat'.extra de proba. licet. Jdem etiā est vbi ab initio fit ꝓtestatio de dicendo contra testes vt extra.e.p̄sentium.vt no.papa.eo.ti.cū causam. ¶ Quid si testis dicit se seruū vel infamem vel periurum vel furē vel excōmunicatum forte vt euitet testimonium: videtur eius simplici asseuerationi standum ꝛ hoc tenet papa vt no.extra de accusa.inq̄sitionis. H scripsi tamē in decre.cū causam super glo.causam.eo.t. Z.quia nō est verisimile q̄ suā tantā turpitudinē mendaciter asseueret.quia crudelis est q̄ negligit famā suā xij.q.j.nolo.arg.contra quia deponit nō iuratus ꝛ ideo nō videtur ei credendū vt.j.x.itē q̄ non deposuit.ego tamē deferrē sibi iuramentū vt sic.vel ꝓ torturā veritatem plenariā inuenirē.argu.v.q.v.illi qui.xxx.q.v.iudicantem.ꝛ extra de fi.instrumē.cū Jo.prope fi.vtrū autē testis sit sup̄ huiusmodi interrogandus dicaꝫ.j.§.iam de interrogatorijs.x.sed nunq̄d. ¶ Itē opponitur testi q̄ recipit a quoq̄s preciū vel p̄ces ꝓ testimonio ferendo vel non ferendo.vel ei promissum fuit.ꝛ ob hoc falsum testimoniū tulit.vel fuit instructus vnde dictū eius nō valet. C.e.si quis in fi.ꝛ.l.eos.j.q.j.concessionis.ff.de calum.l.j.§.j.ꝛ.l.generaliter.iiij.q.iij.ver.itez.l.iul.de vi.ꝛ versi.si quis testibus.extra.e.c.j.ꝛ.c.sicut nobis.ꝛ de ꝓba.licet.j.prori.x.ꝛ ideo fatue agit aduocatus q̄ loquitur testibus ante deposition̄ez vt dixi supra de aduo.§. vtriusq̄.x.item sit cautus aduocatus. expensas tamē potest a ꝓducēte recipere.iiij.q.iij.x.liberi testes. H. de rescrip.statutū.§.pe.li.vj.de quo vide.j.§. qualiter. x.testes. Z. ¶ Item q̄ corruptus falsum testimonium dixit vt in prc.decre.licet. C.de testi.nullū.ꝛ sup̄ x.pri. ꝛ.j.x.sed quid si testi. ꝓic aūt sciendū est q̄ testis falsidicus tres ꝑsonas offendit vt extra de cri.fal.c.j.ꝛ ido dignū est vt multipliciter puniat'. extra de re iudi. cum eterni.in fi.xiij.di.c.j. Jdeoq̄ data est cuilibet iudici facultas eū ex officio suo puniendi. C.e.nullum.prope fi. x.data.quod intelligo de iudice ordinario. ¶ Sed q̄d de delegato. Respondeo ꝛ ille habet modicā cohertionem vt extra de offi.deleg.ex litteris.ꝛ ideo potest punire quod dic vt.j.§.de testibꝫ x.sed quis coget. H. In delegato pape bene ꝓcedit vt ibi no. delegatus autē ab inferiori videtur q̄ remittere debeat ad delegantem.in autē.eo.ti.§.si vo ignoti col.vij.facit de offi.dele.si contra.ꝛ quod no.eo.ti.statuim⁹.ij.in glo.ij.li.vj. ¶ Quid si litigarunt ptes per errorē coꝝ non suo iudice quem etiā per consensum suū iudicē non fecerūt.an iudex ille punire poterit tales testes: videtur q̄ nō quia eius sententia esset nulla de iudi.at si.ꝛ sic attestatōnes nulle.nō debet ergo puniri conatus cū non habet effectum.ff.q̄ quisq̄ iur.l.j.econtra videt' quia lex illa nullū tollit omne priuilegiū. Simon super p̄.l.nullū.dicit forte posse distingui an illi testes sint de iurisditōne illius nec ne.vt primo casu illos puniat.secundo nō.facit.j.e.colū.x.q̄d si is qui.ꝛ facit ad questionē.j.in.ver.quid si compertū. Z. ¶ Quid si aliquis bononiēsis ꝛ aliq̄s parmēsis litigant mutine.ꝛ in causa illa ꝓducunt' testes cremonen. dioce. H. Non video quid mouerit Gui.ad tot dioceses describēdas. marime cū Alber.gal. a quo habuit questionē eo.ti. in fi.nō descripserit nisi duas puta ꝑm suos terminos mutinē.ꝛ cremon̄.i. locum iudicij ꝛ commissionis ꝛ locū receptionis ꝛ examinationis testiū. Z. q̄ in ciuitate cremon̄.examinātur ꝑm.l.C.ō fide instru. iudices.ꝛ autē.ibi positam.nūc altera pars accusat eos coram iudice mutinen̄.de falsitate.queritur an possit: ꝛ videtur q̄ sic.vt in prc.l.nullum quia debent secretum iudicis intrare ar.C.e.si quādo. ibi em̄ deliquisse videt'. ff.de ac.ꝛ ob.contraxisse.ꝛ facit.ff.de bo.q̄ lib.qui cū maioꝝ.§.pe.ꝛ facit.ff.de his quib⁹ vt indig.post legatum. §.etati. H.ꝛ.§.se.in his dicitur q̄ testis accusatoris eū adiuuat ergo ẽt. Gui.de suꝫ.qui in.l.idonei.ff.eo.ti.tenuit hanc partem.all.ff.de offi.eius cui man.est iu.l.j.§. Qui mandatā.ꝛ iura que dicunt illum fecisse videri q̄ facit per alium. Item inducit cremon̄.fuisse nudum ministrum.ff.de le.ij.si quis Ticio.sed contrariū tenuit in auten.apud eloquentissimum.C.de fide instru.ꝛ.iij.q. vlti.sub Ly. Z.argu.cōtra quia sunt aliene iurisditionis ꝛ alibi deliquerūt.vnde ibi accusandi sunt.C.vbi de cri.agi opor.autē. qua in ꝓuincia. H.hucusq̄ fuerūt verba Alber.gal.eo.ti.in fi.saluo quod predixi. Z.vb enim malum contingit ibi moriatur.ij.q.j.si peccauerit

extra de fo.compe.postulasti. dicũt quidam q̃ cõmitti debet arbitrio iudicis cãe inspecta magnitudine cãe ⁊ qualitate psonaꝝ ⁊ suspitione vt no.in autẽ.de testi. §.hec oĩa.⁊ autẽ.colla.viij.vt defunc.seu fune. co.§. illud. ¶Sed qualiter punitur clericus q̃ dixit falsuꝫ testimoniũ dic vt.C.de epi.⁊ cle.pbyter citra.⁊ autẽ. pbyteri diaconi.quas habes.v.q.vj.H.plenam remissionem de hoc vide de regu.iur.nõ est sine.li.vj.in prin.qõnis.Z. Quid de arbitro nũquid poterit testem punire.H.nõ loquit de arbitro q̃ necessitate iuris aditur.ille eĩ hoc posset vt scripsi post Goff.⁊ hostien.de offi.dele.suspitionis sup ℞.oĩa.Z.Rñdeo nõ sed mittat eũ ad iudicẽ cõpetentẽ qui eum puniat ꝑm delicti qualitatẽ vt in p̃.l.nullũ.⁊ hec vera sunt cuꝫ cõtra eũ directe ⁊ principaliter est actũ. ¶Quid igit si p modũ exceptionis vel replicationis ⁊ quidem non videt puniendus licet eius dictum nõ valeat.vt.ff.de his qui no. infa.luciꝰ.ff.de mu.⁊ one.rescripto.§.si q̃s Aber. ꝓtra vt oĩs falsitas tollat.ff.ad.l.iul.de adul. l.ij.§.si publico in fi.q̃ verꝝ põt esse extraordinarie or dinarie ℞o nõ vt extra de or.co.c.ij.in fi.vbi de hoc ex de excep.c.j.nisi cõfessus esset.extra de cõfes.c.ij. ⁊ iam dicam. ¶Quid si modo p̃dicto cõtra testẽ probat ex cõicatio.nũquid iurabit de hoc no. in p̃.c. de ordi.co. H.in glo.pe.⁊ vide q̃ sup ea plene dixi.Z. ¶Sed nũq̃d iudex falsum testẽ ex officio suo puniet pena.l. cor. de fal. videt q̃ sic ꝑm quosdam vt. C.ad.l.cor. de fal.l.pe.⁊.ff.eo.l.j.in princ.sed dic q̃ extraordinarie.s. verberib tm̃ eum puniet vt iam dixi in autẽ.e.§.si ℞o q̃dam.⁊.ff. de qõnib.l.ex libero.⁊.l.vnius.§.testes.C. e.nullũ in fi.v.q.v.illi qui. et hoc siue testis adhuc pñs sit siue de loco recesserit faciet eĩ eũ requiri. sicut si accusationẽ falsi ordinaret.in auten.vt nulli iudi.§.si q̃s ℞o cõprehensor. ¶Sed nunq̃d p penã verbꝝ euadet penã.l.cor. de fal. Rñdeo nõ.immo adhuc ea.l.poterit accusari de falso.ff.ad.l.cor. de fal.l.j.in princ.⁊.l. eos.ff.de testi.qui falso.H.vlti.glo.in.l.nulluꝫ.q̃ fuit additio videtur idem velle.ß aliq̃.s.Bui de suc.⁊ Ly. ibi cõtra ꝓ quib.lxxxj.dis.presbyter.xiij.q.ij.c.vlti. de in di.at si cleri.in fi.ff.de accu.senatus.ff.de iniur.qõ senatus.Z. ¶Sed pone ecce iudex nõ interfuit sed solus tabellio in examinatione testis ⁊ scripta sunt aliqua ꝓpter q̃ iudex vult ex officio testem redarguere de falso.testis negat se ea dixisse q̃ritur cui sit magis credendũ an instrumẽto siue testib ⁊ sine iudicis p̃sentia scripto. An testi q̃ dicit se aliud dixisse q̃ꝫ scriptuꝫ sit. ⁊ videt q̃ tabellioni nõ sit credendũ.in aut de instru. caute.⁊ fi.§.hoc.⁊ si instrã ß testi potius.naꝫ ⁊ alʒ ancoritas testiũ maior inuenit q̃ꝫ tabellionis vt.e.ti.§. si ℞o moriat.Bal.tu dic vt p Ly.C.de fal.si quis decurio quia si iudex fuisset p̃sens tũc magis p̃sumit ꝓ scriptura.ar.C. de testa.l.omniũ.⁊ facit qđ no.in.l.j.in fi.ff.quẽadmo.testa.aper.per Bar. ⁊ Ja.Z. de facto tamẽ statur dicto tabellionis licet forte aliud sit de iure.si tamẽ iudex audiuisset tũc sine dubio crederet tabellioni ꝑm Ja. Bal.ß ⁊ si testis accusaret de falso ad penã coram iudice tũc nõ staretur tabellioni.H.in ver. quẽ statim allegat dicit oĩes doctores in sua ꝓuincia in hoc concordasse.Z.⁊ vide infra de edi.instru.§.restat.ver.sed quid si vnus.⁊ ver. sed cum litteris ad fi. ¶Sed quid si testi detur pecunia vt corrũpatur.non tamen corruptus est.nũquid sufficit sola pecunie datio ad hoc vt puniat licet corruptõ nõ sequat.H.sic ponit etiam Simon in.l.si quis.C.eo.ti.et sic videtur poni contradictoriũ.ſz puto q̃ intendũt eũ nõ dixisse falsum.ita q̃ est questio.an cõiunctim req̃rantur corruptio ⁊ falsitas.⁊ est similis questio an ad sententiaꝫ retractandã.necesse sit hec duo ꝓbari.que no.de ꝓba.licet in glo.ij.⁊ vide qđ sup ea dixi.pe.de bel.deri de bat hanc qstionem in.l.si quis.C.e.per.l.ij.ff.de cõ.ob turpem.causam cuꝫ iudex corrũpi dicatur data etiam pecunia vt iuste iudicet ⁊ sic idẽ in teste. facit ad p̃mũ xij.q.j.nõ licet.addebat Ja.Bal.q̃ iste in.l.iulia.repetũdaꝝ deliquit.ff.ad.l.iul.re.l.eadem lege.Roff.be.satis de hoc tract.ti.de sena.cõsul.limbo.tenẽs q̃ ꝑmissionẽ recipiens ⁊ fortius si iramentũ vel dans fideiussores vel pignora recipiens corruptus esse dicat.et de hoc.j.de fi.instru.℞.adhuc.⁊ sup ti.pri.§.fi.℞. sed nũ quid.Z.vr̃ q̃ nõ vt ar.in p̃.l.nullũ.⁊ ar.ff. qđ quisq̃ iuris.l.j.§.fi.⁊.ff.ne quid in flu.pu.l.j.§.fi.ar.tamẽ cõtra.ff.de calũ.l.j.⁊.l.generaliter.⁊.C.de fur.si q̃s ⁊ hoc puto vt p̃cio recepto et testimonio secuto corruptus videatur licet ꝑm Azo.videat contra.ff.de re in.diuꝰ adrianus. Idez etiã puto si nulla pecunia data falsuꝫ tulit testimoniũ ꝑm Ja.⁊ vide supra ver.item opponitur testi.et se. ¶Quid si is qui tulit testimoniũ maior est eo sub quo tulit. dicũt quidã q̃ nõ potest ab eo puniri.xxj.di.inferior.extra de ma.⁊ obe.cuꝫ inferior.sed mittit eũ ad superiorem. Alij.distinguũt an sponte se illi obiecit.vt tũc ab eo puniat.vt.ff.de iurisdit.om.iu. est receptũ.ij.q.vij.nos si ꝓpetenter an ℞o coactus vt tũc non puniat sed ad superiorẽ remittat.vl dic q̃ si eo loco alter maior est tũc ad eũ mittit alʒ a iudice punitur.arg.iij.q.vj.c.j.ꝑm Ja.tamẽ pre.l.nullum.in fi.vr̃ velle q̃ indistincte puniat.⁊ no.q̃ corrũpens testeꝫ pari pena punitur cũ ipo falso teste.arg.C. de here.l.ij.⁊ C.de male.⁊ mathe.culpa.ar.ptra. C.de here.q̃cunq̃ in fi. H.ibi solut.⁊ de here.excõmunicam.ij.in glo. ij.Z. ¶Itez q̃ testis obscure vel confuse dixit.iij.q. iij.℞.in testib.ij.vñ non valet nisi iterꝝ deponat.⁊ dictum suũ declaret quod facere potest.extra.e.cum.clamor.ar.ff.de pre.stipu.in pretorijs.extra de testi.cogẽ. preterea.ff.qui testa.fa.pos.heredes.§.j.claritas enim approbatur.in aut de testa.imper.circa prin.coll.viij. C.e.aut.testes bone.℞.nec nimis obscuros. Quidam tm̃ hoc intelligũt cũ sup crimine ingritur. tu dic idem in ciuilib vt ibi no.⁊ in.c.p tuas.H.e.ti.⁊.de ꝓba.in p̃sentia in.iij.glo.⁊ in aut.e.ti.§.illud in glo.immo videtur.Z.⁊ tũc interrogabit officio iudicis.⁊ etiã quã do verbũ dubiũ est.e.ti.cum tu.⁊ non alʒ.iudex quoq̃ verbũ testis ambiguũ potest interpretari in dubio fiet interpretatio vt respotius valeat quaꝫ peat vt ibi.et ff.de re.du.quotiens. extra de fi.instru.inter dilectos. ⁊ de ver.sig.abbate.fiet etiã interpretatio pro reo ⁊ cõtra producẽtem.extra de ꝓba.in presentia.⁊.c.ex litteris.⁊ in pre.c.inter dilectos.ff.de act.⁊ ob.arrianus.nisi in testamẽto ⁊ matrimonio ⁊ vote ⁊ religione ⁊ libertate.ff.de ℞.ob.inter sti.§.j.ff.de iudicijs siq̃s intẽtione.ff.de re.iu.in ambigua. extra de rescript.olim. ff.de religi.sunt persone.ff. de iure totiũ in ambiguis. extra de re iudi.c. fi.ꝑm quosdã.⁊ in alijs concor.que sunt.j. §.post q̃ꝫ.℞.sed quid si tot.vbi de hoc. Item q̃ in eius receptione vel quando iurauit nõ fuit pars altera vocata vel presens vt j.eo.§.nunc tractandum in princi. ¶Item q̃ causa est criminalis vnde testium receptio nõ potuit delegari.C.de fide instru.aũt.apud eloquẽtissimũ.ff.de testi.l.iij.§.testes.v.q.v.illi q̃.H.et facit clem. de offi.dele.c.vno in prin.Z. ¶Item q̃ nõ phibet testimoniũ de visu ⁊ auditu.s.suo.vt.j.ver.item q̃ interrogatus.⁊.xiij.q.ij.sup.extra.e.cũ causam que.j. ⁊.c.preterea.extra de elec.p inquisitionez.extra de suc. ab inte.c.fi.⁊ de cõsue.c.ij.debet eĩ pñs fuisse bis super quibus deponit ⁊ vidisse vt in pre.concor.iij.q.ix. testes.⁊.iiij.q.iij.ver. alia est.C.e.testiũ. C.de ero.mili. an.p hãc li.xij.⁊ intellexisse q̃ acta fuerũt. nã aliter nõ dicitur pñs fuisse.ff.de ver.sig.coram. qr audire et nõ intelligere negligere ẽ vt ait Cato. vñ euãgelista.H. Jo.iij.nõ ad litteram.veram litterã vide in.§.iam de interrogatorijs.℞.fiũt aũt.Z.qđ vidimꝰ scimꝰ et qđ scimus testamur.⁊ testimoniũ nostrꝝ verũ est. extra de

cele.mis.in quadam .7 in ps.xxxiij. Surgẽtes in me testes iniqui.q̃ ignorabam interrogabãt me.dr aũt pñs siue sit in eadẽ domo siue alibi dũ tamẽ audire possit. ff.ad sill.l.j.§.eodẽ tecto.vbi ergo testis auditu ꝓprio percipit veritatẽ rei super qua testificatur. puta quia audiuit verba cõtumelioſa q̃ contra aliquem ꝓtulisti 7 de his testificatur vel audiuit aliquẽ cõfiteri.7 dicere talem sibi pecuniaz esse solutã vel audiuit tonitruũ de quo fit questio.de tali quidẽ auditu fiet testimoniũ 7 valebit.C.e.autẽ.rogati.iij.q.ix.si debitũ.xxvj.q.vj. de his.7.c.qui recedũt 7 tale testimoniũ licet auditu ꝓceptum fuerit dici ꝑ phiberi de visu.quoniaz nomine visus sensus corporis intelligitur vt dicit Aug.super Jo. H.non est in Jo.sed in Luca vlti.c.7 vides q̃ in in prima auctoritate visus ponit ꝓ tactu ꝑm intentionem inducẽtis.in scda auditu. Item ꝓ gustu.ps. lxxxiij.gustate 7 videte. Z.ibi palpate 7 videte.7 i exodo dr.7 videbunt testes. H. verba hec inducit Jo. iij.q.ix.testes.sed ibi.s.Exo.xx.c.dr. Cunctus aũt populus videbat voces 7 lampades 7 sonitũ buccine.cõmunior tñ littera ibi habet.audiebat que etiã in ꝓcordantijs ponit sub littera. credo q̃ debebat dicere sub littera.A.populus tñ ꝛc.ꝑlus tñ.ꝓ prima littera facit qđ ibi sequitur vos vidistis q̃ de celo locutus sum vobis abũdant autẽ iura quib9 patet visum summi vt supra.s.x.di.c.j.ibi nõ visuz ẽ nobis.l.di.de his.in ꝑn. de elec.innotuit.ℵ.multa.de renũc.nisi.§.ꝓ graui.7 §.se.in prin.7 in proemi.vj.vltra med.ibi ꝑt expedire vidimus.eo.li.de offi.or. q̃uis ibi si romano pontifici videbitur expedire clemen.de elec.ne romani. ver. eo tamẽ in fi.de iudi.dudũ.ℵ.quia ℵo.ff.del.ij.si ticio 7 Ly.j.rñ.in fi. ibi magis placere video.i. intelligo de iniur. Itẽ apud.ℵ.prętor ait ibi video dñm iniuriarũ agere posse.videntur autẽ ista oculis cordis vt de homici.ꝑ humani.li.vj. Z. de quo dic vt infra.§. nunc tractandũ.ℵ.de visu. H.7 ℵ.se. Z. C Quid ergo si viro et muliere in camera clausa existentib9 testes qui erant extra.dicũt q̃ audierũt eos dicentes verba de ꝑsenti inter se apta ad matrimoniũ ꝓtrahendũ. Rñ deo dicunt quidam. H.s. Alber.gall.cuius fuit iste ℵ.ad litteram.e.ti. Z. q̃ valet eoz testimoniũ si ꝓius voces illaz notas habebãt.ar.in ꝑ.§.eodẽ tecto.et ꝓbat in his que no.in ꝑ.c.testes 7.c.ꝑterea. H. vide quod scripsi post hosti. de cõsuetu.c.ij.sup.ℵ.audientium. 7 quod no.ff.de aqua plu.arcen.l.ij.§.idẽ labeo.ij.glo. sic ergo. Z. C Testimoniũ aũt de auditu alieno.s.qđ audiuit dici nõ valet vt.ij.q.j.in primis.ℵ.ß 7 de ꝑsonis.extra eo.lz ex quadam.C.eo.testiũ.vbi de hoc 7 in epistola ad romanos. H.transumptiue tamen quia inductũ de ysa.li.iij.in prin. Z.dñe quis credet auditui nostro.quod ꝓsequere vt no.xxij.q.v.hoc videt. 7.iij.q.ix.§.his.in casib9 valet tamẽ testimoniũ de auditu.primus in contractu ad quẽ testis vocatus est vt in prę.§.de his.sed ibi de ꝓprio auditu dicitur.secũdus cũ ꝓbatur volũtas obmutescentis.xxvj.q.vj.qui rece dũt.extra de sen.excõ.a nobis.ℵ.vñ quod cũq̃.terci in cõputatione parentele.xxxv.q.vj.de parẽtela.extra de consan.7 affi.tua.quod intellige vt extra de testi.lz ex quadã.quartus in probatione piurij vt in prę.c.hoc videtur.quintus in memoria facti operis seu in actione aque plu.arcẽ.ff.de ꝓba.si arbiter.7.ff.de aqua plu. arcen.l.ij.§.antepe.vbi de hoc.sextus in ꝓbatione cõiũctionis maris 7 femine.extra de testi.ꝑterea.7.c. cuz causam q̃.sed ibi de ꝓprio auditu. H.quod intelligas vt ibi dixi supvlti.glo.in fi. Z. septimus in ꝓbatione fame 7 cõmunis opinionis.qđ dic vt plene no.j. de proba.§.j.ℵ.vlt.queritur qualiter 7 se. de testimonio aũt credulitatis dicam.j.ℵ.item q̃ opposuit de testimoniũ quoq̃ de visu debz reddi in casib9 illis in quibus desideratur visus vt in prę. cõcor.7.iij.q.ix. testes v.q.ij.relatũ.7 in prę.l.testiũ.7 in autẽ.de here.7 fal.§. si ℵo absunt col.j.7 de sanc.epis.§.nulli.col.ix.qđ vez est vbi fit probatio q̃ viuã vocez vt ibi. si ℵo q̃ instrumentũ potest adhiberi testis ignotus 7 qui non vidit. H.quid voluerit auctor non capio nec hoc vocet.§. quez allegat.7 si littera diceret nõ viuit esset inepta locutio dicẽdo potest adhiberi.si dixisset nõ potuit haberi.ꝓcederet illa correctio tamẽ hec est veritas q̃ ad substantiã instrumẽti ad hoc vt valeat nõ est necessariũ q̃ testes sint noti.7 ad hoc inducit.§.7 licet.7.§.si ℵo ignoti.eo.ti.fallit in inuentario in quo requritur q̃ sint noti. C.de iur.delib.l.fi.§.sin aũt dubius.7 in aut. de here.7 fal.§. si ℵo absunt 7 in instrumẽto in script. cõfecto ab impito litterarũ in aut.de instrumẽto cau. §.ex his.7.§.oportet.ij.col.vj.fallit etiã vbi esset statutũ quale bonoñ.vbi in oñi instrumẽto oportet saltem vnũ ex testib9 inscriptis cognoscere cõtrahentes. 7 vt clarius recitẽ materiã no.e.t.cũ cãm in fi.iij. glo.7 no. in prędi.§.sin aũt.7.ff.de testi.l.iij.§.j. quo ad testes in iudicio productos distingue.aut id sup quo deponũt recipit effectum ex facto vtriusq̃ ptis.aut alterius tm̃ aut neutrius.primo casu necesse ẽ q̃ vtrãq̃ ptẽ cognouerit.7 hoc claret.secũdo casu sufficit illũ cognosci.dato q̃ aduersariũ cõtra quem ꝓducit nõ cognoscat.vt si volo ꝓbare me possedisse rem sup qua inquietor.vl me emisse.vel ꝓmutasse.vel aliq̃d tale.7 ſ duo voluit gl.p̃.l.iij.§.j.dicens q̃ in ꝑsonali testis debet cognosce re vtrãq̃ partem.secus in reali 7 qđ dico de persona li intellige quo ad testes qui de p̃ncipali deponũt.naz si in personali incideret q̃stio etatis. vt q̃ pars minor dicitur fuisse tempe obligatõnis. satis est testi q̃ super illa deponit habere illũ notum licet aduersarium non cognoscat.idem in similib9. In tercio ℵo casu nõ ẽ necesse q̃ alter cognoscat. In terminis petit actor a reo morosõ decem corbes frumenti 7 quãtum plus valuerũt a tempe more.super tali estimatione deponere potuerũt testes etiam partib9 ignoti.opponitur exceptio contra testem ad illius probationẽ 7 improbationem ꝓduci poterunt testes partib9 ignoti. habẽtes tamẽ illum motum de quo deponũt .nec dicas q̃ non possit esse ignotus ꝓducenti quia certũ est q̃ ꝓducens nominare posset testẽ quẽ nũq̃ vidit. Z. in autẽ.de testi.§. 7 licet.colla.vj. sed contra q̃ sedm testimoniũ de visu vel auditu non sit iudicandum vt in ysaia.c.xj.vbi dicitur non ꝑm visionem oculoz iudicabit nec ꝑm auditum auriũ arguet. H. sequitur.sed iudicabit in iustitia ꝛc. Z. Xꝑi.n. actio nostra debet esse instructio.vt xij.q.j. exemplũ ß illud nõ obstat si recte intelligatur. H.vt habes.ij.q.j.de9 oñipotens. Z.7 no. q̃ testis debz dicere veritatem.v.sensib9.s.visu.auditu.gustu. tactu.7 odoratu.qđ dic vt j.§.nũc tractãdũ.ℵ.offm. C Sed nunquid cecus põt esse testis videt ex pmissis q̃ nõ.quia nõ põt visu cognoscere. licz auditu sic.credo tamẽ q̃ põt cũ non sit ꝓhibitus.ff.e.l.j.rñ.j. H.cõ cor.q̃ no.in prę.§.si ℵo absunt in auten.de here.et fal. in glo.no.testimoniũ col.j. Z.7 arg.extra.e.ꝓterea. marie de his q̃ vidit prius q̃s fieret cecus.naz fact9 cec9 retinet dignitatẽ.ff.de sta.ho.qui furere.7.ff. de iudi. cecus.7.l.cũ furiosus qđ autem dixi cecum posse testificari.verꝫ est si prius voces cõtrahentiũ notas habuit H.7 sic no.iu prę.c.testes.iij.q.xj.nõ valet quod dicit contra hoc Gin.Isaac deceptum per Jacob dicentẽ se Esau.quia in voce nõ fuit deceptus.sed in tactu vt patet Gen̄.xxvij.dicit tamẽ cy.q̃ ꝓsumptionẽ indu cit. Z.nec obstat si dicis q̃ in voce decipi põt. nam et visus decipit q̃s q̃q̃z.xxvij.q.j.nec aliqua.et breuit põt cec9 testificari i stipulatiõe.7 i act. iniuriaꝝ 7 hmõi.et dicat sic. Forma ego audiui q̃ talis ꝓmisit tali q̃ stipula.se datuꝝ 7 solutuꝝ.C.7 pñs interfui 7 tale testimoniũ de auditu valet 7 equipatur testimonio de vi

su. ꝛ sic in actione iniuriaꝝ ꝛ similiby. si ꝙo aliquis qui non sit cecus testificetur in hmõi vel in alijs dicet sic. ego vidi ꝛ audiui ꝛ ꝑsens interfui ꝙ talis ꝓmisit. ℭ. tali ꝛ tales ꝑsentes erant qui viderũt ꝛ audiuerũt. qz potest esse ꝙ vertebat ille oculos suos ad aliam ptem vel clausit aures ita ꝙ nõ audiret nec videret ꝛ sic subiret anceps periuriũ qđ esse nõ debet. ff. de in li. iurã. videamus. ¶ Sed q̃liter testificabit cecus vel vidẽs super iurisditiõe alicuius. Rñ deo sic. si nõ sit cecus. ego vidi ꝛ audiui ꝛ ꝑsens interfui ꝙ talis ꝛ talis litigabãt in ꝑsentia talis iudicis constituti auctoritate talis domini. ꝛ vidi ꝛ audiui ꝙ tunc datus fuit libellus. Item vidi ꝛ audiui ꝙ in tali villa de mãdato talis domini. ꝑconiza te fuerũt tales caualcate. ꝛ vidi ꝛ audiui ꝙ paritũ fuit ei ꝛ sic de alijs. arg. extra de ꝓba. licet. ꝛ de si. instru. int dilectos. si ꝙo sit cecus dicet ī ꝓmissis capitulis. ego audiui ꝛ interfui ꝛc. qđ aũt dixi cecum posse testificari. fallit vbi testis debz cognoscere testatorem vt. ℭ. de testamentis si nõ specialis. ꝛ vbi debz cognoscere ꝛ videre heredem vt. ℭ. de iudi. deli. sancimus in secunda colũ. ver. si autem dubius ibi. testiby videlicet ꝛc. et in ꝓedi. §. si ꝙo absunt. ꝛ vbi ponit de colore rei. ff. de rei ven. si in rem. §. et si vestimenta quia in bis nequit causam reddere sui dicti. quod dic vt in ꝓe. ver. officiũ ꝛ seq. ¶ Item ꝙ deposuit de credulitate nõ de sciẽtia vnde non valet. vt in ꝓe. c. relatum. ꝛ. c. testes. ꝛ in ꝓe. l. testiũ vbi de hoc. ℋ. in glo. sic ergo et ibi plenꝰ per ℒy. in. v. q. in qua ponitur dictũ ℑa. de are. distinguens an credulitas sit ꝓxima ꝛ cõiuncta sensui per quez veritas ꝓcipitur. ꝛ tunc ꝓbat an sepata ꝛ tunc non ꝓbat. secũdũ patz. primũ exemplificabit ꝙ decre. ꝓterea. l. ti. ꝛ ꝙ decre. litteras de ꝓsump. ꝛ ꝙ. l. filiũ. ff. de his qui sui vel alic. iur. sunt. ad idem. l. antepe. ℭ. de plagiarijs. ℨ. quia nõ valet testimoniũ de alieno auditu vt. §. ℣. itez ꝙ nõ perhibet. ar. cõtra. extra. e. quotiens. in fi. So. ibi. ꝛ. c. licet ex quadã. ꝑpe fi. qñqz aũt admittitur deponẽs de credulitate vt extra de purgacano. de testi. vbi de hoc. ꝛ. c. quoti. ꝛ. ff. de ven. inspi. l. j. in ꝓin. ꝛ aut. vt hi qui ob. se perhi. ha. res mi. ꝛ de re. ꝛ fal. § si ꝙo absunt. ꝛ in aut. ò sanctiss. epi. §. j. col. ix. ꝛ vbicũqz admittitur testimoniuz de auditu qđ dic vt iam supꝝ dixi ꝛ de hoc in ꝓe. l. ff. de aqua plu. ar. ꝛ infra de ꝓba. §. j. ℣. illud aũt. Quid iuris sit cuz principalis persona respondet de credulitate vide infra de posi. §. sexto. ℣. hoc tñ. ¶ Item ꝙ est iudeus vel paganus vel infidelis vl hereticus qui nõ potest cõtra xpianũ testificari. extra. e. c. j. ꝛ. c. iudei. ꝛ. c. licet. ℭ. de heret. qñ. ꝛ auten. ibi posita. in quibusdaz libris. ℋ. vt ibi no. in vlti. glo. ℨ. etiã si xpianus arpiano sit conuentus. ij. q. vij. si hereticus. ꝛ. c. pagani. heretic⁹ tñ vel paganus contra hereticũ vel paganũ admittitur vt in c. si hereticus. quod verꝫ est cum hereticus agit cõtra hereticũ. vel paganus cõtra paganũ. secus si catholicus contra eos agit. naz testis dicit ꝙ vtraqz ꝑte. xiij. q. v. non sane. ꝛ ar. ℭ. de epis. ꝛ cle. auten. sed inder ſm Accur. ℋ. qui hoc no. ī ꝓe. l. qñ in. j. glo. ibi etiã no. que sequũtur in duob⁹ ꝓximis. ver. ℨ. ꝛ alios. ꝛ sic dicunt corrigi ꝓe. c. si hereticus. ℋ. vt ibi no. ꝛ. ℭ. de sum. tri. l. j. vide quod no. de pe. di. j. multiplex. ℣. sed si super. ꝛ ℣. fideliũ. ℨ. vbi dicit ꝙ si orthodoxus cõuenit hereticuz ꝓdest dictũ hereticꝰ orthodoxo cõtra hereticũ vel paganũ. ß nec ꝓdest eis cõtra orthodoxũ. sed nec hereticus potest agere ꝓtra aliquẽ vt extra de hereti. excõmunicamus. j. §. credẽtes. ¶ Sed nũquid orthodoxus potest huic ꝓuilegio. ℋ. quo. s. valebat testimoniũ ꝓ ipso nõ ꝓ aduersario. ℨ. renũciare. Rñ deo vtiqz. ℋ. sic dixit Accur. vt prorime dixi sed hoc nõ puto. quia hoc esset dare fauorem heretico cõtra. c. excõicamus. de here. ꝛ. e. ti. si aduersus. ℨ. quia ꝛ tacita voluntas ꝓdest. ℭ. de testi. si q̃s. ¶ Sed nũqd orthodoxus potest contra infidelem admitti. Rñ deo sic arg. ꝑ. c. si hereticus. ꝛ in nouellis. c. tit. ꝛ ex. e. iudi. ꝛ in ꝑ. §. credentes. Item ꝙ ẽ periurus vt. §. §. item excipitur ꝙ ẽ infamis. ¶ Item ꝙ interrogatus nõ reddit cãm dicti sui. ℋ. i. cãm scientie quõ scit qđ dicit. cãm em̃ illius actus de quo deponit dicere nõ tenet licet et de illa interrogari possit extra de renũci. sup hoc. ℨ. extra. e. cum causam que. ℭ. de fi. instru. apochas. ℭ. de apoch. pu. l. j. ꝛ. ff. de lib. causa. si pariter. in aut. de test. §. ꝛ licet dubũ ibi. ꝛ causaz testimonij. colla. vij. ꝛ xxij. q. v. hoc videt. ff. de trãsac. cũ bi. §. nihil. iij. q. ij. ℣. solam. ꝛ ℣. in testi. ij. ꝛ ar. ij. q. j. in primis. ff. de suspec. tu. he em̃. ff. de adul. renũciasse. ꝛ extra de fi. instru. si cautio vel reddit sed minus sufficientẽ ꝛ ineptã. extra. eo. ꝑterea. arg. extra de translati. c. ij. §. ß nec ℣. sicut iuxta. que dic vt. j. ver. pri. ꝛ. j. §. nũc tractandum. ℣. vt aũt hec ꝛ se. ꝛ ℣. viso. ꝛ hoc intellige si fuerit interrogatus de causa alꝰ valebit testimoniũ nude ꝓlatũ. ℋ. ꝛ sic seruat ſm Alber. gal. ℨ. vt extra de re iudi. sicut nobis. vbi de hoc. ℋ. in glo. ij. ꝛ omnino vide qđ dixi in ꝓe. decre. cũ causam super glo. causam. n. ꝛ idem dixit ℙileus in sua. q. lxviij. vel. lxij. ℨ. ff. de no. oper. nunci. de pupillo. §. qui opus. ℣. qui nũciat ꝛ se. ꝛ melius in. §. ibi ꝓece. ibi. apud iudicẽ queri debere ꝛc. ff. de iureiur. l. iusiurandũ ꝛ ad pecunias. §. qui iusiurandum defert. ꝛ. l. ad personas. ℭ. de edi. di. adri. tol. l. fi. §. si autẽ. ꝛ de hoc no. ℭ. e. l. j. ꝛ. l. ij. ꝛ. l. testiũ. de nemine em̃ ꝑsumit ꝙ sit immemor sue salutis. j. q. vj. sancim⁹. ¶ Sed quid si causam inseruit sed malã vel inhabilẽ. puta quia dixit scio quia audini a tali. videt ꝙ tũc cã inutilis adiecta non viciet eius dictum. ar. ex de elect. illa. ℋ. apertius facit. ff. de condi. et demõ. l. falsa. ꝛ. l. cũ tale. §. fi. sed illa dic procedere in legatis q̃ pendẽt ex mera liberalitate testantis vñ ratio vel causa nõ põderatur exquo ipius volũtas apparet. sed dicta testiũ nõ in volũtate. sed in reali veritatis cognitione consistunt. que apparet per rationẽ ꝛ causam sciẽtie. in aut. e. ti. §. ꝛ licet. ℨ. dic cõtra. nam non videtur cãm reddere qui incõgruã reddit vt. §. ver. ꝓxi. patz ergo ex predictis ꝙ sola attestatio sine causa. ℋ. sup. de qua fuit interrogatus vt supꝝ ℣. ꝓxi. immo dicũt q̃daz ꝙ iudex non querens de causa tenetur parti ad interesse per. l. si quãdo. ℒ. e. ti. in fi. de offi. prefec. pret. l. si quos iudices. quod alij restringũt cum dolus interuenit vel notabilis negligentia facit. e. t. ꝑ tuas. in fi. puto ꝙ bis duob⁹ casib⁹ vel saltem in foro penitentiali tenetur iudex parti contra quã deposuit testis nõ expressa causa qua expressa dictuz eius nõ nocuissz sibi. sed nõ video ꝙ in foro iudiciali contra ipm petitio interesse haberet effectum. nisi ipe reus cõfiteretur quod discutiendum studiosis relinquo. vide simile quod dicam. j. §. sequit ad fi. ℨ. non ꝓdest q̃tum ad ꝓbationez vt in ꝓe. ver. solam. ¶ Sed nũquid sufficit ad ꝑsumptionem. dicũt quidam ꝙ non. ar. ff. de q̃stionib⁹ maritus. ℋ. vide supra ver. quid de filio. ℨ. ꝛ. l. j. §. ij. ¶ Itez ꝙ est paup quia nõ habz. l. aureos. in bonis cõtra quẽ ꝓesumit. in auten. de testi. §. j. ꝛ. §. sancimus. coll. vij. ij. q. j. in primis. ℣. sed ꝛ de ꝑsonis. et. §. ꝓhibent. ℭ. ad l. fal. auten. sed cũ testatoꝛ. ꝛ. iiij. q. ij. ℣. itez testiũ. ℋ. ibi ꝛ in decre. statim all. idẽ no. ℨ. ꝓtra extra. e. si qui. insti. de suspec. tu. in fi. ß ibi de honesto ꝛ nõ suspecto. in primis ꝙo cõcoꝛ. de sibi cõtrario qui saltem in criminib⁹ non admittitur sine tormẽto. quod dic vt. v. q. v. illi qui. pauptas em̃ nõ est de genere maloꝝ. xv. q. j. illa in fi. ꝛ arg. ℭ. de incest. nup. humilem. alioquin multi sanctiviri ꝛ boni religiosi repellerent qui ꝓprio carẽt. ℋ. ad materiam faciunt notata de appel. constitu. ij. in. vj. glo. ꝛ ℙ ℒy. ℭ. de epi. ꝛ cle. si quis ad declinandã. ℨ. ¶ Item ꝙ astruit negatiuam. extra de causa pos. ꝛ ꝓpꝛie. cum ecclesia ꝓpe princ. de quo dic vt. j. de

proba.§.j.¶Itē q receptus est in quarta pductione vel dilatione scōm alios sine solennitate q̄ traditur.j. §.qualiter autem in prin.¶Item q deposuit sup alio qđ sup quo fuit inductus vel vltra illud 7 sic nō iurat? dixit.ff.de peti.here.si quis libertatem.§.fi.in fi.C.qui lēgi.pso.l.fi.extra de testi.c.de testib.H.vbi ó b in.j. glo.bene facit de accu.inquisitionis.§.j.Z.et de testi. co.preterea.extra de proba.licet.extra de offi.dele.cuz olim.ff.de iureiur.si duo patroni.§.iul.in fi.7.l.eū qui. circa prin.ar.C.si a nō cōpe.iudi.l.j.7.iij.arg.tamē cōtra extra.e.veniens.v.ɣ.pars aūt.H.nō ob.quia ibi sup incidenti sōlū fuerant producti.nec ille attestatōnes recipiūtur sup principali.Z.vel dic.H.ꝑm Alber.gal.e.ti.7 idem Bui.de suc.in sum.aduocatorū.ij. rubrica in prin.Z.q aut testis deponit super dependentib⁹ seu coherentib⁹ capitulis.et tūc valet eius dictum.arg.ff.de mu.7 ho.etiā.§.ex causa.C.de tem.ap. per hanc.aut sup nō coherentib⁹ seu nō dependētib⁹ ex illis 7 tūc nō valet.C.qui.le.p.l.fi.ff.de pe.here.si q̄s libertatem.§.fi.ff.de iureiu.si duo.§.idem.cautum est igitur vt testis iuret ꝓut no.j.§.sequitur.ɣ.illud aūt. H.ibi dando remissionē.Z.si tamē specialiter inducitur testis sup aliquo articulo post lit. cōtes.pōt pars altera petere vt super toto negocio interrogetur. qđ dic vt in pre.c.de testi.7 sunt hec in arg.q testis super possessorio inductus nō est super ꝓprietate interrogā dus quod si factū sit nil eius dictuz in hoc ꝓderit.ad idem.ff.de q̄stionib⁹.l.j.§.iiij.¶Quid ergo si capitula seu articuli nō sunt recte seu plene cōpositi.testis tamen plene dicit de his que ad cām faciūt.et videtur q nō valet eius dictū nisi in eo qđ in articulis cōtinetur quia videt in alijs renūciatū.C.de ꝓcu.maritus.ff.de cōdi.7 demō.cū ita.nec notarius debuit formā datam excedere.C.đ iura.fis.l.certa.ff.cōi diui.vt fundus.C. de ꝓcura.si ꝓcurator.testis eīm debet iuxta interroga ta respondere 7 nō sup alio.ar.ff.de iureiur.l.iij.in ꝑn. 7 obrepticia probatio improbat a.l.idcoq valere nō debet.C.de collu.l.j.ff.de in ius vo.sed si hac.§.iij.7 in pre.l.C.qui legit.p.7 in pre.l. si quis liber.ß dic valere cum indefinite debeat dicere ꝓ vtraq ꝑte q̄ nouit.C. de epi.7 cleri.autē. sed iudex nō eīm refert an testis dicat veritatē a se an interrogatus.arg.ff.de codicillis l. H.corrige quemadmodū test.aperi.Z.si in duob⁹. §.j.7 testis sup omnib⁹ q̄ ad causam faciūt videt inductus.ar.ff.đ iu.om.iu.cui.7.C.de agri.7 cen.cū scim⁹ in fi.lib.xj.et interrogare testem extra capitula nō est reprobandū cū non sit cōtra ius sed ꝑter.arg.ff.qđ mecau.l.fi.ff.de condi.inde.elegāter.§.pe.ff.de interdic.7 releg.l.relegatorz.§.ad tempus nec dando articulos videt quis renūciare si testes ꝓferāt sup generalitate cause.ff.de publi.l.ij.7 facit ad hāc respōsionē.ff.de he re.insti.l.j.H.Bene facit qđ scripsi post Inno.de excep.pastoralis in glo.magna.ɣ.in hoc aūt.Z.consulo aūt q testis iuret dicere veritatez super tota causa. vt.j.§.seq̄tur 7 nō tm̄ super articulis.¶Sz pone egi ꝓtra te ad.x.certi cōditione ex mutuo.induxisti testes qui nil de numeratione dixerūt ß dixerūt se interfuisse cōfessioni a te facte de mutuo sibi facto. Queritur an sis ꝓpter hoc mihi cōdemnādus.7 est ar.q sic.ff.de testi.l.iij.§.insdē.ibi.nō vtiq ad vnam ꝛc.7 exera de renūc i.in p̄sentia in prin.he eīm due.s.numeratio 7 confessio paribus passibus ambulāt.arg.C.ad.l.fal.l.fi.7.ff.de pig.acti.si rem.§.fi.Bal.7 facit qđ notat ac.ff. depo. l.publia.§.fi.in prima glo.7 ideo in libello nō est intētanda sola numeratio.ß numeratio 7 confessio ꝑm G. 7 hoc verz in mutuo quia in ipo cōfesso est spēs.i.modus est 7 forma cōtractus p se.sed in alijs est spēs probatio nis quia in alijs cōtractib⁹ nō oritur actio ex cōfessione sed ꝓbatio.al's cēt frustra.7 spēs ꝓbationis. nō est necesse q in libello exprimat sed spēs ꝓtractus sic.contra facit.ff.de ver.obli.l.si ita stipulatus.§.Grisogonus per Bar.so.ibi non negabatur confessio sed numerationē factam fuisse. vnde ille qui probat confessionē in alijs probat probatōnem probationis non ipm̄ factum.Z.Item si quis agit cōtra aliquē aliqua actione 7 ei defertur iuramentū non fit cōdemnatio q actionem ꝓpositam sed per actionem in factū ex illo iure.ff.de iureiuran.nā postea.§.si sic.et hic poterit fieri condemnatio per actionem infactuz ex confessione licet non p acti.ex mutuo.ff.de interrog.acti. de etate. ff.ad.l.aquil.proinde ad idem extra de collu.crimina. xxiij.q.iij.ecce.H.vide quod no.7 dixi.j.de actio.vt peti.§.sequitur.b.ɣ.hoc quoq.7.j.de sen.plati.§.q̄liter.ver.quid si lis est.Z.sed dic cōtra q si absolue dus cum testes dixerint extra intentionē meaz prout in pre.l.si quis libertatem nā probare debui numerationē.C.de testi.testiū.C.de non nu.pe.si ex cautione. C.de solu.l.j.Item debz iudex ꝑm allegata 7 petita ꝓcedere.ff.de mino.in cause.extra de si.licet bely.sed h nil dictū fuit per me de cōfessione 7 facit.ff.cōi diui.vt fundus.H.huic ver.cōuenit questō Nicolai de mata.qua q̄ritur.de actore qui dicit reum fuisse cōfessum se ab eo recepisse.c.libras in depositū.ad quaz restitutionem petit eum sibi cōdemnari.7 producit instrumē tū de tali confessione quo cauetur q cōfessus fuit reus recepisse a dactore.c.in depositum 7 pmisit illud depositum restituere ad ipius voluntatem.q̄rebat an sequi posset cōdemnatio 7 incipit questio. Licius coram iudice pro actore inducit.q legitima est petitio q̄ continet rem certam.s.summā.c.libraz.cām legitimā.s.depositi q̄ causa parit actionē.ff.de pac.iurgen.in prin. ff.7.C.depositi per totum.7 fit plena ꝓbatio quia per instrumentū publicū cui statur.C.de fide instrume.in exercendis.in auten.de instru.ca.7 fi.§.si ɣo moriat. col.vj.cōuictos aūt certum est cōdemnari debere.C.de ꝓbi.sequē.l.vna.de ac.7 ob.l. negantes de execu.rei in.l.fi.¶Incōtrariū inducit q petitio debet cōtinere causam talem q̄ pariat actionē.ff.de ꝓcura.lz.§.ea obligatio.insti.de ver.ob.in prin.7 ideo cause vicē actionis repsentant vt no.ff.de eden.l.j.7 si causa nō est talis sequi nō debet cōdemnatio.C.de trāsac.sine apud acta.7 de rescin.ven.l.nō iccirco. hic autem petitio nō asserit q receperit depositū sed q confessus est se recepisse.ex tali autem confessione extra iudiciū facta licet cū causa non nascatur obli.7 sic debet seq̄ absolutio q obliga.nō nascatur.patet primo ex cōceptione verborū quia ꝓ verba quib⁹ confitet se recepisse in depositū non intendit se obligare.q verba ad hoc nō adaptātur.allegat.l.quintam.ff.de ɣbo.obli.cum his que ibi no.7 ꝓ Ac.in summa de lib oblat.quia certi sunt modi quib⁹ inducitur obligatio.vt stipulatio de iure ciuili.7 cōtractus de iur.gen.7 his similes 7 iste nō reputur inter illos.p hunc modum arguit.lex.ff.de acti.7 obli. obligationū fere.§.placet.7 de his qui sui vel alie.iur. sunt.l.patre.Item vnus est casus in quo ꝑ cōfessionē extra iudiciū factam nascitur obligatio.s.ex litterarum obligatione.seruata forma tradita.insti.de litterarum obli.7 id ex causa mutui.ergo secus in alijs.ff.de iudi. cū pretor.ff.de testi.l.ex eo.Item nec tūc ex confessione nascitur si pecunia numerata fuit vel stipulatio interuenit vt ibi patet in textu.cōstat etiā q alij sunt modi quib⁹ inducitur obligatio 7 alij bi quib⁹ fit obligationis probatio inter quos est cōfessio.C.de nō nu.pe. l.generaliter.et.l.in cōtractib⁹.7 de ꝓba.cū de indebito.§.fi.7 arbi.tut.l.fi.7 ideo vt dicit glo. nō dicunt q ꝓfessio obliget ß dicūt q ꝓfessio ꝓiudicat.sic 7 scripta publica nullū obligant ß obligationē ꝓbāt.ff.de pig. l.contrahit.In his satis constat qđ 7 loq̄ndo de confessione facta extra iudiciū.¶Hanc ꝓtem tenet 7 marime per.l.ff.depo.l.publia.§.fi.sequēdo sententiaz ac.

in sum. de litteraꝝ obli. & quod ipe Azo. dicit in sum. de cõfes. & de nõ nu. pe. q talis cõfessio habet vim pacti. sic intelligit q ꝓpter id quasi ex cõtractu agi possit qui p̃sumitur p̃cessisse ꝓponendo illud quasi obligatoriũ. & postea illud instrumentũ vel cõfessionez indu cendo quasi ꝓbatoriũ. & sic intelligit. l. lucius. ff. de posi. & l. ne satisdatio in fi. ff. rem ra. hab. fatetur tamẽ q hec sententia sibi agenti postea de posito vel ex ꝓmisso nõ nocebit. ff. de excep. rei iudi. & an eam dem in princ. & §. actiones. hec q̃ dicit auctor et que p̃diri faciũt ad q̃stionem quã vidi de facto. constituit Titius procuratorem ad exigendũ a debitoribꝫ & quietandum agit post tempa titius cõtra vnũ ex debitoribꝫ qui ꝓducit instrumentũ quomõ ille ꝓcurator cõfessus fuit sibi solutũ & illũ quietauit. Inducit pro se legẽ pecunie. C. de so. & ff. de ꝓba. cũ de indebito in fi. indicatũ fuit ꝓtrariũ q̃ pro curator quietare non potuit nisi de soluto & exacto. per illud aũt instrumentũ nõ ꝓbatur solutio ꝙ cõfessio. faciũt superius dicta cõtraria p̃dicta loquũt in dño contra quem bene sufficeret tale instrumentũ p. l. illas ꝛc. Z. ¶ Item q dixit ea q̃ non cõueniũt nature cause. ff. e. ob carm̃. extra eo. p̃terea. ¶ Item q is ꝓ quo aliquid dixit protestatus fuit priusq̃ deponeret se velle testez post dicti sui publicationẽ repellere quare tũc non defacili ꝓdest ei qd̃ pro eo dixit. extra. eo. p̃sentiũ de hoc dicam. j. §. sepe testes. Alij dicũt q ꝓdest cũ alijs a dominiculis. vel si testis sit honesta persona quod dic vt ibi no. B. na. H. circa cuius dictuz vide qd̃ scripsi post Inno. in pre. c. p̃sentiũ. sup ℣. protestatus. Z. dixit q si dixit sic. reseruo mihi q possim dicere in dicta & psonas. nec vltra ꝓcessit nõ nocet ei talis protestatio. arg. extra vt lit. nõ conte. quoniaz in prin. ℣. ne forte. Si ℣o dixit q erat infamis vel crimi nosus tũc nocet. & iudex tũc debet inquirere que crimina obiecit & cõtra quos vt fiat specificatio criminuz & persone contra quem opponitur vt extra. e. ad hoc. als incipit p̃sentiuz. §. pe. li. vj. ꝙ quid si hoc velit probare priusq̃ testis deponat vt. s̃. ℣. quid ergo si premissa. post publicatas autẽ attestationes secure opponat indicta & psonas. quicquid placuerit si cõtra eum dixerint. & audietur p̃stito iuramento q ad hoc ex malicia nõ procedit vt in pre. c. vnde. nõ consulo q ante receptionem vl aperturã aliquid protestet q̃ nihilomin⁹ postea admittetur prestito de facto iuramento. forte em̃ pro eo aliquid diceret. ¶ Sed quid si admissus cũ dicto iuramento deficit in probatione obiectoꝝ. Rñ deo dicũt quidam q nõ damnatur in expensis. naz cũ grauetur in vno. s. quia sine iuramento non amittitur decens ẽ vt in alio. s. in expẽsis alleuiet. arg. extra de p cura. ex insinuatione. & ideo pre. decre. p̃sentiũ. tacuit de expensis. hoc aũt certum est q contra psonã testis quam quis inducit nõ potest aliquid opponere nisi ex noua causa. sed contra eius dictũ sic. testem em̃ quem pro me recipio debeo cõtra me etiã recipere. quod dic vt. j. §. sepe testes. ℣. & no. & extra. e. p̃sentiũ. ¶ Quid si pro vtraq̃ parte dixit. H. nec ob. ver. supra item q deposuit. intellige per vtrãq̃ ꝓtem formata capitula & super illis iuratũ per testem ab altera parte, ꝓductũ Z. vt quia dixi q numeraui. t. x. sed dixit q ei feci pactum de non petendo. v. nũquid ergo ego possum reprobare in eo qnod dixit contra me. & t. in eo quod dixit contra eũ videtur q sic. nam & vtraq̃ pars appellat a sententia quatenus est contra eũ lata extra de testa. rainucius. et. c. rainaldus. dic cõtra q ex cuius persona quis lucrum capit eius factum perhorrescere nõ debet. vt. ff. de re. iuris. ex qua psona. reprobetur ergo in totum vel approbetur licet dici possit q nõ videtur. t. aliquid ex persona testis habere sed occasione mei ꝓducentis testem ſm Ubert. ¶ Breuiter autẽ tene q tutius est opponere contra testes post publicatas attestationes q licet postq̃ fuerit protestatus nõ. n. expedit reprobare ipos donec videat an pro ipo an cõtra eũ deponãt. si tamẽ opponit in ꝓductione reseruabitur hoc in tempus disputationis supra ℣. sed q̃d si dicitur & se. ¶ Item q testes sunt varij & in suis dictis vacillãtes. ex de cã pos. & prob. cum ecclesia. & de penis sup bis ex vt eccle. bene. c. vnico. iij. q. ix. pura. ff. e. l. j. in prin. & l. qui falsa. & j. ℣. item q falso. & j. §. nũc tractandũ. ℣. j. & l. testiũ. iij. q. iij. ℣. q̃ falsa cõsiderare. vel q testis titubauit seu dubitauit vñ nõ valet ei⁹ dictũ q titubãs ꝓ ignorante hr̃. C. de cõdi. inde. l. fi. ff. de libe. exi. l. iij. §. bis q̃ immo errat nec dicit arg. ff. d̃ re. in. nõ debet. §. in re obscura. ¶ Et no. q testis dr̃ variãs cũ nulla cã assignata dicit contrariũ eius qd̃ primo dixit. extra de tem. or. dilectus. tũc sibi ꝑi cõtradicit quãdo duo incõpassibilia dicit. vt si dicit contractũ fuisse rome die tali celebratum. postea dicit se illa die fuisse narboñ. vacillat aũt qui timendo & dubitãdo varie loquitur. ff. de fal. eos qui. ff. de testi. l. ij. & l. qui falsa. q̃ est iij. q. iij. & testimonũ talis nõ valet. immo ipe punitur C. de testi. nulluz ſm papam. H. vt scripsi de testi. co. p̃terea in vlti. glo. Z. vel dic ſm Uin. q variat q̃ cõfitetur vnũ & postea contrariuz vacillat prout. j. dicet vt in pre. l. q̃ falsa. quãdoq̃ etiã quis simul variat & vacillat vt extra de penis sub bis. Bal. vide notata. C. de testa. hac consultissima. §. pe. Z. ¶ Quid si dicit vidit hic immo ibi. respõdeo. valet. ff. de bere. instit. si ita. Sed si tercio addit immo ibi. & redit ad primũ dictuz videtur vacillare ſm Uin. vt no. extra de elec. scriptũ & in pre. c. dilectus. & sic nõ valet vt supra. Jaco. Bal. dixit q si postq̃ deposuit dicit se male dixisse et aliter dicit q nec primo nec secũdo eius dicto credet. Jdez dicit Accur. si cũ aliqua parte fuerit locut⁹. Alij stãt secũdo dicto. ff. de questi. repeti. ff. de manu. t. stichus. ff. de bere. instit. nisi ita scriptũ. nam postea derogant priorib⁹. extra de rescrip. ceterũ. tercij stant priori quia presumitur q corruptus variauerit. ego dico secundos bene dicere si testis videns se errasse incõtinenti & priusq̃ parti loquatur. vel ſm alios ante apturam se correxerit. extra de testi. fraternitatis. Tercij ℣o bene dicunt si correctioni sue interposuit interuallũ vel pti locutus est. extra de testi. cogen. preterea. H. debilitatur tamen primũ dictum & minor fides illi adhibet vt ibi dixi post Innocẽ. in vlti. glo. & omnino vide quod ibi post Hostiẽ dixi super glo. fi. Z. qualiter aũt discordes testes cõcordẽtur no. j. §. iam de interrogatorijs. ℣. q̃d si vnus. & se. ¶ Quid si idẽ testis secũdo inductus dicit ꝓtrariũ eius qd̃ dixit. Rñdeo tunc neutro dicto eius stabitur. ex de appel. solicitudinẽ in fi. ff. eo. q̃ varia. C. de li. can. cum precum. nisi forte sit ita q prime attestationes nõ valeãt ſm Uin. H. ipe & Jo. hoc no. eo. ti. cũ causam. & hoc ibi in glo. vlti. que fuit Jo. per quam etiam soluitur seq̃ns questio. Z. si ℣o testes hinc inde sibi contradicunt dic vt infra de edic. instru. §. restat. ¶ Quid si compertũ est primũ coram quo deposuit iudicẽ non fuisse. dic q valet secũdũ dictum quod est priori contrariuz. cum prima depositio nulla fuerit coram non iudice facta. extra de iudi. at si clerici. extra de appel. vt debitus in prin. ibi idoneo ꝛc. quia nõ prestat impedimentuz quod de iure nõ sortit effectum. extra de iure patro. illud. & c. qd̃ aũt. de elect. auditis. Bal. vide in simili de rescript. presen. §. j. igit. ver. item excipit contra rescriptũ. Z. ¶ Item q ẽ verbosus contra quẽ p̃sumit. ar. C. de preci. impa. offi. l. fi. & no. C. e. solam. in fi. glo. ibi posite. H. ad excusationem testis qui nõ exp̃sit cãm ponit id glo. nõ ad culpam. Z. ¶ Item q habet cõsimilẽ cãm vel crimẽ. extra. e. personas. iij. q. iij. ℣. liberi testes. C. e. quoniaz. & ar. extra de iudic. causam q̃. H. quod ibi dixi de iudice dicvt in teste quo ad similitudinẽ cãe. Z. & no. sup

ho.item q̄ est socius. ¶Item q̄ in alia causa criminali cōtra me tulit testimoniū. vñ nūc non debz admitti in ista q̄ presumitur inimicus vt extra de ac. meminim⁹. H.vide quod ibi dixi sup vlti.glo.7 qđ no.e.ti.fraternitatis in glo.ij.7 qđ sup ea dixi. Z.7.c.cū.p.de testi.pduci.7.iiij.q.iij.§.item in criminali. Rñ.j.vbi de hoc quod Gracianus.7 Jo.de deo.7 quidā alij intelligunt simpliciter in cā criminali.argu. extra de app.ad hec.j.Jo.aūt dixit q̄ siue sit criminalis siue ciuilis.potest cōtra eūdē itez in alia induci. nec obstant p̄ma iura q̄ in eadē causa. H.sup.7.e.c. Z.post publicatas attestationes loquūtur ſm eum.vel qñ prius malū tulerat testimoniū. ¶Item q̄ habet cām ptra eum ptra quē pducitur extra de purga.cano.cum in iuuentute ppē fi.7.§.eo.§.in prin. H.dic vt ibi 7 p solutiōe cōtrarij.vide qđ no.de resti.spol.frequēs.§.illū in.j.glo. Z.ar.ptra q̄ nō repellat testis licet habeat cām aliā ptra illum.insti.de excu.tu.§.item ppter litē. ¶Itez q̄ fuit in eadē causa vel in principali si hec ē causa appellationis iudex vel aduocatus vel pcurator vl assessor vel executor vel actor vel arbiter.ij.q.vj.statuendū. ex eo.romana.li.vj.ff.eo.l.fi.ff.de assesso.l.j.iiij.q.iij.ver. testes quos extra.e.dilecto.7.c.insup.7 in aut.e.colla. vij.§.quoniā.ff.ad treb.ille a quo.§.pe.C.de arbit.ne in arbitris.§.si aūt.est eñ p̄sumptio q̄ diceret p ea p te pro qua prius fuit. euanescit autē talis p̄sumptio si prius sit testis 7 postea iudex vel aduocatus ſm hug. in pcuratore tñ no.contrariū. H.s.q̄ admittit sed in contrariū.s.q̄ non admittat.no.ff.de iur.fi.l.deferre. §.idem decreuerūt. Z.ff.e.l.fi.per p̄.§.quoniaz ho.7 de fi.instru.§.si ho moriatur h.q̄ si etiā.7 h.se.colla. vj.in quib⁹ loquitur de mediatore cōtractus. nos ho hic loquimur de pcuratore ad cām. H.7 de pcuratore ad negocia no.eo.ti.romana.li. vj.in.iiij.glo. Z.7 ideo dicit eū repelli. H.ad leges est rñsum.sed inducebatur ibi alia ratio q̄ procurator non iurat de calūnia.qđ vez est in animam domini.nisi habeat speciale mandatū de iura.calū.c.fi.li.vj. ß bene iurat in animā ppriam.e.t.c.ij.§.j.p̄terea.nec aduocatus iurat de calūnia.nec fit dominus litis.7 tñ ppter affectionē cause repellitur fortius ergo pcurator.vñ Ja.Bal.multū turbat de illa glo.negās illā fuisse Azonis dicēs fortiꝰ debere repelli pcuratorem quia volūtarius 7 q̄ etiaz finito officio tenetur ex cōtractu.ff.de pcura.pcurator q̄ pro euictione q̄ tutorem vel curatorē quoz officiū est publicum 7 necessariū 7 qui finito officio non tenent.C.de an.except.tutor per totum. 7 facit.ff.in ius vo.l.quesitū.p quā patet officiū publicū excusatōnem prestare quā non prestat volūtariū. Z.quidā tñ ipsum admittunt contra dominū vt in pre.c. romana item quidam. H.Alber.gal.e.ti.h.sed an pcurator Z.dicunt procuratorem nō admitti negocio durante sed eo finito sic.extra. eo.insuper.7 no. ff.eo.l.fi.de boc 7 an alter ex duob⁹ cōprocuratorib⁹ admittet extra.eo.insuper ſm papaz. H.vide quod scripsi ibi in glo. vt vnus. Z.quidam autem vt Jaco.dicūt. H. non inuenio Jac.Bal.hoc dixisse super.l.fi.ff.eo.sup que habeo eius scripta.dixit tamē ibi aduocatū in effectum admitti ad probandum gesta in iudicio si per partem negētur.cum forsan alij q̄s aduocati 7 ptes nō abessent.alle.l.cōsensu.C.de repu.7 decre. veniens.ij. eo.ti.in fi.non ob.l.ne in arbitris.§.fi.quia ibi non creditur arbitro sine iuramento.hic autem iurabit vt testis.putat etiam aduocatum in causa ppietatis testificari posse in causa possessionis.ff.de acqui.pos.naturaliter.§.nihil.facit supra ver.itē q̄ deposuit in fi. Z. aduocatos 7 executores volentes admitti licet nō cogantur vt in pre.§.quoniaz.ff.de iurisdi.om.iudi.pretor. Alij dicūt contra q̄ etiam volentes non admittūtur quia simpliciter in pre.l.prohibētur. Item q̄ dixi aduocatū nō posse eē testē.intellige vez esse postq̄s ceperit patrocinari. secus si nō inceperit licet de salario cōuenerit 7 paratus fuerit patrocinari. vt no. ff.e.l.fi. H.mouebatur ibi glo.per textum qui dicit patrociniū presliterūt.7 illud placebat domino meo in legib. ß 7 Bui.de suc.cōtra inducens.l.ff.de vari.et extra.l.j. §.aduocatos q̄ dicit illum aduocatū cogi q̄ de salario cōuenit.C.de postu.q̄squis.q̄ dicit aduocatū illū q̄ in sua fide causam suscepit.fateor q̄ cōuentio facit illum aduocatū ß quacūq̄s de causa nō intromiserit.tu q̄ dicis eū repellendū da tertū.als locus est.l.j.ff.e.ti.fateor ergo procedere dictū Bui.si lex simpliciter ꝓhiberet aduocatū ß cū limitatione ꝓhibet vbi ergo deficit casus limitans cessat ꝓhibitio.bene facit. C.de postu. nemo cañ.de pe.di.j. q̄ ad sui penam req̄rit officiū aduocationis suscipi 7 patrociniū p̄stari. Item nūq̄d in decre.vl.de postu.ij.rñ.7 in decre.si aduersus.de here. sola cōuentio patrocinio nō prestito inducet illas penas.absit cū verba id nō paciātur decre. etiā romana e.ti.li.vj.ponit aduocatum in priori iudicio patrociniū prestitisse. Z.¶Quid si recepit pecuniā ab altera partiū vt alterā nō foueret.videtur q̄ non possit eē testis.j.q.j.eadem.l.ar.contra quia hoc edictū ꝓhibitoriū est.ff.e.l.j.ſm dñm meū. H.qui ad litteram sic loquitur in sum.eo.ti.§.ij.ver.quid si aduocatus. Z. ¶Quid si aduocatus.Bal.iu dex nō debz habere cōsilū ab aduocato litis no.i.l.prime.ff.d his q̄ in testa. del. Z.admittit a parte cōtra quā in testem pducit. Rñ deo potest esse testis 7 cogitur vt no.ff.eo.l.fi. H. ista q̄stio ibi nō no.sed illa q̄ pars cōtra quā fuit aduocatus petit illū in testem. q̄ licet huic fit affinis. ē tñ diuersa.7 id qđ dī eū cogi procedit maxime in duob⁹ casib⁹.Primus ibi no.quādo pars aduersa ante receptionem officij vel post in cōtinenti sibi nūciauit q̄ nō reciperet aduocationem.quia volebat illum in testem iura alle.ibi glo.als subtraheret parti copia testiū cōcludēdo illos in aduocatos. Secūdus quādo veritas als haberi non potest.facit.xiij.q.ij.quāq̄.de test.cogen.peruenit.ij.C.de eden.l.ij.ff.si quis cau. si cū.j.rñ. 7 ibi concor.in vlt.glo.fa.quod no.e.ti.si qui in.j.glo. Z.sed 7 si quis inscriptus sit testis in aliquo ptractu vel instrumēto ex quo nūc agitur 7 ipe in causa patrocinatur nō poterit amplius in testem pduci.nihilominus tamē per tale instrumentū pbatur cōtractus.sed nec talis inscriptio aufert sibi ius suū si qđ habebat in re ī qua aduocabat.nisi quo ad hoc q̄ nō poterit causam in qua aduocabat dicere iniustam.ff.de pig.actio. Caius. extra de trāsac.ex litteris vbi de hoc ſm papā. 7 de pba.p tuas.ar. cōtra q̄ sibi p̄iudicet.ff.de pig.fi. de iussor. H.soluit in decre .ex litteris in glo.ij.et vide quod super ea dixi. Z.extra de re iu.q̄uis. H.ibi de actis in iudicio hic extra iudiciū. Z.qđ ho dixi executor expone.i. apparitor ſm Jo. vel scōm alios.i. tutor vel curator.vel sindicus.7 similes vt no.ff.eo.l.fi.et pbatur extra.e.insup.sed 7 quod dixi q̄ in ter non pōt esse testis intelligūt q̄dam lite pendēte 7 sup principali.nam super actitatis coram se potest ſm hug.7 bar.7 L.ar.extra de appell.significauerūt de elec.cū dilecti.7 de accu.cum dilecti in fi. Alij contra.arg.extra de probati.quoniā contra.rñ.j.sed dic q̄ vni iudici nō creditur super actitatis cozā se vt in pre.c.quoniā cōtra.nisi sit cardinalis vel alius magne auctoritatis vt extra de loca.7 pduc.c.j.7.xcvij.di.nobilissim⁹.7. C.de sum. trini.liqueat in fi.sed nec vt dominus Clemens papa quartus dixit et bene.illis est de iuris rigore credēdū. argu.extra eo.licet ex. ibi etiam si presidali ꝛc. de no.ſm papam in pre.c.cum dilecti. H.de accusati.vt ibi scripsi sup glo. simile supra. Z. 7 de fi.instr.q̄ sup bis.7 iunge quod no.j.de probatio.§.videndum.ver. quid de auditoribus,vbi autē sunt duo vel plures tunc

bene credit eis vt in premissis concor.7 extra de excess.p-
la.inter dilectos.§.preterea.7 de hoc extra de testib.cuz
a nobis. Inno.iiij.no.in pte.§.pterea.7 extra d arbi.nō
sine.q nō sunt interrogandi vt testes.sed psulendi tan
qz fuerunt iudices.7 de hoc scdm dominū meuz in pte.c.
romana.7 in sum.de testi.§.ij.sub.§.bi vero omnes ver.
idem in iudice.7.ff.e.ob carmē. ¶ Quid si sunt tres aut
v.iudices. credetur ne plus duob testibz qz illis? dic q
potius credetur testibz in preiudiciuz alterius cum sint
iurati.iiij.q.iij.x.item iurisiurādi.extra de testi.tuis. Si
autem iudices ipsi iurati deponerent plus credetur eis.
H.sup.ceteris paribz. Z.qz alijs testibz quāto maiozis
essent honestatis extra.e.in presentia. ¶ Quid si appelle
tur a iudice ante sententiā nūquid postea poterit esse te
stis in eadem causa. Respondeo non.quia iudex ex ap-
pellatione solet indignari. extra de offi.dele.suspitionis
7.l.di.si quis ꝓpostera.aduocatus tamē esse poterit cuz
non sit publicū scdm bug. hoc aūt certū est q si is cōtra
quē fuerit procurator vel aduocatus vel assessor vel exe
cutor vel contra quē tulit sententiā petit eum in testem.
bene admittitur. cum in eius fauorem hoc ius fuerit in-
ductum cui renūciare licet.qđ dic vt no.ff.e.l.fi. 7 extra
eo.romana. H.li.vj.in glo.intelligas. Z. ¶ Quid de
venditore nūquid admittetur pro emptore vel debitore
in causa pignoris dic q non. H.obstat scdm pile.ff.fi.
reg.l.pe.solue vt ibi 7 vide quod dicaz.j.proximo.§.x.
rvij. Z.quia ꝓpria causa eius esse videtur cū sit ad ven
ditorem habēdus regressus p euictione.extra de emp.7
ven.c.fi.vsqz adeo aūt sua causa censetur q etiā olim si-
cut in ꝓpria causa biduū prestituebat vt.ff.quādo ap.
sit.l.ij.§.sed 7 si alius.ij.q.vj.biduū.ff. de appella.l.iiij.§.
alio scdm do.me.vt no. in pte.§.hi vero. Alij contra vt
admittatur sicut 7 legatarius admittitur in testamento
vt.s.e.x.item q est talis. Si aūt non teneretur de eui-
ctione tunc posset scdm ac.vt no.ff.de testi. nullus.7.C.
eo.omnib. H.idem ibi Simon vincē.alle.ff. de euict.si
minor.§.fi.7.l.patet in prin. 7 alber.gal.e.ti.in ꝑn. Bui.
de suc.dicit idem in donatore distinguendū.qui quādo
de euictione teneatur dicam infra x.sed pone mutuaui
quid dixerit Ja.de ra. qui indistincte tales repellit dixi
eo.ti.insup.super.j.glo.in fi. cōnem de fideiussore.vide
j.x.si.quid de fideiussore emphiteota vel vasallus.vbi d
re emphiteotica.vel feudali agat certuz est q nec testifi-
cari possunt p dominō nec dominus p eis qz mixtuz est
ꝓpria causa.ff.quādo ap.sit.l.j.§.in ꝓpria. Z. ¶ Quid
de proseneta dic q cogitur testificari partibz ꝓsentienti
bus vt no.in aut.e.t.§. quoniā vero coll.vij. H. 7 vide
quod scripsi supra de testibz cogen.dilectoꝛum super.j.
glo.post principiū. Z. ¶ Quid si impetres eum iudicē
quem volebam producere in testem? dic eum remouen-
dum a iudicando 7 feret testimoniū.ar.extra eo.dilecto
7.c.constituit.7 de testi.cogen.ꝑuenit. ¶ Sed nunquid
poteris in ꝓsonam eius opponere vt a testimonio repel-
latur quem iudicē impetraueras? Rūdeo nō arg.iiij.q.
iij.§.item in crimīali in fi.7.xxij.q.v.horrēdus scdm vin.
H.idēber.in decre.dilecto in glo.antepe. Z. ¶ Quid
si iudex statim cōmittit vices suas alij nihil sibi retinēdo
nūquid poterit testis esse coram eo.dicit Jo.7 papa q nō
quia is fungit vice eius qui delegauit.ber.contra vt no.
in pte.c.dilecti. H.p quo facit de offi.dele.iudex in ꝑn.
li.vj. Z. ¶ Sed nūquid ordinarius potest esse testis co
ram officialis.dic q sic si necessitas imineat.arg.iiij.q.iij.
ver.si res exigit. ¶ Quid si iudex qui in testem inducit
iurat se nil scire de causa videtur q nō remanebit iudex
nam probādi facultas nō est angustanda.xiiij.q.ij.qz.
¶.de hereti. quoniā in fi. Item suspectus videtur eo q
sic se ingerit.ff. de ꝓcura. que omnia. Item quia nō cre-
ditur eius iuramento in alterius preiudiciū.extra de te-
sti.licet ex quadam.contra puto. H.idem Ber. et In-
nocē.in decre.dilecto vbi vide sup glo.ij. Z. ¶ Quid
si iudex fuit vt suspectus recusatus ante lit.cō.in aliqua
causa puta propter cōsanguinitatē nūquid pōt esse te-
stis in causa illaz nō videtur.ij.q.vj.statuendū.x.ibi no.
bug.7 de appl'.postremo.7.iiij.q.ij.x.patroni quoqz.tu
dic contra.ar.extra de test.dilecto.maxime si producens
non habeat nisi vnicū alium testem nec ob.pte.iura que
loquūtur in iudice 7 aduocato. facilius em̄ habent cen-
tum tales qz vnus testis. ¶ Item excipit q receptus est
post renūciationē vel publicationē vel post sufficientem
productionē.vel postqz in eadem causa super eodē capi
tulo deposuerat vel postqz pars didicit testificata que
dic vt.j.§.satis vtiliter per totū.§.7.§.fi. ¶ Item q re-
ceptus est ante lit. cōtes.quod dic vt.j.§. proxi. Itez q
testis ē gratiosus scdm Jo.de deo. H.qui hoc no.in ca
nil'.li.v.rubri.de testi. Z.iij.q.v.similiter.7.c.accusato-
res. ¶ Item q est arenarius vel vilis ꝓsona qui sine tor-
mentis nō debet admitti.ff.e.ob carmen.§.j. ¶ Itē q te
stes idem dicunt in omnibz vel similia proferūt quare sū
ornati presumūtur.ff.e.l.testiuz.§.ideoqz.7.C. de penis
qui sententiam.iiij.q.iij.x.in testibz.de hoc.j.§.nūc tra-
ctandum.x.cautum.7 se. ¶ Item q nō nouit ꝓsonas li
tigantiū.7 vide quod dixi.s.e.x.testimoniū aūt ante fi.
nec nomina dixit.extra.e.licet ex quadā in fi.C.de iur.de
li.scimus.§.sin autē dubius in fi.argu. in auten. de testi.
§.j.7 de instru.cau.7 fi.circa prin.§.si quis igitur vult.ta
men speciale est in inuentario vt ibi dicitur.extra de te-
sti.cum causam que.vbi de hoc.7.j.proximo.x. ¶ Item
q huiꝰ rei est insciusz Itez q ē ignotus.ergo ē verbis
subiciēdus.in auten.e.§.quarta. H.forte vult allega-
re que itaqz.sed ꝓmuniter nō ē.§. Z. ¶ Item q ē con-
tra eū suspitio violenta.ff.de accusa.olim. ¶ Item q te
stes discordant de loco 7 tempore 7 personis.iiij.q.ix.ni-
hilominus.7 in pte.c.cū causam que.xxxv.q.vj.de parē-
tela.extra.e.licet.ij.qđ dic vt infra.§. iam de interroga-
toriis.x.item interroget de loco 7 seq. vel sunt sibi con-
trarij seu diuersi.qđ dic vt.j.§. postqz de. ¶ Item q cri
men testi obiectuz contingit cām de qua agitur extra de
excep.c.j.in fi. ¶ Item q nō fuerunt sigillatim 7 secrete
examinati.quod dic vt.j.§.nunc tractandum. ¶ Item
pendet accusatio criminis contra eū nisi in exceptis cri-
minib.extra.e.c.fi. H.7 vide qđ ibi dixi in vlti.glo.solu-
endo obiectionez fraudis que in hoc procurari posset.
Item hec exceptio pendentie in criminalibz ꝓcedit nō
in ciuilibz.vt ibi patet.et hoc etiam si iam dānatus esset
sed appellasset vt ibi no.in fi.j.glo. et fuerat hec questio
venerialis.xlv. Z.ff.e.testium.iiij.q.iij.x.in testimoniū.
7 ver.testium.7 ar.C.de procura.reum.ij.q.vij. testes.ex
tra de excep.deniqz vel etiam exceptio vt supra x si.item
opponitur q ē criminosus. Bal.lata sententia ex causa
famosa testis appellauit 7 interim tulit testimoniū dein-
de appellationem deseruit vel prosequēdo succubuit an
medium testimoniuz valeat? dic vt no.ff.de infa.l.furti.
§.j.per ac.gul. 7 Ja. Z. ¶ Item q amore odio vel cō-
modo vel timore deposuit extra.e.quoticns.7 de testi.co
gen.cum contra.7.c.sequen.7.c.super eo.iiij.q.iij.testiū
C.eo.eos.7.s.e.§.in princi. Item q cohabitat cū inimi-
cis eius contra quem producitur.extra de accusatio.re-
pellantur.7.c.cum oporteat.ff.de testibus.l.fi.C.de inof
fi.testa.quoniaz liberi in fi.ff. de dam.infec. qui bona.§.
qui damnū.hi enim repellūtur in criminalibz sed in ciui
libus est presumptio contra eos.7 vide supra.e.§.in ꝑn.
H.et per Ly.C.eo.ti. si quis.in. ix.q. Bald. 7 vide per
Inno.in.c.cum.J.7.A. de re iudi. Z. ¶ Item q est ho-
micida.iij.q.v. constituimus.et.vj.q.j.infames.scdm le-
ges autem admittitur vt no.ff.eo.testium.§.l.iuli.de vi.
H.dicebat ibi Bui.de suz.q si glo. intellexisset de dā-
nato.falsa esset cum publico iudicio damnatus repella-
tur vt ibi 7 merito quia est infamis.ff. de publi.iudi.l.in-
famem. Jo.de deo suo libello.j.q.xvj.dicens homicidaz
damnatū nunqz recipi in testem nisi restituatur.ij.q.iij.

§.notandū. Z. ¶ Jtem q̄ est' cōcubinarius manifestus vel incestuosus qui contra accusatum non audit'. iij. q. iiij. consanguineoz. ¶ Jtem q̄ est. hermafroditus. iij. q. iij. ℞. hermafroditus. H. in casu quo repellit' mulier procedit hoc 7 distinguit' vt ibi. Z. ¶ Jtem q̄ est mulier extra de ℞b. sig. fozus in fi. super hoc teneas q̄ scd̄m leges mulier in causa ciuili 7 crimiali potest esse testis vt xv. q. iij. ex eo. 7. ff. de testi. ex eo. 7. ff. de testa. qui testamēto. §. mulier. in sti. e. ti. §. testes. nisi in testamentis tātū vt in pre. §. mulier. 7. §. testes. H. fertur Ja. de are. tenuisse per leges istas q̄ etiam scd̄m leges mulier non testificatur in criminali cum enim in illa de salute hominis agatur. fozti9 ratio suadet illam repelli quā in testamentis propter maius periculum. de elec. vbi periculum cum cō coz. li. vj. 7. C. de ap. l. aditos. Jnducit etiam rationē decre. fozus in fi. 7 leges ibi allegatas hoc de facto non seruatur. 7 equitatem habet quando per mares veritas nō potest haberi in ciuili foro. Z. ¶ Quid de codicil. vel alia vltima voluntate dicit accur. H. qui hoc no. in p. §. mulier. Z. et. M. de pba. H. super. l. fi. C. de codicil. 7 idem ibi Cy. in fi. 7 vltra hic allegata. Mar. cum in solo testamento reperiatur prohibita ergo ꝛc. per. l. cano. ex eo al'. supra ver. proxi. 7. ff. de iu. cum pretoz. Jtem. l. simpliciter dicit. v. testes requiri et non distinguit. ergo nec nos distinguamus. ff. de ritu nup. palam in fi. nec debent vno iure censeri que sunt diuersa. C. de codicill'. si idem. q̄ sint diuersa patet eo. ti. l. ij. C. qui testa. face. possunt non codicillos. et reprehensi sunt dicentes codicillum partem esse testamenti. ff. de iur. co. quidam referūt al's eadem ratione repellentur in donatione causa mortis. ar. C. de do. causa mo. l. fi. restringatur ergo odiuz. de regu. iuris odia li. vj. cum concoz. est autem in his diuersitas propter periculum. s. propter institutionē heredis que non fit in codicillis. Z. q̄ 7 ibi potest quia nō est p̄hibitum. ff. de testi. l. j. nam 7 ibi non rogati admittunt'. C. de codicil. l. fi. in fi. Jdem dicit vber. maxime in dubio pro vltimis voluntatib9. ff. de inof. test. si pars. ff. de leg. ij. titia. §. ij. H. Jdem Gui. de suz. in. l. ex eo. ff. e. allegat ff. ex qui. ca. ma. necnon. §. q̄ eis. C. de codicillis hereditatem. 7. l. pe. Z. scd̄m canones autem nunq̄ admittitur in causa criminali. xxxiij. q. v. mulierem nisi in criminibus exceptis. 7 sic intelligendū est pre. c. fozus. Jn ciuilibus autem 7 matrimonialib9 7 spiritualib9 7 quibuscūq̄ alijs. 7 etiam vbi de crimine ciuiliter agitur vt in causa inquisitionis vel denūciationis dicunt. t. 7 Ber. 7 alij eam admitti. extra de testi. quoniam. 7. c. super eo. ij. 7. c. tam literis. extra de accusa. super his. 7. c. ad petitionem. 7 de simo. per tuas in fi. 7 breuiter vbicunq̄ non prohibetur expresse vt in testamentis 7 criminibus. Jo. de deo 7 quidam alij dicunt q̄ cum eius testimoninm sit generaliter prohibitum vt in pre. c. fozus. 7 in pre. c. mulierez non debet admitti nisi vbi inuenitur expressum. xv. q. ij §. fi. al's pe. ℞. cum enim. H. 7 hec opi. no. eo. q. ex eo in fi. vlti. glo. Z. 7 argu. lv. di. si euangelica. puta in matrimonijs. 7 cum de crimine ciuiliter agitur. prius dictū verius est 7 Jo. de deo satis concedit q̄ in ciuilibus admittatur. H. hoc facit in libro Judicum parte. iij. de impugnatione dictorum testium. Z. Jtem q̄ est laycus qui non admittit' contra clericū in criminali causa. extra. e. veniens. j. 7. ij. q. vij. laycos. 7. c. se. 7 per totum. ¶ Jtez q̄ est clericus qui nō admittitur contra laycum. xj. q. j. nullus. quod intellige in criminali vel. H. melius dixisset et cum disiuncta dicunt q̄ in criminali ecclesiastici fori nō admittentur. quod est falsum. Z. coram iudice seculari ¶ Jtem q̄ non est probate vite vel opinionis nec bone ꝓuersationis nec est sine suspitione nec sine macula manifesta. sed multa mala de eo dicūtur 7 est crimino9us. extra de fo. compe. licet. extra de testi. testimonium. 7. c. super eo. in auten. e. §. quia ita. 7. §. quarta. C. ad. l. falci. autē. sed cum testatoz. extra de ℞b. sig. fozus. §. testes autē. ij. q. vij. testes. et supra ver. item excipitur q̄ est infamis. ¶ Quid de portantibus crucem propter hereticaz pra uitatem. nunquid possunt a testimonio repelli 7 videt' ex premissis q̄ sic. item publice penitentes quodā modo sunt infames. argu. l. di. confirmandum. 7 tales non admittūtur vt supra ver. item q̄ est infamis. item qui semel fuit malus semper presumitur esse malus. ff. de accusa. si cui. 7. xliij. di. sed illud. prope fi. H. de re. iuris semel malus li. vj. Z. item hec publica penitentia imponitur credentibus receptatoribus 7 defensoribus hereticoz̄ 7 tales infames sunt vt extra de hereticis excōicamus. §. credentes. Jtem omnes qui christiane legis normā abijciūt sunt infames etiam ipo iure. vj. q. j. infames in prin. C. de sum. tri. l. j. ij. q. iij. si quis. de condi. di. iij. celebritatem. nec ad testimonium admittūtur. ij. q. vij. non potest. 7. c. se. iij. q. j. c. j. preterea licet dicatur emendatus de crimine per penitentiam. tamen eum cōcomitatur infamia ex genere pene 7 delicti per sententiā declarati irrogata vt ij. q. vij. §. porro. vnde nō potest esse testis vt extra. e. testimonium. item negari nō potest quin ex hoc apud bonos 7 graues eius opinio sit grauata. quod sufficit ad ℔ vt repellatur saltem in criminali causa vt in pre. decre. testus est. crimen publicum est. vt. j. di. ius publicum. ac de publico crimine condēnatus semper fit infamis vt. ff. ex qui. ca. infa. irroga. athletas. §. calūniatoz. item pro hac parte facit. C. de generali aboli. indulgentia. et. ff. de remili. qui cum vno teste. 7. j. ℞. item q̄ fuit. 7 supra in ti. de accusatoze. ℞si. sed quid de his. 7. ij. q. vij. nō potest. 7. c. se. 7. l. si hereticus. 7. iiij. q. j. c. j. argu. contra q̄ possit esse testis. nam per penitentiam incipit esse quod nō fuit. vt de nō debet in eo respici quod fuit. l. di. ferrum. extra de rescript. eam te. de pe. di. j. agite. licet possit ad hoc respōderi q̄ per penitentiam tollitur infamia canonica que peccatum cōtrahitur vt. vj. q. j. illi qui. 7 non ciuilis que per sententiam vel ipso iure facto irrogatur vt. ij. q. iij. §. hinc colligitur. Jtem cū publice peniteat nō potest d̄ ipius emendatione dubitari vt. l. dis. in capite. vnde nō est repellendus vt in pre. c. testimoniū. quia per penitentiam omnis infamia est abolita vt supra. Jtē pro hac q̄ te facit in pre. l. si cui. §. ex causa. 7. ff. de postulā. l. j. §. qd' si quis. C. de sen. paf. l. fi. C. de assesso. licet. C. de nup. imperialis. ¶ Jtem q̄ vult testificari contra hoc quod dixit extra. e. veniens. ij. supra ℞. item q̄ testes. 7 se. ¶ Jtez q̄ non ieiunus tulit testimonium. extra. e. c. j. sed hoc bonestatis est nō necessitatis. ¶ Jtem q̄ aliquid de suo addidit quo mendacio totum testimonium decoloz̄at. iij. q. ix. pura. ix. dis. si ad sacras. super quo no. q̄ si testis in dicto suo aliquā admisceat falsitatem etiam scienter. nihilominus tamen valet eius depositio dūmodo falsitas illa non tangat substantiam. vel circūstantias negocij sit per quo deponit. puta si dicat contrahentē esse aliunde q̄ sit. vel alterius esse affinem q̄ sit. officium enim testis non consistit in his. quia nihil facit ad testimoniū. vnde sit contrahens vel quoz̄uz sit affinis 7 sic de similib9. H. puta cuius capelle sit domus in qua conficitur instrumētum. sicut 7 accidit de mea quā notarius descripsit in parochia sancti proculi cum sit sancti Jacob. Z. ar. tamen contra in pre. c. si ad sacras. vbi dicitur q̄ non valet scriptura in qua officiosum mendacium admiscetur. officiosum dicitur quia nulli obest 7 alteri prodest vt. xxij. q. ij. primum. ff. de inoffi. testa. l. ij. So. H. concipio literam hic esse coz̄uptam. sed forma verboz̄ innuit contrariū ibi. licet pium ꝛc. 7 ibi. si vero. Jtem si litera hic diceret illud intelligitur quādo nō circa substantialia aptius pro cederet cum fi. huius ℞. ibi nō reddit inutile. sed id solutioni contrariū non cōueniret. nec etiam. j. scriptū exemplum cōgrueret quia nō est verum q̄ nō sit circa substātialia alterare metallu9 pecunie soluende vt scripsi post Jnno. 7 bosti. in decre. fraternitatis quā in fine allegabo.

Item nec ē simpliciter vrū q aurea pecunia plus expediat vtriqz.immo prout plurimū contrariū eius qđ vni parti expedit proficit alteri. propter que nescies aliter auctorē excusare.dico q forsan fatigatus studio dormitauit homerus.qđ in libro Inno.erat qualitercūqz corruptum ad literam incōsiderate ponēdo. Z.illud intelligitur quādo circa substantialia vel circūstantias negocij de quo agitur admiscetur.puta si inter contrahentes actuz ē q̄ soluatur argentea pecunia ⁊ testis dicit de aurea que melior ⁊ vtilior ē vtriqz ꝓtrahenti. nam hoc mē dacium licet sit pium ⁊ vtile testimoniū. tamen nō reddit inutile. Si vero āmiscear sup substantia cōtractus vel super circūstantijs ipius tunc siue scienter siue ignoranter falsum admiscear nō valet testimoniū.nunqz eī debet dicere nisi qđ in veritate nouit ⁊ vidit.in quo non potest esse ignorantia vt.iij.q.ix.testes ⁊.c.pura.que aūt dicta sunt in teste.intellige etiam in tabellione instrumē tum ꝓficiente.⁊ vide.j. de edic.instru.§.instrumētum ℣. quid si aliq̄d. H.ibi vide opi. Jo.⁊ Bar.bri.⁊ quod ibi dixi ⁊ plene de vtroqz scripsi post Inno.⁊ hostiē.de beret.fraternit. Z. ¶ Item q̄ est furiosus vel indiscretus ar.iij.q.vij.§.tria.iij.q.ix.indicas. H. de suc.ab intes.cū dilectus.de spon.dilectus. Z.ff. de ita.ho.qui fuer.ff.đ iu.cecus.⁊.l.cum furiosus.⁊ supra ℣.item q̄ est talis.talis eī ꝓ absente ⁊ ignorante habet.ff. de acqui.pos.l. j.§.furiosus.⁊.ff.ex qui.ca.ma.ergo nisi habeat interualla.ff. de testi.qui testamento.§.eum qui. H.corrige nec furiosus. Z. ¶ Item q̄ ē testis in re vel causa sua vt.C. e.omnib.iij.q.iij.℣.nullus in re.⁊ ℣. omnib.⁊ ℣.eos.⁊ q.v.c.j.extra.e.insuper.ff.e.nullus.lex tamen fingit qñqz aliquem posse in re ꝓpria testari.C. de fidei.l.fi. Sed nunquid venditor erit testis ꝓ emptore. dic vt supra ℣.quid de vēditore. ¶ Quid de fideiussore nūquid erit testis ꝓ debitore.dic q̄ sic cum nō inueniat prohibit² ff.e.l.j.sed dic. H. scđm alber.gal. Z. q̄ aut debitor est soluendo ⁊ tunc admittit aut non.⁊ tunc nō.argu.ff.de fur.itaqz.arg.contra.ff. de leg.j.si cui.§.fi.et in pre.l.itaqz.§.fi.ff. quādo ap.sit.l.pe. H. que etiā est.ij.in fi. non rūdet contrarqs quia videtur illis standuz cum intersit eius saltem litib⁹ ⁊ sumptib⁹ non vexari.ff. de mino.l.minoribus.xxv. de arbi.c.ij. ⁊ maxime cum fideiussor renūciauit per modum qui no.de fideiuss.c.ij.in.j.glo.lex itaqz in princi.nō ob.loquitur eī de interesse debentis agere.ex quo eī fullo cui furate sunt vestes nō est soluēdo. illarum dominus agit.hic loquimur de interesse eius qui cōuenire potest ꝓpter quod testimoniū ipsius suspectum est.⁊ vide quod dixi supra ti.j.l. de legato.§.super est ante finem. Z. ¶ Sed pone mutuaui tibi.x.qđ cum probare non possem nisi per duos filios meos.cessi actōnem meam.p.ex causa donationis.nunc queritˀ vtruz.p. poterit probare p illos:⁊ videtur q̄ sic.nam ad euz spectat cōmoduz ⁊ incōmodum huius cause ⁊ nō ad me vel ad istos.ij.q.vj.biduū ℣.palam.ff.quādo ap.sit.l.j.§.in ꝓpria. Item quia edictū de testib⁹.prohibitorū est.ff. de testi.l.j.ar.contra.quia ego nō possem illos producere ergo nec.p.qui eisdem iurib⁹ vti debet. quib⁹ ⁊ ego forē vlurus.ff. de acq̄.pos.pōpo.§. cū quis. Item ego iurare debeo de calū. vt.C. de iur.ca.l.ij.§.sin aūt affuerit.Solutio si donatio actionis cepit a pactione tunc nō poterunt esse testes.Si vero cepit a traditione tunc sic.quia tunc nihil ad me spectat nec de euic.teneor vt.C.đ euic. l.ij.put distinguit in dote.C. de iur.do.l.j. H. p has duas leges.⁊.ff. de edi.edic.ad res donatas.⁊.ff.đ dona. Aristo.dixit Bul. de suz.colligi quādo donans teneatur de euictione.qđ satis patet ex hoc ℣.quia tenetur si de euictione promisit si donatio cepit a pactōne.vel si fuit fraudulenta.his cessantib⁹ dicebat in.l.omnibus.C.e.ipsum etiam donatorem admitti.⁊ sic fortius filios. vide supra ℣.si.quid de venditore. Z. Et hoc vrū est si cessio fuerit facta bona fide.ff. de condi.ob tur.cau.l.pe. Si vero mala ⁊ in fraudem legis prohibentis filium testificari ꝓ patre vt.C. de testi.parentes. tunc secus est. vrū tamen lex vocet fieri talem fraudem vt.ff.fin.reg.sed ⁊ loci.§.si conuenerit.ff. de nego.ges.at qui natura.§.iij.⁊ extra de testi.in super. de hoc supra de procu.§.fi.in fi. ¶ Item q̄ ipse est testis ⁊ accusator.qđ esse non potest vt extra de ℣b.sig.fortus.§.in omni.⁊ no.q̄ impetrans accusationē non admittit in testem.secus in impetratore inquisitionis vel denūciationis qui admittit in testem in causa inquisitionis vel denūciationis.si eas nō fuerit prosecutus sic intelligitur extra de simo.licet hely.§.cum igitur.⁊ ibi qui cum ipo vel contra ipm ꝛc. H. sed vide qđ ibi dixi super ℣.volumus. Z. Item q̄ fuit ob carmē famosum dānatus.iij.q.iij.℣.ob carmen.ff.q̄.test.fa.po.his.ff. de testi.ob carmē ⁊.l.testiū.C.e.eos.⁊.j.℣.pri. ¶ Item q̄ ē publico iudicio puta de calūnia condēnatus.ff.e.quesitū vel de adulterio.e.ti. scio.vel repetūdarū.e.ti.repetūdarum.⁊.j.q.j.eadem.l.in fi. Idem etiam videt si de priuato.quod dic scđm papam vt extra.e. testimoniū. H. vt ibi post eum scripsi sup ℣. de crimine. Z. ¶ Item q̄ in alijs est reus.ergo in hoc.quia delinquēs in vno in ceteris est obnoxius.ff. de bonis libe.in seruis extra de re.iur. defleat. de pe.di.v.c.j.ff. ad silt. si quis in graui. §.si quis ¶ Itez q̄ olim fuit criminosus.⁊ adhuc presumitur.C. ad.l.iu.ma.l.quisquis.extra de pig.c.iij.in fi.C. de proba. sine.ff. de penis capitaliuz scđm Ja.bal.ar.contra.extra de p̄sumpti.c.fi. H. So.ibi de illo quem nō cōstat fuisse criminosum. Z. ¶ Item q̄ falso vel varie testimoniū dixit vel vtriqz parti dictum suuz prodidit. H. pileus eo.ti.ante fi.intelligit hoc de illo q̄ vtriqz parti diuisim asseruit se scire quia eis proderat vt ꝓduceret in testem vt sic ꝓductus possit alteri proficere. Z.iij.q.iij.℣.qui falso vel varie.C.e.nullū.ff.e.qui falsa.ff.ad.l.cor.đ fal. eos.⁊ vide supra ℣.item q̄ testes sunt varij.⁊.j.§.postq̄. ¶ Item q̄ accusatus contra quē inducit eum liberauit vel parens eius vel q̄ testis publico iudicio dānatus fuit nec fuit restitutus.vel q̄ in vinculis publicis seu custodia detinet vel q̄ se ad pugnandū cum bestia dentata locauit vel palam questū facit vel fecit de corpore suo vel pecunia ob testimoniū dicendū vel nō dicendū recepit.iij.q.iij.℣.item.l.iuli.de vi.⁊ ℣.in testimoniuz.j.q.j. cōcussionis.⁊.xxxij.q.iij.meretrices.⁊.j.℣.item q̄ inuite ¶ Item q̄ non fuit rogatus a producente vt in autē.de testi.§.licet.colla.vij.xiij.q.ij.q̄q̄.⁊ talis est casus i quo debuit rogari qui plures sunt. Primus est quia contractus fuit in scriptis ⁊ debitor vult probare p testes solutionem quā voluit facere vel quā fecit.vel confessionem quā creditor fecit videlicet sibi solutū fuisse.que solutio facta fuit in scriptis oportet eī q̄ sint tunc rogati non transeuntes vel fortuiti.iij.q.ix.§.de his. H. aliquos de his casib⁹ no. Jo.ibi. Z. C.e.testiū ⁊ autē.rogati.ar.tamen no.in sum.e.ti.§.sin autē.forte sufficeret si creditor coram duob⁹ testib⁹ non rogatus cōfitetur sibi satisfactum fore. Item qualiter fiat contractus in scriptis no. C. de fide instru.cōtractus. Secūdus in testamentis vt in pre.autē.rogati.⁊.ff. de testamē.heredes.§.fi.C.e.hac consultissima in prin.⁊ ar.contra.ff. de testi.ad fidē. H. quam habes.iij.q.iij.sed vtrobiqz no.illud regulare. facit qđ sequitur. Z. vel si testamentum aperiatur.C. quēadmo.te.ape.l.q.⁊ in militis testamento scđm quosdam.insti. de mi.te.§.plane.in codicill' autem vel in donatione causa mortis admittūtur fortuiti.C. de codicil.l.fi. §.fi. H. que.l. destruit dictuz pilei.quod dixit.e.ti.in fi. q̄ forte vbicunqz requiritur certus numerus testium debent esse rogati. Baga.dixit hoc sine forte vt statim dicam. Z. tercius in matrimonio vt videtur.xxx.q.v.nostrates. H. vbi de hoc ⁊ vide quod scripsi de spon.ex pte post princi. Z. ¶ Quartus in diuortio.ff. de diuor. nullum.sed hunc casum non admittit.t. H. in suo ordi. iudi.parte.iij.rubrica quot testes in causa sufficiant i fi.

z idem pe. de bel. vt dicit cy. in autē. rogati. sed accu. ibi z in auten. de instrumento cau. §. sed z si. z in pre. l. nullū z Jo. in pre. §. de his. hunc casum enumerant ipē tamen accur. in. l. ad fidem. e. ti. ff. dicit q lex nullū id bene non aperit. Baga. in opere suo ante fi. enumerat pmos tres z duos hic sequentes addit casus quibus certus numerus testium exigitur. quod etiam tangit accur. in pre. l. nullum. z ideo quosdā versus quos de hoc posuerat gallicus non curo. Z. Quintus vbi quis vult caute deponere sine scriptura tabellionis. in auten. de instru. cau. §. si quis igitur. Sextus si depositarius vni et heredib⁹ de ponentis partem reddat pecunie depposite. ff. depposit. l. j. §. si quis tabulas. z. §. si pecuniam. alias aūt non requiritur q testis sit rogatus. iij. q. ij. ℵ. ad fidem. vij. q. ij. talia. xxij. q. iij. inter querelas. ij. q. j. scelus. xxviij. dis. de siracusane. quidam tamen exigunt semper rogatos esse per pre. autē. rogati. H. ibi hoc placeat Guid. Z. per quod dicunt pre. l. ad fidem corrigi. sed primū verius de iure vsus. tamen scdm dictuz amplectitur quo ad testes qui instrumentis adhibentur. nam hodie in cunctis instrumētis scribitur testes fuisse rogatos. sed hoc dicitur ad cautelam. ¶ Sed quid in predictis casib⁹ si testis nō dicit nec negat se fuisse rogatum z in instrumento si qd confectum fuit hoc non dicitur z certe videtur presumi rogatus. ar. ff. de ℵbo. obli. sciendum. z. l. quoties. nam z pro reo est interptandum. argu. contra quia cum duo sint necessaria. s. q sint testes z q sint rogati. si vnuz desit nō valet quod agitur. j. ℵ. proxi. sed distingue. an dicit se fuisse rogatum z tunc planū est. an dicit non fui rogatus z tunc similiter planū. vel dicit se nō recordari vt tunc presumatur rogatus. quidaz tamen dicunt q si factum fuit instrumentū presente iurisperito tunc creduntur rogati z non aliter scdm vber. ¶ Quid ergo si dicitur in testamēto tales testes fuerunt pſentes. nec dicitur q fuerint rogati. z videtur q presumant rogati naz ex quo notarius ipsam scripturam nominat testamentum creditur abbibuisse quecūqz faciunt testamentum alias enim non esset testamentū si non essent rogati vel si aliquid de solennibus deficeret. ff. qui satisdare co. quot. ff. de re iudi. si se. non. §. condēnatuz. ij. q. j. statutis. xxxvij. di. que ipis. dicendo ergo testamentū videtur dicere testes fore rogatos. ar. ff. e. quidam in fi. ff. de iurisdi. omiudi. l. ij. z presumendū est tabellionez vera z rite scripsisse. C. de contraben. z cō. sti. optimam. extra de presump. ad audientiam. Jtem in contractib⁹ omnia presumūtur solenniter acta vt. ff. de ℵb. obli. generaliter. et. l. titia. §. fi. C. de contrahē. stip. l. j. insti. de fideius. in fi. z de inuti. sti. §. si scriptum. multo fortius in vltimis voluntatibus vbi etiam que deficiunt pro supletis habētur. ar. C. de fideius. verbum volo. ff. de le. ij. cum pater. §. cum imperfecta. ff. de le. j. si in testamento in quibus etiam fit plenior interpretatio. ff. de regu. iuris in testamentis. ff. de vsuf. plenum. extra de donā. cum dilecti. video etiam q dicit l. testes debere esse in pſentia testatoris vt. C. de testamētis si non speciali. z q testator voce propria debet nomē heredis exprimere vt. e. ti. inbemus. z tamen de his tabelliones non faciunt mentionē sed dicunt acta sunt hec in presentia talium. z dicūt talis talem instituit. nūquid ergo presumūtur solēnitates huiusmodi deficere licet in testamento nō exprimatur vt. ff. de re. du. quot. ar. contra quia qui eos rogatos asserit illud probet. ff. de proba. ei qui. vj. q. vlti. actor. rogatio eſ facti est z que facti sunt probari debent. argu. C. de proba. cum res. z. l. j. z de nonnu. pe. asseueratio. §. fi. preterea quid est rogare testes nisi eis denunciare vt assistant. Bal. de testa. mili. l. diuus. Z. at denūciatio, pbanda est ergo rogatio. ar. ff. de enic. si parentes. extra de iudi. nouit in prin. nam z qui solēnitatem allegat eam probet. ff. de public. quecūqz. § fi. ff. de probati. ab ea parte. C. de fideius. l. fi. z. l. pe. Jtē plures possent dicere se audiyisse sic testantem z tamen non valet nisi forent specialiter conuocati vt. ff. de testō mili. diuus. z quotiens duo vel plura in aliquo negocio requruntur non sufficit alterum tātū probari vt. ff. de transacti. cum bi. §. si pretor vt patet in minore qui debet probare minorem z deceptum. ff. de iureiur. nam postea. §. si minor. et in spoliato qui debet probare se possedisse et spoliatum esse. vt extra de resti. spol. ex trāsmissa. sic z hic a simili q sint. vij. testes z q sint rogati. ergo vtrūqz probandum est quia de similib⁹ idem est iudicium. extra de rescript. inter cetera. ar. ff. ad trebel. apud iul. So. omnes doctores dicūt q vbi questio est de solēnitate illa p banda est vt dixi. licet quidā dicant q p duos testes. alij vero q per plures vt infra de edic. instru. §. cōpendiose. ℵ. quid si iu. ergo ita est tenendū. ff. de leg. z sen. consul. minime. z. ff. qui satisda. co. inter omnes in prin. z. xix. di. in canonicis nisi enim rogatio probaretur absurditas sequeretur quia iam nō esset differentia in probatione cū de testamēti solēnitate vel alterius simplicis contractus questio verteretur quia vtrobiqz vna probatio sufficeret. quod dicere est absurdum. nam vbi diuersa est ratō diuersa iura sunt censenda. ar. ff. de fideius. generaliter. z. xix. di. c. fi. in fi. Ad quid plura. l. videtur dicere q testes debent esse in inuētario qui cognoscant heredem z qui viderunt quādo notarius fuit de subscriptione rogatus quasi diceret. licet subscripserit nō tamen creditur nisi rogatus probetur. C. de iure delib. l. j. §. sin autē dubius in fi. H. de materia vide. j. de instr. edi. §. ij. ℵ. z no. q z licet hic dicatur nō credi eum rogatum licet subscripserit nō tamen dicitur sibi nō credi de rogatu si scripsit se rogatum. z sic nō contradicit huic qd ibi no. Z. ¶ Jteꝫ in causa criminali repellitur in multis casibus quos dixi supra in ti. de accusatore ℵ. item q alias ei crimen ℵ. et sequentibus. accusatio enim testimoniū z ordo quo ad hec paribus passibus ambulant. iij. q. iij. c. j. quod dicit no. ij. q. vij. ipsi apostoli. qui autem repellantur ab ordinib⁹ habes. vj. q. j. infames. z in repertorio sub ti. de etate z qualita. item scdm Bof. H. in sum. ij. colū. ℵ. item omnes illi. Z. excipi potest contra testem quicquid excipitur contra iudicem. que dic vt. s. in ti. de of. deleg. ego tamen hoc approbo simpliciter. nam minor causa repellit iudicem qz testem. quia facilius inueniūtur mille iudices qz vnus testis. H. non enim testis esse potest nisi qui factum habet notum. qd non requiritur in iudice. accidit autem interdū q soli duo habent facti noticiam vbi extant centū iudices impetrabiles. Z. ¶ Jtem q est artifex. H. dicit pileus. e. ti. ante fi. q hodie derogatū ē bis per generalē consuetudinē per quā testes hodie non repellūtur propter aliquod artificium vilitatem obscuritatem vel ignobilitatē nisi essent serui vel mercenarij producentis. Z. ignotus vel nimis obscurus vel ignobilis non diues. nō in dignitate. nō miles. non officiatus. tamen quandoqz admittitur cum verberib⁹. H. j. tormētis. Accur. Z. a iudice inferendis si administrator. H. j. ordinarius. s. ipe torquens. Z. sit in autentica eodem §. si vero dicatur. z. §. si vero ignoti. z. §. sancimus. autē. colla. vij. ¶ Jtem q inuite dixit testimoniū quare nōva let testimoniū. ff. de testamē. qui testamento in fi. nec cōtractus. ff. de duob⁹ re. eadem. Jdem si libcns se ingerē do. v. q. v. illi qui debet eē rogatus. quod dic vt supra ℵ. item q nō fuit. ¶ Qualiter autem formetur exceptio contra testes no. infra. §. quia sepe. ¶ Regulariter autem quilibet potest esse testis qui nō prohibetur. ff. e. l. j. §. j. z generaliter scdm Jo. de deo. H. in libro Judicum parte. iij. rubrica. de impugnatione persone testis. Z. quēcunqz vitiosum reperis potes de iuris rigore repellere. ar. ij. q. j. in primis. z. iij. q. v. per totum. vj. q. j. infamis. ij. q. j. prohibētur. extra. e. ex parte. z. c. super eo. ij. q. vij. testes. z. c. ipsi. ¶ Que autē possunt obiici testi in causa matrimoniali producto dicam. j. qui ma. ac. pos. ¶ In summa no. q qnqz testis statim totaliter excludit

nec admittitur. puta cum paratus sum in cõtinenti oñ dere ipm seruũ vel inimicũ capitalem. quãdoqz non sta tim excluditur sed recipit. 7 hoc in tempus disputatio nis reseruat. puta si dicit infamis vel fur 7 hmõi. qd dic vt extra de testi. ex parte. j. 7 supra ℣. item q est seruus. 7 se. tutꝰ tamẽ est q hec post aperturã testiũ ꝓponantur vt ibi no. p̃missa ꝓtestatione q post publicationẽ atte stationũ possit in dicta obici 7 psonas. qd dic pleniꝰ vt s. ℣. item q is ꝑ quo aliquid dixit. Bal. attende quia te stis esse debet habilis tempore iuramenti ꝓpter solẽnita tem 7 tempore depositionis ꝓpter veritatem sed media tempora nõ nocent. ar. ff. de here. instit. l. sed 7 si. sub con di. §. solemus. ff. ad car. l. iij. §. due cause.

Hunc tractemus quã do sunt testes recipiendi 7 quidez regulariter post lit. contest. 7 si ante recipiant non valet quod agitur. extra vt lit. non cõtesta. c. j. 7. ij. 7. c. quoniã hoc autem fallit in casib in quib testes ante lit. contest. siue lis sit cepta siue non recipi possunt. Primus si time tur de morte testiuz vt quia sunt infirmi vel senes vel de bent bellum campestre ingredi. Secundus si timetur de absentia diuturna. quia forte debent ire romã vel vltra mare vel in aliam longam pegrinationẽ. Tercius si aga tur de electione alicuius confirmanda vel cassanda. j. ℣. xxj. Quartus cuz agitur de matrimonio carnali 7 is qui conuenitur se malitiose absentat 7 contumax est. Quin tus si agatur de alicuius crimine per modum inquisitio nis. j. ℣. xiij. Sextus cum petũtur testes ad eternam rei memoriã publicari. hos. vj. casus habes in pre. decr. quo niam. ℍ. In textu 7 his computatis. xx. ex his casib ibi no. in. j. glo. 7 de his aliqui. iij. q. ix. in summa. ℤ. proba tur etiam tercius casus extra de elec. dudum in fi. 7. v. ex tra de accusa. qualiter 7 quãdo. 7. vj. extra de testi. signi ficauit. vij. in causa appella. a grauamine interposite se cundũ papam. vel etiam in alia cum appellatus cõtumax est. extra de appel. interposita in fi. 7. c. sepe. C. de pscrip. xxx. vel xl. an. cum notissimi. §. fi. C. de tẽ. ap. l. fina. §. fi. ij q. vj. ei qui. viij. quia in contumaciam actoris reus suos testes ꝓducit lit. non contes. extra de do. 7 contu. cau sam que. C. quomodo 7 quando iudex. auten. qui semel C. de vsur. pupilla. l. iij. 7 est ratio quia non est in eius po testate quando cõueniatur vt. C. de tẽ. in inte. resti. pe. l. petende. prope fi. 7. iij. q. iij. §. spacium. ℣. in autẽ. 7 testes possunt mori vel infames fieri vt. ff. de carbo. l. iij. §. due autem. 7 facit ad hoc. ff. de testi. curent. 7. ff. ad. l. aqui. in l. aqui. Nonus cum actor nequit agere propter interpo situm iuramentũ. extra de iureiur. ad nostram. ij. Deci mus cũ minor iudicis officio ab hereditate se abstineat. C. si vt se ab heredi. absti. l. j. 7 autẽ. ibi posita. Undeci mus cũ causa est mere spiritualis 7 sine cõmodo alicuius temporalis vt in crimine heresis. argu. xxiij. q. ij. sane ꝓ fertur in prin. 7. xxvj. q. vj. ab infirmis. et. q. vj. qui rece dunt. et duobus. c. sequẽ. extra de sen. excõi. a nobis. xij. vbicũqz publicum cõmodum offenditur vt in malo of ficiali. C. de penis. ne diu. 7 ar. iij. q. ij. quia ea. C. li. xij. de coar. l. si aparitõ. xiij. scdm quosdam cum agitur de sta tu 7 libertate ecclesie. vt extra de testi. cum olim. ℍ. ibi de hoc in vlti. glo. ℤ. ff. de fideicõ. lib. in fideicõmissarijs 7. l. heredum. j. ℣. xxviij. xiij. in causa denũciationis. ex tra de do. 7 cõ. veritatis. ℍ. Hostien. de hac decre. facie bat casuz quãdo agitur de rebꝰ alienatis a prelato suspẽ so vel excõicato post inhibitionez. Guil. ponderauit nõ casum sed modũ. ipse Hostien. dabat alios casus de de cre. qz sit. de excess. prela. de decre. constitutus. de ap. de in nouatis lite pendente de consti. cum. ℳ. 7 cuz vniuersa li iudicio actum est post diffinitiuam. C. de peti. here. l. j. hos scripsi in decre. quoniã. super. j. glo. ℤ. de iudi. no uit. xv. cum restitutio in integrũ incidenter postulat. of ficio iudicis. extra de offi. iudi. c. ij. 7. j. de testi. in inte. §. ij. ℣. vlti. xvj. in petitõe legati vel fideicõmissi. ar. C. d vsu. 7 fruc. leg. seu fideicõ. l. ij. ibi tamen dicit in fi. post lit. cõtes. xvij. cum agitur finiũ regundorũ vt. C. fini. regun. l. iij. vel dic q ibi erat lis cont. prout ibi no. tamen ante li tem contesta. fit ibi probatio ꝑ agri messorem. ℍ. 7 forsan diffinitio cum. s. de iudicis mãdato fines ponit quã do certũ est q in predio. x. iugeruz vnus habet. v. iugera alter quatuor. ℤ. xviij. in trebellianica restitutõe. C. ad treb. l. pe. §. cum aũt. ℍ. vide quod ibi no. in glo. pe. ℤ xix. in causa heresis post mortem eñ quis punitur sine li te contes. vt. xxiij. q. ij. sane. ij. C. de here. l. iij. xx. cum ꝑ sona est incerta. v. q. v. quidaz. xxj. cum agitur de aliquo possessore de ecclesiastico beneficio obtinendo. extra de eo qui mittitur in pos. eum qui. li. vj. xxij. in dilapidatio ne. argu. iij. q. ij. quia ea. 7 arg. C. vbi de cri. agi opor. l. ij. xxij. in causa purgationis. extra de purga. cano. cum. p. 7. c. inter. j. ℣. xxvj. xxiij. cum quis est infra pubertatem 7 timetur de eius variatione. ff. d car. e. l. iij. §. due. xxv. in causa subreptõnis. extra de re iudi. cum olim. xxvj. in no toriis quando iudex in eis testes recipit ad cautelam. ex tra de elect. bone. j. §. licet autẽ. 7. j. de noto. crimi. xxvij. cum quis deficit in purgatione punit lite nõ cõtesta. ex tra de simo. de hoc. 7. c. insinuatum. 7 de coh. cleri. tua. in fi. xxviij. in libertate scdm quosdam. C. de inge. ma. dif famari. xxix. vbi ante lit. contesta. aliquid incidenter op ponitur 7 probatur. extra de testi. veniens. ij. 7 de appel. super eo. j. sed forte tunc lis est cõtestanda super incidẽ ti vt no. extra d offi. dele. prudentiã. §. sexta. ℍ. ibi glo. antiqua que incipit ex loco hoc tenuit quod in additio ne correxit. ℤ. xxx. vbicũqz aliquid iudicis officio expe ditur vt extra de spon. preterea. et de offic. iudicis. c. j. C. fin. reg. l. iij. ff. de min. in cause. §. causa. extra de confang. 7 affi. ex literis. 7 de testi. cum in tua. C. si vt se ab heredi. absti. autẽ. ibi posita. quod intellige de officio iudicis ser uiente actioni vt in expensis lite pendẽte factis 7 huius modi vt. s. ℣. prori. secus si nõ seruiret actioni sed actio sibi vt extra de officio iudi. c. ij. C. de iudi. sancimus. xxxj. scdm accur. cum is qui non possidet liti se offert quia et tunc lite nõ contest. fertur sententia. ff. de rei ven. si autẽ ℍ. idem accur. in. l. qui se eo. tit. ℤ. xxxij. scdm Vinc. in odiosis in quibus terminus accusatori pfigit in quo si non veniat postea non audietur. extra qui matri. accu sa. pos. cum in tua. 7 de clandes. despon. cũ inhibitio. C. qui ac. non pos. si ea que. extra d excep. pastoralis. xxxij. in exceptionibus dilatoriis et declinatoriis fori. et etiam in quibusdam peremptoriis. s. cum excipitur de re iudi cata vel transacta vel finita. iij. q. vj. §. exceptio. extra de re iudi. inter monasterium. C. de probati. exceptionem. extra de lite contesta. exceptõnis li. vj. xxxiij. scdm accu. cum impubes ex carboniano edicto. vel mulier nomine ventris petit se mitti in possess. vel cum reo absente actor petit se mitti in possessio. bonorum rei causa custodie. vel cum queritur an interest actoris rem ei exhiberi. vel quã do legatarius petit sibi satisfdari pro legato. et queritur an sit ei legatum relictum. vel cum filius petit alimenta 7 queritur an sit filius. vel cum pignora capiuntur ex cau sa iudicati. 7 queritur an sint condemnati. hec probantur. ff. de carbo. edicto. l. iij. §. cause. 7. ff. de vendi. in pos. mit. l. j. §. si ea. C. vbi in rem actio. l. pe. C. de bo. auc. iud. pos. autẽ. ei qui iura. ff. vt in pos. leg. si is a quo. ff. ad ex hi. l. j. 7. ij. §. sciendum. ff. de lib. agno. l. si quis a liberis. §. si l parens. ff. de re iudi. a diuo. §. si super. In his enim si vocatus sit contumax possunt scdm Accur. testes reci pi. 7 sententia diffinitiua ferri. xxxv. vbicunqz agitur de iuribus licet super his raro agi debeat inquirendo nisi iusta causa subsit scdm papam. ℍ. vt post eum scripsi de iureiurã. ad nostram. ij. super pe. glo. ℤ. xxxvj. in om nibus emergentibus scdm quosdam. 7 breuiter vbicunqz libellus non admittitur. quod dic vt infra de lib. con cep. §. nunc dicendum. ℍ. Adde casus de of. ord. qbus

7 de homici. pro humani li. vj. Item quos ponit clemē. de iudi. dispendiosam. ꝓiuncta cum decre. sepe de ꝛ. sig. Z. alias autē preterq3 in dictis casib9 specialib9. 7 si qui alij reperiūtur non recipiūtur testes ex parte actoris lite non cōtest. vt supra. ex parte vero rei sic vt supra ꝛ. viij. ¶ In hoc autem ē differentia quia cum testes actoris senes vel abfuturi recipiūtur lite nō contest. nō publicatur donec lis sit contestata sed consignant' vsq3 ad annū vt in pre. c. quoniam. alias eīm eis publicatis si didicisset testificata non posset alios producere. extra de testi. vltra 7. c. de testib9. 7. c. fraternitatis. in autē. e. §. quia vero. col la. vij. cum vero testes rei recipiuntur. vt quia aliquis in hereditate alicuius succedens 7 timens sibi in posterum questionem moueri petit testes de quorum forte morte vel absentia verisimiliter dubitatur. vel quoslibet alios. H. nō sunt sic hec duo miscenda sicut miscet auctor H. 7 statim ibi vel ad eternam. Z. lite nō contest. recipi. 7 tūc dicunt multi taliter receptos statim publicari debere vt extra de testi. significauit. 7. c. alberic⁹. que iura in reo lo quuntur. nec ob. sēm eos predicta decre. quoniam. vbi non publicantur quia loquitur in actore. sed certe hoc concesso sequeretur absurditas. nam in partiū fauorem inductum est vt testes lit. non cōtest. recipiantur cum timetur de morte vel absentia vel ad eternam rei memoriam ne veritas occultetur 7 probationis copia subtrahatur vt in pre. decre. quoniam. vnde non debet in eor lesionem retorqueri. C. de legi. quod fauore quod contingeret si testes rei publicarent' quia tunc non posset alios producere vt iam in actore dixi. 7 sic copia probationis ei subtraberet'. dic ergo q3 siue actoris siue rei testes recepti ante lit. contesta. nō publicant' sed potius cōsignantur. ff. de excep. si quidem. 7 cum hoc sit in actore. idē esse debet 7 in reo. argu. extra de mut. pet'. c. fi. 7 extra. de exce. cum inter. 7 quia cadez ratio est vtrobiq3. ergo idem ius debet esse. extra de constitu. translato. nec ob. pre. decre. signif: cauit. vbi dicitur q3 eorū dicta debēt redigi in publica monumēta. nec decr. alberic⁹. vbi dicit' in publicam scripturam quia hoc verum est quando redigant' in publicam scripturā non tamen publicabunt' vel aperiētur attestatōnes partibus donec lis fuit contestata 7 alij testes inducti. verum cum reus citatus adest in iudicio actor vero abest tunc testes rei recipiūtur lite non contestata 7 publicantur et sententia fertur vt in concor. que sunt. ē. ꝛ. viij. arg. tamen contra premissa in his que no. j. §. satis. ꝛ. xvij. H. 7 huic contrario statur vt scripsi in decre. significauit. in glo. dixit hic Inno. 7 super glo. ij. 7 ratio supradicta parum valet cum tunc sibi liceat ꝓducere qd vult. si ergo testes absunt per quos probari vult differat hoc siue sit reus siue actor agere non valens puta quia nō extat dies vel cōditio que possent etiā in multum tempus deferri 7 testes licet tunc sani 7 mansuri interim deficere possent. 7 ob hoc predixi nō esse miscendā receptionem quę fit dum timet' mors testium vel absentia diuturna cū illa que fit ad eternā memoriā. cū primorum dicta consignētur secūda publicent'. Item in secunda recipiūtur sani testes 7 mansuri. Item eor dicta durabilia primor nō. vt in decre. quoniam frequēter post prin. ¶ Sed de his testib9 receptis ad eternā memoriaz dubitatur an valeant contra extraneos an vero solū cōtra illos quorum fuit facta vocatio. 7 vt scripsi post Inno. e. ti. significauit in glo. dixit hic Inno. ꝛ. vbi vero. 7 in decre. albericus. in glo. quid si. ꝛ. alij vero. dicendum q3 alijs nec prosunt nec obsunt per. l. C. de dona. inter do na. 7. ff. de iureiurā. sed 7 si possessori in fi. cum. l. se. Scias dy. in suo. v. cōsilio in hypothecaria tenuisse q3 testes recepti ad eternam memoriam super obligatione bonorum. puta inter pacem facientes si pax frangeret'. si ante productionē 7 probationem illam alter paciscentiū vendiderat aliqua bona 7 emptores nō fuerunt vocati. illa probatio eis non nocebit sed oportebit cōtra eos de nouo probari. Si vero post probationē illam fiat venditō cum illa probatio iam affecerit venditorē 7 ei nocuerit. nocebit etiam emptori. allegat. C. de pigno. l. preses prouincie. ff. de pigno. si supatus. §. fi. ff. de excepti. rei iudi. mat'. §. fi. Et aduerte quia ad predicta nō obstant. l. mutus. §. plerūq3. ff. de reg. iur. que vult in petendo 7 defendendo eādē causam esse emptoris que venditoris. 7. l. in his. e. ti. §. j. que dicit q3 nō debet esse alicuius melior cōditio q3 sui auctoris 7 que dicunt q3 alienatio debitoris non facit conditionē creditoris deteriorem. C. d' pigno. debitorem. 7 de distra. pig. si debitor. 7 his similia quia fateor q3 illa hypothecaria bñ durat in reb9 venditis post contractū 7 ante probationem. quod etiam tenet Dy. in alio articulo eiusdem consilij vt statim dicam. sed hoc solum dicam q3 illa probatio nō preiudicat ei qui primo emerat nō vocato. alias facile esset cuilibet venditori premere ius emptoris precipue quādo propter venditoris inopiam vel alias euictionis actio esset sibi inutilis. Idē tenuit Hugolinus de fonta. in sua questione que incipit duo fecerunt inter se pacem. 7 addidit idem esse in confessione venditoris dicendū vt. s. facta ante venditionez ꝓiudicet emptori postea facta nō preiudicet. Scias etiā q3 in qōne 7 in consilio. vt declarem q3 de hypothecaria dixi ponitur thema de duob9 qui fecerunt pacem ꝓmittentes nō contrafacere ad certam penam. 7 obligauerūt vicissim omnia bona sua ad illam soluendā parti offense. alter illor vendidit aliqua sua bona post tempus fregit pacem. probata coram iudice obligatione et fractōe pacis. 7 facta excussione bonor frangentis agebatur cōtra emptores qui emerant ante fractionē hypothecaria qui se defendebant ꝓ eo q3 venditor nō erat debitor tēpore vēditionis. sed incipit esse tempore fractionis quo tempore res exierat dominiū frangentis. allegabant. ff. qui po. in pig. ba. l. j. 7. l. potior. j. rñ. C. de iur. fis. l. j. li. x. 7 debon. dam. l. si quis post. 7. ff. de ꝛb. obli. cū filius. §. in hac predicti doctores tenuerunt contrariū per. l. potior. ij. rñ. ff. qui po. in pig. ba. 7. l. qui balneum. e. ti. ff. de so. si sub conditione de peri. et co. rei ven. l. necessario. §. q3 si pendente. de nau. fe. l. nihil. 7 de vulg. 7 pupil. sub. l. fi. §. titius. de fideiuss. si a reo. §. item sub diuersis. Responsionem ad. l. j. 7. l. potior. j. rñ. prius allegatas vide de rescrip. si pro te. li. vj. in 7 super. iiij. glo. Z. ¶ Sed quos vocat senes: quo ad ꝓmissa videt' q3 eis qui sunt. lx. annorum qui excusant' a tutela. ff. d' excu. tu. l. ij. C. li. v. qui etate. l. vnica. 7. C. li. x. co. ti. l. fi. ff. de testi. inuiti. vel forte. c. annor. C. de sa. san. eccle. vt inter diuinum. H. vide quod de hoc plenius scripsi in decre. quoniā. super ꝛ. de senes. 7 d' sene satis. ij. Reg. xix. 7 in ps. lxxxix. ibi anni no stri ꝛc. Z. Recipiūtur autem predicti cum ciuiliter agitur vt in pre. decre. quoniam. ¶ Quid si criminaliter: Respondeo tunc non. sēm Ber. quia in criminalibus strictissime probationes requirūtur. v. q. vj. epiphaniū. C. de proba. l. fi. nec in eis testes coguntur. extra de testi. co. dilectorum. Vincen. contra. H. tamen alternatiue vt scripsi in decre. quoniam. super. iij. glo. Z. exquo de testium morte timetur quia iam actor ad talionē lite mota tenetur. ¶ Illud autem scias q3 vbi iura dicunt posse lite nō contestata procedi intelligendū est altera parte se cōtumaciter absentante. si eīm vtraq3 presens sit nō valet processus nisi quo ad omnia iuris ordo seruet'. qd dic prout no. extra qui fi. sint legiti. per venerabilem. in glo. que incipit vt. ij. q. vj. Sed et si in aliquo de predictis casibus altera pars contumaciter absit dicunt quidam ad singula litis capitula citanda. Alij vero dicūt q3 tantū ad sententiam sit citanda. de hoc infra de accusa. §. viso. ꝛ. item licet.

Qualiter autem. H. sup. et quādo vt in prīci. dixit. Z. sint producendi testes breuiter annotemus. et quidem actor prius pro-

ducet suos: deinde reus. 7 dic vt. j. in ti de pba. §. j. ad fi. Actor igit volēte testes producere dicat reus. H. usus causarū non recipit plixitatem verbor inter ptes quaz ponit hic Guil. 7 quā habuit ab Uber. d bo. charta. iij. vbi incipit tractare de pductōe testiū. Facta cm lit. cōtestatōe 7 iurato de calumnia actor non requisitus formar articulos quos pbare vult p positōes. 7 aliter si negentur quibus negatis datur copia reo vt opponat vl vt interrogatoria faciat. de hoc. j. §. ij. Z. Frater dic mihi sup quo vis producere testes. si em vis pbare imptinēs 7 inutile non debes admitti. C. de probat. ad probationem. cum suis cōcor. extra de offi. delega. cum cōtingat. in fi. nec etiam supflua debes probare vl quecūq velis sed solum ad causam facientia. ff. de peti. here. siquis libertatem: vltra medū. ff. de iureiurā. si duo. §. ij. C. qui legit. perso. le. momentarie. Q si actor dicat non facia: quia iudici non tibi est pbatio facienda. 7 sibi dicaz qd debebo. vt. C. de condi. ob tur. cau. l. j. extra de rescript. inter ceteras. ij. q. vij. plericq. ff. de pbat. quinq̄ginta. ad hoc reus replicet q cum dixerit iudici: iudex dicet ei. q nihil occulte in iudicio debet agi. Et certe dicendū est parti que aliquādo plenius q̄ iudex discutiet: an sit talis pbatio admittenda vl non. 7 probant pmissa extra de testi. ad hec. als incipit psentium. li. vj. C. si p vim vl alio modo. l. fi. extra de in integ. resti. cuz ex literis: prope fi. C. de dilat. a pcedente. de quo dic vt. j. §. nunc videndum. H. sciendū est igitur. 7 se. ¶ Deinde petat reus illud sibi in scriptis dari. qd q̄dez fieri dz ne def materia negandi verū 7 probandi falsum. extra de probat. quoniā contra. ff. eo. quoti. §. interrogatōes. ff. de eden. l. j. §. editōes. licz sit ar. contra in. e. l. §. edere. Judex ergo ex officio suo faciet hoc in scriptis p notariuz cause redigi: 7 sic parti copiā porrigi ne veritas possit perire. ff. de testi. curēt. C. de fi. instru. plures. vl occultari. xiij. q. ij. q̄ij. vl negari. xxvij. q. j. omes femie. xx. q. j. vidua. ff. de pig. cōtrahitur. 7 facit. C. de arbi. ne in arbitris. §. ß 7 si ipe. quā scripturā in curia articulos appellamus. de quibus dicam in p̄di. §. nūc videndū: in prin. ¶ Post hoc dicet reus. frater dic numerū 7 nomia testiuz quos intendis producere: vt in pre. decre. presentium. §. testes. Actor ho dicat. non dicā q nescio: 7 si scirem non dicerem q procuratores mihi eos subtraherēt: vt extra. co. intimauit. 7. c. cōstitutis. non em cogor aliquid ptra me dicere vel facere. C. e. nimis. iiij. q. ij. H. qui intendit. extra de pba. c. j. Quādo enim testes producentur videbis qui sunt: 7 iudex eor numerū inspiciet 7 faciet suū officium: iuxta. l. ff. de testi. l. j. in fi. et extra eo. cum causam. Sed dicet reus imo dices q sic est fieri consuetū: vt. j. H. iudex. si em vis producere eos qui mortui vel intestabiles sunt non debes audiri. 7 caute etiaz faciet si querit an velit aliquos producere nisi quos nomiauit. 7 si dixerit non faciet hoc scribi 7 postea dicat iudici q non est aliqua dilatio danda ad producendum. q nulla fides testibus adhiberet: vel quia sunt viles 7 infames. extra d probat. licet. ff. de testi. l. iij. ff. ad vell. l. aliquando. extra de testi. testimonium. Dixit autem Uber. H. loco in prin. hui. §. allegato. Z. q de iure nō tenetur quis dicere nomia testium absolute: nisi vbi est hoc fieri cōsuetum: vt Mutine 7 in quibusdā alis locis. vl nisi appareat q fraudulenter subticeat. H. ratio prioris dicti non proximi. Z. ne super bis instruatur aduocatus vtriusq partis ad corrumpendum vel impediendum testes. vt. ff. de arbitris: non ex omnibus. et. C. de postulando. l. penulti. C. si pig. in causam in. l. ij. Nec obstat predict. decret. presentium: que dicit q nomina testium reprobandoruz exprimantur in articulis super quibus deponent testes reprobatorij. hoc enim ideo fit ne sit locus variationi volendo forte q testes deponent cōtra eos quibus nulla exceptio fuerat opposita: quod fieri non debet. extra de rescript. cum in multis. H. li. vj. Z. Aliud autem est cum quis in causa vult testes inducere. q tūc non tenet eoruz numerū vl nomia aduersario dicere: ß iudici eo modo q̄ infra iā dicet. Sed adhuc est cōtra extra de accu. qualiter. ij. §. debet autez sed ibi post publicatōem attestationū testū noia exprimi iubentur. H. Hosti. in summa de dilat. §. ex quib. vltra prin. ho. 7 no. q ad partez. q nominādi sint testes. alleg. etiam aut. de testi. §. quia ho multi. coll. vij. de testi. cog. c. j. 7 c. cum cōtra. 7 clausulā testes añ ꝛc. que sepe ponitur in literis eo. ti. cū causam. ß verū est q illos q̄s vult citari oportet iudici nomiari 7 apud acta describi. Z. ¶ Eadē questio etiaz 7 solutio fieri potest in nomine tabellionis qui dicit cōfecisse instrumentū quo quis vsurus est: ne detur materia fabricādi falsum. nam solū corpus instrumēti vl summe q̄ petit edendū est. at nomina tabellionis vl instrumēti non sunt de corpore seu de summa ipius debiti. ar. ff. de eden. l. j. §. diem autem. ¶ Quid ergo si sit ex aduerso tal positio: pono q si aduersar vtatur aliquo instrumēto talis notarius illud cōfecit vl tales testes fuerunt vl fuit tale factum: dicūt quidā respondenduz esse 7 consulūt vt rndeat sic. Credo sic vt in instrumēto meo ptinet. nec ob. vt dicunt q p hanc rnsionē incert remanet interrogās: vt. ff. de interro. acti. de etate. qui tacuit. 7. §. vide. q iudex cui instrumentū ostendet certus efficiet. sufficit enim sibi fieri fidez: vt. C. de eden. l. procurator. Alij dicūt non esse respondendū ne legi obuiet. ff. de spō. oro. 7. ff. de tu. 7 cura. da. ab bis scire. x. di. vide. 7 vide. j. de edict. instru. §. nūc dicamus. H. quid si quis. Letex in hac responsione credo sicut in instrumēto continet: dicūt quidā q valz. q aut interrogans habet illud instrumentū 7 p eius lectōem certus potest effici. aut nō habet. imo interrogatus tm illud habet: quo casu sufficit si illud ostendat iudici. ar. ff. de re iudi. ait p̄tor. §. j. C. de eden. l. fi. instit. de legat. §. ex contrario. ¶ Volens ergo producere testes faciat eos per iudicem vocari. si enim se ingerant quodāmodo sunt suspecti. ff. de procurat. que omnia. C. de testi. autent. rogati. H. 7 festinare presumūtur vt veritatem corrumpant. in autent. eo. titu. §. si ho ignoti. non ob. C. eo. l. eos. 7. l. libertorum. ff. e. l. iulia. 7. l. inuiti. j. 7 ij. Et quia ibi spontanei vl non inuiti dicuntur qui citati compulsionez non expectant: non tamen se offerunt: non ob. si dicas q etiam ad dignitates se quis potest offerre. in quo oppone et solue vt no. j. q. vj. c. vltimo. Bald. attende quia valet dictum testis qui non fuit citatus: sed sponte comparuit si ipse testis est als fide dignus. quia citatio testis non est de ordine iudiciorum. nec requiritur si testis est presens. vt. ff. de his qui. vt indig. l. post legatum. §. is ho. in glo. ordina. Z. Et etiaz inuiti quādoq̄ producūtur. vt. j. eo. §. de testium. 7 dabit ad hoc iudex dilationem competentem: prout traditur. iiij. q. iij. §. spacū. ¶ Judex ergo assignabit dilationem seu terminum infra quem quis producat testes suos. quos facto is qui producturus est colligat omnes quos poterit habere: et eos producat et iudici representet: 7 dicat ei. domine hos testes vobis represento in tali causa pro prima productione. Et postea colligat alios 7 eos representet: 7 dicat ei. domine hos testes vobis represento pro secundo. Tercio colligat alios 7 eos pro tercio representet: quod totum fiat sub vna dilatione. et hoc sm Goffr. H. in decre. in causis. 7 in summa huius ti. iij. colum. ver. testes producti. Z. et alios qui dicunt vnam tm dare dilationem sub qua possunt tres fieri productiones. 7 sm Jan. H. titu. quādo 7 qualiter testes sunt pro. in fi Z. quelibet productio debz cō tinere vnam vel plures dies ad arbitrium iudicis. vnde sm do. me. H. in summa d dila. §. 7 quilibet: post prin. Z. Caueat notarius qualiter scribet. debet enim sic dicere. assignata est dies ad faciendum primā productionem, si eniz diceret dilatōem non daret secūda dilatio

sine cause cognitiõe. vel sic planius in principio scribat· bi sunt testes pducti a.m. cõtra.b. Alij vt Ber.t. H. q̃ hoc no.in tcre.ī causis.e.ti.7 vide qd̃ ibi dixi sup.j.glo. 7 tc hoc in aut'.e.ti.§.q; ꝯo.coll'.vij. Z. Et Azo 7 alij dicunt tres dari dilatões:7 sub qualibet eaꝝ plures fieri posse,pductiões.verũ licz actor habeat tres,pbatiões vel dilatões ꝑm alios:tc meo tñ cõsilio nõ differat omnes testes,producere in vltima:ꝑ,pducat omnes quos habere poterit in prima 7 secũda,ppter varia impedimenta que sepe in talib⁹ occurrũt. nocuit em̃ differre paratis:7 vide qd̃ no.j.tc,pba.in prin. ¶ Finita aũt dilatõe seu,pductõe venient testes:7 tũc is contra quẽ inducuntur eos videbit et cognoscet qd̃ facere tebet. C. de iure delib.l.fi.§.j.7 ꝯsiderabit an sit talis qui possit esse testis. vt.j.in fi.hui⁹.§. Qñ aũt incipiat currere tempus hui⁹ dilatõis:7 q̃d infra illud agenduz est:et q̃ dies vl' õ alia tebent tc ipa teduci no.ꝑm papã extra.e.vltra. H. qd̃ scripsi in.v.q.7 vlteriorib⁹. Z. Quarta autẽ pductio vel dilatio ꝑm alios nõ dabit' sine solẽnitate legali q̃ talis est. H. Forma. Jurabit em̃ is qui eam petet q̃ nõ fuit pcunctatus dicta testiũ p se vel p aliũ:puta aduocatum vel pcuratorẽ.nec ea dicit vl' subtraxit. 7 q̃ non petit quartaz pductõez p aliquẽ dolum machinatõem vel artem:ꝑ q; nequiuit vti testibus quos producere intendebat.7 tũc concedet' petenti quartã,pductõem etiam postq̃ renũciauit:7 etiam postq̃ aduersarius dicit testificata. Ipse ꝯo non ꝑm Uin. in autẽ.tc testi.§. q; ꝯo multi.colla.vij.extra eo.vltra.7.c. in causis.7.c.significauerũt.7.C.d̃ proba.aut'.at qui semel.sed anteq̃ renũciet,pductioni testiũ:qd̃ dicit' quarta,pductio.exẽpli gra d̃.potest em̃ millesimã,pductõez habere exquo non renunciauit 7 sibi estimauit expedire ꝑm Uin.qui hoc no.in prc.c.significauerũt. L. ꝯo.et Ber.no.extra e.in causis q̃ post renũciatõem nullum inducere potest vnde non dabit' tunc quarta dilatio.vt eo.ti. tc testi.7 c.cũ venisset. tc hoc.j.§.satis.ꝯ. hoc etiã no. H.7.j.§. fi.ꝑ totum. Z. Item ad hoc qd̃ dixi tc millesima,pductione est contra prc.aut'.at qui semel. H. cessabit contrarium si dicat' illam millesimã fieri inter dilatões. Z. Ceterum si quarta,pductio legitime.i. cũ solẽnitate petatur.iudex ꝯo nulla causa assignata eã teneget ex hoc iuste poterit appellari.qd̃ dic ꝑm Inno.papaz,put no. extra eo.significauerũt. H. vide qd̃ ibi plene scripsi in in glo.quicũq;.7 in glo.nota q̃. Z. ¶ Sed querit' hic iuratur cum iam iuratuz fuerit tc calumnia nec tebeat nisi semel iurari:vt in aut'. tc his qui ingre. ad appella. §.fi. H. tc hoc no.in prc.tc cre.vltra terciam:in glo.ij. Z. respõdeo hoc est speciale ppter falsuz iusiurandũ. in aut'.tc fi.instru.§.nec ꝯo.vel ideo quia plus solet timeri ꝛc.xxxiij.di.q̃q̃.extra tc heret'.vergẽtis.ff.tc fur. item apud.§.hoc edicto. Et vbi talia iuramẽta inueniuntur specialia sunt. extra tc testi. p̃sentium.nam 7 al's iuramentũ tc calum.ad omnia hmõi sufficere videtur. ¶ Sed pone q̃ anteccssori meo cõcesse sunt inducie vl' tercia,pductio:nũquid mihi succedenti ad quartã onerosam cõfugiendũ est:respõdeo non nisi velim.iure cõmuni em̃ habeo dilationez.ff.tc fer.oratiõe.ꝑm Uinc. H. in prc.c.significauerũt. Z. ¶ Sed cum sup excepti onibus testes,producant':vt extra tc testi.c. tc testi.nunquid in eis dabit' quarta,pductio cum solẽnitate legali' videtur q̃ sic.quia idem iuris est in accessorio qd̃ est in principali.vt extra tc offi.tcleg.prudentiam:in fi.sicut ergo in principali causa cõceditur vt predictuz est. ergo 7 in exceptõe que est accessoria.B.na.cõtra ꝑ predictam tcere.prudentiam.§.sexta.vbi dicitur infra terminuz competentẽ. H. 7 ibi hoc recitabat vt in suis reportatoribus patet. Et qd̃ plus est dicebat per illud singulare vnicam dilatõem dandam in odiosis:qd̃ concedi posset in bis odiosis que differũt 7 non perimũt:vt ī tcere.frequẽs.j.alleg.7 tc excep'.pia.li.vj. In pempto rijs in quibus maius periculũ est secus.naz 7 in prc.c.tc testi.patet testes quãdoq; simul super peremptorijs et principali tcponere. per quod patet illa in hoc satis eq̃ ri:vt dicebatur primo. Z. Preterea huiusmodi exceptiones odiose sunt 7 frequẽter p excogitatam malicia opponũtur:vt extra tc dol'. 7 cõtuma.finem.7 extra tc excep.pastoralis.tc restit'.spolia.frequens:in prin.li. vj.7 patet extra tc fi.instrumẽ.accepimus. ꝯ.si ꝯo.iiij. q.v.c.vnico. ¶ Quinta ꝯo,pductio nullatenus concedit' 7 hec vera sunt vbi in prima secũda 7 tercia aliq̃s pduxerit.Si ꝯo fuit legitime impeditus vt nullum p,duceret:hoc probato dabit' ei quarta 7 quinta millesima,pductio.vel ꝑm aliam opinionem secunda vel tercia dilatio si necesse fuerit sine iuramẽto hoc non prosequor amplius quia tc hoc plene no.in prc.cõcor.7.iij.q. iij.§.spacium.7 in summa domini mei in ti.tc dilat'.§.et quibus. ¶ Testibus autem iudici p̃sentatis expectabũt testes ipi donec tcposuerint vl' saltẽ per.xv.dies. C.e.si quãdo.C.tc appella.eos.7 non vltra.ar.ibi 7.ff.tc tab. exi.l.iij.§.exhibere. ¶ Quid ergo si testis iurauit ꝑ nõduz sunt articuli dati vl' interrogatorio. H. non tebẽt testes citari nisi cum cõditio et status cause requirit:vt tc rescrip.statutum.§.penult.li.vj. quare male facit sic citans.7 videtur citatio non artare.vt ibi no. Z. respõdeo dicunt quidam q̃ expectabit.p.xv.dies.vt in prc. l.si quãdo expensis eius per quem stat quo minus recipiatur.C.tcposit'.l.fi.in fi.vel,pducentis:vt.j.ver.primũ verius. Alij dicunt q̃ recedet et imputet sibi qui non tedit articulos vel interrogatoria.C.tcposit'.l.fi.ī fi. dic cõmitti iudicis arbitrio q̃ ꝓcedat vel differat.ff. tc iudi.non quicqd. H. Uber.fuit iste ver.quem ponit Jo.tc teo cauill'.lib.v.rubr̃.tc iureiuran.testis. Z. ¶ Testes autem exhibendi sunt sumptibus,producentis iiij.q.iij.ver.venturis.C.eo.quoniam. H. et in prc.tcere.statutum.§.penult.7 vltra.ibi no.in glo.antepenlt. sez q̃ licz iuret dicere pro vtraq; parte.non tamẽ propter id cõtribuit is contra quem,producitur.sic etiam dicas q̃ propter interrogatoria que dat ille contra quem testis producit' super quibus vult testem examiari ipse non tebeat cõtribuere ad expensas.quia non ,producit illuz 7 producẽs tenetur:vt.s. dictũ est. Jtez 7 si pars nõ daret interrogatoria iudex tenetur illa facere.e.ti.cum causam:in prin.7.c.venerabilis.ff.e.l.iij.in prin. Alleuiat ergo in hoc pars iudicem.nec pronocat sed ,puocat'. 7 ad tefensionem vniuers.facit tc excep'.cum inter.ff.tc condit'.furt'.7 ideo.7 sic seruatur. Jtem per prc.§.pe.et iura ante illum allegata dicimus anteq̃ iter testis arripiat sibi ministrãdas expensas pro eundo ꝛc.quod ītelligo nisi,producens per se vl' suuz ministrum illas sibi exhibere velit.non ob. tc censi. cum instantia in fi. quia ibi multi singulariter erant obligati: hic vnus producens tm̃.dico etiam non baberi ratõem expensaruz quas tomi faceret p no.in predic.c. statutum.§. insuper.in glo. no.quem minores.7 tunc maxime quãdo expensas i tomo lucratus fuisset.ff.ad exhi.sed 7 si.§.ij.7 si pone conditio id requirit. Soluet etiam vecturas equoz̃.ff.mãda.idemq;.§.itez labeo.7.ff.pro soc̃.l. si inter fratres.§. siquis ex socijs.7 tc tu.7 ratio. dif.l.j.§. si pupillus:in fi. etiam si testis proprium equũ duxerit quem locare solebat.bene facit.ff.manda.si ꝯo non.§.si mihi. Jdez videtur si locare non solebat:al's producẽs fuisset vecturam soluturus.facit.ff. tc vsur̃.l.7 in contraria. Item si ,producens tc certa summa pro die cõuenisset cum teste: 7 soluisset pro.x. ille prius expeditus residuum restituere tenetur.ff.manda.creditor.§. si inter.ij. Rñ.7 tclega. ij.l.antepe.§.j.7 tc ali.leg.l.pecunie sortem. Z. ¶ Recipientur etiam testes presente altera parte: vel se contumaciter absentante:vt dicam.j.eo.§.nũc tractandũ. ¶ Judex quoq; tebet effrenatam testium multitudinẽ refrenare:vt dicã.j.§.restat.ver.boc etiã no. ¶ Debet

quoqꝫ ipsis conductũ ꝛ securitatem prestare et omnem formidinez amputare. vt. iij. q. ix. hortamur. ¶ Is quoqꝫ cui datus est terminus ad testes ꝓducendos latisfacit termino si infra illum eos producet ꝛ iurare facit: licet infra illum non fuerint examiati. ar. C. de testi. l. pe. ꝛ sic curia seruat. secus forte si datus fuit terminꝰ ad ꝓbandum vel ad producendũ ꝛ ad faciendũ illos examinari. ar. ff. de proba. licz: in prin. H. datur hodie terminus ad probandũ ꝛ probatum habenduz. Z. ar. cõtra extra de offi. delegat. consulut. sed de hoc dic. j. de dilat. §. j. ver. sed quid si infra. H. Qđ ibi dicit non terminat hunc casum. ibi enim de testibus examinatis: sed nõ publicatis. hic ꝓ de non examinatis. hoc autez fortan itellexit q ꝑm illos ꝑm quos requiritur publicatio: fortius examiatio quasi de illa non dubitaretur. tamen vt ibi patet dubium publicationis restringit ad casum decret. pia. de except. li. vj. que facit etiam pro secundo membro solutõnis. quia ibi datur terminus ad probandum. et vt ibi scripsi super ver. viij. dierum. archi. tenet q non sufficiat infra illos testes iurasse. Jo. faxo. đ quo mentionem feci. s. de offi. iudic. §. vlt. in prin. tenet idez principaliter. quia dilatio secũda danda non est nisi ex causa. ff. de fer. l. fi. Item lapsus termini. ꝛ quia se hortauit obstant ei. C. qui accusa. non pos. si ea. ff. de rei ven. nam si. Item. l. si quãdo. C. eo. ti. vbi vltra. xv. dies non potest tenere testez. principaliter inducit q iurare ꝛ deponere cõiunctim requirũtur ꝛ sunt inseparabilia. et primum fit propter secundum. vnde. l. vult q iurati deponant. C. de testamẽ. l. vlti. in fi. ꝛ qui testam. face. pos. furiosum. ꝛ qđ ibi no. scz q de individuo non sufficit facere partem. inde est q imperfectuz dicitur nullum. insti. qui. mo. te. infir. pro istorũ opinione bene facit extra de sent. excõmu. cum desideres: in prin. ꝛ. c. qđ in dubijs. j. Rñ. facit etiam optime qđ dixi in regula nõ est sine. de regu. iu. li. vj. in. j. parte questiõis. de teste qui falsuz deposuit non iuratus. Fertur Dy. tenuisse contrarium p. l. vnicam: in fi. ff. de bo. pos. ex testamento mi. ꝛ maxime cum sua glo. que vult militem: ex quo iurauit militez esse: ꝛ vt militem testari: licz non sit in numeris sic soluẽdo contrarium de. l. ex eo. ff. de milit. testa. quod etiam scripsi de priuileg. c. pe. super. j. glo. Et ꝑm aliam solutionem quam ibi scripsi ꝛ quam veram puto illa. l. nõ facit. et data q vera esset solutio contrarij: distinguens an sit iuratum non tamẽ probat ad quod inducitur. ibi enim de cõmodo iurantis quod sibi merito debetur ex quo grauatus est iuramento: hic de cõmodo producentis. Fateor ergo q ibi iurans miles est ꝛ habet cõmoda militum. ꝛ iste iurans testis est assumens illud officiuz ꝛ iurando habet cõmoda testium: puta ius reuocãdi domuz ꝛ sumptus. ff. de iudi. l. ij. §. legatis. de rescript. statutum. §. penulti. lib. vj. non tamẽ per id dici potest ꝓducentem probare. vnde domin⁹ Ja. de butri. qui ī sua disputatione tenuit q depositio post terminũ facta valeat: illam. l. non induxit. sed inter alia allegat q licz producto testis spectat ad partem: examinatio spectat ad iudicem cuius debet intrare secretum. C. eo. ti. nullum. addo qđ etiam ad petitionem eius contra quem examinationem facere debet: vt no. in. l. si quãdo. C. eo. ti. debuerat ergo etiam aduersarius instare. protelatio ergo iudicis procedat sine ꝑiudicio producẽtis. ff. de iudic. l. ij. §. in omnibus. Mihi placet distinctio Guil. in primo membro ꝛ etiam in secundo: saluo quod no. j. de dila. §. j. ꝓ si. illud qđ: in fi. Z ¶ Quid siquis petijt testes infra terminũ examinari: sed ipi voluerũt testificari ꝛ sic succubuit: dic q ei imputabit si nõ fecit eos cogi ꝑm Gl. de bo. ff. de tab. exbi. locum. §. hoc interdictum. sine causa sit ciuilis siue criminalis. C. de testi. si quãdo. ff. e. l. j. §. j. Si autem petijt cogi sed iudex non coegit: iudex dãnum resarciet ꝑm eũ. ff. de magis. cõue. l. j. ff. de dam. infec. l. iij. §. penult. H. ad literam fuit ver. ipius Uber. de bo. vbi tractat de testi. circa medium. Z. ¶ Sz nanquid testis qui noluit iurare tenetur: dic vt. j. §. proxi. ver. quid ergo si testis. ¶ Sunt autẽ. H. incboant verba Lan. vbi. s. que prius fuerunt Azo. in summa. ver. producendi autem sunt. excepto ver. prius tamen. Z. testes producendi de ꝓuincia in italia vel ecõuerso: vel de prouincia in ꝓuinciã: vel de ciuitate in ciuitatẽ: si iudex id ꝓspexerit expedire. Si ꝓ nolit nec expediat vocare testes coraz se: debet scribere iudici sub quo degũt vt eos recipiat ꝑm formam infra traditam. ꝛ ille sibi mãdabit quãta fides sit testibus adhibenda. prius tamẽ q̃ scribat recipiat cautionem ab eo contra quem inducuntur q vadat vel mittat infra terminum cõpetentem ad videndum iurare testes. ꝛ hoc in ciuilibus causis. naz in criminalibus precise cogentur testes venire ad iudicem qui de causa cognoscit. hec probantur in autent. de testi. §. quoniã sancimus. collat. vij. C. de fi. instrumẽ. iudices. extra de fide iussore: cõstitutus: in fi. H. vide quod ibi no. in glo. antepenult. ꝛ quod super ea dixi. et quod no. de rescript. statutũ. li. vj. in glo. pe. Z. et no. s. in ti. de iudi. deleg. §. iam nũc. ꝓ. q̃ ꝑm pmissa. ¶ Scribet aũt inder iudici sup hac forma.

¶ Cõmissio receptõis testiũ. Rubrica.

¶ Talis tali salutem in domino. noueritis q inter talem ꝛ talem talis questio vertitur coram nobis in qua actor ad suam intentõem probandam quosdam testes vt asserit vestre iurisditõis producere intendit. ne igitur iuris executio probationis defectu vel occultatiõe pereat veritatis: prudentiam vestram duco attentius deprecandam quatenus citatis his quos idem seu eius procurator vobis duxerint nominãdos: receptoſqꝫ ꝑm formaz iuris ꝛ iudicij morem ab eis prius iuramento super intẽtione seu articulis vel capitulis presentibus introclusis: cogatis eos veritati testimoniuz perhibere: attestationes ipas in publicam formam redactas ꝛ nulli partiũ ꝓditas nobis sub vestro sigillo secretas inclusas per fidelem nuncium quantocitius trãsmissuri. Vel dic vt. j. in sequen. forma: hoc saluo quia cum vnus iudex scribet alij non precipiet: sed rogabit. ꝛ is cui suprascripta forma scribitur sua non scribentis auctoritate illos examinabit: vt in pre. ver. sed ꝑm premissa. H. vide quod ibi dixi in fi. Z. ꝛ probatur hec forma extra de fide iuss. cõstitutus. ꝛ C. de fide instrumẽ. autent. apud eloquẽtissimuz. ꝛ vide simile. j. de iuram. calum. §. restat. ver. quid ergo. ¶ Potest etiam hoc cõmittere delegato a papa. H. etiam si solum datus sit ad testium receptionez: vt in cle. de offi. deleg. c. vno. qđ dic vt ibi no. in. j. glo. Z. vel episcopus vel etiam is cui vniuersitas causarum est cõmissa alicui clerico etiam in cathedrali vel collegiata ecclesia non instituto qz cõstitutio. extra de rescrip. presenti. H. quam hodie non habemus: sed eius loco decre. statutum. eo. ti. li. vj. Z. non extenditur ad auditores sed ad iudices: put ibi no. debet tamen esse als persona idonea ꝛ discreta: vt extra eo. si qui testi. ꝛ cõmittet sub hac forma. Forma. Talis tali salutem in domiõ. nouerit vestra discretio q nos causam que inter talem ꝛ talem super boc vertitur ex cõmissione sanctissimi patris domini pape talis: vl auctoritate ordinaria suscepimus audiendam ꝛ fine debito terminandã. verũ lite coram nobis inter easdẽ ptes legitime ꝓte. ꝓstitoqꝫ de veritate dicẽda seu de calũnia iuramẽto. factis quoqꝫ positõibꝫ ꝛ rñsiõibus ad eas secutis articulis etiaz a partibus hincinde formatis per ea que hincinde fuerũt, ppositа coram nobis de ipsius cause meritis liquere nequiuit ad plenum. quocirca discretioni vestre auctoritate qua fungimur in hac parte cõmittimus. et stricte precipiendo mandamus: quatenus testes quos vtralibet pa ꝓducere curauerit coraz vobis super articulis suis quos

sub nostro sigillo trãsmittimus vobis interclusos vna cum interrogatorijs partiũ eorundẽ infra spaciũ vnius mensis a receptiõe pſentium computandum p vos aut aliũz vel alios ad hoc idoneos. z neutri parti ſuſpectos altera pte pſente vel se p cõtumaciã abſentante prudẽter recipe: ac eos ſm eadez interrogatoria iuxta datam a deo vobis prudentiã diligenter examinare curetis. q ſi forte alterutra partiũ teſtes alterius reprobare voluerit teſtes bincinde ſup reprobatõe hmõi pducẽdos infra. xv. dies. poſt dictũ menſem imediate ſequẽtes fideliter admittere z examinare ſolicite ſtudeatis: poſitiones omniũ eorũdez teſtiũ cum articulis et interrogatorijs pdictis. necnõ cuz toto ꝓceſſu qui ſup hoc coram vobis habere cõtigerit ſub ſigillis veſtris fideliter introclusas ad noſtram pñtiaz quãtocitius trãſmiſſuri. pfixo nihilomin⁹ eiſdem partib⁹ termio peremptorio competenti quo cum omnib⁹ actis z iurib⁹ z munimẽtis ſuis cauſam ipam cõtingentib⁹ p ſe vel p rñſalem idoneũ compareant coram nobis inſtam dante dño ſententiã recepturi. teſtes añt qui fuerint nomiati ſi ſe gratia odio vel timore ſubſtraxerint per cen. eccliaſticaz cogatis veritati teſtimoniũ phibere. datũ ꝛc Et ſi ꝓmittat duob⁹ vl pluribus poteſt addi: q ſi non omnes his exequẽdis intereſſe poteritis alter vel duo veſtruz nihilomin⁹ exequẽtur. Premiſſa forma pba. extra de pba. licz. extra de teſti. ad hoc: al's incipit pſentiũ. §. teſtes. z. §. ceterum. li. vj. z. c. cum clamor. z. c. cum cauſam que. j. de hoc. s. de iudi. delleg. §. ſequitur. ℣. quãdoq; etiam. Potes enim addere clauſulaz illam: teſtes maxime ſenes z valitudinarios quos talis duxerit nominãdos admittatis z depoſitiones eorũ cõſcriptas ad nos deſtinare curetis: vt extra de teſti. cuz olim. ¶ Et no. q in pre. clauſula teſtes añt ꝛc. que habet extra de teſti. cog. c. j. ſemp teſtes itelliguntur ſe ſubtrahere quãdo non poteſt aliter veritas haberi: vel apparere in ciuilib⁹. H. inchoãt verba Inno. vſq; ad fi. que vide in decre. j. palleg. ſup. glo. ij. Z. in quibus cogit quis teſtificari. quia tunc celare veritatem peccatũ eſt. xj. q. iij. quiſq; metu. extra de cri. fal. c. j. niſi hanc pſumptõem alia elidat. puta quia eſt religioſus z ideo magis vereret iurare: vl alia cõſimilis. in criminali añt z vbi non eſt peccatũ celare veritatẽ nõ preſumitur ſe taliter ſubtrahere is qui non vult teſtificari. ideoq; cogendus non eſt niſi manifeſte malicia appareat: vt extra de teſti. cog. puenit. ij. Item in omnib⁹ caſibus in quibus teſtes non eogunt: cogi debent ſi alie pbationes deficiũt. H. idem no. j. §. de teſtiuz. ℣. ſed nũquid frater: in fi. Z. etiam ſi non ſe ſubtrahunt gratia odio vl timore: vt eo. ti. H. ſi actor dicit ſibi alias pbationes deficere z reus contrariũ dicit quis probet: dixi poſt Damaſ. de teſti. cog. ſup eo: ſup glo. ſed quis puto vtrũq; : ſi velit ad probandũ admitti. extra de renũci. ſup hoc. vbi neuter probare velit vel poſſit non video hic tale intereſſe q ſtare nõ debeat iuramẽto: dicẽtis q aliter pbare non poteſt. bene facit eo. ti. vltra terciam. fortius de reſcript. ſtatutũ. li. vj. §. cum ℣o: in fi. vbi longe maius vertit intereſſe aduerſarij. faciũt etiam cõcordantie quas ponit ibi glo. Z. ¶ Sz quomõ tunc probabitur odium: Reſpondeo p euidentiã ſicut z volus. ff. de iudi. ſi filius. ſed dici põt q ſi teſtis admonitus nõ vult teſtificari pſumit q odio gratia vel timore hoc facit: niſi priuilegio vl alia ratiõe excuſetur: z ideo eſt cogendus pſertim ſi apparent aliqua indicia vl cõiecture vt qz teſtis vicinus eſt qui nõ poteſt ignorare: nec vult teſtificari: vt in pre. c. quiſq;. ¶ Sed quis probabit odium: videtur q qui illud allegat. C. quod me. cau. l. metum. ſed dic vt predixi attendedas eſſe circũſtantias et iudicia. ¶ Sed opponit ad hoc qđ ſupra dictuz eſt teſtes quos vtralibet pars ꝛc. nam tunc demũ debet quis exceptionem peremptoriam opponere poſtq; actor ſuaz intentionem fundauerit. vt. C. de excep. ſiquidẽ. extra de excep. cum venerabilis. in prin. ibi pre propere ꝛc. immo fatuus eſt qui ante publicatas atteſtationes actoris z anteq; ſciat illum ſuam intentionẽ probaſſe exceptionem peremptoriaz probat: vt no. extra de teſti. c. de teſti. z. j. de excep. §. viſo. ver. z no. ſed dic q ſi reus ante aperitas atteſtationes actoris velit probare ſuam exceptionem hoc bene poteſt: vt in pre. c. de teſt. z hoc ꝓmuniter obſeruatur gratia dirimendarum litium. H. Et quia timent op. Io. z Azo. de qua dixi eo. ti. fraternitatis. ſuper. iij. glo. Z. vt tam actor q; reus ſuos offerãt articulos. z ſimul infra eundem terminũ ſuas probationes ſuper illis inducat: vt extra de probat. licz: verſus prin. et extra de teſt. ad hoc: al's incipit preſentium. li. vj. z ſic dixi primus in queſtione coram nobis inter cõmune ciuitatis Ariminen. ex parte vna: z archiepiſcopum Rauennaten. ex parte altera. ſuper. vij. caſtris agitabat. H. vide quod dixi de iuramẽ. calum. §. reſtat. ver. quid ſi aliquãdo: in fi. Z. de hoc. j. de excep. §. dicto. ver. ſed nũquid atteſtationibus. Vinceñ. no. extra de teſti. ſeries. q ſi exceptio peremptoria ſit talis que nõ deſtruit principal. quin tenuerit audiendus eſt eam proponẽs poſt publicatas atteſtatõnes: vt ſi probaſti me tibi debere. x. poſſum opponere q feciſti mihi pactum de non petendo. quia vtrũq; potuit eſſe. ſecus ſi dicit: dico q teſtes illi falſum dixerunt. tunc enim non auditur niſi hoc probet per dicta teſtium iam producto⁹: vel niſi producat teſtes ſuper corruptione: vt extra de teſti. ſicut. ¶ Sed ſm hoc qualiter agetur de falſo z qualiter teſtes improbabuntur: Reſpõdeo per dicta teſtium iam producto rum vel per inſtru. extra de fi. inſtrumen. cum dilectus. al's nõ: niſi indirecte. vt extra de teſti. ex tenore. z in pre. c. ſicut. z ſic poteſt intelligi C. ſi ex falſis inſtrumentis: p totum. z. C. de appellat. per hanc. j. ſepe. ver. porro. H. z patet in clemen. eo. titu. c. ij. Z. ¶ Sz quare apponitur illa clauſula q ſi forte alterutra ꝛc. Reſpõdeo q is cui cõmittitur q recipiat teſtes ſuper principali non debet recipere ſuper reprobatione niſi ſibi ſpecialiter ſit cõmiſſum: vt extra eo. licz. iij. nec ob. pre. §. teſtes. nec pdecre. de probat. licz. quia hoc ibi fuit ſpecialiter commiſſum: vt ibi patet. H. z ibi poſt prin. hoc ſcripſi poſt Innoceñ. z Hoſtien. ſuper. ver. potuit Z. Protestationem autem ſuper reprobatione recipere debet. quia ſine illa non bene procedit teſtium receptio. argu. ff. de iuriſdict. omni. iudi. l. iij. extra de offic. delegat. preterea. ¶ Quandoq; etiam in romana curia ibi vt plurimum per procuratorez litigatur: mittuntur poſitiones negate cum articulis incluſe: vt principales ſuper eis interrogentur. vt in. e. decret. preſentium. §. poſtea. z ver. precedẽ. Quandoq; etiam mandat eidem q videat partium inſtrumenta: tunc additur ſic. Et nobis ſignifices quanta ſit fides inſtrumentis z teſtibus adhibenda. extra de fi. inſtru. c. iij. in fi. ff. de teſti. teſtium. §. j. ¶ Potest etiam iudex. H. reaſſumit verba. L. vbi. s. Z. mittere cauſe notariũ vel alium de voluntate partiũ ad teſtes diligent recipiendos ſi hoc viderit expedire. extra de teſti. cuz olim. z de teſti. cog. c. j. puta q teſtis eſt infirmus ſenex vl ita pauper q ꝓmode nequit venire extra de teſti. ſi qui teſtiũ. vel eſt honeſta mulier. vt. C. de offi. diuer. iudi. nemo. H. z de iudi. mulieres: in prin. li. vj. q. ſine diſtinctione pdicta de mulieribus loquitur Z. vel epiſcopus aut alia ſublimi preditus dignitate: vt. ix. q. j. nec honore. C. de epiſ. z cle. aut. ſ. iudex. vl al's eſt egregia perſona. ff. de iureiurã. ad perſonas. quod dic vt. j. §. pri. ver. z no. q teſtis. z ſe. ibi etiam no. vtrum iudex debet mittere ſi producens ſit pauper. vnde verſus. Si fuerit pauper teſtis vetuluſq; remotus. Debilis egregius aut qui pduxit egenus. vt teſtent ibi debebit mittere iudex. H. fuerunt Vinceñ. quos ſcripſi. s. eo. ti. ſi qui teſtium: in fi. Z. non tamen debet iudex nimis facilis eſſe ad ꝓmittendũ talia q̃diu p ſe poteſt ea exercere.

vt.j.§.nunc tractanduz:prope prin. ¶ Ceterum index q ad mandatũ alterius testes recipit sic rescribet 7 attestationes remittet. Forma. Talis tali salutẽ in dño. preces vestras pno exaudiẽtes affectu testes quos talis de quo scripsistis' pducere voluit coꝛã nobis citauimus et ab eis iuxta moꝛem recipiendoꝛ testiũ prius pstito iuramento eos supꝛ intentõe trãsmissa vel supꝛ articulis missis coegimꝰ pbibere testimoniũ veritati. quoꝛ depositiones p fidelẽ receptas notariũ vel pnos. 7 in formã publicam redactas sub nostri impssiõe sigilli inclusas vobis platoꝛem pntiũ ducimus destinãdas. Hoc pbat' ī aut'. de testi. §. quoniã. C. d fi. instru. iudices. C. de transac. l. pe. C. de nõ nume. pecu. l. fi. ff. de serui. sicut. 7 vide. j. de remis. Et scias q is qui testes recipit debz rescribere cuius auctoꝛitatis: cuiꝰ fame: cuiusue cõditiõis sint. Et de aliꝭ circũstantiꝭ vt. j. § nũc tractandũ. ver. hoc autem. ¶ Hoc aũt scias q si is cui iuxta formã pmissam testiuz receptio pmissa est alteri id pmittat non valet cõmissio nisi partes id approbẽt expsse. aliꝭ dicũt q sufficit si tacite. que dic ꝑm papã 7 do. me. vt extra. e. cum causaz q. j. H. vt ibi plenius scripsi supꝛ glo. qꝛ si. Z. 7 tetigi. j. §. nũc tractandũ. ℞. debet quoq; index. 7. s. de iudi. deleg. §. iam nũc. ℞. item quid si. ¶ Jn summa no. q cũ testes vocati coꝛã iudice' veniũt is cõtra quem pduci' debz attendere an sint tales qui nõ possunt testificari. puta q̃a sunt serui infames inimici 7 hmõi: que dic vt. s. §. j. q si altera pars neget illã causam esse veꝛã 7 petet testẽ examinari 7 cause discussio reseruet' in tempus disputationis. rñdeat pducens q testis non est sub pditõe recipiẽdus. H. dicebat Uber. de. bo. cuiꝰ fuerũt hec ℞ba vbi supꝛa vstra prin. quia actus legitimꝰ ꝛc. ff. de regu. iur. actus. Z. de quo 7 q̃ sit forma pponendi hmõi exceptionem: dic vt. s. §. j. ℞. itez q est seruus. 7 se. 7 eo. §. in fi. ver. in summa. ¶ Jtem no. q quibusdã casibus nõ sunt testes vlterius pducendi: qd dic vt. j. §. satis vtiliter. ℞. hoc etiã no. qñq; tñ potest peti restitutio in integrũ ad pducendũ nouos testes: vt. j. de resti. in integ. §. fi. ver. quid si in causa. ¶ Jllud quoq; non est ptermittẽdũ q cum cõmittit' testiũ receptio infra certũ terminũ faciendã. vt ptz. s. e. §. in prima forma. Sic intelligitur rescriptum vt reus infra eundẽ terminũ testes actoꝛis contra se in principali pducendos si velit 7 possit debeat repꝛobare. alioquin post non audiet' cõtra illos: vt extra de pꝛoba. licz: in prin. 7. j. §. sepe. ℞. reu sniſi velit eos de falsitate cõuincere. vt ibi. qꝛ tũc audit': dum tñ hoc ptestatus fuerit ante pductõem. alꝭ eñ etiam infra dictũ terminũ non licz: vt extra de testi. pſentiũ. ꝑm pe. de sam p. H. in pdi. decre. licz. Sz non bñ fuerũt eius verba recepta q̃ ego etiam ibi non curaui. qꝛ non steti in illis ponẽdo qd infra sequitur. ℞. vl' illud non p disiunctiuã vel: ſ p aduersatiuã sed. Jtem ibi scripseram post Jnno. et Hosti. qd habet'. s. ℞. sed quare: vt ibi etiaz dixi. ſ pe. dixerat q si vtraq; pars pducat testes in principal'. et actoꝛi impetret recipi infra certũ terminuz repꝛobatoꝛi os quos pducere vult contra testes rei in principali pductos: intelligit' qd infra idem tempus reus repꝛobet testes actoꝛis si vult: alꝭ non audiet'. ſ non stetit in hoc De. vt pdixi. Z. Hoc non placet. qꝛ bñ post ipm terminũ audietur volens repꝛobare. vt pz ex'. e. licz. iij. 7. j. de pba. in prin. quia nec tũc esset qui recipe posset: vt. s. ℞. sed querit'. Nec ob. pꝛe. decre. de pꝛoba. licz. qꝛ ibi terminus datus erat tam ad pꝛobandũ q̃ ad repꝛobandũ vt patz extra de testi. cum causaz: in prin. que loquit' de eadem materia cũ illa. Jdeoq; post terminũ ibi non audiunt' repꝛobare volẽtes: vl' illud fuit pꝛouisio pape p pter pſumptõem que erat contra fauentinos qui causa differendi negociũ in testiuz personas obiciebãt. regulariter enim post attestationũ publicatões fiunt repꝛobationes: nisi in casibus. C. de testi. autẽ. si testis. 7 no. ꝛa de testi. cũ cãm: in gl. ſ cũ hec exceptio. H. j. glo. est vt. s. remisi. dic vt dixi in decre. ex pte. eo. ti. supꝛ glo. huiusmodi exceptiones. Z.

Sequitur. H. Ponit 7 ãpliat verba Lan. ti. de iuramento testium. 7 hoc vsq; ad ver. pozzo. Cõiunxerat autem tractatum de examinatione quem pꝛosequitur. j. §. nunc tractandum. Bal. nusq; reperitur q notarius sine pmissione iudicis possit recipere iuramenta testium. dixit Accurſ. C. de testamẽ. l. hac consul. §. penult. in glo. oꝛdi. nec instrumenta vel confes. C. de libe. causa: iubemus. in glo. oꝛdi. recipere enim pertinet ad iudicẽ scribere tm̃ ad tabellionẽ. vid gl. l. ij. vl'. iij. C. de iure fis. li. x. Z. de testiz iuramento videre index ergo cum testis iuraturus est sic ei iuramentum computabit. tu iurabis q dices mihi vel illi cui hoc pmisero inquirendum totam 7 plenam 7 meram veritatem quam credis vel scias de. q. tali que vertitur inter tales. et hoc vsq; ad finem litis quotiens interrogaberis. iij. q. ix. hoꝛtamur. 7 in autent'. eo. §. j. xxxv. q. vj. de parentela. et. c. episcopus. 7. c. sequẽ. Et tam supꝛ eo supꝛ quo interrogaberis q̃ supꝛ alio. extra de accusat'. cum dilectus. j. 7. c. qualiter. j. in fi. tamen ibi loquitur in inquisitione. et q solam veritatem dices non imiſcens aliquid falsitatis. ij. q. iij. nullam. iij. q. ix. pura. nec aliquid de tuo adijcies etiam quod tibi bonuz videatur. extra de accusat'. qualiter. j. 7. c. sequẽ. 7 hoc inuentum est ꝑm do. me. H. in sum. eo. ti. §. qui debent: in prin. sed Azo in sum. huius titu. ver. est autem pꝛoductoꝛis. dicit inuentũ esse eum qui iurauit dicere veritatem dixisse duo contradictoꝛia 7 sic dixisse certum esse q veritatem dixit. Z. quia cum quidam deposuisset veritatem: apposuit postea contrarium in dicto suo. 7 cum postea redarguere tur de piurio dixit q non deierauerat. quia si plus erat vtiq; tanti erat. Jtem q dices veritatẽ pꝛo vtraq; parte. C. de episco. 7 cleri. autent'. sed index. ix. q. j. nec bonore. xiij. q. v. non sane. extra de testi. veniẽs. ij. in fi. Bal. 7 sic testis pꝛoductus ab vna parte cogitur officio iudicis iurare pꝛo vtraq; parte. 7 pꝛoductus supꝛ vno. c. potest cogi officio iudicis iurare supꝛ tota causa. C. de edẽ. l. ij. per glo. Z. Et q nec pꝛece nec pcio: nec amoꝛe nec timoꝛe nec priuato odio: secus de publico: vt quia odit opera sua. H. verba Hostien. vbi supꝛa. lxxxvj. distin. odio. nec pꝛo cõmodo quod ipe vel alius habuerit vel habeat vel habere sperat. H. Jntermittit in tercia persona. Z. testimonium dicet extra eo. quot. et. c. licet. §. testes. ix. q. iij. quatuoꝛ. iiij. q. iij. ver. testiuz fides. extra de testi. co. cum contra. 7. c. sequẽ. extra de re iudi. cũ eterni. li. vj. 7 in pꝛe. c. d parentela. 7. c. episcopus. 7. c. se. Et q ita dices veritatem sicut scis. non eñ debet dicere per credulitatem quod scit pꝛo certo vel econtra. imo quod scit per visum dicet de visu: 7 quod per auditum dicet de auditu: vt supꝛa. §. j. ver. item q non perhibet testimonium de. 7 ver. sequẽ. 7 in pꝛedi. c. de parẽtela. 7. j. §. nunc tractandum. ver. in examinatione. Quidam etiam addunt 7 bene q nulli parti pandes testimonium tuum donec publicate fuerint attestatiões. vt. iij. q. iij. ver. qui falso. extra eo. fraternitatis. 7. ff. eo. qui falso. 7 ſ idõ ne ex istoꝛ dicto alij testes pducẽdi suboꝛnẽtur. extra de testi. vltra. Si enim hoc non iuret licz post depositionez iniũgatur ei ī virtut'. pꝛestiti iuramenti q nulli suum dictum reuelet non tenetur ad hoc cum hoc non iurauerit. vt extra de iureiuran. clericꝰ. Ultimo autem index dicat. sicut ego dixi ita obseruabis sic deus te adiuuet 7 hec sancta dei euangelia. H. Qꝛ diebus feriatis hoc iuramentuz recipi non debet nisi cum timetur moꝛs vel absentia: vide infra de feꝛ. vltra principium. ibi. item si forte. et ver. quid si tunc. Z. Si autem inducitur ad pꝛobandum consanguinitatem. H. per testimoniuz de auditu. Z. debet addere in iuramento q sic audiuit a suis maioꝛibus vt testificatur. 7 sic esse cre-

dit.vt extra.e.quotiens.ꝛ.c.licꝫ exꝑdã. ¶Illud aũt no tandũ est ꝙ nec iudex nec ptes pati ꝛebẽt ꝙ testes iurẽt ꝛe veritate tm̃ sup articulis datis.qꝛ sic nõ valeret eoꝝ testimoniũ sup alijs q̃ cõtingũt:ß sup illis tm̃ vt.s.§.j. ℟.item ꝙ ꝛeposuit.ß ꝛebent iurare sup articulis datis ꝛ etiaꝫ sup causa:et sic valebit eoꝝ testimoniũ sup oĩb ad causam facientib⁹.vt extra ꝛe testi.c. ꝛe testi. ℍ.ꝛe hoc satis scripsi eo.ti.ꝑ tuas.sup.j.glo.et vide.j.§.ij.in j.colũ. ℤ.iij.q.ix. hortamur. extra ꝛe accu.cũ dilectus. ¶Porro in causa inquisitõis aut inquirit̃ sup crimĩe: aut sup statu eccl'ie.si sup crimĩe forma iuramẽti erit vt sup crimĩe dicat plene veritatẽ.extra ꝛe symo.licꝫ hely. Si ℟o sup statu eccl'ie inquirit̃ duplex est forma. ℙrima est vt iuret dicere veritatẽ ꝛe his q̃ credit ꝛ scit ĩ ecclesia reformãda exceptis occultis.extra ꝛe accu.q̃liter. j.in fi.Secũda est vt iuret ꝙ ad inq̃sita veritatẽ respõdebit.vt.e.ti.cũ dilectus.ij.Goff. ℍ.in sum.e.ti.ſß ver. iurare ꝛebent. ℤ. ¶Ego ℟o talẽ in hoc articulo trado formã. Forma. Tu iurabis ꝙ sup his q̃ scis ꝛ credis in hac eccl'ia reformãda vl' etiã sup alijs quibuslibet taꝫ ciuitatis q̃ꝫ dioce.ꝛ tam in capite q̃ꝫ in mẽbris quibuslibet sup vita ꝙuersatõe iꝑoꝝ:ꝛ tam in spũalib⁹ q̃ꝫ in tẽporalib⁹ exceptis crimĩbus occult' excluso timore odio vl' amore:plenã ꝛ merã q̃ꝫ scis ꝛ credis mihi veritatẽ dices.ꝛ ꝙ ad inquisita ꝛ interrogatiões meas per ordineꝫ veraciter rñdebis.hoc dic plen⁹ vt.j.§.nũc tractanduꝫ ꝑpe fi.℟.porro in causa:vsq̃ ad fi.§. ¶Et no.ꝙ testis ꝛebꝫ iurare pñte aduersario. ℍ.an sufficiat vocari dominũ cũ ꝑcura.cõtesta.est litem.ꝛ quid si ex duob⁹ ꝑcura.datis insolidũ cũ clausula ꝙ non sit melior ꝛc.ꝑduxit testes ille q̃ non fuerat ꝓtestatus litẽ. scripsi.e.ti.c.ij. ℤ.vel se ꝓtumaciter absentantẽ.qđ dic vt.j.§.nũc tractandũ:in prin.ꝛ tactis euãgelijs. ℍ.iij.q.ix.hortamur ꝛ ꝓz ꝓ id qđ ꝛe eꝺo sequit'.vide qđ ꝛe hoc ꝛ ꝛe consue. italie no.in clem̃.ꝛe heret'.c.j.§.porro.in glo.ij. Quid si in actis scriptũ est testẽ coram iudice iurasse ꝓtib⁹ pñtib⁹ ꝑsumet' ne vt ꝛebuit iurasse.s.cũ tactura.materiã dilatare potes ꝑ no.s.e.§.j.ad fi.℟.sed quid in ꝑdictis.ꝛ℟. se. Et iura ibi alleg. ne repetã cõmuniter tenet' ꝙ presumatur tactura intantũ ꝙ trãsferat onus ꝓbandi in negantẽ.cum eĩ talis negatiua habeat coartatõem loci ꝛ temꝓis bñ cadit in intellectũ testis.ꝛe quo satis scripsi đ elec.boñ.sup.j.glo.idest ꝑm cursuꝫ. facit ad id ꝛecre.ꝑdicta bone.§.porro.ꝛe renũci.in pñtia. ff.ꝛe pac.iurisgen.§.qđ fere. ¶.ne vxoꝝ ꝑ ma.l.ij. Vigor aũt ꝑsumptionis insurgit ex ꝑsona notarij.ꝛ ꝛe hoc vbi.s.remisi.secundo ex ꝑsona iudicis qui ad talia ꝛebꝫ aduertere đ testi.fraternitatis:in fi.ꝛ.c. tam literis:ibi recipiatis legaliter. Item pñtia partis cõtra quã tacendo videt' factum approbasse cuiꝫ ꝓhibere potuisset iuramentũ si fiebat sine tactura.facit qđ no.ꝛe ꝑsumpt'.nõne.ꝛ ꝙ hec tria sit responsuꝫ ad no.ꝛe elec.vt circa.℟.coraꝫ.in.iij.gl.in fi. li.vj.cum in illo iuramẽto hec tria non cõcurrãt.nõ obꝛecre.tuis.hoc eo.ti.ꝑ quã patꝫ ꝙ expressa ꝛebꝫ fieri remissio iuramẽti.non eĩ hic loquimur ꝛe iuramẽto:ß ꝛe forma in illo seruãda:sine qua iuramentũ bñ obligat ad piuriũ.vt no.xxij.q.j.in summa.facit qđ dixi in.q.ꝛe teste non inrato qui ꝛeposuit falsuꝫ.ꝛ sup regula non est sine.li.vj. Si ℟o ꝛe iuramẽto testis aliud non apparet nisi qꝛ in attestatõibus scriptũ est:talis testis iurat⁹ examinatus ꝛc.dicas illud non sufficere:tum qꝛ assertio illa est ꝛe ꝑterito:nec ꝑ eam apparet pñtia iudicis vel ptis cõtra quam:nec dies đ quib⁹ ꝓstare ꝛeꝛ.e.ti..c.ij.đ ꝓba. quoniã.non ob.l.theopomp⁹.ff.ꝛe vote.prel'.ad quam respõde vt dixi in.q.ꝑdicta:parte.ij.℟.non.ob.l. ℤ.nisi sit epus qui non ꝛebꝫ tangere:sed inspicere. ¶.đ epi. ꝛ cler̃.autẽ.sed iudex.xj.q.j. nec honore.extra ꝛe iuram̃. calum.c.fi.cui ꝛ ꝛebet mitti sacramẽtuꝫ:vt ibi. ¶Quid ꝛe ꝑsbytero vel diacono:dic etiam ad eoruꝫ domũ mitti cum sit in superiori loco ꝛ sint persone egregie.ff.ꝛe iureiurãn.ad egregias.sicut fit in iuramẽto calum. ¶.ꝛe iuramẽ.calum.aut'. principales. Et si causa coram seculari iudice tractetur iurabũt coram episcopo. ℍ.vt ptꝫ xiij.q.ij.q̃ꝫ q̃ꝫ.ꝛ vide quod ibi nõ.in glo.sed qualiter. ℤ. sicut al's cõtingit in laico qui iurat coram suo iudice cũ ad aliam ciuitatem mittitur ꝓ testimonio. ¶.ꝛe fi.instrumen.autent'.apud eloquentissimum.ꝛ ꝛe episco.licen.extra ꝛe iuramẽ. calum.c. mittitur etiam hoc iramentum ad senes ꝛ ꝛebiles.quod dic vt supra.§. proxi. ver. potest etiam. Item si producens est pauper iudex mittet testibus iuramentuꝫ vel dabit eis expensas.quia tenetur pauperibus prouidere: in autent'. ꝛe mandat'. princi.extra ꝛe excess.prelat'.sicut vnire. ꝛe con.di.i.omnes.xij.q.ij.aurum.forte aliud in ꝛelegato.sufficit enim in eo vt sibi ꝑi non exigat.extra ꝛe vi. et honesta.clerić. cum ab omni.ꝛ ibi ꝑm ¶incen̄. ℍ.qui hoc no.co.titus. si qui:vt ibi scripsi super gl.sed qre. ℤ. ¶Et no.ꝙ nõ valet testimonium a quocunq̃ etiam religioso non iurato ꝓlatum.extra eo.nuper.ꝛ.c.tuis.omne eĩ quod testibus astipulatur.i.affirmatur vel asseritur verꝝ constat cum id adiectio iurationis affirmat:vt.xxij.q.j.omne quod.potest tamẽ a parte iudicis auctoritate remitti:vt in ꝓe.c.tuis.et no.¶.eo.iureiur̃. ℍ.per quam.l. Jo.ꝛe amel.tenuit contrariuꝫ suo opere.ij.colum. ℤ. nisi cum agitur ꝛe matrimonio distinguendo.argu.extra ꝛe eo qui.cogno.consang.vxo.sue:super eo.secus si ꝛe cõiungẽdo.ar.extra ꝛe clãdest.despon.c.ij. ¶Quid si testis ꝛeponit non iuratus ꝛ post iurat ꝙ sic est sicut dixit? Respondeo. ℒ.ꝛ Goffre.dicunt non valere.arꝓ eis.¶.eo.iureiurandi. Do.me.et alij contra.et hoc est si est bone fame.argu.ꝓ eis ꝛe consecra.dist.iij.si non sanctificatur.ꝛ est questio venerialis. ℍ.xlvj.ꝛ vi de quod dixi.eo.titu.c.ꝛe testi.post prin. ℤ. ¶Quid ergo si testis non vult iurare:dicit ¶bert. ℍ.ꝛe bo. vbi ꝛe testi.tractat circa medium vbi continuus est iste ver.quid siquis:supra.§.proxi. ℤ.ꝙ inde tenetur.naꝫ testificari munus est publicum ꝛ necessarium.ff.quẽadmo.testamẽ.aperi.l.cum.ꝛ.l. sed et si quis:in prin.extra ꝛe cri.fal.c.j.vnde ꝛebet damnum resarcire. ff.ꝛe admi. tuto.quidam:in fi.ꝛ.l.tutoꝝ.¶.ꝛe execut'.tuto.quoniã. ℍ.subdit ipse ¶ber.quomodo ꝓbabitur istud interesse:querant quos mundi laboꝝ exagitat.vide quod dixi supra eo.§.j.ad fi.ver.sed quid si causaꝫ. ℤ.ß Jo. ꝛe eo. ℍ.in cauill'.li.v. sub rubrica đ quarta producti one. ℤ. Illa iura intelligit in principali persona cuius malicia testis abfuit vel non iurauit. extra ꝛe testi.cogperuenit.j.extra ꝛe testi.intimauit.et.c cõstitut'.j.testis autem aliter punietur:vt dicam infra eo.§.ꝛe testium. ¶Juramento autem prestito subsequẽter scribitur dies qua iuratuꝫ est. Bal.in actis non reperitur aliter ꝙ testis iurauerit nisi quia notarius dicit talis testis iuratus sic ꝛeposuit an presumatur iurasse.dicit Accurs.ꝙ sic.ff.ꝛe vote prelat'.l.theopompus. In contrarium facit.quia facit mentionez alterius ꝺocumenti ꝛe quo nõ apparet. Item quo ad iuramentum scriptura non habet ꝺiem nec consulem. ¶Quero tempore iuramenti testis est habilis tempe ꝛepositionis inhabilis vel econtra:quid iuris? Respondeo cõditio testis ꝺuobus temporibus inspicitur propter iuramentum. propter solennitatem ꝛ tempore ꝛepositionis propter veritatem.sed media tempa nõ nocent.ar.ff.ꝛe bere.instit.l.ß si cõdi.§. solem⁹.ad car.l.iij.§.ꝺue cause. ℤ.

Nc videnduꝫ a nobis est ꝛe articulis.

ℍ.Est sciendum ꝙ ars articulandi inter causidicos summuꝫ tenet gradum in curia romana:ꝛ maxime in beneficialib⁹ ꝛevolutis.ꝛ caueant curiã intrantes quãtumcũq̃ sint magni iuriste ne suo capite in principio suo bancartem assumant:sed antiquis aduocatis assistant vel secum ba-

beant ꝓcuratores expertos.et qꝛ ex ꝓdicta causa circa hunc.§.instare intendo ipm diuido in.vj.ptes.Primo ponit diuersa articulorꝫ nomina ꝛ diuersas obseruantias circa illos intꝛ qs ponit qꝫ ī certis foꝛis nõ dantur.Secũda ibi siue igit᷑.ostẽdit qꝫ articulare est commune actoꝛi ꝛ reo qñqꝫ simul qñqꝫ diuisim.iij. ibi.Jtẽ agens dicit articulos fundandos sup iure dantis.ꝛ circa hoc vnam questionẽ ꝓsequit᷑.iiij. ibi poꝛro. tractat de editione ꝛ approbatione ipoꝝ ꝛ approbationis effectu vnam circa hoc questionẽ interserens.Quinta ibi vt aũt.foꝛmas articulorꝫ ponit sup.v. causis ꝓpꝛio actore.sextam addẽdo ꝓ reo.Sexta ꝛ vltima ibi. Ꝫ quoqꝫ. quatuoꝛ circa hos notanda submittit. ¶ Et circa pꝛimum quare dicat᷑ articulus.vide qꝺ scripsi eo. ti. ꝓsentium.li.vj.sup glo.articulus est aũt nomẽ hoc diminutiuũ designans aliquid particulare a genere suo ꝙ debitas circũstantias decisum.ad hoc.ff.ꝺ ꝓscrip.ꝛ.naturalis.§.j.ī fi.ibi explicitus est articulus ille ꝺo vt des. Ad idem de offi.dele.sup questionũ articulis.¶.quoꝝũ ap.non reci.l.ab executoꝛe in fi.in autẽ.vt nulli iudi.§. pe.ibi supplicia.quib᷒ articuli,dissoluunt᷑. ¶ Refert de mum auctoꝛ ꝙsuetudinẽ locoꝝ in quib᷒ nec positiones nec articuli dant᷑ sed dat᷑ petitio.Ꝫ cõstat qꝫ in quibusdam fit econuerso quia non dat᷑ petitio Ꝫ dantur articuli qui tunc duplici officio fungi videnꝫ.s.petitiõis et ꝓpꝛio.ꝛ in illis interdum obtẽtum qꝫ articuli verba generalia ꝛ verba iuris sicut petitiões ꝓtinere possunt vt qꝫ poterat petitio articulus succedẽs possit.ff.de noxa. electio.§.ꝛ si is.insti.de acti.§. fuerat antea.si ergo ī petitione talia admittunt᷑.ff.de rei ven.in rem actio: ꝛ ꝓz ex no.de libel.ob.c.ij.ergo ꝛ in tali articulo.¶ Jnquãtũ tamen de articulo iuris loquoꝛ distinguo qꝫ si simplicit᷑ ꝓtineat mex ius nllo sensu coꝛporis per testẽ ꝓceptibile bene repellit᷑ ꝛ ꝑm hoc ꝓcedat qꝺ dicit᷑.j.§.nunc tractandum ꝛ.quid ergo si quis. ꝛ infra de positio. §.vij. ꝛ.xiij. ¶ Ubi autem qꝫ in articulo continet᷑ aliq̃ sensu coꝛporis percipi possit licet annectat᷑ conclusio iuris q̃ necessario ex narratis sequit᷑ tunc,ꝓcedit articulus ꝛ recipient᷑ super illo testes.recipiet᷑ etiam talis positio. exemplum pono vel articulo qꝫ possedi talem rem nobilẽ tali titulo ꝛ bona fide spacio triennij inconcusse.ꝛ ideo sum dñs admittar ꝛ deponent testes qualificantes hoc factum sensui submissum ex quo ius resultat licet in articulo expꝛessum.melius tamen videt᷑ illud relinqui depositioni iuris cum de illa parte testis interrogari nõ debeat.¶ Per eundẽ modũ defendunt᷑ articuli sup consuetudine fundati ꝓtra obiectionẽ qꝫ ꝙsuetudo est ius. l.di.ꝙsuetudo.nam ꝙsuetudo dicere potest tria. actuꝫ frequentatum:habitũ generatum:ꝛ ius ex vtroqꝫ collectum.de primo.xxv.q.ij.ita nos.¶.de epi.audi.l.ij.de ij.insti.de rerũ diui.§.pauonũ.ꝛ.§.se.fere eã que redire ꝙsueuerunt quasi alteratam ꝛ habituatã habent naturaꝫ.ꝛ dici solet.ꝙsuetudo altera natura.ff. ad mace. l.j.in prin.vbi no.ꝛ idem de ꝙsuetudine patriffamil᷑. in loquendo ꝛ vtẽdo primũ.ff.de leg.j.si seruus pluriũ.§. j.scõm de optio.le.l.ij.ī fi.ad idem de ingressu,ꝓconsu. ff.de offi.,ꝓconsu.l.iij.§.pe.de tercio in pꝛe.c.consuetudo.insti.de iur.na.gen.ꝛ ci.§.ꝙstat.cum autem sermones adaptãdi sint materie vt sint vtiles de ꝛ.sig.abbate.ff.loca.si vno in princi.ꝛ famil᷑.her.ꝛ puto.§.j.¶. de dona.ante nup.l.fi. ¶ Et articulus qui ꝓbandus offertur semꝫ referat᷑ ad factum fiet de ipo relatio ad ꝙsue. facti non iuris.ff.de ꝛbo.ob.stipulatio ista.§.Ꝫ quoqꝫ. ꝛ de ꝙdi.ꝛ demon.quib᷒ dieb᷒.§.dominus. sic etiã recipietur ꝙsuetudo in.l.de quib᷒.ff.de legi.dum dicit moꝛib᷒ ꝛ ꝙsuetudine introductum.ꝛ lex cum de ꝙsuetudie illa ergo que includit ꝙsuetudo.s.obseruantiam longi temporis vel tanti qꝫ de ꝓtrario non est memoria quiete pacifice scientib᷒ ꝛ patiẽtib᷒ aduersarijs.ista sunt facti ꝛ ꝓbari possunt ergo ꝛ impositiones ꝛ articulos deduci vt dixi supꝛa pꝛoꝛi. ¶ Adhuc ꝓtra articulos ꝺ cõsuetudine oppo.eos non recipiendos qꝛ non exꝑimũt illam inductam de ꝓsensu illius qui poterat legem condere. ¶ Ad qꝺ ꝛñdet᷑ illud ꝓcedere in ꝙsuetudine que habet vim.l.j.per quã iudicat᷑ inter illos quos nõ assuefuit vt plene scripsi.extra de ꝙsue.c.fi.sup vlti.glo. Jsta vero ꝓcedit solum inter ꝓscribentem ꝛ illum ꝓtra quẽ ꝓscribit᷑.ꝛ hoc est ꝓtra naturam.l.vel ꝙsuetudinis que habeat vim.l.ff.de legib᷒.l.iura non ad singulas ꝛ vide qꝺ no.iiij.di.§.leges.ꝛ bene facit ad ꝓpositũ de ꝙstitu. c.j.li.vj.vbi ꝑz ꝙsuetudinem rationabilem esse posse sine pape scientia ꝛ ligare. ¶ Adhuc opponunt aduocati qꝫ saltem necessaria est illius sciẽtia cui ꝑ consuetudinem vel ꝓscriptionẽ acquirit᷑ ꝛ inducunt.l.j.¶.de acq̃. pos.cuius ꝛba canonista vide de ꝓben. accedens in. j. glo.sed ñdet᷑ illud fallere qñ inferioꝛ quasi ex quadaz peculiari causa suo superioꝛi ꝓscribẽdo acquiret vt.ff. ꝓ so.l.ij.de acqui.pos.l.ij.§.item acquirimus de vsuca. l.labeo ꝓ empto.l.qui fundum.§.fi.l.ij.§.celsus. ¶ Cũ igit᷑ romana ecclesia habeat potestatis plenitudinem ī omnes ecclesias.ix.q.iij.c.pe.ꝛ vltra de vsu.pal᷑.ad bonoꝛem ꝺ censi.cum instantia ꝛ.quia nos facit.ij.q.vij. puto.ꝛ no.xxj.di.in nouo.de priui.si papa ꝛ.cum enim li.vj.qꝺ habent inferioꝛes ecclesie ab ipsa habent quasi in peculio separatum a rationib᷒ dominicis dñi permissu quo casu non est necessaria domini individua vel specialis scientia vel specialium rerum:nec exꝑssa concessio sed sufficit generalis.vel qꝺ plus est sufficit illud non adimi.ff.ꝺ pecul᷑.l.de posito.§.vl. ꝛ.l.q̃ tuberonis. §.sunt quidam.ꝛ.l.non solum in prin.Potest etiam responderi per id qꝺ no.infra de pꝛescrip.ꝛ.illud etiam. l.ꝙ hic ecclesie romane nil acquirit᷑ qꝺ non haberet vel saltem sua voluntate habere posset.facit qꝺ no.xvj.q. iij.volumus. Ad primũ conuenit Eccliastes.j.in prin. Sol occidit ꝛ ad locum suũ reuertitur et ad locũ vnde exeunt flumina reuertuntur. ¶ Jtem opponunt aduocati consuetudinem per quam ꝓpꝛius oꝛdinarius non possit punire delicta fundari sup inhonesto ꝛ dare materiam delinquendi subiectis. de sentẽ.excom.vt fame cum concoꝛdan.glo.ꝛ sic nutrire peccata:et per hoc in pꝛescriptibil᷑.de consue.c.fi. Respõdeo hoc falsuz cum sit a iure expꝛesse appꝛobata.de offi.oꝛ. irrefragabili. §. excessus de fo.com.cum contingat ibi. indulgentia.vel consuetudine speciali. Jtem ecclesia romana concedit talia per priuilegium ꝛ sufficit de priui.cum olim ꝓpter ꝛ eo.ti.cum persone.li.vj. absurdum ergo est dicere id inhonestum qꝺ esset apponere ecclesie romane maculã contra id.xxiij.q.j.omnibus.xxxij.q.iij.recurrat in fi.ꝛ imperio idem agenti.¶.de priuile.scholarum.l.ij.li.xij. Jtem equatur priuilegium ꝛ consuetudo ad ius commune ledendum.ꝺ iudi.nouit.ꝛ.non enim.ꝛ in pꝛe.decre.cum contingat.maxime de cuius initio non est memoria.de ꝛbo.signi.super quibusdam.ꝛ ibi cõcoꝛdantie. Jtem sic opponunt vbicũqꝫ consuetudo vel pꝛescriptio habet contrarium ius cõmune qꝺ concludit malã fidem pꝛescribentis.ꝛ sic saltem nostro iure non pꝛocedit de pꝛescrip.c.fi.facit regula qui contra. li.vj. Sed respondeꝛ vt scripsi post Hostien᷑.de censi.significauit super.j.glo.satis enim est qꝫ papalis constitutio pꝛescribi ꝑmittit illud ius.facit.xxij.q.iij.qui peccat. Auctoritas igitur papalis de cuius auctoꝛitate pendent talia id permittens malam fidem excludit.facit.ix.q.iij. cuncta per mundũ.ꝛ.c.per principalem. et.l.bene azenone. ¶.de quadri.pꝛescrip.alꝫ esset ecclesie romane impone re maculã vt pꝛoxime dixi. ¶ Jtẽ vt scripsi post Jnno. de resti.in integ.c.ij.in glo.magna in vltima colum.sub ꝛ.sed notãdũ ibi.vel qꝫ longo pꝛesumitur pꝛo illo qui longo tempoꝛe possedit qꝫ habuerit bonam fidem. et Ꝫ dictum foꝛtius pꝛocedit in pꝛescriptione cuius principij non est memoria qua pendẽte multi successoꝛes in-

choantis habere potuerunt bonam fidem de iurepat'. cura. vbi de hoc. ff. pro suo. l. fi. facit decre. j. de pscrip. i fi. li. vj. ¶ Item sciendũ q episcopi qñ contra ipsos allegatur exemptio per prescriptionem vel aliter solẽt dicere intentionem suam esse fundatam cum exemptio p̃ supponat pristinam subiectiõem. Sed ad hoc respondetur per regulaz. exceptionẽ obijciens. li. vj. vltra hoc predictam conclusionem tollit decret'. ex ore in prin. de prinil'. vbi allegabatur a sua fundatione moñ. liberum z exemptum per qd recte dicitur q duplex est exceptõ vna que tollit vinculum ꝓtractũ z hec cõmunis d̃ qua de priui. cum olim. j. z. ij. Alia que impedit ꝓtrahenduz vt in pre. c. ex ore cum ꝓcor. ff. de ℞bo. ob. l. decem. z de solu. l. si decem que ponunt eundem casum. Item q in articulo exprimunt' actus ex ꝓsuetudine ꝓcedentes opponunt causidici q non de illis sed de actibus illa inducentib' debuit formari articulus z videret' hoc cõgrue dictum preterq̃ in ꝓsuetudine vel prescriptione cuius inity vel ꝓtrary nõ est memoria. impossibile em̃ esset ex quo de principio non est memoria. ꝓbare actus q̃ principiauerũt ꝓsuetudinem. frustra ergo querit' qd̃ inueniri natura non sinit. insti. de inuti. stip. in prin. quid aũt i hoc casu deponere habeãt testes habet' infra de ꝓba. §. j. ℞. vl. querit' vsq̃ ad finem. §. z absurdum esset dicere illos actus necessario in articulo ponendos de quib' testes ꝑm ibi notata deponere non tenent'. ¶ Multum etiam habent causidici curie in vsu qñ dicitur de prelato prescribente vel ꝓtra quem prescriptum vel casu sili facere articulum z positionem q talis fuit habitus z reputatus ꝓ prelato z ꝓ tali se gessit ꝛc. z pz infra in primis articulis z statim opponit' articulum impertinentẽ cum illud sic haberi z reputari nil suffragaret' ꝓposito quia non ꝓcludit eum fuisse talem. ff. de mor. inferen. l. longa possessio ius sepulcri nõ tribuit ei cui iure nõ cõpetit. Rñdet articulãs duplicẽ noiationẽ z reputatõz verbalem z realem. Prima in sola nominatione consistit z aliquando multum ꝑficit. insti. d̃ adop. §. fi. C. de lati. lib. tol. l. vna. §. similiq̃ modo regulariter parũ. ff. ad munici. l. imperatores. z vide de ꝓba. per tuas. in. j. glo. nam parum ꝑsunt verbozũ folia. lj. q. j. marchion. realis autem multum ꝑficit. ff. de le. iij. l. seruis vbanis. j. z. ij. rñ. ff. de iur. fis. si accepto. z ad mace. si pater cõstituit etiam quandam quasi possessiõem prelature canonie filiationis z similium. ff. de lib. agno. l. j. §. iulian⁹ de questionib'. l. j. §. ad questionem. C. de ꝓba. l. nõ epistolis. z. l. non nudis z vtrobiq̃ de hoc. Itẽ in materia ꝑncipali ostendit scientiam aduersarij que necessaria ẽ in prescriptione incorporaliũ. C. de serui. z aqua. l. si aquã z talem quasi possessionem reddit legitimam quasi aduersariorum scientia roboratam. C. de acqui. pos. l. nemo. per que apparet verba illa que cõmunis habz vsus in omni foro accedere ꝓposito z esse ꝑtinentia. ¶ Item solent super prescriptione exemptionis formare capitula q per tpa de quib' capitulatum est romani pontifices personas illaz ecclesiaz monasterioz vel capitulorz ex immediata subiectione visitare z corrigere consueuerunt statim opponit' articulum obscurum qz non declarat qui fuerunt illi romani põtifices. vel per quos visitauerunt vel quos correperunt addentes articuluz ꝓbandum per testes super correctione non admittendum cum illud ꝓbari debeat per scripturã. Inducunt C. d̃ man. prin. l. vna. xcvij. di. nobilissimus. z qd̃ ibi no. extra de priui. cuz olim. j. Sed ad hoc respondet' actus in capitulo descriptos attribui dignitati non persone. extra de offi. dele. quoniã. ff. de annu. le. l. annua. §. titia. ꝓ quib' facit qd̃ scripsi post Inno. de sen. excõ. si vero. ad fi. magne glo. certus est ergo articulus cum certa sit dignitas. z frustra ꝑsona qrit' cũ qd̃ intẽdit' iã habet'. facit. ff. quẽadmo. testa. ape. l. si in duob'. ij. rñ. de verb. obli. cum seruus. z ibi no. Item articulus dicit q ꝓ tempora ꝛc. illud per habet duo notare. s. actus perfectionem z temporis ꝓsumptionẽ. ff. de ℞bo. sig. vbana. §. pernoctare. de bonis eorum qui sibi mor. consti. l. iij. §. si autem. z de adulte. §. ij. in prin. articulus ergo intelligitur de omni summo pontifice intra tempora capitulata z illi sunt certi vel ex eis multi. z sic articulus est certus. Item sufficit dici factum vbi non refert quis fecerit. ff. de peti. here. Item venunt. §. petitam. z de admitu. quidam decedens. §. vl. ff. ad vell. cjus. §. plane. facit qd̃ no. de excep. pia li. vj. super ℞. nomen. generalitas enim tunc obscuritatem parit quando non est vniformis conditio inclusorum sub generalitate. extra de sponsa. preterea. als de muliere. C. de transac. vt respõsum. vel non intelligitur quid loquens senserit cum sermo varium habeat intellectũ. ff. de iur. fi. ita fidei. quorum neutrum est hic. Eodem modo respondetur ad id qd̃ de correctione dicitur quia nõ refert quale fuit. maxime quia non semper visitator corrigit. s. cum nihil imminet corrigẽdum vt de tutore qui patrimonio pupilli optime composito nil habuit auctorizare. ff. d̃ admitu. si tutor. bene facit qd̃ scripsi post Inno. de capl. mo. c. ij. in fi. magne glo. cum suis remissi. ¶ Ad id qd̃ de scriptura subijciunt respondetur illud verum si corrigendus id petat eo casu loquuntur et procedunt allegata. cum autem de actu prius exercito ad qd̃ fuit admissus visitator queritur vt hic testis id habens notum de illo optime deponit. C. de fi. instru. l. emancipatione. et. l. si solennibus. z de testi. l. testium. ¶ Interdum etiam i articulis dicitur q sedes apostolica per tempus q̃ de contrario non est memoria fuit in continua possessione vel quasi immediate subiectionis ecclesie prescriptiõem allegantis. Statim opponitur illud stare non posse quia cum sit res inanimata actum aliquem exercere non potest. Respondetur q articulus nõ loquitur de actu exercito sed d̃ possessione preseruata quod bene cadit in sedem vel ecclesiam vacantem quo ad ꝓtinuandũ possessionem z prescriptionem. ff. de vsuca. l. nunq̃. §. vacuum. z. l. ceptam. z. l. insto. §. notandum z dixi cõtinuandum. quia illam non incboat beres ante aditã vt ibi z licet possessio non sit penes hereditatem iacentem. ff. si quis tes. lib. es. iuf. fue. l. j. §. scevola. z sic per solaz aditionem non queritur adeunti. ff. de acqui. pos. cum beredes. nõ tamen sic est in dignitate que ꝓprie iacere nõ dicitur eo q domino suo non moritur sed administratori z sic possessionem nõ perdit. de hoc satis scpri post Inno. z Hostien. de ca. pos. cum super in magna glo. ¶ Nunc videndum de articulis quos causidici impugnaticios vocãt causatis in beneficialib' causis a decre. vt circa d̃ elec. li. vj. z format' talis casus. Prim⁹ kalen. febru. impetrauit ecclesiam sancti petri vacantẽ p mortem sui rectoris. Secũdus impetrauit eand̃. kalen. martij per appellationem secundi deuoluta est causa ad curiam z format ipse talem articulum. ponit. t. z probare intendit. t. q. a. rector quondam ecclesie sancti. p. decessit tali anno post primam diem febru. z ante primaz diem marcij. dicit primus articulum non admittenduz quia prima pars eius impugnatiua z ex appellatiõe nõ descẽdit querit' quid iurz. ¶ Videtur vera obiectio qz omnis ille articulus impugnatiuus dicitur q̃ per se tm consideratus ius alterius impugnat. z idem si alteri articulo in iudicio producto adiũctus id agat probatur hoc scd̃m per. l. ff. de aqua plu. arcen. si aut plures. in fi. z de fluminibus. l. penul. per quas patz flumen dici nauigabile. si per se vel per aliud adiunctum nauigetur. § sic in proposito prima pars articuli ponit impetrationem primam factam de beneficio viuentis. et sic surrepticiam qd̃ non licet. exquo ex appellatione non descendit. imittit enim in alienuz. ff. si ser. vin. l. sicut. §. aristo. cum z vltima pars. s. q descessit ante primam diẽ marcij sufficiat ad ius suum hoc demonstrat primam simplici

ter vocinam et sic repellendã.ff.de aqua plu.arcen.l.j. §.idem aunt.7.§.denicꝫ.7 de lega.pstan.pe.bo.pos.l. viril.§.ij. Inducit etiaꝫ.l.iij.§.si duo.ff.ad carbo.vbi si ex duob alter dicit se solum filium.alter dicit 7 se filium.primus non patit sed facit status controuersiam. ¶ Per predicta pz q non diceret articulus impugnatiuus in his terminis cum ad episcopũ 7 capitulũ spectaret beneficij collatio epus excoicatus fuit kal.marcij vacauit beneficiuꝫ.x.marcij.7.c.illud mihi contulit die sequẽti.quo audito episcopus illud contulit titio. causa etiam per meam appellatõnem deducta ad curiã bene potero ego formare articulum episcopũ fuisse excõmunicatũ kal.marcij.vel esse excoicatũ.xj. ipius mensis quia hoc expedit iuri meo per qd apparet solum capitulum mihi potuisse conferre ne.se.va.c.vno.li.vj.lꝫ ergo id mihi. ¶.de iudi.l.quot.ff.de lib.lega.l.antepe.ĩ fi.nec iniuriam facit opponens quem excusat conseruatio sui iuris.extra de elec.cum ecclesia.vbi concordãtie in glo.iij.pbatur hoc qꝛ omnis obiectus aut est in personam aut in formam vt in decre.vt circa.sed iste ĩ neutrum cadit quia in aduersarij personam nil dico nec in formam quia non dico excoicatum episcopum cũ contulit illi sed excoicatũ cum collatio facta fuit mihi licet ex facti accidẽtia sit ita q excoicatio vtrũqꝫ tempus includit.vñ scripsi in decre.constitutionẽ clemẽ.d elec. in prin.v.glo.decre.vt circa locum non habere non dico ius eligendi vel ꝓferendi devolutum ad electorẽ vel collatorem meuꝫ.7 iste est casus noster cum dico devolutum ad vnũ.de altero duoꝝ vel de duob ꝓsortib dico altez effectum inhabilem ita q alter solus ius incorporale habꝫ exercere.ff.d bo.pos.ꝓtra ta.l. si post mortem.§.liberi.ff.de sti.seruoꝝ.l.j.§.si coĩs.7.l.ꝓuide ĩ fi. cum.l.se. ¶ Concludo igit q ꝑm decre.clemẽ.ꝓstitutionem de elec.vitat rigorem decre.vt circa.qui solum intendo iuri sue persone vel ecclesie appellata ꝓuisione.primũ.s.persone prouise ꝓsistit in iustificando iure suo sine quo deficeret etiam si competitorẽ vl obiectorem nõ haberet ꝑm qd requirunt psone habilitas conferentis potestas 7 modi ꝓgruitas ad rem collatã buic ꝓcor.ff.de ꝓfir.tu.l.naturali.§.j. 7 si.extra de simo. et si questiones.hec enim sunt canonizantia actuꝫ qui sine his comitãtib esse non potest.7 sic directe 7 ꝓprie sunt d iure ipsi⁹.facit de re iudi.abbate ad fi.li.vj.ff.de vsuf. l.ij.ff.d leg.j.si fundum.§.qui fundum.in fi. que igitur directe altez boꝝ respiciunt nõ sunt impugnatiua qꝛ nõ ista sed illa ꝓprie imittunt in alium.7.l.dicit q qsqꝫ in suo solo facere potest qd vult.licꝫ per id alius damnificetur dũmodo in alium nõ imittat etiam fragmenta.ff.si serui.vendi.l.sicuti.§.aristo.7 de dam.infec.l.pculus.talis ergo defensionem sibi permissam trahit ad alterius impugnationem prohibitaꝫ ꝓtra decr.cuꝫ inf in fi.de excep.facit.ff.ad carbo.l.iij.§. si duo alle.s. bñ facit ad hoc solutio ꝓtrarietatis duaꝝ legũ.ff. de accu. l.seruos.7.¶.de adul. qm alexandrum. prima dicit seruo accusato etiam a dño omnem defensionẽ competere que daret libero.secunda dicit q domino eum accusante de adulterio ipse non excipit de lenocinio. huic ꝛ rio dat solutio q sibi ꝓceditur defensio que ipsum tueatur 7 defendat vt verbum sonat:sed nõ que alterum aggrenat qualis ẽ illa lenocinij vt.ff.de adul.l.j.§.si publico.7.¶.e.l.ita pudor.alꝫ ita nobis. ¶ Viso de persona ꝓuisa dicamus de persona opponente que appellauit quia ꝓtempta opponit illi q non seruauit decre. vt circa.que requirit seruari vbi opponit in personam vel formã sed istud est in formã ergo ꝛc.sed hoc est falsum quia peccatum in formam reddit electionẽ nullam.sed non sic in ꝓtemptu vocandi.de elec.eccia.ij.qꝛ nec etiã annullandaꝫ clam reddit nisi hoc petẽte ꝓtempto qui tamen ratificare posset.de elec.qd sicut de preben.cum in ecclesijs.li.vj.ꝓcor.ff.si ser.vendi.l.ij.est añt istud ius ꝓprium ꝓtempti ꝑ quo sibi competeret confessoria vel qsi de quo satis scripsi p⁹ Inno.d ꝟbo.sig.abbate.sup j.glo.in qua habet quis de suo iure non de alieno docere.ff.si vsufr.petat.l.vti frui. Item is qui dicit aliquid ad se spectare ratione persone vel officij delatoꝛ nõ est sed causam ꝓprium agit de persona.¶.de delato.l.j.li.x. de officio.ff.de iur.fil.fiscus.in.q.§.j. psequens autem suum ꝓtemptum est talis quia dicit ad se 7 suum officium pertinere coeligere ergo ꝓprium causam agit. Item eligere est fructus quasi possessionis iuris canonicalis vt post Inno.scripsi de resti.spo.in litteris in prin. 7 de reli.do.cum dilectus.in glo.hoc satis. opponẽs g ꝓtemptum fructum rei sue defendit quis igit negare potest quin in ꝓpriã causam agat.hec sint dicta ad robur ei⁹ qd notani in clemen.constitutionem in prin.v.glo.vbi exemplum posui de ꝓtemptu. ¶ Et quia.j.ꝟ.siue igit dicet auctor q iudex statuet terminũ ad articulandum. Quero nũquid post terminũ articulare volens audiatur.distinguunt quidã an sit ad id.vel non sit pemptorius termunus assignatus vt audiat si nõ fuit pemptorius si fuit talis non audietur iure cõmuni per beneficium restitutionis sic de re.in integ.corã. Alij distinguũt causam criminalem a ciuili 7 in criminali accusatorẽ distinguunt ab accusato vt accusator post terminuꝫ non audiatur cum in genere eius illaudabilis sit intentõ.ij. q.vij.si quis episcopus.facit. ¶.qui ac.nõ pos.si ea.l.ff. de accusa.l.cum titia.nec hic est locus restitutioni.ff.de mino.l.auxili.bene facit qd etiam de excipiente scripsi post compo.de elec.qd sicut.circa prin.vl.colum.ꝟ. ꝑ pone sicut. In articulis añt accusati revolueret hec ratio facit infra de accu.licet. sed distinctio peremptorij expresse non videtur procedere cum post litem contes. dicatur omnẽ terminũ haberi ꝑ peremptorio.Sed in hoc auctor noster variat. vide.s.de dila.§.j.ꝟ. 7 no.et §.videndũ.post prin.7 ꝟ.quid si data cum sua remissione. Z. Super quo scire debes q qui testes producit debꝫ suam intentionẽ ex petitione elicitam dare in scriptis super qua testes examinent.7 vocat illa scriptura qñqꝫ articuli vt extra de testi.cogen.c.fi.7 extra.e.ad ꝟ als incipit presentium.§.testes.li.vj.qñqꝫ capitula.extẽ.causamqꝫ.7.c.per tuas.7.c.fraternitatis.7 in plerisqꝫ locis vocat intentio.7 qñqꝫ assertiones.vj.q.vl.actor. extra.e.ti.ex pte.a.ad fi.de quib aliquid est dicendum. ¶ Sciendũ igitur q ꝑm quorũdã morem locoruꝫ non fiunt positõnes nec etiam articuli sed statim lite ꝓtes.7 prestito iuramento. iudex loco positionum 7 articulorum reũ interrogat sigillatim super quolibet membro libelli qui si negauerit interrogat eodem modo testes actoris super quolibet membro libelli.sed curia romana aliter obseruat.nam ibi lit. contesta.7 prestito iuramento actor suas formal positiones quas facit de mente libelli dicens ponit.t.ꝛc.vt dicemus infra in ti.de posi.§.v. Qd si eas reus negauerit formal 7 dat articlos in scriptis ad instar positionum dicens intendit probare.t.ꝛc. Quidam autem breuius se expedire volentes dicunt sic ponit.t.7 probare intendit ꝛc. 7 tunc positiones negatas dant pro articulis.predicta consuetudo probatur in predicta decret.presentium. 7.c.per tuas. ¶.de excep.si quidem.ff.de iureiuran.si duo.§.iulian⁹. eodem etiam modo reus formal 7 dat in scriptis positiones 7 articulos super eo qd ad suam defensionem ꝑbare intendit.expedit enim fieri articulos 7 etiam verbo proponi vt apparcat super quo testes producẽtur 7 deponẽt vt supra.§.j.ꝟ.item q deposuit.7.¶.qui le. perso.l.fina.ibi obrepticiam ꝛc.et vt melius testes examinentur 7 vt videatur an sint pertinẽtes 7 qualiter super eis interrogatoria formanda.vt extra de testi.ad ꝟ als incipit presentium.li.vj. nam quandoqꝫ aliqua petita in genere in articulis specificantur vt no.j.de libel. concep.§.fi.ꝟ.cautus etiã sis.vnde sepe plura ponun

tur in articulis q3 in libel. vt patet infra in formis articulorum. H. de clem. de verbo. signi. sepe v. 7 quia dicit articulos dari ad clariorem probationem. Z. si tamen non dentur articuli vbi non est d' consuetudine q dentur non credo esse peccatum. nam fm loci cōsuetudinem iudicandum 7 procedendum est. extra d' eo qui mit. in pos. causa rei ser. cum venissent. xj. dis. in his reb xj. di. scit sancta. extra de cōsuetu. ad nostram. de pba. sicut: q autem articuli dādi sint 7 in scriptis dixi supra §. qualiter autem ī prin. 7 v. deinde. ¶ Sine igit actor siue reus probare intendat iudex ei terminū statuet ad articulos formandos quibus exhibitis fiet parti alteri copia vt videat an sint pertinentes vel non. 7 vtrū contingant negocium de quo agitur vt extra de pba. cum causam que. qd dic fm papam. vt in pre. c. per tuas. 7 supra. §. qualiter autē in prin. non enim debz quis ad probandum admitti illud qd probatuz non reuelet causam suam. C. de proba. ad probationem. j. extra de offi. delega. cum ptingit in fi. cum suis concordan. qñq3 tamen causa litis abbreuiande cum articuli sunt obscuri vel longe recipium disputatōnem iudices eos admittunt saluo iure impertinentiū sicut 7 positiones vt no. do. me. in pre. c. per tuas. bononie. H. in foro seculari seruari dixit egy. c. l. de ecclesiastico dixit contrarium. sed possibile est q sic fuabatur suo tempore. sed hodie seruatur contrarium in vtroq3 foro quia dantur articuli in scriptis parti contra quam vt formet interrogatoria. Z. tamen nō fit parti sed solum iudici seu tabellioni copia articulorum quos intentionem vocant sed solum verbo parti dicitur ad quam quidaz intentionē sibi verbotenus dictam formant interrogatoria bi contra quos testes inducuntur. ¶ Et no. q articuli 7 positiones vtriusq3 partis debent simul procedere si tamen vna pars dicit articulos suos esse probatos. 7 ideo partis alterius articulos non esse admittendos non audietur īmo admittetur ad probandum illos dum tamen ei non obstet testium publicatio vel aliud huiusmodi vt vt infra. §. satis v. nec etiam. 7 v. nec autem in tempore disputationis iudex videbit cuius partis validiores erunt probationes. C. d' edic. diui. adri. tol. l. fi. circa medium. l. in auten. de testi. §. si vero. colla. vij. vbi dicitur procedat quidem testatio. hic autem tempore disputationis reseruetur. prius enim debet constare de facto q3 disputetur de iure vt infra de disputa. 7 allega. §. nunc videndum in prin. q si ille dicat qd licet articuli partis alterius pertinentes sint ipse tamē talia probauit vel in continenti offert se probaturum per que quasi totū determinatur negocium propter qd de probatis per euz circa suam exceptionem tm cognoscendum et tractandum est. respondebitur q hoc locum haberet si sic allegans confiteretur intentōnem 7 articulos alterius partis vt. C. de excep. si quidem vbi dicitur. Si vo de hac confitēdo te excepī. munitum proponas de hac tm agi conuenit. Ad idem extra de except. cum venerabilis v. intelleximus. secus si negat. si enim per talem moduz excluderentur articuli partis alterius sic approbarent p. bationes istius circa negocium principale. H. 7 manifestaret iudex per eum esse probatum. Z. qd quidē fieri non debet nisi in sententie prolatione 7 sequeret etiā inconueniens quia ante conclusionem 7 ante diffinitiuam per interlocutoriam negocium principale determinaretur cum tamen iudex nulla diuulgatiōe debeat p. mere animi sui motum circa negocij decisionem aī sententiam vt. C. ad. l. coz. de fal. vbi. Ceterum vbi articuli dicuntur esse impertinentes 7 propter hoc repellendi si iudex inuenerit sic esse eos cassabit vt in p. l. ad pbationem. 7 in pre. decre. cum contingat. ff. de inter. ac. si fine. C. si peculio. 7. l. si filius cum patre. 7 tūc diffinitiua sententia fm iuris tramites subsequetur. ¶ Item agēs contra possessorem ecclesie vel alterius rei debet articulos formare 7 docere d' iure suo nec potest articulos vel positōnes facere contra reum possessorem super iure illius quia et si ille nullum ius habeat tamen absoluetur actore non probante vt. vj. q. vlti. actor. extra de causa pos. 7 propri. cum ecclesia. 7 de iureiu. c. fi. vnumquēq3 enim de iure suo non de alieno experiri oportz. ff. si ser. vin. loci corpus. §. competit. ff. si vsufru. peta. l. vti fru. H. ad idem. ff. fam. berc. l. bis consequenter. 7 ibi no. 7 ff. si ager vecti. l. ij. ff. qui po. in pig. ba. l. si prior. §. si simpliciter. 7 extra de rescriptis olim. et vide infra de locat. §. fi. v. lxvj. Z. extra de concess. preben. post electōnem vbi obtinuit ille. h. quia possidebat 7 aliter non ostēdit de iure suo. H. v. iste debet intelligi quādo articuli q3 format actor de iure possessoris nō fortificant ius actoris. eo enim casu quo certificant verum est q licite format articulos super eo. pone exemplum quando collatum esset actori beneficium quo possessor fuerat a iure vel homine priuatus super hoc habet necesse formare articulos per quos apparet beneficiuz vacasse cum alis sibi facta collatio non tenuisz. de cō. pre. c. ij. Z. ¶ Sz pone ago contra te possessorio qr me ecclesia spoliasti. do in causa articulos qualiter illam ecclesiaz possidebā 7 qualiter me illa spoliasti 7 ad colorandam meam possessionem do articulum q eam possidebam ex collatione talis episcopi 7 sic tango petitorium queritur an sit talis articulus admittendus. 7 videtur q nō. C. q legi. perso. l. fi. quia causa possessiōis nihil habet cōmune cū proprietate 7 diuerse sunt. ff. d' excep. rei iudi. 7 an can dem. ff. de acqui. pos. naturaliter. §. nihil cōmune. 7. l. p. misceri. Item cum non agatur de proprietate etiam si de ea constaret super ea non pronūciabitur vt iam dictum non prosit vt dixi. sepe tamen d' mandato domini Clemētis pape. iij. tales articulos admittimus ad possessorium colorandum. ar. extra de probat. licet non ad alium effectum. quia non ad aliud. s. ad proprietatē est actum 7 de qua re iudex cognouit de illa 7 nō de alia p. nunciabit. ff. de iudi. de qua re. extra de simo. licet bely. maxime autem hoc locum habere potest in beneficijs q non possunt possideri sine canonica institutione. extra de insti. ex frequentib. ij. q. j. legum. extra d' eo qui mit. in pos. eum qui. li. vj. ad hoc facit qd no. s. §. j. vs. item q posuit 7 se. īmo etiam dicunt quidam q non debz in beneficijs ecclesiasticis fieri restitutō nisi is qui petit restitui prius ostendat de sua canonica institutiōe sine de titulo suo vt. iij. q. j. §. patet. 7 in proxi. cōcor. licz aduersarius ei de proprietate referens. q. audiendus non sit vt extra. de resti. spo. in litteris vbi d' hoc fm papam. H. 7 e. tit. ex parte vbi scripsi in glo. quasi dicat vltra medium. 7 vide qd no. in clemē. de causa pos. c. vno. ī vltima glo. Z. ¶ Approbatis enim articulis 7 examinatis: dabit pars aduersa interrogatoria contra testes de quib' infra proxi. §. dicam. ¶ Porro articuli ex quo in curia romana approbati sunt is cui testium receptio sit per his cōmittitur fm formam traditam supra eodē. §. qualiter v. potest etiam nullam super his contradictō nem vel disputationem admittet vt in pre. de cre. p̄sentium. §. postea. ar. C. de testa. omniū. xxxv. q. ix. apostolice. extra de iudi. cum venisset. xxiij. q. j. a recta. extra de p̄firma. vti. c. j. 7. ij. ¶ Sed pone auditor generalis patriarchatus domini pape interlocutus est remissiōem in aliqua causa faciendam in hyspaniam vel alibi super pbatione alicuius exceptionis peremptorie vel etiam negocij principalis. vt in pre. de cre. presentium. 7 de pbati. liczdati sunt articuli 7 conuentum est de loco 7 de iudicibus inter partes. post hoc is contra quē dati sunt articuli dicit eos obscuros 7 declarandos per iudicis interrogationem vt extra de fide instru. cum Joan. xpe fi. Respondetur q auditor non potest amplius interrogare. ar. extra de offi. deleg. in litteris. Sed coz̄ exami

natoꝛib testium declarabuntur.dic q hec coꝛam audi toꝛe ipso fient qui claros ꝛ examinatos debet articulos mittere.nec examiatoꝛ testium super his aliquã dispu tatiõem admittet vt prędixi.ꝛ sic obtinuit.ꝛ ar.ad hoc in prę.c.cum Jo.ppe fi.ꝛ.ff.de testi.curent. ℍ. de posi tionib vide idem infra de positio.§.v.ℵ.itẽ scias. ℤ. Consulo autem q in libello ꝛ articulis pauca ꝛ necessa ria ponant vt quis a pbationis superflue onere releue tur ꝛ que pbabilia videbunt que dic vt infra de libel. concep.§.fi.ℵ.ꝛ in summa.Bal.ad hoc.C.de ap.l.am pliozem. ℤ. ¶ Est autem vtplurimũ vtile pducẽti te stes dare articulos super quib intẽdit eos pducere nõ enim iudex.nec etiam sunt semp testes ita instructi ꝛ de facto ꝛ de iure q sciant de omnib necessarijs rñdere. ei autem ꝓtra quem pducunt non est multum vtile nisi q ad hoc qꝛ eis scriptis melius sciet ĩterrogatoꝛia forma re ꝛ ꝓtra intentionem pducentis se discretius pmuni re. ¶ Hoꝛ etiam articuloꝛ seu capituloꝛ pbandoꝛuꝫ expedit fieri copiam partib ne postea passim audiant dicentes forte q testes super eis deponere seu interro gari non debuerunt sed ꝯ id non fiat nihilominus va let eoꝛ receptio.audiet tñ libere ꝓtradicẽs ꝛ disputãs sup eoꝛ impertinentia. ¶ Ut autẽ que diximus exem plo subijciamus no.q qñq. ℍ. ẽm bonagui.ꝛ egy.q rum fuerunt exempla que sequunt. ℤ. quis vult pba re q aliqua eccleſia est est ei subiecta vel debet sibi sub esse.qñq mulier vult pbare matrimoniũ qꝛ ꝓtraxit cũ titio quem petit in vix.qñq aliqꝺ monasteriũ vult p bare q bona titij spectant ad ipsuꝫ eo q est vel fuit mo nachus ꝛ pfessus eius.qñq quis vult pbare exceptio nem quam ꝓposuit ꝓtra testes.qñq agit quis rei ven dicatione ad rem ꝛ sic de alijs exemplis. Jn quolibet g casuum pmissoꝛ articulos formemus. ¶ Jn primo aũt casu ꝓcipe libellum vt no.j.de ma.ꝛ obe.ℵ.epus aũt.su per quo titulo articuli sic formant.

¶ Forma articuloꝛum.

¶ Jntendit pbare talis epus bitureñ.seu pcuratoꝛ ei ꝓtra.p.q ipse habet ab omnib habitatoꝛib eiusdem dioce.p epo. Jtem q possidꝫ iura epatus administrat ꝛ agit ꝛ ꝓtrahit vt eps.sed de his duob nõ est vis. ℍ. ꝛ bonagui.illos non posuit.ꝛ vide qꝺ supra dixi ℵ.mul tum etiam. ℤ. item intendit pbare q dictus.p.se ge rit p rectoꝛe talis eccleſie. Jtem q dicta eccleſia ẽ infra fines bitureñ.dioce.sita. Jtẽ intẽdit pbare q dict⁹.p. ꝛ pdecessoꝛes eius qui p tempoꝛe sibi fuerũt ꝓsueuerꝛt eidem epo ꝛ eius pdecessoꝛib qui fuerũt p tpe manu alem obedientiã facere. Jtem q epus bitureñ.ibi ꝓsue uit rectoꝛem instituere ꝛ destituere.item q ipse.p.ꝛ alij qui fuerunt p tempoꝛe rectoꝛes eiudẽ eccleſie ꝓsueue runt accedere ad sinodũ bitureñ.tempoꝛib ꝓsuetis.itẽ ibi ꝓsueuerunt venire p scripturis p chrismate pro ba ptismo ꝛ p capitulis celebrandis. item q tanto tpe ve nerunt q de eius ꝓtrario memoꝛia non exist.it intẽ dit pbare q sententias excoĩcationis suspensiõis ꝛ in terdicti in dictum rectoꝛem ꝛ eius pdecessoꝛes ꝛ eccleſi am latas p tempoꝛe a dicto epo ꝛ eius pdecessoꝛib cõ sueuerũt inuiolabiliter obseruare.item q idem episco pi ibi ꝓsueuerunt coꝛrigere reforꝛmare visitare pcura tiones recipere absq aliqua ꝓtradictione ꝛ sic de alijs. item intendit pbare q de premissis omnib ꝛ singulis ẽ publica voꝛ ꝛ fama. ℍ. de hoc articulo omisso ĩ exami ne vide qꝺ dicam in fi. ℤ. hec probant extra de maio. ꝛ obe.bisq.extra de offi.ord.ꝓquerente.extra de capel. mo.c.ij.ꝛ in multis alijs extra de resti.spo.olim inter. et aduerte qꝛ quotiens mutat genus articuloꝛ totiẽs re petuntur illa verba.item intendit pbare. ℍ.ꝛ cõcoꝛ.l.§.proꝛi.ℵ.is quoq de hac actione. Jtem disputauit Ja.de bel.qꝺ vide in auten.vt cum de ap.cogno.in.ij.

membꝛo questionis. ℤ. ¶ Jn secũdo ℵo casu concipe libel.vt infra de spõsa.§.sequit.ꝛ sic formab articulos. Jntendit pbare berta q die tali talis anni ipa ꝛ titius in domo vel loco tali ꝓnerunt.itẽ q tales ꝛ tales erãt pñtes.itẽ intendit pbare q idẽ titius eã despõsauit.itẽ q eã despõsauit per verba de pñti. itẽ q eã subarrauit anulum in eius digitum imittendo.item q ꝓtraxit ma trimonium cum ea.item q dixit in hunc modũ accipio te in meam vꝛoꝛem.ꝛ q ipa imediate rñdit.ꝛ ego te re cipioꝛ in meum vix.item intẽdit pbare q de his est pu blica voꝛ et fama.pmissa pꝛobantur extra de sponsa. si inter.ꝛ.c.cum in tua.ꝛ.c.ad id. eꝝ de desponsa.impu.c. fi.extra de re iudi.tenoꝛ.extra de sponsa duoꝛum.c.j.et c.licet.Si vero berta velit agere possessoꝛio vt infra de sponsa.§.poꝛro. foꝛmet articulos qualiter ipsa fuit in possessione vel quasi ipsius viri ꝛ qualiter ipse vir eam traduxit ad domum ꝛ eam vt vꝛoꝛem tractauit ĩ domo lecto ꝛ mensa et de tempoꝛe cohabitationis et qualiter se nominabant et cõmuniter habebantur vir et vꝛoꝛ ꝛ qualiter eam a se eiecit.et qualit cõmodo bui⁹ possessi onis eam destituit siue spoliauit et qualiter diu cohabi tauerunt vt dixi. ¶ Jn tercio quoq casu sic formabit. Jntẽdit pꝛobare talis q ipse est abbas ville magne.itẽ q habetur cõmuniter ab omnibus pro abbate. item q agit contraxit et administrat vt abbas.sed iste non fue runt necessarie nisi de hoc cõtra ipsum exciperetur. itẽ intẽdit pꝛobare q.t.fuit monachus eiusdem monaste rij.item q illud fuit ingressus.item q ibi professionẽ fe cit in manibus poꝛis vel abbatis.item q ibi vixit vt mo nachus et habitum monachalem gestauit. item inten dit pꝛobare q in ipso ingressu se et sua omnia expresse obtulit deo et ipi monasterio.item intendit pꝛobare q tempoꝛe sui ingressus talis fundus ab eo possidebatur. item q ipse eum tunc vt pꝛopꝛium possidebat.item in tendit pꝛobare q de pꝛedictis omnibus et singulis est publica voꝛ et fama.premissa pꝛobãtur extra de renũ. ex transmissa.C.de sacrosanc.eccle.autẽ.ingressi.xix.q. vltima si qua.extra de suc.ab inte.c.fi.de pꝛoba.in no stra.extra de regula cum scimus.et.c.poꝛrectum. ¶ Jn quarto sic foꝛmabit ꝺ quo habes infra eo.§.sepe. ℍ. ℵ.hac igitur via. ℤ. Jtem intendit pꝛobare q talis te stis contra se inductus erat tempoꝛe depositionis. ℍ. no.hoc verbuꝫ quod pluries repetitur in ℵ.supꝛa pꝛi. allega.et infra ℵ.ij.quod facit ad questiõem no.supꝛa §.j.ℵ.quid si testis.et pro solutione mea ad quã supra remisi.item non putes q in hac exceptione vel intentõ ne sufficit ista generalis locutio sed facienda erit speci ficatio vt videbis infra ꝺ excep.§.viso ℵ.sed quoniam et infra de positio.§.v.post principium. ℤ.excõmuni catus.item q erat pauper.item q erat pꝛopter pauper tatem suspectus.item q causam istam reputabat suam pꝛopꝛiam et sic de alijs exceptionibus supꝛa in.§.j. po sitis cum suis concoꝛdan. ¶ Jn quinto cõcipe libellum vt infra de causa pos.et pꝛopꝛie.§.notandum ℵsi. alie sunt et tunc sic foꝛmabis articulos. Jntendo pbare q talem funduꝫ a titio emi.item q tali tempoꝛe emi.item q pro tanto pꝛecio.item q talibus pꝛesentibus.item q idem titius mihi eum vendidit.item q eum mihi tradi dit.item intendo pꝛobare q ipse est paterfami. item q est talis persona que potuit vendere.item q dictũ fun dum tenui et possedi.item q eum detines vel potes p bare tibi fuisse datum vel pꝛescripsisse vel ad te ex pꝛis successione pertinere et sic de similibus.hec probantur infra.§.nunc tractandum ℵ.viso.et se. ¶ Reus quoq qui vult testes actoꝛis repꝛobare sic foꝛmabit articu los. Jntendit pꝛobare.p.q.a. et.b. testes contra eum ab. b.in causa tali pꝛoducti sunt et erant infames tem poꝛe sue depositiõis.item q erãt infames ex tali causa item q erant periuri. item q deierauerunt in tali cau sa vel non compleuerũt quod iurauerunt ꝛ sic de alijs

vt infra.§.sepe.ℵ.hac igitur.¶Et hoc sufficiat exempli gratia posuisse.nec em̄ est hic amplius īmorandum. nam cū plura sunt negocia q̄ vocabula vt.ff. de p̄scri. ℵ.naturalis.7 extra in proemio in p̄in.non possumus in singulis casibus articulos formare. 7 infra per totuz tractatum libellorū positiões inuenies formatas que ī modico ab articulis distant vt p̄dixi. de quib etiā positionibus tractatus infra subijciet specialis.7 p̄m negociorū varietatē studiosus aduocatus articulos variabit 7 minuet 7 addet p̄out negocio viderit expedire. ¶Hoc quoq; animaduertenduz est. ℍ. p̄m ipm bonagui.7 egi. ℤ.qđ articli p verba affirmatiua fieri debent non p negatiua.quia negantis factuz p̄m cursum causarū nulla est directa p̄batio. extra de elec. bone.j. extra de proba.quoniā.contra. de renun.sup hoc in fi. vj.q.vlti.actor.que est.C. de proba. qđ dic vt infra de p̄ba.§.j.¶Hoc etiā no.qđ in articulis et p̄bationib possum declarare colorare specificare et ampliare que in petitiōe continent eius substātia nō mutata. ar. ext̄ de appel.consti.prope fi. 7 de fi.instru.cum Joannes.et de re iudi.abbate sane.§.fi.li.vj.7 supra ℵ.sed pone cū multis similib. ℍ.plus dico qđ qui p lapsum termini articulos nouos dare non potest:datos poterit declarare.nil em̄ als mutat nūc dat qui datum declarat.ff.đ testa.heredes.§.j.7 ibi concor.in vlti.glo.facit extra de dila.littere.sic etiam videm⁹ in iudice qui suam sententiam reuocare nō potest.C.sen.rescin. non posse.l.j.de sen.7 inter.l.post sententiā.quā tamē declarare 7 interp̄tari p̄ōt.et de hoc in p̄e.§.j.in glo.pe. de hoc extra đ postulan.c.j.in glo.no.quod scripsi de ℵbo. sig. olim sup ℵ.aperiendū.et id verū durāte officio vt scripsi.e. ti.ex parte.iij.in vlti.glo.plus dico qđ etiam illa declaratio sic ē implicita articulo qđ vna cū illo fingit emanasse.bñ facit.ff. de bere.instī.l.asse toto. vbi nominat⁹ in codicillis:censetur in priori testamento institutus et ibi quere concordantias in vl.glo.7 in.l.si ita scripsero. ff. de condi.7 demon.bene facit in autē. de fi.ante do.instrumenta na.ante fi.vbi interp̄tatio respicit ius interpretatum.hinc est q̄ declaratio constitutionis reseruetur in prorogatōne secus sufficiat decre. constitutionē de regular.j.rū.li.vj.siue igitur declarās dicatur implicitum declarato siue dicatur ꝓnexum 7 vnitum siue dicatur ꝓsequens siue dependens omni casu dicetur tempore primi responsi manasse.7 ad hec tria facit.viij.dis. quo iure in vlt̄.glo.cum iuribz ibi allegatis resumendo primū đ implicito.bene facit.ff.si ex no.causa agatur.l. fi.de pac.iurisgen.§.dolo malo in fi.đ iureiur.si duo patroni.§.si quis iurauerit.7.§.se.ad secundū de ꝓnexo 7 inuito.extra de consti.transla.extra de appel.c.pe. C. de diuer.rescrip.l.j.bene facit.C. de naturali.libe.autē.itē si quis.ff.đ dam.infec.si infinita.§.ex hoc edicto.ad tercium de ꝓsequente vel pendente facit de consti. nam cō cupiscentiam vbi concordan.in glo.ar.q̄.ff. de acquir. here.si quis heres.rū.j.in fi.ibi.st̄ em̄ appendentie ℥c. et C. de lat̄.lib.tol.l.vna.§.7 si quis hominū. Ex his ꝓcluditur q̄ predictoꝝ quodcūq; sumatur hoc declaratuz non dicit̄ habere temporis diuisionem a primo rū.sed censebit̄ tunc factum simile. de tem.or.litteras. Et que dicta sunt de articulis dicta etiā circa positiones intelligas. ℤ.¶Itē articuli nō sunt sub disiunctiōe formandi nisi forte vbi agit̄ de alieno facto in quo p̄babilis ē ignorantia vt.ff. de iur.7 fac.igno.regula.tunc em̄ p̄nt sub disiunctione formari.ar.extra de in integ.resti.ꝓsti tutus.7 no.p̄m papam extra de rescript.ex parte supra de p̄script.auditis. ¶Illud autē non est omittendum nam si dedisti articulos sup quib tui testes debent examinari.7 aliquis ex illis articulis dolo seu in curia iudicis sit omissus.qđ p̄sumitur eo qđ super illo testes nō deposuerunt publicatis attestationibus possunt te petente iteꝝ testes super illo requiri.nec ob. testiuz publicatio.nam nouus censetur articulus et non vetus. arg. extra đ testi.per tuas vt infra.§.satis vtilit̄.ℵ.nec etiā. 7 ℵ.quid ergo. Si autem ex certa causa iudex omittit interrogare puta quia non debet tunc etiam si pars ab initio super capitulis seu articlis eos interrogare petijt non tamen iterabitur interrogatio.sed si capitula ipsa essent partibus p̄sentibus approbata 7 postmodū aliqua essent omissa bene iteraretur interrogatio super illis vt dixi. ℍ.disputauit dominus meus in legibus de accusatore qui duos articulos formauit contra accusatum. Primus super crimine per eum cōmisso. secūdus super fama.testes deposuerūt super primo tm̄ sup quo solo fuerunt interrogati testes. In fine dicti sui dicentes se nil plus scire post publicationem accusator petit eos interrogari super secundo articulo de fama. opponitur q̄ per illa verba quibus direrāt se nil plus scire videntur deposuisse super articulo fame.querebat qđ iuris 7 tenuit illos interrogari debere.faciant supradicta allega.ff. de arb.qualē.§.sed si de pluribus.7.l.qđ tamen in p̄in.sicut etiam iterato deponit qui obscure deposuit.extra.e.ti.cum clamor. Ad contrarium respondet q̄ per illa verba generalia non potest dici deposuisse sup eo de quo non fuit interrogatus. Intelligunt ergo dixisse non plus scire.s. de veritate criminis super quo deponebant.non obstat q̄ allocuti fuerint ꝓducentē qz illud ꝓcedit cum primū dictuz corrigunt.s.§.j.ℵ.item q̄ testes hoc aūt supplent omissum.nec obstat timor subornationis qui ꝓcedit ꝓpter publicationem examinatio nis 7 interrogatoria examinata vt dixi.e.ti.fraternitatis in.viij.q.hic ℵo super illo capitulo examinatio facta.vñ non plus timet̄ subornatio q̄z in prima productione cum quo ad illud ista vere sit prima ad casum facit qđ no.j.parte.iij.đ noto.cri.§.fama in fi. ℤ.¶De interrogationib aūt que fiunt sup circūstātijs nō contingentib principale negocium si omittant̄ quid iuris sit dicam.j.§.proxi.ℵ.item caute.¶Qualiter autem ī causa inquisitionis formabit̄ inquisitorium dicam.j.§. nunc tractandum ad finem.

Iam de interrogatorijs videndum restat. Sunt aūt interrogatoria interrogationes quas pars vult fieri super negocij circūstantijs testib cōtra se inductis.extra.e.ad hoc.als incipit presentiuz.§. testes li.vj.7.c.per tuas.7 de his non dz dari copia parti testes producenti ꝓpter periculum subornatiōis p̄m Uber. ℍ.vbi sepius supra dixi in.iij.colū. ℤ.vincē. 7 do.me.idem notant in p̄e.c.per tuas. ℍ.vbi satis dixi super.j.glo.Jo.đ amelia in fi.sui operis interrogatoria dixit edenda per.l.j.§.edēda.ff. de eden. vbi dicitur illa omnia edenda que quis apud iudicem editurus est sed dic vt sequit̄ q̄ ad instructionē examinatoris dantur.item edent̄ cum attestatiōib. ℤ.potest etiam esse 7 alia ratio quia ipsa dant̄ ad instructionē examinatoris qui si interrogauerit super alio q̄z debet.non fit in p̄judicium.ar.ff. de inter.act.l.fi. Inno.papa dicit q̄ si iudex. ℍ.Inno.nō sic expressit de iudice.vñ hosti.putat eum dixisse de pte vide vbi.s. ℤ.facit pti copiam nō peccat sed facere nō tenet̄.secrete ergo dabunt̄ iudici 7 index p se vel p assessorem eam corriget 7 superfluas resecabit vt iam dicā.j.ℵ.fi.7 si qua illis desint ex officio suo supplebit. ℍ.hoc placet per rationē que sequit̄ licet vber.dixerit ꝓtrarium.s. q̄ debz minuere non addere quia illud esset supplere de facto hoc dictum vber.non posuit Jo.đ deo in cauill. de testi. ad fi. li.vj.quia sibi non placuit. ℤ.arg.C. vt que desunt adnoca.par.iu.sup.l.vnica.extra đ postula.prela.bone.j. ad officium enim eius specialiter pertinet testem interrogare 7 de circūstantijs veritatem inquirere diligēter vt infra.e.§.proxi.per totum.¶Datis igitur articulis

de quib⁹ supra.§.pri.diximus.is ꝓtra quem testes sup
eis debēt examinari petat terminū ad dandum interro
gatoria.z talis dilatio ei danda est qz sic ē de ꝓsuetudi
ne introductū. H.verba fuerūt Guber.z bonagui.vbi
supra.z idē no.c.r.psentiū.li.vj.in glo.interrogatoria.
Z.que est legū interpres.extra de ꝓsue.cū dilectus.ff.
de le.si de interptatiōe.xj.di.in his reb⁹.licz hoc non sit
expresse iure cautū.non em̄ quicquid iudicis potestati
pmittit iuris necessitati subijcit.ff.de iudi.nō quicqd.
imo qđ a lege omittit a iudicis religione supplet vt.ff.
de re iudi.si se nō obtulit.§.si quis.z extra de excep.ex
ceptionē.vel dic q satis talis dilatō a iure dari ꝓcedit
exquo facultas dādi interrogatoria suadet vt in pre.
ꝓcor.ad hoc. H.i.psentiū.e.ti.li.vj.z ante illū non ha
bebam⁹ textū q pars ꝓtra quā daret interrogatoria.z
decre.p tuas.q sequit nō pbat hoc que loquit de arti
culis pducentis testes. Z.z.c.p tuas.nec enim in mora
modici tpis ē periculū.ff.de iudi.si debitori.modica tn̄
erit ne pars pducens grauet in exhibēdo. H.i.procu
rando. Z.testes z huiusmodi.qnqz tn̄ articuli formā
tur z dant prius qz testes pducant.z tūc non est peri
culum q malicioſa mora fiat in interrogatōib⁹ forman
dis.z sic in curia romana seruat. ¶ Habita ergo dila
tione huiusmodi aduocatus eius ꝓtra quē testes seu ar
ticuli dant habeat copiam articulorꝝ ꝓtra se datorꝝ vt
supra.§.prori.vs.siue igit.z eos velut speculū diligen
ter intueat. H.verbū bonagui. Z.z ex his sua formet
interrogatoria sicut z arbiter cōpromissum intueri de
bet ne quid vltra illud faciat.ff.d arbi.nō distinguem⁹.
§.de offi.z.§.arbiter.si em̄ sup alijs que ad causam non
faciūt interrogari petat vt sepe vidi fieri nō audit nec
valeret qz super hoc testes deponerēt nō iurati.extra d
testi.c.de testib⁹.imo index illud ex suo officio: et qcqd
superuacuū reperierit cancellabit.vt.lxxvij.dis.huius
ne frustra membranas occuparet.xix.di.si romanorꝝ.z
omnis superfluitas est resecāda vt.C.de sen.ex pi.reci.
l.ij.extra in proemio decretaliū.§.sane.C.de no.C.faci.
l.j.C.de pba.ad pbationē.extra.e.causaz.z oīs imper
tinentia vt extra de test.ad hoc.als incipit psentium.li.
vj. ¶ Interrogatoriū autem sup articulis.s.§.pri.for
matis sic scribet z ꝓcipiet. Forma iterrogatorij. Hoc
ē interrogatoriū ꝓtra testes. P.istud erit loco subscri
ptiōis.deinde subijciat sic. Dñe index ad vestr spectat
officium diligenter cūcta rimari z rerū ordinem plena
inquisitiōe discutere.xxx.q.vl.iudicantem.extra d fide
instru.cum Joannes ppe finē.pinde vobis supplico vt
testes ptis alterius diligēter non pfunctorie examīatis
z ab eis prudenter super quolibz articulo qratis de sin
gulis circūstantijs.xxiij.q.vij.occidit.z extra.e.cuz cau
sam que.j. H. de circūstantijs ergo sup capitulis ad q
pbanda pducunt ab eis querendū est.sed nō debz in
terrogatoriū continere nouū capitulum p aduersario
puta cum pduco testes ad probandum mutuū tu petis
illos interrogari an solueris de hoc enim habes facere
capitulum:z ego interrogatoria super illo. Z.videli
cet de causis loco tempore auditu visu scientia credulī
tate fama certitudine z alijs vt in pre.c. cum causam q.
queratis etiam de fide testiū z conditione an sint nobi
les vel plebei infames vel repbensibiles diuites vel ege
ni z suspecti. an lucri causa deponant an sint amici vel
inimici alterius ptis an de visu vel de auditu deponāt.
iij.q.iij.x.testiū.z.ij.q.j.in primis x.sed z de psonis q
ratis etiam de rei confinibus.extra de libel.ob.c.ij.ff.de
censi.forma.queratis etiam vtrum sit de iurisditiōe vel
familia vel cōmēsalis vel ꝓsanguineus pducētis z vtr
doctus vel instructus fuerit testificari z quā partē mal
let obtinere:z de eius etate z an cōcordauerit cum alijs
testibus sic dicere z d omnibus circūstantijs que pnt z
debent animū iudicantis mouere.z de quib⁹ iura dicūt
z decernūt attestatōib⁹ esse querēdū.que no.C.d testi.
anten.rogati.et de bis alijs iam.j. dicetur z ad speciem
etiam descendatis sic. ¶ Super primo genere articulo
rum primi casus si testes dicant dictuz episcopū cōmu
niter haberi a subditis p eo: queratis quo modo sciūt
z qualiter sciūt q administret possideat agat z contra
hat vt epūs.z vbi quando z in quo eum viderūt habe
ri z administrare possidere agere z ptrahere vt episco
pus.item quibus presentibus z quot.ar.s. d actore x.
item contra prelatum z se. ¶ Item super secūdo gene
re si testes dicerent dictaz ecclesiā esse infra fines dioce.
bitereñ.queratis qualiter hoc sciunt queratis etiam d
limitibus dioce.z qui z vbi sint. ¶ Itē super tercio ge
nere si dicant mannalem obedientiam fuisse epo presti
tam.queratis qualiter hoc sciunt: et quid sit manualis
obedientia z quando z vbi z quibus z a quib⁹ et quib⁹
presentibus prestita fuit z an nomine dicte ecclesie vel
alterius prestita fuit z vbi et quando et a quibus et per
quos chrisma vel alia petita vel facta fuerunt que i eo
dem genere continentur z an nomīe dicte ecclesie vel al
terius. Si xo dicāt se audiuisse queratis a quo vbi qn̄
z quibus presentibus z a quibus et a quot audierunt.
¶ Item super quarto genere queratis de sententijs a
quo z ex qua causa z in quos quando et qualiter an in
scriptis vel sine z an causa expressa vel non vel quib⁹ p̄
sentibus late fuerunt et vbi et qualiter et quando et a
quibus fuerint obseruate et quis episcopus quos vel
quē vel quando correxerit vel reformauerit in dicta ec
clesia et qualiter hoc sciunt. ¶ Item si dixerit esse con
suetum vel consuetudinem: queratis quid sit cōsuetu
tudo z qualiter iudicatur z qualit dinoscatur z an idē
sit consuetudo q lex scripta.item q causa vel ratio ipsi
us ꝓsuetudinis.z an hodie sit vel cesset dicta ꝓsuetudo
z quot actus eam inducant z quot anni et quotiēs fuit
pronūciatum p̄m eam z vbi per quos. ¶ In quinto ge
nere si dixerit de hoc fore famam publicam.queratis a
quot z vbi z quotiens audiuit et an illi erant amici vel
inimici z an bone vl male fame z quid sit fama publica
z quot homines eam inducāt z vbi sit publica fama et
an fuit fama publica ante litem motam vel post. quid
iuris autē sit cum testis diffinit notorium.vide infra d
no.cri.§.iā de notorio.x.si xo sint notoria alijs. ¶ In
secūdo xo casu cum agitur de contractu matrimonij
sic potest interrogatorium formari. Forma. Domine
index ꝛc.vt supra in p̄cedenti forma vsqz ibi.super pri
mo genere articulorū ꝛc. Junge si dicit q ad talem do
mum vel locum conuenerūt queratis qualiter hoc scit
z qua hora z quo anno z quo die z in qua z in cui⁹ do
mo vel qua parte domus vel loci vel in qua camera et
an domus illa haberet solarium vel esset terranea.que
ratis etiam de confinibus domus vel loci.queratis etiā
qui fuerunt presentes et an fuerunt plures qz ipse no
minauerit. Si xo dicant extra domū fuisse contractū
matrimoniū queratis an in via vel inuio. H.Bona
guid.cuius fuerunt hec interrogatoria dixit in virida
rio. Z.z si dixerit in via queratis in qua de qua parte
vel latere vie:z de eius circūstantijs. Si dicant q i pla
tea queratis in qua vel qua eius parte et de eius confi
nibus z sic de alijs. Super secūdo xo genere si dixit q
eam desponsauit per verba de presenti: queratis quo
modo scit vtrum visu vel auditu.z si dixerit q visu q̄
ratis vtrum in ipso actu desponsationis starent vel se
derent cōtrahentes z quibus vestibus erant induti.q̄
ratis etiam qua manu z in quo digito immisit anulum
z an esset aureus vel argenteus vel qualisan cum lapi
de vel sine z an ipse vel alius immisit. Si dixerit q au
diuit queratis vbi z aquibus et quibus presentibus et
quādo vtrum ante litem motā vel post audiuit. quera
tis etiam de verbis quib⁹ dicunt per verba de p̄senti cō
tractū esse z que sint verba presentis temporis que fu-

turi 7 quis eorum prius interrogauit vir an mulier 7 an in ipso instanti interrogationem secuta fuit rñsio 7 an animo contrahendi vel carnalem copulam exprimendi vel ludendo verba ipa ꝓlata fuerūt 7 an aliquis tractatus de matrimonio ꝓtrahendo precesserat verba illa 7 an metus vel coactio interceserit vel sponte id fecerunt 7 an semel vel pluries ꝓtraxerīt 7 quo anno 7 quo mense quo die 7 qua hora diei 7 an nouerit tūc vel mō agnoscit contrahentes. qđ dic vt. s̄. §. j. ℣. item q̄ non nouit. 7 adde qđ est infra ℣. hoc etiam no. 7 q̄s erat episcopus tunc vel potestas seu rector loci. si rñderit q̄ decem anni sunt queratis qūo scit. interrogetur etiam an alius contractus de p̄senti precesserit illa verba 7 an testis sciret aliquod impedimentū tunc fore inter cōtrahentes 7 an ipe rogatus fuit vt veniret videre quod fiebat. Super tercio ℣o genere queratis an inuitus vel volens eam traduxit vel cum ea perseuerauerit 7 an eā tenuerit ꝑ concubina vel vxore 7 an sit impedimētum ꝓsanguinitatis vel affinitatis vel aliud inter eos 7 ꝑm ℔ in alijs casib⁹ subtilis aduocatus formabit interrogatoria ꝓut viderit expedire 7 negocioꝝ natura requiret. ¶ In quinto aūt casu vbi agitur de venditōne interrogetur vbi 7 per quem 7 corā quib⁹ 7 ꝑ quātō 7 de quo anno mense 7 die ꝓtracta fuit venditō 7 an corā testib⁹ fuit facta 7 an hoc sciunt per credulitatē vel famam vl hoc viderunt seu audierūt extra de fide instru. cum Johannes. 7 de alijs que dicam plene. j. §. pri. ℣. quid ergo si quis. ¶ In summa no. ℍ. ꝑm Ⓐber. de bobi. cui⁹ totus fuit iste ℣. in tractatu de testi. ij. colū. 7 ꝑ Jo. d̄ de li. v. e. ti. in prin. ℤ. q̄ duo sunt genera questionū ꝑmū q̄ fit ad destruēdum dictum testis puta cum querit de causis 7 circūstantijs vt infra de scientia 7 causa sciētie 7 huius. s̄. §. j. ℣. item q̄ interrogat⁹ ꝑm qđ fit ad fundandam intentionem ꝓducentis vel exceptōnem eius contra quem ꝓducitur. debet em̄ dicere ꝑ vtraq; pte nisi pro certo articulo sit receptus. C. d̄ epi. 7 cle. auten. sed iudex. xiij. q. v. nō sanc. ¶ Hoc etiam no. q̄ vbi de ꝓsanguinitate testis interrogari debet de auditu. s. vbi quando a quo vel a quib⁹ presentib⁹ 7 an illi a quib⁹ audiuit fuissent bone fame vel infames amici vel inimici 7 graues vel leues ante motā litem vel post 7 quotiēs audiuit. 7 sic de similib⁹ vt extra de testi. quotiens. 7. c. licꝫ ex quadam. ¶ Fiunt autē generalia in omnib⁹ causis 7 interrogatoria circa dcā 7 circa ꝓsonas. de q̄ vide. j. ℣. postea. circa dicta fiūt. vt interrogēt super quolibꝫ articulo 7 super quolibet dicto suo de causa dicti sui. scꝫ quomodo scit id quod dicunt vt. s̄. §. j. ℣. item q̄ non reddit. 7. j. §. proxi. ℣. vt autem hoc. 7 se. queri etiā debet a teste an ipse presens fuit nam aliter nō ꝓbat quia nescit. ℍ. Jo. ij. qđ scimus loquimur qđ videmus testamur. ℤ. C. e. testium. ij. q. ix. testes. 7. c. nihilomin⁹. Si ℣o rñdet q̄ sic querat an viderit: potest enim esse q̄ interfuit 7 tamē non vidit. vnde cecus nō potest ꝑm quosdam testificari que dic vt. s̄. §. j. ℣. item q̄ nō ꝓhibet. ¶ Item queri debet de recordatione sua: maxime si dicit q̄ nō est verisimile ipsum scire. iuxta illud euangelij. ℍ. Jo. viij. in fi. ℤ. quinquaginta annos nōdū habes 7 Abrahā vidisti. xxij. q. ij. §. fi. ℍ. Sunt ibi verba christi ad que demuꝫ fuit illa responsio secuta q̄ in textu non est propter illos qui deponunt qđ videre vel percipere non potuerūt. ponam hic questionē Nicolai de matta. prolixam 7 d̄ facto que talis fuit. Actor produxit instrumentum confectum ꝑm scripturā nunc sunt. xx. anni. contra illud reus probauit per testes iam publicatos notarium mortuū. iam sunt xxij. anni. actor autem format duo capitula. s. q̄ notarius viuebat iam sunt anni. xxj. 7 q̄ testes rei erāt mīores. xxij. annis. Reus format capitula q̄ notarius erat mortuus iam sunt xxiij. anni 7 q̄ testes sui erant maiores. xxiij. annis quia rebat an dicte probationes vel ip̄arum aliqua sint admittende. dubium facit illa publicatio attestationum. de qua in questione soluit distinguendum in. c. de morte 7 vita q̄ si capitulum rei fuit super eo formatū et de illo testes deposuerunt post publicas attestationes super directe ꝓtrarijs non licebit testes producere. sufficiat clemen. e. ti. testib⁹. Si ℣o capitulum nō erat de ℔ sed illa verba testium rei fuerūt ad aliud exp̄ssa forsan in redditione cause scientie poterit actor testes ꝓducere ꝓtra illos quia nec nouit occulta nec poterat diuinare. ad hoc eo. ti. ex tenore vt ibi dixi et. c. series. aduerte quia licet hoc dictum fatear in se verū non videtur q̄ huic casui adaptet ꝑm membꝝ distinctōnis. nam reus reprobare volens instrumentū hoc casu vt falsum necesse habuit exprimere q̄ mortuus erat tempe quo dicebatur instrumentum ꝓfectum nec fuisset recepta ipius ꝓbatio dicentis simpliciter eum mortuū. q; imperti nens et non releuabat. pcederet autem si simplicit̄ dixisset instrumentum falsum sine specificatione et fuiss̄ ad ꝓbandu⁹ admissus et testes ꝓ causa scie exp̄ssissent mortem notarij p̄cedentem sic puto intellexisse Nico. mattarelli nunc plus ad ꝓpositum de etate testiū tenuit actorem ad ꝓbandum illum articulum admittēdum cum illud non sit deponere super articulis publicatis ꝑ est reprobare personas testium vt non idoneas vel dicta ex personis in quibus impossibile erat cadere scientiam rei de qua testāt. qđ impedimentum etiam ꝑ confessum partium tolli non potuit cum deficiat substātia testimonij. s. scientia non quidem simpliciter sed ꝑ impossibile per qđ apparet ipius nullitas sicut cum in priuato deficit iurisditio et in pupillo. C. de iuris. om. iud. priuatoꝝ. ff. de iudi. cum pretor ꝓpter quem defectum actus iudiciarius nullus est que nullitas oīmi tempore opponit. C. si a non compe. iudi. l. j. et vl. sic et i testimonio cuius subiectum est scientia et presentia. C. e. l. testium. ℤ. ¶ Item querat an nouerit cum ꝑ quem vel ꝙ quem inducit vt. s̄. §. j. ℣. item q̄ non nouit. ¶ Item interroget de loco in quo id de quo agitur actū sit exemplo danielis. ℍ. xiij. c. ℤ. iij. q. ix. nihilomin⁹ extra eo. cum causam que. et. s̄. §. j. ℣. item q̄ testes. locus tñ nō est ad angulū restringendum. ar. ff. de vi et vi ar. l. j. §. ibi autem. ꝓtra. s̄. ℣. in secundo. ℍ. dic q̄ ꝑm qualitatem testium fit interdum strictior examinatio vt. j. ℣. et no. q̄. ℤ. an instrumentū debet locum ꝓtractus continere vide. j. in ti. de edic. instru. §. instrumentuꝫ ergo. ℣. quid si locus et vide. j. ℣. proxi. ¶ Item de tempore vt i pre. c. cum causam que. e. ti. ex tenore. iij. q. ix. nihilominus. iij. q. iij. ℣. in testib⁹. ij. et extra de fide instru. cū Jo. ij. q. vl. libelloꝝ. ff. ad sill̄. l. prius qđ exaudio vbi q̄ritur de priorite vel posteriorite actus vl ꝓtractus vt si volo probare prius me cum berta q̄ cum titia cōtraxisse vel ipsa ecōtrario. extra de sponsa. si inter. et d̄ eo qui dux. in ma. quam pol. ꝑ adulte. veniens vel ꝓus me cognouisse carnaliter. titiam ꝓsanguineam berte q̄ me petit in virum q̄ contraxerim cum ipa berta. extra de presump. tercio. extra de regu. veniens. et de eo q̄ cognouit consang. vxo. sue. super eo. et sic de alijs cōtractibus licet autem testis interrogatus de anno die mense hora. ℍ. q̄ dies et hora sint exprimēde arguit ſymon Vincen. sup. l. iureurā. e. ti. C. per. l. de libe. et posthu. titius. §. j. et per. l. prius. ad sill̄. ꝑm litteram quo ī anno vt ibi no. ℤ. vel consule. initi contractus non recorde tur nihilominus tamen probat contractum vt in pre. l. libelloꝝ. et. ff. de arbi. si arbiter. et. ff. de aqua plu. arcen. l. ij. §. antepenul. vbi de hoc. et in pre. c. cum Joannes. vbi ꝑm illos testes qui de his non recordabātur fuit pronunciatum. licet quidam dicant ibi ideo eis credi. quia de hoc per partium confessionem constitit. sed qđ prius dixi est verius veruntamen licet tunc probet contractum non tñ tp̄ns eius vñ si velit ꝓbare temp⁹ ꝓtractus debz testis de tempore ꝓtractus dicere vt in

pre.cõcor.ꝛ.C.de ꝓtraben.stip.optimam.extra de testi. ex tenore.an instrumentum debeat tꝑus continere dicam in pre.§.instrumentũ ergo.ℵ.item q non est vez. si vnus dicit aliquid factũ esse tali tempore illius exꝑsse dicat contra tunc eis non creditur qꝛ discordant vt in primis ꝓcor.licet autẽ dixerim valere dictũ testis cuius nihil dixerit de tempore hoc vez est nisi sit tale negocium in q̃ sciẽtia diei vel hore exigatur.ff. qd̃ vi aut clam l.autem.§.j.ꝛ in pre.l.optimam ꝛ vbi qui prior esset potior essꝫ.extra de iurepatro.cum aũt. vel vbi posterius derogaret priori.ff.de leg.sed ꝛ posteriores.ff.locati.in operis.ff.de pigno.si fundus in fi.ff.de dona.inter.vi. et vxo.cum hic status.C.de pac.pacta nouissima.extra de cele.mis.cum marthe.§.cetez.ꝛ.xiij.q.ij.vltima. Et breuiter scias ſm papam.H. qui id no.de accu. qualit.ij. vt sequitur.ꝛ vt ibi scripsi in glo.hic potest colligi.Z. q tunc demũ testes necesse habent ꝓbare ꝛ cõcordare de tempore qñ tꝑs ẽ de substantia contractus ꝛ sic intelligitur.iij.q.ix.nihilominus.xxxv.q.vj. de parentala vt patet si quis cum qui in ꝓtractu vel instrumento vl̃ testamento interfuisse dicitur velit ꝓbare illo tpe alibi fuisse.C.de ꝓtraben.ꝛ cõmit.stip.optimã extra de testi. series.ꝛ.c.ex tenore.ꝛ patꝫ etiam in eo qui debet ꝓbare se tempore dilectionis possedisse.ff.de vi ꝛ vi arg.l.j.§. interdũ. In aliꝭ autem in quibꝫ tꝑus vel locus nõ sunt de substantia nõ est necesse q testes ꝓbent.vel in causis scientie concordent.qd̃ dic plene vt infra de inquisi. §. nunc tractemus ℵ.q si ille ibi.item sufficit siue eodem ꝛc.hinc est q si quis vult ꝓbare iurisditionem ꝛ per aliquos testes ꝓbare se exercuisse iurisditionẽ in loco de quo agit licet in causis discrepent ꝛ in loco ꝛ in tempe ꝛ in personis nõ nocet verbi gratia.querit a teste quomodo scis q talis iurisditionẽ exercuerit.ꝛ rñdet testis. quia vidi q ipe suspendit Jo.die lune. Alius ℵo testis dicit quia vidi q cognouit de tali causa die mercurij ꝛ sic de aliꝭ. Idem est etiam qñ decime petunt ꝛ vnus testis dicit se vidisse qñ actor collegit nomine decime triticum alter dicit ordeum alter fabas.de boc.j.de inq̃si. §.j.ℵ.quid si vnus. Idem etiam est in ꝓscriptione ꝛ in omnibꝫ similibus ꝛ etiam in ꝓtractibꝫ qꝛ si testes discordent de tempore ꝛ loco initi ꝓtractus non valent qꝛ q̃si de substãtia sunt ꝓtractus ꝛ eius ꝓcomitantia.extra de sen.ꝛ re iudi.abbate sane in fi.li.vj.sed si discordent in causis vel circũstantiꝭ.puta q vnus testis dicit.scio q talis est in possessione iurisditõnis qꝛ vidi qñ talis fecit talem iusticiam ꝛ alius dicit de alio die ꝛ etiam ꝺ alia ꝓsona iusticiata.bene ꝓbãt quia vterqꝫ bonam causam sui testimonij reddit vt ī pre.ℵ.q si ille. Alij ℵo dicũt contra.s. q vbicũqꝫ aliquis tenetur aliquid ꝓbare nisi testes de loco tempore ꝛ personis ꝛ aliꝭ omnibꝫ concordant.non habentur ꝓ pluribus testibus vt in pre.c. nihilominus.ꝛ omnes sunt in suis testimonijs singulares. extra de elec.cum dilecti. ¶ Et no.q expressius ꝛ melꝰ tenetur testis recordari ꝛ ꝺ loco ꝛ persona qꝫ de tempe quia illa melius tenent memorie.tꝑus enim facile a memoria excidit.ar.vij.q.ij.c.fi.hec no.papa extra ꝺ accu. qualiter.ij.ꝓpe pin.H.vide in gl.predicta ante fi.ℵ.ſ. ꝛ notandum. qñ omnes testes dicunt q non recordantur de tempore cõtra eos presumit vt scripsi de testi. ex parte in gl.querendũ.Z.de temporis ℵo qualitate pta an esset serenũ vel nebulosum dies vel nox vel de vestium qualitate ꝛ colore querendũ nõ est.ij.q.viij. libellorum.ff.de ꝓba.si arbiter.nisi testis iudici suspectus sit tũc ℵo fit.ff.de testi.l.iij.§.ideoqꝫ.ꝛ.iij.q.ij.ℵ.ſ.ī testi. ij.nam ꝛ tunc potest queri de formis hominum ꝛ circunstantiꝭ ꝛ de modo loquendi ꝛ que verba dicta fuerunt ꝛ an simul vel separatim peruenerunt ad locum ꝛ quis prius ꝛ quis posterius recessit ꝛ an contrahentes starẽt vel sederent quis esset tunc papa vel imperator vel rex vel comes ꝛ similia.ꝛ sic in sermone capiãtur ꝛ ore ꝓprio conuincantur. v.q.v.§. sed aliud. quo casu iudex eos puniet vt dixi.s.§.j.ℵ. item opponitur testi q recipit ꝛ se. Judex em̃ quibuscũqꝫ modis põt debet laborare ad veritatem ꝛ etiam falsitatem inuestigandã.xxx.q. vl.iudicantem.C.de eden.is apud quẽ.xxxvj.q.ix.grauem.xx.q.ij. pñs.extra de fi.instru.cum Jo.ꝓpe fi.ideo aũt interrogant de loco ꝛ tpe ꝛ de circũstantiꝭ ꝛ hmõi qꝛ si inueniunt varij nõ valet eoꝝ dictum qd̃ dic vt supra.§.j.ℵ.ſ.item q testes discor.¶ Quid si vnus testis dicit se vidisse ꝛ interfuisse per.x.ãnos alter dicit.p. xx. vel vnus dicit se vidisse bononie alter mutine. Rñdeo non sunt ꝓtrarij cum factuꝫ tale est qd̃ de sui natura recipit iterationem.Bal.Si aũt nõ est factũ instantaneũ sed successiuũ vt guerra nuptie ꝛ similia tunc intelligendo de eodem possunt testes saluari vt no.ff.soł.ma.l.in insulã.per Ja.ꝛ per.l.ij.§.veluti.ff.si cer.peta.q̃ Bar. ꝛ hoc vbi agitur de ꝓbando specifico facto.si aũt agit de ꝓbando factum in genere puta bereſim ꝛc.nõ nocꝫ diuersitas temporis vel loci.facit qd̃ no.ff.de testi.l.ob carmen.§.fi.ſm Ja.butri.Z.¶ Quid si vnꝰ testis dicit actum vel contractũ fuisse die dñica hora tercia vel biturī.alius hora nona vel narboñ.H.incaute posuit hic auctor singulare put posuerat bonagui.rubrica de interroga.contra testes. absit em̃ q vno teste deponente de matrimonio contracto vel adulterio cõmisso certo loco vel hora si alius deponat ad idẽ de alio loco vel hora q sint ꝓbata matrimonia vel adulterium licet fatear q vbi ꝓpter iteratiõem actus non sit contrarietas est tamen ibi singularitas vt in.c.nihilominus.cũ ꝓcor. non ob.c.cum tu.quia ibi plures erant cõcordantes in tempore vno ꝛ alij plures i alio.Z.Dic q testes diuersi concordandi sunt si fieri potest vt extra.e.cum tu. de pe.di.j.periculose.vnde iudex tũc inspiciet an sit talis actus qui recipiat reiterationem vt matrimoniũ quod potest bis de facto contrahi vel adulteriũ quod potest pluries cõmitti vel sententia excoicationis pluries ferri.ꝛ huiusmodi.ꝛ tunc talis diuersitas nõ nocet imo debet interꝑtatio fieri.vel q bis vel in diuersis locis fuit matrimoniũ ꝓtractũ vel adulterium cõmissum vel sententia lata ne testes de diuerꝝ reatu notent vt in p. concor.caute tñ reus faciet.H.ꝛ bonagui.vt.s. dicit plures hoc fecisse ꝛ obtinuisse.ꝛ ideo dicit ꝺ iudice qꝛ pars sibi ꝓuidere nõ põt per positionẽ q semel tm̃ fuerit cõtractum qꝛ tunc ꝓstaret p ꝓfessionem eius.Z. si faciat iudicem ex officõ suo interrogare actorem an matrimonium vel adulteriuꝫ de quo agitur semel tm̃ vel vno loco tm̃ fuerit cõmissum q si confiteatur restat q nequeunt cõcordari.H.de fide instru.cum Jo.ꝛ vide quod ibi scripsi super ℵ.vnica tm̃ vẽditio.Z.Si ℵo factũ sit irreiterabile vt quia dicit titium occisum fuisse.H. verbum pile.vbi supra rubrica quarta in fi.Z.tunc diuersitas temporis ꝛ hore vel loci nocet quia nõ potest quis diuersis tempibus interfici siue locis nisi eum contingeret diuino miraculo resuscitari. Ideo autem dixi temporis ꝛ hore nam si vnus dicit de die dñica neqꝫ dicit aliquid de hora.alter ℵo dicit ꝺ eadem die de hora tercie isti.bene possunt cõcordari qꝛ primi dictũ trahit ad dictum secũdi.eodem etiam modo in facto durabili non nocet varietas horarum vt si vnus dicit q vidit missam hora tercia celebrari.alter ℵo dicit hora none quia tm̃ qñqꝫ durat missa.H.idem in quouis actu ꝓbando per visum quando plures testes successiue illud viderunt per foramen artũ intantũ q simul videre nõ potuerunt quod probat Ja.de are.per.l.cum antiquꝰtas.C.de testa.ꝛ sic factum in instanti non dicetur singulariter actum per.l.illam ꝛ vno contextu dicunt facta.quoꝝ vnum reliquũ consequitur.de elec.quia propter.ꝛ.c.cum post.Ad idem.ff.de ℵ.ob.ꝓtinuꝰ.ꝛ simul nati sunt gemini quoꝝ tñ alter ꝑus naturã egredit. ff. de sta.ho.aretusa.ꝛ de hoc ꝓ Ly.C.eo.tit.l.testium sub

v.q.Z.nec nocet etiam in solutione rex que fit ex eadem causa.vt si volo ꝓbare perceptionē decime 7 vn⁹ dicit ꝙ vidit solui decimā de fabis.alter dicit de ordeo. debent ergo testes concordare in his que hoc .v.continentur.Res persona locus gradus hec sint ꝓsona tps. H.hunc .v.posuit Jnno.e.ti.c.ij.Lan. sub rubrica d̄ exami.testium.Z.vñ si vnus dicit de vno ꝓtractu vel re vel persona:alter de alia vel vn⁹ de vno loco vel gradu cōsanguinitatis vel affinitatis vel tempore:alter de alio non ꝓbant.7 est ratio q̄ quilibet testis est in suo dicto singularis.vñ eius testimoniū non valet.extra de electione bone.j.7.c.cum dilecti.7.c.in genesi. de ꝓba. licet causam que.ff.de in lit.iur.videamus.ff. rex amo. marcellus.de re vel ꝓtractu.ꝓbat.ij.q.viij.libellorū. iij.q.ix.iudicas.extra de ap. significantib⁹.ff. de rei ven. si in rem de persona.ꝓbat extra d̄ testi.series. de loco supra dixi de gradu.xxxv.q.vj.de parentela. de tempe supra dixi que plenius ꝓsequere,put ab oīb⁹ sunt notata.¶ Qualiter deponent testes inducti ad ꝓbandū interesse cōmune vel singulare vel etiam expensas vide infra de fruc.7 interes.§.viso.vs.j.7.v.sed qualit̄ 7 se. ¶Jtem circa dicta debent testes interrogari an cōcordauerint omnes testes idem dicere vt.s̄.§.j.v.item q̄ testes.Jdē 7 de multis alijs de quib⁹ dixi.s̄.§.j.¶ Porro circa ꝑsonas testium debent interrogatoria fieri vt interrogetꝰ testis de sua etate vt.s̄.§.j.v.item excipitur q̄ est impubes. Jtem q̄tum habz in bonis vt.s̄.§. j.v.item est pauper. H.an huic teneat̄ respondere vi de.j.v.sed nūquid.in fi.vbi d̄ hoc dixi. Z.item an p̄ce vel precio testificet̄ 7 an ei fuerit aliquid datum vel ꝓmissum vel aliquam spem habet ꝙ sibi det̄ vt sic testificetur vt.s̄.§.j.v.item oponit̄ testi q̄ recepit. Jtem an speret habere lucꝝ vel damnū ex causa hac seu d̄ victoria alicuius partis vt.s̄.§.j.v.item q̄ est testis in re. itē an est amicus vel inimicus alicuius ꝑtis 7 an vnq̄ mala verba cum aliqua parte habuit.item quam partē magis diligit vel mallet obtinere vt.s̄.§.j.v. item q̄ amore.item an sit honestus.iiij.q.iij.vs.testes.¶ Et breuit̄ testis interrogari debet de omni eo ꝑter q̄d̄ repelli potest.q̄d̄ dic multipliciter vt.s̄.§.j.7 generaliter in omnibus que possunt iudicis animum mouere ad sentētiandum.extra de re iudi.sicut.qui non ad vnam speciē ꝓbationis tm̄:sed ad multas applicat mentem suam 7 ex multis coniecturis motum animi sui informat. extra de renun.in presentia de re iudi.causam que.iiij.q.iij.v. si testes.ff.de testi.ob carmen.§.fi.7 super his vide plene infra in proxi.§.v.vt autem hoc 7 se.¶ Caueat tamen iudex ne indifferenter interroget de odio lucro 7 de similibus que non sunt de negocio principali sed solū de substantialib⁹ cause puta de causis personis loco 7 tempore vt premisi.¶ Sed nec testis est de facto alieno interrogandus.ff.rerum amo.marcellus.§.j.C.d̄ accusa. l.si.ꝑm baga. H.ī fine operis sui. Z.si igitur testis dicit se presentem fuisse 7 vidisse quando.t.percussit.p.q̄ ri debet de quo ꝑcussit 7 qua parte corporis 7 qua die loco 7 hora 7 quibus presentibus.7 huiusmodi.si vero dicit se non affuisse sed audiuisse ab alijs dici:non sunt predicte interrogationes faciende sed solum que pertinent ad auditum.puta quando 7 vbi 7 a quo audiuit. 7 sic de alijs sensibus corporis vt.j.§.pxi.x̄.s.vt autem hec.¶ Js quoq; qui dat interrogatoria quotiens mutatur genus articulorum repetat hec verba 7 similia super primo vel secundo vel tercio articulo primi vel secundi vel tercij vel quarti generis. Jnterrogetis testes sup hoc 7 sup hoc.sed 7 in quolibet articulo siue membro ponat aliquod signum diuisiuū puta. item vel iterum dicens. Domīe index queratis de loco. itē de confinibus.item de causa.7 sic de similibus.7 ℞ ideo vt hec clarius liqueant ac melius inhereant memorie iudicantis. H.idē supra.§.proxi.v.in primo in fi.Bonagui. alle.de fi.pres.c.penul.7 vltra facit de ꝓcur.c.ij.li.vj.de pui.si papa.e.l.cū si.Z.¶Jtē caute facit aduocat⁹ exhibēs interrogatoria si ea in scriptis redigat 7 sic p̄te notario iudici porrigat 7 eū req̄rat ꝙ q̄rat a testib⁹ ꝓut in interrogatorijs ꝓtinet̄ nam iudices sepe actoribus fauentes nō examinēt testes iuxta interrogatoria.post aperturam attestationuz videat an ꝑm interrogatoria testes examinauerit ꝙ si non fecerit dolo vel negligētia petat iterꝝ eos interrogari 7 examinari etiā attestatiōibus publicatis vt extra.e.ꝓ tuas.licet illud possit intelligi de articulis principalib⁹.7 ar.¶.e.l.j.ff.de q̄stionib⁹ repeti.viij.di.que ꝓtra.nam 7 si aliqua res nō fuit diuisa diuidat̄ manentib⁹ alijs in sua diuisione. ff.cōidi.l. iiij.§.j.De hoc.s̄.§.proxi.in fi.sed 7 si aliqd̄ verbū dubium protulit potest peti vt declaret extra eo.cum clamor.ff.de reg.iur.in ambigua.¶ Sed nūquid queritꝰ ab eo an sit criminosus vel aliquo mortali peccato irretitus vel tali qui nō possit testificari. H.an ad tales positiones factas parti de se rñdere teneat̄ vide infra de posiri.§.vij.x̄.xix.Z.videt̄ ꝙ sic.s̄.§.j.v.item excipitur q̄ est fur.¶.de seruis fugi.quicūq;.ff.d̄ interro.act. si defensor.§.illud.extra de testi. testimoniū ibi vel confessus.7.c.fi.ij.q.vij.ipsi apostoli.7.c.testes.l.dis.ex penitentib⁹.ff.de ꝓba.in ꝓbati. q̄ sic exoneratur is cōtra quem testis ꝓducitur a ꝓbatione criminis extra.e. super eo.ar.extra de excep.c.j.in fi.ar.ꝓtra d̄ pe. di.j.§. his auctoritatib⁹.ibi.non tibi dico ꝛc.ij.q.j.si peccauerit.7 in autē.de testi.§.si vero tibi colla.vj. quia nec debet deponere nisi super prin.ar.¶.si a nō compe. iudi. l.ij.et.iij.nec super eo super quo non iurauit. Ber. no. extra.e.cum causam que.j.ꝙ de his que ꝓtinentur. iiij. q.iij.v.si testes.potest interrogari 7 tenetur respondere 7 non de alijs.sed tamen ꝑm eum de ꝓsuetudine non interrogātur 7 satis honestum est.ar.extra de accu.inquisitionis.§.j.Vincen.7 do.me.7 Roff.7 papa dicūt simpliciter non esse interrogandum nec ipse crimē suū vel conditiones in specie vel in genere tenetur ꝓdere si tamen confitetur non sibi ꝓducēti ꝓeiudicat. H. innuit ꝙ sibi credatur de quo datur remissio infra ꝑxi. proxi.Z.extra de or.co.c.ij.in fi.ff.de iureur.si duo.§. item iuli.7 de pet.here.si quis libertatē. Jn casu tamen scilicet in causa inquisitiōis ꝑm Vincen. testis tenetur dicere crimen suum 7 confessus incurrit penam ordinariam.extra de elec.per inquisitionem.7 de cōfes.c.ij.vbi de hoc ꝑm papam.sed 7 ꝑm Vinc.si testis extraneus ē queri potest ab eo vnde venit 7 vñ est 7 an sit liber vel seruus vel monachus vel fugitiuus.xvij.q.ij.si quis incognitus.xlij.distin.quiescamus in auten.e.§.nos igitur.7.iij.q.vj.leges de hoc vide supra.§.j.v.item opponitur ꝙ est criminosus 7 se.argu.contra.ff.d̄ offi.prętoris.Barbarius extra de iudi.cum deputati. quidam dicunt ꝙ si sit grauata opinio testis apud bonos et graues potest queri ab eo de crimine non in genere sed in specie.ff.cōmunia pre.in tradendis.Alij dicūt. H.vt Joan.ij.q.viij.querendum in fi.j.glo.pro eo facit. viij. q.iij.artaldus. Z. qd̄ potest queri non in specie sed in genere sic.frater es talis ꝙ possis testificari vel cōmisisti aliquod crimen quod infamiam irroget vl̄ es dines vel pauper 7 similia.tamen ad hoc vltimum forte non tenetur respondere nisi euidens sit paupertas.¶.lib.x. quando 7 quibus debe. quarta ps ex bo.decur.l.ij.H. Bui.de suz.in.l.testium.¶.e.ti.tenet quod respondere non tenetur ad ea que suam turpitudinem detegūt vt crimen infamia 7 excoīcatio.¶.de transac.l.transactione.Ad alia vt paupertas inimicitia 7 similia respondere tenetur.ff.e.ti.l.iij.vide qd̄ scripsi eo.ti.cum causam. super glo.causam enim ad fi.cum sua remis. Z.¶ Sz quid si testis dicit crimē suū nūquid ei creditur.de hoc s̄.§.j.v.quid si testis.¶ Quid si principalis interrogetur an testis quem ꝓducit sit infamis.dicunt quidam

140

eum non cogendum respondere per sacramentū calumnie. Roff. ptra nā cum in iuramento calumnie adjiciat q̄ iurans non bonorabit aduersarium vt probat. C. de iura. calum. autē. in hoc sacramento. ergo debz respondere de sua vel testis infamia. ¶ Quid si principalis interrogetur per sacramentum an oēs testes vez dixerūt vel an vnus bene dixerit tm̄. Rūdeo dicit roff. z alij eū non cogendum respondere maxime ante aperturam z sciētiam attestationū. ¶ In summa caueat iudex. H. ꝑm Egy. vbi. s. c. liij. Z. z repellet astutiam quorūdā aduocatorz studentium dicta testium etiam vera deponentium anihilare hoc modo. in fi. eū sui interrogatorij ita dicunt. item queraf an credant ea que deposuerunt z si dixerunt se credere. sicut vulgares cōmuniter rūdeā. arguunt eoz testimonium non valere vt. s. §. j. ℣. item q̄ deposuit de credulitate. z infra in. §. pri. ℣. si. fidelis talis ergo interrogatio vel alia captiosa est per iudicem cancellanda vt. s. in priu. huius. §. H. vt scripsi de accusa. inquisitionis ad fi. super ℣. credulitatem. fortius cancellādum interrogatorium an sciant ex auditu an ex credulitate in quo fortior est captio. Z.

Vnc tractādū ē qualiter in testium examinatione sit ꝓcedenduz z quidem iudex hac via ꝓcedet. exiget enim a teste iuramentum vt. s. §. sequit. et hoc presente pte ptra quam ꝓducunt vel se ptumaciter absentāte. H. an sufficiat hoc casu citatio ad domū. distingue vt scripsi super regula presumit. de reg. iur. li. vj. iij. q. Z. exē eo. c. ij. z. c. in nomine. C. eo. si qñ. H. per quam. l. dixit Guil. de fuz. super. l. iureiurādi. c. ij. q̄ etiā si ꝓcedat iudex ex officio necesse est vocari partem ptra quam ꝓcedit. vide infra de inquisi. §. qñ autē ℣. vt autez vsq̄ ad fi. z. §. se. Z. in auten. eo. §. sancimus. z. §. pe. z. iij. q. ix. charte. C. de fide instru. iudices. demū ipsum super articulis datis secrete ac sigillatim examinabit diligēter exemplo danielis. H. xiij. c. Z. testes qui cōtra susannā inducti fuerunt examinatis. z ar. extra de elec. q̄ ꝓpter. extra. e. venerabili. C. e. nullum. extra de accusa. inquisitionis. §. j. de pe. z re. omnis. j. ℣. sed pone. si eū simul dicerent seu examinarent vnus alium instrueret z vn⁹ sciret quid alter diceret z eius dictū sequeret sic q̄ nō possit de facili veritas deprehendi. in auten. e. §. z quia vero multi colla. vij. quidam tamē vt Jo. theu. z ac. dicunt q̄ quecūq̄ pars velit interesse interrogationibz z examinationi potest. C. e. si qñ. §. sed cum oportz in fi. H. ibi ponit ac. hoc dictū sed approbat qđ infra sequitur. Z. z autē. sed z si quis. ff. e. curent. z. ij. q. j. in ꝑmis. ℣. quia igit stephanus vbi de hoc. z extra. e. c. ij. H. vi de qđ ibi scripsi super. iiij. glo. adde qđ statim dicā. Z. quia pars que nouit cause circūstantias. melius interrogabit. ff. de adul. si postulauerit. §. questioni sed ibi nō loquitur de vero teste z predicta iura intelligunt q̄ potest z debet interesse in presentatione iuramenti non in examinatione que secrete fit vt predixi z sic de facto seruaf vbiq̄ z bene. H. qđ placet pileo hoc. t. rubrica. ij. dicit tamen q̄ quando testes sunt recessuri vel morituri tunc partevtraq̄ presente deponunt vel altera tm̄ si reliqua requisita non venerit per. §. z hoc vero. i autē. e. ti. sed hoc est falsum. z ad. §. rndet in pre. glo. de cr. ij. e. ti. que glo. innuit doctores tenere. §. illum qui in casu publicatiōis vt eo casu partes audire possint testes deponētes que opinio data q̄ esset vera falsum tamē essz id locum habere i testibus morituris vel recessuris quorum dicta ꝓsignant vt in decre. quoniam in prin. vt lite nō ptes. z no. e. c. §. sunt et alij. vbi vide in glo. ij. dico etiam q̄ in casu publicatiōis pars que audiuisset testes deponentes si esset ꝓducēs. audito primo impediretur producere scōm. pars autem contra quā non posset eo casu probare directe contrarium vt in cle. e. ti. testibus ꝓpter que etiam in casu publicationis non seruatur q̄ audiant deponentes. Z. ideoq̄ sic est tenendum. ff. de legi. si de interpretatiōe. extra de ꝓbe. cum dilecti. aliquin testis non liber ptra illum presentem testificaret. nec debitas negocij circūstātias rei de qua queritf exprimeret. nec ob. q̄ dicunt interrogatiōes melius fieri per partes. nam articuli z interrogatoria dāf in scriptis vt s. §. proxi. ℣. item caute. z. §. nunc videndū. z sic iudex plene per se ipsum inquirē pōt. licet aūt dixerim hoc secrete debere fieri non tamen ꝓpter hoc excludo notarium qui eoz dicta scribet. nec iudex hoc officium in q̄ tota vis cause est notario cōmittat sicut in curia faciūt auditores ꝑm ea que notāf. j. ℣. hoc autem ibi. sed scribere ꝛc. sed per seipsum examiet. ff. e. l. iij. §. item diuus z. l. mulier vbi de hoc. C. de iudi. auten. ad hec. z ī autē. colla. v. vt defunc. seu fun. eoz. §. illud. vbi dicit q̄ non debent iudices per cōsiliarios testes recipere. ar. tamen ptra extra de testi. cogen. c. j. H. ibi soluit in vlti. glo. z idem in ℣. statim allegato. Z. nisi vt dixi. s. §. qualiter autem ℣. potest index. vel dic ꝑm vinceñ. H. qui hoc dicit in. c. cum olim statim alle. Z. q̄ in ciuili vel ecclesiastica causa possunt indices per alios recipere testes. in criminali vero non. sed tm̄ p se nisi solus papa i autē. de fi. instru. extra de testi. cum olim. vbi cōmittuntur in remotis partib. papa tamen etiam in crimīalib. potest per alium testes recipere. ar. xxiij. q. iij. ille gladiū. sicut z potest per alium pronunciare. extra de testi. rainutⁱ. z pre. §. illud obtinet. cum testes presentes sunt quo casu melius est hoc per iudices expediri. vbi autem committit consulo q̄ quādo sibi tradet interrogatoria. Injungat ei sub pena excōmunicationis z sub interminatione diuini iudicij z periculo fame sue q̄ bene z legaliter super quolibet articulo iuxta ipsa interrogatoria examinet ipsos testes vtz autem possit cōmittere vide supra de iudi. dele. §. iam nunc ℣. sed nūquid. ¶ In examinatione ergo sic procedet. Forma. Vocabit enim quēlibet testem ad se secrete z sigillatim vt dixi. z dicet ei. amice falsificus testis trib⁹ ꝑsonis ē obnoxius. s. deo. cuius pñtiam cū sit vbiq̄ ptemnit. itē iudici quē mētiendo fallit. tercio innocēti quē falso testimonio ledit. testis quoq̄ qui veritatē quā nouit occultat. z etiā is qui mendaciū dicit reus est. Primus q⁹ ꝓdesse nō vult. secundus q⁹ nocere desiderat. hec leguntf extra de cri. fal. c. j. z. ij. q. iij. quisq̄s metu. pinde cū iuraueris dicere veritatem p illud iuramentū obsecro te q̄ animā tuā salues z qđ scis de tali negocio plene dicas. inter talē enim et talē sup hoc questio ventilaf et tu in testē induceris. intendit eū talis ꝓbare ꝛc. legat sibi plane articulum ꝺ verbo ad verbū z exponat eū sibi diligēter vt. j. ℣. fidelis. z iperrūsiones eius sup singulis articulis diligenter audiat. z in scriptis p notariū vel p duos viros ad hoc deputatos vt. C. de testi. nullū. extra. e. venerabili. extra de ꝓba. quoniam contra. singula membra quēadmodum proferūtur redigi faciat. xxij. q. v. humane. extra e. cum causam que. z. j. ℣. cautum quoq̄. z redacta testi iterum legat vt se possit corrigere si ipse vel scriptor errauit. vt extra de testi. co. preterea. quibus autem ver⁹ bis testis vtatur dic vt. s. §. j. ℣. item q̄ non perbibet z se. z sic super singulis articulis eum interroget de his q̄ s. §. ꝓxi. sunt notata. hac tamē cautela adhibita. H. ꝑm pile. ru. iij. ℣. sed bonus. z bonagui. rm̄. penl. Z. vt quandoq̄ interroget de primo articulo. quandoq̄ de vltimo. quādoq̄ de medijs. nec hic scripture seruet ordinem. licet alʒ quandoq̄ sit seruandus vt. xlij. dist. sit rector. in fi. z extra de rescrip. cum dilecta. cum suis concordan. ideo autem sic ꝓpostere dixit querendū vt facilius apprehendat an fuerit suborna⁹ testis vel nō. H. vt q⁹ doct⁹ esset q̄liter sup ꝓmo et q̄liter sup scdo. z sic de reliquis rndere deberent. Z. vt. s. §. j. ℣. item q̄ testes. itē z an dicat vera vel similia vel negocio de q̄ agi-

tur apta vt.iiij.q.ij.ℵ.si testes.diligenter ergo testē in terroget non suadendo ei.neq3 eu3 inducēdo vt aliq̄d certum dicat sed q̄ in genere veritatem querat.ff. de q̄ stionibus.l.j.§.questionem. nec inducat eum ad dicendum se scire qđ credit vel ecōtra vt.j.ℵ.fidelis. ¶ Considerare etiam debet an testis vacillet i dicto suo vt supra.§.j.ℵ.item q̄ testes sunt 7 an cum trepidatiōe.vel cum constātia deponat.ff.de questi.de minore.7 si eum viderit pallidum trepidantem vel vacillātem eum tormentis afficiat 7 timorem sibi incutiat.C. de testi.nullū in fi.v.q.v.illi qui.nisi sit presbyter vt.C.de epi.7 cleri. l.presbyter.7 autē.presbyteri.quas habes.v.q.vj. vnđ sicut ait marcus tullius in topicis. H. ß induxit Lan. in sum.huius ti.ℵ.hoc autē omnes. Z. sepe pallor vultus rubor 7 titubatio faciunt vt minus fidei alicui habeatur iuxta illud. H. ouidij methamor.ij.li. Z. o q̄ß difficile est crimen nō prodere vultu.dicitur ideoq̄ in dici.tu magis scire potes quanta sit fides testibus adhibenda.ff.eo.l.iij.§.j.extra de fideiuſ.constitutus i fi. ¶ Hoc aūt scias q̄ is qui testes 7 instrumenta de mandato alterius recipit: debet rescribere cuius auctoritatis cuius fame cuiusue conditionis sunt.7 de aliis circūstantijs vt extra de fideiuſ.constitut⁹ in fi.extra de testi. causam que.extra de proba.licet ℵ.q̄ß q̄ß.7 debet i actis etiam inserere quanta sit fides eis adhibenda vt dicūt quidam.vnde ipo teste presente 7 audiēte dicet 7 scribi faciet per tabellionem qui deposiciones scribit q̄ ipsum reputat vacillantem.7 huiusmodi.s.§.j.ℵ.si.item q̄ testes sunt.7 ipe testis poterit etiam contradicere ḋa eius interest cum ex hoc sit puniēdus. extra de penis super his.nec obstat extra de or.cog.c.ij. ibi enim nō constabat đ malicia testis per testes quia iudice absente recepti fuerunt 7 ideo puniti non fuerūt. hic autem ipse iudex vidit maliciam testis 7 ideo eum punit. imo etiā dicunt quidam q̄ teste non intelligente.hec scribi pñt. partem autem non oportz esse presentem nec talia scire.sed certe non videtur q̄ tabellio hoc debeat scribere vel dicere seu interserere in attestationibus nisi ipsi testes videant 7 recognoscant se vacillare. Dicūt quidam q̄ si solus iudex in receptione testis dicat eum vacillare ei credendum est 7 tabellio ad dictum eius debz hoc scribere licet ipe nullam titubationem vel vacillationem videat.ipe enim nullam habet auctoritatem in recipiendo testem sed solūmodo in scribēdo. iudex ℵo sic qui potest testem capere 7 ligare vt in pre.c.sup bis. 7.e.ti.dilectus.extra đ proba.quoniam contra in prin. 7 in fi. H. 7 hoc ibi scripsi post Jnno.7 Hosti.in glo. no.q̄ ex quo vltra medium ℵ.ille etiam qui testes vsq̄ ad fi. Z. C.đ testi.nullum.sicut ergo tabellio debz scribere que dicit testis 7 nō aliud.sic etiam fideliter debet scribere ea que ad iudicis officium pertinent.s. đ quib⁹ interrogauit.7 si cautus sit taliter hoc inter cetera scribet.7 talis iudex qui dictum testem examīabit mihi notario dixit q̄ testis vacillabat 7 q̄ hoc scriberem. maioris tñ auctoritatis erit 7 plus valebit si notari⁹ adiūciat 7 mihi videbatur q̄ vacillaret. hec tamen debēt sic scribi.dum testis deponit 7 non postea quia postea iudici non crederetur.vt in pre.decre.quoniam in prin.7 in fi. hoc etiam scias q̄ iudex 7 tabellio quantūcūq̄ possunt debent in scriptis exprimere modum vacillandi.s.quia dubitando vel tremendo vl sudando pre nimio timore loquebatur vel pallidus efficiebat 7 huiusmōi. ¶ Patet igitur q̄ ad officium receptoris testium pertinet discernere quanta sit fides testib⁹ adhibenda 7 hoc ipsum rescribere iudici vt supra q̄ si omiserit nihilomin⁹ post factam remissionem attestationum hoc facere tenet ad mandatum iudicis siue superioris cuius mādato testes recepit non tamen ꝓprio motu vt supra. 7 sic fieri fecimus cum essemus in tuscia in causa que coram nobis agitabatur super quibusdam castris inter archiepiscopū rauennaten. 7 cōmune forliuij 7 credetur forte examinatori quo ad hoc etiā si solus sit ꝓpter mandatū ei factum q̄ ministro credit in facto sibi commisso.ar.ff.de re.eo.qui sub tu.vel cu.sunt.l.magis.§.ne tñ.ij.q.v.q̄ đ causa.licet sit ar.ꝓtra in.e.l.§.itē ꝓtorie ℵ.nec nimiū.et extra de ꝓba.qm̄ cōtra in prin.vel dic q̄ attestationib⁹ inseri debet ꝑ manū tabellionis.s.de mandato ipius examinatoris quanta fides sit testib⁹ adhibēda 7 tūc credet vt.s.dixi. H. solutionē collige ex no.de appel.cum parati.7 de his que ibi dixi sup.iij.gl.et vide q̄ đ dixi de ꝓba.post cessionē post glosas.7 vide.j.de remiſ.§.vtile ℵ.sed nūquid. Z. item ad officiū ipius receptoris ꝑtinet articulos 7 interrogatoria 7 alia huiusmōi examinare.7 hoc nulli cōmittere potest ꝑm papā.sicut nec testium receptiōem q̄ in hoc eius industria est electa vt extra de offi.le.c.fi.sed scribere attestationes bene committit alteri 7 hoc frequentamus q̄ hic potius eligitur opa q̄ß industria.ar.extra de ap.cū causam.tabellio ergo ꝑm hoc examinabit testes 7 ad mandatū receptoris exequet etiā in absentia receptoris 7 etiā si aliqua addiciat factū ꝓtingentia 7 sibi respōdeat bene valebit vt no.ꝑm papā.extra de re iudi.cū bertoldus. H. ibi plenius dixi super glo.sed qualiter. Z. hoc tamē reprobo vt supra ꝓpe prin.huius.§.ibi licet aūt dixerim. ¶ Cautionem quoq̄ examinatorē esse oportz vt dictū cuiuslibet testis integre in scriptis faciat redigi quod quidā non faciunt nam scripto dicto primi testis dicunt q̄ secundus vl tercius idē dixit per oīa sicut primus.qđ quidem curia reprobat.ar.C.de iure vete.enu.l.j.§.fi.7 de minus Clemens papa.iiij.tale testimoniū non admittebat.posset em̄ replicari si testes dicunt idē ergo nō valent videre em̄ subornati.q̄ vnū eundemq̄ sermonez ꝓferunt vt.s.§.j.ℵ.item q̄ testes idē.licet scribēs se ad mentē retulerit non ad verba hoc plenius ꝓsequere ꝑm dominū meū vt no.extra.e.cū causam que.j.7 de verbo. sig.nihil obstat. H. ibi plene scripsi super.j.gl.sequēs. ℵ.ad litterā fuit Alber.gal.e.ti.ℵ. pone questionē 7 ꝓ errorē ibi duplicatū est. Z. ¶ Sed pone ꝓduxi in causa tres testes qui simul iurauerunt: simul deposuerunt simul interrogati fuerunt.querit an valet qđ agitur 7 videt q̄ sic q̄ non inuenit ꝓhibitum.ff.eo.l.j.ergo videt ꝓcessum.extra de transla.inter.C.de religi.7 sumptu.statuas.ff.ex qui.ca.ma.necnon.§.j.ar.contra quia vnū eundemq̄ premeditatū sermonē dixisse videnť vt supra.debēt em̄ testes examīari secrete vt supra in prin. huius.§.7 hoc verius est vt ibi probat. ¶ Item diligētius index in arduis 7 grauib⁹ examinet q̄ß in leuibus et vilib⁹ q̄ circa maiora maius periculū vertit: vt.xlij.di. quiescamus.ff.de carbo.edic.l.j.§.iij. 7 ideo in eis cautius est agendū. H. de elect.vbi periculū.li.vj. Z. vij. q.ij.c.ij.lxj.di.miramur.in autē. de man.prin.in prin.§. sit tibi colla.iij.extra de ꝓcura.querelā.7 diligentius examinet leues q̄ß graues personas vt.s.ℵ.s. considerare. 7 ar.xlvj.di.sint nōnulli in fi. ¶ Sit etiā cautus vt si viderit articulos esse probatos testiū refrenet multitudinem caute tamen.qđ dic vt.j.§.restat ℵ.pe. ¶ Examinator quoq̄ fideliter se habeat in inquirenda veritate nec damnet animam suam vt quidam faciunt quia testib⁹ partis quā obtinere volunt non querunt de causa scientie.ab alijs ℵo queret non solum de causa scientie vērūetiā de causa scientie vt testes capiant in sermone qđ fieri non debet nisi vbi sunt suspecti. ¶ Tabellio aūt sic se habebit.nā scriptis titulis seu articulis ß modo. ¶ Forma. Anno 7 mense 7 die tali talis articlos exhibuit infrascriptos sup quib⁹ petijt testes suos interrogari. Articuli ℵo sunt hi. Intendit ꝓbare ꝛc. deinde recepto 7 scripto etiam sacramento testiū 7 die qua iuratum est scribat eorum deposiciones hoc modo. Forma. Anno mense die talib⁹.p. testis iuratus sup ꝑmo articulo sibi lecto 7 exposito qđ incipit.intendit probare

talis contra ticium ꝛc. H. respice articulū positū ī. §. nūc videndū. ℞. in primo. Z. dixit vera esse que ī ipo articulo continent. interrogat⁹ quomō sciret respondit ꝙ interfuit electioni de illo facte ī ecclesia biterenē. 7 etiam consecratiōi eius 7 quia vidit eum agere 7 cōtrahere vt episcopū in rebus ep̄alib⁹ 7 ab omnib⁹ pro episcopo haberi. Item sup tali articulo qui sic incipit sibi lecto 7 exposito dixit ꝛc. et sic super omib⁹ articul' interrogef' vt predictū est 7 queratur de causis ꝑm formā interrogatorior supra. §. pri. positorum responsiones eius qualescūq fuerint redigant' in scriptis ꝫb p̄dicta forma. quo facto alij testes eodem ordine super eisdem articulis eodem modo examinent' vt eor dicta in script' similiter redigant'. ¶ Et aduerte diligēter qr vbi a teste de causa scientie vel de circūstantijs aliq̄bus extra principales articulum ex officio vel iuxta partis contra quam testis p̄ducitur interrogatoria queritur his verbis tabellio debet vti requisit⁹ vel interrogat⁹ quomō sciret vl' de hoc quomō scit. Respondit sic ar. extra. e. cum causam que. et. c. ad hoc li. vj. al's incipit p̄sentiū. iiij. q. iij. §. in criminali. ℞. item secūdū. Respondeo vbi ℞o super articulo principali ponet tunc nō vtatur his verbis. sed dicat talis iuratus sup tali articulo sic dixit. extra de pba. tercio. nam hic nulla fit q̄stio seu interrogatio vnde nō est necessaria responsio sed solum legitur testi articulus vbi est certa facti positio siue assertio quā sequi debet dictū simplex vt. iij. q. iij. puta extra eo. quotiens. 7. c. cum tu. veniens. et. c. significauit. 7. c. cum clamor siue deposito. vt eo. ti. cuz venissent. cum instua. albericus. licet ex. 7. c. p̄sentata. ex̄ de proba. quoniā contra. siue vltronea asseueratio. vt extra eo. series. 7 in pre. c. iij. non debet examinator sup articulo principali querere vl' aliquid facere per quod testis valeat informari vt iam dictū est. arg. contra ꝙ sup eo debeat testis interrogari. ex̄. c. p tuas. H. nullum absurdū licet dicat' super tali articulo interrogat⁹ testis ꝛc. 7 sic seruatur. Z. ¶ Ut autē hec plenius clareant no. ꝑm papam 7 do. me. H. qui hoc no. in decre. cum causam. e. ti. illam tamē ibi dicēdo huc remisi. Z. ꝙ in testium examinatione quedam considerāda sunt circa examinatorē testium. quedam circa ipos testes. q̄dam circa eorum dicta. ¶ Circa examinatorē hoc attendendum est vt sit prudens 7 expertus diligens 7 attentus fidelis 7 cautus. ¶ Prudens 7 expertus ideo dixi vt prudenter 7 discrete attendat ꝙ sit testis officium 7 que eius verba 7 ipsius qualitatē 7 vultum. ¶ Officiū nāq̄ testis pro primo iudex attendere debet. est dicere plenam veritatem sine adiectiōe falsitatis super eo super quo producit' 7 hoc iurat. quod dic vt supra. e. §. sequitur. debet autē testis eam veritatē dicere sup articulo sup quo inducitur quā. v. sensib⁹ percipere p̄t scz visu auditu gustu tactu 7 odoratu. ¶ De viso p̄batur supra. §. j. ℞. item ꝙ non p̄hibet quod fiet sic. si enim questio est inter aliquos an aliquis rem aliquā tenuerit vel cuius coloris sit tunc debet testem interroga re de visu 7 dicet sic. ego vidi ꝙ. p. de facto tenuit talē rem. nec est necesse vlterius querere causam scientie vl' sui dicti: cum iam reddiderit eam. nec aliam bonam valeat assignare non tamē est inutile de alijs circūstantijs querere ab eo. puta vbi eras qñ vidisti 7 quādo audiui sti 7 qui erant tunc tecū 7 ꝺ similib⁹. hec tamē non sunt cause dicti sui sed circūstantie ad veritatez plenius indagandam. Si ℞o testis dicat simpliciter. p. tenuit de facto talē rem. nec dicat vidi. adhuc valet eius dictum sine cause redditione prolatū si nō fuit de illa interrogatus. qꝺ dic vt supra. §. j. ℞. itez ꝙ interrogatus. 7. j. eo. ℞. viso. p̄sumendū em est pro teste ꝙ illā reddidisz si interrogatus fuisset. j. q. vij. sancim⁹. sed nec ipe debz esse iudici nimis verbosus supra. §. j. ℞. item ꝙ est verbosus. vtile tamē est tunc queri de cā dicti sui. nam si dicit scio ꝙ nullus dubitat. vel quia sic omnes dicunt vl' scio quia scio insufficiens causa est vnꝺ non valet eius dictum. sed si dicit scio quia vidi tunc bona est. Idem quoq̄ est quādo queritur de colore. ideoq̄ cecus neq̄t in talib⁹ testificari quia ibi nō p̄t bona ratio per eum reddi nisi de visu quo sensu cecus caret. que dic vt in pre. ℞. item non prohibet 7 seq. ¶ De auditu quoq̄ is qui audit potest testificari. si em̄ queritur an quis habeat vocē altam vel submissam et planam grossam vel gratilem bonam vel malam: hic reddenda est ratio de auditu. nec alia sufficiens esse p̄t. p̄t quoq̄ reddi nō de auditu cum querit' de qua materia aliquis p̄dicauit vel legit vel concionatus est. Idem etiā est quādo queritur de venditione rei vel de obligatiōe cuiuscūq̄ alterius cōtractus inter aliquos initi in quib⁹ nulla sufficiens ratio reddi p̄t nisi de auditu naz si tunc diceret scio quia vidi. falsum dicit. quia vox vel verbū videri nequit sed audiri sic q̄uis aristoteles dixerit. H. hoc dixit in libro topicoz 7 intellexit ꝙ est vox clara 7 obtusa vel acuta 7 grauis 7 vide supra. §. j. ℞. item ꝙ non p̄hibet in fi. Z. quod voces alie albe alie nigre. Idem etiam est de alys sensib⁹ q̄ tali actui cōgruere nequeūt hinc est ꝙ omnino surdus quātūcunq̄ oculatus 7 linguosus nequit de hoc testificari. insti. de testa. §. testes. Sed in primis casibus in quib⁹ nō de auditu sed de visu causa querit' bene possz surdaster tamē qui difficulter audit si nō sit oīno surdus p̄t etiam in his testificari. ¶ Quid de muto nō videt' ꝙ aliquo casu posset ferri testimoniuz vt in pre. §. testes. 7. C. qui testa. fa. pos. mut⁹. nisi forsan exemplo Zachari. H. Luce. j. c. Z. sciret litteras 7 per scripturā redderet testimoniū. vel quia signa indubitata haberet p que ad plenū intelligi posset. C. eo. ti. discretis. ff. de lega. iij. l. nutu. extra de sponsal'. cum apud. 7. c. tue. ar. tamē contra ꝙ testimoniū nequeat per scripturā p̄ferri. extra qui ma. ac. pos. a nobis. v. q. ij. relatū. ij. q. ix. testes. 7. c. charte. extra de coha. cleri. 7 mu. tua. sed illa vera sunt in bis q̄ fari possunt. extra de sponsa. tue. tunc em̄ de se loquat' de pse. dist. iiij. cum pro paruulis. sed nec tunc sufficit nisi p iudicem examinent' qui cōsiderare habet vocem testis et pallorez vt dixi supra. e. §. ℞. p̄siderare etiā. H. dixit ergo alber. gal. eo. ti. ℞. pe. ꝙ si testis scriberet dictum suum concludens 7 iurans sic esse ꝓut scripsit non valeret testimoniū. iij. q. ix. testes. v. q. ij. relatuz. Idē goff. eo. ti. ante fi. 7 Host. eo. ti. §. super quib⁹ ad fi. ℞. quid si testis scribat. 7 de hoc dixi. e. ti. c. de testi. in p̄n. Z. si dices cū edictū de testib⁹ p̄hibitorū sit cecus surdus 7 mutus ex p̄missis admittent' quia exp̄sse nō p̄hibentur ff. e. l. j. Rñdeo p̄hibiti inueniūtur vt in pre. §. testes. 7 ff. de testa. qui testamēto. sed 7 si nō iuenirent' p̄hibiti habeo tñ verā 7 naturalē rationē qua impediūtur. ff. ꝺ iudi. ff. cū p̄tor. §. nō aūt omnes. 7 talis ratio p lege seruanda est. j. di. cōsuetudo. insti. de iure na. §. qꝺ ℞o naturalis ratio. 7 scias ꝙ qñq̄ testimoniū dicit' de auditu ꝓprio. qñq̄ de auditu auditus que dic vt in pre. ℞. item ꝙ non paribus. 7 se. ¶ De gustu etiā testis deponere debz. vñ si q̄rat' de aliqua re an dulcis fuerit vl' amara necesse habet reddere testimoniū de sensu qui ei cōgruit. s. de gustu. si ergo asserat rem talē eē nequit cām sciētie reddere sufficientem nisi de gustu vt dicat scio. qr gustaui. nec aliq̄s alior sensuū hic aptus eē p̄t. vñ Jo. xxxiij. auris ℞ba ꝑbat 7 guttur escas gustu diiudicat. ¶ De tactu quoq̄ testimoniū reddit' vnde si q̄rit' an res aliqua aspera sit vel lenis seu suauis vl' mollis vl' dura nō p̄t reddi testimoniū nisi de tactu. asperitas em̄ rei corporalis vel suauitas nō cōmestibilis nec videri nec audiri nec gustari nec odorari p̄t. hic ergo vtile ē querere cām dicti q̄ nō est sufficiens nisi vna vt dicat. scio ꝙ est aspera vl' lenis qr eā tetigi seu palpaui ar. xxj. q. iij. c. j. in fi. 7 ibi. palpate 7 videte. ꝛc. H. luce

vlti. Z. ¶De odoratu etiam testis ꝛponit vnde si q̄r̄ aliqua res odorifera vel fetida sit hic nō potest reddi causa dicti nisi vna. s. de odoratu vt dicat scio q̄ odoratus fui eam. xxiij. q. iij. nabuchodonosor. in p̄in. extra de sacra vnc. c. vnico. §. ad exhibendū. pōt tamen iudex vltra ad circūstantias p̄cedere ⁊ q̄rere an alie res essent vicine ex quib⁹ malus vel bonus odor posset exalare ⁊ an tempore quo odorat⁹ fuit species esset ingurgitatiuus vino vel cibo vsq; ad crapulā vt sic poti⁹ ex seipō q; ex speciebꝫ fetor euaporabat. nam ex nimia ingurgitatiōe olet os. ff. de edi. edic. qui clauum. §. is cui. vtile est igit⁹ talia ⁊ his similia hac casu ⁊ p̄cedentib⁹ q̄rere. nā nō omnia mēbra idem habēt officiū nec vnius officiū est alteri attribuendū vt. lxxxix. dist. singula. extra de here. cū ex iniūcto. ⁊ laborabit iudex quibuscūq; modis pōt ad ꝛitatem ⁊ falsitatem inuestigandā vt supra eo. §. p̄xi. ℞. item de tempore dum tamē cōgrua sint et ptinentia ⁊ que possunt negocio adaptari. extra de testi. ad hoc. als incipit p̄sentium. li. vj. si tamen omittāt non minus valet dictum testis vt. s. ℞. de visu. ¶Debet ergo iudex seu examinator esse diligens vt ℞ba testis attendat ⁊ eius qualitatē vt. j. ℞. viso ⁊ se. ⁊ vultuꝫ vt supra. e. §. p̄xi. ℞. considerare ⁊ locū ⁊ tempus causas p̄sonas ⁊ circūstantias ⁊ alia q̄ dic vt supra. §. p̄xi. dixi. attendere debet etiā p̄sumptiones. nam attestationes que nō valent quādoq; ratificant per exp̄essum cōsensum ⁊ etiam per tacitum argu. iij. q. iij. ℞. siqs testibus: licet aliud sit in substātialib⁹ puta in litis contestatione ⁊ similib⁹. extra de lit. cōtes. c. vnico. attestationes enim vires sumunt ex partium pactiōe ita vt si alterutra ptium opponat attestatiōes non valere q̄ non sunt in hoc iudicio ꝓducte talem exceptionē tollet replicatio pacti. argu. extra de testi. veniens. ij. et. ff. de re iudi. si quenerit. ff. cōi diui. iudicē. ff. de no. ope. nūci. l. j. §. ⁊ post operis ⁊ se. et hac ratione cōsiderata dicunt quidaꝫ. q; is cui cōmissa est testiū examinatio. pōt eam alij delegare si partes exp̄sse cōsentiant vt tetigi supra eo. §. qualit' aute. ℞. hoc autem. ¶Fidelis etiā et caut⁹ debet esse vt fideliter in scriptis ꝛitatez redigi faciat sicut ꝓferetur a teste nihil mutando vel detrahēdo et diligenter vulgare in latinū interp̄tetur. nec dicat testem dixisse credo vbi dixit scio vel econtra. s. §. j. ℞. si. item q; deposuit. ⁊ supra. e. §. sequit'. ꝓpe principiū taliter enim poterit dictum testis in scriptis redigere qđ aufert ius habenti quo casu se ad restitutionē obligabit. H. vide qđ scripsi de ꝓba. quoniā in glo. no. q; ex quo vltra mediū. ℞. ille etiā. Z. extensiue ergo scribat nec dicat talis dixit q; omnia sicut primus vt. s. ℞. cautum. ¶Viso, que circa examinatorē considerāda sunt sequit' videre que circa p̄sonas testiū sunt attendenda ⁊ quidē attendendū est an sit inimic⁹ vel mulier vel minor vel infamis ⁊ sic de alijs que p̄sequere vt. s. §. j. nō eīm debet aliquid dicere odio vel amicitia vel timore vl' prece vel precio vt supra. §. sequit'. ⁊. §. j. ℞. itē q; amore. Circa eorū dicta etiam considerandū est an aptam causam sui dicti reddant vt supra ℞. vt añt hoc ⁊ se. et supra. §. j. ℞. item q; nō reddit. ¶Quid ergo siqs petit fundū rei vendicatiōe ⁊ testis qui iurauit sup tota causa dicere ꝛitatem dicat sic scio q; p. est domin⁹ rei petite nūquid ē sufficiens tale testimoniū? Respōdeo nō imo reus absolue' nisi actor probet q; talis testis non reddit testimoniū de facto sed de iure quod ei nō licet. H. de iure intellige vt di. s. §. nūc videndum in p̄in. Bal. per Cy. de ꝓba. l. cum res. C. Z. nec necessariuꝫ est cū ius certuꝫ ⁊ limitatū sit. alius em est testis iuris ⁊ aduocatus. ⁊ alius testis facti vt testis de quo hic loq̄mur debet ergo testis interrogari qualiter scit q; actor sit domin⁹ ⁊ ex qua causa habuit dominiū. extra de fide instru. cuꝫ Jo. ⁊ si respondeat q; ex causa emptiōis vel alterius cōtractus interroget' a quo emit quia nec oēs vendere possunt. xij. q. ij. alienationes. Interroget' etiā de quātitate p̄cij ⁊ an res fuerit tradita q; sine rei traditione non acquirit' dominiū insti. de rerum. diui. §. p traditionē. ⁊. §. vendite. C. de pac. traditiōibꝫ. ⁊ an hoc vidit ⁊ p̄sens fuit. extra de cōsue. c. ij. ⁊ supra. §. j. ℞. item q; non paribꝫ ⁊ an in totū vel p̄ parte ⁊ p quota pte emerit ⁊ d̄ multis alijs que occurrere possunt vt supra §. p̄xi. ℞. in quinto. item nō bene dicit' vidi ipm̄ domi-nū esse vt. ff. de interro. acti. quia plerūq;. H. Rof. bn̄ vbi tractat de confessoria plene p̄sequit' in. ij. colū. et Jo. de bla. vbi tractat de rei ven. in fi. dicens testes qui dep̄onūt aliquē esse dominū rei mobilis q; emit ⁊ p̄ triennīū cōtinue possedit. vel īmobilis quia emit ⁊ per. x. vel. xx. annos cōtinue possedit. videri falsos quia dep̄onūt quod impossibile est eos scire. aut enim de ciuili aut de naturali possessiōe loquūtur. Ciuilis cōsistit in animo. C. de acqui. pos. nemo ambigit qui anim⁹ per testē sciri vel videri nō potuit. testis aūt dep̄onere debet de eo quod scit. C. eo. ti. l. testiū ergo reprobandū eius dictum si dep̄onit de naturali illud idem q; impossibile ē illum cōtinue. x. vel. xx. an. pedib⁹ incedisse possessioni rei immobilis vel cōtinue tenuisse p̄ triennīū rem mobilem animo possidēdi. Item ex parte testis impossibilis est eū continue id vidisse ⁊ sic non diuertisse a loco nec dormiuisse. Ad vtranq; etiā possessionē dictuꝫ eorum referri nō pōt quia naturalis ⁊ ciuilis simul nō pōt esse cōtinua ꝓpter naturalem vt ē dictum. ⁊ facit. ff. de seruitu. l. seruitutes. iij. ex quibus concludit' p̄ tales testes nec directum dominiū per vsucapionē nec vtile p̄ prescriptionē esse probatū cum non cadat in intellectū cōtinuata possessio. ad hanc cauillationē respondeq; quod no. j. de ꝓba. §. j. ad fi. ℞. sed querit' qualiter. Z. verūtamen si testis dicit vidi q; talis gessit se p̄ domino talis rei tanto tempore intellige q; sufficiat ad p̄scriptionem bene probat vtile dominiū etiam si nō reddat causam quia ab eo nō querit'. ar. C. de p̄scrip. xxx. an. si quis emptionis. attendat etiā iudex an testis dicat ꝛitatē de bis que q̄nq; sensib⁹ corporis percipi possunt vt supra dixi vnde nō querat vt quidam faciūt an. p. sit domin⁹ talis rei ⁊ an sit iracūdus vel ebriosus. ad h̄ enim ⁊ similia non tenet' respondere nam ꝑm papam ⁊ dominū meum nullo sensu corporis. H. solo vt statim subdit. Z. apprehendi pōt q; p. sit domin⁹ alicuius rei vel q; sit iracūdus vel ebriosus sed oculo mētis tm̄. sc̄z ratione vt extra de sacra vnc. c. vnico. §. quia ꝓ. ℞. in vertice hoc apprehēdi pōt. ip̄a etenim ratio q̄ mediātibus corporis sensibus apprehendit. bene pōt ipsum. p. ebriosum vel iracundū vel dominū iudicare. ip̄e tamē nō adducitur in iudicem sed in testem non iuris sed facti. ergo nō assumat partes aduocati vt iam supra dixi quod si fecerit nō p̄iudicat eius dictū neq; valet nisi vltra p̄cedat vt videlicꝫ sufficientē cām sui testimonij reddat sic dicens. Scio. p. dominū talis panni q; vidi ⁊ p̄sens fui quādo ip̄e emit lanam de qua fecit pannū. hoc eīm casu probat domi nū nō prime partis dicti sui. in qua dixit eum dominū quod videre nō potuit ꝫ iudicare tm̄ vt dictū est. īmo ratione tm̄ secūde partis in qua dixit quod vidit ⁊ p̄sens fuit ꝛc. vt. s. in qua redit cām iustam ⁊ sufficientē sui iudicij. nec est malū si testis vel ratio bene ⁊ vere iudicat ex bis que sensib⁹ corporis apprehendit q; iudex cōcordet cum eo. exquo sufficientē causam reddit aliter non. Idem etiā sentias si sic dicit. scio istum bominē ebriosum esse quia fui cum eo multis annis cōuersatus et quolibet die me p̄sente bibebat vinū purū sine aqua ⁊ i tanta quātitate q; vix transibat diem sine ebrietate q; ita sopor̄abat q; non intelligebat se ad plenū nec vti poterat rōne. valet cām tale testimoniū nō ratione prime p̄tis in qua dixit ipm̄ ebriosum. ꝫ ratiōe secūde cause in q̄ sufficientē causas sui testimonij sine iudicij sui reddidit vt p̄dixi. ¶Idez

quoq; est si sic dicit. scio. p. iracūdum q; multo tempore steti cum eo 7 vidi 7 audiui q; de facili mouebatur et irascebatur sine iusta causa 7 specialiter cum suis male respondendo vultum atrocem. 7 qñq; pallidum qñq; rubeum ostendendo maledicēdo cōminādo ꝓcutiendo 7 seipm dilacerando. hic em valet testimoniū non ratione prime sed secūde partis vt ꝑmissum est. 7 idem est in similib; obseruandū extra de rescrip. inter ceteras ℍ. hoc ergo intendit ꝙ supiora distinguere iudiciū a testimonio. dicere ergo ita iudico: vel ita mihi videt non valet in his que solo sensu corporis ꝓcipiūtur. in illis aūt que ratiōe mētis ꝓcipiūtur licet causata ab aliquo sensu corporis illo expresso bene ꝓcedit talis ratō dicti in teste. ℤ. ¶ Hoc quoq; notandū est q; quedā sunt que nō solum ad iudiciū rōnis sed etiā testimoniū sensuum corporis trahi possunt vt si testis dicit. scio q; p. talē rem tali tpe possidebat vel iuste possidebat nam possessio maxīe qñ adiungit iuste aliquid iuris habet. argu. in hoc qđ no. de cōce. pre. ꝓposuit. §. auditor ad fi. habet 7 multū facti vt ibidem. vnde 7 dictū testimoniū sic est intelligendū. possidebat. i. de facto tenebat 7 ei corporaliter incūbebat quia talis est cōmunis intellectus hui⁹ verbi quē sequi debemus. ar. eꝛ de sponsa. ex litteris. j. extra de ꝛbo. sig. intelligētia. Sed dices a simili dicendū q; ad iudiciū rationis spectat an. p. bñ vel male cantet 7 an res sit odorifera vel fetida 7 sic de similib; respōdeo nō est ita quia hec tm̄ sensib; corporis apprehēdi possunt licet in his que ꝑm quod sensus magis vel minus in hominib; vigent possit hoc vnus melius 7 fortius apprehendere q̄ alius. 7 ideo ei magis vel minus credendū est in hac parte. et hoc in sensu visus manifeste apparet. aliquis em̄ habet curtiorē visum q̄ alter. ideoq; magis creditur ei qui habet curtiorem de visu ad ꝓpinqua. 7 illi qui habz longiorē de visu ad remota. vnde 7 in testimonio sensuū sepe ratio iuuat. 7 adminiculū prestat quare etiā si de testimonio visus seu inspectiōis agat magl credendū ē illi testi q̄ ꝑspicatius 7 subtilius videt q̄ alij hinc est q; in talibus magis credendū est iuueni qui habet ꝑspicacem 7 subtilē visum q̄ seni q̄ ipm̄ habet obtusum. puta quādo agitur vel querit vtrum mulier arta sit vel apta ad viriles amplexus. quod ꝙ mulierū inspectionē perpendit ac iudicat. vt extra de fri. 7 malefi. fraternitatis in ꝑn. 7 c. fi. ꝺ ꝓba. c. pe. xxvij. q. j. nec aliqua. alique etiam mulieres ī talib; expertiores 7 peritiores sunt alīs vnde eis magl credendū est. l. di. vt ꝙstituerent. ibi. experto crede ꝛc. 7 in tali casu sufficit q; testis dicat vidi et palpaui eam artā quia solo sensu corporis. s. visu 7 tactu hoc apprehendit. 7 hoc est qđ dicitur. sepe manus vel oculus fallitur obstetricum. vt ī pre. concor. Idem est ꝑm Inno. papam cum querit an quis frigidus sit 7 impotens ad coeundū sed tamē non videt q; hoc de facili apprehendi possit per solā inspectionē vnde ꝑm quosdā 7 hic requirit alia certa solēnitas prius q̄ matrimoniū dissoluat. vt extra de frigi. c. fi. sed do. me. dicit q; illa solēnitas est seruanda quādo agitur de maleficio. frigiditas aūt vel alia impotētia qñq; per solā inspectionē ꝓbari potest vt ipe no. extra de fri. 7 male. c. j. 7 c. laudabilem sup quibus autē inder interrogabit testem dictum est supra. §. prox. ¶ Porro in causa inquisitiōis capitula vel articuli fiunt sup quibus testes examinant vt eꝛ de accusa. qualiter. ij. §. debet. vt autē expertos vtiliter in talibus instruamus formam inquisitorij ꝑm quē testes in cā inquisitionis examinent supponam⁹. ℍ. Inquisitoriū autē quod fit ipis inquisitis cuz generaliter in capite 7 in membris inquirit de statu ecclesie. ꝺ hoc vide infra de inquisi. §. nūc tractem⁹. ꝛ. licz aūt. ℤ.

Forma inquisitionis.

¶ Quero a te an scis vel credis vel fama est episcopuz vel clericum aliquē ciuitatis vel dioce. fecisse cōcessionem sup quacūq; re spirituali ꝙ pecunia, vel alia re tēporali data vel promissa vel retenta vel ex pacto seu cōuentione. j. q. ij. quā pio. extra de symo. cum in ecclesie. Item an scis vel credis vel fama est q; aliquis dederit aliquid episcopo pro eo q; est incōtinens vel pro eo q; habet vel habuit concubinā vel substinuerit eum pro aliquo alio cōmodo temporali. extra de vi. et ho. cleri. vt clericorū. §. prelati. extra de symo. nemo. item an scis vel credis vel fama est q; episcopus aliquid receperit 7 habuerit ꝙ se vel per alium tacite vel exꝑsse. vel clericus aliquid dederit vel promiserit ꝙ se vel ꝙ interpositam personā pro beneficio ecclesiastico obtinendo vel vt eligeret vel precib; illud cōtulerit. j. q. j. reperiūtur. et. c. sunt nōnulli. extra de symo. ad hec. 7. c. sicut. extra de eta. 7 qualit. tuam. Item an scis vel credis vel fama ē q; episcopus monuerit clericos suos sup vita et honestate 7 diligētia in diuinis officijs 7 alijs 7 q; delinquētes puniuerit vt in pre. c. vt clericorū. rū. j. xij. di. de bis extra de censi. romana. §. sane. li. vj. item an scis vel credis vel fama est aliquem clericum cuiuscūq; status vel ordinis concubinam habere vel ei cohabitare vel eaz suis expensis in domo vel extra tenere vel ad aliquam accedere vel ad se venire. vel cum aliqua suspecta muliere consortiū vel colloquiū habere. extra de coha. cle. 7 mu. c. j. ij. et. iij. 7 se. ¶. de epi. 7 cleri. auten. episcopus xxxij. di. ꝑsbyter. lxxxj. dist. legit. item an scis vel credis vel fama est aliquē eorum aleatorem esse. extra de vi. et ho. cleri. clerici. extra ne cle. vl' mona. c. j. ¶. de epi. 7 cle. auten. interdicimus. vel blasphemiū. extra de cle. male. c. ij. xxv. di. §. alīs ea demū in fi. 7 c. sequē. xxj. dist. deniq;. xxiij. q. iij. si igitur. 7. c. se. vel vsurarium. xlvij. dist. non licet. 7 c. se. extra de vsuris preterea. vel coniuratorem seu conspiratorem. xj. q. j. coniurationū. 7. c. se. extra de re iudi. cum. i. 7. a. de iudi. exhibita. vel alienatorem rei ecclesiastice. xij. q. ij. monem⁹. 7 tribus. c. se. extra de re. eccle. alie. vel non. siquis ꝑsbyterorum. vel obligatoreꝛ extra de pig. c. j. 7. ij. ¶. de epi. 7 cle. sancim⁹. j. in prin. vl' male administratorē. vel res ecclesiasticas dilapidantē 7 consumentē vel male dispensantē. xxvij. dis. de syracusane. extra de symo. licz hely. iij. q. ij. quia ea. extra de accusa. c. fi. extra de offi. dele. venerabilis. itē an scis vel credis vel fama est q; sacrista vel thesaurus vel custos vasa vel vestimenta 7 alias res vel ornamenta ecclesie. puta libros vel alia diuino cultui dedicata bene saluauerit: 7 si aliqua de mobilib; vel immobilibus diminuta sunt 7 per quem. 7 quare 7 quādo 7 qualiter. extra de offi. sacri. c. vnico 7 de offi. custo. c. vnico. xxv. di. per lectis. in fi. 7 de offi. archidi. ea que. xij. q. ij. alienationes 7 sic quere super singulis officijs de his, que ad quodlibet eorū noueris ptinere. quod dic vt in pre. c. plectis. 7. xxj. di. clericos. 7 extra in ti. de officijs. item an scis vel credis vel fama est q; officia diuina deuote horis cōpetētib; 7 solennit celebrent 7 an in singulis ecclesijs mos diocesane vel metropolitane in diuinis seruet. extra ꝺ cele. mis. c. j. 7. c. dolentes. xij. di. de his. 7 de conse. di. ij. institutū 7 an intersunt exequijs mortuoꝝ 7 an tenent ecclesias vel cimiteria vel eucharistiā vel reliquias. et alia huiusmodi munde 7 caute. extra eo. cum creaturarū. j. 7. c. sane. 7 de cnsto. eucha. c. j. et. ij. et qualiter baptizant vel penitentias iniūgunt. et an ad hec faciēda ꝓmpta sint vel negligentes 7 an aliqui ob hoc sine penitentia vel baptismo decesserint. extra de bap. c. j. de cōse. dis. iiij. de catbecuminis. et. c. ne quod abs̄it. extra de peni. 7 re. c. fi. xxvj. q. vj. siquis presbyter. et. c. se. item an scis vel credis vel fama est aliquē esse in ciuitate vl' dioce. hereticum vel suspectum heresi vel cōuenticulas per tales fieri. vel an scis dom̄ vel predium vel antrū vel locū vbi cōueniant vel an scis vel credis vel fa

ma est aliquem esse receptatorem vel fautorem vel credentem vel defensorem vel laudatorē vel vice eorū ministrantē eis quo ad victum vel vestimentuz 7 alia necessaria.extra de hereti.excōicamus.j.§. credentes.7.c. si aduersus.7.c.se.in prin.C.de sum.trī.l.j.ij.iij. 7.iiij.C. de epi.7 cleri.conuenticulā.xxx.dist.siquis.ex.et.c.seq. C.de here.cuncti.7.l.arriani.7.l.se.7 auten.credentes. xxxv.q.vj.episcopus in sinodo. ¶Item an episcopi et clerici sint assidui in officijs 7 an surgūt ad matutinas horis cōpetentibus 7 an intrent chorum honeste cum cappis vel sine cappis cum suppellicijs vl' sine si dormiūt in cōmuni dormitorio 7 comedunt in cōmuni mensa:si acceperūt aliqua de possessionib ipius ecclesie auctoritate propria.si episcopi vel capituli negligētia aliqua de possessionib ipius ecclesie sunt alienata.extra de vita 7 ho.cleri.quoniaz.cum suis concor.item an scis vel credis vel fama est aliquos esse symoniacos piuros dilapidatores. extra de symo. licet de re iudi. cum.i.et.a. item queratur de singulis in quibus consistit honestas clericorū.que dic vt extra ne cle. vel mona.c.j.xxiij. di. bis igitur.7 dixi in repertorio in ti.de vi.7 ho.cle.et de alijs sicut inquisitoris diligētia viderit expedire.videlicz an aliqui sint adulteri vel incestuose coniūcti. et sic de similib.iij.q.v.cōsanguineorū.xxxv.q.ij.c.ij.7.iij.et vj.q.j.infames. ¶Ex premissis ergo patet q cum inq̄ritur de statu ecclesie 7 tam de capite q̄ de membris inrant testes super omnib his que sciunt vel credunt in sua ecclesia reformāda tam in capite q̄ in membris exceptis occultis criminib meram 7 puram dicere veritatem vt extra de accusa.qualiter.j.§.fi. H. et ibi in fine scripsi q licet nō debeant occulta crimina revelare occultas tamē circūstantias manifestorū criminū revelare tenent'. Z.et.c.cū dilecti.adde siue fuerit interrogatus siue non.addunt etiam quidā q non revelabūt dictum suū alicui donec testes fuerint publicati vt supra §.sequit'. ¶Est 7 alia forma que non seruat'. scz q nō respondebūt veritatē ad inquisita vt in pre.c.cum dilecti.sed hoc pōt prestari ab eo contra quem inquirit'. precedens xo a testibus. quidā autem vt omnē fraudem excludant vtrūq̄ iuramentū faciunt prestari tam ab his contra quos inquirit' q̄ a testibus. de hoc vide supra.§.sequitur.vbi autē inquisitio fit super certo crimine non debent testes deponere de occultis vel de manifestis.nisi de his solum de quibus facta est copia infamato vt eo.ti.qualiter.ij.§.debet.

Datis vtiliter et cōpē diose docuim⁹ qualiter sint testes examinandi. nūc autem dicamus qualiter examinati sint publicandi. H. Lan.fecit rubricam de testiū publicatione 7 reprobatiōe cuius verba multū ampliat auctor 7 secūdū psequit'.j.§.ij. Z. 7 quidez testibus productis examinatis partes debent renūciare testium productioni. Caute tamen vt infra §.fi.quo facto postulent attestatiōes publicari.vel saltem ps̄ p̄ducens id petat 7 hoc redigat' in actis iudex igit' volens attestatōnes publicare vocabit ptes q̄ eis non vocatis non debet eas aperire vel publicare.extra de re iudi.cū.i.et.a.ff. de mino.in causę.§.j.ff.ad.l. iuli. de adulte.si postulauerit.§.de questione.maxime eā cōtra quā sunt producti que forte immo sine forte īapertione volet aliquid protestari.vt extra de testi.p̄sentiū 7 infra.§.prox.in prin.eis ergo p̄sentibus vel per contumaciā absentibus quia forte tunc habent' pro p̄sentibus.vt extra de testi.in nomine.7.C.de iudi.p̄perandum.§.cum autē.extra de do.7 contu.veritatis in fi.et de eo qui mit.in pos.causa rei ser.eum qui.percipiet notario q legat coram se.7 coram partibus publice īiudicio dicta testium in tali causa receptorū vel ipsemet legat. H. de facto seruatur quod legit' aliquid de vna attestatiōe in principio 7 de vna in progressu et de vna in fi.sine hoc tamē satis est iudicem p̄nunciare illas p̄ publicatis haberi.et tunc non dicet' lecte ꝛc. sed dicet' q̄ iudex pronūciabit partibus p̄sentibus attestatōnes p̄ apertis 7 publicatis haberi 7 decreuit ipsaz copiam partibus fieri. Z.7 si sunt multe attestatiōes vel plixe sufficit vnam pro omīb legere. H. Et dicebat egy. sic seruari bono. Z.quo facto dicat iudex he sunt tales attestationes habeatis eas p̄ publicatis vel eas publico.7 hoc totuz redigatur in actis. ¶Publicatio aūt ista scribetur. Forma. Lecte 7 publicate sunt he attestationes coram tali iudice vtraq̄ parte presente 7 testium productioni renūciante.hoc autem verum ē nisi aliqua partium aliquid rationabile p̄posuerit quare non debeant publicari.puta quia non fuit facta legitime remissio ab his quibus cōmissa fuit testium examinatio vel huiusmodi. ¶Hoc etiam no.q̄ postq̄ renūciatum est testium p̄ductioni vel conclusum in causa non possunt alij testes induci. quod dic vt.j.§.fi. item non sunt testes inducendi postq̄ sufficiens productio facta est. vt supra eo.§.qualiter autem.xo.quarta.7 se. nec postq̄ dilatio lapsa est vt in eo.§. ¶Nec etiā attestationib publicatis super eisdem articulis sunt testes producendi regulariter vt eo.ti.intimauit.7.c.fraternitatis.hoc tamē fallit in casibus.p̄mus si inter alias personas agatur vt extra eo. constitutus.et.c.presentata. ¶Quid si a sententia lata inter me 7 te.tercia persona appellat vel contradicit executioni. vt extra de re iudi. cum super.nūquid post illa testes in causa appellatiōis super antiquis articulis producere potent. argu.q̄ sic extra.e.veniens.ij.extra de p̄ben.dilectio in fi.extra de fi.instru.inter.§.instrumentū quoq̄.7 in pre.c.cū sup. H. vide quod ibi dixi post Inno.in glo. magna ante mediū.xo.7 si publicate. Z. Cinc. dixit. H. in pre.c. veniens. Z.q̄ nō si presens fuit in priori iudicio 7 tacuit nec sibi negata fuit licentia de suo iure docendi.ff. de re iudi.sepe.extra.e.q̄uis.secus si ignorauit causam ad se spectantem agi.argu.ff. de accu.si cui.§. hisdem. extra de accusa.de his.secund⁹ si sit diuersis mod⁹ agēdi vt extra.e.veniens.ij.7.c.cum in tua.tercius si sit nouus articulus diuersus pendēs ex veteri eo.ti.fraternitatis.quod dic vt no.eo.ti.tam litteris p̄m papā.quartus si prime attestatiōes sunt amisse vt infra.xo. sed q̄d quintus si mutatur iudicium 7 id velit is contra quem p̄ducūtur.extra.e.p̄sentata.C.e.l.fi.sextus si obscure 7 cōfuse deposuerunt eo.ti.cū clamor. ¶Quid ergo si peto testem post publicationē ad testimoniū interrogari. Respondeo videtur fieri debere.ff. de questiōib repeti.ar.ptra.ff.e. p̄duci.dic de iure nō debere fieri parte petente ꝛ de p̄suetudine 7 etiā ad postulationez iudicꝫ sic.7 tūc nō vt addat sed vt iam dictor⁹ rationē dicat p̄m alber.gal. H.eo.ti.xo. sed pone volo.et egy. eo.li. Z. de hoc no.in autē.e.§.q̄ xo.7.§.nūc videdū col'.vij. ¶Sed nūquid ante publicationē possunt idē testes sepe induci.ar.q̄ sic.extra.e.p̄stitutis.ij.in fi.7.c. cū cām.argu.tū q̄ sit īoptiōe rei an velit eundē testez denuo recipi an ex p̄dictis attestatiōib p̄cedi.e.ti. presentata.C.e.l.fi.§. si aūt 7 hoc puto vt nunq̄ idem testis denuo possit nisi ex cā induci vt si forte primo non fuit de omīb recordat⁹ in autē.e.§. qm̄ xo multi.col'. vij.ff. de qōni. repeti. vel si nō fuit plene examinat⁹ vt in pre.c.cū clamor.7.c.p tuas.al's tanq̄ suspect⁹ repellitur.iiij.q.ij.xo.p̄duci. ¶Septimus si testis sinodalis deposuit coram capitulo deponat iterū coram delegato.ex̄ de testi.cogē.p̄terea. ¶Octau⁹ si examinator neglexit interrogare sup aliq̄b articulis sibi datis vt.s.§. nūc videndū in fi. ¶Non⁹ in cā matrimoniali p̄m quosdā indistincte.e.t.series.7.j.xo.in cā. ¶Decim⁹ si dec̄ integrū restitutio vt iterū p̄ducāt' de q̄ dic vt.j. de testi.

in inte.§.vl.ℵ.quid si in causa. ¶Xj.in absentia ꝓbanda.extra de testib⁹ ex tenore in fi. ¶Xij.in causa appellationis extra de fide instru.cum Jo.7 no.C. de excep. exceptionē in autē.ibi posita.¶Xiij.in crimīe falsi. extē de testi.sicut.7 de ꝓba.licet.7.j.§.ꝓxi. ¶Xiiij.ī adiectione ꝓ valore 7 receptōne. extra de testi.cum cām. ¶Xv.si nondū didicit quis testificata q̄uis fuerīt publicata vt iam dicā. ¶Xvj. ꝑm quosdam si iudex indiscrete publicauit 7 sic intellige extra.e. series. q; ℔ non debet volenti ꝓducere ꝓiudicare. ¶Xvij.si testes sunt recepti ad eternā rei memoriā 7 publicati ꝑm formam traditā.extra de testi.significauit.nam tunc solum recipiuntur ad defensionē 7 non ad actionē vt no.ibi.7 ꝑm papam.e.ti.albericus.7 ꝓbatur iste casus.e.ti.veniens. ij.ꝓpe finem.maxime si nullus fuit tunc vocatus ad videndum iurare testes.nec aliqua solēnitas adhibita vt in ꝓc.e.significauit.7.e.ti.in nomine.7 sic obtinuit.ali qui dixerūt esse tunc in optione eius ꝓtra quem ꝓducti sunt an velit ꝓmis attestatōib⁹ stare.an velit testes vbi viuūt iterum examinari vt.e.ti.ꝑsentata.7.c.veniens.ij.7.C.e.l.fi.qđ non placet q; ad aliud tunc fuerūt inducti.7 nūc ad aliud vt premisi.extra.e. cum causam que 7 extra iudiciū 7 forte inter alias ꝑsonas.vt in ꝓc. c.veniens.extra de fi.instru.inter.§. instrumētū quoq;. 7 supra dixi ar.tamen ꝓtra predicta supra.e.§. nūc tractemus.ꝓpe finem.ibi.sed certe hoc. de publicatiōe aūt que fit ad eternam rei memoriā. no.j. de edic.instru. §. ostenso ℵ.7 quoniā.7 se.7.§.vt autem ℵ.sine scꝑtura. ¶Xviij.si princeps id expresse per rescriptum suū concedit vt.j. de in inte.testi.§.vlt̄.ℵ.quid si in cā. ¶Xix. q; publicatis testib⁹ possum testes reprobatorios ꝓducere.in autē.e.ti.§.si ℵo.j.§.ꝓxi. ¶Xx.in cā inquisitionis sic intelligunt quidaꝫ extra.e.cum clamor.dic vt ibi no.ꝑm papā.H.7 ibi satis scripsi post eū 7 Hosti. in gl.apud iudicē.Z.de hoc.j. de inquisi.§.nūc tractemus.ℵ.sed nūquid. ¶Xxj.q; publicatis attestationib⁹ pōt exceptio peremptoria ꝓponi 7 ꝓbari vt supra.§. q̄liter autem.ℵ.sed opponit. ¶Illud autē notandū est q̄ quatuor modis pōt dici nouus articulus. Primo si in causa principali petij a te equū.in causa vero appellatōnis peto bouem.7 super hoc volo testes ꝓducere 7 tūc non sum audiēdus.q; hic articulus est penitus alienus 7 separatus a primo vt no.in p̄.c.cuꝫ Joannes.7 extra de testi.fraternitatis.Secūdo si quis super re litigiosa priuilegium impetrat super quo similiter nullus audit q; non valet priuilegiū tale.vt.e.t.causam que.7 extē vt lite pē.c.fi.Tercio vt si egi ꝓ te q̄ succidisti arbores meas.ex.l.xij.ta. ꝺ arboribus succisis siue ex.l.aquil.7 ℔ ī cā appel.velim agere interdicto qđ vi aut clam. nouus est articulus qui ab eodem dependet.ff.de iureiur. duob⁹. §.colonus.vl̄ si primo egi locati ꝓ arboribus incisis.nūc ꝓpono arboꝫ furtim cesaꝫ.ff.locati si merces. vel si egi primo furti ꝓ rapina.in causa ap.possum ꝓponere vi bonoꝫ raptoꝫ quia est coniuncta prime.ff.vi bo.rap. l.j.in prin.xiij.q.v.penale. Sed hoc qđ in ꝓc.decret. dicit non habet hic locū.s.q; testes noui vel antiqui recipiantur quia postq̄ actum fuit vna via altera excluditur vt.ff.de tribu.qđ ī heredē.§.eligere.qđ dic vt infra in ti.de act.seu peti.§.j.ℵ.si ℵo plures. Quarto dicitur nouus articulus.i.de nouo ꝓpositus prius cū competebat ℔ oritur ex veteribus.7 de tali loquitur.p̄.c.fraternitatis.ille autē articulus q̄q̄ ꝓponit a reo 7 q̄q̄ ab actore.a reo ꝓponitur in cā appel.verbi gratia. agis contra me vt tradā qđ tibi vendidi.excipio qđ non teneor q; ꝺ precio non satiffeciſti condemnor. appello in cā appel.occurrit articulus vetus hic.s. nō tradere. assero tamen quoddā nouū.s.q; non pure sed conditionaliter vendidi nec conditio est impleta. vt in p̄di.c. cum Joannes.circa prin.vel sic. vis facere quartā ꝓductionem testium iudex te non admittit. appellas ego appellatus ꝓpono nouum casum dependētē ex veteri.s.q; nō debent testes recipi.7 q; ideo non fuit quarta ꝓductio admissa vt effrenata testium multitudo vitaret vt extē de testi.significauerunt.vel sic. Tutor datus se excusat dicens se gerere tres tutelas q̄re excusatur a q̄rta condemnat appellat in cā appel.ad excusationem assert nouum.s.se gerere vnā tutelā ita negocioſam 7 diffusā vt loco trium habeatur.ff.de accu.tu.tria.j.7.ij.7.l. si is q̄ tres.§.cum qui.vel sic agis contra me dicens q; ī mioꝛ etate mihi prediū vendidisti sine decreto ideoq; nō valere. Ego dicebā a maioꝛe factā. demū cōdemnatus in cā appellati.dico a te maioꝛe ratā habitā.vt.C.si maior fac.ra.ha.l.fi.ceterum ab actore ꝓponitur nouus articulus dependens ex veteri. vt verbi gr̄a obligasti mihi digestum ꝓ centum que tibi mutuaui.secūdo obligasti illud titio.tercio nouasti mihi obligationē.ego ex illa nouatione petij illud pignus.opponit se secūdus creditor dicens q; sibi prius fuit obligatū q̄q̄ nouatio huiusmodi facta esset succūbo 7 appello in cā appel.propono articulum qui tū prius competierat dicēs q; debeo potior esse q; mihi prius pignus fuerat obligatū 7 sup hoc possum nouos testes ꝓducere vel antiquos ꝑm p. decre.fraternitatis.hec probātur.ff.qui po.in pig.ha.l. iij.in prin.vel sic agebatur cōtra te condemnaris.iudex omittit condemnationem expensarū q; illā nō petij appellas a sententia in cā ap.peto expensas ecce nouus articulus qui primo competebat dependens ex prioribus. C.qū prouo.non est ne.l.fi.vel sic aliq̄ ecclesia petit decimas a templarijs qui opponunt priuilegiū de nō dandis decimis ecclesia succūbit 7 in cā ap. ꝓponit q; priuilegium non obstat q; tāto tpe decimas perceperit q; iā contra priuilegium est prescriptum 7 super hoc nouo articulo probādo qđ prius competebat 7 dependebat etiā ex antiquis testes admittūtur in cā ap.extra ꝺ ꝓui. accedentibus. ¶Et breuiter no. q; cum testes petūtur recipi iterato.aut hoc petitur in cā appel. aut in cā principali.si in cā appellationis aut est renunciatū testib⁹ in principali.vel attestatiōes publicate que paria sunt.vt extra.e.cum venissent.§.questiones.aut nō si est renunciatum vel sunt publicate tunc super nouis dūtaxat articulis dependētib⁹ ex prioribus possunt noui 7 antiq̄ ꝓducī dūmodo deponāt iurati vt in ꝓc.e. fraternitatis de hoc in autē.eo.ti.§.quia vero sepe.colla.vij.Si ℵo est renunciatum nec attestationes sunt publicate.tunc possunt admitti in cā appellationis tā super nouo articulo q̄q̄ super principali vt in.e.c.ad finem a contrario sensu.si autem hoc petitur in cā principali:aut agit super vna re aut super pluribus.si super vna 7 est renunciatum vel attestationes publicate neq; vult vlteri⁹ ꝓducī.qđ vex est nisi in casibus positꝫ supra ℵ.nec etiā. si ℵo super pluribus si sit super vna renunciatū nihilominus recipientur in alia.7 illi 7 alij vt in ꝓc.c.cum venissent in fi. ¶Qđ aut dixi q; publicatis attestatōnib⁹ testes non producātur intellige si iā testificata ꝑtes dixerunt.vt.e.ti.veniens.ij.§.pars autē.siue quis dixerit dicta suorum siue aduersarij vt no.in autē.e.§.q; vero.in glo.vnā ꝛc.7 ꝑm papā.H.7 hosti.Z.extra.e. vltra. ¶Quid si publicate sunt attestationes nondum tū altera pars testificata dixit.dic q; adhuc pōt producere nisi renunciauerit testium productiōi licet etiā altera pars dixerit.in auten.e.§.quia vero multi.arg. in ꝓc.§.pars autem.7.c.constitutis.ij.vbi de hoc. H. in vl.glo.7 super ea dixi 7 remissiones dedi ad decre.intimauit.7 decre.cum venisset eo.ti.Z.audiui tamē dominū clementem in relatione eiusdem negocij contrarium asserentē.ar.extra.e.ti.causam que.7.c.cum venissꝫ quia sufficit ita scriptū esse.ff.qui 7 a quibus ma.li.non fi.prosperit.vj.q.iij.scriptuꝫ est.7 idem videtur sentire do.me.ī sum.e.ti.§.7 vtrum.ℵ.dicas igitur.prius tamē dictum verius videtur quia tūc cessat causa,ꝓhibitio-

nis.de hoc.j.§.fi.¶.quid si renuncians.¶In causa autem matrimoniali disputãt doctores an publicatis attestatõnib9 possint testes induci vt no.iij.q.iij.¶.si qs testib9.extra.e.ti.series.7.c.ex tenore.7 de pba.iurauit. 7 seruamus q̃ super eisdem capitulis non admittãtur. in alijs autem causis super nouis capitulis pendentib9 ex veteribus possunt sed non sup eisdem.vt.e.ti.fraternitatis.vbi de hoc.7.c.cãm q̃.7 b̃ taz in eodẽ iudicio q̃ ẽt in cã appel.vt ibi 7.¶.de tẽp.ap.per banc.q̃.pseq̃re plenius vt in pte.concor.H.tene qd̃ dixi in decre.serie.et in decre.cum in tuis super vltimis glos.Z.¶Quid si reo audiente testes actoris vel econtra deponunt qd̃ fieri potest ꝑm quosdam vt.s̃.§.nunc tractãdũ. in pn. nũquid reus poterit adhuc pducere testes dixit baga. H.suo tractatu charta pe.vbi tractat de renũciatiõe tacita.Z.q̃ sic arg.in autẽ.d̃ testi.§.q; vero.ar.contra extra.e.fraternitatis.7.c.vlti.7.c.veniens.ij.7 in pte.§. quia vero.hoc vlt̃.tenet Jo.vt no.ij.q.j.in pmis.¶Sz quid si testib9.H.¶.iste vsq; ad fi.§.fuit Tlber.d̃ bo. vbi de testibus tractat in fine.de quo etiam Joban.de deo in cauil.li.v.e.tracta.in fine.sed vber.plenius.Z. publicatis perduntur attestationes.dicunt quidã hoc casu iterum posse testes pduci.vt ex̃ de proba.c.fi.Alij dicunt q̃ aut perduntur apud iudicem vel notariũ vel aliam publicam psonam 7 tunc ipe resartiet totũ damnum cause 7 punietur.¶.de appel.ne causas.¶.de testi. si qñ.aut apud eum ꝑ quem pducit 7 tunc ille resartiet expensas 7 iterum pducantur.ff.de inoffi.test.nihil.§. fi.7.ff.si om.causa te.quid autem.§.nõ simpliciter.aut apud eum per quem pducuntur. 7 tunc ille sibi imputet q; reus absoluetur. nec ipse amplius testes pducit. alioquin daret ei occasio negãdi et dicendi se pdidisse vt iterum alios posset inducere subornatos. qd̃ esse nõ debet.ff.de iureur.ait pretor.§.j.ff.de edendo.l.j.§.editiones.extra de testi.constitutus vbi dicitur q̃ si archidiaconus habuit testes apud se sit illis ꝓtentus. si tamẽ pbauerit se acta iudicij casu sine culpa pdidisse ei succurritur.ff.de eden.si quis ex argentarijs.§.fi.7.l.fi.exẽ de priuile. cum olim.j.videt tñ q̃ in primo casu.s. cum p iudicem.q̃ possit iterꝝ pducere q; periculosum est litigare cum iudice 7 difficile pbaret interesse vel q̃ saltem restituatur ex generali clausula. si qua insta cã ẽc. vel aliqua speciali.¶Sed si testes mortui sunt 7 tũc iudex soluat interesse.¶Sed qũo pbabit̃ damnum seu interesse.Respondeo sacramẽto pducẽtis.ff.qd̃ vi aut clam.l.semper.§.hoc.¶.vnde vi. si qñ.extra qd̃ me.cã. c.fi.7 no.exẽ de fo.compe.dilecti.7.j.de fructi.7 interes. §.sequitur.7.j̃.de editio.instrumen.§.restat.¶.si.illud quoq;.

Publicatis autẽ attestationib9 rubrice sunt faciende.qd̃ fiet hoc modo.nam iudex assignabit terminũ partibus infra quem attestationũ copiam recipiant.qd̃ facere tenetur.extra de proba.qñ contra.¶.vt lite pen.l. ij.¶.de re iudi.gesta etiam in causa inquisitionis. vt exẽ de accusa.olim.§.si vero.7.c. qualiter.ij.§.debet.ff. de eden.l.j. vt sup eis disputetur seu allegetur. originalia autem remaneant penes iudicem vel notariũ ne possit fabricari falsum.extra de pbat̃.c.fi.7.c.qñ.7.ff.de tab. exhi.l.fi.sic eñ debet fieri de qualibet scriptura in iudicio exhibita vt ibi.¶Quid si tabellio dicit volo q̃ originalia acta penes me sint vt in.c.qñ.iudex ¶.o dic̃ imo apud me erunt vt in pte.c.fi.dicũt quidã tabelliõe pferendum cui posset iminere periculũ si de suo officio dubitaret.H.vide qd̃ scripsi in pte.decre.qñ in gl.ergo si iudex.super ¶.apud scriptores.Z.¶Quid si dicat testes producens ego volo habere originalem scripturam q; nolo duplici damno seu onere affici.ff.ad.l.ro. de iac.nauis.§.cum autem.Rñdeo super hoc cõsuetudo seruetur.prius tamen dictum de iure obtinet vt tabellio seruet vel iudex 7 sic curia seruat.de hoc.j.d̃ edic. instru.§.nunc dicamus.¶.7 scias.habita igitur copia iudex iterum dabit alium terminum reo infra quem testes actoris repellat si potest 7 econtra postq̃ nõ audiretur.vt extra de proba.licet.Reus autẽ acceptis inducijs deliberet an possit quicq̃ opponẽ contra personas vel dicta testium.vt extra vt lite non contes.quoniã inxta prin.7 adueniẽte termino excipiat coram iudice.vt dicam.j̃.§.proxi. terminus autem predictus debet esse competens vt possit deliberare inspecta qualitate scripture infra de dila.§.videndũ.¶.vbi aũt.¶Deinde. H.verba bonagu.deinceps.Z.ad requisitionẽ partium dabit iudex alium terminum ad disputandum super dictis testium infra quẽ aduocatus cuiuslibet partium ꝑm modum laudabilem curie roma.qui ꝓ lege saltem quo ad hoc seruari debet vt.ff.de leg.si de interpretatione.7.j.di.mos autez.xj. di.c.ij̃.7.c.fi.insti.de satisf. §.fi.extra de re iudi.in causis.faciet super dictis testium suas rubricas vt tam ipsi q̃ iudices facilius ad indaginem perueniãt veritatis ad qd̃ hac via peruenitur. habita enim attestationum copia vtriusq; partis causidicus videat diligenter suorum depositiones testium.et aduertat an intentio vel exceptio sit plene probata seu articulus datus vel semiplene.deinde aduocatus q̃ testes induxit signet per crucem vel per litteraz vel aliud signum in margine factum quẽlibet articulum per suos testes probatum 7 concordantias testium ita videlz q̃ super articulo ponat crucem vel litteram vel simile signum vel litteram ponat in omnib9 locis attestationum que faciunt ad probationem vel concordantiam illius articuli q̃ si plures 7 diuersi sint articli. diuersificet etiam signa sua vt per singulorum diuersitatem appareat qui articuli sunt probati et in quibus testes cõcordant 7 studeat eos concordare si poterit.j̃.in ti.de disputa.7 allega.aduo.§.nunc videndum.¶Econtra quoq; aduocatus contra quem testes pducuntur studeat discordantias 7 ꝓtrarietates testium per eadem signa vel similia denotare vt tempe disputationis 7 cum opus fuerit habeat eas in promptu.ar.ad premissa extra de proba.licet.7 d̃ simo.per tuas.7 vt sic testes valeat clarius impugnare vt.j̃.de disputa.§.post hoc. Sed 7 vteriꝰ aduocatus genera articulorum diligẽter notet 7 distinguat vt ea facilius 7 promptius valeat reperire. faciendo super primo articulo primi generis in prin.§..7.scribendo in margine.A.Item sup primo articulo secũdi generis in principio faciendo.§.7 scribendo in margine.b.7 sic de alijs.¶Adueniente igit̃ termino disputẽt super dictis testium 7 producẽs testes eos studeat concordare vt dixi. Js autem contra quem pducunt̃ studeat in ꝓtrarium ꝑut mos iudicior cõmuniter tenet. ¶Qz si iudex in aliquo hesitet vel si super varijs articulis contentio oriatur dabit partibus terminum ad faciendas rubricas.H.ꝑm egy.c.lviij.Z.7 tunc aduocatus eius qui testes produxit eas faciat 7 testes i hac forma ꝓcordet.scribet eñ in aliqua charta 7 vtat̃ verbis articuli dati.de quo habes.s̃.§.nunc videndum.¶.in pmo. dicens sic.q̃ talis fit epus bitereñ.7 q̃ cõmuniter habeatur ꝓ episcopo ab omnib9 habitatoribus eiusdẽ dioce. 7 possideat iura epatus 7 administret 7 agat 7 ꝓtrahat vt epus.pbatur per talem 7 talem testes in locis vel in dictis vbi est littera talis.vel signum tale 7 ponatur littera ipsa vel signũ prout erit in articulo.et in dictis testium ꝑm supradicta descriptum.7 hec est vna rubrica idẽ quoq; fiat de quolibz alio articulo sub alijs signis. ff.ad.l.aquil.ita vulneratus 7 distincte scribat ipas rubricas distantia competenti.7 no.q̃ duos tres aut plures articulos eiusdem generis potest ꝓiungere sub vna rubrica si expediat vt patz in exemplo iam posito vt in

pre.ꝟ.in primo diuersorum autem generum articulos ꝓnectere nō expedit. vt.xvj.q.vj.in noua. ⁊.xxxij.q.v. horrendus. Eodem q̄z modo rei aduocat⁹ discordantias ⁊ ꝓtrarietates eaꝝ ꝑ rubricas notabit. dicet em̄ sic. talis testis ⁊ talis ita dicit. vel dicūt in locis illis vbi ẽ tale signū vel lr̄a talis. ⁊ ponat signū vel lr̄am q̄lem posuerat in attestatōib⁹ vt.s. dictū est. ⁊ idem testis vl' ijdez testes in eadē serie sibi ꝓtradicit vel ꝓtradicūt ibi vbi ẽ aliud tale signū vel lr̄a talis ⁊ ponāt ipm̄ signū vel lr̄az Jtez talis est in dicto suo singularis. ⁊ sic faciet de alijs discordātijs ⁊ ꝓtrarietatib⁹. ar. ad hoc. extra ꝺ testi. ad hoc. als incipit p̄sentium. li. vj. ⁊ de proba. licet. itez talis non reddit causam dicti sui interrogatus. item talis nihil dixit de sua sciētia ⁊ sic de alijs q̄ si hec non ꝓsint tūc opponant ꝓtra dcā testiū ⁊ psonas qꝺ dic vt.s. §. j. ⁊. §. nūc tractādū. ꝟ. vt ātt hec. ⁊ se. ¶ De aūt rubrice scribātur ꝑ se in aliq̄ cedula ⁊ iudici porrigāt in termino ad hoc statuto post hoc iudex ipse diligenter inspiciet an rubrice actoris sint ꝓbate ⁊ an rubrice rei contineāt veritatē q̄ si ipse vacare nequeat tradat eas aliquib⁹ discretis viris ad expensas ptiuz examinādas ex quib⁹ examinatōib⁹ plurimi in curia nostro tēpe sunt ditati. veruntn̄ qm̄ aduocari ptium nōnunq̄z asserūt ꝓbatum esse qꝺ nō est ⁊ econuerso. et ideo laboriosum esset rubricas ꝑ eos formatas examinare ideo quidā iudices faciūt eas formari ꝑ prefatos examīatores deputatos ad hoc. ¶ Hoc aūt diligenter animaduertat iudex sen examinator: q: rubrica q̄nq̄z continet duo vel plura membra. vn̄ licet vnū ꝓbetur nō ideo simpl'r censenda est esse ꝓbata nisi alia ꝓbent'. sic als dici in positionib⁹ faciendis ꝓsuevit. ex̄ de testi. ad hoc. als incipit p̄sentium ibi postea sigillatim ꝛc. li. vj. nōnunq̄z etiā cōtingit q̄ licet verba ꝓtenta in articulo vel rubrica probari videātur. nō tn̄ articulus ꝓbat' ꝓut ponit' vel rubrica qꝺ totum debent fideliter in suis rn̄siōib⁹ seu diffinitōib⁹ examinatores designare. ¶ Et no. q̄ aut ꝓbasti vel nō qꝺ dic vt. j. in ti. de ꝓba. §. nūc dicendum. et illud iunge hic.

Epe testes non legitimi de facto recipiunt'. ideoq̄z videndū est q̄liter recepti reprobent' sup q̄ est sciendu⁹ q̄ ante testiū publicatōez et post tam dcā q̄z ꝑsone testiū possunt ꝑ alios testes legitimos reprobari dūmodo id ante sententiā fiat vt extra. e. ad hoc. als incipit p̄ntiuz li. vj. ⁊. c. series. de excep. c. j. de ꝓba. licet hac tn̄ distinctōne seruata vt q̄ post publicatas attestatōnes personas voluerit reprobare sine distinctōne audiri debet si hoc ante publicatiōez ꝓtestatus fuerit q̄ ꝓtestatio fiet hoc modo. Forma. Ego. p. ꝓtestor q̄ mihi saluum sit obijcere ꝓtra ꝑsonas ⁊ dicta testiū ꝓducendoꝝ cōtra me ex pte. d. in cā quā secum habeo coram tali iudice ⁊ ante aptura ⁊ post. ⁊ hoc mihi expresse reseruo. als aūt audiri nō debet nisi iuret q̄ ad hoc ex malicia nō ꝓcedit vel q̄ post publicationē nō dixit id quod nūc eis obijcit. vt extra de testi. p̄sentiū. H. an post publicationem attestationū reprobari possent ꝑ testes vel aliter ꝑsone deponentiuz sum⁹ ꝑ hoc breuiter expediti. qꝺ tn̄ intelligas de illis exceptionib⁹ q̄ remitti p̄nt exp̄sse vel tacite ab eo ꝓtra quez ꝓducunt' vt q: erat ꝓducentis frater ꝓsanguine⁹ affinis coniunx vasall⁹ libert⁹ domesticus soci⁹ venditor fideiussor criminosus. vel ei cōtra quē ꝓducebat' inimicus ꝓspirator vel als suspectus secus in his q̄ remitti nō p̄nt vt q: hereticus excoīcat⁹ paganus iude⁹ nō ob. s. §. j. ꝟ. ß nunq̄d orthodoxus vt ibi dixi furiosus impubes. ⁊ vide. j. de excep. §. ij. ver. ß q̄ro de his. ¶ Nūc trāseam⁹ ad dcā ⁊ qn̄ viciantur q: singularia vel non reddentia cām vel q: coīa. de his nihil ad ꝓpositū q: in his ⁊ silib⁹ nō venit ꝓbatio facti ß allegatio vel oīssio dictoꝝ. ꝓbādum aūt venit q̄n̄ oppon' aut de nullitate aut de falsitate directe cū corrupti one. aut de sola corruptōne aut de falsitate directe aut de falsitate indirecte. ⁊ hec etiā ꝑ testes ꝓbari p̄nt. nullitas esset cum nō iurauerūt vel iurarūt pte nō p̄sente nec citata vt. e. t. c. ij. vel iurauerūt ß deposuerūt super nō iuratis. vel in q̄rta dilatione data sine solēnitate. s. e. §. j. ver. item q̄ depositi sup. ⁊ ver. pre. esset etiā nullitas vt dixi in. §. iam de interrogatorijs. ꝟ. item q̄ri debet. q̄n̄ publicatis attestatōnib⁹ opponit' testez deposuisse de scientia in tpe q̄ nondū nat⁹ erat qꝺ p̄supponit impossibilitatē vt ibi dixi ⁊ sic nullitatē licet et falsitatē ¶ De falsitate ⁊ corruptōne p⁹. extra de ꝓba. licz. vbi satis de hoc in glo. ij. idem de sola corruptione vt scripsi sup glo. p̄dicta. et vide. s. eo. §. j. ver. sed q̄d si testi. et qꝺ ibi dixi. ¶ De falsitate directe est aduertendū q̄ raro ista ꝓbatio ꝓcedet nisi ex culpa iudicis nō facientis fieri debitā specificatōez exemplū in terminis q̄s dedi in pre. ver. item queri dz. Opposuisti instrumentum qꝺ ꝓduxeram esse falsum admissus ad ꝓbandū. ꝓbasti notariū fuisse mortuū tpe ꝓfectōnis ꝓptime admittar ad ꝓbandū directe ꝓtrariū q̄ tūc viuebat q̄ si iudex hāc falsitatis cām in capitulis exprimi fecisset ante publicatōez id ꝓbare debuisset. vt in cle. testib⁹. ⁊ vide qꝺ scripsi. e. t. fraternitatis. in. v. q. Aliud exemplū est. opponebas electo q̄ erat indignus ⁊ q̄ erat homicida specificatione nō facta ꝓbasti infamiā. ꝓbasti q̄ occiderat petrū ꝓptime poterit ꝓbare directe ꝓtrarium post aperturā. s. se bone fame. vel ꝓbando illuz viuere vel fuisse occisum a ticio absq̄z eo q̄ illū occidisset etiā si p̄sens fuisset vt minus subintrem⁹ indirectā ⁊ hic venit materia negatiue coartare q̄ cadit in intellectū. de q̄ de elec. bone. j. ¶ Vltimo de falsitate indirecta ꝓstat illā ꝓbari etiā ꝑ testes post aperturā vt in p̄. c. ex̄ tenore. ⁊ l. optimā. C. de ꝓtraben. ⁊ cō. stip. et de hac statim in ver. porro. ⁊ adde qꝺ ibi dicā. ¶ Hic aduerte q̄ sic nō debite specificat⁹ articul⁹ admittit q̄nq̄z ꝓbatōez directe falsitatis post aperturam vt nunc dixi. sic vltra debitum specificatus quandoq̄z post aperturam non admittit indirectam vt post Jnno. scripsi eo. ti. ex tenore. in principio. Z. ⁊ si sic admissus probauerit testes quos reprobare intendit seruos esse vel infames criminosos vel famosos vel corruptos vel alio modo illegitimos: vt dixi supra in. §. primo. et pro non receptis habētur nec dicto eorum fides adhibetur. vt extra de testi. super eo. et. c. ex parte. de excep. c. j. de ordi. cogni. c. ij. ī fi. que prosequere plenius vt supra. §. j. versicu. item q̄ is pro quo aliquid. quidam autem dicunt indistincte q̄ si volo probare tuos testes esse famosos. possuz hoc etiam publicatis attestatōnibus argu. in predic. c. series. ⁊ c. lz. ex̄. e. causam. C. si ex fal. in. per totum. Alij dicūt q̄ vbi agitur ad rescissionem prioris sententie nunq̄z pt⁹ publicationem debent principaliter admitti probationes contra dicta priorum testium vt not. Vincent'. in pre. c. causam que. ¶ Sed qualiter probabitur falsitas no. Vincen. in pre. c. series. q̄ per predicta aliorum ꝓducendorum. H. debet dicere productorum vt patet etiam supra. §. qualiter. versicu. sed opponitur. ⁊ infra versi. in quibus sunt verba. Z. et per instrumenta. extra de fide instrumen. cum dilectus. als non. nisi indirecte. vt extra. e. ex tenore. et. C. de contraben. stip. optimam. et sic intelligitur. C. si ex fals. in. per totum. et. C. de temp. app. per banc. ¶ Sed nunquid possum dicere contra testes inscriptos in instrumento sicut et contra productos. Respondeo sic. si enim condemnat⁹ de adulterio scribitur in instrumento non valet. ff. de testi. scio. contra. naz sufficit tempore inscriptōnis testes fuisse bone opinionis. C. de testa. l. j. ⁊ fi. supra. §. j. b. ꝟ sicu. quid si test' erat. ¶ Porro dicta testiū reprobari

possunt ꝙ alios testes post publicationē hoc modo. dicerūt testes titium ꝓtraxisse cum berta ī ciuitate bono. in kaleñ. ianuarij nuper transactis. si ꝓbatū fuerit per testes oīm exceptione maiores ipsum. t. eodē die fuisse parisius in francia nō adhibet fides dicto prior. extra eo. ex tenore. ꝛ. c. series. C. de ꝓtraben. sti. optimam. ꝛ is est quidā modus ꝓbandi negatiuam. ꝓsulo tū vt si potes potius dicta ꝗs ꝑsonas impugnes. ar. extra d accu. licet in fi. si ℵo vides ꝙ dicta valeāt. tūc objcias in ꝑsonas vtrūq;. ꝛem licet scilz repellere reprobare. iij. q. iij. ℵ. si quis testib. ꝛ dixi. s. §. iam de interrogatorijs ℵ. fiunt autem. ꝛ. §. se. ℵ. debet quoq; ꝛ ℵ. viso. sed nō oia que licēt qñq; expediunt nec honesta sunt. vt. ff. d reg. iuris. non oīe. xj. q. j. aliud vincen. no. extra de excep. c. j. ꝙ indicta testiū pñt dicere ꝙ alia dicta alior testiuz iam ꝓductor sed non ꝙ nouos testes exquo didicit testificata. in auten. de testi. §. illud. coll. vij. s. §. qualiter ℵ. sed opponit. sed per instrumentū possum bene dicere ꝓtra dicta testium. vt extra de fi. instru. cum dilect⁹. ar. ꝓtra extra de testi. ex tenore. vbi ꝙ nouos testes impugnant dicta iam publicata. solue vt ibi no. �means vin. H. qui ptinaciter ibi tenuit dicta testiū post publicationē ꝙ testes reprobari nō posse etiā indirecte. dixit g ꝙ ibi mulier in ptinenti voluit ꝓbare. si intellexit id est ante publicationē. textus ibi ꝓtradicit. vel means eū specialē in causa matrimoniali. potissimū motiuū vinc. fuit qz sic timet suborнatio in ꝓbatione indirecta sicut in directa. sed ad hoc rñde ꝙ id qd̄ scripsi. e. ti. fraternitatis in ea. q. subdebat ꝙ ob eandē causam. s. subornationis timore nō edunt instrumēta cum die ꝛ ꝓsule. de quo vide no. de fi. instru. B. ꝓpetuus ad fi. vltime glo. g tu responde vt ibi notat ꝙ bene illa edunt si redarguit de falso. ad predictā ptinaciā defendendā inducit ꝙ sicut ego ꝓcedens nō possum postq; testificata didici ꝓbare ꝑsentiam: sic nec tu absentiam. sed primū nego. vt in pre. c. ex tenore. no. in vlt. glo. quā etiā ipse posuit post Lan. dicebat etiā non licere reo publicatis attestationib; per quas probatum est eum cum agente ꝓtraxisse ꝓbare per testes prius se aliud matrimoniū cōtraxisse. istud etiam nego ꝙ decre. de testi. e. ti. subdebat ꝙ ideo ꝓtra instrumentū licet ꝓducere testes quia producens poterit illud iuuare per testes. que ratio cessat in testibus publicatis qui cum iuuari non possint. g nec impugnari. ꝛ si dicat ꝙ means id non poterit ꝓtra testes agi d falso. cuius ꝓtrariū patet de ꝓba. licet. Rñdet ꝙ poterit directe ꝛ tūc variato iudicio licet testis damnet: nō retractat sententia contra ꝓducentem autem agi non posset nisi ꝓbaretur corruptio eo. ti. sicut. ꝛ in p. decre. licet hec. quia non placebant in decre. ex tenore. nō posui. ad que etiam hic ponenda inuitus vel quasi manuz apposui. Z. C Hac igitur via potest ī personas testiū objci. premissa enim protestatōne ante aperturam qd̄ vis in personas objcere potes vt dictum est et habita copia attestationū in termino tibi a iudice dato ad dicendum ꝓtra testes. vt. s. §. proxi. in prin. sic poteris excipere contra eos.

C Forma excipiendi contra testes.

H. Quam posuit Bonagui. ꝛ Egy. c. lix. Z. C Coram vobis domine index ego talis ꝑstitutus in moduz exceptionis propono contra testes per talem cōtra me inductos in tali causa ꝙ nulla vel modica ē eis fides adhibenda immo sunt a testimonio repellendi. nam oīes et singuli sunt in suis testimonijs singulares. item talis testis est ꝛ erat tempore sue depositionis leuis opinionis ꝛ vite suspecte ꝛ infamis infamia canonica ꝛ ciuili. itez talis est periurus. ꝛ in tali causa fuit de periurio convictus. item talis est ꝛ erat tempore depositionis adulter fornicator et de adulterio condemnatus. item talis est paup et suspectus. item talis est inimicus. item talis est pcio corruptus ꝛ falsum testimoniū tulit ī hac causa dicens me tali die bononie ꝓtraxisse cum eadem die parisius essem. ꝛ sic de aljs que dic vt. s. §. j. H. ponebant egy. ꝛ bonagui. item ꝙ hanc causam reputat suam propriam ꝛ specialem. dicēs eum tunc repelli a testimonio ac si in ꝓpria cā deposuisset. ff. e. ti. nullus. subdebant se bas nominasse qz sepius occurrunt causidici. tñ bas vel alias proponēt. put ipsorum solicitudo ꝛ cā nature dictabit. Z. iunge si vis. H. means eundem bonagui. Z. bas autem exceptiones alternatiue ꝓpono ꝛ eas admitti peto vt infra de excep. §. viso ℵ. porro. nec valz talis appellatio. appello ne recipiātur isti testes quos volo ꝙ bare criminosos. nisi statim se offerat probaturꝫ. vt extra de testi. ex pte. a. vbi de hoc means papā. qñq; tñ alia ante depositionem objciuntur vt in pre. ℵ. item is pro quo ꝛ tunc excipiens potest addicere ꝛ hoc offero me inconti nenti probaturum vt. s. §. j. ℵ. item ꝙ est seruus. ibi g quid si dicit ꝛ se. hec forma proponendi ꝛ crimina specificādi. probatur extra de testi. ad hoc. al's incipit presentium li. vj. ꝛ. ff. e. l. j. §. adhiberi. extra de si. licet. ꝛ. c. ꝙ tuas. ꝛ eoipso ꝙ se offert incontinenti probaturum dicunt quidā eum admittēdū. vt in pre. ℵ. item ꝙ est seruus. C Et scias ꝙ testis qñq; totaliter statim excludit quādoq; ℵo id in tempus disputationis reseruat. qd̄ dic vt ibi. ꝛ. e. §. ad fi. ℵ. in summa. C Reus vero cōtra quem testes producuntur eos poterit reprobare ꝙ alios reprobare fcā simili specificatione criminū cōtra eos vt in eadem decre. vltra autem nō licet testes reprobare vt in. e. ti. c. licet dilectus. H. ibi scripsi in vltima glo. an due sole reprobationes instrumenti fiāt per testes. item an id qd̄ dicitur secundos reprobatorios nō posse reprobari non procedat in reprobatione dictoꝝ sed solum in reprobatione personarum. scripsi eo. ti. c. j. li. vj. in glo. no. means Inno. Z. veruntamē si infra terminū ad reprobādum datum quis nō reprobauerit vl terius non auditur. extra de proba. licz. imo iudex refrenabit infinitatem. ff. de testi. l. j. in fi. extra de rescrip. cū in multis. li. vj. quod dic vt. s. §. nunc tractemus ℵ. fi. C Et no. ꝙ testem quem induco ꝙ me teneor recipere contra me nisi ostendā inimicitias postmodum in t euz ꝛ me exortas. vt. iij. q. ij. ℵ. si quis testibus. ꝛ. C. eo. si qs testibus. sicut ꝛ instrumentum pro me inductum. extra de censi. cum olim. C. de fi. instru. auten. ad hec. C Sed quid si eum ꝓduxi sed non sum eo vsus. nūquid eū potero repellere si de nouo inducitur contra me. qd̄ videtur ar. in pre. l. si quis testib; ibi vsus fuerit ꝛc. ex eo qd̄ dicitur vsus. H. sed qz non dicit littera vsus attestationib; dicā ꝙ testib; vtitur qui illos ꝓducit. Z. ꝛ ar. ff. ad. l. cor. de fal. qui falsam. ꝛ. C. eo. ti. de fal. si falsos et extra de cri. fal. ad falsariorꝫ. rñ. j. ꝛ. ff. d eden. l. j. §. eden da. ar. ꝫ extra de cri. fal. dura. ꝛ. ff. qd̄ q̄sq; iuris. l. j. rñ. j. ꝛ de postu. l. j. §. bestias. distingue. H. means Ja. bal. h distinctio non placet Ja. ꝛ Pe. vt dixi. e. ti. presentium. super. j. glo. Z. vtꝫ ideo nō fui vsus qz nolui quo casu eum potero recusare: an ideo qz nō potui qz nihil ꝙ me dixit. quo casu nō potero recusare. si ℵo eum nō induxi possum reprobare vt. s. §. j. ℵ. item ꝙ is pro quo aliquid. quid si ꝙ vtraq; parte dixit. dic vt ibi. H. Simi lis questio querebat an qd̄ dicit lex si quis habeat locū etiam in eo contra quem fit productō cum testis aliqd dixit pro eo quo ipe vtitur remissio nil vocet in hoc Jaco. bald̄. dixit ꝙ sic. allega. l. illud. ff. ad. l. aquil. Alij distinguunt an ex eo quo vtatur habuerit victoriam al's non habiturus. ꝛ tunc procedit quod dixi an vero eam al's habiturus fuisset. et tunc reprobare possit. hoc ponit Ly. in. l. si quis. Z. C Sed nūquid testes meos possim reprobare distingue quia aut id facere volo ex superuenienti causa aut non. de hoc no. in autē. eo. §. qui

ꝟo.col.vij.7 plene ſm papã ex̃ de excep.cũ venerabilis H.ibi vide in nouel.in glo.quaſi dicat poſt prin. 7 ℣. ſed 7 hoc notandũ. Z. Quid ſi ꝓduxi contra te.x. teſtes qui ſibi contradicũt nũquid poſſuꝫ dicere indicta quoꝝdam ꝑ alios. Reſpondeo ſic licꝫ vtroſqꝫ ꝓduxerim ſecus in inſtrumẽtis que ſibi fidem ꝛogant.extra de fi.inſtru.imputari. H.diuerſitatis ratio ibi no. 7 ſ̃ eo.ti.ꝓſentium.7.c.ſe. Z. ¶Quid ſi ꝓduxi teſtem et volo ꝓbare ꝙ tu eum coꝛrupiſti nũquid poſſum eũ repellere cuꝫ eum ꝓduxerim. Reſpondeo ſic.iij.q.ij.§. item in cri.℣.itẽ ſiquis teſtib. ¶Quid ſi ꝓduxi teſtẽ infamẽ contra te. H.videt accedere opi.quam tenet Guid.de ſuꝫ.ſuper.l.ſiquis.que habꝫ ꝙ licet teſtẽ ꝓtra te ꝓduxi ꝓductũ a te in alia cauſa ꝛeꝓrobare non poſſim ſi ꝓducatur ab alio bene poſſum qꝛ quo ad illũ euꝫ nõ approbaut 7 res inter alios acta ꝛc. ¶.res inter alios ꝛc.ꝑ totũ Jnno.aperte tenet contrariũ in ℣.ſed 7 hoc notandũ.quꝫ allegaui ℣.ſupꝛa. tercio.ꝑ quo facit ꝙ lex impſonaliter loquit.7 bene facit lex.iij.§.hec pena. ff.quod quiſqꝫ iur. Ja.bal.qui tenet idẽ alle.ff.de iudi. l.ij.§.ſed 7 ſi agant.dicit tamẽ Jnno.id ꝓcedere ĩ cauſa ꝓueniente a me qui ꝓduxi.ſecus ſi a te qui nũc ꝓduceis puta quia tuus filius vel huic ſimile ibi vide. Z. at tu nũc in alia cauſa illũ ꝓducis contra me. Reſpondeo nõ poſſum eũ repellere ꝓtextu eoꝝ que cõmiſi ꝓ⁹ ꝗꝫ ego illũ ꝓduxi. H.etiam ſi illa tunc ignoꝛabã ſm Ja.bal.cum lex excipiat ſolũ ſupueniẽtia.alle.ff.ꝺ iudi.cuꝫ ꝓtoꝛ.ſed hoc nõ placet vbi ignoꝛãtia fuerit ꝓbabilis cũ ſint paꝛia nõ eſſe 7 non apparere.ff.de contrahẽ.emp.in.l.7 eſt ſatis expꝛeſſum.de elec.nulli.li.vj. ff.de confir.tu.l.in cõfirmãdo.bene facit.ff.de iudi.l.ij. in ꝓin.alꝫ eque dici poſſet ꝙ cum lex ſolas inimicitias ſupueniẽtes excipiat ꝓpter alias cauſas repelli nõ poſſet.cui⁹ contrariũ ibi no.accur.et Jo. Z. ſed ꝓtextu poſtea cõmiſſoꝝ ſic.extra de iureiurã.quẽadmoduꝫ 7 in ꝓe.℣.ſiquis teſti.C.de teſta.l.j. ¶Sed q̃d ſi ꝓduxi contra te teſtes aliquos in quoꝝ ꝑſonas poteras obij̃cere ſi volebas ſed facere nõ curaſti de nouo induco eos contra te in alia cauſa vis eos repellere nũquid potes.non videt quia ſemel paſſus es eos contra te induci nec aliquid contra eos obieciſti.7 ſic eos approbaſti.xxxij.q.v.horrendus.extra accuſa. nulli. dic contra ſm Ja.bal.C.de pac.ſi accuſationẽ.ff. de excu.tu.7 tẽ. ea.ſed ꝛeꝓrobari. H.eſt hic ſimile quod ſcripſi de reſcriptis dilectus.ij.ſuper ℣.ꝓpoſitum.facit.C. ꝺ excu. tu.l.voluntarie. de his qui ſpon. mu. ſube.l.ij.li.x. Z. ¶Quid ſi teſtꝭ ꝛeꝓrobat⁹ eſt ĩ vna cã a iudice nũquid ego poſſum illũ in alia cauſa inducere. Reſpondeo refert an iudex illuꝫ ſimpliciter repudiauerit dicens non adhibeo ei fidem. 7 tunc ego 7 quilibet alius põt eo in alia cã vti.ar.ff. de ꝓpenſa.quod in diẽ.ff.de nego.geſ. ſi aũt.§.pe.an expꝛeſſe dixit eum falſum vel infamez.7 tunc nõ poſſum.ar.ij.q.iij.§.notandũ.extra de elec.ſup eo.tales emꝫ admittũtur.ff.e.l.iij. ſm Uber. Tu dic ꝙ teſtis obiectu criminis alꝫ a teſtimonio repulſus. ſi ex hoc eius opinio ꝺefacto grauata eſt nõ admittet cum criminaliter agit in alia cauſa vt extra de teſti.teſtimoniũ.in cauſa ℣o ciuili vel etiã cũ de crimine ciuiliꝫ agit diſtingue vt iam dictũ eſt.tũc.n.non repellet ĩ alijs eo qꝺ ſibi ꝓbatũ eſt crimen 7 ob hoc repulſus eſt in alia cauſa vt extra de oꝛ.co.c.ij.in fi. 7 de excep.c.j.ff. de his qui no.infa. lucius niſi iudex eũ pꝛonũciaſſet falſum et infamẽ.7 ad hoc directe actũ fuiſſet.7 de hoc dic ſupꝛa §.l.℣.item excipit ꝙ ẽ infamis.

Reſtat de numero teſtium videre 7 quidẽ regulare eſt ꝙ in q̃libet cauſa duo teſtes ſufficiũt niſi expreſſe dicatur in lege vel canone plures in aliqua cauſa neceſſarios eſſe.vt.ij.q.iij.§.j.7.c.j.7.xxxv.q.vj.§.fi.7.iiij. q.iij.℣.vbi ſ̃numer⁹.ff.de teſt.vbi.extra eo.in omni.7.c. licet vniuerſis.in quibuſdã tamẽ caſib ꝫ plures q̃ duo requirũtur. H.aliquos ex his enumeranit Lan.in rubꝛica.quot teſtes in cauſa ſufficiũt.7 baga.in ſui operꝭ charta.pe. Z. ¶Primo vbicũqꝫ accuſat clericus eccleſie romane nam ſi eſt epiſcopus cardinalis nõ ꝓducit vel ꝺeponit niſi.lxxij. teſtib ſi ẽ ꝓſbyter cardinalis nõ niſi.xliij. Si ẽ diacon⁹ cardinal nõ niſi.xxvj. ſi ẽ ſ̃diacon⁹ vl accolit⁹ 7 ceteri nõ niſi.vij.vt.ij.q.iij.ꝓſul. 7.c.nullã.grat.tamẽ illꝺ videt intelligere de ꝑſonis ſuſpectis.vt.e.q.§.fi.item cũ quis vult ꝓbare ſolutionez ꝺebiti in ſcriptis ꝓtenti.v.ſunt neceſſarij.C. de teſti.teſtium.item in ꝓbatione confeſſiõis facte ſolutionis.v. ſaltẽ nõ rogati ſunt neceſſarij qꝛ duo rogati ſufficerẽt. vt.C.e.ti. auten.rogati. dic vt ibi no.itẽ in cõtractu q̃ excedit libꝛam auri.ſi fit in ciuitate.v.vt.C.ſi cer.peta. auten.ſed nouo.7.l.fi.in auten. de fi.inſtru.§.oportz.ij. item ĩ codicillis.v.ſunt neceſſarij.C. de codicil.l.fi.in fi. item in ꝺonatione facta cauſa moꝛtis.v.C.de ꝺo.cauſa moꝛ.l.fi.itẽ in teſtamẽtis oꝛdinãdis.vij.C.de teſta.hac cõſultiſſima in ꝓin. 7.l.fi.inſti.e.in fi. vbi de hoc.7.j.de edic.inſtru.§.cõpendioſe.℣ſi.iij.qñ ℣o teſtatoꝛ neſcit litteras nec ſubſcribit ſunt.viij.neceſſarij.vt.j.eo.ti.§. ꝙ ſi.vel etiã ſi ſit cecus.vt ĩ pꝛe.l.hac cõſul.§.fi. ¶Qꝺ autẽ ꝺixi in teſtamẽto.vij.foꝛe neceſſarios fallit in caſibus. Primus in relictis ad pias cauſas vbi ꝺuo cum ꝓſbytero ſufficiũt ſiue in teſtamẽto ſiue in codicillis.ꝺ teſta.cum eſſes.7.c. relatum.qꝺ ꝺic vt in pꝛe.§.cõpendioſe ℣.verum.Secũdus quãdo valet tantũ min⁹ ſolenne cũ ꝺuob vel tribꝫ inter nepotes vel filios.vt ĩ ꝑ. l.hac cõſultiſſima.§. ex impfecto. 7.§.fi.C.de fideiuſ.l. fi.C.fami.ber.l.fi. Tercius quia in villis et municipijs vbi eſt hominũ raritas valet teſtamẽtũ in ꝑſentia.v.teſtium factuꝫ.C.de teſta.l.fi. Quartus quãdo teſtatoꝛ ꝺicit ꝙ nõ vult ſtare pꝛioꝛem volũtatem quia tũc tres ſufficiũt.C.e.ſancim⁹.in autẽ.vt lice.ma. 7 auie.§.his. idem ſi velit eam ꝺeclarare vt no.de teſta.heredes.§.j. Quint⁹ in teſtamẽtis conditis a militibus reipublice. H.qui ſunt in expeditione. Z.ſufficiunt qñqꝫ duo. qñqꝫ vnus ſed hos milites hodie nõ habemus. H. nã in illis requirũtur.vi.que no.in.l.pe.ff. ex qui.ca.ma. et vide ſupꝛa de pꝛocura.§.j.b.℣ſi. item ꝙ eſt miles. Z. quare illud ceſſat.vt inſti. de teſta.mili.in ꝓin.7.§.plane.C.e.milites. vbi de hoc.ff.e.lucius. Sextus in teſtamẽto in ꝑſentia impatoꝛis ꝑcibus ſibi oblatis condito in quo nullus eſt neceſſarius.C.de teſta.omniũ. ¶Jteꝫ in purgatione epiſcopi requirũtur.xij.ij.q.v. omib in fi.item in purgatione ꝓſbyteri.vij.vt.e.q.ſi legitimi. itẽ in purgatione ꝺiaconi.iij.vt in eo.c.ſi legitimi. item in pecunie ꝺepoſitione vel alterius rei ſi ꝺepoſitum excedit libꝛam auri vel etiam contractus.iij. in auten.de inſtru.cau.in fi.§. ſiquis igit.coll.vj.C. qui po. in pig. ba.auten.ſiquis vult.item in ſcriptura per manũ ꝓpꝛia tam facta tres.C.eo.ti. ſcripturas.argu contra ꝙ ꝺuo ſufficiunt.vt extra de ꝓbati.quoniam cõtra.cui hodie ſtatur ſed ſi per publicam ꝺuo ſufficiunt.in auten. de inſtrumen.cau.in fine.§.ſi igitur inſtrumẽtum.item in interruptione pꝛeſcriptionis tres.C. de an.excepti. vt perfectius in fine.et.xv.q.iij.§.poteſt.℣.hec de pꝛeſcriptionibus in fine.℣. item in renũciatione velleiani tres.C.ad vell.antique.§.ne autẽ.itez in inuentarij cõfectione abſentibus quos res tangit tres. in auten.de here.7 fal.§. ſi ℣o abſunt. et.§.ſancimus. et.C. de iure delib.ſcimus.§.ſi vero ꝺubius.item cum fit comparatio ex chirographo vel alio inſtrumento non publico tres.C.de fide inſtru.comparitiones.item cum aliquis ꝓmouendus eſt inter agentes in rebus.xv.vt.C.l.xij. de ꝑximis ſacro.ſcri.vnicuiqꝫ.circa ꝓin.item ĩ inſpection ꝓuilegiorum ꝺebet eſſe quis contentus numero.xij.extra de fi.inſtru.accepimus in fine.itez tres ob-

Forma excipiẽdi ꝫ testes.

ſtetrices vocant' ad ventrẽ inſpiciendũ. ⁊ tamẽ due ꝓbant prẽgnantẽ. ff. de ven. inſpi. l. j. in prin. vel etiã. v. ſi ſe prẽgnantẽ confiteť. vt. e. l. §. de inſpiciendo. H. qñ ſe ingerit ſe ſuſpectã reddit. vt ibi no. ⁊ ideo maior numerus requiritť q̃ꝫ quando negat. Z. item ad oſtium camere vbi mulier parit̃ura eſt. x. teſtes ponũtur ⁊ tempore partus decem libere. ⁊. vj. ancille in conclaui mittũtur. vt. e. l. §. in quo. ⁊. §. ſe. mos tamẽ regiõis ĩ hoc attenditur. vt. e. l. §. fi. item cuꝫ ꝑ epiſtolã datur libertas vel etiam inter amicos. v. C. de ſlati. li. tol. l. vnica. §. j. et ij. et. §. ille etiam. item in diuortio. viij. ff. de diuor. nullum. itẽ quãdoq̃ꝫ. x. C. li. xij. de erogati. mili. anno. l. pe. §. hoc ℣o. ¶ Licet autẽ vt p̃miſſum eſt quedã ſint ſpeciales cauſe que plures q̃ꝫ duo teſtes exigant. nulla tñ eſt que vnius teſtimonio q̃uis legitimo terminet'. vt extra eo. licet vniuerſis in fine etiam ſi preſidiali p̃fulgeat dignitate vt eo. ti. licꝫ ex quadam. C. e. iureiuran. iij. q. iij. ℣. nũc iurãda. quia vox vnius vox nullius. vt in prin. concor. ⁊ arg. ff. de qõnib. l. antepe. ⁊. l. j. §. idem cornelius. ⁊ vnius teſtimoniũ nec iuſtificat nec cõdemnat. xxij. q. ij. admouere. ¶ Hoc tamẽ fallit in quibuſdam caſibus in quib' credit' dicto vnius. ⁊ primo probat quis reuocationẽ mandati per vnũ teſtem ⁊ cũ ſuo iuramẽto. ext̃ de ꝓcura. ex inſinuatiõe vbi de hoc. Secũdo ſi dubitet' de inſtrumẽto an ſit publicũ. ſolus tabellio facit fidem. vt. C. ad. l. cor. de fal. ſiquis decurio. ĩ auten. de inſtru. caut. §. ß ⁊ ſi inſtru. col. vj. Tercio ſtatur iuramento creditoris tm̃ ſuper eo quod ſup̃fluum eſt in precio rei vendite. C. de iur. do. impe. l. fi. §. ſi ℣o. Quarto ſtatur vnius teſtimonio cũ teſtatoꝛ ita p̃cipit. ff. de do. prele. theopõpus. Quĩto qñ quis habuit ꝓbabilem cauſam ignorantie. extra de ſen. excõ. ſi ℣o. ij. ar. contra. extra de p̃ſump. c. j. H. ibi non erat ꝓbabilis cauſa. Z. vj. credit' dicto vnius abbatis contra epiſcopũ qui vicini meſſem añ miſſarũ ſolennia exarauit. lxxxvj. di. tanta. Septimo credit' vni extra iudiciũ ſeu tanq̃ ſocio. xxij. q. iij. innocẽs. Octauo credit' vni cum iuramẽto p̃ncipalis p̃ſone. C. de reb' credi. ĩ bone extra de ꝓba. ſicuti. qñq̃ tamẽ hoc fallit vt no. extra d' iureiur. mulieri. Nono vbi non fit alicui p̃iudiciũ puta cum dubitat' an quis ſit baptizatus vl' an eccleſia ſit conſecrata ⁊ huiuſmodi. de cõſe. diſt. iij. cum itaq̃ⁿ. ⁊. c. paruulos. ⁊ di. j. ſolẽnitates. Decimo cum dubitat' de volũtate obmutescentis ſeu morientis. vt ar. xxvj. q. vj. qui recedũt. ⁊. c. ſe. Undecimo ꝓpter dictum vni⁹ ſigillum ſuũ in teſtamẽto appoſitum reddit' dubiũ. ff. quẽadmodũ teſta. aper. l. j. §. fi. Duodecimo ĩ terminis appoſitis ſtatur determiationi venditoris. ff. fini. reg. eos ſm̃ vnã lecturã. Xiij. vnus impedit matrimoniũ contrahendũ. extra de teſti. ſup eo. extra de ſponſa. ꝑterea ij. Xiij. vnus facit iudici purgationeꝫ. extra de purga. cano. dudum. H. puto q̃ allegare vult cum in iuuẽtute. Z. Xv. credit' dicto vni⁹ cũ ſibi deferť iuramentũ. extra de iureiurã. c. fi. Xvj. creditur ſacerdoti dicẽti aliquẽ penituiſſe. extra de ſymo. nemo. ⁊ ar. extra de teſti. teſtimoniuꝫ. ⁊ de pe. ⁊ re. omnis. Xvij. credit' vni tãq̃ recitatori propter eius fidem indubitataꝫ. viij. q. iij. talia. ⁊. xxviij. di. de ſyracuſane. ⁊. xxiij. q. iij. inter querelas ſm̃ vnam lecturã. Xviij. creditur executori dicẽti ſe citaſſe vel denũciaſſe. extra de appel. cum parati. et de rebus eorũ qui ſub tu. vel cu. ſunt magis. §. illud. ℣. nec tamẽ. ⁊ infra de citatio. §. ſequit'. ⁊ infra de accuſa. §. j. ad finẽ. Xix. credit' cardinali vel alij excellẽti dicẽti ſe legatũ vl' aliquid aſſerenti licꝫ id nõ probet. quod dic vt ſupra. §. j. ℣. itez q̃ furtim. Xx. credit' patri dicẽti filiũ inuitũ monachũ eſſe factũ. xxj. q. iij. preſens. xxj. creditur vni reuelanti inſidias factas eſſe pape ſeu cõſpirationem ⁊ idem in crimine leſe maieſtatis. lxxix. diſ. ſiquis papa. vj. q. j. §. verũ. Xxij. creditur ſoli epiſcopo xj. q. j. quicunq̃ⁿ. ſed illud antiquum eſt ⁊ tollitur ꝑ priora iura. H. ſcz allegata in prin. huius. §. Z. et. vj. q. j. ſi tantũ. ⁊. c. ſequẽ. Xxiij. vn⁹ teſtis inducit preſumptionẽ. ff. quẽad. teſta. ape. l. ij. in fi. ⁊. ff. de vote ple. theopõpus. ⁊ als incipit pom. ⁊ in oĩb' prece. concor. Bal. dicit plac. ſe nunq̃ legiſſe q̃ vnus teſtis faciat ſemiplenam probationẽ. nam hoc verbum ſemiplena non reperitur in textu aliquo bñ reperiť q̃ facit iudiciũ. ff. de ꝓbati. l. cum probatio. ſed glo. ibi dicit q̃ iudicium minus eſt q̃ꝫ ſemiplena probatio. ſed illa lex loquitur ĩ teſte minus integro ⁊ torquendo ſed glo. allegat contra plac. l. theopompus de vote predi. que non dicit hoc quia ibi facit plenam fidem nam fides eius erat ibi approbata a teſtatore. ⁊ ſic ab eo qui totuꝫ poteſt de hoc infra de probationi. §. fina. ℣ſi. vltimo nota. finaliter dic vt dixi in. l. admonendi. ff. de in litem iur. in criminali. dic vt in. l. maritus. ff. de queſtioni. per Bar. Z. argu. contra. ff. de queſtionib'. l. antepe. H. que incipit maritus. ſolue vt dixi poſt Goff. ⁊ Hoſti. d' p̃cur. ex inſinuatione ſuper glo. argu. q̃. ⁊ vide infra. §. pri. ℣. ſi ℣o. Z. Xviij. vbi cõſenſus partium in hoc interuenit. cum etiã teſtimonio aduerſarij ſtari poſſit. C. de ſententiam paſſis. l. fi. ⁊. C. de fideicõmiſ. l. fi. Xxv. creditur vni teſti cum fama. vt no. do. me. de teſti. preterea. §. j. H. vide quod ibi dixi ſuper vlti. glo. Z. ⁊ ſm̃ alios. eo. ti. tam litteris. ⁊. iij. q. ij. §. item in criminali. ℣ſi. item ſepe ſiue. ⁊. j. de noto. cri. §. fama. Xxvj. vn⁹ profitit ſed non ſufficit. vt in milite ab hoſtibus remiſſo. cuius aſſertioni creditur ſuffragantibus meritis vite prioris. ff. de re mili. de ſertorẽ. §. is qui ad. ⁊. l. n non omnes. §. a barbaris. Xxvij. creditur iuramẽto dicẽtis ſe res ꝑ violentiam perdidiſſe. violentia primo probata. extra quod me. cauſa. c. fi. C. vnde vi ſi quãdo. quod dic vt infra de fruc. ⁊ inter. §. viſo. prope fi. Xxviij. credit' iuramẽto alicuius circa fraudem aduerſarij. extra de ĩte. reſti. ex litteris. de re iudi. cuꝫ bertoldus. Xxix. creditur vni teſti in cauſa denũciatõnis. extra de teſti. in omni. ⁊ de iudi. nouit. Xx. vn⁹ teſtis facit ſemiplenã probationẽ. quod dic vt infra de ꝓba. §. fi. ℣. vlti. ¶ Preterea miſſi autẽ caſus ſunt ſpeciales. teneas ergo q̃ ſepe vni fides adhibetur extra iudiciũ. vt in prin. concor. puta vbi nullius agitur preiudiciũ vt ſupra. ℣. nono. in iudicio ℣o p̃ſumptionem inducit vt ſupra ℣. xxiij. non cõdemnationem. vt in primis concor. ¶ Hoc etiam no. q̃ ad iudicis ſpectat officiũ multitudinẽ teſtiũ refrenare. ff. de teſti. l. j. puta ſi iam ſint. xl. ꝓducti. ext̃ de teſti. ſignificauerũt. ⁊. c. ſe. ⁊. c. de teſti. vel. etiaꝫ ſi videt ꝓcentis intentionem p' pautioꝛes eſſe probataꝫ. ar. extra de offi. del. cum te. j. eo. §. fi. in prin. ¶ Sed quõ id faciet cum nullo ſigno debeat ſuam mentem denudare. vñ non debꝫ ei dicere probaſti. vt. C. ad. l. corn. de fal. vbi. ⁊. ff. de offi. pre. obſeruandũ. in fi. Rñdeo ſi videt ꝓducentẽ ſuam intentionem probaſſe põt ſibi dicere. frater tu iam produxiſti. x. teſtes attende vtrũ bi quos vis ꝓducere melius nouerint veritatẽ quia ſi probari poſſit ſatis videtur q̃ ꝑ. x. poſſit probari. ideo moneo te q̃ me fruſtra nõ facias laborare. nõ ob hoc dico q̃n paratus ſim recipere ſed ꝑ deo ducas eos qui noverĩt melius veritatẽ ⁊ parcas mihi ⁊ tibi. ⁊ etiam debet potius illuꝫ terrere q̃ꝫ ſpem ſibi aliquã dare vt poſſit partes ad compoſitionẽ inducere dicendo: forte probaſti ⁊ forte nõ. item forte obtinebis ⁊ forte non. hoc no. do. ⁊ forte nõ. item forte obtinebis ⁊ forte non. hoc no. do. m. in ſum. in ti. de dila. §. ⁊ quib'. ℣. ſed ſi iudex. vel dicat q̃ ideo facit nã ad ſuũ officiũ ſpectat lites abbreuiare. ff. ſi cer. pe. quidaꝫ in fine. extra de do. ⁊ cõtu. finem. extra de teſti. ſpo. frequens in prin. ⁊ de re iudi. iurgantium. prudenter tamẽ iudex faciet ſi ad refrenationem huiuſmodi nõ ꝓcedat niſi ꝑus faciat renũciare partez cõtra quã ꝓducũtur q̃ nil dicet in teſtes vl' niſi ea admiſſa ad dicendũ appareat teſtes nõ eſſe reprobatos ꝑ teſtes reprobatoꝛios qui ꝓtra primos inducunť qđ fie

ri potest.argu.extra de proba.licet.rñ.j.ꝛ.§.j.ꝛ extra.e. ad hoc.alꝫ incipit.pſentium.§.pe.ꝛ fi.li.vj.ne ſibi probandi adimat facultatem.xiiij.q.ij.ſuper.poteſt tamen partes cogere reſignare productioni vt.j.eo.§.fi. de ℔ plene ſm papam eo.ti.cauſam que. ¶Quid ſi aliquis velit producere.xl.teſtes iudex ℣o nõ vult recipere niſi.x.vel.xx. nũquid ille poterit appellare videtur q̃ ſic. vt in prędi.c.cum cauſam que.dic contra.nec in prędi. c. ponitur ius quo ad hoc ſed papa ibi ſic fieri voluit ſm Guil.na.

QDſtq̃z de teſtib⁹ tam plene deſeruimus ꝓſequens eſt vt que fides eis adhibenda ſit diſcutiamus. H.materia huius.§.habet.iiij.q.ij.ſi teſtes.ꝛ extra.e.ti.in noſtra. recepit autem auctoꝛ notabilem partẽ hui⁹.§.a tan.t. vj. de quo ſup rubꝛica.ꝛ abagarocto ſui operis vltima charta. Z.¶Super quo no.breuiter q̃ cũ ex vna pte tm̃ producũtur.aut idem teſtis ſibipſi contradicit:aut vnus alij:aut vnus pluribus:aut plures plurib⁹. ¶Et quidem ſi vnus teſtis ſibipſi cõtrarius inuenit vt quia dicit ſibi contraria vel aduerſa vel varia. vel verum in vno ꝛ falſum in alio repellit.nec valet eius dictum.iiij. q.ij.℣.qui falſa vel varia.ff.de regu.iur. vbi due.iij.q. ix.puta.extra de proba.licet.extra de apel.ſolicitudinẽ in fi.C.de liberali cauſa cum precum. ꝛ.ff.e.militis.ꝛ de tranſanc.cum hi.ꝛ ſupꝛa.§.j.℣.item qui falſos.ix.diſt. ſi ad ſacras.xxiij.q.ij. alienus. ſi ℣o tm̃ duo producti ſunt ꝛ vnus alij cõtradicit:neutri ſtatur nã q̃libet eſt in ſuo dicto ſingularis.extra de ꝓba.licet.ꝛ de elec.bone. j.et.c.cum dilecti.ꝛ quia vni nõ credit vt ſupꝛa.§.pꝛi. quid ſi alter aptioꝛa negocio dicit? Reſondeo nõ põt niſi quo ad põſumptionẽ.ff.ꝺ qõni.l.antepe. H.baga. cui⁹ fuerunt hec verba per eandez.l. dicebat q̃ non ꝓderat etiam quo ad põſumptionẽ ex qua deberet deferi iuramentũ.lex illa habet diuerſas lecturas vt ibi no. in glo.niſi ꝓcedant ꝛ glo.pe. ¶Vinc.tenet ex hoc deferri poſſe vt ſcripſi in decre.in noſtra.ſuper.j. glo.p⁹ p̃n. ꝛ dedi remiſ.ſup̃.§.proxi.ſub ℣.hoc tamẽ.℣.xxiij. Z. ¶Si autem vnus pluriby contradicit tunc vox vnius vox nullius.vt.s̃.§.proxi.℣.licet autẽ extra de teſti. in noſtra.niſi ipſe ſcriptus ſit cum eis in aliquo inſtrumẽto.ff.quẽadmoduz teſta.ape.l.j.in fi.¶Quid ſi plures teſtes pluriby teſtiby contradicãt. Reſpõdeo aut induc̃tur ab vna parte tm̃ aut ab vtraq̃ pte.Si quidẽ ab eadem parte plures inducũtur ꝛ cõcoꝛdant et negocij qualitas ꝛ motus animi iudicis cum his cõcurrit ſequẽda ſunt eoꝛum dicta et ſm ea eſt ꝓnunciandum.ff.eo. ob carmen.§.fi.iiij.q.ij.℣.ſi teſtes.ſed ſi ſibi adinuicẽ contradicũt licz in pari numero ſtatur eoꝛũ dictis qui nature negocij cõueniũt ꝛ omni qui carent ſuſpitiõe et formabit iudex motũ animi ſui ex argumẽtis ꝛ teſtibus que cauſe aptioꝛa cõpererit.nec eꝫ ad multitudinẽ teſtium ſemꝑ reſpici oportet ſed ad ſincerã fidem eoꝛuz vt ibidem extra.e.in noſtra.ꝛ.c. veniens. extra de ꝓba. licet cãm ſed ꝛ ſi teſtes diuerſo modo factũ narrant bñ credit eis.quod dic vt extra de ℣bo.ſig.nihil.de pe.di. j.periculoſe q̃ ſi vnus dicit de.x. alter de.xv. alter de.xx. non videnꝫ adinuicẽ cõtraria dicere.argu.C.de fidei cõmiſ.li.ſiq̃s in teſtem.℣.nos aũt.ꝛ ſupꝛa de arbi.§.ſequit.propꝫ p̃n.℣.notare. H. vide qꝺ ſcripſi de arbi. c.j.li.vj.in vlti.glo. Z.itez cũ teſtes dicũt.nos vidim⁹ talem eccleſiã ſemper in tali loco percipe decimas. intelligendũ eſt in bonis competẽtiby.extra de p̃ben.ſignificante.de cõſe.di.v,nunc̃ꝫ in p̃n.¶Quid ſi teſtes producũtur ad ꝓbandam famã ꝛ vn⁹ dicit ſe audiuiſſe ab vno alter ab alio.vel quid ſi volunt probare q̃ aliquis habet merũ imperiũ in aliquo caſtro vel q̃ aliquis fundus eſt alicui eccleſie decimalis: et deponũt de diuerſis actibus.de hoc infra de inquiſiti.§.j.℣ſi. quid ſi vnus.

¶Doꝛro. H. Tan.fuit iſte ℣. Z.cum ab vtraq̃ parte plures teſtes inducũtur ſi concoꝛdant ſequẽda ſunt eoꝛum dicta vt et predictũ eſt quãdo ab vna parte tm̃ inducũtur.Si autem ſibi ſunt contrarij vel diuerſi iudex debet eos cõcoꝛdare ſi poteſt vt valeat eoꝛum dictum extra.e. cum tu.de pe.di.j.periculoſe.ff. de ℣bo. obli.ſtipulatio iſta.§.eum qui ita.ſed ſi non poteſt concoꝛdare quia pꝛoꝛſus contraria dicunt.iudex ex motu animi ſui ſcire poterit quibus potius ſit fides adhibenda. H. Lombarda inducit eis pugnaz. ſalicz vni pꝛo parte ꝛ rẽnuens ſuccũbit vt eo.ti.ſi duo.et.l. vltima in fi.li.ij. Z.ita tm̃ vt potius credat ingenuo q̃ libertino ſenioꝛi q̃ iuueni.honoꝛato q̃ inferioꝛi.nobili q̃ ignobili. maſculo q̃ femine. decurioni q̃ plebeio. honeſto q̃ infami.ꝛ locupleti q̃ egeno.magis alij q̃ valde amico vel inimico.veridico q̃ mendaci.moꝛigerato q̃ pꝛodigo vel luxurioſo.graui q̃ leui. H.habenti dignitatem q̃ nõ habenti in auten.eo.ti.§.ſancimus.colla.vij. ꝛ ibi de hoc duplex ratio no.in glo.no.maioꝛem.ſ.quia honeſti ad illas ſolent aſſumi ꝛ quia minus timent potentatũ. Z.ff.de teſti.l.teſtium.C.e.auten.ſi dicat et.l. ſeruus.iiij.q.iij.ver.teſtiũ.ff.de fi.inſtru.l.fina.ff. de ſta. bo.l.in multis.extra eo.in noſtra.extra de ℣bo.ſig. foꝛtus ad finem.C.de inoffi.teſta.filia.ff.de ſena.l.j. ibi q̃ maioꝛi ꝛc.C.de teſti.iureiurã.extra de elec.eccleſia.ij.et c.dudum.ſi cer.peta.l.iij.ij.q.j.in primis.argu.ff.de do. non debet.ff.ſo.ma.ſi cum dotem.§.ſi eo tempoꝛe.ff.de nup.ſi pater.iij.q.v.per totũ. H. Hucuſq̃ tancre.qui ſubdebat nõ intelligas q̃ his qui ſuperant omnino fides ſubtrahat.ſed quia in dubijs magis credit potioꝛi ꝛ dignioꝛi quod pꝛius dixerat pile.eo.ti.iiij.rubꝛi.circa mediũ. Z.item ei qui eſt bone fame magis q̃ ei qui eſt leuis opinionis.extra de ꝓba.licet.§ ꝛ ſi teſtes partis alterius ſint numero plures ꝛ eis potius lux veritatis aſſiſtit qui etiam aptioꝛa negocio ꝛ vero pꝛoximioꝛa dicunt illis magis credit.vt in.c.licet.§. idem quoq̃.Si ℣o plures teſtes ſunt ex vna pte q̃ ex altera.illi tamen inter ſe dicunt diuerſa vel aduerſa.tũc teſtes ptis alterius qui magne p̃eminentie ſunt p̃ferũtur qꝛ nõ oportet tantũ teſtiũ multitudinẽ reſpicere. immo etiã eoꝛuz qualitatem ꝛ fidem ꝛ teſtimonia quibus potius lux veritatis aſſiſtit extra de teſtibus i noſtra. H. vide qꝺ ibi no.in vltima glo.ꝛ quod ſuper ea dixi. Z.ff.e.ob carmen.§.ſi teſtes.iiij.q.iij.℣.ſi teſtes. ¶Quid ſi omnes ſunt eiuſdẽ conditionis vel honeſtatis ꝛ fidei. Reſpondeo tunc ſtatur pluralitati vt in pꝛe.c.in noſtra. quia pluriby credit.extra de elec.eccleſia noſtra.ij.ar.in aut. de teſti.§. ſi ℣o quidam.et.§.licet.et ff. de arbi. item ſi vnus.§.item.ꝛ.l.diem.§. ſi plures.ff.de ven.inſpi.l.j.in prin.lxv.diſt.c.j.ij.et.iij.ff.quẽadmodũ teſta.ape.ſed ꝛ ſi maioꝛ. quia vbi maioꝛ eſt numerus maioꝛ preſumit veritas.vt in pꝛe.c.eccleſia veſtra.ij.extra de offi.deleg. prudentiã pꝛope prin.quia quod a pluribus queritur facilius inuenitur.xx.di. de quibus. ¶Sed quid ſi tot ſunt pro vna parte quot ex alia ꝛ eque boni vel quid ſi ex vna parte ſunt plures ex altera digniozes ita vt dignitas poſſit numero adequari. Reſpõdeo tũc iudex abſoluat reum vt in pꝛe. decre.in noſtra.ꝛ.ff.e.ob carmen.quia pꝛomptioꝛes eſſe debemus ad abſoluendum q̃ ad ꝯdemnãdũ.extra de ꝓba.ex litteris.ff. de acti. et ob.arrian⁹.xxvj.q. vlti.alligãt. ſunt ſequẽdi eꝫ poti⁹ teſtes q̃ in humanioꝛẽ declinãt ſentẽtiam.ar.ff.de pac. maioꝛẽ.C.q̃ bo.ce.poſ.l.fi.qꝺ verũ eſt niſi actoꝛ ſit fauoꝛabilioꝛ vt qꝛ ſtat ꝓ libertate ꝓ dote.pro teſtamẽto pro legitimatiõe pro pupillo.pro vidua.pro oꝛphano pro fiſco.pro eccleſia. vel alias pro alia re ſeu perſona fauoꝛabili. H.ſic ponunt pileus tã.ꝛ baga. hoc caſus vbi ſupꝛa in p̃n.ti.hui⁹.ꝛ.§.dixi. Z.qꝛ tũc ẽ ꝓ actoꝛe ſentẽtiãdũ.ff.de re iudi.inter pares.in fine.ff.de inoffi. teſt.ſi ps iudicantium.C.quãdo imper.inter pu.ꝛ vi.l.

vnica.C.de sacrosanc.eccle.l.antepe.extra de re iudi.c. fi.vnde versus.Stant testimoniuꝫ libertas cõiugiũqꝫ H.alꝫ dos.ꝛ melius.Z.si sunt equales qui ꝓducunt vtrũqꝫ.de hoc.s.§.j.ℵ.item ꝙ testis obscure.¶Quid si fauor hincinde ꝛtingat.¶Quid etiam si plures testes dicũt ꝫ fauorabilẽ ꝑsonã eiusdẽ potestatꝭ ꝛ ꝓbitatis ꝛ pautiores ꝓ fauorabili. Rñdeo hec plixitatẽ generant ꝛ iudicẽ ambiguũ reddũt quare tutiꝰ ẽ iudicare ꝓ reo vt in ꝓe.ꝓcor.ſm Baga.H.vbi.supꝛ.Z. quod nõ credo.H.ꝛ bene exquo ponit parilitas i meritis ꝛ excessus in numero vt supꝛa.ℵ.q̃d si omnes.Z. extꝝ de testi.i nostra.extꝝ de elec.ecclesia.q.fauor emi i dubio ꝛ in paritate operat.nõ autẽ vbi ex aduerso plenꝰ ꝓbat extra de iudi.nouit.§.sed forsan.ꝛ iij.q.ix. necesse in fi.extra de re iudi.cũ eterni ibi nihil fauor vsurpet.li.vj.ij.q.vij.sicut inquit.xj.q.iij.quatuor.Bal.an magis creditꝝ testib affirmãtib ꝙꝫ negantib.ff.ad arbi.l.diem.§.si plures.in.c.j.de ꝑsc.li.vj. vide Inno.de ℵbo.sig.c. quid ꝑ nouale.¶An magis credat vicinis ꝙꝫ alijs.dic ꝙ sic in bis q̃ vicini melius scire ꝑsumũtur C.qñ fisc.vel priua.l.ij.in glo.ff.de questi.l.d minore.§. j.dic vt dixi post Bar.in.l.j.alꝫ.ij.ff.si cer.pe.¶An testimoniũ credulitatis valeat ꝛ an tunc testis debeat eẽ iuratus.ff.d ꝛn.inspi.in.l.j.in principio per glo.ꝛ Ja. ꝛ Ly.in pemio constitutiõis.ff.veteris.in lec.hec pro nũc sufficiũt.Z.¶Utrũ attestatones in vno iudicio ordinario vel extraordinario habite fiende faciant in alio.no.extra.e.ꝑsentata.ꝛ.c.causam que.

Et testium compulsio

ne aliquid iudicum gratia dicturi videamꝰ qui se excusare possunt a ferẽdo testimonio nec cogũtur.ꝛ quidẽ se excusant valitudinarij senes et maiores.lxx.annoꝛ.C.qui etate.l.miles.ꝛ hoc propter sacramẽtum.ꝛ bi qui cum magistratu reipublice causa absunt.ꝛ bi quib in vbẽ venire non licet vt qꝛ de militia ignominie causa missi sunt publicani is qui abest ex probabili ꝛ necessaria causa nõ detractandi testimonij causa.is qui conduxit ꝑbendam debendam exercitui. ꝛ pupillus.ff.e.inuiti.j.ꝛ.ij.iij.q.ij.ℵ.inuiti.ꝛ se.item excusatur gener ne dicat contra socerũ ꝛ ecõtra.victricꝰ contra priuignũ ꝛ econtra.sobrinus contra sobrinum vel sobrinam vel cõtra natos ex eis ꝛ econtra. vel contra eos qui in propinquioꝛi sunt gradu.libertus cõtra patronum. filij ipius contra ipm patronũ. libertꝰ etiã parentũ ipius patroni contra patronum.libertus viri contra vxorem ꝛ contra.libertus patroni cõtra patronũ ꝛ ecõtra.libertus contra conlibertũ.nec libertꝰ etiã volens admittit contra patronũ.iij.q.ij.ℵ.l.iuli.iudiciorũ.ff.e.l.iij.C.e.aduersus.quidã tamen hoc intelligunt in criminali causa.Alij vt baga.Ja.ꝛ accur.in ciuili ꝛ criminali.quia predicta.l. indistincte loquit.arg. extra de transla.inter cor.ij.q.v.consuluisti.ar.ff.de aleatori.l.j.§.ij. Isti tamen licet non cogantur volentes admittũtur.H.ꝛ tunc tutum est consiliuꝫ ꝛ ſm quosdam necessariũ ꝙ ꝓtestent ꝙ sponte id faciũt ꝓ autẽ. ꝑsbyteros.ij.mihi incipit ꝑsbyter.C.de epi.ꝛ cleri.Z. iij.q.v.c.j.ꝛ no.supꝛa.§.j.ℵ.item ꝙ est parens.ꝛ se.ꝛ.ff. e.inuiti.ij.cogunt etiam vbi alꝫ veritas nequit haberi ſm quosdã.Alij cõtra quod dic vt no.in ꝓe.c.inuiti.¶Sed nũquid frater cogetꝫ i causa ciuili testificari cõtra fratrẽ Jo.videt dicere ꝙ sic in bis que notan.iij.q. v.c.j.ꝛ supꝛa.§.j.ℵ.sed nũquid frater.ꝛ se.argu. tamẽ contra in ꝓe.l.iuli.cum suis cõcor.put intelligit in ciuili ꝛ criminali vt iam dixi.H.dicebat Ja.de are.vt dixit Ly.in.l.parẽtes.C.e. etiã in ciuilib eum nõ cogi quia testificari est munꝰ publicũ.sed tutela q̃ est munꝰ publicũ remittitur alicui ne sit contra fratrem.C.de excusa.tu.humanitatis.ergo ꝛc. Sed respõderi potest. illud ꝓcedere fauore pupilli.vt ibi patet.item facilius babebit alter tutor q̃ testis vt de iudice dicit.s.§.j.a ℵ.sed nũquid vasallus ad fi.ℵ.ſm Boff.Z.Sed ꝛ in maioribꝫ criminibus.itez ſm do.me.cogit frater cõtra fratrẽ non tamẽ i magnis.C.qui accu.nõ posꝭ si magnũ et.l.si sororem nisi in excep.xxij.q.viij. si audiens. et.c. legi.extra de ꝑsump.litteras.et hoc in defectũ ꝓbationũ.C.de here.qm̃.in fi.xiij.q.ij.q̃q̃.item ꝑsoneta qui nõ cogit nisi vtraq; ꝓte cõsentiẽte.in autẽ.de fi.instru. §.si ℵo moriatur.ℵ.ꝙ si etiam.ꝛ se.ꝛ in autẽ.de testi. §.qm̃.col.vij.item excusat cleric9 multo fortius q̃ predicti.ij.q.vj.statuendũ.xvj.q.j. testamentũ.et in ꝓe.c. q̃q̃.ij.q.v.sigꝭ ꝑsbyter.xv.q.j.generaliter.extra de testi.cog.ꝓ totũ.item epus.xj.q.j.nec bonore.itez notat dñs me.in sum.de testi.co H.sup.§.j.Z.ꝙ omnes ꝑmissi cogunt si alꝫ veritas nõ possit haberi.alꝫ non qõ ꝓsequere vt ibi ꝛ iam.s.tetigi.H.in ℵsi.ꝛ no.ꝙ allegat.j.ℵ.ꝓi.in fi.accur.in.l.inuiti.j.ff.e. tenet cõtrariũ cum azo.gui.de suꝫ.in ea.l.tenet illos de quib illa.l.loquit cogi in eũ casum.ꝛ idem dicit de bis in quibus.in l.lex iuli. excipit libertum.C.e.l. libertorũ.ꝛ socerũ qui parentis loco habet.ff.so. ma.l.quia.inducit iura que faciũt ꝓ veritate inquirẽda.C.de edẽ. is apud.ff. siqꝭ cauti.si cũ.j.rñ.in autẽ.vt defunc.seu fu. cor in ꝑn.Z. ¶Sed nũquid vxor cogenda est testificari in ciuili cã contra virũ mota ꝓpter inopiã ꝓbationuꝫ.ꝛ videt ꝙ sic iudicis officio implorato.ff.de tab.exbi.locũ.§.hoc edicto.ff.quẽadmodũ testa.ap.cũ ab initio.C.de testi. qm̃.ꝛ.l.si qñ in ꝑn.nullo eñ iure prohibet cogi.ꝛ quicũqꝫ nõ repellit vel excusat cogi debet vt.ff.de testi.l.j. ꝛ.ff.de ꝓcur.mut9.§.j.ff.ex qui.ca.ma. necnõ.§.ꝙ eis item ꝓpter inopiã ꝓbationis admittit qui alꝫ non admitteret.C.de sum.tri.l.j.in fi.ar.tñ contra.C de testi. l.ij.et in bis que no.s.§.j. a ℵ.sed quid de vxore.et se. H.Et oĩno vide quod ibi dixi post Ja.de are.Z.de clausula illa testes aũt qui se gratia vel odio ꝛc.vide.s .§.qualit.ℵ.ꝛ no.ꝙ.¶Itẽ dixit baga.H.vbi.s.ꝓpe fi.Z.solos rogatos esse cogendos non fortuitos vel transeũtes cũ neq; quis aliquẽ iudicare cogat.ff.de cõdi.ob turpẽ cãm.idem.§.fi.ff.de ꝑscrip.ℵ.solent.ff.de fur.falsus.nisi causa habẽde qõnis agatur vt socio iudicet.ff.ad adbi.l.fi.ego credo oñes cogendos qui nõ sunt in hoc ꝓuilegiati ratõne sui vel cause.ij.q.j.scelus. xxiij.q.iij.int querelas.viij.q.iij.talia.ꝛ extra de colluc. crimina.xxiij.q.iij.ecce.extra de fur. qui cũ fure.¶In criminalib9 aũt ſm canones non sunt testes cogendi ſ monendi.vt extra eodẽ ex parte.a. in fi. quod qualiter intelligatur plene traditur.extra de testi.co. dilectorũ ꝛ ſm papam co.ti.c.j.ſm leges ℵo sic. extra eodem sup per eo in fi.C.e.si quãdo.ff.e.l.j.iij.q.ij.ℵ.lege.iuli.et per totum.nisi prout.s.et in prin.huius.§.dictum est. ¶In ciuilibus autem regulariter omnes cogũtur si se odio gratia vel timore vel fauore subtraxerint vt extra eo.c.j.ꝛ per totum.arg.contra.ff.de bo.lib. qui cuꝫ maior.§.ij.et.ff. de bis qui.vt indi. post legatum.§.an libertus.sed ibi spõte dixit.nec coactionem expectauit. ꝛ cum de crimine ciuiliter agitur compellunt.extra.e. puenit.ij.ꝛ.c.super bis.et.c.fi.item cum in criminib9 nõ cogatur iudex interim debet facere caueri de dam.infec.ꝛ de alijs periculis ne dilatione testium damnũ possit cuenire.ff. de dam.infec.l.ij.§.pe.¶Quid si testis non vult iurare dic vt supꝛa.§.sequit.vtrum cogetur cum crimen opponitur ordinando vel consecrãdo vel etiam in modum exceptionis. vide infra de crimine in modum excep.ꝓpositi.in fine.¶Quid si quis iuramento se astrinxit ad non dicendum testimoniũ. Respondeo iuramẽtum temerariũ est quia celare veritatẽ peccatum est.vt.xj.q.iij.quisquis.extra de cri.fal.c.j.ꝛ idꝰ potest venire contra etiam auctoritate propria.extra de iureiurã.sicut nostris xxij.q.iij.in malis.extra eo.in timauit.vbi de boc.extra de electi.venerabilem.vl dic

ꝙ supioꝛis auctoꝛitate vẽiet ꝓtra illꝺ.et vide.s.de of fi.del.§.nũc ostẽdẽdũ.ℵ.xxiij. ¶Quid si sit tm̃ vn⁹ testis et iurat nõ testificari .dic ꝙ ẽ temerariũ lz.n.nõ plene ꝓbet.vz tm̃ ad semiplenã ꝓbationẽ etiuramẽti delatiõem vt.s.§.restat ℵsicu.lz aũt.7.j.de dela.iur. ¶Sz qualiter cogent testes dic ꝙ ꝑ cẽ.ec.vt extẽ de testi.co.cum cõtra.7.c.se.ꝑ quã intellige excõicatiõez suspensiõez 7 interdictũ.extẽ de ℵ.sig.q̃renti q̃d ꝑ censuram.dz aũt ꝓius moneri qꝛ he fme nõ sũt sine monitiõe ferẽde.extra de sn̄a excõi.sacro.extẽ ꝺ appel.reꝓhensibilis.et.c.cũ speciali. de beret g̃ ꝓꝛ⁹ moneri q̃ cogi.extra de testi.co.sup eo.ꝑm vnũ intellectũ ei⁹.xj.q.j.indigne.et.ff.de tabu.exi.locũ.§.hoc iterdictũ.7.§.se.cogẽtur etiã ꝙ mulcte inditiõez.ar.ff.si q̃s ius dicẽ. nõ ob.l.vnica.vl captis pignoꝛibꝫ.C.de fi.instru.iudices.ff.de test.curẽt.7 ℬ ad exẽplũ tutoꝛ 7 curatoꝛ satisdare nolẽtiũ q̃ũ officiũ publicũ ẽvt etiã testiũ. ℍ. de hoc.s.§.seq̃tur.ℵ.p̃.ℤ.ar.insti.de satisda.in.§.fi. et de execu.tu.rñ.j.et.ar.ad ℬ.ff.de lib.agno.si q̃s a liberis.§.si q̃s.et.§.de vẽ.inspi.l.i.§.cogẽda. ¶Sz q̃s coget testẽ q̃ ẽ alterius iurisditiõis. Rñdeo in dele.pape planũ ẽ cui cã ꝓmittit cũ illa clausula.testes aũt ꝛc. qꝛ põt quẽlibꝫ cogere.ß et si illa clausula deesset posset q̃scũqꝫ cogere dicerẽ veritatẽ oĩa sibi.n.cõmissa intelligũtur sine q̃bus iurisditio explicari nõ põt.vt extẽ de offi.deleg.ꝓterea.et oĩa accessoꝛia.extra de do.pꝛ⁹ di.testi.de prudẽtia.et extra de offi.dele. prudẽtiã in fi.et ar.extra de testi.cũ cãm.§.ꝙ si.ordinari⁹ q̃qꝫ exq̃ vocat⁹ testis coꝛã eo cõparuit cogere põt eũ 7 punire si falsa dicat.cessante q̃libꝫ priuilegio. C.de testi.nllm et.s.§.j.ℵ.itẽ opponit testi ꝙ recepit. ℍ.et.ℵ.se. ℤ. et ẽ rõ ne ꝓbationũ copia angustet. C. de ber. qñ in fi.xiij.q.j.quãqꝫ. Quisq̃s g̃ bono.inuenit ꝑ iudicem bononie cogẽt.et si necesse fuerit puniet. ar.tamẽ cõtra quia lz renũciauerit suo ꝓuilegio q̃ ad hoc vt deponerẽt coꝛã eo.nõ tm̃ in alijs.s.vt pũiri possint .dz.n. se spõtane⁹ mot⁹ nocere vt.C.de execu.tu.volũtarie. ℍ.trib⁹ modis legit.l.illa vt ibi no.in.j.7.j. glo.dic ꝙ lz bñs excusatõez q̃ suscipit tu toꝛã nõ pdat bñficiuz excusatiõis circa alias.circa susceptã tm̃ ꝓuilegio ñ vtit.facit.C.de epi.et cleri.aut.ꝓsbyter.et vtriusqꝫ casuz vide in suffra.de ꝓuileg.accedẽtib⁹. ℤ. ¶Illud aũt notãdũ ẽ ꝙ ℘m vsuz curie roma.in q̃busdã chartulaꝛijs annotat clausula illa.testes aũt q̃ fuerint ꝛc. regulariter ponit in cõmissiõib⁹ q̃ a sede aposto .emanant.vt extra de test.co.c.j.et.c.cum contra.fallit aũt hoc in quibusdã casib⁹ in q̃bus nõ apponitur. ℙrim⁹ ẽ cũ lr̃e apostolice impetrantur sup pignoꝛe et vsuris cõtra quascũqꝫ psonas ecclesiasticas vel religiosas ꝑ quibus ẽ ꝓsumptio nõ cõtra eas.vt extra de no.ope. nũc.c.j.§.sup eo.et etiam si agatur cõtra clericos 7 laicos simul vel contra clericos tm̃.Secundus in causis matrimonialib⁹ qñ videlicet vir dr̃ ꝓꝛia auctoꝛitate dimisisse vxoꝛẽ vel ecõtra vel alt̃i inhereꝛe et etiã vbi dicitur ꝙ q̃s nõ vult traducere eã cũ q̃ cõtraxit matrimoniũ. Tercꝰ vbi dr̃ ꝙ q̃s excõicat⁹ exñs celebrauit extra de appel.ad ꝓsentiaz. Quartus vbi de crimine agitur vt.s. Quint⁹ vbi agit de inq̃sitiõe.ß cõtra ext̃ de test.co.sup bis. ℍ. vide qꝺ ibi dixi sup vlt.gl. ℤ. Sextus vbi quis venisse dr̃ cõtra ꝓriũ iuramentuz j.q.vij.sancim⁹.Septim⁹ cũ sn̄a diffinitiua petit cõfirmari. Octauus quũ abbas de obedientia 7 reuerentia a monachis negata cõquerit.secus si alt̃ ꝓlat⁹ de sibi subditis cõqueraꝛ.q̃ casu dr̃.mãdam⁹ ꝙ ꝓtib⁹ cõuocatis ꝛc. Nonus qñ scribit in appellatiõis cã legitime ꝓcedentes suam cõfirmare vel infirmare curetis Decim⁹ cũ arbitriũ cõfirmari mãdat.tm̃ in ꝓcedẽtib⁹ duob⁹ casib⁹ nõ refert ponaꝛ vel nõ.nec ꝓpter boc littere rescribunt. Undecim⁹ cũ dr̃ sicut in lr̃is inde cõfectis ꝛc. Duodecim⁹ cũ dr̃ ꝙ.a.7.b.clerici.c. excõica

tuz recipiunt ad diuina.xiij.in lr̃is impetratis sup iniectione manuũ cõtra clericũ vl religiosũ vel etiã sil̃ z eos et laicos etiã si apponaꝛ in lr̃is clausula illa.ꝓterea sup possessionib⁹ ꝛc.sed cõtra laicos tm̃ bene apponit ℘m quosdã.extra ꝺ testi.co.quenit.j.xiij.cũ dr̃ quod facere indebite cõtradicit prout in instrumento exinde confecto plenius vr̃ cõtineri q; sufficiẽs ẽ ꝓbatio per instrumentũ.xv.cũ impetraꝛ sup bñficio ad cui⁹ collatõem se aliq̃s per patẽtes litteras obliganit. ℍ. hodie sup hoc nõ daꝛẽtur littere.extra de conc.ꝓben. c.j.lib.vj. ℤ.xvj.℘m quosdã quando ꝓlatus cõqueritur ꝙ subditi ei nolũt soluere ꝓcuratiõem rõe visitatiõis debitã pꝛanã cõsuetudinẽ allegãtes eo.n.ipso ꝙ sunt in eius dioc.ad hoc tenent nisi se dicẽt exemptos.extra de offi.ordi.cõquerẽte.sz ne p̃missi cas⁹ faciãt te errare.vide qꝺ.s.℘m papã extẽ de testi.co.c.j.

¶Postremo dicendum ẽ de renunciatione testium ꝓductioni ad quã hoc ordine ꝓceditur. ꝓtib⁹.n.coꝛã iudice p̃itibus dicet eis.vos ꝓduxistis testes vestros super articulis ꝙ vos exhibitis ad qꝺ hũistis primaz secundã et terciã dilatiõem vultis ne plures producere et si dixerit ꝙ sic.dabitur quarta cũ solẽnitate q̃ habetur.s.§.qualit.ℵ. quarta si ℵo rñderint ꝙ nõ tũc dicet iudex.vos g̃ renunciatis ꝓductioni testiũ in hac cã 7 ipsi dicent renunciamus.et hoc redigat in actis hoc mõ.Forma. Die tali ꝛc.p.et.h.vel tales sindici vl̃ procuratoꝛes interrogati ꝑ talẽ iudicẽ an vellẽt in causa que inter eos vertitur sup hoc coꝛã i p̃o ꝓducere pꝛes testes. Reꝛesponderunt ꝙ nõ dicẽtes ꝙ ipi pure libere et sponte renunciabãt ꝓductioni testiũ in dicta cã renunciauerũt. Sz quid faciet iudex si videt producẽtis intẽtiõem ꝓbatã eẽ et adhuc vult ꝓducere pꝛes testes.ꝺ hoc supꝛa.§.restat.ℵ.sed quõ.sed et si iudex viderit multos testes esse productos põt ptes cogere ad renunciandũ ꝓductioni extra de testi. cũ cãz.C. e.l.fi.Si aũt credit min⁹ bene foze ꝓbatũ adhuc sibi faciat fidẽ fieri.xxx.q.v.iudicãtem .7.§.ecõtra in fi.et c.incerta.xxxiij.di. babuisse.xxxv.q.vj.si duo vel ꝺer q̃rtã ꝓductiõem cũ solẽnitate.vt.s.vel deferat iusiurandũ actoꝛi sz ẽ ꝓ eo ꝓsumptio.vel reo si ẽ bone fame.extra de iureiur.c.fi.ar.j.q.vij.sancim⁹.7.j.de dela tio.iur. ¶Itẽ no.ꝙ renunciatio ꝓductiõi testiũ caute faciẽda ẽ vt videlicet nõ renũciet oĩbus ꝓbationibus in genere ne forte non possit postmodũ instrumẽta sua vel priuilegia producere.illa.n.ẽ alia renunciatio.de qua dicã infra in ti.de cõcluſi.et renũ.Si.n.generaliter et indiffinite fieret videret omni generi ꝓbationis et etiã positiõib⁹ q̃ succedũt in locũ ꝓbationũ renunciatũ.j.ℵ.ꝑt.quod dic vt.j.de posi.§.iij.ℵ. itẽ quid exꝑsse.ergo et specialiter renuncietur testiuz productioni. ¶Et no.ꝙ exꝑssa renunciatõ põt cõcluſio dici ℘m baga. ℍ. vbi tractat de testib⁹ ante medium. ℤ.in aut. de testi.§.quia ℵo multi.colla.vij. ℍ. vt ibi patet ex textu.et glo. ℤ.postq̃ aũt renunciatũ vel concluſum ẽ nõ sunt alq̃ testes inducẽdi.extra.eo. veniens.j.et.c.cum venisset.et.c.de testi. in aut.vt cũ de appel.cogno.§.lz. Tu dic ꝙ lz possit dici cõcluſio quo ad articulũ producẽdoꝛũ testium non tm̃ q̃ ad negociũ pricipale.s.§.ꝑ. ¶Quid si renuncians nõdũ didicit testificata.dicit az. ℍ.in s̃ũ.e.ti.ante fi. ℤ.solũ renunciationẽ nõ nocere.ar.in aut. de testi.§.qꝛ.vero.et.§.illud tamẽ.ar.cõtra in p̃.c.cũ venisset .et in.p̃. c.de testi.in fi.et.e.ti.cõstitutus.j.in fi.dic vt.s.§.satis vtiliter.ℵ.quid si publicate. ℍ.ibi remissionẽ dedi. ℤ. ¶Item q̃d si is qui renunciauit nullã ꝓduxit ¶Respondeo amplius non admitteret q̃uis nullũ produxerit.ar.pꝛe.c.cum venisset.in fi.cũ suis cõcoꝛ.multominus si aliq̃s produxit vt in p̃.c.de testi. ¶Quid

si vna pars renunciat altera non renunciante qđ̄ poteſt. vt. C. de iudi. autē. iubemus. Reſpondeo pars renuncians amplius nequit producere. altera vero ſic licet ſit contra ar. C. de tem. in integ. reſti. pe. l. petende ad finem. H. ibi actor participans dilationi que dat̄ reo non renunciauit expreſſe. Z. cōſulo igitur vt caute ſemper cum hac proteſtatione renuncies. ſcilicet renuncio productioni ſi altera pars renunciet. Bal. dicit az. q̄ dilatio erit communis quia non nocet renunciatio. idem in inſtrumentis. et ideo talis renunciatio non habet vim concluſionis in cauſa. C. de iudi. aut̄. iubemus. per acto. al's az. ſpec. tamen hic dicit contra. ar. ff. de contra tab. l. ſi poſt. §. fi. ℣. ſi. penul. et fi. tunc autem dicitur concludi quando omnibus peractis renunciatur allegationibus inris. vt no. in dicta autem ſm accuruz. al's az. Si autem renunciatio non eſt generalis ſed renunciatur tali inſtrumento valet renunciatio quia fit ſuper certis. C. de fi. inſtru. l. iij. Z.

De tabellione Rubrica.

QJrca tabellionem nil ad preſens tractare intendimus nam quis eſſe poſſit tabellio et qualiter ⁊ per quos et vbi creetur ꝛc. ad hanc materiā pertinentia dicemus infra in titulo de edic. inſtru. §. reſta t. ⁊. §. poſtremo. preterea qualiter ſuum debeat exercere officium per totum hunc librum plenius informatur.

De executore Rubrica.

H. C Habetur in li. auten. rubrica de executoribus quam non mireris in hoc nigro non allegataz quia ad membra inferiora nil inſtruit. ſaluo quod dicam ſup quarto membro. nec az. ibi de materia proſequitur ſz in rubrica. C. de ſpoꝛtul. et ſump. ꝛc. ſequitur et de executoribus litiū et ibi in prin. azo proſequitur aliqua de membris que hic ponuntur. et vide. j. ℣. ſi officium et duos vltimos verſiculos. Eſt autem ſciendum q̄ diuerſe ſunt ſpecies executorum aliqui litium de quibus hic de alijs dicam in fine. Z.

DVnc de executore pauca videam⁹ dicētes. C Quid ſit executor. C Quis eſſe poſſit. C A quo eligēd⁹ ſeu cōſtituend⁹ ſit. C Quod ſit ei⁹ officiū. C Et q̄s executōis ſit ſue effect⁹. H ꝓpter breuitatez non diuidit vt ſolet p. §. Z. C Eſt aūt executor officialis p quē litis executio et ipius cāe ꝓparatio iubente ſuo iudice expeditur. C. de accuſa. ea quidē. iiij. q. iiij. §. aliqñ. extra de appella. cū parati. exeq̄tur. n. lites et eas ꝓparat q̄ facit ptes in iudicio ꝓparere et teſtes cōuenit et reliq̄ facit q̄ cauſis expedendis ꝓficiūt vſq; ad eaz fi. vt. C. de iudic. l. añpe. ⁊. l. fi. C. d̄ ſpoꝛtul. l. j. in aut̄. colla. vj. de iudic. §. bis qui cauſas ꝓparāt. vocat̄ aūt in iure diuerſimode vt no. j. de citati. §. ſequitur prope prin. ℣. quandoq; p nūcium. H. ⁊ p azo. in ſū. de ſpoꝛ. in prin. Z. C Pōt aūt executor eē is q̄ liber ē ⁊ nō ſeru⁹ q̄ publicū ē ei⁹ officiū qđ̄ p ſeruū nō expeditur. ff. de regu. iur. in bis officijs. et ar. C. de tab. ⁊ ſcri. l. iij. §. fi. ff. de teſta. ī teſtamēto. §. ſeruus. ipe. n. q̄ſi. teſtis immo plus q̄ ſibi ſoli creditur. vt. iij. q. iiij. §. aliqñ. ⁊. j. de accuſa. §. ſi ℣o dicatur. iij. q. iij. §. itē in criminali. ℣. itē ſcd̄m. Si tū ſuus de facto ad hoc electus eſt et publice p executore habitus dum pro libero habetur geſta per eum valent ar. ff. de offici. preto barbarius. iij. q. vij. §. tria prope prin. ar. contra. C. in qui. ca. in inte. re. non eſt nec. ſi tutor. H. ſolue quod hic lex loquitur in erroꝛe ſingulq ri precedentia iura in erroꝛe communi. Z. itez poteſt executor eſſe maioꝛ. xxv. annorum non minoꝛ. arg. ff. de mu. ⁊ bo. ad rē. ſicut etiaz in decurione cōtingit. ff. de decu. ſpurium. §. fina. et. l. nō tm̄. ſed videtur q̄ ſufficit etas. xx. an. ſic̄ in arbitro. vt. ff. de arbi. cuz lege. et fōte ſufficit q̄ ſit maioꝛ. xvij. ff. d̄ poſtu. l. j. §. puericiā itē q̄ poſſit eē miōꝛ. ē ar. ff. d̄ re iudi. q̄dā. ⁊ ar. ff. de teſta. qua etate. et. C. qui teſta. fa. poſ. ſi frater tuus. ff. de teſti. teſtium. §. l. iul. que ē. iiij. q. ij. §. itē in crimin. et ꝫ quidam tenent vt ſufficiat in miniſteriali etas. xiij. an. ad ſimilitudinem teſtis. vt in p̄dic. §. l. iul. item maſcul⁹ non femina. ff. de tutelis. femine. H. et. ff. de re. iur. femine lex. ij. ē. Z. item laicus nō clericus. C. de teſta. cōſulta. extra vt clerici vel mona. c. ij. et. iiij. quandoq; tamen vidimus in quibuſdam locis in cauſis eccleſiaſticis hoc officium per clericos expediri. H. multum ꝫ ſeruat curia Rauennas et Venetiarū. Z. C Eſt aūt eligendus p magiſtrum ſcholaruz vel per magiſtrum ſcrineoꝝ ſacroꝝ. vel vbi ē de conſuetudine p officiales ciuitatū. itē talis qui etiam ſit locuples et vite probate vt non ſit veriſimile eū velle peccare al's non ipe ſed eius electoꝛ poſſet p eo teneri. in aut̄. de iudic. §. iſ qui cauſas preparat. al's eſt ℣. ſub. §. nllo. collo. vj. nā mala electio eſt in culpa. ff. ad muni. quid ḡ. ff. de nego. geſt. nā et ſeruus. §. fi. et generaliter quilibz iudex pōt eum eligere. extra de appella. cū parati. et de offi. dele. prudentiā. rñ. j. H. et arbiter etiā quo ad cāz de qua in eum compromiſſuz ē. ff. de arbi. ſed interpellantur. §. j. Z. C Officiū aūt eius ē implere que ſibi iniūcta ſunt ſiue decreta fuerint circa lites expediēdas per iudicē cui fuerit deputatus in aut̄. de defen. ciui. §. ex puincia. et de iudi. §. iſ q̄. H. pōt etiā nudā cautiōez ab actore recipere de lite cōteſtāda. j. duos meſes al's damnū rei in duplo reſartiet. de hoc ⁊ quō ſatiſdatio iſta hodie nō ē in vſu. vide. j. de ſatiſda. §. j. Z. itē de officio eius vide infra de accuſa. §. j. ad fi. ℣. hoc autē premiſſa vera ſunt in executore litis non in executore ſnie. de quo hētur. j. de execu. ſen. et de appellati. §. in quib⁹. ℣. quinto. C Et no. q̄ fas ē iudicibus et maioꝛes penas et coꝛporales maculas imponere executoribus ſi male fuerint circa lites verſati vt ſciant cauſas nō cē deludendas nec lucri gratia aliquod eis vicium imponendū. C. de ſpoꝛtul. l. j. in fi. H. vbi ponitur triplex diſtinctio iudicū circa penas iſtoꝝ. Z. C Sed queritur qualiter et quo iure puniet̄ miniſterialis falſaz referēs ambaſſiatā et pōt dici q̄ teneat̄. l. cornel. d̄ fal. nā falſitas ē immutatio veritatis. vt in aut̄. de iſtr. caut. in prin. ff. ad. l. coꝛ. de fal. paul⁹. et ꝓbat̄ eo. tit. l. j. ℣. ſed ſi quis ob renunciandū. cuius legis pena ē in. eo. l. §. fina. et eligens etiā teneri videtur vt. §. ℣ſi. eſt autem et facit. ff. de cuſto. reo. diuus. vel dic q̄ ſi pecuniam recepit vt falſā ambaſſiatā reūnciaret tūc tenet̄ l. coꝛ. de fal. vt in p̄. ℣. ſed ſi quis ob renunciandū ſiue ro non pecunia coꝛruptus. ſz al's id fecit tenet̄ acti. in factum ad intereſſe. vt. ff. ad. l. coꝛ. de fal. qui nomine pretoꝛis. ſic et in iudice refert ferat p̄cio vel gratia ſētentiam. vt. C. q̄ñ ꝓuoca. nō eſt ne. vēales. que ē. ij. q. vj. §. diffinitiua. ff. ad trebel'. ſeruo inuito. §. cuz ꝓtoꝛ. vel dic hanc dubitationem expediri per predictaz. l. de ſpoꝛtu. vbi dicitur. ſi male fuerint verſati ꝛc. q̄ falſum cōmittit male verſatur. vtrū executoꝛ poſſit vim iferre. et quid iuris ſit circa hoc. no. ſm papam. extra de priuileg. cum olim propter. H. vt ibi poſt eum et hoſti. ſcripſi ſuper ℣. poꝛcariū. Z. C Sed nūquid tenetur de crimine cōcuſſionis vt. ff. de cōcuſ. l. j. ⁊. ij. q. j. eadē. l. et. l. cōcuſſionis. Sed dic q̄ non ob hoc q̄ retulit ſe citaſſe cū nō citauerit. ſed ſi occaſione fui officij aliquid recepit tunc ſic in predi. concoꝛ. et. xxiij. q. j. militare in fi. C Executoris aūt cōuentiōe interrumpitur preſcriptio. licet hoc non faciat ſimplex poſtu-

latio coꝝ iudice ꝓpoſita. vel libelli oblatio vl' ꝓcuꝝ
porrectio etiã facta coꝝ ꝓncipe ꝑterq; in actõibꝫ an
nalibꝫ. C. de ꝑſcrip. xxx. an. ſicut 7 l. cũ notiſſimi i ꝑn. 7
§. illud etiam ꝓculdubio. C. qñ li. ꝑn. ob. li. con. fa. l. j.
¶ Sz nũq̃d hoc ẽ verꝫ etiã ſi libelli oblatio nõ ꝓceſſe
rit. rñdeo vtiq;. H. ꝑm accur. in ꝑ. l. ſic. C. de ꝑſcrip.
xxx. an. ꝙ vt ibi no. in gl. ꝙ executionem mar. tenuit opi.
cõtrariã q̃ ſeq̃tur diſtinctiõem ia. de are. 7 dictũ pe. d
bel. ibi vide ꝙ cy. Z. qr ꝑ. ll. hic nõ diſtiguũt ꝙ ſimpl'r
loquũtur. executoꝝ. n. cõuentio ꝓ litis cõt. habet'. ff.
de acti. et obli. cõſtitutiõibꝫ. vl' dic neceſſe libellum eẽ
ꝓcedere. ſicut 7 libell' ꝓcũ ꝓcedere dz reſcriptũ ſup ꝙ
ab impatore cõceſſũ ad hoc vt annales actiões faciat
ꝓpetuas. C. qñ li. ꝑn. da. l. ij. itẽ litis cõteſ. ſine libello
facta nullã faceret interruptiõem cũ pinde ſit ac ſi fa
cta nõ eſſet in aut'. de exhi. 7 intro. reis. vñ ml'tominus
nil faciet illa executoꝝ cõuẽtio ar. in ꝑ. §. illo. ꝓculdu
bio. q̃dã tñ cõtra. H. vt oto. papien. dicit pi. ru. ꝓ qs
ꝑſo. fiat cõteſtatio. Z. 7 in litis cõt. 7 in executoꝝ cõ
uẽtiõe. H. q̃ ſine libello faciãt interuptiõem. de bis.
C. de litis cõte. aũt. offerat' in vl. gl. et vide. ij. q. ij. of
feratur in gl. fi. 7 in ꝓcoꝝ. de exhi. 7 intro. §. illud. in gl.
ſ. reo. et in gl. q̃tũ ad hoc. illa ꝑs diſtictõis Ja. de are.
ad quã remiſi q̃ in ꝑſcriptiõe ſolũ odioſa ꝓcedat. hec
opinio contraria ſatis placet vt ſic executoꝝ executõ
ſine libello 7 litis etiã cõteſtatio interrũpãt illã in ſue
negligẽtie odiũ ꝓcedẽtẽ cũ ſatis ꝙ ꝑdicta pateat exui
gilatũ actorẽ et nõ negligentẽ. 7 hoc maxime indubi
tatũ qñ citatio talis fuiſſet q̃ feciſſz rẽ litigioſaz ꝙ cle
mẽ. de qua ſtatiz dicã. tñ ꝑm canones illa ꝑſcriptio eũ
mala fide. xxx. vel. xl. annoꝝ nõ ꝓcedit. de ꝑſcripti. vigi
lãti. et. c. fina. 7 ſic in foro eccliaſtico illud membrũ di
ſtinctiõis nõ ꝓcederet. Z. ¶ Sz nũq̃d extẽdit' hic
effect' nõ tm̃ ad actiões in rẽ verũetiã ad actiões in ꝑ
ſonã. Rñdeo ſic. ar. ꝑ. l. ſicut. cui' ꝓncipiũ in oñibꝫ ac
tiõibꝫ loq̃tur. vnde facit totã legẽ generalẽ. 7 ar. ff. de
publi. de ꝓcio cũ ſuis ꝓcoꝝ. qr eadez rõ ẽ in vtriſq;. vñ
idẽ ius ẽ cenſendũ. ff. ad. l. aq̃. illud extra de cõſti. trãſ
lato. Alij dicũt cõtra ar. ff. de eo ꝙ quẽ. fac. ẽ. l. fina. itẽ
ẽ et ali' effect' qr facit rẽ litigioſaz. vt. C. de litig. aut'.
litigioſa. H. qõ intelſige vt in cle. vt lit. pẽ. c. ij. Z. itẽ
ꝓpetuat iudicis iuriſditiõez. extra de offi. del. gratũ.
7. c. relatũ. 7 de ap. vt debit'. H. ſ. t. de ꝛele. §. reſtat
in. ij. col. 7 qõ dixi. ſ. de lega. §. finit'. in ꝑn. Z. ¶ De
executore ad ꝓuidendũ alicui deputato no. j. de acti.
ſeu peti. §. ſup actiõibꝫ. H. ℣. in ſũma vſq; ad fi. §. et
iſti dicunt' executoꝝ gratiaꝝ. 7 diuerſas iꝑoꝝ foꝝ
mas plene ſcripſi de cõceſ. ꝑben. ſi ſoli. in. j. gl. li. vj. et
in. e. c. no. in fi. vlt. glo. de ipaꝝ effectibꝫ. itẽ ſunt execu
toꝝ ſñiaruz. et de his. j. ꝓte. ij. ante fi. rubrica. de ſen
tentia execut. et vide qõ no. C. de execu. rei iudi. l. pe.
Z. ¶ Itẽ de executore teſtũ. j. de edi. inſtr. §. nũc ℣o

De ſalarijs rubrica.

H. ¶ De diuerſis ſalarijs dat auctoꝝ remiſſiões ad
Roff. bene. j. §. ij. in fi. vide ibi. 7 de ſalario aſſeſſoꝝ re
mittit. j. §. j. in fi. et ẽ ſciẽdũ ꝙ ex. xj. practicis q̃s nomi
nauit auctoꝝ in ꝓoemio ℣. ceteꝝ nõ inuenio. x. ex eis
q̃s vidi tractaſſe generaliꝫ de ſalarijs ꝑter ipz roffr.
ſpãliꝫ d̃ ſalarijs aduocatoꝝ 7 aſſeſſoꝝ ſb rubri. de aſſeſ
ſo. et de aduocatis aliq̃d tractauit Ta. ¶ Jo. de ꝛo
de ꝑmijs aduocatoꝝ et ꝓcuratoꝝ diuiſiz tractauit et
modicũ li. iu. iij. et de ſalario aſſeſ. li. j. char. vl. ¶ Egy.
clxiij. et de duob' ſe. tractat de ſalario iudicũ notario
rũ et aſſeſſoꝝ. ¶ Bul. an. poſuit ſpecialez rubricaz de
ſalarijs aduocatoꝝ. ¶ De ſalarijs magiſtroꝝ plene ꝙ
hoſt. i ſũ. de magiſtris. §. vtꝝ. 7. j. e. t. de mgris. vide li
bellos. Z.

¶ Relibatũ eſt de per
ſonis ĩ iudicio inkuẽientibꝫ. ſz qr frequẽ
ter de ipſarum ſalarijs diſceptatur. Jc
circo cõſequens eſt vt aliqua de ſalarijs diſſeramus.
¶ Primo igit' diſcutiã de ſalarijs iudicũ. ¶ Scdo d̃
ſalarijs ꝓcuratoꝝ 7 notariorũ. ¶ Tercio de ſalarijs
aduocatoꝝ. ¶ Quarto de ſalarijs medicoꝝ 7 aliox

¶ Jcturi ergo de ſalari
is iudicũ breuiter diſtinguam' quoniã iudi
cuz alij ſunt delegati alij ordinarij. H. de
arbitris dicaz in fi. hui'. §. Z. ſi eſt iudex delegat' di
ſtingue qr aut ẽ delegat' a ꝓncipe aut ab ordinario
ſi a ꝓncipe aut ꝓficiſcit' extra domiciliũ aut nõ. ¶ Si
ẽ delegatus a ꝓncipe et alibi q̃ vbi degit ad iudicã
dũ ꝓficiſcit'. exigere põt a ꝓtibus expenſas quas fecit
in victu et in vecturis equoꝝ 7 ſimilibꝫ. nõ tñ ſalariuz
extra de vi. et ho. cleri. cũ nõ ab omni. xj. q. ij. charita
tẽ. H. hoc 7 quedã ex ſequẽtibꝫ ſũt expedita ꝙ decre.
ſtatutũ de reſcrip. li. vj. §. inſup. et ſequẽtibꝫ. Z. qr ne
mo cogitur ſuis ſtipendijs militare. xxviij. q. j. iam nũc
in fi. extra de ꝑſcrip. cũ ex officij. et mũera nõ ſumptus
ꝓhibentur. j. q. j. iudices. ff. de offi. ꝑſi. plebiſcito hoc
credo licet dominus meus dixerit q̃ habentes bene
ficia ſufficientia quib' cauſe a ſede apoſtolica delegã
tur recipiẽdo expẽſas peccant vt in ꝑ. c. cũ ab omni. pe
tant autem moderatos ſumptus. et non delictos. ext̃
de ſequeſ. poſ. c. j. ff. de dam. infec. inter quos. §. fina.
et ar. ff. de pigno. ac. ſi ſeruos in fi. et quales conſueuit
in domo ſua facere. ff. j. ad exhi. ſz 7 ſi hereditas. §. j. ff.
de peti. here. ſed et ſi. l. con. §. aliũ. et de rei ven. ſi res.
nec obſtat qõd minoꝝ facere potuiſſz. ff. mã. ſi quis. ij.
§. impendia et vide. j. de expen. §. fina. ℣ſi. 7 no. q̃ ex.
¶ Quid ſi aliquis equus occaſione cauſe moriꝫ, vel
iudex ipſe cappa ſpoliatur vel eius familia infirmatur
ſicq; eum oportet facere morã lõgioꝝ. dicũt quidam
q̃ hoc non poteſt a partibꝫ petere. ff. mãda. inter cau
ſas. §. non omnia. H. per hũc. §. et quia decre. ꝑ. ſta
tutũ. §. inſuper ſolas expenſas ꝓmittit in q̃b' nõ iclu
duntur dãna puto dãnoꝝ cappe ꝓdite et equi moꝛ
tui rõem nõ haberi. Si ℣o plus ꝓpter infirmitatẽ eũ
ſtare oportuit. et ſic plus expẽdit. illud moderatuz tñ
deberi videtur. ad ꝑdicta facit extra de iureiur. in no
ſtra. Z. Alij vt. d. m. dicunt q̃ põt qtũs pluſq̃ in ꝓ
ꝓria domo expẽdit ar. ff. de incen. rui. naf. l. j. §. ex incẽ
dio. extra de ꝓcur. cũ ꝓ cã. ad hoc facit. ff. fam. herc.
ex ꝓte in ꝑn. et de nego. geſt ſi cõmunes. ff. ꝓ ſocio cũ
duob'. §. dãna. H. 7. §. ſe. ꝙ in ſocio loquũtur vt dixi
in decre. cũ ꝓ cã. ſup. j. glo. Z. hec qõ tãgitur in ꝓcu
ratoꝛe. extra de electi. vt ꝑterite. et in ꝑ. c. cũ ꝓ cauſa.
¶ Sz nunq̃d ꝓtes ꝓcurabũt cõmuniter iudicẽ. Re
ſpondeo ſi ad petitiõem alterius ꝓtis iuit vltra duas
dietas ab ea ſola habebit expenſas ar. ff. de edẽ. ꝓtoꝛ
ait in fi. et no. extra de reſcrip. nõnulli. H. in. iiij. glo. 7
de excep. oliz. in. j. glo. et vide quod no. in. §. inſup. in
glo. hoc nõ habet. et quod ſup ea dixi. Z. ſi ℣o infra
duas dietas iuit. dicit. b. q̃ habebit expenſas ab acto
re q̃ eũ duxit. niſi de conſenſu partiũ fuerit ĩpetratus
ar. iij. q. ij. ℣. venturis. extra de reſcrip. ceterũ. §. fi. et
no. extra de reſcrip. diſpendia in ꝑnci. Ego credo q̃
ſiue de partiũ ꝓſenſu ſiue ꝑ alterã ꝓtẽ tm̃ fuerit impe
trat'. exquo infra duas dietas. H. hodie vnã ꝙ ꝑdi.
decre. ſtatutũ. Z. citat cõmuniꝫ ꝓcurabiꝫ qr eius of
ficiũ cõe eſt. xiij. q. v. nõ ſane. ¶ Porro ſi ĩ domo ſeu
ciuitate ſua iudicat nihil prorſus ſuo nomĩe ꝓ expen
ſis vel alio obtinebit ne dũ ſũpt' querit' ꝑdo craſſet'
xiij. q. j. militare. et in ꝓe. c. cum ab omni. immo etiaz
vt q̃dam dicũt. H. qõ mihi nõ placet vt no. in ꝑ. §.

insup. in glo. nota qđ minorés. Z. expēse q̄s factur⁹ eēt in domo deduci debēt expēsis q̄s feci cū exē locuz suū pgit. vt ī p. l. ß z si lege. §. q aūt et. §. fami. her. ex pte et in aut'. de mā. p̄n. §. illud. z. §. sit tibi quoqz. colla. iij. de indi. §. ne aūt. col. vj. ß bos duos. §. alij intelligūt in ordi. in aut'. vt nulli iudi. §. nulli. colla. ix. ſm leges tñ pedanc⁹ dz habere sportulas. s. duos aureos ī pri. z duos in fi. cāe cū sūma litz excedit. L. aureos. qđ ac. extēdit ad tā ordinarios iudices q̄z etiā dele. ī aut'. col. vj. de iudicibus. §. ne aūt. H. vbi de hoc in. j. gl. Z. iij. q. iij. offerat' in p̄n. ¶ Sz q̄d si dele. aliq̄d exegit et extorsit. H. hodie nō solū extorquēs ß etiā avolētib⁹ recipiētes cōtra decre. statutū tenēt' ad restituti onez nec valet eius remissio vt ibi. §. si q̄d. Z. Rñdeo aut id fecit nomine assessor. de q̄ dic vt. s. in. t. de assessore. §. salariū. ℵ. hoc tñ. aut vt sibi retineat. q̄ casu tenet' crimine cōcussiōis. qđ dic vt. j. ℵ. ß nū q̄d ibi. autē p extorsiōem ⁊c. Si aūt aliq̄d spōte offert' p modum exēnij si sit moderatuz recipe pōt. xvij. di. de eulogijs in fi. extra de simo. dilect⁹ in fi. moderatū aūt intelligo esculentū et poculētū. qđ int' dies primos cōsūlt'. ff. de offi. pōsi. plebiscito. iōqz trabi nequeat ad mūeris q̄lita tē. in būmanū. n. valde ē a nemie recipe ß passiz vilissimū z auarissimū. vt ibi. et. ff. de offi. pcō. solent. §. fin. vel dic q̄ hec attēdūtur ſm q̄litatē psone dātis z cui dant'. extra de simo. et si q̄nes. multū aūt seu magne nō dz recipe. vt in p̄. cōcor. qđ estimo si excedit sūmaz L. aureoz a q̄cūqz mittat'. ff. ad. l. iuli. Repe. eadez in fi. vl' ſm q̄litatē psonaz vt p̄misi. hodie tñ iudex q̄ recipit salariuz a publico sūpt⁹ nō dz recipe. q̄ rōe vī q nec ordinari⁹ q̄ hz ¦administratiōem. vt tāgit' in p̄. §. ne aūt. p̄missa p̄bāt' in aut'. colla. ij. scriptū exēplar. ij. §. sicut. n. et in p̄. decre. cū ab oñi. j. q. ij. sicut ext' de simo. c. j. sec⁹ si nō recipit. vt in p̄. l. plebiscito. z. l. solent. et in hoc dico eas nō corrigi. ¶ Si ℵo dat' iudici pecūia vt inique iudicet. dic vt extra de re iudi. cū eterni li. vj. ¶ Quid si alicui scholari bono. vel parisi⁹ commorāti cā aliq̄ a sede apostolica delegat' nūq̄d ille poterit a ptib⁹ expēsas exigere. Iz eū nō opteat ciuitatem exire. Rñdeo nō vī cū nullas faciat occasiōe ipi⁹ cāe. vt. s. ℵ. porro. nam nec testis bz nisi cū eū pficisci optet extra domiciliū. iij. q. ij. ℵ si. venturis. cōtra q̄ ipe studeret vl' corrigeret cū oportet euz cām audire. z sic dānificat' qđ eē nō dz. extra de fideius. pnēit ō renūc. sane nec tenet' de suo bñficiū facē. x. q. ij. p̄ carie. nec q̄s cogit' suis stipēdijs militare. extra de pscrip. cū ex officij. nec dñs papa p suū rescriptū intēdit alicui inferre p̄iudiciū. extra de offi. or. Iz de maio. et obe. cū inferior in fi. et de vsu pall'. ex tuarū. nec dz alteri p alterū iniq̄ cōditio afferri. ff. de leg. j. nemo. Sup hoc dicūt q̄dā q nō dz habere de stricto iure licz sit ar. p̄. xij. q. ij. charitatē nisi cū eū pficisci optet vt. s. in p̄n. verūtamen delegati q̄tidie de p̄suetudie recipiūt z male ſm q̄sdā si hñt bñficia vñ pñt cōmode sustentari. vt. s. dixi. sed et si sint sine bñficio pñt etiā salariū recipere ſm egy. H. C. lxiij. de salario iudicū. Z. extra de pscrip. cuz ex officij. qđ nō placet Iz expensas sic. H. qñ ppt' cām domicilū egredit' ppriū et sic est terminatū in p̄. §. in sup. Z. ¶ Si aūt sit dele. ab ordinario q̄d iuris sit infra dicā. ¶ Si ℵo ē ordinari⁹ iudex etiā expēsas q̄s fecit in victu et in eq̄taturis et similib⁹ cū ad aliquē locū sue iurisditiōis vadit nō habebit vt in. p̄. c. cū ab oñi. et. x. q. iij. illud ne alienū iurgiū putat suā eē pdā. C. ad l. iul. repetū. oēs iuxta illd. H. Luc. iij. c. Z. estote cōtenti stipēdijs vīis. lxxxvj. di. nō satis circa fi. xxij. q. j. parat⁹ in fi. et. c. militare. nec. n. Iz eis vendere iusticiā xj. q. iij. nō Iz in fi. et in p̄. c. cū ab oñi. pōt tñ habere qđ datur apparitorib⁹ vl' scriptorib⁹ q̄ scribunt acta cāe et hmōi et cogere ptes vt pdictis psonis satisfaciant in talib⁹ q̄ olim sportule vocabātur z hodie etiā vocari possunt. vt in auten. offeratur. C. de lit. cont. xliij. q. v. non sane. sed nec sportulas habebit si litigātes paupes sint. vt in pre. §. sit tibi. et in p̄. c. cū ab omni habet etiam expensas ordinarius cuz cōsecrat eccliam. extra de simo. cum sit romana. H. vt ibi dixi nō sic cū reconciliat. Z. et cū visitat ecclesias. extra de censi. cū apostolus. et. c. sopite. et per totū. salariū autem non percipiet. vt in. p̄di. decre. cū ab omni nisi forte ſm accur. q̄tuor aureos vt predixi. H. in ℵ si. porro. Z. clerici quoqz prestant ordinarijs quotuor siliquas. H. de his satis dixi in decre. cum ab omni sup. ij. glo. Z. C. de epi. et cleri. auten. sed hodie nulla. vel medium bizantium. vt. e. t. omnes qui. §. executoribus. Cōsuetudo tamē vniuscuiuscqz fori in hoc seruetur. vt. j. dicaz que ſm locoz varietatez variatur. nā in patrimonio beati petri et in prouincia. Romaniale statim post litis cōtes. dant' de libra. xij. denarij. bononie decima ps H. hodie sublata nec oliz exigebat' nisi cū forensis aggebat. Z. et alicui vigesima. vt in p̄. dec. cū ab omni. in terris. Comitisse Marthilde medietas et reprobo quarundam ecclesiaz abusuz vbi exquo pars aliquez terminum recipit hmōi salaria exigantur etiam ante litis contes. quia litis cōtestatio ē litis initium. etiante illam nō dī quis agere sed agere velle. ad idē facit. ij. q. vj. si quis libellos. in aut'. de liti. §. omnē. ar. tñ contra pro tali vsu. C. de litig. aut'. litig. extra de offi. dele. gratū. z in cōsti. greg. x. de electōe q̄uis. §. cetez. H. exquisita cōtraria fuerūt ista que ad hoc tendūt quia in eis non attendit' litis contestatio. Z. Pacisci aūt de certa parte litis prohibitum est. vt in pre. decre. cū ab omni. ¶. L. autē notat in libello suo. H. parte. ij. Z. in. t. de satisda. ei. q licet prelati ecclesiarum recipiant vl' aliā ptē litis nō possunt recipere. vt in decre. cū ab omni. tū moderatas expēsas et pro eis pignora recipere possunt. debent'. n. eis expense sicut et testib⁹ vt in p̄. ℵ. venturis q̄ nemo cogit' suis stipēdijs militare vt. s. qđ non credo in ordinario nisi vt dictū est. assessor ℵo iuste salariū et pro eo pignora recipiet. vt sup̄ in ti. de assessore. Idez etiā dicit t. de iudice ecclesiastico qui de bonis ecclesie nō sustētat'. ¶ Porro si ordinarius det delegatū subdistigue q̄ aut ē delegatus ad vniuersitatē cāruz aut ad vnā spāliter. si ad vniuersitatē causaz tunc idē ē quod in ordinario cū idez sit consistoriū. vt extra de appell. romana in p̄in. li. vj. immo ordinarius illi dabit expēsas. vt extra de offic. or. inter cetera. in auten. vt nulli iudi. §. nulli. ix. et de man. p̄in. §. illud tamen. q̄uis hoc inquibusdam locis male seruetur vbi indifferenter expensas recipiunt. ¶ Sed nunquid posset ab eo vel ab ordinario repeti quod receperit distingue. nā aut dati sunt sumptus scienter. et tuncnon potest. ff. de reg. iur. cuius per errorem aut ignoranter et tunc potest vt in eadē. l. et extra de magis. prohibeas. et de censi. procurationes in fine. Itē aut gratis et tunc non potest. vt in predicto c. de eulogijs. aut per extorsionem et tunc in quadruplum restituuntur. in auten. coll'. ij. scriptum exemplar ij. ⁊c. ff. sicut enim. et. xvij. di. quoniam quidam. C. de crimi. concussionis. l. fi. j. q. vij. sancimus in fine. et. q. j. in eū. ¶ In p̄missis tamē forte pōt consuetudo valere. vt aliquid certū percipiat'. in autē. colla. ij. vt iudi. sine quoquo suffragio. §. hec aūt oñia. ℵ. nā etiā. z. §. sic igitur. ℵ. sciat enim. ar. extra de offic. or. dilectus. z ar. ff. de publi. et vec. si publicam⁹. si vero sit delegat⁹ ad specialē cām. et ordinarius ei malitiose cām committit. idē vt prudez quia non petet talis expensas. ar. extra de offi. dele. pastoralis. Si vero sine fraude cōmittit volens forte parcere laboribus ptiū et expensis tunc forte posset dici idez quod in delegato a principe sup̄ dixi in officiū suū sit illi dānosuz. z hoc tz vinc. H. in decre. cū ab omni. Z. ar. iij. q. ij. venturis. vt ī

p̄.c.nō sane.extra de offi.dele.cū te cōsulēte. ¶ Item no.q̄ ps̄one que debēt salaria recipere debēt ea ante calculū sn̄ie exigere.ptes nāq̄ fallacib⁹ aduocato⁹ p̄ missiōib⁹ eluse se in cā victorie fore existimātes ad sententiam p̄roperāt z libent' salaria soluūt qđ nō facerēt cōdēnate. ¶ Quid si cōcluso in negocio ptes an̄ sn̄ie platiōez cōponūt nūq̄d iudex poterit ptes cogere vt satiffaciāt assessori dicit Guil.na.q̄ sic ar.in his q̄ no. j.§.seq̄tur.ℵ.sz pone qđ hoc casu.de assessor aūt salario dixi.s̄.de asse.§.salariuz. ℍ.restat videre de salario arbitror.mar.de pha.de hoc cōposuit magnā gl. in q̄ tenz q̄ arbitr' cōp⁹omittētib⁹ salariū exigere pōt et dicit de ß videri casū eē. ¶.li.xij.de pri.sacro.scri.l. in sacris.ij.circa p̄n.et de p̄n.agē.ī reb.l.vl. circa.fi.in q̄b⁹ exp̄sse dī q̄ si causa ē cogn̄ā arbitro pōt p̄ suo salario vnū solidū exigere z solid⁹ ponit̄ p̄ aureo. inst.de pena.te.li.§.fina.de q̄b.lxxij.faciūt libr̄ā auri. ¶.de suscep.et archa.l.q̄tiēs.li x.inducit.§. ne autē.in aut'.de iudicib⁹ sup̄ sepi⁹ allegatū.et qđ ibi no.q̄ ad quotā in p̄ma gl.nā si id lz iudicib⁹ g̃ et arbitris.ff.de arbi.l.j.inducit etiā multa similia in q̄b⁹ iudices et arbitri cōuenīūt q̄ vide.s̄.de arbitro.§.differt.ℵ.poztro. z se. z patent extra.e.t.cū dilect⁹ in gl.ij.g̃ et in isto cōueniēt cū diuersitatis rō reddi n̄ possit nā rō q̄re iudices exigūt ē ne laborant frustra.s.cōpendij nil laturi.vt in p̄.§.ne aūt ß tātūdez z ampli⁹ laborēt arbitri.ampli⁹ dico q̄ iudices se alleniāt p̄mittēdo q̄ nō possunt arbitri.ff.đ arbi.nō distinguem⁹.§.q̄sitū.itē sepe arbitri a litigāt bus infamāt' q̄s pūire nō possūt. ff.de arbi.ß si in p̄uñ cuz.l. se.et.l.licet q̄ iudices possunt.ff.si q̄s ius dicē. nō ob.l.j.extra de penis dilect⁹.nō ob.p̄m eū si dicat' q̄ arbiter recipiēdo cōp⁹omissuz sine p̄uisione salarij sibi hz ip̄utare.ff.de trās.q̄ cū tutoz⁹ib⁹ z commo.in commodato.§. Rñ.per.l.eodem.titu.de commo.si is q̄.s.q̄ sepe extra id qđ agitur tacita obligatio nascit'. et de despo.impu.c.vno li.vj.et tale tacitū actū habe ri dz p̄ exp̄sso.ff.si cer.pe.l.cū q̄d.qđ in similib⁹ inuēit' vt inaduocato q̄ nulla cōstituta mercede patrocinat⁹ ē salariū extra ordinē oīdinat' p̄ labore et cāe q̄ztitate et fori p̄suetudine.ff.de var.et extraor.co.l.j.et.l.in honorarijs. Idē in alijs p̄ceptoz⁹ib⁹ artiū vt ibi in p̄n. et in messore.ff. si mes.fal.mo.di.l.j.in p̄in. Itē et si lege nō caueret' eq̄tas suadet remūerari laborē g̃ seq̄n da et p̄ponēda rigori. ¶.de iudi.placuit.ff.de aq̄ plu. ar.l.ij.§.itē varijs.in fi.et si hoc dicat' absurdū ex contrario sequet' absurdi⁹ q̄ recusabūtur cōp⁹omissa.et sic nō fimentur discordie qđ maxime fuit p̄tor⁹is ꝓpositū.ff.de arbi.l.iij.§.j.sic de minor⁹ib⁹ et feminis dī q̄ nō semp restituūtur q̄ sic videret' eis int'dici cōmertiū.ff.đ mio.q̄ si mīori.§.n̄ sēp.z aduell.l.si mlier. ℤ.

Hunc de procurato

rū seu aliena negocia gerētiū et tabellio nū salarijs disputem⁹.sup̄ quo breuiter ē notādū q̄ salarium seu merces incerte pollicitationis peti nō pōt. ¶.mada.salariū.solutū tñ retineri pōt.pollicet' aūt q̄s cū nulla interrogatōe p̄cedēte salariū offert dicēs subito facias hoc et sic faciam tibi.ff.de pollit.pactū et bmōi pollicitis diues q̄libet eē pōt. ℍ.ouidius de ar.amā.char.iij.z p̄cedit.p mittas facito.q̄d.n. p̄mittere ledit. ℤ.in hoc tñ distingue.q̄ aut qđ p̄mittit' ē incertū re z genere.aut ē incertū re tm̄.ß certū genere aut ē incertū re et genere Si ē incertū re z genere.puta dixi bene faciā tibi. vel recognoscaz hoc seruitiū vel tibi plene retribuā tunc peti nō pōt.vt in p̄.l.salariū.z.ff.e.q̄ mutuā.§.salariū. si ℵo re tm̄ sit incertū.ß certū genere. puta promitto equū vel vestes in genere vel faciaz te militē.nec dixit quē vel quales vl' q̄n vel etiā q̄tuz p̄ militia daret.tūc nō ē pen⁹ incerta p̄missio.iōq̄ peti pōt ar.¶.mā.l.j. et agen' p̄scriptis ℵbis.taxabit' aūt hoc arbitrio boni viri.ff.de p̄scrip.ℵ.lege si tibi pollicēda.ff.p̄ soc.si societatē.ff.dele.ij.l.j.in fi.ff.de leg.iij.si filie. Si aūt certū re etgenere p̄mittet'.puta p̄mitto tibi talē equuz vel talē vestē vl' q̄ te taliter in tali die faciā militez et tm̄ p̄ro militia tibi dabo. subdistīgue q̄ aut deductū fuit hoc in stipulatōe.et tūc certi cōditiōe petit' qđ p̄missū ē.insti.đ.ℵ.ob.in p̄in.ff.si cer.pe.si q̄s certū.sed si incertū eēt p̄missuz tūc peteret' p̄ actiōem ex stipulatu.vt ibi.aut nō fuit deductū in stipulatōe qđ certū ē ß solū nudo pacto p̄missuz fuit.et tūc itez subdistingue.nā aut p̄mittit' in ipo cōtractu seu mādato vl' in cōtinenti ante mādatuz vl' post.aut ex interuallo si in cōtinenti.aut erat al's fructus aut non si erat al's facturus tūc petit' actōe ex eo cōtractu ß cōtraria mādati informata.hec p̄bant'.¶.mād.l.j.in fi. ℍ.vbi no. qđ seq̄tur hic et in duob⁹ ℵsiculis seq̄nt⁹ib⁹.et ibi vide Cy.q̄ cū pe.īp⁹obat hoc dictū de actiōe īformata.qđ tenet ibi glo.et vide remis.quā dabo.j.t.ij. §.ij.ℵ. qđ aūt dixi. ℤ.et.ff.e.salariū.¶.de pac.petēs.ff.de duobus reis duos.§.fi.tūc.n.vestit' nudū pactū coherētia cōtractus.¶.de pac.in bone.Si ℵo nō erat alit' facturus aut ē tale factū qđ cōsueuit locari ab ipo p̄curatore.et tunc agitur locati.ff.manda.l.j.et insti.e.§.mandatū.aut nō cōsueuit et tūc ē cōtractus innominat⁹. et agitur actione p̄scrip.verbis.ff.de p̄scrip.ℵ.naturalis.§.at cū do.si aūt ex interuallo.s.post q̄ cōtrahētes se ad alia negocia diuerterunt et erat al's facturus tūc petit' p̄missū iudicis offi.seu extraordinarie.ff.mādati salariū. ¶ Hoc etiā no.q̄ p̄curator nō pōt de certa p̄te litis.puta media vel quota paciscī. alio q̄n non valet immo punit'.ff.e.salariū.et.l.si remunerandi.§. maurus.¶.de postulan.quisq̄s.ff.de var.et extraor. co.l.j.§.aduocatos. ¶ Sz nūq̄d salariuz p̄cura. pōt excedere.¶.aureos.respōdeo n.q̄ nec aduocati.ff.đ var.et extraor'.cogni.l.j.§.licita. nā et p̄curator dicit' aduocatus.vt.iij.q.vij.c.j.et ecōtra.vt.v.q.iij.q̄ eps et q̄nq̄ hec duo eq̄parāt'. vt extra de fo.cō.romana. li.vj.§.nec etiā hodie aūt p̄cura. in q̄cūq̄ cā nō pōt nomine salarij vltra.xij.libr.turon.recipere q̄ etiā debet iurare q̄ q̄cito cām malā eē nouerit ipaz deseret et alia plura al ioquin multiplicit' punit'. qđ dic vt in cōstitutiōe gre.x.de postu.p̄perādū. ℍ.hodie reuocata q̄ nō ē in vj.tñ p̄ benedictuz.xij.fuerūt postea taxata salaria in cōstitutiōe q̄ incipit decēs et necessariū vltra mediū.ℵ.in salarijs. de qua dixi supra de aduocato.§.j.sup.ℵ.itē q̄ non habet.et scdo ℵ.ibi se. ℤ. ¶ Sed quid erit in tabelliōib⁹ q̄ vt plurimū inhumani sunt in salarijs exigēdis. Respondeo aut ē scriptura forensis seu iudicialis.aut est extraiudicialis si ē forensis.vt sunt acta iudiciorū vel emancipationes p̄testationes et bmōi que coram iudicibus fiunt z notarius immoderatū exigit salariū ad officiū iudicis cogn̄ā quo actū ē p̄tinet ptes releuare a grauamine curialiū et expensis de pe.dis.j.nemo.vel in foro.extra de offi. dele.cū te.de do.z con.finē.z cūcta que litē seu litigatores impediūt emēdare.j.q.j.emendari.extra de off.de le.p̄terea.et.c.suspitionis.et.c.j.et tales improbos exactores punire.vt.¶.đ offi.p̄fe.p̄to.aphri.ī nomīe ℵsus fi.§.hoc et ā decernim⁹.et ī aut'.scriptū exemplar in aut'.vt litigi.iurent.§.ex hoc quoq̄.in aut'.de iudi. §.nullos.colla.vj.in aut'.vt diffe.iud.§.fi.z.§.sz etiā vbi dicitur quō puniētur.¶.de re mili.l.fi.§.vt aūt.debet ergo moderari. ℍ.p̄m Egy.c.lxv. ℤ.quid dabit' p̄ro termino scribendo.quid p̄ exceptiōe.quid p̄ citatione.quid p̄ro litis contestatione.quid p̄ro positiōe. quid autē p̄ro articulo.quid p̄ro depositione testis. quid p̄ro exemplatiōe instrumenti. quid p̄ro interlocutoria.vel p̄cepto.vel sententia.vel appellatione et sic de alijs.et hoc inspecta et considerata conditione

De salarijs.

et qualitate litigatorũ et cause et fori consuetudine. nos ꝙ qñq; scripta nr̃or notariorꝫ facim⁹ p alios notarios in talib⁹ exptos et fideles taxari. Si ꝙ sit extr̃ iudicial' scriptura. puta instr̃m depositi vl' solutõis vl' vẽditõis vel pcuratiõis et hmõi. dz hoc p loci ordinariũ expediri q̃ nisi cõuentum sit de certo salario inspecta cõditiõe litigatorꝫ et cõsuetudine fori et qualitate cãe. hoc taxabit vel faciet p viros exptos taxari. ⁊ ar. ff. de var. et extraordi. cog. l. j. et in p̃. cõsti. pperandũ iij. q. vij. §. tria. ꝙ. apd vrbẽ. ex d̃ simo. c. j. ⁊. j. q. ij. sic. x. q. ij. ℔ ius porrectũ. ꝙ. q si nolit. et vidim⁹ aliqs curias satis bene in talib⁹ ordinatas et nos dũ essemus auditor generalis causarũ palacij dñi pape. satis bene quo ad hoc salariũ ipm pcurauimus ordinari. H. de qua ordinatiõe loq̃ puta decre. Jo. cũ ad sacrosanc. §. circa. Z. ℔ et dñ patromoniũ beati petri temp̃aliter et spiritualiter gererem⁹ int̃ plura etiã statuta ciuilia ⁊ eccl'astica q̃ ibi edidim⁹ sup officialiũ salarijs penalẽ ordinationẽ fecim⁹ generalẽ. ¶ In sũma no. q dñs teneat pcuratori ad expẽsas moderatas in negocio vel iudicio factas. vt extra de pcur. cũ p cã. ⁊ de elec. vt pterite. ℔ qñ debet solui salariuꝫ pcuratori. Rñdeo papa no. extra de loca. et conduc. c. propt'. q si quis locauerit operas suas p aliquo opẽ faciẽdo vl' exercẽdo de nouo vel etiam si salarium pmisit aduocato vl' medico vel pcuratori vel in alijs similibus casib⁹ tm̃ finito ope debitum ẽ soluendum arg. ¶. de suffra. l. vnica. et j. §. pri. ꝙ. ſz quando. H. ibi plene de aduocato. Z. j. de loca. §. postq̃. ꝙ. sed queritur.

Sequitur de aduocatorũ salario videre. ante omnia igit' notãdum ẽ q licet aduocato vẽdere patrocinium et iurisperito iustũ cõsiliũ. vt. xj. q. iij. non licet. H. vbi no. qd̃ sequitur. Z. et. xiij. q. v. n̄ sane. Gandulphus tm̃ dixit q aduocatus vel iurisperitus non debet vendere consiliũ vel patrocinium. ar. p eo. xv. q. iij. c. j. nã si cã est iniusta non debet eam assumere. imo susceptã debet deserere. vt. ¶. de iudi. rẽ nõ nouã. extra de postu. in cõsti. grego. x. properandum. H. dic vt. s. §. pri. Z. si ẽ iusta gratis dz cõsulere vl' patrocinari. quia veritas cũ nõ defensat oppr̃imitur. lxxxiij. di. error et dixit p̃dictũ. c. nõ sane. et p̃dic. c. nõ licet loqui p̃m leges. Ego ꝙ talẽ rigorẽ reprobo cuꝫ Jo. ar. p̃. c. et. xv. q. iij. §. hoc aũt. et. ff. de var. ⁊ extraordi. co. l. j. §. in honorarijs. põt g̃ tales opas locare. ff. locati q̃ opas. et p̃miũ recipe p labore. xij. q. ij. charitatẽ et. c. ecclesiasticis. nã nemo de suo cogit' facere beneficiũ. vt. x. q. ij. pcarie. nec de suis stipẽdijs militare ext̃ de p̃scrip. cũ ex officij. verũtamẽ si absq; labore. H. ℔ si cũ labore. nõ tenet' gratis. ex hac rõe seq̃tur q ego q vltra. l. annos laboraui in studio p qd̃ cũ modico nũc labore studij p̃ntis q̃rentẽ expedio. ero deteriorꝫ conditiõis q̃ qui paꝫ laborauit in studio et modicũ pfectus habet nũc vt respondeat laborare. quare ꝓstãter dico in his nõ solũ p̃sentis sed et p̃teriti laboris rationẽ hñdam. Z. ⁊ reuolutione librorũ cõsulere põt satis põt dici q teneat' gratis subuenire maxime pauperib⁹. lxxxvij. di. de solatis. ⁊. c. se. extra de vsuris consuluit. quia scriptuꝫ est. gratis accepistis gratis date. vt extra de magistris. c. ij. sed ego euꝫ ad hoc nõ cogerẽ. ¶ Illud aũt certũ ẽ q aduocato nõ lz pacisci de certa pte litis. s. de quota. puta decima vl' q̃nquagesima vel centesima. H. accedat opinioni accur. in. l. si qui contra. mar. qui dicebat de quota citra dimidiã posse pacisci. Z. q si fecerit interdici debet ei forus ⁊ ẽ a communione alioꝝ patronorũ remouendus. ¶. de postulã. si q̃. iij. q. vij. §. tria. ꝙ. arcẽtur. de quãta tm̃, lz dũmõ nõ trãsgrediat' legitimũ modũ. s. summã. L. aureorũ quantacũq; sit cã etiã de vno regno. Jn minorib⁹ aũt pro aduocati facũdia cause qualitate. H. per hoc dixit roff. q si cã ẽ de. l. non possent promitti. ff. lz Jo. ? vt no. in. l. sũptus in fi. ff. de pac. putat autẽ q cõgrua pactio esset de. v. vel. vj. Z. et fori cõsuetudine. vt in pre. §. in honorarijs. et. e. l. §. licita. quia nomine palmarij id ẽ victorie potest aliquid stipulari. ff. de var. ⁊ extraordi. co. l. j. §. ſz ⁊ si nomine. et. §. licita. ¶. de postu. quisquis. Jn istis autẽ centum aureis computatur' etiam quod nomine palmarij sibi promissum est. puta si vicero dabo tibi. x. preter salarium tuum. vt in pre. §. sed et si. et. §. si licita. ¶ Quid si cum agente de hereditate. H. vel feudo roff. Z. paciscitur aduocatus de certa re eiusdem hereditatis. de hoc dic vt nota in pre. l. si qui. H. et nota eadem vel similis questio. ff. de pac. l. sumptus. et in. le. Codicis videtur tenere q valeat exquo non sub nomine quote in alia. l. digestorum tenet contrarium cum azo. q roff. et pe. videtur verius. quia ita moueretur ad calumniam pro relictis sicut pro quota. ⁊ ipse accur. idem tenet. ff. manda. l. si remunerandi ad fi. ⁊ in. l. sequenti que incipit salarium. Cõtrarietas aũt accur. sic excusari põt. prima. gl. Codicis loquitur in pacto rei hereditarie cũ petit' hereditas in quo iudicio vniuersali nõ venit expsso rerum in libello processu vel sententia cuius contrariuꝫ ẽ in generali et singulari iudicio. de bis extra d̃ li. ob. c. ij. ī gl. ij. videbatur ergo de re posse pacisci de qua ñ cognoscitur ante sententiam. item lex dicit q non propꝛie in vna re ps hereditatis intelligit'. ff. si qs omiss. cã. te. l. cuius et videtur hoc probabile dictũ si ratio legis timor. s. callidit'atis ⁊ calũnie nõ obstaret. Z. ¶ Sz ⁊ si id quod dicit' de sũma. L. aureorũ nõ excedẽda oli lo cũ hẽbit cũ salaria aduocatorꝫ de publico dabãtur et par distributio aduocatorꝫ fiebat a iudice vt. iij. q. vij. §. tria. ꝙ. si vero in vno. ¶. de postu. prouidendũ. tũc etenim salariuꝫ constituebatur aduocatis pro modo litis et aduocati facundia et fori consuetudine. dũ tm̃ sũmam. L. aureorũ nõ excederet. vt in p̃. §. in honorarijs. ⁊. se. §. hodie vero pacisci põt de quãta. nõ tamẽ de quota parte litis vt dixi. sed hodie iure nouissimo aduocatus nomine salarij nõ põt in quacũq; causa recipere vltra. xx. li. turon̄. et si vltra receperit nõ trãsit in eius dominiũ ymmo tenet' ad restitutiõez intm̃ q ei remitti nõ põt. vt in cõstitu. greg. x. de postulã. pperandũ. §. cetex. vbi de hoc dicemus. H. de qua dixi sup̃. §. pri. ꝙ. si. sed nunquid in fi. Z. ¶ Js quoq; qui de salario pactus ẽ stipulatione intercedẽte põt illud petere per certi cõditionem si certuꝫ promissum ẽ vt ī sti. de ꝙ. ob. §. j. ff. si cer. pe. si quis. si vero incertũ per actionẽ ex stipulatu. vt. s. §. pri. ꝙ. si aũt. Si vero nõ intercessit stipulatio sed nudo pacto promissuꝫ ẽ aget conditione ex illa. l. ¶. de suffra. l. vnica. rñ. j. ubi sponsione ꝛc. vbi de hoc. H. et in. l. salariũ. ff. man. vide distinc. quam ponit Ly. in. l. vna. ¶. de suffra. in. j. q. Z. hoc enim casu speciale est p̃m leges vt ex nudo pacto agatur et vt salarium incerte pollicitationis petat lz aliq̃d sit in procuratore. ¶. manda. salariũ ⁊ dixi. s. §. pxi. q. vbi nihil certum pactus est. nec etiam stipulatio interc̃essit. põt tunc iudicis officiũ implorari vt p mõ facundie et negocij qualitate et p̃m fori consuetudinẽ salarium constituatur vl' reddatur. vt in pred. §. ī honorarijs. et in p̃. c. non sane. ¶ Et scias q salariũ petit' cũ ante litem cõtesta. vel ea finita promissuꝫ ẽ. pẽdẽte lite promissio facta non tenet. vt. ¶. de postulã. q̃squis §. preterea. ff. de var. ⁊ extraor. co. l. j. §. si cui. q in initio litis possit de salario q̃uenire. pbat'. ¶. de iudi. randũ. §. pe. sicut fit cũ de pẽsione soluẽda tract' .ff. locati. sed addes. §. si qs cũ ī annũ. Si igitur aduocatus vel medicus in initio litis vel morbi de certo conuenerit salario totiꝰ litis vel morbi. alia cõuentõ post

modum facta nō tenet.secus si nō conuenerit de toto lz receperit salariū p cōsilio vnius diei.qō dic ꝑm Jnno.papaz ꝑut no.extra de postul.c.j. H.et ibi scripsi post eū 7 Hosti.in glo.notandū. Z. ¶ Et nota q̄ malicioſi aduocati videtes cām desperatā paciscunt de salario cū clientulo more medici de vita desperātis infirmi q̄ dicit.si vixeris dabis mihi tantū.si morieris tantū sic 7 hi de cā faciunt despata.xiij.q.v.nō sane.de pe.di. vij.c.fi.ꝑpe fi.xxiij.q.iij.cū supna ad fi.quidā tñ aduocati ecōtra faciunt. H.dicit Roff.se vidisse multos tales. Z.q̄ si succūbuerint faciunt sibi mains salariū ꝑmitti si obtinuerint minus recōpensantes honorem victorie cū minoratiōe salarij.7 vituperiū amissionis cāe cum augmēto salarij. ¶ Quid ergo si litigator ꝑmisit dare centū aduocato si vinceret.si vero nō obtineret. l.rñdeo pacta seruent.extra de pac.c.j.C.e.l.j.7.ij.ff.de var.7 extraor.cog.l.j.§.si cui. H.vbi ptz noie palmarij posse aliud plus stipulari.7 idē Roff.7 pz.ſ.x.illud Z. ¶ Sed pone q̄ ꝑ casu litigator ipse transegerit cū aduersario nūquid aduocatus habebit integra centuz H.hanc qōnem plenius vide sup regula contractus. de reg.iur.lib.vj.7 est ibi.ij.qō. Z.et videt q̄ sic.q̄ p eum nō stat q̄ minus vincat.ff.locati qui opas.et.l.sed addes.§.fi.ff.man.l.fi.C.de cendi.7 de.iure ciuili.et.C. de condi.ob cām datorū.l.aduocatōis.si aūt nō stat p eum videt impleta cōditio.ff.de re.iur.in iure ciuili et obtinuisse videt.ff.māda.l.fi.iustū est em̄ vt cōsequat stipendiū qui p tpe suū reperit ꝑstasse obsequiū.xij.q. ij.charitatem.nam 7 assessor ꝑside mortuo totius anni salariū recipiet.ff.de assess.diē. Jdem in aduocato.ff.de aduo.diuer.iudi.post duos.ar.ꝓtra.nam negocio trās acto fideiussor non cogit reum iudicio sistere.ff.si quis cauti.l.ij.item cōstat q̄ ꝑmissa sunt.C.sub illa conditione si obtineret at nō obtinuit.ergo nihil obtinebit.C. de condi.insertis legatū.ff.de condi.7 de.l.municipib. extra de cōdic.appo.de illis. Jtē iniquū esset si totū sine labore haberet.xiij.q.j.§.q̄ ergo.x.sed nūquid de eo. vñ non habebit.nam q̄tiens sine captione aliquid fieri non pōt.fieri debet qō minimū habet iniquitatis.ff. de reg.iur.quot.so.h.7 Bar.7 Accur. 7 Odof.7.d.m. H in sūma de postulan.in fi. Z.dicunt q̄ totū habebit ipse vel heres eius eo mortuo.C.de aduo.diuer.indi.post duos.7 est qō dñicalis.lxxij. Uber.7 alij dicūt hoc verū esse de iure de equitate tñ habebit p rata.ar. ff.de leg.ij.qui solum.§.j.Si tñ aduocatus duxerit ad bonā compositionez nō ꝑdet quicq̄.consulūt ergo vt de ꝑmissione fiat scriptura ne dubium vergat.extra de fide instru.si cautio.xx.q.j.vidua. videtur tñ cōtra ad dictū.h.7 Bar.q̄ si agit ex ea clausula q̄ obtinuit.dicetur ei.nō potes agere quia eo q̄ nō obtinuistis videris succubuisse.ar.ff.de inoffi.testa.contra veterani.§. meminisse.si vero agit ex illa clausula q̄ succubuit.dicetur ei.hoc nō apparet.7 sic nec videt q̄ possit petere H.ꝑposito cōgruit qō pulchre ponit aulus gelius.li. v.noctium atticarū.7 vide in spe.hystor.li.iij.c.lv.dicens q̄ eutbalus discipulus pithagore ad discendam eloquentiā in causis orandis cōuenit sibi dare centum ea die qua cām apud iudices orasset 7 vicisset qui eum abunde ꝑfecisset causas nō recipiebat.Magister cōtra iudicib.c.ab illo petens lite contest.sic ait ad illū.si cōtra te ꝑnunciat solues centū ex sniā qua vici.si p te mihi centū ex pacto debent q̄ vicisti qō discipulus retorquebat in illum dicens.si p me iudicat ꝑter sniam nil debeo q̄ vici si cōtra me nil ex pacto debeo.q̄ nō vici. iudices videntes hoc inexplicabile cām ad diem lōgissimum distulerunt.de iure tñ videt cōtra discipulum iudicandū.de reg.iur.cum stat.li.vj.ff.e.ti.in iure ciuili et.l.in oīb causis. Z.vñ distingue ad cōcordandas opiniones an clientulus transegerit in fraudez eius vt tunc totū salariū habeat quasi p eum non stet an bona fide vt q̄ lis erat dubia 7 tunc p rata seruicij sua facūdia ꝑsiderata nisi aliud factū fuerit inter eos. ¶ Quid si aduocatus aliq̄ casu impeditus nō pōt aduocare nō tñ stat p eum. Rñdeo non videt q̄ sibi sit imputandū q̄ minus habeat suū salariū.ar.ff.de var.7 extraor.cog. l.j.§.diu⁹.xlvij.di.qō ad nos.7 de pe.di.j.dixi vbi de ꝑ als incipit magna.xvij.q.j.§.si ergo.extra de eo q̄ mit. in pos.cā rei ser.c.j.ff.loca.ex cōducto.§.item si.7.l.qui opas.§.aduocati.7.arg.ff.de condi.7 de.q̄uis.ff.ad.l. ro.de iac.qui leuande.§.si vebendo. Et sunt hec in argu. q̄ si aduocatus vel mgr̄ sit infirmus nihilominus habeat salariū.7 ar.ad hoc.ff.de statu lib.cū heres.§.si stichus.ij.extra de cler.egro.ex pte.ar.contra.C.de iudi.ꝑerandū.§.illo ꝓculdubio de hoc.j.e.§.x.in sum. et.j.§.pri.x.quid in rectore. ¶ Et no.generaliter ꝑm Jo.de deo. H.qui hoc dicit in ordine iudi.li.iij.post prin. Z.q̄ aduocato debet ꝑ seruitio p̄mium 7 honor xij.q.ij.ecclesiasticis vñ si aliqua sint ei ꝑmissa tenetur ꝑmissor vt ibi.7.e.q.quicūq̄ suffragio.7.q.v.q̄ Joannes.etiā si nō defendat dūmodo nō p aduocatū sed p clientulū stet q̄ minus patrocinet vt dixi. ¶ Sed nunquid aduocatus in cā appellationis tenet ꝑ eodē salario patrocinari. H.hanc qōnem ꝓsequor sup p̄dicta regula cōtractus.7 est qō.ij. Z.videt q̄ sic.nō em̄ videtur condēnatus qui appellauit.ff.de pe.l.ij.§.fi.ff.ad turpil.se.con.l.j.in fi.nec dicit esse actū dum aliquid superest ad agendū.C.de his qui vt indig.l.pe.in fi.nec ꝑfectum nisi ꝑfectionis ordine sit ꝑfectum vt.vij.q.j. nihil.p̄terea cā appellationis eadē est cum principali.vt. ij.q.vj.si quis in quacūq̄.C.de ꝓcura.ita demū.at ipsi debent vsq̄ ad terminū cām finire.vt in pre.§.illo.ꝓculdubio.7 arg.ad hoc.C.de ap.si actor.7.ff.de euicti. berennius.C.de reb.cre.l.antepe.p̄ nam cā appell.alia est a principali.vj.q.iij.ofius circa prin.7.ij.q.vj.si eps ibi.renouet ꝛc.p̄terea ꝓcurator ad cām principalem datus non cogit ꝑsequi appellationem.C.de ꝓcur.inuitus.extra.eo.nō iniuste.in fine.ergo nec aduocatus. nam et aduocatus ꝓcurator dicit vt supra.§.pri. ad fi.ne in infinitum teneat.ff.de dam.infect.qui bona.§. fi.7.l.se.7.l.si finita in prin.extra de rescrip.cum in multis.7 ad hoc facit.ff.de ꝓcur.qui ꝑpio.§.item queritf. ff.manda.si ꝓcuratorē.§.si ignorantis.so.dic ꝑm Pil. H.questio.sua.xxvj.7 Bar.brix.qō.veneri.lv.Az.in sum. ¶ De suffra.§.pe.Accur.eo.tit.l.vna.in vlti.glo. et contrariū.C.vt ca.post pub.as.tu.l.j.dixit arguēdo. Z.et Bart.7 Azo.7 Accur.7 alios q̄ nō tenet.7 licet dicat eadem cā.i.idem negocium.tñ aliud est iudicium cum alij sint iudices.7 sic nō ob.C.ne li.in vna eademq̄ cā.l.vnica.7 hoc pōt verum esse cum a diffinitiua appellat. ¶ Sed quid si ante snīam appellat vel in integ. rest.petit.nūquid dz in cā p eodem salario patrocinari.hic potest allegari p 7 contra.vt in prec.questione. sed dic q̄ tenet.ff.de ꝓcur.qui ꝑpio.§.ij.quod verū puto si causa tractet eo loco vel saltem prope vbi fuit principalis questio agitata.vt.j.x.quid si causa. H.7 vide quod de ꝓcur.scripsi post Jnn.7 Hosti.de ꝓcu. non iniuste in vlti.glo. Z. ¶ Sed qñ soluetur salariū aduocatis.7 videtur q̄ causa finita 7 patrocinio p̄stito vel si p eum steterit.C.de suffra.l.vnica.in princ.ibi quod optauerit consequet. H.vide quod super illo verbo no.Accur.pro quo facit quod no.qui matri.accusa.pos.insuper in prima glo.7 dicebat Roffre.q̄ ex alio intellectu sequeret q̄ victus non solueret salariū cum non consequat quod optat.tunc ergo consequit optatum scz patrocinium aduocati cum ille ꝑmittit sibi patrocinari. Z.et.ff.de x.obli.qui hoc anno.7 hoc videt papa sētire.vt no.extra de loca.ꝑter.immo videt q̄ añ snīam.C.de iud.ꝑerandū.§.illo ꝓculdubio.x. in bonorarijs 7 ꝑ tz Jo.de deo.7 az.ac.dic. H.in p̄.l. vnica.C.de suffra.in.iij.gl.az.i sum.ipsi⁹.t.§.añpe. Z.

ꝙ in prin. statim cum patrocinabit'. vt in pre. ℵ. in honorarijs. C. de condi. ob cām. l. fi. et. ff. loca. qui operas. §. j. 7 hoc etiam tenet Odof. 7 arg. ff. de var. 7 extraord. co. l. j. §. pinde. ibi. qui in ingressu ꝛc. 7. §. in honorarijs. ibi. si fidem suspectā exhibere paratus est ꝛc. et ar. C. qñ di. le. ce. l. j. 7. ff. de annu. leg. in singulos. 7 arg. ff. cōia pre. vendito. §. si constat. H. vbi dicit' prius soluendū salariū cꝫ lapicide cedant'. 7 ibi hoc arguit glo. et Roffr. ꝑ illam. l. hoc tenet vbi all. finis huius. §. Z. et hoc in aduocato prinati. nam aduocatus fisci nō nisi in medio litis consequat'. vt. C. de aduo. diuer. iudi. p hanc. §. centum. ego dico in hoc foꝛi consuetudinē spectandam si ibi sit. vt in pre. §. in honorarijs. 7 de pe. di. j. nemo. vel in foro. vl' si nulla est statuat aduocatus diem qua vel infra quam soluat'. puta statim in initio medietatē. put in romana curia fieri consueuit. qđ si nō fecerit statim forte debet' vt s. insti. de ver. obli. §. omnis stipulatio. ℵ. pure. nec obstant pre. §. pinde. 7. §. in honorarijs. quia loquunt' de salarij cōuentione nō de solutione. tñ clientulus caute aget si petat sibi caueri de ꝑstando fideliter vsqꝫ in finem cause patrocinio. vbi in initio de toto salario satisfecit. arg. ff. loca. insulam. §. fi. 7 de condi. 7 demō. quib' diebus. §. fi. C Sed pone ꝙ nomīe palmarij. i. victorie aduocatus pactus est aliquid sibi dari. vt. s. ℵ. illud. 7 ℵ. quid ergo. 7 cum plura sint cause capta in aliquibus succumbit et in aliquib' vincit. quero an totū habebit. dic ꝙ sic. arg. ff. de var. 7 extraord. cog. l. j. §. licita. 7. ff. de annu. leg. filie mee. 7 est al's simile. quia qui aurē tetigit totum boīem tetigisse videt'. de pe. di. j. vulgaris. 7 si quis ꝑtem fundi alieni aqua influxerit totū vsurpare videt'. ff. quēadmodum ser. amit. si locus. §. fi. et. l. in partē. verū est eīm eum vicisse. H. hac rōne tenuit hic Az. 7 Accur. ambo sub dubio forte in summa. 7 in pre. l. vna. C. de suffra. Z. ad instar disiunctarū vbi si quid est verum totū videt' verum. arg. ff. de rebus dubi. si is qui ducenta. §. vtrum. 7 arg. ff. de leg. iij. cum filium. §. heres. Alij dicunt. H. Bui. de suz. ibi ꝑ easdem leges idem de equitate dicunt ibi Jac. de ra. 7 Pe. all. l. que de tota. ff. de rei ven. 7 de leg. ij. qui solidum. §. j. Z. prata deberi. ar. C. de transac. si ex falsis. 7. l. etiā. §. ex cā. Tercij ꝙ nihil arg. ff. de ver. ob. in executionib'. §. pe. 7 C. de distra. pig. quādiu. H. Inducunt isti ꝙ indifinita locutio equipollet vniuersali. materia no. eī de elec. vt circa li. vj. Z. Quarti dicunt ꝙ si capitulū in quo vicit maius est ceteris 7 ꝑualet totum cōsequit'. al's nihil habebit. vt. ff. de contra. emp. domū. 7. l. in modicis. ff. de in integ. resti. scio. H. facit. ff. de pact. l. maiorē. et de resti. spol. frequens. li. vj. Z. sed prius dictū verius est licet sit ar. contra. qꝛ nil videt' esse actū ꝛc. vt. s. ℵ. si. sed nunquid aduocatus. 7 facit ad hoc infra de expen. §. nunc videndū. ℵ. fi. C Quid si cā de vno auditorio transfert' ad aliud. videt' ꝙ aduocatus nō tenet' sequi causam vel in ea ꝑ eodem salario patrocinari. argu. ff. de ꝑcur. sed 7 be ꝑsone. §. nō solum. H. vbi de B. Z. ff. de arbi. si cum dies. §. si arbiter. C. de aduo. diuer. iudi. sancimus. ibi in eo dūtaxat loco ꝛc. arg. contra. ff. de oper. lib. ꝙ nisi. videt' eīm conuenisse ibi ꝑstare patrocinium vbi de salario cōuenit. 7 non alibi nisi specialiter actum sit. arg. ff. de arbi. quid tñ. §. pe. 7 ff. de acti. 7 ob. contraxisse. ff. de bo. auc. iudi. pos. l. iij. ff. de iudi. heres. §. j. nec ob. ff. de an. lega. l. j. quia illud speciale est fauore vltime voluntatis. vel distingue an modicuz distet aliud auditoriū. ff. de an. leg. meuia. §. fi. in fi. H. sup. 7 tunc tenet'. an vero multum distet 7 tunc si casus talis est ꝙ hoc euenire posse debuit cogitare et tenet' et sibi imputet. ff. de euic. si fundū aut id scire vel cogitare nō debuit. 7 tunc locus erit distinctōni que sequit' de quātitate salarij ſm Ja. 7 Pe. vt ponit Ly. in pre. l. vnica in fi. Z. et hec questio etiam pōt locum habere cum in vno loco ab interlocutoria appellat'. et alibi dat' inder in cā appellationis vt. s. ℵ. sed quid si añ. 7 etiā cum appellat' a diffinitiua ſm illos qui dicūt ꝙ cā appellationis est eadem cum principali 7 ꝙ aduocatus ꝑ eodem salario tenet' in vtraqꝫ patrocinari. vt. s. ℵ. si. ꝑ nūquid aduocatus. pōt etiā tercio locum habere in lombardia vbi qñqꝫ malicioſe partes oēs sapientes ciuitatis dāt suspectos sic cꝫ oportet extra ciuitatem ꝑ consiliarijs recursum haberi coram quib' debent aduocati ꝓponere 7 allegare ipsos informare. vt infra de consi. requisiver. tu igit'. 7 se. 7 ℵ. si. quid si est. H. omni tñ casu quo aduocatus pergit ꝓpter causam expēsas habebit sicut de teste dicit' 7 de delegato. C. de testi. qñ. de rescriptis statutum. §. insuper. 7. §. pe. lib. vj. C. de appel. eos. §. si quis autem. cum nullus cogat' suis stipendijs militare. de ꝑscrip. cum ex officij. 7 aduocati militant. C. de aduoca. diuer. iudi. l. aduocati. Z. Quidam tñ hic aliter distinguūt scz an salarium erat magnum vt tūc aduocatus cogat' ꝓ eodem salario ciuitatem exire quia ea que sunt moris et consuetudinis ꝛc. H. in bone fidei iudicijs debent venire. Z. ff. de redibi. acti. ꝙ si nolit. §. quia assidua. an modicum 7 tunc nō. nam sufficit si cui vel in paucis ꝛc. H. amici labore consulitur. Z. C. de neg. gest. tutoꝛi in prin. C Quid si reus fuit absolutus ab inepta actione vel quid si reus fuerit contra iura cō demnatus nūquid aduocatus debet ꝑstare patrocinium in actione apta. instituta siue in defensione rei ꝓ eodem salario potest dici ꝙ si aduocatus actoris ineptam ꝓposuit actionem sibi imputet qui talem aduocatum elegit. ff. cōmo. qui non tam idoneum. 7. ff. locati videamus. et. ff. si mes. fal. mo. di. li. j. §. hec actio. vel dic ꝙ si id ꝑ imprudentiam aduocati contingit. tunc aduocatus tenet' ꝑ eodem salario id facere, arg. in his que notan. infra de requisi. consil. ꝓpe principium. Si vero actoꝛ eum deceperit in ꝓponendo factum qꝛ aliquid omisit vel falsum suggessit tunc de seipso queratur sed 7 si aduocatus rei succumbens idoneam ꝓposuit defensionem tunc nō tenet' eum iuuare ꝑ eodem salario arg. ff. iudi. sol. cum querebat'. cum noua res 7 alia causa esse incipiat. C. ad exhib. l. iij. l. di. ferrum. al's secus. vt. j. ℵ. quid si aduocatus. Item aduocatus rei tot ꝑposuit exceptiones ꝙ repellat agentem integrum salarium habebit. C. de iureiurā. propter cal'. dan. l. j. C Illud etiam notandum est ꝙ si res mobilis detur ꝑ salario sola traditio siue scriptura sufficit ad dominij trāslationem. Si vero sit immobilis tunc est scriptura necessaria. vt. C. de suffra. l. vnica. H. et est casus specialis contra. l. traditōnibus. C. de pac. inductus. ne aduocati decipiēt clientulos suos. C. de postulan. l. quisquis et iste cum alijs no. in decre. j. de censi. li. vj. an vero sufficiat vna scriptura an requirant' due ibi no. sed plenius ꝑ Roff. in ti. hic allegato in fi. ℵ. si. iij. vbi tractat an sufficiat alteram esse publicam. Z. C Pone ꝙ aduocatus ipsam rem immobilem sine vicio nactus est. nec dicta solennitas interuenit nunquid se poterit exceptione tueri. videt' ꝙ sic. cum eīm habeat actionem multo fortius habebit exceptionem. ff. de superfi. l. j. §. qđ ait. Itē dolo facit qui petit quod restituturus est. ff. de excep. doli. l. dolo. ar. contra. quia dominium nō discessit ab ipso clientulo. vt. C. de sacrosan. eccle. iubemus. 7 facit. ff. si cer. pet. eius qui. §. j. primum verius ſm Alber. papien. C Hoc quoqꝫ notandum est ꝙ si coram metropo. causa appella. vertit' non potest ipse partes cogere coram se respondere super salarijs ꝑcuratoꝛum 7 aduocatoꝛum. vt extra de fo. compe. romana. §. nec etiaz lib. vj. Ad ordinarij tñ spectat officium vt salaria faciat exhiberi patronis causarum ne hoc ꝓtextu litescreant ꝓrogari. vt. C. de iudi. ꝑrandum. §. pe. ℵ. in honorarijs. C Quid si clericus prestet patrocinium ꝑsonis concessis. quod dic vt supra in ti. de aduocatis. §. j.

nunquid potest salarium exigere videt q nō. immo si exegerit est sicut vsurarius ponendus.xv.q.ij.c.vnico.sed dic.H.ꝑm Jo.qui hoc ibi no.in summa questionis.Z.q illud abijt in desuetudinem nec est moribus vtentium approbatum vt.iiij.dist.§.leges.nemo em̄ cogitur de suo facere bn̄ficium.x.q.ij.p̄carie.nec suis stipendijs militare.extra de p̄scrip.cum ex officij.z dignū est vt recipiat emolumentum qui prestat obsequiū.xij.q.ij.charitatem.vel loquit de regularib⁹ vt ꝓbatur.e.q.§.fi.xvj.q.j.monachi.¶Et nota q si aduocatus videat suum clientulum iure debere cōtendere vt dixi.s.in ti.de aduocatis.§.nunc tractemus.tunc vt piguius extorqueat salarium dicat ei.amice ius est ꝓ te sollicita.tn̄ eget defensione.sepe em̄ quis moriret nisi medicaretur.vt de pe.dist.vj.c.fi.non tn̄ eum inhumanius euacuet vt plurimi impie faciunt.sed cum eo de salario conueniat congruenti.iij.q.vij.§.tria. Si vero causā iniquā nouerit eam deserat.s.de aduo.§.fi.xj.item etiam caueat.z salariuz restituat ꝑm Goff.H.in summa de postulan.§.caueant autem.Z.sed dn̄s meus dicit q illud.H.Hosti.dixit q aliquid in sum.de postulā.§.quid pertinet.x.item ad officium.Z.habebit ꝓ labore quod forte bona fide suscepit.de hoc dicaz extra de postul.in constitutione gre.x.ꝓperādum.H.de qua dic vt supra.§.ij.x.sed nunquid in decret.p̄dicta.recitatis predictis opinionibus z allegato ꝓ z contra.ipse tenet q pro rata tēpis quo bona fide seruiuit habebit salarium ꝓ alio vero tpe non vt dicit in pre.decre.possessore.ff.de rei ven.fructus.z.l.in fundo.C.eo.ti.l.certum.facit.xij.q.ij.charitatem.ibi pro tpe quo suum p̄stiterunt obsequium.et hoc forsan voluit Hostien.vt supra ꝓximo dixi.Z.¶In summa no.q mortuo advocato non potest ab heredibus eius salarium habitū repeti.quia ꝓ eum non stetit quo minus causaz ageret vt.ff.de var.z extraor.cogni.l.j.§.diuus.z.C.de aduo.diuer.iudi.post duos.§.j.z.ff.de leg.l.legatus anteq̄ß.§.fi.Super quo distingue.nam aut stetit ꝓ eum viuētem z tunc non petit salarium.immo solutum reddent heredes.C.de con.ob causam.l.fi.H.dicit Bui.an.ti.de sala.aduocat.q ꝓ rata peti vel retineri posset.ff.de condi.ob causam.l.si pecuniam.infra alle.Z.aut mortuus est.z tunc obtinent prima iura etiam si nihil fecerit. Idem est si sit infirmus vel alias legitime impedit⁹ ita q per eum nō stetit.vt supra.x.quid si aduocatus. Quidam tn̄ distinguūt in actore an fuerit in mora cōtestandi litem vel ꝓcedendi.z tunc obtinet p̄dictus.§.diuus.z similia.als autem de equitate reddēt heredes In reo autem dicūt indistincte sibi reddi si nihil factū erat z hoc de equitate.z pro eius.ff.de condi.ob causā si pecuniam.si tn̄ per casum fortuitum ex persona clientuli stetit quo minus causam ageret non tenet reddere.puta si res petita interierit ita q reus non tenet.vt.ff.de rei ven.vtiq̄ß.§.non em̄.H.per hanc.l.z.ff.de admi.re.ad cini.p.l.ij.§.si eo tempore.z.C.de pig.acti.q̄ fortuitis.dixit Bui.an.vbi supra idē in omni casu fortuito non ex ꝑsona cliētuli.Z.¶Quid si aduocatus causam deserat vt desperatam? Respondeo aut deserit ex causa quam prius poterat p̄uidere.z tunc sibi imputetur quod imperite vidit.aut ex aliqua noua z repentina causa.puta quia clientulus contra se aliquid confessus est.z tunc nihilominus salarium habebit.vt.ff.de vacat.mu.l.pe.sed quo iure coartet clientulus ad solutōnem salarij ꝛc.que hic circa materiam desunt.vide in li.Roff.in ti.constitutio.de suffra.z in tit.de offi.iudi.quo petitur salarium.

Postremo loco aliq̄ de salarijs medicorum z aliorum dicēda sunt.licz em̄ medici sint maioris auctoritatis quam sint obstetrices.vt.C.cōmunia de le.l.fi.circa principium.tn̄ vtile est vt de eis aliqua disseramus. nam et plerūq̄ in ordine propositionis p̄feruntur patronis causarum.vt.xiij.q.v.non sane. ¶Pone ergo q medicus cum infirmo de certa mercede conuenit prestanda post liberationē liberatus est.demum recidiuat quer it an in recidiuo tenet egrotum pro eodē salario curare.z videtur q sic.nam non videt egritudo recessisse que incontinenti redijt.de pe.dist.j.diuortiū.z.ff.de diuor.diuortij.z medici est centies infirmum curare et sanare.de pe.di.iij.adhuc instant.nec em̄ plene liberatur qui totaliter non liberat vt ea.di.sunt plures.ff.de interroga.acti.de etate.§.nihil.extra de bap.maiores.§.sed adhuc querit ibi qui totum hominem sanauit ꝛc.et arg.in his que no.supra ꝓximo x⁹si.sed nunquid aduocatus.langor em̄ prolixior granat medicuz breuem vero langorem precidit medicus.vt in ecclesiastico.c.x.et hoc etiam incontrarium facit et ꝑm Augu.sepe enim est q moriret nisi medicaretur.vt statim sanatur languet victurus qui prius erat moriturus vt de pe.di.vij.c.sed ad finem.arg.con.quia obligatio semel extincta non reuiuiscit.ff.de solu.qui res.§.aream. non enim semel adepta sanitas p̄ditur nisi ex proprio facto.vt de con.di.iiij.queris.x⁹si.non autem ibi.z ideo semel ꝛc.et ideo factum eius non debet medico nocere nam peccata suos debent tenere auctores.extra de his que fi.a maio.par.ca.quesiuit.C.de penis sancimus.et argu.ff.de dam.infec.l.damni infec.§.si is qui edes. cū suis cordā.so.p.H.pil.in sua.q.xij.Z. distinguit an in continenti redierit egritudo.vt tunc teneatur.an ex interuallo.z tunc non teneatur vt in pre.l.diuortium. z optime probatur.extra de cler.percus.c.ij.z de homici.p̄sbyterum.vel dic q si culpa egroti recidiuauit nō tenetur.quia talis euentus non debet ei imputari vt infra dicam.alioquin sic.ff.de reg.iuris.quod quis ex culpa.dominicalis questio est.H.lxxiij.quam vide super predi.regula contractus.sub.q.ij.Z.¶Quid si infirmus diues est z nihil vult medico dare.non videtur q eum debeat gratis curare.nam licite potest mercedem recipere.xiij.q.v.non sane.nec de suo cogitur beneficium facere.x.q.ij.precarie.nec suis stipēdijs militare. extra de prescrip.cum ex officij.Sed dic q tenetur eum suis sumptibus curare argu.lxxxvj.di.pasce fame.et si conualuerit repetet expensas.vt in pre.c.nō sane.quia vtiliter eius negocium gessit.ff.de neg.ge.pomp.extra de procur.quia in causis.z etiam si moriatur.nam euētus mortalitatis ei nō debet imputari.quia nō est in me dico semp releuet vt eger.vt.ff.de offic.presi.illicitas. §.si cui.lxxxvij.dist.qm̄ nō cognoui.in fi.palea est extra de eta.z quali.ad aures.nec em̄ potest medicus suscitare mortuum.vt in spal.lxxxvij.nec semp sequit laborē effectus.extra de renunc.nisi cum.§.quippe.Sed q̄ñq̄ß in talibus tutius est pignori incūbere q̄ß in psonā agere.vt insti.de obli.q̄ ex del.nas.§.furti aūt. Ideo dum volet infirmus medicus sit pignore firmus.H.habuit a Jo.de deo.li.j.cauil.vbi de salario aduocati vber.j. in prima char.ponebat dum volet accipe.z Rof.dicit q est id amphorismus medicorū.qd̄ nō credo textualiter.realiter bn̄ plinius iunior in principio sui libri sic loquit contra medicos frequēter mihi in pegrinatōnib⁹ accidit vt aut ꝓpter meorū infirmitatē.varias medicorum fraudes experirer quibusdā vilissima remedia ingentib⁹ p̄cijs vendentib⁹.alijs q̄ curare nesciebāt cupiditatis cā suscipientib⁹.quosdā vero cōperi hoc genere crassari.vt langores qui paucissimis diebꝫ vel etiam horis possint repelli in lōgū tps extraherēt.z egros suos diu haberent in redditu.senioresq̄ ipsis morbis existerent.Z.ar.C.de iudi.ꝓperandū.§.pe.¶Sed quid si infirmus ꝓhibet ne sibi aliqua medicina det.dico q talis p̄sumit furiosus.ff.de cōdi.insti.quidā.ex de suc.

ab intesta.c.fi. vnde inuitus poterit curari.nam multa bona pstant inuitis.xxiij.q.j.paratus.z.q.v.nō vos.ff. de nego.gest.soluendo.xlv.di.z qui emendat.z expsse. v.q.v.c.j.z.ij.de hoc.H.sup.z de eo qđ dī in supra p pri.Ꝛ.z in se.Z.no.lxxxiij.dist.c.j.¶Sed nūquid pote rit repetere q̄ expendit.dicunt quidā q nō.C.de neg. gest.l.fi.z.ff.manda.qui fidē.z.l.si cum p te.nam videt dedisse.institu.de rerum diui.§.cum in suo solo.Jo.tñ contra innuit.H.vbi supra melendus dabat vtilem actionē nego.gest.cum illa det etiā illi qui animo dēpdandi negocia mea gessit in eo q factus sum locupleti or.ff.de neg.gest.si pupilli.§.sed z si quis.Z.¶Quid si monachū bonoñ.studentē egrum factum aliquis cu rauit animo tñ repetendi expensas quas ipse fuit etiaz ptestatus.demum mortuus est monachus.nūquid po terit repetere ab abbate an vero a patre naturali.z hec questio pcedit qñ ille de abbatis voluntate tacita vel expressa erat in studio al's non esset questio.H.tu dic q nō sufficit tacita ne cleri.vel mo.c.ij.li.vj.Z.arg.ff. de re mili.deserto.res.§.iij.ff.de neg.gest.sine hereditaria z dato q constet de abbatis voluntate q abbas teneat nullo iure cauet.ar.C.de coll.illam.ff.de neg.gest. si pupilli.§.idē pterea pater tenet eum instituere z ale re.vt.C.de episc.z cleri.deo.et paria sunt hec.ff.de lib. agno.si quis a liberis.arg.cōtra qz non pōt dici inops filius cum habet monasteriū locuples a quo viuere de bet.vt extra de pben.cum fm apl'm in prin.z in pre.l.si quis econtra aduersus abbatē facit qz monachus eius seruus dicit.in auten.de mo.§.j.coll.j.liij.dis.c.fi.vñ ipsum alere tenet.ff.de nego.ge.seruū.Item abbas est vsufructuarius.qz ei acquirit ex re sua vel operis.vt. xvij.q.j.c.j.z vsufructuarius tenet.ff.de vsufruc.ba ctenus.z.l.si quid.§.ij.ff.de ver.sig.verbo victus.So. negari nō pōt quin negocium sit vtriusq.Sed distin gue cuius contēplatione factum sit vt ille teneat.arg. ff.de neg.ge.si pupilli.§.si ego.ff.manda.qui fidē.Sed si gratia vtriusq teneat vterq.vt in.l.qui fidē in du bio ex psonis dicta pensemus.argu.C.si quis impera. male.l.ij.¶Ex pmissis aūt patet q medicus tenet gratis pauperē curare.et pbat extra de sent.ex.quante et lxxxiij.dis.§.j.nam plus debet apud illū vita illius quā sua pecunia in bursa valere.lxxxiij.dist.nō satis.immo videt q ab aliquo nō debet aliquid p cōferenda sanitate recipe.vt.j.q.j.qui studet.ß dic vt ibi no.z ad idē xxiij.di.bis igit ibi.p bñficijs medicine dei munera nō accipiant.sed illud de medicinis anime id est sacris intelligit.H.vt ibi no.Z.¶Quid in rectore ciuitatis vel assessore vel doctore vel magistro mortuis an restituent salaria habita.Respondeo non immo habenda eius heredes repetēt.ex quo p eos nō stat.vt in cōcor. que sunt.s̄.§.pri.Ꝛ.quid si aduocatus.z ppe finē.Ꝛxl. in sum.z.ff.loc.qui operas.z.ff.de cōdi.ob cām si pecu niam.ibi.z cum parte Ā.ff.de sta.libe.cum heres.§.sti chus.nec pōt dici q alios p se substituat vt.j.Ꝛxl.pri. ¶Quid si doctor pmisit scholaribꝫ aliquē librum vel vno seu duobus annis legere et post recedit ex aliq̄ cā nunquid poterit p substitutū eque bonū legere hec qō est dōnicalis.H.lxx.z vide qđ scripsi sup regula qui fa cit de reg.iur.lib.vj.Z.et videt q sic.C.de epis.z cler. quisquis.z.l.ad silitudinē.H.sup qua.l.Guil.de suz. tenuit eum ex iusta cā substituere posse eque bonū.al's nō.ff.de consti.pec.qui aūt.§.pe.Z.dic contra qz pso ne industria est electa.ff.de soluti.inter artifices.C.de cadu.tol.l.vnica.§.ne aūt.Ꝛxl.sin aūt.ff.de leg.iij.fidei cōmissa.in fi.extra de offi.dele.c.fi.fm Bart.z Odoff. ¶Et eadem qō est z solutio de ptāte qui vult p alium regere z de scriptore qui vult p alium scribere.Sed pi le.distinxit q ex cā iusta pōt recedere z substituere al's nō.ff.ad.l.iuli.re pe.l.fi.ff.si quis cautio.quotiēs.Sed be leges in necessarijs z obligationibꝫ loquunt ideoq; non est mirum si ex cā iusta alium sibi substitnāt.secus aūt in volūtarijs ad quas nemo necessitate sed sola vo luntate inducit.C.de ac.z obli.sicut.z ideo sola impos sibilitas non difficultas hanc obligationē immutat.ff. de ver.obli.continuus.§.cum ita.z vide.j.de cā poss.et ppie.§.notandum igit.Ꝛ.quid si pmisit.z.j.de statu mo.Ꝛxl.xix.¶Item quid in quolibet alio operas suas locāte.de ß dicvt.ff.loca.si vno.§.item cū quidā.Qua liter aūt libelli sup salarijs concipiant.dicet.j.in tit.de magistris.H.ibi ponit libellos quos Roffr.posuerat vbi supra in fi.pri.§.Z.

Hic finis prime partis Speculi dñi Guilhelmi duranti.cum additiōibus Joannis Andree z dñi Bald.suo loco vbiq; integerrimeq; distributis Nu renberge impressa summa cura ac diligentia p Antho nium koberger inibi ciuem huiusce artis opificem opti mum.Anno legis gratie.M.cccclxxxvj.kl's.iij.Junij.

Registrū prime partis Speculi.

Primū vacat.
Principium speculi — gat ad idem
glo.signantur — cebat eī
in pluribus post — p impensis

Cum pedona — minū dicit
an propter banc — p.j.glo.
endum.ff. — cōiug.ex pte

viij.q.j. — Actiones per
nerabili extra — priuatum.H.
contempseritis vel — ce sindicus

tali monasterio — De pcura.
§.fi.et — agitur tunc
pfessionis fiat — habet fundamentum

cunt vt probatur — minuitur locus
nem.Z. — telam dicto
li.vj.non — non petat

fuit erratum — ¶ Instrumētū cure
simulando.vel — 7 impetuntur
gentia exemptorum — pter cōfraternitatē

In vlti.glo. — vel biantibus
de concess.preben. — lut nubes
non valet vt — probantur.xix.di.

modum 7 exceptionem — ¶ Quid si olim
societatem.j.7.q. — fi.extra eo.
ff.ea.l. — bis que vidit

rium est ius — bene creditur
ff.de vsufruc. — Item nec est
dicis includi — nec admittitur

arbitri cū pena — beant procuratores
sic.Sed an — ter nociuam
manda.est iurisd. — natoribus testium

auten.de testi. — talis contra
vj.extra quod — quoq; est
vbi singula — in integ.§.vt.

cet vt ibi — q̄ suprioris
vno et de — latio coram
ueniatur.ff. — pre.c.non sane

et ia.b.H. —
debet pupillo —
velit.et ibi.

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6